BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
4VL
10

60 . 10

13 . 4 . E . 25

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ

ROMANÆ DECISIONUM RECENTIORUM

A PAULO RUBEO J. C. ROMANO

Selectarum,

PARS SEPTIMA,

Ab Anno M.DC.XXXV. uſque ad Annum M.DC.XXXVII.

CUM ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Neceſsariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

BIBL. DOM. PROF. ROM. IHS

INDEX DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Septima Parte Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes digeſtus.

A

Æſina Bonorum, Veneris 27. Aprilis 1635. *Buccabella*, deciſ.36.

Anconitana Prædij, Lunæ 19. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.291.

Anconitana Prædij, Mercurij 24. Ianuarij 1635. *Merlino*, deciſ.9.

Anconitana Prædij, Lunæ 16. Iunij 1636. *Buccabella*, deciſ.153.

Anconitana Prædij, Veneris 13. Februarij 1637. *Pirouano*, deciſ.197.

Arboren. Canonicatus, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Merlino*, deciſ.83.

Aretina Cappellaniæ, Lunæ 19. Ianuarij 1635. *Carrillo*, deciſ.7.

Arianen. Archidiaconatus, Veneris 26. Iunij 1637. *Veroſpio*, deciſ.236.

Arianen. Archidiaconatus, Veneris 4. Decembris 1637. *Motmanno*, deciſ.256.

Ariminen. Iuriſpatronatus, Veneris 16. Nouembris 1635. *Pirouano*, deciſ.72.

Ariminen. Iuriſpatronatus, Veneris 27. Iunij 1636. *Pirouano*, deciſ.170.

Ariminen. Iuriſpatronatus, Lunæ 23. Martij 1637. *Coccino*, deciſ.206.

Auenionen. Fideicommiſſi, Lunæ 19. Nouembris 1635. *Buccabella*, deciſ.74.

Auenionen. Fideicommiſſi, Mercurij 5. Decembris 1635. *Panzirolo*, deciſ.77.

Auenionen. Fideicommiſſi, Lunæ 3. Martij 1636. *Buccabella*, deciſ.106.

Auenionen. Fideicommiſſi, Lunæ 10. Maij 1636. *Panzirolo*, deciſ.134.

Auenionen. Fideicommiſſi, Veneris 6. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.142.

Auenionen. Fideicommiſſi, Veneris 28. Nouembris 1636. *Panzirolo*, deciſ.310.

Auenionen. Fideicommiſſi, Lunæ 19. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.189.

Auenionen. Fedeicommiſſi, Lunæ 11. Maij 1637. *Panzirolo*, deciſ.312.

Auenionen. Fideicommiſſi, Mercurij 1. Iulij 1637. *Panzirolo*, deciſ.244.

Auenionen. Fideicommiſſi, Mercurij 9. Decembris 1637. *Panzirolo*, deciſ.257.

Auenionen. Vſusfructus, Mercurij 4. Februarij 1637. *Dunozetto*, deciſ.195.

Auenionen. Vſusfructus, Veneris 11. Decembris 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.259.

Auenionen. Vſusfructus, Mercurij 1. Iulij 1637. *Panzirolo*, deciſ.238.

Auenionen. Simulationis, Mercurij 29. Ianuarij 1635. *Panzirolo*, deciſ.11.

Auguſtana Decimarum, Lunæ 18. Iunij 1635. *Macchiauello*, deciſ.304.

Auguſtana Decimarum, Lunæ 19. Nouembris 1635. *Macchiauello*, deciſ.75.

Auximana Cenſus, Lunæ 10. Martij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.306.

Auximana Cenſus, Lunæ 23. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.165.

B

Barchinonen. Exeemptionis, Veneris 20. Iunij 1637. *Coccino*, deciſ.159.

Barchinonen. Statuti, Lunæ 3. Martij 1636. *Veroſpio*, deciſ.107.

Barbaſtren. Canonicatus, Veneris 2. Martij 1635. *Coccino*, deciſ 21.

Barbaſtren. Decimarum, Veneris 10. Nouembris 1633. *Vbaldo*, deciſ.264.

Barbaſtren. Decimarum, Veneris 14. Iunij 1634. *Vbaldo*, deciſ.265.

Barbaſtren. Decimarum, Veneris 27. Iunij 1636. *Carrillo*, deciſ.166.

Baren. Iuriſpatronatus, Mercurij 20. Februarij 1636. *Pirouano*, deciſ.101.

Baren. Iuriſpatronatus, Lunæ 9. Iunij 1636. *Pirouano*, deciſ.146.

Bononien. Bonorum, Veneris 19. Decembris 1636. *Veroſpio*, deciſ.184.

Bononien. Bonorum, Mercurij 10. Martij 1637. *Veroſpio*. deciſ.204.

Bononien. Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1637. *Veroſpio*, deciſ.242.

Bononien. Denegationis audientiæ, Lunæ 24. Nouembris 1636. *Dunozetto*, deciſ.176.

Bononien. Diſmembrationis, Lunæ 15. Ianuarij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.6.
Bononien. Diſmembrationis, Mercurij 4. Iulij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.68.
Bononien. Fideicommiſſi, Veneris 14. Februarij 1636. *Dunozetto*, deciſ.93.
Bononien. Fideicommiſſi, Mercurij 21. Maij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.135.
Bononien. Fideicommiſſi, Veneris 27. Nouembris 1637. *Pironano*, deciſ.249.
Bononien. Bonorum de Barzellinis, Lunæ 18. Februarij 1636. *Buccabella*, deciſ.96.
Bononien. Fideicommiſſi de Blanchis, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Rotas*, deciſ.84.
Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis, Mercurij 23. Ianuarij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.88.
Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis, Lunæ 5. Maij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.126.
Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis, Lunæ 23. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.164.
Bononien. Fideicommiſſi de Ramundinis, Veneris 9. Maij 1636. *Dunozetto*, deciſ.131.
Bononien. Fideicommiſſi de Ramundinis, Lunæ 14. Decembris 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.261.
Bononien. Fideicommiſſi de Turri, Lunæ 9. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.144.
Bononien. Legati, Mercurij 1. Iulij 1637. *Veroſpio*, deciſ.239.
Bononien. Prædij, Veneris 5. Decembris 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.179.
Bononien. Pecuniaria, Lunæ 16. Februarij 1637. *Veroſpio*, deciſ.198.
Bononien. Succeſſionis, Veneris 11. Maij 1635. *Motmanno*, deciſ.45.
Bononien. Supplementi legitimæ, Lunæ 2. Martij 1637. *Veroſpio*, deciſ.200.
Bononien. Tranſactionis, Sabbati 26. Nouembris 1633. *Veroſpio*, deciſ.282.
Bononien. Tranſactionis, Veneris 14. Nouembris 1636. *Veroſpio*, deciſ.173.
Bononien. Tranſactionis, Lunæ 8. Iunij 1637. *Veroſpio*, deciſ.228.
Brixinen. Parochialium, Lunæ 12. Iunij 1634. *Dunozetto*, deciſ.290.
Brixinen. Parochialium, Lunæ 15. Ianuarij 1635. *Dunozetto*, deciſ.5.

C

Caſaraugustana de Caſpe, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Motmanno*, deciſ.91.
Caſaraugustana Diſtributionum, Lunæ 15. Ianuarij 1635. *Coccino*, deciſ.299.
Caſaraugustana Diſtributionum, Lunæ 12. Februarij 1635. *Coccino*, deciſ.20.
Caſaraugustana Diſtributionum, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Coccino*, deciſ.90.
Caſaraugustana Diſtributionum, Veneris 13. Iunij 1636. *Coccino*, deciſ.308.
Caſaraugustana Diſtributionum, Veneris 7. Nouembris 1636. *Coccino*, deciſ.309.
Caſaraugustana Diſtributionum, Veneris 6. Nouembris 1637. *Coccino*, deciſ.246.
Caſaraugustana Præceptoriæ, Mercurij 13. Iunij 1635. *Macchiauello*, deciſ.51.
Caſaraugustana Præceptoriæ, Veneris 14. Decembris 1635. *Macchiauello*, deciſ.80.
Calaritana Primatus, Veneris 27. Nouembris 1637. *Motmanno*, deciſ.251.
Caſenaten. Succeſſionis, Veneris 27. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.278.
Caſenaten. Succeſſionis, Veneris 22. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ.61.
Caſenaten. Vocum, ſeu Molendinorum, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.122.
Camerinen. Bonorum, Lunæ 5. Maij 1636. *Merlino*, deciſ.127.
Camerinen. Saluiani, Veneris 20. Iunij 1636. *Merlino*, deciſ.160.
Camerinen. Saluiani, Mercurij 20. Februarij 1636. *Merlino*, deciſ.100.
Camerinen. Spolij, Veneris 5. Decembris 1636. *Panzirolo*, deciſ.178.
Cauen. Limitum Parochialium, Lunæ 25. Iunij 1635. *Buccabella*, deciſ.63.
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ, Veneris 5. Iunij 1637. *Buccabella*, deciſ.220.
Cluſina Hæreditatis de Ciolis, Lunæ 2. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.138.
Colonien. Occupationis bonorum, Lunæ 26. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.191.
Comen. Beneficij, Veneris 12. Ianuarij 1635. *Panzirolo*, deciſ.82.
Comen. Beneficij, Veneris 25. Maij 1635. *Panzirolo*, deciſ.302.
Comen. Iuris conferendi, Veneris 16. Nouembris 1635. *Macchiauello*, deciſ.71.
Comen. Iuris conferendi, Veneris 9. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.133.
Comen. Iuris conferendi, Lunæ 8. Iunij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.226.
Corduben. Decimarum de Lucena, Mercurij 10. Maij 1635. *Coccino*, deciſ.44.
Corduben. Decimarum de Lucena, Veneris 5. Iunij 1635. *Coccino*, deciſ.16.
Corduben. Decimarum de Lucena, Mercurij 27. Februarij 1636. *Coccino*, deciſ.103.
Corduben. Decimarum de Lucena, Veneris 30. Ianuarij 1637. *Coccino*, deciſ.193.
Cremonen. Penſionis, Veneris 23. Iunij 1623. *Vbaldo*, deciſ.263.
Cremonen. Penſionis, Veneris 23. Maij 1625. *Vbaldo*, deciſ.266.
Cremonen. Penſionis, Veneris 15. Maij 1626. *Coccino*, deciſ.267.
Cremonen. Penſionis, Mercurij 27. Ianuarij 1627. *Coccino*, deciſ.268.

Cre-

Cremonen. Penſionis, Veneris 18. Iunij 1627. *Coccino*, deciſ.269.
Cremonen. Penſionis, Veneris 19. Nouembris 1627. *Coccino*, deciſ.270.
Cremonen. Penſionis, Lunæ 29. Maij 1628. *Coccino*, deciſ.272.
Cremonen. Penſionis, Lunæ 14. Ianuarij 1630. *Coccino*, deciſ.276.
Cremonen. Penſionis, Veneris 4. Maij 1635. *Coccino*, deciſ.41.

D

Dertuſen. Vicariæ, Lunæ 9. Iunij 1636. *Carrillo*, deciſ.145.

E

Elboren. Iuris conferendi, Veneris 13. Nouembris 1637. *Carrillo*, deciſ.247.

F

Fauentina Bonorum, Lunæ 15. Iunij 1637. *Motmanno*, deciſ.230.
Fauentina Dotis, Mercurij 14. Martij 1635. *Motmanno*, deciſ.27.
Fauentina Iuriſpatronatus, Mercurij 23. Ianuarij 1636. *Pirouano*, deciſ.87.
Fauentina Iuriſpatronatus, Veneris 16. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.307.
Fauentina Iuriſpatronatus, Veneris 27. Martij 1637. *Pirouano*, deciſ.208.
Fauentina Legatorum, Lunæ 12. Februarij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.18.
Fauentina Legatorum, Veneris 29. Februarij 1636. *Panzirolo*, deciſ.104.
Fauentina Legatorum, Veneris 23. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.190.
Fauentina Legatorum, Lunæ 15. Iunij 1637. *Merlino*, deciſ.231.
Ferrarien. Bonorum, Veneris 16. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.187.
Ferrarien. Iuriſpatronatus, Lunæ 30. Aprilis 1635. *Dunozetto*, deciſ.37.
Ferrarien. ſeu Romana pecuniaria, Mercurij 5. Martij 1636. *Dunozetto*, deciſ.109.
Feretrana Vnionis, Veneris 20. Nouembris 1636. *Buccabella*, deciſ.174.
Feretrana Vnionis, Veneris 13. Februarij 1637. *Buccabella*, deciſ.196.
Florentina Decimarum, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Veroſpio*, deciſ.12.
Florentina Penſionis, Lunæ 9. Iunij 1636. *Motmanno*, deciſ.147.
Florentina Parochialis à Sala, Lunæ 30. Aprilis 1635. *Pirouano*, deciſ.38.
Florentina Subdecanatus, Lunæ 28. Aprilis 1636. *Macchiauello*, deciſ.125.
Foroliuian. Iuriſpatronatus, Lunæ 5. Iunij 1637. *Panzirolo*, deciſ.221.

G

Gadicen. Decimarum, Lunæ 25. Maij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.217.
Gerunden. Adminiſtrationis, Veneris 30. Aprilis 1632. *Merlino*, deciſ.279.
Gerunden. Canonicatus, & Sacriſtiæ, Lunæ 16. Iunij 1636. *Veroſpio*, deciſ.152.
Gerunden. Canonicatus, & Sacriſtiæ, Lunæ 18. Maij 1637. *Veroſpio*, deciſ.313.
Gerunden. Canonicatus, & Sacriſtiæ, Veneris 4. Decembris 1637. *Veroſpio*, deciſ.255.
Gerunden. Coadiutoriæ, Veneris 26. Iunij 1637. *Motmanno*, deciſ.237.
Gerunden. Iuriſdictionis, Veneris 16. Martij 1635. *Veroſpio*, deciſ.32.
Gerunden. Iuriſdictionis, Lunæ 3. Decembris 1635. *Merlino*, deciſ.76.
Gerunden. Iuriſdictionis, Veneris 24. Aprilis 1637. *Merlino*, deciſ.211.
Gerunden. Scribaniæ, Mercurij 1. Iulij 1637. *Merlino*, deciſ.243.
Gerunden. Scribaniæ, Veneris 27. Nouembris 1637. *Merlino*, deciſ.252.
Granaten. Decimarnm, Veneris 20. Iunij 1636. *Macchiauello*, deciſ.161.
Granaten. Matrimonij, Lunæ 28. Aprilis 1636. *Veroſpio*, deciſ.124.

H

Hiſpalen. Decimarum, Veneris 2. Martij 1635. *Veroſpio*, deciſ.22.
Hiſpalen. Decimarum, Lunæ 3. Maij 1635. *Buccabella*, deciſ.42.
Hiſpalen. Decimarum, Lunæ 5. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.128.
Hiſpalen. Decimarum de Almonte, Veneris 5. Decembris 1636. *Pirouano*, deciſ.180.
Hortana Spolij, Mercurij 10. Iunij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.229.

I

Iannen. Abbatiæ, Mercurcurij 14. Martij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.29.
Iannen. Iuris Honorifici, Mercurij 13. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ.53.
Imolen. Emphyteuſis, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Carrillo*, deciſ.121.

Imolen. Succeſſionis, Lunæ 7. Maij 1635. *Motmanno*, deciſ.43.
Illerden. Electionis Prioriſſæ, Lunæ 22. Iunij 1636. *Roias*, deciſ.139.
Interamnen. Succeſſionis, Lunæ 14. Decembris 1637. *Merlino*, deciſ.262.

L

Lauretana Prædij, Lunæ 16. Februarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.199.
Legionen. Cenſurarum, Mercurij 4. Iulij 1635. *Coccino*, deciſ.67.
Legionen Decimarum, Veneris 29. Maij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.218.
Leodien. Caſtrorum, Veneris 15. Decembris 1634. *Motmanno*, deciſ.297.
Leodien. Caſtrorum, Lunæ 7. Aprilis 1636. *Motmanno*, deciſ.115.
Leodien. Caſtrorum, Lunæ 10. Nouembris 1636. *Coccino*, deciſ.172.
Leodien. Caſtri de Mombech, Veneris 15. Decembris 1634. *Pironano*, deciſ.298.
Leodien. Caſtri de Mombech, Veneris 9. Maij 1636. *Buccabella*, deciſ.132.
Leodien. Caſtri de Mombech, Mercurij 29. Aprilis 1637. *Carrillo*, deciſ.214.

M

Maceraten. Fideicommiſſi, Lunæ 10. Decembris 1635. *Buccabella*, deciſ.78.
Maioricen. Iuriſdictionis, Veneris 2. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.289.
Maioricen. Iuriſdictionis, Mercurij 28. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.295.
Maioricen. Iuriſdictionis, Veneris 12. Ianuarij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.4.
Maioricen. Iuriſdictionis, Lunæ 3. Martij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.105.
Mediolanen. deuolutionis bonorum, Veneris 2. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.288.
Mediolanen. deuolutionis bonorum, Lunæ 14. Aprilis 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.117.
Mediolanen. Penſionis, Lunæ 6. Iunij 1633. *Merlino*, deciſ.281.
Mediolanen. Penſionis, Veneris 19. Ianuarij 1635. *Merlino*, deciſ.3.
Meleuitana Antianitatis, Lunæ 12. Februarij 1635. *Carrillo*, deciſ.19.
Meleuitana Antianitatis, Lunæ 5. Martij 1635. *Carrillo*, deciſ.25.
Meliten. ſeu Viſen. approbationis ad habitum, Veneris 27. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.167.
Meleuitana Antianitatis, Veneris 16. Nouembris 1635. *Coccino*, deciſ.73.
Meleuitana Commendæ de Mazzara, Veneris 23. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.293.
Meleuitana Commendæ de Mazzara, Lunæ 5. Martij 1635. *Dunozetto*, deciſ.26.
Meleuitana Commendæ de Mazzara, Veneris 15. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ.303.
Meleuitana Commendæ de Mazzara, Veneris 15. Aprilis 1636. *Motmanno*, deciſ.116.
Meleuitana erectionis Collegiatæ, Veneris 10. Februarij 1634. *Pironano*, deciſ.284.
Meleuitana erectionis Collegiatæ, Lunæ 12. Decembris 1633. *Pironano*, deciſ.283.
Meleuitana erectionis Collegiatæ, Mercurij 9. Decembris 1637. *Carrillo*, deciſ.258.
Meleuitana Penſionis, Lunæ 18. Februarij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.98.
Meleuitana Penſionis, Mercurij 21. Maij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.136.
Meleuitana Penſionis, Veneris 29. Maij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.219.
Meleuitana Status, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Buccabella*, deciſ.13.
Meleuitana Status, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Buccabella*, deciſ.85.
Meſſanen. Tenimenti, Mercurij 28. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.294.
Meſſanen. ſeu nullius tenimenti, Mercurij 7. Februarij 1635. *Veroſpio*, deciſ.16.
Meſſanenſis, ſeu nullius feudi, Veneris 22. Iunij 1635. *Veroſpio*, deciſ.57.
Meſſanen. ſeu nullius feudi, Veneris 15. Februarij 1636. *Merlino*, deciſ.94.
Meſſanen. ſeu nullius feudi, Lunæ 5. Maij 1636. *Merlino*, deciſ.129.
Mutinen. Emphyteuſis, Veneris 20. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.158.

N

Narnien. Bonorum, Veneris 11. Maij 1637. *Motmanno*, deciſ.311.
Narnien. Bonorum, Veneris 26. Iunij 1637. *Motmanno*, deciſ.235.
Neapolitana Pœnitentiariæ, Veneris 4. Iunij 1637. *Merlino*, deciſ.222.

O

Oſcen. Iuriſdictionis, Veneris 11. Decembris 1637. *Pironano*, deciſ.260.

P

Pacen. Decimarum, Mercurij 21. Maij 1636. *Pironano*, deciſ.137.
Pampilonen. Staturorum, Lunæ 9. Iunij 1636. *Macchiauello*, deciſ.148.

Peru-

Digitized by Google

Peruſina Fideicommiſſi de Cincijs, Veneris 19. Ianuarij 1635. *Dunozetto*, deciſ. 8.
Peruſina Fideicommiſſi de Cincijs, Veneris 9. Iunij 1629. *Virili*, deciſ. 274.
Peruſina Laudi, Lunæ 3. Iulij 1634. *Motmanno*, deciſ. 296.
Peruſina Laudi, Veneris 2. Martij 1635. *Motmanno*, deciſ. 23.
Peruſina Laudi, Veneris 27. Aprilis 1635. *Motmanno*, deciſ. 301.
Peruſina Penſionum, Veneris 20. Iunij 1636. *Buccabella*, deciſ. 162.
Peruſina Spolij, Veneris 4. Aprilis 1636. *Roias*, deciſ. 113.
Pictauen. Commendæ, Mercurij 1. Iulij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ. 240.
Piſcien. Beneficij, Mercurij 7. Nouembris 1629. *Vbaldo*, deciſ. 275.
Piſcien. Beneficij, Mercurij 27. Aprilis 1633. *Vbaldo*, deciſ. 280.
Piſcien. Beneficij, Mercurij 31. Ianuarij 1635. *Pirouano*, deciſ. 14.
Piſcien. Beneficij, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Pirouano*, deciſ. 2.
Placentina Illegitimitatis, Veneris 22. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ. 58.

R

Regien. Penſionis, Veneris 27. Iunij 1636. *Merlino*, deciſ. 169.
Reatina Beneficij, Lunæ 14. Aprilis 1636. *Buccabella*, deciſ. 118.
Recanaten. Prædij, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Carrillo*, deciſ. 123.
Regien. Beneficij, Veneris 20. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ. 157.
Regien. Prædij, Veneris 9. Ianuarij 1637. *Pirouano*, deciſ. 186.
Regien. Prædij, Veneris 6. Martij 1637. *Pirouano*, deciſ. 202.
Rauennaten. Emphyteuſis, Veneris 6. Martij 1637. *Dunozetto*, deciſ. 201.
Rheginen. Communiæ, Lunæ 22. Iunij 1637. *Carrillo*, deciſ. 232.
Romana Alimentorum, Veneris 30. Ianuarij 1637. *Dunozetto*, deciſ. 194.
Romana Anniuerſariorum, Veneris 22. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ. 59.
Romana, ſeu Ianuen. aſſecurationis, Mercurij 30. Maij 1635. *Panzirolo*, deciſ. 47.
Romana Bonorum de Auguſtinis, Mercurij 14. Martij 1635. *Buccabella*, deciſ. 28.
Romana Cambiorum, Veneris 4. Iulij 1636. *Coccino*, deciſ. 171.
Romana Cenſus, Veneris 14. Iunij 1636. *Pirouano*, deciſ. 150.
Romana Cenſus, Mercurij 10. Decembris 1636. *Pirouano*, deciſ. 181.
Romana Computorum, Lunæ 10. Martij 1636. *Macchianello*, deciſ. 111.
Romana de Ghezzis, Veneris 9. Februarij 1635. *Panzirolo*, deciſ. 17.
Romana de Ghezzis, Veneris 6. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ. 141.
Romana de Ghezzis, Lunæ 1. Decembris 1636. *Panzirolo*, deciſ. 177.
Romana Domorum, Veneris 14. Decembris 1635. *Pirouano*, deciſ. 79.
Romana Domorum de Sciandelerijs, Veneris 4. Aprilis 1636. *Panzirolo*, deciſ. 114.
Romana Domus, Lunæ 23. Iunij 1636. *Veroſpio*, deciſ. 163.
Romana Domus, Lunæ 22. Iunij 1637. *Pirouano*, deciſ. 234.
Romana Dotis, Veneris 2. Martij 1635. *Dunozetto*, deciſ. 24.
Romana Dotis, Mercurij 16. Martij 1635. *Merlino*, deciſ. 30.
Romana Dotis, Mercurij 1. Iulij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ. 241.
Romana Dotis, Veneris 27. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ. 168.
Romana Eleuationis muri, Veneris 27. Nouembris 1637. *Matthaio*, deciſ. 253.
Romana Fideicommiſſi de Caetanis, Veneris 23. Martij 1635. *Coccino*, deciſ. 33.
Romana Fideicommiſſi de Cardellis, Veneris 19. Decembris 1636. *Buccabella*, deciſ. 185.
Romana Fideicommiſſi de Cincijs, Veneris 19. Aprilis 1630. *Dunozetto*, deciſ. 277.
Romana Fideicommiſſi de Formicinis, Mercurij 7. Februarij 1635. *Merlino*, deciſ. 15.
Romana Fideicommiſſi de Formicinis, Veneris 13. Iunij 1636. *Buccabella*, deciſ. 149.
Romana Fideicommiſſi de Incoronatis, Veneris 13. Nouembris 1637. *Pirouano*, deciſ. 248.
Romana Fructuum cenſus, Lunæ 27. Aprilis 1637. *Veroſpio*, deciſ. 213.
Romana Gruppi, Lunæ 16. Iunij 1636. *Dunozetto*, deciſ. 154.
Romana Hæreditatis, Veneris 22. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ. 60.
Romana Hæreditatis, Mercurij 5. Martij 1636. *Motmanno*, deciſ. 108.
Romana Hæreditatis, Lunæ 5. Martij 1636. *Motmanno*, deciſ. 110.
Romana Hæreditatis de Capizucchis, Veneris 20. Aprilis 1635. *Motmanno*, deciſ. 34.
Romana Hæreditatis de Capizucchis, Lunæ 16. Iunij 1636. *Motmanno*, deciſ. 151.
Romana, ſeu Cæſenaten. hæreditatis, Veneris 31. Martij 1634. *Pirouano*, deciſ. 286.
Romana, ſeu Cæſenaten. hæreditatis, Lunæ 4. Iunij 1635. *Pirouano*, deciſ. 48.
Romana, ſeu Farſen. hæreditatis, Lunæ 30. Aprilis 1635. *Buccabella*, deciſ. 39.

Digitized by Google

Romana, ſeu Farfen. hæreditatis, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Buccabella*, deciſ.89.

Romana hæreditatis de Zaccharia, Veneris 27. Martij 1637. *Buccabella*, deciſ.209.

Romana Hæreditatis de Zimenes, Lunæ 16. Nouembris 1636. *Motmanno*, deciſ.175.

Romana Pecuniaria, ſeu iuſtificationis creditorum, Veneris 31. Martij 1634. *Veroſpio*, deciſ.287.

Romana Pecuniaria, ſeu iuſtificationis creditorum, Lunæ 19. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.292.

Romana Iuſtificationis creditorum, Mercurij 13. Iunij 1635. *Pirouano*, deciſ.52.

Romana Iuſtificationis creditorum, Veneris 15. Iunij 1635. *Pirouano*, deciſ.55.

Romana Laudemii, Veneris 4. Maij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.40.

Romana Locationis, Lunæ 25. Iunij 1635. *Veroſpio*, deciſ.64.

Romana, ſeu Ianuen. locorum montium, Veneris 4. Iulij 1635. *Buccabella*, deciſ.70.

Romana, ſeu Ianuen. Locorum montium, Mercurij 5. Decembris 1635. *Buccabella*, deciſ. 305.

Romana, ſeu Spoletana nullitatis donationis, Lunæ 8. Iunij 1637. *Merlino*, deciſ.227.

Romana Quarti dotalis, Veneris 15. Iunij 1635. *Dunozetto*, deciſ.54.

Romana Pecuniaria, Veneris 6. Nouembris 1637. *Coccino*, deciſ.245.

Romana Penſionis, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Veroſpio*, deciſ.86.

Romana Reinueſtimenti, Veneris 23. Aprilis 1635. *Coccino*, deciſ.35.

Romana Saluiani de Caffarellis, Veneris 13. Martij 1637. *Buccabella*, deciſ.205.

Romana ſcutorum 4000. Mercurij 4. Iulij 1635. *Merlino*, deciſ.69.

Romana Scutorum 24. millium, Veneris 20. Aprilis 1635. *Panzirolo*, deciſ.300.

Romana Societatis lignorum, Mercurij 27. Iunij 1635. *Coccino*, deciſ.65.

Romana Societatis lignorum, Veneris 17. Decembris 1636. *Coccino*, deciſ.183.

Romana Succeſſionis, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Dunozetto*, deciſ.120.

Romana Tutelæ, Veneris 15. Februarij 1636. *Coccino*, deciſ.95.

Romana Vineæ, Lunæ 5. Maij 1636. *Veroſpio*, deciſ.130.

Romana Vineæ, Veneris 5. Iunij 1637. *Veroſpio*, deciſ.223.

Romana Vineæ, Lunæ 16. Iunij 1636. *Dunozetto*, deciſ.156.

Romana Vigintiquattuor millium, Lunæ 16. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.155.

S

Sancti Angeli Lombardorum iuriſdictionis, Veneris 6. Martij 1637. *Pirouano*, deciſ.203.

Sancti Seuerini Dotis, Lunæ 18. Februarij 1636. *Dunozetto*, deciſ.97.

Salernitana Portionis fructuum, Veneris 9. Iunij 1635. *Veroſpio*, deciſ.50.

Soanen. Caſtrorum, Lunæ 14. Martij 1634. *Motmanno*, deciſ.285.

Soanen. Caſtrorum, Veneris 27. Martij 1637. *Motmanno*, deciſ.207.

Spoletana Fideicommiſſi, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Macchiauello*, deciſ.92.

T

Tarraconen. Primitiarum, Lunæ 26. Ianuarij 1637. *Pirouano*, deciſ.192.

Tarraconen. Primitiarum, Lunæ 27. Aprilis 1637. *Pirouano*, deciſ.212.

Tarraconen. Primitiarum, Lunæ 11. Maij 1637. *Pirouano*, deciſ.215.

Tarraconen. Primitiarum, Mercurij 2. Decembris 1637. *Carrillo*, deciſ.254.

Tiburtina Hæreditatis, Veneris 26. Iunij 1637. *Carrillo*, deciſ.233.

Tiburtina Pratorum, Veneris 24. Aprilis 1637. *Buccabella*, deciſ.210.

Toletana Conſeruatoriæ, Mercurij 6. Iunij 1635. *Dunozetto*, deciſ.49.

Toletana Decimarum de Capilla, Lunæ 15. Decembris 1636. *Veroſpio*, deciſ.182.

Toletana Iuriſpatronatus, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Coccino*, deciſ.1.

V

Valentina Iuris ſedendi, Veneris 26. Martij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.31.

Valentina Iuris ſedendi, Mercurij 27. Iunij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.66.

Valentina Iuris ſedendi, Veneris 5. Iunij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.224.

Valentina Decanatus, & Canonicatus, Veneris 5. Iunij 1637. *Coccino*, deciſ. 225.

Venuſina Archipreſbyteratus, Veneris 6. Iunij 1636. *Carrillo*, deciſ.143.

Vicen. Collegii, Lunæ 10. Martij 1636. *Coccino*, deciſ.112.

Vicen. Prioratus de Manlleu. Lunæ 18. Februarij 1636. *Panzirolo*, deciſ.99.

Vicen. Prioratus de Manlleu. Lunæ 2. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.140.

Digitized by Google

Venuſina Archipresbyteratus, Lunæ 18. Maij 1637. *Carrillo*, deciſ. 216.

Virdunen. Monaſterij, Veneris 27. Nouembris 1637. *Coccino*, deciſ. 250.

Viterbien. Hæreditatis, Veneris 16. Ianuarij 1637. *Buccabella*, deciſ. 188.

Vrbeuetana Cenſus, Lunæ 10. Maij 1628. *Vbaldo*, deciſ. 271.

Vrbeuetana Cenſus, Veneris 11. Maij 1629. *Vbaldo*, deciſ. 273.

Vrbeuetana Cenſus, Lunæ 21. Maij 1635. *Dunozetto*, deciſ. 46.

Vrbeuetana Cenſus, Veneris 22. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ. 62.

Vrbeuetana Cenſus, Lunæ 17. Decembris 1635. *Motmanno*, deciſ. 81.

Vrbeuetana Cenſus, Veneris 8. Aprilis 1636. *Motmanno*, deciſ. 119.

Vrbeuetana Succeſſionis, Mercurij 24. Ianuarij 1635. *Veroſpio*, deciſ. 10.

Vrbeuetana Succeſſionis, Mercurij 27. Februarij 1636. *Motmanno*, deciſ. 102.

IN-

INDEX DECISIONVM

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Septima Parte Recentiorum continentur, Alphabetico ordine per Materias diſpoſitus.

A

Ianuen. *Abbatia*, Mercurij 14. Martij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.29.

Gerunden. *Adminiſtrationis*, Veneris 30. Aprilis 1632. *Merlino*, deciſ.279.

Romana *Alimentorum*, Veneris 30. Ianuarij 1637. *Dunozetto*, deciſ.194.

Romana *Anniuerſariorum*, Veneris 22. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ.59.

Meleuitana *Antianitatis*, Lunæ 5. Martij 1635. *Carrillo*, deciſ.25.

Meleuitana *Antianitatis*, Lunæ 12. Februarij 1635. *Carrillo*, deciſ.19.

Meleuitana *Antianitatis*, Veneris 16. Nouembris 1635. *Coccino*, deciſ.73.

Meliten. ſeu Viſen. *Approbationis ad habitum*, Veneris 27. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ. 167.

Arianen. *Archidiaconatus*, Veneris 26. Iunij 1637. *Veroſpio*, deciſ.236.

Venuſina *Archipresbyteratus*, Veneris 6. Iunij 1636. *Carrillo*, deciſ.143.

Venuſina *Archipresbyteratus*, Lunæ 18. Maij 1637. *Carrillo*, deciſ.216.

Romana, ſeu Ianuen. *Aſſecurationis*, Mercurij 30. Maij 1635. *Panzirolo*, deciſ.47.

B

Piſcien. *Beneficij*, Mercurij 7. Nouembris 1629. *Vbaldo*, deciſ.275.

Piſcien. *Beneficij*, Mercurij 27. Aprilis 1633. *Vbaldo*, deciſ.280.

Piſcien. *Beneficij*, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Pirouano*, deciſ.2.

Piſcien. *Beneficij*, Mercurij 31. Ianuarij 1635. *Pirouano*, deciſ.14.

Comen. *Beneficij*, Veneris 11. Ianuarij 1635. *Panzirolo*, deciſ.82.

Comen. *Beneficij*, Veneris 25. Maij 1635. *Panzirolo*, deciſ.302.

Reatina *Beneficij*, Lunæ 14. Aprilis 1636. *Buccabella*, deciſ.118.

Regien. *Beneficij*, Veneris 20. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.157.

Æſina *Bonorum*, Veneris 27. Aprilis 1635. *Buccabella*, deciſ.36.

Bononien. *Bonorum*, Veneris 19. Decembris 1636. *Veroſpio*, deciſ.184.

Bononien. *Bonorum*, Mercurij 10. Martij 1637. *Veroſpio*, deciſ.204.

Bononien. *Bonorum*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Veroſpio*, deciſ.242.

Bononien. *Bonorum de Barzellinis*, Lunæ 18. Februarij 1636. *Buccabella*, deciſ.96.

Camerinen. *Bonorum*, Lunæ 5. Maij 1636. *Merlino*, deciſ.127.

Fauentina *Bonorum*, Lunæ 15. Iunij 1637. *Motmanno*, deciſ.230.

Ferrarien. *Bonorum*, Veneris 16. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.187.

Narnien. *Bonorum*, Veneris 11. Maij 1637. *Motmanno*, deciſ.311.

Narnien. *Bonorum*, Veneris 26. Iunij 1637. *Motmanno*, deciſ.235.

Romana *Bonorum de Auguſtinis*; Mercurij 14. Martij 1635. *Buccabella*, deciſ.28.

C

Romana *Cambiorum*, Veneris 4. Iulij 1636. *Coccino*, deciſ.171.

Gerunden. *Canonicatus*, & *Sacriſtia*, Lunæ 16. Iunij 1636. *Veroſpio*, deciſ.152.

Gerunden. *Canonicatus*, & *Sacriſtia*, Lunæ 18. Maij 1637. *Veroſpio*, deciſ.313.

Gerunden. *Canonicatus*, & *Sacriſtiæ*, Veneris 4. Decembris 1637. *Veroſpio*, deciſ. 255.

Barbaſtren. *Canonicatus*, Veneris 2. Martij 1635. *Coccino*, deciſ.21.

Arboren. *Canonicatus*, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Merlino*, deciſ.83.

Aretina *Cappellaniæ*, Lunæ 19. Ianuarij 1635. *Carrillo*, deciſ.7.

Leodien. *Caſtrorum*, Lunæ 7. Aprilis 1636. *Motmanno*, deciſ.115.

Leo-

Digitized by Google

Leodien. *Caſtrorum*, Lunæ 10. Nouembris 1636. *Coccino*, deciſ.172.

Leodien. *Caſtrorum*, Veneris 15. Decembris 1634. *Motmanno*, deciſ.297.

Soanen. *Caſtrorum*, Lunæ 14. Martij 1634. *Motmanno*, deciſ.285.

Soanen. *Caſtrorum*, Veneris 27. Martij 1637. *Motmanno*, deciſ.207.

Lodien. *Caſtri de Mombech*, Veneris 9. Maij 1636. *Buccabella*, deciſ.132.

Leodien. *Caſtri de Mombech*, Mercurij 29. Aprilis 1637. *Carrillo*, deciſ.214.

Leodien. *Caſtri de Mombech*, Veneris 15. Decembris 1634. *Pirouano*, deciſ.298.

Legionen. *Cenſurarum*, Mercurij 4. Iulij 1635. *Coccino*, deciſ.67.

Auximana *Cenſus*, Lunæ 10. Martij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.306.

Auximana *Cenſus*, Lunæ 23. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.165.

Romana *Cenſus*, Veneris 14. Iunij 1636. *Pirouano*, deciſ.150.

Romana *Cenſus*, Mercurij 10. Decembris 1636. *Pirouano*, deciſ.81.

Vrbeuetana *Cenſus*, Lunæ 10. Maij 1628. *Vbaldo*, deciſ.271.

Vrbeuetana *Cenſus*, Veneris 11. Maij 1629. *Vbaldo*, deciſ.273.

Vrbeuetana *Cenſus*, Lunæ 21. Maij 1635. *Dunozetto*, deciſ.46.

Vrbeuetana *Cenſus*, Veneris 22. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ.62.

Vrbeueuetana *Cenſus*, Lunæ 17. Decembris 1635. *Motmanno*, deciſ.81.

Vrbeuetana *Cenſus*, Veneris 18. Aprilis 1636. *Motmanno*, deciſ.119.

Gerunden. *Coadiutoria*, Veneris 26. Iunij 1637. *Motmanno*, deciſ.237.

Vicen. *Collegij*, Lunæ 10. Martij 1636. *Coccino*, deciſ.112.

Meleuitana *Commenda de Mazzara*, Veneris 23. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.293.

Meleuitana *Commenda de Mazzara*, Lunæ 5. Martij 1635. *Dunozetto*, deciſ.26.

Meleuitana *Commenda de Mazzara*, Veneris 15. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ.303.

Meleuitana *Commenda de Mazzara*, Veneris 15. Aprilis 1636. *Motmanno*, deciſ.116.

Pictauen. *Commenda*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.240.

Rheginen. *Communia*, Lunæ 22. Iunij 1637. *Carrillo*, deciſ.232.

Romana *Computorum*, Lunæ 10. Martij 1636. *Macchiauello*, deciſ.111.

Toletana *Conſeruatoria*, Mercurij 6. Iunij 1635. *Dunozetto*, deciſ.49.

D

Cæſarauguſtana *de Caſpe*, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Motmanno*, deciſ.91.

Romana *de Ghezzis*, Veneris 9. Februarij 1635. *Panzirolo*, deciſ.17.

Romana *de Ghezzis*, Veneris 6. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.141.

Romana *de Ghezzis*, Lunæ 1. Decembris 1636. *Panziro*, deciſ.177.

Valentina *Decanatus, & Canonicatus*, Veneris 5. Iunij 1637. *Coccino*, deciſ.225.

Auguſtana *Decimarum*, Lunæ 18. Iunij 1635. *Macchiauello*, deciſ.304.

Auguſtana *Decimarum*, Lunæ 19. Nouembris 1635. *Macchiauello*, deciſ.75.

Barbaſtren. *Decimarum*, Veneris 10. Nouembris 1623. *Vbaldo*, deciſ.264.

Barbaſtren. *Decimarum*, Veneris 14. Iunij 1624. *Vbaldo*, deciſ.265.

Barbaſtren. *Decimarum*, Veneris 7. Iunij 1636. *Carrillo*, deciſ.166.

Florentina *Decimarum*, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Veroſpio*, deciſ.12.

Gadicen. *Decimarum*, Lunæ 25. Maij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.217.

Granaten. *Decimarum*, Veneris 20. Iunij 1636. *Macchiauello*, deciſ.161.

Legionen. *Decimarum*, Veneris 29. Maij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.218.

Pacen. *Decimarum*, Mercurij 21. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.137.

Hiſpalen. *Decimarum de Almonte*, Veneris 5. Decembris 1636. *Pirouano*, deciſ.180.

Hiſpalen. *Decimarum*, Veneris 2. Martij 1635. *Veroſpio*, deciſ.22.

Hiſpalen. *Decimarum*, Lunæ 3. Maij 1635. *Pirouano*, deciſ.42.

Hiſpaeln. *Decimarum*, Lunæ 5. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.128.

Toletana *Decimarum de Capilla*, Lunæ 15. Decembris 1636. *Veroſpio*, deciſ.182.

Corduben. *Decimarum de Lucena*, Mercurij 10. Maij 1635. *Coccino*, deciſ.44.

Corduben. *Decimarum de Lucena*, Veneris 5. Iunij 1635. *Coccino*, deciſ.56.

Corduben. *Decimarum de Lucena*, Mercurij 27. Februarij 1636. *Coccino*, deciſ.103.

Corduben. *Decimarum de Lucena*, Veneris 30. Ianuarij 1637. *Coccino*, deciſ.193.

Bononien. *Denegationis audientia*, Lunæ 24. Nouembris 1636. *Dunozetto*, deciſ.176.

Mediolanen. *Deuolutionis bonorum*, Veneris 2. Iunij 1634. *Ghiſilerio*, deciſ.288.

Mediolanen. *Deuolutionis bonorum*, Lunæ 14. Aprilis 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.117.

Bono-

Bononien. *Diſmembrationis*, Lunæ 15. Ianuarij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.6.

Bononien. *Diſmembrationis*, Mercurij 4. Iulij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.68.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Veneris 15. Ianuarij 1635. *Coccino*, deciſ.299.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Lunæ 12. Februarij 1635. *Coccino*, deciſ.20.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Coccino*, deciſ.90.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Veneris 13. Iunij 1636. *Coccino*, deciſ.308.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Veneris 7. Nouembris 1636. *Coccino*, deciſ.309.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Veneris 6. Nouembris 1637. *Coccino*, deciſ.246.

Romana *Domorum*, Veneris 14. Decembris 1635. *Pirouano*, deciſ.79.

Romana *Domorum de Sciandalerys*, Veneris 4. Aprilis 1636. *Panzirolo*, deciſ.114.

Romana *Domus*, Lunæ 22. Iunij 1637. *Pirouano*, deciſ.234.

Romana *Domus*, Lunæ 23. Iunij 1636. *Veroſpio*, deciſ.163.

Fauentina *Dotis*, Mercurij 14. Martij 1635. *Motmanno*, deciſ.27.

Romana *Dotis*, Mercurij 16. Martij 1635. *Merlino*, deciſ.30.

Romana *Dotis*, Veneris 2. Martij 1635. *Dunozetto*, deciſ.24.

Romana *Dotis*, Veneris 27. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.168.

Romana *Dotis*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.241.

Sancti Seuerini *Dotis*, Lunæ 18. Februarij 1636. *Dunozetto*, deciſ.97.

E

Illerden. *Electionis Prioriſſæ*, Lunæ 22. Iunij 1636. *Roias*, deciſ.139.

Romana *Eleuationis Muri*, Veneris 27. Nouembris 1637. *Matthaio*, deciſ.253.

Imolen. *Emphyteuſis*, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Carrillo*, deciſ.121.

Mutinen. *Emphyteuſis*, Veneris 20. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.158.

Rauennaten. *Emphyteuſis*, Veneris 6. Martij 1637. *Dunozetto*, deciſ.201.

Meleuitana *Erectionis Collegiatæ*, Lunæ 12. Decembris 1633. *Pirouano*, deciſ.283.

Meleuitana *Erectionis Collegiatæ*, Veneris 10. Februarij 1634. *Pirouano*, deciſ.284.

Meleuitana *Erectionis Collegiatæ*, Mercurij 9. Decembris 1637. *Carrillo*, deciſ.258.

Barchinonen. *Exemptionis*, Veneris 20. Iunij 1636. *Coccino*, deciſ.159.

F

Meſſanenſis, *ſeu nullius Feudi*, Veneris 22. Iunij 1635. *Veroſpio*, deciſ.57.

Meſſanen. *ſeu nullius Feudi*, Veneris 15. Februarij 1636. *Merlino*, deciſ.94.

Meſſanen *ſeu nullius Feudi*, Lunæ 5. Maij 1636. *Merlino*, deciſ.129.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Lunæ 19. Nouembris 1635. *Buccabella*, deciſ.74.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Mercurij 5. Decembris 1635. *Panzirolo*, deciſ.77.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Lunæ 3. Martij 1636. *Buccabella*, deciſ.106.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Lunæ 10. Maij 1636. *Panzirolo*, deciſ.134.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Veneris 6. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.142.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Veneris 28. Nouembris 1636. *Panzirolo*, deciſ.310.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Lunæ 19. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.189.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Lunæ 11. Maij 1637. *Panzirolo*, deciſ.312.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Panzirolo*, deciſ.244.

Auenionen. *Fideicommiſſi*, Mercurij 9. Decembris 1637. *Panzirolo*, deciſ.257.

Bononien. *Fideicommiſſi*, Veneris 14. Februarij 1636. *Dunozetto*, deciſ.93.

Bononien. *Fideicommiſsi*, Mercurij 21. Maij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.135.

Bononien. *Fideicommiſsi*, Veneris 27. Nouembris 1637. *Pirouano*, deciſ.249.

Bononien. *Fideicommiſsi de Blanchis*, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Roias*, deciſ.84.

Bononien. *Fideicommiſsi de Glauarinis*, Mercurij 23. Ianuarij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.88.

Bononien. *Fideicommiſsi de Glauarinis*, Lunæ 5. Maij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.126.

Bononien. *Fideicommiſsi de Glauarinis*, Lunæ 23. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.164.

Bononien. *Fideicommiſsi de Ramundinis*, Veneris 9. Maij 1636. *Dunozetto*, deciſ.131.

Bononien. *Fideicommiſsi de Ramundinis*, Lunæ 14. Decembris 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.261.

Bononien. *Fideicommiſsi de Turri*, Lunæ 9. Iunij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.144.

Maceraten. *Fideicommiſsi*, Lunæ 10. Decembris 1635. *Buccabella*, deciſ.78.

Peruſina *Fideicommiſsi de Cincijs*, Veneris 9. Iunij 1629. *Virili*, deciſ.274.

Peruſina *Fideicommiſsi de Cincijs*, Veneris 19. Ianuarij 1635. *Dunozetto*, deciſ.8.

Romana *Fideicommiſsi de Cardellis*, Veneris 19. Decembris 1636. *Buccabella*, deciſ.185.

Romana *Fideicommiſsi de Caetanis*, Veneris 23. Mar-

23. Martij 1635. *Coccino*, deciſ.33.

Romana *Fideicommiſsi de Cincijs*, Veneris 19. Aprilis 1630. *Dunozetto*, deciſ.277.

Romana *Fideicommiſsi de Formicinis*, Veneris 13. Iunij 1636. *Buccabella*, deciſ.49.

Romana *Fideicommiſsi de Formicinis*, Mercurij 7. Februarij 1635. *Merlino*, deciſ.15.

Romana *Fideicommiſsi de Incoronatis*, Veneris 13. Nouembris 1637. *Pirouano*, deciſ.248.

Spoletana *Fideicommiſsi*, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Macchiauello*, deciſ.92.

Romana *Fructuum Cenſus*, Lunæ 27. Aprilis 1637. *Veroſpio*, deciſ.213.

G

Romana *Gruppi*, Lunæ 16. Iunij 1636. *Dunozetto*, deciſ.154.

H

Cluſina *Hæreditatis de Ciolis*, Lunæ 2. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.138.

Romana *Hæreditatis*, Veneris 22. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ.60.

Romana *Hæreditatis*, Lunæ 5. Martij 1636. *Motmanno*, deciſ.110.

Romana *Hæreditatis*, Mercurij 5. Martij 1636. *Motmanno*, deciſ.108.

Romana, *ſeu Caſenaten. Hæreditatis*, Veneris 31. Martij 1634. *Pirouano*, deciſ.286.

Romana, *ſeu Caſenaten. Hæreditatis*, Lunæ 4. Iunij 1635. *Pirouano*, deciſ.48.

Romana. *ſeu Farfen. Hæreditatis*, Lunæ 30. Aprilis 1635. *Buccabella*, deciſ.39.

Romana, *ſeu Farfen. Hæreditatis*, Lunæ 28. Ianuarij 1636. *Buccabella*, deciſ.89.

Romana *Hæreditatis de Zimenes*, Lunæ 16. Nouembris 1635. *Motmanno*, deciſ.175.

Romana *Hæreditatis de Capizucchis*, Veneris 20. Aprilis 1635. *Motmanno*, deciſ.34.

Romana *Hæreditatis de Capizucchis*, Lunæ 6. Iunij 1636. *Motmanno*, deciſ.151.

Romana *Hæreditatis de Zaccaria*, Veneris 27. Martij 1637. *Buccabella*, deciſ.209.

Tiburtina *Hæreditatis*, Veneris 26. Iunij 1637. *Carrillo*, deciſ.233.

Viterbien. *Hæreditatis*, Veneris 16. Ianuarij 1637. *Buccabella*, deciſ.189.

I

Placentina *Illegitimitatis*, Veneris 22. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ.58.

Comen. *Iuris conferendi*, Veneris 16. Nouembris 1635. *Macchiauello*, deciſ.71.

Comen. *Iuris conferendi*, Veneris 9. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.133.

Comen. *Iuris conferendi*, Lunæ 8. Iunij 1637. *Ghiſlerio*, deciſ.226.

Elboren. *Iuris conferendi*, Veneris 13. Nouembris 1637. *Carrillo*, deciſ.247.

Ianuen. *Iuris Honorifici*, Mercurij 13. Iunij 1635. *Motmanno*, deciſ.53.

Valentina *Iuris ſedendi*, Veneris 26. Martij 1635. *Ghiſlerio*, deciſ.31.

Valentina *Iuris ſedendi*, Veneris 5. Iunij 1635. *Ghiſlerio*, deciſ.224.

Valentina *Iuris ſedendi*, Mercurij 27. Iunij 1635. *Ghiſlerio*, deciſ.66.

Gerunden. *Iuriſdictionis*, Veneris 16. Martij 1635. *Veroſpio*, deciſ.32.

Gerunden. *Iuriſdictionis*, Lunæ 3. Decembris 1635. *Merlino*, deciſ.76.

Gerunden. *Iuriſdictionis*, Veneris 24. Aprilis 1637. *Merlino*, deciſ.211.

Maioricen. *Iuriſdictionis*, Veneris 12. Ianuarij 1635. *Ghiſlerio*, deciſ.4.

Maioricen. *Iuriſdictionis*, Lunæ 3. Martij 1636. *Ghiſlerio*, deciſ.105.

Maioricen. *Iuriſdictionis*, Mercurij 28. Iunij 1634. *Ghiſlerio*, deciſ.295.

Maioricen. *Iuriſdictionis*, Veneris 2. Iunij 1634. *Ghiſlerio*, deciſ.289.

Oſcen. *Iuriſdictionis*, Veneris 11. Decembris 1637. *Pirouano*, deciſ.260.

Sancti Angeli *Lombardorum Iuriſdictionis*, Veneris 6. Martij 1637. *Pirouano*, deciſ.203.

Ariminen. *Iuriſpatronatus*, Veneris 16. Nouembris 1635. *Pirouano*, deciſ.73.

Ariminen. *Iuriſpatronatus*, Veneris 27. Iunij 1636. *Pirouano*, deciſ.170.

Ariminen. *Iuriſpatronatus*, Lunæ 23. Martij 1637. *Coccino*, deciſ.206.

Baren. *Iuriſpatronatus*, Mercurij 20. Februarij 1636. *Pirouano*, deciſ.101.

Baren. *Iuriſpatronatus*, Lunæ 9. Iunij 1636. *Pirouano*, deciſ.146.

Fauentina *Iuriſpatronatus*, Mercurij 23. Ianuarij 1636. *Pirouano*, deciſ.87.

Fauentina *Iuriſpatronatus*, Veneris 16. Maij 1636. *Pirouano*, deciſ.307.

Fauentina *Iuriſpatronatus*, Veneris 27. Martij 1637. *Pirouano*, deciſ.208.

Ferrarien. *Iuriſpatronatus*, Lunæ 30. Aprilis 1635. *Dunozetto*, deciſ.37.

Foroliuien. *Iuriſpatronatus*, Lunæ 5. Iunij 1637. *Panzirolo*, deciſ.221.

Toletana *Iuriſpatronatus*, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Coccino*, deciſ.1.

Romana *Iuſtificationis creditorum*, Mercurij 13. Iunij 1635. *Pirouano*, deciſ.52.

Romana *Iuſtificationis creditorum*, Veneris 15. Iunij 1635. *Pirouano*, deciſ.55.

Romana *Pecuniaria, ſeu Iuſtificationis creditorum*

Digitized by Google

ditorum, Veneris 31. Martij 1634. *Veroſpio*, deciſ.287.
Romana *Pecuniaria*; *ſeu Iuſtificationis creditorum*, Lunæ 19. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.292.

L

Romana *Laudemij*, Veneris 4. Maij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.40.
Peruſina *Laudi*, Lunæ 3. Iulij 1634. *Motmanno*, deciſ.296.
Peruſina *Laudi*, Veneris 2. Martij 1635. *Motmanno*, deciſ.23.
Peruſina *Laudi*, Veneris 27. Aprilis 1635. *Motmanno*, deciſ.301.
Bononien. *Legati*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Veroſpio*, deciſ.239.
Fauentina *Legatorum*, Lunæ 12. Februarij 1635. *Ghiſilerio*, deciſ.18.
Fauentina *Legatorum*, Lunæ 29. Februarij 1636. *Panzirolo*, deciſ.104.
Fauentina *Legatorum*, Veneris 23. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.190.
Fauentina *Legatorum*, Lunæ 15. Iunij 1637. *Merlino*, deciſ.231.
Cauen. *Limitum Parochialium*, Lunæ 25. Iunij 1635. *Buccabella*, deciſ.63.
Romana *Locationis*, Lunæ 25. Iunij 1635. *Veroſpio*, deciſ.64.
Romana, *ſeu Ianuen. Locorum Montium*, Veneris 4. Iulij 1635. *Buccabella*, deciſ.70.
Romana, *ſeu Ianuen. Locorum Montium*, Mercurij 15. Decembris 1635. *Buccabella*, deciſ.305.

M

Granaten. *Matrimonij*, Lunæ 28. Aprilis 1636. *Veroſpio*, deciſ.124.
Virdunen. *Monaſterij*, Veneris 27. Nouembris 1637. *Coccino*, deciſ.250.

N

Romana, *ſeu Spoletana Nullitatis donationis*, Lunæ 8. Iunij 1637. *Merlino*, deciſ.227.

O

Colonien. *Occupationis bonorum*, Lunæ 26. Ianuarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.191.

P

Florentina *Parochialis à Sala*, Lunæ 30. Aprilis 1635. *Pirouano*, deciſ.38.
Brixinen. *Parochialium*, Lunæ 12. Iunij 1634. deciſ.290.
Brixinen. *Parochialium*, Lunæ 15. Ianuarij 1635. *Dunozetto*, deciſ.5.
Ferrarien. *ſeu Romana Pecuniaria*, Mercurij 5. Martij 1636. *Dunozetto*, deciſ.109.
Bononien. *Pecuniaria*, Lunæ 16. Februarij 1637. *Veroſpio*, deciſ.198.
Romana *Pecuniaria*, Veneris 6. Nouembris 1637. *Coccino*, deciſ.245.
Cremonen. *Penſionis*, Veneris 23. Iunij 1623. *Vbaldo*, deciſ.263.
Cremonen. *Penſionis*, Veneris 23. Maij 1625. *Vbaldo*, deciſ.266.
Cremonen. *Penſionis*, Veneris 15. Maij 1626. *Coccino*, deciſ.267.
Cremonen. *Penſionis*, Veneris 18. Iunij 1627. *Coccino*, deciſ.269.
Cremonen. *Penſionis*, Veneris 19. Nouembris 1627. *Coccino*, deciſ.270.
Cremonen. *Penſionis*, Mercurij 27. Ianuarij 1627. *Coccino*, deciſ.268.
Cremonen. *Penſionis*, Lunæ 29. Maij 1628. *Coccino*, deciſ.272.
Cremonen. *Penſionis*, Lunæ 14. Ianuarij 1630. *Coccino*, deciſ.276.
Cremonen. *Penſionis*, Veneris 4. Maij 1635. *Coccino*, deciſ.41.
Mediolanen. *Penſionis*, Lunæ 6. Iunij 1633. *Merlino*, deciſ.281.
Mediolanen. *Penſionis*, Veneris 19. Ianuarij 1635. *Merlino*, deciſ.3.
Meleuitana *Penſionis*, Lunæ 18. Februarij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.98.
Meleuitana *Penſionis*, Mercurij 21. Maij 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.136.
Meleuitana *Penſionis*, Veneris 29. Maij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.219.
Florentina *Penſionis*, Lunæ 9. Iunij 1636. *Motmanno*, deciſ.147.
Peruſina *Penſionum*, Veneris 20. Iunij 1636. *Buccabella*, deciſ.162.
Regien. *Penſionis*, Veneris 27. Iunij 1636. *Merlino*, deciſ.169.
Romana *Penſionis*, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Veroſpio*, deciſ.86.
Salernitana *Portionis fructuum*, Veneris 9. Iunij 1635. *Veroſpio*, deciſ.50.
Neapolitana *Pænitentiariæ*, Veneris 4. Iunij 1637. *Merlino*, deciſ.222.
Anconitana *Pradij*, Lunæ 19. Iunij 1634. *Merlino*, deciſ.291.
Anconitana *Pradij*, Mercurij 24. Ianuarij 1635.

1635. *Merlino*, deciſ.9.
Anconitana *Pradij*, Veneris 13. Februarij 1637. *Pirouano*, deciſ.197.
Anconitana *Pradij*, Lunæ 16. Iunij 1636. *Buccabella*, deciſ.153.
Bononien. *Pradij*, Veneris 5. Decembris 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.179.
Lauretana *Pradij*, Lunæ 16. Februarij 1637. *Panzirolo*, deciſ.199.
Recanaten. *Pradij*, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Carrillo*, deciſ.123.
Regien. *Pradij*, Veneris 9. Ianuarij 1637. *Pirouano*, deciſ.186.
Regien. *Pradij*, Veneris 6. Martij 1637. *Pirouano*, deciſ.202.
Tiburtina *Pratorum*, Veneris 24. Aprilis 1637. *Buccabella*, deciſ.210.
Cæſarauguſtana *Præceptoriæ*, Mercurij 13. Iunij 1635. *Macchiauello*, deciſ.51.
Cæſarauguſtana *Præceptoriæ*, Veneris 14. Decembris 1635. *Macchiauello*, deciſ.80.
Calaritana *Primatus*, Veneris 27. Nouembris 1637. *Motmanno*, deciſ.251.
Tarraconen. *Primitiarum*, Lunæ 26. Ianuarij 1637. *Pirouano*, deciſ.192.
Tarraconen. *Primitiarum*, Mercurij 2. Decembris 1637. *Pirouano*, deciſ.254.
Tarraconen. *Primitiarum*, Lunæ 27. Aprilis 1637. *Pirouano*, deciſ.212.
Tarraconen. *Primitiarum*, Lunæ 11. Maij 1637. *Pirouano*, deciſ.215.
Vicen. *Prioratus de Maullen*, Lunæ 18. Februarij 1636. *Panzirolo*, deciſ.99.
Vicen. *Prioratus de Maullen*, Lunæ 2. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.140.

Q

Romana *Quarti Dotalis*, Veneris 15. Iunij 1635. *Dunozetto*, deciſ.54.

R

Romana *Reinueſtimenti*, Veneris 23. Aprilis 1635. *Coccino*, deciſ.35.

S

Camerinen. *Saluiani*, Veneris 20. Iunij 1636. *Merlino*, deciſ.160.
Camerinen. *Saluiani*, Mercurij 20. Februarij 1636. *Merlino*, deciſ.100.
Romana *Saluiani de Caſſarellis*, Veneris 13. Martij 1637. *Buccabella*, deciſ.205.
Gerunden. *Scribaniæ*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Merlino*, deciſ.243.
Gerunden. *Scribaniæ*, Veneris 27. Nouembris 1637. *Merlino*, deciſ.252.
Romana *Scutorum* 24. *mil.* Veneris 20. Aprilis 1635. *Panzirolo*, deciſ.300.
Romana *Scutorum* 4000. Mercurij 4. Iulij 1635. *Merlino*, deciſ.69.
Auenionen. *Simulationis*, Mercurij 29. Ianuarij 1635. *Panzirolo*, deciſ.11.
Romana *Societatis lignorum*, Mercurij 27. Iunij 1635. *Coccino*, deciſ.65.
Romana *Societatis lignorum*, Veneris 17. Decembris 1636. *Coccino*, deciſ.183.
Camerinen. *Spolij*, Veneris 5. Decembris 1636. *Panzirolo*, deciſ.178.
Hortana *Spolij*, Mercurij 10. Iunij 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.229.
Peruſina *Spolij*, Veneris 4. Aprilis 1636. *Roias* deciſ.113.
Interamnen. *Succeſſionis*, Lunæ 14. Decembris 1637. *Merlino*, deciſ.262.
Romana *Succeſſionis*, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Dunozetto*, deciſ.120.
Meleuitana *Status*, Lunæ 29. Ianuarij 1635. *Buccabella*, deciſ.13.
Meleuitana *Status*, Lunæ 14. Ianuarij 1636. *Buccabella*, deciſ.85.
Barchinonen. *Statuti*, Lunæ 3. Martij 1636. *Veroſpio*, deciſ.107.
Pampilonen. *Statutorum*, Lunæ 9. Iunij 1636. *Macchiauello*, deciſ.148.
Florentina *Subdecanatus*, Lunæ 28. Aprilis 1636. *Macchiauello*, deciſ.125.
Cæſenaten. *Succeſſionis*, Veneris 27. Iunij 1631. *Merlino*, deciſ.278.
Cæſenaten. *Succeſſionis*, Veneris 22. Iunij 1635. *Merlino*, deciſ.61.
Bononien. *Succeſſionis*, Veneris 11. Maij 1635. *Motmanno*, deciſ.45.
Imolen. *Succeſſionis*, Lunæ 7. Maij 1635. *Motmanno*, deciſ.43.
Vrbeuetana *Succeſſionis*, Mercurij 24. Ianuarij 1635. *Veroſpio*, deciſ.10.
Vrbeuetana *Succeſſionis*, Mercurij 27. Februarij 1636. *Motmanno*, deciſ.102.
Bononien. *Supplementi legitimæ*, Lunæ 2. Martij 1637. *Veroſpio*, deciſ.200.
Ciuitatis Caſtelli *Supplementi legitimæ*, Veneris 5. Iunij 1637. *Buccabella*, deciſ.220.

T

Meſſanen. *Tenimenti*, Mercurij 28. Iunij 1634. *Veroſpio*, deciſ.294.
Meſſanen. *ſeu nullius Tenimenti*, Mercurij 7. Februarij 1635. *Veroſpio*, deciſ.16.
Bononien. *Tranſactionis*, Sabbati 26. Nouembris 1633. *Veroſpio*, deciſ.282.
Bononien. *Tranſactionis*, Veneris 14. Nouembris

Digitized by Google

bris 1636. *Veroſpio*, deciſ.173.

Bononien. *Tranſactionis*, Lunæ 8. Iunij 1637. *Veroſpio*, deciſ.228.

Romana *Tutela*, Veneris 15. Februarij 1636. *Coccino*, deciſ.95.

V

Dertuſen. *Vicaria*, Lunæ 9. Iunij 1636. *Carrillo*, deciſ.145.

Romana *Vigintiquattuor millium*, Lunæ 16. Iunij 1636. *Panzirolo*, deciſ.155.

Romana *Vinea*, Lunæ 5. Maij 1636. *Veroſpio*, deciſ.130.

Romana *Vinea*, Veneris 5. Iunij 1637. *Veroſpio*, deciſ.223.

Romana *Vinea*, Lunæ 16. Iunij 1636. *Dunozetto*, deciſ.156.

Cæſenaten. *Vocum*, *ſeu Molendinorum*, Lunæ 21. Aprilis 1636. *Ghiſilerio*, deciſ.122.

Feretrana *Vnionis*, Veneris 20. Nouembris 1636. *Buccabella*, deciſ.174.

Feretrana *Vnionis*, Veneris 13. Februarij 1637. *Buccabella*, deiſ.296.

Auenionen. *Vſusfructus*, Mercurij 4. Februarij 1637. *Dunozetto*, deciſ.145.

Auenionen. *Vſusfructus*, Mercurij 1. Iulij 1637. *Panzirolo*, deciſ.236.

Auenionen. *Vſusfructus*, Veneris 11. Decembris 1637. *Ghiſilerio*, deciſ.259.

DE-

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM RECENTIORVM, A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO SELECTARVM,

Pars Septima.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Toletana Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Executoriales, quanto temporis interuallo, & quid ſit neceſsè, vt dicantur præſcriptæ, ita vt ius exequendi remaneat extinctum, & quid Rota in hoc ſeruet. Executorialium virtus non præſcribitur, quando executio eſt cœpta, ſed nondum perfecta, item quando verſamur in materia habente tractum ſucceſſiuum, & quidnam ad hoc requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicitur aatiqua, ſi ſit lata ante triginta annos.*
2 *Pro Sententia antiqua eſt præſumendum etiam ſine actis, & hoc*
Tàm quòad iuſtitiam,
Quàm quòad validitatem.
3 *Seatea tia & eius executoriales poſt triginta annos executioni mitti minimè poſſunt, & quare, vide au. 4*
4 *Ius exequeadi ſpatio triginta anaorum legitimè ſiae dubio remanet præſcripium.*
Ius exequeadi, quid ſit. num. 4.
5 *L. poſt rem iudicatam ff. de re iud. reputatur ſingularis.*
6 *Rota de ſtyle aunquàm exequitur exequatoriales etiam Rotales poſt lapſum decennij, niſi guſtate de iuſtitia, & quare num. 7.*
7 *Quia per lapſum decennij cum taciturnitate, ſi ex actis conſtet de aoa iure partis, lis, & negotium babetur pro derelicto.*
8 *Lis, quando babeatur pre derelicta.*
9 *Caſſador. deciſ. 5. vt lit pend. declaratur.*
10 *Barebinonen. Canoaicatus 7. Iunij 1567. quo caſu loquatur.*
11 *Executoriales, vt dicantur extinctæ, quid copulatiuè requiratur.*
12 *ad Litem extinguendam, & eneruandas vires executorialium requiruntar triginta anui.*
13 *ad Litis derelictioaem iaduceadam per taciturnitatem, cum lapſu, temporis, debet iateruenire ius calumnioſum tacentis.*
14 *Sed boc eſt impoſſibile dare in executorialibus, & quare.*
15 *ex Executorialibus oritur præſumptio iuſtitiæ ſententiæ.*
16 *Legionen. præſtimoniorum 27. Nouembris 1592. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio quo caſu loquatar.*
17 *Executoriales, ſi habeant tractum ſucceſſiuum, poſſunt quandocumque exequi.*
18 *Executorialium virtus regulariter euaneſcit anno ſed boc intellige, vt num. 19. & 22.*
19 *Executorialium virtus aon euaneſcit aano, quando executio eſt cœpta, & noadum perfecta.*
20 *Quia, qaando execatio eſt cœpta, & nondum fuit perfecta, durat perpetuò, & debet fiatri.*
21 *Exequutores ad aliquid ordiaaadum & exequendum, licèt in parte actum execatioai demaadauerint, aon dicuntur fancti officio ſuo, donec plenè executionem perfecèrint.*
22 *Executorialium virtus non euaneſcit anno, quando verſamur in cauſis babentibus tractum ſucceſſiuam. In qaibus licèt ſemel ſit executa ſententia, ſi iterum ex interuallo res reincidas, poteris peti denuo execatio.*
23 *ia Terminorum materia, ſi ſit lata ſententia, & eius vigore fiat appoſiti limites, ſi poſtea amoueaatur, poteſt peti iterum eiuſdem ſententiæ executio contra aouiter turbantes, & quare. n. 24.*
25 *Execatoriales, vt noa expirent per aanum in materia babente tractum ſucceſſiuum, aon taatùm requiritur iſta qualitas ſucceſſiua.*
26 *Sed etiam, vt executoriales fuerint executa & quòd poſtmodum in actu ſucceſſiuo iateruenaiat turbatio.*
27 *Executoriales ex quibus præſumatur quòd aon fuerint executæ.*

DECISIO I.

DE ANNO 1577. Ordinarius Toletaous condemnauit Abbatiſſam, & Moniales, vt deioceps obſeruarent, & adimplerent, conditiones ordinatas per fundatorem de aono 1540. & eis nolentibus obſeruare, & adimplere; condemnauit Monaſterium ad dandum, & reſtituendum Patrono bona, quæ de dicto anno 1540. eis fueruot aſſignata, exceptis illis, quæ continentur in donatione anoi 1525. & pro huiuſmodi condemnationis effectuatione relaxauit executoriales, De anno 1590. inter tunc Patronum, & Moniales fuit ioita concordia cum quibuſdam pactis, idemque Patronus liberauit dictas Moniales à conditionibus, & Capitulis factis per fundatorem de dicto aono 1540. De anno 1624. Anna tunc Patrona coram moderno Ordioario Toletaoo petijt executionem dictæ ſententiæ, & obtinuit decretum, quòd infra tres dies ab intimatione, dictæ Moniales ſe ſubijciant adimplere, & cum effectu adimpleaot, & obſerueot contenta in dicta ſententia abſque exceſſu, vel contradictione, & elapſo dicto termino illis non adimpletis, ex nunc prout ex tunc, mandat dari, & tradi poſſeſſionem bonotum, de quibus in dicta ſententia aoni 1577. à quo decreto Moniales appellauerunt ad Reuerendiſſimum Nuncium Hiſpaniarum; qui per ſententiam diſ-

Digitized by Google

finitiuam reuocauit dictum decretum, quam ſententiam
DD. cenſuerunt ſub die 26. Februarij 1627. coram me eſſe
confirmandam, & idem hodie repropoſita cauſa DD. cen-
ſuerunt &c. Cum enim ſententia fuerit lata de anno 1577.
1 licèt † ſit antiqua, tanquam lata ante 30. annos, Put.
deciſ. 328. *num.* 2. *l.* 2. *in correctis*, Rip. *reſp.* 1. *num.* 9.
14. *&* 15. *de iurepatr. l.* 2. Mantic. *dec.* 296. *num.* 6. & ſic
2 pro illa ſit † præſumendum etiam ſine actis, tàm quoad
iuſtitiam, quàm quoad validitatem, Curt. iun. *in l. ad-
monendi*, *num.* 172. *de iureiur.* Caſſad. *dec.* 3. *num.* 2. *de pro-
curator.* Mantic. & Put. *locis citatis*, non potuit tamen
de anno 1624. peti executio illius, aut dictarum executo-
3 rialium, quia poſt 30. † annos, nec ſententia, nec eius
executoriales executioni mitti poſſunt, quia per hoc tem-
poris ſpatium iur exequendi (hoc eſt actionem in factum,
4 & officium Iudicis, quæ illis præſtantur) † legitimè præ-
ſcribi non eſt dubium, Innocent. *in cap. final. de except.
quod* Bald. ibi notabile dignum reputat, *gloſ. final. in l. fin.
C. de præſcript.* 30. *annorum*, idem Bald. *in rubric. de præ-
ſcript. & in l. debitori*, *quæſt.* 3. *C. de pact.* Marant. *in
prax. part. vlt. tit. de exequut. ſentent. num.* 54. Balb. *de præ-
ſcript. 4. par. quar. partis principalis quæſt.* 31. Roder. Suar.
in repetitione leg. poſt rem iudic. not. 1. *in* 3. vbi reputans
5 † ſingularem textum *in l. ſicut*, *C. de præſcript.* 30. *anno-
rum* illum expendit, ibi perſecutione, iuncta ibi *gloſ. ff. de
re iud.* Gregor. Lopez, *in l.* 5. *tit.* 27. *part.* 3. Afflict. *dec.*
345. Parlador. *rer. quotid. l.* 1. *cap.* 1. *§.* 11. *num.* 12. Anton
Gomez, *ad leg.* 63. Taurin. *num.* 1. Olan. *in concord. iur.
litt. I. num.* 57. Surd. *conſ.* 186. *num.* 3. Azeued. *in l.* 6. *tit.*
15. *l.* 4. *recompilat. num.* 1. Gratian. *diſcept.* 66. *num.* 21.
tom. 1. *qui allegat text. in l. actori*, *C. de iureiur.* Mare-
ſcott. *var. l.* 2. *cap.* 121. *num.* 10. Cum. *tit.* 19. *num.* 103. *&
tit.* 76. *num.* 158. Giurb. *dec.* 96. *num.* 1. Carol. Tapp. *in
compilat. iur. Regni Neapolitan. rubr.* 41. *tit.* 26a. Carpan.
ad Statut. Mediolan. cap 158 *num.* 271.
6 Et prædicta eò magis videntur procedere † in Rota, quæ
attento eius ſtylo, poſt lapſum decennij nunquam exequi-
tur exequutoriales etiam Rotales, niſi guſtato de iuſtitia,
7 quod eſt quia † per lapſum decennij cum taciturnitate, ſi,
8 ex actis conſtat de non iure partis † lis, & negotium habetur
pro derelicto Caſſador. *dec.* 5. *vt lit. pendent.* qui licèt loqua-
9 tur † de decem, & octo annis, tamen perpetuò Rota cen-
ſuit de annis decem Achill. *dec.* 3. *& dec. vlt. vt lit. pend.*
Put. *dec.* 7. *&* 14 *eod. tit. vt lit. pend.* Simonet. *dec* 35.
eod. tit. Put. *dec.* 95. Lancellott. *de attentat.* 2. *par. cap.* 4. *in
præfat. num.* 275. *vbi num.* 283. *refert in puncto deciſionem*
Guicciard. *in cauſa Barchinonenſis Canonicatus* 7. *Iunij* 1567.
10 in qua † cum dubitaretur an vires exequutorialium eſſent
extinctæ ex eo quod, qui illas obtinuerat ſiluit per 18. an-
nos, nec executionem fecit. Domini tenuerunt non eſſe ex-
tinctas, & hoc ideo fuit determinatum, quia licèt conſtaret
de tempore legitimo ad inducendam obliuionem ex parte
tacentis, ad inducendam tamen extinctionem non conſta-
bat de animo requiſito, ſicut de malo iure eius, quod ſi con-
11 ſtitiſſet † vtique extinctas eſſe exequutoriales fuiſſet de-
claratum, vt fuit reſolutum *in cauſa Vrgellenſis Canonica-
tus* 15. *Maij* 1592. *coram bo. me. Penia.*
Et concordat non autem contradicit (vt aliqui volue-
runt) deciſio *in cauſa Legionenſis præſtimoniorum* 27. *No-
uembris* 1592. *coram bo. mem. Card. Pamphilio*, *relata per*
Garz. *de benef. par.* 6. *cap* 4. *num.* 42. vbi dicit quod ad ex-
12 tinguen. litem, † & eneruandas vires executorialium re-
quiruntur triginta anni, quod tempus non interuenerat, &
13 licèt etiam in eadem deciſione dicatur, quòd † ad inducen-
dam derelictionem litis per taciturnitatem cum lapſu tem-
poris debeat interuenire ius calumnioſum tacentis ex
14 Achil. *dec.* 165. quod in executorialibus eſt impoſſibile †
dare, ſed potius oritur præſumptio iuſtitiæ ſententiæ ex dd.
15 † executorialibus, quæ verba traxerunt quendam Docto-
rem putantem deciſionem Pamphilij contradicere deciſio-
ni Guicciardini: quòd non eſt verum, cum deciſio Pam-
16 philij † loquatur in caſu, quo ex actis non conſtabat de iu-
ſtitia illius, qui obtinuit executoriales.
Non obſtat, quòd cum executoriales in hac facti ſpecie
17 habeant † tractum ſucceſſiuum poſſint quandocumque
exequi, Rota *in meis impreſſis dec.* 144 *num* 5 *& fuit dictum
in cauſa Cæſarauguſtana de Caſpe* 16 *Februarij* 1632.
coram R. P. D. meo Motmanno, quia pro reſponſione huius
obiecti, altius materia eſt repetenda; videlicet, quòd virtus
18 † executorialium regulariter euaneſcit anno *cap. quærenti*,

& ibi Abb col. 2. *in fin.* Fel. *col. fin in fin. de offic. delegat.* Hæc
tamen regula dupliciter ſolet limitari. Primò quando † 19
executio eſt cœpta, & nondum perfecta quia cœpta, &
nondum finita durat perpetuò, † & debet finiri, Ancha- 20
ran. *conſ.* 42. Tria *in fauorem num* 4. *vſque ad fin.* Bart. *conſ.*
139. *l.* 1. *quod eſt Bartholomæi Franciſci à Piſis*, *& repetit*
Bald *in conſ.* 142. *num.* 1. *verſ. ad hoc reſpondetur l.* 1. *& benè*
Anchar *in conſ.* 412. vbi dicit quod † exequutores ad ali- 21
quid ordinandum, & exequendum licèt in parte actum exe-
cutioni demandauerint non dicuntur functi officio ſuo, do-
nec plenè executionem perfecerint. Secundò prædicta re-
gula limitatur quando verſamur in cauſis habentibus tra-
ctum ſucceſſiuum in quibus † licèt ſemel ſit executa ſen- 22
tentia, ſi iterum ex interuallo res reincidat in poteſtatem
condemnati, iterum peti poterit executio ſententiæ, vt lo-
quendo in ſententia lata in materia terminorum, vt † etiam 23
ſemel, poſitis limitibus, ſi poſtea amoueantur, valebit petere
denuo eiuſdem ſententiæ exequutionem contra nouiter
turbantes, etiamſi ſint vicini poſtea nati in populo condem-
nato, † quia idem eſt conſilium, vt poſt Capyc. *dec.* 1. *affir-* 24
mat Auend. *de exequut. mand cap.* 4. *num.* 49. vbi plures citat
in verſ. quod maximè verum eſt &c. par. 1. Put. *dec.* 326. *in fin.
l.* 1. *in correct.* & ſic vt recedatur à regula quod exequutio
non expiret per annum in materia, quæ habet tractum † 25
ſucceſſiuum, & vt non dicantur præſcriptæ executoriales,
non ſolum requiritur quòd materia habeat tractum ſucceſ-
ſiuum, † ſed etiã quòd exequutoriales fuerint exequutæ, & 26
quod poſtmodum in actu ſucceſſiuo interueniat turbatio, at
in caſu iſto tantùm abeſt quòd exequutoriales ſemel fue-
rint exequutæ, † vt imò potius appareat de contrario; cum 27
poſtmodum fuerit facta concordia, quæ licèt non afficiat
Annam modernam Patronam iuxta reſolutiones factas,
probat tamen executoriales, nunquam fuiſſe effectuatas.

Et ita vtraque parte informante concluſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piſcien. Beneficij.

Die Lunæ 29. *Ianuarij* 1635.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus relictum pluribus perſonis, quando eis relictum pro virili intelligatur. Iuſpatronatus relictum pluribus vti ſingulis, tunc vnuſquiſque qualiter poſſit præſentare. Qualitas Iuriſpatronatus, quando non ſit neceſsè diſputare.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus relictum pluribus perſonis nominatim diſtinctis, vnicuique cenſetur acquiſitum iuſpatronatus pro virili.*

2 *Iuſpatronatus, ſi ſit relictum pluribus nominatis, & cuiuslibet eorum deſcendentibus, cum iſti deſcendentes comprehenſi ſint ſub nomine collectiuo plurium graduum, & non proprio qualiter vocati cenſeantur.*

3 *Iuſpatronatus, quando eſt acquiſitum pluribus perſonis, vti ſingulis, tunc in præſentatione non eſt neceſſarius ſimultaneus, & collegialis conſenſus, ſed vnuſquiſque poteſt ſeparatim, & de per ſe præſentare.*

4 *Præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus.*

5 *Patroni, vbi non intrant ad præſentandum, vt vniuerſi, vel collegialiter, & tanquam vnum corpus, ſed tanquam diuerſi, & voces diſtinctæ ſunt.*

6 *Tunc præſentatio non fit in capita, habita ratione omnium deſcendentium, ſed in ſtirpes ab vnoquoque ex vocatis.*

7 *Qualitas iuriſpatronatus, an ſcilicet ſit hæreditarium, vel gentilitium, aut familiare, vt inde cognoſci poſſit, quomodo vocati intrare poſſint ad præſentandum, quando ſpectanda non ſit.*

8 *In Iurepatronatus, quando agitur de concurſu habentium particulares voces parum refert videre, an intrent in ſtirpes, vel in capita.*

9 *Iuſpatronatus ſi ſit relictum quinque perſonis nominatim, & eorum deſcendentibus, tunc illæ quinque voces non poſſunt multiplicari, etiamſi mille deſcendentes ex vno ex dictis quinque reperirentur.*

10 *Qui*

10 *Qui quidem tantum ſunt conſiderandi ad integrandam illam vocem, vel in totum, vel in maiori parte, ad boc vt præſentatus dicatur habere illam vocem.*

D E C I S I O II.

EX duobus præſentatis ad capellam, de qua agitur dictum fuit ſub die 7. Nouembris 1629.* & 27. Aprilis 1633.* Tiberium eſſe inſtituendum, vti à maiori parte patronorum præſentatum, ſuppoſita hac reſolutione, incidit quæſtio ſuper ſupputatione maioris partis, quænam maior pars diceretur; An habita ratione ad voces in quinque patronis diſtinctas in teſtamento fundatoris, vel potius ad perſonas omnes deſcendentes indifferenter à prædictis nominatis; nam primo caſu, quia vocati intrant ad præſentandum per ſtirpes, & non per capita, Tiberius habet maiorem partem, & de hoc non dubitatur; In ſecundo vero caſu, quia ſi omnes admittantur, nec de maiori parte perſonarum, qui Hieronymum præſentarunt dubitari poteſt; aliter eſſet determinandum, nempe Hieronymum non autem Tiberium eſſe inſtituendum, attenta maiori parte patronorum, qui illum præſentarunt.

Et in hac controuerſia viſum fuit Dominis habendam eſſe rationem ad quinque voces, prout ſunt diſtinctæ inter quinque nominatos, & ad eorum reſpectiuè deſcendentes, & ſic in ſtirpes, & lineas, non autem ad omnes deſcendentes in vniuerſum per capita ad præſentandum vocatos.

Clara eſt enim voluntas, & diſpoſitio Georgij fundatoris huius capellaniæ, qui in ſuo teſtamento, enunciata prius ædificatione, & dotatione illius, ſubdens quod nondum de ipſis patronis prouiſerat, & de hoc prouidere volens, patronos dicti ſui Altaris, reliquit, inſtituit, & eſſe voluit Franciſcum proprium filium, & Matthæum Mei Georgij, Franciſcum Ludouici de Poſchis, Petrum Mei Georgij, Aptum de Pagnis, & eorum, & cuiuslibet eorum deſcendentes
1 per lineam maſculinam, ex quibus verbis cum legatum †
appareat factum quinque perſonis nominatim diſtinctis
vnicuique cenſetur iuſpatronatus acquiſitum pro Virili,
l. nonnunquam ff. ad Trebell. *l. fin. C. de impub.* Pariſ. *conſ. 4.*
num. 8. vol. 3. Surd. *conſ. 150. num. 33. & 81. num. 1.* reſpon-
dens in legato pluribus, nominatim facto; nec eorum, & cu-
iuslibet eorum deſcendentes, tanquam compræhenſi ſub
nomine collectiuo plurium graduum, & non proprio cenſe-
ri debent inter primos acquirentes ad ſimultaneè præſen-
2 tandum; † ſed ordine ſucceſſiuo ſecundum graduum præ-
rogatiuam vocati dicuntur, *l. ſi quis Attio ff. de vſufruct. ac-
creſc.* Iſernia *in cap. 1. num. 1. poſt medium ibi*, ſi vero eſt da-
tum Patri, & filio nominatim *de ſucceſſ. feud.* Iacobus de S.
Georgio *in ſua inueſtitura feudi in verbo feudorum clauſulæ*,
Afflict. *dec. 393. num. 5. & 6.* Hond. *conſ. 54. num. 16 l. 1.* Ve-
laſch. *de iur. emphis. qu. 49. num. 11.* Menoch. *præſumpt 70. nu.
17. l. 4.* Mantic. *de contract. l. 14. tit. 20. num. 9* & vbi iuſpa-
3 tronatus eſt acquiſitum † pluribus vt ſingulis, vt ſupradi-
ctis contigit, tunc in præſentatione non eſt neceſſarius ſi-
multaneus, & collegialis conſenſus, ſed vnuſquiſque poteſt
ſeparatim, & de per ſe præſentare, Io. Andr. *in cap. quo-
niam de iur. patron.* cum quo omnes conueniunt Abb. *ibid.
in 2. dubio* Dec. *in cap. eum omnes num. 9. in fin. de conſt.* Rip.
reſponſ. 1. num. 4. de iure patro. Lambertin. *eod. tit. l. 2. par.
2. art. 8. num. 5. & 11.* Cæſ. de Graſſ. *de iur. patro. dec. 2. &
idem fuit firmatum in cauſa Taurinen. iuriſpatronatus 11. Ia-
nuarij, & 1. Aprilis 1585. coram bon. mem. Hieronymo
Cardin. Pamphilio.*

Retentis igitur prædictis, ac firmato, quod agatur de pa-
tronatu acquiſito pluribus, vt ſingulis; inde reſultat funda-
mentum præſentis reſolutionis Tiberium eſſe inſtituen-
4 dum † vti præſentatum à maiori parte patronorum per
cap. quoniam de iur. patro. quia vbi patroni non intrant ad
5 præſentandum vt vniuerſi, † vel collegialiter, & tanquam
vnum corpus, ſed tanquam diuerſi, & voces diſtinctæ ſunt;
tunc præſentatio non fit in capita habita ratione omnium
6 deſcendentium, ſed in ſtirpes ab vnoquoque † ex vocatis
prouenientes attenta maiori parte concurrentium ad illam
vocem Abb. *in cap. ſcriptum num. 6. de elect. & in cap. paſto-
ralis in fine principij vbi* Felyn. *nu. 9. de reſcript.* Caccialup.
in l. omnes populi num. 141. de iuſt. & iur. Lambert. *de iur. pa-
tron. l. 1. par. 2. qu. 1. art. 25. num 17.* Silua *de benef. par. 2. q. 17.
num. 2. & idem fuit comprobatum in ſupradicta Taurinen. iu-
riſpatronatus 1. Aprilis 1585. coram Card. Pamphilio.*

Neque neceſſarium eſt ingredi diſputationem qualitatis
† iuriſpatronatus, an ſit hæreditarium, vel gentilitium, aut 7
familiare, vt inde cognoſci poſſit quomodo vocati intrare
poſſint ad præſentandum, vel in ſtirpes, vel in capita ſecun-
dum Baldi diſtinctionem *in l. 2. num. 4. C. de ſuis & legit. &*
Alex. de Neuo. *conſ. 63. num. 1. approbatum in Regien. patro-
natus 13. Nouembris 1601. coram bo. me. Penia*, quia quidquid
eſſet dicendum pro firmanda hac qualitate reſpectu deſ-
cendentium ex vnaquaque linea; attamen † cum agatur 8
de concurſu habentium particulares voces, parum refert
ad terminos de quibus agitur, quod vocati intrent in ſtir-
pes, vel in capita, † cum certum ſit, quod illæ quinque 9
voces non poſſunt multiplicari, etiam quod mille reperien-
tur maſculi deſcendentes ab vno ex legatarijs, ſed quidem
eſſent conſiderandi † ad integrandam illam vocem, vel in 10
totum, vel pro maiori parte, ad hoc, vt præſentatus dicatur
habere illam vocem Imol. *in clem. plures num. 7. de iur. patro.*
Card. *ibid. num. 2.* Rocch. *eod. tit. in verba ipſe, vel is, num. 6.*
Lambertin. *l. 1. par. 2. q. 1. art. 25. num. 8. & 13.* Caſſad. *dec. 2.
de iur. patro.* & benè diſſloquitur *in Aretina capellaniæ 20.
Ianuarij, & 9. Maij 1603. coram Card. Hieronymo Pamphilio*;
vnde in præſenti ſufficit, quod Tiberius habeat maiorem
partem illarum † quinque vocum, prout non dubitatur, 11
omiſſa controuerſia qualitatis hæreditariæ, vel gentilitiæ
inter deſcendentes ab ipſis reſpectiuè legatarijs, cuius deter-
minatio non pertinet ad cauſam Tiberij dum habeat ſuas
voces abſque diſcordia concurrentium pro qualibet voce ad
præſentandum, & ea quæ pro Hieronymo adducuntur ad
probandam contrariam obſeruantiam magis declarant de-
ſcendentes legatariorum non eſſe vocatos ad ſimultaneè, &
in vniuerſum præſentandum, ſed reſpectiuè ſecundum vo-
ces particulares, & diſtinctas, & ab eodem fundatore nomi-
natas.

Et ita &c.

Vide infra has deciſiones prout in Indice poſito in fine Deciſionum, & in hac eadem cauſa ſub hoc eodem anno, & menſe habes infra alteram deciſionem ſub die 31. quæ eſt deciſio 14.

R. P. D. M E R L I N O.

Mediolanen. Penſionis.

Veneris 19. Ianuarij 1635.

A R G V M E N T V M.

Quamquam de ſtylo ſupremorum Tribunalium condemnatio ad reſtitutionem fructuum decurſorum non ſoleat fieri, niſi à die motæ litis, quo tempore reus poſſeſſor conſtituitur in mala fide, & excitatur ad inquirendum de iuribus ſuæ poſſeſſionis, tamen hæc regula fallit, quando petuntur fructus non vti fructus acceſſorij ad aliquod ſubiectum, ſed tanquam ſors, & vti capitale de per ſe. Item fallit quoties adeſt mala fides in poſſidente, quia tunc debentur fructus etiam ante motam litem à die, quo mala fides ſuperuenit, Item fallit, quando à bonæ fidei poſſeſſore fructus non ſunt conſumpti, ſed adhuc extant, vel ſi non extent poſſidens factus eſt locupletior, vt quia auctum fuit eius patrimonium, tunc illi debent reſtitui, vel eorum æſtimatio.

S V M M A R I V M.

1 *ad Fructuum reſtitutionem Rota non ſolet condemnare poſſeſſores, niſi à die motæ litis.*

2 *Et ita ſeruat conſil. Neapolit. Rot. Bononienſ. nu. 3. Regia Audient. Cataloniæ, & alia Tribunalia.*

4 *ad Fructus decurſos lucrandum ante litem conteſtatam non requiritur bona fides poſitiua, neque titulus verus, ſed ſufficit abeſſe malam fidem, & titulum putatiuum, vel etiam nullum adeſſe.*

5 *Itaut nedum ignorantia facti, ſed etiam iuris error ad effectum acquiſitionis fructuum ſuffragetur.*

6 *Fructus, vbi non vti fructus acceſſorij ad aliquod ſubiectum, & diſtinctum à capitale petuntur, ſed tanquam*

A 2 *ſors, &*

Digitized by Google

ſors, & vti Capitale de per ſe, tunc debentur omnes vſque ab initio.

7 Quia tunc non tanquam fructus, ſed tanquam ſors petuntur. Et idem dicendum eſt in redditibus, penſionibus, &c. & num. 20.

8 in Legatis annuis fructus debentur decurſi, nedum ante motam litem, ſed etiam ante apertas tabulas, & ante aditam hæreditatem, ſtatim poſt mortem Teſtatoris.

9 Quod procedit etiamſi ignotum fuerit tale legatum, ipſi legatario deberetur, nam adhuc termini decurſi ei deberentur.

10 Tertiꝗ debentur tanquam ſors principalis, & capitale, non autem acceſſoriè ad aliud capitale.

11 Fructus omnes, qui conſiderantur de per ſe & principaliter, vt alimenta, annuæ præſtationes &c. & ipſi conſtant ſortem, tunc etiam decurſi ante petitionem, atque interpellationem debentur.

12 Quia tunc non tanquam vſura ſed tanquam ſors conſiderantur.

13 Penſiones conſiderari poſſunt vti fructus diſtincti ab ipſa iure vniuerſali exigendi penſiones, & tunc dicitur commoditas, declara vt num. 15.

14 Cenſus diſtinguitur à fructibus cenſus.

16 Ius percipiendi penſiones in litem deduci non poteſt abſque apertiſſima calumnia ſi reſeruatio ſit clara.

17 Penſiones, vt debeantur ante motam litem, obſeruandum eſt, an ius percipiendi penſiones fuerit petitum an verò fructus tantum, vide num. 18. & 19.

21 Deciſiones 400. num. 1. par. 1. & 86. num. 7. par. 4. diuerſ. declarantur.

22 Titularis habet intentionem pro ſe, pro libertate beneficij, vt beneficia ſine diminutione conſeruantur.

23 Fructus etiam debentur ante motam litem, quando adeſt mala fides.

24 ad Fructuum acquiſitionem & reſtitutionem ſingula temporis momenta conſiderantur.

25 Errorem in facto proprio, ſi quis alleget, ſiue conſiſtat in iure, ſiue in facto, non eſt tolerandus.

26 Scientia rei alienæ data intrat poſitiua mala fides.

27 Mala fides præſumitur in eo, qui in ſuo Archiuio habet ſcripturas contrarias earum rerum quas poſſidet.

28 Bona fides, vt excludatur ſufficit probabilis ſcientia rei alienæ.

29 Læſio ſolet dolum arguere, & bonam fidem adſtruit.

30 Redditus annui Eccleſiaſtici, quando diſtrahuntur, requiritur Beneplacitum Apoſtolicum.

31 Bona Eccleſiaſtica, licet alienentur inter perſonas einſdem Eccleſiæ, nihilominus requiritur Beneplacitum Apoſtolicum.

3r Error iuris reſiſtentis non excuſat à mala fide ad effectum reſtitutionis fructuum.

33 Contrahens ſine ſolemnitatibus dicitur in mala fide, & tenetur ad omnes fructus.

34 Cum Eccleſia contrahens ſine ſolemnitatibus requiſitis tenetur ad omnes fructus.

35 Ignorantia nullo modo excuſat quando ſumus in viris, qui nobilitate, ingenio, & literis valde præcellunt.

36 Ignorantia iuris alieni debet eſſe inuincibilis, ad hoc vt non teneatur quis ad reſtitutionem fructuum vſque ab initio.

37 Sententiæ, quę tranſitum fecerunt in iudicatum, omnino ſunt ſupponendæ.

38 Fructus percepti à bonæ fidei poſſeſſore, etiam ante motam litem, debent reſtitui, ſi non ſint conſumpti, ſed adhuc extent, vel ex eis poſſidens factus eſt locupletior, & num. 42. & 45.

Et iſta eſt receptior doctrina, num. 39.

40 Poſſeſſor bonæ fidei, licet faciat fructus ſuos, non tamen eos facit irreuocabiliter, vide hic & num. 41.

43 in Fructuum reſtitutionis materia nullum diſcrimen conſtituendum eſt inter forum conſcientiæ, & forum externum.

44 Reſtitutionis fructuum materia non eſt fundata in præſumptione, ſed in refectione damni illati, & illius, quod ab alio, vel iniuſtè acceptum eſt, vel iniuſtè retinetur.

46 Deciſ. in Romana fructuum portarum 20. Nouemb. 1585. coram Gypſio, declaratur, & num. 48. & 49.

47 Poſſeſſor bonæ fidei etiam factus locupletior, non tenetur reſtituere fructus, quando agitur in iudicio particulari, ſed ſecus in iudicio vniuerſali.

50 Fructus induſtriales poſſeſſor bonæ fidei pro eorum ſpeciali cultura, & induſtria, acquirit irreuocabiliter, etiam cum eius lucro, & vtilitate, quod ſecus eſt in fructibus naturalibus, & num. 51.

52 Fructus ciuiles veluti penſiones &c. in omnibus ſequuntur naturam fructuum naturalium.

53 Penſionarij pro penſione exigenda nulla cultura, labore, aut opera deſudant.

54 Penſiones domorum, & ſimilium recenſentur inter fructus induſtriales.

55 Fructus ciuiles dicuntur induſtriales, quia ex prouiſione hominis hoc eſt ex præcedentibus aliorum obligationibus percipiuntur, & natura illos non creat, ſed iuris interpretatio illos gignit.

56 Fructus ciuiles impropriè appellantur induſtriales.

57 Fructus ciuiles, neque naturales, neque induſtriales ſunt dicendi, ſed ſeparandi ſunt ab vtraque ſpecie, & potius dici poſſunt obuentiones.

58 Fructus ciuiles ſub diſpoſitione de fructibus induſtrialibus venire non poſſunt.

59 in Penſionibus Eccleſiaſticis percipiendis non poteſt conſiderari aliqua induſtria, ſicut conſideratur in alijs fructibus ciuilibus.

60 Affictus, & fructus ciuiles &c. quare dicantur fructus induſtriales.

61 Creditor alicuius, ſi quis ſit, contra illius bona ire debet, & non contra tertium.

62 Penſionis reſeruatio ad fauorem alicuius, tribuit ei titulum, & actionem ad eam exigendam.

63 Penſiones decurſas ante motam litem, qualiter penſionarius poſſit illas recuperare.

64 Canonici, ſi aliquid exegerunt, quod poſtea veniat reſtituendum, licet dd. Canonici defuncti ſint, quia quando agitur contra eos, non agitur contra perſonas vti ſingulas, ſed contra Capitulum, vti Collegium, quod cum nunquam moriatur, ideo tenentur ad reſtitutionem illi Canonici, qui adſunt tempore quo conueniuntur.

65 Collegium ſemper cenſetur illud, & idem.

66 Beneficiatorum menſa numquam deficit, & eam repræſentant Beneficiati, qui ſucceſſiuè adſunt.

67 Fructus ſi iure actionis debentur, & tanquam ſors principalis, nouo iudicio, & de per ſe peti poſſunt.

DECISIO III.

TER ad diſputationis trutinam reuocata reſolotione,
quæ in hac cauſa emanauit ſub die 6. Iunij 1633. Hodie
Domini in illa perſiſtendum eſſe reſponderunt, ſcilicet
terminos penſionis decurſos etiam ante motam litem reſtituendos
eſſe Beneficiatis.

A Rota enim quamuis condemnatio † non conſueuerit 1
fieri niſi à die motæ litis, quo tempore Reus poſſeſſor con-
ſtituitur in mala fide, & excitatur ad inquirendum de iuri-
bus ſuæ poſſeſſionis, *l. ſed & ſi lege, §. ſi ante, ff. de petit. hæ-
redit. l. nemo C. de acquir. poſſeſſ. l. 3. ff. de interdict.* Io. Cop. *de
fructibus natural. cap. 5. num. 2. & 3.* Rota *dec. 4. de reſtit. ſpo-
liat. in nou. &* apud Caputaqu. *dec. 27. par. 2. & coram*
Card. Caualer. *dec. 409. num. 5.* & alibi paſſim, quem ſtylum
† retineri etiam à Concilio Neapolitano teſtatur Afflict. 2
dec. 46. num. 2. & in Rota Bononienſi, Benint. *dec. 20. per tot.*
Cabal. *conſ. 163. num. 32.* necnon † in Regia Audientia Ca- 3
taloniæ, Peguer. *dec. 178. &* Cancer. *var. reſol. par. 3. cap. 16.
num. 67.* & de alijs Tribunalibus refert Surd. *conſ. 293. nu. 8.
& conſ. 314. num. 5.* D. Fachin. *conſ. 50. num. 3. l. 3.*

Et ad lucrandum fructus decurſos ante litem † conteſta- 4
tam non requiritur bona fides poſitiua, neque titolus ve-
rus, ſed ſufficiat abeſſe malam fidem, & titulum putati-
uum, vel etiam nullum adeſſe, *d. l. ſed etſi lege, §. ſcire, & ibi*
Doct. *communiter ff. de petit. hæred. & præſertim* Bart. *num.* 4
4. Bal. *num. 1.* Caſtr. *num. 7.* Curt. ſen. *conſ. 71. num. 14.* Soccin.
Iun. *conſ. 76. num. 60. l. 1.* Becc. *conſ. 95. num. 15. latè* Caball. *d.
conſ. 163. num. 40. l. 1.* Ant. Franciſcus Coſta. *conſ. 1. num. 24.*
Rota apud Cinc. *de cenſ. dec. 206 num. 5.* & aliàs paſſim, ita-
ut nedum † ignorantia facti, ſed etiam iuris error ad effe- 5
ctum acquiſitionis fructuum ſuffragetur, vt in *d. l. ſed & ſi
lege. §. ſcire, ff. de petit. hæred.* ibi *non puto hunc eſſe Prædo-
nem, qui dolo caret, quamuis in iure errauit*, & latè Curt. ſen.
conſ. 7. num. 14. Menoch. *de recuper. rem. 15 num. 629.* Hon-
ded. *conſ. 31. num. 72. l. 1.* Caball. *d. conſ. 163. num. 36. l. 1.* Ant.
Franc. Coſta *conſ. 41. num. 31. & fuit dictum in Meleuitana
hæreditatis 5. Martij 1625. coram me.*

Nihilo-

Digitized by Google

Nihilominus tres allatæ fuerunt limitationes ad hanc
regulam generalem, quæ ad præſentem caſum benè appli-
cari viſæ ſunt.

6 Prima eſt vbi fructus, non † vt fructus acceſſorij ad ali-
quod ſubiectum, & diſtinctum capitale petuntur, & de-
bentur, ſed tanquàm ſors, & vti capitale de ſe, tunc enim
debentur omnes etiam ab initio, alioquin non diceretur re-
ſtitutum totum, & integrum capitale, prout ſi petatur
fundus, & ad illius reſtitutionem reus condemnetur, vni-
uerſus eſt reſtituendus; ita in penſionibus, & annuis le-
gatis, & redditibus dicendum eſt, quia non tanquam fru-
7 ctus, † ſed tanquàm ſors petuntur, & debentur, nec ex
mora, aut ex cauſa malæ fidei, ſed iure dominij, vt per-
petuò Rota in his terminis penſionum diſtinxit coram
Card. Paleotto *in decis. 689. l. 3. par. 3. diuerſ.* coram Card.
Seraph. *d. 1168. num. 3. coram* Card. Platto *in Mediolanen.
fructuum 26. Maij 1589. quæ eſt apud* Marcheſ. *de Commiſſ.
par. 2. fol. 206. & coram* Gyplio *in Cæſar augustana penſionis
15. Maij 1580 quæ eſt dec 176. num. 6. par. 4. diu.* vbi quod hæc
eſt recepta in Rota opinio, *& coram bon. mem* Card. Sacra-
to *in Calaguritana liquidationis 4. Maij 1611. impreſſa apud*
Marcheſan. *par. 1. fol. 988. num. 2. ad fin. & eſt deciſio 317. nu.
13. par. 1. rec & coram bon. mem.* Buratto *in dec. Romana pen-
ſionis 15. Decemb.* 1617. qui teſtatur de ſtylo Rotæ *& coram
Eminentiſſ. D.* Card. Pamphilio *in Toletana penſionis 26. Feb.*
1618. & coram Reuerendiſs. D. meo Decano *in Romana pe-
cuniaria 25 Octobris* 1622. & coram Eminentiſs. D. Card.
Vbaldo *in Florentina legati 30. Maij 1633. & notat* Can-
cer. *var. reſolut. par. 3. cap. 16. num. 97. &* D. Theodo-
ſius Rubeus *in Singul. Deciſionum in concordant. ad dictam
deciſ.* Card. Seraph. 1168. *fol. 465.* vbi Rotæ deciſiones con-
cordes eſſe oſtendit.

8 Et in legatis annuis, quod debeantur decurſa nedum †
ante motam litem, ſed etiam ante apertas tabulas, & ante
aditam hæreditatem, ſtatimque à die mortis teſtatoris le-
gantis eſt *text. rotundus in l. nec ſemel in princ. verſ. idem*
Celſus, *ff. quando dies legati cedat, & ibi gloſ. in verb. om-
9 nium*, etiamſi ignotum † fuerit tale legatum ipſi legatario,
nam adhuc debentur termini omnes decurſi, Bald. *conſ. 235.
10 l. 1. Egregiè*, Bim. *conſ. 230. num. 51. l. 2.* & in terminis † ter-
tiarum, quod illæ conſiderentur tanquàm ſors principalis,
& capitale, non autem acceſſoriè ad aliud capitale, eſt Fran-
ch. *deciſ. 634. quam ſequitur* Gratian. *diſcep. forenſ. cap. 224.
num. 52.* Fab. de Anna *conſ. 30. num. 6. l. 1.* & demum de omni-
bus fructibus, qui conſiderantur de per ſe, & principaliter,
vt alimenta, & annuæ præſtationes, & ipſi conſtant †
11 ſortem non autem ſunt acceſſiones alterius ſortis, neq; pro-
ducti ab alio diſtincto capitali, quod debeantur etiam de-
curſi ante petitionem, atque interpellationem deducitur,
*ex l. libertis, §. manumiſſis, ff. de alim. & cibar. legat. & ibi
perbellè* Bart. *in 9. oppoſitione num. 2.* aſſignat rationem,
12 quia non tanquam † vſura, ſed tanquàm ſors conſideran-
tur, & ſequuntur Franch. *d. deciſ. 634. in fin.* Soccin. ſen. *conſ.
41. num. 8. lib. 4* Ruin. *conſ. 182. num. 8. l. 2.* Bim. *d. conſ. 203. nu.
51. ad fin. l. 2. & conſ. 243. num. 36. & 37. l. 3.* Giurba *dec. 97. nu.
18.* Rouit. *conſ. 36. nu. 2.*

13 Quibus non obſtat, quod penſiones etiam † conſiderari
poſſint vti fructus diſtincti ab ipſo iure vniuerſali exigendi
14 penſiones, & tunc dicitur commoditas, *vt in dec. 400. num.
5. & ſeqq. par. 1. diuerſ.* quemadmodum Doctores † diſtin-
guunt cenſum à fructibus cenſus, vt per Modern. Peruſin.
de conſib. par. 2. cap. 2. qu. 2. art 6. num. 25. Rota apud Card.
Mant. *dec. 24. num. 8. & 9. & in Romana, ſpolij 15. Aprilis
1622. coram me.* Quoniam fortaſſe obiectum vrgeret, ſi
15 Beneficiati petijſſent principaliter † ius vniuerſale exigen-
di penſiones, & acceſſoriè deinde per modum ſequelæ pe-
tijſſent terminos, vti fructus, ſed in caſu præſenti petierunt
principaliter terminos decurſos penſionum in prima Com-
miſſione directa bon. mem. Vbaldo, vt in ſummario DD.
Canonicorum num. 8. *ibi, nec non recuperationis pecunia-
rum dictæ penſionis indebitè perceptarum*, in Commiſſione
verò mihi directa Beneficiati inſteterunt principaliter, &
ſolùm pro conſecutione terminorum decurſorum, & ſic in
hoc caſu termini decurſi etiam ante motam litem conſide-
rari debent tanquàm ſors principalis, non autem tanquàm
fructus & ius percipiendi penſiones non fuit in litem dedu-
16 ctum, neque deduci poterat ſine apertiſſima calumnia, †
reſeruatio quippe penſionis eſt clara in fauorem Beneficia-
torum, & ideo prudenter, Rota apud Card. Seraph. *d. deciſ.
1168. num. 3. & in dicta Mediolanen. fructuum* coram Card.

Platto *num 2. verſ. quare cum in hoc iudicio* obſeruauit con-
textum libelli, † an ſcilicet ius ipſum percipiendi fructus, 17
ſeu penſiones fuerit petitum an verò ipſi fructus, & hoc
idem obſeruauit. Rota *in Tiraſonen. decimarum 25. Iunij*
1607. coram bo. me. Card. Marcomontin, ibi enim actores
† inſteterant non ſuper decimis, ſed ſuper iure decimandi, 18
vt patet ex *deciſ. 205. par. 2. rec.* quæ eſt prima deciſio illius
cauſæ, & hoc etiam ſenſit Cancer. *var reſol. par. 3. c. 16. num.*
97. ſiq. ſemper, & abſolutè retineretur illud diſcrimen inter
ius exigendi penſiones, decimandi legatum ſeu redditum
annuum percipiendi, & ipſas penſiones, decimas, † exactio- 19
nes cenſuum, annuas præſtationes, & legata nunquam eſſet
locus diſpoſitioni dictæ *l. nec ſemel verſ. nec Celſus, ff. quando
dies legati cedat*, & tot deciſionibus, ac receptiſſimis Docto-
rum placitis, in quibus firmatur penſiones † legata annua, 20
& ſimiles præſtationes conſiderari tanquàm ſortem, & ca-
pitale, & vnum corpus de per ſe, & deberi à die mortis teſta-
toris etiam pro tempore, quo legata huiuſmodi erant ignota
legatarijs, vt ſupra fuit oſtenſum.

Deciſiones verò 400. *nu 1. par. 1 & 86. nu. 7. par. 4 diuerſ.* † 21
non negant iſtas annuas præſtationes poſſe conſiderari tan-
quàm ſortem principalem, neque ad effectum, de quo nunc
agitur, ipſæ loquuntur.

Nec ſuffragatur diſtinctio, quod interſit vtrùm agatur
contra titularem debitorem penſionis, an verò contra ter-
tium habentem bonam fidem, & quod deciſiones quotquot
allegari poſſunt loquantur in primo caſu, & nos verſari in
ſecundo. Quoniam hæc diſtinctio neque auctoritate, neque
ratione aliqua differentiæ innititur, imò ratio, & æquitas
magis fauet penſionario contra tertium, quàm contra titu-
larem; titularis quippe habet aſſiſtentiam iuris pro ſe † pro 22
libertate beneficij, vt beneficia ſine diminutione conferan-
tur, ſuſtinet curam animarum, & tamen contra eum fit
condemnatio pro omnibus terminis decurſis etiam antè
motam litem, vt in illis deciſionibus Paleotti, Seraphini,
Platti, & aliorum, ergo multò magis idem erit dicendum in
tertio, vt eſt menſa capitularis quæ habet tantum tempo-
ralem aſſignationem pro duobus quinquennijs, & ſic non
perpetuum ius, & quotieſcumque agitur principaliter ad
aliquid tanquam ad ſortem nihil intereſt an ille, qui detinet
ſit tertius; ſic ſiquis petat prædium à tertio poſſeſſore, non
rectè is ſe tuebitur etiam clypeo bonæ fidei quominus illud
totum reſtituat; & ratio eſt, quia ſors principalis eſt totum
integrale vniuocè conſideratum, quod nequit pro vna par-
te deberi, & pro alia non deberi.

Secunda, afferebatur limitatio ad regulam † principalem 23
quoties adeſt mala fides ante motam litem, quia tunc de-
bentur fructus etiam ante motam litem à die, quo mala fi-
des ſuperuenit, quippe quoad † fructuum acquiſitionem, & 24
reſtitutionem ſingula temporis momenta conſiderantur, &
ſtatim, ac mala fides ſuperuenit oritur obligatio fructus re-
ſtituendi, vt habetur in *l. qui bona fide, C. de acquir. rer. domin.
l. certum. C. de rei vendic.* & tradunt Ioann. Copp. *de fructibus
l. 2. tit. 4. cap. 5.* Menoch. *de recuper. remed. 15. num. 612.* & ple-
niùs pluribus cumulatis, & enucleatis textibus comprobat
conſ. 595. num. 11 & ſeqq. Peregr. *de fideicomm. art. 49. nu. 130.
& ſeqq. benè* D. Fachin. *controuerſ. forenſ. cap 59. l. 1.* vbi con-
ciliat leges de quarum concordia deſperare dixerat Couar.
var. reſolut. l. 1. cap. 3. num 7.

Quæ mala fides poſitiua hic pleriſq. ex Dominis videba-
tur adeſſe, aſſignationes enim factæ à Ven. mem. Sancto Ca-
rolo, & facultates conceſſæ à ſanct. record. Pio Quinto, ſunt
reſtrictæ ad duo quinquennia, vnde extremus dies ſecundi
quinquennij decolorabat, & irritabat omnem titulum Do-
minis Canonicis, & eos interpellabat pro reſtitutione pen-
ſionis, hancq. malam fidem augebant proteſtationes factæ
per DD. Beneficiatos vſque ab initio in commiſſione dire-
cta Ordinario Bergomenſi, & dum in eadem ſcriptura aderat
aſſignatio huius penſionis pro duobus quinquennijs in fa-
uorem fabricæ, necnon etiam aſſignatio redditunm Priora-
tus Caluenzani ad fauorem eiuſdem fabricæ, & Canonici
elapſo ſecundo quinquennio ſciuerunt finitum eſſe tempus
applicationis Prioratus, quem ſtatim ad ſuam reuocarunt
menſam, ita ſciuerunt, etiam penſiones ad illorum fabricã
non ſpectare dum eadem ſcriptura vtramque aſſignationẽ
ad idem tempus limitatam continebat, vnde nec iuris, neq;
facti ignorantia, aut error à Canonicis allegari poteſt, † ſiq. 25
allegarent, non eſſent tolerandi, vt in ſimili habetur in *l. non
eſt ferendus, vbi Doct. ff. de tranſact.* Hincq. data ſcientia rei
alienæ † reſultat poſitiua mala fides *l. ex diuerſo, §. 1. ff. de* 26

rei vendic. l. ſed, *& ſi lege*, *§. ſtante litem*, *ff. de petit. hæred. l. ſinali*, *C. vnde vi.* Menoch. *conſ. 595. num* 14. Card.
Seraph. *deciſ. 695. num. 1.* ſique in Archiuio Canonici ha-
bebant Inſtrumentum applicationis reſtrictæ ad duo quin-
27 quennia, vtque eius ſcientiam habuerunt, † indeq. ma-
lam fidem contraxerunt, vt per Rotam apud Caputaq.
deciſ. 24. num. 2. par. 2. & apud Card Caual. *deciſ. 77. num 7.*
28 *ac deciſ. 91. num.* 10. & ſufficere probabilem † ſcieotiam ad
hunc effectum dixit Rota *in Mediolanen. fructuum 13. Febr.*
1595. coram Gypſio.

Neque hanc malam fidem velare poſſunt traoſactiones,
& Coocordiæ Initæ inter Beneficiatos, & Capitulum, quia
continent manifeſtam, & totalem læſionem Beneficiato-
29 rum, quæ læſio † dolum ſolet arguere, & præcipuum,
tantum abeſt, quod bonam fidem adſtruat, Cæphal. *conſil.*
207. num. 14. Gayll. *obſeruat. 77. num. 12. lib. 2.* Menoch. *de*
præſumpt. lib. 5. cap. 3. num. 69 & non fuit adhibitum bene-
placitum Apoſtolicum, quod tamen requirebatur, cum
30 ageretur † de diſtractione annui redditus, qui compræhen-
ditor ſub diſpoſitione *extrauagantis Ambitioſæ de rebus Ec-*
cleſ. non alien. & hoc beneplacitum requirebatur, etiam ſi
31 ageretur inter perſonas † eiuſdem Eccleſiæ, quia cum ha-
beant præbendas diſtinctas, dari etiam poteſt voi occaſio
ſpoliandi aliam in diminutionem Cultus Diuini, vt poſt
Nauar. *conſ. 9. & 10. de rebus Eccleſ. non alienandis*, *& Re-*
doan. *eodem tractat. quæſt. 51. cap. 18. num. 19. reſpondit* Rota
in Elnen. diſtributionum 4. Decembris præteriti coram R.P.D.
meo Buccabella & quia fuerat ibidem reſeruatom, ideoque
32 cum lus reſilleret ex defectu beneplaciti Apoſtolici, talis †
error Iuris reſiſtentis non excuſat à mala fide ad effectum
reſtitutionis fructuum, vt monuit Bart. *in l. ſed & ſi lege*, *§.*
ſcire, num 4. ff. de petit. hæredit. Roderic. *de annuis reddit i-*
bus, quæſt. 17. num. 83. Surd. *conſ. 115. num. 21. & 22.* Card.
Mantic. *deciſ. 51. num. 2.* & admittit etiam *deciſ. 320. num. 4.*
33 *par. 2. recent.* & regulariter cootrahens † ſine ſolemnitati-
bus dicitur in mala fide, & renetur ad omnes fructus ſecun-
dum Surd. *dicto conſ. 115. num. 15. & ſeqq. qui ſub num. 25. 31.*
& 32. poſt Soccin. Sen. & alios in his terminis firmat, qood
34 contrahens cum Eccleſia ſine † ſolemnitatibus tenetur ad
omnes fructus, *& in deciſ. 45. num* 10. & idem tradit Sanch.
in Decalogo lib. 2. cap. 23. nu 165. & dixit etiam Rota *in Pla-*
centina Decimarum 13 *Maij* 1630. *coram Reuerendiſs. Vrgel-*
len. Præſertim quia non verſamur in ruſticis, aut aliàs rudi-
bus, ſed in Collegio Canonicorum in quo non cooptantur
35 niſi viri, † qui nobilitate, ingenio, & litteris valde præcel-
lant, vnde ignorantia nullo modo excuſat ad tradita per
Sanch. *d. cap. 23. num. 160. & 162.* vbi quoad hunc effectum
36 requiritur † ignorantiam eſſe inuincibilem.

Et demum ex triginta doobus Beneficiatis ſolum treſde-
cim interuenerunt traoſactionibus, vnde, & meritò dictas
tranſactiones, ſeu capitulationes non eſſe attendendas in
hac cauſa, Rota in pluribus deciſionibus coram bon. me.
Vbaldo, & R.P.D. meo Pirouano reſoluit, *vt in deciſ. 596.*
par. 1. & deciſ. 631. & 755. pars. 2. recent. & in alijs, idque
etiam implicitè firmauit per ſententias diffinitiuas ſubinde
37 prolatas, quæ cum tranſiuerint in † iudicatum ſunt omni-
nò ſupponendæ, & in iiſdem etiam deciſionibus fuit firma-
tum fabricam pro duobus quinquennijs ſolùm penſiones
exigere potuiſſe non autem quouſque fabrica foret abſolo-
ta, itàut nec ſuſtingarentur verba, *arbitrio tuo*, ſcilicet San-
cti Caroli, quia Sanctus Carolus tali arbitrio vſus non fuit;
nec Capitulum vti voluit, qoia ſtatim reuocauit ad ſuam
menſam Prioratum Caluenzani.

Tertia ex abondanti adducta fuit limitatio, quod fru-
ctus etiam percepti à bonæ fidei poſſeſſore ſi non ſunt con-
38 ſompti, † ſed adhuc extent, vel ex ijs poſſidens factus ſit lo-
cupletior, vt puta, qoia indè auctum fuerit eius patrimo-
nium, tunc illi debent reſtitui, vel eorum æſtimatio *l. item*
veniunt, *§. præter hæc*, *ff. de petit. hæred.* ibi *eos autem, qui*
iuſtas cauſas habuiſſent quare bona ad ſe ſpectare exiſtimaſſent
vſque dumtaxat, quo locupletiores ex ea re facti eſſent con-
demnandos eſſe, & tradit Bart. *in l. ex diuerſo num. 7. ff. de pe-*
tit. hæred. Bald. *in l. 2. C. de fructibus, & litis expen. & ex*
l. vbi adhuc in fine verſ. item per gloſ. C. de iur. dot. Ioan.
Cop. *de fructibus cap. 7. num. 4.* Couar. *in regula peccatum*
par. 3. in princ num. 3. & var. reſol. lib. 1. cap. 3. num. 6. qui
39 teſtatur † de receptiori ſententia. Odd. *de reſtit. in integr.*
quæſt. 45. art. 2. num. 18. & ſeqq. Gabriel. *conſ. 108. num. 8.*
lib. 2. Sord. *conſ. 115. num. 19. & conſ. 293. num. 13. ac deciſ.*
45. num. 15. Menoch. *de recuper. remed. 15. num. 598. & conſil.*
1173. num 11. Neguſ. Iun. *quæſt. 140. num. 65.* vbi, quod in con-
ſuleodo, & iudicando ab hac opinione non eſt recedèn-
dum, Torniell. *conſ. 64. num.* 12. & ſequuta foit Rota
deciſ. 516. num. 1. par. 1. diuerſ. licet enim poſſeſſor bonæ † 40
fidei faciat fructus ſuos, non tamen facit irreuocabiliter,
ſed ſi emergat notitia ad alium ſpectare, & extent, intrat
obligatio reſtitutionis, prout cumulatis innumeris prope-
modùm, tàm Iuriſconſultis, quàm Theologis docet,
Sanch. *ſuper decalogo l. 2. cap. 23. num 4. & magis præciſè*
num. 73. 74. 75. & 166. vbi dicit conuenire omnes Doctores,
quoad fructus naturales, prout ſunt penſiones; & alij fru-
ctus ciuiles, qui nulla exigentis induſtria † percipiuntur, 41
quos verè magis accedere fructibus naturalibus, quàm Indu-
ſtrialibus tradunt Alex. *conſ. 144. l. 5. & conſ. 181. in fine*
l. 1. Bero. *in cap. grauis num 9. de reſtit. ſpoliat.* Afflict. *dec.*
44. num. 7. Franch. *deciſ. 268. num. 13.* & quoad fructus
induſtriales eſſe hanc probabiliorem quoque opinionem
monet Sanch. *d. cap. 23. num. 77.* & de annuis redditibus
hoc idem in puncto tradit Petr. Nauar. *de reſtit. l. 3. cap.*
4. num. 190. quod † debeantur à principio ſi extent, vel 42
ex eis quis ſit factus locupletior etiamſi fuerit poſſeſſor
bonæ fidei.

Nullumque diſcrimen eſſe conſtituendum † inter forum 43
conſcientiæ, & forum externum in hac materia reſtitutio-
nis fructuum animaduertit Sanch *ſuper decalogo d. l. 2. cap.*
23. num. 40. in fine, quia materia reſtitutionis non † eſt 44
fundata in præſumptione. ſed in refectione, damni illati, &
illius quod ab alio vel iniuſtè acceptum eſt, vel iniuſtè reti-
netur ſecundum Diu. Thom. *in 2. 2. qu. 62. art. 6.* cum alijs,
quorum vtrumque hic videtur concurrere, iniuſta receptio,
quia Domini Canonici non poterant recipere penſiones
finito quinquennio, & quas tunc ſciebant ſpectare ad DD.
Beneficiatos quemadmodum ſciebant ad ipſos Dominos
Canonicos eodem tempore ſpectare Prioratum Caluenza-
ni, iniuſta eſt etiam retentio, qoia dictæ penſiones fue-
runt erogatæ in fabrica ædium Ipſorum DD. Canonicorum
ſuper quo partes non ambigunt, & fuit firmatum in *deci-*
ſione in hac cauſa emanata 5. Martij 1618. coram R.P.D. meo
Pirouano, & ſic † locupletati ſunt, & auctum eorum Pa- 45
trimonium, eſtque perinde, ac ſi pecuniæ, ſeù penſiones
extarent, vt in *l. idem ſeruandum*, *ff. de leg. 2.* ibi *non enim*
abſumitur, *quod in corpore patrimonij retinetur*, *& not.*
Sanch. *d. cap. 23. num. 4. verſ. quando autem eſt factus*
locupletior.

Nec prædictis obſtat, *deciſio † in Romana fructuum por-* 46
tarum 20. Nouembris 1585. coram Gyptio, in qua Rota di-
numeratis Doctoribus pro vtraque ſententia, ſequuta fuit
ſententiam Accurſij, & Azonis *in l. ex diuerſo*, *ff. de petit.*
hæred. contra ſententiam Bart. hoc eſt bonæ fidei poſſeſſo-
rem etiam factum † locupletiorem non teneri reſtituere 47
fructus quando agitur in iudicio particulari, ſed ſolum
vbi agitur in Iudicio vniuerſali, & ſic in caſu præſenti
non applicari limitationem cum verſemur in iudicio par-
ticulari.

Quoniam omiſſo, qood in eadem deciſione aſſeritor,
non fuiſſe diſcuſſum, ſed inter DD. multum controuer-
ſum, an illa opinio eſſet verior, & ſolummodo concluſum
illam eſſe communiorem, † ſed hodie numerando recen- 48
tiores Doctores, qui poſt deciſionem ſcripſerunt fortaſſe
illa non eſſet communior.

Animaduerterunt Domini deciſionem † Gypſij, & DD. 49
in ea allegatos loqui de fructibus induſtrialibus in quibus
pro cultura quam adhibet poſſeſſor, & pro ſpeciali induſtria
in illis percipiendis æquum videtor ex illa quadam nego-
ciatione vt fructus huiuſmodi acquirantur † ipſi irreuoca- 50
biliter, etiam cum eius lucro, & vtilitate, ſecus autem eſt
in naturalibus, quos ſine † poſſeſſoris cultura, & ſine indu- 51
ſtria ſponte ſua natura producit, & ratiocinantur Doct. *in*
deciſ. Gyptij allegati, & præter eos iogenioſe diſſerit Lader-
ch. *conſ. 165. per totum & preſertim num. 7. & 8* vbi hanc cul-
turam & curam multum ponderat, & propterea cum pen-
ſiones, & alij fructus ciuiles † in omnibus naturam fru- 52
ctuum naturalium ſequantor, & illis æquiparentur quip-
pe, quod penſionarij aut poſſeſſoris nulla exigetur cultura
nec † eius labor aut opera deſudat pro ijs percipiendis, vt 53
deducitur ex textu in *l. mercedes*, *ff. de petit. hæred. l. prædio-*
rum, l. vſur. vicem, *ff. de vſuris*, & preter ſupra allegatos tra-
dunt Franch. Solliona *de laudem §. nunc reſtat videre nu. 58.*
Franc. Marc. *deciſ. 1240. n. 8 par. 2.* Barboſ. *in l. diuortio, num.*
38. in fine, *ff. ſolut. matrim.* Gutier. *de tutela part. 3. cap. 23.*
num. 17.

num. 17. Schrad. *de feud.* 2 *par.* 9 *par. principal. ſect.* 3. *num.*
59. *verſ. præterea quoque & num.* 62. *verſ. præſertim cum du-*
bio careat Ioao. Franc. à Ponte *conſ.* 31. *num.* 3. Manent. *deciſ.*
34. *num.* 20. hinc eſt deciſionem prædictam emanatam co-
ram Gyptio ſuper controuerſia fructuum induſtrialium
non refragari, quia hic non adeſt cultura, quæ vel titulum,
vel colorem iuſtitiæ præbeat pro lucrandis fructibus.

54 Neque aduerſatur quod penſiones † domorum, & ſimi-
lium recenſeaotur inter fructus induſtriales à Bald. *in l. ſi*
traditio in fine, C. de act. emp. vbi induſtrioſiſſimos appellat, &
ab alijs congeſtis per Sanchez. *ſuper decalogo lib.* 2. *cap.* 23. *n.*
31. & ſequuta videtur Rota *in Romana pecuniaria* 29. *Apri-*
lis 1593. *coram Blanchetto, & 20. Iunij* 1594. *coram Penia,*
55 quoniam Doct. & deciſiones allegatæ firmant fructus † ci-
uiles dici induſtriales, quia ex prouiſione hominis hoc eſt, ex
præcedente contractu locationis, vel alterius obligationis
percipiuntur, & natura illos non creat, ſed iuris interpreta-
tio gignit. At non eſt hæc induſtria circa curam, & cultu-
ram, quam ponderant ad hunc effectum Doct. & Rota, &
quæ tribuit titulum pro fructibus irreuocabiliter acquiren-
dis, à qua ſpeciem, & denominationem ſumunt fructus in-
56 duſtriales, ideoque Bald & alios † impropriè omnino lo-
quutos fuiſſe dum fructus ciuiles appellant induſtriales,
monuit, Gutier. *de tutel. cap.* 23. *num.* 5. Caſtill. *de vſufructu*
cap. 36. *num.* 71.

Et aliquibus ex Dominis placebat opioio, quod re vera
fructus ciuiles, neque naturales, neque induſtriales ſint di-
57 cendi, † ſed ſeparandi ab vtraque ſpecie, & obuentiones po-
tius dici, ex ipſiuſque iuris interpretatione fructuum vicem
obtinere, vt conſtat ex *l. vſuræ vicem, ff. de vſuris, l. ancilla-*
rum, verſ. ſed, & penſiones, ff. de petit. hæredit. l. apud Iulia-
num *§. fructus, ff. de leg.* 1. & latius proſequitur Caſtill. *d. c.*
36. *n.* 64. *&* 70 *ac* 71. & conſequenter ſub diſpoſitione de fru-
58 ctibus induſtrialibus † comprehendi non poſſe, quod præ-
ſertim dicendum videtur in penſionibus Eccleſiaſticis in
59 quibus nec conſiderari † poteſt induſtria, quæ perpenditur
in locandis domibus, & conſtituendis cenſibus, & ex qua de-
60 ſumitur, † quod affictus, & fructus ciuiles dicantur indu-
ſtriales, vt deducit Sanchez, *d. cap.* 23. *num.* 53. *ad fin.* & in his
terminis loquuutur deciſiones præallegatæ non autem in
ſpecie de penſionibus Eccleſiaſticis, & ad effectum de quo
agitur ſat eſt, quod menſa Capitularis nec curam, nec Indu-
ſtriam impenderit in penſionibus exactis.

Nec dicant Domini Canonici ex cauſa oneroſa habere
illud ædificium eo quod S. Carolus eſſet debitor eorundem
Canonicorum, quia hoc nihil refert reſpectu ipſorum Bene-
61 ficiatorum, † qui non erant debitores Menſæ Capitularis,
& ex eorum penſionibus conſtructæ ſunt ædes, & Canonici
debebant (quatenus verum eſſet eorum creditum) agere
contra hæreditatem Sancti Caroli, non autem exigere pen-
ſiones debitas, & reſeruatas Beneficiatis.

Neque obſtat, quòd Beneficiati actione careant pro iſtis
62 terminis decurſis, quia imò reſeruatio penſionis † ad illo-
rum fauorem facta tribuit eis titulum, atque actionem, &
cum fuerit elapſum ſecundum quinquenoium penſio re-
uertebatur ad eoſdem, qui ſi non rei vindicatione, vel alia
63 actione reali, † certè conditione ſine cauſa, vel officio Iudi-
cis, ex æquitate, *l. ſi me & Titium* poſſuot recuperare iſtos
fructus decurſos, vt poſt alios tradit Couar. *var. reſol. lib.* 1.
cap. 3. *num.* 6. *verſ. quibus quidem verbis,* Sanchez *ſuper deca-*
logo dicto cap 23. *num.* 73. Surd *conſ.* 293. *num.* 13.

Nec obſtat, quòd Canonici, qui penſiones illas exegerunt
64 † defuncti ſint, quia non agitur contra perſonas particulares
vti ſingulas, ſed contra Capitulum, vti Collegium, quod
65 cum nunquam moriatur, idem † ſemper cenſetur, & contra
illud rectè agitur iuxta Calder. *conſ.* 21. *de præb.* quod ſem-
per Rota ſequitur, & idem fuit reſolutum in hac cauſa ſub
die 5. *Maij, &* 1. *Iulij* 1618. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Pariq. ratione tollitur obiectum, quod oblerunt Benefi-
ciati, quibus debebantur penſiones decurſæ ante motam li-
tem, nam præterquam quod hoc non probatur, viget eadem
66 ratio, quod † penſio fuit reſeruata menſæ Beneficiatorum,
quæ nunquam deficit, eamque repræſentaot Beneficiati
hodie agentes.

Illud etiam quod dicebatur ſententias Rotales condem-
naſſe ſolùm in penſionibus decurſis poſt litem motam, &
ideo cenſeri DD. Canonicos abſolutos quoad terminos de-
curſos ante, nec hodie poſſe condemnari, ſublatum fuit in
prima deciſione, eo, quia ſententia Reuerendiſs. Vrgelleſi re-
ſeruauerat fructus, de quibus agitur, & ſic non poteſt dici
DD. Canonicos fuiſſe abſolutos, & † quoniam ſi iure actio- 67
nis debentur iſti fructus, & tanquam ſors principalis, nouo
iudicio rectè fuerunt petiti ex Doctor. alleg in eadem deci-
ſione, quibus addi poſſunt, Peguer. *dec.* 178. *num.* 2. Modern.
Roman *de ſent. & re iudic. gloſſ.* 14. *q.* 17. *num.* 22. Fab. Anna.
conſ. 117. *per tot. lib.* 2. Surd. *conſ.* 293. *num.* 15. *verſ. item ſi, &*
num. 17.

Et ita vtraque parte informaote reſolutum fuit.

* *Vide infra hanc deciſionem prout in Indice poſita in fine Deciſionum.*

R. P. D. GHISILERIO.

Maioricen. Iuriſdictionis.

Die Veneris 12. *Ianuarij* 1635.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus contra Capitularem accuſatum de incontinentia, aut de alijs criminibus atrocioribus, vt validè procedat contra eum ad ſummariam informationem ſine Adiunctis, ad effectum illum carcerandi, quid obſeruare debeat.

S V M M A R I V M.

1 *Concil. Trid. ſeſſ.* 2. *cap.* 6. *de reform. quando concedat facultatem Epiſcopo procedendi ad ſummariam informationem contra Capitulares ſine Adiunctis, & num.* 5. 12. 19. 28. *&* 31.
2 *Informationi ſummariæ, quæ repugnent.*
3 *Iudici, quando ſummaria informatio eſt permiſſa, vbi de fuga timetur, debet eam capere ſecretè, aut mediante proceſſu camerario.*
4 *Actus iudiciarij, qui differant à ſummaria informatione.*
6 *Coactio qualis fieri nequit, niſi mediante proceſſu iudiciali.*
7 *Probationes de iure non ſunt coanguſtandæ.*
Teſtium numerus non dicitur effronatus infra 40. *num.* 7.
8 *Informatio, ſummaria, vbi de fuga timetur, debet eſſe breuis, & valde ſecreta, & quantum ſufficit, vt arbitrium Iudicis aliquantulum regulari poſſit ex indicijs ſummariè ſumptis.*
9 *De Fuga, quando timetur, & periculum eſt in mora, hoc caſu de iure ſufficit, vt Iudici de fugæ ſuſpicione ſummariè conſtet, etiam non præcedentibus indicijs.*
10 *Propter Fugæ ſuſpicionem permittitur id, quod aliàs de iure non permitteretur.*
11 *Iudici, ſi eſt data facultas ſummariè procedendi, iſta facultas cenſetur reſtricta ad examinandum illum numerum teſtium, qui ſummariæ informationi non repugnat.*
13 *Permiſſio conditionalis, ceſſante conditione, & ipſa ceſſat.*
14 *Facultas conceſſa in vno caſu, cenſetur adempta in alijs caſibus.*
15 *Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis.*
16 *Caſus priuilegiatus, & contra diſpoſitionem iuris, eſt ſtrictè interpretandus.*
17 *Epiſcopus ſolus regulariter non procedit contra Canonicum exemptum abſque Capitula.*
18 *Aretin. dictum in cap. cum non ab homine de iudic. quando ceſſet.*
19 *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 6. *de reform. limitatio, vt intret, duo copulatiuè requiruntur.*
21 *Primò, quòd agatur de criminibus ex incontinentia prouenientibus, ſeu de delictis atrocioribus.*
22 *Secundò, quòd timeatur de fuga.*
23 *Quod potui nolui, quod nolui adimplere nequiui.*
24 *Monitorium habet vim libelli, & citationis.*
25 *Citatio dicitur fundamentum ordinis iudiciarij.*
26 *Monitorium, ſeu citatio in criminalibus omnino arctat ad comparendum.*
27 *Monitorium non dicitur relaxatum ad effectum carcerationis contra latitantem, vbi non ſolùm comminantur cenſuræ, & pœnæ pecuniariæ, ſed etiam proceſſus ad vlteriora, prout iuſtitiæ ratio exegerit.*
29 *Cum tunc potius delinquens concitatur ad fugam.*
30 *Iuriſdictionis fundamentum ſi ceſſet, ceſſat etiam iuriſdictio.*

Digitized by Google

D E C I S I O I V.

RESOLVTVM fuerat ſub die 2. Iunij 1634.* Epi-
ſcopum Maioriceñ proceſſiſſe iuxta formam Conc.
Trid. *ſeſſ. 25. c. 6. de reform.* contra Thomam Dezbach Ca-
nonicum d. Eccleſiæ, excepto monitorio, quia per illud ex-
cludebatur ſuſpicio fugæ. Cauſa poſtea ſuper iiſdem ſub
die 28. eiuſdem menſis, * repropoſita, Rota declarauit,
dictam reſolutionem eſſe intelligendam hoc modo; videli-
cet: diſpoſitionem Sac. Conc. fuiſſe ſeruatam vſque ad re-
laxationem monitorij excluſiuè, ab inde autem non fuiſſe
ſeruatam, ſed Epiſcopum proceſſiſſe à monitorio infra
contra formam d. c. 6. Sac. Conc. Hodie verò in præſenti re
propoſitione, quoad primam partem vltimæ deciſionis, in
qua fuit firmatum, diſpoſitionem Sac. Conc. fuiſſe ſerua-
tam vſque ad relaxationem monitorij excluſiuè, DD. re-
ceſſerunt à deciſis: Quo verò ad ſecundam partem, in qua
deciſum fuit, diſpoſitionem Conc. non fuiſſe ſeruatam, ſed
contra illius formam Epiſcopum à monitorio infra proceſ-
ſiſſe, ſteterunt in deciſis, rationibus, & fundamentis tunc
in deciſione deductis.

Ex hoc autem receſſerunt DD. à prima parte deciſionis;
quia ex deductis per Informantes pro Capitulo apparet
1 Epiſcopum non proceſſiſſe iuxta formam Conc. vbi † Epi-
ſcopo tantùm conceditur facultas procedendi ad ſumma-
riam Informationem ſine Adiunctis, quando agitur de
criminibus ex incontinentia prouenientibus, de qua in de-
creto de concubinar. & de atrocioribus delictis, depoſitio-
nem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga ti-
metur, ne iudicium eludatur, & ideo opus ſit perſonali
detentione. Ex ſequentibus autem patet Epiſcopum non
proceſſiſſe præcedente ſummaria informatione, vt à Conc.
2 præſcribitur, ſed potius plenaria, † quia fuit fabricatus
proceſſus ad inſtantiam Fiſcalis; fuit interpoſitum decre-
tum Iudicis pro capiendis informationibus; fuerunt citati
teſtes ad ſe ſubijciendum examini ſub pœnis & cenſuris,
qui poſtmodum fuerunt examinati cum iuramento ſuper
omnibus delictis, de quibus erat quæ relatus Canonicus,
& examen durauit per plures dies; fuit mandatum citari
Canonicum ad comparendum coram Epiſcopo, & Nota-
rius pluries acceſſit ad eius domum pro eo reperiendo, &
pro dicta citatione facienda, quo denique non reperto, fuit
deuentum ad monitorium contra eumdem ad comparen-
dum perſonaliter infra 24. horas ſub pœna excommunica-
tionis maioris latæ ſententiæ, & ducatorum 1000. & aliàs
prout in monitorio, ex quibus apparet Epiſcopum non cę-
3 piſſe † informationem ſecretè, aut mediante proceſſu Ca-
merario, ſed palam; & iudicialiter proceſſiſſe iuris ordine
ſeruato, præuia quærelæ admiſſione, aliiſque ſupradictis
4 † iudicialibus actibus, qui actus iudiciales omnino differunt
à ſummaria Informatione, & proceſſu Camerario Alphonſ.
Villagut. *in Pract. crim. Canon. lib. 3. tit. de Inquiſit. cap. 12.
poſt 8. & vlt. concluſ.* Quibus accedit magnus numerus te-
ſtium examinatorum mediante coactione, & præuia illo-
rum citatione ſub cenſurarum comminatione, quo caſu iu-
xta declarationem Sacr. Congregat. Concil. in Ori. leñ
Iuriſdictionis inter Epiſcopum, & Capitulares de menſe
Maij 1603. confirmatam per Breue ſel. recor. Clementis
VIII. ſub 14. Kalen. Septembris eiuſdem anni, proceden-
5 dum † erat cum Adiunctis, Talis namque coactio fieri
6 † nequit, niſi mediante proceſſu iudiciali, *c. 1. cap. ſuper
eo, & cap. peruenit de teſtib. cogen.*

Non obſtat, quod nullibi reperiatur prohibitum, quod
pro capiendis inditijs Iudex non poſſit examinare nume-
rum teſtium ſibi beneuiſum; ne ſibi pereant probationes,
7 quæ de iure non † ſunt coanguſtandæ, nec dicitur effrena-
tus numerus teſtium infra 40. *c. cum cauſa, vbi gloſ. in verbo
effrenatam, de teſtib. cum alijs alleg. in prima deciſione 2. Iu-
nij 1634. in hac cauſa.* Quia licèt facultas hæc examinan-
di teſtes non habeat certam reſtrictionem, attamen vide-
tur declarata ſaltem virtualiter ex qualitate permiſſæ in-
formationis ſummariæ, non plenariæ contra diſpoſitionem
Conc. & eius mentem, quòd voluit prouidere in caſu ſuſ-
picionis fugæ, nè Iudicium eludatur, vt iuris ordine non
ſeruato, procedatur ad ſummariam informationem, quæ
8 ad hunc effectum debet † eſſe breuis, & valdè ſecreta, &
quantùm ſufficit, vt arbitrium Iudici conceſſum in ordine
ad capturam regulari aliquatenus poſſit ex inditijs ſumma-
riè ſumptis, quod fit ſi duo vel tres teſtes ſtatim examinen-
tur ſuper principali delicto, & deinde ad capturam deue-
niatur, & hoc propter periculum in mora, quo caſu etiam
† de iure ſufficit, vt Iudici de fugæ ſuſpicione ſummariè 9
conſtiterit, etiam non præcedentibus inditijs, *argum. text.
cum ibi not. in l. ait Prætor 5. §. ſi debitorem. ff. de ijs quæ in
fraudem creditor.* Marſil. *in pract. §. conſtante. num. 5.* vbi
pluribus comprobat hanc opinionem, Paul. de Caſtr. *in l.
ſi longius, § ſi filius familias. num. 3. ff. de iudic.* vbi quod
† propter fugæ ſuſpicionem permittitur id, quod aliàs de 10
iure non permitteretur. Hincque ſequitur non obſtare fa-
cultatem Epiſcopi, non eſſe ad certum numerum teſtium
reſtrictam, quia eo ipſo, quod eius facultas † eſt reſtricta 11
ad ſummariam informationem eſt etiam reſtricta ad eum
numerum teſtium, qui ſummariè informationi non repu-
gnat, & per conſequens dictum examen tot teſtium dete-
gitur manifeſtè vitioſum, & in fraudem, vti repugnans
cauſæ permiſſionis, nè Reus conſcius fugeret, cum à Sa-
cro Concilio facultas capiendi informationem † permitta- 12
tur ſoli Epiſcopo dumtaxat, nè ſequatur fuga, in verbis
illis, *vbi de fuga timetur ne iudicium eludatur &c.* itaut
propterea conditione † ceſſante etiam ceſſet huiuſmodi 13
permiſſio conditionalis, *iuxtà l. ſi ita ſcriptum; vbi* Bart. *n. 2.
ff. de lib. & poſthum. & in l. in repetendis, circa fin. verſ. con-
trarium credo, ff. de legat. 3.* Rota *recent. deciſ. 105. num. 1.
in fin. par. 2.* Idque ſuadent ſubſequentia verba Concilij,
ſeruato in reliquis ordine permiſſo, per quæ patet faculta-
tem ſic tributam in certo † caſu ibi expreſſo cenſeri adem- 14
tam in alijs caſibus, cùm exceptio † firmet regulam in ca- 15
ſibus non exceptis, *l. quæſitum, §. deniq. ff. de fund. inſtruct.
l. in his, ff. de legib. & notatur in l. 1. de reg. iur.* Ruin. *conſ.
41. num. 9. lib. 2.* Maximè quia ille caſus eſt priuilegiatus, &
contra † diſpoſitionem Iuris, vt Epiſcopus ſolus procedat 16
contra Canonicum exemptum abſque Capitulo, & ſic ex-
ceptio Concilij, eſt ſtrictè † intelligenda in caſu, quo lo- 17
quitur *c. odia, de reg. iur.* Et ex his ceſſat dictum † Aretin. 18
in cap. cum non ab homine, de iudic. quia Epiſcopus non pro-
ceſſit tanquam contra ſuſpectum de fuga, nec habuit illum
pro tali.

Pariter non obſtat, quòd ex diſpoſitione Concilij in cri-
minibus ex incontinentia † prouenientibus, poſſit Epiſco- 19
pus ab initio ſolus abſque coniudicibus procedere. Nam
primò reſpondetur ex ſupradeductis ſufficienter probari;
Epiſcopum non proceſſiſſe ad ſummariam informationem,
ſed fabricaſſe proceſſum diuerſum à ſummaria informatio-
ne, de qua loquitur Concilium. Vlterius, vt in alijs de-
ciſionibus fuit firmatum, ad hoc vt intret limitatio Conci-
lij † duo copulatiuè requiruntur, nimirum, quod agatur 20
de criminibus ex incontinentia prouenientibus, † ſeu de 21
delictis atrocioribus, depoſitionem, aut degradationem
requirentibus; & alterum, † quod timeatur de fuga, vn- 22
de licèt delicta, de quibus in quærela contra Canonicum
porrecta, ſaperent incontinentiam, & eſſent de atrociori-
bus; attamen Epiſcopus non recepit ſummariam informa-
tionem, ſed formauit proceſſum, vt patet ex ſupra dedu-
ctis, & ſic intrat † regula, *quod potui nolui, &c.* 23

Et ex prædictis infertur, quod ſi Epiſcopus non proceſſit
iuxtà diſpoſitionem Concilij ſumendo ſummariam infor-
mationem, multò minus eiuſdem diſpoſitioni ſe confor-
mauit; dum monitorium tranſmiſit contra Canonicum,
† quod habet vim libelli, & citationis, vt latè fuit firma- 24
tum in deciſione, quæ reuidetur, quam DD. reſpectu hu-
ius ſecundæ partis confirmarunt. Et quia Epiſcopus pro-
hibetur procedere ſine Adiunctis, & nomine proceſſus in-
telligitur monitorium, ſeu prima citatio, † quæ etiam 25
dicitur fundamentum ordinis iudiciarij, & in † criminali- 26
bus omnino arctat ad comparendum, vt in deciſione, &
conferunt adducta per Rotam *deciſ. 483. nu. 2 par. 1. recent.*

Non obſtat, quod monitorium non fuerit relaxatum ad
effectum punitionis, ſed ad effectum carcerationis contra
latitantem, quod obiectum † tollitur ex lectura ipſius mo- 27
nitorij; vbi non ſolùm comminantur cenſuræ, & pœnæ
pecuniariæ, ſed etiam proceſſus ad vlteriora, *prout Iuſti-
tiæ ratio exegerit*, Angelus *de Maleficijs in verbo ſuper
quibus omnibus num. 2. & ſeqq.* quod Epiſcopus † facere 28
non potuit abſque Adiunctis. Et ceſſare videtur omnis
difficultas, quia huiuſmodi monitorium tantùm abeſt, vt
dici poſſit ordinatum ad carcerationem, quin potius ad
concitandum † delinquentem ad fugam, vt latius in pri- 29
ma deciſione dum fuerunt examinati tot teſtes, & geſta tot
alia ex quibus fiebat notus omnibus proceſſus contra Ca-
nonicum, & ideo cum non concurrat iſta qualitas ſuſpi-
cionis

Digitized by Google

cionis fugæ, quæ fundat iuriſdictionem, immò ea exclu-
30 datur, † ceſſat quoque iuriſdictio permiſſa à Concilio ſoli Epiſcopo, *vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur*.

Et ita, cum ex ſupradictis pateat Epiſcopum non proceſſiſſe ad ſummariam informationem, ſed formaſſe proceſſum, in cuius formatione idem Concilium diſponit Epi-
31 ſcopum ſolum procedere non poſſe, ſed illum † formare debere cum Adiunctis, DD. vtraque parte informante reſolnerunt: Epiſcopum Maioricen̄ in propoſito caſu, non potuiſſe procedere ſine Adiunctis, & per conſequens non obſtare geſta vſque adhuc per Epiſcopum ſine iuriſdictione, & forma Concilij non ſeruata, &c.

* *Vide infra hanc Deciſionem prout in Indice poſito in fine Deciſionum.*

* *Habet pariter hanc Deciſionem infra prout in dicto Indice.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Brixinen̄ Parochialium.

Die Lunæ 15. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

In Parochialibus ſecularibus vnitis alicui Dignitati, vel Monaſterio, quando deputari debent Vicarij perpetui ſeculares, & non Regulares, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Pacta, & conditiones contentæ in concordia facta in limine vnionum Parochialium, veniunt ſeruandæ.*

2 *in Parochialibus ſecularibus vnitis alicui Dignitati, aut Monaſterio deputari debent Vicarij perpetui ſeculares.*

3 *in Parochialibus ſecularibus vnitis alicui Monaſterio &c. cura animarum per Vicarios perpetuos ab Ordinario deputandos exerceri debet, & num. 4.*

5 *Beneplacitum Apoſtolicum interuenire debet in concordia rerum Eccleſiæ.*

6 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rerum Eccleſiæ, ſtante obſeruantia præſumitur ſpatio 30. annorum.*

7 *Monaſterium aut alia Dignitas poteſt de iure communi deputare Vicarium amouibilem in Eccleſia curata ſibi vnita.*

8 *Sed hoc intellige, quando cura principaliter, & in capite reſidet penès ipſum Monaſterium pleno iure, etiam quoad inſtitutionem authorizabilem.*

9 *Confirmatio facta ſub conditione, ſi conditio non verificetur, confirmatio ſubſiſtit.*

10 *Status nouus, & non antiquus in beneficialibus eſt attendendus.*

DECISIO V.

POSTQVAM ſub die 12. Iunij anni præteriti * fuit reſolutum in hac cauſa Abbati Monaſterij Montis S. Georgij Brixinen̄ diœceſis non eſſe dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione deputandi Rectores regulares in Eccleſijs Parochialibus, de quibus agitur, ſuſcepta fuit diſputatio ſuper bono iure. Quapropter propoſito hodie dubium, An d. Abbati competeret Ius inſtituendi, & deſtituendi eoſdem Rectores regulares in dd. Parochialibus, & per DD fuit negatiuè reſponſum. Nam huic prætenſioni Abbatis obſtare viſæ fuerunt litteræ conceſſionis, ſeu nouus titulus vnionis dd. Parochialium factæ de anno 1510. per Cardinalem S. Crucis, tunc in Germania Legatum à Latere, quorum vigore inita fuit concordia inter Chriſtophorum tunc Epiſcopum Brixinen̄ & Abbatem, & Conuentum d. Monaſterij, in qua fuit inter alia expreſsè conuentum, quod ad prædictas Parochiales vnitas, Abbas eiuſquè ſucceſſores tenerentur præſentare coram ipſo Epiſcopo, Sacerdotes ſeculares, qui ab eodem præuio examine approbarentur, & inſtitutionem pro cura Animarum reciperent; Quæ quidem Concordia fuit poſtmodum inter eaſdem partes acceptata, vt in inſtrumento
1 dato *in ſumm. D. Epiſcopi num.* 1. Vnde † pacta, & conditiones in ea contenta, vti in limine d. vnionis appoſitæ veniunt ſeruandæ. Gloſ. *in c. de Monachis, verb. de prouentibus verſ. ſi habent Eccleſiam, de præb.* Maximè quia eſt iuri communi conformis, ſecundùm quòd in † Parochiali- 2
bus ſecularibus vnitis alicui Dignitati, vel Monaſterio deputari debent Vicarij perpetui ſeculares, *c. extirpanda, §. qui verò, de præb. c. cum & plantare §. in Eccleſijs de priuil. cap. 1. § 1. & ibi* Gloſ. *de verb. ſignif. c. vnic. de* Capell. Monach. *in 6. Clem. vnic. de offic. Vic.* Rebuff. *in prax. benef. tit. de vicar. perpet. num. 1.* Hoied. *de incompat. benef. par. 1. cap. 15. num. 2.* Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 5. §. 3. num.* 10. Rot. *deciſ. 2. num. 2. de exceſſ. Prælat. in nou.* Idemque diſponit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 7. cap. 7. de reformat.*
Vbi cauetur † quod in huiuſmodi Parochialibus vnitis cu- 3
ra Animarum per Vicarios perpetuos ab Ordinario deputandos, exerceri debet, niſi aliter ipſi Ordinario pro bono Eccleſiarum regimine expedire videbitur. Et prædicta adeo vera ſunt, quòd etiamſi in litteris vnionis fuerit expreſſum, quòd Eccleſia vnita poſſit deſeruiri per Vicarios amouibiles, nihilominus ſi dd. litteræ fuerint conceſſæ an-
te Concilium Tridentinum, † debet deputari Vicarius 4
perpetuus, ſecus verò ſi poſt Concilium Garz. *de benef. par. 11. cap. 2. num. 5. & ſeqq.* Flores de Mena. *var. quæſt. lib. 1. q. 10. n. 36. & ſeqq.*

Non obſtat, quòd non probetur interueniſſe † Benepla- 5
citum Apoſtolicum, ſine quo d. concordia ſubſiſtere non
valet, quia illud ſatis præſumitur interueniſſe † ex obſer- 6
uantia ſubſequuta per 30. immò 60. annos Gabr. *conſ.* 80. *num. 18. lib. 2.* Garz. *de benef. par. vlt. cap. 2. nu. 178.* Seraph. *deciſ. 1042. num. 3.* Rot. *deciſ. 459. num. 4. par. 1. recent.*

Nec releuat, quod etiam de iure communi Monaſte-
rium, † aut alia Dignitas poſſit deputare Vicarium amo- 7
uibilem in Eccleſia curata ſibi vnita Gloſ. *in Clem. 1. verb. haberent, de reſcript. & in Clem. 1. §. eod. verb. de menſa, de ſuppl. negl. Prælat. & in Clem. 1. §. quidem etiam, verb. ad menſam, de exceſſ. Prælat.* Felin. *in c. cum acceſſiſſent, nu. 2. de conſtit.* Hoied. *de incompat. benef. par. 1. cap. 15. num. 8.* Coraſ. *de benef. par. 1. cap. 8. num. 4.* Garz. *d. part. 11. cap. 2. num. 4.* Quia prædicta iura, & ſimilia procedunt,
quando cura † principaliter, & in capite reſidet penes ip- 8
ſum Monaſterium pleno iure, etiam quoad inſtitutionem authorizabilem Gloſ. *in d. Clem. 1. verbo prouentibus de præb.* Abb. *ibid. num. 5.* Rot. *d. dec. 2. de exceſſ. Prælat. in nou.*

Non obſtant antiquæ conceſſiones dd. Parochialium ab Ordinarijs Brixinen̄ diuerſo tempore factæ. Quia in illis non legitur conceſſa huiuſmodi facultas inſtituendi, & deſtituendi Rectores præſertim Regulares, ſed ius dumtaxat prælationis, & poſſeſſionis dd. Eccleſiarum, per quam conceſſionem prædictum ius inſtituendi, & deſtituendi non acquiritur ex ſupra deductis.

Minùs releuant litteræ Pij II. emanatæ 1459. per quas prætenditur confirmari omnes alias antiquas Conceſſiones. Quia vltra quod dd. Conceſſiones non tribuunt prætenſum ius inſtituendi, & deſtituendi Rectores regulares, vt mox dictum fuit, DD. aduerterunt dictas litteras non continere puram, & ſimplicem confirmationem dictarum conceſſionum, ſed ſolùm ſimplex mandatum de confirmando, vt conſtat ex earum lectura ibi. *Nos itaque diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi, & poſtquam vocatis, qui fuerint vocandi, tibi de litterit, & conceſſionibus prædictis legitimè conſtiterit, illas authoritate noſtra approbes, & de nouo confirmes &c.* Et propterea dicta confirmatio reſoluitur in conditionem, qua-
tenus conſtet de dictis conceſſionibus, qua † quidem con- 9
ditione non probata, confirmatio non ſubſiſtit, iuxta *deciſ.* Caſſad. 2. *num. 2. de confirmat.* Rot. *deciſ. 229. num. 11. par. 2. recent.* Et quatenus etiam de dd. conceſſionibus doceretur, attamen non releuarent, nec eſſent attendendæ, ex quo per d. concordiam fuerunt ſublatæ, & inductus nouus ſta-
tus, † qui venit attendendus, non autem antiquus, Put. 10
deciſ. 403. num. 2. lib. 1. Surd. *conſ. 336 num. 11 lib. 1.*

Nec dicatur d. concordiam non habuiſſe effectum, quia illius effectuatio viſa fuit ſufficienter probari ex pluribus, & ſucceſſiuis præſentationibus Rectorum ſæcularium iuxta formam d. Concordiæ poſtmodum ſubſequutis, necnon ex petitionibus per Abbatem d. Monaſterij coram Vicario Brixinen̄ exhibitis, in quibus idem Abbas enixè rogat d. Vicarium, quatenus pro illa vice dumtaxat, ſi non ad plures, ad vnum ſaltem, vel duos annos quemdam regularem ad curam vnius ex dd. Eccleſijs admitteret, ac demum ex obligatione facta pro parte eiuſdem Abbatis de præſentando Sacerdotes ſæculares iuxta formam d. con-

cordiæ

cordiæ *ſum. Epiſcopinum.* 3. 4. *&* 5. Quæ omnia ſatis demonſtrant prædictam concordiam ſuum habuiſſe effectum. Et ita vtraque &c

☞ ** Vide iuſra in Additione hanc deciſionem prout in Indice poſito in eius fine.*

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Lunæ 15. Iauuarij 1635.

A R G V M E N T V M.

in Beneficij Curati diſmembratione quidnam requiratur, vt validè fiat. Cura animarum ſi ab aliqua Eccleſia diſmembratur eſt neceſſarium conſenſus Patronorum, & Parochianorum.

S V M M A R I V M.

1 *in Beneficij diſmembratione copulatiuè requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, cum ea dicatur alienatio.*
2 *in Beneficij diſmembratione, requiruntur omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in alienationibus rerum Eccleſiæ.*
3 *in Alienationes rerum Eccleſiæ ſolemnitas, & iuſta cauſa requiruntur, nec vnus ſine alio ſufficit.*
4 *Cura animarum ſi ſit diſmembranda ab aliqua Eccleſia Parochiali, vocandi ſunt omnes Patroni, & Parochiani pro eorum conſenſu alias non ſubſtinetur.*
5 *in Beneficij diſmembratione, quando dicatur concurrere defectus cauſæ, & ſolemnitatum.*

D E C I S I O VI.

☞ CVM IAM Rota coram me 22. Iunij 1633. * firmauerit diſmembrationem curæ Animarum ab Eccleſia S. Gregorij Terræ Duglioli illiuſque vnionem, & applicationem Eccleſiæ S. Michaelis de Mezzolaria eſſe nullam, & inualidam cum omnibus inde ſecutis, ſed eſſe locum decreto facto in viſitatione de anno 1630. vt in loco apto, & ab aquarum inundationibus tutò conſtrueretur Eccleſia. Hodie repropoſita cauſa ſuper ijſdem DD. cum ex pluribus in facto deductis iuſtificetur iſtam Eccleſiam non minari ruinam, nec eſſe aquis ſuppoſitam, ſed eſſe capacem pro cura animarum, & Sacramentorum adminiſtratione, reſpectu dicti decreti tantùm receſſerunt à deciſis approbando in reliquis d. reſolutionem.

Quia ex deductis in dicta deciſione ſemper ſubſiſtit non
interueniſſe ſolemnitatem, & iuſtam cauſam ad validita-
1 tem diſmembrationis † copulatiuè requiſita, ex allegatis
in dicta deciſione, cum ea dicatur alienatio Acchil. *dec.
vnica de reb. Eccleſ. non alien.* & in ea requirantur omnes
2 ſolemnitates, † quæ requiruntur in alienatione rerum Ec-
cleſiæ Franch. *in cap. 1. col. 1. de reb. Eccl. non alien. lib. 6.*
Rebuff. *in compend. alien. rer. Eccleſ. num. 68.* Rot. *dec. 1.
de reb. Eccleſ. non alien. in nou.* Et conſequenter copulatiuè
3 ſolemnitas, & iuſta † cauſa requiruntur, nec vnum ſine
alio ſufficit, *cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. in 6. Clem. 1.
eod. tit.* Doct. *in can. ſine exceptione 12. quæſt. 2.* Dec. *conſ.
142. num. 4.* Couar. *qui alios citat. var. reſol. lib. 2. cap. 17. n. 2.*
vbi teſtatur de communi, & ſæpius per Rotam fuit ita re-
ſolutum.

Hic autem vtrumquè deficit, nam de ſolemnitate non
conſtat, cum vt fuit firmatum in alia deciſione, cum qua
tranſierunt DD. diſmembratio fuerit facta non adhibito
4 conſenſu omnium intereſſe habentium, non † enim fuit
requiſitus, & adhibitus omnium Patronorum conſenſus, nec omnium Parochianorum, quorum intererat, quo caſu non valet, tàm ex Iure communi, quàm ex Conc. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 6. & ſeſſ. 24. cap. 15. de reformat.* Petr. de Peruſ. *in tract. de vnion. cap. 5. num. 1. cum reliquis per* Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. num. 202. & ſeqq.* Caput. *dec. 350. par. 3.* Rot. *dec. 133. num. 4. par. 2. diuerſ.* Prætereà neque probatur interueniſſe conſenſum duorum Canonicorum ad formam præſcriptam in facultatibus conceſſis Archiepiſcopo Bononienſi, qui in ſimilibus tenebatur procedere cum conſilio duorum Canonicorum ſeniorum Capituli Bononienſis.

Nec cauſæ allegatæ ſufficiunt ad ſuſtinendum diſmembrationem, quia expreſsè conſtat, tàm ex noua viſitatione facta à moderno Vicario Eminentiſs. D. Cardinalis Columnæ Archiepiſcopi, quàm ex atteſtatione plurium teſtium, ac planta loci, Eccleſiam S. Gregorij non minari ruinam, neque ſubiectam exiſtere aquarum inundationi, & eſſe capacem pro exercenda Animarum cura, & adminiſtrandis Sacramentis, quibus attentis tantò magis apparet cauſas enumeratas in ipſa diſmembratione non ſubſiſtere, nec eſſe locum executioni decreti anni 1630. & per
conſequens † in huiuſmodi diſmembratione tàm defectum 5
cauſæ, quàm ſolemnitatis concurrere.

Et ita fuit reſolutum in contumaciam partis, quæ ſæpiùs citata non curauit informare.

☞ ** Eſt deciſio 223. in præcedenti parte, & in eadem parte adſunt aliæ Deciſiones in iſta eadem cauſa vt ſub die 14. Iunij 1634. & ſub die 10. Nouembr. eiuſdem anni, & ſub die 11. Decembris pariter 1634. coram R. P. D. eodem Ghiſilerio ſuat Deciſiones 291. 203. & 315. Et infra in hac parte habes alteram deciſionem ſub die 4. Iulij 1635.*

R. P. D. C A R R I L L O.

Aretina Cappellaniæ.

Die Lunæ 29. Iauuarij 1635.

A R G V M E N T V M.

Citatio ad dicendum contra Commiſſionem infra annum, poteſt quandocunquè produci. Acta diuerſa à cauſa non ſunt tranſportanda. Sententia lata à Iudice allegato ſuſpecto, quando ſit nulla. Subrogato gratioſè in beneficio quibus probatis detur immiſſio.

S V M M A R I V M.

1 *Principalis citatus perſonaliter, ſi per ſe, vel per eius procuratorem, non compareat, meritò proceditur per contradictas.*
2 *Citatio prima emanata vigore Commiſſionis, de iure poteſt, quandocunque reproduci intra annum.*
3 *Actorum tranſportatio non eſt neceſſaria, ſtante diuerſitate cauſæ, & hoc tàm ſecundùm ius commune, quàm ſecundùm Concil. Trid.*
4 *Sententia lata poſt recuſationem Iudicis, ſuſpecti eſt nulla.*
5 *Iudex, ſi fuerit allegatus ſuſpectus non ſufficit d. allegatio, niſi etiam fuerit appellatum ab vlteriori proceſſu, prout requiritur.*
6 *in Iudicis iuriſdictionem, ſi fuerit conſenſum per plures actus, non poteſt allegari ſuſpectus, ſine expreſſione cauſæ ſuperuenientis poſt illos actus.*
7 *Sententia, non poteſt dici præcipitanter lata, ſi lis durauerit per menſem, & plus.*
8 *Subrogatio in beneficio debetur, ſi concurrant illa tria requiſita, nempè Clericatus, Lis, & obitus in poſſeſſione.*
9 *Subrogatio in beneficio, ſi lis non eſt ſuper titulo beneficij, nullatenus conceditur.*
10 *Beneficium, vt dicatur litigioſum ad effectum ſubrogationis, ſufficit, ſi duo ſint præſentati ad idem beneficium, & vterque inſtat coram Ordinario ſuper inſtitutione obtinenda, & latæ fuerunt ſententiæ deſuper.*
11 *Lis, ſi fuerit conteſtata per plures, & proſecuta, ſi poſtea aliqua acta fuerint facta ad inſtantiam vnius tantùm partis, ſuffragantur etiam alteri collitiganti.*

D E C I S I O VII.

DOMINI reſponderunt ſententiam Rotalem R. P. D. mei Pirouani confirmandam eſſe, in qua pronunciatum fuit ſententias latas contra Grazinium eſſe infirmandas, & mandatum de immittendo in poſſeſſionem Cappellaniæ, de qua agitur dandum eſſe eidem Grazinio vigore ſubrogationis in forma dignum commiſſæ Vicario Aretino, & obtentæ in iuribus, & poſſeſſione Comitis Rotelli collitigantis, qui deceſſerat pendente lite in Rota, non obſtantibus nullitatibus, & iniuſtitia contradictam ſententiam Rotalem oppoſitis.

Funda.

Digitized by Google

Fundamentum fuit, quia prædicta ſententia eſt valida,
& iuſta. De validitate conſtat ex commiſſione Rotali, &
ex citatione cum inhibitione contra Franciſcum Rotel-
1 lum perſonaliter † executa, vnde d. Rotello per ſe, aut
per eius procuratorem non comparente meritò fuit proceſ-
ſum per contradictas iuxtà ſtylum de quo Caput. *dec.* 262.
par. 2. Vant. *de nullit. ex defect. iuriſd. deleg. num.* 1. *&* 2.

Nec obſtant nullitates oppoſitæ contra validitatem.
Non prima quod citatio emanata vigore commiſſionis
Rotalis non fuerit iotta annum reproducta in actis, quia
tollitur ex facto cum præſentata fuerit in partibus de men-
ſe Martij 1632. & reproducta in actis de menſe Ianuarij
2 1633. & * de iure poteſt intra annum quandocumque re-
produci, nec dicitur circumducta. Vant. *de null. ex defec.
cit. num.* 111. Veſtr. *in prax. lib.* 4. *num.* 1 Rot. *dec.* 14. *de dol.
& contum. in nou. & dec.* 21. *de appell. eod. tit.*

Non obſtat ſecunda ex defectu tranſportationis acto-
rum præcedentis cauſæ inter Comitem Rotellum, & Gra-
zinium, quoniam ſufficit integrè tranſportata eſſe acta
facta ſuper ſubrogatione in iuribus dicti Comitis, nec erat
neceſſe tranſportare acta præcedentia cum dicto Comite
3 perſona diuerſa, & ſuper diuerſo titulo agitata, quia †
ſtante diverſitate cauſæ ceſſat obligatio tranſportandi, tàm
ex diſpoſitione iuris communis, quàm Concil. Trid. Se-
raph. *dec.* 1305 Greg. XV. *dec.* 55. *per tot.*

Minus ſubſiſtit tertia nullitas deducta ex eo quod ſen-
tentia Rotalis confirmet ſententiam d. Decani Aretini,
4 quæ dicitur nulla ex duplici capite eò quia † lata fuit poſt
recuſationem Iudicis, cauſa ſuſpicionis, & quia lata fuit
5 præcipitanter. Nam allegatio ſuſpicionis non releuat, †
cum non fuerit appellatum ab vlteriori proceſſu, prout de
iure requiritur Ruin. *conſ.* 61. *num.* 36. *lib.* 5. Curt. *iun. conſ.*
175. *num.* 2. Lancellot. *de attent. cap.* 4. *limit.* 2 *num.* 71. Rot.
dec. 563. *num.* 2. *par.* 1. *diu.* Greg *dec.* 466. *n.* 7. *vbi add.* Imò
6 cum fuerit † conſenſum in iuriſdictionem dicti Decani per
plures actus, non potuit allegari ſuſpectus ſine expreſſio-
ne cauſæ ſuperuenientis poſt illos actus Natt. *conſ.* 532. *nu.*
9. Bero. *conſ.* 16. *num.* 27. Grat. *diſcep.* 100. *num.* 31. *& ſeq.*
Rot. *diu. dec.* 2. *num.* 2. *par.* 2. *& coram* Cauſler. *deciſ.* 158.
num. 2. Nec adeſt vlla præcipitantia, cum lis durauerit
7 coram dicto Iudice per menſem cum dimidio, † & ad iſ-
tum effectum tempus attenditur à die deputationis, vt in
ſpecie tenet Rot. *dec.* 743. *nu.* 5. *par.* 2. *recent.* vbi defenditur
ſententis lata intra 30. dies à die deputationis.

Iuſtitia verò ſententiæ patet, quia in ſubrogatione pro-
bata fuerunt tria neceſſaria requiſita, nempe Clericatus,
8 † lis, & obitus in poſſeſſione, quibus concurrentibus,
mandatum de immittendo concedendum eſt, & executio-
ni mandandum, *cap. ſi quando. de reſcr.* Garz. *de benef.* 6.
par. cap. 4. *in princ. num.* 4. *&* 16. *cum ſeqq.* Greg. *dec.* 32. *&*
dec. 103. *vbi add.* Seraph. *dec.* 990 *per tot.*

Præterea quia narrata in litteris ſubrogationis fuerunt
verificata, nempe Cappellaniam eſſe beneficium ſimplex,
& de iurepatronatus, & ſolitam obtineri per Clericos ſæ-
culares, & valorem beneficij non excedere 24. ducatos &
idoneitatem Grazinij, vt latè conſtat ex deciſione in hac
cauſa facta coram D. meo Pirouano.

Neque obſtat obiectum factum contra iuſtitiam dictæ
ſententiæ Rotalis, nempè quod lis quæ vertebatur contra
Grazinium, & Comitem non fuerit ſuper titulo benefi-
9 cij, † & ideo ceſſare vnum requiſitum dictæ ſubrogatio-
nis, quia cum dicti Grazinius, & Comes eſſent ambo
præſentati ad d. beneficium, & vterque inſtaret coram
Ordinario ſuper inſtitutione obtinenda, & latæ fuerint de-
10 ſuper ſententiæ ſufficit, † vt dicatur beneficium litigio-
ſum ad effectum obtinendi ſubrogationem Sarn. *in reg. de
ſubrog. collit. q.* 13. *ſub n.* 1. Garz. *de benef. par.* 11. *cap.* 3. §. 1.
num. 82. *&* 83. Seraph. *d. dec.* 990. *num.* 3.

Nec releuat, quod citatio vigore commiſſionis obtentæ
pro Grazinio, & Monacis aſſertis patronis contra dictum
Comitem, fuerit tantùm præſentata ad inſtantiam Mo-
nacorum, & non ad inſtantiam Grazinij, nam vltra quod
ex atteſtatione Nuncij conſtat de contrario, tollitur diffi-
cultas, quia cum lis fuerit in partibus per Monacos, &
11 Grazinium cœpta, & proſecuta, † euenit vt acta poſtea
facta ad inſtantiam vnius partis tantùm ſuffragentur etiam
alteri collitiganti, vt latè probat Crau. *conſ.* 45. *num.* 2. Rot.
dec. 579. *num.* 1. *&* 3. *par.* 1. *diu. & dec.* 191. *nu.* 1. *in fin. par.*
2. Put. *dec.* 459. *lib.* 2. *in correct.*

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Peruſina Fideicommiſſi de Cincijs.

Die Veneris 19. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum non cenſetur inductum in caſu mortis, ex verbis conſequutiuis poſt prohibitionem delicti &c. Item pariter, quando fideicommiſſum non cenſeatur inductum in caſu mortis, ex prohibitione alienationis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario immiſſio denegari non poteſt, ſi doceat de fideicommiſſo, de identitate bonorum, & de poſſeſſione fideicommittentis.*

2 *Fideicommiſſum non cenſetur inductum in caſu mortis ex verbis conſequutiuis ad ſubſtitutionem.*

3 *Verba, vendere, & alienare, ſimul poſita, faciunt, vt ſicut vendere ſignificat actum inter viuos, ita pariter alienare, de eodem actu intelligatur non autem de vltima voluntate.*

4 *Et hoc procedit, ſiue verbum vendere ſequatur, ſiue præcedat verbum alienare.*

5 *Alienationis prohibitio, quando non ſtat principaliter, & de per ſe, ſed continuatiuè ad præcedentem ſubſtitutionem, non poteſt ex ea reſultare fideicommiſſum in caſu mortis.*

6 *Quodque multò magis procedit, quando adeſt in caſu mortis particulare fideicommiſſum præcedent.*

7 *Legatarius non poteſt vti beneficio vniuerſalis hæredis.*

8 *Hæres inſtitutus in re certa, & determinata, comprehenditur ſub reciproca in defectum hæredum vniuerſalium.*

9 Fuſar. *quæſt.* 261. *num.* 7. *cum alijs ab eo allegatis, in quo caſu loquantur.*

11 *Diſpoſitio corruit, conditione deficiente.*

12 *Alienationis prohibitio, quando fuit poſita continuatiuè per viam qualificationis præcedentis ſubſtitutionis, debet intelligi retento eodem themate.*

13 *Fideicommiſſi caſus, quando venit, ceſſat illius effectus.*

14 *De Iure tertij, quis dare non poteſt.*

DECISIO VIII.

CVM PER tres deciſiones * in hac cauſa emanatas
duas coram bon. mem. Card. Virili, & alteram co-
ram me fuerit firmatum D. Ludovico Cincio vocato ad fi-
deicommiſſum q. Petri Hieronymi dandam eſſe immiſſio-
nem in poſſeſſionem quarumdam Domorum, & Cen-
ſuum per dictum fideicomittentem acquiſitorum, reſer-
uato tamen videre de reliquis bonis tunc in controuerſiam
deductis, ſuper quibus ſub die 19. Aprilis 1630. * DD.
dixerunt ei etiam eſſe dandam immiſſionem, ea moti ra-
tione, quia docebatur de fideicommiſſo de identitate bo-
norum, de quibus agitur, & de poſſeſſione d. Petri Hie- 1
ronymi vſque ad eius obitum. Cumque hodie reaſſumpta
cauſa, & firmato per binas deciſiones illi non obſtare ex-
ceptionem compromiſſi initi ad componendam litem inter
ipſum, & DD. de Columbis hæredes ex teſtamento q.
Olimpiæ ſororis, & hæredis grauatæ dicti Petri Hierony-
mi, ijdem de Columbis inſteterint pro reuiſione d. deciſio-
nis, & ſuper eiſdem audientiam obtinuerint; iterum pro-
poſui cauſam ſuper ijſdem, & DD. ſteterunt in deciſis ex
rationibus, & fundamentis in deciſione deductis.

Non obſtant prætenſa fideicommiſſa, q. Franciſci pa-
tris, & Herculis patrui Olimpiæ, ſuper quibus Colum-
bi, aliàs magnam vim faciebant.

Nam quoad fideicommiſſum Franciſci patris, aut præ-
tenditur illud deduci ex verbis adiectis poſt prohibitionem
delicti, ibi (& hoc fecit ad hoc, vt bona ſua conſeruen-
tur, &c.) & ſubſiſtere viſa fuit reſponſio deciſionis, vide-
licet; ex illis verbis tanquam conſequutiuis ad ſubſtitu-
tionem in caſu † delicti induci non poſſe fideicommiſſum 2
in caſu mortis, vt vltra allegata *in deciſione tenent* Odd. *de
fideicom. quæſt.* 15. *num.* 175. Rota *deciſ.* 30. *num.* 20. *&* 21.
par. 5. *recent. & fuit deciſum in Bononien. de Barzellinis*

12.

Digitized by Google

12. *Decembr.* 1633. *& 22. Martij* 1634. *coram R. P. D. meo* Ghiſilerio.

Aut verò ex prohibitione alienationis ex verbis, ibi (caſu, quod dd. Inſtituti, & Subſtituti venderent, vel alienarent, voluit bona vendita, vel alienata deuenire ad alios inſtitutos, vel ſubſtitutos, vt ſupra) & nullum ex inde reſultat fideicommiſſum ad ſauorem d. Olimpiæ ſub prætextu, quod Petrus Hieronymus hæres alienauerit in extraneum illum inſtituendo hæredem, ex quo verbum alienare ſubiectum legitur, verbo vendere, & ſic prohibitio non comprehendit alienationem per viam inſtitutionis,
3 † & ſubſtitutionis teſtamentariam, ſed ſolùm per actus inter viuos *ad text. in l. paterfilium* 36. *§. fundum ff. de leg.* 3. Ruin. *conſ.* 126. *num.* 15. *in fin. & ſeqq. lib.* 2. Odd. *de fideicom. d. quæſt.* 11. *num.* 116. *& quæſt.* 18 *num.* 132. Gratian. *diſcept.* 594. *n.* 7. *& fuit dictum in Romana fideicommiſſi de Muleſijs* 15. *Nouemb.* 1624. *coram R. P. D. meo* Pirouano.
4 Quod procedit ſiue verbum (vendere) ſequatur, † ſiue prout hic, præcedat verbum alienare, Alex. *conſ.* 155. *num* 1. *& ſeqq. lib.* 2 Curt. iun. *conſ.* 45. *num* 22. *verſ. ergo illa verba*, Soccin. *conſ.* 13. *ſub num.* 8. *&* 9. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 7. *num.* 10. *ad fin. verſ. nec obſtat*, *& conſ.* 116. *num.* 15. *in fin. &* 16 *lib.* 2. Riminal. iun. *conſ* 632. *num.* 50. *&* 51. *& conſ.* 673. *num.* 27. *& ſeqq. lib.* 6. Gratian. *diſceptat.* 594. *n.*
5 7. Rota *deciſ.* 49. *num.* 2. *par.* 5 *recent.* Cumque iſta † prohibitio non ſtet principaliter, & de per ſe, ſed continuatiuè ad præcedentem ſubſtitutionem, non poteſt ex ea reſultare fideicommiſſum in caſu mortis, Rota *deciſ.* 568. *num.* 9. *par.* 1. *& dec.* 473. *ſub num.* 2 *par.* 4 *diuerſ. cum alijs in d. Bononien. de Barzellinis*, cum præſertim in caſu mor-
6 tis adſit particulare † fideicommiſſum præcedens, eaque ſit perſonalis facta inſtitutis, & ſubſtitutis, Seraph. *dec.* 482. *num.* 2. Rota *dec.* 316. *num.* 6. *par.* 1. *diu.*

Et quatenus etiam cenſeretur prohibita alienatio per viam inſtitutionis, & ſubſtitutionis, adhuc tamen non eſſet compræhenſa d. Olimpia, ex quo teſtator vocauit alios hæredes inſtitutos, & ſubſtitutos, quorum appellatione cum veniant ſolùm hæredes, & ſubſtituti vniuerſales, non fuit in hac vocatione ipſa Olimpia compræhenſa tanquam hæres in re certa, & indeterminata quantitate inſtituta pro illius dotatione cum ampla prohibitione nihil
7 amplius petendi, ideoque † vti legataria non poteſt frui beneficio vniuerſalis hæredis, Bart. *in l. fin. num.* 2. *ff. ad Trebell*, Ruin. *conſ.* 158 *num.* 9. *& conſ.* 90. *num.* 11. *lib.* 2. Menoch *conſ.* 125. *num.* 1. *& ſeqq lib.* 6. Honded. *conſ.* 63. *num.* 15. *lib.* 2. Curt. iun. *conſ.* 14. *num* 2. Gabr. *conſ.* 132. *num* 42. *ad med. verſ. Nam id procedit*, *& ſeqq. lib.* 1. *& firmauit* Rota *in Peruſina fideicommiſſi de Baptiſtis* 15. *Decembris* 1628. *coram R. P. D. meo* Pirouano, *& in eadem cauſa* 17. *Martij* 1631. *coram me.*

8 Nec dicatur comprehendi † ſub reciproca in defectum hæredum vniuerſalium, vt per Bald. & alios, quos refert, & ſequitur Fuſar. *quæſt.* 261. *num.* 7. Quia ratio, qua dd.
9 auctores mouentur, non applicatur caſui noſtro, † quòd ſcilicet ratio recti ſermonis non admittat inſtitutionem ad maſculos. Nam in præſenti caſu, poſt inſtitutionem hæredum vniuerſalium cum ſubſtitutione, decedente Carolo, ad ſauorem Petri Hieronymi, & Filiorum fuit ſubiecta prohibitio alienationis ibi (& quod bona in caſu alienationis deuenirent ad alios hæredes inſtitutos, & ſubſtitutos, vt ſupra) & ſic verba reſtringuntur neceſſariò ad Petrum Hieronymum, & filios, nec Olimpiæ conuenire poſſunt
10 tanquam ſupra non ſubſtituta, † & pluralitas poteſt in filijs Petri Hieronymi verificari, vt in his ferè terminis tenent Cuman. *conſ.* 15. *num.* 1. *verſ. Cæterum*, Tob. Non. *conſil.* 40. *num.* 10. *& ſeqq.* Menoch. *conſ.* 198. *ſub num.* 27. Intrigl. *de ſubſt. cent.* 2. *quæſt.* 68. *num.* 15.

Minus viſum fuit obſtare fideicommiſſum Herculis patrui d. Olimpię, quia licèt teſtator inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Franciſco, & Ludouico fratribus, alteri eorum ſine prole decedente ſubſtituerit ſuperuiuentem, & præmortui filios, tamen Olimpia nihil poteſt exinde prætendere ex fideicomiſſo in caſu mortis, poſtquàm per obi-
11 tum Ludouici fideicommiſſum † expirauit per ſuperuiuentiam Franciſci alterius cohæredis inſtituti, cuius filij dici non poſſunt vocati, quia vocantur filij præmortui, non filij ſuperuiuentis, Decian. *reſp.* 1. *num.* 591. *verſ. Item vocavit*, *&* 592. *lib.* 5. Greg XV. *dec.* 207. *n.* 1.

Non obſtat prohibitio alienationis in caſu contrauentionis deducta, ex illis verbis ibi (quod dd. eius hæredes, & filij; ac deſcendentes ipſorum in infinitum non poſſint vendere, neque alienare, vocando in caſu contrauentionis Hoſpitale Miſericordiæ; Nam iſta prohibitio non poteſt ſuffragari Olimpiæ, & cauſam ab ea habentibus; Tum quia non ſumus in caſu alienationis, vt fuit ſupra firmatum; tum etiam quia prohibitio fuit poſita † continuati- 12
uè per viam qualificationis præcedentis ſubſtitutionis, & ſic debet intelligi retento eius themate, Dec. *conſ.* 291. *ſub num.* 2. *verſ. non obſtat*, *& conſ.* 384. *num.* 6. *verſ. non obſtant*, Gabr. *conſ.* 138. *num.* 25. *&* 26. *lib* 2. Rota *dec.* 473. *num.* 3. *par.* 4. *diuerſ.* & ſic cum non venerit caſus præcedentis ſubſtitutionis † ceſſat illius effectus, Dec. & Rot. 13
in locis prox. cit Tum demum quia vocatio ex d. teſtamento eſſet ad ſauorem tertij, ſcilicet Hoſpitalis, † de cuius 14
iure nec Olimpia, nec ab ea cauſam habentes dare poſſunt, Alex. *in l. fin. num.* 23. *poſt med. verſ. & iſto caſu*, *C. de edict. Diu. Adr. toll.* Rota *in Romana fideicommiſſi* 9. *Iunij* 1617. *coram* Remboldo.

Et ita vna tantum parte Informante, & altera licèt ſepiùs citata informare recuſante fuit reſolutum.

* *Ideſt ſub diebus Veneris* 8. *Iunij* 1628. *& Veneris* 9. *Iunij* 1629. *& Veneris* 19. *Aprilis* 1630. *Prima eſt deciſio* 184. *part.* 5. *recent. reliquas duas vide infra prout in Indice poſito in fine Deciſionum.*

* *Eſt deciſio* 368. *ſupra eadem par.* 5. *recent.*

R. P. D. MERLINO.

Anconitana Prædij.

Die Mercurij 24. *Ianuarij* 1635.

A R G V M E N T V M.

Donatio, quando dicatur inter viuos, non obſtante, quod in inſtrumento donationis ſit facta mentio mortis, latè, & doctè declaratur in hac magiſtrali deciſione.

Donatio, vt dicatur, facta cauſa mortis, quidnam ſit neceſſarium exponitur.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio cauſa mortis caducatur, ſi donatarius prædecedat donanti.*

2 *Donatio talis eſt cenſenda, qualem verba demonſtrant.*

Et ſic eſt donatio inter viuos, dum dicitur inter viuos, licet ſit facta mentio mortis. num. 2.

3 *In Donatione inter viuos, ſi adſunt verba poſt mortem, dicuntur adiecta cauſa demonſtrationis, non per modum cauſæ finalis.*

4 *Donans, ſi in inſtrumento pluries appellauit donationem inter viuos irreuocabilem ex hoc enixa eius voluntas oſtenditur faciendi donationem inter viuos, non obſtante, ſi aliquando fuerit facta mentio mortis. amplia num.* 5.

6 *Voluntatis quæſtio non eſt admittenda, quando verba ſunt clara, & præciſa.*

7 *Donatio inter viuos tranſmittitur ad hæredes, etiam præmoriente Donatario.*

8 *Donantis mentem benè arguitur fuiſſe faciendi donationem inter viuos, ſi adſit ſtipulatio pro hæredibus, & ſucceſſoribus.*

9 *Donationi inter viuos conuenit promiſſio, perpetuam, ratam, & firmam habendi donationem, & contra nunquam veniendi.*

Et operatur, vt talis ſit cenſenda non obſtante, quod ſit facta mentio mortis. num. 9.

10 *Donationi cauſa mortis repugnat ſi ſit conuentum, vt nunquam poſſit reuocari, ſed omnino ſit irreuocabilis.*

Item ſi fuerit renunciatum diſpoſitioni l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. num. 10.

11 *Donatio cauſa mortis eſt reuocabilis.*

Donatio inter viuos eſt irreuocabilis. num. 11.

12 *Donatio cauſa mortis transfunditur in donationem inter viuos ſi adſint pacta, quæ conueniant donationi inter viuos.*

13 *Donatio inter viuos transformatur in donationem cauſa mortis, ſi adſunt pacta reuocatoria donationis.*

14 *Do-*

Digitized by Google

14 *Donatio, quæ inter viuos à donante pluries fuit pronunciata, vti talis eſt permanenda, ſi adſunt pacta ei conuenientia, num. 30.*

15 *In Donationibus inter viuos ſufficiunt duo teſtes in Contractibus omnibus ſufficiunt duo teſtes. num. 15.*

16 *In Donationibus cauſa mortis exiguntur quinque teſtes.*

17 *Donans præſumitur voluiſſe donare inter viuos, & non cauſa mortis ſi in donatione non quinque ſed duos teſtes adhibuit.*

18 *Mulier donando, quando adhibuit ſolemnitates, ſtatutarias, & alia, quæ in donationibus cauſa mortis non requiruntur, præſumitur donare inter viuos. & num. 19.*

20 *Donans, ſi donet cauſa mortis in eius poteſtate eſt reuocare, & diſponere prout vult.*

21 *Clauſulæ, conſtituti, & ad habeñ declarans donationem factam fuiſſe inter viuos, non autem cauſa mortis, alias ineptæ eſſent.*

22 *In Donatione, ſi ſint poſitæ clauſulæ, purè, merè, liberè, & omni meliori modo, operantur, vt d. donatio ſi ſit cauſa mortis tranſeat in donationem inter viuos.*

23 *Iuramentum habet virtutem faciendi actum irreuocabilem.*

24 *Donatio deducitur eſſe cauſa mortis, ſi ſubſtantia donationis conferatur poſt mortem donantis. declara num. 25.*

26 *In Donatione inter viuos, quare apponatur pactum, quod donatio valeat poſt mortem donantis.*

27 *In Donationis inſtrumento, dicitur, quod res donata, titulo donationis inter viuos donatur, ſemper verba ſubſequentia, quibus de morte ſit mentio cenſentur appoſita pro dilatione temporis effectuationis.*

28 *Ita vt mentio mortis ſit deſignatio temporis, à quo rei donatæ fruitio incipiat effectum ſortiri.*

29 *Donatio, vt dicatur cauſa mortis, non ſufficit fieri mortis mentionem, ſed opus eſt, vt donator declaret verbis ipſis ſe donare ob ſuſpicionem, & cogitationem mortis.*

31 *Donatio dicitur perſonalis, ſi verba donationis ſunt directa in donatarium, & expreſſa cauſa beneuolentiæ donantis, quæ ſoli donatario conueniunt.*

32 *Donatio perſonalis cum donatore extinguitur.*

33 *Donatio inter viuos reijcit arctam interpretationem perſonalitatis, & operatur tranſmiſſionem ad hæredes.*

34 *Donatio inter viuos eſt realis.*

35 *Verba non poſſunt dici reſtricta ad vnam tantum perſonam, ſi fuerunt conſiderati etiam eius hæredes, & ſucceſſores.*

36 *In Donationibus, ſi ſit facta mentio hæredum, intelligenda eſt ſecundum ſubiectam materiam, id eſt ſi donatio locum habuerit in perſona donatarij debeat ex eius perſona tranſire ad hæredes, non autem, vt ab ipſis hæredibus incipiat.*

37 *Donatio, quando eſt indubitatum, quod eſt cauſa mortis, tunc ex ſtipulatione pro hæredibus non inducitur tranſmiſſio.*

38 Bald. *in conſ.* 108. *& conſ.* 391. *lib.* 3. *declaratur. & num.* 40. 41.

39 *Donatio, tunc non tranſmittitur ad hæredes, quando eſt facta cum conditione expreſſa in perſona donatarij, donec ille ſuperſtes ſit, & ad illum ſolum præcisè reſtricta.*

40 *In Donatione cauſa mortis, ſi ſit facta mentio hæredum, vel doationem transfundit inter viuos, vel importat ius tranſmittendi ad hæredes.*

41 *Donatio, quando clarum eſt, quod eſt inter viuos, & adſunt pacta, & conditiones pro ea, de ea amplius non eſt dubitandum.*

42 *Supplementum legitimæ, quando petitur, non competit retentio, ſed ſolùm actio perſonalis.*

43 *Filius ſibi præiudicat in legitima, ſi acceptet legatum vſusfructus ſibi à patre loco legitimæ relicti.*

44 *Mulier in mandato de acceptando legatum, an debeat ſeruare ſolemnitates ſtatutorum.*

45 *Obliuio præſumitur ſtante lapſu longi temporis.*

DECISIO IX.

CENSVERVNT Domini ſubſiſtere deciſionem in hac cauſa ſub die 19. Iunij præteriti coram me * emanatam in qua reſolutum fuit Prædium Poluerigij deberi Creſcijs in eo per Benuenotum hæredibus inſtitutis, non autem Stracchis habentibus cauſam à Fiordaliſa relicta vſufructuaria eiuſdem Prædij & iam defuncta, neque obiecta, quibus per informantes pro Stracchis impugnabatur deciſio, releuare, viſum fuit.

Primò enim non obſtat, qood Ius Benuenuti Teſtatoris ſuper hoc prædio, in quo Creſcij fuerunt inſtituti hæredes caducatum fuerit eo, quia Fiordaliſa prius donauerat illud
Benuenuto titulo donationis cauſa † mortis, quæ reſoluta 1
fuit dum Benueoutus Donatarius premortuus fuit Donanti, *l. ſi filiusfam. l. ſi mortis, l. fin. ff. de donat. cauſ. mort. DD. in l. non omnis, ff. ſi cert. pet.*

Quoniam immo ex verbis inſtrumenti, necnon ex pactis, & clauſulis in eo poſitis, donationem cenſendam eſſe inter viuos dixerunt Domini.

Verba quidem ſuadere id videntor ibi, *Dedit, Donauit, & titulo Donationis irreuocabilis inter viuos valituræ tamen*
poſt eius mortem conceſſit, &c. vnde talis cenſeatur † dona- 2
tio, qualem verba demonſtraot, & ſic donatio inter viuos, dum dicitur donari inter viuos, etiam ſi facta fuerit mentio mortis, *l. qui fundum, §. fundi, ff. de contr. empt.* Alex. *conſ.*
14. *num.* 5. *lib.* 1. *& conſ.* 78. *num.* 5. *l.* 4. vbi quod verba † poſt 3
mortem dicuntur adiecta cauſa demonſtrationis non per modum cauſæ finalis, & quod per verba, Inter viuos, tolluntur omnia iura io contrarium facientia, benè Sigiſmuo. Neapolit. *conſ.* 15. *nu.* 4. *& ſeqq. inter conſ. feud. diuerſ.* Soccin. Sen. *conſ.* 53. *num.* 1. *& ſeqq. per tot. lib.* 1. qui conſuluit in caſu omnino ſimili caſui præſentis controuerſiæ, Roin. *conſ.* 180. *num.* 8. *&* 16. *l.* 1. Menoch. *præſ.* 35. *num.* 1. *&* 2. *l.* 3. Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. l.* 1. *tit.* 13. *num.* 11. Rot. *dec.* 107. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſ.* Præſertim quia pluries in Inſtrumento appellata eſt donatio irreuocabilis inter viuos,
quæ † gemioatio magis enixam voluntatem oſtendit fa- 4
ciendi donationem inter viuos ad *l. Baleſta, ff. ad Trebell.* & in his terminis ponderat Barboſ. *in l. quæ dotis num.* 96. *ff. ſo-*
lut. matr. dum maximè talis † mentio facta fuit in verbis di- 5
ſpoſitiuis ex quibus fortius arguitur qualitas donationis, quàm ſi facta fuiſſet in exequutiuis *iux. trad. per* Alex. *d. conſ.* 14. *num.* 5. *l.* 1. Soccin. Sen. *d. conſ.* 53. *num.* 3. *l.* 1. Ruin. *conſ.* 51. *num.* 3. *&* 13. *l.* 1. vnde non videtur † admittenda quæſtio voluntatis dum verba ſunt præciſa, & clara,
l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. *l. continuus, §. cum* 6
ita, ff. de verb. obl. l. pediculis, §. argento, ff. de aur. & arg. legat. & ratiocinantur per alleg. DD.

Pacta etiam, & clauſulæ Inſtrumenti inſeruot donationem eſſe ioter viuos.

Primum enim adeſt ſtipulatio *pro hæredibus, & ſucceſ-*
ſoribus, quæ ſolum adaptatur ad donationem † inter viuos, 7
quæ de ſui natura traoſmittitur etiam præmorieote Donatario, *l. ſi quis argentum, §. fin. C. de donat.* Roland. *conſ.* 77.
num. 12. *l.* 1. vnde bene argoitur mentem † Donantis fuiſſe 8
non facere donationem cauſa mortis, ſed ioter viuos, vt in terminis ſcripſerunt Bald. *in l.* 2. *num.* 4. *C. de iur. dot.* Alex. *conſ.* 14. *num.* 3. *l.* 1. *& conſ.* 78. *num.* 4. *l.* 4. Ruin. *conſ.* 98. *num.* 16. *l.* 1. Crauet. *conſ.* 214. *num.* 18. Rol. *conſ.* 8. *num.* 19. *l.* 1. Menoch. *præſump.* 35. *num.* 7. *lib.* 3. Card. Mant. *de tacit. l.* 1. *tit.* 13. *num.* 13. Magon. *dec. Flor.* 64. *n* 6. *&* 7. Surd. *conſ.* 244. *num.* 22. Rot. Bonon. *dec.* 125. *num.* 3. Saochez *conſ. moral. l.* 4. *cap.* 1. *dub.* 13. *nu.* 8. *verſ. Tertius caſus.*

Secundò, adeſt promiſſio *perpetuò ratam, & firmam habendi donationem, & contra nunquam veniendi, &c.* quæ
pariter † conuenit donationi inter viuos, & operatur, vt 9
talis omnino cenſeri debeat non obſtante etiam, quod mortis mentio facta fuerit in Inſtrumento, *l. ſi alienam, §. fin. l. vbi ita donat. ff. de donat. cauſ. mort.* Alex. *conſil.* 14. *num.* 1. *l.* 5. *& conſ.* 78. *nu.* 4. *l.* 4. Ruin. *conſ.* 123. *nu.* 5. *& conſ.* 180. *num.* 8. *l.* 1. Natt. *conſ.* 104. *num.* 6. Rol. *conſ.* 8. *num.* 26. *l.* 1. *& conſ.* 61. *num.* 43. *l.* 2. Card. Mant. *de coniect. d. l.* 1. *tit.* 13. *num.* 5. *& ſeqq.* Menoch. *d. præſumpt.* 35. *num.* 21. Ciriac. Nigr. *controu. forenſ. cap.* 315. *num.* 12. Sanchez *d. dub.* 13. *num.* 8. *verſ. Quintus caſus*, fuitque renunciatum diſpoſitioni, *l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat.* & conueotum, vt donatio nunquam poſſit reuocari, ſed omnino ſit irreuo-
cabilis, quæ conuentio repugnat naturæ, & ſubſtantiæ † do- 10
natio-

nationis cauſa mortis, quę ſui natura eſt reuocabilis, & con-
11 gruit donationi inter viuos † quæ eſt irreuocabilis, *l. poſſeſ-
ſionem, l. fin. C. de reuoc. donat. l. mortis cauſa, l. ſenatus. §.
ſed mortis, ff. de donat. cauſ. mort. c. fin. eod. tit. de donat.*
Indeque propter huiuſmodi pacta donationem etiam cauſa
12 mortis mutari, & transformari † in contractum donationis
inter viuos, & è conuerſo per pactum reuocabilitatis dona-
13 tionem inter viuos transfundi † in donationem cauſa mor-
tis tradunt *DD. in l. vbi ita donatur, & in l. Seia, §. vlt. ff.
de donat. cauſ. mort.* Angel. *conſ. 179. num. 6.* Caſtr. *conſ. 61.
num. 8. lib. 2.* Barboſ. *in l. quæ dotis num. 113. ff. ſolut. matr.*
Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 4. cap. 2. num. 40. & 52.* Pan-
cirol. *conſ. 59. & 92.* Bellon. Iun. *conſil. 8. num. 28. & 29.*
Caldaſ. *conſil. 19. num. 26.* latè Mattienz. *ad ll. Caſtellæ tit.
10. l. 7. gloſ. 1. num. 10. & ſeqq.* Fontanell. *de pact. nupt.
tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 21. num. 56.* Rot. Bonon. *d. dec. 125.
num 2.* Cabal. *conſ. 138. num. 14. lib. 2.* vnde multò magis
14 donatio, † quæ inter viuos à donante toties fuit pronuncia-
ta, vt talis permanebit ob huiuſmodi pacta, & conditiones,
vt per Sigiſmund. Neapol. *d. conſ. 5. n. 13. & ſeqq.*

Tertiò, idem colligitur ex numero duorum teſtium in
15 hoc contractu donationis adhibito, qui teſtes ſufficiunt † in
donationibus inter viuos, & in quibuſcunque alijs contracti-
bus, *l. vbi numerus, ff. de teſtib. c. in omni negocio ex eod. tit.*
16 non autem quinque † teſtes, qui exiguntur in donationibus
cauſa mortis, & in alijs vltimis voluntatibus, *l. fin. C. de do-
nat. cauſ. mort. l. fin. C. de codicill. l. fin. C. de fideicomm.* ex
quo inſurgere efficacem coniecturam voluntatis donantis,
17 † quod voluerit donare inter viuos, quamuis de morte
mentionem fecerit, arguunt, Alex. *in l. quæ dotis num. 13.*
Iaſ. *num. 46. ff. ſolut. matr.* Pariſ. *conſ. 90. num. 4. lib. 3.* Natt.
conſ. 113. num. 3. & 4. Menoch. *d. præſ. 35. num. 5.* Magon.
dec. Floren. 64. num. 15. Giouag. *conſ. 83. num. 23. lib. 1.* San-
chez *conſ. moral. l. 4. cap. 1. dub. 13. num 8. verſ. quartus caſus,*
Ciriac. Nigr. *contr. for. cap. 314 num. 14.*

Quartò in hac donatione adhibitæ fuerunt ſolemnitates
18 ſtatutariæ, decretum Iudicis † proximiorum præſentia, in-
ſinuatio, & aliæ quæ in donationibus cauſa mortis non ſunt
neceſſariæ ſecundum Bald. *conſ. 89. lib. 4.* Tiraq. *ad ll. connu-
bial. gloſ. 5. num. 66.* Peregr. *conſ. 76. num. 32. lib. 1.* Menoch.
*conſ. 261. num. 37. & fuit dictum in Spoletana Fideicommiſſi
10. Decembr. 1620. coram Eminen. D. Card. Pamph.* vnde cen-
19 ſetur facta donatio inter viuos, cui ſolemnitates † illæ ada-
ptantur ex notatis *per DD. in l. vbi ita donat. ff. de donat. cauſ.
mort. cum alijs præalleg.*

Quintò, Donatrix ſibi reſeruauit ſcuta mille ad effectum
teſtandi, necnon dotem ſua, quæ reſeruatio ſuperuacanea
omnino, & inutilis fuiſſet, ſi intellexiſſet donare cauſa
20 mortis, cum de omnibus bonis, etiam donatis diſponere †
potuiſſet, & totum foret, in eius poteſtate reuocare, vt conſi-
derant Bald. *conſ. 107. num. 2 lib. 2.* Alex. *conſ. 14. num. 2. lib. 2.*
Soccin. Sen. *conſ. 53. num. 3. & ſeq. lib. 1.* Magon. *dec. Floren.
64. num. 17.* Pancirol. *conſ. 59. num. 93. & 94.* Maſtrill. *dec.
211. nu. 23.* Rot. Bonon. *d. dec. 125. num. 6.*

Sextò, demum appoſitæ fuerunt clauſula *Conſtituti*, &
21 clauſula *ad haben. &c.* quæ † declarant donationem factam
fuiſſe inter viuos, non autem cauſa mortis, alioquin eſſent
ineptæ, vt arguit Rol. *conſ. 61 num 45. & 48. lib. 2.* Menoch.
d. præſ. 35. num. 36. & 38. Surd. *conſ. 450. num. 26.* Rota Bo-
non. *d. dec. 125. num. 4.* Ciriac. Nigr. *controu. forenſ. cap.
314. num. 15.* necnon clauſula *purè, merè, & liberè*, &
clauſula *omni meliori modo*, quas operari, vt donatio cau-
22 ſa mortis tranſeat † in donationem inter viuos voluerunt,
Ruin. *conſ. 52. n. 4. lib. 1.* Rol. *conſ. 8. nu. 24. lib. 2.* Menoch.
conſ. 388 num. 31. Gratian. *diſc. forenſ. cap. 586. num. 2. &
3.* Surd. *conſ. 450. num. 24.* Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 4.*
23 *gloſ. 3. num. 25.* Prout etiam iuramentum, cuius † virtus
eſt facere actum irreuocabilem præſertim dum adiectum
fuit diſpoſitioni habenti pactum de non reuocando, vt in
caſu præſenti, ad *trad. per* Surd. *d. conſ. 450. num. 25.* la-
tè Mattienz. *ad ll. Caſtill. tit. 10. l. 7. gloſ. 5. num. 21. &
22.* Sanch. *conſ. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 13. num. 8. verſ.
6. caſus.*

Non obſtant verba illa *titulo donationis valituræ tamen*
24 *poſt mortem ipſius Fiordaliſæ Donantis*, ex quibus † cum vi-
deatur ſubſtantiam donationis conferri poſt mortem donan-
tis, inde deducatur donationem eſſe cauſa mortis, *iux. trad.
per* Natt. *conſ. 626. num. 15. in fin. & 16.* Gamma *dec. 103.
num. 4. cum alijs.*

Quoniam immo verius eſt verba prædicta non reſpicere,
aut ſuſpendere ſubſtantiam † donationis, ſed eius dumta- 25
xat exequutionem, & effectum differre, ſeu demonſtrare il-
lum collatum eſſe in tempus mortis donantis, ita vt ſtatim
dicatur orta actio, & quæſitum ius donatario, ſuſpenſum
autem exercitium, ſeu rei donatæ fruitio vſque ad donantis
obitum, quaſi quod Fiordaliſa donans † per tale pactum ſi- 26
bi conſuluerit, vt quandiu viueret ipſa non moleſtaretur à
Donatario, vel eius hæredibus, ſed liberè frueretur vſufru-
ctu rei donatæ prout huiuſmodi verba præciſa *valitura poſt
mortem*, interpretati ſunt Rol. *conſ. 8. num. 26. verſ. imo ſubdit
l. 1.* Celſ. Hugo *conſ. 53. num. 1.* & eſt regulare, vt dum dicitur
† in Inſtrumento prædium donari titulo donationis inter 27
viuos, ſemper verba ſubſequentia quibus de morte fit men-
tio cenſentur appoſita pro dilatione temporis effectuatio-
nis, ſeu emolumenti donationis, † ita vt mentio mortis ſit 28
deſignatio temporis, à quo rei donatæ fruitio incipiat effe-
ctum ſortiri, vt per Franch. *dec. 436. num. 6.* Barboſ. *in l. quæ
dotis. num. 113. ff. ſolut. matrim.* Caldaſ. *qui plures congerit
de emphyteuſ. l. 3. cap. 2. num. 48.* Fontanell. *de pact. nuptial.
clauſ. 4. gloſ. 3. num. 6. benè* Mattienz. *ad ll.* Caſtill. *tit. 10. l. 7.
gloſ. 1 num. 5.* Sanchez. *reſp. moral. l. 4. cap. 1. dub. 13. num. 8.*
Hugo Bonel. *in comment. iur. ciuil. l. 14. cap. 33. §. eſt autem
mortis cauſa*, vbi quod vt † donatio dicatur cauſa mortis, 29
non ſufficit fieri mortis mentionem, ſed opus eſt, vt dona-
tor declaret verbis ipſis donationis, donare ſe ob ſuſpicio-
nem, & cogitationem mortis alioquin Donator magis do-
nare videtur moriens, quàm mortis cauſa, vt inquit Vul-
pian. *in l. Seia. § fin. ff. de donat. cauſ. mort.* & notant etiam
Card. Mant. *de coniect. l. 1. tit. 13. num 3.* Ciriac. Nigr. *controu.
forenſ. cap. 314. num 9. & 10.* Quod eo magis recipiendum
videtur in caſu præſenti in quo præter verba contractum
donationis inter viuos importantia, † concurrunt tot pacta, 30
& præſumptiones eamdem Donantis mentem exprimen-
tes.

Nec aduerſatur donationem ſaltem dicendam eſſe † per- 31
ſonalem, cum verba donationis ſint directa in Benuenu-
tum, & expreſſa cauſa beneuolentiæ donantis, quæ ſoli Ben-
uenuto conueniebat; Indeque † cum eius perſona fuiſſe 32
extinctam iux. Franch. *dec. 591. num. 1.* Molfeſ. *ad conſuetud.
Neap. par. 3. qu. 5. num. 8. in fin.*

Quoniam ſtipulatio pro hæredibus, & ſucceſſoribus, na-
turaque contractus donationis inter † viuos reijciunt hanc 33
perſonalitatis arctam interpretationem, & operantur tranſ-
miſſionem ad hæredes, ac donationem † faciunt realem, ita 34
conſuluerunt Ruin. *conſ. 98. num. 16. & conſ. 123. num. 6. l. 1.*
Rimin. Iun. *conſ. 436 num. 3.* Aldobrand. *conſ. 93. num. 8. l. 1. &
tradunt* Craſſ. *in §. donatio cauſ. mortis, qu. 1. num. 7.* Card.
Mant. *de coniect. vlt. vol. l. 1. tit. 13. num. 13.* Bellon. Iun. *conſ. 8.
num. 45.* verbaque non ſunt reſtricta taxatiuè † ad Benue- 35
nutum, ſed ad eius hæredes, & ſucceſſores extenſa, prout
etiam cauſa beneuolentiæ.

Nec reſiſtit Bald. *conſ. 108. & conſ. 391. l. 3.* aſſerens men-
tionem hæredum † intelligendam eſſe ſecundùm ſubie- 36
ctam materiam, idest, vt ſi donatio locum habuerit in perſo-
na Donatarij debeat ex eius perſona tranſire ad hæredes,
non autem, vt ab ipſis hæredibus incipiant; Quia Bald. lo-
quitur quando † indubitatum eſt donationem eſſe cauſa 37
mortis, tunc enim ex ſtipulatione pro hæredibus non induci
tranſmiſſionem, conſuluit Bald. *d. conſ. 108.* & ita cum eo
tranſeunt Dec. *conſ. 470. num. 10.* Alciat. *in l. non omnis, num.
9. ff. ſi cert. pet.* ibi, *ego cum verba clara ſint* Menoch. *conſ. 84.
num. 16.* Bellon Iun. *conſ. 8. num. 49. & 50. appoſitè* Mattienz.
ad ll. Caſtill. *tit. 10. l. 7. gloſ. 1. num. 7.* Sanch. *reſponſ. moral. l. 4.
cap. 1. dub. 13. num. 8. verſ. tertius caſus ad fin.* illuſque opinio
procedere † poteſt, & eſt intelligenda, vel quando in 38
donatione adeſt pactum expreſſum, vt donatio quando-
cunquè reuocari poſſit; tunc enim ad euitandam contra-
rietatem poteſt habere locum huiuſmodi interpretatio, vt
res donata competat hæredibus, quatenus primo Dona-
tario antea fuerit acquiſita, ita declarauit Iaſ. *conſ. 6 ſub
num. 1. col. 7. verſ. non quoque obſtat l. 3. & ſequitur* Bellon.
Iun. *conſ. 8. num. 51.* vel quando donatio eſt facta cum con-
ditione † expreſſa in perſona donatarij, donec ille ſuperſtes 39
ſit, & ad illum ſolum præciſè reſtricta prout Bald. *intellexit*
Alciat. *conſ. 3. num. 21. l. 8.* Peregr. *de fideic. art. 51. num. 20.*
Valaſq. *de iur. emphit. quæſt. 50. num. 44. ad fin.* Molfeſ.
conſ. 41. num. 6 Cancer. *var. reſ. l. 3. cap. 21. num. 106.* & benè
dixit Rota *in Romana Donationis de Vrſinis 21. Aprilis
1614. coram bo. me. Vbaldo, quæ eſt dec. 142. num. 8. par. 4.
recent.* Et demum † contra Bald. vt etiam in caſu donatio- 40
nis

Digitized by Google

nis cauſa mortis mentio hæredum, vel donationem trans-
fundat contractum in donationem inter viuos, vel impor-
tet ius transmittendi ad hæredes tradunt DD. *alleg. ſupra
in 1. coniectura*, *& in princ. reſponſionis*, & Baldi rationes,
& ſectatorum refellit Molin. *de ritu nuptiar. quæſt. 25. nu.
35. & 36.* ſed hic ceſſat omnis difficultas, quia verba
41 ſunt † adeo aperta, quod donatio ſit inter viuos, & tot pa-
cta, & conditiones talem eſſe demonſtrant, vt non appli-
cetur doct. Bald. & ſectatorum in quorum caſu hæc non
concurrebant.

Secundò, Non obſtat, quod admiſſo etiam donatio-
nem fuiſſe inter viuos tamen Fiordaliſiæ Donanti, & po-
ſtea per Benuenutum relictæ vſufructuariæ iſtius prædij
competere retentionem pro credito ſcut. mille, necnon
pro legitima in bonis eiuſdem Benuenuti filij ſibi debita.
Quoniam ex ipſo vſuſtuctu prædij per ſexennium retento
intrare præſumptionem ſatisfactionis legitimæ reſponſum
42 fuit, Itaut pro ſupplemento in omnem † caſum non com-
petat retentio, ſed ſolùm perſonalis actio ex deductis in
43 alia deciſione, vel Fiordaliſam, † dum acceptauit lega-
tum vſusfructus ſibi præiudicaſſe in prætenſione legitimæ
iuxta cautelam Socc. iun. *conſ. 122. num. 8. l. 1. cum alijs in
1. dec. allegatis*, & de credito ſcut. mille fuiſſe ſatisfactam
ex bonis mobilibus, & animalibus in hanc cauſam per eam
expreſſè receptis, vt ex *ſumm. num 4. & 10.* necnon ex
fructibus iſtius prædij per octo annos perceptis poſt obitum
Fiordaliſæ ab eius hæredibus.

Neque intrat nullitas deducta contra acceptationem le-
gati vſusfructus factam per Fiordaliſam, eò quia fecerit
mandatum ad illud acceptañ ſine ſolemnitatibus Statuti
44 Anconæ lib. 2. cap. 43. vnde per † acceptationem nullam
non dicatur, ſibi præiudicaſſe circa legitimam; Quoniam
quicquid ſit an; in mandato ad acceptañ legatum requi-
rantur ſolemnitates; Doctores enim allegati ab informan-
tibus pro Stracchis loquuntur de mandato ad contraheñ,
ſat eſt quod vſumfructum de facto perceperit ad hoc,
vt veniat imputandus, & pro ſupplemento denegetur
retentio.

Tertiò, Non obſtat appoſita retentio per Fiordaliſam
ex credito dotis fuiſſe reſtitutam in prædio Poſatoris con-
ſtat ex publico Inſtrumento *ſumm num. 1.* Et quamuis de
eodem prædio diſpoſuerit Benuenutus in teſtamento, id
non tollit, quin verè de credito ſuæ dotis fuerit Fiordaliſa
ſatisfacta, dum prædium hodie per ipſam, ſeu eius hære-
des retinetur ſeq. illud acceptaſſe, & retinere, velle pro
dote declarauit, erroneaque eſt Benuenuti diſpoſitio, &
excuſabilis ex cauſa obliuionis, cum reſtitutio facta fue-
45 rit pèr 20. annos antea nempè de anno 1593. ex cuius †
temporis lapſu præſumitur obliuio *ex trad. per* Rot. *deciſ.
531. num. 3. & dec. 774. num 4. par 2. recent.*

Cæteris obiectis ſatisfactum fuiſſe in prima deciſione vi-
ſum fuit, & per Informantes pro Creſcijs cum quibus Do-
mini transferunt.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit ſtan-
dum eſſe in decilis.

* *Vide infra in Additione hanc deciſionem prout in Indice
poſito in fine Deciſionum.*

R. P. D. VEROSPIO.

Vrbeuetana Succeſſionis.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur, qualiter filiatio probetur. In mate-
ria probationum, quale tempus dicatur an-
tiquum. Inſtrumentum quando dicatur an-
tiquum.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentia cuiuſcumque gradus probari poteſt, vel
per teſtes, vel per inſtrumenta.*
2 *Filiatio non probatur ex ſola nominatione, ſi illa ad
alium effectum emanauit.*
3 *Enunciatiuæ antiquæ fidem facere poſſunt ad proban-
dam filiationem.*
4 *Tempus centum annorum ab omnibus reputatur an-
tiquum, in materia probationis orientis ex pu-
blicis inſtrumentis.*
5 *Actus inſtitutionis eſt valde conueniens, & proportio-
nabilis filijs. & iuncta nominatione plenè probat fi-
liationem.*
6 *Ad Filiationis plenam probationem faciendam coniungi
poſſunt præſumptiones, & adminicula.*
7 *In Filiationis quaſi poſſeſſione quis dicitur conſtitu-
tus, ex nominatione in filium iuncta inſtitutione
in hæredem.*
8 *Filiationis quaſi poſſeſſio ſatis probatur per teſtes depo-
nentes de publica voce, & fama.*
9 *Filiationis titulus, & proprietas ex quibus probetur.
& num. 13.*
10 *Inſtrumentum attingens metam nonaginta annorum
videtur tempus antiquum, cum non multùm di-
ſtet à termino annorum centum, & vide num.
11. & 12.*

DECISIO X.

POSTQVAM reſolutum fuit in hac cauſa * vt ſuc-
ceſſio in bonis, & hæreditate Ioſephi ab inteſtato de-
functi pertinere deberet ad Flaminiam, ſiue ad Co Pe-
trum de Auuiamontijs, cui eadem Flaminia ceſſerat Iura
huius ſucceſſionis, propoſui dubium, An eſſet probata
deſcendentia Flaminiæ ex Hectore Auuiamontio, ex
quo etiam deſcendebat Ioſeph, prout præſuppoſitum fue-
rat inter partes in dubio tunc propoſito, in quo ex pluribus
competitoribus, qui ad eam ſucceſſionem aſpirabant om-
nes aſſerebant ſibi conuenire eam qualitatem, quæ requi-
rebatur ex diſpoſitione ſtatuti Vrbeuetani, vt in patrimo-
nio, ſiue bonis paternis defuncti ſuccedere deberent poſt li-
neam deſcendentium & agnatorum vſque ad tertium gra-
dum, qui eſſent eidem defuncto proximiores ex latere pa-
tris. Et viſum fuit DD. probari eam deſcendentiam tàm
reſpectu Flaminiæ, quàm reſpectu Ioſephi, quia in ſingo-
lis gradibus, quos vterque numerabat ab Hectore commu-
ni parente datæ fuerunt probationes diſtinctæ, vel per te-
ſtes, vel per inſtrumenta publica, † ex quibus conſtabat 1
de deſcendentia cuiuſcunque gradus iuxtà theoricam poſi-
tam *in cap. licet ex quadam. de teſt. & quæ poſt gloſſ. notant
ibi DD. & in c. fer. eod. tit.* Innoc. *num. 1. in fin.* Bald. *nu.
3. & in l. 1. num. 18. C. de teſtam.* Maſcard. *de probat. concl.
312. num. 7.*

Et incipiendo à Ioſepho, ſiue illius parentibus proba-
tum fuit, quinque gradibus eum diſtare ab Hectore, ex
quibus primum occupabat Franciſcus, ſecundum alios
Hector, tertium Attilius, à quo deſcendebat Franciſcus,
qui fuit pater Ioſephi, quòd verò Franciſcus eſſet filius
Hectoris ſenioris probabatur ex tribus Inſtrumentis, in
quorum primo, & altero talem apparebat enunciatum
fuiſſe ipſum Franciſum occaſione emptionis, quam idem
fecerat vineæ, & partis terreni in Ciuitate Vrbeuetana,
in tertio quod erat eiuſdem Franciſci teſtamentum, & ap-
parebat ab eo conditum anno 1560. talem ipſe ſe nomina-
bat, quæ enunciatiuæ viſæ ſunt ſatis eſſe ad hanc proba-
tionem, quia licèt † filiatio non probetur ex ſola nomina- 2
tione, ſi illa ad alium effectum emanauit *argum. text. in §.
fin. inſtit. de adopt.* & quæ notant ibi ſcribentes, *& in l. non
nudis. C. de probat. vbi* Cyn. *num. 2.* Bart. *in l. 1. §. quod
Senatus. ff. de lib. agnoſc. nu. 3.* tamen propter antiquita-
tem † earumdem enunciatiuarum poterant illæ hanc fi- 3
dem facere, *vt tradit* Butt. *in cap cum dilectus. num. 30.
de ſucceſſ. ab inteſt.* Iaſ. *conſ. 34. num. 7. vol. 1. & fuit dictum
in Papien Iuriſpatronatus 18. April. 1603. coram Reuerend.
D. meo* Decano *inter impreſſ. dec. 105. num 6. & in* Terui-
ſina *feudi 1. Martij 1632. coram R. P. D.* Queipo; erat enim
prima in inſtrumento, quod apparebat rogatum de anno
1529. Secunda continebatur in inſtrumento condito de an-
no 1533. & vtraque erat ſupra centum annos, quod tem-
pus ab omnibus antiquum reputatur † in hac materia pro-
bationis orientis ex publicis inſtrumentis, *vt fuit dictum in
adducta Papien. Iuriſpatronatus coram Reuer. D. meo* Deca-
no, & notant Iaſ. *in l. cum aliquis. num. 7.* Alex. *n. 5. C. de
iur. delib.* Aym *de antiq. temp in præf. n. 4. & 5.*

Secundus, & tertius gradus ſiue deſcendentia Hectoris
iunioris, ex Franciſco, & Attilij ex Hectore probabatur
ex eodem Franciſci Teſtamento, in quo vterque vti talis
nominabatur; & ea quidem nominatio reſpectu Hectoris
viſa fuit ex ſe ſufficere, quia cum idem Hector fuiſſet e-
tiam hæres inſtitutus non poterat dici, quod illa emana-
uerit

Digitized by Google

5 uerit ad alium effectum, ſed ille † actu inſtitutionis tan-
quam conuenieos, & maximè proportionabilis filio iniuo-
cta nominatione plenè dicebatur probare hanc filiationem,
vt tradiderunt Bald *in cap. ex traaſmiſſa de reſt. ſpol. num.*
14. Butr. *in cap. traaſmiſſæ num.* 10. *qui fil. ſint legit.* Felyn.
in cap. per tuas. num. 17. *de probat.* Aret. *num.* 23. *qui de*
communum atteſtat. Soccin. ſen. *conſ.* 89. *aum.* 5. *vol.* 1. Surd.
conſ. 1. *num.* 50. Rot. *in d. dec.* 105. *coram Reuerend. D. meo*
Decano, *& dec.* 472. *num.* 8. *par.* 1. *rec.* Reſpectu verò
Attilij recipiebat adminiculum ex enunciatiuis aliorum
duorum iuſtrumentorum, atque etiam ex depoſitione
duorum teſtium, qui fueruot examinati in hac cauſa co-
ram A. C. & de hac filiatione eiuidem Attilij deponebant
6 de publica voce, & fama, & commuoi reputatione † ex
quibus omoibus ſimul iunctis non poteſt negari quin reſul-
taret plena probatio huius filiationis iuxta notata per *gloſſ.*
in l. 2. *§.* 1. *in verb. legit. ff. de excuſ. tutor.* quam ſingula-
rem dicit Bald. *in rubr. de probat. num.* 3. Surd. *conſ.* 1. *num.*
59. Patiſ. *conſ.* 10. *num.* 68. *vol.* 1. Menoch. *de arbitr. iud. l.*
2. *cent.* 1. *caſu* 89 *num.* 66. Præſertim cum neque dici poſ-
ſet, vt ea enuociatiua in teſtamento Franciſci emanauerit
ad alium effectum, quia cum ipſe Attilius fuiſſet honora-
tus titulo particularis legati vnius vineæ, quam Franci-
ſcus illi reliquit tanquam ſuo nepoti ex Hectore fuit ex eo-
dem legato conſtitutus io quaſi poſſeſſione eius gradus
conſanguinitatis teſtatori, ſicut Hector illius parens fuit
7 conſtirutus † in quaſi poſſeſſione filiationis ex nominatio-
ne in filium iuncto titulo inſtitutionis, vt docet Bart. *in l.*
noa nudis, C. de probat. in nou. & antiq. lect. Alex. *conſ.* 181.
num. 8. *vol.* 7. Caſtren. *conſ.* 151. *num.* 1. *vol.* 1. Maſcard. *de*
prob. concluſ. 790. *aum.* 16.

Quartus, & quintus gradus, In quo erant Franciſcus
filius Attilij, & Ioſeph filius Franciſci de cuius hæredita-
te agitur, probabantur ex eiſdem teſtibus, qui optimam
rationem ſcientiæ reddebaot eorum depoſitionis reſpectu
vtriuſque huius gradus, quia præter atteſtationem de pu-
blica voce & ſama, & communi reputatione, quæ ſatis
8 eſſe potuiſſent ad probaudam quaſi † poſſeſſionem filiatio-
nis deponebant, quod cognouerunt vtrumque nempe
Franciſcum, & Ioſephum, & præterea Attilium patrem
Franciſci, & Alphonſam, quæ fuit illius mater, & vxor
eiuſdem Attilij, & demum Lucretiam, quæ fuit mater
Ioſephi, & vxor Franciſci, ex quibus dicebatur probata
9 † proprietas, & titulus eiuſdem filiationis, ſecundùm no-
tata per Doct. *in l. filium definimus. ff. de his qui ſant ſui, vel*
alien. iur. & in l. non epiſtolis, C. de probat. Bart. *ibi num.* 2.
in antiq. lect. Salicet. *in l. non nudis. C. eod. tit. num* 5. Alex.
conſ. 51. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 52. *num.* 4. *vol.* 5. Menoch. *de*
arbitr. iud. lib. 2. *cent.* 1. *caſ.* 89. *num.* 19.

Deſcendentia Flaminiæ ab Hectore probabatur ex plu-
ribus alijs inſtrumeotis; nam cum illius pater fuiſſet Tho-
mas, qui fuit eiuſdem Hectoris filius, deſcendentia Tho-
mæ ex Hectore probabatur ex enunciatiuis quioque in-
ſtrumeutorum, ex quibus vnum attingebat metam nona-
10 ginta † annorum, quod tempus poterat etiam videri anti-
quum, cum non multùm diſtaret ab eo termino annorum
centum, vt in terminis huius probationis deductæ ex pu-
blicis inſtrumenris ſæpiùs tenuit Rota, & coram Put. *dec.*
204. *lib.* 1. in qua tale exiſtimatum fuit tempus 99. anno-
rum, *& in dec.* 149. *lib.* 2. in qua agebatur de tempore an-
norum octoginta nouem, & io alijs pluribus relatis *in Bur-*
gi S. Sepulchri Domini Iuriſpatronatus 20. *Iunij, &* 9. *De-*
cembr. 1622. *coram R. P. D. meo* Merlino, *& in Romana fi-*
deicommiſſi de Cactanis 25. *Febr.* 1633. *coram Reuer. D. meo*
Decano. Alia verò licèt eſſent recentiora, nec excede-
rent ſpatium annorum ſeptuaginta tamen poterant hanc
11 fidem facere, † tum propter adminicula, quæ recipiebant
12 ex alijs inſtrumeotis, tum propter difficultatem † proba-
tionis ex latè deductis per Aym. *de antiq. temp. par.* 5. *num.*
5. Dec. *in cap.* 1. *num.* 47. *de appell.* quem ibi ſequutus fuit
Aym. *& fuit reſolutum in Maceraten. hæreditatis* 28. *Maij*
1608. *coram* Iuſto, *&* 13. *Febr.* 1609. *coram bo. me.* Man-
zanedo, *& in dec.* 695. *num.* 2. *par.* 2. *receat.*

Vnum ex his quinque inſtrumentis quod adducebatur
ad probandum, vt Thomas fuerit filius Hectoris probat
etiam quod Flaminia eſſet filia Thomæ, quia non ſolùm
in eo talis nominabatur, idem Thomas, ſed ipſa Flami-
nia ſimul cum duobus alijs ſuis ſororibus ſe aſſerebaot il-
lius filias, & in eodem inſtrumento vti tales, & eiuſdem
Thomę hęredes dederuut propterea liceotiam Hectori Iu-
niori, & Herculi filijs Franciſci Aoulamontij, vt poſſent
capere poſſeſſionem aliquorum bonorum Thomæ ſui pa-
tris; ex quo actu eò magis viſæ fueruot illæ declarari filiæ
eiuſdem, quia non potuiſſent eum actum facere ceſſante
titulo hæreditario. Et datum prærerea fuit teſtamenrum
in quo cum eadem Flaminia, & aliæ eius ſorores inſtitu-
tæ fuerint ab eodem Thoma hæredes, vtrumque Iuſtifica-
batur, & illarum † filiatio, & titulus hæreditarius, vt 13
ſupra deductum fuit ex Bald. *in c. ex tranſmiſſa de reſt.*
ſpoliat.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

* *Ideſt ſub die Lunæ* 24. *Maij* 1632. *coram eodem R. P. D.*
Veroſpio eſt deciſio 349. *in præcedente parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Aueniooen Simulationis.

Die Mercurij 29. *Ianuarij* 1635.

ARGVMENTVM.

Pœnæ appoſitæ in contractibus matrimonialibus, penitus ſunt irritæ, nec violans fidem ad aliquid tenetur. Simulatio, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*
2 *Ad Simulationem probandam, requiritur cauſa ſimulationis.*
3 *In Matrimonialibus contractibus pœna appoſita eſt prorſus irrita, nec violans fidem tenetur in vtroque foro eam ſoluere.*
4 *Simulationis cauſa, vt in aliquo contractu inſit, non requiritur, vt vera probetur, ſed quod à partibus fuerit opinata, & poſſit tollere dubitationem.*
5 *Simulationis cauſa, ſufficit de ea veriſimiliter appare-re, etiam ſi aliter non iuſtificetur.*
6 *Donans, vel vendens, ſi remaneat in poſſeſſione rei donatæ, vel venditæ, ex hac retentione arguitur ſimulatio.*
7 *Simulatio arguitur ſtante præcedenti tractatu.*
8 *Teſtes de auditu, negari non poteſt, quin deſeruiant pro adminiculo.*
9 *Depoſitio viri Religioſi, admodum grauis, plurimùm attendenda eſt.*
10 *Solutionem, ſi quis feciſſet ſummæ conſiderabilis, in actu ſolutionis adhibuiſſet teſtes. & vide n.* 11.
12 *Simulatio argui poteſt ex publica voce, & fama.*
13 *Teſtes ſingulares etiam admittuntur ad probandam ſimulationem.*
14 *Teſtes probant ſimulationem, ſi reddant veriſimilem cauſam, & alias circumſtantias facti dictæ ſimulationis.*
15 *Simulandi cauſa non probatur, ſi aliquid geſtum eſt inter perſonas non prohibitas, id fieri.*
16 *Simulationis cauſa faciliùs præſumitur, quando contractus reperitur celebratus inter perſonas à iure prohibitas.*
17 *Simulatio præſumi etiam poteſt in contractibus celebratis inter perſonas non prohibitas.*
18 *Simulatione probata omnes clauſulæ in ſcriptura poſitæ, ſunt inefficaces, ac etiam ipſæ ſimulatæ.*
19 *Iuramentum in contractu ſimulato non obligat, cum abſit conſenſus.*
20 *Contractus ſimulatus dicitur pictus.*
21 *Iuramenta ſequuntur naturam contractus.*

DECISIO XI.

PER APOCAM propria manu ſubſcriptam Ægidius promiſit, quod Dionyſius filius infra biennium ducet Martam in vxorem, & viceuerſa io eadem apoca promiſit Marta, ſe daturam in dotem Dionyſio omnia ſua bona, & ad illius computum Ægidius faſſus fuit, habuiſſe, & recepiſſe realiter, & cum effectu ſcuta duo millia auri, cum obligatione illa reſtituendi in omnem repetitionis euentum, & etiam caſu, quo dictum matrimonium infra biennium ſuum non ſortiretur effectum, niſi hoc

proue-

Digitized by Google

proueniret culpa ipſius Martæ, quo ſolo caſu ad nihilum teneri voluit.

Lapſo biennio, & matrimonio non ſequuto, petijt Marta ſibi reſtitui dicta ſcuta 2000. & non obſtante, quòd Ægidius allegaret numerationem dictę quantitatis fuiſſe in apoca ſimulatè appoſitam, obtinuit Marta mandatum exe-
1 quutiuum in vim obligationis, † quæ habet executionem paratam, & ſic ſummam ſcutorum 2000. conſecuta eſt, cum autem ab eo iudicio Ægidius appellaſſet, obtinuit diſputari dubium, an conſtet de ſimulatione numerationis, & DD. affirmatiuè reſponderunt, quia præter plures conie-
2 cturas, quæ in caſu iſto concurrunt, adeſt † etiam cauſa, prout ad ſimulationem probandam requiritur Bart. *in l. poſt contractum n. 3. ff. de donat. & conſ. 65. incipit, Petrus*. Nicolè *in princ. & num. 3. l. 1.* Farinac. *in crim. q. 162. n. 97.* Rota *dec. 69. par. 2. diuerſ. & dec. 413. nu. 1. part. 1. recent. & fuit dictum in Romana donationis 24. Februar. 1620. coram bo. me Card. Sacrato, & alijs paſſim*.

Et quidem caſu viſa eſt ſatis apertè probari ex Teſtibus, deponentibus, quòd cum Ægidius retrahere vellet Martam à ſecundis nuptijs, ne filij primi viri remanerent prorſus inopes, promiſit ei dare Dionyſium in virum, ſed tamen infra biennium, ſperans intra dictum tempus Martam ſecundi matrimonij deſiderium intuitu filiorum dimiſſuram, ſed quia ipſa dubitabat matrimonium cum Dionyſio effectum non habiturum, cogitauit de appoſitione pœnæ, ſed admonita à Iuriſperitis pœnam appoſitam in contractibus ma-
3 trimonialibus eſſe prorſus irritam, † nec violant fidem teneri vtroque foro, eam ſoluere, ad *tex. in c. Gemma de ſponſ. l. Titia ff. de verb. obl. l. final. C. de ſponſ.* Sanch. *de matr. l. 1. diſp. 30. num. 2. & 3.* Gutier. *de ſponſal. c. 17. n. 18. in fin. & n. 19. & ſeqq.* Greg. Lopez. *l. 39. verb. quæres tit. 11. partit. 5.* Ideo Marta, ne pœna effugeretur caſu, quo matrimonium non ſortiretur effectum, reportauit ab Ægidio confeſſionem de recepto in dictis ſcutis duobus millibus,
4 quæ † quidem ſufficiens fuit cauſa ſimulandi, cum in hac materia non requiratur, quod vera probetur, ſed quod à partibus fuerit opinata, & poſſit tollere dubitationem, *l. is, qui putat. ff. de acq. hæred.* Aym. *conſ. 88. n. 15.* Rota *in Romana reſidui pretij appaltus 25. Iun. 1584. coram bo. mem. Orlen. & in Ciuitat. Caſtelli bonorum 8. Februar. 1602. coram*
5 *bo. me. Card. Lancellotto*, & ſufficit † de ea veriſimiliter apparere Seraph. *dec. 660. nu. 3. & fuit dictum in Romana locorum montium 27. Ianuar. 1626. coram R. P. Domino Pirouano* etiam ſi aliter non iuſtificetur Honded. *conſ. 46. num. 28. l. 1.* Rot. *dec. 140. nu. 4. poſt 2. volum. conſ.* Farin. *idem* Farin. *de falſ. & ſimul. 162. num. 169.*

Quo verò ad coniecturas, pro illis viſa ſunt concurrere quamplura, & quidem vrgentia, &c.

Primò tenor ipſius apocæ, in qua ſi matrimonium non haberet effectum culpa Martæ, Ægidius non tenebatur reſtituere quantitatem receptam, ergò reſpectu Martæ conuentio erat omninò pœnalis, & tamen non eſt credendum, quod reſpectu Martæ adſit pœna, non autem reſpectu Ægidij, vel Dionyſij ſi eſſet verum, quod Ægidius in caſu non adimplementi ſolùm teneretur reſtituere, quod ſibi fuerat ſolutum, non autem aliquid de proprio, ex qua inæqualitate contractus reſultat clara præſumptio ſimulationis.

Secundò concurrit, quod Marta dedit in dotem primo Viro omnia, quæ habebat, & hæc etiam omnia ſemper cum effectu retinuit, & hodie retinet, ex qua retentione
6 arguitur ſimulatio, vt de † eo, qui donauit, vel vendidit, & remanſit in poſſeſſione rei donatæ, vel venditæ, Bart. *in l. ſicut §. ſuperuacuum num. 15. ff. quib. mod. pign. vel hypot.* Bald. *conſ. 70. n. 3. & ſeqq. l. 1.* Dec. *conſ. 587. n. 8. verſ. 2. efficax, & conſ. 659. nu. 8. verſ. 3. præſumptio*, Pariſ. *conſ. 82. n. 49. l. 3.* Corne. *conſ. 203. col. 2. verſ. voluit. l. 3.* Caputaq. *dec. 143. n. 6. par. 1.*

Tertiò adeſt præcedens tractatus Martæ cum Iutiſperitis faciendi contractum cum expreſſione numerationis ſecutæ ad effectum, vt quantitas expreſſa reſtitui deberet caſu, quo matrimonium culpa Ægidij, ſeu Dionyſij non ſeque-
7 retur, † vnde ſtante hoc tractatu, apoca poſtea facta præſumitur ſimulata Bald. *in l. multum intereſt. n. 2. verſ. & concludo. C. ſi quis alteri vel ſibi, & fuit dictum in Romana dotis 10. Ianuar. 1600. coram bo. mem. Card. Sacrato*, & de extenſione dictæ apocæ à iuriſperito deponit *in ſummar. Ægidij 4.*
8 *& 6.* teſtis, qui quamuis ſint de † auditu, negari non poteſt quin deſeruiant pro adminiculo, Accedente præſertim depoſitione Rectoris Societatis IESV in Ciuitate Aueni-
neñ. aſſerentis ſe ante confectionem dictæ apocæ intellexiſſe ab Ægidio intentionem, quam habebat, ac illi conſilium dediſſe, ne apocam vllo pacto ſubſcriberet, imo cum ipſe poſt ſubſcriptionem, Martam hortatus fuiſſet ad reſtituendam Ægidio apocam, ne videretur illam retinere velle intuitu lucri dictarum pecuniarum, dum iam certum erat, quòd matrimonium nullo modo perfici debebat, Martam reſpondiſſe, ſe nunquam apocam reſtituturam, nec moueri intuitu pecuniarum Ægidij, cum illas pauperibus erogare vellet, quæ † depoſitio Viri Religioſi admodum 9
grauis, viſa eſt plurimùm attendenda, vt in depoſitione confeſſarij in fortioribus terminis dixit Rota apud Mantic. *dec. 325. à n. 1. & ſeqq.*

Quartò concurrit, quod in actu ſolutionis, † nulli fue- 10
runt adhibiti teſtes, cum tamen ageretur de ſumma conſiderabili ſoluta à muliere, & dum Marta curauit, vt poſtea Ægidius coram teſtibus recognoſceret ſubſcriptionem à ſe factam, vtique ſi numeratio vera † fuiſſet, multò ma- 11
gis curaſſet, quod teſtes actui tam ſubſtantiali intereſſent.

Quintò concurrit nimis illa properata ſolutio ſcutorum 2000. per biennium ſcilicet ante matrimonium, cum tamen tota dos Martæ non aſcenderet ad ſcuta 2000. vt probant teſtes *ſumm. num. 4.*

Denique concurrit publica vox, & fama per totam Ciuitatem Aueniomeñ, quod numeratio dictorum ſcutorum 2000. erat ſimulata, & appoſita in contractu † ex cauſa, de 12
qua ſupra, quæ vox arguit etiam ſimulationem, Innoc. in *cap. cum in diœceſi. de vſur.* Bart. *conſ. 126. l. 1.* Maſcard. *de probat. concl. 446. n. 14.*

Et ſaltem ex his omnibus ſimul vnitis, viſum eſt non poſſe dubitari de ſimulatione, † quæ admittit teſtes ſingulares 13
Caſtrenſ. *conſ. 169. num 4. l. 2.* Roland. *conſ. 50. l. 4.* Petra *de fidei. quæſt. 12. nu. 732.* Farinacc. *de ſimul. & falſ. qu. 162. nu. 125.* ac etiam alias † circumſtantias facti reddentes rem ve- 14
riſimilem arbitrio Iudicis Honded. *conſ. 46. nu. 3. l. 1.* Caſtill. *dec. 89. n. 17. & ſeqq.*

Non obſtat, quòd non probetur cauſa ſimulandi, ex quo apoca non fuit facta inter † perſonas à iure reprobatas, 15
videlicet inter patrem, & filium, maritum, & vxorem, Prælatum Eccleſiæ, & eius propinquos, aut ratione venditionis loco pignoris, vel ſimilium prout recenſet Abb. *conſ. 97. num. 25.*

Quia licèt verum ſit, quod cauſa ſimulationis facilius præſumatur, quando contractus † reperitur celebratus in- 16
ter perſonas à iure reprobatas, non tamen ea hoc ſequitur, quod in contractibus celebratis inter alias perſonas à iure nō reprobatas, † non poſſit præſumi cauſa ſimulandi, prout 17
ex ſupradictis aſſignatur in præſenti caſu.

Nec releuat, quod iſta apoca, de qua agitur fuerit munita clauſulis adeo prægnantibus, vt ex illis excludatur quælibet ſimulatio, ſtante præſertim iuramento. Quia probata † ſimulatione, omnes clauſulæ in apoca poſitæ ſunt 18
inefficaces, ac etiam ipſæ ſimulatæ Soccin. ſen. *conſ. 66. num. 14. verſ. in quibus iuribus, l. 1.* Pariſ. *conſ. 55. n. 23. l. 1.* nec iuramentum obligat, † quia ſtante ſimulatione abeſt con- 19
ſenſus, & præſtitus, eſt nullius momenti Roman. *conſ. 44. n. 4. verſic. 2. ratio* Soccin. ſen. *conſ. 6. nu. 22. l. 1.* Gratian. *diſcept. for. 255. n. 28. & fuit reſolutum in Romana fructuum dotis de Vellis 23. Februar. 1598. coram bo. me. Orano*. Nam contractus † ſimulatus dicitur pictus *l. ab Anaſtaſio C. mand.* 20
vbi Bald. *in 4. notab.* & caret omni ſpiritu Pariſ. *conſ. 54. nu. 26. & ſeqq. l. 1.* Soccin. *conſ. 65. num. 14. l. 1. & conſ. 264. num. 4. l. 2.* Iaſ. *conſ. 170. num. 3. l. 2.* ob quam rationem, ſiue iuramentum fuerit aſſertorium, ſiue promiſſorium, non attenditur, quia cum vtrumque accedat ad contractum, cuius nulla eſt ſubſtantia, iuramenta † prædicta ſequentia 21
eandem naturam, conſenſu carent, & non ſunt obligatoria, Ruin. *conſ. 130. num. 4. l. 1. & conſ. 167. num. 23. l. 2.* Gabr. *de donat. concl. 3. num. 8. & 9.* Mantic. *de tacit. l. 21. tit. 8. num. 54. & ſeqq. vbi de veriori.*

Verùm cum inter Doctores dubitetur, an debeatur pœna quando promittens iniuſtè à promiſſione recedit, ideo mandauerunt DD. particulariter videri, an pœna in promiſſione ſcripta debeatur.

Et ita parte vtraque informante, fuit reſolutum &c.

Digitized by Google

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Decimarum.

Die Lunæ 29. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Eccleſiæ Rector petere poteſt, vt Eccleſia, in ſua antiqua poſſeſſione manuteneatur. Sententię, decreta, probationes, & omnia alia acta iudiciaria facta contra Rectorem Eccleſiæ, probant etiam contra ſucceſſores. Et aliqua circa continuationem poſſeſſionis. In confeſſione propria quid de iure canonico potiſſimùm attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum retinendæ, nominatim competit turbato in poſſeſſione, & iure percipiendi decimas.*
2 *Rector Eccleſiæ benè poteſt petere, vt eadem Eccleſia in antiqua ſua poſſeſſione conſeruetur.*
3 *Sententia lata contra Rectorem Eccleſiæ afficere etiam ſolet contra ſucceſſorem.*
4 *Probationes, & alia acta iudiciaria facta contra anteceſſorem, probant pariter contra ſucceſſorem. & num. 7.*
5 *In Manutentionis iudicio ſolent adhiberi leuiores probationes.*
6 *A Decreto, ſi non appelletur tranſit in rem iudicatam.*
8 *Decretum latum contra Rectorem Eccleſiæ afficit etiam ſucceſſores, cum eorum ius non ſit diſtinctum, à iure d. Rectoris, cuius ſunt ſucceſſores.*
9 *Poſſeſſio, ſemel probata, præſumitur continuata vſque ad tempus motæ litis, niſi probetur interrupta.*
10 *In Poſſeſſionis continuationis materia non valet illatio à præterito tempore ad præſens, vltra terminum 10. annorum.*
11 *Poſſeſſionis ciuilis continuatio non datur poſt 10. annos, ſed requiritur poſſeſſio actualis.*
12 *Pro Iudicato habetur, qui aliquid fatetur.*
13 *Confeſſiones coniungi poſſunt ad conſtituendam plenam probationem.*
14 *In Confeſſione propria, de Iure Canonico, non inſpicitur, niſi mens proferentis, & non attenditur vtrùm confeſſio ſit iudicialis, aut extra iudicium prolata.*
15 *Et hanc opinionem ſemper ſecuta eſt Rota.*
16 *Eccleſiæ matrici, vſque ab initio cenſentur reſeruatæ decimæ prædiales.*

DECISIO XII.

CVM IN dubio, quod hodie propoſui Carolus Peronius Rector Eccleſiæ Sancti Petri in Boſſolo peteret
mandatum de manutenendo in iure exigendi certam portionem decimarum, quæ quartæſium nuncupatur, & diceba-
tur ſolita fuiſſe ſolui à Rectoribus aliarum Eccleſiarum ei-
dem Eccleſiæ Sancti Petri tanquàm matrici. Viſum fuit
DD. probari eam poſſeſſionem Eccleſiæ, propterea reſpon-
derunt ad fauorem Rectoris eiuſdem Eccleſiæ, quod conce-
dendum erat illi mandatum, quod petebat pro confirmatio-
1 ne, & defenſione ſuæ poſſeſſionis, vt erat natura huius † in-
terdicti retinendæ poſſeſſionis, quod idem intentauerat, &
quod nominatim competere turbato in hac poſſeſſione, & iu
re percipiendi Decimas tradit Rebuff. *de decim. q. 9. n. 3.* Mo-
net. *eod. tract. cap. 8. q. 2. n. 30. & notant DD. in c. dudum. de
dec.* Hoſtienſ. *n. 4. & 7. in fin.* Anchar. *n.* 10. Abb. *n. 13. poſt
gloſſ. in verb. decimas, & in verb. prohibemus.*

Et ex pluribus viſa fuit probari ea poſſeſſio, cum Rector
non ſe reſtrinxerit ad vnum ſolum genus probationis, & pro-
bationes ab eo datæ ad hunc effectum omnes concluderent
2 hanc poſſeſſionem Eccleſiæ, cuius nomine benè † poterat
ipſe Rector petere, vt eadem Eccleſia in antiqua poſſeſſio-
ne conſeruaretur, vt voluit Innoc. *in d. cap. dudum de dec.*
Abb. *in c. olim 12. n. 1. de reſt. ſpol & in cap. cum ſuper nu. 21.
de cauſ. poſſ. & propr.* & fuit reſolutum in *Colimbrieñ Præſti-
moniorum 18. Decemb. 1631. coram R. P. D. meo Dunozetto, &
17. Iun. 1633. coram Reuer. D. meo Decano.*

Et primò viſa fuit eadem poſſeſſio probari ex depoſitione
ſeptem Teſtium qui vſque ab anno 1503. ad inſtantiam Re-
ctoris, qui tunc viuebat examinati citatis Parochis aliarum
Eccleſiarum deponebant de hoc ſolito ſoluendi Eccleſiæ no-
mine d. decimæ ex omnibus prædijs, in quibus eſſent duo
Bobum capita ad eorum prædiorum culturam, certam por-
tionem Decimarũ nempè medietatem vnius ſtadij frumenti
mannas decem lini pro quolibet prædio, quam portionem
aſſerebant ijdem Teſtes ſolitam fuiſſe Eccleſiam recipere de
manu Rectorum Eccleſiarum filialium, eę autem probatio-
nes licet factæ contra Rectores, qui tunc aderant, viſæ ſunt
afficere etiam Rectores, qui non ſunt propter præiudicium,
quod ex ijſdem probationibus principaliter illatum fuit Ec-
cleſiæ, cuius præiudicij cauſa, & iuris Eccleſiæ ſententia † 3
lata contra Rectorem afficere ſolet etiam ſucceſſorem & ad
ipſius ſententiæ exemplum hoc idem receptum eſt in proba-
tionibus, & alijs actis iudicij, vt de primo eſt *tex. in c. cum in-
ter. de ſent. & re iud. notant.* Abb. *in conſ. 62. n. 2. in fin. l. 1.* Oldr.
conſ. 94. n. 17. & 18. Aym. *in conſ. 10. n. 8.* & fuit dictum in *Mi-
randeñ Vnionis 27. Iun. 1629. cor. R. D. meo Decano,* & ſuper † 4
probationibus, & alijs actis iudiciarijs regulam firmat Innoc.
in c. cauſam 11. de teſt. Abb. *in c. quamuis. n. 40. de ſen. & re iud.*
Bart. *in l. ſæpè n. 12. ff. eod. tit. & in l. ſi mater, §. vlt. ff. de excep.
re. iud.* Alex. *conſ. 61. n. 9. & 135. n. 7. l. 2.*

Probabatur ſecundò ea poſſeſſio ex antiquo libro, & Co-
dice Eccleſiæ, in quo adnotatæ erant ſolutiones harum De-
cimarum, qui liber non ſolùm poterat hanc fidem facere,
eo quod ageretur in iudicio † manutentionis, in quo ſolent 5
adhiberi leuiores probationes *ex not. per* Bart. *in l. admo-
nendi num. 54. ff. de iur. iur. & in l. 1. n. 10. C. quorum bo-
norum, & in termini libri Eccleſiæ,* Dec. *in c. cum cauſam.
n. 16. de prob.* Aym. *conſ. 158. n. 11.* Menoch. *conſil. 402.
n. 44.* Butiatt. *conſ. 350. n. 106.* Aym. *de antiq. temp. par. 1.
§. quid in libro officialis. n. 9.* Sed etiam quia fides eiuſdem
libri approbata fuerat ex decreto Vicarij, qui citatis Recto-
ribus Eccleſiarum ſubiectarum declarauit dandam eſſe ple-
nam fidem eidem libro. Cum enim ab eodem decreto † non 6
fuiſſet appellatum ex parte Rectorum firmata fuit res iudi-
cata reſpectu probationis, & fidei eiuſdem libri, quæ non
ſolùm nocet Rectoribus contra quos datum fuit idem decre-
tum, † ſed etiam eorum ſucceſſoribus ex eadem ratione, quia 7
ſcilicet eorum ius non ſit diuerſum † à iure Rectorum, quo- 8
rum ſunt ſucceſſores cum ſemper agatur de præiudicando
Eccleſiæ, vt benè declarat, Aym. *in adduct. conſ. 10. n. 8.* Et
quamuis tàm hic liber, quàm teſtes adducti non viderentur
concludere, vt Eccleſia fuerit in hac poſſeſſione de tempo-
re litis, cum teſtes examinati fuiſſent iam inde ab anno 1503.
quod tempus, etiam reſpiciebat liber cum ad firmandam il-
lius fidem eam ſuam poſſeſſionem probauerit Rector, qui
tunc temporis præerat Curæ huius Eccleſiæ, quia tamen
apparebat eadem poſſeſſio nunquam interrupta † præſumi 9
debebat continuata vſque ad tempus, quo dicitur fuiſſe mo-
ta hæc lis, iuxta præſumptionem, *gloſ. in l. ſiue poſſidetis,* &
quæ notant ibi ſcribentes, *C. de probat.* Menoch. *de præſum.
l. 6. præſumpt. 64. nu. 1.* Alciat *reg. 2. præſumptionum præ-
ſumpt. 21. nu. 1.* neque poterat ad hoc replicari, quod præ-
ſumptio eius legis non poſſet habere locum hoc caſu, quo ea
poſſeſſio Eccleſiæ erat ſupra centum annos, quia licèt ve-
rum ſit, quod in hac materia continuationis poſſeſſionis non
† valeat illatio à præterito tempore ad præſens vltra termi- 10
num decem annorum, cum poſt id tempus non † detur con- 11
tinuatio ciuilis poſſeſſionis, ſed requiratur poſſeſſio actua-
lis vt aduertit Additio *ad gloſ. in d. l. ſiue poſſidetis, C. de pro-
bat. ſequendo* Salyc. *ſuper ead. l. n. 7.* Rip. *in c. cum Eccleſia
Sutrina. n. 38. de cauſ. poſſ. & propr.* & reſpondendo contra-
rijs argumentis Alciati, & Didaci, & Couarr. *tenet* Me-
noch. *de præſumpt. præſumpt. 66. n. 7. l. 6.* Tamen neque de-
erant ſigna, & probationes huius poſſeſſionis etiam reſpe-
ctu temporis præſentis, cum data fuerit confeſſio vnius Re-
ctoris, qui agnoſcendo ius Eccleſiæ Matricis renunciauit
liti contra eam motæ, & reuocauit mandatum, quod ipſe
dederat ad eandem litem, quæ confeſſio licet non poſſet
habere eandem vim ſicut confeſſio iudicialis, dum non fuit
facta coram Iudice, ſed ſolùm in actis Notarij cauſæ, quod
non ſatis erat ad hunc effectum, quod Rector, † qui eam 12
confeſſionem fecit haberi deberet pro iudicato prout conſti-
tutum eſt in *l. 1. C. de confeſſ.* & declarat Bald. *poſt gloſ. in
l. interrogatam, & l. iubemus, C. de liberal. cauſ.* Bald. *in
l. cum ſcimus ſub n. 6. C. de Agric. & cenſit lib. 11.* Marant.
de ord. iud. par. 9. tit. de confeſſ. num. 30. quia tamen ade-
rant confeſſiones extraiudiciales aliorum Rectorum, qui
peculiari apoca declararunt ſe nomine Eccleſiæ Sancti Pe-
tri,

Digitized by Google

tri, & loco portionis decimæ eidem Eccleſiæ debitæ exegiſ-
ſe dimidiam partem vnius ſtadij frumenti ab omnibus Paro-
chianis, qui in prædijs intra fines ſuæ Parochiæ retinebant
vnum par bobum, & quartam partem eiuſdem ſtadij ab ijs,
13 qui vnum tantum bouem habebant, poterant eadem † con-
feſſiones coniungi ad conſtitueñ plenam probationem iuxta
reg. tex. in l. cum ſcimus, C. de agr. & ceaſit l. 11. ex qua hoc
idem notat Bart. *ibi in princ.* Iaſ. *in l. Iuriſgent. §. ſed cum nul-
la ſub num. 16. ff. de pact.* Felin. *in cap. ſi cautio, num. 39. de
fid. inſtrum.* Præſertim de æquitate Canonica, quia cum ex
14 † ea non inſpiciatur niſi mens proferentis non attenditur v-
trùm confeſſio ſit iudicialis, aut extra iudicium prolata, vt
notant Canoniſtæ communiter *in d. c. ſi cautio de fid. Inſtrum.
& ibi* Felin. *num. 27.* Butr. *num. 7. Card. in fin. in vlt. oppoſi-
15 tione.* Gabr. *de confeſſ. concl. 1. nu. 46.* & fuit opinio † ſem-
per recepta in hoc Tribunali, vt teſtatur Put. *dec. 12. num.
2. l. 2. & dec. 57. num. 11. eod. libro, & fuit dictum in Roma-
na redditionis rationis tutelæ* 30. *Maij* 1633. *&* 16. *Iun.* 1634.
coram R. P. D. meo Pirouano.

Et cum his omnibus concurrere videbatur aſſiſtentia iu-
ris, quam habebat Eccleſia Sancti Petri ratione ſui tituli,
& tanquam matrix, quia cum ageretur de Decimis prædia-
16 libus, cenſebantur reſeruatæ eidem Eccleſiæ † vſque ab ini-
tio ſuæ fundationis in ſignum dicti tituli ad notata per *gloſ.
in c. ſtatuimus. in verbo Baptiſmale 16. q. 5. & in cap. cum con-
tingat de decim.* Rebuff. *de dec. q. 6. n. 12.* & fuit reſolutum in
Mediolaneñ Decimarum de Variſia 22. *Ianuar.* 1618. *cor. R. P.
D. meo Pirouano, & in Nouarieñ Decimarum* 1. *Decemb. an-
ni proximè præter. coram me.* Et ita vna tantùm &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Meleuitana Status.

Die Lunæ 29. Ianuar. 1635.

ARGVMENTVM.

Fratres Cappellani, & Seruientes armorum de li-
mitibus Religionis Hieroſolymitanæ, an ſint
in quaſi poſſeſſione preſentandi ſuffragia in lin-
guis, & Capitulis Prouincialibus, in probatio-
nibus nobilitatis, & receptione Militum.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda eſt ei, qui probat ſuam poſſeſſionem de tempore motæ litis.*
2 *Ad Manutentionem obtinendam ſufficiunt leuiores probationes.*
3 *Priuatio præſupponit habitum.*
4 *Statut. Relig. Hieroſolym. cap. 27. & ordinat. 17. tit. de conſil. quid diſponant.*
5 *Dictia, omnis, eſt vniuerſalis.*
6 *Fratrum alicuius Relig. appellatione, comprehenduntur omnes qui Profeſſionem in d. Relig. emiſerunt.*
7 *Actus, qui dederunt cauſam liti, non attenduntur.*
8 *Manutentio lite pendente poſſeſſori non eſt deneganda.*

DECISIO XIII.

FVIT pro fratribus Cappellanis, & Seruientibus ar-
morum de limitibus Religionis Hieroſolymitanæ in-
formantibus reſolutum, dandam illis eſſe manutentionem
in poſſeſſione, ſeu quaſi præſtandi ſuffragia in linguis, & Ca-
pitulis Prouincialibus in probationibus nobilitatis, & rece-
1 ptione Militum. De ipſa enim quaſi † poſſeſſione de tem-
pore litis motæ ad hunc effectum requiſita *iuxta tex. in §. ho-
die inſt. de interd. & in l. 1. §. fin. vbi Bart. ff. vti poſſid. cum
vulg.* fuit viſum ſufficienter conſtare ex teſtibus datis in ſum.
mario num. 3. de viſu, & auditu, ac etiam de publica vo-
2 ce, & fama deponentibus; † cum tamen ad manutentio-
nem obtinendam ſufficiant etiam leuiores probationes, Rot.
*dec. 81. num. 1. par. 5. diuerſ. & in recent. dec. 225. num. 1. &
dec. 459. nu. 3. par. 5.*

Quibus etiam accedunt atteſtationes plurium Sacerdo-
tum ante motam litem factæ ſimiliter de publica voce, &
fama, ac publico, & notorio, & confeſſio impliciter, &
virtualiter contenta in ipſamet vltima ordinatione, ſuper
cuius validitate pendet hodie cauſa appellationis: Cum e-
nim in ea prohibeatur fratribus Cappellanis, & Seruienti-
bus armorum in Nobilitatis probationibus, Militumque re-
3 ceptionibus ſuffragia in futurum præſtare, † & apertè de-
prehendi videtur, quod in præteritum præſtare conſueue-
rant ad *l. Titia vſusfructus, ff. de cond. & demonſtr. cum alleg.
in dec. 242. n. 1. par. 2. recent.*

Idque eſt etiam Statutorum ipſius † Religionis diſpoſitio- 4
ni conforme in *cap. 27. & ord. 17. tit. de conſil.* vbi cauetur,
quod omnes fratres debeant in gratijs conuenire, & ſic etiam
fratres Cappellani, & Seruientes cenſentur compræhenſi
propter dictionem illam † vniuerſalem (omnes) vt fuit di- 5
ctum coram me in *Meleuitana Grauaminum* 15. *Decemb. præ-
teriti*, ac etiam Statuto deſumpto ex Bibliotheca Vaticana
à ſuo originali Gallico idiomate conſcripto diſponente, quod
conſenſus fratrum accedere debeat in Militum receptione;
Fratrum autem † appellatione compræhenduntur omnes, 6
qui profeſſionem in dicta Religione emiſerunt, & ſic etiam
fratres Cappellani, & Seruientes armorum, vt patet ex
Statuto *cap. 1. tit. de ſignif. verb.*

Neque obſtat ordinatio prædicta vltimo loco facta, quia
cum illa † dederit cauſam liti, quæ ſuper eiuſdem validita- 7
te adhuc pendet indeciſa in gradu appellationis, non eſt in-
terim dictis fratribus Cappellanis, & Seruientibus † armo- 8
rum, deneganda manutentio, Abb. *in cap. 5. num. 4. vt lit.
pendea.* Rot. *dec. 41. n. 9. & ſeqq. & dec. 50. num. 1. &
29. par. 2. diuerſ.*

Et ita deciſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piſcieñ. Beneficij.

Die Mercurij 31. Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi diſpoſuerit, quòd ad iuſpatronatus
præſentetur Presbyter, an vigore huius nomi-
nis ſit neceſſarium, quod præſentatus ſit Sacer-
dos, necnè, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Presbyteri appellatio per neceſſè non infert ad qualitatem Sacerdotalem.*
2 *Clericis conuenire poteſt etiam nomen Presbyteri.*
3 *Presbyteri nomen de proprietate ſermonis deſignat ſeniorem, non autem Sacerdotem.*
4 *Obſeruantia eſt optima cuiuslibet diſpoſitionis interpres.*
5 *In obſeruantia interpretatiua, præſcriptione opus non eſt, ſed ſufficit ita fuiſſe obſeruatum per duos, vel tres actus.*
6 *Beneficium vtrùm requirat ordinem, pro eius cognitione ſemper recurritur ad conſuetudinem.*
7 *Verbum, Presbyter, ſi reperiatur prolatum in lingua Latina, ſemper accipitur pro Sacerdote.*
8 Rota *dec. 216. num. 2. par. 2. recent. in quo caſu loquatur.*
9 Barbat. *in conſil. 33. num. 9. l. 2. declaratur.*
10 Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 10. nu. 55. in quibus terminis loquatur.*
11 Garz. *de benef. par. 7. cap. 1. n. 58. declaratur.*
12 *Deciſ. Gerundeñ Beneficij, & Alexandrina Decanatus, quo caſu loquatur.*
13 *Verbum, Presbyter, poteſt conuenire, tàm illis, qui ſunt Sacerdotes, quàm illis, qui ſunt Clerici.*

DECISIO XIV.

IN DECISIONE 7. Nouembris 1629. * reſeruatum
fuit, vt particulariter videretur, an in Tiberio requira-
tur qualitas Sacerdotij, & hodie poſita hac parte reſeruata,
dictum fuit non requiri hanc qualitatem.

Quia in teſtamento Georgij nullum verbum de hac qua-
litate requiſita in eo, qui ſit præſentandus, ſed tantummo-
do, quod duæ partes ex tribus ipſorum patronorum in con-
cordia poſſint preſentare Epiſcopo Presbyterũ dicti Altaris,
cuius nominis Presbyteri † appellatione per neceſſè non in- 1
fertur ad qualitatem Sacerdotalem, cum poſſit, & Clericis
† conuenire, *cap. veſtra de cohabit. Cler. & mulier, cap. cle- 2
ros, §. Presbyter 21. diſt.* vbi de proprietate † ſermonis deſi- 3
gnatur ſenior, non autem Sacerdos Carol. de Graſſ. *de effect.
cler. in prælud. num. 293. & 390.* Mantic. *dec. 129. num. 2.*
Burgat. *de irregular. par. 5. tit. de presbyt. non baptiz.* Moli-
gnat. *de appell. in verbo præsbyt.* & ad euitandam neceſſita-

tem illationis concurrit etiam communis vſus loquendi ſci-
licet nominandi ſimplices Clericos, Presbyteros, ac obſer-
uantia præſentandi Clericos etiam minorum ordinum, pro-
ut factum fuit in præſentationibus de huiuſmodi beneficio
de anno 1478. & 1564. & dantur teſtes de hac obſeruantia de-
4 ponentes, quæ † cum ſit optima cuiuſlibet diſpoſitionis in-
terpres *cap. cum dilectus. de conſuet.* Crauet. *conſ.* 101. *nu.* 4.
5 nec egeat præſcriptione, ſed † ſufficiat aliquando ita fuiſſe
obſeruatum per duos, vel tres actus, Dec. *in cap. as ſicler. n.* 25. *& 37. de iud.* Becc. *conſ.* 101. *n.* 50. Menoch. *conſ.* 21.
num. 15. *l.* 1. bene poteſt determinare controuerſiam hanc
6 vtrùm † beneficium requirat ordinem, ex quo pro cognitio-
ne ſemper recurritur ad conſuetudinem *cap.* 1. *cum gloſ. in verb. Epiſcopus* 60. *diſt. Abb. in cap. cum in cunctis, §. infe-
riora n.* 12. *de elect.* Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 10. *n.*
135. Mantic. *d. dec.* 129. *n.* 3. *& idem admittitur in dec.* 216.
n. 2. *par.* 2. *rec.*

7 Non obſtat, quod vbi verbum † presbyter reperitur pro-
latum in lingua Latina, prout legitur in teſtamento Geor-
gij ſemper accipiatur pro Sacerdote, Rota *dec.* 216. *num.* 2.
par. 2. *recent. quæ eſt Recanaten beneficij coram bon. mem. Ho-
rat. Lancelloto*, Barbat. *conſ.* 33. *n.* 9. *l.* 2. Dec. *conſ.* 22. *nu.*
5. Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 10. *n* 55. Garz. *de Be-
nef. par.* 7. *cap.* 1. *nu.* 58. Rota *in Gerunden beneficij* 27. *Maij*
1596. *coram bo. me. Iuſto, & in Alexandrina Decanatus* 12.
Iun. 1598. *coram Orano.*

Quia ſupra allegati non determinant caſum controuer-
ſum, concurrente obſeruantia in præſentatione Clerici mi-
8 norum ordinom; nam deciſio † 216. loquitur de Presbytero,
& Altariſta qui debebat eſſe Sacerdos, & obſeruatum fue-
9 rat præſentari Sacerdos; Barbat. † loquitur de præſentatio-
ne, vt Cappella conferatur Presbytero; qui per ſe ipſum
10 celebrare teneatur; Moneta † excipit à communi conclu-
11 ſione niſi contraria obſeruantia præualeat; Garzias † non
tangit latam ſignificationem verbi Presbyteri, ſed quærit,
ſuppoſito quod ſit idem Presbyter prout Sacerdos in tempo-
re præſentationis debeat eſſe actu Sacerdos, & deciſiones
12 Alexandrina, & † Geronden ponunt actus diuerſos non
concurrente obſeruantia.

Neque hodie eſt dubitandum, an Ordinarios potuerit
mutare qualitates fundationis, ſiue ante, ſiue poſt Tri-
dentinum, cum non agatur de qualitate clara, & in-
13 dubitata, ſed de verbo Presbyterum † præſentare ap-
tum recipere vtramque interpretationem, quæ per ob-
ſeruantiam ſolet determinari.

Et ita, &c.

☞ * *Vide infra hanc deciſionem prout in Indice poſito in fine Deciſionum vna cum altera deciſione in eadem cauſa ſub die 27. April. 1633. & ſupra pariter in hac eadem cauſa habes alteram deciſionem ſub die 29. Ianuar. 1635. quæ eſt in ordine 2.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommiſſi de Formicinis.

Die Mercurij 7. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Ex prohibitione alienationis quando non, videatur inductum fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum in caſu mortis. Teſtator, quando præſumatur vocaſſe ad fideicommiſſum familiam effectiuam, & quando contentiuam. Ad fideicommiſſum ſi quis aſſerat ſe eſſe vocatum, quid probare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum nullum reſultare videtur in caſu mortis, ex prohibitione alienationis.*

2 *Alienationis prohibitio facta abſque cauſa, eſt nulla, tanquam nudum præceptum.*

3 *Alienationis prohibitio nullum videtur inducere ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, niſi in caſu contrauentionis.*

4 *Fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum ad fauorem ſubſtitutorum, ex prohibitione alienationis, pro conſeruatione bonorum in familia, cenſetur inductum.*

5 *Alienationis prohibitio non ampliat, aut extendit fideicommiſſum, ſed intelligi debet iuxta terminos fideicommiſſi præcedentis, cui annectitur.*

6 *In Alienationis prohibitione, dum exprimitur familia, debet intelligi de familia effectiua.*

7 *Familia effectiua, & deſcendentes alicuius quando fuerunt vocati, tunc appellatione familiæ, poſita in adiacenti prohibitione alienationis, venit familia effectiua tantùm, & deſcendentes, de quibus in vocatione.*

8 *Verba, dictis &c. ſunt reſtrictiua, & relatiua perſonis, de quibus in præcedenti diſpoſitione.*

9 *Verba conſequutiua, ad ſupra expreſſa reſtringuntur.*

10 *Dictionis aduerſatiuæ (ſed) ea eſt natura, vt retentis iiſdem terminis, & qualitatibus, prohibitio dicatur facta perſonis eiuſdem generis cum præcedentibus.*

11 *Alienationis prohibitio dicitur perſonalis, ſi ſit adiecta ſolùm hæredibus vocatis, pro maiori robore vocationis.*

12 *Alienationis prohibitio, quando eſt generalis, tunc illa inducit fideicommiſſum, ſeu extendit illud etiam vltra vocatos in præcedenti ſubſtitutione.*

13 *Quod intellige, vbi prohibitio alienationis ſtat de per ſe independenter per viam principalis diſpoſitionis in ſeparata oratione.*

14 *Sed ſecus ſi acceſſoriè, & conſequutiuè ſubnectatur, ac deſeruiat præcedenti vocationi, tunc tàm prohibitio, quàm ratio prohibitionis non egreditur perſonas nominatas.*

15 *Dictio, perpetuò, adiecta in prohibitione alienationis extra familiam ex ea deſumitur coniectura, quod vocata fuerit familia contentiua, non autem effectiua.*

16 Pariſ *conſ.* 22. *n.* 2. *l.* 3. *&* Riminal. iun. 482. *n.* 41. *in quibus terminis loquantur.*

17 *Fideicommiſſi multiplicatio, quando non inducatur ex alienationis prohibitione.*

18 *Verbum, perpetuò, ſecundùm ſubiectam materiam debet interpretari.*

19 *Fideicommittens, quando nullos habuit deſcendentes, & ad fideicommiſſum vocauit alium, qui nullos legitimè poteſt habere deſcendentes, inde infertur, quod vocatio intelligi de familia contentiua.*

20 *Familiæ appellatio debet capi pro contentiua, quando agnati ſunt principaliter, & indefinitè vocati.*

21 *Agnationis conſeruandæ ratio conſiderari etiam poteſt, ex perſona hæredis inſtituti.*

22 *Deſcendentes ſuos, vel alicuius tertij ſi quis vocauerit, ſemper vocatio eſt reſtricta ad tales deſcendentes, & ſic ad familiam effectiuam.*

23 *In Vocatione actiua, dum verſamur, veniunt propriè filij, & cæteri deſcendentes, ſiue vocentur hæredes, ſiue vocentur hæredes, & ſucceſſores.*

24 *Familia contentiua ad fideicommiſſum cenſetur vocata, ſi addatur nomen proprium familiæ.*

25 *Familiæ propriæ nomen, ſi exprimatur, ex ſe non poteſt operari extenſionem ad familiam contentiuam. & num. 26. & 27.*

28 *Cauſa, & ratio in ſpecie reſtringit dictum in genere.*

29 *In Fideicommiſſo, ſi quis dicat, ſe eſſe comprehenſum, omnia requiſita neceſſaria ad hoc probare debet.*

30 *Agens tanquàm talis, probare debet ſe talem, quamuis de hoc pars non opponat.*

31 *Inſignium ſtemmatis gentilitij diſcrepantia, etiam, in coloribus ſolet inferre familiæ diuerſitatem.*

32 *Agnatio, & deſcendentia ab vno ſtipite, quamuis remotiſſimo ſufficit ad probandam identitatem familiæ, & ad hoc nequaquàm ſufficit identitas cognominis.*

33 *Teſtes, ſi de auditu deponant non probant.*

DECISIO XV.

FRANCISCA Formicina, diſpoſuit in contractu donationis de Domo hodie controuerſa, his verbis; *Quod Domus ſit, & eſſe debeat, prout iure legati eam reliquit Reuer. Epiſcopo Strongolen. ac filijs, & hæredibus q. D. Io. Baptiſtæ de Formicinis ipſius Donatricis fratris, Quam Domum voluit, & vult nullo vnquam tempore poſſe à dictis Epiſcopo, & filijs q. Io. Baptiſtæ, eorumque hæredibus, & ſucceſſori-*

Digitized by Google

ſoribus vendi, alienari, vel quouis modo etiam in aliqua eius
parte diſtrahi, vel obligari, ſed perpetuò penes familiam For-
micinorum illam eſſe voluit, ac mandauit, &c. In vim cu-
ius diſpoſitionis ſucceſſerunt in domo filij Ioan. Baptiſtæ,
& ſucceſſiuè Nepotes, quorum poſtremus ſuperſtes, nem-
pè Ioannes Franciſcus in hac domo hæredem proprietariam
ſcripſit Venerab. Archiconfraternitatem Sanctiſſ. Annun-
ciatæ, vſufructuariam verò D. Catherinam vxorem, à qua
poſt obitum Teſtatoris capta, etiam fuit poſſeſſio iſtius do-
mus, ſed cum prætenderetur per Vincentium ex familia de
Formicinis de Monte Rotundo fideicommiſſum in dicta do-
mo ſibi apertum eſſe, poſt latam ſententiam abſolutoriam
ab imperitis in fauorem D. Catherinæ per Iudicem Capito-
linum, ab ea Vincentius interpoſuit Appellationem, &
cum Archiconfraternitas prædicta Sanctiſſ. Annunciatæ ad-
miſſa fuerit ad cauſam, in Signatura Sanct. cauſa commiſſa
fuit R.P.D Fachenetto Iudici eiuſdem Sanctiſſ. Annuncia-
tæ de Voto Rotæ, in qua hodie per me propoſito dubio; An
conſtet de fideicommiſſo purificato ad fauorem Vincentij,
negatiuè fuit reſolutum.

Quamuis enim, quoad exiſtentiam fideicommiſſi Domi-
ni non eſſent concordes, aliqui enim putabant ex diſpoſitio-
1 ne, vt ſupra per Franciſcam concepta, † nullum reſultare
ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum in caſu mortis, eò
quia prohibitio alienationis facta per Franciſcam, licèt ha-
beat cauſam ſubſequentem, quia voluit domum perpetuò
eſſe penes familiam, tamen quia hæc cauſa addita videtur
2 ſolùm ad confirmandam prohibitionem, † quæ alioquin ſi-
ne ea fuiſſet nulla, tanquam nudum præceptum, *l. filius-*
fam. §. Diui il 2. ff. de leg. 1. l. pater filium, §. Iulius Lucius in
princ. ff. de leg. 3. Hinc eſt, quod eadem prohibitio nullum vi-
3 detur inducere † ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum,
ſed tantùm in caſu contrauentionis, ex Socc. ſen. *conſ. 227.*
n. 3. verſ. ex quibus omnibus. l. 2. Curt. iun. *conſ. 43. n. 9. verſ.*
ego tamen, & conſ. 167. n. 2. & 3. Card. Mant. *de coniect. vlt.*
vol. l. 6. tit. 14. n. 24. Peregr. *de fideic. art. 14. n. 15.* qui refert
Rim. iun. atteſtantem ſic Rotam iudicaſſe, Odd. *conſ. 65. n.*
20. 21. & 22. cum alijs congeſtis per Bellon. iun. *conſ. 1. num.*
89. & 92. Fuſar. *de ſubſtit. q. 688. n. 9. & 14.* & ſæpius ſequu-
ta fuit Rota, *vt in dec. 568. n. 2. ac 7. & 8. par. 1. diuerſ. &*
dec. 203. n. 3. par. 2. recent. & coram bo. me. Card. Caual. *dec.*
481. n. 4. & nuper in Romana fideicommiſſi de Donatis 23. Iun.
1634. coram R. P. D. meo Panzirolo.

Alij verò ex Dominis exiſtimabant reuera ex diſpoſitio-
ne Franciſcæ reſultare ſimplex, & abſolutum fideicommiſ-
ſum etiam in caſu mortis, quia poſt vocationem, & ſubſtitu-
tionem ſaltem vulgarem deſcendentium filiorum Io. Bapti-
ſtæ facta fuit prohibitio alienationis, quo caſu cum cenſeatur
valida, etiam ſine alia adiectione cauſæ, tanquàm facta fa-
uore ſubſtitutorum, & ad maius præcedentis ſubſtitutionis
robur, propterea, vt verba ſequentia, *Sed perpetuò penes Fa-*
4 *miliam Formicinorum illam eſſe voluit, &c.* aliquid † operen-
tur, debent inducere fideicommiſſum ſimplex, & abſolu-
tum iuxta diſtinctionem in omnibus Italiæ tribunalibus re-
ceptam, de qua Soccin. Sen. *d. conſ. 227. nu. 3. l. 2.* Cæphal.
conſ. 153. n. 54. & 56. Peregr. *de fideic. d. art. 14. n. 16. & conſ.*
45. n. 16. l. 1. Odd. *conſ. 46. n. 6. & 23.* Laderch. *conſ. 92. nu. 1.*
Bellon. iun. *conſ. 1. n. 74. & conſ. 61. n. 20. & admittit* Rota
in d. dec. 568. n. 8. par. 1. diuerſ. & in dec. 681. n. 1. par. 2. rec.
& in alijs deciſionibus præallegatis.

Attamen in hoc Domini conuenerunt, quod quatenus ci-
tra veri præiudicium extet fideicommiſſum, illud tamen ad
fauorem Vincentij non fuerit purificatum.

Quoniam prohibitio alienationis extra familiam, ex qua
deducitur fideicommiſſum, non ſtat independenter, ac prin-
cipaliter de per ſe, ſed acceſſoriè, & conſequutiuè ad præce-
dentem vocationem deſcendentium Io. Baptiſtæ & reſpicit
eaſdem perſonas, & eadem bona, quæ reſpicit ſubſtitutio, &
conſequenter cenſetur facta fauore dumtaxat ſubſtituto-
rum, vt robur adijciat vocationi præcedenti, quam propter-
5 ea non ampliat, aut extendit, † ſed ipſa prohibitio acceſſoria
reſtringitur ad terminos, & declaratur ſecundùm qualitates
ipſius ſubſtitutionis cui adnectitur iuxtà celebre Dec. *conſ.*
636. n. 7. cum quo tranſeunt communiter Doctores cumu-
lati poſt alios per Bellon. iun. *conſ. 12. num. 43. & conſ. 17. nu.*
90. Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 688. num. 36.* & millies amplexa
fuit Rota, *vt apud* Card. Seraph. *dec. 482. n. 3. & dec. 883.*
num. 4. & 5. ac dec. 1023. num. 10. & diuerſ. dec. 698. num. 16.
par. 1. atque in rec. dec. 54. num. 5. & dec. 100. num. 7. ac dec.
300. num. 20. & dec. 316. num. 6. par. 1. & dec. 267. num. 5. ac

dec. 707. num. 7. par. 2. coram Reuerend. D. meo Decano dec.
294. num. 7. & apud Card. Caual. *dec. 481. num. 5. & dec.*
513. nu. 3. quæ loquitur etiam in fideicommiſſo reali, *& in*
Romana de Mileſijs 15. Nouembr. 1624. coram R. P. D. meo
Pirouano, & 29. Maij 1616. coram bo. me. Remboldo, Quo
poſito ſequitur, quod dum in hac † prohibitione exprimi- 6
tur familia intelligi debeat de familia effectiua, hoc eſt de-
ſcendentium Io. Baptiſtæ, quos prius vocauerat, qualis non
eſt Vincentius, non autem de familia contentiua de Formi-
cinis, prout in his terminis, quod ſcilicet vbi † vocata fuit 7
familia effectiua, & deſcendentes alicuius, tunc appella-
tione familiæ poſitæ in adiacenti prohibitione alienationis,
veniat familia effectiua tantùm, & deſcendentes de quibus
loquitur præcedens vocatio, ſcripſerunt Ruin. *conſ. 153. n.*
11. l. 2. Socc. ſen. *inter conſ.* Curt ſen. *conſ. 40. num. 14. &*
15. Socc. iun. *conſ. 97. num. 62. l. 2.* Cæphal. *conſ. 510. n. 16.*
Torniol. *conſ. 76. n. 19.* Peregr. *conſ. 57. num. 11. & 12. l. 5.*
vbi conciliat contrarias doctrinas, *& dec. Patau. 134. num.*
3. & 7. Fuſar. *de ſubſt. qu. 351. num. 14 & 21.* & conſulue-
runt celebres I. C. inter eiuſdem Fuſar. *conſ. 18. num. 18. &*
conſ. 169. num. 61. Marta *conſ. 96. n. 6. & ſeqq. & dixit* Ro-
ta *in dec. 300. n. 21. & 31. par. 1. recent.*

Quod autem prohibitio prædicta ſtet acceſſoriè, & conſe-
quutiuè ad vocationem præcedentem deſcendentium, & fa-
miliæ effectiuæ Ioan. Bapt. deſumpſerunt Domini, tum ex
verbis illis, *voluit & vult nullo vnquam tempore à dictis filijs,*
& hæredibus poſſe alienari, &c. quæ verba *dictis* ſunt reſtri-
ctiua, † & relatiua perſonarum, de quibus in præcedenti 8
diſpoſitione, ita tradunt Crauet. *conſ. 98. n. 8.* Menoch. *conſ.*
86. n. 44. & conſ. 1005. n. 3. ac conſ. 1177. n. 1. & præſ. 69. n.
7. l. 4. Fuſar. *conſ. 115. n. 10. & fuit dictum in Peruſina fidei-*
commiſſi de Baptiſtis 17. Martij 1631. coram R. P. D. meo Du-
nozetto, & in ſpecie prohibitionis alienationis ſcripſit Ruin.
conſ. 96. n. 12. l. 2.

Tum ex alio relatiuo, *Quam Domum,* immediatè diſpo-
ſitioni in fauorem deſcendentium annexo, ex quo pariter
ſecundùm eius naturam reſtringitur prohibitio † ad limites 9
ſubſtitutionis, & operatur, vt connectatur prohibitio cum
ſubſtitutione, ita vt vna, alteri ineſſe dicatur, *ex tradit.*
per Curt. iun. *conſ. 115. num. 21. ad med.* Rota *coram* Card.
Caual. *dec. 296. n. 1. & in rec. dec. 267. n. 5. par. 2.* tum de-
mum ex alijs verbis, *ſed perpetuò eſſe penes familiam, &c.* cu-
ius aduerſatiuæ † *(ſed)* ea eſt natura, vt retentis iiſdem ter- 10
minis, & qualitatibus, prohibitio dicatur facta perſonis eiuſ-
dem generis cum præcedentibus, & ſic, Deſcendentibus, &
familiæ effectiuæ Io. Baptiſtæ, vt eſt *tex. in l. pcto. §. fratre,*
ff. de leg. 2. & notat Cyn. *in auth. Sacramenta. nu. 2. C. ſi ad-*
uerſ. vend. Natt. *conſ. 570. n. 10.* latè Surd. *conſ. 315. n. 2.* Ci-
riac. Nigr. *controu. for. cap. 400. n. 121. & dixit* Rota *in Be-*
neuentana territorij 2. Maij 1586. coram Gypſio, quæ omnia
verba videntur etiam inferre prohibitionem alienationis † 11
eſſe perſonalem, & ſic adiectam ſolùm deſcendentibus vo-
catis pro maiori robore eorum vocationis, & pro difficiliori
eius euerſione, Surd. *conſ. 77. n. 22.* Fuſar. *de ſubſt. q. 673. n.*
19. & 20. & Rota apud Card. Seraph. *dec. 482. nu. 2. & dec.*
1216. n. 12. & in dec. 316. n. 6. par. 1. rec.

Non obſtat, quod vbi ratio † prohibitionis eſt generalis, 12
prout in caſu præſenti, tunc illa inducat fideicommiſſum,
ſeu extendat etiam, vltra vocatos in præcedenti ſubſtitu-
tione ex theorica Bart. *in l. pater filium, §. fundum, num. 3. ff.*
de leg. 3. Quia id locum obtinet, † vbi prohibitio alienatio- 13
nis ſtat de per ſe independenter per viam principalis diſpo-
ſitionis in ſeparata oratione, ſed dum acceſſoriè, & conſe-
quutiuè ſubnectitur, ac deſeruit præcedenti vocationi, tunc
tàm prohibitio, quàm † ratio prohibitionis non egreditur 14
perſonas vocatas, ſed ad illas reſtricta cenſetur, vt poſt alios
declarat, Gabr *conſ. 132. num. 21. l. 1. &* Rota apud Card. Se-
raph. *d. dec. 482. num. 3. & diuerſ. dec. 698. num. 16. par.*
1. ac in rec. dec. 300. num. 20. par. 1. vbi plenè ſatisfit
contrarijs obiectis, *& in d. Rom. de Mileſijs coram bon.*
me. Remboldo.

Nec etiam obſtat dictio *(perpetuò)* † adiecta in prohibi- 15
tione alienationis extra familiam, ex qua deſumi coniectu-
ram, quod vocata fuerit familia contentiua, non effectiua
prætenditur ex Pariſ. *conſ. 22. num. 62. l. 3.* Rimin. Iun. *conſ.*
482. num. 41. Quia loquuntur † præallegati Doctores in ca- 16
ſu quo prohibitio ſtat independenter, & in ſeparata oratione,
de per ſe; ſecus autem vbi, vt hic, eſt acceſſoria, & conſequen-
tiua præcedēti vocationi; tunc enim intelligitur demandata
conſeruatio bonorū perpetuò in familia effectiua, & deſcen-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

dentia, de qua diſponens loquutus eſt in præcedenti vocatione, quæ apta eſt eſſe perpetua, & ſic operatur futuram
17 durationem fideicommiſſi in caſu diſpoſito, † non autem operatur fideicommiſſi multiplicationem, vt conſuluerunt Cæphal. *conſ.* 310. *in princ. & num.* 16. Menoch. *conſ.* 85. *num.* 104. *& conſ.* 326. *num.* 38. latè Matt. *de ſucceſſ. par.* 3. *q.* 1. *art.* 5. *nu.* 34. Fuſar. *conſ.* 169. *nu.* 24. Rota *dec.* 698. *nu.* 16. *p.* 1. *diuerſ. & dec.* 490. *n.* 10. *par.* 4. *diu. & coram Card.* Caual, *dec.* 454. *num.* 11. & ſignanter in his terminis in *dec.* 300. *num.* 28. *& dec.* 286. *num.* 12. *par.* 1. *rec.* & verbum,
18 *perpetuò*, ſecundùm † ſubiectam materiam nedum verificari dicitur in vna familia effectiua, ſed etiam in vita vnius vocati, vt per Rol. *conſ.* 84. *num.* 11. *l.* 1. Surd. *conſ.* 123. *num.* 14. *&* 15. Fuſar. *conſ.* 4. *num.* 56.

Minus aduerſatur, quòd Franciſca fideicommittens nullos haberet deſcendentes, & ad fideicommiſſum vocauerit
19 etiam Epiſcopum Strongoleſi, qui nullos † legitimè poterat habere deſcendentes, & inde inferatur vocationem intelligendam eſſe de familia contentiua, *ex* Rota *dec.* 193. *n.* 10. *par.* 1. *rec. cum alijs*.

Quoniam dum Franciſca vocauit deſcendentes Io. Baptiſtæ fratris, non autem agnatum ſimpliciter, ad eos etiam dicitur reſtricta familiæ appellatio, etiam ſi proprios deſcendentes, non haberet fideicommittens, & in ea tunc ſolùm conti-
20 neri tranſuerſales etiam, & capi † pro familia contentiua, quando agnati ſunt principaliter, & indefinitè vocati reſoluit *d. dec.* 193. & ita fuit declarata in alia deciſ. in eadem cauſa emanata, quæ eſt *dec.* 300. *nu.* 19. *par.* 1. *rec.* Dumque vna cum Epiſcopo vocati fuerunt deſcendentes alterius fratris, ad illos refertur ſubſequens vocatio familiæ, in quibus poteſt verificari, non autem ad Epiſcopum ad *trad. per*
21 Fuſar. *conſ.* 91. *n.* 8. & de quorum agnatione cenſetur † intellexiſſe Franciſca, non autem de propria cum eſſet mulier ex deductis per Gabr. *conſ.* 116. *num.* 6. *l.* 2. Nullumque
22 eſt diſcrimen; quod quis vocauerit ſuos deſcendentes, † vel alicuius tertij, ſemper enim vocatio eſt reſtricta ad tales deſcendentes, & ſic ad familiam effectiuam, & propterea cenſentur excluſi, qui non ſunt deſcendentes, ſed ſunt in familia contentiua.

Nec facit, quod non fuerint vocati deſcendentes Io. Bapt. ſed filij, & eorum hæredes, ac ſucceſſores, Quoniam dum
23 † verſamur in vocatione actiua, veniunt propriè filij, & ceteri deſcendentes, ſiue vocentur hæredes, ſiue vocentur heredes, & ſucceſſores, vt latè comprobat Menoc. *conſ.* 958. *n.* 3. *& ſeq. & conſ.* 1177. *n.* 2. *&* 10. *& fuit dictum in Spolet. fideicom.* 27. *Nouem.* 1628. *&* 30. *Aprilis* 1629. *cor. Emin. D. Card. Vbaldo*.

Minus releuat quòd in prohibitione fuerit vocata familia
24 addito proprio nomine Formicinorum, ex † qua expreſſione cenſeri vocatam familiam contentiuam arguunt Peregr. *conſ.* 149. *n.* 21. *l.* 5. Fuſar. *q.* 351. *n.* 37.

Quoniam ſi prohibitio non eſſet acceſſoria, & dependens, connexaque vocationi reſtrictę ad familiam effectiuam procederet obiectum, & applicarentur allegati Doctores, ſed
25 data conſequutiua hac adiectione familiæ Formicinorum † non poteſt expreſſio nominis proprij operari extenſionem ad contentiuam, vt in his terminis conſuluit Soccin. Sen. *inter*
26 *conſ.* Curt. ſen. *conſ.* 40. *num.* 14. vbi vocata † fuerat familia de Fontana, & tamen ob conſequutiuam acceſſionem venire ſolùm deſcendentes probat, & cenſeri excluſos alios ex familia contentiua, plenè Menoch. *conſ.* 233. *nu.* 17. *&* 27. *& conſ.* 732. *num.* 41. Marta *conſ.* 96. *n.* 4. Roger. *conſ.* 37. *ſub num.* 28. *l.* 2. idemque Fuſar. *conſ.* 107. *nu.* 2. *&* 4. & hac diſtinctione conciliantur quotquot alij in contrarium facere
27 videntur; Præſertim quia in caſu præſenti pro reſtrictione † ad familiam effectiuam vrget etiam duplex ratio per fideicommittentem expreſſa; Prima ſcilicet charitatis, qua proſequebatur deſcendentes Ioannis Baptiſtæ; Secunda Iurium, quæ ijdem habere poterant ratione dotis ſuper bonis fideicommittentis, quæ rationes quemadmodum non applicantur Tranſuerſalibus, & alijs de familia contentiua, hinc
28 neque ad illos trahi poteſt vocatio, cauſa † enim, & ratio in ſpecie reſtringit dictum in genere, vt eſt *Tex. in l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg.* 2. *& dixit* Bald. *in l. iubemus. in* 2. *notab. C. ad Velleian.* Anchar. *conſ.* 254. *num* 4. Alex. *conſ.* 170. *n.* 9. *l.* 2. Surd. *conſ.* 77. *num.* 33.

Addebant aliqui ex Dominis, Vincentium non poſſe agere ad fideicommiſſum domus dato etiam, quod vocata fuerit familia contentiua, quia ad hoc, vt ipſe cenſeatur compræ-
29 henſus † probare debet concludenter ſe deſcendere à communi ſtipite, & eodem colonello, a quo deſcendit Io. Baptiſta, cuius filij, & ſucceſſores fuerunt vocati, ita vt ſit illis coniunctus, & de eadem proſapia, ita tradunt Pariſ. *conſ.* 51. *num.* 6. *l.* 2. Peregr. *conſ.* 42. *num.* 4. *l.* 5. Roger. *conſ.* 37. *num.* 28. *l.* 2. Rota *apud Card.* Mant. *dec.* 88. *num.* 2. *&* 3.
Neque ſolùm ſe eſſe deſcendentem, † ſed etiam deſcendentem, & agnatum legitimum, quamuis de hoc pars non opponat, Roland. *conſ.* 32. *num.* 19. *l.* 3. Cæphal. *conſ.* 82. *nu.* 10. *l.* 1. Honded. *conſ.* 4. *n.* 103. *l.* 1. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 491. *n.* 15. *&* 16. Et ſtemmatis gentilitij, Inſigniumque 30
identitas eſt iuſtificanda; † cum diſcrepantia etiam in coloribus ſoleat inferre familiæ diuerſitatem, vt monuerunt Alex. *conſ.* 213. *in princ. & num* 2. *l.* 6. Pariſ. de Put. *de re militar. l.* 5. *tit. de Inſignijs n.* 8. Chaſſan. *in cathal. glor. mund. par.* 1. *concl.* 20. Peregr. *de fideic. art.* 22. *num.* 26. adeo vt 31
non ſufficiat ſola identitas cognominis, cum † non cognomen, ſed agnatio, & deſcendentia ab vno ſtipite, quamuis remotiſſimo operetur identitatem familię ad *l. pronunciatio, ff. de verb. ſignif.* Peregr. *de fideic. d. art.* 22. *n.* 26. Surd. *conſ.* 316. *num.* 10. Menoch. *de præſ. l.* 4. *præſ.* 78. *num.* 2. *& conſ.* 1177. *n.* 3. *&* 7. *ad med.* vbi reprobat Gabr. *conſ.* 132. *nu.* 39. *l.* 1. contrarium conſulentem, Bellon. iun. *conſ.* 43. *n.* 55. *& ſeq.* quas probationes ita concludentes viſum fuit, non eſſe, quæ deducebantur ex Teſtibus pro Vincentio, quia hanc deſcendentiam, & quidem legitimam à communi ſtipite 32
concludere non videntur, dum deponunt † de auditu, & 33
rationes dicti ſufficientes reddere neque videntur, in quo tamen motiuo alij Domini diſſentiebant putantes ſufficere allatas probationes dum familiam Formicinam Vrbis deſcendere à familia Montis Rotundi, & deſcendentes veriuſque inuicem vti agnatos ſe geſſiſſe ſemper affirmant.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Meſſaneñ. ſeu nullius tenimenti.

Die Mercurij 7. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Feudi, vel emphyteuſis conceſſio, vt probetur, debet ea doceri per inſtrumentum conceſſionis, & an aliunde probari poſſit, Procurator, ſi conteſtet litem, vel alium actum faciat, vt præiudicet Domino, debet conſtare de mandato, & quando non ſit neceſsè hoc diſputare.

SVMMARIVM.

1 *In Iudicio ſpolij, duo extrema ſunt probanda, ideſt poſſeſſio antiqua ſpoliati, & recens ſpoliantis.*

2 *Ex Temporis curſu præſumi debet omnia interueniſſe, quæ requiruntur ad validitatem actus.*

3 *Tituli iuſtitia non poteſt probari ex ſolo curſu temporis.*

Solemnitas materialis ex curſu temporis non præſumitur. num 3.

4 *Conceſſio ſiue feudalis, ſiue emphyteutica, vel ad meliorandum probanda eſt ex ipſo inſtrumento conceſſionis iuxta veriorem, & communiorem ſententiam.*

5 *Inueſtituræ inſtrumentum, tanquam neceſſarium antecedens præſumi debet, ex curſu temporis iuncta poſſeſſione* 30. *annorum, aut ex alijs adminiculis.*

6 *Proprietarius, ſicuti ex ſolutione ſibi facta probare poteſt promiſſionem eiuſdem ſolutionis, ita eodem modo permiſſum eſſe debet emphyteutæ probare conceſſionem emphyteuſis, ex eiſdem ſolutionibus.*

7 *Inſtrumentum inueſtituræ in emphyteuſim &c. vt probetur ex lapſu temporis, neceſſe eſt vt oſtendatur obſeruantia per triginta annos.*

8 *De Titulo præſumendo contra Eccleſiam requiritur ſpatium* 40. *annorum.*

9 *Tempus motæ litis, detrahi debet, vt aliquid præſumatur validum ex curſu temporis.*

10 *Procuratoris poteſtas eſt neceſſaria, ad hoc, vt ex lite, quam mouit, poſſit Domino præiudicare.*

11 *Procurator, an haberet mandatum ad conteſtandam litem, vel ad alium actum non eſt diſputandum, quando lis, vel alias actus pluries à principali fuit ratificatus.*

Digitized by Google

12 *Confeſſio dum emanauit à Procuratore non informato, libera eſt, & in poteſtate principalis eandem confeſſionem reuocare.*

DECISIO XVI.

RESOLVTVM ſuit in hac cauſa, * qood Eccleſiæ S. Saluatoris in Ciuitate Meſſanæ concedenda erat reſtitutio ad poſſeſſionem tenimenti, cuius vtile dominium dicebatur conceſſum olim fuiſſe ab eadem Eccleſia, & hodie detineri per D. Ferdinandum Iuuenium, cui deciſioni eum ipſe Ferdinandus non acquieſceret, propoſuit hodie iterum idem dubium in quo reſponderoot DD. ad fauorem Eccleſiæ, confirmando deciſionem factam ex eiſdem fundamentis, quia ſcilicet probabatur tam antiqua poſſeſ-
1 ſio Eccleſiæ qoàm recens Ferdinandi, quæ † ſunt duo extrema requiſita in hoc iudicio, *cap. conquerente. cap. cum ad ſedem. cum ibi not. de reſt. ſpol.* Rot. *dec.* 21. *eod. tit. in nouis* Menoch. *de recup. poſſ. rem.* 1.

Nec viſa fuerunt obſtare, quæ pro parte eiuſdem Ferdinandi aliàs deducta fueruot (cum recuſauerit informare in hac diſputatione licet pluries citatus) quod cum à die conceſſionis vſque ad diem litis motæ lapſi eſſent anni ſeptuaginta, & vltra poſſet idem Ferdinandus iuuari titulo conceſſionis præſumptæ, dum ex curſu eius temporis præſu-
2 mi † debebat omnia ioteruenoiſſe, quæ requirebantur ad validitatem eiuſdem conceſſionis, *arg. text. in l. ſi filiusfam. cum ibi notat* 1. *C. de pet. hæred. & ibi* Alex. *n.* 2. *& in conſ.* 45. *num.* 9. *l.* 3. Bald. *in l. ſciendum num.* 1. *ff. de verb. obl.* Pluribus enim modis viſa fuit tolli hæc obiectio, quia non ſolùm poterat ad hunc effectom ſatis eſſe id tempus, quod dicebatur interceſſiſſe à die conceſſionis, vſque ad diem litis, ſed cum neque probaretur, quòd verè lapſum eſſet totom id tempus ſuper quo fundabatur præſumptio eius tituli, & primò non viſum fuit ſuffragari tempus, cum illud non adduceretur ad præſumendam aliquam ſolemnitatem extrinſecam, quæ reſpiceret formam ipſius actus, prout videntur eſſe conſenſus, ſiue authoritas Superioris, aut etiam Beneplacitum Apoſtolicum, & ſimilia, quæ licèt requiſita ſiot ad ipſius actus validitatem, ſont tamen ab illo diuerſa, in quibus terminia loquebantur authoritates adductæ, ſed id ipſum tempus
3 deducebatur ad probandam ſolemnitatem † ſubſtantialem hoc eſt iuſtitiam tituli, quæ non poterat ex tempore ſuppleri, prout neque ſolemnitas materialis, vt declarat idem Alex. *in d. l. qui in alienan.* 11. *ff. de acquir. poſſ. hæred. & in conſ.* 50. *num.* 6. *l.* 5. Bald. *in l. fil. num.* 2. *C. de pet. hæred.* Dec. *conſ.* 442. *n.* 22. Aym. *de antiq. temp. par.* 3. *num.* 22. Præſertim attenta natura, & qualitate huius contractus, io quo cum ageretur de ſeparatione vtilis Dominij à directo, neceſſe erat, vt ea conceſſio, ſiue illa fuerit feudalis, & pro homagio, ſiue emphiteutica, & ad meliorandum probaretur ex ipſo inſtru-
4 mento Inueſtituræ † ſecundùm veriorem, & magis communem opinionem quam tenent *DD. in l.* 1. *C. de Iur. Emph. poſt Gloſſ. ibi in verb. alienat. & in §. adeo inſtit. loc. & voluit* Alex. *in add. conſ.* 50. *num.* 4. *l.* 5. *& conſ.* 17. *num.* 11. *l.* 4. Ruin. *conſ.* 69. *num.* 9. *l.* 1.

Neque poterat eadem ſcriptura præſumi ex curſu temporis iuncta poſſeſſione diuturna triginta annorum, aut ex alijs adminiculis, quæ dicebantur interueniſſe in eodem contractu nempe venditionis factæ reſeruato conſenſu Eccleſiæ dominæ directæ, & Laudemij poſtea ſo-
5 luti eidem Eccleſiæ, quo caſu exiſtimauit † Rota præſumi inſtrumentum inueſtituræ tanquam neceſſarium antecedens in vna *Romana Domus* 21. *Apr.* 1589. *coram Lancell. & in Romana Vineæ* 30. *Mart.* 1612. *coram Card. Sacrato inter recent. dec.* 400. *par.* 1. *& voluit* Alex. *in d. l. qui in aliena. num.* 12. *ff. de acqu. hæred. ſequendo* Ang. *ib. n.* 2. Bald. *in c. cum Eccleſia Sutrina num.* 17. *de cauſ. poſſ. &*
6 *propr.* vbi pro ratione conſiderat, quod ſicut Dominus † ex ſolutione ſibi facta probare poteſt promiſſionem eiuſdem ſolutionis, ita eodem modo permiſſum eſſe debet emphiteutæ probare conceſſionem emphiteuſis ex iiſdem ſolutionibus. Nam & huic obiectioni fuit alia reſponſione ſatisfactum, quod ſcilicet non probabatur, vt verè lapſum eſſet totum id tempus, quod ad hunc effectum
7 requirebatur; debuiſſet enim eadem † conceſſio oſtendi obſeruata per ſpatium annorum triginta vt in terminis conceſſionis feudalis probat *text. cum Gloſſ. in c.* 1. *qual. ol. pot. feud. alien. trad.* Guidop. *qu.* 161. & de emphiteuſi notat, *Gloſſ. in l.* 2. *C. de Iur. emph. in verb. repellere authoritate text. in l.* 1. *C. de fund. patrim. lib.* 10. *& probat. tex. in l. competit C. de præſc. trig. vel quadrag. ann.*
aut certè annorum quadraginta † cum ageretur de præſu- 8
mendo eo titulo adverſùs Eccleſiam ſecundum notata per DD. in *Auth. quas actiones C. de Sacroſ. Eccleſ. & per* Aym. *de antiq. temp. par.* 3. *num.* 4. *& relat. aliorum DD. opin. concludit* Guidop. *d. quæſt.* 161. quod tempus non probabatur verè lapſum fuiſſe in caſu de quo agitur, quia deſumebatur illius initium ab anno 1552. quo dicebatur Eccleſiam conſenſiſſe venditioni huius tenimenti, quam Cæſar Filius q. Scipionis primi acquirentis fecit Gaſpari, qui fuit Author Ferdinandi, à quo tempore vſque ad annum 1580. quo fuit introducta lis ſuper validitate huius conceſſionis non intercedunt niſi anoi 28. ſiue anni 26 detractis duobus annis, qoibus poſt eam venditionem vixit Prælatus, à quo dicitur
conceſſa fuiſſe inueſtitura Scipioni, quod tempus † e- 9
tat detrahendum, vt deductum fuit io deciſione præterita, & tradit Rebuff. *in compend. alien. Rer. Eccleſ. num.* 36. Rodoan. *in tract. de reb. Eccleſ. non alienat. rubr.* 1. *cap.* 3. *num.* 5.

Nec dicatur, quod cum eadem lis fuerit introducta per viam iactationis ex remedio *l.* diffamari à Procuratore Gaſparis, qui fuit author Ferdinandi non potuerit ex ea aliquod præiudicium illi inferri, cum non ſolùm non oſtenderetur mandatum eiuſdem Procuratoris, ſed fuerit poſtea ab ipſomet Ferdinando reuocata confeſſio, quam procurator fecerat io commiſſione impetrata in eo iudicio reſpectu dominij
Eccleſiæ quod enim attinet ad poteſtatem Procuratoris, † 10
quæ dicebatur neceſſaria, vt ex lite qoam mouit, potuerit Domino præiudicare non viſa fuit neceſſaria probatio eius
poteſtatis ſiue mandati io illius perſona eum ille † actus, & 11
lis ab eo mota fuerit pluries ratificata *l. vlt. ff. ad macedon. c. rati habitionem de reg. Iur. l.* 6. Rot. *dec.* 39. *de procur. in nouiſſ.* Omiſſis enim, quæ dici poſſent ſuper præſumptione eius mandati, ex impenſa, qua opus fuit in impetratione commiſſionis, vt fuit in alia deciſione conſideratum, eadem commiſſione præterea vſus fuerat tàm Gaſpar, cuius nomine Procurator eam commiſſionem impetrauit, dum à Iudicibus curiæ Meſſaneſi. obtinuit, vt poſſet exequi inhibitionem conceſſam vigore eiuſdem commiſſionis, quàm ipſemet Ferdinandus, contra quem hodie agit Eccleſia, cum vigore eiuſdem commiſſionis, & litis ex ea pendentis, obtinuerit cauſam motam per Reuer. Archimanditam auocari à curia Archiep. & committi in Rota producendo primò citationem, & inhibitionem vigore eius primæ commiſſionis deinde aliam inhibitionem vigore novæ commiſſionis ſubrogatoriæ, & 3. reſcriptum ſignaturæ quæ noluit concedere moderationem dictæ inhibitionis, quàm ipſe à Rota obtinuerat poſtquam nomine Eccleſiæ, quæ eandem moderationem petebat fuerat introducta cauſa coram Ordinario Panormitano. Ex ijs verò actibus, quibus conſtabat de dominio Eccleſiæ vel ex ipſa confeſſione partis ceſſabant, quæ dicebantur de confeſſione Procuratoris, vt dum illa
emanauit † à perſona non informata liber fuerit, & in po- 12
teſtate eiuſdem principalis eandem confeſſionem reuocare, quia non ſolùm apparebat Ferdinandum vſum fuiſſe ea confeſſione in iudicio, ſed neque eadem confeſſio poterat hodie negari, dum nòn controuertitur à Ferdinando directum dominium Eccleſiæ; quinimò ad effectum præſumendi titulum, & conceſſionem, factam Scipioni primo inueſtito adducit ſolutiones Laudemij, & canonom factas ipſi Eccleſiæ à ſuis authoribus.

Et ita, &c.

* *Sub die Mercur.* 18. *Iun.* 1634. *quam deciſionem habes infra in additione prout in Indice poſito in eius fine.*

¶ *Et infra in eadem cauſa coram eodem R. P. D. Veroſpio habetur alia deciſio ſub die* 22. *Iun.* 1635. *quæ tres deciſiones fuerunt poſtea confirmatæ à Rota in eadem cauſa coram R. P. Domino Merlino ſub die Veneris* 15. *Februar.* 1636. *vbi tanquàm doctæ, & luculentæ canonizantur, & iterum prædictas omnes deciſiones confirmauit Rota coram eodem R. P. D. Merlino ſub die Lunæ* 5. *Maij* 1636. *vt infra ſuo loco.*

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Veneris 9. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur materia, an in legatis conditionalibus in quantitate relictis, hypotheca incipiat currere à die mortis Teſtatoris, vel à die purificatæ conditionis.

SVMMARIVM.

1 *Pro Legatis conditionalibus in quantitate relictis hypoteca non debet incipere à die mortis Teſtatoris, ſed purificatæ conditionis. contra num. 3. declara prout num. 7. & 8.*

2 *In Legatis ſpeciei conditionalibus purificata conditione hypotheca retrotrahitur ad diem obitus Teſtatoris & alienatio medio tempore facta reſoluitur ipſo iure.*

3 *Pro Legatis conditionalibus, etiam in quantitate conſiſtentibus, datur hypotheca à die obitus Teſtatoris ante euentum conditionis.*

4 *Rota in diuerſitate opinionum non tàm mouetur ex numero Doctorum, quàm ex rationibus.*

5 *In Hæredum facultate ſtare non debet, priuare, & eludere legatarios à ſuis legatis.*

6 *Teſtatoris voluntati omnibus modis ſatisfaciendam eſt.*

7 *Hypotheca, quod non debeatur in legatis conditionalibus vſque ab initio, nec poſſit fieri retrotractio, iſta opinio procedit, quod ius acquirendi dominium legati, vel eius ſpem tranſmittendi ad hæredem, ſi ante euentum conditionis legatarius decedat.*

8 *Cum hoc non procedat reſpectu hypothecæ, cum nulla adſit implicantia, quominus, hæc poſſit retrotrahi in præiudicium eorum, qui medio tempore acquiſiuerunt ius ab hærede in bonis defuncti.*

9 *Deciſiones Rotales non releuant in cauſa, dum non continent principaliter diſcuſſionem articuli, ſed incidenter.*

10 *Opinio illa videtur amplectenda, pro qua non ſolùm concurrit æquitas, verùm etiam firmiores rationes.*

11 *Legatarius conditionalis, dum agit de auocandis bonis à creditoribus, quibus medio tempore fuit ius quæſitum, tunc intrat quæſtio, an hypotheca retrotrahatur in illorum præiudicium.*

12 *Sed ſecus eſt, ſi legatarius concurrat cum ipſis creditoribus, & vti legatarius petat præferri in bonis defuncti, & creditores veniunt ex contractibus initis cum hærede, quo caſu, cum conditio ſit purificata, abſque vlla difficultate legatarius debet præferri.*

13 *Legatarius petere poteſt ſeparationem bonorum Teſtatoris, à bonis hæredis vt ex his prius ipſi, quàm creditoribus hæredis ſatisfiat.*

DECISIO XVII.

CREDITORES filiorum Caroli Ghezzi inſtabant, vt recederetur à deciſis ſub die 17. Martij 1634. * ex quo hypotheca legalis, quæ competit filiabus dicti Caroli
1 pro legatis conditionalibus dotium ipſis relictarum † in quantitate non debet incipere à die mortis Teſtatoris, ſed purificatæ conditionis ex *gloſ. in l. ſi filiusfam. 78. ſub verbo, quo contrahimus, ff. de verb. oblig. & in l. legat. verb. deberi ff. de pignor.* Bart. *in l. ſi is, qui pro emptore. num. 47. ff. de vſucap. & in d. l. filiusfam. num. 1. & per tot.* Bald. *in l. 1. num. 11. in l. vlt. num. 2. C. com. deleg.* Caſtren. *in d. l. filiusfamilias, & ibi* Alex. *num. 3. & 4.* Iaſ. *in l. ſi is, qui pro emptore. num. 112. & ſeqq.* vbi latiſſimè Alex. *in addit. ad* Bar. *in l. qui Balneum, verſ. & ita iſta lex, ff. qui pot. in pign. hab.* Port. *in §. omnis Inſt. de verb. obligat.* Anchar. *in Clem. vnica. num. 21. verſ. quarto probo de conceſſ. præb.* Caſtrenſ. *conſ. 446. num. 1. l. 2.* Soccin. Sen. *conſ. 41. num. 24. l. 4.* Pariſ. *conſ. 11. num. 76. l. 1.* Ruin. *conſ. 152. num. 7. l. 4.* Laderch. *conſ. 42. num. 4. & 5.* vbi dat rationes differentiæ inter contractus, & vltimas voluntates, Negnſ. *de pignor. 3. part. membr. 1. num. 20. & membr. 2. num. 74.* Peregr. *de fideicomm. art. 4. num. 14.* Gratian. *diſcept. for. 756. num. 14.* & hanc opinionem ſequuta eſt Rota *dec. 760 num. 6. verſ. & licet part. 2. recent. & dec. 302. num. 6. par. 4. recent.* impreſſa etiam poſt Merlin. *de legit. dec. 100. confirmata coram R. P. D. meo Pirouano, vt poſt* Merlin. *d. tract. dec. 99. num. 11. & fuit dictum in Venuſina legati 28. Iun. 1623. coram Reuerend. D. meo Coccino Decano;* Quicquid ſit in legatis ſpeciei, in quibus purificata † conditione hypotheca 2
retrotrahitur ad diem obitus Teſtatoris, & alienatio medio tempore facta reſoluitur ipſo Iure, *l. vlt. §. ſin autem ſub conditione, C. com. deleg.* Caſtrenſ. *d. conſ. 446. num. 1. lib. 2.* Rot. *d. dec. 760. num. 2. part. 2. recent. & dec. 302. ſub num. 3. part. 4. recent. dec. 132.*

Ex aduerſo pro dictis filiabus Caroli reſpondebatur, non deeſſe Doctores quamplures eoſque grauiſſimos qui contra-
riam tueantur opinionem nimirum pro † legatis conditio- 3
nalibus, etiam in quantitate conſiſtentibus, dari hypothecam à die obitus Teſtatoris ante euentum conditionis, ita Crot. *in l. ſi is, qui pro tempore num. 134. ff. de vſucapion.* Ruin. *in l. 1. ſub nu. 87. ff. de leg. 1. vbi.* Pariſ. *num. 111. verſ. Modernitatem,* Iacob. de Nigr. *num. 135. verſ. contrarium,* Bolognett. *num. 308.* Torniell. *num. 117. & ſeq.* qui dicit communem Moder. Giouagn. *conſ. 8. à num. 23. & per totum l. 2.* Fuſar. *qui alios cumulat conſ. 52. num. 20. & à num. 28. vſq. ad. 54. verſ. venio ad 2. & in tract. de ſubſt. quæſt. 612. à num. 2. vſq. ad finem vbi ſub num. 8. reijcit diſtinctionem* Caſtrenſ. *inter legatum ſpeciei, & quantitatis, & idem dicit d. conſ. 52. ſub num. 39. verſ. nec obſtat,* Giouagn. *d. conſ. 8. num. 32. & ſeqq.* Caualer. *dec. 112. num. 2. verſ. non obſtat, & dec. 132.*

Præterea addebant informantes, quod licet contrariæ opinioni magnus Doctorum numerus videretur fauere,
nihilominus Rota in diuerſitate opinionum † non tàm 4
moueri ex numero Doctorum, quàm ex rationibus; quæ quidem pro confirmatione deciſ. videntur adeſſe meliores, ac ſolidiores, & inter illas duæ præcipue, vna ſcili-
cet ne † ſit in facultate hæredum filias ſuis dotibus priuare, 5
& eludere legatarios, vt aduertit Imol. *in d. l. ſi quis pro em-*
ptore in princ. ff. de vſucap. Altera vt omnibus modis † vo- 6
luntati Teſtatoris ſatisfiat, *iuxta diſpoſit. in l. 1. C. comm. deleg.* Quæ Imperatoris prouiſio aliter impleri non poteſt, quàm per natiuitatem hypothecæ de tempore teſtamenti, vt inde oriatur actio, licèt actionis exercitium ſuſpendatur in tempus euenientis conditionis, & Doctores dicentes non da-
ti hypothecam in legatis conditionalibus † vſque ab initio, 7
nec poſſe fieri retrotractionem, debere intelligi quoad ius acquirendi dominium legati, vel eius ſpem tranſmittendi ad hæredes, ſi ante euentum conditionis contingat, legatarium decedere, cum interim non ſit creditor, *iuxta regulam l. ſi is cui ſub conditione, ff. de verb. oblig.* non autem reſpectu hy-
pothecæ, † cum nulla adſit implicantia quominus, hæc poſ- 8
ſit retrotrahi in præiudicium eorum, qui medio tempore acquiſiuerunt ius ab hærede in bonis defuncti, vt tradit Ang. *in d. l. qui Balneum in princ. num. 2 verſ. vlt. noto, ibiq. etiam* Alex. *in add. ad* Bart. *verb. condit. ff. qui pot. in pign. hab.* Imol. *in d. l. ſi is qui pro emptore. num 20.* Roman. *num. 25. verſ. ſed reſponderunt,* Iaſ. *num. 312. & ſeq* Crot. *num. 128. in fine, & n. 134. prope finem,* Bologn. *n. 112. verſ. ex qua declaratione, ff. de vſucap. idem* Imol. *in l. quæſitum eſt num 93. §. ſi ſeruus. num. 4. verſ. ſed ſi equitas, ff. de leg. 1.* Alban. *conſ. 153. nu. 6.* Gabriel. *conſ. 141. num. 8. & 9. l. 1.* & in terminis noſtris de legato pro dote Socc. Sen. *conſ. 269 ſub num. 1. verſ. ſi adhuc videtur l. 2.* Giouagn. *d. conſ. 8. num. 25. l. 2.* Et tantò magis
quia deciſiones † Rotales pro contraria parte allegatæ non 9
continent principaliter diſcuſſionem huius articuli ſed ſolùm incidenter, vt patet ex illarum lectura.

Quare articulo maturè diſcuſſo, fuit reſolutum ſtandum
eſſe in deciſis, cum pro hac † ſecunda opinione non ſolùm 10
æquitas, verum etiam firmiores rationes concurrere videantur, quæ opinio, eo facilius in caſu præſenti videtur amplectenda, ex quo filiæ Caroli, quibus fuerunt relicta ſcuta tria
millia pro ſingulis in dotem, non agunt † de auocandis bonis 11
à Creditoribus, quibus medio tempore fuit ius quæſitum (quo caſu intraret controuerſia an hypotheca retrotrahatur
in præiudicium tertij poſſeſſoris) ſed concurrunt † cum ipſis 12
creditoribus, & vti legatariæ petunt præferri in bonis patris, & creditores veniunt ex contractibus initis cum Ioanne Baptiſta filio dicti Caroli, quo caſu cum iam conditio ſit purificata pro legatarijs, abſque vlla difficultate ipſæ debent præferri creditoribus ipſius hæredis, *iuxta diſtinctionem* Cuman. *in l. ſi filiusfam. num. 5.* & ibi Iaſ. *num. 4. verſ. item illud, ff.*

de

Digitized by Google

de verb. obligat. Soccin. *conſ.* 45. *num.* 28. *l.* 3. Caual. *d. dec.* 312. *num.* 3. *in fine verſ. prætcrea* . Hoc enim caſu
13 filiæ legatariæ † veniunt non in vim retrotractionis , ſed petendo beneficium ſeparationis bonorum Teſtatoris à bonis hæredis , vt ex his prius ipſis , quàm creditoribus hæredis ſatisfiat , *l.* 1. *§. ſciendum* , *l. Creditoribus* , *§. legatarios autem* , *& l. quoties* , *ff. de ſeparatione bonorum* , Caualer. *dec.* 41. 51. *&* 112. *& fuit dictum in Bononien. legati* 17. *Iunij* 1633. *coram R. P. D. meo Ghiſilerto* . Reliqua ſunt ſublata in deciſione , quæ ſequitur.

Et ſic fuit deciſum parte vtraque , &c.

Eſt deciſio 269. *in præcedenti parte.*

Et in eadem cauſa adſunt infra aliæ deciſiones nempe ſub die 6. *Iunij* 1636. *& ſub die* 5. *Decembris eiuſdem anni* 1636. *&* 18. *Iunij* 1638. *ſed iſta vltima deciſio erit in ſequenti parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Fanentina Legatorum.

Die Lunæ 12. *Februarij* 1635.

ARGVMENTVM.

Arbitrium ad effectum ſanandi , teſtium examen quando intrare nequaquàm poſſit . Notarius , quando probet , teſtes iuraſſe , & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Defectus citationis ad viden. iurare teſtes , & defectus commiſſionis iuramenti teſtium , an ſint nullitates , quæ ſanari poſſint .*

2 *Proceſſus non eſt in forma probanti , ſi non ſit à Notario authenticatus , & ſubſcriptus.*

3 *Teſtium examen eſt nullum ex defectu citationis ad dicendum contra articulos , & decreti illorum admiſſionis .*

4 *Pro examinis teſtium validitate ; quando deficiunt omnia ſubſtantialia , tunc nullo modo intrare poteſt arbitrium pro illius validitate.*

5 *Iuris rigor non dicitur remitti ſi totaliter ab eius diſpoſitione recedatur .*

6 *Rota ſolet adhibere arbitrium , ad effectum ſanandi examen teſtium , ex defectu citationis , quando fuerunt data interrogatoria à parte , & ſuper illis teſtes fuerunt examinati.*

7 *Interrogatoria , quando producuntur , Notarij ſolent ſuper illis adnotare productionem , & receptionem.*

8 *Iura , quæ non ſunt in forma probanti , nullam fidem merentur in iudicio.*

9 *Arbitrium pro ſanatione examinis teſtium conceſſum , nunquam intrat ceſſantibus interrogatorijs .*

10 *Teſtium examen ſi careat tempore , rogitu , & ſubſcriptione Notarij eſt nullum.*

11 *Scriptura etiam manu Notarij ſcripta non probat , niſi ſit authenticata ab eodem .*

12 *Defectus citationis ad videndum iurare teſtes , & ſi nec appareat per teſtes fuiſſe præſtitum iuramentum , iſti defectus ſunt inſanabiles.*

13 *Teſtis depoſitionis ſubſtantia conſiſtit in iuramento.*

14 *Teſtes quando examinantur , ſi pars non citetur , vel aliàs non ſit præſens , depoſitiones non valent .*

15 *Notarius non probat teſtem iuraſſe , ſi in principio dicat , teſtis inductus , productus , monitus , iuratus &c.*

16 *Teſtem iuraſſe non probat Notarius , ſi aſſerat , teſtes medio iuramento , tactis , &c. iuraſſe , ſi non exprimat , an in acta ipſius examinis , & coram quo fuerit d. iuramentum præſtitum , vel coram Iudice , vel coram eodem Notario de mandato Iudicis.*

Executor , licèt poſſit recipere iuramentum teſtium , & deinde demandare examen non tamen poteſt iuramentum demandare num. 16.

17 *Iuramentum recipere eſt actus iuriſdictionis .*

18 *Notario enuncianti teſtem iuraſſe non creditur , licèt dicat talem teſtem iuratum ſuper Crucem ſui habitus , vel tactis , &c. depoſuiſſe.*

19 *Deciſ.* 3. *num.* 6. *&* 53 *de teſtib. coram Achill & aliæ , in quibus caſibus procedant .*

20 *Nullitates proceſſus non iuſtificantur eò ipſo , quòd non doceatur de integra actorum tranſportatione cum quid ſit pro illo neceſſe , præſumatur eſſe inter acta omiſſa.*

Nullitates non probatæ , non ſunt narrandæ , in commiſſione ſanatoria nullitatum num. 20.

21 *Nullitates , quando ſunt claræ , & indubitatæ , tali caſu non intrat arbitrium , pro illarum ſanationem.*

22 *Actorum amiſſio non præſumitur , & ideo eſt iuſtificanda.*

23 *Diligentiæ ad effectum aliquid reperiendi , amiſſionem non iuſtificant , niſi ſit facta in omnibus locis in quibus reperiri poterat .*

24 *Proceſſus præſumitur integer.*

25 *In teſtium examine , ſi quis ſe fundat incumbit ei onus probandi omnia requiſita neceſſaria , pro illius validitate .*

26 *De actis , quando non conſtat , omnia præſumuntur ſolemniter geſta , ſed hoc intellige in materia antiqua , quæ excedat ſpatium* 30. *annorum.*

27 *Nullitates , quando ſunt prorſus inſanabiles de Iure , arbitrium non intrat , cum à iure reguletur .*

DECISIO XVIII.

DOMINI de Naldis attentis nullitatibus , & exceptionibus , quæ per Fabricam S. Petri opponebantur contra ſententiam abſolutoriam ad eorum fauorem in partibus latam , adiuerunt Sign. Sanctiſſ. vbi narrato defectu citationis ad viden. iurare teſtes , & decreti commiſſionis iuramenti teſtium , obtinuerunt reſcribi , vt in cauſa procedatur reiectis prætenſis nullitatibus reſultan. ex defectu citationis , & decreti prædicti arbitrio , &c. Vnde cum ego deputatus propoſuiſſem dubium , an intraret arbitrium DD. negatiuè reſponderunt .

Dicebant enim in commiſſione ſanatoria fuiſſe expreſſas tantummodò duas nullitates , videlicet citationis ad viden. iurare teſtes , & decreti commiſſionis iuramenti teſtium , & eſto , quòd hæ duæ † nullitates ſanari poſſent , ſuperſunt 1
adhuc aliæ nullitates in commiſſione ſanatoria non expreſſæ , qualis eſt illa , quod proceſſus non ſit in forma probanti , † 2
cum non ſit à Notario authenticatus , & ſubſcriptus , *ad text. in* Auth. *de inſtrum. caut. & fid. l. vlt. C. de aſſeſſor.* Felin. ac Dec. *poſt alios in cap.* 1. *de fid. inſtrum.* Bart. *in l. ſi quis §. ſi initium ff. de eden. in repet. num.* 32. Quod ſit nullus † ex defe- 3
ctu citationis ad dicendum contra articulos , & decreti illorum admiſſionis , Cæſ. de Graſſ. *dec.* 2. *num.* 6. *de ſolut.* Rot. *dec.* 533. *num.* 4. *in fin. par.* 1. *recent.* Et ſic cum deficiant omnia ſubſtantialia † pro validitate examinis teſtium , nullo mo- 4
do arbitrium intrare poteſt , vt fides adhibeatur ſcripturæ non probanti , & vt omnia ſubſtantialia , quæ hic deficiunt , ſuppleantur , quia ita non † remitteretur aliquid de rigore 5
iuris , ſed totaliter ab eius diſpoſitione recederetur , quod ſtante clauſula , arbitrio , non licet , vt in ſpecie arbitrij conceſſi pro ſanatione teſtium , dixit Rota *dec.* 403. *ſub num.* 2. *ad fin. par.* 3. *recent.*

Quò verò ad duas nullitates expreſſas in commiſſione pariter fuit dictum non intrare arbitrium , quod quamuis Rota ſoleat † adhibere quando fuerunt data interrogato- 6
ria , & ſuper illis teſtes examinati , Put. *dec.* 300. *n.* 2. *l.* 3. Creſcen. *dec.* 1. *n.* 6. *de ferijs* Cæſ. de Graſſ. *dec.* 11. *n.* 18. *de probat.* Rot. *dec.* 122. *poſt ſecundum volum. conſ.* Farinac. *& coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano dec.* 423. *num.* 1. Tamen in præſenti caſu ſolùm dantur folia continentia interrogatoria facienda teſtibus examinandis in cauſa , & propter informitatem proceſſus non conſtat Interrogatoria data fuiſſe à parte , nec quòd fuerint à Notario in proceſſu repoſita , cum nulla adſit † adnotatio à Notario facta eorundem pro- 7
ductionis , & receptionis , vt fieri ſolet , & propterea ſtante informitate ipſius proceſſus , nec datio interrogatoriorum , nec examen ipſum probatur , cum † iura quæ non ſunt in 8
forma probanti nullam in iudicio fidem faciant , *c.* 1. *&* 2. *de fid. Inſtrum.* Alex. *conſ.* 105. *n.* 3. Afflict. *dec.* 81. *n.* 4. Rota *in recent. dec.* 543. *n.* 3. *par.* 1. *&* 493. *n.* 4. *par.* 2. & conſequenter ceſſantibus interrogatorijs † nunquam intrat arbitrium 9
pro ſanatione examinis conceſſum , vt dixit Rota *dec.* 239. *num.* 6. *par.* 4. *recent.* Tantò minus quia ipſum quoque teſtium examen eodem vitio laborat , † cum careat tempore , 10
rogitu , & ſubſcriptione Notarij *iuxt. notat. per* Bart *& alios in Authent. ad hæc C. de fid. Inſtrum.* Puteus *dec.* 136. *num.* 2. *lib.* 3. Caputaqu *deciſ.* 104. *par.* 2. Cardin. Caualer. *dec.* 193. *num.* 2. Præterea non apparet teſtium depoſitiones eſſe origi-

Digitized by Google

originales, Imò conſtat, quòd ipſimet de Naldis pro ori-
ginalibus non habuerunt, dum Ludouicus eas tranſmiſit
Ambruno tunc temporis fabricæ Notario in partibus, vt
eas authenticaret, offerendo non ſolùm mercedem, ſed
munera, vt apparet ex litteris in actis productis, & ex de-
poſitione eiuſdem Ambruni, dum eas authenticare recu-
ſauit. Nec facit quod idem Ambrunus dicat eſſe ſua ma-
nu ſcriptas, cum non inde ſequatur eſſe originales, ſed
potuerunt eſſe copiæ extractæ ex originali, de quo tamen
non conſtat, & talis copia quàmuis manu Notarij ſcri-
11 pta, † niſi ſit authenticata ab eodem, non probat, Fe-
lin. *in cap. vlt. num. 13. verſ. vnde ſi diceret & ibi Cardi-
nalis num. 3. de fide Inſtrum.* Boer. *dec. 36. num. 4. & 5.* Rot.
coram Caualer. *dec. 25. num. 1.*

Sed quatenus huiuſmodi depoſitiones teſtium eſſent ori-
ginales, & in forma probanti, DD. dicebant non releuare,
neque ſuffragari ad effectum de quo agitur, quia non con-
12 ſtat de citatione ad videndum † iurare teſtes, nec ex ijs
apparet per teſtes fuiſſe præſtitum iuramentum, qui de-
fectus ſunt inſanabiles. Reſpectu citationis ea omnino
requiritur de iure, *cap. 2. de teſtib.* Soccin. *in tract. de ci-
tat. art. 7. num. 11.* Caputaq. *dec. 274. num. 3. par. 3.* cum
13 ſubſtantia depoſitionis † teſtis conſiſtat in iuramento, *l.
14 Iuriſiurandi, C. de teſtib.* Quare ſi pars non citatur, † vel
aliàs ſit præſens, depoſitio nihil valet, *cap. 2. & ibi*
Abb. *ſub num 6. & ſeqq. de teſtib. l. ſi quando, vbi* Bald.
num. 5. C. eod. Lanfranc. *in tract. de teſtib. num. 8. verſ.
quæro 6.* Achill. *dec. 1. de fid. Inſtrum. num. 3. & 4. in
noa.* Reſpectu verò iuramenti, nec de eo conſtat, quam-
uis Notarius in principio examinis dicat teſtis inductus,
15 productus, † monitus, iuratus, &c. Caputaq. *dec. 246.
par. 2.* deindeque dicat, qui medio eius iuramento ta-
ctis, &c. cum non exprimat an in actu ipſius examinis,
16 † & coram quo fuerit iuramentum huiuſmodi præſti-
tum, Caputaq. *dec. 122. num. 1. par. 2.* dum non dicit
coram Iudice fuiſſe præſtitum, vel coram eodem Notario
de mandato Iudicis. Et licèt executor poſſit recipere iu-
ramentum teſtis, & deinde demandare examen, non ta-
17 men poteſt iuramentum demandare, cum † ſit iuriſdi-
ctionis illud recipere. Ita tenuit Rota *in vna Nicien.
Parochialis 12. Iunij 1551. coram Capizuccho, quam re-
fert, & ſequitur* Caputaq. *dec. 167. par. 1.* Nec valet at-
18 teſtatio Notarij, quia non ſtat diſpoſitiuè, † ſed enun-
ciatiuè, & Notario enuncianti non creditur, licèt dicat
talem teſtem iuratum ſuper Crucem ſui habitus, vel ta-
ctis, &c. depoſuiſſe, Rota coram Caputaq. *dec. 285.
num. 4. par. 2.* Vnde non obſtant deducta per Rotam co-
ram Cæſar. de Graſſis *dec. 3. num. 6. & 15. de teſtib. &
latè deducta per D. meum Merlinum in Squillacen. Abba-
19 tiæ an. Nouembris 1630.* quia in illis † caſibus, ex
pluribus videbatur colligi verè interueniſſe iuramen-
tum, & ideo illæ reſolutiones non poſſunt operari in hoc
caſu, cum coniecturæ deductæ, Dominis viſæ fuerint
ſatis leues.

Non obſtat, quod ſupradictæ nullitates examinis non
20 iuſtificentur eò ipſo, quòd non docetur † de integritate
actorum; itaut intret præſumptio validitatis, & quid-
quid deficit præſumatur eſſe inter Acta amiſſa, ideoque
tales nullitates, tamquam non probatæ, non eſſent in
commiſſione narrandæ, & per conſequens facilius ſanari
21 debeant, quia cum ex ſupradictis ſint † claræ & indubi-
tatæ, tali caſu nunquam adhibetur arbitrium pro illa-
rum ſanatione licèt clauſula Arbitrio, aliquid remittat
de rigore iuris, *iux. vulg.* Nec præſumpt inducta ab amiſ-
ſione actorum facit, vt ea quæ deficiunt præſumantur
22 inter amiſſa, † quia talis amiſſio, nullatenus per Nal-
dos iuſtificatur, vt fieri debet, cum non præſumatur,
Surd. *conſ. 109. num. 9.* Rot. *poſt 2. vol. conſ.* Farinac.
dec. 278. num. 6. in fin. Nec diligentiæ factæ pro reperien-
23 do Proceſſu originali hanc amiſſionem iuſtificant cum †
non fuerint factæ in omnibus locis, vbi reperiri poterat,
S. m. Greg. XV. dec. 287. num. 1 Et dum prætendunt Pro-
ceſſum eſſe originalem, dicunt etiam eſſe integrum, quia
24 proceſſus præſumitur integer, † & in omnem caſum ad
25 Naldos, qui ſe fundant in eiuſmodi examine, † incum-
bit onus producendi omnia requiſita pro validitate ex *alle-
gat. per* Surd. *conſ. 3. num. 11. & ſeqq.* Minus obſtat,
26 quod cum non conſtet de actis, omnia præſumantur †
ſolemniter acta, quia hoc procedit in materia antiqua,
quæ excedit ſpatium 30. annorum, Caſſad. *dec. 3. de Pro-
cur.* Put. *dec. 328. l. 2. in correct.*

Quare ſtantibus dictis nullitatibus Dominis viſum fuit
non intrare arbitrium, cum hæ ſint † nullitates prorſus 27
inſanabiles de iure, arbitrium enim à iure regulatur,
Bart. *in extrauag. Ad reprimendum in verbo videbitur
cum vulgatis.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARRILLO.

Meleuitana Antianitatis.

Lunæ 12. Februarij 1635.

ARGVMENTVM.

Antianitas Equiti Hieroſolymitano; quando incipiat currere. Probationes ſecundæ, cum præſumantur factæ in corroborationem primarum probationum; ad illud tempus trahuntur. Impeditus eſt excuſandus, & hoc quando multo magis procedat.

SVMMARIVM.

1 *Antianitas currit Equiti Hieroſolymitano à die ſolutio-
nis pecuniarum communi theſauro.*
2 *Statutum confirmatum auctoritate Apoſtolica, eſt omnino
ſeruandum.*
3 *Libri ſcripti ab Officialibus ad hoc deputatis, pro-
bant.*
4 *Antianitas numeranda eſt, & currit in Religione Hie-
roſolymitana, à die ſolutionis, & non à tempore fa-
ctarum probationum.*
5 *Fundamentum intentionis ſuæ, quilibet tenetur conclu-
denter probare.*
6 *Conſequens, qui vult, cenſetur etiam voluiſſe antece-
dens.*
7 *Probationes primæ ſi non fuerint totaliter reprobatæ,
ſecundæ poſtea, quæ factæ fuerint, ex iuris in-
terpretatione trahantur ad tempus primarum proba-
tionum, cum illæ non dicantur nouæ, ſed in corrobo-
rationem primarum num. 8.*
9 *Antianitas currere incipit à die quo quis admit-
ti debuiſſet, atque per eum minimè ſtetit, quin
admitteretur.*
10 *Impeditus tunc multò magis eſt excuſandus, quando im-
pedimentum prouenit ab eo, qui partes aduerſarij ſu-
ſtinebat.*
11 *Antianitas de iure communi regulariter currit à die an-
tiquioris ingreſſus.*

DECISIO XIX.

FVIT RESOLVTVM Antianitatem Domini
Equitis Ludouici informantis numerandam eſſe à die
14. Nouembris 1608. in quo ſoluit Communi theſauro
Religionis Hieroſolymitanæ † pecunias vulgò paſſagium, 1
à quo tempore ſecundum ſtabilimenta eiuſdem Religionis,
vt in ſtatuto 15. *tit. de com. Theſ. incipit* currere antiani-
tas, & ita firmauit Rota *coram Greg. dec. 341. circa fin.
& dec 499. num. 2. & in Nertonenſis Antianitatis 15.
Aprilis 1622 coram bo. mem. Remboldo, & in Meleuitana
Antianitatis 24. Martij 1634. coram Reuerendiſſimo Do-
mino meo Vrgellen.* quæ deciſiones fundantur in clara diſ-
poſitione dicti ſtatuti, quod † cum ſit confirmatum au- 2
ctoritate Apoſtolica omnino ſeruandum eſt, Abb. *in c.
dilecti num. 14. de præb.* Felin. *in cap. cum acceſſiſſent nu.
4. & 7. vbi* Dec. *num. 19. de conſt.* Gabr. *concl. 3. num 20.
de claaſ.* Solutio verò d. paſſagij probatur ex libris dictæ
Religionis, qui tanquam † ſcripti à deputatis ad hunc 3
effectum plenè probant Bart. *in l. argentum in princ. &
l. quamuis ff. de ed.* Salicet. *in l. 1. col. 3. verſ. quæro
C. eod. tit.* Barboſ *conſ. 53. l. 3.* Seraph. *dec. 341. num.
6. & dec. 1088.*

Non obſtat, quod contradictis primis probationibus
nobilitatis factis de anno 1600. D. Ludouicus fuerit ad-
miſſus ex nouis probationibus factis de anno 1612. &
ideo, quòd ab hoc tempore numeranda ſit antianitas,
quia vltra quòd non probatur, quòd D. Ludouicus
fuerit admiſſus vigore ſecundarum probationum, cum
imo conſtet indiſtinctè admiſſum fuiſſe vigore tam pri-
marum

Digitized by Google

marum quàm ſecundarum probationum, nec præterea
appareat ſecundas probationes fuiſſe factas ex quo primæ
contradictæ fuerunt, ſed ſolum, quia primæ fuerunt deper-
ditæ ex abundanti reſpondetur, quòd ad effectum de quo
agitur non attenditur tempus probationum, ſed tempus
ſolutionis paſſagij iuxta diſpoſitionem ſupradicti ſtatuti
4 15. dicentis antianitatem † numerandam eſſe, & cur-
rere à die ſolutionis, & non à tempore factarum proba-
tionum, vt in his terminis reſolutum fuit in dicta *Neriten-
nen. coram Remboldo*.

Nec etiam obſtat obiectum factum pro parte D. Ferdi-
nandi, & Conſortium prætendentium primas probatio-
nes nobilitatis fuiſſe reprobatas in Capitulo prouinciali
nemine diſcrepante in quo caſu reprobatus ab ingreſſu hu-
ius ordinis, omnino, & penitus excludendus eſt, itaut
poſtea admitti non poſſit ad nouas probationes, vt diſpo-
nitur in ordinatione 14. de conſ. nam fuit reſponſum id
5 non probari † cum tamen tanquam fundamentum d. Fer-
dinandi concludenter ab eo probandum eſſet, *l. actor. C.
de prob. l. ei qui dicit. ff. eod.* Surd. *conſ.* 34. *num.* 11. Imò
conſtat de contrario, nam ex eo, quod prædictæ proba-
tiones fuerunt deſumptæ ex Archiuio, Prioratus Caſtel-
læ, & ad conuentum tranſmiſſæ, clare colligitur non
fuiſſe reprobatas nemine diſcrepante, nam ſi fuiſſent ſic
reprobatæ, non potuiſſent tranſmitti contra formam di-
ctæ ordinationis 14. nec D. Ludouicus admiſſus fuiſſet
à tribunalibus Religionis ad nouas probationes, habi-
tum, & profeſſionem vt fuit poſtea admiſſus, ex quo ſe-
6 quitur † neceſſariò primas probationes non fuiſſe repro-
batas nemine diſcrepante ad *text. in l. ad rem. mobilem,
ff. de procur. l. illud, ff. de acq. rer. dom.* Aret. *conſ.* 20. *num.*
21. Alex. *conſ.* 110. *l.* 5. Ant. Gom. *l.* 1. *var. cap* 3. *num.* 23.
Rot. *dec.* 44. *num.* 2. *& dec.* 105. *par.* 1. *recent.*

Vnde cum primæ probationes non fuerint totaliter re-
probatæ, ſed tantùm ab aliquibus contradictæ, ſecundæ
7 quæ poſtea factæ fuerunt ex iuris Interpretatione † re-
trotrahuntur ad tempus primarum probationum Bald.
in cap. 1. *in princ. de fid. inſtr.* Dec. *in auth. ſi quis in ali-
quo num.* 3. *C. de edendo*, & ideo ſecundæ probationes
8 non dicuntur nouæ, ſed cenſentur factæ † in corrobo-
rationem priorum probationum Cæſ. de Graſ. *dec.* 20.
num. 11. *de prob.* Rot. *diuerſ. dec.* 435. *num.* 4. *par.* 1. *& in
Cæſaraug. portionis coram Iuſto impreſ. penes* March. *de com-
miſſ.* 1. *par. fol.* 342.

Quæ eo facilius procedunt in hoc caſu cum non ſteterit
per Ludouicum quo minus tranſmitterentur primæ pro-
batione, quinimò conſtat ipſum inſtaſſe pro illarum
9 tranſmiſſione, † & impeditum fuiſſe à Priore Caſtellæ,
in quo caſu haberi debet pro admiſſo, & venit excuſan-
dus *l. ſine herede. §. idem iuris, ff. ad l. rod. de iact.
l. non exigimus. §.* 1. *ff. ſi quis caut. l. Celſus. §.* 1. *ff. de
arb.* Bald. *in l. diffamari, num.* 5. *de ingen.* Gonz. *ſuper
reg.* 8. *§.* 3. *num.* 38. *in prohem.* Surd. *conſ.* 374. *num.* 7.
& in his terminis Greg. *d. dec.* 341. *num.* 2. Et tanto ma-
10 gis quando † impedimentum vt in propoſito caſu præſti-
tum fuit ab eo qui partes aduerſarij ſubſtinebat *l. ſi cum
ipſe vbi* Bart. *ff. de excuſ. tut. l. intra vtile vbi* Bald. *ff. de
min.* Purp. *conſ.* 90. *num.* 6. *Greg. vbi prox.*

Quibus omnibus accedit pro D. Ludouico iuris aſſi-
11 ſtentia iuxta quam † antianitas regulariter currit à die
antiquioris ingreſſus *cap.* 1. *vbi* Abb. *num.* 2. *&* 3. *de
mai. & obed.* Aret. *conſ.* 23. *num.* 3. Roc. de Curt. *de
conſuet. ſect.* 4. *in* 3. *requiſ. num.* 11. Chaſ. *in catal glor.
mund. par.* 11. *conſider.* 99. *& in puncto de milite Hiero-
ſolymitano* Rot. apud Seraphin. *dec.* 326. *num.* 3. *&* Greg.
d. dec. 341. *num.* 1.

Et ita reſolutum D. Ludouico tantùm informante &c.

5 *Habentur infra aliæ deciſiones in hac cauſa nempe ſub die
Lunæ* 5. *Martij* 1635. *coram eodem R. P. D. Carnillo, &
ſub die Veneris* 16. *Nouemb.* 1635. *coram Reuerendiſſ. P.
D. Coccino Decano.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Lunæ 12. *Februarij* 1635.

ARGVMENTVM.

Extrauag. Prouide, de ſentent. excomm. an
procedat in interdicto ſpeciali, vel genera-
li. Interdictum, quando dicatur ſpeciale,
& quando generale.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum an poſſit relaxari pro debito pecuniario, &
num.* 6.

2 *Extrauag. Prouide de ſent. excomm. licet aliqui Docto-
res voluerint d. extrauag. habere locum etiam in in-
terdicto ſpeciali.*

3 *Tamen communior opinio eſt, quod debeat eſſe genera-
le, & hoc eſt notandum ad intelligentiam d. extra-
uag. num.* 4.

5 *Extrauag. Prouide de ſent. excomm. non habet locum
in interdicto particulari, quando adeſt conſuetudo in
contrarium.*

7 *Interdictum, quotieſcunque fertur contra Regnum,
Prouinciam, Ciuitatem, Caſtrum, vel Villam, Vniuerſi-
tatem, vel Collegium, dicitur generale.*

8 *Interdictum particulare dicitur, quando vna Eccleſia,
vel plures Eccleſiæ ſpecificè, & non ſub nomine Vni-
uerſitatis interdicuntur.*

9 *Interdictum generale dicitur, quando vniuerſitas
vnius loci interdicitur, ſiue locus ſit paruus, ſiue
ſit magnus.*

10 *in Villa, licet adſit, niſi vna Eccleſia, tamen, quia eſt
apta habere plures Eccleſias, nihilominus continet in
ſe Vniuerſitatem.*

11 *Interdictum ſpeciale dicitur, quando vna, vel plures Ec-
cleſiæ eiuſdem Ciuitatis interdicuntur.*

12 *in Interdicto perſonali, quid ſit neceſſarium.*

13 *Interdictum generale reſpicit aliquod corpus, ſeu col-
legium hominum primò, & per ſe ſecundariò ſin-
gulares perſonas illius corporis, vt ſunt membra il-
lius, & partes.*

14 *Singulares perſonæ ſunt interdictæ, Vniuerſitate inter-
dicta.*

15 *Interdictum cadere non poteſt in Vniuerſitate, tanquam
re inanimata.*

16 *Interdictum ſpeciale eſt, quod in determinatam, aut deter-
minatas perſonas, fertur.*

17 *Et hoc caſu nihil refert ſi ad vnam, vel plures perſonas
referatur, dummodo ad ſingulas de per ſe, vt dicitur,
per modum plurium dirigatur.*

18 *Mandatum factum Capitulo cenſetur factum ſingu-
lis.*

19 *Interdictum contra Capitulum an cenſeatur ſpecia-
le.*

DECISIO XX.

FVIT relaxata Declaratoria Interdicti, & licèt Ar-
chidiaconus Cæſarauguſtanus, de Belchite, &
Aliaga, & Archipresbyter Cæſarauguſtanus verbo pro-
feſſi ſint, ſe paratos parere, nihilominus facto contra-
rium oſtenderunt, cum die 4. Iunij ſuperioris anni pro-
teſtati ſint, ſe non ligari cenſuris, ſtante appellatione in-
terpoſita, & ſuperſeſſoria obtenta à Nuntio. Vndè ex
rationibus deductis in hac cauſa 15. Ianuarij præteriti
viſum fuit Dominis, dandam eſſe Aggrauatoriam,
mitius tamen agendo cum iſtis quatuor dignitatibus
placuit Dominis, concedi tempus vnius menſis ad pa-
rendum.

Non enim cenſuerunt Domini obſtare duo fundamen-
ta, quæ prædictæ dignitates ad effugiendam aggrauato-
riam deducebant. Primum quod interdictum non pote-
rat de iure ſuſtineri, ex quo illud fuerit relaxatum ſub
prætextu, quod Canonici, & dictæ dignitates non pa-
ruerint mandato de manutenendo conceſſo Portionarijs
ad effectum conſequendi pro diſtributionibus diurnis
qualibet die tria regalia. Pro debito namque pecu-
niario, † dicebant, interdictum non poſſe relaxari, 1
vt

Digitized by Google

vt in extrauag. Prouide de ſent. excomm.
Secundum ſundamentum erat, quod ſtante ſuper-
ſeſſoria conceſſa à Nuntio veniebant excuſandi.
Quia quantum attinet ad primum fundamentum, fuit
2 reſponſum, quod licet aliqui Doctores † voluerint di-
ctam extrauagantem habere locum etiam in interdicto ſpe-
ciali, Archidiac. *in cap. præſenti in princ. verſ. ſiue vi-
detur de ſent. excommu. in 6.* Couar. in cap. Alma mater.
in 2. par. num. 5. de ſent. excommu. in 6. Auila *de cenſur.
tit. de interdict. diſput. 3. col. 5. verſ. ſit ſecunda conclu-
3 ſio*, Tamen communior opinio eſt, quod † interdictum
debeat eſſe generale, Ioan. Monach. *in d. cap. præſenti
num. 9. vbi etiam* Ioan. Andr. *num. 1. & ſeqq.* Gemin.
num. 2. Franch. *num. 5. verſ. ſed quæritur*, Calder. *de
interd. Eccleſiaſt. par. 1. num. 12. & 17.* Sanctus Anto-
ninus *de Interd. cap. 2. num. 1. & 7.* Nauar. *in manuali
cap. 27. num. 166. & 168.* Abb. *in cap. cum in partibus
num. 1. de verb. ſignif.* Felin. *in cap. ſanè 11. num. 3. de
4 offic. deleg.* qui dicunt hoc notandum † ad intelligen-
tiam dictæ *extrauagantis Prouidè*, in caſu autem noſtro
ſumus in interdicto ſpeciali, vt ſtatim probabitur, &
5 ceſſat omnis difficultas, quia extrauagans prædicta †
non habet locum in interdicto particulari, quando adeſt
conſuetudo in contrarium. Sylueſter *in verbo Interdi-
ctum 3. quæſt. 5. quem ſequitur* Auila *de cenſuris loco
proximè citato in d. verſ. ſit ſecunda concluſio, ibi*,
concedo tamen cum Silueſtro, & apud nos ita ſerua-
6 tur, † & interdictum † ſpeciale conceditur pro debito
pecuniario:
Informantes pro dignitatibus prædictis agnoſcentes
hanc veritatem, replicabant huiuſmodi interdictum eſſe
7 generale, non autem ſpeciale, quia † quotieſcunque
interdictum fertur contra Regnum, Prouinciam, Ciui-
tatem, Caſtrum, vel Villam, Vniuerſitatem, vel
Collegium, dicitur generale, S. Antoninus *loco ſupra
allegato*, Mandoſ. *commiſ. 2. in verbo ſpecialique inter-
dicto*, Nauarr. *in manuali cap. 27. num. 166.* Suarez *de
cenſur. tom. 5. diſput. 33. ſect. 2. num. 11. & 12.* Alter.
*de cenſur. tom 2. tit. de interd. diſput. 1. cap. 3. col. pe-
nult. verſ. eodem, & cap. 5. col. 6. verſ. vtraque* Vgolin.
eod. tract. tit. de interd. col. 5. diſput. 32. ſect. 2. num. 1.
Pro reſolutione huius difficultatis dicebant Domini,
quod particulare interdictum dicitur, quando vna Ec-
8 cleſia, † vel plures Eccleſiæ ſpecificè, & non ſub no-
mine Vniuerſitatis interdicuntur, Generale verò inter-
9 dictum eſt, quando † Vniuerſitas vnius loci interdici-
tur, ſiue locus ſit paruus, ſiue magnus, vt eſt Villa,
vel Caſtrum, & ratio eſt, quia ſi in Villa non adeſſet ni-
ſi vna Eccleſia, tamen apta eſt habere plures Eccleſias,
10 † vnde continet in ſe Vniuerſitatem, Abb. *in d. cap.
cum in partibus num. 1. de verb. ſignif.* vbi dicit hoc eſſe no-
tandum, quia facit ad multa, & maximè ad Conſtitu-
tionem Bonifacij Prouidè, & ibi etiam notat, Boich.
num. 2. Gemin. *in d. cap. præſenti num. 2. verſ. ad inter-
dicta Eccleſiarum de ſent. excomm. in 6. ſequitur* Suarez
de cenſur. diſp. 36. ſect. 3. num. 8. tom. 5. fol. 604. Calder.
de interd. par. 1. num. 12. & 17. S. Antonin. *de interd.
11 cap. 2. num. 1. & 7.* vbi dicit, quod † interdictum ſpe-
ciale dicitur, quando vna, vel plures Eccleſiæ ciuſdem
Ciuitatis interdicuntur, Nauar. *in manuali cap. 27. num.
168.* Alter. *de cenſur. tit. de interd. diſput 1. cap. 3. col. 4.
verſ. probatur hæc concluſio.*
12 Hoc poſito idem dicendum eſt de interdicto perſonali, †
in quo ſolum ſunt neceſſaria duo membra, quæ differunt
13 circa obiecta, nam generale † interdictum reſpicit ali-
quod corpus, ſeu collegium hominum primò, & per ſe
ſecundariò ſingulares perſonas illius corporis, vt ſunt
membra illius, & partes, *cap. ſi ſententia in fine, de
ſent. excommu. in 6. vbi gloſ. in verb. non competant*, in-
14 quit † interdictas eſſe ſingulares perſonas, Vniuerſita-
15 te interdicta, quia in Vniuerſitate, vt res inanimata †
cadere non poteſt interdictum, vt benè per Alterinm *lo-
ca ſupra allegata verſ. eodem modo fol.* 288. ſed de hoc non
16 eſt agendum in caſu noſtro, ſpeciale † vero interdictum
eſt, quod in determinatam, aut determinatas perſonas
fertur, vt ſingulares ſunt. Nihil enim refert, ſi ad vnam,
17 vel plures perſonas † referatur, dummodo ad ſingulas
per ſe, & ad omnes, vt dicitur, per modum plurium,
dirigatur, ſicut dictum eſt de locali, Alterius *loco pro-
ximè allegato*, & iſte ſecundus eſt caſus noſter, quia in-
terdictum fuit relaxatum contra Decanum, Dignitates,
& Canonicos, & ſic contra omnes per modum plurium,
non autem per modum corporis, & ſic in perſonas deter-
minatas, & quamuis in relaxatione, interdictum fuerit
relaxatum contra Decanum, Dignitates, Canonicos,
& Capitulum, tamen non ideo ſequitur, quòd ex illo
verbo vniuerſali, Capitulum, dicatur interdictum ge-
nerale, quia cum determinatæ perſonæ fuerint interdi-
ctæ, illud verbum, & Capitulum, iunctis alijs verbis
præcedentibus denotat, quòd ad plures perſonas de per ſe
refertur, † & ad omnes per modum plurium, vt dicit 18
Alterius loco ſupra allegato, † quia mandatum factum
Capitulo cenſetur factum ſingulis *cap. eam te de reſcript.*
& ideo hoc interdictum † cenſetur ſpeciale, Ioan. Mo- 19
nach. *in d. cap. præſenti. num. 9. de ſent. excommu. in 6.*
Quantum attinet ad ſecundum fundamentum de ex-
cuſatione ob ſuperſeſſoriam Nuntij, Dominis viſum
fuit nullatenus releuare cum dictæ dignitates non debue-
rint adhærere appellationi, nec dictæ ſuperſeſſoriæ ob-
tentæ à Nuntio Apoſtolico, qui in iſta cauſa non poterat
manus apponere.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Habetur infra iſta deciſio in additione prout in Indice poſito
in eius fine.*

*Adſunt etiam infra aliæ deciſiones in hac cauſa ſcilicet
ſub diebus 28. Ianuarij 1636. & 13. Iunij eiuſdem anni.
& 7. Nouembris pariter 1636. & 6. Nouembr. 1637.
& 8. Februarij 1638. & 17. Martij eiuſdem anni co-
ram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino, & 13. Ianuarij
1640. & 6. Febr. pariter 1640. coram R. P. D. Panzi-
rolo, ſed quatuor vltimæ Deciſiones erunt in ſequenti
parte.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Barbaſtren. Canonicatus.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, ad effectum retardandi vlteriorem
executionem, quando intret, nec ne; Ius
exequendi, quanto tempore præſcribatur,
& aliqua circa materiam præſcriptionis.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intrare ſolet ad effectum retardandi vlterio-
rem executionem, ſub prætextu nullitatis dictæ exe-
cutionis.*
2 *Delegatus à Papa ſententiam ſuam exequi poteſt vſque
ad annum, quo expirato ceſſat facultas.*
3 *Iudex poſtquam functus eſt officio ſuo, non poteſt amplius
ſe intromittere.*
4 *Niſi executio fuerit cœpta, & non completa.*
5 *Executio præſcribi poteſt ſpatio 30. annorum.*
6 *Actio in factum, & officium, quæ actioni præſtantur, ſpa-
tio 30. annorum legitimè præſcribuntur.
Et hoc eſt dictum Innocent. notatu dignum. num. 7.*
8 *Executor, ſi ſit deputatus in materia de ſui natura haben-
te tractum ſucceſſiuum, hoc caſu, licet ſemel executio
facta ſit, ſi interueniat noua turbatio, poteſt iterum
exequi, & num. 9. & 10.*
11 *De Præſcriptione obijci poteſt, niſi doceatur de legitimo
tempore.*
12 *Præſcriptio non datur, niſi præcedat actio.*
13 *Actionem formatam quis non dicitur habere, ſi agere non
poteſt.*
14 *Præſcriptia non currit non valenti agere.*
15 *Negligens quis non dicitur ad effectum præſcriptionis, ſi
non poteſt agere.*
16 *Præſcriptio non currit contra non negligentem.*
17 *Præſcriptio partim eſt inducta fauore poſſidentis bona fi-
de, & partim odio negligentis.*
18 *Negligere non dicitur, qui non valet agere.*
19 *De Præſtationibus annuis, quando agitur, hoc caſu tot
cenſentur obligationes, quot ſunt anni, & ideo ſi currat
aliqua præſcriptio, non currit niſi pro illo anno, quod
habet poſt ſe tempus ſufficiens ad præſcribendum.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO XXI.

DOMINI perſtiterunt in reſolutis coram bon. mem.
Franciſco Vbaldo ſub dieb. 10. Nouembris 1623.
* & 14. Iunij 1624. * in quibus fuit tentum non intrare
arbitrium pro retardatione executionis litterarum Apoſto-
licarum agitur enim de executione iam ſacta per A. C. cu-
ius ſententia tranſitum fecerat in iudicatum, & ideo non
intrat arbitrium pro reuocatione executionis ex deductis in
prædictis deciſionibus, nec etiam pro retardatione vlte-
1 rioris † executionis ſub prætextu nullitatis dictæ execu-
tionis, quo caſu arbitrium ſolet operari, vt in *cauſa
Barbaſtren. pecuniaria 16. Ianuarij 1617. coram bo. mem.
Andrea*, quia ſententia, & executio ſunt validæ, vt latè
fuit deductum in prædictis duabus deciſionibus.

Nam omiſſis nullitatibus, quæ hodie non deduceban-
tur, & merito, cum benè ſint ſublatæ in prædictis deci-
ſionibus difficultas reſtringebatur ad illud, quod agitur de
executione litterarum fel. rec. Pauli Tertij datis de anno
1544. *&* propterea dicebatur, quod aut ab initio fuerunt
2 executæ, † & facultas executoris poſt annum expirauit,
cap. quærenti de offic. deleg. ita vt etiam quod interuenerit
noua turbatio, Aud. C. non potuerit amplius ſe intro-
3 mittere, † quia functus erat officio ſuo Innocent. *cap.
4 pro illorum num. 3. verſ. in alijs autem, de præben.* Niſi †
executio fuerit cœpta, & non completa ex allegatis in
cauſa *Toletana Iuriſpatronatus 29. Ianuarij præteriti co-
ram me, & in cauſa Cæſaraugustana de Caſpe 16. Febr.
1632. coram R. P. D. meo Mermano.* Aut non fuerunt
5 executæ, & executio fuit præſcripta, † quia præſcribi-
tur ſpatio triginta annorum; per iſtud enim tempus ius
6 exequendi, hoc eſt actio in factum, & officium, † quæ
actioni præſtantur, legitimè præſcribuntur, Innocent.
in cap. finali, de except. & ibi Bald. hoc dictum Inno-
7 centij † dignum notatu reputat, *gloſ. fin. in l. fin. C. de
præſcript. triginta, vel quadraginta annorum* idem Bald.
in rubr. de præſcript. & in l. debitori qu. 3. C. de pactis,
Marant. *in prax. par. vlt. tit. de execut. ſent. num. 54.*
Balbus *de præſcript. 4. par. quartæ partis principalis qu.
31. latè* Mareſcot. *var. l. 2. cap. 121. num. 10.* Giurb. *dec.
96. num. 1.* Surd. *conſ. 296. num. 1.*

His tamen non obſtantibus Domini, vt ſupra dixi,
cenſuerunt non intrare arbitrium; quia Paulus Tertius
Eccleſiam parochialem Sancti Petri erexit in Collegiatam
cum tranſlatione curæ animarum, cum creatione vnioris
Prioris, & octo Portionariorum, quibus applicauit om-
nes fructus &c. certarum Eccleſiarum, & huius gratiæ
effectuatio non poteſt controuerti, ſed cum ſanct. mem.
Pius Quintus aſſignauerit ſcuta 150. Decano Barbaſtren.
iſte hodie turbat Collegiatam, quæ non controuertit di-
ctam ſolutionem, ſed reſpondet quod Decanus debet age-
re contra eius verum debitorem. Vnde aut litteræ Apo-
ſtolicæ ſemel fuerunt executæ, aut non fuerunt execu-
tæ, & vtroque caſu Aud. C. potuit procedere ad execu-
8 tionem; Tum quia materia † de ſui natura habet tra-
ctum ſucceſſiuum, quo caſu licèt litteræ ſemel executæ
fuerint, ſufficit quod veniat noua turbatio, ex quo re-
ſpiciunt etiam tractum futurum, & quotieſcunque fit
turbatio, litteræ poſſunt exequi, Capic. Auendan. &
Put. *allegati in dicta cauſa Toletana Iuriſpatronatus coram
me*, ſi vero non fuerunt ſemel executæ, ſed habuerunt
9 effectum, ſufficit, quod hodie Collegiata turbetur, † vt
executor in materia, quæ habet tractum ſucceſſiuum,
poſſit procedere ad executionem ex ſupra allegatis. Tum
etiam quia in dictis litteris clarè diſponitur, quod A. C.
vbi & quando expedierit, & pro parte Iuratorum & Con-
ſiliariorum, necnon Prioris de nouo erectæ Collegiatæ pro
tempore exiſtentis, & Capituli, ſeu alicuius eorum fue-
10 rit requiſitus faciat dictas litteras, † & in eis contenta fir-
miter obſeruari, contradictores &c. & propterea illius iu-
riſdictio poſt annum non ceſſauit.

Quantum attinet ad præſcriptionem cum hæc materia
habeat tractum ſucceſſiuum deberet dari ad effectum præ-
ſcriptionis, quod venerit caſus contrauentionis, & quod
11 pars acquieuerit tanto tempore, † vt potuerit præſcri-
ptio induci, de quo cum non doceatur, antequam ille
caſus euenerit non poteſt obijci de præſcriptione, *l. ſi in
diem, ff. de condit. & demonſtr.* Curtius iun. *conſ. 181.
num. 4.* & hoc probatur duplici ratione. Prima quia præ-
12 ſcriptio eſt exceptio, † quæ non datur niſi præcedat actio,
quia non dicitur habere actionem † formatam, qui non 13
poteſt agere. Sed ſic eſt quòd cum Eccleſia non moleſtare-
tur, non poterat agere ad executionem dd. litterarum † 14
& ita non intrat præſcriptio, ita innuit Bald. *in conſ. 342.
in princ. verſ. ſed in contrarium l. 1.* Secunda ratio eſt, quia
ille, qui non † poteſt agere non dicitur negligens, & 15
contra non negligentem † non currit præſcriptio, Bald. 16
conſ. 193. in decidendo l. 3. Caſtrenſ. *conſ. 466. num. 2. l. 2.*
Abb. *conſ. 101. num. 6. in fin. l. 1. & conſ. 22. num. 3. l. 2.*
vbi quod præſcriptio † eſt inducta partim fauore poſſiden- 17
tis bona fide, partim odio negligentis, ideo non † valens 18
agere non dicitur negligere.

Placuit etiam alia reſponſio data in deciſionibus bon.
mem. Vbaldi quòd cum agatur de præſtationibus annuis,
& ſic de obligationibus ſucceſſiuis, quo caſu tot cenſen-
tur obligationes quot ſunt anni, † & præſtationes ſuc- 19
ceſſiuæ, & ideo non currit præſcriptio, niſi pro illo an-
no, quod habet poſt ſe tempus ſufficiens ad præſcriben-
dum, Aym. *de antiq. tempor. in 4. parte §. materia iſta
qu. 20. num. 24. & ſeqq.*

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

** *Adſunt iſtæ deciſiones infra in Additione prout in Indice
poſito in eius fine.*

R. P. D. VEROSPIO.

Iſpalen. Decimarum.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus quando dicatur habere intentionem fundatam in perceptione Decimarum, & an Capitulum eas exigere poſſit vt Adminiſtrator Epiſcopi: Laici non ſunt capaces Decimarum: Decimæ quando dicantur temporales quando ſpirituales.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ vniuerſaliter debentur ab omnibus prędijs Archiepiſcopo vti vniuerſali Parocho ratione vniuerſalis curę, quam gerit in ſua Diœceſi in qua Parochię non ſunt diſtinctę.*

2 *Termini & limites locorum Diœceſis probantur ex depoſitionibus teſtium & adminiculis.*

3 *Iuriſdictio Archiepiſcopi, & vſus Archiepiſcopalis authoritatis tàm in ordine ad legem iuriſdictionis, quàm in ordine ad legem Diœceſanam in quibus conſiſtat.*

4 *Probatis actibus denotantibus plenum vſum authoritatis Archiepiſcopalis indiſtinctè infertur ad probationem poſſeſſionis reliquorum actuum.*

5 *Epiſcopo ius commune aſſiſtere dicitur vt in omnibus locis ſuæ Diœceſis gerat curam vniuerſalem, & num. 6.*

7 *Capitulum, quamuis iure proprio non habeat iuriſdictionem in locis Diœceſis, poteſt tamen illam habere ex conceſſione adminiſtrationis ſibi demandatę ab Archiepiſcopo.*

8 *Mandatum ab Archiepiſcopo ſimpliciter datum non comprehendit adminiſtrationem decimarum.*

9 *Poſſeſſio actualis percipiendi decimas ex quibus probetur, & 10.*

11 *Locationes regulariter non probant poſſeſſionem, & dominium in prędiudicium tertij.*
Niſi concurrentibus adminiculis. 12. & 13.

14 *Decimę vt debeantur Laico neceſſarius eſt titulus priuilegij, vel probatio immemorabilis cum fama priuilegij.*

15 *Teſtes deponentes de immemorabili debent deponere de viſu in annis pubertatis.*

16 *Decimę vt debeantur laico in recognitionem dominij, ſiue ex cauſa tributi ius commune non reſiſtit, & quare.*

17 *Decimarum temporalitas ex quibus deducatur. 18. 19. & 20.*

18 *Decimę ſpirituales propriè ſoluuntur ex fructibus.*

19 *Decimę non dicuntur temporales eo, quia debeantur ex aliquo opificio, aut negotiatione.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO XXII.

HÆC CAVSA, quæ pendet hodie coram me fuit primùm mota in partibus ad inſtantiam Decani, & Capituli Hiſpalenſis, & deinde ab eiſdem introducta in Rota vſque *de anno* 1568. *coram bo. mem. Gropperio*: In eo autem conſiſtebat illorum actio vt cum intrà fines eius Diœceſis Iſpaleſi ſita eſſent Oppida de Almonte & Niceiba, & loca de Lucerna, de puerto, Bobullos, Nielba Roziana, Villaraza, & Bonates ad eos tanquam generales adminiſtratores bonorum Archiepiſcopatus Iſpalenſis ſpectarent Decimæ oliuarum, olei, laterum, & ficuum aridarum, quæ in eiſdem oppidis, & locis colligebantur, quarum decimarum exactionem ſibi vindicabat Dux Sydoniæ tanquam Dominus eorundem locorum: Cum verò nomine vtriuſque fuiſſent expeditæ literæ compulſoriales, quæ fuerunt illi primùm decretæ ſub eodem Gropperio, & deinde à bon. mem. Ortembergo in eius locum ſubrogato, & demum coram me *anno* 1631. confecto proceſſu in vim earumdem litterarum Dubitaui An eſſet fundata intentio Capituli in iure percipiendi has decimas; quo dubio hodie propoſito Domini affirmatiuè reſponderunt moti eo fundamento, quod viſum fuit probari ex teſtibus, & alijs iuribus adductis pro Capitulo, vt cum in hac Diœceſi Iſpalenſi non adſint Parochiæ diſtinctæ, ſed cura omnium Eccleſiarum exerceatur ab Ar-
1 chiepiſcopo, † ſiue illius nomine per Vicarios ab eo pro tempore deputatos, ratione eiuſdem Curæ debitæ eſſent eidem Archiepiſcopo tanquam vniuerſali Parocho decimę eorumdem prædiorum *authoritate textus in cap.* 1. *§. has vero decimas* 15. *quæſt.* 7. cuius diſpoſitionem in his terminis procedere notat Abbas *in cap. cum contingat num.* 7. *de decim. & fuit pleniſſimè firmatum in Pacen. decimarum* 21. *Iunij anni* 1604. *&* 5. *Decembr. anni* 1605. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano inter impreſſas dec.* 187. *&* 254. *& in hac Diœceſi dixit* Rota *in Iſpalen. Iuris nominandi* 29. *Aprilis anni* 1613. *coram Cardin. Pamphilio*.

Et quidem ex iuribus, & probationibus quæ datæ fuerunt pro parte Capituli viſum fuit probari non ſolùm quod hæc loca erant intrà fines Diœceſis, ad quem effectum ſufficere poterant depoſitiones plurium Teſtium, & alia adminicula, ex quibus probabatur contineri ea loca in-
2 tra terminos † eiuſdem Diœceſis *ex notat. in cap. cum cauſam de probat. & in cap. cum olim, vbi gloſſ. in verbo per alia, & in verbo inſtrumenta, de cenſib.* Dec. *conſ.* 146. *num.* 19. Card. Seraphin. *dec.* 441. *num.* 3. ſed quod Archiepiſcopus in eiſdem locis iuriſdictionem exercebat quod oſtenſum fuit ex collationibus beneficiorum, viſitationibus, licentijs confitendi, ac concionandi & pluribus alijs actibus qui complectebantur pleniſſimum vſum
3 † Archiepiſcopalis authoritatis tàm in ordine ad legem iuriſdictionis quàm in ordine ad legem Diœceſanam *iuxta notata per gloſſ.* quæ communiter eſt recepta *in cap. dilectus filias in verbo delegatio iuriſdictionis de offic. ordin. & in cap. in ſumma* 10. *qu.* 1. quam ſequuntur ibi Præpoſit. & Gemin. *ſub num.* 5. Turrecrem. *num.* 2. & propterea
4 benè inde inferretur ſine † alia diſtinctione ad poſſeſſionem cæterorum actuum vt eſt caſus *in cap.* 1. *de Relig. domib.* quem text. in his terminis conſiderat Butr. *in cap. vlt. num.* 46. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* totum id ope-
5 rante † cauſa vniuerſali ſiue aſſiſtentia iuris communis, quam cenſetur habere Epiſcopus in omnibus locis ſuæ Diœceſis, *vt in cap. omnes Baſilicæ* 16. *qu.* 7. *cap. de xenodochijs, & ibi gloſſ. in verbo quorum Diœceſi de relig. domib. gloſſ. in clement. vnica in verbo earum parte de form. compet.* quam communiter receptam atteſtatur Verall. *deciſ.* 201. *num.* 1. *part.* 2. *& deciſ.* 306. *num.* 2. *par.* 1.

Ex hoc iure Archiepiſcopi dixerunt Domini probari etiam ius Capituli, quia licèt Capitulum non diceretur
6 † habere eamdem aſſiſtentiam iure proprio, prout illam habebat Archiepiſcopus, tamen poterat idem venire ex iuribus eiuſdem Archiepiſcopi ratione adminiſtrationis, quam gerebat bonorum Archiepiſcopatus,
7 † *vt fuit dictum in Oſcen. decimarum della Pedia* 25. *Martij* 1564. *coram Rubeo, & in Pacen. decimarum* 21. *Iunij* 1604. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano inter impreſſas deciſ.* 187. Et ea quidem adminiſtratio non ſolùm viſa fuit probari ex mandato dato eidem Capitulo ab Archiepiſcopo ad hanc cauſam proſequendam in quo cum
fuerit ab illo nominatus generalis adminiſtrator ceſſare † 8
videbatur difficultas, quæ fuit conſiderata *in d. cauſa Pacen. decimarum in alia deciſione facta ſub die* 5. *Decembr. anni* 1605. *coram eodem Reuerendiſſ. D. meo Decano* vt ſcilicet ex ſimplici mandato non cenſeretur Archiepiſco-
pus voluiſſe concedere dictam adminiſtrationem Capitu- 9
lo: ſed præterea fuit pro parte Capituli oſtenſa poſſeſſio actualis ſuper illo facto perceptionis harum decimarum.
† Nam datæ fuerunt plures locationes earumdem deci- 10
marum factæ, nomine ipſius Capituli poſt conſtitutam auctionem ſub haſta publica & voce Præconis, quæ locationes licèt regulariter non probent dominium aut
poſſeſſionem in præiudicium tertij, † *vt ſtatuitur in* 11
cap. inter dilectos. §. per inſtrumenta de fid. inſtr. Tamen viſæ fuerunt poſſe hanc fidem facere propter plura ad-
minicula quæ videbantur † in hoc caſu concurrere, vt 12
notat Felyn. *in eod. cap. inter dilectos, num.* 8. Gabr. *de locat. concluſ.* 4. *num.* 16. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 7. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rot. *deciſ.* 573. *nu.* 3. *par.* 2. *recent.* Ea vero adminicula colligebantur ex
pluribus ſolutionibus, † quæ oſtendebantur factæ occa- 13
ſione earumdem locationum ex atteſtatione calculatoris, & diſtributoris generalis earumdem decimarum, & demum ex teſtibus deponentibus non ſolùm de facto huius exactionis verùm de cauſa eiuſdem propter adminiſtrationem competentem Capitulo.

Neque viſæ fuerunt obſtare probationes, quæ datæ fuerunt in contrarium pro parte Ducis; Nam cum ad
dictum effectum † neceſſarius fuiſſet titulus priuilegij, 14
vel probatio immemorabilis cum fama eiuſdem priuilegij *iuxta notata per* Doctores *in cap. cum Apoſtolica de his quæ fiunt à Prælat. & ibi* Ioan. Andr. *num.* 9. Abb. *num.* 12. Butr. *num.* 17. & fuit pluries deciſum, vt apud Verall. *deciſ.* 242. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 215. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ. & in deciſ.* 193. *num.* 6. *par.* 2. *& deciſ.* 702. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* Non ſolùm non fuit probata exiſtentia d. tituli per illius exhibitionem, aut relationem ex fama, ſed viſa fuit impoſſibilis probatio immemorabilis, dum ſubducto tempore litis, quæ incepit ab anno 1565. non poterant reperiri Teſtes qui deponerent ab eo
† tempore de viſu additis in quolibet teſte annis puberta- 15
tis, qui etiam requirebantur, vt eorum depoſitio concluderet iuxta requiſita *per gloſſ. in cap.* 1. *de præſcript. in* 6. *& tradita per* Couar. *in cap. poſſeſſor* 2. *par. §.* 3. *num.* 7. *de reg. iur. lib.* 6. cuius probationis difficultatem ſæpiùs in hac materia conſiderauit, Rot. vt apud Verallum *deciſ* 71. *num.* 1. *par.* 2. *& in Abulen. decimarum* 10. *Martij* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & alijs relatis in vna Iſpalen. decimarum* 20. *Iunij* 1594. *coram Mantica*, quæ deciſio fuit facta contra authorem huius Ducis occaſione decimarum loci de Niebla.

Nec etiam viſa fuerunt obſtare, quæ dicebantur ſuper
qualitate earum decimarum, quod illæ eſſent debitæ † 16
Duci in recognitionem dominij ſiue ex cauſa tributi, quarum reſpectu ſicuti non poterat conſiderari aliqua Iuris reſiſtentia contra Ducem cum non participarent de aliquo Iure ſpirituali, ita neque poterat dici quod earum cauſa Ius aſſiſteret Capitolo, ſiuè Archiepiſcopo *argum. text. in cap. veſtra nobis* 2. *de locat.* & pluribus fundamentis comprobat Bald. *in conſ.* 419. *lib.* 1. *& tenuit* Rota *deciſ.* 313. *num.* 3. *par.* 1. *recent. & coram* Gregor.
deciſ. 404. *num.* 2. Etenim † temporalitas earumdem 17
decimarum deducebatur ex duplici fundamento; Et quia hoc videretur oſtendere cauſa propter quam illæ ſoluebantur, cum dicerentur conſiſtere non in ſolis fructibus pro
quibus propriè ſoluuntur † decimæ ſpirituales, *vt in* 18
cap. Nuncius *de decimis, cap. non eſt eod. tit.* Et quia hoc idem videbatur colligi ex depoſitionibus Teſtium, qui aſſerebant has decimas debitas fuiſſe Duci, etiam quod illæ ſoluendæ eſſent Capitulo: Sed non viſa fuerunt ea fundamenta comprobare hanc exceptionem Ducis; Et quantum attinet ad teſtes. Non poterant illi obſtare, propter nullitatem examinis, cum non ſolùm fuiſſent examinati ſine citatione partis, ſed etiam in loco quem Capitulum declarauerat ſibi ſuſpectum; Quod verò attinet ad cauſam ſolutionis non ideò poterant dici eædem decimæ temporales eò quia ſoluerentur etiam ex lateri-
bus, † cum pro ijs etiam lateribus debitæ Eccleſię eſ- 19
ſent decimę, & illæ conſiſterent non ſolùm in fructibus,

ſed

ſed etiam in omni opificio aut negociatione, *vt in cap. omnes, cap. quicumq. 16. qu. 7. cap. decimæ 16 quæſt. s. & notat ibi gloſſ. in verbo negotio*, Ioan. Andr. *in cap. peruenit num. 2. de decim.* Rebuff. *de decim. quæſt. 8. num. 19.* & de opificio ceræ, & mellis *eſt deciſ.* Mohedan. 2. *de decimis*, & de lapidicinijs loquitur Io. Andr. *in d. cap. peruenit ſub eodem num.* 2. Rebuff. *ead. quæſt. 8. num. 23.* & omnem difficultatem videbatur ſuſtuliſſe ipſemet Dux deducendo probationem immemorabilis cum eadem probatio non fuiſſet neceſſaria, niſi præſuppoſita ſpiritualitate earumdem decimarum.

Demùm non viſa fuit obſtare altera exceptio Ducis contra probationes factas à Capitulo, quod illæ non poſſent nocere tanquam factæ contra antiquum Ducem, cuius ipſe non erat ſucceſſor, cum eas decimas diceret ad ſe ſpectare non iure proprio, ſed ratione maioratus ex notatis *in l. ſæpè, ff. de re iudicat. & per* Alex. *ibi num. 125.* Achill. *dec. 5. eod. tit. & fuit dictum in Hiſpalen. Decimarum de Ayamonte 19. Ianuarij 1605. coram* Greg. *inter impreſſ. dec. 205. & in Miranden. vnionis 27. Iunij 1629. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*. Potuiſſet enim obſtare ea exceptio, ſi vel iura huius maioratus fuiſſent probata in perſona Ducis, vel ſuper ijs ſolis probationibus fundata eſſet intentio Capituli: Cum verò probationes datæ pro parte Ducis non ſolùm non concluderent pertinentiam harum decimarum ratione maioratus, ſed neque ex aliquo alio iure deficiente fundamento probationis immemorabilis, ſatis eſſe poterat Capitulo ſola aſſiſtentia; qua babebat ex diſpoſitione iuris communis, quando etiam ſuubſteret exceptio, quæ afferebatur contra eaſdem probationes.

Et ita &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Peruſina Laudi.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Actiones inter cohæredes, pro parte, qua quis eſt hæres ipſo iure ſcinduntur. Via executiua, ſi cedenti competebat, ceſſionario etiam competere debet.

SVMMARIVM.

1 *Actiones inter hæredes ipſo iure ſcinduntur.*
2 *Actiones inter cohæredes, pro ea parte, qua quis eſt hæres, & num. 5.*
3 *Ceſſionario competit via executiua, ſi cedenti competebat.*
4 *Obligationis Cameralis beneficium ob ceſſionem, tranſit in ipſum ceſſionarium.*
6 *Poſſeſſio vera alicuius recogniti in dominium probatur, ſi ei reſpandeatur de fructibus.*
7 *Bonorum deſcriptio in inuentario probat poſſeſſionem defuncti, contra ipſos inuentarium conficientes.*
8 *Actus præſumuntur geſti, vigore tituli, ſeu tractatus præambuli.*
9 *Exceptia illiquida, & requirens altiorem indaginem non poteſt retardare ſolutionem crediti liquidi, & num. 10*

DECISIO XXIII.

ITERVM * Domini vtraque parte informante dixerunt contra Ioannis Antonij hæredes relaxandum eſſe mandatum executiuum pro reſtitutione medietatis fructuum cenſus, quos Ioſephus cohæres integrè ſoluit Collegio creditori, & conſequenter perſiſtendum eſſe in deciſis ſub die 3. Iulij præteriti, quoniam conſtat Marcellum dicti cenſus impoſitorem hæredes ſuos cum reciproca inter eos ſubſtitutione inſtituiſſe Ioannem Baptiſtam, Ludouicum, & Ioannem Antonium fratres, ex quibus Ludouicus nulla relicta ex ſe prole obijt, & Ioanni Baptiſtæ ſucceſſit Ioſephus, qui reportata iurium ceſſione ſoluit vt ſupra terminos cenſus, & ideo poſt reſtitutam dicto Ioanni Antonio medietatem portionis hæreditatis Ludouici defuncti, rectè petit ſibi reſtitui fructus cenſus ſolutos pro huiuſmodi medietate, ac pro alia portione ex dicta Marcelli hæreditate eidem Ioanni Antonio obuenta, cum † inter hæredes ipſo iure ſcindantur 1 actiones Bart. *in l. cui fundus, num. 4. ff. de condit. & demonſtr. & in l. 4. §. Cato num. 6. ff. de verb. oblig.* Bald. *conſ. 194. vol. 4.* Palador. *rer. quotid. l. 2. cap. fin. 4. par. §. 1. num. 11.* & dantur † pro ea parte, qua quis eſt hæ- 2 res *l. 2. vbi* Salyc. *C. de hæred. act.* Bart. *in l. frater, num. 40. d. tit. ff. de verb. oblig.*

Eidemque Ioſepho ad dictorum fructuum conſecutionem competit via executiua, † quæ ante ceſſionem com- 3 petebat Collegio, idque vigore obligationis Cameralis † 4 cuius beneficium, vi ceſſionis, fuit translatum in ipſum ceſſionarium Bart. *in l. 5. num. 22. ff. de act. & oblig.* Galleſ. *de oblig. camer. quæſt. 5. num. 7.* & in his terminis Rota *in Romana Cenſus 55. Nouembris 1627. coram R. P. D. meo Merlino.*

Non obſtat, quod ex concordia inter dictos Ioannem Antonium, & Ioſephum inita in qua habetur quod Ioſephus teneatur alteri tradere medietatem bonorum, quæ de Marcelli hæreditate Ludouico obuenerant, conſtet integram hæreditatem Ludouici eſſe penès Ioſephum, & ideo ipſum vti poſſeſſorem hæreditatis non modo Ioannis Baptiſtæ, ſed etiam Ludouici pro duabus, hæredes verò Ioannis Antonij pro vna † tantum portione hæredita- 5 tis Marcelli condemnandos eſſe ad fructus de quibus agitur. Quoniam Teſtes probant poſt laudum latum vigore dictæ concordiæ fuiſſe à Ioſepho tranſmiſſas Ioanni Antonio claues prædiorum Miraldoli, ac Pontis S. Ioannis, de quibus in Concordia tanquam de bonis pro medietate inter ipſos diuidendis fit mentio, & ab eo tempore Colonos, ita mandante Ioſepho, recognouiſſe, ipſum Ioann. Antonium vti Dominum dd. bonorum, eique reſpondiſſe de fructibus pro medietate, quæ omnia probant veram ipſius † Domini recogniti poſſeſſionem Af- 6 flict. *dec. 335. num. 4.* vbi allegat. Innoc. *in cap. cum veniſſent num. 7. de reſt. in integr.* cui probationi ſuffragatur deſcriptio eorumdem bonorum, quæ habetur in Inuentario hæreditatis ipſius Ioann. Antonij aditæ per Franciſcum, & alios illius filios, ac hæredes, & probat † poſſeſſionem patris defuncti contra ipſos Inuenta- 7 rium conficientes Ror. *dec. 387. num. 2. par. 1. recent. & in Romana donationis de Capranica 26. Iunij 1628. coram Reuerendiſſimo D. Vrgellen.*

Cum verò ſupradicta clauium conſignatio in aliam cauſam vel de alijs bonis, quam quæ continentur in concordia non probetur facta, rectè intrat præſumptio quod actus † huiuſmodi conſignationis, & ſubſecuta poſſeſ- 8 ſio referantur ad titulum præcedentis Concordiæ, ſiue tractatus *l. 2. C. de acquir. poſſ. l. quædam cum gloſ. final. ff. de rei vendic.* Bald. *conſ. 10. num. 7 vol. 5.* Alciat. *reg 2. præſumpt. 24. num. 1.* Rota *dec. 549. num 50. par. 5. diuerſ.* non autem ad Maioratum, qui vt in eadem Concordia maiori natu ſeu ipſum maioratum cupienti non debetur niſi alijs cohæredibus per eum tradita in bonis liberis æquiualenti quantitate, cuius tamen traditionis adimplementum non probatur, & cum non contineat maiorem Ioannis Aotonij vtilitatem non præſumitur.

Neque relaxationem dicti mandati executiui retardare poteſt reſtitutio fructuum, quos Ioſephus antequam d. bonorum medietatem conſignaret exegit, quia cum conſtet huiuſmodi fructus fuiſſe liquidatos in ſumma ſcutorum 55. & dicti hæredes Ioannis Antonij in longe maiori ſumma ſint debitores Ioſephi, vel erit locus compenſationi, vel ſi † nolint admittere d. liquidationem, 9 poterunt huiuſmodi fructus ſeruatis de iure ſeruandis liquidari, vel denique pro ſumma liquidata ea ratione petitum mandatum relaxari; quod † exceptio illiqui- 10 da, & requirens altiorem indaginem non poteſt retardare ſolutionem crediti liquidi Bald. *conſ. 152. in fin. vol. 3.* Lancellott. *de attent. part. 2. cap. 4. limit. 28. num. 1.* Gregor. XV. *dec. 552. num. 5.* neque impedire executionem obligationis Cameralis idem Grego. *dec. 220. in fin. & Zacch. poſt* Galleſ. *tract. de obligat. Cameral. dec. 42. num. 9. & dec. 155. num. 3.*

Et ita vtraque parte informante &c.

* *Fuit iam propoſita ſub die 3. Iulij 1634. coram eodem bo. me. Motmanno quam deciſionem vide infra in Additione prout in Indice poſito in eius fine.*

Infra

¶ *Infra in eadem cauſa habet alteram deciſionem ſub die Veneris 27. Aprilis 1635. coram eodem.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Dotis.

Die Veneris 2. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Dotis receptæ confeſſio facta pet maritum conſtante matrimonio, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, probat veram numerationem dotis, non ſolum contra ſe ipſum, ſed etiam contra eius creditores.

SVMMARIVM.

1 *Dos ſoluto matrimonio reddi debet.*

2 *Mariti confeſſio, de dote recepta conſtante matrimonio, præſumitur facta in fraudem donationis prohibitæ inter virum, & vxorem.*

3 *Sed iſta concluſio non procedit, quando plures concurrunt coniecturæ, & adminicula, ex quibus appareat dotem confeſſatam, verè ſolutam fuiſſe.*

4 *Matrimonia ſine dote regulariter non contrahuntur.*

5 *Dotis receptio, probatur ex confeſſione de recepto, quę ſtante præcedenti promiſſione, probat veram ſolutionem non ſolum contra ipſum maritum, ſed etiam contra creditores.*

6 *Apoca priuata, ſi non ſit trino teſte munita, videtur militare contra eam, ſuſpicio antidatę fallit num 7.*

8 *Confeſſio iurata dotis receptę probat veram numerationem.*

9 *Dotis ſolutio, ſi probetur in parte vera, in totum vera præſumitur.*

10 *Referens quando probet ſine relato.*

11 *Maritus, ſi præſtet alimenta vxori inducit coniecturam ſolutionis dotis.*

12 *Alimenta non tenetur maritus præſtare vxori, quæ dotem non ſoluit.*

13 *à Sententia, ſi quis non appellauit cenſetur illi acquieuiſſe.*

14 *Confeſſione propria, nulla eſt maior probatio.*

15 *Dotis receptæ confeſſio præſumitur vera ſi ſit ſatis veriſimilis, & congrua.*

16 *Pater non eſt veriſimile, quod vni ex filiabus conſtituerit longè notabilem dotem, & alteri nihil dare voluerit.*

17 *Dotes, vt plurimum non inueſtiuntur.*
Maritus ad inueſtiendum dotem non tenetur. num. 17.

18 *Dotis confeſſio non dicitur facta à marito dum proximus eſt decoctioni, & ſic in fraudem, ſi poſt 4. annos decoxit, vide num. 19.*

20 *Præſumptiones vrgentiores, & fortiores elidunt leuiores.*

21 *Bona obnoxia pro reſtitutione dotis non poſſunt exequutioni demandari in præiudicium ipſius vxoris.*

22 *in Neceſſitate, quis non poteſt, ſi rem habeat pretio æſtimabilem.*

23 *Licentia data à Teſtatore alienandi bona in caſu maximæ neceſſitatis intelligitur de neceſſitate fatali, vel naturali, non autem de voluntaria.*

24 *Neceſſitas voluntaria dicitur illa, in quam, quis voluntariè ſe coniecit.*

25 *Prodigalitatis actus, ſi ſint cauſa vt oriatur neceſſitas, priuant hæredem facultate alienandi, ſibi à Teſtatore conceſſa in caſu maximæ neceſſitatis.*

26 *Taciturnitas Iuris tertij vitiat reſcriptum, & illud ſubreptitium reddit.*

DECISIO XXIV.

PROPOSITIO à me dubio ſub die 20. Maij præteriti anni * An D. Laurę de Creſcentijs deberetur dos, & alimenta, itaut decreta Eminentiſſimi Vicarij emanata ad inſtantiam Maximiliani, & Marij Caffarelli pro alienatione bonorum fideicommiſſi quondam Bernardini Caffarelli; eſſent reuocanda, fuit dictum dotem deberi, & decreta obtenta ad inſtantiam Marij eſſe reuocanda: Hodie iterum propoſita cauſa ſuper reſolutis Domini ſteterunt in deciſis.

Si quidem quoad primam partem deciſionis, in qua firmatur D. Laurę deberi dotem res viſa fuit clara, quia de illius ſolutione in ſumma ſcutorum decem millium apparet ex publico Inſtrumento quietantię factę per dictum Maximilianum eius Virum de anno 1601. in quo idem Maximilianus promiſit dictam dotem reſtituere in omnem euentum reſtitutionis tàm conſtante, quàm ſoluto matrimonio, vndè eo † ſoluto per obitum eiuſdem Maximiliani abſque filijs ex dicta Laura factus fuit locus reſtitutioni dictę dotis iuxta *tex. in l. prima, ff. ſolut. matr. l. vnica, §. cum autem. C. de rei vxor. act.* cum alijs in deciſione allegatis. 1

Nec hodie obſtare viſum fuit, quod dictum Inſtrumentum contineat ſolam confeſſionem de recepto, quę vti facta conſtante matrimonio non videatur probare veram ſolutionem, nec etiam in prę iudicium Mariti confitentis, † cum prę ſumatur facta in fraudem donationis prohibitę inter virum, & vxorem iuxta doctrin. Bart. *in l. 2. §. creditam ſub num. 5. ff. ſi cert. pet.* Ioan. Andr. *in addit. ad ſpeculat. tit. de donat. inter vir. & vxor.* Soec. *in dicta l. 1. num. 101. ff. ſolut. matr.* Caſtr. *conſ. 86. num. 1. l. 2.* Alex. *conſ. 46. num. 6. l. 1.* Menoch. *de preſumpt. preſumpt. 12. num. 57. & ſeqq.* Maſcard. *de probat. concl. 362. num. 1.* Marcicott. *var. reſol. l. 1. cap. 8. num. 1.* Rot. *dec. 468. num. 1. l. 3. part. 3. diuerſ. & dec. 683. num. 2. part. 2. recent. & alibi.* 2

Nam dicta concluſio non procedit quando (prout hic) plures concurrunt coniecturę, & adminicula † ex quibus apparet dotem confeſſatam verè ſolutam fuiſſe Bald. *in l. vnica, C. de priuil. dotal.* Soccin. *conſ. 82. col. 2. & conſ. 122. col. 4. poſt med. l. 4.* Dec. *conſ. 538. col 3. circa med.* Aym. *conſ. 40. num. 4.* Bero *conſ. 60. num. 43. l. 2.* Rot. coram S. me. Greg. XV. *dec. 62 num. 2.* 3

In pręſenti autem caſu vltra generalem coniecturam, quod matrimonia † ſine dote regulariter non contrahantur Campeg. *tract. de dot. art. vlt. qu. 57.* Natt. *conſ. 581. num. 5. & 15.* Purpurat. *conſ. 461. num. 10.* Surd. *conſ. 489. num. 12.* Rota *dec. 153. num. 3. part. 2. diuerſ. & coram S. me.* Greg XV. *dicta dec. 62. num. 3* Concurrit primo pręcedens promiſſio dictę dotis facta in Capitulis matrimonialibus vſque de anno 1591. ab Equite Octauiano Creſcentio patre dictę Laurę, & in Inſtrumento dictę quietantię regiſtrata, quo caſu confeſſio ſubſequens Mariti probat veram ſolutionem non ſolum contra ipſum confitentem, ſed etiam contra Creditores excipientes de non ſolutione dotis, † quia prę ſumitur facta potius animo liberandi promiſſionem dotis, quam animo fraudandi Cyn. Salyc. *& alij in l. contractibus, §. ſed quoniam, C. de non numerat. pecun.* Bald. Nouell. *in repetit. contr. opin. l. 3. tit. de donat. inter vir. & vxor. concl. 4. num. 2.* Menoch. *præſumpt. 12. num. 13.* Maſcard. *de probat. concl. 362. num. 20.* Afflict. *dec. 402. num. 2.* Ioſeph. Ludou. *dec. 66. num. 25.* Greg. *dicta dec. 63. num. 4. & 491. num. 7.* 4 5

Nec obſtat, quòd de dicta promiſſione non conſtet niſi ex apoca priuata, † quę cum non ſit trino teſte munita videtur militare contra eam ſuſpicio antidatę iuxta *text. in l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* Nam dicta ſuſpicio tollitur ex multis coniecturis, & adminiculis, & Primò ex Indulto poſtmodum obtento per dictum Equitem Octauianum de eodem anno 1591. à Greg. XIV. pro derogatione † Conſtitutionis Sixti V. ſuper exceſſiuis dotibus, in quo Conſtitutio, & promiſſio dictę dotis expreſſe narrata fuerunt, Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 951. num. 5. verſ. adminiculum*, & fuit dictum *in Rauennaten. pecuniaria 6. Nouembris 1624. coram R. P. D. meo Merlino, & in Romana Anterioritatis 20. Decembr. 1628. coram me.* Secundò quia Maximilianus promiſit cum iuramento dictam dotem confeſſatam reſtituere in omnem caſum reſtitutionis, tàm conſtante, quàm ſoluto matrimonio, quo caſu † confeſſio dotis receptę probat veram numerationem Art. *conſ. 74. num. 7.* Dec. *conſ. 202. num. 6. verſ. nec obſtat*, Bald. Nouell. *dicto tract. de dot. in princip. col. 5. verſ. nec obſtat, & in repetit. dict. l. 1. nu. 198. & 203. ff. ſolut. matr.* Gabr. *dicto tit. de donat. concluſ. 3. num. 4. & 5.* Surd. *dicto conſ. 489 num. 16. verſ. quinto concurrit*, Ioſeph. Ludou. *d. dec. 66. num. 11.* Tertiò quia de anno 1592. cum effectu recepit ſcuta 1500. pro 6 7 8

finali

Digitized by Google

finali ſolutione dictę dotis, vt conſtat ex partitis formiter
extractis ex libro Banchi de Caualcantibus in eodem Inſtru-
9 mento dictę quietantię enunciatis; Vnde cum † ſolutio
dictę dotis probetur in parte vera, in totum vera pręſumi-
tur *gloſ. & Doct. in d. l. 2. C. de non numerat. pecun.* Soccin.
Sen. *d. conſ.* 82. *col.* 3. *l.* 3. Aym. *conſ.* 152. *num.* 6. *in fin.*
Rota *dec.* 347. *num.* 26. *& dec.* 124. *num.* 4. *part.* 2. *recent.*
Gregor. XV. *d. dec.* 62. *num.* 8. & fuit dictum *in Veliter-
na dotis* 21. *Maij* 1621. *coram Manzanedo*, *& in Romana
legati, ſeu dotis* 19. *Ianuarij pręteriti coram me*. Nec ob-
ſtat, quod Maximilianus in quietantia ſe retulerit ad par-
titas Banchi, ex quibus partitis prętenditur non probari in-
tegra ſolutio. Nam vltra, quod ſolutio cantat pro reſiduo,
& finali ſolutione fuit reſponſum, quod quietantia vltra
relationem continet actum certum, & habet orationem
perfectam, tàm circa tempus, quàm circa ſubſtantiam,
10 & quantitatem exactę ſub verbis † diſpoſitiuis quo caſu re-
ferens probat etiam ſine relato Surd. *conſ.* 540. *nu.* 4. Seraph.
dec. 1083. *n.* 4. Quartò quia ne dùm poſt dictam confeſſionem
11 dictam Lauram eius vxorem penès ſe retinuit, eique † diù
alimenta pręſtitit, quam coniecturam iunctis alijs pondera-
tis alias Rota *ad hunc effectum, & ſignanter coram S. me.*
Gregor. XV. *d. dec.* 62. *num.* 5. *& in pręcitata Romana Legati,
ſeu dotis coram me*. Verùm etiam dicta Laura iudicialiter
egit contra ipſum Maximilianum poſt illius decoctionem
pro dictorum alimentorum pręſtatione, ac pro illis man-
datum obtiouit, citatis illius Creditoribus, & dicto Mario,
12 quæ quidem alimenta Maximilianus, ſi dotem non † re-
cepiſſet, pręſtare non tenebatur, vt per gloſ. Cyn. & alios
in l. quod vxorem, C. de negoc. geſt. Bald. *in l. fin. C. ad Velle-
ian.* Surd. *de alim. tit.* 7. *qu.* 17. *n.* 1. *& d. conſ.* 489. *n.* 10. Quintò
quia eadem Laura obtinuit ab A. C. ſimile mandatum pro
aſſecuratione dictę dotis citatis pariter creditoribus mariti,
ac dicto Mario qui à dictis mandatis relaxatis vſque ab an-
13 nis 1606. & 1607. non appellarunt, † adeo vt cenſeantur il-
lis acquieuiſſe ad *tradit. per* Bald. *in l. ſi vt proponis num.* 1. *&
2. C. de nupt. & in l. qui ſatis dare num.* 3. *de fideiuſſ.*

Hic accedit propria confeſſio eiuſdem Marij, qui in preci-
bus de anno 1624. Sanctiſſ. porrectis faſſus fuit dictam Lau-
ram eſſe creditricem Maximiliani viri occaſione ſuę dotis,
14 & pro illa mandata exequotiua obtiouiſſe qua † confeſſione
nulla maior probatio ad *l. cum te, C. de probat.* Demum acce-
dit qualitas, & dignitas perſonarum cuiuſque coniugis qui-
bus attentis dicta dos ſcutorum decem millium ſatis veriſi-
15 milis, & congrua viſa fuit quo caſu † confeſſio receptę do-
tis vera pręſumitur. Tiraq. *in l. ſi vnquam verb. donatione
largitus, num.* 101. *C. de reuoc. donat.* Maſcard. *de probat. d. con-
cl.* 362. *num.* 18. *in fin.* Surd. *dicto conſ.* 489. *num.* 14. *verſ. accedit*
4. Ioſeph. Ludou. *d. dec.* 66. *num.* 24. *circa med.* & fuit dictum *in
Ferrarien. dotis* 2. *Iunij* 1627. *coram Manzanedo.*

Pręſertim quia Eques Octauianus pater dictę Laurę de-
dit dotem ſcutorum vigintiquinque millium Hieronymę
alteri eius filię, vt conſtat ex *dec.* 294. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Vn-
16 de veriſimile non eſt † patrem vni ex filiabus dotem ſcuto-
rum vigintiquinque millium dediſſe, alteri vero nihil dare
voluiſſe, prout etiam conſiderauit Rot. *in d. Ferrarien. dotis
coram Manzanedo.*

Nec obſtant coniecturę ex aduerſo ponderatę ad infrin-
gendam veritatem dictę ſolutionis, & Primò non obſtat co-
niectura deſumpta ex eo quòd Maximilianus dictam do-
tem ſcutorum decem millium non inueſtiuerit, prout eam
veriſimiliter inueſtiuiſſet, ſi vere recepiſſet; Nam vt pluri-
17 mum dotes non inueſtiuntur, † nec maritus ad huiuſmodi
Inueſtimentum de Iure tenetur *tot. tit. C. ne fideiuſſ. dot. dent.*
& latè fuit dictum *in Romana dotis de Ruinis* 3. *Decembris*
1632. *coram me.*

Similiter non obſtat ſecunda deſumpta ex eo, quod Maxi-
milianus de tempore dictę confeſſionis erat magno ęre alie-
no grauatus, ac proximus decoctioni. Tùm quia dicta deco-
18 ctio ſuperuenit quadriennio † poſt dictam confeſſionem, vt
conſtat ex Congregatione facta ab eius creditoribus de anno
1606. Summario reſponſionis num. 1. Tùm etiam quia ſuffi-
19 cit † quod aliunde conſtet de veritate ſolutionis.

Tertia verò deſumpta ex eo, quod ſolutio dictę dotis in
ſumma ſcutorum 3000. appareat facta ante tempus deſti-
natę ſolutionis non ſubſiſtit in facto, quia ſolutio dictę ſum-
mę non erat facienda poſt biennium (vt ſupponebatur) ſed
infra biennium, vnde ſolutio facta hoc medio tempore non
fuit ante, ſed infra tempus deſtinatę ſolutionis.

Et quidem dictę coniecturæ eò minus veniunt attenden-
dę, quia verſamur in confeſſione pluribus, & quidem vrgen-
tibus coniecturis, & adminiculis comprobata, vt ſupra oſten-
ſum fuit, pręſumptiones autem, † quę ſtant pro veritate con- 20
feſſionis, pręualent alijs, quę pro ſimulatione ponderan-
tur Greg. XV. *d. dec.* 62. *num.* 11.

Quo verò ad ſecundam partem deciſionis, in qua firmatur
decreta obtenta ad inſtantiam Marij eſſe reuocanda, adhuc
eius fundamentum ſubſiſtere viſum fuit; Si quidem reſcri-
ptum Sanctiſſ. cuius vigore dicta decreta emanarunt, fuit
ſubreptitiè obtentum, ex quo Marius narrauit Papę ſe eſſe
in maxima neceſſitate conſtitutum, nec habere bona libera,
ex quibus ſuis pręrenſis neceſſitatibus ſatisfacere poſſet, &
tamen conſtat ipſum de eo tempore habuiſſe annua ſcuta
360. ſibi aſſignata ſuper Palatio pro credito dotis maternę
ſcutorum 9000. vt in deciſione firmatur; Vnde decreta pro
alienatione bonorum dicti fideicommiſſi non poterant exe-
qutioni demandari in † pręiudicium ipſius Laurę, cui dicta 21
bona erant obnoxia pro reſtitutione ſuę dotis; Oſaſch. *dec.
Pedem.* 168. *num.* 10. Crauett. *conſ.* 296. *num.* 3. cum alijs in de-
ciſione allegatis.

Non obſtat, quod Marius de tempore gratię careret Pala-
tio, quod antea vendiderat, & careret etiam precio quod
emptor illi tunc ſoluere non tenebatur ſtante euictione eiuſ-
dem Palatij ſequuta contra ipſum emptorem in poſſeſſorio
ad inſtantiam Battinelli Marij creditoris in ſcutis 800.

Quia adhuc ſubreptio Dominis viſa fuit patens cum ni-
hilominus Marius remanſiſſet creditor pretij eiuſdem Pala-
tij quod conſequi debebat ab emptore ſtatim atque Batti-
nellus immiſſus ex fructibus eiuſdem domus, de dicto credi-
to ſcutorum 800. fuiſſet ſatisfactus, quod quidem creditum
cum eſſet pretio ęſtimabile, & per Marium vendi potuiſſet
vtique ceſſabat eius neceſſitas, & conſequenter intrat ſubre-
ptio, cum † dici non poſſit in neceſſitate is, qui rem habet 22
pretio ęſtimabilem, vt firmauit, Rota *in Romana prętenſę
dotis* 2. *Decembris* 1633. *coram R. P. D. meo Motmanno.*

Secundò fuit reſponſum, quòd etiamſi Marius de tempore
gratię fuiſſet in neceſſitate, adhuc gratia fuit ſubreptitia,
quia non narrauit Papę qualitatem neceſſitatis an ſcilicet
neceſſitas eſſet fatalis, vel naturalis, aut voluntaria; pro-
ut erat neceſsè exprimere: nam licentia † data à Teſtatore 23
alienandi in caſu maximę neceſſitatis, intelligitur de ne-
ceſſitate fatali, vel naturali, non autem de voluntaria, in
quam † quis voluntariè ſe coniecit Bald. *conſ.* 20. *l.* 2. Cra- 24
uett. *in reſponſ. pro genero num.* 23. *cum plurib. ſeqq. &
num.* 94. *&* 486. *verſ. idem in ſpecie* Menoch. *de arbitr.
Iudic. caſ.* 181. *num.* 31. 32. *&* 38. *l.* 2. *cent.* 2. Oſaſch. *dec. Pedem.*
168. *per totam.*

Quòd autem neceſſitas Marij fuerit voluntaria ex eo de-
ducitur quòd debita, pro quibus ſoluendis Papæ ſupplica-
uit, fuerunt contracta nulla præcedente neceſſitate fata-
li, vel naturali, & ex eo quod poſt ſuſceptum terminum
coram A. C. ad illa ſoluen. per paucos dies, antequam la-
beretur, exegit creditum ſcutorum 500. quam ſummam
erogare poterat in extinctionem illius debiti, ſeu maioris
partis, & ſe eximere ab illa neceſſitate, quod non ſolum
non fecit, ſed vt in maiori neceſſitate ſe conſtitueret, con-
donauit eidem ſuo debitori aliud creditum ſcutorum 497.
ſibi debitum, pro fructibus vnius Cenſus ſcutorum 1500.
ad ſe ſpectantibus, & vlterius eidem debitori ſortem prin-
cipalem eiuſdem Cenſus donatione inter viuos pura, &
mera liberalitate donauit, & pro euictione donatorum ſe
obligauit, qui actus † prodigalitatis ex quibus neceſſitas 25
orta fuit, priuarunt Marium facultate alienandi ſibi à
Teſtatore conceſſa in caſum maximæ neceſſitatis, vt in
puncto firmat Oſaſch. *dicta dec. Pedem.* 168. *num.* 6. *in fin.
& per totam.*

Deniqueclarior Dominis viſa fuit ſubreptio ex quo Ma-
rius non narrauit Papæ Ius hypothecæ, quod habebat D.
Laura ſuper dicto multiplico, quod ipſe non ignorabat,
nam taciturnitas † Iuris Tertij vitiat reſcriptum, & illud 26
ſubreptitium reddit Natt. *conſil.* 211. *ſub num.* 14. *in fin. &
ſeqq.* Gratian. *diſcept.* 730. *num.* 32. *&* 33. Oſaſch. *d. dec.* 168.
num. 10.

Et ita vtraque &c.

* *Vide eam infra in additione prout in Indice poſito in eius
fine.*

Digitized by Google

R. P. D. CARRILLO.

Meleuitana Antianitatis.

Die Lunæ 5. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Reus, efficitur actor in probanda exceptione, poſt quam actor fundauit ſuam intentionem itaut non ſufficit reo, vt obtineat, illam reddere turbidam. Verba dubia, ad quam perſonam ſint adaptanda, & qualiter etiam veniant interpretanda Militi Hieroſolymitano, quando currat antianitas.

SVMMARIVM.

1 *Actor, poſtquam fundauit intentionem ſuam, tunc reus in probanda ſua exceptione fit actor.*

2 *Reus tenetur concludenter probare ſuam exceptionem alias ſuccumbit.*

3 *Actor poſtquam fundauit intentionem ſuam concludenter, non ſufficit reo, illam reddere turbidam. num. 2.*

4 *Res quæ nunquam fuit in rerum natura, non eſt verum dicere, quod adſit.*

5 *Verbum, ſuum, eſt perſonale, denotans propriam perſonam.*

6 *Verba, quando ſunt ambigua referri debent ad perſonam, cui magis adaptantur.*

7 *Verba quando ſunt dubia interpertanda ſunt, ſecundùm ius commune, & ſtatuta locorum.*

8 *Antianitas Equiti Hieroſolymitano currit, à die ſolutionis paſſagij, & quando à d. die non currat. vide num. 11.*

9 *Facultatem aliquid faciendi, ſi quis minimè habeat, ſi id faciat non præiudicat.*

10 *Res, quæ nunquam fuit in rerum natura, dari non poteſt illius approbatio.*

11 *Renunciatio in dubio non præſumitur.*

DECISIO XXV.

DOMINI ſteterunt in deciſis ſub die 12. Februarij præteriti, nempe Antianitatem Domini Equitis Ludouici numerandam eſſe à die ſolutionis paſſagij ſecundum Statutum Religionis Hieroſolymitanæ XV. de com. Theſ. ex rationibus, & fundamentis adductis in deciſione, & quia hodie D. Ferdinandus, & conſortes concludenter non probant ſuas exceptiones in qui-
5 bus ſe ſundant pro vt probare tenentur; nam † poſtquam actor ſuam ſundauit intentionem vt fecit D. Ludouicus in hoc caſu, tunc reus, qui in probanda exceptione ſit actor *ex l. 1. vbi* Bart. *ff. de except.* Debet quoque
2 concludenter probare ſuam exceptionem alias † ſuccumbit ita vt non ſufficiat illam reddere turbidam Seraph. *dec. 524. num. 1.* Rot. *dec. 190. num. 2. par. 2. diuerſ.* Mant. *dec. 274. num. 4.*

In præſenti autem prædictus Ferdinandus duas exceptiones in quibus ſe fundat non probat. Prima enim exceptio, quòd primæ probationes fuerint ab omnibus reprobatæ diluitur ex rationibus adductis in dicta deciſione, & etiam quia prædicta reprobatio nunquam fuit in rerum natura, cum deficiat decretum reprobationis Capituli prouincialis, quia vt benè aduerterunt Domini locus in quo fieri debebat decretum reprobationis fuit relictus in Albo vt in proceſſu fol. 25. & 26. Et ideò ſi ex
3 oculari inſpectione non conſtat † de tali decreto; non eſt verum dicere quòd adſit reprobatio dum illa aliunde non probatur, & cum Commiſſarij, ſeu deputati ad probationes non haberent facultatem approbandi, nec reprobandi: quia talis facultas conceditur Capitulo Prouinciali ex ordinatione capitulari de *conſ. l. 7. num. 14.* & poſtea Prioratui vt in ordinatione *cap. 17. de conſ. num. 17.* & in caſu contradictionis Conſilio Ordinario cui præeſt Magnus Magiſter vt in Statut. 26. de conſ. tantummodo potuerunt contradicere prout fecerunt, & relationem facere de prædictis probationibus ex eadem Conſt. 14.

Secunda autem exceptio, quòd ſecundæ probationes fuerint admiſſæ ea conditione, vt antianitas curreret à die illarum præſentationis in Conuentu factæ de anno 1612. omnino tollitur ex verbis decreti admiſſionis, ibi, *quòd currat ei eius antianitas à die illius præſentationis,* Vnde conſtat quòd illa verba *currat Antianitas à die illius præſentationis*, non dicunt cum probationibus, & ideo cum poſſint intelligi à die præſentationis ſuæ perſonæ in Conuentu ſine probationibus, quę fuit de anno 1608. quo tempore ei tabulæ fuerunt aſſignatæ, & ſoluit paſſagium, conſequenter dicendum eſt intelligenda eſſe de præſentatione perſonæ in Conuentu non autem de præſentatione probationum.

Quod apertius explicatur ex verbis Hiſpanicis *des del dia de ſu preſentacion* quibus dictum decretum conceptum fuit, licet poſtea in Latino ſermone traductum fuerit, quæ verba *de ſu preſentacion* propriè intelliguntur de præſentatione ſuæ perſonæ cum verbum † *ſuum* 4
ſit perſonale denotans propriam perſonam ipſius Equitis Grauett. *conſ. 929. num. 21.* Menoch. *conſ. 328 num. 14.* Seraph. *dec. 1337. num. 4.* & quando verba eſſent ambigua referri deberent ad † perſonam D. Ludouici cui 5
magis adaptantur Natt. *conſ. 508. num. 24. l. 2.* Gabr. *conſ 56 num. 12. l. 2.* & interpretanda eſſent ſecundum Ius commune, † & Statuta eiuſdem Religionis Bart. 6
in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iur. Morl. *tit. 5. quæſt. 5. num. 17.* Quæ diſponunt Antianitatem numerandam eſſe † à die ſolutionis paſſagij, & ſic à tempore ſuæ præ- 7
ſentationis in Conuentu, non autem à tempore præſentationis ſuarum probationum in Prioratu de quibus verbum *ſuum* non poteſt intelligi ex ſuper allegatis.

Et ceſſat difficultas, quia licet D. Ludouicus admiſſus fuiſſet ea conditione, vt curret Antianitas à die præſentationis ſuarum probationum: tamen ei non obſtaret prædicta conditio, quia fuit appoſita à Commiſſarijs, & deputatis, quia cum † non haberent facul- 8
tatem approbandi, nec reprobandi vt ſupra dixi non poterant imponere dictam conditionem, nec præiudicare Statuto dictæ Religionis numeranti Antianitatem à die ſolutionis paſſagij.

Nec obſtat, quòd D. Ludouicus viſus fuerit renunciaſſe Statuto prædicto ex eo quod acquieuerit decreto reprobationis, & conditioni numerandæ Antianitatis à tempore pręſentationis, quia primùm obiectum tollitur ex ſupradictis cum † dictum decretum nunquam fuerit 9
in rerum natura, vnde dari non poteſt illius approbatio, & licèt adeſſet non valeret ex defectu poteſtatis approbandi, vel reprobandi: ſecundum verò obiectum ceſſat etiam, tum quia dicta conditio numerandi Antianitatem à tempore præſentationis poteſt intelligi de præſentatione ſuę perſonę in Conuentu, quę fuit de anno 1608. vt ſupra dictum eſt, & ſic acceptatio dictę conditionis in hoc caſu D. Ludouico non noceret, ſed potius prodeſſet, tum etiam quia quando dicta conditio eſſet intelligenda de pręſentatione probationum de anno 1612. tamen non conſtaret dictam conditionem fuiſſe per D. Ludouicum expreſsè acceptatam prout requireretur ad hoc vt poſſet dici renun- 10
ciatum dicto Statuto, cum † eius renunciatio in dubio non pręſumatur Alex. *conſ. 33. col. 4. l. 5.* Decian *conſ. 452. num. 24.* Surd. *conſ. 431. num. 1.* Et tollitur omnis difficultas cum poſtea pędictus Ludouicus fuerit admiſſus in Prioratu Summ. num. 3. & deinde ſine vlla conditione vnanimiter, & indiſtinctè vigore primarum, & ſecundarum probationum in Conſilio Ordinario Summ. num 4. ibi, *Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Magnus Magiſter, & ven. Conſilium in contumaciam contradicentium cum Scrutino ballotarum nemine diſcrepante dictas probationes admiſerunt pro bonis, & validis ac pro talibus haberi, & admitti mandauerunt.*

Denique non obſtat, quòd quando ſolutum fuit paſſagium poſt motam litem ſuper † Antianitate illa non currit 11
à die ſolutionis ex dicto Statuto XV. quia ceſſat difficultas in pręſenti, cum lis non fuerit mota ante ſolutionem paſſagij, ſed longè poſtea, in quo caſu non intrat Statutum, vt conſtat ex verbis, ibi, *Ma non gli gionarà ſe pagherà doppo, che la lite ſarà cominciata.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 19. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Lunæ 5. Martij 1635.

A R G V M E N T V M.

Sententia contra ſententiam lata, ea contraria non reuocata, quando ſubſtineatur. Equites Hieroſolymitani non poſſunt obtinere aliquam Commendam, ſi de tempore ſmutitionis ſunt debitores Communis Ærarij, & quando hoc habeat locum declaratur, & an in hoc caſu admittatur compenſatio, & aliqua habes circa hanc materiam compenſationis.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Sententia contra ſententiam non tenet, niſi reuocata contraria.*

3 *Commiſſio, ſi habeat clauſulam, quam, & quas, iudex poteſt pronunciare prout in prima.*
Sententia, ſi feratur contra ſententiam, ea non reuocata, ſubſtinetur, ſi in commiſſione adeſt clauſula quam, & quas, num. 3.

4 *Statut. Religionis Hieroſolym. declarant incapaces, & inhabiles Milites ad obtinendas Commendas ſi ſint debitores Communis Ærarij.*

5 *Fidei Officialis in pertinentibus ad eius officium ſtandum eſt, & num. 11.*

6 *Credita liquida, & certa ſunt, quæ efficaciter ab inuitis extorqueri poſſunt.*

7 *Debitum litigioſum non eſt debitum, maximè ad inducendam pœnam caducitatis.*

8 *Inhabilitatis pœna tollitur ex qualibet cauſa colorata.*

9 *Interpretatio ea ſumenda eſt, per quam euitatur pœna.*

10 *Statutum, ſi mandet aliquid ſeueriſſimè obſeruari, ex hoc numquam cenſetur ſublata interpretatio legalis.*

12 *ad Capacitatis, vel incapacitatis effectus, quod tempus attendatur.*

13 *Compenſatio eſt facienda, cum illo debito eum quo poteſt eſſe cauſa inhabilitatis.*

14 *Compenſatio ad euitandam pœnam fit ipſo iure.*

15 *Compenſatio cenſetur inducta eum debitis antiquioribus.*

16 *Creditum liquidum, & certum, præſumitur compenſatum, cum debito pariter liquido, & certo.*

17 *Compenſatio regulariter præſumitur facta in cauſam duriorem.*

18 *Compenſatio regulariter non fit ipſo iure potius in vnam cauſam, quam in aliam; ſed fit debitore opponente, ſeu allegante.*

19 *Compenſare poteſt ipſe creditor ſuum creditum, cum debito ſibi benè viſo, etiam cum debito minus antiquo.*

20 *L. in poteſtate, ff. de ſolut. & alia iura hic allegata in quibus terminis loquantur.*

23 *Priuilegium exequendi, quando eſt conceſſum alicui perſonæ, non extenditur extra illam perſonam.*

24 *Dictio, de, eſt ſimilis dictioni. ex.*

25 *Dictio, ex, importat cauſam proximiorem, & immediatam.*

26 *Dictio, de, idem importat, quam propter.*

27 *Dictio, de, quando eſt coniuncta materiæ, denotat cauſam materialem immediatam.*

D E C I S I O X X V I.

DOMINI reſponderunt pro confirmatione ſententiæ Rotalis, per quam fuit pronunciatum, Commendam, de qua agitur eſſe adiudicandam Domino Equiti Re-
1 nato Cacciæ, quia ex reuolutione actorum viſum fuit † conſtare de eius validitate, & iuſtitia ex latè deductis in deciſione R. P. D. mei Merlini, * in qua benè remanet probata capacitas, & habilitas Domini Cacciæ, & viceuerſa incapacitas Equitis Grimaldi.

2 Non obſtat nullitas deducta contra † dictam ſententiam,
Deciſ. Recent. Pars VII.

ex quo in ea non fuit reuocata ſententia lata Melitæ, *l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ.* Caſſad. *dec. 1. num. 4. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* Quia, cum commiſſio habeat clauſulam (quam, & quas) Dominus meus † Merlinus benè po- 3
tuit, ſicut fecit, pronunciare prout in prima, nec opus erat reuocatione dictæ ſententiæ, Achil. *dec. 14. num. 1. & dec. 17. in fin. de reſcript.* Sarnen. *de infirm. reſign. qu. 34. num. 4.* Mohed. *dec. 6. de appell.*

Nec etiam obſtat, quòd non fuerint prorogata fatalia infra biennium, quia hoc tollitur ex facto, in quo iuſtificatur, Equitem Cacciam obtinuiſſe commiſſionem cum facultate prorogandi fatalia, & in integrum reſtituendi, prout de iure, illiuſque vigore fuiſſe obtentum ſolitum decrètum.

Minus obſtant ea, quæ deducuntur contra iuſtitiam, ſcilicet, Equitem Cacciam de tempore ſmutitionis fuiſſe debitorem communis Ærarij, † & propterea ei obſtare ſtatu- 4
ta Religionis *cap. 24. & 26. tit. de Ærar. & cap. 43. tit. de commend.* quæ declarant incapaces, & inhabiles ad obtinendas Commendas debitores communis Ærarij; quod quidem debitum informantes pro Equ. Grimaldo reſtringunt ad quatuor partitas, nempe ad partitam ſcutorum 25. debitam (vt prætenditur) occaſione ſpolij quon. Equitis Nibbiæ; & ad partitam ſcutorum decem prouenientem ex ſpolio Prioris Lamarræ; & ad alias duas partitas, vnam (videlicet) ſcutorum quinque debitam ab Eq. Caccia ſpolio q. Prioris Mazzinghi; & aliam ſcut. quatuor debitam pariter ſpolio q. Commendatoris Migliau, quæ partitæ in totum conſtituunt ſummam ſcutorum 44.

Sed ex huiuſmodi debitis non viſum fuit Dominis induci incapacitatem d. Equitis Cacciæ; Nam quoad debitum ſcutorum 25. proueniens ex ſpolio q. Eq. Nibbiæ, illud facilè tollitur, ex quo de tempore ſmutitionis Eq. Cacciæ non erat liquidum, nec iuſtificatum cum ſuper eo pendeat lis, vt patet ex fide Notarij officij ſpoliorum, ex qua apparet, litem ſuper dicto debito ſcut. 25. vertentem coram Commiſſarijs ſpoliorum adhuc ſub die 9. Auguſti 1632. &
ſic poſt ſmutitionem dicti † Equitis Cacciæ reperiri indeci- 5
ſam; quę quidem fides benè probat Adden. ad Greg. *dec. 214. ſub littera B.* Quapropter reſpectu iſtius partitę videntur non poſſe intrare ſtatuta Religionis, quę imponunt pęnam inhabilitatis, quia debent intelligi de creditis liquidis,
† & certis, quę efficaciter ab inuitis extorqueri poſſunt Soc- 6
cin. *in l. quibus diebus §. Dominus, num. 8. ff. de condit. & demonſtr.* Aret. *conſ. 93. num. 2. verſ. nec obſtat pręmiſſis, & num. ſeq.* Cephal. *conſ. 14. num. 8. cum ſeqq.* & propterea donec pendet lis ſuper iuſtitia huius crediti non poteſt dici,
quod dictus Eques Caccia ſit debitor, quia † debitum litigio- 7
ſum non eſt debitum, maximè ad inducendam pœnam in-
habilitatis, ad quem effectum quælibet † colorata cauſa 8
ſufficit Gabr. *concl. 8. tit. de crimin.* vbi plenè hanc concluſionem exornat.

Nec obſtat, quod præfatum debitum fuerit deſcriptum in libro communis Ærarij ſub die 14. Octobris 1630. & ſic non obſtet ſupradicta fides Notarij facta ſub die 19. Auguſti 1632. quia ſtante dicta lite, non potuit fieri deſcriptio, niſi de debito litigioſo, & ſemper vrget credulitas rationabilis in dicto Equite Caccia, quod illi non obſtaret, debitum, dum erat in controuerſiam per litem deductum; quę
† interpretatio videtur facienda maximè ad effectum eui- 9
tandi pœnam, Gabr. *vbi ſupr. concl. 8. tit. de crimin.* Put. *dec. 393. l. 2. in correct.*

Non obſtat, quod ſtatuta de debitis communis Ærarij ſint ſeueriſſimè interpretanda, vt in *cap. 20. tit. de Theſaur.*
Quia † nunquam propterea cenſetur excluſa interpretatio 10
legalis Rot. *dec. 686. num. 9. par. 1. diuerſ.* Put. *dec. 55. num. 5. lib. 3.*

Quoad partitam ſcutorum 10. prouenientem ex ſpolio Prioris Lamarræ, illa non videtur releuare, quia illud debitum fuit contractum de menſe Decembris 1631. de quo
tempore obijt dictus Prior, vt patet ex † fide Secretarij Re- 11
ligionis, quæ benè probat, vt fuit dictum *in Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Meleuitana Prioratus Nauarræ 18. Februarij, & 14. Iunij 1628. coram bon. mem. Card. Virili*, & ſic per ſex menſes poſt ſmutitionem dicti Equitis Cacciæ, quod tempus particulariter attenditur ad effectum habilitatis ex *Statut. cap. 43. de commend.* ibi (*al tempo della ſmutitione*) *& ex ſtatut. 26. de ærar.* ibi (*che il fratello, il quale al tempo, che ſi douerà fare la ſmutitione in lingua ſarà debitore &c.*) & de iure etiam
† attendi debet ad effectum capacitatis, vel incapacitatis, 12

Digitized by Google

cap. ei cui de prebend. n. 6. Felln. *in cap. eam te num.* 18. *verſ. fallit primo de reſcript.* Celſ. Hug. *conſ.* 69. *n.* 1. *verſ. prædictis non obſtantibus*, Rot. *deciſ.* 155. *n.* 4. *par.* 1. *recent.*

Quo verò ad alia duo debita prouenientia ex ſpolijs Prioris Mazzinghi, & Commendatoris Mighau, licèt illa pro parte Equ. Cacciæ non controuertantur, & dicantur facta ante Ipſius ſmutitionem, tamen non videntur habenda in conſideratione ad effectum inducendi incapacitatem in dicto Equite, quia benè iuſtificatur in facto, dictum Cacciam fuiſſe creditorem Religionis ex cauſa ſolidæ ſaltim in ſcutis 17. nempe pro ſcutis 11 per totum menſem Februarij 1631. & pro ſcutis ſex vſque ad diem 14. Iunij quo ſuit facta ſmutitio, quod non negatur pro parte Equitis Grimaldi, ſed ſolùm impugnatur creditum ipſius Cacciæ in maiori ſumma, nempè in ſcutis 83. & ita debet induci compenſatio debiti dicti
13 Equitis Cacciæ † cum dicto credito ad tollen. eius inhabilitatem, vt fuit dictum in *Elboren. Commendæ* 30. *Iunij* 1600. *coram Penia*, & quòd ad euitandam pœnam inducatur
14 † compenſatio ipſo iure tenent Socc. *in l. Iulianus n.* 9. *ff. de cond. & demon.* Gabr. *concl.* 7. *de iur. iur. num.* 9. & 10. Corbul. *de cauſ. priuat. ob can. non ſolut. limit.* 5. *n.* 1. Mant. *de contract. lib.* 22 *tit.* 27. *n.* 65. Soccin. *conſ.* 179. *n.* 4. *lib.* 2. & *conſ.* 99 *num.* 5. *verſ. hæc opinio eſt rationabilis*, & *vera lib.* 1. Rolan. *conſ.* 87. *num.* 28. *lib.* 1.

Nec dicatur, dictam compenſationem cenſeri inductam
15 cum alijs debitis antiquioribus † eiuſdem Equitis in eodem libro deſcriptis iuxta Text. *in l.* 1. *l. in his, vbi fideiuſſor, l. ſi ex pluribus.* §. *fin. ff. de ſolut.* Rot. *deciſ.* 113. *num.* 5. *verſ. aut ſaltem*, & *deciſ.* 679. *num.* 5. *par.* 1. *diuer.* Gregor. XV. *deciſ.* 521. *num.* 30.

Nam, omiſſo, an dicta debita ſint antiquiora, & an illa verè debeantur necne, fuit reſponſum dicta prætenſa debita antiquiora non eſſe de illis, de quibus loquitur Statutum 20. declaratum per *Statutum* 21. *de ſignif. verb.* ſed eſſe debita ex alijs cauſis, quæ non reddunt Equites incapaces ad aſſecutionem Commendarum, niſi poſtquam fuerint legitimè interpellati ad illorum ſolutionem, & per ſententiam condemnati, aut dicta debita confeſſi fuerint, vt expreſsè diſponitur in dicto *Statut.* 21. *de ſignif. verbor.* Vnde cum Eques Caccia non fuerit legitimè interpellatus ad ſolutionem prætenſorum debitorum antiquiorum, & per ſententiam condemnatus, nec eadem debita confeſſus fuerit, præſumitur
16 compenſaſſe ſuum creditum † liquidum, & certum ex cauſa ſoldeæ cum debitis ſpoliorum liquidis, & certis, & quę ipſum incapacem redderent ad Commendam, non autem cum alijs debitis incertis, & illiquidis, & quæ ipſum incapacem
17 reddere non poſſunt; cum † regulariter compenſatio cenſeatur facta in cauſam duriorem *d. l.* 1. & *d. l. ex pluribus. ff. de ſolut.* Ruin. *conſ* 136. *n.* 15. *lib.* 4. Alex. *conſ.* 39. *n.* 1. *lib.* 7.

Et in omnem euentum cum dictus Eques fuerit deſcriptus debitor ex diuerſis cauſis in vna pagina dicti libri, è regione autem eiuſdem paginæ fuerit deſcriptus creditor ex alijs cauſis, nec appareat dictum Equitem aliquid ſoluiſſe in extinctionem huius debiti ex cauſa ſpoliorum, nec partitas debiti, & crediti hinc inde deſcriptas ſolidatas fuiſſe, eſt in electione eiuſdem Equitis debitoris; In quam cauſa vult compenſare id, quod ſibi debetur, quia † compenſatio non
18 fit regulariter ipſo iure potiùs in vnam cauſam, quàm in aliam, ſed fit, debitore opponente, ſeu allegante, & ideo poteſt ipſe debitor compenſare ſuum creditum cum † debito ſi-
19 bi magis beneuiſo, etiam cum debito minus antiquo, vt eleganter firmat Imol. *in d. l.* 1. *col. fin. n.* 9. *verſ. tu adde ff. de ſolut. vbi ait*, *d. leg.* 1. & alia iura, quæ in contrarium allegari,
20 † habere locum non in compenſatione, ſed in ſolutione debiti ſimpliciter facta *idem* Imol. *in d. l. cum ex pluribus in fin. eod. tit. quem ſecuti ſunt* Alex. *conſ.* 85. *n.* 2. & 3. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 121. *n.* 43. *lib.* 2. Surd. *dec.* 112. *n.* 10. & 186. *n.* 7. Rot. Ianuen. *dec.* 16. *n.* 8.

Sed quatenùs etiam non intraret dicta compenſatio, prout illam omninò intrare Domini cenſuerunt, adhuc tamen non obſtarent iſta debita Equitis Cacciæ, quia Domini aduerterunt, quòd illa non ſunt de comprehenſis per d. Statutum *in cap.* 20. *de verbor. ſignific.* in quo diſponitur (*che dovunque ſi parla de dritti del Commune Teſoro, ſi deue intendere de' mortorij, de' Spogli, de' vacanti, reſponſioni, & impoſitioni, di penſione, di paſſaggi &c.* ſubdit cap. 21. *per ſimili dritti ſolamente non pagati, s'intendano i fratelli noſtri eſſer debitori in modo, che poſſono eſſer priuati delle Commende, & amminiſtrationi, che pretendono ſenza ſperanza di conſeguirne dell'altre, ma per altri debiti non s'intendano eſſer debitori per l'effetto ſudetto, ſe prima non ſaranno legitimamente ammoniti da Riceuitori, Procuratori &c.* Quia licèt iſta debita prouenerint ad Religionem occaſione ſpolij; attamen reſpectu Cacciæ non poſſunt dici debita contracta ex cauſa ſpolij, neque propter ſpolium, quia Eq. Caccia non erat debitor Equitum defunctorum ex cauſa ſpolij, vel propter ſpolium, & ideo quamuis per obitum dictorum Equitum
Caccia † fuerit effectus debitor Religionis ad tradita per Ro- 21
man. *conſ.* 142. nihilominùs, cùm Statutum loquatur de debito ex ſpolio, vel propter ſpolium, dici non poteſt, quòd iſta debita ſint talia, cum Statutum non conſideret id, quod
ſpolijs debetur, ſed † creditum principaliter debitum ex ſpo- 22
lio, vt benè ad propoſitum Roman. *conſ.* 38. *in princ.* vbi quod, quando priuilegium exequendi principaliter eſt con-
ceſſum perſonæ, non extenditur † extra illam perſonam; 23
quæ interpretatio videtur ſumenda ſi attendantur verba dicti ſtatuti, dum dicit, quòd incapacitas inducatur abſque alia monitione. quando quis eſt debitor (*de dritti*) quorum nomine inter alia intelliguntur (*de ſpogli de' morto-*
rij &c.) ponderando illam dictionem † (de,) quæ ſimi- 24
lis eſt dictioni (ex), quæ importat † cauſam proximiorem, 25
& immediatam iuxta Text. *in l.* 1. §. *fin. ff. de incend. ruin. & naufr. & in l. ex hoc iure ff. de iuſt. & iur.* Bald. *in l.* 1. *C. ſi ſeruus extero l.* 1. §. *nunc videamus. ff. de coniungen. cum emancipat. liber. & ibi* Bart. *in* §. *emancipatus*, & *in l. Prætor. ait*, §. *quod de fructibus nu.* 2. *ff. de bon. auct. iud. poſſ.* Iaſ. *in l. non dubium. num.* 24 *C. de legib.* Pariſ. *conſ.* 9. *num.* 44. *lib.* 2. Dec.
in rubr. ff. ſi cert. pet. eoque magis, quòd illa dictio † (de) 26
adiuncti ſpolijs poteſt etiam intelligi propter ſpolia, *l. vnic. C. quem ciuil. act. in princ.* ibi, de re familiari, quæ verba ibidem *gloſſ.* & *Doct.* exponunt. propter rem familiarem *l.* 4. *ff. de petit. hæred.* vnde Terent. *in Eunucho. Eſt quod nos amas de fiducia iſtac, ideſt propter fiduciam hanc*, & cum dicta
dictio † (de) ſit coniuncta materiæ, denotat cauſam ma- 27
terialem immediatum, Bart. *in l. ex arrali in princ. C. de act. empt.*

Ex quibus ſeqoitur, debita Iſta duo ſcut. 9. ſiue ſint de comprehenſis à Statuto, ſiue non ſint non poſſe præiudicare Cacciæ ad effectum conſequendi Commendam, de qoa agitur; quia ſi non ſunt, de comprehenſis, intrant proximè dicta, quod (ſcilicet) propter illa Caccia non fuit effectos inhabilis, & incapax; ſi verò comprehenduntur, & tunc Intrat compenſatio ex ſupra deductis.

Et ita vtraque parte informante ſuit reſolutum &c.

* *Vide infra hanc deciſionem in additione prout in Indice poſito in eius fine.*

R. P. D. MOTMANNO.

Fauentina Dotis.

Die Mercurij 14. *Martij* 1635.

ARGVMENTVM.

Donatio facta abſenti, ſi contineat onus, & obligationem, non præſumitur acceptata ſi à Donatario non ratificetur, & donec non ſequatur d. ratificatio ſtat in ſuſpenſo. Et quid ſi dicta donatio, ſit iuramento roborata.

SVMMARIVM.

1 *Donationis acceptationis præſumptio excluditur in abſente, ſi donatio non ſit ſimpliciter lucroſa, ſed mixta, cum inſit poſſibilitas damni.*

2 *Bona donata, ſi longè excedant onus impoſitum in exceſſu, donatio dicitur lucroſa.*

3 *Donationis acceptatio non præſumitur facta ab abſente, ex eo, quod adſit lucrum quatenus recipere poteſt damnum, ſeu præiudicium, quo caſu non approbare eſt improbare. num* 4.

5 *Donatarij animus, ſi reddatur indifferens ad acceptandam donationem, quæ poteſt eſſe damnoſa, oritur præſumptio tacitæ voluntatis non acceptandi.*

6 Card. Seraph. *deciſ.* 181. *nu.* 2. & Gabr. *conſ.* 127. *n.* 31. *quo caſu loquuntur.*

8 *De Donatione facta antea à Teſtatore hæredi, ſi in teſtamento d. teſtator nulla facta mentione, hæredem inſtituerit donatarium, ex hoc videtur d. donatio confirmata. vide n.* 8. & 9.

10 *Donatio facta abſenti, ſi ſit firmata iuramento, redditur irreuocabilis, quoad eum, qui donat.*

11 *De*

11 *De Iurameuto, ſi conſtet in doaatione facta abſenti donaus compellitur ad obſeruationem erga abſentem.*
12 *Deus eſt vbique præſeus.*
13 *Promiſſionis adimplementum, aoa curat quærero Deus, ſi iu eum promitteatis obligatio nonfuit principaliter directa.*
14 *per Iuramentum quis aoa obligatur, niſi conſentiat, vel ratificet ille ad euius fauorem fuit iuratum.*
15 *Iuramento appoſito in donatione, donans non præſumitur velle arctari, ſi donatarias non aceeptauerit donationem, vel non adimpleuerie conditionem in ea poſitam.*
16 *Iuramenti proprietas eſt ſequi naturam actus, cui apponitur.*
17 *ex Stipulatione alterius aomine facta, illi etiam ignoranti, & non conſentienti acquiritur.*
18 *Donatarij conſenſus pro validitate donationis eſt requiſitus.*
19 *Donatio eſt contractus, qui niſi duorum, vel plurium conſenſus interueniat, non perficitur.*
20 Roland. *conſ. 19. a. 25. vol. 5.* Honded. *conſ. 37. n. 21. vol. 1. & alij deelarantur.*
21 *Donatio iurata ſi nullum onus, ſed lucrum eontineat reſpectu donatarij, tunc eius ſcientia, vel patientia ſufficit ad acquirendum.*
22 *Secus vero, ſi eontineat onus, & mutuam obligationem; tunc enim donatio in ſuſpenſo remaaet, donec ſequatur ratificatio.*
Et interim, poteſt donatio eontraria voluntate etiam tacita reuocari, num. 23.

DECISIO XXVII.

DOMINI cenſuerunt non eſſe recedendom à deciſione in hac cauſa ſub die 3. Aprilis ſuperioris anni * emanata, in qua reſolutum fuit filię peteuti Legatum Dotis libratum ſexdecim millium ſuffragari Teſtamentum, & non obſtare donationem omnium bonorum per Patrem antea factam Ioſepho, & Camillo filijs abſentibus cum onere dotandi eandem filiam io ſumma ſcutorum 2500. eique tradendi quotannis ſcuta 400. pro alimentis ea ſcilicet ratione, quòd donationi non ſimpliciter lucroſę, ſed mixtę ineſt poſ-
1 ſibilitas damni, † quę in abſente excludit pręſumptionem acceptationis, vt aliàs diſtinguendo caſum donationis lucratiuę, & proprię abea, quę eſt oneroſa, & impropria iuxta *gloſ. in l. 1. in verb. liberalitatem, ff. de donat.* dixit Rota *in Romana donationis 18. Maij 1618. coram bon. mem. Card. Sacrata.*

Neque obſtat, quod anoui redditus bonorum donatorum longè eacedant dictum onus ſcutorum 400. qoodq. in huiuſ-
2 modi exceſſu † donatio ſit lucroſa, iuxtà Gabr. *conſ. 127. num. 31. vol. 1 &* Card. Seraph. *dec. 181. num. 2.* Quoniam ex
3 eo, quod adſit lucrum non ſequitur acceptatio actus † quatenus recipere poteſt damnum, ſeu pręiudicium eius, cuius
4 nomine fuit ſtipulatum, quo caſu non approbare, perinde † eſt ac improbare dicit Bart. *in l. qua enim, §. 1. num. 1. ff. rem. rat. hab.* & cum propterea animus donatarij redderetur
5 Indifferens, † minus potuit oriri pręſumptio tacitę voluntatis acceptandi, *l. penult. C. vnd. legis.* Soccin. *conſ. 24. num. 46. vol. 1.* Rota *in Viterbien. bonorum 17. Maij 1596. coram*
6 *Card. Arigonio, Gabriel verò, & Seraphin.* † in locis ſupra allegatis loquuntur de ęſtimatione donationis deducto onere, vel datione inſolutum, & ſic extra terminos acceptationis.

Minus obſtat, quòd Teſtamentum ſolummodo contineat hęredis inſtitutionem, per quam non cenſeatur reuo-
7 cata pręcedens donatio, † cuius nulla in eo fit mentio, ſed potius per eam videatur confirmata, iuxtà *text. in l. cum hic ſtatus, §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Quia obiectum pro
8 cederet ſi ageretor de donatione, † quę contineret rem diuerſam, ab eo, quod hęres capturus eſt ex inſtitutione, vt ex diſpoſitione dictę *legis cum hic ſtatus, §. 1. reſponderunt* Franc. Aretin. *conſ. 74. num. 11. &* Pariſ. *conſ. 128. num. 42. vol. 1.* non autem quando inſtituendo vniuerſaliter ipſum Donatarium in omnibus bonis contentis in donatione, vt in pręſenti caſu, apparet Donatorem voluiſſe in locum huiuſmodi donationis ſuccedere inſtitutionem vniuerſalem, & in locum oneris de dotando ſubſtituit actualem dotationem;
9 Vnde ſumi probabilem † coniectoram mutationis prioris voluntatis, reſolutum fuit in Senatu Sabaudię, vt teſtatur Fab. *in Cod. ſuo l. 8. tit. 38. defin. 20.*

Non etiam obſtat iuramentum donatoris appoſitum

poſt promiſſionem de obſeruando contenta in donatione, † eo quod faciat actum irreuocabilem, quoad eum qui 10
donat, vt per Theſaur. *dec. 70. nu. 8. verſ. ſed contrarium.*

Quia licèt conſtito de iuramento promittens † com- 11
pellatur ad obſeruantiam erga abſentem, ea ratione,
quòd Deus qui vbique eſt † pręſens tunc recipiat, atta- 12
men cum in hac donatione Pater, qui eam fecit iurando,
non reſpexerit principaliter Deum, ſed filiorum abſentium commodum, illi verò neglexerint quęrere adimplementum promiſſionis, minus id † curat quęrere Deus, in 13
quem patris obligatio non fuit principaliter directa. Vnde
Abb. *in cap. ſicut il 3. num. 5. de iur. iur.* concludit, quòd non
obligetur † per iuramentum, niſi conſentiat, vel ratifi- 14
cet ille ad cuius fauorem fuit iuratum, quam ſententiam pluribus comprobat Guttier. *in cap. quamuis pactum num. 55. de pactis in 6. & in conſ. 41. num. 8.* Imò cum ipſemet pater donans noluerit valere donationem, vbi donatarij non ſatisfeciſſent ſupradictę obligationi de ſoluendo ei quotannis ſummam ſcutorom 400. pro alimentis, conſequens eſt,
quòd cum filij Donatarij non acceptauerint, † neque 15
adimpleuerint huiuſmodi obligationem, ipſe quoque noluerit arctari iuramento. Ne autem contingat donationem vltro citroque obligatoriam claudicare, admitti non de-
bet, quod iuramentum, cuius proprietas † eſt ſequi na- 16
turam actus cui apponitur donationem non acceptatam afficiat irreuocabilem, vel quemadmodum ſupplet pręſentiam partis, eo quòd tunc Deus videatur recipere pro abſente; ita operetur conſenſum, & acceptationem abſentis donatarij, cum nullo iure cautum reperiatur, quòd
† ex ſtipulatione alterius nomine facta illi etiam ignoranti, 17
ita non conſentienti acquiratur, vt per Paul. de Caſtr. *conſ.*
171. vol. 2. Ea enim ratione conſenſus Donatarij † pro va- 18
liditate donationis eſt requiſitus, quando donatio † eſt 19
contractus, qui niſi duorum, vel plurium conſenſus interueniat non perficitur, *l. abſenti, l. hoc iure, §. a. l. cum qui, ff. de donat.* Dec. *conſ. 226. ante num. 16.* Pariſ. *conſ. 77. num. 28. vol. 1.* Roland. *conſ. 19. num. 11. & vol. a.* & latè diſputato articulo Rota *in Romana fideiuſſionis Nauarræ coram Robuſterio, quæ eſt dec. 123. num. 15. poſt* Galleſ. *de oblig. Camer.*

Neque obſtant anctoritates † Doctorum per Roland. *d.* 20
conſ. 19. num. 29. & ſeqq. vol. 5. ac Honded. *conſ. 37. num. 21 & etiam vol. 1. &* Rota coram Seraph. *dec. 472. & dec. 1184. allegatæ*, quòd per iuramentum confirmetur donatio
facta abſenti. Quia loquuntur de iuramento appoſito † in 21
donationibus nullum onus, ſed lucrum tantùm afferentibus Donatario, in quibus ſola ſcientia, vel patientia ad acquirendum eſt ſufficiens, vt declarat Couar. *in rubr. de Teſtam. par. 3. num. 13. verſ. verum ſi donatarius*, & dictum fuit *in Romana donationis quinquaginta millia, quæ eſt dec. 248. par. 1. diuerſ.* quòd ſi donatio onus, vel mu-
tuam obligationem contineat, † tunc actum in ſuſpenſo 22
remanere donec ſequatur ratificatio volunt Alex. *conſ. 22. num. 2. & ibi addit* Rub. Alexandrin. *conſ. 117. num. 5. &* Rota poſt Galleſ. *d. dec. 123. num. 17.* ac interim donatio-
nem, poſſe contraria voluntate, etiam tacita, † velu- 23
ti rei donatæ alienatione per donantem reuocari cenſuit Senatus Pedemontanus, vt per Theſaur. *in add. ad dictam dec. 70. in verbo reuocatio.*

Et ita vtraque &c.

* *Eſt deciſio 274. in præcedenti parte.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Bonorum de Auguſtinis.

Die Mercurij 14. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Societas bonorum, ſi inter aliquos fuerit inita, qualiter probetur: Et ſi ſemel fuerit probata, præſumitur continuata vſque ad mortem, niſi aliud doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Socio debetur medietas bonorum, in quibus adfuit ſocietas.*
2 *Communio inter aliquos ſemel probata præſumitur continuata vſque ad mortem niſi de contrario doceatur.*
3 *Teſtes, ſi ſiat Religioſi, ſunt omni exceptione maiores.*
4 *in Societatum materia probaada, admittuntur etiam Teſtes ſingulares, & de diuerſis actibus deponentes.*

Digitized by Google

5 *Teſtium contrarietates, ſi non ſint circa ſubſtantialia non attenduntur.*
6 *Teſtes omnibus modis reduci debeat ad concordiam.*
7 *Literæ contra ſcribentem, & habentes cauſam ab eo ſufficienter probant.*
8 *Tutoris confeſſio adminiculata benè probat, contra pupillum.*
9 *Tutor, ex quibus non præſumatur, quòd aliquid geſſerit, aut faſſus fuerit contra rei veritatem in præiudicium pupilli.*
10 *Societas, & communio facilius præſumitur inter fratres.*
11 *Teſtes examinati in iudicio criminali abſque partis citatione, non probant in iudicio ciuili.*
12 *Socius, ſi aliquid contrahat in rebus ſocialibus nomine proprio, qualiter hoc facere videatur, & num. 12.*
13 *ex Obſeruantia, & ſolito arguitur animus contrahentium, quamuis id non expreſſerint.*

D E C I S I O   X X V I I I.

CENSVERVNT Domini medietatem bonorum,
de quibus agitur ſpectare ad Benedictum. Cum enim
conſtet inter ipſum, & q. Auguſtinum eius germanum fra-
trem adfuiſſe Societatem, quoad bona ſtabilia in loco eo-
rum originis, & quoad Pecudes, & alia animalia, & agri-
culturæ artem, apertè ſequitur, tàm ipſa animalia, quàm
etiam frumentum, vinum, & alias fruges, necnon credita,
& alia, quæ ex dd. bonis communibus, & negotiationibus
1 prouenerunt fuiſſe pariter inter dd. fratres communia, † &
conſequenter eorum medietatem ad d. Benedictum ſpecta-
ret, vt per Bart. *in l. ſi patruus, num. 5. C. comm. vtriuq.* Iudic.
Seraph. *dec. 1303. num. 9. & ſub num. 13.* Gratian. *diſcept. 842.
num. 5. 52. & 53.*

De communione autem, ac ſocietate, quoad bona prædi-
cta, & negotiationem, ſiue artem Pecudum, & agrariam
viſum fuit Dominis ſatis conſtare, ex pluribus Teſtibus for-
miter examinatis, qui benè deponunt Auguſtinum, & Be-
nedictum ſemper in communione bonorum de quibus ſupra
permanſiſſe, dictaſque artes exercuiſſe, & Domum com-
munem, tàm in Vrbe, quàm in loco eorum originis habuiſ-
ſe, & vtrumque vti Dominum, ac ſocium ſe tractaſſe, & pro
tali reputatum fuiſſe, lucra, communicaſſe, & expenſas ne-
ceſſarias feciſſe, ac ſibi inuicem ſubminiſtraſſe, & alios actus
ſociales exercuiſſe, & Auguſtinum vti natu maiorem in Vr-
be permanendo omnia ferè adminiſtraſſe. Et vlterius di-
cunt ipſos, tàm dicta bona ſtabilia, quàm etiam oues, boues,
equas, & alia animalia dictamque artem agrariam commu-
niter habuiſſe, & exercuiſſe cum q. Antonio eorum Pa-
truo, & ſucceſſiuè poſt illius obitum cum Lutio, & Aſcanio
eiuſdem Antonij filijs, quorum ſucceſſiuè defunctorum ipſi
Auguſtinus & Benedictus hæredes remanſerant, vt ex Te-
ſtamento dicti Lutij, qui vltimus deceſſit; & demum ipſos
Auguſtinum, & Benedictum ſemper in huiuſmodi commu-
2 nione continuaſſe prout † etiam de iure vſque ad d. Auguſti-
ni obitum continuaſſe præſumitur, cum de aliqua diuiſione
inter eos facta non doceatur *l. pen. C. comm. diuid. §. fin. & ibi*
Angel. *inſtit. de ſoc.* Seraph. *d. dec. 1303. num. 10.*

Neque obſtant exceptiones, tàm contra perſonas, quàm
contra dicta prædictorum Teſtium, & præcipuè contrarieta-
tes pro parte Mariæ oppoſitæ. Quia exceptiones non fuerunt
3 viſæ releuantes præſertim cum inter illas adſint duo Reli-
gioſi optimè deponentes, qui ſunt omni exceptione maio-
res, *gloſ. in cap. Monachus 77. diſt.* Alex. *conſ. 43. num. 5.
l. 7.* Aym. *conſ. 169. num. 3.* Cæphal. *conſ. 721. num. 20.
vol. 5.* Caſtr. *conſ. 143. num. 2. l. 2.* Et in hac ſocietatum
4 materia ſufficiunt † Teſtes etiam ſingulares, & de diuerſis
actibus deponentes, Gabr. *in tit. de teſt. concl. 2. num. 44.
cum alijs per* Felic. *de ſociet. cap. 11. num. 12. 13. & 20.* Contra-
5 rietates verò cum non ſint † circa ſubſtantialia non ſunt
habendæ in conſideratione Iaſ. *in l. 2. ſub num. 16. verſ. confir-
mo C. de bon. poſſeſſ. ſecund. tab.* Dec. *conſ. 100. poſt nu. 4.* Ruin.
conſ. 36. num. 2. l. 4. Caput. *dec. 270. num. 2. par. 3.* & facilè
6 conciliari, & ad concordiam reduci poſſunt, † prout re-
gulariter omnibus modis reduci debent, Rota *coram ſan.
mem.* Greg. X V. *dec. 344. num. 14. & dec. 351. num. 38. &
dec. 358. num. 7.*

Præterea eadem communio, & ſocietas præcipuè quoad
oues, & alia animalia, ac artem agrariam viſa fuit proba-
ri ex pluribus literis miſſiuis dicti Auguſtini ad ipſum Bene-
dictum eius fratrem ſcriptis, in quibus illum de ſtatu, & qua-
litate ouium, ſegetum, & tenutarum ab eo conductarum, &
ſignanter Tragliatæ certiorando loquitur ſemper tanquam
de rebus inter dd. fratres communibus, & ad vtramque ſpe-
ctantibus, vt patet ex earum lectura, quæ communionem
ipſam, tàm contrà Auguſtinum ſcribentem, † quàm etiam 7
contra d. Mariam eius filiam, & hæredem ſufficienter pro-
bant, *l. publia, §. ſi Titius, ff. depoſit. l. cum de indebito, ff. de pro-
bat.* Decian. *conſ. 97. num. 28. l. 2.* Felic. *de ſociet. d. cap. 11. nu.
11.* Seraphin. *dec. 996. num. 1.* Cardin. Caualer. *dec. 248. num. 3.*

Denique concurrit etiam confeſſio Tutorum d. Mariæ,
tàm in literis miſſiuis, quàm etiam in publico Inſtrumento
concordiæ cum dicto Benedicto initæ cum præſentia, & con-
ſenſu Conſanguineorum, & Iudicis decreto, quæ videtur ſa-
tis clara cum in dicti Inſtrumenti prohemio, dicatur ad ip-
ſam concordiam fuiſſe deuentum ad tollendam, & extin-
guendam litem, & controuerſiam ſuper rebus, & bonis, tàm
mobilibus, quàm ſtabilibus, ac ſemouentibus, frumentis, bla-
dis, vinis, & omni alia re, tàm in Vrbe, quàm extra, & in
quocunque loco exiſtentibus, communiter, & pro indiuiſo à
dd. Auguſtino, & Benedicto poſſeſſis, & ab ipſo Auguſtino
viuente adminiſtratis, quàm etiam poſitis, & exiſtentibus in
loco eorum originis, & alibi adminiſtratis, à d. Benedicto. Et
deindè elegerunt Peritos ad bona prædicta æqualiter diui-
denda, inter quæ non videtur dubitari poſſe, quin etiam bo-
na, de quibus agitur comprehendantur; ſuper quibus etiam
præcipuè lis, & controuerſia, quam tranſigentes extinguere
voluerunt orta fuerat, vt patet ex libello, & articulis, alijſ-
que actis hinc inde factis, vt in ſummario Benedicti num. 5.
& 7. quæ confeſſio † cum ſit dd. Teſtium depoſitionibus, & 8
Auguſtini literis omnino conformis, & vlterius etiam admi-
niculetur ex fide Communitatis, & loci originis dd. Fra-
trum, & ex alijs pro dicto Benedicto deductis benè probat
contra d. Mariam, Rota *dec. 177. num. 4. par. 2. diuerſ. & dec.
506. num. 2. & ſeqq. coram* Greg. X V. *& in Romana Laudij, ſeu
participationis 17. Aprilis 1617. coram bo. me. Buratto.*

Præſertim quia vnus ex dd. Tutoribus eſt vxor d. Au-
guſtini, & mater dictæ Mariæ, alius verò eſt eiuſdem
Auunculus, & ambo cum eodem Auguſtino ſemper coha-
bitarunt, vt deponunt Teſtes in dicto Summario Bene-
dicti num. 20. † & ſic tanquam ſanguine iuncti, & de om- 9
nibus veriſimiliter informati, nullo modo eſt credibile,
quòd aliquid geſſerint, aut faſſi fuerint contra rei veritatem
in d. pupillæ præiudicium.

Et præmiſſa tanto magis viſa fuerunt Dominis procede- 10
re, quia ſumus inter fratres, inter † quos ſocietas, &
communio facilius præſumitur Bald. *in l. cum opportet. nu.
4. C. de bon. quæ liber. & conſ. 178. num. 1. l. 4.* Anchar.
conſ. 22. in princ. Mant. *de tacit. l. 6. tit. 10. num. 3. &
tit. 12. num. 9.*

Quibus non obſtant Teſtes dati in Summario Mariæ nu.
15. quia illi tanquam examinati † in iudicio criminali abſ- 11
que partis citatione non probant in hoc iudicio ciuili *cap. 2.
de teſt.* Bart. *in l. vlt. ff. de quæſt.* Alex. *conſ. 180. num. 7.
l. 2.* Mant. *dec. 145. num. 1.* Rota *par. 4. diuerſ. dec. 58. n. 6.
& 7. & coram Reuerendiſſimo D. meo Decano dec. 219. num. 1.
& 531. num. 2.*

Neque obſtat, quòd Auguſtinus ſemper contraxerit, ac
Tenutas, & ſignanter Tragliatę, ac Sanctę Marię Celſani
conduxerit proprio nomine nulla facta d. Benedicti fratris
mentione; Quia id faciebat tanquam natu maior, & ge-
neralis adminiſtrator hic in Vrbe permanens, & à contra-
hentibus cognitus, prout etiam alij anteceſſores, & præſertim
d. Antonius facere conſueuerat vt dicunt Teſtes in dicto
Summario Benedicti n. 13. & 14. & patet etiam ex eo, quòd
eundem ſtylum ſeruabat etiam in venditionibus caſei, la-
narum, agnorum, & alijs pertinentibus ad bona, quę citra
omnem controuerſiam erant inter ipſos fratres communia,
vt patet ex pluribus inſtrumentis datis in eodem Summario
n. 22. & in dd. Tenutis quamuis per Auguſtinum tantùm
proprio nomine conductis paſcebant Pecudes, & alia anima-
lia communia, & affictus promiſcuè, & indiſtinctè inlueban-
tur, tàm ex pretio frumenti, quàm etiam ex agnis, caſeo, la-
na, & illorum pretio, & frumentum in eiſdem Tenutis re-
collectum Piſtori tradebatur pro confectione panis, qui in-
diſtinctè inſeruiebat, tàm pro arte agraria, quàm etiam pro
Paſtoribus, & Cuſtodibus animalium communium, ſignum
euidens, quod d. Tenutę, & earum vſus, & effectus omnes,
fuerunt communicati, & pro communibus omnia inter eos
habita, abſque vlla diſtinctione, vt benè deponunt, & decla-
rant ſupradicti Teſtes, & coadiuuatur etiam ex dd. literis
miſſiuis Auguſtini in quarum aliquibus fit explicita mentio
dictæ Tenutæ Tragliatæ, ac etiam ex quietantijs, &
alijs

Digitized by Google

alijs datis in dicto Summario Benedicti. Ideò non obſtat,
12 † quòd Auguſtinus proprio nomine contraxerit, *l. ſi quis ſocietatem, ff. pro ſoc.* Bald *conſ. 452. l. 3.* Socc. Sen. *conſ. 160. num. 6. l. 2.* Mantic. *de tacit. d. l. 6. tit. 10. num. 22.* Ex huiuſmodi enim ſolito, & obſeruantia manifeſtè argui-
13 tur ad ipſius ſocietatis; † & vtriuſque commodum contrahendi animum habuiſſe, quamuis id non expreſſerit, Gratian. *diſcept. 852. num. 49. & 51.* Rot. *dec. 700. num. 12. 13. & ſeqq. part. 2. recent. & dec. 308. num. 4. & ſeqq. coram Gregor. XV.*

Nec etiam obſtat, quòd in Inſtrumento locationis Tenutæ prædictæ fuit appoſitum pactum, quod mortuo Auguſtino expiraret, quia dum ex dd. Teſtibus pro Benedicto examinatis deponunt Auguſtinum declaraſſe pactum huiuſmodi apponi curaſſe ex eo quia eo mortuo Benedictus ſolus capax, ac ſufficiens eſſe, & in tali affictu continuare non poterat.

Cætera, quæ pro Maria afferebantur viſa fuerunt Dominis nimis leuia, & in concurſu cum ſupradictorum Teſtium depoſitionibus, & alijs ſupra pro communione, & ſocietate adductis non eſſe habenda in conſideratione.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Ianueſi Abbatiæ.

Die Mercurij 14. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Præſentandi quaſi poſſeſſio centenaria, quando non agitur de probatione Iuriſpatronatus Potentum, quid operetur. Iuſpatronatus in Eccleſia Regulari, vt quis poſſit acquirere, quid ſit neceſſè. Productio, vt noceat producenti, quid requiratur. Poſſeſſio, quando præſumatur ex titulo præambulo. Negatiua exiſtentiæ alicuius ſcripturæ, quando dicatur probata per diligentias factas ad effectum illam reperiendi, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *in Iuriſpatronatus materia tempus 100. annorum habet vim immemorabilis, & inducit verum titulum, & num. 17.*
2 *ex Præſentandi centenaria quaſi poſſeſſione, reſultat titulus habilis ad probandum Iuſpatronatus ex dotatione, & fundatione, vbi non agitur de familia Potenti.*
3 *Et hæc eſt opinio communis, veriſſima, & vſu recepta, ſecundum quam Rota ſæpiſſimè iudicauit, & iudicat.*
4 *In Iurepatronatus Priuatorum Conc. Trid. nihil innouauit.*
5 *Iuſpatronatus, quando prætenditur à perſonis Potentibus, cum intret præſumptio vſurpationis, non ſufficit allegare titulum fundationis, & dotationis, ſed requiruntur præſentationes continuatæ ſpatio 50. annorum, & probari poſſeſſionem temporis immemorabilis, & num. 62.*
6 *Probationem Iuriſpatronatus priuati, Conc. Trid. reliquit in terminis iuris communis.*
7 *Iuſpatronatus, ſi ſit ex priuilegio, non ſequitur ex hoc, non poſſe etiam eſſe ex fundatione, & dotatione. Cum poſſit impetrari priuilegium tempore fundationis, & dotationis pro conſenſu Papæ num. 7.*
8 *Papa eſt Ordinarius Ordinariorum.*
9 *Iuſpatronatus in Eccleſia Regulari, vt acquiratur, requiritur priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, declara vt num. 16. 28. 29.*
10 *Priuilegium Apoſtolicum in acquiſitione Iuriſpatronatus in Eccleſia Regulari, præſumitur interueniſſe in limine fundationis, ſtante antiquitate temporis, & obſeruantia præſentationum.*
11 *Papa, ſi dicat in reſeruatione de Iurepatronatus Regio ex priuilegio, cui non eſt hactenus in aliquo derogatum, ex hoc videtur innuere per reſeruationes ei non eſſe derogatum.*
12 *Exceptio debet eſſe de regula.*
13 *Innocent. VIII. de Anno 1485. reuocauit conceſſiones Iuriſpatronatus ad beneficia Eccleſiaſtica per Sedem Apoſtolicam eiuſq. Officiales ab annis 25. citra factas.*
14 *Item reuocauit ſimpliciter conceſſiones Iuriſpatronatus quoad beneficia electiua, vide num. 15.*
18 *Dataria in materia prouiſionum Apoſtolicarum ad ſupplicationem partis, ſolet adhibere diligentias, ne aliquid relaxetur in præiudicium libertatis Eccleſiaſticæ.*
19 *Enunciatiua aſſertio Papæ probat qualitatem Iuriſpatronatus, ſtante effectuatione, & longiſſimi temporis obſeruantia.*
20 *Præſentare, nemo poteſt ſeipſum.*
21 *Beneficium, nemo poteſt ſibi conferri.*
22 *inter Præſentantem, & præſentatum debet eſſe differentia. Et hæc concluſio procedit etiamſi agatur de beneficio, & num. 23.*
24 *Poſſeſſionis cauſam, quis mutare poteſt, ex titulo bono ſuperuenienti.*
25 *Et in dubio abſque alia animi declaratione præſumitur mutata.*
26 *Ex actu nullo, & non effectuato ſicuti non interrumpitur præſcriptio, ita pariter non interrumpitur obſeruantia, & diuturna quaſi poſſeſſio.*
30 *Augumentum dotis factum Eccleſiæ, non eſt dotatio, qui enim auget dotem dicitur benefactor, & non dotator.*
31 *Titulorum multiplicatio datur in materia beneficiali.*
32 *ex Tituli vnius productione facta per partem aduerſam, alia pars poteſt iuuari præſumptione alterius tituli, & num. 42.*
33 *Priuilegium ſecundum non tollit primum, data compatibilitate, & num 43.*
34 *Declarationi aliquid facientis potius eſt ſtandum, quam præſumptionibus.*
35 *Procuratoris productio nocet principali, ſi ab eo fuit ratificata.*
36 *Titulum aliquem producens, præſumitur alium meliorem non habere, & num. 41.*
37 *Confeſſio reſultans ex productione eſt ficta, & præſumpta.*
38 *Productio facta in vno iudicio non nocet in alio, etiam inter eaſdem perſonas.*
39 *Et hoc multo magis procedit in productione extraiudiciali, & inter diuerſas perſonas, & num. 40.*
44 *Tituli vnius productio non excludit exiſtentiam alterius.*
45 *Productio, vt operetur contra producentem, quid requiratur.*
46 *Productio, tunc operatur contra producentem quando eſt facta in eodem iudicio, non autem in diuerſo.*
47 *Productio vt noceat producenti, illa facienda eſt parte petente, vel ſaltem tacite acceptante per non contradictionem.*
48 *Secus, ſi pars aduerſa illis contradixit iſto enim caſu tales productiones non nocent producentibus.*
49 *Productio, tunc nocet producenti, quando fuit facta ad eum finem, qui concludat intentionem partis, nam productio extra finem, ad quem intenditur non operatur.*
50 *Præſentandi quaſi poſſeſſio centenaria, in materia Iuriſpatronatus habet vim immemorabilis.*
51 *in Actibus poſſeſſorijs probatur titulus ex antiquiſſima quaſi poſſeſſione.*
52 *Tituli præſumptio reſultans ex centenaria quaſi poſſeſſione, non tollitur per contrariam præſumptionem reſultantem ex productione vnius tituli inſufficientis.*
53 *Et prædicta præſumptio eſt iuris, & de iure.*
54 *Iuſpatronatus acquiritur, ſi Eccleſia fuit redotata, ſtante quòd eius prima dos fuit perempta.*
55 *Præſentandi quaſi poſſeſſio quæritur ex præſentatione effectuata, licèt pars opponat, quòd fuerit nulla ſtante curſu 30. annorum.*
56 *Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo, ſed iſta regula procedit in poſſeſſione de recenti, ſecus in centenaria, num. 57. Item procedit, quando poſſeſſio eſt vniformis titulo, num. 58.*

59 *Actus, vt dicatur factus vigore cauſæ, ſeu præcedentis obligationis, neceſſe eſt, vt ſecundum illius actus formam, & naturam ſit factus, non autem ſi præter, vel contra.*

60 *Titulus, quando producitur à poſſeſſore tunc ſtante propria productione, illius poſſeſſio præſumitur ex d. titulo producto, ſed ſecus, ſi iſta productio fiat à parte aduerſa. num. 61.*

63 *Poſſeſſor centenarius in materia Iuriſpatronatus, poteſt allegare titulum fundationis, dotationis, & alium meliorem de mundo, & ei magis bene viſum.*

64 *Negatiua alicuius rei per diligentias factas, in eo loco, vbi eſſe poteſt, probatur, & iſte modus probandi negatiuam per diligentias, quotidie ſeruatur. num. 65.*

66 *Et huiuſmodi diligentijs factis, & nihil reperto, excluditur præſumptio prædictæ rei.*

67 *Diligentię ad effectum probandi negatiuam alicuius ſcripturę, vt ſuffragentur, debent fieri in omnibus ſcripturis, officijs, & locis, vbi expeditio fieri potuit, maximè ſi multis modis potuerit expediri.*

68 *Scripturę confectę in Vrbe ante annum 1527 propter Vrbis excidium, quod contigit de d. anno fuerunt deperditę & ideo diligentię ex poſt non poſſunt probare negatiuam.*

69 *Scripturarum negatiua non probatur ex diligentijs factis in loco, vbi conſeruabantur, ſi deſit aliquis liber, vel aliqua folia, cum potuerint eſſe deſcriptę in libro deperdito, vel in folijs ab altero libro abſtractis.*

70 *Negatiuę probatio non exiſtentię vt non concludat, ſufficit aliquid eſſe poſſibile, & num. 71.*

73 *Gratię Apoſtolicę olim non omnes regiſtrabantur, nec in regiſtris ſupplicationum, nec in Regiſtris Bullarum; & Breuium, & multę expediebantur cum derogatione Regulę de non regiſtrandis, ac etiam de non expediendis.*

DECISIO XXIX.

COMMISSA mihi cauſa appellationis interpoſitæ per R. P. D. Saulium prouiſum Apoſtolicum de Abbatia Eccleſiæ S. Antonij Ordinis Sancti Benedicti Ciuitatis Ianuen. tanquam reſeruata, & deuoluta, à ſententia Rotali confirmatoria alterius pariter Rotalis in prima inſtantia ad fauorem D. Cypriani Pallauicini ad eandem Abbatiam à Babilano patre præſentati, & tanquam de Iurepatronatus laicali maioris natu deſcendentium à quondam Babilano Pallauicino ab Ordinario Ianuen. inſtituti; Propoſui dubium ſuper confirmatione dictarum ſententiarum, & per omnes DD. ac eulo Iuſtitiæ bene diſcuſſo, quia de validitate non dubitabatur, fuit reſolutum, ſententias Rotales eſſe confirmandas. Verum enim eſt Iuſpatronatus probari per D. Cyprianum ex fundatione, & dotatione deſumpta ex priuilegio coæqualis dotationis Leonis X. enunciato in prouiſionibus Apoſtolicis annorum 1514. tempore Leonis X. 1528. Clementis VII. & 1583. tempore fel. recor. Gregorij XIII. Iuncta quaſi poſſeſſione præſentandi ſupra centum
1 annos, quod tempus in materia Iuriſpatronatus † habet vim
immemorabilis, & inducit verum titulum Put. *dec.* 206. *l.* 1.
Acchil. *dec.* 4. *de Iurepatr.* Rot. *dec.* 254. *num.* 10. *par.* 3. *diuerſ.*
plures congerit Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 107. Cum
ſufficiat poſſeſſio centenaria præſentandi, Eaq. probetur in
hoc caſu, Nec eliditur ex deductis de priuilegio Leonis X.
de anno 1513. ex cauſa augmenti tertiæ partis dotis, & quod
prætendatur productum nedum per Hectorem Pallauicinum, qui ſeipſum præſentauit de anno 1528. ſed etiam per Procuratorem Babilani in actu præſentationis Cypriani de anno 1622. Et diligentiæ factæ per R. P. D. Saulium in Regiſtris ſupplicationum & Bullarum Apoſtolicarum non ſuffragentur ad excludendam multiplicationem Titulorum; Vnde meritò per DD. pro confirmatione ſententiarum fuit reſolutum.

Et quantum attinet ad primum fundamentum huius
reſolutionis DD. non dubitarunt, quin ex centenaria
2 quaſi † poſſeſſione præſentandi reſultet titulus habilis ad
probandum Iuſpatronatus ex dotatione, & fundatione
vbi non agitur de familia potenti Federic. *de ſent. conſ.* 134.
num. 3. *verſ. ad propoſitum*, Gabr. *conſ.* 198. *num.* 5. *l.* 2.
Pariſ. *conſ.* 14. *num.* 4. *l.* 4. Dec. *conſ.* 174 *num.* 4. Et hæc
3 opinio † eſt veriſſima, communis, & in vſu recepta,
ſecundùm quàm Rota ſæpiſſimè iudicauit, & iudicat
Caſſad. *dec.* 2. *num.* 5. & 6. & *dec* 4. *de probat.* Rot. *dec.*
254. *num.* 10. *vſque ad fin. l.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* Rot. *in recent.*
dec. 211. *num.* 1. & 312. *num.* 4. & *ſeqq. part.* 5. & *fuit*
reſolutum in cauſa Parmen. prioratus 23. *Iunij* 1621. *coram bon. mem. Archiepiſcopo Seleucien.* Ita pluries declarauit Sac. Congregatio Concilij, & aliàs tenuit Rota *in*
cauſa Barchinonen. vnionis 5. *Decembr.* 1597. *coram Gypſio*, ſiquidem Conc. Trid. *ſeſſ.* 25 *cap.* 9. *de reformat.* in
Iurepatronatus Priuatorum † nihil innouauit, ſed tantùm 4
quando Iuſpatronatus prætenditur ab Vniuerſitatibus, &
Dominis ita Potentioribus vt præſumi poſſit vſurpatio, quo
caſu vult non ſufficere allegare † titulum fundationis, & 5
dotationis, ſed requiri præſentationes continuatas ſpatio
50. annorum, & probari poſſeſſionem temporis immemorabilis *iuxt. notat. à* Speculat. *de iurepat. col. penult. num.* 11.
ſed quando agitur de familia priuata, non exigit maiorem
probationem, quàm ius commune exigat, & ſic † proba- 6
tio Iuriſpatronatus in hoc caſu eſt relicta in terminis iuris
communis, vt ſæpè dixit Rota, & ſignanter in *Tuden. Iuriſpatronatus* 13. *Iunij* 1572. *coram bo. me. Card. Lancelloto*,
& *in recent. d. dec.* 312. *num.* 2. *par.* 5.

Quòd autem conſtet de centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi per DD. de Pallauicinis, ſatis patet ex quatuor continuatis prouiſionibus Apoſtolicis factis ad præſentationem Patronorum, quia de anno 1514. 14. Kal. Auguſti vacante Abbatia per reſignationem in manibus Papæ factam à Ioanne Baptiſta Pallauicino Epiſcopo Cauallicen. poſtea Cardinali S. Apollinaris nepote ex fratre Antoniotti Pallauicini Cardinalis S. Praxedis creati ab Innocentio VIII. de anno 1489. pridie Idus Martij, Leo X. mandauit eandem commendari Antoniotto Pallauicino nepoti dicti Cardinalis Sancti Apollinaris præſentato à Babilano patrono eiuſdem Cardinalis fratre cum clauſula, quòd Abbatia eſt de Iurepatronatus laicorum ex priuilegio Apoſtolico, cui non eſt hactenus in aliquo derogatum.

Non obſtat, quòd non dicatur Iuſpatronatus eſſe ex dota-
tione, & fundatione, quia non ſequitur ex eo quod eſſet † 7
ex priuilegio, quod non ſit etiam ex fundatione, & dotatione, cum potuerit impetrari priuilegium tempore fundationis
vel dotationis pro conſenſu Papæ † vti Ordinarij ordinario- 8
rum, vt concludit Gabr. *conſ.* 192. *num.* 9. *verſ.* 2. quia non ſequitur *lib.* 2. quod tanto magis eſt dicendum in hoc caſu, cum
verſemur † in Eccleſia Regulari, in qua requiritur priuile- 9
gium Apoſtolicum in limine fundationis *cap. nobis vbi gloſ.*
in verbo de ſua iuriſdictione de iurepatr. Mohed. *dec.* 10. *num.*
5 *de iurepatr.* Put. *dec.* 382. *l.* 2. *in correct.* Rota *in Regien.*
prioratus 24. *Maij* 1585. 9. *Maij* 1586. *coram bo. me* Card.
Pamphilio *inter impreſſ. par.* 4. *diuerſ. dec.* 572. & 573. *num.* 1.
quod quidem priuilegium ſtante antiquitate temporis cum
obſeruantia † præſentationum omnino præſumendum eſt 10
interueniſſe in limine fundationis Ang. & alij *in l. ſciendum*
de verb. oblig. Felin. *in cap. ſicut de re iudicat.* Put. *dec.* 345.
l. 1. *in correct.* & in terminis Iuriſpatronatus, Abb. *in cap.*
Iura de iurepatr. & Dec. *conſ.* 135. & *ita tenuit* Rota *in*
allegatis deciſionibus Regien. prioratus 573. & 574. *part.* 4.
diuerſ. Et ad hoc bene facit ratio, de qua per Pariſ. *conſ.* 14.
num. 4. *l.* 4. vbi ſi Papa † dicat in reſeruatione de Iurepatrona- 11
tus Regis ex priuilegio, cui non eſt hactenus in aliquo derogatum ex hoc videtur innuere per reſeruationes ei non eſſe
derogatum cum † exceptio debeat eſſe de regula, vt per
Bald. *in l. in his, ff. de legib.* & Bart. *in l. maritum*, §. *final. ff. de adulter.* In propoſito autem cum Papa dicat, de Iurepatronatus ex priuilegio Apoſtolico, cui hactenus non fuit derogatum, vtique intellexit eſſe ex coæquali dotatione, & fundatione, quia ſi aliter; fuiſſet ei derogatum ex Conſtitutione Innocentij VIII. 5. in Bullario nouo ædita 23. Auguſti
1485. in qua † declarantur, & reuocantur conceſſiones Iu- 13
riſpatronatus ad beneficia Eccleſiaſtica per Sedem Apoſtolicam eiuſq. Officiales ab annis 25. citra factæ. Et licèt dicta
Conſtitutio in † §. 2. reuocet ſimpliciter conceſſiones Iuriſ- 14
patronatus quoad beneficia electiua, & in §. 3. † quoad non 15
electiua cum declarationibus, & modificationibus ibi expreſſis Attamen hic ſumus in beneficio electiuo, cum Eccleſia ſit regularis, & licet careat conuentu, nihilominus habitu eſt electiua, & hoc ſufficeret ad effectum vt intraret dicta reuocatio, ſed dato ſine veri præiudicio, quòd Eccleſia non poſſit dici electiua, nihilominus intrat reuocatio dictæ Conſtitutionis Innocentij VIII. quia nulla ex modificationibus in dicto §. 3. allatis applicatur. Vltra
quòd illa concluſio, quòd in Eccleſijs † Conuentualibus re- 16
quiratur Priuilegium in limine fundationis procedit, quando
funda-

Digitized by Google

fundatur Eccleſia, ſecus quando ex poſt facto Papa reſeruat Iuſpatronatus per Priuilegium ex cauſa dotationis æquipollentis primæ dotis, quia tunc verum eſt in limine dotationis auctæ interuenire priuilegium reſeruationis Patronatus.

Neque obſtat, quòd intra tempora Innocentij VIII. & Leonis X. interceſſerit multum ſpatium temporis, cum hic Summus Pontifex fuerit pronunciatus 15. Martij 1513. alter vero obierit 25. Iulij 1492. & ideo non poſſit inferri, quod Iuſpatronatus eſſet acquiſitum de tempore Ionocentij; Itaut cadat ſub prædicta reuoca-
17 tione, quia ſi centenaria † præbet titulum legitimum, ille titulus poteſt allegari vſque ab initio. Nec dicatur, quòd hoc eſt præſupponere id, de quo quæritur, quaſi de tempore iſtius primæ præſentationis ſit probata centenaria, quia iſta præſentatio non eſt de per ſe conſideranda, ſed coniungenda cum alijs, de quibus infra, quæ quidem aliæ præſentationes fuerunt factæ poſt tempora Adriaoi VI. qui per particularem Conſtitutionem, quæ habetur in Bullario nouo 3. in ordine, 9. Decembris 1522. reuocauit Iurepatronatus ex priuilegio eodem modo prout Innocentius VIII. & tamen in omnibus prouiſionibus poſtea factis poſt dictam regulam Adriani dicitur quòd Abbatia eſt de Iurepatronatus laicorum ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis, cui non eſt in aliquo derogatum. Nec opponi poteſt, quòd dicta Conſtitutio Adriani VI. fuerit temporalis, cum ſufficiat, quod ſortita fuerit effectum ſuum declarando, & reuocando conceſſiones Iuriſpatronatus, & Iuriſpræſentandi ad beneficia eccleſiaſtica ex priuilegio.

Cum autem per obitum dicti Antoniotti vacauerit Abbatia de anno 1529. de ea à Clemente VII. fuit prouiſus Hector Pallauicinus frater eiuſdem Antoniotti cum expreſſione, quòd erat præſentatus à Patronis cum clauſula quod Abbatia eſt de Iurepatronatus ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis conceſſo, cui non eſt in aliquo hactenus derogatum, atque ita, cum, vt fuit dictum ſupra, regula reuocatoria Adriani emanauerit 9. Decembris 1522. & iſta vacatio contigerit de anno 1529. non eſt veriſimile, quòd illa verba, cui non fuit in aliquo hactenus derogatum fuiſſent tàm de recenti appoſita poſt regulam Adriani, & quòd tam breui temporis interuallo dicta regula Adriani è memoria hominum, & præſertim Miniſtrorum Dataruæ excidiſſet.
18 Et licèt iſtæ † ſint prouiſiones Apoſtolicæ ad ſupplicationem partis. Tamen in iſta materia Dataria adhibet cauſæ cognitionem, nec relaxaſſet tot gratias cum tali narratiua in præiudicium libertatis Eccleſiaſticæ, niſi conſtitiſſet de illius veritate, & concurrit pluralitas Prouiſionum cum enunciatiuis ſæpiùs geminatis cum earundem prouiſionum effectuatione, & obſeruantia centenaria, quæ præſumit
19 veritatem omnium narratorum in eiſdem litteris, † qua concurrente, enunciatiuæ Pontificum in hac materia probant, *vt ponderat* Rot. *dec.* 322. *num.* 5. *vſque ad num.* 18. *par.* 1. *recent iuxta communem opinionem*, de qua pluribus teſtatur Gabr. *tit. de probat. concl*.2. *num.* 59. *verſ.* 3. *limita*.

Nec fuit interrupta iſta centenaria per dictum Hectorem Pallauicinum, qui de anno 1528. præſentauit ſe ipſum coram Ordinario cum expreſſione Iuriſpatronatus ſibi competentis ex litteris Leonis X. ſub Dat. 11. Kal. Auguſti 1513. & confirmatis 16. Kalen. Iunij 1514. Vnde cum primus actus poſſeſſionis Patroni incipiat à dicta præſentatione, inde ſequitur vſque ad poſtremam vacationem non fuiſſe lapſum tempus habile ad conſtituendam centenariam, quia, vt patet ex ſupradictis, huiuſmodi præſentatio non habuit
20 effectum, nec fuit de re valida, † cum nemo poſſit præſentare ſe ipſum *cap. per noſtras de iurepatr. cap. cum in iure. de elect. cap. final. de Inſtit. cap. debitum. de baptiſm.* Caſſad
21 *dec.* 18. *num.* 3. *de præben.* ſicuti nun poteſt † quis ſibi conferre beneficium *d. cap. fin. de Inſtit.* Goffred. *in ſumma de iurepatr. num.* 17. Hoſtien. *in §. in quibus num.* 10. *verſ. illud omittendum non eſt* Rot. *dec.* 185. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* vbi explicantur rationes huius concluſionis, prima ambitionis
22 euitandæ, ſecunda, † quia debet eſſe differentia inter præ-
23 ſentantem, & præſentatum. Et quòd hæc concluſio † habeat locum etiamſi agatur de beneficio ſimplici *fuit dictum in cauſa Aquilcien. Iuriſpatronatus 8. Iun. 1587. coram Rubeo*.

Quòd huiuſmodi præſentatio Hectoris de ſe ipſo non habuerit effectum, ſatis patet, dum obtinuit à Clemente VII. nouam prouiſionem Apoſtolicam ſub iſta narratiua in calce ſupplicationis, quod dictum Monaſterium de Iurepatronatus ex fundatione, & dotatione exiſtit, & ex ſpeciali priuilegio Apoſtolico iuſpræſentandi ad eos legitimè ſpectat, ergo illa præſentatio facta ex priuilegio Leonis tanquam nulla non habuit effectum, ſed idem Hector habuit nouum titulum, ex quo præſumitur † poſſediſſe tanquam ex titulo bo- 24
no ſuperuenienti, cuius vigore potuit ſibi mutare cauſam poſſeſſionis, *l.* 3. *§. illud. l. qui bona fide, §. quod ſcriptum, ff. de acq. poſſeſſ. l. non ſolum, §. quod vulgo de vſucap. l. licet, verſ. planè C. de acqu. poſſeſſ.* & in dubio abſque aliqua ani-
mi † declaratione intelligitur mutaſſe ſecundum receptam 25
ſententiam Decij *in conſ.* 400. *num.* 5. *verſ. nec obſtat*. Achiil. *dec.* 4 *de conſ. poſſeſſ. & propriet.* vbi dicit, hanc opinionem in Rota ſeruari tanquam magis æquam, & communem iuri, reprobato *conſ.* 131. *l.* 3. Mantic *dec.* 71. *num.* 2. *& num* 10. *in fin.* Surd. *dec.* 51. *num.* 19. Rot *par.* 1. *diuerſ. dec.* 205. *&* 524. Si ergo Hector habuit duos titulos, vnum nullum, qui fuit factus vigore priuilegij Leonis, alterum Apoſtolicum, & validum, qui fuit factus vigore alterius priuilegij conceſſi ratione coæqualis dotationis, & poſſedit vigore tituli validi, & non vigore tituli nulli; ſequitur ex iſto
actu non fuiſſe interruptam centenariam, quia ex † actu 26
nullo, & non effectuato, ſicuti non interrumpitur præſcriptio, ita non interrumpitur obſeruantia, & diuturna quaſi poſſeſſio, Odd. *conſ.* 20. *num.* 10. Accorambon. *dec.* 15 *incip. executio lib.* 2. Rot. *par.* 1. *recent. deciſ.* 689. *in fin.*

Et cum poſt ſex menſes idem Hector reſignauerit, & tanquam Patronus præſentauerit ad dictam Abbatiam Cyprianum Pallauicinum Archiepiſcopum Genuen. eius fratrem cum expreſſione ſupradicta Iuriſpatronatus, ex priuilegio Apoſtolico ratione dotationis, cui non eſt derogatum, prædictuſque Cyprianus Archiepiſcopus poſſidendo vſque ad annum 1583. reſignauerit in manibus Papæ ad fauorem R. P. D. Ioannis Baptiſtæ Pallauicini vtriuſque Signaturæ Referendarij eius ex fratre nepotis cum ſupradicta clauſula Iuriſpatronatus ex priuilegio ratione dotationis, cui non eſt hactenus in aliquo derogatum, dictaque prouiſio habuerit effectum vſque ad annum 1622. de quo tempore per obitum dicti Ioannis Baptiſtæ fuit præſentatus à Babilano eius fratre Cyprianus filius irrefragabiliter ſequitur non fuiſſe interruptam centenariam, ſed poſſeſſionem cœptam de anno 1514. in vim priuilegij ex cauſa dotationis non fuiſſe interruptam, ſed continuatam vſque ad annum 1622. Ex his autem ſatis patet inficiari non poſſe, quin adſit centenaria.

Neque obſtat, quòd priuilegium præſumptum ex centenaria non poſſit eſſe ex coæquali dotatione, cum in prouiſionibus Apoſtolicis fuerit expreſſum; quòd Monaſterium non excedit ducatos 40. cum tamen debuiſſet exprimi in ducatis 300. vt eſſet ex coæquali dotatione, ex eo, quòd in priuilegio Leonis fructus fuerunt narrati in ducatis 150. Nam reſpondetur hoc non referre, quia in prouiſionibus Apoſtolicis ſolum fuit narratum, quòd fructus dictæ Abbatiæ ſunt taxati in libris Cameræ in ducatis 40. vt patet ex prouiſionum lectura, non autem fuit dictum ſimpliciter, quod non exce-
debat ducatos 40. & propterea ex dicta narratiua non † po- 27
teſt ioferri ad præſumptionem ex aduerſo allegatam, ſiquidem expreſſio conſueuit fieri pro ſolutione annatæ, *vt per* Galleſ. *in tract. de annat. num.* 3. *&* 24.

Et ex hoc tertio fundamento reſoluerunt DD. pro confirmatione ſententiarum Rotalium, cum iſta centenaria poſſeſſio non elidatur ex priuilegio Leonis X. 11. Kal. Aug. 1513. ex cauſa augmenti tertiæ partis dotis, quia in præſentationibus, de quibus fuit dictum ſupra, nulla habetur mentio priuilegij Leonis. Immo verba præſentationum repugnant, cum in eis dicatur ex priuilegio Apoſtolico ex dotatione, cui non eſt hactenus derogatum, quæ verba repugnant litteris Leonis. cum in illis iuſpatronatus fuerit conceſſum ex augmento dotis. Et verba, ex priuilegio Apoſtolico non repu-
gnant dotationi cum ſimus in Eccleſia regulari, † in qua re- 28
quiritur priuilegium in limine fundationis, & d. priuilegium potuit impetrari tempore dotationis pro conſenſu Papæ vel Ordinarij ordinariorum, vel etiam ad cautelam pro confir-
matione, † & ita præſumi debet ſtantibus alijs verbis ex do- 29
tatione, vt dixit Gabr. *alleg. conſ.* 192. *n.* 2. *verſ. ſecundo quia l.* 2. Et ſic cum priuilegium enunciatum in dictis prouiſionibus Apoſtolicis ſpatio centum annorum effectuatis dicat ratione dotationis, cui non eſt hactenus derogatum non poteſt verificari illud priuilegium enunciatum in dicto priuilegio Leonis X. per Saulium in iudicio Rotali producto, cum illud

lud ex augmento tertiæ partis dotis, non ex dotatione, &
fuerit reuocatum per Conſtitutionem Adriani VI. & ſue-
ceſſiuè ex Concilio, & propterea ex confeſſione priuilegij
Leonis anni 1513. non concluditur perneceſſe non exiſten-
tia ulterius, cum ea benè probetur ex ſupradictis prouiſioni-
bus Apoſtolicis per 100. annos, in quibus fuit facta mentio
iuriſpatronatus vigore priuilegij ratione dotationis conceſſi,
cui non fuit hactenus derogatum, quæ verba arguunt non
fuiſſe ex augmento dotis, quia huiuſmodi priuilegijs ex cau-
ſa augmenti dotis fuit derogatum per Conſtitutiones Pontifi-
cum, & Concilium Trid. priuilegium enim conceſſum ra-
tione coæqualis dotationis differt à priuilegio ratione aug-
30 menti tertiæ partis, quia † augmentum dotis non eſt dota-
tio, qui enim auget dotem dicitur benefactor, non dotator,
Abb. conſ. 59. num. 2. l. 2. Io. Andr. in cap. nobis de iurepa-
tron. facit text. in cap. requiſitis de teſtam. & quod notat gloſ.
in cap. 3. de iurepatr. Rocch. de iurepatr. in verb. & dota-
uit quæſt. 2. Rot. par. 1. diuerſ. dec. 528. num. 2. vnde pa-
tet non obſtare dictum priuilegium Leonis, quia cum detur
31 † multiplicatio titulorum, ex quo verſamur in materia
multiplicabili cum poſt impetratum priuilegium patrona-
tus ſuper illa Abbatia ex augmento tertiæ partis fructuum,
potuerit poſtea impetrari aliud priuilegium patronatus ex
coæquali dotatione, vt ſic pinguius prouideret Eccleſiæ,
& acquireret iuſpatronatus magis ſecurum, ſequitur, quòd
32 ex productione † vnius priuilegij facta per partem aduerſam,
alia pars poſſit iuuari præſumptione alterius tituli Creſcent.
dec. 21. de probat. & fuit dictum in Cæſaraugustana parochia-
lis de Maella 8. Nouembr. 1589. coram bo. me. Card. Pamphi-
33 lio, & cum ſecundum † priuilegium non tollat primum,
data compatibilitate, non excluditur præſumptio alterius
priuilegij ratione dotationis Caputaq. dec. 377. par. 2. Put.
dec. 83. l. 3. in correct. Ex quo potuit vtrumque diuerſo
tempore impetrati, Primo ex augmento tertiæ par-
tis, Secundo ex coæquali dotatione, vt apertè pro-
bant dictæ enunciatiuæ ratione dotationis cui non eſt
derogatum.

Non obſtat quòd in vltima vacatione de anno 1622. coram
Ordinario Cyprianus fuerit præſentatus à Babilano patre in
vim priuilegij Leonis X. de anno 1513. conceſſi qui cum il-
lius vigore fuerit inſtitutus ab Ordinario, illud taliter magni
fecit, quod non potuerit amplius recurrere ad titulum præ-
34 ſumptiuum, vnde potius † eſt ſtandum eius declarationi,
quam recurrendum præſumptioni Crauett. conſ. 33. num. 11.
Natt. conſ. 446. num. 10. Rot. dec. 285. num. 4. par. 2. re-
cent. Nec facit quòd fuerit productum à Procuratore, quia
35 talis productio † fuit ratificata à Patrono, & Cyprianus eam
acceptando, petens, & obtinens inſtitutionem dictam pro-
ductionem comprobauit Seraph. dec. 360. Rot. dec. 650. n.
3. par. 1. recent. & 388. num. 1. & 712. num. 1. par. 2.
Ex quibus cum videatur Babilanum patronum ſe reſtrinxiſ-
ſe ad iſtum titulum, eliditur præſumptio melioris tituli ex
36 fortiori præſumptione contraria, † quòd meliorem titulum
non haberet Ægid. conſ. 10. num. 20. Aym. conſ. 134. ſub
num. 44. verſ. pro hoc facit Put. dec. 239. num. 1. & 2. l. 3.
in correct. Caputaq. 304. num. 1. & dec. 314. par. 3. Rot.
dec. 731. num. 18. verſ. quia iſta allegatio par. 1. diuerſ. ſanct.
mem. Greg. XV. dec. 467. num. 7. & fuit dictum in Caſalen.
Canonicatus 24. Aprilis 1606. coram bon. mem. Attrebaten.
37 Quia ſupradictis reſpondetur, confeſſionem reſultantem †
ex productione tanquam fictam, & præſumptam, factam
38 in vno iudicio, † non præiudicare in alio etiam inter eaſdem
39 perſonas, & multo minus in productione † extraiudiciali
facta inter diuerſas perſonas pro habenda inſtitutione, Dec.
in l. 2. num. 8. C. de Inſtit. & ſubſtit. Gabr. tit. de confeſſ.
concluſ. 4. num. 32. Bald. in l. 2. num. 25. verſ. ſed iuxta
prædicta C. de æden. Aretin. in cap. cauſam, quæ num. 26.
verſ. 2. limitatur vbi Felin. num. 9. verſ. item non procedit
de teſtib. Honded. qui cumulat concordantes conſ. 66. num. 38.
l. 1. Cæphal. qui alios allegat conſ. 377. num. 86. Rimin. iun.
conſ. 213. num. 20. Acchil. deciſ. 2. de confeſſ. ſanct. mem.
Greg. XV. dec. 462. num. 5. Rot. in recent. dec. 284. num.
10. par. 1. & 539. num. 4. par. 2. Diuerſitas autem cauſæ
eſt patens, quia coram Ordinario Ianuen nullus aderat con-
tradictor, niſi ſolus Promotor Fiſcalis, & agebatur ad effe-
ctum dandi iuſtum patronatus, ſeu ad docendum de patro-
natu pro obtinenda inſtitutione, qua probatione Ordinarius
remanſit contentus. In iſta vero cauſa proceditur in figura
iudicij, adeſt enim certus Contradictor, qui eſt prouiſus A-
poſtolicus, & agitur ad effectum canonizandi iuſpatronatus,
vt excludatur reſeruatio, quæ cauſæ ſunt diuerſæ, & ſepara-
tæ, nedum ratione perſonarum, ſed etiam finis, & effectus,
qui licèt tendat circa eandem probationem patronatus.
Tamen primus fuit ad effectum inſtitutionis diuerſus ab iſto
io quo propterea potuit Cyprianus producere diuerſum ti-
tulum ab illo, de cuius probatione non poteſt dubitari ſtan-
tibus enunciatiuis 100. annorum, in quibus enunciatur di-
uerſum priuilegium ab illo Leonis per Saulium in hoc iudi-
cio producto, & ſic productio facta per Procuratorem pro
obtinenda inſtitutione contra Promotorem Fiſcalem non
præiudicat in illa cauſa, itaut ex illa productione reſultet
† confeſſio Cypriani, quòd non habeat alium titulum tan- 40
quam facta in alia cauſa, & inter diuerſas perſonas ex iuri-
bus ſupra allegatis.

Minus productio dicti priuilegij probat, centenariam iſtam
proceſſiſſe ex illo priuilegio, notiuum enim applicaretur,
ſi productio in Rota fuiſſet facta per Cyprianum, quia tunc
præſumitur † productus melior titulus; ideo ceſſat præſum- 41
ptio alterius; ſed quando productio fit à parte aduerſa tunc
non excluditur † præſumptio alterius tituli iuxta deciſio- 42
nem Creſcent. vltimam de probat. quam Rota perpetuo ſer-
uat Rot. deciſ. 731. nu. 20. par. 1. diuerſ. & 489. num. 4. par. 2.
recent. & fuit dictum in Cæſaraugustana parrochialis de Mael-
la 8. Nouemb. 1599. coram bon. mem. Card. Pamphilio, in Ca-
ſalen. Canonicatus 14. Maij 1617. coram bon. mem. Patriarcha
Manzanedo, & in Cremonen. penſionis 16. Ianuarij 1609. co-
ram bo. mem. Card. Sacrato, & in Carthaginen. & Abulen. be-
neficiorum 25. Februarij 1609. coram eodem. Ideo cum priui-
legia ſint † multiplicabilia, nec ſecundum tollat primum, 43
vt fuit dictum ſupra, non data repugnantia, ſed diuerſita-
te, ſtant ſimul quòd poſt impetratum dictum priuilegium
ex augmento tertiæ partis, fuerit aliud pinguius impetra-
tum ratione coæqualis dotationis, ergo productio † vnius 44
per Saulium facta non excludit exiſtentiam alterius, de quo
conſtat per enunciatiuas ſupradictas.

Vlterius ad effectum, vt productio tituli † contra produ- 45
centem operetur, tria debent concurrere, quorum ſi alterum
deſit, ceſſat etiam effectus huiuſmodi productionis; Primò
requiritur, quòd † productio ſit facta in eodem iudicio, non 46
autem in diuerſo Bald. in d. l. 2. ſub num. 25. verſ. item quæro
C. de æden. Honded. conſ. 66. num. 38. lib. 1. cum alijs ſupra
allegatis, quod quidem requiſitum ceſſare in hoc caſu, pa-
ter ex iam dictis, quia hoc priuilegium Leonis in hoc iudicio
Rotali non fuit productum à Pallauicinis patronis, ſed fuit
productum à Saulio. Secundo requiritur † ad effectum, vt 47
productio huiuſmodi noceat producenti, illam factam eſſe
parte petente, vel ſaltem tacitè acceptante per non contra-
dictionem, ſecus ſi pars aduerſa illis † contradixit; Iſto 48
enim caſu talia narrata non nocent confitenti, & narranti,
ita Bald. in l. cum precum C. de liberal. cauſ. & melius in l. ſi ma-
gnam in fin. C. qui accuſ. non poſſ. & poſt alios tradit Pariſ.
conſ. 115. num. 31. vol. 1. Oiach. deciſ. 38. num. 8. Surd. deciſ.
267. num. 4. in fin. & hoc requiſitum non interuenit, quia
Saulius non erat in illo iudicio, quando Ianuæ fuit petita in-
ſtitutio; Tertio requiritur, † quòd productio ſit facta ad eum 49
finem, qui concludat ad intentionem partis, nam productio
extra finem ad quem intenditur non poteſt operari. Grat.
conſ. 14. num. 17. lib. 1. Seraphin. deciſ. 377. num. 5. ſanct.
mem. Greg. XV. deciſ. 467. num. 8. & in cauſa Valentina de-
cimarum de Gandia 17. Martij 1604. coram bo. me. Card. Pam-
philio, & cum coram Ordinario Ianuen productio fuerit fa-
cta ad effectum inſtitutionis nulla habita ratione Saulij, qui
nec tunc erat prouiſus, nec erat in cauſa, nec hoc requiſi-
tum interueniſſe patet, ex quo non fuit productum pri-
uilegium Leonis X. ad effectum excludendi prouiſum Apo-
ſtolicum, ſed inſtitutionis obtinendæ ad fauorem præſenta-
ti à patronis.

Conceſſionem autem ſecundi priuilegij euidenter probat
centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi, † quæ cum in mate- 50
ria iuriſpatronatus habeat vim immemorabilis, Put. dec. 206.
lib. 1. in correct. Rot. par. 3. diuerſ. lib. 3. deciſ. 254. latè Garz.
part. 5. c. 9. num. 107. cum pluribus ſeqq. ex ea concluditur pri-
uilegium diuerſum d. ex aduerſo producto, quia productum,
eſt ratione augmenti, eique fuiſſet derogatum, illud verò,
de quo in centenaria, eſt ratione dotationis. Et generale eſt 51
ex antiquiſſima quaſi poſſeſſione probari titulum in actibus
poſſeſſorijs ſemper enunciatum Crau. conſ. 390. num. 7. Surd.
conſ. 94. num. 53. Gabr. conſ. 88. num. 18. lib. 1. Put. dict. deciſ.
206. num. 1. 4. & 5. lib. 2. in correct. Et præſumptio reſultans
ex centenaria † non tollitur per contrariam præſumptionem 52
reſultantem ex productione vnius tituli inſufficientis, vt in
terminis iuriſpatronatus, Menoch. conſ. 90. n. 63. cum ſeqq.
vbi

Digitized by Google

vbi num. 67 teſtatur de magis communi *lib.* 1. Bero. *conſ.* 115.
n. 31. *lib* 1. *idem* Menoch. *lib.* 3. *præſump.* 131. *num.* 50. ea quo
53 iſta eſt † præſumptio iuris, & de iure, vt in puncto, Me-
noch. *&* Bero. *vbi ſupra*, & in cauſam, in quem probata
centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, eius vigore alle-
gabatur dotatio, cum ad eam excludendam, fuiſſent pro-
ducta inſtrumenta antiqua probantia exiſtentiam Eccleſiæ
54 ante illud tempus, quia erat impoſſibile, quòd poſtea † illa
dos fuiſſet perempta, & Eccleſia fuiſſet redotata, pro patro-
nata fuit concluſum in *dicta decif.* 254. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.*
idemque fuit reſolutum in Parmen. Prioratus coram bon. mem.
Dunozetto 23. *Ianuarij* 1621. *& in dec.* 183 *lib.* 1. *in correct.*
coram Puteo, vbi præſumptio reſultans ea ſola poſſeſſione
55 30. annorum effectuatæ, † præſentationis, & inſtitutionis
non fuit ſublata ex productione inſtrumenti per partem fa-
cta, ea quo conſtabat de nullitate, quod idem bene defen-
dit Gabr. *conſ.* 88. *num.* 17. *vſque ad* 22. *lib.* 1. vbi quod debet
contraria probatio conuincere pernecesse præſumptionem
reſultantem ex centenaria, pro qua ſufficit dare caſum
poſſibilem.

56 Pariter nec obſtat quòd poſſeſſio † præſumatur ex titulo
præambulo, de quo conſtat, quia ſi iſta regula applicare-
tur, deſtrueret præſumptionem reſultantem ea centenaria,
& immemorabili, quæ dato vno infecto, præſumit melio-
57 rem, ideo † regula procedit in poſſeſſione de recenti, ſecus
in centenaria, & dicta regula procedit, quando poſſeſſio
58 † eſt vniformis titulo, quod hic ceſſat, quia titulus loqui-
tur de priuilegio ea augmento tertiæ partis reuocato, & de-
rogabili. Poſſeſſio vero centenaria loquitur de priuilegio ra-
tione dotationis, cui non eſt actenus derogatum, & per con-
ſequens de titulo penitus diuerſo à producto, quo caſu data
difformatione poſſeſſionis à titulo non præſumitur quis poſ-
ſidere ex titulo præambulo, quia vt actus dicatur factus vi-
59 gore cauſæ, ſeu † præcedentis obligationis, neceſſe eſt, vt ſe-
cundum illius naturam, & formam fuerit factus, non au-
tem præter vel contra *l.* 1. *§. adijcitur de verb. oblig. l.* 3. *§.*
ſed quidquid de tutore, ff. ſolut. matr. l. 2. *C. de pact. inter*
empt. & vendit. Ruin. *conſ.* 174. *num.* 4. *vol.* 1. Rota *decif.* 262.
num. 1. *par.* 2. *diuerſ.* Prout etiam regula procedit quando
60 titulus producitur à poſſeſſore, † tunc quia præſumitur non
habere alium titulum ſtante propria productione, meritò
poſſeſſio ſubſequens præſumitur ex titulo præambulo, ſe-
61 cus quando † productio fit à parte aduerſa, quia cum illa
non excludat præſumptionem alterius tituli iuxta *deciſio-*
nem Creſcent. vltimam de probat. cum alijs ſupra allegat. non
intrat præſumptio, quòd præſumatur poſſidere ex illo titu-
lo, quia ſic deſtrueretur concluſio ſupradicta quod productio
facta per Saulium non tollit Cypriano poſſeſſori facultatem
allegandi alium titulum, ergo iſta poſſeſſio centenaria non
potuit ſumere originem à priuilegio per Saulium producto
62 omnino diuerſo, & ſeparato; & cum non † verſemur in fa-
milia potenti, bene probant Pallauicini patroni centena-
riam poſſeſſionem præſentandi, non ſolùm prout requiritur
de iure communi, ſed etiam ex diſpoſitione Sacr. Concil.
63 Trident. quæ centenaria † poſſeſſio dat titulum iurispatro-
natus ex dotatione, & fundatione, vel alium quemuis me-
liorem de mundo, & magis beneuiſum centenario poſſeſſori,
vt ſunt iura, & doctrinæ vulgatæ.

Quartum & vltimum principale fundamentum ſupradi-
ctæ reſolutionis conſiſtit in eo, quod DD. cenſuerunt iſtam
multiplicitatem titulorum non tolli ea diligentijs factis ad
inſtantiam prouiſi Apoſtolici in regiſtris publicis ſupplica-
tionum, & bullarum Apoſtolicarum per eorum Cuſtodes
atteſtantes per totum Pontificatum Leonis X. non reperiri
aliquam aliam conceſſionem, ſeu priuilegium concernens
iſtud Monaſterium, ſeu Abbatiam Sancti Antonij, niſi
prædictum priuilegium Leonis anni 1513 & illius confirma-
tionem de anno 1514. quia licèt vera ſit concluſio, quòd ne-
64 gatiua † alterius tituli probatur per diligentias factas in re-
giſtris in quibus conſueuerunt prouiſiones huiuſmodi regi-
ſtrari. Corn. 191. *num.* 2. *lib.* 1. Mohed. *decif.* 4. *de cauſ. poſ-*
ſeſſ. & propriet. Caputaq. *decif.* 45. *ad fin. & decif.* 192. *nu.* 3.
par. 3. Caſſad. *ſuper regul. decif.* 5. *num.* 5. *& decif.* 8. *num.* 2.
Creſcent. *decif.* 7. *de probat. ſanct. mem.* Gregor. XV. *decif.*
287. *num.* 1. *vbi* Addent. *num.* 10. *& ita fuit reſolutum in Ro-*
mana Præpoſituræ 6 *Iunij* 1633. *confirmata* 17. *Martij* 1634.
coram R. P. D. meo Pirouano, in quibus firmatur, quòd
65 † iſte modus probandi negatiuam per diligentias quotidie
ſeruatur, & huiuſmodi diligentijs factis, & nihil reper-
66 to, excluditur præſumptio alterius † tituli, itant non poſ-
ſit indoci ex quacumque temporis diuturnitate. Fel. *in c.*
illud ſub n. 7. *ad fin. verſ. & idem ſi forte probaretur de præſ.*
Caputaq. *dec.* 335. *lib.* 1. *in manuſcrip. ſanct. mem.* Greg. XV.
dec. 242. *num.* 6. Nihilominus ad hoc, vt huiuſmodi dili-
gentiæ ſuffragentur, & ad effectum vt per † eas probetur ne- 67
gatiua, debent fieri in omnibus ſcripturis, officijs, & locis
vbi expeditio fieri potuit, præſertim cum multis modis ex-
pediri potuerit, vt notum eſt. Corn. *conſ.* 210. *circa fin.*
vol. 4. Grauet. *conſ.* 112. *num.* 7. Ruin. *conſ.* 35. *num.* 19. *l.*
1. Rot. *dec.* 636. *num.* 2. *&* 3. *par.* 1. *diuerſ. & dec.* 356.
num. 3. *inter impreſſ. penes* Farinac *poſt* 2. *lib. conſil. & dec.*
333. *num.* 4. *par.* 2. *recent.* & vt diligentiæ ſuffragentur,
quid ſeruari debeat, tradunt Addent. *ad dec.* 287. *ſanct. me.*
Greg. XV. ſignanter debet conſtare de exiſtentia librorum,
illorumque continuatione, & quòd in eis nulla deficiunt folia,
maximè vbi prout hic ex centenaria ſupra relata eſt proba-
tum priuilegium coæqualis dotationis, & propterea cum ob
temporis antiquitatem, varios caſus, & propter vrbis ex-
cidium, quod contigit de anno 1527. multæ ſcripturæ † con- 68
fectæ ante dictum annum ſint deperditæ, diligentiæ ex poſt
non poſſunt probare negatiuam, quæ ſuffragetur cùm gra-
tia fuerit habita ante dictum annum 1527. *vt fuit conſidera-*
tum in Albanen. Prioratus 17. *Nouembris* 1603. *coram bo. me.*
Penia, & in hac cauſa 2. *Decembr.* 1633. in deciſione in ſe-
cunda inſtantia facta, & in fortioribus terminis, quando
defuit vnus liber, vel aliqua folia, quod diligentiæ non † 69
ſuffragentur, cum potuerit gratia eſſe deſcripta, vel in li-
bro deperdito, vel in folijs ab altero libro abſtractis, dixit
Rota in *Iſpalen. iuriſdictionis, ſeu Iuris votandi* 26. *Iun.* 1591.
coram Orano.

Vlterius apparet, diligentias non fuiſſe factas in Archiuio
Cameræ Apoſtolicæ, vt atteſtatur Præfectus, & tamen in
eo aſſeruantur Breuia Apoſtolica, nec in regiſtro ſecreto
Bullarum, & in regiſtris, in quibus fuerunt factæ diligen-
tiæ iidem Officiales, qui fecerunt diligentias, teſtantur in
libro duodecimo anni ſecundi Leonis X. deeſſe 140. folia,
& pariter in rubricellis deeſſe folia 140. & quòd libri con-
ſtant folijs 300. vnde bene intrat ſupradicta deciſio Orani 70
cum ſufficiat aliquid eſſe poſſibile, vt probatio negatiua non
exiſtentiæ non concludat, quinimo, cum ex atteſtatio-
ne Archiuiſtæ pateat in Archiuio non extare rubricel-
las Breuium Apoſtolicorum tempòre Pontificatus Leo-
nis X. ac etiam probetur in libro anni 1513. & 1514.
Bullarum expeditarum per regiſtrum Secretariorum Apo-
ſtolicorum deficere multa folia, & deeſſe tertiam par-
tem libri, nec extare rubricellam; fruſtratoria erat in
illis locis diligentia.

Non obſtat defectum in regiſtro ſupplicationum non rele-
uare, dum non eſt in Regiſtro Bullarum, † cum non detur 71
communiter clauſula, quod ſola Signatura ſufficiat, quia
in contrarium facit deciſio *ſanct. mem.* Greg. XV. 262. *& d.*
dec. Iſpalen. coram Orano, nam ſufficit, quòd probatio nega-
tiuæ non concludat pernecesse, † dum poſſibile eſt in con- 72
trarium iuribus vulgatis; immo probatio omnino confundi-
tur ea eo, quod in dictis Regiſtris, & rubricellis, in qui-
bus diligentiæ factæ fuerunt, nec ſupplicatio dicti priuilegij
Leonis X. anni 1513. ex dotis augmento, cuius exiſtentia
eſt indubitata, fuerit reperta, nam eodem modo deperdita,
vel non regiſtrata quoque eſſe poteſt ſupplicatio conceſſionis
ex coæquali dotatione, maximè quia de illo tempore non † 73
omnes gratiæ regiſtrabantur, nec in regiſtris ſupplicatio-
num, nec in regiſtris Bullarum, & Breuium, & multæ ex-
pediebantur cum derogatione regulæ de non regiſtrandis, ac
etiam de non expediendis, vt practici teſtantur; vnde ſicut
illa ſupplicatio ob augmentum tertiæ partis non fuit regiſtra-
ta, vel ſi fuit regiſtrata, regiſtrum fuit deperditum, ita po-
tuit eſſe deperditum, vel non regiſtratum priuilegium ratio-
ne coæqualis dotationis, de quo agitur.

Et ita articulo benè diſcuſſo concluſum fuit, ſententias
Rotales eſſe confirmandas &c.

In hac cauſa in præcedenti parte habentur duæ deciſiones co- §
ram R. P. Domino Pirouano, ſcilicet ſub die 13. *Iunij*
1633. *&* 2. *Decembr. eiaſdem anni, ſunt in ordine de-*
ciſiones 218. *&* 241.

R.D.P.

Digitized by Google

R. P. D. M E R L I N O.

Romana Dotis.

Die Mercurij 14. Martij 1635.

A R G V M E N T V M.

Patruus, an teneatur dotare fratris filiam in ſubſidium. Bona, etiam arctiſſimo fideicommiſſo ſubiecta, rectè poſſunt alienari pro conſtituenda dote deſcendentibus. In conſtituenda dote filiabus illegitimis, quid ſit ſpectandum, item qualiter alimenta ſint eis decernenda. Diſpoſitio cap. cum haberet, extra de eo, qui dux. in vxor. eſt vbique ſeruanda.

S V M M A R I V M.

1 *Patruus, an teneatur dotare fratris filiam in ſubſidium, dum illa non habet vnde ſe poſſit dotare.*

2 *In hac opinione negatiuam ſententiam multi Doct. tenent, eo quia id nullo iure cautum reperitur.*

3 *Alij vero Doctor. affirmatiuam teneat, cum hoc caſu non deficiat quoddam naturale dictamen rationis.*

4 *Frater nedum tenetur alere fratrem etiam naturalem, imo ſpurium, ſed etiam filios fratris, qui ſub ingrediuntur locum patris in commoda recipiendi alimenta. num. 5.*

6 *Dos ſuccedit loco alimentorum, maximè in filijs naturalibus.*

7 *Dos maximè neceſſaria exiſtimatur, vt pote, ſine qua mulier plerumque turpiſſima vitæ inſtituto, ac illecebris allicitur.*

8 *Patruus in ſubſidium tenetur dotare filiam fratris, ſumpto argumento ab alimentis ad dotem.*

9 *Auo ex obligatione iuris incumbit onus aſſignandi dotem deſcendenti nepti etiam ſpuriæ.*

10 *Quod procedit, tàm in auo paterno, quàm materno. Et tàm ſi matrimonium in ſeculo contrahere velit, quàm ſi per ingreſſum Monaſterij ſpiritualiter nubat. num. 11. Atque cum iſta obligatione eius bona ad quaſcunque tranſeant. n. 12.*

13 *Hæres non excuſatur à neceſſaria onere dotandi deſcendentes Teſtatoris, ſub prætexta fideicommiſſi.*

14 *Bona etiam arctiſſimo fideicommiſſo ſubiecta, poſſunt diſtrahi ad effectum conſtituendi dotem pro ſpiritualibus nuptijs.*

15 *Quod etiam intellige pro ſpuria, in quam cauſam rectè bona fideicommiſſaria alienantur.*

16 *Quamuis fideicommittentes expreſsè id prohibuiſſent. & num. 18.*

17 *Teſtator non poteſt ordinare, vt leges non habeant locum in ſua diſpoſitione.*

19 *De dote præſtanda filiæ naturali, quando agitur ad menſuram alimentorum regulari debet.*

20 *Vel etiam vltra alimentarum modum, ſi dignitas naturalium, conditio mulieris, & mos patriæ id expoſcat.*

21 *Dos 1500. aureorum priſcis temporibus notabilis erat.*

22 *Alimenta, dum præſtantur miſerationis cauſa ex æquitate Canonica; non iuxta neceſſitatem victus tantùm ſed ſecundum ſtatus, dignitatem, & decentiam ſunt decernenda.*

23 *Alimenta, quando ſunt decernenda filio naturali id totum ab æqui Iudicis pendet arbitrio, qui neque rigidam, & ſolam naturæ indigentiam, nec etiam lautos, & nimis ſplendidos ſeculi mores reſpicere debet.*

25 *In Alimentis decernendis mos, & conſuetudo potiſſimum penſari debet.*

26 *In Dote conſtituenda Monialibus nubentibus ſponſo cœleſti, ſeruanda eſt moderata Monaſterij conſuetudo.*

Et in minori quantitate, quam vbi mulieres nubunt terreſtri ſponſo.

27 *Dotis appendices pro Monialibus, reputantur acconcium, & regalia,*

28 *Circa Nuptiarum ſolemnitates, pompas, & apparatus inter filias illegitimas, atque ipſas filias legitimas de iure eſt conſtituta differentia.*

29 *Filijs illegitimis l. 12. tabul. contra naturalem omnium animantium inſtinctum alimenta denegabantur.*

30 *Caſtitatem, ſic ll. 12. tabul. coluit, vt pietatem omnem abiecerit.*

31 *Natis quibuſcunque proſpectum lege Pontificia eſt iuris Diuini, & naturalis veſtigijs inſiſtente, vt neceſſaria vitæ ſuppeditentur.*

32 *Alimentorum nomine veniunt omnia, quæ ſunt neceſſaria ad vitam conſeruandam.*

33 *In Vrbe ſeruandum eſt ius Ciuile.*

34 *Æquitas Canonica, qua durities iuris Ciuilis circa denegationem alimentorum filijs ſpurijs, emollitur, pietaſque à natura inſita erga liberos imbuitur, ſeruanda eſt etiam, vbi tantum vigent leges Ciuiles, & etiam in Terris, & in iuriſdictione Imperij.*

35 *Statut. Vrb. cap. 42. l. 1. non habet locum, quando ius Ciuile expreſsè reperitur correctum per ius Canonicum, tunc enim non ius Ciuile, quod ſublatum fuit, etiam inter Vrbis incolas ſeruandum eſt ius Canonicum.*

36 *Conſtitutio Pij V. contra illegitimos non derogauit cap. cum haberet extra de eo, qui dux. in vxor. cum ſit pietatis, æquitatis, & rationis plenum.*

Filijs tribuens, quod pietatis, quod æquitatis, quod naturæ ius poſtulat hoc eſt alimenta. num. 36.

37 *Filiabus ſpurijs debentur dotes, tàm ex bonis patrimonialibus, quam ex redditibus Eccleſiaſticis Clericorum, aut Laicorum, non obſtante Conſt. Pij V. contra illegitimos.*

38 *Bona ab Eccleſia recepta, tanquam Chriſti peculium, auferenda eſt ab illegitimis, quas habere ſucceſſores ſcandalum, & noxium videtur ordini Clericali.*

Eccleſia eſt ſpeculum pudicitiæ, num. 38.

39 *Bulla Pij V. contra illegitimos, non habet locum, quando ſumus in bonis Laicorum, nullam habentibus mixturam cum Eccleſiaſticis.*

40 *Illegitimi ſolent eſſe exoſi legibus, vti excitantes memoriam impudicæ originis, & creduntur imitatores paternæ impuritatis.*

41 *Filia illegitima dum in miniſteria templi vult manere, caſtaſque cum Agno cœleſti inire nuptias, abſtergit omnem à parente hauſtam impuritatis notam.*

42 *Illegitimitatis omnis macula aboletur per ingreſſum Monaſterij, & profeſſionem in Religionem.*

43 *Patruus tunc multò magis eſt cogendus ad dotandam fratris filiam illegitimam ſi opibus affluit, & nullam habet legitimam ſobolem, ita ut præſtatio dotis nullum poſſit afferre detrimentum filijs legitimis.*

D E C I S I O XXX.

POST emanatam in hac cauſa reſolutionem, * quod ſatis conſtet Margaritam eſſe filiam bon. mem. Io Baptiſtæ Vittorij fratris Domini Marci Antonij; Dubitaui an per eundem Dominum Marcum Antonium patruum Margaritæ dos debeatur, & ad quam ſummam, & Domini reſponderunt deberi iuxta quantitatem & modum infra exprimendum.

Quamuis enim anceps ſit quæſtio, An patruus teneatur
dotare fratris filiam † in ſubſidium, dum illa non habeat, 1
quo poſſit dotari, In qua negatiuam ſententiam tuentur,
Odof. *in l. a. C. de l. alen.* eo quia † id nullo iure cautum re- 2
peritur, & ſequuti ſunt, Imol. *in l. 1. num. 2.* Cum. *num.*
17. Alex. *num. 20.* Barboſ. *in 4. par. nu. 142. ff. ſolut. matr.*
Silua. *conſ. 33. num. 12.* Card. Mant. *de tacit. l. 12. tit. 16.*
num. 35. Riminal. Iun. *conſ. 642. num. 56. & conſ. 681. nu.*
28. Coſta *de remed. ſubſid. remed. 64. num. 2. & remed. 66.*
num. 4. Maſtrill. *dec. 85. num. 29.* Giurb. *ad conſuet.* Meſſan.
cap. 3. gloſ. 3. nu. 64. Pro affirmatiua autem, quòd † pa- 3
truus teneatur dotare filiam fratris inopem non deficiente
quodam naturalis rationis dictamine ſcripſerunt. Bald. *in l.*
1. num. 4. ff. ſolut. matr. Afflict. *dec. 371. num. 3.* ſecundùm
quam opinionem iudicatum fuiſſe in ſupremo Caſtellæ Con-
uentu teſtatur, Molin. *de primog. Hiſpan. l. 1. cap. 15. num.*
67. & in hanc videtur inclinaſſe Surd. *de aliment. tit. 1. qu.*
28. num. 7. & 11. in fin. vbi quòd facilè eſſet hanc opinio-
nem in puncto iuris ſubſtinere, quia cum frater ne † dum te- 4
neatur alere fratrem etiam naturalem, imò ſpurium, *§. ſi*
quis

Digitized by Google

quis igitur in Auth. quib. mod. nat. efficiuntur ſui Surd. *de ali-
ment. tit. 1. quæſt. 25. num. 28. & firmauit Rota in Romana ali-
mentorum 21. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. D. Vrgellen.* ſed
5 etiam filios fratris † qui ſubingrediuntur locum patris in
commodo recipiendi alimenta ex latè deductis per Surd. *de
aliment. d. tit. 1. quæſt. 28. per tot. & in Romana alimentorum
3. Iunij 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, hinc
ſequi videtur teneri etiam ad dotem præſtandam filiabus,
6 † hæc enim ſuccedit in locum alimentorum præſertim in fi-
lijs naturalibus *l. aſſiduis, C. qui potio. in pigno. habeantur*, &
comprehenditur omnino ſub lege Pontificia *in cap. cum habe-
ret extra de eo, qui duxit in vxorem quàm polluit per adult.*
qua ſancitur naturalibus liberis neceſſaria eſſe ſubminiſtran-
7 da, & dos quidem maximè neceſſaria exiſtimatur, † vtpotè
ſine qua mulier plerumque turpiſſimo vitæ inſtituto, ac il-
lecebris allicitur, vt poſt Bald. *in conſ. 456. num 10. lib. 5. di-
ſertè differit* Card. Paleott. olim noſtri ordinis Collega *de noth.
& ſpurijs, quæſt. 49. per tot.* conciliando controuerſias Iu-
riſconſultorum, & antinomias, & ſequutus fuit, Peregr.
de iure fiſci lib. 3. tit. 18. n. 56. Surd. *de aliment. tit. 4. quæſt.
23. num. 5. & tit. 9. quæſt. 1. num 14.* Et hanc ſententiam
8 quod Patruus † in ſubſidium teneatur dotare filiam fratris
ſumpto argumento ab alimentis ad dotem ſequuta fuit Rota
*in Romana alimentorum 3. Iunij 1613. coram bon. mem. Patriar-
cha Manzanedo*.

Nihilominus ex alio capite D. Marcus Antonius ab hoc
munere dotandi Margaritam ſe ſubtrahere nullo modo po-
teſt; quemadmodum enim Bernardino Proauo ex obliga-
tione iuris † incumbebat hoc onus dotem aſſignandi deſcen-
9 denti pronepti etiam ſpuriæ, *arg. legis dedit dotem ff. de col-
lat. bonorum*. Ripa *in l. 1. num. 74. & 81. ff. ſolut. matrim.* Me-
noch. *conſ. 331. num. 18.* Mareſcott. *var. reſolut. lib. 2. cap. 83.
num. 39.* Coſta *de remed. ſubſid. remed. 64. num. 1. & remed. 65.
num. 3. cum alijs cumulatis per* Giurb. *ad conſuetud.* Meſſan.
10 *cap. 3. gloſ. 3. num. 22.* vbi † firmat tàm in auo paterno, quàm
materno, & cenſuit Rot. *apud* Card. Seraph. *deciſ. 58. n. 6.
11 & in receat. deciſ. 233. num. 1. par. 2.* tàm ſi † matrimonium
in ſæculo contrahere voluerit, quàm ſi per ingreſſum Mo-
naſterij ſpiritualiter nubere, Bald. *in l. fin. C. de dot. promiſſ.*
Felin. *in c. Eccleſiæ S. Mariæ num. 79. de conſtit.* Boer. *dec. 126.
num. 12.* Menoch. *præſumpt. 189 num. 91. lib. 4.* Sanch. *de
matr. lib. 4. diſp. 26. num 7.* Giurb. *d. cap. 3. gloſ. 3. num. 24.
& gloſ. 4. num. 15.* Ita eadem prorſus ratione tenetur Domi-
nus Marcus Antonius hæres, & ſucceſſor proaui in quem
12 bona tranſiuerunt hoc onere affecta † nec obligationis vin-
culum ex ſucceſſoris perſona fuit immutatum, Bald. *in l. fin.
C. de dot. promiſſ.* Abb. *conſ. 115. num. 1. lib. 2.* benè Card.
Mant. *de tacit. lib. 12 tit. 16. num. 26. & tit. 18. n. 14.* Hon-
ded. *conſ. 50. num. 17. & 18. lib. 2.* Theſaur. *deciſ. 211. num. 8.
& dixit* Rota *dec. 224. num. 1. part. 2. recent. & in Bononien.
alimentorum 28. Martij 1594. coram Penia, quæ eſt impreſſa
in deciſ. 746. par. 4. & deciſ. 82. par. 5. diuerſ.*
13 Nec prætextu fideicommiſſi † ab hoc neceſſario dotandi
munere ſe valet eximere, quia ex diſpoſitione Auth. *res
quæ, C. commun. de leg.* bona arctiſſimo cuique ſubiecta fi-
14 deicommiſſo poſſunt diſtrahi in ſubſidium † ad effectum
conſtituendi dotem Moniali pro ſpiritualibus nuptijs, vt do-
cuerunt, Bart. *in d. Auth. res quæ, num. 7.* Bald *num 13.*
latè Peregr. *de fideicomm. art. 42. num. 57.* Menoch. *præ-
ſumpt. 189. num. 89. & 90. lib. 4.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.
531. num. 28.* Gratian. *diſcept. 533. num. 22.* Sanch. *de
matrim. lib. 1. diſput. 33. num. 29. & lib. 4. diſput. 26. n. 7.*
15 & fuit deductum in alia deciſione iſtius cauſæ, etiam † pro
dote ſpuriæ, in quam cauſam rectè itidem fideicommiſſa
alienantur, Peregrin. *de fideicomm. d. art. 42. num. 38. &
conſ. 115. num. 4. lib. 5.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 4. c.
6. num. 14.* Giurb. *ad conſuetud. Meſſan. d. cap. 3. gloſ. 3.*
16 *num. 15.* quamuis † fideicommittens expreſsè id prohibuiſſet,
qui non poteſt iuris obligationem bonis ſuis infixam pro bono
publico matrimonij contrahendi, & alendi liberos reijcere,
17 & † facere, vt leges non habeant locum in ſua diſpoſitione,
prout latè fuit comprobatum *in illa Spoletana fideicommiſſi 4.
Decembris proxime præteriti coram me*, & in his terminis
tradunt Bald. *in l. id, quod pauperib. num. 39. C. de Epiſc. &
Cleric.* Card. Paleott. *de noth. & ſpur. cap. 47. num 6.* The-
ſaur. *deciſ. 211. num. 3.* Vrſil. ad Afflict. *deciſ. 99. num. 5.*
Giurb. *d. c. 3. num. 15.* & fuit dictum in præallegata. *Bono-
nien alimentorum coram Penia*. Vnde tanto magis recipien-
dum hoc videtur, dum nedum præſumptam ex diſpoſitione
iuris, ſed & expreſſum in verbis habemus in hoc Teſtatoris

votum mandantis, vt deſcendentes congruè, † & iuxta 18
vires patrimonij dotentur, prout legitur in eius teſtamento,
& declarauit *Rota ſuper eodem teſtamento in Romana fideicom-
miſſi de Victorijs 2. Iunij 1627. coram me*.

Quo vero ad quantitatem Domini cum præſuppoſito,
quod Margarita in Monaſterio Deiparæ Virginis in Campo
Martio, in quo huc vſque degit educanda, velit ſuſcep-
tum Virginitatis propoſitum habitu, & ſacro velo firma-
re, decreuerunt præſtandum eſſe dotem ſolitam dari in illo
Monaſterio cum ſolitis etiam acconcijs, & regalijs, mode-
ratè tamen arbitri Rotæ, nec non ſcuta tria quolibet menſe
ad vitam Margaritæ.

Quoniam licet vbi agitur de præſtanda † dote naturali fi- 19
liæ ad menſuram alimentorum regulari ſoleat, vt conſulue-
runt, Bald. *conſ. 457. num. 1. ad fin. lib. 5.* Abb. *conſ. 115. n. 1.
& 2. lib. 2.* Capic. *deciſ. 181. num 1.* Peregr. *de iure fiſci lib.
3. tit. 18. num. 78.* Benintend. *deciſ. 22. num. 8.* Rota *dec. 249.
num. 1. part. 2. recent.* vel etiam vltra † alimentorum mo- 20
dum ſi dignitas natalium, mulieris conditio, & mos patriæ
id expoſcant ſecundùm Decium *conſ. 211.* qui trium millium
& quingentorum aureorum dotem pro ſpuria congruam eſſe
reſpondit, quæ † quantitas, attento illo tempore, nota- 21
bilis erat, Aret. *conſ. 17. n. 20.* & ita ſentit Card. Paleott.
de noth. & ſpur. cap. 50. num. 20. Surd. *de aliment. tit. 1. q.
10. num. 19. & 20.* Peregrin. *de iure fiſci, l. 3. tit. 18. n. 78.
verſ. Vel quatenus*. Alimenta autem etiam dum præſtantur
† miſerationis cauſa, ex æquitate canonica non iuxta neceſ- 22
ſitatem victus tantùm, ſed ſecundùm ſtatus dignitatem,
& decentiam ſunt decernenda, vt cenſuit *gloſ. in l. nepos Pro-
culo, ff. de verb. ſignificat.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2.
cap. 15. num. 55.* Peregrin. *de iure fiſci tit. 18. num. 22. verſ.
contra tamen*, Theſaur. *deciſ. 211. num. 22.* Gratian. *diſce-
ptat. 112. num. 6. & cap. 562. num. 35. & 613. num. 14. & 15.*
Sanchez *reſponſ. moral. lib. 4. c. 3. dub. 24. num. 2.* & fuit di-
ctum *in Romana reſciſſionis contract. 22. Aprilis 1613. coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Tamen cum ferè id totum ab æqui Iudicis pendeat arbi-
trio, qui † neque rigidam, & ſolam naturæ indigentiam ſu- 23
per qua ex diuerſis facti circumſtantijs inſtetit Rota *apud*
Card. Caualer. *dec. 245. & 298. repetitis inter recent. deciſ.
581. par. 1. & dec. 249. par. 2.* nec etiam lautos, & nimis
ſplendidos † ſæculi mores reſpicere debet, vt monuerunt 24
Couarr. *de ſponſal. cap. 8. par. 2. §. 6. num 8.* Peregrin. *de iure
fiſci lib. 3. tit. 8. num. 32. in fin.* Benintend. *dec. 43. nu. 2.* Mo-
lin. *de primog. Hiſp. lib. 2. cap. 15. num 55.* Gratian. *diſcept.
forenſ. cap. 112. num. 13. & 14. & cap. 613. num. 1. & 2.* Rot.
*in dec. 395. num. 2. par. 2. recent. & in d. Bononien. alimento-
rum coram Penia, & in Romana taxationis dotis 28. Maij 1631.
coram R. P. D. meo Dunozeto*. Rationabilis viſa fuit Domi-
nis taxatio iuxta ſolitum, quia † mos, & conſuetudo in hac 25
materia potiſſimum penſari debet ex ſupra deductis, & latè
Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 552. num. 8.* & ſignanter in con-
ſtituenda dote † pro Monialibus nubentibus Sponſo cœleſti
ſeruandam eſſe moderatam Monaſterij conſuetudinem, † & 26
in minori quantitate, quam vbi mulieres nubunt terreſtri
Sponſo obſeruarunt Aña *ſingul. 11.* Rimin. Iun. *conſ. 85. n.
22. & conſ. 466. num. 2.* Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 136. num. 3.*
Franch. *deciſ. 44. num. 2.* Giurb. *ad conſuetud.* Meſſan. *cap.
3. gloſ. 3. num. 25.* Franciſcus Antonius Coſta *conſ. 25. n. 31.*
Rota *deciſ. 249. n. 5. par. 4. recent.*

Ex eadem prorſus ratione deſumptum fuit præſtandum
eſſe ſolitum acconcium, & regalia neceſſaria pro † ingreſ- 37
ſu in Monaſterium, quæ dotis appendices reputantur, The-
ſaur. *deciſ. 195. num. 5.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 498. n. 5.*
Rota *deciſ. 556. num. 2. par. 1. diuerſ. & coram Sa. mem.* Gre-
gor. XV. *deciſ. 80. num. 7. vbi* Adden. *num. 11.* cum modifica-
tione tamen, & adhibita differentia, quæ de iure conſtitui-
tur circa ſolemnitates nuptiarum pompas, † & apparatus 28
inter filias illegitimè natas, atque ipſas filias legitimas iuxta
deducta per Lup. *de illegitimis comment. 2. §. 1. n. 46.* Menoch.
conſ. 1162. num. 10.

Et demum ijſdem rationum, & æquitatis nixi motiuis Do-
mini arbitrati ſunt præſtanda eſſe ſcuta tria quolibet menſe
ad vitam Margaritæ, quia cum abrogatio, legis Ciuilis ſum-
ptæ ex l. 12. tab. rigore, † quo filijs illegitimis contra naturalē 29
omnium animantium inſtinctum alimenta denegabantur;
ſic enim caſtitatem iſtud ius † antiquum coluit, vt pietatem 30
omnem abiecerit teſte Bald. *conſil. 456. num. 10. lib. 5.* Ho-
die lege Pontificia *in cap. cum haberet. extra de eo, qui duxit
in vxorem*, iuris diuini, ac naturalis veſtigijs inſiſtente cle-
men-

Digitized by Google

31 mentiſſimè quibuſcumque natis proſpectum † fuerit neceſ-
ſaria vitæ ſubſidia ſoppeditentur, vtique Moniali præſta-
tio huiuſmodi ſingulis menſibus omninò neceſſaria videtur
pro veſtitu, & alijs comparandis, qoibus tuendi, curan-
dique corporis noſtri gratia vtimur, & quibus pauperes Mo-
niales deſtituuntur, nec ex præſtationibus cocomunibus
Monaſterij ſuppetunt & hic redditus tanquam pars dotis, &
alimentorum pro Monialibus computari ſolet, & quidem
32 † omnia, quæ ad vitam conſeruandam neceſſaria ſuot com-
præhendi nomine alimentorum non eſt dubij iuris, *vt in l.
legatis, ff. de aliment. & cib. leg. l. verbo victus, ff. de verb.
ſignif.* & in his terminis eleganter diſſerit Card. Paleott. *de
noth. & ſpur. cap. 47. num. 7.*
33 Nec releuat, quod cum in † Vrbe ſit ſeruandum Ius Ci-
uile ex Statuto *cap. 42. l. 1.* ideo deneganda ſint alimenta,
& dos Margaritæ iuxta *diſpoſit. Auth. ex amplexu, C. de in-
ceſtu nupt.* qooniam Canonica æquitas, & Sanctio Cæleſtini
III. *in ca. cum haberet*. qua durities iuris ciuilis emollitur, pie-
34 taſque à natura inſita † erga liberos imbuitur, ſeruanda eſt
etiam, vbi tantum vigent leges Ciuiles, & etiam in terris,
& in iuriſdictione Imperij, vt plenè comprobat Card. Pa-
leott. *de noth. & ſpur. c. 47. per totum* Roland. *conſ. 85. n. 7.
lib. 3. & conſ. 74. num. 35. lib. 1.* Menoch. *præſumpt. 189. n. 25.
lib. 4.* Capic. *deciſ. 54. num. 1.* Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.
60. num. 31. & cap. 154. num. 16.* Mareſcott *var. reſolut. lib.
2. cap. 83. num. 33.* & fuit dictum *in Romana liquidationis do-
tis 15. Decembris 1600. coram Litta, & in alia Romana dotis
5. Aprilis 1604. coram eodem, & in Romana alimentorum 3.
Ianij 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, & diſ-
poſitio dicti Statuti *cap. 42. lib. 1.* non habet locum, quando
35 ius Ciuile expreſsè reperitur † correctum per ius canoni-
cum, vt in caſu iſto; tunc enim ius canonicum, non aotem
ciuile quod ſublatum fuit, etiam inter Vrbis incolas ſer-
uandom eſt, prout diſtinguendo in terminis dicti Statoti
declarauit *Rota in Perusina bonorum 20. Aprilis 1592. co-
ram Penia.*

Minus obſtat Conſtitutio ſanct. mem. Pij V. contra filios
illegitimos. Quoniam per eam non fuit ſublata conſtitutio
36 Canonica dicti capituli cum † haberet, pietatis, æquita-
tis, & rationis plena, tribuens filijs, quod ſanguinis, quod
charitatis, quod naturæ Ius poſtulat, hoc eſt alimenta, &
vt docuerunt Burſatt. *conſ. 255. num. 13. lib. 3.* Nauart. *de
ſpol. Cler. §. 19. num. 10. & 11.* Azor. *inſtitut. moral. par.
2. l. 2. cap. 4. in 7. quæſt.* Mareſcott. *var. reſolut. l. 2. cap.
83.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 386. num 28. doctè* Surd.
*conſ. 509. per tot. & cenſuit Rota in Bononien. alimentorum
28. Martij 1594. coram Penia, quæ eſt etiam impreſſa poſt*
Giouagn. *conſ. 37. l. 2.* vbi quod tàm ex bonis patrimonia-
37 libus, † quàm ex redditibus Eccleſiaſticis Clericorum, aut
Laicorum debentur dotes filiæ ſpuriæ, non obſtante dicta
Conſtitutione ſanctæ mem. Pij V. quæ non derogauit diſpo-
ſitioni *cap. cum haberet*; Neque Margarita hodie agit de
ſuccedendo parenti in redditibus Eccleſiaſticis, ſeù bonis ab
38 Eccleſia receptis, † quæ tanquam peculium Chriſti, &
profecta ab Eccleſia, quæ eſt ſpeculum pudicitiæ auſe-
renda eſſe ab illegitimis, quos habere ſucceſſores ſcanda-
lum, & noxium videtur ordini Clericali, ſanxit Pius Pon-
39 tifex, ſed de conſequenda dote à laico † ex bonis mere laica-
libus & nullam habentibus mixturam cum Eccleſiaſticis,
& in quibus propterea non procedit Bulla ſan. mem. Pij V.
vt reſpondit Rota *in dec. 214. par. 2. diuerſ. & in d. Bonon.
alimentorum coram Penia.* Ceſſatque etiam in caſu præſenti
40 ſuſpicio incontinentiæ, ex qua illegitimi † ſolent eſſe odio
legibus vti excitantes memoriam impudicæ originis, & cre-
duntur imitatores paternæ impuritatis *ex cap. ſi gens Anglo-
rum 56. diſt. cap. mulier. 15. quæſt. 1. cap. literas, cap. cum
41 decorem de filijs Præsbyt.* Margarita enim † vult in mini-
ſterio templi remanere, caſtaſque cum Agno cœleſti inire
nuptias, adeò vt omnem à parente hauſtam impuritatis no-
tam penitus abſterſerit, & quidem per ingreſſum Monaſte-
42 rij, † & profeſſionem in Religione, macula omnis illegitimi-
tatis aboletur, Ant. *de Monach. in princ.* Marſil *ſign 278.
num. 9.* Card. Paleott. *de noth. & ſpur. cap. 45. nu. 5.*
Anchar. *qq. fam. l. 3. cap. 36. num. 13. & 14*

In quam ſententiam, quod D. Marcus Antonius te-
neatur præſtare dotem prædictam, eo etiam facilius Do-
43 mini tranſiuerunt, † quia D. Marcus Antonius ſatis
opibus affluit, vt nullam habet legitimam ſobolem, i-
ta vt præſtatio dotis facienda Margaritæ iuxta ſolitum
illius Monaſterij, nullum poſſit afferre detrimentum
filijs legitimis, quorum fauorem multum ponderant iu-
ra, & Doctores, *vt in l. 2. C. de nat. lib.* & animad-
uertit Rota *in dec. 249. num. 3. par. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

* *Ideſt ſub die 11. Decembris 1634. coram eodem R.P.D.
Merlino. Eſt deciſio 314. in præcedenti parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Iuris ſedendi.

Die Veneris 26. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli caſus, in quibus remiſſoriæ petitio ſolet reijci.

SVMMARIVM.

1 *Articuli, quando non ſunt releuantes remiſſoria denegatur.*
2 *Conſtitutio aliqua, ſi habeat clauſulam, ſublata & decretum irritans, tollit omnem obſeruantiam in contrarium.*
3 *Correctio incontinenti in eadem diſpoſitione, nullo pacto eſt præſumenda.*
4 *Remiſſoria denegatur ad probandum contrarium eius, quod iam per Rotam fuit interpretatum.*
5 *Remiſſoria non datur, ad probandum id, quod probatum, non releuat.*
6 *Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſtante improbabilitate eius, quod prætenditur probari.*
7 *Remiſſoria non datur ad euitandas deciſiones in cauſa factas.*
Remiſſoria, ſi petatur ad effectum differendi cauſæ expeditionem, non conceditur. num. 7.
8 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod probatum non releuat.*
9 *Dilatio fruſtra conceditur, cuius expectatio, & finis potius diſpendium, quàm commodum affert.*

DECISIO XXXI.

DOMINI perſiterunt in deciſis denegando Capitulo
remiſſoriam ex rationibus adductis in deciſione 15.
Decembris proximè præteriti coram me * facta; quia cer-
tiſſimum eſt, quòd articuli non ſunt releuantes, cùm ius
clariſſimum ſit, † vt Præpoſiti debeant ſedere immediatè 1
poſt Canonicos, id eſt, poſt perſonas Canonicorum, iuxtà
ordinationem Capitularem Eccleſiæ, & Bullam erectionis
Præpoſiturarum fel. rec. Sixti V. 21. in Bullario nouo, in
quibus verba diſpoſitiua diriguntur in perſonas Canonico-
rum, & non in ſedes, ſeu loca, concedendo Præpoſitis ſeſ-
ſionem immediatam poſt Canonicos in omnibus locis, exce-
ptis capitularibus. Et cum verba clara, certa, & indubi-
tata, non relatiua ad Præpoſitos antiqnos, non indigeant
interpretatione; articulata obſeruantia Præpoſitorum,
tàm antiquorum, quam modernorum, detegitur irrele-
uans; tanto magis, cùm ſtante clauſula ſublata, & decre-
to irritanti appoſitis in dictis literis erectionis Sixti V. tolla-
tur quælibet † contraria obſeruantia ex allegatis in deciſio- 2
ne, quæ reuidetur: Vnde perinde eſt ac ſi obſeruantia fuiſ-
ſet ſublata, vt in terminis Rot. *dec. 72. par. 1. recent.* ex
quo in illo caſu priuilegia remouebant obſeruantiam contra-
riam, atque etiam præſcriptionem.

Non obſtat, quod ex illis verbis, *immediatè poſt Cano-
nicos ad inſtar antiquorum Præpoſitorum*, dicatur, Bullam
erectionis non determinare certum modum ſedendi; quia
placuit Dominis, reſponſio aliàs data, tàm in deciſionibus
D. mei Merlini, quàm in illa, quæ reuidetur: quod illa
verba, *ad inſtar antiquorum Præpoſitorum*, non ſtant rela-
tiuè, aut conditionaliter, ſed cauſatiuè: & illa verba,
iuxta ordinem ad id eis præſcribendum, non referuntur ad
ſeſſionem reſpectu Canonicorum, ſed inter ipſos Præpoſi-
tos, de quo non eſt quæſtio, & cùm Papa in dicta erectio-
ne prius loquutus fuerit diſpoſitiuè, & certitudinaliter, aſ-
ſignando Præpoſitis ſeſſionem immediatè poſt Canonicos; ſi
ſupradicta verba, *iuxta ordinem &c.* reſpicerent futuram
determinationem, & ſtarent indeterminatè reſpectu actus
ſedendi, eſſet dare incontinenti correctionem eiuſdem di-
ſpoſitionis, † quod nullo pacto eſt præſumendum: atque 3
ita cùm in præſenti fuerit ſatis præſcriptus modus ſedendi,
quoad Præpoſitos antiquos ex Capitulari conſtitutione, &

quoad

Digitized by Google

quoad modernos ex literis erectionis Sixti V. conſue-
tudini circa ius ſedendi non eſt deferendum; cum ea
tantùm procedat, vbi lex non adeſt ſcripta, ita lo-
quitur Felin. *in c. ſtatuimus de maior. & obed.* Cum igitur
4 Rota non admittat interpretationem † contrariam in-
terpretationi datæ per Dominos, vt *in recent. dec. 212.
num. 1. par. 1. & in Meliten. Baiuliuatus 27. Nouembris 1617.
coram bo. mem. Archiepiſcopo Seleucien. allegata in deciſione
quæ reuidetur, & coram S. me.* Greg. XV. *deciſ.* 211. *num.*
5 6. non eſt danda remiſſoria ad probandum id, † quod
probatum non releuaret, ex vulgatis, aliàs permittere-
tur, quòd probatio præualeret interpretationi, quàm
ipſa Rota dedit.

Non obſtat, quòd iſta interpretatio ſit de directo
contra id, quod fuit expreſsè deciſum in alia cauſa *Va-
lentina præeminentiarum coram Reuerendiſſimo D. meo De-
cano* 11. *Martij* 1630. *& 5. Decembris* 1631. quia dictæ
deciſiones non aduerſantur, nam factæ fuerunt in
alia cauſa, & cum ſuppoſito verborum, quæ in literis
non reperiuntur, prout ſunt verba, *iuxta ordinem per
Capitulum præſcribendum*; nam verba, *per Capitulum*,
in literis in Bullario impreſſis non leguntur; & quia
fuit etiam ſuppoſitum, quòd verba, *iuxta ordinem ad
id eis præſcribendum*, fuerint appoſita in ordine ad ſeſ-
ſionem inter Canonicos, & Præpoſitos, & tamen ex
firmatis in deciſionibus Domini mei Merlini, * & hac
mea, quæ reuidetur, referuntur ad ſeſſionem inter ip-
ſos Præpoſitos, non autem inter Præpoſitos, & Cano-
nicos, ex ſupra deductis Vltra quòd dicta verba, *iux-
ta ordinem ad id eis præſcribendum*, poſſunt referri ad
alios actus, in quibus ordo aliquis non legitur præſcri-
ptus, & de quibus in literis non fuit particulariter di-
ſpoſitum; & ſic clarè patet dicta verba non poſſe re-
ferri ad dictam ſeſſionem, ſuper qua eſt determinatum,
quod ſit immediata ſeſſio, & continuata poſt Canoni-
cos nullo medio interpoſito, & ideo referenda ſunt ad or-
dinem præſcribendum circà alios actus, pro quibus nihil re-
peritur determinatum, atque ita non applicari deciſiones
Reuerendiſſ. Domini mei Decani.

Etiam reſpectu calumniæ denegarunt Domini remiſ-
ſoriam, quæ reſultat, tàm ex eo, quod obſeruantia
contra dictas conſtitutiones ſit improbabilis, cum teſtes
6 ſuper ea legitimè deponentes † non poſſint inueniri ad
eam probandam ſpatio 40. annorum præſcriptam, quo
caſu denegatur remiſſoria ex deciſionibus allegatis in de-
7 ciſione, quæ reuidetur; quàm etiam cum petatur † re-
miſſoria ad euitandas deciſiones in hac cauſa factas, &
ad differendam eius expeditionem Caſſad. *dec. 3. de di-
lat.* Et quod plus eſt, cum iam Rota firmauerit 12. Iu-
nij præteriti coram R. P. D. meo Merlino, teſtes pro
Capitulo examinatos non probare, & quatenus proba-
rent, huiuſmodi etiam probationem non releuare, in-
8 trat regula, quod † remiſſoria non datur ad probandum,
id quod probatum non releuat, *l. ad probat. C. de pro-
bat.* Caſſad. *dec. 2. de dilat.* Caputaq. *dec. 68. part. 3.*
9 fruſtra enim conceditur dilatio, cuius expectatio, & fi-
nis potius diſpendium, quam commodum affert, Ca-
putaq. *dec. 66. par. 2.* & ex aliis latius deductis *in 2.
par. dec.* quæ reuidetur, cum quibus tranſierunt Domini.

Et ex his inhærendo ſupradictæ deciſioni 15. Decembris
1634. iterum pro denegatione remiſſoriæ, utraque parte
informante fuit reſolutum.

* *Eſt deciſio 319. in præcedenti parte.*

* *Ideſt ſub diebus 16. Decembris 1633. & 12. Iunij 1634. ſunt deciſiones 252. & 288. pariter in præcedenti parte.*

¶ *Infra in eadem cauſa adſunt aliæ deciſiones in hac cauſa, ideſt ſub diebus 27. Iunij 1635. & 5. Iunij 1637. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio, & tandem pro conceſſione remiſſoriæ fuit reſponſum ſub die 15. Martij 1638. coram R. P. D. Panzirolo, quæ deciſio erit in ſequenti parte. Et generaliter aduerte ne ſæpius id repetamus, quòd quando deciſiones ſunt vltra annum 1637. erunt in ſequenti volumine, quod certè neſcio an in lucem dabo, ne abſolutè hoc tibi negem, quam negatiuam ſcio, quod læto animo non ſuſcipe-res.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Iuriſdictionis.

Die Veneris 16. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Capitulum qualiter, & quando, poſſit ſtatuere in materia Anniuerſariorum. Nomine Diſtributionum quotidianarum, an veniant etiam portiones anniuerſariorum. Epiſcopus tantùm poteſt nouam conſuetudinem in Eccleſia, cum conſenſu tamen Capituli inducere, & quo caſu hoc ex ſe poſſit facere Capitulum.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ natura, & officium, quæ ſit.*

2 *Dubitatio continens certam, ac peculiarem difficultatem, ſuper qua reſolutio petitur, peculiaris etiam ac certa debet eſſe reſponſio.*

3 *Eccleſiæ antiqua conſuetudo non eſt immutanda ex nouis ſtatutis.*

4 *Diſtributionum quotidianarum appellatione an comprehendantur portiones funerales, quæ anniuerſaria dicuntur, & diuidi ſolent inter Beneficiatos, qui interſunt exequijs, & cæteris diuinis Officijs, quibus ſolet mortuis Chriſtiano ritu parentari. & n. 5.*

6 *In Anniuerſariorum diuiſione facienda inter Canonicos, & Beneficiatos, ſeu alios Clericos, qui interſunt diuinis Officijs, ſeruanda eſt conſuetudo Eccleſiæ.*

7 *Diſtributionum quotidianarum nomine licèt non veniant illæ portiones, quæ diuiduntur occaſione exequiarum gaudent tamen eodem iure, & priuilegio.*

8 *Epiſcopo ſolùm permiſſum eſt, vt nouam conſuetudinem poſſit inducere in Eccleſia, de conſenſu tamen ſui Capituli, & quando illa ſit bona, & laudabilis.*

9 *Capitulum ex ſe poteſt per nouam Conſtitutionem ſtatuere in Eccleſia id, quod iure communi cautum eſt.*

10 *Ita vt ex eadem conſtitutione reſtituenda ſit diſpoſitio Iuris communis, quæ ab alia conſuetudine fuit abrogata.*

11 *Capitulum poteſt noua ſtatuta conficere ſuper diuiſione Anniuerſariorum dummodo ea ſtatuta, non ſint contraria obſeruantiæ Eccleſiæ, aut voluntati defunctorum.*

12 *Pro Anniuerſarijs celebrandis, ſi defunctus reliquerit certam portionem aliquibus Canonicis, aut Beneficiatis, cenſetur fuiſſe cuique illorum particulariter legata portio ita ut neque inter eos ſit dare ius accreſcendi propter deficientiam aliorum.*

13 *Anniuerſarijs, quando à teſtatore nulla conditio præſcripta fuit, tunc recurrendum eſt ad conſuetudinem.*

14 *Canonici maiorem portionem obtinere debent, quam Beneficiati, in diſtributione Anniuerſariorum.*

15 *Ex Inſtrumentis pluribus conſuetudo probari poteſt.*

16 *Enunciatiuæ, ſtante antiquitate probant.*

17 *Enunciatiuæ probant, dum continent idem, quod diſponitur in inſtrumentis, in quibus enunciantur.*

DECISIO XXXII.

PROPOSVI dubium reſeruatum in deciſione facta in hac cauſa *ſub die 24. Nouembris anni* 1632. * in qua, cum diſputaretur, An ius ſtatuendi ſuper Anniuerſarijs ſpectaret ad Abbatem & Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ S. Felicis in Ciuitate Gerundæ priuatiuè, quoad Beneficiatos eiuſdem Eccleſiæ; reſponderunt Domini ad fauorem Abbatis, & Capituli; ſed cum ea exceptione, vt videretur quomodo poſſet Capitulum ſtatuere ſuper dictis Anniuerſarijs, & hoc ne ex ijs ſtatutis fieret præiudicium Iuribus Beneficiatorum qui de eiſdem Anniuerſarijs non ſolùm participabant; ſed illorum adminiſtrationem habebant communem cum Capitulo. In cuius dubij diſputatione primùm viſum fuit Dominis illud in genere definire, Quia cum impoſſibile eſſet complecti omnium caſuum, & dubiorum reſolutionem, quæ occaſione dictorum ſtatutorum contin-

gere

Digitized by Google

gere poſſent , non aliter huic difficultati occurri pote-
rat, quam propoſitis regulis generalibus, ex quibus ſta-
tueretur, quòd in vnaquaq; ſpecie, aut caſu obſeruan-
dum eſſet, quaſi per quandam coactionem , & Epito-
1 men plurium caſuum, prout † hanc eſſe naturam, & of-
ficium regulæ conſtat ex ſententia Sabini *relata in l.1.*
ff. de reg. iur. cuius dictum ita explicat Franciſcus Dua-
ren. *lib. 1. anniuerſ. diſput. cap. 46.* exploſa interpretatione
Alciat. *lib. 5. Parergon. cap. 1.* Deinde reſponderunt par-
ticulari diſputationi , quàm occaſione huius iuris ſta-
tuendi propoſuit Capitulum in hac diſputatione , quia
2 cum ea dubitatio contineret certam , † ac peculiarem diffi-
cultatem ſuper qua , reſolutio petebatur peculiaris e-
tiam, ac certa debebat eſſe reſponſio vt habetur *l. vt re-*
ſponſum C. de tranſact. & notant ibi Scribentes & in l. Domi-
tius. ff. de teſtament. Dec. *in l. precibus. num.* 3. Cagnol. *n.*
76. C. de impub. & alijs ſubſt.

Hoc igitur primo loco ſtatuerunt, vt ex nouis ſtatutis
3 non immutaretur antiqua conſuetudo Eccleſiæ, † cum ita
diſpoſitum reperiatur *ex conſtitut. Bonifacij VIII. relata in*
cap. vnico. de cler. non reſiden. l. 6. licèt enim controuerſa
ſit opinio inter Doctores vtrum appellatione diſtributionum
4 † quotidianarum comprehendantur portiones funerales,
quæ anniuerſaria dicuntur, & diuidi ſolent inter Beneficia-
tos, qui interſunt exequijs, & cæteris diuinis officijs, qui-
5 bus ſolet mortuis † Chriſtiano ritu parentari, in qua quæ-
ſtione negatiuam opinionem amplexi fuerunt Card Zabar.
in clement. vt hi qui §. illi vero de ætat. & qualit. num 15 Na-
uar. *conſ. 13. de cler. non reſid num* 2. Affirmatiuam tuen-
tur Lapus *alleg. 42. num.* 1. Ioan Andr. *in d. cap. vnico de*
cler. non reſid. in verb. anniuerſariis, & Gemin. *in §. de di-*
ſtribut. num. 2. Felin. *in c. ad aures. de reſcrip. num.* 14. Om-
nem tamen dubitandi cauſam præſertim reſpectu diuiſionis,
quæ de his diſtributionibus fieri debeat ſuſtulit Bonifacius in
eadem Conſtitutione, Quia cum mandaſſet, vt in dicta
diuiſione facienda inter Canonicos, & Beneficiatos, ſiue
alios Clericos , qui fuerint præſentes diuinis officijs ſeruaren-
6 tur ordinationes † cuiuſque Eccleſiæ, in qua erant ijdem
Canonici, ac Beneficiari, huic legi voluit, etiam eſſe ſub-
iectas diſtributiones, quæ conceduntur pro Anniuerſarijs
Defunctorum, cuius rei rationem conſiderarunt Ioan. An-
dræ. & Gemin. *in d. cap. vnico*, quia licèt nomine quotidia-
7 narum diſtributionum † non intelligantur eæ portiones, quę
diuiduntur occaſione Exequiarum, gaudent tamen eodem
iure, & priuilegio, quod etiam aduertit Nauarr. *d. conſ.*
53. *ſequitur* Azor. *inſtitut. moral. par. 2. l. 7. cap. 7. in*
4 quæſt. gloſ. ad pragmat. ſanction. in Rubr. quo tempo-
re debeat quis eſſe in choro in §. ſubet etiam in verb. di-
ſtributiones.

His poſitis duos caſus Domini conſiderarunt ſub quibus
alij contineri, & reduci poſſent; nam aut ijs ſtatutis quære-
bat Capitulum inducere nouam conſuetudinem in Eccleſia
circa ipſa Anniuerſaria, aut nihil innouare volebat reſpectu
qualitatis, aut formæ eorundem, ſed ſolùm reſpectu diui-
ſionis faciendæ inter Canonicos, & Beneficiatos, qui ijs in-
tereſſe debebant. In primo caſu negarunt habere Capitu-
8 lum hanc poteſtatem cum hoc ſolum permiſſum ſit † Epi-
ſcopo, vt nouam conſuetudinem poſſit inducere in Eccleſia
de conſenſu tamen ſui Capituli, & quando illa ſit bona, &
laudabilis, *c. nouit 12. diſt. c. cum conſuetudinis de conſue-*
tud. & notat Franc. *in eodem c. vnico in §. ſtatuimus num. 2.*
de Cler. non reſid. lib. 6. Gemin. *nu.* 4. Ioan. Andr. *num.* 1.
Excipiebatur ab hac regula vnicus caſus, in quo Capitu-
9 lum per nouam conſtitutionem † vellet ſtatuere id quod
iure communi cautum eſt ita vt ex eadem conſtitutione re-
10 ſtituenda ſit diſpoſitio iuris communis, quæ † fuiſſet abro-
gata ex alia conſuetudine inducta in Eccleſia, nam poterit
Capitulum ex ſe id facere vt fuit reſolutum in *Illerden. ſta-*
tuti. 3. Decemb. 1593. coram Corduba.

In altero & ſecundo caſu quo noua ſtatuta reſpicere de-
beant ſolam diuiſionem dictorum Anniuerſariorum viſum
11 fuit Dominis licere † hoc Capitulo cum duabus tamen ex-
ceptionibus, ſiue declarationibus dummodo ea ſtatuta non
ſint contraria obſeruantiæ Eccleſiæ, aut voluntati Defun-
ctorum ex quorum diſpoſitione habet Eccleſia eadem An-
niuerſaria, quia nihil ſtatutum ſit ex diſpoſitione iuris com-
munis reſpectu huius diuiſionis recipiebant eadem Anni-
uerſaria legem à voluntate Defunctorum, qui dum certam
12 portionem reliquerunt † aliquibus Beneficiatis, aut Ca-
nonicis, cenſebantur fuiſſe cuique illorum particulariter le-
gata, adeo vt neque inter eos ſit dare ius accreſcendi propter
deficientiam aliorum , vt declarat Lara *in tract. de Anniuer-*
ſar. & Capellan. *l. 1. cap. 17. num.* 3. Rebuff. *in cap. extir-*
pandæ. §. qui vero de præben. num. 69. & ſuper Concordat.
in tit. de Collationibus. §. 1. in verb. diſtributionum, In caſu
vero, quo in ſui inſtitutione nulla conditio præſcripta fue-
rit eiſdem † Anniuerſarijs, illa recipere debebant à con- 13
ſuetudine cum ad eam ſe remittat diſpoſitio Iuris Canonici,
in d. cap. 1. de cler. non reſiden. arguendo de ſtatuto ad con-
ſuetudinem, vt declarauit Rot. *in vna Valentina emolumen-*
torum 16. Decembr. 1585. coram Cantaccio. & 2. Decembr.
1587. coram Bubalo.

Quæ autem eſſet hæc conſuetudo declararunt DD. in 2.
parte huius deciſionis in qua reſponderunt particulari inter-
rogationi Capituli vtrum poſſent Canonici maiorem portio-
nem obtinere quam Beneficiati in diſtributione dictorum † 14
Anniuerſariorum, habita ratione dignitatis perſonæ, quia il-
li cenſebantur maiores ipſis Beneficiatis, vt aduertit eadem
deciſio *Valentina emolumentorum coram Cantaccio.* Et tria
genera Anniuerſariorum, obſeruarunt eſſe in hac Eccleſia
conſiderata tum fundatione eorundem, tum ſolemniori ri-
tu cum quo peragebantur, aliquà enim dicebantur ſimpli-
citer presbyteralia, quod piaculare ſacrificium, quod fie-
bat pro animabus fundatorum, à ſolo presbytero cele-
brarentur: Alia dicebantur Conuentualia eò quòd cum
ſolemniori apparatu peragerentur, & adhiberentur in eo-
dem ſacrificio Diaconus, & ſubdiaconus, qui ſacris ope-
ranti aſſiſterent: Tertium maiori etiam cum pompa fie-
bat, quia ſeruabantur in eo omnes, & eædem Sacræ Cæ-
remoniæ cum quibus celebrabantur ex conſuetudine vniuer-
ſalis Eccleſiæ, feſta Sanctorum primæ, aut ſecundæ Claſ-
ſis, quæ Anniuerſaria *Pugiades* nominantur in feſtis hu-
ius Eccleſiæ. In prioribus Anniuerſarijs nulla erat diffe-
rentia inter Canonicos, & Beneficiatos, cum omnes æqua-
lem portionem haberent pro celebratione eorundem An-
niuerſariorum : In poſterioribus verò Anniuerſarijs oſten-
debatur contraria huius Eccleſiæ conſuetudo, quia tàm
in Anniuerſarijs, quæ Conuentualia appellantur, quàm
in alijs Anniuerſarijs ſolemnioribus probatum fuit ſoli-
tum dandi Canonicis , & alijs tribus perſonis (nempè
Abbati, Clauigero, & Magiſtro Cantus) maiorem por-
tionem obtinere, quam ceteris Beneficiatis, & ita reſpe-
ctu Conuentualium oſtenſum fuit ex nouem inſtrumen-
tis fundationum dd Anniuerſariorum, in quibus eiſdem
perſonis aſſignabantur modo duodecim, modo decem &
octo, modo viginti quatuor denarij pluſquam Beneficia-
tis : Reſpectu verò Anniuerſariorum, quæ *Pugiades* di-
cuntur, ita probabatur conſtitutum fuiſſe in fundatione
Anni 1434. occaſione feſtiuitatis S. Michaelis Archange-
li, ex quibus omnibus inſtrumentis tanquam † numero 15
pluribus viſum fuit benè probari eam conſuetudinem Ec-
cleſiæ per ea quæ notat Bart. *in l. 2. num. 12. C. quæ ſit long.*
conſuet. & in l. ſemper in ſtipulationibus. num. 3. ff. de re-
gul. iur. Angel. *in l. vetuſtiſſimam num. 5. C. de iur. domin.*
impetran. Aym. *de antiq. temp. par. 1. in verb. ampliatur, n.16.*
Præſertim cum in pluribus illorum (quorum aliqua erant
antiqua, & ſupra centum annos) fieret mentio de hoc ſo-
lito dandi maiores diſtributiones Canonicis in celebratio-
ne dictorum Anniuerſariorum cum probaretur hoc caſu
id ſolitum etiam ex enunciatiuis dictorum inſtrumento-
rum , † tum ratione antiquitatis eorundem, vt poſt 16
gloſ. in cap. cum cauſam de probat. notat ibi Felin. *num.* 5.
Bald. *in l. cum aliquos num.* 4. Salic. *num. 3. C. de iur. delib.*
Rot. *dec. 388. num. 1. par. 1. diuerſ. & deciſ. 223. num. 4.*
par. 2. recent. Tum ex quo eædem enunciatiuæ contine-
bant idem † quod diſponebatur in dictis inſtrumentis, 17
vt declarat Aym. *de antiq. temp. in §. ſuperiùs adducto ſub*
num. 20. & in conſ. 134. n. 9. Bald. *conſ. 2. n. 3. lib. 3.* Rot. *dec.*
176. n. 5. par. 1. recent.

Et ita vtraque parte &c.

* *Eſt deciſio 309 ſupra in præcedenti parte, & in eadem parte in hac cauſa coram eodem R. P. D. Veroſpio habes alteram deciſionem ſub die 24. Nouemb. 1632. eſt in ordine deciſio 351. & coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino tres deciſiones ſub diebus 12. Decemb. 1622. & 28. Martij 1631. & 24. Nouembris pariter 1631. & ſunt deciſiones 321. 32. & 72. & infra in additione adeſt alia deciſio coram R. P. D. Merlino ſub diebus 30. Aprilis 1632. & 3. Decemb. 1635. & 24. Aprilis 1637. quas omnes deciſiones confirmauit Rota coram R. P. D. Ghiſlerio ſub die 10. Mart. 1638. vbi ſententiæ Rotales iſtæ tanquam conformes, necnon validæ, & iuſtæ canonizantur.*

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Caetanis.

Die Veneris 23. Martij 1635.

ARGVMENTVM.

Linea maſculina, quando eſt vocata ad fideicommiſſum, an in ea etiam comprehendantur fœminæ agnatæ. Inueſtitura accepta pro ſe, & deſcendentibus ex linea maſculina, an comprehendat maſculum natum ex fœmina.

SVMMARIVM.

1 *Linea maſculina alicuius familiæ, quando vocatur ad fideicommiſſum, in eo fœminæ agnatæ non comprehenduntur.*
2 *Quodq. magis procedit, quando adſunt illa verba, familia maſculina, ex quibus apparet, quòd non tantum fuit contemplata agnatio ſimpliciter, ſed agnatio maſculina.*
3 *Inueſtitura accepta pro ſe, & deſcendentibus ex linea maſculina, non comprehendit fœminam natam ex maſculo, & hoc eſt dictum Caſtren communiter receptum. num. 5.*
4 *Fœmina eſt principium lineæ fœmininæ.*
6 *Oratio vnica illa dicitur, quæ ab vnico verbo tota terminatur.*
7 *Appellatione illorum de domo, & familia, intelliguntur de maſculis.*
8 *Copulatiuæ vna pars, alteram declarat.*
9 *Copulatiua dictio operatur nedum vnitatem orationis, ſed vt qualitas in vno ex copulatis, repetita in alio præſumatur.*
10 *Oratio vnica perfecta, vna verborum ſtructura, debet tota capi, non autem in partes ſcindi.*
11 *Diſpoſitio vnica non eſt diuidenda in plures caſus diuerſo modo terminandos.*
12 *In fideicommiſſo in caſu obitus, ſuccedunt omnes de familia etiam fœminæ, quando adſunt illa verba de domo, & familia.*
14 Menoch. *conſ.* 732. *num.* 31. *&* 1033. *n.* 9. *&* Mant. *de coniect. lib 8. tit.* 11. *n.* 9. *reijciuntur dum tenent, quòd vocatis deſcendentibus per lineam maſculinam, veniant etiam fœminæ.*
15 *Et de illis non eſt curandum, neque recedendum à contraria communi opinione, maximè, quòd Rota illam ſequatur.*
16 *Proximiores præſumuntur magis dilecti, quàm remotiores.*
17 *Proximior ſi ſit excluſus, an ex hoc cenſeatur etiam excluſus remotior.*

DECISIO XXXIII.

VT SÆPE dictum fuit * verba pacti inter fratres de
Caetanis continent Voluerunt expreſsèque conſenſerunt, quòd omnia, & ſingula in perpetuum remaneant,
& remanere debeant inter illos de domo, & familia de Caetanis, & quòd non poſſint, nec eis liceat, illa extra familiam maſculinam dictæ domus de Caetanis quomodocunque, & quandocunque alienare, quæ quidem verba, indubitatum eſt inducere abſolutum, & reciprocum fideicommiſſum ex allegatis in duabus prioribus deciſionibus in hac
cauſa factis, & quidem inter maſculos, ita, vt Illuſtriſſima
Domina Magdalena filia fœmina bon. mem. Proſperi vltimo loco grauati non poſſit ſuccedere, etiam durante vita ſua.
Et ratio huius dicti eſt, quia quando vocatur linea maſculina
1 alicuius familiæ, prout in caſu iſto, magis communis † ſententia eſt fœminam agnatam non comprehendi ſub fideicommiſſo vt conſtat ex cumulatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.*
346. *nu.* 12. quæ concluſio procedit de plano in hoc caſu ex
2 verbis illis, extra familiam maſculinam, † ex quibus apparet, quod fratres paciſcentes non contemplarunt agnationem ſimpliciter, ſed agnationem maſculinam, vt pulchrè per Caſtrenſ. *alleg. in vltima dec. conſ.* 190. *num.* 4. *verſ. nam interdum lib.* 2.
Et huic ſententiæ ſanet idem Caſtrenſ. *in l. ſi maritus num.*
3 5. *C. de procur.* vbi quòd † inueſtitura accepta pro ſe, &
deſcendentibus ex linea maſculina non comprehendit fœminam natam ex maſculo, quia illa eſt principium lineæ
fœmininæ, † ideo ſicuti deſcendentes ab ipſa, quia non 4
deſcendunt per lineam maſculinam, ita nec ipſa poteſt ſuccedere, cum ſit principium lineæ fœmininæ, & dictum Caſtrenſis † eſt communiter receptum vt patet ex DD. allegatis per Menoch. *in conſ.* 205 *num.* 20. *vol.* 3. & Rota ſequitur hanc ſententiam, *vt per* Caputaq. *dec.* 16. *num.* 4. *& dec.* 17. *num.* 6. *& dec.* 18. *circa finem verſ. quoad* 2. *partem lib.* 2. & nouiſſimè Gratian. *diſceptat.* 901. *num.* 22. qui alios cumulat *lib.* 5. Caldaſ. *de iur. emphyt. lib.* 2. *quæſt.* 24. *num.* 86. *&* 92. vbi quod Iaſon, qui contrarium tenuit, eſt ſibi contrarius *in l. Gallus §. nunc de lege. num.* 10. *verſ. limita notabiliter ff. de liber. & poſthum.* quo loco verè ſequitur doctrina Caſtrenſis *in d. l. maritus*, & ponderat bonas rationes. 5

Quod autem in iſto caſu fuerit vocata linea maſculina,
ſatis, deprehenditur ex verbis illis, Voluerunt expreſsèque
conſenſerunt, quòd omnia, & ſingula bona remaneant,
&c. inter illos de domo, & familia de Caetanis, iunctis
verbis immediatè ſequentibus, & quòd non poſſint, nec eis
liceat illa extra familiam maſculinam alienare. Illa enim
† eſt vnica oratio, quia omnia reguntur à ſolis verbis Volue- 6
runt, & conſenſerunt Bart. *in l. re coniuncti. n.* 22 *ff. de legat.* 3.
& in l. in repetendis col. 2. *ante medium verſ. certè cum in hoc. ff. de legat.* 3. *& in l. Seiæ. §. Caio poſt princ. verſ. hic loquit ff. de fund. inſtruct.* Soccin. *conſ.* 63. *ſub n.* 14. *verſ.* 2. *quia lib.* 3. Dec. *conſ.* 480. *n.* 2. *verſ. his tamen & n.* 4. Gozad. *in conſ.* 45. *num.* 2. *&* 6. Pariſ. *conſ.* 72. *n.* 34. *l.* 4. Rota *dec.* 374. *ſub n.* 3. *verſ. ex quo de maſculis, & dec.* 662. *nu.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* Bellon. ſen. *conſ.* 71. *num.* 8. Honded. *conſ.* 4. *n.* 12. *& in conſ.* 64. *n.* 34. *vol.* 2. *& conſ.* 2. *n.* 13. *& conſ.* 4. *n.* 32. *vol.* 1. Cæphal. *conſ.* 527. *n.* 21. *l.* 4. Tobias Nonius *conſ.* 36. *n.* 19. *verſ.* 3. *reſpondetur.* Surd. *conſ.* 364. *num.* 7. *l.* 4. Peregr. *conſ.* 23 *n.* 4. *l.* 3. *vbi de communi, & de fideicommiſſis art.* 25. *n.* 29. Fuſar. *de ſubſtit. qu.* 403. *nu.* 8. Trentacinq. *de ſubſtit. par.* 4. *c.* 7. *n.* 11. *verſ. in hac q.* Et propterea cum
in eadem continuata ſtructura verborum prohibuerint dd.
fratres alienationem extra familiam maſculinam vtique
ſub nomine † illorum de domo, & familia de Caetanis in- 7
tellexerunt de maſculis vt conciliando opiniones dicunt Cephal. *conſ* 681. *n.* 16. *& ſeq.* Siluan. *conſ.* 64. *n.* 18. *in fin. & de communi teſtatur* Odd. *de compendioſa particul.* 6. *art.* 4. *conc.* 4. & alios infinitos huius ſententiæ cumulat Fuſar. *de ſubſt. d. q.* 403. *n.* 8. *& q.* 351. *n.* 18. quibus poteſt addi Peregr. *de fideic. art.* 16. *n.* 19. qui loquitur in caſu, quo ſunt
duæ diſpoſitiones ſimul factæ vna poſt aliam, ſed ſimul con-
iunctæ, & † conſeuit huic vltimo dicto, quæ vna pars co- 8
pulatiuè aliam declarat Roman. *conſ.* 231. *n.* 2. Soccin. *in l.* 1. *n.* 1. *ff. de reb. dub.* Surd. *dec.* 124. *n.* 9. Rot. *dec.* 453. *n.* 8.
par. 2. vbi quòd dictio copulatiua † operatur nedum vnita- 9
tem orationis, ſed vt qualitas expreſſa in vno ex compulatis, repetita in alio præſumatur. Vnica enim oratio perfe-
cta vno † verborum ſtructu poſita, debet tota capi, non au- 10
tem in partes ſcindi, vt poſt Corneum dicit Boer. *dec.* 155. *n.* 1. & ſequitur Rainal Corſ. *in tract. indagin. iur. l.* 2. *cap.*
23. *nu.* 8 & propterea huiuſmodi † diſpoſitio non eſt diui- 11
denda in plures caſus diuerſo modo terminandos, vt aliud
dicendum ſit de fideicommiſſo in caſu obitus, videlicet vt
in iſto caſu ſuccedant † omnes de familia, etiam fœminæ 12
propter verba de domo, & familia de Caetanis ex adductis *in dec. ſanct. mem.* Greg. & aliud in euentum alienationis vt ſcilicet in iſto caſu cenſeantur vocati maſculi, vt benè ad propoſitum ponderat Honded. *d. conſ.* 4. *n.* 13. *verſ. diſpo-*
ſitio hæc ſtatutaria, † & prædicta eo magis placuerunt, 14
cum agatur ſolum de interpretandis illis verbis, de domo, & familia de Caetanis, vt ad propoſitum multa congerit Fuſar. *in conſ.* 37. *n.* 13. *& ſeqq.*

Non obſtant † Menoch. *conſ.* 732. *num.* 31. *& conſ.* 1033. 14
num. 9. Mantic. *de coniect. l.* 8. *n.* 11. *num.* 9. & alij quos allegat Fuſar. *d. q.* 1346. *n* 19. quia tenent contra communem opinionem videlicet, quòd vocatis deſcendentibus per lineam maſculinam, veniant etiam fœminæ, & ideo de illis
non eſt curandum, † neque recedendum à communi, ma- 15
ximè quod illam Rota ſequatur, & Menoch. ſit ſibi contrarius vt patet ex ſupra deductis.

Prædicta eo magis approbarunt Domini, quòd cum illis
concurrant plures coniecturæ. † Prima quòd bona non poſ- 16
ſint alienari extra familiam maſculinam cum verbis ampliſſimis ibi quomodocunque etiam ex arduis, & vrgentiſſimis cauſis; concurrit etiam quòd agitur de Caſtris, vnde oritur magna veriſimilitudo, quòd voluerit illa conſeruari inter
maſculos. † Adeſt etiam excluſio propriarum ſororum. 17

Menoch. *conſ.* 93. *n.* 28. *& conſ.* 204. *n.* 30. *&* 585. *n.* 7. *& ſeq.* Rota quæ alios adducit *d. dec.* 663. *n.* 75. *verſ. maximè quia par.* 1. *rec.* quæ coniectura vna cum alijs
58 multum facit licet † de per ſe ſola poſſet habere difficultatem Seraph. *dec.* 880. *n.* 2. *& ſeq.* Mant *dec.* 305. *n.* 1. *ſen. me.* Greg. *dec.* 514. *n.* 14 & alia quæ poſſent deduci.

Ex quibus Domini perſtiteruot in his reſolutis audita hac tertia vice veraque parte.

* *Ideſt ſub diebus* 25. *Februar.* 1632. *&* 30. *Januar.* 1634. *&* 7. *Iun. &* 27. *Nouemb.* 1634. *coram eodem R. P. D. Coccino Decano, ſunt in præcedenti parte deciſiones* 184. 263. 284. 340.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis de Capizuchis.

Die Veneris 20. *Aprilis* 1635.

ARGVMENTVM.

Immiſſio à fideicommiſſario petita, quando deneganda veniat.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio fideicommiſſi alterius in continenti probata, quotieſcunque opponitur ſolet impedire immiſſionem ex remed. l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll.*

2 *Per rem iudicatam, & per publicum inſtrumentum, vel per Deciſiones Rotæ aliquid conſtare, paria ſunt.*

3 *Deciſiones Rotæ oſtendunt bonum ius.*

4 *Immiſſio à fideicommiſſario petita poteſt impediri per exceptionem in continenti probata.*

5 *Tranſactio rem, ſuper qua fit, dubiam, non autem liquidam, & claram præſupponit.*

6 *Concordiæ, conuentiones, & pacta minimè exigunt rerum dubietates.*

7 *In Tranſactionibus ſi apponatur aliquid, quod in ea non poſſit cadere, ſubſtinetur in vim pacti, vel alterius contractus.*

8 *Hæres poſtquam tranſegit cum fideicommiſſarijs non amplius vti hæres, ſed proprio nomine ſibi acquirit abſque vllo onere.*

9 *Negotium, quis ſibi proficuum, & nemini damnoſum faciens poteſt ſibi acquirere, & mutare cauſam poſſeſſionis.*

DECISIO XXXIV.

PETRVS de Corbaria conſtituit fideicommiſſum ad fauorem deſcendeotium maſculorum Petrutij eius filij, cum clauſula, itaquòd hæreditas nunquam ad filias, vel deſcendentes fœminas deueniat, & ſemper remanear apud maſculos de ſtirpe Teſtatoris. Vndecum Mamphilia filia Hugolini iunioris abnepotis d. Teſtatoris, Caſtrum Fabri, & tenutam Salicis, ac alia bona fideicommiſſaria poſſediſſet, & deinde donaſſet Nicolao, & Cæſareo ſuis filijs, defunctoque Cæſareo donationem confirmaſſet ad fauorem Bandini eius ex Cæſareo nepotis, Hieronymus, & fratres filij Rainutij alterius abnepotis, ac deſcendentes dicti Teſtatoris, introduxerunt litem ſuper huiuſmodi fideicommiſſo contra Donatarios, eamque proſecuti fuerunt, non ſolùm contra Portiam, & Lucretiam filias d. Bandini, & Iuliam Cæſarinam earundem filiarum Matrem & hæredem ab inteſtato; ſed etiam contra Liuiam Capranicam illius hæredem. Rota verò per deciſiones ſub diebus 27. Ianuarij 1609. ac 16. Decemb. 1607. & 3. Aprilis 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino hodie Decano, firmauit conſtare de dicto fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petrutij, & vltimo loco nimirum 24. Nouembris 1610. cenſuit huiuſmodi fideicommiſſum extendi vltra nepotes, & inter dictos deſcendentes adeſſe ſubſtitutionem reciprocam quorum diſcuſſio in prioribus deciſionibus fuerat reſeruata. Sed Iulia in teſtamento, ſub cuius diſpoſitione deceſſit, inſtituta dicta Liuia, omnia bona prædicta ſuppoſuit fideicommiſſo vniuerſali, eidemq. hæredi ſine liberis, & deſcendentibus morienti, alios, eorumq. deſcendentes ſubſtituit, quibus omnibus prohibuit alienationem dictorum bonorum. Sed Liuia pro diſſoluendis legatis ac ære alieno Iuliæ vendidit Card. Alexandrino pro pretio ſcutorum quinquaginta ſeptem millium partem tenutæ Salicis, ſuper qua necnon, & Caſtro Fabri in fideicommiſſo Petri de Corbaria comprehenſis, lis vertebatur, vt ſupra.

Deinde Marchio Caſſani hæres d. Cardinalis, vt illorum de Corbaria præueniret Imminentem ex dicto eorum fideicommiſſo euictionem, celebrato inſtrumento concordiæ, iura eorum emit pretio ſcutorum 24. mil. pacto tamen adiecto vt infra videlicet animo, & intentione, ſe reualendi de dicta ſumma à Liuia, & ab alijs quibuſcumq. quomodolibet obligatis, non tamen contra Dominos de Corbaria quoad bona per ipſam Liuiam in dicta tenuta Salicis poſſeſſa, & dicto fideicommiſſo ſubiecta, ſuper quibus ijdem Domini de Corbaria iura ſibi competẽ his verbis reſeruarunt, videlicet reſeruatis ipſis Dominis de Corbaria omnibus, & ſingulis iuribus, & actionibus ipſis vigore ſupradicti fideicommiſſi, & deciſionum vt ſupra factarum, & aliàs quomodolibet competẽ, & competituris, ſuper omnibus, & ſingulis bonis per d. Liuiam poſſeſſis intra dictam tenutam Salicis, ac alibi exiſtentibus, ſubiectis dicto fideicommiſſo facto per d. q. Petrum de Corbaria reſpectu illorum recuperationis, eorumq. proprietatis, quæ tandem iura ita ſibi ipſis reſeruata dicti de Corbaria, prætia tam d. fideicommiſſi, q. Petri, quàm etiam fideicommiſſi q. Iuliæ derogatione, ceſſerunt ipſi Liuiæ non tanquam hæredi Iuliæ, ſed nomine proprio ſibi acquirenti per viam concordiæ, & iurium emptionis pro pretio ſcutorum 16. mil. Defuncta demum Liuia abſque liberis, fideicommiſſarij Iuliæ petierunt immiſſionem in poſſeſſionem dictorum Caſtri, & tenutæ contra Dominum Franciſcum Capizucchum Liuiæ hæredem, quam Rota 30. Iunij 1630. coram Domino Queippo tunc Rotæ Aud. ex d. fideicommiſſo Iuliæ, cenſuit eſſe concedendam ſolutis prædicto Domino Franciſco ſcutis 16. mil. non obſtante exceptione ſupradicti antiquioris fideicommiſſi Petri de Corbaria.

Verum D. Marchio, introducta cauſam coram R. P. D. meo Veroſpio ſuper repetitione ſcutorum 24. mil. contra eoſdem fideicommiſſarios Iuliæ, attenta exiſtentia d. anteſioris fideicommiſſi Petri ac validitate concordiæ, cum illius fideicommiſſarijs initæ ſententiam fauorabilem reportauit, vnde ceptum eſt dubitari; An eidem Domino Marchioni hodie petenti confirmationem d. ſententiæ, coram R. P. D. meo Panzirolo in gradu appellationis ſuffragentur reſolutiones captæ coram Domino Queippo, ad effectum, vt non obſtante pacto, quod nullum Dominis de Corbaria inferret præiudicium immiſſio in poſſeſſionem dictorum bonorum, quæ iam prædicta q. Liuia, & hodie D. Capizucchus poſſidet, concedatur fideicommiſſarijs Iuliæ quibus ipſe D. Marchio aſſiſtit pro ſuo iure. Ideo propoſui dubium; An à deciſionibus D. Queippi ſit recedẽ, & D. affirmatiuè reſponderunt.

Quoniam licèt ſatis conſtet de exiſtentia fideicommiſſi Iuliæ, & vocatione fideicommiſſariorum qui ſunt in cauſa, ac de poſſeſſione eiuſdem Iuliæ in qua obijt, neque dubitetur de identitate bonorum, ac eorundem fideicommiſſariorum deſcendentia; Nihilominus obſtat exceptio per dictum D. Capizucchum oppoſita, qui eo ipſo quòd, attenta iurium ceſſione quam Liuia eius auctrix reportauit à Dominis de Corbaria, illos repræſentat, & incontinenti docet de eorum antiquiori fideicommiſſo excluſiuo fideicommiſſi recentioris, eſt legitimus contradictor ad impediẽ immiſſionem fideicommiſſariorum venientium ex dicto † poſteriori 1
fideicommiſſi Iuliæ, & exceptio alterius fideicommiſſi in continenti probata quotieſcumque opponitur ſolet impedire immiſſionem, *ex remed. l. fin. vt inquit ibi tex. in verſ. ſin autem, & explicat*, Bald. *n.* 31. *de edict. diu. Adrian. Tollen. idem dicit* Bart. *in l. filiam, ff. ad Trebell.* Menoch. *de adipiſcen. remed.* 4. *num.* 75. Angel. *de legitim. contrad. quæſt.* 4. *art.* 3. *num.* 74.

Conſtat autem de dicto fideicommiſſo purificato ad fauorem DD. de Corbaria, ex ſupra relatis deciſionibus Reuerendiſſ. D. Decani, ſuper quibus vti ſuper articulo ad ſaturitatem diſcuſſo, Rota ordinauerat expeditionem cauſæ; Vnde coram R. P. D. meo Veroſpio 18. Ianuarij, ac 14. Iunij 1630. agente d. D. Marchione Caſſani vt ſupra, Rota firmauit, tàm ipſum Marchionem emptorem vnius partis, quam Liuiam etiam emptricem alterius partis, non expectata reali euictione, eo quod fideicommiſſum eſſet in ſtatu Canonizabili potuiſſe agnoſcere bonam fidem, cum paria † 2
ſint conſtare per rem iudicatam, & per publicum documentũ veluti, quando ex actis, vel etiam ex deciſionibus Rotæ, quę † bonum ius oſtendunt Greg. *dec.* 524. *n.* 4. eſſe locum euictioni quia emptor tunc non tenetur expectare, vt per Iudicem euincatur *l. ſi rem quam in princ. cum ibi not. ff. de euict. gloſſ. in l. cum, & Iudices in verb. inſtantia. vbi* Cyn. *nu.* 12. 3

C. de iuram. calum. l. nouiſſimè, *§. 1. & ibi* Bald. *ff. quod falſ. auth. geſt.* Gabr. *conſ. 129. num. 13. vol. 1.* Achill. *dec. 2. de empt. & vend. cum alijs in cauſa dictorum ſcutorum 24 m. coram R. P. D. meo Veroſpio allegatis.*

Cum itaque vt ſupra fuit enarratum, Liuia emerit, ſibique proprio, & particulari nomine acquiſiuerit iura illorum de Corbaria, præuia derogatione ſupradictorum fideicommiſſorum, Petri, & Iuliæ, ac regulæ de iure quæſito non tollendo ceſſetque propterea ipſorum vocatorum immiſſio, & Domino Marchioni agenti, vti creditori hæreditatis Iuliæ obſtet pactum, de non reualendo ſe contra dictos de Corbaria, Liuiæ vero, ac d. D. Capizuccho illius hæredi ſuffragetur dicta acquiſitio, & empio paris tituli, quæ facit ceſſare celeritatem executionis datæ teſtamento non abolito, nec cancellato vt in deciſione huius cauſæ 10. Iunij 1630. emanata coram D. Queipo, ſupereſt vt remoueatur obiectum, ratione dictæ tranſactionis Liuiæ, excitatum quòd ſcilicet inde conuincatur, ius DD. de Corba-
4 ria non eſſe adeo clarum, vt illius exceptio † incontinenti
oppoſita, valeat impedire immiſſionem petitam à fideicommiſſarijs Iuliæ, quia tranſactio rem ſuper qua fit neceſſario
5 dubiam, non autem claram, † & liquidam præſupponit
l. 1. ff. de tranſact. & l. præſeſ. 12. C. eod. tit.

Hoc igitur obiectum dupliciter remouetur, primò quòd pro dubietate ſufficeret diuturna diſceptatio, tunc ſub Iudice pendens ſuper, eo de quo actum fuit in d. tranſactione, quamuis iura DD. de Corbaria alioquin tanquam liquida, & clara eſſent in pluribus Rotæ deciſionibus approbata, Deinde fuit reſponſum quòd contrahentes non reſtrinxerunt ſe ad ſimplices terminos tranſactionis, ſed præterea de-
6 clararunt ſe deuenire † ad concordiam, conuentiones, &
pacta quæ dubietatis requiſitum minimè exigunt, vndè ſequitur quòd huiuſmodi tranſactio non ſit adeo reſtricta, vt à proprietate illius ſignificationis, validum argumentum
7 duci poſſit, † quin potius ea, quæ non cadunt ſub tranſa-
ctione, ſuſtineantur in vim pacti, vel iurium emptionis, ſeu alterius contractus Salicet. *in l. ſi de certa n. 1. C. de tranſact.* Alex. *conſ. 11. n. 7. vol. 2.* Surd. *dec. 176. n. 2.* poſtquam enim, vtraque pars ceſſit liti per Dominos de Corbaria in
8 tentatæ contra Iuliam potuit † Liuia non amplius vti illius
hæres, ſed proprio nomine ſibi ipſi acquirere abſq; vllo onere *per tex. in l. ſi heres verſ. is qui ſoluendo eſt, ff. ad l. falcid.*

Et quemadmodum ijdem de Corbaria, tempore quo obtinuerunt fauorabiles reſolutiones Rotæ, niſi ſuperueniſſet tranſactio vel iurium ceſſio ea ratione impediuiſſent immiſſionem fideicommiſſariorum Iuliæ quia ex ſupradictis obtinuiſſent in poſſeſſionem immitti ſe ipſos, ita ipſe D. Capizucchus vtens iure per illos de Corbaria ceſſo dictæ Liuiæ, à qua habet cauſam, hodiè rectè impedit ne immittantur fideicommiſſarij Iuliæ vel D. Marchio, qui eo ipſo quòd coram R. P. D. meo Veroſpio ſimiliter viſus eſt iuribus ipſorum de Corbaria ſibi ceſſis contra eoſdem hæredes Iuliæ ad effectum ſuſtinendi ſuam concordiam neceſſariò concindit bona huiuſmodi pertinuiſſe ad illos de Corbaria, & conſequenter ea nunquam fuiſſe in dicto poſteriori fideicommiſſo Iuliæ, neque in illius hæreditate pro qua nemo fuit ſtipulatus.

Neque obſtat, quòd Liuia cum poſſideret, tranſigendo cum dictis de Corbaria, & reportando ab illis ceſſionem ad ſui fauorem, non potuit præiudicare fideicommiſſarijs Iuliæ, ſtante prohibitione alienationis; quia obiectum procederet vbi Liuia tanquam hæres, vel habens cauſam ab hærede dictæ Liuiæ contraxiſſet, ſed cum id egerit nomine proprio, & probetur, quòd ipſi de Corbaria ius habuerint illudque cedere potuerint, nullum ipſa intulit præiudicium dictis fideicommiſſarijs quia ſicuti ſi agnoſcendo bonam fidem, voluiſſet bona de quibus agitur potuiſſet dimittere
9 dictis de Corbaria, ita faciendo negotium ſibi † proficuum,
& nemini damnoſum potuit ſibi acquirere, & mutare cauſam poſſeſſionis *l. quoties, §. ſicut, ff. de admin. tut. & in his terminis* Bald. *in l. fin. n. 49.* vbi dicit eſſe opinionem Bart. & *communem, C. de edict. Diu. Andr. Tollen.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. COCCINO DECANO

Romana Reinueſtimenti.

Die Veneris 23. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur de reinueſtimento dotis, ſcilicet, quando maritus id promiſit &c. quod poſſit ad id compelli.

SVMMARIVM.

1 *Executio Cameralis habet executionem paratam, nec admittit exceptiones extrinſecas à contractu.*
2 *Fidei bonæ nihil magis conuenit, quam præſtare id quod conuentum, aut promiſſum eſt.*
3 *Verba ampliſſima repellunt reſtrictionem.*
4 *Dictio, altri, includit diuerſa ab expreſſis.*
5 *Pater, non ſolum habet vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum.*
6 *Sed etiam commodum, & quaſi vſumfructum in pecunijs aduentitijs eorundem.*
7 *Iudicis prudentia & pietas eſt commendanda, qui cum minori diſpendio debitoris, & abſque læſione creditoris iuſtitiam adminiſtrat.*
8 *Mariti culpa, & negligentia non exigentis dotem non poteſt præiudicare mulieri.*
9 *Culpam, aut negligentiam allegans tenetur probare, quod ea ceſſante actus potuiſſet perfici.*
10 *Excipiens de non adimplemento debet illud concludenter probare.*
11 *Contractus, quando in re minima non fuit adimpletus, non poteſt dari de non adimplemento. amplia num. 12.*

DECISIO XXXV.

DOMINVS Marchio conuenit, cum D. Pantaſilea futura vxore quòd dos ſcutorum 20. mill. aſſecuraretur per hæc verba. *Promette che ſubito, che haurà il denaro della lite, che hà con li Sig. Rangoni, ò vero in qualſiuoglia modo di altri effetti, & pretenſioni di nuouo accreſcimento di facoltà per altra ſomma di denaro vguale ò maggiore della dote, inueſtire quì in Roma, ò altroue nello ſtato della Chieſa, cioè nel diſtretto di Roma, ò vicino à eſſo in beni ſtabili ò monti non vacabili li ſudetti Scudi 20. milla ad arbitrio della Sig. Pantaſilea quali debbano ſtare per fondo dotale di detta Sign. oltre la generale Ipoteca di altri beni di eſſo Sig. Marcheſe &c.* Concordata fuit lis cum DD. Ranconibus, & D. Marchio habuit Caſtrum Zibelli, & loca montium Genuæ dempta certa rata, quæ tamen adhuc non fuerunt exacta, & ſuper alijs pretenſionibus concordauit cum Sereniſſimo Duce Parmæ, qui promiſit d. Marchioni Caſtrum valoris 100. mila, & vlterius ſcuta 50. mila in pecunia numerata, *ſoluenda nedum ipſi D. Marchioni, ſed etiam duobus ſuis filijs.*

Egit D. Pantaſilea coram Aud. Cam. prod. inueſtimento, & obtinuit relaxari mandatum vt auferantur de bonis d. Marchionis bona valoris 17318. per ipſum in cauſam dotis receptorum ad effectum reinueſtiendi; voluit tamen idem Aud. C. quod dictum mandatum non poſſit exequi, niſi ſuperuenientibus pecunijs ad d. Marchionem ſpectantibus ex concordia inita inter ipſum, & Sereniſſimum Ducem Parmę. Hodie dubitatum an dictum mandatum eſſet exequẽdum, & DD. affirmatiuè reſponderunt: quia D. Marchio ſe
obligauit in forma Cameræ, † quę habet exequutionem pa- 1
ratam, nec admittit exceptiones extrinſecas, à contractu, Caſſad. *dec. vnica de mutuis petitionibus*, & dictum mandatũ
eſt iuſtum cum ſit purificata conditio cum qua D. Marchio 2
ſe obligauit, & ideo nihil magis bonæ fidei † congruit quam præſtare id quod conuentum aut promiſſum eſt, *l. 1. in prin. ff. de pactis l. 1. ff. de Edil.* Becc. *conſ. 43. num. 26. in fin. & ſeqq. l. 1.* Surd. *conſ. 183. num. 11. l. 2.*

Quòd autem ſit purificata conditio obligationis, ſatis patet, cum D. Marchio habuerit Caſtrum Zibelli, & illius obligatio non ſit reſtricta ad pecunias, ſed extendat etiam ad Caſtra ibi: *Ouero in qualſiuoglia modo d'altri effetti, & pretenſioni di accreſcimento di facoltà &c.* Quæ verba ſicut am-
pliſſima, † & repellunt reſtrictionem reſpectu pecuniarum, 3
quibus fuerunt adiecta, *l. ea tamen adiectio ff. delegat. 3.* Surd. *conſ. 303. n. 34. in fine, & ſeqq. l. 3.* Rota *dec. 149. nu. 3. par. 1. diuerſorum, & in recent. dec. 314. num. 5. par 2.*

D 2 *& hæc*

Digitized by Google

*& hæc de pleno procedunt ſi conſideratur alia verba. d'altri
effetti, e pretenſioni, &c.* ex quibus clarè patet promiſſionem
non fuiſſe reſtrictam ad ſolam acquiſitionem pecuniariam
4 ponderando dictionem, † *d'altri*, quæ includit diuerſa ab ex-
preſſis *Gloſſ. in l. quod in Nerua. in verbo dolum eſſe in fin. ff. de-
poſiti*. Fello. *in cap. bap. num. 4. de reſcript.* quare cum D.
Marchio acquiſiuerit Caſtrum Zibelli, quod controuerti-
tur vtique illius facultates accreuerunt.

Neque obſtat, quòd D. Pantaſilea non poſſit agere ante-
quam D. Marchio habuerit d. ſummam ſcutorum 50. millia
à Sereniſſimo Duce Parmæ &c. quia quicquid dicendum eſ-
ſet de hac quæſtione mandatum non fuit relaxatum exe-
quendum ſuper dictis pecunijs, ſed ſuper bonis D. Marchio-
nis prudenter tamen, & cum maxima conſideratione, & cir-
cumſpectione D. A. C. voluit non poſſe exequi d. manda-
tum, donec D. Marchio exegerit dd. pecunias, quia illis e-
xactis cum longe minori diſpendio, poterat ſatisfacere ſuæ
obligationi. Et ſi enim duę tertiæ partes dictarum pecunia-
rum ſpectent ad filios, tamen tertia pars Domini Marchio-
nis eſt ſcuta 16666. & ſic pro ſumma pro qua fuit relaxatum
mandatum deficiunt tantum ſcuta 752. de quibus D. Mar-
chio faciliter poterat prouidere maximè quòd habet com-
5 moditatem in portionibus ſpectantibus ad filios, ex quo †
pater non ſolùm habet vſumfructum in bonis aduentitijs fi-
liorum Bald. *conſ. 324. circa med. verſ. nec obſtat l. 3.* Ruin.
conſ. 24. per tot. lib. 50. ſed etiam commoditatem, & quaſi
6 vſumfructum † in pecunijs aduentitijs eorumd. Caſtrenſ.
conſ. 382. col. 2. verſ. ſi vero quærit. Quare Domini non
ſolùm non improbarunt, ſed imò valdè commendarunt pru-
7 dentiam, & pietatem D. Aud. Cam. qui cum † minori di-
ſpendio D. Marchionis, & abſque læſione D. Pantaſileæ
Iuſtitiam adminiſtrauit.

Non obſtat exceptin non adimplementi oppoſita contra
D. Pantaſileam, ex eo quod D. Marchio non exegerit no-
mina debitorum à dd. ſcutis 17318. vſque ad ſummam ſcu-
torum 20. millia cum tamen D. Pantaſilea promiſerit eſſe
8 vera, & exigibilia. Quia culpa, † & negligentiá mariti non
exigentis dotem non poteſt præiudicare mulieri, *l. Menio leg.
penultima in princ. §. ſicut. ff. ſolut. matr. l. extraneas. ff. de
iure dotium, l. ob res. ff. de pactis dotal.* Rom. *conſ. 46. nu.
2.* Corneus *conſ. 145. num. 13. vol. 2.* hic autem non con-
ſtat Marchionem pro exactione feciſſe tales diligentias, ex
quibus dicendum ſit dicta nomina non eſſe exigibilia, & ſic
D. Pantaſileam non adimpleuiſſe, ſed potius conſtat de
contrario.

9 Nec dicatur onus probandi, quòd † Marchio fuerit negli-
gens in exigendo, incumbere D. Pantaſileæ, ex adductis
per Surd *in conſ. 228. n. 16. l. 2.* quia in hoc caſu onus incum-
10 bit D. Marchioni cum excipiat † de non adimplemento,
quod debet concludenter probare, oſtendendo ſcilicet quòd
credita non fuerint exigibilia, & quòd ipſe fecerit omnes di-
ligentias pro exactione aliàs ex prædictis non docet, nec do-
cere poteſt de non adimplemento.

11 Conſiderabant etiam aliqui ex DD. † quòd quando con-
tractus in re minima non fuit adimpletus, vt in caſu iſto con-
ſideratis omnibus conſiderandis, non poteſt dari de non ad-
implemento Alciat. *in l. cum proponas in 2. n. 10. ad fin. Cod.
de pact.* Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 16. num. 23.* maximè
quòd, & ſi dictum reinueſtimentum ſit debitum ex ſtipula-
12 tione correſpectiua ad dictum adimplementum babet † ni-
hilominus, ex ſe magnam æquitatem, vt in ea parte, in
qua fuit adimpletum, debeat fieri inueſtimentum, *ex al-
legat. per* Surd. *in conſ. 101. num. 22. 26. 34. & ſeqq.* Eoque
magis, quod ſi placuerit Rotæ, fratres dictæ D. Pantaſi-
leæ, offerunt pro fundo dotali, vſque ad integram quanti-
tatem ſcutorum 20. mill. tot loca montium quæ licet ſtent
pro euictione Caſtri Magentiæ nihilominus iſtud parum re-
ferre debet ad D. Marchionem, qui pro iſta rata liberabitur
ab inueſtimento, & in euentum euictionis ſemper habebit
ſaluum ius ſuum.

Et ita concluſum vtraque parte loformante.

R. P. D. BVCCABELLA.

Æſina Bonorum.

Die Veneris 27. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

**Dominium ad effectum rei vindicationis qualiter
ſit probandum, Bona eccleſiaſtica quando in
emphyteuſim conceduntur, quid requiratur,
& quando prædicta bona dicantur ſolita conce-
di in emphyteuſim, & quando non.**

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis finita linea, reuertitur ad Dominum di-
rectum.*

2 *Ad Deuolutionis, & rei vindicationis effectum, domi-
nium plenè, & concludenter eſt probandum.*

3 *Dominium ad effectum deuolutionis probari poteſt ex
publico inſtrumento inueſtituræ, concurrentibus ad-
miniculis.*

4 *Confeſſio, & approbatio contra confitentem, & appro-
bantem, plenè probant.*

5 *Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valeat copulatiuè requi-
ritur ſolemnitas neceſſaria, & euidens vtilitas.*

6 *Solemnitates, & Beneplacitum Apoſtolicum in con-
ceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, non eſt ne-
ceſſarium, ſi agatur de rebus ſolitis dari in em-
phyteuſim.*

7 *Bona Eccleſiaſtica, vt dicantur ſolita concedi in em-
phyteuſim, requiritur, vel vna conceſſio valida, &
ſolemnis, vel duæ minus ſolemnes cum curſu 40.
annorum adſint.*

8 *Eccleſiaſticorum bonorum vna conceſſio in emphyteuſim ad
hoc vt dicatur ſolemnis, requiritur, quòd verè, &
realiter interuenerit Beneplacitum Apoſtolicum, ita vt
non ſufficiat præſumpta confirmatio ex obſeruantia, &
lapſu etiam longiſſimi temporis.*

9 *Alienantium aſſertioni non ſtatur, quod res Eccleſia-
ſticæ ſint ſolitæ concedi in emphyteuſim, ſed aliun-
de conſtare debet.*

10 *In Conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, ſolitorum
dari in emphyteuſis, ſi fiat aliqua alteratio, iudicatur
noua, ac diuerſa conceſſio, quæ ideo nouam requirit
ſolemnitatem. num. 11.*

12 *Vtilitas euidens requiritur in locatione bonorum Eccleſiæ,
etiam quando bona ſunt ſolita locari.*

13 *In Emphyteuſim accipiens bona Eccleſiæ, tenetur docere
de vera, & euidenti vtilitate Eccleſiæ.*

14 *Emphyteuſis conceſſio de bonis Eccleſiaſticis nullatenus te-
net, ſi conſtet de euidenti damno, & læſione.*

DECISIO XXXVI.

PRÆTENDENTE D. Epiſcopo Æſino bona de
quibus agitur fuiſſe ad menſam Epiſcupalem ob lineam
finitam deuoluta non obſtante conceſſione per D. Com. Ale-
xandrum de Anno 1630. à clar. mem. Card. Burgheſio fru-
ctuum ipſius Epiſcopatus reſeruatario obtenta; Dedi du-
bium; An de tali deuolutione conſtaret; eoque per me ho-
die propoſito Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia cum
bona huiuſmodi de Anno 1553. fuerint à tunc temporis Epiſ-
copo, ſiue generali illius Vicario in Emphyteuſim ad tertiam
generationem conceſſa Petro Franciſco de Amicis pro an-
nuo Canone denariorum quatuor, eiuſdemque P. Franci-
ſci tertia generatio † iam defecerit, deuolutio remanet cla- 1
ra, *vt in §. emphyteuſim.* Auth *de non alien. reb Eccl.* Caſtr.
conſ. 68. n. 1. lib. 2. Clar. *in §. emphyteuſis. qu. 42.* Corbul.
de cauſ. priuat. ob lin. finit. num. 1. Rot. *coram* Card. Caual,
dec. 564. n. 1.

Et quamuis ad effectum deuolutionis, † & rei vindica- 2
tionis directi Eccleſiæ dominij plena, ac concludens proba-
tio requiratur, *l. officium. ff. de rei vindic.* Alex. *conſ. 10.
cum duob. ſeqq. lib. 4.* Caputaq. *dec. 280. n. 4. par. 1.* Ea ta-
men viſa fuit Dominis reſultare ex publico d. inueſtituræ
inſtrumento † quod concurrentibus adminiculis, deprom- 3
ptis ex longi temporis obſeruantia, adnotationibus in libris
menſæ Epiſcopalis, ac Canonum per ſpatium triginta, &
vltra annorum in eadem quantitate denariorum quatuor ſo-
lutionibus ſufficientem facit probationem Rip. *in l. ſi rem ali-
quam num. 39. ff. de acqu. poſſeſſ.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 10. n. 7.
de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Seraph. *dec. 869. num. 3.* Rot. *dec.
141. n. 2. par. 2. diuerſ. & dec. 290. nu. 3. & dec. 661. nu. 2.
par. 1. rec. & dec. 105. nu. 2. & d. dec. 650. nu. 1. coram Ca-
ual. & in Romana deuolutionis 28. Maij 1625. coram R. P. D.
meo Pirouano, & in Romana dotis 24. Nouembr. 1624. co-
ram Reuerend. Vrgellen.*

Idque indubitanter in caſu propoſito procedere exiſtima-
runt. Quia hodie agitur contra Co. Alexandrum qui dictam
nouam inueſtituram, & conceſſionem recepit cum explicita
narratiua, quòd bona erant emphyteutica, & fuerant ad di-
ctam

Digitized by Google

ctam menſam Epiſcopalem deuoluta ob lineam finitam
d. P. Franciſci ex qua reſultat eiuſdem Com. directi
4 dominij Eccleſiæ, & deuolutionis confeſſio, † & appro-
batio, quæ contra ipſum recipientem plenam probatio-
nem facit Bald. *in l. cenſualis C. de donat.* Bart. *&* Iaſ. *in
l. cum tale. §. falſa. ff. de cond. & demonſtr.* Guidop. *qu.* 270.
n. 3. Crauet. *conſ.* 20. *n.* 11. Rnl. *conſ.* 82. *n.* 37. *l.* 2. Rot. *d.
dec.* 290. *num.* 3. *par.* 1. *recent. & in Imolen. bonorum* 22. *Iunij*
1592. *coram Card. Pamphilio, & in Nacerina prædij* 3. *Mar-
tij* 1614. *coram Card. Sacrato.*

Nec d. deuolutioni, & illius effectui obſtat conceſſio
prædicta d. Comiti vltimo loco facta, illa enim atten-
5 di minimè † debet tanquam nulla ex defectu ſolemni-
tatum, & euidentis Eccleſiæ vtilitatis, quæ ad ſimilium
alienationum, & conceſſionum validitatem copulatiuè
requiruntur *cap.* 1. *&* 2. *de reb. Eccl. non alien. in* 6. *Clem.* 1.
eod tit. gloſ. in cap. 1. *in verbo redire, & ibi* Abb. *nu.* 17. *de
reſt. in integr.* Couar. *var. reſol. c.* 17. *a.* 2. *l.* 2. Rot. *dec.* 160.
n. 1. *par.* 2. *diuerſ. & in Toletana parietum* 4. *Iunij* 1604. *co-
ram Sacrato.*

6 Neque dici poteſt ſolemnitates, & Beneplacitum A-
poſtolicum *iuxta extrauag. ambitioſæ de reb. Eccl. non alien.*
non fuiſſe neceſſarium ex quo agebatur de rebus locari
ſiue in emphyteuſim concedi ſolitis. Quia ſolitum ad
7 hunc effectum probari † debet vel ex vna conceſſione valida,
& ſolemni, quæ præcedat, vel ex duabus minus inſolemni-
bus cum curſu 40. annorum Prep. *in cap.* 1. *n.* 23. *& ſeqq. qui
feud. dare poſſ.* Alex. *conſ.* 9. *n.* 5. *lib.* 3. Seraph. *dec.* 434. *&
dec.* 1451. *n.* 2. Rot. *d. dec.* 160. *n.* 5. *par.* 2. *diuerſ. & in præal.
Nucerina prædij coram Sacrato.*

In propoſito verò datur tantùm conceſſio facta de Anno
1533. quæ cum ſit vnica, & non ſolemnis non ſufficit ex
quo non docetur confirmationem ſiue Beneplacitum Apo-
ſtolicum verè, & realiter interuenisse prout requiritur, ita ut
8 ad iſtum † effectum non ſufficiat præſumpta confirmatio ex
obſeruantia, & lapſu etiam longiſſimi temporis Seraph. *d.
dec.* 434. *n.* 1. *verſ. nec obſtat quod ex curſu temporis, & d. dec.*
1451. *n.* 3. *& dec.* 1490. *num.* 4.

Nec releuat quòd in dicta inueſtitura Anni 1553. aſſe-
ratur d. P. Franciſci anteceſſores Iure emphyteutico ex le-
gitimo titulo per quinquaginta annos præcedentes poſſe-
diſſe, & conſequenter videatur fieri mentio de alia antece-
denti conceſſione, proindeq. non vnica tantum, ſed duas
adeſſe, quoniam iuxta opinionem, quam Rota ſequitur
ad iſtum effectum eſt opus docere de duabus inueſtituris ſe-
paratis, ac diſtinctis per diſtincta, ac ſeparata inſtrumenta
9 diuerſis temporibus celebrata; Ita † vt non ſufficiat quod
in 2. fiat explicita mentio de prima niſi de ea etiam aliundè
conſter, vt fuit expreſsè firmatum in *d. dec.* 160. *num.* 3. *&*
4. *par.* 2. *diuerſ. & in d. dec.* 1451. *num.* 3. *& in d. dec.* 1490.
n. 5. *coram Card. Seraph. & in ſupra alleg. Nucerina prædij
coram Sacrato.*

Præſertim quia d. Inueſtitura Anni 1553. eſt reſtricta ad
maſculos, & fœminas deſcendentes per lineam maſculinam,
poſterior verò d. Comiti facta pro maſculis, & fœminis de-
ſcendentibus per lineam, tam maſculinam, quàm fœmi-
10 ninam cum clauſula ad habendum, & ſic † adeſt manifeſta
alteratio qua ſtante huiuſmodi conceſſio non ſubſtinetur
etiamſi ſufficienter conſtet bona fuiſſe ſolita locari vel in
emphyteuſim concedi, quia ex tali alteratione, & nouæ
qualitatis adiectione iudicatur noua ac diuerſa conceſſio,
11 † quæ ideo nouam requirit ſolemnitatem Dec. *in auth. qui
rem n.* 22. *& ibi* Cagnol. *n.* 52. *C. de ſacroſ. Eccl.* Alex. *conſ.*
9. *n.* 2. *l.* 3. Clut. *in §. emphyteuſis quæſt.* 6. *&* 28. *& in §. fæudum
quæſt.* 13. Rot. *d. dec.* 160. *n.* 9. *par.* 2. *diuerſ.* Seraph. *d. deciſ.*
1490. *num.* 7.

Præterea etiamſi de prætenſo ſolito conſtaret adhuc ta-
men conceſſio prædicta ſubſtineri non poſſet ex defectu eui-
12 dentis vtilitatis, † quæ requiritur etiam quando bona ſunt
locari ſolita Abb. *in c. vt ſuper num.* 11. *verſ. ego credo de
reb. Eccl. non alien.* Rebuff. *de alien. rer. Eccl. num.* 34. Cæſ.
de Graſſ. *dec.* 4. *num.* 1. *&* 12. *de reb. Eccl. non alien.* Hon-
ded. *conſ.* 51. *num.* 89. *lib.* 1. *& conſ.* 31. *num.* 16. *cum ſeq. l.* 2.
Grat. *diſcept. forenſ.* 379. *num.* 22. Rot. *dec.* 582. *par.* 1. *di-
uerſ.* Caual. *dec.* 288. *num.* 5. De tali enim vtilitate non ſo-
13 lum pro parte d. † Comitis non docetur prout clarè, & eui-
denter doceri debet Rot. *d. dec.* 582. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.*
14 Seraph. *dec.* 413. *num.* 2. Sed imò † potius conſtat de euiden-
ti damno, ac læſione cum bona prædicta quæ ex ſolutione
ſcutorum 250. pro Laudemio apparet eſſe ſatis notabilis va-
loris fuerint ad plures generationes conceſſa abſque vllo ca-

nonis augmento ſed pro eodemmet redditu denariorum
quatuor Cæſ. de Graſſ. *d. dec.* 4. *num.* 12. *de reb. Eccl. non
alien. &c.*

Et ita deciſum vtraque parte informante &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarien. Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 30. *Aprilis* 1635.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus fundans pro ſe, & poſt eius obitum pro aliquibus perſonis ab eo nominatis, & hoc cum conſenſu Ordinarij &c. quæritur, an prædictus fundator in præiudicium nominatorum, poſſit alijs donare d. iuſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus, qui fundauit pro ſuis filijs, & deſcendentibus, abſque qualitate hæreditaria, an poſſit illis præiudicare.*

2 *Iuſpatronatus fundans pro ſe, & ſuis deſcendentibus, poſt completam ſtipulationem cum conſenſu Ordinarij non poteſt illis præiudicare.*

3 *Filij, ſi ad iuſpatronatus ſint admittendi vti ſucceſſores, illis viuente fundatore nullum ius acquiritur, & ideo illis irrequiſitis, poteſt in alium transferri.*

4 *Iuſpatronatus, quando quis fundauit pro ſe, & alijs ab eo nominatis, & in ipſo actu fundationis interuenit conſenſus Ordinarij, iſte conſenſus habetur pro approbatione translationis, & perinde eſt ac ſi iuſpatronatus donaſſet.*

5 *Idq. facilius procedit ſi concurrat ſtipulatio d. Ordinarij, promittentis Capellam eſſe iuſpatronatus dotantis, & nominatorum ab ea, quo caſu ius irreuocabiliter acquiritur etiam ſubſtitutis, poſt mortem alterius vocati.*

6 *De Donatarij conſenſu, nec etiam poteſt donans recedere à donatione in præiudicium ſubſtituti, quando eſt ſtipulatio Notarij, vel alterius habentis facultatem ſtipulandi pro ſubſtituto.*

7 *Stipulationem ſignificat, verbum, promiſit.*

Iudex quilibet ſtipulari poteſt pro abſentibus. n. 7.

8 *Stipulatio Notarij ſubintelligitur in donatione, quando adeſt verbum, promiſit, licet non ſit ſcriptum fuiſſe promiſſum ſibi ſtipulanti pro abſentibus.*

9 *Iuriſpatronatus donatio non valet, quando non interuenit conſenſus Ordinarij.*

10 *Iuriſpatronatus donatio facta loco pio, vel Eccleſiæ ſubſiſtetur etiam ſine conſenſu Ordinarij.*

11 *Quæ concluſio non habet locum, quando cum iurepatronatus donatur etiam ipſa Eccleſia, quo caſu requiritur conſenſus Ordinarij.*

12 *Iuſpatronatus fundans pro ſe, & tali familia, non cenſetur ex hoc abdicaſſe iuſpatronatus à ſeipſo, & eius hæredibus ſaltem præmorientibus omnibus de familia vocata.*

13 *Iuſpatronatus fundans, ſi illud reſeruet pro ſe, (& poſt eius mortem) alijs nominatis, iſta reſeruatio præſumitur facta de præſenti, ac ſtatim ius quæſitum eſt illis, & ſolum executio poſt eius mortem differtur.*

DECISIO XXXVII.

DOMINA Laura de Amatoribus fundauit Iuſpatronatus de Anno 1602. in Oratorio B. MARIÆ in Villa Ficaroli Diœc. Ferrarien. pro ſe, & poſt eius obitum pro D. Com. Alphonſo Montecatino, & Petro Maria de Gregorijs eorumque deſcendentibus, pro cuius dote tradidit quædam bona ſtabilia, ſub hac verborum forma quòd non intelligantur dd. bona aſſignata pleno iure niſi ſequuta illius morte, cum clauſula ex nunc prout ex tunc, & interim ſe obligauit de euictione; quæ omnia acceptauit Epiſcopus, & approbauit, ac promiſit, & conuenit d. Oratorium perpetuo fore, & eſſe de Iurepatronatus d. D. Lauræ ipſorumque per eam, vt ſupra nominatorum ipſa D. Laura audiente, aſſentiente, acceptante, & gratias agente.

Verum prædicta Fundatrix poſt 20. annos, & vltra ſenio iam confecta, & forſan facti oblita donauit d. Iuſpatronatus cum dd. bonis fratribus S. Pauli Ferrarien. donatione inter

 viuos,

viuos, illa verò defuncta, & vacante beneficio per obitum
Capellani, DD. Co. Montecatinus, & Petrus Maria de
Gregorijs alium Capellanum præſentauerunt poſt quam
præſentationem dd. Fratres exhibuerunt Inſtrumentum d.
donationis, & introducta lite coram Vicario Ferrarieñ ob-
tinuerunt ſententiam fauorabilem, à qua pro parte dd. Co.
Montecatini, & de Gregorijs interiecta appellatione, &
cauſa ad Rotam delata, dubitaui an d. donatio ſuffragetur
dd. Fratribus, & DD. negatiuè reſponderunt.

Nam licèt quæſtio ſit controuerſa inter DD. An ille, qui
fundauit Iuſpatronatus pro ſuis filijs, & deſcendentibus,
abſque qualitate hæreditaria poſſit illis præiudicare nec ne
1 ex Add. *per* Garz. *de benef. par. 5. cap. 9. num. 69.* qui tenet
negatiuam ſententiam, & affirmatiuam, vti veriorem, &
communiorem poſt alios tenet Gratian. *diſcept. 177 num.* 14.
Attamen quidquid ſit de hac opinione DD. viſum fuit nos
verſari in diuerſis terminis, ex quo in limine d. fundationis
Iuriſpatronatus fuit acquiſitum pro fundatrice, & extra-
2 neis; Ideoque fundatrix † poſt completam ſtipulationem
cum conſenſu Ordinarij extraneis vocatis præiudicare non
potuit, vt latè diſtinguendo aduertit Lambert. *de Iurepatr.
l. 1. par. 2. quæſt. 2 art. 6. num. 9. in fin.* Vbi reddit rationem
3 differentiæ, † quia in primo caſu filij admittuntur, vti ſuc-
ceſſores, quibus viuente fundatrice nullum Ius acquiritur,
& ideo ipſis irrequiſitis poteſt in alium transferri; In ſecun-
du verò caſu extranei ſe habent vti Donatarij, ac proinde
non poteſt ipſis inuitis in alium transferri, quando tamen,
prout hic in actu fundationis interuenit conſenſus Ordina-
4 rij, † qui quidem conſenſus habet vim approbationis huius
translationis, perinde eſt, ac ſi Iuriſpatronatus donaſſet,
Lambert. *d. l. 1. quæſt. 2. num. 6 in fin.* Garz. *d. cap. 9. nu. 60.*
Mart. *vot. 9 in princ. n. 43. & ſeq.* Gratian. *d. diſcept. 177. n.
14. vſque ad fin.* Rocc. *de Iurepatr. verſ. ipſe vetis n. 33.* Cal-
der. *conſ. 20. de Iurepatr.* Riu. *dec. 280. per tot. & ſignanter
n. 14. & 17. lib. 4.*

Idq. facilius procedit concurrente ſtipulatione eiuſdem
Epiſcopi promittentis Oratorium de quo agitur eſſe Iuſpa-
tronatus D. Lauræ dotantis, & nominatorum ab ea, quo
5 caſu ius † irreuocabiliter acquiritur etiam ſubſtitutis, poſt
mortem alterius vocari, prout dixit Rota *in Rom. pecun. 30.
Aprilis* 1629. *coram R. P. D. Merlino*, & in fortioribus ter-
minis, quòd etiam de conſenſu donatarij, non poſſit donans
6 † recedere à donatione in præiudicium ſubſtituti, quando
adeſt ſtipulatio Notarij, vel alterius habentis facultatem
ſtipulandi pro ſubſtituto, tenuerunt cumulati per Card.
Mantic. *de tacit. l. 13. tit. 48. n. 13.* Rot. coram Seraph. *dec.
472. n. 12. & ſeq.*

De ſtipulatione autem Epiſcopi apparet ex eo, quia in
7 fundatione vſus eſt verbo promiſit, † quod ſtipulationem ſi-
gnificat Seraph. *dec. 427. num. 6. & d. deciſ. 472. n. 1.* Greg.
XV. *dec. 328. n. 7.* Et quilibet Iudex ſtipulari poteſt pro ab-
ſentibus Panorm. *in cap. Paſtoralis §. præterea num. 5. verſ.
nota hoc vltimum de offic. Ord.* Iaſ. *in l. ſtipulatio iſta 38. §. ſi
ſtipuler. num. 16. verſ. amplia. ff. de verb. oblig.* imò ſubintel-
8 ligi poteſt † etiam ſtipulatio Notarij, licet non ſit ſcriptum
fuiſſe promiſſum ſibi ſtipulanti pro abſentibus Seraph. *d. dec.
472. num. 1.*

Rurſus d. donatio vti nulla non poteſt ſubſiſtere, ex
9 † quo non interuenit conſenſus Epiſcopi, quamuis enim
vera ſit concluſio, quòd donatio iuriſpatronatus facta loco
10 pio, † vel Eccleſiæ ſuſtineatur etiam ſine conſenſu Ordina-
rij iuxta diſpoſitionem *text. in cap. vnic. de iurepatr. in 6.*
Rota *dec. 9. eod. tit. in nou.* Attamen prædicta concluſio non
11 habet locum, † quando, cum Iurepatronatus donatur etiam
ipſa Eccleſia fundata (prout hic) quia hoc caſu requiritur
conſenſus Epiſcopi, *c. illud vbi gloſ. verb. licet Religioſo, &*
Io. Andr. *num. 1. de iurep.* Dec. *in c. de Monac. n. 29. verſ. vnde
reſpondeo de præb.*

Præterea eſto quòd d. donatio facta fratribus ſuſtineretur,
adhuc illa non præiudicaret reſeruationi iuriſpatronatus fa-
ctæ pro perſonis nominatis in inſtrumento fundationis, do-
nec ipſæ extarent: quandoquidem in principio d. donatio-
nis adiecta ſunt verba donauit, eo iure quo infraſcripta bona
ſunt, vel aliqua eorum pars eſſe reperitur, quod ius intel-
ligatur omnino reſeruatum cuicumque illud legitimè ſpe-
ctan. vnde d. donatio cenſetur facta ſaluo iure iam in funda-
tione alijs quæſito, & ſic quòd fundatrix voluerit eam ſuf-
fragari fratribus deponente familia Patronorum in fundatio-
ne vocatorum, non autem ea adhuc durante, eoſdem ad-
12 mittere, fundans enim † iuſpatronatus pro ſe, & tali fami-
lia non cenſetur ex hoc abdicaſſe iuſpatronatus à ſeipſo, &
eius hæredibus ſaltem præmorientibus omnibus de familia
vocata Calderin. *conſ. 4. de iurep.* quem ſequuntur relati per
Garz. *de benef. par. 5. cap. 9. n. 64. & 67* Rot. *diuerſ. dec. 385.
n. 14. par. 1. & coram* Seraphin. *dec. 378. n. 10.*

Nec obſtat quòd reſeruatio in fauorem dd. Com. Alphon-
ſi, & Petri Mariæ de Gregorijs ſit collata poſt mortem Lau-
ræ fundatricis, & propterea ante illius euentum non poſſit
dici aliquod ius fuiſſe ipſis acquiſitum ſuper dicto iurepatro-
natus. Quia fuit reſponſum, reſeruationem nihilominus
cenſeri factam de præſenti, ac ſtatim † Ius quæſitum 13
fuiſſe, & ſolam illius executionem fuiſſe dilatam poſt
mortem Lauræ, *iuxta text. in l. quoties. C. de donation. quæ
ſub modo.*

Et ita vna tantum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Parochialis à Sala.

Die Lunæ 30. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Clauſula, conſtito de tribus ſententijs, quomo-
do ſit intelligenda. Sententia, ſi iuſta, & va-
lida ſit, eſt executioni demandanda, alias ſe-
cus. Sententia lata contra mortuum, an, &
quando ſubſtineatur. Donatio perfecta non
eſt alteranda.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum cum clauſula conſtito de tribus ſententijs intel-
ligitur de ſententijs validis, & iuſtis.*
2 *Sententiarum nomen non merentur illæ, quæ non ſunt va-
lidæ, nec iuſtæ.*
*Sententiæ, quando non ſunt validæ, nec iuſtæ, executio-
nem non merentur. num. 2.*
3 *Sententiæ, ſi ſint validæ, & iuſtæ, executioni deman-
dari poſſunt.*
4 *Sententiarum validitas colligitur ex reuolatione proceſſus*
5 *Sententia lata contra mortuum eſt nulla.*
6 *Sententia lata contra mortuum tenet, dummodo illius
mors non deuenit ad notitiam alterius partis, vel
Iudicis.*
7 *Narratiua alicuius facti, ſi ſit extenſa in literis confirma-
torijs, probat illius ſubſtantiam, etiamſi inſtrumen-
tum d. facti, non producatur.*
8 *Iuſpatronatus regulariter de ſui natura tranſit ad hære-
des etiam extraneos.*
9 Imol. *opinio in l. quod dicitur n. 8. ff. de verb. oblig. quæ re-
cepta eſt à frequentiori calculo ſcribentium, quando
ceſſet, & quando intret n. 12.*
10 *Filij, quando ſunt vocati, vti filij, hæredes, vt intrent,
neceſſaria eſt vtraque qualitas.*
11 *Dictionis, necnon, natura eſt repetere omnes qualitates
præcedentes.*
13 *Donatio, ſi ſit perfecta non poteſt alterari, aut tolli ex
noua donatione ſuperueniente, in præiudicium eorum
quibus iam fuerat ius quæſitum.*
14 *Donationem iam factam, ſi quis confirmare intendat,
ita interpretanda eſt, vt ſe, cum illa prima com-
patiatur.*

DECISIO XXXVIII.

RESCRIPTVM commiſſionis in hac cauſa ema-
nauit cum clauſula conſtito de tribus ſententijs, quæ
ſint exequendæ exequantur, & dato dubio ad præſcri-
ptum commiſſionis reſponſum fuit conſtare de tribus con-
formibus.

De numero, & conformitate viſum fuit non poſſe dubi-
tari, prout nec informantes pro D. Octauia dubitant, aut
contradicunt; Vnde difficultas præſentis diſputationis ad
validitatem, & iuſtitiam ſententiarum reſtringitur, quo-
niam reſcriptum ſemper intelligitur de † ſententijs validis, 1
& iuſtis, alias nomen ſententiarum non † merentur, nec 2
executioni per conſequens eſſent mittendæ, Bart. *in l. 4. §.
condemnatum, ff. de ſent. & re iudic.* Caputaq. *dec. 114. par.
3.* Seraph. *dec. 425. num. 3. & paſſim*, Rota tranſit cum hoc
præſuppoſito, quòd ſententiæ ſint validæ, & iuſtæ, vt inde
† executioni demandari poſſint vt è relatis deciſionibus per 3
Martem *de clauſulis in 19. n. 11.* videri poteſt.

Validitas igitur earundem colligitur † ex reuolutione 4
pro-

Digitized by Google

proceſſus ex quo deſumitur probatio deficientiæ actum ab
ijs, qui ex capite nullitatis ſententias impugnant.

Non obſtat, quòd ſententia Rotalis confirmatoria dua-
rum de partibus ſit lata contra Petrum, qui prius ceſ-
ſar ad fauorem Hypoliti, & poſtmodum ante ſenten-
5 tiam mortuus erat, † & tam primo caſu intret nulli-
tas ſententiæ Pariſ. *de reſign. l. 1. q. 56. n. 25.* Lanceil.
de attent. cap 3. n. 106. Put. *dec. 8. l. 3.* Rot. *dec. 100.
n. 2. par. 3. diuerſ.* & ſecundo caſu eodem vitio laboret
Put. *dec. 182. l. 2. in correct.* Capic. *dec. 1. nu. 26.* Becc.
conſ. 116. n. 1. Franc. *dec. 245.*

Quia cum verſemur in prophanis dum agitur de per-
tinentia iuriſpatronatus reſpectu qualitatis gentilitiæ,
aut hæreditariæ, vel mixtæ, nec in actis conſtat de renun-
ciatione, aut morte Petri, nec aliunde deſumitur de
6 ſcientia ex parte † Actoris, vel Iudicis ſemper ſententia
ſuſtinetur etiam quòd ſit lata contra mortuum idem Becc.
conſ. 110. n. 2. Guidopap. *dec. 86. n. 2.* Gail. *obſer. 109. l. 4.
n. 1.* Caſtill. *dec. 60. n. 14. l. 5.* Maſtrill. *dec. 137. n. 21. l. 2.*
& idem fuit comprobatum in *Romana locationis horti 3.
April. 1634. coram D. meo Merlino.*

Iuſtitia ſimiliter ſententiarum eſt patens ex deciſionibus
in cauſa factis, in quibus fuit firmatum patronatum de quo
agitur eſſe mixtum ſcilicet pro hæredibus ſanguinis, articu-
lo ad partes diſcuſſo ſecundum tenorem donationis inſertæ
in literis Alexandri Sexti de anno 1493. cuius ſubſtantia e-
7 tiam quòd Inſtrumentum non † producatur benè probatur
ex earundem narratiua Præpoſ. *in cap. ſi Romana nu. 17. diſt.
19.* Bellon. *conſ. 36. n. 7. & 231. n. 5. l. 1.* Rota *dec. 36. n. 1.
par. 1. diuerſ.* & idem fuit firmatum in alia *Florentina patro-
natus 1. Martij 1627. coram D. meo Decano.*

Non obſtat, quòd, & ſi placuerit Dominis in vtra-
que deciſione, tam coram D. meo Queipo, quàm D.
meo Panzirolo ſequi opinionem contra Imol. *in l. quod di-
citur n. 8. ff. de verb. obl.* illam tamen eſſe magis, & fre-
quentiori calculo à ſcribentibus receptam cum diſtinctio-
ne adiectionis copulæ inter verbum filijs, & verbum hæ-
8 redibus, † cum verſemur in materia indifferenti, &
tranſitoria ad quoſcunque hæredes, Mant. *de tacit. &
ambig. l. 14. tit. 19. n. 25.* Peregr. *de fideicomm. art. 32. n.
16.* Cald. *de nomnat. quæſt. 24. n. 38.* Seraphio. *dec. 456.
n. 5. & 482. n. 7. & 707. n. 8. par. 1. rec.* à quibus mul-
ti alij allegantur.

9 Quia Domini non abſolutè ſequuti ſunt opinionem † con-
tra Imolam, & alios allegatos, ſed in caſu de quo agitur,
vbi prius Antonio, & ipſius Antonij filijs & hæredibus non
autem filijs, & hæredibus dictum fuerat, deinde ſubſeque-
batur alia pars, necnon tibi, pro te, tuiſque fratribus, eo-
rumdemque fratrum, & cuiuslibet eorum filijs & hæredibus;
10 Vnde ſicuti † in prima parte in qua vocati ſunt filij hæredes,
non autem filij & hæredes abſolutum eſt requiri vtramque
qualitatem ſecundum Pariſ. *conſ. 48. n. 9. l. 4.* Seraph *dec.
604. n. 4.* Pinell. *in l. 1. par. 3. n. 90. C. de bon. matern.* Gabr.
conſ. 65. n. 9. l. 10. Grat. *diſcept. 530. n. 44.* cum alijs in ſecun-
da deciſione allegatis, ita & in ſecunda parte idem viſum
fuit dicendum non obſtante copula, & ex quo omnes, qui-
bus facta fuit donatio erant filij, & deſcendentes Antonij,
& omnibus æqualiter videbatur prouiſum propter repetitio-
11 nem † illam (necnon) cuius natura eſt repetere omnes qua-
litates præcedentes Bald. *in l. Seio. §. Caio ff. de fid. inſtrum.*
Neuiz. *conſ. 172. n. 14.* Quæ ſine contrarietate fieri non poſ-
ſet ſi ſecunda pars donationis diuerſimodè eſſet recipienda
ſcilicet pro quibuſcunque hæredibus, & extraneis.

Nec ab eadem opinione recedendum eſt ex eo quòd vlti-
mo loco productum fuerit inſtrumentum donationis patro-
natus huius parochialis à Sala ſtipulatum vſq; de anno 1526.
in quo Ioannes Mathei de Pintaſſis donauit patronatum hu-
ius parochialis S. Bartholomæi à Sala Laurentio Cardinali
de Puccis filijs, & hæredibus Petri Antonij de Puccis, &
Roberto Antonij de Puccis, & eius hæredibus; atque ita
ſiue conſideretur donatio reſpectu Cardinalis & Roberti pro
hæredibus, ſiue reſpectu Alexandri, & Petri pro filijs, &
12 hæredibus ſemper intrat † diſtinctio Imolæ in ſupradicta *l.
quod dicitur n. 8.* & aliorum qui illum ſequuntur vt ſupra di-
ctum fuit.

Quia cum donatio de hac parochiali vſque de anno
1493. tempore quo emanarunt literæ Alexandri Sexti
eſſet perfecta, & pro hæredibus ſanguinis ex ſupra firmatis
13 non † potuit tolli aut alterari ex noua donatione ſuperue-
niente de anno 1526. in præiudicium eorum quibus ius fue-
rat quæſitum *l. perfecta C. de donat. quæ ſub modo l. illud C. de*
collat. Bald. *in l. cum à Socero C. de iur. dot.* Socc. *conſ. 515. n.
12. lib. 4.* Crauett. *conſ. 19. num. 15.* Anchar. *in cap. ſugeſtum
n. 2. de iurepatron.* Clarin *§. donatio q. 1. num. 13. & idem fuit
firmatum in Carpentoraten donationis 29. Ianuarij 1616. co-
ram bo. me. Buratto.*

Et quod magis eſt ex prohemio & contextu eiuſdem in-
ſtrumenti donationis apparet Io. Matheum noluiſſe reuoca-
re aut alterare anteriorem donationem, quia proceſſit ad
ſecundam confirmando illam aliàs per eum factam & ad
abundantiorem cautelam, quæ vt ſe compatiatur, cum
prima dicendum eſt ſenſiſſe de filijs hæredibus, vel de hære-
dibus ſanguinis prout in prima diſpoſuit, & † voluit ad eui- 14
tandam incompatibilitatem, & correctionem aut altera-
tionem primæ donationis, Menoch. *conſ. 1167. n. 28. lib.
52.* Soc. *conſ. 249. num. 15. lib. 2.* Gabr. *concluſ. 2. n. 11. de verb.
ſignif.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana, ſeu Farfen. Hæreditatis.

Die Lunæ 30. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & ſumptus litis, vt collitiganti de-
beantur, quid ſit probandum. Confeſſio Tu-
toris, Curatoris &c. quando probet contra
minorem.

SVMMARIVM.

1 *Tutoris confeſſio facta in publico inſtrumento, cum inter-
uentu alicuius conſanguinei minoris, Decreto Iudicis,
ac aliàs ſolemniter facta, & pluribus alijs concurren-
tibus adminiculis contra pupillum probat.*

2 *Confeſſio Curatoris, Patris, Prælati, & ſimilium
concurrentibus adminiculis probat.*

3 *Coniunctio ſanguinis facit ceſſare omnem fraudis ſu-
ſpicionem.*

4 *Collitiganti, ad hoc, vt ſubminiſtrentur alimenta, &
ſumptus litis, vltra paupertatem, requiritur ſaltem
præſumptio boni iuris, & quidem non leuis.*

5 *Scriptura in qua non adhibentur teſtes, ſufficit re-
cognoſcatur per teſtes habentes notam manum, &
hoc de ſtylo Rotæ.*

6 *Confeſſio geminata etiam extraiudicialis contra confi-
tentem probat.*

7 *Teſtes ſingulares ſi ſint adminiculati admittuntur.*

10 *In Contractibus attenditur magis veritas, quam quod
ſimulatè concipitur.*

11 *Tuto bene poteſt adhibitis ſolemnitatibus tranſigere.*

DECISIO XXXIX.

IVXTA reſcriptum Signaturæ ad inſtantiam filiorum
& hæredum Leonij mihi directum cum clauſula, ſubmi-
niſtratis alimentis, & ſumptibus litis conſtito de paupertate,
& bono iure, ſuper prætenſo credito contra Franciſcum Bu-
tellum occaſione negociationis carbonis, propoſui dubium.
An conſtet de huiuſmodi bono iure, & paupertate, quod Do-
mini ſupradicta die, quoad bonum Ius negatiuè reſoluerunt,
quia in tranſactione poſt mortem Leonij inita inter Butellũ,
& vxorem d. Leonij vti matrem, & Tutricem dd. filiorum le-
gitur facta generalis quietãtia, de omnibus hinc inde datis, &
receptis cum explicita cõfeſſione eiuſdem Tutricis, ſe pluries
à prædicto eius viro audiuiſſe, quòd ipſe per Butellum depu-
tatus fuerat in Miniſtrum dictæ negociationis carbonis, licèt
forſan in publicis Inſtrumentis de contrario appareret; quæ
confeſſio † Tutricis med. in publico Inſtrumento cum inter- 1
uentu patrui dd. filiorum, Decreto Iudicis ac alias ſolemni-
ter facta, & pluribus alijs adminiculis ſuffulta contra pupil-
los probat Rot. *dec. 511. n. 9. poſt tract.* Zacch. *de obl.* Camer.
& coram Greg. XV. *dec. 506. n. 2.* & quòd confeſſio † cura- 2
toris Patris Prælati, & ſimilium concurrẽn adminiculis pro-
bet *gloſ. in c. dudum il 2. in verb. de veritate ad med. de elect.*
Bald. *in auth. hoc ius porrectum n. 8. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Grat.
diſcept. 716. n. 25. Seraph. *dec. 442. n. 2.* Greg. *d. dec. 506. n.
3. 4. & ſeqq.* Rot. *dec. 452. n. 5. par. 4. recent.*

Maximè quia vbi interuenit † aliquis ſang. coniunctus, 3
omnis fraudis ſuſpicio abeſſe præſumitur *l. non ſolum in prin.
ff. de ritu. nupt.* Iaſ. *in l. 1. in fin. C. de tranſact.* Menoch. *l. 5.
præſumpt. 40. n. 17.* Rot. *d. dec. 452. n. 4. par. 4. recent.* Et

Digitized by Google

4 qoia ad iſtum effectum vltra † paupertatem reqoirieur faltem præſumptio boni iuris, quæ leuis eſſe non debet Couar. *pract. cap. 6. n. 5. verſ. idem ipſe*, Gabr. *conſ. 25. ſub a. 9. lib. 1.* Rot. *coram* Greg. XV. *dec. 524. num. 3. & dec. 189. n. 7. verſ. præſumptio boni iuris.*

Inter alia autem adminicula in caſu iſto pro Butello deducta primo loco per DD. fuit ponderata texera panis per Leonium facta, in qua manu propria ſe ſcripſit Agentem Butelli in dicta negociatione, quæ texera ſufficit quòd fuerit recogoita etiam quoad maoum Leonij per teſtes, qui di-
5 cunt ſe vidiſſe pluries ſcribere d. Leonium, † & habere notam manum ipſius, quod io huiuſmodi ſcripturis, in quibus non ſolent adhiberi Teſtes de ſtylo Rotę ſufficit, *iux dec.* Pot. 18. *de fid. inſtrum. &* Card. Caual. 553. *a.* 3.

Secundò ponderati fuerunt alij Teſtes deponeñ de confeſſione Leonij pluries facta quòd ipſe erat nudus Miniſter Butelli, & quod negociatio fiebat ex pecunijs eiuſdem Butelli,
6 quæ confeſſio † geminata etiam extraiudicialis contra confitentem *probat.* Bart. *in l. cum ſeimus. num. 7. C. de agricol. & cenſit. lib. 11.* Caſtr. *conſ. 151. num. 2. lib. 1.* Rot. *in cauſa Meliten.* Abb. 27. *Aprilis* 1592. *coram* Gypſio, *quæ eſt dec. 89. ſub num. 5. verſ. hinc eſt poſt conſ.* Farin. *lib. 1.* Et licet dicti Teſtes videantur ſiogulares, † cum tamen ſint adminicula-
7 ti à prædicta texera, ac alijs in facto deductis, admittuntur Corn. *conſ. 307. num. 13. verſ. & licet l. 3.* Aym. *de antiq. temp. par. 4. §. ſed enim num. 26.* Rot. *dec. 113. num. 2. poſt med. verſ. deinde, par. 3. rec.*

Tertio concurrunt alij Teſtes deponen. de paupertate
8 Leonij per quam ſupradictæ † confeſſiones quòd idem Leonius eſſet nudus Miniſter magis veriſimiles redduntur, vt per Abb. *conſ. 113. n. 5. par. 2.* Pariſ. *conſ. 54. n. 78. lib. 1.*

Non obſtat, quòd Sylua pro lignis neceſſarijs in dicta negociatione carbonis appareat empta ex publico Inſtrumento nomine Leonij cum fideiuſſione eiuſdem Butelli, quia pla-
9 cuit reſponſio, quòd † ſtan. ſumptis id cenſeatur factum per Butellum honeſtatis gratia, ne aliàs dicta negociatio cantaret ſub eius nominatione iuxta *l. optimam C. de contrah. ſtipulat. & trad. per* Bald. *conſ. 298. a. 6. verſ. nam perſona, & conſ. 249. num. 2. verſ. interdum lib. 1.* Itaut Leonius in dicta emptione ſyluæ dicatur habere nudum nomen, illa autem
10 verè dicatur facta pro Butello, in his enim † magis veritas attenditur quam quod ſimulatè concipitur, *l. multum intereſt, & ibi* Caſtren. *num. 3. C. ſi quis alter vel ſibi* Franc. March *dec. 46. num. 4. par. 1.* Rot. *dec. 806. in fin. verſ. ſi quidem cum ſeq. par. 1. diuerſ. & dec. 164. num. 2. poſt tract.* Cenc. *de cenſ.*

Minos obſtat, quòd ſupradicta tranſactio fuerit facta per Tutricem, quia fuit reſponſum, quòd cum in ea ſupradictis filijs fuerit remiſſa ſumma conſiderabilis, in qua dictus Leonius, vel certum erat, quòd remanebat debitor, vel ſaltem erat dubium an remaneret debitor, vel creditor, benè
11 † potuit Tutrix adhibitis præcipuè ſupradictis ſolemnitatibus tranſigere, vt per Abb. *conſ. 39. n. 1. lib. 1.* Natt. *conſ. 45. num. 6.* Roland. *conſ. 76. num. 4. & ſeq. lib. 1.* Rot. *dec. 545. ſub n. 4. in fin. par. 1. rec.*

Et ita deciſum vtraque parte.

¶ *Infra in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 28. Ianuarij 1636.*

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Laudemij.

Die Veneris 4. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

In hac Magiſtrali deciſione firmatur, quòd quando bona ſubemphyteuticantur Laudemium non emphyteutæ, ſed Domino directo debetur, quod multis comprobatur rationibus.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta ſecundas ſi vendat, requirendus eſt conſenſus Domini directi, & non primi Emphyteutæ.*
2 *Gloſ. in l. fin. C. de iur. emphyt. in verbis alijs vendere eſt intelligenda, quando emphyteuta, omne ius à ſe abdicauit nihil ſibi reſeruando, ſed iſte intellectus non recipitur.*
Cum alias d. gloſ. ineptè loquuta fuiſſet ſi intelligeretur, quando emphyteuta non ſubemphyteuticauit, ſed omne ius à ſe abdicauit. num. 4.
3 *Emphyteuta, ſi in totum alienauerit, nihil ſibi reſeruando & ſic nouum emphyteutam in locum ſuum conſtituendo, deſinit eſſe emphyteuta.*
5 *Laudemium ſemper debetur illi, qui eſt maior Dominus, & ſic directo.*
6 *Dominus vtilis, vti recognoſcens alium Superiorem non propriè, ſed abuſiuè dicitur Dominus.*
7 *Dominus directus, eſt maior, quam vtilis.*
8 *Conſenſum præſtare in ſubemphyteuticatione ſpectat ad Dominum directum, & ſubemphyteutam inueſtire, illumque in poſſeſſionem inducere.*
9 *Subemphyteuta dicitur habere cauſam à Domino directo, non ab emphyteuta.*
10 *Laudemium debetur Domino directo occaſione conſenſus præſtiti.*
11 *De Rebus, quæ ſpectant ad Dominum directum ſunt conſentire, inducere in poſſeſſionem, & laudemia recipere, quæ non pertinent ad emphyteutam.*
12 *Emphyteuta non videtur eſſe ratio ob quam ſit inquirendus, & recipere laudemium debeat, in ſubemphyteuticatione cum ceſſet in eo qualitas dominij.*
13 *Quippe qui directum nunquam habuit, & vtile tranſtulit in ſubemphyteutam, nec poſſidet ciuiliter, nec naturaliter.*
14 *Emphyteuta, ſi non poteſt alienare rem emphyteuticam, nec melioramenta in ea facta, ſine conſenſu Domini directi, ita poſt ſubemphyteuticationem, non poteſt dare licentiam alienandi, quam ipſe pro ſe non habebat, priuando Dominum directum Laudemio &c.*
15 *Subemphyteuticatio ſemper intelligenda eſt, ſine præiudicio Domini directi.*
16 *In Emphyteutæ arbitrio, & facultate eſſe non debet, præiudicare directo Domino.*
17 *Prohibitio alienandi inducta per l. fin. C. de iur. emphyt. non eſt reſtricta ad rem, ſeu fundum emphyteuticum primo loco conceſſum, ſed complectitur omnes, & quaſcumque meliorationes, quæ ratio militat etiam in alienatione, quæ fit per ſubemphyteutam.*
18 *Ratio eadem, vbi militat, ſeruandum eſt idem ius.*
19 *In Subemphyteuticatione, ſi opus non eſſet requirere conſenſum Domini directi, vltra amiſſionem Laudemiorum, & prælationis, innumera præiudicia ei orirentur, de quibus hic.*
20 *In Feudalibus, licet vaſſallo alium ſub vaſſallum ſine conſenſu Domini ſibi conſtituere.*
21 *Emphyteuta, nullo modo poteſt alienare, vel ſub emphyteutam conſtituere ſine conſenſu Domini directi.*
22 *A Feudo ad emphyteuſim non tenet argumentum.*
23 *Dec. 75. coram Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano. declaratur.*
24 *Valaſc. opinio, tanquam nulla probabili ratione, vel authoritate munita rejicitur.*
25 *In Subemphyteuticatione conſenſus Domini directi, omnino neceſſarius, dicitur cauſa proxima, & immediata. vide num. 26. & 27.*
In Emphyteuſis conceſſione, ſi ſit data licentia alienandi, intelligitur prius requiſito conſenſu Domini.
28 *Prohibitio alienationis emphyteuſis, ſine conſenſu Domini directi, venit ex diſpoſitione l. fin. C. de ꝗ dict. D. Adr. toll.*
29 *Conceſſio cenſetur facta ſecundum illius naturam.*
30 *Quindemnia ſuccedunt loco Laudemiorum.*
31 *Bona exiſtentia inter eoſdem confines idem de his, quam de alijs eſt iudicandum.*

DECISIO XL.

FIRMATA denuo ſub die 20. Maij 1632. * exiſtentia emphyteuſis, & directi dominij bonorum, de quibus agitur ad fauorem Capituli Sancti Petri, prout fuerat priùs firmata die 20. Martij 1629. * coram Eminentiſſ. D. Cardinale Vbaldo tunc Rotæ Auditore, proſequendo diſputationem priùs cœptam, & in dicta deciſione die 10. Maij 1635. reſeruatam. Iterum propoſui dubium pluries propoſitum, & non reſolutum ſuper reuiſione ſecundæ partis alterius deciſionis coram me factæ die 1. Martij 1630. in qua fuerat reſolutum laudemia in alienationibus fiendis per ſubemphy-

Digitized by Google

emphyteutas deberi primo emphyteutæ; non autem di-
recto domino cuius dubij reſolutio diebus 28. Iunij 1632.
& 17. Iunij 1633. ſemper fuit dilata ad Kalendas, ſed eo
ſupradicta die 4. Maij 1635. repropoſito; & articulo ma-
turè diſcuſſo, Domini fuerunt in voto integra laude-
mia, de quibus agitur deberi Capitulo, & non primo em-
phyteutæ, & ſic recedendum à ſecunda parte deciſionis mo-
ti ex infraſcriptis.

Et primo *ex gloſſ. in l. final. C. de iur. emphyt. in verb. alijs*
1 *vendere circa medium*, quæ expreſsè firmat quòd ſi † ſe-
cundus emphyteuta vendat, requirendus eſt conſenſus do-
mini directi, & non primi emphyteutæ, quam gloſſam ibi
ſequuntur communiter Doctores, & ſignanter Iaſ. *n.* 46. 48.
& 88. vbi pluries atteſtatur de communi Redoan. *de reb.
Eccleſ. non alienan. tit. de laudem. quæſt.* 66. *num.* 4. *&* 6. *ſpe-
culat. tit. de locat. §. nunc aliqua quæſt.* 106. *n.* 129. *& quæſt.*
126. *num.* 152. cum alijs congeſtis per informantes pro Ca-
pitulo. Nec admittendum intellectum exaduerſo datum
2 quòd opinio † gloſſæ, & illam ſequentium ſit intelligen-
da quando emphyteota omne ius à ſe abdicauit nihil ſibi
reſeruando, ſiquidem vltra quòd hic ſenſus eſt diuinati-
uus, adhuc in totum deſtrueret gloſſam, quæ hoc modo
intellecta, eſſet de indubitabili, & contrarium demon-
ſtrat gloſſella marginalis ad dictam gloſſam, quæ loqui-
tur in emphyteuta emphyteutæ, & Iaſ. exaduerſo allega-
tus *n.* 46. vbi ponit caſum quòd emphyteuta ſubemphy-
teuticauerit cùm reſeruatione annuæ reſponſionis, & be-
nè explicat, Caldaſ. *de renouat. emphyt. lib.* 1. *quæſt.* 13. *n.*
3 45. quando enim † emphyteuta in totum alienauit nihil ſi-
bi reſeruando, & ſic nouum emphyteutam in ſuum locum
conſtituendo; deſinit eſſe emphyteuta, ideoq. fruſtra de
4 eius conſenſo quærendo agitur, & gloſſa ineptè † loquuta
fuiſſet ſi intelligeretur quando emphyteuta non ſubemphy-
teuticauit, ſed omne ius, à ſe abdicauit, vt benè aduertit
Franc. *dec.* 437. *num.* 1. & hanc ſententiam vltra alios innu-
meros congeſtos per informantes pro Capitulo ſemper ſe-
quuta fuit Rota *antiqua & moderna*, *vt in dec.* 1. *de locat.
verſ. de prima quæſtione in antiquis*, *& dec.* 168. *num.* 6.
5 *par.* 2. *diuerſ.* firmans † laudemium ſemper deberi illi, qui
eſt maior dominus, & ſic directo, vtilis enim dominus vti
6 recognoſcens † alium ſuperiorem non propriè ſed abuſiuè
dicitur dominus Sol. *ad conſtit. Sabaud. gloſſ.* 1. *num.* 8. *&*
Rota *in Romana laudemij* 3. *Iunij* 1613. *coram Vbaldo vbi
circa principium verſ. ea ratione moti &c.* dicit quòd maior
7 eſt directus † dominus, quàm vtilis, & fuit dictum in
eadem cauſa *diebus* 23. *Maij* 1614. *&* 10. *Martij* 1617. *coram
eodem bo. me. Vbaldo*, *&* 9. *Febr.* 1618. *coram R. P. D. mei
Pirouano*. Et quamuis in primis duab. Rota articulum
principaliter firmauerit, non ex diſpoſitione iuris com-
munis; ſed ex pacto, tamen ſat quòd in eandem ſen-
tentiam inclinauit etiam circumſcripto pacto, de quo ibi,
& in alijs duabus idem ſenſit etiam circumſcripto pacto,
& ex ſola iuris diſpoſitione præcipuè in vltima coram D.
Pirouano.

Quæ opinio multis rationibus eſt munita bene cumulatis
per informantes pro Capitulo, & præcipuè quia in ſubem-
8 phyteuticatione † ad directum ſpectat præſtare conſenſum,
& ſubemphyteutam inueſtire, illumq. in poſſeſſionem in-
ducere, vt eſt text. clarus in d. *l. fin.* & firmauit Rota in pri-
9 ma parte deciſionis noſtræ, quo fit vt ab † eo cauſam habe-
re dicatur non ab emphyteuta, & iure merito quia occaſio-
10 ne talis † conſenſus; & directi dominij debetur laudemium
Rota *coram bo. me.* Card. Caualer. *dec.* 121. *num.* 5. conſen-
11 tire enim, † inducere in poſſeſſionem, & laudemia recipere
ſunt de dominicalibus, quæ ſpectant ad proprietarium,
non ad emphyteutam, Papon. *inter arreſt. Parlam. Pa-
riſien. lib.* 13. *tit.* 2. *arreſt.* 9. Caball. *milleloq.* 179. *cum alijs
allegatis*.

Addebant Domini, quòd cum conſenſus debeat præſta-
ri à domino eiq. ſit ſoluendum laudemium, non videtur
12 ſubeſſe ratio, ob quam † emphyteuta ſit requirendus, &
recipere poſſit laudemium ceſſante in eo qualitate dominij,
13 quippe qui directum nunquam habuit, & † vtile tranſtulit
in ſubemphyteutam, nec poſſidet ciuiliter aut natura-
liter, vt bene conſiderat *gloſſ. in d. l. fin.* & poſt eam Iaſ.
n. 88.

Ex quo conſequenter ponderabant DD. valde inconue-
niens videri, & abſurdum quòd dum emphyteuta ante
14 † ſubemphyteuticationem habet maius ius retinens penes
ſe vtile dominium ſit illi interdicta quælibet alienatio tam
rei emphyteuticæ, quam quarumcunque meliorationum
ſine conſenſu domini directi, & tamen tranſlato dominio in
ſubemphyteutam, & ſic diminuto illius iure poſſit ipſe dare
licentiam alienandi, quam ipſe pro ſe non habebat, priuan-
do dominum directum laudemio, & alijs iuribus ſibi ex diſ-
poſitione legis debitis.

Quæ ratio eo magis vrgere videtur tum ex eo quòd ſub-
emphyteuticatio † ſemper eſt intelligenda ſine præiudi- 15
cio iurium domini directi, vt conſiderat Valaſc. *quæſt.* 13.
ſub num. 12. *poſt med. verſ.* & id ipſum dixerim, nec
debet eſſe in arbitrio, & † facultate emphyteutæ pri- 16
mo domino præiudicare, tum ex eo quod prohibitio
alienandi inducta per legem finalem † non eſt reſtricta 17
ad rem, ſeu fundum emphyteuticum primo loco con-
ceſſum, ſed complectitur omnes, & quaſcumque me-
liorationes; quæ ratio militat tam in alienatione, quæ
fit per primum emphyteutam, quàm in ea, quæ fit per
ſubemphyteutam, † ideo idem ius eſt in vtraque ſpecie 18
ſeruandum.

Accedunt innumera præiudicia † vltra amiſſionem 19
laudemiorum, & prælationis, bene ponderata pro parte
Capituli, quæ reſultarent directo domino ex mutatione
perſonarum, & poſſeſſorum, & præcipuè quod bona
poſſent deuenire ad manus mortuas, aut perſonas prohibi-
tas & odioſas Eccleſiæ, & vlterius tractu temporis in
totum deperdi ius dominicale directum propter muta-
tionem confinium, & poſſeſſorum, quæ in caſu de-
uolutionis, aut prælationis non poſſent verificari ad
probandum identitatem, ſi ipſe non requiratur pro
conſenſu in alienatione fienda per ſubemphyteutam.

Nec obſtant fundamenta pro alia parte, & in deciſione,
quæ reuidetur, ponderata. Etenim quoad DD. in ea
allegatos; vel non applicantur; Tum quia quicquid di-
cant circa conſenſum emphyteutæ, nunquam tamen ex-
cludunt conſenſum domini directi, quod pro nunc ſuffi-
cit, nec propterea ex hoc infertur ad receptionem laude-
miorum, cum conſenſus emphyteutæ adhiberi poſſit alijs
reſpectibus, vt benè conſideratur in deciſione D. mei Pi-
rouani: Tum quia loquuntur in materia feudorum, quæ
in hoc differt ab emphyteuſi, in feudalibus † enim licet 20
vaſſalli in alium ſubuaſſallum ſine conſenſu domini ſibi con-
ſtituere, *cap.* 1. *§.* 1. *qual. ol. pot. feud. alien in vſibus feud.*
quod non eſt in emphyteuta, quippe qui nullo modo po-
teſt alienare, † vel ſubemphyteutam conſtituere ſine 21
conſenſu domini directi, vt *in d. l. fin.* & firmat pars deci-
ſionis, & ideo non tenet argumentum à † feudo ad em- 22
phyteuſim Card. Mant. *de tacit. l.* 22. *tit.* 4. *num.* 19. *& be-
ne per* Caldaſ. *tit. de renouat emphyt l.* 1. *qu.* 13. *num.* 42. *&*
43. nec etiam contradicit *dec.* 75. *Reuerendiſſ. D. mei De-
cani* ſuper qua altera pars præcipuè inſiſtit, † quia licèt di- 23
cat eo caſu requiri conſenſum emphyteutæ, non tamen
negat conſenſum domini directi, nec ibi agebatur ad effe-
ctum laudemij nec cum directo domino, qui non erat in
cauſa, ſed ſolum ad effectum validitatis contractus, pro
intereſſe ipſorum vocatorum, & comprehenſorum in em-
phyteuſi, qui inter ipſos contendebant, prout ita dictam
deciſionem intellexit Rota in d. *Romana laudemij coram D.
Pirouano*.

Ex quibus cenſuerunt Domini non eſſe habendam
rationem diſtinctionis, † Valaſc. tanquam nulla pro- 24
babili ratione, vel authoritate munitæ, in qua idem
Valaſc. *fuit ſibi contrarius quæſt.* 28. *num.* 25. *verſ. ita
etiam*, *hinc iure merito reprobatur per* Caldaſ. *de reno-
uat. lib.* 1. *quæſt.* 13. *num.* 41. *& ſeq.* vbi reſpondit ad om-
nia eius fundamenta.

Regula firmata in eadem ſecunda parte deciſionis circa
cauſam immediatam, ſeu proximam, & remotam non
nocet Capitulo directo domino, quinimo facit pro eo,
nam (quicquid exaduerſo, & per Valaſc. dicatur) veri-
tas eſt quòd directus dominus ex præſtatione † conſenſus 25
omnino neceſſarij vt ſupra, dicitur conſtitutos cauſa pro-
xima, & immediata, vt bene deducitur in deciſione *bo.
mem. Vbaldi* 10. *Martij* 1617. *poſt* Soccin. *conſ.* 96. *num.* 2.
verſ. confirmatur &c. & per Caldaſ. loco ſuperius citato
& quia quando emphyteuta poſſet dici cauſa proxima, Ca-
pitulum verò cauſa remota, regula † tamen procederet 26
ſi emphyteuta vti cauſa proxima poſſet per ſe ſine conſenſu
directi domini, & ſic cauſæ remotæ operari, hoc eſt alie-
nare, & ſubemphyteuticare, Tiraq. *in tract. ceſſan. cauſ.
limit.* 130. *num.* 14. 15. *&* 18. Rota *diuerſ. dec.* 715. *num.*
7. *par.* 1. cum alijs per informantes allegatis; ſecus agi-
tur in iſto caſu, in quo non poteſt ſubemphyteuticare ſine
conſenſu

Digitized by Google

conſeoſu domini , vt dictum fuit & in puncto , bene ad
motiuum reſpondet Gama *dec. 147. num. 22.* vbi firmat
27 regulam prædictam noo † procedere in emphyteuſi, quæ
ſpecialem rationem habet in contrarium , quia vbi datur
primus , & ſecundus emphyteuta , ounquam conſide-
ratur perſona primi emphyteutæ , ſed Domini dire-
cti.

Non obſtat quòd inter duos contendentes laudemium de-
beatur illi , qui ſe conceſſorem oſtendit , quod facit emphy-
teuta reſpectu ſubemphyteutæ, non autem Capitulum
qui nullam oſtendit inueſtituram, quia hoc fuodamentum
ceſſat ex duabus deciſionibus factis ſuper emphyteuſi ad fa-
uorem Capituli, quæ emphyteuſis præſupponit conceſſio-
nem habitam ab eodem Capitulo per ipſos emphyteutas ,
qui etiam idem faſſi fuerunt in ſuis ſubconceſſionibus, cum
quibus deciſionibus Domioi traoſiuerunt , & firmata em-
phyteuſi quamuis pactum , ſeu prohibitio non † alienandi
28 non poſſit oſtendi , tamen talis prohibitio venit ex diſpoſi-
tione iuris *in d. l. final. C. de iur. emphit.* Adeo quòd quando
etiam eſſet data facultas alienandi io prima conceſſione em-
phyteutę , quę in caſu noſtro non apparet , adhuc ſemper
iotelligitur requiſito prius domioi conſenſu Alex. *conſ. 106.*
29 *num. 3. l. 4.* Et cum iſtud pactum ſit de † natura contractus
emphyteutici, cenſetur conceſſio facta cum hoc pacto ſe-
cundum eius naturam Bald. *qui dicit menti tenendum in cap.
1. num. 4. quib. mod. feud. conſtitui poſſit* Alex. *in l. quod dici-
tur num. 24. ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in l. vt liberis nu. 10. & ſeqq.
C. de collat.* Molin *de Hiſpan. primog. l. 1. cap. 3. num. 5.* Me-
noch. *præſ. 109. num. 11. l. 3.*

Tandem intentio Capituli recipit non modicum admi-
niculum ex obſeruantia ipſa cum io prima ſubemphyteuti-
catione , quæ facta fuit de anno *1613.* mulieribus pœniten-
tiæ fuerit ſolutum laudemium propter ſubemphyteutica-
tionem , & quia bona tranſibant ad manus mortuas reſerua-
tum quindennium per Marcum Antonium emphyteutam-
30 met ipſi Capitulo , quòd quindennium † ſucceſſit loco lau-
demiorum , vt eſt notorium , vnde cum ſimos in eiſdem bo-
nis conſiſtentibus in illis trigiota pretijs vinearum, vt inſtru-
31 menta demonſtrant , idem eſt † dicendum in alijs partibus
eiuſdem vineę , vt fuit conſideratum coram Card. Caualer.
dec. 93. num. 11. & io prima deciſione huius cauſę facta co-
ram Emioentiſſimo Domino Cardinale Vbaldo.

Et ita &c. vtraque parte informante &c.

* *Eſt deciſio 138. ſupra in præcedenti parte.*

* *Eſt deciſio 262. ſupra par. 5. recent.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cremoneñ Penſionis.

Die Veneris 4. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli caſus , in quibus Rota ſolet denegare remiſſoriam , & præſertim an Remiſſoria concedi poſſit , poſtquam ſunt publicatæ atteſtationes , & didicita iuſtificata , quæ materia grauiter , vt ſemper ſolet , & eleganter declaratur à tàm egregio Auditore , & huius ſupremi Tribunalis Decano , & Decore , qui Iuris vtriuſquè Principatum , & Monarchiam, omnibus applaudentibus , heroicè adeptus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur , poſt publicatas atteſtationes , & didicita teſtificata ſuper eiſdem articulis , vel contrario directis , & num. 10. 25.*

2 *Quæ concluſio procedit , nedum , quando vna pars didicit teſtificata ſua , ſed etiam teſtificata alterius partis.*

3 *Et hæc eſt communis ſententia , quicquid aliqui ſenſeriat.*

4 *Teſtium depoſitiones ad hoc vt dicantur publicatæ , nihil refert , an principalis per ſe ipſum , vel per eius procutores vel agentes eas didicerit.*

5 *Quod idem etiam procedit ſi id fecerit per eius Aduocatum.*

6 *Quæ concluſio non procedit , ſi teſtificata fuerint didicita per aliquam extraneam perſonam , quia illa non præſumitur bene informata.*

7 *Teſtium publicatio ſolemnis non requiritur probare , ad effectum , vt didicita dicantur teſtificata.*

8 *Teſtificata dicuntur didicita , ſi in facultate partis remanſerint depoſitiones teſtium.*

9 *Atteſtationum publicatio non ſufficit , niſi etiam didicita ſint teſtificata , & deſcriptio atteſtationum parti facta fuerit.*

11 *Pars , ſi non didicit teſtificata , vtique non poteſt teſtes ſubornare.*

12 *Maioritas , & minoritas inducunt contrarietatem.*

13 *Dictioni (in circa) ſi addita ſint verba , (& non più) illa operantur vt dictio (in circa) æqualitatem denotat , vel adeo modicum , vt nihil reputetur , & num. 17.*

14 *Dictio (in circa) poſita in venditione 20. iugerum , vel circa , nihil importat.*

15 *Qui illa dictio alternatiua , vel non poteſt inducere , niſi vel æqualitatem , vt nihil importet , vel adeo modicum , vt nihil reputetur.*

16 *Teſtes bene informati , ſuper qualitate alicuius rei , ſi res aliter eſſet , hoc ſcirent , vel audiuiſſent.*

18 *Articuli qui poſt didicita teſtificata non admittantur.*

19 *Probatio maioris valoris regulariter poſt didicita teſtificata , admittitur.*

20 *Remiſſoria , ſi fruſtra petatur , denegatur.*

21 *Remiſſoria ad coadiuuandas probationes iam factas , etiam poſt didicita teſtificata , conceditur declara num. 22.*

23 *Deciſ in cauſa Mediolanen. bonorum , & aliæ deciſiones , & DD. in quibus terminis loquantur , & num. 24.*

26 *Aduerſario non licet poſtquam didicita ſunt teſtificata , reprobare dicta teſtium partis.*

27 *Et licet aliqui contrarium ſentiant , ſed hoc procedit , quando ante publicationem pars ſe opponit conteſtando velle opponere contra perſonas , & dicta teſtium.*

28 *Remiſſoria , ſi pars petat in partibus , in quibus ipſe non adeſt , ceſſat timor ſubornationis , & ideo illa non eſt deneganda.*

29 *Teſtium examen illi non denegatur qui nominatis teſtibus Iudici ſe abſentat , ſecundum cautelam* Bald. *& aliorum DD.*

30 *Sed multi alij , & quidem grauiſſimi DD. tenent contrarium . Et prima illa opinio meritò vſu recepta non eſt.*

31 *Et hoc quidem non iniuria , cum alias ridiculum eſt dicere , quod ex abſentia partis ceſſet ſubornatio teſtium , cum vnuſquiſque poſſit conſiderare , quod pars poteſt ſubornare teſtes , antequam Iudici illos nominauerit.*

Atque inſuper Viuius aſſerit quod per 22. annos , quibus ipſe fuit aduocatus , nunquam vidit d. cautelam in iudicijs recipi ſed bene contrarium , num. 31. &

32 *Reuerendiſſimus D. meus Coccinus Rotæ Decanus , ſpatio triginta ſex annorum , quibus eſt Rotæ Auditor , nunquam vidit hanc cautelam ſeruare.*

Quæ tamen cautela poſſet adhiberi , ſi aliqua culpa poſſet iudici imputari , num. 32.

33 *Remiſſoria paſſim denegatur , propter vehementem calumniam.*

34 *Calumnia , quando dicatur vehemens in petitione remiſſoriæ , hoc iudicare pendet ab arbitrio Iudicis , qui ex varijs cauſis ſolet calumniam concipere , & non concipere.*

35 *Remiſſoriæ petitio videtur calumnioſa ſi fuerit petita poſt longam litem.*

36 *Remiſſoriæ petitio videtur calumnioſa ſi poſt didicita teſtificata , & emanatas plures deciſiones , petatur.*

37 *Calumniæ præſumptio impedit ne concedatur noua remiſſoria.*

38 *Exceptio , quando non fuit oppoſita à principio , ſed ad impediendam executionem cauſæ , an admittatur.*

39 *Articulo , quando ſunt releuantes ex ſola præſumptione calumniæ non denegatur remiſſoria.*

40 *Sed hoc intellige , quando cum ipſa releuantia , datur etiam aliquis fumus.*

41 Re-

Digitized by Google

41 *Remiſſoria an alicui ſit concedenda necne, pendet plurimum ab arbitrio Iudicis, qui bene attendere debet qualitatem facti.*

DECISIO XLI.

HÆC CAVSA pendet in Rota ab Anno 1621. &
principaliter agitur de probando valore Prioratus ad
effectum ſuſtinendi, vel non ſuſtinendi penſionem impoſi-
tam ex cauſa reſignationis, & circa hunc valorem Reſig-
natarius vſque de anno 1620. vigore remiſſoriæ obtentæ ab
Auditore Cameræ examinauit ſex teſtes, & vigore alterius
remiſſoriæ Rotalis decem teſtes, & de anno 1625 Reſig-
nans examinauit in Curia quatuor teſtes & produxit non-
nulla iura, & poſtmodum de anno 1626. & ſequentibus
illius procurator, & Agentes habuerunt originalia exami-
nis ipſius reſignatarij, & propoſita cauſa ſuper valore d. Prio-
ratus die 29. Maij 1628. cum poſtmodum prædictus reſig-
nans peteret, & ipſe remiſſoriam cauſa pluries propoſita,
hodie Rota cenſuit, denegandam eſſe ex duplici capite
principaliter.
1 Primò, quia poſt publicatas atteſtationes, † & didi-
cita teſtificata ſuper eiſdem articulis, vel directo contra-
rijs, prout ſunt iſti de quibus hodie agitur remiſſoria non
datur, *cap. cum veniſſent, de teſtib. & ratio eſt timor ſubor-
nationis, cap. fraternitatis, & ibi communiter* Doct. *eod.
tit. & in clem. fin. pariter eod tit. l. per hanc vbi* Bart. *num.*
1. *& alij C. de temporibus appellationum, auth. at qui ſemel,
& ibi* Bald. *in princ. & num.* 1. *C. de probat. auth. de teſti-
bus. §. quia vere ſpeculator, tit. de teſt. §. ſatis vtiliter.*
Gail. *obſeruat.* 105. *num.* 3. *l.* 1. Theſaur. *dec.* 262. *num.*
1. *& ſeq.* Farinac. *de teſtib. quæſt.* 75. *num.* 337. *& ſeqq.
ſan. mem.* Greg. *dec.* 497 *num.* 1. *& dec.* 583 *num.* 1. *& fuit
reſolutum in cauſa Nepeſina tutelæ* 7. *Iunij* 1627. *coram R. P.
D. meo Merlino, & alias ſæpiſſimè.* Et hæc concluſio pro-
2 cedit, † nedum quando vna pars didicit teſtificata ſua,
ſed etiam teſtificata alterius partis d. *auth. at qui ſemel, in
principio ibi*: aut ab aduerſario, & ibi etiam *gloſ. in verb.
didicit, &* Bart. *num.* 22. Caſtr. *num.* 1. *&* 6. *ad fin.* &
3 quicquid aliqui in contrarium † voluerint, iſta eſt com-
munis ſententia, vt per Marian. Soccin. *in d. cap. frater-
nitatis num.* 46. *&* 62. *in fin. verſ. inſuper etiam*, cum alijs
congeſtis per Farinac. *de teſtibus allegata quæſt.* 75. *nu.*
89.

Quod autem fuerint didicita teſtificata ſatis patet cum
Procurator, & Agentes reſignantis habuerint, & penes
4 ſe retinuerint † proceſſus originales, non enim eſt opus
ad hunc effectum, quòd reſignans didicerit teſtificata per
ſe ipſum, ſed ſufficit quod didicerit mediante perſona
Procuratoris, & Agentium, *§. quia vere verſ. ſi vero
ibi, aut omnino pro eo agens, auth. de teſtib. & d. auth. at
qui ſemel ibi, vel alias pro eo agent, & ibi gloſſ. in verb.
accepit C. de probat. cap. penult. ibi neque per alium de teſtib.*
Butr. *in d. c. fraternitatis nu.* 14. *col.* 8. *ante med. verſ. idem
5 ſi didicerit † per Aduocatum eius vel alium.* Marian. Soccin.
ib num. 61. *vel aliquis iuncto, verſ. & ſumma.* Vital. *in d.
clem. n.* 114. *verſ. nam qualitercunque de teſtib.* cum alijs per
Farinac. *prædicta qu.* 75. *num.* 86. Licet ſecus eſſet ſi reſi-
6 gnans didiciſſe † teſtificata ab aliqua extranea perſona;
quia illa non præſumeretur bene informata, Butr. *in d.
cap. fraternitatis num.* 14. *col.* 7. *in fin. verſ. item de a-
lia publicatione extranei* Farin. *d. q.* 75. *num.* 87. *iuncto
num.* 48. *vbi latè.*
7 Et licet non probetur publicatio † ſolemnis non re-
fert ad hunc effectum, ſufficit enim quòd didicita ſint
teſtificata, vt per eundem Farinac. *poſt alios d. q.* 75.
8 *num.* 88. aut quòd † in facultate partis remanſerint de-
poſitiones teſtium, Bart. *in d. auth. at qui ſemel, num.*
18. *verſ. ſed propter. C. de probat.* Vital. *in d. clem.
fin. num.* 13. *& ſeqq. ſanct. mem.* Greg. *dec.* 583. *nu.* 2.
*verſ. non enim conſequentibus, & fuit reſolutum in hac
cauſa* 14. *Ianuarij* 1620. *coram me.*
9 Et iſta adeo vera ſunt, vt non ſufficiat publicatio †
atteſtationum, niſi etiam didicita ſint teſtificata, & de-
ſcriptio atteſtationum parti facta fuerit, *vt in auth. de
teſtib. §. quia vero poſt principium cap. cum veniſſent.
& cap. fraternitatis de teſtib.* Et probatur etiam ra-
10 tione quia ceſſat hoc caſu timor ſubornationis, ex †
quo quando didicita ſunt teſtificata denegatur remiſſo-
11 ria. Si enim pars non didicit teſtificata † vtique non
poteſt teſtes ſubornare, vt benè aduertit Matthias Ber-
lichius *concl.* 38. *num.* 82. *& ſeqq. par.* 1. *ſecundum no-
uam impreſſion.*

Quòd vero articuli dati per reſignantem ſint de dire-
cto contrarij articulis datis per reſignatarium ſatis patet
cum articuletur maior quantitas terreni, & maior quan-
titas fructuum, quam articulauerit reſignatarius. Maio-
ritas enim, † & minoritas inducunt contrarietates *gloſſ.* 12
*in d. clem. fin. in verb. directè contrarijs. verſ. eſſent autem
directò, contraria vbi* Imol. *num* 8. Card. *num.* 3. *in princ.
in verſ. & hanc clem.* Vital. *num* 121. Butr. *in d. cap. con-
fraternitates num.* 13. *verſ. tertia ſpecies, & ibi etiam* Abb.
num. 11. Marian. Socc. *num.* 17. *& num.* 91. *verſ. ad declara-
tionem prædictorum* Pariſ. *n.* 7.

Neque obſtat quòd articuli ſint concepti cum dictio-
ne *incirca*, & ſic articuli reſignantis non videntur contra-
rij; fuit enim reſponſum, quòd debet attendi ſubſtantia
articulorum, nam cum dictæ dictioni, † *incirca* addita 13
ſint verba, *& non più*, illa operantur vt dictio, in circa
vel æqualitatem denotet, vel adeo modicum vt nihil re-
putetur vt optimè ad propoſitum Signor. *conſ.* 332. In-
cipiente; cum inſtrumento, vbi quod dictio in circa † po- 14
ſita in venditione viginti iugerum, vel circa nihil impor-
tat quia dictio alternatiua non poteſt inducere, niſi vel
æqualitatem, vt nihil importet, vel adeo modicum † quod 15
nihil reputetur. Et quamuis in noſtro caſu non adſit alter-
natiua: tamen eadem eſt ratio propter dicta verba *e non
più*, & alia ſequentia. Et ſi aliter eſſet, teſtes tanquam
† bene informati, hoc ſcirent, vel audiuiſſent, vt bene 16
ad propoſitum, Alex. *in conſ.* 120. *num.* 8. *lib.* 2. & propte-
rea attento iſto intellectu, qui eſt veriſſimus inficiari non
poteſt quin articuli reſignantis ſint de directo contrarij
articulis reſignatarij, etiam habita ratione ad dictam di-
ctionem † *in circa* modo prædicto expreſſam, vt ex lectu- 17
ta articulorum vtriuſque partis ſatis clarè patet, & ex ea-
dem ratione ceſſat, quòd teſtes deponant cum dictione
incirca, quia nihilominus, & ipſi articuli reſignantis ſunt
de directo contrarij depoſitionibus teſtium, etiam habita
ratione ad dictionem, in circa, vt pariter ex lectura ma-
nifeſtè conſtat.

Et quamuis idem Dominus Reſignans articulauerit id,
quod percipitur ex linoſa abſque eo quod in articulo con-
tineatur numerus perticarum, & in hoc puncto articulus
non videatur contrarius articulis datis per reſignatarium
in quibus fuit articulatum, quòd adſunt tantum modo
perticæ trecentum pro lino ferendo, & articuli continent
negatiuam coarctatam. Et inſuper idem reſignans articu-
lauit, modum percipiendi fructus de linoſa, nedum ſe-
cundum modum expreſſum in articulis reſignatarij, ſed
etiam ſecundum modum expreſſum in articulis ipſius re-
ſignantis. Huic fundamento fuit reſponſum, quòd dato
etiam ſine veri præiudicio, quòd articuli in hac parte non
poſſint dici de directo contrarij alijs articulis datis per re-
ſignatarium; tamen ſat eſt, vt non debeant admitti, quòd
includantur ſub primis de neceſſitate facti, & probatio-
nis, prout verè hoc modo includentur. Nam cum per re-
ſignatarium fuerit articulatum, quòd adſunt tantum
tornaturæ trecentum pro lino ferendo, de neceſſitate fa-
cti, & probationis eſt quòd fructus linoſæ comprehendan-
tur ſub dicta probatione perticarum trecentum pro lino-
ſa ferenda. Quare † etiam iſtud genus articulorum non 18
admittitur poſt didicita teſtificata, Bart. *in d. auth. at qui
ſemel. num.* 24. *C. de probat.* Angel. *in d. §. quia verò num.* 19.
col. 3. *in fin. verſ.* 2. *caſu aut. de teſtib.* Butr. *in d. c. frater-
nitatis. num.* 13. *verſ. quædam quæ non comprehenduntur
iuncto verſ. primo caſu de teſtib. & ibidem etiam* Innoc. Io.
Andr. *& alij quos recenſet* Farinac. *de teſtib. ſæpe allegata
q.* 75. *num.* 91. *&* 92.

Et circa alium articulum reſignantis, in quo continetur
maior valor, quam contineat articulus reſignatarij, fuit per
Dominos reſponſum, quòd licèt regulariter † etiam poſt di- 19
dicita teſtificata admittatur probatio maioris valoris *cap.
cum cauſam, quæ inter œconomum.* 42. *de teſtib.* Bart.
in l. cum furti. num 4. *ibi, & per hoc dico, quod ſi teſto ff. de
in lit. iur. cum alijs congeſtis per* Matth. Berlich. *concl.* 40. *ſe-
cundum nou. impreſſ. num.* 32. *par.* 1. tamen in hoc caſu non
eſt opus ingredi hanc quæſtionem cum ipſe reſignans
produxerit prætia Ciuitatis Cremonæ, quæ prætia non
repugnant probationibus reſignatarij computato decennio
ante reſignationem. Quare fruſtra petitur remiſſoria † ad 20
probandum maiorem valorem. Vltra quòd huic fundamen-
to obſtant illa, quæ in ſecundo capite ſtatim dicentur.

Non

Digitized by Google

21 Non obſtat, quòd etiam poſtdidicita teſtificata † da-
tur remiſſoria ad coadiuuandas probatioces iam factas,
& ſic debet dari ad coadiuuandas probationes factas io
Curia per ipſum reſigoantem, vt eſt communis ſenten-
tia Doct. *de qua* Farinac. *d. quæſt. 75. au. 155.* Matth.
Berlich. *d. concluſ. 40. aum. 28. par. 1.* Nam fuit reſ-
ponſum quòd hæc concluſio, vt benè declarat Farinac.
22 *loc. cit.* poſiet † procedere, ii reſignans prius ſuas pro-
bationes feciſſet, & poſtmodum reſignatarius probaſſet
contrarium tunc didicitis atteſtationibus reſignatarij, non
eſſer prohibendum reſignati teſtes examinare ad confir-
mandos ſuos primos teſtes examioatos, & ad reprobandum
dum dicta teſtium reſignatarij, reprobantes teſtes ipſius reſi-
gnantis, oihil enim io tali caſu poſſet imputari ipſi re-
ſignanti, ſi coofiſus fuiſſet de prima ſua probatione ex quo
veriſimiliter potuiſſet credere teſtes ſuos verum dixiſſe, ſed
ex quo poſtmodum contrarium appareret ex teſtibus reſi-
gnatarij, ideo non obſtante illorum publicatione poſſet reſi-
goans alios teſtes inducere ad confirmaodas ſuas probationes,
& ad reprobandum dicta teſtium reſignatarij, qui poſtea
23 fuiſſent examinati, & † in iſtis termiois loquuntur Doct.
*& deciſiones Rotales in cauſa Mediolanen. bonorum 30. Maij
1596. & in cauſa Pampilonen. decimarum 23. Iunij 1600.
coram bo. me. Hieron. Card. Pamphilio, & in cauſa Hiſpalen.
præeminentiarum 25. Iulij 1615. coram bo. mem. Card. Sacra-*
24 *to*, vel loquuotur † quando non publicatis atteſtationibus
petitur remiſſoria ad coadiuuandas probationes iam factas,
ſed caſus, de quo agitur eſt diuerſus, cum ſint publicatæ at-
teſtationes, & primo reſignatarius habuit remiſſoriam, &
teſtes examinauit, & poſtmodum ipſe reſignans in Curia
examinauit teſtes, & petit remiſſoriam poſtquam didicit
teſtificata reſignatarij, datis articulis de directo cootrarijs,
25 quare intrat regula ſupra firmata quòd poſt † didicita teſtifi-
cata non datur remiſſoria cum articuli ſint de directo contra-
rij, vt bene ad propoſitum Angel. *in alleg. auth. de teſtib. §.
quia vero num. 19. col. 2. verſ. in hoc creda verum*, Lanfran.
de teſtib. num. 36. verſ. quod eſt intelligendum.

Et prædicta comprobantur, quia reſignans nihil aliod pe-
tit, quam reprobare dicta teſtium reſignatarij, quod non li-
26 cet poſtquam didicita fuerunt teſtificata Abb. *in d. cap. fra-
ternitatis num. 3. ibi oppono vlterius*, Ant. Hering. *de fi-
deiuſſorib. cap. 4. num. 51.* Port. *conſ. 229. num. 7.* Matth.
Berlich. *dec. 50. num. 5. qui alios allegat. Et licet ſpecu-
lator, de teſtib. l. 5. par. 4. §. 10. num. 1. verſ. & poſt,
& num. 3. verſ. poſt publicationem, & alij quos allegat*,
idem Berlich. *d. dec. 50. num. 4.* teneant contrarium, ta-
men vt ipſe ſpeculator declarat loco proximè allegato *in
princip. verſ. hac tamen diſtinctione ſeruata obiectus*, pro-
27 cedit quando ante publicationem pars † ſe opponit conte-
ſtando velle opponere contra perſonas & dicta teſtium, &
ſequitur Berlich. *d. dec. 50. num. 6.* quod non fuit factum
io caſu iſto, ſed reſignaos propria auctoritate abſque alio
decreto Iudicis didicit mediaotibus ſuo procuratore & agen-
tibus teſtificata pro parte reſignatarij.

Minus etiam obſtat, quòd reſignans petit remiſſoriam in
28 partibus, in quibus † ipſe oon adeſt, & ideo ceſſat timor ſu-
bornationis, quare illa non eſt deneganda, prout non dene-
29 gatur examen illi, qui nominatis teſtibus † iudici ſe abſen-
tat prout eſt ea utela, Bald. *in l. ampliorem. 35. num. 5.
poſt princ. verſ. ex prædictis inferas C. de appell.* Ro-
man. *conſ. 479. num. 4. cum alijs congeſtis per* Addent. *ibi,
& alios congerit* Farin. *allegat. quæſt. 75. num. 176. vbi
etiam refert* Doct. *atteſtantes de communi* Matth. Berlich.
30 *d. concl. 40. num. 26.* Nam fuit reſpoolum, † *quòd multi*
Doct. *& quidem grauiſſimi tenent contrarium, quos alle-
gat ipſe* Farinac. *num. 187. quibus addo* Gail. *l. t. de pa-
ce publ. cap. 18. num. 9. &* Arman. Piſtor. *obſeruat. 183.
num. 15.* ſed quicquid ſit de hac opinione, vſu non eſt rece-
31 pta & merito, vt dicit idem Farin. *loc. cit.* ridiculum eſt †
dicere quod ex abſentia partis ceſſet ſubornatio teſtium
cum vous quiſque facilè poſſit conſiderare, quòd pars
poteſt ſubornare teſtes antequam illos Iudici nominaue-
rit & Viuius, quem ipſe Farinac. *allegat. opin. 896. nu.
8.* dicit quòd per vigioti duos annos, quibus fuit Ad-
uocatus nunquam vidit dictam cauteiam in iudicijs re-
cipi, ſed bene ſemper contrarium fuiſſe ſeruatum, &
32 ego ſpatio triginta † ſex annorum, quibus Rotæ Au-
ditor nunquam vidi hanc cauteiam ſeruare, quæ ta-
men forſan poſſet adhiberi, ſi aliqua culpa poſſet Iu-
dici imputari, alias nequaqoam prout voldit Celſus
ad Baldum *in d. l. ampliorem, ſub litt. F. Corſetus ſing.
378. litt. L. verb. Teſtes incip. cautelam nouam num. 1.*
Roman. *in rubr. de Arbitr. num. 36. verſ. item habet
cautelam nouam.*

Secondò, principaliter fuit dictum, denegandam eſſe
remiſſoriam propter vehementem † calumniam, citra 33
iniuriam loquendo, ex qua paſſim denegatur, vt fuit
reſolutum io *cauſa Caurien. iuriſdictionis 26. Februarij
1587. coram Robuſteria ſanct. mem.* Greg. *dec. 424. num. 8.*
Rot. *dec. 726. num. 7. par. 4. diuerſ.* Mantic. *dec. 312. nu.
9. & dec. 55. num. 5. & eſt dec. 277. num. 3. par. 1. in poſt-
hum. & ſunt deciſiones meæ impreſſæ 121. num. 1. & 339.
pariter num. 1.* huiuſmodi autem calomnia vehemens ex
eo deducebatur, qoia cum † hoc iudicare pendeat ab ar- 34
bitrio Iudicis, quia ex varijs cauſis ſolet calumniam con-
cipere, vel non concipere, *l. Iudices, & auth. quid elo-
quentiſſimi. C. de fid. inſtr. & fuit dictum in cauſa Regien.*
S. Thomæ 10. *Decembr. 1586. in verſ. dicebant varias eſ-
ſe rationes, coram* Robuſt. Mantic. *dec. 312. n. 10.* quare
cum ſuper iſto valore fuerit litigatum ab anno 1617. & Re-
ſigoatarius fecerit ſoas probationes † cum poſt longam 35
iſtam litem petatur remiſſoria calumnia videtur vehemens
Innoc. *in cap. poſt electionem de conceſſ. præbend.* Bald. *in
l. Iudices. C. de fid. inſtr.* Felin. *in cap. de cætero, num.
12. de re iudic.* Caſſad. *dec. 3. num. 1. verſ. quæ remiſſio,
de dilat.* Caputaq. *dec. 65. par. 3.* Mantic. *dec. 61. num.
1.* Eoq. magis iſta procedunt, quia nedum poſt longam
litem, ſed poſt didicita teſtificata, & emaoatas tot deci-
ſiones quibus fuit per longas diſputationes † firmatus va- 36
lor iſtius Prioratus petatur remiſſoria. Vnde eo amplius
calumnia eſt iudicanda vehemens.

Et multum facit quia ſola præſumptio † calumoiæ im- 37
pedit ne concedatur noua remiſſoria. Caſſad. *dec. 3. num.
1. verſ. qua remiſſio de dilation.* Rot. *dec. 620. num. 4.
par. 4. diuerſ. & dec. 581. num. 2. part. 2. in recent. &
fuit reſolutum in cauſa Raguſina matrimonij 10. Martij
1588. coram* Bubalo ſanct. mem. Greg *dec. 48. numer.
7.* Caualer. *dec. 87. num. 2.* vbi quando exceptio non
fuerit † appoſita principio, ſed ad impediendam expedi- 38
tionem caoſæ quod bene applicatur ad hunc caſum, idem
Caual. *dec. 208. in fin.*

Neque obſtat quòd quando articuli † ſuot releuantes, 39
ex ſola præſumptione calumniæ denegatur remiſſoria,
Ægid. *dec. 624.* Rota *dec. 306. num. 1. poſt 2. vol. conſ.*
Farinac. cuoi alijs, qoi poſſent allegari, quia fuit di-
ctum hanc concluſionem non eſſe ſimpliciter veram, † 40
niſi cum ipſa releuantia articulorum detur aliquis fumus,
Caſſad. *d. dec. 3. num. 2. de dilation.* Verall. *dec. 56.
num. 3. par. 3. & fuit reſolutam in cauſa Hiſpalen. præ-
eminentiarum 15. Decembr. 1617. coram bon. mem. Mart.
Andrea, quæ eſt dec. 593. num. 5. part. 2. in poſthum. &
in alia Burgen. ſepulturæ 21. Aprilis 1600. coram bo. mem.
Epiſcopo Attrebaten.* In hoc autem caſu dato etiam ſine
veri præiudicio, quòd calumoia non eſſet vehemens, &
articuli releuaotes, remiſſoria non poſſet concedi, atten-
ta qualitate huius facti, ad quod debet aduertere † Iu- 41
dex cum iſtis terminis concedere remiſſoriam pendeat plu-
rimum ab eius arbitrio, vt conſiderat Caſſad. *in d. dec. 3.
in fin. de dilat.*

Et ita concluſum, cauſa per plures vices maturè diſcuſſa,
& vtraque parte acerrimè informaote.

*Vide infra hanc deciſionem in Additione, prout in In-
dice poſito in eius fine. Vbi etiam in eadem cauſa habes
alias deciſiones in hac cauſa, videlicet ſub diebus 15.
Maij 1626. & 27. Ianuarij 1627. & 18. Iunij eiuſdem,
& 19. Nouembris pariter ann. 1627. & 29. Maij 1628.
& 18. Ianuarij 1630.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Hiſpalen. Decimarum.

Die Lunæ 3. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Decimarum percipiendi quaſi poſſeſſione probata, facit, vt poſſeſſori ſit dandum mandatum de manutenendo. Exemptio à ſolutione decimarum vt ſubſtineatur, eſt ſpecialiter derogandum cap. nuper de decim. cum ſit conciliare.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *in Quaſi poſſeſſione aliquid faciendi dicitur, quis eſſe, ſi fuerit prohibitus ne illud amplius faceret.*
2 *Poſſeſſio de tempore motæ litis ad effectum manutentionis attenditur.*
3 *Poſſeſſio ſemel probata, præſumitur continuata, vſque ad tempus motæ litis.*
4 *Teſtes plures numero, & veriſimiliora deponentes in concurſu ſunt præferendi.*
5 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, præferuntur deponentibus ſuper negatiua.*
6 *Poſſidens, acquieſcens prohibitioni ſibi factę, de non amplius vtendo ſua poſſeſſione, deſinit poſſidere.*
7 *Miniſtri abſque ſcientia Domini, non poſſunt illi pręiudicare, in ſua quaſi poſſeſſione.*
8 *Atteſtatione aliqua, ſi quis vſus fuerit, contra eum probat.*
9 *Priuilegia eximentia à ſolutione decimarum non ſuffragantur, ſi non ſit derogatum cap. nuper. de decim.*
10 *Cap. nuper. de decim. cum ſit conciliare, ſi contra illud diſponatur eſt facienda ſpecifica derogatio.*
11 *Poſſeſſor pendente lite eſt manutenendus.*
12 *Priuilegium non ſoluendi decimas numquid ſuffragetur Equiti Hieroſolymitano, ad hoc, vt illarum poſſeſſor lite pendente non manuteneatur.*

D E C I S I O   X L I I.

POST Reſolutionem die 3. Aprilis proximi * in cauſa
factam, quòd Capitulo non eſſet dandum mandatum
de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi decimas bo-
norum Equitis Petri Franciſci de Baraona, de quibus agi-
tur, ea præcipuè ratione; quia dictus Eques poſt emiſſam
profeſſionem in Religione Hieroſolymitana ſub prætextu
exemptionis prohibuerit exactoribus Capituli; ne illas
ampliùs exigerent, ipſumq. Capitulum tali prohibitioni
acquieuerit; ac inſuper Equitem prædictum inter alios
exemptos anno 1630. deſcribi fecerit, nec aliàs de eius poſ-
ſeſſione exigendi docuerit. Iterum ad inſtantiam eiuſdem
Capituli præfatæ reſolutioni non acquieſcentis propoſui
cauſam ſuper ijſdem; Et Domini cenſuerunt recedendum
à deciſis. Quia immo de dicta quaſi poſſeſſione Capituli
exigendi decimas de bonis Equitis ante profeſſionem non
1 dubitatur, † & conſtat etiam ex dicta prohibitione exa-
ctoribus Capituli facta ne illas amplius exigerent *iuxt. l.
manumiſſiones, ff. de iuſt. & iur. l. decem, ff. de verb.
oblig.* & poſt profeſſionem de ea ſatis conſtare viſum fuit ex
pluribus Teſtibus, qui expreſsè dicunt Capitulum illas
exegiſſe à diuerſis Colonis, & Arrendatarijs dd. bono-
rum, tàm de anno 1629. quo Eques profeſſionem emiſit,
2 quàm de anno ſubſequenti 1630. ſicq. de tempore motæ †
litis, quod ad iſtum effectum manutentionis attenditur,
§. retinendę, inſtit. de interdict. & in iſtis terminis trad.
Rebuff. *de decim. qu. 9. num. 3. & ſeq.* Menoch. *de reti-
nen. remed. 3. num. 134.* Rot. *dec. 291. num. 1. & dec. 349. nu.
1. poſt conſ.* Farinac *l. 2.*

Nec refragantur Teſtes adducti pro parte Equitis Petri
Franciſci deponentes contrarium, ſcilicet ipſum Equitem,
& aliquos eius colonos, & arrendatarios à tempore emiſſæ
profeſſionis pro ſupradictis bonis decimas Capitulo non
ſoluiſſe; quia vltra quòd non concludunt quoad alios co-
lonos, & arrendatarios, qui decimas eidem Capitulo ſol-
uere potuerunt, prout illas ſoluerunt, vt ſupradicti Te-
ſtes deponunt, nec controuertunt, quòd Capitulum an-
3 te profeſſionem eſſet in quaſi poſſeſſione † exigendi, quæ
ſufficit ad iſtum effectum, quia in dubio etiam poſt profeſ-
ſionem continuata præſumitur, Rip. *in cap. cum Eccleſia
Satrina, num. 23. verſ. prima concluſio de cauſ. poſſ. &
propr.* Rot. *dec. 223. num. 7. par. 1. recent.* Fuit reſpon-
ſum, quòd Teſtes Capituli ſunt in concurſu præferendi,
4 tum quia † ſunt plures numero, & veriſimiliora depo-
nunt, *cap. licet cauſam verſ. ex præmiſſis de probat.* Afflict.
dec. 362. num. 2. & 6. Gabr. *de teſt. concl. 4. num. 50* Cæſar
de Graſſ. *dec. 13. num. 7. & ſeq. de re iudic.* tum etiam quia
5 iſti deponunt ſuper affirmatiua † exactionis, illi vero ſuper
negatiua, *gloſ. in l diem proferre, §. ſi plures verb. con-
ſenſerunt ff. de arbitr. gloſ. fin. in fin. in cap. 1. de præ-
ſcript. in 6.* Gabr. *de teſt. d. concl. 4. num. 1.* & ad effe-
ctum manutentionis, Boccat. *de interdict. vti poſſid. c.
14. num. 37.*

Nec ſubſiſtit quòd cum Eques Petrus Franciſcus emiſſa
profeſſione ſolutionem decimarum denegauerit. Capitu-
lum huiuſmodi † denegationi acquieuerit, ſicq. poſſide- 6
re deſierit. Quia immo ex deductis patet, quod Capitu-
lum ſemper continuauit diligentias pro huiuſmodi exa-
ctione, & anno immediatè ſubſequenti 1630. poſt paucos
menſes manutentionem iudicialiter petijt, ac etiam de fa-
cto decimas ſaltem ab aliquibus colonis, ſeu arrendatarijs
exegit, vt deponunt teſtes ſupradicti.

Minùs ſubſiſtit, quòd miniſtri Capituli de anno 1630.
deſcripſerint Equitem Petrum Franciſcum in Quaderno
ſeu Libro, in quo alij exempti ab huiuſmodi decimarum
ſolutione deſcribi conſueuerint. Quia præterquam quod
Capitulum de eodem tempore manutentionem contra
ipſum Equitem ex dicta quaſi poſſeſſione iudicialiter pe-
tijt. Et miniſtri † abſque ſcientia ipſius Capituli, quoad 7
dictam quaſi poſſeſſionem illi præiudicare non poterant,
vt per Rip. *in d. cap. cum Eccleſia Satrina num 65. de cauſ. poſ-
ſeſſ. & propr.* Rot. *dec. 184. num. 1. & ſeq. par. 1. diuerſ. coram*
Card. Caual. *dec. 36. num. 2. & in cauſa Colimbrien. præſtimo-
niorum 28. Apr. 1633. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Pro
reſponſione ponderatum fuit, quòd in dicto quaderno non
deſcribuntur exempti à ſolutione decimarum, ſed exce-
ptuati ab vniuerſali arrendamento earundem, ſolùm ad
effectum, vt non obſtante prætenſione exemptionis, vel
alia ſimili cauſa decimæ, ab ipſis per ipſum Capitulum
fideliter exigantur, vt ex atteſtatione Cancellarij ipſius
Capituli ibi (Cuius diezmos ſe an exceptuado &c. para
cogerlos ex fieldad.) quæ quidem atteſtatio † contra Equi- 8
tem Petrum Franciſcum, qui ea vſus eſt magis probat,
vt per Rot. *dec. 2. de fid. inſtrum.* Put. *dec. 334. num. 2. l. 1.
cum ſimilibus.*

Nec demum refragantur priuilegia eximentia Equites
Hieroſolymitanos à ſolutione decimarum; Quia placuit
reſponſio, † quòd cum huiuſmodi priuilegia non derogent 9
cap. nuper de decim. quod vti conciliare ſpecificam deroga-
tionem † requirit, Archid. *in cap. 1 num. 2. de conſt. in 6.* Rota 10
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano *dec. 269 num 6. & dec.
341. num. 2. verſ. tamen quia par. 1. recent.* ac etiam ex alijs
cauſis Capitulum prætendat dicta priuilegia Equiti Petro
Franciſco non ſuffragari donec iſta diſcutiantur, & de eo-
rum releuantia videatur, † idem Capitulum in eius quaſi 11
poſſeſſione manuteneri debet, Rot. *dec. 205. num. 3. par. 2.
recent. coram* Greg. XV. *dec. 449. n. 9* & de † dictis priuile- 12
gijs Equitum Hieroſolymitanorum d. *dec. 341. num. 2. &
ſeqq. par. 1. recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante &c.

Vide infra hanc deciſionem in additione prout in Indice poſito in eius fine.

R. P. D.   M O T M A N N O.

Imolen. Succeſſionis.

Die Lunæ 7. Maij 1635.

A R G V M E N T V M.

Statutum ſi diſponat, quòd ſi quis decedat ab inteſtato ſine liberis, relicta matre, vel aliquò aſcendenti, ſeu deſcendenti aut tranſuerſali ex linea materna, illi ſic defuncto, ſuccedant coniuncti ex linea paterna, matre, alijſque coniunctis ex linea materna excluſis, modo quæritur an hoc ſtatutum comprehendat, ſororem defuncto coniunctam, aliter, quàm ex linea materna.

S V M M A R I V M.

1 *Soror defuncti minimè concurrit cum matre ad hæreditatem fratris, in terminis ſtatuti præferentis agnatos.*
2 *Diſpoſitio limitata ad certas perſonas, ad alias extendi non debet.*
3 *à Statuto caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, & num. 11.*
4 *Soror defuncti de iure communi excludit patruum.*
5 *Statuti verba excludentia lineam maternam à ſucceſſione, oſtendunt eam fuiſſe mentem ſtatuentium, vt excludatur genus maternum, non vero agnatos, &*

Digitized by Google

tos , & conſanguineos , qui de iure alioquin ſunt vocati , & num. 53.

6 *Statuti verba, in eo, quod deficiunt, eſt iuri conſentaneum, vt pariter ceſſet diſpoſitio d. ſtatuti.*

7 *Remotior , ſi excluderet proximiorem abſurdum eſſet.*

8 *Soror defuncti remouendo obſtaculum ſucceſſionis patrui , aperit matri viam ad ſucceſſionem filij , & num. 12.*

9 *Soror fratri defuncto , ſi ſit conſanguinea hoc eſt ex parte patris tantum coniuncta , cum matre ad ſucceſſionem eius filij concurrere non poteſt.*

10 *Regula ſi vinco, vincentem te &c. procedit , vbi vtraque virtus venit ex eadem cauſa , vel eodem iure , ſecus vero, quando veniunt ex diuerſa, num. 15.*

14 *Statuta excluſiua matris propter agnatos , eatenus locum habent , quatenus agnati ſuccedant , itaut ſi excludantur ab alio , vel alias non ſuccedant , tunc ceſſat diſpoſitio ſtatutaria.*

17 *Mater , ne à luctuoſa filij hæreditate excludatur intuitu pietatis , ei deferenda eſt ſucceſſio filiorum , in caſu à ſtatuto non expreſſo .*

18 *Statutum , ſi dicat , defuncto ſuccedant . Maſculi ex linea paterna intra quartum gradum coniuncti , videtur excludere ſororem conſanguineam , vide num. 20.*

19 *ex Maſculorum vocatione inſurgit virtualis excluſio fœminarum .*

DECISIO XLIII.

STATVTO Imoleſi ſub rub. 48. lib. 2. circa ſucceſſionem coniunctorum Ita diſponitur , quod ſi quis vel ſi qua ſine liberis ab inteſtato decedat relicta matre vel aliquo aſcendente, ſeu deſcendente aut tranſuerſali ex linea materna, illi ſic defuncto, ſeu defunctæ ſuccedant coniuncti ex linea paterna, matre, alijſq. coniunctis ex linea materna excluſis. Quam diſpoſitionem ſtatuentes poſtmodum declararunt his verbis quòd mater, & alij ex linea materna non ſuccedant filio , vel filijs maſculis deſcendentibus ſine liberis, ſed coniuncti maſculi ex linea paterna vſque ad quartum gradum defuncti , ſeu defunctæ ſuccedant , matre, ac alijs coniunctis ſupradictis ex linea materna excluſis.

Cuius Statuti lectura in parte excluſiua matris, & coniunctorum ex linea materna videbatur continere excluſionem matris ac lineæ maternæ propter maſculos ex linea paterna, & propter vocationem maſculorum in parte incluſiua continere fauorem agnationis, ideoq. fœminis ex eadem linea paterna coniunctis auferre ſucceſſionem, & hac ratione 4. Iunij 1632. coram me fuit dictum hæreditatem filij ſine liberis, & ab inteſtato præmortui ſpectare non ad matrem, ſed ad patruum ex linea paterna illi

1 coniunctum acquieſcente ſorore defuncti, quæ † cum ſit conſanguinea minimè concurrit cum matre ad hæreditatem fratris, & allegata fuit doctrina Bart. *in l. 2. §. videndum n. 2. ff. ad S. C. Tertull.* in terminis ſimilis ſtatuti præferentis agnatos.

Nihilominus Domini iterum propoſita pluries cauſa ſuper eiſdem à dicta reſolutione cenſuerunt eſſe recedendum . Quia verba prædicti ſtatuti quæ excludunt matrem, alioſq. ex linea materna coniunctos non comprehendunt ſororem defuncto coniunctam aliter quam ex linea materna, extra quam diſpoſitio excluſiua ſta-

2 tuti cum ad † huiuſmodi lineam ſit limitata , ad alias perſonas extendi non debet , Bald. *in l. illam num. 3. C. de collat. & in l. quicumque num. 12. C. de ſeru. fugit.* Brun. *in tractat. quod extant. maſcul. art. 6. quæſt. 8. verſ. 2. quæro .* Gabr. *de ſtatut. concluſ. 7. num. 35.* ſed tanquam

3 caſus à ſtatuto † omiſſus remanet in diſpoſitione Iuris communis *l. commodiſſimè ff. de liber. & poſthum.* quo iure at-

4 tento † ſoror defuncti excludit patruum *§. ſi igitur il 2.* Auth. *de hæred. ab inteſt.* vnde ſumpta eſt Auth. *poſt fratres C. de legitim. hæred.* ita in terminis ſimilis ſtatuti conſuluiſſe *Collegium Peruſinum inter conſil. Angel.* 210. *ex* Aochat. referunt Corn. *conſil.* 191. *num.* 10. *vol.* 4. Dec. *conſ.* 71. *num.* 2. Surd. *conſ.* 416. *num.* 19. *cum ſeq.* Honded. *conſ.* 2. *num.* 31. *vol.* 2. Bertazzol. *conſ. ciuil.* 95. *num.* 18. Gabr. *de ſucceſſ. ab inteſt. concluſ.* 4. *num.* 20. Verba enim limitatiuè prolata ad lineam maternam oſtendunt eam

5 fuiſſe † mentem ſtatuentium vt excluderent genus maternum, non vero agnatos , & conſanguineos qui de iure alioqui ſunt vocati , vt inquit Pariſ. *conſ. 47. num.* 71. *cum ſeq. vol.* 3. & in eo quo verba huiuſmodi deficiunt † 6 eſt iuri conſentaneum vt pariter ceſset diſpoſitio ſtatuti , *l. ſi cum ſeruum §. non dixit ff. de acquir. hæred.* Bald. *conſ.* 295. *per tot. vol.* 2. vbi præterea ratione abſurditatis quæ ſequeretur eo quòd ſoror etiam carnalis , vel filia fratris ab agnatis magis remotis excluderetur reijcit ſupra rela- 7 tam opinionem Bart. *in l. 2. §. videndum , num. 2. ff. ad S. C.* Tertull. *& cum* Bald. *ſentiunt* Barbat. *conſ.* 16. *vol.* 1. Aret. *conſ.* 27. Soccin. ſen. *conſ.* 207 *vol.* 2. *præter alios allegatos per* Honded. *d. conſ.* 2. *vol.* 2.

Dicta igitur ſoror remouendo † obſtaculum ſucceſſionis 8 patrui aperuit matri viam ad ſucceſſionem filij *l. 2. §. ſi ſit agnatus ff. ad S C.* Tertull. Barr. *in l. 1. §. qui habebat ff. de bonor. poſſ. contr. tab.* Alex. *in d. conſ.* 210. *num. 2. cum ſeqq.* & hanc opinionem non modo communem dicunt Brun. *in d. tractat. quod ſtant. maſcul. art. 6. quæſt. 3. num.* 78. Ruin. *conſ.* 169. *num.* 15. *vol.* 3. Pariſ. *qui plures allegat d. conſ.* 47. *num.* 74. *etiam vol.* 3. Alb. *conſ.* 761. *num.* 36. Gabr. *de ſtatut. concluſ. 7. num.* 35. Giouag. *conſ.* 1. *num.* 35. *vol.* 1. ſed etiam probauit Rota *in Fauentin. ſucceſſionis coram bo. mem. Card. Pamphilio , & eſt deciſio 29. inter impreſſ. par. 1. recent.*

Non obſtat quòd in præſenti caſu ſoror † defuncti ſit illi 9 conſanguinea hoc eſt ex parte patris tantum coniuncta quæ cum matre ad ſucceſſionem eius filij iuxta priorem huius cauſæ deciſionem concurrere non poteſt ; Vnde ſi patruus excludit matrem , & mater excludit ſororem defuncti conſanguineam multo magis patruus debet excludere ipſam ſororem iuxta regulam † ſi vinco vincentem te , &c. 10 quia ad effectum vt ceſset diſpoſitio ſtatuti , & caſus dicatur omiſſus , ac proinde remaneat ſub diſpoſitione † iu- 11 ris communis ſufficit ſola exiſtentia perſonæ non excluſæ ab ipſo ſtatuto , quæ non obſtante quòd ex alio impedimento proueniente à iure communi , minimè ſit ſucceſſura , † attamen viam aperit alij ſuccedenti iuxta dictum 12 textum in *l. 2. §. ſi ſit agnatus ff. ad S. C.* Tertull. Aretin. *d. conſ.* 27. *num.* 1. & 2. quod repetit *in conſ.* 158. *num.* 3. & 4. *verſ.* 1. *quia* Paul. de Caſtr. *conſ.* 449. *etiam num.* 3. *vol.* 1. Soccin. ſen. *conſ.* 28. *num.* 20. *verſ. ſed in caſu noſtro vol.* 4. Ruin. *d. conſ.* 169. *num.* 15. *vol.* 3. & Rota *d. dec.* 59. *par.* 1. *recent.* qui ponunt caſum in perſona excludente quæ licet non ſit apta ad ſuccedendum , viam tamen aperit matri ea ſolum ratione quòd perſona à † ſtatuto 13 omiſſa non verò gradus ſucceſſibilis ſtatutariam ceſsare faciat diſpoſitionem , & caſum ſucceſſionis reduci ad diſpoſitionem iuris communis , quæ ratio fuit præcipua *d. dec.* 59 . & ex his firmata concluſio quòd ſimilia ſtatuta excluſiua matris † propter agnatos eatenus locum habeant qua- 14 tenus agnati ſuccedant itaut ſi quando excludantur ab alio , vel aliàs minimè ſuccedant tunc ſtatutaria ceſset diſpoſitio , vt per Dec. *in ead. dec. allegat. conſ.* 378. *qui ſub num.* 3. pluribus auctoritatibus Doctorum etiam probat dictam opinionem eſse communem .

Neque applicabilis in hoc caſu eſt dicta regula † ſi vinco 15 vincentem te , &c. quoniam procedit vbi vtraque virtus venit ex eadem cauſa , vel eodem iure , ſicuti quando auus maternus excluſus à matre concurrit cum patruo , ſecus verò quando veniunt ex diuerſa veluti ſoror coniuncta non per matrem, ſed per patrem, vt declarando dictam regulam reſpondit Soccin. *d. conſ.* 28. *num* 29. *vol.* 4 & dixit Rota *d. dec.* 59. *num.* 2. *in fin.* Cuius dicti ratio ex pluribus Doctorum reſponſis colligitur , quòd nempè † ius ſororis 16 excludentis patruum cum proueniat ex diſpoſitione iuris communis ſit potentius quàm in excluſione matris valeat eſse ius patrui proueniens à ſtatuto , & ſic à iure ſpeciali , vt ex Barr. *in d. l. 1. §. qui habebat num. 4. in fin. ff. de bon. poſſ. contr. tab.* Aretin. *d. conſ. 27. ante num. 2. & conſ.* 158. *num.* 3.

Accedit fauor matris cui ne à luctuoſa † filij hæreditate excludatur intuitu pietatis in dubio deferendam 17 eſse ſucceſſionem in caſu à ſtatuto non expreſso per *text. in fin. §. ſin autem C. ad S. C.* Tertull. reſpondit idem Aretin. *in d. conſ. 158. num. 4. cum alijs in ſupradicta deciſione 59. allegatis.*

Minus obſtat quòd prædictum ſtatutum dum dicit ſuccedant maſculi ex linea † paterna intra quartum gra- 18 dum coniuncti videatur excludere ipſam ſororem conſanguineam , eo quòd ex vocatione maſculorum inſurgat † 19 virtualis excluſio fœminarum . Quia duæ ſunt partes ſtatuti , altera ſcilicet excluſiua matris , & coniunctorum ex linea materna , & altera agnatorum incluſiua quæ ſunt

adeò

Digitized by Google

adeò ſibi inuicem correſpectiuæ , ac correlatiuæ , vt per
excluſionem vnius includatur alius , & per vnius inclu-
ſionem alius excludatur . Vnde ſequitur quòd quemad-
modum in prima parte excluſiua ſunt ſolummodo mater ,
& coniuncti ex linea materna , ita pars incluſiua eatenus
admittit maſculos intra quartum gradum agnatos quate-
nus mater , vel coniuncti per lineam maternam extant ,
& concurrunt . Cum vero hic extet alia perſona non qui-
dem ſexus maſculini , ſed coniuncta per lineam paternam,
qualis eſt ſoror conſanguinea à ſtatuto minimè conſiderata,
rectè dicitur quod caſus iſte ſit omiſſus , quòdq. fauor ag-
nationis non ſit abſolutus , ſed correſpectiuus ad exclu-
20 ſionem coniunctorum ex linea materna , itaut † incluſio
maſculorum ex linea paterna intelligatur in præiudicium
coniunctorum , ex linea materna non autem aliorum qui
à perſona matris excluſa dependentiam non habent Bald.
in d. l. illam num. 3 verſ. item non obſtat 2. ratio C. de collat.
Soccio. *conſ.* 122. *num.* 86. *etiam vol.* 3. *&* Gabr. *conſ.* 15.
num. 42. *verſ. non obſtat igitur vol.* 1. & ita declarandam
eſſe doctrinam Bart. *in d. l.* 2. *§. videndum ff. ad S.C.* Ter-
tull. ſubiungit Aretin. *in d. conſ.* 158. *num.* 4. *verſ. non
obſtat ratio , & proſequitur* Cyriac. *controuerſ. forenſ.
cap.* 186. *num.* 42.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeſi Decimarum de Locena.

Die Mercurij 10. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur , an Patres Ieſuitæ ſint in quaſi poſſeſſione exemptionis à ſolutione decimarum contra Excellentiſs. D. Ducem de Cardona .

SVMMARIVM.

1 *Poſſidenti de tempore motæ litis datur manutentio .*
2 *in Poſſeſſione continuanda metimur ius ex parte poſſeſſoris .*
3 *in Quaſi poſſeſſione aliquid exigendi ſi quis ſe eſſe non probet, ex hoc reſultat, quod aduerſarius, ſit in quaſi poſſeſſione exemptionis.*
4 *Poſſeſſio contra priuilegiatos non ſuffragatur.*
5 *Priuilegia, quando reſpiciant petitorium .*
6 *Sententia lata ſuper ſtatu in contradictorio iudicio faciunt ius, quo ad omnes, & num. 7.*
8 *Decretum irritans, antequam non iuſtificetur, non tollit inſiſtentiam facti.*
9 *Priuilegij exceptio impedit manutentionem.*
10 *Mandatum de manutenendo dependens à negotio principali , tunc eſt diſcutiendum negotium principale .*
11 *Superior Religionis non poteſt renunciare priuilegijs Religionis .*
12 *Clericus non poteſt renunciare priuilegijs fori .*

DECISIO XLIV.

FVIT per Dominos reſolutum, Excellentiſſ. D. Du-
ci de Cardona non eſſe dandum mandatum de ma-
nutenendo in poſſeſſione exigendi decimas ex bonis ,
quæ Patres Ieſuitæ poſſident , cùm de eius poſſeſſione
1 non conſtet † de tempore litis motæ , ſed potius de
quaſi poſſeſſione dictorum Patrum non ſoluendi, *§. ho-
die, inſtit. de interdict.* Verall. *dec.* 199. *par.* 2. Rota
dec. 390. *in princ. par.* 1. *diuerſ.*

Neque obſtat quòd dictus Excellentiſſimus D. Dux
eſſet in poſſeſſione exigen. decimas ſuper iſtis bonis, an-
tequam Patres Ieſuitæ illa habuerint, & in continuan-
2 da poſſeſſione, † metiamur ius ex parte poſſeſſoris, iux-
ta *dec.* 626. *Guid. papæ* . Quia huic fundamento du-
pliciter fuit reſponſum : & primò quòd cum Dominus
3 Dux non probet † eſſe in poſſeſſione exigendi contra Pa-
Patres Ieſuitas , reſultat ipſos eſſe in quaſi poſſeſ-
ſione exemptionis, & ſic poſſeſſio contra anteceſſores,
non iuuat contra Patres. Cardinalis *in c. nuper in pri-
mo notab. de decimis, & facit dec.* Put. 301. *lib.* 2. *in
correct. &* Abb. *in cap. cum in tua . num.* 6. *ad finem
verſ. & intellige*. Anan. Anchar. & Collect. *omnes ſub
num.* 3. *de decimis*.

Secundò fuit reſponſum , quòd Excellentiſſimus D.
Dux non probat poſſeſſionem ſuam contra priuilegia-
tos, quales ſunt Patres Ieſuitæ ex priuilegijs Pauli III.
Pij IV. & Gregorij XIII. & ideo poſſeſſio contra † 4
priuilegiatos ei non poteſt ſuffragari, Put. *d. dec.* 301.
l. 2. & facit Butr. *in c. ſignificante, ſub num.* 11. *de ap-
pellat.* Nec in hoc caſu poteſt dici, quòd priuilegia re-
ſpiciant petitorium; cum fuerint † canonizata per plu- 5
res deciſiones in cauſa *Carthaginen. decimarum* 20. *Fe-
bruar. &* 10. *Decemb.* 1578. *&* 26. *Ianuar.* 1579. *coram
Bubalo*, quæ habentur penes Leonium in Theſaur. *fori
Eccleſiaſtici par.* 2. *c.* 47. *n.* 72. *& ſeqq. & in cauſa Ci-
uit. Caſtelli decimarum* 25. *Iun.* 1629. *coram R. P. D. meo
Ghiſilerio* , & fuit etiam dicta exemptio Patrum canoniza-
ta per tres conformes latas per tres Auditores inſignes ,
videlicet Bubalum , Seraphinum & Blanchettum : quæ
ſententiæ & deciſiones , licet emanauerint in alia cauſa ,
tamen cum fuerint latæ quodammodo † ſuper ſtatu in 6
contradictorio iudicio , faciunt ius quoad omnes , *l. inge-
nuum , vbi gloſ.* Bart. & DD. *ff. de ſtat. homin.* & in terminis
horum priuilegiorum fuit dictum *in d. cauſa Ciuit. Caſtelli co-
ram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Et prædicta eò magis procedunt , cum dicta priuilegia
contineant exemptionem † pro bonis acquiſitis , & ac- 7
quirendis , cum ſpecifica derogatione *cap. nuper de de-
cimis* , & cum clauſula ſublata , & decreto irritanti ,
quod inficit titulum & poſſeſſionem , & cum clauſula
quòd de ſubreptione , & obreptione , alijſque clauſu-
lis ampliſſimis , quæ operantur , vt non poſſit ali-
ter iudicari , & ſi conſtet de poſſeſſione contraria , ea ir-
ritetur . Quod quidem decretum † irritans licèt antequam 8
iuſtificetur , non tollat inſiſtentiam facti , attamen in hac
facti ſpecie ex dd. deciſionibus , & ſententijs ſatis videtur
iuſtificatum : & hæc omnia optimè fuerunt conſiderata
in præcitata cauſa Ciuitatis Caſtelli Decimarum , &
prius agendo de priuilegijs Carthuſianorum , *in cauſa*
Adrien. *decimarum* 14. *Decembr.* 1607. *coram bo. me. Patriar-
cha Manzanedo* .

Et eò amplius prædicta debent admitti , quia † ex- 9
ceptio priuilegij impedit manutentionem , Guidop. *dec.*
107. & licet iſta deciſio debeat intelligi , quando man-
datum de manutenendo dependet à negotio principali,
† quia tunc eſt diſcutiendum negotium principale Ca- 10
pic. *dec.* 72. Lancell. *de atteat. cap.* 29. *quæſt.* 19. *au.*
4. Attamen idem eſt in caſo iſto , cum Dominus Dux
prætendat ſe habere *immemorabilem* , *Patres verò oſten-
dant priuilegia ; cum manutentio dependeat ab ipſa im-
memorabili , illa prius diſcutienda eſt an ſuffragetur ad-
uerſus dicta priuilegia.*

Nec obſtat quod Prouincialis ſe concordauerit cum
Excellentiſſimo D. Duce , & renunciauerit priuilegijs
Religionis : quia iſta fuit mera ſimplicitas , quam † 11
Superiores maiores nullatenus debent ſufferre , cum di-
ctus Prouincialis non poſſet renunciare dictis priuile-
gijs , quæ ſunt conceſſa fauore Religionis, non autem
perſonæ particularis ; ex qua ratione , † nec clericus 12
poteſt renunciare priuilegijs fori , ex allegatis per Craſ-
ſum *de effectibus clericatus effectu primo num.* 43.

Denique non obſtant moderationes priuilegiorum factæ
per ſanct. mem. Leonem Vndecimum, & S.D.N. quia ſunt
ad fauorem Eccleſiaſticorum , non autem laicorum ; vnde
non faciunt ad punctum .

Ex quibus concluſum fuit , Excellentiſſ. D. Duci non
eſſe dandum mandatum de manutenendo.

Vide infra in hac cauſa alias deciſiones ideſt ſub diebus ¶
*15. Iunij 1635. & 27. Februarij 1636. & 30. Ianuarij
1637. coram eod. Reuerendiſſ. Coccino Decano , & in ſe-
quenti parte adſunt aliæ ideſt ſub diebus 29. Maij 1638.
& 5. Iulij eiuſdem anni , coram R. P. D. Carrillo , &
7. Februarij 1639. & 13. Maij eiuſdem anni coram R.
P. D. Merlino .*

R. P. D.

R. P. D. MOTMANNO.

Bononien. Succeſſionis.

Die Veneris 11. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Vxor, ſi decedat, ſuperſtitibus, viro, filijſque ſi d. vir ducat aliam vxorem, eaque ſine liberis moriatur, cum hoc caſu ceſſet periculum, quòd bona in vtilitatem Nouercæ, ac eius filiorum cadant, an intret diſpoſitio l. fœminæ §. illud C. de ſecund. nupt. & §. hinc nos. Auth. de nupt. & concluſio eſt affirmatiua, cum potiſſima ratio dd. ll. ſit, iniuria illata coniugi præmortuæ, & ex ea filijs.

SVMMARIVM.

1 *Parentes tranſeuntes ad ſecunda vota tenentur reſeruare quæſita ex filijs prædefunctis primi matrimonij, alijs filijs ſuperſtitibus natis è d. priori matrimonio, & num. 3.*

2 *L. fœminæ. §. illud. C. de ſecund. nupt. & §. hinc nos.* Auth. *de nupt. procedunt etiam in patre ſecundò nubente ex identitate rationis.*

4 *Mater, vel pater ſi tranſeant ad ſecunda vota, & eorum coniux moriatur ſine filijs, an ceſſet diſpoſitio, l. fœminæ. §. illum. C. de ſecund. nupt.*

5 *Excluſionis cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa excluſio.*

6 *Coniux ſuperſtes, ſi tranſeat ad ſecunda vota, infert iniuriam præmortuæ coniugi, & ex ea ſuperuiuentibus filijs.*

7 Sarmient. *ſelect. l. 1. c. 4. num. 3. reijcitur.*

8 *Iniuria illata per maritum vxori prædefunctæ per tranſitum ad ſecunda vota non ceſſat ſoluto illo ſecundo matrimonio.*

9 *Iniuriæ illatæ ratio in parentibus tranſeuntibus ad ſecundas nuptias poſt acquiſitam filij prædefuncti hæreditatem modo limitat, quo in alijs factis binubis, antequam filij hæreditas fuerit delata, & num. 10.*

11 *Pater, eo ipſo, quod ſecundæ vxori ſe coniunxit, lex ipſa dominium rerum filij prædefuncti attribuit alijs filijs.*

12 *Filia excluſa propter maſculos, illis deficientibus, & ſic ceſſante cauſa excluſionis admittitur ad ſucceſſionem.*

13 *Emphyteuta, qui alienauit, non incurrit in pœnam caducitatis, ſi ante illius declarationem, & ius ſucceſſoribus in emphyteuſi acquiſitum, obtinuerit reſcindi venditionem.*

14 *Filiæ, quæ in corpus ſuum peccauit, poſtquam nupſerit, & cum marito honeſtè vixerit, & ſic poſt abſterſam maculam, dos debetur.*

15 *Ceſſante cauſa, ceſſat effectus, & obſtaculo ſublato, res reuertitur ad ſuum ſtatum, & quando iſtæ regulæ procedant, vide num. 16. & quando non num. 17.*

16 *Propter Filiorum numerum, lex concedit priuilegium immunitatis.*

19 *Priuilegium conceſſum à lege propter numerum filiorum non ceſſat ſi aliqui dd. filiorum moriantur poſtea, ſed remanet priuilegium, eo ratione, quòd ſufficiat, cauſam adfuiſſe, quo tempore priuilegium, fuit conceſſum.*

20 *Mater, poſt obitum viri, non habilitatur ad ſucceſſionem filij defuncti, cui adhuc impuberi tranſiens ad ſecundas nuptias, non petijt tutorem.*

21 *Mulier binuba, non recuperat legatum à primo viro ei relictum, quamdiu caſtè, ac honeſtè vixerit.*

22 *Creditor, qui faſſus eſt, ſe creditorem eſſe in certa ſumma, abſque aliqua conditione taxatiua, non videtur fateri ſibi plus non deberi.*

24 *Filia, ſi renunciet bonis paternis, & maternis, in ea renunciatione comprehendi non poteſt portio bonorum ipſi filiæ acquiſitæ, non tanquam hæredi, ſed vti, quid ſuum, vel ex alia cauſa ſibi debitum.*

25 *Renunciationes non debent extendi vltra caſum expreſſum.*

26 *Filiæ renunciatio bonorum paternorum &c. non extenditur ad lucra, quæ in pœnam ſecundarum nuptiarum ei debentur.*

DECISIO XLV.

NOBILIS quondam mulier Peregrina Capella deceſſit ſuperſtitibus Comite Vlixe Bentiuolo eius viro, ac Comite Franciſco Alexandro, Georgio, & Blanca, ac Maria filijs, illiq. iuxta diſpoſitionem Statuti ſucceſſerunt maſculi excluſis fœminis. Deinde Comes Vlixes aliam duxit vxorem, eaq. ſine liberis defuncta obijt Georgius ſuperſtitibus dicto Comite Vlixe eius patre, ac duobus fratribus duabuſq. ſororibus ſupranominatis. Poſtmodum Comes Ferdinandus Barbatia Blanchæ filius, & hæres obtinuit diſputari dubium an prædictus Comes Alexander Comitis Vlixis hæres vniuerſalis quartam partem quintæ portionis hæreditatis Georgij dicto Comiti Vlixi obuentæ teneatur reſtituere. Ratio dubitandi fuit quòd textus in *l. fœminæ*, *§. illud. C. de ſecund. nupt. & in §. hinc*
nos poſt med. verſ. ſed quanta. Auth. *de nupt.* ea conditio-
ne parentibus ſiue ante, † ſiue poſt obitum filij ad ſecundas 1
nuptias in filij prædefuncti bonis concedunt ſucceſſionem ab
inteſtato vt proprietatem alijs defuncti fratribus ex priore
matrimonio genitis ſeruare teneantur, quarum legum
† diſpoſitionem æquè ac in matrem procedere in patre ſe- 2
cundo nubente ex identitate rationis notatur per *gloſ. fin.*
in eod. §. illud & per auth. neque vir quod ex dot. eſt, neque
mulier Collat. 8. ne bona illis quæ † ex prædefuncto coniu- 3
ge fuerunt quæſita peruenire poſſint ad filios ſecundi ma-
trimonij ſicuti conſiderat Sarmient. *ſelect. lib. 1. c. 4. num 3.*
verſ. non obſtat, quæ tamen prouiſio non videtur habere
locum quando vt in præſenti caſu poſt obitum ſecundæ vxo-
ris, nullis ex ea ſuperſtitibus filijs delata fuit patri ſucceſſio
filij defuncti quo † tempore cum ceſſet periculum quòd bo- 4
na in vtilitatem vitrici vel Nouercæ, ac eius filiorum ce-
dant, ceſſare quoque debet legis prouiſio; Vnde ſequitur
quòd ſoluto ſecundo matrimonio Comitis Vlixis ex eo ex-
tantibus liberis, & ſic remoto obſtaculo prædicta ſucceſſio
in bonis Georgij vt ſupra defuncti ſpectauerit ad ipſum Co-
mitem Vlixem eius patrem etiam quoad proprietatem
quam tranſmittere potuerit ad Comitem Alexandrum al-
terum filium, & hæredem, eo quod in materia ſucceſſio-
nis † ceſſante cauſa excluſionis ceſſet etiam excluſio, *l. pater* 5
filium, *& l. ſi inſtituta ff. de inoffic. teſtam.*

Verum his non obſtantibus hodie contrarium fuit de-
ciſum, nempe Comitem Alexandrum teneri reſtituere
quartam partem portionis vt ſupra obuentæ patri, quia
per † illius tranſitum ad ſecunda vota irrogata fuit iniu- 6
ria præmortuæ coniugi, & ex ea ſuperuenientibus filijs,
§. ſi autem tutelam. verſ. nos autem Auth. *de nupt. & §. proſ-*
peximus Auth. *de non eligen. ſecund. nup.* quam ſupradi-
ctæ legalis prouiſionis potiſſimam eſſe rationem † contra 7
Sarmientum probat Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput. 89 ſub*
num. 2. eo quod † iniuria illata etiam ſoluto ſecundo ma- 8
trimonio non ceſſet cum tamen altera ratio conſeruatio-
nis bonorum ſoluto eodem ſecundo matrimonio minimè
impediat quominus coniux ſuperſtes ſi ab vlterioribus nu-
ptijs abſtinuerit valeat bona pacta conſtantibus ſecundis
nuptijs relinquere filijs ex primo matrimonio. Et ſicuti
dicta ratio illatæ iniuriæ † in parentibus tranſeuntibus ad 9
ſecundas nuptias poſt acquiſitam filij prædefuncti hæredi-
tatem eodem modo militat quo in alijs factis binubis ante-
quam filij hæreditas fuerit delata dicto *§. hinc nos verſ. ſi au-*
tem inteſtatus Auth. *de nupt.* adeò vt hæreditatem ante ſe-
cundas nuptias delatam ipſi amittant, poſt verò repetitum
matrimonium non acquirant, † eo quod vtroque modo 10
filij prioris matrimonij iniuria ſunt affecti *gloſ. penult. in l.*
mater, *& ibi* Salic. *& alij C. ad S. C. Tertull.* Ita ſiue de tem-
pore delatæ hæreditatis conſtet, ſiue tunc per obitum con-
iugis ſolutum fuerit ſecundum matrimonium, vtroque
caſu filijs prioris matrimonij prodeſt prouiſio legis inducta
ad eorum fauorem. Statim enim ac pater † ſecundæ 11
vxoris ſe coniunxit lex ipſa dominium rerum defuncti
illis attribuit *l. generaliter*, *§. dominium*, *C. de ſecund. nup.*
& §. ſi vero expectet ibi, & proprietatis erunt Domini ſe-
cundum tempus mox quo mater coniuncta eſt alij viro
Auth.

Digitized by Google

Auth. *de nupt. quæ verba* Sanch. *in loco præallegato ſub d. num. 2. ponderat.*

Neque obſtant ſimilia in contrarium adducta veluti
12 † quòd filia excluſa propter maſculos, illis deficientibus;
& ſic ceſſante cauſa excluſionis admittatur ad ſucceſſio-
nem; vel quod emphyteuta qui alienauit non incidit
13 † in pœnam caducitatis ſi ante illius declarationem, & ius
ſucceſſoribus in emphyteuſi acquiſitum obtinuerit reſcin-
di alienationem. Vel etiam quòd filia quæ in corpus ſuum
14 peccauit poſtquam nupſerit, & cum marito honeſtè † vi-
xerit, & ſic poſt abſterſam maculam dos debeatur. Quia
ſupradicta procedunt iuxta iuris regulam quòd ceſſante
15 cauſa ceſſet effectus, vel quòd ſublato † obſtaculo res re-
uertatur ad ſuum ſtatum, quæ tamen concluſio recipit de-
clarationem, vt ſcilicet locum habeat in his diſpoſitioni-
16 bus † in quibus requiritur vt cauſa ſemper excludat, vel im-
pediat, quo ceſſante priuatio vel excluſio efficitur tempora-
lis quemadmodum in ſimilibus in quibus requiritur quòd
cauſa diſpoſitionis ſemper permaneat, vt ſcilicet deficiant
maſculi duret alienatio, & conſtet de perſeuerantia in mo-
rum diſſolutione, ad hoc vt in illis caſibus durent effectus
17 excluſionum. Secus verò in alijs † quæ aliquo tantum tem-
pore limitato cauſam requirunt, vt eſt iniuria filijs irrogata
quo tempore parens viduus alij coniugi ſe coniunxit, cuius
iniuriæ effectus eſt priuatio ſecundo nubentis coniugis in
ſucceſſione filij quoad proprietatem quam ſufficit eo tem-
18 pore inductam fuiſſe quo illata fuit iniuria, ſicuti † de pri-
uilegio immunitatis à lege conceſſo propter numerum li-
berorum diſſerit Rip. *in l. ex facto num. 13. vſque ad 17. ff. de*
19 *vulg.* vbi probat quòd ſi aliqui dictorum liberorum poſtea †
moriantur non idcirco ceſſet, ſed permaneat priuilegium
ea ratione quod ſufficiat cauſam adfuiſſe quo tempore pri-
uilegium fuit conceſſum, ſed magis vrgent ſimilia in his
terminis adducta per Peregr. *in conſ. 78. num. 2. vol. 2 & Me-*
noch. *in eadem cauſa conſulentem conſ. 278.* quod ſcilicet ma-
20 ter poſt † obitum ſecundi viri non habilitetur ad ſucceſſio-
nem filij defuncti cui adhuc impuberi tranſiens ad ſecundas
nuptias non petijt tutorem reſpondit Ruin. *conſ. 86. num. 4.*
21 *vol. 5.* & quòd mulier binuba † non recuperet legatum à
primo viro ei relictum quamdiu caſtè ac honeſtè vixerit his,
atque alijs rationibus latè probat idem Menoch. *in præalleg.*
conſ. 278. à num. 8. vſque ad 20.

Cum itaque in ſucceſſione Georgij ab inteſtato delata
duobus fratribus totidemq. ſororibus nulla ratio haberi de-
beat Comitis Vlixis eorum patris, ſequitur quòd Comes il-
lius filius teneatur Comiti Ferdinando filio Blanchæ ſororis
dicti Georgij, & eius nepoti reſtituere quartam partem quin-
tæ portionis, quæ ex huiuſmodi ſucceſſione eidem patri
obuenit eo ſub prætextu quòd illius eſſet capax perinde ac ſi
ſecundum matrimonium minimè contraxiſſet non obſtante
quòd in iudicio vnam ex quinque portionibus hactenus pe-
tierit, & obtinuerit, quia cum ad illam nulla appoſita di-
22 ctione taxatiua † appareat limitatam fuiſſe eius petitionem
ſibi ad reliquam de iure debitam adhuc petendam nequa-
quam præiudicauit *§. ſi minus vbi* Iaſ. *num. 2. inſtit. de action.*
Grammat. *deciſ. 68. nu. 4. cum alijs allegatis coram* Greg. XV.
deciſ. 317. etiam num. 4.

Neque obſtat quòd Blancha prædicta mater Comitis Bar-
batiæ qui hodie petit poſt obitum Georgij, & ſic poſt dela-
tam ei ſucceſſionem ad fauorem eiuſdem Comitis Vlixis
23 patris † renunciauerit bonis non modo paternis, ſed etiam
maternis, & conſequenter beneficio *d. l. fœminæ S. de ſecund.*
nupt. quia tenor renunciationis eſt vt intra videlicet iurium
ipſi Blanchæ competentium in bonis, vel hæreditate ma-
tris, ac patri, fratrum, & aliorum aſcendentium ex cauſa
24 ſucceſſionis, ſeu legitimæ, † vel etiam dotis. In quibus com-
prænhendi non poteſt portio bonorum Georgij ipſi renuncian-
ti acquiſita non tanquam hæredi; ſed vti quid ſuum vel ex
alia cauſa ſibi tanquam creditori debitum per *tex. in d. l. ge-*
neraliter §. 1. iuncta Auth. *ſequent. C. de ſecund. nupt.* dicta
25 enim renunciatio concernit † cauſam ſucceſſionis, vel dotis,
non autem lucrum proueniens à lege ex cauſa iniuriæ prop-
ter ſecundum matrimonium illatæ filijs. Ita in ſimilibus
terminis Oldrad. *conſ. 294.* reſpondit talem renunciationem
relatam ad ſucceſſionem propter diuerſam originem cauſa-
26 rum non comprehendere quod alio fine, hoc † eſt ad puni-
tionem parentis tranſeuntis ad ſecunda vota, & vltionem
illatæ iniuriæ à lege eſt inductum; quam ſententiam pro-
bat Dec. *conſ. 230. & inter ſuas obſeruationes recenſet* Gall.
obſeruat. 98. num. 10. lib. 2.

Et ita vtraque &c.

Deciſ. Recent. Pars VII.

R. P. D. DVNOZETTO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Lunæ 21. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitio facta ab aliquo, contemplatione alterius perſonæ, ſecuta eius ratificatione, perinde eſt, ac ſi ab ea fuiſſet celebrata, Cenſum nulliter impoſitum ratificans tenetur ad damna, & intereſſe. Cenſus impoſitus ſuper fundo alienari prohibito, quando debeantur damna, & intereſſe loco fructuum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Cenſum, ſi quis creauerit, ſi alius recognouerit bonam fidem, ac cenſum ſui contemplatione impoſitum fuiſſe, illiuſque pretium recepiſſe declarauerit, & ſe obligauerit in forma Cameræ ad omnia &c. ex hoc efficitur principalis debitor perinde, ac ſi eum impoſuiſſet.*

2 *Communitates, non poſſunt alienare, vel obligare eorum bona abſque licentia Papæ, vel Cameræ Apoſtolicæ.*

3 *ex Cenſu nulliter impoſito nulli fructus debentur.*

4 *Cenſus nulliter impoſitus, ſi quis vti principalis ratificauerit, benè ſubſtinetur ad hoc, vt ipſe teneatur ad fructus loco damnorum, & intereſſe.*

5 *per Ratificationem alicuius inſtrumenti, cenſetur, quis ſe obligaſſe ad omnia contenta in eo.*

6 *Promiſſio facta ad fauorem alicuius fauere non poteſt ei, qui in inſtrumento promiſſionis non interuenit.*

7 *Clauſula, quorum intereſt, aut intereſſe poterit, continetur ſub obligatione Camerali.*

8 *Obligatio reſtricta ad certam perſonam taxatiuè, & conditionaliter hoc caſu clauſula, quorum intereſt non ſe extendit ad alias perſonas.*

9 *Cenſus remanet ſolùm ſub obligatione perſonali, ſi ſit impoſitus ſuper fundo alienari prohibito.*

10 *Cenſus, quando eſt impoſitus ſuper fundo expreſſè alienari prohibito vt debeantur damna, & intereſſe loco fructuum, ſufficit, quòd cenſus ſit impoſitus ſuper fundo certo, & fructifero, etiamſi d. fundus ſit prohibitus alienari.*

11 *Cenſus impoſitio ſuper re expreſſè alienari prohibita ſciente creditore eſt ab initio nulla, & ex illo non debentur fructus, nec etiam loco damnorum, & intereſſe.*

12 *Sed hoc intellige, quando Dominus rei non conſentit impoſitioni, nec reclamat, ſecus vero ſi id fiat ipſo ſciente, & conſentiente.*

DECISIO XLVI.

COMMVNITAS Proceni ſub die 2. Auguſti 1599. impoſuit annuum cenſum ſcutorum 216. ſuper quadam ſua Tenuta, quem vendidit Cornelio Maidalchino pretio ſcutorum 2700. promittens inter alia d. cenſus impoſitionem, ac venditionem eſſe, & perpetuò fore bonas; & validas, &c. & in euentum contrarij, de euictione, tàm generali, quàm particulari teneri voluit.

Die verò ſequenti bon. me. Dux Alexander Sfortia recognouit bonam fidem dicti cenſus, illumque ſui contemplatione impoſitum fuiſſe, & pretium recepiſſe declarauit, fructuſque ſoluere quolibet anno, ac d. Communitatem, & fideiuſſores indemnes releuare promiſit vt in inſtrumentis obligatione Camerali vallatis Summario num. 1. & 2.

Lite introducta coram A.C. ad inſtantiam hæredum d. Maidalchini pro conſecutione fructuum d. cenſus, fuit Rota conſulta, An pro dd. fructibus eſſet relaxandum mandatum contra Excellentiſſimum D. Ducem Sfortiam, & per duas deciſiones emanatas *ſub diebus 10. Martij 1628.* * *& 11. Maij 1629.* * *coram Eminentiſſ. Card. D. meo Vbaldo* affirmatiuè reſpondit, quam vigore A.C. mandatum relaxauit.

Cauſa appellationis à d. mandato mihi commiſſa cum clauſula, ſi quid exequendum, propoſui dubium, an illud eſſet

exequendum, & Domini affirmatiuè pariter reſponde-
runt, quia illius validitas non controuertebatur, & de iu-
ſtitia ſatis liquere viſum fuit ex benè deductis in dd. duabus
deciſionibus

Quamuis enim ſola Communitas impoſuerit dictum
cenſum, illumque vendiderit d. Maidalchino abſque inter-
uentu d. D. Ducis, attamen cum Dux die ſequenti recogno-
uerit bonam fidem, ac cenſum ſui contemplatione impoſi-
tum fuiſſe, illiuſque precium recepiſſe declarauerit, ac fru-
ctus ſoluere in forma Cameræ ſe obligauerit, vtique cenſe-
1 tur † ratificaſſe eundem cenſum, illiuſq; principalis debitor
effectus fuit, perinde ac ſi ab initio ipſemet cenſum impoſuiſ-
ſet, & cum eodem Maidalchino contraxiſſet. Mohed. *deciſ.
8. de procur.* Rot. *par.2 diuerſ.dec.132.num 23.* *&* *apud* Zac-
ch. *de oblig.* Camer. *deciſ.81.num.1.cum alijs in dd.deciſionibus
allegatis*.

Non obſtat, quòd impoſitio d. cenſus fuerit ab initio nulla
2 ex eo quòd Communitas contraxit abſque licentia Papæ, †
vel Cameræ Apoſtolicæ in alienatione, vel obligatione bo-
norum Communitatum requiſita iuxta *conſtitutionem Sixti
V 42. in Bullar. nou. §. 5.* innouatam per *Clementem VIII.
conſt. 10.§.12.* *&* *notat* Cenc *de cenſib. par.1.cap.2. quæſt.3.
3 art.1.num.16.* ac propterea nulli † fructus debeantur idem
Cenc. *de cenſib par.2.cap.2.queſt.4 art.7. num.1.* *&* *ſeq.* Quia
fuit reſponſum, hodie non agi contra Communitatem, cu-
ius fauore dd. conſtitutiones emanatæ fuerunt, ſed con-
tra ipſum Ducem, qui vt dictum eſt, ob dictam recognitio-
nem effectus fuit principalis debitor d. cenſus: Vndè eſto
quòd d. cenſus fuerit ab initio nullus quoad ipſam Commu-
nitatem, nihilominus quoad ipſum Ducem principaliter
4 obligatum † bene ſuſtinetur, ad hoc, vt ipſe teneatur ad fru-
ctus loco damnorum, & intereſſe, vt in his terminis rece-
dendo à deciſis coram Cantuccio *ſub die 29. Martij 1585.*
apud Cenc. *de cenſ.deciſ.43.dixit* Rota coram Seraph. *deciſ.
785.* *&* *deciſ.787* *&* *in Tudertina cenſus coram Iuſto apud eum-
dem* Cenc. *de cenſ.deciſ.138.* *&* *in Romana cenſus S. Celſi co-
ram eodem deciſ. 229.* Marescott. *var.reſolut.lib.2.cap 61.nu.
1.* *&* *ſeqq.* & faciunt tradita per Greg. XV. *deciſ.560.* *&* *dec.
564.* & fuit dictum in eiſdem deciſionibus in cauſa factis co-
ram Eminentiſſ. D. meo Vbaldo.

Nec releuat ſi dicatur, cenſum fuiſſe nulliter impoſitum
ab ipſa Communitate, non autem à Duce, nec Ducem
in inſtrumento dictæ recognitionis ſe obligaſſe in caſu nulli-
tatis cenſus, quia cum ipſa Communitas promiſerit impo-
ſitionem, ac venditionem d. cenſus eſſe, & perpetuò fore bo-
nas, & validas, & in euentum contrarij de euictione tàm ge-
nerali, quàm particulari teneri voluit, ipſeque Dux recogno-
uerit bonam fidem dictæ impoſitionis, ac venditionis, vti-
què Dux tenetur in caſu nullitatis cenſus etiam quod ipſe
cenſum non impoſuerit, nec expreſſe in inſtrumento d. re-
cognitionis ſe obligauerit in caſu nullitatis quia ob d. reco-
5 gnitionem † cenſetur ratificaſſe omnia, quæ in inſtrumen-
to dictæ impoſitionis continentur, vt ſupra dictum fuit, &
per conſequens ſe obligaſſe etiam in caſu nullitatis cenſus,
prout ipſa Communitas teneri voluit ad tradita per Tiraq.
tract. de iur. conſt.par.3.limit.30.num.11. *&* *12.* vbi plures cu-
mulat Bald *conſ.184.lib.2.* Alex. *conſ.127.col.1.vol.5.* Cæſ. de
Graſſ *dec.3.num.12.de fideiuſſ.*

Non obſtat reſponſio, quòd huiuſmodi recognitio ac pro-
6 miſſio fuerit facta ad fauorem Communitatis, ideoque †
illi dumtaxat ſuffragetur, non autem Maidalchino, qui in
inſtrumento dictæ recognitionis non interuenit, Gratian.
diſcept.723.num.1. *&* *5* Rota *deciſ.33.num.3* *poſt* Cenc. *de
cenſ.* Quia cum in d. inſtrumento enuncietur, cenſum im-
poſitum fuiſſe per d. Communitatem ad fauorem ipſius
Maidalchini, ipſeque Dux recognoſcendo bonam fidem ſe
obligauerit ad ſolutionem fructuum d. cenſus in forma Ca-
meræ, dicta recognitio, ac obligatio ſuffragatur etiam Mai-
7 dalchino emptori cenſus propter clauſulam, † quorum in-
tereſt, aut intereſſe poterit, quæ ſub obligatione Camera-
li continetur. Rota *deciſ.5.num.10.* *&* *deciſ.69. num.4. poſt*
Galleſ. *de oblig.* Camer *&* *deciſ.246.num.2.* *&* *deciſ.741.num.
2.par.1.diuerſ.*

Non obſtat, *d. deciſio 33.num.3.cum* Gratian. *d. diſcept.723.*
8 exaduerſo allegatæ, quia loquitur de † obligatione reſtricta
ad certam perſonam taxatiuè, & conditionaliter, quo ca-
ſu clauſula, quorum intereſt, non ſe extendit ad alias
perſonas ex iuribus ibi allegatis: At in præſenti caſu obli-
gatio Ducis non eſt reſtricta ad ipſam Communitatem, qui-
nimmo in inſtrumento dictæ recognitionis enunciatur, cen-
ſum impoſitum fuiſſe ad fauorem Maidalchini, ipſeque
Dux ſolutionem fructuum promiſit, quæ ipſum Maidal-
chinum, & non alium reſpicit, vt fuit in alijs deciſionibus
ponderatum.

Nec dicatur, d. cenſum remanere ſub obligatione perſo-
nali dumtaxat abſque fundo, † ex quo cenſus fuerit nulliter 9
impoſitus ſuper tenuta Communitatis alienari prohibita:
Nam ad effectum, vt debeantur damna, & intereſſe loco
fructuum, ſufficit, † quòd cenſus ſit impoſitus ſuper fundo 10
certo, ac fructifero, etiamſi d. fundus ſit prohibitus aliena-
ri. Seraph. *d.deciſ.785.* *&* *deciſ.782* Rota *deciſ.138.* *&* *284.
apud* Cenc. *de cenſ.*

Demum non obſtat, quòd Maidalchinus cenſuarius ſcie-
bat, vel ſcire debebat, tenutam, ſuper qua cenſus fuit impoſi-
tus, alienari non poſſe per d. conſtitutiones: Cenſus au-
tem impoſitio † ſuper re expreſſe alienari prohibita ſciente 11
creditore, ſit ab initio nulla, & ex illo non debeantur fru-
ctus, nec etiam loco damnorum, & intereſſe. Rota *deciſ. 309.
num.5.* *&* *ſeqq. poſt* Cenc. *de cenſ.* Gratian. *deciſ.13.num.52.* *&*
ſeq. Duard. *de cenſib.§.1.quæſt.26.ſub num. 14. verſ. Et non
tantum*: quia fuit reſponſum, † id procedere, quando Do- 12
minus rei non conſentit impoſitioni, ac reclamat. Rota
deciſ.13.num.2. poſt Cenc. *de cenſib.* ſecus autem quando,
prout hic ipſo ſciente, † & conſentiente cenſus imponitur, 13
Mantic *deciſ.201.* Rota *deciſ.70.par.2.recent. deciſ.29.* *&*
deciſ.138.num.verſ.qua propter, poſt Cenc. *de cenſib.*

Et ita vtraque &c.

* *Vide infra has deciſiones in Additione, prout in Indice in
eius fine poſito, quas deciſiones Rota poſtea confirmauit in ea-
dem cauſa coram R.P.D.Ghiſlerio ſub die 28.Maij 1638. quæ
deciſio erit in ſequenti volumine.*

R. P. D. PANZIROLO.

Romana, ſeu Ianuen. Aſſecurationis.

Die Mercurij 30. Maij 1635.

ARGVMENTVM.

Damni repartitio, in materia rerum aſſecuratarum, quando ſit facienda ſuper valore loci à quo.

SVMMARIVM.

1 *Aſſecurationis ſubſtantiale requiſitum, quid nam ſit.*
2 *in Aſſecurationum materia tempus contractus attenditur.*
3 *in Aſſecurationum materia plurimum attendi debent diſpoſitiones Mercatorum.*
4 *Stylus, & conſuetudo præcipuè attenditur inter Mercatores.*
5 *Pro Aſſecuratione rei, præmium, quod ſoluitur, numquam augetur, aut diminuitur ſi res aſſecurata creſcat, vel decreſcat.*
6 *Aſſecurationis contractus materia eſt ſolum illud, quod à principio in riſico ponitur.*
7 *Calculatoribus relationi ſtandum eſt.*
8 *Mercatorum Peritorum iudicio in materia aſſecurationum plurimum deferri debet.*
9 *Opinio aliqua Mercatorum, in materia aſſecurationum, ſi detegatur erronea non debet nocere aſſecuratis.*
10 *Romana aſſecurationis 23. Ianuarij 1634. coram eodem R.P.D.Panzirolo declaratur.*
11 *Obligatio facta de reſarciendo quodcumque damnum, intelligenda eſt de damno in ordine ad lucrum.*

DECISIO XLVII.

IN DECISIONE, quæ emanauit in hac cauſa ſub die 23.
Ianuarij præteriti 1634. * Domini reſeruarunt videre an
repartitio damni librarum 27.m. ſit facienda ſuper valore
loci à quo, nimirum ſuper libris 52. m. cum quibus fuit em-
ptum frumentum in Arcipelago, vel potius loci ad quem,
vbi fuit æſtimatum in libris 97 m. in Ciuitate Ianuæ; & poſt
quintam dubij propoſitionem hodie firmatum fuit reparti-
tionem eſſe faciendam ſuper valore loci à quo, cum hæc ſit
maſſa certa, quæ à principio nauigationis fuit poſita in riſico,
& Mercatores pro illius aſſecuratione receperint certum præ-
mium. Vnus ſcilicet aſſecurando pro ſcutis 100. & reliqui
pro alijs certis quantitatibus ita ut omnes aſſecurauerint
totum frumentum, & receperint pretium pro eadem † 1
quantitate librarum 52.m. quod eſt ſubſtantiale requiſitum
aſſecu-

aſſecorationis *leg. pericul ff. de naut.* Fen. Henric *de fideiuſſ.
cap.* 18 *num.* 152. *verſ. celebraturq.* Azor. *inſtit. moral. par.* 3. *lib.*
1. *cap.* 18. *dub.* 1. Molin. *de contract. diſput.* 507. *num.* 1. *&* 3. *&*
6. *verſ. ſolet* Rota Ianuen. *deciſ.* 36. *num.* 9. Pretium enim io
loco ad quem quia eſt variabile, & incertum ex quo pendet
à futuro eueotu non poteſt aſſecurari, nec ab initio taxari
certa merces, ſed expectanda eſt certificatiu ab eueotu, &
ſic ex ſolutione præmij facta de tempore contractus claré vi-
ſum eſt reſultare, quòd in riſico ſolum fuerit poſitus valor
2 librarum 52. m. quod † tempus contractus in hac materia
attenditur Saoter *de aſſecurat. par.* 3. *ſub num.* 42. & factuot
tradita per Strach. *de aſſecur. gloſ* 6. *ſub num.* 3. *ante med. ver.
dixerit aliquis* & tollitur difficultas ex diſpoſitione conſula-
tus Maris *ſub tituli ordim ſopra le ſig. Marit. cap.* 1. *iuncto
cap.* 20. prohibente fieri aſſecurationes frumenti vltra ve-
rum coſteum, & annullante factas in eo, quod excedit verum
coſteum vnde ſecundum hanc diſpoſitionem aſſecuratio
noo poteſt cadere niſi ſuper pretio loci à quo, & per hanc ra-
tionem ſi perijſſet totum frumentum; tàm ante, quàm poſt
medium iter aſſecuratores non debuiſſeot reficere oiſi libras
52. m. ex eiuſdem Conſulatus Maris diſpoſitione de qua ſu-
3 pra, quæ † in his materijs plurimum attendi debet iuxtà *dec.
Greg* 126 *ſub num.* 6. *& in alia Romana aſſecurationis mercium*
23. *Maij* 1633 *coram me*; & facit quia deſeruit ſaltem ad de-
clarandum communem ſtilum ſeu conſuetudinem, quæ ſi-
4 militer inter † Mercatores præcipuè attenditur Corn. *conſ.*
319. *num.* 12. *lib* 3. Pariſ. *conſ.* 93. *num.* 8. *l.* 1. Rota Iaouen. *deciſ.*
39. *num.* 8 *verſ. communis obſeruantia* Greg. *d. deciſ.* 126. *nu.* 3.

Et hæc veritas ex eo etiam viſa eſt clarius apparere, quia
5 præmium, quod † ſoluitur pro aſſecuratione rei oumquam
augetur nec minuitur ſiue res aſſicurata creſcat, ſiue decre-
ſcat in loco ad quem, idq. non alia ratione, oiſi quia materia
6 contractus aſſecurationis eſt ſolum illud quod † ab initio in
riſico ponitur, & ſic in caſu noſtro erunt ſolum illæ libræ 52.
m. cum quibus fuit emptum frumentum, non autem pre-
tium ex eo redigendum in loco ad quem, de quo regulariter
non curaot aſſecuratores, dummodo res aſſecurata ad eun-
dem locum ſalua perueniat.

Præterea fuit ponderatum, quòd ſicut damnum reficien.
eſt librarum 27. m. ita ſi repartirio fieret ſuper libris 97. m.
vouſquiſque aſſecurator pro rata ſuæ promiſſionis, teneretur
ſolum reficere ad rationem librarum 28. pro quolibet cente-
nario quo caſu facto diligenti computo de ordine DD. refe-
ctio damoi nullatenus fieret io libris 27. m. prout debetur, ſed
ſolum in libris 14560. ac proinde aſſecurati, adhuc remane-
rent in damno librarum 12440.

Vlterius conſiderarunt dd. quòd refectio totios damoi ſpe-
ctat ad aſſecuratores, & tamen ſi repartitio fieret ſuper libris
97. m. aſſecurati etiam concurrerent ad illius repartitionem,
quia ſicut inter lib. 97. m. computatur etiam lucrum, ita
etiam lucrum caderet ſub repartitione; & ſic etiam per ne-
ceſſe aſſecurati concurrerent ad reparationem damni, con-
tra omnem æquitatem.

Et ex hoc colligitur, quòd quamuis prima facie videretur
parum referre, an hæc repartitio fieret potius ſuper libris 97.
m. vel ſuper libris 52. m. dommodo aſſecurati quantitatem
ſibi debitam conſequaotur nihilominus ex ſupra deductis
claré conſtat de releuantia voius potius quam alterius modi
repartiendi; cum ad integram damoi refectionem oulla alia
ratione fieri poſſit repartitio, quàm ſuper libris 52. m. quia
tunc, ſeparando lucrum à forte, aſſecuratores tenebuntur
cootribuere non ad rationem 28. pro centenario, ſed ad ra-
tiooem 51. & nonaginta quatuor centeſimi, & hoc modo in-
tegré conſtituuntur dictæ libræ 27. m. vt indubitanter ap-
paret ex diligenti ſupputatione extraiudicialiter facta de or-
7 dine † dd. à pluribus calculatoribus quorum relationi
ſtandum eſſe tradit Pariſ. *conſ.* 96. *num.* 32. *lib.* 1. Greg. *deciſ.*
220. *num.* 4.

Accedit quòd iuxta hanc DD. ſententiam in hac eadem
cauſa fuit iudicatum inter Mercatores, qui aſſecurauerunt
partem dd. librarum 52. m. tàm in Ciuitate Ianuæ quàm in
Terra Liburni, & inſuper concurrunt fides plorimorum
Mercatorum, tàm in Ciuitate Venetiarum, quàm Floren-
tiç, & Anconæ, qui teſtantur ſecundum ſeriem facti enarra-
ti io dicta deciſione 23. Iaouarij, repartitionem non aliter eſſe
facien. quam ſuper libris 52. m. in hac autem materia viſum
8 fuit plurimum eſſe † deferendum iudicio Mercatorum Peri-
torum *iuxt. l.* 1. *ff. de ventre inſpic.* & tradit Corn. *conſ.* 148. *nu.*
31 *lib.* 2 Greg *deciſ.* 126. *n.* 1. & quamuis io cootrarium adſit
fides Mercatorum Ripæ Romanæ, attamen viſum eſt illo-
rum iudicium minus verum cum in caſu per ipſos figurato

facto calculo, damnum non reficiatur in totum prout eſſet
neceſſe, ſed pro duabus partibus, propter quòd cum eorum
opinio detegatur † erronea nullum poteſt afferre præiudi- 9
cium aſſecuratis, *l. de ætate §. qui iuſto cum ibi not. ff. de inter-
rog. act.* Rota *deciſ.* 524. *ſub num* 7. *par.* 3. *recent.*

Nec obſtat, quod ſicut io allegata deciſione huius cauſæ
24. Ianuarij fuerit reſolutum, mandatum eſſe relaxandum
pro damno paſſo ab aſſecuratis ſecundum precium frumenti
in loco ad quem, ita etiam ſuper eo debeat fieri repartitio.
Quia viſum eſt illam reſolutionem nihil commune habere
cum præſenti; Ratio enim † illius deciſionis fuit quòd cum 10
ab aſſecuratoribus fuiſſet promiſſa ſalus frumenti io Ciuita-
te Ianuæ, debuit vigore pacti non ſolum haberi ratio libra-
rum 52. m. quibus fuit emptum frumeotum io Arcipelago,
ſed etiam illius quantitatis, quam aſſecurati ſuper lucrati
fuiſſent ſi frumeotum ſaluum ad Ciuitatem Ianuæ fuiſſet
traductum, quod in totum fuit æſtimatum io libris 97. m.
Obligatio enim de reficiendo quodcumq. damnum viſa eſt
iotelligenda † de damno in ordine ad lucrum, cum fru- 11
mentum fuerit promiſſum ſaluum etiam io ordine ad lu-
crum, vt benè diſtinguit Strach. *de aſſecur. verb. cariche,
e da caricarſi gloſ.* 6. *num.* 3. *& ſeqq.* & latius io dicta
deciſione, ſed noo ideo ſequitur, quod repartitio damni
debeat fieri ſuper eadem quantitate, cum iſtæ libræ 97. m.
nec fueriot ab ioitio poſitæ in riſico; nec ad illius rationem
fuerit ſolutum præmium; oec repartitio ſit facienda ſuper
lucro; nec denique per eam damoum integré reficiatur vt
ſupra fuit oſtenſum.

Et ita vtraque parte &c.

* *Eſt deciſio* 258. *in præcedenti parte.*

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana, ſeu Ceſenaten. Hæreditatis.

Die Lunæ 4. *Iunij* 1635.

A R G V M E N T V M.

Perſonam aliquam, ſi quis vti talem appro-
bauerit, nec ipſe, nec habentes cauſam ab
eo poſſunt dicere, tu non es talis. Melio-
ramentorum exceptio, quando retardet, &
quando non, immiſſionem.

S V M M A R I V M.

1 *Remedium, quorum bonorum, competit etiam ceſſionario hæredis.*

2 *Perſona, quando ſemel fuit approbata, non poteſt amplius improbari.*

3 *Quod procedit, non ſolum, quoad approbantem, ſed etiam quoad habentes cauſam ab eo.*

4 *Hæres non poteſt improbare ea, quæ non poterat ipſe Teſtator.*

5 *Hæres à placitis defuncti non poteſt recedere.*

6 *ad Cauſam, ſi quis ſit admiſſus ex particulari reſcripto, & cum clauſula conſtito de intereſſe, ſi ea conditio non verificetur, non aperit iuriſdictionem.*

7 *Tertius veniens ad cauſam, dum cognoſcitur an habeat intereſſe, interim non poteſt impedire progreſſum, & expeditionem cauſæ, quoad alium petentem immiſſionem.*

9 *Actio ex empto non competit, niſi ſoluto prætio.*

10 *Venditio facta de re aliena, & in præiudicium veri Domini non tenet.*

11 *Venditio eſt doloſa, quæ fit de re aliena.*

13 *Melioramentorum exceptio ſolet impedire immiſſionem, eo quia poſſeſſori non datur actio, ſed retentio ad eorumdem recuperationem.*

14 *Et hoc caſu debet expectari liquidatio ſecundum praxim, quam Rota ſeruat.*

15 *Melioramentorum exceptio, vt impediat immiſſionem, duo copulatiuè requiruntur, nempè quòd fuerit impenſum, & quòd res ſit meliorata.*

16 *Melioramentorum exceptio, non retardat immiſſionem, quando eſt illiquida, tunc enim ſuccurritur poſſeſſori per cautionem de ſoluendis melioramentis, liquidatione facta.*

17 *Poſſidere, quis poteſt vnam rem vigore hypotecæ, & alter eamdem rem poteſt poſſidere tanquam Dominus.*

Digitized by Google

DECISIO XLVIII.

IN REVISIONE deciſionis in hac cauſa factæ ſub
die 31. Martij 1634 * multi ſe oppoſuerunt ad impedien-
dam immiſſionem per Dominos de Naldis petitam nempè
Agata Maſſotta hæres Perintij Cacciaguerræ hæredis ex te-
ſtamento Com. Georgij Cacciaguerræ qui obijt anno 1622.
contendentes medietatem domus controuerſæ ad ſe ſpectare
iuxta reſolutiones in cauſa factas 6. Nouembris 1619. 15. Ia-
nuarij, & 14. Februarij 1620. Secundò duæ Moniales, ſeu
Monaſterium S. Blaſij de Ceſena ex perſonis earumdem
prætendentes ſe ſorores vna Co. Georgij, & altera Comitiſſę
Vrſinæ Manfredæ, & neptes Canonici Michaelis Caccia-
guerræ de cuius hæreditate quæritur, & in capita ab inteſta-
to de iure admittendæ; Tertio Dominicus Gattus, qui emit
domum controuerſam à Co. Georgio de anno 1613. & factis
pluribus melioramentis poſtmodum illam vendidit Lau-
rentio Vitali de anno 1614. pro quibus contenditur verum
dominium domus controuerſæ, ſed in omnem caſum poſſe
eandem domum retinere pro melioramentis in eadem fa-
ctis, tàm per Gattum, quam per ipſum Vitalem; Quarto
Lucia Cenna vxor Com. Georgij creditrix ſuæ dotis ſcuto-
rum 800. tanquam immiſſa ex remedio Saluiani, Iudicis au-
ctoritate, & decreto.

Fundamentum reſolutionis 31. Martij 1634 pro immiſſio-
ne filiorum Capitanei Caroli Naldi fuit quia Co. Georgius
Cacciaguerra, ex fratre nepos Canonici Michaelis ſupradi-
cti ex perſona propria, & vti ceſſionarius Co. Periotij filij Iu-
lij fratris dicti Com. Georgij, & Vrſinæ Manfredæ filiæ Fior-
deliſiæ ſororis dicti Canonici Michaelis, & Capitaneus Ca-
rolus de Naldis nepos ex Vrſina ſorore ſupradicti Canonici
Michaelis ex perſona propria, & vti ceſſionarius Antonij
eius fratris, & Cæciliæ eius ſororis, tanquam in capita de iu-
re vocati ex quo non concurrebant cum patruis, inter ſe fa-
ciebāt partes æquales in ſucceſſione Michaelis, & per conſe-
quens æqualiter immittendi erunt in poſſeſſione bonorum,
& hæreditatis Michaelis, atque ita pro medietate domus
controuerſæ ſuperueniente poſtmodum tranſactione de an-
no 1620. 20. Auguſti inter Co. Georgium & Capitaneum Ca-
rolum ſuper iuribus, & hæreditate dicti Michaelis, in qua
Capitaneo Carolo fuit dimiſſa, & ceſſa tota domus contro-
uerſa, & tornaturæ tres terræ in loco Rouerſani; Com. verò
Georgio reſiduum bonorum, & hæreditatis prædictæ, ritè &
rectè Iacintus, Honorius, & Panutius filij, & hæredes Capi-
1 tanei Caroli egerunt ad immiſſionem ex remedio † quorum
bonorum, nedum pro coæquali portione vigore ſucceſſionis
debita, ſed etiam pro acquiſita à Com Georgio vigore ceſſio-
num in ipſa tranſactione contentarum Bald. *conſ. 186. quæ
allegationes col. 3. verſ. & quælibet actio lib. 1.* Menoch. *de
adip. remed. 4. num. 249.* cum alijs adductis in vltima deciſio-
ne cauſæ quæ reuidetur.

Neque obſtant quę hodie petitę immiſſioni opponuntur
ſcilicet quòd fratres prędicti non docuerint Capitaneum Ca-
rolum eorum patrem deſcendiſſe ex Vrſina ſorore Canonici
Michaelis de cuius hęreditate agitur, & non legitimatis per-
ſonis immiſſio dari non poſſit.

Quia obiectum ceſſat ex facto, nam ſicuti Com. Georgius
auctor aduerſariorum agnouit Capitaneum Carolum vti fi-
lium Vrſinę prędictę, & nepotem Michaelis ex eadem ſoro-
re litigando, & tranſigendo cum eo, vt ex inſtrumento tran-
2 ſactionis, quod datum fuit in actis, † nec amplius poteſt illius
perſonam improbare Dec. *conſ. 665 num. 2.* Neuiz. *conſ. 17 nu.
8.* Gozad. *conſ. 3. num 19.* Imol. & Cin. *in l. licet C. de procur.*
3 Surd. *deciſ. 104 num. 10. & 108. num. 13.* ita nec † habentes
cauſam ab eo poſſunt dicere Capitaneum Carolum non eſſe
talem *l. ex qua perſona de reg. iur. l. cum à matre C. de rei ven-
dic.* Tiraq *de retract. conſang. §. 1. gloſ. 9. num. 47.* Surd. *conſ. 73.
num 34* Rot. *deciſ. 172 num. 1. coram Papa Greg. XV.*

Similiter neque concurſus Vrſinæ Manfredæ, & Antonij
fratris Capitanei Caroli, quamuis augeat numerum perſo-
narum, quæ præſuppoſitæ fuerunt in deciſione 14. Februarij
1620. quidquam obſtare poteſt, quandoquidem ſemper rema-
neat coæqualis ſucceſſio inter Com. Georgium, & Capita-
neum Carolum, vti reſpectiuè ceſſionarios, nempè Vrſinæ
vnum, & alterum Antonij fratris.

De iuribus igitur particularium agendum eſt, ex qui-
bus poſſit impediri immiſſio, & quòd Agatam Maſſot-
tam hæredem Perintij hæredis Com. Georgij ex teſta-
mento de ea non eſt habenda ratio, quia venit ex te-
ſtamento, & obitu eiuſdem Com. Georgij qui conti-
git biennio poſt tranſactionem, nempè de anno 1622.
4 & tranſactio ſtipulata fuit de menſe Auguſti 1620. † atque
ita ſubſiſtente tranſactione prout fuit reſolutum hæres non
poteſt improbare quæ non poterat ipſe teſtator, *l. cum à ma-
tre de rei vendic.* Gabr. *de reg. conclaſ. 11. num. 6.* Natt. *conſ.
214. num. 1.* Menoch. *con. 89. num. 37.* Surd. *conſ. 73. num. 34. &
543. num. 9.* ad multa inſerentes ex quibus hæres conuincitur
† à placitis defuncti non recedere. 5

Secundò principaliter non obſtant iura duarum Monia-
lium Monaſterij S. Blaſij de Ceſena, & ſeu ipſius Monaſte-
rij, quia cum fuerint admiſſæ ad cauſam cum particulari re-
ſcripto, & cum clauſula conſtito de intereſſe, quæ † conditio 6
cum huc vſque purificata non fuerit, reſcriptum non aperit
iuriſdictionem quoad eas *gloſ. in Clem. 1. in verb. reperierint de
offic. deleg.* Card. *in Clem. 1. num. 18. de conceſſ. præb.* Rota *dec.
1. num. 3. coram Papa Greg. XV.* quinimo donec fuerit cogni-
tum eas eſſe neptes Canonici Michaelis, vt in gradu coæqua-
li, & ſucceſſibili, itaut pro eis deueniri poſſit ad ſententiam,
interim non poſſunt tanquam tertiæ † venientes ad iudi- 7
cium impedire progreſſum, & expeditionem cauſæ quoad
alios petentes immiſſionem Couarr. *pract. qq. cap. 14. num 4.*
Menoch. *conſ. 488 num. 7.* Ludouic. *deciſ.* Peruſ. *num. 9. & ſeq.*
Fachin. *lib. 1. controuerſ. iur. cap. 5.* Fachin. *deciſ. 261. num. 9.*
Surd. *deciſ. 60. num. 6. & 147. num. 6.* & idem firmatum fuit *in
deciſ. 335. num. 1. par. 1. recent.*

Maior difficultas videbatur Dominis reſpectu perſona-
rum Dominici Gatti, & Laurentij Vitalis venientes ad cau-
ſam tanquam Domini ex quo emerunt domum controuer-
ſam à Com. Georgio de anno reſpectiuè 1613 & 1614. & pro
Dominico poſſeſſore contendebatur ſaltem illi deberi reten-
tionem pro melioramentis iam probatis.

Cæterum quoad dominium ex titulo emptionis, & ven-
ditionis dixerunt Domini non obſtare immiſſioni petitæ,
quia vterque tàm Dominicus, quàm Laurentius excipiunt
ex inſtrumento emptionis, quod non adimpleuerunt in ſolu-
tione pretij conuenti ſcutorum 1500. itaut ſemper deficiat
actio, † quæ ante implementum nata dici non poteſt *l. Iulia- 8
nus §. offerri de actio. empt.* Becc. *conſ. 46. num 9.* ſed præterea
eadem venditio quoad medietatem domus ſuſtineri non po-
teſt † tanquam de re aliena, & in præiudicium veri Domini, 9
l. ſi alienam vbi Bald. *C. de furt. lib. 5. l. 2. C. de vſucap. pro empt.*
& cum venditor non ſit Dominus † non poteſt dominium 10
in emptorem transferre *gloſ. in l. exempto in princ. in verb. eui-
ctionis, ff. de act. empt.* Attilit. *deciſ. 4. num. 3.* & pluribus con-
cluſionem comprobat Surd. *conſ. 13. num. 17. & 36. num. 10. &
deciſ. 21. num. 4.* dicens † doloſam eſſe venditionem, & pro 11
alia medietate ſimili defectu poteſtatis vendi non potuit,
cum ſubiaceret obligationi reintegrandi hæreditatem dicti
Michaelis ad fauorem cohæredum in pari gradu concurren-
tium ob alienationem ab eodem Com Georgio factam de lo-
cis 47. montium hæreditarijs cum quibus iam propriam por-
tionem receperat.

Quo vero ad melioramenta in eadem domo per dictos
Dominicum, & Laurentium facta, quæ ex teſtibus in cauſa
formiter examinatis prætenduntur probari; quamuis exce-
ptio † melioramentorum ſoleat impedire immiſſionem eo 12
quia poſſeſſori non datur actio, ſed retentio ad eorundem re-
cuperationem *l. ſi in area in fin de cond. indeb.* Neguſ. *de pi-
gnor. 4. membr. 2. partis princ. num. 9* Capic. *deciſ. 17. num. 7.* Ti-
raq *de retract. conuent. § 1. gloſ. 7. num. 13.* Pereg *de fideicom.
art. 50. num. 80.* Theſaur. *qu. 672. num 10.* Menoch *de recup. re-
med. 25. num. 570.* & debebat † expectari liquidatio ſecundum 13
praxim quam Rota ſeruat *vt in Romana vineæ 14. Iunij 1628.
coram D. meo Merlino, & in Peruſina de Gratianis 28. Iun.
1630. coram D. meo Decano*, attamen, quando melioramenta
reperiuntur probata tantummodo in genere vt in præſenti,
ſed de valore illorum non conſtat ex teſtibus datis, neque
probatum legitur, † quantum melioratum, quamuis etiam 14
probaretur quantum impenſum prout neceſſarium eſt ad
eum effectum per *l. in fundo cum gloſ. ff. de rei vendic.* Felin. *in
c. cum cauſa n. 29. verſ. ſumptus de re iudic.* Neguſ. *de pignor. 4.
membr. p. 5. artis princ. n. 11.* dicens illa † duo copulatiuè requi- 15
ri quòd ſit impenſum, & quòd res ſit meliorata; ac demum
quando eſt pręfixus terminus ad probandum de quo ſub die
23. Martij 1620. fol. 354. in extractu, tunc exceptio meliora-
mentorum, tanquam illiquida non † retardat immiſſionem, 16
ſed ſuccurritur poſſeſſori per cautionem de ſoluendis melio-
ramentis liquidatione facta, Capic. *dec. 17 num. 6.* Menoch. *de
recup remed. 15. n. 569.* Put. *de ſtylo atteſtans dec. 471. l. 2. quam
ſæpe* Rot. *ſecuta eſt vt in dec. 32. 54 86. 343 coram bo. me. Card.
Caualerio.*

Quarto, & vltimo iura Luciæ Cennæ immiſſionem retar-
dare non poſſunt, quia dictum fuit dandam eſſe immiſſio-
nem

Digitized by Google

nem fratribus de Naldis ſine præiudicio dictæ Luciæ, quæ
cum iam fuerit immiſſa ex remedio Saluiani pro conſecutio-
ne ſuæ dotis ſcutorum 800. & debebat ſibi ſatisfieri de fructi-
bus, & ſeu penſionibus domus non eſt incompatibile ex di-
17 uerſis reſpectibus † quòd illa poſſideat vigore hypothecæ, &
alter poſſideat tanquam Dominus, *l.3.§.ex pluribus, ff.de
acquir.poſſeſſ.* Tiraq.*de retract.lignag.§.1.gloſ.7.num* 62. Surd.
conſ.303.num.56.
Et ita &c.

* *Vide infra hanc deciſionem in Additione prout in Indice poſi-
to in eius fine.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Toletana Conſeruatoriæ.

Die Mercurij 6. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo cui concedatur, & poſſeſſio ad dictum effectum qualiter probetur. Et vide aliqua circa materiam Conſeruatoriæ.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio poſſeſſori eſt concedenda, & num.7.*
2 *Poſſeſſio probatur per teſtes de viſu, & certa ſcientia deponentibus.*
3 *Teſtes non probant poſſeſſionem controuerſam, ſi de alia diuerſæ ſpeciei deponant.*
4 *Confeſſione propria, nulla eſt maior probatio.*
5 *Mandata de manutenendo faciunt adminiculum ad probandum.*
6 *Probationes leuiores admittuntur in iudicio ſummariſſimo manutentionis.*
8 *Poſſeſſio anteceſſoris ſuffragatur ſucceſſori in dignitate ad effectum manutentionis.*
9 *Poſſeſſio, quando eſt antiquiſſima, eſt manutenenda, etiam ſi contra ſe habeat aliquam aſſiſtentiam iuris.*
10 *Conſeruatorem in quibus terminis ſolus Papa poſſit deputare.*
11 *Vniuerſitas Pariſien. & Salamanticen. habet priuilegium eligendi ſibi Conſeruatorem.*
12 *In Iudicio ſummariſſimo manutentionis non admittuntur ea, quæ reſpiciunt altiorem indaginem.*
13 *Officium aliquod, quando fuit reuocatum, vnà cum eo euaneſcit cauſa manutentionis.*
14 *Conſeruatoria, valde differt ab executoria.*
15 *Conſtitut. Greg. XV. ſuper reuocatione Conſeruat. & c. in quibus Conſeruatorijs loquatur.*

DECISIO XLIX

PRÆTENDENTE Commendatore Monaſterij
Ordinis B.Mariæ de Mercede Oppidi Compluti, man-
datum de manutenendo in quaſi poſſeſſione Iuris exercendi
Officium Conſeruatoriæ in Collegio maiori S. Ildephonſi,
ſeu Vniuerſitate Compluten. Oppidi de Alcalà de Henares
Toletanæ Diœceſis. Propoſui dubium ſub die 6. Nouembris
proximè præteriti; An ei dictum mandatum eſſet dandum?
In cuius diſputatione, quia Rector, & Collegiales d. Vniuer-
ſitatis inter alia excipiebant de cenſuris per Commendato-
res anteceſſores incurſis, tam ob non paritionem literarum
executorialium aliàs à Rota coram bo.me. Cardinali Hora-
tio Lancellotto, & Eminentiſſ. D. Cardinali Veroſpio ad in-
ſtantiam eiuſdem Vniuerſitatis relaxatarum, quam etiam
ob varios recurſus ad Conſilium Regium habitos; viceq.
verſa idem Commendator alias cenſuras ob ſimiles recurſus
per dictum Rectorem incurſas obijceret. Domini tunc man-
darunt, quòd vtraque pars peteret abſolutionem; Cumq. no-
uus Commendator infra menſem dictis executorialibus ſuf-
ficienter paruerit, & reſpectu omnium recurſuum ſuorum
anteceſſorum eis plenè renunciauerit, reaſſumpta fuit diſpu-
tatio ſuper articulo manutentionis, quam hodie Domini
vnanimiter dixerunt, d. Commendatori eſſe concedendam,
1 † quia de poſſeſſione exercendi dictum Officium Conſerua-
toriæ ex pluribus conſtare viſum fuit.
2 Et Primò ex pluribus Teſtibus de dicta poſſeſſione, † de
viſu, & certa ſcientia deponentibus, qui propterea benè pro-
bant Felin. *in c.cum cauſam, col.2.de teſtib.* Bald. *in c. presby-
ter.num.17.C.de Epiſc.& Cleric.* Ruin.*conſ.245.num.6. vol.5.*
Gabr.*de teſtib.concl.4.num.58.*
Nec ſubſiſtit, quòd prædicti Teſtes concludant ſolùm
quoad poſſeſſionem exercendi iuriſdictionem contentioſam
in cognitione cauſarum dictæ Vniuerſitatis (quam non co.n-
petere dicto Commendatori, ſed Rectori eiuſdem Vniuerſi-
tatis per ſententiam Rotalem declaratum extitit) non au-
tem quoad poſſeſſionem exercendi officium Conſeruatoriæ,
† ac propterea tanquam poſſeſſio diuerſæ ſpeciei non ſuffra- 3
getur Rot.*deciſ.17.num.3.4.par.2.diuerſ.* Nam ex lectura di-
ctorum teſtium ſatis apparet, eos diſtinguere iuriſdictionem
iudicialem à iuriſdictione exercendi officium Conſeruato-
riæ; nam ſecundus expreſsè deponit, Commendatores pro
tempore dicti Monaſterij B. Mariæ de Mercede vſos fuiſſe
iuriſdictione Iudicum Conſeruatorum contra Laicos ad in-
ſtantiam Scholarium dictæ Vniuerſitatis, & cognouiſſe de
eorum litibus; idemq. comprobant ſecundus ſuper ſecundo,
aſſerens, ſe vidiſſe Commendatores pro tempore ſemper fuiſ-
ſe Conſeruatores Vniuerſitatis Compluten. & in hac poſſeſ-
ſione ſimilium Conſeruatorum, & vtendi iuriſdictione ipſis
conceſſa; & cum eadem diſtinctione deponit ſextus, ſuper ſe-
cundo, dum inquit, Commendatores pro tempore pacificè, &
quietè extitiſſe in poſſeſſione fungendi officio Conſeruato-
ris, & exercendi iuriſdictionem Iudicialem, & ſeptimus ſuper
ſecundo ait, ſe vidiſſe Commendatores B. Mariæ de Merce-
de fuiſſe Conſeruatores Vniuerſitatis Compluten. & vti ta-
les, exercuiſſe officium Conſeruatoriæ, & iudicaturæ; idemq.
melius deponunt octauus, nonus, & vndecimus, qui omnes
cum effectu concludunt, Commendatores pro tempore vltra
Iuriſdictionem iudicialem (ſuper qua hodie non petitur ma-
nutentio) exercuiſſe etiam officium Conſeruatoriæ, iura, &
priuilegia d. Vniuerſitatis conſeruando, & defendendo. *
Secundò, ex pluribus mandatis per Commendatores
anteceſſores tanquam Conſeruatores ad inſtantiam Re-
ctoris eiuſdem Vniuerſitatis vſque de anno 1571. rela-
xatis.
Tertiò, ex confeſſione emanata tàm in libello de parti-
bus, quàm in commiſſione Rotali, in quibus Rector
Vniuerſitatis d. Commendatorem appellat Conſeruato-
rem, eumq. ratione d. officij iuriſdictionem exercere, † qua 4
confeſſione nulla maior probatio, *l.1.C.de confeſſ.l. cum te.
C.de tranſact.* Greg XV. *deciſ.458.num.3.5.& 6.* maximè
cum ſit emanata in iudicio, *l.cum precum. C.de liberal.cauſ.*
Greg. XV. *deciſ.585.num.9.*
Quartò, ex alia ſimili confeſſione coram Epiſcopo Abu-
len. de anno 1617. in qua Sindicus Vniuerſitatis dictum
Commendatorem pariter appellat Iudicem Conſeruato-
rem dictæ Vniuerſitatis, eius iura, & priuilegia conſeruan-
do, & defendendo.
His accedit ſententia Rotalis lata ad fauorem Rectoris d.
Vniuerſitatis de anno 1604. coram bo.me. Cardinali Horatio
Lancellotto, quæ dictam poſſeſſionem præſupponit; nam li-
cet in ea fuerit declaratum d. Commendatori non compete-
re iuriſdictionem iudicialem, ſed Rectori, attamen iniun-
gitur eidem Commendatori, vt tanquam Conſeruator,
ſemper teneatur ratione ſui officij d. iuriſdictionem Recto-
ris defendere, & conſeruare.
Eandemq. poſſeſſionem præſupponunt duo mandata de
manutenen. in quaſi poſſeſſione exercendi d. officium Con-
ſeruatoriæ ad fauorem eiuſdem Commendatoris in partibus
relaxat. ab Eminentiſſ. Cardinalibus Cennino, & Montio
tunc Hiſpaniarum Nuntijs: Quę mandata faciunt ſaltem 5
adminiculum *l. Herennius §. ſicut, ff. de euict.* Gabr.*comm.
concluſ. tit. de ſentent.num.1.* & fuit dictum in Rom.*pe-
cun.ſub dieb.*10. *Maij, & 3. Iulij* 1634.*coram me.*
Ex quibus omnibus ſaltem ſimul iunctis dicta poſſeſſio
ſatis, ſuperq. probata remanet, † cum in hoc iudicio ſumma-
riſſimo retinendę leuiores probationes ſufficiant, Menoch. 6
de retinen.remed.vlt.num.34. Caſtr.*conſ.3.num.8.verſ.quarto.*
Seraph.*deciſ.624. num.5. cum vulg.* Et propterea moderno
Commendatori manutentio † denegari non debet, *ad vulg.* 7
§.retinendæ inſtit. de interdict. Bart *in l.1.uti poſſid. cum con-
cord.* cum poſſeſſio anteceſſoris ſuffragetur ſucceſſori in di-
gnitate † ad effectum manutentionis, Garz.*de benef.par.* 8
5.cap.5.num.73.cum ſeqq. Rot. *deciſ.326.num.1.& 623.nu.2.
par.2.recent.*Greg.XV.*deciſ.246.num.1.Reuerendiſſ. D. meus
Decanus deciſ.26.num.3.*
Præſertim quia d. poſſeſſio eſt antiquiſſima, & ſpatio 80.
annorum, & vltra continuata, quæ † propterea venit manu- 9
tenenda, etiamſi contra ſe aliquam haberet iuris reſiſten-

tiam Franch. *in c. ad decimas num 8. de reſtit. ſpol. in 6.* Rot.
*deciſ. 534. n. 7. par. 1. & deciſ. 595. num. 7. diuerſ. & dec. 585.
num. 3. par. 1. recent.*

Non obſtat, quòd non conſtet de legitima deputatione di-
cti Conſeruatoria, & ſolos Papa in illis terminis potuerit de-
10 putare Conſeruatorem, imò ſecundùm veriorem † nec etiam
Legatus, aut Archiepiſcopus, aut alius inferior potuerit de-
putare ex adductis per Monet. *de iudic. Conſeruator. c. 4. per
tot* Quia vltra quòd ex literis erectionis huius Vniuerſitatis
Iulij II. apparet huic Vniuerſitati Compluten̄ fuiſſe com-
municata omnia priuilegia aliarum Vniuerſitatum, & ſig-
11 nanter † Pariſien̄, & Salamanticen̄, quæ *(vt ſupponitur)* ha-
bent huiuſmodi priuilegium eligendi ſibi Conſeruatorem, vt
de Vniuerſitate Salamantina ſupponit Rota *coram* Seraph.
dec. 185. & 595. Monet. *d. tract. c. 6 num 14.* cuius priuilegij
vigore Rector, & Collegiales d. Vniuerſitatis dictum Com-
mendatorem in Conſeruatorem etiam perpetuum eligere
potuerunt, prout de facto elegerunt; Domini dixerunt hu-
12 iuſmodi exceptionem tanquam reſpicientem altiorem † in-
daginem eſſe reijciendam ad petitorium, nec admitten. in
hoc ſummariiſſimo iudicio retinendæ.

Nec obſtare viſum fuit, quòd Epiſcopus Abulen̄ vnus ex
tribus executoribus deputatis in literis Iulij II. de anno
1537. ſubdelegauerit in omnibus Commendatorem, donec
eum duxiſſet reuocandum, & hanc ſubdelegationem ſub iſta
qualitate dictus Commendator acceptauerit, quodq. ſucceſ-
ſor dicti Epiſcopi de anno 1617. dictam ſubdelegationem re-
uocauerit, & de anno 1618. Abbatem S. Bernardi in locum
dicti Commendatoris ſubrogauerit; Vnde inferebatur, Com-
mendatores exercuiſſe officium Conſeruatoris, non iure pro-
prio, ſed in vim dictæ ſubdelegationis, qua poſtmodum reuo-
13 cata, † omnem poſſeſſionem, & ſic cauſam manutentionis
vnà cum ea euanuiſſe iuxta tradita per Garz. *de benef. par. 1.
c. 2. num 87.*

Nam fuit reſponſum, dictum Epiſcopum Abulen̄, alioſq.
in dictis literis nominatos non fuiſſe deputatos Conſeruato-
res dictæ Vniuerſitatis, ſed dumtaxat meros executores di-
ctarum literarum, quæ aliud non continent, niſi exemptio-
nem à iuriſdictione Ordinar. dictæ Vniuerſitati, eiuſq. offi-
cialibus conceſſam, & Sedi Apoſtolicæ immediatam ſubie-
ctionem, vt conſtat ex eius lectura, quod nil commune habet
14 cum † Conſeruatoria, cum hæc valde differat ab executoria
iuxta terminum *c. fin. de offic. deleg. in 6.*

Quod ſatis ex eadem obſeruantia comprobatur; In eiſdem
actibus, ex quibus dicta poſſeſſio deducitur, dictus Commen-
dator vocatur, & intitulatur ſimpliciter Conſeruator, non
autem ſubdelegatus, aut ſubconſeruator, vt ex aduerſo præ-
tenditur.

15 Pariter non releuat † *Conſtit. ſan. mem.* Greg XV. *in nou.
Bullar. tom. 4. in ord. 9.* in qua reuocantur omnes Conſeruato-
riæ tàm perpetuæ, quam temporales in vim quorumcumque
priuilegiorum conceſſæ etiam ex titulo oneroſo.

Quia, vltra quòd dicta Conſtitutio non loquitur de Con-
ſeruatorijs Vniuerſitatum, & Studiorum generalium, An
dicta Conſtitutio comprehendat Conſeruatoriam, de qua
agitur, necne? hoc non viſum fuit Dominis diſcutiendum in
16 præſenti diſputatione, ſed reijcien. † ad petitorium, prout
etiam alias obiectiones deductas pro parte Rectoris, quæ pa-
riter non viſa fuerunt præſentis indaginis.

Et ita vtraq; parte informante, deciſum fuit, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Salernitana Portionis fructuum.

Die Veneris 9. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Tractatur de probatione vnionis beneficiorum,
& præſertim quando de ea agitur incidenter.
Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam vt
detur, quid ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Læſio eſt fundamentum reſtitutionis.*
2 *Reſtitutio contra ſententiam, vt detur, ſufficit, quæcumque
iniuſtitia, quamuis non notoria.*
3 *Confeſſio facta in præcibus probat contra confitentem.*
4 *Beneficiorum vnio præſumitur, quando vnus ſolus ea poſ-
ſidet, & vide num. 9. 10.*
5 *Beneficiorum diuerſitas præſumitur ex diuerſitate poſſeſ-
ſorum.*
6 *Aſſertiones Ordinariorum factæ in viſitationibus, plurimi
ſunt momenti.*
7 *ad Beneficij ſtatum firmandum ſatis ſolet eſſe tempus 40.
annorum, & num. 8.*
9 *Beneficia plura ex quibus conſtet, quòd ſemper fue-
rint adminiſtrata, & poſſeſſa per vnum, tan-
quam vnita.*
11 *Beneficium præſumitur vnitum alio, ſi nominetur illius
membrum ſeu de pertinentijs.*
12 *Beneficiorum vnio probari poteſt ex enunciatiuis, alijſq.
iuribus.*
13 *Vnionis effectus, debet probari, ad hoc vt illa re-
leuet.*
14 *Titulus putatiuus ſufficit in caſibus, in quibus eſt neceſſè
titulus in præſcriptione.*
15 *Beneficiorum vnio, quando incidenter eſt probanda, ſuffi-
ciunt leuiores probationes.*
16 *Deciſ. in Salernitana fructuum 6. Iunij 1616. coram Rem-
boldo declaratur.*
17 *Clericus vniuſquiſque viuere debet ex fructibus proprij be-
neficij.*

DECISIO L.

RESPONDERVNT DD. in dubio, quòd hodie
propoſui conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum
ad fauorem Io. Baptiſtæ de Ferrarijs noui Cantoris in Eccle-
ſia Salernitana, cuius reſolutionis fundamentum fuit iniu-
ſtitia ſententiæ aduerſus quam hæc reſtitutionis petebatur.
Cum ex ea diceretur probata † læſio ſuper qua eadem reſti- 1
tutio fundari debebat, *l. nam & poſtea §. ſi minor, ff. de iu-
reiurando cap. 1. de reſtitut. in integr.* Rot. *dec. 1 eod. tit. in
nouis*, ad quem effectum poterat † etiam ſatis eſſe quæ- 2
cumque iniuſtitia quamuis non notoria, Cæſ. de Graſſ. *dec.
10. num. 12. de ſentent. & re iudicata*, Card. Seraph. *dec. 251. nu.*
2. Rota *dec. 492. num. 1 par. 1. recent.*

Et quia duo erant fundamenta eius ſententiæ contra
quam petebatur hæc reſtitutio. Quòd ſcilicet Eccleſia S.
Mariæ ad fauorem nuncupatæ eſſet Parochialis, & quòd
non probaretur diſmembratio fructuum eiuſdem Eccleſiæ,
& earumdem fructuum vnio facta dignitati Cantoratus quę
in Eccleſia Salernitana eſt ſecunda dignitas poſt Pontifica-
lem. Plura deducta fuerunt pro parte Io. Baptiſtæ qui hodie
poſſidebat dignitatem eiuſdem Cantoratus ſuper probatione
huius vnionis reſpectu vnius beneficij, quod erat in eadem
Eccleſia & nuncupabatur Rectoria. Cum vero contenderet
hoc beneficium eſſe diuerſum ab alio beneficio exiſtente in
eadem Eccleſia ſub nomine Cappellaniæ, cui erat annexa
cura animarum. Non impugnabatur alterum ſententiæ fun-
damentum niſi in ea parte, in qua videbatur ſupponi hæc cu-
ra etiam reſpectu Rectorię vnitę dignitati Cantoratus Cum
non fuerit in eadem ſententia habita ratio huius diſtinctio-
nis, & diuiſionis dictorum duorum beneficiorum.

Quæ quidem diſtinctio viſa fuit DD. probari ex pluribus,
quia datæ fuerunt ex parte Io. Baptiſtæ primo confeſſiones
duorum Cappellanorum tàm occaſione precum porrecta-
rum Archiepiſcopo Salernitano in quibus hoc beneficium
Rectoriæ † ſuppoſitum fuit diuerſum à beneficio quod reti- 3
nebat Cappellanus cuius nomine ſupplicatum fuit, *adnotat.
in l. precum. C. de liberali cauſa vbi gloſ. 1. & 2.* Bald. *num. 1.*
Gabr. *de confeſſis concl. 4 num. 1.* quam etiam occaſione vnius
inſtrumenti celebrati inter Cappellanum & Rectorem, in
quo ab eodem Rectore fuerunt Cappellano locati fructus
ſuæ Rectoriæ. Ex quo inſtrumento videbatur rectè etiam
colligi poſſe huius rei probatio dum illud initum fuit inter
partes quarum vtraque poſſidebat ſuum beneficium quia ſi-
cut præſumi † deberet vnio ſi hæc duo beneficia Rectoriæ, 4
& Cappellaniæ probarentur fuiſſe ab vno ſolum poſſeſſa, ita
ex † diuerſitate poſſeſſorum præſumebatur diuerſitas bene- 5
ficij, *arg. l. ſi eadem prouincia, ff. de officio aſſeſſorum, & §. illud
tamen cum § ſequent.* Autheu. *vt Iudices ſine quoquam, ſuffrag.*
Oldrad. *conſ. 296. num. 1. & 2.* Rota *deciſ. 724. num. 1. par. 2. re-
cent.*

Secundò viſum fuit probari ex Teſtibus qui examinati ad
inſtantiam Parrochianorum in cauſa quam ijdem moue-
runt pro erectione nouæ Parrochiæ, deponebant quod fru-
ctus huius Eccleſiæ erant ſatis pro ſubſtentatione non ſo-
lùm Rectoris & Cappellani, qui tunc aderant in eadem Ec-
cleſia, ſed etiam alterius Cappellani, & probare hoc idē viſæ
ſũt exceptiones & replicationes factę nomine Cappellanorũ

contra

contra depoſitiones dictorum Teſtium, in quibus inter alia
quæ dicebantur pro neganda quantitate, & opulentia eo-
rum fructuum ſiue redditoum Eccleſiæ illud deductum fuit
quòd illorum medietatem percipiebat, Rector quibus con-
formis erat ſententia quæ lata fuit in ea cauſa, ad fauorem
Parrochianorum ſuper erectione nouæ Parrochialis cum
fuerit in ea reſeruata medietas fructuum ad fauorem Recto-
ris ſiue præbendæ Cantoralis Eccleſiæ Salernitañ cui dice-
batur vnita Rectoria.

Tertiò demum viſæ ſunt hoc idem confirmare plures Or-
dinariorum viſitationes quæ datæ fuernnt pro parte Ioann.
Baptiſtæ, & in quibus apparebat ſemper factam fuiſſe men-
tionem diſtinctam Rectoris, & Cappellani. Hæc vero vi-
ſitationes non ſolum viſæ ſunt probare diuerſitatem horum
duorum beneficiorum ex eo, quod ſemper exiſtimatum fuit
6 † plurimum momenti in illis ineſſe vt ſæpius tenuit Rota,
& in terminis ſimilis aſſertionis factæ in viſitationibus di-
ctum fuit *in Lucana iuriſpatronatus 21. Ianuarij 1626. coram bo. me. Vbaldo, & coram Card. Caualerio deciſ. 306. num. 3.* ve-
rum etiam quia probabantur continuatæ per ſpatium cen-
tum annorum, & vltra cum tamen ad firmandum ſtatum
7 † beneficij poſſit ſatis eſſe ſolum tempus annorum quadra-
ginta ex notatis *in cap. cum de beneficio de præbend. l. 6. & poſt gloſ.* ibi in verbo (poſt) notant Franchus *num. 9.* Anchar. *num.*
8 *1. in 4. notab.* Et hæc omnia fuerunt † conſiderata ad firman-
dum exiſtentiam horum duorum beneficiorum in diuerſis
Eccleſijs huius diœc. Salernitanæ *coram Greg. vt in illius deciſ. 479. coram Reuerendiſſ. Seleucieñ in deciſ. ſub die 23. Ianuarij 1617. & 18. Febr. 1619. & coram Eminentiſſ. D. meo Veroſpio in alia Salernitana Parrochialis 15. Martij 1614.*
quibus accedebant plura inſtrumenta diuerſarum ſolutio-
num, quæ factæ fuerant diuerſis temporibus occaſione deci-
marum Papalium diſtinctè à Rectoribus & Cappellanis pro
tempore ex quibus pariter oſtendebatur quòd hæc duo bene-
ficia fuerint poſſeſſa tanquam diuiſa.

Ex eiſdem probationibus quæ datæ fuerant ſuper diſtin-
ctione horum duorum beneficiorum viſum fuit etiam pro-
bari vnionem beneficij Rectoriæ factam dignitati Cantora-
tus quod erat alterum ex duobus fundamentis, quæ deduce-
bantur contra ſententiam, quæ tranſiuerat in rem iudicatam
nam, & teſtes & ſententiæ & aliæ probationes ſuperius de-
ductæ eodem tempore, quo mentionem faciebant eorum
duorum beneficiorum Rectoriæ & Cappellaniæ conſidera-
bant etiam perſonam Rectoris tanquam vnam, & eamdem
cum perſona Cantoris non autem tanquam diſtinctam, aut
diuerſam ex quibus rectè colligi poterat quod hæc duo bene-
9 ficia † ſemper fuerint adminiſtrata, & poſſeſſa per Canto-
rem tanquam vnicum beneficium quod vt dicit Oldrad. *in add. conſ. 296.* non ſolum videbatur eſſe ſignum, ſed demon-
ſtratio vnitatis; & hoc etiam probabatur ex eiſdem viſitatio-
nibus in quibus, vt dictum eſt apparebat conſideratam fuiſſe
perſonam Rectoris, & Cappellani tanquam diuerſas; Nam
eædem viſitationes dum de Rectore loquebantur non diſtin-
guebant illius perſonam à perſona Cantoris; Imò in aliqui-
10 bus earum fiebat expreſſa mentio † huius vnionis quod ta-
men non erat neceſſe ſecundùm ea, quæ tradit Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. num. 256.* cum potuiſſet ſatis eſſe, vt ipſa Recto-
ria fuiſſet nominata membrum ſiue de pertinentijs Canto-
11 ratus † dum non poterat vti talis poſſideri niſi dato titulo di-
ctæ vnionis, *vt fuit conſideratum in deciſ.* Card. Seraph. 1272. *num. 1.* quam refert Garz. *d. num. 256. & in deciſ. 1304. num. 3. apud eand.* Card. Seraph. *& in deciſ. 626. num. 2. part. 1. recent.*

Quibus omnibus accedebat titulus eiuſdem vnionis de-
ſumptus ex Breue Martini Quinti in quo legebatur datum
mandatum Ordinario Salernitano vniendi plures ſimiles
Rectorias diuerſis dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis propter
cuius tituli concurſum ſatis eſſe poterat tempus annorum
40. & vltra, quo tam ex dictis enunciatiois quam ex alijs iu-
12 ribus ſupra deductis colligebatur fuiſſe hæc † duo beneficia
poſſeſſa tanquam vnita, vt declarat ac diſtinguit Felin. *in conſ. 2. num. 2. per text. cum gloſ. in cap. de quarta de præſcript.*
Rebuff. *in praxi tit. de vnione num. 34. & 35* Rota *deciſ. 10. de reb. Eccl. non alienan. in antiq. & dec. 672. n. 6. par. 2. recent.* Ne-
que viſum fuit ad hunc effectum obſtare poſſe regula Inno-
centij reuocatoria vnionum cum actus qui dabantur ad pro-
bandum hanc vnionem eſſent poſteriores eadem regula dum
illa edita fuerat de anno 1584. ij vero actus ex quibus de-
ducebatur poſſeſſio horum duorum beneficiorum in perſona
Cantoris incipiebant ab anno 1557. Nec enim obſtare poſ-
ſent ſi ſuper eo ſolo titulo, qui oriri videbatur ex Breue Mar-
tini V. conſtitueretur fundamentum huius probationis.
Cum † opus tunc eſſet probare effectum vnionis antequam 13
illa fuiſſet reuocata per regulam, & in his terminis loquitur
Gloſator antiquus ſuper *reg. 12. num. 5.* Mandoſ. *ad eamd. regulam qu. 5. num. 3.* Veral. *deciſ. 11. num. 4. & 5. par. 1.* Cum ve-
ro præter eumdem titulum adducatur etiam poſſeſſio anno-
rum octogiuta, & vltra quibus conſtat fuiſſe per Cantores
poſſeſſa hæc duo beneficia ſatis poterat † eſſe ad hunc effe- 14
ctum ſolus titulus putatiuus qui colligebatur ex eodem Bre-
ui ſecundum notat *per gloſ. in d. cap. de quarta de præſcript. & in cap. 1. & in verbo cauſa eod. tit. lib. 6.* Abb. *in cap. ſi diligenti eod. tit. num 33. & in cap. cum veniſſent num. 8. de inſtitut.*
Verall. *deciſ. 361. num. 4. par. 2.* imò & iuſta credulitas veri
tituli, vt per Felin. *in d. cap. de quarta de præſcript. num.*
24. Rota *deciſ. 3. eod. tit. in nouis*, præſertim cum de ea ip-
ſa vnione quærebatur † incidenter nempè ad effectum obti- 15
nendi portionem fructuum qui ante dictam vnionem
competebant Rectori, & ſuper quibus nullum ius poterat
conſiderari ad fauorem Cappellanorum, vt fuit in his ter-
minis conſideratum *in deciſ.* Card. Seraph. 1246. *num. 2. & notat* Bart. *poſt gloſ. in l. quidam in ſuo ff. de condit. inſtitut.*
Soccin. iun. *in l. naturali, ff. nihil commune, ff. de acquir. poſſeſſ. num 31.*

Ex his quæ dicta ſunt poterat etiam colligi reſponſio ad
deciſ. factam in hac cauſa *coram bo. mem. Remboldo ſub die 6.* 16
Iunij anni 1626. ſuper qua nitebatur ſententia, quæ hodie
dicebatur habere vim iudicati quia data diſtinctione dd. duo-
rum beneficiorum non poterat obſtare probatio facta ſuper
qualitate parrochialitatis, quæ neque negabatur reſpectu
Cappellani. Id vero quòd in eadem deciſione dicebatur ſu-
per diſmembratione fructuũ quod ſcilicet non probaretur fa-
cta aliqua diuiſio ab Eccleſia parrochiali. Neque etiam ob-
ſtare poterat quia præter reſponſiones datas ex quibus vide-
batur colligi contraria probatio reſpectu fructuum Recto-
riæ, & illorum vnione facta dignitati Cantoratus ſatis eſſe
poterat quòd non ageretur de fructibus ſpectantibus ad Cap-
pellanum qui exercebat in eadem Eccleſia curam anima-
rum, vt ſuper fructibus qui ad Rectorem pertinebant non
poſſet idem Cappellanus aliquod ius prætendere dum quiſ-
quam † eorum viuere debebat ex fructibus proprij beneficij, 17
cap. vt quiſquam de vita & honeſtate Clericorum notat Abbas
in cap. conquærente de Clericis non reſidentibus. Verall. *deciſ. 306. num. 5. par. 3.*

Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. MACCHIAVELLO.

Cæſarauguſtana Præceptoriæ.

Die Mercurij 13. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quando dicatur Sedi Apoſtolicæ affectum. Executor mixtus qualiter procedere debet. Triennalis poſſeſſio pacifica beneficij quid operetur. Commendæ noſtri temporis an ſint veri tituli beneficiales.

SVMMARIVM.

1 *Commenda per appoſitionem manus Papę remanet Sedi Apoſtolicę affecta, vt nemini inferior liceat illa conferre, donec à Papa fuerit de ea aliquis prouiſus in titulum.*

2 *ex Effectuatione vera, & reali gratię intrat preſumptio iuſtificationis literarum.*

3 *Beneficij vacatio, quando dicatur conſumpta.*

4 *de Commendando mandatum, eſt contrarium prouiſioni in titulum.*

5 *per Electionem vnius ex contrarijs, aliud dicitur ſublatum*

7 *Cauſę duę, quando concurrunt, vna quę nocet, & altera, quę prodeſt, attenditur cauſa, quę nocet tanquam prępotens.*

8 *in Beneficio aliquo affectio, vt inducatur, ſola appoſitio manus Papę ſufficiens eſt.*

9 *Executor mixtus ſub pœna nullitatis omnino tenetur procedere iuris ordine ſeruato.*

10 *Executor non tenetur citare eum, qui non eſt legitimus contradictor, veluti ſi non habeat nec titulum, nec poſſeſſionem.*

11 *Executor de veritate narratorum poteſt extraiudicialiter ſe informare.*

12 *in Triennali poſſeſſione beneficij pacifica, ſi quis erit, non li-
cet amplius gratiæ validitas controuerti nec de nullita-
te tituli opponi, iuxt. alleg. cap. 89.*
13 *Poſſeſſio triennalis pacifica, antecessoris, quando iuuet
etiam ſucceſſorem.*
14 *Commendæ noſtri temporis ſunt veri tituli beneficiales, in
quibus procedunt regulæ, & Conſtitutiones Apoſtoli-
cæ.*
15 *Beneficium affectum, ſi erat manuale per mortem prouiſi,
reddit ad ſuum primæuum ſtatum manualitatis, vide
num. 16.*
17 *Clauſula, ſine præiudicio litis &c. non tollit expreſſum in
gratia.*
18 *Narrata in gratia, quando ſufficiat, vt ſemiplenè proben-
tur.*

DECISIO LI.

PRIOR Monaſterij Calataiubij prætendens Præce-
ptoriam Oppidi de Codos Ordinis Sancti Ioannis Hie-
roſolymitani vacantem per obitum Michaelis Perez de
Nueros ad ſe pleno iure ſpectare, & ad ipſius nutum eſſe
amouibilem, de ea in titulum manualem D. Franciſco
Perez de Nueros prouidit; Papa vero illam Domino
Franciſco Pardo commendauit. Vnde orta lite inter
vtrumque prouiſum, dubitare contigit An gratia Do-
mini Pardi eſſet iuſtificata, & Rota affirmatiuè reſ-
pondit.

Omnia enim, quæ in literis continebantur, & quæ Pon-
tifici fuerant expoſita ſatis conſona veritati apparuere, &
præſertim quòd hoc beneficium eſſet Sedi Apoſtolicæ affe-
ctum, in qua re conſiſtebat integra huius cauſæ difficultas
probari viſum fuit ex eo quod Michael Clericus ſæcularis
vltimus huius Præceptoriæ poſſeſſor poſtquam in eius regi-
mine, atque adminiſtratione datus fuerat Coadiutor cui-
dam Gundiſaluo anteceſſori, obtinuit etiam à Pontifice
tunc regnante (propter nullam Prioris Contradictionem,
& oppoſitionem contradictam Coadiutoriam) per ceſſum,
vel deceſſum talis coadiuti eam ſibi commendari, vnde
hæc Præceptoria per huiuſmodi appoſitionem, manus Pa-
pæ ita ex tunc remanſit Sedi Apoſtolicæ affecta, vt ne-
1 mini inferiori licuerit amplius illam conferre, † donec à
Papa fuerit de ea aliquis prouiſus in titulum Roman. *conſ.
350. num. 12. vbi addent.* Æneas *de falco tract. de reſeruat.
qu. 3. num. 11. ante med.* Garz. *de benef. par. 4. cap. 3. num. 68 &
ſeqq.* vbi plures cumulat concordantes Gonz. *gloſ. 52. num. 11.*
Put. *dec. 154. l. 1. in correct.*

Nec obſtare viſa fuerunt, quæ in contrarium affereban-
tur ad probandum quòd hæc gratia Michaelis, vel executio-
ni demandata, vel penitus iuſtificata non fuerit itaut modo
huiuſmodi beneficij nequaquam verificetur affectio, nam
manifeſtè oſtendebatur in facto, quòd ſtatim ſequuta mor-
te Gundiſalui, Cæſarauguſtanus Literarum executor hanc
Præceptoriam d. Michaeli commendauit, eique mandatum
de immittendo conceſſit, cuius vigore dum fuit ab eodem
Michaele validè apprehenſa, & vſque ad vltimum vitæ ſpi-
ritum perſeuerata poſſeſſio negari non poteſt quin huiuſmo-
2 di gratia verè, & realiter effectuata remanſerit, † ex qua
etiam effectuatione bene hodie deducitur iuſtificationis Li-
terarum præſumptio, vt in ſpecie commendæ firmat Put.
dec. 356. n. 4. & ſeqq. lib. 1. in correct.

Et ſic pariter corruit obiectum deſumptum ex eo, quòd,
cum in gratia Coadiutoriæ, quæ (vt dixi) fuerat Michae-
li iam antea conceſſa reperiretur etiam futura ſucceſſio in ti-
tulum, & iſta per obitum Gundiſalui coadiuti credi poſſit,
quòd tunc habuerit effectum, dicendum modo videtur,
3 quòd non potuerit amplius hæc Præceptoria, † ex huiuſ-
modi vacatione conſumpta dicto Michaeli commendari
Rot. *dec. 498. num. 2 & dec. 523. nu. 2 par. 2. recent.* cu
ſtante titulo acquiſito ſuper hoc beneficio vigore purificatæ
ſucceſſionis coadiutoriæ, cenſeri debeat renunciatum fuiſ-
4 ſe mandato † de commendando, quod eſt contrarium
5 prouiſioni in titulum, ita per electionem † vnius aliud
fuerit ſublatum, vt in ſpecie tradit Rom. *d. conſ. 350. num.
14. verſ. & huius ratio, cum alijs per ibi adden. in lit. P.* Tol-
litur enim hæc difficultas ex ſupradictis, quòd nimirum
gratia Commendæ fuit per Michaelem impetrata Gundi-
ſaluo adhuc viuente, & ſic antequam futura, ſucceſſio in
titulum effectuari potuerit, & quod idem Michael mor-
tuo Gundiſaluo poſſeſſionem huius Præceptoriæ, non
tanquam titularis, ſed vt Commendatarius ſemper reti-
nuit, prout teſtes optimè deponunt, vndè potius verſa
vice arguendum foret per electionem Commendæ cuicum-
que alio titulo collatiuo renunciatum fuiſſe, quod quando
etiam verum non eſſet, itaut ex claris demonſtrationibus
appareret, Michaelem nunquam deſijſſe poſſidere ex ti-
tulo ſupradicto, adhuc tamen † huius beneficij non ex- 6
cluderetur affectio, quæ ex commenda reſultaret, prout
contra Romanum tenet Gamb. *de poteſt. Legat. in vniu.
num. 140. & 144.* nam ſemper verum eſſet dicere, Michae-
lem fuiſſe Commendatarium, & ratione Commendæ be-
neficium remanſiſſe affectum, vbi enim duæ cauſæ con-
currunt, † vna quæ nocet, & altera quæ prodeſt attendi- 7
tur cauſa quæ nocet tanquam præ potens Grat. *diſcept. 355.
num. 19. &* Surd. *con. 361 num. 16.*

Nec ſimiliter obſtat, quòd hæc Præceptoria non fuerit
Michaeli per Sedem Apoſtolicam commendata, ſed ſo-
lummodo conceſſum mandatum de commendando, quo-
niam nihilominus affectio eſt clara quia conſtat de huiuſmo-
di mandati executione, tum etiam quia ad inducendam † 8
in aliquo beneficio affectionem ſola appoſitio manus Papæ
ſufficiens eſt extrauag. ad Romani §. *Romani quoque de
præb.* Pariſ. *de reſignat. l. 12 qu. 20. nu. 6.* Rot *dec. 570. num. 5.
par. 2. recent.*

Neque verificabatur, quòd Cæſarauguſtanus executor
nulliter proceſſerit dum literas commendatitias in forma di-
gnum Michaeli conceſſas executioni demandauit abſque
præuia proceſſus confectione nec citato Priore Monaſterij
Calataiubij & ſic non ſeruato ordine iudicij † quem vti 9
mixtus executor ſub pœna nullitatis omnino ſeruare tene-
batur Rot. *dec. 159. num. 3. par. 2. recent.* Nam reſponſum
fuit quòd cum ſolus Michael in poſſeſſione huius Præce-
ptoriæ reperiretur, & Prior dicti Monaſterij non eſſet le-
gitimus contradictor, cum nec titulum, nec poſſeſſio-
nem huiuſmodi beneficij haberet, † eius citatio non erat 10
neceſſaria, ſicuti etiam proceſſus omiſſio actum non vi-
tiauit cum ita † potuerit talis executor de veritate narrato- 11
rum extraiudicialiter ſe informare Put. *dec. 140. l. 2.* Caual.
dec. 644. num. 2 & 3.

Sed exiſtimarunt Domini circa effectuationem, & iu-
ſtificationem huius gratiæ Michaelis ceſſare omnem ſcru-
pulum ex eo quod ipſe, vti commendatarius in triennali
pacifica huius beneficij poſſeſſione deceſſit † vndè infere- 12
bant non licere amplius talem gratiam controuerti, nec
de nullitate huiuſmodi tituli opponi, iuxta Lapi *alleg.
89.* quia ſicuti ipſe Michael viuens potuiſſet ad ſuam gra-
tiam ſubſtinendam regula de triennali ſe tueri ita etiam D.
Pardus eius ſucceſſor ad probandam affectionem huius be-
neficij, quæ à validitate dictæ gratiæ Michaelis dependet
non tenetur modo talem † gratiam iuſtificare, ſed debet 13
circa ipſam eadem regula poſſe iuuari Sarnen. *ſuper reg. de
triennali queſt. 13 col. vlt.* Michel. *dec. 15. de cauſ. poſſ &
propriet* Achill. *dec. 14. num. 3. & ſeqq. de probat* Pariſ.
de reſign l. 11. queſt. 6. num. 97. Verall *dec. 27. num. 3. par.
2.* Card. Seraph. *dec 316. num. 2.* Commendę enim noſtri † 14
temporis ſunt veri tituli beneficiales, in quibus procedunt
regulę, & conſtitutiones Apoſtolicę, Gomez *ſuper reg. de
infirm queſt. 13. §. quibus non obſtantibus* Gonz. *ſuper 8. reg.
gloſ. 5. §. 8. num 3. & ſeqq* Rebuff. *de pacif. poſſ num. 36. &
ſeqq.* Hoiud. *de incompat. benef. par. 1. cap. 14. num. 7. verſ.
videmus ergo* Pariſ. *de reſign. lib. 2. qu. 17. num 11. vbi de com-
muni* Garz. *de benef. par 4. cap 4. nu. 43. & 48* Rot. *dec. 141. nu.
6 par. 1 recent. & in Piſtorien. ſeu nullius benef. 18. Octob 1634.
coram R. P. D. meo Dunozet.*

Ex quibus, cum indubitabilis reddatur gratię Michaelis
iuſtificatio non releuant deducta ad demonſtrandum, quòd
nihilominus talis gratia ad effectum de quo agitur D. Pardo
ſuffragari non poſſit quamuis enim regulariter dicendum
eſſet, quòd hęc Pręceptoria tanquam manualis ſtatum ac
poſt mortem Michaelis deſijt ei eſſe commendata ad ſuum
primęuum † manualitatis ſtatum redierit, itaut modo ſub 15
affectione cadere non poſſit, quę ex commenda reſultaret
Achill. *dec. 9. de preb.* Gonz. *ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 6. num.
27. & ſeqq.* Rot. *deciſ. 739. num. 8. par. 1 diuerſ. & in
Cęſaraugustan. Canonicatus 9. Decembr. 1633. coram R. P. D.
meo Pirouano*, tamen hęc concluſio non habet locum, vbi
Papa in prouiſione per viam Commendę † intellexit 16
ſtatum manualitatis beneficij, prout accidit in caſu
preſenti in quo cum Pontifex habuerit ſcientiam ma-
nualitatis huiuſmodi Pręceptorię commendando voluit
illam pro futura prima vacatione afficere vt optimè li-
mitat idem Achil. *d. deciſ. 9. de prębend. num. 9.* &
dixit Magiſtraliter Rota in Pampiloven. *Theſaurarie 15.*

No-

Digitized by Google

Nouembris 1617. coram Reuerendiſſ. Domino meo Coccino Decano.

Non obſtant clauſulæ in litteris commendatitijs Michaelis appoſitæ quia ſicuti clauſula ſine † præiudicio litis, &c. non tollit expreſſum in gratia, & ſic quo minus Papa voluerit hanc Præceptoriam commendare *iuxta conſ.* Oldrad. 330. Put. *dec. 183. n. 5. l. 3. in correct.* Card. Seraph. *dec. 756. n. 2. &* Greg. XV. *dec. 332. num. 7.* Sic pariter viſum fuit Dominis, quod clauſula pro hac vice &c. non potuerit impedire, quin ex tali Commenda orta fuerit beneficij affectio, quæ ab ipſa Commenda tanquam effectus neceſſarius immediatè, ac inſeparabiliter dependebat.

Quo ad reliqua verò, quæ in litteris D. Pardi fuerunt expreſſa, iuſtificatio ſatis clara apparuit, nam obitus Michaelis in poſſeſſione & intruſio D. Franciſci de Nueros, & Clericatus ipſius prouiſi Apoſtolici, & qualitates, & valor huius Præceptoriæ, ſicuti etiam valor alterius beneficij quod ab eodem D. Pardo poſſidetur, omnia ſatis ſuperque probata fuere ex publicis, & authenticis ſcripturis, ex teſtibus optimè deponentibus, vndè inſurgit perfecta probatio † cum tamen ad effectum de quo agitur ſemiplena ſufficeret Rot. *dec. 14. de probat. in antiq.* Egid. *dec. 114.* Mohed *dec. 21. n. 3. de renunciat.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Iuſtificationis Creditorum.

Die Mercurij 13. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

In determinandis cauſis contractuum Cambiorum inſpectis omnibus partibus eorumdem nempe ſubſtantia, permiſſione, & pretij iuſtitia, verè, & propriè recurrendum eſt ad Canoniſtas, & Legiſtas non autem ad Mercatores ſacrorum Canonum, & Legum ignaros, cum in hac materia potiſſimum agatur de interpretatione ſacrorum Canonum, Bullarum, & Conſtitutionum Summorum Pontificum. Egregiè dilucidatur concluſio iſta à tam inſigni Auditore Iuris Lampade fulgentiſſima, ac ſidere longè, latèque coruſcante.

SVMMARIVM.

1 *De Cambiorum qualitate, & quantitate quando agitur, eorum iuſtificatio abſque peritorum iudicio haberi non poteſt.*

2 *Iudex in his, quæ iudicio, & ſcientia ſua poteſt terminare, non tenetur peritos eligere, & n. 9. & 35.*

3 *Iudex in his, quæ iudicio ſuo diſtinguere non poteſt, tenetur peritos eligere ne iudicium probationibus careat.*

4 *Probatio directa, ſi fieri non poteſt debent probari circumſtantiæ, & hac probatione facta ſi Iudex vult, poteſt facere, quod eligantur periti.*

5 *Iudex, quando indiget iudicio peritorum arbitrium eſt ſubſidiarium.*

6 *Stylus, & conſuetudo poteſt probari per teſtes.*

7 *Iuſſio Signaturæ Iuſtitiæ, debet intelligi prout de iure.*

8 *Arbitrium, quando in reſcriptis datur, debet intelligi ſecundum ius.*

10 *ad Iudicem Iuriſperitum, cognitio quorundam caſuum indubitatè non pertinet, prout ſi agatur de fœtu concepto, de partu vitali, de percuſſione lethali, de ædificijs, de pariete communi & c. ſimilium.*

11 *in Cambiorum contractibus determinandis Iudex non eget iudicio Mercatorum Peritorum.*

12 *Cambiorum contractuum cauſæ propriè pertinent ad Canoniſtas, & Legiſtas, non autem ad Mercatores ſacrorum Canonum, & Legum ignaros.*

13 *Cambiorum contractus determinare, an magis ſpectet ad Canoniſtas, vel ad Legiſtas.*

14 *Cambiorum ſubſtantia conſiſtit in conſenſu recipientium, & dantium ad cambium.*

15 *Cambia ſi ſint probanda per teſtes, literas, inſtrumenta, aut per libros, cognitio huiuſmodi ad Mercatores Peritos certè non erit referenda, ſed ad Iudices Iuriſperitos.*

16 *Qui ſecundum earundem legum determinationem iudicare debent ſuper concludentia, & validitate probationum.*

17 *ſuper Cambiorum contractus permiſſione in genere, quam in ſpecie, iudicium ſpectat Canoniſtis, non autem Mercatoribus, cum agatur de interpretatione ſacrorum Canonum, & Pont. Summ. Bullarum.*

18 *Cambiorum quæſtiones incidentes in Rota deciduntur ſecundum Canonicas ſanctiones, non autem de voto Mercatorum.*

19 *Cambium, an poſſit contrahi pactione adiecta, vt dans ad cambium pro nundinis futuris; poſſit pro debitore loco nundinarum ſoluere.*

20 *ad Cambium habens facultatem accipiendi pecuniam, poteſt de voluntate debitoris accipere à ſe ipſo.*

21 *ad Cambium poteſt pecunia dari, & taxari certum lucrum ab initio.*

22 *ad Cambium dans mandatum accipiendi pecuniam, ſi in tempore non ſit ſolutum debitum, in mora conſtituitur.*

23 *in Cambiorum materia determinatio iuſtitiæ prætij pertinet ad Iuriſperitos, non autem ad ſtylum Mercatorum, in quorum facultate non eſt valutandi propriam pecuniam acceptam, vel ad cambium datam.*

24 *Sed tenentur ſequi pretium per Magiſtratum impoſitum, in locis, in quibus nundinæ ipſæ celebrantur num.*

25 *Cambia non ſemper ſunt vniformia dum pro libito Mercatorum non ſequitur valutatio auri, vt dicunt de Marco.*

26 *Cambia, modo minus, quando plus, & quando damnum afferunt.*

27 *in Cambijs, ſi pretium, ſeu valutatio excederet pretium declaratum per Magiſtratum in nundinis, per iſtam inæqualitatem, & ſic iniuſtitiam cambium eſſet reprobatum, & ſiccum.*

28 *ſuper Cambijs iteratis concordiæ emanatæ, non ſufficiunt pro iuſtificatione quantitatis debitæ cum non ſit in eorum facultate facere licitum, quod eſt per Canones prohibitum.*

29 *Vt propterea ad veritatem detegendam, & confuſionem vitandam eligendi ſint periti.*

30 *Contrahentium voluntas metiri debet ab eorum poteſtate.*

31 *Cambia iterata oriri ſolent, vel ex mandato de accipiendo ad cambium ſummam contractam & illam recambiando ad effectualem vſque ſatisfactionem Vel ex mora in non ſoluendo; ſecuta interpellatione, & num. 32.*

33 *Cambiorum reiteratorum cognitio, ex quocunque capite proueniant, ſpectat non ad Mercatorum, ſed ad Iudicem, qui cuncta rimari debet per ocularem inſpectionem.*

34 *in Cambiorum materia, periti ſaltem ſunt eligendi ſuper calculatione ſummarum ex illis prouenientium.*

36 *Calculis authoritate Magiſtratus factis, fides eſt adhibenda.*

37 *de Calculi errore dari non poteſt, ſtantibus ampliſſimis renunciationibus.*

38 *Tranſactio non vitiatur, ex partitarum duplicatione, quia non vitiant ſed vitiantur.*

DECISIO LII.

MORTVO Alexandro Nappio vſque de anno 1627. Domini Carolus, & Petrus eius fratres, & hæredes cum beneficio legis, & Inuentarij pro debitis dum viueret contractis cum Dominis de Baccellis concordarunt tradere in ſolutum tot bona hæreditaria in agro Ferrarienſi exiſtentia pro illorum extinctione, prout verà illa dederunt per documenta publica ſpecificatis creditis in quatuordecim partitis aſcendentibus ad ſummam ſcutorum 44. mil. cum obligatione expreſſa ipſorum de Baccellis manutenendi dicta credita vera, toties quoties opus eſſet; ſuſcepta autem diſputatione ſuper iuſtificatione eorundem, & emanatis iam reſolutioni-

Digitized by Google

tionibus coram D. meo Veroſpio 31. Martij 1634. * &
19. Iunij ſequentis, * partitas, primam, ſecundam, ter-
tiam, quartam, quintam, octauam, & duodecimam
eſſe iuſtificatas aſcendentes ad ſummam ſcutorum 32610
determinando, ex quinta partita, quæ eſt ſcutorum 13.
mill. eandem tantummodo eſſe iuſtificatam pro ſcutis
6254. reiectis alijs partitis, ac reſiduum dictorum ſcu-
torum 13. mil. ad aliam diſputationem, dum inſtare-
tur pro Baccellis audiri ſuper reſeruatis, incidit alia
quæſtio ſuper imperfecta iuſtificatione partitæ quintæ
ſcutorum 6254. ex illa ſcutorum 13. mill. quam pro
parte fratrum de Nappis dicebatur firmati non poſſe abſ-
que peritorum deputatione, ex quo prouenit ex giratis,
& reiteratis cambijs, quæ cambia partium conuentio-
ne, aut inſtrumento concordiæ ſolidari non poſſunt pro-
pter vſuræ ſuſpicionem, & iuſtitiæ contractus verita-
tem, ſed requiri poſitiuam iuſtificationem, quæ abſque
1 peritorum † iudicio haberi non poteſt, cum agatur de
qualitate, & quantitate cambiorum, quorum præci-
puum ſolet eſſe iudicium Anchar. *conſ. 330. num. 8 ver.
non eſt. cum alijs allegatis per* Modernum *de probat. concluſ.*
1169.

Cæterum, quia hæc petitio difficultate non carebat fuit
datum dubium, & eo maturè diſcuſſo Domini responde-
runt non eſſe locum electioni peritorum.

2 Veræ enim ſunt concluſiones, Iudicem † in his, quæ
iudicio, & ſcientia ſua poteſt terminare, ſi vult, non te-
neri peritos eligere; in his autem, quæ pro iudicio ſuo diſ-
3 tinguere non poteſt † teneri peritos adhibere, ne iudicium
probationibus careat.

Primam concluſionem firmarunt Bald. *in l. 2. num. 55. C.*
4 *de reſcind. vend.* dicens ſi directa † probatio fieri non poteſt
debent probari circumſtantiæ, & hac probatione facta, ſi
vult, poteſt Iudex facere, quòd eligantur periti, & idem
tenet *in l. ſed nouo iure. num. 16. C. ſi cert. pet. & in l. com-
parationes. nu. 10. C. de fid. inſtrum.* Menoch. *de arbitr. caſ.*
114 *num. 26.* Bart. *in l. creditores. 3. in 2. lect. in fin. C. de
pignor.* Felin. *in cap. veniens il 1. num. 20. de teſt.* Gratian.
diſcept. 228. num. 17. omnes rationem adducentes, quo-
5 niam arbitrium huiuſmodi ſubſidiarium eſt, quando † iu-
dex indiget iudicio peritorum, & in hac materia cambiorum
apud Verall. *in manuſcript. dec. 65. lib. 1.* Rota denegauit
6 dictam electionem ex quo agebatur de ſtylo, † & conſue-
tudine, quæ probari poterat per teſtes, & magis præciſè re-
ſpondit Rota non eſſe eligendos peritos *in dec. 438. nu. 3. par.
3. diuerſ.* vbi commiſſio impetrata fuerat pro habenda ele-
ctione peritorum ſuper interpretatione quorundam verbo-
rum contentorum in litteris cambij, & reſcriptum emana-
uerat arbitrio, prout in præſenti, in quo Signatura Iuſtitię
mandauit, vt de nouo Nappij audirentur ſuper deputatio-
7 ne peritorum, quam iuſſionem † Domini intellexerunt,
prout de iure ſecundum *dec.* Creſcent. *penult. de conſtit.* ſe-
8 cundum quod & arbitrium quando in reſcriptis datur ſolet †
regulari; quas exinde reſolutiones modernis temporibus
ſequuta eſt Rota *in Romana reſponſionis Canonum 26.
Maij 1593. coram bo. me. Penia, & in Peruſina dotis
30. Octobr. 1630. coram D. meo Decano, & in eius im-
preſſ. 422. num. 7.*

9 Secundam concluſionem † abſque hæſitatione tenuerunt
Felin. *in c. propoſuiſti. de probat.* Bald. *conſ. 233. vol. 1.* A-
ret. *conſ. 83. num. 11.* Anchar. *conſ. 330. num. 6.* Berouu.
conſ. 132. num. 2. vol. 3. Surd. *conſ. 126. num. 17.* cum alijs
infinitis relatis per Modern. *de probat. concluſ. 1169.* omnes
moti ex *tex. l. 1. in princ. ff. de ventr. inſpicien.* & aſſerentes
exempla in caſibus, quorum cognitio indubitatè non perti-
10 net ad Iudicem Iuriſperitum, † prout ſunt de fœtu concep-
to, de partu vitali, de percuſſione læthali, de ædificijs, de
pariete communi, & ſimilium, quæ reſpectiuè in vnaqua-
que arte poſſunt conſiderari, & de quibus non eſt Iudicis Iu-
ris Conſulti cognitio, nec determinatio.

In præſenti autem indubitatè tenuerunt Domini non ege-
11 re iudicio Mercatorum Peritorum † in determinandis cauſis
contractus cambiorũ inſpectis omnibus partibus eorumdem,
nempè ſubſtãtia, permiſſione, & pretij iuſtitia quandoquidem
12 materia hæc pertinet † propriè ad Canoniſtas, & Legiſtas,
non autem ad Mercatores Sacrorum Canonum, & legum
ignaros, omiſſa pro nunc quæſtione, an magis ad Canoni-
13 ſtas, quam ad Theologos pertineat, † in qua tamen pro
Canoniſtis tenuerunt Petrus de Anchar. in ſua diſputatione
incipiente antiquis, & modernis temporibus Ioannes de A-
nania illam referens *in cap. in ciuitate. n. 13. de vſur.* Alex.
conſ. 1. n. 10. l. 2. Dec. *conſ. 11. n. 6. & 602. n. 9.* Natt. *conſ. 250.
num. 2. cum alijs per* Modern. *de comerc. §. 1. quæſt. 1. num.
19 & 27.*

Nam quoad ſubſtantiam contractus cambij, cum illa
conſiſtat in conſenſu partium recipientium, & † dantium 14
ad cambium, & illo deficiente quælibet diſpoſitio ſit nulla
ipſo iure Crot. *conſ. 120. num. 20.* Berou. *conſ. 175. num. 58.
vol. 2.* Ruin. *conſ. 8 num. 9. vol. 2.* Cæphal. *conſ. 94. num.
37.* Rol. *conſ. 7. num. 61 vol. 3.* Becc. *conſ. 99. nu. 29.* Surd.
conſ. 25. num. 10. ſi ille probandus † eſt per teſtes litteras, 15
inſtrumenta, aut per libros, cognitio huiuſmodi ad merca-
tores peritos certè non erit referenda, ſed ad Iudices Iuriſpe-
ritos qui ſecundùm earumdem † legum determinationem 16
iudicare debent ſuper concludentia & validitate probationis,
ſcilicet, an teſtes, aut ſcripturæ ſecundum regulas iuris
probent conſenſum in quo conſiſtit obligatio, & an
numerus teſtium ſufficiat, & ſcripturæ fidem faciant,
& ſimilia.

Similiter ſuper permiſſione contractus cambij, tàm in ge-
nere, quàm in ſpecie erit iudicium † Canoniſtarum, non 17
autem Mercatorum cum agatur, de interpretatione ſacro-
rum Canonum, & Summorum Pontificum Bullarum, ac
Conſtitutionum, vt dicunt Dec. *d. conſ. 111. num. 7. &* A-
lex. *conſ. 1. num. 10. lib. 2.* & alij ſupra allegati, quorum
ſcientiam Mercatores non habent, & hinc vidimus inciden-
tes quæſtiones ſuper modo licitè cambiandi in Tribunali no-
ſtro, † omiſſis multis inter cæteras, fuiſſe deciſas ſecun- 18
dum Canonicas ſanctiones, non autem de voto Mercato-
rum; nempè quod cambium poſſit contrahi pactione adie-
cta, vt † dans ad cambium pro nundinis futuris poſſit pro 19
debitore in loco nundinarum ſoluere, quam pactionem
Mercatores appellant (con la recorſa) *in cauſa Romana ſeu Flo-
rentina pecuniaria 12. Ianuar. 1615. coram Archiepiſcopo Se-
leucien.* ſecundum veriorem, de qua per Nauarr. *conſ. 31.
de vſur. lib. 5.* Mich. Sal. ad Diuum Thomam *2. 2. poſt qu.
78. in diſput. de camb. q. 4 art. 2. controuerſ. 12. num. 1. tom.
2.* Benincaſ. *eod. tract. cap. 4. verſus finem.* cum alijs allega-
tis per Moderuum Romanum *de Commercijs. §. 1. q. 5. num.
83.* ſimiliter quòd habens facultatem † accipiendi pecunias 20
ad cambium, poſſit de voluntate debitoris accipere à ſe ip-
ſo, fuit concluſum in *Romana cambiorum 18. Iunij 1627. co-
ram me*, in qua fuit dubitatum, an in mandato data eſſet
talis facultas, non autem, an poſſet dari, cum hoc eſſet
abſolutum; & deciſum *in Bononien. quadernæ 22. Aprilis
1611. coram Card. Horatio Lancellotto, & in Florentina
cambiorum 11. Ianuar. 1615. coram Archiepiſcopo Seleucien.*
præterea quòd † pecunia poſſit dari ad cambium, & taxari 21
ad certum lucrum ab initio, fuit deciſum licere cum certis
præſuppoſitis *in cauſa Ianuen. pecuniar in primo coram Card.
Horatio Lancellotto 6. Iunij 1611.* & deinde *coram bon. mem.
Franciſco Vbaldo 1. Martij 1613.* qui in eadem cauſa pronun-
ciauit pro validitate cambij; rurſus dans mandatum acci-
piendi pecuniam cambio, vbi in tempore non fuerit ſolutum
debitum, † quod in mora conſtituatur, & euenerit caſus 22
continuandi eandem pecuniam ſuper cambijs abſque alia in-
terpellatione reſolutum fuit *in Placentina cambiorum coram
D. meo Merlino 9. Iunij 1634.*

Denique & determinatio † iuſtitiæ pretij pertinet ad iuris 23
peritos, non autem ad ſtylum Mercatorum, in quorum fa-
cultate, non eſt valutandi propriam pecuniam acceptam,
& cambio datam, ſed tenentur ſequi † pretium per Magi- 24
ſtratum impoſitum, in locis, in quibus nundinæ ipſæ cele-
brantur, vt benè aduertit Cauac. *de camb. in præludio verſ.
reſpondeo. cum ſequentibus*, & reſponſum fuit *in deciſ. 304.
num 3. par. 2. recent. vbi & num. 5.* propterea ſubiungitur
cambia † non ſemper eſſe vniformia, dum prohibito Mer- 25
catorum non ſequitur valutatio auri, vt dicunt de Marco,
ſed modo † plus, quandò minus, quandoque damnum af- 26
ferunt, vt fuit conſideratum *in Mediolanen. cambiorum inter
impreſſas 315. num. 6. par. 2. diuerſ. & 315. num. 9. par. 1. re-
cent.* quod ſi pretium, & ſeu valutatio excederet pretium
declaratum per Magiſtratum in nundinis per iſtam inæqua-
litatem, & ſic iniuſtitiam, † cambium eſſet reprobatum, 27
& ſiccum, & obſtaret Conſtitutio Pij Quinti, cum qua
conueniunt Nauarr. *in cap. nauiganti. num. 25. &* Io. Bapti-
ſta Luppus *§. 2. num. 23. de vſur.* Azor. *de inſtit. moral. par. 3.
lib. 10. tit. de camb. cap. 8.*

Non obſtat igitur, quòd in inſtrumento concordiæ pro
ſcutis 13. mil. comprehendantur omnes partitæ *de maneggi,
traffichi, regiri, cambi, & altri affari qualunque ſorte paſ-
ſati trà le parti tranſigenti*, & confeſſiones, aut concordiæ
ema-

emanatæ ſuper cambijs iteratis non ſufficiant pro iuſtifica-
8 tione quantitatis debitæ, † dum non eſt in eorum facultate fa-
cere licitum, quod eſt per Canones prohibitum Bald. *in l. ro-
gati. § ſi tibi. num. 7. ff. ſi cert. pet.* Rot. *dec. 52. num. 5. par.
1. & 559. num. 5. par. 2. recent.* vt propterea ad veritatem
9 detegendam, & † confuſionem euitandam eligendi ſint pe-
riti Abb. *in cap. propoſuiſti. num. 3.* Anchatan. *conſ.
330. num. 8.* Rimmal. iun. *conſ. 30. num. 21.* cum alijs
allegatis.

Quoniam factum adhuc non eſt indubitatum, quòd in
ſolidatione conuenta comprehendantur cambia iterata, nam
pro prætenſis à menſe Aprilis vſque ad diem inſtrumenti de
menſe Decembr. 1619. Alexandro ſe opponente, tanquam
quod ceſſaſſet à negocio fuerunt leuata, aliæ verò partitæ
ſolutæ per Baccellos de ordine Alexandri, vt dicunt de trat-
te, non continent cambia, ſed meram ſortem, vt benè in
ſecunda deciſione cauſæ fuit ponderatum, & denique idem
Alexander in eodem inſtrumento Ferrariæ reſeruauit iuſti-
ficationem reſpectu ſummæ ſcutorum 6746. Ita vt ſumma
concordata non excedebat ſcuta 6254. quæ vel eſt referenda
30 ad alia negocia, vel probabiliter referri debet demetiendo †
voluntatem contrahentium ab eorum poteſtate, Bald. *in
rubr. nu. 11. C. de contrahen. emptio.* Specul. *de locat. § nunc
aliqua. num. 233.* Crauett. *conſ. 112. num. 11.* Mantic. *de
contract. lib. 4. tit. 9. num. 33.* nihilominus ſi etiam ageretur
de iteratis cambijs, cum ex duplici fonte tantummodo cau-
31 ſari † ſoleant, vel ex mandato de accipiendo ad cambium
ſummam contractam, & illam recambiando ad effe-
ctualem vſque ſatisfactionem, vt in ſupradicta Placen-
32 tina cambiorum, vel ex mora iri non ſoluendo ſecuta † in-
terpellatione, *vt in Mediolanen. pecaniaria 27. Martij* 1605.
coram bon. mem. Litta. quæ eſt dec. 52. par. 1. recent. in vtro-
que autem caſu, cum probationes dependeant à validitate
mandati, & ex actis iudicialibus, ſcilicet quòd literæ dell'-
andata fuerint acceptatæ in ferijs, & renouato cambio cum
reſponſalibus nouæ literæ fuerint tranſmiſſæ, quas vocant
33 *del ritorno*, non eſt cognitio Mercatorum, † ſed Iudicis,
qui cuncta rimari debet per ocularem inſpectionem, an li-
teræ emanauerint, tàm in primo quàm in ſecundo caſu ſe-
cundum præſcripta in Conſtitutione ſanct. mem. Pij V.
non autem an de ſtylo Mercatorum eædem literæ fue-
rint conſcriptæ.

Neque dicatur, quòd cum agatur de partitis conti-
nentibus cambia, ideo expectandam eſſe probationem
validitatis, & concurſus literarum, ſine quibus Baccel-
li propriæ obligationi de manutenendo credita vera non
ſatisfecerunt.

Quoniam hoc non pertinet ad propoſitam quæſtio-
nem, an Iudex teneatur requirere conſilium perito-
rum, ſed ad aliam, an iuſtificauerint veritatem credi-
torum, de qua in præſenti non eſt controuerſia, & iam
fuerit bis deciſa coram Dom. meo Veroſpio de Menſe
Martij, & Iunij 1634.

34 Denique non obſtat, quòd ſaltem † periti ſint eli-
gendi ſuper calculatione ſummarum ex cambijs proue-
nientium, pro qua Iudex debet conſulere peritos in ar-
35 te, in qua regulariter † peritiam non habet, & vlte-
rius ſuper duplicatione partitarum, cum ſufficiens fu-
mus detur ex partitis productis.

Quia Baccelli pro implenda eorum obligatione veritatis
creditorum non egent calculatione ſummarum, cum illam
habeant ex Inſtrumento concordiæ certam, & indubita-
tam, nedum ex Confeſſione Alexandri, ſed cum Interuen-
tu Magiſtratus, ſcilicet tunc Cardinalis Legati, quæ ſola
36 ſufficit, & fidem facit † pro veritate calculi Rota Ianuen.
dec. 141. num. 1. & quam partes impugnare non poſſunt at-
tentis ampliſſimis renunciationibus, quæ leguntur in eo-
37 dem Inſtrumento concordiæ, & ſolidationis, ex quibus
ceſſant exceptiones, de errore calculi, Bart. *in l. 2. C. de iur.
fiſc. lib. 10. & l. 1. C. de error. calc.* Theſaur. *deciſ. 260. in
princ.* maximè quia ſummæ reductæ fuerunt ad ſcuta 53.
mil. ex maiori, quæ erat 55. mil. & vltra, ita ut errores, ſi
qui adeſſent, diſtingui non poſſunt.

Nec allegata partitarum duplicatio, ſi qua probetur, po-
teſt cogere iudicem ad aſſumendum conſilium peritorum,
38 quoniam etſi admitterentur, non † vitiant concordiam,
ſed vitiantur, & demuntur à calculo, quod pertinet ad Iu-
dicem, non autem ad peritum, prout ſæpè fuit reſolutum
Seraph. *dec. 275. & coram me in cauſa Interamnen. tranſactio-
nis 10. Febr. 1620. 20. Decemb. 1627. & 18. Martij præſentis
anni 1635.* Et ita, &c.

* *Vide has deciſiones in Additione, prout in Indice
poſito in eius fine. In eadem cauſa adeſt infra altera de-
ciſio ſub die 15. Iunij 1635. coram eodem R. P. D. Pi-
rouano eſt in ordine. 55.*

R. P. D. MOTMANNO.

Ianuen. Iuris Honorifici.

Mercurij 13. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Ad Hæreditatem defuncti ab inteſtato deficientibus aſcendentibus, & deſcendentibus, quis vocetur. Ius honorificum tranſit cum hæreditate, Agnatio, à quo deriuet.

SVMMARIVM.

1 *Ex Actorum reuolutione colligitur validitas ſenten-
tiæ.*
2 *Aſcendentibus, & deſcendentibus deficientibus, hæ-
reditas defuncti ab inteſtato ad proximiores agna-
tos defertur.*
3 *Cum Hæreditate, quæ eſt quid vniuerſale, tranſit ius ho-
norificum ad inſtar Iuriſpatronatus.*
4 *Graduum nulla datur continuatio, ſublato medio, vel in-
tercedente gradu inhabili.*
5 *Excluſio, ſeu inhabilitas medij fieri non poteſt, quin in-
fluat in extremum.*
6 *Ab hæreditate ſi ſit proximior excluſus multo magis cen-
ſetur excluſus remotior.*
7 *Agnatio ſolùm deriuat è coniunctione paterna.*
8 *Ad Agnationis effectum coniunctio materna non con-
ſideratur.*
9 *Excluſio ceſſat, ceſſante cauſa excluſionis.*
10 *Duo vincula fortius ligant. & num. 11.*

DECISIO LIII.

DOMINI dixerunt confirmandam eſſe ſententiam
Rotalem qua pronunciatum fuit D. Paulo non com-
petere ius honorificum Chori, & Capella Eccleſiæ S. Ca-
tharinæ Ianuen. Ordinis Sancti Benedicti. Quia de illius va-
liditate † conſtat ex reuolutione proceſſus in quo habentur 1
omnia requiſita iuxta Caputaq. *dec. 260. par. 2.* Et de illius
iuſtitia abundè conſtat ex deciſione R. P. D. mei Pirouani
in qua concluſum fuit huiuſmodi ius ſpectare non ad d. Pau-
lum, ſed ad Iulium Octauium, & Ioannem Antonium,
vti proximiores agnatos Hieronymi Saulij, vltimi illius poſ-
ſeſſoris ab inteſtato defuncti, tàm attenta iuris communis
diſpoſitione, † quòd deficientibus aſcendentibus, & deſcen- 2
dentibus hæreditas defuncti ab inteſtatò ad proximiores a-
gnatos deferatur. Auth *de hæred. ab inteſt. venien. in præ-
ſenti. l. 2. § hæreditas. & § legitima. ff. de ſuis, & legit. §
ſunt autem. verſ. non tamen. inſtit. de legit. agnatorum ſucceſſ.*
quam etiam inſpecto *Statuto Ianuen. cap. 23. lib. 6. de ſucceſſ.
ab inteſt.* quod omnibus deficientibus ſuccedat agnatus ma-
ſculus proximior defuncto ab inteſtato vſque ad quartum
gradum incluſiuè, & cum hæreditate, † quæ eſt quid vniuer- 3
ſale, tranſire ius honorificum ad inſtar Iuriſpatronatus pro-
batur per text. *in c. ex literis.* vbi Berò. *num. 64. de iurepat.*
Felin. *in cap. cauſam quæ. num. 8. verſ. nam iuſpatronatas. de
præſcript. Rot. in Lucana iuriſpatronatus 6. Nouembr. 1598.
coram Litta.*

Dicti enim Iulius Octauius, & Ioannes Antonius ſunt
pronepotes Antonij, qui fuit frater Vincentij primi acqui-
rentis, & ſic in quarto gradu coniuncti Hieronymo defun-
cto, & iam pronepoti eiuſdem Vincentij ex filio Auguſti-
no, Paulus verò è contra abnepos Bartholomæi Senioris,
qui fuit frater Bandinelli, patris dictorum Antonij, & Vin-
centij, & ſic in quinto gradu coniunctus dicto Hieronymo,
prædictos agnatos in gradu ſucceſſibili præcedere non poteſt,
iuribus præallegatis.

Neque intentioni D. Pauli ſuffragatur, quòd reſpectu
Margaritinæ matris mulieris eiuſdem familiæ, quæ fuit ne-
ptis Paſqualis alterius fratris d. Vincentij reperiatur quoque
in quarto gradu coniunctus d. Hieronymo. Quia Statutum
requirit quartum gradum cum qualitate maſculinitatis co-
niunctum. Et quemadmodum deficiente ea qualitate d.
mulier tertium gradum conſtituere non poteſt, ita impoſſi-
bile

Digitized by Google

bile eſt, quòd ab ea dinumeretur, ac formetur quartus gra-
4 dus in perſona d. Pauli, eo quòd † ſublato medio, vel in-
tercedente gradu inhabili, nulla datur graduum continua-
tio. Bald. *in l. quoties. num. 2. C. de ſuis, & legit.* neque
5 fieri poteſt, quin † excluſio, ſeu inhabilitas medij fluat in
extremum, vt per text. *in l. tua. ff. de ſeruit. ruſtic. prædior.*
arguit idem Bald. *in auth. ſi quas ruinas. num. 14. C. de ſa-
croſ. Eccleſ. & conſ. 40. nu. 2. verſ. item excluſo medio. vol.
3.* Menoch. *conſ. 172 num. 3. cum ſeqq.* Ruin. *conſ. 18. nu.
2. etiam vol. 3.* Hond. *conſ. 15. num. 2. vol. 2.* Vltra quòd
abſurdum videtur, quod excluſa matre proximiore vti fœ-
6 mina, admittatur † eius filius, qui eſt remotior. Ancha-
ran. *conſ. 159. verſ. reſtat ergo.* Peregrin. *de fideicomm.
artic. 26. num. 16. & alij quos allegat* Fuſar. *conſ. 18.
num. 6.*

Nec eidem D. Paulo ſuffragari poteſt coniunctio lineæ
maternæ cum paterna, itaut ſumendo proximitatem à ma-
tre, & agnationem à patre, tanquam duplici, & validio-
re munitus vinculo, velit ſuccedere. Quia neque ſangui-
nis, neque gradus proximitas deduci poteſt à perſona ma-
tris, quæ, vt ſupra dictum fuit, vti fœmina eſt inhabilis
ad conſtituendum tertium gradum à Statuto, cum qualita-
te maſculinitatis, deſideratum, vnde in perſona D. Pauli
valeat formari quartus gradus. Quocirca d. vinculum ma-
tris vti per ſe impertinens, & inutile, cum alijs coniungi
non poteſt ad effectum, vt aliquid operetur ſtante Statuto,
7 in quo ſola † coniunctio paterna, quod facit agnatos, *§ 1.
8 inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* non autem materna † conſide-
ratur Bald. *in l. 1. num 3. C. de legit. hæred.* Ruin. *conſ. 29.
num. 3. & 32. num. 6. vol 3.* Natt. *conſ. 81. num. 10.* Surd.
conſ. 31. num. 37. Magon. *deciſ. Florent. 105. in 2. nu.
19. & 20. cum alijs in d. deciſ. R. P. D. mei Pirouani
allegatis.*

Et quamuis d. Margaritina, & Theodora de Saulis ex eo
dicantur conſeruaſſe gradum, & familiam quòd eorum al-
tera nupſit Bartholomæo Saulio patri, altera vero Franci-
ſco de Saulis auo d. Pauli, in quo tanquam maſculo ideo
9 ceſſet excluſio, † quòd ceſſauerit cauſa excluſionis iuxta
Aym. Crauet. & aliorum Doctorum opinionem, de qua
latè Fuſar. *in tractat. de ſubſtit. quæſt. 404. num. 12. & ſeqq.*
in hoc tamen caſu, concurrentibus maſculis ex maſculis,
qui habent regulam pro ſe cum maſculis ex fœminis, illi ea
10 ratione ſunt ſic præferendi, quòd duplici † iure nitantur,
quia ſcilicet ſunt maſculi, & deſcendunt, ex maſculis, qui-
bus deficientibus alij orti ex fœminis nuptis in agnatione à
11 ſtatuto poſt illos ideo cenſentur vocati, quòd † vnico tan-
tum iure nimirum maſculinitatis inſiſtant ſucceſſioni per ea
quæ notat. Imol. *in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ad Trebel-
lian. & tradunt* Ruin. *conſ. 49. ante num. 6. vol. 1.* & Peregr.
d. art. 26 in fin.

Et ita vtraque &c.

¶ *In eadem cauſa in præcedenti parte habes alteram deciſionem
ſub die 26 Ianuarij 1632. coram R. P. D. Pirouano, eſt in or-
dine deciſio 89.*

R. P. D. DVNOZETTO

Romana Quarti Dotalis.

Die Veneris 15. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Lucrum dotale, vt debeatur iuxta Statutum Vrbis lib. 1. cap. 132. quid requiratur. Impotentia viri, quando eſt temporalis, vel dubia, vxor quam ſucceſſiuam patientiam præſtare teneatur, & quid ſi reclamauerit intra bimeſtre.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum dotale iuxt. Statut. Vrb. lib. 1. cap. 132. vt debeatur, matrimonium debet eſſe conſummatum.*

2 *Matrimonium propter impotentiam perpetuam non ſubſiſtit.*

3 *Matrimonium vbi non adeſt, ibi non poteſt eſſe locus lucro dotali.*

4 *Impotentia viri, quando eſt temporalis, vel dubia, vxor tenetur præſtare ſucceſſiuam patientiam per triennium, vt poſſit fieri experientia copulæ coniugalis.*

5 *Mulier ſi infra bimeſtre reclamauerit de impotentia viri, non tenetur vlteriorem patientiam præſtare.*

6 *Cap. 1. de frigid. & maleſic. declaratur.*

7 *Cap. laudabilem de frigid. & maleſic. diſpoſitio ad nihilum reduceretur, ſi ſola mulieris reclamatio ſufficeret.*

8 *Confeſſio propria præualet depoſitionibus teſtium, & omnibus alijs probationibus per confitentem faciendis.*

9 *Contra Confeſſionem propriam, maximè quando eſt adminiculata teſtibus, non admittitur probatio in contrarium.*

10 *Remiſſoria non conceditur, tanquam calumnioſè petita, quando eſt propria confeſſio, præſertim ſi ſit teſtibus adminiculata.*

DECISIO LIV.

POSTQVAM bis in hac cauſa fuit reſolutum coram
me ſub diebus 26. Nouembris 1633. * & 20. Decem-
bris 1634. * Dianam Grottam per obitum Alexandri viri
non lucratam fuiſſe quartum dotale, ex eo quòd cum eius
† viro matrimonium non conſumauit, prout requiritur ex 1
Statuto Vrbis, iuxta cuius diſpoſitionem coniuges matri-
monium contraxerunt eadem Diana cœpit prætendere d.
lucrum nihilominus ſibi deberi, ex quo per eam non ſtetit
quin matrimonium fuerit conſumatum cum per 40. dies
cum eius vim cubuerit, ac debitam patientiam præſtiterit.
Vnde aſſumpto onere hoc probandi dedit articulos, ſuper
quorum releuantia dato particulari dubio, eoq; hodie à me
propoſito DD. eos non releuare reſponderunt.

Non enim viſa fuit releuare articulata mala valetudo, ſeu
impotentia Alexandri. Quia ſi illa probaretur perpetua &
nulla arte ſanabilis & non releuaret; quia matrimonium 2
propter impotentiam perpetuam ſubſiſtere non poſſet, &
conſequenter nec poteſt eſſe locus † lucro dotali, vt in ter- 3
minis tenent DD. *in cap. 2. de frigid. & maleſ.* cum alijs cu-
mulatis in prima deciſione.

Si vero probaretur impedimentum, vel impotentiam
fuiſſe temporalem, vel dubiam, & pariter non releuaret.
Quia Diana tenebatur præſtare † ſucceſſiuam patientiam 4
per triennium, vt potuerit fieri experientia copulæ coniuga-
lis iuxtà *text. in cap. laudabilem, & ibi DD. communiter de
frigid. & maleſ.* Maſcard. *de probat. concl. 311. n. 3.* Sanch.
de matrim. lib. 2. diſput. 112. num. 12.

Nec releuat quòd Diana infra bimeſtre reclamauerit, qua
ſtante reclamatione † non tenebatur ulteriorem patientiam 5
præſtare *cap. 1. de frigid. & maleſic.* quia licèt *tex. in d. cap.
1.* diſponat quòd mulier, † quæ vult, agere ad nullitatem 6
matrimonij teneatur infra bimeſtre reclamare, non tamen
dicit, nec inde inferri poteſt; quòd non teneatur præſtare
patientiam, vt poſſit fieri experientia copulæ iuxta diſpoſi-
tionem dicti *cap. laudabilem*, † quæ quidem diſpoſitio ad ni- 7
hilum deſeruiret, ſi ſola mulieris reclamatio ſufficeret.

Prout, nec ſubſiſtit, quòd Alexander ſponte receſſerit è
domo Dianæ; quia contrarium conſtat tum ex teſtibus in
alia deciſione ponderatis explicitè deponentibus Alexan-
drum fuiſſe eiectum è domo, tum etiam ex monitorio ſuper
nullitate, matrimonij ad inſtantiam Dianę contra eundem
Alexandrum exequutum in quo Diana expreſsè declarauit
ſe nolle amplius cum eo habitare, vnde ſatis conſtat ipſam
non præſtitiſſe ſucceſſiuam patientiam, quam præſtare te-
nebatur vt potuerit dici per ipſam non ſtetiſſe, quin matri-
monium fuerit conſumatum vel experimentum adhibitum
iuxta canonicas ſanctiones ex prædicto enim monitorio cla-
ra reſultat confeſſio eiuſdem Dianæ, † quæ præualet depo- 8
ſitionibus teſtium, & omnibus alijs probationibus in contra-
rium per ipſam facien. ad tradita per Surd. *conſ. 6. num. 1.*
Greg. XV. *dec. 357. num. 3. & ibi* Add. *num. 7. & dec 434.
num. 14.* adeo quod contra propriam confeſſionem, † præ- 9
ſertim quando prout hic eſt adminiculata teſtibus non ad-
mittitur probatio, & denegari ſolet remiſſoria, tanquam † 10
calumnioſè petita prout alias fuit firmata in *Toletana penſio-
nis 29. Maij 1598. coram Litta*, Greg. XV. *dec. 324. n. 4.*

Et ita vtraque &c.

* *Sunt deciſiones 237. & 307. ſupra in præcedenti parte.*

R. P. D.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Iuſtificationis Creditorum.

Die Venerris 15. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Soluens pro alio eum liberat, & contra debitorem acquirit actionem, Creditori nil refert, an ſit facta ſolutio per Debitorem, vel per alium. Intereſſe, quando ab initio poſſit taxari.

SVMMARIVM.

1 *Soluens pro alio eum liberat, & acquirit actionem contra debitorem, vel negotiorum geſtorem.*

2 *Soluenti debitum pro alio, actio contraria mandati acquiritur.*

3 *Creditori, ſi ſit facta ſolutio, nihil refert quòd debitor ſoluerit, vel alius pro eo.*

4 *Scriptura plenè probat contra ſcribentem.*

5 *Probatio melior, & concludentior dari non poteſt, quam propria confeſſio.*

6 *Computa quomodo in redditione rationum ſeruanda, quando libri haberi non poſſunt, vel defecerunt.*

7 *Quietantiæ creditorum, ſiue illorum manu ſint ſcriptæ, ſiue aliena manu, ſed ab eiſdem ſubſcriptæ, ſemper probant.*

8 *Intereſſe taxatio poteſt ab initio fieri, dummodo per creditorem poſtea probetur, tanti ſua intereſſe, quantum ab initio fuit taxatum.*

9 *Literæ probant contra ſcribentem, & illum obligant.*

10 *Scripturæ, quando ſunt recognitæ fidem faciunt, ſicut ipſa publica documenta.*

11 *Litis expenſæ ex ſola veriſimilitudine valde iuſtificantur.*

DECISIO LV.

ABSOLVTA diſputatione, * an periti eſſent deputandi pro iuſtificatione creditorum; Quæſitum fuit, an partitæ reſeruatæ in deciſionibus * D. mei Veroſpij, & quæ implebant ſummam ſcutorum 44. millium in inſtrumento dationis in ſolutum expreſſam, eſſent iuſtificatæ, & affirmatiuè Baccellis tantummodò informantibus fuit reſponſum.

Quinta namque in ordine ad præcedentes iam iuſtificatas, quæ eſt ſcutorum 6746. ex partita ſcut. 13. mill. Fettariæ inter partes concluſa, & ſolidata, & ſpectabat ad Scarlatinos Mercatores Florentinos concludenter iuſtificatur ex credito ipſorum de Scarlatinis verſus Alexandrum, & ſolutione eiſdem facta per Baccellos pro Alexandro, per quam
1 ſiue ex † ordine, & mandato Alexandri illam fecerint, ſiue ſimpliciter, modo ſoluerint debitum, ſemper acquiſita remanſit actio contra debitorem, vel negotiorum geſtorem, *l. ſoluendo de neg. geſt.* Rota Ianuen. *dec.* 6. *num.* 7. & 32. &
2 33. vel † contraria mandati *l. ſi vero non remunerandi.* §. *contrario iudicio. ff mandati.* Rota Ian. *dec.* 30. *num.* 1. & fuit dictum in *Rauennaten. pecuniaria coram me die 26. Iunij*
3 1630. reſpectu verò creditoris, cui fuit facta † ſolutio non refert, quòd debitor ſoluerit, vel alius pro eo, vt inde per ſolutionem extinguatur obligatio Dec. *in l. dammum* 15. *de reg. iur.* Bald. *in l. aditio in fine. ff. de acquir. hered.* Surd. latiſſimè comprobans *deciſ.* 118. *num* 2. & *ſeqq.* de credito autem illorum de Scarlatinis aduerſus Alexandrum ſufficienter conſtat ex tribus partitis tractis à Baccellis eiſdem Scarlatinis ad computum Alexandri nempè ſcutorum 1500. ſub die 8. Martij 1619. ſcutorum 1301. 10. 8. ſub die 16. & ſcutorum 1244. 7. ſub die 22. eiuſdem menſis Martij, & ex alia partita ſcutorum 1492. & 14. tracta à Ioanne Paluntio ad computum eiuſdem Alexandri, aſcendentibus in totum ad ſcuta 5538. 12. 2. quæ omnes partitæ, cum in litteris miſſiuis fuerint confeſſatæ tanquam ab eo debitæ & in
4 ſummario datæ num. 4. plenè † probant contra ſcribentem *l. publica.* §. *fin. ff. depoſiti l. ſi aliquid per epiſtolam. l. nec ambigi. C. de donat.* Bald. *conſ.* 190. *in 2. vol* Rot. Ian. *deciſ.*
5 181. *num.* 1. nec † probatio melior, aut concludentior haberi poteſt *l. cum te. C. de tranſact.* Bald. *conſ.* 192. *vol.* 1. reſiduum vero à dictis ſcutis 5538. 12. & 2. vſque ad ſummam ſcutorum 5904. 9. 8. Auri Florentini, quę conſtituunt ſummam dictorum ſcutorum 6746. excreuit propter cambia decurſa à menſe Martij quo Scarlatini ſoluerunt dictas tractas Baccelis, & Paluntio vſque ad menſem Decembris, quo receperunt ab eiſdem Baccellis ſcuta 6746. prout ex litteris vt dicunt *del ſpaccio* productis, & datis in Summario num. 15. & ex computo ipſorum de Scarlatinis propria eorum manu ſubſcripto, † cui indubitatè ſtandum eſt, 6
quando libri mercatorum, qui defecerunt, vt in præſenti haberi non poſſunt Rot. Ian. *dec.* 176. *num.* 22. & eo ſubſiſtente non fuit dubitatum de ſolutione eiuſdem ſummæ facta per Baccellos Scarlatinis pro Alexandro; ex quo quietantiam habent, & illam produxerunt, & in Summario dederunt num. 2. quæ ſiue in corpore, manu creditorum ſit ſcripta, ſiue aliena manu, † ſed ab eiſdem ſubſcripta ſem- 7
per probat *l. cum antiquitas.* §. *fin. C. de teſtam.* Rom. *conſ.* 303. *num.* 1. Surd. *dec.* 137. *num.* 3. & 5.

Sexta partita in ordine ſcutorum 2275. & ipſa remanet Iuſtificata, tanquam proueniens ex cambijs quintæ partitæ ſcutorum 13. millium ad rationem quinque pro centenario pro annis tribus cum dimidio, nempè à menſe Ianuarij 1624. vſque per totum menſem Iunij 1627. quæ ab initio contractus potuerunt † ad certam ſummam taxari quam- 8
uis non debeantur ante probationem, quòd cambia aſcenderint ad dictam ſummam ſecundum veriorem firmatam in *Ianuen. cambiorum, ſiue pecuniariæ* 1. *Martij* 1613. *coram bo. me. Franciſco Vbaldo impreſſa poſt ſecundum volumen Conſiliorum Farinaccij in ordine* 372. *num.* 8. quæ cambia excedere, & exceſſiſſe pro tempore dictarum feriarum quinque pro centenario ex litteris *del ſpaccio*, ſeu *d'auuiſo*, & *del ritorno* productis, & datis in Summario num 7. Iuſtificantur, & ipſæ ſufficerent ad hanc probationem. cum quibus nihilominus concordant partitæ librorum ipſorum de Baccellis, in quibus apparent cambia excedere, ſummam ſcutorum 3977. & 53 quæ maior eſt huius 2275.

Septima eſt partita ſcutorum 167. quæ ex alia ducatorum 579. 3. 2. deſumitur, bene iuſtificatur, qui primò fuit tracta per Baccellos ad Zucceros mercatores Venetos pro computo Alexandri, & ab eiſdem mercatoribus retracta ad Baccellos, vt eam ſoluerent Herreræ, & Coſtæ, cuius partitæ illa duo præcipua probantur, nempè quòd Alexander ſit debitor, & quòd Baccelli pro eo ſoluerint, quia in libris Baccelli idem Alexander fuit de dicta partita ducatorum 179. 3. 2. creatus creditor, & de ſolutione facta Herreræ, & Coſtæ dantur quietantiæ in actis, & in Summario n. 10. & partitæ librorum n. 10. & 11.

Nona partita continens ſcuta 594. 6. 4. & ipſa remanet probata quoad debitum Alexandri, & creditum Baccelli, nam debitum probatur quoad ſcuta 400. ex ordine dato ab eodem Alexandro per litteras miſſiuas productas, & in Summario datas num. 14. vt ſoluerent Hieronymo Antiquo eamdem quantitatem, quæ † proculdubio probant con- 9
tra ſcribentem, & illum obligant Rot. Ian. *dec.* 49. *num.* 1. 51 *num.* 4. & 178. *num.* 4. & quietantiæ ab eiſdem de Antiquis dantur recognitæ, & in Summ. num. 15. quæ eamdem fidem faciunt ſicut † ipſa publica documenta. *l. publica. ff.* 10
depoſiti. §. *ſi quis igitur. auth. de inſtr. caut. & fid.* Crauet. *conſ.* 73. *in fin.* Surd. *deciſ* 265. *nu.* 27. quo vero ad alia ſcuta 194. & 43. reſtantia, cum proueniant ex cambijs, eadem probantur ex litteris de ſpaccio productis, & in Summario num. 16. datis, & ex partitis librorum ipſorum de Baccellis extractis formiter, & calculo num. 17. & 18.

Decima ponitur partita ſcutorum 64. 6. auri ſtamparum, quæ pro ſcutis 40. iuſtificatur ex veritate debiti Alexandri, & ſolutione facta per Baccellos, & iam fuit in alijs diſputationibus admiſſa, & pro ſcutis 6. 15. 2. verificatur ex litteris del Spaccio, libris & calculo productis, & datis in Sum. num. 21.

Vndecima ſubſequitur partita ſcutorum 779. 25. quæ pariter quoad debitum, & creditum reſpectiuè Alexandri, & Baccelli iuſtificatur, nam præcedente ordine Alexandri per litteras, Baccelli ſoluerunt Acciaiolis, & Martellis ſcuta mille auri de Marchis reportata quietantia, quæ datur in Summario num 22. & exinde contra poſita partita ſcutorum 800. monetæ nomine Alexandri ſolutorum, reſiduum quod erat ſcutorum 546. ex ordine eiuſdem poſitum fuit ſuper cambijs, vt ex litteris, quæ dantur Summario nu. 24. quod poſtmodum vſq; ad ſummam 779. 25 excreuit ex cambiorum renouatione, quæ patet ex litteris del ſpaccio, ex libris eorundem de Baccellis Summ. num. 23.

Decima-

Digitized by Google

Decimatertia partita ſcutorum 120. continet cauſam ex-
penſarum, quæ factæ fuerunt in litigando cum dicto Ale-
xandro, pro quibus & ſi agi non poſſit non docto de conde-
mnatione, attamen, cum inter partes fuerint examinatæ,
& de ſumma ſcutorum 272. redactæ ad ſcuta 120. non egent
alia iuſtificatione, cum non ſoleat deueniri ad liquidatio-
11 nem niſi cum præſuppoſito, quod ſint debitæ, & ex † hac
veriſimili confeſſione, & approbatione oritur ſufficiens iu-
ſtificatio Achill. *dec. 22. de reſt. ſpol.* Rot. *dec. 283. n. 1. par. 1. recent. & 512. num. 5. coram Papa Greg. XV.*

Decimaquarta, & vltima partita in bilancio data legitur
expreſſa in ſcutis 1643. & 43. quæ de communi conſenſu
fuit redacta ad ſcuta 643. 43. exuberanter iuſtificatur, &
probatur ex litteris del ſpaccio, libris ipſorum de Buccellis,
& relatione D. Stephani Pallauicini, quæ datur in vltimis
ſummarijs.

Et ita &c.

* *Ideſt ſub die Mercurij 13. Iunij 1635. coram eodem R. P. D. Pirouano. eſt deciſio 52. ſupra in hac eadem parte.*

* *Ideſt ſub diebus 31. Martij 1634. & 19. Iunij ſequentis quas deciſiones habes infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeñ Decimarum de Lucena.

Die Veneris 15. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Laicus, vt dicatur probaſſe ad ſe ſpectare decimas Eccleſiaſticas, non ſufficit ſola probatio immemorabilis, ſed etiam debet concurrere fama priuilegij, cum poſt *Concil. Lateranenſe cap. 14. in fin. de quo in cap. probibemur de decim. celebratum ſub Alexand. III. de anno 1179.* requiritur probatio immemorabilis vna cum fama priuilegij, & quando dicta poſſeſſio, & dicta fama benè appareat probata.

SVMMARIVM.

1 *Laicus non poteſt prætendere decimas Eccleſiaſticas ad ſe pertinere, niſi probet tempus immemorabile, vna cum fama conceſſionis priuilegij Apoſtolici.*
2 *Et hoc poſt Concilium Lateranenſe.*
3 *Teſtes, vt probent immemorabilem debent eſſe ætatis quinquaginta quatuor.*
4 *Ætas quatuordecim annorum eſt ſufficiens, vt teſtis rectè poſſit deponere de viſu.*
5 *Teſtes debeat eſſe legitimæ ætatis, vt probent.*
6 *Teſtes, quando dicantur bene depoſuiſſe ſuper immemorabili, & num. 7.*
8 *Teſtes, vt probent immemorabilem debent etiam deponere, quòd maiores à quibus audiuerunt, id audiuerint ab alijs maioribus, ſed contra. vide num. 10. & iſta eſt communis ſententia.*
9 Ludouiſ. *deciſ. 196. declaratur.*
11 *Teſtes deponentes ſuper immemorabili de viſu per quadraginta annos an ſufficiat, quod dicant citra, vel & vitra. intellige vt num. 12. & 13.*
14 *Teſtes deponentes ſuper immemorabili, quòd Laicus habeat priuilegium Apoſtolicum ſuper perceptione decimarum qualiter ſufficiat, quod deponant.*
15 *Et an requiratur, quod deponant de aliquo certo priuilegio Apoſtolico.*
16 *Teſtes, aliqui, quod certum quid ſciant, & alij, quod id neſciant, ſimul ſtare poſſunt.*
17 *Teſtium aliquorum ignorantia non poteſt elidere probationem aliorum teſtium ſcientium aliquid certè.*
18 *Immemorabilis ceſſat, ſi conſtet de initio.*
19 *Actus contrarius factus ante centum annos non obſtat immemorabili.*
an *Præſcriptio immemorabilis interrumpitur ſi probetur à centum annis citra contrarium actum fuiſſe.*
Secus verò ſi probetur vltra centum annos, vel ducentum annos citra id actum eſſe. num. 20. vide ſub num. 21.
21 *Immemorabilis præſcriptionis ſubſtantia eſt, vt de initio non conſtet.*
22 *Productio facta ab aduerſario alteri parti nocere non poteſt.*
23 *Productio facta ad vnum effectum non nocet, quo ad diuerſum.*

DECISIO LVI.

DVBITAVI an conſtet de immemorabili conſuetu-
dine percipiendi decimas quæ ſuffragetur Excellentiſ.
D. Duci de Cardona, & DD. omiſſa ſecunda parte dubij,
quæ pendet à priuilegijs Venerabilis Societ. IESV de qui-
bus erit particulariter agendum circa probationem ipſius
Immemorabilis. Difficultas reſtringitur ad duo capita. Pri-
mò vt videatur, an teſtes probent d. immemorabilem. Se-
cundo quatenus ſic, an conuincantur ex eo, quòd videatur
conſtare de initio. Et quantum attinet ad primam firman-
dum eſt, quòd non † ſufficit ſola probatio immemorabilis,
ſed debet concurrere fama priuilegij, cum poſt Concil. La- 1
teran. *cap. 14. in fine de quo in cap. probibemur de decimis ce-*
lebratum ſub Alex. III. de anno 1179. requiritur probatio im-
memorabilis † vna cum fama priuilegij Apoſtolici, Ioan. 2
Andr. & alij *in cap. cum Apoſtolica de ijs,* quę fiunt à Pręla-
tis Felin. *in cap. cauſam. num. 3 de præſcript. & in cap. cum*
contingat. num. 4. verſ. ſi tamen de foro compet. Rebuff. *de*
decim. quæſt. 13. num. 69. & ſeqq. vbi declarat. Balb. *de prę-*
ſcript. par. 1. ſecundæ partis principalis qu. 7. num. 19. verſ.
1. cum ſeqq. Guidobonus *deciſ. 61. & 62.* & millies in Ro-
ta fuit reſolutum, & duo requiſita huius primi capitis ſatis
concurrunt, omnes enim teſtes excedunt ætatem quinqua-
ginta quatuor annorum, quòd tempus † requiritur in teſti- 3
bus vt immemorabilem poſſint probare, cum debeant de-
ponere de viſu per quadraginta annos, quòd non poſſunt re-
ctè facere niſi quadraginta annis, addantur alij quatuorde-
cim, quia illa ætas eſt † ſufficiens vt teſtis rectè poſſit depo- 4
nere de viſu per dictum tempus. Franc. *in cap. 1. num. 16. de*
præſcript. Gabr. *de præſcript. concl. 1. num. 83. ſanct. mem.*
Greg. *deciſ. 298. num. 1. & ibi addentes.* Seraph. *dec. 1179.*
num. 1. & dec. 1102. num. 5. Couar. poſt alios, qui ſolùm 5
† firmat, quòd teſtes debent eſſe legitimę ætatis in regula
poſſeſſor *par. 2. §. 3. num. 8. verſ. teſtes vero de regul. iur.*
in 6.

Et quantum attinet ad immemorabilem in Summ. num.
2. datur copia octo teſtium, quorum tres ſunt Presby-
teri examinati in Oppido de Lucena, & duo ſunt e-
xaminati in Ciuitate Cordubeñ, & tres in Oppido de
Benauiſi, & alij, qui habentur in proceſſu, qui depo-
nunt † de viſu per ſpatium quadraginta annorum quòd 6
Excellentiſſ. D. Dux, & eius anteceſſores percipiant de-
cimas, & deponunt etiam de auditu à maioribus, &
quòd maiores ita viderunt, & nihil in contrarium au-
diuerunt, & de publica voce, & fama † per verbum 7
fuit, & eſt ex quibus ſatis dicitur probata immemora-
bilis, *vt per Gloſ. in cap. 1. in verbo memoria de præſcript. in*
6 vbi notat Lapus, Geminianus, & Francus Pariſius *conſ.*
27. num. 31. & ſeqq. lib. 1. & alij quos allegat Couarruuias,
& communem dicit loco modo allegato, & paſſim Rota re-
ſoluit, & præſertim *in Nepeſina iuriſpatron. 16. Februarij*
1596. coram bo. mem. Card. Blanchetto, & in Tullen. iuriſdict.
22. Martij 1596. coram bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio
Mohedan. *deciſ. 3. de iurepatr.* Verall. *dec. 283. lib. 1. in*
manuſcript. & dec. 71. par. 2. impreſſis, & aliàs ſæpiſſimè,
& iſti teſtes coadiuuantur ex alijs, teſtibus in alia cauſa exa-
minatis, qui etiam optimè deponunt, vt in copia, quæ da-
ta fuit in Summ. nu. 4. & 5.

Neque obſtat, quòd iſti teſtes non deponant maiores
† audiuiſſe ab alijs maioribus quòd requiſitum videtur Ro- 8
tam admiſiſſe in *dec. 196. ſan. me. Greg.* & colligi ex mente
Gl. licèt non habeatur in verbis dixit Couarr. *ad n. 8.* quia
fuit reſponſum, quòd in caſu † deciſionis ſan. me. Grego- 9
rij illud requiſitum erat probatum, & ideo fuit enumera-
tum inter alia non autem fuit firmatum, quòd pernecesſe
requireretur, † vnde cum ex communi ſententia non ſit 10
neceſſarium, de eo non eſt habenda ratio, vt per Couarr.
d. num. 8. verſ. teſtes verò. Marcus Salon de Pace *conſ.*
16. num. 15. Azeued. ad l. 1. tit. 7. lib. 5. recompilationum,
quæ eſt lex 41. Tauri. num. 27. & hunc ſenſum habuit Rota
in cauſa Conchen. decimarum de Gauenna 31. Maij 1617. co-
ram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in cauſa Ilerden.
deci-

Digitized by Google

decimarum 15. Martij 1630. coram R. P. D. meo Pirouano, & notant addentes ad dictam deciſ. 196. ſan. mem. Greg.

Nec etiam obſtat quòd dum teſtes deponunt de viſu per
11 quadraginta annos non dicunt, & citra, † ſed ſolùm quadraginta
annos citra abſque copula, & ſic non videntur concludere
per totum tempus cum illæ depoſitiones poſſint verificari
in minori tempore Bart. *in l. Celſus. ff. de vſucap.*
Baib. *de præſcript. in vlt. p. num. 14.* Seraph. *dec. 1102. n. 3.*
nam huic obiectioni fuit reſponſum, quòd cum aliqui te-
12 ſtes deponant † per dictionem ſemper, perpetuò, & toto d.
tempore ſatis probant per totum tempus 40. annorum. *Cenedus
in ſuis ſingularib. in verbo perpetuo,* & in puncto per
illam rationem Seraph. *dec. 798.* & fuit dictum in *cauſa
Cauallicen. feudi 17. Decemb. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano,
quæ eſt in recentiorib. par. 1. dec. 445. num. 3 & 12.*
vbi quòd ſufficiant etiam verba æquipollentia, & *in cauſa
Toletana decimar. 11. Ianuarij 1616. coram bo. mem. Andrea,
quæ eſt dec. 702. num. 4. ead. par. 1. recentior.* quod præſer-
13 tim procedit in teſtib. examinatis in Hiſpania, quia † de
ſtylo non ſolent deponere cum copula, & quamuis deponant
per tempus continuatum Molina *de primog. Hiſpan.
lib. 2. cap. 6. num. 39. ad finem* Mareſcott. *variar. lib. 2.
cap. 100. num. 9.* Rota *d. dec. 702. eod. num. 4. ad med.
verſ. & licet.*

Quantum attinet ad famam priuilegij de ea quoque de-
14 ponunt dicti teſtes, & quamuis non † deponant de immemorabili
ſatis eſt, quòd deponant de fama diuturna, vt
ſuffragetur ad hunc effectum. Felin. *in cap. cauſa. num. 3. de
præſcript. & fuit reſolutum in cauſa* Tolet. *iuriſdecimandi
coram Orano, quam reaſſumit* Mareſcott. *variar. lib. 1. c. 17.
num. 1. & ſeqq.* vbi reſpondet contrarijs, & fuit dictum
in allegata *dec. 702. num. 2.* nec refert, quòd d. teſtes non
15 deponant † de aliquo certo priuilegio Apoſtolico, ſed de
priuilegio Apoſtolico in genere quia hoc ſufficit, vt admiſit
Rota *in d. dec. 702. n. 3.* in qua approbauit teſtes
dicentes, eſſe famam quòd laicus habebat Bullas Apoſtolicas,
& fuit dictum in allegata cauſa Illerden. *coram R. P. D.
meo Pirouano.*

Neque obſtat, quòd aliqui teſtes dati in Summ. Venerab.
Societatis deponant neſcire; nec audiuiſſe, quod Excell.
D. Dux habeat, priuilegium Apoſtolicum, & alij neſcire,
an habeat priuil. Apoſtolicum, vel Imperatoris, quia d.
16 D. Dux non vtitur depoſitionibus † iſtorum teſtium, ſed
aliorum, qui clarè deponunt, & depoſitio iſtorum teſtium
non eliditur ex iſtis teſtibus datis per Societatem, quia ſtat
ſimul, quòd adſit publica vox, & fama Apoſtolici priui-
17 legij, & quod ab aliquibus ignoretur; & † propterea ignorantia
iſtorum teſtium non elidit probationem aliorum
ſuper iſta fama priuilegij, quòd ſit probatio concludens,
ex qua coarctetur negatiuè, *c. in præſentia. de prob.*

Circa ſecundam inſpectionem principalem, in qua conſiſtit
Cardo huius difficultatis pro parte Ven. Societatis
dicebatur, quòd agitur de decimis Oppidi Lucenæ, ſed conſtat,
quòd illud Oppidum de ano 1380. peruenit ad Eleonoram
auctricem, & ſic poſt Concilium Lateranenſe, vt patet
ex ſupra deductis, & peruenit titulo permutationis habitæ
à tunc Epiſcopo Cordubeñ, qui loco bonorum receptorum
ceſſit, & tranſtulit in præd. Eleonoram præfatum Oppidum
Lucenæ cum ſuis pertinentijs, & decimis Eccleſiæ. Qua-
18 re † cum conſtet de initio acquiſitionis ipſarum decimarum,
ceſſat immemorabilis, Molina *de primog. Hiſpan. lib. 2. cap.
6. num. 64. verſ. in 2. ſpecie vſque ad num. 66.* P. Molina Ieſuita
de iuſt. & iur. tract. 2 diſp. 76. nu. 1. Valenzuola, Velaſquez.
conſ. 93. num. 17. Auendan. *ad l. 41. Tauri num. 16.*
Rot. *dec. 14. num. 2. par. 1. recent. ſanct. mem.* Greg *deciſ.
467. num. 6.* Huic tamen fundamento reſpondebatur, quòd
19 cum iſte † titulus denotet actum contrarium ante centum
annos propterea non obeſt immemorabili, quia actus contrarius
factus ante centum annos non obeſt ipſi immemorabili.
Molina *de primogen. Hiſpan. d. l. 2. cap. 6. nu. 61. verſ.
ſi vero factum.* Innoc. *in cap. veniens. num. 2. de verbor. ſi-*
20 *gnific. in 6.* vbi inquit, quòd præſcriptio immemorabilis †
interrumpitur ſi probetur à centum annis citrà, contrarium
actum fuiſſe, ſecus autem ſi probetur vltra centum annos,
vel à ducentum annis citrà id actum eſſe Speculator *in titul.
de probation. §. 1. num. 28.* Butr. *in cap. quid per noual. de
verb. ſignific.* Io. Andr. qui ſe refert ad Innoc. & Speculat. *in
d. cap. veniens. col. 1.* vbi etiam Geminian. *col. 2.* Couar.
in d. regula poſſeſſor. 2. par. §. 3. num. 7. verſ. hinc falſum eſſe
4 *apparet, & alij, quos allegat* Molina *vbi ſupra,* & Caldas
Pereira *lib. 1. recept. ſentent. q. 23. num. 110. addentes ad dec.
ſanct. mem.* Greg. *51. num. 7. & deciſ. 208. num. 13. verſ. aduertendum
tamen eſt.* Rota *diuerſ. dec. 214. l. 2. par. 3. & dec.
243. ead. par. 3. lib. 3. & fuit dictum in cauſa Cauallicen. feudi
26. Aprilis 1613. coram R. P. D. meo Pirouano, quæ eſt deciſio
491. par. 1. in poſthum.*

Hæc reſponſio nullatenus placuit Dominis in caſu de quo
agitur, quia ſi eſſet attendendus iſte titulus ex eo conſtat de
initio præſcriptionis, cum Eleonoræ fuerit conceſſum Caſtrum
vna cum decimis ad Eccleſiam ſpectantibus aliud enim
eſt quòd probetur actus contrarius ante centum annos
in quibus terminis loquuntur prædicti DD. aliud verò quod
doceatur de initio præſcriptionis ante centum annos, quando
enim vltra centum annos oſtenditur contrarium actum
fuiſſe non ex eo conſtat de origine præſcriptionis, ſiquidem
potuit eſſe, quòd poſt illum actum, vel ante, decimæ ſpectarent
ad Excellentiſſ. D. Ducem; quòd præſcriptio immemorabilis
præſupponit, ideo quamuis teſtes recordarentur,
contrarium actum fuiſſe non tamen recordantur de
huiuſmodi præſcriptionis initio, ſeu origine, quod ad eſſe
immemorabilis præſcriptionis requiritur ſcilicet quod non
conſtet de initio, & propterea quando vltra centum annos
datur verum, atque indubitatum præſcriptionis initium
iam ceſſat ſubſtantia immemorabilis præſcriptionis, quæ ex
hoc præſertim pendet, † vt de eius origine non conſtet, id- 21
eoque non mirum ſi in hoc non ſit facienda detractio, an initium
detur à centum annis citra, vel vltra; prout ſunt verba
formalia Molin. *de primogen. Hiſpan. d. lib. 2. cap. 6. num. 65.
verſ. nec obſtat vſque ad num. 73.* vbi ita declarat per dictam
concluſionem, & benè etiam declarat Caldar Pereira ſequendo
dictam diſtinctionem Molin. *d. quæſt. 23. num. 110.
verſ. ſin autem factum receſſ.* P. Molina Ieſuita *de iuſtit. &
iur. diſp. 75. verſ. Aduertit vero.* Molina ibi hanc tamen
doctrinam Rodericus *de annuis redditib. lib. 1. quæſt. 17. nu.
8. & ſeqq.* Guttier. *pract. lib. 1. quæſt. 16.* Gonz. *ad reg. 8.*
Gloſſ. 18. *num. 48. & 49.* Garz. *de benefic. par. 5. cap. 9.
num. 131. qui alios allegant, & facit* Caſtad. *deciſ. vlt.
num. 7. in princip. ibi licet ſubſequatur de Procuratorib.*

Secundò reſpondebatur (& hæc reſponſio placuit Dominis)
quod Excellent. D. Dux non produxit hunc titulum,
ſed ipſa Ven. Societas, & ideo iſta productio facta † per ad- 22
uerſarium non poteſt nocere ipſi D. Duci, cum non nitatur
ex illo titulo, ſed ex immemorabili, Caſtad. *d. deciſ. vlt.
num. 7. poſt med. ibi, vel ſi oſtenſus inualidas de procurat.* Creſcent.
deciſ. 21. num. 4. de probat. Rota *dec. 731. num. 19 &
20. par. 1. diuerſ. & fuit dictum in cauſa Cæſarauguſtana parochialis
de Maella 8. Nouembris 1599. coram non ſatis laudan.
mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & eſt deciſio 467. nu.
7. & 8 ſanct. mem. Greg.* quæ loquitur in fortioribus terminis,
ſcilicet quando productio tituli fuit facta ab ipſamet
parte ad alium effectum † non autem vt niteretur ex illo tit. 23
& loquitur in terminis immemorabilis; ſecus autem eſſet ſi
Excellentiſſ. D. Dux produxiſſet illum titulum, vt eo niteretur
Verall. *dec. 83. num. 3. par 1.* Rota *d. dec. 731. num.
18. & ſeqq. ſanct. mem.* Greg *dec. 331.* & latè *addentes ad
deciſ. eiuſd. 353. nu. 19.* qui alios cumulant, *& fuit dictum
in cauſa Romana de Aronijs 20. Iun. 1614. coram bon. mem.
Franc. Vbald. & in Ianuen. Abb. 24. Maij 1624. coram bon.
mem. Baratto.*

Et ita concluſum vtraque parte informante.

¶ *In hac cauſa vide ſupra alteram deciſionem ſub die 9. Maij 1633. coram eodem Reuer. P. D. Coccino Decano. eſt in ordine deciſio 44.*

Et infra adſunt aliæ nempè ſub diebus 27. Februarij 1636. & 30. Ianuar. 1637. coram eod. Reuerend.

Et in ſequenti parte habentur reliquæ ſcilicet ſub diebus 29. Maij 1638. & 5. Iulij eiuſdem anni coram R. P. D. Carrillo, & 17. Februarij 1639. & 13. Maij pariter 1639. coram R. P. D. Merlino.

R. P. D. VEROSPIO.

Meſſanenſis ſeu nullius Feudi.

Die Veneris 15. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Ex præſtatione diuturna facta pro re tamquam emphyteutica, quando oriatur præſumptio tituli fauore poſſeſſoris, & an vltrà præſumptio-

nem

Digitized by Google

apparebant factæ per interualla temporum, non autem oſ-
8 tendebatur aliqua eorum ſeries † continuata per totum id
tempus, quod requirebatur ad præſumendum hunc titulum,
quam continuationem requiri notauit in ſpecie Iaſ. *in l. ſi cer-
tis annis n. 9. & n. 15. C. de pact.* Cyn. *ibid. n. 10.* Dec. *nu. 11.*
Bart. *qui atteſtatur de communi in l. creditor nu. 2. C. de vſur.*
Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 131. n. 84.* Et hę qui-
9 dem exceptiones † hoc caſu tantò magis admittendæ erant,
quia cum fundata eſſet actio Eccleſiæ in probatione vtriuſq;
extremi non poterat eadem actio tolli, niſi per exceptionem
claram, & cui nihil obijci poſſit in iudicio petitorio, *vt in
cap. ad decimas. de reſtit. ſpoliat. lib. 6. tradit* Caſſador. *deciſ.
1. eodem tit. num. 6.* Put. *dec. 177. num. 2. lib. 1.* qualis com-
muniter reputari ſolet ea, quæ ſequitur ex confeſſione par-
tis, aut re iudicata, vt notauit Innoc. *in cap. conſtitutus de
fil. presbyterorum,* Aut. de Butrio *in c. in litteris num. 26. de
reſtit. ſpoliat & ibid.* Abb. *num. 29.* Gabr. *conclus. 5. eod. tit.
n. 101.* Alex. *in l. naturaliter §. nihil commune nu. 12. ff. de ac-
quir. poſſeſſ.*

Altera ratio, ob quam negarunt Domini admitti poſſe
hanc prę ſumptionem erat propter qualitatem ipſius rei, quę
dicebatur conceſſa, quia quando dubitari non poſſet, vel
de veritate earum ſolutionũ ſiue quòd illæ eſſent tales, qua-
les requirebantur, vt poſſent ex ijs ſequi hi effectus, non
tamen potuiſſet admitti præſumptio, cum ageretur de alie-
10 natione rei Eccleſiæ quæ tanquam prohibita locari vltra †
certum tempus à iure permiſſum, quod autea non extende-
batur vltra tertiam generationem, vt ſtatuitur in *§. emphy-
teuſim auth. de non alienan. aut permut. reb. Eccleſ.* hodie verò
ex Conſtitutione Paulina reſtrictum ſit ad triennium, vt no-
tatur in his terminis per Alex. *in d. l. qui in aliena ſub n. 15. ff.
de acquir. hæred.* Ruin. *conſ. 75. n. 7. lib. 1. & in conſ. 151. n.
14. lib. 4.* declarans contrariam opinionem procedere in em-
phyteuſi priuati, cuius ea eſt natura, vt cenſeatur conceſſa
11 in perpetuum, † vt notatur in *l. 1. C. de iur. emphyt. & tra-
12 dit Imper. §. adeo inſt. locat.* & generaliter † hanc præſump-
tionem excludi voluerunt in caſu quo eidem præſumptioni
Ius commune reſiſtat Bald. *in l. cum de in rem verſo. ff. de v-
ſur.* Abb. *in c. peruenit n. 3. in fine, de cenſib. & ibi etiam* Butr.
n. 30. & alij relati per Gabr. *de præſumpt. concl. 1. n. 63.* Cal-
das *de iur. emphyt. l. 1. q. 15.* Nec dicatur, quòd ex ſpatio to-
tius illius temporis prę ſumi potuiſſet authoritas, aut con-
firmatio Apoſtolica quibus concurrentibus potuiſſet aliena-
tio huius prędij etiam ipſa fieri in perpetuum tàm ex forma
ipſius Conſtitutionis Paulinæ, in qua ſolùm prohibentur eę
alienationes fieri inconſulto Romano Pontifice, quàm ex
diſpoſitione iuris communis, ſecundùm quam authoritas
Papę ſupplere ſolet omnes alias ſolemnitates, quę requirun-
13 tur in † alienationibus rerum Eccleſię, vt notant Doct. *in
c. ad audientiam de Eccleſ. ædificand. & fuit dictum in Roma-
na locationis domorum 14. Aprilis 1614. coram Eminentiſſ. D.
meo Card. Vereſpio.* Etenim plura viſa fuerunt vrgere con-
tra hanc præſumptionem, quia quòd illa in ſpecie non poſ-
ſet admitti in hoc caſu primùm id ſuaderi videbatur ex lite,
quæ poſtea mota fuit ſuper validitate huius conceſſionis,
14 quia cum ea prę ſumptio ſit fundata in taciturnitate † par-
tium illa erat interrupta ex lite, vt tenuit *Rota in Valentina
Baroniæ 4. Iulij 1603. coram Ortembergo, & antea in vna A-
uerſana tenimenti coram Cantuccio in nouiſſ. diuerſ. 160. par.
2. & fuit dictum in Taurinen. decimarum 27. Iunij 1607. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano:* Præterea neque admitti po-
tuiſſet præſumptio eius ſolemnitatis extrinſecæ deficiente
15 probatione † tituli, cui eadem ſolemnitas adhærere debe-
bat, vt voluit Ruin. *in d. conſ. 75. nu. 8. lib. 1. & in conſ. 29.
num. 4. lib. 4.* Alex. *conſ. 50. num. 7. lib. 5.* Natt. *conſ. 162.
n. 24.* Honded. *conſ. 82. num. 26. lib. 1. & tenuit* Rot. *coram*
Card. Seraph. *dec. 1042. n. 4.* Cuius rei duplicem rationem
16 conſiderant ijdem † Doct. Primam ne detur concurſus tot
præſumptionum nimirùm actus geſti, & ſolemnitatis, quę
requirebatur ad validitatem eiuſdem actus, vt voluit inter
cæteros Ruin. *in add. conſ. 29. n. 4. & in conſ. 151. nu. 15. lib.
4.* quem ſequuta fuit *Rota coram Reuerend. D. meo Decano
in vna Romana Caſalis, vt in illius deciſione impreſſ. dec. 301.*
17 Alteram † quia non poteſt prę ſumi qualitas d. ſolemnitatis,
vbi non conſtat de ſubſtantia actus, in qua ratione ſe funda-
nit Alex. *in adducto conſ. 50. nu. 7. lib. 5.* quem ſequutus fuit
Dec. *conſ. 442. num. 22.*

18 Neque viſum fuit contrarium firmari in *dec. 57.* † Card.
Mant. cum potius contrarium colligeretur, tum ex contex-
tu illius deciſionis quatenus in ea expreſsè reſeruatum fuit
videre, vtrùm ea conceſſio, quę videbatur prę ſumi poſſe ex
tempore, & alijs coniecturis in eadem deciſione conſidera-
tis fuerit ſolemnis, & vtilis Eccleſiæ, tum ex ijs, quę poſtea
deciſa fuerunt in eadem cauſa, vt in *deciſ.* 101. eiuſdem in
qua pluribus argumentis oſtenſum fuit quòd neque in ea de-
ficiebat ſolemnitas, aut vtilitas Eccleſiæ.

Et in hanc ſententiam eo magis deſcenderunt Domini,
quia viſum fuit probari ex parte Eccleſię non adeſſe id tem-
pus, quòd ſufficeret ad inducendam hanc prę ſumptionem;
Nam licèt eæ ſolutiones inciperent ab anno 1552. & vltima
ex ijs legeretur facta anno 1632. non tamen totum id tempus
videbatur concedi poſſe huic præſumptioni ex pluribus iiſq;
validiſſimis rationibus, quę viſæ fuerunt dignæ longiori, &
diligentiori examine: Duo autem tempora viſa fuerunt
conſiderari poſſe; Primum tempus reſpiciebat initium ea-
rumdem ſolutionum, † cum negaretur illas potuiſſe præ- 19
iudicare Eccleſiæ per totum id tempus, quo vixit Prælatus,
ex cuius conceſſione ſequuta fuit alienatio, ſecundum vero
reſpiciebat earumdem ſolutionum finem cum hic finis dice-
retur deſumi debere à die, quo probabatur motam fuiſſe li-
tem ſuper conceſſione huius feudi, de quo tempore non po-
tuerunt eædem ſolutiones prodeſſe poſſeſſori; & reſpectu
primi temporis, quo dicebatur Eccleſia ſibi præiudicaſſe re-
cipiendo eas ſolutiones, viſum fuit id præiudicium ſolùm in-
cipere potuiſſe ab anno 1554. nempè à tempore obitus Præla-
ti, † à quo facta fuit conceſſio, quia licèt non potuiſſet detra- 20
hi id tempus, ſi ageretur de ſola præſumptione inducenda,
ſed ſolum in caſu † præſcriptionis, vt tenuit Rota *in Lunen.* 21
*Sarzanen. Terrarum 20. Iunij 1585. coram Cotta quam poſtea
ſequuta fuit coram* Card. Seraph. *deciſ. 1027. n. 13. & in Oſcen.
penſionis 4. Ianuarij 1602. coram Card. Lancellotto.* Tamen
non agebatur de ſola præſumptione, cum ex curſu, † eius 22
temporis præſumi deberet titulus conceſſionis, qui non po-
tuiſſet acquiri poſſeſſori niſi in vim præſcriptionis, prout non
obſcurè ſentit Cyn. agens de hac præſumptione *in l. 2. C. de
iur. emphit. in 10. qu. ſub n. 17.* quem ſequutus fuit Bald. *ſub nu.
36.* & in terminis Militis Vaſſalli, qui nullam oſtendere poſ-
ſit inueſtituram, ſed tantùm ſeruitium præſtitum Domino
longo tempore *eſt textus in cap. ſi quis per triginta ſi de feudo
defunct. contentio ſit inter Dominum & agnatos vaſſalli* cuius
authoritate hoc tenuit ibi Iſernia, & *in cap. ſciendum de con-
ſuetud. recti feudi in §. etiam ſi inter Dominum, num. 14.* Afflict.
deciſ. 324. num. 5. In hoc vero oſtendebatur caſus huius † de- 23
ciſionis diuerſus ab ijs, quorum authoritas adducebatur in
contrarium, quia in illis agebatur de ſola præſumptione ſo-
lemnitatis extrinſecæ, qualis cenſetur beneplacitum aut
confirmatio Apoſtolica tractatus, aut conſenſus Capituli, &
alia, quæ licet requirantur ad validitatem conceſſionis, non
tamen ſunt idem cum ipſa conceſſione, & hanc differentiam
benè aduertit Alex. *in adducto conſ. 50. num. 6. lib. 5.* Ruin. *conſ.
29. num. 4. lib. 4.* Et quòd propriè conuenirent hic termini † 24
præſcriptionis ex eo præterea ſuaderi poterat quia vtile do-
minium, quod dicebatur translatum in ea conceſſione, quæ
præſumi debebat ex ſolutione diuturna, non potuit tranſi-
re in emphiteutam ſine præiudicio, & diminutione dominij
directi, qui effectus ſoli præſcriptioni tribui poterat, in qua
ſemper id agitur, vt detrahatur de iure alterius, vt decla-
rant Doctores *in c. vlt. de conſuetud. & ibi* Abb *n. 20.* Card. *nu.
26. in 8. qu.* Cyn. *in l. 2. C. quæ ſit long. conſuetud num. 7.*

Super altero tempore, † quo dicebatur deſumi debere fi- 25
nem earum ſolutionum plura deducebantur tàm fauore Ec-
cleſiæ, quàm fauore poſſeſſoris; Dicebatur enim ex parte
Eccleſię fuiſſe interruptum curſum illius temporis per litem
motam de anno 1540. coram Regio Viſitatore ad inſtantiam
Promotoris Fiſcalis, & deinde in Rota ad inſtantiam Gaſpa-
ris authoris Ferdinandi, qui pendente ea controuerſia coram
Viſitatore cauſam curauit committi bo. me. Card. Lanceil.
E contra verò pro parte Ferdinandi poſſeſſoris negabatur po-
tuiſſe ſequi hunc effectum interruptionis dum nullo modo
ex his duobus actibus fuit Gaſpar conſtitutus in mala fide,
ſicut neceſſarium fuiſſet vt diceretur deſijſſe poſſidere pacifi-
cè pro tempore quod ſupererat, vt compleretur præſcriptio
iam cœpta.

Sed plura viſa fuerunt concurrere, quæ poterant reddere
indubitatam hanc malam fidem poſſeſſoris; nam ea, quę pri-
mum geſta fuerunt in partibus occaſione controuerſiæ motę
per Promotorem Fiſcalē non poterant negari quin haberent
hanc facultatem inducendi in Gaſpare pleniſſimam notitiā
Iurium, & huius actionis Eccleſiæ cum continerent inſtan-
tiam eiuſdem Procuratoris, & præceptum factum Gaſpa-
ri à Viſitatore Regio, vt exhiberet titulum, cuius cauſa erat
in poſſeſſione huius feudi, vndè obſtare non poterat, quòd

Digitized by Google

ea omnia non fuiſſent acta in forma iudicij, aut coram Iudi-
ce non competenti, quia ad hunc effectum inducendi malam
26 fidem potuerunt ſatis eſſe etiam proteſtationes † extraiudi-
ciales, ex quibus ille reddi potuiſſet certus de iuſtitia petitio-
nis non quidem miniſterio iuris, ſiue illius effectus, quem
ſolet producere conteſtatio litis, quando petitio actoris, &
reſponſio rei proponuntur in forma iudicij, & coram Iudice
competenti, ſed propter aduentum malæ fidei, quæ tam-
27 quam in facto † conſiſtens potuit cauſari etiam ex illa noti-
tia extraiudiciali, vt declarat Abbas *in c. vt debitus n. 10. de
appellat. & in c. illud autem. nu. 10. de præſcript.* & ſequitur
ibi Abbatem Ant. de Butr. *in d. c. vt debitus idem* Abb *in conſ.
19. n. 2. l. 2.* Dec. *conſ. 272. n. 11.* & tenuit Rot. coram Put. *in
dec. 385. num. 1. lib. 3. & coram Reuer. D. meo Decano, vt in
eiuſdem dec. impreſſ. dec. 362. n. 2. & in Valentina decimarum
de Gandia 10. Nouemb. 1603 Card. Pamphilio*: Quæ clario-
ra reddebantur tàm ex reſponſione Gaſparis ad eamdem pe-
titionem Procuratoris, quàm ex commiſſione ab eo poſtea
impetrata aduerſus moleſtias ſibi illatas, quia in reſponſio-
ne non negauit Gaſpar dominium Eccleſiæ, quinimo viſus
28 fuit illud confiteri † narrando conceſſionem factam ab Ec-
cleſia Scipioni Spataforę ſuo Authori quod conſiderauit Ab-
bas in ſuo caſu ſuper quo conſuluit *in adducto conſ. 19. l. 2.* ex
ea vero commiſſione cauſæ ipſemet viſus fuit ſe conſtituiſſe
in mala fide deducendo in iudicium eas moleſtias, quæ an-
tea dicebantur non potuiſſe illi nocere eo quia non fuiſſent
propoſitæ coram Iudice competenti *arg. textus in l. ſicut col.
vlt. C. de præſcript. 30. vel 40. ann. & l. 1. & 2. C. quando li-
bell. Princip. dat. lit. conteſt. fac.*

Nec dicatur quòd nõ potuit hanc vim habere eadem com-
miſſio tàm attenta natura iudicij quod per eam inductũ fuit,
quam etiam ex voluntate partis, quæ illam impetrauit, dum
non conſtat quòd poſtea eadem commiſſione vſa fuerit. E-
tenim vis primæ exceptionis conſiſtebat in eo, *vt in remedio
legis diffamari*, quod fuit intentatum non poſſet dari ſuſpen-
29 ſio † bonę fidei aut interruptio pręſcriptionis iam cœptę dum
nihil aliud concluditur in eo iudicio ex parte poſſeſſoris,
quam vt is, contra quem impetrata fuit commiſſio, deſiſtere
debeat à moleſtationibus cuius petitionis occaſione negaba-
tur, quòd potuiſſet idem poſſeſſor conſtitui in mala fide, vt
dicebatur tenuiſſe Fel. *in c. illud n. 10. de præſcr.* quem tan-
quam Authorem huius opinionis ſequutus fuit Gabr. *concl.
6. de action. n. 33.* Carpan. *ad ſtatut. Mediolan. par. 1. ca. 112.
n. 36.* Et ratio huius opinionis erat, quia ſiue conſideretur
30 ea petitio, ſiue etiam moleſtiæ illatæ poſſeſſori, † nunquam
potuit poſſeſſor dici certus de iure alterius, cum in ſua poſ-
ſeſſione non tateretur hoc ius, ſed potius tueretur propriam
poſſeſſionem. Moleſtiæ vero, quas patiebatur, conſiſtue-
rent in ſola negatione extraiudiciali, ſed verè nihil in ea opi-
nione firmare voluit Felin. *vt aduertit* Gabr. *ead. concl. 6.* &
contrariam ſententiam reprobato eodem Felino ſequutus
fuit Claud. de Seyſell. *in l. naturaliter ff. de vſucap. num. 26.*
Rot. apud Caſſad. *dec. 6. ſuper regul. nu. 15.* ea ratione quia
31 poſtquam conuentus † remedio *dictæ legis* porrexit petitio-
nes ſuas, deſinit agens illo remedio eſſe Actor, & efficitur
reus, & inde procedit quòd in hoc remedio duplex iudicium
32 continetur vnum in quo agitur † de veritate iactationum; in
quo committens cauſam ſuſtinet partes actoris; Alterum,
quod huic ſubſequitur, & in quo probatis diffamationibus
fit rea altera pars, quæ antea erat actrix, vt notant Doct.
in d. l. diffamari, & Bald. ibi n. 6. Cagn. *nu. 9.* Couar. *var.
reſolut. lib. 1. c. 18. n. 6.* Gaill. *lib. 1. obſeru. c. 9. n. 7. & cap.
11. nu. 2.* Præterea poterat hæc exceptio remoueri ex facto,
cum dicta commiſſio non poſſet dici reſtricta ad eam ſolam
actionem in remedio *legis diffamari*, tum propter clauſulas
33 quam & quas, & cum omnibus incidentibus † annexis, &
connexis quæ legebantur in eadem commiſſione, & quarum
effectus erat, vt conferetur in ea deductum etiam petito-
rium, & quodcumque aliud iudicium præter expreſſum,
vt in terminis commiſſionis ſignatæ in hoc iudicio notauit Man-
doſ. *in regula de ſubrogan. qu. 14. nu. 16.* Mohed. *dec. 6. de re-
34 ſcript.* † tum quia ipſa commiſſio poterat ex ſui natura com-
prehendere idem iudicium, dum fuerunt in ea narratæ mo-
leſtationes ſuper ipſa re, non autem ſuper ſola poſſeſſione
eiuſdem rei, ſine aliquid additum, ex quo eadem commiſ-
ſio videretur reſtricta ad ſolam poſſeſſionem, vt declarat,
& diſtinguit Caſſad. *dec. 6. de reſcript. in princ. & dec. 9. de
cauſ. poſſeſſ. & propriet. n. 9.* Mandoſ. *ſuper ead. reg. d. queſt.
14. n. 6.* Mohed. *dec. 6. de reſcript.* vbi id ampliat procede-
35 re quamuis facta fuerit mentio de † ſola poſſeſſione dummo-
do ea petat in commiſſione concludatur, quòd impetrans à
nemine debeat moleſtari *idem deciſum fuit in Romana ſpolij
domus 18. Martij 1560. coram Orano*, & hęc omnia viſa fue-
runt comprobari ex geminata confeſſione Ferdinandi, cum
illi ſæpius contigerit narrare ſtatum ſuæ cauſæ: Et primæ
confeſſioni cauſam dedit alia commiſſio, qua ipſe opus ha-
buit ſuper ſubrogatione noui Iudicis in locum bo. me. Cardi-
nalis Lancellot. & in ea expreſſè confeſſus fuit, quòd cauſa
quæ continebatur in commiſſione directa eidem Card. Lan-
cell. erat ſuper conceſſione in emphyteuſim facta Scipioni
Spataforę, cuius erat ſucceſſor Gaſpar, qui eam commiſ-
ſionem impetrauerat, alia verò confeſſio nata fuit ex oppoſi-
tione quam idem Ferdinandus coactus fuit facere coram Ar-
chiepiſc. Panormitano, Reuerendiſſ. Archimandritæ qui
cauſam hodie proſequitur, quia cum obtinuiſſet Archiman-
drita remitti cauſam ad Archiepiſcopũ Panormitanum tan-
quam ad Ordinarium viciniorem oppoſuit ſe Ferdinandus
Breui in quo concedebatur ea remiſſio, & deduxit coram Ar-
chiepiſcopo pendentiam litis narrando eadem, quæ fuerant
ſupra deducta quòd ſcilicet Procurator Fiſcalis Eccleſiæ ia-
ctauerat ſe velle litigare cum Gaſpare ſuo Authore ſuper re-
cuperatione huius feudi eo quia fuiſſet malè alienatum, &
in euidentem perniciem Eccleſiæ, vnde ipſe poſtea cauſam
commiſerat in Romana Curia, quæ propterea non potuiſ-
ſet ab ea auocari. Ex hac vero confeſſione non ſolùm confir-
matum fuit quod continebatur in prima, quę emanauit oc-
caſione commiſſionis ſubrogatoriæ, vnde potuiſſet eidem
confeſſioni robur accedere, ac ſimul ab ea vires recipere hæc
poſterior ſicut erat natura ſimilium confeſſionum cum fue-
rint ſæpiùs repetitæ, vt tradit † Bart. *in l. cum ſciamus. C. de* 36
agric. & cenſit. lib. 11. Fel. *in c. ſi cautio nu. 37. de fid. inſtrum.*
† ſed hæc eadem poſterior confeſſio apparebat confirmata 37
etiam alijs argumentis, quia ad probandam pendentiam eius
litis produxit Ferdinandus in Tribunali Archiepiſcopi cita-
tionem cum inhibitione decretam vigore primæ commiſſio-
nis obtentę *de anno* 1580 litteras compulſoriales expeditas
vigore eiuſdem commiſſionis ab Archimandrita *de anno*
1616. & demum eam ipſam commiſſionem ſubrogatoriam
obtentam *de anno* 1632.

Super altera exceptione quæ dicebatur fundari in volun-
tate partis non vtendi commiſſione, quam obtinuerat viſa
fuerunt Dominis aliqua etiam probari ex facto, quę non ſo-
lùm poterant excludere eam voluntatem, ſed probare con-
trariam propter vſum eiuſdem commiſſionis, deducebatur
enim ea voluntas, ſiue potius pœnitentia commiſſionis im-
petratæ ex duobus. Primò quia non apparebat, † quòd ci- 38
tatio, & inhibitio expeditæ vigore illius commiſſionis fuiſ-
ſent exequutę, & ideo negabatur † vt cauſa introducta fuiſ- 39
ſet ante dictam exequutionem ex notatis per Doct. *in clem. 1.
vt lit. pend. & per gloſ. in c. placuit 16. q. 3. in §. præſcriptio-
num in verbo interrupta.* Secundò quia neque poſtea fuerit
aliquid actum coram Iudice, qui dictam citationem, & in-
hibitionem decreuerat per ſpatium plurium † annorum, ex 40
qua negligentia potuit etiam induci deſertio litis quando illa
verè fuiſſet inchoata, *vt voluit eadem gloſ. in d. cap. placuit*
Bald. *in c. illud n. 4. de præſcript. & ibi etiam* Felin. *n. 5.* Put.
deciſ. 516. lib. 2. ſed non viſa fuerunt obſtare, quæ primo lo-
co dicebantur ſuper omiſſa exequutione eiuſdem citationis,
quia licèt non reperiretur in actis citatio, ſub qua notari de-
buiſſet relatio Exequutoris id tamen non poterat prodeſſe
niſi ſoli Eccleſię, quę citata fuerat non autem Gaſpari, qui
obtinuerat commiſſionem, cum in illius † pręiudicium cen- 41
ſeretur introducta cauſa ex ſolo decreto citationis ex ſtylo
huius Tribunalis de quo atteſtatur Mohed. *deciſ. 1. de cauſ.
poſſeſſ. & propr. & pluries deciſum fuit, vt in dec. 4. vt lit.
pend. in antiq. & dec. 6 eod. tit. in nou. & coram* Put. *dec. 234.
lib. 1.* Caputaq. *dec. 169. par. 2.* etiam † ad hunc effectum 42
præſcriptionis, *ſicut firmatum fuit coram eod.* Put. *dec. 385.
n. 2. lib. 3. & apud* Caſſad. *dec. 6 ſup. regul. n. 5.* quæ eo ma-
gis procedere poterant ſtante vſu eiuſdem commiſſionis, qui
declaratus fuit ex pluribus actibus factis tàm ab eodem † 43
Gaſpare, quàm à Ferdinando, qui vſus videbatur eſſe loco
conteſtationis litis, *vt voluit* Roman. *in conſ. 174. n. 5. & fuit
dictum in Hiſpalen. præheminentiarum 16. Nouembr. 1618. co-
ram bo. me. Vbaldo*, & ea conteſtatio in neceſſarium antece-
dens probabat etiam exequutionem eiuſdem citationis. Pro-
terea viſa fuit probari etiam exequutio eiuſdem citationis
ex confeſſione Ferdinandi, qui hanc cauſam hodie proſe-
quitur quia in commiſſione ſubrogatoria, quam ille impe-
trauit propter obitum Cardinalis Lancelloti expreſſè
confeſſus fuit dum in ea repetijt ſtatum huius cauſę, quòd
nimirum citatio, & inhibitio decretæ vigore primæ com-
miſſio-

Digitized by Google

miſſionis fuiſſent intimatę in partibus, & quidem ea confeſ-
ſio non ſolùm poterat nocere ex eo quod contineretur in di-
cta commiſſione propter priuilegium ipſarum precum, qua-
44 rum cauſa illa effecta fuit irreuocabilis, vt notat † Bart. *in l. certum §. ſi quis abſente. ff. de confeſſ. & authoritate eiuſdem*
Bart. Abb. *in c. ex parte. n. 15.* Butr. *n. 12. de confeſſ.* Bald. *in l. ſi magnam C. de his qui accuſ. non poſſ. n. 4.* ſed quia lis, quę
introducta fuerat in prima commiſſione erat fundamentum
45 † huius vltimæ quam obtinuerat Ferdinandus ſuper ſubro-
gatione noui Iudicis in locum Cardinalis Lancellotti, quod
in neceſſarium antecedens videbatur ſupponere exequutio-
nem ipſius citationis, *vt conſiderauit Rota coram* Creſcent.
in dec. 2. de iud. & licèt replicaretur contra confeſſionem, quę
in dicta commiſſione continebatur, quòd illa emanauerit à
46 Procuratore non informato † quam licitum fuit Ferdinando
quandocumque reuocare tamen ipſe vſus fuerat poſtea ea-
dem commiſſione, quòd ſatis erat, vt non poſſet hodie ve-
47 nire contra dictam † confeſſionem *ex notatis in c. cum olim de cenſib. & ibi* Innoc. *n. 5. & in c. venerabilis n. 4. de exception.*
Iaſ. *in l. error n. 8. C. de iur. & fact. ignoran.* imò eadem con-
48 feſſio dicebatur acceptata à † parte, quæ acceptatio etiam
impedire poterat illius reuocationem, *vt per eundem* Iaſon.
in dict. l. error n. 3. & in l. quidquid aſtringendæ nu. 10. de verborum obligat. Roman. *in l. 1. § ſi quis ſimpliciter num. 13. de verborum obligat. & in conſ. 433. num. 11.*

Ex his colligi poterat reſponſio ad alteram exceptionem,
49 quę † fundabatur in renunciatione litis, quia ea renunciatio
non poterat ſtare ſimul cum vſu dd. commiſſionum, & hic
vſus fuit probari tàm reſpectu Gaſparis, quàm reſpectu Fer-
dinandi illius ſucceſſoris, & non ſolùm facto, ſed etiam ver-
bis, & quod attinet ad Gaſparem poſt impetratam commiſ-
ſionem, in qua ille obtinuit, vt cauſa deuolueretur ad Cu-
riam conceſſa fuit ei à Iudice citatio cum inhibitione quam
ſtatim pręſentauit in Regia Monarchia vt haberet licentiam
illam exequendi, & pro conceſſione d. facultatis diu litiga-
tum fuit in eo Tribunali citato non ſolùm procuratore Ec-
cleſiæ, ſed etiam perſona Archimandritę donec poſt ſpatium
50 duorum annorum tandem ea facultas ſpeciali decreto illi †
conceſſa fuit, vnde locus erat ſtylo huius Tribunalis ex quo
licèt ſolum decretum citationis non ſoleat officere parti, quæ
citata non fuit tamen cenſetur ſtatim inducta lis reſpectu, &
in pręiudicium alterius partis, quę idem decretū obtinuit, &
51 agnouit Gaſpar poſtea pendentiam huius cauſæ † impetratis
litteris compulſorialibus vigore primæ commiſſionis directæ
Cardinali Lancellotto, ex quo viſus fuit confiteri antece-
dentem litem, & conſequenter notitiam citationis iuxta a-
liam declarationem *Rotæ de qua in dec. Creſcentij de Iudic.* vt
nimirum pars confitendo litem videatur in neceſſariam con-
ſequentiam fateri omnia quæ neceſſaria ſunt ad illam indu-
cendam atque ita non ſolùm notitiam ipſius citationis, ſed
etiam quòd eadem met citatio fuerit legitimè exequuta: hęc
52 † verò clariora apparebant ex his quę poſtea geſſit Ferdinan-
dus, quia ille non ſolùm nouam commiſſionem impetrauit,
quæ tanquam ſubrogatoria primi Iudicis videbatur ſuppo-
nere antecedentem commiſſionem ac litem ex ea introdu-
ctam; ſed idem ſæpiùs allegauit pendentiam huius cauſæ
tàm in partibus, quàm in Curia oppugnando Breue, in quo
ad inſtantiam Archimandritæ remittebatur hæc cauſa Ar-
chiepiſcopo Panormitano, donec & ipſe vicit in ſua oppu-
53 gnatione obtinendo, vt cauſa non auocaretur à Curia, † vnde
non poterat hodie negare quòd prima commiſſio non habue-
rit effectum, cum hoc non ſolùm eſſet contrarium eius, quod
ipſe pluries confeſſus fuerat, ſed fundamentum ſuæ defen-
ſionis, cuius cauſa obtinuit in ea impugnatione *ex notatis per Doctores in c. capitulum de reſcript. & ibi* Abb. *num. 8.*
Felin. *num. 9.* Bart. *in l. Papinianus. §. ſed nec impuberis ſub num. 2. ff. de inoff. teſtam. & tenuit* Rota *coram* Card. Seraph.
dec. 974. num. 6. & dec. 620. num. 3.

Et ita &c. vtraque &c.

* *Propoſita primo fuit iſta cauſa ſub die 18. Iun. 1634. quam deciſionem habes infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

Secundò propoſita fuit ſub die 7. Februar. 1634. quæ deciſio eſt ſupra in hac eadem parte in ordine 16.

Tertiò propoſita fuit ſub die 22. Iunij 1635. quæ eſt preſens.

Quæ tres Deciſiones R. P. D. Veroſpij fuerunt poſtea confirmatæ, & canonizatæ in eadem cauſa à Rota coram Reu. P. D. Merlino ſub die 15. Februarij 1636. quæ deciſio eſt infra ſuo loco: vna cum alia deciſione in eadem cauſa ſub die 5. Maij 1636. coram eodem R. P. D. Merlino.

R. P. D. MERLINO.

Placentina Illegitimitatis.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Filius, quando dicatur illegitimus, & qualiter, & quibus coniecturijs illegitimitas probetur. Teſtes conſanguinei, quando admittantur ad probandum matrimonium, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas probatur ex reuolutione actorum.*
2 *Filius quoties natus eſt ex coniunctione non vxoria, neque ex iuſtis nuptijs; ſecundum Canonicas ſanctiones illegitimus eſt.*
3 *In Matrimonij materia omnis controuerſia iuxta Pontificios Canones, quocumque in loco, eſt definienda.*
4 *Leges ciuiles in materia matrimoniali ſacras debent ſequi, & imitari regulas.*
5 *Matrimonium, quando incidenter eſt probandum ad effectum legitimationis prolis, & ſucceſſionis filiorum, probatur leuioribus probationibus.*
6 *Matrimonium regulariter probatur per duos teſtes, maſculos, vel fœminas, qui præſentes fuerint matrimonio.*
7 *Teſtes conſanguinei non repelluntur à teſtimonio ferendo in cauſa matrimoniali.*
8 *Teſtes conſanguinei, an ſint admittendi in materia matrimoniali, in hoc plurimum verſatur arbitrium Iudicis; qui penſatis omnibus circumſtantijs cautè perpendere debet, quanta fides ſit eis adhibenda.*
9 *Teſtes conſanguinei, ſufficienter non probant matrimonium, quando conſtat de malo, & infecto principio concubinatus, ſeu copulæ fornicariæ præcedentis.*
10 *Ad Matrimonium, & legitimitatem probandam, requiritur vberior, & exactior probatio, quando conſtat de malo, & infecto principio concubinatus.*
11 *Teſtes conſanguinei ad matrimonium probandum non admittuntur, quando agitur de reparanda iactura publicæ opinionis amiſſæ Virginitatis, & de reſarciendo familiæ honore labefactato, ex impudicitia mulieris. & num. 12.*
13 *Verbum, nullatenus, eſt vniuerſale negatiuum.*
14 *Infamis, quis efficitur ob commiſſum furtum.*
15 *Teſtis, ſi conuincatur de falſo, nulla fides eſt ei adhibenda.*
16 *Ad Matrimonium excludendum, quæ coniecturæ admittantur.*
17 *Matrimonium, vel concubinatus ex communi reputatione probari poteſt.*
18 *Tractatus viri erga mulierem ad legitimitatem, vel illegitimitatem matrimonij probandam plurimum conducit.*
19 *A Matrimonij coniugali fœdere ſeiunctum eſt clandeſtina, & furtiua cohabitatio, & arguit improbum concubitum.*
20 *Vir, dum eſt in extremo vitæ ſpiritu, dumque memor ſalutis æternæ, ſupremumque Iudicium DEI, timet, ſi aliquid dicit, verum dixiſſe præſumitur.*
Et confeſſiones tali tempore emanatæ ad probandam veritatem illegitimitatis multum habeat ponderis. num. 21. & 22.
23 *Mulier non præſumitur vxor alicuius viri, ſtante magna diſparitate nobilitatis, & diuitiarum, & ſi illa, eo viuente cogitauit alias contrahere nuptias.*
24 *Mulier non cenſetur vxor illius viri, quæ poſt eius obitum, nullo queſtu, nulloque luctu, nec lugubribus veſtibus proſequuta eſt.*
25 *Filius legitimus alicuius viri nobilis, & diuitis quis non præſumitur, ſi ſine pompa, & ſolemnitate ſacro Baptiſmatis fonte ablutus fuit, nec ad patris menſam, nunquam admiſſus fuit.*
26 *Illegitimitatis coniecturæ plures iunctæ ſimul, ſufficienter illam probant.*

Digitized by Google

DECISIO LVIII.

ROTA CENSVIT conſtare de illegitimitate Antonij de Monroy, & ſic confirmandas eſſe ſententias
Ordinarij Placentiæ, & Nuncij Hiſpaniarum ſuper eadem
illegitimitate latas tanquam validas vt conſtat ex reuolutio-
1 ne † actorum iuxta Caputaq. *dec. 260. par. 2.* & iuſtas ex
ſequentibus.
2 Quotieſcumque enim quis ex coniunctione † non vxoria,
neque ex iuſtis nuptijs progenitus eſt, ſecundum Canonicas
ſanctiones illegitimus. *c. dixit. c. meretrices. c. nemo* 32. *q. 4.*
3 & in materia peccati ac ſignanter in materia † matrimonij
omnis controuerſia iuxta Pontificios Canones quocumque
in loco eſt definienda, *cap. fin de 2. nupt.* Franch. *in c. 2. de*
4 *arbitr. in 6.* & leges † ciuiles in hoc Sacras debent ſequi, &
imitari regulas, *vt inquit Imperator in auth. vt Cleric. apud*
propter Epiſc. & auth. quomodo oportet Epiſc. & eleganter
diſſerit Card. Paleott. *olim noſtri Ordinis collega in tract. de*
noth. & ſpur. cap. 12. per tot.
In caſu autem præſenti non probari Antonium ex
legitimo matrimonio Franciſci, & Mariæ fuiſſe procrea-
tum, ſed imò ex damnato per Canones concubitu exi-
ſtimarunt Domini.
Quamuis enim vbi non agitur de matrimonio dirimendo,
5 ſed incidenter † ad effectum legitimitatis prolis, & ſucceſ-
ſionis filiorum, leuiores ſufficiant probationes, præſumptę
videlicet, & coniecturales *iuxta* Gemin. *conſ. 27. nu. 7. Sæ-*
piùs à Rota canonizatum vt in Parmen. ſtatus 20. *Mart.* 1556.
coram Antonio Auguſtino, & coram Card. Seraphino *deciſ.*
979. *num. 3. ac dec.* 1099 *num. 1. & apud bon. mem.* Card. Ca-
6 ualer. *dec. 79. nu. 1.* & regulariter probetur † per duos teſtes
maſculos, vel fœminas, qui præſentes fuerint matrimonio,
c. ſuper eo il 2. vbi Abb. *de teſtib.* Dec. *in conſ* 163. *n. 1.* Gig.
conſ. 33. num. 1. Verall. *dec. 205. par. 2. & coram* Card. Se-
raph. *dec. 1099. n. 2. & in Laodien matrimonij 27. Iunij* 1605.
7 *coram Iuſto*, etiam ſi teſtes ſint conſanguinei, † quos non
repelli à teſtimonio ferendo in cauſa matrimoniali eſt *tex. in*
c. videtur 35. quæſt. 6. Soccin. iun. *conſ. 29. num. 11. lib. 2.*
Gabr. *de teſtib concluſ. 13. num. 14.* Farinac. *de teſtib. qu. 54.*
num. 64. & 191.
Attamen cum in hac materia probationum, & circa ad-
8 miſſionem teſtium † conſanguineorũ in cauſa matrimoniali
plurimum verſetur arbitrium Iudicis, qui penſatis omnibus
facti circumſtantijs cautè perpendere debet quanta huiuſmo-
di teſtibus ſit adhibenda fides vt poſt Hoſtien. Felin. Aretin.
Soccin & alios monuit Couarr. *ſuper decret. par. 2. cap. 8. §.*
12. n. 8. Viſum fuit duos teſtes conſanguineos pro Antonio
inductos haud ſufficiẽter probare matrimonium inter Fran-
ciſcum, & Mariam eiuſdem parentes, nedum quia hic
9 conſtat de malo, & infecto principio concubinatus, † ſeu
copulæ fornicariæ pręcedentis inter Franciſcum & Mariam,
de qua deponunt teſtes in Summ. n. 14. quæ operatur, vt
10 exactior, † ac vberior, probatio ſit neceſſaria ad matrimo-
nium, & legitimitatem probandam, vt conſuluit Cæphal.
conſ. 82. n. 55. & ſeq. Caputaq. *dec. 10. par. 2.* Rot. *dec. 244.*
par. 5. diuer. & coram Card. Seraph. *dec. 978. n. 7.* Sed etiam
quia teſtes iſti fuerunt examinati poſtquam Maria fuerat
iam diffamata de damnato concubitu fornicario cum Fran-
11 ciſco, & ſic teſtes conſanguinei magnum habent intereſſe, †
quia agitur de reparanda publicæ opinionis amiſſæ Virgini-
tatis Mariæ iactura, & de reſarciendo familiæ honore labe-
factato ex impudicitia mulieris, vnde teſtes ſunt omnino re-
pellendi iuxta diſpoſitionem *text. in c. ſuper eo de teſtib.* ibi,
non eſſe aliquatenus admittendum, *& tradunt* Alex. *conſ.*
154. n. 2. l. 5. Dec. *conſ. 309. n. 2.* Gabr. *de teſtib. concl 9. n. 22.*
& dixit Rota in Mediolanen. legitimitatis 5. Octobris 1580. *co-*
ram Rubeo relata inter Cottæ *dec. 283.* præſertim quia con-
ſtat ex teſtibus datis in Summ. n. 9. magnam dari inter præ-
tenſos coniuges diſparitatem, Maria quippe pauper erat,
vilis, & abiectæ omnino miſeræque conditionis, & fortu-
næ, Franciſcus vero nobilitate, potentia, ac diuitijs polle-
12 bat, † vnde teſtes conſanguinei, mulieres coniunctæ, &
agnatæ incrementum, & honorem diligentes, ſuſpecti om-
ninò cenſentur, & nullatenus ſunt ad teſtimonium ferendũ
admittendi, *vt ponderauit* Alex. III. *in d. c. ſuper eo de teſtib.*
Dec. *d. conſ. 309. n. 2.* vbi aduertit verbum Textus nullate-
13 nus † vniuerſale negatiuum Gabr. *d. concl. 9. n. 10.* Bero. *qu.*
comm. 55. n. 1. ad fin. Menoch. *de arbitr. Iudic. l. 2. caſ. 102. n.*
3. & 4. & demum quia fides eorumdem teſtium pluribus la-
befactatur exceptionibus, primus enim nedum eſt pauper,
14 ſed † & ob commiſſum furtum infamis, vt deponunt teſtes
dati in Summ. nu. 4. Secundus vero eſt pauper, & temerè
mendax dum dixit ſe cognouiſſe, & tractaſſe cum Franciſco
ab annis 59. citra in Oppido de Monroy, & tamen ex alio-
rum depoſitione in Sum. n. 8. probatur nunquam illum habi-
taſſe in dicto Oppido, & ſic † nullam merentur fidem, vt 15
in his terminis tradunt Pariſ. *conſ. 58. num. 29. 51. & 52. lib.*
4. Bero. *quæſt. commun. d. quæſt. 55. num. 2.*
Verùm ex pluribus etiam coniecturis, & præſumptioni-
bus in propoſita facti ſpecie deprehenditur inter Mariam, &
Franciſcum fuiſſe potius commercium concubinatus, quam
matrimonium, vnde eo magis etiam eliditur probatio te-
ſtium, & huiuſmodi † coniecturas admitti ad matrimonium 16
excludendum cenſuit *Rota recedendo ab alijs deciſionibus co-*
ram Penia dec. 244. par. 5. diuerſ.
Prima quidem deſumitur coniectura ex communi repu-
tatione, & fama de ſimplici concubinatu, & excluſiua,
ſeu negatiua matrimonij probata per teſtes in Summ. num.
14. quæ magni eſt momenti ad effectum probandi matrimo- 17
nium, vel concubinatum Verall. *dec. 203. par. 2.* Rota *co-*
ram ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 35. n. 3. & dec. 247. nu. 19. &*
248. num. 3. & in Parmen. ſtatus 27. Aprilis 1622. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano.
Secunda deſumitur ex tractatu, quo cum ſe geſſit Fran-
ciſcus, erga Mariam tanquam concubinam, accedendo ad
eam furtim, & clandeſtinè, & recipiendo, ac retinendo pa-
riter eam in domo occultè, & in alia domo contigua ſeorſum
à ſe, & tractando etiam illam nuptui tradere Ioanni de An-
drada, & inſtar aliarum famularum illam habendo vt aſſe-
runt teſtes in Summ. n. 11. 13. 15. & 16. qui tractatus ad † le- 18
gitimitatem, vel illegitimitatem matrimonij aſſequendam
plurimum conducit ad tradita per Menoch. *de præſump. l. 3.*
præſ. 1. n. 82. Rota *cor. ſan. me.* Greg. XV. *dec. 248. nu. 11. vbi*
Adden. *n. 15. & in rec. dec 406. n. 5. & dec. 434. n. 7. par. 1. &*
in Parmen ſtatus 27 April. 1622. coram Reu. D. meo Decano,
clandeſtinaque & furtiua illa cohabitatio arguit improbum
concubinatum, † & à coniugali matrimonij fœdere ieiun- 19
ctum iuxta tradita per Guttier. *de matrim. cap. 40. n. 8.*
Tertia accedit coniectura deducta ex eo, quòd Franciſcus
in extremo vitæ ſpiritu, dum memor ſalutis æternæ, ſupre-
mumque DEI Iudicium timens † veritatem omnino aſſe- 20
ruiſſe præſumi debet, iuſſit vocari Vicarium pro legitiman-
do Antonio, vt deponit teſtis in Summ. n. 28. atque in teſta-
mento diſertis verbis declarauit Antonium eſſe filium natu-
ralem atq; in eodem teſtamento, nec non in fundatione ma-
ioratus præterijt eundem Antonium, † quem tamen ſi fuiſ- 21
ſet legitimus, non præterijſſet, aſſerens ſe monogamum, &
tamen bigamum ſe dicere debuiſſet ſi Maria fuiſſet illius v-
xor, vt in Sum. n. 26. & 27. quæ confeſſiones tali tempore † 22
emanatæ ad probandam veritatem illegitimitatis Antonij
multum habent ponderis *argum. c. litteras de præſumpt.* Fer-
rett. *conſ. 150. n. 15.* Curt. iun. *conſ. 69. n. 2.* Crauet. *conſ. 6.*
n. 51. Menoch. *pręſumpt 3. nu. 1. lib. 5. & fuit dictum in Ro-*
mana filiationis 11. Decemb. 1634. coram me.
Demum aliæ concurrunt coniecturę, quòd Maria non fue-
rit vxor Franciſci, nec Antonius filius eius legitimus, ma-
gna nempè † diſparitas nobilitatis, & diuitiarum, & quòd 23
illa viuente cogitauit alias contrahere nuptias, vt ex teſtibus
in Sum. nu. 19. & illius obitum nullo quæſtu, nulloue † lu- 24
ctu, nec lugubribus veſtibus proſequutus eſt Summ. nu. 20.
Antonius vero ſine pompa, & ſolemnitate ſacro Baptiſma-
tis fonte ablutus † eſt, ad menſam Franciſci, nunquam fuit 25
admiſſus, & in Academia Salamantina ſtudijs incumbens
ſine famulis degit in domo ſeparata à filijs legitimis, & pro
illegitimo ſemper fuit publicè reputatus, vt deponunt teſtes
in Summ. num. 22. 23. 24. & 25. vnde hæc omnia in ſimul
iuncta † ſufficientem illegitimitatis probationem conſtitue- 26
re videntur *ad not. per* Anchar. *conſ. 255. nu. 6.* Rimin. iun.
conſ. 611. n. 41. Surd. *conſ. 1. n. 53.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Anniuerſariorum.

Die Veneris 22. Iunij 1635

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi reliquerit alicui Eccleſiæ Colle-
giatæ annuam notabilem ſummam pecunia-
rum ad effectum Anniuerſaria celebrandi pro
eius anima an poſſint renuere Canonici, ad-
mittere

mittere Beneficiatos, & Clericos eiuſdem Eccleſiæ ad celebrationem dd. Anniuerſariorum, & ad participationem emolumentorum. Doctiſſimè enucleatur materia iſta à tanto, & Regij animi Auditore, viro ad omnia ſumma nato, & non tàm Iuriſprudentiæ fortiſſimo ſuprà omnem fidem Athlante, ſed & cęterarum ſcientiarum Oraculo, ita vt non iniuria, de eo affirmari poteſt, quod de Azone dicunt Doctores, & præſertim Bald. *in l. contractus. C. de fid. inſtrum.* ſcilicet, quod ſit Vas electionis.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficiati regulariter admittuntur cum Canonicis ad anniuerſaria.*
2 *Beneficiati proportionabiliter participant de quotidianis diſtributionibus, quæ Choro intereſſentibus diuiduntur.*
3 *Anniuerſariorum ſtipendia propriè non veniunt nomine diſtributionum quotidianarum.*
4 *Anniuerſariorum ſtipendia, continentur appellatione diſtributionum, & eodem iure regulantur, & terminantur.*
5 *Anniuerſariorum ſtipendia ratione perſonalis operæ, & miniſterij in celebrandis diuinis, officijs præſtiti conferuntur, prout etiam quotidianæ diſtributiones.*
6 *Anniuerſaria ex peculiari quadam ratione, habent maius priuilegium, & annexionem cum Choro quam diſtributiones quotidianæ. & num. 41.*
7 *Diſpenſatus à Papa, vt etiam abſens poſſit quotidianas diſtributiones percipere, non tamen iſte percipiet anniuerſaria, propriè debita ijs tantum, qui pro redemptione animarum fuſis precibus, diuinam opem implorant.*
8 *Ex Emolumentis quantitate relicti alicui Eccleſię pro celebrandis anniuerſarijs, arguitur animus relinquentis.*
9 *Miſſa ſolemnis illa non poteſt dici, quæ cum paruo numero Clericorum peragitur.*
10 *Ad Miſſæ ſolemnitatem requiritur maior numerus miniſtrorum, & pſallentium Clericorum.*
11 *Dictio, &, ſecundum ſuam proprietatem ſtat augumentatiuè, & ampliatiuè.*
12 *Superfluum nihil debet eſſe in diſpoſitionibus*
13 *Dictio, &, ſtat limitatiuè dum eſt poſita inter genus pręcedens, & ſpeciem ſubſequentem.*
14 *Sacerdotum nomen latius patet, quam nomen Canonicorum.*
15 Bart. *doctr. in l. quæſitum. ff. de fund. inſtruct. admittenda eſt, niſi ſequatur abſurdum, & vide num. 17.*
16 *Abſurdum, vt euitetur receditur etiam à propria, ne dum ab impropria verborum ſignificatione.*
18 *Intellectus conſiſtens in aucupio vnius ditionis, contra naturam actus, de quo agitur, & contra diſpoſitionem iuris communis reijciendus eſt.*
19 *Dictio, &, quando eſt interpretanda, ſunt ponderandæ circumſtantiæ, & natura negotij.*
20 *Dictio, &, ſecundum variorum factorum contingentias, diuerſas habet vires, & proprietates.*
22 *Sacerdotum appellatione qui non veniant.*
23 *Sacerdotum nomine, veniunt etiam Clerici inferioris Ordinis.*
24 *Sacerdotum nomen comprehendit quemcumque Clericum.*
25 *Sacerdotij appellatione, quilibet ordo Eccleſiaſticus comprehenditur.*
26 *Solemne pro Ordinario exponitur.*
28 *Conſuetudo plurimum attenditur in materia Anniuerſariorum, & Diſtributionum.*
29 *Beneficiatorum Ordo S. MARIÆ Maioris de Vrbe, inſtitutus fuit cum priuilegijs ad inſtar Beneficiatorum Baſilicæ Lateranenſis.*
30 *Opus, magis eſt meritorium, & eſſentialis præmij, ſi ex feruenti proueniat charitate, & ſic eſt tunc ſatiſfactorium pro peccatis.*
31 *Charitas læderetur plurimum, ſi Teſtatoris anima aliqua ex parte ſpirituali auxilio enixè expetito fraudaretur.*
32 *Clericorum adſtantium frequentior aſſiſtentio in ſuffragium animæ, purgatorias pœnas patientis plurimum prodeſt.*
Cum ex concurſu intereſſentium oblationi Sacrificij, reſultet quaſi vnum morale offerens, cum maiori deuotione, reuerentia, & dignitate, necnon etiam fructu pro anima defuncti. num. 32.
33 *Ex Clericorum conuentu precationes adhibentium in anniuerſarijs fieri conſueto, defunctorum animas releuantur, & beneficia releuant.*
34 *Interceſſoribus multiplicatis, & ſupplicationibus, Diuinum Numen facilius ac celerius, quis ſibi propitium reddit, flectitque ad lenitatem.*
35 *Baſilicam S. MARIÆ Maioris de Vrbe Sanctiſſima Deipara ſibi cœlitus delegit, & niuis ambitu inter æſtiuos ardores delineauit.*
36 *Teſtatoris voluntas eſt ſeruanda.*
37 *Legatum relictum Capitulo, non cenſetur, etiam relictum Beneficiatis, cum appellatione Capituli non veniant Beneficiati, & num. 38.*
39 *Canonici ſunt adminiſtratores anniuerſariorum priuatiuè, quoad Beneficiatos.*
40 *Legatum factum ſolis Canonicis, vel ſoli Epiſcopo cenſetur adhuc relictum vniuerſo Clero, & Eccleſiæ.*
42 *Argui poteſt à labore ad mercedem.*
43 *Anniuerſaria debent pro rata diſtribui Clericis intereſſentibus.*
44 *Illatio non fit ad diuerſa.*

D E C I S I O LIX.

RENVEBANT DD. Canonici Inclytę Baſilicę S. MARIÆ Maioris admittere Beneficiatos, & Clericos eiuſdem Baſilicæ ad celebrationem Anniuerſariorum, & ad participatinnem emolumentorum, quæ pro illis aſſignauit bo. me. Leo Strotius, Hincq; orta controuerſia, eam mihi definiendam commiſit Eminent. D. meus D. Cardinalis Antonius Barberinus dictæ Baſilicę Archipresbyter, & cum hodie ſuper hac contentione Dominos conſuluerim, pro Beneficiatis reſponderunt ſcilicet ipſos Beneficiatos admittendos eſſe, vnà cum DD. Canonicis in Anniuerſarijs eiuſdem Leonis Strotij, & ad participatinnem pro eorum rata, ſeu quota (vt dicunt) emolumentorum.

Et in hanc reſolutionem impulit Dominos diſpoſitio iuris communis, voluntas eiuſdem Leonis Strotij, ſolitum, tam huius Baſilicæ; quam aliarum Baſilicarum, & fauor animæ teſtatoris legantis.

Diſpoſitio Iuris communis, quia Beneficiati iſti regulariter admittuntur ad anniuerſaria niſi vel particularis † con- 1
ſuetudo, vel ſtatutum in contrarium vigeat, vel aliter à Teſtatoribus huiuſmodi anniuerſaria iubentibus cautum fuerit, vt eſt *tex. in c. vnico §. final. iuncto §. ſtatuimus de cler. non reſid. in 6.* ibi, *Canonicis, & alijs Beneficiatis, & Clericis Eccleſiarum ipſarum, qui in ipſis Eccleſijs adſuerint, tribuantur,* & ibi, *de diſtributionibus etiam pro defunctorum anniuerſarijs largiendis, idem decernimus obſeruandum;* Quemadmodum enim † Beneficiati iſti, ſeu Aſſiſij vt appellantur *in* 2
c. penult. de Cler. non reſid. participant proportionabiliter de quotidianis diſtributionibus, quæ Choro intereſſentibus diuiduntur, ita & eos ad iſta ſtipendia pro anniuerſarijs admitti conuenit; ſtipendia † quippe iſta anniuerſariorum, licet 3
propriè non veniant nomine diſtributionum quotidianarum Card. Zabarell. *in clem. vt ij §. illi vero. n. 15. de ſtat. & qual. Cler.* Azot. *inſtit. moral. par. 2. l. 7. cap. 7. q. 4.* Monet. *de diſtribut. par. 1. c. 3. n. 12. in fin.* Nihilominus appellatione diſtributionum ſimpliciter † continentur, & regulantur ad in- 4
ſtar diſtributionum quotidianarum, eodemque iure determinantur, vt deducitur *ex d. c. vnico de Cler. non reſid. in 6.* ibi, *de diſtributionibus pro defunctorum anniuerſarijs largiendis idem decernimus obſeruandum benè* Lap. *alleg. 42. n. 1. & 3.* vbi Adden. *alios cumulant.* Monet. *de diſtribut. par. 1. q. 3. n. 10. & 11. & par. 2. q. 14. nu. 22.* Sanch. *reſponſ. moral. lib. 2. c. 2. dub. 105.* ratione enim perſonalis † operæ, & miniſterij 5
in celebrandis diuinis officijs præſtiti conferuntur, prout etiam quotidianę, diſtributiones vt poſt alios tradunt Couar. *var. reſol. lib. 3. c. 13. nu. 1.* Lara *de anniuerſar. lib. 2. c. 1. nu. 35. & 36.* Imò & peculiari quadam ratione maius habent † 6
priuilegium & annexionem cum aſſiſtentia in Choro hæc anniuerſaria, quam diſtributiones, quippè quod diſpenſatus à Papa, vt etiam abſens poſſit quotidianas diſtributiones † percipere, non tamen percipiet anniuerſaria propriè 7

debita ijs tantum, qui pro redemptione animarum fuſis pre-
cibus diuinam opem implorant, niſi in diſpenſatione aliter
exprimatur vt ſcripſerunt Monet. de diſtribut. par. 2. cap. 14.
n. 22. Cened. quæſt. canon. c. 1. nu. 5.

Voluntas etiam Leonis Strotij id expoſtulat, & in hac
potiſſimum Domini inſiſtebant, ex tota enim ſerie, & con-
textu legati apparet, quòd intellexit vocare ad anniuerſa-
rium totum Clerum Baſilicæ, qui Choro inſeruire, ac mini-
ſtrare ſolet, & in quota emolumentorum participare, & re-
gulando emolumentum ab onere, ſi dicti totius Cleri inter-
8 uentum expopoſcit, † conſequens eſt etiam vt omnibus Cle-
ricis, & Beneficiatis eiuſdem Eccleſiæ voluerit communi-
cari emolumentum anniuerſariorum ad not. per gloſ. in l. 1.
§. qui ſuperficiem verbo agendo ff. de ſuperfic. Mantic. de tacit.
& ambig. l. 4. tit. 9. n. 8. Surd. conſ. 53. n. 37. Rota coram ſan.
me. Greg. XV. dec. 126. n. 9. vbi Adden. n. 11.

Quòd autem id ſenſerit deſumitur tum quia iuſſit vt cele-
brentur duo anniuerſaria, cum Miſſa ſolemni decantata, & a-
lijs Miſſis paruis mortuorum, ponderando illam qualitatem,
cum Miſſa ſolemni, quæ certè ſolemnitas deficeret, ſi cum
9 paruo numero, nempè † cum ſolis Canonicis ſacrum illud
perageretur, & videretur intellexiſſe de toto numero illo-
rum qui ſolemniter in Choro interſunt arg. l. interdum. § pa-
terfamilias vbi gloſſ. verbum ſolemnis exponit, ideſt frequens
ff. de hæred. inſtit. l. ſi ſtipulata §. ſi vxori, & ibi gloſ. in verbo
ſolemne ff. de donat. int. vir. & vxor. l. hæredes palam, §. ſed
quid in verbo ſolemnis numerus. ff. de teſtam. & faciunt trad.
per Suar. in 3. par. D. Thom. tom. 3. q. 83. art. 5. verſ. vlt. lo-
10 co, vbi ad ſolemnitatem † Miſſæ, maiorem miniſtrorum
numerum, & pſallentium Clericorum ſpectare tradit.

Tum etiam quia mandauit, vt in libro Capituli deſcribe-
rentur bona, ſeu loca montium emenda ex pecunijs legatis,
vt onus prædictum Canonici, & Sacerdotes dictæ Baſilicæ ſci-
re poſſent, & nullatenus excuſentur ſi defecerent; Si autem
teſtator ſenſiſſet ſolum de DD. Canonicis ſat fuiſſet dicere,
vt Canonici ſcire poſſint, ſed dum addidit, & Sacerdotes,
vehementiſſimum hinc inſurgit argumentum, quod ſenſe-
11 rit etiam de toto Clero prædicto, & dictio illa, † Et, ſecun-
dùm ſuam proprietatem ſtat augumentatiuè, & ampliati-
uè, l. eis tamen adiectio vbi gloſſ. & DD. de leg. 3. Pariſ. conſ.
7. n. 31. l. 3. Cened. Singular. 50. n. 10. & 12. bene Surd. conſ.
315. n. 19. Rota dec. 680. n. 5. par. 2. recent. & melius deciſ.
12 366. n. 14. par. 2. diuerſ. & aliter intelligendo † eſſet omnino
ſuperflua, quod non eſt dicendum, l. ſi quando ff. de leg. 1. Mant.
de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 6. Surd. dec. 320. n. 9.

13 Nec tolerari poteſt interpretatio, quod illa dictio, † &,
ſtet limitatiuè, dum eſt poſita inter genus præcedens, & ſpe-
ciem ſubſequentem, quaſi reſtringat diſpoſitionem ad Ca-
nonicos Sacerdotes, Bart. in l. quæſitum. §. ſi quis fundum n. 6.
ff. de fund. inſtruct. Rota dec. 366. n. 2. par. 1. diuerſ.

14 Quoniam immò antecedit ſpecies, † & ſubſequitur ge-
nus nomen enim Sacerdotum latius patet, quam nomen Ca-
nonicorum, vt eſt gloſ. inſignis in c. qui per pecuniam, verbo
Sacerdotio, & ibid. notat. Card. Turrecremat. 1. qu. 1. & in
c. Guiliſarius verbo Sacerdotalis 23. q. 4. & admiſſa interpre-
tatione præallegata ſequeretur abſurdum, quòd cum Col-
legium Canonicorum ſit ſectum in tres Claſſes, Presbytero-
rum ſcilicet, Diaconorum, & Subdiaconorum, ad hæc
anniuerſaria ſolum eſſent admittendi Canonici Sacerdotes,
& alij Canonici Diaconi, & Subdiaconi excluderentur, a-
deo vt hæc anniuerſaria, quæ ſolemniter peragi voluit teſta-
tor exiguo admodum cum numero Canonicorum, & qui
præſentes, & Presbyteri eſſent tantummodo celebrarentur,
15 & doctrina † illa Bart. in l. quæſitum ff. de fund. inſtruct. ad-
16 mittenda eſt, niſi ſequatur abſurdum aliquod pro quo † vi-
tando receditur etiam à propria, nedum ab impropria ver-
borum ſignificatione DD. in l. Gallus §. etiam ſi. ff. de liber. &
poſthum. Bart. in l. omnes populi. n. 58. ff. de iuſt. & iur. Ruin.
conſ. 150. n. 10. l. 2. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. l. 3. tit.
7. per tot. & ita doctrinam Bart. declarat Rot. in alleg. deciſ.
17 366. n. 17. & 18. par. 1. diuerſ. vbi quòd illa procedit † ſolùm
quando ſpecies adijcitur cum aliqua dictione limitatiua, &
conſtat de voluntate diſponentis, quòd voluerit reſtringere
& declarare genus præcedens, & egregiè explicat Crauett.
conſ. 227. n. 7. & 8. Anton. de Burgos in repet. c. ſicut Roma-
18 nan. 174. de reſcript. videturque omnino † reijciendus intel-
lectus prædictus, veluti conſiſtens in aucupio vnius dictio-
nis, contra naturam actus de quo agitur, & contra diſpoſi-
19 tionem iuris communis & ſunt ponderandæ † circumſtantiæ,
& natura negotij pro vera interpretatione dictionis, &, vt
in his ferè terminis dixit Natt. conſ. 582. nu. 19. & 20. & fa-
ciunt trad. per Rot. d. dec. 366. n. 30. par. 2. diuerſ. Surd. conſ.
313. n. 47. vbi quòd copula, &, ſecundum † factorum con- 20
tingentias diuerſas habet vires, & proprietates.

Minus recipi poteſt alia interpretatio, vt ſcilicet teſtator
intellexerit nomine Canonicorum vocare Diaconos, & Sub-
diaconos, nominando vero Sacerdotes intellexerit de Cano-
nicis Sacerdotibus; Quia rudis nimium teſtator, & nota-
rius fuiſſent, ſi putaſſent appellatione Canonicorum non
comprehendere † Canonicos Sacerdotes, & ignaro ordine lo- 21
quuti fuiſſent dum priùs Diaconos, & Subdiaconos, & vlti-
mo loco Sacerdotes admiſiſſent quòd non eſt præſumendum
arg. l. quoties. ff. de vſufruct. l. 1. C. de cenſib. lib. 12. cum alijs
per Marant. de ordine iudiciorum in prohemio per tot.

Non obſtat quòd appellatione Sacerdotum † non poſſint 22
comprehendi omnes Beneficiati, & Clerici, cum nonnul-
li extent qui non ſunt Sacerdotes, neque in Sacris Ordini-
bus conſtituti; Quoniam immo Sacerdotum nomine ve-
niunt † etiam Clerici inferioris ordinis, vt eſt tex. in c. ſi quiſ- 23
piam Sacerdotum, ibi, Si quiſpiam Sacerdotum, hoc eſt Preſ-
byter, Diaconus, vel Subdiaconus de cohabit. Cler. & mulie-
rum, & ibidem notat Gloſ. in verbo Sacerdotum. Hoſtien.
num. 1. exponens verbum Sacerdotum, † hoc eſt quorum- 24
cumque Clericorum Abb. num 2. & alij Canoniſtæ commu-
niter, & idem tex. habetur in c. ſi quiſpiam 81. diſtinct. & Sa-
cerdotij appellatione quilibet † ordo Eccleſiaſticus intelligi- 25
tur iux. Gloſ. in c. ſi quis 1. quæſt. 1. ſup. allegat. & tradit Tur-
recremat. in c. Sacerdotib. num 2. dict. 31. cum alijs iam de-
ductis; dumque Teſtator voluit ſolemniter peragi anniuer-
ſarium, cenſetur omnino intellexiſſe de vniuerſo Clero Ba-
ſilicæ † qui ſolet Choro intereſſe, & de emolumentis parti- 26
cipare ſolemne enim pro ordinario exponunt Prateus in lexi-
co, & Briſſon. de verborum ſignific. in verbo ſolemne, & mul-
ta iura adducunt.

Quibus etiam addendum eſt, quòd teſtator notabilem
quantitatem pecuniarum reliquit prodictis anniuerſarijs,
quæ ſi diuidantur proportionabiliter inter Canonicos, &
communicentur etiam Beneficiatis, & Clericis, congrua
erit, & æqua emolumentis aliorum anniuerſariorum, ſi
vero diſtribuantur inter ſolos Canonicos exuberans nimis &
longe ſuperior alijs anniuerſarijs reſultabit; vnde † ex quan- 27
titate emolumenti rectè infertur, quid fuerit diſpoſitum,
& qui debeant percipere iux. doctrinam Bart. in l. Titius num.
2. ff. de leg. 3. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 12.
per tot. & præſertim num. 5.

Solitum quoque concurrit, nedum iſtius Eccleſiæ, ſed
etiam aliarum Baſilicarum Vrbis; In anniuerſarijs enim
fel. rec. Pauli V. bon. mem. Card. Saluiati, & aliorum in-
teruenient Beneficiati, & Clerici, & quod magis eſt, ſi-
mile legatum idem Strotius reliquit Baſilicæ Lateranenſi,
cum iiſdem conditionibus prout reliquerat Baſilicæ S. MA-
RIÆ Maioris, & tamen in Baſilica Lateranenſi ad hæc
anniuerſaria fuerunt admiſſi Beneficiati, & Clerici vnà cum
Canonicis, & hæc † conſuetudo plurimum attendi debet in 28
hac materia anniuerſariorum, & diſtributionum, vt in c.
vnico de Cler. non reſid. in 6. Dec. conſ. 280. in prin. Pariſ. conſ.
32. num. 20. in fin. Viu. dec. 315. nu. 1. Coſta de port. rat. æqu.
306. n. 3. in fin. Rota dec. 713. n. 5. par. 1. diuerſ. Præſertim
quia ordo † Beneficiatorum S. MARIÆ Maioris inſtitu- 29
tus fuit cum priuilegijs ad inſtar Beneficiatorum Baſilicæ La-
teranenſis, vt habetur in Bulla Pij IV.

Fauor demum animæ Teſtatoris adſtipulatur huic reſolu-
tioni, quia dum Strotius pro ſe, & Gentilibus ſuis in iſtis
Anniuerſarij fundi preces ad Deum voluit, & etiam expopo-
ſcit, vt Laici adſtantes Deum rogarent pro ſua, & Gentilium
ſuorum expiatione, hinc aſſequimur anxie admodum exop-
taſſe notabilem numerum orantium, & maximè in ſolemni
hoc liturgiæ Sacrificio exquiſiuiſſe diuinum cultũ, & proxi-
mi ædificationem, vt opus eſſet † magis meritoriũ, eſſentialis 30
præmij, tanquam ex feruentiori charitate procedens, & ſic e-
tiã magis ſatisfactorium pro peccatis iux. trad. per Gab. Biel
ſuper Canon. miſſ. lect. 58. & Cened. q. Canon. c. 31. n. 16. Vnde
charitas læderetur plurimum, ſi teſtatoris anima aliqua ex
† parte ſpirituali hoc auxilio enixè expetito fraudaretur, 31
propter exiguum numerum exorantium, & anniuerſario in-
tereſſentium, vt rectè animaduertit Monet. de diſtrib. par. 2.
c. 14. n. 22. in fin. verſ. vel ſaltem, quorum adſtantium Cleri-
corum frequentior etiam aſſiſtẽtia in ſuffragium animæ pur-
gatorias † pœnas patientis plurimum prodeſt, cum ex con- 32
curſu oblationi ſacrificij intereſſentium, reſultet quaſi v-
num morale offerens, cum maiori deuotione, reuerentia,
& dignitate, necnon etiam fructu pro anima defuncti, vt
poſt

Digitized by Google

poſt Calet. Silueſt. & alios docet Suarez *in 3. par. ad* S. Tho. *to.*
3. q. 83 diſp. 79. ſect. 8. verſ. 4. de cæteris prout etiam ex conuen-
33 tu Clericorum precationes adhibentium in † anniuerſarijs
fieri conſueto, defunctorum animas releuari, & beneficia
participare, tradunt D. Cyprian. D. Athanaſ. Tertullian.
& alij quos congerit Lauorius *var. lucubrat. tit. 2. cap. 15. n.*
128. & ſeqq. Et propterea vniuerſi Cleri, Beneficiatorum
ſcilicet & Clericorum vna cum DD. Canonicis interuentum
adhiberi in his anniuerſarijs voto teſtatoris conforme fuiſſe
34 dicendum eſt, vt multiplicatis † interceſſoribus, & ſuppli-
cationibus Diuinum Numen facilius, ac celerius ſibi propi-
tium redderet, flecteretque ad lenitatem.
Indecorum autem foret, & res plena ſcandali; ſi exteri
Clerici adſciſcerentur, reiectis proprijs addictis Sanctiſſimæ
35 Deiparæ † in illa ſacra æde, quam ſibi cœlitus delegit, &
niuis ambitu inter æſtiuos ardores delineauit, nec ſeruaretur
36 voluntas † teſtatoris, qui ſingulari pietate hanc Baſilicam
colebat, & præcipua fide de precib. Clericorum in ea inſer-
uientium confidit.
37 Non obſtat quòd legatum relictum ſit † relictum Capitu-
lo, cuius appellatione regulariter veniunt ſolum Canonici,
Portionarij verò, & alij ſunt extra Capitulum *iux. gloſ. pe-*
nult. in c. penult. verbo aſſiſios de cler. non reſid. Rom. *conſ.* 332.
ſub n. 10. Rota *dec. 4. n. 5. par. 2. diuerſ. cum ſimilib.*
38 Quoniam id obſtaret Beneficiatis, † ſi ex alijs ſupra pon-
deratis non appareret teſtatorem intellexiſſe de vniuerſo cle-
ro Baſilicæ vt ſupradictum eſt, & ſolam mentionem fecit ibi
de Capitulo, vel quia de capite Baſilicæ ſat viſum fuit me-
39 miniſſe, vel quia ipſi ſoli ſunt adminiſtratores iſtorum An-
niuerſariorum priuatiuè quoad Beneficiatos, vt per Rota
apud Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. de his quæ fiunt à maiori parte Ca-*
pituli, & coram Card. Caual. *dec. 57. n. 1. & 2. quæ eſt e-*
tiam 183. *par. 1. rec. & in Valentina emolumentorum* 11. *Iunij*
1595. *coram Orano.* Dumque legati anniuerſarij qualitas, &
40 cauſa ſuadet, legatum etiam factum ſolis † Canonicis vel ſo-
li Epiſcopo cenſetur adhuc relictum vniuerſo Clero, & Ec-
cleſiæ, vt tradunt Canoniſtæ *in c. requiſiſti. de teſtam.* Soccin.
ſen. *in l. ciuibus n. 14. ff. de reb. dub.* Card. Mantic. *de coniect.*
vlt. vol. lib. 6. tit. 12. n. 4. & tit. 14. n. 16. & in terminis anni-
uerſarij Lara *de anniuerſar. lib. 1. c. 18. n. 2.*
Non obſtat quòd Beneficiati habeant diſtinctos redditus,
& diſtributiones ſeparatas à fructibus, & diſtributionibus
DD Canonicorum. Quoniam hęc vera ſunt circa fructus
certos, & determinatos, non autem in iſtis Anniuerſarijs,
quę incerta ſunt, & in dies deferuntur, habentque peculia-
41 rem, & magis priuilegiatam naturam, † quam ipſę quoti-
dianæ diſtributiones, vt ſupra oſtenſum eſt ex Moneta, &
Cenedo; ſique teſtator Beneficiatorum interuentum, & pre-
ces expetijt, eiſdem etiam emolumenta conferre voluiſſe
42 cenſeri debet, † arguendo de labore ad mercedem ad *l. Seio.*
ff. de annuis legat. Magon. *deciſ. Florent. 12. nu. 10.* Coſta *de*
portione ratæ q. 13. nu. 3. & 4. & faciunt trad. per Laram *de*
Anniuerſ. lib. 2. c. vlt. n. 27. verſ. in memorijs autem, vbi quòd
43 anniuerſaria debent † pro rata diſtribui Clericis intereſſenti-
bus, qui dicuntur illorum ſtipendiarij.
Poſtremò non obſtat, quòd in eadem Baſilica S. MARIÆ
Maioris multa anniuerſaria celebrentur à DD. Canonicis ſi-
ne interuentu Beneficiatorum, & vice verſa alia celebren-
tur à Beneficiatis abſque DD. Canonicis. Quia non inde ſit
44 æqua † illatio ad hæc anniuerſaria, in quibus Teſtatorem,
& ſolemnitatem, & interuentum Beneficiatorum voluiſſe
adhiberi ex tot ſupra deductis oſtenſum fuit ad *l. Papinianus.*
ff. de minorib.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis.

Die Veneris 22. Iunij 1635

ARGVMENTVM.

Locationes, quando probent poſſeſſionem. Mulieres non poſſunt eſſe tutrices. Ex contractu minoris inualido propter defectum ſolemnitatum, dummodo adſit conſenſus, an amittatur, & transferatur poſſeſſio. reliqua vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Locationes, non conſtito de alterius poſſeſſione ſufficienter probant poſſeſſionem.*
2 *Tutor, poteſt conſtituere in poſſeſſione pupillum.*
3 *Mulieribus, ſiue à Iudice, ſiue à Teſtatore tutela dari non poteſt.*
4 *Actus geſtas per Tutores incapaces tutelæ, & per capaces, per iſtos capaces ſubſtinetur.*
5 *Minor, quando contrahit, ſunt neceſſariæ ſolemnitates à ſtatutis requiſitæ.*
6 *Contractus inualiditas impedit translationem poſſeſſionis.*
7 *In Minorum contractibus, etiam ſtante illorum inualiditate, ſi adeſt conſenſus ipſorum minorum dummodo ſint adulti, eſt ſufficiens, vt ab ipſis amittatur, & in alium transferatur poſſeſſio.*
8 *Poſſeſſio, etiam ex contractu nullo transfertur.*
9 *Confeſſio in contractu inualido probat contra confitentem.*
10 *Confeſſio minoris, non obſtante diſpoſitione ſtatuti, ſi ſit facta in actu voluntario, & concurrant adminicula atque habeat concomitantiam veritatis ei nocet.*
11 *Ex Confeſſione erronea, & ex falſa cauſa prolata non poteſt amitti, neque transferri poſſeſſio.*
12 *Errantis nullus eſt conſenſus.*
13 *Actus nullus ex defectu ſolemnitatum, validè ratificari poteſt, dummodo expreſſa in ſpecie fiat ratificatio.*
14 *Contractus approbatione, vel reprobatione ſunt indiuidui.*
15 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. excludit fœminas, quę ſunt dotatæ, etiam ab hæreditate matris.*
16 *Statuta excluſiua fœminarum procedunt quotieſcumque pater ab inteſtato deceſſit, ſecus vero, quando pater eos ſcilicet maſculos, & fœminas æqualiter inſtituerit.*
17 *Statuta, vltra caſus expreſſos non debent extendi.*
18 *Statutum diſponens ab inteſtato, non habet locum condito teſtamento.*
19 *Dotatio facta in caſu, & à perſona in ſtatuto non comprehenſa, non debet operari excluſionem ab hęreditate alterius.*
20 *Filia ſi ſit inſtituta hæres à patre, inde poteſt ſe dotare.*
21 *Propter Dotem ſi ſtatutum excludat filias fœminas, requiritur, quòd illa ſit ab omni onere libera, nullique reſtitutioni obnoxia.*
Vt illa mortua, vir ſuperſtes extantibus integrè, illis vero deficientibus, pro quarta parte lucrari poſſit. iuxta diſpoſit. Statut. Vrb. lib. 1. c. 131.
22 *Diſpoſitioni ſtatuti cenſetur Teſtator noluiſſe ſtare, ſi diſponat contra d. ſtatuti prouiſionem.*

DECISIO LX.

DOMINI cenſuerunt dandum eſſe Iuliæ mandatum
de manutenendo in poſſeſſione tertię partis domorum
prouenientium ex hæreditate materna, quia conſtat eas
communi, & hæreditario nomine eiuſdem Iuliæ, ac Ti-
mothei fratris, qui ſe opponit, & Camillæ alterius ſororis
fuiſſe per Tutores locatas cum perceptione fructuum; quę † 1
locationes, non conſtito de alterius poſſeſſione, ſufficienter
probant poſſeſſionem, *c. cum veniſſent de reſti. ſpol.* Bart. *in*
l. qui vniuerſas. §. quod per Colonum n. 1. & l. quamuis §. 1.
n. 2. ff. de acquir. poſſ. Alex. *conſ. 118 n. 18. vol. 2.* Maſcard.
de probat. concl. 1181. n. 5. Menoch. *de retin. remed. 3. num.*
572. Rota *dec. 555. n. 1. par. 1. recent.*
Dicti autem Tutores Iuliam in poſſeſſione portionis de
qua agitur eodem modo potuerunt † conſtituere quo ipſum 2
Timotheum in ſuæ portionis poſſeſſione conſtituerunt. Ro-
ta *dec. 439. n. 2. par. 1. diuerſ.* & inter deciſiones Seraph. 135.
quæ quidem probatio coadiuuatur ex confeſſione eiuſdem
Timothei emanata cum interuentu eorundem Tutorum in
inſtrumento factæ conſignationis reliquę tertiæ partis alte-
rius ſororis, dum aſſeruit quod huiuſmodi domus pro indi-
uiſo ab ipſo, & ſororibus prędictis poſſidebantur, cum per-
ceptione fructuum pro ſua cuiuſque tertia parte.
Cui confeſſioni non obſtat, quòd Mauritius, & Bartholus
Tutores tantum interuenerint, cum tamen Petrus Paulus
pater præter illos in teſtamento dederit alios Tutores, nimi-
rum Erſiliam, & Beatricem vocaueritque rectè geſtum eſſe,

quod ipſi coniunctim feciſſent. Quia cum Erſilia eſſet
vxor patrui, & Beatrix non mater, ſed nouerca qui-
3 bus, † vti mulieribus ſiue à Iudice, ſiue à Teſtatore
tutela dari non poteſt, *l. vlt. cum gloſ. in verb. dari. ff. de*
tutel. & l. 1. C. quand. mult. tutel. off. fung. pot. Surd. *conſ.*
428. *num.* 15. Burch. Berlich. *de iur. nouercal par. 2. art. 3.*
4 *ſect.* 10. *num.* 1004. ſtante illarum incapacitate † inter-
uentus dictorum Tutorum maſculorum fuit ſufficiens,
vt poſt *gloſ. fin. in l. 1. verſ. ſi vero vnus C. de teſtament. tu-*
tel. reſpondit Soccin. *conſ.* 193. *n.* 1. *vol.* 2.

Nec obſtat, quòd Timotheus tunc eſſet minor 20. anno-
5 rum, & non fuerint † adhibitæ ſolemnitates à ſtatuto in
6 contractibus minorum requiſitæ vnde reſultat inualiditas †
contractus, quę impedit translationem poſſeſſionis. Quia
cum ipſe eſſet adultus, ſufficit quòd adeſſet conſenſus, vt
7 † non obſtante nullitate contractus, ab ipſo amiſſa, & in
8 alium translata dicatur † poſſeſſio, quę etiam ex contractu
nullo transfertur, *l. 1. §. vir. vxori* vbi Doct. *ff. de acquir.*
poſſ. Ruin. *conſ.* 137. *num.* 11. *vol.* 1. Rota *deciſ.* 93. *num.* 2.
& per tot. par. 2. diuerſ. & apud Achil. *dec.* 15. *num.* 2. *de*
reſt. ſpol. coram Seraph. *dec.* 1200. *num.* 3. *& coram* Caual.
dec. 103. *num.* 2. *vbi allegatur* Tiraquell. *de conſt. par. 3. li-*
mit. 7. num. 18. *qui num. ſeq.* plures adducit tenentes
9 quòd † confeſſio in contractu inualido probat contra
confitentem, & in præſenti caſu vltra quòd confeſſio
emanauit in actu voluntario, concurrunt adminicula,
10 veluti ſunt dictæ locationes † cum exactione penſionum
continuatæ quæ propter concomitantiam veritatis plu-
rimum coadiuuant probationem, vt in his terminis di-
xit Rota apud Achil. *deciſ. 1. de confeſſ. & in Romana tu-*
telæ coram Aldobrandino, quæ eſt deciſ. 177. n. 6. par. 2. di-
uerſ. & coram Greg. XV. *dec.* 502. *n.* 11.

Neque obſtat, quòd dicta confeſſio emanauerit cum e-
nunciatiua quòd Camilla altera ſoror de cuius portione tunc
agebatur, eſſet hæres teſtamentaria tàm patris, quàm ma-
tris; cum tamen mater ab inteſtato deceſſerit, & ideo per
11 huiuſmodi confeſſionem tanquam † erroneam, & ex falſa
cauſa prolatam non potuerit amitti, neque transferri poſ-
12 ſeſſio eo quod † errantis nullus eſt conſenſus; Quoniam vl-
tra quòd reſpectu Hæreditatis paternæ confeſſio eſt vera,
concurrunt hic tot actus poſſeſſorij, geſti per Tutores nomine
Iuliæ, non vti hæredis teſtamentariæ matris, ſed ſimpliciter,
vt ex dicta falſitate cauſæ acquiſitio facti non facile potuerit
impediri, præſertim attenta ipſius Timothei ſubſecuta ap-
probatione, dum poſt redditam ab ipſis Tutoribus rationem
adminiſtrationis, non modo generaliter omnia per illos a-
cta, & geſta, ſed in ſpecie, & expreſsè omnes, & quaſ-
13 cumque locationes domorum ratificauit, & actum † nul-
lum ex defectu ſolemnitatum validè ratificari poſſe, dum-
modo expreſſa in ſpecie ſit ratificatio iuxta diſtinctionem
Aym. *in conſ.* 160. *n.* 4. *reſoluit Rota in Romana hæreditatis*
24. *Maij* 1604. *coram Litta.*

Ex quibus ceſſat quoque aliud obiectum, quòd prædicti
actus, vnde ſumitur probatio poſſeſſionis Iuliæ, eo quòd
ante aliquot annos fuerint geſti, & non tangunt tempus
motæ litis, ad effectum manutentionis, non ſufficiens. Si
quidem ſufficiens ex inſtrumentis locationum, cum pacto
reconductionis in euentum non diſdictæ locationis, inſurgit
præſumptio continuationis, tàm poſſeſſionis ſororum quàm
etiam eiuſdem Timothei fratris, cum aliam ipſe poſſeſſio-
nem allegare non poſſit, quam eodem modo, ex huiuſmo-
di locationibus quæſitam, nullo enim iuris, vel facti fun-
14 damento probat ſe poſſediſſe priuatiuè quoad ſorores, † ne-
que vnam partem approbare, & aliam reprobare poteſt, eo
quòd contractus approbatione, vel reprobatione ſunt indi-
uidui Bald. *in c. nihil. n. 8. de elect.* Rota coram Seraph. *dec.*
540. *n.* 5. coram Mantic. *dec.* 13. *n.* 8.

Minus obſtat, quòd cum Iuliæ prouenerit dos ſcutorum
trium millium ex teſtamento Timothei ſenioris eius patrui,
dicta poſſeſſio videatur deſtituta titulo propter ſtatutum Vr-
15 bis *cap.* 145. *lib.* 1. † excluſiuum fœminarum quæ ſunt do-
tatę ab hæreditate etiam materna. Quia exceptio dicti ſta-
tuti vt requirens altiorem indaginem ab hoc iudicio ad peti-
torium eſt reijcienda, & nihilominus viſum fuit quòd huiuſ-
16 modi ſtatutum procedit quotieſcunque † pater ab inteſtato
deceſſit, & filij maſculi extantes parati ſunt dotare ſorores,
ſecus vero quando (vt in pręſenti caſu) pater filios maſcu-
los, & fœminas æqualiter inſtituendo, ſuſtulit impedi-
mentum ſtatuti excludentis fœminas in dictis caſibus dota-
17 tionis, & paratę voluntatis dotandi, vltra quos † caſus ibi
expreſſos ad alios non expreſſos extendi non debet Bart. *in*
l. qui liberis. §. hæc verb. num. 7. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.
Dec. *conſ.* 377. *n.* 5. Roland. *conſ.* 34. *num.* 30. *vol.* 4. Hon-
ded. *conſ.* 49. *n.* 47 *vol.* 2. Neque viſum fuit quòd dotatio di-
cti Timothei ſenioris tanquam extranei tollat quin ipſa Iu-
lia ſtante dicto † teſtamento fratris ęqualiter admittatur cum 18
fratribus, quia ſtatutum, quod loquitur ab inteſtato non
habet locum condito teſtamento Bart. *in l. fin. num. 4. C.*
de pact. Bald. *in l. quicunque C. de ſeru. fugit.* Soccin. *conſ.*
30. *n.* 31. *vol.* 1. Merlin. *de legit. lib. 1. tit. 4. quæſt. 6. num.* 19.
& dotatio † facta in caſu, & à perſona in ſtatuto non com- 19
prehenſa, vt in præſenti, non debet operari excluſionem
ab hæreditate alterius ad *not. per* Bald. *in l. ſi mulier. num.* 1.
C. de iure dot. quod etiam ſentit Menoch. *conſ. 3. n. 24. verſ.*
non obſtat. tertium in fin. vol. 1.

Denique viſum fuit non obſtare, quòd mulier prædicta
eo quod ſit à patre † inſtituta hæres, inde valeat ſe dotare, 20
quia cum dicta hæreditas ab ipſomet patre ſuppoſita fuerit
fideicommiſſo, procedere non poteſt ſtatutum excluſiuum
propter dotem, quam ſtatuentes requirunt ab omni † onere 21
liberam, nulli que reſtitutioni obnoxiam, vt eam defuncta
vxore, vir ſuperſtes extantibus liberis integre, illis vero de-
ficientibus per quarta parte lucrari poſſit, iuxta diſpoſitio-
nem alterius ſtatuti cap. 131. eiuſdem libri primi. Vnde pa-
tet dictum patrem diſpoſuiſſe contra mentem ſtatuentium,
† qui voluerunt dotem ſuperſtitibus liberis reſeruari, vt in 22
ſimilibus terminis dixit Rota coram Seraph. *deciſ.* 120. *num.*
2. *verſ. tertio, & coram Buratto in Romana de Marganis* 9.
Decemb. 1616.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. MERLINO.

Cæſenaten. Succeſſionis.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius ad obtinendam immiſſionem bonorum fideicommiſſariorum qua via agere poteſt. Filij in conditione poſiti licèt non dicantur vocati, tamen ab hac regula receditur, quando adſunt plures coniecturæ, quæ contrarium ſuadeant.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario competit remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. ſi oſtendat teſtamentum in quo eſt vocatus, non cancellatum, nec abolitum, neque in vlla ſuæ formæ parte vitiatum, & probata identitate perſonæ, & bonorum.*

2 *Fideicommiſſarius pro aſſequenda poſſeſſione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum intentare poteſt vtile Saluianum interdictum.*

3 *Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati.*

4 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati quando pro eorum vocatione plures, & vrgentes coniecturæ concurrunt.*

5 *Filij in conditione poſiti, dum ſunt ex deſcendentibus teſtatoris, vt dicantur vocati, admittuntur leuiores coniecturæ, & præſumptiones.*

6 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ſi fuerint ſubſtitutæ perſonæ minus dilectæ.*

7 *Deſcendentes, quando ſunt poſiti ſub conditione legitimitatis, cenſentur vocati.*

8 *Teſtator, quando digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, oritur præſumptio, quòd primo loco poſiti ſub conditione, cenſeantur vocati.*

9 *Teſtator, ſi fœminas deſcendentes ex fratre ſubſtituit, deſcendentibus ex filio poſitis ſub conditione, cenſetur iſtos vocaſſe.*

10 *Fideicommiſſum reale æquè comprehendit vocatos, & poſitos in conditione.*

11 *Clauſula codicillaris, & clauſula omni meliori modo, deſeruire poſſunt pro firmanda vocatione filiorum in conditione poſitorum.*

12 *Filiorum appellatione in conditione poſitorum, veniunt etiam fœminę.*

13 *Præſcriptio nulla currere incipit contra pupillum, durante pubertate.*

14 *Præſcriptio non perficitur, dum non adeſt bona fides.*

DECI-

Digitized by Google

DECISIO LXI.

VINCENTIVS Maraldus ſcripſit hæredem Andream filium & illi decedenti ſine filijs ſubſtituit filios maſculos Rocchi eius fratris, & filijs Rocchi decedentibus ſubſtituit in medietate bonorum filias fœminas Rocchi, & in alia medietate proximiores agnationis de Maraldis, vt in Summar. Blancæ num. 1. Succeſſit Andreas primo hæres ſcriptus, & ex eo defuncto ſuperſtes fuit poſthuma filia Blanca, cui cum hodie dubitaretur, an eſſet danda immiſſio in bonis per Vincentium fideic. ſubiectis, Domini reſponderunt dandam eſſe immiſſionem, niſi obſtent detractiones de quibus particulariter videbitur.

Exhibetur enim Teſtamentum Vincentij non cancellatum, neque abolitum, neque in vlla ſuæ formæ parte vitiatum, in quo Blanca ſe ad fideic. Vincentij vocatam oſtendit, & deſcendentia ipſius Blancæ ab Andrea filio fideicommittentis, non controuertitur, & ex teſtibus datis in ſumm. num. 2. conſtat identitasq. bonorum, &
1 quòd † per Vincentium fuerint poſſeſſa non impugnatur,
vtique Blancæ competit remedium, *l. fin. C. de euict.* Diu.
2 Adt. *tollend.* vel vtile Saluianum interdictum † pro aſſequenda poſſeſſione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum vt paſſim Rota reſpondet, & deciſiones cumolatæ fuerunt *in Verulana fideicommiſſis 26. Iunij, & 20 Nouembris 1634. coram me.*

De vocatione autem & fideicommiſſo purificato ad fauo-
3 rem Blancæ conſtare viſum fuit, quia licèt † filij; in conditione poſiti regulariter non cenſeantur vocati iuxta opinionem Gloſ. *in l. Lucius in 2. ff. de hæred. inſtit.* quam conſtanter retinet Rota, attamen vbi plures, & vrgentes
4 coniecturæ filiorum ſuadent vocationem † prout in caſu præſenti Rota recedit ab opinione Gloſæ, & contrariam amplectitur ſententiam, vt dixit coram Pur. *deciſ. 215. lib. 2.* Card. Seraph. *deciſ. 1329. num. 1. & in recent. deciſ. 133. num. 1. & deciſ. 266. num. 3. par. 1. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 267. num. 4.* dumq. filij in con-
5 ditione † poſiti ſunt ex deſcendentibus teſtatoris admittit etiam leuiores coniecturas, & præſumptiones ad firmandam illorum diſpoſitiuam vocationem fideicommiſſariam, & etiam poſt alios docuerunt Theſaur. *deciſ. 96. num. 7.* Surd. *conſ. 67. num. 34* Bell. iun. *conſ. 30. num. 14.* Rota coram ſanct. me. Greg. XV. *deciſ. 315. num. 5. & deciſ. 329. num. 3. & in recent. deciſ. 476. num 2 par. 1. cum alijs congeſtis in Auximana fideicommiſſi 4. Martij 1630. coram me.*

Coniecturæ autem hic adſunt plures, & ponderoſæ.

Prima pro vocatione filiorum Andreæ coniectura deſumitur ex eo quòd Vincentius in ſubſequentibus ſubſtitutionibus diſpoſitiuè vocauit filios Rocchi fratris; & filios tàm maſculos, quàm fœminas eorumdem filiorum Rocchi ſubſtitutorum. vnde ſi filios Tranſuerſales minus dile-
6 ctos voluit ſuccedere in fideicommiſſo eo † fortius dicendum eſt vocaſſe filios Andreæ filij magis dilectos, & deſcendentes ita arguunt Honded. *conſ. 54 num. 37. verſ. ſexta coniectura*, quam concludentem appellat, *lib. 2.* Menoch. *conſ. 420. num 9. verſ. 4. mouet me.* Surd. *conſ. 344. num. 6. ad finem*, vbi vti vrgentem hanc coniectutam extollit Bellon. iun. *conſ. 19. num. 17. & ponderauit* Rota apud Card. Seraph. *deciſ. 1329. num. 9. coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ. 315. num. 6. & 7. deciſ. 329. num. 8. & 9. & in Bonon. fideicom. 14. Maij 1621. coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio.*

Secunda deducitur coniectura ex eo quòd filij fuerunt in
7 conditione poſiti cum qualitate legitimitatis, ex qua, † vbi agitur de deſcentibus infertur, teſtatorem verè intellexiſſe vocare ipſos filios legitimos, vt conſuluit, Soccin. ioo. *conſ. 110. num. 25. lib. 3.* Cravett. *conſ. 885. num. 7.* Menoch. *conſ. 420. num. 13.* Fuſar. *conſ. 13. num. 8.* Bellon. iun. *conſ. 19. num. 4. & 5. conſ. 86. num. 5.* Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 1329. num. 6. atque in Meleuitana hæreditatis 27. Maij 1619. coram Reuerendiſſ. Seleucien. & in Veliterna fideic. 28. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Tertia reſultat ex eo quòd teſtator digreſſus eſt ad plures
8 gradus ſubſtitutionum vnde præſumitur † primo loco in conditione poſitos omnino voluiſſe vocare, quam coniecturam vbi cum alijs iuncta ſit, magni eſſe ponderis, & vocationem inferre ſine difficultate, quamuis ex ſe ſola non ſufficiat, tradunt Honded. *conſ. 54. num. 35. & 36. lib. 2.* Bellon. iun. *conſ. 19. num. 11. & conſ. 50. num. 28. & 26.* Menoch. *conſ. 613. num. 8.* Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 315. num. 4. & deciſ. 329. num. 5. & in recent. deciſ. 133. num. 7. ac deciſ. 28. num. 14. par. 1. & deciſ. 424. num. 2 par. 2. & in Auximana fideic. 4. Martij 1630. coram me.*

Quarta accedit ex eo quòd fœminas † deſcendentes ex 9
fratre expreſsè ſubſtituit ergo, & deſcendentes ex filio multo magis vocauit, vt ratiocinatur Honded. *dict. conſ. 54. num. 41. lib 2.* Bellon. iun. *conſ. 30. num. 30. & conſ. 86. num. 9.* Rota *deciſ. 146. num. 6. par. 1. recent. & coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ. 551. num. 5. & in d. Auximana fideic. coram me.*

Quinta inſurgit ex eo quòd Vincentius ſubſtituendo vſus eſt verbis realibus, declarans velle hæreditatem peruenire
ad ſubſtitutos; Fideicommiſſum † autem reale æquè 10
comprehendit vocatos & poſitos in conditione, vt cenſuit Rota *in his terminis coram ſanct. mem* Greg. XV. *deciſ. 315. num. 13.*

Sexta demum additur coniectura ex clauſula codicil-
lari, & clauſula omni meliori modo, quas deſeruire † 11
pro firmanda vocatione filiorum in conditione poſitorum ſcripſerunt, Gabr. *conſ. 123. num. 30. lib. 2.* Honded. *conſ. 65. num. 41. lib. 1. & conſ. 54. num. 47. lib. 2.* Rot. *deciſ. 133. num. 7. par. 1. & deciſ. 424. num. 2. par. 2. recent. & in Senogallien. fideicom. 11. Maij 1626. coram bon. mem. Remboldo*, quæ coniecturæ non diuiſim, & ſingulæ de per ſe, ſed coaceruatim ſunt ponderandæ, ita vt inuicem fulciantur, & fideicommittentis voluntatem pro vocatione filiorum ſatis eliciunt, vt monuerunt Honded. *d. conſ. 54. num. 53. lib. 2.* Surd. *conſ. 539. num. 2.* Cabal. *conſ. 105. num. 25. lib. 1.* Bellon. iun. *conſ. 50. num. 33.* Rota *apud ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ. 315. num. 9. & in rec. deciſ. 266. num. 19. & deciſ. 320. num. 8. par. 1. recent. & in d. Auxim. fideicommiſſ. 4. Martij 1630. coram me.*

Poſito autem quòd filij Andreæ in conditione poſiti, ſint ad ſucceſſionem vocati, non ambigebant Domini vo-
catam etiam cenſeri Blancam, quia appellatione † filio- 12
rum in conditione poſitorum veniunt etiam fœminæ, vt eſt *text. in l. 1. C. de condit. inſert. & perpendit* Honded. *conſ. 57. num. 25. & 27. lib. 1.* Theſaur. *deciſ. 188. num. 7. & ſæpiſſimè* Rota *reſpondit*, *vt apud* Card. Seraph. *deciſ. 880. num. 1. & deciſ. 514. num. 3. & 4. coram ſanct. mem.* Greg. XV. *& in rec. deciſ. 316. num. 2. & 3. par. 1. ac deciſ. 485. num. 1. par. 4. diuerſ. & nuper in Bonon. fideic. ſub die 18. currentis menſis coram R. P. D. meo Veroſpio*, & hic apparet Teſtatorem non reieciſſe fœminas, dum expreſsè fœminas neptes ex Roccho fratre vocauit, vnde fortius dicendum eſt admiſiſſe neptes ex filio, & ſic deſcendentes.

Non obſtat exceptio præſcriptionis, quàm ad impediendam immiſſionem ſe tuebatur hæres Laurentij Maraldi, quoniam nec in facto ſubſiſtit, quia Blanca nata eſt de anno 1598. & lis mota fuit de anno 1626. vnde Rocchus pacificè non poſſedit bona per 30. annos ſubtracta præſertim pupillari ætate Blancæ quæ durauit vſque ad annum 1610.
prout eſt ſubtrahenda, cum durante † pubertate contra 13
pupillos nulla incipiat præſcriptio † etiam longiſſimi temporis, *l. ſicut C. de præſcript. 30. vel 40. annorum gloſ. in l. fin. verſ. finali vbi* Cyn. Bart. & Bald. *C. quibus ex cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſſaria, & dixit* Rot. *in Florentina affrancationis 1. Febr. 1634. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* Nec quatenus lapſum fuiſſet tempus integrum 30. annorum ſuffragaretur præſcriptio Roccho & habentibus cauſam ab eo, quia ipſi innoteſcebat Blancam eſſe vocatam in eodem teſtamento, ex quo idem iura ſuæ ſuc-
ceſſionis deducebat, ſic † deficit bona fides, ſine qua non 14
perficitur præſcriptio, *cap. fin. de præſcrips. cap. poſſeſſor. de reg. iur. in 6.* Geminian. *conſ. 23. num. 3.* Honded. *conſ. 17. num 84. in fin. lib. 1. cum alijs.*

Minus obſtat deducta tranſactio in qua Blancæ per Rocchum fuerunt aſſignata plura bona, cum pacto, vt acquieſceret, quoniam illa non emanauit ſuper bonis hodie controuerſis, neque ſuper teſtamento Vincentij, ſed Andreæ, & ideo Blancæ non officit agenti ad hæreditatem Vincentij in tranſactione non comprehenſam, prout etiam non obſtare reſolutum fuit ſub die 27. Iunij 1631. coram me, quæ deciſio in hac diſputatione eſt præſupponenda.

Demum non obſtat, quòd Vincentius Teſtator multa bona reliquerit filijs Chriſtophori Maraldi, & pro indiui-

duo

Digitized by Google

doo poſſederit booa Rocchi fratris, quia ſuper illis non petitur immiſſio, dom particulariter legata fuerunt per Teſtatorem vel ad eum non ſpectabant, ſed in reliquis bonis, demptis legatis, & boois ſpectantibus ad Rocchum eius fratrem.

Quoad alias detractiones oppoſitas ad impediendam immiſſionem ratione expenſarum funeris legitimæ trebellianicæ & ſimilium reijciendas eſſe ad aliam diſputationem Domini cenſuerunt.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Veneris 22. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi morti proximus, diſponat, quòd omnia ſua debita ſoluantur, an cenſeatur, etiam debita tantum naturalia diſpoſuiſſe, vt ſoluantur. Minor contrahens, an debeat ſeruare ſtatuta loci contractus. Vide alia in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Contractus Minorum, ſunt nulli, non adhibitis ſolemnitatibus requiſitis per Conſtit. Marcb. lib. 5. cap. 25. de contr. minor.*

2 *Teſtator, ſi morti proximus, & de animæ ſalute cogitans, diſponat, vt omnia ſua debita ſoluantur, cenſetur ita diſponendo voluiſſe, vt ſoluerentur debita, ad quæ naturali ratione, & conſcientia compellente, ſe eſſe obligatum intelligebat, & num. 5.*

3 *Debitum naturale æquè, ac debitum naturale, & ciuile vires obtinet in iudicio animæ.*

4 Bart. *in l. id quod pauperibus num. 22. & l. 2. num. 4. C. de fideicomm. reijcitur.*

6 *Teſtator, ſi morti proximus, iubeat, vt omnia ſua debita ſoluantur, ita mandando, videtur diſponere pro exoneratione conſcientiæ, etiamſi hoc non exprimatur.*

7 *Dictio, omnia, comprehendit etiam ea, quæ alias in diſpoſitione non comprehenderentur, cum nihil excipiat.*

8 *Executori, ſi teſtator mandauit, vt ſua debita ſoluat, d. executor tenetur ſoluere non modo ea debita, quæ ſolùm ſunt ciuiliter, ſeu in ſoro externo, ſed etiam, quæ in foro conſcientiæ ſunt debita.*

9 *Contractus in foro conſcientiæ non ligat, in quo prætermiſſæ ſunt ſolemnitates iuris poſitiui, quod limitatur.*

10 *Solemnitates in contractibus minorum ſunt inuentæ, ad hoc vt euitentur deceptiones, & fraudes.*

11 *Contractus vt valeant, ſecundùm limites iuris naturalis, vel gentium, ſolus conſenſus eſt ſufficiens.*

12 *Maior 20. annorum ſecundum ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 47. cenſetur eſſe maior 25. annorum.*

13 *Minor, quando contrahit etiam attendi debet ſtatutum loci contractus. Et Rota aliquando hanc opinionem amplexa eſt num. 14. & aliquando non num. 16.*

14 *Forenſis in Vrbe exiſtens maior 20. annorum, ſi contrahat ſine ſolemnitatibus, non poteſt dici in mala fide.*

15 *Doctoris dictum, ſi quis ſequatur non poteſt dici in mala fide.*

16 *inter Forenſes ſtatutum inhabilitans perſonas, non eſt ſeruandum.*

17 *Rota, ſi aliquando vnam opinionem approbauit, ſufficit ad effectum præbendi iuſtam cauſam ita credendi, & conſequenter excludendi dolum.*

18 *Contractus, ibi debet cenſeri celebratus vbi eſt facta illius ratificatio.*

19 *Statutum loci illud debet ſpectari, in quo perfectus eſt contractus per ratificationem, non autem loci, in quo nomine ratificantis fuit geſtus.*

20 *Contractus nullus ex defectu ſolemnitatum, ille ſolus poteſt annullare, ad cuius fauorem introductæ ſunt ſolemnitates.*

21 *Minor poteſt approbare contractum nulliter à ſe celebratum.*

22 *Minor poteſt renunciare facultati dicendi de nullitate contractus.*

23 *Cenſus contractus, quamuis nullus, ſubſtinetur in foro conſcientiæ ad fauorem cenſuariorum ratione quaſi poſſeſſionis exigendi, in qua per plures annos exiſtunt.*

24 *Poſſidens ius, melius in foro conſcientiæ habetur, idque procedit etiam ſi agatur contra tertios poſſeſſores.*

25 *Obligationis conditio non mutatur ex mutatione perſonæ.*

26 *Ius metiendum eſt ex parte actoris.*

27 *Penſionarius eſt manutenendus etiam aduerſus tertios poſſeſſores, & contra ſucceſſorem in beneficio.*

DECISIO LXII.

LICET in hac cauſa fuerit reſolutum; * quòd Impo-
ſitio cenſus facta per Procuratorem q. Clementini no-
bilis Vrbeuetani infra ætatem 25. annorum conſtituti ſit
nulla ex † defectu ſolemnitatum Conſtitutionis Marchię 1
*de contractibus minorum cap. 25. lib. 5. vt in deciſionibus 24.
Ianuarij, & 23. Iunij 1634. coram me emanatis latè fuit de-
ductum.*

Nihilominus quia idem Clementinus maior factus in
ſuo, quod condidit teſtamento mandauit, vt omnia eius
debita ſoluerentur, præſertim in inſtrumentis obligatio-
num contenta; ideo propoſita cauſa ſuper iiſdem, Do-
mini ex hoc potiſſimum capite à deciſis recedendum eſſe
cenſuerunt.

Cum enim dictus Clementinus Teſtator morti proxi-
mus, de animæ ſuæ ſalute cogitaret, cenſetur ita diſ-
ponendo, † voluiſſe vt ſoluerentur debita, ad quæ, na- 2
turali ratione, & conſcientia impellente, ſe eſſe obliga-
tum intelligebat, vt per Bald. *in l. id quod pauperibus
num. 22. C. de Epiſcop. & Cleric.* Quia in iudicio animæ
debitum † naturale æquè, ac debitum naturale & ciui- 3
le vires obtinet, vt inquit idem Bald. *in allegata l. id quod
pauperibus num. 22. & l. 2. num. 4. C. de fideicom.* Quam
opinionem profitetur eſſe veriorem, & Aretin. *in conſ. 93.
num. 3.* dicit eſſe ſecundum communem intellectum con-
tra † Bart. *in l. quibus diebus, §. Dominus, ff. de condit.* 4
& demonſtr. & in l. legaui, ff. deliberat. legat. vbi vult
ſimilem diſpoſitionem intelligi de debitis, quæ poſſent
probari in quantitate expreſſa, & eſſe ſine exceptione,
cuius dictum idem Aretin. vbi ſupra diſtinguendo decla-
rat procedere in contractibus, non autem in vltimis vo-
luntatibus, quas ita debemus interpretari, vt Teſtator
mandando ſoluit creditoribus, † tanquam ſalutis æternæ 5
memor voluerit etiam illis ſatisfieri, quibus in conſcientia
eſſet obligatus, quod etiam dicit Bald. *in d. l. 2. num. 4. C.
de fideicom.* & cum dicta diſtinctione procedit, Natt. *conſ.
402. num. 56.* vbi ponderat dictum Baldi, quòd Teſtator
ita mandando videatur † diſponere pro exoneratione con- 6
ſcientiæ, etiam ſi hoc non exprimatur, Alb. *conſ. 509.
num. fin.* Menoch. *de arbitr. quæſt. 57. num. 4.* Maximè
attenta illa dictione omnia, quam, † ad effectum vt com- 7
prehendat ea quæ aliàs non comprehenderentur, cum ni-
hil excipiat, ponderat Anton. Monach. *dec. Florent. 69.
num. 8.* & benè conferunt tradita per Sanch. *conſ. moral.
lib. 4. cap. 1. dubit. 47. num. 3.* vbi de executore cui ſit
mandatum à teſtatore, vt ſoluat ſua debita, concludit,
quòd teneatur ſoluere non modo, ea quæ ſunt ſolum ciui-
liter, ſeu in foro externo, ſed etiam quæ in foro conſcien-
tiæ ſunt debita, eo quòd vtraque pertineat † ad exonera- 8
tionem conſcientiæ Teſtatoris defuncti, & inter alios Do-
ctores Hiſpanos idem affirmat Alphonſ. de Azeuedo *in re-
compil lib 5. tit. 4. l. 6. num. 27.*

Hanc autem opinionem omninò retinendam eſſe, ex eo
ſuadetur, quod etiam Doctores firmantes non obligare † 9
in foro conſcientiæ contractum, in quo prætermiſſæ ſint
ſolemnitates iuris poſitiui, limitant concluſionem, quo-
tieſcumque in eo qui ſine ſolemnitatibus contraxit cum mi-
nore, ceſſat deceptio, & fraus, ad quas euitandas fue-
runt introductæ ſolemnitates, † & non deficit conſenſus 10
contrahentium, qui operatur, vt ſecundùm limites iu-
ris naturalis, vel gentium contractus teneat, eo enim iu-
re † inſpecto, ſolus conſenſus eſt ſufficiens quia veritas 11
præualet, Abb. *in cap. 1. in fin. de reſtit. in integr.* Gemin.
in cap. 1. num. 3. de ſponſal lib. 6. Felin. *in cap. 1. num. 39.
& ſeq.* Dec. *num. 18. verſ. quarta concluſio in 1. lect. de conſt.*
Boer. *dec. 5. num. 74. latè proſequitur*, Vaſq. *de ſucceſſ.
lib. 3. §. 30. num. 2. & ſeqq.* ferè per tot. ac etiam admittit
Rota

Digitized by Google

Rota *in Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram Reu. D. Vrgellen.*

Et in præſenti caſu fraudem ceſſare multipliciter proba-
tur, quoniam contractus impoſitionis cenſus per viam rati-
ficationis fuit geſtus à Clementino, dum Romæ eſſet ma-
12 ior 20. † annorum, qui iuxta ſtatutum cenſebatur eſſe ma-
ior 25. annorum, & ita contrahentes non temerè, ſed pro-
babiliter, credentes non eſſe ſeruandas ſolemnitates dictæ
Conſtitutionis Ægidianæ de contractibus minorum, quæ
ſeruatur Vrbeueteri illas omiſerunt, ea ratione, quòd in
13 contrahente † etiam minore attenditur ſtatutum loci con-
tractus Bart. *in l. cunctos populos num. 14. de Summ. Trinit. quod pro generali regula tradit* Bald. *conſ.* 389. *vol.* 1. *&* Rot.
etiam in ſimilibus terminis Conſtitutionis Ægidianæ *ita decidit coram bon. mem.* Andrea *in Senogallien. prædij 5. Iunij*
1627. *& coram* Card. Sacrato *in Roman. obligationis 24. Febr.* 1620. *de Narnienſe* ſimiliter contrahente in Vrbe, ex
quibus deciſionibus inſurgit approbatio opinionis, quam ali-
14 quando Rota amplexa † fuit, quòd forenſis, qui in Vrbe
exiſtens maior 20. annorum contraxit ſine ſolemnitatibus,
non poteſt dici in mala fide, quemadmodum de dicto Do-
15 ctoris, † quod excuſet, inquit Iaſ. *in l. properandum. §. ſin autem alterutra num. 8. C. de iudic. & quamuis* Rota *coram bon. mem.* Buratt. apud Pic. *ad ſtatut. Vrb. deciſ.* 63. *&* 64.
16 contrariam tenuerit opinionem, quòd ſcilicet † inter fo-
renſes ſtatutum inhabilitans perſonas non ſit attenden-
dum, attamen ſufficit, quòd aliquando alteram opi-
17 nionem approbauerit ad effectum † præbendi iuſtam
cauſam ita credendi, & conſequenter excludendi do-
lum.

Item plura alia concurrunt ad excludendum dolum,
quod nempè Clementinus de tempore initi contractus
eſſet in 24. ætatis ſuæ anno conſtitutus, & quòd cum
ſanguinis nobilitate titulum Baroniæ haberet coniunctum,
neque eſſet rudis vel ſimplex, quodq. tam ante quam poſt
contractum cenſus Romæ moram traheret cum familia,
& fructus huiuſmodi cenſus fuerint ſoluti ſpatio plurium
annorum.

Ac præterea quòd poſt impetratam relaxationem bono-
rum, quæ Fiſco fuerunt applicata bon. mem. Card. Sfor-
tia Tutor filiorum Clementini obtinuerit à Summo Pon-
tifice confirmationem venditionis bonorum ſubiectorum
fideicommiſſo, vt ſatisfieret creditoribus in ipſa venditione
confirmata deſcriptis inter quos fuit annotatus creditor cen-
ſus, de quo agitur.

Quibus conſideratis negari non poteſt, quin ceſſet in
contrahentibus fraus, & concurrat bona fides, quæ ope-
ratur, vt ipſe Clementinus in foro conſcientiæ tene-
retur.

Dictus itaque cenſus initus in Ciuitate Amerina per
Procuratorem, ſuam recepit perfectionem à ratificatione
18 Clementini Romæ degentis, & cum ibi † contractus de-
beat cenſeri celebratus, vbi facta eſt illius ratificatio, Ti-
raq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 10. num. 68.* procedit con-
19 cluſio, quòd † ſpectari debet ſtatutum loci in quo perfe-
ctus eſt contractus per ratificationem, non autem loci,
in quo nomine ratificantis fuit geſtus, *gloſ. in Clem. ſi duobus vbi* Imol. *num. 20. vt lit. pend.* Surd. *deciſ.* 245.
num. 7. cum alijs alleg. in Rom. hæred. 14. Maij 1603. *coram Litta.*

Vnde cum ante obitum non fuerit à Teſtatore oppoſitum
de nullitate, conſequens eſt, vt contractus interea ha-
buerit implicitum ſtatum validitatis, quia tunc demum
reſcindi potuiſſet vti nullus propter defectum nullitatum
dictæ Conſtitutionis Ægidianæ, ſi voluiſſet ipſe Clemen-
20 tinus, † ad cuius fauorem diceretur huiuſmodi ſolemni-
tates eſſe requiſitas, vt reſpondit Paul. de Caſtr. *in conſ. 91. num. 5. verſ. ſed aduertendum vol.* 1. Surd. *deciſ.* 179.
num. 17. Rot. coram Put. *deciſ. 305. lib. 1. & poſt tract.*
Cenc. *de cenſ. deciſ. 29. num.* 4. Sed cum hoc non fecerit,
21 & mandauerit ſolui generaliter † omnia debita cenſetur
non modo approbaſſe contractum ſub huiuſmodi genera-
litate comprehenſum licèt nullum, quod facere potuit
Alb. *d. conſ. 109. num. 24.* Surd. *d. deciſ. 179. num.* 18.
22 Sed etiam † videtur renunciaſſe huic facultati dicendi de
illius nullitate.

Præterea d. contractus quamuis nullus ſuſtinetur in foro
23 † conſcientiæ ad fauorem cenſuariorum ratione quaſi poſ-
ſeſſionis exigendi, in qua per plures annos exiſtunt, vt per
Sanch. *in d. lib. Con. Moral. 4. cap. 1. dub. 14. num. 5. & 6.*
24 vbi concludit poſſidentem † ius melius in foro conſcientiæ
habere, idque procedere etiam ſi agatur contra tertios poſ-
ſeſſores probatur, quia ex mutatione † perſonæ non im- 25
mutatur conditio obligationis, neque ius cenſuarij, *l. 2. §. ex his. ff. de verb. obl.* à quo tanquam † auctore ius metiri 26
debemus, eodem modo quo dicitur penſionarium eſſe ma-
nutenendum etiam contra tertios poſſeſſores, † & contra 27
ſucceſſorem in beneficio Guidop. *deciſ. 629. num.* 15. Put.
deciſ. 151. lib. 3. Gig. *de penſion. quæſt. 47. num.* 10. idem
in terminis exactionis cenſus dixit Rot. *deciſ. 99. num. 11. par. 1. diuerſ. vbi addit.* ita fuiſſe pluries reſolutum.

Et ita vtraque parte informante, concluſum fuit Cen-
ſuarijs ſuffragari teſtamentum, & ſic recedendum à de-
ciſis.

* *Ideſt ſub die 23. Ianuarij 1634. & 23. Iunij eiuſdem anni ſunt deciſiones 260. & 294. ſupra in præcedenti parte.*

Et infra in eadem cauſa adſunt aliæ deciſiones ideſt ſub die 17. Decembris 1635. & 18. Aprilis 1636. coram eadem bon. mem. Motmanno.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Caueñ Limitum Parochialium.

Die Lunæ 25. Iunij 1635.

A R G V M E N T V M.

Tractatur de probatione Limitum Parochialium.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio non datur ſine læſione.*
2 *Teſtes, quando probant limites inter aliquas Eccleſias eſſe ſeparatas.*
3 *de Limitibus probandis inter Eccleſias, in antiquis, admittuntur leuiores probationes.*
4 *Teſtes, qui deponunt de pluribus actibus, & diſtinctius, præferuntur illis, qui deponunt de aliquo actu tantum, & confusè.*
5 *Teſtes, qui deponunt de actibus, qui dederunt cauſam liti, vel alijs ſubſequutis poſt motam litem non attenduntur.*
6 *Poſſeſſio à Iudice data ſine præiudicio alterius intereſſe habentis, nihil operatur, cum ſit conditionalis, ſtante præiudicio alterius.*

D E C I S I O LXIII.

PROPOSVI huiuſmodi Cauſam die 23. Iunij anni
proximi præteriti, & Domini, quia pro Eccleſia
Sanctiſſimi Saluatoris informabatur ſuper manutentione,
tunc non potuerunt capere reſolutionem, ſed dixerunt
quòd diſputetur dubium, an conſtet de cauſis reſtitutio-
nis in integrum, quo propterea hodiè propoſito illud nega-
tiuè reſoluerunt, quia ex iuſtitia ſententiæ Rotalis latæ
ad fauorem Eccleſiæ Sanctiſſimi Saluatoris in vim ſpecia-
lis commiſſionis cum clauſula appellatione remota re-
manet † excluſa omnis læſio, ſine qua reſtitutio non 1
datur *cap. 1. & ibi* Abb. *num. 2. de reſtit. in integr.* Rota
deciſ. 8. eodem titulo, innou. coram Card. Caualerio *deciſ. 194. num.* 2.

Iuſtitia verò dictæ ſententiæ ſatis clara viſa fuit, reſul-
tare, ex eo, quòd ſeparatio ſeu diſtinctio limitum inter
Parochiam Sanctiſſimi Saluatoris, & aliam S. Michaelis
Archangeli *in deciſ. 20. Maij 1624. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, & in dicta ſententia Rotali deſcripta
iuſtificatur ex teſtibus pro eadem Eccleſia Sanctiſſimi Sal-
uatoris datis qui dicunt † quòd limites inter Eccleſias 2
præfatas fuerunt, prout in dicta deciſione, & ſententia
Rotali deſcribuntur. Et quod Parochi ſeu Cappellani
Sanctiſſimi Saluatoris iuxtà dictam diſtinctionem, iura
Parochialia exercuerunt in domibus illorum de Iuuenibus,
ac in alijs domibus, & locis controuerſis, & deponunt
tàm de viſu, quàm de auditu ab eorum maioribus, quod
ſufficit in hac materia, in † qua cum agatur de probandis 3
antiquis limitibus inter Eccleſias leuiores etiam probatio-
nes admittuntur concurrentibus præſertim partitis libro-
rum Baptiſmi, & mortuorum dictæ Eccleſiæ Sanctiſſimi
Saluatoris iuxta *text. in cap. cum cauſam, & ibi* Gloſ.
verb. per libros, verb. teſtes, & verb. Adminicula,
Abb. *in princ. verſ. ſed aduerte, &* Felin. *num. 12. de*

pro-

probat. cum alijs in dicta deciſione 20. Maij 1624. & prius in alia 14. Martij 1622. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano deductis.

Quibus non refragantur teſtes pro Eccleſia Sancti Mi-
chaelis Archangeli; Nam quoad teſtes examinatos anno
1592. placuit reſponſin, quòd illi deponunt de aliqun actu
4 tantum, † confusè abſque certa diſtinctione limitum, &
propterea in concurſu præferendi ſunt alij ſupradicti teſtes
SS. Saluatoris, qui de pluribus actibus, & magis diſtin-
ctè, & ſpecificè deponunt, vt per Gabr. *concl. 4. num. 72.
de teſt.* cum alijs in dictis deciſionibus adductis. Quo verò
ad teſtes remiſſoriales vltimo loco anno 1629. examinatos,
fuit reſponſum, quòd illi veriſimiliter non poſſunt depo-
nete de actibus præcedentibus litem motam anno 1565.
quia cum à dicto tempore motæ litis vſque ad tempus vlti-
mi examinis effluxerint anni 64. incirca, & alij 14. an-
ni deduci debeant ratinne pupillaris ætatis, eſſet in eis ne-
5 ceſſaria ætas ferè annorum 80. Vltra quòd in eorum † de-
poſitionibus expreſsè ſe reſtringunt ad actus, qui dederunt
cauſam liti, vel alios ſubſequutos, poſt dictum tempus
motæ litis, qui propterea non attenduntur Rota *coram S.
mem.* Greg. XV. *deciſ. 9. num. 20. & coram* Card. Caua-
lerio *deciſ. 633. num. 10.*

Et tantn minùs in caſu iſto, in qun plures ex actibus,
de quibus ſupradicti teſtes deponunt, potuerunt fieri vi-
gore decreti manutentionis, qnod emanauit ab Ordinario
ad fauorem Parochiæ Sancti Michaelis Archangeli dictn
anno 1565. & durauit vſque ad annum 1619. & loqui-
tur ſpecialiter de domu, & familia Ioannis Antonij Iu-
uenis, & in eo adeſt clauſula citrà præiudicium Paro-
chiæ Sanctiſſimi Saluatoris tàm in petitorio, quàm in
6 poſſeſſorio Ordinario, per quàm † propterea ſtante præ-
iudicio dictæ Eccleſiæ Sanctiſſimi Saluatoris nulla dicitur
ibi acquiſita poſſeſſio, prout *deciſ. 32. lib. 2.* cum alijs
adductis per Rotam *deciſ. 513. num. 3. par. 1. recentior.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Locationis.

Die Lunæ 25. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Agitur de prælatione in poſſeſſione rei condu-
ctæ concedenda vni ex duobus Conductori-
bus ad interpretationem legis quotiès C. de
rei vendication. & plura de materia eius le-
gis.

SVMMARIVM.

1 *Detentator dicitur eſſe in poſſeſſione, & reſpectu talis poſſeſſionis illi competit mandatum de manutenendo ad remouendas moleſtias ſibi in huiuſmodi poſſeſſione illatas, & num. 9.*

2 *Conductor in re conducta non habet ius reale, & num. 20. & propriè non dicitur poſſidere, ſed eſſe in poſſeſſione.*

3 *Poſſidere, & eſſe in poſſeſſione differunt remiſſiuè.*

4 *Conductor aduerſus locatorem actionem perſonalem habet, & num. 12.*

5 *Retentio non competit habenti actionem perſonalem.*

6 *Actio perſonalis regulariter non tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*

7 *Conductor reſpectu poſſeſſionis ciuilis quam retinet locator non ſibi ſed Domino poſſidere dicitur.*

8 *Detentatio poſſeſſionem reddit plenam aut ſaltem ſemiplenam.*

10 *Hipotheca, quam habet Conductor in re conducta non producit aliam obligationem aduerſus Locatorem, quàm ad præſtandam patientiam in vſu rei locatæ, & num. 16.*

11 *In obligationib. facti actio pro intereſſe ſuccedit loco adimplementi.*

13 *Hipotheca acceſſoria perſonali obligationi non auget illius vires.*

14 *Retentio conductori quando detur.*

15 *Cautela Bartoli pro conductore contra ſingularem ſucceſſorem, & num. 17.*

Non habet locum in iudicio ſummariiſſimo manutentionis. 18. & quare num. 19.

21 *Oblatio intereſſe loco adimplementi in obligationibus facti cuidetur.*

DECISIO LXIV.

CONTENDEBANT ſuper poſſeſſione domus ad
vſum officinæ Salgamariæ Lucas, & Franciſcus oc-
caſione locationis, quam eorum vterque obtinuerat ſuper
eadem domo, & dubitatum fuit vtrùm eſſet dandum
mandatum de manutenendo Lucæ, qui licet eſſet poſte-
rior in conductione, tamen actu retinebat poſſeſſionem
eius officinæ, ſiuè potiùs mandatum de euacuando Fran-
ciſco, cui primò apparebat factum fuiſſe inſtrumentum
locationis, & Domini pro Luca reſponderunt, cum plu-
rimùm viſa fuerit illi ſuffragari † ea detentatio, ex qua 1
dicebatur eſſe in poſſeſſione domus conductæ, vt poſſet ſe
tueri à moleſtijs primi conductoris, *vt ex ratione text. in
l. quoties, C. de rei vendic. determinauit.* Rot. *in deciſ. 2.
num. 3. de locat. in antiq. & voluerunt* Alex. *in conſil. 122.
num. 3. lib. 5.* Socc. Sen. *conſ. 25. num. 3. & 7. lib. 4.* Go-
meſ. *var. reſol. lib. 2. cap. 2. num. 20. in 2. extenſione, &
reiecta ſententia contraria,* Iaſ. *in d. l. quotiès de veriori opi-
nione atteſtatur* Purpurat. *in addition. ad eundem limitatio-
ne 13. ſub num. 22.*

Et quidem viſum fuit potiorem eſſe debere cauſam ſecun-
di huius conductoris, quia licèt † ille æquè, ac primus, 2
nullum ſortiretur ius reale in re locata, vnde neque dice-
batur propriè poſſidere, ſed ſolùm eſſe in poſſeſſione eiuſ-
dem rei, quorum terminorum differentiam benè † decla- 3
rat Paulus *in l. poſſideri, §. vlt. ff. de acquir. poſſeſſ.* ta-
men poterat ſe defendere aduerſus eumdem primum Con-
ductorem in vim retentionis, quia † cum primus Con- 4
ductor ſolùm haberet actionem perſonalem contra Domi-
num † rei locatæ non poterat ea vti contra ſecundum Con- 5
ductorem ex natura eiuſdem actionis, quæ nunquam ſo-
let tranſire in ſingularem † ſucceſſorem *l. vltim. vbi etiam* 6
notant Doct. *ff. de contrah. emption. §. in perſonam* Inſt. *de
action.* & conſiderauit Rot. *deciſ. 2. de locat.* cuius ratio-
nes amplexus fuit Couar. *var. reſolut. lib. 2. cap. 19. num.
8.* Gomez. *var. reſolut. cap. 2. lib. 2. num. 20. in loco ſupe-
rius adducto.* Et quamuis hæc etiam detentatio, ob quam
ſecundus Conductor videbatur præferendus primo, dice-
retur non poſſe producere hunc effectum neque reſpectu poſ-
ſeſſionis ciuilis, quæ numquam fuit amiſſa à Locatore,
vndè etiam erat, quòd ille non dicebatur ſibi † poſſidere 7
ſed domino, *vt in l. ſi in quod, §. & per colonos, & l. qui
vniuerſas, §. quod per colonum, ff. de acquir. poſſeſſ. &
notant vtrobique* Doctores, *& in l. 1. C. de commun. vſu-
capionib.* tamen ea detentatio potuit reddere poſſeſſionem
plenam, aut ſaltèm † ſemiplenam, *vt voluit gloſ. in §.* 8
quod autem ad eas res inſtit. de vſucapien. quam tanquam
ſingularem commendat Angel. *in l. ſi me in vacuam, num.
2. ff. de acquir. poſſeſſ.* Iaſ. *in l. traditionib. num. 23. C.
de pact.* & ex cauſa eius poſſeſſionis † habebat ſecundus 9
hic conductor ſua remedia poſſeſſoria en turbaretur in ea
detentatione, *vt declarat in propoſito* Couarru. *d. lib. 2.
cap. 19. num. 8. & tradiderunt* Menoch. *de retinend. poſſeſſ.
remed. vlt. num. 58. & de recuperand. poſſeſſ. remed. 17. num.
21. idem* Couarr. *pract. cap. 17. num. 5.* Bald. *in cap. licet cau-
ſam num. 35. de probat.*

Nec viſa fuerunt obſtare, quæ dicebantur ad hunc effe-
ctum de anteriori hipotheca, quam Franciſcus videbatur
habere ſuper domo conducta, cuius cauſa voluerunt ali-
qui antiquiorem conductorem præferri debere poſteriori,
vt præ cæteris tenuit Iaſ. *in d. l. quotiès, num. 28.* quem
refert Gamm. *deciſ. Luſitan. 130. num. 2.* & voluit Natta
in conſ. 261. num. 10. Cephal. *conſ. 718. num. 35.* Ea enim
hipotheca non poterat extendi vltra terminos, & naturam 10
ipſius locationis, quæ non admittit in locatore aliam obli-
gationem, quàm ad præſtandam patientiam in vſu rei lo-
catæ, *vt in l. ædem, C. locat.* & ideo † ad merum fa- 11
ctum, pro quo ſuccedit actio ad intereſſe, *vt probat text.
in l. qui fundum, cum l. ſeq. ff. locat. & tradunt* Doctur.
in l. ſtipulationes non diuiduntur, ff. de verb. obligat. vbi
Bart. *num. 40. gloſſ. in l. 2. §. vlt. ff. de verb. oblig.* Vn-
dè occaſione eius † hipothecæ non poterat conſiderari in 12
Franciſco ius aliquod reale tùm propter rationem prædi-
ctam, tùm quia eadem hipotheca tanquam acceſſoria † 13
obligationi perſonali non poterat augere vires, & naturam
eiuſ-

Digitized by Google

eiuſdem obligationis , vt benè in propoſito conſiderauit Surd. *conſ.* 331. *num.* 23. Neguſ. *de pignor. prim. membr.* 2. *part. num.* 7. Non autem poterat hoc idem dici de Luca ad cuius fauorem ſe etiam obligauerat Dominus pro obſeruatione contractus , & manutentione rei locatæ , quia cum præter hipothecam , ſub qua habebat generaliter obligata omnia bona locatoris , seperiretur etiam in poſſeſſio-
14 ne domus † locatæ , poterat in ea perſiſtere pro ſuo Iure , & intereſſe tanquam compræhenſa ſub eadem obligatione , *vt declarat* Bart. *in l. qui fundum ff. locat. & in l. emptorem, num.* 2. *C. eod. tit.* quaſi tunc demùm , & non aliter quàm per viam retentionis poſſit Conductor ſiuè quicumque alius detentor reſiſtere ſingulari ſucceſſori Alex. *conſ.* 518. *num.* 20. *lib.* 5. Barb. *conſ.* 36. *num.* 25. *lib.* 2. vbi ad hunc effectum approbat cautelam quam tradit ibi Bart. vt in inſtru-
15 mento locationis apponatur † clauſula quòd Conductor ex nunc incipiat iure pignoris , & pro ſuo intereſſe poſſidere , ſequitur Couar. *var. reſolut. cap.* 15. *num.* 3. qui concluſionem firmat etiam in terminis hipothecæ generalis , quod etiam voluit Surd. *d. conſ.* 331. *num.* 23. Rota coram Greg. *deciſ.* 68. *num.* 3. *& in Romana locationis domus* 15. *Ianuarij* 1610. *coram Ortembergo* . Et licèt etiam reſpectu
16 Lucæ poſſet conſiderari præſtatio huius intereſſe † loco facti ſiuè patientiæ reſpectu vſus , ſiuè habitationis domus locatæ , vt voluit Salycet. *in d. l emptorem, num.* 7. quem refert , & ſequitur Barbat. *d. conſ.* 36. *num.* 25. vbi explicando ex illius mente doctrinam Bartholi dicit cautelam ab
17 eo traditam intelligi debere appoſitam ſolùm † pro faciliori exactione ipſius intereſſe , & voluerunt Couar. & Surd. *in locis ſuperiùs adductis* Roland. *conſ.* 6. *num.* 8. *lib.* 1. Socc. Sen. *conſ.* 29. *num.* 11. *lib.* 4. Tamen non poterant
18 hæc pertinere ad naturam huius † iudicij ſummariſſimi manutentionis , quod Lucas hodiè proſequebatur , cum
19 in eo ſolùm queratur de veritate facti reſeruata † omni cognitione iurium , quæ poſſent alteri parti competere tàm in petitorio , quàm in poſſeſſorio plenario , vt declarat Menoch. *in tract. de retinend poſſeſſ. remed. vlt. num.* 36. Neulzan. *conſ.* 81. *num* 17. *& cenſuit* Rot. *in deciſ.* 41. *num.* 8. *par.* 1. *diuerſ. & coram* Greg. *deciſ.* 275. *num.* 14. Pront neque pertinere hæc viſa ſunt ad Franciſcum , qui ſolùm erat in cauſa , quia cum ratione locationis ſibi factæ
20 nullum haberet ius reale in re locata , non poterat † offerre Lucæ id intereſſe ſed hæc oblatio ſolùm ſpectare potuiſſet
21 ad Dominum ipſius domus , aut † etiam ad alium ſingularem ſucceſſorem in quem translatum fuiſſet dominium eiuſdem domus , in quibus terminis quæſtionem proponit *Bartholus* , *& alij Doctores ſuperiùs relati* qui eum ſequuntur.

Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Societatis Ligoorum.

Die Mercurij 27. *Iunij* 1635.

ARGVMENTVM.

Calculator , & peritus electus ad cognoſcendum de quibuſdam erroribus in Laudo emanatis , an ſi vltra prædictos errores , alios etiam errores cognoſcat , quando dicatur validè procedere . Contra Laudum , quando non poſſit veniri.

SVMMARIVM.

1 *Laudum à partibus omologatum habet vim ſententiæ , & rei iudicatæ .*

2 *Contra rem iudicatam veniri poteſt, minimè.*

3 *Contra Laudum ratificatum veniri non poteſt.*
Laudum ratificatum dicitur tranſactio, num. 3.

4 *Periti , electi ad corrigendos aliquos errores puta . 52. non propterea ex hoc prohibetur aliorum correctio ſi aliqui appareant.*

5 *Quod procedit , quando non eſt appoſita aliqua dictio taxatiua , ſecus verò è contra .*

6 *Laudum interpretari debet ſecundum iuris diſpoſitionem .*

7 *Sententia interpretari debet ſecundum iuris diſpoſitionem .*

8 *Lauda ſunt ad inſtar ſententiarum .*

9 *Sententia interpretatur ſecundum mentem proferentis .*

10 *Sententia interpretari debet ne contineat iniuſtitiam , vel abſurdum .*

11 *Laudum ita interpretari debet , ne contineat iniuſtitiam , vel abſurdum .*

12 *Limitatio debet intelligi præterquam quoad expreſſa .*

13 *Obligationis Cameralis executio non eſt retardanda , propter ea , quæ requirunt altiorem indaginem.*

DECISIO LXV.

CONTRA deciſionem in hac cauſa factam 25. Maij buius anni opponebatur de defectu auctoritatis Dominici de Rubeis Calculatoris , & Periti electi , ex quo cognouit vltra 52. errores , de quibus in laudo Olignani , cum debuerit ſolùm habita ratione ad dd. 52. partitas erroneas ex integro Calculum facere , quia ei obſtabat laudum à partibus emologatum , † quod habebat vim ſen- 1
tentiæ , & rei iudicatæ , vnde ſicut non poteſt † contra 2
rem iudicatam veniri , *l. res iudicata ff. de reg. iur.* ita nec contra laudum † ratificatum , quod dicitur tranſa- 3
ctio , *l. non minorem vbi* Salicet. Alex. *num.* 2. *in fin. & alij C. de tranſact.* Dec. *in conſ.* 60. *num.* 3. Soccin. *conſ.* 85. *num.* 1. *lib.* 1. *idem* Dec. *conſ.* 475. *num.* 28.

Cæterum prædictis non obſtantibus Domini perſtiterunt in reſolutis ex rationibus deductis in dicta deciſione ; Non enim eſt verum , quòd relatio Dominici de Rubeis contrauenerit laudo Olignani , quia & ſi † Olignanus man- 4
dauit corrigi dictos 52. errores , non propterea prohibuit correctionem aliorum , ſi qui apparerent , † cum non 5
fuerit appoſita aliqua dictio taxatiua , prout debuiſſet apponi , vt alia correctio cenſeretur prohibita ex notatis per Bart. *in l ſiquidem C. de tranſact.* Aym. *conſ.* 313. *poſt num.* 5. *verſ. ſimiliter lib.* 2. immo cum mandauerit ex integro fieri computa , dicendum eſt voluiſſe errores corrigi , ſi apparerent , aliàs enim laudum contineret manifeſtam iniuſtitiam , & abſurdum quare non debet ſic interpreta-
ri , vt excludatur aliorum errorum correctio , cum † lau- 6
dum interpretari debeat ſecundum iuris diſpoſitionem , vt
dicitur de † ſententia Iudicis iuxta notata in *l. miles. §.* 7
decem . ff. de re iudic. Anchar. *conſ.* 6. *num.* 7. quia † 8
lauda ſunt ad inſtar ſententiarum , & ideo ſicut † ſenten- 9
tia interpretatur ſecundum mentem proferentis , & ne
contineat † iniuſtitiam , vel abſurdum , ita etiam lau- 10
dum Caſtrenſ. *conſ.* 357. *num.* 2. *verſ. ſed quæro , & num.* 3. *lib.* 1. Nec poteſt fieri vis , quod in laudo imponatur perpetuum ſilentium , nam hoc debet intelligi vltra refectionem computorum , alioquin reſultaret manifeſta contradictio , ſcilicet , quod computa deberent refici , & quod in refectione non poſſet cognoſci ſuper nouis erroribus,
quod contineret † abſurdum , & iniuſtitiam , & hoc non 11
eſt dicendum per ſupradicta.

Et ceſſat omnis difficultas , quia ex ſubſecutis clarè apparet quòd ita fuit per partes interpretatum laudum , ſiquidem vt fuit ponderatum in alia deciſione cum fuerint electi duo Calculatores , & Carolus Nutus pro tertio , cui partibus minimè acquieſcentibus fuit primo loco electus Franciſcus Viualdus , & data ei facultas per hæc verba . *A vedere , e corregere ogni ſorte di errore , che trouaſſe hauer fatto Carlo Nutti nella ſua relatione come terzo Calculatore , &c. e di più gli danno auttorità , e l'eleggono per terzo Perito ſopra le ſpeſe che non furono notate nelli negotij di legna , &c. e detto Sig. Franceſco Viualdi debba regolarſi , & eſſeguire conforme che dichiara eſſo Olignano ;* Et cum poſtea fuerit deputatus D. Ioſephus Bonanus Campſor primarius , fuit magis expreſſè declarata facultas , quam partes dabant dd. Peritis. Quia dederunt dicto Bonanno facultatem conceſſam Viualdo per hæc verba : *Si contentano di dare facoltà al Sig. Gieſeppe Bonanni , che veda , e riueda la ſudetta relatione con li libri originali ſpettanti à detta cauſa , intenda ſopra la diſcordia del Brandis , e Ciaffeo , e ſimilmente in voce le ragioni dell' vn è l'altra parte , e doue trouaſſe pregiuditio d'intereſſe di qualſiuoglia di eſſe parti , l'accommodi , & aggiuſti conforme al ſuo parere , e conſcienza ;* Parteſq. prædictæ ſe obligarunt in forma Cameræ ſtare huic relationi , in qua D. Bonannus retulit Oddum eſſe creditorem in ſcutis 2357. bon. 46. Denique fuit cum omnibus facultatibus conceſſis D. Bonanno deputa-

putatus Dominicus de Rubeis, qui retulit creditum Oddi aſcendere ad ſcura 2481. bon. 87. excedendo relationem D. Bonanni ſolum in ſcut. 124. bon. 41. Ex quibus clarè patet quòd facultas data iſtis Peritis, & Calculatoribus deputatis fuit ampliſſima, & ea mediante partes declararunt qualis fuerit intentio Olignani in ſuo laudo.

Neque obſtat, quòd io dicta facultate legatur clauſula. *Con queſto però che debba regolarſi in tutto, e per tutto conforme al laudo*; qoia ex prædictis ſatis ſe laudo conformarunt D. Bonannua, & Rubeus in ſuis relationibus, & quatenus ex prædictis verbis poſſet dici facultas dd.
12 Peritorum limitata, & limitatio † debet intelligi præterquam quoad expreſſa in dicta facultate, io qua legitur conceſſa reuiſio computòrum, *cap. ſtuduiſti de offic. deleg. cap. 1. de reſcript. latè* Gratian. *diſcept.* 839. *num.* 6. *&* 17. *& ſeqq. & diſcept.* 828. *num.* 28. *&* 29.

Non obſtant errores oppoſiti contra iſtas relationes Peri-
13 torum, quia cum adſit obligatio † Cameralis, & cognitio iſtorum errorum requirat altiorem indaginem, non poteſt retardari executio ex deductis in alia deciſione.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO.

Valentina Iuris ſedendi.

Die Mercurij 27. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Præpoſiti Eccleſiæ Valentinæ habuerunt, & habent ius, & facultatem ſedendi in Choro immediatè poſt Canonicos Choro aſſiſtentes eiſque licet occupare ſedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Dictio, immediatè, quid importet.*
3 *Interpretatio, quæ eſt clara, germana, & vera, ſequenda eſt.*
5 *Teſtes, qui non percutiunt tempus ante motam litem, non probant.*
6 *Teſtes, qui non reddunt congruam, & concludentem rationem ſui dicti non attenduntur.*
7 *Teſtes, ſi deponant de auditu, vel de credulitate, vel ſi dicant ſe parum informatos de re, ſuper qua deponunt nihil releuant.*
8 *Obſeruantia contraria in totum eliditur, ſtante in Conſtitutione clauſula ſublata, & decreto irritante.*
9 *Tempus litis eſt omnino detrahendum ad effectum, vt introducatur obſeruantia.*
10 *Obſeruantia litigioſa non releuat.*
11 *Obſeruantia, quæ dedit cauſam liti, non eſt attendenda.*
13 *Obſeruantia contraria Conſtitutionibus, & indultis, non attenditar.*
13 *Clauſulæ, ſublata, & decretum irritans tollunt contrarium factum, & obſeruantiam.*

DECISIO LXVI.

POSTQVAM per duas deciſiones coram me factas 15. Decembris 1634.* & 16. Martij 1635.* Rota denegauit Capitulo petitam remiſſoriam ad probandum modum ſedendi obſeruatum à Præpoſitis, & Canonicis tàm antiquis, quàm modernis ex rationibus in dictis deciſionibus allatis. Hodie propoſito dubio ſuper confirmatione ſententiæ Rotalis, qua fuit pronunciatum Præpoſitos Eccleſiæ Valentinæ habuiſſe & habere ius & facultatem ſedendi in Choro immediatè poſt perſonas Canonicorum Choro aſſiſtentium, eiſq. licuiſſe & licere occupare ſedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium: Talem ſententiam tamquam validam, & iuſtam confirmandam eſſe fuit reſolutum.

a De validitate conſtat, ex quo ex reuolotione † proceſſus apparet omnia interueniſſe ad effectum validitatis requiſita, de quibus per Caputaq. *deciſ.* 260. *par.* 2. Rot. *in recent. deciſ.* 545. *num.* 1. *&* 589. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & alibi ſæpiſſimè.*

De iuſtitia pariter conſtat, ex deciſionibus in prima inſtantia factis coram R. P. D. meo Merlino 16. Decembris 1633.* & 12. Iunij 1634.* necnon ex ſupradictis duabus coram me factis, in quibus firmatur, Præpoſitos immediatè poſt Canonicos ſedere debere, ſecundum erectionem fel. recor. Siſti V. & Conſtitutiones capitulares æditas de anno 1576. vbi ſtatuitur; Præpoſitos ſedere debere immediatè poſt Canonicos non obſtante contraria interpretatione illius dictionis, *immediatè*, in litteris appoſitæ, quia eſt bene declarata in deciſinnibus; † vt importet ſeſſionem 2
Præpoſitnrum, nullo medio interpoſito, ex aliàs allegata doctrina Bald. *in l.* [illegible] *num.* 3. *ff. de cond. inſert.* Ruin. *conſ.* 7. *num.* 7. *vol.* 4. [illegible]raquel. *in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num.* 125. *verſ. nam & ea, C. de reuoc. donat. cum alijs latè allegatis in dictis deciſionibus.*

Interpretatio enim verborum, *immediatè poſt Canonicos*, quòd ſcilicet, dicta verba habeant relationem ad perſonas Canonicorum, & non ad ſedes canonicales, viſa fuit vera & germana, & adeo clara, vt aliam † quamlibet 3
interpretationem prorſus excludat; ideoque ſequenda ex deductis in deciſionibns in cauſa factis, quæ Dominis placueruot; quibns additur Port. Imol. *conſ.* 33. *lib.* 3. Conſideraruot etiam Domini, quòd cum Præpoſiti habeant eundem habitum, & aſcendant eaſdem ſcalulas, quas aſcendunt Canonici, & cum illis incedant in proceſſionibus ſine diſcrimine loci, † nullo interiecto me- 4
dio, illis ſuffragatur ritus Decoris Eccleſiaſtici, quo attento aſſeſſio continuata in Choro, & non diſcreta & interpellata dari debet, aliàs niſi daretur continuata ſeſſio, verba illa, *immediatè poſt Canonicos*, nihil operarentnr.

Nec Dominis viſæ fuerunt obſtare depoſitiones teſtium ſuper obſeruantia contraria, & ſuper eo quòd Canonici habent proprias ſedes; nam reſpectu teſtium examinatorum in Curia iam fuit firmatum, tàm coram R.P.D. meo Merlino, quàm coram me, illorum dicta † non proba- 5
re, quia non percutiunt tempus ante motam litem, † nec 6
reddunt congruam, & concludentem rationem ſui dicti.
Aliqui † deponunt de auditu, aliqui de credulitate, & 7
alij fatentur ſe parum informatos de prærogatiuis Præpoſitorum. Et deinum quia non releuant, vt inſerius. Reſpectu vero teſtium remiſſorialium examinatorum io alia *cauſa Valentina prebeminentiarum coram R. P. D. meo Decano*, de quibus Rota mandauit haberi rationem in hac diſputatinne pariter fuit dictum, illorum dicta non releuare: quia cum Præpoſiti habeant fundatam intentionem in literis erectionis, & conſtitutionibus Capitularibus, dum conantur deponere quòd Canonici habeant ſedes proprias & fixas, conuincuntur ab ipſis conſtitutionibus Eccleſiæ, in quibus ſolis Dignitatibus fixæ ſedes aſſignantur, & inter Canonicos & Præpoſitos ſtatuitur ſeſſio ſucceſſiua reſpectu perſonarum, non autem ſedium: & dum non agitur de confundendn ordine ſedendi quando extant Canonici replentes totas ſedes canonicales, ſed illjs abſentibus, Canonici non poſſunt conqueri, qnia ipſi ſunt primi, & Præpoſiti poſt ipſos.

Minus aduerſatur, quòd Præpoſiti dicantur inferiores Canonicis, quia imò quoad habitum & locum in Choro & proceſſionibus, & alijs actibus (exceptis capitularibus) ſunt æquales, vt in literis erectionis cauetur: & in omnem caſum huiuſmodi articulus tangit cauſam ſuper preheminentijs, quæ pendet coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Nec prætenſa obſeruantia contraria ſuper qua deponunt Teſtes viſa fuit poſſe ſuffragari, quia in contrarium adeſt Indultum Sixti V. in forma conſtitutinnis ob publicam vtilitatem ampliationis ſtudij Valentini cum clauſula, ſublata, & decreto irritanti, emanata; ex quo † obſer- 8
uantia contraria in totum eliditur, quia obſeruantia detegitur litigioſa ab anno 1597. quo tempore Canonici cauſam in Rota commiſerunt, quòd † tempus litis eſt om- 9
nino detrahendum, Bart. *in l. Celſus num.* 27. *vbi* Bald. *ff. de vſucap* Put. *deciſ.* 348. *num.* 1. *lib.* 2. & obſer-
uantia † litigioſa non releuat: Obſeruantia verò † ante 10
motam litem pariter non eſt attendenda; quia vel de- 11
dit cauſam liti, de qua nulla poreſt haberi ratio; vel
eſt contraria † conſtitutionibos Eccleſiæ & Indulto Six- 12
ti V.

Nec

Digitized by Google

Nec allegata obſeruantia antiquorum Præpoſitorum viſa fuit pariter releuare; quia deregitur contraria conſtitutionibus Eccleſiæ, & in totum eliſa ex Indulto Sixti, vbi ſeſſio immediata Congregationi Præpoſitorum indulgetur cum clauſula, ſublata, & decreto irritanti; quæ clau-
13 ſulæ † tollunt contrariam obſeruantiam, & factum aliquorum Præpoſitorum ex allegatis in alijs deciſionibus cum quibus Domini tranſierunt.

Et ita vtraque parte informante pro confirmatione ſententiæ fuit reſolutum.

** Prima eſt deciſio 319. ſupra in præcedenti parte. Altera eſt deciſio 31. ſupra in hac eadem parte.*

** Sunt deciſiones 252. & 288. in præcedenti parte.*

Et infra adſunt aliæ deciſiones in hac cauſa, vt habes in fine ad dictam deciſionem 31.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Legionen. Cenſurarum.

Die Mercurij 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Pœnas in interdicto appoſitas, quando quis effugiat. Capitulo, quando eſt intimanda declaratoria, qualiter dicta intimatio fieri debeat, & quid ſi Capitulum impedimentum præſtet. Intimatio, quando ſit de forma declaratoriæ, & quando ſufficiat ſcientia.

SVMMARIVM.

1 *Pœnas in Interdicto poſitas, quis euadit, ſi in tempore in eo præfixo ad parendum, obtemperauerit.*
2 *Declaratoria ceſſat, ſi ſit danda contra Capitulum, & intimatio capitulariter non fuerit facta.*
3 *Canonicorum aliquorum negligentia non poteſt nocere Capitulo.*
4 *Canonici, quando ſe congregant in Choro, tunc illis poteſt intimari declaratoria.*
5 *Capitulo ſi ſit intimanda declaratoria, ſi illud præſtat impedimentum, ne capitulariter poſſit intimari, tunc parti qualiter ſuccurratur.*
6 *Capituli loci valuæ, habentur pro habitatione ipſius Capituli.*
7 *Intimatio, ſi ſit facienda Capitulo, non debet fieri alicui vti ſingulis, ſed omnibus capitulariter.*
8 *Ex declaratoriæ forma, non ſufficit ſcientia, ſed eſt neceſſaria intimatio.*
9 *Intimatio, in materia declaratoriæ, ſecundum terminos Clem. cauſam, eſt neceſſaria, ſed ſecundum terminos Clem. cum illuſio, de renunc. ſufficit ſcientia.*
10 *Homini vndequaque probo ſtante eius integritate Rota aliquid ſolet deferre.*

DECISIO LXVII.

FVIT per Dominos reſolutum conſtare de paritione ita vt Capitulum non inciderit in pœnas interdicti, Cum enim ſub die 11. Aprilis comparuerit in Capitulo Matthæus frater, & Procurator Alphonſi, & petierit procuratorio nomine ſibi tradi poſſeſſionem, & exhibuerit litteras originales declaratorias niſi infra menſem die 18. eiuſdem menſis Aprilis Canonici dederunt poſſeſſionem realem prædicto Alphonſo mediante perſona Canonici D. Ioannis de la Cerda procuratoris ad hoc conſtituti per d. Alphonſum, ex qua traditione poſſeſſionis ante lapſum
1 † menſis Canonici euaſerunt pœnam interdicti, *cap. præterea il 2. & ibi* Franc. *in 4. not. de appell.* & in puncto fuit reſolutum *in cauſa Tarraconen. cenſurarum 13. Decembris 1604. coram bon. mem. Iuſta.*

Neque obſtat, quòd ſub die 8. Febr. 1635. Alphonſus requiſiuerit duos Canonicos Primicerium ſcilicet, & procuratorem Capituli, vt illud congregarent ad effectum illi ſignificandi declaratoriam, quod iterum fecit ſub die 15. eiuſdem menſis cum die 10. eiuſdem nonnullos Canonicos ad prædictum effectum perſonaliter etiam interpellauerit. Vnde cum Capitulum non fuerit ſtatim congregatum, validè potuerit Alphonſus affigere declaratoriam ſub die 9. Febr. & ſub die 12. Martij Cedulonos; Quia contrarium viſum fuit Dominis tam ex eo, quod non conſtat de
† legitima intimatione capitulariter facta qua ceſſante non 2
intrabat declaratoria Innoc. *in cap. 4. in princ. de eo, qui mittit in poſſeſſione cauſ. rei ſeruand.* Caſſad. *deciſ. 2. num. 4. de penſ.* quam ex eo, quod dicta interpellatio facta aliquibus Canonicis, vt Capitulum congregarent, & illorum negligentia non potuit nocere † Capitulo præſer- 3
tim cum quotidie Canonici ſe congregarent † in Choro, 4
& tunc poterat illis intimari declaratoria, *gloſ. in cap. ſi Capitula in verb. facta, de conceſſ. preb. in 6.* Calderin. *conſ. 11. de iurepatronatus*, & quando Capitulum præſtitiſſet impedimentum erat Alphonſo ſuccurſum per citatio-
nem † ad Eccleſiam, & ad Valuas loci ipſius Capituli, 5
quæ pro habitatione † Capituli haberi debent, dictaque 6
citatione non facta nulliter fuit proceſſum *Clemen. cauſam. §. quod ſi forſan de elect.* Mohed. *deciſ. 18. de re iud.* qui alios congerit Ant. Aug. *in Epitom. de ſentent. excommun. §. 11. & fuit reſolutum coram me in cauſa Valentina Gabellæ 9. Iunij 1600.*

Non obſtat intimatio facta Choro diſſoluto aliquibus Canonicis ex illo egredientibus, quia † debuit fieri om- 7
nibus capitulariter, & non aliquibus vti ſingulis, eo magis quòd Canonici pluries ſe congregarunt etiam in Capitulo, & interpellarunt aduerſarium, vt litteras declaratorias ſibi intimaret.

Neque facit, quod ex dicta affixione facta 9. Februar. Capitulum potuerit habere notitiam d. declaratoriæ, quia
ex forma declaratoriæ † non ſufficiebat ſcientiam, ſed 8
erat neceſſaria intimatio ſi Capitulum præſtabat impedimentum etiam ſub certa forma vt pulchrè per Caſtr. *in conſ. 362. in fin. verſ. nec obſtat lib. 1.* vbi quod ſecun-
dum terminos † *Clem. cauſam*, eſt neceſſaria intimatio 9
ſecundum veros terminos *Clem. cum illuſio de renunciat.* ſufficit ſcientia, quia in ea non dicitur, quòd ſit neceſſaria intimatio.

Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, quia vt dictum eſt, Capitulum pluries ſe congregauit, & petijt ſibi intimari declaratoriam originalem, quo facto ſtatim paruit, quibus accedat etiam atteſtatio de ſucceſſiua paritione quam facit D. Alphonſus de Caſtro Agens Capi-
tuli vir vndequaque probus cui Rota † ſtante integrita- 10
te perſonæ voluit aliquid deferre licet quoad primam paritionem veritas elucescat ex prædictis.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Diſmembrationis.

Die Mercurij 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Diſmembranda ſi ſit cura animarum ab aliqua Eccleſia, vt nullitatis vitio non ſubiaceat, quid ſit ſeruandum. Perſonæ induſtria ſi ſit electa, non poteſt d. perſona ſubdelegare.

SVMMARIVM.

1 *Diſmembratio eſt quædam ſpecies alienationis.*
2 *in Alienatione rerum Eccleſiæ requiritur, & ſolemnitas, & iuſta cauſa.*
3 *Solemnitates in alienationibus rerum Eccleſiæ requiruntur fauore publico, ne Eccleſiæ depauperentur.*
4 *ab Eccleſia curata, quando eſt diſmembranda cura, vt validè procedatur, requiritur conſenſus omnium Patronorum, & vocandi ſunt Parochiani.*
5 *Induſtria perſonæ, ſi fuerit electa per verba perſonaliſſima, ceſſat facultas id alteri concedendi.*
6 *Vicarij aſſertiani non ſtatur, ſi agatur de præiudicio tertij.*
7 *Cauſa diſmembrationis beneficij debet eſſe, vel neceſſitas, vel euidens vtilitas.*
8 *ab Eccleſia Parrochiali vt diſmembretur cura, impedimentum accedendi ad d. Eccleſiam, vel quid ſimile debet eſſe perpetuum.*
9 *Solemnitas, & iuſta cauſa requiritur in diſmembratione curæ ab aliqua Eccleſia, cum d. diſmembratio ſapiat alienationem.*

Digitized by Google

DECISIO LXVIII.

DOMINI ſteterunt in deciſis die 22. Iunij 1633. * & 15. Ianuarij 1635. * Diſmembrationem, de
qua agitur fuiſſe inualidam, tam ex defectu ſolemnitatis,
1 quam cauſæ. Nam cum ſit quædam † ſpecies alienatio-
nis Achil. *deciſ. vnic. de reb. Eccleſ. non alien.* Rot. *de-*
2 *ciſ. 1. eod. tit. in nou.* indubitatum eſt † requiri ſolem-
nitatem, & iuſtam cauſam pro ſui validitate.

In caſu autem noſtro, & cauſa deſideratur, & ſolem-
nitas, de qua planè nullibi conſtat, cum non fuerit cita-
tus Rector S. Gregorij, cuius conſenſus erat adhibendus,
3 & illius vocatio non requirebatur † ſolum pro eius intereſ-
ſe, ſed pro forma inducta ad rigorem iuris obſeruandum
in fauorem publicum, ne Eccleſiæ depauperentur, vt te-
nuit Rot. *in Toletana parrochialis de Madrid. 1. Febr.*
1602. *coram bon. mem. Card. Pamphilio penes* Garz. *de be-
nef. par. 12. cap. 3. num.* 8. Nec requiſitus fuit omnium
Patronorum conſenſus, nec fuerunt vocati Parrochiani,
de quorum intereſſe agebatur, qui cum non fuerint citati;
4 diſmembratio † dicitur nulla, tàm attenta diſpoſitione
iuris communis, quàm etiam ex forma *Sacri Concilij Tri-
dentini ſeſſ. 7. cap. 6. & ſeſſ. 24. cap. 15. de reform.* Rot.
deciſ. 455. num. 6. par. 2. recent. Pariter conſiderabant
DD. non acceſſiſſe conſenſum Metropolitanæ requiſitum
iuxta tenorem Indultorum *bon. mem. Card. Ludouiſij* Rot. *in
recent. deciſ. 239. num. 5. par. 1.*

Neque Dominis viſæ fuerunt ſuffragari indulta conceſſa
à ſanct. mem. Gregorio XV. recol. mem. Cardinali Lu-
douiſio, quia cum in eis non fiat mentio de Beneficijs de
Iurepatronatus, in illis non comprehenditur hæc Parro-
chialis de Iurepatronatus Laicorum; Vlterius dicebant
DD. indulta prædicta eſſe perſonalia, quæ propterea non
poterant communicari alijs, & per conſequens talis diſ-
membratio, non poterat fieri, niſi ab ipſomet Cardinali,
cuius induſtria fuerat electa per verba perſonaliſſima in eiſ-
5 dem indultis; itaut † ſit concludendum Cardinalem hu-
iuſmodi facultatem nemini dare potuiſſe Caſtren. *conſ. 577.
ante num. ſecundum verſ. tum quia illis erat commiſſa lib.
2. idem conſ. 221. ante num. 5. verſ. ſuper tertio reſponde-
tur eod. lib. 2. cum alijs allegatis in Romana vineæ 19. No-
uembr.* 1629. *coram me*, & quatenus potuiſſet ſubdelega-
re Vicarium, nullibi conſtat id factum fuiſſe, niſi ex aſ-
6 ſertione eiuſdem Vicarij, quæ non probat, † cum in hac
re non ſtetur ſoli illius aſſertioni, Oldrad. *conſ. 261. num. 2.*
Caputaq. *deciſ. 350. par. 3.* Garz. *de benef. par. 12. cap. 2.
num. 120. & 122.*

7 De cauſa, quæ debet eſſe, vel † neceſſitatis, vel
euidentis vtilitatis Rota *in Marſicana diſmembrationis fru-
ctuum penes* Garz. *de benef. d. par. 12. cap. 3. num. 4.* Ro-
ta *in Nebien. diſmembrationis 11. Decembris 1615. coram
Eminentiſſ. D. Cardinale Pamphilio*, & ad hoc benè fa-
ciunt tradita per Adden. *ad ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ.*
504. *num* 8. minus conſtat, quòd aliqua vigeat, vt po-
tuerit validè fieri diſmembratio, cum cauſæ allegatæ non
ſint tales, quæ ſuffragentur ex deductis in dictis duabus
deciſionibus in hac cauſa factis, tendunt enim potius ad
erectionem ſimplicis beneficij, quàm ad alium finem.
Maximè quia ex ponderatis in vltima deciſione 15. Ianua-
rij præteriti, probatur non conſtare de continuo impedi-
mento; per quod impediatur aditus ad Eccleſiam S. Gre-
gorij, & DD. ex eo quod articuli dati pro parte Recto-
ris S. Gregorij ad effectum retardandi executionem man-
dati de manutenendo, non concludebant perpetuum Im-
pedimentum accedendi ad dictam Eccleſiam propter a-
8 quarum inundationem, † vt ad effectum diſmembratio-
nis requiritur, vt tenuit Rot. *in rec. d. deciſ. 239. num. 3.
& ſeq. & deciſ. 484. num. 4. par. 1.* denegarunt remiſſo-
riam 25. Iunij præteriti confirmando, quod iam reſolue-
rant 11. Decembris ſuperioris anni.

Supradictis accedit, quòd ſolemnitas, & iuſta cauſa,
9 neceſſaria in diſmembratione † curæ animarum, quæ
ſapit alienationem; Lap. *alleg. 66. num. 3. & 5* Abb.
*in cap. ad audientiam il primo in primo notab de Eccleſ.
ædifican.* Rot. *in deciſionibus, quæ referuntur in d. de-
ciſ. 239. num 1. par. 1. recent.* copulatiuè requiruntur,
nec vnum ſine alio ſufficit, *cap. 1. de reb. Eccleſ. non
alien. in 6. Clem. 1. eod. tit.* Doct. *in Can. ſine exce-
ptione 12. quæſt. 2. cum alijs per* Rot. *deciſ. 119. num.
12. in fin. par. 1.*

Et cum neutrum probetur, non ſolemnitas, nec iuſta
cauſa; merito DD. ſteterunt in deciſis.

* *Prima eſt deciſio 223. in præcedenti parte: Altera eſt de-
ciſio 6. ſupra in hac eadem parte, vbi in fine poſui reliquas
deciſiones in hac cauſa.*

R. P. D. MERLINO.

Romana ſcutorum 4000.

Die Mercurij 4. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Tolle iſtas pecunias, ſi quis alicui dixerit, eo non flagitante, quæritur quomodo iſte contractus ſit vocandus, aliqui putauerunt eſſe contractum mutui, alij depoſiti, alij innominatum, alij donationis &c. ſed in hoc quid certi non poteſt firmari, ſed recurrendum eſt ad præſumptiones, & coniecturas, & in caſu deciſione fuit deciſum ex coniecturis eſſe donationis contractum. Magiſtralis, & mirabilis deciſio eſt.

SVMMARIVM.

1 *Donatio in dubio in dubio non præſumitur.*
2 *Cauſa alia, quando deſumi poteſt, immo coniectura qualis, qualis, & leuis occaſio, ſemper excludenda venit donatio.*
3 *Donationis materia noſtris hiſce temporibus adeo receſſit à praxi, vt ferè eius memoria deleta videatur.*
4 *Error potius, & fatuitas cenſenda eſt, quam donatio.*
5 *Donatio tunc in dubio multo magis excludenda venit, quando ſumma data, eſt valdè notabilis, & num 6.*
7 *Donationis præſumptio tunc multo magis reijcienda venit, quando dans in liberalitatem non eſt multum propenſus.*
8 *Solitum inter perſonas eiuſdem qualitatis valde attendendum ad eruendam veritatem alicuius facti.*
9 *Animus repetendi ſummam maiorem arguitur in eo, ſi repetijt minorem.*
10 *Pecunias, ſi quis dederit alicui, & eas deſcripſerit in proprio Kalendario ex hoc deprehenditur animus repetendi.*
11 *Donatio facta abſenti, vt valeat quid requiratur.*
12 *Mandatum aliunde probari debet, quam per aſſertionem mandatarij.*
Mandatum non præſumitur, niſi de eo doceatur, num. 12.
13 *Abſens non poteſt acceptare, & ratificare donationem ei factam per mortem donantis.*
14 *Inſinuatio tàm in donatione expreſſa, quàm in tacita requiritur.*
16 *Pecunias aliquas, ſi quis Titio nihil flagitanti dederit, qualiter d. contractus ſit vocandus, & vbi Doct. tractent iſtam quæſtionem, vide num. 15.*
17 *Aliqui enim tenent, quòd ſit depoſitum, alij quòd ſit contractus innominatus, alij quòd ſit donatio ſed iſta quæſtio circumſtantijs, & coniecturis dirimenda eſt, & num. 19.*
20 *Donationis præſumptio vehemens depromitur ex arcta conſanguinitate contrahentium.*
21 *Conſanguinitas non ſufficiens eſt pro præſumenda donatione fallit, num. 22.*
23 *pro Donatione præſumenda ſatis eſt, ſola ſanguinis neceſſitudo.*
24 *Liberalitatis, ac munificentiæ præſumptio oritur ex nobilitate, & num. 30.*
25 *Nobilitatis propria, & peculiaris virtus eſt liberalitas.*
26 *Nobilitas hanc ſibi quodammodo legem conſtituit, vt debere ſe, quod ſpontè tribuit exiſtimet, & niſi in beneficijs creuerit nihil ſe præſtitiſſe putet.*
27 *Donatio arguitur ex nobilitate.*
28 *Qualitas ſimilis præſumitur aliquem impuliſſe ad aliquod faciendum.*

29 Natu-

Digitized by Google

29 *Naturalis ſanguinis ratio, & ciuilis militiæ, vbi concurrunt, faciunt menſuram largitatis ſuper fluentem.*

30 *Donatio tunc multo magis eſt præſumenda, quando merita donatarij, quæ remunerationem exigunt, & ad donandum donans lacesſunt.*

31 *pro Donatione coniectura deſumi poteſt eximia charitate, & amore donatoris erga donatarium.*

32 *Donatio eſt præcipuum dilectionis argumentum, & pignus.*

33 *Amicus qui eſt, non mutuat, ſed donat.*

34 *Milites in bellorum anguſtijs ſæpe egere ſoleat, & pauperes dicuntur.*

35 *Occaſio, & opportunitas poteſt reddere aliquem efficaciorem ad aliquid operandum.*

36 *Pecunias, ſi quis dederit alicui & poſtea numquam illas repetijt, & in teſtamento de eis nullam mentionem fecit, ex iſta taciturnitate reſultat donationis præſumptio, quod amplia num. 37.*

38 *Liberalitas, necnon munificentia ex quibus comprobetur.*

39 *pro Donatione arguenda multum influit mos, & conſuetudo alicuius largiendi, ac ſumptuoſè erogandi.*

40 *Donatio vna præbet coniecturam, & præſumptionem ad aliam.*

41 *Pecunias noluiſſe repetere præſumitur quis, ſi eas non deſcripſerit ad effectum repetitionis, & præſertim ſtante eius ſolito deſcribendi, num. 42.*

43 *Vinculum deteſtabile etiam fuit ethnicis.*

44 *Mutuans dicitur etiam præſtare auxilium.*

45 *Intellectus ille non eſt recipiendus, qui nullatenus conuenit ſubiectæ materiæ.*

46 *Contrahentis mens, potius quam verba attendi debet.*

47 *Verba intentioni contrahentium præcisè inſeruire conuenit.*

48 *Teſtes deponentes de credulitate admittuntur, ſi deponant de actu latente in animo.*

49 *Teſtibus deponentibus de credulitate, tunc multo facilius ſtandum, quando in illa materia ſuper qua deponunt recurrendum eſt ad coniecturas.*

50 *Teſtes de credulitate coniunguntur cum teſtibus de auditu ab ipſo principali in eius præiudicium; ad hoc vt inſurgat plena probatio.*

51 *Teſtes ſingulares non probant donationem, & debent eſſe omni exceptione maiores.*

52 *Teſtes ſingulares admittuntur ad detegendam voluntatem, & ad probandum ea, quæ pendent ab animo.*

53 *Teſtes ſingulares, ſi ſint adminiculati pluribus coniecturis plenè probant.*

54 Maiuai *conſ. 116. num 25. declaratur.*

55 *Teſtes præſumuntur bonæ fidei, & conuerſationis, dum contrarium non probatur.*

56 *Teſtium fides augetur, ſi vſque ad mortem in ſua depoſitione permanſerint.*

57 *Teſtium numerus ſupplet defectum aliquorum teſtium.*

58 *Teſtium dicta non ſunt cauillanda, nec rigidè examinanda, dum ex tota ſerie facti, & ex circumſtantijs depræhenditur veriſimilia deponere.*

59 *Confeſſio in præiudicium confitentis attenditur.*

60 *Pecuniæ ſi ad aliquem peruenerint nil refert, dum non ſumus in perſonis, & contractibus, in quibus non debet probari verſio.*

61 *Pecunia recipit functionem in genere ſuo.*

62 *Coniecturæ, & teſtium depoſitiones coniunctim ſimul, & coaceruatim ſunt accipiendæ, ita vt ex vniuerſo earum cumulo Iudex animum ſuum informet.*

63 *Teſtium depoſitiones, & coniecturæ fulciuntur ad inuicem, & mutuò ſe corroborant.*

64 *Donatio in dubio non præſumitur ſed ſecus eſt, quando pro donatione concurrunt coniecturæ, adminicula, & teſtium depoſitiones.*

65 *in Donationis materia recurrendum eſt ad coniecturas, ex quibus vbi ſunt plures, & efficaces, conflatur vera, & ciuilis probatio.*

66 *Actor quando quis eſt & reus, releuatur ab onere durioris probationis.*

67 *ex Mutuo, quis contra aliquem agens concludenter, & plenè debet illud probare.*

†68 *Pecunias dans alicui ad certum effectum, & cauſam, ſat eſt docere ſe in cauſam deſtinatam eas impendiſſe, quo conſtito ceſſat repetitio.*

69 *Donari videtur, quod nullo cogente datur.*

71 *Mathilda Comitiſſa dixit aliquantulum terræ Eccleſiæ tradidiſſe, quamuis donaſſet 30. terræ milliaria.*

72 *Magnificentiæ prudentis proprium eſt, vbi honorifica occaſio ſe præbet ſumptibus non parcere.*

73 *Largitio magna præſumitur facta ſanguine coniunctis, dum ſuppetunt diuitiæ, & concurrit nobilitas, vide num. 74. & 75.*

76 *Donatio facta abſenti ſubſtinetur etiam ſine interuentu Nuncij & Epiſtolæ, ſi conſtet de acceptatione donatarij.*

77 *Donatarius abſens dum ſcit donationem ſibi factam eſſe; ex quo agitur de eius lucro cenſetur eam acceptaſſe.*

78 *Donatio facta perſonæ arctiori ſanguinis neceſſitudine coniunctæ abſenti ſubſtinetur, dum per aliquam perſonam præſentem, quamuis extraneam ſit acceptata, itaut non requiratur ratificatio abſentis.*

79 *Donatio tacita facta abſenti ſubſtinetur etiam nemine acceptante.*

80 *Donatio dum non fuit reuocata per donantes, nec id poſſunt facere eius hæredes.*

81 *Mandatum probari poteſt per teſtes.*

82 *Mandatum etiam probatur coniecturis, & præſumptionibus.*

83 *Statuta intelligenda ſunt prout de iure.*

84 *Donatio, quæ conſiſtit in ſola traditione inſinuari non poteſt, nec debet.*

85 *Actus, qui non ſint capaces inſinuationis.*

86 *Donatio, quando ſit ob cauſam, quæ reſpicit commodum donantis, inſinuatione non eget, & num. 87.*

88 *Donatum militibus ex cauſa militiæ inſinuatione non indiget.*

89 *Militiæ fauore valet donatio inter patrem, & filium, inter virum, & vxorem, neque venit in collatione bonorum.*

90 *Donatio cauſa militiæ, cum ſit ad inſtar donationis cauſa dotis, & matrimonij, ideo non debet inſinuari.*

91 *Militiæ cauſa eſt magis priuilegiata, quam cauſa dotis.*

92 *Studij cauſa datum à quocumque extraneo, ſubſiſtit abſque inſinuatione.*

93 *Reipublicæ intereſt non minus impleri doctis hominibus, quam liberis.*

94 *Argumentum valet à re litteraria ad militiam.*

95 *Milites armis, Doctores verò legibus vitas hominum defendere dicuntur.*

96 *Militiæ cauſa eſt magis priuilegiata, quam cauſa ſtudij.*

97 *Milites noſtri temporis gaudent omnibus priuilegijs militaribus, quæ conceſſa ſunt in recompenſationem laborum, ſi arti militari incumbant in expeditione.*

DECISIO LXIX.

DISCEPTATVM fuit, an ſcuta 4000. quæ à bon. mem. D. Leone Strotio, mediante ſchedula mercantili, quam vulgo, *ordine di Banco* appellamus fuerunt ſoluta, ſint referenda in titulum, & nomen mutui, vel potius donationis ad fauorem D. Pompei Frangipani, & cum pluries diſcuſſus fuerit articulus, nulla emanauit reſolutio, quia Domini in diuerſas ferebantur ſententias.

Aliqui enim putabant dd. ſcut. 4000. referenda eſſe in cau-
ſam, & titulum mutui, & mouebantur ex regula, † quòd 1
donatio non præſumatur, deducta ex *l. campanus, ff. de oper.
liberꝰ. l. cum de indebito, ff. de probat.* & in terminis pecunia-
rum traditarum eam firmant Bertrand. *conſ. 224. num. 3. lib.
2. par. 1.* Crot. *conſ. 186. num. 33 lib. 2.* Crauett. *conſ. 86. num. 2.*
Rot. Ianuen. *deciſ. 72. num. 2.* quæ loquitur de ſimili ſolu-
tione facta mediante Banco S. Georgij Card. Mant. *de tacit.
& ambig.* Couent. *lib. 13 tit. 5 num. 8. in princ. & fin. verſ.
ſed ceſſantib.* Io. Lup. *de donat.* §. 11. *num. 1.* & de tra-
ditione apochæ ſcripſit Straccha *de adiecto par. 4. quæſt. 8.
num. 5. in fin. & ſeq.* Et vbi alia cauſa deſumi poteſt, † & 2
coniectura etiam leuis, imò qualis, qualis occaſio, ſemper ex-
cludenda veniat donatio, *l. ſi cum aurum, ff. de ſolut.* Afflict.
deciſ. 44. num. 24. Rimin iun. *conſ. 274. num. 58* Bim. *conſ. 91. nu.
26.* vbi quòd hoc potiſſimum ſibi locum vendicat noſtris hiſ-
ce temporibus, quibus † donationis materia adeò receſſit à 3
praxi, vt ferè eius memoria deleta videatur. Rota apud

Card. Mantic. deciſ.90.num.8. & in recent. deciſ.123. num.4.
4 par.1. potiuſq. error, † & fatuitas cenſenda ſit, quam donatio
Rimin. iun. d. conſ.274.num.55. Becc. conſ.90.num.18. Oldouin.
conſ.53.num.33.

Quæ certiora etiam dicebant reddi, attenta ſumma no-
5 tabili, nempè ſcut. † 4000. quam repetendi animum ha-
buiſſe D. Leonem, non autem donandi, facilius præſumi de-
bet, vt ponderant Ruin. conſ.23.num.38.lib.5. Crauett. conſ.86.
num.2.& 3. Becc. conſ.72.num.71.& 77. Decian. conſ.15.num.5.
lib.3. Honded. conſ.30.num.20.lib.2.& dixit Rota in Mediola-
nen. Penſionis 1. Decembr.1605. coram bon.mem. Card. Mar-
quemontio impreſſa apud Marchetan. de commiſſ. par.3.fol.225.
6 vbi † ſumma ſcut.2000. habita fuit pro magna; Necnon etiam
attento, quòd D. Leo licet multis præfulgeret virtutibus;
non multum tamen in liberalitatem propenſus notatur ab
7 Informantibus pro D. Marchione Strotio; quod, & † con-
tra donationis præſumptionem vrget, vt conſiderant Al-
ciat. conſ.31. num.8.lib.8. Bertrand. conſ. 141. num.6. lib.2.
Decian. conſ.84.num.8.lib.4. Menoch. conſ.423.num.74. qui lo-
quitur in Sene Ciriac. Nigr. controuerſ. forenſ. cap.334. num.2.
& cap.329.num.88.

Animaduertebantque etiam hi Domini, Olim eundem
D. Leonem quingentos aureos tradidiſſe bon.mem. Abbati
Frangipano fratri D. Pompeij, nullo expreſſo titulo dona-
tionis, nec mutui, & tamen euentus docuit, non fuiſſe
donationem, ſed mutuum, quippe conſtat intra paucos men-
ſes dd. quingentos aureos reſtitutos fuiſſe, ideoque hoc ſoli-
tum D. Leonis inter perſonas eiuſdem qualitatis, attenden-
8 dum † eſſe dicebatur ad eruendam veritatem ambiguæ illius
traditionis ſcutor. 4000. ad l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de leg.
1. Decian. conſ.31.num.142.lib.1. Card. Mantic. de tacit. lib.3.
tit.9. num.6.7.& lib.13.tit.21.num.32. Rot. apud ſanct. mem.
9 Greg. XV. deciſ.308.num.5.& de ſolito ad effectum † conij-
ciendi animum repetendi ſummam maiorem in eo, qui
repetit minorem, obſeruat Afflict. deciſ.13.num.22.verſ.
decimo, &c.

Nec perpendere omittebant, qui hanc ſententiam tue-
bantur, quòd in ſchedula illa directa Bancho S. Spiritus,
fuit adiecta clauſula, vt receptio D. Marij acciperetur à ſol-
uente, & domi reperta fuit liber eiuſdem D. Leonis, vbi
10 fuit adnotata ſolutio illarum pecuniarum, ex qua † deſcrip-
tione in proprio Kalendario deprehendi videtur animus re-
petendi, & voluerunt Io. de Amic. conſ.62.num.21. Zaſ. ſin-
gular. reſponſ. lib.2.cap.13. ſub num.1. Surd. de alim. tit.6. quæſt.
8.num.72. Menoch. præſumpt. 30.nu.14.lib.3. Gratian. diſcept.
221.num.17.& dixit Rota in Mediolanen. Penſionis 1. Nouem-
br.1605. coram bon.mem. Card. Marquemontio.

Poſtremo etto etiam quòd fuiſſet donatio, tamen impu-
gnabatur duplici ex Capite.

Primò, quòd eſſet facta abſenti nempè D. Pompeio, tunc
in Caſtris pro Rege Chriſtianiſſimo, dum ab obſidione tue-
retur Arcem Caſalenſem, degenti, ſine interuentu Nun-
11 cij, vel Epiſtolæ † prout requiritur pro validitate donatio-
nis factæ abſenti, ex lib.2.§. ſed ſi quis donaturus, ff. de do-
nat. Clar. in §. donatio, qu.12. Peregr. conſ.69.num.14.lib.3.
Surd. conſ.351.num.29. Cabal. conſ.168.nu.4.lib.1. Ciriac. Nigr.
contr. for. cap.38.num.21. ſchedula autem illa ſubſcripta à D.
Leone erat directa Bancho S. Spiritus, & Iuſſum, vt ſolnere-
tur Domino Mario, nullumque ibi aderat verbum, quo
iniungeretur D. Mario tranſmiſſio pecuniarum ad D. Pom-
12 peium, & tamen mandatum huiuſmodi eſſet † probandum
aliter quàm ex aſſertione mandatarij, cum illud non præſu-
matur Card. Mant. de tacit. lib.7.tit.4.num.1.& ſeq. Put. deciſ.
281.num.2.lib.1. Rot. deciſ.653.num.2.par.1. recent. Nec hodie
defuncto iam D. Leone Donante, fieri valet acceptatio, &
13 ratificatio à D. Pompeio, cum per mortem illius † ordo ex-
piraſſe videatur, itaut repertioni pecuniarum per hæredes,
locus eſſe poſſit ex d. l.2.§. ſed ſi quis donaturus, ff. de donat.
Alex. conſ.24.num.9.lib.5. Crauett. conſ.252.num.1. Cabal. di-
cto conſ.168.num.2.& ſeq.lib.1.

Secundò, quia tàm de iure communi ex l. ſancimus, C. de do-
nat. quàm ex diſpoſitione Statuti Vrbis lib.1.cap.150. requi-
14 rebatur inſinuatio, † quæ adhiberi debet in quacunque dona-
tione etiã præſumpta, & tacita, quæ ſcilicet non fit nuncupa-
tim, & expreſſè verbis certum mentis conceptum exprimen-
tibus, ſed ex præſumptionibus inducitur, vt docuerunt Bart.
in l. fin. num.3. C. de rei vxor. act. Curt. iun. conſ.126.num.14. ad
med. Gratian. diſcept. for. cap.693. num.8. Nec modò inuito
15 hærede D. Leonis, † & in eius præiudicium inſinuatio fieri
poteſt. Becc. conſ.66.num.29. Rimin. iun. in §.1. Inſtit. de donat.
num.556.& 558. Peregr. conſ.76.num.23.lib.1.

Qui verò ex Dominis, contrariam amplectebantur ſen-
tentiam, Quæ tandem hodie præualuit, & reſolutum fuit,
conſtare de donatione, † aiebant hanc quæſtionem fuiſſe 16
enucleatam à DD. in l. cum quid, ff. ſi cert. pet. & ex recen-
tioribus I.C. à Menoch. de arbitr. Iud. lib.2.caſ.88.& de præſ.
lib.3.præſ.34. Mant. de tac. lib.13.tit.3.num.8. Parlad. rer. quo-
tidian. cap.3.num.42. Surd. conſ.24.num.15.& 16.& conſ. 534.
per tot. D. Fachin. controuerſ. Iur. lib.2. cap.53. A quibus pro-
ponitur Thema, quòd Titius Caio nihil flagitanti dicat, † 17
Tolle iſtas pecunias, in quo licet inter ſe multum certaue-
rint Doctores, & aliqui putauerint eſſe contractum mutui,
Alij cenſuerint eſſe contractum depoſiti, Alij innominatum
dixerint, nec defuerint etiam, † qui ad donationem retu- 18
lerunt, vt in ſpecie Menoch. d. præſumpt.34.num.17. Atta-
men in hoc conuenere omnes, totam hanc controuerſiam
ex facti circumſtantijs, & particularibus coniecturis diri-
mendam eſſe, adeout in ea talem eſſe exiſtimemus contra-
ctum, qualem prudens, & Æquus Iudex exiſtimabit, perpen-
ſis omnibus, quæ vel perſonam dantis, vel recipientis merita,
& qualitates, vel tempus, vel actus poſteriores concernunt, † 19
& apta ſunt ad perſuadendum magis vnum, quam alium
contractum initum fuiſſe, ita magiſtraliter ſcripſit Bart. in d.
l. cum quid, num.11. verſ. ſed ſi ſimpliciter, & ibid. Alciat. num.
58. ff. ſi cert. pet. & ſequuti ſunt Surd. conſ.534.num.9. ante fin.
& ſ[illegible] num.36.& in tract. de alim. tit.6. quæſt.11.num.30. Ca-
pic. deciſ.180.num.11. Menoch. de arbitr. Iud. caſ.88.num.8. &
præſumpt.34. num.28.lib.3. Anton. Gomez. var. reſol. tom.2. cap.
4.num.5. verſ. quod tamen intellige, clarè D. Fachin. controuerſ.
Iur. d. cap.53. verſ. Ego verò.

In hac autem facti ſpecie, plures, atque vrgentes propone-
bantur coniecturæ, quæ Dominum Leonem actum donatio-
nis facere intellexiſſe arguebant.

Prima eſt arcta conſanguinitas † inter ipſum, & D. Pom- 20
peium intercedens, erant enim Auunculus, & Nepos, ex
qua vehemens depromitur donationis præſumptio, vt cen-
ſuit Bart. in d. l. cum quid ſub nu.11. verſ. idem ſi erat forte. ff.
ſi cert. pet. Soccin. iun. conſ. 134. n.79. lib.3. Surd. con. 112.
num.46. in fin. & conſ. 173. num. 36. qui loquitur in nepote,
& conſ. 534. nu.12. Card. Mantic. de tacit. lib.13. tit.19. num.
6.& 7. Menoch. d. præſumpt. 34. n.28. Peregr. conſ. 94. nu.
14. lib.1. qui pro nepote conſuluit Rota dec. 309. num. 5. par.2.
& deciſ. 322. num. 11. par. 4 recent. quæ pariter pro nepote
emanauit.

Et quamuis non ignorarent Domini, pleroſque ex ſcri-
bentibus, exiſtimaſſe huiuſmodi conſanguinitatem † non 21
ſufficere pro inducenda donatione, & præſertim Menoch.
conſ. 91. n. 53. Surd. conſ. 290. n. 60. Tamen quando alijs, vt
in caſu præſenti, ſuffulta eſt coniecturis, & præſumptioni-
bus, † validiſſimam eſſe ad inferendam donationem, & 22
maximi fieri à Doctoribus animaduerterunt cum Surd. d.
conſ. 534. num.40. verſ. reſpondetur, etenim, & num.41. & Card.
Mantic. de tacit. lib.13. tit.19. num.9. verſ. & in hoc caſu, & tit.
22. num.7. verſ. etſi res, imo ab aliquibus conſultum fuit, † ſo- 23
lam ſanguinis neceſſitudinem, ſatis eſſe pro euincenda dona-
tione, vt Soccin. iun. conſ.48.num.40.lib.4. & alij relati per
Manent. conſ.82.num.1.lib.1.

Secundam recenſebant coniecturam, quòd præcipua no-
bilitate, † tàm donans, quàm donatarius præfulgent, oritur 24
munificentiæ, & liberalitatis præſumptio, quæ propria, &
peculiaris eſt nobilitatis virtus, † vt inquit text. in cap.1. ex- 25
tra de donat. ibi, Hanc ſibi quodammodo nobilitas legem imponit,
vt debere ſe, quod ſponte tribuit, exiſtimet, & niſi in † benefi- 26
cijs creuerit, nihil ſe præſtitiſſe putet, quem textum literis
aureis ſcribendum dixit Tiraq. de nobilit. cap.37. num 40. &
ita pro donatione † arguit Bona de Curte de nobilit. par.5. nu. 27
28. Diecl. de art. teſtandi caut.2.num.1. Michael Palaez. de
maiorat. par.1. quæſt.51.num.21. Surd. de alim. tit.6. quæſt.11.nu.
46. Menoch. de arbitr. d. caſu 88.num.49. Card. Mantic. de tacit.
lib.13.tit.17.num.7. Honded. conſ.30.num.1.lib.2.

Tertia coniectura eſt, quia aderat cauſa proportionata, &
veriſimiliter impellens Dominum Leonem ad donandum,
cum enim ipſe ſemper præcipuo ſtudio partes Regum Gal-
liarum proſequutus fuerit lætabatur multum, dum nepos in
militari honorifico munere, Regis Chriſtianiſſimi armis in-
cumberet, teſteſq. aſſerunt, ipſum D. Leonem geſtire ſolitum,
dum audiret Nepotem maiorum ſuorum veſtigijs inſiſtere,
& Galliarum Regi operam, atque arma ſtrenuè impendere,
quippe pater, patruus & alij maiores D. Leonis pluries in Ca-
ſtris Galliarum Reges inſequuti fuerant, & in Italia pro iiſ-
dem Regibus, ac ſignanter in bello Senenſi, armorum Du-
ces egerant, & maritimæ claſſi præfuerant, vnde hanc † 28
quali-

qualitatem maximè impuliſſe D. Leonem ad donandum
cenſendum eſt *iuxt. l. cum allegas C. de* Caſtrenſ. *pecul. lib.* 12.
vbi Io. de Platea *notat*, fratrem præſumi inſtitutum hæredem
à fratre contemplatione commilitaris qualitatis, addirq. in
29 fine, quòd vbi naturalis ſanguinis ratio, † & ciuilis, militiæ
concurrunt, faciunt menſuram largitatis ſuperfluentem, *l. ſi
hæreditatem ab agnato, ff. de Caſtrenſ. pecul.* Maſcard. *de
probat. concl.* 559. *num.* 8 *&* 10. Menoch. *præſumpt.* 29. *num.* 42.
30 *lib.* 3. Iunctis præſ rtim meritis, & bellicæ virtutis laude †
D. Pompei, adeo perſpectis eidem D. Leoni, quæ iure quo-
dam ſuo remunerationem exigerent, & ad donandum la-
ceſſerent Rim. ſen. *conſ.* 526. *num.* 10. *verſ. vel alias lib.* 3. Bero.
conſ. 178. *num.* 8. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 24. *num.* 4. *verſ. vel præceſſerunt
merita lib.* 1.

31 Quarta eſt coniectura, eximia eiuſdem Leonis erga D.
Pompeium charitas, & amor, qui eo vſque proceſſerat, vt
præ gaudio dum de illius virtute, ac ſplendidis moribus ſermo
incideret, iniuſſæ oculis lacrymæ suborirentur, vt dicunt te-
ſtes nempè quartus, ibi, *quando parlaua del Signor Pompeo
per l'amor grande, che gli portaua, gli veniuano le lagrime à
gli occhi*, & quintus *detto Signor Leone mi ſoggiunſe, vera-
mente la gentilezza, magnanimità, e bontà del Signor Pom-
peo non ſi può deſiderar maggiore, & dicendo queſto gli veni-
uano le lagrime à gli occhi*, cum quibus in ſubſtantia con-
cordat etiam primus, & ſecundus teſtes, præcipuum autem
32 dilectionis † argumentum, & pignus eſt donatio ſecundum
doctrinam *Philoſophi lib.* 9. *ad Nicomac. cap.* 9. *& problem.*
33 *ſect.* 29. *cap.* 2. vbi per bellè ac hanc rem ait *quod † non mutuat,
ſed donat, qui amicus eſt*, & ex noſtris obſeruant Bald. *in lib.*
2. *num.* 3. *C. de iur. dot.* Rimin. ſen. *conſ.* 526. *ſub num.* 10. *lib.* 3. Al-
ciat. *de præſumpt reg.* 1. *præſumpt.* 78 *num.* 2. Menoch. *de ar-
bitr. iudic. caſu* 88. *num.* 59. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 10.
num. 8. *& tit.* 20. *ſub num.* 1. *& ſeq.*

Quinta ex eo deducitur, quòd ipſe D. Leo Strotius diui-
tijs plurimum affluebat, carebat filijs, nulloſq. ſanguine pro-
pinquiores habebat, quam D. Pompeium, & fratrem, nec
prægrauatus erat occaſione aliorum ſumptuum, ſed opes ſo-
lum coaceruabat, D. verò Pompeius non his pollebat diuitijs,
quæ & ſuam nobilitatem æquarent, & pro gerendo illo mu-
nere bellico in ardua obſidione ſuppeterent, & in hac mate-
ria diuitiæ, & paupertas attentis circumſtantijs perſonarum,
34 & calamitate temporum perpendi debent, Militeſq. in † bel-
lorum anguſtijs ſæpiùs egere ſolent, & pauperes dicuntur,
prout exemplo Scipionis, Fabritij, Valerij Publicolæ, & alio-
rum doctè tradit Guillielm. de Benedict. *in cap. Raynutius, ver-
bo teſtamentum, il* 1. *num.* 36. *de teſtam.* Vnde veriſimile omni-
no eſt; & prudentiæ congruit, vt ditiſſimus Auunculus, egen-
ti nepoti ſubſidio eſſe voluerit pecuniarum dono, cuius ma-
35 ius etiam precium, † & efficaciorem gratiam conciliabat op-
portunitas, & occaſio belli ad tradita per Bart. *in d. l. cum
quid ſub num.* 11. *verſ. quid enim, ff. ſi cert. pet.* Surd. *d. conſ.* 534.
num. 21. *&* 42. Menoch. *de arbitr. iud. caſu* 88. *num.* 49. Card.
Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 20. *num.* 7. Aldobrand. *conſ.* 99. *ſub
num.* 17. *lib.* 1.

Sextam deſumebant Domini coniecturam, ex quo per
duos ferè annos, quibus D. Leo ſuperuixit numquam repe-
tijt pecunias, nullamq. de hoc credito in teſtamento mentio-
nem fecit, imò iſtis nepotibus reliquit Equos, & Hortos ad
36 exquilias; ex † qua taciturnitate valida inſurgit donationis
præſumptio, vt ſcripſerunt Alciat. *de præſumpt. regul.* 1 *præ-
ſumpt.* 32. *ſub num.* 6. *verſ. ſed tu aduerte.* Surd. *conſ.* 534. *num.*
27. Oſaſch. *deciſ.* 132. *num.* 19. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.*
56. *num.* 4. *&* 8. maximè in viro, quem accuratiſſimum in re
familiari aſſerunt informantes pro D. Marchione Strotio,
legatumq. illud hortorum exquilinorum, & equorum, con-
37 ducit † ad aſſequendam voluntatem Leonis non repetendi
pecunias per duos ferè annos ante legatarijs traditas Faber.
in ſuo Codice lib. 5. *tit.* 5 *diffinit.* 8 *num.* 2. *verſ. cui enim.* Honded.
conſ. 47. *num.* 34. *lib.* 1. Rot. *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ.*
439 *num.* 8.

Septima concurrit coniectura, quòd licet D. Leo decorè
parſimoniæ deditus eſſet, generoſum tamen, & magnani-
mum fuiſſe dicunt teſtes, dum congrua, & honorifica occaſio
erogandi ſeſe offerret, benemerito enim famulo donauit præ-
dium notabilis valoris, in expeditione Ferrariæ magnifico
ſumptu, & nobili cum comitatu adhæſit clari nominis Petro
Card. Aldobrandino ſanct. mem. Clem. VIII. Pont. Max.
Nepoti, eamdem Ciuitatem pro Sede Apoſtolica recipienti,
& in Galliam ad Henricum IV. Legato, nec minus ſplendi-
dè ſe geſſit, dum in Hiſpaniam cum bo. me. Ioanne Franciſco
Aldobrandino profectus eſt magnumq. religioſæ illius libera-
litatis monumentum conſpicitur in Sacra Æde D. Andreæ
ad Vallem, hoc eſt Sacellum æneis ſtatuis, peregrinis lapi-
dibus, & nobili ſtructura abſolutum, & aliàs in dandis mune-
ribus vbi glorioſa ferret occaſio, prodigus fuit, erga D. Pom-
peium, ac D. Marium, in hunc Ferrariæ pro Sede Apoſtolica
Præfectum Armorum, & in Belgio Pannoniæq. ſtrenuè Mi-
litantem, in illum verò Auenione itidem pro Sede Apoſto-
lica Armorum Præfectum, & in Gallias proficiſcentem, ex
quibus nedum liberalitatem, ſed † & magnificentiam com- 38
probari conſtat ex traditis per Ariſtot. *lib.* 4. *Moral. cap.* 2. &
eleganter per Pontan. *in tract. de Magnificentia*, mos autem
iſte, & conſuetudo largiendi, † ac ſumptuosè erogandi, mul- 39
tum influit pro arguenda etiam donatione in caſu præſenti,
vt ſignanter monuerunt Rimin. ſen. *conſ.* 526. *num.* 11. *lib.* 3.
Aldobr. *conſ.* 99. *num.* 18 *lib.* 1. & vna † donatio præbet conie- 40
cturam, & præſumptionem ad aliam inferendam ſecundum
Cæphal. *conſ.* 325. *num.* 67 Gabr. *conſ.* 86. *num.* 27. *lib.* 2. Menoch.
conſ. 82. *n.* 17. Mandel. *conſ.* 241. *n.* 21. Rimin. iun. *conſ.* 275. *n.* 63.

Octaua eſt, quòd ſi accuratus, & diligens tantopere erat
D. Leo, vtique ſi mutuare intellexiſſet, in Codice familiari
adnotaſſet creditum hoc ſcutorum 4000. hæredemq. ſuum in
aliqua nota, vel Codicillis monuiſſet, vt ſi quando D. Pom-
peium pro reſtitutione pulſare voluiſſet, vnde iudicium in-
choaret, & probationes deſumeret, commodè haberet, quòd 41
cum prætermiſerit, hinc reſultat datum verè fuiſſe animo
non repetendi, ſed donandi, vt dixerunt Dec. *conſ.* 21. *ſub num.*
6. Burſat. *conſ.* 83. *num.* 13. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 534. *num.* 29. *verſ. item
non tenuit, & de aliment. tit.* 6. *quæſt.* 11. *num.* 54. *in fin.* Aldo-
brand. *conſ.* 99. *num.* 20. *lib.* 1. Rota coram Card. Canaler. *deciſ.*
636. *num.* 3. Præſertim vero, quia alias dum mutuauit D. Ma-
rio ſcut. 2000. efflagitauit ſchedulam cum obligatione Ca-
merali à cauſidico conſcriptam, † vnde ſi idem intellexiſſet, 42
dum tradidit ſcut. 4000. tranſmittenda ad D. Pompeium,
modo ſibi cauiſſet, vt benè arguit Surd. *d. conſ.* 534. *ſub num.*
29. Mandel. *conſ.* 12. *num.* 8. *lib.* 1.

Nullius vero momenti arbitrabantur Domini illam ad-
notationem in libro nuncupato *Rincontro del Banco*, & in eo
quòd Miniſtris Banchi S. Spiritus mandauerit, vt à D. Mario
recipiente pecunias apocham receptionis exquirerent, quia
hæc geſta ſunt in ordine ad campſorem, vt ſibi conſtaret, an
creditor, vel debitor eſſet mercatoris, non autem erant in or-
dine ad D. Pompeium, de quo etiam nulla facta fuit mentio,
& in eodem libro *del Rincontro* adnotatæ ſunt plures parti-
tæ, quas non poterat D. Leo repetere, vt per operarijs, & alijs
mercedibus.

Nona eſt coniectura, alijs omiſſis, quòd D. Pompeius ad-
huc viuente D. Leone, & ſic tempore non ſuſpecto, quo veri-
tas facile detegi poterat non clanculum, ſed palàm, & in Ma-
gnatum conuiuijs, & conſeſſu, aſſeruit ſibi donata fuiſſe hæc
ſcuta 4000. ab Auunculo, magnificam eius laudans benefi-
centiam, & attenta nobilitate, ac virtute D. Pompei, in eo
ſuſpicandum non videtur turpe hoc mendacium, & indeco-
rum quodq. pecuniam mutuatam, ſibi donatam, tàm con-
ſtanter aſſeruerit, quod † vt piaculum deteſtabile etiam fuit 43
ethnicis ex trad. per Ariſtot. *problem. ſect.* 29. *cap.* 2. & faciunt
notata per Grauett. *conſ.* 244. *num.* 6. Crot. *conſ.* 332. *num.* 10. *&*
14. Rot. *poſt* Pic. *adſtat. deciſ.* 32. *num.* 9. ſiq. verè mutuaſſet D.
Leo pecunias, non autem donaſſet, nec conſultum fuiſſet in-
digentijs D. Pompeij in Caſtris degentis, & exigua laus ac-
quiſita D. Leoni, ſi tantum à modicis vſuris liberaſſet nepo-
tem ſplendidè, & fortiter armis incumbentem, de quo valdè
gloriabatur, vt ſupra dictum fuit.

Denique in hanc reſolutionem etiam impulit Dominos
depoſitio quatuor teſtium, qui & familiariter cum D. Leone
ſæpiùs, & ſæpius commorari ſolebant, hi enim aſſerunt, D.
Leonem dd. pecunias dediſſe D. Pompeio, vt honorificentius
in Caſtris degeret, pro tuenda Arce Caſalis, & munus illud
præclarum di *Mareſcial di Campo* dignius obiret.

Primus quippe teſtis ait, *Il Signor Leone diceua, che ha-
ueua rimeſſo li quattro milla ſcudi al Signor Pompeo, acciò ſi
faceſſe honore, & che il danaro lo teneua pronto per
ſeruitio del Signor Pompeo ſuo nepote*, & ibi, *Il Si-
gnor Leone per amoreuolezza, o beneuolenza hà fatto i
detti Regali.*

Secundus verò teſtis inquit, *credo bene, che li detti ſcudi
quattro milla li deſſe al Signor Mario, acciò li mandaſſe al Si-
gnor Pompeo, & che gli li habbia date per amoreuolezza, &
per donarli, perche non ſe ne fece far poliza, come fece à
quelli del Signor Mario, ma gli li mandò ſpontè, ſenza eſſer
richieſte, perche ſapeua che ſi ſpendeua aſſai*, et ibi, *ſi mo-
ueua à far ciò per il grande amore, che portaua al detto*

Digitized by Google

Signor Pompeo, per l'amoreuolezza, & honoreuolezza ſua,
perche ſapeua benissimo l' honore che faceua à ſe ſteſſo, alla ca-
ſa ſua, & à ſuoi parenti, & ibi, Io tengo e credo, che gli li
volſe donare, ne altrimente voleua, che ſe gli reſtituiſſero, e
queſto per le circonſtanze ſopradette.

Et quartus teſtis deponit, Il Signor Leone mi diſſe, che
haueua donato quattro milla ſcudi al Signor Pompeo, acciò ſi
faceſſe honore, e che gli ne hauria anco donato dell'altri, &
ibi, Il Signor Leone mi diſſe di ſua propria bocca, che gli ha-
uea donato 4000. ſcudi, e che ſe biſognaua gli ne voleua man-
dar de gli altri, & ibi, Il Signor Leone hà mandato, e dona-
to 4000. ſcudi come ho detto di ſopra, acciò poteſſe reſiſtere
alle ſpeſe, ſi faceſſe honore, ſi animaſſe, ſi trattaſſe nobil-
mente, & queſto lo sò perche detto Signore me l' ha detto di ſua
propria bocca più volte.

Quintus autem teſtis dicit, Il Signor Leone non mi diſſe,
che il Signor Pompeo gli haueſſe dimandato i denari, ma mi
diſſe, che il Signor Pompeo era in vna gran ſpeſa in guerra, e
che ſi faceua grande honore al pari di qualſiuoglia Signore, che
foſſe in guerra, & acciò che poteſſe continuare à farſi hono-
re, diſſe hauerli mandati, e rimeſſi per aiuto di coſta, quod
idem per aiuto di coſta repetit hic teſtis, iterum in ſua depo-
ſitione, & alij teſtes dicunt, quod D. Leo pecunias dedit
per regalo, quod verbum proprius accedit donationi, &
idem ſecundus teſtis ſubdit, Il Signor Leone mi ſoggiunſe, ve-
ramente la gentilezza, magnanimità, e bontà del Signor Pom-
peo non ſi può deſiderar maggiore, e dicendo queſto gli veniua-
no le lagrime à gli occhi, & concordat quartus teſtis aſſerens,
di queſti nepoti ſe ne gloriaua, & à me teſtimonio hà detto più
volte, che erano Caualieri, intelligens de D. Pompeio, &
de D. Mario fratribus, e che de loro pari ce ne erano pochi in
Roma.

Inepta vero fuiſſent hæc encomia, & indecoræ lachrymæ,
ſi tàm exagerati amoris ſignificationem erga nepotem D.
44 Leo in mutuum terminaſſet, † quamuis enim etiam mu-
tuans dicatur auxilium præſtare, vt inquit Bart. in l. cuiaſq.
num. 2. ff. ad l. Iuliam maieſtatis, tamen hic intellectus non con-
45 gruit † ſubiectæ materiæ, & beneuolentiæ, atque enixæ
voluntati D. Leonis in nepotem, iuxta tradita per Ariſtot.
46 problem. ſect. 29. cap. a. mens autem † donantis magis quam
verba attendi debet, vt arguit Theſaur. iun. qq. forenſ. lib. 2.
47 quæſt 60 num. 11. verbaq. intentioni † præciſè inſeruire con-
uenit Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib 3. tit. 3. num. 9. &
hunc terminum aiuto di coſta, Magnates importare dona-
tionem expoſuerunt.

Hiſq. teſtibus Domini plurimum deferebant, quia depo-
nunt de audito ab ipſo D. Leone, aſſignant congruas ratio-
nes, & aſſerunt veriſimilia, ac multum conſentanea tot ſupra
ponderatis coniecturis, & præſumptionibus.

Et quamuis aliqui ex illis de credulitate deponant, ta-
48 men non inde ſunt reijciendi, dum deponunt † de actu laten-
te in animo, an ſcilicet D. Leo voluerit, & intellexerit dona-
re, & credulitas nixa eſt probabilibus ſignis, & argumentis
Butr. in cap. quoties num. 12. de teſtib. & ibid. Imol. num. 1. Abb.
num. 6. Felin. num. 9. Ruin. conſ. 46 num. 8. lib. 4. Farinac. de te-
ſtib. quæſt 68. num. 74. 81. & 82. dumq. ſupra firmatum fuit ex
Bart. & alijs recurrendum eſſe ad coniecturas multo faciliùs
ſtandum eſt teſtibus deponentibus de credulitate. Burſat.
conſ. 241. num. 3. & 4. Farinac. de teſt. d. quæſt. 68. n. 83. & ſaltem
49 faciunt indicium † efficaciſſimum, iuxta tradita per Iaſ. in
rubr. de iure iur. num. 9 Farinac. d. q. 68. per num. 95. ſiq. iungan-
50 tur hi teſtes cum alijs, † qui deponunt de auditu ab eodem
Leone ſerio aſſerente ſe donaſſe, ſufficiens inſurgit probatio.
Marſil. conſ. 183. Farinac. de teſt. d. q. 68 num. 101.

51 Non obſtat, quod teſtes ſint ſingulares, † qui non ſuffi-
ciunt, ſed debent eſſe conteſtes, ex Maluaſ. conſ. 116. num. 25.
& omni exceptione maiores ſecundum Alex. conſ. 237. lib. 6.
Rota coram Card. Caualer. deciſ. 103. num. 5.

Quoniam immo ſtat regula in contrarium, quòd teſtes ſin-
52 gulares † admittuntur ad detegendam voluntatem, & ad
probandum ea quæ pendent ab animo, vt conſuluit Ca-
ſtrenſ. conſ 395. num. 1. lib. 2. Crauett. conſ. 73. num. 33. Rot apud
Card. Mantic. deciſ. 313. num. 5. & deciſ. 423. nu. 1. & in termi-
nis donationis tradit Surd. conſ. 534 ſub num. 10 verſ. immo per
teſtes, & de alimeat. tit. 6. quæſt. 11. num. 52. vel ſaltem admini-
53 culati à tot † coniecturis ſuperius ponderatis plenè probant.
Cæſar de Graſſ. deciſ. 3. num. 6. de probat. Rot. apud ſanct. me.
Greg. XV. deciſ 247. num. 6. & deciſ. 521. num. 4. Maluaſias vero
54 d. conſ. 116. † loquitur in caſu probandi donationem expreſ-
ſam, in quo tota probatio nitebatur teſtibus prout etiam lo-
quitur Alex. d. conſ. 237. quem Rota ſequitur apud Card. Ca-
ualer. deciſ. 103. & ſolum exigit, vt teſtes ſint probatæ fidei,
& fidelis conuerſationis, quales † præſumuntur eſſe iſti, dum 55
non probatur contrarium Rota deciſ. 147. num. 1. par. 1. recent.
maximè quia ex iſtis quinque teſtibus alter eſt cauſarum pa-
tronus, notæ probitatis, alter è vita deceſſit, & in † hac depo- 56
ſitione vſque ad mortem permanſit, vnde etiam fides auge-
tur Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 434. num. 5. & ibi
Adden. num. 18.

Alij verò defectus contra teſtes obiecti ab Informantibus
pro D. Marchione Strotio, non videntur attendendi, quia
numerus † ſupplet defectum aliquorum teſtium, & eorum 57
dicta non ſunt cauillanda nec rigidè examinanda, dum ex to-
ta ſerie facti, & ex circumſtantijs † ſupra ponderatis depre- 58
henditur multum veriſimilia deponere. Gloſ. in lib. 3. verbo
numerus ff. de teſtib. apud Card. Seraph. deciſ. 1049. num. 1. &
apud ſanct mem. Greg. XV. deciſ. 245. num. 6. & 10. & deciſ.
340. num. 7. ac deciſ. 471. num. 1. & in recent. deciſ. 334. num. 5.
par. 2. & in omnem euentum pro adminiculis vrgentibus
ſaltem iſti teſtes eſſent recipiendi.

Nec teſtis examinatus contra donationem conferre po-
teſt pedem cum tot teſtibus dignioribus, & adminiculatis, eſt
enim vnicus, agricola, famulus ſalariatus D. Marchionis
Strotij, deponit inueriſimilia, & ingenuè fatetur, ſe neſcire
diſcrimen inter mutuum, & donationem, in quo tamen ſtat
tota vis huius cauſæ.

Non poteſt autem ambigi pecunias, licèt ſolutas D. Ma-
rio, perueniſſe ad manus Pompei, quia & teſtes hoc depo-
nunt, & propter hanc donationem D. Pompeius honorificen-
tius degit in tutela Arcis Caſalis, & gratias egit D. Leoni
pro hac donatione, ſatq. eſt quòd D. Pompeius fateatur, ſe re-
cepiſſe pecunias, † quæ confeſſio in eius præiudicium atten- 59
ditur ad tradita per Afflict. deciſ. 94. num. 3. Rota Ianuen. de-
ciſ. 50. num. 2. & deciſ. 51 num. 2. in fin.

Et tandem nil refert, an pecuniæ peruenerint ad D. Pom-
peium, quia non verſamur in contractibus, † & perſonis, in 60
quibus ſit neceſſarium probare verſionem, vt per Cardin.
Mantic. de tacit. lib. 8. tit. 13 num. 2. Rot. deciſ. 681. num. 4. par.
1. recen. nec eadem pecunia numero erat de neceſſitate tranſ-
mittenda, quia recipit † functionem in genere ſuo, & appa- 61
ret D. Marium longè maiorem quantitatem pecuniarum
tranſmiſiſſe ad D. Pompeium, & ſat eſt firmare, D. Leonem
intellexiſſe donare, & hoc, an poſtea pecuniæ peruenerint ad
D. Pompeium, eſſet negocium dirimendum inter ipſos DD.
Pompeium, & Marium, & D. Pompeius eſſet creditor D.
Marij, ſi pecunias non tranſmiſiſſet.

Præmiſſæ autem coniecturæ, & teſtium depoſitiones
non ſeorſim, & vnaquæq. de per ſe, ſed coniunctim in ſimul, † 62
& coaceruatim ſunt accipiendæ, itaut ex vniuerſo earum
cumulo Iudex animum ſuum informet, & veritatem aſſe-
quatur, coniecturæ enim, & dd. depoſitiones † teſtium ful- 63
ciuntur ad inuicem, & mutuo ſe corroborant, vt in terminis
donationis monuerunt. Soccin. iun. conſ. 79. num. 87. in fin. &
ſeq lib. 3. Surd. conſ. 534. num. 36. lib. 4. late Card. Mantic. de ta-
cit. lib. 13. tit. 16. num 3. & 5.

Quibus poſitis, facilis videbatur reſponſio ad obiecta illo-
rum Dominorum qui pro mutuo ſentiebant. Et quo ad præ-
ſumptionem excluſiuam donationis, admittitur in dubio
illam procedere, † & quamcumque aliam interpretatio- 64
nem eſſe capiendam, at ſecus eſt dum pro donatione tot
coniecturæ, tot adminicula, & teſtium depoſitiones concur-
runt, iuxta tradita per Mandel. conſ. 461. num. 16. lib. 3. Vaſq.
controuerſ. illuſtr. cap. 83. num. 6. Caſtill. quotidian. controuerſ.
par. 2. cap. 23. num. 22. & ſeq. & Bart. in d. l. cum quid, ff. ſi cert.
pet. atque alij ſuperius cumulati docuerunt, in hac ma-
teria † donationis recurrendum eſſe ad coniecturas, ex qui- 65
bus vbi plures ſunt, & efficaces, conflatur vera, & conclu-
dens ciuilis probatio Gloſ. in l. licet Imperator, vbi Iaſ. num. 33.
ff. de leg. 1. Rot. in recent. deciſ. 496. ſub num. 2. par. 2. Card. Se-
raph. deciſ 978. num. 3. 4. & 7. & in terminis donationis
Aldobrand. conſ. 99. num. 15. lib. 1. Dominuſq. Pompeius
eſt Actor, & † Reus, itaut releuetur ab onere durioris proba- 66
tionis, at D. Marchio Strotius eſt Actor, & agit ex mutuo,
vnde illud debet † concludenter, ac plenè probare, l. Actor 67
l. fruſtra, vbi Bald. in princip. C. de probat. l. qui accuſare. C. de
edend. Zabarel. conſ. 140. num. 18. cum alijs per Pacian. de prob.
lib. 1. cap. 68. num. 53.

Et quod magis eſt verſamur in pecunijs datis ad certum ef-
fectum, & cauſam, nimirum perche ſi faceſſe honore, per
animarlo, e per rauuiuare la memoria de ſuoi maggiori, perche ſi
poteſſe trattar bene, vnde D. Pompeio ſat eſt docere, ſe in cau-
ſam deſtinatam impendiſſe pecunias, † quo conſtito non 68
poſſunt

Digitized by Google

poſſunt repeti, cum alias ipſe huiuſmodi impenſas non fuiſ-
ſet facturus, *l. ſed ſi mors. §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.* ibi, *datum ad villam extruendam, vel agrum ſerendum, quod alioquin facturus non erat, is qui accepit, in ſpeciem donationis cadere*, & tradunt Alex. *in d. l. cum quid num. 11. verſ. addit etiam ff. ſi cert. pet.* Felin. *in cap. ſi cautio num. 5. verſ. item ſi pecunia de fide inſtrument.* Rimin. ſen. *conſ. 526. num. 12 lib. 3.* Maſcard. *de probat. concl. 534. num. 52. & 53.* Cardin. Mantic. *de tacit. lib. 13. tit. 10. num. 19.* deceptuſq. inde fuiſſet D. Pompeius, ſi pecunias cogeretur reſtituere, quia vel ad Vrbem fuiſſet reuerſus, vel parcius impendiſſet, dumq. ſponte, & nullo iure cogente per D. Leonem traditæ fuerunt pe-
69 cuniæ D. Pompeio, vtiq. † hinc donationis, præſumptio ex tot coniecturis ſupra deducta, maximè coadiuuatur, *ex l. donari videtur ff. de donat. repet. in l. donari, ff. de reg. iur.* Surd. *conſ. 196. num. 18. & latius de alim. tit. 6. quæſt. 1. num. 23.*

Quantitas verò pecuniarum, & mores D. Leonis multum parſimoniæ incumbentis, tolluntur ex deductis in ſeptima coniectura, nec enim magna erat quantitas attento opulentiſſimo patrimonio, quod excedebat ſummam quinquies
70 centena millium, † & inſigni nobilitate dantis, ac recipientis ad Gloſ. *in l. ſed ſi ſuſceperit. §. 1. verbo modica ff. de iudic.* vbi refert exemplum Comitiſſę Mathildę, quę dixit ali-
71 quantulum Terrę tradidiſſe † Eccleſię quamuis donaſſet 30. terrę milliaria. Soccin. iun. *conſ. 79. num. 99. verſ. & alias lib. 3.* Surd. *de alim. tit. 6. quæſt. 11. num. 47.* Tiraq. *de nobilit. cap. 37. num. 50.* ipſeq. D. Leo decorè parcus erat, hoc eſt vbi honorifica occaſio impendendi non ſe offerret, & in otioſis rebus; at in rebus grauibus, & vbi dignitatis, & famę ratio expoſce-
72 ret, ſumptus magnos † facere conſueuit quod eſſe proprium prudentis magnificentię docuit Ariſtotel. *lib. 4. moral. cap. 2. &* Pontan. *in tract. de magnificentia*, nec repugnat etiam
73 parſimonię deditis largitio magna facta † ſanguine coniunctis, dum ſuppetunt diuitię, & concurrit nobilitas, vt ſcripſerunt Ruin. *conſ. 162. num. 13. lib. 5.* qui loquitur in auariſſimo mulierum genere. Rimin. iun. *conſ. 42. num. 87.* Barz. *deciſ. Bonon. 83. num. 6.*

74 Nec applicatur † *deciſ. Mediolanen. coram bon. me. Card. Marcomontio*, quia ibi ex teſtibus probatur; patruum habuiſſe animum repetendi, non donandi, & in codice familiari adnotauerat in debitum nepotis, quę deficiunt in caſu pręſenti, immo tot alia ſupra ponderata in contrarium vrgent.

Exemplum deſumptum ex mutuo dato ab eodem D. Leone Abbati Frangipano non congruit, quia ibi Abbas poſtulauerat, hic autem D. Pompeius erat abſens, nihilq. po-
75 poſcerat, & Doctores *in l. cum quod, ff. ſi cert. pet.* † faciunt vim in eo, quod pecunia tradatur non requirenti, ſed ſpontè detur, immo exemplum D. Abbatis retorquetur, quia vbi D. Leo voluit mutuare, intra paucos menſes pecunia fuit reſtituta, hic autem per duos ferè annos quibus ſupernixit, nihil exegit D. Leo, & adnotatio facta in libro *del Reincontro*, atq. receputa exacta à D. Mario in ſchedula directa in Banco S. Spiritus nihil releuat, vt ſupra oſtenſum fuit in octaua coniectura.

Nullitas vero donationis, nec videtur ſubſiſtere: Non deducta ex eo, quòd donatio fuerit facta abſenti ſine interuentu Nuncij, & Epiſtolæ. Quia dum conſtat de acceptatione pecuniarum D. Pompeium, qui & D. Leoni litteris gratias egit, vt ex depoſitione Secretarij D. Pompeij, & ex alijs
76 teſtibus luculenter probatum fuit, † vtique donatio etiam facta abſenti ſuſtinetur *ad text. in l. nec ambigi. C. de donat.* & tradunt Roman. *conſ. 486. num. 1.* Alex. *conſ. 113. num. 1. ad 6. lib. 6.* Bertrand *conſ. 208. num. 21. lib. 2.* Afflict. *deciſ. 275. num. 8.* Peregr. *de pact. & conuent. num. 12.*

77 Et cum primum donatarius † abſens ſciuit donationem ſibi factam fuiſſe, ex quo agitur de illius lucro, & commodo, cenſetur acceptaſſe, & ratam habuiſſe. Dec. *conſ. 58. num. 2.* Theſaur. *deciſ. 70. num. 12.* Surd. *deciſ. 206. num. 11. cum alijs congeſtis per* Menoch. *conſ. 1153. num. 13. & dixit* Rot. *in Firmana fideicommiſſi 14. Nouembr. 1622. coram bo. me. Vbaldo, & in Romana donationis 9. Maij 1631. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et ex Dominis aliqui exiſtimabant, donationem factam
78 perſonæ arctiori ſanguinis neceſſitudine † coniunctæ abſenti; ſuſtineri dum per aliquam perſonam præſentem, quamuis extraneam fuit acceptata, itaut nec requiratur ratificatio abſentis, ſed dominium acquiratur ipſo iure irreuocabiliter, ex Theſaur. *deciſ. 70. num. 16.* Pappon *conſ. 77. nu. 21.* Rot. *deciſ. 489. num. 3. par. 1. diuerſ.*

Alij vero putabant iura, & Doctores interuentum Nuncij, aut Epiſtolæ requirentes, procedere in donatione expreſſa, tacitam vero, atque præſumptam donationem fa-
ctam abſenti † ſuſtineri etiam nemine acceptante, quippe 79
quod ex diſpoſitione legis tunc acquiritur, nec ſcientia donatarij deficit, ita etiam voluerunt Bald. *in l. 2. §. fin. ff. de negoc. geſt.* Dec. *conſ. 35. num. 2.* Ruin. *conſ. 112. num. 7. lib. 1.* Trentacinq. *var. reſol. lib. 3. tit. de donat. reſol. 1. num. 7.* Aldobrand. *conſ. 7. num. 15. lib. 2.* Non. *conſ. 49. num. 6.* Laderch. *conſ. 131. col. 2. verſ. nec dicatur* Card. Mantic. *de tacit. lib. 13. tit. 10. nu.*
3. dumq. donatio † huiuſmodi reuocata non fuit per donan- 80
tes, neque per illius hæredes reuocari poſſe, ex traditis per Couarr. *var. reſol. lib. 1. cap. 14. num. 17.* Trentacinq. *d. reſol. 1. num. 14. verſ. licet donatio* Adden. *ad Theſaur. deciſ. 70. verſ. limitatur etiam.*

Mandatum verò D. Marij, ad effectum tranſmittendi pe-
cunias D. Pompeio ſatis probatur † ex teſtibus qui ad hunc 81
effectum ſufficiunt. Boer. *deciſ. 281. num. 1.* Rot. *in recent. dec.*
166. *num. 7. par. 1.* cum immo probetur mandatum † etiam ex 82
coniecturis, & præſumptionibus. Rot. *deciſ. 475. num. 8. & 10. par. 1. & deciſ. 89. num. 1. ac deciſ. 169. num. 4. & deciſ. 440. num. 5. par. 2.* & R. P. D. Meltius iam ſuper hoc pronunciauit.

Diluitur etiam alia nullitas ex defectu inſinuationis, quia 83
ſtatutum † intelligitur, prout de iure, vt ſenſit Rot. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 433. num. 6.* donatio autem, † 84
quæ in ſcriptis non eſt redacta, & in ſola ipſa traditione conſiſtit, inſinuari non poteſt, nec debet, ad notata per Angel. *in l. 1. poſt princip. verſ. & ſic tenet* Roman. *num. 1. verſ. minor tamen.* Caſtrenſ. *num. 4. ff. de donat.* & in his terminis dixit Roc. *in Romana de Maſſa 13. Iunij, & 4. Iulij 1601. coram Corduba, & in Romana pecuniaria 2. Aprilis 1607. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, nec ratio habenda videtur de Doctoribus; qui contrarium dixerunt, dum Rota hanc ſequuta eſt ſententiam.

Nec dici poteſt donationem redactam eſſe in ſcriptis ſtante ordine ſubſcripto à D. Leone directo Banco S. Spiritus, vt pecunia ſolueretur D. Mario; Quia hæc ſcriptura non continet donationem in fauorem D. Pompei, qui nec etiam eſt ibi nominatus, ſed eſt loco traditionis pecuniarum, donatio vero interceſſit ex tacita voluntate oretenus ſignificata eidem D.
Mario elicitaq. ex tot coniecturis, & † patefacta ab eodem 85
D. Leone tot teſtibus, quibus expoſuit ſe donaſſe D. Pompeo, qui actus non erant capaces inſinuationis.

Aliqui etiam ex Dominis animaduertebant, donationem
hanc poſſe dici ex cauſa, nempè militiæ, † & pro conſeruan- 86
da auita gloria D. Leonis, & obſequio erga Reges Galliarum, quæ cauſæ reſpiciebant commodum ipſius donantis, & propterea donatio videtur dicenda ob cauſam, *ex tex. in l. hoc iure in princ.* ibi, *ob honorem aliquem promittas, &* Gloſ. *verb.
teneatur, ff. de donat.* Crauett. *conſ. 136. n. 2. & ſeq.* Gabr. *conſ.* 87
57. n. 8. & 9. lib. 2. & conſequenter † tanquam non ſimpliciter, & abſolutè propria donatio, ſed ob cauſam inſinuatione non indigebat. Bart. *in l. Aquilius n. 3. ff. de donat.* Surd. *deciſ. 214. n. 15.* Theſaur. iun. *q. forenſ. c. 89. n. 5. l. 3.* Molin. *de contract. diſp. 279. n. 5. & 6.* & in terminis ſtatuti Put. *deciſ. 260. n. 8. & deciſ. 323. num. 3. lib. 1. in nou.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 249. n. 14.*

Vnuſq. ex prædictis Dominis plurimum inſiſtebat in eo,
quod fauore militiæ indultum videatur, vt datum † militi- 88
bus ex cauſa militiæ inſinuatione non egeat, *vt eſt text. in l. ſi quis §. ſimili etiam modo. C. de donat.* vbi licèt ſit caſus quando magiſter militum donat militibus, tamen idem, & multo magis videtur dicendum vbi extraneus donat, militi, quia hoc priuilegium non inſinuandi emanauit fauore militis, cui donatur, non autem donantis, cuius intererat habere facultatem reuocandi donatum omiſſa inſinuatione; Et militiæ conceſſa fuerunt omnia alia priuilegia, quæ habent donatio-
nes non inſinuandæ, quippe † quod ſuſtinetur inter patrem 89
& filium, inter virum & vxorem, neque venit in collatione bonorum, iuxta tradita per Martin. *laudenſ. de bello qu. 44. & 48.* Io. Redin. *de Maieſt. Princip. num. 6.* Lancellott. Gallia *de ſtatut. quæſt. 2. num. 5.* Gemma *deciſ. 140 per tot.* Cabal. *reſol.
crimin. par. 2 caſu 294. num. 346. & 347.* eſtq. ad inſtar dona- 90
tionis † cauſa dotis, & matrimonij, quæ pariter non in-
ſinuatur, immo cauſa militiæ eſt magis priuilegiata, † 91
quam cauſa dotis, vt tradunt communiter Doct. *in l. 1. ff. ſolut. matrim. vbi latè poſt alios* Barboſa *in 7. part. num. 1. & ſeq.*
& quemadmodum datum cauſa ſtudij à † quocumque ex- 92
traneo, ſubſiſtit etiam abſque inſinuatione, quippe quod
Reipublicæ intereſt † non minus repleri doctis hominibus 93
quam liberis. Horat. Lut. *de priuileg. Scholor. priuileg. 22. & 23.* Rebuff. *priuileg. 55. & 64. latè* Barboſ. *in l. 1. par. 7. nu. 40. & ſeq. ff. ſolut. matrim.* Mattienz. *ad ll. Caſtellæ tit. 10. lib. 7. gloſ. 6.*

gloſ.6.num.15. ita idem iuris ſtatuendum videtur quoad do-
94 nationem ex cauſa militiæ, valet † enim argumentum à
95 re litteraria, ad militiam, † cum milites armis, Docto-
res verò legibus vitas hominum defendere dicantur, vt habe-
tur in *text.l. aduocati. C. de aduoc. diuerſ. iud.* Chaſſan. *in
cathalog.glor. mund.par.7 conſid.28.* Paul. Leon. *de ſubſtit,
compendioſ. num. 144.* Reuſner. *deciſ.*German. *lib.4. deciſ.
96 a num. 49.* quin etiam magis † priuilegiata eſt cauſa mili-
tiæ quam cauſa ſtudij, vt poſt Bart. *in l. fin. num.3.ff. de re-
ſtit. in integrum* ſcripſit Menoch. *conſ. 182. num. 9.* milites
97 autem † noſtri temporis gaudere omnibus priuilegijs mili-
taribus, quæ conceſſa ſunt in recompenſationem labo-
rum, ſi arti militari incumbant in expeditione tradunt
Dec. *in rubr. C. de teſt. milit. num. 3. & 5. & conſ.578. nu.
12.* Alciat. *in l. verbis ciuilibus num. 29. ff. de vulgar.* Pe-
regr. *conſ 84 num.4.& 24.lib.1.*

Et ita vtraque parte informante poſt multam diſputatio-
nem pro maiori parte, per Dominos reſolutum fuit con-
ſtare de donatione.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Romana, ſeu Ianuen. Locorum Montium.

Die Veneris 4. Iulij 1635.

A R G V M E N T V M.

Iudex, quando non priuet aliquem ſua poſ-
ſeſſione. Iudicium eſt ibi terminandum vbi
eſt cœptum. Proceſſus factus per edictum,
vt ſit validum, quid requiratur.

S V M M A R I V M.

1 *Manutentio datur poſſeſſori de tempore motæ litis.*
2 *Reſtitutioni, aut translationi alicuius locus eſſe non poteſt,
nisi probetur exiſtentia.*
3 *ad Manutentionis effectum ſufficit vnica tantum exa-
ctio.*
4 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedens non priuat quem ſua
poſſeſſione, ſi non habeat ſe pro ſpoliato, & num.5. vbi de
reintegratione Locorum Montium.*
6 *Iudicium vbi eſt cœptum ibi debet terminari.
Cauſarum continentiæ non ſunt diuideadæ. num.7.*
7 *Proceſſus per edictum non tenet, nulla facta probatione
non tuti acceſſus.*
8 *Acceſſus non tuti probatio eſt neceſſarium fundamentum
proceſſuum per edictum.*
9 *Edictum, vt dicatur valide publicatum quid requira-
tur.*
10 *Retinens apud ſe aliquam rem, donec ſit penitus liberatus
ab aliqua promiſſione, poteſt eam apud ſe retinere, donec
cum effectu fuerit plenè liberatus.*
11 *Fideiuſſio reſtricta ad annos 15. ſi illi ſint elapſi, & lites in-
tra d.tempus 15. annorum fuerunt incœptæ, tunc non
obſtante tali lapſu fideiuſſor poteſt conueniri.*
12 *Confeſſio contra confitentem plenè probat.*
13 *Manutentio etiam datur ad ſtatum.*

D E C I S I O L X X.

DOMINI cenſuerunt dandum eſſe mandatum de ma-
nutenendo D. Simoni in poſſeſſione locorum Mon-
1 tium † de quibus agitur in qua exiſtebat de tempore motæ
litis, *§.retinendæ inſtitut.de interdict.* De illa enim conſtat
tum ex deſcriptione in libris Montis per Secretarium reten-
tis, & ex litteris patentibus primo loco expeditis ad fauorem
dicti D. Simonis, poſtea verò ad fauorem D. Angeli cum
expreſſa mentione, quòd illa prius ſpectabant ad dictum
D. Simonem, & ſub illius nomine erant in libris deſcripta,
tum etiam ex eo quod Angelus egit vigore inſtrumenti in
quo dictus Simon promiſit dicta loca montium reſtituere, &
obtinuit ex perſona illius in propriam transferri, & conſe-
quenter manifeſtè ſuppoſuit ac faſſus fuit quòd illa de tem-
pore petitionis, & ſic motæ litis per eumdem Simonem
2 poſſidebantur, & penès illum erant † aliàs enim reſtitu-
tioni ac translationi prædictus locus eſſe non poterat *ad l.
manumiſſiones, ff. de iuſt. & iur. l. decem, ff. de verb. oblig.*
tum demum ex partitis plurium excuſſionum fructuum di-
ctorum locorum extractis ex libris Depoſitariorum de qui-
3 bus Summ. num. 19. cum † *tamen ad effectum manutentionis
ſufficiat etiam vnica tantum exactio* Rip. *in cap. cum Eccl.
Sutrina num. 52.& 53.de cauſ.propr.* Bald.*conſ.251.lib.5.* Rom.
conſ.311.num.2.

Neque huiuſmodi poſſeſſione fuit priuatus ex ſententia
A. C. quia ille nulliter & iniuſtè proceſſit, † nec ipſe Simon 4
habuit ſe pro ſpoliato, vt per Doct. *in l. clam. poſſidere. §.
qui ad nundinas, ff. de acq.poſſ. & propr.* Abb. *in cap. con-
quærente, num.8. de reſtit.ſpol.* Put. *deciſ.409.in fin. lib.2. in
correct. deciſ. 1041. num.3.* & in terminis reintegrationis in
locis montium à Iudice nulliter conceſſæ † non obſtantibus 5
noua deſcriptione reintegratione, & mutatione litterarum
patentium eſt *deciſio in Romana locorum montium 14. Maij
1629.coram bon.mem.Card.Virili.*

Nullitas vero ſententiæ prædictæ cum omnibus inde ſe-
quutis viſa fuit Dominis apparere. Primò ex eo quòd non
potuit Angelus deſerere Iudicium cœptum in Ciuitate Ia-
nuen. ſuper reſtitutione dictorum locorum contra Simo-
nem, cui etiam fuerant ibi † adiudicata contra regulam, 6
vbi cœptum ff. de iudic. & §. & quando Authen.*de teſt.* Gabr.
*tit. de iudic. concl.1. num.3. ne ſcilicet continentiæ earum diui-
dantur, l.nulli.C.de iudic.*

2. Quia A. C. proceſſit per † Edictum nulla præceden- 7
te probatione non tuti acceſſus, quæ probatio prius eſt in
Curia facienda, & eſt † fundamentum neceſſarium huius 8
generis proceſſuum *iuxt.deciſ.17.& 22.de dol. & contum. in
antiq.&* Caſſad.*deciſ.2.eod.tit.cum ſimilibus adduct.per* Vant.
de nullit.ex defect.citat.num.127.& ſeqq.

3. Quia in edicti executione ſimpliciter dicitur illud fuiſ-
ſe publicatum, & Eccleſiæ oſtio affixum, & nullibi con-
ſtat id factum fuiſſe de tempore † quo multi intrabant, & 9
exibant ex Eccleſia, prout requiritur, *iuxt. deciſ.Creſcent.
5.de dol.& contum.*

Iniuſtitia quoque viſa fuit Dominis apertè reſultare ex
eo, quòd Simon ex conuentione cum dicto Angelo facta re-
tinebat penès ſe prædicta loca pro ſui ſecuritate, & donec
foret penitus liberatus & abſolutus à promiſſione euictionis.
Vnde non potuit, nec debuit illis, eorumq. poſſeſſione pri-
uari, niſi prius eſſet à dicta promiſſione, & moleſtijs illius
occaſione paſſis, & per eum ipſi Angelo intimatis, plenè
& cum effectu liberatus, ſed interim poterat, † & poteſt 10
ſine dubio eas penes ſe retinere ad *text.in l.grege §.etiam, ff.de
pignor.* Mantic.*de tacit.lib.11.tit.3.num.33.*

Nec quidquam facit, quòd fideiuſſio Simonis fuerit re-
ſtricta ad annos quindecim iam elapſos, nam placuit reſ-
ponſio, quòd cum lites, & moleſtiæ fuerint motæ intra di-
ctum tempus quindecim annorum, illius lapſus non eſt
conſiderabilis, eo enim minimè obſtante adhuc † poteſt 11
Simon conueniri in vim obligationis prædictæ intra dictum
tempus contractæ, *gloſ.in l.ſi cum Hermes.C.locat.* Bald. *conſ.
428.ſub num.4.lib.2.* Alex.*conſ.22.num.4.verſ. hoc præſuppoſito
lib.6.* Mantic.*de tacit.lib.16.tit.14.ſub num.38.* Theſ. *deciſ. 325.
num. 14.*

Præterea iniuſtitia deducebatur etiam ex eo, quòd in
ſententia A. C. Simon fuit condemnatus ad reſtitutionem
fructuum exactorum ex dictis locis montium, & tamen
ex confeſſione Angeli conſtat fuiſſe illi, & D. Mariæ eius
matri in hanc cauſam ſoluta ſcuta tria millia, & vltra, † 12
quæ confeſſio contra ipſum confitentem plenè probat, *l.cum
precum.C.de liber.cauſ.l.cum te.C.de tranſact.* Surd. *conſ. 134.
ſub num.39.* Rota *deciſ.641.num.10.par.1.recent.*

Nec releuat quòd Simon non habuerit dicta loca, niſi pro
ſui ſecuritate, donec eſſet plenè abſolutus à dicta promiſ-
ſione, vt ſupra, quia ad effectum illa retinendi in huiuſ-
modi cauſam conuentam non eſt illi deneganda manuten-
tio, † quæ datur etiam ad ſtatum *iuxt.deciſ.*Greg. *169.nu.* 13
3.vbi Adden.*num.6. cum alijs in puncto relatis in d.Romana lo-
corum montium coram bon.mem.Card.Virili.*

Et ita deciſum vna tantum parte informante.

*In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 15. Decembris
1635.coram eodem bon.mem.Buccabella.* ¶

R. P. D. M A C C H I A V E L L O.

Comen. Iuris conferendi.

Die Veneris 16. Nouembris 1635.

A R G V M E N T V M.

Canonicorum electio in Eccleſijs Collegiatæ
quando ſpectet ad Capitulum, & quando ad
Ordinarium.

S V M-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia, ad hoc, vt dicatur Collegiata, quid requiratur.*
2 *Canonicorum electio in Eccleſijs Collegiatis ſpectat ad Capitulum.*
3 *Canonicorum electio ſpectat ad ſolum Epiſcopum, quando conſtat Canonicatus de bonis Epiſcopi fuiſſe fundatos.*
4 *Canonicorum electio ad Capitulum ſpectare poteſt ex ſtatutis fundamentalibus, & ex præſcriptione longi temporis.*
5 *Statuta facta in limine fundationis beneficiorum ſunt omnino ſeruanda.*
6 *Statuta multo magis ſunt obſeruanda quando à Papa ſunt confirmata cum decreto irritanti.*
7 *Diſponens aliquid non cenſetur, in ſermonis generalitate, quod contra ſe ipſum voluerit diſponere.*
8 *Eccleſiam fundans ad eum ſpectat collatio, niſi ei renunciauerit.*
9 *Papæ ampliſſimam poteſtatem, reſtringere, aut diminuere nemo mortalium poteſt.*
10 *Diſpoſitio generaliter, ac indefinitè facta ſi non poteſt intelligi niſi de vno, perinde eſt, ac ſi de illo ſpecialis mentio facta fuiſſet.*
11 *Canonicorum electio, quod poſſit pertinere ad Capitulum, id acquiri poteſt ex præſcriptione longi temporis, per plures continuatas electiones.*
12 *in Beneficiorum collatione obſeruantia plurimum attenditur.*
13 *Statutorum verba dubia ab obſeruantia interpretationem recipiunt.*
14 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ habent vim famæ.*
15 *Ius eligendi Canonicos Capitulum ex præſcriptione acquirere poteſt.*
16 *Capitulum vigore præſcriptionis, poteſt ius, quod habet Epiſcopus eligendi Canonicos acquirere.*
17 *in Præſcriptione, ſe fundans illam debet probare.*
18 *Beneficiorum collationes quæ non fuerunt effectuatæ non faciunt aliquod ius.*
19 *Ius contra aliquem, vt præſcribatur, requiritur eius patientia.*
20 *Epiſcopi præſcriptio, circa collationem Canonicatuum interrumpitur per collationem Capituli effectuatam.*
21 *Præſcriptio interrumpitur per litem motam.*

DECISIO LXXI.

PLVRIBVS elapſis annorum centenarijs à die erectionis Eccleſiæ S. Euphemiæ de Inſula; compertum denique fuit, quòd ex Canonicis, qui ſucceſſiuis temporibus inibi inſeruiere, quamplurimi à Capitulo eiuſdem Eccleſiæ; nonnulli vero ab Epiſcopo Comeſi electi fuerunt: Vnde orto diſſidio cuinam ex ipſis tale ius eligendi deberetur, aiebat Capitulum illud ſibi competere Primò, ex iuris diſpoſitione. Secundò, ex Litteris fundationis per Sedem Apoſtolicam confirmatis, & Tertio ex curſu longi temporis, in quo eius Canonici nuper pacificè elegerant. Verum Rota reiecto primo fundamento, ex alijs duobus ſubſequentibus motiuis reſpondit electionem ſpectare ad ipſum Capitulum non obſtantibus quibuſcumque in contrarium adductis per Epiſcopum electionibus, quas deficiente quadragenaria, exiſtimarunt Domini non poſſe eidem Epiſcopo ad inducendam præſcriptionem contra Capitulum ſuffragari.

Quamuis enim indubitabile ſit Eccleſiam Sanctæ Euphemiæ extitiſſe, & eſſe in ſtatu Collegiatæ, vt manifeſtè deſumitur non ſolùm ex eius ſtatuto fundamentali, cuius verba Collegialitatem importare videntur, verum etiam ex varijs confeſſionibus ipſorum pro tempore Epiſcoporum, qui de huiuſmodi Canonicatibus quandoque prouidentes, hanc Eccleſiam Collegiatam eſſe enunciarunt, & ſimiliter ex teſtibus optimè deponentibus reperiri in ea Archipresbyte-
1 rum, † & duodecim Canonicos Capitulariter ſemetipſos congregantes cum arca, ſigillo, & cæteris communibus, quæ ſunt euidentiſſima ſigna Collegiatæ. Rom. *conſ.436. num.6.* Decian. *conſ.93. num.1. lib.5.* Card. Mantic. *deciſ.207. num.9. &* Card. Seraph. *deciſ.1256. num.1.*

Et quamuis etiam vera ſit concluſio, quòd † in Collegia-
2 tis Eccleſijs Canonicorum electio ſpectet ad Capitulum, vt ſunt Textus expreſſi in *cap.1. de elect. in 6. & in cap. ea noſcitur, de his, qu. ſi. à Prael. & teſtatur* Abb. *in cap. cum Ec-*

cleſia Cumana, ſub num.8. poſt med. verſ. quoad ſecundum caſum de elect. & in cap. cum venerabilis, num.45 de except. vbi etiam Felin. *num.37. verſ. fallit.* Coraſ. *de benef. par.2. cap.4. num.6.* Diaz *reg.240. limit.5.* Alba *conſ.183. num.1.* Silu. *de benef. par.2. quæſt.22. num.35. & ſeqq.* Gonz. *gloſ.45. num.46. & 50.* Rot. *deciſ.4. de conceſſ. preben. in nou. & apud* Caſſad. *deciſ.22. num.3. de preben. &* Mohedan. *deciſ.27. eod. tit.* Put. *deciſ.130. lib.1. in correct.* & reſolutum fuit in cauſa *Cęſarauguſtana canonicatus 18. Aprilis 1603. coram bon. mem. Attrebaten. & in cauſa Gerunden. Iuris conferendi 11. Martij 1630. & 20. Nouembr. 1631. coram R. P. D. Queipo.*

Tamen animaduerſum fuit hanc concluſionem limitari
† quando conſtat Canonicatus de bonis Epiſcopi fuiſſe fun- 3
datos, tunc enim eorum collatio ſpectat ad ſolum Epiſcopum. Abb. *in cap. ſuggeſtum num.3. de iurepatron.* Seraph. *deciſ.1444. num.11.* Rot. *deciſ.600. num.3. & ſeq. par.2. recent. & dictum fuit in Callien. Iuris conferendi 14. Maij 1621. coram bon. mem. Vbaldo*, admittiturq. hæc limitatio *in cauſa Cęſarauguſtana Camerarię 2. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Pirouano.* Vnde cum in caſu præſenti ex inſtrumento fundationis ſupponeretur Canonicatus, de quibus agitur ab Epiſcopo Comeſi de bonis menſæ Epiſcopalis, hoc eſt de quibuſdam decimis erectos fuiſſe exiſtimatum etiam fuit, quòd in ſupradicto primò fundamento, hoc eſt in iuris diſpoſitione ad effectum, de quo quæritur pro Capitulo inſiſti non poſſit.

Sed nihilominus (vt dixi) exiſtimarunt Domini electionem competere ipſi Capitulo ex alijs duobus fundamentis,
† ex eius ſcilicet ſtatuto fundamentali, & ex præſcriptione 4
longi temporis. Gonzal. *ad reg.8. gloſ.45. num.71.* Garz. *de benef. par.5. cap.4. n.72.* & primò ex ſtatuto in quo cauetur, ne quiſquã in huiuſmodi Canonicam abſq. fratrum electio-
ne intrare præſumat, talis † enim prohibitio ſtatuti editi in 5
limine fundationis venit omnino obſeruanda. Roch *de iurepatron. in verb. pro eo, quod de Diœceſan. num.42. verſ. ego autem arbitro.* Rot. *in recentior. deciſ.112. num.5. par.1.* maximè cum in ipſius confirmatione ab Alexandro III. Pontifice
obtenta hæc eadem ordinatio ſeu prohibitio ſub forma de- 6
creti irritantis legatur repetita, vnde † tanto magis arctat ad obſeruantiam. Gonzal. *ad reg.8. gloſ.67. num.12. & ſeq.* Rot. *deciſ.24. num.5. & deciſ.149. num.2. par.2. diuerſ. & deciſ.41. num.9. ad fin. par.1. recent.*

Nec verum eſt, quòd per ſimilem prohibitionem Epiſcopus, qui hanc Collegiatam erexit eiuſdemque legitimi ſucceſſores, non remanſerint à iure eligendi excluſi, ea videlicet ratione, quia præſumi non debet, quod idem Epiſcopus fun-
dator in huiuſmodi ſermonis † generalitate contra ſeme- 7
tipſum diſponere voluerit. Rot. *deciſ.741. n.5. p.1. diuerſ.* cum
immò ad hunc finem neceſſe fuiſſet, quòd fundans Eccle- 8
ſiam expreſſe renunciaſſet collationi, quæ ex † fundatione ſibi competebat, alioquin non poſſit dici excluſus *cap. ſignificauit, vbi* DD. *& preſertim.* Abb. *in 1. notab. &* Felin. *nu.1. de teſtib.* Gloſ. *in cap. ſi quis Baſilicam, verb. tributaria, de conſecrat. diſt.2.* Lambert. *de iurepatron. lib.1. par.1. qu.2. art.4. num.12. & 14.*

Reſponſum enim fuit, quod cum collatio horum Canonicatuum fieri ſolummodo poſſet vel à Papa, vel ab Epiſcopo Diœceſano, & talis prohibitio apponi non potuerit reſpectu
Papæ, cuius ampliſſimam † poteſtatem reſtringere, ac dimi- 9
minuere nequit mortalium vllus, pernecesſe concludendum videtur, quod appoſita fuerit reſpectu Epiſcopi habentis ius
collationis in ſua Diœceſi; Vbi enim † diſpoſitio generaliter, 10
ac indefinitè facta non poteſt intelligi niſi de vno, perinde eſt, ac ſi de illo ſpecialis mentio facta fuiſſet. Gabr. *de verb. ſignif. concl.9. num.7.* Riminal. Iun. *conſ.507. num.33.* Menoch. *conſ.2. num.78. & ſeq. & de preſumpt. lib.3. preſumpt.44. num.16.*

Veruntamen quando etiam hæc reſponſio non ſufficeret, itaut nihilominus remanerent dubia verba litterarum fundationis, vnde daretur occaſio ſuſpicandi non verè ex ipſis talis, qualis requiritur reſultaret expreſſa Epiſcopi renunciatio, adhuc tamen ceſſaret omnis ſcrupulus ex ſecundo fundamento, vnde moti etiam fuerunt Domini ad reſpondendum
pro Capitulo, nimirum ex † preſcriptione longi temporis per 11
plures continuatas electiones Capitulo acquiſita, quam in his terminis releuare dixerunt Gonz. *d. gloſ.45. num.71.* Dec. *conſ.93. num.16. lib.5.* Garz. *d. par.5. cap.4. num.72.* Cum enim vſque ab initio erectionis Eccleſiæ per longiſſimum poſtea temporis ſpatium, nimirum vltra centum annos Capitulum
de hiſce Canonicatibus ſemper prouiderit, ex huiuſmodi † 12
obſeruantia ſubſecuta clarè enituit, quam ſtrictè intelligenda ſit talis prohibitio; diuturna enim Epiſcopi abſtinentia

à ſucceſſiuis collationibus optimè declarauit ita ſoli Cano-
nicorum arbitrio electionem fuiſſe conceſſam, & ita veti-
tum, ne quis ſine eorum conſenſu hanc Canonicam Eccle-
ſiam intraret, vt etiam ipſius Epiſcopi ius debuerit ad hunc
effectum per ſufficientem renunciationem cenſeri ſubla-
13 tum, verba † enim dubia ſtatutorum ab obſeruantia inter-
pretationem recipiunt. Rot. *deciſ. 574. num. 3. par. 1. diuerſ. & deciſ. 608. num. 6. par. 2. recent.*

Hæc autem diuturna obſeruantia deducitur non ſolùm
14 ex tribus antiquis, & ſupra centum annos enunciatiuis, †
quæ cum habeant vim famæ, benè probant. Caputaq. *deciſ.
344. num. 2. & deciſ. 347. num. 1. par. 3.* Verum etiam ex pluri-
bus effectuatis collationibus, quæ cum continuatæ repe-
riantur per quadraginta, & plures annos, potuerunt ad fa-
15 uorem Canonicorum eligentium † ius eligendi præſcribere,
cap. cum de beneſic. de preben. in 6. vbi notant omnes, & in
his terminis latè Garz. *d. par. 5. cap. 4. num. 75. & ſeqq.* ita
enim Epiſcopus eodem modo remanſit à Capitulo excluſus,
ac ipſe ex ſuis vltimis collationibus Capitulum excludere
16 potuiſſet, ſi debito temporis interuallo † illas continuatas
fuiſſe probaſſet. Caſſad. *d. deciſ. 22. ſub num. 3. de preben.*
Rot. coram Card. Caualer. *deciſ. 97. nu. 2. & 3. & deciſ. 289.
num. 3. par. 3. recent.*

Quibus ſic ſtantibus punctus difficultatis reſtringebatur
ad videndum an Epiſcopus ex nonnullis à ſe factis horum
Canonicatuum collationibus ita ad ſui fauorem ius, de quo
agitur, acquiſiuerit, vt rectè dici poſſit Capitulum ſuam
amiſiſſe eligendi facultatem, & ſanè cum ita ageretur de
tollendo iure, quod eidem Capitulo tàm ex fundatione,
17 quàm ex † præſcriptione competebat, neceſſe eſſe exiſti-
marunt Domini, quòd prætenſa per Epiſcopum præſcri-
ptio probaretur quadragenaria Surd. *conſ. 262. num. 80.* Lot-
ter. *de re beneſic. lib. 2. qu. 21. num 42. & ſeqq.* Rot. *in Cordu-
ben. redecimarum 14. Martij 1608. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano.* Verùm cum in huiuſmodi probatione Epiſcopus
defecerit, eius quatuordecim collationes quæ ad hunc effe-
ctum exhibebantur, fuerunt pro nihilo habitæ.

Hæ enim collationes quamuis incœperint vſque de anno
1564. non potuerunt tamen quadragenariam formare præ-
18 ſcriptionem, quia vel tres primæ non † fuerunt effectuatæ,
prout de neceſſitate fieri debuiſſet. Calderin. *conſ. 12. de iu-
repatron.* Gonzal. *gloſ. 45. §. 2. num. 37.* vel cum Capitulum
contradixerit electioni factæ ab Epiſcopo de perſona Pom-
pei campatij, nolens ei, vel ab Epiſcopo electo, poſſeſſionem
19 tradere, † defuit eiuſdem Capituli, de cuius præiudicio age-
batur, patientia ad hunc effectum neceſſaria. Gonzal. *vbi
ſupra num. 32.* Card. Seraph. *deciſ. 1432. num. 1. & deciſ. 1437.
num. 2. & deciſ. 1463. num. 5. & coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano deciſ. 26. num. 8. & deciſ. 52. num. 3.* vel quando etiam à
dictis collationibus talis incœpiſſet formari præſcriptio, in-
20 terrupta nihilominus remanſiſſet de anno 1581. de quo †
tempore Capitulum elegit, tradiditq. electo poſſeſſionem
non obſtante, quòd Epiſcopus eundem Canonicatum alte-
ri contuliſſe. Innoc. *in cap. dilectus, num. 3. poſt med. de* Cap-
pel. Monach. Aym. *conſ. 134. num. 19.* Rot. *deciſ. 248. num. 7.
par. 2. rec.*

Neque iſta quadragenaria potuit de nouo incipere ad fa-
uorem Epiſcopi propter collationem ab ipſo factam de anno
21 1586. cum ſimiliter neq; iſta, neque aliæ † poſt ipſam ſubſe-
cutæ effectuatæ probentur, & in omnem caſum interrupta
etiam ipſa fuiſſet ab electione facta per Canonicos de anno
22 1622. quæ ſatis effectuata † probatur ex ſubſecuta poſſeſ-
ſione, & ex eo, quòd electus de redditibus Canonicatus
diſpoſuit; vltra quòd, ſi huius quadragenariæ numeratio
incipere non poteſt à dicto anno 1586. ex defectu, vt dicitur,
effectuationis ita vt incipere debeat ab altera collatione an-
ni 1593. prætenſa per Epiſcopum præſcriptio clarius inter-
23 rupta † fuit per litem motam à Capitulo de anno 1631.
ideoq. benè reſpondit. Rota electionem ad ipſum Capitu-
lum ſpectare.

Et ita poſt quartam dubij propoſitionem vtraque parte
informante concluſum fuit.

¶ *Vide infra alias deciſiones in hac cauſa nempe ſub die 9. Maij
1636. coram R. P. D. Pirouano, & ſub die 8. Iunij 1637. coram
R. P. D. Ghiſlerio.*

R. P. D. P I R O V A N O.

Ariminen. Iuriſpatronatus.

Die Veneris 16. Nouembris 1635.

A R G V M E N T V M.

Succeſſorum appellatione, quando veniant etiam hæredes extranei. Iuſpatronatus, an, & quando tranſeat ad fideicommiſſarium.

S V M M A R I V M.

1 *Iuſpatronatus de ſui natura eſt mere hæreditarium.*
2 *Succeſſorum appellatione in materia tranſitoria ad quoſ-
cumque hæredes, veniunt etiam hæredes extranei.*
3 *Succeſſoris nomen ſignificat hæredes vniuerſales.*
4 *Iuſpatronatus fundans præſumitur ſe voluiſſe conforma-
re cum diſpoſitione iuris communis.*
5 *ad Iuſpatronatus, quis non poteſt concurrere, ſi ei obſtet
aliqua qualitas repugnans voluntati fundatoris.*
6 *Iurapatronatus ſunt iura directa, & merè honorifica.*
7 *Iuſpatronatus non tranſit ad fideicommiſſarios, ſed rema-
net penès hæredem inſtitutum, & num. 14. 15. & 18.
L. ſi Patroni, & l. quia proinde, ff. ad* Trebell. *licèt
loquantur in patrono liberti, & in iuribus ſepulchrorum
extenduntur tamen etiam ad iurapatronatus, num. 7.*
8 *Iurapatronatus ſunt iura merè honorifica ſeparata à
commodo, & vtilitate.*
9 *Doctorum illa opinio non attenditur quando multo plures
alij magis communem, & veriorem contrarium aſſe-
runt.*
10 *Iuſpatronatus, ſi tranſit etiam ad hæredes extraneos,
poteſt etiam tranſire ad hæredes fideicommiſſarios.*
11 *Iuſpatronatus tranſit ſub titulo vniuerſali, quo ſtante po-
teſt etiam tranſire ad fideicommiſſarium.
in Fideicommiſſarium tranſit vniuerſitas rerum, & iu-
rium, num. 11.*
12 *Iuriſpatronatus naturę non repugnat quin poſſit tranſire
ad ſecundum hęredem, & vlteriorem.*
13 *Teſtatori licet diſponere de re ſui hęredis.*
16 *Iurapatronatus non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi,
quia non concernunt corpus hęreditarium.*
17 *in Reſtitutione fideicommiſſi non veniunt bona, aut iura
quę alio iure ad grauatum pertinent.*
19 *ad Iuſpatronatus concurrens, de eo, non eſt habenda ra-
tio, ſi non probet ad ſe ſpectare, neque de quaſi poſſeſ-
ſione preſentandi doceat.*
20 *Preſentationes factę tutorio nomine, an pupille ſuffra-
gentur.*
21 *Iuſpatronatus competit in ſtirpes, quando eſt hęredita-
rium.*
22 *in Iure preſentandi non eſt habenda ratio minoris vocis,
ſtante integritate vocis ex maiori voce conflata.*
23 *de Eccleſia Parochiali, quando agitur in eius adiudica-
tione ante concurſum non eſt locus gratificationi.*

D E C I S I O L X X I I.

CONCLVSVM fuit Iuſpatronatus ſpectare pro
medietate ad filios Ludouici, & pro alia medietate
ad filios Franciſci Mariæ, votaq. eſſe paria & faciendum
eſſe concurſum, niſi obſtet teſtamentum, de quo erit par-
ticulariter videndum.

Paulus namque de Marcheſellis vſque de anno 1440.
aucta dote Parochialis Eccleſiæ, de qua agitur, ex in-
dulto Eugenij IV. obtinuit reſeruari Iuſpatronatus eiuſ-
dem Eccleſiæ primo ſibi ipſi dum vixiſſet, & poſt eius
obitum Ludouico, & Peregrino eius nepotibus, ac eo-
rum, & cuiuslibet ipſorum ſucceſſoribus, & cum ex Lu-
douico ſucceſſerint Nicolaus deinde alter Ludouicus, &
poſtmodum Carolus, qui reliquit poſt ſe alterum Ludo-
uicum, & Franciſcum Mariam, ex Peregrino autem
nulla probetur deſcendentia, ideo Iuſpatronatus ſpecta-
re debet ad filios eorundem fratrum, nempe Iſabellam,
& Ginebriam ex Ludouico pro medietate, & pro alia
medietate ad Philippum, Ioannem Baptiſtam, & Fran-
ciſcum Mariam filios alterius Franciſci Mariæ, † cum 1
ſit merè hæreditarium, nedum ex ſui natura Clement.
pluries de iurepatr. Lambert. *eod. tit. par. prim. lib. 1. qu.
2. num. 25.* Couarr. *lib. 2. cap. 18. num. 6.* Dec. *conſ. 149.
in princ.* Seraph *deciſ. 456. num. 1. & 756. num. 1. par. 2.
recent.* ſed etiam, quia verba indulti Eugenij IV. hoc
ipſum

Digitized by Google

ipſum expreſſa indicant reſeruando patronatum nepoti-
bus, ac eorum, & cuiuslibet ipſorum ſucceſſoribus,
2 quorum ſucceſſorum † appellatione in materia tranſi-
toria ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, vt in
præſenti veniunt tantùm hæredes vniuerſales, Achil. *de
iurepatron. dec.* 1. Couar. *var. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 6. *& ſeq.*
Pereg. *de fideicomm. art.* 32. *num.* 84. dicens nomen ſucceſ-
3 ſoris † ſignificare heredes vniuerſales per *l. quædam*, §.
nihil de eden. vbi Alex. *num.* 3. qui ab eo nomine exclu-
dit ſingulares ſucceſſores, quoniam in dubio fundator
cenſetur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione iuris
4 communis † de hæreditario, non autem de gentilitio,
&c particulari determinantis Rot. *dec.* 482. *n.* 7. 675. *n.* 1.
707. *n.* 8. *par.* 1. *recen. cum alleg. per* Lotter. *de re benefic. lib.*
2. *q.* 11. *num.* 19.

Non obſtat fideicommiſſum Caroli patris Ludouici,
& Franciſci Mariæ, in quo vocauit ſolùm maſculos
deſcendentes reciprocè ſemper excludendo fœminas do-
5 nec extarent maſculi, cum quibus filiæ Ludouici non †
videntur poſſe concurrere propter qualitatem voluntati
fundatoris repugnantem.

6 Quoniam iura directa, & merè † honorifica, prout ſunt
iurapatronatus *cap. de iurepatron. ca. quando de iudic.* Lam-
bert. *hoc tit. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 35. *num.* 1. *verſ. ego magis
7 clarè*, non tranſeunt ad fideicommiſſarios, † ſed rema-
nent penès hæredem inſtitutum, *l. ſi patroni*, *l. quia proin-
de*, *ff. ad Trebell.* quæ iura licèt loquantur in patrono liber-
ti, & in iuribus ſepulchrorum, tamen Bart. *in d. l. quia pro-
inde*, mouens quæſtionem quid in iurepatronatus; illam
ſoluendo reſpondit idem ex vi rationis comprehenſæ, cum
iurapatronatus ſint iura merè honorifica ſeparata à commo-
8 do, † & vtilitate, prout ſunt iura ſepulchrorum, & ob-
ſequia patroni per libertos debita, & cum Bart. *poſtmodum
tranſierunt*, Alex. Caſtrenſ. & Imol. *in d. l. quia proinde*
Bero. *in cap.* 1. *nu.* 14. *& ſeqq. de iurepatr.* Rocch. de Curt.
de iurepatron in verb ipſe velis quæſt. 9. *nu.* 20. *&* 21. Lam-
bert. *eod. tit lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 35. *num.* 1. omnes ar-
ticulum ad partes diſcutientes, & hanc vti veriorem ſecuti
ſunt Didacus *de teſtam.* § 9. *num.* 8. *& var. lib.* 2. *cap.* 18. *n.*
8. Emanuel à Coſta *in cap. ſi pater. par.* 2. *verſ. Trebellia-
nica. num.* 4. *de teſtamen. in* 6. Peregr. *de fideicomm. art.* 6. *n.*
37. Graſſ. *in* §. *fideicommiſſum quæſt.* 52. Manti. *de contract.
lib.* 4. *tit.* 12. *num.* 6. *&* 15. Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 9. *nu.*
17. *& idem* Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 11. *num.* 29. *&
ſeqq.* Fuſar. *quæſt.* 634. Fachin. *controuerſ. iur. lib.* 10. *cap.*
94. *&* 13. *cap.* 90. Sanchez *reſponſ. moral. dub.* 94. *num.* 2. &
quamuis aliqui contrarium ſenſerint nempè Roman. *in al-
leg. l. ſi patroni, & l. Titia, ff. ad Trebell.* Molin. *de primog.
lib.* 1. *cap.* 24. *& alter* Molina *de iuſt. & iur. diſceptat.* 187.
Guttier. *de tutel. par.* 3. *cap.* 29. *num.* 15. de illorum aucto-
9 ritate tamen non eſt curandum, cum † multo plures magis
communem, & veriorem negatiuam dixerint, rationes ve-
rò, & argumenta per eoſdem ponderata abundè fuerunt ſu-
blata per Bero Roch. & Lambert. *ſupra relatos*, quæ hoc
loco repetere ſuperfluum viſum fuit Dominis, ſed tantum-
modo aduerterunt poſſe faciliùs euitari illa duo fundamen-
ta, quæ per Romanum afferuntur pro opinione affirmati-
ua admittendo illius argumentationem, ſcilicet, quòd ſi
10 iurapatronatus tranſeunt ad hæredes etiam extraneos † po-
terunt etiam tranſire ad fideicommiſſarios, & rurſum tran-
ſeunt iurapatronatus ſub titulo vniuerſali poterunt etiam
11 tranſire ad † fideicommiſſarium, cum ad ipſum tranſeat v-
niuerſitas rerum, & iurium, nam vis non eſt, an quę poſ-
ſint tranſire ad hæredes extraneos, aut ſub titulo vniuerſa-
li, ſed quomodo tranſeant, nam certum eſt, ſi clarè pateat
de voluntate teſtatoris, quòd iuſpatronatus tranſire debeat
12 ad fideicommiſſarium, † illud capiet fideicommiſſarius,
cum non repugnet naturæ patronatus, quin poſſit transfer-
ri in ſecundum hæredem, & vlteriorem prout ſunt fideicom-
miſſarij ſucceſſiuè vocati Lambert. *d. art.* 35 *ad fin.* Coſta *in
alleg. l. ſi pater. num.* 6. *verſ. vltimo ſicut legatarius* Garz. *d.
par.* 5. *cap.* 19. Lotter. *ead. q.* 11. *num.* 37. nam diſponendo
eo modo, cum manum apponat ad rem ſuo hæredi debitam
per *l. quia perinde*, nulli dubium, quin teneat precaria diſ-
13 poſitio quoad patronatum, † cum liceat teſtatori diſponere
de re ſui hæredis, *l. vnum ex familia.* §. *ſi rem*, *l. filius.* §.
Dominus. ff. de leg. 2. Gabr. *conſ.* 85. *num.* 6. *vol.* 1. *cum a-
lijs per* Peregr. *artic.* 83. *num.* 5. ſi verò contendatur, quòd
tranſeat iuſpatronatus ex ſolo titulo vniuerſali fideicommiſ-
14 ſi † ſub implicita teſtatoris voluntate in hoc verſatur diffi-
cultas; & quoniam ab ipſa lege, quia perinde ſeparantur,
iſta iura directa, & merè honorifica ab hæreditate diſponen-
tis, tum quia incipiunt deberi alio iure, quam hæredita-
rio, per *l. quia perinde*, propterea non veniunt in reſtitutio- 15
ne fideicommiſſi Bald. *in l. cum virum. num.* 21. *C. de fidei-
comm. dicens*, iura ſepulchrorum, nec etiam † iurapatro- 16
natus venire in reſtitutione fideicommiſſi, quia non concer-
nunt corpus hæreditatis Mantic. *de contract. lib.* 4. *tit.* 12. *nu.*
15. affirmans non eſſe veriſimilem teſtatorem voluiſſe iuſ-
patronatus tranſire ad fideicommiſſarium, ſed penès hære-
dem remanere, cum ad honorem dumtaxat videatur perti-
nere, & † regulare eſt in reſtitutione fideicommiſſi non ve- 17
nire bona, aut iura, quæ alio iure ad grauatum pertinent,
etiam quod ad hæredem perueniant cum hæreditate diſpo-
nentis, *l. cohærede.* §. *cum filiæ*, *ff. de vulg.* Roman. *conſ.*
276. *num* 2. Roland. *conſ.* 65. *num.* 13. *vol.* 2. Becc. *conſ.* 24.
num. 7. & latiſſimè comprobant Surd. *conſ.* 7. *nu.* 25. *& ſeq.
& adden. ad deciſ.* 421. *num.* 15. *Papæ Gregorij XV.* & hæc
opinio † contra fideicommiſſarios apud nos in cauſis deci- 18
dendis ſemper fuit recepta in *Aretina Capellaniæ* 1. *Iun.* 1584.
coram Bubalo relata per Garz. *d. cap.* 9. *num.* 2. *Forolivien.
Iuriſpatronatus de Ricaſolis* 10. *Martij* 1603. *coram Cardin.
Horatio Lancellotto*, *Vicen. beneficij* 19. *Decembr.* 1619. *co-
ram bon. mem. Franciſco Vbaldo*, *& Maceraten. iuriſpa-
tronatus* 15. *Decembris* 1625. *coram eodem*, ſed poſt eius
obitum extenſa per Dominum meum Decanum in eius lo-
cum ſuffectum *Firmana iuriſpatronatus* 9. *Maij*, *&* 28.
Nouembris 1631. *coram D. meo Ghiſilerio*, & nouiſſimè
in cauſa *Florentina Capellaniæ* 29. *Maij* 1634. *coram D.
meo Dunozet.*

Ex quibus omnibus ſequitur ſecunda pars reſolutionis,
ſcilicet vota eſſe paria, quoniam ex præſentatis Franciſcus
habet voces Philippi, & Ioannis Baptiſtæ filiorum Franci-
ſci Mariæ; Cecius verò habet voces Iſabellæ, & Iuniperæ
filiarum Ludouici.

Quę non augentur ex eo quòd cum illis fœminis concur-
rant alij, qui præſentarunt Cecium, nempè Odoardus, &
Clementinus, tanquam à Peregrino fratre Ludouici ſenio-
ris deſcendentes, quibus ab initio per Paulum ſimultaneè
fuit acquiſitum iuſpatronatus, de quo agitur.

Quia, cum non probent deſcendentiam, neque ſta-
tum quaſi poſſeſſionis præſentandi † de eis non eſt ha- 19
benda ratio, & idem fuit firmatum in cauſa *Piſtorien.
Archipresbyteratus* 28. *Iunij* 1602. *coram Cardin. Hierony-
mo Pamphilio.*

Et eo minus iuuari poteſt ex præſentatione Franciſci Ma-
riæ fratris Philippi, & Ioannis Baptiſtæ filiorum alterius
Franciſci Marię per Clementinum † tutorio nomine facta 20
propter infantilem Franciſci Mariæ ætatem Lambert. *de iu-
repatron. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 2. *art.* 10. quia cum agatur de
patronatu hæreditario, in quo † præſentatio fit in ſtirpes, 21
non autem in capita per Clement. *plures de iurepatron.* &
Franciſcus habeat maiorem partem ſtipitis, nempè Philip-
pum, & Ioannem Baptiſtam, † de tertio non eſt habenda 22
ratio, tanquam de minori parte, quę non impedit integri-
tatem vocis ex maiori parte conflatam Cardin. in Clement.
plures num. 5. *de iurepatron.* Lap. *alleg.* 3. *in fin.* Caſſad.
deciſ. 5. *de iurepatron.* & idem fuit reſolutum in *d. Fo-
rolivien. iuriſpatronatus* 18. *Martij* 1602. *coram Card. Sa-
craco.*

Et attenta votorum paritate conſequitur tertia pars reſo-
lutionis pro concurſu faciendo, cum agatur de Parochiali
Eccleſia, in cuius adiudicatione † ante concurſum locus eſ- 23
ſe non poteſt gratificationi, vt Congregatio Sacri Concilij
ſępè reſoluit Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 6. *num.* 135. & Garz. *de
benef. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 278.

Et ita vtraque &c.

Infra in eadem cauſa adſunt aliæ deciſiones ideſt ſub die ¶
*27. Iunij 1636. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Pire-
uano, & ſub die 23. Martij 1637. coram Reuerendiſſ.
P. D. Coccino Decano.*

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Meleuitana Antianitatis.

Die Veneris 16. Nouembris 1635

A R G V M E N T V M.

Statutum Religionis Hieroſolymitanæ ſub tit. de
commun. ærar. cap. 15. quid diſponat. An-
tiani-

Digitized by Google

tianitas in d. Religione, quando incipiat currere; Remiſſoriæ petitio, quando reijciatur.

S V M M A R I V M

1 *Antianitas in Religione Hieroſolymitana incipit currere à die ſolutionis paſſagij, etiamſi ante factas probationes fuerit illud ſolutum, & num. 4. & 5.*
2 *Statuti verba, quando ſunt clara, tunc non debent admitti teſtes in contrarium.*
3 *Solutionis paſſagij tempus in Religione Hieroſolymitana ſolum conſideratur ad effectum Antianitatis.*
6 *Remiſſoria denegatur, quando articuli continent inuerisſimilia.*
7 *Remiſſoria dicitur continere inuerisſimilia, ſi materiæ articulatæ ſint imaginariæ.*
8 *Statutorum verba, quando ſunt clara, ceſſat omnis interpretatio.*
9 *Remiſſoria denegatur ex vehementi calumnia.*
10 *In Calumnia iudicanda plurimum pollet religio iudicantis, qui ex varijs cauſis, & perſonis ſolet calumniam concipere, & non concipere.*
11 *Ordinat. 14. in tit. de conſil. in ſtat. Religionis Hieroſolymitanæ, quid diſponat.*
12 *Antianitas in Religione Hieroſolymitana incipit currere à die ſolutionis paſſagij; etiamſi quis admittatur ex nouis probationibus.*
13 *Per Teſtes non debet probari id, quod per ſcripturas doceri poteſt.*
14 *Sumptibus maximis, & laboribus remiſſoriæ parcendum eſt, quando aliquid per aliam viam docetur.*
15 *Formam ſibi datam, quis tenetur adimplere.*
16 *Dilatio non datur ad probandum id, quod probatum non releuat.*

D E C I S I O L X X I I I.

ADEST Statutum in Religione Hieroſolymitana ſub
tit. de communi ærario cap. 15. à Sede Apoſtol. con-
firmatum, in quo diſponitur, quòd Quicumque ordinem
profiteri voluerit, certum qui debeat ſoluere pro traiectu,
ſeu paſſagio antequam ad profeſſionem admittatur, quòd
ſi non ſoluerit, Antianitate non gaudeat, & ſubditur.
Nam Antianitatem numerari volumus à die, qua paſſagij
ſui ſolutionem integrè fecerit. Et propterea pluries Rota re-
1 ſoluit, quòd Antianitas † incipit currere à die ſolutionis
paſſagij, etiam quòd ante factas probationes fuerit illud ſo-
lutum, & pręſertim *coram ſanct. mem.* Greg. *vt in dec. 341.
& 449. & in cauſa Neritonea. Antianitatis 15. Aprilis 1622.
coram Remboldo, & in alia Meleuitana Antianitatis 24. Mar-
tij 1633. coram Reu. D. meo Vrgellen. & in hac cauſa 12. Fe-
bruarij huius anni coram R. P. D. meo Carrillo.* * Quare ad
euitandas huiuſmodi reſolutiones petebatur remiſſoria, &
articulabatur primò, quòd Antianitas incipit currere à die,
qua ſuſcipitur habitus; & qua probationes pręſentantur in
Conuentu. Secundo articulabatur, quòd ſtatutum prędi-
ctum intelligitur, quando vna cū ſolutione paſſagij præſen-
tantur probationes in Conuentu, & idem articulatur in ter-
tio articulo, licet ſub inuolucro verborum, & Domini cau-
ſa maturè diſcuſſa reſoluerunt remiſſoriam non eſſe dan-
dam. Etenim ſuper ſimilibus Articulis fuit denegata in di-
cta cauſa Neritonen, & in dicta Meleuitana, & meritò
quidem, quia verba ſtatuti ſunt nimis clara, & ideo non
2 debent † admitti teſtes in contrarium, Ægid. *dec. 9.* Seraph.
*dec. 1460. num. 3. & in poſthum. dec. 272. n. 5. par. 1. &
584. num. 2. par. 2. & fuit reſolutum in cauſa Carthaginen.
fructuum 2. Maij 1611. coram bon. mem. Horatio Cardinal.
Lancellotto.*

Et prędicta verba ſtatuti licèt clara ex ſe ſint, nihilomi-
nùs etiam coadiuuantur ex ſequentibus verbis d. ſtatuti ibi.
Et qui eum ad profeſſionem admiſerit non viſa ſolutione
paſſagij, de ſuo ſoluere teneatur, ex quibus clarè patet, quòd
non eſt opus quòd paſſagium ſoluatur quando probationes
pręſentantur, ſed ſufficit quòd antea, vel poſt dictas pro-
bationes fuerit ſolutum, & conferunt ad hęc alia verba ſe-
quentia. Nemini tamen poſtquam paſſagium ſoluerit, ſu-
3 per Antianitate lis moueri poſſit. Signum euidens quòd †
paſſagium ſolum conſideratur ad effectum Antianitatis, li-
cet de per ſe non ſufficiat, niſi factis probationibus, quæ
poſtquam ſunt factæ inſufflant ſpiritum dictę ſolutioni paſ-
ſagij; adeo vt ab illa die computetur Antianitas. Et prędi-
ctis adſtipulatur *ordinatio 26. tit. pariter de communi ærario,*
in qua diſponitur, vt qui ſemel recepti eorum traiectum,
ſiue paſſagium iam ſolutum, ſeu aliquam eius partem à
communi ærario recuperauerint cenſeantur mutaſſe propo-
ſitum, atque Antianitati acquiſitę renunciaſſe, ergo aper-
tis verbis demonſtratur, † quòd Antianitas incipit currere 4
à die ſoluti paſſagij, & ex ſequentibus immediatè verbis hoc
etiam clarè deprehenditur ibi. Ita quod ſi dictum traiectum,
ſiue paſſagium de nouo ſoluerint Antianitatem numerare
non debeant niſi à die ſecundæ ſolutionis, & ſic manifeſtè
apparet quòd Antianitas ſemper incipit † currere à die ſo- 5
lutionis paſſagij, non habita ratione ad probationes niſi in
quantum vt dictum eſt inſufflant ſpiritum ipſi ſolutioni paſ-
ſagij, *& in tit. 2. de receptione Fratrum ordinatione 19.* vbi
datur Forma electionis Commiſſariorum pro probationibus
faciendis, & deſcribitur formula interrogatoriorum facien-
dorum, nullum verbum dicitur de ſolutione paſſagij,
euidens argumentum, quòd iſti ſunt actus omninò in-
ter ſe ſeparati.

Ex quibus inficiari non poteſt, quin Remiſſoria ſit dene-
neganda, non ſolùm quia verba ſtatutorum ſunt clara, ſed
† etiam quia articuli continent inueriſimilia, *c. quia non ve-* 6
riſimile de præſumpt. Speculat. *de probat. § nunc dicendum.*
Rot. *deciſ. 23. de teſtibus in antiq.* Tiraquell. *in l. ſi vnquam in
præfat. num. 38. in fin. C. de reuocand. donat.* Imol. *in cap.
quia veriſimile. num. 1. de præſumpt. & fuit reſolutum in cauſa
Toletana portionis, decima Maij 1595. coram bon. me. Pacen.
& in cauſa Valentina Parochial. de Carlet. 8. Martij 1602. co-
ram bon. mem. Horatio Cardin. Lancellotto, quæ eſt deciſio 99.
par. 4. diuerſ.* Thauſ. *deciſ. 86. ſanct. mem.* Greg. *deciſ. 414.
num. 3.* Caualer. *deciſ. 87. num. 3.*

Inueriſimilitudo autem hic videtur patens cum † mate- 7
riæ articulatæ potius videantur immaginatæ, vt fierent ar-
ticuli irreleuantes, quàm quod ita res ſe habeat, vt patet in
hoc caſu ex ſupradictis, quia † verba ſtatutorum ſunt ſatis 8
clara, vt fuit reſolutum in cauſa *Iſpalen. de Ecija 16. No-
uembris 1579. coram ſan. mem.* Clem. VIII. Greg. *dec. 211.
nu. 5.* præſertim cum nullus, detur fumus, & articuli fue-
rint confecti ad euitandas rationes deciſionum Rotalium
vnde materia præſumenda eſt immaginaria, *vt fuit dictum
in cauſa Mediolanen. bonorum 9. Martij 1597. coram bon. mem.
Hieronymo Card. Pamphilio, & in cauſa Vlixbonen. iuris con-
ferendi 7. Februar. 1607. coram Cardin. Lancellotto,* Adden.
ad dec. 211. ſan. mem. Greg. immo viſum fuit Dominis dictos
articulos eſſe vehementer calumnioſos, ex † qua vehemen- 9
ti calumnia denegatur remiſſoria Mantic. *deciſ. 51. num. 5.
& in poſthum. dec. 277. num. 3. par. 1. & fuit nuper dictum in
cauſa Cremonen. penſionis 4. Maij 1635. coram me.* In iudi-
canda enim calumnia plurimùm pollet religio † iudicantis, 10
qui ex varijs cauſis, & perſonis ſolet calumniam concipere,
vel non concipere, *l. Iudices, & Auth. apud eloquentiſſimum
de fid. inſtru. & fuit dictum in cauſa Regien. S. Thomæ 10. De-
cembris 1576. in verſ. dicebant diuerſas aſſerationes coram
Robuſterio,* Mant. *deciſ. 312. num. 10. & in puncto ſimilium
articulorum fuit denegata remiſſoria in d. cauſa Meleui-
tana antianitatis 2. Iunij 1634. coram Reuer. P. D. meo
Vrgellen.*

Quoad alios Articulos in hac cauſa *coram Reu. P. D. meo
Carrillo 12. Februarij huius anni fuit dictum non obſtare ordi-
nationem † 14. in tit. de conſilio,* in qua diſponitur, quòd 11
præſentatis probationibus in Capitulo Prouinciali, ſi ab o-
mnibus nemine diſcrepante, reijciantur pars amplius non
ſit audienda, oſtenditur enim per euidentiam rei, quòd ab
omnibus probationes non fuerunt reiectæ, & in 2. deciſione
facta 5. Martij etiam huius anni dicitur, quòd non conſtat
de decreto d. reprobationis, quia locus in quo deſcribi debuiſ-
ſet d. decretum fuit relictus in albo, & inſuper cum etiam
prætenderetur quòd Antianitas debuiſſet incipere à die prę-
ſentationis ſecundarum probationum in Conuentu ex illis
verbis, quòd Antianitas deberet currere, des del dia de ſu
preſentacion, quæ tamen verba Rota reſpondit in 2. deciſ.
eſſe intelligenda à die, qua Eques Ludouicus ſe præſenta-
uit, eoque magis quod Commiſſarij non poſſunt apponere
d. conditiones, quia Antianitas debet incipere à die ſolutio-
nis † paſſagij, etiam quòd quis admittatur ex nouis proba- 12
tionibus prout fuit reſolutum in d. cauſa Neritonen *cor. Rem-
boldo. cum in 4. articulo ponatur,* quòd ſolutio paſſagij nihil
operatur, quando probationes ſunt reiectæ. Et in 5. arti-
culetur quòd tunc cenſentur ab omnibus reprobatę, & nemi-
ne diſcrepante, quando reprobatæ primo fuerunt à Com-
miſſa-

miſſarijs 2. à deputatis à Capitulo, vel Aſſemblea, & votum Capitularium fuerit firmatum, & ſubſcriptum à Capitulantibus. Et 6. articuletur quod probationes Equitis Ludouici fuerunt præd. modo reprobatæ. Et 7. loco articuletur quòd linguæ, & Prioratus poſſunt decernere Antianitatem tàm purè, quam ſub conditione. Quoad iſtos inquam articulos viſum fuit DD. eos non eſſe admittendos. Primo quia dato ſine veri præiudicio quòd quart. & quint. articulus eſſent veri, punctus ſtat in eo, quod deducitur in 6. articulo, & quòd ita fuerunt reprobatæ probationes fratris Ludouici,
13 quod non eſt admittendum, † vt probetur per teſtes cum poſſit per ſcripturas probari Rot. *dec. 46. de teſtib. in antiq. & dec. 10. num. 2. verſ. præterea de offic. deleg. in nou.* Felin. *in c. 1. num. 4. de appellat.* Afflict. *dec. 398. nu. 4.* Put. *dec. 356. lib. 2. in correct.* Rot. *dec. 772. num. 4. par. 1. in poſthum. &*
14 *ratio videtur eſſe ſecundum* Ægidium *dec. 9. ad parcendum † Laboribus, & maximis ſumptibus, qui fiunt in remiſſorijs proſequendis* Caualer. *dec. 87. num. 1.* vbi in terminis Religionis Hieroſolymitanæ fuit denegata remiſſoria ad probandum, quod volens ingredi d. Religionē teneatur probare nobilitatem continuam per annos 200. quia hoc poteſt probari per ſcripturas 2. quia nec per ſe quartus, & quintus articulus eſt admittendus, quia vterque eſt inuerisimilis, & valde calumnioſus vt ſupra dictum fuit. *Nam dicta ordinatio 14. tit. de*
15 *conſilio claris verbis* † dicit quòd probationes præſententur in Capitulo Prouinciali, &c. & ſubdit quod ſi aliquæ ex præfatis probationibus per omnes fratres Capitulum Prouinciale celebrantes nemine diſcrepante reprobatæ, & reiectæ fuerint in Archiuio reponantur, & ipſe recipi Prætendens ab ingreſſu ordinis omnino arceatur, quæ verba adeo aperta, & clara ſunt, quod & reprobatio debeat fieri ab omnibus de Capitulo Prouinciali, vt non ſine maxima calumnia tergi verſari poſſint.

Quantum attinet ad ſeptimum articulum, ille etiam nequaquam releuat, quia hic non agitur de Antianitate, conceſſa ſub conditione à lingua vel Prioratu Religionis, ſed vt prætenditur ab ipſis Commiſſarijs, quibus hoc facere minimè licitum fuit; & ideo quicquid poſſit Religio contra ſtabilimenta, non inde ſequitur, quod idem dicendum ſit de Commiſſarijs, quibus eſt data certa forma, vt in ſtabilimentis Religionis, & præſertim in allegata ordinatione 19. de recept. fratrum, & nullibi legitur quod poſſint Antiani-
16 tatem concedere purè, vel ſub conditione, & † propterea teneantur ſeruare formam ſibi traditam *leg. diligenter. ff. mand.* quare iſte articulus tanquam irreleuans non eſt ad-
17 mittendus, cum dilatio non detur † ad probandum id, quod probatum non releuat, *l. ad probationem, & ibi* Caſtr. *C. de probat.* Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Caputaq. *deciſ. 66. part. 3.* Oldrad. *conſ. 316. num. 1.* Roman. *conſ. 226. num. 3.* Cæl. de Graſſ. *deciſ. 1. num. 5. & deciſ. ſeq. de dilat. & fuit pluries reſolutum.*

Et ceſſat omnis difficultas, quia vt ſupra dictum eſt, & conſtat ex ſecunda * deciſione Reuer. P. D. mei Carrilli, non eſt verum in facto, quod Commiſſarij voluerint Antianitatem incipere à die præſentationis ſecundarum probationum.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

Eſt deciſio 19. ſupra in hac eadem parte.

* *Id eſt ſub die 5. Martij 1635. eſt deciſio 25. pariter ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Auenionen. Fideicommiſſi.

Die Lunæ 16. Nouembris 1635

ARGVMENTVM.

Interdictum, quorum bonorum, quod competit hæredi, datur etiam eius ceſſionario. Hæreditatis aditio probatur etiam ex verbis enunciatiuis, immo ex ſola ceſſione, aut donatione alicui facta de hæreditate.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, ſi filios præterierit eius teſtamentum non ſubſiſtetur.*
2 *Hæredi proximiori ab inteſtato, competit interdictum, Quorum bonorum.*
3 *Ceſſionario competit id, quod competebat cedenti.*
5 *Hæreditas non addita regulariter non tranſmittitur.*
6 *Hæreditatis aditio probatur etiam ex verbis enunciatiuis.*
7 *Clauſula, & omni meliori modo, cum dictione copulatiua, implicat etiam alios modos extra expreſſos.*
8 *Hæreditatem donans, vel cedens, vel ius ſibi ſuper hæreditate competens cenſetur illam adire.*
9 *Filij legitima conſolidatur cum ſuis bonis, & efficitur vnum patrimonium.*

DECISIO LXXIV.

POSTQVAM fuit vltimo loco die 27. Nouemb. 1627. * coram Eminentiſſ. D. Cardin. Vbaldo in hac cauſa reſolutum, ſubſtitutionem exemplarem, quam Nicolaus teſtator Bartholomæo, & Antonio filijs mente captis hæredibus inſtitutis, fecerat ad fauorem Franciſci, & Hectoris nepotum ex filiabus, eſſe nullam; ex quo † Teſtator filias 1
ipſas præterierat contra diſpoſitionem, *l. humanitatis. C. de impub.* & alijs ſubſtit. prout antea etiam fuerat firmatum 10. Iunij 1624. coram bon. mem. Buratto; intrare tamen ſubſtitutionem fideicommiſſariam ad fauorem eorumdem nepotum, quoad bona teſtatoris; DD. Franciſcus, & Catherina nepotes Gabrieliæ vnius ex d. teſtatoris filiabus, & eiuſdem Gabrieliæ eorum auiæ maternæ donatarij, ceſſionarij, & hæredes petierunt ab inteſtato immiſſionem in bonis mente captorum; ſuper quo hodie propoſito particulari dubio, Domini dixerunt immiſſionem eſſe dandam; quia ſicut illa Gabrieliæ † vel proximiori hæredi ab inteſtato compete- 2
bat ex interdicto quorum bonorum, *l. 1. C. quorum bonorum, cum alijs adduct. per* Menoch. *de adipiſc. poſſeſſ. remed. 1. nu. 33. & per* Rot. *deciſ. 115. num. 1. par. 1. recent. & coram* Card. Caualer. *dec. 386. num. 1. & dec. 401. num. 3. & ſeqq.* Ita etiam competit dictis Gabrieliæ nepotibus, † ceſſionarijs, 3
ac hæredibus perſonam illius repræſentantibus, vt per eumdem Menoch. *de adipiſc. remed. 40. num. 236. & ſeqq. cum alijs allegat. & tenuit* Rot. *d. dec. 215. num. 1. verſ. quod modo competit par. 1. recent. & tradit* Grat. *diſcept. 709. num. 35.* & cum huiuſmodi bona in effectu conſiſtant in legitima in bonis paternis dictis filijs mente captis debita ipſa immiſſio † eſt 4
danda pro tertia parte pro indiuiſo ipſius legitimę dictæ Gabrieliæ debita. *iuxt. not. in l. locus. ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *conſ. 70. num. 10. & ſeqq. lib. 6. & tenuit* Rot. *in pluribus cauſis relat. per addent. ad dec.* Greg. XV. *185. num. 4.* & fuit dictum in cauſa *Ciuitatis Caſtelli bonorum 12. Iunij 1617. coram Eminentiſſimo Cardinal. Pamphilio, & in Romana hæreditatis del Conte 29. Nouembris 1621. coram Cardinal. Caualer.*

Non obſtat, quod probari non videatur Gabriellam hæreditatem dd. fratrum, dum vixit ab inteſtato adiuiſſe, † & 5
quod hæreditas non adita regulariter non traſmittatur, *l. ſi ex pluribus in princip. ff. de ſuis, & legitim. l. vnica. §. in nouiſſimo. C. de caduc. tollen.* Surd. *dec. 140. num. 5. & 6.* Franc. *dec. 101. num. 24. & ſeqq.* Gomez. *variar. reſol. tom. 1. cap. 9. num. 1.* *Rot. in Firmana fideicommiſſi de Formonis 9. Iun. 1634. coram Reu. P. D. meo Panzirolo.* Quoniam de aditione ſatis conſtare viſum fuit ex mandato procuræ per ipſam Gabrieliam facto de anno 1614. in quo ſe expreſsè nominauit ſororem vtrinque coniunctam, & hæredem DD. Bartholomęi, & Antonij mentecaptorum, quę nominatio ſufficit ad hunc effectum, cum etiam ex verbis enunciatiuis hęreditatis adi- 6
tio probetur Bart. *in l. gerit ſub num. 14. ff. de acq. hæred.* Matheſ. *not. 34.* Iaſ. *in l. ex his verbis. C. de teſt. milit. ſub num. 8. verſ. octauo limita.* Ruin. *conſ. 113. num. 7. lib. 3.* Berou. *conſ. 57. n. 55. l. 3.* Aym. *conſ. 148. num. 10.* Greg. *dec. 460. num. 1.* & Procuratores conſtituit ad ipſius nomine adeundum dd. Bartholomæi, & Antonij hæreditatem, qui mentecapti, & nullo condito teſtamento deceſſerunt; ac etiam petendum ſe immitti in poſſeſſionem bonorum, & hęreditatis eorumdem in totum, vel pro parte, qui poſtea immiſſionem ipſam effectualiter petierunt, & ſic hęreditatem adiuerunt; & licet illam petierint ex remedio *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* nihilominus ſe ad illud minimè reſtrinxerunt, ſed vlterius illam etiam petierunt omni meliori modo ex quocumq; alio titulo, ſeu cauſa iure, &c. & omni meliori alio remedio poſſeſſorio, magis opportuno & proficuo, & ſic petitio 7
comprehendit etiam remedium interdicti quorum bonorum,

rum, quòd dictæ Gabrieliæ ab inteſtato venienti compete-
7 bat, ſtante clauſula, † & omni meliori modo cum dictio-
ne copulatiua, quæ implicat etiam alios modos diuerſos ab
expreſſis. Dec. *conſ. 24. num. 4.* Achil. *dec. vnic. de verb. ſi-
gnific.* Rot. *dec. 467. num. 7. lib. 3. par. 3. diuerſ. & dec. 733.
num. 9. par. 2. recent.*

Præterea eadem aditio probatur etiam ex donatione, ac
ceſſione poſtea de anno 1616. per verba ampliſſima per eam-
dem Gabrieliam facta ad dd. Franciſci, & Catherinæ fauo-
8 rem, donans enim, † aut cedens hæreditatem, vel ius ſi-
bi ſuper hæreditate competens cenſetur illam adire *ad tex. in
l. ſi aua C. de iur. deliber.* Corn. *conſ. 211. num. 2. lib. 2. &
conſ. 510. num 4. lib. 4.* Aym. *conſ. 200. num. 1.* Soccin. iun.
conſ. 507. num. 5. lib. 2. Menoch. *conſ. 1. num. 488.*
Surd. *conſ. 244. num. 19. & 523. num. 8.* Put. *dec. 529.
num. 3. lib. 2.*

Nun obſtat, quòd d. Barthulomæo, qui prædeceſſit ſuc-
ceſſerit dictos Antonius frater ſuperſtes ex reciproca per pa-
trem inter ipſos facta. Nam quicquid ſit de hoc, placuit re-
ſponſiu, quòd præſuppoſita tali ſucceſſione portio legitimæ
Barthulomæi peruenit ad Antonium, & ſic tota legitima
9 dd. filijs mentecaptis debita † fuit in ipſu Antoniu conſolida-
ta, & effectum vnum patrimonium. *iuxt. l. ſed ſi plures §.
filio. ff. de vulg. & pupill.* proindeque dictæ Gabrieliæ eiuſ-
dem Antonij ab inteſtato cohæredi adhuc competebat im-
miſſio pro integra tertia parte ipſius legitimæ vtrique fratri
in bonis paternis debitæ, &c.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Eſt deciſio 152 ſupra par. 5. recent.

Et infra in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 3. Martij 1636. coram eodem bon. mem. Baccabella.

R. P. D. MACHIAVELLO.

Auguſtana Decimarum.

Die Lunæ 19. Nouembris 1635.

ARGVMENTVM.

Ius decimandi, quando debeatur Monaſterio. Teſtis vnicus in iudicio manutentionis, licèt ſufficiat. tamen quando id non procedat. Dictum teſtis à ſe inducti quando quis poſſit impugnare.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio regulariter, niſi doceatur de poſſeſſione, non conceditur.*
2 *Monaſterium, ſi habeat curam animarum, ei tanquam Parocho debetur ius decimandi.*
3 *Manutentionis denegatio ſuſtineri non poteſt, probata poſſeſſione.*
4 *Teſtis vnius depoſitio non attenditur, ſi deponat de aliquo, de quo per teſtes optimè informatos nihil fuit dictum.*
5 *Teſtis vnicus, in iudicio manutentionis non admittitur, quando adſunt coniecturæ, & præſumptiones in contrarium.*
6 *Depoſitioni teſtis à parte inducti, admodum eſt deferendum.*
7 *Teſtem inducens cenſetur approbare perſonam, non autem dictum.*
8 *Teſtis dictum etiam à ſe inducti, quis poteſt impugnare, ſi inueniat eſſe veritati aduerſum.*

DECISIO LXXV.

CVM reuideretur Deciſio, quæ in hac cauſa die 18. Iu-
nij cotam me *emanauit, placuit Dominis eam con-
firmare quoad primam partem, in qua dicebatur Vicarium
arcendum eſſe ab exactione omnium decimarum Eccleſiæ
Parochialis Oppidi Fieſſen, quoniam adhuc ſubſiſtere viſa
fuerunt fundamenta ibi deducta, quòd nimirum deficiat ei
ad hunc effectum non ſolum titulus, ſed etiam poſſeſſio;
hæc enim quæ penès Monaſterium Beati Magni, & teſtibus
optimè deponentibus reperiri deſumitur, penes ipſum Vi-
1 carium nullo pacto, extare probatur, & ſine ea † manu-
tentio regulariter non conceditur ex vulgatis. Titulos verò
non ipſi vti ſimplici Sacramentorum miniſtro, ſed dicto
Monaſterio, cui talis Eccleſia fuit iam vnita, & in quo ſi-
mul cum animarum cura reſidet Parochialitas euidenter aſ-
ſiſtit, prout etiam ex ſententia Rotali iam definitum appa-
ret vnde eidem † Monaſteriu tanquam Parocho, & poſſi- 2
denti non autem ipſi Vicario tale ius decimandi debetur
Card. *in Clem. 5. de offic. Vicar.* a. 50. cum reliquis citatis in
ſupradictæ huius cauſæ deciſione.

Quo vero ad ſecundam partem, in qua ſimiliter denega-
batur Vicario manutentio in poſſeſſione quorumdam bono-
rum, & in quaſi poſſeſſione exigendi certam ratam pecunia-
rum quæ ab ipſo pro congrua prætendebantur, Domini re-
ceſſerunt à deciſis dicentes Vicario dandum eſſe mandatum
de manutenendo quoad duo prata in Veidach, & Moſanger
exiſtentia, & quoad exactionem ſex nummorum pro quo-
libet prato nouiter ad culturam redactu in Froſchenſee. Vi-
ſum enim non ſolùm fuit ex quadam concordia ſatis conſta-
re de aſſignatione ei facta horum bonorum à ciuibus Fieſſen-
ſibus cum conſenſu Ordinarij, ſed etiam ſufficienter proba-
ri ex teſtibus quoad dicta bona actualem eius poſſeſſionem,
vnde exiſtimauit Rota pro † hiſce corporibus ac nummis de- 3
negationem manutentionis ſuſtineri non poſſe *vulg. §.
retinenda.*

Et quamuis inter huiuſmodi teſtes Vicarij videretur no-
nus magis eius poſſeſſionem ampliare extendendo illam ad
alia plura, & præſertim ad decimas caulium, & anima-
lium volatilium; de ipſius tamen depoſitione nulla fuit ha-
bita ratiu, ſiquidem & contrarius apparuit ſupradictæ con-
cordiæ, & inuerisimile credebatur, † quòd ſi ita res ſe ha- 4
beret reliqui teſtes optimè informati, & pro Vicario depo-
nentes hoc ſub ſilentio inuoluiſſent, in huiuſmodi autem
iudicio † neque etiam ſtatur dicto vnius teſtis quando adſunt 5
coniecturæ & inuerisimilitudines in contrarium, *Rota in Bo-
ianen. penſionis coram Penia impreſſ. per* Marcheſ. *par. 5. fol.
618. n. 4. in fin.*

Nec ex eo quòd iſte teſtis ab Abbate dicti Monaſterij fue-
rit inductus dici debet Abbatem ei fidem addidiſſe, ideoque
eius depoſitiuni † multum eſſe deferendum, nam reſpon- 6
ſum fuit quòd inducens teſtem † cenſetur quidem approbare 7
eius perſunam, non autem dictum, ideoque poteſt illud † 8
impugnare ſi inueniat poſtea eſſe veritati aduerſum, *gloſ.
in c. præterea. verſ. ſi quis de teſt.* Rot. *dec. 244. num. 2. par.
1. recent.*

Quo verò afferebantur contra validitatem ſupradictę con-
cordiæ, in qua fundatur talis congruæ aſſignatio viſa fue-
runt non eſſe præſentis indaginis, ſed ad petitorium
ſpectare.

Et ita vtraque &c.

* *Habetur infra hæc deciſio in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. MERLINO.

Gerundeſi Iuriſdictionis.

Die Lunæ 3. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Capitulum de iure communi habet ius diſponendi, & ſtatuendi ſuper diſtributionibus Anniuerſariorum, alijſque rebus, & negocijs ad Eccleſiam ſpectantibus priuatiuè, quoad Beneficiatos, & vide plura, & pulchra circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Penes Capitulum reſidet poteſtas ferendi leges, ſeu ſtatuta condendi ſuper rebus, & negotijs ad Eccleſiam ſpectantibus, & pro ipſius tranquillo regimine, & num. 59.*
2 *Capitulo, tanquam corpori miſtico Pontifices contulerunt iuriſdictionem condendi leges, & ſtatuta pro negocijs ad Eccleſiam ſpectantibus.*
3 *Iuriſdictionis eſſentialis actus, eſt lex, & ſtatutum, vel conſuetudo.*
4 *Beneficiati, & Clerici non ſunt de Capitulo, nec ſub Capituli appellatione comprehenduntur.*
5 *Et ideo ius ſtatuendi ſuper rebus Eccleſiæ non ſpectat ad ipſos.*

6 *Obſer-*

6 Obſeruantia eſt multum efficax ad ius ipſum ſtabiliendum, & indicandum eſſe receptum.
Leges moribus coaleſcant. num. 6.
7 Obſeruantia comprobat iuriſdictionem ad aliquem ſpectare, quoad alios priuatiuè.
8 Beneficiati reputantur, tanquam ipſius Eccleſiæ ſerui.
9 Beneficiati, cum ſint ſerui Eccleſiæ penes ipſos obſequendi potius neceſſitas, quam imperandi manet auctoritas, & poteſtas iuriſdictionis.
10 A Iuriſdictione, tanquam à cauſa efficiente, & neceſſaria emanant conſtitutiones omnes, & ſtatuta. & num. 14.
11 Iuriſdictio ſtatuendi ſuper rebus Eccleſiæ, retinetur à Capitulo, tanquam Eccleſiæ caput.
12 Statuendi poteſtas, nec ab vtilitate Agentis, neque ab adminiſtratione pendet, ſed à iuriſdictione.
à Diuerſis, non fit illatio. num. 12.
13 Laudum eſt ſtricti iuris, & ideo non poteſt extendi ad caſum non expreſſum. & num. 24.
15 Legato facto Ciuibus, ſeu Decurionibus Ciuitatis non cenſetur conſiderata perſona ipſorum, ſed Vniuerſitas, & totus Ciuium ambitus iure ſociatus.
16 Legatum relictum Æditiuo Templi, ſeu Hieroſilaci, non ipſius perſonæ, ſed templo, & ſacris ædibus, quarum ipſe cuſtodiam gerit, factam cenſetur.
17 In Legatis relictis alicui loco, Eccleſiæ, &c. ſi perſonæ aliquæ in eis exprimantur, cenſentur ſtare demonſtratiuè.
18 Teſtator præſumitur, ſe conformaſſe, cum diſpoſitione iuris.
19 Sententia, ſi non ſit lata, ſuper toto eo, quod petitur, cenſetur nulla.
20 Beneficiatis ius commune reſiſtit, ne habeant iuriſdictionem in condendis ſtatutis, &c. ſuper rebus Eccleſiæ, & ita hoc ſauet Capitulo, ne biceps corpus, & ſic monſtrum gignatur.
22 Beneficiati, ſi conſiderantur vti ſinguli collegium non conſtituunt, ſed ſubſunt Capitulo.
23 Beneficiatis, ſine licentia Superioris non eſt permiſſum facere congregationes.
25 Verba, in dubio potius cenſentur ſtare demonſtratiuè, quam taxatiuè.
26 Dubium quando aliquid eſt, rectè id declarari poteſt ex ſubſequuta obſeruantia.
27 Actas interpretatio nulla certior haberi poteſt, quam ab obſeruantia.

DECISIO LXXVI.

DVABVS ſententijs Rotalibus pronunciatum fuit *Ius ſtatuendi, & diſponendi ſuper diſtributionibus anniuerſariorum, aliorumque ex pia fidelium largitate relictorum, ſpectare ad Abbatem, & Capitulum celebris Collegiatæ San. Fælicis Gerundeñ priuatiuè ad Beneficiatos, & eorundem anniuerſariorum Protectores; Neque prædictis Beneficiatis competere ius conuocandi comitia, ſeu congregandi abſque Abbatis licentia*; quas ſententias hodie coram me Domini dixerunt eſſe confirmandas, quia validitas earum non impugnabatur, iuſtitia verò ſatis, ſuperque deducitur ex aſſiſtentia iuris communis, ex ſubſequuta obſeruantia, & ex validis rationum momentis.

1 De iure enim communi poteſtas ferendi † leges, ſeu ſtatuta condendi, ſuper rebus, & negocijs ad Eccleſiam ſpectantibus, & pro ipſius tranquillo regimine reſidet penès
2 Capitulum, cui tanquam † corpori myſtico Pontifices contulerunt iuriſdictionem, cuius eſſentialis actus eſt lex; &
3 ſtatutum, † vel conſuetudo ipſa eam tribuit, fauente tacito ipſorum Pontificum conſenſu, vt colligitur *ex cap. cum omnes de conſt. & c. vnico ne ſede vacante in 6 gloſ. in c. 2. §. cæterum verbo ſtatutum de verb. ſignific. in 6.* & tradunt Abb. *in c. cum conſuetudinis num. 4. de conſuetud.* Felin. *in d. c. cum omnes num. 9. verſ. vbi autem de conſt.* & benè diſſerit, Suarez *de leg. lib. 4. c. 6. num. 11. & 12.* Clerici autem, & Bene-
4 ficiati non ſunt de Capitulo, † nec ſub Capituli appellatione comprehenduntur Compoſtellan. *in cap. 1. num 4. de elect.* Abb. *in c. ſcriptum num. 4. eod. tit.* Dec. *in cap. cum te in 2. notab. de reſcript.* Rota apud Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. num. 6. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli*, quæ loquitur de Eccleſia Gerundeñ, *& fuit deductum in quatuor deciſionibus in hac cauſa coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & coram R. P. D. meo Veroſpio emanatis, atque in Romana anniuerſariorum 25. Iunij præteriti coram me*; & propterea ad ipſos † Beneficia- 5
tos ius ſtatuendi ſpectare nullatenus poteſt.

Subſecuta verò obſeruantia iuris communis diſpoſitioni conformis oſtenditur, nam Abbas, & Capitulum iuxta temporum, & caſuum emergentium neceſſitates, varia ediderunt ſtatuta circa diſtributionem anniuerſariorum, ex ijs aliquando portionem augendo Beneficiatis nonnunquam etiam imminuendo, vt apparet ex ſtatutis in Summ. num.
2. & 3. quæ obſeruantia multum † eſt efficax ad ius ipſum 6
ſtabiliendum, & indicandum id eſſe receptum, cum leges moribus coaleſcant, vt dicit Iſidor. *cap. 1. diſt. 1.* & com-
probat iuriſdictionem † ipſius Capituli ad condendum ſtatu- 7
ta, & leges priuatiuè quoad beneficiatos *iuxta l. minimè, l. ſi de interpretatione, l. nam Imperator. ff. de legib. c. cum dilectus de conſuetud.*

Iuſque ipſum, vt ſupra obſeruatum non ſine ratione etiam
conſtitutum fuit, quia ſi Beneficiati † reputantur tan- 8
quam ipſius Eccleſiæ ſerui, vt deducitur *ex c. penult. de cler. non reſideat.* & notat Gloſa *in verbo aſſiſios*, vtique penes ip-
ſos obſequendi potius neceſſitas, quam imperandi † manet 9
auctoritas, & poteſtas iuriſdictionis, à qua tanquam à cau-
ſa † efficiente, & neceſſaria manant conſtitutiones omnes, 10
& ſtatuta, vt deſumitur *ex c. cum acceſſiſſent, & c. cum in Eccleſia S. Mariæ de conſtit.* & ibidem communiter tradunt Canoniſtę, *c. ſolitæ de maiorit. & obedient.* Bart. *in l. omnes populi in 1. quæſt. nu. 3. ff. de iuſt. & iur.* & conſentiunt Theologi cum D. Thom. *in 1. 2. q. 90.* & bene per Suarez *de legib.*
lib. 1. c. 7. per tot. & hæc retinetur † à Capitulo tanquam 11
Eccleſię capite, vt ſupradictum fuit.

Obiectum verò in alijs diſputationibus pluries excuſſum, & reiectum, hodie repetitum, quòd Beneficiati debeant, & ipſi ſtatuendi communem cum Capitulo auctoritatem habere; tum quia communis eſt illorum vtilitas in his Anniuerſarijs, tanquam conflatis ex legatis pijs ad ipſos quoque Beneficiatos ſpectantibus; tum etiam quia penès eoſdem beneficiatos reſidet adminiſtratio eorumdem anniuerſariorum iuxta tenorem laudi facti de anno 1400. minimè releuare viſum fuit.

Quoniam ſtatuendi poteſtas, † nec ab vtilitate Agentis, 12
neque ab adminiſtratione pendet, ſed à iuriſdictione, quam non habent Beneficiati, vt fuit oſtenſum, vnde à diuerſis non benè fit illatio, *l. Papinianus. ff. de minoribus. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verb. locat.* & laudum quod eſt
ſtricti iuris † diſponens ſuper adminiſtratione non poteſt 13
ad iuriſdictionem † extendi, à qua pendet ius ſtatuen- 14
di *iuxta tradita per* Ruin. *conſ. 116. n. 6. lib. 4.* Surd. *conſ. 313. num. 14.*

Nec ex eo quòd aliqua legata fuerint facta Protectoribus anniuerſariorum, inter quos ſunt etiam Beneficiati, deſumi poteſt argumentum poteſtatis ſtatuendi eiſdem attributæ: Primò quia mentio Protectorum potius facta cenſetur ad deſignandum eorum miniſterium, & curam adminiſtrandi anniuerſaria, quam ipſorum miniſtrorum perſonas ipſis etiam teſtatoribus ignotas; prout in legato facto Ciuibus, ſeu De-
curionibus Ciuitatis, quod non cenſeatur † conſiderata ip- 15
ſorum perſona, ſed Vniuerſitas, & totus ciuium cœtus iure ſociatus reſpondit. *I. C. in l. Ciuibus. ff. de reb. dub.* & textum rationibus comprobant, & exornant. Durand. *de arte teſtandi tit. 6. cautel. 7.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſum. 111. num. 6. & ſeqq. & præſumpt. 113. per tot.* D. Fachin. *controuerſ. iur. lib. 5. c. 41.* & de legato facto Æditiuo Tem-
pli, ſeu Hieroſilaci, † non ipſius perſonæ, ſed templo, 16
& ſacris ædibus, quarum ipſe cuſtodiam habet, relictum cenſeri, ſub appellatione illius miniſterij, deſignato loco cui præeſt, reſpondit Sceuola *in l. annua §. attia ff. de annuis legat. & ponderat* D. Fachin. *controuerſ. iuris d. cap. 41. ad fin.*
pluribuſque alijs exemplis † quod in huiuſmodi legatis per- 17
ſonæ ſtent ſolum demonſtratiuè, & legata debeantur loco, ſeu Eccleſiæ deducit Cardin. Seraphin. *deciſ. 1149. num. 4. & ſeqq.*

Secundo & multo magis, quia teſtatores quoad hæc lega-
ta anniuerſariorum † cenſentur ſe conformaſſe cum diſpoſi- 18
tione iuris prout regulariter præſumitur, *l. cum de Lanionis. §. item cacabos. ff. de fund. inſtruct.* Crauet. *conſ. 250. num. 1.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 1. tit. 14. num. 15.* &
ſic quòd † poteſtas ſtatuendi ſuper illis ſpectet ad eos ad quos 19
ſpectare debere iuris ratio poſtulat, & conſequenter ad ipſum Capitulum.

Minus obſtat fundamentum, quo potiſſimum impugnabantur ſententiæ Rotales, quòd ſcilicet circa modum ſtatuendi

Digitized by Google

tuendi nihil fuerit in eis firmatum, & tamen cum ſuper hoc
emanauerit deciſio *ſub die 16. Martij 1635. coram Reu. P. D.
meo Verospio* videbatur opus illum per ſententiam canoniza-
20 re, † adeo vt hæc ſententia dum non fuit lata ſuper toto eo,
quod fuit petitum, cenſeatur nulla, *ex traditis coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano dec. 336. num. 1.*

Quoniam placuit Dominis reſponſio, quòd deducta *in de-
ciſ. R. P. D. mei Verospij* circa modum ſtatuendi reſpiciunt
potius exequutionem, & propterea non fuit opus quidquam
ſuper eo definire in ſententia, ſed dum ſtatuta edentur per
Capitulum, quæ diſpoſitioni iuris, vel conſuetudini legiti-
mè præſcriptæ repugnent, tunc opportunis iuris remedijs
poterunt agere beneficiati, & cauſam introducere. Vnde
nec in facto ſubſiſtit, quod ſententia prolata non fuerit ſu-
per toto petito, quia Actor, qui eſt Capitulum, petijt ius
ſtatuendi dumtaxat ad ipſos ſpectans per ſententias ſtabiliri,
prout factum fuit.

Quo verò ad alterum caput ſententiarum Rotalium con-
tinens beneficiatis non competere ius ſe congregandi, iuſti-
tia deſumitur ex iiſdem ferè rationibus quibus fuit compro-
batum non competere ius ſtatuendi: quandoquidem circa
21 hoc † iuris communis diſpoſitio pariter iiſdem reſiſtit, & fa-
uet Capitulo ne biceps corpus, & ſic monſtrum gignatur, *c.
dilecta*, & ibi Abbas *num. 1. & 2. de exceſſ. prælat.* & dum
22 ipſi conſiderantur, tanquam † ſinguli, neque collegium
conſtituunt, ſed ſubſunt Capitulo, ſine ſuperiori licentia
23 † non eſt permiſſum ipſis facere congregationes vt in his ter-
minis de beneficiatis Eccleſiæ Gerundeñ eſt deciſio Cæſ.
de Graſ. 4. *num. 14. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli, &
in deciſionibus in hac cauſa emanatis coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano plenè fuit deductum.*

Nec aduerſatur, quod in ſententia arbitramentali fuerit
quidem conceſſum Abbati, qui preſes eſt Capituli, ius con-
24 cedendi huiuſmodi licentiam, ſed tamen ſententia † arbi-
tramentalis loquatur ſolùm de congregationibus faciendis
occaſione anniuerſariorum, ideoque ad alia extendi non de-
beat.

Quoniam mentio facta de congregationibus ratione anni-
25 uerſariorum videtur potius † ſtare demonſtratiuè, quàm ta-
xatiuè, prout in dubio præſumitur, *l. fin. §. Titia. ff. de lib.
legat.* Crauet. *conſ. 301. num. 5.* Rota *coram ſan. me.* Greg.
XV. *deciſ. 516. num. 8.* ideoque ius Abbatis non cenſetur
reſtrictum ad licentiam impertiendam pro Comitijs anni-
uerſariorum, ſed ad omnes alios actus, & congregationes
conceſſum quod quatenus dubium eſſet bene id declarauit
26 ſubſequuta † obſeruantia, deſumpta ex pluribus actibus da-
tis in ſum. nu. 6. & 7. capientibus ſpatium centum annorum
& vltra, ex quibus deprehenditur licentiam per Abbates
conceſſam fuiſſe, pro congregationibus faciendis ad quoſ-
27 cumq; alios effectus; nulla autem certior † actus interpreta-
tio haberi poteſt, quam ab obſeruantia, *l. ſed & Iulianus.
§. proinde. ff. ad Maced.* Soccin. ſen. *conſ. 145. num. 1. &
2. lib. 1.* Card. Seraph. *dec. 643. num. 6.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

¶ *Plures deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſio-
nem 32.*

R. P. D. PANZIROLO,

Auenioneñ Fideicommiſſi.

Die Mercurij 5. Decembris 1635

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi hæredem inſtituit vxorem, cum conditione, quòd ſi ex ea nullos ſuſcepiſſet filios de tempore ſui obitus, bona teneatur reſtituere primo filio eius neptis, quæ neptis de tempore conditi teſtamenti, matrimonium iam contraxerat, ſed nondum conſumauit. Quæritur modo ſi d. filius de tempore obitus Teſtatoris non eſſet natus, ſed in lucem poſtea prodierit, an fideicommiſſum ſit caducatum, necne.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum, ſi ſit ſub conditione iam relata ad filium natum de tempore obitus Teſtatoris, ſi de eo tempore filius non ſit natus, ſed poſt fideicommiſſum dicitur caducatum.*

2 *Relatiuum, qui iunctum verbo futuri temporis importat conditionem.*

3 *Dictio, ſi, importat conditionem.*

4 *Dictio, tunc, reſtringit diſpoſitionem.*

5 *In Fideicommiſſario capacitas requiritur de tempore, quo cadit dies fideicommiſſi.*

6 *In Fideicommiſſo relicto familiæ, ij tantum admittuntur, qui ſunt nati tempore mortis teſtatoris.*

7 *Teſtator ad illos tantum præſumitur habuiſſe affectionem, qui eo viuente ſunt nati.*

8 *Fideicommiſſa regulantur à cauſa inteſtati.*

9 *Hæreditas ab inteſtato dum defertur habilitas, vel inhabilitas attenditur de tempore delatæ ſucceſſionis.*

10 *Teſtatoris affectio magis cadit in natis tempore ipſius mortis, vti ab eo cognitis, quam in natis poſt obitum, vti non cognitis.*

11 *Teſtator, ſi magnopere dilexit aliquem non eſt veriſimile, quod voluerit ei præferre natos poſt mortem ipſius, quos non agnouit.*

12 *Teſtator non præſumitur habuiſſe rationem perpetuæ conſeruationis agnationis, ſi vocauit aliquem, & vltra per vulgarem tantum.*

13 *Primogenitura non dicitur facta, ſi quis non vocauit plures gradus, ſed vnam, tantummodo perſonam.*

14 *Primogenitura non cenſetur conſtituta ex ordinatione delationis cognominis, & armorum, ſi iſta ordinatio duret tantum, viuente inſtituto, vel ſubſtituto.*

15 *Dictio, infinitum, intelligitur iuxta ſubiectam materiam.*

16 *In Voluntate teſtatoris declaranda principaliter attendi debent coniecturæ.*

17 *Teſtator, ſi dum condidit teſtamentum erat ſexagenarius, & inſtituit aliquem, qui nondum erat natus, videtur intellexiſſe, etiam de eo, ſi naſceretur poſt ipſius obitum, & ſufficiat ſpes de naſcituro. num. 18.*

19 *Teſtator, ſi vocauit filios filiarum non adhuc nubilium præſumitur intellexiſſe de filijs naſcituris poſt eius obitum.*

20 *Teſtator, ſi vocauit filium eius, qui tempore teſtamenti nullos habebat filios præſumitur intellexiſſe de filijs naſcituris.*

21 *Teſtator præſumitur proſpexiſſe conſeruationi ſuæ familiæ, quod in perpetuum per hæredes, deferatur nomen, & arma ipſius.*

22 *Verba teſtatoris, ſi habeant tractum in futurum inducunt etiam ſucceſſiuam vocationem per fideicommiſſariam, amplia vt hic.*

23 *Veriſimilitudo multum attenditur in coniecturanda mente Teſtatoris.*

24 *Primogenitura conſtituitur ex ordinata vocatione primi, aut ſecundi, & ſucceſſiuè aliorum filiorum cum d. onere delationis cognominis, & armorum.*

25 *Teſtator non eſt præſumendum, quòd plus dilexerit vnum, qui eo viuente non eſt natus, quam alium, qui pariter non erat natus.*

Teſtatori, ſi aliqui, ſunt pariter incogniti, dicendum eſt quòd æqualiter ſint dilecti. num. 25.

26 *Teſtatoris enixa voluntas, non debet reddi infructuoſa. vide num. 27.*

29 *Rationis diuerſitatem non eſt dare, ſi ſemper reſultet idem effectus.*

30 *Teſtator non eſt veriſimile, quòd voluerit excludere filium poſthumum; ex hoc quod non eſt natus tempore ſui obitus.*

31 *Teſtamenti vna pars aliam declarat.*

32 *Voluntas Teſtatoris declarari poteſt per duos teſtes.*

33 *Filios naſcituros idem eſt, quòd Teſtator vocauerit, vel quod dicta vocatio ex coniecturis colligatur.*

34 *Teſtatoris mens, cui lex non reſiſtit, executioni demandanda eſt.*

35 *Verbum, perpetuum, habet tractum ſucceſſiuum abſque præfinitione temporis.*

36 *Primogenitura verificata in vno ex filijs per eius mortem expirat, ita vt non ſit extendenda ad alias perſonas, quod intellige quando conſtat de clara mente Teſtatoris.*

37 *Sed ſecus eſt, ſi ex coniecturis appareat de contraria mente diſponentis.*

38 *Di-*

38 *Dictio, tunc, quando ſtet demonſtratiuè, non autem reſtrictiuè.*
39 *Dictio, tunc, vt ſtet reſtrictiuè, requiritur taxatiua, alias non ſtringit.*
40 *Puri, & purificati idem eſt iudicium.*

DECISIO LXXVII.

GASPARDVS de Brancaſio Baro Doiſe de anno 1614. ſuum condidit teſtamentum, in quo D. Dianæ de Gerars eius vxori res magni valoris legauit ſub conditione, quòd ſi ex ea nullos ſuſcepiſſet filios de tempore ſui obitus, retentis iocalibus, ac alijs quibuſdam rebus pretioſis, reliquum teneretur reſtituere primo filio maſculo, qui erit tunc viuens, procreato ex matrimonio contracto de tempore conditi teſtamenti, nondum tamen conſumato; inter D. Henricum de Caſtellana Dominum de Ampus, qui erat filius dictæ D. Dianæ ex primo matrimonio, & D. Mariam de Brancaſio eiuſdem Teſtatoris neptem, dummodo dictus primus filius maſculus ſit capax ſucceſſionis, & cum onere, quòd deferat in perpetuum nomen, & arma eiuſdem Teſtatoris; quòd ſi ipſe non eſſet Capax ſucceſſionis, vocauit ſecundo genitum, vel poſt natum maſculum, & quem dicta Diana iudicabit magis capacem ſucceſſionis, cum eodem onere delationis nominis & armorum, prout ſunt verba teſtamenti in quo idem Gaſpardus oſtendit maximum deſiderium quod matrimonium inter prædictos plenum ſortiatur effectum, & hoc caſu ratificat donationem factam ſexaginta millium librarum in contractu matrimonij.

Cum ergo Teſtator de anno 1620. nullis ſuſceptis liberis deceſſiſſet, D. Diana cœpit poſſeſſionem omnium bonorum ſibi vt ſupra legatorum; ſed poſtea cum de anno 1625. ex dictis DD. Henrico, & Maria coniugibus natus fuiſſet Dominicus filius, cœperunt prætendere factum eſſe locum fideicommiſſo Gaſpardi, & ſic dictam Dianam, iuxta in eo diſpoſita, teneri reſtituere dicto Dominico bona ſibi ſub conditione legata. Verum cum Diana exciperet, ſe non teneri, eo quòd fideicommiſſum, expiraſſet, fuit introductum iudicium coram Eminentiſſimo D. Auenionis Legato, cui cum placuiſſet exquirere votum Dominorum, hodie dubitaui, an ſit factus locus fideicommiſſo ad fauorem Dominici, & quidem pro negatiua videbantur multa concurrere.
1 Primo, quòd cum fideicommiſſum ſit † ſub conditione relata ad filium natum de tempore obitus teſtatoris, ideo cum de eo tempore Dominicus non eſſet natus, ſed in Lucem prodierit poſt quinque annos, fideicommiſſum dicitur caducatum iuxta *l. vnic. §. & cum triplici modo. C. de cadur. toll. l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. l. cum pater. §. hæreditatem ibi inter eos fieri, qui eo tempore vixerint. ff. de leg. 2.* Caſtr. *conſ. 16. num. 5. lib. 2.* Honded. *conſ. 49. num. 10. lib. 2.* Menoch. *conſ. 1118. n. 14. & ſeqq. lib. 12.* Peregr. *de fideicom. art. 19. n. 9. & art. 22. n. 72.* laté Fuſar. *de ſubſtit. queſt. 318. num. 55.* Rot. *dec. 574. num. 9. par. 4. recent.*

Secundò, quia Teſtator vſus eſt relatiuo, qui † quod iunctum verbo futuri temporis importat conditionem, *l. ſi-*
2 *cum qui meus erit. ff. de leg. 1.* Surd. *conſ. 308. num. 50.* Pro-
3 ut etiam illa dictione, † ſi, ibi, ſi ſit capax ſucceſſionis, *l. qui promiſit. ff. de cond. indeb. l. ſi Titio in prin. ff. quand. dies*
4 *leg. ced.* Rot. *dec. 505. num. 1. par. 2. recent.* Ac vſus eſt † etiam illa dictione, tunc, quę videtur reſtringere diſpoſitionem ad tempus mortis Teſtatoris ibi expreſſum, *l. 1. §. fin. vbi gloſ. fin. ff. de cond. & demonſtr. l. in ſubſtitutione, §. non ſimili modo. ff. de vulg. & pupill. cum vtrobique notatis* Fuſar. *poſt alios d. quæſt. 318. num. 83. & queſt. 382. num. 32.* Rot.
5 *dec. 144. nu. 8. in fin. par. 2. recent.* & conditio † capacitatis requiritur de tempore, quo cadit dies fideicommiſſi, *l. vbi purè in prin. ff. ad Trebell.* Fuſar. *d. queſt. 318. num. 70.* &
6 facit regula quòd in fideicommiſſo † relicto familiæ, ij tantum admittuntur, qui ſunt nati tempore mortis teſtatoris, *l. ſi cognati*, & ibi Doct. *ff. de reb. dub.* cum alijs relatis per Peregr. *de fideicom. d. art. 22. num. 9.* Fuſar. *d. queſt. 318. nu. 1.* quia ij ſoli agnati vel cognati ſunt *§. cum autem verſ. planè*
7 *inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer.* & ad eos † tantum teſtator videtur habuiſſe affectionem, qua motus diſpoſuit Peregr. *d. art. 22. nu. 17.* Menoch. *conſ. 106. n. 14.* & coadiuua-
8 tur hæc opinio, quia fideicommiſſa † regulantur à cauſa in-
9 teſtati, in qua habilitas, vel inhabilitas † attenditur de tempore delatæ ſucceſſionis. *l. ſi quis cum haberet. ff. de ſuis, & legit.* Fuſar. *d. q. 318. num. 58. & 70.* Pro quo etiam con-
10 currit quòd maior dilectio cadit in natis † tempore mortis teſtatoris vti ab eo cognitis, quàm in natis poſt obitum vti non cognitis Fuſar. *vbi ſup. num. 75.*

Tertiò, quia cum teſtator magnoperè dilexerit Dianam
vxorem veriſimile eſt † quod noluerit ei præferre natos poſt 11
mortem ipſius, quos non agnouit, ad *text. in l. ſi ſeruus plurium. §. final. ff. de l. 1. l. Aurelius §. Titius. ff. de lib. legat.* Aym. *conſ. 62. num. 8.* Menoch. *lib. 4. præſumpt. 16. num. 1.*

Quartò, quia Teſtator non habuit rationem perpetuæ
conſeruationis agnationis, † ſed vocauit ſecundo genitum, 12
& vltra per vulgarem tantum Fuſar. *quæſt. 34. num. 17.* Nec
vocauit plures gradus ſucceſſiuè, ſed vnam † tantummodo 13
perſonam ex qua non dicitur facta primogenitura Peregrin. *conſ. 70. num. 22. & ſeqq. lib. 3. & de fideicom. art. 25. num. 27. verſ. quo circa* Mantic. *de coniect. lib. 6 tit. 15. num. 5. & 6.* Fuſar. *de ſubſtit. q. 499. num. 14. & 15.* Nam quamuis ordinauerit delationem ſui nominis, & armorum in perpe-
tuum, † hæc tamen perpetuitas intelligitur vita durante 14
primi filij maſculi ad *tex. in l. 1. ff. pro ſoc.* quia vocatio eſt
reſtricta ad vnum tantum filium, † vt de dictione, in infi- 15
nitum, quòd intelligatur iuxta ſubiectam materiam in caſu ſimili Ruin. *conſ. 143. num. 10. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 100. num. 39 lib. 4.* Bero *conſ. 155. num. 24. lib 1. & conſ. 18. num. 5. & conſ. 27 num. 8. lib. 3.* Rolan. *conſ. 84. nu. 11. & ſeqq. lib. 1.* Caſſan. *conſ. 11. n. 8.* Rimin. iun. *conſ. 279. n. 66. & ſeqq. & conſ. 499. n. 84.* Surd. *conſ. 123. num. 14. & ſeq.* Fuſar. *de ſubſt. qu. 679. num 17.*

His tamen alijſque laté deductis non obſtantibus, Domini reſoluerunt, factum eſſe locum fideicommiſſo ad fauorem Dominici, etiam quòd natus fuerit poſt obitum teſta-
toris, idque ex eius † coniecturata mente, quæ in his caſi- 16
bus principaliter attendi debet *iuxta l. cum ita. §. in fideicom. ff. de leg. 2.* Soccin. *in l. ſi cognatis. num. 30. verſ. infert. 2. ff. de reb. dub.* Pariſ. *conſ. 50. num. 32. lib. 3.* Cephal. *conſ. 196. n. 23.* Rolan. *conſ. 70 n. 48. verſ. nec vis facienda eſt, & nu. ſeqq. lib. 3.* Natt. *conſ. 675. n. 12. & ſeqq.* Peregr. *de fideicom. art. 22. n. 76.* Fuſar. *d. qu. 318. n. 77. & fuit dictum coram me in Maceraten. fideicommiſſi 7. Febr. 1635.*

Prima igitur coniectura eſt, quòd de tempore teſtamenti matrimonium inter DD. Henricum, & Mariam nondum erat conſumatum, nec poterat conſumari per aliquot annos, quo caſu cum teſtator poſſet cogitare, quod non eſſet viuus de tempore procreationis filiorum ex dicto matrimo-
nio, ex quo † erat proximus ſexageſimo ætatis anno, vide- 17
tur intellexiſſe etiam de filio naſcituro poſt ipſius obitum, *l. 2. ff. de lib. & poſthum.* Soccin. iun. *conſ. 172. num. 28. lib. 2.* Ruin. *conſ. 22. num. 11. in fin. lib. 2.* Menoch. *conſ. 97. nu. 81.*
laté Surd. *conſ. 125. nu. 20.* vbi quod † ſufficit ſpes de naſci- 18
turo, *& num. ſeqq.* & in puncto de Teſtatore, qui vocan-
do filios filiarum † non adhuc nubilium, intellexerit de fi- 19
lijs naſcituris, tradit Roman. *conſ. 134. num. 5. verſ. in con-*
trarium, & de Teſtatore, qui vocauit filium, † eius qui 20
tempore teſtamenti nullos habebat filios Caſtr. *conſ. 247. nu. 3. verſ. nec obſtat etiam lib. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 22. nu. 74. in fin. verſ. illa autem conſultatio, & n. 76.* Magon. Florent. *dec. 91. nu. 21. verſ. præterea, & nu. ſeqq. loco* Fuſar. *d. quæſt. 318. num. 8. & 92.*

Secunda coniectura eſt, quia Teſtator mandauit, quòd tam primus maſculus ſi erit capax, quam ſecundus in euentum incapacitatis primi, deferant in perpetuum nomen, &
arma ipſius, † quod indicat Teſtatorem proſpexiſſe conſer- 21
uationi ſuæ familiæ, Pariſ. *conſ. 18. num. 42. & conſ. 19. nu. 33. & ſeqq. lib. 2.* Alciat. *conſ. 59. nu. 4. & 5. lib. 3.* Cephal. *conſ. 196. n. 22.* Menoch. *conſ. 117. nu. 23. lib. 2.* Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 15. n. 15.* Seraph. *deciſ. 1329. n. 3.* Rot. *dec. 266. n. 13. par. 1. recent.*

Tertia coniectura deducitur ex ſucceſſiua vocatione ſecundi geniti, vel alterius poſt nati maſculi in euentum, quòd
primus non ſit capax, cum enim iſta † verba habeant tra- 22
ctum in futurum inducunt, etiam ſucceſſiuam vocationem per fideicommiſſariam iniuncto præſertim dicto onere perpetuæ delationis armorum, & nominis, quo caſu Teſtator cenſetur intellexiſſe etiam de nato poſt mortem ipſius Peregr. *d. conſ. vlt. lib. 5. & de fideicom. art. 22. nu. 76. & ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 12. num. 14. verſ. ſed ex aduerſo* Sim. de Præt. *vlt. vol. lib. 5. interpret. 2. dub. 2. num. 100. fol. 315.* Fuſar. *d. q. 318. num. 97.*

Quarta ex facultate conceſſa D. Dianæ eius vxori eligendi ſecundogenitum, vel alterum poſt natum magis capacem ſucceſſionis; nã ſi Teſtator reſtrinxiſſet ſe ad tempus mortis ipſius. valdè veriſimile eſt, quòd ipſe elegiſſet, & quod non commiſiſſet huiuſmodi electionem iudicio fragilis vxoris,

Digitized by Google

23 ris, † quæ veriſimilitudo multum attenditur in coniectu-
randa mente Teſtatoris; *l. cum reſ. in princ. ff. de leg.* 1. Pe-
regr. *d. conſ. vlt. n. 7. lib. 5.*

Quinta, quia Teſtator ex dicta ordinata vocatione pri-
mi, aut ſecundi, & ſucceſſiuè aliorum filiorum cum dicto
24 onere delationis nominis, & armorum, videtur, † quòd vo-
luerit conſtituere primogenituram, cum hic ſit modus illam
conſtituendi Romao. *conſ.* 438. *nu.* 13. *&* 14. Menoch. *conſ.*
1006. *n.* 49 *& lib. 4. præſumpt.* 69. *n.* 15. Molin. *de primog. lib.*
1. *cap.* 5. *n.* 18. *& lib.* 2. *cap.* 14 *n.* 7.

Sexta, quia per incapacitatem primi vocatur ſecundo ge-
nitus, tertio genitus, & alij, & tamen quoad iſtos teſtator
non ſe reſtrinxit, quòd eſſent nati de tempore ſui obitus;
ſignum euidens, quòd idem intellexit de primogenito, eum
25 non ſit verum dicere, quod vnum † dilexerit magis quam
alterum; nam cum omnes eſſent æqualiter incogniti, di-
cendum eſt, quòd æqualiter fuerint dilecti, *l. placet. ff. de
lib. & poſthum.* Caſtr. *conſ.* 247. *nu.* 3. *verſ. illud autem lib.* 1.
Ruin. *conſ.* 22. *n.* 12. *verſ. & iſtud etiam lib.* 2. Cephal. *conſ.*
659. *n.* 26. Surd. *poſt alios d. conſ.* 125. *num.* 29. *verſ. poſtremò*
Fuſar. *d. q.* 318. *n* 87.

Septima, quia aliàs iſta tàm enixa vocatio redderetur in-
26 fructuoſa quo caſu Doctores † omnes concordant, eſſe vo-
catum etiam natum poſt euentum conditionis, Zanch. *in l.
heredes mei* 57. *§. cum ita par.* 4. *n.* 222. *ff. ad Trebell.* Alb. *conſ.*
106. *n.* 17. Cephal. *conſ.* 318. *n.* 20. Caſtr. *conſ.* 247. *n.* 3. *verſ.
ex quibus lib.* 1. Menoch. *conſ.* 566. *n.* 28. *&* 30. Fuſar. *d. qu.*
318. *n.* 99. Quicquid eſſet dicendum quando fuiſſent vocati
27 plures, quorum aliquis † eſſet natus de tempore euenientis
conditionis, & alij poſtea nati tractarent de illum remouen-
do, vt bene diſtinguit Fuſar. *vbi ſupra n.* 99.

Octaua, quia re vera, ſiue dicamus, quòd Teſtator motus
fuerit ad conſtituendum huiuſmodi fideicommiſſum intuitu
matrimonij contracti, & non adhuc conſumati inter Mariam
eius neptem, & Henricum, ſiue intuito ſolius Dianæ eius
vxoris, quæ erat mater ipſius Henrici, nunquam dabitur
adæquata ratio cur potius voluerit vocare primū filium na-
tum ex prædictis de tempore mortis ſuæ, non autem naſci-
28 turos, † cum in vtroque caſu reſultet idem effectus ad *text. in
l. fin. C. de poſthum. hæred. inſtit. ibi*, ſed viuo Teſtatore, ſiue
poſt mortem eius intra decem menſes à morte Teſtatoris nu-
merandos filius, vel filia fuerint primogeniti maneat Teſta-
29 toris voluntas vbi *gloſ. fin.* quòd † non eſt dare rationem di-
uerſitatis cum ſemper reſultet idem effectus.

Nona, quia Teſtator in vocatione propriorum filiorum
vſus eſt etiam eadem forma loquendi, nam poſtquam fecit
vxori tam amplum legatum ſubiunxit hæc verba: & quod
illis fruatur, & diſponat ad eius beneplacitum in caſu ſupra-
dicto & non alias, quod non habeat liberos ex dicta eius v-
xore viuentes tempore ſui obitus; & paulo poſt idem repetit
ibi: & quatenus d. Teſtator non habeat liberos ex dicta eius
vxore tempore ſui obitus, dicto caſu tunc rogat, & requirit
dictam eius vxorem &c. Quare ſicut non eſt veriſimile, quòd
Teſtator voluiſſet excludere proprium filium poſthumum,
30 qui certè non eſſet natus de tempore ſui obitus, idem † eſt
dicendum in vocatione filiorum Mariæ neptis quos videtur
proprijs filijs ſobrogaſſe, vt patet ex contextu teſtamenti *glo.
in l. ille à quo. §. ſi de teſtam. verſ. verba. ff. ad Trebell. l. cum
alimenta in princ. & ibi* Bart. *ff. alim. leg.* Pariſ. *conſ.* 50. *n.* 19.
31 *lib.* 4. Cephal. *conſ.* 451. *num.* 82. *lib.* 4. & facit † quod vna
pars teſtamenti alteram declarat *l. qui filiabus in princ. ff. de
leg.* 1. *cum ſimilibus, &c.*

Decima, denique coniectura ex verbis prolatis à Te-
ſtatore tempore mortis, dum vocatis Henrico, & Ma-
ria illos ſic fuit alloquutus; Ego morior, vos eſtis mei
filij, vobis do meam benedictionem, & omnia bona mea
vobis relinquo, de quo deponunt quatuor teſtes. Nam
ſi fideicommiſſum remaneret caducatum non reliquiſſet
32 eis bona omnia, † voluntas autem Teſtatoris declara-
ri etiam poteſt per duos teſtes, vt dicit Gabr. *de reg.
iur. concluſ.* 3. *n.* 3. *& ſeqq.* Mant. *de coniect. lib.* 5. *tit.* 15. *n.*
9. Craſſ. *§. ſubſtitutio quæſt.* 31. *num.* 2. Seraph. *deciſ.* 1302.
num. 4. *&* 6.

Et ex his facilè tolluntur iura in contrarium dedu-
cta etenim quæ allegantur in primo, & ſecundo fun-
damento procedunt, niſi ex coniecturis conſtaret de con-
33 traria mente Teſtatoris, cum idem ſit quod † Teſta-
tor expreſsè vocauerit filios naſcituros, vel quod dicta
vocatio ex coniecturis colligatur Surd. *conſ.* 31. *num.* 30.
verſ. ſecundo dato. Rot. *deciſ.* 460. *nu.* 5. *par.* 1. *recent.* mens
34 autem Teſtatoris, cui † lex non reſiſtit debet execu-
tioni demandari, *§. diſponat.* Auth. *de nupt.* Bald. *in l. pre-
cibus n.* 44. *C. de impub & alijs ſubſtitut. cum ſimilib.*

Nec obſtat, quod Dominicus fuerit vocatus per vulga-
rem, quia quando hoc etiam admitteretur, nihilominus ad
effectum vocationis ipſius, qui eſt vnicus filius natus ex di-
cto matrimonio, ſufficit, quod vocatio non fuerit reſtricta
ad filium natum de tempore obitus teſtatoris ſine filijs, etiam
ſi poſtea Dominicus non fuerit grauatus, & quamuis teſta-
tor non fuerit digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum in-
ter deſcendentes, vt ex aduerſo ponderatur, ſaltem digreſ-
ſus fuit ad plures perſonas in eodem gradu, quod ſufficit, cum
hodie non ſit quæſtio, An huiuſmodi fideicommiſſum ſit de-
ſcenſiuum ad omnes gradus, ſed ſolum, An ſint vocati filij
primi gradus Mariæ etiam quod ſint nati poſt obitum Teſta-
toris; ſicut etiam ſi diceretur primogenituram debere termi-
nari ad vitam vnius, quia licèt de hoc poſſit dubitari ex præ-
cepto Teſtatoris circa perpetuam nominis & armorum dela-
tionem, cum verbum, † perpetuum, habeat tractum ſucceſ- 35
ſiuum abſque præfinitione temporis Natt. *conſ.* 531. *n.* 28. la-
tè Fuſar. *de ſubſt. q.* 688. *n.* 19. *& facit* Alben. *conſ.* 51. *per tot.*
Molin *de primog. l.* 3. *c.* 5. *n.* 24. vbi quando non adeſt taxa-
tiua, † tantum Caſtill. *controu. quotid. l.* 2. *c.* 2. *n.* 19. *& ſeqq.*
Magon. Flor. *dec.* 37. *n.* 27. *&* 28. ſaltem ad deciſionem præ-
ſentis caſus ſatis eſt, quod teſtator non ſe reſtrinxerit ad natū
de tempore ſui obitus, & quicquid ſit, An primogenitura ve-
rificata in vno ex d. filijs per eius mortem † expiraſſe dicatur, 36
itaut non ſit extendenda ad alias perſonas, in quibus termi-
nis ex clara mente Teſtatoris videtur loqui Decian. *ex aduer-
ſo cit. conſ.* 2. *n.* 69. *ad med. lib.* 2. Surd. *conſ.* 236. *nu.* 47. Dec.
conſ. 272. *col. fin.* ergo ſecus quando ex coniecturis † conſtaret 37
de contraria mente diſponentis, vt idem Surd. *vbi ſup. n.* 46. be-
nè Greg. *pariter ex aduerſo cit. dec.* 433. *vbi add. n.* 21.

Nec obſtant illa verba, qui erit tunc viuens, in quibus
pro parte D. Dianæ ſit præcipua inſiſtentia, quia vltrà quòd
fuit oſtenſum Teſtatorem eodem modo fuiſſe locutum de
proprijs filijs; Reſpondetur, † dictionem (tunc) ſtare ibi 38
demonſtratiuè, non autem reſtrictiuè, vt benè poſt alios
Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 36. *n.* 27. Mantic. *de coniect. lib.* 3.
tit. 14. *n.* 10. *verſ. ſed tamen*, vbi quod requiritur taxatiua,
† alias non reſtringit Laderch. *conſ.* 31. *n.* 14. Rot. *deciſ.* 144. 39
n. 8. *par.* 1. *recent.* & fuit magiſtraliter ponderatum in cele-
bri *Viterbien. Caſtrorum* 23. *Maij* 1635. *coram Reuerendiſſ. D.
meo Coccino Decano.*

Quare admiſſo, quòd fideicommiſſum non fuerit cadu-
catum, tenetur D. Diana reſtituere Dominico bona prædi-
cta à die purificationis, ex regula, quod puri † & purificati i- 40
dem eſt iudicium, *l. vbi purè. ff. ad Trebell. l. omnia. l. cum qui-
dam la* 2. *ff. de leg.* 2. *l. ſi dies: ff. quando dies leg. ced.* Peregr.
de fideic. art. 45. *n.* 1. Fuſar. *de ſubſt. qu.* 270. *n.* 8.

Et ita vtraque parte &c.

*Habentur infra in hac cauſa aliæ deciſiones ideſt ſub diebus
10. Maij 1636. & 6. Iun. 1637. & 19. Ian. 1637. & 10. Maij,
& 1. Iulij eiuſdem anni, & 16. Decemb. pariter 1637.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Maceraten. Fideicommiſſi.

Die Lunæ 10. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ciuilis ſtante lapſu 10. annorum præſu-
mitur habita pro derelicta, & ideo in ea, quis
non poteſt manuteneri. Iudex ritè, & rectè
procedens, non ſolum priuat poſſeſſorem ſua
anteriori poſſeſſione, ſed etiam in alium illam
transfert. Monitorium ex quibus ſuppleatur.
Procurator, quando præſumatur habere man-
datum procuræ.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ciuilis per ſilentium decennale amplius animo non retinetur. & n.* 19
2 *In Poſſeſſione, quis non debet manuteneri, ſi pro derelicta illam habuerit*
3 *Iudex ritè, & rectè procedens poteſt poſſeſſores eorum anteriori poſſeſſione priuare, & illam in alios transferre, num.* 4
5 *Hæredi proximiori ab inteſtato debetur immiſſio ex inter-*

Digitized by Google

interdicto, quorum bonorum quod competit contra poſſidentes pro hæredibus, vel poſſeſſoribus. & num. 15.

6 *Monitorij defectus, ſuppletur, ex eius certa notitia.*

7 *Articuli in iudicio ſummario deſeruire poſſunt loco monitorij, & petitionis.*

8 *Procurator præſumitur habere mandatum ſi iura producat, & litem ſubſtineat.*

Mandatum procuræ præſumitur habuiſſe procurator ex pluribus, & notabilibus expenſis in cauſa factis. num. 8.

9 *Expenſæ in litibus non ſolent fieri, ſine mandato illius, cuius intereſt.*

10 *De Mandati procuræ defectu amplius dari non poteſt, ſi quis eumdem procuratorem, vti talem citauerit.*

11 *Minor, validè dicitur conſtituiſſe procuratorem, ſi id fecerit cum interuentu conſanguineorum curatoris, & decreti Iudicis.*

12 *Ratificatio geſtorum per aliquem vti procuratorem, retrotrahitur, & mandato æquiparatur.*

13 *Ante Sententiæ executionem ſeruandi ſunt quatuor termini ſubſtantiales ad docendum de appellatione.*

14 *Appellatio in mero poſſeſſorio denegatur, & executio illius vigore retardanda non venit.*

16 *Sententia an ſit lata in mero poſſeſſorio, attenditur eius tenor. amplia num. 17.*

18 *Identitas bonorum probatur per duas demonſtrationes.*

DECISIO LXXVIII.

IACOBO de Leonardis Anno 1616. in Vrbe defuncto,
DD. de Bidullis in vim ſententiæ A. Cam. ſuper bonis,
de quibus agitur immiſſionem obtinuerunt contra DD. de
Archangelis, & litis conſortes, eorumdemque bonorum
detentores, qui licèt ab initio appellaſſent cauſam tamen
appellationis, tunc proſequi noncurarunt, & non priuſquam Anno 1631. eam committi petierunt cuius commiſſionis vigore Iudex præfatam ſententiam A. C. cum omnibus inde ſequutis confirmauit. Et cum Archangeli, & litis
conſortes cauſam appellationis in tertia inſtantia, cum facultate manutenendi quem de iure communi obtinuiſſent,
& Iudex eiſdem appellantibus mandatum de manutenendo
conceſſiſſet, ac ſententias reuocaſſet, Bidulli vltimo loco
cauſam in Rota ſimiliter cum facultate manutenendi, quem
de iure commiſerunt.

Ideo propoſito pluries per me dubio. Cui ſit dandum mandatum de manutenendo. Hodie DD. Bidullis dandum eſſe
reſponderunt, nedum, quia Archangeli, & litis conſortes per taciturnitatem ſubſequutam à dicto Anno 1616. vſ-
1 que ad Aonum 1631. ſicque per decennium, † & vltra ciuilem poſſeſſionem quam alias animo retinere potuiſſent ami-
2 ſiſſe, & pro † derelicta habuiſſe cenſentur, itaut in ea manuteneri non poſſint, *l. ſi de eo. §. ſi fortè. ff. de acq. poſſeſſ.*
Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina ſub n. 23. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Put. *dec. 276. lib. 1.* Rot. *dec. 427. n. 2. par. 3. rec.* ſed
etiam quia ipſi Bidulli adepti ſunt poſſeſſionem dictorum
3 bonorum auctoritate Iudicis, qui ritè, & rectè procedens †
potuit Archangelos, & litis conſortes eorum anteriori poſſeſſione priuare, Angel. *in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. n. 2. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *dec. 802. n. 7. par. 1.*
4 *diuerſ. & dec. 341. n. 2. par. 3. recent.* illamque in † Bidullos
transferre *ex reg. l. iuſtè poſſidet. ff. de acquir. poſſeſſ.* de qua
per Gabr. *de reſt. ſpoliat. concluſ. 1. num. 108. & per Rot. in cauſa Eugubina beneficij 13. Iunij 1594. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio.*

Præſertim quia ex arbore, & teſtibus pro Bidullis examinatis apparet; quòd Archangeli, & litis conſortes ſunt in
tertio gradu Iacobo coniuncti Bidulii verò in ſecundo ſicque
5 proximiores in vno gradu; Quibus propterea † de iure debetur immiſſio in bonis dicti Iacobi ab inteſtato defuncti ex interdicto quorum bonorum, quod competit contra poſſidentes pro hæredibus, vel pro poſſeſſoribus, iuxta *l. primam,*
& ibi Bart. *& alij ff. quorum bonorum, l. 1. Cod. eod. tit.* Menoch. *de adipiſcend. remed. 1. nu. 33. & 49.* Peregr. *de fideicomm. art. 46. num. 11. & 15.* Rota coram Card. Caualer. *decis. 386. num. 1. decis. 401. num. 3. & 4.*

Non obſtat, quòd A. C. nulliter proceſſerit ex defectu monitorij, quia vltra quod illud fuit factum Archangeli aſſe-
6 ruerunt ſe de eo habuiſſe certam notitiam, † quę ſupplet illius defectum, *c. cum qui de reg. iur. in 6.* Rot. *deciſ. 11. de dol. & contum. in nou. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 10. num. 3. & in cauſa Bononien. iuriſpatronatus coram Gypſio, quæ eſt apud* Marcheſ. *de commiſſ. par. 2. fol. 294. nu. 3.* Pro reſponſione ponderatum fuit, quòd fuerunt ante ſen-
tentiam dati hinc inde articuli, † qui in iſto iudicio ſumma- 7
rio poſſunt deſeruire loco monitorij, & petitioni, Oldrad.
conſ. 244. in princ. Neuizan. *conſ. 30 num. 12. Rota in cauſa Romana ſeu Interamnen. hæreditatis 1. Iulij 1605. coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio.*

Minus obſtat defectus mandati procuratorum; Nam quoad Bidullos illud deducitur ex quo Procurator nedum iura
produxit, † & litem diu ſubſtinuit, ſed etiam, quia fecit 8
in ea plures, & notabiles expenſas, quæ † ſine mandato il- 9
lius, cuius intereſt fieri non ſolent Bart. *in l. cum ſeruus. ff. de verb. oblig.* Put. *dec. 27. nu. 1. lib. 2.* Caputaq. *dec. 190. n. 4. par. 1.* Greg XV. *dec. 44. n. 5.* ſed etiam quia idem procurator vti talis citatus fuit per Archangelis, qui propterea
de defectu † mandati amplius opponere non poſſunt Surd. 10
dec. 104. n. 12. Rota coram Card. Seraph. *dec. 1193. num. 1.*
Greg. XV. *deciſ. 180.* Quo vero ad Archangelos, & litis
conſortes, quorum aliqui erant minores, mandatum bene
ſubſiſtere viſum fuit; tum quia fuit factum cum † inter- 11
uentu conſanguineorum, curatoris, & decreti Iudicis *iuxta l. quod pupillus, l. non eo minus. C. de procurat.* Rota coram
Card. Seraph. *deciſ. 1259. n. 2.* tum etiam quia ipſi conſtituentes effecti maiores omnia antea geſta per Marcellum expreſ-
ſe ratificarunt, quæ † ratificatio retrotrahitur, & mandato 12
æquiparatur *l. ratihabitionem de reg. iur. in 6.* Couar. *var. reſol. lib. 3. & 16. num. 5.*

Neque ſubſiſtit quòd ante executionem † ſententiæ eſ- 13
ſent ſeruandi quatuor termini ſubſtantiales ad docendum
de appellatione; Quia placuit reſponſio quod cum ſententia A. C. vt in mero poſſeſſorio lata per *Ægidianam lib. 16.*
cap. 2. denegaretur † appellatio, & executio illius vigore 14
retardanda non erat vt poſt Pariſ. *conſ. 108. num. 23. lib. 1. cum alijs allegat. tenuit* Rota *deciſ. 173. num. 3. par. 1. recent.* Quòd
facilius procedit, cum dicta ſententia fuerit lata non contra
aliquem titulo particulari poſſidentem, ſed contra Archan-
gelos poſſidentes pro † hæredibus ſeu pro poſſeſſoribus, con- 15
tra quos interdictum poſſeſſorium quorum bonorum competit ex ſupradictis; Et quia licèt emanauerit pro Bidullis
vti proximioribus; Iudex tamen cognita incidenter proximitate ad effectum ſolius poſſeſſorij nihil de ea expreſſit in
ſententia quæ propterea dicitur † lata in mero poſſeſſorio ex 16
ipſius tenore, qui ad iſtum effectum attenditur Corn. *conſ. 10. n. 3. lib. 4.* Seraph. *dec. 452. num. 2.* Nec dicitur continere mixturam, ſicut ſi aliquid de proximioritate, vel aliud
expreſſiſſet, quòd cum petitorio complicationem haberet in 17
quibus terminis loquitur Bald. *conſ. 141. & conſ. 331. lib. 1.* &
fuit ſæpiſſimè deciſum.

Quòd autem bona de quibus agitur, & quorum poſſeſſio
per Bidullos fuit vt ſupra capta, ſint illa eadem, quę in hæreditate Iacobi permanſerunt ſatis conſtare viſum fuit ex teſtamento aui qui Iacobum hæredem inſtituit, & bona quæ
in eo ſpecificauit conueniunt cum iſtis in pluribus confinibus
& demonſtrationibus, quarum † duæ ſtante maximè inuen- 18
tario per Bidullos de Anno 1616. facto, ac etiam quòd Archangeli, & litis conſortes eadem bona vti proximiores prętendunt ſine difficultate ſufficiunt *iuxt. l. forma in princ. & ibi gloſ. verb. vicinos. ff. de cenſib. cum alijs adduct. per* Rot.
dec. 277. num. 4. & dec. 313. nu. 2. in fin. par. 1. recent.

Præterea fuit etiam per DD. ponderatum quòd quicquid
ſit in caſu iſto An A. C. ritè, & rectè proceſſerit ad effectum
denegandi manutentionem Archangelis & litis conſortibus,
ſufficit quòd ipſi poſt lapſum † decennium, & vltra ciuilem 19
poſſeſſionem amiſerint, & pro derelicta habuerint ex ſupradictis, &c.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Domorum.

Die Veneris 14. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Iudicia, quando ſunt diuerſa, geſta in vno non poſſunt extendi ad aliud. Iudex non ſolùm priuare poteſt poſſeſſorem ſua naturali poſ-

ſeſſione, ſed etiàm ciuili. De nullitate, etiam notoria poſt annum vigore Statut. Vrb. lib. 1. c. 19. non datur.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex potens eſt naturali poſſeſſione priuare, & ciuili ab animo poſſidentis euellere.*
2 *Iudicium diuerſum, non poteſt extendi ad aliud finitum, & terminatum.*
3 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, non poteſt priuare poſſeſſorem ſua poſſeſſione.*
4 *De Nullitate actus iudicialis opponens de ea, dari non poteſt, niſi tranſportatis actis illius cauſæ.*
5 *Iudex præſumitur ritè, & rectè proceſſiſſe.*
6 *De Nullitate actus intra annum, ſi datum non fuerit, ſemper obſtat Statut. Vrb. lib. 1. cap. 19.*
7 *De Nullitate etiamſi notoria agatur, nihilominus intrat Statut. Vrb. lib. 1. c. 19.*
8 *Alienans lite pendente, attentat.*
9 *Poſſeſſio improba non eſt manutenenda.*
10 *Super Attentatis fruſtra contenditur, dum non adeſt lis.*

D E C I S I O L X X I X.

QVÆSITVM fuit, an ſententia, & mandatum de manutenendo obtenta per Margaritam ſint exequenda etiã ſuper domibus Liuiæ pro dote ſua adiudicatis, & negatiuè per Dominos reſponſum fuit.

Præceſſerat namque iudicium vſque de anno 1617. inter Margaritam filiam Franciſci ex primo matrimonio, & Dominicum ex ſecundo matrimonio contracto per eumdem Franciſcum cum Liuia ſuper pertinentiis hæreditatis dicti Franciſci iam prædefuncti cum duplici teſtamento, & hac lite pendente inter filios, eadem Liuia egit pro reſiduo ſuę dotis ſcutorum 300. & citatis Margarita, & Dominico obtinuit vſque de anno 1619. ſibi adiudicari medietatem domus hæreditariæ cum domunculis in ſatisfactione ſui crediti dotalis in quarum poſſeſſione fuit immiſſa, & manutenta; Margarita demum obtenta ſententia ſuper prælatione, & mortuo Dominico eius fratre cuius hæres eadem Liuia mater extitit, contendit ex ſtatuto Vrbis de continuãda poſſeſſione, & vigore ſententiæ Senatoris Vrbis manuteneri in poſſeſſione bonorum hæreditariorum.

Cæterum quia huiuſmodi iudicia ſunt diuerſa, & Liuia habet adiudicationem iudicialem citatis Margarita, & Dominico à quibus in omnem caſum reſpectiuè conſequi debebat ſuam dotem viſum fuit, neq; ſententiam, neque mandatum de manutenendo contra eamdem quæ auctore Præ-
1 tore poſſidet eſſe exequenda, quia potens eſt † Iudex, & naturali poſſeſſione priuare, & ciuili ab animo illius euellere,
Mohed. *dec. 4. de teſtit. ſpol.* Seraphin. *dec.* 802. & 1325. *n.* 1. & 347. *n.* 1. *par.* 2. *recent.* nec releuat, quòd per eamdem rationem Liuia priuata fuerit per ſententiam Senatoria ſua naturali, & ciuili poſſeſſione bonorum adiudicatorum, quia cum haberet duplicem perſonam pro dote ſcilicet contra hæreditatem, & bona Franciſci mariti, & tanquam hęres Dominici filij ſententia lata in iudicio pręlationis non poteſt extendi ad iudicium adiudicationis bonorum pro dote iam fini-
2 tum, † & terminatum, tanquam diuerſum, & compatibile cum pertinentia hæreditatis ſiue ad Margaritam, ſiue ad Dominicum, *l. cum quæritur cum duabus ſeqq. ff. de re iudic.* Gratian. *diſcept.* 763. *nu.* 43. Rot. *in Romana dotis impreſſa poſt tract. oblig. Cumer. dec.* 65.
3 Non obſtat, quòd adiudicatio ſit nulla, & iniuſta, quę propterea non potuit hæredem ſua poſſeſſione per ſtatutum Vrbis delata priuare, Ang. *in l. poſſidere. §. Quia nundinas. ff. de acquir. poſſ.* Rot. *dec.* 802. *nu.* 7. *par.* 1. *diuerſ.* & 187. *n.* 2. *par.* 4. *diuerſ. cum alijs alleg.*

Quia de iuſtitia ſufficienter conſtat ex credito dotali per publicum inſtrumentum in actis productum, & de nullita-
4 te † cum concernat ſeriem actorum, & rectitudinem iudicij de ea dari non poteſt abſque actorum illius cauſę tranſpor-
5 tatione propter iuris præſumptionem, † quòd Iudex ritè, & rectè proceſſerit, Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 9. Surd. *conſ.* 39. *n.* 7. Rot. *dec.* 347. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* prætereà cum da-
6 tum non fuerit † de eadem nullitate intra annum, ſemper videtur obſtare ſtatutum Vrbis lib. 1. cap. 19. etiamſi ageretur † de nullitate notoria, Gratian. *diſcept.* 46. Mareſcot. *variar. lib.* 2. *cap* 3. *n.* 3.

Denique non obſtat, quòd eadem Liuia pendente lite alienauerit † eadem bona ſibi adiudicata vendendo, & donan- 8
do Fratribus S. Marcelli dictam domum, & domunculas cum omnibus iuribus, & ſic attentatè Fratres poſſeſſionem intrauerint in qua tanquam improba † non debent manu- 9
teneri.

Quia cum verſemur in iudicijs diuerſis ratione rerum, & perſonarum, nec lis pendeat ſuper inualida adiudicatione cum fuerit vſque de anno 1619. terminata, fruſtra † conten- 10
ditur ſuper attentatis, quæ non dantur ſine lite, Caſſad. *dec.* 6. *ſuper reg.* Lancellot. *de attent. lit. penden. lim.* 2. *n.* 56. *& idem fuit dictum in Ariminen. Iuriſpatronatus* 26. *Ianuarij præteriti coram me, & in Calaguritana Canonicatus* 4. *Iulij præteriti coram D. meo Merlino.*

Et ita &c.

R. P. D. MACHIAVELLO.

Cæſarauguſtana Præceptoriæ.

Die Veneris 14. *Decembris* 1635.

A R G V M E N T V M.

Præceptoria aliqua, ex quibus iuſtificetur, quòd fuerit ita Sedi Apoſtolicæ affecta, vt poſt obitum illam poſſidentis, ſolùm à Papa, vel recommendari, vel in titulum concedi potuerit, & vide aliqua circa regul. Cancell. de Triennal.

S V M M A R I V M.

1 *Gratiæ effectuatio ex quibus indubitabilis reddatur.*
2 *Beneficij vacatio per omnimodam aſſecutionem tituli futuræ ſucceſſionis debet remanere conſumpta.*
3 *Commendæ gratia eſt adeo incompatibilis cum titulo futuræ ſucceſſionis, vt ex electione vnius clara alterius renunciatio appareat.*
4 *Decretum annullatiuum appoſitum in gratia peruoceſſa euaneſcit, ac penitus extincta remanet.*
5 *Poſſeſſio ſemel ſolidè apprehenſa non poteſt iterum reuiuiſcere. & num.* 6.
7 *In Poſſeſſionem, ſi quis petat ſe immitti, fatetur, ſe non poſſidere.*
8 *Gratiæ iuſtificatio, deſumitur ex ipſius ſubſecuta, & continuata effectuatione.*
9 *Gratiæ iuſtificatio, quando amplius controuerti non poſſit.*
10 *Regula de Triennali facit præſumere titulum validum.*
11 *Regula de Triennali inducit ſolummodo præſumptionem validitatis in eo titulo, cuius vigore fuit per triennium continuata poſſeſſio. & num.* 12.
13 *Regula de Triennali non intrat, vbi quis non fuit pacificus poſſeſſor.*
14 *Poſſeſſor pacificus ad effectum Regul. de Triennali, dicitur etiam is, cui inceptum iudicium, nunquam ab alio fuit proſequutum, ita quod lis remanſerit extincta.*
15 *Affectio in beneficijs manualibus nunquam intrat abſque Pontificis ſcientia.*
16 *Papæ ſcientia poteſt ex narratis deſumi.*
17 *Clauſula, pro expreſſis, quid operetur.*
18 *Gratia poſſet argui de ſubreptione ſi beneficium requireret reſidentiam, & id non eſſet expreſſum.*
19 *Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine reſidentiam non requirunt.*

D E C I S I O L X X X.

IVSTIFICATIO gratiæ Domini Pardi ad duo præcipua capita reducebatur, & primò ad videndum an gratia Cõmendæ per Michaelem in huiuſmodi beneficio prædeceſſorem obtenta talem effectuationem, atque iuſtificationem fuerit ſortita, vt deinde hæc Præceptoria ita Sedi Apoſtolicę affecta remanſerit, vt poſt obitum eiuſdem Michaelis Commendatarij ſolummodo à Papa, vel recommendari, vel in titulũ concedi potuerit; Secundò an reliqua, quę in ſupplicationibus Domini Pardi fuerunt Pontifici enarrata, verita-

ti

Digitized by Google

ti conſentanea eſſe probarentur, & cum de his omnibus ſa-
tis ſuperque conſtare Domini exiſtimauerint iterum pro iu-
ſtificatione gratiæ reſponderunt, atque ita deciſionem, quæ
in hac cauſa die 13. Iunij labentis anni coram me * emana-
uerat pleniori ſuffragio confirmarunt.

Nam quoad primum attinet, quòd videlicet litteræ Apo-
ſtolicæ ad fauorem Michaelis in forma mandati de Commen-
dando ſuper hoc beneficio expeditæ proprium habuerint effe-
ctum probari viſum fuit ex eo, quòd deputatus in ipſis Cæ-
ſarauguſtanus executor eas ritè, ac rectè executioni deman-
dauit, dum ipſarum vigore mandatum de immittendo ei-
dem Michaeli conceſſit; qui deinde in huiuſmodi Præcep-
toria vti verus Commendatarius vſque ad obitum, & ſic ſpa-
tio vigintiquatuor, quibus ſuperuixit, annorum ſemper per-
1 manſit, † vnde indubitabilis redditur talis gratiæ Commen-
dæ effectuatio Rota cor. Card. Caual. *dec.* 373. n. 1.

Neque ad ſubuertendum hanc effectuationem ſufficere
viſum fuit, quòd Michael ante hiuſmodi gratiam Commen-
dæ aliam impetrauerit gratiam Coadiutoriæ cum futura ſuc-
ceſſione in titulum, cuius executionem poſtquam mortuo
coadiuto proſecutus fuit in Rota, non ſolùm ſententiam
fauorabilem aduerſus Priorem Monaſterij Calataiubij de
huius Præceptoriæ manualitate contendentem reportauit,
ſed etiam immiſſionem vigore purificatæ ſucceſſionis Coa-
diutoriæ obtinuit, ac denique, vti titularis poſſeſſionem
quoque huius beneficij apprehendit, ex quibus colligi poſſe
videbatur potius gratiam Coadiutoriæ quam gratiam Com-
mendæ effectuatam fuiſſe, cum ita per omnimodam aſſecu-
ationem tituli futuræ ſucceſſionis remanere † debuerit con-
ſumpta vacatio, Simon. *de reſeruat qu* 55. Gonza. *gloſ.* 15.
§. 2. num. 31. *& ſeqq.* Ror. *deciſ.* 498. *nu.* 2. *& dec.* 523. *par.*
2. *recen.* Et ſic non potuerit eſſe amplius locus gratiæ Com-
mendæ, quæ eſt adeo cum ſupradicto titulo incompatibilis,
3 vt ex electione † vnius clara alterius renunciatio deſumatur
iuxta Rom. *conſ.* 350.

Animaduerſum enim fuit non ſolùm quòd in dicta gratia
Coadiutoriæ antea impetrata aderat ſub pœna nullitatis ex-
preſſum, quòd Michael teneretur infra ſex menſes habitum
regularem ſuſcipere, & infra annum profeſſionem emittere,
vnde cum huiuſmodi conditiones ab eodem Michaele in ſta-
tu Clerici ſæcularis, ſemper exiſtente nunquam fuerint ad-
4 impletæ, talis gratia † propter decretum annullatinum in
ea appoſitum pernecesſè euanuit, ac penitus extincta re-
manſit, Ror. *dec.* 665. *n.* 2. *par.* 2. *rec. & coram Reuerendiſſ.*
D. meo Decano dec. 51. *n.* 2. ideoque non potuit, nec per iu-
dicium in Rota agitatum, nec per poſſeſſionem in partibus
5 à procuratore habente generale mandatum † ſtolidè appre-
henſam iterum reuiuiſcere ad not. per Greg. XV. *dec.* 440. &
ibi additio Beltram. ſed etiam impoſſibile eſſe, quòd Michael
6 ea vti poſſet deficiente collatione, † quàm neceſſariò præce-
dere debebat habitus regularis ſuſceptio, & profeſſionis e-
miſſio, vt in litteris ibi, *ex nunc prout ex tunc, & è contra*
poſtquam habitum, & Crucem ſuſceperis profeſſionem emiſe-
ris, &c. dicta auctoritate conferimus, &c. ab huiuſmodi
enim adimplemento litterarum, & non ab actibus omnino
nullis validitas, atque effectuatio huius gratiæ dependebat,
ſed imò circa hoc tollitur omnis difficultas; quia Michael,
vt ſe à litibus eximeret, quæ ſuper Coadiutoria ipſi infere-
bantur non ſolùm per poſteriorem impetrationem gratiæ
Commendæ antecedentem gratiam Coadiutoriæ renuncia-
uit, ſed etiam dictam poſſeſſionem per errorem captam ab
eius procuratore nunquam approbauit, vel ratificauit, ve-
7 rùm etiam expreſsè repudiauit † dum poſtea petendo ſe im-
mitti, & ſic fatendo ſe non poſſidere Gregor. XV. *dec.* 46. *n.*
4. præſentauit Ordinario Cæſarauguſtano litteras Com-
mendæ earumque vigore mandatum de immittendo, poſſeſ-
ſionemque obtinuit, atque in Præceptoria, de qua agitur
vti verus Commendatarius, non autem tanquam titularis
reliquo vitæ ſuæ ſpatio permanſit, ex quibus benè ſubſiſtit
gratiæ commendæ effectuatio, cum à gratia Coadiutoriæ
non effectuata non potuerit impediri.

Quod verò hæc eadem gratia Commendæ Michaelis fue-
8 rit ſimiliter iuſtificata non ſolùm ex ipſius ſubſecuta, † &
continuata effectuatione benè deſumitur iuxta aliàs allega-
tam, Put. *deciſ.* 356. *lib.* 1. *in correct.* verùm etiam ex regu-
la de Triennali iuxta Lapi *alleg.* 89. cum enim ipſe vti Com-
mendatarius plurium annorum ſpatio in pacifica, & quieta
9 huius Præceptoriæ † poſſeſſione permanſerit in eademque
deceſſerit, talis gratiæ iuſtificatio amplius controuerti non
poteſt Rot. coram Caſſad. *deciſ.* 2. *&* 3. *de cauſ. poſſeſſ. &*
propr. Achil. *deciſ.* 14. *num.* 3. *& ſeq de probat.* Greg. XV.
dec. 37. *num.* 6. cum alijs adductis in deciſione huius cauſæ
die 13. Iunij extenſa.

Neque ex eo, quod regula de † Triennali faciat præſume- 10
re titulum validum, licet pari modo arguere ad validitatem
gratiæ Coadiutoriæ, itaut ſupradictæ rationes ex non adim-
plemento litterarum deſumptæ amplius contra ipſam addu-
ci non poſſint nec de ipſius effectuatione, ac iuſtificatione
dubitari, & ita adhuc ſubſiſtere obiectum, quòd fuerit lo-
cus ſucceſſioni in titulum, & quòd non potuerit amplius
gratia Commendæ effectuari. Nam aduertendum eſt, quòd
huiuſmodi regula inducit ſolummodò præſumptionem va-
liditatis in † eo titulo, cuius fuit per triennium continuata 11
poſſeſſio, vt in terminis declarauit Rota coram Caputaqu.
deciſ. 93. incipit allegatio procedit *lib.* 1. *in manuſcr.* Put. *dec.*
350. *ſub n.* 2. *lib.* 1. *in correct.* Card. Seraph. *dec* 974. *n.* 7. Id-
eoque cum Michael non vti ſucceſſor in Coadiutoria in titu-
lum, ſed vti Apoſtolicus Cõmendatarius in poſſeſſione hu-
ius Præceptoriæ obierit, ex ſupradicta Regula non debet in-
ferri ad validitatem gratiæ Coadiutoriæ, ſed ad validitatem
gratiæ Commendæ, vt patet, vnde obiectum de Coadiuto-
ria etiam ex hoc capite bene diſſoluitur.

Quòd autem Michael ſemper vti Commendatarius, &
non vti titularis ſe geſſerit apparet ex eo, quod penſionem in
Præceptoria vti Commendatarius ſoluit, & conſenſit; ac
in ſtatu Clerici ſæcularis, tàm in veſtibus, quàm in alijs
continuo permanſit, dum Capellanus Regius extitit, vi-
xitque ſemper extra Monaſterium, nec vnquam functio-
nibus Canonicorum regularium interfuit, condito teſta-
mento obijt in domo fratris ſui, eiuſque cadauer fuit ad ſe-
pulturam delatum veſtibus clericalibus indutum, quæ ſanè
omnia fieri non potuiſſent, ſi non in Commendam, ſed in
titulum, qui † regularem ſtatum requirebat hæc Præcepto- 12
ria fuiſſet poſſeſſa, & ita ex ſubſecutis apparet, quòd ipſe
tali titulo poſſidere non potuit, Caputaq. *deciſ.* 125. *ſub nu.*
2. *par.* 1.

Nec verum eſt, quod propter litem motam à Priore Mo-
naſterij Calataiubij Michael non fuerit poſſeſſor pacificus,
† & ſic quod nõ intret in hoc caſu regula ſupradicta de Trien- 13
nali Caputaq. *dec.* 26. *n.* 4 *par.* 1. Quia reſponderunt, quòd
gratia Commendæ nunquam fuit controuerſa in Rota, nec
alibi, cuius vigore Michael in poſſeſſione Præceptoriæ ſem-
per pacificè remanſit, lis verò, quæ in Rota præſupponitur
agitata, quando aliquid haberet cõmune cum gratia Com-
mendæ, nequaquam poſſet obſtare, quia cum Prior in tali
lite ſuccubuerit, & deinde Michael mandatum de immit-
tendo vigore Commendæ in hac Præceptoria impetrauerit,
nec inceptum iudicium fuerit amplius ab aliquo proſecutũ,
† Michael pacificus poſſeſſor euaſit, quoniam lis remanſit 14
extincta, Caſſad. *dec.* 5. *n.* 4 *vt lit. pend.* Achil. *dec.* 10. *nu.*
3. *eod. tit.* Ror. *dec.* 110. *n.* 1. *lib.* 2. *par.* 3. *diuerſ.*

Et ſic ſtante effectuatione, ac iuſtificatione gratiæ
Commendæ Michaelis, dubitari non poteſt quin fuerit
inducta in huiuſmodi Præceptoria Sedis Apoſtolicæ af-
fectio.

Non obſtat, quòd Michael ita huius Præceptoriæ ma-
nualitatem in ſuis litteris Commendatitijs expoſuerit, vt
Papæ dubitari contigerit, quin potius tale beneficium eſſet
collatiuum, quam manuale, & quòd ita in ipſo ſtante eius
manualitate deficiat affectio, † quæ in beneficijs manuali- 15
bus abſque Pontificis ſcientia non cadit iuxta *deciſ. in Pam-*
philonea. Theſaurariæ 15. *Nouembr.* 1617. *coram Reueren-*
diſſ. D. meo Decano emanatam, reſponſum enim fuit, quod
ex inſpectione dictarum litterarum ſatis clarè apparet fuiſſe
huius Præceptoriæ manualitatem à Pontifice intellectam,
cum ex ſerie narratorum ipſam ad nutum Prioris amouibi-
lem eſſe ſufficienter colligatur, nec nouum ſit, † quod ſcien- 16
tia Papæ poſſit ex narratis deſumi, Felin. *in cap. noſtra*, *nu.*
17. *verſ.* 17. *corollarium de reſcript.* Caputaq *dec.* 49. *nu.* 5.
par. 1. maximè ſtante clauſula in ijſdem litteris Commen-
datitijs appoſita, quod nimirum omnia in lite ſuper manua-
litate agitata haberentur † pro expreſſis, quæ operatur, acſi 17
in ipſis ſtatus litis, merita cauſæ, iura, ac omnes qualitates
fuiſſent narratæ, Mart. *de clauſ. par.* 1. *clauſ.* 92. Flam. *de*
reſignat. rem. 2. *lib.* 12. *qu.* 14. *num.* 16. *cum relatis* à Barboſ. *in*
in eod. tract. de clauſ. clauſ. 102. *nu.* 2.

Quo vero ad ſecundum caput iuſtificationis gratiæ D. Par-
dian videlicet cuncta ab ipſo narrata vera ſint, fuit iam af-
firmatiuè reſolutum in alia huius cauſæ deciſione, quam
hodie placuit Dominis confirmare, omnia enim viſa fue-
runt, tàm ex teſtibus optimè deponẽ, quàm ex authenti-
cis ſcripturis indubitabili probatione fulciri.

Digitized by Google

Nihilominus circa hoc opponebatur verum non eſſe, quòd hæc Præceptoria non requirat reſidentiam perſonalem, ſed cum in litteris D. Pardi hoc non legatur expreſſum, non poteſt exinde inferri ad non iuſtificationem gratię, licèt ſi con-
18 ſtaret, talem reſidentiam requiri poſſet huiuſmodi gratia † de ſubreptione redargui adeſt enim inter vtrumq; caſum differentia Greg. XV. *dec. 89. in fin.* veruntamen, neque etiam talis reſidentiæ neceſſitas poterat probari, cum ex deductis in facto liquido apparuerit hanc Præceptoriam quoad onus reſidentiæ redactam fuiſſe ad inſtar ſimplicium beneficiorũ,
19 † quæ ex generali conſuetudine reſidentiam non requirunt, Mandoſ. *de Signat. Grat. in verbo diſpenſatio, verſ. beneficia omnia, de non reſid.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. n. 3. tit. de præb.* Ror. *dec. 489. n. 1. par. 2. rec.* Ideoque de ea non fuit neceſſe mentionem facere, & ſic litterę non ſolum apparent iuſtificatæ ſed nec etiam ſubreptitiæ dici poſſunt.

Atque ita cum reliquæ huius cauſæ difficultates fuerint iam in alia deciſione ſublatæ, vtraque parte informante reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis, &c.

Et ita parte vtraque &c.

* *Eſt deciſio 52. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Lunæ 17. Decembris 1635.

ARGVMENTVM.

Moriens, ſi in ſuo teſtamento mandet, quòd omnia ſua debita ſoluantur, de quibus debitis cenſeatur intellexiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, ſi in teſtamento mandauit, vt omnia eius debita ſoluantur, cenſetur etiam intellexiſſe de debitis, quæ obligationem ciuilem non habent, ſed ſolùm naturalem, & in foro conſcientiæ.*

2 *Et huius dicti ratio eſt, quia eum tunc fuiſſe præſumitur memorem ſalutis æternæ.*

3 *Teſtatoris præceptum de ſoluendis omnibus debitis, reſtringendum eſt ad ea debita, quæ ſunt efficacia, & quæ nulla exceptione elidi poſſunt.*

4 *Doctores intelligendi ſunt ſecundùm leges ab eis allegatas.*

5 *Debita ſua, ſi quis inter viuos mandet ſolui, ceſſat ratio cogitationis de conſcientia exoneranda.*

6 *Moriens cenſetur magis, quam viuens de animæ ſalute cogitare.*

7 *Et ideo ſi mandet ſolui debita, præſumitur velle, quod ſoluantur debita habentia naturalem obligationem, quę ſalua conſcientia omitti non poſſunt.*

8 *Debitum bona fide præſcriptum, ſalua conſcientia retineri poteſt.*

9 *Forenſis tenetur ſeruare ſtatuta loci contractus.*

10 *Conſtitutio irritans contractus ſine certa ſolemnitate celebratos, etiam in foro conſcientiæ ratio ſalutis æternæ, & fauoris animæ ſuadet, quòd ſtante dubio, an irritet, quod d. contractus non cenſeatur irritare, vide num. 11.*

12 *In Teſtamentis ſola voluntas non eſt ſufficiens, ſed certæ ſolemnitates à Iure Ciuili introductæ, requiruntur.*

13 *Opinio aliqua, vt dicatur probabilis ſufficit, quòd à Rota aliquando fuerit approbata.*

14 *Conſtitutio Marcb. de contract. minor. cap. 25. lib. 5. non adimit fidem ſcripturis in contractibus minorum confectis.*

15 *Æquitati naturali congruit, ne quis cum aliena iactura locupletetur.*

16 *Obligatione naturali tenetur, in ipſo quod quis cum aliena iactura locupletatur.*

DECISIO LXXXI.

ITERVM Domini cenſuerunt recedendum eſſe à deciſionibus * huius cauſæ, in quibus dictum fuerat, impoſitionem cenſus, de quo agitur nullam eſſe ex defectu ſolemnitatum conſtitutionis Marchiæ, *de contract. Minor. c. 25. lib. 5.* ac perſiſtendum eſſe in deciſione vltimo loco emanata ſub die 22. Iunij præteriti * Quia q. Clementinus emptor in ſuo ſub quo deceſſit Teſtamento mandauit vt omnia eius debita, & præcipuè quorum apparent obligationes, Inſtrumenta Chirographa ſoluerentur: Dictus enim Teſtator in articulo mortis conſtitutus, ita diſponendo, † 1
cenſetur intellexiſſe etiam de debitis, quæ obligationem ciuilem non habent ſed ſolum naturalem; ac in foro conſcientiæ: vt per Bald. *in l. id quod Pauperibus num. 22. Cod. de Epiſcop. & Cleric.* Aretin. *conſ. 93.* Alb. *conſ. 109.* Sanchez *conſ. moral. lib. 4. cap. 5. dubit. 47. nu. 3.* & alios in dicta priori deciſione allegatos; cuius dicti ratio eſt, quòd præſumitur eum † tunc fuiſſe memorem ſalutis æternæ: & idcirco 2
ſuam quoad huiuſmodi debita conſcientiam voluiſſe exonerare, cum tali diſpoſitione opus non eſſet, pro alijs ciuiliter debitis.

Neque obſtat, quòd vltra cenſum vt ſupra impoſitum, adeſſent alia debita Clementini valida, & ad ea tanquam efficacia, † & quæ nulla exceptione elidi poterant, reſtringi 3
debeat illius præceptum, de ſoluendis debitis, *vt not.* Bart. *in l. legatis num. 3. ff. de liberat. legat.* Bald. *in l. 2. num. 4. C. de fideicomm.* Roman. *in rubric. ff. de recept. arbitr. num. 4.* Paul. de Caſtr. *conſ. 50. num. 2. vol. 2.* Cyriac. *controuer. 313.* & alij quos refert Surd. *dec. 38. & dec. 269. num. 13.* Nam dicta horum Doctorum dum † allegant textum, *in l. ſi is,* 4
§. Flauius. ff. de ſolut. ſunt intelligenda de eo, qui mandat ſolui debita ſua inter viuos quo caſu † ceſſat ratio cogitatio- 5
nis, de conſcientia exoneranda, & propterea mandans non videtur ſenſiſſe de ſolutione debiti habentis ſolam obligationem naturalem; ſecùs verò in vltima voluntate, eo quòd moriens, † cenſetur magis quam viuens, de animæ 6
ſalute cogitare: Et propterea velle, quod ſoluantur debita habentia obligationem † naturalem, quæ ſalua conſcientia 7
omitti non poſſunt. Et hanc diſtinctionem adducunt, Bald. *in d. l. Id quod pauperibus num. 22. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. & in l. 2. n. 4. C. de fideicom.* Dec. *in Auth. Præterea num. 11. Cod. vnde Vir. & Vxor.* Soccin *in l. quibus diebus, § Dominus, ff. de condit. & demonſtr. & ſequitur* Natt. *conſ. 402. num. 56.* qui Doctores loquuntur etiam de debito bona fide pręſcripto; quod cum † ſalua conſcientia poſſit re- 8
tineri, non debet applicari ad debita, ad quę in foro animæ quis tenetur, vt poſt eundem, Bald. *in d. l. Id quod pauperibus num. 22. verſ. fuit diſputatum, explicant* Dec. *in d. Auth. Præterea num. 15. verſ. vel etiam,* & Soccin. *in l. quibus diebus, §. Dominus num. 10.* & ita, & dictum Bartoli in loco præallegato intelligit, Aretin. *conſ. 93. ſub nu. 3. verſ. non obſtat præmiſſis.*

Quamuis itaque debitum de quo agitur proueniat ex contractu cenſus, nullis ſeruatis ſolemnitatibus, inito cum Clementino Vrbeuetano dum eſſet annorum 24. & ſic infra ætatem 25. annorum conſtitutus, cuius validitati reſiſtit conſtitutio Marchiæ de ſolemnitatibus in contractibus minorum 25. annorum requiſitis. Attamen quia inſtrumentũ huiuſmodi contractus fuit per viam ratificationis Romæ celebratum vbi tunc Clementinus commorabatur, & contrahentes potuerunt probabiliter credere quòd Statutum Vrbis loquens de maiore 20. annorum, quod cenſeatur maior, 25. ad effectum validè contrahendi abſque ſolemnitatibus, etiam forenſes liget. Iuxtà Doctores affirmantes indiſtinctè † quòd forenſis teneatur ſeruare Statuta loci contractus, 9
vt per textum *in l. ſi fundus, ff. de euict.* tenent Bart. *in l. ſemper. in ſtipulationibus num. 3. ff. de regul. iur. & in l. contraxiſſe, ff. de action. & obligation. ac in l. 1. num. 16. & 17. C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.* Bald. *in rubric. de conſuetud. num. 39.* cum alijs allegatis *in Romana, ſeu Bononien. cenſus ſcut. 25. mill. 7. Maij 1601. coram Corduba, quæ poſt tractat.* Modern. *de cenſib. eſt deciſio 195. num. 4.* & hanc opinionem in iſtis terminis amplexa eſt *Rota in Senogallien. prædij 5. Iunij 1617. coram bon. memor. Andrea, & in Romana obligationis 24. Februarij 1620. coram bon. mem. Sacrato.* Vnde valdè dubitabilis reddebatur reſiſtentia dictæ conſtitutionis Marchiæ. An ſcilicet mens conditoris illius fuerit etiam irritare contractus, minorum 25. iuxta dictam probabilem opinionem celebratos in loco vbi ſolemnitates aliàs non eſſent requiſitæ itaut nullus effectus nullaque obligatio nequidem in foro conſcientiæ ex huiuſmodi contractibus oriretur. Dum autem non conſtat, quòd legiſlator voluerit huiuſmodi contractus iuxta dictam opinionem celebratos irritare, etiam in foro conſcientiæ ratio ſalutis æternæ, & fauoris animæ ſuadet ſenſum dictæ conſtitutionis, † 10
quòd perſeuerante dubio non cenſeatur irritare etiam in fo-

Digitized by Google

in foro conſcientiæ tanquam benigniorem eſſe præferendam vt tradit Paul. Laym. *Theol. mor. lib.* 1 *tr.* 4. *c.* 17. *nu. ſig. ſub. tit. de leg.* vbi addit ex hoc principio poſſe defendi doctrinam Innoc. *& aliorum in c. Quia plerique de immunit. Eccleſ.* Ex his autem Doctoribus qui ſentiunt ſolemnitates ſtatutarias,
11 vel dictæ conſtitutionis adeo ſeruandas eſſe, vt † illis omiſſis ceſſet obligatio etiam in foro conſcientiæ nemo eſt qui loquatur in caſu legis, vel ſtatuti de quo dubitetur an ſeruanda ſit illius diſpoſitio, ſed omnium dicta procedunt in eo caſu in quo nulla dubitatio eſt quin ſeruandę ſint ſolemnitates,
12 & Bald. *quem alij ſequuntur in conſ.* 285. *vol.* 3. loquitur † de teſtamentis in quibus ſola voluntas non eſſet ſufficiens ſed certæ ſolemnitates Iure Ciuili introductę vlterius requiſuntur, cum tamen in caſu præſenti probabilis adeſſet opinio,
13 quòd non requirantur ſolemnitates dictæ conſtitutionis, † quàm ſufficit à Rota aliquando fuiſſe approbatam, etiamſi poſt tempus dicti contractus emanauerint præallegatæ deciſiones coram Domino Cardinale Sacrato, & bo. mem. Andrea. Quia vis concluſionis non conſiſtit in tempore, ſed in Iuribus ex quibus ita ſemel atque iterum deciſum fuiſſe apparet.

Præterea vnus ex Dominis conſiderabat quòd ſi aliter diceretur, Clementinus ex huiuſmodi contractu euaſiſſet locupletior eo quod pecunias verè ac realiter traditas fuiſſe pro-
14 bat inſtrumentũ impoſitionis cenſus † cuius ſcripturæ fidem non adimit dicta conſtitutio Marchiæ. Immo quod ſi nullitas contractus admitteretur inde lucrum dupliciter faceret, primò ſcilicet quia pecunias accepiſſet ſine cauſa, & deinde quod in confiſcatione bonorum eiuſdem ad fauorem hæredum ideo Papa mitius egerit, quòd Tutor ſignificauerit hu-
15 iuſmodi debitum eſſe in hæreditate: Naturali † autem æquitati congruit ne, quis cum aliena iactura locupletetur *l. Nam hoc natura, ff. de condict. indeb. cap. locupletari de reg.*
16 *iur in* 6. & eo ipſo quod quis aliena cum iactura factus † eſt locupletior naturali obligatione tenetur Bart. *in conſtitut. ad reprimendum in verb. denunciationem num.* 10. *& conferunt notata per* Gutier. *in repetit.* Auth. *Sacramenta Puberum num.* 84. *C. aduerſ. vendic.* Azeued. Recopil. *lib.* 5. *tit.* 11. *l.* 22. Parlador. *rer. quotid. differ.* 12. *illat.* 3. Cancer. *var. reſolut. cap.* 1. *de Minorit. num.* 212.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

* *Ideſt ſub diebus* 23. *Ianuarij* 1634. *&* 23. *Iunij eiuſdem anni, ſunt deciſiones* 260. *&* 294. *ſupra in præcedenti parte.*

* *Eſt deciſio* 62. *ſupra in hac eadem parte.*

¶ *Et infra in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub* 18. *Aprilis* 1636. *coram bo. me. Motmanno.*

R. P. D. PANZIROLO.

Comen. Beneficij.

Die Veneris 15. *Ianuarij* 1635.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, cum ſit indiuiduum; ideo remanet penès quemcunque. Patronum inſolidum, itaut ex præſentatione vnius patroni, alijs nolentibus præſentare, quis poteſt inſtitui.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eſt indiuiduum, & reſidet penes quemcunque Patronum inſolidum.*
2 *Præſentatio vnius ex patronis ſufficit ad petendam inſtitutionem vbi alij non præſentant.*
3 *Communitatis actus, nullo pacto attendi debet, ſi ſit factus in loco, vbi non ſunt ſoliti congregari, nec ad ſonum Campanæ vel Tubæ.*
4 *Iuſpatronatus, ſi ſpectat ad Vniuerſitatem non ſpectat hominibus vti ſingulis, ſed vti vniuerſis.*
5 *Communitas, quòd præſentare debeat ad iuſpatronatus, vti vnum corpus id colligitur, ex circumſtantijs facti, & modo dandi vocem.*
6 *Vniuerſitas, ſi ſit conuocata de mandato Conſulis, & confirmauit electionem factam ad iuſpatronatus, & deputauit homines ad præſentandum, ſatis ex hoc dicitur præſentare, tanquam vnum corpus, & n.* 7.
8 *Iuſpatronatus, ſi competat alicui Vniuerſitati, Collegio familiæ, &c. vti vniuerſos, tunc præſentatio ſit in capita, & non in ſtirpes.*
9 *Iuſpatronatus ſi ſpectat ad plures familias, Collegia, vel Vniuerſitates, & ſimul conueniunt ad præſentandum, non vti diuerſa corpora, ſed tantum vnum, tunc ſolo iuſpatronatus competit in ſtirpes.*
10 *Iuſpatronatus, ſi competat Vniuerſitati, & ſic non iure hæreditario filijfamilias poſſunt præſentare cum patre. limita num.* 11.
Filijfamilias non concurrunt cum patre ad præſentandum, in iurepatronatus hæreditario. num. 10.
12 *Conſuetudo contra ius, eſt plenè, & concludenter probanda.*
13 *Notario non creditur, niſi de ijs, de quibus fuit rogatus.*
14 *Fides non facit fidem, & maximè ſi ſit facta lite pendente, ſine iuramento, & partis citatione. & num.* 15.
16 *Atteſtationibus factis à parte aduerſaria ſtandum non eſt.*
17 *Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis cadit etiam in Vniuerſitatibus paruis.*
18 *Iuriſpatronatus probatio qualiter ſit facienda per eos, in quibus cadit vſurpationis præſumptio, ſed declara, vel limita n.* 19. *&* 20.
20 *Concilium Tridentinum, circa probationem iuriſpatronatus Potentum, nihil innouauit circa patronos, ſed ſolum circa libertatem beneficij.*

DECISIO LXXXII.

SVB DIE 25. Maij 1635. * deciſum fuit Ioannem Baptiſtam Zambellum eſſe inſtituendum in Eccleſia Parochiali Sanctæ Mariæ loci Comani; ſed quia reſolutio capta fuerat vna tantum parte informante, Dubitaui ad inſtantiam Sebaſtiani Maſſalli, an eſſet ſtandum in deciſis; & Domini, reſpectu vocationis dictæ Parochialis, ac pręſentationis ipſius Zambelli factæ tempore habili, coram loci ordinario à maiori parte Communitatis Comani; affirmatiuè reſponderunt.

Nec viſum eſt obſtare, quòd præſentatio ad hanc Eccleſiam non ſolum ſpectet ad dictam Communitatem Comani; ſed etiam ad Communitatem Porzæ, & ideo, cum Zambellus fuerit ſolum pręſentatus ab vna parte Communitatis Comani, & Sebaſtianus Maſſallus; tam ab alia parte eiuſdem Communitatis, quam ab hominibus Porzæ, Maſſallus, non autem Zambellus, videatur inſtituendus; quia huic obiecto fuit abundè ſatisfactum, tam in deciſione 26. Martij 1634. quam 25. Maij proximi præteriti; etenim non negatur, quòd præſentatio ſpectet ad vtramque Communitatem; ſed dicitur, quòd cum Communitas Porzæ de tempore vacationis fuiſſet interpellata ad pręſentandum, & declarauerit ſe nolle concurrere ad præſentationem alicuius, totum Ius fuiſſe deuolutum ad homines Communitatis Comani, qui Zambellum pro maiori numero præſentarunt;
nam † cum iuſpatronatus ſit indiuiduum, & reſideat penès 1
quemcunque patronum inſolidum, Rocch. *de iurep. verb. ius q.* 6. *n.* 10. Lambert. *eod. tract. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 3. *prin. art.* 8. *in princ. & n.* 8. Turrecrem. *in c. piæ mentis, n.* 13. 16. *q.* 7. *Rota in Pampbiloneñ iuriſpatronatus* 24. *Maij* 1623. *coram*
Card. Pampbilio, ideò ad petendam inſtitutionem, † ſuffi- 2
cit præſentatio vnius ex patronis, vbi alij non præſentant *gloſ. in c.* 1. *verb. non debent*, & ibi Abb. *nu.* 7. *de iurep.* Rota *dec.* 274. *n.* 4. *&* 5. *par.* 2. *recent. & fuit reſolutum in Firmana beneficij* 13. *Maij* 1596. *coram bon. me. Card. Pampbilio ſeniore*, itaut quamuis poſtea homines Porzæ Maſſallum præſentauerint, huiuſmodi actus, nullo pacto attendi debeat,
vti non factus in loco, † vbi ſunt ſoliti congregari, nec ad 3
ſonum Campanæ, vel Tubæ, prout præſentatus fuerat Zambellus, nec in vna tantùm die, ſed partim in vna, &
partim in altera, nec ab vniuerſis, ſed à ſingulis, † vti 4
ſingulis; cum tamen vti tales non ſint patroni, ſed ſinguli, vt vniuerſi, *ad l. quod maior, vbi gloſ.* Bart. & alij *ff. ad municipal. gloſ. in c. vbi periculum. §. idem quoque verbo ſingulis de elect. in* 6. *& c.* 1. *verſ. tractat. de rebus Eccleſ. non alien. in* 6. Felin. *in c. cum omnes n.* 24. *&* 29. *ad fin. verſ. eſt verum de conſtit.* & in terminis iuriſpatronatus, Lap. *alleg.* 78. *n.* 2. vbi Add. *verb. à maiori parte, & n.* 4. Lambert. *de iurepat. lib.*
2. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 8. *ſub n.* 17. 5

Quòd autem iſtæ Cõmunitates in præſentationibus conueniant tanquam vnum corpus; ſatis patet ex præſentationibus de Anno 1515. in perſonam Sebaſtiani Moreſini, de an-

no 1559. in perſonam Dominici Tarrilli, & de Anno 1593.
in perſonam Georgij Domengonij, per cuius obitum fuit in-
5 ducta vacatio præſens, † ex circumſtantijs enim facti, & ex
modo dandi vocem, colligitur, an Vniuerſitates conueniant
ſimul tanquam vnum corpus, vt per Abb. *in cap. ſcriptum a.*
6. de elect. & in ca. Paſtoralis in fine princ. vbi Fel. *n. 9. verſ.*
& ſubdit *de reſcrips* Caccialup. *in l. omnes populi, nu. 143. ff.*
de iuſt. & iur. & fuit reſolutum in Taurinen. iuriſpatronatus 11
Ianuar. & 1. Apr. 1585. coram bo. me. Card. Pamphilio, &
in caſu noſtro, ex eo etiam euidenter apparet, quòd in di-
cta vacatione de Anno 1593. quælibet Vniuerſitas conuoca-
ta de mandato Conſulis, ratificauit electionem de perſona
6 dicti Georgij, † & deputauit quatuor vti Procuratores ad
illum præſentandum coram Domino Epiſcopo; hic enim
ſimultaneus conſenſus Deputatorum ſatis clarè oſtendit,
iſtas Communitates præſentare, tanquam vnum corpus,
l. a. C. de decur. lib. 10. Doct. *in cap. cum omnes*, vbi Dec. *n. 8.*
Bero. *n. 84. de conſtitut.* Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, n.*
13. de cauſ. poſſ. & propr. Bart. *in lege omnes populi. quæſt.*
1. princ. verſ. 3. dixi. ff. de iuſtit. & iur. & in terminis iuriſ-
patronatus, Ioann. And. *in c. 3. col. 1. de iurepat.* Abb. *conſ.*
76. in 2. dub. ante nu. 1. vbi de com. par. 2. Lap. *alleg. 8. & 78.*
a. 2. Lambert. *de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 2. art* 8. Mant.
dec. 268. num. 5. poſt med. verſ. tamen extat Sinodalis conſue-
tudo, & fuit reſolutum in allegato Taurinen. iuriſpatronatus
coram Card. Pamphilio.

Nec obſtant ratificationes ſeparatim factæ de præſen-
tatione anni 1503. prout in ſummario Maſſalli num. 1.
7 quia attendendum eſt, † quid fuerit factum nomine
Communitatis, & illud cenſetur ratificatum, & ideo
ſufficit, quòd præſentatio fuerit facta, tantùm ab vno
corpore, quia hoc etiam cenſetur ratificatum.

Nec viſum fuit releuare, quòd cum ius præſentandi ſpe-
ctet ad vtramque Communitatem, vnaquæque earum vi-
deatur habere vnam tantum vocem; Itaut Zambellus, non
dicatur præſentatus à maiori parte hominum Comani, fuit
8 namque reſponſum; quòd in † patronatibus competentibus
alicui Vniuerſitati, Collegio, ſeu familiæ, vti ad vniuer-
ſos, præſentatio fit in capita, non autem in ſtirpes, Lam-
bert. *de iurepatron. lib. 1. par. 2. quæſt. 1. art. 25. n. 17. & art.*
28. n. 5. & fuit reſolutum in Regien. iuriſpatron. 16. Nouemb.
1601. coram bo. mem. Penia, in Florentina iuriſpatronat. 10.
Martij 1603. coram bo. me. Card. Lancellotto impreſſa per Vi-
uian. de iurepatron. lib. 4. c. 1. n. 71. verſ. & placet referre;
idque procedere etiam in pluribus familijs, Collegijs, vel
9 Vniuerſitatibus quando ſimul concurrunt ad præſentandũ,
non vti diuerſa corpora; ſed tanquam vnum corpus, Abb.
in d. cap. ſcriptum. a. 6. de elect. & in d. Capitulo paſtoralis in
fin. princ. vbi Fel. *a. 9. verſ. vbi duo corpora de reſcrip.* Cac-
cialup. *in d. lege omnes populi. n. 141. ff. de iuſt. & iur.* Silu.
de benef. par. 2. quæſt. 12. num. 18. & 19. fuit reſolutum in al-
legata Taurinen. coram bon. mem. Pamphilio.

Nec releuat, quòd ſaltem Zambellus, non fuit præſen-
tatus à maiori parte, dum ex 24. ſuffragijs ſunt demendi tam
illi, qui ſunt minores, quam etiam filij familias, qui vna
10 cum patribus præſentare non valebant, † quia cum iuſpa-
tronatus competat vniuerſitati, & ſic non iure hæreditario,
filij familias poſſunt præſentare vna cum patribus; Feder. de
Sen. *conſ. 121. nu. 9. verſ. præterea ſi filius*, Rocch. *de iurep.*
verb. competeas, quæſt. 7. num. 18. Lambert. *d. lib. 2. par. 1.*
quæſt. 2. artic. 6. & fuit dictum in Florentina Canonicatus 10.
Martij 1603. & 11. Februar. 1604. coram bon. me. Card. Lan-
cellotto impreſſa à Viuiano de iurepatronatus lib. 4. cap. 1. n. 71.
verſ. & placet referre Rotæ deciſionem, & ibid. col. 9. verſ.
11 *& in eadem coram eodem*; quamuis ſecus eſſet dicendum, †
quando conſuetudo eſſet in contrarium, ſed tamen iſta con-
12 ſuetudo, tanquam contra ius deberet plenè, † & con-
cludenter probari, nec ſufficeret nudum factum, ſed quod
voluerint præſentare, & prohibiti, *iuxta conſ.* Abb. *54.*
num. 3. par. 1. & dixit Rota in Burgen. Abbatiæ 23. Ia-
nuarij 1598. coram bo. me. Penia.

Præterquam quod Domini ponderarunt, aſſerta inhabi-
litatem in præſentantibus, non aliunde probari, quam ex
13 fide Notarij, † cui non creditur, niſi de ijs, de quibus fuit
rogatus Caputaq. *dec. 385. par. 3.* Rota *dec. 7. n. 2. circa fin.*
par. 4. recen. Caualer. *dec. 272. nu. 5.* & quamuis dicta fides
fuerit etiam ſubſcripta ab alijs quatuor hominibus Commu-
14 nitatis Porzæ; nihilominus fides † non facit fidem *leg. ſola,*
C. de teſtib. cap. atteſtationes de deſponſatur. impub. Seraph.
15 *dec. 106. nu. 2.* qui loquitur in Communitate, maximè, †
quòd fuit facta lite pendente, ſine iuramento, & partis ci-
tatione, Alex. *conſ. 33. ſub n. 13. lib. 6.* Seraph. *dec. 1423. n.*
3. & fuit reſolutum in S. Seuerini bonorum 1. Iulij 1611. coram
Card. Pamphilio, accedente præſertim, quòd fuit ſubſcrip-
ta ab illiſmet, qui præſentarunt Maſſallum, tam in primo
ſcrutinio 9. Aprilis 1630. quam poſtea ſub die 27. Iulij, vn-
de iſtorum atteſtationibus, † vti Zambelli aduerſariorum, 16
nulla eſt habenda fides Lambert. *de iurepatr. lib. 2. quæſt. 10.*
art. 12. nu. 7. & fuit dictum *in Pampbilonen. Rectoriæ 5. No-*
uembr. 1586. coram bon. mem. Orano.

Sed dato etiam, quòd illi filij familias, ac alij, qui
dicuntur non eſſe incolæ, excluderentur à præſentatio-
ne, nihilominus, numerus illorum, qui Zambellum præ-
ſentarunt, eſt maior, quia iſti reducerentur ad 21. Auctores
vero Maſſalli, eſſent ſolum 13. qui iuncti cum illis, qui
electionem ratificarunt, eſſent in totum 17.

Minus obſtat, quòd verſamur in Communitatibus par-
uis, in quibus † cadit ſuſpicio vſurpationis, etiam quod ſint 17
paruæ, vt dixit *Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino De-*
cano dec. 25. n. 4. & ideo iuxta diſpoſita per *ſacrum Concilium*
Tridentinum ſeſſ. 25. c. 9. de reform. probandum ſit iuſpatro-
natus, ex fundatione, vel dotatione, † vel docendum de 18
immemorabili cum præſentationibus, quæ ſpatio quinqua-
ginta annorum fuerint ſortitæ effectum, vt per Achil. *dec.*
4. de iurep. Quia in alia deciſione, iam fuit reſponſum quod
quando principaliter non eſt quæſtio ſuper libertate benefi-
cij, † ſed ſolùm agitur de pertinentia inter patronos, non 19
requiruntur probationes iuxta formam Concilij, ſed ſuffi-
ciunt ordinariæ, vt dixit *Rota in Firmana iuriſpatronatus 21.*
Iunij 1593. coram Card. Blanchetto, & in Sorana iuriſpatro-
nat. 28. Aprilis 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in
terminis patronorum, in quibus cadit præſumptio vſurpa-
tionis tenuit Rota *deciſ. 522. num. 3. paulò ante med. verſ. mi-*
nus obſt. deciſio par. 4. diuerſ. Mantic. *deciſ. 350. ante num.*
1. Caualer. *deciſ. 89. num 3.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt.*
13. num. 128. Et ratio eſt, quia Concilium nihil innouare
voluit inter ipſos patronos, ſed ſolum † vbi agitur de libertate 20
beneficij, & ſic de ſubſtantia, non autem de pertinentia,
inter ipſos patronos, vt benè fuit ponderatum per Rotam *de-*
ciſ. 179. num. 2. & 3. par. 3. rec.

Verum, quia inter alia, quæ requiruntur pro validita-
te inſtitutionis, neceſſe eſt, quòd conſtet de habilitate il-
lius, qui venit inſtituendus; Ideo Domini ordinarunt, vt
circa idoneitatem Zambelli, particulariter dubitetur, &
ſic quoad hanc partem, nec deciſionem confirmarunt, nec
ab ea receſſerunt.

Et ita parte vtraque &c.

* *Vide hanc deciſionem infra in additione, prout in Indice*
poſito in eius fine.

R. P. D. MERLINO.

Arboreñ. Canonicatus.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium alicuius ex eo, quod recur-
ſum habuerit ad Iudices laicos, vt illam impe-
trationem iuſtificet, quid neceſsè ſit vt probet,
& quid ſi ille, qui habuit recurſum, fuerit ab-
ſolutus à cenſuris ob d. recurſum, & à pœnis in-
de prouenientibus, etiam in foro exteriori, cum
plenaria reſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *Ad Iudices laicos recurrens eſt excommunicatus.*
2 *Ad Iudices laicos recurrens, amittit ipſo iure bene-*
ficia obtenta.
3 *Excommunicatus regulariter non eſt priuatus benefi-*
cijs obtentis, neque ad ea retinenda eſt incapax.
limita num. 2.
Sed ſi in excommunicatione perſeueret ob contuma-
ciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ, tunc ve-
nit priuandus. num. 3.
4 *Recurſus ad Iudices ſeculares eſt concludenter probandus*
ad effectum priuationis beneficiorum quicquid ſit ad ef-
fectum denegandi audientiam.
5 *Ob Recurſus ad Iudices laicos ipſo iure incurritur in pœ-*
nam priuationis beneficiorum.
6 *Sed intellige dummodo præcedat ſententia, non con-*
demnans

Digitized by Google

demnans quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum (ſcilicet recurſum) cui dicta pœna eſt inflicta

7 *Et ideo ſine ea, quis non poteſt dici priuatus beneficijs.*

8 *Delictum, & priuatio propter illud, vtrumque propter abſolutionem, & reſtitutionem plenariam abſterſum, & abolitum cenſetur.*

9 *Per Abſolutionem, & reintegrationem tantumdem reſtituitur, quantum per delictum, & condemnationem fuerat ablatum, & pœna omnis perimitur, & cauſa ad non cauſam reducitur, & quicquid antea fuit peractum, penitus retractatur. & num. 10.*

11 *Abſolutus à cenſuris non inde recuperat beneficia, cum ſint pœnæ diuerſæ priuatio beneficij, & excommunicatio.*

12 *Pœna ſpirituali ſublata, non cenſetur ſublata pœna temporalis. limita num. 13.*

14 Bald. *in l. placet. C. de ſac. ſanct. Eccl. num. 15. quo caſu loquatur.*

15 *Beneficium ſi ſit obtentum poſt incurſam excommunicationem, hoc caſu, ſi obtinens fuerit abſolutus ab excommunicatione, non cenſetur abſolutus à priuatione beneficij.*

16 *Beneficij collatio facta excommunicato eſt nulla, & quamuis is ſit abſolutus, noua indiget collatione, & titulo, vel ſaltem diſpenſatione, quippe cum non intrauerit per oſtium in ouile, & ſic tanquam fur. & nu. 17.*

18 *Excommunicato, ſi ſit collatum beneficium licèt per abſolutionem ceſſauerit impedimentum excommunicationis, non tamen poteſt conualeſcere, beneficij collatio, cum fuerit ab initio nulla.*

19 *Excommunicatus, cum beneficij titulum non recipiat, ideo ſi ſit abſolutus ab excommunicatione, non poteſt retinere, id quod in excommunicatione non recepit, vel inefficaciter accepit.*

20 *Beneficium poſtquam fuit obtentum, ſi in excommunicatione incurratur ſublato impedimento excommunicationis reuiuiſcit titulus beneficij, per excommunicationem ligatus, non extinctus ac mediante abſolutione in integrum reſtituitur, quaſi poſtliminio reuerſus, & ipſo iure recuperatur. num. 21.*

22 *Sententia recipit interpretationem ab actis.*

23 *Beneficij priuatio non incurritur ob irregularitatem ipſo iure, quæcumque illa ſit, niſi per Iudicis ſententiam ſecundum qualitatem irregularitatis priuetur irregularis.*

24 *Gratia obtenta, ſi laborat vitio obreptionis, & ſubreptionis, ac defectus intentionis Papæ, nullo modo ſuſtinetur.*

25 *In gratia obtinenda, ſi aliquid ſit tacitum, Iudex ex circumſtantijs per eum deligendis, atque eius arbitrio inquirere debet, an id retraxiſſet Principem, vel difficiliorem reddiſſet ad gratiam concedendam.*

DECISIO LXXXIII.

DOMINI reſponderunt Canonicatum de quo agitur non eſſe adiudicandum Petro Paulo. Is enim eum impetrauit per prouiſionem certo modo, ſcilicet ex eo quòd Didacus recurſum habuerit ad Iudices laicos, & inde fuerit beneficio priuatus, quam impetrationem viſum fuit non ſatis eſſe iuſtificatam.

1 Quamuis enim recurrens † ad Iudices laicos ſit excommunicatus, nedum ex diſpoſitione Bullæ Cœnę, ſed etiam ex Conſtitutione Martini V. & Innocentij VIII. quæ incipit Officij noſtri, eſtque in nouo Bullario in ordine 17. tom. 1. &
2 tali quidem excommunicatione, vt amittat ipſo iure beneficia obtenta, prout diſertè ſancitur in dd. conſtit. Secundùm quas in ſupremis Vrbis Tribunalibus pluries iudicatum fuiſſe teſtatur Farin. *conſ. 68. n. 5. lib. 1.* quod præcipuum eſt in excommunicatione ob recurſum ad Iudices laicos, quia a-
3 lijs cenſuris innodatus † regulariter non eſt priuatus beneficijs obtentis, neque ad ea retinenda eſt incapax, ſed ſi in excommunicatione perſeueret ob contumaciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ. Tunc venit priuandus, vt reſcripſit Cœleſtin. III. *in c. cum bonæ de ætat. & qualit. c. Paſtoralis, §. verum de appell. & tradunt* Butr. *in c. Paſtoralis. num. 5.* Zabarel. *nu. 5.* Abb. *nu. 7. de Cler. excom. miniſt.* Couar. *in c. alma mater. par. 1. §. 7. num. 2.* Suar. *de cenſuris*
diſp. 13. ſect. 1. nu. 1. Sanch. *reſponſ. moral. lib. 2. c. 2. dub. 22. in princ. num. 1.*

Nihilominus in caſu præſenti ſuppoſito etiam quòd de iſtis recurſibus concludenter conſtaret ad effectum inducendæ
priuationis, in quo exigitur concludens † probatio, quic- 4
quid ſit ad effectum denegandi audientiam, vt diſtinxit *Rot. in Tuden. beneficij 5. Aprilis 1604. coram bo. me. Penia, & in recent. dec. 534. nu. 8. ac dec. 602. num. 3. par. 1.* & alias paſ-
ſim Domini animaduertebant, quod licèt priuatio † bene- 5
ficij vim d. conſt. Mart. V. atque Innoc. VIII. ob recurſus ad Iudices laicos, ipſo iure incurratur, tamen cum non aga-
tur de cenſuria, aut irregularitate incurrendis; † ſed pœna 6
priuationis, ſuper facto ipſo, nempe, quòd Didacus recurſum habuerit, requiratur antecedens ſententia, non condemnans quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum, cui dicta pœna eſt inflicta, *ita deducitur ex cap. cum ſecundum de hæret. in 6.* Felin. *in c. Rodulphus n. 35. verſ. ſed declaratoria de reſcrip.* Couar. *in 4. decr. 2. par. c. 6. §. 8. n. 10.* Gratian. *diſcept. for. c. 36. n. 11. & fuit dictum in Foroliuien. de Manſignanis 30. Octobr. 1602. coram Penia, in Mantuana bonorum 1. Decemb. 1578. coram Bubalo impreſſa poſt 1. vol. conſid.* Farin. *lib. 1. in ordine 16. n. 2. & 3. in Beneuentana Vicariæ 18. Iunij 1617. coram bon. me. Card. Sacrato,* & in his terminis recurſuum; reſpondit *Rota in Tullen. Monaſterij 15. Februar. 1610. coram eodem bo. Card. Sacrato impreſſ. in rec. dec. 355. par. 3.* & ex Neotericis luculenter ex Canoniſtarum, Theologorum opinione explicant Ferd. de Caſt. Palao *de relig. tom. 1. tract. 3. diſp. 2. pun. 2. n. 7. & 8.* Sanch. *de matr. lib. 9. diſp. 30. n. 2. & reſponſ. moral. lib. 2. c. 2. dub.*
23. n. 3. ſine qua † ſententia Didacus, non potuit dici pri- 7
uatus, neque inducta fuit vacatio de tempore datæ litterarum prouiſionis Petri Pauli.

Et quod videtur tollere difficultatem apparet quod ante Impetrationem Petri Pauli, iam Sanctiſſimus mandauerat Rotæ, vt abſolueret Didacum à cenſuris ob dd. recurſus, & à pœnis inde prouenientibus etiam in foro externo, cum plenaria reſtitutione, & clauſulis ampliſſimis importantibus etiã retrotractionem abſolutionis ad tempus ante incurſam excommunicationem, & iuxta formam illius facultatis, & commiſſionis fuit per Rotam abſolutus, & propterea de tempore gratiæ Petri Pauli, nulla amplius aderat priuatio,
neque delictum, † cum vtrumque per abſolutionem, & re- 8
ſtitutionem plenariam abſterſum, atque abolitum cenſeatur Franch. *in c. quamuis n. 6. de reſcript. in 6.* Rol. *con. 45. n. 29. lib. 4.* Odd. *de reſtit. in integr. par. 1. q. 44. art. 2. n. 6. & art. 4. n. 31. & facit tex. in l. fin. §. fin.* & ibi Bart. & alij DD. *C.*
de ſent. paſſ. vbi, quòd per reintegrationem, † & abſolutio- 9
nem tantumdem reſtituitur, quantum per delictum, & con-
demnationem fuerat ablatum, pœnaque omnis † perimitur, 10
& cauſa ad non cauſam redacta, quicquid antea fuit peractum penitus retractatur, & in his terminis ita fuit reſolutum in *præalleg. dec. 255. n. 3. par. 3. recent.*

Non obſtat quòd abſolutus à cenſuris non inde recuperet
beneficia, † cum ſint pœnæ diuerſę priuatio beneficij, & ex- 11
communicatio, & ſublata pœna ſpirituali † non cenſeatur 12
ſublata temporalis *ad not. per* Bald. *in l. placet. n. 15. & 16. C. de ſac. ſanct. Eccl.* Suarez *de cenſur. diſp. 13. ſect. 1. §. omiſſis ergo verſ. & hinc colligimus.*

Quoniam ceſſat obiectum ex amplitudine clauſularum mandati Apoſtolici pro abſolutione per Didacum obtenti,
quibus præcipitur, nedum vt abſoluatur à cenſuris, † ſed e- 13
tiam à pœnis ob dd. recurſus inflictis, & plenariè reſtituatur, in verbiſque dicitur abſolutionem ſuffragaturam eſſe etiam in foro externo, & ſic negari non poteſt quin Didaco quæcumque priuationis pœna fuerit relaxata, atque plenariè in priſtinum ſtatum repoſitus.

Baldus verò *in d. l. placet. C. de ſac. ſan. Eccleſ.* loquitur
† vbi expreſsè conſtat ex duabus pęnis, vnam tantum fuiſſe 14
ablatam, & Couar. *in c. alma mater. par. 1. §. 7. n. 2. verſ. 7.* idem ac Rebuff. *in c. Paſtoralis nu. 62. de cler. excommun. quos alleg. & ſeq.* Suarez *d. ſect. 1. verſ. hinc colligimus,* loquun-
tur in beneficio † obtento poſt incurſam excommunicatio- 15
nem. Quo caſu abſolutus à cenſura non dicitur abſolutus à priuatione beneficij, quia tunc collatio facta excommuni-
cato fuit nulla, † & is quamuis abſolutus, noua indiget col- 16
latione, & titulo, vel ſaltem diſpenſatione, quippe, qui
non intrauerit per oſtium † in ouile, & ſit tanquam fur, vt 17
ait Rebuff. *d. c. Paſtoralis nu. 62. ad fin.* & Anch. *ibid. n. 3.* vbi quòd licet ceſſauerit impedimentum excommunicationis,
† tamen non poteſt conualeſcere, quod ab initio fuit nul- 18
lum, & clarius Henric. Bohic. *ibid. n. 5. verſ. vnde Goffred.*

aſſerens, quòd cum excommunicatus titulum non recipiat,
19 ideo etiam idem abſolutus non poteſt retinere, † quod in
excommunicatione non recepit, vel inefficaciter recepit,
ſed requiritur diſpoſitio; Secus autem in excommunicatio-
ne incurſa poſt obtentum beneficium, quia tunc collatio fa-
20 cta ante ſuperuenientem excommunicationem † fuit vali-
da, & ſublato impedimento cenſuræ, reuiuiſcit titulus per
excommunicationem ligatus, non extinctus, ac mediante
abſolutione in integrum reſtituitur, quaſi poſtliminio re-
uerſus, *arg. c. nos Sanctorum. c. iuratos 15. quaſt. 6.* & be-
nè admonuit Henric. Boic. *in c. Paſtoralis ſub num. 5. verſ.*
21 *ſed ſi beneficium*, vbi quod accedente † abſolutione titulus
ipſo iure recuperatur, *& dixit Rota in præalleg. Tullen. Mo-
naſterij coram bon. mem.* Card. Sacrato *deciſ. 255. num. 4. par.
3. recent.*

Minus obſtat, quòd abſolutio per Rotam Didaco conceſ-
ſa, videatur reſtricta ad ſolas cenſuras; quoniam dum eſt in
executionem mandati ampliſſimi, & facultatis conceſſæ à
Pontifice in actis producti, ab eadem facultate, & ſecun-
22 dum † acta recipit interpretationem, & ad petitionis; &
actorum limites regulatur, atque intelligitur iuxta tradita
per Bart. *in l. eit Prætor. §. ſi Iudex num. 1. ff. de re iudic.* A-
lex. *conſ. 49. nu. 9. lib. 7.* Soccin. ſen. *conſ. 37. num. 18. lib. 4.*
Rota apud Card. Seraph. *dec. 738. nu. 3. & in Bononien. de
Cataneis 1. Februarij 1634. coram me.*

Obiectum vero priuationis Didaci ob irregularitatem, &
quòd poſt recurſus habitos celebrauerit, minus ſubſiſtere vi-
ſum fuit, quoniam vltra quòd celebratio de huiuſmodi tem-
pore non probatur, adhuc non releuaret, nullo enim iure
23 ſancitum eſt, ob irregularitatem † incurri priuationem be-
neficij obtenti ipſo iure, aut dignitatis, quæcumque illa ſit,
niſi per Iudicis ſententiam ſecundum qualitatem irregulari-
tatis priuetur, ita expreſsè docuerunt Abb. *in cap. tanta nu.
2. de exceſſ. Prœl.* Rebuff. *in prax. benef. tit. de mod. amiſſ.
benef. nu. 50.* Nauar. *in manual. cap. 27. num. 251.* Suarez *de
cenſuris diſp. 40. ſect. 2. num. 15. & 16.* Sanchez *reſponſ. mor.
lib. 2. c. 2. dub. 14. num. 6.*

Demum in hanc reſolutionem plurimum etiam impulit
Dominos vrgens vitium ſubreptionis, quo laborat gratia Pe-
tri Pauli dum narrare omiſit Pontifici abſolutionem obten-
tam à Didaco in vim ampliſſimæ commiſſionis Apoſtolicæ,
ſi enim Papa ſciuiſſet Didacum fuiſſe abſolutum, & plena-
riè reſtitutum, non ita de facili Canonicatum eiuſdem Di-
daci qui iam recurſibus renunciauerat & ad veniam, atque
pietatem Sedis Apoſtolicæ ſupplex confugerat & abſolutio-
nem vberrimam obtinuerat, non, inquam, conceſſiſſet
Canonicatum Petro Paulo hæc in ſua ſupplicatione ſilentio
24 prætermittenti, & † ſic oritur obretio, & ſubreptio, ac de-
fectus intentionis Papæ, *cap. ſuper litteris* vbi Felin. *n. 8. de
reſcript.* Card. Zabar. *qui conſuluit in caſu ſimilis impetratio-
nis conſ. 40. nu. 7.* Surd. *conſ. 337. n. 41.* Rot. *dec. 418. nu. 1.
par. 1. recent. & in Mantuana penſionis 4. Decembr. 1626. co-
25 ram me*, vbi etiam firmatum fuit † coniecturis, & circum-
ſtantijs per Iudicem deligendis, atque eius arbitrio eſſe in-
quirendum, an id quod fuit tacitum, retraxiſſet Principem,
vel difficiliorem reddiſſet, ex Caſſador. *deciſ. 12. num. 14. de
præben.* Sanchez *de matr. lib. 8. diſp. 21. num. 19.* Rota *coram
ſan. mem.* Greg. XV. *dec. 150. nu. 4. vbi add. num. 10.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

R. P. D. ROIAS.

Bononien. Fideicommiſſi de Blanchis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Geſta per Iudicem vigore ſententiæ latæ in iudicio ſummariſſimo manutentionis, non dicuntur attentata, cum ab ea de iure communi non detur appellatio, & quid ſi in aliquo loco adſit ſtatutum, quod deferat dictæ appellationi.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio nec de iure ciuili datur, in iudicio ſummariſſimo manutentionis.*
2 *In Sententiæ executionem geſta, non poſſunt dici attentata, ſi ab ea prohibita ſit appellatio.*
3 *Statutum Bononien. ſub rubr. de appellat. §. præterea, diſponit, quod in quocumque poſſeſſorio ſemel appelletur.*
4 *Statutum deferens appellationi in quocumque poſſeſſorio, non habet locum in remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
5 *Iudicium ſummariſſimum poſſeſſorium eſt quaſi quædam retentio.*
6 *Manutentio facilius datur, quam immiſſio.*
7 *Statutum laicale, nullo modo poteſt extendi ad perſonas Eccleſiaſticas, nec ad cauſas illius fori.*
8 *Confirmatio ſtatutorum facta à Sede Apoſtolica in forma communi ſi ſit contra ius commune, nihil aut parum operatur.*
9 *Inferior non poteſt diſponere contra ius.*
10 *Confirmatio non validat, quod eſt in ſe nullum.*
11 *Statutum iuri communi contrarium, licet à Papa ſit confirmatum, nedum per Cardinalem Legatum declarari poteſt, dummodo tamen reducatur ad ius commune, ſed etiam reuocari.*
12 *Ordo iudiciarius ſemper eſt ſeruandus iuxta ſtylum, & conſuetudinem fori, vbi cauſa ventilatur.*
13 *Statutum laicorum deferens appellationi, cum ſit ordinatorium, trahitur de foro, ad forum, & num. 14.*
15 *Sententia lata in poſſeſſorio per cedulam eſt appellabilis.*
16 *Quod intellige ad effectum deuolutiuum ſolum, non autem ſuſpenſiuum.*
17 *Iudicium non alteratur per ſolam cedulam, nec ſententia, quæ aliàs non eſt appellabilis ſit appellabilis.*
18 *Iudicij natura, & ſubſtantia attendi debet, non autem textura verborum.*
19 *Sententia non ex eo dicitur diffinitiua, ſi Iudex dicat, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, ſi ſui natura eſt interlocutoria.*
20 *Sententia lata in iudicio poſſeſſorio, vt non dicatur diffinitiua, ſufficit, vt ex verbis ſententiæ non colligatur fuiſſe diffinitiuè pronunciatum.*

DECISIO LXXXIV.

SVPER ſucceſſione & poſſeſſione bonorum Comitis Pir-
ri de Blanchis orta lite & controuerſia inter Moniales S.
Mariæ Nouæ dicti Pirri hæredes, & Comites de Blanchis
prædicta bona tanquam ſubiecta fideicommiſſo Alexandri
Senioris ad ſe ſpectare prætendentes, fuit per Auditorem
Generalem Legati Bononien. Dominis de Blanchis conceſ-
ſa immiſſio in præfatis bonis, & per Vicarium Archiepiſco-
palem pronunciatum Comites in poſſeſſione anteriori dicto-
rum bonorum fore manutenendos, & ad illorum fauorem ſe-
queſtra reuocanda, & aliàs prout in ſententia, à qua interpo-
ſita appellatione per Moniales cauſa in Rota introducta mi-
hi commiſſa dubitaui, An geſta per Vicarium Archiepiſco-
palem eſſent attentata, & Domini negatiuè reſponderunt,
ex eo præcipuè quòd in iudicio † ſummariſſimo manuten- 1
tionis neque de iure ciuili datur appellatio ſuſpenſiua, *l. vni-
ca, C. ſi de momen. poſſeſſione*, vbi communiter Doctores,
neque de iure canonico, *c. fin. §. de poſſeſſione, 2. qu. 6.* latè
Menoch. *de retin. rem. vlt. n. 48. & ſeq.* Scaccia *de appellat.
q. 17. lim. 6. membr. 2. nu. 1.* Seraph. *dec. 1245. nu. 1.* Caualer.
dec. 88. n. 3. Rota *dec. 287. nu. 7. par. 2. rec.* & confirmatur
ex Conſtitutione bo. me. Card. Iuſtiniani olim Bononiæ Le-
gati, quæ expreſsè prohibet appellationem à ſententijs in
ſummariſſimo poſſeſſorio latis; Vnde geſta in executionem
† ſententiæ Vicarij prohibita appellatione dici attentata non 2
valent Pariſ. *conſ. 108. num. 21. lib. 1.* Rolan. *conſ. 77. nu. 20.
lib. 2.* Lancellot. *de attent. cap. 12. lim. 25. à num. 1. vſque 10.*
Card. Caualer. *deciſ. 42. num. 4.*

Non obſtat Statutũ Bononien. ſub rubrica de appellationi.
§. præterea diſponens, † quòd in quocumque poſſeſſorio ſe- 3
mel liceat appellare; Etenim fuit reſponſum quòd cum Co-
mites fuerint immiſſi in poſſeſſionem bonorum de quibus a-
gitur per Auditorem Generalem Legati Bononien. ex reme-
dio, *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* quo † caſu prædicti ſta- 4
tuti diſpoſitio non ſuffragatur ex traditis per Menoc. *de adip.
rem. 4. n. 833. & ſeq.* Scaccia *de appellat. q. 17 lim. 6. memb.
4. n. 23. & fuit reſolutum in Bononien. fideicommiſſi de Manzo-
lis 16. Aprilis 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, &
in Bononien. bonorum de Barzellinis 20. Nouemb. 1634. coram
R. P. D. meo Buccabella.* Minus poſſit habere locum illius
diſpoſitio in ſummariſſimo † manutentionis, cum ſit 5
quaſi

quaſi quædam retentio, *lib. 1. ff. vti poſſidetis*, *§. reti-*
6 *nendæ inſtit. de interdictis*, quæ facilius datur † quam
immiſſio ex Surd. *conſ. 253. num. 22.* Guidop. *deciſ. 60. nu.*
4. Rot. *deciſ. 295. num. 1. & 2. par. 2. diuerſ.*

Vlterius fuit reſponſum dictum Statutum tanquam lai-
7 cale nullo modo poſſe extendi, † vt comprehendat perſonas
Eccleſiaſticas, nec cauſas illius fori ex defectu poteſtatis
ſtatuentium *cap. cum Eccleſia B. Mariæ vbi not. omnes de
conſtitut.* Et licèt opponatur quod ſit confirmatum à Sede
8 Apoſtolica, cum tamen talis confirmatio † ſit in forma
communi, *vt fuit reſolutum in Bononien. ſucceſſionis 9.
Decembr. 1632. coram bon. mem. Vbaldo*, parum aut nil
operatur *cap. quia diuerſitatem vbi* Abb. *num. 9. de con-
ceſſ. preben.* Caſſad. *deciſ. vnic. de confirm. vtil. vel inu-
til.* Rot. *in Ferrarien. de Taſſonis 14. Iunij 1621. coram
Vbaldo ſeniore*; ideo cum dictum ſtatutum tanquam à
populo conditum Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecto non
9 poteſt ſubſiſtere, cum inferior † non poſſit contra ius
diſponere *l. ille à quo §. tempeſtiuum, ff. ad Trebell. l. nam
magiſtratus, ff. de arbitr.* hinc eſt quod de illo non ſit
curandum, etiam quod ſit confirmatum in forma com-
10 muni, quæ † confirmatio non validat quod in ſe nullum
eſt, Molina, *& ab eo citati lib. 2. de Hiſpanorum primo-
genijs cap. 7. num. 7.*

Tandem fuit reſponſum prædictum ſtatutum per poſte-
riorem Conſtitutionem Cardinalis Iuſtiniani fuiſſe ſubla-
11 tum, cum ſtatutum Iuri † communi contrarium licet à
Papa confirmatum nedum per Cardinale Legatum decla-
rari (quando tamen reducitur ad ius commune) ſed
etiam reuocari valeat, Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum
num. 5. verſ. an declarationem de conſtit.* Iaſ. *in l. omnino
num. 10. C. de teſtam.* Mareſcott. *var. cap. 38. num. 4.
lib. 2. Villadiego de legatis quæſt. 10. num. 13.* & in om-
nem caſum difficultatem tolli ex ſtatuto particulari Cu-
riæ Archiepiſcopalis, quod datur in ſummario Comitis
num. 8. diſponente quod à decretis, ſeu ſententijs in
ſummariſſimo poſſeſſorio non admittatur appellatio;
quod attendi debet, cum ſententia fuerit lata à Vicario
12 Archiepiſcopi, † ſemper enim ordo iudiciarius eſt ſeruan-
dus iuxta ſtylum, & conſuetudinem fori vbi cauſa fuit ex-
pedita iuxta doctrinam Bart. *in l. conſuetudinis num. 39. C.
quæ ſit longa conſuetudo* Vant. *de nullit. ex defectu num. 57.*
Caualer. *deciſ. 553. num. 5.* Seraph. *deciſ. 1493. num. 3.*
Rota *poſt ſecundum volumen conſ.* Farinac. *deciſ. 305. ſub
13 num. 8.* non autem ſtatutum laicorum deferens † appella-
tioni, quod cum ſit ordinatorium Rota *deciſ. 452. num. 6.
par. 1. & deciſ. 330. ſub num. 4. par. 2. diuerſ.* cum alijs in
14 præallegata *Bononien. de Marzolis*, non † trahitur de foro
ad forum, *vt fuit dictum in d. Bononien. de Barzellinis coram
D. meo Buccabella*, & ſæpe in alijs.

15 Nec facit quod ſententia Vicarij data † ſit per cedulam,
& ſic appellationi locus ſit Rota *deciſ. 183. num. 4. & deciſ.
187. num 17. par. 2. recent.* quoniam vltra quod in hoc iudi-
cio nil refert per *text. in d. l. vnic.* ibi *ſententia ſortitur effe-
ctum C. ſi de momen. poſſeſſ. cap. fin. §. ſi de poſſeſſione 2. quæſt.*
6. ibi *lata ſententia ſortiatur effectum*, quoniam id intelli-
16 gendum eſt ad effectum † deuolutiuum dumtaxat, non
autem ſuſpenſiuum vt declarat Lancellot. *de attent. par. 2.
cap. 12. lim. 25. num 1. & firmauit* Rota apud Caualer. *de-
ciſ. 42. & in Aſſiſien. bonorum 27. Iunij 1627. coram Card. Vi-
17 rili*; reſpondetur quod per ſolam † cedulam non alteratur
iudicium, nec ſententia ſit appellabilis ex latè deductis co-
ram R. P. D. meo Epiſcopo Vrgellen. *in Firmana penſionis
23. Ianuarij 1627. regiſtrata apud* Modern. *de iurepatrona-
tus deciſ. 94. ſub num. 31.* vbi quod ſubſtantia, & natura
18 iudicij † non autem contextura verborum inſpici debet, &
in propoſito benè Felin. *in cap. ſignif. num. 6. verſ. ſimiliter
de reſcript. 12.* docet quod licèt Iudex dicat per *hanc noſtram
19 diffinitiuam ſententiam*, non † ex eo dicitur ſententia diſ-
finitiua, ſi ſui natura eſt interlocutoria, quem ſequuntur
Crauett. *conſ. 186. num. 5.* Magon. *deciſ. Lucen. 18. num. 28.
& ſeq.* ſatis enim eſt quod ex verbis ſententiæ non colliga-
20 tur fuiſſe diffinitiuè pronunciatum, † & in petitorio ſeruan-
do requiſita iudicij Ordinarij, vt materiam diſtinguendo
reſpondit Rota *apud* Benitenden. *deciſ. 79. per totam, & apud*
Seraph. *deciſ. 1259 num. 3.*

Ex quibus non conſtare de attentatis vtraque parte infor-
mante cenſuerunt Domini.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Meleuitana Status.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

A R G V M E N T V M.

Fratribus Cappellanis, & Seruientibus Armorum Religionis Hieroſolymitanæ an officere poſſit noua Ordinatio 29. ſub titulo de Magiſtro.

S V M M A R I V M.

1 *Antianitas in Religione Hieroſolymitana quando incipiat currere.*

2 *Ordinatio tertio præiudicialis ſubſiſtere non poteſt.*

3 *Statuta, ſeu ſtabilimenta, ſi ſint auctoritate Apoſtolica, & cum præcepto quod inuiolabiliter obſeruentur, confirmata, illis eadem auctoritate non interueniente derogari non poteſt.*

4 *Ordinatio aliqua, ſi pendeat ab aliquorum facto, ac voluntate, ex contraria declaratione, & determinatione cenſetur ſublata.*

D E C I S I O L X X X V.

PRÆTENDENTIBVS Fratribus Cappellanis,
& Seruientibus Armorum Sacræ Religionis Hiero-
ſolymitanæ nouam ordinationem 29. ſub titulo de Magi-
ſtro tanquam minimè ſubſiſtentem eis officere non poſſe,
dubitaui an illa ipſis obſtaret, & Domini non obſtare reſ-
ponderunt; illa enim eſt nimis præiudicialis, & apertè
repugnat ipſius Sacræ Religionis ſtabilimentis, & ſtatu-
tis etiam Apoſtolica auctoritate confirmatis; quatenus
enim facultatem concedit recipiendi in diuerſis Linguis,
ac Prioratibus duos iuuenes cum gratia limitum, apertè
repugnat ſtatuto 19. de receptione fratrum, quo expreſ-
sè cauetur recipiendum teneri probare ſe intra limites
Linguæ, ſeu Prioratus, in quo recipi petit natum eſſe.
Quatenus vero vult recipiendum in gradu Fratris Cap-
pellani teneri dumtaxat probare ſuam legitimitatem, re-
cipiendum vero in gradu ſeruientis Armorum non ſo-
lum poſſe ab onere probationes aliquas faciendi diſpenſa-
ri, ſed etiam à quauis alia incapacitate, quam poſſet
habere, contrariatur ſtatuto 18. & ordinationi 36. ſub ti-
tulo de receptione Fratrum, & demum dum vult tali-
bus, vt ſupra recipiendis antianitatem incipere debere
à die publicationis ipſius ordinationis vergit in notabile
damnum, ac præiudicium aliorum Fratrum Cappella-
norum, ac ſeruientium; & eſt de directo contraria ſta-
tuto 15. de communi Ærario, † quo cauetur antiani- 1
tatem incipere, ac computandam eſſe à die ſolutionis,
vt vocant Paſſagij, *vt fuit etiam dictum in Neritonen.
ſeu Meleuitana antianitatis 15. Aprilis 1622. coram bon.
mem. Remboldo, in Meleuitana antianitatis 12. Februar.
& 5. Martij 1635. coram R. P. D. meo Carrillo, & in
ead. 16. Nouembr. 1635. coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano*. Ex quibus ſequitur ordinationem prædictam tan-
quam † tertio præiudicialem minimè ſubſiſtere ex tradi- 2
tis per Bart. *in l. fin. num. 20. ff. de Colleg. illicit.* Abb. *in
cap. cum acceſſiſſent num. 2. verſ. ſi vero ſtatutum, &
ibi* Dec. *num. 13. &* Felin. *num. 4. in 1. declarat. de con-
ſtit.* Rot. *deciſ. 103. num. 7. par. 2. diuerſ. & in Co-
men. habitus 11. Ianuarij 1613. coram R. P. D. meo Pi-
rouano.*

Præſertim, quia ſtatuta, ac ſtabilimenta prædicta
fuerunt auctoritate Apoſtolica, & cum præcepto, † 3
quòd inuiolabiliter obſeruentur, confirmata, ideo illis
eadem auctoritate non interueniente derogari non potuit
DD. *in l. omnium C. de teſtam.* Bart. *in l. omnes populi,
num. 33. ff. de iuſt. & iur.* Abb. *conſ. 25. num. 25. lib.
2.* Rom. *conſ. 37. num. 2. & 116. num. 1.* Rot. *deciſ.
104. ſub num. 2. par. 3. recent. & deciſ. 538. num. 2. co-
ram Card. Seraphino.*

Quinimò ordinatio præfata videtur etiam contra pro-
prium iuramentum de aliquid non decernendo, aut vl-
lo modo concedendo, quod tendat in alicuius damnum,
ac præiudicium, ac etiam contra expreſſam ordinatio-
nem, declarationem, ac determinationem ab iiſdem
capitulantibus in fine Capituli factam, quòd ordinatio
illa

Illa nullo modo præiudicium, ſeu damnum aliquod, vel
alterationem gigneret ordinibus, aut preheminentijs cuiuſ-
cumque gradus nempè Equitum, Cappellanorum, aut
ſerulentium, adeout appareat etiam ex ipſorummet Ca-
pitulantium mente, ac declaratione ordinationem prædi-
ctam vti dictis ordinibus Cappellanorum, ac ſeruien-
tium Armorum præiudicialem viribus non ſubſiſtere; ſed
tanquam ab eorumdem facto, ac voluntate pendentem ex
4 huiuſmodi contraria † declaratione, ac determinatione
ſublatam cenſeri *ad text. in l. qui aliena. § fin. & ibi*
Bart. & Doct. *ff. de acq. hæred. & l. pro hærede, ff. eo-
dem l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg.* 1. Bart. *& alij in l. non
ſolum, ff. de noa. oper. nunc.* Alex. *conſ. 7. num. 12. lib.*
4. Rot. *deciſ. 285. num. 2. par. 4. diuerſ.*

Et ita vna tantùm parte informante reſolutum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Penſionis.

Die Lunæ 14. Iannarij 1636.

ARGVMENTVM.

Penſio, ſi fuerit reſeruata ſuper beneficio, ſuper quo pendet vnio ad fauorem alicuius, tunc dicta reſeruatio irrita eſt, ſi Papæ non fuerit facta mentio, quod ſuper dicto beneficio pendebat vnio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interpoſita contra ſententiam ſi non appareat propoſita coram Iudice, & nec petita, vel admiſſa in tempore, tunc nonſuſpenditur effectus d. ſententiæ, & tranſit in iudicatum.*

2 *Iniuſtitia poteſt impedire, ne ſententia tranſeat in iudicatum.*

3 *Reſignationis gratiam non eſt cenſendum quod Papa voluerit concedere in præiudicium eius, cui fuit facta vnio beneficij ſtante, quod id ei non fuerit narratum.*

4 *Gratiæ ſubſtantia, ſi ex aliqua omiſſa narratiua non fuiſſet ſuſpenſa, ſed ſolùm illius executio, tunc non obſtat, ſi id non fuerit expreſſum.*

5 *Emptionis contractus conſumitur traditione, quamquam illius ſubſtantia perficiatur ſolo conſenſu partium.*

6 in *Beneficij conferendi quaſi poſſeſſione, vt quis dicatur conſtitutus requiritur, vt is, cui eſt facta collatio beneficij illius poſſeſſionem adipiſcatur.*

7 *Beneficium, vt dicatur impletum ex perſona eius cui fuit facta collatio, dum tractatur de ſolo illius fine, tunc ille actus collationis cenſetur eſſe abſolutus, neque ad ſui perfectionem requirit traditionem poſſeſſionis.*

8 in *Actu vnionis beneficij, dicuntur ad fauorem eius, cui eſt facta vnio, omnes fructus beneficij vniti, Conſenſum ſuum, quis in præiudicium tertij non poteſt præſtare, num. 8.*

9 *Beneficij collatio facta authoritate Papæ in vim præcedentis reſeruationis non ſuſtinetur, ſi in literis non fuerit facta mentio vnionis, quæ adhuc pendebat de tempore, quo fuit facta collatio, & n. 10.*

11 *Reſignatio beneficij vniti non tenet non facta mentione eiuſdem vnionis.*

12 per *Reſignationem beneficij ad fauorem alterius non infertur præiudicium certum vnioni, ſi illa de beneficio reſignato pendeat, ex quo poſſibile eſt reſignatarium præmori poſſe reſignanti.*

13 *Penſio, quæ fuit reſeruata ſine conſenſu habentis regreſſum ſuper beneficio ex cuius fructibus eius penſio ſolui debeat, non dicitur ſubreptitia iſta gratia ſic obtenta, ſtante incertitudine futuri euentus.*

14 *Ius regreſſus eſt merè fortuitum, & incertum, cum plura accidere poſſint, quæ non debeat eſſe locus eidem.*

15 *Gratia redditur ſubreptitia, ſi non fuerit narratum id, quod adhuc pendet, & pro certo exiſtere debet.*

16 in *Gratia non eſt facienda mentio de ijs quorum exitus non eſt omnino certus, eo quia poſſint eodem modo eſſe, prout non eſſe.*

17 *Penſio reſeruata ſuper beneficio, ſine conſenſu eius, qui in illo habet regreſſum non dicitur nulliter reſeruata, dum pendet illius conditio ſed tunc redditur irrita quando ſit locus eidem regreſſui.*

18 *Clauſula, prout ex tunc, operatur, vt vnum tempus alteri inſit.*

19 *Gratiæ ſubreptione data, non poteſt reddi valida ex conſenſu partis.*

20 *Reſignationis beneficiorum validitas pendere non poteſt à conſenſu partium ſed tota pendere debet ab auctoritate Papæ.*

21 *Reſeruationis penſionis, dum beneficium reſignatur, cauſa efficiens eſt authoritas Papæ.*

22 *Conſenſus poteſt reuocari non obſtante quocumque iuramento, ſi fuerit præſtitus ſuper eo, quod non valet à principio ſine confirmatione Principis.*

23 *Conſenſus præſtitus quoad vnam rem, non ſuffragatur, quoad aliam diuerſam.*

24 *Penſionis nullitate ſuppoſita vſque à prima illius impoſitione, non poteſt conſtitui ius aliquod perfectum, & abſolutum, ita vt ſi aliquid contra fiat, dicatur, & illatum præiudicium.*

25 *Declaratio, nihil de nouo tribuit.*

DECISIO LXXXVI.

CONFIRMATA fuit in dubio, quod hodie pro-
poſui deciſio, quæ facta fuit coram me ſub die 4. Iu-
lij anni proximi præteriti cum viſa fuerint DD. ſubſiſtere
illius fundamenta, tàm in parte in qua firmabatur, quod
ſententia Rotalis feciſſet tranſitum in rem Iudicatam,
quam in alia, in qua declarabatur iuſtitia eius iudicati, &
primo non viſæ fuerunt controuerti poſſe, quæ in eadem
deciſione conſiderata fuerunt pro firmanda re iudicata cum
appellatio, † quæ interpoſita fuerat contra ſententiam, 1
quæ dicebatur habere hanc vim neque appareat propoſita
coram Iudice neque petita aut admiſſa in tempore, prout
requirebatur ad hoc, vt propter eandem appellationem po-
tuiſſet ſuſpendi effectus eiuſdem ſententiæ, & impediri,
quod illa in iudicatum non tranſiret, vt pluribus oſten-
ſum fuit in eadem deciſione, & hodie admittebant infor-
mantes pro Dominico, qui fuit condemnatus in eadem
ſententia.

Non etiam viſa fuit controuerti poſſe Iuſtitia eius iudi-
cati quæ fuiſſet in primis neceſſaria ad hoc vt rectè actum
diceretur ex eadem ſententia, dum † illius iniuſtitia po- 2
tuiſſet impedire eum tranſitum, & quidem rationes, ex
quibus probabatur Iuſtitia ſententiæ deductæ apparebant
tam in ea deciſione de cuius confirmatione hodie agebatur,
quam in alijs duabus deciſionibus, quæ factæ fuerunt *co-
ram R. P. D. meo Ghiſlerio ſub diebus 18. Decembris 1634.
& 2. Martij anni 1635.* antequam ea ſententia diceretur,
cum oſtenſum in illis fuerit, quod non poterat ſubſtineri
gratia reſignationis, quam Dominicus obtinuit, & poſtea
in eadem ſententia declarata fuit non valere. Rationes ve-
rò nullitatis eius gratiæ erant quia non fuiſſet facta mentio
vnionis beneficij ſuper cuius fructibus penſio reſeruata fue-
rat, & quia non cenſebatur voluiſſe Papam eam gratiam
concedere in præiudicium Collegij Cæleſtini, cui facta fue-
rat vnio † eiuſdem Beneficij: Has eaſdem rationes am-
plexi fuerunt DD. in hoc dubio. Et primo conſiderarunt, 3
quòd non poterat excludi neceſſitas eius narrationis, quæ
fuit omiſſa in gratia conceſſa Dominico, eo quia ageretur
de vnione, cuius executio ſuſpenſa fuerat, & dilata vſque
ad tempus, qun beneficium vacaret per obitum aut ceſſio-
nem Rectoris, † cum non fuiſſet ex hoc ſuſpenſa ſubſtan-
tia ipſius gratiæ, ſed ſolum illius executio, conſiſtens in 4
executione penſionis, vt benè in propoſita materia declara-
uit Io. Andr. *in add. ad ſpeculat. tit. de præben. in princ. col.*
2. *verſ. abſit quæſt.* Oldrad. *conſ. 223. num. 7. & in conſ.
257. num. 20. cuius authoritatem ſequuta fuit* Rota *in de-
ciſione ſub die 4. Iulij anni proximi præteriti*. Confirmari
hæc poterant alijs exemplis ex quibus videre licebat diſtin-
gui in iure perfectionem actus ab illius executione vt appa-
ret in † contractu emptionis cuius executio traditione con-
ſumitur, cum tamen illius ſubſtantia perficiatur ſola con- 5
uentione partium, *vt notatur in princ. tit.* Inſtit. *de empt.
& vend. & declarat.* Bald. *in rubr. C. eod. tit. num. 3. in
fin.* & in proprijs terminis ſubiectæ materiæ, hoc idem
contigit in collatione beneficij, quia licèt ad effectum, vt
ex ea

Digitized by Google

6 ex ea dicatur quis conſtitutus in poſſeſſione † conferendi ,
requiratur, vt is, cui fuit facta collatio beneficij illius poſ-
ſeſſionem adeptus fuerit, vt declarat Rip. *in cap. cum Ec-
cleſia Sutrina num. 93. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Tamen vbi
circumſcripto hoc effectu tractatur de ſolo illius fine nem-
pe, vt dicatur impletum beneficium ex perſona eius cui fa-
7 cta fuit collatio, ille † actus collationis cenſetur ex ſe ab-
ſolutus, neque ad ſui perfectionem requirit traditionem
poſſeſſionis *vt eſt text. in cap. ſi tibi abſenti de præbend. lib. 6.
& notant, ibi* DD. Gemin. *num. 2.* Franc. *num. 3.* Caſſad.
deciſ. 5 num. 5. de priuil. & tenuit Rot. *deciſ. 24. num. 1. de
præbend. in antiq. & deciſ. 87. de reſcript. in antiq. & fuit
reſolutum in Nouarien. beneficij 28. Iunij 1632. coram me.*

Altera eaque ſecunda ratio deciſionis propter quam non
potuiſſet valere reſeruatio penſionis ad fauorem Dominici
erat propter præiudicium quod Collegio inferebatur ea ea
8 reſeruatione, quia cum in † actu vnionis fuiſſent tranſlati
in fauorem eiuſdem Collegij omnes fructus beneficij vniti,
vt declarat idem Oldrad. *in add. conſ. 223. num. 4 & conſ.
257. num. 14. & 22.* Certum eſt, quòd ab eo auferebatur
quidquid in gratia reſeruationis eius penſionis concedeba-
tur Penſionario non obſtante conſenſu Rectoris, qui tunc
Eccleſiam obtinebat, qui non potuiſſet eum conſenſum
præſtare in præiudicium ipſius Collegij. Et viſa fuerunt
DD. confirmari hæc poſſe alijs exemplis quia propter hanc
9 eandem rationem † apparebat non ſubſiſtere collationem
beneficij factam authoritate Papæ in vim præcedentis re-
ſeruationis ſi in literis non fuerit facta mentio vnionis, quæ
adhuc pendebat de tempore, quo fuit facta collatio, vt de-
clarat Felin. *in cap. in noſtra num. 23. de reſcr. in 27 coroll-
lar. ſequendo authoritatem* Rotæ *in deciſ. 23. de rerum per-
mut. in antiq.* quaſi repugnare videatur præſumpta mens
10 Papæ, qui gratiam conceſſit non derogandi alterius † Iuri-
bus ad cuius fauorem facta fuit vnio dum non fuit certus de
eadem Vnione, quod etiam tenuerunt Ioann. de Selua *de
benef. par. 3. quæſt. 11. num. 75.* Rebuff. *in prax. benef. tit.
de reuoc. Vnion. num. 33. & probatur ex text. in cap. quam-
uis, & cap. ſi propter de reſcr. lib. 6.* Vt etiam ab eadem
11 ratione deſcendebat, quod valere † non poſſit reſignatio
beneficij vniti non facta mentione eiuſdem vnionis, vt te-
nuit Rota apud Put. *deciſ. 347. num. 9. lib. 1. & ex pluribus
comprobat.* Oldrad. *in add. conſ. 257. num. 20. & 29. & tra-
dit* Pariſ. *in tract. de reſign. benef. lib. 2. quæſt. 9. num. 14.*
Garz. *de benef. par. 11. cap. 4. num. 41.* Quod ſane videtur
12 notatu dignum per † reſignationem beneficij ad fauorem
alterius non inferatur præiudicium certum vnioni, ex quo
poſſibile eſt Reſignatarium præmori Reſignanti , vt con-
ſiderauit Rota coram Puteo *in adducta deciſ. 347. num. 5.
lib. 1.* Pariſ. *de reſign. benef. eod. lib. 2. quæſt. 9. num. 8.* Et
licèt in terminis Penſionis, quæ fuerit reſeruata ſine con-
ſenſu habentis regreſſum ſuper beneficio ex cuius fructibus
13 eius penſio † ſolui debeat conſiderari ſoleat à DD. eadem
incertitudo futuri euentus ad effectum excuſandi gratiam
à vitio ſubreptionis , vt trad. Pariſ. *in tract. de reſign. be-
nef. lib. 6 quæſt. 2. num. 86.* Gig. *de penſ. quæſt. 79. in princ.*
tamen id accidit cum ſuppoſito Iuris mere fortuiti , & in-
14 certi, quale videtur eſſe Ius regreſſus cum † non ſolùm
fieri poſſit , vt tempore, quo debet illi locus aperiri præ-
mortuus fuerit penſionarius. Verum plura poſſint contin-
gere, ob quæ non eſſe debeat locus eidem regreſſui , vt de-
clarat Pariſ. *in adducta quæſt. 2. eodem num. 86. & conſide-
rauit* Rota coram Put. *deciſ. 97. num. 4. lib. 2. & apud* Caſ-
ſad. *deciſ. 1. de Penſ.* Vnde contrarium ſtatuendum erit
15 vbicumq. certum eſt , quòd exiſtere debeat † id Ius ,
quod adhuc pendebat de tempore quo fieri debuiſſet illius
mentio, vt declarauit Rota *in deciſ. 2. num. 4. de præ-
bend. in nou.* Caſſad. *deciſ. 16. num. 2. eod. tit.* Ita limitan-
do contrariam regulam, quæ habet, vt non ſit facienda
16 mentio † de ijs quorum exitus non eſt omnino certus , eo
quia poſſint eodem modo eſſe , prout non eſſe , quam re-
gulam ponit Felin. *in cap. in noſtra num. 15. in 7. Coroll.
de reſcript.* Sarnen. *ad reg. de iur. quæſ. non toll. quæſt. 4.
num. 2.* Et poterant hæc omnia eo magis procedere in caſu
propoſito in quo hæc quæſtio videbatur tolli ex facto quia
cum perfecta fuiſſet vnio ex ceſſione Rectoris ad fauorem
Collegij non poterat dici quòd ageretur de præiudicio quod
ſolùm eſſet certum in genere eo quia illud exiſtere omnino
deberet ſed de præiudicio quod iam extiterat , & cuius
certitudo probabatur etiam inſpecto præſenti tempore
17 quod admittunt DD. in terminis regreſſus nam licèt † pen-
dente illius conditione negent poſſe gratiam dici nullam ſi
non facta fuerit mentio , tamen concedunt reddi irritam
eandem gratiam poſt quod fuerit factus locus eidem regreſ-
ſui, vt declarat Gig. *de penſ. quæſt. 79. ſub num. 3.* Pariſ. *de
reſign. benef. d. lib. 6. ead. quæſt. num. 88. & fuit reſolutum
coram* Puteo *in add. deciſ. 97. num. 3. lib. 2. & in deciſ. 25.
de renunciat.* Et propterea etiam ad hunc effectum conſide-
rari natura illius clauſulæ prout ex tunc quæ fuerat appo-
ſita in † gratia vnionis propter vim eorumdem verborum 18
ex quibus videbatur vnum tempus alteri ineſſe . Ita ut à
quolibet eorum deſumi poſſet initium huius nullitatis , ex
notat *in l. ſi ita ſtipulatus 136. ff. de verb. oblig. & in l. huiuſ-
modi 64. ff. eod. tit. & notat ibi* Ang. *num. 2.* Alex. *num. 3. &
in conſ. 83. num. 6. lib. 2.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 15 de præbend.*

Et ex his viſum fuit ſatisfieri ad ea quæ in contrarium ad-
ducebantur pro parte penſionarij ſuper conſenſu, quem di-
cebatur præſtitiſſe idem Collegium pro reſeruatione huius
penſionis, † quia data ſubreptione gratiæ non poterat nul- 19
litas eiuſdem penſionis quæ ex ea ſequebatur tolli propter
conſenſum ipſius Collegij eum non † potuiſſet illius vali- 20
dita pendere à conſenſu partium, ſed tota dependere de-
beret ab authoritate Papæ quæ ſola dici poterat cauſa ef-
ficiens eius † penſionis, vt traditur *in cap. niſi eſſent, §. quia* 21
igitur de præbend. & notant ibi DD. Sarnen. *in compend.
vtriuſq. ſignat. quæſt. 16. num. 86.* Staphil. *de Litt. Iuſt. §. 7.
incipit, ad prædict. num. 15. & cenſuit* Rota *in Ripana
penſionis 19. Nouembr. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano
inter recent. deciſ. 437. num. 2. & in Montisfaliſci penſio-
nis 10. Iunij 1630. coram eod.* Præterea duabus vicibus di-
cebatur à Collegio præſtitus hic conſenſus, & ille, qui da-
tus proponebatur ante reſeruationem ipſius penſionis ab eo-
dem reuocatus fuerat propter hanc ipſam cauſam quia ſci-
licet in eo deficeret beneplacitum Apoſtolicum , qui qui-
dem conſenſus potuit reuocari † non obſtante quocumque 22
iuramento cum non potuiſſet à principio valere ea promiſ-
ſio ſine confirmatione Apoſtolica, vt tenuit Rota *in add.
deciſ. 437. par. 1. recent. num. 2. in fin. & coram* Acchill.
deciſ. 2. de pact. & coram Put. *deciſ. 343. in princip. lib. 1.*
Alter verò conſenſus qui dicebatur datus ab eodem Colle-
gio poſt reſeruationem penſionis in actu ceſſionis Eccleſiæ
facta à titulari , non comprehendebat onus huius penſio-
nis , cum ſolùm in ſe ſuſcepiſſet Collegium onera , quæ
ad Eccleſiam ſpectabant ratione curæ . Vnde reſpectu hu-
ius † conſenſus obſtare non poterat , quòd ceſſio facta à 23
Rectore confirmata fuiſſet authoritate Apoſtolica , dum
in confirmatione non fuit actum , aut intellectum de hac
penſione , vt fuit conſideratum in omnibus deciſionibus,
quæ factæ fuerunt in hac cauſa.

Neque poterat obijci hic præiudicium penſionarij ad ef-
fectum , vt valere non poſſet ceſſio in qua ille priuabatur
Iure exigendi dictam penſionem ad quod præiudicium di-
cebatur reſpexiſſe confirmatio Apoſtolica dum legebatur
facta ſine præiudicio alicuius . Hæc † enim obiectio tol- 24
lebatur ex eodem fundamento , quia ſuppoſita nullitate
ipſius penſionis vſque à prima illius impoſitione non po-
terat conſtitui Ius aliquod perfectum , & abſolutum ,
contra quod potuerit induci id præiudicium vt tradit Fe-
lin. *in cap. cauſam quæ ſub num. 26. & in cap. ſuper literis
num. 11. in fin. de reſcr.* Cald. *conſ. 8. num. 3. eod. tit.* Sar-
nen. *ad reg. de iur. quæſ. non tollen. quæſt. 1. num. 5. in
fin.* Præſertim attenta natura reſignationis ex qua diceba-
tur illatum id præiudicium cum non fuerit ex ea colla-
tum nouum Ius Collegio ſed declaratum † id quod ei 25
competebat ex cauſa vnionis antea ſequutæ prout in hac
ſola ratione poſitum erat fundamentum huius deciſionis ,
& latè probat Ioann. Andr. *in add. ad ſpecul. in tit. de
præbend. & dign. in princ. col. 2.* Oldrad. *conſ. 223. &
conſ. 257.*

Et ita vtraque.

R. P. D. PIROVANO.

Fauentina Iuriſpatronatus.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Præſentatus eſt inſtituendus, ſi probet vacationem Iuriſpatronatus, familiæ eum præſentantis exiſtentiam, ac pertinentiam, præſentationem infra legitima tempora, ac demum ſui ipſius habilitatem.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Inſtitutio, quibus concurrentibus non poſſit denegari.*

2 *de Beneficij iuriſpatronatus vacatione non poteſt dubitari, ſi præſentati veniunt ex eadem vacatione.*

3 *Iuriſpatronatus probatio per inſtrumentum dotationis, vel erectionis, in iure non poteſt dari melius.*

4 *de Iuriſpatronatus fundatione dubitari non poteſt, quin ſit effectuata, ſi dentur vltimæ præſentationes, poſſeſſione ſubſequuta per obitum immediatè præſentati.*

5 *Præſentationum effectuatio benè ſolet probari propter continuatam præſentatorum poſſeſſionem.*

6 *ab Iuriſpatronatus erectione, ſi tranſiuerit tempus 100. annorum, inde ſufficiens titulus poteſt allegari.*

7 *Iuriſpatronatus canonizatoria non facile obtinetur ab Ordinario, cum agatur de eius intereſſe.*

8 *Iuſpatronatus, non eſt rigoroſe probandum, quando Ordinarius non eſt in cauſa, nec contenditur cum poſſeſſore tanquam de libero.*

9 *in Iuriſpatronatus erectione interuenire debet auctoritas Ordinarij.*

10 *Vicarius abſque ſpeciali mandato Epiſcopi non poteſt reſeruare iuſpatronatus.*

11 *Sed ſtante decurſu 100. annorum cum obſeruantia, nedum præſumitur ſufficiens mandatum ad hoc, ſed etiam confirmatio, & ratificatio Epiſcopi. num. 12.*

12 *Præſentandi quaſi poſſeſſio acquiritur etiam per vnicum actum.*

13 *Præſentatio coram Ordinario de iure fieri debet.*

14 *Præſentatio fieri debet coram eo, cui in limine fundationis, & erectionis fuit reſeruatum ius inſtituendi.*

15 *Concordia, ſeu tranſactio facta ab Ordinario, ſi ſit à Papa confirmata, ſeruanda eſt, & ligat Ordinarios ſucceſſores in eadem Eccleſia.*

16 *Præſentatus præſumitur idoneus, ſi appareat, quod ſit Sacerdos, cum inde ſuperabundet probatio idoneitatis, ſi agatur de beneficio ſimplici.*

17 *Gratia remanet inanis, & ſine effectu ſi non ſit iuſtificata.*

DECISIO LXXXVII.

IOANNE Iacobo tantummodo informante, reſponſum fuit, eumdem eſſe Inſtituendum de Beneficio
controuerſo, quia probat vacationem iuriſpatronatus fa-
1 miliæ de Scardauis, exiſtentiam, † ac pertinentiam,
præſentationem intra legitima tempora, ac demum ſui
ipſius habilitatem, quibus concurrentibus inſtitutio non
ſolet denegari, *cap. decernimus*, *cap. Monaſterium* 16. *qu.* 7. *cap. cum* Bertoldus, vbi Abb. *num.* 12. *de re iudic.* Rot. *deciſ.* 337. *num* 1. *par.* 2. *recent.*

De vacatione Beneficij non eſt controuerſia, ex quo
2 reſpectu † præſentati veniunt ex eadem vacatione per
obitum alterius Iacobi; Exiſtentia verò iuriſpatronatus ex dotatione, & fundatione, & quæ ſit familiæ de Scardauis probatur ex inſtrumento dotationis cum aſſignatione bonorum pro dote ſufficienti, vſque de anno 1525. & ex inſtrumento erectionis Capellæ in titulum S. Martini factæ per Vicarium, tunc Epiſcopi Fauentini de anno 1529. cum reſeruatione iuriſpatronatus ad fauorem dotantis, & exinde hæredum, &
3 familiæ ſuæ de Scardauis, qui modus † probandi iuſpatronatus per inſtrumentum dotationis, erectionis, in iure melior dari non poteſt, *cap.* 3. *cum gloſ. in verb. fundatoris*, & *cap. nobis de iurepatr.* Gonz. *ad regul.* 8. *gloſ.* 18. *num.* 32. Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 9. *nu.* 38. Rot. *deciſ.* 167. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* & idem fuit dictum *in cauſa Illerden. portionis* 27. *Aprilis* 1635. *coram me*,
quæ fundatio cum dubitari non poſſit, quin fuerit effe-
4 ctuata, † ex quo dantur vltimæ præſentationes, poſſeſſione ſubſequuta per obitum immediatè præſentati; Nempe de anno 1610. ex præſentatione Terrentij per obitum Andreæ Caroli, & de anno 1622. ex præſentatione Iacobi per obitum Terrentij, & nouiſſimè Io. Iacobi per obitum alterius Iacobi de anno 1635. ex qui-
bus † ſolet probari effectuatio propter dictorum Recto- 5
rum continuatam poſſeſſionem, Oldrad. *conſ.* 229. Rot. *deciſ.* 452. *num* 1. *coram Papa* Greg. XV. & 224 *nu.*
7. *par.* 1. *recent.* & vlterius concurrat tempus ſupra † 6
centum annos à die erectionis, inde ſufficiens titulus allegari poteſt Caſſad. *deciſ.* 2. *de probat.* Peregr. *conſ.* 33. *num.* 21. Rot. *deciſ.* 211. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* & idem fuit firmatum *in Aquilana Capellaniæ* 3. *Iulij* 1634. *coram me*, quibus accedit confeſſio partis, enunciatiua libri æſtimi eiuſdem Eccleſiæ Fauentinæ, in quo deſcribitur hæc Capellania de iurepatronatus Laicorum de Scardauis, ac demum controuerſo huiuſmodi iurepatronatus, coram Ordinario pro illius exiſtentia ad fauorem iſtorum de Scardauis pronunciauit, quòd non
ita de facili contingere potuiſſet † ab Ordinario, de 7
cuius intereſſe agitur, obtinere canonizatoriam tituli Patronalis Rot. *deciſ.* 11. *num.* 1. *de iurepatronat. in nouis*, & 413. *num.* 2. & 518. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & ſi quid ad rigoroſam probationem deficeret, quod ex deductis dicendum non videtur, leuior nihilominus
ſufficeret, ex quo † Ordinarius non eſt in cauſa, nec 8
contenditur cum poſſeſſore tanquam de libero, ſed incidenter de pertinentia ad effectum inſtitutionis quæritur; Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 1. *de probat.* Verali. *deciſ.* 137. *num.* 2. *par.* 1. Mantic. 244. *num.* 5. & 452. *num.* 3. *coram Papa* Greg. XV. Gonz. *ad reg.* 8 *gloſ.* 18. *num.* 59. & nouiſſimè in fortioribus terminis idem fuit firmatum *in Comen. Beneficij* 25. *Maij* 1635. & 11. *Ianuarij* 1636 *coram D. meo Panzirolo.*

Non obſtat, quòd in erectione data non interuenerit ex-
preſſus † Epiſcopi conſenſus, neque probetur Vicarium, 9
qui tunc erexit Capellam in Beneficium, & Patrona-
tum reſeruauit, † haberet ſufficiens mandatum ab Epiſco- 10
po in gratioſis.

Quia ex decurſu centum annorum cum obſeruantia,
nedum præſumitur ſufficiens † mandatum Vicarij, 11
Caſſad. *deciſ.* 3. *de procur.* Mantic. *deciſ.* 86. *num.* 10. Rota *deciſ.* 598. *num.* 8. *par.* 1. *diuerſ.* ſed confirmatio, & ratificatio Epiſcopi, Lambert. *de iurepatron. par.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 8. & 11. Roch. *eod. tit. in verb. pro eo quod Diœceſani quæſt.* 7. *num.* 19. & idem fuit firmatum *in deciſ.* 598. *num.* 8. *par.* 1. *diuerſ.* & 707. *par.* 1. *recent.*

Præſentatio etiam Ioann. Iacobi legitima, & valida probatur; Nam reſpectu præſentantis, quæ fuit Lucretia Scardaua, cum ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi ex præſentatione facta de anno 1622. de perſona Ioann. Iacobi Baſſi, vacante beneficio per obitum
Terrentij ex iſto ſolo † actu potuit validè preſentare, 12
cap. conſultationis, *de iurepatr.* Rot. *deciſ.* 14. *eod. tit. in antiq.* Calder. *conſ.* 12. *eod. tit.* & *deciſ.* 452. *num.* 20. *coram Papa* Greg. XV. Reſpectu verò Quadrimeſtris ad preſentandum à Canone preſcripti bene iuſtificatur legitima, ratione temporis, quia vacatio beneficij contigit de menſe Aprilis 1635. ſicuti continent litteræ Apoſtolicæ Caſtellini Aduerſarij, & preſentatio, quæ datur legitur facta ſub die 17. eiuſdem menſis Aprilis, quæ & ſi videatur facta coram Capitulo, & Canonicis
Eccleſiæ Fauentinæ, cum tamen de iure coram † Ordina- 13
rio ſit facienda; attamen nihil obſtare viſum fuit, ex quo in limine fundationis, & erectionis, ius inſtituendi fuit reſeruatum dicto Capitulo, & poſtmodum inter Epiſcopum, & Capitulum fuit etiam concordatum, quod ius inſtituendi Capellanos ad preſentationem Laicorum reſpe-
ctu Capellarum intra Eccleſiam Cathedralem exiſtentium 14
ſpectaret ad Capitulum, & per Sedem Apoſtolicam con-
firmatum, † & inde omnis heſitatio ſublata cum ſit ſem- 15
per ſeruanda, & ligat ſucceſſores Epiſcopos in eadem Eccleſia Fauentina, *cap. veniens*, *cum gloſ. de tranſact.* & *ibi* Abb. *num.* 2. Rota coram Papa Gregor. XV. *deciſ.* 52. *ibi* Add. *num.* 3. & *in recentior.* 625. *numer.* 3. *par.* 1.

Concurrit denique habilitas Ioann. Iacobi preſentati, † 16
cum ſit ſacerdos enunciatus in inſtrumento preſentationis ſupradictæ, & ex litteris patentibus datis, Gram. *deciſ.* 81. *num.* 1. inde ſuperabundat probatio idoneitatis cum agatur de beneficio ſimplici.

Neque obſtat petitioni Ioann. Iacobi preſentati prouiſio Apoſtolica Caſtellini continens gratificationem, quia cum plura contineantur in narratiua litterarum, nempe quòd ſit preſentatus à medietate patronorum, & exiſtentia in

quaſi

quaſi poſſeſſione preſentandi, & neutrum ex prędictis ſit
17 † iuſtificatum gratia remanet inanis, & ſine effectu, *cap.*
2. de reſcript. Rot. *deciſ.* 314. *num. 2. coram Papa* Greg.
XV. Garz. *de benef. par. 6. cap. 2. num. 160.*

Et ita vna parte tantùm informante reſolutum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Clauarinis.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quibus concurrentibus, & qualiter ſit danda immiſſio, bona fuiſſe fideicommittentis quomodo probetur, item etiam qualiter eorum identitas. Fideicommiſſario, quando non impediatur immiſſio ob oppoſitas detractiones.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario datur immiſſio, vel ex Saluiano interdicto, vel ex remedio l. fin. C. de edict.* D. Adr. *toll.*

2 *Fideicommiſſario competit Saluianum, vel remedio l. fin. C. de edict.* D. Adr. *toll. etiam contra tertium poſſeſſorem.*

3 *Deſcendentia, & conſanguinitas qualiter ſufficienter remaneat probata.*

4 *in Gradu ſucceſſibili, ſi quis ſit, præſumitur etiam ſit proximior, eo ipſo, quod nullus alius comparet, qui ſe proximiorem prætendat.*

5 *Remotior non admittitur ad ſucceſſionem, quando adeſt proximior.*

6 *Exceptio de iure tertij non admittitur ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario.*

7 *Declaratio facta ex certa ſcientia, quòd cum quis ſit proximior alicui, non intendit ei ſuccedere, non poteſt impugnari à tertio qui non poteſt dare de nullitate.*

8 *de Nyllitate contractus, illi ſolum poſſunt dare, ad cuius fauorem eſt nullus.*

9 *Contractus, ſi ſit nullus ex defectu cauſæ, habetur pro nullo, ſi is velit qui nullum dicere poteſt.*

11 *Bona aliqua, quod fuerint fideicommittentis probaentur, ſi id conſtet ex Teſtamento, & Codicillis ipſius.*

12 *Item probatur ex diuiſione facta inter fratres de hæreditate paterna.*

13 *Temporis longiſſimi lapſus inducit mutationem perſonarum eiuſdem familiæ, & excuſat variationem.*

14 *Identitas probatur per duas demonſtrationes, licèt aliæ non verificentur, num. 15.*

16 *Confinia ex carſu temporis præſumuntur mutata, & ſufficit verificatio loci, vbi poſita ſunt bona, & vnicus tantum confinis.*

17 *Partitæ formiter extractæ ex libris Mortuorum, probant quem eſſe mortuum.*

18 *Vocatus ad ſucceſſionem, ſi declaret ſe nolle ſuccedere, hoc ſtante, alteri qui ſuccedere debet, non poteſt impediri immiſſio, ac ſi ille non adeſſet.*

19 *Conductores ſimplices non poſſunt impedire immiſſionem, prætextu detractionum.*

20 *Fideicommiſſaric, vt impediatur immiſſio ad effectum ſoluendi debita Teſtatoris, debent iuſtificari.*

21 *Et in hoc non ſtatur aſſertioni grauati.*
Collateralibus legitima non debetur, num. 21.

22 *Rationem reddere tenetur grauatus, de bonis fideicommiſſarijs.*

23 *Detractiones præſumuntur factæ, ſi hæres grauatus inuentarium non confecerit.*

24 *Inuentarium bonorum hæreditariorum non ſuppletur per tutelare, cum non tendant ad eoſdem effectus, & requirant diſtinctas ſolemnitates.*

25 *Hæres grauatus, ſi alienauerit plura bona hæreditaria, quod ea non ſufficiant pro detractionibus, ei incumbit onus probandi, amplia num. 26.*

27 *Melioramentorum exceptio, vt impediat immiſſionem fideicommiſſario, debet probari.*

28 *pro Melioramentorum iuſtificatione, quid conſtare debet.*

DECISIO LXXXVIII.

PRÆTENDENTIBVS Dominis Ioann. Baptiſta, & Vincentio de Clauarinis per obitum Equitis Gherardi vltimi deſcendentium maſculorum vocatorum eſſe factum locum fideicommiſſo ad eorum fauorem, petierunt immiſſionem ſuper tornaturis 32. prædij Cadriani vti ſpectantibus ad fideicommiſſum Alexandri Senioris, & ſuper reſiduo bonorum eiuſdem Communis vti comprehenſo in fideicommiſſis Antonij, & Alexandri Iunioris; & fuit per me propoſitum dubium, An eſſet concedenda immiſſio petita, eoq. per Dominos diſcuſſo fuit reſolutum Ioann. Baptiſtæ, & Vincentio dandam immiſſionem ſuper dd. tornaturis 32. d. prædij Cadriani, & ſuper reſiduo bonorum eiuſdem Communis contra DD. de Piaritijs detinentes titulo conductionis ſibi factæ à Gherardo defuncto.

Nam cum dictum prædium pro dicta rata tornat. 32. fuerit poſſeſſum per Alexandrum Seniorem, & ſubiectum eius fideicommiſſo, & ſimiliter fuerit totum poſſeſſum per Alexandrum Iuniorem, & Antonium, & ſuppoſitum eorum fideicommiſſis, & Ioann. Baptiſta, & Vincentius tanquam proximiores de Caſata fuerint vocati in defectum deſcendentium maſculorum ab Alexandro Seniore, & expreſsè ſubſtituti in fideicommiſſis Antonij, & Alexandri Iunio-
ris, conſequenter illis immiſſio denegari non poteſt, vel † 1
ex Saluiano interdicto, prout fuit ſemper in Rota obſeruatum, vt ex deciſionibus relatis per Seraph. *deciſ.* 828. *in princip. & firmatis per* Rotam *coram bon. mem.* Card. Virili, *in Peruſina fideicommiſſi de Cincijs, vel ex remed. l. fin. C. de*
edict. Diu. Adr. *toll.* quod † competit fideicommiſſario 2
etiam contra tertium poſſeſſorem, vt eſt communis opinio, *de qua per* Rot. *deciſ.* 34. *num. 24. par. 2. diuerſ. & deciſ.* 238. *num. 1. par. 1. recent. & coram bon. mem.* Card. Caualer. *dec.* 204. *num. 4. & alibi paſſim.*

Quòd autem ipſi fuerint vocari vel proximiores ad fideicommiſſum Alexandri Senioris fuit iam firmatum coram me 26. Nouembris 1633. in deciſione in hac cauſa facta, & vlterius probatur ex verbis teſtamenti, & Codicilli, in quibus continetur prædictum fideicommiſſum, & Ioann. Baptiſta eorum auus enunciatur filius Cæſaris fratris ipſius teſtatoris; Vnde cum ex dicto Ioann. Baptiſta ſit natus Cæſar Iunior pater ipſorum Ioann. Baptiſtæ Iunioris, & Vincentij, vt patet ex donatione Antonij, & Alexandri Iunioris, & confeſſione Gherardi auctoris DD. de Piaritijs, vti-
que eorum † deſcendentia, & conſanguinitas remanet ſuf- 3
ficienter probata, Rota *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *dec.* 42. *num. 1. & coram bon. mem* Card. Caualer. *deciſ.* 575.
num. 4. Quòd autem ipſi ſint proximiores † probatum re- 4
manet eo ipſo, quòd nullus alius comparet, qui ſe proximiorem prætendat Seraphin. *deciſ.* 1229. *num. 1. &* 1265. *in fin. bon. mem.* Card. Caualer. *d. deciſ.* 575. *num. 7.* Rot. *in Æſina Cappellaniæ 4. Iulij* 1603. *coram bon. mem.* Card. Pamphilio, *& in Aſſiſien. bonorum 4. Iulij* 1607. *coram bon. mem.* Card. Caualer. *& fuit firmatum in Parmen. ſtatus* 14. *Decembr.* 1629. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, vbi etiam aliæ deciſiones allegantur.

Non obſtat quòd extet Iſabella Gherardi filia, quæ tanquam proximior de Caſata ipſius Codicillatis excludit Io.
Baptiſtam & Vincentium remotiores, † qui non admit- 5
tuntur quando adeſt proximior: Quia (quicquid ſit de illius vocatione an cenſeatur excluſa à fideicommiſſo de quo agitur, ſub prætextu quòd teſtator fuerit diſcretiuè loquutus de fœminis, vel quod habuerit rationem conſeruandi agnationem) Dominis viſum fuit ſufficere declarationem ab ipſa factam ſe nolle ratione ſuæ perſonæ impedire Ioann. Baptiſtam, & Vincentium, quo minus conſequantur plenariam ſucceſſionem, & integrum fideicommiſſum perinde ac ſi non eſſet in rerum natura, vt in duobus inſtrumentis: & cum ipſa non compareat, nec petat ſe vti proximiorem, & in fideicommiſſo comprehenſam immitti, hæc
exceptio † illius exiſtentiæ reſpiciens ius tertij non poteſt 6
allegari à Piaritijs, vt in terminis reprobando Caſtr. *in conſ.* 454. *num 2. lib. 1. tradit* Surd. *conſ.* 349. *num.* 15. 16. *& 17. quem ſequuta eſt* Rota *in Bonon. fideic. de Deſiderijs* 16. *Februarij* 1630. *coram R. P. D. meo Merlino*, *vbi plures deciſiones allegantur*; Nec talis declaratio facta ex

facta ex

ſta ex certa ſcientia, & cum omnibus ſolemnitatibus ne-
7 ceſſarijs poteſt † impugnari à tertio qui non poteſt dare de
nullitate, cum hoc ſit ſpecialiter reſeruatum illi ſoli, qui
8 contraxit prout ſit † in minore, & Eccleſia Surd. *deciſ.*
108. *num.* 3. Seraph. *deciſ.* 256. *num.* 7. *&* 339. *num.* 6. &
9 in terminis nullitatis † contractus mulieris ex defectu cau-
ſæ Rota *deciſ.* 206. *num.* 7. *penes* Cinc. *de cenſib.* vnde
10 dubium non eſt fideicommiſſum † fuiſſe apertum, ac pu-
rificarum ad fauorem Ioann. Baptiſtæ, & Vincentij, vt
fuit dictum in *Romana ſeu Tiburtina Caſtri S. Angeli* 26. *No-
uembris* 1616. *coram bon. mem. Andrea*, *& in ead.* 10.
Februar. 1620. *coram bon. mem. Vbaldo*, *& in Bononien.
fideicommiſſi de Lutio* 27. *Ianuarij* 1621. *coram Eminentiſſ.
Card. Veroſpio.*

Prædium Cadriani quoad petium terræ tornat. 32. fuiſſe
11 in bonis Alexandri Senioris fideicommitteotis † conſtat ex
Teſtamento, & Codicillis ipſius Peregr. *de fideicom. art.*
44. *num.* 20. *& conſ.* 48. *num.* 5. *lib.* 1. *cum alijs per* Fuſar. *de
ſubſtit. qu.* 618. *num.* 30. *& ex allegatis per Reuerendiſſ. D.
meum Decanum in d. Parmen. ſtatus* 14. *Nouembr.* 1629. &
12 ex diuiſione † hæreditatis paternæ inter ipſum, & fra-
tres facta de anno 1506. Barbat. *conſ.* 14 *lib.* 3. Dec. *conſ.*
76. *num.* 9. *lib.* 3. *cum alijs per* Fuſar. *d. quæſt.* 618. *num.*
11.

Eſſe autem idem petium terræ quod hodie detinetur à
Piaritijs, probatur ex collatione confinium expreſſorum in
locatione ſibi ipſis facta à Gherardo de anno 1627. qui con-
cordant cum confinibus enunciatis in dicta diuiſiooe anni
1506. facta inter Alexandrum Seniorem, & fratres. Nam
concordant Primo in loco, & vocabulo Cadriani: Secun-
do in pluribus qualitatibus, Tertio in confine viæ publicæ
à tribus lateribus. Nec facit quod in diuiſione anni 1506. di-
catur *iuxta Albertum de Clauarinis*, & in locatione anni
1627. dicatur *iuxta Gaſparem de Glauarinis*; quia lapſus
13 tanti temporis † inducit mutationem perſonarum eiuſdem
familiæ, & excuſat variationem. Vltra quod ad proban-
14 dum † identitatem duæ demonſtrationes ſufficiunt *iuxt.
doctr.* Bart. *in l. demonſtratio falſa num.* 14. *ff. de condit. &
demonſtr.* Rot. *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ.* 172.
15 *num.* 2. etiam ſi aliæ † non verificarentur Ruin. *conſ.* 50.
num. 12. *lib.* 1. Crauett. *conſ.* 198. *num.* 2. Rot. *in Bonon.
fideicomm. de Deſiderijs* 5. *Martij*, *&* 14. *Iunij* 1627. *coram
R. P. D. meo Merlino in Peruſina fideicom. de Gratianis* 27.
Mart. 2628. *coram bon. mem. Card. Virili*, *& in Montis Fa-
liſci fideicom.* 21. *Iunij* 1630. *coram R. P. D. meo Pirouano*,
16 præſertim in antiquis, quia præſumuntut † excurſu tem-
poris confinia mutata, & ſufficit verificatio loci, vbi poſi-
ta ſunt bona, & vnicus tantum confinis *ſanct. mem.* Greg.
XV. *d. deciſ.* 172. *num.* 6. vbi Add. *num.* 10. Rot. *in dd.
Bonon. fideicom. de Deſiderijs coram R. P. D. meo Merlino*,
& in Bonon. Terrarum 17. *Nouembr.* 1628. *coram Eminen-
tiſſ. Card. Vbaldo*, in qua ponderatut qualitas terrarum,
quæ bene applicatur in hoc caſu in quo agitur de petio ter-
ræ *aratiuæ*, *vitatæ*, *arboratæ*, *&c.* tam in inſtrumen-
to diuiſionis, quàm in inſtrumento locationis factæ à Ghe-
rardo Piaritijs.

Et hæc quoad fideicommiſſum Alexandri Senioris: Nam
quod attinet ad fideicommiſſa Antonij, & Alexandri Iu-
nioris, in quibus ſunt vocati Cæſar, & Gaſpar, eorumq.
filij, & deſcendentes legitimi, & naturales, quales ſunt
Ioann. Baptiſta Iunior, & Vincentius, non adeſt difficul-
tas cum deſcendentia, & alia requiſita ſint ſufficienter pro-
bata. De fideicommiſſis conſtat ex lectura donationis, ac
teſtamentorum eorumdem, in quibus poſt eorum lineam
finitam expreſsè vocantur Cæſar, & Gaſpar, Ioann. Ba-
ptiſtæ filij, & cuiuslibet eorum filij, & deſcendentes maſ-
culi legitimi, & naturales, & per conſequens Ioann. Ba-
ptiſta Iunior, & Vincentius, & ex partitis librorum Mor-
17 tuorum formiter † extractis probatur obitus Cæſaris, ac
etiam Teſtatorum, & filiorum in teſtamento d. Alexandri
Iunioris nominatorum, Rot. *deciſ.* 220. *num.* 1. *par.* 2. *di-
uerſ. & deciſ.* 700. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & Gaſpar *dedit,
ceſſit*, *& tranſtulit Ioann. Baptiſtæ Iunioris*, *& Vincentio
omnia*, *& quæcumque iura*, *&c.* ita quòd illius exiſtentia
non obſtat.

Minus, facit quòd Antonius poſt finitam lineam maſcu-
linam vocauerit pro dimidia ſuæ hæreditatis fœminas deſ-
cendentes, & ſic Iſabellam filiam Gherardi; Quia ex de-
claratione per eam facta ceſſat difficultas ex ſupra deductis,
18 † & cum ipſa tulerit ſe de medio, & conſenſerit, vt Ioann.
Baptiſta Iunior, & Vincentius obtineant, non poteſt im-
pediri immiſſio, ac ſi illa non adeſſet *l. ſiue libertus. §. liber-
ti filius*, *& l. ſi ex modica. §. ſi filius ff. de bon. libert. l.* 2. *§. ſed
ſi ſint ſui*, *ff. ad* Trebell. *& ita fuit dictum in d. Bonon. fidei-
com. de Lutio* 27. *Ianuar.* 1621. *coram Eminentiſſ. Cardin.
Veroſpio*, *& prius in d. Romana, ſeu Tiburtina S. Angeli*
26. *Nouembris* 1616. *coram bon. mem. Andrea*, *& dein-
de in eadem pariter ſupra allegata* 10. *Februar.* 1620. *coram
bon. mem. Vbaldo.* Reſpectu verò hæreditatis, & bonorum
Alexandri iunioris nullum eſt dubium, dum expreſsè voca-
uit tantùm maſculos.

Identitas iſtorum bonorum Cadriani iuſtificatur ex eo-
rum deſcriptione in declaratione Alexandri Iunioris anni
1585. combinata cum locatione facta Piaritijs, in quibus
exprimuntur *idem Palatium*, *& Domus cum tegete*, *ſtabu-
lo*, *puteo*, *furno*, *& alijs ſuperextantijs*, quæ omnia re-
feruntur in diuiſione Gherardi, & fratrum anni 1612. &
confirmantur in inuentario facto ab eodem poſt obitum Iu-
lij fratris, & ex declaratione ab ipſo facta de anno 1615. ſe
velle retinere bona iure fideicommiſſorum.

Nec dicta immiſſio poteſt retardari prætextu detractio-
num, quia (vltra quòd Piaritij, qui ſunt † ſimplices con- 19
ductores illas, facere non poſſunt, & ſic minus de ijs exci-
pere Peregr. *de fid. artic.* 50. *num.* 54. Rot. *coram bon. mem.*
Andrea *deciſ.* 87. *num.* 13. & Iſabella filia Eq. Gherardi
nedum non opponit, quin potius declarauit ſe conſentire
ſucceſſioni Ioann. Baptiſtæ, & Vincentij) tollitur difficul-
tas ex ſequentibus.

Nam quod attinet ad fideicommiſſum Alexandri Senio-
ris, nullæ allegantur detractiones, & quatenus fuiſſet illis
locus, non prodeſſent Piaritijs, cum illæ pertinuerint ad
Antonium, & Alexandrum eius nepotes ex Gherardo Se-
niore filio, hæredes ab eo inſtitutos, qui pariter fecerunt
fideicommiſſa purificata ad fauorem eorumdem Ioann. Ba-
ptiſtæ, & Vincentij, neque conſtat de ære alieno eiuſq. ſo-
lutione vti neceſſario requiritur, quoniam † ad iſtum effe- 20
ctum debent iuſtificari debita teſtatoris ex cumulatis per
Fuſar. *quæſt.* 141. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 516. *num.* 2. *par.* 2. *re-
cent.* neque in † hoc ſtatur aſſertioni granari, vt in termi- 21
nis probant Gabr. *conſ.* 118. *num.* 9. *in fin. lib.* 1. Menoch.
in conſ. 207. *num.* 1. *& ſeq.* Rota *in d. Rauennaten. Saluiani*
26. *Maij* 1634. *coram me.*

Nec etiam poſſunt conſiderari quoad fideicommiſſum
Antonij quia ipſe expreſsè prohibuit illas, & cum fuerit
Collateralis ſubſiſtit prohibitio, ex quo legitima non de-
betur, & conſtat eum reliquiſſe plura alia ſtabilia, credi-
ta, & copioſam ſuppellectilem præter prædium Cadriani
ſibi commune cum Alexandro fratre, de quo ſolo nunc agi-
tur, de quibus † eſſet à grauatis reddenda ratio Peregr. 22
de fideicom. art. 34. *num.* 14. Rot. coram Seraph. *deciſ.* 321.
num. 18. *& coram R. P. D. meo Pirouano* 25. *Iunij* 1627. *&* 19.
Ianuar. 1628. *in Romana hæred. de Cincijs.*

Quo vero ad Alexandrum Iuniorem, cum non doceatur
de inuentario hæreditario, † detractiones præſumuntur 23
factæ, nec impeditur immiſſio fideicommiſſariorum, Ro-
ta *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ.* 266. *vbi add. num.*
16. *& in Romana fideicom. de Victorijs* 10. *Martij* 1627. *coram
R. P. D. meo Merlino*, *& in Peruſina fideicom. de Meniconibus*
15. *Maij* 1624. *coram eodem.*

Quamuis enim tutor Attilianus datus Gherardo Iuniori,
& fratribus poſt obitum ipſius Alexandri patris aſſeruerit
in additione hæreditatis ſe velle facere inuentarium bono-
rum hæreditariorum idemq. etiam dixerit eorum mater
in aſſumptione tutelæ, & in actu confectionis inuentarij
tutelaris; non tamen docetur fuiſſe vnquam factum. At
inuentarium bonorum † hæreditariorum non ſuppletur per 24
tutelare cum tendant ad diuerſos effectus, & requirant di-
ſtinctas ſolemnitates, Grat. *diſcept.* 767. *num.* 18. Rot.
deciſ. 780. *num.* 4. *par.* 2. *recent.*

Multoq. magis intrat prædicta præſumptio cum proben-
tur alienationes quampluriom corporum factæ à Gherardo,
& fratribus quas incumbit † grauato onus probandi non ſuf- 25
ficere pro detractionib. Peregr. *de fideicomm. art.* 59. *num.* 14.
Couarr. *var. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 4. Rota *in Romana domus ad
Peregrinum* 10. *Martij* 1619. *coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano*, *& in Peruſina fideicomm. de Gratianis* 28. *Iunij* 1630.
coram eodem vbi latè comprobatur talis concluſio, *& in
Rauennaten. Saluiani* 26. *Maij* 1634. *coram me*, fuerunt enim
maximè conſiderabiles cum doceatur eas aſcendiſſe ad ſum-
mam lib. 93. mil. & vltra vnde eo euidentius quæcumque de-
tractiones † præſumuntur conſumptæ, niſi contrarium probe- 26
tur ex Pereg. Couar. *& reſolutionib. Rotalibus ſupra allegatis.*

Minus

Digitized by Google

Minus obſtat exceptio melioramentorum, quia quoad
27 fideicommiſſum Alexandri Senioris † non probantur, & Palatium quod dicitur ædificatum ab Alexandro Iuniore, & Antonio cadit ſub eorumdem fideicommiſſo.

Nec probatur quænam melioramenta fuerint facta à Gherardo Iuniore & fratribus, minuſque quid fuerit impenſum, nec qualis fuerit ſtatus antiquus rerum,
28 † quæ omnia ſunt neceſſaria pro illorum iuſtificatione, ſicut ſæpius fuit dictum à Rota, *& nuperrimè in Romana domus, ſeu appartamenti coram R. P. D. meo Dunozetto, & in Tiburtina ſpolij 21. Maij, ſuperioris anni coram Reuerendiſſ. D. Decano, vbi cætera allegantur*. Nec calculus ſuper ſtatu hæreditatis allegatus eſt attendendus cum nunquam fuerit approbatus à Io. Baptiſta, & Vincentio.

Et ita vtraque parte informante pro immiſſione fuit reſolutum &c.

¶ *In iſta cauſa in præcedenti parte adſunt duæ deciſiones ſcilicet ſub diebus 15. Aprilis 1633. & 26. Nouembris eiuſdem anni, ſunt in ordine deciſiones 193. & 235. & infra habentur aliæ duæ ideſt ſub diebus 5. Maij 1636. & 23. Iunij eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Ghiſlerio. Et in ſequenti parte erunt aliæ nempe ſub diebus 8. Martij 1638. coram R. P. D. Roias, & 16. Decembr. eiuſdem anni, & 22. Iunij 1639. & 18. Maij 1640. coram eodem.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana, ſeu Farfeñ Hæreditatis:

Die Lunæ 28 Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Tutoris confeſſio, quando multò fortiùs probet contra pupillum. Confeſſionis reuocatio, quando fieri non poſſit. Atteſtationibus quibus ſit ſtandum. Mater dum ſuſcepit tutelam filiorum debet renunciare ſecundis nuptijs, & hoc ſufficit, quod promittat per verba generalia.

SVMMARIVM.

1 *Paupertas alicuius, ex quibus reddatur veriſimilis.*
2 *Tutoris aſſertio, ſi cum decreto Iudicis, & aliàs ſolemniter facta ſit, tanto magis probat contra pupillum.*
3 *Iudex dum interponit decretum in contractibus minorum prius præſumitur de veritate ſe informaſſe, & illam veram reperiſſe.*
4 *Confeſſio geminata etiam extraiudicialis plene probat.*
5 *in Inuentario præſumuntur deſcripta omnia bona hæreditaria, & aſſerenti contrarium incumbit onus probandi.*
6 *Confeſſionis reuocatio fieri non poteſt, poſtquam tranſiuit in contractum ſolemniter celebratum, & iuratum.*
7 *in Tranſactione rerum minorum, debet adhiberi rerum cognitio, quæ interueniſſe præſumitur, ſi decretum Iudicis interuenit.*
8 *Verbis inſtrumenti ſtandum eſt.*
9 *Fides non facit fidem.*
10 *Patruus, ſi ad fauorem nepotum fuerit examinatus, non eſt integer teſtis.*
11 *Atteſtationi primæ alicuius ſtatur maximè ſi ſit iuramento firmata.*
12 *Atteſtatio magis veriſimilis eſt attendenda.*
13 *Mater, dum ſuſcepit tutelam filiorum, debet renunciare ſecundis nuptijs.*
14 *Et ad hunc effectum ſufficit, quod mater promiſerit generaliter ea omnia facere, & obſeruare, ad quæ de iure tenetur, quæ clauſula operatur, ac ſi ſpecialiter ſecundis nuptijs renunciaſſet.*
15 *Inſtrumentum, ſi ſit ſimulatum non eſt attendendum.*

DECISIO LXXXIX.

SEQVVTA reſolutione die 30. Aprilis proximi, * quòd non conſtet de bono iure filiorum, & hæredum Leonij ad effectum clauſulæ, *ſubminiſtratis ſibi alimentis, & ſumptibus litis &c.* ijdem filij obtinuerunt dubium particulariter, & ſimpliciter conceptum ſuper bono iure comprehendens propterea, tam bonum ius ipſorum filiorum quam etiam Buttelli; eoq. hodie per me propoſito, Domini reſoluerunt conſtare de bono iure Buttelli; Quia vltra aſſertionem matris, & tutricis dictorum filiorum in inſtrumento tranſactionis factam quod ipſa pluries audiuit ab eius viro, ſe fuiſſe per Buttellum deputatum in miniſtrum negociationis Carbonis licet forſan in publicis, & priuatis ſcripturis de contrario appareret, ac etiam vltra confeſſionem eiuſdem Leonij, pluries extraiudicialiter factam, probatam, tàm per teſtes formiter examinatos, quam per Texeram panis, in qua idem Leonius manu propria ſe ſcripſit agentem Buttelli; Necnon vltra paupertatem ipſius Leonij ſimiliter per teſtes probatam, per quam magis veriſimile redditur, † quod Leonius 1 eſſet nudus miniſter, vt per Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 78. *lib.* 1. *cum alijs d. die* 30. *Aprilis in deciſione allegatis*.

In præſenti propoſitione Domini ponderarunt de nouo quòd aſſertio tutricis vti cum decreto Iudicis, † & 2 alias ſolemniter facta, tanto magis contra pupillos probat, quia tunc Iudex † præſumitur prius de veri- 3 tate ſe informaſſe, & illam reperijſſe Alex. *conſ.* 80. *num.* 5. *lib.* 5. Menoch. *lib.* 2. *præſumpt.* 75. *num.* 12. *& ſeqq.* Put. *deciſ.* 204. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 619. *num.* 5. *in fin. par.* 2. *recentior. & coram* Card. Caualer. *deciſ.* 479. *num.* 2.

Et quod confeſſio Leonij vti geminata † etiam extraiudicialis plenè probat. Surd. *deciſ.* 10. *num.* 8. Pro- 4 ut etiam quod de paupertate Leonij conſtat ex inuentario poſt mortem ipſius ab eadem tutrice confecto, in quo leguntur deſcripta ſolum quædam bona mobilia paruæ conſiderationis, & tamen ſi in hæreditate adfuiſſent alia bona præcipuè iſta ad negociationem ſpectantia tutrix in inuentario ea deſcribi curaſſet, quod cum non fecerit, præſumitur nedum pro inuentario, & ſic quod in hæreditate non adeſſent alia † bona, 5 & quod iſta non eſſent hæreditaria adeo vt contrarium dicenti incumbat onus probandi *text. gloſ. in l. cum de lege, ff. de probat.* Natt. *conſ.* 238. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 607. *num.* 1. *par.* 1. *recentior. coram* Seraph. *deciſ.* 504. *num.* 6. *& coram* Cardin. Caualer. *deciſ.* 233. *num.* 2. *&* 246. *num.* 3. *& ſeq.* ſed etiam, quòd ante tranſactionem ipſa tutrix eſſet benè conſcia, quòd eius maritus erat nudus miniſter in dicta negociatione iuxta ſupradictam ipſius aſſertionem, quæ etiam ex dicta paupertate veriſimilior redditur, ex quo in dicta negociatione magna ſumma pecuniarum erat neceſſaria, tàm pro emptione Siluæ, & Lignorum; quam pro expenſis quotidianis operariorum, prout ex tranſactione apparet. Et quamuis prædicta aſſertio, ac matris, & tutricis confeſſio fuerit poſtmodum ab eadem reuocata, † id tamen poſtquam tranſiuit in con- 6 tractum ſolemniter celebratum, & iuratam cum parte acceptante fieri minimè potuit Gabr. *de confeſſ. concl.* 6. *num.* 12. Surd. *conſ.* 136 *num.* 8. *&* 9. Grat. *diſcept.* 789. *num.* 34. eoq. minus dum veritas ex tot adminiculis remanet comprobata.

Nec poteſt dici, quod in huiuſmodi tranſactione non fuerit adhibita cauſæ cognitio, ac proinde ea tanto minus ſit attendenda; Quia vltra quod † propter 7 decretum Iudicis illa præſumitur, de ea in caſu iſto ſufficienter conſtare dicitur ex verbis inſtrumenti ibi cauſa maturè, † & diligenter cognita, & inſpecta 8 quibus ſtandum eſt, Caſtr. *in l. cum hi §. ſi Prætor num.* 2. *propè fin. verſ. niſi in inſtrumento, ff. de tranſact.* Alex. *d. conſ.* 80. *num.* 6. *lib.* 5. *& faciunt tradita per* Gabr. *conſ.* 23. *num.* 5. *verſ. idcirco lib.* 1. *& per* Rot. *deciſ.* 25. *num.* 8. *poſt* Pic. *ſuper ſtatut. verbis de contract. ſine cert. ſolemnit. non valit. & deciſ.* 343. *ſub num.* 1. *par.* 3. *recent.*

Neque in contrarium facit, quod in tranſactione narratum fuerit eſſe difficillimæ probationis ſecundum iuris rigorem aliquas partitas verificare per quietantias. Quia nihilominus viſum fuit ex hoc non ſequi, quin

partitæ

Digitized by Google

no 1559. in perſonam Dominici Tarſilli, & de Anno 1593.
in perſonam Georgij Domengonij, per cuius obitum fuit in-
5 ducta vacatio præſens, † ex circumſtantijs enim facti, & ex
modo dandi vocem, colligitur, an Vniuerſitates conueniant
ſimul tanquam vnum corpus, vt per Abb. in cap. ſcriptum n.
6. de elect. & in ca. Paſtoralis in fine princ. vbi Fel. n. 9. verſ.
& ſubdit de reſcrip. Caccialup. in l. omnes populi, nu. 143. ff.
de iuſt. & iur. & fuit reſolutum in Taurinen. iuriſpatronatus 11
Januar. & 1. Apr. 1585. coram bo. me. Card. Pamphilio, &
in caſu noſtro, ex eo etiam euidenter apparet, quòd in di-
cta vacatione de Anno 1593. quęlibet Vniuerſitas conuoca-
ta de mandato Conſulis, ratificauit electionem de perſona
6 dicti Georgij, † & deputauit quatuor viri Procuratores ad
illum præſentandum coram Domino Epiſcopo; hic enim
ſimultaneus conſenſus Deputatorum ſatis clarè oſtendit,
iſtas Communitates præſentare, tanquam vnum corpus,
l. 2. C. de decur. lib. 10. Doct. in cap. cum omnes, vbi Dec. n. 8.
Bero. n. 84. de conſtitut. Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina, n.
13. de cauſ. poſſ. & propr. Bart. in lege omnes populi. quæſt.
2. princ. verſ. 3. dixi. ff. de iuſtit. & iur. & in terminis iuriſ-
patronatus, Ioann. And. in c. 3. col. 1. de iurepat. Abb. conſ.
76. in 2. dub. ante nu. 1. vbi de com par. 2. Lap. alleg. 8. & 78.
n. 2. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 2 art. 8. Mant.
dec. 268. num. 5. poſt med. verſ. tamen extat Sinodalis conſue-
tudo, & fuit reſolutum in allegata Taurinen. iuriſpatronatus
coram Card. Pamphilio.

Nec obſtant ratificationes ſeparatim factæ de pręſen-
tatione anni 1593. prout in ſummario Maſtalli num. 1.
7 quia attendendum eſt, † quid fuerit factum nomine
Communitatis, & illud cenſetur ratificatum, & ideo
ſufficit, quòd præſentatio fuerit facta, tantùm ab vno
corpore, quia hoc etiam cenſetur ratificatum.

Nec viſum fuit releuare, quòd cum ius præſentandi ſpe-
ctet ad vtramque Communitatem, vnaquæque earum vi-
deatur habere vnam tantum vocem; itaut Zambellus, non
dicatur præſentatus à maiori parte hominum Comani, fuit
8 namque reſponſum; quòd in † patronatibus competentibus
alicui Vniuerſitati, Collegio, ſeu familiæ, vti ad vniuer-
ſos, præſentatio fit in capita, non autem in ſtirpes, Lam-
bert. de iurepatron. lib. 1. par. 2. quæſt. 1. art. 25. n. 17. & art.
28. n. 5. & fuit reſolutum in Regien. iuriſpatron. 16. Nouemb.
1601. coram bo. mem. Penia, in Florentina iuriſpatronat. 10.
Martij 1603. coram bo. me. Card. Lancellotto impreſſa per Vi-
uian. de iurepatron. lib. 4. c. 1. n. 71. verſ. & placet referre;
idque procedere etiam in pluribus familijs, Collegijs, vel
9 Vniuerſitatibus quando ſimul concurrunt ad præſentandũ,
non vti diuerſa corpora; ſed tanquam vnum corpus, Abb.
in d. cap. ſcriptum. n. 6. de elect. & in d. Capitulo paſtoralis in
fin. princ. vbi Fel. n. 9. verſ. vbi duo corpora de reſcrip. Cac-
cialup. in d. lege omnes populi. n. 141. ff. de iuſt. & iur. Silu.
de benef. par. 2. quæſt. 12. num. 18. & 19. fuit reſolutum in al-
legata Taurinen. coram bon. mem. Pamphilio.

Nec releuat, quòd ſaltem Zambellus, non fuit præſen-
tatus à maiori parte, dum ex 24. ſuffragijs ſunt demendi tam
illi, qui ſunt minores, quam etiam filij familias, qui vna
10 cum patribus præſentare non valebant, † quia cum iuſpa-
tronatus competat vniuerſitati, & ſic non iure hæreditario,
filij familias poſſunt præſentare vna cum patribus; Feder. de
Sen. conſ. 131. nu. 9. verſ. præterea ſi filius, Rocch. de iurep.
verb. competens, quæſt. 7 num. 18. Lambert. d. lib. 2. par. 1.
quæſt. 2. artic. 6. & fuit dictum in Florentina Canonicatus 10.
Martij 1603. & 11. Februar. 1604. coram bon. me. Card. Lan-
cellotto impreſſa à Viuiano de iurepatronatus lib. 4. cap. 1. n. 71.
verſ. & placet referre Rotæ deciſionem, & ibid. col. 9. verſ.
11 & in eadem coram eodem; quamuis ſecus eſſet dicendum, †
quando conſuetudo eſſet in contrarium, ſed tamen iſta con-
12 ſuetudo, tanquam contra ius deberet plenè, † & con-
cludenter probari, nec ſufficeret nudum factum, ſed quod
voluerint præſentare, & prohibiti, iuxta conſ. Abb. 54.
num. 3. par. 1. & dixit Rota in Burgen. Abbatiæ 23. Ia-
nuarij 1598. coram bo. me. Penia.

Præterquam quod Domini ponderarunt, aſſerta inhabi-
litatem in præſentantibus, non aliunde probari, quam ex
13 fide Notarij, † cui non creditur, niſi de ijs, de quibus fuit
rogatus Caputaq. dec. 385. par. 3. Rota dec. 7. n. 2. circa fin.
par. 4. recen. Caualer. dec. 272. nu. 5. & quamuis dicta fides
fuerit etiam ſubſcripta ab alijs quatuor hominibus Commu-
14 nitatis Porzæ; nihilominus fides † non facit fidem leg. ſola,
C. de teſtib. cap. atteſtationes de deſponſatur. impub. Seraph.
15 dec. 106. nu. 3. qui loquitur in Communitate, maximè, †
quòd fuit facta lite pendente, ſine iuramento, & partis ci-
tatione, Alex. conſ. 33. ſub n. 13. lib. 6. Seraph. dec. 1423. n.
3. & fuit reſolutum in S. Seuerini bonorum 1. Iulij 1611. coram
Card. Pamphilio, accedente præſertim, quòd fuit ſubſcrip-
ta ab illiſmet, qui præſentarunt Maſſallum, tam in primo
ſcrutinio 9. Aprilis 1630. quam poſtea ſub die 27. Iulij, vn-
de iſtorum atteſtationibus, † vel Zambelli aduerſariorum, 16
nulla eſt habenda fides Lambert. de iurepatr. lib. 2. quæſt. 10.
art. 12. nu. 7. & fuit dictum in Pampilonen. Rectoriæ 5. No-
uembr. 1586. coram bon. mem. Orano.

Sed dato etiam, quòd illi filij familias, ac alij, qui
dicuntur non eſſe incolæ, excluderentur à præſentatio-
ne, nihilominus, numerus illorum, qui Zambellum pre-
ſentarunt, eſt maior, quia iſti reducerentur ad 21. Auctores
vero Maſtalli, eſſent ſolum 13. qui iuncti cum illis, qui
electionem ratificarunt, eſſent in totum 17.

Minus obſtat, quòd verſamur in Communitatibus par-
uis, in quibus † cadit ſuſpicio vſurpationis, etiam quod ſint 17
paruæ, vt dixit Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino De-
cano dec. 25. n. 4. & ideo iuxta diſpoſita per ſacrum Concilium
Tridentinum ſeſſ. 25. c. 9. de reform. probandum ſit iuſpatro-
natus, ex fundatione, vel dotatione, † vel docendum de 18
immemorabili cum præſentationibus, quę ſpatio quinqua-
ginta annorum fuerint ſortitæ effectum, vt per Achil. dec.
4. de iurep. Quia in alia deciſione, iam fuit reſponſum quod
quando principaliter non eſt quæſtio ſuper libertate benefi-
cij, † ſed ſolùm agitur de pertinentia inter patronos, non 19
requiruntur probationes iuxta formam Concilij, ſed ſuffi-
ciunt ordinariæ, vt dixit Rota in Firmana iuriſpatronatus 21.
Iunij 1593. coram Card. Blanchetto, & in Sorana iuriſpatro-
nat. 28. Aprilis 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in
terminis patronorum, in quibus cadit præſumptio vſurpa-
tionis tenuit Rota deciſ. 522. num. 3. paulò ante med. verſ. mi-
nus obſt. deciſio par. 4. diuerſ. Mantic. deciſ. 350. ante num.
1. Caualer. deciſ. 89. num 3. Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt.
13. num. 128. Et ratio eſt, quia Concilium nihil innouare
voluit inter ipſos patronos, ſed ſolum † vbi agitur de libertate 20
beneficij, & ſic de ſubſtantia, non autem de pertinentia,
inter ipſos patronos, vt benè fuit ponderatum per Rotam de-
ciſ. 199. num. 2. & 3. par. 3. rec.

Verum, quia inter alia, quæ requiruntur pro validita-
te inſtitutionis, neceſſe eſt, quòd conſtet de habilitate il-
lius, qui venit inſtituendus; Ideo Domini ordinarunt, vt
circa idoneitatem Zambelli, particulariter dubitetur, &
ſic quoad hanc partem, nec deciſionem confirmarunt, nec
ab ea receſſerunt.

Et ita parte vtraque &c.

* *Vide hanc deciſionem infra in additione, prout in Indice poſito in eius fine.*

R. P. D. MERLINO.

Arboren. Canonicatus.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium alicuius ex eo, quod recurſum habuerit ad Iudices laicos, vt illam impetrationem iuſtificet, quid neceſsè ſit vt probet, & quid ſi ille, qui habuit recurſum, fuerit abſolutus à cenſuris ob d. recurſum, & à pęnis inde prouenientibus, etiam in foro exteriori, cum plenaria reſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *Ad Iudices laicos recurrens eſt excommunicatus.*
2 *Ad Iudices laicos recurrens, amittit ipſo iure beneficia obtenta.*
3 *Excommunicatus regulariter non eſt priuatus beneficijs obtentis, neque ad ea retinenda eſt incapax. limita num. 2.*
Sed ſi in excommunicatione perſeueret ob contumaciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ, tunc venit priuandus. num. 3.
4 *Recurſus ad Iudices ſeculares eſt concludenter probandus ad effectum priuationis beneficiorum quicquid ſit ad effectum denegandi audientiam.*
5 *Ob Recurſus ad Iudices laicos ipſo iure incurritur in pœnam priuationis beneficiorum.*
6 *Sed intellige dummodo præcedat ſententia, non condemnans*

demnans quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum (ſcilicet recurſum) cui dicta pœna eſt inflicta

7 *Et ideo ſine ea, quis non poteſt dici priuatus beneficijs.*

8 *Delictum, & priuatio propter illud, vtrumque propter abſolutionem, & reſtitutionem plenariam abſterſum, & abolitum cenſetur.*

9 *Per Abſolutionem, & reintegrationem tantumdem reſtituitur, quantum per delictum, & condemnationem fuerat ablatum, & pœna omnis perimitur, & cauſa ad non cauſam reducitur, & quicquid antea fuit peractum, penitus retractatur. & num. 10.*

11 *Abſolutus à cenſuris non inde recuperat beneficia, cum ſint pœnæ diuerſæ priuatio beneficij, & excommunicatio.*

12 *Pœna ſpiritnali ſublata, non cenſetur ſublata pœna temporalis. Iuncta num. 13.*

14 Bald. *in l. placet. C. de ſac. ſanct. Eccl. num. 15. quo caſu loquatur.*

15 *Beneficium ſi ſit obtentum poſt incurſam excommunicationem, hoc caſu, ſi obtinens fuerit abſolutus ab excommunicatione, non cenſetur abſolutus à priuatione beneficij.*

16 *Beneficij collatio facta excommunicato eſt nulla, & quamuis is ſit abſolutus, noua indiget collatione, & titulo, vel ſaltem diſpenſatione, quippe cum non intrauerit per oſtium in ouile, & ſic tanquam fur. & nu. 17.*

18 *Excommunicato, ſi ſit collatum beneficium licèt per abſolutionem ceſſauerit impedimentum excommunicationis, non tamen poteſt conualeſcere, beneficij collatio, cum fuerit ab initio nulla.*

19 *Excommunicatus, cum beneficij titulum non recipiat, ideo ſi ſit abſolutus ab excommunicatione, non poteſt retinere, id quod in excommunicatione non recepit, vel inefficaciter accepit.*

20 *Beneficium poſtquam fuit obtentum, ſi in excommunicatione incurratur ſublato impedimento excommunicationis reuiuiſcit titulus beneficij, per excommunicationem ligatus, non extinctus ac mediante abſolutione in integrum reſtituitur, quaſi poſtliminio reuerſus, & ipſo iure recuperatur. num. 21.*

22 *Sententia recipit interpretationem ab actis.*

23 *Beneficij priuatio non incurritur ob irregularitatem ipſa iure, quæcumque illa ſit, niſi per Iudicis ſententiam ſecundum qualitatem irregularitatis priuetur irregularis.*

24 *Gratia obtenta, ſi laboret vitio obreptionis, & ſubreptionis, ac defectus intentionis Papæ, nullo modo ſubſiſtetur.*

25 *In gratia obtinenda, ſi aliquid ſit tacitum, Iudex ex circumſtantijs per eum deligendis, atque eius arbitrio inquirere debet, an id retraxiſſet Principem, vel difficiliorem reddiſſet ad gratiam concedendam.*

DECISIO LXXXIII.

DOMINI reſponderunt Canonicatum de quo agitus non eſſe adiudicandum Petru Paulo. Is enim eum impetrauit per prouiſionem certo modo, ſcilicet ex eo quòd Didacus recurſum habuerit ad Iudices laicos, & inde fuerit beneficio priuatus, quam impetrationem viſum fuit non ſatis eſſe iuſtificatam.

1 Quamuis enim recurrens † ad Iudices laicos ſit excommunicatus, nedum ex diſpoſitione Bullæ Cœnę, ſed etiam ex Conſtitutione Martini V. & Innocentij VIII. quæ incipit Officij noſtri, eſtque in nouo Bullario in ordine 17. tom. 1. &
2 tali quidem excommunicatione, vt amittat ipſo iure beneficia obtenta, prout diſertè ſancitur in dd. conſtit. Secundùm quas in ſupremis Vrbis Tribunalibus pluries iudicatum fuiſſe teſtatur Farin. *conſ. 68. n. 5. lib* 5. quod præcipuum eſt in excommunicatione ob recurſum ad Iudices laicos, quia a-
3 lijs cenſuſis innodatus † regulariter non eſt priuatus beneficijs obtentis, neque ad ea retinenda eſt incapax, ſed ſi in excommunicatione perſeueret ob contumaciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ. Tunc venit priuandus, vt reſcripſit Cœleſtin. III. *in c. cum bonæ de ætat. & qualit. c. Paſtoralis, §. verum de appell. & tradunt* Butr. *in c. Paſtoralis. num. 5.* Zabarel. *nu. 5.* Abb. *nu. 7. de Cler. excom. miniſt.* Couar. *in c. alma mater. par. 1. §. 7. num. 2.* Suar. *de cenſuris diſp. 13. ſect. 5. nu. 1.* Sanch. *reſponſ. moral. lib. 2. c. 2. dub. 11. in princ. num. 5.*

Nihilominus in caſu præſenti ſuppoſitu etiam quòd de iſtis recurſibus concludenter conſtaret ad effectum inducendæ priuationis, in quo exigitur concludens † probatio, quic- 4
quid ſit ad effectum denegandi audientiam, vt diſtinxit *Rot. in Tuden. beneficij 5. Aprilis 1604. coram bo. me. Penia, & in recent. dec. 534. nu. 8. ac dec. 602. num. 3. par. 1.* & alias paſſim Domini animaduertebant, quod licèt priuatio † bene- 5
ficij vim d. conſt. Mart. V. atque Innoc. VIII. ob recurſus ad Iudices laicos, ipſo iure incurratur, tamen cum non agatur de cenſuris, aut irregularitate incurrendis; † ſed pœna 6
priuationis, ſuper facto ipſo, nempe, quòd Didacus recurſum habuerit, requiratur antecedens ſententia, non condemnans quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum, cui dicta pœna eſt inflicta, *ita deducitur ex cap. cum ſecundum de hæret. in 6.* Felin. *in c. Rodulphus n. 35. verſ. ſed declaratoria de reſcrip.* Couar. *in 4. decr. 2. par. c. 6. §. 8. n. 10.* Gratian. *diſcept. for. c. 36. n. 15. & fuit dictum in Forolimien. de Manſignanis 30. Octobr. 1602. coram Penia, in Mantuana bonorum 1. Decemb. 1578 coram Bubalo impreſſa poſt 5. vol. conſid.* Faſin. *lib 5. in ordine 16 n. 2. & 3. in Beneuentana Vicariæ 18. Iunij 1617. coram bon. me. Card. Sacrato,* & in his terminis recurſuum; reſpondit *Rota in Tullen Monaſterij 15. Februar. 1610. coram eodem bo. Card. Sacrato impreſſ. in rec. dec. 355. par. 3.* & ex Neotericis lucuienter ex Canoniſtarum, Theologorum opinione explicant Ferd. de Caſt. Palao *de relig. tom. 1. tract. 3. diſp. 2. pun. 2. n. 7. & 8.* Sanch. *de matr. lib. 9 diſp. 30. n. 2. & reſponſ. moral. lib. 2. c. 2. dub. 23 n. 3.* ſine qua † ſententia Didacus, non potuit dici pri- 7
uatus, neque inducta fuit vacatio de tempore datæ litterarum prouiſionis Petri Pauli.

Et quod videtur tollere difficultatem apparet quod ante impetrationem Petri Pauli, iam Sanctiſſimus mandauerat Rotæ, vt abſolueret Didacum à cenſuris ob dd. recurſus, & à pœnis inde prouenientibus etiam in foro externo, cum plenaria reſtitutione, & clauſulis ampliſſimis importantibus etiã retrotractionem abſolutionis ad tempus ante incurſam excommunicationem, & iuxta formam iſtius facultatis, & commiſſionis fuit per Rotam abſolutus, & propterea de tempore gratiæ Petri Pauli, nulla amplius aderat priuatio, neque delictum, † cum vtrumque per abſolutionem, & re- 8
ſtitutionem plenariam abſterſum, atque abolitum cenſeatur Franch. *in c. quamuis n. 6 de reſcript. in 6.* Rol. *con. 45. n. 29. lib. 4.* Odd. *de reſtit. in integr. par. 1. q. 44. art. 2. n. 6. & art. 4. n. 31 & facit tex. in l. fin. §. fin.* & ibi Bart. & alij DD. *C. de ſent. paſſ.* vbi, quòd per reintegrationem, † & abſolutio- 9
nem tantumdem reſtituitur, quantum per delictum, & condemnationem fuerat ablatum, pęnaque omnis † perimitur, 10
& cauſa ad non cauſam redacta, quicquid antea fuit per actum penitus retractatur, & in his terminis ita fuit reſolutum in *præalleg. dec. 255. n. 3. par. 3. recent.*

Non obſtat quòd abſolutus à cenſuris non inde recuperet beneficia, † cum ſint pœnæ diuerſę priuatio beneficij, & ex- 11
communicatio, & ſublata pœna ſpirituali † non cenſeatur 12
ſublata temporalis *ad not. per* Bald. *in l. placet. n. 15. & 16. C. de ſac. ſanct. Eccl.* Suarez *de cenſur. diſp. 13. ſect. 5. §. omiſſis ergo verſ. & hinc colligimus.*

Quoniam ceſſat obiectum ex amplitudine clauſularum mandati Apoſtolici pro abſolutione per Didacum obtenti, quibus præcipitur, nedum vt abſoluatur à cenſuris, † ſed e- 13
tiam à pœnis ob dd. recurſus inflictis, & plenariè reſtituatur, in verbiſque dicitur abſolutionem ſuffragaturam eſſe etiam in foro externo, & ſic negari non poteſt quin Didaco quæcumque priuationis pœna fuerit relaxata, atque plenariè in priſtinum ſtatum repoſitus.

Baldus verò *in d. l. placet. C. de ſac. ſan. Eccleſ.* loquitur
† vbi expreſsè conſtat ex duabus pęnis, vnam tantum fuiſſe 14
ablatam, & Couar. *in c. alma mater. par. 1. §. 7. n. 2. verſ. 7.* idem ac Rebuff. *in c. Paſtoralis nu. 62. de cler. excommun. quos alleg. & ſeq.* Suarez *d. ſect. 1. verſ. hinc colligimus,* loquun-
tur in beneficio † obtento poſt incurſam excommunicatio- 15
nem. Quo caſu abſolutus à cenſura non dicitur abſolutus à priuatione beneficij, quia tunc collatio facta excommuni-
cato fuit nulla, † & is quamuis abſolutus, noua indiget col- 16
latione, & titulo, vel ſaltem diſpenſatione, quippe, qui
non intrauerit per oſtium † in ouile, & ſit tanquam fur, vt 17
ait Rebuff. *d. c. Paſtoralis nu. 62. ad fin.* & Anch. *ibid. n. 3.* vbi
quòd licet ceſſauerit impedimentum excommunicationis,
† tamen non poteſt conualeſcere, quod ab initio fuit nul- 18
lum, & clarius Henric. Bohic. *ibid. n. 5 verſ. vnde Goffred.*

quaſi quædam retentio , *lib. 1. ff. vti poſſidetis , §. reti-*
6 *nendæ inſtit. de interdictis* , quæ facilius datur † quam
immiſſio ex Surd. *conſ. 253. num. 22.* Guidop. *deciſ. 60. nu.*
4. Rot. *deciſ. 295. num. 1. & 2. par. 2. diuerſ.*
Vlterius fuit reſponſum dictum Statutum tanquam lai-
7 cale nullo modo poſſe extendi, † vt comprehendat perſonas
Eccleſiaſticas , nec cauſas illius fori ex defectu poteſtatis
ſtatuentium *cap. cum Eccleſia B. Mariæ vbi uot. omnes de
conſtitut.* Et licèt opponatur quod ſit confirmatum à Sede
8 Apoſtolica , cum tamen talis confirmatio † ſit in forma
communi , *vt fuit reſolutum in Bononien. ſucceſſionis 9.
Decembr. 1632. coram bon. mem. Vbaldo* , patum aut nil
operatur *cap. quia diuerſitatem vbi* Abb. *num. 9. de con-
ceſſ. præben.* Caſſad. *deciſ. vnic. de confirm. vtil. vel inu-
lit.* Rot. *in Ferrarien. de Taſſonis 14. Iunij 1621. coram
Vbaldo ſeniore* ; ideo cum dictum ſtatutum tanquam à
populo conditum Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecto non
9 poteſt ſubſiſtere , cum inferior † non poſſit contra Ius
diſponere *l. ille à quo §. tempeſtiuum , ff. ad Trebell. l. nam
magiſtratus , ff. de arbitr.* hinc eſt quod de illo non ſit
curandum , etiam quod ſit confirmatum in forma com-
10 muni , quæ † confirmatio non validat quod in ſe nullum
eſt , Molina , *& ab eo citati lib. 2. de Hiſpanorum primo-
genijs cap. 7. num. 7.*
Tandem fuit reſponſum prædictum ſtatutum per poſte-
riorem Conſtitutionem Cardinalis Iuſtiniani fuiſſe ſubla-
11 tum , cum ſtatutum iuri † communi contrarium licet à
Papa confirmatum nedum per Cardinale Legatum decla-
rari (quando tamen reducitur ad ius commune) ſed
etiam reuocari valeat , Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum
num. 5. verſ. an declarationem de conſtit.* Iaſ. *in l. omnino
num. 10. C. de teſtam.* Mareſcott. *var. cap. 38. num. 4.
lib. 2. Villadiego de legatis quæſt. 10. num. 13.* & in om-
nem caſum difficultatem tolli ex ſtatuto particulari Cu-
riæ Archiepiſcopalis, quod datur in ſummario Comitis
num. 8. diſponente quod à decretis , ſeu ſententijs in
ſummariſſimo poſſeſſorio non admittatur appellatio ;
quod attendi debet , cum ſententia fuerit lata à Vicario
12 Archiepiſcopi , † ſemper enim ordo iudiciarius eſt ſeruan-
dus iuxta ſtylum , & conſuetudinem fori vbi cauſa fuit ex-
pedita iuxta doctrinam Bart. *in l. conſuetudinis num. 39. C.
quæ ſit longa conſuetudo* Vant. *de nullit. ex defectu num. 57.*
Caualer. *deciſ. 553. num. 5.* Seraph. *deciſ. 1493. num. 3.*
Rota *poſt ſecundum volumen conſ.* Farinac. *deciſ. 305. ſub
13 num. 8.* non autem ſtatutum laicorum deferens † appella-
tioni , quod cum ſit ordinatorium Rota *deciſ. 452. num. 6.
par. 1. & deciſ. 330. ſub num. 4. par. 2. diuerſ.* cum alijs in
14 præallegata *Bononien. de Marzolis* , non † trahitur de foro
ad forum , *vt fuit dictum in d. Bononien. de Barzellinis coram
D. meo Buccabella* , & ſæpe in alijs.
15 Nec facit quod ſententia Vicarij data † ſit per cedulam,
& ſic appellationi locus ſit Rota *deciſ. 183. num. 4. & deciſ.
187. num 17. par. 2. recent.* quoniam vltra quod in hoc iudi-
cio nil refert per *text. in d. l. vnic.* ibi *ſententia ſortitur effe-
ctum C. ſi de momen. poſſeſſ. cap. fin. §. ſi de poſſeſſione 2. quæſt.*
6. ibi *lata ſententia ſortiatur effectum* , quoniam id intelli-
16 gendum eſt ad effectum † deuolutiuum dumtaxat , non
autem ſuſpenſiuum vt declarat Lancellot. *de attent. par. 2.
cap. 12. lim. 25. num 1. & firmauit* Rota apud Caualer. *de-
ciſ. 42. & in Aſſiſien. bonorum 27. Iunij 1627. coram Card. Vi-
17 rili* ; reſpondetur quòd per ſolam † cedulam non alteratur
iudicium , nec ſententia fit appellabilis ex latè deductis co-
ram R. P. D. meo Epiſcopo Vrgellen. *in Firmana penſionis
23. Ianuarij 1627. regiſtrata apud* Modern. *de iurepatrona-
tus deciſ. 94. ſub num. 31.* vbi quod ſubſtantia , & natura
18 Iudicij † non autem contextura verborum inſpici debet , &
in propoſito benè Felin. *in cap. ſignif. num 6. verſ. ſimiliter
de reſcript. 12.* docet quod licèt Iudex dicat per *hanc noſtram
19 diffinitiuam ſententiam* , non † ex eo dicitur ſententia diſ-
finitiua , ſi ſui natura eſt interlocutoria , quem ſequuntur
Crauett. *conſ. 186. num. 5.* Magon. *deciſ. Lucen. 18. num. 28.
& ſeq.* ſatis enim eſt quod ex verbis ſententiæ non colliga-
20 tur fuiſſe diffinitiuè pronunciatum, † & in petitorio ſeruan-
do requiſita iudicij Ordinarij , vt materiam diſtinguendo
reſpondit Rota *apud* Benitenden *deciſ. 79. per totam , & apud*
Seraph. *deciſ. 1259 num. 3.*
Ex quibus non conſtare de attentatis vtraque parte infor-
mante cenſuerunt Domini.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Meleuitana Status.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

A R G V M E N T V M.

Fratribus Cappellanis , & Seruientibus Armorum Religionis Hieroſolymitanæ an officere poſſit noua Ordinatio 29. ſub titulo de Magiſtro.

S V M M A R I V M.

1 *Antianitas in Religione Hieroſolymitana quando incipiat currere.*
2 *Ordinatio tertio præiudicialis ſubſtinere non poteſt.*
3 *Statuta , ſeu ſtabilimenta , ſi ſint auctoritate Apoſtolica , & cum præcepto quod inuiolabiliter obſeruentur , confirmata , illis eadem auctoritate non interueniente derogari non poteſt.*
4 *Ordinatio aliqua , ſi pendeat ab aliquorum facto , ac voluntate , ex contraria declaratione , & determinatione cenſetur ſublata.*

D E C I S I O L X X X V.

PRÆTENDENTIBVS Fratribus Cappellanis,
& Seruientibus Armorum Sacræ Religionis Hiero-
ſolymitanæ nouam ordinationem 29. ſub titulo de Magi-
ſtro tanquam minimè ſubſiſtentem eis officere non poſſe ,
dubitaui an illa ipſis obſtaret , & Domini non obſtare re-
ſponderunt ; illa enim eſt nimis præiudicialis , & apertè
repugnat ipſius Sacræ Religionis ſtabilimentis , & ſtatu-
tis etiam Apoſtolica auctoritate confirmatis ; quatenus
enim facultatem concedit recipiendi in diuerſis Linguis ,
ac Prioratibus duoſque iuuenes cum gratia limitum , apertè
repugnat ſtatuto 19. de receptione fratrum , quo expreſ-
sè cauetur recipiendum teneri probare ſe intra limites
Linguæ , ſeu Prioratus , in quo recipi petit natum eſſe .
Quatenus vero vult recipiendum in gradu Fratris Cap-
pellani teneri dumtaxat probare ſuam legitimitatem, re-
cipiendum vero in gradu ſeruientis Armorum non ſo-
lum poſſe ab onere probationes aliquas faciendi diſpenſa-
ri , ſed etiam à quauis alia incapacitate , quam poſſet
habere , contrariatur ſtatuto 18. & ordinationi 36. ſub ti-
tulo de receptione Fratrum , & demum dum vult tali-
bus , vt ſupra recipiendis antianitatem incipere debere
à die publicationis ipſius ordinationis vergit in notabile
damnum , ac præiudicium aliorum Fratrum Cappella-
norum , ac ſeruientium ; & eſt de directo contraria ſta-
tuto 15. de communi Ærario , † quo cauetur antiani- 1
tatem incipere , ac computandam eſſe à die ſolutionis ,
vt vocant Paſſagij , *vt fuit etiam dictum in Neritonen.
ſeu Meleuitana antianitatis 15. Aprilis 1622. coram bon.
mem. Remboldo , in Meleuitana antianitatis 12. Februar.
& 5. Martij 1635. coram R. P. D. meo Carrillo , & in
ead. 16. Nouembr. 1635. coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano* . Ex quibus ſequitur ordinationem prædictam tan-
quam † tertio præiudicialem minimè ſubſtineri ex tradi- 2
tis per Bart. *in l. fin. num. 20. ff. de Colleg. illicit.* Abb. *in
cap. cum acceſſiſſent num. 2. verſ. ſi vero ſtatutum , &
ibi* Dec. *num. 13. &* Felin. *num. 4. in 1. declarat. de con-
ſtit.* Rot. *deciſ. 103. num. 7. par. 2. diuerſ. & in Co-
men. habitus 11. Ianuarij 1613. coram R. P. D. meo Pi-
rouano.*
Præſertim , quia ſtatuta , ac ſtabilimenta prædicta
fuerunt auctoritate Apoſtolica , & cum præcepto , † 3
quòd inuiolabiliter obſeruentur , confirmata , ideo illis
eadem auctoritate non interueniente derogari non potuit
DD. *in l. omnium C. de teſtam.* Bart. *in l. omnes populi ,
num. 33. ff. de iuſt. & iur.* Abb. *conſ. 25. num. 25. lib.
2.* Rom. *conſ. 37. num. 2. & 116. num. 1.* Rot. *deciſ.
104. ſub num. 2. par. 3. recent. & deciſ. 538. num. 2. co-
ram Card. Seraphino.*
Quinimò ordinatio præfata videtur etiam contra pro-
prium iuramentum de aliquid non decernendo , aut vl-
lo modo concedendo , quod tendat in alicuius damnum,
ac præiudicium , ac etiam contra expreſſam ordinatio-
nem , declarationem , ac determinationem ab iiſdem
capitulantibus in fine Capituli factam, quòd ordinatio
illa

Digitized by Google

illa nullo modo præiudicium, ſeu damnum aliquod, vel alterationem gigneret ordinibus, aut preheminentijs cuiuſcumque gradus nempè Equitum, Cappellanorum, aut ſeruientium, adeout appareat etiam ex ipſorummet Capitulantium mente, ac declaratiune ordinationem prædictam vti dictis ordinibus Cappellanorum, ac ſeruientium Armorum præiudicialem viribus non ſubſiſtere; ſed tanquam ab eorumdem facto, ac voluntate pendentem ex
4 huiuſmodi contraria † declaratione, ac determinatione ſublatam cenſeri *ad text. in l. qui aliena. § fin. & ibi* Bart. & Doct *ff. de acq. hæred. & l. pro hærede, ff. eodem l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg. 1.* Bart. *& alij in l. non ſolum, ff. de noa. oper. nunc.* Alex. *conſ. 7. num. 12. lib.*
4 Rot. *deciſ. 285. num. 2. par. 4. diuerſ.*
Et ita vna tantùm parte informante reſolutum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Penſionis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Penſio, ſi fuerit reſeruata ſuper beneficio, ſuper quo pendet vnio ad fauorem alicuius, tunc dicta reſeruatio irrita eſt, ſi Papæ non fuerit facta mentio, quod ſuper dicto beneficio pendebat vnio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interpoſita contra ſententiam ſi non appareat propoſita coram Iudice, & nec petita, vel admiſſa in tempore, tunc non ſuſpenditur effectus d. ſententiæ, & tranſit in iudicatum.*

2 *Iniuſtitia poteſt impedire, ne ſententia tranſeat in iudicatum.*

3 *Reſignationis gratiam non eſt cenſendum quod Papa voluerit concedere in præiudicium eius, cui fuit facta vnio beneficij ſtante, quod id ei non fuerit narratum.*

4 *Gratiæ ſubſtantia, ſi ex aliqua omiſſa narratiua non fuiſſet ſuſpenſa, ſed ſolùm illius executio, tunc non obſtat, ſi id non fuerit expreſſum.*

5 *Emptionis contractus conſumitur traditione, quamquam illius ſubſtantia perficiatur ſolo conſenſu partium.*

6 *in Beneficij conferendi quaſi poſſeſſione, vt quis dicatur conſtitutus requiritur, vt is, cui eſt facta collatio beneficij illius poſſeſſionem adipiſcatur.*

7 *Beneficium, vt dicatur impletum ex perſona eius cui fuit facta collatio, dum tractatur de ſolo illius fine, tunc ille actus collationis cenſetur eſſe abſolutus, neque ad ſui perfectionem requirit traditionem poſſeſſionis.*

8 *in Acta vnionis beneficij, dicuntur ad fauorem eius, cui eſt facta vnio, omnes fructus beneficij vniti, Conſenſum ſuum, quis in præiudicium tertij non poteſt præſtare, num. 8.*

9 *Beneficij collatio facta authoritate Papæ in vim præcedentis reſeruationis non ſubſtinetur, ſi in literis non fuerit facta mentio vnionis, quæ adhuc pendebat de tempore, quo fuit facta collatio, & n. 10.*

11 *Reſignatio beneficij vniti non tenet non facta mentione eiuſdem vnionis.*

12 *per Reſignationem beneficij ad fauorem alterius non infertur præiudicium certum vnioni, ſi illa de beneficio reſignato pendeat, ex quo poſſibile eſt reſignatarium præmori poſſe reſignanti.*

13 *Penſio, quæ fuit reſeruata ſine conſenſu habentis regreſſum ſuper beneficio ex cuius fructibus eius penſio ſolui debeat, non dicitur ſubreptitia iſta gratia ſic obtenta, ſtante incertitudine futuri euentus.*

14 *Ius regreſſus eſt merè ſortuitum, & incertum, cum plura accidere poſſint, quæ non debeat eſſe locus eidem.*

15 *Gratia redditur ſubreptitia, ſi non fuerit narratum id, quod adhuc pendet, & pro certo exiſtere debet.*

16 *in Gratia non eſt facienda mentio de ijs quorum exitus non eſt omnino certus, eo quia poſſint eodem modo eſſe, prout non eſſe.*

17 *Penſio reſeruata ſuper beneficio, ſine conſenſu eius, qui in illo habet regreſſum non dicitur nulliter reſeruata, dum pendet illius conditio ſed tunc redditur irrita quando ſit locus eidem regreſſui.*

18 *Clauſula, prout ex tunc, operatur, vt vnum tempus alteri inſit.*

19 *Gratiæ ſubreptione data, non poteſt reddi valida ex conſenſu partis.*

20 *Reſignationis beneficiorum validitas pendere non poteſt à conſenſu partium ſed tota pendere debet ab auctoritate Papæ.*

21 *Reſeruationis penſionis, dum beneficium reſignatur, cauſa efficiens eſt authoritas Papæ.*

22 *Conſenſus poteſt reuocari non obſtante quocumque iuramento, ſi fuerit præſtitus ſuper eo, quod non valet à principio ſine confirmatione Principis.*

23 *Conſenſus præſtitus quoad vnam rem, non ſuffragatur, quoad aliam diuerſam.*

24 *Penſionis nullitate ſuppoſita vſque à prima illius impoſitione, non poteſt conſtitui ius aliquod perfectum, & abſolutum, itaut ſi aliquid contra fiat, dicatur, & illatum præiudicium.*

25 *Declaratio, nihil de nouo tribuit.*

DECISIO LXXXVI.

CONFIRMATA fuir in dubio, quod hodie propoſui deciſio, quæ facta fuit coram me ſub die 4. Iulij anni proximi præteriti cum viſa fuerint DD. ſubſiſtere illius fundamenta, tâm iu parte in qua firmabatur, quod ſententia Rotalis feciſſet tranſitum in rem Iudicatam, quam in alia, in qua declarabatur Iuſtitia eius Iudicati, & primo non viſæ fueruut controuerti poſſe, quæ in eadem deciſione conſiderata fuerunt pro firmanda re iudicata cum appellatio, † quæ interpoſita fuerat contra ſententiam, 1
quæ dicebatur habere hanc vim neque appareat propoſita coram Iudice neque petita aur admiſſa in tempore, prout requirebatur ad hoc, vt propter eandem appellationem potuiſſet ſuſpendi effectus eiuſdem ſententiæ, & impediri, quod illa in iudicatum non tranſiret, vt pluribus oſtenſum fuit in eadem deciſione, & hodie admittebant informantes pro Dominico, qui fuit condemnatus in eadem ſententia.

Non etiam viſa fuit controuerti poſſe Iuſtitia eius iudicati quæ fuiſſet in primis neceſſaria ad hoc vt rectè actum diceretur ex eadem ſententia, dum † illius iniuſtitia po- 2
tuiſſet impedire eum tranſitum, & quidem rationes, ex quibus probabatur iuſtitia ſententiæ deductæ apparebant tam in ea deciſione de cuius confirmatione hodie agebatur, quam in alijs duabus deciſionibus, quæ factæ fuerunt *coram R. P. D. meo Ghiſlerio ſub diebus 18. Decembris 1634. & 2. Martij anni 1635.* antequam ea ſententia diceretur, cum oſtenſum in illis fuerit, quod non poterat ſubſtineri gratia reſignationis, quam Dominicus obtinuit, & poſtea in eadem ſententia declarata fuit non valere. Rationes verò nullitatis eius gratiæ erant quia non fuiſſet facta mentio vnionis beneficij ſuper cuius fructibus penſio reſeruata fuerat, & quia non cenſebatur voluiſſe Papam eam gratiam concedere iu præiudicium Collegij Cæleſtini, cui facta fuerat vnio † eiuſdem Beneficij: Has eaſdem rationes am- 3
plexi fuerunt DD. in hoc dubio. Et primo conſiderarunt, quòd non poterat excludi neceſſitas eius narrationis, quæ fuit omiſſa in gratia conceſſa Dominico, eo quia ageretur de vnione, cuius executio ſuſpenſa fuerat, & dilata vſque ad tempus, quo beneficium vacaret per obitum aut ceſſionem Rectoris, † cum non fuiſſet ex hoc ſuſpenſa ſubſtan- 4
tia ipſius gratiæ, ſed ſolum illius executio, conſiſtens in executione penſionis, vt benè in propoſita materia declarauit Io. Andr. *in add. ad ſpecul. tit. de præben. in princ. col. 2. verſ. abſit quæſt.* Oldrad. *conſ. 223. num. 7. & in conſ. 257. num. 20. cuius authoritatem ſequuta fuit* Rota *in deciſione ſub die 4. Iulij anni proximi præteriti.* Confirmari hæc poterat alijs exemplis ex quibus videre licebat diſtingui in iure perfectionem actus ab illius executione vt apparet in † contractu emptionis cuius executio traditione con- 5
ſumitur, cum tamen illius ſubſtantia perficiatur ſola conuentione partium, *vt notatur in princ. tit.* Inſtit. *de empt. & vend. & declarat.* Bald. *in rubr. C. eod. tit. num. 3. in fin.* & in proprijs terminis ſubiectæ materiæ, hoc idem contigit in collatione beneficij, quia licèt ad effectum, vt

ex ea

Digitized by Google

6 ex ea dicatur quis conſtitutus in poſſeſſione † conferendi,
requiratur, vt is, cui fuit facta collatio beneficij illius poſ-
ſeſſionem adeptus fuerit, vt declarat Rip. *in cap. cum Ec-
cleſia Sutrina num. 93. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Tamen vbi
circumſcripto hoc effectu tractatur de iure illius ſine nem-
pe, vt dicatur impletum beneficium ex perſona eius cui fa-
7 cta fuit collatio, ille † actus collationis cenſetur ex ſe ab-
ſolutus, neque ad ſui perfectionem requirit traditionem
poſſeſſionis *vt eſt text. in cap. ſi tibi abſenti de præbend. lib. 6.
& notant*, *ibi* DD. Gemin. *num. 2.* Franc. *num. 3.* Caſſad.
deciſ. 5. num. 5. de priuil. & tenuit Rot. *deciſ. 24. num. 1. de
præbend. in antiq. & deciſ. 87. de reſcript. in antiq. & fuit
reſolutum in Nouarien. beneficij 28. Iunij 1632. coram me.*

Altera eaque ſecunda ratio deciſionis propter quam non
potuiſſet valere reſeruatio penſionis ad fauorem Dominici
erat propter præiudicium quod Collegio inferebatur ex ea
8 reſeruatione, quia cum in † actu vnionis fuiſſent tranſlati
in fauorem eiuſdem Collegij omnes fructus beneficij vniti,
vt declarat idem Oldrad. *in add. conſ. 223. num. 4. & conſ.
257. num. 14. & 22.* Certum eſt, quòd ab eo auferebatur
quidquid in gratia reſeruationis eius penſionis concedeba-
tur Penſionario non obſtante conſenſu Rectoris, qui tunc
Eccleſiam obtinebat, qui non potuiſſet eum conſenſum
præſtare in præiudicium ipſius Collegij. Et viſa fuerunt
DD. confirmari hæc poſſe alijs exemplis quia propter hanc
9 eandem rationem † apparebat non ſubſiſtere collationem
beneficij factam authoritate Papæ in vim præcedentis re-
ſeruationis ſi in literis non fuerit facta mentio vnionis, quæ
adhuc pendebat de tempore, quo fuit facta collatio, vt de-
clarat Felin. *in cap. in noſtra num. 23. de reſcr. in 27. corol-
lar. ſequendo authoritatem* Rotæ *in deciſ. 23. de rerum per-
mut. in antiq.* quaſi repugnare videatur præſumpta mens
10 Papæ, qui gratiam conceſſit non derogandi alterius † Iuri-
bus ad cuius fauorem facta fuit vnio dum non fuit certus de
eadem Vnione, quod etiam tenuerunt Ioann. de Selua *de
benef. par. 3. quæſt. 11. num. 75.* Rebuff. *in prax. benef. tit.
de reuoc. Vnion. num. 33. & probatur ex text. in cap. quam-
uis, & cap. ſi propter de reſer. lib. 6.* Vt etiam ab eadem
11 ratione deſcendebat, quod valere † non poſſit reſignatio
beneficij vniti non facta mentione eiuſdem vnionis, vt te-
nuit Rota apud Put. *deciſ. 347. num. 9. lib. 1. & ex pluribus
comprobat.* Oldrad. *in add. conſ. 257. num. 20. & 29 & tra-
dit* Pariſ. *in tract. de reſign. benef. lib. 2. quæſt. 9. num. 14.*
Garz. *de benef. par. 11. cap. 4. num. 41.* Quod ſane videtur
12 notatu dignum per † reſignationem beneficij ad fauorem
alterius non inferatur præiudicium certum vnioni, ex quo
poſſibile eſt Reſignatarium præmori Reſignanti, vt con-
ſiderauit Rota coram Puteo *in adducta deciſ. 347. num. 5.
lib. 1.* Pariſ. *de reſign. benef. eod. lib. 2. quæſt. 9. num. 8.* Et
licèt in terminis Penſionis, quæ fuerit reſeruata ſine con-
ſenſu habentis regreſſum ſuper beneficio ex cuius fructibus
13 eius penſio † ſolui debeat conſiderari ſoleat à DD. eadem
incertitudo futuri euentus ad effectum excuſandi gratiam
à vitio ſubreptionis, vt trad. Pariſ. *in tract. de reſign. be-
nef. lib. 6. quæſt. 2. num. 86.* Gig. *de penſ. quæſt. 79. in princ.*
tamen id accidit cum ſuppoſito Iuris mere fortuiti, & in-
14 certi, quale videtur eſſe Ius regreſſus cum † non ſolùm
fieri poſſit, vt tempore, quo debet illi locus aperiri præ-
mortuus fuerit penſionarius. Verum plura poſſint contin-
gere, ob quæ non eſſe debeat locus eidem regreſſui, vt de-
clarat Pariſ. *in adducta quæſt. 2. eodem num. 86. & conſide-
rauit* Rota coram Put. *deciſ. 97. num. 4. lib. 2. & apud* Caſ-
ſad. *deciſ. 5. de Penſ.* Vnde contrarium ſtatuendum erit
15 vbicumq. certum eſt, quòd exiſtere debeat † id Ius,
quod adhuc pendebat de tempore quo fieri debuiſſet illius
mentio, vt declarauit Rota *in deciſ. 2. num. 4. de præ-
bend. in nou.* Caſſad. *deciſ. 16. num. 2. eod. tit.* Ita limitan-
do contrariam regulam, quæ habet, vt non ſit facienda
16 mentio † de ijs quorum exitus non eſt omnino certus, eo
quia poſſint eodem modo eſſe, prout non eſſe, quam re-
gulam ponit Felin. *in cap. in noſtra num. 15. in 7. Coroll.
de reſcript.* Sarnen. *ad reg. de iur. quæſ. non toll. quæſt. 4.
num. 2.* Et poterant hæc omnia eo magis procedere in caſu
propoſito in quo hæc quæſtio videbatur tolli ex facto quia
cum perfecta fuiſſet vnio ex ceſſione Rectoris ad fauorem
Collegij non poterat dici quòd ageretur de præiudicio quod
ſolùm eſſet certum in genere eo quia illud exiſtere omnino
deberet ſed de præiudicio quod iam exiſterat, & cuius
certitudo probabatur etiam inſpecto præſenti tempore
17 quod admittunt DD. in terminis regreſſus nam licèt † pen-
dente illius conditione negent poſſe gratiam dici nullam ſi
non facta fuerit mentio, tamen concedunt reddi irritam
eandem gratiam poſt quod fuerit factus locus eidem regreſ-
ſui, vt declarat Gig. *de penſ. quæſt. 79. ſub num. 3.* Pariſ. *de
reſign. benef. d. lib. 6. ead. quæſt. num. 88. & fuit reſolutum
coram* Puteo *in add. deciſ. 97. num. 3. lib. 2. & in deciſ. 25.
de renunciat.* Et propterea etiam ad hunc effectum conſide-
rari natura illius clauſulæ prout ex tunc quæ fuerat appo-
ſita in † gratia vnionis propter vim eorumdem verborum 18
ex quibus videbatur vnum tempus alteri ineſſe. Itaut à
quolibet eorum deſumi poſſet initium huius nullitatis, ex
notat *in l. ſi ita ſtipulatus 136. ff. de verb. oblig. & in l. huiuſ-
modi 64. ff. eod. tit. & notat ibi* Ang. *num. 2.* Alex. *num. 3. &
in conſ. 83. num. 6. lib. 2.* Caſtad. *deciſ. 3. num. 15 de præbend.*

Et ex his viſum fuit ſatisfieri ad ea quæ in contrarium ad-
ducebantur pro parte penſionarij ſuper conſenſu, quem di-
cebatur præſtitiſſe idem Collegium pro reſeruatione huius
penſionis, † quia data ſubreptione gratiæ non poterat nul- 19
litas eiuſdem penſionis quæ ex ea ſequebatur tolli propter
conſenſum ipſius Collegij cum non † potuiſſet illius vali- 20
ditas pendere à conſenſu partium, ſed tota dependere de-
beret ab authoritate Papæ quæ ſola dici poterat cauſa ef-
ficiens eius † penſionis, vt traditur *in cap. niſi eſſent, §. quia* 21
igitur de præbend. & notant ibi DD. Sarnen. *in compend.
vtriuſq. ſignat. quæſt. 16. num. 86.* Staphil. *de Litt. Iuſt. §. 7.
incipit, ad prædict. num. 15. & cenſuit* Rota *in Ripana
penſionis 19. Nouembr. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano
inter recent. deciſ. 437. num. 2. & in Montisfaliſci penſio-
nis 10. Iunij 1630. coram eod.* Præterea duabus vicibus di-
cebatur à Collegio præſtitus hic conſenſus, & ille, qui da-
tus proponebatur ante reſeruationem ipſius penſionis ab eo-
dem reuocatus fuerat propter hanc ipſam cauſam quia ſci-
licet in eo deficeret beneplacitum Apoſtolicum, qui qui-
dem conſenſus potuit reuocari † non obſtante quocumque 22
Iuramento cum non potuiſſet à principio valere ea promiſ-
ſio ſine confirmatione Apoſtolica, vt tenuit Rota *in add.
deciſ. 437. par. 1. recent. num. 2. in fin. & coram* Acchill.
deciſ. 2. de pact. & coram Put. *deciſ. 343. in princip. lib. 1.*
Alter verò conſenſus qui dicebatur datus ab eodem Colle-
gio poſt reſeruationem penſionis in actu ceſſionis Eccleſiæ
facta à titulari, non comprehendebat onus huius penſio-
nis, cum ſolùm in ſe ſuſcepiſſet Collegium onera, quæ
ad Eccleſiam ſpectabant ratione curæ. Vnde reſpectu hu-
ius † conſenſus obligare non poterat, quòd ceſſio facta à 23
Rectore confirmata fuiſſet authoritate Apoſtolica, dum
in confirmatione non fuit actum, aut intellectum de hac
penſione, vt fuit conſideratum in omnibus deciſionibus,
quæ factæ fuerunt in hac cauſa.

Neque poterat obijci hic præiudicium penſionarij ad ef-
fectum, vt valere non poſſet ceſſio in qua ille priuabatur
Iure exigendi dictam penſionem ad quod præiudicium di-
cebatur reſpexiſſe confirmatio Apoſtolica dum legebatur
facta ſine præiudicio alicuius. Hæc † enim obiectio tol- 24
lebatur ex eodem fundamento, quia ſuppoſita nullitate
ipſius penſionis vſque à prima illius impoſitione non po-
terat conſtitui Ius aliquod perfectum, & abſolutum,
contra quod potuerit induci id præiudicium vt tradit Fe-
lin. *in cap. cauſam quæ ſub num. 26. & in cap. ſuper literis
num. 21. in fin. de reſcr.* Cald. *conſ. 8. num. 3. eod. tit.* Sar-
nen. *ad reg. de iur. quæſ. non tollen. quæſt. 1. num. 5. in
fin.* Præſertim attenta natura reſignationis ex qua diceba-
tur illatum id præiudicium cum non fuerit ex ea colla-
tum nouum Ius Collegio ſed declaratum † id quod ei 25
competebat ex cauſa vnionis antea ſequutæ prout in hac
ſola ratione poſitum erat fundamentum huius deciſionis,
& latè probat Ioann. Andr. *in add. ad ſpecul. in tit. de
præbend. & dign. in princ. col. 2.* Oldrad. *conſ. 223. &
conſ. 257.*

Et ita vtraque.

R. P. D. PIROVANO.

Fauentina Iuriſpatronatus.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Præſentatus eſt inſtituendus, ſi probet vacationem
Iuriſpatronatus, familiæ eum præſentantis exi-
ſtentiam, ac pertinentiam, præſentationem in-
fra legitima tempora, ac demum ſui ipſius habi-
litatem.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Inſtitutio, quibus concurrentibus non poſſit denegari.*

2 *de Beneficij iuriſpatronatus vacatione non poteſt dubitari, ſi præſentati veniunt ex eadem vacatione.*

3 *Iuriſpatronatus probatio per inſtrumentum dotationis, vel erectionis, in iure non poteſt dari melius.*

4 *de Iuriſpatronatus fundatione dubitari non poteſt, quin ſit effectuata, ſi dentur vltimæ præſentationes, poſſeſſione ſubſequuta per obitum immediatè præſentati.*

5 *Præſentationum effectuatio benè ſolet probari propter continuatam præſentatorum poſſeſſionem.*

6 *ab Iuriſpatronatus erectione, ſi tranſiuerit tempus 100. annorum, inde ſufficiens titulus poteſt allegari.*

7 *Iuriſpatronatus canonizatoria non facile obtinetur ab Ordinario, cum agatur de eius intereſſe.*

8 *Iuſpatronatus, non eſt rigoroſe probandum, quando Ordinarius non eſt in cauſa, nec contenditur cum poſſeſſore tanquam de libero.*

9 *in Iuriſpatronatus erectione interuenire debet auctoritas Ordinarij.*

10 *Vicarius abſque ſpeciali mandato Epiſcopi non poteſt reſeruare iuſpatronatus.*

11 *Sed ſtante decurſu 100. annorum cum obſeruantia, nedum præſumitur ſufficiens mandatum ad hoc, ſed etiam confirmatio, & ratificatio Epiſcopi. num. 12.*

12 *Præſentandi quaſi poſſeſſio acquiritur etiam per vnicum actum.*

13 *Præſentatio coram Ordinario de iure fieri debet.*

14 *Præſentatio fieri debet coram eo, cui in limine fundationis, & erectionis fuit reſeruatum ius inſtituendi.*

15 *Concordia, ſeu tranſactio facta ab Ordinario, ſi ſit à Papa confirmata, ſeruanda eſt, & ligat Ordinarios ſucceſſores in eadem Eccleſia.*

16 *Præſentatus præſumitur idoneus, ſi appareat, quod ſit Sacerdos, cum inde ſuperabundet probatio identitatis, ſi agatur de beneficio ſimplici.*

17 *Gratia remanet inanis, & ſine effectu ſi non ſit iuſtificata.*

DECISIO LXXXVII.

IOANNE Iacobo tantummodo informante, reſponſum fuit, eumdem eſſe inſtituendum de Beneficio
controuerſo, quia probat vacationem iuriſpatronatus fa-
1 miliæ de Scardauis, exiſtentiam, † ac pertinentiam,
præſentationem intra legitima tempora, ac demum ſui
ipſius habilitatem, quibus concurrentibus inſtitutio non
ſolet denegari, *cap. decernimus*, *cap. Monaſterium 16. qu. 7. cap. cum* Bertoldus, vbi Abb. *num. 12. de re iudic.* Rot. *deciſ. 337. num 1. par. 2. recent.*

De vacatione Beneficij non eſt controuerſia, ex quo
2 reſpectu † præſentati veniunt ex eadem vacatione per
obitum alterius Iacobi; Exiſtentia verò iuriſpatronatus ex dotatione, & fundatione, & quæ ſit familiæ
de Scardauis probatur ex inſtrumento dotationis cum
aſſignatione bonorum pro dote ſufficienti, vſque de anno 1525. & ex inſtrumento erectionis Capellæ in titulum S. Martini factæ per Vicarium, tunc Epiſcopi
Fauentini de anno 1529. cum reſeruatione iuriſpatronatus ad fauorem dotantis, & exinde hæredum, &
3 familiæ ſuæ de Scardauis, qui modus † probandi iuſpatronatus per inſtrumentum dotationis, erectionis, in
iure melior dari non poteſt, *cap. 3. cum gloſ. in verb. fundatoris*, *& cap. nobis de iurepatr.* Gonz. *ad regul. 8. gloſ. 18. num. 32.* Garz. *de beneſ. par. 5 cap. 9. nu. 38.* Rot. *deciſ. 167. num. 1. par. 2. diuerſ.* & idem fuit dictum *in cauſa Illerden. portionis 27. Aprilis 1635. coram me*,
quæ fundatio cum dubitari non poſſit, quin fuerit effe-
4 ctuata, † ex quo dantur vltimæ præſentationes, poſſeſſione ſubſequuta per obitum immediatè præſentati;
Nempe de anno 1610. ex præſentatione Terrentij per
obitum Andreæ Caroli, & de anno 1622. ex præſentatione Iacobi per obitum Terrentij, & nouiſſimè Io.
Iacobi per obitum alterius Iacobi de anno 1635. ex qui-
bus † ſolet probari effectuatio propter dictorum Recto- 5
rum continuatam poſſeſſionem, Oldrad. *conſ. 229.* Rot.
deciſ. 452. num. 1. coram Papa Greg. XV. *& 224 num. 7. par. 1. recent.* & vlterius concurrat tempus ſupra † 6
centum annos à die erectionis, inde ſufficiens titulus
allegari poteſt Caſſad. *deciſ. 2. de probat.* Peregr. *conſ. 33. num. 21.* Rot. *deciſ. 211. num. 1. par. 1. recent.* &
idem fuit firmatum *in Aquilana Capellaniæ 3. Iulij 1634. coram me*, quibus accedit confeſſio partis, enunciatiua libri æſtimi eiuſdem Eccleſiæ Fauentinæ, in quo
deſcribitur hæc Capellania de iurepatronatus Laicorum
de Scardauis, ac demum controuerſo huiuſmodi iurepatronatus, coram Ordinario pro illius exiſtentia ad
fauorem iſtorum de Scardauis pronunciauit, quòd non
ita de facili contingere potuiſſet † ab Ordinario, de 7
cuius intereſſe agitur, obtinere canonizatoriam tituli
Patronalis Rot. *deciſ. 51. num. 1. de iurepatronat. in nouis*, *& 413. num. 2. & 518. num. 4. par. 1. recent.*
& ſi quid ad rigoroſam probationem deficeret, quod
ex deductis dicendum non videtur, leuior nihilominus
ſufficeret, ex quo † Ordinarius non eſt in cauſa, nec 8
contenditur cum poſſeſſore tanquam de libero, ſed incidenter de pertinentia ad effectum inſtitutionis quæritur; Caſſad. *deciſ. 1. num. 1. de probat.* Verali. *deciſ. 537. num. 2. par. 1.* Mantic. *244. num. 5. & 452. num. 3. coram Papa* Greg. XV. Gonz. *ad reg. 8 gloſ. 58. num. 59.* & nouiſſimè in fortioribus terminis idem fuit
firmatum *in Comen. Beneficij 25. Maij 1635. & 11. Ianuarij 1636 coram D. meo Panzirolo.*

Non obſtat, quòd in erectione data non interuenerit ex-
preſſus † Epiſcopi conſenſus, neque probetur Vicarium, 9
qui tunc erexit Capellam in Beneficium, & Patrona-
tum reſeruauit, † haberet ſufficiens mandatum ab Epiſco- 10
po in gratioſis.

Quia ex decurſu centum annorum cum obſeruantia,
nedum præſumitur ſufficiens † mandatum Vicarij, 11
Caſſad. *deciſ. 3. de procur.* Mantic. *deciſ. 86. num 10.*
Rota *deciſ. 598. num. 8. par. 1. diuerſ.* ſed confirmatio, & ratificatio Epiſcopi, Lambert. *de iurepatron. par. 2. lib. 5. quæſt. 5. art. 8. & 11.* Roch. *eod. tit. in verb. pro eo quod Diœceſani quæſt. 7. num. 19.* & idem
fuit firmatum *in deciſ. 598. num. 8. par. 1. diuerſ. & 707. par. 1. recent.*

Præſentatio etiam Ioann. Iacobi legitima, & valida probatur; Nam reſpectu præſentantis, quæ fuit
Lucretia Scardaua, cum ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi ex preſentatione facta de anno 1622. de perſona Ioann. Iacobi Baſſi, vacante beneficio per obitum
Terrentij ex iſto ſolo † actu potuit validè preſentare, 12
cap. conſultationis, *de iurepatr.* Rot. *deciſ. 14. eod. tit. in antiq.* Calder. *conſ. 12. eod. tit. & deciſ. 452. num. 20. coram Papa* Greg. XV. Reſpectu verò Quadrimeſtris ad preſentandum à Canone preſcripti bene iuſtificatur legitima, ratione temporis, quia vacatio beneficij contigit de menſe Aprilis 1635. ſicuti continent litteræ Apoſtolicæ Caſtellini Aduerſarij, & preſentatio, quæ
datur legitur facta ſub die 17. eiuſdem menſis Aprilis,
quæ & ſi videatur facta coram Capitulo, & Canonicis
Eccleſiæ Fauentinæ, cum tamen de iure coram † Ordina- 13
rio ſit facienda; attamen nihil obſtare viſum fuit, ex quo
in limine fundationis, & erectionis, ius inſtituendi fuit
reſeruatum dicto Capitulo, & poſtmodum inter Epiſcopum, & Capitulum fuit etiam concordatum, quod ius in-
ſtituendi Capellanos ad preſentationem Laicorum reſpe- 14
ctu Capellarum intra Eccleſiam Cathedralem exiſtentium
ſpectaret ad Capitulum, & per Sedem Apoſtolicam con-
firmatum, † & inde omnis heſitatio ſublata cum ſit ſem- 15
per ſeruanda, & ligat ſucceſſores Epiſcopos in eadem Eccleſia Fauentina, *cap. veniens*, *cum gloſ. de tranſact. & ibi* Abb. *num. 2.* Rota coram Papa Gregor. XV. *deciſ. 52. ibi* Add. *num. 3. & in recentior. 625. numer. 3. par. 5.*

Concurrit denique habilitas Ioann. Iacobi preſentati, † 16
cum ſit ſacerdos enunciatus in inſtrumento preſentationis ſupradictæ, & ex litteris patentibus datis, Gram. *deciſ. 81. num. 1.* inde ſuperabundat probatio idoneitatis cum agatur de beneficio ſimplici.

Neque obſtat petitioni Ioann. Iacobi preſentati prouiſio
Apoſtolica Caſtellini continens gratificationem, quia cum
plura contineantur in narratiua litterarum, nempe quòd
ſit preſentatus à medietate patronorum, & exiſtentia in

quaſi

Digitized by Google

quaſi poſſeſſione preſentandi, & neutrum ex predictis ſit
17 † iuſtificatum gratia remanet inanis, & ſine effectu, *cap. 2. de reſcript.* Rot. *deciſ.* 314. *num.* 2. *coram Papa* Greg. XV. Garz. *de benef. par.* 6. *cap.* 2. *num.* 160.

Et ita vna parte tantùm informante reſolutum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Fideicommiſſi de Clauarinis.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quibus concurrentibus, & qualiter ſit danda immiſſio, bona fuiſſe fideicommittentis quomodo probetur, item etiam qualiter eorum identitas. Fideicommiſſario, quando non impediatur immiſſio ob oppoſitas detractiones.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario datur immiſſio, vel ex Saluiano interdicto, vel ex remedio l. fin. C. de edict.* D. Adr. *toll.*

2 *Fideicommiſſario competit Saluianum, vel remedio l. fin. C. de edict.* D. Adr. *toll. etiam contra tertium poſſeſſorem.*

3 *Deſcendentia, & conſanguinitas qualiter ſufficienter remaneat probata.*

4 *in Gradu ſucceſſibili, ſi quis ſit, præſumitur etiam ſit proximior, eo ipſo, quod nullus alius comparet, qui ſe proximiorem prætendat.*

5 *Remotior non admittitur ad ſucceſſionem, quando adeſt proximior.*

6 *Exceptio de iure tertij non admittitur ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario.*

7 *Declaratio facta ex certa ſcientia, quòd eum quis ſit proximior alicui, non intendit ei ſuccedere, non poteſt impugnari à tertio qui non poteſt dare de nullitate.*

8 *de Nullitate contractus, illi ſolum poſſunt dare, ad cuius fauorem eſt nullus.*

9 *Contractus, ſi ſit nullus ex defectu cauſæ, habetur pro nullo, ſi is velit quis nullum dicere poteſt.*

11 *Bona aliqua, quod fuerint fideicommittentis probatur, ſi id conſtet ex Teſtamento, & Codicillis ipſius.*

12 *Item probatur ex diuiſione facta inter fratres de hæreditate paterna.*

13 *Temporis longiſſimi lapſus inducit mutationem perſonarum eiuſdem familiæ, & excuſat variationem.*

14 *Identitas probatur per duas demonſtrationes, licèt aliæ non verificentur, num.* 15.

16 *Confinia ex curſu temporis præſumuntur mutata, & ſufficit verificatio loci, vbi poſita ſunt bona, & vacuus tantum confinis.*

17 *Partitæ formiter extractæ ex libris Mortuorum, probant quem eſſe mortuum.*

18 *Vocatus ad ſucceſſionem, ſi declaret ſe nolle ſuccedere, hoc ſtante, alteri qui ſuccedere debet, non poteſt impediri immiſſio, ac ſi ille non adeſſet.*

19 *Conductores ſimplices non poſſunt impedire immiſſionem, prætextu detractionum.*

20 *Fideicommiſſario, vt impediatur immiſſio ad effectum ſoluendi debita Teſtatoris, debent iuſtificari.*

21 *Et in hoc non ſtatur aſſertioni grauati.*
Collateralibus legitima non debetur, num. 21.

22 *Rationem reddere tenetur grauatus, de bonis fideicommiſſarijs.*

23 *Detractiones præſumuntur factæ, ſi hæres grauatus inuentarium non confecerit.*

24 *Inuentarium bonorum hæreditariorum non ſuppletur per tutelare, cum non tendant ad eoſdem effectus, & requirant diſtinctas ſolemnitates.*

25 *Hæres grauatus, ſi alienauerit plura bona hæreditaria, quod ea non ſufficiant pro detractionibus, ei incumbit onus probandi, amplia num.* 26.

27 *Melioramentorum exceptio, vt impediat immiſſionem fideicommiſſario, debet probari.*

28 *pro Melioramentorum iuſtificatione, quid conſtare debet.*

DECISIO LXXXVIII.

PRÆTENDENTIBVS Dominis Ioann. Baptiſta, & Vincentio de Clauarinis per obitum Equitis Gherardi vltimi deſcendentium maſculorum vocatorum eſſe factum locum fideicommiſſo ad eorum fauorem, petierunt immiſſionem ſuper tornaturis 32. prædij Cadriani vti ſpectantibus ad fideicommiſſum Alexandri Senioris, & ſuper reſiduo bonorum eiuſdem Communis vti comprehenſo in fideicommiſſis Antonij, & Alexandri Iunioris; & fuit per me propoſitum dubium, An eſſet concedenda immiſſio petita, eoq. per Dominos diſcuſſo fuit reſolutum Ioann. Baptiſtæ, & Vincentio dandam immiſſionem ſuper dd. tornaturis 32. d. prædij Cadriani, & ſuper reſiduo bonorum eiuſdem Communis contra DD. de Piaritijs detinentes titulo conductionis ſibi factæ à Gherardo defuncto.

Nam cum dictum prædium pro dicta rata tornat. 32. fuerit poſſeſſum per Alexandrum Seniorem, & ſubiectum eius
fideicommiſſo, & ſimiliter fuerit totum poſſeſſum per Alexandrum Iuniorem, & Antonium, & ſuppoſitum eorum
fideicommiſſis, & Ioann. Baptiſta, & Vincentius tanquam
proximiores de Caſata fuerint vocati in defectum deſcendentium
maſculorum ab Alexandro Seniore, & expreſsè
ſubſtituti in fideicommiſſis Antonij, & Alexandri Iunioris,
conſequenter illis immiſſio denegari non poteſt, vel † 1
ex Saluiano interdicto, prout fuit ſemper in Rota obſeruatum,
vt ex deciſionibus relatis per Seraph. *deciſ.* 828. *in
princip. & firmatis per* Rotam *coram bon. mem.* Card. Virili,
*in Peruſina fideicommiſſi de Cincijs, vel ex remed. l. fin. C. de
edict.* Diu. Adr. *toll.* quod † competit fideicommiſſario 2
etiam contra tertium poſſeſſorem, vt eſt communis opinio,
de qua per Rot. *deciſ.* 34. *num.* 24. *par.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 238.
num. 1. *par.* 1. *recent. & coram bon. mem.* Card. Caualer. *dec.*
204. *num.* 4. *& alibi paſſim.*

Quòd autem ipſi fuerint vocati vti proximiores ad fideicommiſſum
Alexandri Senioris fuit iam firmatum coram
me 26. Nouembris 1633. in deciſione in hac cauſa facta, &
vlterius probatur ex verbis teſtamenti, & Codicilli, in quibus
continetur prædictum fideicommiſſum, & Ioann. Baptiſta
eorum auus enunciatur filius Cæſaris fratris ipſius teſtatoris;
Vnde cum ex dicto Ioann. Baptiſta ſit natus Cæſar
Iunior pater ipſorum Ioann. Baptiſtæ Iunioris, & Vincentij,
vt patet ex donatione Antonij, & Alexandri Iunioris,
& confeſſione Gherardi auctoris DD. de Piaritijs, vtique
eorum † deſcendentia, & conſanguinitas remanet ſuf- 3
ficienter probata, Rota *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *dec.*
42. *num.* 1. *& coram bon. mem.* Card. Caualer. *deciſ.* 575.
num. 4. Quòd autem ipſi ſint proximiores † probatum re- 4
manet eo ipſo, quòd nullus alius comparet, qui ſe proximiorem
prætendat Seraphin. *deciſ.* 1229. *num.* 1. *&* 1265.
in fin. bon. mem. Card. Caualer. *d. deciſ.* 575. *num.* 7. Rot.
in Æſina Cappellaniæ 4. *Iulij* 1603. *coram bon. mem.* Card.
Pamphilio, *& in Aſſiſien. bonorum* 4. *Iulij* 1607. *coram bon.
mem.* Card. Caualer. *& fuit firmatum in Parmen. ſtatus*
14. *Decembr.* 1629. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, vbi
etiam aliæ deciſiones allegantur.

Non obſtat quòd extet Iſabella Gherardi filia, quæ tanquam
proximior de Caſata ipſius Codicillatis excludit Io.
Baptiſtam & Vincentium remotiores, † qui non admit- 5
tuntur quando adeſt proximior: Quia (quicquid ſit de illius
vocatione an cenſeatur excluſa à fideicommiſſo de quo
agitur, ſub prætextu quòd teſtator fuerit diſcretiuè loquutus
de fœminis, vel quod habuerit rationem conſeruandi
agnationem) Dominis viſum fuit ſufficere declarationem
ab ipſa factam ſe nolle ratione ſuæ perſonæ impedire Ioann.
Baptiſtam, & Vincentium, quo minus conſequantur plenariam
ſucceſſionem, & integrum fideicommiſſum perinde
ac ſi non eſſet in rerum natura, vt in duobus inſtrumentis:
& cum ipſa non compareat, nec petat ſe vti proximiorem,
& in fideicommiſſo comprehenſam immitti, hæc
exceptio † illius exiſtentiæ reſpiciens ius tertij non poteſt 6
allegari à Piaritijs, vt in terminis reprobando Caſtr. *in
conſ.* 454. *num* 2. *lib.* 1. *tradit* Surd. *conſ.* 349. *num.* 15. 16.
& 17. *quem ſequuta eſt* Rota *in Bonon. fideic. de Deſiderijs* 16. *Februarij* 1630. *coram R. P. D. meo Merlino*,
vbi plures deciſiones allegantur; Nec talis declaratio facta ex

Digitized by Google

ǳta ex certa ſcientia, & cum omnibus ſolemnitatibus ne-
7 ceſſarijs poteſt † impugnari à tertio qui non poteſt dare de
nnllitate, cum hoc ſit ſpecialiter reſeruatum illi ſoli, qui
8 contraxit prout ſit † in minore, & Eccleſia Surd. *deciſ.*
108. *num.* 3. Seraph. *deciſ.* 256. *num.* 7. & 339. *num.* 6. &
9 in terminis nullitatis † contractus mulieris ex defectu cau-
ſæ Rota *deciſ.* 206. *num.* 7. *penes* Cinc. *de cenſib.* vnde
10 dubium non eſt fideicommiſſum † fuiſſe apertum, ac pu-
rificatum ad fauorem Ioann. Baptiſtæ, & Vincentij, vt
fuit dictum in *Romana ſeu Tiburtina Caſtri S. Angeli* 26. *No-
uembris* 1616. *coram bon. mem. Andrea, & in ead.* 10.
Februar. 1620. *coram bon. mem. Vbaldo, & in Bononien.
fideicommiſſi de Lutio* 27. *Ianuarij* 1621. *coram Eminentiſſ.
Card. Veroſpio.*

Prædium Cadriani quoad petium terræ tornat. 32. fuiſſe
11 in bonis Alexandri Senioris fideicommittentis † conſtat ex
Teſtamento, & Codicillis ipſius Peregr. *de fideicom. art.*
44. *num.* 20. & *conſ.* 48. *num.* 5. *lib.* 1. *cum alijs per* Fuſar. *de
ſubſtit. qu* 618. *num.* 30. & *ex allegatis per Reuerendiſſ. D.
meum Decanum in d. Parmen. ſtatus* 14. *Nouembr.* 1629. &
12 ex diuiſione † hæreditatis paternæ inter ipſum, & fra-
tres facta de anno 1506. Barbat. *conſ.* 14. *lib.* 3. Dec. *conſ.*
76. *num* 9. *lib.* 3. *cum alijs per* Fuſar. *d. quæſt.* 618. *num.*
31.

Eſſe antem idem petium terræ quod hodie detinetur à
Piaritijs, probatur ex collatione confinium expreſſorum in
locatione ſibi ipſis facta à Gherardo de anno 1627. qui con-
cordant cum confinibus enunciatis in dicta diuiſione anni
1506. facta inter Alexandrum Seniorem, & fratres. Nam
concordant Primo in loco, & vocabulo Cadriani: Secun-
do in pluribus qualitatibus, Tertio in confine viæ publicæ
à tribus lateribus. Nec facit quod in diuiſione anni 1506. di-
catur *iuxta Albertum de Clauarinis*, & in locatione anni
1627. dicatur *iuxta Gaſparem de Glauarinis*; quia lapſus
13 tanti temporis † inducit mutationem perſonarum eiuſdem
familiæ, & excuſat variationem. Vltra quod ad proban-
14 dum † identitatem duæ demonſtrationes ſufficiunt *iuxt.
doctr.* Bart. *in l. demonſtratio falſa num.* 14. *ff. de condit. &
demonſtr.* Rot. *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ.* 172.
15 *num.* 2. etiam ſi aliæ † non verificarentur Ruin. *conſ.* 50.
num. 12. *lib.* 1. Grauett. *conſ.* 198. *num.* 2. Rot. *in Bonon.
fideicomm. de Deſiderijs* 5. *Martij, &* 14. *Iunij* 1627. *coram
R. P. D. meo Merlino in Peruſina fideicom. de Gratianis* 27.
Mart. 2628. *coram bon. mem. Card. Virili, & in Montis Fa-
liſci fideicom.* 21. *Iunij* 1630. *coram R. P. D. meo Pirouano*,
16 præſertim in antiquis, quia præſumuntur † excurſu tem-
poris confinia mutata, & ſufficit verificatio loci, vbi poſi-
ta ſunt bona, & vnicus tantum confinis *ſanct. mem.* Greg.
XV. *d. deciſ.* 172. *num.* 6. vbi Add. *num.* 10. Rot. *in dd.
Bonon. fideicom. de Deſiderijs coram R. P. D. mea Merlino,
& in Bonon. Terrarum* 17. *Nouembr.* 1628. *coram Eminen-
tiſſ. Card. Vbaldo*, in qua ponderatur qualitas terrarum,
quæ bene applicatur in hoc caſu in quo agitur de petio ter-
ræ *aratiuæ, vitatæ, arboratæ, &c.* tàm in inſtrumen-
to diuiſionis, quàm in inſtrumento locationis factæ à Ghe-
rardo Piaritijs.

Et hæc quoad fideicommiſſum Alexandri Senioris: Nam
quod attinet ad fideicommiſſa Antonij, & Alexandri Iu-
nioris, in quibus ſunt vocati Cæſar, & Gaſpar, eorumq.
filij, & deſcendentes legitimi, & naturales, quales ſunt
Ioann. Baptiſta Iunior, & Vincentius, non adeſt difficul-
tas cum deſcendentia, & alia requiſita ſint ſufficienter pro-
bata. De fideicommiſſis conſtat ex lectura donationis, ac
teſtamentorum eorumdem, in quibus poſt eorum lineam
finitam expreſsè vocantur Cæſar, & Gaſpar, Ioann. Ba-
ptiſtæ filij, & cuiuslibet eorum filij, & deſcendentes maſ-
culi legitimi, & naturales, & per conſequens Ioann. Ba-
ptiſta Iunior, & Vincentius, & ex partitis librorum Mor-
17 tuorum formiter † extractis probatur obitus Cæſaris, ac
etiam Teſtatorum, & filiorum in teſtamento d. Alexandri
Iunioris nominatorum, Rot. *deciſ.* 220. *num.* 1. *par.* 2. *di-
uerſ. & deciſ.* 700. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* & Gaſpar *dedit,
ceſſit, & tranſtulit Ioann. Baptiſtæ Iunioris, & Vincentio
omnia, & quæcumque iura, &c.* ita quòd illius exiſtentia
non obſtat.

Minus, facit quòd Antonius poſt finitam lineam maſcu-
linam vocauerit pro dimidia ſuæ hæreditatis fœminas deſ-
cendentes, & ſic Iſabellam filiam Gherardi; Quia ex de-
claratione per eam facta ceſſat difficultas ex ſupra deductis,
18 † & cum ipſa tulerit ſe de medio, & conſenſerit, vt Ioann.
Baptiſta Iunior, & Vincentius obtineant, non poteſt im-
pediri immiſſio, ac ſi illa non adeſſet *l. ſiue libertus. §. liber-
ti filius, & l. ſi ex modica. §. ſi filius ff. de bon. libert. l. a. §. ſed
ſi ſint ſui, ff. ad* Trebell. & *ita fuit dictum in d. Bonon. fidei-
com. de Lutio* 27. *Ianuar.* 1621. *coram Eminentiſſ. Cardin.
Veroſpio, & prius in d. Romana, ſeu Tiburtina S. Angeli*
26. *Nouembris* 1616. *coram bon. mem. Andrea, & dein-
de in eadem pariter ſupra allegata* 10. *Februar.* 1620. *coram
bon. mem. Vbaldo.* Reſpectu verò hæreditatis, & bonorum
Alexandri iunioris nullum eſt dubium, dum expreſsè voca-
uit tantùm maſculos.

Identitas iſtorum bonorum Cadriani iuſtificatur ex eo-
rum deſcriptione in declaratione Alexandri Iunioris anni
1585. combinata cum locatione facta Piaritijs, in quibus
exprimuntur *idem Palatium, & Domus cum tegete, ſtabu-
lo, putea, furna, & alijs ſuperextantijs*, quæ omnia re-
feruntur in diuiſione Gherardi, & fratrum anni 1612. &
confirmantur in inuentario facto ab eodem poſt obitum Iu-
lij fratris, & ex declaratione ab ipſo facta de anno 1615. ſe
velle retinere bona iure fideicommiſſorum.

Nec dicta immiſſio poteſt retardari prætextu detractio-
num, quia (vltra quòd Piaritij, qui ſunt † ſimplices con- 19
ductores illas, facere non poſſunt, & ſic minus de ijs exci-
pere Peregr. *de fid. artic.* 50. *num.* 54. Rot. *coram bon. mem.*
Andrea *deciſ.* 87. *num.* 13. & Iſabella filia Eq. Gherardi
nedum non opponit, quin potius declarauit ſe conſentire
ſucceſſioni Ioann. Baptiſtæ, & Vincentij) tollitur difficul-
tas ex ſequentibus.

Nam quod attinet ad fideicommiſſum Alexandri Senio-
ris, nullæ allegantur detractiones, & quatenus fuiſſet illis
locus, non prodeſſent Piaritijs, cum illæ pertinuerint ad
Antonium, & Alexandrum eius nepotes ex Gherardo Se-
niore filio, hæredes ab eo inſtitutos, qui pariter fecerunt
fideicommiſſa purificata ad fauorem eorumdem Ioann. Ba-
ptiſtæ, & Vincentij, neque conſtat de ære alieno eiuſq. ſo-
lutione vti neceſſario requiritur, quoniam † ad iſtum effe- 20
ctum debent iuſtificari debita teſtatoris ex cumulatis per
Fuſar. *quæſt.* 141. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 516. *num.* 2. *par.* 2. *re-
cent.* neque in † hoc ſtatur aſſertioni grauati, vt in termi- 21
nis probant Gabr. *conſ.* 118. *num.* 9. *in fin. lib.* 1. Menoch.
in conſ. 207. *num.* 1. & *ſeq.* Rota *in d. Rauennaten. Saluiani*
26. *Maij* 1634. *coram me.*

Nec etiam poſſunt conſiderari quoad fideicommiſſum
Antonij quia ipſe expreſsè prohibuit illas, & cum fuerit
Collateralis ſubſiſtit prohibitio, ex qua legitima non de-
betur, & conſtat eum reliquiſſe plura alia ſtabilia, credi-
ta, & copioſam ſuppellectilem præter prædium Cadriani
ſibi commune cum Alexandro fratre, de quo ſolo nunc agi-
tur, de quibus † eſſet à grauatis reddenda ratio Peregr. 22
de fideicom. art. 34. *num.* 14. Rot. coram Seraph. *deciſ.* 321.
num. 18. & *coram R. P. D. meo Pirouano* 25. *Iunij* 1627. & 19.
Ianuar. 1628. *in Romana hæred. de Cincijs.*

Quo vero ad Alexandrum Iuniorem, cum non doceatur
de inuentario hæreditario, † detractiones præſumuntur 23
factæ, nec impeditur immiſſio fideicommiſſariorum, Ro-
ta *coram ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ.* 266. *vbi add. num.*
16. & *in Romana fideicom. de Victorijs* 10. *Martij* 1627. *coram
R. P. D. meo Merlino, & in Peruſina fideicom. de Meniconibus*
15. *Maij* 1624. *coram eodem.*

Quamuis enim tutor Attilianus datus Gherardo Iuniori,
& fratribus poſt obitum ipſius Alexandri patris aſſeruerit
in additione hæreditatis ſe velle facere inuentarium bono-
rum hæreditariorum idemq. etiam dixerit eorum mater
in aſſumptione tutelæ, & in actu confectionis inuentarij
tutelaris; non tamen docetur fuiſſe vnquam factum. Ac
inuentarium bonorum † hæreditariorum non ſuppletur per 24
tutelare cum tendant ad diuerſos effectus, & requirant di-
ſtinctas ſolemnitates, Grat. *diſcept.* 767. *num.* 18. Rot.
deciſ. 780. *num* 4. *par.* 2. *recent.*

Multoq. magis intrat prædicta præſumptio cum proben-
tur alienationes quamplurium corporum factæ à Gherardo,
& fratribus quas incumbit † grauato onus probandi non ſuf- 25
ficere pro detractionib. Peregr. *de fideicomm. art.* 59. *num.* 14.
Couarr. *var. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 4. Rota *in Romana domus ad
Peregrinum* 10. *Martij* 1619. *coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano, & in Peruſina fideicomm. de Gratianis* 28. *Iunij* 1630.
*coram eodem vbi latè comprobatur talis concluſio, & in
Rauennaten. Saluiani* 26. *Maij* 1634. *coram me*, fuerunt enim
maximè conſiderabiles cum doceatur eas aſcendiſſe ad ſum-
mam lib. 93. mil & vltra vnde eo euidentius quæcumque de-
tractiones † præſumuntur conſumptæ, niſi contrarium probe- 26
tur ex Pereg. Couar. & *reſolutionib. Rotalibus ſupra allegatis.*

Minus

Digitized by Google

Minusobſtat exceptio melioramentorum , qoia quoad
27 fideicommiſſum Alexandri Senioris † non probantur ,
& Palatium quod dicitur ædificatum ab Alexandro
Iuniore , & Aotonio cadit ſub eorumdem fideicom-
miſſo.

Nec probatur quænam melioramenta fuerint facta à
Gherardo Iuniore & fratribus , minuſque quid fuerit
impenſum , nec qualis fuerit ſtatus antiquus rerum ,
28 † quæ omoia ſuot neceſſaria pro illorum iuſtificatio-
ne , ſicut ſæpius fuit dictum à Rota , *& nuperrimè in
Romana domus , ſeu appartamenti coram R. P. D. meo
Dunozetto , & in Tiburtina ſpolij 21. Maij , ſuperioris
anni coram Reuerendiſſ. D. Decano , vbi cæteræ alle-
gantur* . Nec calculus ſuper ſtatu hæreditatis allegatus
eſt attendendus cum nunquam fuerit approbatus à Io.
Baptiſta , & Vincentio.

Et ita vtraque parte informante pro immiſſione fuit
reſolutum &c.

¶ *In iſta cauſa in præcedenti parte adſunt duæ deciſiones
ſcilicet ſub diebus 25. Aprilis 1633. & 26. Nouembris
einſdem anni , ſunt in ordine deciſiones 193. & 235. &
infra habentur aliæ duæ ideſt ſub diebus 5. Maij 1636.
& 23. Iunij einſdem anni coram eodem R. P. D. Ghiſle-
rio . Et in ſequenti parte erunt aliæ nempe ſub diebus
8. Martij 1638. coram R. P. D. Roias , & 16. Decem-
br. eiuſdem anni , & 22. Iunij 1639. & 18. Maij 1640.
coram eodem.*

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Romana , ſeu Farſen̄ Hæreditatis.

Die Lunæ 28 Ianuarij 1636.

A R G V M E N T V M.

Tutoris confeſſio , quando multò fortiùs probet contra pupillum . Confeſſionis reuocatio , quando fieri non poſſit . Atteſtationibus quibus ſit ſtandum . Mater dum ſuſcepit tutelam filiorum debet renunciare ſecundis nuptijs , & hoc ſufficit , quod promittat per verba generalia.

S V M M A R I V M.

1 *Paupertas alicuius , ex quibus reddatur veriſimilis.*
2 *Tutoris aſſertio , ſi cum decreto Iudicis , & aliàs ſolemniter facta ſit , tanto magis probat contra pupillum.*
3 *Iudex dum interponit decretum in contractibus minorum prius præſumitur de veritate ſe informaſſe , & illam veram reperiſſe.*
4 *Confeſſio geminata etiam extraiudicialis plene probat.*
5 *in Inuentario præſumuntur deſcripta omnia bona hæreditaria , & aſſerenti contrarium incumbit onus probandi.*
6 *Confeſſionis reuocatio fieri non poteſt , poſtquam tranſiuit in contractum ſolenniter celebratum , & iuratum.*
7 *in Tranſactione rerum minorum , debet adhiberi rerum cognitio , quæ interueniſſe præſumitur , ſi decretum Iudicis interuenit.*
8 *Verbis inſtrumenti ſtandum eſt.*
9 *Fides non facit fidem.*
10 *Patruus , ſi ad fauorem nepotum fuerit examinatus , non eſt integer teſtis.*
11 *Atteſtationi primæ alicuius ſtatur maximè ſi ſit iuramento firmata.*
12 *Atteſtatio magis veriſimilis eſt attendenda.*
13 *Mater , dum ſuſcepit tutelam filiorum , debet renunciare ſecundis nuptijs.*
14 *Et ad hunc effectum ſufficit , quod mater promiſerit generaliter ea omnia facere , & obſeruare , ad quæ de iure tenetur , quæ clauſula operatur , ac ſi ſpecialiter ſecundis nuptijs renunciaſſet.*
15 *Inſtrumentum , ſi ſit ſimulatum non eſt attendendum.*

D E C I S I O L X X X I X.

SEQVVTA reſolutione die 30. Aprilis proximi , "
quòd non conſtet de bono iure filiorum , & hære-
dum Leonij ad effectum clauſulæ , *ſubminiſtratis ſibi
alimentis , & ſumptibus litis &c.* ijdem filij obtinuerunt
dubium particulariter , & ſimpliciter conceptum ſuper
bono iure comprehendens propterea , tam bonum ius
ipſorum filiorum quam etiam Buttelli ; eoq. hodie per
me propoſito , Domini reſoluerunt conſtare de bono iu-
re Buttelli ; Quia vltra aſſertionem matris , & tutri-
cis dictorum filiorum in inſtrumento tranſactionis fa-
ctam quod ipſa pluries audiuit ab eius viro , ſe fuiſſe
per Buttellum deputatum in miniſtrum negociationis
Carbonis licet forſan in publicis , & priuatis ſcripturis
de contrario appareret , ac etiam vltra confeſſionem
eiuſdem Leonij , pluries extraiudicialiter factam , pro-
batam , tàm per teſtes formiter examinatos , quam
per Texeram panis , in qua idem Leonius manu pro-
pria ſe ſcripſit agentem Buttelli ; Necnon vltra pau-
pertatem ipſius Leonij ſimiliter per teſtes probatam ,
per quam magis veriſimile redditur , † quod Leonius 1
eſſet nudus miniſter , vt per Pariſ. *conſ. 54. num. 78.
lib. 1. cum alijs d. die 30. Aprilis in deciſione allegatis.*

In præſenti propoſitione Domini ponderarunt de no-
uo quòd aſſertio tutricis vti cum decreto Iudicis , † & 2
alias ſolemniter facta , tanto magis contra pupillos
probat , qoia tunc Iudex † præſumitur prius de veri- 3
tate ſe informaſſe , & illam reperijſſe Alex. *conſ.* 80.
num. 5. lib. 5. Menoch. *lib. 2. præſumpt. 75. num. 12.
& ſeqq.* Put. *deciſ. 204. lib. 3.* Rot. *deciſ. 619. num. 5.
in fin. par. 2. recentior. & coram* Card. Caualer. *deciſ.
479. num. 2.*

Et quod confeſſio Leonij vti geminata † etiam ex-
traiudicialis plenè probat . Surd. *deciſ. 10. num.* 8. Pro- 4
ut etiam quod de paupertate Leonij conſtat ex inuen-
tario poſt mortem ipſius ab eadem tutrice confecto , in
quo leguntur deſcripta ſolum quædam bona mobilia
paruæ conſiderationis , & tamen ſi in hæreditate ad-
fuiſſent alia bona præcipuè iſta ad negociationem ſpe-
ctantia tutrix in inuentario ea deſcribi curaſſet , quod
cum non feceris , præſumitur nedum pro inuentario ,
& ſic quod in hæreditate non adeſſent alia † bona , 5
& quod iſta non aſſent hæreditaria adeo vt contrarium
dicenti incumbat onus probandi *iuxt. gloſ. in l. cum de
lege , ff. de probat.* Natt. *conſ. 238. num. 2.* Rot. *de-
ciſ. 607. num. 2. par. 1. recentior. coram* Seraph. *deciſ.
504. num. 6. & coram* Cardin. Caualer. *deciſ. 233. num.
2. & 246. num. 3. & ſeq.* ſed etiam , quòd ante tran-
ſactionem ipſa tutrix eſſet benè conſcia , quòd eius
maritus erat nudus miniſter in dicta negociatione iu-
xta ſupradictam ipſius aſſertionem , quæ etiam ex di-
cta paupertate veriſimilior redditur , ex quo in dicta
negociatione magna ſumma pecuniarum erat neceſſa-
ria , tàm pro emptione Siluæ , & Lignorum ; quam
pro expenſis quotidianis operariorum , prout ex tran-
ſactione apparet . Et quamuis prædicta aſſertio , ac
matris , & tutricis confeſſio fuerit poſtmodum ab ea-
dem reuocata , † id tamen poſtquam tranſiuit in con- 6
tractum ſolemniter celebratum , & iuratum cum par-
te acceptante fieri minimè potuit Gabr. *de confeſſ. concl.
6. num. 12.* Surd. *conſ. 136 num. 8. & 9.* Grat. *diſcept.
789. num. 34.* eoq. minus dum veritas ex tot adminiculis
remanet comprobata.

Nec poteſt dici , quod in huiuſmodi tranſactione
non fuerit adhibita cauſæ cognitio , ac proinde ea tan-
to minus ſit attendenda ; Quia vltra quod † propter 7
decretum Iudicis illa præſumitur , de ea in caſu iſto
ſufficienter conſtare dicitur ex verbis inſtrumenti ibi
cauſa maturè , † & diligenter cognita , & inſpecta 8
quibus ſtandum eſt , Caſtr. *in l. cum hi §. ſi Prætor
num. 2. propè fin. verſ. niſi in inſtrumento , ff. de tran-
ſact.* Alex. *d. conſ. 80. num. 6. lib. 5. & faciunt tradi-
ta per* Gabr. *conſ. 23. num. 5. verſ. ideirco lib. 1. &
per* Rot. *deciſ. 25. num. 8. poſt* Pic. *ſuper ſtatut. verbis
de contract. ſine cert. ſolemnit. non valit. & deciſ. 343.
ſub num. 1. par. 3. recent.*

Neque in contrarium facit , quod in tranſactione
narratum fuerit eſſe difficillimæ probationis ſecundum
iuris rigorem aliquas partitas verificare per quietantias.
Quia nihilominus viſum fuit ex hoc non ſequi , quia
partitæ

Digitized by Google

pattitæ tàm crediti, quàm debiti vtriuſque partis aliunde
verificari potuerint ſaltem de bono & æquo; prout etiam
colligitur ex verbis ſubſequentibus, ibi, Cum ioter ipſum
Leonium, & Buttellum fuerit amicabiliter retenta ſcrip-
tura, & ex eo quia huiuſmodi ſcriptura tempore tranſa-
ctionis vera reperiri potuit, prout etiam io dubio præſumi-
tur propter Iudicis decretum, & partium atteſtationem
mediaote iuramento factam ex pluribus ſupra deductis.

Neque releuat, quòd patruus dd. filiorum faciat fidẽ, quòd
ipſe tempore traoſactioois non vidit computa ioter Buttel-
lum, & Leonium, nec ante, nec poſt; Quia præterquam
9 quod † fides non facit fidem *l. ſolam C. de teſt. cap. atteſtatio-
nes, de deſponſat. impub.* Alex. *conſ.* 33. *num.* 3. *lib.* 6. *cum
ſimilibus*. Taoto minus, quia eſt ad fauorem oepotum, pro
10 quibus † Patruus etiam formiter examinatus non eſſet in-
teger teſtis, *cap. conſanguinei* 3. *quæſt.* 5. Alex. *conſ.* 80.
num. 7. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 326. *num.* 3. *poſt conſ.* Farinac.
lib. 2.

Placuit reſponſio, quòd in concurſu, magis ſtandum
eſt atteſtationi eiuſdem patrui in inſtrumento tranſactionis
medio iuramento coram Iudice, & primo loco factæ per hu-
11 iuſmodi verba; factis computis amicabiliter † inter dictas
partes, tam dati, quam accepti mediante (exponentia)
Procuratore, & conſanguineo &c. à qua propterea recede-
re non potuit Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. *num.* 3. *de ſponſal.*
Rot. *deciſ.* 290. *num.* 3. *verſ. fuit reſponſum par.* 2. *recent.*
12 maximè, quia illa eſt magis veriſimilis † propter atteſta-
tionem curatoris, & Notarij coram Iudice factam, ſicq.
attendenda *iuxt. l. fin. in princ. C. de contrab. & com-
mitt. ſtipulat.* Bald. *in l. ſcriptura, num.* 8. *C. de fid. in-
ſtrum. cum ſimilib.*

Minus obſtat, quòd Catherina non potuerit interuenire
13 io dicta tranſactione vti tutrix, † ex quo io ſuſceptione tu-
telæ non renunciauit ſecundis nuptijs *iuxt. auth. matri,
& auiæ cum ibi notat. C. quand. mulier. tut. offic. fung.
poſſ.* Quia viſum fuit ſufficere, quòd promiſerit generali-
ter ea omnia facere, & obſeruare ad quæ de iure tenetur,
14 quæ clauſula operatur, † ac ſi ſpecialiter ſecundis nuptijs
renunciaſſet, ſeu in Viduitate permanere promiſiſſet, vt
per Alex. *d. conſ.* 80. *num.* 14. *lib.* 5. Gratian. *diſcept.* 28. *nu.*
29. 31. *& ſeqq. & diſcept.* 668. *num.* 19. Rot. coram Cardin.
Seraph. *deciſ.* 616. *num.* 1. *& plurib. ſeq.*

Nec demum obſtat, quod in inſtrumento dicatur in li-
bris Buttelli pretium Carbonis reperiri deſcriptum ad credi-
tum Leonij, cum quo etiam compenſatur debitum eiuſ-
dem itaut ipſe Leonius cenſeatur Dominus, non autem
miniſter; Quia fuit reſponſum, quòd eodem honeſtatis
reſpectu; quo Sylua fuit empta ab ipſo Buttello nomine
Leonij, potuit etiam nomine eiuſdem deſcribi totum com-
putum io libris Buttelli, adeout ſicut non eſt attenden-
15 dum † inſtrumentum emptionis Syluæ, ex quo ſatis
aliunde conſtat nomen Leonij fuiſſe ioeo ſimulatè appoſi-
tum, & emptionem verè fuiſſe factam pro Buttello *iuxta
l. multum intereſt.* vbi Caſtr. *num.* 3. *C. ſi quis alter*: vel
ſibi cum alijs dicta die 30. Aprilis in deciſ. allegat. ita
etiam idem dicendum ſit de libris Buttelli ex identitate
rationis vulgat. in iribus.

Et ita vtraque parte informante &c.

* *Eſt deciſio 39. ſupra in hac eadem parte.*

REV.^mo P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

A R G V M E N T V M.

Fructus in interdictis, à quo tempore veniant.
Declaratoria, quando non ſoleat dari niſi fa-
cta liquidatione.

S V M M A R I V M.

1 *Fructus à die litis conteſtatæ veniunt in interdictis, etiam quòd non fuerint petiti.*

2 *in Interdicto retinendæ ſummarijſſimo veniunt fructus à die motæ litis, licèt non ſint petiti.*

3 *in Interdicto retinendæ plenario veniunt fructus vſque ab initio.*

4 *Fructus, quando petuntur tanquam ſors principalis deducta in iudicio veniunt vſque ab initio.*

5 *Paritio verbalis, quando ſufficiat.*

6 *Iudex, ſi condemnet reum, ne amplius turbet actorem in ſua poſſeſſione aliquid exigendo, an poſſit cogi ad ſatis dandum, & num. 7.*

7 *in Decretis manutentionis, non fit mentio, niſi de eo, quod de ſui natura venit in d. iudicio.*

8 *à Decreto manutentionis datur appellatio ſtante mixtura cum petitorio.*

10 *Declaratoria non ſolet dari, niſi prius facta liquidatione.*

11 *Quod intellige, quando pars, ſe opponit, & petit liquidationem aliàs ſecus.*

12 *Vel quando pars non confecit libros, prout tenebatur facere.*

13 Achill. *deciſ.* 1. *de ſent. excomm. qualiter* Rota *ſemper intellexit.*

14 *per Epiſtolam ſimplicem non eſt immutandum id, quod cum maximis laboribus, & vigilijs fuit optima ratione firmatum.*

D E C I S I O XC.

FVIT relaxatum mandatum de manutenendo * ad fa-
uorem Portionariorum io poſſeſſione exigendi regalia
tria pro qualibet die à tempore, quo fuit æditum prædictum
Interdictum, quia in † Interdictis veniunt fructus à die li- 1
tis conteſtatæ, etiam quod non fuerint petiti, *lib.* 3. *ff. de
interdict. & ibi gloſ. &* Bart. Alex. *conſ.* 184. *num.* 9. *lib.* 5.
& in puncto † interdicti retinendæ ſummarijſſimi, Sera- 2
phin. *deciſ.* 835. *num.* 2. *& deciſ.* 1168. *num* 2. *&* 3. Rota
deciſ. 606. *num.* 1. *par.* 2. *in recent.* Mantic. *deciſ.* 172. *in
fin.* imò io interdicto † retinendæ plenario veniunt fructus 3
vſque ab initio Seraph. *d. deciſ.* 835. *num.* 2. *&* 3. *& d. de-
ciſ.* 1168. *num.* 4. *& eſt de mente* Putei *in deciſ.* 61. *lib.* 3. *in
correct.* prout etiam veniunt vſque ab † initio quando pe- 4
tuntur tanquam ſors principalis deducta io iudicio, *l. cum
vnus* §. 1. *l. libertis.* §. *manumiſſis, & ibi* Bart. *num.* 2. *ff. de
aliment. & cibar. legat.* Franc. *deciſ.* 634. *cap. querelam,
& ibi* Innoc. *num.* 3. *verſ. & nota* Hoſtien. *num.* 12. *ante
finem. verſ. ſi tamen petatur de elect.* Paleott. *deciſ.* 335. *quæ
eſt deciſio* 689. *lib.* 3. *par.* 3. & io puncto Interdicti retinen-
dæ fuit reſolutum in cauſa *Cæſarauguſtana penſionis* 15.
Maij 1586. *coram Gypſio, & in cauſa Calaguritana liquida-
tionis* 4. *Maij* 1611. *coram bon. mem.* Cardin. Sacrato, *&
in Romana penſionis domus* 15. *Decembr.* 1617. *coram* Bu-
ratto, *& in cauſa Toletana penſionis* 16. *Februar.* 1618. *co-
ram Eminentiſſ. D. meo* Cardin. Pamphilio, *& in Me-
diolanen. penſionis* 6. *Iunij* 1633. *coram R. P. D. meo Mer-
lino.*

Vnde ſtaote dicto mandato de manutenendo, dubitaui
An illi fuerit ſufficienter paritum, & quantum ad diſtri-
butiones futuras, licèt Dominis viſum fuerit affirmatiuè
poſſe reſponderi, † quia quoad iſtas ſufficit paritio verba-
lis, Put. *deciſ.* 244. *lib.* 1. *in correct.* Mohed. *deciſ.* 9. *de* 5
ſentent. & re iudic. & fuit dictum *in cauſa Toletana iuris
decimandi* 19. *Nouembr.* 1593. *coram bon. mem.* Hieronymo
Cardinale Pamphilio, *in cauſa Toletana Cappellaniæ* 14.
Aprilis 1595. *coram bon. mem.* Cardin. Millino, *& in
Burgen. penſionis de Berlieua* 10. *Decembr.* 1597. *coram bon.
mem.* Camillo Peregrino, *& in cauſa Cæſarauguſtana Ca-
nonicatus* 28. *Maij* 1608. *coram Eminentiſſ. D. meo* Cardin.
Pamphilio *iuniore, & in alia Tullen. ſeu nullius Senonen.
Monaſterij* 5. *Iulij* 1608. *coram bon. mem.* Cardin. Sacrato,
& alias ſæpiſſimè: nec eſt opus diſputare in hoc caſu: An
Capitulum † potuerit condemnari ad cauendum pro dictis
diſtributionibus futuris ſoluendis iuxta doctrinam Meno- 6
ch. *de retinen. rem.* 3. *quæſt.* 95. *num.* 811. *& ſeqq.* quia
ſufficit, † quòd in hac cauſa non habeamus talem con-
demnationem, vt fuit conſideratum in *prædicta cauſa* 7
Burgen. iuriſdictionis coram bon. mem. Camillo Peregri-
no: nec dicta condemnatio poterat fieri in hoc iudicio ſum-
marijſſimo, cum fuerit proceſſum per decretum, & notum
eſt, quod in decretis † non fit mentio, niſi de eo, quod de 8
ſui natura venit in iudicio manutentionis, † quia alias ratio- 9
ne mixturæ daretur appellatio.

Quantum tamen ad diſtributiones præteritas viſum fuit
Dominis, non fuiſſe ſufficienter paritum, quia (vt fuit re-
ſolutum in *hac cauſa* 13. *Ianuarij* 1634. *) Licèt declaratoria
non † ſoleat dari, niſi prius facta liquidatione; tamen duæ
fuerunt allatæ limitationes, quas Rota ſequitur, videli- 10
cet, quod prædicta regula procedat, † quando pars ſe op- 11
ponit,

Digitized by Google

ponit, & petit liquidationem, alias ſecus, prout in caſu iſta, quia Capitulum omne aliud petit, quam vt fiat liquidatio, vt in dicta deciſione conſideratur. Secunda fuit li-
12 mitatio quando † Capitulum non confecit libros diſtributionum, prout tenetur conficere, & quamuis hodie ceſſet huiuſmodi limitatio, ex quo conſtat Capitulum libros confeciſſe, tamen ex eiſdem libris reſultat maior contumacia Capituli, quia prædicti libri ſunt adeo bene diſtincti, vt ſtatim, & breuiter videri poſſit, facto computo, quid euique ex Portionarijs ad rationem regalium trium dietim debeatur; notantur enim in dictis libris qualibet die præſentia, & abſentia, & in fine cuiuslibet *Hebdomadæ* omnia in vnum colliguntur vt de facili, & quaſi vno ictu oculi poſſit calculari, & ſolui debitum Portionarijs.

Neque obſtat quòd dirigatur actio contra Capitulum, & eſſet dirigenda contra ſingulares Canonicos, & contra hæredes defunctorum, quia ceſſat obiectum, cum vt ex libris Capituli apparet, non fuerit datum Ius accreſcendi, ſed illud, quod non fuit ſolutum remanſit in burſa Capituli contra quod propterea dirigitur actio, quia illud quod fuit ſublatum Portionarijs, remanſit in manibus, & burſa Capituli.

Neque applicatur deciſio Achill. r. *de ſent. excommun.* Quia in dicta deciſione firmatur primò, quod etiam abſque liquidatione poteſt dari declaratoria, quàm deciſio-
13 nem tamen † Rota ſemper intellexit quando pars non petit liquidationem, vt clarè etiam ex tenore ipſius deciſionis colligitur dum infra dicit, quòd prædicta concluſio eſt fundata in contumacia: Secundo dicitur in eadem deciſione quod ſi pars compareat, & petit liquidationem ceſſat contumacia, & non eſt danda declaratoria; Nam caſus noſter eſt longè diuerſus, quia declaratoria non fuit lata ſimpliciter, prout in caſu Achillis, ſed propter contumaciam Capituli, quod ſe opponendo non petijt liquidationem, nec tunc libros exhibuit, quos licèt hodie exhibuerit, attamen eo magis reſultat illius contumacia non ſatisfaciendo ſtatim Portionarijs de eo, quod ex dictis libris liquido apparet eis deberi.

Nec viſum fuit Dominis habendam eſſe rationem Epiſtolarum Domini Ordinarij, quia etſi illis in alijs multum eſſet deferendum, tamen cum per plures deciſiones acerrimè cauſa diſputata, fuerit cognitum nullam habere rationem ſe opponendi huic petitioni Portionariorum, prop-
14 terea viſum fuit Dominis, non † eſſe per ſimplicem Epiſtolam immutandum id quod cum maximis laboribus, & vigilijs fuit optima ratione firmatum.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Deciſiones ſupra hac manutentione habes ſupra in præcedenti parte, ideſt ſub die 26. April. 1632. & 24. Nouembr. eiuſdem anni 1632.*

* *Eſt deciſio 354. pariter in præcedenti parte.*

Adſunt etiam aliæ deciſiones in eadem cauſa ſupra in hac eadem parte, & infra, & in ſequenti volumine, vt notaui ſupra in fine ad deciſionem 20.

R. P. D. MOTMANNO.

Cæſarauguſtana de Caſpe.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Acta omnia per concordiam extinguntur. Approbatio, vel paritio facta metu Cenſurarum non præiudicat, cum d. metus dicatur iuſtus, propter incommoda, quæ patiuntur ab excommunicatis.

SVMMARIVM.

1 *Concordia eſt quædam remiſſio.*
2 *Rei iudicatæ virtus ceſſat, ſi fuerit remiſſa.*
3 *Res iudicata per concordiam de medio ſublata, non poteſt amplius allegari.*
4 *per Concordiam ipſo iure extinguntur omnes actiones probationes iudiciales, ac totus proceſſus.*
5 *Approbatio, nec acceptatio præſumitur, ſi aliquid fuit factum metu cenſurarum.*
6 *Cenſurarum metus eſt iuſtus, propter plurima incommoda, quæ accidunt excommunicatis.*

Cenſurarum metu paritio facta, minimè nocet, num. 6.
7 *Iudex, quando poſſit procedere ad executionem rei iudicatæ, non obſtante concordia, & laudo.*
8 *Scripturas, cenſetur quis approbaſſe ſi eas produxit, & poſtea illas non poteſt impugnare.*
9 *Exceptio nulla poteſt proponi poſt rem iudicatam.*
10 *Vltima derogant prioribus, maximè in quibus fit mentio priorum.*
11 *Obſeruantia præſumitur ex confirmatione Apoſtolica, itaut aſſerenti contrarium incumbit onus probandi per actus concludentes.*

DECISIO XCI.

IN proſecutione huius cauſæ mihi commiſſæ pro ſucceſſiua paritione litterarum executorialium, quæ circa annum 1572. ad inſtantiam Prioris, & Fratrum contra Beneficiatos B. Mariæ Oppidi de Caſpe Diœceſis Cæſarauguſtanæ poſt tres ſententias Rotales fuerunt relaxatæ, dicti Beneficiati oppoſuerunt de laudo & concordia per quæ dicebatur à re iudicata fuiſſe receſſum.

Cum verò de huiuſmodi laudo & concordia ex parte eorumdem beneficiatorum non doceretur, proceſſum fuit contra ipſos ad viteriorem executionem, ſed conſtito poſtmodum de concordia, & laudo ac de confirmatione Apoſtolica inde ſubſecuta, quam D. Prior produxit in actis, deſuper conſului Dominos, qui præmiſſa diſputatione cenſuerunt dictam executionem non ſuſtineri.

Nam confirmatio concordiæ in narratiua continet controuerſias ſuper præeminentijs iuriſdictione ac diſtributionibus anniuerſariorum, cum ſucceſſiua mentione trium ſententiarum Rotalium conformium, & commiſſionis reſtitutionis in integrum. Præterea in illa aſſeritur varias in gradu reſtitutionis emanaſſe reſolutiones, ac poſtea compromiſſum, & denique ſententiam arbitramentalem diuiſionis iuriſdictionis, & emolumentorum inter fratres & beneficiatos latam, non obſtantibus dictis ſententijs quoad ea ſuper quibus aliter fuerat pronunciatum.

Vnde cum ſententiæ Rotales antea fuerint latæ ſuper iuriſdictione ac præeminentijs, iureq. faciendi Capitulum, & ſuper emolumentis, patet quod partes voluerunt omnia comprehendere in compromiſſo vt imponendo finem litibus contenta in huiuſmodi ſententijs, & reſolutionibus ſubſecutis hinc inde remitterent.

Nam concordia eſt † quædam remiſſio, Bald. *in l. 1. n. 5. ff.* 1
de pact. Iaſ. *in l. de fideicommiſſo n. 3. C. de tranſact.* Caputaq.
dec. 195. in fin. p. 3. & conſequenter ceſſauit † virtus rei iudi- 2
catæ, Fell. *in c. inter monaſterium n. 31. de ſent. & re iudic.* adeo
vt illa tanquam de medio ſublata per concordiam & ſenten- 3
tiam arbitrorum, non poſſit amplius allegari, Roman. *conſ.*
369. n. 14. verſ. 1. quia aduertendum Dec. *conſ. 375. n. 2.* & ſic non
potuit deueniri ad declaratoriam & aggrauatoriam vigore
inſtantiæ, quæ cum omni actione, † probationibus iudiciali- 4
bus, ac toto proceſſu per huiuſmodi concordiam ipſo iure
fuit extincta, *c. 1. cum gloſ. de tranſact. c. 1. de lit. conteſt. in 6.*
Rota coram Greg. XV. *dec. 286. n. 6. & in rec. dec. 414. n. 2. p. 2.*

Et quamuis beneficiati acquieuerint ſententiæ declaratoriæ, & aggrauatoriæ, ac paruerint ac demum obtinuerint abſolutoriam à cenſuris contentis in huiuſmodi declaratoria,
inde tamen inferri non poteſt ad illius approbationem, & ac-
ceptationem ij quidem † paruerunt metu cenſurarum & 5
cum timor cenſurarum ſit iuſtus, propter plurima incom-
moda quæ accedunt † excommunicatis, ſequitur quòd pari- 6
tio minimè noceat, Roman. *d. conſ. 369. n. 14.* Gig. *de penſ. qu.*
36. n. 4. Caputaq. *dec. 330. & 331.*

Neque obſtat quod ante relaxationem declaratoriæ, &
aggrauatoriæ de concordia, & laudo non fuerit oppoſitum,
neque doctum de adimplemento ex parte beneficiatorum,
& ideo † Iudex potuerit procedere ad executionem rei iudi- 7
catæ iuxta Mohed. *dec. 3. de tranſact.*

Quoniam fuit reſponſum conſtare quòd beneficiati de
laudo oppoſuerunt ſaltem extraiudicialiter ex dec. facta coram me 1. Iulij 1633. Vbi reiecta fuit hæc oppoſitio, eo quod
de huiuſmodi laudo tunc non doceretur, cuius tamen confirmationem Apoſtolicam cum inſertione, altera pars deinde in
iudicio produxit, & cum producendo † cenſeatur illam ap- 8
probaſſe, modo eam impugnare nõ poteſt *dec. Pedemont. 39.*
n. 26. & Rot. *dec. 157. n. 4. par. 3. rec.* Sed beneficiati quando-
cumque de ea opponere poſſunt, non obſtante † quòd poſt 9
rem iudicatam nulla ſit exceptio proponenda, *l. peremptorias. C. ſent. reſcin. non poſſ.* in quo fundatur præallegata. Mohed. *dec. 3. de tranſact.* Quia in caſu illius deciſionis poſt

concordiam, prolata fuerat ſententia quæ tranſitum fe-
cerat in rem iudicatam, cui non poterat opponi exce-
ptio concordiæ, quæ præceſſerat ipſam ſententiam, &
rem iudicatam, ibi enim res iudicata fuit vltima in ca-
ſu vero de quo agitur vltima eſt concordia quæ attendi
10 debet quia regulariter vltima derogaret prioribus, *l. ſed & poſteriores, ff. de legit.* in ijs maximè in quibus fit
mentio priorum *l. pacta nouiſſima. C. de pact.*

Quod vero attinet ad probationem adimplementi &
obſeruantiæ requiſitam ad effectum opponendi de con-
11 cordia, ſimiliter fuit reſponſum ex † confirmatione Apo-
ſtolica præſumi obſeruantiam, adeo vt parti dicenti non
eſſe obſeruatam incumbat onus probandi per actus con-
cludentes, qualis non eſt intimatio à Priore facta be-
neficiatis, cum requiſitione quòd obſeruent concordiam,
quia huiuſmodi actus nihil continet præterquam partis
intimantis confeſſionem quæ beneficiatis nocere non po-
teſt.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MACCHIAVELLO.

Spoletana Fideicommiſſi.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſo ſubiecta, quando licitè poſſint alienari. Fideicommiſſario, ſi ceſſet iuſta cauſa, nullatenus eſt ei deneganda immiſſio, lib. 2. C. de reſcind. vendit. quando ceſſet.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta, rectè poſſunt alienari, pro reſtitutione dotis vxori fideicommittentis.*

3 *Emptor bonorum hæreditariorum ſi ſoluerit debitum dotale fideicommittentis, in reliquo poteſt à fideicommiſſario pulſari, & pro illa rata ei non denegatur immiſſio.*

4 *Fideicommiſſaria immiſſio denegari non poteſt, ſi ceſſet iuſta cauſa denegationis.*

5 *per Contractus reſolutionem, & pretij reſtitutionem ceſſat remedium l. 2. C. de reſcind. vendit.*

6 *Venditor, ſi de euictione emptori promiſerit, & pro ea ſpecialiter aliquas res hypotecauerit, ſecuta euictione tales res emptor pro ſuæ indemnitatis releuatione, retinere poteſt.*

7 *Emptionis contractus reſolutus per euictionem, perinde reputari debet ac ſi nunquam fuerit celebratus.*

DECISIO XCII.

DONAVIT Iulius Cæſar de Roſatis Demetrio Patiano Domum quam ex fideicommiſſo Iulij Cæſaris Senioris reſtituere tenebatur Confraternitati Sanctiſſimi Sacramenti, & litis conſortibus. Et deinde (nulla facta mentione huiuſmodi donationis) illam vendidit Franciſco Leopardo, qui pro ea ſoluit ſcuta quingenta vigintiquinque in reſtitutionem dotis Roſatæ, ipſius Iulij Cæſaris alienantis vxoris prædefunctæ, & pro reſiduo precij duas proprias domunculas in ſolutum dedit: Sed interim Patianus donatarius, habita notitia huiuſmodi venditionis, adiuit Tribunal Auditoris Cameræ, & non ſolùm mandatum de manutenendo in præfata domo, vigore clauſulæ conſtituti inſtrumenti donationis, obtinuit, verum etiam ſententiam fauorabilem, quoad ipſam donationem, reportauit, à qua Leopardus appellationem interpoſuit, ſed poſtea cum ipſo Patiano tranſegit, & ab eo ſcuta quingenta vigintiquinque pro reſtitutione dotis ſoluta, rehabuit, eodemque contextu iura omnia dotalia ſibi ceſſa ab Azzonis hæredibus Roſatæ, illi retroceſſit; dictas vero domunculas in ſolutum datas (quarum actualem poſſeſſionem Iulius Cæſar nunquam apprehenderat) penes ſe retinuit. Cùm autem poſtmodum per obitum eiuſdem Iulij Cæſaris vltimi grauati factus eſſet locus fideicommiſſo ſupradicto, Confraternitas vti ad ipſum vocata, petijt eius vigore in tota dicta Domo, immiſſionem, quæ præuijs pluribus deciſionibus * coram

RR. PP. DD. meis Merlino, & Ghiſilerio ab iſto in
prima inſtantia, & ab illo in gradu appellationis (pro vna
tantum vice conceſſæ) per duas ſententias Rotales, fuit
eadem Confraternitati denegata, eo videlicet irrefragabi-
li fundamento, quòd cum talis Domus vendita † fuerit 1
pro dote reſtituenda, validè potuit alienari, atque ab one-
re fideicommiſſi exempta remanſit, iuxta Auth. *res quæ. C. Com. de legat.* Verumtamen quia in vltima R. P. D. mei
Merlini deciſione, ſub die 15. Iunij 1635. emanata, re-
ſponſum fuerat, Confraternitatem fideicommiſſariam
poſſe pro ſupplemento iuſti precij experiri iura ſua: Cauſa
in gradu reſtitutionis in integrum mihi commiſſa, dubita-
ui, qualis nam actio Confraternitati competeret, &
contra quem eſſet dirigenda; Quod dubium ita fuit per
Dominos hodie reſolutum; Nimirum facta æſtimatione
precij domus, dandam eſſe Confraternitati immiſſionem
pro indiuiſo; firmis, quoad reliqua permanentibus in præ-
dictis huius cauſæ deciſionibus, quæ prudentiſſimæ iuris
diſpoſitioni; ac doctiſſimis rationibus innixæ fœminarum
dotibus iuſtiſſimè fauent.

Et ſic viſa fuit actio dirigenda contra Patianum, quia cum
ipſe vigore ceſſionis iurium dotalium poſſideat domum, de
qua agitur, ex titulo oneroſo ſolùm pro ſumma ſcutorũ quin-
gentorũ vigintiquinque, & quoad illud magis, quod ex da-
tione in ſolutum dictarum domuncularum, huiuſmodi do-
mum † valere deſumitur, habeat ſuper ea ſimpliciter titu- 2
lum, lucratiuum *ex text. in l. non quicunque 84. §. fundus, vbi* Caſtr *in 1. & 2. ff. de legat.* 1. vtique poteſt pro valore
excedente creditum dotale à Confraternitate fideicommiſ-
ſaria, pulſari, cui † propterea denegari non debet in tali 3
domo immiſſio pro indiuiſo; iuxta *deciſ.* Guidop. 496. cùm
Patianus donatarius, vltra illam ſummam pro dote † ſo- 4
lutam, nullam habeat iuſtam cauſam impediendi talem
immiſſionem, Rot. *deciſ. 559. num. 5. par. 1. recent & in Romana, ſex Sabinen. cenſus coram* Card. Cauai *quæ eſt inter eius impreſſas deciſ. 632. num. 4. & 5. confirmata die 20. Nouembr. 1624. coram bo. me.* Vbaldo, *& in Firmana ſaluiani 24. Maij 1632. coram R. P. D. meo* Pirouano.

Non obſtat quòd in d. vltima R. P. D. mei Merlini deci-
ſione concluſum fuerit, Confraternitatem potius agere
debere contra Leopardum; Nam, vt apparet ex lectura
talis deciſionis, hoc procederet ſi Confraternitas valeret age-
re ex capite læſionis, ex quo ſanè agere non valet, cum in
venditione facta Leopardo, talis læſio amplius perquiri non
poſſit, quia per reſolutionem † contractus, ac recupera- 5
tionem precij, ceſſauit hodie contra eumdem Leopardum
Remedium l. 2. C. de reſcin. vendit. vt in puncto tenet Dec. *conſ. 583. num. 9. &* Magon. *deciſ. Flor. 110. num. 9.*

Contra quem Leopardum, nec pariter viſum fuit quòd
aliqua Confraternitati competat actio, ſub prætextu:
quòd ipſe adhuc retineat illas domunculas, quæ cum fue-
rint iam pro domo controuerſa in ſolutum datæ, viden-
tur eſſe pars precij illius; nam cum in alienatione dictæ
domus Iulius Cæſar venditor, de euictione Leopardo em-
ptori promiſerit, & pro ea ſpecialiter dictas domunculas
hypotecauerit, ſecuta euictione per Patianum donata-
rium, vtique potuit idem Leopardus (moleſtijs Iulio
Cæſari iudicialiter intimatis) tales † domunculas pro 6
releuatione ſuæ indemnitatis retinere, Surd. *conſ.* 13.
num. 23. Rot. *deciſ. 335. num. 7. ad med. par. 3. recent.*
Abſque eo quòd Confraternitas vllum ius poſſit in illis
prætendere ex contractu venditionis iam reſoluto, qui
reputari debet, ac ſi nunquam fuerit celebratus, cum
ita † Leopardus nil aliud egerit, quam ad ſua libera 7
primæua iura redire, Afflict. *deciſ. 8 per tot.* Muroſ.
de iure offeren. num. 33. & ſeqq. Theſaur. lun. *qu.* 88.
num. 11. & ſeqq. lib. 2.

Sed quia verus valor dictæ domus adhuc non fuit ſuf-
ficienter probatus, ideo Domini dixerunt, quòd fieri
debeat eius æſtimatio, vt exinde clarè deſumi poſſit pro
qua certa ſumma eadem Confraternitas actionem habeat.

Et ita Confraternitate, Patiano, & Leopardo informan-
tibus reſolutum fuit.

* *Sunt deciſiones 317. par. 5. recent. & 179. 210. & 312. in præcedenti parte.*

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononieñ fideicommiſſi.

Die Veneris 15. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Filiatio legitima qualiter probetur, proximior Teſtatori, quando quis præſumatur. Electio de digno, omiſſo digniori, quo caſu non ſubſtineatur, & in quibus è contra. Fauori ſuo ante acceptationem quilibet poteſt renunciare, ſecus vero poſt.

SVMMARIVM.

1 *ad Fideicommiſſum admittitur, qui probat ſe eſſe in caſu fideicommiſſi purificati.*

2 *Filiatio legitima probatur per teſtes, ſi deponant de nominatione, tractatu, ac publica reputatione, & fama.*

3 *Partitæ extractæ ex libris Matrimoniorum, & Baptiſmatum à Parocho, concurrentibus adminiculis probant legitimam filiationem.*

4 *Filiatio probatur, ſi quis vti filius hæres vniuerſalis fuerit inſtitutus.*

5 *Sororem alicui probatur aliquam eſſe, ſi in teſtamento ſororem eam nominauit, & vti talem legatum reliquit.*

6 *in Gradu ſucceſſibili ſi quis eſt, & alius non concurrit, qui prætendat ſe proximiorem, habet intentionem fundatam, quòd ſit proximior.*

7 *Qualitas, quando requiritur ad certum effectum, non eſt curandum de modo, dummodo habeatur effectus.*

8 *Iuuenis, vel ſenex, ad hoc vt quis dicatur relinquitur arbitrio Iudicis, ſecundum ſubiectam materiam.*

9 *Iuuenes vocantur in Ciuitate Bononiæ, potiùs reſpectu ſexus ad differentiam fœminarum, quàm reſpectu ætatis.*

10 *in Parochialium concurſu, ſi plures ſint admiſſi, & approbati, dum ſit electio digni, omiſſo digniori non ſubſtinetur, & hoc ex iure ſpeciali.*

11 *Dignum ſufficit eligere omiſſo digniori, quando ſumus extra caſum de concurſu ad Parochialem.*

12 *Fauori ſuo quilibet poteſt renunciare.*

13 *Ius renunciantis, quando habet aliquam mixturam cum honore, & voluntate Teſtatoris, tunc dicto iuri renunciari non poteſt.*

14 *Hæres, vel fideicommiſſarius poſtquam hæreditatem acceptarunt, non poſſunt amplius illi renunciare.*

15 *Citari, vel vocari illi debent, ſi de eorum intereſſe agatur.*

16 *Executor ad aliquem eligendum, ſi poteſt ſe extraiudicialiter informare, poteſt eligere etiam nemine citato.*

17 *Exceptio de iure tertij non ſuffragatur ad impediendam immiſſionem.*

DECISIO XCIII.

QVONDAM Io. Baptiſta Ramundinus teſtamentum condidit in quo inſtituta hærede vſufructuaria omnium ſuorum bonorum Ludouica eius vxore, grauauit eam reſtituere dd. bona filijs maſculis legitimis, & naturalibus Melchioris eiuſdem Teſtatoris ex Franciſco fratre nepotis, quibus decedentibus abſque ſimili prole legitima, & naturali, voluit quòd exequutores teſtamentarij quatenus de tempore purificatæ conditionis ſuperuiuerent, ſin minus Priores quatuor Ordinum Mendicantium Ciuitatis Bononiæ pro conſeruatione agnationis, & familiæ de Ramundinis eligerent iuuenem ex legitimo matrimonio conceptum, & natum de proximioribus cognationis ipſius Teſtatoris, qui teneretur aſſumere nomen, & inſignia familiæ de Ramundinis, quem ſic eligendum ex tunc inſtituit & ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, vt latius in d. teſtamento dato in ſummario num. 1.

Deceſſit Ludouica hæres vſufructuaria, ac ſucceſſiuè Aloyſius Franciſcus filius d. Melchioris vltimus hæres grauatus abſque filijs; Vnde dd. Priores prædefunctis alijs exequutoribus in teſtamento, deputatis elegerunt Antonium Mariam Belioſſum d. Teſtatoris ex Cornelia ſorore pronepotem, qui nomen, & inſignia eiuſdem Teſtatoris aſſumptus cœpit agere coram Auditore Generali Bononiæ, pro recuperatione quorumdam bonorum, d. fideicommiſſo ſubiectorum contra Lucatellos, illorum poſſeſſores à quo ſententiam contrariam reportauit, cauſa ad Rotam delata, & mihi commiſſa dubitaui; An conſtet de fideicommiſſo ad fauorem d. Antonij Mariæ Belioſſi, ſeu Ioann. Baptiſtæ de Ramundinis, & DD. reſponderunt affirmatiuè.

Exiſtentia ſiquidem d. fideicommiſſi non controuertebatur, & de illo ſatis apparet ex tenore eiuſdem teſtamenti.

Quod autem illud ſit purificatum ad fauorem ipſius Antonij Mariæ, ſeu Io. Baptiſtæ clarè deſumitur ex præfata ſerie facti in qua partes non diſcrepabant. Cum enim per obitum Aloyſij Franciſci vltimi hæredis grauati ex linea Melchioris nulla relicta prole factus fuerit locus electioni iuuenis proximiores de cognatione Teſtatoris, dictiq. Priores ob defectum exequutorum in teſtamento nominatorum, elegerint ipſum Antonium Mariam, habentem omnes qualitates ab eodem Teſtatore fideicommittente requiſitas, vtique d. fideicommiſſum fuit purificatum ad fauorem † ipſius 1
Antonij Mariæ electi, qui docet ſe eſſe in caſu vocationis, Gloſ. *in l. qui duos verbo ſuperſtes fuit ff. de reb. dub.* Crau. *conſ. 208. num. 3. verſ. rurſus alleganti* Pereg. *de fideicomm. art. 43. num. 17.* Rot. *deciſ. 567 num. 1. par. 2. recent.*

Quòd vero d. Antonius Maria habeat qualitates à fideicommittente requiſitas dubitari non poteſt; Nam quod ipſe ſit ex legitimo matrimonio conceptus & natus probatur ex teſtibus formiter examinatis, qui apertè deponunt d. Antonium Mariam eſſe filium ex Carolo Belioſſo, & Valeria Scarpia coniugibus, conſtante matrimonio ſuſceptum, qui teſtes cum deponant de † nominatione tractatu ac publica 2
reputatione, & fama d. legitimam filiationem ſufficienter probant *iuxt. doct.* Bart. *in l. filium num. 1. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* Surd. *conſ. 1. num. 46. & ſeqq* Rot. *deciſ. 766. num. 1. par. 5. recent.*

Concurrentibus præſertim partitis formiter extractis à Parocho ex libris Matrimoniorum, & Baptiſmatum, ex quibus apparet Matrimonium inter prædictos Carolum, & Valeriam contractum præceſſiſſe per 11. menſes natiuitatem d. Antonij Mariæ eorum filij, † quæ partitæ iunctis 3
depoſitionibus dd. Teſtium legitimam filiationem Antonij Mariæ bene probant, Rot. *in recent. deciſ. 132. num 2. par. 2. & inter impreſſ. per* Farinac. *poſt 2 lib. 2. conſ. deciſ. 285. num. 2. in fin.*

Quod autem idem Antonius Maria ſit pronepos Corneliæ ſororis, Io Baptiſtæ fideicommittentis, & ſic quòd ſit proximior de cognatione eiuſdem fideicommittentis probatur ex eo quòd Carolus pater d. Antonij Mariæ fuit filius d. Corneliæ, vt elicitur ex teſtamento Corneliæ quæ d. Carolum † vti eius filium hæredem vniuerſalem inſtituit Pariſ. 4
conſ. 29. num. 10. lib. 2. Cæphal. *conſ. 48. num. 18. lib. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 43. num. 77. Reuerendiſſ. D. meus Decanus deciſ. 105. num. 3 ſanct. me.* Greg. XV. *deciſ. 349. num. 5.* Rot. *in recent. deciſ. 472. num. 8. par. 1.*

Quòd vero d. Cornelia eſſet ſoror Ioann. Baptiſtæ fideicommittentis deſumitur ex eo quòd idem Ioann. † Ba- 5
ptiſta illam in d. teſtamento ſororem nominauit, & vti tali legatum reliquit Rot. coram Greg. XV. *deciſ. 422. num. 1.*

Non obſtat quòd Antonius Maria non probauerit ſe proximiorem de cognatione d. Teſtatoris; Quia cum ipſe ſit in gradu certo, & ſucceſſibili, neque alius concurrat, † 6
qui prætendat ſe proximiorem, habet intentionem fundatam, quod ſit proximior, Surd. *conſ. 241. num. 25. circ. fin. & ſeqq* Rot. *deciſ. 575. num. 7. & fuit dictum in Ferrarien. bonorum de Taſſonis 6. Aprilis 1615. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Pamphilio.*

Non obſtat, quòd Teſtator voluerit eligi aliquem iuuenem, qualis non videtur d. Antonius Maria excedens ætatem annorum 50. Nam DD. omiſſa quæſtione quisnam in iure dicatur iuuenis, vel ſenex, conſiderabant quòd qualitas iuuentutis in caſu, de quo agitur, fuit contemplata à teſtatore ad certum effectum, nempe pro conſeruatione agnationis, & familiæ de Ramundinis, & ſic habilitatis ad ſuſcipiendam prolem; Vnde cum d. Antonius Maria de tempore electionis eſſet vxoratus, ac plures haberet filios, & in dies alios etiam ſuſcipiat, viſum fuit ſatis conſtare de illius iuuentute, ad hoc vt dicatur conſultum voluntati Teſtatoris † nam vbi requi- 7
ritur qualitas ad certum effectum, non eſt curandum de modo illam adimplendi, dummodo habeatur effectus Couar. *pract. quæſt. cap. 39. num. 7.* Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 16. num. 4.* Peregr. *conſ. 51. num. 17. lib. 5.* Fuſar. *conſ. 50. num. 11.* Put.

deciſ.488.num.7.lib.2.in correct. Seraph *dec.589.num.9. & 11.*
Rot. *in Rom.domus 5. Nouembr.1582.coram Robuſterio.*
8 Præſertim cum ad hoc vt quis dicatur iuuenis, † vel ſe-
nex relinquatur arbitrio Iudicis, ſecundùm ſubiectam ma-
teriam iuxta veriorem opinionem, de qua Menoch. *de ar-
bitr. caſ. 59. num.3.& ſeqq.* Gail. *obſeru.92 num.7.lib 1.* Scacc.
de iudic.lib 2 cap.8.num.249.& ſeqq. Ioſeph. Ludouic. *dec.
Lucen.13.num.55.* Peguer. *deciſ.57.num.21.* Rot. *in Bonon bono-
rum de Mulettis 26. Iunij 1602.coram bon.me.Card. Pamphilio.*
Quibus accedit communis vſus loquendi Ciuitatis Bono-
9 niæ, in qua iuuenes † vocantur potiùs reſpectu ſexus ad
differentiam fœminarum, quàm reſpectu ætatis, *vt fuit
ponderatum in eadem deciſ. Bononien.de Mulettis.*
Nonobſtat quòd d. Antonius Maria de tempore electio-
nis haberet duos fratres iuniores, & ſic habiliores ad ſuſci-
piendam prolem, vnde infertur electionem factam de d.
Antonio Maria iuuene, omiſſis alijs fratribus iunioribus
fuiſſe inualidam, prout in ſimili dicitur de pluribus admiſſis,
10 & approbatis in concurſu Parochialium, † quòd electi indi-
gni omiſſo digniori non ſubſtineatur, Garz. *de beneſ. par. 7.
cap.16.num.2 & ſeqq.* Rot. *dec.613.num.6.par.1.recent.* Greg.
XV. *dec.11.num.8.*
Nam fuit reſponſum id procedere in concurſu Parochia-
lium ex diſpoſitione Concilij Tridentini in ſeſſ. 24. cap.18.
& particulari Conſtitutione ſanct.mem. Pij V. ſuper proui-
11 ſione Parochialium, non autem in alijs electionibus, † in
quibus ſufficit electores elegiſſe dignum etiam omiſſo di-
gniori vt declarat Adden. ad Greg. *d. dec.11. nu.8. idem* Garz.
de beneſ.par.7.cap.16 num.16. Pariſ. *de reſig.lib.4.q.16. num. 4.*
& in terminis facultatis eligendi datæ in teſtamento, Bart.
in l.cum quidam,num.6.ff.de legat.2. Molin. *de primog. lib.2.
cap.5.num.46.verſ.valebit tamen* Molin.iun. *de iuſt.& iur.tom.
3.par.1.tit.de maior.diſp.595.ſub num.2.* Sanch. *conſ.moral.lib.
4.cap.1.dubit.60.num.11.vbi alios cumulat.*
Et viſa fuit ceſſare difficultas quia dd. fratres d. fideicom-
miſſum non agnouerunt, nec voluerunt concurrere in d.
electione quinimo illi expreſsè renunciarunt, atque electio-
nem factam ad fauorem d. Antonij Mariæ eorum fratris ap-
probarunt, vnde perinde haberi debent in conſideratione, ac
12 ſi non extarent, † cum quilibet poſſit ſuo fauori renuncia-
re, *l. ſi quis in conſcribendo C. de pact. cap. ſi de terra,in fin. de
priuil.* Surd *conſ.318.num.3.*
Non obſtat quòd quando ius renunciantis habet aliquam
13 mixturam cum honore, & voluntate Teſtatoris † tunc d.
iuri renunciari non poteſt, *iuxt. conſ. Caſtr. 259. ſub num. 3.
circà med.verſ. dedit enim ipſe Teſtator lib. 1.* Calder. *conſ.1.
propè fin. verſ. ſi verò eſſet introductum.*
14 Nam prædicti Doct. † loquuntur in hærede vel fideicom-
miſſario qui Teſtatoris hæreditatem acceptarunt, ac per
15 conſequens eius factum ſeu voluntatem impugnare † non
poſſunt, ideòq. non applicantur præſenti caſui in quo cum
fratres d. Antonij Mariæ non ſint hæredes Teſtatoris liberè
d. iuri renunciare potuerunt ea allegat.
16 Demum non obſtat quòd dd. fratres debuerint † ſaltem
vocari, ſeu citati in d. electione, ex quo de illorum intereſ-
ſe agebatur iuxta *conſ.* Zabarell. *139. num.2.* Cuman. *conſ.7.
num. 2.* Quia cum d. electio non eſſet actus Iudicialis, dd.
Priores deputati ad eligendum in teſtamento, potuerunt ſe
extraiudicialiter informare, ac d. Antonium Mariam con-
ſanguineum Teſtatoris eligere etiam non citatis dd. fratri-
bus, vt in terminis tenuerunt Guttier. *canon. quæſt. lib.2.
quæſt. 67.num.13.* Sanch. *conſ.moral.lib.4.cap.1.dub.62.num.
1. in fin.*
Et in omnem euentum d. exceptio tanquam de iure tertij
17 non ſuffragatur Lucatellis ad impediendam † immiſſio-
nem d. Antonij Mariæ Soccin. ſen. *conſ. 78. num. 9. lib. 1.*
Ruin. *conſ. 35. num.31. lib. 1.* Rot. coram Martin. Andrea
deciſ.87.num.14.cum alijs ibi relatis.
Et ita vtraque &c.

¶ *Habentur infra in eadem cauſa aliæ deciſiones ideſt ſub die 9. Maij huius anni 1636. coram eodem R.P.D. Dunozetto, & 14. Decembr. 1637.coram R.P.D.Ghiſilerio, & in ſequenti parte adſunt aliæ nempe ſub die 22. Martij 1638. & 29. Nouembr. eiuſdem anni coram eodem R.P.D.Ghiſilerio.*

R. P. D. MERLINO.

Meſſanen. ſeu Nullius Feudi.

Die Veneris 15. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Eccleſiæ, quando competat remedium Can. Reintegranda 3. quæſt. 1. Prælatus ſi malè alienet bona Eccleſiaſtica, ex hoc non infertur præiudicium Eccleſiæ. In alienatione rerum Eccleſiæ ſtante curſu longiſſimi temporis, quando præſumatur, quod interuenerint debita requiſita. Prælati vita iniuſtè alienantis bona Eccleſiæ detrahitur in præſcriptione dd. rerum contra Eccleſiam, cum præſumatur, quòd ipſe potiùs ſuum contractum quàm ſuam Eccleſiam tueri voluerit, & labi tempus permiſerit, iacturamque bonorum CHRISTI ſocorditer ſuſtinuerit, & hoc maximè procedit ſi alienatio fiat in conſanguineum Prælati, nam ſanguinis coniunctio parit oſcitantiam in perſcrutanda vtilitate Eccleſiæ, & quando dolus Prælati in hoc negari non poſſit. Commiſſionem ſuper iactationibus impetrans; an quoad impetrantem operetur interruptione præſcriptionis. In alienatione rerum Eccleſiæ potiſſimùm vtilitas attenditur. Singularis, & elegantiſſima eſt deciſio, & in his materijs ad eam recurrere memento.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia, ſi cadat à poſſeſſione facto ſuo, & ex contractu proprio, non intrat remedium reintegranda 3. quæſt. 1.*

2 *pro Poſſeſſione recuperanda, quis debet ſibi imputare damnum ex propria culpa proueniens.*

3 *Poſſeſſione, ſi Eccleſia amittat ex cauſa iniuſta, & actu nullo, adhuc datur reintegratio, vigore can. reintegranda, ſed ſecus ſi cauſa ſit vera, & actus validus.*

4 *Can. reintegranda, vt habeat locum perpendenda eſt iuſtitia deiectionis è poſſeſſione, non autem iuſtitia, aut vitium poſſeſſionis rei, & num.80.*

5 *Eccleſia, & minores, quibus eſt interdicta alienatio bonorum niſi præceſſerit cauſa legitima, cum non poſſint nec animo ſuam dimittere poſſeſſionem, ſequitur quòd ex contractu iniuſto, & nuliter inito, Eccleſia, & minores, nec etiam cadant à ſua poſſeſſione; & illam non transferant in contrahentem.*

6 *Bona Eccleſiæ quando ſunt malè alienata, peti poteſt ad ea reintegratio nomine Eccleſiæ, vel ex conditione legis, vel ex can. reintegrand. vel ex officio Iudicis.*

7 *Eccleſia ex facto Rectoris malè alienantis non præiudicatur cum poſſeſſio remaneat penès eam.*

8 *Prælato malè alienanti bona Eccleſiæ, competit interdictum retinendæ, tàm eius nomine, quàm nomine Eccleſiæ.*

9 *in Alienationibus rerum Eccleſiæ, ſtante curſu longiſſimi temporis, præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum, atque aliæ ſolemnitates, & vtilitas contractus in fauorem Eccleſiæ.*

10 *Itaut, qui retinet rem Eccleſiæ releuatur ab onere probandi vtilitatem, & Eccleſia allegans nullitatem alienationis plenè, & concludenter id tenetur probare.*

11 *Bona Eccleſiaſtica præſumuntur validè alienata, ſi Iudices delegati ad id cognoſcendum, pronunciauerint conſtare de vtilitate.*

12 *in Præſcriptione contra Eccleſiam requiritur ſpatium 40. annorum.*

13 *Prælatus malè, & iniuſtè alienans bona Eccleſiæ eo viuente contra Eccleſiam non currit præſcriptio, quia quemadmodum ipſe fuit in culpa, & dolo, ſuſpicari poteſt,*

poteſt, quod labi permiſerit tempus tuendo ſuum contractum, & potius ſubſtinuerit iacturam bonorum CHRISTI.

14 Et ideo tempus ſupputandum eſt à die obitus Prælati irritè contrahentis.

15 Tempus vitæ Prælati iniuſtè alienatis bona Eccleſiaſtica ſubducitur in præſcriptione, quia is non videtur Prælatus, & legitimus defenſur, quo ad illam rem, & cum dereliquerit ſuam Eccleſiam, cenſetur vacare toto illo tempore vitæ.

16 Prælati contractus de bonis Eccleſiæ cum conſanguineis, ſunt ſuſpecti.

17 Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rerum Eccleſiæ, vt præſumatur requiritur ſpatium 30. annorum.

18 Lis dicitur inducta ad effectum interrumpendi præſcriptionem ex commiſſione impetrata vna cum inhibitione, quicquid ſit reſpectu citandi.

19 ſuper Iactationibus poſſeſſor committens cauſam factis indicat ſe dubitare de iuribus ſuæ poſſeſſionis ſuper Iactationibus committens cauſam animus eius fluctuat, circa titulum, quo poſſidet, cum exiſtimatione mentis, quòd non ſit iuſtus, num. 19.

20 Qui quidem timor vulnerat illius conſcientiam, & excitat ad perquirendum ſuper iuſtitia contractus antecedentis.

21 Committens cauſam ſuper iactationibus dici non poteſt, quod tranquillè poſſideat, & quod ſit in bona fide.

22 Mala fides inſurgit in poſſeſſore ex ſollicitudine conſcientiæ, committendo nempe cauſam ſuper iactationibus.

23 Præſcriptio interrumpitur de Iure Canonico, ex quocumque actu apto inducere malam fidem.

24 Confeſſio facta in commiſſione plenè probat contra confitentem.

25 Confeſſio reſultans ex productione ſcripturarum, eſt irreuocabilis.

26 Commiſſio ſuper iactationibus, & ex remedio l. diffamari. C. de ing. & manum. non inducit litem ad effectum inducendi præſcriptionem, iuxt. opinionem Fel. ſed ipſe hoc non dicit, num. 27. & quatenus hoc diceret reprobatur.

28 Lis eſt vera, quæ intentatur ex l. diffamari. C. de ingen. & manum. cum adſit actor, & reus, & Iudex.

29 Diffamatus in materia l. diffamari C. de ingen. & manumiſſ. licet ſit actor in probandis iactationibus, tamen reuera, eſt reus.

30 Iactationis commiſſionem impetrans videtur ſibi ipſi mouere litem, ſeq. laceſſere ad proferendam in iudicio qualitatem ſui tituli.

31 Iactationis cauſam committens, de lite eſt certus tanquam ſibimetipſi mota, & non eſt amplius opus, vt ex alijs actibus amplius certioretur.

32 ad Præſcriptionem impediendam ſaltem de Iure Canonico, ſufficiunt extraiudiciales interpellationes, & moleſtiæ.

33 in Præſcriptione de Iure Canonico requiritur bona fides, tàm ad eam incboandam, quàm ad continuandam, & perficiendam.

34 Præſcriptio ad hoc vt ceſſet, ſufficit per minimum temporis ſpatium abeſſe bonam fidem.

35 Lis, ſtante ſpatio 30. annorum præſcribitur.

36 Litem is, qui mouet, poteſt tacitè ei renunciare.

37 Actus, etiam geſti coram Iudice incompetente declarant voluntatem, & animum agentium.

38 Lis introducta coram Iudice incompetente rumpit præſcriptionem, non obſtante incompetentia, non quidem virtute rei Iudicialis, ſed propter malam fidem, quæ exinde colligitur.

39 ex Productione vnius tituli inſufficientis, & iniuſti, ceſſat præſumptio alterius tituli ſufficientis, & iuſti.

40 in Alienatione rerum Eccleſiæ, dum falſa eſt cauſa ſic etiam titulus eſt omnino iniuſtus, adeo vt non ſuffragetur ad excludendum remed. Can. reintegranda.

41 Exceptio, in materia Can. reintegranda non eſt admittenda, dum non eſt vndequaque patens, & clara itaut nihil opponi poſſit.

42 in Alienationibus rerum Eccleſiæ, dum non fuit ſeruata forma literarum Apoſtolicarum ſi in euidentem d. alienatio nulla eſt.

43 Sententia ex actis non iuſtificata, & ſine neceſſarijs probationibus prolata non eſt attendenda.

44 ſuper Vtilitate exacta in alienatione rerum Eccleſiæ, non ſtatur aſſertioni partium, nec executorum, dum iudicialiter procedere tenebantur.

45 Sed de ea conſtare debet per plenas, & legitimas probationes præuia cauſæ cognitione, & diſcuſſione iudiciaria.

46 ad Probandam euidentem vtilitatem Eccleſiæ in controuerſiam deductam non ſufficiunt teſtes examinati in iudicio ſummario.

47 Iudices Commiſſarij, ſtante clauſula conſcientias veſtras oneramus, quandoque poſſunt ſe extraiudicialiter informare.

48 Iudicis conſcientia, ſtante clauſula conſcientiam tuam oneramus, debet proficiſci non de eius capite, ſed ex vtero legis, in ea figendo pedes.

49 Clauſula, ſeruatis ſeruandis, æquipollet clauſulæ, vocatis vocandis, & vide num. 51.

Executor conſtitutus, cum clauſula, vocatis vocandis, debet aſſumere partes Iudicis, & conficere publica documenta, itaut non ſufficiat extraiudicialis informatio, num. 49.

50 Clauſula ſi vobis conſtiterit, quid importet.

52 Contractuum Eccleſiæ validitas, potiſſimum conſiſtit circa euidentem vtilitatem itaut non ſufficiat, ſi d. vtilitas ſit dubia.

53 Locationes, licèt de per ſe regulariter non debent verum valorem rerum, tamen ad dignoſcendam vtilitatem, vel damnum contractuum Eccleſiæ, benè deſeruiunt.

54 Homines non ſunt fatui in conducenda re pluris, quàm valeat, & ſine ſpe certi lucri.

55 Eccleſiæ contractus non dicitur vtilis; ſed damnoſus, quotieſcumque non plus illi datur, quam ſit ſolita percipere.

56 Bona allodialia æſtimantur in redditu, quinque pro centenario, & num. 68.

57 Bona iuriſdictionalia æſtimantur ad rationem duorum cum dimidio circiter pro centenario, & num. 67.

58 pro Pretio legitimo, bonorum iuriſdictionalium, calculando, non attenditur fructus ille pecuniarius ſolùm, ſed conſideratur iuriſdictio, & præheminentia dominationis.

59 Francandi facultas æſtimatur tamquam pars pretij.

60 Obreptio, & ſubreptio vitiant Beneplacitum Apoſtolicum.

61 Subreptio inducitur, quando Principi non fuit narratum id, quod ſi ſciuiſſet, vel gratiam denegaſſet, vel difficilius concesſiſſet.

62 in Prælatu alienante bona Eccleſiaſtica non poteſt dolus denegari, dum prætermiſit contractum Eccleſiæ vtiliorem, & ſanguinis illecebris allectus, meliorem conditionem ab alio oblatam reſpuit.

63 Prælatus gerit officium tutoris circa res Eccleſiæ.

64 Bullas, Collectas, & Penſiones ſoluendi onus ſpectat ad Prælatum, & non ad Eccleſiam.

65 Eccleſiæ fauore contractus claudicant, & ſolemnitatum defectus ab ea ſolùm poteſt allegari.

66 in Bonorum Eccleſiaſticorum alienationibus perpetuis, conceſſionibuſq. in emphyteuſim detrahatur ſexta pars valoris fructuum, quæ non deducitur in alienationibus temporalibus.

69 Pacta, & onera conſiderantur in venditionibus tanquàm pars pretij, & valorem rei augent, & minuunt.

70 Eccleſiæ non competit remedium Can. reintegranda 3. quæſt. 1. ſtante productione beneplaciti Apoſtolici, & ſententia Iudicum commiſſariorum, & ſic interuentu ſolemnitatum.

Sed via ordinaria agendum eſt, nempe rei vindicatione, num. 70.

71 in Alienationibus rerum Eccleſiæ non poteſt dici, quòd fuerint ſeruatæ debitæ ſolemnitates, ſi deficiat cauſæ cognitio.

72 Eccleſiæ contractus remanet nullus non obſtante Beneplacito Apoſtolico ſi appareat non de vtilitate, ſed de damno.

73 *Eccleſiæ vtilitate ceſſante in alienatione ſuarum rerum, contractus eſt ipſo iure nullus.*

74 *in Alienatione rerum Eccleſiæ maior, & intolerabilior eſt defectus circa vtilitatem, quàm circa ſolemnitates.*

Alienationis rerum Eccleſiæ tota validitas conſiſtit in vtilitate, num. 75.

75 *Pontifices in alienatione rerum Eccleſiæ nihil aliud exigunt, quàm vtilitatem.*

75 *Solemnitates in alienationibus rerum Eccleſiæ præſcribuntur, tanquàm media ad intentum vtilitatis finem aſſequendum, & ad euitandas damnoſas circumuentiones Eccleſiarum.*

77 *Eccleſiæ dum contractus eſt damnoſus, & etiam nullus, ipſa Eccleſia dicitur ſine iuſta cauſa, & aliter à poſſeſſione cecidiſſe, & ſemper intrat æquiſſimum remedium can. reintegrandæ 3. q. 1.*

78 Bart. *in l. ſi alienam num. 3. ff. ſolut. matr. declaratur.*

79 *de Eccleſiæ damno in contractu, quando conſtat, quamuis eſſent adhibitæ ſolemnitates, tamen ei competit remedium ſpolij.*

81 *Prælati ratificatio contractus alienationis rerum Eccleſiæ, ſi fiat ſine ſolemnitatibus, quæ requiruntur in ipſa alienatione nullius eſt momenti.*

DECISIO XCIV.

SENTENTIA Rotali pronunciatum fuit, Reuerendiſſimum D. Archimandritam nomine Eccleſiæ S. Saluatoris, reintegrandum eſſe ad poſſeſſionem tenimenti, ſeù feudi de Salice, & hodie hanc ſententiam confirmandam eſſe Domini reſponderunt.

Validitas enim non controuertebatur, & iuſtitia ſatis innoteſcere viſa fuit ex doctè, & luculenter deductis in tribus deciſionibus in hac cauſa coram R. P. D. meo Veroſpio emanatis, * Extrema quippe ſunt plenè iuſtificata, ſcilicet antiqua poſſeſſio Eccleſiæ S. Saluatoris, & recens poſſeſſio Ferrantis de Ioenijs, & eius Authorum, & vt in 1. & 2. deciſione oſtenſum fuit, & exceptiones deductæ pro iiſdem Ioenijs benè fuerunt ſublatæ in poſtrema deciſione R. P. D. mei Veroſpij, atque hodie iterum coram me.

Tota autem difficultas in eo poſita erat, quòd Eccleſia
videbatur cecidiſſe à poſſeſſione facto ſuo, & ex Contractu
1 proprio, quo caſu † non intrat, remedium *Can. reintegranda 3. quæſt. 1.* pro recuperanda poſſeſſione, ſibi enim debet
2 imputare damnum † ex propria culpa proueniens. Ita ſcripſerunt Ripa *in cap. ſæpe num. 27. de reſtit. ſpoliat.* Soccin. *in l. rem quæ nobis num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *conſ. 90. num. 5. lib. 1.* Surd. *conſ. 49. num. 2.* Rota apud Caputaq. *deciſ. 170. num. 2. & deciſ. 172. num. 6. par. 3. & diuerſ. deciſ. 131. num. 1. & 132. nu. 1. par. 1. & deciſ. 473. num. 2. par. 2. recent.*

Quæ concluſio cum tunc demum vera ſit, quoties factum illud eſt iuſtum, validuſq. Contractus, quia ſi quis
3 ex cauſa † iniuſta, & actu nullo poſſeſſionem amittat, adhuc datur reintegratio, vt deſumitur *ex text. d. Can. reintegranda 3. quæſt. 1.* ibi, *Per quaſcumque iniuſtas cauſas res Eccleſiæ, aut ſubſtantias ſuas perdidiſſe*, & animaduerterunt Abb. *in cap. ad Sedem num. 28 de reſtit. ſpol.* Butr. *in cap. ſæpè num. 12. eodem tit.* Alex. *conſ. 200. num. 1. lib. 2. beat* Honded. *conſ. 23. num. 40. & 52. lib. 2.* Gail. *obſeru. 75. num. 19. lib. 2.* D. Galuan. *conſ. 19. num. 6* Surd. *conſ. 28. num 58.* qui monet per-
4 pendendam † eſſe iuſtitiam deiectionis è poſſeſſione actoris non autem iuſtitiam, aut vitium poſſeſſionis Rei, quod etiam obſeruat Peregr. *in cap. conſultationibus num. 13. verſ. & aduertatur de offic. deleg.* Eccleſia enim, & minores quibus eſt interdicta alienatio bonorum niſi præceſſerit cauſa legitima, cum non poſſint, nec animo ſuam dimittere poſſeſſionem, hinc ſequitur, quòd ex Contractu iniuſto, & nulli-
5 ter inito Eccleſia, & minor nec † etiam cadunt à ſua poſſeſſione, & illam non transferunt in contrahentem licèt ſecus in alijs ideòq; nomine Eccleſiæ nedum peti poteſt reintegra-
6 tio † ad rem alienatam, vel ex conditione legis, vel ex Canon. reintegranda, vel ex officio Iudicis, vt magiſtraliter docuit Bart. *in lib. 1. § ſi vir. vxori num. 3. & ibidem* Crot. *num. 20. ff. de acquir. poſſeſſ.* Soccin. *in l. rem quæ num. 9. ff. eodem* Menoch. *de recuper. remed. 17 num. 15.* Honded. *d. conſ. 23. nu. 56. lib. 2.* Mareſc. *var. reſ. lib. 2 in cap. 25. num. 24.* Rota apud Caputaq *deciſ. 170 num. 3 & ſeqq. & 182. num. 7. par. 3. & fuit dictum in Neapolitana ſpolij 3. Iunij 1601. coram bon. mem.* Cardin. Lancellotto *impreſſ. apud* Marcheſ. *de commiſſ. par.*
1. fol. 103. Sed etiam ratione poſſeſſionis † ſemper perma- 7
nentis penes Eccleſiam, cui ex facto Rectoris præiudicari non poteſt, competit interdictum retinendæ poſſeſſionis, tàm Prælato ſucceſſori, quàm etiam ipſi alienanti
† agenti tamen nomine Eccleſiæ, *cap. litteræ, & ibi* 8
Abb. *num. 3. de dilat.* Rota apud Caputaq. *deciſ. 182. nu. 9. par. 3. & coram* Cardin. Seraph. *deciſ. 1417. num. 3. notantq.* Adden. *ad ſanct. mem.* Greg. XV. *deciſ. 116. num. 5. & in Aquilana bonorum 17. Iunij 1624. coram bon. mem.* Remboldo apud Modern. Peruſ. *in tractat. de manut. deciſ. 11. num. 2. & fuit latè deductum in Colimbrien. Præſtimoniorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto, & 27. Iunij 1633. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Propterea Ioenij pro fulcienda iuſtitia Contractus, quo ipſi nituntur, & ex quo Eccleſiam S. Saluatoris deiectam fuiſſe è poſſeſſione contendunt ita ut non ſit reintegranda, deducebant in diſputationibus habitis in priori inſtantia titulum præſumptum, hodie autem coram me titulum etiam expreſſum addiderunt.

Præſumptus titulus deſumebatur ex curſu temporis, quo ab anno 1552. vſque in præſens Eccleſiæ S. Saluatoris per Ioenios aſſeruntur factæ ſolutiones vnciarum 80. monetæ, quolibet anno, ratione feudi, de quo agitur per eos poſſeſſi, ex quo temporis lapſu videbatur inducta præſcriptio iuſti tituli emphiteutici: ſeu feudalis, hincq. etiam reſultare
præſumptionem, † quòd interuenerit beneplacitum Apo- 9
ſtolicum, atque aliæ ſolemnitates, necnon vtilitas contractus in fauorem Eccleſiæ *Iuxt. gloſ. in cap. peruenit de empt. & vend.* Alex. *conſ. 7. num. 8. lib. 4.* Felyn. *in cap. illud nu. 6. de teſt. & pluries dixit* Rot. apud Cardin. Seraphin. *deciſ. 1125. num. 3. & deciſ. 1174. num. 3. & diuerſ. deciſ. 221. num. 3. par. 4. & in recent. deciſ. 684. num. 1. & 2. & in Mediolanen. reſciſſionis permutat. 10. Ianuarij 1597 coram bo. me.* Card. Pamphilio apud Marcheſ. *de commiſſ. par. 1. fol. 113. nu. 3. & 4.* Adeout, is qui detinet rem Eccleſiæ releuetur ab
onere probandi vtilitatem Contractus, † & ipſi Eccleſiæ 10
contrarium dicenti incumbat iuſtificare damnum, & nullitatem alienationis plenè, & concludenter, vt ſcripſit Bald. *in cap. 1. § ſi ſub num. 7. de his, qui feud. dar. poſſ.* Abb. *conſ. 41. ſub num. 2. par. 1.* Pariſ. *conſ. 24. num. 5. lib. 4.* Menoch. *conſ. 114. num. 7. & 14. & dixit* Rota *diuerſ. deciſ. 78. num. 3. par. 2. & deciſ. 221. num. 1. & 2. par. 4. & in recent. deciſ. 201. num. 5. par. 1. ac deciſ. 684. num. 2. par. 2. & poſt* Cinc. *de cenſ. deciſ. 30. num. 4.*

Expreſſus verò titulus modo exhibitus, eſt inſtrumentum conceſſionis iſtius tenimenti, factę ab Eccleſia, iure emphyteutico Spataforis, ex quo apparet, quòd à Paulo Tertio conceſſa fuit Prçlato facultas alienandi hoc feudum, quatenus in euidentem vtilitatem Eccleſię reſultaret alie-
natio, ſuper quo cum cognouiſſent Iudices delegati, † & pro- 11
nunciaſſent conſtare de vtilitate, deuentum fuit ad alienationem, pro qua idcirco ſtat iuris pręſumptio Soccin. ſen. *conſ. 15. num. 27. lib. 1.* Capic. *deciſ. 16. num. 4.* Rot. apud Cardin. Seraph. *deciſ. 1174. num. 2. & diu. deciſ. 22. num. 4. par. 4. & in recent. deciſ. 625. num 5. par. 1. & deciſ. 684. num. 1. par. 2.*

Verùm Domini cenſuerunt neutrum ex prędictis titulis ſuffragari Ioenijs contra Eccleſiam Sancti Saluatoris.

Non quidem prodeſſe poteſt primus, nempe titulus pręſumptus, quia vltra quòd aſſertę ſolutiones patiuntur plures defectus, vt in deciſione vltima R. P. D. mei Veroſpij, lapſus
temporis annorum 40. † qui eſt neceſſarius in pręſcriptione 12
contra Eccleſiam, *cap. de quarta de præſcr. cum vulg.* imò neque triginta annorum eſt integer, & completus, prout requi-
ritur. Viuente enim Pręlato alienante non † currebat prę- 13
ſcriptio, quia quemadmodum ipſe fuit in culpa, & dolo, dum enormiter lęſit ſuam Eccleſiam per iniuſtam alienationem, ita etiam ſuſpicari licet de eodem, vt potius ſuum contractũ, quam ſuam Eccleſiam tueri voluerit, & labi tempus permiſerit iacturamq. bonorum CHRISTI ſocorditer ſuſtinue-
rit; & hac de cauſa tempus † ſupputañ eſſe à die obitus Pręla- 14
ti irritè contrahentis ſancitum fuit in Concilio Toletano 9. relato per Gratianum *in cap. ſi Sacerdotes 16. quæſt. 3* & reſcripſit Gelaſius Papa Epiſcopis Dardaniæ, *vt in c. poſt quingentos 16. d. quæſt. 3.* & tradunt Innoc. *in cap. tam ex litteris nu. 1. & ibid.* Abb. *num. 10. de reſt. in integr.* Felin. *in cap. 1. num. 10. de præſcr.* Guidop. *deciſ. 150. & 16. num. 2. latè* Coſta *de facti ſcientia, & ignor. diſt. 78. num. 3. & ſeqq. & diſt. 80. num. 66.* vbi poſt Bald. ait, quòd ſubducitur tempus vitæ Prælati illicitè

Digitized by Google

citè alienantis, quia is non videtur Prælatus, & legitimus
15 defenſor, quoad illam rem, & cum dereliquerit † ſuam
Eccleſiam, cenſetur illa vacare toto tempore vitæ huiuſ-
modi Prælati, & dixit Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano deciſ. 445. num. 8. & in Lucana bonorum 9. Decembr. 1609.
coram Eminentiſſ. D. Card. Pamphilio.*

Quòd eò magis amplectendum videtur in caſu præſenti,
quia contra alienantem multa deducunt informantes, vt in
ſumm. num. 8. Iuncto etiam quòd feudum alienauit in pa-
16 trem. Vnde inſurgit maior fraudis, & doli ſuſpicio † cum
ſemper contractus Prælati de bonis Eccleſiæ cum conſan-
guineis ſint ſuſpecti, vt ait Greg. VII. *in cap. peruenit 1.
quæſt. 3. & ibi gloſſ. in verb. grauius.* Bart *in auth. quibuſcumque
num. 4. de ſacroſ. Eccleſ.* Abb. *conſ. 41. num. 1. verſ. ſecundus de-
fectus par. 1.* Barbat. *conſ. 17 num. 4. lib. 4.* Rota apud Cæſ. de
Graſſ. *deciſ. 4. num. 1. de reb. Eccleſ. non alien. & deciſ. 181. num.
5. & deciſ. 720. num. 1. par. 1. ac deciſ. 65. num. 18. par. 2. diu. &
coram* Card. Seraph. *deciſ. 1125. num. 6. apud* Cinc. *de cenſ. de-
ciſ. 36. num. 11. & in recent. deciſ. 430. num. 7. par. 2. & coram*
Put. qui refert Conſtitutiones Pontificum prohibentes alie-
nationes in conſanguineos *deciſ. 2. lib. 1. & in Nucerina præ-
dij 3. Marcij 1614. & 7. Febr. 1620. coram bon. mem.* Cardin. Sa-
crato, *& in ead. 29. Maij 1624. coram me.* Vnde cum ſolutio-
nes incœperint de anno 1552. Prælatus verò diem clauſerit
extremum de anno 1554. & lis fuerit inchoata de anno 1580.
vtique lapſi dumtaxat fuerunt anni 26. & ſic 14. deficiunt ad
complendam præſcriptionem 40. annorum duo autem, in
omnem euentum deficiunt anni, ad complendum tempus
17 30. annorum, † quòd requiritur ad inducendam præſum-
ptionem beneplaciti Apoſtolici, Rot. *deciſ. 160. num. 6. par. 2.
& diu. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 362. num. 6. &
in recent. deciſ. 568. num. 5. in fin. par. 4. & in Valentina Baroniæ
4. Iulij 1603. coram Ortemb.*

Nec amplius eſſe ambigendum viſum fuit, quin verè de
anno 1580. fuerit inchoata lis, quia ipſemet emptor, ſiue
illius hæredes commiſſionem impetrarunt vna cum inhibi-
tione, quæ quando etiam non fuiſſet executa, & ad notitiam
Prælati non perueniſſet, adhuc tamen ſecundùm opinionem
18 Rotæ dicitur inducta lis ad † effectum interrumpendi præ-
ſcriptionem reſpectu illius, qui procurauit committi cau-
ſam, & inhibitionem obtinuit, quicquid ſit reſpectu citan-
di, ita dixit Rot. apud Caſſad. *deciſ. 6. num. 3. & 4. & num. 14.
ſuper reg. Cancell.* Put. *deciſ. 385. nu. 2. lib. 3. in correct.* Mohed.
deciſ. 5. num. 1. de cauſ. poſſ. & propr. vbi quòd hoc eſt ſecun-
dùm practicam, quam Rota ſeruat Creſcen. *deciſ. 12. eod. tit.*
Rot. *deciſ. 4. num. 2. vt lit. pend. in antiq.* & tradunt Gomeſ. *ſu-
per reg. de trienn. quæſt. 56. num. 4.* vbi plures alias deciſiones
refert Menoch. *de arbitr. iud. caſ. 202. num.* 8. Gratian. *diſcept.
forenſ. cap. 66 num. 27. & 28.* qui teſtatur de veriori opinione
contra Parif. Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4. num. 35. & ſeqq.
vbi num. 41.* firmat ſatis eſſe commiſſionem fuiſſe obtentam
19 per Procuratorem. Poſſeſſor enim committens † cauſam ſu-
per iactationibus factis indicat ſe dubitare de iuribus ſuæ
poſſeſſionis, & quòd animus eius fluctuat circa titulum quo
poſſidet, cum exiſtimatione mentis, quod non ſit iuſtus, qui
20 quidem timor † vulnerat illius conſcientiam, & excitat ad
perquirendum ſuper iuſtitia contractus antecedentis, & ſic
non poteſt dici, quòd tranquillè poſſideat, & quod ſit in bona
21 fide, quæ vbicumque deficit, & ex † ſollicitudine conſcien-
tiæ, quòd res ſit aliena, vel iniuſtè poſſeſſa, mala inſurgit
fides, quocumque modo illa ſuperueniat, & ex † quocumq.
22 actu apto illã inducere, ſemper de Iure Canonico interrum-
pitur præſcriptio *arg. c. final. de præſcrip. & tradit* Bald. *in
lib. 2. num. 7. C. de ſeruit. & aqu.* Rimin. iun. *conſ. 205. num.
26.* Put. *deciſ. 385 num. 1. par. 3.* Barboſ. *in l. ſicut num. 275. C.
de præſcript.* Sufficitq. hanc malam fidem colligi ex præ-
23 ſumptionibus, † & coniecturis, cum illa in animo conſiſtat,
Abb. *conſ. 19. num. 2. verſ. nam mala fides lib. 2.* Ruin. *conſ. 170.
in fin. lib. 1.* Vaſq. *illuſtr. quæſt. cap. 73. num. 18.* Barboſ. *in rubr. C.
de præſcript. num. 252. & 337.*

Hic autem amplius habemus expreſſam confeſſionem
rei conuenti in commiſſione ſubrogatoria, quod citatio cum
inhibitione fuit executa, & quòd lis fuerat introducta in
24 Rota, quæ confeſſio † plenè probat contra confitentem, &
habentes cauſam ab eo, vt in ſpecie de confeſſione ſimili fa-
cta in commiſſione eſt Creſcen. *deciſ. 2. de iud.* ipſeq. reus vſus
eſt tali commiſſione illam producendo; & ideo cenſetur eam-
25 dem † irreuocabiliter approbaſſe, & in ea contenta Rota *de-
ciſ. 419. num. 7. par. 1. recent.*

Ex quibus etiam tollitur, quòd dicebatur commiſſionem
26 ſuper iactationibus, & ex remedio † *l. diffamari. C. de ingen.
& manum.* non inducere litem ad effectum interrumpendi
præſcriptionem iuxta opinionem Felin. *in cap. illud, num. 10.
de præſcript.* Felinus enim verè hoc non † dicit, vt obſeruat 27
Caſſad. *deciſ. 6. num. 14. ſuper reg.* & quatenus diceret repro-
batur hæc ſententia per Claud. de Seyſſell. *in l. naturaliter, nu.
35. verſ. tamen contrarium, ff. de vſucap. &* Caſſad. *d. deciſ. 6.
num. 14. ſuper reg.* eſt enim lis † vera, quæ intentatur ex *d. l.* 28
diffamari, quia concurrunt requiſita nempe actor, reus & Iu-
dex, & diffamatus † licèt ſit actor in probandis iactationibus 29
tamen reuera eſt reus, vt voluit Bald. *in l. diffamari, num. 8. C.
de ingen. & manumiſſ. & ibidem* Cagnol. *num. 9.* Couar. *var.
reſol. lib. 1. cap. 18. num. 4.* Gratian. *diſc. 85. num. 1.* Dumq. im-
petrat huiuſmodi commiſſionem ſibi ipſi videtur † mouere 30
litem, ſeq. laceſſere ad proferendam in iudicio qualitatem
ſui tituli, vt per Gomeſ. *ſuper reg. de trienn. quæſt. 56. num. 6.
& quæſt. 61. num. 19. & 20.* de qua lite cum ſit certus † tan- 31
quam ſibimetipſi mota, non eſt opus, vt ex alijs actibus am-
plius certioretur *iuxt. tradita per* Lancell. *de attent. par. 2.
cap. 4. in præfat. num. 40.*

Sed ex abundanti quatenus commiſſio hæc non inſerui-
ret pro lite inſeruit tamen ad inducendam confeſſionem
Ioenij, quòd Archimandrita ſucceſſor iactabat, & extraiudi-
cialiter profitebatur ſe auocaturum bona ab Annibale per-
peram alienata, quæ quidem extraiudiciales † interpella- 32
tiones, ac moleſtiæ ſufficiunt ad impediendam præſcriptio-
nem ſaltem de Iure Canonico, *iuxta tradita per* Butr. *in cap.
grauis, num. 11. in fin. de reſt. ſpol.* Abb. *in cap. vt debitus, nu. 11.
de appell.* Dec. *conſ. 272 ſub num. 11.* Rota *coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano deciſ. 362. num. 2. & deciſ. 172 num. 6.*

Hoc enim iure attento requiritur omnino bona fides, † 33
tàm ad inchoandam, quàm ad continuandam, & perficien-
dam præſcriptionem, vt conſtat ex Canon. Concil. Lateran.
ſub Innoc. III. *relato in cap. fin. de præſcrip. & ex regula poſ-
ſeſſor. de reg. iur. in 6.* Honded. *conſ. 82. num. 39 lib. 1.* Gratian.
diſcept. for. cap. 403. num. 14. & 23. vbi quod ſufficit † ceſſare 34
bona fidem per minimum temporis ſpatium, Molin. *de iuſt.
& iur. diſp. 63. per tot.* Rot *deciſ. 164. num. 3. par. 2. recent* quæ
fides in poſſeſſoribus hic multum labefacta videtur ex iiſ-
dem actis geſtis à Ioeneijs.

Nec ſuffragatur motiuum quòd poſtquam commiſſa fuit
hæc cauſa de anno 1580. coram bo. mem. Cardinali Sci-
pioni Lancellotto nihil deinde amplius geſtum fuerit, &
ideo per ſpatium 30. annorum dato etiam, † quòd fuerit in- 35
ducta lis, dicatur poſtea extincta Card. Seraph. *dec. 1027. num.
14. & 1085. num. 6. & coram* Put. *deciſ. 516. lib. 2. & diu. deciſ.
110. lib. 2. par. 3.* Poterat enim is qui mouit litem † tacitè re- 36
nunciare liti, & ex acquieſcentia per tantum tempus reſul-
tat renunciatio ex ſupradictis.

Quoniam ex confeſſionibus eorumdem de Ioenijs appa-
ret, quòd non habuerunt in animo renunciare liti, cum plu-
ries oppoſuerint de hac pendentia litis, & proteſtationes fe-
cerint in Monarchia Siciliæ, vbi etiam enunciarunt com-
miſſionem, & inhibitionem, ac profeſſi ſunt pendere cau-
ſam, qui quidem † actus etiam geſti coram Iudice incompe- 37
tente declarant voluntatem, & animum agentium, ex Bart.
in l. gerit. num. 18. ff. de acquir. hær. Pariſ. *conſ. 7. num. 27. lib. 3.*
Rot. *coram ſanct. me.* Greg. XV. *deciſ. 287. num. 10. & dec. 476.
num. 3.* & interrumpunt etiam præſcriptionem † non obſtan- 38
te incompetentia Iudicis non quidem virtute rei iudicialis,
ſed propter malam fidem, quæ exinde colligitur ita docue-
runt Abb. *in cap. vt debitus num. 10. de appell. & in c. illud, nu.
24. vbi etiam* Felyn. *n. 27. de præſcrip. idem* Abb. *conſ. 19. nu. 2.
par. 2.* Dec. *in c. at ſi Clerici, n. 110. de iud.* Gemin. *conſ. 78. nu. 3.*
Rip. *in rubr. de cauſ. poſſ. & propr. n. 39.* Caball. *conſ. 89. nu. 18.
lib. 2.* D. Faccbin. *controu. iur. lib. 11. cap. 71. verſ. ſexto adduci-
tur, & dixit* Rot. coram Put. *deciſ. 385. lib. 3. & coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano deciſ. 172. num. 6. & deciſ. 632. n. 1. & in
Conchen. parochialis* 14. *Iunij* 1600. *coram Penia* & bis etiam
accedunt aliæ reſponſiones datæ in vltima deciſ. R. P. D. mei
Veroſpij quæ, & adhuc Dominis placuerunt.

At hodie, quoad hunc titulum præſumptum ceſſare
omnem difficultatem DD. exiſtimabant, cum Ioenij pro-
duxerint titulum expreſſum, qui cum inſufficiens ſit, ac
vitioſus, vt infra oſtendetur ceſſat † præſumptio alterius 39
tituli ſufficientis, & quælibet alia præſumptio ex lapſu
temporis deducta, vt dixit Rota *in deciſ. 208. num. 7. in fin.
par. 4. recent. & coram bon. mem.* Card. Cauaier. *deciſ. 613.
num. 2. & in Valentina Baroniæ 5. Iulij 1603. coram Or-
temberga, & in Placentina decimarum 28. Maij 1629. co-
ram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Titulus vero poſitiuus, quem modo coram me produxe-

Digitized by Google

ſunt Ioenij nempe inſtrumentum alienationis ſactæ in Spa-
taſoram, à quo ipſi cauſam habent , minus ſuffragari vide-
tur, quoniam peccat in pluribus.
Beneplacitum enim Apoſtolicum non fuit legitimè exe-
cutum.
Iniuſta fuit confirmatio Iudicum commiſſariorum.
Et idem beneplacitum eſt ſubreptitium,& obreptitium.
Falſaq. eſt cauſa in inſtrumento alienationis inſerta , &
40 ſic titulus eſt omnino iniuſtus † adeout nedum non ſuffra-
getur ad excludendum remedium Can. reintegranda 3. qu. 1.
vt ſupra in princ. deciſ. fuit probatum, ſed nec illius exceptio
41 videretur admittenda, dum non eſt vndequaq. patens, † &
clara itaut nihil poſſit opponi, *iuxt. trad. per* Gabr. *conſ.* 51.
num. 17. *in fin. lib.* 1. Rot. *deciſ.* 741. *num.* 4. *&* 734. *num.* 5. *par.*
2. *recent.* prout non eſſe talem apparet exceptionem propo-
42 ſiti tituli, quia † nullus eſt, & irreleuans, dum non fuit ſer-
uata forma litterarum Apoſtolicarum, ſi in euidentem, *c.*
dilecta, *de reſcript.* Abb. *conſ.* 41. *in princip. par.* 1. Car-
din. Seraph. *deciſ.* 337. *num.* 6. *& deciſ.* 1195 *num.* 2. *&*
in recentior. deciſ. 614. *num.* 2. *par.* 1. *& deciſ.* 676. *num.*
5. *par.* 2. *& in Romana domus* 10. *Aprilis* 1630. *coram Reue-*
rendiſſ. Vrgellen.
Non rectè fuit executum beneplacitum Apoſtolicum ,
quia Paulus Tertius commiſit executoribus , vt perquire-
rent ſuper vtilitate huiuſmodi contractus, & nullus proceſ-
ſus fuit fabricatus, nec impleta iniuncta perquiſitio; Vnde
43 ſententia Iudicum † commiſſariorum tanquam ex actis ,
non iuſtificata, & ſine neceſſarijs probationibus prolata, non
eſt attendenda, vt dixit Rot. *deciſ.* 160. *num.* 7. *par.* 2. *diu. &*
deciſ. 624. *num.* 4 *par.* 2. *recent. & coram bon. mem.* Card. Ca-
ualer. *deciſ.* 215. *num.* 4. *& in d. Romana*, *domus* 19. *Aprilis*
44 1630. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* & ſuper vtilitate exacta †
in alienatione bonorum Eccleſiæ non ſtatur aſſertioni par-
tium, nec executorum, dum iudicialiter procedere teneban-
tur iux. Bellam. *deciſ.* 677. Rot. *deciſ.* 752. *num* 3. *par.* 1. *&*
deciſ. 209. *num.* 3. *ac deciſ.* 597. *nu.* 2. *par.* 4. *diu. & poſt* Cinc.
de cenſ. deciſ. 27. *num.* 4. *deciſ.* 36. *num.* 3. *&* 9. *ac deciſ.* 37. *nu.*
6. *&* 7. *& poſt* Modern. *de manut. deciſ.* 11. *num.* 5. ſed de ea
45 conſtare † debet per plenas, & legitimas probationes, præ-
nia cauſæ cognitione, & diſcuſſione iudiciaria, vt latè fir-
matur *in d. deciſ.* 36. *&* 37. *poſt* Cinc. *de cenſ. & in alijs*
præallegatis , adeout Teſtes in ſummario iudicio exami-
46 nati ad probandam † euidentem vtilitatem Eccleſiæ in
controuerſiam deductam, non ſufficiant, vt cenſuit Rot. *in*
deciſ. 463. *num.* 1. *par.* 1. *diu. ac deciſ.* 210. *num.* 2. *par.* 4.
Et quamuis attenta clauſula, conſcientias veſtras onera-
47 mus † quandoque poſſint Iudices Commiſſarij ſe extraiu-
dicialiter informare ex traditis per Lap. *alleg.* 15. *num.* 8. Bald.
in lib. 1. *num.* 11. *C. ſi per plures &c. & conſ.* 298. *num.* 7. *lib.* 1. vbi
48 tamen monet † conſcientiam debere proficiſci non de capite
tantum Iudicis, ſed ex vtero legis in ea figendo pedes Me-
noch. *de arbit. iud. lib.* 1. *quæſt.* 17. *num.* 14. Lancel. *de attent.*
par. 2. *cap.* 12. *limit.* 10. *num.* 8.
Tamen hic adſunt etiam aliæ clauſulæ nempe clauſula
49 ſer. ſer. quæ æquipollet clauſulæ, † vocatis vocandis, & im-
ponit onus aſſumendi partes Iudicis , & conſitendi publica
documenta, itaut non ſufficiat extraiudicialis informatio,
prout in terminis huius clauſulæ ſeruati ſeruandis dixit
Rot. *deciſ.* 209. *num.* 3. *par.* 4. *diu. & in deciſ.* 11. *num.* 5. *poſt mo-*
dern. Peruſ. *de manut. atq. in deciſ.* 36. *num.* 3. *ac deciſ.* 37 *num.*
4. *poſt* Cinc. *de cenſ. & in Placen. decimarum* 28. *Maij* 1629. *co-*
ram Reuerendiſſ. Vrgellen.
50 Necnon etiam clauſula ſi vobis † conſtiterit, quæ pariter
tribuit cauſæ cognitionem, & legitimas probationes, ac iu-
dicialem proceſſum exigit Abb. *in cap. conquærente*, *num.* 9. *de*
reſtit. ſpol. Card. Seraph. *deciſ.* 601. *num.* 3. Rot. *d. deciſ.* 36. *num.*
6. *& deciſ.* 37. *num.* 5. *poſt* Cinc. *de cenſ. ac deciſ.* 11. *num.* 5. *poſt*
modern. Peruſ. *de manut.*
51 Ex quibus clauſulis ſatis modificatur clauſula † con-
ſcientias veſtras oneramus, quaſi dixerit Papa, iudicialiter
procedatis, & vti Iudicum conſcientias veſtras oneramus ,
regulando veſtrum iudicium cum legitimis probationibus ,
vt bene admonuerunt Alex. *conſ.* 218. *num.* 1. *lib.* 2. Iaſ. *in l. cer-*
tum, *num.* 19. *C. vnde legit.* Io. Bapt. Aſin. *in prax.* §. 7. *cap.* 5. *li-*
mit. 6. *num.* 5. *& conſer* 1. *præalleg. doctr.* Bald. *d. conſ.* 298. *nu.*
9. *lib.* 1.
Iniuſta quoque , & irrita apparet confirmatio facta per
Iudices prædictos Commiſſarios, quia nedum deficit legiti-
ma probatio circa euidentem vtilitatem illius contractus
52 ſuper qua potiſſimum conſiſtit † validitas contractuum Ec-
cleſiæ, & debet eſſe certa , atque indubitata , itaut dubia
vtilitas nec ſuffragetur Abb. *in d. cap. ad aures*, *num.* 4 *de reb.*
Eccleſ. non alien. Honded. *conſ.* 37. *num.* 9 *lib.* 2. Rot. apud
Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 4. *num.* 7. *eod. tit. & diu. deciſ.* 65. *num.* 19.
ac deciſ. 160. *num.* 2. *par.* 2. *ac deciſ.* 607. *num.* 1. *par.* 1. *& in re-*
cent. deciſ. 544. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 730. *num.* 3. *par.* 2. *& poſt*
modern. Peruſ. *de manut. deciſ.* 11. *num* 8. ſed potius conſtat
de damno Eccleſiæ, nam ex pluribus locationibus depre-
henditur, quòd paſſim hoc tenimentum locabatur pro vn-
cijs monetæ 100. & 120. & tamen dum fuit perpetuo aliena-
tum ſolum fuerunt aſſignatæ vnciæ 80. monetæ , & ſic pa-
rens eſt damnum in vncijs 20. & 40. monetæ, quæ locationes
† licèt per ſe ſolæ regulariter non probent verum valorem , 53
tamen ad dignoſcendam vtilitatem, vel damnum contra-
ctus Eccleſiæ benè deſeruiunt, cum homines non ſoleant †
eſſe fatui in conducenda re pluris, quam valeat, & ſine ſpe 54
certi lucri, vt in his terminis dixit Rot. *deciſ.* 65. *num.* 16. *&*
ſeqq. par. 2. *diu. & in Anconitana bonorum* 2. *Martij* 1584. *co-*
ram Bubalo, *& in Cortonen. bonorum* 28. *Martij* 1588. *coram*
Platto, *& in Romana domus* 19. *Aprilis* 1630. *coram Reue-*
rendiſſ. Vrgellen. diciturq. † contractus non vtilis Eccleſiæ ,
ſed damnoſus quotieſcumque non plus illi datur , quàm ſit 55
ſolita percipere, Dec. *conſ.* 142. *num.* 5. Redoan. *de reb. Ec-*
cleſ. non alien. rubr. de cauſ. cognit. num. 171. *& dixit* Rota
in præalleg. Romana domus coram Reuerendiſſ. Vrgellen.
Augeturq. hoc damnum, attento quod in prædictis loca-
tionibus non transferebatur iuriſdictio in conductores, quæ
tamen translata fuit in hac perpetua alienatione , quòd eſt
multi momenti, quia bona † allodialia æſtimantur in red- 56
ditu quinque pro centenario, iuriſdictionalia verò ad ratio-
nem duorum cum † dimidio circiter, vt cenſuit Rota apud 57
Card. Seraph. *deciſ.* 1030. *num.* 3. *& in Viterbien. Caſtro-*
rum 11. *Maij* 1612. *coram bon. mem.* Cardin. Sacrato , &
ſic videmus paſſim, † quòd pro calculando legitimo pretio, 58
ac valore bonorum iuriſdictionalium, non attenditur fru-
ctus ille pecuniarius ſolùm, ſed conſideratur iuriſdictio, &
præeminentia dominationis.
Non fuit etiam legitimè executa prædicta confirmatio ,
& ſententia Iudicum Commiſſariorum, quia in venditio-
ne conceſſa fuit Scipioni emptori facultas francandi , quæ
tamen non aderat in ſententia, & hæc quoque damnum
adauget, quia huiuſmodi † facultas æſtimatur tanquam 59
pars pretij, Pariſ. *conſ.* 65. *num.* 15. *lib.* 1. Neuiz. *conſ.* 91. *num.*
7. & diminuit valorem ſaltem in 6. parte, *vt fuit reſolutum*
coram Cardin. Seraph. *deciſ.* 1063. *nu.* 5. *&* 6. *& in recent.*
deciſ. 563. *num.* 5. *par.* 2.
Obreptio pariter, & ſubreptio vitiat beneplacitum † 60
Apoſtolicum, quia Papæ non fuit narratum extitiſſe obla-
torem pinguiorem conditionem pro Eccleſia præſtantem ,
quod ſi ſciuiſſet, vel facultatem prædictam non conceſſiſ-
ſet vel difficilius conceſſiſſet, † & ideo ſubreptionem indu- 61
cit maximè attendendam dum eſt circa vtilitatem, vel dam-
num Eccleſiæ, vt dixit Rot. apud Card. Seraph. *deciſ.* 508. *nu.*
9. *&* 10. *& deciſ.* 1174. *num.* 7. *& in deciſ.* 160. *num.* 3. *par.* 1. *diu.*
immo Papæ fuit narratum, quòd nemo alius comparuerat,
qui meliorem offerret conditionem, quod falſum erat, vnde
expreſſior oritur nullitas contractus, & in Prælato dolus
negari non poteſt, † dum prætermiſit contractum Eccleſiæ 62
vtiliorem, & ſanguinis illecebris allectus meliorem condi-
tionem ab alio oblatam reſpuit, & patri, in damnum Ec-
cleſiæ alienationem fecit immemor officij, quòd † gerit tu- 63
toris rerum Eccleſiæ, *cap. ſine exceptione* 12. *quæſt.* 2. ibi vt
meliora proſpiciat, & ibi eligat, quòd non ſit dubium pro-
futurum, *& poſt gloſ. in cap. quicumque.* 12. *quæſt.* 3. *& ibid.*
Archid. Cardin. Turrecrem. & alios ſcite explicat Pater
Comitul. *reſponſ. moral. lib.* 3. *quæſt.* 19. *num.* 7. *per tot.* Rot.
deciſ. 360. *num.* 5. *par.* 1. *diu.*
Hic autem nedum maior oblator præceſſerat , ſed imò
abſolutus emanauerat venditionis contractus , quia idem
Annibal Archimandrita die 8. Martij 1545. hæc eadem bo-
na vendiderat Franciſco Mariæ patruo, qui patruus in in-
ſtrumento promiſerat retrouendere Eccleſiæ hæc bona re-
ſtitutis pecunijs, quod pactum de retrouendendo in fauo-
rem Eccleſiæ augebat pretium, & meliorem faciebat ipſius
concedentis conditionem pro rata ſextæ partis valoris que-
madmodum aliud adiectum in fauorem Scipionis diminuit
pro eadem rata iuxta præallegatas deciſiones, & ſic in du-
plum hinc augetur detrimentum Eccleſiæ; in contractu
inito cum Franciſco Maria Prælatus reſeruauerat ſibi ſu-
perioritatem, & iuriſdictionem in vaſſallos in hac verò
conceſſione facta Scipioni patri totam à ſe abdicauit, & in
eundem partem tranſtulit, pactumq. affrancandi appoſi-
tum

Digitized by Google

tum in fauorem Eccleſiæ fuit retortum in eiuſdem Eccleſiæ
damnum, & ſtipulatum in fauorem patris; conceſſio facta
Franciſco Mariæ erat pro vncijs 80. auri, & alijs mille iure
gallicarum erogandis pro Fabrica Eccleſiæ cum pacto expe-
diendi beneplacitum ſumptibus eiuſdem; conceſſio vero fa-
cta patri eſt pro vncijs 80. monetæ, & mille ſimilibus iure
gallicarum quæ ferè omnes erogatę fuerunt in extinctionem
æris alieni particularis ipſius Prælati, non autem in benefi-
cium Eccleſiæ nempe pro bullis, pro collectis, & pro pen-
64 ſione debita Cardinali à Valle, quarum impenſarum † o-
nus ſpectabat ad Prælatum non autem ad Eccleſiam, pro-
ut de ea penſa bullarum tradit Franch. *in c. cupientes. §. cum
hæc de elect. in 6.* Boer. *dec. 134. num. 7. ante fin.* de collectis
ſcripſit Garz. *de expenſ. & melior. cap. 11. num. 47. & 56. ac
58. & c. 12. nu. 62.* ac de ſolutione penſionis eſt deciſ. Cæſ.
de Graſſ. *12. nu. 11. de præben.* & Card. Seraph. *dec. 66. nu. 3.*
imò ſolutio pro collectis nec etiam iuſtificatur, cum prꝩten-
ſæ partitæ pro hac probatione exhibitæ plures exceptiones
patiantur ita ut vndequaque pernicioſiſſima Eccleſię detega-
tur hæc alienatio.

Neque dicatur contractum illum cum Franciſco Maria
non habuiſſe effectum, quia id culpa Prælati accidit, licèt
enim beneplacitum Apoſtolicum ſuper primo contractu non
fuiſſet obtentum, adhuc tamen in fauorem Eccleſiæ ſuſti-
nebatur contractus pro cuius obſeruantia, & pro impetra-
tione beneplaciti illius expenſis poterat Prelatus cogere, vt
in inſtrumento legitur, vbi etiam eſt pactum, quod data fuit
facultas Prælato vt ſuis expenſis obtineret beneplacitum, &
65 deinde expenſas repeteret à contrahente, & huiuſmodi †
contractus claudicant fauore Eccleſiæ, & ſolemnitatum de-
fectus ſolùm ab ea opponi poſſunt Rot. apud Card. Mantic.
*deciſ. 201. num. 1. & in recent. deciſ. 34. num. 5. par. 1. ac
dec. 285. num. 3. par. 2.* & apud Cinc. *de cenſ. dec. 264. n. 2.
ac dec. 265. num. 2.*

Ex quibus etiam ſublatum remanet obiectum pro Ioenijs,
66 nempe quòd cum in alienationibus † perpetuis & conceſſio-
nibus in emphyteuſim detrahatur ſexta pars valoris fru-
ctuum, quę non deducitur ex locationibus temporalibus,
auth. perpetua, & ibi Bart. *nu. 4. C. de ſacroſ. Eccl.* Cardin.
Seraphin. *dec. 1073. num. 6.* Vtique ſi huic ſextę parti addan-
tur vnciæ millę ſolutæ per Scipionem iure Gallicarum, nec-
non pretium lignorum cannarum, & Mertillæ, ex his om-
nibus inſimul coaceruatis, reſultet valor æquans vel ſupe-
rans valorem vnciarum 100. & 120. expreſſum in locatio-
nibus, & ſic adſit vtilitas.

Quoniam prædicta non poſſunt reſarcire iacturam proue-
nientem ex qualitate bonorum iuriſdictionalium, quæ in
medietate conſiſtit, cum iuriſdictionalia, vt dictum fuit
67 æſtimentur † ad rationem duorum tantùm cum dimidio pro
68 centenario, allodialia vero ad rationem † quinque pro cen-
tenario; inſuper mille vncias apparet ex ſupradictis vel non
fuiſſe ſolutas, vel erogatas in extinctionem debitorum Pre-
lati, nempe penſionis, collectarum, & expeditionis Bul-
larum non autem in vtilitatem Eccleſiæ. Cannarum autem
& lignorum pretium præſupponitur non aſcendere ad valo-
rem vnius vnciæ, & demum ponderando tot pacta prꝩiudi-
cialia Eccleſiæ inſerta in inſtrumento conceſſionis factæ Sci-
pioni patri, & omiſſionem aliarum pactionum vtilium ei-
dem Eccleſię, quę poſitæ fuerant in conceſſione facta Fran-
ciſco Mariæ, vt ſuperius fuit deductum apparet damnum
Eccleſiæ plurimum præponderare dictæ ſextę parti, valori
vnciarum mille, & pretio lignorum, ac alijs ſupra expreſ-
ſis, & certum eſt, quod huiuſmodi pacta, & onera conſi-
69 derantur tanquam pars † pretij contractus, & valorem rei au-
gent vel minuunt *l. fundi partem, vbi gloſ. verb. vendidiſti.
ff. de contrah. empt.* Tiraquell. *de retract. conuent. in præfat.
n. 21.* Menoch. *conſ. 1174. nu. 40.* Surd. *conſ. 451. num. 35 &
36.* cum alijs per Giurb. *ad conſuetud. Meſſanen. cap. 6. gloſ.
12. num. 29.*

Non obſtat, quòd ſtante productione beneplaciti Apoſto-
70 lici & ſententia Iudicum Commiſſariorum, † & ſic interuen-
tu ſolemnitatum non competat Eccleſię remedium Canonis
reintegranda 3. q. 1. ſed via ordinaria, nempe rei vindicatio-
ne agendum ſit Bart. *in l. ſi alienam. num. 3. & ibid.* Caſtr.
num. 3. ff. ſol. matr. Natt. *conſ. 288. num. 3. cum alijs*, quo-
71 niam neque ſolemnitates fuerunt ſeruatæ † cum deficiat
cauſæ cognitio, ac proceſſus iudicialis iunctis alijs ſupra pon-
deratis, & quatenus adeſſent ſolemnitates, tamen dum e-
uidenter, & incontinenti apparet de non vtilitate, imò de
damno, non obſtante beneplacito Apoſtolico obtento, &
72 illius † executione Eccleſiæ contractus remanet nullus;
duo enim copulatiuè requiruntur in alienatione bonorum
Eccleſiæ ad illius validitatem, ſolemnitas ſcilicet, & vtili-
tas, † qua ceſſante, contractus eſt ipſo iure nullus non ob- 73
ſtante beneplacito, & illius executione Card. Seraph. *deciſ.
508. & alias paſſim.*

Maiorque & intolerabilior eſt defectus circa vtilitatem,
quàm circa ſolemnitates, † tota enim validitas alienationis 74
bonorum Eccleſiæ pendet ab vtilitate, & nihil aliud exi-
gunt Pontifices, † & præſcribuntur ſolemnitates tanquam 75
media ad intentum vtilitatis finem aſſequendum, & ad e-
uitandas † damnoſas circumuentiones Eccleſiarum, Rota 76
apud Mant. *dec. 101. nu. 5. & in rec. dec. 624. nu. 3. par. 1. &
dec. 730. num. 3. par. 2. recent.* dum autem contractus eſt da-
mnoſus, & etiam nullus, ex quo deficit vtilitas Eccleſiæ,
ipſa dicitur ſine iuſta cauſa, & nulliter à poſſeſſione facti ce-
cidiſſe, & ſemper intrat † æquiſſimum remedium Canonis 77
reintegranda 3. q. 1. vt conſuluerunt in his terminis aliena-
tionis bonorum Eccleſiæ, Bertrand. *conſ. 448. num. 4. lib. 4.*
Surd. *conſ. 28. num. 91. & 92. & conſ. 49. num. 17.* plenè Pe-
regr. *in c. conſultationibus. num. 16. & 17. de off. deleg.* & di-
xit Rota apud Caputaq. *dec. 181. & 182. nu. 8. par. 3. & in
recent. dec. 473. num. 2. par. 2.*

Bart. *autem in l. ſi alienam. num. 3. ff. ſol. matr.* fatetur † 78
quidem dari rei vindicationem, ſed non inde inferendum eſt
denegari aliud remedium Eccleſiæ legitimè competens, pro-
ut eſt ſpolium, & Caſtr. *ibid. n. 3.* expreſsè admittit poſſe agere
remedio Canonis, ſiq; daretur remediũ reintegrationis vbi in
contractu non eſſent ſeruatæ ſolemnitates, quamuis de vtili-
tate cõſtaret, multò magis debet idem remedium competere,
vbi conſtat de damno † Eccleſiæ, quamuis eſſent adhibitæ ſo- 79
lemnitates, prout hoc remedium ſpolij conceſſum fuit in
*cauſa Aquilana bonorum 12. Iunij 1624. coram bon. mem. Rem-
boldo. quæ eſt impreſſ. poſt modern.* Peruſ. *de manut. dec. 11.*
in qua deciſione recenſentur ferè omnes nullitates, quæ in
caſu præſenti concurrunt. Quibus etiam benè confert con-
cluſio in principio deciſionis firmata, quòd in hoc † iudicio 80
id tantum eſt attendendum, an deiectio è poſſeſſione ex iu-
ſta, vel iniuſta cauſa proceſſerit.

Necquicquam verò releuat prætenſa ratificatio contra-
ctus facta de anno 1548. per Prælatum, qui alienauit, tum
quia non eſt de actis, tùm etiam quia vti facta † ſine ſolem- 81
nitatibus, quę requirebantur, prout in ipſamet alienatio-
ne nullius eſt momenti, *iuxt. tradit.* per Rotam *dec. 204. nu.
7. & 10. par. 4. diu. & in Placentina decimarum 18. Februar.
1610. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Et ita vnanimiter per Dominos reſolutum fuit ſententiam
Rotalem eſſe confirmandam.

* *Ideſt ſub diebus 18. Iunij 1634. & 7. Februarij 1635. &
22. Iunij eiuſdem anni: prima eſt poſita infra in Additione,
prout in Indice in eius fine poſito, aliæ ſunt deciſiones 16 & 57.
ſup. in hac ead. par.*

*Infra in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 5. Maij 1636.
coram R. P. D. Merlino.*

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Romana Tutelæ.

Die Veneris 15. Februarij 1636.

A R G V M E N T V M.

Pupilli, aut puellæ non ſunt educandi penès il-
los, qui ſunt eis in ſucceſſione ſubſtituti, &
hoc propter malignam ſuſpicionem, quodque
procedit etiamſi in hoc concurrat voluntas
paterna.

S V M M A R I V M.

1 *Auus maternus habet de iure intentionem fundatam ſuper
educatione neptum, etiamſi illarum mater ad ſecunda
vota tranſiuerit.*

2 *Auus maternus, ſi velit penès eum educare neptes, &
habitat cum filia, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, &
vitricus per obitum dd. puellarum, ex perſona vxoris
conſequuturus eſt legitimam, & ideo non ceſſat ſuſpicio
captandæ mortis illarum.*

3 *Pupillus non debet educari penès eum, qui ei in
ſucceſſione ſubſtitutus eſt, ob malignam ſuſpicio-
nem.*

4 *L. utrum*

4 *L. vtrum fin. Cod. vbi pupill. educar. debet. habet locum in patruo, & quocumque alio conſanguineo.*

5 *Pupillus non debet educari penès ei ſubſtitutum, etiamſi in hoc concurrat voluntas patris.*

6 *Pater, ſi iubeat filium eius pupillum educari penès illum, qui ei ſuccedere debet, Iudex in hoc poteſt recedere à iudicio paterno.*

DECISIO XCV.

ORTA eſt controuerſia inter Antonium Guerram A-
uum maternum iſtarum puellarum, & Franciſcum
Balzanettum patruum, apud quem iſtæ puellæ deberent e-
1 ducari, in qua articulo dictus auus maternus † habet de iu-
re intentionem ſundatam, etiam ſi mater ad ſecundas nup-
tias conuolauerit, Pariſ. *conſ. 56. num. 21. lib. 1.* Menoch. *de
arbitr. caſu 168. num. 4* Card. Seraph. *deciſ. 1357.* nec indi-
get, quòd nominetur Bald. *in conſ. 423. lib. 2.* Gabr. *conſ. 27.
nu. 13. & eſt doctr.* Bart. *in l. ſi quis ſub conditione n. 32. ff. de
teſtamentar. tutel.* qui quidem auus poſuit dd. puellas in Mo-
naſterio Vrbis educandas.

Exaduerſo Franciſcus Balzanettus prętendebat educatio-
nem, ex quo erat patruus, & relictus à patre dictarum puel-
larum coadiutor matris in tutela, & dictus auus maternus
habitat cum filia, quę tranſiuit ad ſecundas nuptias, & vi-
tricus per obitum dictarum puellarum eſſet conſequuturus
2 ex † perſona vxoris legitimam in bonis dictarum puellarum,
& ideo non ceſſat ſuſpicio, quę conſideratur in iſtis terminis
Abric. *in l. 1. C. vbi pupill. educari debet.* Surd. *de alim. tit. 4.
quæſt. 13. num. 15.* Maſtrill. *deciſ. 230.* Vin. *deciſ. 16. num.
3.* Molfeſins *ad conſtit. Neapolitan. par. 3. quæſt. 11.* & eo
magis hæc ſunt conſideranda, cum auus maternus ſit iam
decrepitæ ætatis.

Cæterum dicebant Domini, quòd & ſi hæc conſideranda
ſint, non tamen educatio decernenda eſt Franciſco Balza-
netto patruo, quia Teſtator illum ſubſtitnit dictis filiabus,
3 & propterea non admittitur † ad hanc educationem ob mali-
gnam ſuſpicionem iuxta *tex. in d. l. 1. §. 1. verſ. denique. ff.
vbi pupill. educ. debet. l. fin. C. eodem tit.* qui textus habet lo-
4 cum † in patruo, & quocumque alio conſanguineo Bald.
conſ. 487. lib. 8. in prin. Maſtrill. *d. dec. 230. n. 20. & ſeqq.* quę
5 concluſio procedit † etiam ſi concurrat voluntas patris, quæ
tamen non concurrit in caſu iſto, quia fuit ſolum relictus
6 coadiutor matris, & in omnem caſum † ſtantibus ſupradi-
ctis Iudex deberet recedere à Iudicio paterno, Menoch. *conſ.
62. per tot.* Surd. *de alimeat. tit. 4. d. quæſt. 13. alleg. num. 15.
& 30.* Maſtrill. *d. deciſ. 230. num. 24. & fuit dictum in cauſa
Tudertina educationis 13. Ianuarij 1634. coram R. P. D. meo
Pirouano.*

7 Quibus conſideratis, placuit Dominis dictas puellas †
eſſe educandas in Monaſterio Vrbis, in quo reperiuntur,
& friuola viſa fuit prætenſio Ioſephi Cruciani, ad quem neq;
ex diſpoſitione iuris, neque ex voluntate Teſtatoris iſta edu-
catio ſpectat, cum & ipſe fuerit ſolùm relictus coadiutor ma-
tris quoad tutelam, vt fuit dictum de Balzanetto.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. BVCCABELLA.

Bononieñ Bonorum de Barzellinis.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Inuentarium contra quos probet, & agitur de probatione identitatis bonorum fideicommiſſo ſubiectorum.

SVMMARIVM.

1 *Exceſſus non præſumitur, & illum alleganti incumbit onus probandi.*

2 *Inuentarium plenè probat identitatem bonorum non ſolum contra conficientem.*

3 *Sed etiam contra habentes cauſam ab eo.*

4 *Identitas non probatur ex ſola quantitate, & denominatione, quæ alijs etiam partibus conuenit, non poteſt ab vna ad aliam inferri. & num. 7.*

5 *Ad Identitatem probandam non ſufficiunt probationes generales, & æquiuocæ, ſed requiruntur ſpeciales, quæ alijs non poſſint conuenire.*

6 *Identitas bonorum teſtatoris concludenter probatur, ex diuiſione dd. bonorum facta inter fratres.*

DECISIO CXVI.

CONTRA Deciſionem pro D. Coſmo die 20. Nouem-
bris 1634. coram me emanatam plura pro parte D.
Vincentij adducebantur, tàm circa id, quòd in Rota eſſet
commiſſa cauſa appellationis, ac proinde non potuerit in
ea procedi, prout in prima, & quòd ſententia Rotalis con-
tineat mixturam, quàm etiam ſuper eo, quòd executio fue-
rit exceſſiua; verum die 25. Maij proximè pręteriti propoſi-
ta cauſa ſuper ijſdem, Domini tunc non aliter attendentes
pręfatas obiectiones, quas ex pluribus in dicta deciſione dedu-
ctis ſufficienter ſublatas ſentiebant, reſtrinxerunt difficul-
tatem ad exceſſum, ſuper quo ſtrictè informari mandarunt,
cauſa denuò ex vtraque etiam parte informante propoſita,
ſub die 15. Iunij ſequentis fuit dilata illius reſolutio; Et cùm
iam D. Vincentio non defuerit commoditas temporis ad me-
lius faciendum ſuas probationes, hodiè in tertia poſitione,
Coſmo tantùm informante ſteterunt, in deciſis; Quia ex-
ceſſus non præſumitur, † nec pro parte Vincentij allegan- 1
tis, probatur, prout probari debet Gig *de penſ. quæſt. 9. num.
10* Lancellott. *de atteutat. appell. pend. limit. 53. n. 25.* Ro-
ta *dec. 45. num. 1. de appell. in nou. & in cauſa Carpentoraten.
bonorum 10. Nouembris 1614. coram Eminentiſſ. D. Card. Ve-
roſpio.* Immò potiùs excluſus remanere viſus fuit ex eo,
quia poſſeſſio pro D. Coſmo fideicommiſſario Alphonſi legi-
tur capta in vim mandati de immittendo de tribus corpori-
bus bonorum nuncupatis, *Grignano, Montirone, & Caſtel-
laro,* conſiſtentibus in pluribus petijs terrarum iuxtà deſcri-
ptionem de eiſdem ab Horatio auctore D. Vincentij factam
in Inuentario, quòd † propterea ſicut identitatem plenè 2
probaret contra ipſum Horatium conficientem, *l. vlt. C. de
arbitr. tut.* Pariſ. *conſ. 45. num. 20. lib. 2.* Rota coram Card.
Caual. *dec. 357. num. 2.* Ita etiam probat contra D. Vincen-
tium † ab eo cauſam habentem. Rot. *deciſ. 407. num. 2. par. 3
2. recent. & coram eodem* Cardin. Caualerio *deciſ. 578.
num. 5.*

Non obſtat, quòd in mandato de immittendo fuerint ex-
preſſè exceptuata bona aliàs in portionem Pyrri obuenta, in-
ter quæ leguntur tàm partes Domus, Areæ, & Tegetis in
communi Sanctæ Agathæ certæ longitudinis, & latitudi-
nis, quàm etiam vna petia terrę in loco nuncupato *la Baſſa*,
& alia petia in loco nuncupato *la Chiuſura*; & tamen in In-
ſtrumento poſſeſſionis appareat capta poſſeſſio, tàm de par-
te Domus, Areæ, & Tegetis in eodem communi Sanctæ
Agathæ, quàm etiam duarum petiarum terræ ſimiliter
nuncupatarum *la Baſſa, & Chiuſura*; Quia placuit reſpon-
ſio, quòd licet in Inſtrumento poſſeſſionis bona exequuta de-
ſcriberētur eiuſdem quantitatis, & nominis, cùm tamen tàm
domus, quàm terræ inter ſe cohæreant, & fuerint aliàs inter
plures fratres æqualiter diuiſæ, prout etiam ex ipſo Inſtru-
mento diuiſionis apparet, ex ſola quantitate, & denomi-
natione, † quæ alijs etiam partibus conuenit; non poteſt ab 4
vna ad aliam inferri, vt per Bart. *in l. demonſtratio. num. 18.
in fin. ff. de condit. & demonſtr. Rota in cauſa Ciuitatis Ca-
ſtelli bonorum 4. Martij 1606. coram bon. mem. Attrebaten.* &
idem ſenſit coram Card. Caualerio *deciſ. 128. num. 3.* & fa-
cit, quòd ad probandam † identitatem non ſufficiunt pro- 5
bationes generales, & æquiuocæ, ſed requiruntur ſpecia-
les, quæ non poſſint alijs bonis conuenire, Ruin. *conſ. 30.
num. 6. lib. 1.* cum alijs adductis per Rotam *deciſ. 295.
n. 8. par. 1. recent.* & coram Card. Caual. *deciſ. 578.
num. 1.*

Præterea pro reſponſione ponderatum fuit, quòd pro par-
te Coſmi identitas portionis domus, areæ, & tegetis per Al-
phonſum poſſeſſę ſatis ſpecificè, & concludenter † fuit pro- 6
bata ex ipſamet diuiſione facta inter Pyrrum, & fratres; in
cuius inſtrumento cum portio prædicta obuenta Alphonſo
ijſdem prorſus confinibus, menſuris, & ferè verbis expreſſa
habeatur, quibus pars conceſſa Coſmo eius fideicommiſſa-
rio deſcripta apparet in inſtrumento poſſeſſionis, & vice ver-
ſa diſcordet in pluribus à portione Pyrri in eodem inſtrumen-
to diuiſionis deſignata, ceſſat vtique exceſſus pro Vincen-
tio allegatus.

Et quoad petiam nuncupatam *la Baſſa*, animaduerterunt
Domini, quòd in dicta diuiſione ſeu exceptuatione manda-
ti de immittendo dicitur ſolùm poſita in communi S. Aga-
thæ, non autem ad quod ex ſupradictis prædijs ſpectet, &
diſcre-

diſcrepat ab inſtrumento poſſeſſionis in pluribus confinibus, quia in diuiſione aſſignatur à ſero via publica, de ſubtus bona Alphonſi; deſuper Horatij; In inſtrumento verò poſſeſſionis via publica aſſignatur à mane; & bona Bonſignorij deſuper.

De petia vero terræ nuncupatæ *la Chiuſuro*, multò minus dubitarunt, nam vltra quod in dicta exceptuatione non exprimitur, ad quod ex prędictis prædijs ſpectet eadem met Chiuſura, quæ in diuiſione Pyrro fuerat aſſignata, pro parte Coſmi docetur dimiſſa Vincentio inter petias terræ Montironi ſub *num.* 5. Neque ab vniformitate confinium inferri potuit, vnam, & eandem eſſe aliam petiam nuncupatam *la Pettarella*, cum prędicta Chiuſura in dicto mandato reſeruata; Quia cum in inuentario bonorum Alphonſi tàm petia Chiuſuræ, quàm petia Pettarellæ inuicem diſtinctæ, & nihilominus iiſdem ferè confinibus deſcriptæ habeantur; necnon inter bona per Alphonſum poſſeſſa vna ab alia omnimodè diuerſa reperta fuerit, dimiſſa petia Chiuſuræ, nullus inde reſultat exceſſus quoad dictam petiam Pettarellæ, quę inter portiones Pyrri in prædicta diuiſione, ſeu exceptuatione expreſſa non legitur; & cùm in iſtis prędijs appareant adeſſe plures petię habentes eoſdem confines, diuer-
7 ſam tamen denominationem, & alię † eiuſdem nominis, tantò minùs in huiuſmodi vniformitate ad reddendam rem certam fundamentum fieri poteſt ex ſupradictis.

Et ita, &c.

* *Eſt deciſio 315. ſupra in præcedenti parte.*

In eadem parte in hac cauſa habentur tres aliæ deciſiones coram Reu. P. D. Ghiſilerio ſub diebus 12. Decembr. 1633. & 22. Martij 1634. & 7. Iunij eiuſdem anni, ſunt in ordine deciſiones 249. & 272 & 283.

R. P. D. DVNOZETTO.

Sancti Seuerini Dotis.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſucceſſiuum, & perpetuum ad fauorem illorum de linea, quando dicatur inductum. Lineæ appellatione, qui veniant. Hæreditas, quando dari poſſit in Codicillis.

SVMMARIVM.

1 *Obligationi Camerali alicuius, quando eſt factus locus, contra eum relaxatur mandatum.*

2 *Liberè ad aliquem, vt aliqua res dicatur tradita, quid requiratur.*

3 *Alienationis prohibitio facta inter vocatos, inducit fideicommiſſum.*

4 *Fideicommiſſum clarum ad fauorem illorum de linea, dicitur inductum, ſi teſtator voluit, quòd finita d. linea, bona reuertantur ad aliquam Eccleſiam. & num. 5.*

6 *Teſtator, quando deficiente linea, vocauit Eccleſiam, ex hoc reſultat ſucceſſiuum, ac perpetuum fideicommiſſum, inter illos de linea.*

Alioquin d. vocatio locum habere non poſſet, niſi omnes de linea vocati eſſent. num. 6.

7 *Lineæ appellatione regulariter venit ſolum linea effectiua vocatorum.*

8 *Lineæ appellatione veniunt omnes deſcendentes.*

9 *Hæreditas in Codicillis nec dari, nec adimi directò poteſt.*

10 *Sed quando præceſſit hæredis inſtitutio in teſtamento, ſecunda ſubſtitutio facta in Codicillis ſuſtinetur in vim fideicommiſſi.*

Adeo vt hæredes in teſtamento ſcripti cenſeantur grauati communicare hæreditatem, cum hærede dato in codicillis.

11 *In Legatorum reuocatione regulariter non comprehenduntur legata conditionalia, & difformia.*

12 *Eccleſiæ, & loci pij fauor in dubio attendendus eſt.*

13 *Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatem.*

15 *Res inter alios acta, non præiudicat ei, qui in ea non interuenit.*

16 *Contra Donatarium non poteſt procedi via executiua, ſi donans erat obligatus in forma Cameræ.*

17 *Contra Hæredem poteſt procedi via executiua propter obligationem teſtatoris in forma Cameræ.*

DECISIO XCVII.

QVONDAM Camillus Seruantius cum interuentu Alphonſi, Gregorij ac Virgilij eius filiorum de anno 1605. nuptui tradidit Deciam filiam Palmirio Seruantio filio quondam Fuluij cum dote ſcut. 3000. ſoluenda in annuis paghis ſcut. 300. & cum pacto, quòd illa poni deberent in tuto. Vice verſa Fuluius, cum interuentu dicti Palmilij filij, nuptui quoque tradidit Liuiam Clearcho Seruantio alteri filio dicti quondam Camilli, ac dd. Alphonſi, Gregorij, & Virgilij reſpectiuè fratri cum ſimili dote ſcut. 3000. ſoluenda in annuis paghis ſcut. 300. quæ pariter dicti Alphonſus, & alij fratres de Seruantijs inſolidum promiſerunt *ponere in tuto*.

Ortis hinc inde diſſidijs ſuper ſolutione dd. dotium, prædictę partes de anno 1610. fecerunt compromiſſum in bon. mem. D. meum Archiepiſcopum Seleucien. tunc Ciuitatis Sancti Seuerini Gubernatorem, qui de anno 1611. laudum tulit, in quo inter alia condemnauit d. Palmilium ad cedendam ratam ſcut. 1300. dotis ſibi promiſſę pro Decia vxore dicto Clearcho, cui pro eadem rata dotis ſibi promiſſę pro Liuia vxore aſſignauit quandam domum, quàm d. Alphonſus vnà cum eodem Clearcho, & alijs prędictis fratribus de Seruantijs poſſidebat, ea tamen lege, quòd Alphonſus teneretur illam tradere liberam ab omni fideicommiſſo, etiam reſpectu portionis ſpectantis ad Clearchum.

Defuncta Liuia, Clearchus eius maritus conuolauit ad ſecundas nuptias, poſtea deceſſit relictis quibuſdam filijs maſculis, qui cum occupauerint d. domum vti ſubiectam fideicommiſſo quondam Laurentij Lauri, Maria filia, & hęres d. Liuię conuenit Conſtantiam vti hæredem dicti Alphonſi pro recuperatione dotis maternę, vel ad docendum dotem pro dicta rata ſcut. 1300. fuiſſe poſitam in tuto iuxta obligationem Alphonſi eius auctoris, aliàs videri relaxari mandatum executiuum pro eadem rata; cauſaque ad Rotam delata, & mihi commiſſa, dubitaui, An dictum mandatum eſſet relaxandum, & Domini reſponderunt affirmatiuè.

Clara ſiquidem eſt obligatio dicti Alphonſi, qui vnà cum alijs fratribus de Seruantijs inſolidum, ac in forma Cameræ promiſit ponere in tuto dotem dictæ Liuiæ vxoris Clearchi fratris, vt in apoca materiali data in ſumm. num. 1. Cumque idem Alphonſus dictam ratam ſcut. 1300. ceſſam à Palmilio dicto Clearcho pro dote eiuſdem Liuiæ non poſuerit in tuto, vtique factus eſt locus ſtipulationi, † & ſic iure merito venit contra eius bona relaxandum mandatum pro dicta rata loco damnorum, & intereſſe. Mareſcott. *var. reſol. c.* 90. *lib.* 1. Gratian. *diſcept. cap.* 301. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 741. *nu.* 1. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 139. *nu.* 1. poſt Cenc *de cenſ.* & coram Greg XV. *deciſ.* 88. *num.* 3. 1

Non obſtat, quòd Alphonſus pro dicta rata ſcut. 1300. iam aſſignauerit d. Clearcho domũ, de qua agitur vigore dicti laudi, etenim cum filij eiuſdem Clearchi ex ſecundo matrimonio eandem domũ occupauerint tanquam vocati ad fideicommiſſum quondam Laurentij Lauri, & contra Mariam filiam, & hæredem d. Liuiæ obtinuerint etiam inhibitionem ab A. C. ne eos moleſtaret in poſſeſſione eiuſdem domus, ſatis deprehenditur, dotem maternam pro dicta rata non eſſe in tuto, neque domum traditam eſſe liberam à dicto Alphonſo iuxta formam dicti laudi, cum † ad vtrumque effectum requiratur, vt nullum præſtetur impedimentum Abb. *in cap.* 2. *num.* 2. *de pact.* Imol. *ibid. nu.* 2. Strac. *de aſſecur. in rubr. num.* 6. Gloſ. *in cap. Romanam. §. deinde. in verb. liberè de cenſib. in* 6. Ruin. *conſ.* 29. *num* 3. *lib.* 1. 2

Quod autem d. domus fuerit ſubiecta fideicommiſſo quondam Laurentij, ſatis deſumitur ex eius teſtamento, in quo inſtitutis hæredibus Alphonſo, Antonio, Franciſco, Virgilio, ac Seuerino de Seruantijs de Lauris, per hæc verba diſpoſuit.

L'infraſcritti ſaranno i miei heredi nominati da me, cioè il Signor Alfonſo Seruantio, &c. alli quali laſcio tutto il mio ſtabile, cioè la caſa mia, doue io habito, nel modo, che ſi troua hoggi fabricato da me horto, e cortile, con conditione, che trà loro non ſi poſſa diuidere, ne darla per dote à qua ſuoglia Donna giouane, maritata, non maritata, ouero Religioſa, ò vedoua,

Digitized by Google

Vedoua, nè per qualſiuoglio eceeſſo, che loro faceſſero, ò commetteſſero poſſa eſſer confiſcata, nè manco horto di detta caſa, che non vi ſi poſſa far cerſi, nè compagnie d'offitio &c.

Deinde ſubdit. *E perche la caſa della Palombara è del mio patrimonio, non voglio, che ſia compreſa nello ſtabile, che io laſcia in queſto preſente teſtamento, lo laſcia à M. Clearco Seruantio de Lauri, &c. con patto che ſia ſottopoſta al fideicommiſſo, come ſtà ſpecificata in queſto præſente teſtamento.*

Et inferius. *Intorno al regreſſo, che voglio ordinare per la Santiſſima Madonna de' Lumi, mia auuocata, e di tutta queſta famiglia &c. Dico che il regreſſo s'intenda ſopra la caſa vecchia, finita la linea de' Seruantij de' Lauri, che li ſucceſſori ſiano di legitimo matrimonio nati, cioè padre, e madre. & loro figliuoli medeſimamente nati. Eſcludo figliuoli naturali, o donne &c.*

Ex quibus liquidò conſtat de fideicommiſſo ſuper d. do-
3 mo, nedum quia teſtator † prohibuit illius alienationem, & diuiſionem inter ipſos de familia, quæ prohibitio regulariter inducit fideicommiſſum, Gozad. *conſ. 52. n. 3.* Dec. *conſ. 584. num. 8. & conſ. 637. num. 6. & 9* Sim. de Pret. *vlt. vol. fol. 263. num. 10.* Gabr. *de fideic. concl. 9. num 26.* Fuſar. *de ſubſt. qu. 688. num. 109.* Verùm etiam quia deficiente linea de Seruantiis, teſtator voluit, quòd domus reuerteretur ad Eccleſiam Di-
4 uæ Mariæ Luminum, quo caſu reſultat † clarum fideicommiſſum ad fauorem illorum, qui ſunt de linea Decian. *conſ. 3. num. 64. l. 1.* Cephal. *conſ. 386. num. 14.* Fuſar. *de ſubſtit. dict. qu 688. num. 89.*

Hinc non obſtat, quòd dictum fideicommiſſum fuerit extinctum, ex eo quòd hæredes primo loco vocati deceſſerint abſque filiis. Quandoquidem cum teſtator in tota eius ferè diſpoſitione vſus fuerit verbis collectiuis, familia, linea, & ſucceſſoribus ibi: *Per eſſer mutato l'ordine della famiglia &c. Dico, che il regreſſo à fauore della Santiſſima Madonna de' Lumi s'intenda, finita la linea de' Seruantij, de' Lauri &c. Che li Succeſſori ſiano di legitimo matrimonio nati &c.* Sicque appareat, Teſtatorem vocaſſe familiam, lineam, & ſucceſſores, benè deſumitur, d. fideicommiſſum non expiraſſe inter ipſos vocatos, ſed omnes de familia, ac linea de Ser-
5 uantijs † ad illud vocatos fuiſſe, vt in terminis vocationis familiæ tradunt Peregr. *de fideic. artic. 22. n. 26. verſ. verum,* Mant. *de coniect. vlt. vol lib. 8. tit. 12. num. 12. & ſeqq* Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 351. num. 1. & num. 9. verſ. ego in puris,* & in terminis lineæ idem Peregr. *de fideic. d. art. 22. num. 24.* Fuſar. *de ſubſt. qu 345. num. 1. & ſeqq.*

Præſertim cum teſtator deficiente dicta linea de Seruantijs vocauerit Eccleſiam Diuæ Mariæ Luminum; quo caſu reſultat ſucceſſiuum; ac perpetuum fideicommiſſum inter
6 illos de linea, nam alioquin † d. vocatio locum habere non poſſet, niſi omnes de linea vocati eſſent, Decian. *d. conſ. 3. nu. 64. lib. 1.* Fuſar. *de ſubſt. qu. 382. nu. 44.*

Non obſtat, quòd regreſſus intelligatur ſuper domo *della Palombara,* & non ſuper domo *con horto, o cortile,* ex eo quia dixit Teſtator, *che il regreſſo s'intenda ſopra la caſa vecchia.* Quoniam fuit reſponſum, quòd ex ſupradictis verbis ibi: *Con patto che ſtia ſottopoſta al fideicommiſſo come ſtà ſpecificato in queſto preſente teſtamento,* liquet vtramque domum ſubiectam eſſe fideicommiſſo ad fauorem familiæ de Seruantiis, & ex alijs etiam rationibus per informantes deductis.

Non obſtat quòd neque Clearchus, neque eius filij fuerint inſtituti hæredes in teſtamento, ſed duntaxat Alphonſus, Antonius Franciſcus, Virgilius, ac Seuerinus, ſicq; ceſſet fideicommiſſum ad fauorem dicti Clearchi, eiuſque fi-
7 liorum, cum † appellatione lineæ, veniat regulariter linea effectiua vocatorum Bald. *conſ. 321. per tot. lib. 1.* Menoch. *conſ. 234. nu. 8. l. 3.* Peregr. *de fideic. art. 22. nu. 24. cum alijs cumulatis per* Fuſar. *de ſubſt. qu. 345. nu. 1. & ſeqq.*

Etenim Teſtator in codicillis per eum deinde factis d. Clearchum hæredem inſtituit eodem modo, & cum eiſdem prærogatiuis, quibus alij fratres fuerunt inſtituti hæredes in teſtamento ibi: *Che il Sig. Clearco figliuolo di M. Camillo Seruantio ſia nominato herede, o s'intenda nominato, quanto e come, o nel medemo modo dell'altri heredi in detto teſtamento nominati, e con tutte quelle prerogatiue.* Vnde tam Clearchus, quàm eius filij, qui ſunt de illius linea effecti-
8 ua, vocati cenſentur † cum appellatione lineæ veniant omnes deſcendentes Fuſar. *d. qu. 345. nu. 1. & 6.* Pereg. *de fideic. d. art. 22. nu. 24.*

9 Non obſtat, quòd hæreditas in † codicillis dari, nec adimi directò poſſit *l. 2. Cod. de codicill. §. codicillis, inſtit. cod. tit.* Nam cum præceſſerit hæredis inſtitutio in teſtamento, ſecunda inſtitutio facta in codicillis, ſubſtinetur in vim fideicommiſſi, adeout hæredes in teſtamento † ſcripti cen- 10
ſeantur grauati communicare hæreditatem, cum hærede dato in codicillis *d. lib. 2. verſ. verbis tamen. C. de codil. lib. 2. §. fin. verſ. ſed ex fideicommiſſa petitur,* vbi Bart & *alij, ff. de iur. codicil. d. §. codicil verſ. nam per fideicomm. inſt. codicil. l. ſceuola, ff. ad* Trebell. Molin. *de primog. Hiſp lib. 2. cap. 8. num. 38. latè* Caſtil. *quotid. controu. par. 4. cap. 22. num. 73. & ſeqq.*

Non obſtat, quòd teſtator in eiſdem codicillis, reuocauerit omnia legata pia, & non pia duobus exceptis, & per conſequens fideicommiſſum ſuper domo, de qua agitur, ad quod fuit vocata Eccleſia S. Mariæ Luminum, finita linea de Seruantijs, ſit itidem reuocatum.

Nam contrarium Domini cenſuerunt ex eo, quòd in † 11
reuocatione legatorum regulariter non comprehenduntur legata conditionalia, & difformia *iuxta tradita per* Ruin. *conſ. 23. ſub num. 20. lib. 2.* Franc. *deciſ. 167. num. 3.* & cum ademptio in alijs legatis verificari poſſit, non videtur trahenda ad fideicommiſſum Seraph. *deciſ. 1409. num. 4.* præſertim in præiudicium Eccleſiæ, † & loci pij cuius fa- 12
uor in dubio attendi debet. Bald. *in cap. in præſentia, col. pen. de prob.* Tiraq. *de pia cauſ. priuil. 98. in fin.* Gratian. *cap. 88. num. 6. & cap. 131. num. 2.*

Non obſtat, quòd domus, ſuper qua fuit impoſitum fideicommiſſum, non ſit illamet, quæ fuit aſſignata Clearcho pro dote Liuiæ. Quoniam illius identitas ſatis apparet ex combinatione demonſtrationum, & confinium expreſſorum in teſtamento cum illis, quæ in inſtrumento dictæ aſſignationis expreſſæ fuere.

In teſtamentu namq. iſta domus hiſce finibus enunciatur, *Alli quali laſcio tutto il mio ſtabile, cioè la caſa mia, doue io habito nel modo, che hoggi ſi ritroua fabricata da me con horto e cortile &c.* & in clauſula (Actum) prædicta domus cum iſtis finibus enunciatur ibi: Actum in Ciuitate S. Seuerini, in Quarterio S. Marci in domo prædicti D. Laurentij iuxta bona D. Scipionis Lazzarelli, vias publicas, & alia latera; In Inſtrumento autem aſſignationis domus vigore d. laudi dicitur: *Diamo, e concediamo, & aſſegnamo al detto Sig. Clearco per pagamento delli detti ſcudi 1300. che gli hà conceduti il detto Sig. Palmilio la caſa, che hora tengono, o poſſedono li ſopradetti Signori Virgilio, Alfanſo, Antonfranceſco, Clearco, e Seuerino fratelli nella Città di S. Seuerino, nel Quartiero di S. Marco in contrada detta la Gadetta, preſſa li beni, e caſa di M. Scipiano Lazzarelli da vna parte, & da altri ſuoi notiſſimi confini con horto ad eſſa contiguo, e Palombara alle mura della Città &c.* Demum Seruantij filij dicti Clearchi, qui obtinuerunt inhibitionem pro manutentione in hac domo vigore dicti fideicommiſſi illam cum eiſdem ferè confinibus deſcripſerant ibi: Pro parte, & ad inſtantiam Caroli, Camilli &c. exponentium ipſos inſtantes eſſe in pacifica, & quieta poſſeſſione vnius domus poſitæ in Ciuitate S. Seuerini Quarterio S. Marci, & contrada nuncupata la Gadetta, con horto contiguo, e cortile iuxta bona Scipionis Lazzarelli ab vno viam communitatis, & alia latera.

Ex quibus ſatis apparet de identitate iſtius domus, cum ad hunc effectum etiam † duæ demonſtrationes ſuf- 13
ficiant iuxta theoricam, quàm tradit Bart. *in l. demonſtratio falſa, num. 14. & ſeq. ff. de cond. & demonſtr.* Grau. *conſ. 112. num. 3.* Surd. *conſ. 44. num. 10.* Greg. XV. *dec. 575. num. 4. & ſeq.*

Non obſtat, quòd in dicto laudo fuerit conuentum quod Palmilius deberet cedere iura Clearcho, quæ ceſſio cum adhac facta non fuerit, actio competens contra Alphonſum, ſeù illius hæredem repellitur exceptione non adimplementi. Quoniam vltra quod de dicta ceſſione ſatis conſtare videbatur ex aſſignatione prædictæ domus facta vigore dicti laudi, eodem Palmilio ratificante, fuit reſponſum Liuiam, ſeù Mariam illius hæredem non agere vigore dicti laudi, ſed vigore promiſſionis † fa- 14
ctæ per Alphonſum in apoca matrimoniali de ponendo in tuto dotem eiuſdem Liuiæ, ratione cuius promiſſionis benè competit actio contra bona Alphonſi ex ſupra alleg.

Minus obſtat tranſactio inita de anno 1618. inter Alphonſum, & Clearchum, in qua fuerunt caſſata priora inſtrumenta, & actiones hincinde remiſſæ.

Nam, quicquid ſit, an comprehendat necne apocam matrimonialem, cuius vigore hodiè agitur, illa tanquàm

res

Digitized by Google

15 res inter alios acta non † præiudicat Liuiæ, quæ in ea non
interuenit, *l. inter alios C. res inter alios actæ*, *l. Modeſtinus*,
ff. de excep. cap. inter dilectos de fid. inſtr.

Demum non obſtat, quòd Conſtantia non ſit hæres, ſed
16 donataria Alphonſi, ideoque † contra ipſam agi non poſſit
via executiua, quoniam in duobus Inſtrumentis datis in
ſumm. Mariæ, num. 7. apparet ipſam Conſtantiam ſe vo-
17 caſſe hæredem Alphonii, & ſic videtur contra † ipſam poſſe
agi executiuè propter obligationem in forma Cameræ præ-
ſtitam per Alphonſum eius auctorem Galleſ. *de obl. Cam. qu.
4. num. 1. & 12.* Rot. *decis. 630. num. 1. par. 1. recent.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Penſionis.

Die Lunæ 28. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Penſionem Eques Hieroſolymitanus non poteſt reſeruare, ſi de tempore reſeruationis, ſit debitor communis Theſauri, & qualiter d. debitum probetur. Et etiam quid requiratur ex parte recipientis, ſeù reſeruatarij.

SVMMARIVM.

1 *Eques Hieroſolymitanus, ſi ſit debitor communis Theſauri non poteſt reſeruare penſionem.*
2 *Statuta, ſi ſint confirmata à Sede Apoſtolica, dicuntur Papalia.*
3 *ex Debiti ſolutione, præſupponitur illius exiſtentia.*
4 *Priuatio præſupponit habitum.*
5 *Relaxatio præſupponit vinculum.*
6 *Officialibus publicis de iure creditur in concernentibus eorum officium, & num. 7.*
8 *Qualitas à ſtatuto requiſita debet concurrere de tempore actus.*
9 *Epiſcopus abſens à ſua Diœceſi, perdit vſum alternatiuæ conceſſæ Epiſcopis præſentibus, licet abſit ex cauſa trium menſium, ſibi à Concilio conceſſorum. Et ratio eſt, quia requiritur vera, & perſonalis, ac actualis præſentia, nu. 10.*

DECISIO XCVIII.

DVBITATVR, de validitate penſionis reſeruatæ à q.
Equite Georgio Puiderſila Priore Cathaloniæ, ſuper
fructibus illius Prioratus ad fauorem Equitis Arnaldi Da-
meto, & DD. ſtante incapacitate Dantis, & Recipientis,
reſoluerunt, penſionem non eſſe validè impoſitam; quia ex
diſpoſitione ſtatuti 25. de communi Theſauro, & ordinatio-
nis 13. de commend. debitor communis Theſauri non habet
facultatem reſeruandi penſionem, & cum de tempore illius
reſeruationis Prior, qui illam reſeruauit, eſſet debitor
communis Theſauri, in ſatis notabili ſumma, inde ſequi-
1 tur † incapacitas ipſius ad reſeruandam penſionem, & ad
litteram firmant dicta ſtatuta ſæpiùs in Rota *canonizata in
Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D.
meo Pirouano*, *in Meleuitana Prioratus Nauarræ 18. Fe-
bruarij*, *& 14. Iunij 1628. coram bon. mem.* Card. Virili, *in
Meleuitana de Mazzara 5. Martij 1635. coram R. P. D. meo
Dunozetto*, *& 15. Iunij præteriti in eadem de Mazzara*
2 *coram R. P. D. meo Motmanno*, & cum iſta ſtatuta ſint †
per Sedem Apoſtolicam confirmata, dicuntur Papalia,
Abb. *in cap. dilecto*, *num. 14. de præben.* Felin. *in cap.
cum accessiſſent*, *num. 4. & 7. vbi etiam* Dec. *num. 19. de
conſtit.*

Debitum Prioris reſeruatis, de tempore reſeruationis
penſionis iuſtificatur ex litteris Reciptoris Religionis, &
Procuratorum communis Theſauri, & ex fide Secreta-
rij communis Theſauri, in qua legitur conſtitutus debitor
annatæ, à menſe Maij 1630. vſque ad menſem Aprilis
1631. quæ aſcendit ad ſcuta 1024. vt ex alia fide eiuſdem Se-
cretarij extracta ex libris Taſſæ, ſeù æſtimi omnium Prio-
ratuum, & ex ſolutione eiuſdem debiti, facta ab eodem
3 Priore de menſe Februarij 1633. † pariter iuſtificatur debitum
4 præcedens, quia ſicuti † priuatio præſupponit habitum, *l.
decem*, *ff. de verb. oblig. & not. DD. in l. non videtur rem amit-
tere*, *ff. de reg. iur.* Caputaq. *decis. 108. num. 10. par. 2.* & re-
5 laxatio † præſupponit vinculum, *c. ad diſſoluendum de ſpon-
ſal.* ita etiam extinctio debiti præſupponit illius exiſtentiam;
Neque poteſt dubitari de atteſtationibus ſupradictorum offi-
cialium Religionis, quia † de iure creditur publicis officia- 6
libus, in concernentibus eorum officium, Surd. *conſ. 429. nu.
38.* Oſaſc. *decis. Pedemont. dec. 71.* Burſatt. *conſ. 235. num. 26.*
Soccin. Sen. *conſ. 181. nu. 3. vol. 2. infinitos congerit* Dec. *conſ.
5. num. 1. & ſeqq.* & in terminis atteſtationum deſumptarum
ex libris Officialium Meliteñ *tenuit Rota ſæpiùs* coram Se-
raph. *decis. 1590. nu. 2. in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618.
coram bo. mem. Seleucien. in Aquitanien. prioratus 19. Aprilis
1624. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Meleuitana Commen-
dæ de Palliers 4. Decembr. 1634. coram eodem.*

Pariter conſiderabant Domini debitum ſupradictum eſſe
de illis debitis inhabilitantibus, & quæ cauſant incapacita-
tem ex diſpoſitione ſtatuti 20. & 21. de verb. ſignif.

Vlterius ex datis in ſummario, probatur, eum etiam fuiſſe
debitorem eiuſdem communis Theſauri pro ſpolijs Equi-
tum Petri Cereſij, Sebaſtiani Fornes, & Peræ Ramonis Vil-
lalongæ in ſumma ſcut. 520. vt ex fide ipſius Secretarij, cui
atteſtanti de officio † ſuo, vt fuit dictum ſupra, creditur, ex 7
qua pariter probatur ſolutio dd. ſcut. 520. facta communi
Theſauro, & ita non ſolum, ex ſupra deductis plenè iuſtifi-
catur realitas debiti, ſed etiam probatur de tempore penſio-
nis Priorem reſeruantem fuiſſe debitorem, cum fides extra-
cta ex libris communis Theſauri, percutiant tempus reſer-
uationis penſionis, & tamen qualitas à ſtatuto requiſita,
quod reſeruans penſionem non ſit debitor, quando reſervat,
debet † concurrere de tempore actus, alioquin ceſſat facul- 8
tas prouueniens ex ſtatuto qualificato, Io. Andr. *& alij in cap.
5. de homicid. in 6.* Rot. *decis. 551. num. 1. par. 1. diu.*

Quòd pariter debitum inducat in dd. Prioribus conferenti-
bus incapacitatem, probatur ex ordinat. 37. de commun.
Theſaur. expreſſè canente, vt debitores communis Theſau-
ri, qui tales ſint deſcripti in libro Conſeruatoris, habeantur
in omnibus Tribunalibus pro debitoribus, debito ita præiu-
diciali ac ſi expreſſum exiſteret in ſtatuto 20. & 21. de verb.
ſignif.

Et quod dictus Prior pro tali debito fuiſſet in huiuſmodi
libro deſcriptus, iuſtificatur ex lectura extractionis partitæ,
vt in ſumm. nu. 7.

Et reſpectu Recipientis, ſeu reſeruatarij apparet nulla
reſeruatio penſionis, ex eo, quòd non erat capax, cum de
tempore reſeruationis eſſet abſens à Conuentu, & ideo
intrat ordinatio Capitularis prima de Commendis, quæ
inducit tres inhabilitates, prima, ſi fratres ſint abſentes
à Conuentu, ſi triennalem reſidentiam in Conuentu
non compleuerint, & tertia, ſi duas Carauanas in Tri-
remibus non perfecerint, & abſentia Equitis Arnaldi de
tempore reſeruationis iuſtificatur ex partitis Tabula-
rum extractis, vbi eſt annotatus diſceſſus à Conuen-
tu, & reditus ad illum; nec facit quòd fuerit abſens,
de licentia Magni Magiſtri, quia non ideo minus de-
ſinit perdere beneficium habilitatis ad prætenſionem,
vt in ſimili † de Epiſcopo abſenti à ſua Diœceſi, qui 9
perdit vſum alternatiuæ conceſſæ Epiſcopis præſenti-
bus in Diœceſi, licèt abſit ex cauſa trium menſium,
ſibi à Concilio conceſſorum *ad trad. per* Gonzal. *ſuper reg.
8. gloſ. 43. num. 41. & ita tenuit* Rota *in Salamantina Cano-
nicatus 21. Iunij 1572. coram Oradino*, quia † requiritur ve- 10
ra, & perſonalis, ac actualis præſentia, *vt fuit dictum in
vna Vrgellen. Canonicatus 7. Maij coram* Card. Blanchetto,
de qua per Gonzal. *vbi ſupra*; Vnde, cum in præſenti, Eques
Arnaldus † eſſet abſens, intrant firmata per Rotam *in rec.* 11
dec. 103. *num.* 1. *par.* 2.

Atque ita, cum ad validitatem penſionis requiratur capacitas, tàm ex parte Dantis, quàm ex parte Recipientis, informante tantum Equite Honufrio de Hoſpital Prioratus Cathaloniæ moderno Priore, fuit reſolutum vt ſupra &c.

Habetur infra in eadem cauſa alia deciſio ſub die 21. Maij 1636. coram eodem R. P. D. Ghiſlerio.

R. P. D. PANZIROLO.

Viceñ Prioratus de Manlleu.

Die Lunæ 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Gratia non poteſt dici ſubreptitia, ſi in litteris non fuit narratum, id quod iam per ſe ſuppreſſionem,

Digitized by Google

ſionem, & deſtructionem penitùs fuit de medio ſublatum.

S V M M A R I V M.

1 *Monaſterium remanet penitus diſſolutum, per ſuppreſſionem factam à Saperiore ob demerita Monachorum, & etiam ipſa eſſentia beneficiorum remanet omnino ſublata.*

2 *Subreptio, vt excludatur attenditur tempus datæ gratiæ.*

3 *Tempus datæ gratiæ debet attendi ad effectum iuſtificationis cuiuslibet narratiuæ.*

4 *Clauſula, Motu proprio, poſita in gratia, releuat ab onere iuſtificandi.*

5 *Collegialitas, etiam poſt ſæcularizationem, quando non dicatur deſtructa.*

6 *Sæcularizatio ſimplex regulariter non eſt ſufficiens mutare ſtatum præexiſtentis Collegialitatis.*

7 *Collegialitas amplius non durat, poſt illius deſtructionem ſeù ſuppreſſionem, & Canonici non poſſunt appellari Canonici Collegij.*

8 *Collegialitas poſtquàm fuit ſuppreſſa, illi, qui erant Canonici, in vnum conuenire, vt vniuerſi non poſſunt, ſed potiùs vti ſinguli, & tanquàm homines priuati.*

Qui ſimul habitando non potuerunt de nouo conſtituere Collegium de medio ſubtractum nu. 8.

9 *Papæ ſolummodo competit facultas erigendi Eccleſiam in Collegiatam.*

10 *Tempus, quando eſt de ſubſtantia alicuius actus, illud debet præcisè probari.*

11 *Gratiam impugnans vti ſubreptitiam ex defectu narratiuæ, tenetur d. ſubreptionem plenè probare.*

12 *Probare aliquid plenè, quando quis tenetur, quæ deducitur ex probatione extremorum.*

13 *Probatio, quæ deducitur ex probatione extremorum non eſt probatio, ſed præſumptio.*

14 *Aduerbium, olim, denotat tempus præteritum, & remouet qualitatem de præſenti.*

15 *Relatio debet fieri ad proxima, non autem ad remota.*

16 *Papæ mens in quacumque diſpoſitione potiùs attenditur, quàm verba.*

17 *Probatio plena excluditur per poſſibilitatem.*

18 *Verba in dubio ſunt interpretanda pro validitate actus.*

19 *Beneficium de iure non præſumitur curatum, & ſic, quod cura careat.*

20 *In non effectuatione ſe fundans debet illam concludenter probare.*

21 *Regula reuocatoria vnionum non habet locum, quando vnus ordo in totum ſupprimitur, & eius beneficia alteri vniuntur.*

DECISIO XCIX.

PETRVS Iacobus Corco iam prouiſus de Prioratu S. Mariæ de Manileu detecta prouiſione inualida, obtinuit gratiam ſi neutri, pro cuius iuſtificatione cum prætenderet vnionem de eo factam Monaſterio SS. Iacobi, & Dominici de Tremps Ordinis Prædicatorum eſſe inualidam, diſputato dubio ſub die 2. Martij 1622. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, deciſum fuit pro validitate vnionis; Verùm dum quærebatur An eſſet recedendum à deciſis, Petro Iacobo prædicto vita functo, Iacobus Domenech in illius locum ſubrogatus fuit, qui proſequendo diſputationem iam cœptam, poſt plures dubij propoſitiones, tandem hodie fuit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis: Fundamentum autem reſolutionis fuit, quia cum in Principatu Cataloniæ Canonici Regulares S. Auguſtini à Regularis Obſeruantiæ ſemitis nimis receſſiſſent, & laxioris vitæ effecti fuiſſent, Clemens VIII. fel. record. ſub die 2. Auguſti 1592. de plenitudine poteſtatis, ex certa ſcientia, ac Motu proprio omnia Monaſteria, Conuentus, Prioratus, ac loca dicti Ordinis, eorumque ſtatum, & eſſentiam, ac Conuentum, & Conuentuales in omnibus, & per omnia ſuppreſſit, & totaliter extinxit; & Abbates, Priores, Canonicos, omneſque alios eiuſdem Ordinis priuauit, & amouit: prout latiùs in dictis litteris de quibus in ſummar. numer. 2. ſtante enim huiuſmodi ſuppreſſione, vnio prædicta viſa fuit Dominis
non poſſe dici ſubreptitia, ex quo in ea non fuit facta mentio, quòd Prioratus eſſet dignitas in Collegiata; quia cum
per ipſam antecedentem ſuppreſſionem factam à Superiore
ob demerita Monachorum, non ſolùm † remanſerit penitùs 1
diſſolutum Monaſterium, ſed & ipſa eſſentia beneficiorum
omnino ſublata: *vt per Abb. in c. 2. num. 12. verſ. & ipſo facto de port. Prælat. & in c. Abb. num.* 16. vbi *Doct. de verb. ſignif. Innoc. in c. cum ex iniuncto nu. 2. de nou. oper. nuac.* Felin.
in c. cum dilecta col. fin. verb. deſtructo Monaſt. de reſcript. Tiraq. *tract. eſſ. cauſ. in princ. num.* 212. non fuit opus narrare in
litteris vnionis quòd Prioratus eſſet dignitas in Collegiata,
dum per decem dies ante, tàm Prioratus, quàm Collegiata
iam penitùs de medio fuerat ſublata, ad † effectum enim ex- 2
cludendæ ſubreptionis attenditur tempus datæ gratiæ Caputaq. *deciſ. 64. lib. 2. in manuſcr.* Scraph. *deciſ. 936. num. 1.* prout
quælibet alia † narratiua ad illius iuſtificationem, *c. eam te.* 3
vbi Felin. *num. 18. de reſcr.* Caputaq. *deciſ. 58. par. 2.* Rot. *dec. 28. num. 2. de reſcrips. in antiq. & deciſ. 443. num. 2. par. 2. rec.*
Idque etiam confirmatur ex tenore litterarum vnionis, in
quibus ipſemet Papa narrat, ſe poſt dictam beneficiorum extinctionem, ac ſuppreſſionem velle de nouo partem illorum
in alios titulos erigere, & inſtituere, prout erexit, & inſtituit, & partem vnire, prout vniuit Prioratum de quo agitur ex cauſa augumenti dotis Monaſterio prædicto, cum
clauſulis, quod vnio nullo vnquàm tempore poſſit impugnari, ex eo, quòd præmiſſa non iuſtificatis, & verificatis illorum, ſeù cuiuslibet eorum cauſis emanauerint, nec intereſſe prætendentes vocati fuerint, aut ex quocumque capite, vel prætextu de ſubreptionis, nullitatis, aut intentionis defectu impugnari poſſit cum clauſula ſublata, † & 4
Motu proprio, quæ releuat ab onere iuſtificandi Abb. *in cap. cum dudum num. 3. de priuil.* Rot. *deciſ. 656. num. 1. par. 2. rec.*
etiam quod data ſit oris aperitio Rot. *deciſ. 189. num. 5. par. 1. diuerſ.*

Non obſtat; quòd de iure ſtatus nobilior ſæcularitatis,
qui ſuperuenit, non deſtruxit præexiſtentem † Collegialita- 5
tem, dum conſtat, quòd etiam poſt ſæcularizationem, Canonici, qui remanſerunt plures actus vti tales geſſerunt.
Quoniam ponderatum fuit nos non verſari in ſimplici ſæcularizatione, quę regulariter † non eſt ſufficiens mutare ſta- 6
tum præexiſtentis Collegialitatis, vt per Innoc. Io. Andr.
Zabarell. Anchar. & Abb. *in cap. 2. de Capell. Monach.* ſed ſumus in ſæcularizatione inducta poſt ſuppreſſionem, vt ſuprà
factam, & ideo quatenus aliqui ex dictis Regularibus dicerentur, tunc temporis in dicto Prioratu remanſiſſe, non
ideo probaretur duratio Collegialitatis, quia poſt illius † de- 7
ſtructionem Regulares prædicti non potuerunt amplius appellari Canonici Collegij ſic vt ſuprà deſtructi Innoc. *in d. c. cum ex iniuncto num. 2.* Butr. *num. 4.* Hoſt. *an. 9.* Zabarell. *nu. 5.*
Buich. *num. 6. de nou. oper. nunc.* nec in vnum conuenire vt
vniuerſi, ſed potiùs vti ſinguli, & tanquàm homines priuati, qui ſimul habitando † non potuerunt de nouo conſtitue- 8
re Collegium de medio ſubtractum *text. in c. dilecta de exceſſ. Prælat.* Achill. *dec. 10. num. 5. & ſeqq. de præb.* Gonzal *reg. 8. gloſ. 19. num. 15. & fuit dictum in Callagurritana beneficij 1. Febr. 1608. coram bo. me. Card. Sacrato.* Pro hoc enim eſſet
neceſſe docere de noua erectione facta à Papa, cui † ſolum- 9
modo competere potuit iſta facultas erigendi Collegiatam,
non autem locorum Ordinarijs, Rebuff. *in prax. tit. de erect. in Colleg. in princ. & in l. Neratius 83. verſ. ius autem, ff. de verb. ſignif.* Fuſc. *de viſit. lib. 2. c. 1. nu. 6.* Filincc. *de benef. c. 3. num. 112.* Lotter. *de re benef. lib. 1. qu. 14. num. 49.* & de noua
erectione tradit Bald. *in c. cum acceſſiſſent num. 17. verſ. eſt & noua, & verſ. item oportet de conſtit. idem* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt. 8. num. 87. & ſeqq.* Et quatenùs etiam Collegialitas probaretur ex actibus, & prouiſionibus factis poſt
vnionem, quod abſolutè negatur, † tamen quia non per- 10
cutiunt præcisè tempus vnionis non officiunt, iuxta *l. matrem cum ibi not. C. de probat. cum alijs adductis per* Rotam *deciſ. 361. num. 6. par. 2. recent.* Nec tempus intermedium ſuper quo diſputatur præſumitur fuiſſe in ſtatu
Collegiali ex probatione temporis antecedentis, & ſubſequentis vnionem, quia Iacobus Domenech impugnando
vnionem, vti ſubreptitiam ex defectu narratiuę, quod
Prioratus eſſet in Collegiata, † tenetur plenè probare hanc 11
ſubreptionem, Rot. *deciſ. 418. num. 1. par. 1. recent. & coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano deciſ. 89. num. 1. & 2.* &
vbi plena probatio † medij temporis requiritur, non ſufficit 12
illa, quæ deducitur ex probatione extremorum, Euerard.
in loco arg. ab extremis numer. 3. verſ. aduerte tamen,
Menoch. *lib. 6. præſumpt. 36. num. 14.* Ial. *conſ. 46. nu. 36. lib. 3.*

Digitized by Google

13 *lib.* 3. vbi quia hæc non eſt probatio, † ſed præſumptio; ex
quibus etiam ceſſare videtur, quod Prioratus eſſet prima di-
gnitas Collegiata.
Nec ſubſiſtit narratiua, quòd vnio fiat Prioratus qui olim
Conuentu, & cura carebat, cum tamen certum ſit, quod
Prioratus olim erat cum cura, quia verba litterarum dicunt,
vnum S. Mariæ de Manlleu Vicen. Diœceſis olim prædicti
Ordinis S. Auguſtini cura, & Conuentu caren. Aduerbium
14 enim, olim, † licet denotet præteritum tempus, & remo-
ueat qualitatem de præſenti, *gloſ. in l. nec empt. verb. iam
tunc, ff. de contrahen. empt.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ.
9. num. 51.* Non propterea refertur ad participium, Caren.
15 quaſi ſenſus ſit, quod Prioratus olim cura, & Conuentu ca-
rebat, quia cum † immediatè ſequantur verba Ordinis S.
Auguſtini, ad hoc non autem ad dictum participium referri
debet iuxta *gloſ. in l. 1. verb. dotis nomine, ff. de legat. præ-
ſtan.* Rot. *deciſ. 666. num. 1. par. 1. diu* Greg. *dec. 33. num. 3. &
deciſ. 433. num. 8.* Itaut ex omnibus ſupra deductis non alia
dictæ narratiuæ germana interpretatio eſſe poſſit, quàm
quòd Papa Conuentui SS. Iacobi, & Dominici de Tremps,
vniebat Prioratum S. Mariæ de Manlleu, qui olim erat Or-
dinis S. Auguſtini, & de tempore vnionis in vim anteceden-
tis ſuppreſſionis cura, & Conuentu carebat, ſaltem ex men-
16 te ipſius † Papæ, quæ in quacumque diſpoſitione potiùs at-
tenditur quàm verba ad *tex. in l. non dubium, C. de legib.* cum
alijs cumulatis per Rotam *deciſ. 350. num. 5. par. 4. recent.* Et
in omnem caſum cum dictio olim non ſit immediatè appoſi-
ta verbo, caren. ſed illis verbis Ordinis S. Auguſtini, non
poteſt reſultare plena probatio, quod ſcilicet referatur ad
verbum, caren. cum poſſibile, & magis veriſimile ſit, quòd
17 referatur ad verba Ordinis S. Auguſtini, quæ † poſſibilitas
excludere videtur plenam probationem, ad quam Iacobus
Domenech tenetur iuxta *tex. in l. eaque dicit, ff. de probat.*
Caputaq. *deciſ. 39. lib. 2.* Rota *deciſ. 184. ſub num. 1. par. 4. rec.*
cum alijs iuribus ſupra allegatis, & facit quia verba in dubio
18 ſunt interpretanda † pro validitate actus, Gabr. *conſ. 200.
num. 13. in fin. & num. 14. lib. 1.*
Nec inſuper viſa fuerunt releuare, argumenta pro parte
Iacobi deducta ad probandum, quòd iſte Prioratus, tàm an-
te, quàm poſt vnionem fuerit Curatus. Quoniam Domini
vltra deducta in deciſione coram bo. me. Manzanedo, quòd
ſcilicet cura parochialis de Manlleu fuit vnita Monaſterio,
19 non autem Prioratui, itaut Prioratus vel nullam habeat cu-
ram, vel ſi habeat, ſit ratione beneficij annexa, † quæ prop-
terea non eſt in litteris exprimenda, vt latè Menoch. *de ar-
bitr. caſ. 201. nu. 67.* cum alijs in dicta deciſione citatis. Con-
ſideratum fuit, quòd aſſiſtentia iuris ſtat, quod beneficium
20 † non ſit curatum, & ſic quod cura careat, non eget iuſtifi-
catione, Staphil. *de qual. & ſtat. benef. nu. 2.* Rebuff. *in prax.
tit. ſæculare beneficium quotuplex num. 15.* Ægid. *dec. 976.*
Demum non obſtat contra vnionem regula reuocatoria,
21 quia Iacobus, qui ſe † fundat in non effectuatione, illam
concludenter non probauit. Mandoſ. *ſuper reg. quæſt. 7. nu. 2.
quem ſequitur* Garz. *de benef. par. 12. c. 2. num. 300.* Et
in omnem caſum regula reuocatoria non habet locum,
22 quando vnus ordo † ſupprimitur in totum, & eius beneficia
alteri vniuntur Put. *deciſ. 2. de vnion.* Gonzal. *reg. 8. gl.
5. §. 7. num. 51. & fuit dictum in Perusina vnionis 1. Apr.
1596. coram bo. mem.* Blanchetto, *& in Gerunden. vnio-
nis 13. Iunij 1611. coram. bo. me.* Lancellotto.
Reliqua verò, quæ obijciuntur, fuerunt optimè ſubla-
ta in deciſione bo. mem. Manzanedi.
Et ita parte vtraque &c.

¶ *Habetur infra in hac cauſa alia deciſio ſub die 2. Iun.
1636. cor. eodem R. P. D. Panzirolo.*

R. P. D. MERLINO.

Camerinen. Saluiani.

Die Mercurij 20. Februarij 1636

ARGVMENTVM.

Immiſſio ex remedio Saluiani Interdicti quibus concurrentibus detur. Solemnitates Conſtitutionis Marchiæ in omnibus contractibus læſiuis minorum, vel mulierum ſunt adhibendæ. Vide aliqua circa materiam continuationis poſſeſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus ceſſionarius in omnibus repræſentat perſonam Domini cedentis.*
2 *Clauſula, conſtituti plenè probat poſſeſſionem contra conſtitutarium.*
3 *Poſſeſſionem, quis non potuiſſet dimittere, ſi eam non habuiſſet.*
4 *Confeſſio contra confitentem plenè probat.*
5 *Poſſeſſio partis aduerſæ, ad effectum vt intret Saluianum, probatur ex litis ſubſtentatione, iunctis adminiculis.*
6 *Immiſſio vigore Saluiani Interdicti quibus concurrentibus non poſſit denegari.*
7 *Datio inſolutum vt valeat, requiritur conſenſus vtriuſque contrahentis.*
Inuitus nemo cogitur acceptare rem inſolutum nu. 7.
8 *in Actibus omnibus, in quibus minores, vel mulieres lædi poſſunt, ſunt adhibendæ ſolemnitates conſtitutionis Marchiæ.*
9 *ex Poſſeſſione de præterito regulariter arguitur poſſeſſio de præſenti limita nu. 10.*
10 *Tertius non poteſt atteſtari de alterius animo, & voluntate.*
Poſſeſſio pendet à voluntate nu. 10.
11 *Poſſeſſionis continuationis præſumptio tollitur ex contrarijs coniecturis.*
12 *Teſtis vnicus non facit gradum probationis.*
13 *Poſſidendi titulum, qui non habet iure proprio, cenſetur poſſidere iure familiaritatis.*

DECISIO C.

IOANNES Baptiſta de anno 1593. impoſuit ſuper
prædio Arcoſlati annuum cenſum ſcut. 76. & illum ven-
didit Felici pretio ſcut. 950. vt in ſumm. pro Hieronyma n. 3.
prædictus verò cenſus de anno 1615. ceſſus fuit per Fælicem
Hieronymæ d. ſumm. num. 4 & Hieronyma hodie ex inter-
dicto Saluiano pro fructibus dicti cenſus ab anno 1630. decur-
ſis, & in poſterum decurren. petit immitti in poſſeſſionem
duarum apothecarum, & tertiæ partis bonorum exiſten. in
Caſtro Plebis Taurinæ, quæ de tempore impoſitionis cenſus
fuiſſe poſſeſſa per Io: Baptiſtam, & hodie poſſideri per An-
dream reum conuentum prætendit; Dominique poſt ter-
tiam diſputationem reſponderunt dandam eſſe Hieronymæ
immiſſionem.
De credito enim Hieronymæ cum hypotheca conſtat ex
Inſtrumento ceſſionis, in vim cuius poteſt exigere fructus,
cum † ceſſionarius cenſus in omnibus repræſentet perſonam 1
Domini cedentis, iuxta tradita per Felician. *de cenſibus tom.
1. lib. 3. c. 2. num. 18. verſ. in qua quæſt.* Roderic. *de annuis red-
ditibus lib. 2. quæſt. 17. num. 11.* Rota *poſt Cenc. de cenſib. deciſ.
68. num. 3.*
Poſſeſſio anterior Io: Baptiſtæ debitoris de tempore impo-
ſiti cenſus, & contractæ hypothecæ ſuper iſtis bonis, pro-
batur ex clauſula conſtituti adiecta in donatione iſtorum
bonorum facta per ipſum Io. Baptiſtam Andreæ, in vim cu-
ius idem Andreas fuit ad eadem bona aſſociatus, in dicto
ſumm. num. 6. & 7. quæ † clauſula conſtituti plenè probat 2
poſſeſſionem conſtituentis aduerſus conſtitutarium, vt tra-
dunt Ruin. *conſ. 169. num. 16. lib. 1.* Morot. *conſ. 58. nu. 6.* Rota
cor. Card. Seraph. *deciſ. 1415. num. 2. & coram ſan. me.* Greg.
deciſ. 362. num. 1. & deciſ. 491. num. 10. apud Card. Caual. *dec.
524. num. 20.* Dumque in petitione, & executione mandati
de aſſociando per Andream obtenti fuit Io. Baptiſta citatus,
ſatis deprehenditur poſſeſſio Io. Baptiſtæ, † qui alioquin ci- 3
tatus non fuiſſet, nec dimittere potuiſſet poſſeſſionem ſi non
habuiſſe, vt per Rota *coram ſan. me. Greg. XV. dec. 402. n. 1.
& 3. & dec. 426. num. 1. & dec. 630. num. 5. par. 2. & in Romana
cenſus 23. Nouemb. 1627. coram Reuerendiſs. Vrgellen.* & inde
etiam inſurgit confeſſio Andreæ, quòd Io. Baptiſta † poſſi- 4
deret, quæ eſt optima probatio contra ipſum, *l. cum precum
C. de liber. cauſ. cum concordan.*
Poſſeſſio autem poſterior Andreæ † rei conuenti ſatis de- 5
ducitur ex ſubſtentatione litis iunctis adminiculis, Rota *co-
ram ſan. me.* Greg. XV. *deciſ. 491. nu. 11. & in Romana Saluia-
ni 20. Nouemb. 1630. coram me.* Quæ adminicula hic non de-
ſunt, nempe aſſociatio per eumdem Andream ad hæc bona
obtenta, & teſtium depoſitiones de poſſeſſione eiuſdem,
ut in ſumm. num. 5. Quibus concurrentibus, † ex reme-
dio

dio Saluiani denegari non poteſt immiſſio; vt dicitur in præallegatis deciſionibus, & alibi paſſim.

Non obſtat, quòd Hieronyma ſatisfacta fuerit de credito fructuum cenſus tàm ex datione inſolutum duarum domorum, & prædiorum valoris ſcut. 2000. vt in ſumm. Andreæ num.3. quàm etiam ex fructibus fundi Arcoſiati, ſuper quo eſt conſtitutus cenſus, quem poſſediſſe prætenditur ex locationibus, & Teſtibus datis in dict. ſumm. num. 5. & 6.

Quoniam quoad dationem inſolutum, placuit reſponſio, quòd illa fuit facta Procuratori Hieronymę non habenti ad hoc legitimum mandatum, & dictam dationem inſolutum ipſa expreſsè refutauit miniſterio Procuratoris ad hoc ſpecialiter conſtituti, declarando ſe bona inſolutum data velle poſſidere pro credito dotis anterioris ſcut. 1300. non autem pro cenſu, vt in ſumm. Hieronymæ num. 9. Vnde datio inſolutum nonniſi pro cauſa dotis expreſſa ſuffragari poteſt, cum
7 regulariter † requirat conſenſum vtriuſque contrahentis, nemoque inuitus cogatur acceptare inſolutum, Surd. *deciſ. 113. per tot.* Rot. *deciſ. 42. per tot. p. 1. rec.* Præſertim quia de dotis credito ſatis conſtare videtur ex promiſſione, & ſolutionibus ſubſequutis datis in ſum. Hieronymæ num. 10. & 11. Et cum in dicta datione inſolutum non fuerint adhibitę
8 ſolemnitates conſtitutionis Marchiæ, quæ † requiruntur in omnibus actibus, in quibus minores, aut mulieres lædi poſſunt, tanquam nulla non obeſt Hieronymæ, ad tradita per Gozzad. *conſ. 16. num. 8.* Menoch. *de arbitr. iudic. caſ. 7. nu. 30. & 32.* Rota *coram ſan. me.* Greg. XV. *dec. 260. num. 3. & poſt* Pic. *ad ſtatutum Vrbis dec. 8. num. 3.* & in his terminis receptionis Inſolutum *in Romana pecuniaria* 10. *Decemb.* 1631. *coram me*, atque in omnem caſum, vbi iuſtificaretur, non ſubſiſtere titulum dotis expreſſum, opportunis iuris remedijs poſſet Hieronyma cogi ad reſtituend. bona inſolutum recepta, & fructus ſi quos indebitè perceperat.

Qòn verò ad fundum in quo cenſus eſt fundatus, ex cuius fructibus objiciebatur Hieronymam fuiſſe pariter ſatisfactam, fuit reſponſum, quòd locationes iſtius prædij Arcoſiati factæ per Hieronymam ſunt de anno 1614. & 1624. vt in
9 ſum. Andreæ nu. 6. & modò agit pro fructibus ab anno 1630. citra: vnde licèt regulariter † ex poſſeſſione de preterito pręſumatur poſſeſſio de pręſenti, *iux. gloſ. & Doct. in l. ſiuè poſſidetis, C. de probat.* Menoch. *de præſumpt. præſump. 64. n. 1. lib. 6.* tamen locum non obtinet, quando huiuſmodi præſumptio allegatur à tertio contra poſſidentem, & ad ſui com-
10 modum, † is enim non poteſt atteſtari de alterius animo, & voluntate, à qua pendet poſſeſſio, ſed debet aliunde probari, ita conſuluit Anchar. *conſ. 297. num. 11. verſ. non obſtat ſi dicatur.* Alciat. *reg. 2. præſumpt. 21. num. 9.* Menoch. *de præſumpt. 64. num. 38. lib. 6.* Card. Manric. *de tacit. lib. 22. tit. 27. num. 30.* Rota apud Put. *dec. 19. lib. 2. & in recen. dec. 559. n. 3. par. 4. & in Elboren. penſionis 3. Iulij* 1617. *coram* Reuerendiſs. D. meo Decano. Cumque dicta continuationis poſſeſſionis
11 † pręſumptio tollatur ex contrarijs coniecturis vt reſpondit Rota *dec. 528. num. 1. par. 3. recent.* in caſu iſto dantur Teſtes in ſumm. num. 12. deponentes prædium hoc Arcoſiati fuiſſe poſſeſſum per filios Io. Baptiſtæ, & ab ijs fructus perceptos, ex quibus d. præſumptio eò facilius excludi videtur, & vrget etiam præſumptio quòd Hieronyma, poſtquam fuit de fructibus decurſis ſatisfacta, fundum reſtituerit hæreditati Io. Baptiſtę, prout de iure tenebatur.

Nec releuat ſeptimus Teſtis datus in ſumm. Andreę num. 7. deponens prædium hoc Arcoſiati fuiſſe poſſeſſum, atque hodie etiam poſſideri à Hieronyma. Tùm
12 † quia eſt vnicus, & ſic non facit gradum probationis, *c. licet, c. veniens il 1. de teſtib. l. iuris iurand. C. eod.* Tum etiam quia ad euitandam contradictionem cum alijs Teſtibus, & ob ſanguinis neceſſitudinem inter matrem, & filios, poteſt intelligi, quòd Hieronyma poſ-
13 ſederit iure familiaritatis, & adminiſtrationis † pro filijs dum amplius non habebat titulum poſſidendi iure proprio, ad *l. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. poſſ.* Surd. *conſ. 94. num. 36.* Rota coram Reuerendiſs. D. meo Decano *dec. 293. num. 4. & 6. & in Ariminen. fideicom. 7. Maij* 1632. *coram me.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Bareñ. Iuriſpatronatus.

Die Mercurij 20. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Scripturæ minus ſolemni, & priuatæ, quando fides adhibeatur. Donatio Iuriſpatronatus quando valeat ſine conſenſu Ordinarij, & quando non, & an ex ſuperuenienti conſenſu eius reualidetur.

SVMMARIVM.

1 *Scripturæ etiam minus ſolemni fides eſt adhibenda, ſtante obſeruantia.*

2 *Scriptura priuata iunctis adminiculis, & præſumptionibus plenam fidem facit.*

3 *Iuriſpatronatus donatio eſt nulla ex defectu conſenſus Ordinarij.*

4 *Iuriſpatronatus donatio non reualidatur ex conſenſu Ordinarij ſuperueniente, in præiudicium Compatronorum, quibus medio tempore fuit ius quæſitum ex præſcriptione.*

5 *Iuriſpatronatus donatio facta Compatrono, vt valeat, non requiritur conſenſus Ordinarij.*

6 *in Donatione iuriſpatronatus præſumitur interueniſſe Beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum iuncta obſeruantia.*

7 *Ordinarij conſenſus in donatione Iuriſpatronatus, quandocumque ſuperueniat, validat donationem etiam in præiudicium tertij.*

8 *Status vltimus attendendus eſt ad effectum iuſtificationis gratiæ in præiudicium patronorum, qui alios ad compræſentandum admiſerunt.*

DECISIO CI.

VACANTE Beneficio, de quo agitur, obtinuit Ludouicus præſentari ab illis de familia de Bouijs, & Nicolaus Maria ab alijs de familia de Carduccijs, pro quo Nicolao Maria Ordinarius Bareñ. pronunciauit; cauſa autem in gradu appellationis, & ſeu reſtitutionis in integrum ad Rotam deuoluta, ac obtenta gratia Apoſtolica per Ludouicum ſuper prælatione cum narratiua, quòd erat præſentatus à medietate Patronorum & cum derogatione alterius medietatis, quæſitum fuit, an gratia prædicta eſſet iuſtificata, & negatiuè per Dominos fuit reſponſum.

Quoniam ſubſtantia gratiæ, quæ pendet à narratiua pręſentationis à medietate Patronorum non iuſtificatur: huiuſmodi enim patronatus initium ſumpſit à Maſotto Aliſio, & ab eo deſcendit Ludouicus filius, qui de anno 1531. præſentauit, & eo decedente nullis relictis filijs, ſorores illius, nempe Laura, Romana, & Lucretia ab inteſtato ſucceſſerunt; De pertinentia vocis Lauræ, quæ nupſit Paulo Carduccio, à quo deſcendunt qui præſentarunt Nicolaum Mariam, non eſt controuerſia, & ſimiliter de voce Romanæ quæ nupſit Ioanni Antonio Bouio, à quo deſcendunt, qui pręſentarunt Ludouicum, non eſt quæſtio; ſed tota difficultas reſidet, ad quem ſpectet vox Lucretiæ, vel integraliter, vel pro maiori parte ad Carduccios, aut ad Bouios, vel ęqualiter reſpectiuè vnicuique eorum accreuerit; Nam ſi ad Carduccios pertinet, gratia Ludouici remanet iniuſtificabilis, dum ex tribus vocibus, Bouij à quibus fuit præſentatus, vnam tantum habeant, ſi vero non pertineat, aut accreſcat vnicuique, narratiua poteſt iuſtificari.

Integraliter autem, vel ſaltem pro maiori parte pertinere ad Carduccios viſum fuit; quia eadem Lucretia Reginę Polonię tunc Domicella de anno 1543. primo Septembris, in euentum, in quem contigiſſet eam ab inteſtato decedere, donauit omnia bona ſua pręſentia, & futura, iura, & actiones Antonio Aliſio eius nepoti filio Ioannis Franciſci Aliſij, ipſius donatricis fratris, menſe autem ſequenti, nempe prima Octobris eiuſdem anni 1543. emanarunt conuentiones inter Romanam eiuſdem Lucretię ſororem, à qua Romana deſcendunt Bouij parte vna, & Antonio nomine proprio, & vti Procuratore Lucretię, nempè, quod donec ipſa Lucretia vixerit; & vacatio beneficij contigerit, ipſa ſola Lucretia pręſentare debeat, & poſt illius obitum Iuſpatronatus,

& prę-

Digitized by Google

& prçſentandi remaneat, & remanere debeat penès Roma-
nam, & Lauram, & Antonium donatarium, & eorum hæ-
rédes, & ſucceſſores, adeo quod in futurum ſint in ea tres vo-
ces tantùm in perſonis prçdictorum, & ſuorum hçredum per
ſtirpes, quia ſic inter partes actum fuit; Menſe autem Ian.
die 13. immediatè ſequenti ſimiles conuentiones ſtipulatæ
fuerunt inter Lauram alteram ſororem, & Antonium pro-
prio nomine, & procuratorio Lucretię, vt ipſa Lucretia do-
nec viueret & vacatio contingeret, ſola præſentaret, & poſt
illius mortem Iuſpatronatus remaneret penès Lauram, Ro-
manam, & Antonium, adeo quòd in futurum ſint in ea tres
voces tantùm, quia ſic conuerum. Demum eadem Lucretia
die 18. Februar. immediatè ſequentis condidit teſtamentum,
in quo hæredem inſtituit ſupradictum Antonium, eius ne-
potem, ac poſtremo in die penultima anni 1544. idem Anto-
nius tàm nomine proprio, quàm procuratorio nomine Lu-
cretię tranſegit cum Laura Aliſij, & Ludouico Carduccio in
caſum, in quę ipſe Antonius decederet ab inteſtato, vel con-
dito teſtamento, portiones, quæ ipſi obuentæ fuerint ex hæ-
reditate q. Ludouici, & donatione Lucretiæ etiam quoad
Iuſpatronatus de quo agitur, peruenire debeant ad ipſam
Lucretiam viuentem, & ea tunc mortua ad Abbatem Fran-
ciſcum Carduccium filium prædictæ Lauræ, à qua Carduc-
cij deſcendunt, qui Abbas Franciſcus poſtea Epiſcopus crea-
tus moriens inſtituit Annibalem Carduccium germanum
fratrem eius hæredem vniuerſalem, & eo tunc mortuo, inſti-
tuit ſibi hæredem Colam Mariam alterum eius fratrem ger-
manum, & vlterius eo decedente ſine filijs maſculis, voces
beneficij iuriſpatronatus, quæ ad ipſum Teſtatorem ſpe-
ctant, deueniant ad Colam Mariam, & ſuos hæredes poſt
obitum ſupradicti Annibalis primi inſtituti.

Ex quibus reſpectiuè inſtrumentis, quæ in ſummario
Carduccij diſpoſita dantur, patet, hanc tertiam Lucretiæ
vocem perueniſſe ad Antonium eius nepotem, & ab eo in
Abbatem Carduccium, & deinde ad Annibalem & demum
quia Anibal deceſſit ſine filijs maſculis legitimis peruenit ad
Colam Mariam, à quo deſcenderunt Ioannes Baptiſta,
Hieronymus, & Proſper, qui vltima vacatione præſenta-
runt Nicolaum Mariam eorum fratrem.

Cæterum quòd Annibal deceſſerit ſine filijs maſculis legi-
timis, benè concludunt quinque teſtes dati in ſumm. Car-
duccij num. 14. qui etiam deponunt, quòd filij Colæ Ma-
riæ tunc demortui, ſucceſſerunt dicto Annibali tanquam
hæredes vniuerſales.

Non obſtat, quòd huiuſmodi donatio, & ſeu tranſactio
Antonij ſacta ad fauorem Abbatis Franciſci, in qua conſiſtit
exiſtentia tertię vocis non ſit in forma probanti.

Quia hæc ſcriptura legitur ſtipulata vſque de anno 1544.
& ſic ſupra nonaginta annos, & à ſuo protocolio extracta
de anno 1581. & coram ordinario Bareſi producta de anno
1 1584. & 1596. ex hac † inquam obſeruantia etiam ſcriptu-
ræ minus ſolemni fides adhibenda eſt. Crauett. *conſ.* 158. *n.*
1. *&* 274. *num.* 7. Ioſeph. Ludou. *conſ.* 38. *verſ. infertur* 5.
Rota *deciſ.* 418. *num.* 5. *par* 2. *recent.* & idem fuit admiſſum
in Tarraconen. Cappellarum 18. Februarij prçteriti coram
2 me, in qua dictum fuit, ſcripturam † priuatam iunctis ad-
miniculis, & præſumptionibus plenam fidem facere, per
l. inſtrumeata. C. de probat.

3 Minus etiam releuat, quòd obligatio, & ſeù † donatio
prædicta ſit nulla ex defectu conſenſus Ordinarij, Rocch. *de
iurepatr. in ver. competens. q. 7. in fin.* Caputaq *deciſ.* 130.
par. 2. *num.* 3. Gratian. *diſcept.* 577. *num.* 38 qui dicebatur
non poſſe reualidari conſenſu ſuperuento de anno 1628. in
4 præiudicium † Compatronorum, quibus medio tempore
fuit ius quæſitum ex præſcriptione Rota *deciſ.* 208. *nu.* 1. *&*
407. *nu.* 1 *par.* 1. *diuerſ.*

Quia donatio iſta facta per Antonium Abbati Franciſco
Carduccio filio Laurę ex tribus ſororibus poteſt ſubſtineri
5 ex pluribus, & ſignanter quia facta Compatrono † non re-
quirit conſenſum, Achil. *deciſ.* 19. *de iurepatr.* Verall. *dec.*
294. *nu.* 1. *par.* 1. & habet præſumptionem beneplaciti Apo-
ſtolici ex decurſu nonaginta annorum † cum obſeruantia
6 prçſentationum anni 1584. & 1596. cum tamen ſufficiant
triginta anni, Rota *deciſ.* 179. *nu.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* *&* 694. *n.*
5. *par.* 1. *recent.* ac demum concurrit tacitus Ordinarij con-
ſenſus, qui elicitur ex ſupradictis duabus prçſentationibus,
7 in quibus enunciatur Abbas Franciſcus donatarius, † qui
ſufficit, & quandocumque ſuperueniat, ſemper validat
donationem etiam in præiudicium tertij, prout prædicta o-
mnia comprobantur ex *deciſ.* *&* Add. *ad eandem coram Pa-
pa* Greg. XV. *in ordine* 420 *num.* 7.

Demum non obſtat ſufficere Ludouico vltimum ſtatum
deſumptum ex præſentationibus anni 1584. & 1596. in qui-
bus Carduccij, & Bouij pro medietate prçſentarunt, qui
ſemper † attendendus videtur ad effectum iuſtificationis gra- 8
tiæ in prçiudicium Patronorum, qui alios ad compræſen-
tandum admiſerunt, *cap. conſultationibus. de iurepatr.* Rip.
in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 93. *de cauſ. poſſ. & propr.*
Rot. *deciſ.* 174. *num.* 3. *par.* 2. *recent.*

Quia ſi ex dictis duabus præſentationibus, & illarum te-
nore deſumatur vltimus ſtatus, nedum ex illo actu indiffe-
renti, dum omnes ad præſentationem earumdem perſona-
rum concurrerunt, non apparet, quòd paribus vocibus Car-
duccij, & Bouij prçſentauerint, ſed totum oppoſitum, quia
enunciarunt Carduccij, ſe præſentare ad prçſcriptum con-
cordiæ, ibi, in prima anni 1584. 22. Aprilis, & volentes,
ſeruata forma dictæ concordię præſentare, quę concordia
cum emanauerit inter partes eadem die 22. Aprilis 1584. &
in ea conuentum fuit, quòd alternis vicibus Carduccij, &
Bouij præſentarent, nempè Carduccij prima, & ſecunda
vice occurrente vacatione, Bouij verò tertio loco: Meritò
pro Carduccijs affirmari poteſt extare vltimum ſtatum pro
duabus vocibus, ex quo ab eadem die non occurrerunt aliæ
vacationes, quàm ſupra enunciatę, cui non obſtat, quòd
illa concordia de anno 1633. fuerit ab Ordinario reuocata,
quia ex alia cauſa, nempè, quia omnes Patroni non fuerunt
vocati in illo iudicio, non autem ob iniuſtitiam pertinentiæ
duarum vocum, & in omnem caſum ſufficit pro declaratio-
ne, quòd tunc æqualiter non præſentauerint, vt inde eui-
terur fundamentum vltimi ſtatus, quicquid ex inde Bouij
probare poſſint, ſe in Patronatu pares voces habere, quod
adhuc ex deductis non fuit iuſtificatum.

Et ita vtraque &c.

*Habetur infra in hac cauſa alia deciſio ſub die 9. Iunij 1636. co-
ram eodem R. P. D. Pirouano.* ¶

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Succeſſionis.

Die Mercurij 27. Februarij 1636

ARGVMENTVM.

Appellatione conſanguineorum qui contineantur, & maximè in ſtatutis.

SVMMARIVM.

1 *Fęmina, non obſtante ſexu muliebri poteſt retinere qualitatē ex latere paterno, prçſertim in materia indifferenti.*
2 *Conſanguineorum appellatione, veniunt etiam cognati.*
3 *In Statutis, attento communi vſu loquendi appellatione conſanguineorum veniunt etiam cognati.*
4 *Quod non procedit, quando non ſimpliciter eſt prolatum, ſed cum qualitate, ſcilicet ex parte patris.*
5 *Appellatione conſanguineorum ex parte patris, veniunt tantùm agnati.*
6 *Argui poteſt ab oppoſitis.*
7 *Conſanguineorum ex parte patris appellatione, quòd veniant cognati, eſt impoſſibile.*
8 *Appellatio conſanguineorum ex parte patris, magis latè patet, quàm ex linea patris contrarium. num. 9.*
10 *Filius ſi deceſſerit in papillari ætate, & ſic in tempore inhabili ad acquirendum, quicquid reliquit, præſumitur paternum, niſi aliud doceatur, & hoc maximè ſi non fuerit confectum inuentarium.*

DECISIO CII.

DOMINI cenſuerunt ſententiam Rotalem immiſſio-
nis Comitis Perri Donatarij Flaminiæ de Auiamon-
tijs in poſſeſſionem bonorum q. Ioſephi etiam Auiamōtij in
ętate pupillari defuncti, eſſe confirmandam, tàm ex capi-
te validitatis, quę non cōtrouertitur, quàm etiam ex capite
iuſtitię *coram R. P. D. meo Veroſpio latius comprobatæ.*

Dictæ enim Flaminię tanquam proximiori ex parte pa-
tris debetur ſucceſſio in patrimonio dicti Ioſephi, iuxta
diſpoſitionem ſtatuti Vrbeuetani, in quo habetur, quòd de-
cedenti nullis ſuperſtitibus deſcendentibus maſculis, vel fę-
minis, neque agnatis vſque in tertium gradum computan-
dum ſecundum ius canonicum, ſuccedant conſanguinei pro-
ximiores ex parte patris in patrimonio, & proximiores con-
ſanguinei ex parte matris in matrimonio. Inde autem de-
ducitur eius proximioritas, quòd Ioſephus Auiamontius
in quinto gradu diſtat ab Hectore Auiamontio ſeniore ex

perſona Franciſci eius abnepotis, Flaminia verò deſcendit
ab eodem Hectore ex perſona Thomę illius filij, & reſpecti-
uè patris ipſius Flaminię, cui procuIdubio conueniunt qua-
litates dicti ſtatuti, quòd ſcilicet non exiſtant Ioſepho agna-
ti intra dictum gradum, & conſequenter ipſa ſit proxi-
mior, quodque proximitas eius ſit ex parte patris, vt in de-
ciſionibus emanatis *coram d. R.P.D. meo Veruſp. 24. Mai.* 1632.
* 24. *Ianuarij* 1635. * in quibus firmatur, quòd Flaminiam
in huiuſmodi proximitate non antecedunt alij, nempe Man-
cini, Alberici, & Teſtaſicci concurrentes ad eamdem ſuc-
ceſſionem, non quidem illi de Mancinis, quia etiamſi con-
iuncti ſint d. Ioſepho ex perſona Portiæ matris, quę fuit fi-
lia Franciſci, & neptis ſupradicti Hectoris, non tamen ſe-
quuntur lineam dictæ matris, ſed patris. Neque Alberici
filij Galiatij, qui fuit frater Alphonſæ vxoris Attilij, cui d.
Ioſephi, cum ipſis tanquam deſcendentibus à perſona non
agnata patri, aut auo, minimè conuenire poſſit nomen a-
gnationis ex parte ipſius patris; nec minus Teſtaſiccis fra-
tribus Lucretiæ quæ fuit mater eiuſdem Ioſephi, & dicun-
tur illius auunculi, cum ſint poſiti extra illius familiam, non
conuenit qualitas proximitatis ex latere patris à ſtatuto re-
quiſita; fundamentum autem reſolutionis fuit, quòd Fla-
minia ſola poſt Ioſephū remanſit in gradu proximiori ex la-
1 tere paterno quę qualitas, non obſtante ſexu muliebri, potuit
per eam retineri, præſertim in materia indifferenti, *l. maxi-
mum vitium C. de liber præter*. cum ſimilibus, concurrente
etiam mente conditorum eiuſdem ſtatuti dum in capite ſuc-
ceſſionis agnatorum vſq; in tertium gradum maſculos prętu-
lerunt fœminis, cui fundamento non obſtat, quòd ſtatutum
in caſu deceſſus ſine deſcendentibus maſculis, vel fœminis
2 ſuperſtitibus agnatis infra tertium gradum vocauerit † pro-
ximiores conſanguineos, quorum appellatione veniunt co-
gnati ex cumulatis per Tiraq. *de retract. lignag. §. 1 gloſ. 9. n. 4.
& ſeqq.* adeo vt ſtatutum in hac parte non poſſit intelligi de
ſolis agnatis, in quo ſenſu prædictis Mancinis ex Portia ſo-
rore Hectoris Iunioris, qui fuit proauus Ioſephi, potiùs
debeatur ſucceſſio vti proximioribus eidem Ioſepho, quàm
Flaminiæ nepti alterius Hectoris ſenioris aui dicti Hectoris
Iunioris, & ſic in ſexto gradu diſtanti à dicto Ioſepho, qui
gradus eſt remorior.

Quoniam obiectum procederet, ſi ſtatutum vocaret con-
ſanguineos, nulla eis addita qualitate, quæ diſtingueret de-
3 ſcendentes ex vno latere à deſcentibus ex altero, in quibus
terminis loquuntur Doct. tenentes, quòd in ſtatutis, † at-
tento communi vſu loquendi, appellatione conſanguineorū
veniant cognati, & ſic deſcendentes ex fœmina ita Bart. Bald.
Imol. & Paul. de Caſtr. *in l. cum quidam. §. quod dicitur. ff. de
acqu. hæred. idem* Bald. *in l vlt. n. 3. C. de verb. ſignif* Fulgoſ. *in
4 conſ.* 18. *n.* 3. Secus verò † quando verbum (conſanguinei) non
eſt ſimpliciter prolatū, ſed cum qualitate, vt in preſenti ſta-
5 tuto, ibi (ex parte patris,) quibus † verbis ſignificantur agna-
ti, ita exponunt Paul. de Caſtr. *in conſ.* 121. *n.* 3. *vol.* 1. Pariſ.
conſ. 59. *n.* 27. *vol.* 3. Curt. Iun. *conſ.* 5. *n.* 21. *& conſ.* 176. *n* 5 *&* 6.
Gabr. *conſ.* 27 *n.* 1. *vol.* 2. Peregr. *de fideic. art.* 22. *n.* 35. quæ ſigni-
ficatio magis elucéſcit ex verbis ſubſequentibus ibi, (& con-
ſanguinei ex parte matris,) quæ cum ſint oppoſita præce-
dentibus, non poſſunt includere agnatos, eodemque mo-
6 do † arguendo ab oppoſitis, impoſſibile eſt quod conſangui-
7 nei ex parte † patris includant cognatos.

Non obſtat, quòd ille terminus, (ex parte patris,) cum
8 ſit latioris ſignificationis, quam ſi diceretur (ex † linea ma-
tris,) debeat comprehendere conſanguineos tàm agnatos,
quàm cognatos, vt per Paul. de Caſtr. *in conſ.* 121. *in fin. vol.* 1.
9 Quia inter vtrumque dicendi modum nullam adeſſe † dif-
ferentiam probat textus *in cap. vnic de nat. ſucceſſ feud* vbi
quòd in principio dicitur, ex latere, in fine demonſtratur
per illa verba (ex linea,) & ita ſentiunt Ruin. *conſ.* 141. *n.*
21. *vol.* 3. Curt. Iun. *d. conſ* 5. *n.* 24 Honded. *conſ.* 4. *nu.* 21. *vol.* 1.
*eumq; ſenſum amplectitur Rota vt in Giennen penſionis, quæ eſt
9. inter impreſſas Card. Caualer. & in Mediolanen. iuriſpatro-
natus coram R.P.D. meo Pirouano, quæ ſimiliter inter impreſ-
ſas poſt modern. in praxi iuriſpatr. eſt dec.* 71.

Quòd verò bona in quibus Rota dedit immiſſionem Co-
miti Petro ceſſionario Flaminię, prouenerint ex hæredita-
te paterna Ioſephi, deducitur tum ex confeſſione illorum de
Teſtaſiccis, quia coram Gubernatore Vrbeuetano petierunt
immiſſionē in omnibus bonis hæreditarijsq. Ioſephi conten-
tis in hac ſententia, tum etiam ex eo, quòd eadem bona repe-
riantur deſcripta in inuentario Alphonſæ auię, ac in alio et-
iam inuentario ipſorum de Teſtaſiccis vti tutorum eiuſdem
10 Ioſephi, quibus addito illius deceſſu in ætate pupillari, ac †
inhabili ad acquirendum, niſi probetur quòd aliunde pro-
uenerint, oritur pręſumptio, quòd ſint bona paterna, quę
quidem præſumptio ex eo etiam augetur, quòd non appa-
ret de inuentario bonorum paternorum ex parte dicti Ioſe-
phi, vt per Menoch. *conſ* 207. *nu.* 12. *vſq. ad* 17. & alios in
hac poſitione allegatos.

Et ita vtraque.

* *Prima eſt deciſio 349. in præcedenti parte.* * *Altera ve-
ro eſt deciſio 10. ſupra in hac ead. parte.*

REV.^mo P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeñ Decimarum de Lucena.

Die Mercurij 27. Februarij 1636.

A R G V M E N T V M.

Priuilegium exemptionis à ſolutione quarum-cumque decimarum conceſſum Societati IESV per Paulum III. & confirmatum per Pium IV. an afficiat etiam eos, qui ſunt in poſſeſſione ab immemorabili, cum fama priuilegij Apoſtolici, percipiendi decimas Laici ante Concilium Lateranenſe non erant incapaces decimarum, ſed poſt ſecus.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium conceſſum, cum clauſula, ſicque per quoſcumque Iudices, &c. iuncta cum clauſula, ſublata, operatur, vt cenſeatur os clauſum, vt nihil contra priuilegium deduci poſſit.*

2 *à Decimarum ſolutione, quando conceditur exemptio, eſt in ſpecie derogandum. c. nuper de decim, cum contineat conciliarem Conſtitutionem.*

3 *Papa concedendo exemptionem à ſolutione decimarum alicui, certo ſcit illam eſſe præiudicialem illis, ad quos ſpectant decimæ, & nu. 23.*

4 *Priuilegium, de non ſoluenda quarta canonica, ſuffragatur fratribus, etiam non facta mentione iuris, vel poſſeſſionis Capituli.*

5 *Verba (aut alias) poſita poſt mentionem iuris communis, non in alio verificari, quàm in iure ſpeciali.*

6 *Decimarum exemptio concceſſa, cum derogatione iuris communis, aut alias, &c. ex hoc cenſetur derogatum habenti ius ſpeciale ſuper exactione decimarum.*

7 *Laicus habens immemorabilem pro ſe cum fama priuilegij ad effectum percipiendi decimas, poteſt allegare infeudationem ante Concil. Lateranenſe.*

8 *Laici ante Concilium Lateranenſe omninò non erant incapaces decimarum.*

Laici ante Conciliū Lateranenſe, Epiſcopi, & alij Prelati inferiores poterant eis decimas in feudum dare. n. 8.

9 *Laicus allegans titulum infeudationis decimarum ante Concil Lateranenſe, non eſt ligatus priuilegijs aliorum, qui habeat exemptionem, de illis non ſoluendis.*

10 *Laici ſunt incapaces decimarum, & ideo non poſſunt per ſolam immemorabilem capaces fieri & nu.* 11.

12 *Laicus, vt ſit capax decimarum, requiritur, vel priuilegium Apoſtolicum, vel conceſſio feudalis ante Concil. Lateranenſe.*

13 *Laicus, vt ſine peccato poſſit retineri decimas, quid requiratur.*

14 *Probatio non debet conſiſtere in ſola poſſibilitate.*

15 *Laicus habens decimas ex titulo Apoſtolico, efficiuntur eæ de illius patrimonio.*

16 *In Decimis ſimpliciter donatis, Iudex laicus eſt Iudex competens.*

17 *Super Decimis concordia facta non tollitur ex priuilegio Papæ.*

18 *Laici non ex eo, quòd ſi ſint effecti capaces decimarum, d. decimæ ſunt execratæ, vt dicimus de iurepatronatu.*

19 *Maior 14. annis de per ſe poteſt defendere cauſam ſpiritualem, & hoc etiam habet locum in laico maiore 14. annis defendente decimas ex priuilegio Apoſtolico, & ante Concil. Lateranenſe infeudatas.*

20 *Decimæ ſunt ſpirituales, & dependentia ſunt fructus decimarum.*

21 *Decimas habens laicus ex priuilegio Apoſtolico, vel in feudum datas ante Concil. Lateranenſe, pari paſſu ambulant. & num.* 22.

24 Deci-

24 *Decimæ in Hiſpanijs ad multos laicos ſpectant de iure ſpeciali.*
25 *Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum conceſſa Patribus Ieſuitis fuerunt ob publicam vtilitatem.*
26 *Princeps poteſt alicui auferre priuilegium ob publicam vtilitatem.*
27 *Cap. ex multiplici. de decim. quando ceſſet.*
28 *Iudex laicus an ſit competens ſuper cognitione fructuum decimarum.*

DECISIO CIII.

PIVS IV. confirmans, approbans, ac etiam plenariè
innouans, & de nouo, quatenus opus ſit, concedens
priuilegia, & exemptiones à ſolutione decimarum quarum-
cunque impoſitionum per Paulum III. prędeceſſorem So-
cietatis IESV conceſſas, pro potiori cautela eandem vniuer-
ſam Societatem IESV, omniaque & ſingula illius Domos
probationis, & Collegia vbilibet exiſtentia, præſentia, &
futura, eorumque perſonas, fructus, & redditus, ac pro-
uentus etiam bonorum Eccleſiaſticorum, ſecularium, &
Regularium quorumcunque, illis pro tempore vnitorum,
aliaſque res, & bona quæcunque exemit à quibuſuis deci-
mis etiam Papalibus, prędialibus, perſonalibus, quartis,
medietatibus, & alijs fructuum partibus, ſubſidijs caritatiuis,
& alijs ordinarijs oneribus, etiam pro expeditione contra In-
fideles, defenſione patriæ, & alias quomodolibet, etiam ad
inſtantiam Imperatorum, Regum &c. pro tempore impoſi-
tis, perpetuo liberauit, & exemit, cum clauſula quòd litterę,
& in eis contenta, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nulli-
tatis vitio, ſeu intentionis defectu, quouis prætextu, quæſi-
toque colore, nullo vnquam tempore notari vel impugnari
poſſent &c. Et ſic in pręmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſ-
cunque Iudices, & Commiſſarios etiam S.R.E. Cardinales,
ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & in-
terpretandi facultate, iudicari & definiri debere &c. irritum,
1 & inane &c. Quę quidem clauſula, † ſicque per quoſcunque
Iudices &c. iuncta cum clauſula, ſublata, operatur, vt cen-
ſeatur os clauſum, vt nihil contra priuilegium poſſit opponi,
vt conſiderat Gonzal. *ſuper reg. 8. nunc 9 gloſ. 66. nu. 52.* & fel.
rec. Gregorius XIII. cum in antecedentibus priuilegijs non
2 fuerit derogatum *cap. nuper. de decim.* † illi derogauit: quæ
quidem derogatio ſpecialis erat neceſſaria, cùm contineat
Conſtitutionem conciliarem. Rebuff. *de deci. q. 14 n. 56* Rot.
*dec. 122. & 123. par. 1. diuer. & fuit dictum in cauſa Oriolen. de-
cimarum 21. Maij, & 9. Iunij 1586. coram Orano, & in Valentina
decimarum 1597. coram bo. me. Hieronymo Card. Pamphilio*, &
huiuſmodi priuilegia fuerunt per Rotam canonizata, vt in
ſententijs bo. me. Marcelli Bubali, Seraphini Oliuarij, &
Laurentij Blanchetti tunc Rotæ Auditorum.

Stante hac ſerie facti dubitaui, An huiuſmodi priuilegia
afficiant D. Ducem de Cardona, qui eſt in poſſeſſione ab im-
memorabili tempore, cum fama priuilegij Apoſtolici perci-
piendi decimas. Et per Dominos affirmatiuè fuit reſolutum,
3 quia Papa concedendo † exemptionem, certo ſcit illam eſſe
præiudicialem illis, ad quos decimę ſpectant, & illis qui illas
poſſident, ſiue ex diſpoſitione iuris communis, ſiue ex alio
ſpeciali titulo. Doct. *in cap. dudum. de priu. vbi* Abb. *n. 1 verſ.
ſecus dicit* Boatinus. Innoc. *nu. 4 verſ. ſed de proprietate.* Ho-
ſtien *n. 6. verſ. nec obſtat.* Io. Andr. *nu. 5. verſ. alij tamen dicunt.*
Anchar. *nu. 3 verſ. ideo enim.* Cardinalis, *col. 1. verſ. vbi quęro,
quæ eſt ratio diuerſitatis.* Butr. *n. 6. verſ. aliqui dicunt.* Caſſad.
dec. 5. de priuil. qui propriè loquitur de priuilegio exemptio-
nis à ſolutione decimarum debitarum de iure ſpeciali, dum
4 ibi concludit quod priuilegium † de non ſoluenda quarta ca-
nonica, ſuffragatur fratribus, etiam non facta mentione
iuris, vel poſſeſſionis Capituli; ſubdens hanc rationem,
quia Papa ſciebat, vel cogitabat, quòd illa ab aliquo perci-
piebatur, & ſic quòd pręiudicabat his, quibus de iure com-
muni, aut alias eſſet debita. Vnde cum illa verba (aut alias)
5 † poſita poſt mentionem iuris communis, non poſſint in a-
lio verificari, quàm in iure ſpeciali, *l. ius ſingulare. ff. de le-
gib.* Gloſ. *in clem. 1. in verbo debitis, de decimis.* idem concludit
Caſſadorus, quòd cenſeatur derogatum habenti ius ſpecia-
6 le † ſuper exactione decimarum: & ita reuocando deciſiones
antiquas meis temporibus, fuit reſolutum in cauſa *Valenti-
na decimarum de Toralua 10. Decemb.* 1601. *coram bo. mem.
Litta, quæ eſt deciſio 48. par. 1. recent.* & hanc ſententiam
poſtea Rota ſequuta fuit in terminis iſtorum priuilegiorum,
*in cauſa Gerunden. decimarum 5. Iulij 1621. coram bo. me. Pa-
triarcha Manzanedo.*

Neque obſtat, quòd Excellentiſſ. D. Dux habeat imme- 7
morabilem pro † ſe cum fama priuilegij, & ideo poteſt alle-
gare infeudationem ante Concilium Lateranenſe, Couar.
*var. lib. 1. cap. 17. num. 5. & in regula poſſeſſor. par. 2. §. 3 num. 9.
verſ. 3. fortius.* Quia ante illud Concilium † laici omnino 8
non erant incapaces: nam Epiſcopi, & alij Prælati inferio-
res poterant eis decimas in feudum concedere, vt traditur *in
c. cum Apoſtolica. de his quæ fiunt à Prælat.* Hoſtien *in ſumm.
tit. de decimis §. 3. quæritur. nu 13 circa fin. c. 1. Epiſcopum, vel
Abbatem, &c. in vſibus feudorum.* & ideò allegando illum
titulum infeudationis, † non eſt ligatus priuilegijs Patrum 9
Societatis, Io. Andr. *in cap. nuper, num. 4 de decim. & ibi*
Butr. *nu. 5.* Anchar. *nu. 8.* Cardinalis *col. 2. verſ. 5. quæro*,
& admittitur *in dicta deciſ.* Litiæ *nu. 9.*

Huic fundamento fuit reſponſum, eſſe extra difficulta-
tem, quòd laico non ſuffragatur in illis terminis ſola imme-
morabilis cum allegatione priuilegij, niſi etiam concurrat
fama priuilegij, vel recognitio feudalis, vel aliud ęquipol-
lens probetur. Et ratio eſt, quia laici † ſunt incapaces deci- 10
marum, & propterea non poſſunt per ſolam immemorabi-
lem capaces fieri, Io. Andr. *& alij in d. c. cum Apoſtolica, de
his quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in c. cauſam. n. 3. de præſcr. & in
c. cum contingat. nu. 4. verſ. ſi tamen de foro compet.* Rebuff. *de
decim. q. 13 nu. 69. & ſeqq.* vbi declarat Balb. *de præſcripe. par.
1. quintæ partis principalis q. 7. n. 19. verſ. 1. cum ſeqq.* Gouidob.
dec. 61. & 62. latè Moncia *de decim. c. 5. q. 5 n. 114. cum ſeqq. &
fuit reſolutum in cauſa Toletana iuris decimandi 27. Apr 1584.
coram bo. me. Card. Blanchetto, quæ eſt deciſ. 215. n. 2. par. 2. di-
uerſ.* quam ſequitur Barboſa *in l. Titia 35. ante nu. 46. verſ. ta-
men Rota. ff. ſolut. matrim. & in ead. Toletana 7. Nouemb. eiuſ-
dem anni coram eodem, & in cauſa Placentina decimarum 30.
Ianuarij 1586. coram Bubalo, & in Calagaritana oblationum
21. Octob. 1588. & in cauſa Mediolanea. reſciſſionis permuta-
tionis 21. Maij 1597. coram bo. me. Hieronymo Card. Pamphilio,
& in cauſa Comen. decimaram 10. Aprilis 1595. coram Oceano,
& in cauſa Burgen. decimarum 5. Iunij 1591. coram eodem.* In
hoc autem caſu teſtes, qui deponunt de immemorabili, de-
ponunt ſolùm de fama priuilegij Apoſtolici: nullibi autem
probatur recognitio feudalis, nec fama infeudationis, &
propterea non poteſt allegari, quòd D. Dux habuerit iſtas
decimas in feudum ab Epiſcopo: ad hunc enim effectum re-
quireretur † ſaltim quòd teſtes depoſuiſſent eſſe famam, 11
quòd ipſe Dux habuerit in feudum ab Epiſcopo dictas deci-
mas Ripa *in c. 2. n 75. verſ. & ex his bene infertur, de iudicijs*,
Couar. *lib. 1. var. reſolut. c. 17. n. 6.* vbi quòd requiritur, vel pri-
uilegium † Apoſtolicum, vel conceſſio feudalis facta per 12
Epiſcopum ante Concilium Lateranenſe, Arnulphus Ru-
zeus *in tract. iur. regal. 4. par. præfat. n. 6 & 7. Capella Toloſana
dec. 440. n. 2. in addit.* vbi quòd laicus poteſt retinere decimas 13
ſine peccato, duobus concurrentibus: primò quòd illas poſ-
ſederit ab immemorabili tempore tanquam vaſſallus Eccle-
ſiæ: ſecundò quòd ſit fama eas habuiſſe ante Concilium
Moncta *de decimis c. 5. q. 3. nu. 74 & qu. 5. n. 118.* Et propterea
in caſu iſto cum neque probetur recognitio feudalis, neque
fama conceſſionis in feudum ante Concilium Lateranenſe,
ſed ſolum fama priuilegij Apoſtolici, non eſt habenda ratio
quòd decimæ potuerint concedi in feudum, cum † non ſuf- 14
ficiat illa poſſibilitas, ſed debeat probari fama vel recogni-
tio feudalis, vt dictum eſt.

Non obſtat, quòd ſi D. Dux habet decimas ex titulo A-
poſtolico, illæ præſumantur donatæ, & ſic ſunt effectæ de
illius patrimonio, † & ſunt in commercio, licet ſecus eſſet, 15
ſi fuiſſent conceſſę in feudum, Barboſ. *in d. l. Titia 35. nu. 41.
cum plurib. ſeqq. ff. ſolut. matri.* Vaſq. *controuerſ. illuſtrium lib.
2. c. 89 nu. 3. & 6.* Io. Guttier. *pract. qq. lib. 1. quæſt 14. n. 3. & q.
15. n. 7.* Fontanell. *de pactis nuptial. clauſ. 4 Gloſ. 19. par. 1. nu.
83.* Auguſt. Barboſ. *in c. 12. de decimis in 6.* In decimis enim
ſimpliciter † donatis Iudicem laicum eſſe Iudicem compe- 16
tentem, dicunt Barboſa *in d. l. Titia*, & Fontanella vbi ſu-
pra. Propterea cum decimæ fuerint effectæ ſimpliciter de
patrimonio D. Ducis, priuilegia Patrum Societatis illas non
comprehendunt, *ex cap. ex multiplici, de decimis*, vbi in
ſimili dicitur † quòd ex priuilegio Papę non tollitur concor- 17
dia facta ſuper decimis.

Huic enim obiecto reſpondetur cum Ripa *in d. cap. 2. nu.
76. de iudicijs*, non ex eo † quòd laici effecti ſunt capaces 18
decimarum, dictas decimas execratas eſſe, ſicut dicimus
de iurepatronatus, vt in *c. quanto de iurepatron.* & diſtin-
ctio Barboſæ *in dict. l. Titia*, non ſubſiſtit, quia contrarium
tenet Rota *in deciſ. 2. de iudicijs*, in nouis, quę ſecundum
antiquam impreſſionem eſt *deciſio 46. in nouis, & 498.*

in antiquis. Inquit enim dicta deciſio, quòd *c. ſinnum, de*
19 *iudicijs lib. 6.* diſponens maiorem 14. † annis pe. ſe poſſe de-
fendere cauſam ſpiritualem, habet locum in laico maiore
14. annis defendente decimas ſibi conceſſas ex priuilegio A-
poſtolico, & ante Concilium Lateranenſe infeudatas, pro-
pter verba textus ibi, *& alijs cauſis ſpiritualibus, & de-
pendentibus ab eiſdem:* & ſubdit decìm prędicta nemini du-
20 bium eſſe, quod decimæ † ſint ſpirituales, & dependenti ia
ſint fructus decimarum, vt in puncto notat Ioannes Mona-
chus *in verb & dependentibus, & ibid.* Probus *na. 7. verſ. vt,
ſunt Domini de Rota.* Ex quibus apparet quod Rota æquali-
21 ter † determinat decimas ex priuilegio conceſſas, & in feu-
dum datas ante Concilium Lateranenſe, Sarnen. *in d. c. ſi
annum. n. 14.* Iaſ. *conſ. 93. col. 1. n. 1. lib. 1.* Ruin. *conſ. 142. n. 2. &
22. in fin. lib. 5.* Fel. *in c. cauſam. nu. 5. & 17. de præſer.* Borgnin.
22 Caualcan. *dec. 22. n. 17. par. 1.* & propterea ſicuti decimæ †
infeudatæ remanent ſpirituales; ita etiam remanent ſpiri-
tuales decimæ conceſſæ per Papam. Et hinc ſequitur quòd
cùm Summi Pontifices exemerint Patres Ieſuitas à ſolutio-
ne decimarum, exemerint etiam eoſdem ab huiuſmodi de-
cimis, quæ ſpectant ad Excellentiſſ. D. Ducem: quia vt di-
23 ctum fuit, † Papa ſciebat, quòd decimę ad aliquem ſpecta-
bant, vel de iure communi, vel de iure ſpeciali, & præſer-
24 tim in Hiſpanijs, vbi † ad multos laicos ſpectant de iure ſpe-
ciali. Et hoc eo magis procedit, quia priuilegia fuerunt con-
25 ceſſa Societati † ob publicam vtilitatem: nam ipſi quotidie
concionando, & docendo laborant pro ſalute animarum, &
26 corporum: † neque agitur de magno præiudicio Excellen-
tiſſ. D. Ducis, iuxta notata per Bart. *in l. fin. num. 2. C. ſi
contra ius, & vtilit. public.* Vnde non applicatur diſpoſitio
27 *text. in c. ex multiplici,* † cum non agatur de tollenda con-
cordia ſuper decimis, ſed ſolum de exemptione à ſolutione
decimarum, quam ex prædictis conſtat Summos Pontifi-
ces voluiſſe concedere, etiam quod decimæ ſpectent ad di-
ctum Excellentiſſimum D. Ducem. Nec hodie eſt agen-
dum, An Iudex laicus ſit competens Iudex ſuper cognatio-
28 ne † fructuum decimarum: quia, quicquid dicant DD al-
legati per Monetam *de decimis c. 8 q. 1. n. 15.* multi tenent,
quos ipſe allegat, Iudicem Eccleſiaſticum debere cogno-
ſcere ſuper fructibus decimarum: & ſufficiat opinio Rotę,
quæ hoc tenet in *d. dec. 2. de iudicijs.*

Et ita concluſum, vtraque parte informante.

¶ *In hac cauſa habeantur plures deciſiones ſupra, infra, & in ſequenti parte, quas annotaui ſupra ad deciſionem 44.*

R. P. D. PANZIROLO.

Fauentina Legatorum.

Die Veneris 29. Februarij 1636

ARGVMENTVM.

In hac deciſione diſcutitur materia, quod quando alicui eſt data facultas aliquid diſponendi inter viuos, ſi ea vtatur in ſua vltima voluntate, nequaquam ſubſtinetur.

SVMMARIVM.

1 *Facultas data alicui coarctata ad caſum diſpoſitionis inter viuos, non poteſt illa extendi ad caſum diſpoſitionis non inter viuos, & ab iſta opinione non eſt recedendum. num. 2.*

3 *Facultas conceſſa alicui, adimendi aliquid per verba ampliſſima, ac prægnantia, poteſt comprehendere etiam diſpoſitionem vltimæ voluntatis.*

4 *Verba generalia, generaliter ſunt intelligenda, quatenus per alia verba non limitentur.*

5 *Verba debent operare ſuum effectum.*

6 *Verba quantumuis generalia, reſtringuntur ad ſpeciem adiectam.*

7 *Teſtamentum ille, qui facit, licet ſit viuens, attamen diſpoſitio in eo facta, non dicitur facta in vita.*

8 *Teſtamentum ſuum non ſortitur effectum, niſi poſt mortem.*

9 *In Teſtamento contractus poſſunt celebrari.*

10 *Clauſula, omni meliori modo operatur, vt veniant omnes alij modi etiam non expreſſi.*

11 *Clauſula omni meliori modo, poſita in teſtamento, operatur vt veniant omnes alij modi ſimiles illorum, qui ſunt expreſſi. & ſic diſpoſitionem vltimæ voluntatis, non autem int- . . .*

12 *Relatiuum, aliud, non poteſt importare modos diuerſæ naturæ.*

13 *Facultas adimendi legata, ſi alicui non in contractu inter viuos, ſed in teſtamento fuerit data, ipſe pariter cui eſt data d. facultas, poterit in vltima voluntate ea adimere, declara num. 15.*

14 *Verba, quando aliquam diſtinctionem non admittunt, non attenditur ſubiecta materia.*

16 *Facultas conceſſa Titio, aliquid adimendi, intelligitur, dummodo diſpoſitio fiat arbitrio boni viri, & non malo animo.*

17 *Cauſa, ex qua, quis mouetur ad aliquid diſponendum, colligitur ex præcedentibus actis.*

18 *Prohibitio facta à Teſtatore de nunquam concordando, eſt præceptum per ſe malum, & contra bonos mores.*

19 *Fraus præſumitur, quando quis facit id, quòd ſibi non prodeſt, & alijs nocet.*

20 *Bonæ menti alicuius tribuendum non eſt, ſi faciat id, quòd aliter facere non poterat.*

21 *Fraus non excuſatur eo prætextu, quòd actus principaliter factus ad vtilitatem alterius ſit.*

22 *Teſtator, ſi probauerit, quòd aliqua domus, non locaretur alicui, etiam pro maiori penſione, non videtur id potuiſſe facere ex alia cauſa, quàm odij, & mali animi erga illum.*

DECISIO CIV.

CÆSAR Nonius anno 1603. in ſuo vltimo, quod condidit teſtamento inſtituta hęrede vſufructuaria Bartholomęa vxore mandauit, quòd tàm ipſa, quàm Confraternitas Verecundorum Ciuitatis Fauentinæ tenerentur inueſtire ſcut. 1400. in cenſibus ad ratione ſeptem cum dimidiu pro quolibet centenario & anno, cuius annui redditus medietas aſſignari deberet Ludouico Nonio eius ex fratre patruele nepoti, qui ab inteſtato vniuerſaliter ei ſucceſſiſſet, eiuſque deſcendentibus ex linea maſculina, altera verò medietas inueſtiretur in alijs ſimilibus cenſibus ſpatio annorum 80. quibus completis Confraternitas prædicta teneretur aſſignare dictis legatarijs tàm ſortem principalem dicti cenſus, quàm reinueſtimentum d. tempore factum. Diſpoſuitq; ſimiliter quòd ſi Ludouicus, eiuſque vt ſupra deſcendentes vellent inhabitare ipſius Teſtatoris domum, deberet eis locari, pręferendo illos omnibus alijs dictam domum conducere volentibus pro ſcutis decem minus. Poſt hæc autem eidem Bartholomeæ donec vixerit dedit ampliſſimam facultatem minuẽdi, moderandi, & adimen. in totum, vel in partem cum cauſa, & ſine cauſa legata prędicta, eaque applican alijſque locis pijs in teſtamento nominatis.

Defuncto igitur Teſtatore, dicta Bartholomæa de anno 1625. ſuum condidit Teſtamentum, in quo dicto Ludouico, & eius deſcendentibus legatum ſupradicti cenſus ademit, illudque pro medietate applicauit Confraternitati Verecundorum, & pro alia medietate Confraternitati Mortis; iuſſitque in euentum litis mouendæ per dictum Ludouicum, & eius deſcendentes ſuper dicto legato nunquam poſſe deuenire ad concordiam, & conuentionem aliquam ſub pœna caducitatis, & poſtea de anno 1630. codicillo eumdem Ludouicum eiuſque deſcendentes, priuauit commodo habitationis domus ſupradictæ expreſsè prohibens ne illis fieret locatio, etiamſi vellent penſiones augere.

Mortua demum Bartholomęa, Confraternitas Verecundorum hęres proprietaria adeundo hęreditatem cum recuſaret ſoluere Ludouico legata prędicta; orta lite inter ipſos coram Eminentiſſimo D. Cardinale Archiepiſc. Rauennaten̄, fuit lata ſententia ad fauorem Ludouici, à qua interpoſitæ appellatione, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui an legata debeantur Ludouico, illiuſque deſcendentibus, & Domini pro maiori parte affirmatiuè reſponderunt. Moti ſunt autẽ;
quia cum facultas data à Cæſare Bartholomeę vxori fuerit
coarctata † ad caſum diſpoſitionis inter viuos, ibi *fin tanto* 1
però che eſſa viuerà naturalmente, non potuit Bartolomæa
illam extendere ad actus vltimę voluntatis, *text. eſt in l. pater filium 36. §. fundum Titianum. ff. de legat. 3. vbi gloſ.* Goffred. *num. 1. & 2.* Alex. *num. 1.* Bart. *in conſ. 76. num. 4. verſ. me tamen ratio mouet. lib. 1.* quem ſequuti ſunt Alexander in *l. ſtipulatio hoc modo concepta 61. num. 12. ff. de verb obligat. & ibi* Crot *num. 105.* Curt. iun. *in l. fin. num. 59. & ſeqq. vbi* Cagnol. *num. 245. & ſeqq. qui de communi teſtatur. C. de pact.* Rip. *in rubr. nu. 17 ff. ſolut. matrimon.* Roman. *conſ. 476 per tot.* Alex. *conſ. 13. nu 17. lib. 3.* Dec. *conſ. 30. num. 3.* Parif.

conſ.

conſ. 33. *nu.* 59. *& ſeqq. lib.* 3. Caſſan. *conſ.* 39. *nu.* 88. Celſ.
Vgo *conſ.* 32. *nu.* 5. Soccin. ien. *conſ.* 126. *nu.* 8. *verſ. nec ob-*
ſtat quod remanſeiit lib. 3. Mandel. *conſ.* 559. *nu.* 2. Crauett.
conſ. 426. *num.* 2. *& ſeqq.* Natt. *conſ.* 118 *in fine*, Menoch.
conſ. 184. *n.* 6 Cephal. *conſ.* 485. *nu.* 126. Bertaz. *civil. conſ.*
113. *nu.* 4. *& ſeqq.* Honded. *conſ.* 37. *nu.* 34. *lib.* 1. Monte-
ſperell. *conſ.* 119. *nu.* 3. *& ſeqq.* Giouagn. *conſ.* 38. *nu* 18 *&*
21. *lib.* 1. Brun. *in tract. quod ſtant. maſcul. fœmin. non ſucce-*
dunt, *art* 6. *n.* 225. *verſ. quòd autem ſtatutum.* Petr. Pech.
de teſtam. coniug. cap. 15. *nu.* 6. *verſ. ego ſane.* Ioan. *dilect. de*
art. teſtam. tit. 10 *de mut. teſtam. caut.* 2. *n.* 2. *in fin.* Rauden.
de annalog. cap. 27. *nu.* 1. *& ſeqq. lib.* 1. Trentacinq. *var. lib.*
3. *tit. de donat. reſol.* 3 *num.* 2. Fenuc. *de mom. temp. cap.* 5.
ſub num 26 Peregr. *de fideicomm. art.* 40. *nu.* 62. vbi de com-
2 muni, & poſt relatum laſunem dicit à † traditione Bart.
non eſſe receden. Gall. *de except except.* 27 *num.* 270 *&*
ſeqq. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 549. *num.* 10. *& ſeq. vbi pariter*
de communi Theſ. *dec.* 209. *num.* 2.
3 Nec obſtare viſum fuit, quòd cum facultas † conceſſa
Bartholomeę adimendi legata ſit concepta per verba ampliſ-
ſima, ac prægnantia, poſſit comprehendere etiam diſpoſi-
tionem vltimæ voluntatis, Iaſ. *d. conſ.* 130. *ſub nu.* 5 *verſ.*
ſed præmiſſis non obſtan. lib. 4. *& facit* Surd. *conſ.* 10. *n.* 50. *&*
4 *ſeqq.* Quia obiectum procederet, ſi generalitas † verborum
non limitaretur ad ſolos actus inter viuos per quam reſtri-
ctionem diſpoſitio teſtamentaria excluditur, vt optimé ad-
uertit Bart. *d. conſ.* 76. *nu.* 5. *verſ. nec obſtat lib.* 1. *qui etiam*
paulò inferiùs verſ. nam verba dicit de neceſſitate debere intel-
5 ligi de diſpoſitione, quæ † dicitur inter viuos, quia alias di-
cta verba in vita ſua nihil operarentur. Dec. *conſ.* 30. *pro te-*
nui, *num.* 3 *in princ.* Aym *conſ* 426. *num.* 14. *verſ. non ob-*
ſtat lib. 3. Celſus Vgo *conſ.* 37. *num.* 9. Roman. *conſ.* 476. *nu.*
4. *verſ. cæterum.* Alba. *conſ.* 559. *num.* 2. Bertaz. *d. conſ. ci-*
uil. 113. *num* 4 Monteſperell. *conſ.* 119. *num.* 3. & ratio eſt,
6 quia verba † quantumvis uniuerſalia reſtringuntur ad ſpe-
ciem adiectam, Oldrad. *conſ.* 8. *per tot* Surd. *conſ.* 551. *nu.*
33. Mantic. *deciſ.* 66. *nu.* 4. *ad fin. & ſeq. Rotæ coram Reue-*
rendiſſ. D. meo Decano dec. 294. *num.* 11.
Nec releuat, quòd Bartholomęa ademerit legatum cen-
ſus in teſtamento, nihilominus ademptio facta fuerit de an-
no 1625. & ſic per annos quinque ante ipſius obitum; ita
ut ſufficiat, quòd ademptio fuerit facta ipſa viuente. Quia
7 licet ille † qui teſtatur ſit viuens, attamen diſpoſitio facta in
8 teſtamento non dicitur facta in vita, † ex quo teſtamentum
ſuum non ſortitur effectum niſi poſt mortem, *l.* 1. *ff. de teſt.*
& propterea tunc res dicitur fieri, quando ſuum capit effe-
ctum, *l. in tempus. ff. de hered. inſtit.* Gofred. *in d. l. pater fi-*
lium. §. *fundum num.* 1. *&* 2. Alciat. *nu.* 1. *ff. de leg.* 3. Bart. *d.*
conſ. 76 *n.* 4. *verſ. me tamen ratio mouet lib.* 1. Alex. *conſ.* 14. *n.*
6. *lib.* 1. Brun. *d. tract. quod ſtan maſc. art* 6. *n.* 225. *verſ. quod au-*
tem. Fenuc *de momen. temp. cap.* 5. *ſub nu* 26 Peregr *de fideic.*
art 40. *n* 62 Fuſar. *de ſubſtit q.* 549. *n.* 10. Theſaur. *d. deci.* 209.
num 2. Rauden *de annlog cap.* 27 *num* 30 *& ſeqq. & omnes ni-*
hil citati, qui Bart. *ſequuntur.*
9 Nec facit, quòd etiam in teſtamento † contractus poſſint
celebrari, ad laté conceſſa per Clar. § *teſtamentum qu* 75. &
ideo dum Bartholomæa in proprio teſtamento declarauit;
prædictam ademptionem legatorum facere velle iuxta fa-
cultatem ſibi à marito in teſtamento conceſſam, ac omni a-
lio meliori modo, vita eſt diſpoſuiſſe, non per viam vltimę
10 voluntatis, ſed per actum inter viuos, ex † quo clauſula o-
mni meliori modo operatur, vt veniant omnes alij modi et-
iam non expreſſi, Caputaq. *deciſ.* 124. *par.* 1. Seraph. *deciſ.*
1184. *nu* 3. Quia fuit reſponſum, clauſulam prędictam po-
11 ſitam † in teſtamento importare omnes alios modos ſimiles
expreſſos, & ſic diſpoſitionem vltimę voluntatis, non au-
tem inter viuos, Surd. *conſ.* 77. *num.* 27. Pedroc. *conſ.* 24. *nu.*
12 5. et enim relatiuum, † aliud, non poteſt importare modos
diuerſæ naturæ, ex cumulatis per Tiber. Decian. *conſ.* 54.
num 30. *lib* 2. Cephal. *conſ.* 204. *num.* 49.
Nec refragatur, quòd cum Bartholomæa conceſſa fuerit
13 facultas adimendi legata, non in contractu inter † viuos,
ſed in teſtamento, & ſic in vltima voluntate; ipſa pariter
in vltima voluntate illa adimere potuerit, vt per Iaſ. *d. conſ.*
130. *ſub nu* 5 *verſ ſed præmiſſis non obſtan. lib.* 4. Quoniam
vis non ſtat in eo, quòd huiuſmodi facultas ſit potius con-
ceſſa in contractu, quàm in vltima voluntate, ſed quòd
teſtator limitauit facultatem ad actum inter viuos, & ideo
14 cum verba per ſe ipſa non † admittant huiuſmodi diſtinctio-
nem, non attenditur ſubiecta materia, vt tradit Bald. *conſ.*
182 *nu* 6. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 401. *num.* 23. *& in ſpecie* Iaſ. *in hoc e-*

tiam reprobat. Pech. *de teſtam. coniug. l.* 1. *c.* 15. *n.* 6. & quòd licet
in teſtamento data ſit facultas diſponendi in vita procedat † 15
concluſio prædicta, vt ſignificet ſolum actus inter viuos
non autem vltimarum voluntatum dixerunt Crauett. *conſ.*
426. *num.* 6 Monteſper. *conſ.* 119. *num.* 3. *ad med. & ſeqq.* Pere-
gri. *de fideic. art.* 40. *num.* 62. *vbi de communi* Fuſar. *de ſubſtitut.*
q. 549 *num.* 10. *vbi pariter de communi* Giouagn. *conſ.* 38. *num.*
18. *in fin. & num.* 21. *lib.* 1.
Aliqui etiam ex Dominis addebant huiuſmodi facultates
adimendi verbis quantumuis amplis conceſſas intelligi † 16
dummodo diſpoſitio fiat arbitrio boni viri, & non malo ani-
mo, vt bené admonet Roma. *d. conſ.* 476. *nu.* 6. *verſ. cæterum*
aduerten. & eum ſequuntur Caſſan *conſ.* 39. *n.* 88. Corn. *conſ.*
140. *n* 8 *& ſeqq lib.* 2. Menoch. *conſ.* 226. *nu.* 29 Pariſ. *conſ.* 95.
n. 73. *& ſeqq. lib.* 2. Bertaz. *cin* 68. *n.* 9. *& ſeqq.* Adden. ad Gui-
dup. *deciſ.* 475. *verſ. liberam voluntatem.*
In hoc autem caſu videbatur deduci Bartholomæam mo-
tam fuiſſe ex odio, non autem ex arbitrio rationabili ex te-
ſtibus deponentibus de minis præcedentibus, † & odio quo 17
proſequebatur Ludouicum, & filios quod releuans reputa-
tur, vt per Decian. *conſ* 3. *n.* 15. *ad med. l.* 4. Burſatt. *conſ.* 165.
nu. 25. Menoch *conſ.* 226. *n* 95. *& ſeqq.* Gabr. *conſ* 81. *num.* 11.
l. 2. eo magis concurrente prohibitione concordandi cum Lu-
douico, † quod eſt pręceptum per ſe malum, & contra bo- 18
nos mores, *cap.* 11. *qui ſacramento*, *vbi* Archidiac. *in princ.*
cauſ. 22. *q* 4 Socc. iun. *conſ.* 32. *nu.* 13. *l.* 3. & vlterius etiam prę-
cepto ne domus locaretur Ludouico, & filijs etiamſi offer-
rent maiorem penſionem quàm alij, ex quo detegitur ma-
lus animus Bartholomeæ, cum pręceptum huiuſmodi eſſet
nociuum non ſolum Ludouico & filijs, ſed etiam ipſis locis
pijs, & nihil ei prodeſſet; fraus † enim præſumitur quan- 19
do quis facit id quod ſibi non prodeſt, & alijs nocet, vt per
Menoch. *d. conſ.* 226 *nu.* 106. *& ſeqq & nu.* 29. Socc. iun. *conſ.*
4. *num* 32. *lib.* 4 Burſatt. *conſ.* 165. *num.* 43.
Nec apud prędictos DD videbatur excuſari poſſe malum
animum Bartholomeæ ſub prætextu, quòd ademptionem
fecerit fauore locorum piorum; dicebant enim, hoc forſan
potuiſſe conſiderari, ſi fuiſſet in facultate ejuſdem Bartho-
lomeæ diſponere ad fauorem aliorum, quàm locorum pio-
rum. Tunc enim ſi elegiſſet loca pia poſſet habere aliquem
colorem, ſed cum Cæſar teſtator dederit ei facultatem li-
mitatam adimendi fauore locorum piorum tantum, non
debet attribui bonæ menti † Bartholomeę, quæ non pote- 20
rat aliter priuare Ludouicum, & filios, niſi diſponendo fa-
uore locorum piorum, itaut cauſa principalis videatur † 21
fuiſſe odium, vt Ludouicus & filij non haberent, iuata de-
ducta, per Gabr. *conſ.* 81. *n.* 16. *cum pluribus ſeqq lib.* 2. præ-
ſertim concurrente dicto præcepto, ne domus locaretur Lu-
douico, & filijs etiam pro maiori penſione, quòd non vide-
batur poſſe fieri † ex alia cauſa, quàm odij, & mali animi 22
erga illos, vt ſupradictum eſt.
Et ita fuit deciſum parte vtraque &c.
Habetur infra in eadem cauſa alia deciſio ſub die 23. *Ianuarij*
1637. *coram eodem R. P. D. Panzirolo.*

R. P. D. GHISILERIO.

Maioricen. Iuriſdictionis.

Die Lunæ 3 Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Capitulum, ſi doceat de eius antiquiſſima obſeruantia, ſeu quaſi poſſeſſione, vſque ad tempus motæ litis, quod adiuncti fuerunt electi, in cognitione cauſarum Capitularium cum Epiſcopo, iſta ſola obſeruantia, & quaſi poſſeſſio ſuffragatur, quando hoc incidenter fuit deductum in iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio, quando non principaliter deducitur in iudicio ad effectum illam canonizandi, ſed incidenter, probatur ex ſola quaſi poſſeſſione.*

2 *ad Probandum id, quod in iudicio incidenter, & ſecundariò, & per modum cauſæ deducitur, quæuis probatio etiam leuis, & præſumpta dicitur ſufficiens.*

3 *Matrimonium, ſi in iudicio deducitur non principaliter [illegible] ſed incidenter per modum cauſæ ad effectum [illegible] tionis, & [illegible], qualibet etiam [illegible] & [illegible] probari poteſt.*

Digitized by Google

4 *Dominium, quod deducitur in iudicio non principaliter, ſed incidenter, non requirit plenam, & concludentem probationem, ſed poteſt ſola poſſeſſione probari.*
5 *Obſeruantia controuerti non poteſt ſi fuit continuata per ſpatium pluſquam longiſſimi temporis.*
7 *Admittens alium ad ſecum aliquid faciendum, non poteſt illi obijcere, quòd id facere non poterat.*
8 *Probatio melior dari non poteſt aduerſus confitentem, quàm propria confeſſio.*
9 *Obſeruantia, quando eſt remota, non eſt attendenda.*
10 *Obſeruantia interpretatiua debet eſſe proxima, non autem remota.*
11 *Obſeruantiæ tempus, dum detegitur proximum, debet ſuffragari.*
12 *Obſeruantia remota non dicitur, ſi ſit infra 40. annos.*
13 *Ex Poſſeſſione, nulla præſumptio reſultare poteſt, ſi ſit interrupta per obſeruantiam, & vſum in contrarium.*
14 *Iuribus ritè extractis ex libris Capitularibus, contra ipſos Capitulares eſt plena adhibenda fides.*
15 *Iura ſi ſint publica, & litteris legaliſatis munita, minus obſtat, quòd ſint recognita.*
16 *Iurium recognitio de ſtylo Rotæ, poteſt fieri, quandocumque.*
17 *Concil. Trid. ſeſſ. 6. cap. 4. & ſeſſ. 25. c. 6. quando procedant. nu. 18. & 19.*
20 *Deciſ. Card. Mantic. Seraph. declarantur.*
21 *Capitula, ſi omnino recuſant ſe viſitari, vel corrigi ab Ordinario, non poſſunt ſe tueri concordijs, ſtatutis, &c. niſi interuenerit confirmatio ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione.*
22 *Decretum irritans inficit nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionem.*
23 *Decretum irritans inficit poſſeſſionem iuris, non autem facti.*
24 *Mandatum de manutenendo datur pro ſola detentatione.*
25 *Capitulum, ſi doceat de ſua quaſi poſſeſſione, quòd Epiſcopus in cauſis Capitularibus non poſſit ſine adiunctis, procedere, in ea ſeruat manutenendi, & num. 26.*
27 *Decretum irritans, nihil operatur, dum dubitatur, an intret diſpoſitio generalis.*
28 *Decretum irritans locum non habet quando conſtat, quòd non eſt locus diſpoſitioni principali, in qua eſt appoſitum.*

DECISIO C V.

DOMINI reſoluendo per Capitulum Maioricen. probari quaſi poſſeſſionem exemptionis, & concurrendi ac procedendi cum Epiſcopo, in cauſis criminalibus Capitularium, confirmarunt reſolutiones coram me factas, * videlicet proceſſum fabricatū ab Epiſcopo Maioricen. contra Thomam Dezbach Canonicum dictæ Eccleſiæ, non ſuſtineri, cum Epiſcopus proceſſerit ſine adiunctis, contra diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 25. c. 6. de reform. ex rationibus, & fundamentis in deciſionibus deductis.

Quia cum exemptio non deducatur principaliter ad effectum eam canonizandi, ſed incidenter ad effectum nullita-
1 tis proceſſus, ſine coniudicibus fabricati, † contra dictum Canonicum Dezbach, ſuffragatur ſola quaſi poſſeſſio, *iuxt. doctr.* Bart. *in l. quidam in ſuo. num. 4. verſ. ſecundo caſu. ff. de cond. inſtit.* Innoc. *in c. ſolet. de ſent. excom. in 6.* Rot. *diuerſ. deciſ. 34. num. 18. & ſeqq. par. 2. & deciſ. 35. ante finem de appellat. in nou.* & coram Mantic. *dec. 366. nu. 10.* Clara eſt enim iuris concluſio, vt ad probandum, id quod in iudicio incidenter & ſecundario, & per modum cauſæ de-
2 ducitur; quæuis † probatio etiam leuis, & præſumpta dicatur ſufficiens, vt patet exemplo Matrimonij, quòd ſi in
3 iudicio deducitur non principaliter, ſed incidenter per modum cauſæ ad effectum legitimitatis, & ſucceſſionis qualibet probatione etiam præſumpta, & coniecturali probari poteſt, *c. cauſam qui filij ſint legit. gloſ. in cap. lator eod. tit. quam ſequitur* Gemin. *conſ. 27. quod pluries fuit per Rot. approbatum in Parmen. ſtatus 20. Martij 1586. coram Auguſtino, & 6. Martij 1592. in eadem coram bo. me. Card. Seraph. & per Reuerendiſſ. D. meum Decanum in ſua inſigni, & celebri deciſione in eadem Parmen. ſtatus 26. Iunij 1628 confirmata 30. Martij 1629.* Item exemplo dominij, quòd quando
4 deducitur in iudicio, † non principaliter, ſed incidenter, non requirit plenam, & concludentem probationem, ſed poteſt ſola poſſeſſione probari, Gloſ. Bart. Bald. Angel. Caſtr. & alijs *in d. l. quidam in ſuo. ff. de cond. inſtit.* Corn. *conſ. 219. num. 6. lib. 4.* Boer. *latè id comprobat. dec. 42. nu. 8. & alibi paſſim per DD.*

Poſſeſſio Capituli, quòd fuerint electi coniudices, & interuenerint in cognitione cauſarum cum Epiſcopo, probatur, ex deputationibus coniudicum factis pro tempore à Capitulo inſimul cum Epiſcopo, & continuatis, ab anno 1467. vſq; ad annum 1571. quæ iunctę cum deputationibus ab anno 1571. vſque ad tempus motę litis, de anno 1632. probant
antiquiſſimam poſſeſſionem, † itaut non poſſit controuer- 5
ti obſeruantia huiuſmodi exemptionis, dum fuit continuata per ſpatium ducentum annorum & vltra. Coadiuuatur autem hæc poſſeſſionis probatio, non ſolùm ex proceſſibus
factis per Epiſcopos, contra Capitulares, † cum interuen- 6
tu coniudicum quando euenit caſus, Mant. *deciſ. 207. nu. 2.*
ſed etiam ex moderni Epiſcopi confeſſione, † dum in iſta 7
cauſa in ſpecie vocauit coniudices, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina. n. 93. verſ. 6. requirit. de cauſ. poſſ. & propr.* quem ſequuta eſt Rot. *in Centuen. Iurispatronat. 1. Decemb. 1606. coram bon. me. Card. Marquemontio, & coram ſan. me.* Greg. XV. *deciſ. 452. num. 15.* Cum igitur Capitulares fuerint admiſſi ad iudicandum de conſenſu Epiſcopi, intrant doctrina Ripæ, & deciſiones allegatæ; & dum Epiſcopus in hac
cauſa vocauit coniudices, † aduerſus confitentem nequit 8
dari melior probatio propria confeſſione, *cap. per tuas. de probat. c. ſi cautio. de fid. inſtrum.* Crauett. *conſ. 61. num. 3.* Rot. *diuerſ. deciſ. 98. num. 2. par. 2. & in recent. deciſ. 436. num. 3. par. 1.*

Non obſtat, quòd obſeruantia huiuſmodi † cum ſit remo- 9
ta, non ſit attendenda, & obſeruantia interpretatiua † de- 10
bet eſſe proxima, non remota, *vt tenuit Rota in Comen. decimarum 1. Februar. 1608. coram bo. mem. Card. Sacrato, in Placentina Canonicatus 3. Iun. 1613. coram R. P. D. meo Pirouano, & in rec. dec. 170. n. 4. par. 2. & dec. 37. n. 34 par. 2. diuerſ.* Quia conſideratis deputationibus, & proceſſibus peractis cum interuentu coniudicum, in facto non ſubſiſtit, quòd obſeruantia ſit remota, dantur enim ſententię contra Capitulares, cum voto coniudicum, de annis 1573 menſe Iunij 1579. menſe Maij 1579 menſe Nouembris 1597. menſe Iunij 1600. menſe Aprilis 1621. menſe Maij; ex quarum multiplicitate non ſolùm remouetur defectus non ſequutæ
effectuationis poſt factam deputationem coniudicum, † ſed 11
etiam obſeruantię tempus detegitur proximum, non remotum, itaut omnino debeat ſuffragari *ex tradit. per* Bald. *in proœm. ff. n. 2.* Socc. *conſ. 6 n. 2. & 3 lib. 1. & fuit dictum in Salamantina Capellaniæ 17. Iunij 1605 coram Ortemberga, & in Bononien. fideicommiſſi de Duſis 22. Nouembr. 1610. coram Card. Caualer.* & ſæpè in alijs; cum non dicatur † remota 12
obſeruantia, ſi ſit infra 40. annos, *Rota in Tiraſonen. Sacriſtiæ 9. Iunij 1600. coram bo. me. Iuſto, & faciunt deducta per add. ad deciſ. 325. ſan. me.* Greg. XV. *num. 26.*

Non obſtat, quòd huiuſmodi poſſeſſio Capituli fuerit interrupta, per contrariam poſſeſſionem Epiſcopi, qui fabri-
cauit proceſſus abſque adiunctis, qua contraria obſeruantia 13
ſtante, † non poteſt reſultare aliqua præſumptio, propter interruptionem ex contrario vſu reſultantem, Bart. *& alij in l. 2 ff. ſol. matr.* Alex. *conſ. 5. n. 7. & conſ. 127. ad fin lib. 5.* Dec. *conſ. 8 n. 4. verſ. ſecundo quia vt narrat. & conſ. 11. n. 12.* Quia etiamſi iura producta, ad probandam poſſeſſionem Epiſcopi procedendi ſine adiunctis, & ſic obſeruantiam fuiſſe diuerſam, eſſent in forma probanti, attamen cum proceſſus ita facti abſque coniudicibus, vel concernant delicta atrocia, vel caſus incontinentiæ exceptuatos à Concilio in d. c. 6. vel concernant proceſſum Camerarium de quo in deciſ. *in hac* cauſa facta 12. Ianuarij 1635. coram me, nihil releuant, & contrarium apparet ex deputationibus adiunctorum, ex proceſſibus fabricatis contra Canonicos cum adiunctis per Capitulum productis; Neque poteſt fieri vis in proceſſu per ſolum Epiſcopum fabricato, contra Canonicos Honuphrium Morrelles, & Hieronymum Togores de anno 1631. menſe Februarij, quia vltra quòd Epiſcopus proceſſit contra prædictos, non tanquam Canonicos, ſed tanquam Officiales Cruciatæ à dicto proceſſu appellarunt tanquam grauati, & cauſam in Rota commiſerunt, vt patet ex commiſſione præſentata, & regiſtrata.

Ad ea, quæ deducebantur, contra formam probantem iurium productorum pro Capitulo, fuit per Dominos reſponſum, ea non obſtare, cum ſupradicta iura fuerint extracta, præuijs litteris compulſorialibus, & ad hunc effectū ſufficit, quòd fuerint extracta per Secretarium Capituli ex libris Capitularibus Archiuij, cum aſſiſtentia ſcribæ ma-

loris

Digitized by Google

14 ioris † Curiæ Maioricen̄, ad hoc vt inter ipſos Capitulares
plena ſit præſtanda fides, Caputaq. *deciſ.42.par.1.* Rota *in*
Soraau beneficij 8 Martij 1627. coram R.P.D.meo Merlino,
15 & cum dicta iura ſint publica, † & litteris legalitatis muni-
ta, minus obſtat, quòd non ſint recognita, maximè quia
16 iurium recognitio, † de ſtylo huius noſtri Tribunalis, poteſt
fieri quandocumq; ex Cotta *dec.178. & alijs allegatis per R.*
P.D.meum Merlinum in Arborea. Canonicatus 16.Nou.1633.
Pariter nihil facit altera difficultas, excitata ex Concilio,
dum derogat quibuſcumque conſuetudinibus etiam imme-
morabilibus, ſtatutis, priuilegijs, & alijs quibuſcumque, &
præſeruat ſolas concordias, vel ſtatuta confirmata ex certa
ſcientia, & cum cauſę cognitione, quod procedit tàm in præ-
teritis, quàm in futuris; Quia aut loquimur de c.4. ſeſſ.6. il-
17 ludque † procedit in caſu, quando Capitula prætendunt to-
talem exemptionem à iuriſdictione Epiſcopi in viſitatione,
& correctione, & iſte non eſt caſus noſter, quia Capitulum
non negat ius corrigendi, & viſitandi competere Epiſcopo;
18 Aut verſamur † in terminis c.6. ſeſſ.25. vbi diſponitur circa
deputationes coniudicum, ſine quorum interuentu, Epiſ-
copus non poſſit procedere contra Canonicos, & in illo caſu
nos verſamur. Et cum in eo præſeruentur ſtatuta, conſueto-
dines, & concordiæ, quæ diſiunctiuè debent intelligi, hoc eſt
in Capitulis habentibus vel exemptiones, vel conſuetudines,
19 vel ſententias, † vel iuramenta, vel concordias, vt firma-
uit Rota *dec.743.par.1.diuerſ.* Inde ſequitur Capitulo Ma-
ioricen̄ ſufficere conſuetudinem, cui non ſolùm non fuit per
Concilium derogatum, ſed potius, facta expreſſa reſeruatio,
20 vt latè firmauit Rota *in d. deciſ.* 843. Iura verò, & deciſio-
nes in contrarium adductæ † coram Mantic. Seraph. & alijs
pro Epiſcopo allegatis, iuxta declarationem Sacræ Congre-
gationis Concilij in Abulen. iuriſdictionis, procedunt in pri-
21 mo caſu, quando Capitula recuſant omnino viſitari, vel
corrigi, iuxta term. cap.4. ſeſſ.6. quo caſu, † Capitula non
poſſunt tueri concordijs, ſeu ſtatutis, & alijs, quominus
viſitentur, & corrigantur, niſi interuenerit confirmatio ex
certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione ad effectum, vt non
poſſint viſitari, & iſte non eſt caſus noſter.
22 Non obſtat, quòd decretum irritans in † Concilio appoſi-
tum inficiat nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionem, Rot.
dec.3.nu.1.de reſt.ſpoliat.in nou. Caſſad. *dec.1.nu.2.eod.tit.*
Put. *dec.197.nu.3.lib.3.* quia decretum irritans inficit poſſeſ-
23 ſionem † iuris, non autem facti. Put. *dec.486.num.2.lib.2.*
Seraph. *dec.1471.nu.5.bo.me.* Card. Caual. *deciſ.8.nu.3.co-*
ram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ.124.num.3. & in Com-
poſtellana, ſeu Salamantina iuriſdictionis 14. Iunij 1633. coram
24 *R.P.D.meo Motmanno.* Ratio eſt quia mandatum † de ma-
nutenendo datur pro ſola detentione, vt fuit dictum *in*
Conchen. limitum 4. Martij 1596. coram bo.mem. Card. Blan-
chetto, & Capitulum non venit contra Concilium, ſed docet
25 de ſua quaſi poſſeſſione. Ideò benè intrat, quòd † non ſit
priuandum ſua poſſeſſione, vt in his terminis firmat Mantic.
dec.202.nu.5. Vltra quod cum Concilium non adimat iu-
26 riſdictionem ſimpliciter Capitolis, ſed illam præſeruet, †
quando vigore conſuetudinis, aut ſtatuti, poſſunt Capitula ſe
tueri, contra Epiſcopum, vt etiam firmauit Rota *in d. dec.*
743.par.1.diuerſ.nu.1.& 7. donec poteſt doceri de huiuſmo-
27 di conſuetudine, † ſeu quaſi poſſeſſione, nihil operatur de-
cretum irritans, *c.1.& 2. vt lit.pend* Mantic. *d.deciſ.292.*
28 *n.7.* quia non habet locum, niſi † quando conſtat, quòd eſt lo-
cus diſpoſitioni principali, in qua eſt appoſitum. Put. *dec.1.n.*
3.lib.1. Rot. *in rec. dec.516.n.4.par.1. & dec.423.nu.5.par.2.*
Quare, cum ex ſupradictis conſtet de antiquiſſima obſer-
nantia vſque ad tempus motę litis, quòd fuerunt electi con-
iudices, & interuenerunt in cognitione cauſarum Capitula-
rium cum Epiſcopo, iſtam ſolam obſeruantiā, & quaſi poſſeſ-
ſionem Capituli, ſpatio tanti temporis Domini cenſuerunt
ſuffragari, & ſic ſtandum in deciſis, vtraque parte &c.

¶ *Ideſt ſub diebus 2. Iun. & 28. eiuſdem menſis, & anni, & 12. Ian.*
1635. primæ duæ habeantur infra in Additione, prout in Indi-
ce in eius fine poſito, Tertia verò eſt deciſio 4. ſupra in hac
ead. part.

R. P. D. BVCCABELLA.

Baren̄ Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 3. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Hæreditas non adita tranſmitti non poteſt, fallit, ſi agatur de hæreditate aſcendentium. Hæreditas dicitur adita ex ſolo actu conſtitutionis procuratoris ad adeundum hæreditatem. Hæreditatem cenſetur quis voluiſſe adire ex eo capite, quòd erat ei magis proficuum.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditatis ceſſionario datur immiſſio, ſicuti danda erat cedenti.*
2 *Hæreditas non adita, tranſmitti non poteſt.*
3 *Hæreditas aſcendentium, etiam non adita, tranſmitti poteſt.*
4 *in Hæreditate tranſuerſalium ante additionem tranſmiſſio locum non habet.*
5 *de Additione hæreditatis ſufficienter dicitur conſtare, ex conſtitutione procuratoris ad adeundum, & nu. 8. & 15.*
6 *Hæreditatis additio, tanquam neceſſarium antecedens præſupponi debet ex donatione, & ceſſione ab hærede alicui facta.*
7 *Hæreditatem ab inteſtato, quando dicatur quod hæres validè non adiuerit.*
9 *Mente captus eſt omnino inteſtabilis.*
10 *Subſtitutio exemplaris facta contra formam præſcriptam in l. humanitatis, C. de impub. eſt omnino inualida, & nulla.*
11 *Clauſula, & omni meliori modo, implicat etiam alios modos diuerſos ab expreſſis.*
12 *Mandati fines nemo præſumitur quòd voluerit excedere.*
13 *Reſtringere nemo præſumitur ſe voluiſſe ad ius, quod ei non poteſt competere, & num.19.*
14 *Procurator Domino præiudicare non poteſt.*
15 *Hæres, ex acta conſtitutionis procuratoris ad adeundum hæreditatem, inducta cenſetur hæreditatis additio, non expectata additione, vel alio acta per procuratorem faciendo.*
16 *Hæredem quando quis expreſsè enunciauit, ſine dubio hæreditatem adiuit.*
17 *Principalis veriſimile exiſtimare poteſt, quòd ſuus procurator deduxerit in iudicio ius, quod ſibi competebat.*
18 *Scientia requiritur ad effectum ratificationis geſtorum.*

DECISIO CVI.

NON acquieſcentibus DD. Hectore, & Franciſco de
Tertullijs reſolutioni in hac cauſa factæ ſub die 17.
Nouembris præteriti * propoſui dubium ſuper iiſdem. Et
Domini perſiſtentes in deciſis denuò reſponderunt DD. Frā-
ciſco, & Catherinæ donatarijs, ac ceſſionarijs, & hæredibus
Gabrieliæ eorum auiæ maternę ab inteſtato hæredis Bartho-
lomæi, & Antonij dandam eſſe immiſſionem pro tertia parte
in poſſeſſionem bonorum in eorumdem Bartholomæi, &
Antonij hæreditate repertorum quemadmodum † ipſi Ga- 1
brieliæ cuius perſonam repræſentant dari debebat *iuxta tra-*
dita per Menoch. *de adipiſcen. remed. 5. num. 33. & remed. 4.*
nu.236. & ſeqq. cum alijs in dec. alleg.
Nec obſtare cenſuerunt, quòd denuo obijciebatur Gabrie-
liam dd. Bartholomæi, & Antonij eius fratrum hęreditatem
dum vixit ab inteſtato † non adiuiſſe, & conſequenter illam 2
non potuiſſe tranſmittere, cum non agatur de hæreditate † 3
aſcendentium, quę etiam ſi adita non fuerit, tranſmittitur,
l. vnic. C. de his qui ant. apert. tabul. Bart. *in l. ventre præteri-*
to n.25. ff. de acq. hæred. Bald. *in l. ſi uxia n.40. C. de iur. delib.*
Gail. *obſeru.131. nu.5. lib.2.* Sed de hæreditate fratrum, & ſic
tranſuerſalium, in qua tranſmiſſio † ante aditionem locum 4
non habet, *l.1. §. in nouiſſimo, C. de cad. toll. l. quoniam ſoro-*
rem, C. de iur. deliber. l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis & legit. gloſ.
in d. l. vnic. in verbo, in liberos. Quoniam placuit reſponſio 5
in deciſione data, quòd de aditione † ſufficienter conſtat ex
conſtitutione procuratorum ad adeundum, in qua Gabrielia
ſeſe expreſsè enunciauit hęredem, ac etiam ex donatione,
ac ceſſione per eamdem facta, non quidem generaliter om-
nium, & quorumcumque iurium; ſed ſpecialiter, ac no-
minatim iurium ſibi competentium ſuper ſucceſſione, & hę-
reditate dd. eius fratrum ſibi vt dixit obtenta, ex qua dubium
non † eſt in neceſſarium antecedens illius aditionem prę́ſup- 6
poni, Corn. *conſ.211. num. 2. lib. 2. & conſ.236. num.10 lib.4.*
Surd. *conſ.244. nu.19. & conſ 523. nu.8. & deciſ. 138. num. 25.*
Nicol. Noalis *de tranſmiſſ. cap.8. num. 104.* Rot. *in Auerſana*
iuriſpatronatus 15. Martij 1620. cor. R.P.D.meo Pirouano,
quæ eſt dec.265. par.3. rec. & in Romana fideicommiſſi de For-
monis 9. Iun. 1634. coram R.P.D.meo Panzirolo.

Nec etiam viſum fuit obſtare, quòd Gabrielia ſub die 19. Maij 1624. conſtituerit Procuratorem ad eius nomine comparendum pro iure ipſi competente vigore teſtamenti q. Nicolai eius patris, & attenta ſubſtitutione in eo appoſita, & in ipſius perſonam aperta petendum caſſari inhibitiones per DD. de Saignon, & la Roque obtentas, & conſequenter cum videatur voluiſſe acquirere ex teſtamento, ac ſubſtitu-
7 tione in eo contenta dici † non poſſit validè dd. eius fratrum hæreditatem adiuiſſe ab inteſtato *iuxt. text. in l. ſi is ad quem, ff. de acq. hæred. vbi gloſ. & Odofred. & Caſtr. num. 1. & Iaſ. in prīnc. verſ. in quarto*, Marant. *in l. 15 poteſt num. 166. dict. tit. de acq. hæred.* Bald. *conſ. 142. numer. 2 lib 3* Anchar. *conſ. 357. col. vltim. verſ. ex prædictis concludo, & fuit dictum in Romana de Mareſcottis 25. Iun. 1632. coram* Reuerendiſs. D. Vrgellen.

Quia dictus Procurator non ſolum fuit conſtitutus ad petendum caſſari dictas inhibitiones ratione iuris dictæ conſtituenti competentis ex teſtamento paterno, & ſubſtitutione in eo facta, quam ad ſui fauorem apertam prætendebat, quod poteſt intelligi de ſubſtitutione, quoad vſumfructum portionis bonorum in eodem teſtamento contenta, ſed etiam ad obtinendum ipſam admitti ad faciendum actus ibi expreſſos tanquam vnam ex dicti q. Antonij vltimo loco defuncti hæredibus, quod videtur intelligendum de hæredibus ab inteſtato.

Præterea, quicquid ſit de hoc, eum ipſa poſtea ſub die 30. eiuſdem menſis vti ſoror vtrinque coniuncta, & hæres dd. Bartholomæi, & Antonij alios conſtituerit Procuratores ad eius nomine hæreditatem eorumdem Bartholomæi, & Antonij, ſeu alterius ipſorum adeundum, & immiſſionem in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum petendam,
8 Domini † exiſtimarunt ex hoc ſecundo mandato ſatis conſtare de aditione, *vt per gloſ. in l. procuratorem in princip. verſ. ſtatim enim quod mando, vbi etiam* Bart. *n 1. verſ. vnde eo ipſo, & n. 2. ff. de acq. hæred.* Marant. *in d. l. is poteſt nu. 68. ff. eod.* Menoch *de præſumpt. lib. 4. præſump.* 101. *n. 26.* Idq; eſſe intelligendum ab inteſtato, tum quia de teſtamento, vel ſubſtitutione nullam mentionem fecit, tùm quia hæreditas fuerat eidem vti ſorori vtrioque coniunctæ qualem ſe enunciauit ab inteſtato tantùm delata, Immò nec etiam poterat ex teſtamento deferri d. enim Bartholomæus, & Antonius tàm de tempore mortis patris, quàm etiam poſtea vſque ad
9 obitum † fuerant mente capti, & ſic omnino inteſtabiles, *l. 2. §. furioſus, ff. de iur. codicill. l. furioſum C. qui teſt. fac. poſſ. c. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* de quo dicta Gabrielia ſoror ſcien-
10 tiam habebat; ſubſtitutio vero exemplaris in d. patris teſtamento † contenta tanquam facta contra formam præſcriptam *in l. humanitatis, C. de impub. & alijs ſubſtit.* fuerat omnino nulla, & inualida, *vt fuit in hac cauſa decìſum die 10. Iunij 1624.* * *coram bo. me.* Buratto. *& ſub die 24. Nouembr. 1627.* * *coram* Eminentiſs. D. Card. Vbaldo, & vbi etiam fuiſſet valida Gabrielia in vim illius ſuccedere non poterat, quia ex ea vocata non erat, vnde nullo modo eſt dicendum voluiſſe hæreditatem adire ex cauſa teſtati de qua mentionem aliquam non fecit, & ex qua adire nullatenus poterat, & omittere cauſam inteſtati, ex qua realiter, & cum effectu hæreditas ſibi delata fuerat.

Nec quicquam facit, quòd Gabrielia in d. ſecundo mandato dixerit ſe de nouo conſtituere dd. ſuos ſpeciales Procuratores citrà reuocationem Procuratorum per eam hactenus conſtitutorum, & conſequenter voluiſſe videatur d. primo mandato inhærere, & ab eo minimè recedere; Quoniam (omiſſo quòd in eo quoque Procurator conſtitutus videatur etiam ad petendum ipſam admitti tanquam vnam ex hæredibus ab inteſtato, vt ſupra dictum eſt) fuit reſponſum ex eo quod noluerit reuocare Procuratorem ad petendum caſſari dictas inhibitiones pro iure ſibi competente ex teſtamento eius patris, & attenta ſubſtitutione in eo ad ipſius fauorem contenta non benè inferri, dum in ſecundo Procuratores ut ſupra conſtituit dictorum ſuorum fratrum hæreditatem ab inteſtato adeundi animum non habuiſſe; ipſa enim fratrum hæreditas, vt in dicta deciſione coram Eminentiſſimo D. Cardinali Vbaldo facta deductum fuit, diuerſum conſtituebat patrimonium, & erat quid omnino diſtinctum, ac ſeparatum à dict. iure ex paterno teſtamento competente, quod conſiſtebat in ſubſtitutione, quoad vſumfructum eius vita durante; Vnde benè ſe compatiuntur iſta duo, quòd ſcilicet ipſa voluerit ex ſecondo mandato dd. fratrum hæreditatem ab inteſtato adire, & nihilominus primum mandatum adhuc firmum remanere, vt Procurator in eo conſtitutus iudicium ſuper d. iure conſequendi vſumfructum in bonis patris ſibi ex dicto teſtamento, & ſubſtitutione ad eius fauorem facta, & aperta proſequi poſſet.

Nec etiam releuat, quòd poſtea Procuratores in d. ſecundo mandato conſtituti declarauerint velle adire hæreditatem dictæ Gabrieliæ debitam vigore dictæ exemplaris ſubſtitutionis in paterno teſtamento factæ, quia ſe ad id non reſtrinxerunt; ſed addiderunt verba illa (vel etiam alio quocumque titulo, ſeu cauſa) & petierunt immitti non ſolùm ex remed. *l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll.* ſed etiam ex omni alio remedio poſſeſſorio magis opportuno, ac proficuo, & addiderunt etiam clauſulam, † & omni alio meliori modo, quæ im- 11
plicat etiam alios modos diuerſos ab expreſſis, Alex. *conſ. 121. nu. 12. verſ. nam magna eſt virtus lib. 1.* Dec. *conſ. 14. nu. 4.* Rot. *deciſ. 467. nu. 7. lib. 1. par. 3. diuerſ. & deciſ. 733 num. 9. par. 2. recent. cum alijs in deciſ. alleg.* Præſertim quia nulla ratione dicendum eſt illos voluiſſe excedere † fines mandati, & ſe re- 12
ſtringere ad ius dictæ ſubſtitutionis exemplaris, quod d. conſtituenti nullo modo competebat, ex quo ipſa ſubſtitutio de iure † nō ſuſtinebatur, nec dictam Gabrieliam comprehen- 13
debat, nec ad eius fauorem aperta fuerat, & nihilominus etiamſi illi ad talem ſubſtitutionem ſe expreſsè reſtrinxiſſent non officeret, † quia non potuiſſent ipſi Gabrieliæ præiudica- 14
re, *ad text. in l. ſi procurator, C. de procurat. l. cum mandati, & ibi gloſ. in verbo, non potuit, C. mandati*, Rot. *cor.* Greg. XV. *deciſ. 75. num. 1. & deciſ. 268. num. 5.* Nec de medio tollere dictam hæreditatis ab inteſtato aditionem, quæ fuerat iam antea inducta in ipſomet actu † quo illi Procuratores 15
ad adeundum conſtituti, non aliud expectata aditione, vel alio actu per Procuratores faciendo, vt expreſsè dicit Gloſ. & Bart. *in d. l. per Procuratorem*, Marant. *in d. l. is poteſt nu. 68. ff. de acq. hæred. &* Menoch. *d. præſumpt. 101. n. 26. lib. 4. ſuper alleg.* Io. Franciſc. à Ponte *conſ. 6. n. 32.* Caualer. *dec. 244. nu. 2.* Maximè cum ſe expreſsè hæredem † annunciauerit, & 16
ſic ſine dubio adiuerit, *iuxt. tex. in l. pro hærede, §. 1. ff. de acquir. hæred. & tradita per* Bart. *in l. geru. n. 14. ff. eod* Surd. *conſ. 376. n. 35.* Mant. *de coniect. vlt. vol. lib. 12. tit 11. nu 10.*

Nec obſtat prætenſa ratificatio geſtorum per Procuratores prædictos deducta ex dicta donatione, ac ceſſione, Tum quia veriſimile eſt ipſam exiſtimaſſe illos in iudicium deduxiſſe ius † inteſtatæ ſucceſſionis, quod ſibi re vera compete- 17
bat, nec apparet certam ſcientiam habuiſſe, quòd illi aliter geſſiſſent, & ius dictæ ſubſtitutionis deduxiſſent prout ad effectum ratificationis † requiritur ſecundum *gloſ. in c. concer-* 18
tationi in verbo ſciuerint, de appell. in 6. Surd. *conſ. 183. num. 32.* Tiraq. *de leg. concub gloſ. 8. num. 183.* Rot. *deciſ. 139 num. 8. par. 1. & deciſ. 109 num. 2 par. 4. recent. & deciſ. 136. num. 2. coram* Cardin. Seraph. Tùm etiam quia Procuratores ad dictam exemplarem ſubſtitutionem ſe non reſtrinxerunt, † ſed ius 19
omne ex quouis titulo, & cauſa cōpetens deduxerunt, immò apparet in iudicio hic in Curia in ſecunda inſtantia coram D. bo. me. Buratto, de quo Gabrielia in dicta donatione, ac ceſſione ſpecialem mentionem fecit, prædictam exemplarem ſubſtitutionem fuiſſe expreſsè impugnatam, & id obtentum declarari illam omnino nullam, & inualidam, dictumq. fratrum hæreditatem fuiſſe ad ipſam pro tertia parte ab inteſtato delatam, vt patet ex dicta deciſ. coram eodem facta.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

* *Eſt deciſio 74. ſupra in hac eadem parte.*

* *Eſt deciſio 802. inter eius impreſſ.*

Eſt deciſio 112. par. 5. rec.
Et infra in eadem cauſa adſunt aliæ deciſiones, ideſt ſub die 4. Februar. 1637. coram R. P. D. Dunozetto, *& ſub die 1. Iulij eiuſdem anni coram R. P. D.* Ghiſilerio, *& 18. Martij 1639. coram eodem, ſed iſta erit in ſequenti parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Barchinonen. Statuti.

Die Lunæ 3. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Quæritur an valeat ſtatutum conditum à Capitulo cum auctoritate Epiſcopi, aut Beneficiati d. Eccleſiæ teneantur proſequi funera quarumdam perſonarum, quarum cadauera debent ſepelliri in dicta Eccleſia &c. & reſolutio eſt affirmatiua, vide quàm doctè ventilatur iſta materia.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Statutum, quando ſit confirmandum.*
2 *Legis cauſa efficiens eſt poteſtas.*
3 *Statutum eſt irritum in quo cauetur, vt Canonici non reſidentes priuentur eorum redditibus, ſed hoc intellige, quando d. ſtatutum eſt conditum à Capitulo ſine auctoritate Epiſcopi, ſecus ſi cum, num. 4.*
5 *Et hoc procedit generaliter in omnibus, quæ reſpiciunt ſtatum, aut vniuerſalem adminiſtrationem Eccleſiæ.*
6 *Statuta pœnalia generaliter prohibita ſunt.*
8 *Capituli ſtatuta recipiunt robur ab auctoritate Epiſcopi.*
9 *Legis effectus eſt mouere efficaciter ad virtutem.*
10 *Conſuetudo efficere poteſt, vt valeat ſtatutum, ſi illud non poſſit ſubſiſteri ex defectu publicæ auctoritatis.*
11 *de Re aliena, quis diſponere non poteſt ex defectu poteſtatis.*
12 *Epiſcopis habet poteſtatem priuandi Beneficiatos, aut alios Clericos Eccleſiæ diſtributionibus, ſi ea pœna priuationis tendere poſſit in augumentum cultus Diuini.*
13 *Statuti lenitas, & maxima moderatio, plurimùm commendata reperitur à ſacris Canonibus.*
14 *in Statutis, ſi pœnæ contrauenientium cedere debent in commodum ſtatuentium, huiuſmodi ſtatuta ſoleat reprobari ex cauſa auaritiæ, vel odij.*
15 *à Statuti ſine, quando non poſſit diſtingui forma eiuſdem ſtatuti.*
16 *Legis, aut Conſtitutionis Eccleſiaſticæ finis præcipuus, & particularis eſſe debet, humanas actiones ad æternam felicitatem, & ſalutem dirigere.*
17 *Legis præcipua virtus, & conditio eſt, vt ſit communis omnibus.*
18 *Lex pro communi omnium vtilitate ferenda eſt.*
20 *Statutum conditum in præiudicium aliquorum vt ſubſiſtatur, ſolet eſſe ſatis quælibet rationabilis cauſa, ex qua veriſimiliter moti ſint ſtatuentes ad ſic ſtatuendum.*
21 *Statutum ex iuſta cauſa contra aliquem factum, tenet in eius præiudicium.*
22 *Statutum contra aliquem ſi ſit conditum, poteſt ille ab eo appellare, ſiue etiam petere eiuſdem ſtatuti reuocationem iure actionis infra annum.*
23 *Statuta præſumuntur confirmata à Sede Apoſtolica ſtante obſeruantia 30. annorum.*
25 *Actus non dicitur factus voluntariè ſi quis illum gerat in executionem alicuius ſtatuti.*
26 *Actus voluntarij in executionem pij operis æſtimari debent poſt longam obſeruantiam, neceſſarij temporis.*
27 *Teſtes intereſſati nullum gradum probationis faciunt.*
28 *Teſtes, vt probent negatiuam, quid requiratur, & num. 29.*
30 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur deponentibus ſuper negatiua.*
31 *Teſtes, qui ſunt magis informati, & ſunt conformes probationibus factis præferuntur alijs, & num. 32.*

DECISIO CVII.

QVÆSITVM fuit in dubio, quod hodie propoſui, An ſubſiſteretur ſtatutum Eccleſiæ Barcinonen̄, in quo diſpoſitum fuit, vt Beneficiati eiuſdem Eccleſiæ tenerentur proſequi funera pauperum Peregrinorum aut Mercenariorum, & aliarum perſonarum, quarum cadauera ſepelliri debent in Eccleſia Cathedrali, vel ex diſpoſitione iuris, vel ex particulari conſuetudine eius Eccleſiæ, eo quia intra eandem Ciuitatem deceſſiſſent, neque ſibi elegiſſent Eccleſiaſticam ſepulturam: Et reſponderunt Domini pro confirmatione eiuſdem ſtatuti, cum
1 viſa fuerit probari illius iuſtitia, conſideratis tàm auctoritate, & poteſtate ſtatuentium, quàm etiam fine eius conſtitutionis, ſecundum ea, quæ diſputat D. Thom. *in 1. 2. quæſt. 46.* & notant Canoniſtæ *in cap. erit autem 4. diſtinc. & in cap. conſuetudo. §. lexerit diſtinc. 1.* Felin. *in cap. Eccleſiam S. Mariæ num. 39. de conſtit.* Bero. *in cap. 1. num. 220. eod. tit.* Rebuff. *ad conſt.* Regn. *in prohem. gloſ. 1. num. 61.*

Et quod attinet ad poteſtatem, quam tanquam † cau- 2
ſam efficientem legis conſiderat idem Diuus Thomas *in 1. 2. quæſt. 90. art. 3.* & Canoniſtæ *ſuper eod. cap. Eccleſia S. Mariæ, & in cap. cum omnes de conſtit.* viſa fuit ceſſare omnis difficultas, quæ fieri poſſet in ordine ad hanc qualitatem, dum idem ſtatutum apparebat conditum vſque ab anno 1572. auctoritate Epiſcopi ſimul cum Capitulo, ita
enim declarant DD. diſpoſitionem eius *text.* † *in d. cap.* 3
cum omnes, de conſtit. quo cauetur irritum fore ſtatutum, vt Canonici non reſidentes priuentur ipſorum redditibus, quod ſcilicet illud procedat ſolùm in terminis Capituli ſta-
tuentis ſine auctoritate Epiſcopi, † non autem in caſu, 4
quo illius auctoritas non deficiat, & inter cæteros diſpoſitionem eiuſdem text. explicarunt Innoc. *num. 1.* Hoſtien. *num. 15.* Io. Andr. *num. 24.* Abb. *num. 3.* Anchar. *num. 7.* quos ſequutus fuit Oldrad. *conſ. 181. in fin.* Bald. *in cap. omnes populi, num. 11. de iuſt. & iur.* Quod etiam notant
iidem DD. procedere generaliter in omnibus, † quæ reſ- 5
piciunt ſtatum, aut vniuerſalem adminiſtrationem Eccleſiæ, vt præter relatos voluerunt ibi Abb. Felin. *num. 9. idem* Abb. *in cap. cum acceſſiſſent, num. 4. de conſt. & in cap. cum conſuetudinis, num. 4. de conſuetud. vbi etiam* Butr. *num. 7.* Innoc. *num. 1. in fin. & tenuit* Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ. 538. num. 1. & deciſ. 1447. num. 2. & in Tirooſonen. iuris votandi 3. Martij 1617. coram bon. mem.* Manzanedo, *& in Paduana ſedilium 26. Ianuarij 1618. coram* Card. Sacrato, *& in Vlixbonen. Tenderiorum 1. Iulij 1615. coram bon. mem.* Vbaldo, *inter rec. deciſ. 457. num. 1. par. 2.*

Ex his verò viſa fuit ceſſare præcipua exceptio, propter quam Beneficiati impugnabant idem ſtatutum, eo quia ad id opus, & munus Eccleſiæ cogerentur Beneficiati propoſita pœna contra eos, qui illud ſubire recuſarent, cum negaretur potuiſſe eam pœnam imponi à Capitulo tàm attenta
iuris diſpoſitione, ſecundum † quam generaliter prohi- 6
bita ſunt huiuſmodi ſtatuta pœnalia, vt notat Innoc. *in d. cap. cum acceſſiſſent, de conſtit. num. 2.* quam etiam inſpectâ conſuetudine eiuſdem Eccleſiæ, cum datæ fuerint pro parte Beneficiatorum copiæ ſententiarum, in quibus declarabatur quòd non licebat Capitulo eos priuare ſuis diſtributionibus, pro vt hæc pœna imponebatur in dicto ſta-
tuto: Nam hæc omnia ſolùm poterant † habere locum in 7
ſtatuto condito à Capitulo, non autem vbi in confectione eius ſtatuti etiam interuenerit Epiſcopus ſimul cum eodem
Capitulo, & hoc propter iuriſdictionem Epiſcopalem † à 8
qua robur capit idem ſtatutum, vt tradit Bald. *in cap. cum omnes, num. 47. de conſtit.* vbi ita explicat opinionem Innoc. in quibus etiam terminis loquebantur ſententiæ datæ à Beneficiatis, & notarunt *ſuper eodem cap. cum omnes* Io. Andr. *num. 11.* Butr. *num. 19.* Hoſtien. *in cap. cum acceſſiſſent, num. 9. eod. tit.* immò non ſolùm ea pœna, tanquam reſpiciens vim coactiuam videbatur continere præci-
puum effectum legis, † qui eſt mouere efficaciter ad vir- 9
tutem, vt auctoritate Ariſt. probat D. Thom. *1. 2. quæſt. 90. art. 3. in reſponſione ad ſecundum.* Salas *in tract. de legib. diſput. 4. ſect. 3. num. 17. & ſect. 6. num. 22.* ſed vlterius probata fuit ex parte Capituli contraria conſuetudo imponendi ſimiles pœnas, ex alijs conſtitutionibus ab eo æditis, & ſententijs latis ſuper earum confirmatione, quæ conſuetudo potuiſſet etiam efficere, vt ſubſiſteri deberet idem ſta-
tutum, † quando illud valere non potuiſſet ex defectu pu- 10
blicæ auctoritatis, quæ ſola poterat conſiderari in Epiſcopo, vt notat Hoſtien. *in d. cap. cum acceſſiſſent, num 9.* Iaſ. *in l. omnes populi ff. de iuſt. & iur. num. 35. in 3. limit.* & tradit Loſſeus *de iur. vniu. par. 3. cap. 15. num. 6.*

Neque poterat ea pœna reprehendi, eo quia diſtributiones quibus Beneficiati priuabantur fuiſſent illis relictæ, aut ex lege fundationis aſſignatæ pro celebrandis Diuinis officijs, quaſi in hoc dici poſſet Capitulum abuſum fuiſſe pote-
ſtate, quam habebat ſimul cum Epiſcopo † diſponendi de 11
re propria eorumdem Beneficiatorum, prout hæc dicebatur fuiſſe ratio ſententiarum, quæ ad eorum fauorem latæ fuerint, & tenuit Rota apud Cæſ. de Graſſ. *in deciſ. 35. alias 9. de prob. & in deciſ. 4. de his quæ fiunt à maior. par. cap.* in qua ſequuta fuit deciſionem factam in alia Barchinonen̄ coram Remano: Nam hanc poteſtatem habet Epiſcopus
priuandi Beneficiatos, aut alios Clericos Eccleſiæ † di- 12
ſtributionibus, ſi ea pœna priuationis tendere poſſit in augumentum Diuini cultus; vt tradit Botteus *de ſynod. in 3. part. art. 3. concluſ. 13. num. 146.* Monet. *de diſtrib. quotid. par. 1.*

par. 1. *quæſt.* 10. *num.* 15. *quæſt.* 10. *num.* 64. & notatur *in*
c. vnico de Cler. non reſid. lib. 6. in § ſintuimus. Præterea proba-
tur particularis conſuetudo Eccleſiæ, etiam reſpectu quali-
tatis pœnæ, quia data fuit à Capitulo primùm antiqua Con-
ſtitutio condita ab anno 1229 auctoritate Legati Apoſtolici
confirmata à Gregorio IX. de anno 1230. in qua concedeba-
tur Capitulo, vt poſſet compellere Beneficiatos ad ſeruitium
Eccleſiæ per ſubtractionem portionis quotidianæ iuxtà mo-
dum præſcribendum ab Epiſcopo. Secundò data fuit ſenten-
tia Rotalis Rcomanni firmans id ius ad fauorem Epiſcopi,
& Capituli etiam reſpectu quotidianarum diſtributionum.
Tertiò hæc eadem conſuetudo firmata apparebat *in deciſ.*
Vernll. 370. *par.* 2. in qua fiebat mentio eiuſdem ſententiæ
Roemanni: Quæ omnia poterant etiam eo facilius admitti
conſiderata tam qualitate eius pœnæ, quàm illius applica-
tione, quia cum Beneficiati compellerentur ad exercitium
eius operis ſub pœna moderatæ ſubtractionis dd. diſtributio-
num, (quæ ex diſpoſitione eiuſdem ſtatuti conuerti poſtea
debebant in mercedem aliorum Clericorum, quos Capitu-
lum conducere cogeretur loco Beneficiatorum, qui recuſa-
rent intereſſe ijs funeribus) primùm in ea modicitate pœnæ
13 elucebat maxima moderatio, & lenitas ipſius ſtatuti, † quę
plurimum commendata reperitur ex diſpoſitione ſacrorum
Canonum, *vt in cap. cum Beatus 45. diſtinct.* & *in cap. ea*
vindicta 23. quæſt. 4. & notat Archid. *in cap. prodeſt eodem*
cauſ. quæſt 5. & DD *communiter in cap. pœnis de reg. iur.*
lib. 6. Secundò cum ea pœna non deberet cedere in commo-
14 dum ſtatuentium excutiebatur † inde omnis ſuſpicio auari-
tiæ aut odij, cuius cauſa ſolent huiuſmodi ſtatuta reproba-
ri, vt conſiderauit Hoſtien. *in cap. cum omnes num* 3. & 6.
Butr *num* 11 *in fin.*

Et hæc viſa fuerunt Dominis dici poſſe in ordine ad pote-
ſtatem, ſiue cauſam efficientem huius ſtatuti. Quòd verò
attinet ad illius finem, à quo neque poterat diſtingui forma
15 eiuſdem ſtatuti, tanquam † ea quæ erat principaliter ordi-
nata ad eundem finem ſecundùm D Thomam *quæſt 96. art.*
1. & *quæſt.* 102 *eodem art.* ea eo etiam viſa fuit declarari poſ-
ſe iuſtitia eius conſtitutionis cum actus, qui in ea præcipie-
batur tanquam continens eximium miſericordiæ opus reſpi-
16 ceret præcipuum, & particularem finem legis, † aut conſti-
tutionis Eccleſiaſticæ, qui eſt dirigere quantum in ſe eſt hu-
manas actiones ad æternam felicitatem, & ſalutem vt do-
cet idem D. Thomas *in par.* 2. *quæſt* 90. *art.* 2. & ex eo pro-
bat Suarez *in tract. de legib. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 5. & *lib.* 3. *cap* 11.
quod pluribus explicat Fortun. Garz. *in tract. de vlt. fin. iur.*
Canon *num.* 3 Boet Epon. *in tract de iur. Sacr lib.* 1. *cap.* 21 *nu.*
21. & 31. Neque poterat dici deeſſe eidem ſtatuto hunc fi-
nem, eo quia ille actus aſſociandi corpora Defunctorum im-
poneretur ſolis Beneficiatis, atque ita videretur in eo defi-
17 cere præcipua † virtus, & conditio legis, quæ eſt vt ſit com-
munis omnibus, vt traditur *in cap. erit autem* 4. *diſtinct.* &
notant ibi Doct. & *in l.* 1. *ff. de legib. vbi* Angel. *num.* 3. Iaſ *nu.*
18 2. Nam † quamuis hoc etiam videretur contineri ſub fine le-
gis, vt pro communi omnium vtilitate feratur, vt probat
D. Thom. *d. quæſt* 90. *art.* 2. & notant Doct. *in d. cap. erit au-*
tem, & *in lib.* 1. *ff. de legib.* non tamen poterat euitari com-
munis hæc vtilitas, eo quod id opus ex forma tradita in ea
conſtitutione à ſolis Beneficiatis impleri deberet, cum ſatis
eſſet, quòd illa talis dici poſſet habito reſpectu ad ipſam Ec-
cleſiam, ad cuius ſeruitium, ac decus principaliter id opus
impendi debebat, non obſtante quòd in conſequentiam vi-
19 deretur id cedere in commodum Canonicorum, † aut alio-
rum Clericorum, qui in eadem conſtitutione non aſtringe-
bantur ad exercitium eius operis, vt probat Suarez *d. tract.*
de legib. eod. cap. 7 *ſub num.* 7 & *cap.* 6. *ſub num.* 5 Sot. *de iuſt.* &
iur. lib. 1. *quæſt.* 1 *art.* 2. *in reſponſione ad primum*, & voluit
Bart. *in l ambitioſa num.* 19 *ff. de decret. ab Ord. facien.* Angel.
conſ. 63 *num.* 3 Nauar. *in comment. de finib. human. actuum ad*
explicat. cap cum miniſter 23 *quæſt.* 5 *ſub num.* 18. & 29. Et hinc
eſt quod ad hunc effectum ſatis eſſe ſolet quæcumque ratio-
nabilis cauſa, ex qua veriſimiliter moti ſint ſtatuentes ad
20 faciendam † eam conſtitutionem, quæ videatur tendere in
præiudicium aliquorum, vt tenet Felin. *in cap. cum omnes*,
num. 2. Imol. *num.* 20 Dec. *in cap conſuluit* 29. *num.* 27. *de*
appellat. quod in ſpecie explicauit Iaſ. in terminis ſtatuti fa-
21 cti ab Epiſcopo cum conſenſu ſui Capituli in præiudicium †
Prælatorum inferiorum, aut Eccleſiarum ſubiectarum *in*
l. omnes populi, num. 13 *ff. de iuſt.* & *iur.* & tenuit Rota coram
Card. Seraph. *deciſ.* 707 *num.* 8.

Præterea conſiderari poterat ad hunc effectum, vt id ſta-
22 tutum non poſſet reuocari, tanquam continens † odium,
aut grauamen particularium perſonarum, quòd illud ap-
parebat, acceptatum ab ipſis Beneficiatis, in quorum præ-
iudicium dicebatur conditum, quia licèt illi potuiſſent ab eo
appellare, ſiue etiam petere eiuſdem ſtatuti reuocationem
iure actionis propter eam nullitatem, quam forte potuiſſet
continere; tamen non cenſebatur † eiſdem conceſſa hæc 23
facultas niſi per annum à prima illius publicatione, vt tra-
dit Bart. *in d. l. ambitioſa num.* 31. *ff. de decr. ab Ord. facien.*
Dec. *in cap cum omnes in prima lect. num.* 18 *de conſtit.* & *in d.*
cap. conſuluit de appellat. num. 34. & voluit Roland. *in conſ.*
99 *num.* 46. *lib.* 2. & quidem non ſolùm non probabatur in ca-
ſu propoſito hic actus appellationis, ſiue reclamationis in-
tra dictum tempus, ſed vlterius probatum fuit ex teſtibus
inductis à Capitulo, & poſitionibus datis nomine Benefi-
ciatorum, ita fuiſſe ab illis obſeruatum per ſpatium 30. an-
norum & vltrà, ex † qua obſeruantia oriebatur, etiam 24
præſumptio confirmationis Apoſtolicæ, ex notat per Doct.
in cap. illud de præſumpt. & *in cap. ſicut de re iudic.* & *fuit*
reſolutum coram Put. *deciſ.* 355. *num* 5 *lib.* 2. Mohed *deciſ.* 2. *de*
tranſact. & in terminis confirmationis ſtatuti coram Card.
Seraph. *deciſ.* 307 *num.* 3. & *in vna Vicen. legatarium* 26. *Maij*
1631. *coram me*.

Neque viſa fuit excludi hæc obſeruantia, vel quia ij actus
dicerentur proceſſiſſe ex voluntate ipſorum Beneficiato-
rum, vt etiam aſſerebatur in illorum poſitionibus, vel quia
contrarium probare viderentur teſtes ab eiſdem inducti,
quatenus concludebant ſuper vſu contrario ipſius ſtatuti:
Quia libertas eorum actuum excludebatur, tàm ex titulo 25
inducto † ab eodem ſtatuto in cuius executionem illi facti
præſumebantur ex adductis per Menoch. *de præſumpt. lib.* 6.
præſumpt. 67. & *fuit reſolutum in Calaguritana iuris votandi*
13. *Februar.* 1617. *coram R. P. D. meo Pirouano*, quàm ex
qualitate ipſorum actuum cum illi tanquam facti in execu-
tionem pij operis æſtimari deberent poſt obſeruantiam eiua
temporis neceſſarij, quamuis dici poſſet, quòd à † princi- 26
pio proceſſerint ex libera voluntate eorumdem Beneficiato-
rum, vt in terminis ſimilis conſuetudinis inductæ ſuper
exequijs mortuorum eſt *text. in cap. ad Apoſtolicum de Si-*
mon. & ibi generaliter ex ea notant *gloſ.* & Doct. Abb. *in*
cap. ſuam nobis num. 7. *eod tit.* & *fuit reſolutum in Segobien.*
Cantarum 11. *Februarij* 1604. *coram* Card. Lancellotto, & 9.
Decembr. 1611. *coram bon mem.* Manzanedo *inter recent. de-*
ciſ. 365. *num.* 3. *par.* 2. & *in Pampilonen. Tributi* 13. *Nouembr.*
1591. *coram bon. mem.* Penia. Quod verò attinet ad proba-
tionem teſtium non viſum fuit ex eorum depoſitionibus ſe-
qui poſſe hanc probationem, nam pręterquam quod maior
illorum pars erat ex numero Beneficiatorum, qui † nullam
fidem facere poterant propter intereſſe, quod habebant in 27
cauſa iuxta regulam *trad. in l. nullus, ff. de teſtib.* pręterea
neque ab ijs probabatur hic vſus contrarius eiuſdem ſtatuti,
cum id, quod illi aſſerebant, nempè ſolitum fuiſſe hoc opus
exerceri à Canonicis hebdomadarijs, non excluderet, quod
idem opus, etiam non exercuerint Beneficiati, vnde eſt,
quòd in hac materia non admittitur niſi ea probatio, † quę 28
neceſſariò concludat ex vi negatiuę reſtrictę à loco, & tem-
pore, vt tradit Dec. *conſ.* 649 *num* 9. & 14. Curt. iun. *conſ.*
109. *num.* 12. Pariſ. *conſ.* 13. *num.* 17. *lib.* 3. imò neque ſatis
† eſſe ſolet probatio talis negatiuę niſi illa habeat admixtam 29
probationem vſus contrarij, & qui manifeſtè aduerſetur diſ-
poſitis in eodem ſtatuto, vt tenuit Felin. *in cap. cum acceſ-*
ſiſſent, num. 25. & *ibi etiam* Dec. *num.* 74. *de conſtit.* Ioann.
Andr. *in cap* Ioannes *de cler. coniug. num.* 14. quem ſequutus
fuit Alex. *conſ.* 169. *num.* 25. *lib.* 2 Natt. *conſ.* 575. *num.* 35
& tenuit Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 1447. *num.* 1. &
deciſ. 113. *num* 4. & *deciſ.* 53. *num.* 2. Quibus accedebant
depoſitiones aliorum teſtium qui fuerunt examinati ad in-
ſtantiam Capituli, qui cum deponerent ſuper vſu contra-
rio, & obſeruantia eius conſtitutionis poterant tollere vim
omnem probationis contrariæ, non ſolum quia deponen-
tes ſuper affirmatiua † erant præferendi teſtibus Benefi- 30
ciatorum, ex quorum depoſitionibus ſolum habebatur con-
traria probatio negatiua ſuper dicto vſu iuxta regulam tra-
ditam per *gloſ. in l. diem proferre, §. ſi plures de recept. ar-*
bitr. & *in cap.* 1. *in fin. de præſcript.* notat Bart. *in lib.* 1.
num. 7. *de ventr. inſpic.* Bald. *in l. actor, num.* 21. *C. de*
probat. Sed etiam quia apparebant melius informati, cum
eorum depoſitiones eſſent conformes probationi, quæ col-
ligebatur ex publicis ſcripturis, & documentis, ex quo
etiam accedere poterat † fides eorum depoſitionibus, vt 31
traditur *in cap. in noſtra de teſtibus*, & notant ibi poſt gloſ.
DD. Cynus *in l. in exercendis num.* 3. *C. de fid. inſtrum.* itaut
propter

Digitized by Google

propter hanc qualitatem præferri deberent depoſitionibus
32 aliorum teſtium, in † quibus non concurrebant hæc adminicula, & voluerunt Alex. *conſ.* 27. *num.* 4. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 126. *num.* 2. *in fin. lib.* 4. Aym. *conſ.* 400. *num.* 35. & tenuit Rota coram Card. Mantic. *deciſ.* 61. *num.* 11. *& coram* Gregor. *deciſ.* 472. *num.* 2.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis.

Die Mercurii 5. Martii 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum conditum ad favorem piæ cauſæ, valet etiamſi teſtamenti ſcriptura à Notario coram Teſtibus, non fuerit lecta, nec publicata. Teſtator quando non præſumatur ſuam voluntatem non reuocaſſe, licèt aliquid dicat, quod ſapiat reuocationis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi ſcripto in teſtamento non eſt deneganda immiſſio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ſi oſtendat teſtamentum non abolitum, non cancellatum, &c.*

2 *Teſtamentum inter liberos, ſicuti etiam ad pias cauſas ſubſiſtetur, etiamſi ſcriptura à Notario coram Teſtibus non fuerit lecta, nec publicata. Et hoc ea ratione, quia cum hæc reſpiciant ſolemnitatem illorum, defectus illud non vitiant. num. 2. & 3.*

4 *Teſtamentum inter liberos, ſiue ad pias cauſas, ſi redarguatur ex capite imperfectæ voluntatis, etiamſi quacumque ſolemnitate ſit munitum quibuſcumque non obſtantibus, teſtamentum nequaquam ſubſtinetur.*

5 *Voluntas in dubio perfecta præſumitur.*

6 *Teſtatoris aſſertiones, quando probantur minori numero, quam 7. teſtium.*

8 *Verbum, bò aggiuſtate, adaptari non poteſt voluntati imperfectæ.*

9 *Teſtamentum, qui dicit eſſe reuocatum, concludenter dictam reuocationem probare tenetur.*

20 *Teſtator non dicitur reuocaſſe teſtamentum, ſi faciat aliquod additamentum, ſeu alterationem, quæ non deſtruat voluntatem præcedentem.*

11 *Solemnitas teſtamentaria eſt quid diuerſum à teſtamento.*

12 *In Teſtamento condito fauore piæ cauſæ, non eſt neceſſaria illius ſtipulatio, ſeu publicatio ad illius validitatem, ſed ſolummodo ad probationem voluntatis.*

13 *Teſtamentum, quando eſt conditum fauore piæ cauſæ, ſufficit, vt de eo conſtet per Teſtatoris ſubſcriptionem*

14 *Teſtator, poſtquam ſemel habuit ſuam voluntatem pro perfecta, licet poſtea aliquid facere, vel addere cogitauerit, non tamen ex eo, quòd non fecit, deſinit eſſe perfecta voluntas, & num. 23.*

15 *Scriptura teſtamenti eius, qui iuſſit vocari teſtes non eſt teſtamentum.*

16 *Sententiæ ſcriptura non eſt ſententia, ſed quædam præuia diſpoſitio ad ſententiam proferendam.*

18 *Teſtamenti ſcriptura, antequam coram teſtibus ſit publicata, nihil actum eſt quod ſubſiſtat.*

18 *Teſtator, non præſumitur voluiſſe teſtari ſi poſtquam dixit, ſibi placere diſpoſitionem, & vocari teſtes, ſubdit velle differre in veſperum.*

19 *Teſtator, ſi iubeat vocari quemdam Notarium pro ſtipulatione teſtamenti, & illo accedente, & redeunte, ſi ſemper differat ad aliud tempus, non dicitur habere animum condendi teſtamentum, vide etiam nu. 20. & declara vt nu. 21.*

22 *Teſtamenti reuocatio, vt probetur, quid requiratur.*

24 *Actus, vt ſubſtineatur capienda eſt omnis interpretatio.*

25 *Teſtis vnicus non probat.*

26 *Clauſula, omni alio meliori modo, addita dictione copulatiua (&) vna, cum dictione (alio) implicat alios modos diuerſos ab expreſſis.*

DECISIO CVIII.

EXTRA ROTAM dubitaui, an eſſet confirmanda ſententia immiſſionis Canonicorum, & Capituli S. Mariæ Maioris de Vrbe in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum q. Hieronymi de Nardis, & poſt plures diſputationes ſuſceptas ſuper validitate, & perfectione Teſtamenti, in quo dicta Baſilica reperitur inſtituta contradicentibus ſororibus dicti defuncti: Domini cenſuerunt huiuſmodi ſententiam vti validam, & iuſtam eſſe confirmandam. Nihil enim deficit eorum, quæ ad ſententiæ validitatem ſunt requiſita videlicet: Iuriſdictio Eminentiſſimi D. Cardinalis Archipresbyteri dictæ Baſilicæ, cuius Vicarius pronunciauit, deinde citationes, & mandata Procuratorum, de quibus apud Caputaq. *deciſ.* 260. *num.* 2.

Iuſtitia verò deducitur ex eo; quod pro parte dictorum Canonicorum fuit exhibita ſcriptura authentica teſtamenti per Notarium facta, & clauſa, ac ſubſcriptione ſigilloq; ipſius Teſtatoris munita, & denique poſt illius obitum per eumdem Notarium publicata, quæ non abolita, non cancellata, neque in aliqua ſui parte vitiata conſpicitur, & con-
tinet inſtitutionem dictæ Eccleſiæ in tota hæreditate, † cui 1
propterea denegari non poteſt immiſſio in poſſeſſionem bonorum dicti Teſtatoris, quorum probauit identitatem iuxta *l. fin.* & ibi Doct. *C. de edict. Diu. Adr. tollen.*

Dicta enim ſcriptura vltra inſtitutionem continet legata locis pijs, Dominis amicis, & conſanguineis relicta, electionem ſepulturæ, ſepulchri inſcriptionem, & denique ipſius Teſtatoris ſubſcriptionem, ac annuli ſignatorij impreſſione munita eſt, ex quibus de voluntate ſatis conſtat,
idq; omnes concludunt ſufficere inter † liberos, ac eadem 2
ratione ob pias cauſas, etiamſi ſcriptura à Notario coram Teſtibus non fuerit lecta, nec publicata, & quod cum ſit ſolemnitas illius defectus teſtamentum non vitiet Imol. *in l. ſi as qui, num.* 6. *ff. de teſtam.* cuius dictum ſequitur ibi Aretin. *verſ. credo tamen.* Roman *in auth. ſimiliter. num.* 63. *C. ad l. Falcid.* Alex. *a* 12. *in fin. de teſtam.* Magdal. *de num. teſt. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 7 Sanch. *conſ. mor. lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 7. *nu.* 6. qui
tenent in hoc caſu non eſſe † neceſſarias iuris ſolemnitates, 3
ſecus verò ſi ſcriptura redargueretur ex capite imperfectæ voluntatis, ſi nempè non fuerit abſoluta; ſed potiùs quæ-
dam præparatio teſtamenti, quo caſu etiamſi † quacumque 4
ſolemnitate eſſet munitum, non obſtante favore piæ cauſæ nequaquam ſubſtineretur Bald. *in l.* 1. *nu.* 147. *C. de ſacroſ. Eccl.* Aretin. *in d. l. ſi is, qui verſ ſecundus caſus. ff. de teſtam* Oldrad. *conſ.* 119 *num.* 2. Paul. de Caſtr. *conſ.* tot. *nu.* 3 *vol.* 2. Dec. *conſ.* 488. *num.* 15. Iaſ *conſ.* 196. *num.* 11. *vol.* 2. *& conſ.* 158. *ſub. num.* 5. *verſ. ſed præmiſſis vol.* 4. Grammat. *deciſ.* 62. *num.* 15. Boer. *deciſ.* 93. *num.* 10. Sanch. *d. dub.* 7 *nu.* 5. *& dub.* 9. *per tot.* Paſchal. *de patr. poteſt. par.* 2. *cap.* 8 *nu.* 60. *& ſeqq.*

Cum autem ſorores Teſtatoris ex eo capite impugnarent validitatem dicti teſtamenti, quod ſcilicet non conſtaret de perfecta voluntate Teſtatoris, qui poſt abſolutam ſcripturam Notario pro ſtipulatione redeunti reſponderat, *non ne voglio far' altro andate via;* ideo viſum fuit pro reſolutione cauſæ tres inſpectiones eſſe faciendas. Prima ſcilicet. An quo tempore Hieronymus Teſtator mandauit Notario, vt diligentiſſimè ſcripturam exararet, ac hæredis inſtitutionem dictauit, aliaq. fecit, vt ſupra, eamdemq. manu propria ſubſcriptam, & ſigillo munitam in capſula ſub clauis cuſtodia curauit recondi tunc verè perfecta, & abſoluta fuerit illius voluntas.

Secunda, An idem Teſtator deinde reuocauit huiuſmodi voluntatem.

Tertia, An ſaltem per aliqua verba ipſe declarauerit à principio voluntatem ſuam non fuiſſe perfectam.

Quod igitur ad primam inſpectionem attinet, conſtat hic omnia fuiſſe adhibita, quæ ad condendum Teſtamentum validum requiruntur, ipſe enim Notarius, qui ſcripturam confecit, & alius familiaris, qui dum præmiſſa agerentur domi erat depoſuerunt de accuratiſſima Teſtatoris diligentia meo adhibita, quod eidem Notario mandauerit, vt huiuſmodi teſtamentariam ſuam diſpoſitionem ſcriberet, ac pluries reſcriberet, ac demum ipſe ſubſcripſerit, & ſeptem proprij ſigilli impreſſionibus iuſſerit obſignari, ac denique
in arcula reponi, ex quibus colligitur voluntas, † quæ in 5
dubio perfecta præſumitur *d. l. ſi is qui.* vbi Bald. *nu.* 3. Imol. *nu.* 2. *ff. de teſtam.* Alex. *conſ.* 105. *in fin. vol.* 7. Ruin *conſ.* 1. *num.* 22.

Digitized by Google

num.22. verſ. non obſtat. vol.2. Rot. coram Card. Seraph. *de-
ciſ.623. n.1. & coram Card. Sacrato in vna Romana Teſtamen-
ti relata per* Grat. *dyſcept. forenſ. cap.* 550. *nu.* 53. & in præ-
ſenti caſu vndecunque clarior euadit dicta voluntas atteotis
verbis à Teſtatore prolatis, de quibus Teſtes depoſuerunt,
videlicet: *Laudato DIO, adeſſo ſon contento, che hò aggiu-
ſtate le coſe mie*, quorum teſtium alter id eſt Notarius re-
quiſitus de ſua opinione circa Teſtamentum, dicit ſe illi
allegauiſſe ſententiam S. Auguſtini, quod quicumque vult
exhæredato filio hæredem facere Eccleſiam quærat alte-
rum, qui ſuſcipiat non Auguſtinum, immò Deo propitio
neminem inueniat ipſum verò Teſtatorem, tunc reſpon-
diſſet: *Pagoti tutti li legati, & adempiti tutti li peſi del Te-
ſtamento che coſa vi reſta per la Chieſa*. Qui Teſtes cum re-
tulerint ſe ad ſcripturam, & ſint duo ſufficientem faciunt
6 probationem eo quòd † huiuſmodi aſſertiones probantur
minori numero, quam ſeptem Teſtium Seraph. *deciſ.* 1302.
num.6. probant enim ſubſtantiam Teſtamenti relatiuè ad
ſcripturam, quam viderunt, quemadmodum dicitur de
ſchedula Teſtamenti exiſtente penès Guardianum S. Fran-
7 ciſci, vel alium Tertium, † quod ſufficiat probari ſubie-
ctam fuiſſe oculis Notarij, ac Teſtium, quando fuit con-
ſignata ad tradita per Lam. *cap. 1. poſt tract. de formul. in-
ſtrum. cum alijs allegatis in Romana hæreditatis de Arigonis
28. Iunij 1627. coram bo. me. Card. Virili*. Dum itaque dicti
Teſtes deponunt de verbis, *Laudato Dio &c.* vt ſupra pro-
latis à Teſtatore, & non ambigunt quin ea dixerit poſt con-
ditum Teſtamentum nihil refert, quòd interrogati, an ea
dixerit ante, vel poſtquam ſubſcripſit reſpondeant ſe non
recordari.

Quoniam licet ignorent tempus quo Teſtator ita fuit lo-
cutus, non tamen dubitant de perfecta illius voluntate iam
propalata per illa verba, *hò aggiuſtate le coſe mie*, & ſic
de antecedenti voluntate tunc præordinata, non enim po-
teſt intelligi id factum fuiſſe niſi iuxta ordinem, & natu-
ram rei, id eſt in ipſo actu ſcribendi, vel poſt, alioquin il-
8 lud verbum, *hò aggiuſtate*, non verificaretur, † eo quòd
voluntati imperfectæ adaptari non poteſt, Decian. *conſ.
62 vol.1.*

Altera inſpectio, an ſcilicet Teſtator reuocauerit Te-
ſtamentum verſatur circa depoſitionem ſupradicti Nota-
rij, in qua dicit ſe poſt confectum, & obſignatum Teſta-
mentum ex officio quæſiuiſſe, an Teſtator vellet illud ſti-
pulari coram ſe, & teſtibus, ipſum verò Teſtatorem reſ-
pondiſſe, *facciamo quanto volete voi, ma adeſſo mi pare
troppo tardi di trouare Teſtimonij*, eo quod nocturno tem-
pore, & accenſo lumine illud ſubſcripſerat. Notario ve-
rò ſequenti die redeunti, & ſciſcitanti num Teſtamen-
tum ſtipulari vellet, Teſtatorem reſpondiſſe, *andate via,
non ne voglio far altro fin che non ne parlo col Signore*. Id eſt
cum Marchione, cui Teſtator inſeruiebat. In iure autem
9 certum eſt, quod qui dicit Teſtamentum † fuiſſe reuo-
catum adeò concludenter debet probare reuocationem, vt
verba Teſtatoris eam pernecesſè importent, Laderch.
conſ.157. nu.3 ſed in præſenti verba non ſunt eiuſmodi,
quæ receſſum à prima voluntare importent, ſed potius
additamentum, ſeu alterationem, quæ non deſtruunt
10 † voluntatem præcedentem iam redactam in diſpoſitione
ad tradit. per Mart. *vol.8. num.14. & 15.* cum alijs ibi al-
legatis, immo admiſſa etiam ſupradicta locutione Teſta
toris, *andate via, &c.* cum ſint prolata conſecutiuè ad
interrogationem Notarij antecedentem ſuper ſtipulatione,
non attingunt Teſtamenti ſubſtantiam, ſed illius publi-
11 cationem, quæ † ſolemnitas eſt quid diuerſum à Teſta-
mento, Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib 2. tit. 12. n. 1.*
Honded. *conſ. 77. nu. 2 vol. 1. Mart. d. vol.8. nu.15.* Vnde
ſequitur, quòd ſicut in Teſtamento condito fauore piæ
12 cauſæ non eſt † neceſſaria illius ſtipulatio, ſeu publicatio
ad illius validitatem, ſed ſolummodo ad probationem vo-
luntatis, *l. hac conſultiſſima. §. per nuncupationem.* vbi
Paul. de Caſt. *C. de teſtam.* Boer. *deciſ. 36 num. 2.* ſic illius
ſuſpenſio, ſeu omiſſio non vitiat, nec arguit imperfectio-
13 nem voluntatis cum in huiuſmodi † Teſtamento ad fa-
uorem piæ cauſæ ſufficiat, vt de ea conſtet per Teſtatoris
ſubſcriptionem, Corn. *conſ. 307. num. 8. vol. 3.* Menoch.
conſ. 167. nu. 20. & alii allegati per Tiraq. *in tract. de pri-
uileg. piæ cauſ. priuileg. 4.* quorum opinionem vt verio-
rem, & magis communem amplectitur Rota *vt in Medio-
lanen. de Cuſanis 4. Februarij 1606. coram bo. me. Iuſto*,
in qua actum fuit de ſchedula teſtamentaria inſtitutionis
Hoſpitalis ſubſcripta per Cardinalem Cuſanum. Atque
ita veriùs eſt, vt dicatur ex dictis verbis apparere, quòd
Teſtator diſtulit ſtipulationem, pro qua non ipſe, ſed No-
tarius erat ſollicitus ſubſtantiam vero, & perfectionem
actus non ſuſpendit cum ante dictorum verborum prolatio-
nem iam eſſet perfectus, & abſolutus. Poſtquam autem
Teſtator ſemel habuit † ſuam voluntatem pro perfecta, 14
licèt deinde cogitauerit aliquid facere, vel addere non ta-
men ex eo, quod non fecit deſinit eſſe perfecta, *l. penult.
vbi* Aretin. *num. 2. C. de inſt. & ſubſtit. & l. cum pater.
§. vlt. ff. de legat. 2.* Alex. *conſ. 73. num.3. vol. 1.* Rum.
d. conſ. 1. n.22. vol.2.

Hinc viſum fuit non applicari huic caſui concluſionem,
quòd ſcriptura Teſtamenti eius, † qui mandauit vocari 15
Teſtes non ſit Teſtamentum. Sed quædam præparatio ad
teſtandum ſi antequam Teſtes aduenerint moriatur quem-
admodum dicitur † de ſcriptura ſententiæ, quod non ſit 16
ſententia, ſed quædam præuia diſpoſitio ad ſententiam
proferendam *l. 2. C. de ſent. ex libell. recit. c. fin. de ſent.
& re iudic. in 6.* adeo vt antequam ſcriptura † coram Te- 17
ſtibus fuerit publicata nihil actum ſit, quod ſubſiſtat, vt
communiter concludunt Doctores, & præcipuè Oldrad.
d. conſ. 19. vbi de diſpoſitione ſcribenda per Notarium, &
deinde publicanda coram eo, & Teſtibus vocandis Paul.
de Caſt. *conſ. 450. vol. 2. de muliere*, quæ poſtquam † di- 18
xiſſet ſibi placere diſpoſitionem, & vocari Teſtes ſubdidit
velle differre in veſperum, Iaſ. *in d. conſ. 155. vol. 4.* vbi de
Teſtatore qui iuſſerat vocari quemdam Notarium pro ſti-
pulatione, & illo accedente, † & redeunte ſemper diſtulit 19
eam ad aliud tempus, & Surd. *dec. 292.* in caſu mulieris
quæ poſt confectam ſcripturam mandauit Notario, vt il-
lam † aſſeruaret donec ipſa è rure ad Vrbem reuer- 20
ſa eodem Notario, & Teſtibus vocatis publicari cura-
ret, qui omnes loquuntur in caſu quo cauſa pia erat
inſtituta.

Quoniam vt præallegati Doctores, & præſertim Ca-
ſtrenſis obſeruarunt dicta concluſio † procedit in volun- 21
tate, quæ ea ratione dicitur imperfecta, quod antecedens
diſpoſitio fuerit coarctata, & dependeat à futura publica-
tione in qua Teſtator actus perfectionem contulerat ita ex
eodem Caſtrenſi, & alijs colligunt Paſchal. *de patr. poteſt. d.
par. 2. c. 8. num. 61. &* Amat. Panorm. *reſolut 8. num. 19.*
in caſu verò Teſtamenti de quo agitur conſtat de volunta-
te iam perfecta ex verbis ſupra ponderatis, *hò aggiuſtate
le coſe mie &c.* cuius reuocationem inducere non poteſt
probatio, quæ non † ſit de magis enixa voluntate, quam 22
quæ requiritur ad ſuſpendendum, ne perfectio actus intro-
ducatur.

Tertiæ verò inſpectionis obiectum ſunt eadem verba à
Teſtatore prolata, vt ſupra, *hò aggiuſtate &c. non ne vo-
glio far'altro &c.* quæ cum non inducant, vt probatum
fuit, voluntatis † reuocationem nequaquam indicium 23
facere poſſunt, quod Teſtator ſaltem per illa declarauerit
à principio eius voluntatem non fuiſſe perfectam, verba
enim *hò aggiuſtate &c.* oſtendunt perfectionem ſcripturæ
itaut nihil præterea deſideraretur niſi illius publicatio, &
verba prolata ad interrogationem Notarij redeuntis pro ſti-
pulatione, *non ne voglio far'altre &c.* cum poſſint † re- 24
ferri tàm ad ſtipulationem, quàm ad ipſum Teſtamentum
omnis capienda eſt interpretatio, per quam actus ſuſtinea-
tur, *l. vbi eſt verborum. ff. de reb. dub.* eſt igitur inſpicien-
da intentio Teſtatoris potius in dictis verbis, *hò aggiuſta-
te &c.* quæ ad aliud referri non poſſunt quam ad perfectio-
nem, & de quibus etiam deponunt duo Teſtes quam in di-
ctis alijs verbis æquiuocis, *non ne voglio far'altro*, de qui-
bus ſolus Notarius deponit, & conſequenter vti † vnicus, 25
& de actu extrinſeco non facit concludentem probatio-
nem, Bald. *in l. errore. num. 2. C. de teſtam.* Innoc. *in
cap. quoniam contra. num. 6. de probat.* Seraph. *deciſ. 581
num.6. & deciſ. 623. nu. 11. cum ſeqq.* Gratian. *diſcept.
550. num. 54.*

Non obſtat, quòd Teſtator in eodem Teſtamento reli-
querit Notario ſcuta decem, quibus voluit eum eſſe con-
tentum pro præſenti Teſtamento, vnde videtur poſſe col-
ligi, quòd Teſtator conſiderauerit rogitum Notarij. Quia
inde non ſequitur, quòd voluerit aliter teſtari, quàm cum
huiuſmodi rogitu, de quo in legato nulla fit mentio: cum
huiuſmodi legatum intelligi poſſit factum pro remunera-
tione laboris, & aperitione Teſtamenti, quam etiam abſ-
que rogitu idem Teſtator ſcire potuit debere fieri ab eo-
dem Notario.

Similiter non obſtat, quòd idem Teſtator in principio
ſcriptu-

Google

ſcripturæ dixerit ſe velle condere Teſtamentum nuncupatiuum clauſum, & ſigillo obſignatum, & ſic teſtari cum rogitu Notarij per relationem ad ſchedulam non obſtante ſubſcriptione, & inſtitutione per verba præſentis temporis, *mia herede vniuerſale faccio la Chieſa &c.* Quia id procederet ſi Teſtator ſe reſtrinxiſſet ad hunc modum teſtandi, ad quem re vera ſe non reſtrinxit cum appo-
26 ſuerit clauſulam omni alio meliori † modo, quæ addita dictione copulatiua, &, vna cum dictione (alio) implicat alios modos diuerſos ab expreſſo, Pariſ. *conſ.* 90. *n.* 10. *vol.* 3. Achill. *de vnic. de verb. ſignific.* Caputaq. *deciſ.* 124. *par.* 1.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. DUNOZETTO.

Ferrarien̄, ſeu Romana pecuniaria.

Die Mercurii 5. Martii 1636.

ARGVMENTVM.

Obligans ſe in forma Cameræ ad dandum aliquid alicui, ſi certum quid adimpleuerit, ſecuto adimplemento, eſt factus locus obligationi. Non adimplementi exceptio, quando quis non iuuetur.

SVMMARIVM.

1 *Obligans ſe aliquid ſoluere alicui, ſi certa pacta adimpleuerit, conſtito de adimplemento videtur eſſe locus obligationi de ſoluendo.*

2 *Obligatio Cameralis, quando fuit extenſa, iuxta formam Cameræ habet executionem paratam.*

3 *non Adimplementi exceptione quis non poteſt iuuari, dum ipſe prius adimplere debebat, & defecit.*

4 *Obligans ſe aliquid intra certum, & præciſum tempus adimplere cum pacto reſolutiuo, ſi intra d. tempus non adimpleuerit, omnia promiſſa ei propter id ceſſant.*

5 *Tranſactionem, ſi quis poſt tempus conuentum ratificauerit, ſtante pacto, quòd poſt illud non teneretur ratificare, cenſetur d. exceptioni renunciaſſe, & in eadem tranſactione perſeuerare.*

6 *Pactum reſolutionis in aliquo contracta, operatur duntaxat volente, & declarante eo ad cuius fauorem apponitur.*

7 *Fideiuſſor ſi ſe obligauerit, ſi aliquid intra certum tempus fuerit adimpletum, tranſacto eo tempore amplius non tenetur.*

8 *Fideiuſſor ſimplex, quando quis non ſit, ſed etiam principalis.*

9 *Dictiones tam, & quam, tribuunt actum æqualiter.*

10 *Principalis in contractu, quis dicitur, ad quem commodum illius ſpectat.*

11 *Promiſſio facta ratione renunciationis matrimonij eſt inualida, & ſimoniaca.*

12 *Sed hoc ceſſat, quando promiſſio fuit facta ratione damnorum & intereſſe.*

13 *Papæ confirmatio tollit omne vitium ſimoniæ.*

DECISIO CIX.

CUM DE ANNO 1606. orta eſſet lis ſuper validitate matrimonij initi inter Com. Iulium Cæſarem Stellam, & Comitiſſam Iuniperam de Rouarellis, eaq. diu in Rota fuiſſet agitata, Tandem de anno 1612. mediante perſona Com. Valerij de Rouarellis deuentum fuit ad concordiam, in qua inter alia conuentum fuit, *che l'vna, è l'altra parte renuntijno ò cedino alla lite.*

Che il Conte Stella dia il conſenſo per ogni ſuo intereſſe ſopra il matrimonio, acciò ſi poſſa ottenere la diſpenſa, e preſti il conſenſo alla detta diſpenſa tante volte quanto ſarà dibiſogno.

Che la detta diſpenſa ottenendoſi ſi debbia ottenere à ſpeſe della Conteſſa Gineura.

Che il Conte Stella debba renunciare à tutte le ragioni che per occaſione di detto matrimonio poteſſe hauere nelli beni del Conte Giouanni Rouarelli.

All'incontro che il Conte Valerio Rouarelli, come Procuratore del Conte Giouanni, Iſabella, Gineura & in nome ſuo proprio promette, e s'obliga di dare al detto Conte Stella per tutti li danni, & intereſſi patiti ſcudi 3500. nel modo infraſcritto, cioè ſubito ſignata la ſupplica della diſpenſa, e caſſata la ſicurtà di ſcudi 3000. data dal Conte Valerio de ſo repreſentando, ſe sborſino al detto Conte Stella ſcudi 2000. e che per tutto Giugno proſſimo detto Conte Valerio debba pagare al detto Conte Stella altri ſcudi 1000. al primo di Nouembre proſſimo, e lo reſtante in tanti beni ſtabili.

Item che tutto queſto negotio ſi debba ſpedire per tutto il meſe di Maggio proſſimo, e che queſti Capitoli, e concordia habbino il loro effetto purche ſegui la diſpenſa Apoſtolica, e venghi caſſata la detta ſicurtà di ſcudi 1000. e tutte queſte coſe cioè tanto la diſpenſa quanto la detta caſſatione debbiano eſſere ottenute per tutto il tempo ſopra ſpecificato, altrimenti la preſente reſti di niuno valore.

Item il Conte Valerio nomine, quo ſupra, promette far ratificare tutte, e ſingole coſe dal detto Conte Giouanni, Iſabella, & Gineura per tutto il meſe d'Aprile proſſimo.

Cumq. dictus Comes Stella prætenderet omnia per eum promiſſa adimpleuiſſe egit coram A. C. ſiue R.P.D. Androſilla deputato contra dictum Valerium, & Iuniperam pro conſequutione prædictorum ſcut. 3500. & mandatum exequutiuum obtinuit, à quo interpoſita pro parte Comitis Valerij & Conſortis appellatione cauſaque per Signaturam mihi commiſſa propoſui dubium, an dictum mandatum eſſet reuocandum, & DD. pro confirmatione reſponderunt ea motiuatione.

Quia licèt Comes Valerius ſe obligauerit ſolueret poſtquam fuerit ſignata ſupplicatio ſuper diſpenſatione matrimonij, & poſtquam fuerit caſſata fideiuſſio præſtita per ipſum; nihilominus ex quo pro parte Com. Stellæ docetur † prædicta fuiſſe exequutioni demandata, & effectum
ſortita intrare videtur obligatio de ſoluendo, Caputaq. *deciſ.* 272. *num.* 1. *par.* 1. & *in Arimiacn̄ nullitatis obligationis 6. Iunij 1629. coram R.P.D. meo Pirouano*; quæ quidem obligatio cum ſit extenſa iuxta formam Cameræ
habet † exequutionem paratam, iuteque merito in exe- 2
quutionem illius fuit relaxatum mandatum exequtiuum iuxta notas iuris concluſiones.

Non obſtat, quòd diſpenſatio obtenta & alia, ad quæ tenebatur Com. Stella non fuerint adimpleta in tempore conuento nempe, per totum menſem Maij, quia placuit reſponſio quòd cum Com. Valerius teneretur prius facere ratificare tranſactionem à D. Iunipera, & alijs de Rouarellis intra menſem Aprilis præcedentis, & ratificatio infra dictum tempus non fuerit ſequuta, ſed longe poſt, ceſſat exceptio non adimplementi pro eius parte oppoſita, cum non
† poſſit quis exceptione iuuari, dum ipſe prius debebat ad- 3
implere, & defecit, *iux. Theoricam Baldi, & aliorum relatorum à* Grat *diſcept. vlt. num.* 21. & *ſeqq. approbatam à* Rot. *vt deciſ.* 369. *par.* 4. *diuerſ. in Romana pecuniaria 20. Nouemb. 1625. coram bo. me. Vbaldo, & in Romana aſſignationis bonorum 26. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Prout nec viſum fuit obſtare quòd prædicta omnia fuerint
adimplenda † in tempore præciſo cum pacto reſolutiuo 4
per cuius temporis lapſum obligatio Valerij reſoluta, & extincta remanſit, Menoch. *conſ.* 120. *nu.* 29. & *conſ.* 212. *n.* 13. & *conſ.* 246. *num* 4.

Fuit etenim reſponſum quòd cum Gineura, & Iſabella non obſtante lapſu temporis conuenti ratificauerint tranſactionem, videtur tacitè dicto pacto reſolutiuo & exceptio-
ni non adimplementi in tempore renunciaſſe, † in eademq. 5
tranſactione perſeuerare voluiſſe ad tradita per Bald. *in l. qui crimen. num.* 15 *verſ. item partes. C. de his qui accuſ. non poſſ.* Becc. *conſ.* 45. *num.* 4. & 5. *lib.* 1. & firmatum fuit *in Mediolanen. frumenti 16. Octobr. 1587. coram Orano*; Pactum enim reſoluti cum in dicta tranſactione appoſitum
operatur dumtaxat volente, & declarante † eò ad cujus fa- 6
uorem apponitur, non autem quando, prout hic, illi tacite renunciatur Rot. *deciſ.* 447 *nu.* 6 *par.* 2. *recen.* & *coram* Seraph. *deciſ.* 209. *num.* 1. & 3. *deciſ.* 650. *num.* 1. Caual. *deciſ.* 70 *n.* 4.

Nec releuat replicatio quòd prædicta poſſent applicari reſpectu Iuniperæ, & Iſabellæ principalium, non autem Com. Valerij fideiuſſoris, reſpectu cuius tempus menſis
Maij appoſitum in tranſactione cenſetur † adiectum cauſa 7
finiendæ obligationis, adeo vt elapſo tempore fideiuſſor

cen-

Digitized by Google

cenſeatur omnino liberatus, Mantic. *de encit lib. 16. tit. 21. per tot.* Menoch. *conſ. 246. num. 4* Rot *deciſ. 567. num. 2. par. 1. diuerſ.* Quia ex verbis tranſactionis clarè deprehen-
8 ditur Com. Valerium † non fuiſſe ſimplicem fideiuſſorem, ſed principalem promiſſorem, nedum ex verbis ibi, *All'incoatro il Conte Vnlerio come Procnrneore, & in nome ſuo proprio*, ponderatis verbis, *in nome ſuo proprio*, quæ eum principalem efficiunt.

Verum ex illius ſubſcriptione, ibi, *Io Vnlerio conſermo, & acceeto qnaneo di ſopra* tam meo, quàm procuratorio nomine, quæ pariter demonſtrat in negocio fuiſſe principa-
9 lem virtute dictionum (tam & quàm) quæ † cum tribuant actum æqualiter, *inx. doct.* Surd. *conſ. 317. n. 16 & conſ. 401. n. 12.* oegari non poteſt quin eumdem Valerium æquæ principalem conſtituant.

Coocurreote præſertim quòd effectuatio dictæ tranſactionis tendebat etiam ad commodum & vtilitatem eiuſdem Valerij, qui niſi promiſſa in tranſactione adimpleta fuiſſent non potuiſſet matrimooium cum Iunipera contrahere, nec ius io donatione facta contemplatione dicti matrimonij acquirere, quod io propoſito ſufficit, cum prin-
10 cipalis † quis in contractu dicatur ad quem commodum illius ſpectare dignoſcitur, Bart. *in l. 3. §. vbi dno num. 15. ff. de duobus reis* Ronchegall. *de duobus reis l. 3. §. vbi duo à nu. 164 vſque ad n. 168.* Rot. *deciſ. 153. num. par. 2. diuerſ. & in Romnnn pecuniaria 28. Nouemb. 1624. coram bo. me. Cnrd. Virili.*

11 Neque prætendi poteſt inualida, † vel ſimoniaca promiſſio ratione renunciationis factæ matrimonio *cap. gemma de*
12 *ſponſal.* quia hac ratione, † ſed ratione damnorum & intereſſe (quæ etiam aliquibus ex DD. nota erant) facta fuit promiſſio, & ſic ſuſtinetur, *vt in d. cap. gemma notat* Butrius *in vltimis verbis* Card. *num. 6. in fin.* Sanch. *de matrim lib. 1. diſp. 31. nu. 16.* Et bene ſpeciali confirmatione
13 Sanctiſſimi † ſublatum eſſet hoc virium ſi adfuiſſet. Gloſſ. *in cap. cum pridem verbo illicitè de pactis.* Patiſ. *de reſignat. lib 7. q 2 n. 69. & in* Piſtorien. *Archidiaconatus 15. Ian. 1629. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Prætenſas veras nullitates dicti mandati in facto ooo iuſtificari DD. viſum fuit.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romaoa Hæreditatis.

Die Lunæ 5. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Tractatur in hac deciſione, quando habeat locum Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. excluſiuum fœminarum propter maſculos, & quando ceſſet.

SVMMARIVM.

1 *in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. ponuntur tres caſus excluſionis.*
Primus eſt obitus patris, vel aui ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis. n. 1.
Secundus caſus eſt, quando pater vel auus in vltima voluntnte relinquunt dotem eiſdem filiabus. n. 1.
Tertius verò eſt, quando frnter, vel pater parati ſunt ſorores, vel filias non maritatas, nec dotatas cum effectu dotare. nu. 1.
2 *Statuta excluſiua fœminarum ceſſant, ſi quis non decedat inteſtatus.*
3 *Statuti verba, vbi non conueniunt, nec minus conuenire poteſt illius diſpoſitio.*
4 *Dotationis loco non ſuccedit inſtitutio in hæredem, cum ea potius ius dotationis extinguat, & confundat. & num. 18.*
5 *Frnter an teneatur dotnre ſororem, iuxt. Statut. Vrb. lib 1. cap. 145. ſi habeat aliunde dotem ſibi conſtitutam.*
6 *Filia ſi ſit hæres inſtituta in teſtamento patris, ex hoc inferri poteſt ad dotationem à Statuto requiſitam.*
7 *Itaut debent eſſe contenta de ea parte hæreditatis, quæ fuit illi relicta.*
8 *Pater inſtituendo hæredes æqualiter filios maſculos, & fœminas, cenſetur eos omnes vno modo dilexiſſe.*
9 *Statutum excluſiua fœminarum ita demum procedunt, ſi pater velit.*
10 *pro Dote præſumitnr patris mens, quando in teſtamento ſimpliciter reliquit filiæ ſummam aliquam pecuniarum. limita nu. 11.*
11 *Statuti Vrb. lib. 1. cap. 145 mens in eo reſidet, quod à patre, vel auo, aut à fratre, vel patruo filiabus fœminis detur dos, ad effectum ens excludendi à ſucceſſione.*
13 *Verba, in caſibus ſupradictis, qualificant, & reſtringunt diſpoſitionem ad præcedentia.*
14 *Statuto enntum referuntur ad illos caſus, qui oculis corporeis poſſuat legi non autem ad alios, qui per verborum interpretationem poſſunt intelligi.*
15 *Statutum emanatum ad fauorem aliquorum huiuſmodi fauor non debet ad alios caſus præter expreſſos extendi.*
16 *Qualitas à Statuto requiſita dum non poteſt verificari, ceſſat eius diſpoſitio.*
17 *Landerch. in conſ. 25. declarntur.*
19 *Pater, ex quibus appareat, quòd non obſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum, voluerit filias fœminas ad ſucceſſionem reintegrare.*
20 *Dos, ſi alicui fuit legata, quando cenſeatur teſtator motus ſic ad legandum contemplatione patris potius quam filiæ, cui legauit d. dotem.*
21 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. verba, ibi ab vna ex prædictis perſonis dotatæ, qualis ſit ſenſus.*
22 *Dictio, prædictis, eſt reſtrictiua.*
23 *Dictio, prædictis, refertur ad nominatos, non autem ad innominatos.*
24 *Filia, ſi non habuerit à patre, vel auo dotem, neque fratres ſunt parati eam dotare, ceſſat Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145.*
25 *Caſus à ſtatuto omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis.*

DECISIO CX.

DOMINUS Timotheus Iuliæ eius ſorori agenti ad ſucceſſionem in bonis communis matris opponebat Statutum Vrbis de ſucceſſionibus ab inteſtato excluſiuum fœminarum quod habetur *lib. 1. ſtatutorum cap. 145.* Vnde propoſui dubium an dictæ Iuliæ debeatur ſucceſſio in bonis maternis, ad quod Domini affirmatiuè reſponderuot.

Nam tres in dicto ſtatuto ponuntur caſus † excluſionis 1
quorum primus eſt obitus patris vel aoi ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis, alter dotis per patrem vel auum in vltima voluntate eiſdem filiabus conſtitutæ, & tertius eſt fratris vel patris parati ſorores vel neptes non maritatas nec dotatas cum effectu dotare: Reſpectu autem Iuliæ nullus ex ſupradictis caſibus applicatur. Non primus
quia pater non deceſſit † inteſtatus (vt habetur in ſtatuto) 2
ſed cum teſtamentu ſuperſtitibus filiabus noo maritatis neque dotatis, (vt in eodem ſtatuto requiritur,) ſed innuptis
ac indotatis, quibus cum † non conueniant verba ſta- 3
tuti minus conuenire poteſt illius diſpoſitio, *l. 1. §. loquitur. ff. de ac quotid. & eſt cum ſimil.* Brun. *ſuper ſtatut. excluſ. fœmin. art. 6. num. 79.* Surd *dec. 59. nu. 1. & ſeq.*

Neque etiam ſecundus caſus ei applicatur, quia licèt eam pater inſtituerit hæredem non tamen dotauit, & loco dota-
tionis † non ſuccedit inſtitutio quæ potius ius dotationis ex- 4
tinguit, & confundit, vt ſingulariter tradit Barboſ. *in l. ſi cum dotem 23. §. ſi pater. nu. 17. in fin. & nu. 28. ff. ſolut. matrimon.*

Minus poteſt dici quod prædicta Iulia ſit in tertio caſu eiuſdem ſtatuti comprehenſa, qui eſt dotationis à fratre vel patruo, quooiam de patruo non conſtat, quoad Timotheum vero fratrem reſolutum fuit 28. Iunij 1630. coram me * ipſum noo teneri dictam ſororem dotare eo quod haberet aliunde † dotem ſibi conſtitutam, quod oſtendit d. fratrem fuiſſe requiſitum non tamen eſſe paratum dotare iuxta ſtatutum. 5

Neque ex eo quod dicta mulier ſit inſtituta hæres in te-
ſtamento patris, & inde valeat † ſe dotare inferri poteſt ad 6
dotationem à ſtatuto requiſitam iuxta doctrinam Bart *in l. quod autem ff. de iur. dot.* itaut debeat eſſe contenta † eà par- 7
te hæreditatis, quæ fuit illi relicta, vt reſpondit Landerch. *conſ.*

Digitized by Google

conſ. 25. Quia d. pater inſtituendo æquis portionibus filios
maſculos & fœminas cenſetur eos æqualiter dilexiſſe, &
8 conſequenter † noluiſſe magis in vno caſu quam in alio re-
linquere pro dote deinde ſupponendo hæreditatem fidei-
commiſſo, claré oſtendit ſe noluiſſe dotare ad effectum
ſtatuti, cum diſpoſuerit contra illius prouiſionem, & ſic
cenſetur voluiſſe recedere ab excluſione ſtatutaria, & po-
9 tius remanere in terminis iuris communis & in caſu † in
quo nulla eſt inducta excluſio, quæ ita demum procedit ſi
pater velit Paul. de Caſtr. *in conſ. 52. num. 2. vol.* 1. Merlin.
de legit. lib. 1. *tit.* 4. *q.* 6. *num. fin.* Rot. *dec.* 408. *num.* 3.
part. 2. *recent.*

10 Mens autem teſtatoris pro dote † præſumitur quando in
teſtamento ſimpliciter reliquit filiæ ſummam aliquam pe-
cuniariam vt puta mille ſine aliqua expreſſione, quo caſu
procedit præallegata doctrina Bart. *in d. l. quod autem. ff.
de iur. dot.* vt etiam obſeruauit Nat. *conſ.* 363. *nu.* 9. *vol.* 2.
11 Secus veró concurrentibus in † contrarium alijs coniecturis
veluti æqualis inſtitutionis maſculorum & fœminarum, ac
ſubſtitutionis, quæ coniecturæ ſunt potentiores ad arguen-
dum quod teſtator noluerit relinquere pro dote, ſed pinguius
prouidere, ſubſtitutionem autem eſſe in hoc caſu poten-
tiorem coniecturam dixit Rot. *deciſ.* 120. *&* 139. *coram
Card. Seraphin.*

12 Deinde mens ſtatuentium in eo reſidet quod à patre, † vel
auo aut à fratre vel patruo filiæ fœminæ, detur dos ad effe-
ctum eam excludendi à ſucceſſione in bonis matris, in alijs
vero caſibus ex eo patet non eſſe excluſas, quod ipſi ſtatuen-
tes in parte excluſiua vſi fuerunt verbis relatiuis ibi, *quæ fi-
liæ vel neptes &c.* Et alijs verbis ibi: *in caſibus ſupradictis,*
13 † quæ qualificant, & reſtringunt diſpoſitionem ad præce-
dentia, id eſt, ad filias fœminas habentes qualitates exclu-
ſionis à bonis patris, & dotationis à perſonis ibi nominatis,
14 & ad eos caſus tantummodo referuntur † qui oculis corpo-
reis poſſunt legi in ſtatuto, non autem ad alios qui per ver-
borum interpretationem poſſunt intelligi, *l. 5. ff. de his quæ
in teſt. delent.* Bart. *in l. qui liberis. § hæc verba. ff. de vulg.
& pupill.* Surd. *conſ.* 402. *num.* 5. *in fin. & num.* 2. *&* 3. *&
conſ.* 417. *num.* 4. *& in tract. de aliment. tit.* 9. *cap.* 13. *nu.* 32.
Eadem ratione tollitur obiectum quód ſtatutum de quo agi-
tur emanauerit fauore maſculorum, quia huiuſmodi fauor
15 † non debet ad alios caſus præter expreſſos extendi, ſed coer-
cendus eſt intra limites quos eadem mens ſtatuentium &
forma verborum præſcripſerunt Bald. *in l. 5. C. de ſucceſſ.
edict. quem ibi ſequitur* Salic. Paul. de Caſtr. *& alij Do-
ctores relati per* Dec. *conſ.* 287. *num.* 9. *& per* Surd. *de-
ciſ.* 9. *n.* 16.

Vnde ſequitur quod ſtatuentes prædicti noluerunt com-
16 prehendere caſum filiæ fœminæ quæ † potuerit dotare ſe
ipſam de bonis hæreditarijs patris poſtquam fuerunt effecta
illius patrimonium, cum in hoc caſu non poſſit verificari
qualitas à ſtatuto, requiſita Bald. *in l. neque mater. nu.* 6. *C.
de iur. dot.* Anchar. *conſ.* 80. *verſ. præterea alia ratione,* Dec.
conſ. 589. *n.* 7. *& ſeqq.* Curt. *ſen. conſ.* 27. Aym. *conſ.* 142.
num 10. Surd. *conſ.* 192. *num.* 35. Merlin. *de legit. lib.* 3. *tit.*
1. *q.* 17. *n.* 2.

Neque obſtat † Laderchy. *conſ.* 25. vt ſupra allegatum,
17 quia procedit in caſu ſtatuti in quo diſponitur quód filiæ fœ-
minæ debeant eſſe contentæ eo quod illis fuerit relictum,
pro ſuis dotibus, ſecus veró quando (prout in hoc caſu)
pater non quid certum, pro dote reliquit filiabus fœminis,
ſed eas titulo vniuerſali hæredes vnà cum maſculis inſtituit
18 per quam Inſtitutionem † vniuerſalem dotatio remanſit
confuſa vt ſupra fuit probatum, & inde de mente patris
19 quód non obſtante ſtatuto voluerit, † filias fœminas rein-
tegrare ad ſucceſſionem, Merlin. *de legit. lib.* 1. *tit.* 4.
quæſt. 6. *num.* 18. *&* 19. Cyriac. Nig. *controuerſ.* 284.
num. 18. Rot. *dec.* 408. *num.* 3. *verſ. teſtator enim par.* 2.
recent.

Caſſat quoque aliud obiectum deductum ex legato dotis
perq. Thimoteum d. eius patris conſobrinum relicto, quia
cum ipſa eſſet nata, & cognita teſtatori qui dotem legauit
minimeq. eſſet nubilis propter minorem ætatem, ideoq.
nulla tunc temporis adeſſet patris obligatio, non poteſt fa-
20 cile † concludi quód dictusq. Thimoteus motus fuerit ad ſic
legandum contemplatione patris potius quam filiæ, Me-
noch. *conſ.* 183. *n.* 13. *in fin.* Honded. *conſ.* 90. *nu.* 18. *vol.*
2. *cum alijs allegatis per* Mangil. *de imputat. quæſt.* 21.
num. 34. & nihilominus admiſſa etiam dicta contemplatio-
ne propter ſimile legatum factum alijs filiabus naſcituris
adhuc excluſioni ſtatutariæ reſiſtit non modo voluntas pa-
tris expreſſa per dictam inſtitutionem, ſed etiam mens ſta-
tuentium ſimiliter expreſſa in illis verbis ſtatuti ibi *ab vna
ex † prædictis perſonis dotatæ,* vt ſenſus ſit eos voluiſſe filias 21
fœminas ita demum eſſe excluſas à ſucceſſione in bonis ma-
tris ſi proprié fuerint dotatæ ab vna ex perſonis in ipſo ſtatu-
to ſuperius nominatis inter quas nulla habetur mentio con-
ſobrini. Dictio enim *prædictis*, eſt † reſtrictiua *d. l. qui libe- 22
ris. §. hæc verba. ff. de vulg. & pupill.* & refertur † ad no- 23
minatos, non autem ad non nominatos Gozzad. *conſ.* 29.
num. 15. Iaſ. *conſ.* 15. *vol.* 1. Rot. *dec.* 713. *num.* 2. *&* 3. *par.*
2. *diuerſ.*

Cum ergo Iulia non habuerit à patre vel auo dotem, ne-
que d. Thimoteus frater † ſit paratus eam cum effectu dota- 24
re, conſequens eſt vt dicatur in caſu à ſtatuto omiſſo exi-
ſtere, & proinde ad eius fauorem eſſe † locum iuris commu- 25
nis diſpoſitioni de æquali in bonis parentum ſucceſſione, §.
*cæterum. inſtit. de legit. agnat. ſucceſ. l. maximum vitium
C. de lib. præter. l. lege 12. tabularum. C. de legit. hæ-
red. §. nullum.* Auth. *de hæred. ab inteſt. venien. collat.* 9.

Et ita vtraque &c.

* *Eſt deciſio 398. par. 5. recent.*

Et ſupra in hac parte in eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die 22. Iunij 1635. coram eod. bo. mem. Motmanno, & infra habentur aliæ ideſt ſub diebus 16. Nouemb. 1636. coram eodem, & 12. Decembr. 1639. coram R. P. D. Dunozetto, ſed iſta erit in ſequenti parte.

ILLUSTRISS. D. MACHIAUELLO.
PATRIARCHA
CONSTANTINOPOLITANO.

Romana Computorum.

Die Lunæ 10. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Relationi tertij Periti omnino ſtandum eſt, quod ampliatur. Partitæ deſcriptæ in aliquo libro adminiſtrationis, quando præſumantur ſuppoſitæ, falſæ &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Relationi tertij periti ſtandum eſt.*
3 *Etiamſi diſcordet ab alijs peritis, qui antea retulerunt.*
Et etiamſi alterutra pars negaret in electione talis periti ipſam conſenſiſſe num. 3.
4 *Iudex ex officio poteſt tertium peritum eligere in partium diſcordia, vel mora.*
5 *Partitæ in libro aliquo adminiſtrationis, ſi nonnullæ reperiantur minime deſcriptæ in computo currenti, ſuis loco, diebus, menſibus, & annis, ſed reperiantur illæ omnes in calce libri vno, eodemq. tempore coaceruatæ, nullam fidem merentur.*
6 *Partitæ aliquæ in libro adminiſtrationis, ſi reperiantur duplicatæ inuerisſimiles, vel erroneæ, intrat dubietas veritatis, quoad reliquas.*
7 *Liber erroneus in quibuſdam præſumitur etiam erroneus in reliquis.*
8 *Partita aliqua in libro adminiſtrationis, quando cenſenda ſit duplicata. & nu. 9.*
10 *in Adminiſtratore diligenti omnia adnotare, non eſt præſumendus error tantò magis circa prætermiſſionem aliquarum partitarum, quantò maior eſt ſumma, quæ ex prætenſis partitis prætermiſſis conflatur.*

DECISIO CXI.

EXEGERAT D. Hieronymus Fabrius ſcuta feré ſeptuaginta millia ſpatio ſeptennij, quo bona Eminentiſſ. D. Cardinalis Paliotti adminiſtrauerat, vnde pro redditione rationis amicabiliter primo, & deinde iudicialiter coram A. C. pulſatus, duos introitus & exitus libros exhibuit, ſuper quibus electis hinc inde calculatoribus, & in eorum diſcordia (partibus tamen conſentientibus) tertio per Iudicem electo perito, compertum denique fuit, eun-
dem

Google

dem D. Fabrium remanere debitorem in ſcutis 4805.b.92.
verum cum ipſe huiuſmodi veritati non acquieſcens alios
duos poſtea in medium protuliſſet libros, quorum vnus à
receputis, alter ab exactionibus officij Gubernatoratus Vr-
bis nominabatur, & ex quibus corroborare quamplorimas
nouas partitas prætendebat quas in fine ſecundi libri primo
loco exhibiti poſt finitam adminiſtrationem adnotauerat;
Tertius ille peritus iubente Iudice iterum omnium Com-
putorum reuiſionem ex integro reaſſumpſit, partitiſq. no-
uiter deſcriptis diligenter conſideratis, ac pro maiori parte
tanquam vel non iuſtificatis, vel inueriſimilibus, vel du-
plicatis reiectis, retulit randem debitum dicti Adminiſtra-
toris aſcendere ad ſcuta 4905. b. 8. Vnde R. P. D Meltius
iuxta hanc ſecundam relationem tertij periti ſententiam de-
nique pronunciauit, à qua per appellationem ſuccumbeo-
tis cauſa mihi commiſſa, An fuerit bene iudicatum Rotam
bis conſului, & cum inta difficultas reſtringeretur ad viden-
dum, vtrum partitæ vltimo loco accenſæ, & à tertio peri-
to pro nihilo habitæ eſſent attendendæ, vel potius repudian-
dæ, nec paterentur reliqua dubia, hoc mane in alijs cauſis
definienda, quod omnes ſingillatim diſcuterentur DD. pro
admiſſione nonnullarum, & proreiectione quamplutium
ipſarum, quas infra ponam concordarunt, ac ſenten-
1 tiam pro illis confirmandam eſſe dixerunt, mandan-
tes quòd reliquæ partitæ alia vice particulariter exa-
mineotur.

Itaque ſententiam A. C. vti validam, ac iuſtam coofir-
matione dignam Domini exiſtimarunt, de validitate enim
apparere viſum fuit ex eo, quòd Iudex non ſecundùm pri-
mam, ſed iuxta ſecundam relationem tertij periti pronun-
ciauit; Nam in iſta poſteriori relatione (quicquid ſit de
prima) dubitari non poteſt quin interuenerint omnia ad
a euitandas nullitates neceſſaria, cum hoc euidenter † colli-
gatur ex reuolutione actorum, ex quibus pariter deſumitur,
reliqua etiam præceſſiſſe, quæ pro ſuſtinenda ex hoc capite
ſententia requiruntur iuxta vulgatam deciſionem Capu-
taq. 260. *par.* 2.

De Iuſtitia verò conſtitit ex iuribus pro parte Eminentiſſ.
D. Cardinalis in actis productis, ex quibus ſine controuer-
ſia ſupradicta quantitas exactionis demonſtratur, & ex li-
bris per D. Fabrium exhibitis, ex quibus ipſe conuincitur,
quòd demptis veris expenſis adhuc tenetur reſtituere reli-
2 quatum ſuæ adminiſtrationis † iuxta ſecundam relationem
tertij periti, cui ſtandum eſt, vt per Bart *in l. item ſi vnus
§. principaliter n.* 3. *ff. de recept. arbitr.* Rot. *deciſ.* 354. *nu.* 1.
3 *& dec.* 540. *n.* 1. *p* 1. *recent.* etiamſi diſcorder a balijs † peritis,
qui antea retulerunt Rota *ibidem deciſ.* 294. *nu.* 1. & etiam ſi
alterutra pars oegaret in electione talis periti ipſam conſen-
4 ſiſſe, cum † poſſit Iudex ex officio illum eligere in partium
diſcordia, vel mora Bart. *in l.* 1. *§. ex hoc reſcripto nu.* 5. *ff.
de ventr. inſpicien. cum reliquis adductis in Romana pecu-
niaria* 14. *Maij* 1618. *coram bo me. Vbald. & in Bono-
nien. pecuniaria* 4 *eiuſdem menſis* 1635 *coram R.P.D. meo
Merlino.*

Nec partitæ conſtantes ſummam ſcut. 3065. bo. 16. in
fine ſecundi libri per D. Fabrium exaratæ poſt ſeptennium,
completamque adminiſtrationem, & poſtquam factis,
amicabiliter computis ſe debitorem eſſe cognouerat, attendi
potuerunt, abſque legitima ipſarum iuſtificatione, quia
cum non reperiantur deſcriptæ in computo currenti ſuis lo-
5 co, diebus menſibus, & annis, † ſed omnes in calce ſecun-
di libri adminiſtrationis vno eodemq. tempore, atq in con-
fuſo acernatæ fidem nullam per ſe merentur Soccin. *conſ.*
190. *num.* 1. *lib.* 2. Plot. *de in lit. iuran. §.* 5. *num.* 31. Sim. de
Pret. *conſ.* 25. *num.* 13. Riminal. *iun. conſ.* 338. *nu* 44. Ioſeph.
Ludou. *concluſ.* 29. *ampliat.* 18 *verſ. & ad hoc* Gen *deſcript.
priuat lib.* 4. *tit de lib. adminiſtr. nu.* 3 4. *&* 5. Gratian *diſcept.*
563. *num.* 32. Caputaq. *deciſ.* 159 *num.* 7. *par.* 2. Rot. *deciſ.*
690. *num.* 5. *par.* 5. *recent. & in* Ariminen. *adminiſtrationis
tutelæ* 24. *Nouemb.* 1625. *coram R. P. D. meo Merlino*, itaut,
neque minimè hac ratione, niſi aliunde iuſtificentur admit-
ti valeant, nam cum quamplurimæ ex hiſce partitis ſint
6 duplicatæ, inueriſimiles, † vel erroneæ, vt ex peculiari
earumdem confutatione infra ponenda parebit, quoad re-
liquas etiam intrat dubietas veritatis regulariter † enim li-
ber erroneus in quibuſdam præſumitur etiam erroneus in re-
liquis Rot. *in Romana tutelæ de Ferratinis* 13. *Martij* 1595.
& in Papien bonorum 13. *Iunij* 1600. *coram bon. mem* Cardin.
7 Hieronymo Pamphilio *impreſſ. apud* Marcheſ. *tom.* 1. *fol.*
895. *cum ſeq. & in Vlixbonen. redditionis computorum* 13. *No-
uemb.* 1602. *coram bon. me.* Card Lancellotu, *& coram* Pa-
pa Greg. XV. *deciſ.* 79. *n.* 2. *vbi* Adden. *num.* 6. *& deciſ.* 473.
n. 4. *& in recen. deciſ.* 540. *n.* 2. *par.* 3.

Iuſtificatio autem ſimilium partitatum exceptis ijs, quas
DD attendendas eſſe exiſtimarunt, & ijs quarum diſputa-
tionem diſtulerunt, de quibus omnibus ſuo loco, quoad reli-
quas, quæ iuxta ſeriem ſummarij D. Fabri modo enume-
rabuntur, nequaquam viſa fuit ſubſiſtens.

Partita enim numero 2. ſcuta trium ſoluta Ioanni Bertan-
tio eſt duplicata, cum iam de ea in primo libro adminiſtra-
tionis fol. 29. fuerit creatus debitor Eminentiſſ. D. Cardina-
lis, vnde non debebat in fine ſecundi libri hæc eadem parti-
ta iterum apponi.

Partita numero 5. ſcut. 11. ſoluta cuidam Nouello Picto-
ri pro quadam Imagine coloribus delineata, non viſa fuit
attendenda, quia cum de ea nulla appareat quietantia, nec
enuncietur, quænam ſit illa imago non poteſt ſtari ſoli ipſius
adminiſtratoris reminiſcentiæ qui licèt modo aſſerat talem
partitam conſtare ſolummodo ex ſcut. 10. non autem 11.
ſolutis pro integra ſatisfactione mercedis plurium depi-
ctarum Imaginum, tamen neque hoc aliunde probat,
quam ex ſua ſimplici aſſertione, vnde ſimilis replicatio ni-
hil ſuffragatur.

Partita numero 11. ſcut. 4. ſoluta Ganimedi Agricolæ
pro operibus ruris, nec viſa fuit attendenda, quia cum D.
Fabrius pro ea iuſtificanda exhibeat quietantiam loquen-
tem de ſalario menſis Aprilis debito eidem Ganimedi, &
de huiuſmodi ſalario habita iam fuerit ratio à perito, non
poteſt abſque vlla iuſtificatione † admitti alia partita eiuſ- 8
dem menſis, cauſæ, & quantitatis, ſed cenſenda eſt dupli-
cata, Rota *in Romana pecuniaria de* 1. *Aſtallis Februar.* 1613.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Partita numero 24 ſcut. 18 ſoluta pro emendis ac vehen-
dis lignis, nec viſa fuit attendenda, quia præterquam quod
peritus benè videtur inferre ex ſecundo libro adminiſtratio-
nis fol. 94. de ea iam alia vice fuiſſe datum debitum *Emi-
nentiſſ.* D. Cardinali, accedit etiam quòd ordo directus
DD. Bonaono, & ſocijs, & à D. Fabrio pro iuſtificatione ta-
lis partitæ exhibitus non cantat, quod ligna inſeruiuerint
pro eodem Eminentiſſimo Domino, vnde nec de eorum,
pretio eſt modo ipſe per ſuam reminiſcentiam fundatam in
ordine æquiuoco conſtituendus debitor, cum potuerint di-
cta ligna ab eodem adminiſtratore in proprios vſus conuerti,
concurrentibus præſertim veriſimilitudinibus per peritum
ibidem ponderatis.

Partita numero 3. ſcut. 4. b. 50. viſa fuit duplicata, nam
cum talis ſumma fuerit ſoluta de ordine D. Ioannis Chri-
ſtophori Torretti tunc adminiſtratoris cuidam Dionyſio
Vulpio pro ſalario menſis Aprilis, & de ea fuerit iam fa-
ctus debitor Eminentiſſimus Dominus in primo libro Ad-
miniſtrationis fol. 1. ſub die 5. Maij 1624. non debebat ite-
rum talis partita apponi vti diuerſa ex eo ſolùm, quod quie-
tantia facta à Dionyſio, & quæ nunc pro iuſtificatione ſi-
milis partitæ oſtenditur cantaret ſub diuerſa data, nimi-
rum ſub die 12 menſis Maij, cùm tamen loqueretur de eo-
dem ſalario menſis Aprilis, nec dicatur quòd hæc ſit alia
ſumma ſoluta ipſimet D. Ioanni Chriſtophoro pro ſua mer-
cede, tum quia eſt inueriſimile, quòd de tempore, in quo
ipſe erat adminiſtrator ex ſemetipſo ſibi non ſatisfaceret,
tum etiam quia nulla apparet quietantia ipſius D. Ioannis
Chriſtophori, vnde cum ex hoc capite iſta partita careat iu-
ſtificatione, & addita reperiatur poſt ſeptennium nullius
ponderis eſſe poteſt.

Partita numero 6. ſcut. 14. bo. 40. ſoluta pariter Ganime-
di, pro operibus vineæ viſa fuit duplicata, quia iam D Fa-
brius eam appoſuerat ad debitum Eminentiſſ. D. Cardina-
lis in primo libro adminiſtrationis fol. 15. nec dici poteſt,
quòd hæc ſit alia partita eiuſdem quantitatis in eamdem
cauſam eidem Ganimedi ſoluta, quia abſque aliqua iuſti-
ficatione huiuſmodi extemporanea aſſertio non valet.

Partita numero 12. ſcut. 2. ſoluta Ioanni Bertantio ſub
die 1. Maij 1627. non viſa fuit attendenda, quia cum in
primo libro Adminiſtrationis fol. 87. fuerit alia ſimilis par-
tita deſcripta ad debitum Eminentiſſ. D. Cardinalis ſub die
30. Aprilis eiuſdem anni, nec de dicta partita ſuperaddita
in fine 2. libri adminiſtrationis oſtendatur aliqua quietantia,
vel de duplicatione, † vel de veritate dubitare fas eſt, di- 9
uerſitas enim vnius diei abſque alia iuſtificatione in hoc ca-
ſu non ſufficit Rota *in d. Romana pecuniaria coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano.*

Partita numero 14. ſcut. 2. b. 96. ſoluta Dionyſio Villico
viſa fuit duplicata, quia iam legitur adnotata in primo
libro

libro Adminiſtrationis fol. 152. nec præſumi debet, quod non ſit eadem, dum diuerſitas non iuſtificatur.

Partita numero 23. ſcut. 50. ſoluta Paulo Fontanæ non viſa fuit attendenda, quia ex apoca ad Bancum tranſmiſſa apparet D. Fabrium de dictis ſcut. 50. non eſſe creditorem Eminentiſſimi D. Cardinalis, ſed potius cuiuſdam Philippi Fundatij, de cuius ordine, ut ipſe aſſerit ſibi oretenus dato talem pecuniarum ſummam dicto Paulo Fontanæ ſolui mandauit, vnde non poteſt modo in præiudicium Eminentiſs. D. Cardinalis abſque vlla iuſtificatione ſimilem aſſertionem innouare dicendo, quòd de ordine eiuſdem Eminentiſſimi iſtas pecunias Coquinario dederit, nam ex libris adminiſtrationis liquido apparet huiuſmodi miniſtrum iam fuiſſe de ſua mercede aliunde totaliter ſatisfactum.

Partita b. 90. ſoluta ſub die 30. Maij. 1631. pro medela Equi viſa fuit duplicata cum partita deſcripta in ſecundo libro Adminiſtrationis fol. 267. ſub die prima Iunij eiuſdem anni, vbi D. Fabrius adnotando quid impenſum fuerit pro tranſportando dicta Equi cadauere de tali ſarmaco antecedentis diei Eminentiſs. D. Card. debitum dedit.

Partita ſcut. 6. ſoluta pro Strena ſecretis Scoparijs Palatij Pontificij viſa fuit duplicata cum iam D. Fabrius, vt apparet ex libro ſecundo Adminiſtrationis fol. 287. ad eumdem finem ſoluerit ſcut. 456. b. 80. omnibus Sanctiſs. D. N. Officialibus, ac Miniſtris, inter quos connumerari, & deſcripti etiam cernuntur ijdem Scoparij.

Partita num 31. ſcut. 36. b. 50. quæ dicitur prouenire ex eo, quod erratum fuerit contra D. Fabrium in appretiandis aureis ſcutis, quæ donata fuere ſupradictis Officialibus, ac Miniſtris Papæ per Strena, nec viſa fuit attendenda, quia taliserror nec præſumitur, nec probatur.

Partita num 3 , ſcut. 40. pro victu famulorum Eminentiſſimi D. Card ſubminiſtrato à die 15. Ianuarij vſque ad 4. Februarij 1628. nec viſa fuit attendenda, quia cum D. Fabrius pro veſcendis dictis famulis in dicto tempore adnotauerit dietim expenſas in ſecundo libro Adminiſtrationis à fol. 56. vſque ad fol. 67. talis partita de manifeſta duplicatione conuincitur.

Partita num. 36. ſcutorum 78. ſoluta cuidam Turpino Pictori pro 18. ſacris Imaginibus non viſa fuit attendenda quia neceſſaria iuſtificatione caret, nam D. Fabrius, nec vnquam cum d. Turpino tractatur, nec quietantiam aliquam oſtendit, & verſa vice Eminentiſſimus D. Card. exhibet quemdam liberculum ipſiuſmet Eminentiſſimi manu deſcriptum legitur tales Imagines, & delineandas curaſſe, & delineatas ſoluiſſe Reu. Patrem Virgilium Cepparium Venerabilis Societatis IESV quod deficiente legitima adnotatione in libris Adminiſtrationis valde veriſimile eſſe iudicatum fuit.

Partita ſcut. 714. bonon. 90. quæ exacta dicitur per D. Fabrium à DD. Acciaiolo, & Martello, & conſignata per eumdem Eminentiſſimo D. Card. in eius Cubiculo, nec viſa fuit attendenda, tum quia non apparuit quomodo D. Fabrius de ea poſt ſeptem annos meminerit, tum etiam quia omnis eius veriſimilitudo excluſa remanſit, ex immediatè ſubſequuta computorum per litteras ad Eminentiſſimum D. tranſmiſſione, in quibus dictus D. Adminiſtrator conſtituit ſe debitorem Eminentiſſimi D. Card. in ſcutis 376. quæ confeſſus ibid. fuit habere in banco ad effectum illa ſoluendi D. Portio Caualerio quod ſane geminatis epiſtolis non ſcripſiſſet ſi talis partita ſcutorum 714. 90. vera fuiſſet cum ita ipſe non debitor, ſed creditor extitiſſet ex quo etiam fundamento ſubuertuntur treſdecim harum partitarum, quæ ſuis locis diſtributæ peculiaribus conſutantur rationibus, quoniam, & ipſæ adnotari ſimiliter debuiſſent antequam dicta Computa tranſmitterentur, vnde tanto minus erroris poſſibilitas circa prætermiſſionem harum partitarum † in homine obulos quoque adnotare ſolito conſiderari potuit quanto maior eſt ſumma, quæ ex tot partitis conflatur Mantic. *deciſ.* 370. *nu.* 1.

Partita ſcut. 383. b. 30. quæ dicitur fuiſſe ab Eminentiſſimo D. Card. extracta è ſacculo continente ſcut. 873. nec viſa fuit attendenda, quia ſchedula in ſacculo, vt aiunt inuenta, & in qua manu D. Fabri deſcripta leguntur hæc verba, *ſono leuati ſcuti* 383. *baiocchi* 30. potius indicat ab eodem D. Fabrio, qui integram ſummam dictorum ſcut. 873. receperat talem partitam extractam fuiſſe, quàm ab ipſo Eminentiſſimo D. Maximè concurrente pro huiuſmodi veritate eadem veriſimilitudine, quæ in confutatione alterius immediate antecedentis partitæ fuit ſupra conſiderata, & accedente alia validiſſima coniectura per quam non ſolum iſta partita ſcut. 383. b. 30. ſed etiam alia ſupradicta ſcut. 714. b. 90. penitus annihilatur, quod nimirum vtraque ipſarum inſeruiuerit pro emendis aureis duplis 400. de quibus iam fuit habita ratio in computis, exactio enim talium partitarum, & duplarum emptio cadunt ſub eodem die, & attento valore illius temporis inter dicta ſcut. 714 b. 90. & 382. b. 30. ea vna, & aureas duplas ex altera intercedit ſolummodo differentia vnius Iulij, nec D. Fabrius, tunc nouus adminiſtrator alias pecunias Eminentiſſ. D. Card. præ manibus habebat vnde tales duplas emere poſſet vnde quòd ipſe proprias pecunias ad talem effectum erogare voluerit exiſtimatum fuit ad credendum difficile.

Partita ſcut. 101. ſoluta Raynerio Bruc. viſa fuit duplicata cum iam de tali ſolutione fuerit Eminentiſſimus D. Card. factus debitor in primo libro Adminiſtrationis ſub die 21. Auguſti 1625. vbi D. Fabrius adnotando quid datum fuerit dicto Raynerio pro integra ſatisfactione omnium ſuorum operum, quæ pro eodem Eminentiſſ. D. extruxerat, iſtam etiam partitam in tali computorum ſolidatione includit.

Partita ſcut. 6. ſoluta ſub die 10. Iunij 1630. Georgio Pozzo viſa ſimiliter fuit duplicata cum inueniatur ſub eodem die menſe & anno ijſdem omnino verbis exarata in libro Computorum fol. 24. itaut identitas controuerti non poſſit.

Partita ſcut. 8. ſoluta ſub die 8. Iulij 1630. eidem Georgio viſa fuit etiam duplicata, quia eodem modo, vt partita immediatè antecedens concordat cum partita deſcripta in libro Computorum fol. 244.

Partita ſcut. 6. ſoluta ſub die 22. Iulij 1630. dicto Georgio pro integra ejus ſatisfactione viſa fuit pariter duplicata cum partita, quæ extat in libro Computorum fol. 245.

Partita ſcut. 21. b. 85. viſa fuit reijcienda, quia iam à perito de ea fuit habita ratio.

Partita ſcut. 52. b. 25. ſoluta Petro Colangelo viſa fuit duplicata cum partita deſcripta in ſecundo libro Adminiſtrationis fol. 227. ſub die 20. Ianuarij 1630. eidem ſoluta, quia licèt exhibeatur receputa Petri Colangeli cantans ſub die 10. Februarij eiuſdem anni, tollitur nihilominus ex ordine ad bancum directo omnis difficultas, quæ ex diuerſitate datæ dictæ receputæ inducẽda diuerſitate partitarum oriri poſſet, in tali enim ordine legitur iniunctum Capſario, quòd de eo quod ſolueret Colangelo quietantiam acciperet, licèt idem ordinans nimirum D. Fabrius ibid. fateretur aliam ab ipſo Colangelo quietantium de eadem ſumma ante recepiſſe hinc enim patet, quòd donec D. Fabrius non oſtendit illam aliam quietantiam, quam ſibi fieri curauit credendum eſt tertio perito aſſerenti ſe vidiſſe à tergo ſupradictæ receputæ manu D. Fabri hæc verba ita deſcripta, *vuol dire alli* 10. *Gennaro, & non Febraro*, & ſic manifeſtum eſt Colangelum in menſe æquiuocaſſe, vnde duplicatio iſtius partitæ ſatis luculenter apparet.

Partita ſcutor. 68 bo. 60. ſoluta Baldaſſarri Sericario mediante ordine ad DD. Bonannium, & Socios pro diuerſis ſericis elaboratis ad Eminentiſſimum D. Card. tranſmiſſis clariſſimè viſa fuit duplicata cum fuerit aliàs deſcripta in libro ſecundo Adminiſtrationis fol. 152.

Partita ſcut. 50. ſoluta Chellino, & Brancaualerio pro varijs oloſericis veſtium ornamentis viſa fuit ad vnguem duplicata in ſecundo libro Adminiſtrationis fol. 153.

Partita ſc. 125. ſoluta Sebaſtiano Caſino per vehendis rebus euidentiſſima duplicatione laborare viſa fuit, cum appoſita legatur in ſecundo libro Adminiſtrationis fol. 153. cum ijſdem omnino circumſtantijs.

Denique partita ſcutor. 25. non viſa fuit attendenda, quia jam de ea fuit habita ratio in Computis currentibus.

Et iſtę ſunt partitæ quæ Dominis viſę fuerũt dignę, quod reijciantur, itaut quoad hanc partem confirmandam eſſe pro eis A. C. ſententiam reſponderint, quibus non obſtat, quòd licet plurimæ in multis conueniant cum partitis in libris Adminiſtrationis deſcriptis cum tamen in aliquo differant cenſendæ ſint diuerſæ non autem duplicatæ, nam ſimilis obiectio tollitur ex facto, dum apparet ex antecedẽtibus, quòd partitæ, quæ de duplicatione redarguuntur non ſolum in nihilo differũt, ſed ex optimis coniecturis ipſarum iden-

identitas cum partitis ſemel acceptatis manifeſtè deſumitur vltra quòd cum tales partitæ non fuerint, vt ſupradictum eſt ſuis locis deſcriptę, ſed extra ordinem ſuperadditę quatenus quoad aliquid reperirentur diſſimiles, adhuc non eſſent ſine legitima iuſtificatione accepto ferendæ ex ſupra allegatis verſiculo nec partitæ.

Sicuti pariter, nec ſubſiſtens viſa fuit obiectio, quod dum Eminentiſſimus D. Card. ſe fundat in libris in quibus huiuſmodi partitæ reperiuntur deſcriptæ non poſſit illas pro parte acceptare, & pro parte repudiare, ſed ſicuti adnotatas ad creditum ita etiam ſibi ad debitum oppoſitas teneatur tanquam veras admittere nam facilè ſoluitur hęc difficultas ex duplici reſponſione, prima quòd idem Eminentiſſ. D. non ſe fundat in illis libris, ſed in iuribus ex parte ſua productis ex quibus validè, ac irreſragabiliter probat de qua nummorum quantitate teneatur D. Fabrius ęqualem rationem reddere, ſecundò reſpondetur, quòd dicti libri non impugnantur quinimmo accepto feruntur, & omnes partitæ, quæ in ipſis debito ordine, ac ſuis temporibus inueniuntur adnotatę, quamuis quacumque alia iuſtificatione careant, nihilominus vti optimæ reputantur, ſed ſolummodo reijciuntur illæ partitæ, quæ non continuatæ, cum reliquis, ſed confuſæ in fine ſecundi libri, vt ſupradictum eſt per ſolam inueriſimilem poſt ſeptem annos reminiſcentiam cernuntur ſuperadditæ, quæ cum non adminiculentur ab ordinata librorum deſcriptione, ſed ſuſpicari poſſit quod ad exequendum creditum cum debito ſint coaceruatæ, niſi aliunde iuſtificentur attendi non poſſunt.

Partitæ autem, quæ licèt ſuperadditæ nihilo tamen minus eſſe eidem D. Fabrio accepto ferendæ Dominis viſæ fuere ſunt infraſcriptæ.

Nimirum illæ nouem quas tertius peritus iuſtis de cauſis iam approbauit, & vlterius.

Partita num. 9. ſcut. 1. bo. 50. nam quamuis ſit valde ſimilis cum alia partita eiuſdem quantitatis in lib. 2. Adminiſtrationis fol. 29. deſcripta tamen eum de ea oſtendatur particularis quietantia exiſtimatum fuit vtramque eſſe accepto ferendam.

Item partita num. 22. ſcut. 30. bo. 90 ſoluta pro operibus poſitis ad colendam vineam, nam licèt ſub eodem tempore adſint ad eumdem finem adnotatæ in libris Adminiſtrationis aliæ expenſæ, cum tamen de tali partita appareat ſimiliter ſeparata quietantia, pari ratione argui poſſe viſum fuit, quòd verè D. Fabrius duas non autem vnam partitam ſoluerit.

Item partita num. 27. ſcut. 4 b 80. ſoluta pro reficiendis tectis imbricatis prædiorum ruſticorum, quoniam licèt de ea non adſit iuſtificatio ex beneplacito tamen Eminentiſſimi D. Card. illam accepto ferre licuit.

Item partita num. 34. ſcut. 138. pro ientaculis trium villicorum, ſed arbitrati ſunt DD. eſſe reducendam ad ſcut. 49. b. 80.

Reliquæ verò partitæ in fine ſecundi libri Adminiſtrationis ſuperadditæ de quibus hodie diſcuti non potuit, & quas in aliam diſputationem DD. diſtulerunt ſunt hæ videlicet.

Partita num. 25. ſcut. 44. ſoluta Sebaſtiano Caſino, & partita ſcutor. 988. redacta ad ſcut. 450. pro expenſis cambiorum.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit &c.

REV.mo P. D. COCCINO DECANO.

Viceſi Collegij.

Die Lunæ 10. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficiati cum non faciant Collegium, nec Vniuerſitatem non poſſunt ſe collegialiter congregare, cum regulariter omnia collegia ſint prohibita, eò quia homines non debent facere iſtas conuenticulas ſeu Congregationes cum ex eis timeatur conſpiratio in Principem, ſeu Rempuplicam. Beneficiati quibus concurrentibus poſſint ſe congregare.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, cum non faciant Collegium non poſſunt ſe collegialiter congregare. & nu. 10.*

2 *Clerici Beneficiati, licèt ſint plures in eadem Eccleſia, non tamen per hoc dicuntur conſtituere Collegium, ſeu facere Capitulum.*

3 *Collegia omnia regulariter ſunt interdicta, quia homines non debent facere iſtas conuenticulas, ſeu Congregationes, cum ex eis timeatur conſpiratio in Principem, vel in Rempublicam. & n. 4.*

5 *Beneficiati, vt poſſint ſe congregare, quid nam ſit neceſſe.*

6 *Collegia, & eorum Rectores ſubſunt Maioribus, & Ordinarijs Poteſtatibus, & ad eorum dictum deſtrui poſſunt, & prohiberi.*

7 *Beneficiati, cum nullatenus faciant Collegium, non poſſunt ſe congregare ſine licentia Ordinarij.*

8 *Beneficiati, ſi ſe congregant, præuia tamen licentia Ordinarij, id debent facere, cum aſſiſtentia alicuius perſonæ à d. Ordinario deputandæ, vt ipſe ſcire poſſit, quid tractent, ne contingat ipſos diſponere, vel tractare de his, quæ ad ipſos non pertinent.*

9 *Canonici non tenentur in Capitulo admittere, ſi nolint, Epiſcopum, vel Vicarium.*

10 *Canonici habent ius ſe congregandi.*

11 *Ius ſe congregandi ſolum competit Vniuerſitati, & Collegio.*

12 *Beneficiati non faciunt, neque Vniuerſitatem, neque Collegium.*

13 *Beneficiati ſubſunt Capitulo.*

DECISIO CXII.

IN HAC cauſa fuit reſolutum, & ſuper reſolutionibus adeſt res iudicata, quòd Beneficiati huius Eccleſiæ non faciunt Collegium, † neque poſſunt proprerea Collegiali- 1
ter ſe congregare *iuxta gloſ. in cap. dilecta 14. in ver. inhibeatis. de exceſſ. Prælat. & ibid.* Abb *num. 1. in ſecundo notab.* vbi inquit nota ſecundo quòd licet ſint plures Clerici Bene-
ficiati in † eadem Eccleſia: tamen non per hoc dicuntur 2
conſtituere Collegium, ſeu facere Capitulum, cum non poſſint erigere ſigna Collegij, nec Collegialiter ſe congregare, *& nu. 5.* reddit rationem, quia ſcilicet regulariter om-
nia † Collegia ſunt interdicta, quia homines non debent 3
facere iſtas Conuenticulas, ſeu Congregationes, cum ex eis timeatur conſpiratio contra Principem, ſeu Ciuitatem,
& infert quòd Clerici ſingulares, † cum non habeant aliqua 4
communiter expedienda, non poſſunt propria auctoritate facere iſtas Congregationes, & conſtituere vnum Collegium *idem* Abb. *in c. nobis de iure patr.* Rota apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ. vlt. nu. 14. de his quæ fiunt à maior. par. Cap. & eſt deciſio ſan. mem. Clem. XVIII. 455. par. 1. diuerſ. & fuit reſolutum in cauſa Gerunden. iuriſdictionis 22. Aprilis 1630. coram me, quam Rota ſequuta fuit in hac cauſa 7. Iunij 1632. coram R. P. D meo Motmanno, * & in alia Gerunden iuriſdictionis 24. Nouembris eiuſdem anni 1632. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

His poſitis hodie dubitaui An Beneficiati † poſſint ſe con-
gregare, & quomodo, & Domini dixerunt poſſe ſe congre- 5
gare tribus concurrentibus. Primo, vt non ſe congregent *in forma Collegij*, ex prædictis Secundò, ut id faciant *petita ſemper, & omni vice licentia Reuerendiſſimi Ordinarij*, quia
ſicuti Collegia † & Rectores eorum ſubſunt maioribus, & 6
Ordinarijs Poteſtatibus, & ad eorum dictum deſtrui poſſunt, & prohiberi, ne incipiant Innoc. *in d. cap. dilecta n. 9. in fine.* Ita à fortiori iſti Beneficiati, qui nullatenus faciunt
Collegium non † poſſunt ſe congregare ſine licentia Epiſco- 7
pi. Tertio; quòd id faciant *cum aſſiſtentia alicuius perſonæ deputandæ à Reuerendiſſimo Ordinario* ea ratione, vt ipſe
ſciat quid ipſi tractent, ne contingat ipſos diſponere, † aut 8
tractare de his, quæ ad ipſos non pertinent *ex deductis per* Abb. *ſupra relatum in d. cap. dilecta.* Nec ad rem pertinet, quòd Sacra Congregatio Concilij *in vna Anagmina 27. Se-
ptembris 1606.* reſpondit Canonicos non teneri in † Capitu- 9
lo admittere (ſi nolint Epiſcopum, vel Vicarium. Quod ſi aliquis abuſus in conuocatione, & celebratione Capituli irrepſerit poſſe Epiſcopum tales abuſus corrigere, ſed non propterea conuocationem Capituli vllo pacto impedire. Quia hæc ſententia procedit in Capitulo, quod habet ius ſe con-
gregandi, † non autem in iſtis Beneficiatis, qui non conſti- 10
tuunt Collegium, vt ſupradictum fuit.

Non obſtat, quòd vti Beneficiati volunt ſe congregare ad honeſtum finem, quia hoc poſſet illos excuſare à pœna, non tamen per hoc poſſunt ſe congregare. Quia

hoc

Google

11 hoc ſolùm † competit Vniuerſitati, & Collegio, & in iſtis terminis, loquitur Aym. *conſ. 4. num. 14. & 20.* Bald. *in conſ. 370. num. 12. vol. 2. & notat in l. 1. ff. de Colleg. illicit. & in l. 1. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin.* Bald. *in l. nulli num. 2.* Bart. *num. 7. ff. eod. tit.* & fuit optimè conſideratum *in d. cauſa Gerunden. iuriſdictionis 24. Nouemb. 1632.*
12 *coram R. P. D. meo Veroſpio*, non autem competit iſtis † Beneficiatis, qui non faciunt, neque Vniuerſitatem, neque Collegium ex ſupradictis.

Et hæc eo magis ſunt admittenda, quia agitur de præiu-
13 dicio Capituli Cathedralis, cui † ſubiacent Beneficiati, vt fuit dictum in cauſa *Valentina iuris congregandi 23. Ianuarij 1595. coram recol. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, cum alijs pluribus adductis in d. cauſa Gerunden. iuriſdictionis 22. Aprilis 1630. coram me, & in hac cauſa coram R. P. D. meo Motmanno in deciſione ſupra allegata, & in dicta alia Gerunden. coram R. P. D. meo Veroſpio*, quæ eleganter hæc omnia conſiderat.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

* *Eſt deciſio 136. in præcedenti parte, vbi etiam habetur alia deciſio in eadem cauſa ſub die 13. Februarij 1634. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Coccino Decano.*

R. P. D. ROIAS.

Peruſina Spolij.

Die Veneris 4. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Spolium, quando intret, & quando non. Subhaſtationes, & deliberationes, vt dicantur validæ, quidnam requiratur, & aliqua circa decretum irritans, & clauſulam, ſublata.

SVMMARIVM.

1 *Extremum primum in ſpolio, quod eſt prior poſſeſſio ſpoliati, debet plene, & concludenter probari.*
2 *Clauſula, ſublata, & decretum irritans, & ſimiles, inficiunt titulum, & poſſeſſionem.*
3 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, ad effectum, vt denegetur actio ſpolij.*
4 *Spolium committi non poteſt, vbi non adeſt, vel acquiri non poteſt poſſeſſio.*
5 *ad Probandum primum extremum in ſpolio, ſufficit, quòd probetur contra aliquem fuiſſe factam ſubhaſtationem, & deliberationem.*
6 *Extremum primum in ſpolio probatur ex inſtrumento immiſſionis iuncta poſſeſſione.*
7 *in Spolio ſecundum extremum probatur leuioribus probationibus, immò ſola litis ſuſtentatio ſufficit, cum adminiculis.*
8 *in Spolio probatis duobus extremis, quis venit reintegrandus.*
9 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedens dicitur ſpoliare.*
10 *Spoliato à Iudice competit reſtitutio; ſicuti competit ſpoliato à quocumque priuato.*
11 *contra Tertios poſſeſſores non poteſt procedi pro executione mandati contra alios relaxati via executiua, ſed agendum eſt via ordinaria.*
12 *Deliberatio ſecundùm ius commune debet fieri maiori Oblatori.*
13 *Licitatores, poſtquam obtulerunt, non poſſunt oblationi renunciare, ſed remanent obligati, nec poſſunt ſe pœnitere, niſi reipublicæ expedierit.*
14 *Deliberatio eſt nulliter facta non præcedentibus ad minus tribus licitatoribus.*
15 *Deliberatio rerum ſtabilium eſt nulla ſi emanauit ſub decreto, niſi ad primam.*
16 *Quod per Iudicem fieri non potuit, niſi cum decreto infra menſem.*
17 *in Subhaſtatione bonorum minorum requiritur ſaltem ſpatium 20. dierum.*
18 *ex Subhaſtationibus defecta venditio facta Curiæ, eſt nulla.*
19 *in Subhaſtationibus rerum Eccleſiæ, vel minorum augeri quidem poteſt terminus, ex quo poteſt venire plus offerens, ſed non minus.*
20 *Fiſcus non poteſt procedere ad ſubhaſtationem non ſeruatis ſolemnitatibus.*
21 *Clauſula, ſublata, & decretum irritans non præiudicare poſſunt poſſeſſioni iam adeptæ.*
22 *Derogatio non operatur, vt ex tunc, ſed ex nunc nec habet in hoc locum retrotractio.*
23 *Extenſio in odioſis non fit.*
24 *Alienandi licentia à Principe conceſſa intelligitur ſemper ſeruatis ſolemnitatibus de iure requiſitis.*
25 *Clauſulæ acceſſoriæ, & conſequutiuæ ſublata principali diſpoſitione, nihil operantur.*
26 *Clauſula ſublata, & decretum irritans quamuis inficiant titulum, & poſſeſſionem, non tamen tollunt detentationem, & inſiſtentiam facti, ſufficientem ad obtinendam reintegrationem in ſpolio ſeu manutentionem.*

DECISIO CXIII.

PROPTER capitale delictum, & bonorum confiſcationem Mutij, Paroli & Cæſaris filiorum & hæredum q. Io. Antonij de Parolis prætendentes DD. Comites de Vbaldis factum fuiſſe locum ſubſtitutioni ad illorum fauorem ex teſtamento dicti Io. Antonij patris fideicommittentis, coram Locumtenente Criminali Ciuitatis Peruſiæ, mouerunt iudicium contra fiſcum ſuper immiſſione in dictis bonis, & ſignanter ſuper bonis S. Mariani & Beltrignanæ comprehenſis in fideicommiſſo Io. Antonij, & ſer. ſer. ſub die 30. Aprilis 1620. ſententiam fauorabilem ſuper immiſſione in prædictis bonis obtinuerunt, & cum effectu expulſo fiſco fuerunt immiſſi poſſeſſione ſubſequuta.

Verum quia de Anno 1615. DD. de Criſpoltis fideiuſſerunt, & ſe obligarunt ſoluere fiſco Apoſtolico ſcuta 10. mill. caſu quo Cap. Mutius filius fideicommittentis ſtatum Eccleſiaſticum ingrederetur per contrauentionem d. Mutij inſurrexit fiſcus, & pro ſolutione dictorum ſcutorum 10. mill. mandatum exequutiuum exequi fecit ſuper bonis S. Mariani & Beltrignanæ, quæ ſubhaſtari mandauit, & tandem deliberata fuerunt pretio ſcutorum 4000. Martiæ matri fideiuſſorum.

Propterea DD. de Vbaldis contra Criſpoltos vel hæredes Martiæ, & bonorum detentores coram A. C. remedium ſpolij intentarunt, cui placuit mihi committere extra Rotam. An DD. de Vbaldis eſſet concedenda reintegratio, & dubio in Rota propoſito ex eo præcipuè denegandam inſiſtebant DD. Criſpolti, quia DD. Comites deficiebant in probanda illorum anteriori poſſeſſione, quod † eſt primum 1
extremum in hoc iudicio requiſitum; & quod plenè & concludenter probari debet Verall. *deciſ. 371. num. 1. par. 2.* Rota *deciſ. 165. num. 1. p. 2. diuerſ. & coram* Card. Caualer. *deciſ. 240. num. 1.* & alias ſæpè; Nam ante purificationem fideicommiſſi ad eorum fauorem iam fuerat ipſi per fel. record. Paulum V. derogatum cum clauſula ſublata, & decreto irritante, & alijs clauſulis, de quibus in Motuproprio, quæ inficiunt † titulum, & poſſeſſionem, vt in ſpecie dero- 2
gationis fideicommiſſi cum clauſula ſublata *firmauit* Rota coram Caualer. *deciſ. 430. num. 2. & 3. & in Corduben. portionis coram Rubeo apud Garz. de beneſ. par. 6. cap. 3. nu. 54. in fin.* & in ſpecie decreti irritantis † quod inficiat titulum, 3
& poſſeſſionem ad effectum vt denegetur actio ſpolij notarunt Caſſad. *deciſ. 1. num. 2. de reſt. ſpol.* Ægid. *deciſ. 535. num. 1.* Verall. *deciſ. 15. num. 2. par. 3.* Mohed. *deciſ. 13. num. 2. de reſt. ſpol. cum alijs in Terracinen. affictus 27. Ianuarij 1627. coram R. P. D. meo Pirouano*, vnde inferebant Informantes pro Dominis Criſpoltis ceſſare omne prætenſum ſpolium, quod committi † non poteſt, vbi non adeſt vel 4
acquiri non poteſt poſſeſſio, vt hic ſtante clauſula ſublata & decreto irritante.

Cæterum his non obſtantibus Domini pro reintegratione reſponderunt, nam primum extremum nempe poſſeſſio anterior Comitum de Vbaldis vltrà ſubhaſtationem & deliberationem bonorum, de quibus agitur contra eos obtentam,
† quæ ad probandum primum extremum ſufficiunt Greg 5
deciſ. 362. in prin. & deciſ. 402. nu. 1. Rot. *in Romana ſyluæ 3. Iunij 1626. coram Reuerendiſſ. D. meo Vrgellen.* ſatis probatur ex † inſtrumento immiſſionis iuncta poſſeſſione de 6
qua deponunt teſtes *Sum. Com. num. 4.* Rota *deciſ. 462. par. 1. recens.* Seraph. *dec. 1200. nu. 1. & fuit dictum in d. Romana ſyluæ.*

Secundum verò extremum poſſeſſio videlicet Iunior, & moderna partis aduerſæ plenè probatur per eoſdem teſtes d. Summ. num. 5. licet ſufficiant † leuiores proba- 7

tiones Rota *deciſ. 8. de reſt. ſpol. in nou.* immo ſola litis ſub-
ſtentatio ſufficiat cum adminiculis, *Verall. deciſ.* 369.
8 *par.* 2. Greg. *deciſ* 362. *n.* 3. quibus probatis ſpolium † reddi-
tur clarum itaut Domini Comites veniant reintegrandi ad
tex. in cap. conquærente de reſt. ſpol. Bald.. *conſ.* 357. *in*
in fin. lib. 2. *&* *conſ.* 147. *lib.* 3. Crau. *conſ.* 18. *num.* 8. *&*
conſ. 302. *n.* 4.

Non obſtat quòd Comites fuerint poſſeſſione dictorum
bonorum per ſupradictam ſubhaſtationem, & deliberatio-
9 nem facto Iudicis priuati, quia cum † nulliter & iniuſtè
proceſſerit, non ideo minus intrat ſpolium. Abb. *in d. c.*
conquerens. ſub num. 8. *de reſt. ſpol.* Rolan. *conſ.* 6. *num* 34.
lib. 3. Rota coram Illuſtriſs. D. meo Decano *deciſ.* 97 & ſpo-
10 liato † à Iudice competete reſtitutionem ſicut competeret
ſpoliato à quocumque priuato reſpondit Rota *in Anconi-
tana ſpolij* 9. *Iunij* 1610. *coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Nullitas viſa fuit patens tum quia contra Comites
11 tertios poſſeſſores procedi non poterat † pro exequutione
mandati contra alios relaxati via executiua, ſed agendum
erat via ordinaria, ut docet Alex. *in l. à Diuo Pio §. ſi ſuper
rebus. nu.* 28. *verſ. & pro hoc bene facit. ff. de re iud.* Gregor.
deciſ. 22. *num.* 1. *& fuit dictum in Romana vineæ* 24. *Nouemb.*
1621. *coram bo. mem. Buratto, & in præalleg. Romana ſyluæ
coram Vrgellen.* tum etiam quia ad ſubhaſtationem, & de-
liberationem fuit deuentum pro minori pretio, cum ſecun-
12 dùm † iuris diſpoſitionem deberet fieri maiori Oblatori *d. l.
à Diuo Pio. §. ſi pignora vbi* Alex. *nu.* 11. *l. eum qui. §. melior
ff. de in diem adiect.* Bald. *conſ.* 327. *nu.* 1. *ante med. verſ. nam
ad hoc lib.* 2. *Aſin. de execut. §.* 6. *cap.* 11. *num.* 4. Rota *in Roma-
na nullitatis ſubhaſtationis coram Litta regiſtrata apud
Marcheſ. de Commiſſ. par.* 1. *fol.* 1245. *& in Romana ſpolij do-
mus* 19. *Ianuarij* 1615. *coram Eminentiſſ. D. Cardin. Pam-
philio, & in Romana ſubhaſtationis* 20. *Maij* 1623. *coram
Buratto.*

Et licèt dicatur quòd alij licitatores qui plus obtulerunt,
illorum oblationi renunciauerint, ex hoc ſequitur vnum de
duobus vel quod eorum renunciatio non fuit valida, ex †
13 quo remanent obligati, nec poſſe quemquam eorum pœ-
nitere niſi reipublicæ expedierit firmant Bart. *in l. citatio nu.*
4. *ff. de public. Aſin. in d. §.* 6. *cap.* 2 *fol.* 138. Rota *deciſ.* 376. *nu.*
5. *par.* 4. *recent. & in Romana domus* 19. *Decemb.* 1631. *coram
R. P. D. meo Veroſpio*; Alterum quod ſequitur eſt, quòd ſi
fuit valida renunciatio, perinde eſt ac ſi licitatores non ob-
14 tuliſſent, & conſequenter remanet † deliberatio nulliter
facta non præcedentibus ad minus tribus licitatoribus,
Bald. *in l. ordo. nu.* 4. *C. de execut. rei iud.* Saluſt. Tiber. *in prax.
lib.* 1. *cap.* 42. Gratian. *diſcept. foren. cap.* 739. *num.* 22. *& fuit
reſolutum præalleg. Romana ſpolij domus coram Card. Pam-
philio.*

15 Vlterius dicta deliberatio fuit etiam nulla, † quia
emanauit ſub decreto niſi ad primam diem, quod per
Iudicem fieri non potuit tam attento ſtilo ſubhaſtandi ſta-
16 bilia, † niſi infra menſem, de quo teſtatur Saluſt. *ubi ſup.
cap.* 43. *nu.* 2. Gratian. *d. c.* 439. *num* 22. Rota *in d. Romana vi-
neæ coram* Buratto, *& in d. Romana ſpolij domus*, quàm
etiam attenta diſpoſitione iuris communis ſecundùm quod
17 in ſubhaſtatione † bonorum minorum requiritur ſaltem
ſpatium 20. dierum *auth. hoc ius porrectum, C. de ſacroſ.
Eccleſ.* Surd. *conſ.* 49. *num.* 15. *ad fin. & num.* 19. Gratian. *cap.*
375. *num.* 26. Rota *deciſ.* 406. *nu.* 5. *par.* 4 quia ex defectu ſub-
18 haſtationis † venditio Curiæ fit nulla, tradit Belluga
Rub. 41. *§. leges Regni. num.* 43. *in fine, & nu.* 45 Bart. *in l.
Falcinius* 7. *§. ſi quis bona. ff. quibus ex cau. in poſſ.* Franc.
Leo *deciſ.* 173. *num.* 3. *lib.* 2. & ita obſeruari in ſupremis Hi-
ſpaniæ Tribunalibus docet Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 11. *num.* 3.
quia & ſi terminus dicatur pendere à Iudicis arbitrio, in
19 ſubhaſtationibus † tamen rerum Eccleſiæ, vel mino-
rum augeri quidem poteſt, ex quo poteſt venire plus offe-
rens, ſed non minui vt docent Bart. & Io: de Platea *in l. ſi
tempora vterque. num.* 1. *C. de fid. inſtrum. lib.* 10. Surd. *ubi ſup.
num.* 21. Menoch. *de arbitr. caſu* 185. *num.* 22. *& declarat*
Gratian. *d. c.* 375. *num.* 15.

Minus obſtat quòd Criſpolti tanquam ceſſionarij fiſci
pro ſcutis 4000. prædictas nullitates ceſſare, ipſoſque non
teneri prætendant ad obſeruationem dictarum ſolemnita-
tum, cum in contrarium ſint iura expreſſa in *l. qui fun-
dum, & l. qui diſerta. ff. ſi propter public. penſit.* vbi ex-
20 preſsè † probatur fiſcum non poſſe procedere ad ſubhaſta-
tionem non ſeruatis ſolemnitatibus latè Pereg. *de iure fi-
ſci lib* 6. *tit* 4. *num.* 4. Trentacinque *var. reſol lib.* 1. *tit. de iure
fiſci reſol.* 6. *nu.* 8. *& ſeq.*

Tandem non obſtat derogatio fideicommiſſi facta per
Paulum V. In fauorem fideiuſſorum caſu quo Mutius
contrauenire, & ſtatum Eccleſiaſticum ingrederetur
cum clauſula ſublata, & decreto irritante, quoniam pla-
cuarunt reſponſiones datæ per informantes quòd cum Pau-
lus V. abſolutè, & ſimpliciter non derogauerit, ſed ſo-
lum in euentum in quem Mutius ingreſſus fuiſſet, Sta-
tum Eccleſiaſticum, ſubſecuto ingreſſu poſtquam DD.
Comites vigore fideicommiſſi iam purificati poſſeſſionem
prædictorum bonorum ſer. ſer. apprehenderant, vtique
clauſula ſublata, † & decretum irritans non poterant præ- 21
iudicare poſſeſſioni per dictos Comites iam adeptæ, cum de-
rogatio non operetur vt ex tunc, ſed ex † nunc, nec ha- 22
beat locum retrotractio Franc. *in cap. ſi Apoſtolicæ Sedis
in fin. de præben, cum multis alleg. per* Tiraquell. *de re-
tract. lignag §.* 1. *gloſ.* 10. *num.* 71. Afflict. *deciſ.* 335.
num 11. *&* 12. Paris. *conſ.* 11. *num.* 83. *& ſeq. lib.* 1.
Rota *deciſ.* 539. *num.* 7. *part.* 4. *recent.* Panormit. *re-
ſolut.* 26. *num.* 6. præſertim cum verſemur † in odioſis 23
in quibus non fit extenſio, & in omnem caſum licen-
tia alienandi à Principe † conceſſa intelligitur ſemper 24
ſeruatis ſolemnitatibus de iure requiſitis Rota *deciſ.* 84.
num. 4. *& ſeq. par.* 2. *diuerſ.* Et tunc clauſulę de qui-
bus ſupra tanquam † acceſſoriæ & conſequutiuæ nihil 25
operantur, Rota *deciſ.* 341. *num* 2. *&* 4. *& deciſ.* 612.
num. 3. *part.* 1. *recent. & coram* Illuſtriſſ. D. meo De-
cano *deciſ.* 334. *num* 7. Et quamuis etiam inficerent ti-
tulum & poſſeſſionem tamen † tollerent detentationem, 26
& inſiſtentiam facti ſufficientem ad obtinen. reintegratio-
nem in ſpolio ſiue manutentionem, Card. Seraph. *deciſ.*
1471. *num.* 5. *&* 7. Rota *deciſ.* 752. *num.* 6. *par.* 1. *recent.
& fuit reſolutum in Forolivien. Capellæ* 27. *Nouemb.* 1587.
coram bo. me. Orano.

Ex quibus omnino ceſſare viſum fuit dictum principa-
le obiectum deductum per informantes pro DD. de Criſ-
poltis.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana Domorum de Sciaodelerijs.

Die Veneris 4. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui intuitu certi matrimonij, vti pars matrimonij, non tantum donatio fuit acquiſita coniugibus, ſed etiam filijs ex d. matrimonio natis. Filij etiam in contractibus poſiti in conditione cenſentur vocati, ex diſpoſitione Statut. Vrb. lib. 1. cap. 142. Reliqua vide in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta alicui occaſione certi, & determinati matrimonij, poſtea contracti, vti pars matrimonij, non ſolùm fuit acquiſita coniugibus, cum reſpiciat vtriuſque commoditatem.*

2 *Sed etiam acquiſita fuit filijs ex prædicto matrimonio natis.*

3 *Filij in conditione poſiti, ſecundùm Statut. Vrb. lib* 1. *cap.* 142. *cenſentur vocati.*

4 *Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 142. *procedit tàm in vltima voluntate, quàm etiam in contractibus.*

5 *Aſſecuratio dotis facta à marito, cum clauſula, ex nunc prout ex tunc, operatur translationem poſſeſſionis vſque de d. tempore translationis.*

6 *Manutentio regulariter anteriori poſſeſſori datur.*

7 *Iudex nulliter procedens, non priuat aliquem ſua poſſeſſione.*

8 *Minori dari non poteſt curator particularis, niſi ex cauſa, & amoto prius Curatore vniuerſali.*

9 *Curator datus ad lites minori, eſt nulliter datus, Curatore vniuerſali non interueniente.*

10 *Procurator deputatus, ad lites futuras minimè deputatus, intelligitur ſolùm ad præſentes.*

11 *Donatio facta intuitu certi matrimonij, inſinuatione non eget.*

12 *Clericus Beneficiatus eſt prohibitus donare filio illegitimo ſtante Conſtitut. Pij V. contra illegitimos.*

13 *Conſtitutio Pij V. contra illegitimos non tollit ea, quorum*

filius

filius eſt capax de iure communi.
14 *Ceſſionarius iura cedentis tenetur plenè iuſtificare.*
15 *Datio inſolutum probat veram numerationem, perinde ac ſi res ipſa debita ſolueretur.*
16 *Mariti negligentiam exigendo dotem, non debet nocere vxori cuius fauore dos fuit promiſſa.*
17 *Mulier dotis hypotecam remittere non poteſt, niſi interueniat decretum Iudicis, & ſolemnitates ſtatutorum.*
18 *Mulier ex facto proprio, licet nullo, cadit à poſſeſſione.*
19 *Mulier tunc ex facto proprio, licèt nullo cadit à poſſeſſione, quando interueniat actus facti, & traditio poſſeſſionis.*
20 *per Cenſus impoſitionem non dicitur translatn poſſeſſio domus cenſuatæ, ſi conſtitutum non reſpiciat d. domum, ſed cenſum.*
21 *Poſſeſſionem, quando quis validè cœpit, intrat retentio, & manutentio ipſius in poſſeſſionem.*
22 *Hæres beneficiatus habet priuilegium ne actiones confundantur, ſed ſeparatæ præſeruentur.*

DECISIO CXIV.

CUM diſputaretur inter Sciandelerios ex vna, & Ioannem Gineſiom ex altera. Vtri eorum dandum eſſet
mandatum de manutenendo ſuper domibus de quibus agitur. Domini ſub die 19. Nouembris ſuperioris anni, ex
quo non erant concordes ordinarunt, vt videretur de bono iure etiam ad effectum manutentionis; qua dubio pluries
propoſito, tandem hodie dictum fuit conſtare de bono iure illorum de Sciandelerijs, & propterea illis dandum eſſe
mandatum de manutenendo etenim fuit ponderatum, quòd Reginaldus Sciandelerius de anno 1589. prædictas domos
donauit Horatio filio occaſione certi, & determinati matrimonij poſtea contracti cum Olimpia Machera, quę donatio,
1 vti pars contractus matrimonij prædicti † non ſolùm fuit
acquiſita Horatio, & coniugi cum reſpiciat, vtriuſque illorum commoditatem, vt latè *trad.* Bec. *conſ.* 20. *num.* 9.
& ſeq. & nu. 12. *lib.* 1. Fontanell. *de pact. Nuptial. to.* 1. *clauſ.* 4. *gloſſ.* 1. *in princ. ſub nu.* 10. *&* 33. *& ſeq. gloſ.* 9. *par.* 1. *num.* 32. *& ſeqq.* Molin. *de rit. nupt. lib* 3. *quæſt* 6. *n.* 106.
Gratian. *diſc. for.* 984. *nu.* 24. *& ſeqq. & copioſe deductum fuit in Venuſina legati* 23. *Iunij* 1623. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.* Verum etiam viſum eſt, quòd prædi-
2 ctæ † domus iudicio, & diſpoſitione donantis acquiſitæ fuerint filijs ex prædicto matrimonio natis, qui modò ſuper d.
manutentione contendunt etiam quòd non ſint hæredes Horatij primi donatarij, quia donator nedum dicti certi ſpecificati matrimonij contemplatione donauit, ſed in contractu eam legem appoſuit, quòd ſi Horatius ſine filijs deceſſiſſet, tunc & eo caſu bona donata ad donantem reuerterentur,
3 tur, ex qua diſpoſitione filij ipſius Horatij dicuntur † in
conditione poſiti, & ſic diſpoſitiuè vocati ex Vrbis ſtatuto
4 *lib.* 1. *c.* 142. quod indiſtinctè procedere, † tàm in vltima
voluntate, quàm etiam in contractibus tenent Peregr. *de fideic. art.* 28. *num.* 29. Rota *deciſ.* 142. *nu.* 3. *verſ. quæ coniectura par.* 4. *recent. & dictum fuit in Romana cenſus de mutis* 11. *Ianuarij* 1616. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Præterea fuit conſideratum, quòd de eodem anno 1589.
Horatius prædictus, de conſenſu Reginaldi patris dotem Olimpiæ vxoris ſuper omnibus bonis præſentibus, & fu-
5 turis cum clauſula conſtituti ex nunc prout † ex tunc aſſecurauit, vnde cum venerit caſus dotis reſtituendæ, clauſula prædicta operatur tranſlationem poſſeſſionis vſque de dicto anno 1589. Alex. *conſ.* 83. *num.* 6. *verſ. confirmatur lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 62. *num.* 23. *& conſ* 26. *num.* 128. *lib.* 2.
Rot. *deciſ.* 258. *num.* 3. *par.* 4. *recent.* Et ideo cum Gyneſius prætendat poſſidere vigore ſui crediti cenſus initi non priuſquam de anno 1615. non poteſt vigore ſuæ poſterioris
6 poſſeſſionis manutentionem conſequi cum † ea regulariter
anteriori concedatur Bart. *in l. vnic. num.* 8. *verſ. ſi verò vterque probavit C. vti poſſid.* Anch. *conſ.* 274. *num.* 1. *verſ. & proculdubio* Greg. *deciſ.* 9. *num.* 5. & aliàs paſſim.

Vlterius ponderatum fuit, quod Sciandelerij, etiam vigore dotis maternæ veniunt manutenendi non obſtante im-
7 miſſione Gyneſio iudicialiter conceſſa, quia cum † Iudex
nulliter proceſſerit non potuit eos poſſeſſione priuare, Ang. *in l. clam. poſſidere.* §. *qui ad nundinas nu.* 2. *in fin. de acquir. poſſ.* Corn. *conſ.* 193. *nu.* 4. *lib.* 3. Greg. *deciſ.* 105. *nu.* 22. Nec

viſum eſt dubitari poſſe de nullitate, quia cum Sciandelerij eſſent minores, & haberent curatorem pro quo ipſe Gyneſius fideiuſſerat non potuit idem poſtea contra eoſdem iudicium inſtituere obtenta deputatione alterius curatoris
ad lites cum particularis † curator dari non poſſit, niſi ex 8
cauſa, & amoto priùs curatore vniuerſali per *tex. in l. curatorem C. qui dar. tut. vel cur. poſſ.* Rot. *poſt* Pic. *ad Stat.* Vrb. *deciſ.* 47. *num.* 1. Caualer. *deciſ.* 257 *num.* 6. Et licet fuerit citatus Batholomæus tanquam actor ad lites, tamen ille
non fuit deputatus dictu † curatore interueniente, & ſic 9
nulliter, *l. neque tutores* 11. *verſ. pupillus vbi Doctor. C. de*
procur. neque fuit deputatus ad lites futuras, ideo † in- 10
telligitur ſolum ad præſentes Grat. *diſcept.* 145. *nu* 14. *& ſeqq.*

Nec prædictis obſtare videbatur, quòd donatio à Re-
ginaldo facta Horatio filio non fuerit inſinuata, quia † cum 11
appareat facta intuitu, & contemplatione certi matrimonij inſinuatio non requirebatur Bald. *in l. vltima num.* 5. *C. de iur. dot.* Caputaq. *deciſ.* 3. *& deciſ.* 199. *par.* 3.
Surd. *deciſ.* 214. *num.* 14. *& ſeqq.* Rota *deciſ.* 377. *nu.* 5. *part.* 2. *rec.* Gratian. *diſcept.* 984. *num.* 18. *& ſeqq. & fuit reſolutum in Romana donationis de Caſtellanis* 17. *Iunij* 1630. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Pariter minus obſtare dicebatur, quòd cum Reginal-
dus, vti Clericus beneficiatus † prohibitus eſſet donare 12
Horatio filio illegitimo, ex conſtitutione Pij V. omnia illius bona ad Cameram deuoluta fuerunt, itaut cum poſtea idem Horatius cum Camera ſe compoſuerit, & ab ea prædictorum bonorum ceſſionem reportauerit, donatio prædicta penitus inutilis remanſerit; ex quo bona ad Horatium in vim dictæ ceſſionis liberè redierunt, & per conſequens cenſum ad fauorem Gyneſij imponere potuit, quoniam cum ex actis non conſtet de bono iure Cameræ, nec quòd verè Reginaldus ea bona donata in prædicta conſtitutione Pij V. comprehenderet ſaltem iſto caſu quò do-
natio facta fuit pro ſuſtentatione matrimonij † cum dicta 13
conſtitutio non tollat ea quorum filius eſt capax de iure communi Rot. *deciſ.* 487. *num.* 1. *par.* 1. *diu. & dec.* 319. *num.* 4 *&* 5. *par.* 2. *recent.* Lup. *de illegit. comment.* 2. §. 1. *num.* 15. Ceſſio obtenta à Camera non ſuf-
fragatur niſi vltra exhibitionem Inſtrumenti ceſſionis † iu- 14
ra etiam cedentis plenè iuſtificentur, *l. ſi nomen. C. de hæred. vel act. vend. latè* Aldouin. *conſ.* 42. *num.* 18. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 162. *num.* 6. *&* 7. *poſt Pacific. de ſaluian. interd.*

Non releuat; quod Inſtrumentum dotis non videatur probare integram illius numerationem, quia reſpectu ſcutorum 800. non controuertitur cum fuerint conſignatæ tot gemmæ, ac mobilia, nec pro alijs ſcut. 500. ſolutis in contanti, & pro ſcut. 2200. apparet fuiſſe datum in ſolutum
cenſum eiuſdem ſummæ, quæ datio † probat veram nu- 15
merationem, & perinde eſt, ac ſi res ipſa debita ſolueretur Aretin. *in l. ſingularia col. antepen. circa fin. ff. ſi cert. pet & ibi* Iaſ. *num.* 37. Cagnol. *num.* 168. Surd. *conſ.* 145. *num.* 15. *lib.* 1. Reliquum verò dotis, vel fuit à marito exactum, & tenetur, vel non fuit exactum, pariter te-
netur, quia negligentia viri † in exigendo non debet no- 16
cere vxori, cuius fauore dos præmiſſa fuit *l. mæuia. ff. de iur. dot. Afflict. ſup. conſtit. Regni lib.* 3. *rubric.* 13. *ſub nu* 6.
Ciriac. *controu.* 110. *num.* 5. *& ſeqq. Rota in Romana reſtitutionis dotis* 9. *Aprilis* 1612. *coram Eminentiſſimo Card. Pamphilio.*

Minus obſtat, quòd Olimpia vxor cenſus impoſitioni conſenſerit, & pro eo ſe obligauerit, quia cum ad illum actum neque Iudicis decretum; neque ſtatuti ſolemnitates
Interuenerint, hypotecam dotis, quam † ipſa habebat re- 17
mittere non potuit latè Pic. *ad ſtatut. Vrbis gloſſ.* 7. *n.* 10. *& ſeqq.* Torin. *ad idem ſtatutum inſpect.* 1. *par.* 1. *deciſ.* 1. *nu.* 9. *& par.* 2. *deciſ.* 9. *num* 7.

Nec dicatur mulierem facto proprio, † licèt nullo cade- 18
re à poſſeſſione, quia procedit ſolùm interueniente † actu 19
facti, & traditione poſſeſſionis, Honded. *conſ.* 23. *n.* 26. *lib.* 1.
Rot. *deciſ.* 612. *n.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* Vnde cum Olimpia non tradiderit ex ſolo conſenſu nullo impoſitioni cenſus non tran-
ſtulit poſſeſſionem, eoq. minus cum per impoſitionem † cen- 20
ſus non fuerit tranſlata poſſeſſio domorum in Gyneſium, quia conſtitutum non reſpicit domos cenſuatas, ſed cenſum vt fuit dictũ *in Interamnen. manutentionis* 3. *Apr.* 1620. *coram bo. me. Vbaldo*; Ideo cum Sciandelerij poſſeſſionem domorum cęperint anno 1625 dũ mater validè non renunciauit hypo-
tecę intrat retentio, † & manutentio ipſorũ in poſſeſſionem. 21

 Demum

Demum non eſt attendendum quòd Sciandelerij neque de dote materna, neque de donatione aui excipere poſſint cum ſint hæredes Horatij patris, qui eſt debitor Gyoeſij, & ſic actiones confuſæ remanſerint. Quoniam confuſio ceſſa-
22 re viſa eſt, quia ſunt hæredes beneficiati, cuius † priuilegij vigore actiones non confunduntur, ſed ſeparatæ præſeruantur Bald. *in l. ſi vxor. num. 2. C. de bon. auth. iud. poſſid.* Surd. *conſ. 7. nu. 31.* Mantic. *deciſ. 326. num. 4. Rota in Romana ſeparationis bonorum 29. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Leodien. Caſtrorum.

Die Lunæ 7. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Donatio, vel teſtamentum per vim, & metum factum, nullius eſt roboris. Conſuetudine poteſt induci, quòd valeat teſtamentum cum minori numero teſtium, quam ſeptem. Metus ex quibus arguatur. Metus dicitur ſemper durare, ſi non ceſſet cauſa metus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum, ſi exhibeatur non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua ſui parte vitiatum, hæredi ſcripto debetur immiſſio.*

2 *Articuli non ſolent dari, niſi cum magna, & matura conſideratione.*

3 *Conſuetudo notoria Tabellionum, circa confectiones teſtamentorum eſt attendenda.*

4 *Conſuetudo, ſi ſit de his, quæ reſpiciunt ſolemnitatem actuum attendi debet, & eſt valida.*

5 *Statuto, ſicuti induci poteſt, quod valeat teſtamentum cum minori numero quàm ſeptem teſtium, ita etiam poteſt induci conſuetudine.*

6 *Statuto æquiparatur conſuetudo.*

7 *Teſtamentum de Iure Canonico coram Parocho, & duobus teſtibus conditum ſubſtinetur.*

8 *Donatio inter virum, & vxorem non ſubſiſtit.*

9 *Donatio vi, & metu extorta non ſubſtinetur.*

10 *Metus arguitur, ſi quis ſit ferocis, & minacis ingenij, & ſi ſolitus minas per ſe ipſum, vel alios exequi, & cum his iuncta auctoritate, & potentia, & nu. 11.*

12 *Metus minor ſufficit in muliere, quam in viro, propter ſexus fragilitatem.*

13 *Metus eſt difficilis probationis.*

14 *Metus præſumitur & ſemper dicitur durare, ſi is cui fuit illatus, nunquam fuit in ſua plena libertate.*

15 *Neceſſitas non habet legem.*

16 *Actus meticuloſi nullius ſunt momenti. & n. 17.*

18 *Commiſſa, quando eſt cauſa cum clauſula, quòd ſemel tantum liceat appellare, non eſt procedendum executiuè, ſed via ordinaria.*

19 *Diſpoſitiones plures quando concurrunt eiuſdem perſonæ ad fauorem duorum, &c. ceſſat remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll & eſt agendum via ordinaria.*

DECISIO CXV.

NOBILIS q. Paulus de Stoor, & Maria de Senſeille coniuges poſtquam in Teſtamento, quod ſimul, & vnico contextu condiderunt, ſeſe ad inuicem hæredes inſtituiſſent, facto iterum teſtamento ſuum in vtriuſque ipſorum bonis, & Dominijs Patriæ Leodienſis, ac Comitatus Namurcenſis vniuerſalem hæredem nuncuparunt D. Paulum de Berloz eorum nepotem, mortuo deinde dicto Paulo de Stoor, Maria Superſtes nupſit q. Ioanni Iacobo Comiti de Belgioioſo nobili Mediolanenſi, ac ſtrenuo in partibus Belgij armorum, Ductori Regis Catholici, qui amandato ſpecie cultioris educationis in Italiam dicto D. Paulo nepote tunc adoleſcente, primo blanditijs, poſtmodum vi, ac metu multipliciter incuſſis, de quibus infra ipſam Mariam coniugem, vt ſibi omnium bonorum donationem faceret, ac denique, vt ſe inſtitueret hæredem coegit; Demum cum reſciuiſſet de vi ſibi illata conqueſtam fuiſſe inhumaniſſimè eam habuit. Vt autem poſt dictæ coniugi obitum dictum nepotem magis, ac magis ab eiuſmodi ſucceſſione [illegible] excluderet in iudicio, quod coram officiali Leodienſi inſtituit ex remed. *l. diffamari. C. de ingen. manum.* obtinuit ſententiam dictæ donationis confirmatoriam contra eundem D. Paulum indefenſum, cum quo ſucceſſiuè aſſignatis ei nonnullis bonis ex dicta hæreditate prouenientibus ad quandam tranſactionem deuenit, ſed prædicta omnia idem D. Paulus poſt Comitis deceſſum coram eodem officiali Leodienſi in iudicio immiſſionis contra hæredes impugnauit, exhibito dictorum q. Pauli, & Mariæ coniugum teſtamento cum ſchedula à Maria proprio ſanguine conſcripta per quam præcedentem donationem reuocauit.

Verum pro parte dd. hæredum interpoſita à decreto admiſſionis articulorum appellatione, cauſa mihi fuit commiſſa, & ſucceſſiuè Rota præuijs diſputationibus petitam ex parte D. Pauli remiſſoriam tàm pro recognitione dictæ ſchedulæ, quàm etiam pro examine Teſtium ſuper articulis concernentibus metum Mariæ, ac Paulo eius nepoti illatum conceſſit, vt in deciſionibus huius cauſæ emanatis coram me 4. Iulij 1629. & prima Martij 1630.

Deinde recuſato per dictos hæredes Iudice remiſſoriali, qui non obſtante eorum appellatione ad vlteriora proceſſerat, iterato expeditis litteris remiſſorialibus, & factis probationibus, ac firmata earum validitate ex deductis in deciſione emanata ſub die 30. Maij anni proximè præteriti, tandem propoſito dubio, An D. Paulo hæredi eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem Caſtri de Cokier, quod eſt in Principatu, & Diæceſi Leodienſi Domini reſponderunt ei deberi petitam immiſſionem ex dicto teſtamento, quod exhibuit † non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua ſui parte 1
vitiatum, cuius ad hunc effectum ſola inſpectio ſufficit *iuxta text. in l. fin. C. de edict.* D. Adrian. *tollen.* Quod verò dictum Caſtrum fuerit in bonis Mariæ teſtatricis probant teſtes deponentes eam fuiſſe Dominam dicti Caſtri, & falſus fuit ipſe Comes in ſupradicta tranſactione exponendo litem fuiſſe motam occaſione tàm dicti Caſtri, quàm aliorum bonorum prouenientium à dicta q. Maria, & Paulo de Stoor coniugibus prædefunctis, idq. confirmant articuli primo loco ex parte eiuſdem Comitis & deinde ex parte illius hæredum dati in quibus habetur, quòd ad dictam Mariam ſpectabat dictum Caſtrum de Cokier, articuli † enim non ſolent 2
dari abſque magna, & matura conſideratione, & propterea eos facere probationis adminiculum dixit Rota *deciſ. 320. n. 2. in fin. poſt 2. vol. conſ.* Farinac. quam deciſ. ad hoc allegat. Adden. *ad* Greg. XV. *dec. 143. n. 5.*

Dicti autem Teſtamenti validitas non obſtante, quòd tres tantùm teſtes in eo interuenerint ſuſtinetur, ex conſuetudine Patriæ, & Principatus Leodien. quæ probata fuit pluribus documentis ſimilium teſtamentorum conditorum in Ciuitate, & locis dicti Principatus, & Diœceſis Leodien. ab anno 1574. vſque ad annum
1622. ex quibus conſtat † de notoria conſuetudine Tabellionum illarum partium, quam inſpiciendam eſſe poſt 3
Cyn. *not.* Bald. *in l.* Gallus. *§. idem credendum. ff. de liber. & poſth* Socein. *conſ. 94. num. 7. vol. 1.* Dec. *conſ. 11. nu. 9. verſ. ad hoc fundamentum.* Aym. *conſ. 134. num. 9.* & huiuſmodi teſtamenta valere, ac ſubſiſtere præter officialem atteſtati ſunt Conſilium ordinum Principatus Leodienſis, & plures Aduocati, alijq. Notarij, & practici
Curiæ Leodienſis, quæ conſuetudo † cum ſit de his, quæ 4
reſpiciunt ſolemnitatem actus, vt eſt numerus ſeptem teſtium, *l. omnium. C. de teſtam.* Bart. *in l. 1. num. 36. C. de ſum. Trinit.* ea ratione attendi debet, & eſt valida,
quòd quemadmodum Statuto poteſt induci, † vt va- 5
leat teſtamentum cum minori numero, quam ſeptem teſtium ita induci poteſt per conſuetudinem, quæ Sta-
tuto † æquiparatur, & non eſt omnino contra iura, 6
ſed potius illi conformis, cum de iure Canonico † te- 7
ſtamentum coram Parocho, & duobus teſtibus conditum ſuſtineatur *cap. cum eſſes. cap. relatum. de teſtam.* quibus concluſionibus, & alijs latè firmatis in terminis ſimilis teſtamenti hanc conſuetudinem approbauit Rota *in Leodien. Dominij*, quæ eſt *deciſ. 497. inter impreſſas bo. me.* Card. Caualer. & in alia extra illius impreſſas emanata *coram eodem Card. 1. Iulij 1619.*

Non obſtant poſteriores diſpoſitiones, quas dicta q. Maria de bonis ſuis, vt ſupra fecit ad fauorem Comitis,
quia quod ſpectat ad donationem, illa † facta fuit con- 8
ſtante matrimonio, & proinde inter coniuges non ſubſiſtit. *tot. tit. ff. & C. de donat. inter vir. & vxor.* & tam ipſa dona-

9 donatio, † quàm teſtamentum fuerunt per vim, & metum extorta, *l. ſi donationes.* vbi Bald *C. de his, quæ vi, met. cauſ. cap. cum locum. de ſponſal.* Greg. XV. *dec. 331. nu 43.*

Teſtes enim in hac cauſa examinati deponunt Comitem fuiſſe ferocis, ac minacis ingenij, minaſque vel per ſeipſum,
10 vel per alios exequi ſolitum, † quæ qualitates iuncta auctoritate, & potentia metum arguunt Iaſ. *in l. de pupillo, §. ſi quis Prætori nu 7. ff. de nou. oper. nuntiat.* Dec. *in cap. 1. nu. 3. de offic. delegat.* Aym. *conſ. 49 nu. 3.* tàm ex parte per-
11 ſonæ, † cui metus infertur, *gloſſ. in d. cap. cum locum. in verb. metus. de ſponſal.* etiam antequam quis patiatur læſionem, Bart. *in d. l. ſi donationis. in fin. & in l. metum. in princip. ff. de his, quæ vi met. cauſ.* Et recenſendo varios actus illius Inhumanitatis, & ſæuitiæ, concludunt metum à Comite illatum dictæ Mariæ vxori ſuiſſe talem, quod potuiſſet ca-
12 dere in conſtantem virum, cum tamen † in muliere propter ſexus fragilitatem minor metus ſufficiat, quam in viro iuxta ſingularem *gloſ. in cap. cum locum de ſponſal.* Anſ. de Butr. & Abb. *in cap. conſultationi. n. 4. eod. tit.* Dec. *in cap. cum in omnibus n. 3. ff de reg. iur.* Aretin. *conſ. 24. n. 7.* Greg. XV. *deciſ. 326. n. 25. & dec. 374 nu. 7.*

Particulariter verò deponunt, quòd erat miles magni nominis, & naturæ adeo iracundæ, vt ad quaſcumq; etiam leuis offenſionis occaſiones ſtricto pugione ſuis domeſticis minaretur. Addunt præterea, quòd pro arbitrio ſuo vtebatur militibus præſertim bannitis, quibus ſtipatus continuò incedebat, eoſdemq. ad coniugis cuſtodiam adhibebat detractantes eius imperium fuſtibus excipi, alios carceribus iubebat mancipari, eorumq. opera ad munera, & dona per vim extorquenda vtebatur, venena in promptu habebat; Ad hęc militem palam omnibus conſpicientibus interfecit, famulę ipſum corripienti, quòd concubinas foueret proteſtatus fuit ſe eamdem interempturum fuiſſe, niſi ſexus rationem habuiſſet, quemdam ex ſuis famulis vſque ad necem fuſtibus excepit occaſione Pſittaci ex editiore loco caſu fortuito delapſi, & extincti, quidam ex ipſis teſtibus deponit, quòd Comes eum exhortatus fuiſſet ad proprium ſororium interficiendum. Nuntium publicum ſeu executorem, quod illi iudicialem inhibitionem intimaſſet in equili ad columnam alligatum verberibus affici, ac ei barbam abradi iuſſit immò, & auriculam abſcindi forcipe iam admota, itaut ex inciſione ſanguis diffueret rem omnino perfecturus, niſi amici inopinato ſuperuenientis preces eum retraxiſſent, militem oblato præmio induxit, vt virum egregium ei minus fauentem perſequeretur, colligitantes per violentas molitiones liti cedere coegit. Præterea deponunt ſe vidiſſe, & audiuiſſe Comitem (dicti teſtes erant domeſtici) minantem vxori, tàm verbis, quàm factis, quod eam eſſet derelicturus; ac eius bona diſſipaturus, niſi anteriorem diſpoſitionem reuocaret, & aliam ad ſui fauorem faceret, perfectamq. teſtamento confirmaret, ſæpiſſimè etiam afflictæ matronæ querimonias audiuiſſe, quod ſcilicet per vim, & metum coacta fuiſſet de ſuis bonis diſponere ad fauorem Comitis, & in nepotis ſui præiudicium; immò eam inquiſiuiſſe, quo pacto clam Notarium aliquem conuenire poſſet ad effectum reuocandi coram ipſo poſteriores diſpoſitiones, ac de vi, & metu ſibi illatis proteſtandi.

Item deponunt, quod idem Comes amandato in Italiam D. Paulo nepote dictam Mariam abduxit ad ſtatiua militum præſidiariorum vbi ei interdixit, ne cum vllo, præterquam cum famula gibboſa, & quodam famulo loqui poſſet, quodq. ipſius cum alijs colloquia ægreferens ipſis domeſticis multa acerba comminatus fuerit eo, quòd eam ad templum accedere permiſiſſent, ipſam vero priuato, ac domeſtico carcere mancipauit, vbi ſub militum cuſtodia cibo, & potu parce, & infra illius conditionem ſubminiſtratis, denegata etiam templum adeundi, vt diuinis intereſſet facultate, tandem præ nimio mœrore contabeſcens non ſine veneni propinati ſuſpicione extincta ſit. Illud inſuper addentes, quod Comes dum morti proximam acceſſiſſet, ac de diſpoſitionibus per vim, & metum, vt ſupra factis loquentem audiret, ori eius pileum obiecerit. Quamuis autem dicti teſtes non deponant, ſe interfuiſſe incuſſioni metus, quo tempore prędictas diſpoſitiones fecit attamen tot, & tam multiplices circumſtantiæ, & coniecturæ, partim antecedentes tempus
13 donationis, & poſterioris teſtamenti, † & partim ſubſequentes ad arguendum metum admittuntur, cum ſit difficilis probationis, *l. metum. cum ibi not. C. de his, quæ vi met. cauſ.* Alex *conſ. 156. nu. 1. vol. 5.* Pariſ. *conſ. 53. nu. 55. & 64. vol. 4* Greg. XV. *d. deciſ. 326. n. 2. & 42. & deciſ. 374. nu. 1.*

Qui metus toties illatus præſumitur durasse † vſque ad extremum ipſius Mariæ ſpiritum, cum enim dictus Comes fuerit ſuperſtes ſequitur, quòd mulier numquam fuerit in plena libertate, *cap. 1. cum gloſſ. fin. de his, qui met. cauſ.* Bart. *in l. 2. n. 7. C. eod. tit. & in l. penult. n. 7. ff. de condit. ob turp. cauſ.* Innoc. *in cap. accedens de conuerſ. coniug.* cum alijs allegatis coram Seraph. *deciſ. 771. num. 8. &* Mantic. *deciſ. 212. num. 13.* 14

Præterea dictas poſteriores diſpoſitiones deſtruit declaratio illarum reuocatoria, quam eadem Maria morti proxima in ſchedula proprio ſanguine conſcripſit, hac expreſſa cauſa, quòd ei adempta eſſet facultas quempiam alloquendi, quòd ei vis illata fuiſſet, ac ipſa donatio vi, & metu extorta, quę quidem ſcriptura ſeruatis ſeruandis fuit recognita. Et quamuis careat ſolemnitatibus attenta tamen † neceſſitate, quæ legem non habet facit legitima voluntatis probationem, Anchar. *conſ. 337. per tot. &* præcipuè *n. 2.* Pariſ. *conſ. 46. n. 23. vol. 3.* Vaſq. *de ſucceſſ. lib. 2. §. 12. requiſit. 2. n. 25.* 15

Minus obſtat, quòd Dominus Paulus poſt obitum Marię tranſigendo cum Comite renunciauerit ſucceſſioni in dicto Caſtro, & deinde per officialem Leodienſem lata fuerit ſententia canonizatoria renunciationis. Quoniam dato initio metus, qui D. Paulum vſque à pueritia in iiſdem ædibus educatum, percutit omnes deinde actus viuente Comite ſubſecuti tanquam † meticuloſi reputandi ſunt nullius momenti, Bald. *in l. 2. nu. 10. C. de his, quæ vi metu.* Aretin. *conſ. 14. num. 17.* latè Dec. *conſ. 219. num. 4. & 5* Roland. *conſ. 2. nu. 86. vol. 1.* Seraph. *deciſ. 863. nu. 4 & deciſ. 1166. num. 1.* Sed nihilominus in facto comprobatur per teſtes deponentes de periculo vitæ ipſius Pauli, caſu quo noluiſſet tranſigere, vel ſi poſt tranſactionem initam litem Comiti intentare præſumpſiſſet, fatenturque ipſimet teſtes neutiquam Comite ſuperſtite auſuros fuiſſe examini ſe ſubijcere propter periculum certiſſimum, quod ab illo, eiuſque familiaribus damna, & perſecutionem paſſuri fuiſſent, † & ita de timore teſtium loquitur Bald. *in cap. cum nuntius n. 2. de teſtib.* 16 17

Dictam autem immiſſionem via ordinaria eſſe concedendam, & non executiuè exigit tam commiſſio † cauſæ mihi directa cum clauſula, quòd ſemel tantum liceat appellare, quàm natura iudicij inſtituti ea ratione dictæ legis finalis, quòd quotieſcumque concurrentibus pluribus † diſpoſitionibus eiuſdem perſonæ ad fauorem duorum, alter munitus vno ex huiuſmodi titulis, cum poſſeſſione, dicitur legitimus contradictor ad effectum impediendi ſummariam cognitionem, Bart. *in d. l. fin. num. 21. verſ. aut. comparet.* Roland. *conſ. 78. num. 27. vol. 3.* Benintend *deciſ. 83. nu. 4.* Menoch. *de adipiſcen. remed. 4. num. 165.* Argel. *de legit. contradict. quæſt. 2. art. 1. nu. 45.* quæ praxis eſt receptiſſima in hoc Tribunali, Capuaq. *deciſ. 329 nu. 2. par. 1.* Put. *dec. 131 lib. 2.* Seraph. *deciſ. 1153. nu. 2 & fuit dictum in Lucana maiuſculatus 7. Iunij 1585 coram bo. me. Orano in Reatina hæreditatis 4. Iulij 1599. coram Iuſto, & in Romana ſucceſſionis 19. Ianuarij 1629. coram Reuerendiſſimo D. Vrgellen.* 18 19

Et ita vtraque &c.

In eadem cauſa adſunt infra aliæ deciſiones idest ſub die 10. Nouemb. 1636. coram Reuerendiſſ. P. D. Ceccino Decano, & in Additione ſub die 15. Decemb. 1634. coram eodem bo. mem. Motmanno.

R. P. D. MOTMANNO.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Veneris 15. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Tractatur, quando Milites Hieroſolymitani ſint capaces Commendarum. Pretij mentio & æſtimatio licet faciant præſumere contractum eſſe emptionis, & venditionis, tamen quibus concurrentibus id ceſſet.

SVMMARIVM.

1 *Reo, & poſſeſſori ad obtinendum ſufficit vincere per non ius actoris.*
2 *Eques Hieroſolymitanus eſt incapax Commendæ, ſi eſt debitor communis ærarij, tempore, quo ſmutuit Commendam. vide n. 4. & 14.*
3 *Eques Hieroſolimitanus non poteſt obtinere Commen-* dam,

dam, ſi in actu ſmutitionis illam non petijt. vide num. 16.

5 *Fundamentum intentionis alicuius vbi conſiſtit, id concludenter ab eo, eſt probandum.*

6 *Contractus initium, & natura ſpectanda eſt.*

7 *Liber tertij non probat contra tertium.*

8 *Pretij mentio facta in contractu arguit mentem partium fuiſſe faciendi contractum emptionis, & venditionis.*

9 *Æſtimatio facit emptionem, limita vt hic, & num. 11. 12. & 13.*

10 *Emptionis contractus præſumptio, ex æſtimatione, & mentione pretij, ceſſat, quando de contraria mente contrahentum conſtat.*

11 *Res, quando alicui eſt tradita, & tota vtilitas, non eſt recipientis, ſed eſt communis Domino, qui dedit, tunc ceſſat regula, quòd æſtimatio faciat emptionem, & vide num. 12. & 13.*

15 *Cautela abundans non nocet.*

17 *Smutitio aliud eſt, niſi ſimplex oris aperitio.*

18 *Verbum conſentire, præſupponit petitionem.*

19 *Scientia præcedere debet conſenſum.*

Reſponſio præſupponit interrogationem num. 19.

20 *Facultas, ſeu licentia præſupponit prohibitionem.*

DECISIO CXVI.

CUM D. Eques Frater Marcus Lucius Grimaldus non acquieſceret deciſioni, in qua 15. Iunij ſuperioris anni * coram me reſolutum fuit, confirmandas eſſe duas ſententias conformes adiudicationis Commendæ in hoc Tribunali latas ad fauorem D. Equitis Fratris Renati Cacciæ, nouam diſputationem ſuſcepi. Verùm examinatis, ac diſcuſſis iterum mutuis dd. DD. Equitum obiectionibus, Domini non eſſe à dicta deciſione recedendum, cenſuerunt. Quia ex laté in ea deductis, & hodie comprobatis conſtat, ſententias eſſe validas, & iuſtas. Nullam enim in ijs, quę Equitis Grimaldi incapacitatem reſpiciunt, difficultatem habuerunt, & quamuis, ea admiſſa videretur quòd ipſi
1 tanquam reo, † & poſſeſſori ad obtinendum adiudicationem Commendæ ſufficeret, vincere per non ius Collitigantis æquè incapacis *iuxt. tex. in l. fin C. de rei vendic.* Bilignet. *deciſ. 2. de except.* & Caſſad. *deciſ. 2. eod. tit.* Ideoque opponetetur. In primis, Eq. Renatum fuiſſe communis ærarij
2 debitorem † quo tempore ſmutiuit Commendam, & proptereà eſſe illius incapacem *iuxt. Statutum Religionis 16. de*
3 *comm. ærar.* ac inſuper eumdem in actu † ſmutitionis non petijſſe Commendam *iuxta Statutum 43. in fin. de Commend.* neutram tamen harum obiectionum ſubſiſtere viſum fuit.

Nam quod attinet ad primum Caput. incapacitatis Eq. Renati oppoſitæ Domini conſiderarunt, duo eſſe genera debitorum, quæ incapacitatem *iuxt. d. Statutum* inducere
4 dignoſcuntur. † Quædam ſcilicet, quæ appellantur, debita ex cauſa Iurium Communis ærarij ibi (*il fratello, che ſarà debitore de dritti del noſtro Commun Theſoro*) quo nomine (*dritti*) *in Statuto 20. de verb. ſignif.* diſponitur, venire debita ſpoliorum, mortuariorum, vacantium, reſponſionum, impoſitionum, penſionum, paſſagiorum, & arretagiorum; cuiuſmodi debita omnia ipſo facto ſcilicet abſque præuia monitione, & ſententia incapacitatem inducunt. Alterius verò generis ſunt debita ex cauſa mutui, & ſimilium, quæ tunc demum inducunt incapacitatem, quando legitima monitio, aut condemnatio, vel partis confeſſio præceſſit *iuxt. Statutum 21. d. tit. de verb. ſignif.*

Quamuis autem Eq. Renatus in libro Communis erarij ſit deſcriptus debitor in pluribus partitis quarum quatuor leguntur cum enunciatiua ſpoliorum, reliquæ verò ſimpliciter ſine vlla cauſæ expreſſione earum tamen veritas ex parte ipſius Eq. Renati redarguitur, vt infra, & ex parte Eq. Grimaldi debita in illis contenta non iuſtificantur, cùm ea qualitate, quæ ad effectum inducendi incapacitatem eſt
5 requiſita, quod facere tenetur, & † quidem concludenter, cum in eo conſiſtat fundamentum intentionis *l. vltim. C. de probat. cap. vt circa de elect. in 6. cum Clem. Conſtitutionem eod. tit.* Rot. *deciſ. 5. de except. in antiq.*

Dictæ enim quatuor partitæ ſunt debitorum, quæ non cum Receptoribus Erarij immediatè, ſed cum alijs, quibus ſucceſſit Religio, contracta fuiſſe apparet, quæ deinde peruenerunt ad Religionem occaſione ſpolij defunctorum, non autem immediatè ex cauſa ſpolij, ac propterea non ſunt eius generis debita pro quibus *Statuto 52. de Comm. ærar.* cauetur, quòd libris receptorum fides adhibeatur quoad debitores ærarij. Quod ergo debetur Ærario principaliter ex ſpolio, vel propter ſpolium eſt longè diuerſum ab eo, quod debetur ſpolijs, quoniam *in Statut. 42. de Comm. ærario.* Iura ſpoliorum, & mortuariorum dicuntur, fructus remanentes poſt obitum, quorum naturam non aſſumpſerunt debita prædicta per mortem creditorum, ſed aſſumptam in creatione retinuerunt, † eamque ſpectandam eſſe dicit *text. in* 6
l. ſi procuratorem. ff. mandat. cum concordant. l. ſi tantum, ff. ad S.C. Maced. & l. ſi id, §. a ff. pro Soc. Quo circa inſpecto tempore, ac initio quibus hæc debita cum Equitibus particularibus (dum viuerent) fuerunt creata, per eamdem rationem libri ærarij non probant intentionem
Equitis Grimaldi, per quam dicitur, libros tertij † non 7
probare contra Tertium, imò ſtante lite deſuper mota per Equitem Renatum, ſicuti Equites creditores (ſi viuerent) cogerentur earum validitatem probare, ita Theſaurus Religionis illorum ſucceſſor, vti actor ad id tenetur.

Dictus enim Eques Renatus partitam ſcutorum 25. cum enunciatiua (*che deue allo ſpogho del Sig. Nibbia*) abſolute negat, ſe debere, & negatiuam confirmat, ex eo quòd neque ſeptimo anno poſt obitum d. Nibbiæ hoc debitum ab ærario fuit petitum, neque ſequentibus anni ex ſoldea ipſi debita quidquam fuit ad effectum compenſandi retentum, quinnimo quotannis fuit integrè ipſi ſoldea perſoluta, ac demum quia 25. menſis Auguſti 1632. Secretarius ærarij atteſtatus fuit, eum non eſſe ærarij debitorem, *vt in atteſtationibus datis.*

Alteram partitam ſcut. 10. cum ſimili enunciatiua (*deue allo ſpoglio del Sig. Lamara*) eo ipſo probatur non afficere Equitem Renatum quia conſtat, obitum dicti Lamaræ contigiſſe quinto menſe poſt ſmutitionem, de qua agitur, & ſic verum eſt tempore ſmutitionis, Equitem Cacciam non fuiſſe debitorem.

Et denique reliquas duas partitas cum ſimili enunciatiua (*che deue allo ſpoglio del q. Sig. Priore Mazzinghi, e deue allo ſpoglio del q. Sig. Commendatore Migliau*) conſtituentes ſummam ſcutorum nouem eadem ratione conſtat, non debere, quòd cum Eques Renatus eſſet creditor ratione ſoldeæ, ipſo iure ad euitandam pœnam, inducta fuerit compenſatio, vt dictum fuit in deciſione huius cauſæ coram R. P. D. meo Dunozetto *.

Aliæ verò partitæ, vt ſuprà ſimpliciter deſcriptæ ſine vlla mentione ſpoliorum procul dubio ſint alterius generis debitorum, & nulla ſuper his monitio, condemnatio, vel Eq. Renati confeſſio allegetur, nullam vtique ipſi incapacitatis notam irrogare potuerunt. Sunt autem ſex partitæ huius generis debitorum, quarum tres continent debita contracta occaſione pecuniarum, quas idem Eques Renatus à priuatis Equitibus, datis apochis, accepit: duæ ſunt partitæ pecuniarum quas à Receptoribus accepit; ac denique partita quæ continet prætium armaturæ, per cuius reſtitutionem ceſſauit obligatio ſoluendi pretium in pecunia numerata. Nam licèt mentio pretij † arguat, mentem partium fuiſſe faciendi contractum emptionis, & venditionis, quibus transfertur dominium Manric. *de tac. & ambig. lib.*
25. tit. 2. num. 3. iuxt. regulam, quòd æſtimatio faciat em- 8
ptionem, † attamen hæc regula non procedit, quando apparet; mentionem pretij, ſeu æſtimationem fuiſſe factam 9
ad alium effectum, vt puta ſciendi valorem, quia tunc † præſumptio emptionis ceſſat etiam ex tacita mente contrahentium, quæ in præſenti caſu ex eo deducitur, quòd 10
armatura fuit tradita militi ad prælium eunti, non propter ſuam tantùm, ſed etiam Religionis vtilitatem: & vbi tota vtilitas, † non eſt recipientis, ſed eſt communis Domino,
qui dedit, tunc dictam Regulam non procedere tradit Bald. 11
in l. ſi paſcenda; vbi etiam Iaſ. *C. de pact. item* Iaſ. *in l. ex conuentione num. 2. verſ. tertio Limita, C. eodem*: quæ quidem mens præterea colligitur ex eiuſdem armaturę reſtitutione ſubſecuta, ex quibus intrat limitatio † di-
ctæ Regulæ, quàm probauit Rota *in Romana reſtitu-* 12
tion. dotis 10. Martij 1608. coram bon. memor. Penia, & in alijs allegatis pro Addent. ad Gregor. XV. *deciſ. 573. num. 16.* & verè illa appoſitio pretij fuit ad eum effectum, vt ſi fortè Eques Caccia perdidiſſet armaturam, tunc † ſciri poſſet, quod pretium eſſet re-
ſtituendum. 13

His ita præmiſſis, non obſtat ſolutio ſcut. 42. quam Eq. Renatum feciſſe de menſe Martij 1633. conſtat ex eodem

Digitized by Google

eodem libro ærarij inter partitas ad illius creditum appoſi-
tas; vnde reſultat approbatio ſupradictorum debitorum,
quæ in notula contrapoſita conſpiciuntur deſcripta. Quia
hæc ſolutio legitur ſine vlla cauſæ expreſſione, vt propter-
ea, vel cenſeatur facta in extinctionem debitorum alterius
generis, quam ſpoliorum ſuper quibus probatum fuit pen-
dere litem adhuc indeciſam, vel quatenus non poſſit euita-
ri, quin debitum dicatur confeſſionatum, attamen cum ea
fecerit longe poſt tempus ſmutitionis, cuius actus geſtus fuit
de menſe Iunij anni 1631. inde non poteſt ſumi confeſſio, quę
14 † de tempore ſmutitionis, prout erat neceſſe, incapacita-
15 tem induxerit, vel fuit facta ad abundantiorem † caute-
lam, quæ non debet nocere.

Quo vero ad alterum incapacitatis Caput Eq. Renato op-
poſitæ, ex eo quòd non conſtet eum petijſſe, prout teneba-
tur, Commendam, quam ſmutiuit *iuxt. dictum Statutum*
16 43. *de Commend.* placuit reſponſio, quòd verba dicti Statu-
ti de incapacibus ad conſequendas Commendas, ibi *(Idem
quoque erit ſi eodem tempore non petierit)* nullam præſcri-
bunt formam petitionis, quæ requirat ſcripturam, adeò vt
17 verbalis petitio ſit ſufficiens, cum ſmutitio † nil aliud ſit
niſi ſimplex oris apertitio, quæ vt vulgo dicitur *(far motte)*
vt in Statut. 23. de verb. ſignif. ibi *(motire)* & verbalem pe-
titionem in pręſenti caſu interueniſſe colligitur ex tenore
decreti linguæ, in quo habetur *(la veneranda lingua con-
18 ſente, ebe ſubentrino, &c.)* verbum enim † *(conſentire)*
præſupponit petitionem *arg. text. in l. 2. de Iudic.* vbi ſcien-
19 tia procedere † debet conſenſum, prout etiam reſponſio
præſupponit interrogationem, & facultas, † ſeu licentia
20 pręſupponit prohibitionem *l. fin. C. de Iur. emphyt. cap. licet
de regular.* & litteræ reditus cambiorum ex nundinis per
neceſſarium antecedens inferunt exiſtentiam litterarum ex-
peditionis, quę dicuntur *(dell'andata) vt Rota dixit in de-
ciſione coram me emanata in Romana cambiorum 13. Iunij 1629.*
cum alijs ibidem allegatis.

Et ita vtraque &c.

* *Vide infra in Additione hanc deciſionem prout in In-
dice in eius fine poſita vbi etiam in eadem cauſa ha-
bes aliam deciſionem nempe ſub die 23. Iunij 1634. co-
ram R. P. D. Merlino.*

* *Ideſt ſub die 5. Martij 1635. coram R. P. D. Duno-
zette eſt deciſio 26. ſupra in hac ead. parte.*

R. P. D. GHISILERIO.

Mediolaneñ deuolutionis bonorum.

Die Lunæ 14. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

De probatione dominij rerum emphyteutica-
rum ad effectum rei vindicationis. In em-
phytheuſi Eccleſiaſtica, vt caducitas intret
ob non ſolutum canonem, requiritur ceſ-
ſatio per biennium, in priuata vero per
triennium.

SVMMARIVM.

1 *Ex Inſtrumento inueſtituræ bonorum iunctis adminiculis
probatur dominium Domini directi ad effectum rei vin-
dicationis.*
2 *Inueſtituræ inſtrumentum adminiculatur etiam ad effe-
ctum deuolutionis ex confeſſionibus, &c. & recogni-
tionibus ſubſecutis.*
3 *Teſtes, ſi deponunt de publica voce, & fama, con-
currentibus adminiculis, & maximè in antiquis pro-
bant dominium etiam ad effectum deuolutionis, &
caducitatis.*
4 *Identitas bonorum ex quibus concludenter probetur.*
5 *de Probatione vltra centum annos quando agitur,
iudicatur antiqua, quo caſu ſufficiunt leuiores pro-
bationes.*
6 *Dominio probato, & identitate bonorum, ac caducita-
te, intrat deuolutio.*
7 *in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſi ſit appoſitum pactum, quòd
bona deueluantur in caſum non ſolutionis canonum per
biennium, eſt conforme iuri communi.*
8 *In Emphyteuſi priuata, vt bona deuoluantur ob non
ſolutum canonem, requiritur ceſſatio per trien-
nium.*
9 *Sententiæ, quando apparent iuſtæ, & adeſt res iudi-
cata ob lapſum fatalium non poteſt conſtare de cauſis re-
ſtitutionis in integrum.*

DECISIO CXVII.

LICET Rota 2. Iunij 1634. * reſoluerit contra Ioan-
nem Mariam Verecollum, modernum Beneficiatum
in Eccleſia S. Ioannis Decollati de Monteueggia, hodie ta-
men conſideratis nouiter per eum deductis, ad eius fauorem
reſponderunt conſtare de re iudicata duarum ſententiarum
de partibus lararum pro deuolutione bonorum Eccleſiaſti-
corum, quæ vſque de anno 1507. fuerunt conceſſa in Em-
phyteuſim Soroldonis, eaſque eſſe exequendas; Ratio re-
ſolutionis fuit, quia dominium Eccleſiæ, & identitas bo-
norum controuerſorum bene iuſtificantur.

Nam *iux. deciſ.* Caputaq. 280. *par.* 1. ex inſtrumento
inueſtituræ † bonorum de quibus agitur, celebrato 13. Mar- 1
tij 1507. iunctis adminiculis, probatur dominium Eccleſię
neceſſarium, quando agitur rei vendicatione, latè Rip. *in
l. ſi aliquam rem. num. 39. de acquiren. poſſeſſ.* Seraph. *deciſ.*
869. Rot. *par. 2. diuerſ. deciſ.* 141. *num.* 2. *& in recent. de-
ciſ.* 290. *par.* 1. vbi *num.* 6. declarantur ſupradicta deciſio
Caputaqu. & aliæ deciſiones coram bon. memo. Cardinali
Millino, & Orano, in quibus talis deciſio fuit allegata, &
approbata.

Hic autem plura concurrunt adminicula, & quidem val-
de vrgentia, ſiquidem concurrit antiquitas temporis, ex
quo inſtrumentum inueſtiturę fit vltra centum annos: Con-
currunt continuatæ ſolutiones canonum vltra centum an-
nos, etiam ab ipſomet Antonio Maria aliàs Hieronymo
Soroldono moderno emphyteuta, qui pluries tàm iudicia-
liter, quàm extraiudicialiter confeſſus fuit dominium Ec-
cleſiæ, ex quibus confeſſionibus, & recognitionibus ſubſe-
cutis probatur dominium, & † adminiculatur inſtrumen- 2
tum conceſſionis in emphyteuſim, etiam ad effectum de-
uolutionis, vt firmauit *Rota in Ciuitatis Caſtelli bonorum 4.
Maij 1590. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Imolen.
bonorum 22. Iunij 1592. coram eodem* Seraph. *d. deciſ.* 869. *in
fin. bon. mem.* Card. Caual. *deciſ.* 105 *num.* 3. & ſupradicta
adminicula corroborantur ex quatuor teſtibus nouiſſimè e-
xaminatis, vigore remiſſoriæ, qui plenè deponunt de au-
ditu ab eorum recordatu, de publica voce, & fama, &
quòd audierunt dici à maioribus, quòd bona de quibus agi-
tur erant, & ſunt de directo dominio Eccleſię, quorum de-
poſitio, concurrentibus † ſupradictis, & maximè in anti- 3
quis probat dominium, etiam ad effectum deuolutionis, &
caducitatis *Rot. in Sabinen. tenutæ Collis Rampulli 31. Maij
1593. coram Litta, impreſſ. penes* Marcheſ. *de commiſſ. par.
1. fol. 79.* Maſcard. *de prob. to. 1. concl.* 577. vbi plures con-
cordantes cumulat.

Identitas verò bonorum de quibus agitur, ſatis probatur
ex eodem inſtrumento inueſtiturę anni 1507. cui reſpondent
poſteriora inſtrumenta anni 1595. & 1621. Sed quatenus ex
poſterioribus inſtrumentis non probaretur concludenter bo-
na, de quibus agitur, eſſe illammet, quæ continentur in
dicto inſtrumento anni 1507. tollitur quæuis difficultas ex
probationibus nouiter factis per quatuor teſtes formiter exa-
minatos cum interrogatorijs partis, ex quibus concluden-
ter remanet probata identitas † bonorum, & multo magis 4
iunctis inſtrumento inueſtituræ, ſolutione canonum, &
confeſſione ipſiuſmet aduerſarij, & maximè cum agatur de
probatione vltra centum annos, † quę iudicatur antiqua, 5
quo caſu ſufficiunt leuiores probationes, vt latè proſequi-
tur Mareſcott. *lib. 1. var. cap.* 12. *num* 20. *cum pluribus ſeqq.
Rot. in ſupra allegata Ciuitatis Caſtelli bonorum coram bon. me.
Card. Pamphilio.*

Conſtat namque per depoſitiones dictorum teſtium, qui
fuerunt eorumdem bonorum cultores, laboratores, & con-
ductores, decem petias terræ deſcriptas in inſtrumento an-
ni 1507. eſſe eaſdemmet, quibus fuit intentatum iudicium
deuolutionis, & latæ fuerunt duę conformes in partibus ad
fauorem Eccleſiæ, illarumque confines naturales veluti
viæ publicæ, fluminis, & aliorum finium immutabilium,
etiam hodie reſpondere, quamuis ſint mutatæ perſonæ co-
hærentium, & nonnullę petię ſint redactæ ad culturam, &
ad vineas, dictiſque teſtibus eſt adhibenda fides, ex quo
reddunt optimam cauſam ſcientiæ, quia ſunt de eodem lo-
co de Monteueggia, in quo bona ſita ſunt, & ab eorum
pueritia habuerint habuerunt de illis notitiam, & cognitio-
nem, cum viderint quando illarum nonnulla fuerunt mu-
tata

Digitized by Google

tata de antiquo ſtatu in modernum, & quod plus eſt, di-
ſtinctim deponunt ſuper vnaquaque petia, & vnoquo-
que articulo, vt ex lectura depoſitionum, de quibus
in ſummario.

6 Probato igitur dominio, † & identitate bonorum ex ſu-
pradictis, intrat deuolutio; vt in alia fuit reſolutum, quia
ex dicto inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim, conſtat
de pacto expreſſo, quòd bona deuoluantur in caſum non ſo-
lutionis canonum per biennium, & probatur fuiſſe ceſſa-
tum à ſolutione canonis per plures annos, quod pactum eſt
7 conforme iuri communi, † cum in emphyteuſi Eccleſia-
ſtica requiratur ceſſatio ſolutionis canonum per bien-
8 nium, licet † in emphyteuſi priuata requiratur per
triennium.

Atque ita, cum ſententiæ de partibus appareant iuſtæ,
& adſit res iudicata, ob lapſum fatalium, † non poteſt
9 conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, ſed de re iudi-
cata exequenda.

Et ita ad fauorem informantis fuit reſolutum.

* *Vide infra in Additione hanc deciſionem, prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Reatina Beneficij:

Die Lunæ 14. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus, ſi ſit in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, & iuris conferendi aliquod beneficium in ſua Diœceſi, ſi tertius id aſſerat ad ſe ſpectare vigore priuilegij, ei omnino incumbit onus contrarium aliunde probandi.

SVMMARIVM.

1 *Menſis Auguſti vigore Regulæ 8. Cancellar. hodie 9. Epiſcopo non gaudente alternatiua, eſt expreſsè reſeruatus.*
2 *Cardinales collatores non comprehenduntur ſub regula hodie nona Cancellariæ.*
3 *Priuilegium non dicitur emanatum à Papa Motu proprio, ſed ad ſupplicationem partis ſi adſint illa verba, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus.*
4 *Papa præiudicare non præſumitur voluiſſe alicui Epiſcopo, & illius iuribus.*
5 *Eccleſiam aliquam non præſumitur Papa voluiſſe ab Epiſcopi iuriſdictione eximere, & ab eo auferre, vt alteri concederet.*
6 *Verba in priuilegio ad ſuggeſtionem partis poſita, non faciunt probationem niſi verificentur.*
7 *Epiſcopus ſi reperiatur in quaſi poſſeſſione conferendi aliquod beneficium, ſi alius aſſerat ad eum ſpectare talem collationem, ei incumbit onus probandi.*
8 *in Priuilegio, ſi adſit aliqua expreſſio, quæ ſubſiſtere non poteſt, præſumitur facta per errorem, & ex impetrantis ſuggeſtione emanaſſe*
9 *in Concurſu litterarum Apoſtolicarum, quæ ſint præferendæ.*
10 *Epiſcopus habet intentionem fundatam, & iuris aſſiſtentiam quoad collationem Beneficiorum in ſua Diœceſi exiſten.*
11 *Partitis extractis ex libris antiquiſſimis in publico Epiſcopatus Archiuio exiſtentibus, fides datur.*
12 *Eccleſia aliqua denotatur eſſe in Diœceſi, ſi Epiſcopus exigat ab ea cenſum; ſeu Cathedraticum.*
13 *Actus æquiuoci non releuant.*
14 *Viſitandi actus pertinet ad iuriſdictionem.*
15 *de Effectuatione collationis beneficiorum quando dicatur conſtare.*
16 *Litteræ Apoſtolicæ in forma dignum &c. directæ alicui Epiſcopo, arguunt iuriſdictionem circa collationem beneficij eſſe Epiſcopi.*
17 *Fides extraiudiciales, & ſine iuramento non probant.*

DECISIO CXVIII.

PENDENTE controuerſia extra Rotam ſuper beneficio S. Petri de Laculo in Territorio Borboni inter
Prouiſum Apoſtolicum, & Prouiſum ab Eminentiſſimo
D. Cardinali Cæſarino vti perpetuo Commendatario Ab-
batiæ SS. Quiricci, & Iulittæ; de Ordine S. D. N. propo-
ſui dubium in Rota; Quænam collatio ſit præferenda, &
DD. maturè conſideratis pluribus hinc inde deductis, cen-
ſuerunt collationem Apoſtolicam eſſe præferendam. Quia
cum illud beneficium vacauerit de menſe Auguſti Proui-
ſus Apoſtolicus habet intentionem fundatam in regula
octaua Cancellariæ hodie nona, in qua † dictus men- 1
ſis Epiſcopo non gaudente alternatiua expreſsè legitur
reſeruatus.

Neque obſtat, quòd pro parte dicti D. Card. prætenda-
tur beneficium prædictum, & Eccleſiam Sancti Petri de
Laculo ſpectare ad dictam eius Abbatiam ex priuilegio, ac
litteris Cœleſtini Tertij, & conſequenter minimè compre-
hendi ſub dicta regula nona, † quæ in verbis expreſsè ex- 2
cipit Cardinales collatores, vt aduertit, & exceptionis hu-
iuſmodi rationes affert Gonzal. *ad eamdem reg. gloſ. 24. num.
1. 2. & ſeqq.* Nam fuit reſponſum hoc aſſumptum non pro-
bari, quamuis enim Cœleſtinus Tertius anno 1195. dictæ
Abbatiæ Monaſterium ſub Beati Petri, & ſua protectione
ſuſceperit, & quæcumque bona idem Monaſterium tunc
temporis iuſtè, & Canonicè poſſidebat, aut in poſterum
adipiſci poſſet firma, & illibata illius Abbati, eiuſque ſuc-
ceſſoribus permanere ſtatuerit ſubdens (in quibus hæc pro-
prijs duximus exprimenda vocabulis locum ipſum in quo
Monaſterium ſitum eſt, &c. Eccleſiam S. Seueri, Eccle-
ſiam S. Petri de Laculo, &c.) aliaque bona, & Eccleſias
diſtinctè enumerauit, ex hoc tamen non ſequitur dictam S.
Petri Eccleſiam re vera ad Abbatiam ſpectare; Ex alijs e-
nim præcedentibus litteris Lucij Tertij apparet Pontificem
anno 1182. Eccleſiam Reatinam ſimiliter ſub Beati Petri,
& ſua protectione ſuſcepiſſe, totiuſque illius Diœceſis fi-
nes ſicut ab illius tunc Epiſcopi anteceſſoribus poſſeſſi fue-
rant omnino integros, tam eidem, quàm ſucceſſoribus in
perpetuum conſeruari mandaſſe, & deinde poſt diſtinctam
ipſorum finium expreſſionem, ac deſcriptionem ſubdidiſſe,
*intra quos fines Plebes omnes cum Capellis, ac Eccleſijs, &
quicquid in præſentiarum iuſtè, & canonicè poſſides, aut in
futurum conceſſione Pontificum &c. poteris adipiſci firma tibi,
tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc
proprijs duximus exprimenda vocabulis, Pleben. S. Mariæ in
Angleſe; &c. S. Petri in Laculo, &c.* Et ſic clarè patet
inter alia per dictam Reatinam Eccleſiam, & illius Epiſco-
pum iuſtè, & canonicè poſſeſſa, quæ diſtinctè, ac ſingilla-
tim recenſuit, Eccleſiam iſtam S. Petri Laculo expreſsè
connumeraſſe.

Vnde cum in dicto Cœleſtini priuilegio nulla dd. littera-
rum Lucij, & Reatini Epiſcopi iuris, ac poſſeſſionis in il-
lis enunciatæ mentio facta fuerit, illudque non quidem
Motu proprio, † ſed ad partis inſtantiam fuerit conceſſum, 3
vt patet ex verbis illis *veſtris iuſtis poſtulationibus clementer
annuimus*, non præſumitur Papam voluiſſe † Epiſcopo, & 4
illius iuribus præiudicare, nec d. S. Petri de Laculo Eccle-
ſiam ab illius iuriſdictione eximere, † & ab eo auferre, vt 5
Abbati concederet, iuxta tradita per Rot. *in deciſ. 207. nu.
2. par. 2. diuerſ.* Id enim nullo modo expreſſit, ſed verba
ſupra relata cenſentur merè narratiua ad ſuggeſtionem, &
non faciunt probationem † niſi aliunde doceatur de eo tem- 6
pore d. Eccleſiam non amplius per Epiſcopum, ſed per Ab-
batem poſſeſſam fuiſſe, vt in terminis priuilegij exemptio-
nis dicit Innoc. *in c. inter dilectos num. 6. ad fin. de fide inſtrum.
& in c. dudum. num. 1. & ſub num. 3. circa fin. & ibi etiam*
Io. Andr. *col. 1. & 2. &* Abb *num. 2. & 3. de priuileg. &
exceſſ. priuileg.* Ruin. *in conſ. 41. n. 13 lib. 1.* Put. *dec. 427. n.
2. lib. 2. in correct.*

Quod eo magis videtur ſine difficultate procedere; Tum
quia Epiſcopus, & ſic primus Dominus, ac poſſeſſor adhuc
reperitur in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, & iuriſconfe-
rendi beneficium prædictum vt patebit ex infra dicendis, i-
deo ipſi d. Card. commendatario † priuilegiato omnino in- 7
cumbit onus contrarium aliunde probandi, vt diſtinguendo
firmat Innoc. *in d. c. dudum ſub nu. 3. verſ. ſi autem priuileg.*
quem ſequitur Io. Andr. *d. col. 2. verſ. in hoc tamen caſu*;
Tum etiam, quia nullus datur ſumus alicuius alterius pri-
uilegij, ſeu tituli, ex quo d. Eccleſia, ac beneficium illo
medio tempore poſt d. Lucij Tertij litteras ab Epiſcopo au-
ferri,

Digitized by Google

ferri, & Abbati quæri potuerit, nec de eo in d. Cœleſtini
8 priuilegio ſit aliqua mentio, ideò d. Eccleſiæ expreſſio † in-
ter alias ad Abbatiam ſpectantes per errorem, & ea impe-
trantis ſuggeſtione emanaſſe præſumitur, vt in ſpecie reſ-
pondet, ac declarat Ruin. *d. conſ. 41. nu. 15. ad fin. verſ. nec
obſtat, & nu. ſeq. lib. 1.*

Præterea in concurſu dd. litterarum viſum fuit domiois
præferendas litteras Lucij ad fauorem Epiſcopi non ſolùm,
quia illæ nominatim exprimunt dictam Eccleſiam S. Petri
in Laculo, & aliunde nullo modo conſtat illam tunc tem-
poris fuiſſe ab alio poſſeſſam, vel ad alium ex aliquo præ-
9 cedenti titulo, † vel priuilegio ſpectaſſe, proindeque ſatis
probare videntur, vt per Rot. *dec. 223. n. 1. & 2. par. 2. rec.
& in Fanon. iuriſdictionis 18. Maij 1609. coram Iuſto, & in
Reatina iuriſdictionis S. Ioannis in Venere 4. Maij 1612. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; ſed etiam quia illa eſſe in-
tra fines Diœceſis Reatinæ patet ex iiſdem Lucij Tertij lit-
teris, quas alius ad hunc effectum ponderauit Rota *in Sabi-
nen. ſeu Reatina Abbatiæ 4. Decembris 1595. coram Orano*,
& aliunde conſtat, hodie intra eandem Diœceſim reperiri;
10 Vnde Epiſcopus habet etiam † pro ſe iuris aſſiſtentiam, &
intentionem fundatam, quòd ad ipſum ſpectet iſtius benefi-
cij collatio ex *c. omnes Baſilicæ 16. q. 7. cum alijs alleg. per* Rot.
in dec. 385. n. 2. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Et quod plus eſt plura alia concurrunt ex quibus manife-
ſtè deprehenditur d. Cœleſtini priuilegium, quod Eccle-
ſiam, ac beneficium de quo agitur effectum non habuiſſe d.
q. enunciationem verè ad partis ſuggeſtionem emanaſſe, ac
Lucij litteras ſemper in ſuo robore, ac in viridi obſeruantia
fuiſſe, & Epiſcopus pro tempore iuxta illarum formam
poſſidere continuaſſe; Nam per ſpatium annorum 300. &
vltra ſemper à d. Eccleſia, illiuſque Rectore exegerunt cen-
11 ſum, ſeu Cathedraticum, † vt probatur ex partitis extra-
ctis ex libris antiquiſſimis in publico Epiſcopatus Archiuio
exiſtentibus, quibus propterea fides datur *gloſ. in cap. ad au-
dientiam verb. cenſuales de præſcript.* Felin. *in c. 2. nu. 9. de
fid. inſtrum.* Rot. *deciſ. 44. num. 2. par. 4. recent.* huiuſmodi
12 autem † exactio denotat Eccleſiam eſſe in Diœceſi, *c. cum
olim, & ibi* Abb. *nu. 3. & alij de cenſib. ipſique Epiſcopo ſub-
iectam,* Pariſ. *conſ. 22. num. 2. lib. 4. & fuit dictum in eadem
Sabinen. ſeu Reatina Abbatiæ.*

Inſuper eamdem Eccleſiam ſæpiſſimè viſitarunt, vt in
ſummario Prouiſi Apoſtolici num. 5. & licèt viſitationes
poſt Concilium Tridentinum dici poſſint actus æquiuoci,
13 † cum non appareant factæ magis authoritate ordinaria,
quam delegata, vt reſpondit Rot. *in Aquilana iuriſdictionis
impreſſa penès* Marcheſ. *de commiſſ. par. 1. fol. 481. ſub nu. 4.*
Nihilominus cum appareat Epiſcopum etiam ante Conci-
lium viſitaſſe, & Cathedraticum exegiſſe ſine dubio cenſe-
tur id authoritate ordinaria feciſſe, proindeque ſatis proba-
14 tur ſubiectio, cum † actus viſitandi ad iuriſdictionem perti-
neat, *c. conquerente de offic. ordin. & facit text. in cap. 1. §.
hanc autem, & cap. 2. de cenſib. in 6. cum alijs addu-
ctis per* Rot. *deciſ. 168. num. 2. & 394. num. 4. par. 1.
recent.*

Et demum adeſt etiam collatio de huiuſmodi Eccleſia, ac
beneficio per Epiſcopum facta de anno 1563. ad fauorem
Blaſij, de cuius effectuatione conſtat, quia per reſignatio-
15 nem d. Blaſij de anno 1610. fuit prouiſus Ioſephus, † per cu-
ius obitum anno 1633. vltimo loco vacauit iuxta *conſ.* Ol-
drad. 229. *num. 2. ſæpius per* Rot. *canonizatum, vt in deciſ.
360. num. 7. in fin. par. 2. recent.* & litteræ Apoſtolicæ in for-
ma dignum, ſiue mandatum de prouidendo ad dicti reſigna-
16 tarij fauorem fuerunt directæ eidem Epiſcopo Reatino, †
quod pariter illius iuriſdictionem arguit, vt ponderauit
Rota in præallegata *Sabinen. ſeu Reatina Abbatiæ co-
ram Orano.*

Neque dici poteſt dictum Blaſium obtinuiſſe collationem
etiam ab Abbate; Quia ad hoc probandum fuerunt datæ
17 ſimplices quædam fides † extraiudiciales, & ſine iuramen-
to factæ quæ non probant, *l. ſolam, & ibi gloſ. in verb. ſo-
lam. C. de teſt.* Seraph. *deciſ. 106. num. 3. & dec. 1280. nu.
1.* & de contrario, quòd nempe ipſe obtinuerit collationem
ab Epiſcopo, eaque vſus fuerit, & in vim illius beneficium
poſſederit manifeſtè conſtat ex ipſius Epiſcopi litteris, ac
viſitationibus, de quibus in dicto ſummario Prouiſi Apo-
ſtolici.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

R. P. D. MOTMANNO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Veneris 18. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi hæredi iubeat, quòd omnia eius debita ſoluat, de quibus debitis videatur teſtator intellexiſſe. Forenſes, an teneantur obſeruare in contractibus ſtatuta loci, & an in eis, de illis præſumatur ignorantia.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutiones Marchiæ ad omnia loca Status Eccleſiaſtici ſunt extenſa.*

2 *Teſtator, ſi mandet ſolui omnia eius debita, intelligitur voluiſſe, quòd ſoluantur etiam ea debita, quæ carent obligatione ciuili, ſubſiſtente tamen naturali.*

3 *Et hæc eſt verior, & magis communis opinio.*

4 *Atque ea eſt ratio, quia d. debita cenſentur efficacia, quoad teſtantem volentem exonerare conſcientiam ſuam.*

5 *Minor contrahens ſine ſolemnitatibus nullo modo propter reſiſtentiam Iuris obligatur in foro conſcientiæ.*

6 *Minor contrahens ſine ſolemnitatibus Conſtitut. Marchiæ, nec ciuiliter, nec naturaliter remanet obligatus.*

7 *Sed iſta opinio procedit, attenta præſumptione fraudis, & doli, ſecus ſi ceſſet.*

8 *in Vrbe adeſt Statutum, quòd maior 20. annorum cenſeatur maior 25. annorum.*

9 *Minor contrahens quamuis forenſis tenetur ſeruare Statuta loci contractus.*

10 *Solemnitatum rigor in contractibus minorum ceſſat, quando abeſt fraus, & dolus, & quando excludatur num. 11.*

12 *Forenſes cenſentur Statuta loci ignorare.*

13 *Contractus aliquis, ſi fuerit celebratus per procuratorem cum conditione, vt ille à principali ratificetur, tunc contractus perfectionem recipit à ſubſecuta ratificatione.*

14 *Maiores viginti annorum in Vrbe, quamuis forenſes valide contrahunt ſine ſolemnitatibus.*

15 *Statutum, quod liget, vel non liget forenſes hoc pendet à poteſtate ſtatuentium.*

16 *Forenſes, quòd præſumantur ignorare Statuta loci, iſta concluſio non procedit ſimpliciter, ſed cum limitatione, niſi ſiat conuerſatio in d. loco.*

17 *Forenſis præſumitur ſe informaſſe de Statuto eius loci, vbi contrahit.*

18 *Mulier forenſis contrahendo præſumitur per conſanguineos diligenter informata de Statuto loci, vbi aliquis eius contractus eſt perficiendus.*

19 *Contractus celebratus, ſine debitis ſolemnitatibus ſaltem in foro animæ ratione conſenſus eſt obligatorius.*

20 *Veritas, vbi præualet de iure naturali, vel gentium, ſolus conſenſus producit obligationem.*

21 *Contractus minorum ſine debitis ſolemnitatibus celebrati, quando ex eis nulla penitus oriatur obligatio.*

22 *In Opinionum concurſu, illa eſt præferenda, quæ eſt benignior, & fauet animæ, atque obligationem ſubſtinet.*

23 *Ratificatio contractus nulli, quando non cenſeatur, ratificatur prout ex tunc, neque prout ex nunc.*

24 *Contractus fauore minoris claudicat.*

25 *Minoris contractus, quando eſt nullus ab illius electione pendet, num illi ſtare velit, vel dicere de nullitate, & ſi de oppoſitione non conſtet interim dicitur eſſe in implicito ſtatu validitatis, & num. 27.*

26 *Alienatio rerum Eccleſiæ ſine debitis ſolemnitatibus, quouſque Eccleſia non opponit de nullitate, alienatio remanet in implicito ſtatu validitatis.*

28 *Cenſus conſtitutio, ſi unquam fuerit inualida, ex eo rectè fructus exigi poſſunt, tanquam de iure debiti.*

29 *Locupletari, quis non debet cum aliena iactura.*

30 *Con-*

Digitized by Google

30 *Contractibus minorum, ſine requiſitis ſolemnitatibus celebratis licèt Ægidiana auferat validitatem non tamen adimit fidem.*

DECISIO CXIX.

POSTQVAM. per binas vices * reſolutum fuerat
ſubſtineri impoſitionem cenſus venditi per q Corne-
lium Clementinum Nobilem Vrbetanum tunc minorem
25. annorum non obſtante ſolemnitatum defectu, de quibus
1 in Conſtitutione Marchiæ cap. 25. lib. 5. ad omnia † loca
Status Eccleſiaſtici per Summos Pontifices extenſa, Do-
mini de Marſcianis fundi cenſuati detentores, necnon eiuſ-
dem Clementini hęredes non acquieſcebant deciſionibus 22.
Iunij, & 17. Decembris ſuperioris anni deſuper emanatis,
in quibus firmatur, quòd dictus q. Clementinus mandando
ſolui omnia eius debita, quorum maximè apparent Inſtru-
2 menta, & obligationes intelligatur † voluiſſe, quòd ſol-
uatur dictus cenſus, etiamſi propter dictæ Conſtitutionis
reſiſtentiam careat ciuili obligatione, ſubſiſtente tamen na-
turali ratione conſenſus præſtiti, ac inſuper quatenus di-
ctus contractus ſola obligatione naturali ſuſtineatur oppo-
nebant ſortem tantùm, non item fructus deberi, & conſe-
quenter ex fructibus hactenus ſolutis debito ſortis eſſe ſatis-
factum.

Ideo tertio dubitanti An à dictis deciſionibus eſſet receden-
dum, & Domini negatiuè reſponderunt. Quia verior, &
3 magis ſecundùm † communem intellectum, vt dicit Areti-
nus *conſ. 93. n. 3.* Eſt Doctorum ſententia, quòd mandatum
Teſtatoris de ſoluendis omnibus debitis comprehendat etiã
debita de iure ciuili minime valida, vt præter allegatos in
dictis deciſionibus tenent Dec. *in authen. præterea nu. 11. C.
vnde vir. & vxor.* vbi conſiderat rationem, qua mouetur
4 dictus Aretinus, quòd ſcilicet debitum cenſeatur † efficax,
& verè debitum, quoad Teſtatorem volentem exonerare
conſcientiam ſuam Soccin. *in l. quibus diebus, §. Dominus e-
tiam num. 11. ff. de condit. & demonſtr. ſequuntur* Iacob. Nigr.
in l. 1. num. 79 ff. ſi cert. pet. Abb. *conſ. 109. nu. 24.* Azeued.
lib. 5. recopil. tit. 4. leg. 6. alias Tauri 32 nu. 27. Sanchez *conſ.
moral. lib. 4. cap. 1. dub. 47. num. 3.* Neil. & Caſtill. *ad d. l.
Tauri 32. num 6* Matienz. *ad l. 6. gloſ. 1. num. 1.* ac Menes *in
l. & ſi inutiliter num. 8. C. de fideicomm.* ita quoque ſentiunt
Badili. *in l. cum quis num. 9. C. de iur. & fact. ignor.* Io. Garz.
de Nobilit. gloſ. 6 §. 1. num 10 quos recenſet Hieron. de Ca-
uall. *contr. commun. in Special. Commun. quæſt. 71. nu-
mer. 6.*

Et quamuis non deſint Doctores ſentientes minorem
contrahendo ſine ſolemnitatibus nullo modo in foro con-
5 ſcientiæ quidem obligari † propter reſiſtentiam legis, quæ
ſub decreto irritanti mandat adhiberi ſolemnitates, vt in
terminis d. Conſtitutionis tenet Boccat. *gloſ. 6. num. 105. &
ſeq. vſque ad 175.* vbi concludit ex contractu Minoris ſine
6 ſolemnitatibus huius Conſtitutionis † celebrato, neque na-
turalem, neque ciuilem obligationem oriri, & conſequen-
ter, nec in foro conſcientiæ Minorem cenſeri obligatum,
quia quos natura non obligat conſcientia non ligat Bald. *in l.
7 2. in fin. C. de vectig. & commiſſ.* Eorum tamen ſententia †
procedit attenta præſumptione fraudis, & doli, quę in prę-
ſenti caſu ceſſat ex pluribus circumſtantijs alias ponderatis,
quòd nempe dictus Clementinus de tempore contractus e-
sat conſtitutus in 24. anno, & ſic ætati annorum 25. proxi-
mus, item vir nobilis, non rudis, & qui commoratus fue-
8 rat, & commorabatur in Vrbe cum familia, † vbi viget
Statutum quod maior 20. annorũ cenſetur maior 25. quod-
que aderat probabilis opinio Doctorum, quòd minor con-
9 trahens, quamuis forenſis † teneatur ſeruare Statutum lo-
ci contractus, cum præſertim eam opinionem ſecuta fuerit
*Rota coram bon. mem. Sacrato in Romana obligationis 24. Fe-
bruarij 1630. & coram bon. mem. Andrea in Senogalien. Præ-
dij 5. Iunij 1617. arg. l. 5. C. quemad. teſtam. aper.* per quem
10 Textum probatur, quòd ceſſat rigor ſolemnitatum † quan-
do abeſt fraus, & dolus, ita reſpondit Bald. *in conſ. 63. in
fin. vol. 3. cum alijs allegatis in Ciuitatis Caſtelli pecuniaria 2.
Iulij 1603. coram bon. me. Iuſto*, quæ doli, & fraudis exclu-
11 ſio † probatur ſubſequenti ſolutione fructuum Cenſus, &
perceptione commodi in eo, quod Clemens VIII. ſel. rec.
circa confiſcationem bonorum dicti Clementini condemna-
ti mitius agendo, ad ſupplicationem filiorum eiuſdem Cle-
mentini aſſerentium ſe vti hæredes patris teneri ad ſolutio-
nem æris alieni, quo illius hæreditas erat valde grauata,
mandauit bona hæreditatia à Fiſco relaxari.

Neque fraudis, & doli excluſio ceſſat ex eo, quod Rota
in alijs cauſis receſſerit à dicta opinione quodque contractus
huiuſmodi non Romæ, ſed in Ciuitate Amerina à Clemen-
tini Procuratore fuerit celebratus, & quatenus ſuam rece-
perit perfectionem à ratificatione † Clementini Romæ de- 12
gentis, nihilominus contrahentes, vti forenſes pręſumun-
tur Statuta Vrbis ignoraſſe. Quoniam, vt in præallegatæ
huius cauſæ deciſionibus firmatur opinio probabilis ſuffi-
cientem cauſam excludendi dolum, & fraudem præſtitit,
non obſtante, quòd ab ea fuerit receſſum, cum vis non ſtet
in tempore, ſed in ratione, & probabilitate, & cum in di-
ctis deciſionibus pręterea fuerat latè probatum, quòd man-
datum ad contrahendum procuratori datum fuit à Clemen-
tino in Vrbe, & inſuper cum partes mandato non acquie-
ſcerent, ſed eiuſdem ratificationem deſiderarent, † vtique 13
contractus perfectionem recepit à ſubſecuta ratificatione q.
Clementini in Vrbe degentis, quæ cum ad maiorem caute-
lam in Inſtrumento emptionis cenſus fuerit expreſſe reſer-
uata, operatur vt cenſus non aliter, cenſeatur creatus niſi
quatenus illa ſuperuenit *Text. in l. qui abſenti, §. 1. ff. de ac-
quir. poſſeſſ. cum alijs allegatis per* Tiraq. *de retract.* Lignag.
*§. 1. gloſ. 10. num 68. & eſt deciſ. Rotæ in Romana, ſeu Car-
taginea. Penſionis 29. Ianuarij 1628. coram R. P. D. meo Du-
nozetto.*

Neque ex eo, quòd dicti contrahentes vti exteri præſu-
muntur ignoraſſe Statutum Vrbis ceſſat perfectio contra-
ctus in Vrbe; & conſequenter vis, quæ fit in probabili opi-
nione, quòd iuxta dicti Statuti † diſpoſitionem maiores 14
annorum 20. quamuis forenſes Romæ validè ſine ſolemni-
tatibus contraherent. Quia vltra quòd ligare, vel non li-
gare pendet à iuriſdictione ſtatuentium, † itaut propterea 15
ſit opus, quòd contrahentes ſciuerint, prædicta, conclu-
ſio quod forenſes præſumuntur ignoraſſe Statuta non proce-
dit ſimpliciter, ſed cum limitatione, niſi ſcilicet † contra- 16
hentes, quamuis forenſes in loco Statuti fuerint conuerſati,
vt in præſenti caſu Clementinus, qui Romæ morari ſta-
hebat, vel ſciuerint contractum debere recipere ſuam per-
fectionem in loco, vbi debebat fieri illius ratificatio, quia
tunc præſumuntur † ſe informaſſe de Statuto eius loci, ſeu 17
Ciuitatis, vbi contractus perficitur, cum poſſint, & de-
beant ſe informare, vt reſpondit Barbat. *conſ. 56. nu. 16. &
17. vol. 2. & ſequitur* Roland *in tractat. de lucr. dot. quæſt.
13. num. 11.* ita in hoc caſu emptor dicti cenſus, & ipſe vir
nobilis, licèt eſſet Ciuis Amerinus, & ſic forenſis, præſu-
mitur, quòd fuerit informatus de Statuto Vrbis, cum ſci-
ret ex præcedenti mandato procuræ Clementinum in ipſa
Vrbe morari, vbi ratificatio erat peragenda. Eadem ratio-
ne etiam † mulier forenſis contrahendo præſumitur per con- 18
ſanguineos diligenter informata de Statuto Ciuitatis, vbi
perficiendus eſt contractus, vt reſpondit Cuman. *conſ. 72.
num. 2. in fin. & num. 3. & in princ. verſ. & tam ipſa quam
frater*, & Cuman. *allegans, & ſequuntur* Couar. *de Spon-
ſal. part. 2. cap. 7. num. 8. verſ. ſed hoc.* Valaſc. *conſ. 138.
num. 18. verſ. item reſpondetur.*

Contractus itaque, vt ſupra celebratus, † ſaltem in fo- 19
ro Animæ ratione conſenſus eſt obligatorius, eo quod vbi
præualet veritas, de † iure naturali, vel gentium, ſolus 20
conſenſus producit obligationem *l. conſenſu, ff. de obligat &
act. §. 1. Inſtit. de oblig. ex conſenſu* cum ſimilibus adductis per
Vaſq. *de Succeſſ. lib. 3. § 30. num. 6.* & alijs allegatis in deci-
ſione huius Cauſę emanata dicta die 22. Iunij anni præteri-
ti, quam ſententiam vltra allegatos Doctores latè compro-
bant Brun. *in tract. de form. ſolemnit. tit. de poteat. & effect.
form. limit. 12. & 26. præcipuè num. 926.* Magdalen. *de num.
teſt. par. 3. cap. 3. num. 104. & ſeqq.* Io. Medin. *de re-
ſtitut. quæſt. 23. ad fin. Coroll. 4. verſ. ratio eſt cum Co-
roll. 5.*

Et huic concluſioni, vt ſupra etiam fuit deductum, non
refragatur ſententia aliorum Doctorum, qui contrarium
ſentiunt, quoniam † eorum dicta procedunt in caſu contra- 21
ctus, qui non caret præſumptione fraudis, & doli, vel quan-
do agitur de Conſtitutione, vel Statuto, cuius inobſeruan-
tia nulla excuſatione velari poteſt, cum alioquin in concur-
ſu opinionum, ea tanquam benignior † in dubio præferen- 22
da ſit ſententia, quæ fauet Animæ, & obligationem ſuſti-
net, ita differit, Paul. Laym. *in opere Theolog. moral. lib. 1.
tract. 4. cap. 16. nu. 9 ſub titulo de legib.* cuius dictum appro-
bauit Rota in deciſione emanata ſupradicta die 17. Decem-
bris pręteriti.

Minus obſtat, quòd Domini de Marſcianis, nec non hę-
redes prędicti admiſſo præcepto q. Clementini, quòd ſolue-
rentur

renturomnia eius debita hodie opponunt, quòd inde non
23 potuerit oriri, ratificatio † contractus nulli, prout ex tunc,
neque prout ex nunc, ſed ſolummodo obligatio, quæ per
modum legati relicti in teſtamento valeat, quoad ſortem
quoque fructus deinde perſoluti, cum aliàs non poſſent de-
beri ex contractu ab initio nullo, in eius extinctionem ſiot
imputandi, nam placuit Reſponſin comprobata dicta die
22. Iunij anni præteriti, quòd eum reſpectu Clementini vti
24 minoris † claudicaret contractus, ab illius electione pende-
bat num illi ſtare vellet, vel de nullitate dicere, de qua ta-
men ante obitum non oppoſuit; vnde ſequitur, quòd inte-
25 rim † contractus fuerit in ſtatu implicito validitatis, quem
potuit irreuocabiliter approbare *l. Iulianus, §. ſi quis colludenti, & §. ſed & ſi quis minorem, ff. de act. empt.* cum alijs cu-
mulatis per Tiraqu. *in tract. le mort. ſaiſit le viſ par. 7. declar.
1. num. 5 cum ſeq. & in l. ſi vnquam in verb. reuertatur num.
10. & num. 393. C. de reuoc. donat.* latè Surd. *deciſ. 70. num.
23. & ſeq.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 56. num. 90. vſque
ad 99.* Pedemont. *deciſ. 94. nu. 23.* Gratian. *diſcept. 124 nu.
26. & ſeq.* Rot. coram Put. *deciſ. 302. lib. 1.* & coram Greg.
XV. *deciſ. 467. num. 15. vbi Add. num. 56. & coram me in
Romana dotis* 16. *Decembris* 1630. & hanc concluſionem re-
26 ceptam eſſe † quoad Eccleſiam contrahentem non ſeruata
forma tradita in Extrauag. Pauli II. *quæ incipit. Ambitioſe
de reb. Eccleſ. non alienan.* non obſtante decreto irritanti in
ea appoſito quod inficit contractum, probat Gonzal. *d. gloſ.
56. num. 94. vbi nu. 96. alleg. Rotæ deciſionem in Romana Cen-
ſus Sancti Celſi coram bon. mem. Cardinali Millino, quæ eſt de-
ciſ. 29. poſt tract.* Modern. *de Cenſibus*, in terminis contra-
ctus nulliter initi ob non adhibitam ſolemnitatem Benepla-
citi Apoſtolici, vnde quamdiu in præſenti caſu contractus
27 Cenſus non fuit à Clementino impugnatus, quinimo pro
valido habitus, ac demum in teſtamento, vt ſupra appro-
batus tamdiu manſit in ſtatu validitatis & conſequenter, nec
ante, nec poſt illius obitum fuit vnquam inualidus, quouſ-
que non impugnabatur contractus erat validus, hodie verò
concurrit defectus poteſtatis ſtante dicta approbatione Cle-
mentini, per quam ſibi, ac heredibus ſuis ademit faculta-
tem dandi de illius nullitate, cum igitur nunquam inualida
28 fuerit † conſtitutio cenſus, de quo agitur rectè potuerunt,
& poſſunt exigi fructus tanquam iure debiti Gonzal. *vbi ſu-
pra num. 96.* & Rot. *poſt tract. de Cenſib. dicta deciſ. 29 num.
4. & 5.*

Denique ſubſiſtit ratio euitandi duplicem locupletatio-
29 nem † Clementini, & illius hæredum eum aliena iactura,
hoc eſt eum iactura Cenſuarij, qui numerauit pecunias, &
Cameræ Apoſtolicæ quæ remiſit bona confiſcata, & hæc
quidem ratio non ceſſat ex eo, quòd deficiat probatio nume-
rationis pecuniarum ex parte eius, qui emit cenſum, quod-
que remiſſio bonorum facta fuerit Monaldo, qui licèt ſit fi-
lius Clementini, negat tamen ſe eſſe illius hæredem, aſſe-
ritque bona ſe recepiſſe ex cauſa fideicommiſſi auiti, non
autem ex cauſa ſolutionis æris alieni, quia de numeratione
pecuniarum in actu conſtitutionis cenſus conſtat ex inſtru-
30 mento, cui dicta Conſtitutio Marchiæ, ſeu Ægidiana †
quamuis auferat validitatem, non tamen adimit fidem, ne
ſolutio eiuſmodi probari poſſit, & nihilominus inualiditas
ceſſat ex ſupra deductis.

Quod verò Monaldus, & Catherina ſint hæredes dicti
Clementini, conſtat ex binis litteris in forma Breuis expe-
ditis, primo loco ſuper condemnatione quam acceptarunt,
deinde ſuper confirmatione venditionis Caſtri Aluiani ad
effectum ſoluendi debita paterna, & ſignanter cenſum, de
quo agitur, impoſitum ſuper fundo in quo non obſtante fi-
deicommiſſo legitimam ſibi elègiſſe ipſe Clementinus præ-
ſumitur iuribus vulgat.

Et ita vtraque &c.

* *Ideſt 22. Iunij 1635. & 17. Decembris eiuſdem anni ſunt deciſiones 62. & 81. ſupra in hac eadem parte.*

Et in præcedenti parte in eadem cauſa adſunt duæ aliæ deciſiones nempe ſub die 23. Ianuarij 5634. & 23. Iunij eiuſdem anni coram eodem bon. mem. Motmanno ſunt deciſiones 260. & 294.

P. D. DUNOZETTO.

Romana Succeſſionis.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Mater excluditur à legitima per ſubſtitutionem pupillarem. Et quando de dicta ſubſtitutione dicatur conſtare, licèt verbis expreſſis non ſit concepta.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio pupillaris excludit matrem à legitima. & nu. 4. & 16.*
2 *Filio debetur legitima ex bonis paternis, & ea non poteſt fideicommiſſo grauari.*
3 *Matri debetur legitima in bonis filijs.*
Mater ſuccedit filio ab inteſtato morienti. numer. 4.
5 *Subſtitutio, quando dicatur compendioſa licèt non ſit adiecta, dictio, quandocumque.*
6 *Subſtitutio compendioſa, ſi ſit facta per verba ciuilia directa, continet pupillarem etiam matre exiſtente in medio. num. 7.*
8 *Subſtitutio pupillaris excludit matrem ſi ſit facta per verba directa ſiue ciuilia, ſiue non ciuilia.*
9 *Verba, hæredem ſuum inſtituit, tanquam prolata à Notario in tertia perſona referuntur ad teſtatorem, non ad hæredem. vide num. 11.*
10 *Subſtitutio compendioſa non continet pupillarem, quando verba non ſunt directa.*
per Pupillarem ſubſtitutionem ſucceditur pupillo, & non teſtatori. num. 10.
12 *Dictio, ſuum, & ſimiles, quando non excludant pupillarem ſubſtitutionem. vide rationem. num. 13. & num. 16.*
14 *Verba præcedentia, declarantur ex ſubſequentibus.*
15 *per Fideicommiſſariam ſubſtitutionem ſucceditur duntaxat in bonis teſtatoris.*
17 *Teſtator, quando certum ſit, quòd voluit facere pupillarem ſubſtitutionem.*
18 *Verba directa ciuilia ſunt apta comprehendere pupillarem ſubſtitutionem.*
19 *Conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, non poteſt conuenire pupillari ſubſtitutioni, vide nu. 20.*
21 *Pupillarem ſubſtitutionem, quando dubium eſt, an pater voluerit facere etiam matre in medio recurrendum eſt ad coniecturas.*
22 *Teſtator præſumitur filio infanti ſubſtituiſſe pupillariter, ſi non vxorem, ſed alterum ei ſubſtituit. & num. 25.*
23 *Matri, quando eſt relictus vſusfructus extantibus filijs reſtringitur ad alimenta, ſecundùm opinionem Bulgari communiter approbatam.*
24 *Vſusfructus relictus vxori, ſub conditione vitæ vidualis, per tranſitum ad ſecundas nuptias affectio mariti erga eam ceſſat.*
26 *Pater, ſi faciendo filio infanti ſubſtitutionem pupillarem, diſponat, quòd tota hæreditas ad aliquem perueniat, ſi detraheretur legitima pro matre non tota hæreditas ad illum perueniret. & num. 27.*

DECISIO CXX.

QVONDAM Iulius Perinthus in teſtamento ſub quo deceſſit relicta herede vſufructuaria D. Comitiſſa Imperia Incaſata eius vxore, donec vitam vidualem duceret, atque inſtituto in legitima D. Lelio eius filio primogenito, hæredem vniuerſalem inſtituit Vincentium alterum filium in infantili ætate conſtitutum, cui cohæredem dedit filium maſculum naſciturum ex D. Imperia, eoſque ad inuicem ſubſtituit, & ambobus decedentibus ſine filijs legitimis, & naturalibus hæredem ſuum inſtituit prædictum D. Lelium, eique pariter decedenti ſine filijs, alios ſubſtituit, & tandem voluit, quòd vltimo vocato decedente abſque filijs maſculis, tota hæreditas deuolueretur ad Archiconfraternitatem Sanctiſſ. Trinitatis de Ponte Siſto.

Cumque deceſſerit dictus Vincentius adhuc infantili ætate conſtitutus, & poſthumo non nato, Contigit coram me

dubi-

dubitari, An d. D. Imperiæ deberetur legitima in bonis d.
Vincentij filij

Cuius dubij reſolutio pendebat ex eo nempe videre An
ſubſtitutio d. Vincentij ſacta ad fauorem Lelij fratris eſſet
1 pupillaris, vel fideicommiſſ. tantum, Etenim † ſi eſt pu-
pillaris excludit matrem à legitima, c. ſi pater de teſtam. in
6. l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffic. teſtam.
Craſſ. de ſucceſſ. §. ſubſtitutio quæſt. 30. num. 2. latè Fuſar. de
ſubſtit. quæſt. 156. num. 1. & ſeqq.

2 Si verò eſt fideicommiſſ. legitima, † quæ filio debetur ex
bonis patris, §. 1. Auth. de trient. & ſemiſſ & in Auth. no-
uiſſ C. de inoffi. teſt. c. Rainutius verſ. cum autem de teſtam. non
potuit fideicommiſſ. grauari l. cohæredi. §. cum filio. ff. de
vulg. & pupill. l. omnimodo, & l. quoniam in 2. C. de inoffic.
3 teſtam. & conſequenter matri † debetur legitima quia ipſa
ſuccedit filio ab inteſtato Auth. defuncto C. ad Tertull. Man-
tic. dec. 367. num. & ſeqq.

Examinata igitur diligenter ſerie teſtamenti d. Iulij, Do-
mini cenſuerunt d. ſubſtitutionem eſſe pupillarem, & per
4 conſequens † matri non deberi legitimam, verba ſiquidem
teſtamenti ſunt hæc, instituit Vincentium eius filium le-
gitimum, & naturalem adhuc in infantili ætate conſtitu-
tum, & instituit etiam filium maſculum naſciturum ex v-
xore quatenus grauida appareret, & dd. maſculos inuicem
ſubſtituit, ſed ſi ambo deceſſerint abſque filijs legitimis, &
naturalibus hæredem ſuum instituit prædictum D. Lelium
5 eius filium &c. Quæ verba faciunt † ſubſtitutionem com-
pendioſam, etiam quòd non fuerit adiecta dictio quando-
cumque gloſ. in d. c. ſi pater. verb. abſq; deductione verſ. ſed ad
vltimam de teſtamen. in 6. Bart. in d. l. centurio. num. 32 poſt med.
verſ. item ſi non eſt appoſita. Curt. iun. conſ. 172. num. 1. Neuiz.
conſ. 53. num 3. Menoch. lib. 4 præſumpt. 51. num. 7. Peregr. de
fideic. art. 33. num 9. Fuſar. de ſubſtit. q. 234. num. 6. Rota deciſ.
732. nu. 10. par. 2. recent.

6 Quæ quidem ſubſtitutio compendioſa cum † ſit ſacta per
verba adiecta directa ciuilia qualia ſunt hæredem instituit
Iaſ. in d. l centurio num. 62. ff. de vulg. & pupill. Bald. in rubr. C.
de impub. & alijs ſubſtit. nu. 3. Odd. de comp ſubſt par. 4. q. 2. art.
1. verb inſtituo in principio, & in verſ. retenta regula. Intrigl.
7 de ſubſt. cent. 3. q. 11. nu. 4. continet † pupillarem, etiam ma-
tre in medio exiſtente d. c. ſi pater de teſtam. in 6. d. l. centurio,
& ibi Doct. ff. de vulg. & pupill. Odd. de compend. ſubſt par 5.
q. 3. de comp. fact. à pagan. art. 1. num. 3. Craſſ. de ſucceſſ. d. § ſub-
ſtitutio q. 30 num. 3. Menoch. lib. 4. præſumpt. 56. num 2. Peregr.
8 de fideic. art. 34. num. 21. vbi quod † excludit matrem ſi ſacta
per verba directa, ſiue ciuilia, ſiue non ciuilia Fuſar. de
ſubſtitut. quæſt. 240. num. 1. & ſeq. & num. 12. vbi & alios
refert.

Non obſtat quòd dicta verba, hæredem ſuum instituit
9 tanquam prolata † à Notario in tertia perſona referantur ad
teſtatorem non ad pupillum, iuxt doctr. Rip in l. ex facto nu.
5. ff. ad Trebell Dec. conſ. 371. n. 4. verſ. & hoc in caſu iſto, Ruin.
conſ. 103. num 15. lib. 2 cum alijs quos refert. Fuſar. de ſubſtit. q.
10 106. num 8. ſicque appareat teſtatorem ſibi, † & non pupillo
ſubſtituere voluiſſe, quo caſu ſubſtitutio compendioſa non
continet pupillarem, cum per hanc ſuccedatur pupillo non
teſtatori Caſtren. conſ. 142. num. 2. verſ. vnum tamen in caſu no-
ſtro lib. 1. Dec. 6. conſ. 371. num. 4 verſ. & hoc in caſu iſto Ruin.
d. conſ. 103. num 14. & ſeq. lib. 2. Pariſ. conſ. 73. num. 18 & 19. lib.
2. Odd. de comp. ſubſt. d par. 5. quæſt. 3. de comp. fact. à pag. art. 1.
num. 43. Menoch. lib. 4. præſumpt. 34. num. 6. Fuſar. d. quæſt.
106 num. 6.

Quoniam fuit reſponſum d. limitationem procedere, vel
11 † quando non eſt ſacta mentio pupillaris ætatis, vel ſubſti-
tutio non eſt ſacta verbis directis ciuilibus in quibus terminis
loquuntur iura, & Doct. ex allegat. Secus autem quando
prout hic teſtator fecit mentionem pupillaris ætatis, aut
12 ſubſtituit per verba directa ciuilia, quia † tunc dictio ſitum,
& ſimiles non excludunt pupillarem, Bald. in l. precibus nu.
59. & num. 60 verſ. præterea attende C. de impub & alijs ſubſt.
& ibid. Angel. & Salicet. Alciat. in l. 1. nu. 6. ff. de vulg Pariſ.
conſ. 73. num. 54. lib. 2. Honded. conſ. 73. num. 35. & ſeqq. lib. 1.
Menoch conſ. 362. ante n. 23. & præſumpt. 54. n. 23. lib. 4 Fuſar.
de ſubſtit. q. 109. nu 8. & ſeq. & q. 241. nu. 65.

Et ratio eſt, quia vbi teſtator fecit mentionem pupillaris
13 † ætatis, vel vſus fuit verbis aptis ad pupillarem compre-
hendendam, vt ſunt verba directa ciuilia, liquido conſtat
ipſum voluiſſe pupillariter ſubſtituere, & ideo verba hære-
dem ſuum, in bonis ſuis, ſibi ſubſtituit, & ſimilia non im-
mutant formam pupillaris: At quando teſtator ſimpliciter
nulla ſacta mentione pupillaris ætatis ſubſtituit per verba
communia vtpote quando ſub inuolucro verborum dixit
quandocumque deceſſerit ſubſtituo, non apparet quam ſub-
ſtitutionem facere voluerit, & ideo hæc verba declarantur
† ab alijs verbis ſubſequentibus, mihi ſubſtituo, in hæredi- 14
tate mea, hæredem meum ſubſtituo, vel ſibi in bonis ſuis
ſubſtituit, & ſimilibus, tunc enim apparet voluiſſe facere
ſolam fideicommiſſ. per quam ſuccedit ur in bonis dumta-
xat † teſtatoris, non autem pupillarem, per quam ſucce- 15
ditur etiam in bonis pupilli, Honded. d. conſ. 73. num. 35. lib.
1. Menoch. d. præſumpt. 54. num. 23. Fuſar. de ſubſtit. q. 241.
num. 65.

In propoſito autem teſtator vocauit Vincentium eius fi-
lium in infantili ætate conſtitutum, ſicque fecit mentionem
pupillaris ætatis, eique ſubſtituit Lelium fratrem per ver-
ba directa ciuilia, quæ ſunt apta comprehendere pupillarem
ætatem, vt ſupra dictum fuit, & ideo illud † pronomen 16
ſuum non impedit quominus d. ſubſtitutio cenſeatur pupil-
laris, & per conſequens excludat matrem à legitima, l. ſi
ita ſcriptum. § qui filio. ff. de bon. poſſeſſ. ſecund. tabul. vbi Bart.
num. 12. Bald. in d. l. precibus num. 44. C. de impub. com. conſ. 152.
num. 31. lib. 2. Dec. d. conſ. 371. num. 3. latè Peregr. conſ. 32 num.
42. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 4 præſumpt. 84. num. 12.
Fuſar. quæſt. 141. num. 63. & pluribus cumulatis fuit reſolu-
tum in Peruſina de Baptiſtis 28. Maij 1627. coram R. P. D. meo
Pirouano.

Non obſtat quòd prædict. iura loquantur in caſu, quo te-
ſtator expreſsè ſubſtituit pupillariter, vtpote quando dixit,
& ſi filius meus deceſſerit in pupillari ætate, aut aliàs † 17
quandocunque quaſi tunc certum ſit teſtatorem voluiſſe fa-
cere ſubſtitutionem pupillarem. Nam fuit reſponſum id
procedere etiam quando teſtator prout hic ſubſtituit per ver-
ba apta comprehendere pupillarem, † qualia ſunt verba di- 18
recta ciuilia, Mantic. de coniect. lib. 5. tit. 2. nu. 12. verſ. vel ni-
ſi facta ſit Fuſar. d. q. 242. num. 65.

Nec releuat quòd d. ſubſtitutio ſit † ſacta ſub conditione 19
ſi ambo deceſſerint ſine filijs, quæ non poteſt habere locum
in pupillari ætate, etenim d. conditio non † excludit pupil- 20
larem infra tempus pubertatis, Bart. in d. l. centurio. num. 17.
ff. de vulg. & pupill. cum alijs, quos latè congerit Fuſar. d. q.
240. num. 5. & ſeqq.

Sed quatenus verſaremur in dubio An dicta ſubſtitutio
contineret pupillarem etiam matre in medio exiſtente, iſta
dubietas videtur tolli ex coniecturis, quæ hic concurrunt,
† quibus in dubio defertur ad effectum dignoſcendi teſtato- 21
rem voluiſſe facere ſubſtitutionem pupillarem, Rota deciſ.
181. num. 1. & ſeq. par. 3. diuerſ. Mantic. d. deciſ. 367.
num. 10.

Prima autem coniectura in præſenti caſu deſumebatur ex
eo quòd teſtator dicto † Vincentio infanti ſubſtituit Lelium 22
alterum filium, quem propterea magis dilexiſſe cenſetur
quam vxorem, & ideo cenſetur voluiſſe pupillariter ſubſti-
tuere, Bart. in d. l. precibus, num. 14. C. de impub. & alijs
ſubſtitut. Alex. in d. l. centurio num. 90. & idem Rip. nu. 137.
Corn. conſ. 28. num. 3. verſ. 2. coniectura lib. 4. cum alijs cu-
mulatis per Menoch. d. præſumpt. 54. num. 14. & Fuſar. d. q.
242. num. 60.

Secundo, quia eundem Lelium ſubſtituit in proprietate,
matri verò reliquit ſolum vſumfructum, qui extantibus fi- 23
lijs reſtringitur ad alimenta ſecundùm opinionem Bulgari
communiter approbatam, & quidem ſub conditionem vitę
vidualis, † adeout per tranſitum ad ſecundas nuptias affe- 24
ctio erga illam ceſſauerit Mantic. d. deciſ. 367. num. 14. Corn.
conſ. 28. nu. 3. lib. 4. Menoch. d. præſumpt. 56. nu. 19.

Tertio, quia dicto Lelio, & alijs vocatis teſtator † non 25
ſubſtituit matrem, ſed piam cauſam, quæ excludit fauo-
rem matris d. cap. ſi pater. de teſtam. in 6. Iaſ. in d. l. precibus. nu.
8. Odd. de compend. ſubſtit pact. 5. quæſt. 2. nu. 4. Rolan. conſ. 69.
nu. 7. lib. 1. Menoch. d. præſumpt. 56. num. 18. verſ. quartum eſt
exemplum, Fuſar d. q. 242. num. 87.

Quarto denique quæ apud Dominos non leuiter vrgebat,
deſumebatur ex eo, quod in vltimo vocato decedente abſ-
que filijs teſtator voluit, quòd tota hæreditas deuolueret ad
Archiconfraternitatem de Ponte Siſto: Si autem detrahe-
retur † legitima pro matre, vtique non tota hæreditas de- 26
uenire poſſet ad ſubſtitutum, Mantic. de coniect. lib 5. tit. 7.
num. 16. verſ. id quod Bartholomæo, Menoch. de præſumpt.
lib. 4. præſumpt. 56 num. 12. & ſeq. Fuſar. de ſubſtit. d. q. 242 nu.
104. Mantic. d. deciſ. 367. num. 11.

Nec dicatur, quod Archiconfraternitas fuit ſubſtituta
ſub conditione omnino incerta, nimirum in caſu obitus, ne-
dum filiorum teſtatoris ſine filijs, ſed etiam d. Lelij, eiuſ-
que

que filioruoi aliorumque vocatorum abſque filijs, adeout per obitum cuiuslibet ipſorum cum filijs ſubſtitutio dictæ Atehi confraternitatis prorſus euanuiſſet.

Etenim DD. caſum huius ſubſtitutionis non metiebantur à futuro euentu, ſed à voluntate teſtatoris, qui tandem voluit totam hæreditatem deuenturam ad cauſam
27 piam quod certè † contingere non poſſet, ſi legitima matris eſſet detrahenda.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. CARRILLO.

Imoleſi Emphyteuſis.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis, ſi ſit conceſſa pro ſe, & eorum filijs maſculis, & in eorum defectu filiabus fœminis, quando filij maſculi deficiunt, certum eſt quòd fœminæ ſunt admittendæ. Emphyteuſis, quando eſt hæreditaria, ſi perueniat ad filios primi acquirentis, & filius decedit cum filijs, illi debent admitti, excluſis patruis, ſecus tamen eſt, ſi emphyteuſis ſit ex pacto, & prouidentia.

SVMMARIVM.

1 *Vocationi alicuius, quando eſt factus locus per adimplementum conditionis, ille venit admittendus.*

2 *Stipulatio facta pro ſe, filijs, & deſcendentibus, intelligitur ordine ſucceſſiuo. & num. 3.*

4 *Emphyteuſis quando peruenit ad filios primi acquirentis, & filius decedit cum filijs, illi debent admitti excluſis patruis exiſtentibus etiam in proximiori gradu cum primo acquirente, declara num. 5. & 6.*

6 *In Emphyteuſi ex pacto, & prouidentia attenditur proximitas primi acquirentis, non vltimi poſſeſſoris.*

7 *ab Emphyteuſi, quis non poteſt dici excluſus, ſi in defectum aliorum fuerit vocatus.*

8 *Inſtrumenta non veniunt attendenda, ſi non conſtet de eorum effectuatione.*

9 *Inueſtituræ, quæ effectum habuerunt ſunt præferendæ alijs.*

10 *in Alienationibus rerum Eccleſiæ ex obſeruantia præſumitur beneplacitum Apoſtolicum.*

11 *Inueſtitura facta perſonæ de diuerſo genere à priùs inueſtitis non recipit interpretationem ab alijs, ſed eius tenor inſpicitur.*

13 *Poſſeſſio, vt releuet, debet reſultare ex actu certo, & non æquiuoco.*

14 *Deciſ. in Rauennaten. emphyteuſis 22. Maij 1628. coram Reuerendiſſ. Coccino declaratur. vide num. 12.*

15 *Obſeruantia non concluditur ex poſſeſſione æquiuoca, & incerta.*

16 *Emphyteuſis conceſſio facta durante tempore primæ conceſſionis non eſt attendenda, cum ſit facta in præiudicium comprehenſorum in prima inueſtitura.*

17 *in Emphyteuſis conceſſione facta per Eccleſiam, appellatione filiorum non veniunt nepotes.*

18 *Emphyteuſis tàm ex lapſu temporis, quàm ex obitu perſonarum comprehenſarum intra illud, ad proprietarium reuertitur.*

19 *Difficultas omnis ceſſat, quando verba ſunt clara.*

DECISIO CXXI.

DE ANNO 1574. die 12. Octobris Hippolytus Battolinus Rector, & Archipresbyter Eccleſiæ S. Laurentij de Imola conceſſit in emphyteuſim bona de quibus agitur pro annis 69. Alexandro de Chiſſimis, & Coralio de Seraphis recipientibus *pro ſe, & eorum ac cuiuslibet eorum filijs maſculis de legitimo matrimonio natis, & naſcituris, & in defectum Maſculorum pro ſe, & eorum, ac cuiuslibet eorum filiabus fœminis legitimis, & naturalibus*, vt latius in inſtrumento dato ſumm. num 1.

Deinde die 22. Iunij 1575. d. Alexander ceſſit ſuam portionem d. Coralio accedēte conſenſu eiuſdem Rectoris cum eiſdem pactis, & conditionibus prout in d. primo inſtrumento 1574. mortuo Coralio relictis tribus liberis Sebaſtiano, Iacobo, & Gentili fœmina de legitimo matrimonio natis dd bona peruenerunt ad dd. Sebaſtianum, & Iacobū, & cum poſtea obijſſet Sebaſtianus ſine filijs, & etiam Iacobus relicta Lucretia, bona prædicta peruenerunt ad d. Lucretiam neptem d. Coralij contra quam moto iudicio pro parte Gentilis, & cauſa mihi commiſſa dubitaui an ad d. Gentilem ſpectent bona, de quibus in inſtrumentis renouationum, & DD. pro Gentili reſponderunt ea moti ratione.

Quia cum fœminæ fuerint vocatæ deficientibus maſculis, & hodie ſit factus locus vocationi † per adimple- 1
mentum conditionis d. Gentilis venit admittenda Gratian. *diſcept.* 481. *num.* 48. ſtipulatio enim pro ſe filiis, & deſcen-
dentibus intelligitur ordine † ſucceſſiuo primo pro ſe, ſe- 2
cundo pro filijs, & deinde pro nepotibus *Clar. in §. emphyteuſis q.* 35. Seraph. *deciſ.* 89. *num.* 1. qui ordo ſuccedendi colli-
gitur ex † illis verbis, ibi, *& in defectum maſculorum pro ſe,* 3
& eorum ac cuiuslibet eorum filiabus fœminis, Bald. *conſ.* 202. *num.* 2. & 3. *lib.* 5. Mart. *de clauſ. par.* 2. *clauſ.* 19. *num.* 3.

Nec obſtat quòd quando emphyteuſis † peruenit ad fi- 4
lios primi Acquirentis, & filius decedit cum filijs, illi debeant admitti excluſis patruis exiſtentibus etiam in proximiori gradu cum primo Acquirente, quia doctrina proce-
deret † ſi ageretur cum maſculo, & verſaremur in emphy- 5
teuſi hæreditaria, at vero quia agitur cum fœmina, & ſu-
mus † in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia, attenditur 6
proximitas primi Acquirentis, non vltimi poſſeſſoris, Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 18. *num.* 39. Gabr. *conſ.* 85. *nu.* 14. & 15. *lib.* 2. Couar. *pract. c.* 38. *nu.* 13. quæ non poteſt dici excluſa ex eo, quod emphyteuſis peruenit primo ad fratres maſculos,
ſiquidem non eſt admiſſa, † niſi in defectum eorum, & 7
conſequenter non poteſt dici excluſa, Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 26. *de fideic. art.* 27. *num.* 24. *d. conſ.* 85. *nu.* 17.

Neque obſtant duo inſtrumenta renouationum facta de anno 1562. ad fauorem Nicolæ de Biſſolis, & de anno 1563. ad fauorem Vincentij de Piro, quia præter-
quam quod non † conſtat de eorum effectuatione cum non 8
appareat d. de Piro nec eius filios poſſediſſe bona, quo caſu releuant Caputaqu. *deciſ.* 11. *num.* 4. & 5. *par.* 1. poſteriores Inueſtituræ per Rectorem Eccleſiæ factæ ſubſequuta poſ-
ſeſſione † 60. annorum præualere debent, Mantic. *de tacit* 9
lib. 2. *tit.* 19. *nu.* 8. & *tit.* 21. *num.* 17. Soccin. *iun. conſ* 76. *nu.* 68.
cum duobus ſeqq. lib. 1 maximè quia ex d. obſeruantia † præ- 10
ſumitur etiam beneplacitum Apoſtolicum Greg. *deciſ.* 344. *num.* 15 Gabr. *conſ.* 82. *num.* 30. *lib.* 2. Seraph. *deciſ.* 1042. Gonzal. *reg.* 8. *gloſſ* 12. *num.* 16. & ita inueſtituta Coralij tan-
quam facta perſonæ de diuerſo genere à prius inueſtitis † 11
non recipit interpretationem ab alijs, ſed ejus tenor inſpicitur, Mantic. *de tacit. lib.* 23 *tit.* 22. *num.* 16. Surd. *conſ.* 440. *num.* 44. Rot. *in Imolen. bonorum* 11. *Maij* 1615. *coram Card. Sacrato, & in Romana domorum* 21. *Aprilis* 1617. *coram R. P. D. Dunozet.*

Nec ex eo quod nunquam † fœminæ hucuſque poſſe- 12
derint poteſt excludi obſeruantia inductiua præſumptionis Apoſtolici beneplaciti per poſſeſſionem Coralij, & filiorum ſpatio 60. annorum, ex *deciſ Rauennaten. emphyteuſis* 22. *Maij* 1628. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.*

Quia cum Coralius eiuſque filii poſſidere non potuerint niſi vigore dd. inueſtiturarum de anno 1574 & 1575 ex quo illi tanquam diuerſi generis non erant comprehenſi in præcedentibus, licèt caſus vocationis fœminarum non venerit præſumitur beneplacitum interue-
niſſe in dd. inueſtituris 1574. & 1575. fœminas † ad- 13
mittentibus deficientibus maſculis, cum poſſeſſio vigore illarum ſit certa, & non æquiuoca Rota *deciſ.* 240. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ.* deciſio autem Rauennateſ loquitur in perſonis comprehenſis in priori inueſtitura, cuius
vigore poſſidebant, vnde † merito infert poſſeſſionem eſſe 14
æquiuocam, nec concludere obſeruantiam ſecundæ ex 15
doctr. Abb. *c.* 1. *in fin. de cenſ.* Felin. *in c. cum Bertoldus de re iud. cum alijs ibi addit.*

Denique non obſtat, quòd Lucretia dicatur venire ex noua conceſſione ſibi facta, quia vltra quòd de ea nulla eſt
habenda ratio, tanquam facta durante tempore † pri- 16
mo conceſſionis, quo caſu agitur de renouatione cum adhuc bona non ſint deuoluta, Gabr. *d. conſ.* 85. *num.* 14. Rot. *deciſ.* 19. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* non eſt etiam attendenda cum ſit facta in præiudicium comprehenſorum in prima inueſtitura Paril. *conſ.* 5. *num.* 17 & 26. *lib.* 1. Mantic. *deciſ.* 373 *num.* 2. & *in Cæſenaten. bonorum* 7. *Maij* 1610. *coram Orſembergo.*

Ex

Digitized by Google

Ex quibus DD. dixerunt d. Gentilem habere inten-
tionem plenè fundatam ex expreſſa vocatione Coralij pa-
17 tris primi Acquireotis, & cum recepta ſit concluſio † in
conceſſione emphyteuſis per Eccleſiam facta appellatione
filiorum non venire nepotes, vt plenè deducit Salic. *in. l. 2.*
nu. 32 C. de iur. emphyt. ibique Iaſ. *nu. 191.* Imol. *in l. quod dicitur*
num. 12. ff. de verb. oblig. Caldaſ. *de emphyt lib. 3. cap. 14. num. 8.*
Mareſc. *lib. 3. var. c. 17. num 17. 25. & 26.* vocatio filiarum pro-
priè verificetur in Gentile, non facit pro coniectura com-
prehenſionis neptum, quòd inueſtitura cantet pro an-
18 nis 69. & ipſis finitis ad renouandum, ex quo † em-
phyteuſis tam ex lapſu temporis, quam ex obitu perſo-
narum expreſſarum intra illud ad Eccleſiam reuerterit.
Ruin. *conſ. 167. nu 12. lib. 1.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob tempus*
finit. nu. 9. & 10. & in Cæſenaten bonorum emphyteuticorum 9.
Decembris. 1588. *coram Bubalo*, nec viſum fuit habere lo-
cum alias coniecturas, quod in ſimilibus inueſtituris ad-
mittantur tam filiæ diſponentis, quam filiæ filiorum ex
Pariſ. *conſ. 53. num. 22. lib. 2.* Fuſar *poſt alios de ſubſt. quæſt.* 484.
19 *nu.* 36. † quia ceſſat omnis difficultas ſtante expreſſa voca-
tione filiarum.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Cæſenaten. Vocum ſeu Molendinorum.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Sacra Congregatio Fabricæ S. Petri ſtante negligentia, eſt exequutrix omnium piarum voluntatum, Emens bona hæreditaria ab eo, quem ſciebat non eſſe hæredem, tenetur ad reſtitutionem.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicitur iuſta, ſi concurrant omnia requiſita ad hoc neceſſaria.*
2 *Fabricæ S. Petri Sacra Congregatio eſt exequutrix piarum voluntatum, quando negligetur eas demandari exequutioni &c.*
3 *Fabrica S. Petri poteſt ſtante negligentia, ſe intromittere in omnibus pijs diſpoſitionibus.*
4 *Collegij erectio cauſa Studij eſt diſpoſitio pia.*
5 *Commiſſio, ſeu facultas Commiſſarij ſi ſit in actis producta citata parte, non eſt opus eam inſerere in prima citatione.*
6 *Mandatum præſumitur ex productione iurium.*
7 *Hæredi, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio.*
8 *Cum Hæreditatis poſſeſſore, tanquam hærede putatiuo, quis contrahere poteſt & num. 9.*
10 *Sed hæc doctrina limitatur, quoties non conſtat de hæreditate, & qui ſit verus hæres, aliàs competit vero hæredi actio non ſolùm contra hæredem putatiuum alienantem, ſed etiam contra poſſidentem. nu. 11.*
12 *Teſtati cauſa facit ceſſare cauſam inteſtati.*
13 *Venditio facta lite pendente non tenet.*
14 *Vendere non poteſt, qui eſt conſtitutus in mala fide.*
15 *Emptor dicitur conſtitutus in mala fide, ſi ante contractum denuncietur ei, quod res non erat vendentis, & num. 16.*
17 *Mandatum de manutenendo non purgat malam fidem, & hoc maximè ſi adſit clauſula, ſine præiudicio partium, &c.*
18 *Fides mala, vt purgetur requiritur ſententia ſuper negotio principali.*
19 *Prædo etiam eſt manutenibilis in ſua poſſeſſione.*
20 *Contrahens cum alio tenetur inueſtigare eius conditionem, & qualitates rei, & eas ſcire.*
21 *Contrahendum eſt cum Domino, & non cum detentore rei.*
22 *ex Scientia miniſtri, infertur ad ſcientiam ſocietatis.*
23 *Contractus corruunt, ſtante mala fide.*
24 *Fides mala contrahitur ex inhibitionibus alicui factis, & notorio.*

DECISIO CXXII.

INTRODVCTA cauſa appellationis in Sacra Congregatione fabricæ à ſententia Commiſſarij eiuſdem fabricę lata contra ſocietatem molendinorum Ciuitatis Cæſenæ ad fauorem Collegij Nazareni hæredis bo. me. Cardinalis Nazareni ſuper immiſſione in poſſeſſionem duorum Vocum molendinorum vigore legis vnicæ *C. de edict.* Diu. Adr. *tollen.* placuit Eminentiſſimo D. Cardinali Biſciæ iuxta mentem Sacræ Congregationis definire hanc cauſam cum voto huius Sacri Tribunalis, vbi me proponente articulo, & diſcuſſis hinc inde deductis cenſuerunt Domini ſententiam Commiſſarij eſſe confirmandam, ſtante eius validitate, & iuſtitia.

Nam reſpectu validitatis † concurrunt omnia requiſita 1
per Caputaq. *dec. 260. par. 2.* quę paſſim ſeruatur, & ex reuo-
lutione proceſſus remanet probatum, ea interueniſſe, quę ad
hunc effectum requiruntur; neque illius validitati afficit
oppoſitus defectus iuriſdictionis fabricæ ſub prætextu, quòd
cum ageretur tantùm inter Collegium Nazarenum, & ſo-
cietatem molendinorum Cęſenæ ſuper eo, an illę duodecim
voces fuerint benè redemptæ vigore pacti de retrouendendo,
& an Caſandra hęres ab inteſtato potuerit illas retrouendere
ſocietati molendinorum, & pretium potuerit illi rectè ſolui
& ſic non ageretur de aliquo intereſſe fabricę, conſequenter
illius facultates, & priuilegia non complecterentur iſtum ca-
ſum. Quia dictum fuit, Sacram Congregationem ex am-
pliſſimis facultatibus Summ. Pontif. eſſe exequutricem pia- 2
rum voluntatum, & quatenus loca pia negligant recupera-
re bona ab alijs occupata poſſe illa recuperare, & exequutio-
ni demandare pias diſpoſitiones, & Bulla ſan. mem. Pij V.
ſuper exequutione legatorum piorum fuit declarata, vt il-
lius vigore Tribunal Ven. † fabricæ poſſit ſe intromittere in 3
omnibus, pijs diſpoſitionibus quales ſunt erectio Collegij † 4
cauſa ſtudij, & refert Quaranta *in Summ. in Bull. v. Fabrica*
S. Petri §. quoniam iuxta priuilegia, & latè proſequitur Ri-
tius in ſuis reſolutionibus *reſolut. 354. & plur ib. ſeqq.* quæ eo
magis facilius procedunt in iſto caſu, in quo omnia bona hę-
reditaria Cardinalis Nazareni fuerunt per plura decreta bo.
me. Cardinalis Vidoni fabricæ applicata.

Ceſſat etiam, & ſecunda nullitas deducta ex defectu ci-
tationis, quòd in prima citatione non fuerit inſerta copia di-
ctæ Conſtitutionis ſan. mem. Pij V à qua deſumitur iuriſdi-
ctio citantis, † quia commiſſio, ſeu facultas Commiſſarij 5
fuit in actis producta, citata ſocietate, vt exactum facto 26.
Nouem. 1631. pro fabrica, & Collegio Nazareno contra ſo-
cietatem molendinorum Cæſenę ad docendum de facultati-
bus Commiſſarij; nec deficit mandatum procuræ, quia fuit
exhibitum in perſonam P. Archangeli, vt in Broliardo fol.
10. vltra quod ex productione plurium † iurium Inſtrumen- 6
torum, & aliorum quatenus non fuiſſet exhibitum adeſt
præſumptum, quòd ſufficere pluries tenuit Rota denique
non obſtant, quæ dicuntur de omiſſione iuramenti de calu-
mnia, quia ex datis in ſummario iuſtificatur, dictum P.
Archangelum tactis ſcripturis iuraſſe de calumnia in forma,
vt in Broliardo fol. 37. atque ita ex prædictis remanent ſub-
lata deducta contra validitatem ſententiæ.

De iuſtitia verò immiſſionis conceſſę Collegio non dubi-
tarunt Domini, cum Collegium coram Iudice docuerit, ſe
hæredem Cardinalis ex teſtamento in actis producto, non
abolito, † non vitiato nec caſſo pariterque docuerit voces 7
prædictas fuiſſe in bonis Cardinalis de tempore eius obitus
iuxta formam *legis final. C. de edict.* Diu. Adr. *tollen.* qui-
bus concurrentibus non poterat Collegio denegari im-
miſſio.

Non obſtat, quòd cum poſſeſſore † hęreditatis tanquam 8
putatiuo hærede quis contrahere poſſit, & conſequenter
quod Caſſandra tanquam proximior ab inteſtato; & ſic hę-
res putatiua Cardinalis potuerit retrouendere voces ſocieta-
ti, & † ſocietas retroemere ab ipſa exburſando pretium re- 9
trouenditionis prout contigit de menſe Februarij 1625. *l. fi-*
nal. ff. de tranſaction. l. fugitiuus, l. cum quis. ff. de ſolut. Maſ-
card. *de probat. concluſ.* 148 *num.* 28. Caſarat. *conſ. 9. num. 30.*
Ruin. *conſ. 150. n. 7. vol. 1. & conſ. 171. nu. 4. vol 4.* Giurb. *deciſ.*
79. n. 20. qui cumulat plures concordantes, quia hæc doctri-
na limitatur † quoties non conſtat de hæreditate, & qui ſit 10
verus hæres, tunc enim vero hæredi competit actio non ſo-
lum contra hęredem putatiuum † alienantem verum etiam 11
contra poſſidentem pro reſtitutione, *l. ac vbi, §. proinde in*
princip. & ibi, *gloſ. in verb. hæc verba, & verbo poſſidentem,*
& in l. item veniunt, §. cæteram, l. ſi poſſeſſor, §. quod ſi

poſt

poſt petitam, *& l. ſi non à Domino*, *§. ſi prædo l. ſed ſi lege. §. ſi ante, ff. de petit. hæred. l. ſi fundum, vbi gloſ. C. de rei vendic.* Vn-
de fit quod cum ante retrouenditionem Caſandra hęres pu-
tatiua ſit conſtituta in mala fide, tum ex iudiciali intima-
tione teſtamenti Cardinalis ipſimet facta cum illius inſer-
tione, ac illius acceptatione, ex qua ſciuit hæreditatem ad
12 ſe non ſpectare † cum cauſa teſtati faciat ceſſare cauſam in-
teſtati *l. quandiu, ff. de acquir. hered. l. quandiu de reg. iur.* tum
13 ex pendentia litis, qua non obſtante † retrouendidit voces
de quibus agitur, & ſic nulliter *l. lite, & l. final. C. de litig.* ac
demum ex publica voce, & fama in Ciuitate Cæſenæ, quòd
Cardinalis inſtituerat hæredem Collegium Nazarenum, de
14 qua deponunt plures † teſtes Caſandra conſtituta in mala
fide non potuit retrouendere, Bart. *in l. Celſus. num. 18. ff. de vſucap.* Pariſ. *conſ. 72. num. 26. lib. 2.* Caſtren. *conſ. 382. in princip. lib. 2* Gemin. *conſ. 54. num. 3. verſ. ſed ita & Alex. conſ. 187. num. 7. lib. 2.* Nec etiam ſocietas potuit emere, cum e-
jus mala fides oriatur ex ſcientia denunciationis, & inhibi-
tionis factę Regulatori ſocietatis, ne quemquam alium re-
cognoſceret in Dominum harum vocum, niſi Collegium
Nazarenum, & quando ante contractum denunciatur em-
15 ptori, quod res non † erat vendentis ex tali denunciatione
conſtituitur emptor in mala fide Abb. *in puncto in cap. ſi diligenti. nu. 14 & 21. de præſcript.* Lap. *allegat. 79. num. 6.* bon. mem. Card. Caual. *deciſ. 650. num. 2.* Gratian. *diſceptat. 636. num. 1. & 6.* Giurb. *d. deciſ. 79. num 4 & 5.* quæ quidem de-
nunciatio, & inhibitio facta Regulatori tanquam generali
adminiſtratori dictæ ſocietatis ſuffragatur ad inſtar Secreta-
rij montium in Vrbe, quia ex munere ſui officij adnotare
debebat in margine partitas loquentes de vocibus hæredita-
rijs d. Cardinalis, qualiter ſibi ſuerat præſentatum illius te-
ſtamentum, in quo ſcripſerat hæredem vniuerſalem Col-
16 legium, † & factum præceptum de non recognoſcendo a-
lium, vt ſupra, cuius adnotationis vigore non potuit ſocie-
tas deuenire ad actum redemptionis abſque eorum notitia,
Bart. *in l. ſi Publicanus. §. in omnibus. num. 2. ff. de Publicanis, & vectigal.*

Neq; huiuſmodi mala fides remanet purgata ex alio præ-
cepto poſtmodum eidē Regulatori facto ad inſtantiam Caſ-
ſandræ, ac mandato de manutenen. quod poſt etiam ipſa ob-
tinuit, quia mandatum de manutcoen. continet clauſulam
17 citra † præiudicium partium in petitorio, vel plenario poſ-
ſeſſorio; vnde ad hoc vt eſſet locus bonæ fidei requirebatur
18 ſententia ſuper † negocio principali, & in omnem caſum
negari non poteſt ex omnibus ſic geſtis ſocietatem habuiſſe
notitiam controuerſiæ inter Caſandtam, & Collegium, &
propterea non debuerit eſſe ſatisfacta de ſola poſſeſſione &
19 mandato de manutenen. cum etiam † prędo ſit manutenen-
dus, ſed vlterius tenebatur inueſtigare, an dominium re vera
20 ad Caſandram ſpectaret, cum contrahens † cum alio tenea-
tur inueſtigare conditionem illius, & qualitates rei, eaſq.
ſcire, *l. qui cum alio vbi* Dec. *&* Cagn. *de reg. iur.* Surd. *conſ. 50.*
21 *num. 25.* nec æquum ſit vt contrahat † cum detentore, &
non Domino, Dec. *conſ. 407. nu. 2.* & ex dicta manutentio-
ne non potuit confoueri Caſandra, niſi in poſſeſſione, ne-
que inde ſequitur quòd ei potuerit rectè ſolui, & ſicut præ-
tendit ſocietas ſibi ſuffragari mandatum, & præceptum ad
inſtantiam Caſandræ intimatum ſoli Regolatori, cum ex
22 ſcientia dicti Regulatoris † benè inferatur ad ſcientiam ſo-
cietatis Aretin. *conſ. 153. nu. 2.* ita etiam, vt ſeruetur æqua-
litas ſuffragari debet Collegio contra eamdem ſocietatem
ſcientia Regulatoris deducta ex dicta intimatione teſtamen-
ti, ac inhibitione eidem facta, ne alium recognoſceret in
23 Dominum, quam † exequutores teſtamentarios, ceſſante
autem bona fide certiſſimum eſt, ſolutionem non potuiſſe
24 fieri, & bona fides ceſſat ſtante inhibitione, & notorio † in
Ciuitate Cæſenæ, quod Cardinalis obierat cum teſtamento
ad fauorem Collegij.

Et ita pro confirmatione ſententiæ fuit vtraque parte in-
formante reſolutum &c.

R. P. D. CARRILLO.

Recanaten. Prædij.

Die Lunæ 21. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Hæres non poteſt manuteneri in poſſeſſione bonorum Teſtatoris, vigore illius poſſeſſionis, cum defuncti poſſeſſio non continuetur in hæredem, ceſſante Statuto hoc diſponente. Inſtantia quando tranſmittatur in hæredes, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius poſſeſſione conſtat de tempore motæ litis.*
2 *Iuſtè poſſidet, qui auctore Prætore poſſidet.*
3 *Poſſeſſio defuncti non tranſmittitur ad hæredes deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem.*
4 *Poſſeſſionem, ſi quis non habeat, transferre non poteſt.*
5 *Inſtantia per Teſtatorem incepta tranſit ad hæredem, qua mediante poteſt hæres petere manutentionem.*
6 *Monitorio iudicium introducitur de Iure communi.*
7 *Libellus requiritur ad effectum introducendi litem, ſtante ſtylo Curiæ.*
8 *Inſtantia, vt tranſmittatur ad hæredem, iudicium debet eſſe cœptum.*
9 *Lis, vt dicatur introducta non ſufficit intimatio Monitorij, ſed requiritur etiam reproductio in actis, vt Iudex ſit certus de ſua iuriſdictione nu. 10.*
11 *Litis pendentia, ex quibus excludatur.*
12 *in Manutentionis iudicio incidenter petito non requiritur libellus.*
13 *Quod intellige procedere, quando lis fuit prius per monitorium, vel libellum introductæ, & poſtea incidenter petitur manutentio.*
Vel quando Iudex ex officio illam concedit, ſecus verò ad inſtantiam partis. & num. 13.
14 *Inſtantia ad hæredes non tranſmittitur, ceſſante lite.*
15 *Iudex ritè, & rectè procedendo poteſt priuare poſſeſſorem ſua poſſeſſione.*

DECISIO CXXIII.

SVB DIE 14. Maij 1635. fuit reſolutum mandatum de
manutenendo A. C. conceſſum Alexandro, & Catheri-
næ de Moronis in poſſeſſionem prædij, de quo agitur eſſe in-
firmandum, & manutentionem concedendam D. Tullio
Roberto, hodie cauſa ſuper eiſdem pluries repropoſita Do-
mini ſteterunt in deciſis, conſtat enim de eius poſſeſſione
† ante, & de tempore motæ litis, Mareſcott. *lib. 2. var. cap.* 1
64. n. 1. Couar. *pratic. 17.* & quod prædictam poſſeſſionem
† adeptus fuerit auctore Prætore *l. iuſtè poſſidet cum vulgat.* 2
ff. de acquir. poſſeſſ. Greg. *deciſ. 582. nu. 2.*

Nec obſtat, quòd Alexander, & Catherina, vti hæredes
Petri Patris, vel Angelæ Matris manuteneri debeant quia
vti hæredes Patris non poſſunt manuteneri, cum poſſeſſio
† defuncti non tranſmittatur ad hæredes deficiente ſtatuto 3
continuante poſſeſſionem, vel niſi de nouo apprehendatur
l. cum hæredes, ff. de acquir. poſſeſſ. Boccac. *in interd. c. 2. nu. 25.* Greg. *deciſ. 222. nu. 6. vbi* Add. *n. 12.* nec tanquam hæ-
redes Angelæ Matris, quia non conſtat, quod ipſa poſſede-
rit de tempore † obitus, ideoq. non potuit tranſmittere poſ- 4
ſeſſionem, quam non habebat Surd. *deciſ. 138. n. 19.*

Nec etiam illis debetur manutentio ſub prætexto, quod
prædicta Angela ante obitum introduxerit iudicium ſuper
manutentione, & ita quòd inſtantia per † eam cœpta tran- 5
ſiuerit ad hæredes, qua mediante poterat dari manutentio
Rot. *poſt Pacif. de ſalu. interd. deciſ. 141. num. 3.* quia cum
non doceatur de aliquo monitorio, † quo iudicium introdu- 6
citur de iure, & de ſtylo Tribunalis A. C. in hac materia,
quod in effectu habet vim libelli Greg. *deciſ. 335. nu. 16.* qui
requiritur † ſtante ſtylo Curiæ Aſio. *in prax. iud. cap. 16. §.* 7
22. lim. 3. num. 3. Non eſt verum huiuſmodi litem cœptam
fuiſſe, quod neceſſarium eſt, † vt inſtantia tranſmittatur 8
Menoch. *de retin. remed. 3. num. 62.* Boccac. *de interd. d. cap. 2. nu. 23. & 24.* maximè cum ad ſubſtantiam Iudicij ſeu litis
pendentiæ † non ſufficiat intimatio Monitorij ſed requiratur 9
etiam ac productio in actis, (quæ non extat) vt † Iudex 10
certus ſit de ſua iuriſdictione Gratian. *diſcept. 639. nu. 1.* &
quòd conſtet de legitimo mandato procuratoris, & quòd
forma decreti interpoſiti niſi inſta tres cum intimatione fue-
rit ſeruata, † quę cum deficiant excludunt litis pendentiam, 11
Lanceli. *de attent. par. 2. in præfatione cap. 43. n. 63.* Caual.
dec. 484. n. 4. Gratian. *diſcept. 531. n. 76*

Denique non obſtat, quòd in hoc iudicio manutentionis
incidenter petitæ † non requiratur libellus vel Monito- 12
rium ex fide Curialium data, quia reſpondetur hoc proce-
dere,

dere, vel quando lis fuit prius introducta per monitorium,
13 † aut libellum, & poſtea incidenter petitur manutentio,
vel quando Iudex ex officio illam concedit, ſecus verò ad in-
ſtantiam partis, prout contingit in caſu præſenti Menoch.
de retin. d. remed. 3. nu. 453. Bald. *conſ. 438. num. 1. lib. 1.* &
ideo ceſſante lite ſeu continuatione poſſeſſionis non tranſ-
14 mittitur † inſtantia in hæredes, qui non habent poſſeſſio-
15 nem ex prædictis, & caſu quo illam haberent † Iudex iuſtè,
& validè procedens eos d. poſſeſſione priuauit. Rot. *deciſ.*
802. par. 1. diuerſ. vltra quod adeſt defectus ex non reprodu-
ctione in actis vt ſupra.

Nec releuant certę obiectiones de quibus in deciſ. quia vl-
tra quod ex deductis in ea tolluntur, placuit Dominis ſuf-
ficere ſuperius dicta pro manutentione Tullij.

Et ita deciſum vtraque.

R. P. D. VEROSPIO.

Granaten. Matrimonij.

Die Lunæ 28. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Conſenſus in Matrimonio, quid operetur, & vt in eo, ille dicatur præſtitus, quid ſufficiat. Parochi præſentia in Matrimonio ad quid tantùm requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij validitas dependet à conſenſu, dum in eo conſiſtit non ſolum illius materia, ſed etiam forma.*

2 *Et hoc quocunque modo idem matrimonium conſideretur, ſiue vt contractus, ſiue vt Sacramentum.*

3 *Conſenſus in matrimonio acceptus loco formæ, magis videtur conuenire ipſi matrimonio, tanquam Sacramento.*

4 *Conſenſus in matrimonio requiritur vt exprimatur aliquo ſigno exteriori.*

5 *in Matrimonio expreſſio conſenſus fieri poteſt, tum per verba, tum etiam per ſigna extrinſeca, dummodo ſint apta exprimere conſenſum de præſenti.*

6 *Ad Conſenſum exprimendum in matrimonio, non eſt tradita certa verborum formula.*

7 *Et ſatis eſt, quod verba prolata, ſui natura ſignificari poſſunt tunc dari conſenſum, vel inſpecto ſono, vel ſignificatione verborum.*

8 *Conſenſus in matrimonio ſatis dicitur exprimi de præſenti, ſi contrahentes dicunt, habeo, vel teneo te in vxorem, vel in maritum.*

9 *Verba, habeo vel teneo &c. apta ſunt ſignificare etiam tempus præteritum.*

10 *Verba in conſenſu dando in matrimonio debent eſſe apta declarare conſenſum de præſenti.*

11 *ad Parochum, & ad contrahentes matrimonium ſpectat declarare dubietatem verborum prolatorum in conſenſu dum illa poſſunt habere plures interpretationes.*

12 *à Parocho præcipuè exaudiri debet, & intelligi mutuus conſenſus contrahentium matrimonium.*

13 *ex Signis etiam poteſt declarari conſenſus in matrimonio.*

14 *per Manuum porrectionem datur fides.*

15 *Soror, ſi depoſuerit ad fauorem ſororis, non eſt reijcienda, ſi illius depoſitio ſit conformis depoſitionibus aliorum teſtium.*

16 *Matrimonij fauor operatur, vt detur etiam fides teſtibus conſanguineis*

17 *Parochi præſentia in matrimonio non requiritur, niſi ad effectum, vt poſſit conſtare Eccleſiæ de eodem matrimonio, itaut non obſtet eius fuga poſt datum conſenſum à coniugibus.* num. 18.

DECISIO CXXIV.

DVBITATVM fuit in hac cauſa de validitate ma-
trimonij, quod dicebatur contractum fuiſſe inter Ioan-
nem, & Margaritam, cum ſuper illius nullitate latæ fuiſ-
ſent duæ ſententię in partibus à quibus Margarita appella-
uit cum verò propoſitum fuiſſet hodie coram me id dubium
reſponderunt DD. pro validitate eiuſdem matrimonij cum
ex deductis pro parte Margaritę viſum fuerit probari quòd in
illius celebratione, quæ facta fuit coram Parocho, & teſti-
bus iuxta diſpoſitionem Sac. Concil. Tridentini interueniſ-
ſet ſuus, & Ioannis conſenſus, cuius defectus ſolùm addu-
cebatur ad hoc, vt idem matrimonium reuocari deberet tan-
quam nullum. † Et quidem viſum fuit, quòd ab eo con- 1
ſenſu dependere deberet validitas huius matrimonij dum in
eo conſiſtebat non ſolùm illius materia, ſed etiam forma
quocumque modo idem matrimonium † conſideraretur ſi- 2
ue vt contractus, ſiue etiam, vt Sacramentum cuius præ-
cipuè reſpectu hodie quęrebatur de illius validitate vt vide-
tur eſſe magis communis ſententia, quam etiam tenuit D.
Thom. *in 4. ſent. diſt. 26. q. 2. art. 1. & ex eo probat* Suarez *ad 3.*
partem 10. 3. de Sacram. diſp. 2. ſect. 1. Paludan. *in 4. ſent. diſt. 1.*
qu. 4. Card. Bellarm. *de Sacram. matrim. lib. 1. contrmicu. 2. cap. 6.*
Cum † verò idem conſenſus, quatenus accipi debebat loco 3
formæ, quo modo acceptus magis videbatur conuenire ip-
ſi matrimonio tanquam Sacramento, vt tradit Palud. *diſt.*
27. q. 2 art. 2. requireretur † expreſſionem ſigni aliqui exte- 4
rioris, & eadem expreſſio fieri poſſet tum per verba, tum e-
tiam per ſigna extrinſeca dummodo tamen illa apta † eſſent 5
ſignificare conſenſum de præſenti, qui in eo actu dabatur, vt
notatur in *c. tuæ, & in cap. ex parte ſponſal. & tradit gloſ. in c.*
ſi quis diuinis 30. *q. 1.* Couar. *de matr. 2. par. c. 4. §. 1. n. 1.* Viſum
fuit in caſu propoſito declarari poſſe validitatem huius ma-
trimonij, non ſolùm ex qualitate verborum, quæ diceban-
tur prolata fuiſſe ab his coniugibus, ſed etiam aliorum ſigno-
rum, quæ pariter probantur conueniſſe in illius celebratio-
ne etenim Ioãnes per apocam priuatam ſe obligauerat Mar-
garitæ contrahere cum ea id matrimonium. Vnde nata tem-
poris opportunitate, quo in domo contigua domi Margari-
tæ iacebat in lecto infirma Alberta filia Catherinę Dominę
eius domus, & ad eam inuiſendam acceſſerant tum Marga-
rita, tum etiam Parochus. Venit ipſe ad eandem domum
comitatus duobus teſtibus ſibi antea ignotis, cùm vero in-
greſſus fuiſſet cubiculum, in quo omnes propè lectum ægræ
aſſidebant, occurrit ei ſtatim Maria, quæ erat ſoror Marga-
ritę, & illuc venerat vnà cum eadem Margarita, eumq. inter-
rogauit, qua occaſione acceſſiſſet ad eam domũ cui interroga-
tioni reſpondit Ioannes ijs verbis, quæ eum dixiſſe retulit Pa-
rochus in ſua depoſitione dum poſtea examinatus fuit inter
alios teſtes. Venio ad viden. D. Margaritam, quæ eſt vxor
mea, cui reſpondit Margarita alijs verbis, quæ idem Pa-
rochus dixit ab ea audiuiſſe cum recederet indignatus ab ea-
dem domo, quòd ſcilicet Ioannes erat ſuus maritus, ſeu
ſponſus alij verò teſtes, qui præter Parochum etiam exami-
nati fuerunt latius explicabant ea verba, quòd ſcilicet illa
dixerit. Ego ſto vel ego ſum, cum D. marito meo Ioanne.
Hæc autem verba viſa fuerunt ſignificare poſſe ipſum con-
ſenſum de præſenti, quia cum ad hunc effectum non ſit tra-
dita † certa formula verborum ſatis erat, quòd illa ſui na- 6
tura ſignificare poſſent tunc dari † eum conſenſum, vel in- 7
ſpecto ſono, vel etiam ſignificatione eorumdem verborum,
vt notatur *in cap. litteris de ſponſal. & in cap. tuæ eod. tit.* &
ſuper ſimilibus verbis teneo vel habeo † te in vxorem conſi- 8
derauit Paludan. *in 4. ſent. diſt. 27. q. 2. art. 4. concl. 3. & poſt*
eum Sanch. *de matrim. lib. 1. diſput. 18. n. 50.* Couar. *in 4. lib.*
decretal. par. 2. cap. 4. §. 1. Guttier *de ſponſal. cap. 3. n. 4. &*
lib. 1. canon. quæſt. cap. 21. nu. 27. Reginal. *in prax. for. pœnit.*
lib. 31. cap. 7. nu. 47.

Neque poterant eadem verba impugnari eo quia apta eſ-
ſent ſignificare, † & includere etiam tempus præteritum, 9
tam ſui natura, vt habetur in *l. verbum erit §. quemadmodum*
ff. de verb. ſignif. & in l. ſcribit. §. item ſcribit. ff. de aur. &
arg. leg. quam etiam inſpecta eorum ſignificatione, cum
illa ſupponere viderentur quòd Margarita etiam antea fuiſ-
ſet vxor Ioannis, atque ita continerent actum iam geſtum,
cuius cauſa negabatur, quod poſſent † ea verba ſatis eſſe pro 10
declaratione conſenſus præſentis ex *not. in l. Publia. ff. depo-*
ſiti, & ſuper ſimilibus verbis conſiderauit Alex. *in conſ. 153.*
num. 1. lib. 5. quem ſequutus fuit Dec. *in conſ.* 310. Pariſ.
conſ. 61. nu. 23. lib. 4. Hæc enim exceptio, in qua conſiſtebat
ſumma totius difficultatis viſa fuit remoueri poſſe ex con-
traria ſignificatione, in qua apparebat accepta fuiſſe eadem
verba, tàm à Parocho, quàm etiam ab ipſis contrahentibus,
† ad quos pertinebat declarare hanc dubietatem, dum illa 11
vtramq. interpretationem recipere poterat, *iux. not. in cap.*
intelligentia de verb. ſignif. & tradit. Card. *in cap ex litteris*
de ſponſal. Enriq. *in ſumm. lib. 11. de matr. cap. 11. num. 6.* Re-
ginal. *in prax. for. pœnit. lib. 31. cap. 7. num. 45.* & quod
attinet ad Parochum, cuius intelligentia, erat in primis
neceſſaria ex diſpoſitione Sac. Concil. Tridentini dum ſe-
cundùm

Digitized by Google

12 cundùm formam in † eo traditam ab eo præcipuè exaudiri debebat, & intelligi mutuus iſte conſenſus. Declarauit hoc ille dum ſtatim poſt intellecta verba Ioannis fugam accipere voluit, & prorupit in ea verba, quæ retulit idem ſe dixiſſe, & deponunt alij teſtes, quòd ſcilicet verba dicta à Ioanne continebant magnam impudentiam. Itaut rectè videatur de eo dici poſſe, quod in ſimili cauſa conſiderauit Nauar. *in conſ. 11. de clandeſt. deſponſ.* quod viſus fuerit tunc maximè confirmare id matrimonium, cum voluit illud negare quod verò attinet ad contrahentes plura ſuperius conſiderari poterant, quia propter opportunitatem temporis, quam quęſiuit ipſe Ioannes, à quo ſolo matrimonium hodie impugnatur, & teſtes quos idem ſecum duxit dum acceſſit ad domum Cathanoæ. Præterea hoc ille declarauit coram Prouiſore Granateſi, quod ſcilicet venerat ad eandem domum, vt efficeretur ſponſus Margaritæ, primùm cum examinatus fuit ad inſtantiam Fiſci, & deinde iterum poſtquam reuocauit mandatum, quod dederat ad impugnandum id matrimonium.

13 Præterea poterat ea difficultas remoueri ex ſignis † ex quibus etiam declarari poterat iſte conſenſus, tàm ex forma tradita in Sacro Concilio, quam etiam ex diſpoſitione ſacrorum Canonum, vt *not. gloſſ. in cap. tuæ de ſponſal* & *in cap. cum apud eod. tit.* & *poſt D. Thom. tradit* Sot. *in 4. ſenten. diſt.* 21. Paludan. *diſt. 27. queſt. 2. art. 3.* Couar *de matrim. par. 2. cap. 3. §. 1. nu. 1.* P. Ledeſma *in Add. ad 3. partem D. Thom. qu. 45. art. 2. dubit. 2.* Cum vero illa neceſſaria eſſet, tam ad intelligentiam Parochi, quam ad declarationem mentis Ioannis vtrumque effectum operari poterat primùm ille actus in quo ille, & Margarita ſibi fidem inuicem dederunt †
14 per porrectionem manuum. Secundo hoc declarari potuit ex ijs verbis, quæ conſtat dicta fuiſſe à Ioanne occaſione receſſus Parochi, & dum rogauit eos, qui aderant, vt ſibi eſſent teſtes eorum, quæ agebantur. Neque obſtare viſa fuit depoſitio eiuſdem Parochi ad effectum vt non diu poſſet conſtare de eo conſenſu e a dictis ſignis, eo quia ille negaret in ſua depoſitione ſe aliud ſcire propter verba quæ dixerat ſe audiuiſſe ab his coniugibus, quia contrarium colligebatur ea depoſitionibus aliorum teſtium ex quibus cõſtabat quòd ijdem coniuges ſibi manus dederunt antequam Parochus recederet, & quòd Ioannes tunc requiſiuit fidem eorumdem Teſtium cum ipſe Parochus recedere voluit: ea quibus declarari vel etiam ſuppleri poterat illius depoſitio, cum non negaret ſimpliciter ſe ea vidiſſe, & audiuiſſe, ſed quòd nihil ſciebat præter ea, quæ dixerat ſuper dictis verbis, & ita in ſpecie deponebant Alberta, quæ erat ea, quę iacebat in lecto infirma, & Catherina ſoror, hoc idem colligebatur ex dicto vnius teſtis, qui erat ex ijs, quos Ioannes ſecum duxit, quique illud affirmabat quòd ante receſſum Parochi fuiſſet in ſpecie rogatus à Ioanne, vt eſſet teſtis eorum quæ viderat, & demum hoc idem deponebat Maria ſoror Mar-
15 garitæ cuius teſtimonium non poterat reprobari, eo quòd † deponere videtur ad fauorem ſororis, dum illius depoſitio erat conformis depoſitioni aliorum teſtium, ac præterea e-
16 rat fauore matrimon. qui fauor etiam operari † poterat, vt dari deberet fides eius depoſitioni, *vt tradit. in c. videtur qui matr. accuſ. poſſ.* & *notant ibi* DD. & *in cap. ſuper eo de teſt. canonicb. 15. d. Sacram. dubit. 4. nu. 42.* Sagunt. *de Sacram. matr. num. 72.*

Demum non viſa fuit obſtare poſſe fuga eiuſdem Parochi vt quod ille noluerit ſua præsẽtia ratum habere id matrimonium quia eius præſentia non erat requiſita niſi ad eum effe-
17 ctũ vt poſſet conſtare Eccleſiæ de eodem † matrimonio. Vnde nihil ad illius validitatem conferre poterat quòd Parochus noluerit illud ratione habere, vt tradit Sanch. *de matr. lib. 3. diſp. 39. n. 1.* Coninch. *d. diſp. 27. dub. 4. n. 44.* & fuit ſæpius reſolutum in Congregatione Sac. Concil. refert Ledeſm. *de matrim. q. 45. art. 5. in 2. dub. verſ. quo poſito fundamento* Guttier. *de matrim. cap. 69. num. 3.* & *tenuit* Rot. *de mente eiuſdem S. Congreg.* coram Card. Seraph. *dec. 1099. nu 5.* & *in Vliſbonen. matrim.* 16. *Nouembr. 1622. coram bon. mem. Manzanedo*, &
18 hinc neque nocere potuit illius fuga † poſtquam intellexit vtriuſque coniugis voluntatem, vt tradit Guttier. *eod cap. 69. num.* 8. vbi refert hoc pluries etiam tenuiſſe S. Cong. Pont. *de matr. lib. 5. cap. 21. nu. 12.*

¶ *In eadem cauſa in ſequenti parte adeſt alia deciſio ſub die 1. Aprilis 1639. coram eod. R. P. D. Veroſpio.*

ILLVSTRISS. D. MACHIAVELLO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 28. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Ad Iuſpatronatus, quando plures ſunt vocati, quo caſu cenſentur admiſſi pro virili. Filius ſi de bonis ſuis proprijs, id eſt, caſtrenſibus, vel quaſi caſtrenſibus fundet aliquod iuſpatronatus, pater in eo nihil prætendere valet.

SVMMARIVM.

1 *ad Iuſpatronatus, quando ſunt vocatæ plures perſonæ, ſub verbis appellatiuis, & nominibus proprijs, ad illud tanquam in viriles cenſentur inuitatæ.*
2 Caſtr. *conſ. 159. lib. 1. in quo caſu loquatur.*
3 *Coniecturæ, & præſumptiones præualere non debent inſtrumento publico.*
4 *Romana purpura, ſi quis inſignitus erat, indubitanter credi poteſt, quòd propria virtute, ſuiſque laboribus varias diuitias congeſſerit.*
5 *Clericorum bona dicuntur peculium quaſi caſtrenſe & non aduentitium.*
6 *Filius familias fundans iuſpatronatus ex bonis quaſi caſtrenſibus poteſt de eo ad libitum diſponere, itaut pater ratione patriæ poteſtatis in eo nihil poteſt prætendere.*
7 *ad Cautelam ea, quæ fiant non tribuunt aliquod ius.*
8 *Filij poſſunt acquirere vna cum patre, pro rata.*
9 *Ex Actu affrancationis, quando non rectè inferatur ad dominium.* & *num. 10.*
11 *in Hæreditate ſi reperiatur aliquis numerus vocum ad iuſpatronatus, dubitari nequit, quod dictus numerus pertineat ad hæredes.*
12 *in Poſſeſſionis materia, ſtatur etiam tacitæ declarationi poſſidentium.*
13 *Libro Ciuitatis anſtandum ſit, ad cognoſcendum quo titulo nonnulla bona ad aliquem peruenerunt.*
14 *Filia dotata, iuxta Statutum Florentiæ, remanet excluſa tam ab hæreditate paterna, quàm fraterna.*
15 *Hæres alicuius, quod quis nunquam fuerit conuinci poteſt ex obſeruantia, ſcilicet ſi nunquam ſe geſſerit pro tali.*

DECISIO CXXV.

ITERVM reſpondit Rota hæreditarium hoc Iuſpatronatus acquiſitum ab initio fuiſſe ſeptem patronis omnium Antonio, Raphaeli, & Franciſco filijs Alexandri, ipſique Alexandro, Laurentio, Roberto, & Petro fratribus, & ita ex iſtis ſeptem vocibus quatuor earum ſimul cum vna tertia parte alterius vocis competere Dominis de Venturis tanquam hęredibus Alexandri, ac trium eius filiorum in totum, Laurentij verò pro tertia parte, ideoque præſentatum ab ipſis fore, præferendum præſentato à D. Octauia Cappona habente ſolummodo iurata portiones hæreditarias Petri, Roberti, & dicti Laurentij duas integras voces, & reliquas duas tertias partes illius vocis cuius vnam tertiam partem habent Domini de Venturis, & ſic confirmata fuit hodie coram me reſolutio, quæ ſub die 24. Martij 1634. coram Reuerendiſſimo D. Epiſcupo Vrgelien̄ emanauerat, cum propter eius abſentiam fuerim ego in hac cauſa Iudex ſubrogatus.

Fundamenta enim talis deciſionis, & optime ſubſiſtere, & à duabus in contrarium allatis difficultatibus ſubuerti nõ poſſe viſa fuerunt, nam primò non obſtant deducta ad demonſtrãdum verum non eſſe ſuppoſitum de numero vocum ſeptenario, & conſequenter prætenſam earum pluralitatem penes Dominos de Venturis non ſubſiſteri, quoniam licèt prædia in dotem huic dignitati per Antonium aſſignata prouenisſe dicantur ex ſubſtãtia Alexandri patris in cuius poteſtate idem Antonius & reliqui duo eius fratres, Raphael, ſcilicet, & Franciſcus reperiebantur, itaut propterea non niſi ipſi Alexandro potuerit tale iuſpatronatus acquiri, dictis

vero filijs ſucceſſiuè hoc eſt poſt obitum eiuſdem patris, hinc
tamen inferri non poſſe iudicatum fuit, quòd Domini de
Venturis tanquam habentes cauſam ab ipſis, non valeant
ex eorum quatuor perſonis niſi vnicam tantùm vocem
prætendere, nam cum ex inſtrumento fundationis luculen-
ter appareat Antonium tale Iuſpatronatus pro ſe, fratribus,
patre, & patruis acquiſiuiſſe, non nomine collectiuo, ſed
verbis appellatiuis, & proprijs nominibus expreſſis perne-
ceſſe etiam fatendum videtur, quòd fuerint ad illud tan-
1 quam inoiriles inuitati † ſinguli, quorum propterea unicui-
que propria vox competere debet iuxta tradita per Laderch.
conſ. t8 *nu.*8. Capic. *deciſ.*208. *nu.*2. *ad finem* Afflict. *deciſ.* 309.
*nu.*3. & in terminis Iuriſpatronatus Rocch *de iurepatr. ver-
bo ipſe vel is nu.*10. Lambert. *eod. tract. lib.*1. *par.* a *quæſt.*1. *art.*
a8. *nu.* 5. Gratian. *diſcept.* 52t. *nu.* 15. Quicquid dicendum
eſſet ſi non ipſemet filius, ſed Alexander pater hanc digni-
2 tatem acquiſiuiſſet in quibus † terminis loquitur Caſtr.
*conſ.*159 *lib.*a. cum reliquis adductis pro D. Octauia.

Nec in facto ſubſiſtere exiſtimatum fuit quòd verè de
tempore erectionis iſtius iuriſpatronatus prædia ſupradicta
eſſent in bonis Alexandri, quoniam præſumptiones & con-
iecturæ ad hoc probandum adductæ, nec præualere potue-
tunt ipſimet inſtrumento fundationis contrarium potius
enuncianti, nec excludere aduerſas validioreſque præſum-
3 ptiones, † tanquam à tali inſtrumento adminiculatas indi-
cantes ſimilia prædia ad Antonium iſtius dignitatis pri-
mum acquirentem tunc ſpectaſſe, is enim acquirans Ro-
4 mana, † purpura erat inſignitus, ideoque indubitanter
credi poteſt, quòd propria virtute, ſuiſque laboribus varias
diuitias congeſſerit, iuxta tradita per Ciriac. *controu.*9t. *nu.*
a. *&* *ſeqq.* Ex quibus non ſolum tale iuſpatronatus funde-
re potuerit, verum etiam illud cuicumque voluerit ſtipula-
5 re, cum bona † Clericorum dicantur peculium quaſi Ca-
ſtrenſe, non autem aduentitium, vt latè per Surd. *conſ.*a59
num 6. *&* *ſeqq.* Et filius familias fundans Iuſpatronatus ex
bonis quaſi Caſtrenſibus poſſit de eo ad libitum diſponere,
6 itaut pater † ratione patriæ poteſtatis nullum ius præten-
dere valeat, Lambert. *de iurepatr. lib.*1. *par.*1. *quæſt.*8. *art.*9.
*num.*3. quem ſequitur Sanch. *conſ. moral. lib.*2. *cap.*3. *dubit.*7t.
nu. 20. quibus non contrariatur promiſſio ab eodem Anto-
nio facta, quòd ſcilicet Raphael, & Franciſcus fratres feciſ-
ſent tale inſtrumentum de conſenſum Alexandri patris ra-
tificaturi, quoniam ſimilis promiſſio cenſetur facta ſolum-
7 modò ad cautelam, vnde ex † ea arguere non licet domi-
nium talium bonorum ad Alexandrum tunc temporis per-
tinuiſſe, vt in terminis dixit Rot. *coram* Card. Caualer. *de-
ciſ.*100. *num.*7. *verſ. nec viſum fuit*.

Sed vlterius animaduertebant Domini, quòd quatenus
etiam admitterentur dicta prædia fuiſſe de tali tempore poſ-
ſeſſi ab Alexandro, adhuc tamen non tolleretur huiuſ-
modi reſolutionis fundamentum quoniam, vel hinc ſeque-
retur, quòd neque Laurentius, Robertus, & Petrus aliquod
Ius in hac dignitate tanquam ex bonis Alexandri acquiſita
potuiſſent prætendere, & ſic quòd D. Octauia tanquam
habens cauſam ab iſtis, nullam penitus vocem ad hoc iuſ-
patronatus haberet, vel ſi dicendum eſt, quòd idem Ale-
xander conſenſerit dictis eius fratribus aliquod ius acquiri
multo magis aſſerendum videtur, voluiſſe etiam proprios
filios ſimiliter honorare, cum hoc euidenter colligatur ex
ſupradicto inſtrumento fundationis, & vt dictum fuit co-
ram Reuerendiſſimo Vrgellen. in deciſione hodie nonfir-
mata, nullibi reperiatur in iure prohibitum, quòd filij †
8 non poſſint acquirere ſimul cum patre pro rata immò con-
trarium atteſtetur Bart. *&* *DD. in l. Gallus §.* *&* *quidem rectè
ff. de liber.* *&* *poſthum.* cum reliquis in eadem deciſione cu-
mulatis.

Nec releuat quòd hæc prædia fuerint poſtea affrancata
ab Alexandro, Laurentio, & eorum fratribus, quaſi ad ipſos
tantùm eadem prædia, & Iuſpatronatus ab initio ſpectare
potuerint, non autem ad filios etiam Alexandri, quia re-
9 ſponſum fuit ex huiuſmodi † acto affrancationis inferri
concludenter non poſſe dominium horum bonorum de
tempore fundationis Iuriſpatronatus vni potius, quàm al-
teri ſupradictorum ſpectaſſe, cum quilibet eorum etiam
non probato antecedenti dominio † poſſet conſentiente Ec-
10 cleſia dicta prædia redimere exercendo pactum affrancan-
di in inſtrumento appoſitum ex traditis per Tiraq. *de re-
tract. tit.*1. *§* 23. *gloſ.*1 *per tot*

Quibus ſic ſtantibus non obſtant ſecundo loco deducta
contra alterum deciſionis fundamentum, quod nimirum
Domini de Venturis fuerint hæredes Alexandri, & trium
eius filiorum, & ſic eorum voces obtinuerint; nam quamuis
hæreditas Antonij repudiata fuerit à Raphaele fratre, &
Alexandro Iuniore eiuſdem Raphaelis filio, necnon à Ioã-
ne Paulo nepote ex Franciſco altero fratre, & ideo videri
poſſit quòd vox ipſius Antonij per Ius non decreſcendi ac-
creuerit alijs compatronis, non autem fuerit in Dominos de
Venturis delata, tollitur nihilominus omnis difficultas ex
eo, quòd Laurentius Iunior alter filius Raphaelis hanc
Antonij hæreditatem adiuit; cuius Laurentij hæreditas, ſi-
cuti etiam bona aliorum fratrum, ac patruorum, cum ex
libris onerum Ciuitatis Florentiæ clarè conſtet perueniſſe
in Robertum filium Ioannis Pauli, à quo Roberto deſcen-
dunt Domini de Venturis dubitari nequit, quin † veriſſi- 11
mum ſit penès eoſdem Domino de Venturis ſupradictum
vocum numerum reperiri ex traditis per Simon. de Pretis
*lib.*5. *interpret.*2. *dub.*4. *nu.*360. *fol.*555. *cum adductis in d. deci-
ſione huius cauſæ coram Reuerendiſſimo D. Vrgellen.*

Nec aliquid officit quòd cum Raphael pater Laurentij
ſuperſtes fuerit, & ſucceſſerit omnibus ſuis filijs maſculis &
deinde obierit relicta ſolummodo Cornelia filia nupta in
Dominis Oricellarijs, excludatur conſequenter quòd dictus
Robertus ſuccedere potuerit Laurentio mediante cuius
hæreditate hæreditas etiam Antonij deferebatur, nam re-
ſponſum fuit, quòd cum Raphaeli non ſucceſſerit Cornelia
filia, & ipſe Robertus tunc eſſet proximior agnatus, in quem
vt patet ex ſupradictis conſtat Alexandri, & filiorum bona
deueniſſe per neceſſe etiam dici debet eumdem Robertum
mediante perſona Raphaelis ipſi quoque Laurentio ſuc-
ceſſiſſe, † cum in hac materia ſtetur etiam tacitæ decla- 12
rationi poſſidentium, qui ita ſe in libris Ciuitatis deſcribi
permiſerunt, vt *in Auximana ſpolij* 10. *Februarij* 1620. *co-
ram Buratto* *&* *in Peruſinna de Alphanis* 1. *Februarij* 5634.
coram R. P. D. meo Dunozet.

Nec eliditur huiuſmodi probatio deſumpta ex libris Ci-
uitatis Florentiæ per reſponſionem quòd aſſignatio talium
bonorum in dictis libris exarata prouenerit ex laudis; quia
non ideo excluditur titulus hæreditarius cum lauda edi po-
tuerint in eiuſdem tituli canonizationem, vltra quòd diffi-
cultas tollitur ex eo † quod in eiſdem libris enunciantur di- 13
cta bona obtigiſſe Roberto non ſolùm ex laudo, verùm
etiam ex hæreditate, vt legitur in ſummario D. Octauiæ nu.
11. & conferunt tradita per Caſtr. *in l.*1. *num.*3. *C. de repud. hæ-
red.* quem ſequitur Cabali. *conſ.*156. *num.*29. *lib.*1.

Quod autem Raphaeli non ſucceſſerit Cornelia filia,
probatur ex eo, quod ipſa erat † iam dotata, & conſequen- 14
ter iuxta Statutum Florentiæ, tam ab hæreditate paterna,
quam fraterna excluſa prout de tali ſtatuto teſtatur Lap.
allegat. 101. *in princ.* quod etiam conuincitur ex obſeruan-
tia, dum apparet ipſam nunquam † ſe pro hærede geſſiſſe, 15
dum præſertim contingente vocatione Iuriſpatronatus de
anno 1577. de quo tempore ipſa viuebat non fuit ad præſen-
tandum inter compatronos admiſſa.

Reliqua, quæ replicantur circa Bullam Iulij Secundi,
& circa mandatum procuræ factum ab Alexandro, & aliàs
ſatis, ſuperque tolli viſa fuerunt ex reſponſionibus datis
coram Reuerendiſs. Vrgellen. in deciſione, iuxta quam ho-
die vtraque parte informante reſponſum fuit ſtandum eſſe
in deciſis &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Glauarinis.

Die Lunæ 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Fœminæ, quando non admittantur ad fideicom-
miſſum, licèt vocationes, & ſubſtitutiones
fuerint factæ per verba apta etiam eas compre-
hendere. Votum conſeruandæ agnationis,
quando in Teſtatore conſiderari poſſit, & alia
de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario, quando obſtent detractiones ad impe-
diendam immiſſionem ei debitam vel ex ſaluiano interdi-
cto, vel ex l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.*
2 *Fœminæ veniunt appellatione proximiorum, & deficien-
tibus maſculis admittuntur ad fideicommiſſum.*
3 *Sed iſta concluſio non procedit, quando teſtator
diſcre-*

diſcretiuè locutus eſt de illis, vel quando habuit rationem conſeruandæ agnationis.

4 *Fœminæ, quando non cenſeantur admiſſæ ad fideicommiſſum, licèt vocationes, & ſubſtitutiones fuerint factæ per verba, quantumuis collectiua, & apta comprehendere fœminas, & maſculos.*

5 *Teſtator dicitur diſcretiuè locutus de fœminis, ſi vocauerit lineam maſculinam deſcendentium & mandauit fœminas dotari. & num. 6.*

7 *Fœmina ſi ſit excluſa à Teſtatore non poteſt impedire ſucceſſionem aliorum maſculorum proximiorum.*

8 *Teſtator ex quibus probetur, quòd habuerit rationem conſeruandæ agnationis.*

9 *Teſtatoris enixum votum conſeruandæ agnationis, in quibus ſolet conſiderari.*

10 *Ex Familiæ nuncupatione cenſetur habita ratio conſeruandæ agnationis.*

11 *Teſtator, quando dicatur in vocatione proximiorum de Caſata conſideraſſe ſolum agnationem deficiente deſcendentia ipſius teſtatoris.*

12 *Verbum, illorum, ad quid referatur.*

13 *Dictio (videlicet) eſt declaratiua præcedentium.*

14 *Inſinuatio in actu geminato an requiratur.*

15 *de Inſinuatione tertius dare non poteſt.*

16 *Tertius de proximitate dare non poteſt, inuito eo, de cuius proximitate agitur.*
Surd. *conſ.* 145. *declaratur num.* 16.

17 *Subſtitutio, quando intelligatur tantum de ijs, qui fuerunt proximiores de tempore purificati fideicommiſſi.*

18 *Subſtitutio, quando non ſit extendenda de vno proximiore ad alium, ſed poſtquam ad proximiorem deuenerit, extinguatur fideicommiſſum contrarium. num.* 19. & 20.

19 *L. cum ita. §. in fideicommiſſo, & l. peto. §. fratre. ff. de leg.* 1. *quando ceſſent.*

21 *Rei ſuæ, vnuſquiſque eſt moderator, & arbiter.*

22 *Hæres cum beneficio l. & inuentarij liberè poteſt diſponere de rebus ſuis, cum d. l. & inuentarij vigore non remaneat eius bona hypotecata, ſed conſeruantur illæſa iura ante illi competentia, perinde ac ſi non adiuiſſet, & hæreditas eſſet iacens.*

23 *Hæres grauatus fruſtra opponit contra fideicommiſſarium de ære alieno Teſtatoris, ſi non doceat illud ſoluiſſe.*

24 *Reus non poteſt excipere de eis, quæ ad eum minimè ſpectant.*

25 *Detentori ſat non eſt allegare melioramenta, niſi oſtendat ſe, vel illos, quibus ſucceſſit feciſſe.*

26 *in Monialibus non poteſt conſiderari aliqua ſucceſſio.*

27 *Ceſſionarius vigore ceſſionis poteſt agere ſicut ipſe cedens, alioquin nihil operaretur.*

28 *Hæres, ſi omiſerit conficere inuentarium intrat præſumptio ſubtractionis, & occultationis bonorum, & ſatisfactionis detractionum.*

29 *Hæres grauatus ſi non confecit inuentarium, & aliqua bona alienauerit, præſumuntur adequare detractiones, & dicenti contrarium incumbit onus probandi. & num.* 33.

30 *Bona ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſariorum alienatorum veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.*

31 *Melioramenta in reſtitutione fideicommiſſi, vt hæres grauatus detrahat, debet probare, quòd ipſe illa fecerit.*

32 *Poſſeſſor bonæ fidei debet compenſare melioramenta, cum fructibus perceptis à die motæ litis ex dd. bonis.*

34 *Inuentarium conficiendum ab hærede grauato, non ſuppletur per inuentarium compilatum à Tutore. amplia num.* 35.

36 *Dotes filiarum ſuccedunt legitimæ.*

37 *Dotes filiarum detrahendæ ſunt ex legitima, non autem ex fideicommiſſo.*

38 *Melioramenta non ſunt detrahenda ab hærede grauato, quando mala fide facta ſunt, ob iudiciales proteſtationes eidem tranſmiſſas ne ea faceret.*

DECISIO CXXVI.

IN HAC cauſa fuit reſolutum eſſe confirmandam deciſionem antea factam 23. Ianuarij currentis anni, * quæ firmat DD. Io. Baptiſtæ, & Vincentio fratribus de Glauarinis vocatis ad fideicommiſſum de quo agitur deberi immiſſionem in tornaturis 32. prædij Cadriani ſubiectis fideicommiſſo Alexandri ſenioris, & in reſiduo bonorum eiuſdem Communis vigore fideicommiſſorum, Antonij & Alexandri Iunioris; Ratio reſolutionis fuit, quia ex deductis in d. deciſione iuſtificantur omnia requiſita neceſſaria ad effectum immiſſionis nec oppoſita à DD. Piaritijs ex perſona Iſabellæ filiæ Gherardi (à quo cauſam habere prætendunt)
& in ſpecie † detractiones viſa fuerunt Dominis releuare ad 1
impedien. immiſſionem debitam, vel ex ſaluiano interdicto vel ex *remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* ex allegatis in deciſione quæ reuidetur.

Quod enim attinet ad perſonam Iſabellæ non officit quòd cum fideicommiſſum Alexandri ſenioris per obitum Gherardi vltimi ex deſcendentibus maſculis fuerit purificatum ad fauorem proximiorum de Caſata, Iſabella filia Gherardi tanquam proximior excludat Io. Baptiſtam, & Vincentiū:
Quia licèt vera ſit concluſio, quòd fœminę † veniunt appel- 2
latione proximiorum *ſan. me.* Greg. XV. *deciſ.* 464. *nu.* 1. & deficientibus maſculis admittantur ad fideicommiſſum Soccin. ſen. *conſ.* 227. *nu.* 6. *lib.* 2. Gabr. *conſ.* 132. *num.* 54. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 140. *nu.* 4. & 154. *n.* 3. *lib.* 2. hæc tamen non pro-
cedunt quando teſtator fuit de illis † diſcretiuè loquutus vel 3
quando habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt in puncto reſpondit Rota *in rec. dec.* 203. *nu.* 8 *par.* 2. in quibus caſibus nullatenus fœminæ admiſſæ cenſentur etiam ſi voca-
tiones, & ſubſtitutiones fuerint † factę per verba quantum- 4
cunque collectiua, & apta comprehendere maſculos, & fęminas, Bart. *in l. hæredes mei. §. cum ita num.* 4. *ff. ad Trebell.* vbi Caſtr. *nu.* 3. Alex. *num.* 8. & Rip. *nu.* 75. & hanc opinionem veram, communiter obſeruari ſolitam firmat Molin. *de Hiſp. primog. lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 38. & *ſeq.* Rot. *d. dec.* 203. *n.* 2. *vbi quamplures Doctores adducuntur.*

In propoſito autem caſu vtraq; qualitas concurrit: Quòd enim Teſtator fuerit diſcretiuè loquutus patet, quia voca-
uit in teſtamento lineam maſculinā deſcendentium † man- 5
dans fœminas dotari, & finita eadem linea vocauit in codicillis *proximiores* non quidem ſimpliciter, ſed cum illa adiectione *de caſata illorum de Glauarinis, tàm legitimos, quàm naturales, &c.* deinde in defectum omnium proximiorum mandauit diſtribui bona in maritandis puellis de caſata de Glauarinis, iuncto teſtamento cum codicillis *ibi, & ſucceſſiuè omnibus ſuprascriptis inſtitutis & ſubſtitutis deficientibus, ita quod non reperiatur in rerum natura de dicta proſapia & progenie tunc, & eo caſu, & caſibus prædictis præfatus teſtator voluit, diſpoſuit, & mandauit, quòd ſua bona hæreditaria, & hæreditatis ipſius teſtatoris debeant diſtribui in maritandis tantis domicellabus de Glauarinis exiſten. in rerum natura natis ex veris, & legitimis matrimonij &c.* quod manifeſtè excludit fęminarum comprehenſionem ſub nomine proximio-
rum &c. cum implicet contradictionem, † vt ſub tali no- 6
mine comprehendantur fœminæ agnatæ de Glauarinis, & in illorum defectum bona debeāt diſtribui pro illis maritandis vt in ſimilibus terminis ponderauit Rot. *in dec.* 374. *num.* 1. *par.* 1. *diuer.* & cum particulariter fuerit prouiſum de dote, & demum ordinatum, vt poſt obitum proximiorum bona diſtribuantur inter Domicellas de Caſata qualis eſt Iſabella certum eſt ipſam Iſabellam filiam vltimi maſculi de-
ſcendentis à teſtatore non impedire ſucceſſionem † aliorum 7
maſculorum proximiorum, quales eſſe Ioannem Baptiſtam, & Vincentium fuit iam firmatum coram me *in particulari deciſione* 26. *Nouembris* 1633. *

Quòd autem fuerit habita ratio conſeruandæ agnationis
reſultat ex repetita vbiq; † vocatione maſculorum, ex plu- 8
ralitate graduum ſubſtitutionis, ex eo quòd teſtator admittens maſculos deſcendentes ex Lauta filia, voluit vocari de domo & Caſata illorum de Glauarinis, ex præcepto facto, quòd fœminis tàm d. Gherardi, quàm eius filiorum, & aliorum eius deſcendentium maſculorum ſoluātur ex hęreditate ipſius lib. 5000. in auxilium ſe maritandi ex ſæpius repetitis verbis *de domo, & caſata, & progenie de Glauarinis*, & deniq; quia in codicillis poſtquam vocauit proximiores rurſus contemplatus eſt maſculos ſub nomine proſapiæ, & progeniei diſponens diſtinctè de fęminis, *ibi, & ſucceſſiuè omnibus inſtitutis, & ſubſtitutis deficientibus, ita quod non reperiatur in rerum natura de proſapia, & progenie tunc, & eo caſu, & caſibus prædictis mandauit, quòd bona hæreditaria debeant diſtribui in maritan. dd. Domicellabus, prout in teſtamento continetur &c.* In quo loquutus fuerat de Domicel-
labus *de caſata de Glauarinis*, quę omnia patefaciunt † 9

Digitized by Google

in teſtatore enixom votum conſeruan. agoationis, & ſolent
ad hunc effectum ponderari Rot *dec. 617. num. 1. & deciſ.
432. num. 3. & ſeq. par. 2. rec.* Et quod plus eſt cum teſtator
ſubſtituendo proximiores de caſata ipſius videlicet illorum
de Glauarinis non fecerit ſimpliciter mentiouem caſatę, vel
familię, ſed expreſſerit etiam proprium illius nomen de Gla-
uarinis cenſetur reſpexiſſe agnationem etiam ad ſauorem
10 tranſuerſalium, nam ex † nuncupatione familię cenſetur
habita ratio agnationis non perſonatum, quo caſu, & om-
nes de familia etiam traoſuerſales veniunt, vt poſt Menoc.
conſ. 324. num. 12. Hier. Gabr. *conſ. 124 num. 59. lib. 1. vbi
alios refert*, ita concludit Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 351. num.
37. ad fin. & num. 38.*

Minus releuat, quod dicebator teſtatorem in vocatione
11 proximiorum de Caſata conſideraſſe agnationem † ſolùm
deficiente deſcendentia ipſius teſtatoris; Secus veru donec
exiſteret aliquis, etiam fęmina ex maſculu deſcendens Rot.
dec. 230. per tot. par. 2. diuerſ. & dec. 485. aum. 6. par. 1. rec.
Seraph. *dec. 1216. n. 6. cum alijs in Florentina fideicommiſſi de
Guidaccijs 21. Iun. 1628 coram R. P. D. meo Dunozetto.* nam
contrarium ſuadent verba teſtatoris, quia in ea parte teſta-
menti in qua vocauit deſcendentes maſculos excluſit indu-
bitatè fœminas mandans illas dotari, & deficiente linea ma-
ſculina, per lineam rectam, tunc, & eo caſu, & caſibus
prędictis inſtituit, & ſubſtituit Laurentium del Carro in cu-
ius locū poſtea in codicillis vocauit proximiores: ergo quem-
admodum Laurentius ſucceſſiſſet excluſis fœminis, ita &
multo magis debet dici de proximioribus de caſata vocatis
in codicillis, in quibus diſpoſuit diſtinctè de ipſis, & de Do-
micellabus de caſata ex iam dictis: idq; etiam apertè oſten-
dit, quia vbi meminit de proximioribus de caſata declarans
ſe adiecit illa verba videlicet *illarum de Glauarinis*, quod ver-
12 bum *illorum* † neceſſariò refertur ad tranſuerſales de familia
non autem ad ipſuot teſtatorem Rim. iun. *conſ. 482. nu. 46.
& ſeq.* Fuſar. *d. q. 351. nu. 29. verſ. quod ſi vocata eſſet, &c.*
idem Fuſar. *conſ. 72.* eoque magis ſtante d. dictione (videli-
13 cet) quæ † eſt declaratiua præcedentium, *l. ia vendiſioae ff.
commun. præd.* Soccin. ſen. *conſ. 32. num. 4. lib 4.*

Itaque firmata ex prædictis excluſione Iſabellæ non eſſet
opus ingredi articulum eius renunciarionum; quas tamen,
etiam ſi non eſſet excluſa, DD. cenſuerunt adhuc ſuffraga-
ri actoribus prout fuit deductum in alia deciſione quæ rcui-
detur *in verſ. non obſtat quod extet &c.* nimirum quia ipſa
nedum non petit fideicommiſſum quin porius expreſsè con-
ſenſit immiſſioni illorum *in toto, & integro fideicommiſſo in
omnibus. & per omnia periade ac ſi non eſſet in rerum natura,
& tota hæreditas qaoais modo in ipſos coaluiſſet &c.* quibus
declarationibus non poteſt obijci defectus cauſæ, & inſi-
14 nuationis quoniam omiſſo, † an in actu geminato requira-
tur inſinuatio *ex trad. per* Grat *diſcept. 531 n. 3. & 34.* hu-
15 iuſmodi exceptio competit † ſoli Iſabellę non autem tertio
ſicuti animaduertit eadem deciſio, & fauet Surd. *deciſ. 179.
n. 17.* Rot. *deciſ. 133 num. 10. & ſeq. par. 2. diu. & deciſ. 206. n.
7. poſt* Moder. *tract. de cenſ. & in Reatina iuris redimendi 26.
Maij 1628 coram R. P. D. meo Veroſpio.* Vnde nec licet dd.
16 Piaritijs in ea innita dare de proximioritare † illius, vt in
puncto dixit Rot. *deciſ. 73. ſub nu. 4. par. 1. rec. & facit dec.
390. ſub num. 4. ead. par. 1. & dec. 520. num. 6. & ſeq. par. 2.
rec. & fuit dictum in Peruſina fideicommiſſi de Cincijs 1. Ianua-
rij 1635. coram R. P. D. Dunozetto*, in qua re non obſtat Surd.
conſ. 415. quia loquitur quando alij vocati non conſentiunt,
& in terminis Caſt. *conſ. 454. lib 1.* quo reprobato ipſemet
Surd. tenuit contrarium *in conſ. 359. num. 15 & ſeqq. & ſe-
quata eſt Rota in Bonon. fideicommiſſi de Deſiderijs 6. Febraar.
1630. coram R. P. D. Merlino, & in Papien. penſionis 17 Maij
1634. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* & indiſtinctè hoc ipſum
tenent Alexan. *in l. fin. circa fin. verſ. addit Paul. C. de edict.*
D. Adr. *toll.* D. Arg. *de legitim. contr q. 3. num. 155. & ſeq.*
Rot. *dec. 265. num. 3. par. 1. rec.*

Nec officit quòd dum Alexander ſenior deficientibus ma-
ſculis ſubſtituit proximiores de caſata, nec aliter expreſſerit
voluntatem ſuam ad vlteriores gradus extendi huiuſmodi
17 ſobſtitutio † intelligatur rantùm de ijs qui fuerunt proximio-
res tempore purificati fideicommiſſi, ſicque de Iſobella filia
Equitis Gherardi grauati, vltimi deſoocti iuxta diſpoſitio-
nem *tex. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo, & in l. peto §. fratre
de leg. 2.* ita ut hæc ſubſtitutio non ſit extenden de vno pro-
18 ximiore † ad alium, ſed poſtquam ad proximiorem deuene-
rit extinguatur fideicommiſſom, & ideo Io Baptiſta, &
Vincentius remaneant excluſi, Rot. coram Seraph. *dec. 812.
n. 1 & in rec. par. 1. dec. 485. n. 5.* ſiquidem ex facto reſultat
clara reſponſio ex pluribus gradibos ſobſtitutionem,
cum Alexander primò vocauerit maſculos deſcendentes ex
Gherardo filio, deinde maſculos deſcendentes ex Laora filia
mandans diſcretiuè fęminas dotari, & demum deficiente li-
nea maſculina deſcendentium ſobſtituit proximiores de ca-
ſata, & ſucceſſiuè progreſſus eſt vſque ad finem proſapiæ,
& progeniei, donec aliquis extiterit in rerum natura, & ne-
mine reperto, tunc, & eo caſu voluit bona diſtribui inter
Domicellas de caſata: quæ diſpoſitio continet tractum
temporis ſucceſſiuum vſque ad deficientiam omnium ma-
ſculorum de caſata, in quo caſu limitatur diſpoſitio præal-
legati † *§. in fideicommiſſo, & §. fratre* quemadmodum ob- 19
ſeruarunt prædictæ *deciſiones 810. & 486. allegatæ in contra-
riam*, & ex prædictis reſultare fideicommiſſum ordine ſuc-
ceſſiuo gradatim de proximiore in proximiorem, adeo vt
admiſſo proximiore † ſequentes non ſint excluſi ſcripſerunt 20
Bald. *poſt Ang. in conſ 321. lib. 1.* Barbat. *conſ. 27. col. 9. lib. 1.
conſ. 18 col. 6. lib. 2. conſ. 14. col. 2 verſ. an de ſolemni lib. 3.* &
tradit Cuman. *in d. § in fideicommiſſ.* Mant. *de coniect. vlt. vo-
luat. lib. 8. tit. 12. nu. 11* Iaſ. *in l. Gallus. nu. 23 ff. de liber. & poſt-
hum.* Menoch. *præſumpt 71. num. 4. lib. 4.* & alij plures quos
refert Fuſar. *q 382. nu. 38.*

Neque refert an ipſa agnouerit fideicommiſſum, vel *ne*
quia potuit etiam ius agnitum renunciare ſequentibus, † 21
cum rei ſuæ ſit vnuſquiſque moderator, & arbiter, vt poſt
Ang. *de Peruſ. inter conſ.* Bald. *conſ 403. in 3. dub. n 7 & ſeq. lib.
3 tradit.* Crau. *conſ. 24. num. 6* & quamuis ea ſit hæres Eq
Gherardi; quem DD. Piaritij prætendunt habere obliga-
tum; tamen non ideo potuit impediri, quin liberè † diſpo- 22
neret de rebus ſuis, cum fuerit, vſa beneficio l. & Inuent.
propter quod non remanent hypotecata eius bona, ſed con-
ſeruantur illæſa iura antea illi competentia, perinde ac ſi
non adiuiſſet, & hæreditas eſſet iacens *ex not. in l fin. §. & ſi
præfatum. C. de iur. de lib.* Gratian *diſcept. 998. num. 2.*

Circa detractiones viſum eſt DD. eſſe diſtinguenda ſin-
gula fideicommiſſa cum vnaquæque habeant ſuas particu-
lares rationes conuincentes eas, vel non applicari, vel fuiſſe
conſumptas.

Et primò quoad fideicommiſſum Alexandri ſenioris fru-
ſtra opponunt DD. Piaritij de ære alieno ipſius, † cum non 23
doceant ſe illud ſoluiſſe, prout conſiderauit *deciſ. in verſ.
nam quod attinet, &c.* Card Caualer. *deciſ. 476 nu. 2.* ſic etiam
legitima Gherardi, & dos Iuliæ Mantichettæ eius primæ
vxoris pertinuerunt reſpectiuè ad ipſum Gherardum, &
eius filios † qui diſpoſuerunt ad fauorem DD. fratrum de 24
Glouarinis hodie agentium, ideo non proſunt Reis ad quos
minime ſpectant *ex notatis in l. ille à quo, §. de teſtam. ibi
Paul & Alex ad Trebell.*

Nec poteſt dici melioramenta allegata à DD. Piaritijs
pertinere ad iſtud fideicommiſſum, quia eſt reſtrictum ad
32. tornaturas quæ non probantur in Indiuiduo melioratæ,
nec docetur Palatium Cadriani fuiſſe ſuper his ædificatum,
quin potius conſtat de contrario ex Inſtrumento locationis
illius per Eq. Gherardum eis factæ, vbi Palatium deſcribi-
tur ſeorſum à dd. 32. tornaturis præterquam, quod conſtat
illud fuiſſe totum ædificatum ab Antonio, & Alexandro
Iuniore auctoribus dictorum fratrum non autem à DD.
Piaritijs, vel ab Equite Gherardo eorum, Auctore ex infe-
rius dicendis, nec † detentori ſat eſt allegare melioramenta 25
niſi oſtendat ſe, vel illos, quibus ſucceſſit feciſſe; Caſtr. *conſ.
270. num. verſ. ad vnum. lib 2.* Hended. *conſ. 85. nu 41. vol. 1.*

Quoad fideicommiſſum Antonij opponebatur primo
non eſſe dandam Immiſſionem ſuper tota hæreditate eo
quia idem Antonius in donatione vniuerſali facta Alexan-
dro Iuniori ſuo fratri (iuxta cuius tenorem diſpoſuit etiam
in teſtamento) voluit, vt poſt eius mortem ſuccederent
eius filij, & deſcendentes maſculi, finita verò in totum linea
maſculina bona ſua pro dimidia pertineant ad eiuſdem fra-
tris ſui filias, & deſcendentes fœminas, altera vero dimi-
dia demptis ſcutis 1000. ſoluen. Præceptoriæ S. Antonij ad
Cæſarem, & Gaſparem à quibus veniunt dd. fratres acto-
res cum onere ſoluendi ſcuta duo auri ſingulo menſe filia-
bus Alexandri fratris in Monaſterio profeſſis, & profiten.
propter quam diſpoſitionem contendebant Piaritij ceſſare
immiſſionem, ſaltem quoad medietatem hæreditatis cum
extent filiæ Alexandri, licet ſint Moniales profeſſæ, & d.
Iſabella eius neptis ex Gherardo.

Sed viſum fuit ceſſare obiectum, quia filiæ Moniales non
fuerunt comprehenſæ ſub vocatione fœminarum ad d. me-
dietatem quod apertè colligitur dum idem teſtator prouidit
illis diſcretiuè de duobus ſcutis auri quolibet menſe & con-
ſide-

Digitized by Google

ſideraui foeminas vocatas nuptutas eſſe in ſæculo, & ſuſcepturas liberos, propterea quòd præſeripſit inter iſtos ordinem ſuccedendi, vt ſcilicet ſemper præferantur maſculi; vnde eum in Monialibus non valeat conſiderari iſta ſucceſ-
25 ſio non poſſunt dici † comprehenſæ, in quo faciunt deducta per Menoch. *conſ.* 215. *nu.* 69. *& ſeqq.* Surd. *conſ.* 426. *num.* 1. *&* 18. *& conſ.* 554. *nu.* 13. Itaque ſta autem ex geminata præallegata declaratione ceſſit liberas ædes DD. fratribus Actoribus, immò etiam conſenſit, ut petant totum, & integrum fideicommiſſum, & bona hæreditaria *in omnibus, & per omnia &c.* qui conſenſus tanquam diſpoſitiuus operatur vt dd. fra-
27 tres perinde debeant obtinere † ac ſi ipſamet ageret, alioquin nihil operaretur, Tiraq. *de legib. connub. gloſſ.* 5. *nu.* 145. Galerat. *de renunc. lib.* 5. *c.* 9. *num.* 4.

Secundò obijciebatur in iſto fideicommiſſo Antonij de detractionibus: quas tamen Domini cenſuerunt non obſtare; ſi enim ſpectentur conſiſtentes in quota, ceſſant proculdubio, quia verſamur in diſpoſitione tranſuerſalis prohibente illas expreſſe; Quod ſi conſiderentur aliæ conſiſtentes in quantitate ceſſant pariformiter, quia ipſe donator mandauit, vt tàm Alexander, quàm cæteri donatarij teneantur *à die ſcientiæ donationis intra ſex menſes illam ratificare, & in actu ratificationis conficere Inuentarium per publicum Notarium, in quo deſcribantur omnia bona tàm mobilia, quàm immobilia iura, actiones, & nomina creditorum ad ipſum ſpectantia idemque Inuentarium debeat per quemlibet in dd. bonis ſuccedentem reuideri, & de nouo per publicum Inſtrumentum fieri cum expreſſa mentione de priori, & vltimo ſtatu exiſtentia, & quantitate bonorum præfatorum*, vt ſunt verba donationis: At Gherardus auctor DD. de Piaritijs nullum confecit Inuentarium etiam ſi nouerit donationem ſicuti patet ex diuiſione bonorum facta inter ipſum, & fratres de anno 1612. *ibi, non ſit, nec intelligatur cuicumque diſpoſitioni eam D. Alexandri eorum patris, & D. Antonij eorum patrui, quam quorumcumque aliorum Antiquiorum de Glauarinis renunciatum &c.* Et ex ſpecifica declaratione ipſius Gherardi poſt obitum Iulij fratris, quæ fuerunt data in ſommario *Actorum nu.* 8. *&* 9. & tamen ſpreuit præceptum donan-
28 tis omittendo Inuentarium ex qua † omiſſione intrat præſumptio ſubtractionis, & occultationis bonorum, & ſatisfactionis detractionum quemadmodum firmauit *Rota in Maceraten. legitimæ coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* 18. *Februarij* 1630. poſtquam plurimos allegat, quos allegat Gratian. *diſcept.* 570. *num.* 20. *& ſeq.* & ſæpius in alijs cauſis.

Quod fortius debet dici, quia omiſſioni Inuentarij accedunt ingentes poſitiuæ alienationes bonorum hæreditariorum Antonij, & Alexandri factæ à Gherardo hærede grauato nempè prædij magni in communi S. Mariæ in Dontor. 202. Prædij Viadagolæ tor. 105. quamplurium Terrarum in Communi Cadriani tor. 150. circiter, manſionum domus
29 Bonon. aliarumque rerum † quæ præſumuntur æquare detractiones, & dicenti contrarium incumbit onus probandi Bald. *in l. cum de lege. ff. de prob.* Natt. *conſ.* 199. *nu.* 11. Gabr. *conſ.* 118. *num.* 7. *lib.* 1. Pereg. *conſ.* 69. *nu.* 27. *lib.* 3. Rot. *in Rom. de Stephanellis* 24. *Aprilis* 1617. *coram bo. mem. Remboldo*, multoque magis quia aliquæ detractiones allegatę pro dd. Piaritijs non prorſus ſubſiſtunt, qualis eſt dos Lauræ Alamandinæ, quæ ex publico inſtrumento probatur ſoluta cum creditis montium hæreditarijs Antonij, & Alexandri: Item dos Elenæ Beroaldæ matris Alexandri Iunioris non probatur ſoluta Antonio in ſumma per eos prætenſa: Item prædiolum in eodem communi Cadriani, quod dicitur fuiſſe
30 redemptum per Equitem Gherardum † debet cenſeri ſubrogatum in locum aliarum terrarum eiuſdem communis per eumdem alienatorum aſcenden. vltra tornaturas 150. Bart. *in l. Imperator.* §. *cum autem in fine. num.* 3. *& ibi* Bald. Imol. & Caſtr. *ff. de leg.* 2. Surd. *deciſ.* 15. *nu.* 13. *& ſeq.* Theſ. Iun. *li.* 2. *q.* 84. *&* Ciriac. *controu.* 282. Item impenſa in ornanda Capella iuxta ordinem Antonij in donatione fuit facta ab Alexandro Iuniore auctore Actorum prout patet ex proceſſu, quapropter non debet referri in creditum Gherardi ex ſuperius allegatis: Item melioramenta Palatij Cadriani
31 non † probantur facta ab eodem Equite, ſed potius ab Antonio, & Alexandro, vt inquit ſecundus teſtis ex aduerſo inductus, qui perfecerant Palatium *di tutto punto &c.* Et Alexander deſcripſit illud in ſuo teſtamento tanquam perfectum, *ibi Palatium de Cadriano cum ſtabulo domo vetuſta egete &c.* vnde vel nihil remanſit agendũ filijs Alexandri, vel ſi quid egerunt fuit minimi momenti, quod debet cõpenſari
32 cum prædictis † alienationibus, & cum fructibus perceptis à die motæ litis ex eiſdem bonis, de quibus agitur Mareſcot. *var. lib.* 2. *c.* 112. *nu.* 34. Rot. *deciſ.* 650. *nu.* 6. *p.* 2. *rec.* quibus detractionibus partim ſublatis, partim diminutis ſequitur eo euidentius eas abſorberi à prædictis alienationibus, proindeque ſtultra peti (ad euitandam immiſſionem) firmationem ſtatus hæreditarij requirentem etiam altiorem indaginem.

Reliquum eſt fideicommiſſum Alexandri Iunioris in quo pariter remouentur detractiones, cum ab Equite Gherardo non fuerit confectum Inuentarium hæreditarium propter quam omiſſionem, licèt non fuerint admiſſæ detractiones tamen intrat præſumptio ſatisfactionis ex ſuperius dictis præſertim accedente ingenti alienatione prędictorum bonorum ſtabilium communium iſti Alexandro, adeo † vt allegant ea non ſufficere incumbat onus probandi, Pereg. 33
conſ. 69. *nu.* 27. *lib.* 3. Adden. *ad* Greg. *deciſ.* 266. *n.* 16. *verſ. prædicta vero &c. & latè fuit firmatum in præallegata Romana de Stephanellis coram Remboldo.*

Nec profuit eidem Eq. Gherardo Inuentarium tutelare compilatum à Laura Alamandina eius matre, tum quia † de iure unum non ſuppletur per aliud, vt in præterita *deciſ.* 34
verſ quamuis &c. Rota *dec.* 780. *nu.* 4. *& deciſ.* 432. *nu.* 4. *par.* 4. *rec.* tum etiam quia ipſa Laura non intellexit ſupplere hæreditarium, cum immò proteſtata † fuerit ſe velle iſtud conficere ſuis loco, & tempore, prout in puncto conſidera- 35
uit Rot. *deciſ.* 780. *in fin.* Vnde non eſt opus concertare an in hærede grauato ſufficiat deſcriptio, vel requiratur Inuentarium, quia quoad bona hæreditaria neutrum fuit adimpletum, ideoque adhuc intrat præſumptio ſatisfactionis ex ſuperius allegatis.

Præterea aliquæ ex prætenſis detractionibus conſiſtentibus in quantitare non ſubſiſtunt, vel minuuntur, cum ſint eædem quæ allegantur reſpectu Antonij, prout eſt dos Lauræ Alamandinæ, dos Elenæ Beroaldæ, & melioramenta; quibus propterea aptantur eadem reſponſiones datæ quoad ipſum Antonium & præſertim circa euidentem abſorbitionem ratione ingentium alienationum.

Dotes denique filiarum Alexandri, quæ omnes ingreſſæ ſunt Monaſterium cum ſucceſſerint † loco legitimæ, vel 36
ratione ſtatuti excludentis dotatas, vel quia fuerunt agnitæ tanquam ſuæ ab ipſo Teſtatore, qui iure inſtitutionis reliquit eis dotem, ſiuè nuberent in Domino, ſiuè in ſæculo *extrad. per* Greg. *deciſ.* 565. ſunt detrahenda ex legitima filio-
rum, † non autem ex fideicommiſſo, & ideo non eſt haben- 37
da illarum ratio, niſi prius probetur à DD. Piaritijs reperta in hæreditate, & alienata ab hærede grauato eorum auctore non ſuffeciſſe, Rota *in Peruſina de Gratianis* 28. *Iunij* 1630. *coram Reuerendiſſ. Decano in verſ. cum igitur dos ſuccedas, &c.*

Quatenus autem allegabantur melioramenta facta à DD. Piaritijs viſa ſunt DD. non eſſe attendenda, cum ſuper illis nulla afferatur probatio, & quatenus probarentur prætenditur ex parte actorum, non eſſe profutura tanquam facta mala fide ob iudiciales proteſtationes eiſdem tranſmiſſas ne facerent Gratian. *diſcept.* 452. *num.* 22. *Moder. de ſolu. in ſpect.* 2. *c.* 2. *nu.* 234.

Et ita fuit ſecunda vice pro immiſſione reſolutum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio* 88. *ſupra in hac eadem parte, & vide ibi in fine, vbi plures deciſiones in hac cauſa adduxi.*

Eſt deciſio Merlini. 711.

R. P. D. MERLINO.

Camerinen. Bonorum.

Die Lunæ 5. *Maij* 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris æs alienum, ſi hæres ſoluat, datur ei retentio in bonis hæreditarijs pro dicta ſumma ſoluta. Hæres, quando eſt creditor defuncti, an poſſit ſibi adiudicare tot bona ſtabilia, & in quo caſu.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi competit retentio bonorum Teſtatoris pro debitis, & pecunijs ſolutis creditoribus hæreditarijs*
2 *Quodq. multo magis procedit, quando Teſtator mandauit bona vendi pro ſoluendo ære alieno.*
3 *Remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non datur contra poſſidentes titulo ſingulari emptionis, cum*

Digitized by Google

*iſti ſint legitimi contradictores ad impediendam immiſ-
ſionem. num. 4.*
5 *Confeſſio emanata in poſitionibus probat.*
6 *Inuentarium plenè, & concludenter probat deſcriben-
tem, & habentem cauſam ab eo.*
7 *Bona, vt dicantur hæreditaria, probatio ad hoc, vt
releuet, debet percutere tempus mortis teſtatoris,
ſeu facti inuentarij.*
8 *in Inuentario non præſumitur error, ſed certis, & eui-
dentibus probationibus iuſtificari debet.*
9 *Liber memorialis contra ſcribentem probat.*
10 *Hæres cum beneficio l. & inuentarij ſi ſit creditor defun-
cti, poteſt tot bona ſtabilia adiudicare, & in ſolutum
recipere, & id feciſſe præſumitur ad effectum lucran-
di fructus eorundem bonorum.*
11 *Atque dum in hærede non poteſt conſiderari dolus, &
fraus appropriando ſibi bona hæreditaria, hoc caſu fa-
ctum Iudicis non videtur neceſſarium.*
12 *Teſtator quando iuſſit bona vinendi pro ſoluendo ære alie-
no, tunc enim cenſetur hæres breui manu emiſſe ab hæ-
reditate, & debita hæreditaria pretio ſoluiſſe.*
13 *Hæres, ſi ſit creditor defuncti, non debet bona im-
mobilia in ſolutum recipere, ſi adſint mobilia. &
num. 14.*
15 *Bonorum Teſtatoris non exiſtentia præſumitur, ſi in in-
uentario d. bona deſcripta non ſint, quæ ſi extitiſſent
veriſimiliter non fuiſſent omiſſa.*
16 *Teſtator veriſimiliter non iuſſiſſet bona ſtabilia vendi
pro ſoluendo ære alieno, ſi adfuiſſent bona mobi-
lia ſufficientia.*
17 *Diuiſio probatur coniecturis, & præſumptionibus.*
18 *Diuiſio inter partes ſatis probatur per notulas ſimplices
partium iunctis adminiculis.*
19 *ad Diuiſionem legitimam præſumendam ſufficit lapſus de-
cennij, cum poſſeſſione pro indiuiſo inter præſentes.*
20 *Tempus, quando eſt de ſubſtantia eius quod eſt pro-
bandum, ſi teſtes ſuper eo præcisè non deponunt,
nihil probant.*
21 *Hæres renuncians hæreditatem, cenſetur renunciare
ſolum ius hæreditarium, & quæ conſequi poterat
tanquam hæres; non autem quæ illi competunt tan-
quam extraneo.*

DECISIO CXXVII.

IOANNES MARIA hæredes ſibi ſcripſit Mattheum,
& Ioannem Baptiſtam in vniuerſo patrimonio, quod tri-
bus conſtabat prædijs nuncupatis del Saſſo, del Fattore, e
del Beccaro, iuſſitque pro diſſoluendo ære alieno hæredita-
rio vendi tot bona ſtabilia, vt in ſumm. Aotooijnu. 2. Ho-
die Andreas tanquam filius, & hæres Matthei, cum pete-
ret immiſſionem in vim d. teſtamenti pro medietate in bonis
Io. Mariæ; propoſui dubium, an illi danda eſſet immiſſio,
& per Dominos negatiue reſolutum fuit.

Quoniam apparet Ioannem Baptiſtam cohæredem Mat-
thæi ſoluiſſe tot debita hæreditaria Ioannis Mariæ, vt ab-
ſorbeant valorem prædiorum *del Saſſo, e del Fattore*. Im-
mo etiam excedant, & propterea eidem Ioanni Baptiſtæ
competit retentio dictorum prædiorum pro debitis, & pe-
1 cunijs † ſolutis creditoribus hæreditarijs Caſtrenſ. *conſ.* 186.
num. 5. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 183. *num.* 37. Surd. *conſ.* 290. *num.*
37. Rota apud Cardin. Caualerium *deciſ.* 130. *nu.* 1. *in re-
cent. deciſ.* 315. *num.* 6. *par.* 3.

Præſertim quando, vt in caſu præſenti, teſtator man-
2 dauit fundos vendi pro ſoluendo ære alieno, † tunc enim eo
magis ſoluens retinere poteſt bona hæreditaria, vt ponderat
Soccin. Iun. *conſ.* 120. *num.* 24. *& ſeqq. lib.* 1. Surd. *d. conſ.*
290. *num* 37.

Prędium verò *del Beccaro* poſſidet Io. Baptiſta, ſiue eius fi-
lij, titulo emptionis, cum enim dictum prædium fuerit per
Cæſaream Iure dotis euictum, & auocatum ab hęreditate
Io. Mariæ, vt in ſumm. nu. 25. fuit deinde per eandem ven-
ditum Io. Baptiſtæ pretio ſcut. 320. dicto ſumm. nu. 26. adeo
3 vt contra Ioannem Baptiſtam, ſiue eius filios † vti poſſi-
dentes hoc prædium ex titulo particulari emptionis, dari
non poſſit immiſſio ex remedio, *l. fin. C. de edict.* Diu. Adr.
4 *toll* cum ſint legitimi contradictores ad illam impediendam,
iuxta tradita per Crauett. *conſ.* 674. *n.* 2. Verall. *dec.* 99. *lib.*
1. *in manuſcript.* & fuit dictum in *Romana Palatij* 5. *Iunij*
1602. *coram bon. me. Card. Sacrato.*

Quòd autem Io. Baptiſta ſoluerit tot debita hæreditaria
excedentia valorem duorum prædiorum, *del Saſſo, & del
Fattore*, viſum fuit Dominis ſatis iuſtificari ex iuribus da-
tis in ſummario. Conſtat enim ex confeſſione † Andreæ pe- 5
tentis immiſſionem emanata in poſitionibus, nec non ex te-
ſtibus per eum formiter examinatis, tria prędia prędicta *del
Saſſo, del Fattore, e del Beccaro*, eſſe valoris ſcutor. 1400.
vt in ſummario num. 15. grauata etiam annuo cenſu ſcutor.
150. dicto ſumm. num. 9. 1400.

Debita verò ſoluta per Ioannem Baptiſtam, & detra-
ctiones per eum faciendæ, valorem prædictum ſuperant,
ſunt enim deducendę infraſcriptæ partitæ.

Prima eſt ſcutorum 320. pro quibus emptum fuit prędium
del Beccaro, vt in ſumm. num. 16. 320.

Secunda eſt ſcutorum 750. ſolutorum Franciſcę ma-
tri Ioannis Mariæ pro dotis reſtitutione, vt in ſum-
mario num. 6. 750.

Tertia eſt ſcutorum 100. quorum debitor erat Io. Ma-
ria, ex cauſa legati Franciſcæ, vt ex teſtamento ſumma-
rio num. 3. & Franciſca eadem legauit Fratribus Sancti
Auguſtini, vt ex teſtamento illius, fueruntque per Ioan-
nem Baptiſtam ſoluta mediante cenſus impoſitione, vt in
ſummar. num. 7. 100.

Quarta eſt ſcutorum 68. pro fructibus cenſus hæreditarij
Ioannis Mariæ, vt ex apochis recognitis in ſummario num.
8. qui cenſus tamquam debitum hæreditarium fuit relatus
in Inuentario confecto per Matthæum patrem Andreæ,
ſummario num. 2. 68.

Quinta eſt, ſcutorum 326. quæ ſoluta fuerunt Franci-
ſco Bartellæ pro ſorte, & fructibus cenſus ſpectañ ad Ioan-
nem Mariam, & in inuentario pariter deſcripti, vt in ſum-
mario num. 10. 326.

Sexta partita eſt ſcutorum 150. quæ ſoluta fuerunt di-
uerſis alijs creditoribus hæreditarijs, vt ex apochis datis in
ſummario num. 5. quæ debita in Inuentario pariter fuerunt
deſcripta. 150.

Ex quibus omnibus conflatur ſumma ſcutorum. 1714.

Et ex his detrahendo valorem prædiorum, nempe 1400.

Debita ſoluta adhuc ſuperant in ſcutis. 314.

Et in maiori etiam ſumma ponderato dicto cenſo ſcuto-
rum 150. quo bona prædicta ſunt grauata.

Non obſtat quòd debitum dotis Franciſcæ ſcutorum 750.
non eſt debitum proprium Ioannis Mariæ, ſed commune
cum Matthæo, & Io. Baptiſta, itaut ſola tertia pars ſpe-
ctaret ad Io. Mariam, & pars eiuſdem debiti, nempe ſcut.
300. iam ſoluta fuiſſent.

Quoniam in Inuentario per Matthæum, à quo cauſam
habet Andreas confecto, dictum debitum integrè deſcrip-
tum fuit tamquam hæreditarium ipſius Io. Mariæ, † quod 6
Inuentarium plenè, & concludenter probat contra deſcri-
bentem, & ab eo cauſam habentes, Rota *dec.* 71. *nu.* 3. *par.*
1. *diuerſ.* & coram Card. Seraph. *dec.* 1394. *num.* 1. & fuit di-
ctum in *Bonon. fideicomm. de Deſiderijs* 5. *Martij* 1625. *coram
me*. Solutio autem ſcutorum 300. facta fuit de anno 1566.
& apparet non habuiſſe effectum, quia pecunię deinde fue-
runt depoſitæ penes Io. Mariam, vt ex inſtrumentis exhi-
bitis in ſummario num. 21. & notula exhibita ad proban.
communionem debiti, percutere videtur tempus obitus Iu-
lij, & ſic annum 1584. & Io. Maria obijt de anno 1589. ita-
ut non releuet, quia † probatio debet percutere tempus 7
mortis, ſeu facti Inuentarij, iuxta Bald. *conſ.* 514. *num.* 1. *lib.*
5. Nec præſumitur error in inuentario, † ſed certis, & 8
euidentibus probationibus iuſtificari debet, *l. cum de indebi-
to*, *§ fin. ff. de probat.* Menoch. *conſ.* 688. *num.* 6. & fuit la-
tè deductum in *Ariminen. legatorum* 14. *Maij* 1632. *coram
Reuerendiſſ. D. Vigellen.*

Minus obſtat, quòd debita ſoluta diuerſis creditoribus vſ-
que ad ſummam ſcutorum 250. non probentur eſſe hæredi-
taria; tum quia in apochis exhibitis talia eſſe recenſentur,
& combinando illas cum inuentario dignoſcitur eſſe hæredi-
taria: tum quia demptis etiam iſtis adhuc debita ſuperant
valorem prædiorum vltra ſcuta centum ſexaginta, immò
in multo maiori ſumma attento onere cenſus ſcut. 150. dd.
bonis infixo, vt ſupra ponderatum fuit.

Nec ſubſiſtit, quòd Ioannes Baptiſta eſſet debitor Io. Ma-
riæ in duabus partitis, nempe in vna florenorum 275. &
Matthęi in alia flor. n r im 325. Quoniam creditum Io. Ma-
riæ per compenſationem ſublatum fuit quippe, quòd ex † 9
libro memoriali conſtat propter ipſum Io. Mariam, qui con-
tra eum probat Rip. *in l admonendi. nu.* 117. *ff. de iur. ver.* Cra-
uett. *conſ.* 73. *num.* 39. & 40. Rota Ianuen. *dec.* 1. *nu.* 19. & *dec.*
96. *num.* 6. necnon ex depoſitione vnius Teſtis coniuncta apo-

cha

cha diuiſionis, conſtat Io. Baptiſtam habuiſſe creditum ma-
ioris ſummæ, vt in ſumm. num. 22. & 23.

Quo verò ad creditum Matthei io florenis 325. in tranſa-
ctione inita intereius filios, & Io. Baptiſtam ipſemet ac-
collauit ſibi debitum ſcutorum 100. in extinctionem reſidui
ſimilis crediti, vt in ſummario num. 4. Quibus etiam con-
gruit quòd Matthæus in inuentario deſcripſit Io. Baptiſtam
creditorem Io. Mariæ io ſcut. 10. Signum quòd alia ipſius
debita fuerant ſublata, quæ alioquin deſcripſiſſet in inuen-
tario in fauorem Io. Mariæ, quemadmodum deſcripſerat
debitum eiuſdem.

Neque aduerſatur quòd Ioannes Baptiſta fuerit ſatisfa-
ctus ex perceptione fructuum prædiorum hæreditariorum
per tantum temporis ſpatium nempe ab anno 1591. citra;
Quoniam cum Io Baptiſta adiuerit hæreditatem cum bene-
ficio legis, & inuentarij & deinde debita hæreditaria ſolue-
10 ri, potuit † totidem bona ſtabilia ſibi adiudicare, & in
ſolutum recipere, idq. feciſſe præſumitur ad effectum lu-
crandi fructus eorumdem bonorum, vt pluries reſpondit
Rota *nempe in deciſ.* 680. *num.* 1. *&* 2. *p.* 1. *diuerſ. coram* Card.
Seraph. *deciſ.* 1284. *num.* 1. *& apud ſan. me.* Greg. *deciſ.* 67.
num. 10. *& coram* Card Caualer. *deciſ.* 327. *ſub num* 3. *& in*
Romana ſeparationis bonorum 24. *Ianuar.* 1631 *coram* R.P.D.
11 *meo pirouano*, dum præſertim in hærede † non poteſt conſi-
derari dolus, & fraus in appropriando ſibi bona hæreditaria,
quo caſu factum Iudicis non videtur neceſſarium iuxta tra-
dita per Surd. *dec.* 224. *num.* 17. *&* 19. Rota *deciſ.* 71. *num* 4.
par. 1. *diuerſ.* & notant Addent. *ſunct. mem.* Greg. XV. *dec.*
67. *num.* 26. Et quod magis eſt Teſtator iuſſit bona vendi
12 pro ſoluendis debitis, † tunc enim cenſetur hæres breui
manu emiſſe ab hæreditate, & debita hæreditaria pre-
tio ſoluiſſe, vt animaduerterunt Socin. *iun. conſ.* 120.
num. 24. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 183. *num.* 37. *verſ. quan-
tum vero attinet* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 203.
num. 15.

Quibus nec reſiſtere viſum fuit quòd in hæreditate exta-
rent bona mobilia, & negotium artis ſericæ, quorum pre-
tio debebat Io. Baptiſta ſoluere debita antequam bona ſta-
bilia diſtraheret, ſibique appropriaret; quia exiſtentia bo-
norum mobilium de tempore quo debita fuerunt ſoluta non
13 iuſtificatur, † prout opus eſſet ad effectum, vt hęres bona
ſtabilia in ſolutum recipere non poſſet vt dixit Rota apud
Card. Caualer. *deciſ.* 130. *num.* 4. *& ſeqq. & coram bo. me.*
Andrea *deciſ.* 69. *nu.* 3. & differit Gratian. *diſcept. forenſ.
cap.* 214. *nu.* 16. & illa mobilia quæ fuerunt per Matthæum
In iouentario deſcripta apparent exigui fuiſſe pretij, vt in
ſommario num. 10. & multa legata fuiſſe per Io. Mariam,
& ſignanter bibliothecam valoris ſcut. 100. legatam eſſe
venditori, vt in ſumm. nu. 3.

Quo verò ad negotium artis ſericæ pariter non proba-
14 tur illius exiſtentia de tempore congruo, † atque in bo-
no ſtatu, vt requiritur, quemadmodum in terminis
ſimilis negotij, ſeu apothecæ reſpondit Rota *in Spole-
tana fideicommiſſi* 30. *Maij* 1630. *coram R.P.D. meo Ghi-
ſlerio*.

Immò DD. putarunt ex pluribus ſatis deprehendi nego-
tium hoc ſerici de tempore obitus Ioannis Mariæ fuiſſe iam
diſſolutum. Nam datur apocha, in qua conuentum fuit
de modo faciendæ diuiſionis dicti capitalis de anno 1583. in-
ter fratres, & nepotem de Calcalarijs, cum reciproca eo-
rumdem quietantia, & de partibus vnicuique aſſignandis,
vt in ſumm. num. 1. & de anno 1594. Andreas, & alij de
Calcalarijs in Inſtrumento tranſactionis omnes diuiſiones
factas, deſignatas, & acceptatas ſe iterum approbare pro-
feſſi ſunt ſumm. num. 4. & Matthæus alter ex diuidentibus,
& pater Andreæ, in vim d. apochæ recepit ſcut. 450. per dote
ſuæ vxoris, & ſic apparet de illius obſeruantia, vt in dicto
ſumm. num. 1. Ioannes Maria autem in libro memoriali
adnotauit totum capitale negotij ſerici in ſcut. 3000. & par-
titas pecuniarum exinde receptarum deſcripſit aſcendeſ ad
ſcuta 400. vt in ſumm. num 11. quæ ferè attingunt ratam
ad eum ſpectaſ cum prius debita ſcutorum 950. eſſent de-
trahenda iuxta conuentionem apochæ, & vltra ſcut. 400.
ex eodem libro memoriali apparet ipſum habuiſſe alia no-
mina debitorum, & res ſericas, & demum in inuentario
confecto per Matthæum hoc negotium non fuit deſcriptum,
15 quod tamen ſi extitiſſet veriſimiliter non fuiſſet † omiſſum,
& hinc non exiſtentiæ præſumptio oritur Card. Seraph. *dec.*
304. *num* 6. Card. Caualer. *deciſ.* 246. *num.* 1. *& fuit dictum
in Sancti Seuerini dotis* 3. *Maij* 1631. *coram me*. Quin etiam
idem Matthæus in inuentario videtur faſſus diuiſionem
fuiſſe effectuatam, dum in eo deſcripſit ratam nominum
debitorum exigendorum iuxta paritiones, vt in ſumm. n. 11.
Ipſeq. Io. Maria mandauit bona ſtabilia diſtrahi pro extin-
guendo ære alieno, quod † facile non iuſſiſſet ſi ex capitali 16
negotij ſerici præſtari id potuiſſet ex traditis per Rotam co-
ram Card. Caualer. *deciſ.* 90. *num.* 3. prout etiam Ioannes
Baptiſta multos contraxit cenſus, vt in ſumm. num. 14. à
quibus poterat abſtinere erogando capitale negotij ſerici, ex
quibus omnibus ſimul iunctis reſultare videtur ſufficiens
probatio ſubſequutæ, & effectuatæ † diuiſionis, ad quem 17
effectum admittuntur præſumptiones & coniecturæ *gloſ. in
l. penult. C. communia de legat.* Menoch. *præſ.* 60. *num.* 2. *&*
5. *lib* 3 Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 951. *nu.* 3. Rota apud
Card. Caual. *deciſ.* 631. *num* 2. *poſt med. & ſeqq.* & notulas
ſimplices † partium iunctas cum adminiculis ſatis probare 18
diuiſionem cenſuit Rota coram Card. Caual. *d. deciſ.* 631.
num. 2. *verſ. licèt autem*, quæ fuit etiam confirmata in ea-
dem *cauſa ſub die* 28. *Iunij* 1628. *coram bo. me. Card. Virili*,
ſufficitq. lapſus † decennij cum poſſeſſione pro diuiſo inter 19
præſentes ad præſumendam legitimam diuiſionem, Dec.
conſ. 97. *num.* 5. Cæphal. *conſ.* 396. *num.* 7. *&* 8. Theſaur.
deciſ. 205. *num.* 1. Gratian. *diſcept. forenſ. d. cap.* 951.
num. 3. Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 1518. *num.* 2. *&
in Vrbeuetana cenſuum* 3. *Iunij* 1624. *coram bo. me. Bu-
ratto*.

Hincq. eliditur depoſitio Teſtium ſuper communione
negotij ſerici, quia non percutiunt certum tempus, quod
† cum ſit de ſubſtantia præcisè attingere debebant, ideoq. 20
nihil probant ad *l. cum tc. C. de probat.* Surd. *conſ.* 60. *num.* 30.
Rota apud Card. Seraph. *deciſ.* 1172. *num* 2. *& in recent.
deciſ.* 402. *num.* 5. *part.* 2. Dumq. aliqui Teſtes in ſummar.
Andreæ num. 15. deponunt Io. Baptiſtam exercuiſſe ne-
gotium ſerici etiam poſt obitum Ioan. Mariæ, poteſt
eorum dictum intelligi vti nomine proprio, & pro ſua
rata dictum negotium exercuerit poſt factam d. diui-
ſionem.

Non refragatur autem Io. Baptiſtæ ceſſio, ſeu renuncia-
tio hæreditatis Io Mariæ per eum facta ſororibus Andreæ.
Quoniam ea comprehendit ſolùm ius hæreditarium, & quę
Io. Baptiſta conſequi poterat tanquam hæres, † non autem, 21
quæ illi competunt tanquam extraneo ſoluenti debita Te-
ſtatoris, & illius bona ſtabilia pretio numerato creditoribus
breui manu quemadmodum ementi iuxta *tex. in l. venditor.
§. ſi quid publici. ff. de hæreditat. vel act. vendit & tradunt*
Corn. *conſ.* 14. *num.* 11. *lib.* 3. Vrſil. ad Afflict. *deciſ.* 82.
nu. 1. *ad finem* Gabr. *conſ.* 60. *nu.* 9. *lib.* 1. & dum hęreditatem
ceſſit ſeparata iam fuerant prędia ab hæreditate, & ex titulo
occulto emptionis in Ioannem Baptiſtam tranſlata itaot in
ceſſione hę reditatis amplius venire non poſſent, vt differit
Gabr. *conſ.* 60. *n.* 9. *lib.* 1.

Nec facit quòd in hæreditate Io. Mariæ extaret etiam
tertia pars alterius prędij ratione hæreditatis Iulij; Quo-
niam hęc iam ceſſa fuit filijs Matthęi vt in ſumm.
num. 4. neque ſuper hac prętenditur retentio à filijs Io.
Baptiſtę.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Iſpaleſi Decimarum.

Die Lunæ 5. Maij 1638.

ARGVMENTVM.

Laici, ad hoc vt probent decimas ſpirituales ad ſe ſpectare, quidnam docere debeant, & quando hoc caſu denegetur remiſſoria.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria ſemper denegatur, quando articuli ſunt irre-
leuantes, inueriſimiles, & impoſſibiles.*
2 *Laici ſunt incapaces iuris decimandi.*
3 *Laici non probant ius decimandi ad eos, docto de
poſſeſſione, cum illa non releuet ad effectum domi-
nij, niſi ſit immemorabilis, & cum famæ priuilegij
& num. 4. 9.*
5 *in Diœceſi Iſpaleſi Parochiæ non ſunt diſtinctæ, ſed cura
animarum vniuerſalis ſpectat ad Archiepiſcopum.*
6 *Remiſſoria non datur ſuper his, in quibus non pendet
lis.*

7 Deci-

Digitized by Google

7 *Decimæ, illæ propriè non dicuntur, quæ in quota non exiguntur.*
8 *Decimarum appellatione regulariter veniunt ſpirituales, & non temporales.*
10 *Teſtes, qui deponere debent ſuper immemorabili, cuius ætatis eſſe debeant.*
11 *Viuere nemo præſumitur vltra 100. annos.*
12 *Laicus eſt incapax decimarum abſque probatione immemorabilis, & fama priuilegij.*
13 *Parochus habet intentionem fundatam de iure communi ſuper iure decimandi omnes fructus per quotam decimalem, & illam etiam deducendi ex omni opificio, & negotiatione.*
14 *Reus in ſua exceptione eſt actor.*
15 *ad Maioricatum venienti iure proprio, tanquam noua perſona, non noceat ea, quæ cum anteceſſore geſta ſunt.*
16 *Acta facta contra anteceſſorem nocent etiam ſucceſſori, licèt veniat ex iure proprio, ſi iſte conſtituit procuratorem ad litem defendendam.*

DECISIO CXXVIII.

PRODVCTIS articulis proparte Domini Ducis, & petitis litteris remiſſorialibus pro examinandis Teſtibus in partibus, quęſitum fuit an illę eſſent concedendę, & negatiuè fuit reſponſum, quia articuli ſunt irreleuantes,
1 † inuériſimiles, & impoſſibiles ſuper quibus ſemper ſolet denegari remiſſoria, *l. ad probationem la 2. C. de probat.* Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Caputaq. *dec. 66. & 68. p 3.* Cęſ. de Graſſ. *dec. 1. num. 5. eod. tit. & 81. num. 3. & 122. num. 1. & 356. num. 1. coram Papa Greg. XV.*

Irreleuantia primi articuli eſt patens, dum ponitur, quòd D. Dux modernus Med nę Sidonię percepit, & exegit, ac percipere, & exigere ſolitus eſt decimas ficuum ſiccorum, olei & oliuarum, ac laterum in Villis, & territorijs expreſ-
2 ſis: Quoniam † laici ſunt incapaces iuris *decimandi. cap. decimas. 16. quæſt. 7 c. cauſam. de præſcript. c. finali de rerum permut. c. 2. de iudic.* Rebuff. *de decimis. q. 10. num. 17. &*
3 *quæſt. 13. n. 38. & 39.* ideoq. probata poſſeſſione † illa non releuat ad effectum dominij, niſi ſit immemorabilis, & cum ſama priuilegij, dum non verſamur in poſſeſſione ante Concilium Lateraneñ. Secundum veriorem, de qua per Ioan. Andream *in c. cum Apoſtolica num. 9. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſ. Cap. & ſequuntur* Abb *et alij, et* Felin *in c. cauſam, quæ nu. 3. de præſcript. et ſemper apud nos ſeruatur, vt in Toletana decimarum de Capilla 4. Decembris 1615. coram bo. mem. Andrea,* vbi pleniſſimè Rotę opinio firmatur, & exinde in alijs cauſis fuit reſponſum, quæ nouiſſimè fuerunt relatę *in Cordubeñ decimarum de Lucena 13. Iunij 1633. coram D. meo Decano*, propterea admiſ-
4 ſa † etiam poſſeſſione articulata, ex ea D. Dux iuuari non poteſt.

Secundus articulus, qui ponitur ad probandum ſupradictas decimas eſſe temporales, & maioricatui annexas, & merè Laicales, & quòd in Regnis Hiſpaniarum dantur, & ſoluuntur in ſignum vniuerſalis dominij, & ipſę quatenus expreſſa probarentur non fundant intentionem D. Ducis, nam Capitulum venit ex diſpoſitione iuris communis, quoad ius vniuerſum decimandi in locis, & terris ſupradi-
5 ctis, ex quo in Diœceſi † Iſpaleñ Parochię non ſunt diſtinctę, ſed cura animarum vniuerſalis ſpectat ad Archiepiſcopum & Capitulum adminiſtrat bona Archiepiſcopatus, & in actuali poſſeſſione percipiendi decimas exiſtit, habetq. generale mandatum ad hanc cauſam proſequendam, cum quibus fundare intentionem fuit firmatum *in deciſ. 2. Martij 1631. coram D. meo Veroſpio.** Aut igitur Dominus Dux contendit decimas pretenſas non eſſe ſpirituales, & ſuper his non pendet lis, neque Capitulum aliquid pretendit,
6 nec † per conſequens eget remiſſoria, ſed contra Incolas, & Terrarum poſſeſſores agendum eſt pro temporalibus, vel annuis pręſtationibus in quantitate frumenti, vel pecunię
7 ex contractu pro rebus debitę, quę † propriè non dicuntur decimę, dum in quota non exiguntur Bald. *conſ. 419. lib. 1.* Curt *iun. conſ. 177. num. 6. & idem fuit firmatum in deciſ. 684. nu. 2. & ſeq. par. 1. recent.* & regulariter appellatione
8 † decimarum veniunt ſpirituales, non autem temporales, Alciat. *conſ. 32. tom. 1. lib. 1. num. 3. & idem fuit dictum in cauſa Mediolanen. reſciſſionis permutationis 22. Martij 1599. coram Card. Hieronymo Pamphilio, & in cauſa Gerunden. iurispatronatus 10. Maij 1628. coram D. meo Decano.* Aut admittit has decimas eſſe ſpirituales, & nihilominus ad ſe ſpectare, & duriori eget probatione propter iuris † reſiſten- 9
tiam, nempe immemorabili, cum ſama priuilegij, vt ſupra dictum eſt, quæ non articulatur, & probata non releuaret, vt mox dicetur.

Tertius, & vltimus articolos continet probationem, ſed abſque ſama priuilegij Apoſtolici ſine cuius probatione articulus omnino remanet irreleuans ex veriori opinione ſupra firmata, quæ qualitas etiam ſi adderetur, adhuc irreleuantia eſſet patens propter impoſſibilitatem reperiendi teſtes, qui eſſent talis ætatis vt poſſent de tempore ante motam litem deponere: Nam hæc lis initium habuit ante annum 1568. de quo tempore ex appellationis reſcripto in Rota fuit commiſſa, & cum teſtes de eo tempore debuiſſent † proba- 10
re ſe ætatis annorum quinquaginta quatuor propter requiſitum *gloſſ. c. 1. de præſcript. in 6.* vt deponant per 40. annos de viſu, & ſint ætatis legitimæ ad deponendum annorum, ſcilicet quatuordecim, Caput. *deciſ. 290. par. 3.* Seraph. *deciſ. 1102. num 5. & 298 nu. 1. coram Papa Greg. XV.* Nulli dubium quòd teſtes excedere deberent annum 124. † con- 11
tra præſumptionem, & poſſibilitatem viuendi, per quam Rota ſemper reiecit probationem, *vt in deciſ. 211. num. 5. coram Papa Gregor. XV.* & de minori tempore nempè annorum 88. Rota habuit probationem inueriſimilem *in Vicen. Collegij 13. Februarij 1624. coram Domino meo Decano.*

Non obſtat, quòd D. Dux non prætẽdat decimas ſpirituales, quæ à Capitulo petuntur, ſed ſolùm excipiat contra Capitulum Actorem, quòd decimæ, quæ ab ipſo prætenduntur ſunt temporales, quarum † Laicus eſt capax, abſ- 12
que probatione immemorabilis, & ſama priuilegij, Bald. *eod. conſ. 419. lib. 1.* Rot. *deciſ. 404. nu. 2.* coram Papa Gregor. XV. *& 313. num. 3. par. 1. recent.* & propterea D. Ducem bene releuari ab huiuſmodi probatione, & remiſſoriam per eaſdem regulas eſſe concedendam.

Quoniam vis totius diſputationis conſiſtit in probanda pertinentia decimarum olei, oliuarum, ficuum ſiccarum, & laterum, quam ex diſpoſitione iuris probat † Capitulum 13
ex iure vniuerſali decimandi omnes fructus per quotam decimalem, & illam etiam deducendi ex omni opificio, & negotiatione, *cap. omnes decimæ, cap. quicumque 16. quæſt. 7. cap. quoniam. de decim.* Gonz. *ſuper reg. 8. gloſ. 6. num. 75.* Rot. *deciſ. 193 num. 5. par. 2. recent.* Rebuff. *eod. tit. quæſt. 8. nu. 23. cum alijs allegatis in deciſ. 5. Martij 1635.* ſi autem D. Dux prętendat ad ſe ſpectare, vel ab ipſo non poſſe vendicari, quia hęc ipſa ſit decima temporalis non pertinens ad Capitulum in hac parte non contendit Capitulum participare de decimis temporalibus ad maioratum ratione dominij, & ſuperioritatis pertinentibus ſi verò prout ſunt decimæ ſpirituales de iure parocho vniuerſali debitæ excipit Capitulo non deberi, cum in hac † ſua exceptione ſit Actor, & 14
nihil releuans probandum exponat, probando decimarum temporalitatem, ſed decimas prout ſunt ſpirituales ad ſe ſpectare merito non articulando immemorabilem, cum ſama priuilegij à ſua petitione reijciendus eſt, vt ſupra fuit dictum.

Neque dicatur in omnem caſum non eſſe neceſſariam hanc probationem immemorabilis, cum ſama priuilegij, dum modernus Dux non eſt ſucceſſor illius Ducis, contra quem lis fuit inchoata ante annum 1568. vt propterea ex probationibus, & alijs in cauſa geſtis lædi aut præiudicari non † poſſit, cum veniat iure proprio ratione maioricatus 15
tanquam noua perſona, Put. *deciſ 91. lib. 3.* Achill. *dec. 3. de re iud. & 203. nu. 2. coram Papa Greg. XV.*

Quia obiectum facilè ſoluitur ex mandato producto ad comparendum *coram D. meo Veroſpio*, & defendendum litem ſuper decimis motam per Capitulum contra D. Ducem Alphonſum eius genitorem. Vnde nulli dubium, † quin 16
fecerit omnia acta ſua, & illi obſtent, prout anteceſſoribus obſtabant Molin. *de primog. lib. 4. cap. 8.* Peregrin. *de fi ei-com. art. 53. num. 46* & ita ſenſit Rota, quando ſucceſſor voluit facere acta ſua *in d. deciſ. 205. in princ. coram Papa Greg. XV.*

Et ita vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 22. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D.

R. P. D. MERLINO.

Meſſaneſi ſeu Nullius feudi.

Die Lunæ 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Alienatio rerum Eccleſiæ non ſubſiſtit, ſi careat vtroque requiſito neceſſario in dicta alienatione, ſcilicet licentia Summi Pontificis legitimè executa, atque euidenti vtilitate. Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rerum Eccleſiæ, quando corruat.

SVMMARIVM.

1 *Iudices delegati debent eſſe certi de ſua iuriſdictione, & ante præſentationem commiſſionis nulla eis competit iuriſdictio.*

2 *Citatio ad viden. iurare teſtes eſt neceſſaria, ad hoc vt examen ſubſtineatur.*

3 *Teſtimonij ſubſtantia tota conſiſtit in iuramento.*

4 *Citatum fuiſſe quem non ſtatur aſſertioni Notarij, nec Iudicis id affirmantis.*

5 *Notarij narratiua ſimplex, quòd teſtes iurarunt non probat iuramentum teſtium.*

6 *Notario atteſtanti de actu præterito, & non geſto coram ſe ipſo, non creditur.*

7 *Teſtes, quando ſunt examinandi citandus eſt ille de cuius principali intereſſe agitur.*

8 *in Alienationibus rerum Eccleſiæ Papa concedendo beneplacitum, tota voluntas conſiſtit in euidenti vtilitate Eccleſiæ.*

10 *in Alienationibus rerum Eccleſiæ, vtilitas metienda non eſt ex ſtatu rei in tempore calamitoſo, ſed requiritur cauſa perpetua.*

11 *Decimas Eccleſiaſticas difficillimè Summi Pontifices concedunt perſonis laicis.*

12 *Decimæ, ſi laicis concedantur in ſpecie derogandum eſt Concil. Lateran.*

13 *Confirmatio euaneſcit, ſi diſpoſitio ſuper qua eſt innixa corruat.*

14 *Confirmatio Apoſtolica in alienationibus rerum Eccleſiæ nihil operatur ſi alienatio non ſubſiſtat.*

15 *Prælatus ratificans alienationem bonorum Eccleſiæ, ſunt ſeruandæ eædem ſolemnitates, quæ requiruntur in ipſa alienatione.*

16 *Patroni conſenſus in alienatione rerum Eccleſiæ, non tollit, quin exigatur beneplacitum Apoſtolicum neceſſarium in dictis alienationibus.*

17 *Teſtes nullum adminiculum faciunt deficiente iuriſdictione, iuramenti atque citatione.*

18 *Vtilitas euidens in alienationibus rerum Eccleſiæ præciſè debet tangere tempus alienationis.*

DECISIO CXXIX.

POST emanatam reſolutionem coram me, * quòd ſententia Rotalis ſit confirmanda, Agentes pro Dominis loenijs enixè petierunt, ſuper hac reaudiri, & nonnulla iura etiam, ſeu ſcripturas in actis produxerunt; Propterea hodie iterum ſuſcepta fuit diſputatio ſuper reſolutione prædicta, & ponderatis dictis iuribus, Domini vnanimiter cenſuerunt adhuc ſtandum eſſe in deciſis.

Alienatio enim feudi Eccleſiaſtici, Salicis nuncupati, de quo agitur, caret vtroque requiſito pro alienationibus bonorum Eccleſiæ exigito cauſæ, & ſolemnitatis hoc eſt licentia Summi Pontificis legitimè executa, atque euidenti vtilitate, vt in alia deciſione latè fuit oſtenſum.

Neque ſuffragari viſum fuit beneplacitum Apoſtolicum modò exhibitum, & articulos, ac teſtium depoſitiones pro executione eiuſdem beneplaciti deficiunt enim ſolemnitatea, & quod peius eſt, intentio Papæ non fuit adimpleta.

Solemnitates quidem deſiderantur, quia beneplacitum prædictum non fuit coram executoribus in actis produ-
1 ctum, prout requirebatur ad effectum vt † Iudices delegati certi eſſent de eorum iuriſdictiona, & ante hanc exhibitionem nulla eis competebat iuriſdictio, prout reſpondit Rota coram bon. mem. Card. Seraph. *deciſ.* 101. *num.* 2. *& in Burgen. Canonicatus* 19. *Ianuarij* 1598. *coram bon. me. Card. Pamph. impreſſ. apud* Marcheſ. *de commiſſ. par.* 5. *fol.* 369. *num.* 2.

Deeſt etiam citatio ad videndum † iurare teſtes, quæ 2
erat neceſſaria *cap.* 2. *vbi* Abb. *num.* 14. *de teſtib.* Butr. *in cap. ſignificauit num.* 2. *eod. tit.* Rota apud Caputaq. *deciſ.* 274. *num.* 3. *par.* 3. *& coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 182. *num.* 1. & aliàs paſſim; Nec minus apparet delatum
fuiſſe teſtibus iuramentum, in † quo tamen tota conſiſtit 3
teſtimonij ſubſtantia ad *tex. in l. iuris iurandi. C. de teſtib. cap. ſi teſtes* 4. *qu.* 3. *cap. hortamur* 3. *qu.* 9 *& dixit* Rota apud Verall. *deciſ.* 266 *par.* 3. *& coram Reuerendiſſ. D. meo Decano d. dec.* 182. *num* 1.

Et quamuis Notarius aſſerat præceſſiſſe citationem, & ab eodem enuncietur quilibet teſtis iuratus &c. hoc tamen non ſufficit, quia debet poſitiuè inſeri in proceſſu tenor
citationis, ita vt non ſtetur † aſſertioni Notarij, nec 4
Iudicis affirmantis, quem fuiſſe citatum Abb. *in cap. Albericus num.* 6. *verſ. primo enim dico, de teſtib.* Rota *deciſ.* 55. *num.* 1. *par.* 1. *diu. & in recent. deciſ.* 535. *num.* 1.
par. 1. nec etiam ſimplex † enunciatiua Notarij per illa 5
verba *teſtis iuratus &c.* probat iuramentum teſtium, cum tunc videatur teſtari de actu de præterito, & non geſto
coram ſeipſo, in ipſo tempore † præciſo actus, cui pro- 6
pterea non creditur, vt dixit Rota apud Caputaq. *deciſ.* 523. *&* 248. *par.* 2. *& deciſ.* 295. *par.* 3. *& diuerſ. dec.* 215. *num.* 3. *par.* 4. *& in recent. deciſ.* 633. *num.* 4 *par.* 2. *ac dec.* 393. *num.* 8. *par.* 5. *cum alijs congeſtis in Squillacen. Abbatiæ* 20. *Nouemb.* 1630. *coram me.*

Sed quatenus etiam conſtaret de citatione adhuc illa non releuaret, quia dicitur fuiſſe citatum Priorem Eccleſiæ S. Saluatoris, & tamen requirebatur, citatio Promotoris
Fiſcalis menſæ Archimandritalis eum principaliter † age- 7
retur de præiudicio eiuſdem menſæ, prout in ſimili reſpondit Rota *in Ferrarien. coram bon. mem. Seleucien. quæ eſt deciſ.* 624. *num.* 4. 5. *&* 7. *par.* 5. *rec.*

Non fuit autem † adimpleta voluntas Papæ, quæ to- 8
ta eſt in euidenti vtilitate Eccleſiæ, vt inquit Cardin. Mantic. *deciſ.* 101. *num* 5. nulla enim alia à teſtibus affertur vtilitatis ratio, niſi quòd hoc tenimentum Salicis, tunc patiebatur frequentes incurſiones bannitorum, & inde difficilis reddebatur acceſſus ad illud miniſtris Archimandritæ, quæ cauſa, nec eſt vera, & quatenus vera fuiſſet, non eſt ſufficiens.

Non vera, quia de eo etiam tempore locabatur hoc feudum, & à conductoribus ſoluebatur penſio, & ipſe Archimandrita prius tranſtulerat in patruum, & deinde in Scipionem patrem alienauit, vnde ſi priuati conductores, & conſanguinei alienantis, poterant, accedere ad feudum, & illud colere, & bannitorum pericula, difficultateſque euadere multo facilius præſtare id potuiſſet Ar-
chimandrita qui erat Prælatus inſignis, magnaq. pollens auctoritate, ac iuriſdictione, vnde elicitur † menda-
cium teſtium, & falſitas cauſæ per eos deductæ, vt in 9
his terminis bene arguebat, Dec. *conſ.* 142. *ſub numero* 6.

Nec erat ſufficiens cauſa huiuſmodi bannitorum inuaſio, quia temporale erat hoc impedimentum, cum non ſemper probetur territorium illud fuiſſe à facinoroſis ho-
minibus vexatum; † & ad metiendam vtilitatem Ec- 10
cleſiæ, non debet inſpici ſtatus rei, ac tempus calamitoſum, ſed requiritur cauſa perpetua, iuxta Caſtrenſ. *conſ.* 309. *num.* 2. *verſ. non obſtant teſtes lib.* 2. Menoch. *de arb. iud. in add. cauſ.* 152. *num.* 30. *& ſeq.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 45. *num.* 15. *&* 12. Rota apud Card. Seraph. *dec.* 5073. *num.* 4. *& apud* Card. Mantic. *deciſ.* 501. *num.* 4. *& diuerſ. deciſ.* 65. *num.* 5. *&* 21. *par.* 2. *& deciſ.* 726. *num.* 10. *par.* 1. *diuerſ.* vbi quòd non attenditur damnum ob incurſum facinoroſorum hominum, dum aliunde non conſtat de vtilitate alienationis factæ, prout in caſu præſenti non conſtat, & apparet quòd allegata hæc bannitorum incurſio fuit color quæſitus ad cohoneſtandum corticem huius alienationis in patrem Prælati.

Immo ex his teſtibus augetur virium obreptionis ponderatum in alia deciſione, quia hi teſtes recenſent inter fructus iſtius territorij vaſſallos, & decimas, & tamen in ſupplicatione, & in breui Pontificio nulla fuit habita
mentio de decimis, quæ digna erat ſpeciali nota, cum † 11
Summi Pontifices difficillimè concedant decimas Eccleſiaſticas perſonis laicis, & requirebatur in ſpecie deroga-

tio ad

12 tio ad Concil. Lateraneſi † prohibens alienationem deci-
marum in laicos relatum, *in cap. probibemus de decim. vt
per* Rot. *deciſ. 122. & 123. par. 1. diuerſ. & fuit dictum
in Valentina decimarum 9. Decembris 1602. coram Penia,
& in Albinganea. decimarum 8. Nouembr. 1607. coram
bon. mem. Card. Virili, & in Placentina decimarum 18. Feb.
1630. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Quibus poſitis euaneſcit etiam motiuum, quòd pro
Ioenijs poſſet deſumi ex confirmatione alienationis factæ
per executores nuper ijſdem in actis exhibita quoniam eſt
relatiua ad proceſſum nullum, eò quòd non fuit ſeruata
forma literarum Apoſtolicarum ſi io euidentem, in quo
13 proceſſu fundata eſt confirmatio prædicta, ſublato † au-
tem hoc fundamento corruit etiam confirmatio ſuper eo
innixa, Caſtrenſ. *conſ. 401. num. 3. verſ. ſi erga proceſſus
lib. 1.* Crauett. *conſ. 607. num. 8.* & in terminis confirma-
14 tionis executorum, qui pro † alienatione rerum Eccle-
ſiæ fuerant deputati tradit Quarant. *in ſummar. Bullarum
verbo alienatio rerum Eccleſiæ ſub num. 12. §. declara pri-
mo, verſ. non enim Commiſſarij &c.* Ruin. *conſ. 68. num.
5. & ſub num. 21. lib. 1.* Rota *deciſ. 430. num. 6. par. 1.
recent. & in Aquilana bonorum coram bon. mem. Remboldo
impreſſ. poſt* Modern. Peruſ. *de manut. deciſ. 11. num. 2. &
4. & in Romana domus 19. Aprilis 1630. coram Reuerendiſſ.
Vrgellen.*

Faciliuſque corruit ratificatio Archimandritæ alienan-
15 tis, quia facta fuit abſque ſolemnitate, † quæ require-
batur in ipſa ratificatione, prout in actu ratificato, *vt
fuit firmatum in alia deciſione, & præter ibi allegata te-
nuerunt* Gemin. *conſ. 128. num. 5.* Iaſ. *in l. cum hi §. eam
tranſactionem num. 2. ad finem ff. de tranſact.* Vinc. de
Franc. *deciſ. 35. ſub num. 4. poſt med. cum alijs per* Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 981. num. 44.

Atque vno verbo tolluntur ſcripturæ omnes, & iura in
actis producta, quia nedum remanet iniuſtificata euidens
vtilitas Eccleſiæ, ſed imo conſtat de euidenti damno ex
ponderatis in prima deciſione, quod fundamentum Domi-
nis hodie etiam viſum fuit inconcuſſum.

Nec dubitari poſſe videtur quin in hoc feudo, ſeu territo-
rio adeſſet iuriſdictio, quia teſtes pro Ioenijs indocti diſertè
inter fructus iſtius territorij recenſent vaſſallos.

Minus autem ſuffragatur licentia Regis nouiſſimè in
actis producta; quoniam cum Eccleſia Archimandritalis
præſupponatur de iurepatronatus Regio, vtique de neceſ-
ſitate, ſiue de honeſtate fuit adhibitus Regis conſenſus pro
16 intereſſe ſui patronatus, ſed hic † patroni conſenſus non
tollit, quin exigeretur beneplacitum Apoſtolicum neceſſa-
rium in alienationibus rerum Eccleſiarum, vt diſertè ca-
uetur *in cap. fin. de reb. Eccleſ. non alien.* ex Concilio
Lateranenſi deſumpto, & fuit conceſſus dictus aſſenſus in
forma iuris, & dummodo alienatio cederet in euidentem
vtilitatem Eccleſiæ, quæ hic omnino deficit, vt in alia deci-
ſione fuit oſtenſum.

Qua reſponſione cadit etiam vis articulorum, & teſtium
examinatorum pro executione huius Regij aſſenſus, &
etiam, quia teſtes ad effectum de quo agitur pro vtilitate
Eccleſiæ iuſtificanda non faciunt vllum adminiculum defi-
17 ciente † iuriſdictione, iuramento, atque citatione *iuxta
trad. per* Abb. *in cap. 2. num. 14. in fin. de teſt.* Creſcent. *dec. 2. de
teſt.* Oſaſch *dec. 69. num. 18.*

Et demum depoſitio illorum teſtium circa vtilitatem
non percutit tempus alienationis factæ in fauorem Scipio-
nis, ſed tempus ante decem annos, & tamen † probatio eui-
18 dentis vtilitatis præciſè debet tangere tempus alienationis,
vt deducitur ex *tex. extrauag. ambitioſæ de reb. Eccleſ. non
alien.* ibi, tunc in Eccleſiæ euidenti vtilitate, & in terminis
ponderant Honded. *conſ. 51 num. 61. lib. 1.* Menoch. *de arb.
iud. in add. caſ. 152. num. 29.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 415.
num. 4* Rot. apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. num. 1. de reb. Eccleſiæ
non alien. & coram bon. mem* Card. Cauai. *deciſ. 288. num. 5.*
quod eo maximè videtur dicendum † cum verſemur in bo-
19 nis quorum valor, ex cultura, & expulſione bannitorum, &
ex alijs augeri poterat vt animaduertit Rot. apud Card. Se-
raph. *deciſ. 1073. num. 9.*

Et ita vnanimi DD. conſenſu reſolutum fuit ſtandum
eſſe in deciſis.

* *Ideſt ſub die 25. Februarij eiuſdem anni 1636. eſt deciſio 95.
ſupra in hac eadem parte, vbi in fine habentur annotatæ tres
aliæ deciſiones in hac cauſa coram R. P. D. Veroſpio.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Vineæ.

Die Lunæ 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ad effectum manutentionis ex quo ſufficiat, vt probetur. De nullitate, quando poſſit opponi poſt annum non obſtante Stat. Vrb. lib. 1. cap. 189. & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ nempe ſi agat iudicio ſpolij, cum ex hoc non negetur factum ipſius poſſeſſionis, quod ſufficit ad effectum manutentionis.*

2 *Confeſſio qualificata diuidi poteſt, ſtante contraria præſumptione.*

3 *E poſſeſſione ſi Iudex iubeat aliquem eijci, ex vi neceſſarij antecedentis præſupponitur illum antea poſſidere.*

4 *Teſtes quando probent poſſeſſionem, licèt non referant aliqua eius ſigna, ex quibus poſſeſſio iuſtificetur.*

5 *Poſſeſſionem actualem, licèt quis amiſerit, numquam tamen cenſetur animo dimiſiſſe ciuilem.*

6 *Manutentionem, quis obtinere poteſt ex ſola ciuili poſſeſſione.*

7 *Sententia in rem iudicatam tranſacta, non poteſt reuocari ex alia ſententia ei contraria.*

8 *Sententia ex alia ſententia nulla non confirmatur.*

9 *De nullitate non poteſt opponi poſt annum, ſtante ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 189.*

10 *Sed dictum ſtatutum non procedit, quando nullitas eſt mixta cum ſpolio, propter iniuſtitiam ſententiæ.*

11 *Sententia lata contra ſententiam, vt valeat, debet expreſsè reuocari ſententia contraria, ita vt non ſufficiat, ſi fiat tacite.*

12 *Poſſeſſio capta authore Prætore, non poteſt dici ſpoliatiua.*

13 *Contractus, ſi declaretur ſimulatus, nullius erit effectus.*

14 *Simulate id quod fit, pro non facto habetur.*

15 *Creditor immiſſus in poſſeſſionem vigore Saluiani, ſi poſtquam eſt ſatisfactus rem retineat, poteſt conueniri actione ſpolij.*

16 *Iura recognoſcenda ſunt, ad hoc vt probent, maximè ſtante oppoſitione partis.*

17 *Melioramentorum fructus ſpectant ad meliorantem tanquam ex re propria percepti.*

18 *Melioramenta facta mala fide, poſtquam iudicium fuit motum ſuper re, ratio aliqua de eis non eſt habenda.*

19 *Tempus quando eſt fundamentum intentionis alicuius, debet præciſè, & concludenter probari.*

20 *Poſſeſſionis titulus ſi ſit perpetuus, non poteſt conſiderari aliquod ſpatium circa quantitatem temporis poſſeſſionis.*

21 *Sententia debet executioni demandari à Iudice qui eam tulit, ſi non conſtet de alia deputatione.*

DECISIO CXXX.

POSTQVAM *Parthemia* obtinuerat ex remedio Saluiani immitti in poſſeſſionem Vineæ quæ poſſidebatur à Paulo, tamquam ſub directo dominio Capituli Lateranenſis, Capitulum, adepta poſſeſſione eiuſdem vineæ vti ad ſe deuolutæ, propter moram commiſſam à Paulo in ſolutione Canonum, inueſtiuit de ea Parthemiam, quæ eiuſdem poſſeſſionem adepta fuit, & in actu apprehenſionis poſſeſſionis declarauit ſe velle poſſidere ex vtroque titulo, nempe Saluiani, ratione ſui crediti, & Inueſtituræ quam obtinuerat à Capitulo. Egit Paulus iudicio ſpolij in Tribunali Cardinalis Vicarij, tam contra Capitulum, quam contra Parthemiam, et obtinuit ex ſententia lata in eodem Tribunali reintegrari ad poſſeſſionem eiuſdem

vineæ,

Digitized by Google

vineæ, quæ ſententia reuocata fuit per alteram quæ tranſi-
tum fecit in Iudicatum, propter non interpoſitam à Paulo
appellationem; poſſedit Parthemia per plures annos paci-
ficè eandem Vineam, & ea defuncta, Margarita illius fi-
lia, & hæres. Cum vero Paulus ſuſcepta iterum lite obti-
nuiſſet committi cauſam ſuæ appellationis, & latis dua-
bus ſententijs ad ſui fauorem reintegratus fuiſſet ad poſſeſ-
ſionem eiuſdem Vineæ, appellatum fuit ab his ſententijs
nomine Margaritæ, & commiſſa cauſa in Rota, dubita-
tum fuit coram R. P. D. meo Merlino primo de Iuſtitia, &
validitate earum ſententiarum, & deinde *quia in deciſioni-
bus coram eo factis, declaratum fuerat eas eſſe reuocandas
ex vtroque capite nullitatis, & iniuſtitiæ*. Diſputatum fuit
An concedendum eſſet Margaritæ mandatum de manute-
nendo, quod cum illi conceſſum fuiſſet, Paulus ab eo ap-
pellauit, & commiſſa mihi cauſa eiuſdem appellationis,
obtinuit hodie coram me dubitari, An dictum manda-
tum de manutenendo conceſſum Margaritæ eſſet con-
firmandum.

Et reſponderunt Domini pro confirmatione eiuſdem
mandati, quia poſſeſſio Margaritæ, cuius cauſa debita illi
erat manutentio, ex pluribus probabatur. De ea enim
1 primo apparebat ex confeſſione ipſius † Pauli in libello con-
tra eam dato in Iudicio ſpolij, in quo licèt aſſereret eam
Vineam ab ea iniuſtè occupatam, non tamen negabat fa-
ctum ipſius poſſeſſionis, quod ſatis erat ad effectum huius
2 Interdicti, dum † ea qualitas vitioſæ poſſeſſionis facilè po-
terat ab ea confeſſione ſeparari; ex *Doctr.* Bart. *in l. Aure-
lius, §. idem quæſtit. num. 2. ff. de liber. legat.* Quod etiam
dici poterat de Sententia Iudicis in qua conceſſa fuit Paulo
reintegratio, cum eadem Sententia quatenus declarabat
3 † Margaritam eijciendam à ſua poſſeſſione, ex vi neceſſa-
rij antecedentis præſupponeret illam antea poſſidere, ex
notat *in l. manumiſſionis, ff. de iuſt & iur. & l. decem, ff. de
ver. oblig.* Demum eadem poſſeſſio probabatur ex teſtibus
qui examinati fuerunt ad inſtantiam Margaritæ, qui teſtes
4 viſi fuerunt probare poſſe eandem † poſſeſſionem, quam-
uis non referant aliqua eius ſigna, ex quibus eadem poſſeſ-
ſio iuſtificari debuiſſet, quatenus illa continebat ius, ſeu
facultatem inſiſtendi ſuper ipſa vinea, cum eorum diſpoſi-
tio referenda videretur ad ipſum factum poſſeſſionis, quod
benè ab eiſdem teſtibus percipi poterat, vt declarat *gloſ. in
l. Stipulatio iſta, §. hæc quoque, ff. de verb. oblig. quam ſe-
quutus fuit* Bart. *in tract. de teſtibus, num. 170. & in tract.
de teſtimonijs, num. 9. & 10.* Dec. *in conſ. 400. num. 3. & hæc
omnia conſiderata fuerunt in deciſ. facta coram R. P. D. meo
Merlino, ſub die 13. Iunij anni 1629. in qua reſolutum fuit, quòd
concedendum illi erat mandatum de manutenendo, de cuius
confirmatione hodie dubitatur.*

Neque dici poterat, Margaritam priuatam fuiſſe ſua
poſſeſſione ex ſententia Iudicis, quia in his duabus deci-
ſionibus declarata fuerat nullitas, & iniuſtitia eius ſenten-
5 tiæ, cuius † cauſa licèt actualem poſſeſſionem amiſerit,
nunquam tamen cenſetur animo dimiſiſſe ciuilem; & ex
6 hac ſola poſſeſſione poterat illa obtinere in hoc † interdicto,
vt fuit reſolutum in eadem deciſione *coram R. P. D. meo Mer-
lino, & notatur in §. retinendi, & per* Aretin. *ibi. num. 3.
Inſtit. de interd.* Bart. *in l. 1. §. vlt. ff. vti poſſidetis*, Menoch.
de retin. poſſeſſ. remed. 3. nu. 22. Et quidem nullitas eius
ſententiæ, ex qua priuata fuit Margarita ſua poſſeſſione,
ex eo deducebatur, quia anterior ſententia lata ad fauorem
7 Margaritæ, † tranſitum feciſſet in iudicatum: vnde non
poterat illa reuocari ex alia ſententia eidem contraria, ne-
8 que hæc poſterior ſententia confirmari ex vltima, † cuius
vigore Paulus deiecit Margaritam à ſua poſſeſſione, vt no-
tatur *in l. 1. C. quando prouoc. non eſt neceſſ. & tradunt ibi
Doct. & in c. inter Monaſterium, de Sent. & re iud. & ibi* Fe-
lin. *num. 15.* Franch. *in c. direct. num.* 10. *de appellat.* Neque
viſæ ſunt ſatisfacere reſponſiones, quæ datæ fuerunt pro
9 euitanda hac difficultate, quod ſcilicet non † potuiſſet de
ea opponi poſt annum, ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis, *in c.
189. lib. 1.* & quòd videretur, Iudex reuocaſſe eam ſenten-
tiam latam ad fauorem Margaritæ ſi non expreſsè, ſaltem
tacitè, dum in ſua ſententia mentionem fecit primæ, &
ſecundæ inſtantiæ, & ſententia quam ipſe tulit erat confor-
mis ſententiæ latæ in prima inſtantia, & contraria ſecundæ.
Quod enim attinet ad diſpoſitionem ſtatuti, non poterat
idem ſtatutum locum habere in hoc caſu, quo ea nullitas
10 dicebatur eſſe mixta † cum ſpolio, propter iniuſtitiam quam
eadem ſententia continebat, vt ſæpius Rot. *interpretata
fuit idem ſtatutum, & deciſ. 1. de conſtit. apud* Cæſ. de Graſſ.
*nu. 2. & in dec. 215. n. 4. par. 1. diuerſ. & in Romana Societa-
tis 25. Iunij 1610. coram Ortembergo*, & de ea nullitate ex-
preſsè oppoſitum fuerat nomine Margaritæ ante annum.
Vnde etiam ex facto tollebatur Ius huius exceptionis.
Quod vero attinet ad reuocationem primæ ſententiæ, non
eſt verum, quòd potuerit ad hunc effectum ſatis eſſe, † 11
quòd ea reuocatio facta fuerit tacitè, ſed debuiſſet illa eſſe
expreſſa, cum non potuiſſet alia ratione euitari contrarie-
tas, quæ erat inter eaſdem ſententias, & tradunt Doct. *in
dicto cap. inter Monaſterium, de ſent. & re iudic. & ibid.* Abb.
num. 110. & tenuit Rota coram Caſſad. *deciſ. 1. de Sequeſtr.
poſſeſſ. fruct. num. 4. & in deciſ. 161. num. 2. par. 1. recent.
& in Anconitana hæreditatis, 11. Martij 1616. coram bon.
mem. Vbaldo.*

Ex capite etiam Iniuſtitiæ earundem ſententiarum, po-
terat Margarita ſe defendere in ſua anteriori poſſeſſione:
quia cum illa fuiſſet immiſſa in poſſeſſione eius Vi-
neæ ex decreto Iudicis, † non poterat ea poſſeſſio di- 12
ci ſpoliatiua, prout illa talis declarata fuit in poſterio-
ribus ſententijs, non probata nullitate, aut iniuſtitia e-
ius ſententiæ cuius virtute Margarita adepta fuit, ad
notata *in l. iuſtè poſſidet, ff. de acquir. poſſeſſ.*

Neque eadem poſſeſſio dici poterat ſpoliatiua ex alio
capite, quia ſcilicet extinctus fuiſſet titulus Saluiani,
ex quo Margarita fuerat immiſſa in poſſeſſionem hu-
ius Vineæ, duplici enim modo deducebatur hæc extin-
ctio. Et prima (quæ fundabatur in impoſitione cenſus
facta ſuper hac Vinea, & venditione eiuſdem cenſus
facta à Paulo ad fauorem Parthemiæ, poſt immiſſio-
nem quam illa obtinuit ſuper eadem Vinea) tolleba-
tur ex † confeſſione eiuſdem Pauli, cum ille declara- 13
uerit contractum eiuſdem cenſus fuiſſe ſimulatum. Vn-
de non potuit ex eo oriri effectus extinctionis crediti,
ex quo extinctus † etiam fuit titulus Saluiani, cuius 14
vigore Margarita poſſidebat, ex regula *text. in l. 4. §. con-
damnatum de re iud. & in l. non putauit, §. quæuis de bonor. poſ-
ſeſſ. contr. tabul.* Alio modo deducebatur ſatisfactio Mar-
garitæ. Quia ſcilicet Parthemia vendidiſſet Vineam pre-
tio ſcutorum 350. & ab emptore recepiſſet fructus re-
compenſatiuos loco pretij eiuſdem venditionis, ex qui-
bus non ſolum poterat dici extinctum hoc creditum,
cuius occaſione obtinuerat Parthemia immiſſionem in
Iudicio Saluiani, † ſed præterea noua actio ſpolij orta 15
fuit ad fauorem Pauli pro ſumma quæ excedebat cre-
ditum eiuſdem Parthemiæ, *argum. text. in l. clam poſſide-
re, §. qui ad nundinas, ff. de acquiren. poſſeſſ. & notant ibi*
Doct. *& in l. vltima, ff. de precario, & in terminis huius In-
terdicti tenuit* Rota coram Greg. *deciſ. 254. num. 2. & tradit*
Scapuccinus de Saluiano *lib. 3. quæſt. 12.* Pacif. *inſpect. 4. c.
1. num. 220.* Sed non viſæ fuerunt probari ſolutiones,
quæ dicebantur factæ occaſione eius venditionis, prop-
ter plures exceptiones quas pati videbantur iura in qui-
bus dicebantur eædem ſolutiones contineri, cum illę nun-
quam fuiſſent † recognitæ, non obſtante oppoſitione partis 16
à qua ea recognitio ſæpius requiſita fuerat, & plures earum
dicebantur factæ de ordine, & mandato ipſius Parthemiæ,
quod tamen mandatum umquam probatum fuerat. Et vi-
ſa prætarea fuit ſatisfacere reſponſio data in deciſione R. P.
D. mei Merlini, quòd cum probatum fuiſſet ex parte Mar-
garitæ, quòd Parthemia illius mater poſtquam cœpit poſ-
ſeſſionem illius Vineæ, plures impenſas in ea feciſſet ex
quibus illa fuit meliorata, † fructus dictorum melioramen- 17
torum ad eam pertinebant, tanquam collecti ex re propria,
vt probat *text. in l. cæterum, § improbe, ff. de rei vendicat.
quem Singularem appellat.* Roman. *ſing. 337. & notarunt ſu-
per eodem text.* Bald. & Angel. *nu. 1.* & tenuit Rota coram
Puteo *deciſ. 275. lib. 3.* Rota *deciſ. 435. num. 15. par. 1. re-
cent.* Surd. *deciſ. 282. nu. 30.*

Neque viſa fuerunt obſtare quæ deducebantur contra ea
melioramenta, quòd ſcilicet illa facta fuiſſent à Parthemia
poſtquam Paulus eam conuenit in Iudicio ſpolij, vt propte-
rea tamquam facta mala fide, non † poſſet haberi aliqua 18
eorum ratio ad fauorem Parthemiæ, ſiue Margaritæ illius
hæredis, vt notatur *in l. domum C. de rei vendic. & fuit di-
ctum in Romana melioramentorum 5. Iunij 1632. coram R. P. D.
meo Dunozetto.* Non enim viſa fuit probari hæc exceptio,
quòd ea melioramenta facta fuiſſent à Parthemia pendente
lite quod tempus neceſſario † probandum erat dum in eo 20
conſtituebatur id fundamentum ex trad. per Bart. *in l. cum a-
ctum nu. 6. C. de neg. geſt. & in l. ſi is, ff. de iur. fiſc. n. 6.* Iaſ. *in rubr.
C. qui admitti nu. 7.* Et poterat præterea tolli ea mala fides ex
decla-

declaratione quam fecit ipſa Parthemia in actu apprehenſio-
nis poſſeſſionis, quòd ſcilicet volebat vineam poſſidere non
ſolùm ex titulo Saluiani, ſed etiam ex titulo Inueſtituræ
cuius reſpectu non potuiſſet conſiderari hæc actio ſpolij ex
retentione poſſeſſionis vltra tempus in quo potuiſſet ſatiſ-
fieri de fructibus dum perpetuus eſſe debebat titulus qui in
ea concedebatur.

Adducebatur etiam altera exceptio contra ſententiam
in qua fuit conceſſa immiſſio Parthemiæ in iudicio Saluiani
quòd ſcilicet conceſsa fuiſſet executio eidem ſententiæ à Iu-
dice diuerſo ab eo, qui ſententiam tulit; de cuius deputa-
tione, nempe etiam conſtabat, & quod Parthemia poſſeſ-
ſionem apprehendiſset non facta prius intimatione Paulo
decreti eiuſdem Iudicis, quæ intimatio non ſolùm neceſsa-
21 ria erat, vt pars † habere potuiſset notitiam eiuſdem decre-
ti, ſed etiam ex forma in eo tradita, vt fuit reſolutum co-
ram Put. *deciſ.* 168. *lib.* 1. Vetall. *deciſ.* 322. *par.* 2. Sed hæc
omnia tollebantur ex lectura ipſius mandati de immittendo
in quo Notarius atteſtabatur tàm de deputatione Iudicis,
qui eam executionem conceſſit, quàm de intimatione fa-
cta Paulo.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

* *Ideſt ſub diebus* 14 *Iunij* 1628. *&* 25. *Iunij* 1629.
ſunt deciſiones 188. *&* 312. *par.* 5. *recent.*

In eadem cauſa habeatur infra alia deciſio ſub die 5. *Iunij*
1637. *coram eodem R.P.D. Veroſpio.*

R.P.D. DUNOZETTO.

Bononieñ Fideicommiſſi de Ramundinis.

Die Veneris 9. *Maij* 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario, quibus concurrentibus detur remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. Fideicommiſſi derogationis gratia quando corruat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario etiam competit remedium l. fin. C. de edict. D Adr. toll.*

2 *Bona probantur adeſſe in hæreditate fideicommittentis ex inſtrumento diuiſionis factæ inter cohæredes.*

3 *Item etiam ex inſtrumento bonorum hæreditatis facto per hæredem grauatum.*

4 *Confeſſio non ſolùm probat contra confitentem, ſed etiam contra habentes cauſam ab eo.*

5 *Fideicommiſſorum derogatio impedit fideicommiſſario immiſſionem.*

6 *Verba, volumus, & in primis, & ante omnia, important conditionem.*

7 *Fideicommiſſi derogationis gratia remanet inualida, ſi forma in ea data non adimpleatur.*

8 *Iudex delegatus ſine præſentatione commiſſionis, nullam habet iuriſdictionem.*

9 *in Inſtrumento, ſi enuncientur aliquæ ſolemnitates, & ſolemnitas aliquo neceſſaria reperiatur omiſſa, ex hoc non ſolùm eliditur præſumptio dictæ ſolemnitatis, ſed immò oritur contraria præſumptio, quod illa non præceſſerit, & n.* 10.

11 *in Præſcriptionibus tempus litis eſt demum.*

12 *Præſcriptio longi temporis non ſufficit in his, quæ ſunt grauis præiudicij, ſed requiruntur ſaltim* 30. *anni.*

DECISIO CXXXI.

POSTQUAM in hac cauſa ſub die 15. Februarij pro-
ximè præteriti * fuit reſolutum conſtare de fideicom-
miſso q. Io. Baptiſtæ Ramundini ad fauorem Io. Baptiſtæ
Ramundini aliàs Antonij Matiæ Belloſſi dedi dubium an
ei danda eſset immiſſio in poſseſſionem prædij Cadriani,
de quo agitur, quo hodie propoſito fuit per DD. affirmati-
uè reſponſum.

Etenim cum exiſtentia d. fideicommiſſi purificati ad fa-
uorem d. Ramundini non controuertatur, dictumq. præ-
dium Cadriani fuerit in bonis, & hæreditate d. q. Io. Bapti-
ſtæ fideicommittentis illudq. idem quod hodie detinetur à
DD Lucatellis aduerſarijs vtique prædictis concurrentibus
Immiſſio vigore, *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* d. Ramundi-
no † fideicommiſsario denegari non debet cum remedium *d.* 1
l etiam fideicommiſſario competat. Peregr. *de fideic. art.* 48.
num. 5. *& ſeqq.* Menoch. *de adipiſc. rem.* 4. *num.* 166.
& ſeqq. Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 611. *num.* 12. Honded.
conſ. 64. *num.* 56. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 472. *num.* 1. *par.* 3.
recent. Reuerendiſs. D. meus Decan. *deciſ.* 167. *num.* 2. *&*
ſeqq.

Hoc autem prædium fuiſse in hæreditate d. q. fideicom-
mittentis ſatis probatur nedum ex inſtrumento diuiſionis
† factæ inter ipſum fideicommittentem, & Melchiorem 2
eius ex fratre nepotem in qua d. prædium fuit eidem
fideicommittenti pro ſua portione aſſignatum Peregr.
conſ. 48. *num.* 6. *& ſeqq. lib.* 1. *& in tractat. de fideicom.*
art. 44 *num.* 4. *&* 5. Fuſar. *de ſubſt. q.* 618. *num.* 17. *& fuit*
dictum in Romana fideicom. de Victorijs 9 *Decemb.* 1626. *co-*
ram R.P.D. meo Merlino, & in Bononien. fideic. de Deſi-
derijs 5. *Martij* 1626. *coram eodem.* Et ex inuentario bono-
rum hæreditatis d Io. Baptiſtæ † fideicommittentis facto 3
per Franciſcum Aloyſium hæredem grauatum in quod
prædium reperitur deſcriptum, Natt. *conſ.* 275. *num.* 15.
Peregr. *de tract. de fideic. art.* 44. *num.* 5. *&* 6. Rot. *in d. Rom.*
fideic. de Victorijs, & in d. Bononien. de Deſiderijs prox. al-
legat. Verùm etiam ea confeſſione eiuſdem Franciſci Aloy-
ſij emanata in precibus porrectis Clementi VIII. & Paulo
V. pro alienatione huius prædij cum derogatione fideicom-
miſſi quę confeſſio † probat etiam contra Lucatellos ab eo 4
cauſam habentes, Aretio. *conſ.* 36. *num.* 3. Maſchard. *de*
probat. concl. 778. *num.* 26. *in fin.* Fuſar. *d. quæſt.* 618.
num. 34. *&* 35. Reuerendiſs. D. meus Decan. *deciſ.*
120. *num.* 2.

Nec releuat, quòd d. Io. Baptiſta fideicommittens de an-
no 1604. aſſignauerit hoc prædium quibuſdam ſuis credito-
ribus cum clauſula conſtituti: Quoniam prędicta aſſigna-
tio non fuit perpetua, ſed temporalis, donec ſcilicet ipſi cre-
ditores fuiſsent de eorum credito ex fructibus d. prędij *ſatiſ-*
facti, qua ſatisfactione poſtmodum ſubſequuta idem prę-
dium iterum deuenit ad ipſum fideicommittentem vt con-
ſtat ex inſtrumento d. venditionis factæ de anno 1606. &
alijs iuribus ſupra ponderatis.

Non obſtant Breuia Clementis VIII. & Pauli V. obten-
ta à d. Franciſco Aloyſio vltimo hærede grauato pro dero-
gatione d. fideicommiſſi, † quę impedit fideicommiſsario 5
immiſſionem, Caual. *deciſ.* 430. *num.* 2. *cum alijs allegat.*
Etenim fuit reſponſum dd. Breuia non ſuffragari, quia Bre-
ue Clementis VIII. emanauit ſua certa forma, & condi-
tione, vt patet ex illis verbis ibi; Volumus &c. quod in pri-
mis, & ante omnia ex pretio prędij huiuſmodi ſcuta mo-
netę 1500. in tot locis Montium non vacabilium de Vrbe
inueſtiantur, & ſubinde illorum, & aliorum vt infra emen-
dorum fructus in emptionem tot aliorum ſimilium locorum
per emptorem eiuſq. ſucceſsores &c. annuatim conuertan-
tur &c. dicta enim verba, Volumus, in primis, † & ante 6
omnia, important formam, & conditionem, vt de verbo,
Volumus dixit Rot. coram Caual *deciſ.* 612. *num.* 17. *& co-*
ram Seraph. *deciſ.* 1474. *num.* 2. *& in Placentina decimarum*
28. *Maij* 1629. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* & de verbis in
primis, & ante omnia Rot. *in recent. deciſ.* 345. *num.* 1. *par.* 2.
Quę tamen forma in d. Breui pręſcripta ſeruata non fuit
quia Sauinianus emptor d. prędij ratam d. prętij non inue-
ſtiuit, quinimo venditio vigore eiuſdem Breuis ſubſequuta
non habuit effectum vt conſtat ex inſtrumento retrouendi-
tionis eiuſdem prędij factę ad fauorem Franciſci Aloyſij
venditoris, *vt in ſumm. num.* 2. ideoq. † gratia derogationis d. 7
fideicommiſſi remanſit nullius roboris Theſaur. *dec.* 99. *nu.*
13. Rimin. *iun. conſ.* 256 *num.* 36. *& ſeqq.* Ceſ Manſent.
deciſ. 31. *num.* 24. *& ſeqq.* Citiac. *controu.* 103. *num.* 71.
Rot. *deciſ.* 621. *num.* 6 *& deciſ.* 773. *num.* 9. *par.* 3. *re-*
cent

Pariter non ſuffragatur Breue Pauli V. in quo mandatur
fieri Bononię inueſtimentum in locis Montium vel in ſtabi-
libus: Quia illud fuit in forma commiſsaria directum Vi-
cario generali Bononieñ cui non apparet fuiſse pręſentatum
ſine qua † pręſentatione nullam habuit iuriſdictionem, Card. 8
Seraph. *deciſ.* 1010. *num.* 2 *& fuit dictum in* Burgen. *Canoni-*
catus coram bo. me. Card. Pamphilio impreſſ. apud Marcheſ.
par. 1. *fol.* 369. *n.* 2. *& in Meſſanen. feudi* 5. *huius menſis coram*
R.P.D. meo Merlino.

Non obſtat allegata pręſumptio d. pręſentationis deſum-
pta ex lapſu temporis 20. annorum, & vltra, nam illa ex-
cluditur ex inſpectione inſtrumenti venditionis d. prędij fa-
ctę D. Comiti Ranuccio in quo ad vnguem recenſentur
omnes

omnes aliæ ſolemnitates, hac vna præſentationis Breuis, & licentiæ à d. Vicario obtenta excepta, vnde cum ex lectura d. Inſtrumenti appareat quod in enun-
9 ciatione aliarum ſolemnitatum, † illa præſentationis reperitur omiſſa, non ſolùm eliditur præſumptio d. præſentationis, ſed immò oritur contraria præſumptio quòd illa non præceſſerit, Crauet. *de antiq. temp. par. 3. num. 30. Gabr. de præſumpt. concl. 1. num. 57.*

Neque eſt veriſimile quòd contrahentes qui fuerunt adeo diligentes ne dum in enunciandis, ſed etiam in iuſtificandis alijs ſolemnitaeibus mediante inſertione copiæ Breuis Clementis VIII. & ſententiæ vigore illius latæ,
10 & Breuis Pauli V. voluerint † magis ſubſtantialia omittere nempe præſentationem eiuſdem Breuis, & licentiam à Vicario reportatam.

Præterea dicebant DD. non poſſe fieri vim in aſſerta obſeruaotia, & diuturnitate temporis cum non adſint 30.
11 anni dempto, † tempore litis prout de iure demendum eſſe tenuit Rot. *in recent. deciſ. 368. num. 5. in fin. par. 4. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano 362. num. 6. & in Valentina Baroniæ 4. Iulij 1607. coram Ortembergo, & in Meſſanen. ſeu nullius feudi 15. Februar. huius anni coram R. P. D. meo Merlino*, vbi duo anni taotùm, deficiebant ad complendum
12 tempus 30. annorum ante motam litem; & quòd † non ſufficiat longum tempus in his quæ ſunt grauis præiudicij, ſed requirantur ſaltem 30. anni poſt alios tradunt Surd. *conſ. 28. nu. 98. Gabr. conſ. 36. nu. 49. & ſeqq. lib. 1.* vbi teſtatur de veriori. Et ita vtraque &c.

* *Hæc deciſio habetur in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

Et infra in eadem cauſa adſunt duæ aliæ deciſiones ſcilicet ſub diebus 14. Decemb. 1637. coram R. P. D Ghiſilerio, & 23. Martij 1638. coram eodem, ſed iſtu erit in ſequenti parte.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Leodieñ Caſtri de Monbech.

Die Veneris 9. Maij 1636.

A R G V M E N T V M.

Filio decedente ab inteſtato, non relicto patre, nec liberis, eius mater ſuccedit in omnibus, bonis, & quando etiam in feudalibus, fœminæ etiam admittuntur in feudis Leodienſibus.

S V M M A R I V M.

1 *Filij, ſi poſt mortem patris non exiſtentibus liberis deceſſerint mater eis ex diſpoſitione iuris communis ab inteſtato ſuccedit.*
2 *Poſſeſſionis cauſam ex ſuperuenienti titulo cenſetur quis mutaſſe etiam abſque alia declaratione.*
3 *Confeſſio contra confitentem plenè probat.*
4 *Confeſſio partis aduerſæ ſufficit ad effectum manutentionis.*
5 *Mandatum de euacuando per ſe præſupponit poſſeſſionem.*
6 *Litem, ſi quis ante ſuam mortem intentauerit, non eſt dubium quod in illius hæredes eadem lis, & inſtantia continuata dicitur, poſſunt illam proſequi, & obtinere manutentionem, quam actor, ſi viueret obtinuiſſet. nu. 7.*
8 *Appellationis cauſa ſi ſit commiſſa cum clauſula ſine præiudicio legitimæ executionis, &c. licèt aperetur, quòd Iudex à quo ad executionem ſuæ ſententiæ procedere poſſit.*
9 *Non tamen impedit quin Iudex ad quem, poſtea detecta iniuſtitia, & nullitate ſententiæ, ad illius executionis reuocationem deuenire valeat, etiam per viam manutentionis.*
10 *Sententia, ſi ex eiſdem actis apparet notoriè iniuſta, nunquam tranſit in iudicatum.*
11 *Manutentio etiam in gradu reſtitutionis in integrum datum.*
12 *in Feudalibus bonis fœminæ non ſuccedunt.*
13 *in Feudis Leodienſibus ex particulari conſuetudine admittuntur etiam fœminæ in defectu maſculorum.*
Et hoc præſertim procedit ſi non agatur de feudo ſeruitium perſonale exquirente, aut tali, quòd per fœminam præſtari non valeat.
17 *Petitorium ea, quæ reſpiciunt, petitam manutentionem impedire nullatenus poſſunt.*

D E C I S I O C X X X I I.

POST reſolutiones ſuper validitate renunciationis Adrianæ in hac cauſa factas, exceptione præcipuè ſtatuitatis, ſeu dementiæ eiuſdem, non obſtante, & poſt remiſſoriam vltimo loco ſuper eadem exceptione cum retardatione, vel ſine arbitrio Rotæ conceſſam; quia vtraque pars prætendebat in poſſeſſione Caſtri, & bonorum de quibus agitur manuteneri, dato deſuper, ac hodie ſecunda vice propoſito dubio, cui ſit dandum mandatum de manutenendo? Domini pro hæredibus Cæciliæ reſponderunt. Quia de ipſius Cæciliæ poſſeſſione viſum fuit ſufficienter conſtare ex pluribus. Et præcipuè quia ex inſtrumento diuiſionis anno 1565. factæ inter filios Guilielmi Senioris, apparet quòd in portionem Valtheri obuenit Caſtrum cum alijs ſupradictis bonis de quibus ſit etiam mentio in alio inſtrumento pactorum dotalium inter Valtherum, & Cæciliam initorum: ac etiam quia ex alijs pro ijſdem hæredibus deductis, conſtat; quòd idem Valthetus deceſſit relictis duobus filijs, qui in infantili ætate poſt patrem deceſſerunt, ex quibus propterea Cæcilia mater † in eodem Caſtro, ac alijs ſupradictis bonis ab 1
inteſtato, ex iuris communis diſpoſitione, ſucceſſit ioxta *text. in Authen. defuncto. C. ad Senat. Conſul. Tertul. ac in §. ſi igitur defunctus in Authen. de hæred. ab inteſt.*

Itaut cauſam familiaritatis, quàm aliàs iure familiaritatis ipſa Cæcilia habebat, ſtatim poſt filiorum obitum ex
huioſmodi † ſuperuenienti titulo, etiam abſque alia decla- 2
ratione mutaſſe cenſetur, *l. non ſolum. § 1. ff. de vſucap.* Achill. *deciſ. 4. de cauſ. poſſ. & propriet.* Rota *dec. 143. num. 4. par. 2 diuerſ. & deciſ. 245. nu. 4. coram Mantic. & dec. 130. nu. 6. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Rurſus quia non ſolùm concurrit in caſu iſto, quòd Godefridus in libello, & poſitionibus pro eius parte datis, petijt Cæcilia cogi, & compelli ad euacuandam ſeu di-
mittendam poſſeſſionem eorumdem bonorum, † quæ 3
confeſſio contra ipſum confitentem poſſeſſionem probat Gloſ. *in l. ab emptione. verb. conſtituantur, & ibi Angel. nu. 4.*
ff. de pact. & in l. 2. verb. tradita. ff. de acquir. poſſeſſ. etiam ad 4
effectum manutentionis, Rota *deciſ. 802. num. 1. par. 1. diuerſ. & dec. 525. num. 2. par. 2. rec. & dec. 432. coram* Card. Caualer *& dec. 200. num. 2. coram Greg. XV.*

Verùm etiam quia in exequutionem dictæ petitionis idem Godefridus obtinuit contra Cæciliam relaxari mandatum de euacuando, quod ſimiliter cum priua-
tio † præſupponat habitum per ſeipſum poſſeſſionem 5
probat Roland. *conſ. 32. num. 52. lib. 4.* Rota coram Gregor. XV. *dec. 402. num. 1. dec. 458. num. 2.* & coram Card. Caualer. *deciſ. 106. num. 1.*

Stante autem huinſmodi poſſeſſione Cæciliæ, quæ etiam mediante particulari commiſſione, dum ante eius obitum, introduxit litem in Rota ram in petitorio,
quàm in poſſeſſorio; non eſt dubium quòd † illius hære- 6
des, cum quibus eadem lis, & inſtantia continuata dicitur, *l. hæres abſens. in princip. ff. de iudic. cap. quia V. & ibi Doct. eod. tit.* Soccin. *conſ. 81. nu. 8. lib. 1.* potuerunt, ac poſſunt
poſt eius obitum, illam proſequi, † & obtioere manuten- 7
tionem, quam eadem Cæcilia, ſi viueret obtinuiſſet, vt per Menoch. *de retin. remed. 3. num. 62. & tenuit* Rota *deciſ. 315. in princip. par. 4. diuerſ. & in cauſa Bononien. de Carnalibus 11. Ianuarij 1602. coram bo. me.* Card. Pamphilio, poſt Pacific. de Saloian. *deciſ. 88. nu. 3. & 4. ac in Anconitana prædij 29. Nouemb. 1630. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat, quod cauſa appellationis fuerit aliàs commiſſa à Nuntio Colonieñ Decano S. Ioannis cum clauſula; citra præiudicium poſſeſſionis obtentæ, & citra retardationem vlterioris executionis: Quia placuit reſponſio
quòd licèt huioſmodi clauſula operetur, † quòd Iudex à 8
quo, ad executionem ſoæ ſententiæ procedere poſſit, non tamen impedit, quin Iudex ad quem, ſi poſtea iniuſtitia, vel nullitas ſententiæ detegatur ad illius executionis reuocationem deuenire valcat, etiam per viam ma-
nuteotionis, † maximè quando, prout in caſu iſto, ſu- 9
peruenit alia commiſſio ſignatutæ cum facultate explici-

ta

Digitized by Google

ta manutenendi, vt per Rotam coram Greg XV. *deciſ. 91. n. 11. & 13. & in cauſa Romana vineæ 13. Iunij 1624. coram R. P. D. meo Merlino.*

Nec viſum fuit adeſſe prætenſam deſertionem; Quia ex deductis in facto apparet de appellationis debito tempore interpoſitione, & de illius proſecutione, vltra quòd
10 ſententia ea hactenus deductis apparet ex ijſdem actis † notoriè iniuſta, quæ propterea nunquam tranſit in rem iudicatam. Felin. *in cap. ſuper litteris. nu. 13. de reſcript.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 2. num. 8 de ſolut.* Rot. *deciſ. 49 nu. 5. par. 4. di-*
11 *uerſ.* & manutentio † datur etiam in gradu reſtitutionis in integrum Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4 de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rota *dec. 111. num. 8 par. 1. recen.* & coram Greg. XV. *deciſ. 458. num. 8. & 12.* & in qualibet inſtantia, *c. cum teneamur de appellat.* Bero. *conſ. 45. num. 2. lib. 3. deciſ. 299. num. 2.* Rota *deciſ. 404. nu. 3. par. 2. recent.*
12 Ad id autem quod in bonis feudalibus † de Iure non ſuccedant fœminæ, ſed maſculi *ex cap. vnic. de natur. ſucceſſ. feud.* fuit reſponſum quòd in feudis Leodienſibus ex parti-
13 culari † conſuetudine admittuntur etiam fœminæ in defectu maſculorum, præſertim dum non agitur de feudo ſeruitium perſonale exquirente, aut tali quod per fœminam præſtari non valeat prout hanc conſuetudinem approbauit Rota *in cauſa Leodien. nominis, quæ eſt coram* Caualer. *deciſ. 172. ſub num 2. verſ. conſtabat in feudis, & nu. 3 ac in recent. deciſ. 362. ſub num. 2. cum ſeq. p 2.* Ac etiam in omnem euen-
14 tum huiuſmodi exceptionem † reſpicere petitorium, & ideo petitam manutentionem impedire nullatenus poſſe, Rota coram Greg. XV *deciſ. 549. nu. 6. & deciſ. 537. nu. 2. par. 3. & deciſ. 408. nu. 5. par. 4 recent.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

¶ *Infra in eadem cauſa adſunt duæ aliæ deciſiones, hoc eſt ſub diebus 29. Aprilis 1637. coram R. P. D. Carillo, & 22. Martij 1638. coram eodem, ſed hæc erit in ſequenti volumine, & infra in Additione habetur alia deciſio in eadem cauſa ſub die 15. Decembr. 1634. coram R. P. D. Pirouano.*

R. P. D. PIROVANO.

Cumeñ Iuris conferendi.

Die Veneris 5. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Ius eligendi in Eccleſijs Collegiatis, ad quem ſpectet, declaratur. Perſona loquentis in generali ſermone, quando comprehendatur. Eccleſiæ nouus ſtatus, quanto tempore præſcribatur, & alia vt in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *de Statu Eccleſiæ Collegialis dubitari non poteſt, quando adſunt ſigna Arcæ communis, & ſigilli cum obſeruantia ſubſecuta.*
2 *Eccleſia, vt dicatur Collegiata, non eſt neceſſarium omnium rerum concurſus, ſed earum quæ cauſam formalem Collegij reſpiciunt.*
3 *Ius eligendi in Eccleſijs ſpectat ad Canonicos, & Prælatum. Inſtitutio vero ad Epiſcopum, n. 4. & hæc eſt verior opinio, & quæ in Rota præualet. num 5.*
6 *Conſtitutio, & confirmatio Apoſtolica probare poteſt directè, & in ſua ſubſtantia ſtatum Eccleſiæ Collegiatæ.*
8 *Perſona loquentis in generali ſermone non cenſetur incluſa.*
9 *Perſona loquentis comprehenditur in generali ſermone, quando ex neceſſario conſequenti de propria ipſius loquentis intelligi debet.*
10 *Patronatus eſt illius, à quo dos conſtituitur.*
11 *Iurispatronatus renunciatio præſumpta, & obſcura non ſufficit, ſed requiritur expreſſa.*
12 *Decimæ præſumuntur eſſe illius Eccleſiæ Plebanæ, inter cuius fines reperiuntur.*
13 *Iurispatronatus renunciatio non poteſt dici obſcura, & præſumpta, dum verba renunciationis ad aliud referri non poſſunt.*
15 *Status Eccleſiæ præſcribitur ſpatio 40. annorum maximè concurrente titulo.*
16 *Eccleſiæ anterior ſtatus per 40. ann. præſcriptionem mutatur.*
17 *Præſcriptio deſumitur ex negligentia.*
18 *in Electionis materia ſufficit quilibet actus, quamuis minimus ad conſeruandum ius quæſitum, & num. 21.*
19 *Contraria inter ſe, qualiter cognoſcantur.*
20 *Confeſſioni alicuius cenſetur, quis acquieuiſſe, non appellando.*
22 *Actus inualidus non interrumpit præſcriptionem.*
23 *ad Ius ſuum conſeruandum agens, non autem ad aliquid acquirendum per patientiam alicuius, probatio conſenſus illius non eſt neceſſaria.*
24 *Actus, qui effectum non habuerunt, an interrumpant præſcriptionem.*
25 *Præſcriptio non currit non valenti agere, ob aliquod legitimum impedimentum.*
26 *Epiſcopus conferens beneficium, cum clauſula, Quatenus pro hac vice, ad nos pertineat collatio, non videtur conſtare de eius animo certo, & determinato ad præſcribendum, & priuandum illum, ad quem ſpectat de collatio.*
27 *Præſcriptio, tunc difficilius completur, quando conſiſtit in actu negatiuo.*
28 *Præſcriptio in iuribus negatiuis non incipit currere, niſi poſt prohibitionem, & patientiam prohibiti.*

DECISIO CXXXIII.

SENTENTIA Rotalis determinatiua eligendi ſpectare ad Capitulum, & Canonicos Eccleſiæ Collegiatæ S. Euphemiæ; cauſa in gradu appellationis iterum examinata, & diſcuſſa pro confirmatione fuit reſponſum.

Fundamentum reſolutionis ex pluribus deſumptum, fuit præſuppoſito ſtatu Eccleſiæ de Collegiata, quam Ordinarius non impugnat, & nihilominus concludenter probatur per Capitulum, & Canonicos ex ſtatuto fundamentali Eccleſiæ confirmato ab Alexandro III. Arca communi, & ſigillo exiſtentia Prælati, & Canonicorum, obſeruantia, & confeſſione Epiſcoporum, qui in multis collationibus enunciarunt, hanc Eccleſiam Collegiatam, itaut de illius ſtatu collegiali dubitari non poſſit, † etiam ſi at- 1
tenderentur tantummodo ſigna Arcæ communis, & ſigilli cum obſeruantia ſubſequuta, *c. dilecta de exceſſ. Prælat.* Io. Andr. *in c. nobis de iurepatronatus* Innoc. *cap. poſtulati. eod. tit. nu. 1.* Decian. *conſ 6. num. 3. & 9. lib. 2.* Seraph. *dec. 1256. nu 1.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 14 num. 79.* dicens non omnium concurſum neceſſarium, † ſed eorum quæ cauſam 2
formalem reſpiciunt Collegij, & prius idem dixit Rota *coram Curd. Mantic. dec. 175. nu. 1. & 175. num. 1. & in Placentina præpoſituræ 26. Aprilis 1627. coram me,* & plures referuntur per Add. *ad deciſ. 482. num 4* coram Papa Greg. XV.

Primò igitur Capitulum, & Canonici hoc ius † eli- 3
gendi habent ab ipſa iuris diſpoſitione, quia in collegiatis ius eligendi ſpectat ad Canonicos & Prælatum, Inſti-
tutio † verò ad Epiſcopum, *cap. 1. de elect. cap. nullus 16.* 4
quæſt. 7. c. cu noſcitur de ijs quæ ſi. à Præl. Abb. *in c. cum venerabilis. num. 45. de except.* & quamuis aliàs variæ fuerint opiniones de quibus *in dec. 4. de conceſſ. præb. in nou. & apud* Caſſad. *dec. 22. de præb.* attamen opinio pro † Collegiata 5
ſemper apud nos tanquam verior præualuit, ſequendo, Caſſad. *d. dec. 22. & alios alleg. per Garz. de benef 5. par. cap. 4. nu. 64. & ſeqq. de hac teſtat.* Put. *dec. 130. in corr. par. 1.* Mohed. *dec. 27. nu. 2. de præb.* & poſtmodum in alijs cauſis idem fuit reſponſum, quæ referuntur *in Gerunden. iuris conſ. 24. Nouemb. 1631. coram D. Queipo.*

Secundò Capitulum, & Canonici deducunt Ius ſuum ex conſtitutione Luitgierij Epiſcopi Comenſis, erigentis Plebem S. Euphemiæ in Collegiatam cum expreſſa prohibitione ne vllus in ipſam Canonicam intrare præſumat ſine electione fratrum, quæ poſtmodum ab Alexandro III. fuit confirmata, quæ conſtitutio, & confirmatio † Apoſtolica 6
ſicuti probant directè, & in ſua ſubſtantia ſtatum collegiatæ, *cap. nobis de iurepatronatus cap. piæ mentis 16. quæſt. 7.* Crau. *conſ. 68. nu. 1.* Gonz. *in reg. 8 gloſ. 18. n. 32.* Rot. *dec. 615. num. 2 par. 1. recent. & in Gerunden. beneficij 21. Febr. 1628. coram me,* ita probant electionem ad Canonicos, & Prælatum ſpectare, cum de ea habita fuerit expreſſa mentio, ſcilicet nullum poſſe intrare in ipſam Canonicam ſine electione fratrum, quæ verba nec poſſunt euitari ex

eo

eo quia in conſtitutione Luitgierij legatur ſine datione fru-
ctuum; quaſi admittendi non ſint noui Canonici niſi in
quantum fructus decimarum aſſignatarum pro dote exi-
7 gantur, vnde poſſint ſuſtentari, quia error eſt † ſcripturæ re-
geſtri, non autem originalis conſtitutionis, quæ olienia fuit
Dominis, qui error magis detegitur ex confirmatione Apo-
ſtolica eodem regeſtro in qua dicitur ſine electione fratrum,
non autem ſine datione fructuum.

Non obſtat quòd verba illa, nec vllus in ipſam Canoni-
cam intrare præſumat ſine electione frattum; non exclu-
dant electionem, & collationem faciendam per Epiſcopum
prohibentem, & ſucceſſores ſuos propter naturam verbo-
8 rum, quæ ad tertios † referuntur; non autem ad perſonam
prohibentis, *l. ſi mercedem. § vlt. ff. de acti. empt.* Menoch. *præſ.
44 num. 1. lib. 3.* Rot. *dec. 741. num. 5. par. 1. diuerſ.*

Quia deciſio cauſæ reſpondit, quòd cum prohibitio ge-
neraliter facta legatur, & collatio horum Canonicatuum
ſpectet ad Papam, vel ad Ordinarium, & ad poteſtatem Pa-
9 pæ vinculandam referri non poſſint, † ex neceſſario conſe-
quenti de propria ipſius loquentis intelligi debet, Bart. *in l. ſi
quis legauerit, §. prima num. 1. ff. de legat.* 1. Gabr. *de verb. ſign.
concl. 9. n. 5. & 6.* & idem comprobat Menoch. *ead. præſumpt.
44. num. 26.*

Et eo minus obſtare viſum fuit, quòd cum huiuſmodi
Canonicatus dotati ſint de decimis ad ipſum Epiſcopum
10 ſpectantibus, † & illius ſit patronatus à quo dos conſtitui-
tur, Imol. *in cap. cum M. Ferrarienſis ſub num. 3. verſ. &
idem erit iudicandum de conſtit.* Rot. *deciſ. 17. num. 4. & 5 par.
2. diuerſ. & 600. num. 4. par. 2. recent* nec ſufficiat præſumpta,
11 † & obſcura renunciatio iuris patronatus, ſed requiratur ex-
preſſa, *cap. ſignificaſti de teſtib.* Lambert. *de iurep. lib. 1. par. 2.
qu. 2. art. 4. num 12.*

Quia non ſufficit quòd decimæ ab Epiſcopo datæ fuerint
tanquam propriæ, niſi ſimul probentur de menſa Epiſcopa-
li, aut de Beneficijs ad Cathedralem ſpectantibus, ex quo
12 præſumuntur ipſius † Eccleſiæ Plebanæ S. Euphemiæ tan-
quam intra fines illius debitæ, ad quam de iure ſpectant non
autem ad Eccleſiam maiorem Calder. *conſ. 2. de decim.* Re-
buff. *eod. tit. quæſt. 6. num. 16. & 18.* Lap. *alleg. 66. num 4. & 5.*
Menoch. *conſ. 36. num. 2.* & alijs relatis veriorem eſſe fuit
dictum *in deciſ. 178. num. 5. par. 1. & 262. par. 2. num. 5. recent.
892. num. 1. & 908. num 5. coram Seraph. & 124. num. 1. & 3. &
569. num. 1. par. 5. diuerſorum*, Vt propterea, cum ex eadem
ratione, electio, nominatio, & præſentatio ſpectet ad Cano-
nicos, & Prælatum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſ-
copum, ideo optimo iure prohibitum fuerit neminem poſſe
intrare ipſam Canonicam ſine electione fratrum ad quos de
iure ſpectat talis electio, & nihilominus cum in limine ere-
ctionis Collegiatæ idem dictum fuerit huiuſmodi excluſio
13 dici non poteſt præſumpta, aut obſcura † quo ad ipſum con-
cedentem, qui habetur pro expreſſo, dum ad alium verba il-
la generalia referri non poſſunt Surd. *conſ. 135. num. 3. cum
alijs per* Becc. *conſ. 34. num. 14.* neque quoad Collegiatam ac-
quirentem ex quo conceſſio alteri conuenire non poterat
nec denique quo ad modum prouidendi, quoniam ſecun-
14 dùm veriorem ſupra firmatam actus † eligendi, & confir-
mandi ſunt diſtincti inter Capitulum, & Epiſcopum.

Tertio denique intentio Collegiatæ deducitur ex vſu, &
obſeruantia ſupra centum annos conferendi huiuſmodi Ca-
nonicatus vacantes, immediatè ab ipſa conceſſione, conti-
nuata nempe ab anno 1451. vſque ad annum 1561. quæ de
per ſe, & minori tempore ſcilicet 40. annorum ſufficeret ad
15 præſcribendum † ſtatum Eccleſiæ, maximè concurrente ti-
tulo, *cap. de quarta de præſcript. cap. cum de beneficio de
præb. in 6.* Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 120. de cauſ.
poſſ. & prop.* Balb. *de præſcript. par. 1. partis quintæ princi-
palis num. 1.* Rot. *deciſ. 221. num. 1. & 308. num. 1. par. 1. recent.
cum alijs alleg. per* Add. *ad eamd. deciſ. 434. num. 20.*

Non obſtat vltimus ſtatus pro ordinario contrarius ante-
cedenti, qui deducitur ab anno 1564. vſque in præſens ex ſe-
rie quatuordecim collationum, qui cum excedat tempus
16 40. annorum dicebatur ſufficiens ad mutandum, † & præſ-
cribendum anteriorem ſtatum ex eadem diſpoſitione, *cap.
cum de beneficio de præb. in 6.* Felin. *in c. in noſtra, n. 43. de reſ-
cript.* Rot. *deciſ. 163. n. 3 par. 1. recent.*

Quia omiſſa diſcuſſione an omnes prouiſiones ſint effe-
ctuatæ cum Capitulum non agat de acquirendo iure confe-
rendi ab anno 1564. circa, ſed de iam quæſito ante dictum
annum conſeruando ſufficit quilibet actus, aut contrarius,
17 vel permiſſus ad impediendum curſum 40. annorum, & †
euitandam negligentiam ex qua deſumitur præſcriptio,

Abb. *in cap. illud, num. 11.* Imol. *num. 7. de præſcript.* Bald. *eod.
tit. 3. par. 6. par. princ. quæſt. 1. num. 1. & ſeqq.* Franc Marc.
dec. 327. num. 1. par. 2. & in hac materia electionis † ſufficere 18
quemlibet actum quamuis minimum ad conſeruandum ius
quæſitum voluit, Bald. *in c. querelam, num. 24. de elect.* & la-
tiſſimè comprobat Surd. *conſ. 323. num. 46. verſ. reſpondetur
etiam vol. 3.*

De actu contrario conſtat ex electione facta per Capitu-
lum de perſona Pompeij Campatij per obitum Canonici
Gabriellis Malagridæ vſque de anno 1581. die 12. Octobris,
& de eodem anno 1581. Epiſcopus Vulpius ſub die 29. Iunij
per obitum ſupradicti Gabriellis contulit eumdem Cano-
nicatum ſic vacantem eidem Pompeio Campatio, quorum
vnum ſi admittatur remouetur alterum, nam concurrente
electione Capituli remouetur libera collatio Epiſcopi, &
data Epiſcopi electione, remouetur electio Capituli, & ex
hoc † dignoſci contraria dicit *text. in l. Pomponius §. ſi is in* 19
fin. ff. de procurat. & l. ſi inter me, & te. ff. de except. Surd.
conſ. 67. num. 42. lib. 1. quæ contrarietas euitari non poteſt,
ex eo quòd collatio Epiſcopi præceſſerit per quatuor menſes
electionem Capituli, & effectum habuerit tanquam de
prouiſione Epiſcopi ex confeſſione eiuſdem Campatij in
viſitatione 6. Nouembris 1593. † cui cenſetur acquieuiſſe 20
Capitulum non appellando Bald. *in lib. 1. num 2. cap. ſen-
tent. reſcind. non poſſe* Mantic. *dec. 95. num. 5.* quia dum non
conſtat de poſſeſſione capta per Campatium in vim proui-
ſionis Epiſcopi ante electionem, prout non conſtat, nec
aliunde de ſcientia Capituli doceatur; ſemper Capitulum
dicere poteſt Campatium non intraſſe ſine electione fra-
trum ex quo docet de electione per actum capitularem, qui
actus ſufficit pro conſeruatione † proprij iuris; dum ſimul 21
eſſe poteſt, quòd Campatius habuerit vt dixit collationem
ab Epiſcopo, & tentauerit recipi in Canonicum, & ta-
men non obtinuit, niſi demum facta electione per fratres
poſt multos menſes.

Neque obſtat, quòd actus ille electionis factus à Capitulo
de perſona Campatij ſit inualidus ex quo quatuor tantùm
Canonici interuenerint, nec probetur ſubſequuta inſtitu-
tio, ſed è conuerſo quòd præceſſerit electionem, & demum
quòd de ea Epiſcopus ſcientiam habuerit ex quibus diceba-
tur actum illum remanere inualidum, nec ſuffragari ad in- 22
terrumpendum, aut impediendum curſum temporis 40. an-
norum, Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 45. §. 2. num. 31. & 32.* Rota *dec.
692. num. 2. par. 4. diuerſ.*

Quia ex actu qui datur, vltra Archipresbyterum Præla-
tum nominantur alij decem, qui interuenerunt electioni, &
ad conſeruationem iuris negatiui Capitulum non tenetur
probare effectuationem, ſuæ electionis, ſed quòd talis ſine
electione fratrum non intrauerit; & quòd Campatius fuerit
inſtitutus, & ex poſt emanauerit electio non ſufficit; vt ſu-
pradictum eſt niſi probetur receptio ante electionem; de-
mum cum Capitulum agat † de iure ſuo titulato conſer- 23
uando, non autem de aliquid acquirendo per patientiam
Epiſcopi, probatio conſenſus illius non eſt neceſſaria, Caſtr.
in l. ſeruitutes præd. num. 9. ff. de ſeruit. Couar. *in reg. poſſeſſor.
§. initium, num. 8.* Rot. *deciſ. 533. num. 3. par. 1. recent. cum alijs
relatis per* Add. *ad deciſ. 249. num. 7. & ſeq. coram Papa Gre-
gor. XV.*

De actu ſimiliter contrario patet ex electione facta per
Capitulum de anno 1622. menſe Octobris vacante Cano-
nicatu per obitum Bartholomæi Maynoni de perſona Bar-
tholomæi Vaccani poſſeſſione ſubſequuta menſe Ianuarij
1623.

Non obſtat quòd nominatio, † & electio prædicta tan- 24
quam effectum non ſortita Epiſcopo præiudicare non po-
tuerit ad impediendum curſum 40. annorum, dum vacatio
contigit de menſe Octobris per Regulas ſemper reſeruato,
ſedeſq. Epiſcopalis vacabat per obitum Epiſcopi Archinti
Iunioris, ac demum per Sedem Apoſtolicam ex eadem va-
catione prouiſus fuerit Io. Franciſcus Chriſtianus de cuius
effectuatione dicebatur non poſſe dubitari ex quo idem reſi-
gnauit Canonicatum obtentum in manibus Sanctiſſimi; &
de eo fuit prouiſus Paulus Hieronymus Rezzonicus.

Quia de electione, & nominatione Bartholomæi, & de
poſſeſſione per eum apprehenſa ex publicis documentis,
quæ data fuerunt; cæterum quòd nominatio, & poſſeſſio
Vaccani effectum non habuerit ſuperueniente prouiſione
Apoſtolica adhuc non probatur, non probato quòd Io Fran-
ciſcus reſignans prius habuerit prouiſionem ab Epiſcopo,
& intrauerit ſine electione frattum, vel à Papa expulſo
Vaccano, præterea nominatio, & electio prædicta &

poſſeſſorio ſequuta quicquid ſit ad euitandam prouiſionem
Apoſtolicam reſpectiuè, tamen ad conſeruationem proprij
iuris contra Epiſcopum ſemper ſuffragari poteſt Capitulo
25 † non valenti propriam electionem effectuare propter impe-
dimentum Apoſtolicæ prouiſionis, *l. 1. §. ne autem. c. de an-
nal. except.* Honded. *conſ. 14. num. 13. lib. 2.* Surd. *deciſ. 131.
nu. 4. & 236. nu. 14.* atque ita ſiue quadragenaria incipiat
ab anno 1564. ſiue ab anno 1586. ſemper interrupta colligi-
tor præſcriptio; ſi vero ab anno 1593. deducatur vltra quòd
in ea non apparet animus Epiſcopi determinatus ad præſcri-
bendum, & priuandum Capitulum, prout neceſſarius eſt,
26 ex † quo præſeruatur ius cuiuslibet collatoris per clauſulam
(Quatenus pro hac vice ad nos pertineat collatio) Calder.
conſ. vlt. de cauſ. poſſ. & propr. Ripa *in c. cum Eccleſia Sutri-
na nu. 49. eod. tit.* Gonz. *gloſ. 45. §. 2. num. 34.* non etiam in-
tegra quadragenaria intrat propter litem inceptam de anno
1631. quæ tamen obſeruanda eſt vſque ad vltimum momen
tum, Iaſ. *in l. 3. §. labeo. nu. 17. ff. de acquir. poſſ.* Bald. *de
præſcr. 3. par. 6. partis princ. quæſt. 1. nu. 11.* Rot. *deciſ.
304. num. 2. par. 1. recent.* quæ præſcriptio eo ſemper diffici-
27 lius impleri † poteſt quando verſamur in actu negatiuo, à
Sede Apoſtolica permiſſo, & confirmato, ne vllus in Ca-
nonicam intrare præſumat ſine electione fratrum, itaut
poſſeſſio Epiſcopi nunquam inceperit, niſi poſtquam Ca-
28 nonici, & Capitulum volentes † eligere prohibiti fuerint,
& prohibitioni acquieuerint ſecundùm *gloſ. in l. qui lumini
bus. ff. de ſeru. Vrb. præd. &* Abb. *in c. ſignificante. nu. 1. de
appell.* Surd. *conſ. 130. num. 17. vol. 1. & idem fuit dictum in
Ferrarien. aquarum 14. Nouembr. 1620. coram me*, vt pro-
pterea non ſufficiat Epiſcopo eſſe in poſſeſſione conferendi,
niſi prius docuerit Canonicos, & Capitulum fuiſſe prohibi-
tus eligere, & prohibitioni acquieuerint aliàs ſemper vti po-
tuerunt iure ſuo, ne prouiſi ab Epiſcopo ſine ipſorum ele-
ctione intrare præſumant Canonicam. Et ita.

¶ *Supra in hac parte adeſt deciſio in eadem cauſa coram Illuſtriſſ.
D. Machiauello Patriarcha Conſtantinopolitano ſub die 15.
Nouembris 1635. eſt deciſio 71.
Et infra habetur alia coram R. P. D. Ghiſilerio ſub die 8.
Iunij 1637.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Fideicommiſſi.

Die Lunæ 10. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris voluntas, quando præſumatur voluiſſe vocare, non ſolùm filium alicuius tunc natum, ſed etiam naſciturum poſt ipſius mortem.

SVMMARIVM.

1 *Aduerbium tunc, in vocatione poſitum non operatur quo-minus diſpoſitio extendi debeat ad perſonas ſimiles ad quem teſtator habuit parem affectionem.*

2 *ex Vocatione ſucceſſiua perſonarum, quæ ferè impoſſibile erat, vt natæ eſſent de tempore obitus teſtatoris, vt fuerint vocatæ etiamſi naſcantur poſt eius obitum, ex hoc ſatis demonſtratur.*

3 *Diſpoſitio ne remaneat penitus inutilis, & ſine effectu, capienda eſt omnis interpretatio.*

4 *Teſtator, ſi aliquid enixè deſiderauit non eſt veriſimile, quòd ſe voluerit reſtringere ad caſum valde euentualem.*

5 *Optabile quocumque tempore id videtur ex quo reſultat commodum, & honor.*

DECISIO CXXXIV.

PLACVIT Dominis reſolutio capta in hac cauſa die
5. Decembris proximè præteriti, in quo dictum fuit,
factum eſſe locum fideicommiſſo ad fauorem Dominici;
Nam licet Gaſpardus Teſtator ad ſucceſſionem vocauerit
primum filium maſculum Dominorum Henrici, & Ma-
riæ, qui de tempore obitus ipſius, tunc erit viuens (vt
ſunt verba teſtamenti) attamen non ex eo quod de dicto tem-
pore Dominicus non extaret, ſed natus fuerit poſt annos
quinque à die obitus ipſius Gaſpardi, viſum eſt fideicom-
miſſum expiraſſe, cum potius voluntas Teſtatoris fuerit
non ſolùm vocare filium tunc natum, ſed etiam naſcitu-
rum poſt ipſius mortem, † itaut aduerbium (tunc) in vo- 1
catione poſitum non limitet, quo minus diſpoſitio extendi
debeat ad perſonas ſimiles, ad quas Teſtator parem habuit
affectum, vt tradit Pariſ. *conſ. 30. num. 52. lib. 3.* Natt.
conſ. 675. nu. 9. 12. & ſeq. Cephal. *conſ. 196. nu. 23.* Maximè
dum ipſe Teſtator diſpoſuit, quòd ſi primogenitus non ſit
capax ſucceſſionis, eligatur à D. Diana eius vxore ſecun-
dogenitus, tertiogenitus, & deinceps. Ex hac enim ſuc-
ceſſiua vocatione perſonarum, quæ ferè impoſſibile erat,
† vt natæ eſſent de tempore obitus Teſtatoris, clarè viſum 2
eſt reſultare, vt fuerint vocati filij etiam poſtea naſcituri
ſecundùm Soccin. ſen. *in l. ſi cognati. num. 30. ff. de reb. dub.*
Ruin. *conſ. 108. nu. 17. lib. 2.* Albert. *conſ. 106. nu. 13. &
14.* Menoch. *conſ. 496. num. 16.* Mantic. *de coniectur. lib. 8.
tit. 10. nu. 14. verſ. illud tamen in dubium.* Peregr. *de fidei-
com. art. 22. num 77. verſ. vel cum teſtator digreſſus fuit, &
conſ. 53. nu. 28. lib. 1.* Fulor. *de ſubſtit. quæſt. 318. num 39.
verſ. ego certè, & facit Rota in Romana pecuniaria 30. Apri-
lis 1625. coram R. P. D. Merlino, & in Lucana ſucceſſionis
1. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Aliàs enim
diſpoſitio remaneret penitus inutilis, † & abſque vllo effe- 3
ctu, ad quod euitan., quælibet alia interpretatio eſt ample-
ctenda, Caſtr. *conſ. 247. nu. 3. poſt medium. verſ. illud autem
conſtat. lib. 1.* Albert. *d. conſ. 106. nu 17. & ſeqq* Fulor. *de
ſubſtit. d. quæſt. 318. num 99.* Maximè quia dum Teſtator
oſtendit tam enixam voluntatem conſeruandi in perpe-
tuum nomen, & cognomen ipſius in dicto filio naſcituro,
non eſt veriſimile, quòd voluerit reſtringere † talem nomi- 4
nis, & armorum delationem ad caſum tam euentualem,
quando (ſcilicet) dictus filius naſceretur ipſo duntaxat vi-
uente, cum potiùs hoc poſtea, vel quandocumque videa-
tur † optabile tanquam reſultans in commodum, & hono- 5
rem ipſius, Anchar. *conſ. 113. n. 4.* Molin. *de primogen. lib. 2.
cap. 14. nu. 5. & 6.* Gratian. *forenſ. diſcept. 288. nu. 14.* prout
hæc eadem interpretatio viſa eſt indubitanter, ac pleniùs
ſuaderi ex pluribus aliis coniecturis latè in deciſione dedu-
ctis cum quibus Domini, etiam nunc tranſierunt.
Et ita fuit deciſum Dominico tantum informante.

* *Eſt deciſio 77. ſupra in hac eadem parte, vbi in fine adduxi alias deciſiones in hac cauſa.*

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien. Fideicommiſſi.

Die Mercorij 21. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi hæredi grauato reſtituere, expreſsè prohibuerit venditionem, locationem ad longum tempus, donationem, & hypotecam, ſub pœna &c. modo ſi hæres locauerit bona per decennium, an ſit factus locus fideicommiſſo. Fideicommiſſum dicitur purificatum, ſi hæres grauatus emiſerit profeſſionem in aliqua Religione, etiam capaci bonorum, ſtante excluſione ſuper hoc facta à teſtatore.

SVMMARIVM.

1 *Locatio facta ad decem annos, dicitur locatio facta ad longum, & magnum tempus.*

2 *Hæres grauatus, ſi voluntati Teſtatoris contrauene-rit, qui aliquid prohibuit cum expreſſa annullatione illius, tunc ſine dubio ſit locus purificationi fidei-commiſſi.*

3 *Locatio ſi ſit facta ad vitam locatoris, vel conductoris, dicitur facta ad longum tempus, & n. 6.*

4 *Locatori ad longum tempus competit ius petendæ renouationis locationis.*

5 *Verba quando ſunt clara, non eſt opus alia interpretatione.*

7 *Fructus, & commoditas rei prohibitæ alienari, quando non poſſint alienari ad longum tempus.*

8 *Interpretatio, vt actus ſubſiſtat, ea capienda eſt.*

9 *Pro*

9 *Pro actus validitate tunc capienda eſt interpretatio, quando ſumus in dubio, ſecus ſi verſemur in claris.*
10 *Donatarius omnium bonorum tenetur ſeruare factum donantis, & è contra.*
11 *Fideicommiſſarius vtens iure ſuo, poteſt agere ad vindicandam rem nulliter alienatam, nec ſtringitur obligatione ſui auctoris.*
12 *Hæres grauatus alienans bona fideicommiſſaria, quando ex defectu ſcientiæ excuſetur, & n. 13.*
14 *Hæres grauatus, ſi locauerit bona fideicommiſſo ſubiecta, ſtante ſuper hoc prohibitione Teſtatoris, nulliter agit, & in conductorem non transfertur dominium.*
15 *Hæres grauatus, ſi emittit profeſſionem in aliqua Religione capaci ſucceſſionis, quando d. Religio non poſſit prætendere ad ſe ſpectare bona fideicommiſſaria durante vita dicti Monachi, & num. 16. 17. 19. & 20.*
18 *Teſtatoris enim voluntas debet verificari, & num. 21.*
22 *Fideicommiſſario, quibus concurrentibus eſt concedenda immiſſio, vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. etiam contra tertium poſſeſſorem.*

DECISIO CXXXV.

PRÆTENDENTIBVS Ioſepho, & Virgilio Maria de Bauoſijs, vocatis in teſtamento Ioannis de Bauoſijs Anno 1609. immiſſionem in poſſeſſionem vnius Prædij poſiti in Communi Sancti Vitalis, non ſolùm ob locationem per Ioannem alterum fratrem factam de dicto prædio per decennium, & illo finito per aliud decennium, & vlterius, donec dictus Ioannes viueret, itaut quando moreretur, locatio diceretur finita: verum etiam ob emiſſam à dicto Ioanne profeſſionem in Congregatione Canonicorum Sancti Georgij in Alga, præuia renunciatione ampliſſima omnium bonorum prætenſo fideicommiſſo ſubiectorum, contra expreſſam prohibitionem teſtatoris, de qua in verbis teſtamenti, ibi: *Perche vuole, & intende, che li ſuoi beni, e facoltà perpetuamente ſiano conſeruate, e ſi conſeruino, e peruenghino alli ſudetti ſuoi heredi, &c. acciò ſi conſeruino nella famiglia, & eſpreſſamente vieta, e commanda à tutti li ſuoi heredi, &c. la venditione, locatione à longo tempo, donatione, hypotheca, &c.* reſpectu verò ingreſſus in Religionem, ibi: *Perche dichiara, che non s'intenda, che il Monaſterio, ò Chieſa ſia, e ſucceda in luoga de figliuoli, dichiarando, e proteſtando, che la detta prouiſione fà non principalmente per eſcludere il Monaſterio, ò Chieſa, mà per conſeruatione delli ſuoi beni nelle perſone come ſopra, &c.* ad eorum fauorem fuit reſolutum.

Quia ſtante locatione ſupradicta, & profeſſione emiſſa in Religione à dicto Ioanne, fuit purificatum fideicommiſſum ad fauorem ſupradictorum, & factus locus ſubſtitutioni reciprocæ inter dictos Ioannem, Ioſephum, & Virgilium Mariam à teſtatore reciprocè ſubſtitutos.

1 Nam reſpectu locationis, cum locatio † facta ad decem annos, dicatur locatio facta ad longum, & magnum tempus, *l. ſi cum fideicommiſſaria, §. Ariſto, ff. qui, & à quibus, l. penult. & l. fin. C. de præſcript. longi tempor. gloſſ. in l. ſecunda, ff. ſi ager vectigalis, vel emphyt. pet.* & facit quod notat Gloſſ. *in l. ſi filius, C. de peric. hæred.* Alexand. *conſ. 17 in princip. lib. 4.* Dec. *conſ. 203.* Bertrand. *conſ. 126. num. 3.* Peregr. *de fideicomm. art. 40. num. 93.* Pariſ. *conſ. 118. num 3.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 525. num 5.* Eaquè fuerit hæredibus prohibita à teſtatore, cum expreſſa annullatione illius in hunc caſum contrauentionis, ex locatione prędij facta per Ioannem grauatum,
2 † nedum ad decennium, ſed ad alium decennium, & donec ipſe vixerit indubitatum eſt purificari fideicommiſſum, Peregr. *dicto art 40. num. 169.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib 5. tit. 4. num. 11. & tit. 45. num. 12.* Fuſar. vbi ſupra *verſ. Idem eſſet*; vbi firmat idem eſſe ſi facta fuiſſet ad vitam, vel locatoris,
3 vel conductoris, † quia ad longum tempus dicitur facta, ex Ancharan. Immol. & Card. *in cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienan. cum alijs ibi adductis.*

Nec facit, quòd cùm in inſtrumento locationis adiectum ſit pactum, quòd eueniente caſu fideicommiſſi locatio ſtatim cenſeatur finita; ſequatur, vt partes noluerint conductori aliquod ius acquirr continuandæ locationis, vel petendę renouationis, ſicut † competere ſolet conductori ad
4 longum tempus; ſed tantùm voluiſſe transferre commoditatem percipiendi fructus durante vita grauati quia cum verba locationis ſint clara de ipſo Prædio, & poſſeſſione Sancti Vitalis, † non poteſt applicari, quòd intelligatur tan- 5
tùm locata commoditas percipiendi fructus, Bero. *conſ. 189. num. 2. in fin. lib. 1.* & magis ſtante illa clauſula, *ponens in locum ſuum*, necnon altera clauſula *conſtituti*, & cum teſtator perpetuò voluerit bona conſeruari penès inſtitutos, & ſubſtitutos, cum ſpeciali prohibitione locationis ad longum tempus, † locatio ad longum tempus, etiam reſtricta ad vi- 6
tam locantis, eſt contra eius voluntatem, & ipſo iure nulla; nec pactum, quòd eueniente morte intelligatur finita, illam ſuſtinere poteſt. Ex hinc patet, non applicari concluſionem, † quòd fructus, & commoditas rei prohibitæ alienari, poſ- 7
ſint locari ad longum tempus.

Minus obſtat, quòd licèt Inſtrumentum ſonet in locationem rei, tamen vt valeat actus, & non dicatur factus contra prohibitionem, debeant † verba intelligi de commodita- 8
te fructuum, non autem de re ipſa, vt tenuit Rota *in Tadertin. Officij 19. Februarij 1589. coram Lancelloto, impreſſa per* Marcheſ *de commiſſ. par. 1. fol. 756 num. 3. & 4.* quia interpretatio deſumpta pro validitate actus, procedit in dubio ad euitandam caducitatem, † ſecùs autem quando verſamur 9
in claris, vt in iſto caſu, ex prohibita alienatione à teſtatore, vt colligitur ex ipſamet *deciſione in Tudertina Officij coram Lancelloto.*

Non obſtat, quòd ex donatione vniuerſali omnium bonorum facta à Ioanne, poſſit inferri, Ioſephum, & Virgiliam Mariam teneri ad locationis defenſionem, tamquam ſucceſſores Ioannis donantis, qui locationem fecerat; ex quo donatarius † omnium bonorum tenetur ſeruare factum do- 10
nantis, & è contra, dum competunt actiones quæ contra donantem poterant exerceri tàm reales, quàm perſonales, Gul. *de Benedictis, in cap. Raynutius, verſ. cætera bona, num. 46. verſ. vbi verò donator de teſtamentis*, Celſus Vgo *conſ. 13. num. 22.* Gerius Spinus *conſ. 75. num. 33. & ſeqq. cum alijs*, quia ſupradicti Ioſephus, & Virgilius Maria fideicommiſſarij bona non conſequuntur à grauato, ſed à grauante, & propterea cum omnia donata ſint ſuppoſita fideicommiſſo, non intrat obiectum, † ſed fideicommiſſarius vtens ſuo iure poteſt age- 11
re ad vendicandam rem nulliter alienatam, nec adſtringitur obligatione ſui auctoris, Bero. *conſ. 129. num. 5. & 15. lib. 2.* Laderch. *conſ. 138. per tot.*

Pariter non obſtat, quod non conſtet, quòd Ioannes habuerit ſpecificam ſcientiam huius prohibitionis pœnalis, & generalis ſcientia teſtamenti non ſufficiat. Quia defectus † 12
ſcientię procedit, quando alienans vult recuperare, & ſe excuſare, Rota *dec. 22. n. 2. par. 1. diuerſ. & coram* Caualer. *dec. 96. n. 4.* non † autem ad effectum auocandi à tertio poſſeſſore 13
bona nulliter alienata, vt benè diſtinguit Rota *dec. 268 nu. 1. par. 2. recent.* & hoc ſumma ratione, quia ſtante expreſſa prohibitione locationis ad longum tempus facta per teſtatorem, † locatio fuit nulla, & in conductorem non fuit trans- 14
latum dominium, *l. cum Pater, §. libertis, vbi gloſſ. ff. de leg. 2. l. 2. C pro emptore*, & ideò eſt locus rei vendicationi, Barbat. *conſ. 14. in fin. lib. 2.*

Et ex alio capite cenſuerunt DD. reſultare purificationem fideicommiſſi, ex profeſſione per Ioannem emiſſa in dicta Congregatione, prout ex publico Inſtrumento, & atteſtatione Superioris, attentis verbis teſtatoris, qui expreſsè voluit, vt bona conſeruentur in perſonis inſtitutis, & ſubſtitutis, excluſo Monaſterio, aſſerendo ſe id non facere ad effectum excludendi Monaſterium principaliter, nec in eius odium, ſed propter conſeruationem bonorum ſuorum in perſonis vocatis. Quod ſufficit † pro excluſione Monaſterij 15
etiam capacis bonorum, in puncto Molin. *de primogen. lib. 1. c. 13. n. 91.* Peregr. *de fideicom. art. 28. n. 82.* Intrigliol. *de ſubſtit. cent. 3. q. 63. n. 41.* Sanch. *in præcepto Decalog. lib. 7. c. 15. nu. 19. & c. 16. n. 32.* Couar. *variar. c. 19. n. 11.*

Nec facit, quòd cum Ioannes emiſerit profeſſionem in Congregatione capaci ſucceſſionis, Congregatio poſſit retinere bona donec ille naturaliter vixerit, itaut non dicatur purificata conditio ſubſtitutionis † conceptæ ſub conditio- 16
ne mortis, vt præter allegatos tenuit Rota *in Vrbeaetana hæreditatis 14. Aprilis 1614. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in Bononien. fideicommiſſi de Blanchettis 26. Ianuar. 1632. & 9. Decemb. 1633. coram R. P. D. meo Veraſpio*, quia ſupradictæ deciſiones procedunt in terminis excluſionis Monaſterij deſumptæ, vel ex coniecturis, vel ex qualitate bonorum; non autem ex diſpoſitione expreſſa teſtatoris, ex qua reſultat excluſio † Monaſterij, ſtante 17
ratione adducta à teſtatore in teſtamento, vt bona perpetuo conſeruentur inter perſonas inſtitutas, & ſubſtitutas, co-

quia præcipua ipſius intentio fuit; vt bona ſua perpetuò nedum conſeruentur, ſed etiam perueniant ad inſtitutos, & ſubſtitutos, vt in familia teſtatoris conſeruentur; quo caſu licèt Ioannes ſit agnatus, & retineat iura familiæ, tamen cum ipſe ſit incapax retentionis bonorum, eaque interim non conſeruarentur in familia, ſed penès Monaſterium,
18 non verificaretur † enixa voluntas teſtatoris, vt bona perpetuò conſeruarentur in familia, & inter perſonas vocatas. Ideoquè cum in illo caſu mors ciuilis æquiparetur naturali, & eoſdem operetur effectus quos mors naturalis, attenta voluntate teſtatoris, indè reſultat Ioannem, licet profeſſum in Congregatione capaci, eſſe excludendum à ſucceſſione fideicommiſſi, ſtante expreſſa prohibitione teſtatoris,
19 † quòd Monaſterium non poſſit ſuccedere loco filiorum, non in odium Monaſterij, ſed propter conſeruationem bonorum in vocatis, atq; ita omnia in contrarium deducta, non applicantur huic caſui, cum loquantur, & procedant, quando ex verbis teſtatoris contrarium non apparet, quando verò conſtat de enixa voluntate teſtatoris, vt bona perpetuò conſeruentur in familia, & inter perſonas vocatas, tunc
20 † neque viuente Monacho poteſt Monaſterium retinere, ex Molin. Peregrin. Intrigl. *& alijs ſupra allegatis* quia interim quando bona ſunt penès Monaſterium non conſer-
21 uantur in familia; nam † ſi Monaſterium poſſet retinere, perpetuò non remanerent in familia.

Probata autem purificatione ſubſtitutionis, ex profeſſione emiſſa per Ioannem, & ex locatione per eum facta Prędij de quo agitur ad vitam ipſius, cum inter partes non controuertatur exiſtentia fideicommiſſi, necnon identitas Prę-
22 dij, conſequenter Iuſepho, & Virgilio Mariæ † fideicommiſſarijs debetur immiſſio, vigore *l. fin. C. de edict.* Diu. Adr. *toll.* etiam aduerſus tertium poſſeſſorem, vt pluries reſoluit Rota, *vt in deciſ. 201. num. 9. par. 2. diuerſ. deciſ. 237. nu. 1. par. 1. recent. & deciſ. 167. nu. 2. coram Reuerendiſſimo Domino mea Decano, cum alijs relatis in Bononien. fideicommiſſi de Glauarinis, 23. Ianuarij præteriti, confirmata 5. currentis menſis coram me.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana penſionis.

Die Mercurii 21. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Penſio reſeruata ſuper Prioratibus Religionis Hieroſolymitanæ, quando dicatur nulliter reſeruata.

SVMMARIVM.

1 *Penſio reſeruata eſt nulla, data incapacitate tàm reſeruantis, quàm eius, cui fuit reſeruata.*
2 *Equites Hieroſolymitani, quando ſunt debitores Communis Ærarij, ſunt incapaces ad reſeruandum penſiones &c.*
3 *Equites Hieroſolymitani, qui ſunt debitores Communis Ærarij omnino priuantur Commendis, & adminiſtrationibus.*
5 *Inferior non poteſt propria auctoritate facere ordinationes contrarias ordinationibus confirmatis à Papa.*
6 *Statuta confirmata à Papa, dicuntur Papalia.*
7 *Equiti Hieroſolymitano non poteſt reſeruari penſio, ſi ſit abſens à conuentu.*
8 *Ordinatio Capitularis prima de Commendis Relig. Hieroſolym. licet loquatur tantùm de Magno Magiſtro, debet etiam comprehendere Priores tanquam inferiores, & nu. 9.*
10 *Lex eadem eſt ſeruanda vbi militat eadem ratio.*
11 *Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ fauore licita eſt extenſio.*

DECISIO CXXXVI.

ATTENTIS fundamentis, & rationibus deductis in alia deciſione * iterum reſoluerunt DD. penſionem reſeruatam ſuper Prioratu Cataloniæ eſſe nullam ſtante incapacitate tàm Equitis Georgij Puiderfilæ re-
1 ſeruantis † quàm Equitis Arnaldi Dameto, cui fuit reſeruata, Gig. *de penſionib. quæſt. 5. nu. 1.* Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 4. quæſt. 2. num. 1. cum ſeq. & firmatur in deciſ. quæ recitetur.*

Incapacitas Puiderfilæ de tempore reſeruationis, iuſtificatur cum verè fuiſſet debitor communis Ærarij, quo caſu intrat diſpoſitio ſtat. 25. de communi ærario, vbi
† Equites declarantur incapaces ad reſeruandum huiuſmodi penſiones, quod etiam eſt conforme ſtat. 20. & 21. de verborum ſignificatione, quæ diſponunt vt debitores communis ærarij † omninò priuentur commendis, & adminiſtrationibus. Vlterius eidem reſeruationi obſtant ſtat. 49. & 50. de commendis, in quibus diſponitur quòd † ſoli Magno Magiſtro, & habentibus facultatem à Capitulo Generali liceat has penſiones reſeruare, nec de viribus dictorum ſtatutorum poteſt dubitari, ſtante confirmatione Sixti V. & propterea nihil facit ordinatio 13. de commendis facta in ſequenti Capitulo Generali, cum non fuerit à Sede Apoſtolica confirmata, nec Capitulum Generale † potuerit ex propria auctoritate facere ordinationes contrarias ordinationibus confirmatis à Papa, de quibus tanquam de † conſtitutionibus Papalibus eſt iudicandum, Abb. *in c. dilecto n. 5. de præben.* Fel. *in cap. cum acceſſiſſent. num. 4. & 7. vbi etiam* Dec. *num. 19. de conſtit.* Gabr. *de clauſ. concluſ. 3. nu. 20. & dixit Rota in Meleuitana præeminentiarum 28. Ianuarij 1628. coram R. P. D. mea Pirouano*, & ſæpe alias.

Incapacitas verò Equitis Dameti penſionarij, reſultat ex ipſius abſentia à conuentu, quæ vigore † ordinationis Capitularis primæ de commendis confirmatæ à Sede Apoſtolica, inducit incapacitatem penſionarij, etiam ſi alius Prior potuiſſet penſionem reſeruare, quod tamen in propoſito caſu non applicatur ſtante incapacitate Puiderfilæ iam canonizata.

Non obſtat, quòd d. ordinatio prima, de commendis, loquatur tantummodo de Magno Magiſtro, † quia ex rationis identitate, & maioritate eo magis debet comprehendere Priores tanquam inferiores in hac Religione, vt ſcilicet Equites inueniantur ad reſidentiam in conuentu, quod ipſum admiſit etiam Rota *in alia Meliten. penſionis 10. Martij præteriti coram me* in terminis ſtatuti 14. loquentis de Magno Magiſtro et quia † cum militet eadem ratio, illa ordinatio extendatur etiam ad Priores, vt in dicta deciſione, & in hoc caſu ne maior prærogatiua competat inferioribus quam ſuperioribus eſt concludendum, dictam ordinationem primam de † commendis debere procedere in alijs Prioribus inferioribus ex identitate rationis, Alex. *conſ. 24. nu. 44. lib. 2. & conſ. 75. nu 3. lib. 5.* Surd. *conſ* 443. *num.* 21. Rot. coram Seraph. *dec.* 496. *n.* 12. *in recen. dec.* 783. *n.* 3. *par. 2. & in d. Meleuitana penſionis 10. Martij præteriti coram me*, maximè cum agatur de grauandis commendis quod non eſt permiſſum, & conſequenter eſt locus extenſioni fauore Eccleſiæ, ſeu alterius piæ cauſæ, Rol. *conſ. 72. n. 64. & ſeq. lib. 1.* Hond. *conſ. 95. nu. 30. lib. 1.*

Ex quibus, & alijs deductis in alia deciſione in hac cauſa facta 18. Februarij præteriti pro moderno Priore Cataloniæ fuit reſolutum in contumaciam partis, quæ pluries citata, & intimata, licèt informauerit in voce, non curauit dare ſcripturas.

* *Idèſt ſub die 18. Februarij eſt deciſio 98. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. PIROVANO.

Paceſi Decimatum.

Die Mercurij 21. Maij 1635

ARGVMENTVM.

Magno Magiſtro, & Ordini S. Iacobi de Spata conceſſum eſt, vt Eccleſiæ in locis deſertis, aut in Terris de manu Sarracenorum ereptis per eos conſtructæ, plena gaudeant libertate à quauis exactione, vide in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Cura animarum poteſt eſſe penes Eccleſiam Regularem, vel Monaſterium vel Collegium.*
2 *Decimarum exactio denotat dominium Eccleſiæ, eſſe penes eum, qui eas percipit.*
3 *Eccleſia Parochialis dicitur de menſa Monaſterij, ſi Monaſterium præſentet Vicarios amouibiles.*

4 de

4 *de Dominio Eccleſiæ,quanda principaliter noa agitur,ſed incidenter ad effectum pei cipiendi decimas, ieuioribus caatentatur probationibus.*

5 *Teſtes benè prabant aliquem locum eſſe iatra limites alicuius Parochiæ, ſi deponant de ſcientia, & fama publica, & notoria.*

6 *Immemorabilis non ſuffragatur, quanda conſtat de initio præſcriptionis.*

7 *Laicus poſſeſſor decimarum non iuuatur ea, niſi probetur cum fama priuilegij Apoſtolici dum verſamur in ea, qui non probat poſſeſſianem ante Cancil. Lateraneaſe.*

DECISIO CXXXVII.

PRÆSENS cauſa diu fuit agitata in conſilio ordinum in Regnis Hiſpaniarum, à quo emanauit ſenteotia fauorabilis pro menia Magiſtrali Equitum S. Iacobi de Spata ſuper iure decimandi Terras loci della Granzia, poſiti intra fines. Ciuitatis de Xeres Paceñ Diœceſis contra Dominum Ferdinandum Bazan eiuſdem loci tunc poſſeſſorē; cæterum eadem ſententia poſtmodum per Rotam reuocata, taoquam inualida defectu iuriſdictionis ex parte Magiſtratus Ordinum pro eadem menſa Magiſtrali ad vlteriora fuit proceſſum ſuper iuſtitia decimandi, & cum hodie dubitatum fuiſſet, ao idem Ferdinandus, & ſucceſſores teneantur ad decimas Granziæ prædictæ affirmatiuè fuit per Domioos reſponſum.

Fundat enim eadem menſa Magiſtralis iotentionem ſuam in priuilegio Alexandri III. in nouo Bullario tom. 1. in ordine Bulla v. incipit Benedictus Domious io qua Magno Magiſtro, & Ordini S. Iacobi de Spata conceditur, vt Eccleſiæ in locis deſertis, aut in Terris de manu Saracenorum ereptis per eos conſtructæ plena gaudeant libertate, nec aliqua per Epiſcopos decioarum, aut alterius rei exactione grauentur liceatq; eidem Ordini per Clericos ſuos idoneos eaſdem Eccleſias cum ſuis Plebibus gubernare, ex quibus verbis ſatis clarè colligitur gubernium Plebium ordini demandatum fuiſſe; regendum tamen per Clericos idoneos ad id munus deputandos, & penes eumdem eſſe curam aoimarum, prout penes Collegium, aut regularem Eccleſiam
1 † vel Monaſterium eſſe poteſt, quibus propterea reſpectiuè debentur, *cap. cum coatingat, de decim. C. ad decimas. de reſtit. ſpoliat. ia 6. cap. final. de Paroch.* Rot. *dec. 371. num. 1. 677. n. 2. p. 1. 153. num. 2 & 204. num. 1. par 2. receat* & ad fauorem huius menſæ Magiſtralis ſæpè fuit reſolutum *vt in Toletana decimarum 134. in impreſſ. coram D. mea Decaao, Pacen. decimarum 12. Decemb. 1608. coram Card. Sacrata, Valeatina decimarum 27. Nouemb. 1596. & 9 Iunij 1597. coram Cardinali Hieronymo Pamphilio*, & nouiſſimè *in Toletana decimarum de Solana 15. Decembris 1631. caram D. Queippo.*

Ne-que dubitari poteſt de Parochialium proprietate, aut de comprehenſione huius Graoziæ iotra limites earumdem.

2 Quoniam duo concludenter iuſtificantor † nempe exercitium curæ animarum in Eccleſijs Parochialibus loci de quo agitur per Clericos idoneos, & exactio decimarum, ex quibus iuncto priuilegio probatur earumdem dominium tanquam de conſtructis in Terris ereptis de manu Sarracenorum Card. *in clem. 1. a. 10. q. 9. de offic. Vicar. Gloſ. in Clem.* frequens in verbo ad menſam *de exceſſ. Prælat.* Creſcen. *dec. 2. de decim.* Veralł. *dec. 339. par. 3. & 102, nu. 3. par. 1. receat.* Dantur eoim ſex Teſtes aſſerentes in Ciuitate de Xeres adeſſe quatuor Parochiales S. Michaelis, S. Mariæ, S. Bartholomæi, ac S. Catherioæ, & quòd prouidentur ab ipſo conſilio ordinum, & viderunt prouiſos poſſidere per
3 multos anoos, † quæ prouiſiones procuidubio inferunt curam ſpectare ad menſam Magiſtralem deputantem Presbyteros amouibiles, Seraph. *deciſ. 1304. au. 1.* Rot. *dec. 204. n. 1. & 2. par. 2. receat.* & de vniuerſali exactione fructuum decimalium in ſupradicto territorio de Xeres dantur plures teſtes tam primi, quam ſecundi examinis id ipſum concludentes, quia viderunt, audierunt, & publicum, & notorium eſſe: Et inſuper idem concludunt teſtes examinati pro parte DD. de Bazan nedum quoad vniuerſalem exactionem ſed etiam quoad particularem huius prædij della Granzia, quæ omnia ſuperabundant, cum non agatur contra Ordinarium cuius præiudicium in eadem conſtitutione Alexandri III. fuit reſeruatum neque principaliter de proban-
4 do dominio Eccleſiarum † controuerſarum, ſed incidenter ad effectum percipieodi decimas, Bart. *in l. quidam in ſuo num. 4. ff. de cond. inſtit.* Meoocb. *de recup. rem. 2. num. 32.* Surd. *dec. 10. num. 11.* Rot. *deciſ. 34 aum. 20. par. a. diuerſ.*

Reſpectu verò comprehenſionis Granziæ iotra limites de Xeres depoouot ſex Teſtes pro menſa examinati, & octo pro DD. de Bazan, quibus abique haſitatione † ſtandum eſt 5
cum deponant de ſcientia, & fama publica, & notoria.

Non obſtant igitur exceptiones DD. de Bazao, ad euitandam obligationem ſoluendi decimas menſæ Magiſtrali; Nam ſi fundantur in priuilegio exemptionis, & iuris decimandi, & decimas etiam ab a lijs io dicto loco della Granzia exigendi, de tali priuilegio in actis non conſtat, neque ſperatur producendum, quia monitus dictus Bazan, ad exhibendum priuilegium quod habet de dicta poſſeſſione della Granzia ad exigendum decimas illius, reſpondit, & declarauit, quod illud noo habet; neque aliquid ſcit de illo, nec vnquam illud habuit quæ reſponſio legitur in proceſſu fol. 2052. & datur in *ſumm. aum 5.*

Super iommemorabili autem articulata, & probata vt prætenditur per teſtes nullum poteſt conſtitui fundamentum quia veræ ſuot concluſiones, & ſæpè per Rotam receptæ immemorabilem † non ſuffragari quando de initio præ- 6
ſcribendi conſtat, *l. 2. §. idem labea il primo. ff. de aq. pluu. arcea. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqu. quot. & æſtiu.* Couar. *in reg. poſſeſſar. par. 2. §. 3. nu 7 de reg. iur* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 6. num. 60.* Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 18. nu. 47.* Rot *dec. 467. num. 6. coram Papa Gregar. XV* Rurſum poſſeſſorem non iuuari, niſi probetur cum fama priuilegij
† Apoſtolici dum verſamur in eo qui non probat poſſeſſio- 7
nem ante Concilium Lateranenſe, Io. Andr. *in c. cum Apoſtolica. nu. 9. de his quæ fiunt à Præl. ſine conſ. Cap.* Felin. *in cap. cauſam quæ num. 3. de præſcr.* & hæc opinio ſemper fuit in hoc ſacro Tribunali recepta, vt in *Toletana decimarum de Capill. 4. Decembr. 1615. coram bo. me. Andrea, vbi latiſſimè fuit firmata, & nouiſſimè in Carduben. decimarum de Lucena 15. Iunij 1635. coram D. meo Decana, & in Hiſpalen. decimarum de Almonte 5. Maij præteriti coram me.*

De initio autem poſſeſſionis DD. de Bazan apertè docetur ex productione Teſtamenti Garziæ Perez conditi de anno 1395. in quo legitur inſtitutos hæres Garzias eius filius, ea conditione, quòd obediret Aodaluciæ de Bazan, & quod Graozia, & poſſeſſio de Brouales, de quibus Rex D. Petrus ei ſecerat donationem, alieoari non poſſent, ſed remanerent ſub perpetuo fideicommiſſo, & maioricatu: Quæ omnia repugoaot articulis, & depoſitionibus teſtium reſpectu immemorabilis poſſeſſionis ipſius Ferdinandi, & ſucceſſorum dum conſtat de principio acquiſitionis.

De poſitiua etiam, & concludenti probatione immemorabilis poſſeſſionis ex teſtibus datis, & cum fama priuilegij non conſtat; nam vltra exceptiones, quæ dantur contra eoſdem teſtes, primi duodecim examinati io eorum depoſitionibus nullum verbum de fama priuilegij Apoſtolici, ſed de perceptione decimarum iotra illud quod vocant priuilegiatum non explicaotes de quo priuilegio intellexerint. Alij vero xxij. idem depoount de ſitu, & Prædiola Granzia, quod de auditu dicunt priuilegiatum abſque diſtinctione Regij, vel Apoſtolici priuilegij, itaut nihil concludant quoad ſubſtantiam probationis immemorabilis, & priuilegij, in quibus conſiſtit fundamentum defenſionis Dominorum de Bazan. Et ita &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Cluſina Hæreditatis de Ciolis.

Die Lunæ 2. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Patruus, quando hæredes ſibi inſtituit plures nepotes ex diuerſis fratribus an, & ex quibus appareat, quòd illos vocauit in capita, & non in ſtirpes.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, quando hæredes ſibi iaſtituit nepotes ex diuerſis fratribus, tunc illius hæreditas inter eas debet diuidi in capita, & noa iaſtirpes.*

2 *Et hanc opinionem tanquam meliaribus ratianibus fulcitā ſequitur Rota reiecta contraria opinione Accurſ.*

3 *Hæredes plures , ſi ſint inſtituti cum clauſula pro*
æquali rata , & portione , ex hoc declarantur mo-
dus ſuccedendi ideſt pro virili.
4 *de Rebus ſuis vnuſquiſque præſumitur diſponere ſe-*
cundum diſpoſitionem iuris communis.
5 *Teſtamenti vna pars expreſſa declarat alteram partem*
dubiam .
6 *Teſtator in dubio præſumitur voluiſſe nepotes plurium*
fratrum in capita , ſi eis fecerit prælegatum inter
eos diuidea. in capita, & ita è contra. nu. 7.
8 *Coniunctio ſola naturalis , non eſt ſufficiens ad indu-*
cendum ius accreſcendi , niſi etiam concurrat con-
iunctiua vocatio .
9 *Vocatio coniunctiua eſt ſufficiens , vt inter vocatos ſit*
præſeruatum ius accreſcendi .
10 *Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare, cum diſpo-*
ſitione ſtatutaria .
11 *Statuentes, quando omittunt diſponere in aliquo caſu,*
illum relinquunt in diſpoſitione iuris communis .

D E C I S I O CXXXVIII.

CVm poſt latam ſententiam Rotalem dubitaretur .
An conſtaret de re iudicata, quæ ſit exequenda ,
vel potius de cauſis reſtitutionis in integrum Domini
reſponderunt , conſtare de re iudicata , quæ ſit exe-
quenda; Quia Ciolus de Ciolis ſuos ſibi hæredes ſcri-
pſit tres nepotes natos ex duobus fratribus, & ideo vi-
1 ſum eſt, quòd illius hæreditas debeat inter † eos diuidi in
capita, & pro virili non autem in ſtirpes , *l. ſi quando. ff. de*
leg. 1. Azo. *in ſum. C. de legit. hæred* quem ſecuti ſunt Caſtr
in l. fin. C. de impub. & alijs ſubſtit. & in l. interdum. num.
2. ff. de hæred. inſtit. Iaſ *in l. re coniuncti. num 43 ff. de legat.*
3. Dec. *conſ. 385. num. 25.* Ruin. *conſ. 163. nam. 7 lib. 2* Moroi.
conſ. 1 per tot. Fachin. *controu. iur. lib. 6. & 3.* Caſtill. *quotid.*
controu par. 3. c. 19. num. 77. vbi num 81. quamplurimos cumu-
lat Cenced. *pract. & Canonic. quæſt. ſing. 77. num 1. & 4.* Theſ.
2 *deciſ. 16a* & hanc opinionem tanquam † melioribus ratio-
nibus munitam ſequitur Rota, *vt in dec. 91. par. 4. diuerſ.*
& fuit dictum in Romana ſucceſſionis 1. Iulij 1602. coram
bo. me. Card. Merlino, & latè in hac cauſa 18. Februar. 1633.
* *& 15. Maij 1634.* * *coram R. P. D meo Merlino reiecta opinio-*
ne Accurſij in gloſ. verb. ſtirpes in auth. ceſſante C. de legit.
hæred. & in §. reliquum verſ. fratres , & verſ. pareatum,
auth. de hæred. ab inteſt.

Nec viſum eſt obſtare, quòd quicquid ſit de veritate
iſtius opinionis ſaltem in caſu præſenti dicendum ſit teſta-
torem expreſsè voluiſſe ſuccedi in ſtirpes, non autem pro
virili, dum inſtituit Alexandrum, & Perſium natos ex
Petro de Ciolis fratre germano dicti Teſtatoris ex vna par-
te, necnon etiam Auguſtinum de Ciolis natum ex Stepha-
no ſimiliter eius fratre germano pro æquali rata , & portio-
ne. Illa enim verba ex vna parte non alia ratione , viden-
tur appoſita à teſtatore niſi ad oſtendendum, quod ad vnam
partem hæreditatis vocaverit Alexandrum, & Perſium, &
ad alteram partem æqualem Auguſtinum natum ex Ste-
phano altero fratre ; fuit enim reſponſum, quòd cum dicto-
rum hæredum inſtitutio, vnica tantum verborum ſtructura
concepta fuerit , & regatur ab vnico verbo inſtituit verba
illa ex vna parte potius viſa ſunt appoſita ad demonſtran-
dam deſcendentiam vniuſcuiuſque inſtitutorum, quam ad
æqualiter hæreditatem inter illos diuidendam , qui ſenſus
ex eo indubitanter viſus eſt etiam apparere dum in vocatio-
ne Auguſtini teſtator non repetijt illa verba ex altera par-
3 te, ſe loco illarum appoſuit clauſolam pro æquali † rata, &
portione , & ſic declarauit modum ſuccedendi inter inſti-
tutos debere eſſe pro virili, non autem in ſtirpes, *l. ſi quando.*
ff. de leg. 1. Caſt. *in l. fin. num 2. C. de impub. & alijs ſubſtit.* Iaſ.
in l. re coniuncti. num 43. ff. de leg. 3. Dec. *conſ. 382. num 2 & 5.*
lib. 2. Ruin. *conſ. 163 num 7. lib. 2.* Capic. *deciſ. 208. ſub num. 4.*
confirmando ſe cum diſpoſitione iuris communis ſecun-
4 dùm quam † vnuſquiſque præſumitur de rebus ſuis diſpo-
nere Bart *in l hæredes mei, §. cum ita num. 4. ff. ad Trebell.*
Bald. *in l. precibus. num. 44. de impub. & alijs ſubſt.* Soccin.
ſen. *conſ. 51. num 33. lib. 4.* Mant. *de tacit. lib. 6. tit. 6.*
num 2 & ſeqq.

Præterea, quod teſtator voluerit ipſius hæreditatem de-
bere diuidi pro virili colligitur etiam ex prælegato domus
eiſdem nepotibus relictæ pro tertia parte diuiden. & ſic vi-
5 ſitim quæ teſtatoris voluntas in vna parte teſtamenti † ex-
preſſa declarat dubiam voluntatem eiuſdem quod nepotes
plurium fratrum ſint inſtituti in capita, & non in ſtirpes,
vt in indiuiduo huius caſus latè Pariſ *conſ. 4. nu. 10. & ſeqq.*
lib. 3. & quod prælegatum huiuſmodi factum nepotibus
explicet an teſtator † in dubio vocauerit nepotes plurium 6
fratrum in ſtirpes , vel in capita tantum fuit *in Forolivien.*
iuriſpatronatus Lunæ 10. Decemb. 1601. coram bo. mem. Litta ;
vbi dictum fuit ſucceſſionem in dubio nepotibus † debitam
eſſe in ſtirpes ex eo quod eiſdem factum fuerit prælegatum 7
in ſtirpes diuidendum .

Nec propter præcedentem mentionem factam à te-
ſtatore patris Alexandri, & Perſij, quæ ſufficiebat ad de-
monſtrandas eorum perſonas, & deſcendentiam poſſunt
videri ſuperuacanea ſequentia verba . Ex vna parte ſecun-
dùm hanc interpretationem : Quia cum teſtator inſtituiſſet
hæredes tres nepotes ex duobus fratribus prædefunctis pro
æquali rata, & portione ſi ſupraſcripta verba non addidiſſet
inter Alexandrum, & Perſium eueniente caſu, quòd alter
eorum moreretur in vita Teſtatoris, vel ante aditam hære-
ditatem non fuiſſet locus iuri accreſcendi ad fauorem ſolius
fratri ſuperſtitis, ſed in eius portione vacante ſucceſſiſſet ,
etiam Auguſtinus eorum frater patruelis. Quia ſola con-
iunctio † naturalis non ſufficit ad inducendum ius accre-
ſcendi , niſi concurrat etiam coniunctiua vocatio, *Rip.* 8
in l. re coniuncti. num. 212 ff. de leg. 3. Grat. *conſ. 18. num. 3. &*
ſeq. lib. 2. poſt Bart. *in l. Lucius 45. num. 21. & ibi* Iaſ. *nu. 31. ff.*
de vulg. & pupill. Alex. *conſ. 30. n. 4. lib. 2.* Natt. *conſ. 130. n. 6.*
& fuit dictum in vna Firmana fideicommiſſi die 28. Nouemb.
1604. coram bon. me. Penia , & ideo ad præſeruandum inter
dictos fratres ius accreſcendi teſtator addidit illa verba
ex vna parte, † quæ propter coniunctiuam vocationem 9
hunc effectum operantur Grat. *d. conſ. 18. num. 8.* Menoch
conſ. 198. num. 24 lib. 2.

Non obſtat quòd dicatur ſtatutum Senarum Ciuitatis
Dominantis ordinare ſucceſſionem nepotum in ſtirpes
& non in capita, & ideo teſtator potius † cum hac ſtatuta-
ria diſpoſitione voluiſſe , quòd filij fratrum ab ipſo in- 10
ſtituti ſuccederent in ſtirpes, & ſic Alexandro, & Perſio
fratribus hæreditas pro medietate deberetur , & pro altera
medietate Auguſtino ex alio fratre nepoti deferretur. Quo-
niam non apparet ſtatutum decidere caſum , quando filij
plurium fratrum ſuccederent inter ſe in hæreditate patrui,
ſed potius videtur ſupponere exiſtentiam alterius patrui, &
ideo † ſtatuentes cum omiſerint deciſionem huius caſus , il-
lum reliquerunt in diſpoſitione iuris communis, & ſic vt ſu- 11
pra Bal *conſ. 355. num. 4. verſ. 3 & vlt. lib. 3.* Socc. ſen. *conſ. 32.*
num. 18 lib. 1. Alex. *conſ 80. in princ. lib. 1.* Roman. *conſ. 120. in*
fin. & vbi Adden. *verb. remanet .*

Et ita parte vtraque &c.

* *Sunt deciſiones 180 & 278 in præcedenti parte .*

R. P. D. R O I A S.

Illerden. electionis Priorissæ.

Die Lunæ 22. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Prioriſſa, ſi electa à maiori parte Conuentus , &
oriatur controuerſia ſuper dicta electione , ex
eo, quòd alia Monialis prætendat ſe electam ,
hoc caſu , quæ ſit manutenenda .

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio, ſi habeat fomentum à iure multo magis eſt*
manutenenda.
2 *Electio facta à maiori parte , ſi oriatur difficultas*
ſuper validitate electionis electa adminiſtrat .
3 *Electi poſſeſſio, tunc multo magis eſt attendenda ,quan-*
do fuit capta cum conſenſu totius Conuentus .
4 *Titulus non requiritur in iudicio manutentionis.*
5 *Poſſeſſio poſterior cum præſumatur clandeſtina , non*
eſt manutenibilis .
Poſſeſſio capta poſt appellationem à ſententia eſt at-
tentata .
.Poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem eſt attea-
tata , & nulla num. 6.
7 *Sententia eſt nulla ex defectu citationis .*
8 *Iudex nulliter procedens non priuat quem ſua poſ-*
ſeſſione .

9 *Prio-*

Digitized by Google

9 *Prioriſſæ electio ſpectat ad totum Conuentum.*
10 *in Poſſeſſorio non diſcutiuntur ea quæ requirunt altiorem indaginem.*
11 *Poſſeſſor, quòd lite pendente ſit manutenendus, ita clamat totus titulus, vti poſſidetis, ita poſſideatis.*

DECISIO CXXXIX.

ELECTA Prioriſſa D. Franciſca Mollnet per maiorem partem vototum Monialium Monaſterij Beatę Marię de Aixena Ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitani die 30. menſis Martij 1634. Congregato Capitulo, & aſſiſtentia Fratris D. Gulielmi Rocatuli Equitis Ordinis eiuſdem vti procuratoris legitimi Illuſtriſſimi Domini Fratris Ludouici de Moncada dicti Ordinis Hieroſolymitani Caſteliani de Amposta, & taodem ſequutis omnibus ſolemnitatibus in huiuſmodi electionibus conſuetis, & neceſſatijs dicti Prioratus poſſeſſionem ſuſcepit dicta Franciſca.

Domina Iſabella de Pomat, quæ tantum habuit in electione ſeptem ſuffragia prætendens illa fuiſſe data à Monialibus antiquioribus nuncupatis del Sguart, ad eaſque non ad totum Conuentum ſpectare electionem Prioriſſæ, cauſam ſuper nullitate dictæ electionis introduxit coram Nuncio Apoſtolico, qui viſo Inſtrumento electionis, & poſſeſſionis dictæ D. Franciſcæ, eidem mandatum de manutenendo ſine præiudicio Iurium in petitorio conceſſit, & licèt dicta Iſabella à dicto mandato appellaſſet ad Sanctiſſimum, de ſuo iure diffidens, acceſſit ad Magnum Magiſtrum Hieroſolymitanum, qui de facto, nec vocata nec citata D. Franciſca Prioriſſa declarauit illius electionem nullam exiſtere, Iuſque eligendi fuiſſe ad ipſum deuolutum.

Qua deuolutione prætenſa elegit in Prioriſſam dictam Iſabellam, quæ (licèt violenter) in Sede Priorali fuit collocata, & manu Commiſſariorum Magni Magiſtri in poſſeſſionem miſſa.

Nunc pro parte dictæ Franciſcæ in Rota cauſa introducta, fuit dubitatum cuinam ex illis eſſet dandum mandatum de manutenendo & fuit reſolutum ad fauorem D. Franciſcæ.

Quia conſtat de illius electione, & poſſeſſione poſtea ſub-
1 ſequuta, † quæ poſſeſſio habet etiam fomentum à iure ex
cap. indemnitatibus, §. *ſanè*, *verſ. interim de elect. in* 6. vbi
2 electio à maiori parte facta, † tunc ſi oriatur controuerſia
ſuper validitate electionis, electa adminiſtrat. *gloſſ. ibidem*
Io. Andr. & alij communiter, *fuit deciſum coram Illuſtriſſimo*
D. meo Decano in Cæſaraugustana Abbatiſſatus die 1. *Martij*
1613. *alter textus in c. cum nobis* 19. *in fine de elect.* ibi, *liberam adminiſtrationem ei tàm in ſpiritualibus, quàm in temporalibus*. Lancellot. *de attent. appell. penden. lim* 3. In caſu autem noſtro conſtat de electione facta nedum à maiori parte, ſed à duabus tertijs partibus, quia Moniales erant viginti & octo, ad Scrotinium ſolum interuenerunt viginti & quinque, & dicta Franciſca habuit, vt probatum eſt, decem & ſeptem Suffragia.

Tum etiam quia poſſeſſio dictæ Franciſcæ fuit capta con-
3 ſentientibus, † & approbantibus omnibus Monialibus to-
tius Conuentus, præſtandu illi obedientiam, & ſtante di-
cto conſenſu, & titulo, eo magis eſt attendenda poſſeſſio
Caſſador. *dec.* 8. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* (quamuis in iſto
4 manutentionis iudicio non † attendatur neque requiratur
titulus) Felin. *in c. licet cauſam num.* 9. *de probat.* Caputaq.
deciſ. 336 *par.* 2 Rota *in Oueten. Iuriſdictionis* 8. *Aprilis* 1622.
coram Vbaldo.

Non obſtat poſſeſſio Iſabellæ, quia tanquam poſterior
5 præſumitur † clandeſtina, & ſic non eſt manutenibilis, &
tanquam capta in vim ſententiæ M. Magiſtri lite pendente
6 coram Nuncio, † & poſt appellationem interpoſitam à di-
cta ſententia; & exequutam inhibitionem Rotalem eſt
omninò attentata, & nulla *cap. non ſolùm de appellat. in*
6. Rota *deciſ.* 20. *de appellat. in non.* Gregor. *dec.* 251.
num. 2. *& deciſ.* 305. *num.* 1. *& deciſ.* 336. *nu.* 6. vbi plura inuenies.

7 Vltra quòd ſententia M. † Magiſtri eſt nulla ex defectu
citationis D. Franciſcæ *Clem. Paſtoralis de re iud.* Cæſar. de
Graſſ *deciſ* 11. *num.* 2. *eodem tit.* Caualer. *deciſ.* 376. *num.* 1.
8 & Iudex nulliter, & iniuſtè † procedens non priuat ſua poſ-
ſeſſione Gregor. *deciſ.* 46. *num.* 5. *& deciſ.* 458. *num.* 9. *& de-
ciſ.* 535. *num.* 6. & ita ex his, & alijs reſponderunt DD. di-
9 ctam Franciſcam eſſe manutenendam † in poſſeſſione ſiue
electio ſpectet ad totum Conuentum prout eſt de iure in d.
cap. indemnitatibus, ſiue ſpectet ad treſdecim Moniales nuncupatas del Sguart, vt pars D. Iſabellæ prætendit,
† quia hoc reſpicit altiorem indaginem in petitorio, quo 10
pendente datur manutentio; clamante toto tit. vti poſſi-
detis † ita poſſideatis. 11

Vna tantum parte &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Vicen. Prioratus de Manlleu.

Die Lunæ 2. *Iunij* 1636.

ARGVMENTVM.

Collegium aliquod ſi ſupprimatur ob demerita Regularium in eo commorantium, d. ſuppreſſio, quid operetur, item quid importet ſimplex ſæcularizatio Collegialitatis, ſubreptio, quando euitetur ob taciturnitatem alicuius narratiuæ, & alia vide circa beneficiorum ſuppreſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Subreptio non inducitur, niſi quoad ea, quæ extant de tempore datæ literarum.*
2 *Collegium ſuppreſſum ob demerita Regularium in eo exiſtentium, cum tranſeat terminos ſimplicis ſæcularizationis ſine dubio dicitur mutatus ſtatus Eccleſiæ.*
3 *Collegia, ſi ſupprimantur propter demerita Regularium, Eccleſiæ tunc de Collegiatis redduntur non Collegiatæ, & Collegia Regularium penitus diſſoluuntur.*
4 *Et in his caſibus Collegialitas dicitur in totum mori, & in cineres reduci.*
5 *Beneficij extinctio, operatur nedum quoad ſubſtantiam, & eſſentiam beneficij, ſed etiam quoad formam, & titulum.*
6 *Collegij ſimplex ſæcularizatio mutat quidem ſtatum, non autem ſubſtantiam, ſeu ſubiectionem beneficij.*
7 *Subreptio ceſſat, ſi non narrentur ea, quæ ſi fuiſſent narrata, non retraxiſſent Papam à conceſſione gratiæ.*
8 *per Clauſulas, Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, omnia narrata in gratia ſufficienter dicuntur probata abſque alia iuſtificatione.*
9 *Eccleſiæ omnes Regulares ſunt Collegiatæ.*
10 *Beneficia poſtquam ſunt ſuppreſſa non poſſunt amplius conſiderari vt eadem beneficia, niſi materialiter.*
11 *Beneficiorum tituli ſi ſint ſuppreſſi, & extincti ſub reſeruatione amplius cadere non poſſunt.*
12 *Correxiſſe quis ſe incontinenti non eſt præſumendum.*
13 *Collegialitatis ſtatus antiquus non deſtruitur propter ſuperuenientem ſtatum ſæcularitatis tanquam nobiliorem.*
14 *Declaratio alicuius rei per retrotractionem dicitur ineſſe actui vſque à tempore principalis diſpoſitionis.*
15 *Conſtitutio noua non eſt retrotrahenda in præiudicium gratiæ per Papam prius alicui factæ, cui per eam iam fuerat ius quæſitum.*
16 *Beneficia aliqua ſi ſint vnita alicui Eccleſiæ, conſiderantur vti membra dictæ Eccleſiæ, & non remanent vti erant prius.*
17 *ad Diuerſa non fit illatio.*
18 *Deciſ.* 323. *num.* 7. *par.* 2. *recent. declaratur, & num.* 19.
20 *Papa, ſi beneficia aliqua ſuppreſſit, & ea perpetuo ſibi reſeruauit, hoc ſtante non poteſt eſſe, quòd illi, qui ante ſuppreſſionem ea conferebant, poſt etiam poſſint conferre.*

DECISIO CXL.

HODIE pro tertia vice reſolutum fuit conſtare de valida vnione Prioratus Eccleſiæ Sanctæ MARIÆ de Manlleu, & conſequenter gratiam ſi neutri impetratam à quondam Petro Iacobo Corno in cuius locum Iacobus Domenech fuit ſubrogatus non eſſe iuſtificatam; Dominis

namque viſum eſt inter alia fundamenta illud inconcuſsè ſubſiſtere quòd in litteris vnionis nõ fuit opus narrare Prioratum eſſe primam Dignitatem in Collegiata, dum de tempore gratiæ obtentæ Collegialibus iam erat extincta, &
1 † ſubreptio non inducitur niſi quoad ea quæ extant de tempore datæ litterarũ Capuraq. *dec.64.lib.2.in manuſc.* Seraph. *deciſ.936 n.1.* Quòd autem Collegialitas in actu vnionis non extaret ſatis conſtare videtur dum Pontifex per decem dies ante ſuppreſſerat omnia beneficia, loca, & Conuentus Regularium Canonicorum Sancti Auguſtini, vt ex verbis ipſius breuis, ibi Ordinem Sancti Auguſtini prædictum omnemque ſtatum, & eſſentiam, necnon Conuentus &c. Abbatiales menſas dignitates, ac canonicales portiones ſup-
2 primimus & extinguimus &c. quæ ſuppreſſio † cum proceſſerit propter demerita prædictorum Regularium, prætergrediendo terminis ſimplicis ſæcularizationis abſque dubio mutauit ſtatum prædictarum Eccleſiarum, & de Collegia-
3 tis illas reddidit non Collegiatas, † & Collegium Regularium remanſit penitus diſſolutum, vt tradit Innoc. *in c. 2. num. 2 de nou. oper. vnic. & ibi* Butr *nu. 2.* Abb *nu. 5.* Felin. *in c. cum dilecto num. 21. & ſeq. de reſcr.* Alber. Brun. *de interitu quæſt. 5. nu. 13. verſ. ſic & mortuis, & num. 20.* Gonzal. *reg. 8. gloſ. 5 §. 7. num. 153. & ſequen.* Collegialitas enim his caſi-
4 bus † dicitur in totum mori, & in cineres reduci ad tradita per Bald. *conſ. 322 num. 1. & ſeq. lib 4.* Nec aliud importare poſſunt prædicta verba Breuis, ſtatum & eſſentiam ſupprimimus, & extinguimus, & quod ſuppreſſio de iure ex ipſius verbi ſignificatione importet extinctionem
5 beneficij, † nedum quoad ſubſtantiam & eſſentiam ſed etiam quoad formam ſeu titulum tradit *Moneta de commutat. vlt. volunt. c. 12. nu. 2. & 5.* Garz. *de benef. par. 12. c. 1. nu. 1.*
6 Ad differentiam ſimplicis ſæcularizationis, † quæ mutat ſtatum non autem ſubſtantiam ſeu ſubiectionem, de qua per Abb. *in cap. 2. num. 9. de Capell. Monach.*

Tanto magis quia data prima, & principali cauſa ſuppreſſionis fundata in demeritis Regularium omnia alia,
7 quæ potuiſſent exprimi in litterarum narratiua, vti † non retraxiſſet Papam ab actu ita illorum omiſſio non potuit inducere ſubreptionem Mohed. *deciſ. 4. de præbend* Seraph. *deciſ. 483. ſub nu 7.* Caual. *deciſ. 531. n. 5.* Ac inſuper accedunt
8 clauſulæ Motuproprio ex certa ſcientia, & de plenitudine † poteſtatis per quas omnia narrata in gratia ſufficienter ad hunc effectum probata cenſentur abſque aliqua iuſtificatione, Seraph *dec. 1484 nu. 10. cum alijs cumulatis in Gerunden. Prioratus 4 Martij 1619 coram bo. me. Vbaldo.*

Non obſtat, quòd dicatur extinctionem ſeu ſuppreſſionem fuiſſe directam in perſonas regulares obtinentes Prioratus, officia, ac beneficia, & dignitates, & propterea à prædictis Eccleſijs fuiſſe ſolum abdicatam illam qualitatem Regularitatis; Nam aliàs ſi Papa voluiſſet deſtruere beneficia etiam quoad eſſentiam, vtique illa ſibi non referuaſſet; fuit enim reſponſum, quòd tituli ac beneficia prædi-
9 cta, à Regularibus poſſeſſa erant collegialia, quia † omnis Eccleſia Regularis eſt Collegiata, Hoſtien. *in cap. nobis verſ. quidquid etiam de iure par. vbi* Abb. *num. 8 verſ. item Eccleſiæ, & Card. num. 3. verſ. & Hoſtienſ. dicit*, & quatenus Papa etiam titulos, & beneficia ſibi reſeruaſſet, nihilominus di-
10 cendum † eſſet id feciſſe mediante noua quadam illorum eductione ſeu formatione ex maſſa informi ad quam in vim ſuppreſſionis fuerant iam redacta, & ideo poſt ſuppreſſionem non poſſunt, amplius conſiderari vti eadem beneficia niſi materialiter. Idque clarè etiam colligitur ex verbis ipſius Papæ, qui dixit aliqua ex dictis beneficijs velle vnire, & nõ nulla in Collegiatas erigere; nam ſi collegialitas per ſuppreſſionem non fuiſſet eſſentialiter annihilata, ac deſtructa, non fuiſſet opus de nouo erigere. Signum euidens quòd ex mente Papæ illa prior amplius non extabat, ſed erat ita diſſoluta, vt opus eſſet noua erectione, & ſic non ſubſiſtit quòd Papa voluerit ſolùm tollere illam qualitatem regularitatis, cum re vera totum ſtatum, & eſſentiam deſtruxerit, & ſic quatenus in litteris ſuppreſſionis, aut vnionis adeſſent aliqua verba ex quibus poſſet argui ſæcularizatio, non autem vera ſuppreſſio; debent referri ad bona ipſa ſæcularizata,
11 non autem ad titulos, † quia iſti vt iam ſuppreſſi, & extincti ſub reſeruatione cadere non poſſunt, Gonz. *ad reg 8 d. gloſ 5 § 7. num 33. Monet de commut. vlt. volunt. d. cap. 12. nu*
12 *8* aliàs enim ſequeretur ſubita correctio † in iiſdem litteris, & in eodem Capitulo quod non eſt præſumendum, *Iaſon ad* ..., *vbi gloſ. & Doct. ff. de condit. & demonſtr.* Surd. *conſ. 332. nu. 4. & ſeqq. & conſ. 445. nu 33.*

Non obſtat quòd Papa per ſubſequens Breue, quod datur in ſumm. num. 2. declarauerit ſuæ intentionis fuiſſe à prædictis Eccleſijs, ac beneficijs regularitatem dumtaxat auferre, vnde inferri licet quòd ſtatus † nobilior ſæculari- 13
tatis ſuperueniens non deſtruxit antecedentem ſtatum Collegialitatis Rip. *conſ. 31. nu. 17. alias 3. de elect.* Hęc enim de-
claratio † Papæ per retrotractionem dicitur ineſſe actui vſ- 14
que à tempore principalis diſpoſitionis, *l. hæredes palam §. 1. ff. de teſtam.* Rom. *conſ. 65. nu. 3. poſt med. verſ. ſed authoritatem hanc, & conſ. 482. nu 9.* Huic enim obiectio fuit multipliciter reſponſum, & primò quod hæc declaratio Papæ manifeſtè repugnat verbis prægnantiſſimis ſuppreſſionis, & extinctionis omnium beneficiorum ac etiam ſtatus & eſſentiæ, & ideo eum non cadat ſuper re dubia ſeu ambigua non ſortitur naturam veræ declarationis, ſed potius videtur eſ-
ſe noua conſtitutio non retrotrahenda in præiudicium † gra- 15
tiæ per Papam prius factæ fratribus Prædicatorum, quibus per eam iam fuerat ius quæſitum, vt in terminis tradit Caſtr. *in d. l. hæredes palam. §. ſi quid poſt num. 4. ff. de teſtam.* Dec. *in l. 1. num. 3 C. de impub. & alijs ſubſtit. & conſ. 124. nu. 5* Ruin. *conſ. 76. nu. 4. & 5. lib 5* Rim. iun. *conſ. 399. num. 76.* Gomez. *de iur. quæſ. non tollen. quæſt. 103. verſ. & ideo vſque ad fin.* Verall. *dec. 246 par. 1.* & in ſpecie de declaratione facta à Papa per verba ſuæ intentionis ſuiſſe Anchar. *conſ. 398. an. 4. & 4. conſ. 3. nu. 45. lib. 1.* Secundò fuit reſponſum quòd huiuſmodi declaratio debet omnino intelligi reſpectu illarum Eccleſiarum quas de nouo in Collegiatas ſæculares erexerat, quibus poſt nouam erectionem voluit competere ea omnia priuilegia, & prærogatiuas, quæ illis ante ſuppreſſionem competebant priuatiuè quoad Ordinarios, ac alios quoſcunque, perinde ac ſi numquam fuiſſe ſuppreſſæ, non autem poteſt, aut debet intelligi de ijs dignitatibus, quas acceſſoriè alijs Eccleſijs, ſeu Monaſterijs vniuerat, quia iſtę cenſentur remanſiſſe vti prædia, & Mem-
bra Monaſterij ſeu Eccleſiæ cui vnio † facta fuit, & ſic vti 16
talia non retinent aliquam eſſentiam ac ſubſtantiam, ita nec etiam priuilegium, & prærogatiuas retinere poſſunt. Gonzal. *reg. 8 gloſ 5. §. 7. nu 35* quem ſequitur Garz. *de benef. par. 12 c. 3. num. 17. vſque ad 20.* & ita de beneficijs ſic, vt ſupra nouiter erectis ſuper quibus bene cadit declaratio Papæ
non poteſt inferri ad Prioratum de quo agitur † acceſſoriè 17
vnitum Eccleſiæ SS. Iacobi, & Dominici, *Papinianus in princip. ff. de nua l. naturaliter. § nihil commune. ff. de acquir. poſſeſſ.*

Nec obſtat quòd *in deciſione 323. num. 7. par 2. recent.* † di- 18
catur in extinctione Ordinis Regulariũ Canonicorum Sancti Auguſtini in Principatu Catalonia non fuiſſe extinctas † iuriſdictiones, & poteſtatem conferendi, quam habebant dicti Abbates, propterea poſſent conferre iſta beneficia olim regularia etiamſi hodie reperiantur ſæcularia, & propterea ex mente Rotæ apparere quòd non fuerit deſtructa illorum eſſentia, ſed tantùm mutatus ſtatus Regularis in ſæcula-
rem: Etenim vltra quòd deciſio † obiter tantum loquitur, 19
& in hac reſponſione non ſe fundat, ſed aliam adducit, quæ verior viſa fuit; ſcilicet Clementem Octauum in eo actu reſeruaſſe in perpetuum ſibi, ac S. Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni dumtaxat dicta beneficia tam tunc vacantia quam deinceps vacatura, ac illorum proprietatem, & do-
minium. Vnde ſi Papa beneficia ſibi perpetuo † reſeruauit 20
non ſubſiſtit primarario dicta deciſionis. quòd poſt ſuppreſſionem ab Abbatibus; ea poſſit conferri, & conſequenter ex hac prætenſa poteſtate conferendi in Abbatibus malè inducitur ſimplex ſæculariz atio, non autem vera ſuppreſſio, & annihilatio.

Reliqua vero quæ pro parte Domenech fuerunt deducta viſa ſunt penitus tolli ex alijs duabus deciſionibus in quibus Domini ſteterunt.

Et ita parte vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Veneris 6. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Mater ſolummodo in ſubſidium tenetur dotare filias. Creditor poſterior vigore ceſſionis ei factæ ab anteriori creditori præfertur alijs. Hæres adeundo hæreditatem, illa efficitur eius proprium patrimonium.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Pater, quando filias dotare non valet, onus eas dotandi transfertur in bona materna officio Iudicis nobili.*

2 *Filias dotandi onus, cum ſit reale, & tranſitorium ad hæredes, poteſt per filias transferri in extraneos dotantes virtute ceſſionis.*

3 *Creditor licèt poſterior ex iure proprio alteri præfertur, ſi ceſſionem habeat ab anteriori.*

4 *Contra Matrem actio ſubſidiaria ad dotandas filias, ceſſat per conſtitutionem dotis factam eiſdem à patre.*

5 *Hæreditas poſtquam eſt adita, non dicitur amplius hæreditas, ſed proprium patrimonium adeuntis.*

6 *Filiæ, ſi à patre fuerint prouiſæ de dote, ceſſat ratio ſubſidiaria propter quam deſcendentibus ad ſe dotandum permiſſum eſt deſumere de bonis aſcendentium fideicommiſſo grauatis.*

D E C I S I O   C X L I.

CVM in præteritis diſputationibus * firmatum fuerit,
Ardiccionios ſuper hereditate Caroli Ghezzij pro quatuor partitis eſſe priores, & potiores creditores, quam ſit
Bonannus, Domini voluerunt particulariter videre an ſaltem dictus Bonannus eſſet anterior ob ceſſionem, quam reportauit in actu ſolutionis dotis à filiabus prædicti Caroli in bonis maternis.

Et dubitationem faciebat, quòd cum de tempore
profeſſionis prædictarum filiarum de hæreditate Caroli
Patris nihil remanſiſſe diceretur, ob decoctionem Io:
1 Baptiſtæ ac aliorum filiorum videbatur, quòd onus †
dotandi fuiſſet translatum in bona materna officio Iudicis nobili, quod cum ſit reale, & tranſitorium ad
2 hæredes ſicut eſt actio, potuerit per † filias transferri
in Extraneos dotantes virtute ceſſionis, vt in terminis
dotis conſequendæ è bonis fideicommiſſarijs aſcendentium, firmant Bald. *in Auth. res quæ. nu. 51. C. com. de leg.* & ibi communiter omnes, & ideo cum Bonannus vigore prædictæ ceſſionis videretur factus creditor
dotis maternæ longè anterioris, quàm ſit creditum illorum de Ardiccionijs, videbatur, quòd ſaltem ex hoc
3 capite eſſet præferendus, quia creditor licet † poſterior ex
iure proprio, alteri præfertur, ſi ceſſionem habeat ab anteriori, vt per Ang. Aretin. *conſ. 37. nu. 5. verſ. quinimo.* Ruin. *conſ. 146. num. 4. poſt med. lib. 4.*

Verùm cum hæc ad trutinam, diſputationis hodie deducta fuerint, viſum eſt Dominis ceſſionem prædictam Bonanno minimè ſuffragari pro excludenda anterioritate illorum de Ardiccionijs, quia Carolus Ghezzius vſque de anno 1626. de proprijs facultatibus conſtituit dotem filiabus in ipſo ingreſſu Monaſterij, & Bonannus mediante cedula bancaria promiſit, quòd adueniente tempore emittendæ profeſſionis Carolus ſoluet dotem promiſſam, vnde cum præfatæ filiæ fuerint iam vt ſupra dotatæ à Carolo patre, & dos fuerit illis ſoluta à Bonanno vti fideiuſſore Caroli nullam dicuntur habere actionem contra bona matris, dum
4 per receptionem dotis euidenter ceſſet actio † illa ſubſidiaria
cuius vigore tenetur filias dotare iuxta *tex. in l. neque mater. C. de iur. dot.* Bart. *in auth. res quæ. num. 4.* Bald. *nu. 9. C. com. de leg.* Alex. *conſ. 144. num. 14. lib. 6.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 14. num. 13. & ſeqq.* Coſta *de ſubſid. remed. 65. num. 1.* Et ſic Bonanno ſolùm vti fideiuſſori competit actio contra bona Caroli iuxta ipſius anterioritatem. Vltra quod
conſiderabat vnus ex Dominis quòd cum ante aduentum ſolutionis iſtarum dotium, mater dictarum filiarum iam ob-
5 ijſſet, & ſic per exiſtentiam maſculorum † dos materna euaſiſſet patrimonium maſculorum hæredum, Surd. *conſ. 562. num. 8.* Caſtill. *decis. 59. num. 66. par. 1.* Greg. *deciſ. 219. num. 6.* ſtatim fuit inducta confuſio inter bona, per quam confuſionem extincta penitus remanſit prioritas illa ac potioritas, quam aliàs mater, ſi viueret, habuiſſet in tota ſubſtantia relicta per Carolum maritum pro reſtitutione ſuarum dotium.

Nec viſum eſt obſtare exemplum deductum ab onere dotandi filias ex fideicommiſſo aſcendentium, quia
cum filiæ à patre fuerint vt ſupra de dote prouiſæ ceſ-
6 ſat ratio ſubſidiaria propter quam deſcendentibus ad †
ſe dotandum permiſſum eſt deſumere de bonis aſcendentium fideicommiſſo grauatis, Corn. *in d. auth. res quę. num. 9.* Curt. iun. *num. 15. C. com. de leg.* Crauett. *conſ. 59. num. 58.* Gabr. *conſ. 119. num. 19. lib. 2.* Coſta *ſubſid. remed. 6. nu. 5.* latè Fuſar. *de ſubſid. q. 531. num. 521.* Magon. *Flor. deciſ. 50. num. 26.*

Et ita parte vtraque &c.

* *Deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſionem 17.*

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Aueniońeń Fideicommiſſi.

Die Veneris 6. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Teſtator ſi vocauerit ad eius ſucceſſionem filium primogenitum alicuius, ex quibus præſumatur, quòd voluerit, vt ille ſuccederet, quamuis non fuerit natus, de tempore ipſius Teſtatoris obitus, ſed poſtea.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſum inducitur ex ſucceſſiua vocatione. & num. 2.*

3 *Teſtator, quando vocat aliquos per tractum in futurum, & ſucceſſiuam diſpoſitionem per fideicommiſſariam, cenſetur vocaſſe etiam natum poſt ipſius mortem.*

4 *Ratio diuerſitatis potius in vno, quàm in alio caſu quando aſſignari non poteſt in vtroque ſequi debet idem effectus.*

5 *Natus, ſi quis tempore teſtamenti non ſit, non poteſt dici tanquam non cognitus Teſtatori, quod potuiſſet præ cæteris diligi.*

6 *Nominis, & armorum teſtatoris propagatio eſt actus non minus optabilis vno potius tempore, quam alio.*

7 *Argumentum à communiter accidentibus eſt in iure validum.*

8 *Teſtamentum, quando quis condit non ſolum ſi ſit ſenex, ſed etiam ſi ſit floridæ ætatis ſemper videtur cogitare de morte.*

Teſtamentum eſt actus mortem antecedens. nu. 8.

9 *Vocationis filij naſcituri natura, quæ ſit. & numer. 10.*

11 *Actus ne reddatur caducus, vt euitetur, quælibet interpretatio capi debet.*

12 *Teſtatoris ſummus amor erga aliquem non operatur, vt eius teſtamentum aliter interpretari debeat, quam coniecturæ vrgentiſſimæ ſuadent.*

13 *Teſtatoris mentis adimplementum in vltimis voluntatibus debet eſſe vltimus finis.*

14 *in Fideicommiſſis conditionalibus illi tantùm cenſentur vocati, qui exiſtunt de tempore purificatæ conditionis.*

15 *Sed hoc bene eſt verum, niſi aliud mens teſtatoris ſuadeat.*

16 *Teſtator inſtituens poſthumum, ſi ipſo viuo naſcetur, ſic intelligitur inſtituiſſe, ſi poſthumus naſcatur mortuo Teſtatore, vel è contra.*

17 *Hæredis inſtitutio non admittit ſubſtitutionem fideicommiſſariam.*

18 *Text. in l. commodiſſimi, C. de lib. & poſth. ſolum procedit, quando inducitur diuerſitas perſonarum non autem facta extenſione de vno tempore ad aliud manet eadem perſona vocata, & num. 19.*

20 *Text. in l. commodiſſimi. C. de lib. & poſthum. loquitur, quando caſus omiſſus eſt omnino diſſimilis expreſſio, quoad mentem, rationem, & effectum à Teſtatore conſideratum.*

21 *Argumentum à ratione legis ceſſante ductum, fieri poteſt.*

22 *Teſtator, ſi vocauerit filium, qui tunc erit viuens, de tempore ſui obitus, per illud aduerbium, tunc, videtur limitari vocatio ad natos, non autem extendi ad naſcituros.*

23 *Aduerbium, tunc, quando ſtet demonſtratiuè.*

24 *Aduerbium, tunc, non ſtringit, niſi adſit taxatiua.*

25 *Aduerbium, tunc, non ſtat taxatiuè, ſed potius declaratiuè, quando in contrarium adeſt veriſimilis mens diſpo-*

diſponentis. & *num.* 26.
27 *Aduerbium, tunc, non excludit caſus ſimiles, ſi mens
diſponentis non repugnet.*
28 *Teſtatoris mens neceſſitas vt adimpleatur, facit vt non
attendatur proprietas verborum.*

DECISIO CXLII.

CVM in hac cauſa duæ emanaſſent deciſiones ſuper
vocatione Dominici ad fideicommiſſum Gaſpardi in-
ſtetit, nihilominus D. Diana audiri tertia vice ſuper eiſdem,
& cum DD. ex mera benignitate annuerint petitioni hodie
reſoluerunt ſtandum eſſe in deciſis præſuppoſitis, etiam ſi-
ne veri præiudicio pro probatis articulis, quibus ipſa D.
Diana putauit poſſe penitus elidi prima, & vltima coie-
ctura ex decem latè deductis in prima deciſione emanata 5.
Decembris præteriti, in qua fuit firmatum Gaſpardum in
ſuo teſtamento vocaſſe filios DD. Henrici, & Mariæ etiam
1 quod † de tempore mortis ipſius non dum eſſent nati, quia
aliàs mens Teſtatoris adimpleri minimè poſſet in ſucceſſiua
2 vocatione, quam fecit de dictis filijs Mariæ † per quam in-
duci fideicommiſſum, tradit Bart. *in l. centurio num.* 36. *de
vulg.* Surd. *conſil.* 448 *num.* 15. Natt. *conſ.* 675. *nu.* 7. Rim. Iun.
conſ. 564. *num.* 14 & *ſeqq.* Ruin. *conſ.* 22. *num.* 11. *lib.* 2. Pere-
grin. *de fideicomm. art.* 15. *num.* 25. & *ſeqq.* Fuſar. *de ſubſtitut.
quæſt.* 318. *num.* 77. Cum enim Teſtator diſpoſuit, quòd ad
ipſius legatum ſuccedere debeat primus maſculus ſi ſit ca-
pax ex dictis Henrico, & Mariæ, & in euentum incapa-
citatis illius ſuccedat ſecundò genitus, tertiò genitus, ſeu
alius in ordine cum onere aſſumendi nomen, & arma hu-
3 iuſmodi vocatio viſa eſt habere tractum in futurum † & ſuc-
ceſſiuam diſpoſitionem per fideicommiſſariam quo caſu te-
ſtator cenſetur vocaſſe, etiam natum poſt mortem, vt tra-
dit Cephal. *conſ.* 318 *num.* 14. Rim. Iun. *conſ.* 145. *num.* 42. &
ſeq. Menoch *conſ.* 496. *num.* 16. Peregr. *conſ. vlt. num.* 1. & *de
fideicomm. art.* 22. *num.* 76. & *ſeq.* Simon. de Pret. *de interp vlt.
volunt. lib.* 5. *interpr.* 2. *dub.* 2. *nu.* 100. Fuſar. *d. q* 318. *nu* 97. Ma-
gon. *Florent. dec.* 9. *num.* 21. *verſ. præterea.*

Atque hic intellectus tanto magis viſus eſt amplecten-
dus, dum Teſtator vocando ſecundogenitum, tertiogeni-
tum, & alios, vt ſupra non ſe reſtrinxit, quod iſti eſſent
nati de tempore ſui obitus; ergo idem dicendum erit de pri-
4 mogenito cum nulla † poteſt aſſignari ratio diuerſitatis in
vno potius quam in alio, cum in vtroque idem effectus ſe-
qui debeat nimirum ſuſceptionis nominis, & armorum ip-
ſius Teſtatoris, vt eſt *text. expreſſus in l. fin. verſ. ſiue viuo
Teſtatorem, C. de poſth. hæred. inſtit.* de quo meminit Iaſon.
in conſ. 48. *num.* 10. *ante fin. verſ. ſecundò ad idem facit,* &
ſub num. 12. *verſ. quartò facit lib.* 2. præſertim cum de tem-
pore Teſtamenti nullus ex dictis filijs adhuc eſſet natus, nec
de proximo naſci poſſet cum Maria nondum eſſet nubilis,
5 itaut ceſſet ratio cur Primogenitus, † tunc natus tanquam
Teſtatori cognitus potuiſſet præ cæteris diligi per *text. in l.
placet, ff. de liberis,* & *poſth.* Caſtr. *conſ.* 247. *num.* 3. *lon-
gè poſt medium, verſ. illud autem lib.* 1. Ruin. *conſ.* 22. *num.*
12. *verſ.* & *iſtud etiam lib.* 2. Fuſar. *d qu.* 318. *num.* 87. Ma-
gon. *d deciſ. Florent.* 91. *nu.* 22. & *ſeqq.* cum alijs relatis in
ſexta coniectura prædictæ deciſionis.

Et quidem hæc duo viſa ſunt omninò incompatibilia,
quòd ſcilicet pro vna parte Gaſpardus adeo enixè optauit ef-
fectuationem matrimonij iam inter dictos Henricum, &
Mariam contractum, & non adhuc conſummatum ad hoc,
vt in caſu obitus ſiue filius primogenitus ſi ſit capax, ſiue
ſecundus, ſiue tertius, ſiue alius in ordine ſuccedere debeat
in Legato cum onere aſſumendi nomen, & arma Teſtato-
ris, vt ſupradictum eſt, & pro alia parte idem Teſtator hu-
iuſmodi ſucceſſionem dictis filijs tam liberaliter præſtitam
limitare voluerit ad ſolum caſum natiuitatis de tempore ſui
obitus, cum tam euidenti periculo, quòd de dicto tempo-
re nullus ex dictis filijs adhuc extaret ex quo matrimonium
nondum erat conſumatum, & conſequenter tam euentua-
lis eſſe voluerit aſſumptio illa nominis, & armorum cum
tamen totum id congruè adimpleri poſſet ex vocatione na-
6 ſcendorum etiam poſt obitum Teſtatoris, maximè † quia
propagatio nominis, & armorum Teſtatoris eſt actus non
minus optabilis vno potius tempore, quam alio ex Ancha-
ran. *conſ.* 113. *num* 4. Pariſ. *conſ.* 19. *nu.* 36. *lib.* 2. Molin. *de
primog. lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 5. & *ſeqq.* Gratian. *forenſ. diſcept.*
288 *num* 14.

Et quamuis pro parte D. Dianæ diceretur, quòd ſicut
Gaſpardus de tempore diſpoſitionis cogitabat plures ſe filios
conſequi poſſe, vt patet tam ex lectura teſtamenti, quam
ex eo quòd eſſet vegetæ, & robuſtæ ætatis; ita etiam cogi-
taret quod de tempore ſui obitus filij dicti Henrici, & Ma-
riæ iam in lucem prodiiſſent, & ideo mirum non eſt ſi ad
hunc tantùm caſum illorum vocationem limitauerit, quia
obiectum nihil penitus viſum eſt releuare, nam omiſſo,
quòd Gaſpardus non curauit quòd ſecundogenitus, tertio-
genitus, & alij quos ad ſucceſſionem gradatim admiſit de-
buiſſent eſſe iam nati de tempore ſui obitus, vt ſupra fuit
conſideratum, itaut iſtud fundamentum ſemper firmum
remaneat contra D. Dianam, ac etiam omiſſo, quòd cum
Gaſpardus eſſet proximus ſexagenario ſuæ ætatis anno di-
ſponendo ad fauorem plurium filiorum ſibi nondum nato-
rum videtur potius oſtendiſſe deſiderium, quam certam
ſpem illos conſequendi ſumpto † argumento à communiter 7
accidentibus, quod in iure eſt validum, *l. certi conditio.* §.
ſi nummos. ff ſi cert. pet. gloſ. fin. in l. neque natales. C. de probat.
Decian. *conſ.* 1. *num.* 182 *lib.* 2. fuit etiam vlterius pondera-
tum ex illa ſucceſſiua vocatione filiorum non benè inferri,
quòd Teſtator illos certè habere crediderit cum potius vi-
geat vehemens præſumptio in contrarium ex quo non ſolùm
ſenex, † ſed quilibet floridæ ætatis, dum condit teſtamen- 8
tum ſemper videtur cogitare de morte cum teſtamentum ſit
actus mortem antecedens idque in præſenti caſu clarè patet
ex verbis *prohem. d. Teſtam.* ibi, *quia nihil certius morte,* &
nihil hora eius incertius, ideo deueni ad tale Teſtamentum,
&c. Itaut bene colligi poterit, quòd Gaſpardus propter iu-
ſtum mortis timorem noluit expectare quod vel ſibi, vel
Henrico Mariæ filius aliquis eo viuente naſceretur, ſed
quòd illos vocare voluerit quandocumque naſcerentur, vt
† eſt de natura vocationis filij naſcituri ad *text. in l. ſecunda.* 9
ff. de lib. & *poſth.* Soccin. iun. *conſ.* 172. *nu.* 28. *lib.* 2. Surd. *conſ.*
125. *num.* 20. & *ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 8. *num.* 14. &
prout quilibet † vir prudens interrogatus reſpondiſſet, *l. quo* 10
loco. ff. de hæred. inſtit. l. ſeruus. ff. de condit. & *demonſtr.* Fuſar.
de ſubſtit. d. qu. 318. *num.* 9. Quare vt erat contingens quòd
Gaſpardus eodem anno, vel tribus, vel quatuor ſeqq. mo-
ri poſſet, ita affirmari minimè debet quòd ipſe eſſet certus
de poſſibilitate adimplementi ſuæ voluntatis ante mortem,
& præcipuè quoad filios DD Henrici, & Mariæ ex quo
Maria enunciatur ætatis vndecim annorum, & de anno
1616. conſumatum fuit matrimonium, & ideo attenta hu-
ius facti ſerie facilè viſa eſt reſultare impoſſibilitas natiuita-
tis filiorum ex Maria in vita ipſius Gaſpardi, itaut per ne-
ceſſe veniat admittenda vocatio nondum natorum, ne † a- 11
liàs diſpoſitio reddatur caduca ad quod euitandum quælibet in-
terpretatio ſumi debet.

Nec obſtat, quòd Teſtator ſummo amore proſequutus
fuerit D. Dianam, quia illius patrimonium ære alieno gra-
uatum vltra ſcut. 30. millia liberauit, itaut illi prædicta bo-
na legauerit in compenſationem patrimonij ſolius vxoris in-
duſtria, ac ſolertia aucti, ſicut etiam quod ipſe Teſtator
in actu mortis rogauerit D. Dianam, vt ſuam patefaceret
voluntatem, & an vellet, vt iam in Teſtamento diſpoſita
mutaret. Quia hæc, & ſimilia non operantur, † vt Te- 12
ſtamentum aliter interpretari debeat, quam coniecturæ vr-
gentiſſimæ ſuadeant præſertim pro adimplenda mente ip-
ſius Teſtatoris, quod in vltimis voluntatibus debet eſſe † 13
præcipuus finis, Soccin. *in l. ſi cognatis. num.* 30 *verſ. infert
ſecundo. ff. de reb. dub* Cephal. *conſ.* 96. *nu.* 23. Natt. *conſ.* 675.
num. 12. & *ſeqq* Peregr. *de fideicomm. art.* 22. *num.* 76. Fuſar. *d.
quæſt* 318. *num.* 77.

Et ex hoc remouetur, quod in fideicommiſſis conditio-
nalibus † illi tantùm cenſeantur vocati qui exiſtunt de tem- 14
pore purificatæ conditionis, *l. ſecunda.* §. *cum triplici mo-
do. C. de caduc. tollen.* Caſtr. *conſ.* 16. *num.* 5. *lib.* 2 *cum alijs
per* Fuſar. *d. q.* 318. *num.* 55. quia regula benè procederet ni-
ſi † aliud mens teſtatoris ſuaderet: quo caſu à regula indu- 15
bitanter debet recedi, vt fuit latè firmatum in hac cauſa 5.
Decembris præteriti.

Nec prædictis aduerſatur text. *in l. commodiſſimi. C. de lib.*
& *poſthum.* vbi Teſtator inſtituens poſthumum ſi ipſo viuo
† naſcetur ſi intelligitur inſtituiſſe ſi poſthumus naſcatur 16
mortuo Teſtatore, vel è contra huic enim textui multipli-
citer per informantes pro Dominico reſponſum fuit, & pri-
mò, quòd iureconſultus ibi loquatur de hæredis † inſtitu- 17
tione, quæ non admittit ſubſtitutio fideicommiſſaria, Dec.
in l quamuis. num. 1. *verſ. ſecundo reſpondetur. C. de impub.*
& alijs ſubſtit. Corn. *conſ.* 276. *nu.* 12. *lib.* 3 Decian. *conſ.* 1.
num. 146. *lib.* 1 Menoch. *lib* 4. *præſumpt.* 26. *num.* 15 *verſ.
reſpondetur tertio.* Præterea, & ſecundò reſponſum fuit

textum

Digitized by Google

18 textum † prædictum ſolùm procedere quando inducitur di-
uerſitas perſonarum non autem quando facta extenſione de
vno tempore ad aliud manet eadem perſona vocata, vt ac-
19 cidit in caſu iſto in quo idem Dominicus dicitur † vocatus
ſiue fuerit natus ante ſiue poſt mortem Teſtatoris, Menoch.
d. præſumpt. 26. nu. 13. Fuſar. *quæſt. 64. nu.* 18 Demum ter-
tiò fuit reſponſum illum text. loqui quando caſus omiſſus
20 eſt omnino † diſſimilis expreſſo quoad mentem rationem,
& effectum à Teſtatore conſideratum, Decian. *d. conſ.* 1.
num. 145. verſ. reſpondetur. Menoch. *d. præſump. 26. nu.* 14.
Fuſar. *d. quæſt. 64. num. 19.* In caſu autem præſenti vocatio
Dominici, etiam quòd ſit natus poſt mortem Teſtatoris ne-
dum apparet diſſimilis reſpectu mentis rationis, & effectus,
quod imò ex coniectura debet dici maximè ſimilis vocatio-
nis de eo factę quatenus eſſet natus ante dicti Teſtatoris obi-
tum, & ſic prædictus text. *in l. commodiſſimè* poteſt retorque-
21 ri contra D. Dianam, † argumento ducto à ratione legis ceſ-
ſante, vt per *Euerard.* in loco à ratione caſus conuerſiua
num. 1. & ſeqq.

Nec releuat, quòd Teſtator vocauit filium, qui tunc
erit viuens de tempore ſui obitus per quod aduerbium, tunc
22 † videtur limitari vocatio ad natos non autem extendi ad
naſcituros iuxta *conſ.* Alciat 47. *nu. 4. verſ. non omitto etiam
lib. 9.* quia iam in prima deciſione fuit reſponſum aduer-
23 bium, tunc, ſtare † ibi demonſtratiuè non autem reſtricti-
uè, vt benè explicat Menoch. *lib. 4. præſumpt. 36. num. 27.*
24 quod regulariter procedit niſi adſit taxatiua, quia aliàs † ad-
uerbium (tunc) non reſtringit Menoch. *conſ* 432. *nu* 32.
Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 462. nu. 11. & fuit dictum in Viterbien.
Caſtrorum 23. Maij 1635. coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-*
25 *no*, & quod non ſtet taxatiuè, † ſed potius declaratiuè,
quando in contrarium adeſt veriſimilis mens Teſtatoris,
Menoch. *conſ.* 117. *nu.* 29. Soccin. iun. *conſ.* 245. *lib.* 3. Surd.
conſ 344. *num.* 13. & quòd licèt ſtet incluſiuè ad ſubſtitutos,
26 qui de tempore purificatę conditionis † extabunt non tamen
ſemper excluſiuè ad alios qui poſtea ſuper naſcentur, Natt.
conſ 675. *num.* 12. & 13. Magon. *d. Flor.* 38. *nu.* 39. Petra *de
fideicom. quæſt.* 111. *num.* 390. *& fuit reſolutum in Lucana ſuc-
ceſſionis 1. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Dunozetto*,
27 qui imò non excludere † caſus ſimiles ſi meos diſponentis
non repugnet, tradit Gozzad. *conſ.* 64. *in fin.* Caſſad. *deciſ.*
1. *num.* 3. *& 7. de teſtam.* & ſecit Gonzal. *reg.* 8. *Gloſ.* 65. *n.* 3.
nec Alciat. *d. conſ.* 47. videtur facere ad punctum, quia lo-
quitur in caſu quo Teſtator mentem ſuam expreſsè declara-
uerat excluſiuè quoad naſcituros nos autem ex pluribus
coniecturis habemus, quòd Teſtator vocauit, etiam naſci-
28 turos per ſupradictam neceſſitatem † ipſius mentem adim-
plendi quo caſu non attenditur proprietas verborum, Bald.
*in l. cum virum. num. 19. ff. de fideicom. & in l. human.
num 3. C. de impub. & alijs ſubſtit. & in l. qui duos.
num. 3. & 16. ff. de reb. dub.* Mantic. *de coniect. lib. 3.
tit. 9. num. 1. & 2.*

Ex quibus, ac alijs iam deductis DD. parte vtra-
que informante tertia vice reſoluerunt ſtandum eſſe in
deciſis, &c.

*Deciſiones in hac cauſa habes ſupra ad deciſionem 134
& ibi remiſſiuè.*

R. P. D. CARRILLO.

Venuſina Archipræsbyteratus.

Die Veneris 6. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

In beneficijs reſeruatio Apoſtolica eſt conclu-
denter, & plenè probanda, maximè quan-
do agitur de præiudicio Ordinarij, & proui-
ſi ab eo. Eccleſia quando dicatur Parochia-
lis, & non Collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio plenè eſt probanda.*
2 *Status vltimus in beneficialibus attenditur.*
3 *Parochialitatem, vt Eccleſia præſcribat, ſufficit præ-
ſcriptio triginta, vel quadraginta annorum.*
4 *De Parochialitatis ſtatu legitime præſcripto, quando
conſtet.*
5 *Eccleſia dicitur Parochialis, ſi vti talis fuerit appellata
in Synodis celebratis ab Epiſcopo pro tempore, & in
viſitationibus factis.*
6 *Eccleſia in dubio præſumitur Parrochialis.*
Eccleſia numquam præſumitur Collegiata. n. 6.
7 *Ordinarij præſumuntur inſtructi de qualitate beneficiorum
exiſtentium in eorum Diœceſi.*
8 *Eccleſia vt dicatur Collegiata, debent probari eius
requiſita.*
9 *Ex probationibus pluribus imperfectis, reſultat plena
probatio.*
10 *Probationes quæ ſunt valde æquiuocæ, & remotæ, non
probant.*
11 *Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij.*
12 *Limita, niſi conſtet de contraria mente Papæ, tollendi
antiquum ſtatum, & nouum inducendi.*
13 *Archipresbyteratus poteſt eſſe ruralis, & ſine Col-
legio.*
14 *Enunciatiuæ inueriſimiles, & de recenti non atten-
duntur.*
15 *Dignitates, quòd erigantur in Eccleſia quæ non ſit Colle-
giata, non eſt nouum.*
16 *Collegialitas non probatur ex illis ſignis, quæ ſpectare
poſſunt ad omnes vti ſingulos, non autem vti vni-
uerſos. & n. 17.*
18 *Reſeruatio non intrat, quando probatio eſt æqui-
uoca.*
19 *Teſtes vt probent Collegialitatem, non ſufficit, quòd depo-
nant ſolùm de Collegialitate, & requiritur vt deponant
de ſignis ad illam ſpectantibus.*
20 *Teſtes qui conquaſſantur ab alijs teſtibus, non atten-
duntur.*

DECISIO CXLIII.

PER obitum Leonardi Antonij Molfeſij die 4. Apri-
lis 1633. vacauit Archipræsbiteratus Eccleſiæ Parro-
chialis ſancti Petri, curam animarum annexam habentis
in terra Spinatiolæ Venuſinæ Diœceſis, quam Epiſcopus
ſub die 18. eiuſdem menſis contulit Nuncio de Iudice per
Synodales Examinatores in concurſu approbato & idoneo
reperto, qui pacificam poſſeſſionem illius fuit adeptus;
deinde anno 1635. Ioannes Gaſparrinus impetrauit dictum
Archipræsbiteratum, vti reſeruatum ex capite primæ
dignitatis in Collegiata, & litteris Apoſtolicis expedi-
tis, & executioni mandatis, ſententiam fauorabilem
obtinuit, & poſſeſſionem accepit; à qua ſententia ap-
pellatione interpoſita, & cauſa mihi commiſſa, dubi-
taui, An conſtet de reſeruatione, & Domini negatiuè reſ-
ponderunt.

Quia reſeruatio non fuit plenè, & concludenter † proba- 1
ta prout requiritur, maximè quando agitur de præiudicio
Ordinarij, & ab eo Prouiſi, Caual. *deciſ. 266. num. 6.* Put.
deciſ. 265. num. 3. Rot. *deciſ. 46. num. 3. & 4. par. 2. diu. &
coram* Greg. XV. *dec. 46. & deciſ 53. num. 5.* Potius autem
conſtat de Parrochialitate incipiendo ab anno 1564. vſque
ad annum 1633. quo vacauit hæc Parrochialis, qui ſtatus
† vltimus ſufficit vt excludatur reſeruatio ex capite Colle- 2
gialitatis, & vt præſumatur Parrochialis, Caual. *dict. dec.
266. num. 1. & 4.* Rot. coram Greg. XV. *deciſ. 93 nu.* 3. tan-
to magis, cum dictus ſtatus ſit pręſcriptus ſpatio ſeptuagin-
ta annorum pro † parrochialitate, ad quem effectum ſolùm 3
ſufficiebat pręſcriptio triginta, vel quadraginta annorum,
c. cum de beneficio de præben. in 6 Seraphin. *deciſ. 1129. nu. 3.*
Rot. *deciſ. 489. nu. 4. in fin. par. 3. recent.* Rot. *deciſ. 91. n. 1.
p. 1. recent.* & ita conſtat de ſtatu parrochialitatis, † & le- 4
gitime pręſcripto per continuatas prouiſiones vti de parro-
chiali ſucceſſiuè effectum ſortitas, iuxta *conſ.* Oldrad. 229.
toties à Rota canonizatum, vt in dict. deciſ. 266 coram Ca-
ual. Seraph. *deciſ. 291. num. 1.* Greg. *deciſ. 721. num 1. et ibi
Addent.*

Concurrunt etiam adminicula deſumpta ex litteris Apo-
ſtolicis prouiſionis Cantorię eiuſdem Eccleſiæ, vbi nuncu-
patur matrix, & Parrochialis reſpectiuè, & vti talis † appel- 5
latur in Synodis celebratis ab Epiſcopo pro tempore, &
viſitationibus factis, Rot. coram Caual. *dict. deciſ. 266.
num. 5.* & ex alijs enunciatiuis Epiſcoporum, quę omnia ſi-
mul iuncta plenè probant non eſſe Collegiatam, cum in il-
lis ſolùm nuncupetur Eccleſia Matrix per Epiſcopos, qui
præſumuntur † inſtructi de qualitate beneficiorum exiſten- 6
tium in eorum Diœceſibus, Gregor. *deciſ. 407 num. 6. in fin.
vbi addeat.* Mantic. *deciſ. 87 num. 2* Seraphin. *deciſ. 1026 nu.*
3. & in dubio ſemper præſumendum † eſt pro parrochiali- 7
tate,

tate, cum Collegiata non præſumatur, Rot. *deciſ.* 3. *num.*
13. *de præben. in antiq.* quando non probantur neceſſaria re-
quiſita ad Collegialitatem, ſcilicet, ſigillum Archa com-
8 munis, † & deſcriptio in cataſto Epiſcopi vti de collegiata,
& alia de quibus Abb. *in c. nobis, num.* 8. Rot. *coram Caual. dict.*
deciſ. 296. *num.* 5. Greg XV. *deciſ.* 304. *num.* 1. *&* 2. & his acce-
dunt teſtes ab vtraque parte examinati, qui ſolùm probant
Eccleſiam eſſe receptitiam, & Archipresbyteratum fuiſſe
9 ſemper † collatum ab ordinario, quibus ſtantibus reſultat
plena probatio, Gabr. *concl.* 1. *num.* 1. *de probat.* Greg. *dec.*
245. *num.* 3. *&* 4.

Non obſtant quæ ex aduerſo ponderantur ad probandam
10 prætenſam Collegialitatem, quia † cum omnia ſint æqui-
uoca, & valde remota, non probant, Rota *dicta deciſion.*
46. *num.* 3. *&* 4. *part.* 2. *diuerſ.* Primò enim prouiſio facta à
Sanctiſſimo de huiuſmodi Archipresbyteratu non obſtat,
quia non fuit mutatus ſtatus parochialis ex regula vulgari,
11 quod † prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum præcedentem
beneficij Achill. *deciſ.* 13. *de iurepatr.* Capuaq. *deciſ.* 189. *in*
princ. par 3. Rot. *deciſ.* 788. *num.* 5. *par* 3. *recent* niſi conſtet
12 de voluntate Papæ conferentis tollendi antiquum † ſtatum
& nouum inducendi, Abb. & Felin. *in d. cap. cum de benefi-*
cio de præben in 6. Nec ex eo quòd Archipresbyteratus vi-
deatur ſignificare nomen dignitatis in collegiata, inferri ad
ſubſtantiam dignitatis qualificatæ, quæ probari debet cum
13 poſſit † eſſe Archipresbyteratus ruralis, & ſine collegio,
Federic. de ſen. *conſ* 86. *num.* 1. *Rota in Placen. plebis* 5. *No-*
uembris 1622. *coram D. meo Pirouano*, nec huiuſmodi pro-
uiſio coadiuuatur ex alijs enunciatiuis exaduerſo datis, quia
14 vti inueriſimiles, † & de recenti cum ſint infra centum an-
nos non ſuffragantur, Iaſ. *conſ.* 81. *num.* 10. *lib.* 1. Rot. *coram*
Greg. deciſ. 387. *num.* 14. *& dec.* 93. *num.* 2. *par.* 3. *recent.* *& dec.*
673. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.*

Secundò non obſtat quòd in eadem Eccleſia adſint Digni-
tates Cantoratus & Primiceriatus, quæ ſunt inferiores di-
gnitates, quia ex eo non infertur quòd ſit prima dignitas in
15 collegiata, & non eſt nouum † quòd dignitates erigantur in
Eccleſia, quæ non ſit collegiata, Feder. de ſen. *d. conſ.* 86.
num. 1. Nec releuat quòd in eadem Eccleſia continuo cele-
bretur Miſſa conuentualis, & adſint Punctatores & cere-
moniarum Magiſter, & alij Clerici, ſigillum, & Archi-
uium iuxta depoſitiones Teſtium, & alia ſignificantia com-
munionem quia cum hæc omnia poſſint ſpectare ad omnes
16 † vti ſingulos non vti vniuerſos ex eis non poteſt argui ad
Collegialitatem vt in puncto, Abb. *in d. cap. nobis. num* 8 *in*
fin. de iurepatron & in cap. dilecta in princ. de exceſſ. Prælat.
cum alijs quos refert & ſequitur Achil. *deciſ.* 10. *de præben.*
Maximè cum ſigna ſint valdè æquiuoca, & conueniant e-
tiam ſimplici confraternitati, & congregationi Presbyte-
17 rorum in † quibus deputantur dd. Officiales, & tamen non
ſunt Eccleſiæ Collegiatæ, Rot. *deciſ.* 13. *num.* 3. *de præben.*
in antiq. Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 15. *&* 16. & reſeruatio
18 non intrat † cum probatio ſit æquiuoca, Caualer. *d. deciſ.*
266. *num* 6.

Denique non obſtant teſtes exaduerſo examinati quia
vltra quòd patiuntur plures exceptiones ex deductis in facto
19 & deficiunt ratione ſui dicti nihil probant cum non † ſuffi-
ciat deponere de collegialitate, ſed requiritur deponere de
ſignis neceſſario illam inducentibus, Achil. *d. deciſ.* 10. *nu.*
3. *de præben.* conquaſſantur etiam ex depoſitionibus te-
20 ſtium pro prouiſo ab Ordinario † qui melius deponunt, &
ſunt adminiculati ex pluribus coniecturis, & ex vltimo ſta-
tu qui ſolus ſufficeret, Soccin. iun. *conſ.* 3. *nu.* 30. *lib.* 2. Rot.
coram Greg. deciſ. 35. *num.* 10.

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Fideicommiſſi de Turri.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

In vltimis voluntatibus appellatione filiorum ſemper veniunt fœminæ. Maſculinitatis qualitas poſita in vna oratione, quando non cenſeatur repetita in alia, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum facit rem certam, & manifeſtam.*
2 *Filiorum appellatione in conditione poſitorum veniunt indiſtinctè, tàm maſculi, quàm fœminæ.*
3 *Maſculinum ſemper concepit fœmininum in teſtamentis, neque ab hoc reciditur propter coniecturas, niſi ſint valdè vrgentes, & euidentes.*
4 *ad Repetitionem inducendam, non eſt ſufficiens vicinitas orationis, quando oratio diuerſas perſonas comprehendit, & in vnaquaque earum poteſt diuerſa ratio conſiderari.*
5 *Repetitio conſeruandæ agnationis, quando ceſſet.*
6 *Maſculinitatis qualitas non præſumitur repetita, etiam poſita in eadem oratione, niſi oratio conſeruandæ agnationis fuerit expreſſa à Teſtatore.*
7 *Teſtator ſi in vno caſu expreſſit qualitatem maſculinitatis, & in alio vero non, ſi ratio probabilis differentiæ reddi non poteſt, cur magis in vno caſu, quam in alio expreſſerit d. qualitatem, tunc mentio filiorum in alia parte non eſt reſtringenda ad maſculos.*
8 *in Fœminis non eſt conſideranda agnatio.*
9 *Teſtator præſumitur voluiſſe vocare neptes, quando non habuit rationem conſeruandæ agnationis, ſed ſecus ſi contemplauit agnationem.*
10 *Clauſula, vt ſupra, repetit qualitatem.*
11 *Maſculinitatis qualitas non cenſetur à Teſtatore repetita, ſi verba quæ importabant repetitionem, ad alias qualitates referri poſſunt.*
12 *Superfluitas potius eſt tollerenda, quam vt propter filia vltimi grauati excludatur à ſucceſſione tranſuerſalet.*

DECISIO CXLIV.

DOMINI concorditer tenuerunt, confirmandam eſſe
ſententiam Rotalem reuocatoriam aliarum extra Ro-
ta, in quibus adiudicata fuit Claræ immiſſio in poſſeſſionem
bonorum Ludouici de Turri, quia contra eius validitatem
nihil obijcitur, & iuſtitia eſt patens, cum fundetur in vo-
luntate dicti Ludouici de qua conſtat † ex publico inſtru- 1
mento quod facit rem certam, & manifeſtam Bart. *in l.* 1. *in*
princip. num. 8. *ff. de nou. oper. nunc.* Bald. *in l. intereſt in*
vlt. notab. C. de ſolut. Dec. *conſ.* 36. *num.* 2. Ruin. *conſ.* 128.
num. 1. *lib.* 4.

Fundamentum huius reſolutionis deducitur ex verbis te-
ſtamenti dicti Ludouici, in quo in caſum obitus Sigiſmun-
di fratris hæredis inſtituti ſubſtituit per hæc verba, & ſi con-
tingat ipſum Sigiſmundum eius fratrem quandocunque de-
cedere, & naturaliter mori nullis ſuperſtitibus, aut relictis
maſculis legitimis, & naturalibus natis ex legitimo matri-
monio, & nullo modo legitimatis, ac in ius legitimatio-
nis tranſlatis ſeu etiam contingat dictum Sigiſmundum
cum filijs maſculis prædictis, & poſtmodum contingat di-
ctos omnes filios maſculos dicti Sigiſmundi decedere, &
mori ſine filijs legitimis, & naturalibus natis ex legitimo
matrimonio, & non legitimatis vt ſupra, tunc, & alijs
caſibus, & eorum quolibet ſuam hæredem vniuerſalem in-
ſtituit, & ſubſtituit ſupradictam honeſtam iuuenem D.
Claram ipſius teſtatoris ſororem, & filiam dicti quondam
Tidei, ipſa tunc ſuper extante, & ea non ſuperextante,
inſtituit, & ſubſtituit omnes filios legitimos; & naturales
dictæ Claræ, vulgariter, pupillariter per fideicommiſſum,
& alias omni meliori modo, quo fieri potuit, & poteſt, &
hanc ſuam vltimam voluntatem dixit, aſſeruit & affirma-
uit dictus D. Ludouicus teſtator eſſe, & eſſe velle, quam
valere voluit &c. ex quibus verbis conſtat, Claram fuiſſe
tum demum vocatam ſi filij Hieronymi nepotis Ludouici
teſtatoris ex Sigiſmundo fratre hærede inſtituto decederent
ſine filijs, & propterea exiſtente Anna filia legitima Hiero-
nymi defecit conditio ſub qua vocata eſt Clara, regula enim
eſt, † quòd appellatione filiorum in conditione poſitorum 2
veniant indiſtinctè tàm maſculi, quàm fœminæ, *l. filij ap-*
pellatione, & l. iuſta interpretatione. ff. de verb. ſignif. Gabr. *de*
verb. ſignif. concluſ. 6. *num.* 8. Peregr. *de fideicomm. art.* 25 *num.*
1. præſertim *in vltima voluntate, l. ſi ita ſcriptum ff. de leg.* 2. *l.*
ſi quis ita. ff. de teſtam. tutel. Dec. *conſ.* 236. *num.* 5. Cephal. *conſ.*
45. *num.* 10. quia in teſtamentis † maſculinum ſemper conci- 3
pit fœmininum, Soccin. iun. *conſ.* 180. *num* 3. *lib.* 3. Nec ab
ea receditur propter coniecturas, niſi ſint valdè vrgentes,
& euidentes, vt eſt *Text. clarus in l.* 1. *in fine, C. de condit. in-*
ſertis, †

Digitized by Google

ſertis, & trudunt Corn. *conſ.230.num.61. in fin. & ſeq. lib.3.* Tib. Decia. *conſ.1.num.45. verſ. præterea & ſeq. lib.2.* Gabr. *conſ.97 num.12. lib.1.* Sim. de Pret. *conſ.90. num.30.* Peregr. *de fideicomm. art.25. num.14 in fin.* Rota *diuerſ. deciſ.485. num.3. par.4. in Florentina fideicommiſſi de Guidaccijs 25. Februarij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto, in Spoletana fideicommiſſi 7. Nouembris 1629. & 3. Iunij 1630. coram me*, & in alijs cumolatis per R. P. D. meum Veroſpium in deciſione in hac cauſa facta 18. Iunij 1635.

Et licèt qualitas maſculinitatis appoſita in prima ſubſti-
tutione facta ad fauorem filiorum Sigiſmundi, cenſeatur
in ſequenti repetita propter dictiones, &, ſeu, etiamſi con-
tingeret ipſum decedere cum filijs maſculis prædictis, &
poſtea contingeret dictos omnes filios maſculos mori ſine fi-
lijs legitimis, & naturalibus natis ex legitimo matrimonio,
& non legitimatis, vt ſupra &c. cum vtraque ſit poſita in
eadem oratione, & regatur ab eiſdem verbis, tunc, & his
caſibus, & eorum quolibet ſuam hæredem vniuerſalem in-
ſtituit, & ſubſtituit ſupradictam honeſtam iuuenem D.
Claram, ipſius teſtatoris ſororem; attamen in præſenti ca-
ſu, repetitio admitti non poteſt, quia ad inducendam re-
4 petitionem non eſt ſufficiens vnitas orationis, quando † o-
ratio in diuerſas perſonas comprehendit, & in vnaquaque ea-
rum, poſſit diuerſa ratio verſari, & propterea cum verſe-
mur in diuerſis gradibus ſubſtitutionum, nec poſſint ſimul,
& eodem tempore verificari, & perſonæ etiam ſint diuer-
5 ſæ, niſi concurrat eadem ratio conſeruandi agnationem, †
in qua conſiſtit tota vis huius repetitionis, non poteſt ab v-
na inferri ad aliam pro inducenda repetitione, vt in ſpecie
deducit Molin. *de Hiſpan. primog. lib.3. cap.5. num. 59 vſque ad 62.* in quo loco diſputat hanc quæſtionem, & concludit,
magis veram opinionem eſſe, qualitatem maſculinitatis
6 non † eſſe repetitam, etiam poſitam in eadem oratione,
niſi quando conſeruandæ agnationis expreſſa ratio habita
fuerit à teſtatore, *ut d. num. 59. verſ. ſed quamuis*. Tib. De-
cian. *d. conſ. 1. num. 152. lib. 2.* Ruin. *conſ. 134. num. 19. lib.2.*
Vltra quòd teſtator volens in præſenti ſubſtitutione filios
Sigiſmundi præferre fœminis, requiſiuit maſculinitatem,
cum verò videret debere vocari fœminas in defectum dicto-
rum maſculorum, tunc ſine diſtinctione vocauit filios vlti-
7 mi maſculi, & † vbi probabilis ratio differentiæ reddi po-
teſt cur magis in vno caſu, quàm in alio expreſſa fuerit qua-
litas maſculinitatis mentio filiorum in alia parte non eſt re-
ſtringenda ad maſculos, Ruin. *conſ. 93. num 15. lib. 2.* Soc-
cin. iun. *conſ. 158. num. 48. & ſeqq. lib. 2.* Gabr. *conſ. 97. num. 6. lib. 1.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 13. num. 8.*

Neque ratio agnationis conſiderata in filijs Sigiſmundi
poteſt repeti in ſequenti ſubſtitutione ex tacita mente teſta-
toris, cum non ſit veriſimile, quòd voluerit excludere fi-
lias vltimi grauati ad fauorem alterius fœminæ, & illius li-
8 neæ, † in quibus non poteſt conſeruari agnatio, & hac ea-
dem ratione non contemplatæ agnationis ceſſat coniectura,
quòd teſtator excludendo filias fœminas Sigiſmundi propter
Claram, multomagis propter eamdem cenſeatur voluiſſe
9 excludere neptes, quia tunc tantum † habet locum, quan-
do contemplata fuit agnatio ſecus autem quando, vt in ca-
ſu noſtro, nulla fuit habita ratio agnationis, vt latè dedu-
cunt Gabr. *d. conſ. 97. num. 2. & ſeq. lib. 1.* Rot. *diuerſ. deciſ. 726. num. 4. par. 1. & deciſ. 485. num. 3. par. 4. coram Seraph. dec. 880. num. 2. coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 314. num. 13. & ſeq. & in d. Spoletana fideicommiſſi 7. Nouembris 1629. & 3. Iunij 1630. coram me.*
10 Non obſtat, quòd clauſula illa, vt ſupra † operetur re-
petitionem quaotitatis maſculinitatis, quia vt benè proba-
tur ex deductis in ſupradicta deciſione R. P. D. mei Veroſ-
pij refertur tantùm ad qualitatem legitimitatis, quam te-
ſtator ſupra amplioribus verbis expreſſerat, nempè nullo
modo legitimatis aut in ius legitimationis tranſlatis, ideo
11 non † repetit qualitatem maſculinitatis, vt ex Bero. Ce-
phal. Surd. & alijs allegatis in dicta deciſione, & dum repe-
tit qualitatem legitimitatis, non ſubſiſtit, quòd hæc clau-
12 ſula remaneat ſuperflua, & potius † tollerari debet ſuper-
fluitas quam vt filia vltimi grauati excludatur à ſucceſſione
propter tranſuerſales, vt notant Doct. *in l. fin. §. in computatione C. de iur. deliberandi.* Corn. *conſ. 275.* Grauett. *conſ. 527. num. 8.*

Cum igitur ex ſupradictis remaneat fundata inten-
tio fœminarum ex regula generali, quæ pro eis aſſi-
ſtit, dum de contraria mente Teſtatoris non apparet
per coniecturas neceſſarias, & indubitatas pro exclu-
ſione Claræ ad fauorem Annæ fuit reſolutum vtraque
parte informante &c.

R. P. D. CARRILLO.

Dertuſeñ Vicariæ.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum vnio facta à Papa Schiſmatico non ſubſtinetur, ſed ſi ſit confirmata à Papa legitimo ſumit vires à confirmatione. Titulus ſufficiens ad preſcribendum etiam ea, quæ ſunt contra ius, ex quibus oriatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in rem iudicatam ſi ab ea non appelletur.*
2 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
4 *Clemens VII. Pont. fuit ſchiſmaticus aduerſus Vrbanum VI.*
4 *Confirmatio habet vim nouæ conceſſionis, quando confirmatur id quod inualidum eſt.*
5 *Confirmans actum nullum, facit nouam conceſſionem, & ampliationem.*
6 *Titulus ſufficiens ad præſcribendum etiam in his, quæ ſunt contra ius oritur ex curſu longiſſimi temporis cum bona fide.*
7 *Cum titulus etiam inualidus, & putatiuus ſufficiat ad hunc effectum.*
8 *Et ſufficit, vt bona fides allegetur, quia præſumitur.*
9 *Vnionis effectuatio ex quibus dicatur conſtare. & num. 10.*
11 *Cura animarum quæ ad habitum reſidet penes Monaſterium, cui eſt facta vnio, & exercitium dicitur tantùm translatum in Vicarium.*
12 *Regul. Cancell. reuocatoria vnion. habet tantùm locum in vnionibus non effectuatis, non autem in ſortitis effectum.*
13 *Dubia plura in aliqua deciſione ſi fuerint reſeruata, & poſtea diſputatur aliquod dubium genericum in quo comprehenduntur omnia reſeruata, tunc non eſt opus graduatim illa diſcutere.*

DECISIO CXLV.

DE MENSE Februarij 1613. vacàuit Vicaria Paro-
chialis Eccleſiæ loci de Caſtellione de la Piana Dertu-
ſeñ Diœceſis olim vnita Monaſterio Vallis Chriſti Ordinis
Carthuſieñ, Ordinarius Dertuſeñ eam contulit per con-
curſum vti beneficium liberæ collationis Vincentio Turio.
Vnde Prior, & Monaſterium prætendens eſſe conferen-
dum ad ſolam ipſorum præſentationem & nominationem,
cauſa fuit commiſſa in Rota coram bon. mem. Vbaldo, &
fuit deciſum die 28. Nouembris 1616. collationem eſſe fa-
ciendam ad præſentationem non autem ad concurſum, &
ſucceſſiuè die 23. eiuſdem menſis iuxta tenorem deciſionis
lata † fuit ſententia (quæ appellatione non interpoſita) 1
tranſiuit in rem iudicatam.

Deinde cauſa fuit denuo bon. mem. Cardinali Sacrato
commiſſa appellationis, nullitatis, & reſtitutionis in inte-
grum, prout de iure, parito iudicato arbitrio Rotæ, diſ-
putatoque dubio An eſſet locus arbitrio Rotę, nonnullis ar-
ticulis pro confirmatione dictæ ſententiæ, vt in *deciſ. 27. Nouembris 1619.* Denique cauſa mihi commiſſa ſubrogatus
iu locum Reuerendiſſimi D. Vrgelleñ dubitaui ſub die 26.
Nouembris proximè præteriti An eſſet locus executioni
ſententiæ, & pro parte D. Epiſcopi petita dilatione: fuit
dilata reſolutio, & mandatum, vt informaretur ſuper re
iudicata. Hodie autem repropoſita cauſa, propoſui du-
bium An conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum, & Do-
mini negatiuè reſponderunt.

Quia validitas ſententiæ apparet ex reuolutione † acto- 2
rum, in quibus reperiuntur omnia neceſſaria pro validita-
te, Caputaq. *deciſ. 262. par. 2.* iuſtitia verò pater, quia
licèt vnio ab initio facta fuerit à Clem. VII. Pont. Schiſ-
matico † aduerſus Vrbanum VI. poſtea tamen confir- 3
mata fuit per *Martinum V. & Caliſtum III. vt in deciſ. 352. num.*

4 *num. 2. par. 4. recent.* quæ confirmatio habet vim † nouę
conceſſionis, quando confirmat id quod inualidum eſt,
cap. 1. in fin. de tranſact. vbi gloſ. verbo auctoritate Abb. *in*
cap. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. Felin. *in cap. inter dile-*
ctos num. 14. de fide inſtrum. Pariſ. *conſ. 19. num. 15. lib. 1.*
Rota *deciſ. 313. num 6. par. 2. recent.* ſatis enim notum
5 eſt, quòd confirmans actum † nullum, facit nouam con-
ceſſionem, & ampliationem iuxta *text. in cap. ſi Apoſtoli-*
cæ, & ibi gloſ. verbo confirmans de præben in 6. Bart. *in l.*
moræ, num. 5. ff. de iuriſd. omn. iud. Dec. *in cap. 1. num. 46.*
de confirm. vtil. vel inutil. Ruin. *conſ. 31. num 5. lib. 1.* Ro-
ta *deciſ. 192. num. 2. par. 1. recent. & deciſ. 60. num. 4. part. 4.*
recent.
6 Accedit etiam curſus tanti † temporis cum bona fide,
ex quo reſultat titulus ſufficiens ad præſcribendum, etiam
in his, quæ ſunt contra ius, *cap 1. iuncta gloſ.* in verbo
legitimè *de præſcript. in 6. & in puncto Rot. coram R. P. D.*
7 *meo Decano deciſ. 295. num. 2.* cum titulus † etiam inuali-
dus, & putatiuus ſufficiat ad hunc effectum, *l. cenſus vbi*
gloſ. & Doct. ff. de vſucap. Ginſ *in cap. 4. de præſcript.*
Rot. *deciſ. 91. num 3. in princip. & deciſ. 324. num 8. par.*
8 *1. recent.* in quibus etiam firmatur ſufficere, † vt bona
fides allegetur, quia præſumitur *Rota coram D. meo Deca-*
no, vbi proximè *num. 3.*
Effectuatio autem dictæ vnionis ſatis conſtat ſtante ceſ-
9 ſione Rectoris beneficij † tunc temporis ad fauorem vnio-
nis, *d. deciſ. 352. num. 4.* maximè iunctis multis enuncia-
tiuis antiquiſſimis litterarum Martini, & Calixti, in qui-
bus referuntur huiuſmodi effectuatio, & poſſeſſio vel qua-
10 ſi Eccleſiæ † vnitæ ad ius præſentandi, & recipiendi deci-
mas, quæ plenè probant concurrentibus alijs adminiculis,
de quibus in d. *deciſ. 352. num. 5.* Rota *deciſ. 130. num. 2. par. 2.*
diuerſ. Achil. *deciſ. de iurepatr.*
Vnde cum appareat de validitate vnionis, quæ fuerit ef-
fectuata, & quòd Vicario huius Vicariæ fuerit reſeruata
congrua portio, ſuper fructibus, & redditibus Eccleſiæ
vnitæ, & ſoluatur à dicto Monaſterio, intrat communis
11 concluſio, quòd cura † quoad habitum reſideat penes Mo-
naſterium, cui facta eſt vnio, & exercitium tantum dica-
tur tranſlatum in Vicarium, Hoſtien. *& alij in cap. expo-*
ſuiſti de præbend. Felin. *in cap. poſtulaſti, num. 1. verſ. ſed*
Abb. *de reſcript.* Rebuff. *de congr. portio. num. 108* Mohed.
deciſ. 5 de decim. Creſcent. *dec. 2. eod. tit.* Verall. *dec. 339 par.*
3. Seraph. *deciſ. 1009 num. 4. & 5 par. 2.*
Nec obſtat quod opponitur de regula reuocatoria Can-
12 cellariæ ſimilium vnionum, † quia tantummodo habet lo-
cum in vnionibus non effectuatis, non autem in ſortitis ef-
fectum, prout eſt illa, cuius vigore præſentatus per Prio-
rem, & Monaſterium facta collatione ab Epiſcopo, cæpit
poſſeſſionem, & percepit fructus, Calder. *conſ. vlt. num. 2.*
de reb. Eccleſ. alien. vel non. Boer. *deciſ. 446. n. 2.* Mandoſ. *ſuper*
reg. 12. reſeruat. qu. 5. num. 3.
Nec minus viſum fuit DD. releuare quicquid deduceba-
tur in memoriali dato pro Epiſcopo, ſcilicet quòd deberet
diſiunctim, & particulariter diſputari ſuper reſeruatis in
13 dicta deciſione bon. mem. Cardinalis Sacrati, quia † cum
in præſenti dubio generico poſſent omnia reſeruata com-
prehendi, non opus fuit graduatim illa diſcutere, tanto
magis quod eadem met fuerunt optimè ponderata, & ſa-
tis diſcuſſa in *d. deciſ. 352. par. 4. recent. coram bon. mem.*
Vbaldo.
Et ita deciſum vna tantum parte informante, altera plu-
ries citata, & informare renuente.

¶ *In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 23. Martij 1637. coram eodem R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. PIROVANO.

Bareñ Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Inſtrumento informi, quando ſit adhibenda fides. Obſeruantia, vt releuet, qualiter eſſe debeat. Actum præſumitur quem facere eo, modo quo efficacius fieri poteſt. Iuſpatronatus quando competat hæredibus pro medietate,

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum ſi careat teſtibus, clauſula. Actum, loco, menſe &c. nullam meretur fidem.*
2 *Obſeruantia dat fidem ſcripturæ etiam informi.*
3 *Obſeruantia ad hoc vt releuet quid requiratur.*
4 *Iuribus ſuis, cenſetur quis vti voluiſſe, prout vtilius ad expeditionem, & actus perfectionem expedit.*
5 *Actus aliquis cenſetur geſtus eo modo, quo efficacius expediri poteſt.*
6 *Patronus duarum vocum abſurdum eſt cogitare, quod præſentando voluerit ſe reſtringere ad vnam tantùm vocem.*
7 *Præſentatio facta ſub nomine collectiuo hæredum, ex hoc ſequitur quòd Iuſpatronatus ſpectet ad vnumquemque eorum pro medietate.*

DECISIO CXLVI.

CAVSA propoſita ſub die 6. Iunij currentis reſpon-
ſum fuit pro Cardutio tantummodo informante, &
repropoſita hac die dictum fuit, ſtandum eſſe in deciſis,
quia Cardutius ex tribus vocibus huius patronatus duas ob-
tinet, nempe illas Lauræ, & Lucretiæ, Bouij autem vo-
cem Romanæ, cum qua iuſtificare non poſſunt gratiam
prælationis, ſcilicet, præſentatum ab ipſis habere maio-
rem partem vocum patronatus, de quo agitur.
Neque obſtant, quæ hodie replicantur contra donatio-
nem, & illius obſeruantiam, in qua cardo difficultatis hu-
ius cauſæ poſitus eſt, quòd Inſtrumentum non ſit in forma
probanti, neque exhibeatur integrum, ſed per capitula
ſeparata, & in ea parte vitioſum etiam ſit vitio viſibili,
dum in multis locis alba relicta non ſunt impleta, & ca-
reat teſtibus, clauſula † Actum, loco, & menſe, *ex qui-* 1
bus dicebatur nullam mereri fidem, & in conſequentiam
corruere fundamentum in ea poſitum ad acquiſitionem vo-
cis Lucretiæ.
Quia deciſio cauſæ reſpondet huiuſmodi ſcripturam do-
nationis fuiſſe ſtipulatam vſque de anno 1544. & ſic ſupra
90. annos, & à ſuo Protocollo extracta de anno 1581. ac
coram Ordinario Bareñ producta de anno 1584. & 1596. ex
quibus omnibus † deſumitur obſeruantia, quæ dat fidem 2
etiam ſcripturæ informi, *l. inſtrumenta. C. de probat.* Bald.
conſ 400. vol. 4. num. 5. Surd. *conſ. 245. num. 26.* Seraph.
deciſ. 1232. num. 3. & plenius fuit comprobatum *in Ro-*
mana Iuriſpatronatus 3. Martij 1612. coram bon. me. Fran-
ciſco Vbaldo, & in Anconitana de Fonellis 21. Maij 1618.
coram eodem.
Quæ reſponſio non tollitur ex replicatione data, quod
initium obſeruantiæ deſumatur ab Annibale, qui in præ-
ſentatione anni 1584. dixit, pro ſe, ideſt, tanquam *filius*
Lauræ, & tanquam hæres Abbatis Franciſci poſtea Epiſ-
copi, qui erat eius germanus frater ex eadem Laura com-
muni matre nulla facta mentione de ſupradicta donatione,
& ideo cum dicta præſentatio poſſet referri ad Abbatem
Epiſcopum Franciſcum, habentem portionem in hæredi-
tate Lauræ matris, & ad eumdem Abbatem, vti donata-
tium Lucretiæ dicebatur certam † obſeruantiam ex incer- 3
ta expreſſione deſumi non poſſe, quæ tamen ad ip-
ſius releuantiam debet eſſe indubitata Surd. *conſ. 354.*
num. 26. & Rota deciſ. 309. num. 8. coram Papa Greg.
XV.
Nam, & ſi Annibal in præſentando poſſet habere tri-
plicem perſonam, propriam, ſcilicet, ſecundam verò ex
perſona Abbatis Franciſci Epiſcopi ex voce Lauræ com-
munis matris, & tertiam, vti comprehenſus in donatio-
ne Lucretiæ ex perſona Antonij, & Abbatis Franciſci,
non tamen inde ſequitur, quòd enunciando ſe hæredem
Abbatis Franciſci voluerit ſeparare iura hæreditaria illius
à iuribus ex donatione prouenientibus, cum tendant ad
eumdem finem, & præſumatur illis voluiſſe vti, † prout
vtilius ad expeditionem, & actus perfectionem expediret, 4
Bald. *in l. quia verosimile de præſumpt.* Crauet. *conſ. 318. nu.*
4. Menoch. *præſumpt. 136. num. 16. lib. 3. & præſumpt. 5.*
num. 1. lib. 6. dicens, quem pręſumi † actum facere eo 5
modo, quo efficacius poteſt, ſed admodum abſurdum
eſſet, vt quis dum poſſet pręſentare † tanquam patro- 6
nus duarum vocum voluerit ſe reſtringere ad vnam tan-
tùm
Demum non obſtant quę replicantur quoad vltimum
ſtatum,

ſtatum, quòd cum factæ fuerint præſentationes nomine
collectiuo hæredum Lauræ, & Romanæ, inde conſequa-
7 tur, † quòd Iuſpatronatus, & ſeu illius poſſeſſio præſen-
tandi ſpectet ad vnumquemque dictorum ſtipitum prome-
dietate, Rota *deciſ. 770. num. 1. par. 1. diuerſ.*

Quoniam placuit reſponſio iam in deciſione data ſtatum
differentem ex ſimultanea præſentatione dignoſci non poſ-
ſe, & quod magis eſt, partes enunciaſſe ad præſcriptum
concordiæ, quæ paulò ante emanauerat, præſeotaſſe, in
qua Cardutij habeot duplicatam in præſentando alternati-
uam propter maiorem vocum concurſum itaut vltimus ſta-
tus pro Cardotijs præualere videatur.

Et ita, &c.

9 *Supra in hac eadem parte habetur in iſta cauſa alia deciſio ſub die 20. Februarij 1636. coram eodem R. P. D. Pirouano, eſt in ordine deciſio 101.*

R. P. D. MOTMANNO.

Florentina Penſionis.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM

De attentatis, quando dicatur conſtare. Executor, vt rectè exequatur quid nam requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Geſta appellatione pendeate cum ſint attentata in primis, & ante omnia ſunt reuocanda.*
2 *Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam.*
3 *Executor debet eſſe certus de ſua iuriſdictione.*
4 *Executor datas in litteris, non poteſt exequi, id ei, quod in litteris mandatur, niſi eas receperit.*
5 *Litteras Apoſtolicas executor non debet executioni demandare abſque illarum iuſtificatione.*
6 *Ceſſionarius non poteſt agere vti talis, niſi producto inſtrumento ceſſionis.*
7 *ad Executionem ſententiæ non poteſt procedi ſtante illius nullitate, & iniuſtitia.*
8 *Iuriſdictionis defectus impedit executionem.*

DECISIO CXLVII.

DICTVM fuit conſtare de attentatis quia Rector die
4 Maij appellauit à decreto Vicarij Generalis Execu-
toris Apoſtolici qui 11. eiuſdem menſis Maij, & ſic penden-
te appellatione mandauit ſubhaſtari pignora capta in exe-
cutione, & ſucceſſiuè 16. Iunij ſequentis fructus, prouen-
tus, & effectus ſpectantes ad Eccleſiam Parochialem penes
1 omnes illius debitores ac laboratores ſequeſtrari, quæ † o-
mnia vti geſta pendente appellatione, & conſequenter at-
tentata in primis, & ante omnia reuocari debent, *cap. non
ſolum de appell. in 6. & cap. poſt appellationem 10. §. appellatio-
ne 2. qu. 6. tot. tit. ff. nihil in nou. appell. pend.* Couar. *pract. qq.
cap. 23. num. 1. verſ. prima igitur* Mohed. *deciſ. 11. num. 3.
de præben.*

Non obſtat, quòd actum fuerit ad penſionem reſeruatam
2 vigore litterarum † Apoſtolicarum quæ paratam habent e-
xecutionem, Caſſad *deciſ. 10. num. 8. de reſcript.* Mohed. *de-
ciſ. 13. vt lit. penden.* & ab executore non liceat appellare, *l. 4.
ff. de appell. cum ſimil.* Quia cum dictus Vicarius non modo
proceſſerit tanquam Apoſtolicus Executor litterarum re-
ſeruationis penſionis, quas non conſtat ei fuiſſe præſenta-
3 tas itaut † non eſſet certus de ſua iuriſdictione ſed etiam con-
ceſſerit mandatum, ad inſtantiam eorum qui egerunt vti
ceſſionarij Domini de Bondelmontibus penſionatij non do-
cto de ceſſione ea ratione nulliter, & iniuſtè proceſſiſſe dici-
4 tur, quòd Iudex Executor † datus in litteris non poteſt ex-
equi id quod ſibi mandatur niſi litteras poteſtatis ſuæ recepe-
rit per *text. in cap. ſuper eo. il 2. de appell. not.* Hoſtienſ. *in c. ex
quæſtione verſ. tum verò dicas de reſtitut. ſpoliat. & dixit* Rot.
deciſ. 21. num. 5. & 7. de conceſſ. præben. in nou. Ægid. *dec.* 110.
num. 1. & 2. cum alijs allegatis per Vant *de nullit. ex defect. iu-
riſd. delegat. num.* 34 & niſi ei conſtiterit de litterarum iuſti-
5 ficatione † ſine qua illas non debent demandare executioni
Imol. *in cap. ſuper litteris num 19. de reſcript.* Cæſ. de Graſſ.
deciſ. 12. num. 4. de probat. Rot. *in Salamantin. penſionis* 18. *A-
prilis* 1573. *coram Lancellotto ſeniore apud* Garz. *de beneſic.
par. 1. cap. 5. num.* 443. Neque ceſſionarij inſtantes vti tales
potuerunt † agere niſi docto de ceſſione per productionem 7
inſtrumenti, Bald. *in l. Ariſto num. 3. de acquir. hæred.* Dec.
conſ. 336. vt obiq. in princ. Quando verò conſtat de nullita-
te, & iniuſtitia tunc non † poſſe procedi ad executionem
probatur per *text. in cap. inter cæteras de ſent. & re iud. & not.*
Vital. *in Clem. 1. num. 107. & 109. etiam de ſent. & re iud* Alex.
conſ. 106. num. 29. vol. 3. & de nullit. ex defectu iuriſdictionis
impediente † exequutionem, Pariſ. *conſ. 89. num. 22. etiam* 8
vol. 3. & in caſu immiſſionis conceſſæ pendente appella-
tione, & ſic attentata, Rot. *coram Card. Mantic. de-
ciſ. 33. num. 2.*

Et ita vtraque parte informante &c.

ILLVSTRISS. D. MACHIAVELLO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Pampilonen. Statutorum.

Die Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Clerus, licet non faciat Collegium tamen quando poſſit ſe congregare etiam ſine licentia Epiſcopi. Clerus an poſſit imponere collectas pro exigendis pecunijs ad effectum proſecutionis alicuius litis.

SVMMARIVM.

1 *Clerus licèt per ſe non faciat Collegium, poteſt tamen conſtituere vniuerſitatem, & ex iuſta cauſa in vnum conuenire.*
2 *Et hoc procedit etiam ſine licentia Epiſcopi, quando de eius intereſſe agitur, cum ad eum pertinere huiuſmodi licentiæ denegatio, amplia num. 3.*
4 *Clerus occaſione litis poteſt coadiuuari, vt ea omnia per modum conſilij ab ipſo ordinentur.*
5 *Clerus ſi velit in vnum conuenire occaſione litis ceſſat omnis ſuſpicio conſpirationis, & machinationis.*
6 *Clerus, quando litigat, cum non habeat burſam communem, poteſt collectas imponere pro exigendis pecunijs neceſſarijs ad proſecutionem litis, inſcio etiam ſuperiore.*
7 *Inuitus nemo cogitur ad litigandum.*
8 *Commodum, quis non debet ſentire cum alienis expenſis.*
9 *Lis, quando non dicatur legitimè introducta.*
10 *Procurator, ſi validè produxit alia iura, & obtinuit prorogari fatalia, & alia fecerit quæ impenſam requirunt ex his certè præſumitur mandatum.*

DECISIO CXLVIII.

IN DIOECESANA Synodo ediderat Reuerendiſ-
ſimus D. Epiſcopus Pampilonen. quædam ſtatuta à qui-
bus ſentiens ſe grauatum Clerus illico appellauit, ſed huic
appellationi idem Epiſcopus non ſolùm non detulit, verum
etiam Clero ne ſe congregaret eiuſque Procuratori ne con-
tributiones ad litem exigeret, expreſsè prohibuit. Vnde
cauſa mihi commiſſa conſului Dominos, an Clero ſe con-
gregare, & collectas imponere liceret, fuitque hoc dubium
in omnibus affirmatiuè reſolutum.

Quamuis enim Clerus non faciat per ſe Collegium, po-
teſt tamen conſtituere † vniuerſitatem atque ex iuſta cauſa 1
in vnum conuenire, Io. Andr. *in cap. conſtitutionem num. 3.*
& ibi Gemin. *num. 5 de verb. ſignif. in 6.* Felin. *in c. accedentes
num. 2. verſ. quibus etiam adde præſcript.* Franc. Marc. *deciſ.*
456. *num. 10. par. 1.* Quod in hoc caſu procedit etiam ſine li-
centia Epiſcopi, † quia cum de ipſius intereſſe agatur non 2
debet ab eius voluntate, & huiuſmodi licentiæ denegatio,
& litis extinctio ſimul pendere, Alciat. *conſ. 103. num. 2. lib.
5.* Roland. *conſ. 17. num. 30. lib. 3.* Loſau. *de iur. vniuerſ. par. 1.
cap 3. num. 66. ad fin. & in terminis dixit Rota in Calaguritana
contributionum 1. Iulij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano,*
ſed vlterius dum hoc ſacrum Tribunal Clero congre-
gare † petenti rationabiliter annuit, talis aſſenſus op- 3
timè

timè inſeruit pro licentia ex *ſext. in Clemen. auditor de reſcript.*

Nec de iſta cauſa, pro qua ſimilis Congregatio fieri ten-
ditur ſuſpicari fas eſt, cum indubitabilis ſit litis pendentia,
4 cuius † occaſione debet poſſe Clerus coadunari vt ea omnia
per modum conſilij ab ipſo ordinentur quæ ad arcenda per
viam iuris prætenſa grauamina neceſſaria videri poſſunt,
deeſt enim omnis ſuſpitio conſpirationis ſeu machinationis,
5 † quando prout in preſentia apparet agi de eiuſdem Cleri in-
tereſſe, quod ad hunc effectum, ſufficit *d. cap. conſtitutio-
nem de verb. ſignif. in 6.* vbi DD. ſupracitati, & præſertim
Roland. *d. conſ. 17. ſub num. 31. lib. 3.*

Et ſic dixerunt pariter Domini licere eidem Clero cum
6 non habeat burſam † communem collectas imponere pro e-
xigendis pecunijs neceſſarijs ad proſequutionem litis inſcio
etiam ſuperiore tum ex ſupradicto fundamento ne videlicet
ſit in arbitrio collitigantis impediendo media litem quoque
perimere, tum etiam quia hoc non tangit ius indicendi col-
lectas ſpectans ad Epiſcopum, ſed eſt quædam ſimplex con-
tributio pro expediendis proprijs ipſius Cleri negotijs, ve-
7 rumtamen cum nemo † inuitus ad litigandum cogi debeat,
limitata fuit hæc facultas collectandi, vt non niſi à ſponte
dantibus, ſimiles collectas Clerus poſſit exigere reſeruato
tamen quòd contingente litis victoria, teneantur etiam ij
qui modo renuunt contribuere pro rata, ne cum alienis ex-
8 penſis † commodum ſenſiſſe deinde ſe iactent prout in pun-
cto reſolutum fuit in dicta *Calaguritana coram R. P. D. meo
Pirouano.*

Neque obſtat quòd hæc iis non fuerit legitimè † introdu-
9 cta, ex quo perſona quæ in iudicio comparuit mandatum
non haberet, nec de citatione ad dicendum contra Commiſ-
ſionem appareat, nec ſtatuta de quibus eſt quæſtio proben-
tur eſſe in rerum natura, nam hæc omnia tolluntur ex fa-
cto, in quo luculenter oſtenditur, & commiſſionem fuiſſe
Epiſcopo legitimatam atque in actis reproductam, & perſo-
nam, quæ agit pro Clero habere ſaltem mandatum præ-
ſumptum, dum omnia huc vſque in hac cauſa actitata va-
10 lidè reproduxit, & obtinuit prorogari fatalia, & † alia fe-
cerit quæ impenſam requirunt, & ex quibus mandatum
præſumitur Rot. *decif. 440. num. 6. part. 2. recent. & coram
Papa Greg XV. decif. 176. num. 8. & decif. 324 num. 2. vbi
Addent. num. 6.* Exiſtentia vero ſtatutorum negari non po-
teſt cum per ipſius Epiſcopi confeſſionem demonſtretur
ſumm. Cleri num. 2.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Fideicommiſſi de Formicinis.

Die Veneris 13. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi vxorem ſuam hæredem inſtituat, & vult quòd ſi ipſa tranſeat ad ſecunda vota, & filios habeat, tota hæreditas perueniat ad vnum ex filijs, & filios iſtius filij inuicem ſubſtituit, & in caſu quòd non habeat filios, alium ſubſtituit quæritur modò an fiat locus dictæ ſubſtitutioni, ſi vxor moriatur ſine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutionis caſus, quando non euanuit, illa omnino deficit.*

2 *Fideicommiſſum etiam extenditur ad caſum non expreſſum, ſtante veriſimili voluntate teſtatoris, qui ſi de eo fuiſſet interrogatus idem veriſimiliter diſpoſuiſſet. & num. 6. & 7.*
Intellige ſi nulla probabilis differentiæ ratio afferri poſſit. num. 2.

3 *Subſtitutio compendioſa, & continet in ſe nedum fideicommiſſariam, ſed etiam vulgarem inter ipſos ſubſtitutos ſucceſſiuè vocatos.*

4 *Subſtitutio compendioſa per aditionem primi hæredis inſtituti minimè expirat, ſed adhuc viget, vt ſecundo loco ſubſtitutus ſubintret in locum primi perempti, & caducati ob defectum non exiſtentiæ conditionis. amplia num. 5.*

8 *Clauſula codicillaris operatur, vt ſubſtitutus cenſeatur vocatus etiam in caſu non natiuitatis filiorum.*

9 *Conditio primo gradui adiecta ſi deficiat, conſequenter etiam ſecundus ſubſtitutionis gradus tamquam primo ſubordinatus euaneſcit. limita numer. 10.*

10 *Teſtator, ſi filio naſcituro aliquem ſubſtituit, ſi non naſcatur filius, deficit ſubſtitutio, num. 17. & quando id non procedat. num. 12. & num. 14.*

13 *Dictio, tunc, quando non impediat extenſionem ad alium caſum.*

15 *Fideicommiſſum quando non eſt abſolutè odioſum, ſed fauorabile non eſt adeo ſtrictè interpretandum.*

16 *Fideicommiſſum eſt cenſendum fauorabile, ſi ſit factum fauore piæ cauſæ, & in pios vſus pro ſalute animæ ipſius teſtatoris.*

18 *in Teſtamentis ratio, quæ deſumitur ex veriſimili mente teſtatoris multum vrget.*

19 *per Hæredes extraneos Teſtatori penitus incognitos, ſi excluderetur ſubſtitutus dilectus, & expreſſè vocatus, hoc abſurdum eſſet.*

DECISIO CXLIX.

LATA per bon. mem. R. P. D. Monaldenſem ſententia ad fauorem Venerabilis Societatis Sanctiſſimæ Annunciatæ, eaque poſtea de Anno 1630. per Reuerendiſſ. D. Vrgellen. confirmata; Cum eadem Societas prætenderet adeſſe rem iudicatam, Ego tanquam deputatus ab Eminentiſſimo D. Cardinali Protectore cum facultate, quòd conſtito de duabus conformibus, ſeu quòd alias prædictarum ſententiarum executioni locus eſſet, illas exequi facerem; Propoſui dubium, An conſtaret de re iudicata, quæ eſſet exequenda; Et cum hinc inde plura deducerentur, Domini pro nunc firmarunt conſtare de fideicommiſſo ad ſupradictæ Societatis fauorem, de reliquis vero voluerunt vt particulariter videatur.

Fundamentum autem reſolutionis fuit. Quia Teſtator inſtituta ſibi vniuerſali hærede D. Catherina eius vxore, voluit, quòd ſi ipſa tranſiret ad ſecunda vota, & filios haberet legitimos, & naturales tota hæreditas perueniret ad vnum ex ipſis filijs, qui teneretur ſuſcipere cognomen ſuæ familiæ de Formicinis, & ſi filius ſic nominatus filios haberet eos inuicem ſubſtituit, ſi autem non haberet, tunc in omnibus bonis ſubſtituit dictam Ven. Societatem Sanctiſſimæ Annunciatæ.

Vnde quamuis dicta D Catherina, quæ ad ſecunda vo-
ta tranſiuit, filios non habuerit, & † ſic attenta verborum 1
proprietate ſubſtitutionis caſum minimè eueniſſe, illamq.
omnino defeciſſe videatur *iuxta conſ.* Oldr. 177. Oſa ſcb. *conſ.
74. num. 20.* Ceph. *conſ. 649. num. 79.* Menoch. *conſ. 326. nu. 1. &
ſeqq.* Peregr. *conſ 55. per tot. lib. 2.* Burſatt. *conſ. 19. num. 15. &
22.* Honded. *conſ. 49. nu. 30. lib. 2.*

Nihilominus attenta veriſimili Teſtatoris mente, ac vo-
luntate, qui ſi de caſu non natiuitatis, & non ſuſceptionis
filiorum cogitaſſet, † vel interrogatus fuiſſet, idem veriſi- 2
militer diſpoſuiſſet, ac reſpondiſſet, cum nulla probabilis
differentiæ ratio afferri poſſit, dicendum eſt etiam in hoc ca-
ſu Societatem fuiſſe vocatam iuxta communionem, ac ve-
riorem Doctorum ſententiam, quam reprobato dicto Oldr.
conſ. tuentur Tiraq. *in l. ſi vnquam in verbo libertis. nu. 41. de re-
uoc donat.* Decian. *conſ. 1. num 1. & ſeqq. vſque ad num. 178. lib.
1.* Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 6. num. 1. verſ. ſed & diligenter,
& num. 2.* Menoch. *conſ. 432. num. 9. verſ. 5. & conſ. 880. &
conſ. 1062. num. 18. & conſ. 1088. num. 24. & de præſumpt. lib. 4.
præſumpt. 65. num. 2. cum ſeqq. & præſertim num. 15. 20. & 21.*
Surd. *conſ. 236. n. 26 & 45. verſ. non aduerſatur, & conſ. 347. nu.
8. & ſeqq. & dec. 37. num. 26. & 27.* Odd. *conſ. 12. num. 27. &
29.* Craſſ. *in § ſubſtitutio. quæſt. 1 in fin.* Peregr. *de fideic. art.
15. num. 15. & 16.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 469 num. 96.* Gra-
tian. *diſcept. 979. nu. 29. & hanc ſententiam ſequuto fuit Ro-
ta nedum in hac cauſa ſub die 29. Maij 1630. coram Reueren-
diſſ. D. Vrgellen. Sed etiam in Bononien. de Canobijs 8. Iunij
1601. coram Cardin. Lancellotto, & in Bononien. bonorum
de Griſonibus 18. Februar. 1619. coram bon. mem. Buratto,
& in Peruſina fideicommiſſi de Baptiſtis 28. Maij 162 . & 15.
Decembr. 1628. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Romana
fideicommiſſi de Angelis 7. Iulij 1627. coram Reuerendiſſ. Vr-
gellen. & in Spoletana primogenituræ 18. Febr. 1633. coram
R. P. D. meo Dunozetto.*

3 Præterea ſubſtitutio prædicta eſt compendioſa, † & con-
tinet in ſe nedum fideicommiſſariam, ſed etiam vulgarem
inter ipſos ſubſtitutos ſucceſſiuè vocatos, quæ per additio-
nem dictæ D. Catherinę hæredis inſtitutæ minimè expira-
uit, ſed adhuc viget, & efficit, vt Societas ſecundo gradu
4 † vocata ſubintret, ac ſubrogętur in locum primi peremp-
ti, & vocati ob non natiuitatem alicuius filij *iux.doctr.* Bart.
in l quamdiu la 2 ff. de acq. hæred. Soccin. *conſ. 52. num. 14. lib. 1.*
Dec. *conſ. 237. n 2* Crauett. *conſ. 283. ſub n. 1.* Surd *conſ. 279. n.*
50. & conſ. 347 n. 13. & ſeqq. Peregr. *de fideic. d. art. 15. nu. 4 5.*
16. & ſeqq. Fuſar. *de ſubſtit. d. q. 469. num. 37.*

Et hanc ſententiam Domini eo libentius ſunt amplexi.
Quia teſtator in caſu quo D. Catherina plures haberet fi-
5 lios, † noluit ad illos omnes hęreditatem ab inteſtato tranſ-
mittere, vel inter eos ad ſui libitum diſponere; Sed voluit
eam teneri nominare vnum dumtaxat, qui excluſis alijs in
omnibus, & per omnia in totum ſuccederet, ea lege, vt
ſuſcipere teneretur cognomen de Formicinis pro ſuæ fami-
liæ, & agnationis conſeruatione, quem tamen ſic de eius
familia effectum in caſu mortis ſine filijs grauauit ad fauo-
rem Societatis, quam ſine dubio ſuccedere voluit, etiamſi
alij dictæ D. Catherinæ hæredis filij ſuperſtites eſſent, vn-
de multo magis dicendum eſt eamdem Societatem vocare
voluiſſe in caſu quo nulli filij naſcerentur, vel extarent, &
ſic neque ageretur de grauamine illius, qui eſſet vt ſupra de
propria familia effectus, neque de propriorum ipſius Cathe-
rinæ filiorum excluſione, ſed tantùm de præferendo eam-
dem Societatem extraneis hæredibus, ac ſucceſſoribus, &
6 ſic † multo magis viget ratio prædicta ex veriſimili Teſta-
toris mente deprompta qua mouentur Doctores ſupra alleg.
vt per Menoch. *d. præſumpt. 65. num. 5. 9. & 15. ad fin.* Surd. *d.*
conſ. 347. ſub num. 8. circa fin. verſ. & prædicti omnes, & num.
23 poſt med. & nu. 25.

Præſertim etiam, quia Teſtator Societatem vocauit cum
conditione, quòd anno quolibet in die ſui obitus teneretur
anniuerſarium, ac triginta Miſſas pro eius anima celebra-
ri facere, reliquos verò ſuæ hæreditatis fructus erogare in
augumentum ſubſidij dotalis pauperum Puellarum, quæ
Orationem Dominicalem, ac ſalutationem Angelicam
quinquies pro ſuorum peccatorum remiſſione recitare te-
nerentur; Vnde eſt omnino veriſimile illum voluiſſe, vt
dicta D. Catherina eius vxore primo inſtituta deficiente,
nec filio, aliquo extante, qui mediante dicti cognominis e-
ius familiæ de Formicinis aſſumptionem illam conſerua-
ret, ſubſtitutio prædicta minimè euaneſceret, nec bona ad
extraneos hęredes ſibi incognitos, & minimè dilectos tran-
7 ſirent, ſed deuenirent ad ipſam † Societatem ſubſtitutam
vt pium huiuſmodi opus pro eius animæ ſalute impleri poſ-
ſet, vt in propoſito ab onere adiecto arguit Decian. *d. conſ. 1.*
num. 19. & ſeqq. & Rot. *in d. Bononien. de Griſonibus coram*
bo. me. Buratto.

Quibus etiam accedit clauſula codicillaris in Teſta-
8 mento adiecta, quæ operatur, † vt Societas vocata cen-
ſeatur etiam in caſu non natiuitatis filiorum, vt in ſpe-
cie poſt Caſtr. *conſ. 394. nu. 4. lib. 1.* Decian. *d. conſ. 1. nu.*
534. dicit Menoch. *d. conſ. 432. nu. 15. & 19.* Fuſar. *de ſub-*
ſtit. q. 460. num 46.

Neque obſtat, quòd ex eo quòd D. Catherina filios ali-
quos non habuit, defeciſſe videatur conditionem primo gra-
9 dui adiectam, & conſequenter etiam † Secundum ſubſtitu-
tionis gradum ad Societatis fauorem tanquam illi ſubordi-
natum perijſſe, vt concludunt communiter Doct. *in d. l. quam-*
diu. Bald. *in conſ. 169. & 279. l. 1.* Pariſ. *conſ. 14. n. 18 lib. 3.* Natt.
conſ 676 n. 26. & conſ. 678. n. 19. & 20. Theſ. *dec. 86. in fin.* Rot.
dec. 519. n. 2. par. 1. rec. Quoniam fuit reſponſum nos non ver-
ſari propriè in deficientia conditionis qua primus ſit vocatus,
ſed in caſu quo ille non eſt natus, & ſic Societatem ſecundo
10 loco vocatam adhuc † ſuccedere debere ex veriſimili Teſta-
toris mente, & rationis identitate vti ſubrogatam in locum
primi ex vulgari in compendioſa contenta iuxta ſuperius
allegat.

Nec etiam obſtat, quòd Teſtator Societatem ſubſtituiſ-
ſe videatur filio nominato ſine filijs decedenti, non autem
11 ipſi Catherinæ † ſeſeque ad caſum expreſſum reſtrinxiſſe
mediante adiectione illius dictionis *(Tunc.)* Quia verum non
eſt quòd Societatem nominatim ſubſtituerit filio vt ſupra
decedenti, ſed illam ſimpliciter, & abſolutè vocauit, ſi ille
12 filios non haberet, & ſic potius reſpexiſſe cenſetur ad †
effectum non exiſtentię filiorum, qui eius familiam median-
te nominis aſſumptione, vt ſupra conſeruarent, quam ad
grauati perſonam, vt ponderat Surd. *d. conſ. 236. n. 39. & 43.*
illa vero dictio † *(Tunc)* extenſionem ad caſum non natiui- 13
tatis non impedit, Decian. *d. conſ. 1. nu. 48. lib. 1.* Menoch. *d.*
præſumpt. 65. n. 24. & d. conſ 432. n. 35. & 36 Surd. *d. conſ. 236.*
n. 46. & d. conſ. 247. n. 18. & d. deciſ. 37. n. 32. Grat. *d. diſceptat.*
979. n. 31. Rot. *deciſ. 140. n. 5. par. 2. diuerſ.*

Nec quicquam facit, quòd nonnulli ex ſupra allegatis lo-
quantur in † ſubſtitutione directa, proindeque dicta com- 14
munis opinio in fideicommiſſaria locum habere non videa-
tur, vt reſpondet Honded. *d. conſ. 49. n. 51.* Quia immo plu-
res expreſsè loquuntur in fideicommiſſaria, vt ex lectura
conſtat, in eaq. etiam dictam communem opinionem locum
habere, poſt alios, quos congerit, latè oſtendit, & bene
comprobat Surd. *d. conſ. 347. ſub n. 10. verſ quæ opinio & n. 11.*
& 12. & ſub n. 22. verſ. & per prædicta ceſſat, & nu. ſeq idque
indubitanter procedit quando fideicommiſſum non eſt abſo-
lutè odioſum, † ſed potius fauorabile, vt reſpondit Menoc. 15
d. conſ. 432. Tale autem eſt cenſendum iſtud de quo agitur
vti factum fauore piæ cauſæ, & in pios vſus pro ſalute † a- 16
nimæ, & ipſius Teſtatoris peccatorum remiſſione, Ce-
phal. *conſ. 349. n. 20.* Peregr. *de fideic. art. 16. nu. 60.* Mantic. *de*
coniect. lib. 6. tit. 3. nu. 26 & ſeq. & præſertim ſub nu. 29. Fuſar.
de ſubſtitut. q. 290. num. 5 Rot. *d. deciſ. 140. num. 1. 2 & 3. par. 2.*
diuerſ. & Gratian. qui loquitur de diſpoſitione facta pro ma-
ritandis puellis *diſcept. 782. num. 16.*

Denique non viſum fuit obſtare, quòd concluſio ſupra
firmata non procedat, † quando adeſt diuerſa ratio, & Te- 17
ſtator cogitauit de caſu quo filij non naſcerentur, & in eo
particulariter prouidit iuxta tradita per Gabr. *conſ. 95. num.*
3. lib 1. & per Honded. *d conſ. 49. num. 68. & ſeq. lib. 2.* cum a-
lijs pro Catherina alleg. Quia in caſu propoſito ratio diuer-
ſitatis non adeſt, ſed immo potius illa, quæ ex veriſimili † 18
mente Teſtatoris deſumitur multo magis viget, vt ſupra
fuit oſtenſum; nec per dictam ſubſtitutionem excluditur
perſona magis dilecta, talis enim perſona, d. Catherina ſi-
ne filijs defuncta minimè extabit, immo abſurdum † ſeque- 19
retur ſi propter extraneos hęredes Teſtatori prorſus incogni-
tos excluderetur Societas ſine dubio dilecta, & expreſsè vo-
cata, cum onere erogandi bonorum fructus in pios vſus pro
ſalute animæ ipſius Teſtatoris; In caſu vero quòd ipſa Ca-
therina filios non haberet, Teſtator particularem aliquam
diſpoſitionem non fecit, nec particulariter prouidit vt ex
teſtamenti lectura conſtat.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Cenſus.

Die Veneris 14. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Creditum dotale, quando non habeat ſuam prę-
lationem, Statut. Vrb. de continuanda poſſeſ-
ſione in ſuos hęredes operatur in inſtanti, & nec
momento datur tempus intermedium &c.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum eſt liberè exequendam ſtante obligatione Camerali.*

2 *Obligatio Cameralis facit rem certam.*

3 *Creditum dotale, quando eſt poſterior in tempore, non habet priuilegium prælationis ſuper bonis viri, aduerſus creditores habentes expreſſam hypotecam.*

4 *Mandata executiua non poſſunt dirigi contra tertium poſſeſſorem.*

5 *Mulier ſtatim mortuo viro, cenſetur mutare cauſam poſſeſſionis dotis de iure familiaritatis in ius proprium.*

6 *Statut. Vrb. de continuanda poſſeſſione in ſuos hæredes non admittit concurſum, quia operatur in inſtanti, nec datur conſiderabile tempus intermedio nec momento quidem.*

7 *Et licèt iſte articulus aliquando in Rota remanſerit indeciſus, an ſcilicet præualeat poſſeſſio medio tempore apprehenſa tamen poſtea fuit deciſum d. ſtatutum in inſtanti operari.*

8 *Clauſula conſtituti, non operatur, quando concurrit cum altero conſtituto anteriori.*

9 *Mater, ſi ſuſcipiat tutelam filiorum, & hæreditatem adeat, ſi bona hæreditaria poſſideat, & non declaret verbo, aut facto eius animum d. apprehenſionem facere, ſine præiudicio inſiſtentiæ bonorum viri, &*

• *non curauit actualiter ſtatim poſſeſſionem ingredi, cen-
ſetur illi renunciaſſe.*
10 *Et ideo tunc perdit ciuilem, quam animo retinebat, &
alio iure illi non ſuccurritur, quam actione de dote.*

DECISIO CL.

PRO exequutione mandatorum de quibus agitur parte
tantummodo informante fuit reſolutum, quia de iuſti-
tia, & validitate tàm primi, quam ſecundi mandati conſtat
ex eo quod Darius prius egerat contra bona hereditaria Co.
Iulij Cæſaris Stellæ pro fructibus cenſus ſibi venditi per
Martium Iordanum in reddito ſcutorum triginta quinque
quolibet anno apparente Inſtrumento publico, & pro reno-
uatione fideiuſſoris in locum R. P. Stellæ iam demortui,
qui vna cum Co. Iulio Cæſare eius fratre acceſſerant impo-
ſitioni dicti Cenſus; & exinde Cenſus vna cum omnibus iu-
ribus ceſſus fuit per eumdem Darium Ferrant nunc Agen-
ti vſque de anno 1615. menſe Iulij. Vnde cum creditum fru-
ctuum ſit certum, & obligatio de renouandis fideiuſſoribus
in obligatione ſit expreſſa proculdubio primum mandatum
1 liberè † eſt exequendum propter vim obligationis Camera-
lis, & ſecundum ad effectum deponendi ſortem cenſus ſcu-
2 torum ſcilicet quingentorum † donec fideiuſſores noui fue-
rint præſtiti in locum dictorum fratrum, & ſeu R. P. Stellæ
iam demortui, Gabr. *conſ. 67. nu. 8. lib. 1.* Rot. *dec. 741. nu. 1.
par. 1. diuerſ. & 686. n. 1. par. 2. recent.*

Nec ad impediendam ſupradictam executionem, poſſunt
allegari iura dotalia Comitiſſæ Iſabellæ vxoris Com. Iulij
3 Cæſaris dum creditum † illius poſterius eſt in tempore nec
habet priuilegium prælationis ſuper bonis viri aduerſus cre-
ditores habentes expreſſam ſecundum veriorem de qua per
gloſ. & Bart. *in l. aſſiduis nu. 6. C. qui pot. in pign. habe.* Alex.
conſ. 59. n. 8. lib. 2. Mantic. *de contract. lib. 11. tit. 22. n. 30.* Fon-
tan. *de pact. nuptial. tom. 2. glo. 2. par. 3. nu. 2.*

Et eo minus obſtare videtur, quòd eadem Comitiſſa ſit
4 tertia poſſidens † contra quam mandata exequutiua diri-
gi non poſſunt Alex. *in l. à Diuo Pio §. ſi ſuper rebus. n. 28. ff.
de re iud.* Galleſ. *ad form.* Camer. 1. *par. 2. quæſt. 2. n. 3.* Rot.
dec. 22. n. 1. coram Papa Greg. XV.

Quia de poſſeſſione eſt quæſtio, quæ adhuc ex actis non
probatur, nam ſi illa deſumitur, ex præſumptione ſuperue-
5 niente titulo repetitionis dotis ſtatim mortuo viro, † vt cen-
ſeatur mutata abſque alia declaratione de iure familiarita-
tis in cauſam poſſeſſionis ratione dotis ſecundum veriorem
quam Rota ſeruat Achil. *dec. 4. de cauſ. poſſ. & propr.* Put.
deciſ. 441. lib. 1. Creſc. *deciſ. 5. de reſtit. ſpoliat* Mantic. *dec.
71. nu. 1.* & pro indubitata illam firmauit Rota *dec. 97. nu. 5.
par. 5. diuerſ.* huiuſmodi præſumpta mutatio contigit in
6 tempore quo poſſeſſio iam erat † translata in filios Com. Iu-
lij Cæſaris vigore Statuti Vrbis de continuanda poſſeſſione
non admittentis concurſum, quia operatur in inſtanti tranſ-
lationem poſſeſſionis in hæredes, nec datur conſiderabile
tempus intermedium nec momento quidem vt dixit Rota
dec. 36. n. 8. coram bon. mem. Andr. & quamuis *in Romana de
7 Fuſebis 28. Iunij* 1619. *coram me*, articulus † remanſerit in-
deciſus, an ſcilicet præualeret poſſeſſio medio tempore ap-
prehenſa, attamen exinde tenuit Statutum in inſtanti ope-
rari fauore hæredis, vt in *Romana relocationis 21. Iunij* 1622.
coram bo. me. Franciſco Vbaldo, & articulo diſcuſſo *in Roma-
na ſpolij 31. Ianuarij 1629. coram D. meo Decano.*

Si verò prætenditur probari poſſeſſionem ex clauſula con-
ſtituti Inſtrumenti dotalis præſuppoſito quòd etiam de eo
conſtaret, quod firmari non poteſt dum non informat Co-
8 mitiſſa; Nihilominus cum concurrat † cum anteriori con-
ſtituto Inſtrumenti cenſus ex eo iuuari non poteſt, quia tem-
pore conſtituti dotalis poſſeſſio bonorum conſtituentis iam
erat translata fauore cenſuarij pro illius ſecuritate, & hi-
poteca, Cuma. *conſ. 173. n. 3.* Bero. *conſ. 60. n. 26. vol. 1.* Rota
dec. 380. n. 3. & 562. nu. 1. par. 4. diuerſ.

Quæ poſſeſſionis mutatio, & conſtitutum ſi adhuc poſ-
ſent ſuffragari D. Comitiſſæ pro retentione iurium dota-
9 lium, attamen cum ſuſceperit † ſuorum filiorum tutelam,
hæreditatemq. adierit, & bona hæreditaria poſſederit, nec
declarauerit verbo, aut facto eius animum eamdem appre-
henſionem facere ſine præiudicio inſiſtentiæ bonorum viri
vel curauerit actualiter ſtatim poſſeſſionem ingredi cenſe-
tur renunciaſſe, poſſeſſioni quam prius animo, & corpore
conſtituentis conſeruabat per *l. ſi de eo. § 1. ff. de acq. poſſ. et
gloſſ. in cap. cum veniſſet de reſtit. ſpol.* Tiraq. *de iur. conſtit.
par. 3. limit. 21. n. 9.* Rot. *dec. 694. n. 8. par. 1. recent.* nam tunc
10 † perdit ciuilem quam animo retinebat, & alio iure illi non
• ſuccurritur, quam actione de dote per *l. dotis cauſa ff.
ſol. matr.* Socc. *ſen. conſ. 131. num. 6. lib. 1.* Dec. *conſ. 232.
num. 2.* Rol. *conſ. 77. num. 35. vol. 1.*

Et ita &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis de Capizucchis.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius, ſi petat immiſſionem in bo-
nis fideicommiſſo ſubiectis, ei denegatur re-
medium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ſi
alius incontinenti doceat de antiquiori fidei-
commiſſo. Euictio, quando dicatur canoni-
zata, & immineat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario quibus concurrentibus non poteſt dene-
gari immiſſio.*
2 *Exceptio alterius fideicommiſſi incontinenti probata
ſolet impedire immiſſionem ex remedio l. fin. C. de edict.
D. Adr. toll*
3 *Fideicommiſſum dicitur indubitatum, et clarum, ſi de illo
conſtet ex pluribus deciſionibus Rotalib.*
4 *Euictio, quando immineat in limine.*
5 *Euictio dicitur ineuitabilis, ſtantibus ſuper hoc pluribus
deciſionibus Rotæ.*
6 *de Euincentis iure conſtare per rem iudicatam, vel per
acta, aut per publicum inſtrumentum paria ſunt, ad
effectum, vt quis non teneatur expectare euentum rea-
lis euictionis, amplia. nu. 7.*
8 *Tutor agnoſcere poteſt bonam fidem erga creditorem pu-
pilli, aliquid iuſtè euincere volentis.*
9 *Vxoris acquiſitiones factæ ex proprijs pecunijs ad eius fa-
uorem cedere debent.*
10 *Clauſula appellatione remota appoſita in reſcripto com-
miſſionis operatur, vt ſententia celeri exequutioni de-
mandetur.*
11 *in Bonis, & iuribus ceſſis, nullum ius cedenti compe-
tit.*
12 *Euincentis fidem bonam agnoſcendo quis poteſt ci-
mittere bona, ne videretur in præiudicium ſuæ
exiſtimationis calumniari, vel ſuperuacaneam litem
ſubſtinere.*
13 *ſine Damno alterius poteſt quis rem ſibi proficuam facere,
& ſibi mutare cauſam poſſeſſionis.*

DECISIO CLI.

HÆREDES fideicommiſſarij q. Iuliæ Cæſarinæ non
acquieſcebant deciſioni coram me emanatæ ſub die
20. Apr. 1635. * in qua dictum fuit non eſſe ipſis concedEN-
dam immiſſionem in poſſeſſionem bonorum q. Liuiæ Ca-
pranicæ dictæ Iuliæ hæredis ratione Caſtri Fabri, & partis
Tenutæ Salicis, quæ olim fideicommiſſo q. Petri de Corba-
ria fuerunt ſubiecta, & deinde ſibi non vti hæredi dictæ Iu-
liæ, ſed titulo emptionis proprio nomine acquiſita. Ideo
cauſam propoſui ſuper eiſdem, ſed Domini in deciſis perſi-
ſtendum eſſe cenſuerunt.

Nam licèt de exiſtentia fideicommiſſi dictæ Iuliæ voca-
tione ipſorum fideicommiſſariorum, eorumque deſcenden-
tia, & eiuſdem Iuliæ, quo tempore obijt, poſſeſſione; ac de-
mum de bonorum fideicommiſſo ſubiectorum identitate
minimè † dubitetur, quibus concurrentibus ſine difficultate 1
fideicommiſſarijs debetur immiſſio ex remedio *l. final. C. de
edict. Diu. Adr. tollen.* Nihilominus in præſenti caſu inten-
tioni ipſorum obſtat exceptio D. Franciſci de Capizucchis
Liuiæ hæredis, ac poſſeſſoris docentis de ſupradicto anti-
quiori fideicommiſſo Dominorum de Corbaria excluſiuo fi-
deicommiſſi dictæ Iuliæ, quod eſt recentius. Ille enim dum
ex ceſſione illorum de Corbaria præuio beneplacito Apo-
ſtolico ad fauorem Liuiæ reportata, eoſdem de Corbaria
repræſentat, & incontinenti docet de dicto eorum antiquio-
ri fideicommiſſo proculdubio obtinet partes legitimi con-
tradictoris ad impediendam immiſſionem fideicommiſſa-
riorum dictæ Iuliæ in poſſeſſionem ſupradictorum Caſtri, &
• partis Tenutæ, & exceptio † alterius fideicommiſſi inconti-
nenti

nentiprobata paſſim impedire ſolet immiſſionem ex di-
cto remedio *l. fin.* vt inquiunt, ibi, Cyn. *nu.* 21. Bart. etiam
nu. 21. *verſ. ſi vero*, allegar. Bald. *nu.* 24. Dec. *nu.* 43. *C. de
edict.* Diu. Adr. toll. Menoch. *de adipiſcend. remed.* 4. *n.* 751.
Put. *deciſ.* 308. *num.* 1. *lib.* 1. *& fuit dictum in Bononien.
bonorum emphyteuticorum* 29. *Maij* 1581. *coram Robuſterio*.

3 Dictum autem fideicommiſſum Dominorum de † Cor-
baria etiam hodie viſum fuit omnino clarum, & indubita-
tum, cum de illo ſatis ſuperq. conſtet ex pluribus Rotæ de-
ciſionibus emanatis coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,
quibus attentis vti ſuper articulo ad ſaturitatem diſcuſſo, &
ſuper quo nulla amplius cadebat dubitatio Rota mandaue-
rat expediri cauſam, & inſuper ex eadem ratione, quod hu-
iuſmodi fideicommiſſum eſſet in ſtatu canonizabili, & eui-
4 ctio † immineret in limine ouper coram R. P. D. meo Ve-
roſpio, & deinde in gradu appellationis coram R. P. D. meo
Panzirolo fuit firmatum, quòd Marchio Caſſani emptor
vnius partis bonorum dicti fideicommiſſi de Corbaria, &
Liuia quæ ſimiliter ad euitandam euictionem eorumdem
bonorum alteram emit partem, vt ſupra potuerint agnoſce-
re bonam fidem erga eoſdem de Corbaria non expectata rea
5 li euictione, † quæ ſtantibus tot Rotæ deciſionibus erat ine-
uitabilis, paria enim ſunt conſtare de iure euincentis per rem
6 † iudicatam, vel per acta, aut publicum Inſtrumentum ad
effectum, vt quis non teneatur expectare euentum realis
euictionis, *l. exempto, in princ. ff. de act. empt. l. ſi domus, §.
de euictione, vbi* Iaſ. *nu.* 14. *ff. de legat.* 1. cum alijs in cauſa
Romana ſcutorum 24. *mill.* inter eaſdemmet partes *coram d.
R. P. D. meo Veroſpio*, pleniùs allegata attento præſertim,
7 † quòd nihil hactenus fuit deductum, vnde prædicti empto-
res potuiſſent docere quo pacto à tot *Reuerendiſſimi D. mei
Decani deciſionibus* ſub titulo *Vrbeuetana fideicommiſſi*, obti-
nerent recedi, vt ad comprobationem agnitionis boni iuris
euincentis conſiderat Abb. *conſ.* 325. *n.* 6. & idem in termi-
8 nis † tutoris agnoſcentis bonam fidem erga creditorem pu-
pilli dixit Rota *in Romana de Rapolis* 5. *Iul.* 1599. *coram bo.
me. Litta*.

Neque viſum fuit iura Dominorum de Corbaria ex eo
reddi obſcura, quod identitas Tenutæ Salicis non fuerit fir-
mata *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, ſed ſolummodo di-
ctum, quòd ex eadem Tenuta eſſent adimendæ acquiſitio-
nes, quia de contrario apparet ex alia deciſione eiuſdem *Re-
uerendiſſ. D. mei Decani emanata ſub die* 27. *Nouemb.* 1620.
in qua fuit firmatum plené conſtare de identitate. Præterea
placuit reſponſio, quòd acquiſitiones reſpiciebant fauorem
9 Liuiæ cum eſſent factæ de ſuis, † ſeu eius viri prædefuncti
pecunijs in ſumma valdè notabili, & ſi ſecus quam à dicta
Liuia factæ probarentur illis ſatisfactum fuiſſe apparet ex
ſolutione debitorum dictæq. Iuliæ, ac ex venditione facta
bo. me. Card. Alexandrino de maiori parte prædictæ Tenu-
tæ in totum ſubiectæ fideicommiſſo illorum de Corbaria.

Cum itaque iura ſupradictorum de Corbaria eſſent adeò
clara, vt nulla tergiuerſatione emptoris poſſent euitare im-
minentem euictionem, non ea ratione inter ipſos, & Liuiam
deuentum fuit ad tranſactionem, quòd aliquid ſupereſſet
non diſcuſſum, ſed quia ipſis de Corbaria magis placuit li-
tem diuturnam, & diſpendioſam terminare per tranſactio-
nem, quam per ſententiam omnino ferendam, & propter
10 clauſulam † appellatione remota in reſcripto commiſſionis
appoſitam celeri exequutioni demandandam, in quo ideo
omnem rigorem adhibere voluerunt, quia ſibi magis vtile
fore exiſtimarunt pecuniam à Liuia oblatam recipere.

Nec Liuia ipſa tranſigendo, ac reportando à dictis de Cor-
baria ceſſionem ad ſui fauorem vlium dictis fideicommiſſa-
rijs Iuliæ, vel fideicommiſſo ab eadem cum prohibitione
alienationis relicto attulit præiudicium, cum in bonis, &
11 † iuribus ita ceſſis nullum ius illis competeret, ſed quemad-
modum agnoſcendo bonam fidem potuiſſet bona dimittere
eiſdem de Corbaria, ſic videretur in præiudicium ſuæ exiſti-
12 mationis calumniari, *l. quintus. ff. mandat.* vel ſuper † vaca-
neam litem ſuſtinere, *l. quoties. §. denique. ff. de adminiſtr. &
priuil. tut.* ita ſine alterius damno licitè potuit rem ſacere ſibi
13 proficuam, *l.* 2. *§. item varus. ff. de aq. plu. arc.* & † ſibi mu-
tare cauſam poſſeſſionis, *l. non ſolùm*, *§* 1. *ff. de vſucap. l. qui
bona. §.* 1. *ff. de acquir. poſſ.* Bart. Socc. *in l.* 3. *§ ex pluribus.
num.* 10. *ff. eod. tit.* Achil. *dec.* 4. *de cauſ. poſſ. & propr.* Put.
dec. 44 *lib* 1.

Et ita vtraque &c.

* *Eſt deciſio* 34. *ſupra in hac eadem parte*.

R. P. D. V E R O S P I O.

Gerunden Canonicatus, & Sacriſtiæ.

Die Lunæ 16. *Iunij* 1636.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus, cum ſemper cenſeatur prouidere Motu proprio, ideo eius gratia non eget iuſtificatione. Epiſcopus non tantummodo cenſetur informatus de qualitate beneficiorum ſuæ Diœceſis, ſed etiam perſonarum.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas probatur ex actis.*
2 *Ordinarij gratia non eget aliqua iuſtificatione, cum ſemper cenſeatur prouidere Motu proprio.*
3 *Poſſeſſio inſtrumentalis, aliquo non exiſtente in poſſeſſione probat quoad omnes iuris effectus.*
4 *Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata dum contrarium non probetur.*
5 *Epiſcopus præſumitur informatus de qualitate Beneficiorum ſuæ Diœceſis.*
6 *Atteſtationi Epiſcopi in ſui præiudicium creditur.*
7 *Liber, ſi ſit antiquus, & quod in eo eſt notatum, ſi non contineat præiudicium tertij ei creditur.*
8 *Liber Eccleſiæ, quando ſoleat plenam probationem facere.*
9 *Libris Viſitationum eſt fides adhibenda, ſi contineat ea, quę ad officium viſitantis ſpectant, & nu.* 10.
11 *Prouiſi ad aliquod beneficium habilitas ex quo probetur.*
12 *Epiſcopus cenſetur habere notitiam non ſolùm beneficiorum, ſed etiam perſonarum ſuæ Diœceſis.*

D E C I S I O CLII.

RESPONDERVNT DD. in dubio, quod hodie
propoſui pro confirmatione ſententiæ Rotalis in qua
declarabatur valida collatio ſecundæ, ſeu mediæ Sacriſtię,
ac præbendæ illi annexæ quæ fuerat facta ab Andrea tan-
quam Sacriſtæ maiori ad fauorem Ioſephi: Etenim validi-
tas eius ſententiæ probabatur ex actis in quibus apparebant
ſeruata fuiſſe omnia quæ erant neceſſaria, † vt eadem ſen- 1
tentia diceretur ritè lata. Iuſtitia verò viſa fuit probari ex
deciſione facta *coram R. P. D. Ghiſilerio ſub die* 15. *Decem-
bris anni* 1634. in qua latè firmata fuerunt tàm ea quæ reſpi-
ciebant pertinentiam collationis, quàm habilitatem proui-
ſi, quæ duo ſolum tenebatur Ioſeph. probare pro validitate
ſuæ collationis, dum illa facta erat authoritate Ordinarij cu-
iusgratia non indiget illa iuſtificatione cum † ſemper cen- 2
ſeatur prouidere Motu proprio, vt nouiſſimè reſolutum fuit
in *Hiſpalen dimidiæ portionis* 14. *Ianuarij proximè præteriti
coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, & fuit antea reſolu-
tum *coram* Put. *dec.* 395. *lib.* 3. *& coram* Verall. *deciſ.* 206.
par. 2. & notant DD. in *Clement.* 2. *de offic. Ordin.* & ibi,
Card. *nu.* 13. Abbas *nu.* 5. Ioann. de Selu. *in tractat. de bene-
fic. par.* 3. *q* 12. *nu.* 58. *&* 59.

Et viſa fuerunt probari etiam in hoc dubio ea quæ perti-
nebant ad poteſtatem conferentis, quia ſiue quęratur de poſ-
ſeſſione primæ, ſeu maioris Sacriſtiæ cuius cauſa dicebatur
ad Andream ſpectaſſe ius conferendi ſecundam, de ea appa-
rebat ex Inſtrumento poſſeſſionis quam ille cepit Sacriſtiæ
maioris longè ante dictam collationem: Nam cum eadem
poſſeſſio non eſſet ab aliquo occupata ſatis erat probatio
† quæ ſequebatur ex eodem Inſtrumento ad omnes iuris ef- 3
fectus, iuxta notata in *l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ. & in
l. non idcircò, C. de fid. Inſtrum. & per* Menoch. *de retin. poſ-
ſeſſ. remed.* 3. *num.* 575. & præſumi debeat eadem poſſeſſio
continuata vſque ad tempus factæ collationis † dum non 4
probabatur, quòd medio tempore fuiſſet interrupta ex præ-
ſumptione, Gloſ. *in l. ſiue poſſidetis, C. de probat. de qua idem*
Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 64. Alciat. *regul.* 2. *præſumpt.*
22. Couaruu. *in regul.* Iur. *lib.* 6. *par.* 2. *§* 1. *in princ.*
Si verò quæratur de iure, quod idem vti Sacriſtæ ma-
iori competebat ſuper collatione huius ſecundæ Sacri-
ſtiæ viſum fuit de eo conſtare ex pluribus, quia data fuit
primò atteſtatio Epiſcopi, in qua ille recenſendo ſtatum
beneficiorum ſuæ Eccleſiæ inter cætera iura quæ compete-

O 2 bant

Digitized by Google

bant poſſeſſoribus dictorum beneficiorum numerauit etiam
hanc prærogatiuam qua Sacriſta maior vtebatur in colla-
tione dictæ Sacriſtiæ cui quidem atteſtationi non ſolum plu-
rimum tribuendum erat ratione præſumptionis, quæ ade-
5 rat pro Epiſcopo, † vt eſſet informatus de qualitate bene-
ficiorum ſuæ Diœceſis, vt notant DD. in Clem. 2. *de offic.
Iud. ordin.* Felin. *in cap. aduerſus, num. 15. de reſcript.* Sed e-
6 tiam propter præiudicium, quòd illi videbatur † ſequi ex
ſua confeſſione, vt conſiderauit Rot. *coram Put. deciſ.* 237.
lib. 2. & in deciſ. 11. de iur. patron. in nou. Secundò probaba-
tur hoc Ius Sacriſtæ maioris ex antiquo libro Eccleſiæ, in
quo id expreſsè continebatur, vt ad illum pertineret col-
7 latio tàm ſecundæ Sacriſtiæ, quàm locorum illi annexo-
rum, qui liber viſus fuit poſſe hanc probationem facere, †
tum propter illius antiquitatem, vt voluit Gloſſ. *in cap.
cum cauſam de probat.* & notant poſt eam DD. Hoſtienſ.
num. 3. Butr. *num.* 2. Dec. *num.* 18. Specul. *in tit. de probat.
§. nunc videndum, num.* 12. Aym. *de antiq. tempor. lib.* 1. §.
8. *num.* 8. Tum quia id, quod in eodem libro notatum erat,
vt collatio huius Sacriſtiæ pertineret ad Sacriſtam maio-
rem non poterat dici, quòd contineret præiudicium alte-
8 rius quo caſu liber † Eccleſiæ ſolet per ſe plenam probatio-
nem facere, vt etiam tradunt DD. *in d. c. cum cauſam, &
in c. ad audientiam, de præſcript.* & voluerunt Anchatan.
conſ. 44. *num.* 3. Abb. *conſ.* 67. *num.* 2. *lib.* 2. & alij relati per
Aym. *d. tract. de antiq. tempor. eadem part.* 1. *& §.* 8. *num.*
6. Et demùm hoc idem probari viſi ſunt libri viſitationum
in quibus apparebat id Ius Sacriſtæ maioris ſæpiùs declara-
tum fuiſſe ab alijs Epiſcopis anteceſſoribus cum, & hi libri
poſſent hanc probationem facere tàm ex conſuetudine,
quàm ex diſpoſitione iuris, dum ad officium viſitantis ſpe-
9 ctabat † id quod in illis continebatur ſuper pertinentia di-
ctæ collationis, vt reſolutum fuit *coram Verall. deciſ.* 229.
*part. 1. & deciſ. 158. lib. 2. & coram Seraph. deciſ. 780. num.
2. & in Mediolanen. Decimarum Sancti Donati 9. Martij
1612. coram R. P. D. meo Pirouano.* Et horum omnium li-
brorum, & monumentorum fidem apparebat ſequutum
fuiſſe Epiſcopum in ſua relatione, Ita vt ex hoc etiam
10 poſſet illi conciliari authoritas propter † declarationem
quam recipiebat ab eiſdem libris ad quos habebatur re-
latio, iuxta terminos *l. ante tota, ff. de hæred. inſtitut.* cum
notatis ibi per DD. *& in l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit.
& demonſtrat.*

Et hæc DD. conſiderarunt pro confirmatione ſententiæ,
11 & poteſtate conferentis, quo verò ad habilitatem † Ioſephi
prouiſi, viſum fuit illam etiam probari tàm ex litteris pa-
tentibus eiuſdem Epiſcopi Getundeń in quibus apparebat
de clericatu collato Ioſepho de licentia ſui Ordinarij, quàm
ex litteris eiuſdem Ordinarij in quibus ille declarabatur ha-
bilis, & idoneus ad quaſcumque dignitates, quæ litteræ
potuerunt etiam admitti in fauorem Ioſephi propter eam-
12 dem rationem præſumptionis notitiæ, quam cenſetur † ha-
bere Epiſcopus non ſolùm beneficiorum, ſed etiam perſo-
narum ſuæ Diœceſis, vt tradit Card. *in d.* Clem. 2. *de offic.
ordin. num.* 13. & notant DD. communiter *in cap. poſt ceſſio-
nem, de probat. & ibi* Ioann. Andr. *nu.* 11. *vol.* 2. *in fin.* Butr.
num. 6 *circa med.* Calderin. *num.* 32. ſequuti doctrinam In-
noc. *in cap. 1. de fid. inſtrum. num.* 10.

Et ita, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Anconitana Prædij.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

In ſubhaſtatione, quando quis dicatur obtuliſſe
pro alio, & non pro ſe, licèt ipſe proprio no-
mine obtulerit, & ſibi fecerit deliberare rem,
itaut ipſe tantùm habeat nudum nomen, &
non aliud.

SVMMARIVM.

1 *Tertius poteſt pro alio rem aliquam emere, & ei acquirit,
& non ſibi, licèt nomine ſuo obtulerit, & inſtrumen-
tum in propria perſona confecerit.*
2 *in Subhaſtatione, quando quis probetur, quod offerat
pro alio.*
3 *Emiſſe aliquid pro alio, & ſuis ſucceſſoribus, & ſi-
mulatè pro ſe, quando quis doceat.*
4 *Confeſſio contra confitentem ſine dubio probat, & maxi-
mè quando eſt geminata. & num. 5.*
6 *Verſimilitudo facit, vt multo magis credatur te-
ſtibus.*
7 *Veritas poteſt colligi ex multis rebus ſimul iunctis.*
8 *Teſtes ſunt conteſtes, ſi vnus de alio mentionem fa-
ciat.*
9 *Teſtes de iure præſumuntur conteſtes niſi contrarium do-
ceatur.*
10 *Teſtes ſingulares etiam admittuntur, quando cum illis
præſumptiones, & adminicula concurrunt.*
11 *in Teſtibus, vt excludatur contrarietas facienda eſt
omnis poſſibilis interpretatio.*
12 *Præiudicare, quis non poteſt alicui ſine eius ſcientia.*
13 *Conſequutiua debens regulari ſecundum præceden-
tia.*
14 *Debitum eſt ſoluendum in pecunia, & non in fru-
ctibus.*

DECISIO CLIII.

SEQVVTA ſubhaſtatione, ac deliberatione *Prædij*
Marianæ de quo agitur pro ſcutis 600. per Ianuarium o-
blatis; Gaſpar vti donatarius Petri fratris, & hæredis Fran-
ciſci cœpit prætendere Ianuarium pro ipſo Franciſco obtu-
liſſe, proindeque eidem Franciſco prædium fuiſſe acqui-
ſitum; Vnde dato ſuper hoc dubio, eoq. propter varias dif-
ficultates hinc inde excitatas aliàs bis propoſito, & non re-
ſoluto, Domini in hac tertia poſitione reſponderunt, Præ-
dium fuiſſe pro d. Franciſco emptum; Quamuis enim Ia-
nuarius proprio nomine obtulerit, ſibiq. illud deliberari fe-
cerit, & inſtrumentum in perſona † ſua conceperit, nihi- 1
lominus pro dicto Franciſco, & ad illius commodum in rei
veritate offerre, & emere potuit, *iuxta text. in l. 4. C. ſi quis
alteri vel ſib. & in c. fin. cum ibi not. de ſucceſſ. ab inteſt. vt in
punct. dicit* Gabr. *conſ.* 51. *num.* 6 *&* 10. *lib.* 2.

Quòd autem ita ſe rei veritas habuerit viſum fuit probari
ex Teſtibus pro Gaſpare examinatis, quorum ſecundus,
& quintus ſuper tertio † deponunt ipſis præſentibus eodem 2
tempore, quo prædium ſubhaſtabatur Franciſcum requi-
ſiuiſſe Ianuarium, vt pro eo ſe conferret ad offerendum in
d. Prædij ſubhaſtatione ipſumque Ianuarium annuiſſe, &
ſtatim ad hunc effectum diſceſſiſſe, quartus vero teſtis ſu-
per quinto deponit ex certa ſcientia, Franciſcum Ianuario
conſignaſſe crumenam, ſeu ſacculum pecuniarum ipſique
teſti dixiſſe, quòd Ianuarius pro eo emebat d. Prædium, &
de eadem conſignatione deponit etiam ſecundus ſuper tertio
articulo, & demum plures alij teſtes affirmant poſt ſubha-
ſtationem, ac deliberationem d. Petrum vti hæredem dicti
Franciſci fratris, qui poſt paucos dies ſequuta deliberatione
deceſſerat, Prædium prædictum per plures annos poſſediſ-
ſe, ex eoque fructus percepiſſe.

Stante autem d. tractatu præcedenti, & effectu † poſtea 3
ſubſecuto manifeſtè deprehenditur Ianuarij nomen fuiſſe
ſimulatè adiectum, ipſumque pro d. Franciſco, ac illius
hæredibus, & ſucceſſoribus in rei veritate emiſſe iuxta tra-
dita per Bald. *in l. multum intereſt. num.* 3. Caſtr. *num.* 3. *in
fin. C. ſi quis alter. vel ſib.* Dec. *conſ.* 143. *num.* 18. Soccin.
ſen. *conſ.* 129. *num.* 12. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 806. *num.* 3. *&* 5.
*par. 1. diuerſ. & in Rom. domus 9. Iunij 1617. coram Cardin.
Sacrato.*

Præterea d. ſecundus teſtis ex certa ſcientia quartus vero,
& quintus de auditu affirmat dictum Ianuarium *poſt fa-
ctam* oblationem, ac deliberationem ſtatim ad dictum Fran-
ciſcum fuiſſe reuerſum aſſerendo ſe pro eo, vt promiſerat ob-
tuliſſe, dictumque Prædium eidem Franciſco fuiſſe deli-
beratum, & vlterius etiam adſunt plures teſtes deponentes
de ſimili eiuſdem Ianuarij confeſſione, quòd ſcilicet ipſe e-
merat pro dicto Franciſco, † quam dubium non eſt conclu- 4
dentem ad effectum de quo agitur probationem facere vt in
ſpecie per Soccin. ſen. *conſ.* 129. *num.* 13. *lib.* 4. *& conſ.* 264. *num.*
2. *verſ.* 6. *arguitur lib.* 2. Decian. *conſ.* 68. *num.* 10. *lib.* 2. Rot. *d.
deciſ.* 806. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 164. *num.* 3. *poſt* Cenc. *de
cenſ. & coram Card. Caual. deciſ.* 221. *num.* 4. Maximè † cum 5
fuerit geminata, Gabr. *d. conſ.* 51. *num.* 7 *verſ. ſecundo quia,
& num* 9. *verſ tertio quia lib.* 2. Soccin. ſen. *d. conſ.* 264. *num.* 2.
Caual. *deciſ.* 105. *num* 2.

Et demum adſunt plures teſtes affirmantes Ianuarium
pluries dixiſſe velle ſe de dicta emptione pro Franciſco facta
declarationem, ſeu recognitionem bonæ fidei facere per
publi-

Google

publicum Inſtrumentum, & inſuper concurrit etiam veri-
ſimilitudo ex eo deducta, quòd Franciſcus alia prædia con-
6 tigua habebat, † quæ efficit vt tanto magis teſtibus prædi-
ctis ſit adhibenda fides, *l. ob carmen. §. 31. teſtes. ff. de teſtibus
gloſ. & DD. in cap. in noſtra. tit. eod.* Alex. *conſ. 27. nu. 4. lib. 2.*
Aym. *conſ. 6. num. 65.* Farinac. *de teſtib. quæſt. 65. num. 128.*
Greg. *deciſ. 239. num. 2.* ex quibus omnibus maximè ſi-
7 mul iunctis ſatis conſtare Domini cenſuerunt † ita ſe
ha uiſſe rei veritatem, vt per Gabr. *d. conſ. 51. num. 10.
lib. 2.* Rot. coram Card. Caual. *d. dec. 221. nu. 5. verſ. ex
qaibas omnibus.*

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quòd prædicti teſtes ſint ſingu-
lares, & inter ſe contrarij; Quoniam aliqui ex illis ſunt
8 † omoino conteſtes cum vnus de alio mentionem faciat, alij
9 verò tales de iure præſumuntur, cum † de contrario non con-
ſtet, Innoc. *in c. qualiter, & quando col. 2. de excuſat.* Iaſ. *poſt*
Bald. *in l. 2. num. 4. C. de bon. poſſeſſ. ſecund. tabul.* Aret. *conſ.
36. ſub nu. 4.* Barbat. *conſ. 25. num. 6. lib. 2.* Ruin. *conſ. 105.
nu. 5. lib. 4.* Aym. *conſ. 78. nu. 9. in fin. cum alijs per* Greg.
dec. 390. nu. 9. Vltra quòd in hac materia teſtes etiam ſin-
10 gulares admittuntur, † quando cum illis præſumptiones,
& adminicula concurrunt, Decian. *conſ. 62. nu. 92. & ſeqq.
lib. 3.* Aym. *de antiq. temp. par. 4. §. ſed enim nu. 26.* Gabr.
de teſtib. concl. 2. in fin. Farin. *in prax. quæſt. 162. nu. 125.* Se-
raph. *dec. 1029. nu. 52.* Rot. *dec. 113. num. 2. in fin. par. 3. &
dec. 403. nu. 5. par. 4. recent.*

Contrarietas verò aliqua non adeſt, quamuis enim di-
ctus ſecundus teſtis dicat tractatum de emendo fuiſſe de ma-
ne, quartus verò poſt prandium, nihilominus ſtante modi-
co temporis interuallo fieri poteſt, quòd reſpectu vnius fue-
rit ante prandium, & ſic de manè; reſpectu verò alterius
11 poſt prandium, præſertim † quia ad contrarietatem exclu-
dendam omnis poſſibilis interpretatio eſt facienda, Cap.
cum tu vbi gloſ. & DD. de teſt. Cæſar. de Graſſ. *dec.
4. num. 5. de teſt. & dec. 5. nu. 23. de ſponſ.* Caputaq. *dec.
270. nu. 7. par. 3.* Greg. *dec. 309. nu. 2. & dec. 578. nu. 7. &
dec. 578. nu. 7.*

Neque obſtat quòd Ianuarius poſt Inſtrumentum delibe-
rationis mercedem rogitus Not. ſoluerit, ac poſſeſſionem
Prædij cœperit, illudq. in Cataſtro Ciuitatis proprio ipſius
nomine deſcribi fecerit. Quoniam omiſſo, quòd non con-
ſtat mercedem ſoluiſſe de proprijs pecunijs, & fieri poteſt,
quòd ſoluerit de exiſtentibus in ſacculo per dictum Franciſ-
cum, vt ſupradicti teſtes affirmant conſignatis, & poſſeſſio-
nis adeptio, ac deſcriptio in Cataſtro non probatur facta
ſciente, & conſentiente Franciſco; proindeq. † illi eiuſq.
12 hæredibus, & ſucceſſoribus nocere non potuit, Alex. *conſ.
147. n. 6. verſ. licet inter lib. 5.* Pariſ. *conſ. 504. nu. 161. circ.
fin. verſ. & etiam quia lib. 1.* Rot. *dec. 16. n. 5. poſt* Cenc. *de
cenſ.* fuit reſponſum probationes de quibus ſuper præponde-
rare, & illis ſtantibus dictam poſſeſſionis adeptionem, & in
Cataſtro deſcriptionem fuiſſe factas conſequutiuè, & cohe-
renter † ad præcedentem emptionem, & ex eadem cauſa ob
13 quam ab initio dictum Ianuarij nomen fuit ſimulatè adie-
ctum, & animo poſtea ſuo tempore faciendi ſupradictum
declarationem ac bonæ fidei recognitionem, quam teſtes di-
cunt Ianuarium pluries ſe facturum obtuliſſe.

Nec etiam viſum fuit obſtare, quod pro parte Ianuarij di-
cebatur ipſum vti dicti Prædij Dominum aſſignaſſe illius
fructus dicto Franciſco, ſiue Petro eius fratri, & hæredi in
ſatisfactionem ſui crediti. Quia de tali aſſignatione non con-
ſtat, & apoca per dictum Petrum, vt dicitur ſubſcripta vl-
timo loco Dominis exhibita, quoad corpus viſa eſt recentior
ſubſcriptione, & diuerſo calamo, & atramento ſcripta, &
teſtes deponunt Petrum conſueuiſſe ſubſcribere folia in al-
bo, illaq. Ianuario tradere, vnde cum id quod in ea contine-
tur potuerit per errorem ab alio ſcribi ipſo Petro inſcio, &
abſente fundamentum aliquod in ea fieri non poteſt, præ-
ſertim quia in contrarium vrgent omnia ſuperius deducta,
ex quibus pretenſa aſſignatio viſa fuit Dominis valde in-
uerisſimilis concurrente etiam præſertim, † quòd debitum
14 erat ſoluendum in pecunia non autem in fructibus, *iuxt. l. 2.
§. 1. & ibi* Iaſ. *n. 8. ff. ſi cert. pet.* & Petrus dicti prædij fructus
recollegit in confuſo cum fructibus aliorum ſuorum prædio-
rum; quæ ipſe ibidem contigua habebat, vt clarè deponunt
teſtes dati in ipſius ſummario non autem ſeparatim, & di-
ſtinctè prout alias veriſimiliter percepiſſet, & percipere de-
buiſſet, ſi in creditum veniſſent imputandi, vt illorum
quantitas ſciri poſſet, &c.

Et ita vtraque parte informante reſolutum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Gruppi.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Scriptura in corpore ſcripta, non probat de iu-
re communi contra ſcribentem ſi ab alio
fuerit ſubſcripta, ſed ſecus eſt de ſtylo Mer-
catorum. Gruppum aliquod pecuniarum ex
quibus doceatur, quod peruenerit ad aliquem
capſerium.

SVMMARIVM.

1 *Epiſtola ſubſcripta probat contra ſubſcribentem, perinde
ac ſi tota per eam fuiſſet ſcripta.*

2 *Subiectum perſonæ, ſi deficiat, cui obligatio poſſit
cohærere, ſequitur contra eam, nullam oriri obli-
gationem.*

3 *Epiſtola ſcripta in corpore ab aliquo contra eum non pro-
bat, quando ab altero ſubſcribitur.*
*Sed ſecus eſt de conſuetudine, & ſtylo Mercatorum. n. 3.
& num. 6.*

4 *Stylo in materia mercantili ſtandum eſt.*

5 *Stylus inter Mercatores, quando eſt præciſè, & indiui-
dualiter probatus, tanquam lex, ſeruandus eſt.*

7 *Teſtes probant, ſtylum ita eſſe, ſi deponant ita obſeruaſſe,
& ab alijs publice, & palam obſeruari vidiſſe.*

8 *Teſtes, qui deponunt de directo contra propriam intereſſe
magis probant.*

9 *Stylus reſpiciens deciſoria, non dicitur legitimè pro-
batus, niſi doceatur obtentus in contradictorio iu-
dicio.*

10 *Stylus extraiudicialis per actus extraiudiciales, quando
eſt probandus tunc non requiritur, quòd ſit obtentus in
contradictorio iudicio, ſiue ſimus in ſtylo ordinatorio,
ſiue in deciſorio.*

11 *ad Capſerij officium ſolùm ſpectat aperire Gruppos, &
creditores facere tranſmittentes.*

12 *Scriptura poſterior, priorem abrogare videtur.*

13 *in Mercantili materia, Rota non ſolet recedere à iudicio
Mercatoram.*

14 *ad Capſerij officium pertinet recipere pecunias ad Ban-
chum tranſmiſſas.*

15 *Actus præſumitur factus à Miniſtro ad id ſpecialiter de-
putato.*

16 *Res plures, quando ſub eadem oratione, & ſub vnica
ſtructura verborum comprehenduntur, non poſſunt di-
uerſo iure cenſeri.*

17 *Recepiſſe aliquid quis præſumitur ſi appareat, de eius
receputa.*

18 *ad Coniecturas recurri ſolet, quando materia eſt dubia*

DECISIO CLIIII.

IN alia deciſione emanata in hac cauſa ſub die 29. Ianuarij
coram Reuerendiſſ. D. meo Vrgellen. reſolutum fuit de-
cretum A.C. quo D. Capponius Capſerius Banchi D. Fla-
minij Razzantis condemnatus fuit ad reddendum rationem
eidem D. Razzanti de Gruppo ſcut. 500. per Monaldum ad
eumdem Banchum tranſmiſſo eſſe reuocandum, ea præci-
puè ratione, quia non probatur Gruppum ad manus Capſe-
rij perueniſſe, cum Epiſtola vt dicitur (d'auuiſo) directa
Monaldo continens receputa d. Gruppi, vigore cuius Raz-
zantes egit, & ſuper qua antedictum decretum fundatur,
quamuis fuerit ſcripta in corpore manu eiuſdem Capſerij,
attamen ex quo fuit poſtea ſubſcripta ab eodem Razzante,
contra eumdem ſubſcribentem, non autem contra Capſe-
rium probat receptionem Gruppi, nedum ex regula, quòd
Epiſtola † ſubſcripta probat contra ſubſcribentem, perinde 1
ac ſi tota per eum ſcripta fuiſſet, iuxta text. *in l. ſicut. §. non
videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu.* cum alijs cumulatis
in dicta deciſione. Verùm etiam ex eo quia Capponius in
eo nunquam nominatur, & propterea cum deficiat
ſubiectum perſonæ Capponij cui † obligatio poſſit co- 2
hærere, ſequitur contra eum nullam oriri obligatio-
nem, vt firmat Rebuff. *de Chirogr. & Cedul. recogn. n. 84.*
cum alijs relatis in dicta deciſione emanata coram Re-
uerendiſſ. D. Vrgellen. iuxta quam deciſionem; cauſa fuit

Digitized by Google

poſtea per ſententiam reuocatoriam expedita; A qua cum pro parte D. Razzantis fuerit appellatum, cauſa nobis in ſecunda inſtantia commiſſa. Propoſui dubium An ſententia prædicta eſſet confirmanda vel infirmanda; Et DD. ex nouiter pro parte Razzantis deductis, negotio per binas propoſitiones maturè diſcuſſo, vnanimiter infirmandam eſſe reſponderunt. Quia fundamentum antedictæ deciſionis,
3 quòd Epiſtula ſcripta in corpore à † Caſperio contra eum non probet, quando ab altero ſubſcribitur, in eaque Caſperius nullo modo nominatur, licèt verum ſit ſecundum iuris diſpoſitionem; Contrarium tamen viſum fuit procedere de conſuetudine, & ſtylo Mercatorum in hac ſecunda
4 inſtantia legitimè pro parte Razzantis probato, † cui quidem ſtylo in hac materia Mercantili ſtandum eſſe firmant Soccin. iun. *conſ. 27. nu. 22.* Corn. *conſ. 319. num. 13. lib. 3.* Rota *coram Greg. XV. deciſ. 126 num. 2. & 3 & in recent. deciſ. 522. num. 7. par. 1.* Præſertim quando prout hic præciſè, & in-
5 diuidualiter † probatur in contingentia facti, tunc enim pro lege ſeruari debet Theſaur *deciſ. 1. num. 9* Rot. *deciſ. 376. num. 1. in fin par. 2. recent.* Dec. *conſ. 699. num 5.* Stylus autem in præſenti caſu viſus fuit ſufficienter probari ex pluribus teſtibus formiter examinatis deponentibus, quòd Epiſtola vt dicitur (d'auuiſo) continens receptionem Gruppi ſcripta in corpore à Caſperio, & ſubſcripta à D. Banchi, vel alio
6 † Complementario contra eumdem Caſperium plenè probat receptionem Gruppi, reddentibus ſcientiæ cauſam, ex quo ita obſeruarunt, & ab alijs publicè, & palam obſeruari viderunt, addentibus etiam fundamentalem rationem eiuſdem ſtyli ex eo quia, ſi Epiſtola contra Caſperium non probaret, eſſet in poteſtate eorum negare receptionem pecuniarum de partibus tranſmiſſarum, & ſic fraudare Dominus Banchi, qui eaſdem litteras miſſiuas ſubſcribunt, vt dicitur, à chiuſi occhi, & in ſola fide Caſperij ſcribentis,
7 in corpore, † qui quidem Teſtes deponentes ita obſeruaſſe, & ab alijs publicè, & palam obſeruari vidiſſe, plenè probant ſtylum, Bero. *conſ 40. num. 7. lib. 3.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1344. num. 3.* Mareſc. *var. reſol lib. 2. cap. 12. nu 4.* Rot. *deciſ. 416. num 3. par. 3. recent.* eoque magis quia ſunt Caſpe-
8 rij, † & deponunt de directo contra eorum proprium intereſſe, Surd. *deciſ. 107. nu. 5.* Soccin. iun. *conſ. 61. nu. 19. & 20. lib 2.* Greg XV. *deciſ. 351. num. 15.*

Nec vim fuit releuare reſponſio data pro parte Caſperij,
9 quòd ſtylus reſpiciens deciſoria non † dicatur legitimè probatus, niſi doceatur obtentus in contradictorio iudicio, iuxta *deciſ.* Mantic. 357. *num. 3. verſ. præterea.* Quia placuit limitationda per infirmantes pro Razzante, concluſionem ſcilicet non procedere, quando agitur de probando ſtylo extraiudiciali per actus extraiudiciales, tunc enim
10 non requiritur, † quòd ſit obtentus in contradictorio, ſiue agatur de ſtylo ordinatorio, ſiue deciſorio, Aym. *conſ. 201. num. 21. & 22* Menoch. *conſ. 163. num. 13. & 14.* Gratian *deciſ. March. 237. num. 18.*

Nec pariter obſtare cenſuerunt, quòd Gruppus peruenerit ad manus D. Curli miniſtri eiuſdem Banchi, prout ex Epiſtola eius manu ſubſcripta ibi (*ſi è riceuuto il Groppo in apparenza, ben conditionato,*) & propterea ipſum teneri reddere rationem. Quia obiectum viſum fuit ceſſare ex antedicta ſecunda Epiſtola poſtmodum ſcripta per Caſperium ibi (*come hauerà viſto per altra di Mercordì, ſi riceuette il Groppo, & hauendolo incontrato ſtar giuſto, n'è andata Creditore, ſi come è ſeguito appreſſo dell'à piè partite fattemi capitar per lei*) ex quibus verbis manifeſtè deprehenditur Gruppum è manibus Curli perueniſſe ad manus Caſperij, qui, vt in Epiſtola aſſerit, eum aperuit & incontrauit, creditumque de eo dedit Monaldo, prout omnia prædicta
11 facere tenebatur ratione officij Caſperij, † ad quem ſolum ſpectabat aperire Gruppos, & Creditores facere tranſmittentes, ad tradit per Bart. *in l. camſeruus* 104. *ſub num. 4. verſ. tunc & ipſe. ff. de verb obligat.* Bald. *in l. ſi pluries num. 20. verſ. ſoluo. C de condit. inſert.*

Nec conſignatio Gruppi facta per Curlum Caſperio controuerti poteſt ex eo, quod Curlus non reportauerit à Caſperio receputam, vel adnotationem in eius libercul[o], prout fieri ſolet, vt deponunt Teſtes pro parte Caſperij examinati, quia præmiſſo quòd Teſtes id non concludunt, videntur ſolum loqui de pecunijs, quæ exiguntur per Iuuenes in Vrbe, & poſtmodum conſignantur Caſperio, de quibus Iuuenes reportant adnotationem in eorum liberculis manu Caſperii, non autem de Gruppis tranſmiſſis de partibus, in quibus diuerſa ratio concurrit, quia Iuuenes Gruppos non aperiunt, quapropter ab eorum conſignatione facienda Caſperio remanent liberati, ſtatim atque Caſperius propria manu in Epiſtola, vt dicitur (d'auuiſo) ſcribit Gruppum reincontraſſe, eumq. in integrum reperiſſe, abſque eo quod egeant alia adnotatione, vel receputa in libercul[o], quia Epiſtola prædicta deſeruit loco adnotationis, vel receputæ, &
Iuueni ſuffragatur, † eaq. ſola attendi debet tanquam po- 12
ſterior, per quam prior abrogata cenſetur ad tex. *in l. pactum nouiſſima. C. de pact.* Rot. *par. 1. recent. deciſ. 593. n. 2. & coram* Greg. XV. *deciſ. 267 nu. 9.*

Prædictaq. omnia facilius DD. viſa fuerunt procedere tum attento Laudo ad fauorem D. Razzantis lato à Mercatoribus primarijs Vrbis in Peritos ab vtraque parte electos, qui eundem Capponium debitorem Gruppi declararunt, à quo quidem Mercatorum iudicio in materia Mercantili Ro-
ta recedere † non ſolet, Rota *deciſ. 522. nu 7. par. 1. recent.* 13
Greg XV. *deciſ. 126. nu. 1.* Tum etiam ex pluribus coniecturis ſuadentibus Gruppum ad manus Caſperij perueniſſe, quarum.

Prima oritur ex qualitate officij Caſperij, ad quem ſpectat
recipere pecunias † ad Banchum tranſmiſſas tanquam ad 14
id ſpecialiter deputatum, ex qua quidem præambula deputatione, actus ſubſequutus receptionis Gruppi interpreta-
tionem † recipere debet, adeo ut ſemper præſumatur factus 15
à Miniſtro ad id ſpecialiter deputato, iuxta *gloſ. in l. quæcum mulier. 76. in verſ. ſufficiebat. ff. de rei vendic.* Menoch. *de præſ. lib. 2. præſ. 74. nu. 5. & lib. 3. præſ. 49. num. 2.* Rot. *deciſ. 522. n. 7. in fin. par. 1. recent.*

Secunda elicitur ex verbis eiuſdem Epiſtolæ, in qua Capponius Caſperius ſcripſit dediſſe Monaldo creditum de Gruppo, ſicut de alijs partitis ad Banchum per eundem Monaldum tranſmiſſis, quæ quidem partitæ quemadmodum ad manus Caſperij peruenerunt, quod non controuertitur,
ita præſumi debet perueniſſe Gruppum, † quia omnes 16
ſub eadem oratione, & ſub vnica ſtructura *verborum* comprehenduntur, & ſic non poſſunt diuerſo iure cenſeri ad *text. in l. eum qui ædes. ff. de vſucap.* Rot Ianuen. *deciſ. 26. num. 10.*

Tertia deſumitur ex eo quod ſi Caſperius Gruppum non recepiſſet veriſimiliter receputam in corpore Epiſtolæ non
ſcripſiſſet, vel non dixiſſet † de eo dediſſe creditum. Monal- 17
do, vel ſaltem poſt ſcriptam Epiſtolam Gruppum perquiſiuiſſet, vel aliquo modo reclamaſſet, *gloſ. in l. ſi iuſſeratum. in verſ. impedire poterit. C. de ſolut.* & in prædictis terminis firmat Rot. Ianuen. *deciſ. 26. nu. 26. per tot.*

Pro quarta coniectura concurrit incuria Caſperij, qui ſolitus erat ſimiles partitas omittere, vt iuſtificatur in pluribus partitis datis in Summario Razzantis, iuncta qualitate perſonæ eiuſdem Razzantis optimæ conditionis, & famæ, ex quibus coniecturis ſimul iunctis dixerunt DD. ſufficienter probari Gruppum ad manus Caſperij perueniſſe, † cum 18
in materia dubia ad coniecturas recurri ſoleat, vt firmat text. *in l. continuus 137. §. cum ita. ff de verb. oblig.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt. lib. 11. num. 8.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana Viginti quattuor millium.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

à Priori contractu, quando cenſeatur receſſum, Ceſſionarius in omnibus repræſentat perſonam cedentis. Venditor promittens de euictione, quoad factum, & datum ſuum tantum, ſecuta euictione ex facto alterius, quando ſit reſtituendum pretium.

SVMMARIVM.

1 *à Contractu priori cenſetur receſſum ſtante incompatibilitate ſecundi.*

2 *Clauſula, ſine præiudicio, intelligitur, præterquam in expreſſis.*

3 *Ceſſionarius repræſentat cedentem, & poteſt repellere agentes eum iiſdem iuribus, & actionibus, ſicut poterat cedens.*

4 *Titulo inualido poſſidens, ſi ſuperueniat nouus titulus validus, mutare ſibi poteſt cauſam poſſeſſionis.*

ſionis. vide num. 3.

5 *Facti nuda detentatio, eſt auocabilis.*

6 *Venditor promittens de euictione, reſtringendo obligationem ad datum, & factum ſuum tantum, ſi ſequatur euictio ex facto alterius, non dicitur commiſſa ſtipulatio.*

7 *Venditor, licet obligando ſe de euictione, promittat tantum de facto ſuo, & dato tamen; ſi ſequatur euictio ex facto alterius d. venditor tenetur ad pretij reſtitutionem.*

8 *Quæ opinio non procedit, quando emptor ſciuit rem eſſe litigioſam, & ſubiacere periculo euictionis.*

9 *Venditor, ſecuta euictione ex facto alterius, tenetur ad pretij reſtitutionem, licèt ſolùm promiſerit eam de facto ſuo tantum, & hoc fit ne cum aliena iactura locupletetur.*

10 *Res quando adhuc dicitur extare per obligationem de reſtituendo in caſu euictionis ſecutæ.*

D E C I S I O   C L V.

RESOLVTVM fuerat coram me ſub die 20.
Aprilis anni præteriti,* Dominum Marchionem Bo-
netium non poſſe agere de euictione contra bona ceſſa Liuię
Capranicæ à Comitibus de Corbaria, ſed experiri poſſe ſuas
actiones contra hæreditaria Iuliæ Cæſarinæ, & propterea in
hunc ſenſum ſententiam ad eius fauorem latam à R. P. D.
meo Veroſpio eſſe confirmandam.

Cum autem Marchio audiri voluerit ſuper eiſdem, Do-
mini ſteterunt in deciſis, quia pactum in tranſactione ap-
poſitum viſum eſt illi omnino obſtare; nam cum Comites
de proximo euincturi eſſent non ſolum partem tenutæ Sa-
licis à Marchione poſſeſſæ, ſed etiam reliquum, quod à
Liuia detinebatur; Voluerunt quidem cum vtroque ex his
tranſigere, ſed tamen ſub certa, & indubitata ſpe conſe-
quendi integra ſcuta quadraginta millium, quod certè non
aliter fieri poterat, quàm ſi bona per Liuiam poſſeſſa à qua-
cumque Marchionis euictione præſeruarentur; Quia aliàs
dum à Marchione ſoluebantur Comitibus ſcuta viginti
quatuor millium, & à Liuia alia ſcuta ſexdecim millium,
quæ faciunt integra ſcuta quadraginta millium, ſi Marchio
potuiſſet ſe releuare contra bona per Liuiam tranſacta,
coacti fuiſſent Comites reſtituere Liuiæ ſcuta ſexdecim
millium, & in hac ſumma fuiſſent manifeſtè damnificati;
Et Liuia fatua certè fuiſſet, ſi pro conſequenda liberatione
ab euictionibus Comitum ſoluiſſet ſcuta ſexdecim millium,
dum eadem bona non minus ſubiecta remanere debebant
euictionibus Marchionis, cum non ſua magis intereſſet, ſi
bona per ipſam poſſeſſa ab vno potius, quam ab alio iſtorum
euincerentur, ſed verius, vt ab vtriuſque moleſtijs omnino
illæſa præſeruarentur. Et hinc eſt, quod licet Marchio in
prohemio tranſactionis voluerit ſibi reſeruare iura de ſe re-
ualendo contra Liuiam vigore Inſtrumenti emptionis dictę
tenutæ celebrati cum bon. me. Cardinali Alexandrino, ni-
hilominus quia Liuia ſub ea lege cum Comitibus tranſigere
recuſabat in diſpoſitiua Inſtrumenti. Marchio manifeſtè
conſenſit pacto limitatiuo de iuribus non vtendis contra Co-
mites quoad bona in dicta tenuta Salicis, Caſtro Fabri, ac
etiam alia quæcumque per Liuiam poſſeſſa, & eidem fidei-
commiſſo Comitum ſubiecta, quod non alia ratione factum
fuit, niſi vt Comites libere cum Liuia ſuper dictis bonis
tranſigere poſſent. Per quod pactum indubitanter apparet,
5 receſſum fuiſſe ab illa † generali iurium præſeruatiua tum
ratione incompatibilitatis, Gabr. *conſ.* 1:0 *nu.* 5. *lib.* 2. Surd.
conſ. 145. *nu.* 25. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 262. *num.* 5. *par.* 2. *diu.* &
2 *dec* 471. *n.* 6. *par.* 1. *rec.* Tum etiam † quia clauſula ſine præ-
iudicio intelligitur præterquam in expreſſis Oldr. *conſ* 320.
in fine, Creſc. *dec.* 7. *in fin. de iurepatr.* Seraph. *dec.* 1445. *n.* 4.
Quo circa ſicut Comites in vim pacti limitatiui poterant
quandocumque repellere Marchionem agentem contra bo-
3 na prædicta; ita † & Liuia illum repellere poterit iure à
Comitibus ſibi ceſſo Bald. *in l. emptor. in* 1. *notab. C. de hæred.*
& act. vend. Din. *in l. ſi ager. ff. de rei vend. idem* Bald *in conſ.*
63. *lib* 2. *in princ.* Surd. *dec.* 308. *in* 1. Rot. *dec.* 303. *num.* 7.
par. 1. *rec.* Propterea, vt in deciſione ponderabatur, iura
inter prædictos non fuerunt hinc inde præſeruata vt vnus
alterum moleſtaret ſuper bonis tranſactis, ſed verius vt vnuſ-
quiſque illis vti poſſet ad proprium commodum, Marchio
ſcilicet pro tuendis emptis, dum pretio ſcutorum viginti
quatuor millium conſecutus fuit plenam liberationem te-
nutę à ſe poſſeſſę, quę cum fuiſſet empta pro ſcutis quinqua-
ginta ſeptem millium, euitauit damnum manifeſtum in
ſcutis triginta tria millium Comites quia tranſigendo cum
Marchione, & ab eo recipiendo ſcuta viginti quatuor mil-
lium, reſeruarunt ſibi facultatem tranſigendi pro reſiduo
cum Liuia. Et denique Liuia dum pro ſcutis ſexdecim mil-
lium acquiſiuit illud reſiduum liberum à quacumque Mar-
chionis euictione.

Nec prædictis obſtat, quod Liuia ſimul cum executori-
bus in venditione facta dicto Cardinali Alexandrino aſſe-
ruerint tenutam ſpectare, & pertinere ad hæreditatem Iu-
liæ Cæſarinæ. Quia cum de eo tempore lis fuiſſet tamen
introducta ad inſtantiam Comitum de Corbaria, ſed non
adhuc firmatum fideicommiſſum, nec omnino detectum
eorum ius, ideo non eſt mirum ſi tenuta tunc fuerit vendita
ſub narratiua, quod eſſet Iuliæ Cæſarinæ, ſed non ideo ex
hoc inferri licet, quod Liuia poſt detectum ius Comitum
non potuerit acquirere pro ſe ipſa abſq; ruptura fidei datæ
fideicommittenti, quia id poſſet procedere, niſi ipſe Mar-
chio magni feciſſet ius Comitum, nedum quoad partem te-
nutæ à ſe poſſeſſæ, ſed etiam quoad bona, quæ à Liuia deti-
nebantur, dum enim ipſe conſenſit ſuper illis ſe non reuale-
re, clarè agnouit bona non ſpectare ad Iuliam; Et ſic Liuia
ea poſſidens titulo inualido, benè potuit ex hoc nouo † titu- 4
lo valido ſuperuenienti mutare ſibi cauſam poſſidendi per
text. in l. qui bona. § 1 *ff. de acquir poſſ.* Achil. *dec.* 4. *de cauſ.*
poſſ. & propr. Put. *dec.* 44. *lib.* 1. *in corr.* Idq; abſque aliqua
fidei fractura, dum per hoc nihil ſubtraxit poſterioribus fi-
deicommiſſarijs pręter nudam, † & eam quidem auocabilem 5
facti detentationem, Bald. *in c ſi vaſſallos nu.* 2. *verſ. quando*
præcipitur ſi de feud fuer. controuerſ. inter dom. Ceph. *conſ.*
275. *n.* 30. *& ſeqq.* Mantic. *de coniect. lib* 7. *tit.* 8. *n.* 19.

Nec dicatur, quod Liuia tenetur de euictione etiam quoad
iſta bona ratione promiſſionis factæ in Inſtrumento vendi-
tionis, quia vel euictio prætenditur vigore promiſſionis ge-
neralis, & cum hæc fuerit reſtricta ad ſola hæreditaria Iulię
Cæſarinæ, dum bona tranſacta ad ipſius hæreditatem non
ſpectant, poterit Marchio contra hæreditaria Iulię experi-
ri, & ſic habebit intentum. Vel prætenditur euictio in
proprijs Liuiæ, & cum ipſa obligationem † ſuam reſtrin- 6
xerit ad datum, & factum ſuum tantum, ſecuta eui-
ctione ex facto Comitum, vt ipſe Marchio agnouit, non
dicitur commiſſa ſtipulatio per *text. in l. qui libertatis vbi*
Gloſ *verſ. ſed certè aliud eſt ff. de euict.* Caſtr. *in l. emptorem.*
§. *fin. n.* 2. *ante fin. verſ.* 25 *caſas. ff. de act. empt.* Iaſ. *in l. ſti-*
pulatio iſta, num. 11. *verſ. ſecus ſi eſſet expreſſa*, *ff. de verb.*
oblig. Natt. *conſ.* 181. *ſub num* 5. *verſ. ſed hic eſt aduertendum*
cum ſeqq. Gomez *var. tom.* 2. *cap.* 2. *de empt. & vendit. ſub nu.*
39. *col.* 11. *verſ. ſecus ſi particulare*. Put. *deciſ.* 250. *lib.* 2. *in*
correct.

Nec obſtat, quòd licet venditor promittat de dato, † & 7
facto ſuo tantum ſecuta tamen euictione tenetur ad pretij
reſtitutionem iuxta *text in l. fin.* §. *emptor. C. comm. d. l. &*
in l. emptorem. §. *fin ff. de actio. empt.* quia quidquid ſit de
veritate huius quæſtionis, dum Cardinalis acquirens ſci-
uit tenutam † eſſe litigioſam, & ſubiacere periculo euictio- 8
nis, & ipſemet ad illam emendam derogationem obtinuit
iuxt. *text. in l. ſi fundum. C. de euict.* Tiraq. *de retract. lib.* 1.
§. 12. Gloſ. 1. *num.* 11. Peregr. *de fideicom. art* 32. *num.* 58.
verſ. 3. *quando emptor.* Put. *d. deciſ.* 250 *lib.* 2. Obiectum
videtur ex eo penitus tolli, quod cum promiſſio euictionis
ſub qua principaliter cadit huius pretij reſtitutio, fuerit ab
initio reſtricta ad ſola hæreditaria Iuliæ Cæſarinæ, & ex-
preſsè limitata ſeu adempta quoad iſta bona quæ erant de
iure Comitum, vtique poterit Marchio contra hæreditaria
Iuliæ de pretio ſe reualere, vt ſupradictum eſt, ſtante
enim expreſſo pacto Marchio excluditur etiam à reſtitutio-
ne pretij reſpectu horum bonorum, cum illa cenſeantur om-
nino ab hoc onere liberata, & illud reſtrictum ad ſola hære-
ditaria Iuliæ Cæſarinæ.

Vltra quod videtur ceſſare omnino difficultas, quia cum
ratio principalis per quam venditor teneatur † ad pretij re- 9
ſtitutionem, fundetur in eo, ne alias locupletetur cum alie-
na iactura, illa quidem non militat in Liuia, ad quam pre-
tium tenutæ non peruenit ſed in creditores hæreditarios;
Vnde cum illud † adhuc dicatur extare per obligationem 10
de reſtituendo in caſu euictionis cum ipſomet Marchione
factam *iuxt. text. in l. procuratoris*, §. *fin ff. de tribut. act.*
Franc. *deciſ.* 75. *num.* 9. Ioſeph. Ludouiſ. *deciſ. Peruſ.* 45. *num.*
20. & poterit ipſe agere contra eos, quos elegit in pro-
prios huius pretij debitores, dum voluit ſibi cauari in caſu
euictionis.

Reliqua vero quæ obijciebantur, fuerunt alias ſufficienter ſublata. Et ita parte veraque informante Domini in deciſis perſtiterunt, &c.

* *Vide infra in Additione hanc deciſionem prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Vineæ.

Die Lunæ 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Iudex, ſi executiuè procedat vigore obligationis vulneratæ, nulliter procedit. Emptor, ſi ſe obligauerit ad ſoluendum fructus compenſatiuos; donec pretium ſoluat, quando ad illos non teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda eſt ei, de cuius poſſeſſione de tempore motæ litis non controuertitur.*
2 *Iudex nulliter, & iniuſte procedens non priuat poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione.*
3 *Iudex nulliter procedit, procedendo executiuè vigore obligationis Cameralis vulneratæ.*
4 *Obligatio Cameralis quando eſt vulnerata, ceſſat via executiua, & eſt ordinariè procedendum.*
5 *ad Fructus compenſatiuos ſoluendos ſi quis ſe obligauit ſoluere, euaneſcit eius obligatio, ſi contractus non habuit effectum.*
6 *Poſſeſſor per ſuperuenientiam noui tituli cenſetur mutaſſe cauſam poſſeſſionis.*
7 *Dominium, quod quis habeat ſuper aliqua re, quando non dubitatur.*
8 *ex Inſtrumento conceſſionis iunctis adminiculis, probatur dominium.*
9 *Sententia, quando deducitur per viam exceptionis, probat etiam ſine actis.*
10 *Colluſio non præſumitur, ſi non probetur.*
11 *Colluſio, quando excludatur.*

DECISIO CLVI.

ALPHONSVS Ferrus, & q. Portia Caputa vxor de anno 1618. vendiderunt Vineam, de qua agitur Io. Franciſco Rocchæ pretio ſcutorum mille, ad quorum computum d. Roccha ſoluit ſcuta quingenta, mediante datione in ſolutum vnius cenſus ſcutor. 200. in ſorte & alterius crediti ſcut. 300. Reliqua vero ſcuta 500. promiſit ſoluere intra decem annos, & interim fructus compenſatiuos ad rationem ſcutorum quinq; pro quolibet centenario.

Verum quia Moniales Monaſterij S. Coſmati de Vrbe, proprietariæ huius Vineæ, tàm ob prædictas, quàm ob alias præcedentes alienationes, factas per d. Alphonſum, ipſis irrequiſitis, obtinuerunt à D. Locumtenente Vicarij mandatum de aſſociando contra d. Roccham emptorem, cuius vigore actualem poſſeſſionem dictæ Vineæ adeptæ fuerunt; ideo dictus Roccha egit coram A. C. contra d. Alphonſum pro reſtitutione ſcutorum quingentorum, in partem pretij ſolutorum eaq. præuio mandato, ſibi reſtitui obtinuit, ac deinde inueſtituram eiuſdem Vineæ tanquam deuolutæ à dd. Monialibus reportauit.

Siluit Alphonſus vſque ad annum 1633. de quo tempore iudicium mouit coram D. Locumtenente Vrbis Vicarij contra ipſum Roccham, pro fructibus recompenſatiuis ſcut. 500 reſidui d. pretij, ac pro illis mandatum executiuum obtinuit, quod exequi curauit ſuper eadem Vinea, ac præuia ſubhaſtatione, illam ſibi deliberari fecit, ac ſucceſſiuè illius poſſeſſionem adeptus fuit.

Deinde egit contra eumdem pro ſolutione dictorum ſcut. 500. in ſorte, & mandatum pariter executiuum pro illis obtinuit.

Sed adita Signatura pro parte d. Rocchæ, fuit commiſſa cauſa cum facultate manutenendi quem de iure, quoad mandatum relaxatum pro fructibus recompenſatiuis, quo vero ad mandatum relaxatum pro ſcut. 500. in ſorte, cum clauſula: Si quid exequendum.

Diſputato dubio ſub die 20. Aprilis anni præteriti, An mandatum pro ſcut. 500. in ſorte eſſet exequendum, eoq. negatiuè reſoluto ex rationibus deductis in deciſione, deſuper extenſa, fuit poſtmodum ſuſcepta diſputatio quo ad mandatum relaxatum pro fructibus, datoque dubio ſub die 22. Februarij præteriti: Cui dandum eſſet mandatum de manutenendo in poſſeſſione iſtius Vineæ, Domini voluerunt guſtare de bono iure; & hodie iterum poſita cauſa, & informantibus etiam partibus ſuper bono iure, fuit reſponſum ad fauorem Ioannis Franciſci Rocchæ, ſicq. illi dandum eſſe † mandatum de manutenendo, cum illius poſſeſſio de tempore motæ litis non controuertatur *vulg. §. retinendæ inſtit. de interd.* 1

Non obſtat poſſeſſio dicti Alphonſi capta vigore mandati relaxati à D. Locumtenente Vrbis Vicarij pro fructibus recompenſatiuis ſcut. 500. Quia cum d. Iudex nulliter, † & iniuſtè proceſſerit, non priuauit dictum Roccham ſua anteriori poſſeſſione, Corn. *conſ.* 193. *nu.* 4. *lib.* 3 Rota *deciſ.* 802. *num* 7. *verſ. quia pro reſponſione par.* 1. *diuerſ.* Caual. *deciſ.* 535. *num.* 3. Reuerendiſſ. D. meus Decanus *deciſ.* 233. *nu.* 2. & aliàs ſæpè. 2

Quod autem Iudex nulliter proceſſerit, patet ex eo, quia relaxauit dictum mandatum via executiua vigore obligationis † Cameralis, cum tamen obligatio eſſet vulnerata per decretum latum ad fauorem dicti Rocchæ ſuper reſtitutione aliorum ſcut. 500 in partem pretij ſolutorum, & in iudicatum tranſactum, & ideo ceſſabat via executiua, † ſed ordinariè erat procedendum etiam pro fructibus reſidui dicti pretij, cum verſemur in contractu indiuiduo, vt fuit firmatum in d. deciſione emanata coram me ſub die 20. Aprilis anni præteriti. 3 4

Iniuſtè pariter proceſſit, quia condemnauit d. Roccham ad ſoluendum dd. fructus recompenſatiuos, qui tamen non debentur. Quandoquidem, licet Roccha † ad eorum ſolutionem ſe obligauerit, pendente ſolutione ſcutor. 500. in ſorte, attamen cum ipſe eodem anno paſſus fuerit realem euictionem à Monialibus directis Dominis ob culpam eiuſdem Alphonſi, qui hanc Vineam pluries alienauit ipſis irrequiſitis, ac poſtmodum nouam inueſtituram habuerit à dd. Monialibus, vtique non tenetur ampliùs ad ſolutionem dd. fructuum, † quia ex ſuperuenientia illius noui tituli mutauit ſibi cauſam poſſidendi, & per conſequens Alphonſum excludit ab huiuſmodi prætenſione, Achill. *dec* 4. *ad fin. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Creſcent. *dec.* 5. *n.* 2. *de reſtit. ſpoliat.* Rota *dec.* 143. *nu* 4. *par.* 2. *diuerſ. & in recent. dec.* 761. *nu.* 2. *par.* 2. Greg. XV. *deciſ.* 546. *n.* 5. *& ibi Add. nu.* 15. 5 6

Hanc autem Vineam, ſuper qua hodie diſceptatur, eſſe ſub dominio directo, ac proprietate dd. Monialium, Domini non dubitarunt. Quia, † vltra inſtrumenta conceſſionum, concurrunt confeſſio Franciſci Caldori in teſtamento, à quo ius habet Portia; & depoſitiones teſtium pro hæredibus Portię examinatorum ac ſolutio canonis per decennium continuum per eandem Portiam facta, & confeſſio geminata eiuſdem Alphonſi, & Portiæ eius vxoris, qui dum hanc Vineam vendiderunt Carolo Antonio Braſchæ, & dicto Rocchæ, faſſi fuerunt, illam eſſe ſub dominio directo, ac proprietate dictarum Monialium, eiſq. promiſerunt ſoluere laudemium pro hac venditione, & illarum conſenſum obtinere; ex quibus ſatis dicitur probatum dominium dictarum Monialium cum illud probetur † ex inſtrumento conceſſionis iunctis adminiculis, Bald. *in l. cum aliquis. nu.* 4. *C. de iur. delib.* Socc. *conſ.* 89 *nu.* 11. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 428 *in fin. cum alijs per* Velaſch. *de iur. emphyt. quæſt.* 9. *nu.* 16. vbi plenè, *& fuit dictum in cauſa Papien. bonorum* 28. *Aprilis* 1595. *corambo me. Card. Mellino, & in Ferrarien.* 10. *Ianuarij* 1600 *coram eodem, & in alia Ferrarien. de Nocellis* 7. *Iunij* 1627. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* 7 8

Demum quod hæc Vinea fuerit deuoluta ad prædictas Moniales ob alienationes factas ipſis irrequiſitis, ſatis conſtare viſum fuit ad effectum manutentionis, de qua agitur, ex ſententia lata ad fauorem dd. Monialium ſuper iſta deuolutione, quæ ſententia cum non probetur iniuſta, illaq. deducatur non per viam actionis ad hoc, vt ſcilicet iuraret deuolutio, ſed per † viam exceptionis ex quo d. Roccha illam deducit pro tuenda ſua poſſeſſione, probat etiam ſine actis, Rota *deciſ.* 143. *nu* 5. *& ſeq. par.* 2. *diuerſ.* vbi allegatur deciſio Accoramboni 35. 9

Non obſtat prætenſa colluſio inter dictas Moniales & Roccham quoniam illa † non præſumitur, niſi probetur, Natt. *conſ.* 537. *n.* 30. *&* 35 Maſcard. *de probat. vol.* 1. *concluſ.* 322. *nu.* 2. Quinimmo excluditur ex veris alienationibus factis per d. Alphonſum, irrequiſitis ipſis Monialibus atque ex acceptatione dictæ deuolutionis, & ſententiæ ſuper ea latæ, † citato etiam Alphonſo, qui nedum litem 10 11

ſibi,

Digitized by Google

4 ſibi, ſeu eius legitimo procuratori intimatam ſuſcipere non curauit, moleſtias non amouit, promiſſa non adimpleuit, & à prædicta ſententia non appellauit; ſed ſpatio quindecim annorum, & vltra acquieuit, Rot. *deciſ.* 119. *num.* 10. *par.* 2. *diuerſ.* & *deciſ.* 415. *num.* 3. & 4. *par.* 1. *recent.* & *in Romana officij* 21. *Iunij* 1632. *coram R. P. D. meo Pirouano apud* Modern. *de mand. de manuten. deciſ.* 331. *num.* 12. *vſque ad* 15.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Regieñ Beneficij.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficium obtinens à Sede Apoſtolica cum clauſula conſtito de reſeruatione, dicta reſeruatio eſt plenè, & concludenter probanda. Iuſpatronatus, quando dicatur Eccleſiaſticum, & quando dicatur Laicale, etiamſi pertineat ad perſonas Eccleſiaſticas.

SVMMARIVM.

1 *Fides extracta lite pendente, & ſine citatione partis, ac etiam ſine literis compulſorialibus fidem non meretur.*

2 *Teſtes non probant vacationem in menſe reſeruato, ſi deponant de ſimplici auditu obitus in dicto menſe.*

3 *Gratia emanata cum clauſula, conſtito cum faciat gratiam conditionalem, eſt concludenter iuſtificanda.*

4 *Intentionis fundamentum alicuius non ſufficit probare præſumptiuè.*

5 *Iuſpatronatus quando competit Eccleſiæ, ſeu perſonis Eccleſiaſticis ratione Eccleſiæ, cenſetur Eccleſiaſticum, non obſtante, quod proueniat à Laico, vel de bonis Laici.*

6 *Et conſequenter huiuſmodi beneficia cadant ſub regula reſeruatoria.*

7 *in Iuriſpatronatus fundatione, ſi fuerit conuentum, vt illud pertineat ad perſonas Eccleſiaſticas, & illud exerceatur non tanquam Eccleſiaſticum, ſed Laicale, hoc ſtante de illo tanquam de Laicali etiam ad effectum excludendi reſeruationem iudicandum eſt.*

8 *Et hoc fit, nè Laici ab operibus pijs abſtrahantur, quod contingeret, contra eorum diſpoſitiones beneficia ab eis fundata ſubijci regulis reſeruatorijs.*

9 *in Beneficij fundatione, ſi quis aſſerat, quod d. beneficium non ſubſit poteſtati Papæ, tanquam impoſſibilis, turpis, & contra ius conditio reijcienda eſt, declara vt num. 10. & 11.*

12 *Beneficium, ſi attenta fundatione eſt Sacerdotale, ſi conferatur alicui, qui adhuc non ſit Sacerdos, ipſo iure nulla, & inualida eſt collatio.*

13 *Beneficij prouiſio eſt nulla, & ſubreptitia, ſi conferatur non Sacerdoti contra formam fundationis.*

DECISIO CLVII.

COmmiſſa in Rota ex reſcripto Signaturæ cum clauſula parito Breui arbitrio Rotæ, cauſa appellationis interpoſitæ à Co. Guido Canoſſeo prouiſo à moderno Archipresbytero Regieñ de Beneficio vacante per obitum D. Nicolai Malegutij vltimi Rectoris à ſententia lata ab A. C. executore literarum Apoſtolicarum ad fauorem Franciſci Raymundi prouiſi à Sede Apoſtolica vti de vacante per obitum Silueſtri Menghi, fuit dubitatum, an intret arbitrium, & concluſum fuit non eſſe locum arbitrio, & ſuperſedendum in executionem Breuis, quia clauſula conſtito prius quod Silueſter in Beneficij poſſeſſione exiſtens extra Romanam Curiam de menſe Iulij obierit &c. de qua in Breui non fuit iuſtificata.

Nam fides obitus extracta ex libro defunctorum morbo contagioſo in Ciuitate Regij de anno 1631. exiſtente penes
1 Magiſtratum ſuper gubernio ſanitatis, † extracta lite pendente, & ſine citatione partis, ac etiam ſine literis compulſorialibus fidem non meretur, *rubr. ſi quis in aliquo*, vbi Dec. *num.* 9. & 10. *C. de eden.* Rota *deciſ.* 1. *de fid. Inſtr. in nou.* Mohed. *deciſ.* 8. *eodem tit.* & *in recent. deciſ.* 297. *num.* 2. *par.* 2. & cum non contineat diem certum, & menſem mortis clauſula conſtito &c. non remanet iuſtificata, nec teſtes deponentes de ſimplici auditu † probant 2
vacationem per obitum Menghi, in menſe Iulij ad effectum reſeruationis Ægid. *deciſ.* 612. Put. *deciſ.* 266. *lib.* 3 & tamen clauſula conſtito &c. tanquam fundamentum Breuis
† eſt concludenter probanda, ad hoc, vt reſultet clara, & aperta reſeruatio Gaiz. *de benefic. part.* 6. *cap.* 3. *num.* 3
10. & *num.* 64. *vbi refert deciſiones Rotæ.* *Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ.* 53. *in fin* & *coram bon. mem. Card. Caualerio deciſ.* 597. *num.* 2. vbi enim quid eſt fundamentum † intentionis alicuius non ſufficit probare præ- 4
ſumptiuè Rot. *deciſ.* 102. *num.* 6. *par.* 1 *diuerſ. coram Seraph. deciſ.* 1171. *num* 2. & *deciſ.* 1249. *num.* 3. *ita fuit reſolutum in Comen. decimarum* 8. *Iulij* 1612. *coram bon. me. Cardinali Sacrato.*

Præterea ex tenore fundationis Beneficij de quo agitur factæ de anno 1057. ab Arduino, & de anno 1058. à Gherardo apparet voluntatem fundatorum fuiſſe, vt prouiſio huius Beneficij ſpectaret ad Archipresbyterum, & Archidiaconum Regieñ ita vt nullus alius in huiuſmodi beneficij collatione ſe ingereret. Idque fuiſſe ſeruatum oſtenditur ex obſeruantia ſubſequuta, dum ſpatio 600. annorum nunquam docetur, nec à Sede Apoſtolica, nec ab Epiſcopo Beneficium, de quo agitur, fuiſſe collatum, quinimo poſt diuiſionem ſubſequutam 24 Octobris 1317. inter Archidiaconum, & Archipresbyterum quatuor Manſionariarum Eccleſiæ Regieñ cum præſentia Epiſcopi conſenſum ſuum præſtantis, probatur ab anno 1339. citra, Manſionarium, ſeu beneficium controuerſum vigore dictæ diuiſionis fuiſſe prouiſum ab Archipresbytero, vt ex præſentationibus, & prouiſionibus effectuatis à dicto tempore vſque ad annum 1632. quo fuit à D. Commendatario Hieronymo Malegotio moderno Archipresbytero prouiſus Guidus Canoſſeus, de quibus in proceſſu.

Et quamuis eo ipſo, quod Iuſpatronatus competit † 5
Eccleſiæ, ſeu perſonis Eccleſiaſticis ratione Eccleſiæ cenſeatur Eccleſiaſticum, non obſtante origine, quod ſcilicet proueniat à Laico, & de bonis Laici Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt* 1. *art.* 8. *Couar. pract. quæſt. cap.* 36. *num.* 4. Seraph. *deciſ.* 1420. *num.* 1. & 2. & conſequenter huiuſmodi † Beneficia cadant ſub regula reſer- 6
uatoria Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 18 *num.* 6. attamen ex quo in actu fundationis conuentum fuit, vt dictum Iuſpatronatus pertineret ad dictos Archipresbyterum, & Archidiaconum; illudque exerceretur non tanquam Eccleſiaſticum, ſed Laicale, de illo tanquam de Laicali
† etiam ad effectum excludendi reſeruationem iudican- 7
dum eſt, licèt quoad pertinentiam ſit Eccleſiaſticum vt diſtinxit Rota *in Romana Iuriſpatronatus* 31. *Maij* 1613. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato impreſſa apud* Modernos *in praxi Iuriſpatronatus part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 56. Lottet. *de re beneficiar. lib.* 2. *quæſt.* 10. *num.* 4. In tali enim caſu militat eadem ratio, quæ in alijs patronatis Laicalibus, ne ſcilicet Laici ab operibus pijs † aſtrahantur 8
prout contingeret, ſi viderent contra eorum diſpoſitiones beneficia ab eis fundata ſubijci regulis reſeruatorijs *Couarrau. pract. d. cap.* 36. *num.* 5. *latè* Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 9. §. 1. *num.* 8.

De conſenſu Ordinarij, requiſito in fundatione non poteſt dubitari ſtante lapſu tanti temporis, & obſeruantia probata nedum per collationes ſeù inſtitutiones factas ab Archipresbytero ab anno 1339. citra, vt fuit dictum ſupra metam 300. annorum excedeñ, ſed etiam ex approbatione quondam Petri Epiſcopi Regieñ 10. Martij 1188. Nec non ex alia deinde facta à quondam Vgolino Epiſcopo Regieñ 25. Ianuarij 1392. in quibus aſſeritur, collationem, prouiſionem, & diſpoſitionem beneficiorum Manſionariarum ſpectare, & pertinere, de iure, & antiqua conſuetudine ad Archidiaconum, & Archipresbyterum Regieñ, & per lapſum 300. annorum, & vltra poſt dictam diuiſionem Manſionariarum factam inter Archipresbyterum, & Archidiaconum anno 1317. cum conſenſu, & præſentia quondam Guidonis Epiſcopi Regieñ, præſumitur quilibet alius neceſſarius conſenſus tàm Papæ, quàm Ordinarij conſtituatus per ſubſequutam

illius

illius obſeruantiam per prædictum, immò malus tempus
cum à die fundationis ab anno 1057. & 1058. reſpectiuè vſ-
que ad præſens 600. ferè anni abierint.

. Nec illa conditio appoſita in fundatione, quod ſi aduene-
rit, quod aliquis Pontifex, vel aliqua magna paruaque
perſona voluerit reuoluere vel minorare factum à fundato-
re, tunc bona reuertantur ad hæredes ibiq; permaneant, do-
nec venerit poteſtas, quæ prædictis Presbyteris permittat
9 prouidere &c. videtur impoſſibilis, † & reijcienda tanquam
turpis conditio, & contra ius, ex eo quod Beneficium non
ſubſit Papæ poteſtati, quia piacuit DD. reſpondere atten-
ta temporis antiquitate dicta verba habere vim petitionis,
10 & perinde eſſe, † ac ſi teſtator rogaſſet ſummum Pontifi-
cem, vt ſicut non ſolet derogare Iuripatronato reſeruato
Laicis, ita nec velit hoc caſu derogare, reſeruato perſonis
Eccleſiaſticis, vt dictum fuit in dicta *Romana Iurispatrona-
tus coram bo. me. Cardinali Sacrato*, & ſtante iſta conditio-
11 ne quam Papa ignorauit † alias cenſuit Rota intrare arbi-
trium in retardanda vlteriori executione literarum Apoſto-
licarum, vt in *Lucana bonorum 5. Decembris* 1603. *coram
bo. me. Card. Pamphilio, & in Fanen. Beneficij 28. Iunij 1624.
coram bo. me. Vbaldo*.

Denique Beneficium eſt Sacerdotale attenta fundatione,
& obſeruantia tanti temporis ſubſequuta. Ideo prouiſio fa-
cta Raymundo, qui ſolum attigit 14. annum, vt ex fide †
12 Baptiſmi de qua in proceſſu fol. 260. eſt ipſo iure nulla, &
inualida tàm attenta diſpoſitione iuris communis. Put. *de-
ciſ. 331 in fin. lib. 1.* Pariſ. *de reſignat. lib. 4. q. 9. n. 22.* Garz. *de be-
nef. part. 7. cap. 4 num. 82.* quam etiam attenta diſpoſitione
13 Sacr. Conc. Trident. *cap. 5. ſeſſ. 25.* vbi † declaratur proui-
ſionem nullam, & ſubreptitiam ſi conſecratur Beneficium
non Sacerdoti contra formam fundationis.

Et ex his, Informante tantum Canoſſeo, fuit reſolutum
breue non eſſe executioni demandandum.

R. P. D. PANZIROLO.

Mutinen. Emphyteuſis.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Ex Perſona Coloni, vt hæredi acquiratur quaſi
poſſeſſio agrorum defuncti abſque apprehenſio-
ne, quid requiratur Statuta Laicalia non com-
prehendunt bona Eccleſiaſtica.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de manutenendo dandum eſt ei in concurſu, qui
docet de ſua anteriori poſſeſſione*

2 *ex Poſſeſſione vnius rei non rectè infertur ad poſſeſſionem
alterius.*

3 *Hæres poſſeſſionem bonorum defuncti ſolo miniſterio colo-
ni perſeuerantis in cultura agrorum acquirere poteſt
abſque alia apprehenſione.*

4 *ex Coloni perſona, vt acquiratur poſſeſſio duo copulati-
uè requiruntur.*
*Primò, quod Colonus recognoſcat hæredem in domi-
num gerendo actus eius nomine num. 4.*
*Secundò, quod de iſtis actibus à Colono factis hæres
ſcientiam habeat num. 4.*

5 *Immiſſio in poſſeſſionum agrorum non releuat, ſine expul
ſione Coloni, limita hoc, ſi Colonus acceptauit præce-
ptum Iudicis. num. 6.*

7 *Poſſeſſio, quando eſt vacans, non requiritur aliqua
expulſio.*

8 *Bona hæreditaria numquam dicuntur vacantia, ſtan-
te ſtatuto de continuanda poſſeſſione defuncti in hæ-
redem.*

9 *Statuta Laicalia non procedunt in bonis emphyteuti-
cis Eccleſiaſticis.*

DECISIO CLVIII.

ARCHIDIACONVS Mutinen. bona, de quibus
agitur in emphyteuſim conceſſit Martino, & Ioan-
ni Regio, pro ſe ipſis, ac pro omnibus & ſingulis quibuſcun-
que filijs, nepotibus, & perſonis, legitimis tamen, & na-
turalibus, & legitimo matrimonio natis, ac maſculis de-
ſcendentibus: ita, & taliter, quod donec, & quouſque ex
ipſis, ſeu ex deſcendentibus ipſis aliquis in rerum natura
quandocumque extiterit emphyteuſim totam, & integram
habere debeat.

Deceſſit Martinus nullis relictis liberis, ex Ioanne au-
tem nati fuerunt Pellegrinus, Lucretia, & Poliſena: mor-
tuo verò Pellegrino ſine maſculis, Archidiaconus probata
coram Ordinario Mutinen. deficientia lineæ maſculinæ, ob-
tinuit decretum de aſſociando, cuius vigore, bonorum poſ-
ſeſſionem adeptus fuit. Verum cum Lucretia, & Poliſena
anteriorem poſſeſſionem allegarent, introducto coram me
in iudicio, dubitatum fuit, cui nam dandum eſſet man-
datum de † manutenendo, & reſolutum fuit Archidiaco- 1
no dandum eſſe, quia in concurſu docet de ſua anteriori
poſſeſſione Bart. *in l. ſi duo. num. 4 ff. vti poſſid.* Alex. *conſ.
188. ſub num. 12. lib. 5.* Dec. *conſ. 302. num. 7.*

Non obſtat, quòd licèt Lucretia, & Poliſena fuerint po-
ſteriores in acquirenda poſſeſſione in vim decreti Iudicis, ni-
hilominus ex quo communiter cum Pellegrino fratre om-
nia bona poſſidebant, eoque vita functo eamdem poſſeſſio-
nem continuarunt, mandando Colonis, omneſque alios a-
ctus, & vt prius, exercendo, ſatis videntur docere de ipſa-
rum anteriori poſſeſſione ad effectum manutentionis; Quo-
niam, cum teſtes, de quibus in Summ. num. 2. non perçu-
tiant præciſè bona controuerſa, non poſſunt deſeruire ad
oſtendendum prætenſam hanc continuationem poſſeſſionis,
etenim † ex poſſeſſione, vnius rei non infertur ad poſſeſſio- 2
nem alterius Gloſ. *in l. 3 verb. quamlibet ad fin. ff. de acquir.
poſſeſſ.* Iaſ. *ibidem num. 30. & ſeq.* Natt. *conſ. 492. nu 1. &
ſeq.* Surd. *conſ 135 num. 63. & ſeqq.* Rot. *dec. 162. num. 11.
par. 4. diuerſ.*

Non obſtat, quod prædictæ ſorores vti hæredes fratris
poſſeſſionem † bonorum ſolo miniſterio Coloni perſeueran- 3
tis in cultura agrorum acquirere potuerint abſque alia ap-
prehenſione Zuccard. *in l. fin. num. 124. in fin. C. de edict.* Diu.
Adr. *tollen.* Surd. *conſ. 117. num. 8. & conſ. 160. num. 28. & ſeqq.*
Quia vt ex perſona Coloni poſſeſſio acquiratur hæredibus,
duo copulatiuè requiruntur, nempe quod † Colonus reco- 4
gnouerit hæredem in Dominum gerendo actus eius nomine,
& quod de iſtis actibus à Colono factis hæres ſcientiam ha-
buerit Put. *deciſ. 453. num. 4. & ſeqq. lib. 2. in correctiſ.* Sera-
phin. *deciſ. 466. num. 1. & ſeqq.* Rot. *deciſ. 77. num. 8. impreſſ.
poſt tract. de manutenen.* de quibus tamen in præſenti caſu
nihil apparet.

Nec releuat, quod cum immiſſio Archidiaconi fuerit ſi-
ne expulſione Coloni, † propterea ſuffragari non poſſit 5
Natt. *conſ. 538. num. 10.* Surd. *conſ. 117. num. 11. & ſeqq.* Hon-
ded. *conſ 20. num. 17. lib. 1.* Quia ceſſat obiectum, ex quo pro-
ceſſerat Iudice mandante, quo caſu † ſufficit Colonum ac- 6
ceptaſſe præceptum ſine alia expulſione Angel. *in l. clam poſ-
ſidere, §. qui ad nundinas. num. 2. in fin. ff. de acquiren. poſſeſſ.*
Rot. *deciſ. 802. num. 6 part. 1. diuerſ. & deciſ. 523. num. 3. par. 2.
recent.* Gregor. *deciſ. 203. num. 1.* vltra quod, cum de tem-
pore, quo Archidiaconus poſſeſſionem adeptus eſt, † bona 7
eſſent vacantia, nulla requirebatur expulſio, Seraphin.
deciſ. 466. num. 3. in fin. verſ. non obſtat quod prætenditur, Rot.
*deciſ. 77. num. 3. & deciſ. 79. impreſſ. poſt tract. de manu-
tenen.*

Non obſtat, quod prędicta bona nunquam potuerunt di-
ci vacantia ſtante † Statuto de continuanda poſſeſſione de- 8
functi in hæredes, quoniam ſimilia ſtatuta Laicalia non
procedunt in bonis Emphyteuticis Eccleſiaſticis, † qualia 9
ſunt illa, de quibus agitur Iaſ. *conſ. 152. num 9. lib. 4.* Pacific.
de Saluian. *interd. inſpect. 3. cap. 2 num. 361.* Gratian. *for. di-
ſcept. 732 num. 76.* Peregrin. *deciſ. Patau. 127. num. 8. & ſeqq.*
Rot. *deciſ. 716. num. 2. part. 4. diuerſ. & deciſ. 513. num. 1.
par. 1. recent.*

Et ita parte vtraque &c.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Barchinonen. Exemptionis.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Tractatur de immunitate Eccleſiaſtica, ſcilicet,
quod bona Eccleſiaſticorum, tàm ſeparabilia,
quàm inſeparabilia ſunt exempta à quibuſuis
gabellis &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Bona Clericorum ſeparabilia ideſt, quæ ſtant penes ipſos Clericos ſunt exempta à quibuſuis gabellis.*
2 *Ita vt exigentes tales gabellas incurrant ſententiam excommunicationis Cœnæ Domini.*
3 *Epiſcopi obligati ſunt ad denunciandum eos, qui in cenſuras Eccleſiaſticas incurrunt, ex quo gabellas exegerunt de bonis Clericorum.*
4 *Immunitas Eccleſiaſtica Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus conſtituta eſt.*
5 *Immunitas Eccleſiaſtica eſt de iure Diuino.*
6 *Gabellæ de bonis Clericorum à Laicis exigi non poſſunt etiamſi adſit conſuetudo longiſſimi temporis in contrarium.*
7 *Licet* Decian. & Farinac. *aliud ſentiant.*
8 *in Bonis inſeparabilibus Clericorum, hoc eſt, quæ ſunt penes venditores venalia vt puta panem, carnem &c. ſi ſuper iſtis imponatur gabella Clerici ad eam ſoluendam non tenentur.*
9 *Et iſta eſt communis, & vera ſententia, licet alij contrarium ſenſerint.*
10 *Clerici iuramento ſtatur, an bona ſeparabilia ſint ipſius Clerici propria, & non cauſa negotiationis, ad effectum vt ſint immunia à gabellis.*
11 *Clericatus probatur iuramento.*
12 *Iuramenti præſtationi, quando locus eſt, tunc adeundus Iudex Eccleſiaſticus, & non procurator Cæſaris eſt. & num. 15.*
13 *Eccleſiaſticis ſoluentibus gabellam de bonis ipſorum inſeparabilibus, in aliquibus locis receptum eſt, vt intra annum ad exitum, & finem anni reficiatur damnum pecuniaria compenſatione. Et vt hoc habeant locum, quid requiratur.*
14 *Atque dato, quod ſuper iſto defalco oriretur controuerſia, terminatur iuramento Eccleſiaſticorum.*

DECISIO CLIX.

DVBITAVI pro quibus rebus ſit præſtanda exemptio Capitulo, & quomodo in caſu, & ad effectum
de quo agitur. Et Domini cenſuerunt eſſe diſtinguendum
inter bona ſeparabilia, hoc eſt, quæ extant apud ipſos Clericos;
& inſeparabilia videlicet, quæ ſunt penes venditores,
& in eorum dominio: firmarunt quantum ad bona ſe-
1 parabilia, † nullam adeſſe difficultatem, quod illa ſint
exempta à quibuſcunque gabellis, *cap non minus, & c.
aduerſus de immunit. Eccleſ cap. quamquam de cenſib. in 6.
cap. tributum, & cap. ſecundum 23. quæſt. 8. cap. benè quidem,
diſtinct. 96. cap. Eccleſiæ S. Mariæ, de Conſt. cap. nouerint
de ſent. excommun.* quòd & ius ciuile prios agnouit,
l. Sancimus, C. de Sacroſanct. Eccleſ. & admittunt etiam
leges Hiſpaniarum partit, vt in *l. 50. & 51. tit. 6. par. 1. &
l. 11. tit. 3. lib. 1. & lib. 6. tit. 18. lib. 9. in noua recompilat.*
& latè Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 39. §. 5. num.
3. & ſeqq.* Comitul. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 92. & 93.*
& fuit non minus doctè, quàm latiſſimè deductum in
cauſa *Alben. Gabellæ, ſeu Onerum 28. Iunij 1630. coram
2 R. P. D. meo Merlino.* Ita ut exigentes tales gabellas † incurrant
ſententiam excommunicationis Cœnæ Domini,
vt aduertit Sanch. *conſ. moral. tom. 1. lib. 2. cap. 4. conſ.
49. in princ.* Gutt. *de gabell. quæſt 92. num. 22.* Nauar. *in
Manual. cap. 27. num. 128. & cap. 17. num. 201. in verſ.
83.* Azeued. *in l. 3. num. 2. tit. 3. lib. 1. nouarum recompilationum*
Roder *in explicat. Bullæ Cruciatæ §. 9. dub. 8. fol.
mihi 142. in verſ. ſexto,* Beia *reſponſ. caſuum conſc. tom. 1.
caſu 26. in princ.* Suarez, *de cenſur. diſp. 21. de excomm.
Papæ reſeruatis in Bulla Cœnæ num. 99. cum ſeqq. Dominus,
& Præceptor meus* Ludouicus Carbo *de reſtit. quæſt. 33. in
verſ ſeptima dubitatio in primo dicto,* addens in tertio di-
3 cto, quod Epiſcopi obligati ſunt † ad denunciandum eos,
qui in cenſuras Eccleſiaſticas incidunt ob hanc cauſam;
Neque ſuffragatur in iſto caſu exactio animo reſtituendi in
fine menſis Alterius *de cenſur lib. 5. diſp. 19. cap. 3. ad finem
verſ. 6.* Duardus *ad Bullam Cœnæ canon. 18. q. 15. n. 3. & q. 20.
n. 1. vſque ad quintum.*

Et prædicta veriſſima ſunt, quia agitur de immunitate
4 Eccleſiaſtica † quæ Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus
conſtituta eſt, vt dicit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 20.
5 de reformat.* & eſt de iure † diuino, vt clarè innuit illa
verba, *Dei ordinatione,* vt conſiderat Gerunda *de priuil.
num. 1030.* Gutter. *dicta quæſt. 92. num. 20. verſ. non itaque.*
Neque valet conſuetudo etiam longiſſimi † tempo- 6
ris in contrarium; vt tenent quamplures Doctores quos
allegat Cenedus *qq. canonic. quæſt. 4. num. 3.* Nec eſt curandum,
quod Couarruu. *lib. 2. var. cap. 20. num. 3.*
quem ſequitur † Tiberius Decianus *2. tom. criminal. lib. 6.* 7
cap 25. num 2. poſt princ. Farin. *tom. 1. crimin. qq. de
Carcere, & carcerat. quæſt. 8. num. 1.* teneat contrarium.
Quia communis opinio, nedum Doctores Italorum, ſed
etiam vltramontanorum eſt in contrarium, vt videre eſt
ex allegatis per Gerundam *loco modo allegato, & per* Cenedum
loco pariter ſupra citato num. 1. & latiſſimè Gutier.
de gabell. dicta q. 92. allegato n. 20. vbi cumulat plures Doctores
id tenentes, & per totam quæſtionem multa dicit,
quæ optimè faciunt.

Quantùm verò ad bona inſeparabilia, quæ ſunt penes
venditores venalia, † vt puta panem, carnem, & simi- 8
lia: Domini firmarunt, quod ſi illis imponatur gabella,
vtique ad illam ſoluendam Clerici, & perſonæ, Eccleſiaſticæ,
non teneantur per ſupradicta, & in puncto dicit
Nauarr. *in Manual. cap. 16. num. 203. verſ rogatus à multis.
Candelabrum aureum in explicat. Bullæ in Cœna Domini num.
116. tom. 2.* Guttier. *dicto tract. de gabell. d. quæſt. 92. num.
23. verſ. & quod Rectores, & populi.* Laurent. Protol. *in
dub. regularibus in ſecunda impreſſione in verſ. tributum, num.
8. in fin. verſ. addo præterea,* Gratian. *diſcept. 390. num. 16.*
Azor. *inſt. moral. par. 2. lib. 4. cap. 11. verſ in dubium vertitur.*
Ferdinandus de Caſtro Palao *de relig par. 2. diſput. vnica
punct. 9. num 10.* Hieron. Rodriguez. *in compend. qq. regular.
reſolut. 63. num. 32. verſ. &* Azor. Barboſ. *de iure Eccleſiaſt.
cap. 39. §. 5. num. 12.* Vndè quicquid dicant aliqui
in contrarium, ita eſt † communis, & vera ſen- 9
tentia.

Remanebat ſolum videndum, quomodo iſtæ exemptiones
eſſent practicandæ, ne ciuitas defraudaretur: & Domini
dixerunt quoad bona ſeparabilia ſi inter Ciuitatem, &
Clericum oriatur quæſtio, an † dicta bona ſint ipſius Cle- 10
rici, & non cauſa negotiationis: quod ſtetur iuramento Clerici
gloſ. in Clem. præſenti in verſ. non negotiandi, vbi etiam
Vitalin. *num. 26. de cenſib.* Iaſon. *in l. cæteri, §. ſed & ſi quis
num. 10. poſt* Baldum *quem allegat, ff. de legat. 1. & conſentit.*
Abbas *in cap. ex parte 27. in primo notabili, num 2. de priuileg.*
vbi quod † Clericatus probatur iuramento Carolus 11
de Graſſ. *de effectibus Clericat. effectu tertio num. 158.* Claudius
Tucius *allegat. 19. num. 3.* & quando eſt locus præſtationi
iuramenti adeundus eſt † Iudex Eccleſiaſticus, & 12
non Procurator Cæſaris, cum ſit Laicus Bertacchin. *in
tractat. de gabell. in 7. quæſt. colum. 5. verſ. nec. præterea,*
Roland. *conſil. 71. num. 25. lib. 4.* Carolus de Graſſ. *de effectibus
Clericat. effectu primo, num. 1268. & effectu tertio.
num. 258.*

Quoad bona inſeparabilia præter alia remedia à iure, &
à Sede Apoſtolica permiſſa placuit Dominis ſequi Azorium
inſtitut. moral. dicta par. 2. lib. 9. cap. 11. in 5. priuilegio.
Qui dicit in multis locis vſum † receptum eſſe, vt Eccle- 13
ſiaſticis ſoluentibus gabellam intra annum ad exitum, &
finem anni reficiatur damnum pecuniaria compenſatione;
ità tamen, vt concurrat conſenſus Cleri, & præcedat Beneplacitum
eiuſdem Sedis Apoſtolicæ, & ſi oriatur aliqua
controuerſia † ſuper iſto, defalco terminetur iuramento 14
Eccleſiaſticorum, vt in iſtis terminis dicit Ferretus *de gabellis
num. 174.* quod iuramentum debet pariter præſtari coram
† Iudice Eccleſiaſtico per ſuperius deducta. 15

Et ita concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Camerineſi Salulani.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Adducuntur plura adminicula, & coniecturæ ex quibus dignoſcitur, quod confeſſio mariti de dote recepta, ſit vera, & non ſimulata, & ficta.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dos, quando fuit promiſſa, & poſtea ſubſequantur mariti confeſſiones de recepto iunctis alijs adminicalis, plenè probant dotis ſolutionem.*

2 *Dotis ſolutæ partis veritas, infert etiam veritatem ſolutionis in alijs partibus.*

3 *Dotis ſolutio præſumitur ex diuturnitate temporis, poſtquam fuit promiſſa.*

4 *Maritus veriſimiliter per longam ſeriem annorum non præſtitiſſet alimenta vxori, ſi ei dos non fuiſſet ſoluta.*

5 *Maritus ſi onera matrimonij ſubſtinuit, hoc præbet non leue adminiculum veritati ſolutionis dotis.*

6 *Matrimonia ex ſolita, & generali conſuetudine ſine dote non contrahuntur.*

7 *Dotis confeſſio facta à marito, præſumitur vera, ſi pater vxoris, qui eam promiſerat erat diues, & filia erat vnica, vide n.8.*

9 *Teſtes nulliter examinati, vel in alio iudicio deſeruiunt pro adminiculo.*

10 *Confeſſio dotis facta à marito præſumitur vera, ſi adſunt verba in contanti, ſiue incontinenti.*

11 *Dotis confeſſio facta à marito non præſumitur ſimulata, ſi emanauit tempore non ſuſpecto.*

12 *ex Relato ſi conſtat de errore referentis, illud eſt attendendum non autem referens.*

13 *Error in tempore dum conſtat de identitate cauſæ perſonarum, & contractus, non poteſt vitiare veritatem actus.*

14 *Error in ſene facile cadere poteſt ex obliuione. Senectus ſolet eſſe obnoxia obliuioni, n. 14.*

15 *Dotem habuiſſe confitens, & poſt confeſſionem partis dotem recipiens, ob id oritur præſumptio ſimulationis, & fictionis, quoad omnes ſummas in confeſſionibus de recepto contentas.*

16 *Dotis ſolutionis veritas arguitur ex geminata confeſſione.*

17 *Præſumptiones validiores elidunt leuiores.*

DECISIO CLX.

ITERVM Domini reſponderunt, Hieronymæ dandam eſſe immiſſionem in bonis, de quibus agitur ex Saluiano ratione crediti fructuum cenſus, non obſtante, quod poſſideat alia bona ſpectantia ad debitorem cenſus, quia ex diuerſa cauſa, nempe ſuæ dotis, non autem cenſus ſe illa poſſidere declarauit, vt fuit comprobatum in alia deciſione ſub die 20. Februarij præteriti coram me cuius fundamenta etiam hodie Dominis placuere.

Neque viſum fuit elidi titulum dotis, ex quo Hieronyma dicta bona in ſolutum recepit, quoniam imò ex pluribus ſatis conſtare de veritate dotis ſolutæ, & coniecturas in contrarium propoſitas irreleuantes eſſe, reputatum fuit.

Apparet enim ex apoca vſque de anno 1580. celebrata per Marianum conſtitutam fuiſſe Hieronymæ filiæ dotem ſcut. 1300. & ex depoſitionibus teſtium, de quibus in
1 Summ. num. 8. qua poſita dotis promiſſione, † ſubſequutæ poſtea mariti confeſſiones de recepto, alijs munitæ adminiculis plenè probant veram dotis ſolutionem, *gloſ. in l. contractibus. §. 1. C. de non num. pecun.* Caſtren. *conſ.* 383. *num. 2. lib.* 2. Cephal. *conſ.* 448 *num.* 15. & 22. Card. Alban. *conſ. 8. num. 9 & 11.* Rot. *deciſ. 263. num. 1. part. 4. diuerſor. & coram ſan. mem. Gregor XV. deciſ. 62. num. 2. & 6. & deciſ. 468. num. 6. & 8. & in Imolen. Saluiani 27. Nouembr. 1624. coram me.*

Quæ adminicula, & præſumptiones vrgentes hic non deſunt, nempe quod re vera pars dotis in ſcut. 325. probatur
2 ex Inſtrumento effectualiter ſoluta, vnde partis † ſolutæ dotis veritas, infert etiam veritatem ſolutionis in alijs partibus, vt arguit Soccin ſen. *conſ. 82. ſub num. 2. lib.* 2. Surd. *conſ.* 489 *num.* 22. Rota *dec. 62. num. 7. apud ſan. mem Gregor. XV.* cum alijs congeſtis *in d. Imolen. Saluiani coram me, & in Romana dotis 19. Ianuarij 1635. coram R. P. D. meo Dunozetto;* diuturnum interceſſit tempus à die promiſſæ dotis de anno 1580. ad tempus diſſoluti matrimonij de anno
3 1618. † intra quod eo veriſimilius præſumenda eſt actualis ſolutio, Coman. *conſ.* 31. *num.* 3. Caſtr. *conſ.* 58. *num.* 4. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 292 *num. 3. par. 2. recent & coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ.* 468. *num.* 8 & per hanc longam annorum ſeriem maritus ſemper alimenta vxori præſtitit,
quæ † veriſimiliter non præſtitiſſet ſi dos non fuiſſet ſoluta, 4
vt ponderat Bald. *in l. vnica, num. 4. C. de priuileg. dot. plenè* Surd. *conſ. 489. num.* 8. Rota *deciſ. 155. num 9. par. 2. diuerſ. & coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 62. num. 5. & in d. Imolen. Saluiani coram me,* & alia ſuſtinuit onera matrimonij,
† quod pariter veritati ſolutionis dotis non leue præbet ad- 5
miniculum, Surd. *d. conſ. 489. num* 13. Gratian. *diſcept forenſ. cap.* 362 *num* 4. Rota *in Farfen. dotis 10. Nouembr. 1623. coram bon. mem. Vbaldo.* Iuncta etiam ſolita, &
generali conſuetudine matrimonia † ſine dote non contra- 6
hendi, & quod Marianus dotis promiſſo diues erat, & Hieronyma filia vnica, ex quibus circumſtantijs, & veri-
ſimilitudine deſumi, † quod vera ſit dotis confeſſio tra- 7
dunt Surd. *conſ. 480. num. 8. & 9. & 16.* Gratian. *diſcept. forenſ. d. cap. 362. num. 10.* Rota *deciſ. 155. num 4. par. 2. diuerſ. & fuit dictum in præallegata Imolen. Saluiani coram me, & Romana dotis 19. Ianuar. 1635. coram R. P. D. meo Dunozetto;* Necnon etiam attentis teſtibus datis in ſumm.
Hieronymæ num. 8. deponentibus de dotis promiſſione, † 8
& quod Marianus conquærebatur Io. Baptiſtam Generum facultatibus labi, ſignum quod timebat ne dotem iam ſolutam diſſiparet, ex quibus teſtibus quamuis etiam nulli-
ter examinatis, † vel in alio iudicio deſumi argumentum 9
dotis ſolutæ cenſuit Rota *in Romana dotis 13. Nouembris 1602. coram Ortembergo,* & famam ad hunc effectum admitti dixit Rota *deciſ. 155. num. 2. par. 2. diuerſ.* præter-
tim † quia in dd. confeſſionibus de recepto adſunt verba in 10
contanti, ſeu incontinenti, quæ aliquam præſtare debent coniecturam pro veritate ſolutionis dotis *ex not. per* Alex *in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus, num. 14. ff. de verb. obligat. & in Romana reſtitutionis dotis 5. Decembris* 1618. *coram bon. mem. Card. Sacrato,* & eædem confeſſiones emanarunt
tempore non ſuſpecto, quo Io. † Baptiſta non erat multo 11
ære alieno grauatus; quod perpendunt Doctores ad præſumendam veram dotem ſolutam, vt Soccin. ſen. *in l. 1. num. 108. ff. ſolut. matrim.* Gozzad. *conſ. 28 num. 26. & 31.* Rota *deciſ. 683. num. 5. par. 2. recent. cum alijs in Imolen. Saluiani 17. Nouembr. 1634 coram me.*

Quibus poſitis corruere omnino videbantur coniecturæ in contrarium deductæ ad proban. confeſſiones de recepto ſimulatas eſſe.

Prima enim non ſubſiſtit, quod ſcilicet detegatur falſa ſolutio pro ſcut. 325. in Inſtrumento redacta, tanquam facta ex pretio domus venditæ de anno 1604. dum eadem ſolutio reperitur adnotata in libro ſeu folio Ioann. Baptiſtæ vſque de anno 1598 quo nondum vendita fuerat domus; Quoniam placuit reſponſio, quod dum illa partita in priuato libro deſcripta habet relationem ad inſtrumentum
venditionis domus, vtique ex relato † conſtat de errore re- 12
ferentis, & illud eſt attendeñ, non autem referens diſpoſitio erroneè concepta iuxta tradita per Surd. *deciſ. 291. num.* 16. Menoch. *conſ. 1187. num. 23. in fine,* Rota *deciſ. 127. num 10. par. 1. & deciſ. 158 num. 4. par. 2. recent. & in Maceraten. ceſſionis 17. Maij 1632. coram me.* Errorq. in tem-
pore † dum conſtat de identitate cauſæ, perſonarum, & 13
ſolutionis non poteſt vitiare veritatem actus ad tradita per Doct. *in l ſi quis in fundi vocabulo, ff. de leg.* 1. Menoch. *conſ. 337. num.* 11. Dum præſertim agitur de deſcriptione
facta per ſenem ferè ſeptuagenarium, in quo huiuſmodi † 14
error facilius cadere potuit ex obliuione, cui ſenectus eſſe ſolet obnoxia, & potuerunt partes de anno 1598. inire contractum venditionis priuatim, & deinde illum de anno 1604. ſolemniter in publicum Inſtrumenti documentum redigere, & relatio folij particularis referenda eſt ad Inſtrumentum poſtea celebrandum.

Minus ſuſtinetur ſecunda coniectura deſumpta ex eo, quod Ioanno Baptiſta maritus confeſſus fuerit recipiſſe totam dotem, vt conſtat ex apocis de recepto, & deinde poſt confeſſiones recepit actualiter partem dotis nempe ſcut.
325. vt conſtat ex † Inſtrumento, quo caſu arguitur ſimu- 15
latio, & fictio quoad omnes ſummas in confeſſionibus de recepto contentas, vt docuit Roman. *ſingul.* 26. Menoch. *de præſumpt. l. 3. præſ. 129. n. 21. cum alijs.*

Quoniam procederet obiectum ſi adnotatio facta in folio priuato contineret diuerſam ſummam ab ea, quæ eſt in Inſtrumento, ſed cum ſit eadem partita, ideo non applicantur præallegatæ doctrinæ, immo potius augetur veritas ſolu-
tionis, † dum geminata eſt confeſſio eiuſdem partis dotis 16
ſolutæ,

ſolntæ, Alex. *conſ.45.num.7.lib.5.* Sim.de Pret. *conſ.100.nu.
51.Gallia ad conſuetud.* Alex.*gloſ.20.quæſt.7 num.4.* Rota *in
Terracinen.dotis 26.April.1618.coram Eminentiſſ. D. Card.
Pamphilio,& in Bononien.dotis 25.Febr.1619. coram bon. me.
Andrea.*

Hincq. etiam ceſſant tertia & quarta coniecturæ ex eo-
dem fonte manantes, quod nempe ſi verè eſſent confeſſio-
nes de recepto coniunctæ cum Inſtrumento, ſequeretur pro
dote fuiſſe ſoluta ſcuta 1625. cum tamen ſolum debebentur
ſcut.1300.& quod ſicuti pro ſcut.325.in Inſtrumento ſolutis
Hieronyma reportauit multas cautelas,& hypotecas à ma-
ſito,ita etiam ſibi cauiſſet quoad reliquas ſummas in confeſ-
ſionibus de recepto contentas.

Quoniam ſatisfacere viſæ ſunt reſponſiones, quod dum
eadem eſt ſumma in Inſtrumento relata, & in libro ſeu fo-
lio deſcripta, ceſſat quod fuerit ſolutum plus debito, quo ve-
ro ad cautelas pro ſolutione ſcutorum 325. adhibitas, fuit
dictum id contigiſſe ex eo, quia regulariter in Inſtrumen-
tis Tabelliones cautius agere ſolent, quàm priuati in eo-
rum apocis; nec ideo inferri poteſt ad ſimulationem apo-
carum.

Quinta & vltima coniectura, quod alias Hieronyma
callidè ſuppoſuerit ſoluiſſe fructus cenſus, quos non ſolue-
rat, tollitur *ex* facto, nam in ſumm. præteritæ poſitionis n.
8. dat. Inſtrumentum, *ex* quo apparet Hieronymam ven-
didiſſe proprium prædium valoris ſcut.4400. & ſcut. 2000.
erogaſſe in extinctionem æris alieni mariti,& ſignanter fru-
ctuum dicti cenſus.

Et demum haſce coniecturas Domini exiſtimarunt ſu-
17 perari ab alijs validioribus † ſupra pro veritate ſolutionis
dotis ponderatis, vt reſpondet etiam *Rota coram ſan. mem.
Greg. XV dec 62.a.11.*

Et ita vtraque parte informante DD. ſteterunt in deci-
ſis.

ILLVSTRISS. D. MACHIAVELLO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Granaten. Decimarum.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Tranſactio, quid operetur. Priuilegium per-
ſonale non egreditur perſonam. Tranſactio
vt ſubſtineatur, quid ſufficiat. Clauſula
(caſu quo aliquid plus valeret) in tranſactio-
ne poſita quid operetur.

S V M M A R I V M.

1 *ex Tranſactione oritur exceptio litis finitæ, & nouæ litis ingreſſus impeditur.*
2 *Conductores tenentur ſtare concordiæ initæ, quouſque eorum conductio eſt duratura.*
3 *Priuilegium conceſſum fauore aliquarum perſonarum, extra eas non extenditur.*
4 *Lis ſuper aliqua re, quando adeſt, negari non poteſt, ſi poſtea tranſigatur, quod d. tranſactio ſit facta ſuper re dubia.*
5 *Tranſactio, vt ſubſtineatur, ſola lis, vel eius timor ſufficiens eſt.*
6 *Procurator ſine ſpeciali mandato donare non poteſt.*
7 *Clauſula, caſu, quod aliquid plus valeret, &c. in omnibus contractibus etiam emptionis, & venditionis apponi ſolet.*
8 *Clauſula, caſu quo aliquid plus valeret &c. poſita in tranſactione, non facit, quod d. tranſactio in donationem tranſmutetur.*
9 *Procurator, quando dicatur etiam habere mandatum ad donandum.*

D E C I S I O CLXI.

CVM Domini de Fuccheris vti conductores reddi-
tuum menſæ Magiſtralis S.Iacobi de Calatraua præ-
tenderent contra pactum per decem integros annos obſer-
uatum exigere quaſdam decimas à Collegio Venerabil. So-
cietatis IESV Ciuitatis Granaten. Dixit Rota obſtare eis
tranſactionem initam inter eorum legitimum procurato-
rem ac Rectorem ſupradicti Collegij, in qua definitum fue-
ſat, vt Patres tenerentur ſolummodo ſoluere trigeſimam,
& ex qua tranſactione oritur † exceptio litis finitæ, & no- 1
uæ litis ingreſſus impeditur, *l. fratris vbi DD.C.de tranſact.
l.elegaater.§.ſi quis.ff.de condit.indeb.cap.1.de lit.conteſt. in 6.*
Roland.*conſ.28 num.56.vol.4.* Mantic.*de tacit. & ambig. lib.
26.tit. 1. num.* 8. ſuper decimis enim licita eſt compoſitio iu-
xta *text.in cap.fin.de pact.in 6.& dec.279.in fin.par.2. recent.*
quod eo facilius procedit in caſu præſenti, vbi non agitur de
aliquo præiudicio ipſius menſæ Magiſtralis cuius iura fue-
ſunt in dicta tranſactione integra præſeruata, ſed ſolum-
modo de temporali eorumdem † conductorum intereſſe, 2
qui ſine dubio tenentur ſtare concordiæ iam celebratæ,
quouſque eorum conductio eſt duratura ex iuribus alle-
gatis.

Nec obſtat exceptio iuris claſi, quod dicitur in huiuſmo-
di tranſactione remiſſum, nam vltra quod ſtantibus am-
pliſſimis priuilegijs Apoſtolicis Venerabili Societati IESV
conceſſis, & per quamplurimas deciſiones,& tres ſententias
Rotales, Bubali, Seraphini, & Blanchetti canonizatis du-
bium eſt, *An eadem Venerabilis Societas teneatur ſoluere de-
cimas ipſæ menſæ Magiſtrali*, ad quam adhuc deciſum non
fuit. An Breue Leonis XI. extendatur, † quod certum eſt 3
fauore tantummodo Eccleſiaſticarum perſonarum ema-
naſſe, vt in *Cordubea. decimarum 10. Maij 1634. coram
Reuerendiſſ.D. meo Decano*, accedit vlterius, quod etiamſi
ius decimandi fauore menſæ Magiſtralis clarum eſſet, ad-
huc tranſactio ex hoc capite ſubuerti non poſſet, cum non
fuerit in ea ſuper tali iure immediatè tranſactum, vt patet
ex præſeruatione ſupradicta, ſed ſuper iure, quod com-
petebat DD. de Fuccheris vti conductoribus, inter quos,
& Venerabilem Societatem cum ambigi non † poſſit, quin 4
lis adeſſet neque etiam negari poteſt tranſactionem fuiſſe
ſuper re dubia, ad effectum enim vt tranſactio † ſubſtinea- 5
tur ſola lis vel eius timor ſufficiens eſt, *l. 1. ff. de tranſact.*
Rot. *deciſ. 461.num.7.par.1.& deciſ.715.num.3.par.2. recent.
& in Meleuitana hæreditatis 5. Martij 1625. coram R.P.D.
meo Merlino, & in Romana dotis 9. Maij 1633.coram R. P. D.
meo Buccabella, & 6.Februarij, & 3.Iulij coram R.P.D. meo
Veroſpia.*

Neque ex eo quod Procurator DD.de Fuccheris dixerit
in tranſactione, quod caſu quo Patres Societatis vltra
trigeſimam ad aliquid plus tenerentur, id eis titulo elee-
muſynæ concedebatur, deduci poteſt hanc non fuiſſe tran-
ſactionem, ſed donationem, quam idem Procurator † 6
ſine ſpeciali mandato facere non poterat, nam verba iſta
quæ donationem ſapere poſſent, non fuerunt in Inſtru-
mento tranſactionis principaliter appoſita, ſed depen-
denter ab illa clauſula euentuali, *caſu quo ad aliquid plus
&c.* quæ † clauſula in omnibus contractibus etiam em- 7
ptionis, & venditionis de ſtylo ſolet apponi, ideoq. &
inde non potuit ſimilis tranſactionis † contractus in dona- 8
tionem tranſmutari cum alioquin omnes contractus eſſent
donationes, ſed quatenus etiam reperiremur in terminis
donationis, adhuc non poſſet circa eam de facultatibus
procuratoris dubitari, cum in mandato ad tranſigendum
conceſſo legantur ampliſſimę clauſulæ, & facultates 9
etiam faciendi † quaſcumque remiſſiones, & condona-
tiones rerum debendarum, tàm in magna, quàm in pau-
ca ſumma, *ex* quibus reſultare etiam poteſtatem donan-
di, cenſuit, Rota *in Fulginaten. redditionis 16. De-
cembr.1616. coram Eminentiſſ.D. meo Card.Pamphilio,& in
deciſ. 311. coram Papa Gregor. XV.vbi* Addent. *num.* 18.

Et ita cum reliqua, quæ difficultatem facere poſſent, vi-
ſa fuerint tolli *ex* facto vtraque parte informante deciſum
fuit tranſactionem obſtare, &c.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Peruſina Penſionum.

Die Veneris 20. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Penſionario, ſi objiciatur defectus Clericatus, qua-
liter ſufficit, quod illum probet. Ad Clericatum
promotus à non ſuo Ordinario, quando dica-
tur ritè, & legitimè promotus etiam ſine literis
dimiſſorialibus ſui Epiſcopi.

S V M-

S V M M A R I V M.

1 *Clericatus alienius bene probatur ex confeſſione partis aduerſæ.*

2 *pro Clerico, ſi quis fuerit habitus, & reputatus per plures annos, atque ſic communiter tentus, præſumitur fuiſſe verè Clericus, & ritè, ac legitimè promotus.*

3 *ad Canonicatum, ſi quis fuerit à proprio Epiſcopo promotus, conſequens eſt, quod antea ritè, & rectè ad Clericatum fuerit admiſſus.*

4 *ad Clericatum à non ſuo Ordinario, quis non debet promoueri, abſque litteris dimiſſorialibus ſui Ordinarij. vide num. 7.*

5 *Teſtes, vt probent negatiuam, debent illam coarctare, remouendo actum à ſenſu.*

6 *Teſtes debent eſſe concordes de tempore, & loco ad hoc, vt probent confeſſionem extraiudicialem.*

8 *Facultatem habens à Sede Apoſtolica conferendi primam tonſuram, & alios ordines, etiam ſine dimiſſorialibus, ideo ſi ſine eis conferantur, validè conferuntur.*

9 *ad Clericatum præſumitur quis ritè, & rectè promotus, etiam quando fuit ordinatus à non ſuo Epiſcopo, ſi concurrat communis fama, & reputatio.*

10 *ad Clericatum à ſuo minimè Epiſcopo ſi fuerit promotus, vt id ſubſtineatur ſufficit ſimplex licentia, vel conſenſus ſui Epiſcopi.*

11 *Scripturarum negatiua, quando non probetur ex diligentijs factis ad effectum illas reperiendi.*

D E C I S I O   C L X I I.

CVM D. Bartholomæus Bibbionius obtinuiſſet ad ſui fauorem reſeruari duas penſiones alteram ſcutorum 50. ſuper fructibus Eccleſiæ Parochialis Sancti Ægidij, alteram verò ſcutorum 35. ſuper fructibus Beneficiatus Eccleſiæ S. MARIÆ Maioris Peruſinæ, Titulares, qui dictis reſeruationibus conſenſerant, prætendentes illas minimè ſubſiſtineri ob defectum legitimi Clericatus dicti Bartholomæi, cauſam deſuper introduxerunt coram A. C. & cum vtraque pars conueniſſet, vt diſputaretur dubium in Rota; An conſtaret de dd. penſionum nullitate; Eo per me hodie propoſito, Domini negatiuè reſponderunt.

Quoniam de Clericatu in cuius defectu totum poſitum erat Titularium fundamentum, ſatis conſtare viſum fuit ex pluribus in facto deductis, & ſignanter ex eorumdem Ti-
1 tularium † confeſſionibus etiam geminatis, ac pluries repetitis, & emiſſis tàm in ſupplicatione pro beneficijs obtinendis cum penſionis reſeruatione, quàm etiam in conſenſu eidem reſeruationi præſtito, & ſucceſſiuis ſolutionibus terminorum vſque ab anno 1625. factis, in quibus ipſum Bartholomæum expreſsè Clericum vocant, & enunciant, & demum in poſitionibus per eos medio iuramento in actis datis, vt in ſumm. num. 4. & 7. ac etiam ex eo, quod idem Bartholomæus fuit per plures annos ab omnibus communiter pro Clerico habitus, ac reputatus, & vti talis non ſolum penſiones prædictas; ſed etiam Canonicatum in Eccle-
2 ſia Cathedrali Volaterrana obtinuit, & † ſic præſumitur fuiſſe verè Clericus, & ritè, ac legitimè promotus, vt per Innoc. *in cap. innotuit. in princip. de eo, qui furt. ordin. ſuſcep.* Archid. *in c. fin. q. 5. num. 2.* Gabr. *conſ. 181. num. 52. 57. & ſeqq. lib. 5.* Pariſ. *de reſig. benef. lib. 4. quæſt. 5. num. 70.* eoque magis,
3 quia fuit ab eius proprio Ordinario † ad dictum Canonicatum admiſſus, Prob. de Monac. *in cap. 1. ſub num. 10. verſ. & quod tacita de temp. ordin. in 6.* Gabr. *d. conſ. 181. num. 55. & 57.* Pariſ. *d. q. 2. num. 68.*

Neque obſtant Teſtes pro parte Titularium examinati ad effectum probandi Bartholomæum fuiſſe prima Tonſu-
4 ra † initiatum ab Eminentiſſimo D. Cardinali de Torres, dum eſſet Nuncius Apoſtolicus apud Regem Poloniæ abſque litteris dimiſſorialibus ſui Ordinarij.

Nam quatenus illi, & præſertim primus, qui erat Cancellarius, dicunt ſe litteras dimiſſorias non vidiſſe, nihil concludunt; fieri enim potuit, quod Bartholomæus illas habuerit, & D. Cardinali oſtenderit, prout id fieri potuiſſe idemmet prædictus Teſtis affirmat, proindeque negati-
5 uam non probant, cum illam non coarctent † remouendo actum à ſenſu, & dicendo Bartholomæum illas habere non potuiſſe, quin ipſi viderint, vel de eis ſcientiam habuerint prout requiritur Dec. *conſ. 649. nu. 10.* Rot. *coram Greg. XV. deciſ. 42. num. 5. & deciſ. 325. num. 5.*

Quatenus verò deponere videntur audiuiſſe, tàm à d. Eminentiſſimo D. Cardinali, quàm etiam à Bartholomæo ordinationem prædictam abſque litteris dimiſſorijs factam fuiſſe, ſunt ſingulares non autem conteſtes de loco, & † 6
tempore prout eſſe debent ad effectum probandi confeſſionem extraiudicialem, Caſtr. *conſ. 596. num. 3. vol. 1.* Pariſ. *conſ. 60. num. 45. vol. 4.* Afflict. *deciſ. 364. num. 4.* Rot. *dec. 711. num. 5. par. 5. recent.*

Præterea etiamſi concludenter conſtaret Bartholomæum in rei veritate litteras dimiſſorias minimè habuiſſe, non tamen propterea ſequeretur ipſum non fuiſſe ritè, ac legitimè Clericali Tonſura inſignitum, cum ad hunc effectum † ta- 7
les litteræ non ſint præciſè, & abſolutè neceſſariæ, fieri enim poteſt, quod Eminentiſſ. D. Cardinalis, vel in litteris ſuæ Nunciaturæ, vel per aliud Breue particulare ſpecialem facultatem à Sede Apoſtolica primam Tonſuram, & alios ordines etiam ſine dimiſſorialibus † conferendi habue- 8
rit, vel quod aliter licentia, ſiue conſenſus Ordinarij interuenerit, qui ſufficit ad hunc effectum, vt per Gabr. *d. conſ. 181. num. 12. & ſeqq.* Pariſ. *d. q. 5. nu. 66.*

Vnde adhuc viget, & ſublata dici non poteſt præſumptio ex prædictis maximè ſimul iunctis reſultans, quod Bartholomæus fuerit ritè ac legitimè ordinatus, quæ † locum 9
habet etiam quando quis ordinatur ab Epiſcopo non ſuo, ſi communis opinio, & reputatio concurrat, vt per Innoc. Gabr. *& alios ſupra alleg.*

Et ex hoc etiam tollitur obiectum deductum ex fide Notarij Epiſcopi Volaterrani atteſtantis litteras dimiſſoriales per Bartholomæum obtentas in actis illius Epiſcopalis Curiæ non reperiri. † Quia cum ſufficiat etiam ſimplex li- 10
centia, vel conſenſus, quorum neutrum regiſtrari conſueuit, negatiua ad effectum de quo agitur neceſſaria ex diligentijs factis † in actis d. Curiæ probata dici non poteſt, vt 11
per Ruin. *conſ. 35. num. 19. lib. 1.* Dec. *conſ. 409. ſub nu. 15.* Cephal. *conſ. 238. num. 19. & ſeqq.*

Et ita vtraque parte informante deciſum, &c.

R. P. D.   V E R O S P I O.

Romana Domus.

Die Lunæ 23. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Emphyteuſis, ſi ſit conceſſa alicui, cum facultate nominandi aliquem ad eam, ſi accidat, quod decedat ab inteſtato, & ſic non facta tali nominatione, an emphyteuſis tranſeat ad heredes ab inteſtato, vel reuertatur ad Dominum, & iſta materia hic egregiè, & magiſtraliter declaratur, & reſoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *in Reintegrationis iudicio eius extrema ſunt, anterior poſſeſſio actoris, & recens poſſeſſio rei.*

2 *Dominij probatio in iudicio reintegrationis non eſt abſolutè neceſſaria.*

3 *Spolij actionem intentans, quid neceſſè probare debeat.*

4 *Succedens defuncto videtur habere pro ſe iudicium illius.*

5 *Nominationis vices non poteſt habere ſucceſſionem legitimam, & hanc opinionem multi celebres DD. amplexi ſunt. num. 6.*

7 *Rota non eſt ſolita reſpicere ad numerum Doctorum, quando adeſt aliquis anceps quæſtio.*

8 *Nominandi facultas habet in ſe tacitam conditionem, dummodo nominare debeas, nominet.*

9 *Gerundium, quando conuertatur in verbum futuri temporis.*

10 *Conditio dependens à libera voluntate alicuius, debet in forma ſpecifica adimpleri.*

11 *Stipulatio cenſetur commiſſa ſuper reſtitutione dotis etiam ad fauorem hæredum vxoris, quamuis in ea ſtipulatione id non ſit deductum.*

12 *Ab inteſtato ſuccedentes, videntur ex iuris interpretatione ſuccedere in hæreditate defuncti, ſe-*

cundum

eundum einſdem defuncti voluntatem.

13 *Nominandi facultas ad emphyteuſim conceſſa alicui, ſi iſte nihil de ſua hæreditate diſponat, non videtur velle alium ſucceſſorem in re emphyteotica relinquere, præter eum, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato.*

14 *Voluntas defuncti, ex qua quis capit illius ſucceſſionem ab inteſtato, an dicatur propria, vel ficta, vel legis præſumptiua.*

15 *Voluntas diſpoſitiua requiritur ad effectum aliquid declarandi.*

16 *Succedens ab inteſtato, dicitur habere hæreditatem defuncti, quia ipſe illam non ademit, non quia illam ei reliquiſſe videatur.*

17 *Succedens ab inteſtato, quando dicatur ſuccedere ex voluntate defuncti.*

18 *Nominationis facultatem habens ad emphyteuſim, debet intelligi de vera, ac propria nominatione, non autem de præſumptiua.*

19 *Verba in contractibus ſunt propriè, ac strictè intelligenda.*

20 *Emphyteuticus contractus reputari debet ſtricti iuris, cum non reperiatur inter contractus bonæ fidei.*

21 *in Emphyteuſis contractus inſpici debet tenor conceſſionis.*

22 *Conditio aliqua, quando eſt propriè adimplenda, ei non ſatisfit per tacitam diſpoſitionem. & n. 30.*

23 *Conditiones tacitè non poſſunt adimpleri, quando ille, qui appoſuit d. conditiones expreſſam diſpoſitionem requiſiuit.*

24 *Hæredes ab inteſtato, non poſſunt ſuccedere in ea emphyteuſi, in qua data fuit inueſtita facultas nominandi, quia adeſſet præiudicium Domini directi.*

25 *in Emphyteuſi dari poteſt caſus, vt plures in eodem gradu reperirentur, cui debita eſſet emphyteuſis eodem modo.*

26 Io. Andr. *opinio in addit. ad ſpeculat. in tit. de emph. §. nunc aliqua num. 99. non eſt recepta, & declaratur num. 27.*

28 *Perſona non dicitur omninò incerta, dum illa eſt ſaltem certa in genere.*

29 *Specialia plura in eodem ſubiecto concurrere non poſſunt.*

32 *per Hæredis inſtitutionem cenſetur facta nominatio ad emphyteuſim.*

33 Rot. *deciſ. 576. par. 1. diuerſ. declaratur.*

34 *Tacita diſpoſitio ceſſat, dum adeſt expreſſa.*

35 *Conditiones inutiles reddi non debent.*

36 Bald *in conſ. 114. lib. 1 intellectus, & alios DD. declaratos, vide num. 38. 39. 40.*

37 *Clauſula, & quibus dederis, poſita in conceſſione emphyteuſis, quid operetur.*

41 *Mulier, quæ ſtipulata fuit, reddi ſibi partem dotis à marito, vt poſſit illam relinquere, cui voluerit, ipſa non diſponendo de ea, cenſetur eam voluiſſe relinquere hæredibus ab inteſtato.*

42 Text. *in l. ſi mulier, C. de iur. dot. declaratur.*

43 *Stipulatio concepta pro perſona nominanda, non ſecuta nominatione intelligitur facta pro hæredibus ſtipulatoris. declara num. 44.*

45 *Illatio non fit ad diuerſa.*

DECISIO CLXIII.

CVM nomine Eccleſiæ peteretur reintegratio ſuper domo, quæ dicebatur eſſe ſub directo illius dominio,
1 non controuertebantur ea, † quæ ſunt extrema huius iudicij, nempe anterior poſſeſſio ipſius Eccleſiæ & noua, ſeù recens poſſeſſio rei, ſicut etiam non controuertebatur eiuſ-
2 dem Eccleſiæ dominium, † cuius tamen probatio non poterat dici abſolutè neceſſaria ex natura huius interdicti, quod per Eccleſiam intentatum fuit, vt fuit reſolutum in *Nullius feudi 3. Martij 1595. coram Card. Pamphilio, & in Placentina decimarum 9. Iunij 1586. coram Bubalo, & in Ariminen. bonorum 4. Februarij 1611. coram Card. Marcemontio*. Dubitatum ſolùm fuit de extinctione ipſius emphyteuſis, quæ extinctio neceſſariò probanda erat ab
3 Eccleſia, † dum in ea fundabat ſuam actionem ſpolij iuxta regulam propoſitam in *l. 2. ff. de prob. & in l. actor, C. eod. tit.* quam ſequuta fuit Rota in his terminis *coram Card. Seraph. deciſ. 807. num. 2. & deciſ. 1458. num. 1.* & in vna *Romana domus de Blanchis 10. Maij 1619. coram bon. mem. Buratto*. Hæc enim domus, quam petebat Eccleſia ſibi reſtitui, ab ea primùm conceſſa fuerat vſque ab anno 1514 ad fauorem Polidori de Gherardis pro tertia generatione, a quo ceſſa fuerat Liuio Nuncio, & ab hoc, vltimo loco tranſlata in Petrum Buglielmum, & Iuliam illius coniugem. Cum verò poſteriori ceſſioni ad fauorem Petri non ſolum conſenſiſſet Eccleſia ſub ea conditione, vt emphyteuſis propagaretur, vſque ad tertiam illius generationem, ſub qua conceſſerat primam inueſtituram ad fauorem Polidori; verùm ab ea obtinuiſſet Petrus facultatem nominandi vnam perſonam in defectum generationis, quæ facultas fuit poſtea eidem prorogata ad alias duas nominationes. Hinc nata eſt occaſio dubitandi ſuper fine huius emphyteuſis, quia ſolum habuerat effectum prima nominatio facta à Petro in perſonam Ioannis Mariæ eius ex fratre nepotis. Altera vero nominatio, quæ dicebatur ab eodem fieri potuiſſe, numquam apparebat ab eo facta, ſed loco eius nominationis dicebatur debitam eſſe ſucceſſionem in hac emphyteuſi Petro Antonio illius filio, & hæredi ab inteſtato, † cum ille ſuccedendo patri, videretur 4
habere pro ſe iudicium defuncti, quod poterat eſſe loco eiuſdem nominationis; In quo articulo viſa fuit DD. verior opinio eorum, qui tenent non poſſe vicem huius no- 5
minationis † habere ſucceſſionem legitimam.

Et viſa fuit hæc opinio confirmari poſſe tàm authoritate DD. qui illam amplexi fuerunt, quàm etiam rationibus, ſuper quibus eadem opinio fundari videbatur. † Et primò 6
conſiderata fuit authoritas Doctor. ex quibus eam diſputando ſequuti ſunt Gomeſ. *var. reſol. lib. 2. cap. 11. num. 7.* Molin. *de iuſt. & iur. diſput. 446. num. 3.* Caldaſ. *de iur. emphyt. lib. 2. quæſt. 7. num. 28.* qui refert idem tenuiſſe Emanuel à Coſta *conciuem ſuum in tract. de ſucceſſ. Regni par. 2.* in conſulendo verò eidem opinioni adhærere viſi ſunt Menoch. *in conſ. 474. num. 9.* Corn. *in conſ. 165. num. 19. lib. 2.* Cephal. *conſ. 725. num. 36.* & in hanc ſententiam viſa eſt etiam inclinaſſe Rota pluribus cauſis, nempe *in Romana vineæ de Palude 12. Iunij 1589. coram Bubalo, in Romana legitimæ 29. Nouembr. 1599. coram Iuſto, & in Romana officij ſcriptoriæ 5. Iunij 1599. coram Card. Marqurmontio*.

Conſideratæ fuerunt ſecundo loco per DD. rationes, quæ videbantur eſſe poſſe fundamenta huius opinionis, ad quas potius, quam ad numerum Doctorum ſolitum † 7
eſt reſpicere hoc Tribunal, quando in ancipiti quæſtione iuris, qualis hæc erat, cogitur vni potius, quàm alteri ſententiæ adhærere, vt fuit dictum *in Mediolanen Canonis redintegranda coram Card. Seraphino inter impreſſas deciſ. 1360. & in nouiſſ. diuerſ. deciſ. 501. par. 1. & in Ariminen. legitimæ 5. Maij 1627. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* In er cæteras verò rationes prior viſa fuit eſſe illa, in qua dicebatur, quòd hæc facultas nominandi † videretur 8
continere tacitam conditionem dummodo eam nominationem feciſſet emphyteuta, cui competebat talis facultas ex lege inueſtituræ, cum hæc eſſet vis illius relatiui adiecti verbo futuri temporis, in quod reſoluebatur † gerun- 9
dium pro perſona nominanda, quod fuit expreſſum in conceſſione facta ab Eccleſia ex theorica, Bart. *in l. inter ſtipulantem, §. ſacram. num. 5. ff. de verb. oblig.* & probat *text. in l ſtichum quimrus erit, ff. de legat. primo, & in l. auper, ff. de legat. 3.* vbi etiam hoc notant DD. & voluit in his terminis Alex. *in conſ. 232. num. 4. lib 6.* Et ita cum hæc conditio dependere deberet à libera † voluntate 10
ipſius emphyteutæ debebat adimpleri in forma ſpecifica, & per nominationem expreſſam, non autem poterat dici illi ſatisfactum, ex ſola ſucceſſione venientium ab inteſtato, ex doctrina eiuſdem Bart. *in l. Gallus. § & quid ſi tantum, num. 3. ff. de cond. & demon.* & notant ibi DD. *& in l. qui hæredi, & in l. Mæuius, ff. de condit. & demonſtr.* & in terminis huius facultatis tradiderunt Caldaſ. *in add. quæſt. 7. lib. 2. ſub num. 36.* Molin. *de iuſt. & iur. diſput. 446. num. 3.* & videtur probari *ex text. in l. ſi mulier. C. de iur. dot.* quem in terminis huius quæſtionis ponderat Caldaſ. *eod. quæſt. 7. num. 30.* quia, vt conſiderat ibi *gloſſ. in verb. proficiet*, ideo in caſu eius legis cenſetur commiſſa † ſtipulatio ſuper reſtitutione dotis ad fa- 11
uorem hæredum vxoris, quamuis in ea ſtipulatione deductum fuiſſet, quod daretur illi dos à viro, vt poſſet de ea teſtari, quia ſub ijs verbis non continebatur conditio, ſed cauſa ex quibus, & ſecundum interpretationem gloſſ. rectè infertur, quod aliud ſtatuendum eſſet in caſu quo dici poſſet ex ijs verbis non fuiſſe ſignificatam, niſi ſolam conditionem.

Neque

Neque huic rationi viſa ſont obſtare, quæ notantor à
DD. *in l. conficiuntur. ff. de iure codicill.* & traditur etiam
in eadem *l. quod ſcilicet venientes ab inteſtato* videaotur ex
iuris interpretatione ſuccedere in hæreditate defuncti ſe-
12 cuodum einſdem † defuncti voluntatem, ſuper qua ratio-
oc præcipuè ſundantur aurhores contrariæ opinionis, qua-
tenus volunt ſatisſactum eſſe huic conditioni ex hoc ſolum,
quod ille cui talis facultas conceſſa fuit, nihil de ſua hæ-
13 reditate diſpoſuerit † quaſi viſus ſit noluiſſe alium ſucceſ-
ſorem relinquere in re emphyteotica præter eum, qui ſe-
cundum legis diſpoſitionem ſibi ſucceſſurus erat in vniuer-
ſa hæreditate. Quicquid enim ſit de veritate eius opioio-
nis, quam conſiderant DD. in interpretatione eius legis.
14 Vtrum ea voluntas defuncti, ex † qua videtur aliquis ca-
pere illius ſucceſſionem ab inteſtato dici debeat in propria,
ac ficta, vel potius ex legis præſumptione, cuius opinio-
nis authores referuntur à Menochio relatis fundamentis
vtriuſque ſententiæ *lib. 4 præſump. præſumpt.* 27. Non
tamen poterat illa aliquid conferre ad implementum huius
conditionis cum eadem voluntas ſolum dici poſſet permiſ-
15 ſiua non autem diſpoſitiua † qualis requirebatur pro eiuſ-
dem conditionis ſatisfactione, vt declarat Bald. *in l. ſi
emancipati. num.* 15. *C. de collat.* quem ſequutus fuit
Alexan. *in conſ.* 44. *in fin. lib.* 5. Burſatt. *conſ.* 266. *num.* 14.
Imò illud norant Doctor. in explicatione eius legis, quod
ita ſuccedens in hæreditate defuncti, dicatur eam hæredi-
16 tatem † habere, quia defunctus illi eam non ademit, non
quia illi eam reliquiſſe videatur, vt voluit Cuman. *in re-
pet. eius legis in fin.* Soccin. iun. *in repet. l. cum filio familias
num.* 42. *ff. de leg.* 1. Cephal. *conſ.* 725. *num.* 36. qui hoc
notat in terminis ſucceſſionis emphyteuticæ: Et aliquid
amplius voluit Rota *in vna Romana Terrarum coram Card.
Blanchetto impreſſa in* 1. *par. diuerſ. deciſ.* 304. exiſtima-
uit enim ſpeciale eſſe vt in caſu eius legis hæres ab inteſtato
17 dicatur ſuccedere ex voluntate defuncti, † eo qoia teferen-
dum hoc videatur ad fideicommiſſum, quo in caſu eius
legis grauati erant venientes ab inteſtato, dum illud non
aliter locum habere poterat, quam ſi præſupponeretur an-
tecedens inſtitutio eorum, quibus id fideicommiſſum reli-
ctum erat *iuxt. not. in l. ab eo. C. de fideicomm. & in l. vnum ex
familia, ff. de legat.* 2.

Confirmari poterat hæc reſponſio duobus argumentis,
quæ in caſu propoſito concludere videbantur, vt ea nomina-
18 tio, cuius facultas conceſſa fuit deberet intelligi † de vera,
ac propria nominatione, non autem de ea, quæ induceba-
tur ex ioterpretatione voluntatis. Et primò id ſuaderi vi-
19 ſum fuit ex natura contractuum, quia cum eorum verba †
deberent intelligi ſtrictè, ac propriè, hæc ratio vrgere etiam
videbatur, vt ea facultas reſtringi deberet ad veram nomi-
nationem, & hanc rationem conſiderauit, Caldaſ. *in
add. quæſt.* 27. *ſub num.* 37. Corbul. *de iur. emphyt. in tit.
de cauſ. priuat. ob mort ciuil. num.* 41. Gabr. *conſ.* 19. *lib.* 1.
Surd. *conſ.* 369. *num.* 4. & hoc præcipuè dici poterat de con-
20 tractu emphyteuſis, † dum ille reputari debebat ſtricti iu-
ris, tanquam is, qui non reperitur nominatus ioter alios
cootractus bonæ fidei, de quibus in §. *action. inſtit. de action.
& trad.* Valaſch. *de iur. emphyt. qu.* 5. *num.* 7. Vnde ſtatutum
21 eſt io *l.* 1. *C. de iur. emphyt.* inſpiciendum † io eo eſſe tenorem
conceſſionis, & tradunt ibi DD. *& in c.* 1. *de duob. fratr.* Iaſ.
in l. 2. *n.* 142. *C. eod. tit. de iur. emph.*

Secundò viſum fuit poſſe hoc idem ſignificari ex ver-
bis ipſius conceſſionis, ex qua Inueſtitus habebat eam
facultatem nominandi, quia cum in illa contineretur,
vt poſſet ioueſtitus nominare vnam perſonam, quam
vellet, rectè inde infertur, quod contrahentes intelle-
xerunt de vera nominatione, quia ex tacita diſpoſitione,
22 † quæ oriretur ex præſumptione legis non potuiſſet ſucce-
dere perſona extranea, cuius nominandæ facultas com-
petere poterat ex generalitate, eorum verborum, & ita
ad eam legem reſpondit Cæphal. *in add. conſ.* 725. *num.* 4.
Surd. *conſ.* 369. *num.* 41. *& reg. generaliter firmat* Card.
Mant. *de coniect. vlt. vol. tit.* 7. *num.* 14. quod ſcilicet non
cenſeatur aliquis vſus ea facultate, quam habebat diſ-
ponendi, ex eo quod deceſſerit ioteſtatus, ſi ex verbis,
23 † aut coniecturis colligi poſſit, quod is qui talem faculta-
tem conceſſit, requiſiuerit expreſſam diſpoſitionem,
quod etiam tradiderunt Burſatt. *in conſ.* 266. *num.* 17.
Menoch. *conſ.* 950. *numer.* 18. quamuis in ſuo caſu
contrarium concludat propter contrarias coniecturas.

Altera ratio conſiderabatur à Doctoribus, quæ etiam
placuit DD. quare non poſſint hæredes ab inteſtato
ſuccedere in ea emphyteuſi, in qua data fuit inueſti-
to talis facultas. Ea vero conſiſtebat in præiudicio
Domini directi, quod pluribus modis poterat contin-
gere, ſi admitteretur hæc extenſio, vt cenſeri debe-
rent † nominati etiam venientes ab inteſtato, qoia non 24
ſolum poterat diutius protrahi ſpecies ſucceſſionis ex vi-
ta illius, qui ita ab inteſtato ſucceſſiſſet, quòd præiu-
dicium conſiderauit Gomeſ. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.*
11. *num.* 1. qui propterea ibi concludit, hanc incertitu-
dinem reſpectu perſonæ nominatæ ſemper nocere in ca-
ſu, quo res apud eam perſonam non ſit perpetuò perman-
ſura, ſed poterat † etiam dari caſus, vt plures in eo- 25
dem gradu reperirentur, quibus debita eſſet eodem modo
emphyteuſis, vt conſiderauit Angel. *in conſ.* 311. *num.* 1.
Menoch *in conſ.* 474. *num.* 9. qui ſequutus fuit Angel. *in
d. conſ.* 311. Surd. *conſ.* 369. *num.* 28. Neque dici poterat,
quod hoc caſu pertinere deberet ad Eccleſiam electio vnius
perſonæ, quæ † ſuccederet in emphyteuſi ex pluribus io 26
eodem gradu exiſtentibus, vt fuit opinio Ioan. Andr. *in
addit. ad ſpeculat. in tit. de emph. §. nunc aliqua num.* 99.
in 77. *quæſt.* Quia præterquam quod illius opioio non eſt
recepta, vt aduertit Menoch. *in add. conſ.* 44. *in fin. ſub
num* 12. Ruin. *conſ.* 36. *num.* 8. *vol.* 2. Præterea, neque
ratio, qua idem vtitur, conuenire poterat caſui propoſi-
to, præſupponit enim Io. Andr. † in ſuo caſu non ſolum 27
teſtamentum, ſed quod certa eſſet voluntas teſtatoris,
vt emphyteuſis peruenire deberet ad vnum ex pluribus
hæredibus inſtitutis, & ideo tenet, non vitiari diſpoſi-
tionem propter incertitudinem ſolius perſonæ, † quæ 28
ex eiſdem hæredibus debebat ſuccedere in ea emphyteuſi,
dum illa erat ſaltem certa in genere *iuxt. doctr.* Bart. *in l.
cum quidam, num.* 1. *de legat.* 2. *l. quidam relegatus, ff. de
reb. dub. & notant ibi Doctores, & in §. incertis inſtit. de
legat.* cuius contrarium contingit in caſu huius deciſionis,
quia ceſſante teſtamento ſiue inſtitutione in eo facta plu-
rium hæredum, dubitari poterat de voluntate teſtatoris,
non ſolum reſpectu nominationis, ſed etiam reſpectu ſuc-
ceſſionis vniuerſalis, & ita duplex præſumptio admitti
debebat ad fauorem hæredis ab inteſtato; vna, io qoa
ipſe cenſeretur vocatus à defuncto ad vniuerſam hæredita-
tem, cum ea vocatio non procedat niſi † ex interpreta- 29
tione legis; altera, in qua ille dici deberet nominatus
etiam ad emphyteuſim, quam idem defunctus tenebat
cum hac facultate *con. reg. lib.* 1. *C. de dot. promiſſ. &
notant ibi DD. & in l. ſi is qui pro emptore, ff. de
vſucap.*

Tertiam etiam rationem Domini conſiderarunt pro
excluſione hæredis ab inteſtato, eamque exiſtimarunt de-
ſumi poſſe ex verbis Breuis Apoſtolici, quod obtentum
fuit ſuper confirmatione huius nominationis, quæ an-
tea conceſſa fuerat ab Eccleſia; cum enim in ea ſtatoere-
tur, vt finita, ſiue deficiente tertia nominatione domus
liberè ad ipſam Eccleſiam reuerteretur, conditio eius
reuerſionis videbatur eſſe impedimento, vt non poſſet di-
ci facta nominatio in præiudicium Eccleſię in hoc caſu,
quo emphyteuta, cui talis facultas competebat deceſſit
ſine teſtamento, quia propter eam conditionem, neque
etiam ſufficere potoiſſet † vniuerſalis inſtitutio hęredis, 30
ſed requirebatur quod ille expreſsè diſpoſuiſſet de ipſa do-
mo emphyteutica, vt voluit Rota *in Rom vineæ de Pa-
lude* 12. *Iunij* 1589. *coram Bubalo*, & in ſimili de decreto
reſeruato ſuper † officio ſub eadem conditione tenuit in 31
vna *Rom. legitimæ* 29. *Nouembr* 1559. *coram Iuſto*, io qua
ſequuta fuit deciſionem ſuperius allegatam coram *Bubalo*,
& in Romana officij ſcriptoriæ 5. *Iunij* 1609 *coram Cardin.
Marquemont. & in ijs deciſionibus reſpondetur ad deciſionem
in Rom. domus* 16. *Iunij* 1579. *coram Brauo*; io qua firma-
tur, vt per inſtitutionem hęredis cenſeatur † facta nomi- 32
natio, & eſt *in prima parte diuerſ. deciſ.* 576. quod ſcilicet
eadem deciſio non procedit, quando adeſt hoc pactum, vt
non facta nominatione † emphyteuſis reuertatur ad Ec- 33
cleſiam, & rationem conſiderauit Rota *in d. deciſ coram
Card. Marquemontio*, quia non poteſt hoc caſu locum ha-
bere tacita vocatio, † dum adeſt expreſſa ad fauorem Ec- 34
cleſię in caſo non factę nomioationis, quę ratio confir-
mari poterat alia ratione, qoia ſi dici deberet hoc ca-
ſu venire etiam hæredes ab ioteſtato, inutilis redde-
retur ea conditio appoſita fauore Eccleſię, cum illa
non poſſet habere locum niſi in caſo, † quo defun- 35
ctus declaraſſet, ſe nolle vti eadem facultate, & hanc
rationem conſiderauit Syluan. *in conſ.* 14. *num.* 4. Gabr.
conſ. 91.

conſ. 91. *num.* 13. *lib.* 1. Card Mantic. *de conieƈ. vlt. vol. lib. 7. tit. 7. num.* 14.

Et hæc viſa fuerunt DD. eſſe fundamenta huius opi-
nionis, quibus non obſtare dixerunt authoritatem DD.
qui contrariam ſententiam ſecuti ſunt. Quia omnibus
reſponderi poterat conſideratis rationibus, quibus illi
vtebantur pro confirmatione ſuæ ſententiæ, cum illæ,
vel non ſatisfacerent fundamentis, quæ fuerunt conſide-
rata pro hac opinione vel obſtare non poſſent, eo quia
termini, in quibus adducebantur, erant diuerſi à ter-
minis propoſitæ quæſtionis, vnde plures ex ijs, neque
dici poterant, quod eſſent contrarij huic ſententiæ, &
propter hanc rationem primò non viſa fuit obſtare authori-
36 tas † Bald. *in conſ.* 114. *lib.* 1. quæ ſecutus fuit Natt. *in
conſ.* 216. *num.* 6. quia illi hoc tradunt de ea emphyteuſi,
quæ fuerit conceſſa cum clauſula, & quibus dederit, nam
37 † cum ea ſit natura eius clauſulæ, vt emphyteuſis cen-
ſeatur tranſitoria ad quoſcumque hæredes, vt habetur
in *cap.* 1. *de feud. non hab. propr. nat. feud. vbi hoc no-
tant DD.* etiam in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Hæc &
non alia erat ratio, quare in ea cenſeantur vocati etiam
hæredes ab inteſtato, & in his terminis loquebantur
38 etiam, † Cort. iun. *conſ.* 4 *num.* 3. *quem ſequutus fuit*
Menoch. *in conſ.* 922. *num.* 2. *& in tract. præſumpt. præ-
ſum* 27. *num* 11. *lib.* 4 Surd. *conſ.* 572. *num* 31. Gabr. *conſ.* 91. *n.*
5. Capric. *deciſ.* 221. *num* 8.

Secundò non viſa fuerunt obſtare ea, quæ notant DD.
in terminis alterius quæſtionis ſuper facultate, quę fue-
rit conceſſa alicui diſponen̄ de ſcutis mille, quia omni-
bus poterat eadem ferè ratione reſponderi, quod ſcili-
cet illi moueantur ex amplitudine verborum, quæ po-
terant id operari, vt ea diſpoſitio cenſeretur facta etiam
ad fauorem hæredum ab inteſtato, & hi erant termini,
39 in quibus loquebantur † Surd. *in dec.* 272. Soccin. iun.
conſ. 83. *num.* 7. *lib.* 4. Aym. *conſ.* 176. Natt. *in conſ.* 123.
num 10. & alij, qui referuntur à Fuſar. *de ſubſtit. qu.* 550.
num. 1. quamuis hæc opinio apparebat etiam controuerſa,
vt apparet ex notat. per eundem Fuſar. *in add. quæſt.* 550.
ſub num. 5. vbi refert authores contrariæ opinionis, quam
ipſe ibi ſequutus fuit, & eandem opinionem expreſsè re-
probauit Rota *in vna Bononien. de Lucio 9. Decemb.* 1619. *co-
ram Card. Sacrato.*

40 Tertio demum non viſi fuerunt obſtare, † Pinell. *in l.* 2.
C. de bon. mat. ſub num. 11. quem ſequutus fuit Caſtill. *lib.* 4.
controu. iur. cap. 13. *ſub num.* 12. Sanch. *reſponſ. moral. lib.*
4. *dubit.* 33. quia licet eorum authoritas adduceretur in ter-
minis propoſitæ quæſtionis; tamen rationes, quibus
illi vtebantur, non poterant tollere fundamenta huius
ſententiæ: *Etenim probabant ſuam opinionem auth. l.* 4 *C.
de contrah. & commit. ſtipul.* in qua ſtatuebatur idem,
41 quod deciditur *in l. ſi mulier. C. de iur. dot.* vt † mulier,
quæ ſtipulata fuerit, reddi ſibi partem dotis à marito, vt
poſſet illam relinquere cui vellet, non diſponendo de ea
dote, cenſeatur voluiſſe illam relinquere ſuis hæredibus
ab inteſtato, cuius legis authoritati reſponſum fuit ſupra
42 ex interpretatione gloſ. † quod hoc ideo accidit, quia
clauſula illa, vt relinqueret, cui vellet, non faciebat
diſpoſitionem conditionalem, ſed ſolùm declarabat cau-
ſam ſiue effectum ſtipulationis, cum mulier, cui dos
reddenda erat, potuiſſet liberè de ſua dote diſponere,
Neque obſtare poterat, quod notant DD. ex eadem l. vt
ſtipulatio concepta pro perſona nominanda, non ſequu-
43 ta † nominatione, intelligatur facta pro hæredibus ſti-
pulatoris, vt voluit Bald. *in l.* 1. *C. de pact. num.* 10. *in fin.*
Alex. *conſ.* 232. *num.* 3. *lib.* 6. Dec. *conſ.* 543. *num.* 3. & alij,
qui referuntur per Gabr. *in tit. de verb. oblig. concluſ.* 2. *num.*
1. quia, neque hoc poterat pertinere ad terminos propoſi-
44 tæ quæſtionis, cum id intelligi deberet de eo, † cui fue-
rit res aliqua liberè acquiſita, qui propterea potuit illam
tranſmittere ad ſuos hæredes. Vnde non poterat idem di-
45 ci de ea emphyteuſi, † cuius conceſſio reſtricta fuerit ad
certam generationem, ſiue nominationem, vt decla-
rat Caldaſ. *lib.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 30. & 33. Gomeſ. *var.
reſol. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 7 & hanc diſtinctionem viſus eſt
etiam tenuiſſe Gabr. *in conſ.* 149. *num.* 8. *lib.* 1. Surd. *dec.*
272. *num.* 37.

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien̄ Fideicommiſſi de Glauarinis.

Die Lunæ 23. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi præciſè mandauerit hæredi grauato, de conficiendo inuentario bonorum hæreditariorum, ſi hæres ſpreuit præceptum Teſtatoris, tunc omnimodo contra eum oritur præſumptio vſurpationis, & conſumptionis detractionum, ſi aliud non doceatur, quod ampliatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, quando vocauit proximiores de Caſata non ſimpliciter, ſed cum aliqua declaratiua adiectione, tunc per iſtam vocationem fœminæ excludantur à maſculis agnatis, etiam remotioribus.*

2 *Detractiones per hæredem grauatum non præſumuntur factæ, quia ſunt quid facti, & debeat ab allegante probari.*

3 *Teſtator, ſi iuſſerit hæredi grauato, vt inuentarium conficeret, ſi hæres illud nequaquam confecit, intrat indiſtinctè præſumptio ſubtractionis bonorum, & ſatisfactionis.*

4 *Aſſertioni teſtatoris hæres grauatus tenetur ſtare, & num.* 5.

5 *Legata, & debita præſumuntur ſoluta ex pecunijs hæreditarijs, non autem proprijs hæredis grauati.*

6 *Hæres grauatus, ſi alienauerit aliqua bona hæreditaria, præſumitur in eis alienationibus fuiſſe conſumptas detractiones faciendas, donec aliud probetur.*

8 *Conſumptionis, & detractionis præſumptio per hæredem grauatum non conficientem inuentarium, ceſſat per diſtinctionem inter fideicommiſſum vniuerſale, & particulare, & qualiter hoc intelligatur, & num.* 9.

10 *Hæres grauatus vniuerſali fideicommiſſo non tenetur ad confectionem inuentarij, niſi interpelletur à fideicommiſſario, neque hoc caſu requiritur ſolemne inuentarium, ſed ſufficit ſimplex deſcriptio.*

11 *Sed intellige hoc non procedere, quando adeſt præceptum Teſtatoris de illo conficiendo, cui hæres tenetur parere, aliàs intrat præſumptio contra eum.*

12 *Inuentarium tutelare confectum per Tutorem, quando non proſit hæredi grauato, itaut ipſe aliud teneatur conficere.*

13 *Hæreditas complectitur vniuerſum ius, quod defunctus habuit.*

14 *Lites ſufficit eſſe diuerſas in ſpecie ad hoc, ne ex geſtis in vna reſultet præiudicium alteri.*

15 *Bona ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſariorum perinde eſt, ac ſi fuiſſent ab initio relicta in hæreditate fideicommittentis.*

16 *Pactum in conceſſione bonorum de renouando de 29. annis, in 29. annos, non tollit effectum perpetuitatis, cum dicatur adiectum ad probationem directi dominij.*

17 *Et iſta conceſſio eſt tranſitoria ad extraneos.*

18 *Emphyteuſis hæreditaria venit ſub generali diſpoſitione, & in reſtitutione fideicommiſſi.*

19 *in Ius alterius, qui ſuccedit, eius iure vti debet.*

20 *Inueſtitura obtenta ab aliquo, eſt nullius momenti, ſi deficit deuolutio, & adhuc duret prima conceſſio.*

21 *Clauſula, ſeu alio quouis modo, & Iuris, aut hominis diſpoſitione, &c. includit ius proueniens etiam ex perſona loquentis fauore ipſius.*

22 *Clauſula, non ſolum prædicto, ſed & omni alio meliori modo, deſignat eximiam voluntatem diſponentis, & comprehendit quoſuis modos proportionabiles, & aptos, vt diſpoſitio conſequatur ſuum effectum.*

23 *Dos, quando ſuccedit loco legitimæ, non ex fideicommiſſo, ſed de ipſa legitima detrahi debet.*

DECISIO CLXIV.

DOMINI perſtiterunt in reſolutis ſub die 23. Ianua-
rij, * & 5. Maij præteriti * cenſentes DD. fratribus de
Glauarinis vocatis ad fideicommiſſa, de quibus agitur,
non eſſe vlterius retardandam immiſſionem ex deductis in
duabus deciſionibus tunc extenſis. Quibus non viſa ſunt
obſtare ea, quæ in hac tertia diſputatione pro DD. Pia-
ritijs fuerunt repetita; Nam, dum dicebatur circa fidei-
commiſſum Alexandri ſenioris, Iſabellam filiam vltimi
maſculi deſcendentis comprehendi appellatione proximio-
rum ad excluſionem tranſuerſalium remotiorum, nec Te-
ſtatorem fuiſſe diſcretiuè loquutum de fœminis deſcenden-
tibus, niſi quatenus extarent maſculi pariter deſcendentes;
viſum eſt obiectum optimè tolli ex verbis Teſtamenti pon-
deratis in ſecunda deciſione, quoniam Teſtator, poſtquam
fœminis deſcendentibus prouidit de dote fauore maſculo-
rum vocatorum retento eodem themate, ſi deficeret linea
maſculina deſcendentium per lineam rectam, tunc voca-
uit proximiores de Caſata non ſimpliciter, ſed cum illa de-
claratiua adiectione, videlicet illorum de Glauarinis, per
1 quam † vocationem fœminas indiſtinctè excludi à maſculis
agnatis etiam remotioribus voluere congeſti per Fuſar. *de fi-
deicom. q. 311. num. 22. & q. 366. num. 24.* vltra allegatos in ea-
dem ſecunda deciſione, in qua etiam fuit plenè probata
conſideratio agnationis non ſolum inter deſcendentes, ve-
rum etiam inter tranſuerſales ex pari diſcretiua commemo-
ratione proximiorum, & fœminarum: in qua re non vide-
tur vlterius inſiſtendum, præſertim cum dato etiam, & non
conceſſo Iſabellam comprehendi, adhuc non ſuffragaretur
DD. Piaritijs, quia illa renunciauit ad fauorem dictorum
fratrum, quæ propterea inuita non poſſunt ipſi excipere de
iure illius, prout fuit firmatum in ambabus præcedentibus
deciſionibus, quibus in hac parte agentes pro DD. Piaritijs
jam videbantur acquieſcere.

Circa detractiones placuit quoque Dominis reſponſio da-
ta in alijs deciſionibus reſpectu fideicommiſſi Alexandri ſe-
nioris, cuius vigore fuit dictum deberi immiſſionem ſuper
32. tornaturis Prædij Cadriani, quia ſcilicet nihil penitus
affertur pro DD. Piaritijs, quod ex eodem fideicommiſſo ſit
2 detrahendum; cum enim ipſæ detractiones † non præſu-
mantur, quia ſunt quid facti, debent ab allegante proba-
ri, alioquin non intrat diminutio fideicommiſſi, Bald.
conſ. 219 nu. 4. verſ. non tamen, lib 2. Peregrin. *de fideicomm.
art. 35. num 9 verſ. tutior tamen*, Card. Caual. *deciſ. 476. num.
2. & fuit dictum in Bononien. de Poetis 4 Maij 1605. coram
bon mem. Vbaldo.*

Reſpectu verò fideicommiſſi Antonij viſa fuit non obſta-
re eadem exceptio detractionum; quia cum ipſe in donatio-
ne bonorum ſuorum præſentium non confidens de donata-
rijs, iniunxiſſet illis ſpecificè gradatim vocatis, vt infra ſex
menſes à die notæ donationis debeant eam ratificare *per In-
ſtrumentum publicum, in quo deſcribantur omnia bona tàm
mobilia, quàm immobilia, iura, actiones, & nomina debito-
rum ad ipſum ſpectantia, &c.* Idemque implicitè præſcrip-
ſiſſet in Teſtamento poſtea condito ad formam eiuſdem do-
nationis, nec Eques Gherardus aſſertus auctor DD. de Pia-
ritijs, quantumuis habuerit notitiam prædictorum, vllum
vnquam Inuentarium confecerit, ſed ſpreuerit præceptum
teſtatoris; intrat indiſtinctè ex huiuſmodi omiſſione præſum-
3 ptio ſubtractionis bonorum, & ſatisfactionis, † adeout al-
leganti bona hæreditaria non ſuffeciſſe incumbat onus pro-
bandi huiuſmodi negatiuam, prout pluries Rota firmauit,
*& præcipuè in Maceraten. Legitimæ coram Reuerendiſſimo
Domino Epiſcopo Vrgellen. & in Romana de Victorijs coram
R. P. D. meo Merlino*, ac in alijs allegatis in præcedentibus
deciſionibus, & per Surd. *deciſ. 316. num. 14. & ſeqq.* Gra-
tian. *diſceptat. 570. num. 20.* ac per Modern. *de legitim. lib. 2.
tit. 2. quæſt 4 num. 15.* præſertim cum ipſe teſtator aſſerue-
rit ſe habere bona nedum immobilia, ſed etiam mobilia,
iura, & actiones, ac nomina debitorum ad ſe ſpectantia,
quæ expreſsè mandauit deſcribi in Inuentario, & in princi-
pio donationis enunciauerit pecuniarum ſummas, & idem
ferè repetierit in Teſtamento, ibi, *In omnibus ſuis bonis mo-
bilibus, immobilibus, ſeſemouentibus, iuribus, actionibus, &
4 nominibus debitorum, &c.* cui † aſſertioni Teſtatoris hæ-
res grauatus ſtare tenetur Rota *in Peruſina fideicommiſſi de
Ciacijs 8 Iunij 1629. coram bo. mem. Cardin. Verili, & in ea-
dem coram R. P. D. meo Dunozetto 19. Aprilis 1620.* & tan-
5 quam inducentem † eo vehementiorem præſumptionem
ſubtractionis, & occultationis ponderauit Rot. *in præalle-
gatis Maceraten. Legitimæ, & Romana de Victorijs*, & a-
pud bon. mem. Card. Caual. *deciſ. 246. num. 5. & 6.* & paſ-
ſim aduertunt Doctores, adeout legata, & debita † præ- 6
ſumantur ſoluta ex pecunijs hæreditarijs, non autem pro-
prijs hæredis grauati, Surd. *deciſ. 15. num. 29.* Fuſar. *de ſub-
ſtitut. quæſt. 668. num. 4.*

Et maximè augetur præſumptio ſatisfactionis, quia o-
miſſioni Inuentarij, & aſſertioni Teſtatoris accedunt in-
gentes alienationes factæ ab Equite Gherardo, & fratribus
Prædiorum ſitorum in Communi S. MARIÆ in Don, &
in loco Viadagalæ, & in ipſo Communi Cadriani aſcendẽ
ad tornat. 453. & vltra, quę pro parte DD. de Piaritijs non
negantur, propter quas † alienationes præſumitur fuiſſe 7
conſumptas qualuis detractiones, donec contrarium pro-
betur Rota *in præallegata Bononieñ de Poetis, & in Bononien.
de Rubeis 8. Martij 1619. coram bo. mem. Vbaldo*, Adden. ad
ſan. me. Greg. XV. *deciſ. 185. nu. 6.* Immo id per euidentiam
facti demonſtratur, cum Prædium ſuper quo petitur immiſ-
ſio ex aduerſo detentum, dicatur eſſe tantummodo tornat.
218. & ſic dimidio plus fuit alienatum.

Nec præſumptio oriens ex prædictis cum translatione o-
neris probandi in grauatum tollitur per diſtinctionem inter
fideicommiſſum vniuerſale, & particulare ex Angel. Alex.
& alijs allegatis pro DD. Piaritijs, quia iſti omnes loquun-
tur † ad effectum amiſſionis detractionum, & inducendi 8
pœnam hæredi grauato, vt teneatur de ſuo, aſſeuerantes
omiſſionem Inuentarij non inferre tantum præiudicij, pro-
ut etiam loquitur Rota *deciſ. 519. par. 4 diuerſ.* Secus ve-
rò ad effectum præſumendi ſubtractionem bonorum, &
transferendi onus probandi in negantem bona ſuffeciſſe, in
caſu quo † concurrant omiſſio Inuentarij, præceptum, & 9
aſſertio Teſtatoris, & numeroſæ alienationes, prout hic
quod eſt longè diuerſum, & in his terminis procedunt deci-
ſiones, & DD. ſuperius allegati, & interim donec fiat talis
probatio, quę requirit altiorem indaginem, nequit retarda-
ri DD. fideicommiſſarijs immiſſio.

Et quatenus dicebatur grauatum vniuerſali fideicommiſ-
ſo non † teneri ad confectionem Inuentarij, niſi interpel- 10
letur à fideicommiſſario, neque in eo requiri ſolemne In-
uentarium, ſed ſufficere ſimplicem deſcriptionem; Reſ-
pondetur primò, hoc non procedere, vbi extat præceptum
Teſtatoris, † cui hęres tenetur parere, alioquin omnino 11
intrat contra ipſum prædicta præſumptio, Gratian. *d. di-
ſceptat. 570. num. 23.* Rota *in Maceraten. Legitimæ 14. Maij
1627. coram Eminentiſſim. D. Cardin. Vbaldo.* Secundò non
probatur Equitem Gherardum feciſſe vllam deſcriptionem,
neque potuit iuuari ex deſcriptione facta ab Alexandro iu-
niore primo vocato, tum quia Antonius Teſtator voluit
Inuentarium confici etiam ab alijs gradatim vocatis, & in
ea deſcriptione videntur contineri tantum bona diſtrictus
Bononien. illi communia ex finalibus verbis Inſtrumenti,
ibi, *quæ omnia bona fuerunt, & ſunt communia inter ipſos
Dominos Antonium, & Alexandrum, &c.* & in donatione
Antonius aſſeruit ſe poſſidere etiam bona propria, & extra
dictum diſtrictum, ibi, *omnia, & ſingula eiuſdem Domini
Antonij donatoris bona mobilia, & immobilia, domos ſcili-
cet, & poſſeſſiones, prædia, terras, prata, campos, vineas,
pecuniarum ſummas, & credita, ac alia quęcumque præmiſ-
ſo, ſeu alio nomine nuncupata tàm Bononiæ, & in illius Co-
mitatu, & diſtrictu, quàm alibi vbicumque exiſtentia, iura-
que, & actiones tàm patrimonialia, quàm omnia alia vnde-
cumque quæſita, & tàm communia inter ſe, & dictum Ale-
xandrum eius fratrem, quàm propria, & particularia ipſius
donatoris etiam per ipſum in publico Bononien. Gymnaſio, ac
alias legendo, & aduocando, necnon ex hæreditate olim Do-
mini Ioannis Gherardi Glauarini, vel quocumque alio modo,
ac quomodolibet acquiſita, quæ hic pro ſingulariter expreſſis,
& declaratis haberi voluit, & vult, &c.* Tum quia dicta
deſcriptio continet tantùm bona donata, non autem hære-
ditaria, quæ ceciderunt ſub Teſtamento poſtea facto cum
eiſdem ſubſtitutionibus: Non etiam profuit Inuentarium
tutelare geſtum à Tutrice filiorum Alexandri iunioris
poſt eius obitum de anno 1590 quia, vt fuit reſponſum
in alijs deciſionibus, eadem tutrix noluit per iſtud ſupple-
ri † deſcriptionem bonorum hæreditariorum, cum ipſa 12
fuerit proteſtata ſe velle illa recenſere ſuis loco, & tempo-
re, quemadmodum in puncto dixit Rota *in recent dec. 180.
in fin. par. 2.*

Et nihilominus quatenus eſſet attendendum Inuentariũ
tutelare (quod tamen prædicti fideicommiſſarij in omni-
bus diſputationibus pernegarunt) adhuc tamen fuiſſent con-
ſumptæ

Digitized by Google

ſumptæ quæcumque prætenſæ detractiones ex alienationi-
bus, cum iſtæ ſint plus dimidio quàm ſit prædium, ſuper quo
ſolo nunc petitur à fideicommiſſarijs immiſſio.

Et prædicta ferè omnia applicantur quoque ad fideicom-
miſſum Alexandri iunioris, licèt enim in eius Teſtamen-
to non fuerit iniuncta hæredibus confectio Inuentarij, ta-
men eo ipſo, quod illud non confecere, & quod conſtat de
prædictis numeroſis alienationibus bonorum pro medietate
ad illum ſpectantium, intrat eadem præſumptio ſatisfactio-
nis transferens onus probandi in negantem bona non In-
uentariata, & alienata ſuffeciſſe ex præallegatis.

Quod autem dicebatur pro DD. Piaritijs in iudicio moto
à fideicommiſſarijs contra Equitem Gherardum ſuper cau-
tione fideicommiſſorum præſtandorum fuiſſe electos Peri-
tos, & Calculatores ſuper ſtatu hæreditario, ex quorum
relatione infertur nihil, aut quid minimum ſupereſſe re-
ſtituendum; conſtat non ſuſtineri, primò enim non veri-
ficatur electio Peritorum, niſi ſuper valore certorum corpo-
rum hæreditariorum, non autem ſuper vniuerſo ſtatu, qui
conſiſtebat etiam in nominibus debitorum, iuribus, & actio-
nibus, ac etiam in pecunijs, de quibus meminit Antonius
in donatione, & in mobilibus magni valoris, quæ ambo
iſti poſteriores Teſtatores commemorarunt, & præſertim
in ſuppellectili Palatij Cadriani, quam ſolam Alexander
in ſuo Teſtamento aſſeuerauit eſſe valoris lib. 12. mil. at hæ-
13 reditas † complectitur vniuerſum ius, quod defunctus ha-
buit, *l. nihil aliud, ff. de verb. ſignif. l. hæreditas, ff. de regul.
iur.* Secundò fuit reſponſum prædictas relationes emanaſ-
ſe in alio iudicio intentato contra Equitem Gherardum ad
alium effectum, quæ diuerſitas apertè colligitur ex libello,
& ſententia, quæ tendebant ſolum ad aſſicurandum, ne
pendente purificatione fideicommiſſi, vlterius damnifica-
rentur bona, ſed conſeruarentur illæſa fideicommiſſarijs,
vnde prædicti Periti nihil prorſus dixerunt de cæteris iuri-
bus hæreditarijs pertinentibus ad fideicommiſſarios, nec de
prætenſis detractionibus allegatis per Equitem Gherar-
dum, ideo non poſſunt præiudicare in iſto iudicio, quod pu-
rificato iam fideicommiſſo, tendit immediatè ad immiſſio-
14 nem, & ſufficit † lites eſſe diuerſas in ſpecie ad hoc, ne
ex geſtis in vna reſultet præiudicium alteri, *Ægid. deciſ.*
629. Rot. *deciſ. 4. de conſ. in ant.* Mareſcott. *var. cap. 107. nu.
7. & 8. lib. 2.*

Fuit etiam animaduerſum plures detractiones allegatas
ex parte DD. de Piaritijs in notabili ſumma minimè ſubſi-
ſtere, prout eſt prædiolum ſitum in eodem Communi Ca-
driani redemptum ab Equite Gherardo, quod tamen atten-
tis quampluribus alienationibus petiarum terræ eiuſdem
15 Communis cenſetur † ſubrogatum in locum alienatorum,
& venit in reſtitutione fideicommiſſi perindè ac ſi fuiſſet ab
initio relictum in hæreditatibus Teſtatorum, Surd. *dec. 15. n.
50. & ſeq.* cum alijs allegatis in præcedenti deciſione, *verſ.
quod fortius, &c. ad med.* Item recenſetur inter aſſertas
detractiones aliud prædium nuncupatum *della Maddalena*
olim conceſſum per Commendatarium Eccleſiæ S. Mariæ
Magdalenæ de Anno 1588. Alexandro iuniori ſtipulanti
pro ſe, & hæredibus ſuis cum clauſula *ad habendum, &c* po-
ſita in parte diſpoſitiua, & clauſula *in perpetuum, &c.* ſæpius
repetita, & pacto renouandi de 29. annis in 29. annos (quod
16 non tollit † effectum perpetuitatis, cum dicatur adiectum
ad probationem directi dominij, non autem pro ſubſtantia
contractus, Rota *dec. 438. num. 3. par. 1. recent. & in Aſculana
emphyteuſis 27. Iunij 1633. coram Reuerendiſſ. D. meo Epiſ-
17 copo Vrgellen.*) quæ conceſſio † eſt tranſitoria ad extra-
neos ex deductis *in Mediolanen. Bonorum de Buffalora coram
bon. mem. Bubalo, quam Rota ſæpius ſequuta eſt*, vnde potuit
idem Alexander primus inducere fideicommiſſum ſuper
18 huiuſmodi prædiolo, & illud † venit ſub generali diſpoſitio-
ne, & in reſtitutione fideicommiſſi metiendo voluntatem à
poteſtate, Magon. *deciſ. Lucen. 7. num. 23.* Peregr. *de fideicom.
art. 6. num. 29.* Fuſar. *de fideicom. qu. 630. num. 5.* Card. Canaler.
dec. 293. num. 1. Rota *in Ferrarien. Bonorum 29. Aprilis* 1630.
coram D. Vrgellen. & quamuis Gherardus in fine anni 29. ne-
glexiſſet petere renouationem, tamen illam obtinuit de
Anno 1621. tanquam ſucceſſor Alexandri cum remiſſione
19 cuiuſcumque caducitatis, & ſic venit continuatiuè † ad pri-
mæuam conceſſionem cum eodem onere fideicommiſſi ex
reg. l. qui in ius, ff. de regul. iur. quamobrem conſtat fuiſſe nul-
lius momenti inueſtituram obtentam à DD. Piaritijs de præ-
20 ſenti Anno 1636. † deficiente deuolutione, immò adhuc du-
rante prima conceſſione, Bald. *conſ. 535. lib. 2.* Caſtr. *conſ. 72.
per tot. lib. 2.*

Nec pariter poteſt referri in detractiones medietas fidei-
commiſſi Antonij, quæ nullo pacto pertinet ad DD. Piari-
tios, nec ad filias Alexandri profeſſas in Monaſterio, ſed ad
Iſabellam filiam Equitis Gherardi, quæ diſpoſitiuè conſen-
ſit totum, & integrum fideicommiſſum in omnibus, & per
omnia peti à prædictis DD. fratribus de Glauarinis: qui
conſenſus ne ſit inanis, debet operari, vt ipſis liceat obtine-
re ſuper huiuſmodi medietate perinde ac obtineret illa, ſi
ageret ex allegatis in præterita deciſione, præſertim acce-
dentibus illis verbis, *ſeu alio quouis modo, & iuris, aut homi-
nis diſpoſitione in ipſos coaluiſſet, &c.* quæ † includunt ius 21
prouenienſ etiam ex perſona loquentis fauore ipſius *ſanct.
mem.* Greg. XV. *dec. 2. num. 8. & 9.* & viget clauſula *non ſolum
prædicta, ſed & omni alio meliori modo*, quæ † deſignat eni- 22
xam voluntatem diſponentis, & comprehendit quoſuis
modos magis proportionabiles, & aptos, vt diſpoſitio conſe-
quatur ſuum effectum perindè, ac ſi fuiſſent ſpecialiter ex-
preſſi etiam ex quacumque alia cauſa diuerſa, & non dedu-
cta, Achil. *dec. 1. de verb. ſignif.* Caſ. de Graſſ. *dec. 5. nu. 4. de
elect.* & latè cumulat Mart. *clauſ. 81. n. 3. & ſeq.*

Dotes autem filiarum Alexandri ſunt † detrahendæ de 23
Legitima non autem de fideicommiſſo, cum ſuccedant loco
Legitimæ, vti firmauit Rota *coram ſan. mem. Greg. XV. dec.
565. & ibi Adden.*, quæ fuit confirmata *coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano, & in Peruſina fideicommiſſi de Gratianis
28. Iunij 1630. coram eodem, verſ. cum igitur dos ſuccedat,
&c.* & latè cumulat Modern. *de legit. lib. 1. tit. 4. quæſt. 6.
num. 14.*

Dos demum Lauræ Alamandinæ non eſt amplius detra-
henda, cum fuerit ſemel ſoluta cum effectibus hæreditarijs
fideicommittentium, prout fuit probatum per publicum
Inſtrumentum.

Quæ omnia ſi ſubducantur, deprehenditur manifeſtè re-
liquas prætenſas detractiones etiam iunctis allegatis me-
lioramentis quatenus probarentur (prout non viſa ſunt pro-
bari ſaltem in quantitate prætenſa à DD. Piaritijs ex dedu-
ctis in alijs deciſionibus) prorſus abſorberi ab alienationibus
ſtabilium longè maioris quantitatis aſcenden. ad tornaturas
453. valoris libr. 92. mil. & vltra, & ab alijs bonis, pecunijs, iu-
ribus, & nominibus hæreditarijs, de quibus non docentur
legitimè confecta Inuentaria ex ſuperiùs deductis, adeout
nulla iam videatur ſupereſſe dubitatio, quin ſuper hoc
ſolo prædio ſit concedenda immiſſio, concurrentibus om-
nibus requiſitis in iſto iudicio recenſitis in prima deciſione.

Et ita fuit tertio reſolutum vtraque, &c.

* *Sunt deciſiones 88. & 126. ſupra in hac parte vbi etiam ha-
bentur aliæ deciſiones in hac cauſa.*

R. P. D. GHISILERIO.

Aoximana Cenſus.

Die Lunæ 23. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Declaratur in hac deciſione, quod exemptio-
num priuilegia, quantumuis ampla, &
prægnantia conceſſa alicui, non inducunt
exemptionem rei, contractus, vel delicti
concernentia loca minimè exempta. Mira-
bilis, & ſingularis eſt deciſio, tanquam
extenſa à tàm præclaro, & magno Areo-
pagiſta.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus quantumuis ſit aliquis, ſi tamen conueniatur ratione rei ſitæ extra locum exemptum, poteſt coram Iudice rei ſitæ conueniri.*

2 *Cap. volentes 1. de priuileg. in 6. in Concilio generali Lugdunenſi fuit compilatum.*

3 *Exemptionis priuilegia quantumuis ſint lata, non includunt exemptionem rei, contractus, vel delicti, concernentia loca non exempta.*

4 *Exemptionis plenæ priuilegium quantumuis latum, non includit locum non exemptum.*

5 *Res vbi eſt, poteſt quis conueniri actione reali, non obſtante quocumque priuilegio, generaliter conceſſo, quod non poſſit conueniri niſi ſub certo Iudice*

6 *Contractus rei, vel delicti ratione, quis efficitur de iu-*

Digitized by Google

riſdictione Iudicis illius loci, quantumuis contrahens vel delinquens ſit exemptus, licet non dicatur, vel efficiatur ſubditus.

11 Exemptione quacumque habet locum cap. 1. de priuil. in 6. & eſt intelligendum de priuilegio plenæ exemptionis, quantumuis lato, & nu. 12.

8 *Actio realis, principaliter reſpicit rem ipſam, & quodammodo ipſi rei videtur cohærere.*

9 *Reus actionem realem defendere tenetur in loco, in quo ſita eſt.*

10 *Et hoc habet locum, etiamſi reus habeat priuilegium, ne teneatur reſpondere, niſi coram certo Iudice, & nu. 11. & 12.*

13 *Clauſula derogatoria, intelligitur ſemper quatenus ea quibus derogatur contrarientur diſpoſitis.*

14 *Clauſula reuocatoria alicuius legis, vel ſtatuti, eatenus legem vel ſtatutum, reuocare videtur, quatenus cum ipſa lege reuocante repugnantiam continet, & non in plus.*

15 *Ordo Ciſtercienſis habuit priuilegia plenæ exemptionis, & poſt conditum cap. 1. de priuil. in 6. impetrarunt ab Innocentio IV. ne d. cap. derogaret priuilegijs ſuæ exemptionis.*

16 *Exemptio, quantumuis plena, nunquam includit tres caſus.*

17 *Concedi aliquod nouum nunquam intelligitur, ſi concedatur illud idem, quod erat conceſſum de iure communi.*

19 *Cap. volentes 1. de priuileg. in 6. non intrat, quando exemptio eſt reſtricta ad certam ſpeciem iuriſdictionis vide nu. 20. & 21.*

22 *Bonorum appellatione veniunt bona vbicumque exiſtentia.*

23 *Cauſæ, & actiones ſuper rebus agitatæ dicuntur quodammodo inhærere ipſi rei.*

24 *Actio realis, & in rem ſcriptam quoad forum æquiparantur.*

25 *Cap. volentes 1. de priuil. in 6. non procedit, quando exemptus non fuit repertus in loco rei ſitæ, itaut non poſſit ferre diffinitiua contra ipſum, quamuis fuerit citatus.*

26 *Procuratores perſonas Dominorum repræſentant.*

27 *Poſſeſſor conueniri poteſt actione reali.*

28 *Ciues alicuius loci, Superiore non contradicente, poſſunt in eorum præiudicium prorogare iuriſdictionem eorum, quibus circumſcripta exemptione erant ſubiecti.*

29 *Falſitatis omnem occaſionem poſſunt tollere adminicula.*

30 *Poſſidere, ſi quis aſſerat, non inde ſequitur perneceſſe perceptio fructuum, nec realis inſiſtentia.*

31 *Poſſeſſio inſtrumentalis non probat perceptionem fructuum.*

32 *Manutentio non tradit poſſeſſionem, ſed traditam, vel habitam declarat, ſeu confirmat abſque alia executione.*

33 *Fructus præſumuntur percepti, à vero, & corporali poſſeſſore.*

34 *Fructus veniunt à die motæ litis.*

35 *Manutentio competit ei, qui nunquam deſijt poſſidere.*

36 *Sententiam quando pars aduerſa vult infirmare ex nouiter deductis, ita licet parti, qui eam obtinuit, ex nouiter deductis eam defendere.*

37 *Aſſociatio, vt obſcuretur non ſufficiunt leuiores probationes.*

38 *Hæres tenetur ſeruare factum defuncti.*

39 *Fructus dotis à marito exigi non poſſunt, ſi non ſubſtineat onera matrimonij.*

41 *Receptio in ſolutum eſt vera ſolutio.*

42 *Solutionem in ſolutum mulier poteſt recipere abſque ſolemnitatibus.*

43 *Confeſſio, ſi habeat relationem ad aliquod inſtrumentum, eo non exhibito, non creditur referenti in præiudicium tertij.*

44 *Confeſſio facta abſente parte non obeſt.*

45 *Hypoteca limitata ad tempus ſolutionis, non retrotrahitur ad tempus promiſſionis, ſed incipit à die traditionis.*

46 *Poſſeſſio non extenditur de re, ad rem.*

47 *Manutentio non impeditur propter creditum illiquidum.*

48 *Statutum excluſiuum fœminarum non excludit eas, niſi ab hæreditate dotantis.*

49 *Filius, vel filia, ſiue agendo, ſiue excipiendo tenetur probare aditionem hæreditatis matris, quia in ea non datur ſaiſitas, ſicuti in patre.*

50 *Circa Lucrum dotale attenditur ſtatutum viri, non autem vxoris, & nu. 52.*

51 *Statutum Lauretanum non defert lucrum dotale, & num. 54.*

53 *Bononien. Dotis 22. Maij 1619. coram Buratto declaratur.*

55 *Statutum Montis Filatrani defert lucrum dotale marito, cum qualitate reſtitutionis dotis infra annum abſque litigio.*

56 *Conſtitutio March. de minoribus, annullat ipſo iure contractus minorum celebratos ſine ſolemnitatibus requiſitis à d. Conſtitutione.*

57 *Contractus celebratus cum minore ſine ſolemnitatibus non tenet, ipſo ſic volente, ſed ſecus è contra.*

58 *Solemnitates in contractibus minorum ſunt inuentæ ad eorum vtilitatem.*

DECISIO CLXV.

INHÆRENDO deciſioni in hac cauſa factæ coram me 10. Martij præteriti, * cenſuerunt DD. ſuſtineri reſolutionem ad fauorem D. Camilli Rinuccini pro illius manutentione in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, quam vigore ſententiæ immiſſionis in Saluiano obtinuit à Locumtenente Gubernatoris Marchiæ, quia dictæ ſententiæ validitas, & iuſtitia ſubſiſtit ex deductis in eadem deciſione, & quæ hodie replicantur pro Riccardis, non tollunt fundamenta deciſionis.

Siquidem primum motiuum ratione iuriſdictionis, ex quo fel. record. Paulus Quintus non ſolum Ciues Lauretanos exemit à iuriſdictione cuiuſcumque alterius, ſed etiam illorum bona, vt in Motu proprio ſub Datum Tuſculi quarto Idus Septembris anno 1620 nihil facit, quominus ex natura actionis Riccardi quantumuis Ciues Lauretani non poſſent conueniri coram Iudice, in cuius iuriſdictione erant bona, quia ponderatis verbis exemptionis, de qua in Motu proprio, ibi, *eandemque Ciuitatem Lauretanam, eiuſque diſtrictum, Comitatum, & territorium, eiuſq; homines, res, & bona, iura, cauſas, & actiones quaſcumque à prædicta legatione, ſeu gubernio Prouinciæ Marchiæ fuiſſe, & eſſe penitus, & omnino ſeparatos, ſeparatas, & ſeparata, &c.* patet deſignatam eſſe exemptionem Ciuitatis, Diſtrictus, & Territorij, eiuſque hominum, rerum, & bonorum: Ideoque non comprehendere perſonas, res, & bona extra Ciuitatem, Territorium, & Diſtrictum Lauretanum exiſtentia, ita quod intret diſpoſitio Textus *in c. 1. de priuil. in 6.* vbi ne exempti limites libertatis excedant, declaratur, quòd † quantumcunque ſint exempti, ſi tamen conueniantur ratione rei ſitæ extra locum exemptum, poſſint coram Ordinario ratione rei ſitæ conueniri, ponderando præcipuè illud verbum, *quantumcunq; ſint exempti*, quod denotat exemptionem quantumuis amplam recipere prædictam interpretationem datam ab Innocentio Quarto in Concilio Generali Lugdunenſi, vbi compilatum fuit dictum † *Capitulum primum de priuil. in 6.* & Gemin. *ibid. num. 3.* inquit, nota quod priuilegia exemptionis quantumcunque ſint lata, non includunt † exemptionem ratione rei, contractus, vel delicti concernentia loca non exempta, & Franc. *num. 2.* ait ſecundò, tenementi, quod priuilegium plenæ exemptionis quantumcunque latum non includit † exemptionem ratione delicti contractus, vel rei, de qua agitur, dummodo locum non exemptum concernat, & Paul. de Caſtr. *in l. fin. in princip. verſ. item ratione poſſeſſionis. C. vbi in rem actio exerceri debeat*, dicit, in loco vbi eſt res, † poteſt quis conueniri actione reali, non obſtante quocumque priuilegio generaliter conceſſo, quòd non poſſit conueniri, niſi ſub certo Iudice, patet ergo, quod ratione delicti, contractus, vel rei, efficitur quis de iuriſdictione Iudicis illius † loci, quantumcunque contrahens, vel delinquens ſit exemptus, licet non dicatur, nec efficiatur ſubditus, *ſecundum gloſ. ſingularem, in verb. ſubditos, in Clement. 1. de foro compet. & d. Text. in d. cap. 1. de priuil. in 6.* habere locum in quacumque exemptione, & eſſe intelligendum † de priuilegio plenæ exemptionis quantumcunque lato, pluries firmauit Sac. Congregatio Concilij, & tenuit Rota *in Baron. iuriſdictionis 20. Maij 1603 coram Eminentiſſ. Cardin. Veroſpio,*

Margin numbers beside the lines (right): 1 (at "† quantumcunque ſint exempti"), 2 (at "Capitulum"), 3 (at "non includunt †"), 4 (at "† exemptionem ratione delicti"), 5 (at "† poteſt"), 6 (at "† loci"), 7 (at "† de priuilegio").

8 *ſpio*, ea ratione, quia actio, † qua agitur ad rem, princi-
paliter reſpicit rem ipſam, & quodammodo ipſi rei videtur
cohærere, *§. omnium inſtit. de action. l. fin. C. de præſcript.*
9 *long. temp. l. non aliàs, §. fin. ff. de iudic.* & ideo reus † eam
defendere tenetur in loco, in quo ſita eſt, ex qua ratione
infert Barboſ. *in l. hæres abſens, §. proindè, in art. de fo-*
ro ratione reſitæ, ff. de iudic. num. 3. hanc concluſionem
10 † procedere etiamſi reus habeat priuilegium, ne teneatur
reſpondere, niſi coram certo Iudice: Nam non obſtante
11 priuilegio tenetur † rem defendere, vbi ſita eſt, propter ra-
tionem, de qua ſupra.

Non obſtat amplitudo verborum priuilegij deducta ex
illis dictionibus, *penitus, & omninò, &c.* & infrà, *perpe-*
tuò ſeparamus, & pleniſſimè eximimus, &c. quia ex ſupra
12 allegatis probarum fuit *text. in d. cap.* 1 † procedere in
priuilegio plenæ exemptionis quantumcumque lato,
nec deciſio Rotæ *in Cæſarauguſtana Camerariæ* 26. *No-*
uemb. 1632. *coram R. P. D. meo Pirouano*, applicatur huic caſui,
ex quo procedit in diuerſis terminis, vt ex lectura patet.

Pariter nihil facit derogatio Concilijs vniuerſalibus, de
qua in Motu proprio cum clauſula, *quorum tenores*, quia
priuilegium integrum plura alia continet, quibus applica-
ri poteſt dicta derogatio, non autem ſolam iuriſdictionem,
13 & clauſula † derogatoria intelligitur ſemper, quatenus ea,
quibus derogatur, contrarientur diſpoſitis, Alex. *conſ.* 7.
num. 17. *lib.* 7. Ad quod facit Theorica, Bart. *in extrauag ad*
reprimendam in verb. non obſtantibus; num. 12. vbi quod
14 clauſula reuocatoria alicuius legis, † vel ſtatuti, eatenus
legem, vel Conſtitutionem reuocare videtur, quatenus
cum ipſa lege reuocante repugnantiam continet, & non in
plus. Hoc dictum refert Alex. *conſ.* 22. *num.* 2. *lib.* 1. Ludou.
Gomez. *in cap.* 1. *num.* 135. *de conſt. lib.* 6. *Rom. conſ.* 57. *num.* 1.
& 2. Rota *coram Mant. deciſ.* 104. *num.* 5. & in terminis
etiam fortioribus ſpecialis derogationis extat doctrina Ge-
min. *in d. cap.* 1. *§ in eos autem de priuileg in* 6. vbi *num.* 9. dicit,
15 Ordinem Ciſtercienſem † habuiſſe priuilegia plenæ exem-
ptionis, & poſt iſtud Capitulum impetraſſe ab Innocentio
IV. auctore iſtius, vt fuit dictum ſupra, ne iſtud Capitu-
lum derogaret priuilegijs ſuæ exemptionis, ſed cum dubita-
retur, numquid coram Ordinario poſſent conueniri ſuper
decimis prouenientibus ex fundis poſitis in loco non exem-
pto, quia Papa conceſſerat eis, quod illud Capitulum nihil
præiudicaret, & refert, ſe affirmatiuè conſuluiſſe, & ſuo
conſilio ſubſcripſiſſe quaſi omnes Doctores Bononienſes,
quia inquit de iure communi ante prædictum Capitulum,
caſus prædictos non fuiſſe comprehenſos in priuilegijs, licèt
igitur Papa conceſſerit gratiam Ciſtercienſibus, ne per præ-
dictum text. præiudicaretur ſuis priuilegijs, attamen non
per hoc ſequebatur, vt virtus comprehenſiua priuilegiorum
extenderetur ad caſus, de quibus in dicto textu, & Franc. *in*
dicto text. ſequitur hanc opinionem ea ratione, quia quan-
16 tumcumque ſit † plena exemptio, numquam includit di-
ctos tres caſus, *& num.* 1. *verſ. eſſet tamen ex hoc*, infert, eſſe
neceſſarium, quod in priuilegio declaretur, quod in his tri-
bus caſibus coram Ordinarijs conueniri non poſſint, aliàs
per ſimplicem derogationem prædicti Capituli non cenſe-
tur conceſſa iuriſdictio in dictis caſibus, & propterea in di-
cto caſu Ciſtercienſium, Papa concedendo, quod iſta decre-
talis in nullo deroget illorum priuilegijs, benè dixit, quia illa
priuilegia, non includebant iſtos tres caſus, ergo eis non de-
rogauit, nec poteſt fieri vis in illo verbo concedimus, per
17 quod videtur aliquod de nouo conceſſum, quia quoties †
conceditur illud idem, quod erat conceſſum de iure com-
muni, numquam intelligitur aliquod nouum concedi vt
patet *in c. & ſi Chriſtus in fin. de iur. iur. gloſ. in c.* 1. *de reſcript.*
18 Quæ doctrinæ facilius procedunt in iſto caſu, † in quo, ne-
que in diſpoſitiuis, neque in ex equutiuis adeſt ſpecialis de-
rogatio dicti Capituli primi.

Nec releuat, quòd cum exemptio, de qua agitur, non ſit
generalis, ſed reſtricta ad certam ſpeciem iuriſdictionis
nempè legationis, ſeu gubernij Prouinciæ Marchiæ infera-
19 tur, † non intrare diſpoſitionem dicti Capituli ex traditis
per Couar. *pract. quæſt. cap.* 11. *num.* 5. quia diſtinctio data à
Couar. reprobatur in terminis à Rota *in d. Baren. iuriſdi-*
ctionis coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio, vbi ſupra num.
4. & idem Couar. *d. num.* 5. *in verſ. igitur in ſumma, &c.* ex-
plicat, vt non procedat dictus textus, quando conceditur
20 certa ſpecies † iuriſdictionis, vel eximuntur perſonæ abſ-
que circumſcriptione loci, ſecus autem, quando priuile-
gium eſt certo loco circumſcriptum, quia eo caſu delinquens
21 aut contrahens extra illum locum, † etiamſi iure commu-
ni fuerit exemptus, ac iuris communis priuilegio munitus,
poterit puniri per Iudicem illius loci, vbi deliquerit, & apud
eum Iudicem tenebitur ex contractu reſpondere, qui Iudex
eſt illius loci, vbi contraxit. Nos autem verſamur in hoc ſe-
cundo caſu, vt patet ex verbis.

Quod Motus proprius fel. record. Pauli V. expreſsè ſepa-
ret bona, & cauſas quaſcumque, & appellatione bonorum
† veniant bona vbicumque exiſtentia, tollitur ex lectura 22
eiuſdem priuilegij, in quo non eximuntur bona Laureta-
norum, ſed bona Ciuitatis, diſtrictus, & Territorij, ibi,
eandemque Ciuitatem Lauretanam, eiuſque diſtrictum, Comi-
tatum, & Territorium, eiuſque homines, res & bona, iu-
ra, cauſas, & actiones quaſcumque &c. Vnde non veniunt
bona, quæ ſunt extra Ciuitatem, diſtrictum, & Territo-
rium, vt fuit dictum ſupra. Quod autem cauſæ, & actiones
ſuper † rebus agitatæ dicantur quodammodo inhærere ipſi 23
rei, probatur ex *l. fin. C. de præſcript. long. temp. l. non alias. §.*
fin. de iudic. & benè per Barboſ. *vbi ſupra*, idemque procedit
in actione in rem ſcripta, quia quoad forum † æquiparatur 24
actio realis, & in rem ſcripta, vt dicit Innoc *in c. dilectus il*
ſecundo de reſcript. cap. ex parte de for. compet. Tiraquel.
in tract. lignag. §. 8 *gloſ.* 5. *in princ. vſque ad num.* 15. Altera
difficultas quod diſpoſitio dicti textus † non procedat, quan- 25
do exemptus non fuit repertus in loco rei ſitæ, itaut non
poſſit ferri diffinitiua contra ipſum, quamuis fuerit citatus,
ceſſat ex eo, quod ſufficit Iudicium fuiſſe agitatum cum
eius Procuratore, quia perinde eſt, ac ſi Lauretanus ipſe fuiſ-
ſet citatus, † cum Procuratores perſonas Dominorum re- 26
præſentent, vt ex allegatis per Vinc. de Franch. *deciſ.* 177.
num. 5. *& ſeqq.* & allegati in contrarium procedunt, quando
ageretur actione perſonali ex promiſſione facta vbique ſol-
uendi, ſed quando actione reali ſecus, quia hoc caſu de iuris
diſpoſitione, † poſſeſſor conueniri poterit actione reali, & 27
maximè quando Procurator eſt in ſpecie conſtitutus pro de-
fenſione rei, vt in iſto caſu.

Subſiſtit etiam aliud fundamentum deciſionis, quod
Lauretani ſuperiore, & Protectore non contradicente, qui
poteſt cauſam auocare, & reaſſumere, ſi velit, non obſtante
prorogatione, † poſſunt in proprium præiudicium proroga- 28
re iuriſdictionem eorum, quibus circumſcripta exemptione
erant ſubiecti, declarant Natt. Surd. *& alij allegati in deciſio-*
ne, & ita tenuit Ruta *in Caſalen. de Carettis* 2. *Maij* 1582. *co-*
ram Comitulo, & ſic multo minus poſſunt poſt ſententiam
dare de defectu iuriſdictionis.

Non obſtat ſecundum motiuum contra deciſionem dedu-
ctum ratione exceſſus, ex eo, quod ante dictam ſententiam
D. Rinuccinus fuit aſſociatus, vnde præſumitur percepiſſe
fructus, & ſic ſummam ſcut. 326. pro quibus tunc egit, & quę
poſtea fuerunt comprehenſa in dicta ſententia immiſſionis,
de cuius validitate agitur, quia ſubſiſtit reſponſio deciſionis,
quod non conſtat de effectuatione dicti mandati de aſſociā-
do, quia non fuerunt eiecti Franciſca, & Raſcantes, vt ex
confeſſione Franciſcæ, quæ fuit vxor Simonis Gentiloni de-
bitoris cenſus quoad vnam medietatem tenutæ, de qua con-
feſſione in inſtrumentis de Anno 1628. & de Anno 1629. & in
litteris datis in ſummario, & ponderatis in alia deciſione,
quæ licet ſint ſcriptæ à Tertio, attamen cum obierit de An-
no 1628. & eſſet affinis, & agens Franciſcæ, ceſſat ſuſpicio, &
deſeruiunt pro adminiculo. Et ex detentione Aurelij Raſ-
cantis, quoad aliam medietatem, dicta autem confeſſio eſt
attendenda, tanquā adminiculata, nempe poſſeſſione Fran-
ciſcæ capta, continuata, & renouata, ac inhibitione alteri
parti præſentata, † quę adminicula tollunt omnem occaſio- 29
nem falſitatis, *l. inſtrumenta. C. de probat.* Rot. *in Ferrarien.*
pecuniaria 24. *Ianuarij* 1629. *coram R. P. D. meo Motmanno.*
Quibus ſtantibus parum refert, quod D. Rinuccinus in mo-
nitorio ſuper manutentione in poſſeſſione exequuto contra
eamdem Franciſcam aſſeruerit, ſe poſſidere, quia † inde non 30
ſequitur perneceſsè perceptio fructuum, neq; realis inſiſten-
tia, Rot. *dec.* 528 *n.* 2. *p.* 3. *rec.* & in fortioribus terminis de poſ-
ſeſſione † inſtrumentali, quod non probet perceptionem 31
bo. me Card. Caualer. dec. 138. *per tot.* præſertim in concurſu
aliorum contradicentium, & poſſidentium.

Non obſtat, quod ſaltem præſumatur percepiſſe fructus
ex illa medietate, in qua Raſcantes obtinuerat mandatum
de manutenendo de anno 1627. & ſic poſt annum à die man-
dati de aſſociando, quia obiectum procederet ſi Raſcantes
acquieuiſſet executioni per annum, ſed conſtat, ipſum cœ-
piſſe agere ad manutentionem de eodem Anno 1626. quo
D. Rinuccinus obtinuerat mandatum de aſſociando, quod
ſufficit, & ſi non doceatur de executione mandati de manu-

Digitized by Google

tenendo,quia id probat,eum continuaſſe in anteriori poſſeſ-
32 ſione, eo quod † manutentio non tradit poſſeſſionem, ſed
traditam, vel habitam declarat, ſeu confirmat abſque alia
executione, vt benè animaduertit Menoch. *de retin.remed.
vlt.num.37.* Rota *coram Seraph.deciſ.1295. num.4.* Ideò fru-
33 ctus Anno 1626. præſumuntur ab ipſo percepti, † cum eſ-
ſet verus, & corporalis poſſeſſor, qui cum non fuiſſet citatus
in aſſociatione conceſſa D. Rinuccino, probata illius poſſeſ-
ſione obtinuit manutentionem, per quam fuit ſaltem reſo-
luta aſſociatio D. Rinuccini,& omnia redierunt ad primum
34 principium, ex quo fructus † veniunt à die motæ litis. Vnde
excluditur,præſumptio perceptionis fructuum,& probatur
reſpectu medietatis tenutæ,quæ poſſidebatur à Franciſca,
eam impediuiſſe exequutionem mandati, vigore inhibitio-
nis ratione ſuę dotis. Reſpectu verò medietatis,quæ de tem-
pore aſſociationis poſſidebatur per Raſcantem, iuſtificatur
etiam paulò poſt aſſociationem obtinuiſſe mandatum, &
35 ſic indubitatum eſt, intrare ſupra deducta,cum numquam †
deſierit poſſidere,aliàs illi non competijſſet manutentio, ſed
reintegratio.

Non obſtat, quod iura probantia dictam aſſociationem
non habuiſſe effectum,non fuerint producta per D. Rinuc-
cinum coram Iudice de partibus; quia non fuit opus,ex quo
tunc non fuit oppoſitum de prætenſo exceſſu, & dum hodie
36 pars † vult infirmare ſententiam ex nouiter deductis, ita
licet etiam ex nouiter deductis illam defendere, Rot.*deciſ.
68.num.10.& 11 poſtſ.* Pacif.*de ſalu. cum alijs per adden. ad
deciſ.Greg. 274. ſub num. 9.* Quare cum prætenſa perceptio
fructuum non probetur,niſi præſumptiuè,& concurrant tot
coniecturæ in contrarium, talis præſumptio non habet lo-
cum, maximè quia ad effectum obſcurandi dictam aſſocia-
37 tionem, † ſufficiunt leuiores probationes, & quod non ſuf-
ficiat ad illum effectum poſſeſſio inſtrumentalis dixit Rota
*coram bon.mem.Caualer d.deciſ.*138. Nec eſt adhibenda fides
teſtibus ad perpetuam rei memoriam examinatis ex dedu-
ctis in alia deciſione in *§. Nec facit.*

Minus ſubſiſtit obiectum anterioritatis dotis Franciſcæ,
& Septimię,quia cum non probetur ſolutio dotis Franciſcæ,
vt latè fuit deductum in alia deciſione. Nam loca Montium
fuerunt alienata à Luca Feo dotis promiſſore, cuius fuit
38 hæres Franciſca, quæ propterea † tenetur ſeruare factum
defuncti, *l.cum à matre.C de rei vend* Imò vti talis tenebatur
ſoluere fructus dictorum locorum Montium, quæ à viro
39 exigi † non potuerunt, cum onera matrimonij ſuſtinuerit,
gloſ. in l.de euictione,vbi Bart. & Alex *num.12.&* Soccin. *nu.
9 ff de ſolut.matrim* Iaſ *in l.ſi donaturus.§ 1. num. 16. ff. de
condit. ob cauſ.* Caſtr. *conſ.11. num.4. verſ. quatenus au-
tem, lib.1.* Surd.*conſ.290.num.31. vol. 2.* Creditum verò
Cataneorum minus fuit à Simone exactum, ſed tempore
illius obitus extabat,& à Franciſca fuit ceſſum Riccardis,
40 per quam † ceſſionem dicitur recepiſſe, idem inſolutum,
Aym.*conſ.200.num 2.*Ruin.*conſ 107.num.2 vol.1.* & conſe-
41 quenter intrat ſatisfactio, cum † receptum ſit vera ſolutio,
Dec.*conſ.99.num.4.*Surd.*conſ.145.num.29.* quam ſolutionem
42 potuit mulier† recipere ſine ſolemnitatibus, Mantic. *deciſ.
344.num.7.& fuit dictum in Romana ſaluiani 9. Decemb.* 1633.
coram Reuerendiſſ.D.meo Decano. Quo verò ad prætenſam
ſolutionem alterius crediti ſcutorum 900. in alia deciſione
fuit dictum; illam non probari,niſi per confeſſionem haben-
43 tem relationem ad aliud inſtrumentum, † quo non exhi-
bito,non creditur referenti in præiudicium tertij,licet quan-
titas ſit expreſſa,vt diſtinguit Gratian.*deciſ. Marchiæ 103.
num.16. & 17.* & eo magis, quod dicta confeſſio emanauit
44 Cataneis abſentibus, & tempore, quo cenſus † venditus
erat D. Rinuccino, cui propterea non obeſt, vt de communi
Neguſan. *de pignor. in 7. memb.2. part.ſub num 76.* Mant.
de tacit. lib. 11. tit. 20. num. 25. ſed quatenus reuera Si-
mon recepiſſet dicta ſcuta 900. nihilominus Franciſca
tranſeundo ad ſecundas nuptias, ſecum aſportauit veſtes,
& alia ornamenta pretioſa habita à primo viro, necnon ſu-
pellectilia, & tradidit Riccardis creditum Accorrectorum
debitorum Simonis,nonnulla animalia, & præter bona in
dotem data, quæ erant Simonis, alia pro ſe retinuit, vt in
Capitulis matrimonialibus, ac per plures annos percepit
fructus omnium bonorum, quo fit,vt niſi ſit inducta ſolu-
tio, ſaltem creditum ſit adeo illiquidum, vt non potuerit
impedire immiſſionem D. Rinuccini, vt fuit firmatum in
alia deciſione. Vnde ſi Franciſca non habebat ius contra bo-
na Simonis primi mariti, non poterat illud cedere, nec ali-
ter transferre in Septimiam filiam, neque in Philippum ſe-
cundum virum: ſed dato etiam quod Franciſca habuiſſet
ius, & actionem in bonis Simonis primi viri, adhuc ta-
men non releuaret, cum Procurator dicti Simonis, qui
contraxit ſponſalia, non haberet mandatum, niſi ad obli-
gandum bona illius, poſtquam dos ſoluta fuiſſet, ideoque
licet probaretur ſolutio, non ſuffragaretur, niſi etiam fa-
cta eſſet ante inſtrumentum cenſus D. Rinuccini, quia
tunc hypoteca limitata † ad tempus ſolutionis non retro- 45
trahitur ad tempus promiſſionis, ſed incipit à die traditio-
nis, vt in terminis tenuerunt Theſau. *quæſt. 16. num. 8.
lib.4.* Criuell.*deciſ.133.num.26.* Imò quatenus etiam fuiſſet
creditrix anterior, attamen non competijſſet ei retentio,
quam potuerit alijs communicare. Nam reſpectu bono-
rum, de quibus agitur, in actis non conſtat, Franciſ-
cam illa poſſediſſe ſimul cum Simone viro iure familiarita-
tis, ita quod non competebat in eis retentio, quæ tamen
competit in domo, vel mobilibus, vel alijs iure familia-
ritatis ab vxore poſſeſſis, non autem in prædijs ruſticis, &
alijs, quæ non probantur ab ipſa poſſeſſa viuente viro, † 46
cum talis poſſeſſio non extendatur de re ad rem, vt in ſpe-
cie tenuerunt Aretin. *conſ.77. num.25. &* Gabr. *conſ.34.
lib. 1.* vbi concludit Vincentiam, quæ cum viro Caietæ
vixit, poſſeſſionem domus poſitæ in Vrbe, quam viuo
viro iure familiaritatis non detinuit, occupare non po-
tuiſſe, nec detinere poſſe, ſed ſemper firmum remanet
motiuum deciſionis, quod cum conſtet, Franciſcam ex
pluribus corporibus bonorum q. Simonis primi viri perce-
piſſe fructus, prætenſum creditum effectum fuit illiqui-
dum, & niſi iterum liquidetur,non poteſt dici conſtare † de 47
credito liquido ad effectum impediendi manutentionem D.
Rinuccini, vt præter deciſiones in alia allegatas, firmauit
Rota *in recent.deciſ.609.num.4.par.4 & deciſ 411,num.24.&
26 par. 5.vltimo loco impreſſ.* Si igitur Franciſcę non compe-
tebat retentio in illis bonis, multo minus competere poteſt
Septimiæ,quatenus etiam ſubſiſterent tituli ab ea prætenſi,
cum non poſſit maiora iura habere, quam haberet eius ma-
ter,ſed neque dicti tituli ſubſiſtunt.

Nam reſpectu tituli dotalis bona, de quibus agitur,
data fuerunt pro medietate dotis Septimiæ, & in hac ipſa
eſt creditrix poſterior ipſi D. Rinuccino, quia cenſus fuit
impoſitus à Simone anno 1614. & Septimia nupſit Hiero-
nymo de anno 1629. Quo vero ad aliam medietatem pro
dote Franciſcæ illi ſucceſſerunt filij primi matrimonij, qui
fuerant hæredes Simonis debitoris ſine beneficio legis, & in-
uentarij, vt fuit conſideratum in *deciſione in §. tertium obie-
ctum.*

Nec ſubſiſtit, quod per mortem Franciſcę, Septimia
eius filia nupta Hieronymo ſucceſſerit in tertia parte, cu-
ius ratione informantes pro Riccardis prætendunt ſuſtineri
anterioritatem, quia omiſſo, quod Franciſca reliquit
quinque filios, & ſic pars Septimiæ non fuiſſet tertia, ſed
quinta, DD. cenſuerunt obſtare Statutum Montis Fila-
trani excluſiuum fœminarum propter exiſtentiam maſcu-
lorum, illudq. ſeruandum inter hæredes Franciſcæ filius
primi matrimonij, cum & filij, & parentes ſint de dicto
loco M. Filatrani.

Nec facit, quod ſtatutum non excludat fœminas, † niſi 48
ab hæreditate dotantis, quia dum Septimia dotata fuit
etiam in bonis maternis, & ſignanter in parte hæreditatis
Lucæ Fei Franciſcæ obuenta,quam Romæ poſſidebat, Se-
ptimia procul dubio remanet excluſa ab hæreditate matris,
& ſic ceſſat titulus hæreditarius, vltra quod in actis non
conſtat Septimiam adiuiſſe hæreditatem maternam, prout
de iure requiritur,quoniam filius, † vel filia, ſiue agendo, ſi- 49
ue excipiendo, tenetur probare aditionem hęreditatis ma-
tris, eo quia in ea non datur ſuitas, vt in patre, Alex.*conſ.
132.num.2.lib.6.* Magon.*deciſ.Lucen.62. num.14.* Rot. *coram
Mantic.deciſ 198 nu.7 & in Romana domus 27.Nouemb. 1619.
coram bo.me.Card.Sacrate.*

Minus ſubſiſtit, quod Philippus ſecundus maritus Fran-
ciſcæ lucratus fuerit tertiam partem dotis eiuſdem Franci-
ſcæ prædefunctæ ſecundum ſupradictum Statutum M. Fi-
latrani,quia fuit dictum,ſtandum eſſe Statuto domicilij vi-
ri,† non autem vxoris, & ſic attendendum eſſe Statutum 50
Lauretanum, † quod non defert lucrum dotale, vt tenuit 51
Rota *in Peruſina lucri dotis 9.Nouembris 1599. coram Iuſto,
inter impreſſ.par 4 diuerſ.deciſ.741.ſub num... & in Bononien.
dotis 7.Febr. 1620. confirmata 14 Iunij eiuſdem anni coram
bon.mem.Patriarcha Manzanede,* & in puncto, quod Statu-
tum originis vxoris † non ſit attendendum ad iſtum effe- 52
ctum lucri dotalis, ſed Statutum domicilij viri, vel diſpo-
ſitio iuris communis decidit, Alex.*conſ.100.num.12 vol.3.*

quem

quem refert, & ſequitur Surd. *conſ.* 549. ferè per tot. & pre-
ſertim *num.* 5. *&* 6. prout non applicatur *deciſio Bononien. do-*
53 *tis de Carandinis* 22. *Maij* 1619. *coram bon. mem. Buratto*, †
quia in illo caſu maritus & vxor erant ambo de Terra Cen-
ti, in qua erat Statutum de lucro dotis, & ſic benè firmauit
54 Rota deberi lucrum, in iſto autem caſu † in Ciuitate Lau-
reti non adeſt tale Statutum.

Sed nec etiam pars aduerſa poteſt iuuari Statuto M. Fila-
trani, quia non probauit qualitatem reſtitutionis dotis in-
55 fra annum abſque litigio, † prout requirit dictum Statu-
tum.

Illa verò, quę vltimo loco opponebantur contra deciſio-
nem ſub prętextu, quod ſententia ad fauorem D. Rinucci-
ni lata, ſit iniuſta, ex quo fuit fundata in inſtrumento cen-
ſus facti per Simonem minorem 25. annis ſine ſolemnitati-
56 bus requiſitis à Conſtitutione Marchiæ, quæ † ipſo iure an-
nullat contractus ſine dictis ſolemnitatibus factos DD. viſa
fuerunt ſufficienter ſublata ex deductis in deciſione, & illa
potius adduci ad impediendam reſolutionem, & inuoluen-
dum factum, quàm ad alium finem, quia certum eſt, quod
de hac nullitate non poteſt opponi per Riccardos, qui non
ſunt hæredes Simonis impoſitoris; vnde intrat concluſio,
57 quod † contractus celebratus cum minore abſque ſolemni-
tatibus ſtatutarijs eſt nullus, minore volente, at ipſo nolen-
58 te eſt validus, & tenet, cum † ſolemnitates ſint inductæ ad
fauorem minorum ex allegatis in fine deciſionis, quæ reui-
detur, & ratificatio eiuſdem Simonis inducta ex lapſu
quinquennij poſt maiorem ætatem vna cum ſolutione fru-
ctuum cenſus excludit ea omnia, quæ poſſent opponi ad de-
ſtruendum contractum.

Ex quibus cum validitas, & iuſtitia immiſſionis conceſ-
ſæ D. Rinuccino remaneat abundè iuſtificata, merito fuit
illi conceſſa manutentio, prout in alia deciſione, quæ vtra-
que parte informante fuit confirmata.

* *Vide infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. CARRILLO.

Barbaſtreñ Decimarum.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Sententiæ, quando quis dicatur ſufficienter paruiſſe per ſimplicem patientiam. Expenſæ litis an comprehendantur ſub clauſula parito iudicato.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Cameræ eſt executor litterarum Apoſtolicarum.*
2 *Condemnatus, ſi quis non eſt aliquid præſtandum, vt dicatur paruiſſe, ſufficit, quod præſtet ſimplicem patientiam, & num. 5.*
3 *Patientiæ præſtatio operatur obedientiam, & paritionem mandati ſuperioris.*
4 *Expenſæ litis non comprehenduntur in clauſula parito.*
6 *Interlocutiones, & præcepta contrario imperio Prætoris reuocantur.*
7 *Impugnare, quis non dicitur aliquid, ſi dicat quod id aliqua non comprehendat.*

DECISIO CLXVI.

DE ANNO 1544. Paulus Tertius Eccleſiam Parochialem Sancti Petri Oppidi de Boltonna erexit in Collegiatam cum vno Priore, & octo Portinarijs, quibus conceſſit animarum coram, omnes fructus, redditus, prouentus, emolumenta, & iura quæcumque Eccleſiæ dicti S. Petri & aliarum Parochialium, vt latius in litteris *Summario Decani num.* 1. quarum vigore prædicta erectio in effectum ſortita fuit. Deinde Anno 1571. ad inſtantiam Philippi Secundi Hiſpaniarum Regis Catholici, Pius V. fel. rec. erexit etiam in Cathedralem Eccleſiam Barbaſtreñ cum omnimoda iuriſdictione, menſa Epiſcopali, præeminentiis, & alijs requiſitis neceſſarijs ad Cathedralitatem aſſignando Decano Barbaſtreñ nouiter erecto, & pro tempore futuro inter alios redditus ſcuta centum quinquaginta, quæ Decanus Oſceñ erat ſolitus percipere in dicto Oppido de Boltonna, vt latius fuit narratum in litteris *Summ. num* 2.

Introducta lite pro parte Prioris, & Portionariorum co-
ram Auditore Cameræ, ipſe † vti executor dictarum lit- 1
terarum Pauli Tertij pronunciauit ſententiam pro earum
exequutione, & obſeruantia, & excommunicauit Domi-
num Decanum Barbaſtreñ ob non paritionem, & quia non
permiſerat liberè, & quietè frui contentis in dictis litteris, à
qua ſententia appellauit Decanus, & cauſa in Rota com-
miſſa cum clauſula, *Parito litteris arbitrio. Rotæ, diſcuſſoq.
dubio coram bon. mem. Vbaldo per eius Deciſiones ſub diebus*
10. *Nouembr.* 1623. * *&* 14. *Iunij* 1624. * & per aliam *ſub die*
2. *Mart.* 1635. *coram D. meo Decano*, * fuit reſolutum ar-
bitrium non intrare, & iuxta formam deciſionum fuit pro-
lata ſententia confirmatoria A. C. à qua pariter appellatum
fuit, & cauſa mihi commiſſa dubitaui, An conſtet de ſuffi-
cienti paritione, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Quia pro parte Decani fuit in actis præſtita patientia
executioni litterarum Pauli Tertij in eius *Summ. nouo num.*
2. & ita ſufficienter paritum, ex quo non † eſt condemnatus 2
ad aliquid præſtandum, nec tenetur ſententiam approbare,
ſed ſolum ſimplicem patientiam præſtare, Put. *deciſ.* 244.
lib. 1. *in nou.* Mohed. *deciſ.* 9. *de re iud.* præſtatio enim pa-
tientiæ † operatur obedientiam, & paritionem mandati 3
Superioris, tanto magis cum Decanus ex abundanti ſolue-
rit expenſas *d. Summ. num* 1. quæ † non comprehenduntur in 4
clauſula *parito*, Garz *de beneſic. par.* 6 *cap.* 3. *num.* 170. Bar-
boſ. *clauſ.* 98. Greg. XV. *deciſ.* 36. *num.* 4 Et cum homines, &
habitatores dicti Oppidi de Boltonna ſe obligauerint ſolue-
re decimas Priori, & Portionarijs, & in effectu ſoluerint *d.
Summ. num.* 1. Decanus non tenetur docere de ſolutione deci-
marum vſque ad præſens, cum ipſe non fuerit obligatus, ſed
tantum præſtando † patientiam tollere impedimentum, ex 5
quo reſultat ſufficiens paritio, maximè cum in proſequendo
litem, nullam afferat moleſtiam Priori, & Portionarijs ſu-
per libera perceptione decimarum.

Nec obſtat, quod non ſufficiat ſola præſtatio patientię,
cum Decanus pręſtiterit impedimentum ex pręcepto facto
à Vicario Epiſcopi Barbaſtreñ de ſibi ſoluendis decimis,
quia ceſſat obiectum ex eo, quod tale pręceptum fuit ante
litem, & ſententiam A. C. Vnde eius ſubſequuta ſententia,
& exequutione ſuper decimis, cum obligatione incolarum
de illis ſoluendis in futurum, ac ſubſequuta etiam ſententia
Rotali, & pręſtatione patientię in actis pro parte Decani,
proculdubio prędictum pręceptum euanuit, & ſpirauit,
quoniam ſimilia præcepta, & interlocutiones † contrario 6
imperio Prętoris reuocantur, & multo magis per ſenten-
tiam diffinitiuam executioni mandatam cum acquieſcen-
tia, & præſtatione patientię, iuxta notata in *l. quia iuſſit. ff. de
re iud.*

Quod facilius procedit, quia cum decimæ non ſint com-
prehenſæ in litteris Pauli Tertij, ſiquidem de illis nulla eſt
in litteris facta mentio (vt prætenditur pro parte Decani)
ipſe † non dicitur illas impugnare, etiam ſi dicat non fuiſſe 7
comprehenſas, Soccin. *conſ.* 63. *num* 14 *vol.* 3. Menoch. *conſ.*
233. *num.* 6. Matt. *clauſ.* 176 *num.* 17. Gonzal. *in regul.* 8 *gloſ.* 66.
num. 30. Rot. *deciſ.* 306. *in fin. par.* 3. *diuerſ. & fuit dictum in Sa-
binen. Caſtri Vauunæ* 13. *Iunij* 1629. *coram D. meo Dunozetto.*

Et ita deciſum vtraque parte, &c.

* *Duæ primæ deciſiones habentur infra in Additione, tertia vero eſt deciſio* 21. *ſupra in hac parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Meliteñ, ſeu Viſeñ Approbationis ad Habitum.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Nobilitatem ſuam, quando quis dicatur plenè probaſſe ad effectum ingrediendi in Religione Hieroſolymitana, & quando etiam ſit admittendus non obſtante minori ætate.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes plenè probant nobilitatem alicuius, ſi deponant de communi reputatione.*
2 *Nobilitatem alicuius teſtes probant, ſi deponant de publica voce, & fama.*
3 *Nobilitas alicuius probatur, ſi ſui aſcendentes admiſſi fuerint ad munera, honores, & officia, ad quæ ſoli nobiles admittuntur, & num.* 4.

5 *Papa poteſt iubere, vt rigor iuris relaxetur, & æquitas amplectatur.*
6 *Papa, tunc maximè poteſt relaxare iuris rigorem, quando de nullius præiudicio agitur.*
7 *Antianitas in Religione Hieroſolymitana incipit currere à die ſoluti paſſagij.*
8 *Circuitus inutiles ſunt euitandi.*
9 *Ignorans ſi aliquid fecerit, non dicitur in culpa.*
10 *Grauari quis non debet ex culpa aliena.*
11 *Arbitrium, vt amplectatur, multum venit attendendum, ne gratia Papæ ſit omnino ſuperflua, & ad nihilum deſeruiat.*
12 *Ordinatio Religionis Hieroſolymitanæ de Conſilio edita &c. ſi non confirmetur poſtea in Capitulo generali ſequenti, tanquam temporanea expirat. & nu. 16.*
13 *Rota, quando ſubrogetur in cognitione nobilitatis ad effectum, vt quis recipiatur in Religionem Hieroſolymitanam.*
14 *Nobilitas, tunc multo magis dicitur probata, dum magis antiqua probatur.*
15 *Nobilitas anteceſſorum influit, & communicatur in deſcendentes.*
17 *Lex noua non poteſt trahi ad præterita.*
18 *Diuidua ea quæ ſunt, vitiato vno, tunc alterum non vitiatur.*

DECISIO CLXVII.

CVM D. Bernardus de Almeida Vaſconcellos pro ſuſcipiendo habitu Religionis Hieroſolymitanæ, probationes ſuæ nobilitatis bis recipi obtinuiſſet, & nihilominus ob nullitates in ijs factas reiectæ fuiſſent, placuit Eminentiſſ. D. Magno Magiſtro, ac illius Venerabili Conſilio decernere, quod liceret d. D. Bernardo intra biennium exhibere in Conuentu nouas probationes, recipiendas à Militibus non ſuſpectis expenſis tamen fratris Ludouici Aluarez Baiuliui Langoni; A quo decreto interpoſita appellatione, obtinuit per Breue Sanctiſſimi reſcribi per hæc verba, Nobilitatis tuę probationes huiuſmodi quotieſcumq. in Sacro Rotæ Auditorio conſtare feceris, quod illæ alium præter ætatis defectum minimè patiantur, arbitrio Rotæ præfatæ, etiam reſpectu minoris ætatis huiuſmodi, Apoſtolica auctoritate tenore pręſentium ſanamus non obſtantibus ordinationibus Apoſtolicis, &c. Vnde cum hodie dubitauerim an intret arbitrium pro ſanatione nullitatum, Domini affirmatiuè reſponderunt, quia tàm ex deductis in primis, quàm in ſecundis probationibus, viſa ſunt concurrere omnia alia neceſſaria pro ipſius D. Bernardi admiſſione ad habitum iuxta ſtatutum 5. 7. & 17. de recipiendis fratribus abſque eo, quod neceſſe ſit alias nouas probationes conficere; ſiquidem conſtat de ipſius legitimo natali, ac de puritate ſanguinis abſque vllo ſuſpicione mixturę cum Iudæis, alijſq. ſimilibus; ſicut etiam de vera nobilitate per legitima documenta, ac inſignia. Probatur enim deſcendentia ex latere paterno, ex familia de Almeida, quæ fuit domina feudi de Macconedos, ac etiam ex familia Vaſconcella, ac Barris; ex quibus ſunt Rodericus auus, ac cæteri aſcendentes, Ex latere vero materno à familijs Miranda Rebelio, & Cardoſo de quarum omnium nobilitate conſtat, tàm ex depoſi-
1 tione † teſtium aſſerentium de communi reputatione, quæ in hac materia facit plenam probationem Otobar. *de nobilit. Hiſp. par. 3. c. 6. nu. 6.* Seraph. *deciſ. 207. nu. 6.* Rota *in Meliten. habitus 1. Decembr. 1607. coram bon. mem.* Card Lan-
2 cellotto, quàm etiam de † publica voce, & fama, Caputaq. *deciſ. 277. nu. 5. par. 1.* Mantic *dec. 317. num. 2.* Caualer. *deciſ. 68. ſub nu. 2.* Et quod aſcendentes omnes d. D. Bernardi vſi ſint ſtemmatibus dictarum familiarum, obtinendo ac fruendo, etiam omnibus illis Ciuitatis muneribus, hono-
3 ribus, & officijs, † quæ ſolum nobilibus dantur, Probatur inſuper nobilitas aſcendentium D. Bernardi ex ſcripturis à Regio Archiuio Torre de Tombo nuncupato, formiter extractis, inter quos habetur Inſtrumentum, in quo Ioannes de Almeida Eques Ordinis Chriſti, ac ſupremus Senator Aloyſio de Almeida fratri, ac nobili Aulico Regis Portugalliæ vendit omnia ſua bona ſtabilia. Adeſt pręterea quoddam priuilegium Regis conceſſum Ludouico de Almeida, ac eius domui, per quod eximitur ab onere gabellarum, ac
4 aliorum quorumcumque onerum, & † in eod. Ludouicus nobilis appellatur.

Ex quibus cum non poſſit dubitari de vera nobilitate D. Bernardi, viſum eſt Dominus omnino intrare arbitrium
pro ſanatione defectuum minoris ætatis, cum in his caſibus
attenta facultate † Papæ rigor iuris relaxetur, & æquitas 5
veniat amplectenda, Rota *in recent. deciſ. 558. nu. 1. in fin.*
par. 1. & deciſ. 621. nu. 1. par. 3. Caualer. *deciſ. 30. nu. 2.* Id-
que eo facilius, † quia de nullius præiudicio agitur, nam 6
ſiue attendantur probationes factæ, ſiue de nouo faciendæ,
ſemper Antianitas debet currere † à die ſoluti paſſaggi iux- 7
ta ſtabilimentum 15. de Com. Ærario, & fuit deciſum *in*
Meliten. habitus 15. Aprilis 1622. coram bo. me. Remboldo, in
alia Meliten. Antianitatis 12. Febr. & 5. Mart. 1635. coram
R. P. D. meo Carillo, & in ead. 6. Iun. 1636. coram R. P. D.
meo Roias. Accedit etiam, quod hoc pacto euitantur † cir- 8
cuitus inutiles, *Clem Auditor de reſcript.* Natt. *conſ. 153.*
nu. 9. Surd *conſ. 248. nu. 18.* & cum D. Bernardus neſciret
particularem ordinationem factam in Conuentu ſuper mi-
nori ætate, non † fuit in aliqua culpa, & ſic non debet gra- 9
uari culpa illorum, qui ſcientes ordinationem, nihilomi-
nus † ad vlteriora proceſſerunt, *l. eleganter cum ibi not. in* 10
princ. ff. de dolo. Lap. *allegat. 88. nu. 4.* ita ut non ſit mirum,
ſi Conſilium agnita bona fide D. Bernardi, nouas probatio-
nes voluerit fieri, expenſis Baiuliui Longoni, non autem
D. Bernardi. Et denique pro arbitrio videtur facere, quia
aliàs gratia Papæ eſſet omnino ſuperflua, † & ad nihilum 11
deſeruiret, quod plurimum venit attendendum ad effectum
vt intret arbitrium, Crais. *dec. 8. de re iud.* Creſcent. *dec.*
4. de teſtib. Seraph. *dec. 1154. nu. 1.*

Nec obſtat ordinatio 14 de Conſilio ædita de anno 1603.
in qua diſponitur, quod probationes debent præſentari in
Capitulo Prouinciali, & ibi eſſe inſpiciendas; Ac inſuper
quod probationes ſic vt ſupra præſentatæ, & per omnes ip-
ſum Capitulum repræſentantes nemine diſcrepante reprobatæ,
non conſignari prætendenti, ſed reponi in Archiuio.
Hoc enim obiectum viſum eſt penitus tolli ex eo, quod cum
d. ordinatio † non fuerit confirmata in Capitulo generali 12
ſubſequenti tanquam temporanea expirauerit iuxta ter-
tium ſtabilimentum de verborum ſignific. vt tenuit Rota
in Meliten. penſ. 10. Martij 1636. coram R. P. D. meo Ghiſ-
lerio vltra quod d. ordinatio non decernit inualidas probatio-
nes factas in Aſſemblea, nec imponit aliquam pœnam.
Et quatenus dicatur ſaltem diſponere, quod ſtante re-
iectione probationum illæ nullatenus debent reſtitui pręten-
denti, reſponſum fuit, quod hoc poſſet procedere, ſi
reiectio facta fuiſſet à Capitulo Prouinciali, prout ipſa or-
dinatio diſponit, ſed cum ſecuta fuerit in Aſſemblea, or-
dinatio non applicatur; & tollitur omnino difficultas, dum
probationes fuerunt poſtea admiſſæ in Conuentu, & † nunc 13
admittuntur in Rota, quæ eſt ſubrogata in tali cognitione
iuxta *Clem. Auditor de reſcript.*

Nec releuat, quod D Bernardus non docet, ſe vel eius
patrem vel germanum † fratrem fuiſſe deſcriptum pro nobi- 14
li in libris Regijs, ſed tantum repetiri deſcriptum proauum,
quia dum fuit probata nobilitas magis antiqua, quæ deriua-
tur, † & communicatur in deſcendentes, videtur, quod pin- 15
guius fuerit adimpletum, *l. 1. & l. Senator. C. de dignit.*
lib. 12.

Vltra quod in hoc duæ adſunt ordinationes, vna ſcilicet
de anno 1558. & hæc cum non fuerit † confirmata in ſubſe- 16
quenti Capitulo generali, non minus euanuit, quam alia,
de qua ſupra dictum fuit, altera vero ordinatio eſt de anno
1631. & hæc cum emanauerit poſt completas probationes,
& ſit † noua lex; non poteſt trahi ad præterita, *l. leges C. de* 17
legib. cap. fin. de conſtit. cum ſimil.

Minus facit, quod in ſecundis probationibus à D. Ber-
nardo non fuerint præſentata inſignia patris, & aui, quia
præter quam quod etiam in ſecundo proceſſu fuerunt præ-
ſentata inſignia, vt ad oculum apparet, ſufficit quod illa
fuerint primo loco præſentata; nam licet factæ fuerint no-
uæ probationes, attamen videtur bene ſuffragari poſſe de-
ſcriptio armorum prima vice facta, in qua non poteſt præ-
tendi aliqua nullitas; † illa enim ſunt omnino diuidua, & 18
vitiato vno, alterum non vitiatur *cap. ſi confirmationem. de*
Eccleſ. in 6. præſertim quia cum idem habeatur effectus ex
prima deſcriptione, non erat opus quod de nouo fieret.

Et ita &c.

Digitized by Google

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Dotis.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Dotis cauſa, cum ſit valdè priuilegiata, ideo facit contractus irreuocabiles. Et mulier obligans ſe ex cauſa dotis, tenet eius obligatio, etiam nullis adhibitis ſolemnitatibus ſtatutarijs. Rei iudicatæ natura, quæ ſit, vide alia in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis vbique locorum habet executionem paratam.*

2 *Dotis cauſa, contractus fiunt irreuocabiles.*

3 *in Mulierum contractibus ſi requiruntur conſenſus coniunctorum, quorum non interſit, intelligitur de intereſſe primario, non autem de ſecundario, & nu. 4. & 5.*

6 *Mulier, ſi donet ob cauſam, tunc non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ.*

7 *Mulieris obligatio facta cauſa dotis ſubſtinetur, etiamſi non ſint ſeruatæ ſolemnitates ſtatutariæ.*

8 *pro Legatis non competit via executiua.*

9 *Rei iudicatæ natura eſt, vt quantocitius executioni demandetur.*

10 *Res iudicata generaliter habet executionem paratam.*

11 *Mors alicuius probatur ex partitis extractis ex libris mortuorum.*

12 *Agere, vt quis poſſit, ſatis eſt docere de eius intereſſe, ſtante clauſula, pro omnibus quorum intereſt.*

13 *Citatio contra plures hæredes non tenet, ſi ſit facta generaliter contra intereſſe putantes abſque alia expreſſione.*

Sed ſecus eſt, ſi aliqui ſint expreſſi, & poſtea exprimatur reliquorum cognomen, maximè ſtante identitate familiæ.

14 *Mandatum præſumitur ex iurium productione, proſequutione iudicij &c.*

15 *Dotis creditum, licet conſiſtat in pecunia, tamen fauore ipſius matrimonij debentur fructus, non ſecus ac ſi creditum conſiſteret in prædijs.*

16 *Mandatum, ne reddatur nullum, & exceſſiuum, illius verba poſſunt impropriari.*

DECISIO CLXVIII.

AD retardandum proceſſum ad vlteriorem legitimam executionem mandati relaxati ab A.C. ad fauorem Excellentiſſimi Ducis Martinæ contra bona hereditaria bo. mem. Flaminiæ Columnæ Principiſſæ Bozzoli tàm vigore obligationis ipſius de ſoluendo infra biennium à die celebrationis inſtrumenti ſcuta decem millia pro reſiduo dotis promiſſæ eidem D. Duci, de qua in apoca matrimoniali confirmata in vim publici inſtrumenti, ad quod deuentum fuit cum Iudicis decreto, ac alijs ſolemnitatibus, quàm etiam vigore teſtamenti eiuſdem Principiſſæ, in quo ordinauit hæredibus ſolutionem iſtius debiti, plura opponebantur per Excellentiſſimos Dominos de Sabellis hæredes concernentia nullitatem, & iniuſtitiam dicti mandati, quæ tamen Domini cenſuerunt non obſtare, ſed eſſe procedendum ad vlteriorem executionem.

Ratio reſolutionis fundatur in iuſtitia mandati, quæ reſultat tàm ex contractu inter viuos celebrato in conſtitutione dotis ſcutorum quinquagintaquinque millium facta ab eadem Principiſſa, & ab Excellentiſſimo D. Camillo Columna, quàm ex teſtamento Principiſſæ, in quo mandauit Dominis hæredibus huiuſmodi debitum ſolui, ibi, *perciò ordiniamo è vogliamo che l'infraſcritti noſtri Signori heredi ſiano obligati di pagar tutto quello, che noi non haueremo pagato ſin'al giorno della noſtra morte*, ex quibus remanet iuſtificatum creditum D. Ducis, & potuit e-
1 xecutiuè procedi vigore obligationis Cameralis, quæ † vbique locorum habet executionem paratam, Caſtr. *conſ.* 260. *num.* 4. *par.* 1. & *in l. poſt rem iudicatam in fin. ff. de re iudic.* Caſſad. *deciſ. vnica num.* 2. *de mutuis petit.* Seraph. *deciſ.* 1455. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 415. *num.* 10. *par.* 1. *recent.* & *deciſ.* 686. *num.* 2. *par.* 2. vbi plura cumulantur, maximè cum verſemur in
conſtitutione † dotis, cuius cauſa contractus fiunt irreuo- 2
cabiles, Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſ.* 9. *par.* 1. *num.* 34. Etiam ſi pro parte DD. de Sabellis opponatur de nullitate ex interuentu D. Camilli Columnæ vti coniuncti habentis intereſſe, quia cum eius intereſſe non ſit principale,
& † immediatè, ſed ſecundariè, non inhabilitatur à ſta- 3
tuto requirente huiuſmodi conſenſum conſanguineorum, vt in puncto tenuit Rota poſt alios quos refert in *Romana dotis* 16 *Februar.* 1611. *coram bon. me. Penia impreſſa poſt* Pic. *ad Statutum Vrbis deciſ.* 25. *nu.* 1. & *ſeq.* Quia cum D. Margarita haberet dotem iam ſibi conſtitutam in primo matrimonio, D. Camillus non tenebatur dotare ſororem, & in iſta quantitate ſcutorum decem millium promiſſa à Principiſſa de proprio, D. Camillus non habebat intereſſe, nec aliquod commodum conſequebatur ſaltem principale, ſicut
neceſſario requiritur † ad effectum ipſum inhabilitandi ex 4
forma ſtatuti requirentis principale non autem extrinſecum ac ſecundarium intereſſe. Et quamuis idem D. Camillus inſimul cum Principiſſa ſe obligauerit, nihilominus non po-
tuit reputari niſi fideiuſſor D. Principiſſæ, † quæ tanquam 5
principalis ſe obligauerat, vt poſt alios tradunt Corn. *conſ.* 124. *ſub num* 1. *verſ. tamen his non obſtan. lib.* 1. Crauett. *conſ.* 77. *num.* 3. *verſ. hoc ita præſuppoſito* Mantic. *de tacit & ambig. lib.* 16. *tit.* 6. *nu.* 16. Vnde colligitur D. Camillum tanquam proximiorem potuiſſe præſtare conſenſum pro validitate obligationis Principiſſæ.

Quibus accedit quod huiuſmodi donatio, † vel eſt acta 6
ob cauſam, & tunc non requirit ſolemnitates ſtatuti, Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 27. *num.* 4. Gabr. *conſ.* 6. *num.* 1. & 10 *lib.* 2. Soccin iun. *conſ.* 77. *num.* 152 *lib.* 1. Rota *in Romana renunciationis de Melchioris* 16. *Maij* 1620. *coram bon. mem. Buratto*, & *coram Reu. D. meo Decano deciſ.* 433. *num.* 7. Vel eſt facta
à muliere ex cauſa dotis, † quo caſu ſuſtinetur etiam ſi non 7
ſint ſeruatæ ſolemnitates ſtatutariæ, *l. promittendo. ff. de iur. dot. l. ſin. C. ad Velleian.* Bald. Nouell. *in tract. dotis priuil.* 17. & 18. Mareſcott. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 43. *nu.* 9. vbi plures refert Caputaq. *deciſ.* 3. & 199. *par.* 3. Rota *in terminis ſtatuti Vrbis d. deciſ.* 433. *num.* 1. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Non obſtat, quod quatenus obligatio eiuſdem Principiſſæ non ſuſtineretur pariter non poſſet ſuſtineri relaxatio mandati vigore teſtamenti, cum ſecundum opinionem
quam ſeruat † Rota pro legatis, non competat via exequu- 8
tiua, vt fuit pluries reſolutum, & ſignanter in deciſionibus cumulatis à *R. P. D. Veroſpin in Romana quarti dotalis* 15. *Decembris* 1634. quia cum mandatum A.C. tranſitum fecerit in iudicatum ob non interpoſitam in tempore appella-
tionem, & de natura rei † iudicatæ ſit, quod exequutioni 9
quanto citius demandetur, cùm generaliter etiam res iudi-
cata † habeat paratam exequutionem, *l.* 2. vbi Bart. & *ce-* 10
teri C. de exeq. rei iud. Guidop. *in l. ſi ſe non obtulit. §. ſi ex conuentione num.* 1. *ff. de re iudic.* Veſt. *in prax. lib.* 8 *cap. vlt. num.* 8. *cum alijs adductis in Neapolitana domus* 14. *Martij* 1625. *coram R. P. D meo Pirouano*, talis exceptio non poteſt retardare exequutionem mandati.

Nec prædicta exequutio retardari poteſt prætextu nullitatum, quæ opponebantur contra mandatum, nam prima deducta ex eo, quod Dux Martinæ non probauerit obitum vxoris cum filia ſuperſtite, prout neceſſario tenebatur tanquam fundamentum ſuæ intentionis ſtante conditione appoſita à Principiſſa in ſua obligatione, quod dicta ſcuta decem millia reuerterentur ad ipſam, vel eius hæredes in ca-
ſum obitus D. Margaritæ ſine filijs, tollitur ex partitis † 11
extractis ex libris mortuorum, in quibus conſtat prius deceſſiſſe matrem, Imol. *conſ.* 110. *num.* 8. Rot. *in recent. deciſ.* 700. *num.* 4. *par.* 2. & *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 78. *nu.* 2. cum alijs quę paſſim allegantur, & ex fide obitus Iſabellæ filiæ probatur, eam deceſſiſſe die 26. Ianuarij 1631. in ætate 22. dierum, & ſic manifeſtè apparet, cum D. Margarita obierit 5. Ianuarij eiuſdem, eam deceſſiſſe relicta Iſabella filia.

Non obſtat ſecunda nullitas, quod Dux egerit hæreditario nomine vxoris & filię, licet agere debuiſſet nomine proprio, cum dicta ſcuta decem millium ſibi & non vxori eſſent promiſſa, quia cum non ſe reſtrinxerit potius ad vnum titulum, quàm ad alterum, ſtante clauſula pro omnibus
† quorum intereſt, appoſita in inſtrumento, potuit agere 12
prout

Digitized by Google

proutegit virtute illius inſtrumenti, vel contractus docto
de intereſſe ipſius, Gratian. *diſcept.653. num.*10. Corn. *conſ.*
139. *num.6. lib.*3. Paril. *conſ.*8. *num.*2. *lib.*1. Rot. *dec.*728.
*num.*2. *par.*1. *diuerſ.*

Tertia nullitas, quod ex quatuor hæredibus Principiſſæ,
dun tantum fuerint nominatim citati, rollitur ex facto, quia
dum fuit expreſſum nomen Eminentiſſimi D. Cardinalis
Sabelli, ac bo. me. Excellentiſſimi Principis & cæterorum
de Sabellis, fuit ſatisfactum, & diſpoſitioni iuris, & re-
formationi Pauli V. obiectum autem procederet, quando
fuiſſet facta citatio abſque expreſſione cognominis, & ge-
neraliter contra intereſſe habentes, quo caſu procedunt iu-
ea in contrarium allegata, ſecus vero quando prout in præ-
13 ſenti fuit expreſſum nomen † duntum hæredum & reliquo-
eum cognomen, quia certo conſtat de perſona citata, ma-
ximè ſtante identitate familiæ, coniunctione ſanguinis,
& quoad agebatur in eadem cauſa, & de communio-
mnium intereſſe.

Quarta nullitas fundata in mandato procuræ Pompeij
Tomaſini remanet ſublata, dum ex publico inſtrumento
celebrato die 25. Ianuarij 1628. apparet dictum Pompeium
fuiſſe conſtitutum Procuratorem non ſolum à dicto Emi-
nentiſſimo D. Cardinali, & defuncto Principe tàm nomi-
ne ſuo proprio, quàm etiam vice, & nomine D. Ducis Fe-
derici, pro quo de rato, ſed etiam ab Excellentiſſimo D.
Bernardino Principe viuente, & propterea quoad nomina-
tos, res caret difficultate. Quo vero ad D. Abbatem, in-
trat mandatum præſumptum, dum idem Pompeius To-
maſinus vti omnium procurator adiuit Principiſſę hæredita-
tem produxit teſtamentum, expediuit mandatum de im-
14 mittendo, & † poſſeſſionem fuit adeptus, ex quorum iu-
rium productione, proſequutione iudicij, pluries reſoluit
Rota pro mandato, Rot. *deciſ.*85.*nu.*3.*par.*2.*recent.* Capu-
taq. *deciſ.*183.*n.*3.*par.*3.*ſan.me.* Greg. XV. *dec.*44.*n.*4. *&* *dec.*
86. *nu.*2. & in alijs, quæ paſſim allegantur.

Demum non releuat, quod mandatum non potuerit re-
laxari pro fructibus decurſis, & non ſolutis ſtante dilatione
duorum annorum ad ſoluendum dotem cum pacto quod ea
ſoluatur ſine intereſſe, quia petitio, & mandatum intelli-
gi debet de decurſis poſt huiuſmodi biennium, & pro tem-
pore, quo durauit matrimonium nulla habita ratione, quod
creditum conſiſteret in pecunia, quoniam fauore ipſius ma-
15 trimonij debentur fructus, non ſecus ac ſi † creditum conſi-
ſteret in prædijs, ex quibus promiſſor perciperet fructus
cum vtroque caſu militet eadem ratio fauoris, *l. fin. §. præ-*
terea.C.de iur.dot. Ruin. *conſ.*224 *num.*13. *lib.*1. Surd. *de ali-*
ment. tit. 1. *q.* 42. *num.* 11. & ad effectum ſuſtinendi manda-
16 tum, ne † reddatur nullum ſeu exceſſiuum, illius verba
poſſunt impropriari, vt in iſtis terminis fuit dictum *in Bono-*
nien. fideicommiſſi de Cataneis 1. *Februar.* 1634. *coram R. P.*
D. meo Merlino.

Et ex his Domini vtraque parte informante cenſuerunt
eſſe procedendum ad vlteriorem exequutionem.

¶ *In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die* 1. *Iulij* 1637.
coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

R. P. D. MERLINO.

Regien. Penſionis.

Die Veneris 27. *Iunij* 1636.

ARGVMENTVM.

in Reſeruatione ſecundæ penſionis, ſi Papæ
non fuit integraliter, ſed diminutè de prima
penſione facta mentio, ſic etiam diminutè,
& pro rata expreſſæ primæ penſionis ſubſti-
neri debet ſecunda. In reſeruatione ſecun-
dæ penſionis, ſi non fiat mentio de prima,
ipſo iure ſecunda penſio euaneſcit.

SVMMARIVM.

1 *in Reſeruatione ſecundæ penſionis, ſi nulla eſt facta men-
tio primæ penſionis, non ſubſtinetur ſecunda, ſed in
totum corruit.*

2 *Et hoc quidem ipſo iure, non autem ope exceptionis, ad-
eout non reuiuiſcit ſi prima penſio ceſſet.*

3 *Quodque procedit, etiam ſi penſio ſit reſeruata mo-
tu proprio.*

4 *Papa non eſt præſumendum, quod voluerit Eccleſiam du-
plici onere grauare.*

5 *in Reſeruatione ſecundæ penſionis, ſi non fuerit fa-
cta mentio integraliter de prima penſione, ſed di-
minutè fuit narrata, diminutè etiam, & pro ra-
ta expreſsè primæ penſionis ſuſtineri debet ſecun-
da penſio, & num.* 20.

6 *Partis ad partem eadem eſt ratio, quæ totius ad to-
tum.*

7 *Penſionis reductioni locus eſt, quotieſcumque non
fuit expreſſum onus extenuans verum valorem be-
neficij.*

*à Valore beneficij regulariter determinatur, & metitur
quantitas penſionis. nu.* 7.

8 *Penſiones ſunt diuiduæ, & eatenus ſubſtinentur, qua-
tenus vera eſt expreſſio facta onerum, & valoris
beneficij.*

9 *in Actu infirmitas ex vitio ſubreptionis eatenus datur,
quatenus vitium ingreditur actum, & ſic vires in-
firmitatis in actu commenſurantur quantitati vitij,
& eatenus infirmat, quatenus intrinſecatur in actu,
& nu.* 10.

11 *Penſio quando in obulo eſt nulla, in totum eſt nulla. declara
vt nu.* 12. *&* 13.

14 *Penſio ſecunda, vt ſubſtineatur, ſufficit, quod ſit facta
mentio de penſione antiqua valida, & n.* 19.

15 *Penſionis reſeruatio ex voluntate Papæ perficitur, de
poteſtate Papæ in beneficialibus non licet ambigere.
num.* 15.

16 *in Fauore alicuius ea, quæ ſunt introducta, non debent
in eius odium retorqueri.*

17 *in Negotio aliquo ea, quæ tendunt alium finem, non ſunt
in illo iuſtificanda.*

18 *Confeſſio propria contra confitentem eſt omnium pro-
bationum optima.*

DECISIO CLXIX.

RESERVATA fuit penſio ſcutorum quinqoagin-
ta ad fauorem Io. Baptiſtæ ſuper fructibus Canonica-
tus Regien. conſentiente Stephano Titulari cum expreſſio-
ne, quod Canonicatus erat grauatus alia penſione ducato-
rum octuaginta, quæ tamen erat ducatorum centum; Ge-
neſius ſucceſſor in Canonicatu ab A. C. obtinuit pronuncia-
ri ſecundam hanc penſionem ſcutorum quinquaginta, pro
viginti ducatis eſſe reducendam, In quam reſolutionem iue-
eunt etiam hodie Domini, & ſic ſententiam A. C. eſſe con-
firmandam.

Quemadmodum enim ſi in reſeruatione ſecundæ penſio-
nis ſcutorum quinquaginta, nulla facta fuiſſet mentio † 1
primæ penſionis ducatorum centum, non ſuſtineretur ſe-
cunda penſio, ſed in totum corrueret iux. Oldrad. *conſ.* 22.
*num.*4. Caſſad. *deciſ.*3. *&* 4. *de penſion.* Pariſ. *de reſignat. lib* 6.
*queſt.*2.*num.*4. Garz. *de benef. par.*1.*cap.*5.*num* 561. Lother. *de
re benef. lib.*1. *quæſt.*38. *nu.* 58. *& ſeqq.* Rota apud Card. Man-
tic, *deciſ.* 111. *num.* 3. Et quidem ipſo iure, non autem ope
exceptionis, adeo † vt nec reuiuiſceret, ſi prima penſio ceſſa- 2
ret, vt probat Caſſad. *d. deciſ.*3. *num.*5. *&* *deciſ.*4. *nu.*5. *de pen-
ſion.* Creſcen. *deciſ.*1. *num.*1. *&* 3. *de reb. Eccleſ. non alien.* Lo-
ther. *de re benef. d. quæſt.*38 *num.*59. Quamuis etiam † ſecun- 3
da penſio motu proprio reſeruata fuiſſet Caſſad. *d. dec.*3. *nu.*
4. *de penſ.* Gig. *de penſ. quæſt.*29. *num.*4. quia non præſumitur,
† quod Papa voluerit Eccleſiam duplici onere grauare, *cap.* 4
mandatum de reſcript. Oldrad. *d. conſ.*22. *num.*4. Pariſ. *conſ.*5.
num. 134. *lib.* 4. Soccin. ſen. *conſ.* 260. *num.* 5. *lib* 2. Rot. apud
Caputaq. *deciſ.*312. *num.*3. *&* 4. *par.* 2. *& in Cæſarauguſtana
diſmembrationis* 23. *Iunij* 1600. *coram bon. mem. Cardin. Pam-
philio.*

Ita pari ratione dum non integraliter, ſed diminutè de
prima penſione facta fuit mentio, † diminutè etiam, & 5
pro rata expreſſæ primæ penſionis ſuſtineri debet ſecunda
penſio, non autem pro rata, de qua non fuit facta mentio,
quippe quod Papa non intellexit grauare beneficium maiori
onere, quam ducatorum octuaginta, & ſcutorum quin-
quaginta; Vnde ſi præexiſtit penſio ducatorum centum,
ſecunda penſio ſcutorum quinquaginta pro viginti ducatis
non ſubſiſtit, partis enim † ad partem eadem eſt ratio, quæ 6
totius ad totum *l. quæ de tota*, & ibi Gloſ. & DD. *ff. de rei ven-
dic.* Menoch. *conſ.*671. *num* 8. Et reductioni penſionis lo-
cus eſt quotieſcunque † non fuit expreſſum onus extenuans 7
verum valorem beneficij, à quo valore regulariter determi-
natur

Digitized by Google

natur & metitur quantitas penſionis, quæ cum ſit diuidua,
8 † catenus ſuſtinetur, quatenus vera eſt expreſſio facta onerum, & valoris iuxta tradita per Caſſad. *deciſ. 4. num. 4. de penſion.* Gig. *de penſ. quæſt. 35. num.* 8. Rot. apud Card. Mantic. *deciſ. 153. per tot. & deciſ. 173. in princ. & in Salamantina penſionis 26. Maij 1593. coram Gipſio, ac Monopolitana penſionis 17. Maij 1596. coram Orano*, & benè applicatur elegans doctrina Butr. *in cap. ſuper litteris. num. 10. de reſcript.*
9 Quod catenus datur infirmitas in actu ex † vitio ſubreptionis, quatenus vitium ingreditur actum, & ſic vires infir-
10 mitatis in actu, commenſurantur quantitati vitij, † & catenus infirmat, quatenus intrinſecatur in actu, quam in his terminis reductionis penſionis ſequuta fuit Rota *in Lucana penſionis 10. Martij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Neque obſtat obiectum à Titulari propoſitum pro annul-
11 landa penſione in totum, ſcilicet † penſionem in obulo nullam, in totum eſſe nullam, vt reſpondit Rota *in deciſ. 626. num. 5. par. 1. diuerſ. & in Spoletana penſionis 24. Ianuarij 1622. coram bon. mem. Vbaldo.*
12 Quoniam hoc intelligitur in reſeruatione penſionis, cui † conditionaliter fuit conſenſum, vt puta in reſignatione cum clauſula non aliàs, aliter, &c. vel in penſione reſeruata cum clauſula dummodo remaneant centum, &c. quo caſu ſi quantitas in conditione non verificatur in totum vſque ad ſummam expreſſam, penſio in nulla ſui parte ſubſiſtit, quia deficit conditio, ſub qua fuit reſeruata penſio, & ſic
13 forma, ex cuius † defectu in totum corruit, perinde ac ſi reſeruatio facta non fuiſſet, ita benè explicauit Rota *coram fel. recor. Clem. VIII. in Bononien. tranſlationis penſionis, quę eſt deciſ. 446. num. 5. & 6. par. 1. diuerſ.* & apud Card. Mantic. *interpretando d. deciſ. 626. par. 1. diuerſ. in deciſ. 173. num. 1. & in d. Lucana penſionis 10. Martij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*, Lother. *de re beneſic. par. 5. quæſt. 47. num. 33. ad 37.* qui non eſt caſus præſentis controuerſiæ.

Quod vero obijciebat penſionarius pro ſubſtinenda inte-
14 gra † penſione, nempe faciendam eſſe ſolum mentionem de penſione antiqua valida, Verall. *deciſ. 301. num. 1. & 2. par. 2.* Rot. *deciſ. 666. num. 2. par. 2. recent.* & ideo videatur incumbere onus Titulari probandi penſionem antiquam fuiſſe verè, & actualiter ſolutam, ſtante decreto, quod eſſet nulla niſi realiter, & cum effectu perſolueretur, & ſic non fuerit neceſſaria illius expreſſio in ſecunda reſeruatione, tollitur, quoniam ex litteris penſionis ſatis videtur conſtare de validitate ipſius penſionis, cum ex illis appareat
15 de voluntate † Papæ, ex qua reſeruatio penſionis perficitur, nec de poteſtate ambigere liceat, & decretum illud, vt penſio realiter ſoluatur, aliàs ſit nulla, cum ſit appoſitum ad excludendas fraudes, & in fauorem ſucceſſoris in bene-
16 ficio, non † debet hodie in eius odium retorqueri, & tan-
17 quam tendens ad alium effectum non videtur tentaſſe † opus illam in caſu præſenti iuſtificare, prout de clauſula dummodo remaneant centum pro Rectore in his terminis reſpondit Rot. *in Valentina penſionis 25. Iunij 1601. coram bon. me. Card. Millino*; Sed quatenus etiam exigeretur iuſtificatio ſolutionum, ſatis ad effectum præſentis caſus de illis apparet ex confeſſione ipſiuſmet Io. Baptiſtæ penſionarij emanata in litteris reſeruationis penſionis, vbi aſſeruit pen-
18 ſionem annuatim ab eo percipi, quæ † eſt optima omnium probationum contra confitentem, *l. cum precum C. de liber. cauſ. l. 1. C. de confeſſ.* Rot. *deciſ. 802. num. 1. par. 1. diuerſ. & coram ſanct. mem. Greg XV. deciſ. 200. num. 2. & dec. 469. num. 3. & ſeqq.*
19 Minus obſtat ceſſare ſubreptionem, dum Papa ſciuit † aliam extare penſionem; quia id verum eſt reſpectu quantitatis expreſſæ, nempe ducatorum octuaginta, non autem reſpectu quantitatis ducatorum viginti non expreſſæ,
20 de qua Papa cogitare non potuit, neque † pro hac rata intellexit Cannonicatum grauare *iux. præallegatam doctrinam* Butr. *in cap. ſuper litteris num. 10. de reſcript.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Ariminen. Iuriſpatronatus.

Die Veneris 27. Iunij 1636.

A R G V M E N T V M.

Teſtamentum patris ſubiacet vitio nullitatis, ſi filios præteriuerit, & quid iuris, ſi in teſtamento adſit clauſula codicillaris Iuſpatronatus ad fidecommiſſarium licet non tranſeat, tamen aliud eſt, ſi contraria mente Teſtatoris conſtet.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentum eſt nullum ob præteritionem filiorum, & num. 9.*
2 *in Teſtamento, in quo filius eſt præteritus, ſi adſit clauſula codicillaris, tunc ab inteſtato ſuccedens cenſetur grauatus reſtituere hæreditatem hæredi ſcripto abſq; alia conditione. & num. 10. 12. & 13.*
3 *Iuſpatronatus tanquam merè directum, & honorificum non tranſit ad fideicommiſſarium. declara vt num. 5. & 6.*
4 *Fideicommiſſarius ad ſucceſſionem venit per obliquum.*
6 *Iuſpatronatus ſtante ſic voluntate teſtatoris ad fideicommiſſarium tranſit. & num. 8.*
7 *Diſpoſitio teſtatoris vbi eſt clara, non eſt dubitandum de eius voluntate.*
11 *Diſpoſitiones illæ, quæ non habent reſiſtentiam iuris, debent ſuum conſequi effectum.*
13 *Fideicommiſſarijs non eſt prohibitum à lege, relinquere iura directa.*

D E C I S I O   C L X X.

CONCLVSVM fuit 16. Nouembris præteriti, * Iuſpatronatus, de quo agitur, ſpectare pro medietate ad filios Ludouici, & pro alia medietate ad filios Franciſci Mariæ, votaque eſſe paria, & faciendum eſſe concurſum, niſi obſtet teſtamentum Ludouici, de quo reſeruatum fuit particulariter videre, effectus autem huius partis reſeruatæ eo tendebat, ſi teſtamentum ſupradictum ſuſtinebatur, inde filias Ludouici remanere excluſas ab illa medietate Iuriſpatronatus, & beneficium eſſe adiudicandum Franciſco Caſtaneo præſentato à filijs Franciſci Mariæ hæredibus Ludouici.

Dixerunt igitur Domini Teſtamentum Ludouici ſuffragari filijs Franciſci Mariæ de Marcheſellis, quod † & ſi vi- 1
deatur nullum ob præteritionem filiarum, quæ nunc prætendunt concurrere ad præſentandum pro medietate; attamen cum in eo legatur clauſula codicillaris ampliſſima ibi (quod valere voluit iure teſtamenti nuncupatiui, & ſi dicto iure non valeret, valere voluit iure legati codicillorum, donationis cauſa mortis, &c.) ſemper ſuſtinetur diſpoſitiua illa hæredum vocatio, ſi non iure directo, obliquo ta-
men, itaut † Filius præteritus ab inteſtato ſuccedens cen- 2
ſeatur grauatus reſtituere hęreditatem abſque alia conditione hæredi ſcripto per *l. ex ea, ff. de teſtament. l. vltim. C. de codicill. l. Titia, ff. de inoff. teſtament.* & hanc concluſionem à contrarijs vti veriorem defendunt, & comprobant poſt infinitos ab eis allegatos Gabr. *de clauſ. concl. 7.* Menoch. *præſump. 32. num. 2. lib* 4 Fuſar. *quæſt. 369. num* 1.

Neque hoc poſito obſtare videtur, † quod Iuſpatronatus 3
tanquam merè directum, & honorificum tranſire non poſſit ad fideicommiſſarios, prout ſunt filij Franciſci Mariæ ex
teſtamento Ludouici eorum patrui, ad cuius † ſucceſſio- 4
nem veniunt per obliquum, & tanquam fideicommiſſarij per *l. quia perinde, ff. ad Trebell.* Rocch. *de iurepatr in verb. ipſe velis quæſt. 9. num. 20. & 21.* Couar. *variar. lib. 2. cap. 18. n. 2.* Peregr. *de fideicomm. art. 6. num. 37.* Mantic. *de contract. lib. 4. tit. 12. num. 6. & 15. cum alijs in ſupradicta deciſ. 16. Nouembris alleg.*

Quoniam vera eſt concluſio in prima deciſione firmata,
† vbi agitur de transferendo Iurepatronatus ſub titulo vni- 5
uerſali fideicommiſſi, & implicita teſtatoris voluntate, ſecus tamen quando, vt in præſenti, conſtat de expreſſa vo-
luntate Teſtatoris, † quod voluerit iura directa, & hono- 6
rifica

rifica tranſire ad fideicommiſſarios, quia non repugnat na-
turæ Iuriſpatronatus, quin poſſit transferri in ſecundum
7 hæredem, & vlteriorem vbi † certa eſt diſpoſitio, nec du-
bitatur de voluntate teſtatoris, Lambert. *de iurepatr. lib. 1.
par. 2. quæſt. 2. art. 35. ad fin.* Coſta *in l. ſi pater. num. 6. par. 2.
verſ. vltimo ſi legatarius de teſtam.* Couar. *eod. lib. 2. cap. 18.
nu. 8.* Garz. *de benef. par. 5 cap. 9. nu. 19* Lother. *de re benef.
q. 11. nu. 37.* & cum hac diſtinctione tranſiuit Rota *in Mace-
raten. Iuriſpatronatus, quæ eſt 24 apud Viuia de iurepatr. in
praxi*, nec ab ea diſſentiunt rationes deciſionis cauſæ 16.
Nouembris ſupradictæ.

Conſtare autem videbatur de ſufficienti voluntate Ludo-
8 uici Teſtatoris transferendi † Iuſpatronatus in Franciſcum
Mariam fratrem, non autem in proprias filias eo ipſo quod
illum directè inſtituit ſuum hæredem, in quem per ſupradi-
cta reſidere debebant iura merè directa, annullato teſta-
9 mento † ob præteritionem filiarum per clauſulam codicil-
larem ſuſtineri non poſſit, *l. verbis ciuilibus*, *l. ex pupillari*,
l. centurio, *ff. de vulg.* & teſtatoris voluntas, vt voluit va-
lere non poſſit, attamen quia ex ordinatione prædicta duo
colliguntur; Vnum impoſſibile, quod hæres per obliquum
directè capiat, & alterum poſſibile, quod iura integra hæ-
reditaria ad eumdem hæredem tranſeant, ſufficit teſtamen-
10 tum ſuſtineri ex clauſula codicillari, conuertendo † dire-
ctam vocationem in fideicommiſſariam, vt exinde diſpoſi-
tio poſſibilis, quoad iura honorifica, & merè directa, quæ
11 non habent reſiſtentia iuris reſpectu transferentis † ſuum
poſſit habere effectum, Bart. *in l. 1. quæſt. 1. ff. de iur. co-
dicill.* Ita per hanc rationem ad ſuſtinendum qualitates dire-
12 ctę vocationis, † ſed per clauſulam codicillarem inſtaura-
tæ quoad prohibitionem detractionis Trebellianicæ ex ver-
bis directis reſultantem ex veriori tenuerunt Alex. *conſ. 26.
nu. 4. lib. 1. 142. nu. 6. lib. 2.* Grauett. *conſ. 242. nu. 4. & 5. &
295. nu. 1. & ſeqq.* Ruin. *conſ. 146. nu. 8. vol. 3* Gabr. *conſ.
113. nu. 4. lib. 1.* Pret. *de vltim. volunt. fol. 367.* Fuſar. *quæſt.
569. nu. 46.* Modern. *de legitim. lib. 3. tit. 2. quæſt. 4. nu. 2.*

Neque obſtat, quod ex clauſula codicillari, & illius
effecto potius colligatur contraria voluntas teſtatoris,
dum inſtitutio ſi non iure directo valuit, ſed iure fidei-
commiſſi; Ideo teſtator conformando ſecum diſpoſitione
iuris, voluerit etiam filias hæredes retinere iura directa, &
honorifica.

Quia tollitur iſta pręſumptio ex diſtinctione ſupradicta,
13 quod relinquere † iura directa fideicommiſſarijs non eſt à le-
ge prohibitum; ſed dari hæreditatem directè per fideicom-
miſſum, & in hac parte operatur tantummodo clauſula
14 codicillaris conuertendo inſtitutionem directam in † fidei-
commiſſariam, non autem dando iura directa, & honori-
fica, quæ ex voluntate expreſſa Teſtatoris poſſunt tranſire
ad fideicommiſſarium, quæ dicebatur colligi eo ipſo, quod
quantum ad ſe voluit, Franciſcum Mariam eſſe hæredem.

Et ita vtraque &c.

* *Eſt deciſio 72. ſupra in hac eadem parte.*

¶ *Et infra in eadem cauſa habetur alia deciſio ſub die 23. Martij 1637. coram Reuerendiſſimo P. D. Coccino Decano.*

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cambiorum.

Die Veneris 4. Iulij 1636.

ARGVMENTVM.

Cambia ex quibus iuſtificentur. Appellatio quoties detur à liquidatione.

SVMMARIVM.

1 *Cambia iuſtificantur ex tranſmiſſione litterarum, & litteris redditus.*
2 *Mercatores ex ſtylo ſolent apponere in litteris apices nominum, & cognominum.*
3 *Perito electo ex officio ſtandum eſt.*
4 *à Liquidatione ſemel datur appellatio.*
5 *Et ideo, quando ab illa non appellatur, cenſetur pars illi acquieuiſſe, nec poteſt illam impugnare, ſi de nullo errore doceatur.*

DECISIO CLXXI.

AVDITOR Cameræ relaxauit duo mandata, & Si-
gnatura reſcripſit cum clauſula ſi quid exequendum.
Quare poſt plures citationes in contumaciam partis propo-
ſui dubium, An mandata prædicta ſint exequenda, & re-
ſolutio huius dubij pendet ex duobus, primò vt videatur de
iuſtitia cambiorum, ſecundò de legitima liquidatione, &
quantum attinet † ad cambia, illa iuſtificantur ex tranſ- 1
miſſione litterarum, quæ ſatis probatur ex litteris redditus,
Rot. *deciſ. 951. lib. 3. par. 3. diuerſ. & fuit reſolutum in cauſa
Romana pecuniaria, ſeu Cambiorum 10. Iunij 1616 coram bo.
me. Card. Sacrato, & in Romana cambiorum 13. Iun. 1629. co-
ram R. P. D. meo Motmanno, & in Romana diſcuſſionis bono-
rum 26. Iunij 1630. coram me*, in qua quamplures deciſiones
concordantes allegantur, & coadiuuantur prædicta ex par-
titis librorum.

Neque obſtat, quod in dictis litteris non fuit appoſitum
nomen contrahentium, quia cum adſit inſtrumentum con-
tractus expreſſis verbis inter Franciſcum Baleonum & Ra-
phaelem Alemannum, & in litteris adſint iſti Apices
F. B. R. A. quæ denotant † nomina contrahentium, hæc 2
ſufficiunt, vt ſeruari ex ſtylo Mercatorum per atteſtatio-
nes tunc datas, fuit reſolutum in dicta cauſa *Romana
diſcuſſionis bonorum coram me, & facit* Alex. *in conſ.
546. num. 26. lib. 5. &* Rota *dec. 63. poſt 5. volum. conſ.
Farinacij.*

Quantum vero attinet ad ſecundum ſcilicet ad liqui-
dationem fuit electus Peritus Mercator primarius in Curia,
qui habita ratione ad omnia illa, ex quibus iuſtitia cambij
firmatur reſpectu pecuniæ cambiatæ ſuper banco Antonij
Medices, firmauit in duabus relationibus à die prima Iu-
nij 1630. vſque ad diem 11. Iunij 1633 Baleonum eſſe
debitorem in ſcutis auri in auro ſtamparum 2673. ſolid. 6.
& denarij quinque, Reſpectu vero quantitatis cambia-
tæ ſuper banco Dominorum de Acciaiolis, ac Martellis
retulit debitum aſcendere ad ſcuta 949. 19. & 10. auri in
auro.

Et quibus reſultat reſolutio dubij, quod mandata A. C.
ſint exequenda, conſtat enim de iuſtitia cambiorum, & de
eorum legitima limitatione ex relatione Periti electi ex of-
ficio, † cui propterea eſt ſtandum *l. 2. C. de vſur. & fruct. 3
leg. & ibi* Bart. Pariſ. *conſ. 89. nu. 5. & conſ. 96. nu. 32. lib. 1.*
Rot. *deciſ. 354. num. 1. par. 1. recent. & fuit dictum in cauſa
Romana Viridarij 1. Iulij 1622. coram bon. mem. Franciſco
Vbaldo.* Nec in hoc caſu habendum eſt in conſideratione,
quod à liquidatione † ſemel datur appellatio. Quia pars 4
debitoris non appellauit à dicta liquidatione, & ideo cen-
ſetur illi acquieuiſſe, neque hodie poteſt illam impu-
gnare, † cum de nullo errore doceat, & fuit dictum 5
*in cauſa Foroliuien. bonorum 10. Iunij 1622. coram
R. P. D. meo Merlino.*

Et ita concluſum &c.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Leodien. Caſtrorum.

Die Lunæ 10. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum primum, vt reuocetur per ſecundum, vel per donationem, quid requiratur. Et plura circa materiam, quando mandatum reuocetur per mortem mandantis, & quando non. Et alia circa decretum Iudicis in contractibus minorum interponendum.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta poſt teſtamentum, ſi ſit facta per vim, & metum, illud non cenſetur reuocatum ex defectu conſenſus.*
2 *Derogatio primi actus oritur ex coniecturata agentium voluntate, qui cum faciant actum primo contrarium, videntur à primo velle diſcedere.*
3 *Sed quando ſecundus actus non deſcendit à voluntate agẽtium, ceſſat coniecturata voluntas.*
4 *Nullum quod eſt, nullum producit effectum.*
5 *Teſtamentum ſecundum tollit primum.*

Teſta-

Digitized by Google

Teſtamentum ſecundum non tollit primum, quando ſecundum eſt nullum, & inualidum. nu. 5.

6 *Quod procedit etiam in ſecundo teſtamento, ſi extet clauſula ceſſans, & anaullans.*

7 *Conſenſus deficit in his, quæ fiunt per vim, & metum.*

8 *Moriens non præſumitur immemor ſalutis æternæ.*

10 *de Metu illato mulieri, quando agitur, non propriè requiritur metus, qui poſſit cadere in conſtantem virum.*

11 *Et hoc præſertim, ſi mulier nunquam fuit in ſua plena libertate, & nu. 9. amplia nu. 12.*

13 *Mandatum morte mandantis re integra extinguitur.*

14 *Res non dicitur integra reſpectu procuratoris actoris, quando ipſe fuit litem conteſtatus.*

15 *Res non dicitur integra reſpectu procuratoris rei, quando in mandato adeſt clauſula releuans.*

Clauſula releuans importat ſatiſdationem. n. 15.

16 *Mandatum procuratoris litis Domini effecti expirat lata ſententia.*

17 *Clauſula releuans poſita in mandato, operatur, vt nedum mandatum actoris non expiret poſt primam ſententiam, ſed nec etiam mandatum procuratoris rei.*

18 *Clauſula releuans poſita in mandato, operatur ſatiſdationem iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui.*

19 *Mandati reuocatio, quæ fit per mortem, prouenit ex eo, quia deficit conſenſus, quia mors omnia ſoluit.*

20 *Mandatum per mortem principalis non expirat, quando ipſe promiſit iudicatum ſoluere pro procuratore ſciente.*

21 *L. ſi defunctus 15. ff. de procurat. qualiter ſit intelligenda.*

22 *Damni, id quod ſibi eſt, nemo præſumitur voluiſſe ſibi eligere.*

23 *Mandatum in quo adeſt clauſula relevans, vt non expiret morte mandantis, opus eſt, quod procurator ſit præſens.*

24 *Sufficit tamen etiam ad hunc effectum, quod procurator conſentiat dicto mandato tacitè, vel expreſsè.*

25 *Satiſdatio pro procuratore conſentiente tacitè, vel expreſsè, duo facit.*

Primum, quod procurator poſſit compelli.

Secundum, quod morte non finiatur.

26 *Mandatum morte non expirat, ſi Dominus ſciente procuratore ſatiſdedit.*

27 *Procurator ſi ante mortem Domini acceptauit mandatum, illud non expirat per mortem Domini.*

28 *Procurator, ſi ſit conſtitutus cum ſatiſdatione, & non contradixit, non expirat mandatum per mortem Domini.*

29 *Teſtatoris perſona per hæredem repræſentatur.*

30 *Procuratorem ſi maior conſtituat, ſi per naturam poſſibile eſſet, quod efficeretur minor, mandatum reuocaretur.*

31 *Hæredum ætas non eſt conſiderabilis, quando à teſtatore maiori ſolemniter fuit conceſſum mandatum alicui.*

32 *Tutor, ſi conſtituat pupillo procuratorem, mortuo tutore, illud mandatum non expirat.*

33 *de Tutore, iura, quæ loquuntur, habent etiam locum in alijs, qui conſtituunt procuratorem.*

34 *Minoris bona an poſſint obligari ſine decreto Iudicis, vide diſtinctionem. nu. 35. 36. & 37.*

38 *Patris authoritas poteſt facere rem pupilli alienabilem, etiam ſine decreto.*

39 *Procurator conſtitui poteſt nedum pro minore, ſed etiam pro pupillo.*

40 *Minor, ſi conſentiente teſtatore promittit de bonis ipſius teſtatoris, & tandem illi ſuccedat, valet illa promiſſio, quia non nititur ſolo contractu minoris, ſed fundatur in contractu maioris.*

41 *Minoris contractus, ſi non recipiat principale robur à promiſſione ipſius, ſed à conſenſu maioris, tenet.*

42 *Tranſactio, ſi metu ſit facta, non poteſt dubitari de illius nullitate.*

43 *Metus, quando eſt ſemel illatus, durante eadem cauſa metus, ſemper præſumitur durare.*

44 *Quod procedit etiam ſi aliquis actus iucundo, & libero animo, & ex interuallo fuerit geſtus.*

DECISIO CLXXII.

PAVLVS de Stoor, & Maria de Senſeille coniuges condito teſtamento inſtituerunt heredem alterum Paulum de Berlo dictę Mariæ ex ſorore nepotem: deceſſit Paulus, & Maria ſecundo loco nupſit Comiti Io. Iacobo, qui ab ea extorſit donationem, ac etiam teſtamentum inde fieri, & in eo ſe hæredem inſtitui curauit. Sequuto obitu dicti Comitis Io. Iacobi, & moto iudicio inter Comitem Ludouicum, & alios hæredes dicti Comitis Io. Iacobi, & dictum Paulum in primo teſtamento hæredem ſcriptum ſuper ſucceſſione in bonis dictæ Mariæ, cauſaque introducta in Rota, fuit dicto Paulo ad probandum donationem, & teſtamentum fuiſſe facta per vim, & metum conceſſa remiſſoria, qua reproducta, fuit reſolutum donationem, & teſtamentum fuiſſe facta per vim, & metum, & propterea dandam eſſe immiſſionem dicto Paulo hæredi ſcripto in primo teſtamento via ordinaria, & inde ſuper hoc lata ſententia. Quare dubitaui an dicta ſententia eſſet confirmanda, & Domini affirmatiuè reſponderunt, quia dictus Paulus habet fundatam intentionem in teſtamento, vnde ei non poteſt denegari immiſſio via ordinaria ex ponderatis coram R. P. D. meo Motmanno.

Nec obſtat donatio facta poſt primum teſtamentum, ne-
que ſecundum teſtamentum, quia cum fuerint facta † per 1
vim, & metum, primum teſtamentum non cenſetur re-
uocatum ex defectu conſenſus *l. Lucius. §. fin. ff. de teſtam.*
milit. l. per errorem. ff. de iuriſdictione omnium iudicum. Curt.
Iun. *qui benè declarat in l. pacta nouiſſima. num. 6. verſ. adde*
aliam. C. de pact. & ratio eſt, quia derogatio primi † actus 2
oritur ex coniecturata agentium voluntate, qui cum fa-
ciunt actum primo contrarium, videntur à primo velle di-
ſcedere, vt dicunt *DD. in l. pacta nouiſſima. C. de pact.* ſed
quando ſecundus actus † non deſcendit à voluntate agen- 3
tium, ceſſat coniecturata voluntas, quia quod nullum eſt,
† nullum producit effectum, *c. non præſtat impedimentum de* 4
regul. iur. in 6. Vnde, & ſi ſecundum teſtamentum tollat
primum, tamen fallit regula, ſi ſecundum † teſtamentum 5
ſit nullum, & inualidum, *l. ſi iure. ff. de legat. 3. §. poſterior.*
inſtit. quemadmodum teſtam. infirment. l. hac conſultiſſima. §.
ſi quis autem in 2. reſp. C. de teſtam. l. 2. ff. de iniuſt. & rupt. te-
ſtam. l. ſi filius, qui in poteſtate. ff. de liber. & poſthum. l. ſi quis
eum in fine. ff. de vulgar. & pupill. Bart. *in d. l. ſi iure* Alex.
in l. ſi quis ante. an. 8. ff. de acquirend. poſſeſſ. Pariſ. *conſ.* 46.
nu. 27. vol. 3. Couar. *in rubr. de teſtam. in 2. parte nu.* 21. Ro-
land. *conſ. 33. nu. 4.* qui dicit hanc concluſionem procedere
etiamſi in ſecundo teſtamento extaret † clauſula caſſans, 6
& annullans &c.

Quòd autem in donatione poſteriori, & in ſecundo te-
ſtamento deficiat conſenſus, ſatis patet, † quia fuerunt 7
facta per vim, & metum, vt probatur ex tota ſerie facti be-
nè conſiderata in dicta deciſione Domini Motmanni. Pri-
mo enim venit conſiderandum, quod Maria morti proxi-
ma, quæ propterea non præſumitur voluiſſe mentiri, † ex 8
quo moriens non præſumitur immemor ſalutis æternæ, *c.*
ſancimus 1. quæſt. 7. l. fin. C. ad l. Iul. repetund. Alciat. *præ-*
ſumpt. 4. in princ. reg. 3. Schedulam proprio ſanguine con-
ſcripſit, addito, quod vtebatur proprio ſanguine pro attra-
mento, quia ei erat ſublata facultas aliquem alloquendi,
in qua quidem ſchedula declarauit reuocare dictas poſterio-
res diſpoſitiones, cum per vim, & metum ſibi ab ipſo Co-
mite Io. Iacobo illatum, fuerint factæ, quæ ſchedula for-
miter recognita fuit, & ea vtitur Rota, non quia habeat
vim poſterioris diſpoſitionis, ſed tanquam ſpecie probatio-
nis ſufficientis ad probandum vim, & metum, & ad dilu-
cidandum factum. Et quod dicta ſchedula contineat veri-
tatem, ſuadetur ex eo, quod dictus Comes Io. Iacobus miſ-
ſo Paulo hærede in Italiam, † Mariam abduxit ad ſtatiua
militum Præſidiariorum, vbi ei interdixit allocutiones cum 9
omnibus, preterquam cum famula gibboſa & quodam alio
famulo, eamque poſtea domeſtico, & priuato carcere man-
cipauit ſub militum cuſtodia, ſubminiſtrando illi cibum,
& potum longè infra ſuam conditionem, ablata etiam fa-
cultate inuiſendi templa ſacra, ita quod cum ſemel tem-
plum adiuiſſet multa acerba domeſticis comminatus fuerit,
& cum Maria de dictis diſpoſitionibus per vim, & metum
factis conquereretur, ipſe Comes Io. Iacobus crudeliter pi-
leum ori eius obtruſit. Tandem dicta infœlix mulier obijt
non ſine magna ſuſpicione veneni.

Ex quibus omnibus ſatis videtur probatus metus, & vis,
quia agitur de metu illato mulieri, & ideo † propriè non re- 10
quiri-

quiſitur metus, qui poſſet cadere in conſtantem virum, ad-
11 dito maxiomè, quod hæc muliet nunquam fuit in plena † li-
bertate, vt benè deponunt teſtes examinati vigore remiſſo-
riæ, & latè fuit ponderatum in *deciſione Domini mei Mot-
manni 7 Aprilis huius anni* in qua firmatur, quod metus
præſumitur duraſſe vſq; ad obitum, & reſpondet alijs con-
trarijs, ad quam deciſionem haberi debet plenior relatio,
fruſtra enim eſſet ea omnia, quæ in dicta deciſiooe ponde-
12 rantur, recenſere: † accedat notoria terribilitas dicti Co-
mitis Io. Iacobi, qui erat ſolitus exequi minas, ſatis etiam
crudeliter, vt in eadem deciſione ſuſius ponderatur, & be-
nè probant teſtes.

Neque eſt verum, quod dicti teſtes fuerint nulliter exa-
minati ex defectu mandati Comitis Franciſci, quia fuit
motum iudicium contra Comitem Ludouicum hæredem
Comitis Io. Iacobi, qui inſtituit hæredem dictum Comitem
13 Franciſcum fratrem, & regula † eſt, quod mandatum mor-
te mandantis io re integra expirat, *l. ſi quis donationis. C. de
actiou & oblig. l. inter cauſas in princ. ff. manduti. l. manda-
tum. C. eod.* Huic fundamento fuit reſponſum, quod res
14 non dicitur integra † reſpectu procuratoris actoris, quando
ipſe litem fuit conteſtatus, & reſpectu rei, quando in man-
15 dato † adeſt *releuans*, quæ importar ſatiſdationem, vt per
Aufrer. *ad deciſ.* 491. Guidopap. *in verb. integrum.* Cephal.
conſ. 382. *nu.* 12. *vol.* 3. Et quamuis poſſet dici, quod man-
16 datum procuratoris † Domini litis effecti expirat lata ſen-
tentia Achill. *deciſ. vltima de procur. & fuit dictum in cauſa
Reatina Caſtri Poſtæ 5. Nouemb. 1586 coram Orano*, tamen
ex hoc oon poteſt inferri, quòd hodie non adſit legitimus
procurator, itaut ſeotentia oon poſſit confirmari, quia non
agitur ſimpliciter de procuratore, qui fuit litem conteſta-
tus, & ſic effectus Dominus litis, ſed de procuratore rei,
17 qui † habet clauſulam *releuans*, quæ clauſula operatur,
quod nedum mandatum actoris non expiret poſt primam
ſeotentiam, ſed nec etiam maodatum procuratoris rei; iſta
18 enim clauſula operatur ſatiſdationem de iudicio † ſiſti, &
iudicatum ſoluendo, Specul. *in tit. de ſatiſdat. §. expedito
nu.* 2. Titalin. *in clem.* 1. *nu.* 49. *de procurat.* Seraph. *deciſ.*
1180. *nu.* 2. *& fuit reſolutum in dicta Reatina Caſtri Poſtæ*, ideo
per mortem dicti Comitis Ludouici non cenſetur reuoca-
19 tum mandatum, quia tacita reuocatio, quæ fit per mor-
tem, ex eo prouenit, ex quo deficit conſeoſus, cum mors
omnia ſoluat, & licet, vbi res eſt integra, qoia tunc non
intereſt, neque Domini, neque procuratoris, quod reuo-
cetur mandatum per mortem, ſecus tamen eſt, quando
20 Dominus † promiſit iudicatum ſoluere pro procuratore
ſciente, quia non eſt veriſimile, nec coniecturandum,
quod mandatum tunc reuocetur; committeretur enim ſti-
pulatio iudicatum ſolui contra hæredes Domini, & fideiuſ-
ſores, qui fuiſſent dati, Alber. *in l. ſi defunctus* 15. *na.* 3. *ff.
de procur.* qui etiam ſubdit, quod ita eſt intelligenda dicta
21 † lex ſi defunctus, cum non ſit veriſimile, quod voluiſſet
22 id, quod eſſet ſibi damoi, & † elegiſſet viam damnoſam;
ideoq. in hoc caſu non dicitur res integra loter Dominum,
& procuratorem, Creſcent. *deciſ.* 11. *nu.* 2. *&* 3. *de ſent. &
re iudic.* Seraph. *d. deciſ.* 1180. *nu.* 2. *& fuit reſolutum in di-
cta Reatina Caſtri Poſtæ.*

Neque facit, quod in iſtis termiois ad effectum vt man-
23 datum non expiret morte Domini, opus ſit, † quod pro-
curator ſit præſens, quando Domious dat mandatum cum
dicta clauſula *releuans*, ſi enim hoc mandatum fiat procu-
ratore abſente, & ignorante per mortem Domini manda-
tum reuocatur *d. l. ſi defunctus vbi* Bart. *in ſumm. nu.* 3. Nam
24 fuit reſponſum ſufficere etiam, quod † procurator conſeo-
tiat dicto mandato expreſsè; vel tacitè Caſtreoſ. *in d. l. ſi de-
functus in ſumm. nu.* 3. vbi dicit, quod ſatiſdatio † pro procu-
25 ratore conſentiente expreſsè, vel tacitè, duo facit. Voum
quod procurator poteſt compelli, alterum quod maodatum
morte non finiatur, & idem dicit Petrus de Bellapertica
in repetitione d. l. ſi defunctus num. 1. *&* 2. Card. Maotic. *de
tacit. & ambig. lib.* 7 *tit.* 23. *n.* 33. vbi quòd non expirat man-
26 datum, ſi Domious ſciente † procuratore ſatiſdedit, imò
ſufficit qood procurator acceptauerit mandatum Bart. *in d.
l. ſi defunctus. num.* 3. *verſ. nota ergo moraliter*, vbi ſi Do-
minus deceſſit, poſtquam procurator acceptauit manda-
27 tum, † illud noo expirat per mortem ipſius Domini, Odo-
fred. *num* 1. *in princ.* vbi de acceptatione mandati cum ſa-
tiſdatione verſ. aut ſatiſdedit pro procuratore, & ſi fuit
28 conſtitutus cum ſatiſdatione, † & non contradixit, non
expirat maodatum per morteoi Domini; quæ vltima
ſatis concurrunt in hac facti ſpecie.

Minus obſtat, quod Comes Franciſcus frater, & hæres
Comitis Ludouici erat minor, & propterea procurator Co-
mitis Ludouici defuncti dicebatur procurator ipſius Comi-
tis Franciſci, & non Comitis Ludouici niſi fictione iuris,
† quia ſcilicet eius perſona per hæredem repræſentatur Au- 29
thent. *de iur. iurand. à morient. præſtit.* Soccin. ſen. *conſ.* 112.
nu. 12. *lib.* 1. ideoq. cum dictus Comes Franciſcus eſſet in-
habilis ad conſtituendum procuratorem, mandatum da-
tum ab auctore per illius mortem reuocatur, ſicoti re-
uocatur † quando per oaturam poſſibile eſſet, quod is, qui 30
conſtituit procuratorem efficeretur minor; nam hoc caſu
per mutationem ſtatus expirat maodatum Soccin. *d. conſ.*
112. *num.* 12.

Quia reſpondetur, quod idem Soccin. *in conſ.* 87. *nu.* 10.
in fine verſ. nec videtur conſiderabilis ætas eod. vol. 1. tenet
contrarium, & dicit non videri conſiderabilem ætatem
† hæredum, ex quo mandatum fuit ſolemniter à maiore 31
conceſſum, & bene facit, quòd ſi Tutor conſtituat pro pu-
pillo procuratorem, † mortuo tutore illud mandatum non 32
expirat, Cephal. *conſ.* 382. *n.* 6. *& ſeqq.* qui dicit, quod iu-
ra, quæ loquuotur de tutore, habent etiam locum in alijs,
qui conſtituuot procuratorem, Rota *deciſ.* 225. *par.* 3.
diuerſ.

Nec contrariom dicit Creſcent *in d. deciſ.* 11. *nu.* 3. *de re
iud.* quia in caſu illo tranſiuit cum illo fundamento, quòd
agebatur de decimis, & ſic de re ſpirituali, † quare ſufficie- 33
bat ætas 14 annorum ad conſtituendum procuratorem, *c.
cum annum vbi* Franc. *nu.* 1. *de iudic. in* 6 Rota *deciſ.* 2. *de re
iudic. in nou. & ſic* Rota nec reſpuit nec affirmauit Soccioi
ſenioris opinionem *in d. conſ.* 112.

Et prædicta confirmantur ex adductis per Bald. *poſt Din.
in l.* 1. *§. ſi minor. ff. de reb. eor.* vbi quærit † an res minoris 34
poſſint obligari ſine decreto, & diſtinguendo reſpondet,
quod aliquaodo † dominium præcedit conuentionem, io- 35
terdum † conuentio præcedit domioium, & interdum 36
vnum non reperitur ſine alio, qui tertius eſt caſus noſter,
& in primo caſu, & io ſecundo non tenet obligatio ſine de-
creto, † in tertio caſu tenet, quia nullo momento tempo- 37
ris res fuit in dominio pupilli, ſed tranſiuit cum illa affectio-
ne prout in caſu noſtro bona, & iura tranſierunt in Comi-
tem Franciſcum iure hæreditario, & ſic cum iſto mandato,
vt benè per eundem Bald. *in d. l.* 1. *in princ ff. de reb. eor.* vbi
dicit, quod authoritas patris † poteſt facere rem pupilli 38
alienabilem, & ideo ſi pater dat in ſuo teſtamento faculta-
tem tutoribus alienaodi rem pupilli, alienatio tenet etiam
ſine decreto Simoncell. *de decreto lib.* 2. *tit* 6. *num.* 108. *cum
ſeqq.* Magon. *deciſ. Florent.* 22. *nu.* 7. Vnde apparet, quod
poteſt conſtitui procurator † nedum pro minore, ſed etiam 39
pro pupillo, & optimè idem Bald. *in l. fin. in fin. C. de pact.*
vbi ſi minor conſentiente teſtatore promittit † de bonis ip- 40
ſius teſtatoris, & taodem illi ſuccedat, dicit, quod valet
illa promiſſio, quia oon nititur ſolo contractu minoris, ſed
fundatur in contractu maioris, promiſſio † eoim miooris 41
non recipit principale robur à contractu ipſios, ſed à con-
ſenſu maioris; quare cum conſenſus maioris ſit cauſa coad-
iuuans contractum minoris, & ab eo contractus minoris
principaliter dependeat, ideo promiſſio tenet, vt multa
benè ad propoſitum deducit Alex. *in conſ.* 215. *n.* 1. *& ſeqq.
lib.* 6.

Non obſtat, quòd poſt obitum Mariæ, Paulus tran-
ſegerit cum dicto Comite Io. Iacobo, & renunciauerit ſuc-
ceſſioni in dicto Caſtro; quia dicta reounciatio fuit ab eo fa-
cta ad euitandum periculum vitæ, quod aliàs illi immine-
bat, vt deponunt teſtes, qui etiam dicuot, quod ſi poſt
dictam tranſactionem initam † dictus Paulus præſumpſiſ- 42
ſet mouere litem dicto Comiti Io. Iacobo, abſque vitæ pe-
riculo hoc facere minimè potuiſſet, nec aliquis auſus fuiſſet
viuente dicto Comite examini ſe ſubijcere; non poteſt du-
bitari de illius nullitate, *vt eſt text. in l. interpoſitus, & ibi
gloſ. & communiter Doct. C. de tranſact. & in l. ſi donationis.
C. de his quæ vi metuq. fiunt*, Farinacc. *in fragment. par.* 2.
in verſ. metus. num. 36. & bis quoque fuit in illa cauſa reſo-
lutum 4. *Iulij* 1629. *&* 1. *Martij* 1630. *coram R. P. D. meo
Motmanno*, cum enim eſſet iam ſemel metus † illatus, ad- 43
huc durare præſumebatur, ad congeſta per Rotam *coram
Greg. XV. S. mem. in deciſ.* 392. *num.* 1. maximè, quod du-
rabat eadem cauſa metus *cap.* 1. *cum gloſ. in verſ. poſtmodum
de ijs quæ vi met. cauſ. fiunt. plenè* Farinac. *in fragm. in dictu
verb. metus num.* 163. Rota apud Mantic. *deciſ.* 112. *ſub. nu.*
13. *& coram eodem ſanctæ mem.* Gregor. *dicta deciſ.* 392. *n.* 2.
vbi pariter *num.* 3. firmatur, id ſimiliter procedere, quam-
uis

44 uis † actus iucundo, & libero animo, ac ex interuallo fuerit geſtus, & tradit *idem* Farinaccius *vbi proxime in dicto verb. metus ſub num. 165.*

Et ita concluſum vna tantum parte informante, &c.

* *Ideſt ſub die 7. Aprilis 1636. eſt deciſio 555. ſupra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononieſi Tranſactionis.

Die Veneris 14. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Bona, quando efficiantur litigioſa, & quando non. Bona litigioſa regulariter alienari non poſſunt, & quando iſta regula ceſſet declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Nocere non ſolent ea, quæ fiunt pro abundantiori cautela.*

2 *Licentia obtenta ad aliquid peragendum, ſi ea non erat neceſſaria, nocere non debet.*

3 *Beneplacitum Apoſtolicum ſolet regulariter requiri ad validitatem alienationis factæ de bonis Eccleſiæ.*

4 *Litigioſi vitij effectus eſt, vt res litigioſa donari non poſſit.*

5 *Litigioſa an dicantur bona, debet conſiderari natura actionis, quæ intentata fuit.*

6 *Litigioſum vitium non naſcitur ſuper bonis, ſi actio perſonalis fuerit intentata.*

7 *Actio perſonalis efficit etiam bona litigioſa, ſi principalis controuerſia eſt ſuper bonis, ſed contraria opinio eſt verior num. 8.*

9 *in Actione perſonali, res nunquam efficitur litigioſa, & iſta eſt communis opinio, quam etiam ſequitur* Rota *num. 10.*

11 *à Lege, ſi aliquid ſit præfinitum, id ſequendum eſt.*

12 *Ad perſonalis acceſſionis formam, quæ propriè accedant.*

13 *in Actione attentata, quomodo cognoſcatur, an fuerit actum de dominio ipſius rei.*

14 *in Actione hypothecata confeſſaria, & negatoria bona ſortiuntur vitium litigioſi ex actione reali, ſi in ea non agatur de eorum dominio.*

15 *Actio perſonalis, quando dicatur contraxiſſe vitium litigioſum, etiamſi bona remaneant libera ab hoc vitio.*

16 *Actor transferendo lite pendente actionem, non videtur facere deteriorem conditionem rei, ſicuti reus reddere poteſt conditionem actoris, transferendo cum actione poſſeſſionem bonorum, & n. 18.*

17 *Statut. Bonon. lib. 2. declaratur.*

19 *Bona ſi ſint ceſſa, vt non reddantur inutilia, debent cedi etiam eorum actiones.*

20 *Actio vtilis naſcitur in ipſo actu alicuius ceſſionis, quæ natiua appellatur.*

21 *Bona non poſſunt dici litigioſa, ſi in eis nulla lis fuit mota.*

22 *Donatio vniuerſalis facta alicui effici poteſt, vt bona donata validè transferantur in eum, etiamſi illa eſſent litigioſa.*

23 *Venditio loci ſacri, aut religioſi accedere poteſt emptioni maioris partis bonorum.*

24 *ſub Vniuerſitate, quædam tranſeunt, quæ ex ſe venire non poſſent.*

25 *Donatio, quod ſit vniuerſalis, non poteſt dubitari, ſi legatur facta de omnibus bonis, iuribus, & actionibus, tàm præſentibus, quàm futuris.*

26 *pro Donatione vniuerſali conſtituenda, quando nihil amplius poſſit deſiderari.*

27 *Donatio dicitur vniuerſalis, & omnia etiam non ſpecificata comprehendit, ſi donans ſolum ſibi aliquid reſeruauit cauſa teſtandi.*

28 *Iuſpatronatus, licet tranſeat cum vniuerſitate vendita, non poteſt tamen transferri in caſu, quo illud principaliter expreſſum fuerit in ipſa venditione vniuerſitatis, declara hanc materiam prout n. 29. 30. & 31.*

33 *Verba, quæ apponuntur, gratia demonſtrationis, non reſtringunt diſpoſitionem.*

34 *Orationis particularis natura, quæ ſit.*

35 *Copula, &, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, ſtat declaratiuè.*

36 *Copulæ natura non tàm eſt inſpicienda, quàm vis, & qualitas materiæ.*

DECISIO CLXXIII.

CVM ageretur in dubio, quod hodie propoſui ſuper confirmatione deciſionis, quę facta fuit in hac cauſa ſub die 26. Nouembris anni 1633. * Duę exceptiones proponebantur pro parte D. Phil. Ballattini, qui eam deciſionem impugnabat ad effectum, vt non poſſet ſuſtineri donatio facta per Laurentium Salam, & cuius validitas declarata fuerat in eadem deciſione, & prima exceptio in eo conſiſtebat, quod in perſona Marchionis Facchenetti concurreret qualitas potentioris, quæ nominatim excepta fuerat in licentia, quam Sala obtinuit à Cardinali Legato pro facienda hac donatione. Secunda, quod vis, & vſus eius facultatis conceſſa in licentia obtenta à Cardinali Legato conſumpta fuiſſent in donatione, quam fecit Laurentius Pompeo Bonaccurſio, vt propterea non potuiſſet idem Pompeus cedere ea bona donata ad fauorem Marchionis, ſaltem non impetrata noua licentia, & ex hac poſteriori exceptione dicebatur non valere donationem in perſonam Marchionis. Etiam in caſu, quo illi non obſtaret qualitas potentioris, quæ in prima exceptione continebatur. Sed in noua propoſitione huius dubij non viſa fuit obſtare aliqua ex his exceptionibus, & reſponderunt Domini pro validitate eiuſdem donationis ex vnico fundamento, ex quo crediderunt tolli poſſe vtramque exceptionem, quod ſcilicet pro huius donationis validitate non fuiſſet neceſſaria ea licentia Cardinalis Legati.

Et quidem ex hoc fundamento reſponderi poterat, tàm primæ exceptioni reſpectu inhabilitatis perſonæ Marchionis, quàm poſteriori circa neceſſitatem nouæ in ceſſione, quam dicebatur feciſſe Pompeus bonorum ſibi donatorum ad eiuſdem Marchionis fauorem, quia cum illa non aliter cenſeri deberet impetrata, quam ſi, aut quatenus ea opus fuiſſet, excluſa illius neceſſitate ſublatum quoque cenſeri debebat impedimentum, per quod, vel prohibebatur Marchio bona ſibi donata recipere, vel non potuiſſent illi cedi eadem bona à Pompeo ex vulgata iuris regula, quod † no- 1
cere non ſoleant ea, quæ adhibentur ſolùm pro abundantiori cautela, de qua *in l. teſtamentum, C. de teſtam & in l. penult. C. de cust.* & in terminis licentiæ obtentæ † in caſu, quo illa non erat, neceſſaria hoc idē notauit Gabr. *in conſ. 92. n. 7. lib. 1.* qui hoc tradit in ſpecie licentiæ conceſſæ ſuper alienatione bonorum Dec. *conſ. 197. n. 3.* Surd. *conſ. 321. n. 58.* & in terminis Beneplaciti Apoſtolici, † quod ſolet regulariter requiri 2
ad validitatem alienationis factæ de bonis Eccleſiæ, ſcripſit idem Gabr. *in conſ. 82. n. 19. lib 2* & tenuit Rota apud Card. Seraph. *deciſ. 1027 num. 7. & deciſ. 519. num. 3. par. 1. diuerſ. & deciſ. 404. num. 6. par. 2. recent.*

Quod verò potuiſſet ea licentia omitti, neque fuiſſet neceſſaria pro validitate huius donationis, viſum fuit probari ex eiuſdem donationis qualitate, etenim deducebatur hæc neceſſitas ex qualitate bonorum, quæ Laurentius donare ſtatuerat antequam eam licentiam impetraret propter vitium litigioſi, quod dicebatur natum fuiſſe ſuper eiſdem bonis occaſione litis, quæ mota fuit per eumdem Laurentium donatorem, cum propter id vitium non ſolum obſtare videretur Marchionis exceptio potentiæ, quæ proponebatur contra illius perſonam, & quæ ſola potuiſſet impedire eam donationem, ſed neque videretur illi ſuffragari licentia obtenta à Laurentio ex ratione ſuperius conſiderata, quod facultas in ea cōceſſa conſumpta fuiſſet in donatione, quā Laurentius fecit ad fauorē Pompei, cui alia addi poterat quod ea licentia conceſſa fuerat ſoli Laurentio; vt propterea non potuiſſet illa vti Pompeus in tranſlatione bonorum, quæ ipſe antea receperat ex donatione Laurentij.

Verùm duas rationes DD. conſiderarunt, ex quibus non putarunt obſtare poſſe eidem donationi hoc vitium litigioſi, aut quod ex ea lite, quæ pendere dicebatur, impediri potuerit alienatio bonorum, † qui propriè erat effectus huius 3
vitij, vt conſiderauit Innoc. *in c. cum M. Ferrarien. num. 9. de conſtit.* & ibi etiam Bellam. *ſub num. 14.* Specul. *in tit. de appell.*

Digitized by Google

pell. §. 11. num. 5. Et prima ratio fuit, quod bona donata verè non poſſent dici eo vitio affecta conſiderata natura ip-
5 ſius actionis † ſuper qua lis pendebat. Agebatur enim de nullitate tranſactionis, quæ facta fuit ſuper eiſdem bonis inter Laurentium donatorem, ac Hieronymum, & Philippum de Ballatinis, & eiuſdem tranſactioni reſciſſionem petebat Laurentius poſt renunciationem à ſe factam iſtorum bonorum, quorum proprietatem voluit transfire in Pompeum, cui facta fuit donatio pendente lite ſuper nullitate huius tranſactionis. Ex qua lite non potuit naſci hoc vitium ſuper ipſius bonis, tanquam ea, quę erat ſuper me-
6 ra actione perſonali, vt tradit, Bart. *in l. 1. C. de litig. & in l. 1. § ſi inter num. 2. ff. eodem tit* Cyn. *in auth. litigioſa nu. 4. C. eodem tit. per text. in l. quamquam. in §. Iulianus, ff. de acqu. plau. arcen*

Neque potuit hunc effectum operari eadem actio; quatenus in illa agebatur de recuperatione ipſorum bonorum, quæ dicebantur nulliter fuiſſe alienata per Laurentium, vt dum principalis controuerſia erat ſuper ipſis bonis, ſatis eſſe † videretur, vt illa eo vitio cenſeri deberent affecta ex
7 ſententia eiuſdem Bart. *in l. 1. ff. de litig. quem ſecuti fuerunt* Salicet. *in l. 3. Cod. eodem tit.* Fulgen. *in cap. dilecta num. 8. de except.* Iaſ. *conſ. 43. num. 2. lib 1. & alij qui referuntur per* Co-
8 uar. *pract. quæſt. lib. 1. cap. 15. num. 6.* etenim contraria † opinio viſa fuit magis communiter recepta, & primò illam tenuit idem ipſe Bart. *in hoc ſibi contrarius in d. l. 1. Cod. eodem tit.* vbi tanquam pro regula conſtituit, † vt nunquam
9 in actione perſonali res efficiatur litigioſa, & eam etiam ſuper eadem *l. tenuerunt*, Cyn. *num. 3.* Alberic. *num. 1.* Bald. *num. 2.* Angel. *in 2. colum.* Innocent. *in cap. cum M. Ferrarien. num 9. de conſtitut. & ibi etiam* Io. Andr. *num. 23.* Abb. *in cap. Eccleſia S. Mariæ num. 7. vt lit. pend. & ibi etiam* Henric. Bolc. *ſub num. 14 & 15.* Roman. *conſ. 270. num. 3.* qui atteſtatur de communi, prout etiam de ea atteſtatur Honded. *conſ. 20. num. 3. lib. 1.* Aym. *conſ. 179. num. 1.* vbi acriter reprehendit Iaſ. *contrarium tenentem* Phaſer. *conſ. 197. num. 2.* Lancell. *de attent. cap. 4. in præfat. num. 481.* Olaſch. *deciſ. Pedem. 144. num. 7.* quæ eſt facta in terminis donationis de bonis litigioſis ad fauorem perſonæ potentioris. Intrigl. *deciſ. 39. num. 9. lib. 1.* & hanc etiam † opinionem ſequuta
10 fuit Rota in pluribus cauſis nempe *coram Cardin. Seraphin. deciſ. 1134. & in Veneta donationis coram bon. mem. Buratt. 7. Nouembris anni 1614. & 16. Nouembris anni 1615. & in Viterbien. fideicommiſſ. 4. Aprilis anni 1625. coram R. P. Domino meo Decano*, neque eidem opinioni deerat ſua ratio ſuper qua fundari videbatur tot Doctorum authoritas, quia † cum à lege id præfinitum ſit, vt tunc demum res aliqua
11 hoc vitio affecta intelligatur, cum contenditur de illius dominio, vt in dicta authentica litigioſa, inde ſequi videbatur, quod non poterat hunc effectum operari ſola perſecutio rei, dum illa fieri poterat citra inueſtigationem dominij, vt contingit in actione exempto, ſiue ex alio contractu, in quo aliquis petat tradi ſibi rem, vel debitam ex eodem † contractu, quod propriè accedit ad formam perſo-
12 nalis acceſſionis, quam ponit Imper. *in §. omnium inſtitut. de action. & in § item ſi quis in fraudem inſtit. eodem tit.* & hinc ea diſtinctio communiter etiam adhiberi ſolet à Doctoribus ad effectum cognoſcendi vtrum † in actione intentata a-
13 ctum fuerit de dominio ipſius rei, quod potuerit deinde illam afficere an eadem res petita fuerit tanquam ſua, vel potius tanquam debita, vt poſt Innocent. trad. Compoſtell. *in c. cum M. Ferrarien. nu. 20. de conſtit.* quem ferè omnes ibi ſequuntur Specul. *in tit. de appell. §. 11. num. 17.* Bald. *in dicta authen. litigioſa, Cod. de litig ſub num. 1.* Rot. *deciſ. 3. vt lit. pendea. in nou.* Imò in actione reali hoc vitium ſortiuntur bona, ſi in ea non agatur de illorum dominio prout † acci-
14 dit in actione hypothecaria, & in actione confeſſaria, & negatoria, vt fuit ſententia eiuſdem Bart. *in d. l. 2 ff. de litig. vt in l. 1. C. eodem tit* vbi materiam diſtinguit, & admittunt ferè omnes, vt tradit Couu. *pract. quæſt. lib. 1. cap. 15. num. 6.* Papien. *in prax. in form. libell. in actione reali in verb. iuris de legitimis num. 59.*

Neque alienationi eorumdem bonorum obſtare poterat, quod ſaltem ipſa actio videretur contraxiſſe hoc vitium, cum non potuiſſet illud in ea euitari etiam in caſu, † quo
15 bona cenſeri deberent libera ab eodem vitio, vt tradit idem Bart. *in ſpecie propoſitæ actionis perſonalis in d. l. 1. Cod. de litig.* Bald. *num. 1. & in l. 1. num. 6. Cod. comm. diuid.* Cyn. *in authent. litigioſa num. 4. in fin. C. de litig.* & alij relati per Papien. *forma libell. ſuper dicta actione reali eodem num. 59.* Lancell. *de attent. parte 2. in præfat. num. 482.* Verum neque viſa fuit obſtare poſſe hæc exceptio, quia prohibitio, quæ dicitur inducta in lite ſaltem reſpectu ceſſionis ipſius actionis non procedit in actore, ſed ſolum in reo, cum actor transferendo actionem, non videatur facere poſſe deteriorem † conditionem rei, ſicut ipſe reus reddere poteſt condi- 16
tionem actoris transferendo ſimul cum actione etiam poſſeſſionem ipſam bonorum, & ita iura in hac materia loquentia intelligenda eſſe voluit Rip. *in conſil. 3. de reſtitut. ſpoliat. ſub num 3.* hanc differentiam inter actorem, & reum pulchrè attingit Iulian. Scarlatt. *inter conſ.* Bero. *conſ. 187. num. 17. & 18. vol. 1. quem ſequutus fuit* Lancell. *de attent. lit. pend. par. 3. cap. 22. num. 27. & conſiderauit* Rota *in vna Cameracen. donationis 19. Decembris 1605. coram Cardinali Marquem.* & hac ratione reſponderi poterat ad diſpoſitionem Statuti † Bonon. in quo prohibebantur ceſſio- 17
nes ſuper bonis, aut actione litigioſa ſine aliqua diſtinctione actionis realis, aut perſonalis vt in lib. 2 eiuſdem Statutr. Quia illud non poterat habere locum in actore, vt in terminis ſimilis Statuti Mediolanen. huic ſimilis tradit Carpan. *in expoſitione illius Statuti cap. 68. num. 95.* quod etiam colligi poterat ex verbis † ipſius Statuti, cum ex illius inſpectio- 18
ne appareret conceptum fuiſſe contra reum, qui dolo poſſidere deſijſſet, & pro validitate ceſſionis huius actionis poterat conſiderari ea etiam ratio, qua vſus fuit Rip. *in dicto conſ. 3. de reſt. ſpol.* quod cum ex natura actionis perſonalis non poſſet conſiderari hoc vitium ſuper ipſis bonis, & reſpectu proprietatis, illorumque ſola cedi potuit ab actore, qui ea bona non poſſidebat, non ſolum valida fuit ceſſio dictæ proprietatis, ſed etiam actionis ad ea bona conſequenda, † cum illa non fuerit ceſſa principaliter, ſed ſolum in conſequentiam, ne eadem proprietas redderetur inutilis, quod 19
non potuit impediri ex lite mota, & Rip. *ſequutus fuit* Menoch *in conſ. 513. n. 13.* Cephal. *conſ. 64. n. 22. lib. 1.* & denium conſiderari poterat, quod actio ceſſa per Laurentium non erat eadem cum ea, quam ipſe habebat, & quæ ab ipſo deducta fuit in litem, cum in ea ceſſione ſolum tranſlata fuerit in Pompeum Donatarium actio vtilis, quæ † cum cen- 20
ſeatur orta in ipſo actu ceſſionis, ideo datiua nominatur à *gloſſ. in l ex legato, C. de legat. in verb* vtilibus ad differentiam directæ, quæ natiua appellatur ab eadem *gloſ. in l vltim. C. quand fiſc. vel priu. & in l. 1. ff de act. & oblig.* & hanc rationem conſiderauit Guidop. *quæſt. 479.* quem ſequutus fuit Aym. *in conſ. 279. num. 1.* & Rota *in cauſa Veneta donationis 16. Nouembris 1615. & 27. Nouembris 1614. coram bon. mem. Buratt. inter recent. deciſ. 665. & deciſ. 764. par. 2.*

Et hæc fuit prima ratio, ex qua viſum fuit non poſſe donationi eorum bonorum obſtare hoc vitium litigioſi, quia ſcilicet nulla † fuiſſet lis mota ſuper ipſis 21
bonis. Altera ratio fuit, quod donatio facta per Laurentium ad fauorem Pompei, & Pompei ad fauorem Marchionis fuiſſet vniuerſalis, quæ efficere poterat, † vt bo- 22
na donata validè transferri potuerint etiam in caſu, quo lis fuiſſet ſuper illis principaliter intentata, vt tradit Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 470. & ſcripſerunt* Menoch. *in conſ. 513. num. 34.* Cæphal. *conſ. 74. num. 13. & 22. lib. 1.* Decian. *conſ. 109. num. 11. lib. 3.* & in ſpecie donationis omnium bonorum voluit Anton. Fabr. *in ſuo Cod. lib. 8. tit. 25. defin. 9.* Io. de Amic. *in conſ. 24. num. 24. & reſpondit* Rota *in deciſ. Camerinen. donationis ſuperius relata coram Cardin. Marquemontio ſub die 19. Decembris 1605. quod probatur ex ratione text. in l. modicis, ff. de contrah. empt.* in qua occaſione eorum, quæ in eadem *l. tradantur*, ſuper venditione loci ſacri, † aut Religioſi, vt ſcilicet ille ſolum accedere 23
poſſet emptioni maioris partis bonorum notat gloſſ. quædam tranſire † ſub vniuerſitate, quæ ex ſe non venirent, 24
& in terminis Iuriſpatron. notaut hoc paſſim DD. in *cap. ex litteris de iurepatr. eod. tit.* & ibi præcipuè Abb. *ſub num. 12.* Innoc. & Io. Andr. *num. 30. & alij quos ſequuta fuit* Rota *coram Card. Seraphin. deciſ. 725. num. 1. & deciſ. 339. num. 3. par. 2. recent.*

Neque viſum fuit dubitari poſſe, quin eadem donatio dici deberet vniuerſalis, cum illa legeretur facta de omnibus, † & quibuſcumque bonis, iuribus, & actioni- 25
bus tam præſentibus, quàm futuris, & quæ ad ipſum donatorem quomodocunque ſpectare, & pertinere poſſent cum ſola reſeruatione certæ quantitatis pro cauſa teſtandi. Itaut nihil amplius † deſiderari poſſit pro con- 26
ſtituendo hoc titulo vniuerſali ex nota. per DD. *in l. Lucius 88. ff. de leg. 2.* & per Bart. *ibi num. 1. & in l. generali §. vxori, ff. de vſufr. lega. & reſpondit* Bero. *in conſ. 44.*

num.

Digitized by Google

num.5.lib.2 Soccin. Inn. *conſ.89. num.10. lib.3.* præſertim con-
ſiderata oatura illius reſeruationis pro certa, ae determina-
27 ta ſumma, quæ rectè probare † poteſt translationem alio-
rum bonorum, quæ non fuerunt comprçheoſa ſub ea reſer-
uatiune, vt voluit Aym. *in conſ.214.num.10.* & Rota *coram
Greg.deciſ.569.num.2.*

Non etiam viſum fuit obſtare generalitati eorum verbo-
rum, quod ijs viderentur contraria alia verba eiuſdem do-
nationis, in quibus facta fuit mentio aliquorum bonorum,
quæ Laurentius ſpecialiter donare voluit, nempè bona S.
Auguſtini, & Galleriæ, quaſi ex hoc dici poſſet principa-
liter conſiderata fuiſſe eadem bona non autem tãquam con-
tenta ſub voiuerſitate omnium bonorum Donatoris ad e-
28 xemplum iuris patronatus, † quod licet tranſire ſoleat ſub
voiuerſitate vendita, noo tamen transferri poteſt in caſu,
quo illud principaliter expreſſum fuerit in ipſa venditione
vniuerſitatis, vt fuit opinio Io. Andr. *in cap.1.de iurepatron.
ſub num.2. lib.6.* quem alij ſequuntur, ſiquidem non rece-
dendo à terminis propoſiti exempli reſponſum fuit hoc ſo-
lum procedere, io caſum io quo ſuper expreſſum fuerit,
29 tanquam † aliquid coniunctum ſiuè æque principaliter cum
ipſa vnioerſitate bonorum, non autem quando expreſſio e-
iuſdem patronatus facta fuit cauſa ſolius declarationis, vt
fuit diſtinctio Calder. quam refert Gemin. *in eodem cap. de
Iurepatron lib.6 ſub num.5.* & Franch. *ibidem num.3.* Felin.
in cap. quarto num.3.in fin. de Iudic. Lambert. *de iurepatron.
lib.1.par.2.quæſt.5.art.20.nu.15.* Rocch. de Curt. *eodem tract.
in verb.ipſe, vel ipſe à quo num. 47.* vbi refert Bald. hoc idem
tenentem in quodam ſuo conſilio, quamuis contrarium con-
cludere videatur cum terminis, illæ honorum, & hono-
rantiarum, quæ venditę fuerunt, in caſu in quo Bald con-
30 ſuluit, non † poſſet dici termious vniuerſalis, ſub quo po-
tuiſſet compreheodi etiam iuſpatronatus, vnde iofert ibi
Rocch. aliud ſtatuendum eſſe ex mente Baldi, qoando pa-
tronatus potuiſſet ſub eo termino contineri, & ita etiam in-
terpretatus fuit dictom conſiliom Bald. Lambert. *lib.1. par.
2.quæſt.5. art.20. num* 21. & ratio dioerſitatis eſt manifeſta,
31 quia in primo caſu, io quo iuſpatronatus principaliter † ex-
preſſum fuerit, ceſſat vis illa acceſſionis ad vniuerſitatē, cu-
ius ratione cenſetur iuſpatronatus cõſideratum fuiſſe ſimul
cū eadem voiuerſitate, neq; illius occaſione conſtitutam fuiſ-
ſe particularem ſiuè nouam aliquam venditionem, vt tra-
dunt DD. io locis ſuperius relatis, & io *auth.ingreſſ.C.de ſa-
croſ.Eccleſ.* & ibi Bart. *in 1.lectura ſub num.14.& 15. & in 2.
num.30.* Iaſ. *num 39. & probat tex.in l.hæres meus, §. duæ ſta-
tuæ d. l.3. vbi hoc not.gloſ.* occaſione legati facti de duabus
ſtatuis, atque ita de omni marmore, & tradit Lambertin.
ead.quæſt.5. lib.1. par.2. art.20. ſub num.8. cum igitur io caſu
propoſitæ donationis facta fuerit expreſſio, ac meotio ge-
neralis omnium bonorum, & iurium tàm præſentium,
quàm futurorum, aut quę ad ipſum Donatorem aliquo mo-
do ſpectare poſſent; expreſſio, quæ poſtea facta fuit parti-
cularium bonorum ſub ijs verbis, & ſignanter bona S. Au-
33 guſtini, & Galleriæ, videtur † adducta fuiſſe ad maiorem
declarationem, & vt ex ijs ſignificaretur hanc etiam bono-
rum ſpeciem comprehendi ſub eo genere, ac nota vniuerſa-
li omoium bonorum, & iurium, quia hęc eſt natura ora-
34 tionis particularis, † io qua expreſſio ſpecierum facta fuit,
poſtquam præceſſit voiuerſalis mentio generis, vt declarat
Bart. *in l.quæſitum, §. ſi quis fundum num.4.ff.de fund.inſtr.* &
voluit Alexander *in conſ.1.num.30.lib.3.* Aym. *conſ.127.num.
9.* & in terminis donationis hoc ipſum firmauit Rot. *in de-
ciſ.366.num.6.part.1. diuerſ.* & proceduot hæc etiam io caſu,
quo expreſſio ſpecierum addita fuerit copula, & cum illa
etiam dicatur, ſtare declaratiuè, quando eſt poſita ioter
35 genus, † & ſpeciem, vt notabiliter declarat Gloſ. *in rubr.
ff.de ſeru.& aqu & in l.1.in princ.ff de pact. & in rubr ff. vnde
legit. & tradit.* Dec. *in authen.ingreſſ.C.de ſacroſ.Eccleſ.* vbi
pro ratione conſiderat, quod non tam inſpicien. ſit natu-
36 ra † ipſius copulæ, quam vis, & qualitas materię ſu-
biectæ, &c.

* *Habetur iſta deciſio infra in Additione, prout in Indice po-
ſito in eius fine.*

¶ *Adſunt etiam infra in hac cauſa aliæ deciſiones ideſt ſub diebus
8. Aprilis 1637. & 28. Aprilis 1638. coram eodem R. P. D.
Veroſpio, & 25. Februarij 1639. & 13. Maij eiuſdem anni
coram R. P. D. Merlino, ſed iſtæ tres deciſiones erunt in ſe-
quenti volumine.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Feretrana Vnionis.

Die Veneris 20. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ etiamſi ſint iuſtificatæ, non ſunt exequendæ, dato fumo de non reſeruatione, ſi ſub illa conditione fuerint expeditæ. Vniones, quando non cadant ſub regulis reuocatorijs vnionum.

SVMMARIVM.

1 *Breue, ac litteræ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, ſunt exequendæ.*

2 *Executio litterarum Apoſtolicarum non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

3 *Beneficium, ſi ſit impetratum vti reſeruatum, ſi detur fumus contra reſeruationem, ſuperſedendum eſt in executione.*

4 *Beneficium, quando eſt vnitum, cum non vacat, ſequitur apertè, quod non ſit reſeruatum, nec vti tale poteſt impetrari.*

5 *Vnio beneficiorum benè probatur ex litteris Apoſtolicis, in quibus illa cum illius tenoris inſertione fuit confirmata.*

6 *Vnio reuocata, per regulas reuocatorias nullius eſt roboris.*

7 *Vnio facta per Epiſcopum in executionem Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 15. non ſubiacet regulis reuocatorijs.*

8 *Vnio facta ob tenuitatem Canonicatuum, & vt decentius Canonici gradum ſubſtineant, & Eccleſiæ ſeruitium præſtare poſſint, non cadit ſub regulis reuocatorijs &c.*

9 *Vnio, quando iam habuit ſuum effectum, amplius non ſubiacet regulis reuocatorijs.*

10 *Beneficiorum vnio, vt dicatur ſortita effectum, ſufficit habuiſſe effectum in aliquibus.*

11 *Vnio, ſi non appareat iuſtificata, ſuffragari non videtur.*

12 *de Vnionis non iuſtificatione dari non poteſt, ſi in litteris Apoſtolicis vnionis adſit clauſula ſublata, & decretum irritans.*

13 *Per Decretum irritans, & clauſulam ſublatam, abſque oris aperitione tollitur facultas aliter iudicandi.*

14 *Iuſtificationis præſumptio inducitur ex lapſu 30. annorum.*

DECISIO CLXXIV.

IMPETRATO Beneficio, de quo agitur per D.
Hieronymum vti vacante in menſe reſeruato, &
obteota ab A. C. ſententia ſuper executione Breuis,
Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Feretranæ prætendens
huiuſmodi Beneficium eſſe vnitum, Signaturam adiuit,
quæ reſcriben. cum clauſula *parito Breui arbitrio Rotæ*
mihi cauſam commiſit. Vnde propoſito dubio, ao in-
traret arbitrium; Domioi dixerunt intrare pro retarda-
tione. Nam quamuis † Breue, ae litteræ Apoſtolicæ, 1
quando ſunt iuſtificatæ, ſiot exequendæ *cap. ſi capitu-
lo*, vbi Gloſ. *in verb. exequatur, de conceſſ. præben. in 6.*
Mohed. *deciſ. 13. in fin. vt lit. penden.* Cauall. *deciſ. 23,
num.1. & 278. num.2.* Rota *deciſ.605. num.2. par.2. re-
cent.* & earum executionem exceptiones † requirentes 2
altiorem indaginem non impediant, Dec. *in l. fin. num.
19. Cod. de edict.* Diu. Adr. *tollen.* & fuit dictum in cauſa
*Salamantina Beneficij 31. Ianuarij 1596. coram Corduba, &
in Pacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram bon. memor.
Hieronymo Cardinali Pamphilio*, Rota *deciſ. 448. num.
1. part. 3. recent.* oihilominus quando cauſa fuit com-
miſſa cum dicta clauſula *parito arbitrio Rotæ*, & be-
neficium fuit impetratum vti † reſeruatum, prout 3
hic, ſi detur fumus contra reſeruatiooem, Rot. ſolet ſu-
perſedere in executione, vt in cauſa *Neapolitana Recto-
riæ 13. Februarij 1598. coram eodem Card. Pamphil.* & in

Q cauſa

cauſa *Oritana Parochialis 18. Iunij 1598. coram eod. Corduba*, Greg. *deciſ. 58. nu. 1.*

Vnde cum in caſu propoſito appareat huiuſmodi beneficium eſſe vnitum, & ſic non vacare, apertè ſequitur illud,
4 † non eſſe reſeruatum, nec vt tale impetrari potuiſſe Clem. *frequens*, §. *quidam etiam Eccleſias, vbi gloſ. in verb. menſa, de exceſ. Prælat.* Saro. *in reg. de trienn. quæſt. 8. num. 2. & ſeq.* Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 3. §. 7. num. 20.* Garz. *de benefic. part. 12. cap. 2. nu. 15.* Greg *deciſ. 419. nu. 2.* Cauall. *deciſ. 373. nu. 3. & deciſ. 435. nu. 2.* Rota *deciſ. 196. num. 2. part. 2. recent.*

De vnione vero ſatis conſtare viſum fuit ex literis Apo-
5 ſtolicis Clementis VIII. & Pauli V. quibus illa cum † ipſius tenoris inſertione fuit confirmata, Abb. *in cap. inter dilectas num. 9. verſ. & credo*, Felin. *num. 7. verſ. & prædicta, de fid. inſtr.* Ruin. *conſ. 31. nu. 7. lib. 1.* Surd. *conſ. 419. num. 21.* Boer. *deciſ. 247. nu. 3. verſ. fallit*, Rot. *deciſ. 36. num. 1. par. 2. diuerſ.*

Neque obſtat, quòd dicta vnio tanquam reuocata per
6 † regulas reuocatorias vnionum ſit nullius roboris, & momenti, quoniam fuit reſponſum illam non ſubiacere præ-
7 dictis regulis. Tum quia fuit facta † per Epiſcopum in executionem Concilij Trid. *ſeſſ. 24. cap. 15. de reformat.* ob Canonicatuum tenuitatem, & vt decentius Canonici gradum
8 ſuſtinere, & Eccleſiæ † ſeruitium præſtare poſſent, Seraphin. *deciſ. 1078. nu. 4.* Caual. *deciſ. 449. num. 3.* Gregor. *dicta deciſ. 419. nu. 3.* Tum etiam, quia iam † habuit ſuum
9 effectum, Garz. *d. par. 12. cap. 2. nu. 283.* Caual. *deciſ. 408. nu. 4.*

Nec releuat vnionem non fuiſſe ſortitam effectum in ſpecie quoad beneficium, de quo agitur; nam cum illa fuerit
10 facta de pluribus beneficijs ſimul † iunctis, ſufficit habuiſſe effectum in aliquibus, Garz. *d. part. 12. cap. 2. nu. 294.* Caual. *d. dec. 449. n. 6. & dec. 500. n. 5.* Rota *dec. 612. num. 4. verſ. & licet, par. 2. recent. & in Geruaden. vnionis 16. Decembris 1613. coram Eminentiſſ. Veroſpio.*

Neque obſtat, quòd vnio prædicta non appareat iuſtifica-
11 ta † ac proinde ſuffragari non videatur, Seraphin. *deciſ. 867. nu. 2.* Quia ſtante decreto irritanti clauſula *ſublata*, alijſque
12 clauſulis efficaciſſimis in literis appoſitis † de non iuſtificatione dari non poteſt, Ruin. *conſ. 31. nu. 6.* Seraph. *deciſ. 1043. n. 10.* Caualler. *d. deciſ. 449. n. 5.* & ſine oris aperitione
13 tollitur † facultas aliter iudicandi ex notat. per Card. *in cap. quia diligentia, in tertia oppoſit. de elect.* Pariſ. *conſ. 38. nu. 7. lib. 4.* Ruin. *conſ. 21. num. 15. & ſeqq. lib. 1.* Caputaq. *deciſ. 134. num. 4. lib. 3.* Put. *deciſ. 48. num. 6. lib. 1. in correct.* & fuit dictum in cauſa *Hiſpalen. beneficij 6. Decembris 1602. coram Litta.*

Præſertim quia à data literarum Clementis VIII. 4. nonas Iulij 1607. vſque ad tempus motæ litis die 27. Iulij 1635.
14 interceſſerunt anni 33. ex quorum lapſu † inducitur iuſtificationis præſumptio, cum ad hoc ſufficiat ſpatium triginta annorum iuxta opinionem, quam ſeruat Rota, Seraph. *deciſ. 642. n. 3.* Rota *deciſ. 534. par. 1. diuerſ. & deciſ. 122. n. 5. & deciſ. 406. ſub n. 3. par. 1. recent.* cum alijs per Adden. *ad deciſ. Greg. 431. num. 14.*

Et ita vtraque &c.

¶ *In eadem cauſa habetur infra alia deciſio ſub die 13. Februarij 1637. coram eodem bonæ memoriæ Bucabella.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Hæreditatis de Zimenes.

Die Lunæ 16. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Pater, quando in teſtamento hæredes æqualiter inſtituit filios, & filias, tunc ceſſant ſtatuta excluſiua fœminarum, & plura circa Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. quando ſcilicet procedat, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. de ſucceſſionibus ab inteſtato, licet habeat locum etiam facto teſtamento, in quo dos filiabus non fuit relicta.*
2 *Tamen id procedit, quando filia fœmina venit impugnando teſtamentum, ſecus verò, quando venit ex teſtamento.*
3 *Statuta excluſiua fœminarum ab inteſtato non impediunt, quo minus ipſæ fœminæ poſſint inſtitui in teſtamento.*
4 *in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. tres ponuntur caſus excluſionis.*
5 *Primus eſt obitus patris, vel aui ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis.*
6 *Secundus eſt, quando filiabus ſuis conſtituta dos à patre, vel auo in vltima voluntate.*
7 *Tertius eſt caſus, quando frater, vel patruus cum effectu paratus eſt dotare fœminas.*
8 *Pater, quando hæredem inſtituit filiam, iſta inſtitutio extinguit, & confundit ius dotationis.*
9 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 135. poſtrema pars continet excluſionem fœminarum etiam à ſucceſſione in bonis matris, & auiæ qualificatum &c.*
10 *Quam excluſionem Reformatores neceſſario addiderunt, quia alioquin filiæ fœminæ non cenſebantur excluſæ, niſi ab hæreditate dotantis.*
11 *Relatio debet fieri ad proxima, & non ad remota.*
13 *Fœminæ vt dicantur excluſæ à ſucceſſione propter Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. duo copulatiuè requiruntur.*
14 *Primò, quod illæ ſint dotatæ ab aliquibus ex perſonis ibi nominatis.*
15 *Secundò, vt non ſemper, ſed ita demum excludantur, ſi adfuerint filij maſculi, vel nepotes ex filio maſculo.*
16 *Filij, & filiæ æqualiter de iure communi ſuccedunt in bonis maternis.*
17 *Pater, quando inſtituit hæredem filiam, cenſetur receſſiſſe ab excluſione ſtatuti eam non admittentis:*
18 *Contraria inter ſe duo valdè quis non præſumitur voluiſſe vno, eodemque tempore.*
19 *Admiſſio ad hæreditatem, & excluſio ab eadem, ſunt adeo inter ſe contraria, vt vna poſita alterum tollere neceſſè eſt.*
20 *Filia, ſi vigore Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. non poſſit excludi ab hæreditate patris, neceſſario ſequitur, quod ceſſet etiam excluſio ab hæreditate matris, vide rationem nu. 21. & 22.*
23 *Statuentes ſi aliquid voluiſſent, id ſciuiſſent diſponere.*
24 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. fauet agnationi.*
25 *in Statutis id, quod non legitur, pro omiſſo habetur.*
26 *Statuti caſus, quando ceſſat, ceſſare etiam debet Statuti diſpoſitio.*
Statuta excluſiua à ſucceſſione alicuius non habent locum, niſi in illis caſibus, qui oculis corporeis leguntur, & nu. 26.
27 *Agnationis fauor non eſt adeo efficax, vt poſſit ampliare Statutorum diſpoſitionem.*
28 *Statuta intra ſuos caſus coercenda ſunt, & non amplianda.*
29 *Filia, ſi ſit dotata ab vno, qui non reperitur nominatus in Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. non ex hoc habet locum excluſio.*
30 *Soror dotata ab auunculo, ex hoc non eſt excluſa à ſucceſſione in bonis patris, qui eam non dotauerat.*
31 *Dotem filiæ alicuius ſi quis dederit, etiam eius contemplatione hæc dotatio non poteſt magis operari, quam ſi ipſe pater dotaſſet.*
32 *Et ideo aliquid contra eius voluntatem operari nequaquam poteſt.*

DECISIO CLXXV.

PLACVIT Deciſio huius cauſæ, in qua ſub die 5. Martij præteriti * reſolutum fuit Dominæ Iuliæ æqualiter cum alijs fratribus, & ſororibus inſtitutæ in teſtamento patris, ac præterea petenti ſucceſſionem in bonis matris non obſtare Statutum Vrbis lib. 1. cap. 145. de ſucceſſionibus ab inteſtato; Dictum enim ſtatutum licet locum habeat † etiam facto teſtamento, in quo dos filiabus fœminis non fuerit relicta, vt per doctrinam Bart. *in l. fin. col. 2. circa fin. ff. ad Sen. conſ. Tertull.* cenſuit Rota *in Romana ſupplementi legitimæ 8. Februarij 1593. coram Card. Arigonio, quæ eſt deciſio 36. apud Merlin. in tract. de legitim. & in Romana cenſus de Mutis 24. Maij 1619. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, Id tamen procedit, quando filia fœmina venit † impugnando teſtamentum; ſecus verò, 1
2

Digitized by Google

verò, quando venit ex teſtamento, vt reſpondit Alex. *in conſ.135.num.2 verſ.vnde prętereà vol.5.* ſequitur Pariſ. *conſ. 53.n. 79.vol. 3.* & Rota *in Ceſenaten. legati 20. Februarij 1595. coram Gypſia, ac in Romana dotis inter impreſſas* Greg. XV. *deciſ. 538.num. 4.* vbi Adden. cumulat alias Rotæ auctori-
3 tates ad concluſionem, quod ſtatuta excluſiua † fœminarum ab inteſtato non impediunt, quominus ipſæ fœminæ poſſint inſtitui in teſtamento, *vt in Bononien. de Capacellis coram bo. me. Andren*, quæ inter illius impreſſas *eſt deciſ. 38. & ibi ſub num 56.*

4 Præterea in huiuſmodi Statuto tres † ponuntur caſus ex-
5 cluſionis fœminarum. Primus eſt obitus patris, † vel aui ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis, de quo hic non eſt agendum, cum pater Iuliæ obierit teſtatus, & ipſa ſuperſtes, non fuerit eo viuente nupta, ac dotata. Se-
6 cundus eſt † dotis conſtitutæ à patre vel auo in vltima voluntate, qui caſus non applicatur dictæ Iuliæ, vt ſupra inſtitutæ in teſtamento patris ea ratione, quod in ea deficit qualitas excluſionis à bonis patris, & loco dotationis non
7 ſuccedit † inſtitutio, quæ potius extinguit, & confundit ius dotationis, vt per Petr. Barboſ. *in l.ſi cum dotem 23. §.ſi ſuper num 17.in fin.& num.28.ff.ſolut.matrim.* nulla enim dos in huiuſmodi teſtamento à patre fuit Iuliæ relicta iuxta hunc caſum, in quo ad effectum excluſionis ſupponitur, quod dos ſit relicta à patre in teſtamento, ibi, *Quibus non eſt conſtituta dos per patrem, vel auum in ſua vltima voluntate.* In ter-
8 tio † denique caſu, quæ eſt fratris, ſeu patrui parati cum effectu dotare ſororem, ſeu neptem: Dominus Timotheus frater potuiſſet à ſucceſſione, de qua agitur excludere dictam Iuliam, ſi à patre hæres inſtituta non eſſet, & ipſe frater eam dotare paratus fuiſſet: Verum neque in hoc caſu viſum fuit Iuliam verſari; quia pater eam vnà cum fratribus hæredèm inſtituit, & dictus frater eo ſub prætextu dotem tradere recuſauit, quod illam haberet aliunde. Po-
9 ſtrema † verò ſtatuti pars continet excluſionem fęminarum, etiam à ſucceſſione in bonis matris, & auiæ qualificatam, & reſtrictam ad præcedentia, ibi, *Quæ filiæ, vel neptes ab vna ex prædictis perſonis dotatæ, vel ſi vna ex prędictis perſonis ſit parata eas dotare in caſibus ſupradictis, nec matri, nec*
10 *auiæ ab inteſtato ſuccedunt*, quam reformatores † Statutorum Vrbis neceſſariò addiderunt, quia alioquin filiæ fœminæ non cenſerentur excluſę, niſi ab hæreditate dotantis. Gloſ. & ibi Bald. & Paul de Caſtr. *in l.1.C.de legit.hæred* Brun. *in tract. de ſtatu.excluſ.fœmin.art.8.q.16. num.59.* Gabr. *de ſtatut. concluſ.5.num.1.* Theſaur. *deciſ.62.in princ.* Rota *deciſ. 321. num.1.par. 5 diuerſ.* Et propterea ne id ſequeretur dicti Re-
11 formatores vlterius proceſſerunt ſpecificando † perſonas, à quarum hæreditate etiamſi non dotauerint, fœminas excludere voluerunt, vt in terminis huius Statuti fuit etiam conſideratum in *Romana vineæ de Corbinellis 15. Mart. 1619. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Et quamuis dicta pars ſtatuti in fine addita reſpiciat excluſionem filiarum, vel neptum ab hæreditate matris, & auiæ in caſu dotationis ab vna ex perſonis in alia parte nominatis, vel vna ex eis ſit parata dotare, non tamen inde ſequitur, quod verba illa, ibi, *in caſibus prædictis* (iuxta
12 † regulam, quod relatio fit ad proxima, & non ad remota) referri debeant ad caſus dictæ partis in fine additæ, non autem ad pręcedentem diſpoſitionem, ſub eo prætextu, quod in ea vnicus ſit poſitus caſus, quo filię, vel neptes non ſuccedunt patri: Quoniam verius eſt, quod verba *in caſibus prædictis* referantur ad præcedentem partem ſtatuti, cum in ea non
13 vnum, ſed † duo copulatiuè requirantur ad effectum, vt
14 fœminæ dicantur excluſæ. Primum † ſcilicet, vt illæ ſint dotatę ab aliquibus ex perſonis in ea parte nominatis; Secundum, vt non ſemper, ſed ita demum excludantur, ſi
15 adfuerint filij maſculi, † vel nepotes ex filio maſculo, & in his duobus requiſitis patet verba illa *in caſibus prædictis verificari.*

Iulia igitur in teſtamento patris cum alijs filijs etiam maſculis ęqualiter inſtituta, non autem dotata, & excluſa,
16 & proinde exiſtens in caſu à ſtatuentibus omiſſo † ad æqualiter ſuccedendum in bonis matris ab inteſtato debet admitti ex diſpoſitione iuris communis *§. cæterum inſtitut. de legit. agn.ſucceſſ.l.maximum vitium, C. de liber.præter. l.penult. C. de legitim. hæred. authen. in ſucceſſionem, Cod. de ſuis, & legit. §.ſi vero, verſ.nullam authen.de hæred.ab inteſt.venien.*

17 Dicti enim Teſtatoris voluntatem ita † debemus interpretari, vt filiam inſtituendo cenſeatur receſſiſſe ab exclu-
18 ſione ſtatuti, ne aliàs ſequatur, quod † vno, eodemq; tempore voluerit duo inter ſe valdè contraria, ideſt filiam cum maſculis ęqualiter inſtituere, & mediante huiuſmodi inſtitutione ita dotare, vt eandem à dicta ſucceſſione ſtatim ex-
cluderet: Admiſſio enim ad hæreditatem, & excluſio † ab 19
eadem adeo inter ſe pugnant, vt vna poſita alterum tolli neceſsè ſit, *ad textum in l.ſi inter, ff.de except.rei iud.gloſ.in l. ſed etſi, §.penult.in verb.ſi inſtitutio, ff de inſtit.act.*

Et ceſſante dotatione, ac excluſione dictæ Iuliæ ab hæ-
reditate patris, ex eodem ſtatuto neceſſariò † ſequitur, quod 20
ceſſet etiam excluſio ab hęreditate matris, quia pars ſtatuti, quæ excludit fœminas à ſucceſſione matris, vel auię ab inteſtato, eſt relatiua ad caſus in ſuperiori parte expreſſos, id eſt dotationis, ac excluſionis à bonis patris, & relatio le-
gitur facta pluribus dictionibus † eam inferentibus, ac ora- 21
tione continuata, vt ſenſus huiuſmodi verborum ſit, eaſdem filias, vel neptes, quę in ſuperiori parte ſtatuti legun-
tur excluſæ à ſucceſſione patris, † nec matris, nec auiæ 22
ab inteſtato debere ſuccedere, vt in terminis huius ſtatuti ſenſit Rota *in Romana ſucceſſionis coram R. P. D. meo Veroſpio, quæ eſt deciſ.405.num.18. verſ.neque par.5. diuerſ.* Niſi
enim ſtatuentes id voluiſſent, † ſatis erat (omiſſis verbis qua- 23
lificatiuis, & relatiuis) ibi: *ab vna ex prædictis perſonis, & in caſibus ſupradictis* ſimpliciter addere, *& filiæ, vel neptes dotatæ nec auiæ ab inteſtato ſuccedant*, vt per modum diſcuſſus *in d. Rom. vineæ de Corbinellis 6. Maij 1614. coram Reuerendiſſ. D. meus Decanus obſeruauit.*

Nun obſtat, quod dictum ſtatutum faueat agnationi, † 24
& quemadmodum excludit filiam, vel neptem à ſucceſſione in bonis matris, & auiæ vbi dos ei fuit relicta à patre, vel auo in eius vltima voluntate, ita etiam propter eandem rationem agnationis debeat excludi filia, vel neptis, cui per patrem, vel auum, mediante eius cum fratribus æquali inſtitutione pinguius fuit in teſtamento prouiſum, huic enim obiecto pluribus reſponſionibus fuit ſatisfactum. Pri-
mo quia inter caſus † excluſionis in ſtatuto enumeratos non 25
legitur huiuſmodi caſus pinguioris prouiſionis per inſtitutionem. Secundò, quod ſemper verum ſit dicere in pręſenti caſu nullam à patre conſtitutam fuiſſe dotem Iuliæ eius fi-
liæ, & ſic ceſſare excluſionem limitatam † ad caſus expreſ- 26
ſos, qui corporeis oculis leguntur, & non ad alios, Surd. *conſ 230.num.24.& 25. cum allegatis in deciſione huius cauſæ emanata coram me 5. Martij anni præteriti.* Tertiò, quod fa-
uor agnationis non eſt † adeo efficax vt poſſit ampliare diſ- 27
poſitionem dicti Statuti, quod cum excludat filiam ſimpliciter dotatam, non prohibet quominus pater ita potuerit eam dotare, & per dotem minimè excludatur, ſed illi reſeruetur ſucceſſio, vt in his ferè terminis diſſerit Surd. *conſ. 457.num.47.verſ.ſed ad argumentum vol. 4.* ſi enim pater mediante dotatione voluerit excludere filiam à ſucceſſione in bonis ſuis, illa debet quoque remanere excluſa à ſucceſſione in bonis matris defunctæ ab inteſtato: ſi verò mediante inſtitutione voluerit filiam reintegrare ad ſibi ſuccedendum, eadem filia erit quoque reintegrata ad ſuccedendum matri, & ſtante huiuſmodi diſcretiua excluſione fauor agnationis non poteſt ampliare diſpoſitionem ſtatuti contra volunta-
tem patris, & mentem ſtatuentium, † verum debet coer- 28
ceri intra caſus in eodem Statuto expreſſos, Alex. *conſ. 59. in fin.vol.3.* Surd. *dec.9 num.16. &* Rota *in Romana ſucceſſionis 24. Iunij 1630. coram R. P. D. meo Merlino, quæ eſt deciſ. 288. num.29. & 30. par.5. diuerſ.*

Minus obſtat, quod Iuliæ fuerit conſtituta dos trium mil-
lium ſcutorum à q. Timotheo fratre patruele † eius patris; 29
quia dictum ſtatutum ita demum excludit fœminam, ſi ab vna ex perſonis in eo nominatis fuerit dotata, & inter huiuſmodi perſonas frater patruelis non legitur nominatus, qua ratione alias in præallegata *Romana vineæ de Corbinellis 15. Martij 1619. coram Reuerend. D. meo Decano fuit reſolutum,*
quod ſoror dotata ab auunculo non eſſet † excluſa à ſucceſ- 30
ſione in bonis patris, qui eam non dotauerat.

Nec denique obſtat, quod dicta dos à q. Timotheo patruele fuerit relicta Iuliæ contemplatione eius patris, vt ſuper hac eadem diſpoſitione Timothei dixit Rota in alia cauſa, quę eſt *Romana locorum Montium ſub die 3. Iulij 1634. coram R. P. D. meo Buccabella*: Quoniam admiſſa etiam hu-
iuſmodi contemplatione † hæc dotatio non poteſt magis o- 31
perari, quam ſi ipſemet pater dotaſſet; cum vero data contemplatione dictus pater non modo voluerit, quod Iulia haberet dotem, ſed præterea vt ęqualiter ſuccederet cum filijs
maſculis, huiuſmodi dotatio † non poteſt contra eius vo- 32
luntatem inducere excluſionem à ſucceſſione in bonis patris, nec per conſequens in bonis matris.

Et ita vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 108. ſupra in hac eadem parte, vbi in fine habentur aliæ deciſiones in hac cauſa.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononieñ Denegationis audientiæ.

Die Lunæ 24. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Sententia non poteſt dici nulla, tanquam lata pendente termino, ſi ante ſententiam d. terminus fuerit reuocatus. Maritus in bonis extra dotalibus nullum ius habet, neque ex perſona propria, neque filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio doloſè dicitur extorta, ſi fuerit conceſſa ſub citatione ad dicen. contra iura.*
2 *Sententia non poteſt dici lata pendente dilatione, ſi d. dilatio tanquam nulliter extorta fuerit reuocata.*
3 *Articuli ſunt reijciendi, quando ſunt impertinentes, ſiue irreleuantes.*
4 *Maritus non poteſt impugnare tranſactionem factam ab vxore de bonis extra dotalibus, cum in his nullum habeat intereſſe.*
5 *Et hoc maximè procedit vxore id prohibente.*
6 *Filij viuente matre, nullum ius habent in bonis maternis.*
7 *Filij non poſſunt litem agere pro bonis parentum, eorum vita durante propter intereſſe ſperatæ ſucceſſionis.*
8 *à Iudicio debet expelli is, de cuius intereſſe non conſtat.*
9 *Agenti ad id, quod ſua non intereſt, denegatur audientia.*
10 *Audientia, vt non denegetur, ſufficit ſola poſſibilitas intereſſe etiam apparenter.*
11 *Intereſſe ſufficit ſemiplenè probari ad effectum admiſſionis ad cauſam.*
12 *Intereſſe in proſecutione iudicij debet planè, & concludenter probari.*

DECISIO CLXXVI.

DE ANNO 1622. obijt in Ciuitate Bononieñ Cæſar de Stephanis inſignis fabricator Saponis alterati, relictis Magdalena ex prima coniuge, ac Domitilla & Cornelia ex Conſtantia ſecunda vxore; Poſtmodum dicta Conſtantia ſecundo nupſit Franciſco Fenicio, deinde obijt Domitilla: poſt cuius obitum Magdalena, & Cornelia, quæ fuerant nuptui traditæ, mouerunt litem contra dictam Conſtantiam earum matrem ſuper reſtitutione Capitalis & lucrorum negotij d. Saponis, & ſuper excluſione ipſius Conſtantiæ à ſucceſſione d. Domitillæ ob eius tranſitum ad ſecunda vota; dictaque lite indeciſa pendente, fuerunt inter iſtas mulieres celebrata duo inſtrumenta, in quorum primo d. Conſtantia, reſeruata ſibi quarta parte lucrorum d. negotij, & iure ſucceſſionis d. Domitillę eius filiæ, reliquum pro vna tertia parte d. Magdalenæ, & pro alia tertia cum dimidia alterius tertiæ d. Corneliæ liberè relaxauit; & in altero ipſi Conſtantiæ eius vita durante fuit aſſignatus vſusfructus d. dimidię tertiæ partis, vna cum quarta parte vſusfructus librar. ſexdecim millium ad hæreditatem d. Domitillæ ſpectañ, & denique pro dote d. Corneliæ Antonio Bartolotto eius viro fuerunt aſſignatæ libr. 45655. iſtis conuentionibus exequutioni demandatis; Fenicius maritus d. Conſtantiæ prætendens dd. inſtrumenta celebrata abſque eius ſcientia ceſſiſſe, & cedere in euidentem ſui, ſuorumque ex dicta Conſtantia filiorum læſionem, mouit iudicium in partibus tàm ſuo quàm filiorum nomine, ſuper emendatione, correctione, & reductione dd. inſtrumentorum, in quo iudicio emanauit ſententia declarans petitionem Fenicij fuiſſe iniuſtam, eidemq; ſuper præmiſſis denegandam audientiam, dilationemque ad probandum ei conceſſam fuiſſe extortam, cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta, mihique commiſſa, dubitaui, an d. ſententia ſit confirmanda vel infirmanda, & DD. ſtante illius validitate & iuſtitia confirmandam eſſe reſponderunt.

De validitate ſiquidem illius conſtat ex reuolutione actorum, ex quibus apparet omnia requiſita interueniſſe.

Nec obſtant ea, quæ contra illam opponuntur, & primo non obſtat, quod dicatur illam fuiſſe latam pendente
dilatione eidem Fenicio conceſſa, quia vltra quod † hoc tol- 1
litur ex eo, quod huiuſmodi dilatio extorta fuit nulliter ſub
citatione ad dicendum contra iura, illa ante ſententiam † 2
fuit reuocata, & ſic aliquam nullitatem inducere non valet Gratian. *conſ. 77. nu. 17. lib. 2.* Lancell. *de atteat. cap. 7. nu. 10.* Rot. *deciſ. 192. nu. 16. par. 5. in recent.* eoque magis, quia fuit reuocata ex cauſa calumniæ, vel irreleuantiæ, Rot. *in recent. deciſ. 582. num. 1. & 3. par. 1.* quæ quidem calumnia & irreleuantia clarè patet ex infrà dicendis.

Secundò, Non obſtat quod illa fuerit lata non viſis actis, quia contrarium conuincitur ex lectura proceſſus, ex quo apparet omnia ex aduerſo producta per Iudicem fuiſſe viſa, necnon depoſitiones teſtium, & articulos pro parte Fenicij productos fuiſſe per eum examinatos, cum illos vti irreleuantes, ac impertinentes reiecerit, quod iure merito fuit
peractum, cum † de d. irreleuantia ſatis DD. hodie conſta- 3
re viſum fuerit propter quam dd. articuli erant reijciendi Iaſ. *in l. ſi duo patroni. §. idem Iulianus num. 33. & 34. ff. de iureiur.* Paril. *conſ. 67. nu. 18. lib. 4. & ſeqq. & fuit dictum in Rom. cenſus ſcut. ro. 12. Ianuarij 1629. coram Emin. Card. Vbaldo.*

De iuſtitia etiam dictæ ſententiæ ſatis apparet ſiue illa conſideretur in ea parte, in qua declarat petitionem Fenicij eſſe iniuſtam, ſiue in alia, in qua pronunciat eidem eſſe denegandam audientiam, nam quoad primam partem clara eſt iuſtitia, quia cum tranſactio ſeu concordia facta inter iſtas fœminas fuerit inita ſuper rebus, & iuribus extra dotalibus dictæ Conſtantiæ, non poterat impugnari per Fe-
nicium eius virum, cum maritus ex perſona propria † in bo- 4
nis extra dotalibus vxoris nullum habeat intereſſe, Alex. *conſ. 90. num. 5. lib. 2.* Honded. *conſ. 66. num. 88. lib. 1.* præſertim
vxore, prout hic, † expreſsè prohibente, *l. hac lege. C. de* 5
pact. conuent. nec etiam ex perſona † filiorum, cum & ipſi 6
viuente matre, nullum ius habeant in bonis maternis *l. 1. §. ſi impuberi. ff. de collat. bon.* Rot *deciſ. 708. nu. 3. par. 1. recent.*
& in terminis, quod filij † non poſſint litem agere pro bo- 7
nis parentum eorum vita durante propter intereſſe ſperatæ ſucceſſionis tenuerunt Angel. de Peruſ. *in l. ex conſenſu, §. filium familias. ff. de appellat.* Bart. *in l. poſt emancipationem. §. illud ff. de liber. legat.* vbi etiam Alex. *in ſecunda addit.* Bald. *conſ. 304. nu. 1. verſ. nam viuo patre. lib. 4.* Rot. *d. deciſ. 708. nu. 3 par. 1. recent.*

Et ex his patet irreleuantia d. dilationis obtentæ à Feni-
cio, necnon iuſtitia ſecundæ partis ſententiæ, † in qua de- 8
negatur audientia Fenicio, quia cum non conſtaret de eius intereſſe, merito fuit à iudicio expulſus, cum agenti ad id,
quod ſua non intereſt † audientia denegetur, Alex. *in l. vbi* 9
pactum num. 7. C. de tranſact. Surd. *conſ. 435. num. 18.* Lapus *alleg. 50. num. 10.*

Non obſtat, quod ad effectum vt audientia denegari † 10
non poſſit, ſufficiat ſola poſſibilitas intereſſe etiam apparenter Cancer. *var. reſ. lib. 3. cap. 16. num. 32.* Bald. *in l. ſi defunctus. num. 2. par. 5. cum alijs allegatis.* Quia hoc verum, ſed procedit ad effectum admiſſionis ad cauſam, nam tunc ſufficit ſe-
miplenè probare † intereſſe, ſecus vero in proſecutione iu- 11
dicij, nam hoc caſu intereſſe, debet plenè & † concluden- 12
ter probari, vt notant DD. *in c. veniens, il ſecondo de teſtibus* Adden. ad Alex *in l. ille à quo. §. ſi de teſtamento. ff. ad Trebel.* Felin. *in cap. cum ſuper. num. 16. de re iud.* Bald. *in cap. veniens. num. 3. & ſeq. de teſtibus*, & poſt eum proſequitur, Gratian. *diſcept. cap. 439. num. 35. & ſeqq.*

Et ita concluſum vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana de Ghezzis.

Die Lunæ 1. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

In redditione adminiſtrationis rationum, quæ expenſæ ſint admittendæ, & alia circa hanc materiam.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Partitæ, quando ſunt conſuetæ, in calculis ſunt admittendæ.*
2 *Item ſi ſint veriſimile, & in hac materia ſufficit, quod ſint coniecturales arbitrio boni viri.*
3 *Super Expenſarum quantitate, poſtquam ſunt taxatæ, ille, qui eas fecit, explicitè tenetur ſuper illis iurare.*
4 *Alias dictæ taxationes non interueniente iuramento ſunt ipſo iure nullæ.*
5 *ſuper Expenſarum litis taxatione de ſtylo Curiæ non præſtatur apparenter iuramentum.*
6 *Expenſæ non iuſtificatæ, & inueriſimiles ſunt reijciendæ.*
7 *Creditores anteriores ſi conſenſerunt, vt creditor poſterior eis præferatur, hoc non præiudicat alijs creditoribus magis anterioribus, qui non conſenſerunt.*
8 *Creditor poſterior, qui adminiſtrauit bona debitoris, ſi in redditione rationis remanſerit debitor, non poteſt opponere compenſationem in præiudicium creditorum anteriorum.*
9 *Obligatio Cameralis continet obligationem pro omnibus, quibus intereſt.*

D E C I S I O CLXXVII.

SECVTA Decoctione Io. Baptiſtę ac aliorum fratrum de Ghezzijs, qui artem fundacariam exercebant, ab eorum creditoribus fuerunt procuratores inſolidum deputati, Franciſcus Rotella, & Franciſcus Leonius ad merces, quæ ſupererant vendendas, necnon ad exigendas quaſcumque pecunias, illasq. deponendas in Sacro Monte Pietatis, ad effectum ſatisfaciendi creditoribus, iuxta eorum anterioritatem, & potioritatem. Verum cum Rotellæ ſpatio aliquorum annorum ſatis conſiderabilem pecuniarum quantitatem exegiſſet, eamq. nonniſi in parua ſumma penès d. Montem depoſuiſſet, Cæcilia, aliæq. ſorores illorum de Ghezzijs creditrices anteriores ſuarum dotium à Carolo patre in teſtamento ipſis relictarum, vt conſtat ex duabus deciſionibus coram me emanatis, inſteterunt vt Rotella compelleretur ad computa reddenda; vnde deputato in Peritum D. Thoma Bacelli, cum ipſius calculo Rotella non acquieſceret, fuit de partium conſenſu in Peritum electus D. Mauritius Giribaldus, qui omnes partitas, tàm debiti, quàm crediti accuratè perpendit, eaſq. ordinatè ſubiecit iudicio Dominorum.

Quare cum hodie ad inſtantiam D. Cæciliæ, ac ſororum diſputaretur, An, & pro qua ſummæ relaxandum eſſet mandatum executiuum, pro faciliori huius articuli reſolutione, Domini iuxta calculum ſupradictum ante omnia firmarunt debitum Rotellæ in ſcutis 2257. b. 37. in cuius computum dixerunt eſſe admittendas omnes expenſas deſcriptas à D. Mauritio in ſumm. nu. 2. quæ aſcendunt ad ſumma ſcutorum 707. b. 93. Præterea voluerunt, quod illi accepto ferantur ſcuta 36. b. 20. pro partitis poſitis in ſumm. nu. 2. Vlterius mandarunt computari omnes partitas ſub nu. 4. aſcendentes ad ſcuta 158. b. 5. Ex partitis vero ſub. nu. 5. ſolum eſſe accepta ferenda ſcuta 30. Et ex deſcriptis ſub nu. 9. ſolum eſſe ex computanda ſcuta 14. pro rebus ſericis datis D. Zagarellæ procuratori creditorum ad computum ſalarij; necnon partitam continentem nonnulla bona fundacaria tradita duobus miniſtris, qui venditioni præerant, quam tamen partitam ſcutorum 32. Domini reduxerunt ad 24. necnon ſub eodem nu. 9. admiſerunt partitam ſcutorum 9. pro recognitione tradita iuuenib. Procuratoris, ac Notarij, quę omnes partitæ ſimul iniunctæ faciunt ſummam ſcutorum 979. b. 18. Quæ quidem partitæ viſæ ſunt admittendæ, tum † quia aliquæ ex illis ſunt conſuetæ, Federic. de
1 Senis *conſ.* 119. *nu.* 4. & 5. Achill. *deciſ.* 22. *de reſtit. ſpoliat.* Rot. *in recent. deciſ.* 283. *ſub nu.* 1. *in fin. par.* 1. tum quia aliæ
2 ſunt veriſimiles, & in hac materia † ſufficit, quod ſint coniecturales arbitrio boni viri, Bald. *in l. reſtituen. in* 2. *notab. C. de petit. hæred.* Rot. *dec.* 219. *ſub nu.* 1. & *dec.* 569. *ſub nu.* 1. *par.* 4. *rec.* Maximè cum Rotella poſt hanc taxationem ex-
3 plicitè teneatur iurare ſuper d. expenſarum † quantitate, attenta praxi, quam in hac materia ſeruat Rota *iux. cap. conſtitutus de Procuratoribus.* Gloſſ. *in cap.* 1. *de elect. in* 6. *l. in actione.* §. 1. *ff. ad exhibend.* ibi Iudice quantitate taxante, *vbi nu.* 17. Calder. *conſ.* 7. *de re iudic.* Couar *pract. quæſt. cap.* 27. *in fine. verſ.* 8. Specul. *de expenſis.* §. *poſtremo in princ.* Afflict. *deciſ.* 169. *nu.* 9. Rot. *dec.* 219. *in fin. verſ.* & *in omnem caſum*, nam aliàs dd. taxationes † non interueniente 4
iuramento ſunt ipſo iure nullæ, *cap. cum veniſſent de eo quod in poſſeſſ.* Veſtr. *in prax. lib. vlt. cap. vlt. n.* 15. qui licet dicat, quod de ſtylo Curiæ non præſtetur apparenter, tamen † non 5
loquitur in iſtis terminis, ſed de expenſis litis.

Reliquas vero expenſas à Rotella exhibitas exiſtimatum fuit eſſe reijciendas, tanquam non iuſtificatas ac inueriſimiles, & potius de capite confictas ad magis proprium † debi- 6
tum extenuandum, quod propterea cum ſupra firmatum fuerit eſſe ſcutorum 2257. b. 37. detractis dd. ſcutis 979. & b. 18. remanebit in ſcutis 1278. & b. 19.

Verum quia ab ipſo allegabatur, quod vltra expenſas exhibitas, ei ratione laborum concedi debebat prælatio in credito ſcut. 321. 28. quod habuit cum Ghezzijs, prout præferri obtinuit in ſententia A. C. de conſenſu maioris partis creditorum, necnon ſoluendum erat ſalarium, vt de more procuratoribus, ſeu exactoribus ſolui conſueuit, idcirco Domini ponderabant, quod A. C. in d. ſententia graduatoria, eum tantum prætulit in concurſu illorum creditorum, qui conſenſerant, quo vero ad illos, qui non conſenſerant, reſeruauit ius probandi dd. labores, eorumq. ratione ſe præferri faciendi, prout iuris fuerit, & propterea d. prælationem dd. ſororibus de Ghezzijs † tanquam anterioribus, quæque non 7
conſenſerunt, obeſſe non poſſe, niſi ratione dictorum laborum pro quibus Domini exiſtimarunt illi eſſe accepto ferenda ſcut. 330. in totum comprehenſo d. eius credito, quod ſuperaut, cum ex actis liquidò conſtet ex annis quinque cum dimidio, in quibus fuit exactor, in primis duobus tantum laboraſſe, in alijs vero parum feciſſe; ex quibus ſcutis 330. detractis ſcutis 73. 65. ab ipſo Rotella debitis illis de Ghezzijs pro rebus habitis à fundaco, remanent ſcut. 256. 35.

Nec dubitarunt hoc eſſe præmium ſufficiens dictorum laborum, quamuis in eo comprehenſum ſit prædictum creditum, quia cum Rotella ſit inter creditores Io: Baptiſtæ, & ſic abſque probabili ſpe conſequendi ſuum creditum, cum non adſint bona ſufficientia pro ſatisfactione omnium creditorum Caroli, quibus prius debet ſatisfieri, nedum illorum Io. Baptiſtæ; certum eſt huiuſmodi prælationem tanti valere, quantum eſt creditum ipſum, vel ferè tanti, cum præſertim ea mediante, Rotella ſe exemerit à ſolutione dictorum ſcut. 73. 65. per ipſum debitorum dd. de Ghezzijs, quæ † aliàs ſoluere coactus fuiſſet reiecta compenſatione, 8
quam hodie opponere non poſſet aduerſus creditores anteriores ex deductis per Rot. *in Roman. de Cangijs* 16. *Nouemb.* 1615. *coram Sacrato*, nec enim tantam quantitatem taxaſſent, niſi de d. credito, quale illud eſt, rationem habuiſſent.

Quare de dd. ſcutis 1278. & b. 19. demptis dictis ſcutis 256. b. 35. pro ſalario, debitum Rotellæ erit ſcutorum 1021. b. 84. Pro quibus reſolutum fuit relaxandum eſſe mandatum contra ipſum, & Leonium, cum ex prædictis vterque ſub obligatione Camerali inſolidum promiſerit reddere bonum, & fidele computum, † tàm de rebus fundacalibus 9
deſcriptis in inuentario, quàm de pecunijs inde retrahendis, alijſq. ab eis exigendi, Rot. *dec.* 663. *in princip. par.* 1. *diu.* & *poſt Zacch. dec.* 99. *n.* 7. & *dec.* 397. *n.* 5. *par.* 5. *rec.*

Et ſic parte vtraque &c.

Aliquæ deciſiones in hac cauſa notantur ſupra in hac parte ad deciſionem 17.

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Camerinen. Spolij.

Die Veneris 5. *Decembris* 1636.

A R G V M E N T V M.

Ad reintegrationem agens, quid debeat probare. Reintegratio, quando ceſſet, & quid in d. iudicio attendatur. Tutor, quando perperam dicatur alienaſſe bona pupillorum.

S V M M A R I V M.

1 *de Sententiæ validitate apparet ex reuolutione actorum.*
2 *in Reintegrationis iudicio debet quis probare ſuam antiquiorem poſſeſſionem, necnon recentem aduerſarij.*

3 *Reiategratio non competit, quando quis cecidit à poſſeſſione facto proprio.*

4 *in Reintegrationis iudicio magis attenditur, an actor ſine iuſta cauſa à ſua poſſeſſione ceciderit, quàm ſi reus poſſideat cum vitio, vel ſine.*

5 *Et ab iſta opinione non eſt recedendum in iudicando, vel conſulendo.*

6 *Alienationis contractus nullitate, aut iniuſtitia ſtante, ſicuti quis non amittit poſſeſſionem rei, ita validè poteſt agere ſpolio pro reintegratione rei alienatæ.*

7 *Contractus mulierum, celebratus ſine ſolemnitatibus requiſitis à Conſtit. Marchiæ, & ſtatuti loci, redditur manifeſtè nullus.*

8 *Emptor emens bona mulierum, grauatur probare inſinuationem interueniſſe, iuxt. Conſtit. Marchiæ, &c.*

9 *Sanatoria ſimplex non ſuffragatur, quando Papa in ſanatione de omnibus non fuerit factus certus.*

10 *Et hoc maximè procedit, ſi nullitas in iudicio antea fuerit deducta.*

11 *Tutor in ſuſceptione tutelæ, tenetur inuentarium, & alia ſolemnia facere.*

12 *Tutor, ſi omiſerit ſolemnia facere, non poteſt præiudicare pupillis.*

13 *Tutor non poteſt vendere domum paternam pupilli, ſi extant alia bona.*

14 *Tutor, & emptor bonorum pupilli, quando ambo dicantur in culpa, & in dolo, n. 15.*

16 *Minori ſuccurritur remedio reintegrationis, quando cauſa in contractu expreſſa apparet ſimulata.*

17 *Venditio bonorum pupilli, ſi fuerit facta pro ſoluendo ære alieno, emptor debet eſſe ſollicitus de verſione in cauſam dictam. & nu. 18.*

19 *Quod multo magis procedit, quando ſolutio æris alieni, non ſolum fuit enunciatum per viam cauſæ, ſed vlterius in pactum deductum.*

D E C I S I O CLXXVIII.

DOMINICVS Turcarellus inſtitutis ſibi hęredibus Lauinia, Mariana, Venantia, & Felice filiabus, dedit illis in tutores, & curatores Angelum Gulielmum, & Marcum Turcarellum; qui Angelus poſtquam ſpatio duorum annorum, & vltra ſe immiſcuerat in adminiſtratione d. tutelæ, & curæ, coram Iudice onus prædictum repudiauit, & ſucceſſiuè d. Marcus contutor petijt, & obtinuit ſe in dictarum ſororum tutorem & curatorem reſpectiuè confirmari. Poſt hæc autem Lauinia, & Mariana ætate minores, cum conſenſu dicti Marci curatoris, ac etiam Marcus met vti tutor dictarum Venantiæ, & Felicis pupillarum, vendiderunt ſupradicto Angelo Gulielmo domum paternam pro pretio florenorum 1200. ad quorum computum ſtatim florenos 500. exburſauit; reliquos verò ſeptingentos certis ſucceſſiuis temporibus promiſit ſe ſoluturum cum expreſſione, quod tam pretium ſolutum, quàm ſoluendum erogaretur in extinctionem cenſuum, ac æris alieni hæreditatis paternæ, nec in alium vſum conuerteretur, & ſi quid ex eo ſupereſſet, poneretur in tuto pro prædictis ſororibus; Cui quidem contractui acceſſit decretum Iudicis, qui mandauit pecunias tàm receptas, quàm recipiendas erogari debere iuxta prædictas conuentiones.

Cum autem Lauinia, & Venantia coram A. C. iudicium ſpolij contra Angelum emptorem intentaſſent, necnon etiam contra Petrum Matthęum Vgolinum, ac ſententiam fauorabilem obtinuiſſent, in gradu appellationis coram me dubitatum fuit ſuper illius confirmatione vel infirmatione. Et pro confirmatione reſolutum fuit, tum quia de illius va-
1 liditate apparet † ex reuolutione actorum, Verall. *dec.* 260.
par. 2. Tum quia de antiquiori poſſeſſione iſtarum minorum, ac de recenti *Angeli Gulielmi plenè conſtitit ex ipſo In-*
2 *ſtrumento venditionis*, prout requiritur † in iudicio reintegrationis Dec. *conſ.* 57. *nu.* 3. Surd. *conſ.* 28. *ſub nu.* 24. *& ſeqq.* Menoch. *de recup. remed.* 15. *num* 383.

Nec obſtare viſum fuit, quod dictæ minores facto proprio
3 à poſſeſſione † ceciderint, quo caſu non competit reintegratio, Put. *dec.* 276. *n.* 1 *lib.* 3. *in correctis*. Rota *deciſ.* 628. *nu.* 1. *par.* 1. *recent.* Quia in hoc iudicio magis attenditur, an A-
4 ctor ſine iuſta cauſa † à ſua poſſeſſione ceciderit, quam ſi reus poſſideat cum vitio, vel ſine, Alex. *in l. rem, quæ nobis, num.* 19. *ff. de acq. poſſ. vbi de magis communi*, Soccin. ſen. *conſ.* 89. *num.* 21. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 252. *num.* 4. Alex. *conſ.* 200. *num.* 2. *lib.* 2. *& conſ.* 92. *num.* 4. *lib.* 5. Socc. iun. *conſ.* 34. *num.* 12. *lib.* 3. v-
bi dicit non eſſe ab ea recedendum in iudicando, † vel con- 5
ſulendo, pleniſſimè Surd. *conſ.* 28. *ſub num.* 58. Afflict. *deciſ.* 361. *nu.* 33. *& dixit* Rota *in Meſſanen. ſeu nullius feudi* 15. *Februarij* 1636. *coram R. P. D. meo Merlino*. Stante autem nullitate, aut iniuſtitia contractus, ſicut mulieres iſtæ
poſſeſſionem † domus nunquam amiſerunt, ita validè po- 6
terunt agere ſpolio pro reintegratione rei alienatæ, Bart. *in l.* 1. *§. ſi vir vxori. nu.* 3. & ibi Crot. *num.* 2. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *conſ.* 33. *num.* 7. *lib.* 6. Becc. *conſ.* 25. *num.* 5. Surd *conſ.* 49. *num.* 17. Menoch. *de recuper. remed.* 17. *num.* 17. Verall. *deciſ.* 172. *num.* 1. *& ſeqq par.* 3.

Nullitas autem euidenter apparet, ex quo iuxta conſtitutiones Marchiæ, & Statutum loci in ſimilibus contracti-
bus requiritur inſinuatio, † de qua cum non appareat, con- 7
tractus redditur manifeſtè nullus, Rota *dec* 383. *num.* 1 *par.* 2. *recent.* Greg. *dec.* 260. *num.* 1. *&* 3. & in terminis, quod em-
ptor grauetur probare, Inſinuationem † interueniſſe, fir- 8
mauit Rota *in Senogallien. prædij* 7. *Ianij* 1619. *coram R. P. D Pirouano, & in Peruſina hæreditatis* 10. *Decembr.* 1628. *coram bo. me. Card. Viriliſ*. Idque procedit non obſtante quod huiuſmodi defectus fuerit poſtea à Sanctiſſimo ſanatus, quia cum inſinuatio requireretur nedum ex Statuto, & Conſtitutione Marchiæ, ſed etiam ex ipſo Iudicis decreto, vt ſu-
pradictum eſt, † debuit Papa in ſanatione de his omnibus 9
eſſe certus, nam aliàs ſimplex ſanatoria non ſufficit, Ne-
uiz. *conſ* 8. *num.* 23. Simoncell. *de decret. lib.* 3. *tit.* 18. *num.* 222.
maximè cum nullitas † fuiſſet antea in iudicium deducta o- 10
ptimè Innoc. *in c.* 1. *num.* 1. *verſ. plenior intellectus eſt. de confirmat. vtil. vel inutil.*

Præterea apparet de nullitate, quia tutor qui contractum
celebrauit, † in ſuſceptione tutelę tenebatur inuentarium, 11
ac alia ſolemnia facere, *l. fin. C. de arbitr. tutel.* Bart. *conſ.* 46. *n.* 2. *lib.* 1. Montan. *de tutel. cap.* 32 *num.* 1. *& regul.* 31. *num.* 1. *&* 2. Guttier. *de tutel. par.* 2. *cap* 1. *nu.* 1 *& ſeqq.* Et ſic, cum hæc
omnia omiſerit, non † potuit mediante hac venditione pu- 12
pillis præiudicare, Bart. *in l. ſi tutor C. in quibus caſ. reſt. in integr. non eſt neceſſ.* Honded. *conſ.* 23. *num.* 48. *& ſeqq. lib.* 2. Caputaq *deciſ.* 324. *num.* 1. *par.* 3. Gregor. *deciſ.* 350. *nu.* 4. *& ſeq.*

Vlterius conſtat de nullitate, quia † venditio fuit facta 13
de domo paterna, etiam quod extarent alia bona, quæ poſtea vendita ſunt pro debitis extinguendis, *l. lex, quæ tutores, verſ. nec domus*, vbi Salic. *verſ. item nota. C. de admiſt. tut.* Natt. *conſ.* 162. *num* 10. Guttier. *d. tract. par.* 2. *c.* 5. *nu.* 77. Rot. *deciſ.* 372. *num.* 5. *par.* 1. *recent.*

Demum nullitas nec minus viſa eſt reſultare ex pacto appoſito in contractu, quod ſcilicet pretium ſolueretur creditoribus hæreditarijs, & ſi quid ſupereſſet poneretur in tuto ad commodum vendentium, & non alias, ſub qua expreſſione interceſſit decretum Iudicis; vnde cum pars illa pretij, quæ ab initio fuit ſoluta, remanſerit penes tutorem, & al-
tera pars penès emptorem, † & per conſequens debita ex- 14
tincta non fuerint, vterque ex illis dicitur in culpa, Gratian. *forenſ. diſcept.* 45. *num.* 2. *&* 3. Giurb. *dec.* 76. *nu.* 46. Et re-
tinen. vterq. pretium † penès ſe, dicitur in dolo, Roi. *conſ.* 15
49. *nu.* 26. *lib.* 1. latè Guttier. *de tutel. par.* 3. *c.* 1. *nu.* 55. Et cauſa in contractu expreſſa apparet ſimulata, ac venditio doloſè
facta, † ſtatut meritò ſuccurrendum ſit minoribus remedio 16
reintegrationis, Guttier. *d. tract. p.* 2. *c.* 13. *n.* 27.

Non obſtat, quod venditio fuerit ex cauſa voluntaria, ideoque emptor non tenetur probare, quod pretium fuerit erogatum in extinctionem æris alieni. Quia cum venditio
facta fuerit pro ſoluendo † ære alieno, dicitur potius neceſ- 17
ſaria, & ſic emptor debuit eſſe ſollicitus de extinctione prędicta, Adden. ad Gregor. *deciſ.* 521 *num.* 33 Rota poſt Modern. Peruſ. *de cenſ. deciſ.* 8 *num* 10. *& ſeqq.* Vltra quod cum tàm venditores, quàm emptor in id præciſè conueniſſent, & Iudex hac de cauſa ſuum decretum interpoſuerit, vtique
emptor tenebatur † eſſe ſollicitus de verſione in cauſam, 18
propter quam fuit facta venditio, Innoc. *in cap.* 2. *num.* 2. vbi Doct. *de depoſ.* Couar *var. lib.* 2. *cap.* 17 *num.* 3. Gratian. *forenſ. diſcept.* 45. *num.* 34. Rota *poſt d. tract. de cenſib. deciſ.* 287.
num 4. Extinctio enim æris alieni † non ſolum fuit enoncia- 19
ta per viam cauſæ, ſed vlterius fuit in pactum, & in conditionem deducta, Gratian. *for diſcept.* 555. *num.* 7. Seraphin. *deciſ.* 1187. *num.* 1.

Et ſic parte vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononieñ Prædij.

Die Veneris 5. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Sententiæ, vt dicantur conformes, requiritur, quod ſint validæ, & iuſtæ. Emptor non poteſt agere de euictione contra venditorem, ſi tantum ſit auocata ei detentio vigore Saluiani.

SVMMARIVM.

1 *Statutum diſponens, quod duæ ſententiæ conformes habeant vim trium, intelligendum eſt de ſententijs iuſtis, & validis.*

2 *Sententiarum nullitate, & iniuſtitia ſtante, non eſt locus ſtatuto de duabus conformibus.*

3 *Sententia prolata à Iudice inferiori, poſtquam ei eſt inhibitum à Iudice ſuperiori, eſt nulla.*

4 *in Inhibitionibus emanatis à Curia, non fit diſtinctio, an ſint Canonicæ necne, ſed è ſtylo Curiæ ſiue iuſtæ, ſiue iniuſtæ ſunt timendæ.*

5 *Iudex ſi inhibitus à Curia, procedat vigore cõmiſſionis ſibi factæ ab aliquo Superiore in partibus, dicitur attentare.*

6 *Inhibitio nulla, & iniuſta non cauſat attentata.*

7 *Cauſarum continentiæ non ſunt diuidendæ.*

8 *Inhibitio, vt intret, ſufficit, vt ſententia lata in vna cauſa, pariat præiudicium in altera, & quod inhibitio afficiat etiam in cauſa connexa.*

9 *Euictioni non eſt locus, quando non eſt auocata poſſeſſio, ſed ſolum detentio vigore Saluiani interdicti.*

10 *Creditor immiſſus vigore Saluiani, non ſibi, ſed pro debitore dicitur poſſidere, amplia num. 11.*

12 *Vſufructuarij poſſeſſio prodeſt Domino directo.*

13 *Saluianum datur ſolum creditori ad auocandam pignoris poſſeſſionem retinendam, donec de ſuo credito ſit integrè ſatisfactus.*

14 *Iudex non poteſt declarare factum eſſe locum euictioni ex immiſſione vigore Saluiani.*

15 *Creditor vigore Saluiani interdicti quid tantum poſſit prætendere in bonis debitoris.*

16 *Euictio, quando eſt promiſſa verbis generalibus, tunc ei fit locus etiam per ſolam auocationem detentionis vigore Saluiani, declara, prout num. 17. & 18.*

19 *Euictioni, vt ſit locus ob auocatam detentionem vigore Saluiani debet id exprimi in Inſtrumento.*

20 *ante Euictionem non poteſt agi ad pretij reſtitutionem.*

21 *Detentione auocata vigore Saluiani, emptor ad quid agere poſſit contra venditorem.*

DECISIO CLXXIX.

INTRODVCTO iudicio per Olimpiam Ceulam pro reſtitutione ſuæ dotis contra tertios poſſeſſores bonorum alienatorum ab Alphonſo Sabbatino viro, obtinuit aſſociari ad poſſeſſionem vnius prædij poſiti in Communi Baguarolę, donec ex fructibus de ſuo credito remaneret ſatisfacta. Domini de Ghellis poſſeſſores d. prædij titulo emptionis à Marchione Fontana, prætendentes ſequutam fuiſſe euictionem dicti prędij, & Marchionem teneri, & obligatum eſſe ad omnia, & quæcumq; damna, expenſas, & intereſſe per ipſos paſſa iuxta formam ſuæ obligationis, de qua in Inſtrumento inter ipſos celebrato 22 Decembris 1628. obtinuerunt ſententiam ab Auditore Generali Bononieñ, in qua fuit pronunciatum ſtante euictione prædij ſequuta eueniſſe caſum, in quem Marchio tenetur ad omnia damna, expenſas, & intereſſe liquidata in ſumma, & quantitate librarum 34. millia bononenorum, & vlterius condemnatur ad valorem fructuum perceptorum, & percipiendorum per d. Olimpiam, necnon confirmatur tenuta per dictos de Ghellis capta de bonis eiuſdem Marchionis, & quatenus opus ſit de nouo conceditur ad præiudicium ipſius Marchionis, ſiue ad effectum ſubhaſtandi, ſeu ad effectum pro ſe retinendi, donec &c. ſiue ad effectum inſolutum recipiendi, & prout eis magis videbitur, quę ſententia ab Auditore Eminent. Cardinalis Legati fuit in omnibus confirmata. Deinde cauſa ad Curiam deuoluta, & mihi de partium conſenſu commiſſa cum clauſula, conſtito de duabus conformibus, &c. dubitaui iuxta formam reſcripti ſignaturæ, an conſtaret de duabus conformibus, quæ eſſent exequendæ, & negatiuè fuit reſolutum, quia licet ſecunda confirmet primam, tamen cum

ſtatutum intelligatur de ſententijs validis, † & iuſtis, non 1
autem de nullis, aut iniuſtis, *vt fuit dictum in Bononien. de
Ghellis 9. Iunij 1610. coram R. D. meo Decano* in terminis ſtatu-
ti Bononiæ, de quo agitur in præſenti, *& coram Card. Seraph.
deciſ. 988. nu. 5. & in recent. deciſ. 660. num. 3. par. 1.* Stante
nullitate, † & iniuſtitia ſententiarum non eſt locus ſtatu- 2
to de duabus conformibus.

Nullitas ſecundæ ſententiæ deducitur ex eo, † quia fuit 3
prolata poſt inhibitionem A. C. Iudici inferiori intimatam,
qua ſtante intrat nullitas ſententiæ poſtea latæ, cum inhibi-
tionibus emanatis à Curia † non fiat diſtinctio, an ſint Ca- 4
nonicæ vel ne, ſed ex ſtylo Curiæ, ſiue iuſtæ, ſiue iniuſtæ, ſint
timendæ, Rota *dec. 301. n. 1. par. 2. diuerſ. & faciunt in term.
trad. per* Lancell. *de attent. poſt inhibitionem c. 20 ampliat. 22.*
per totam, quod ſi Iudex inhibitus procedat vigore commiſ-
ſionis ſibi factę † aliquo ſuperiore in partibus, dicitur atten- 5
tare ea rationibus ibi adductis, nec facit quod inhibitio nulla,
& iniuſta non † cauſet nullitatem, ſeu attentata ad trad. per 6
Surd. *in conſ. 424. n. 32.* & per Lancell. *vbi ſupra limit. 1. a. 3. &
ſeqq.* quia non applicatur, cum in iſto caſu conſtet de iuſtitia
inhibitionis ex pendentia litis coram A. C. legitimè introdu-
ctę inter Marchionem & Buſchettum, à quo ſibi fuerat ven-
ditum prædium, de quo agitur, vnde potuit Marchio inhibi-
tionem obtinere ſuper cauſa connexa inter eum, & dictos
Ghellos, & adire A. C. ne † continentiæ cauſarũ diuideren- 7
tur, Rota *d. deciſ. 201. n. 5. par. 2. diuer.* vbi quod vt intret
inhibitio in huiuſmodi cauſis, ſufficit, quod ſententia lata in
vna cauſa poſſit parere † præiudicium in altera, & quod in- 8
hibitio afficiat etiam in cauſa connexa firmauit Rota *in Ca-
lagaritana beneficiorum 19. Aprilis 1613. coram bo. me. Card.
Sacrato penes* Marcheſ. *de Commiſſ. p. 2. fol. 478. a. 1.* De con-
nexitate vero patet, quia exceptiones competentes Buſchet-
to contra Fontanam competunt Fontanæ contra Ghellos.

De notoria iniuſtitia ſententiarum cenſuerunt DD. con-
ſtare, quia in eis datur aſſociatio ad omnia bona Marchionis
& ad reſtitutionem lib. 34. millia pro pretio ſub prętextu ſe-
quutæ euictionis, quę non probatur, cum Olimpia fuerit im-
miſſa in Saluiano, † per quod fuit auocata ſola detentio do- 9
nec fuerit ſatisfacta de credito, non autem auocata poſſeſſio,
vt proinde non erat locus euictioni *ad l. ſi cum venditor. ff. de
euict.* Bald. *in l. 1. in fin. ff. de peric. & commod. rei vend. & in d.
l. ſi cum venditor. in princ.* Bart *in l. 3. in princ. de act. empt.* Ga-
ſpar Cabal. *in tract. de euict. §. 3. q. 17. n. 152. & ſeqq.* vbi latè
& §. 5. n. 44. quia creditor † immiſſus in vim Saluiani non ſi- 10
bi, ſed pro debitore dicitur poſſidere, Bart. *in l. ab emptione. n.
8. ff. de pact.* Iaſ. *in l. 1. §. per ſeruum. n. 8. ff. de acq. poſſ.* nulla
habita ratione, quod creditor poſſideat quidem ciuiliter, &
naturaliter quia poſſidet † ad vtilitatem debitoris, & debitor 11
dicitur poſſidere quoad omnes effectus, qui concernunt do-
minij, & fructuum acquiſitionem, Soc. *vbi ſup. nu. 9.* & Bero.
conſ. 210. n. 19. firmat debitorẽ verè poſſidere Natt. *conſ. 535.
nu. 5.* Cephal. *conſ. 63. n. 21.* Ea ratione quia non poteſt credi-
tor poſſidere, niſi ex iure debitoris, ergo hæc poſſeſſio debito-
ri prodeſſe debet, ſicut Domino † prodeſt poſſeſſio vſufru- 12
ctuarij, atque ita cum Saluianum detur ſolum creditori ad
auocandam pignoris poſſeſſionem retinendam, † donec de 13
ſuo credito fuerit integrè ſatisfactus iuxta not. per Doct. *in l.
1. de Saluian. interd.* Iaſ. *in §. item ſeruian. n. 85.* vbi Bellon. *n.
4. inſt. de act.* non poterat ex iſta immiſſione per Iudicem † de- 15
clarari factum eſſe locum euictioni, vt tenuit Rota *coram
ſan. me. Greg. XV. deciſ. 88.* vbi Adden. *n. 12. in Peruſina bono-
rum 17. Aprilis 1617. coram bo. me. Buratto in Romana ſpolij 10.
Decemb. 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & in Firmana cen-
ſus 3. Decemb. 1635. coram eodem, & in alijs deciſionibus,* quę
paſſim allegantur in hac materia, nec per Ghellos repeti in-
tegrum pretium quaſi prædium, de quo agitur, & eius poſſeſ-
ſio fuerit ſibi in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nul-
libi in iure probatur, ſed ſolum per ipſos poterat repeti, quod
ipſis per auocationem detentionis d. prędij auferebatur, ſicq.
ſolum valor, † qui ex fructibus prædij ab Olimpia percipi 16
poterat, vt in iſtis terminis tenuit Rota *in Romana domus
ad S. Honuphrium 29. Aprilis 1626. & 15. Martij 1627. coram
Reu. Vrgell.* Quibus non obſtat, quod etiam per ſolam auoca-
tionem detentionis vigore † Saluiani fiat locus euictioni pro-
miſſæ verbis vniuerſalibus, *vt in Romana Saluiani coram R. P.
D. meo Merlino 20. Nouemb. 1630. nu. 6. & ſeqq. inter impreſſ.
5. par. rec. deciſ. 407.* in qua videtur receſſum à Romana ſpo-
lij ſupra allegata eiuſdem D. mei Merlini, quia etiamſi
in Romana Saluiani fuerit reſolutum pro immiſſione ad fa-
uorem D. Marchionis Aſdrubalis Matthæi, tamen com-
patitur cum reſolutione in Romana ſpolij eiuſdem D. mei

Digitized by Google

Merlini, quia in Romana Saluiani in verbis expreſſis † ap-
17 poſitis in Inſtrumento ad fauurem Marchionis Matthæi ex-
tabat obligatio, tàm auocata poſſeſſione, quàm non auo-
cata, & propterea cenſuerunt DD. in illo caſu ad conſe-
quendam euictionem, & releuationem, non fuiſſe opus
emptori, quod ei poſſeſſio fuiſſet ablata, ſed ſufficere fuiſſe
auocatam ſolam detentionem, quia illa verba tàm auocata
18 poſſeſſione, † quàm non auocata, comprehendunt caſum
auocationis ſolius detentionis iuncto verbo vniuerſali in
omni iudicio poſſeſſorio, de quo in caſu vltimę deciſ. D. mei
Merlini; talis autem obligatio non poteſt conſiderari in con-
tractu inito inter Marchionem Fontanam, & Ghellos ex
illis verbis, ibi, ſed ipſam rem venditam legitimè defendere
ab omni, & quocumque iure, & ipſius rei, vt ſupra, ven-
ditæ, & cuiuslibet eius partis, & iuris poſſeſſionem, & rem
ipſam vacuam, & liberam eidem emptori tradere, &c. quia
non poſſunt comprehendere caſum ſimplicis detentionis, vt
in terminis deciſionis in Romana Saluiani, quoniam, vt
dicitur in illa deciſione, prouidè D. Marchio Matthæus vſus
19 fuit cautela, † tàm auocata poſſeſſione, quàm non auocata,
& propterea clarè patet ex reſolutione in Rom. Saluiani
non fuiſſe receſſum à *dicta Romana ſpolij* 10. *Decembris* 1627.
coram R. P. D. meo Merlino, cum vtraque reſolutio firma
remaneat in ſuo proprio caſu.

Non obſtat, quod ea prægnantia verborum, & promiſ-
ſionum contentarum ſub pacto conſtituti in inſtrumento
venditionis adiecto etiam iſto caſu deberetur reſtitutio pre-
tij loco intereſſe, quia in extenſione clauſulæ conſtituti ni-
hil reperitur diſpoſitum, quod cogat venditorem erga em-
ptorem, niſi in tantum in quantum fuerit ſequuta euictio,
vel in poſſeſſorio, quæ in caſu noſtro nullatenus concurrit,
& proinde ſi Marchio tenebatur ad defenſionem poſſeſſio-
nis, ſuccedit intereſſe ob damnum paſſum in amiſſione fru-
ctuum, & pro tempore, quo illis Ghelli, vt fuit dictum ſu-
pra, priuati remanebunt, & licèt cum promiſſiones quamuis
ampiæ hunc caſum non comprehendant, de eis non eſt agen-
dum, & quatenus in eis extaret promiſſio liberandi à mole-
ſtijs, tamen cum Ghelli non ita egerint, ſed ad reſtitutio-
nem pretij, ſententiæ in remedio diuerſo emanatæ non poſ-
20 ſunt ſubſtineri, cum ante euictionem non poſſent † agere ad
pretij reſtitutionem, ſed tantum pro liberatione à moleſtijs
illatis ab Olimpia; quæ cum fuiſſet immiſſa ad tempus, do-
nec de fructibus fundi eſſet ſatisfacta, & per conſequens
dum intereſſe conſiſtebat in auocatione temporali fructuum
non erat locus reſtitutioni pecuniarum pro toto pretio fun-
21 di, ſed pro rata proportionata fructuum † prædij, donec
Olimpiæ immiſſæ eſſet ſatisfactum, vt tenuit Rota *in d. Ro-
mana domus* 15. *Martij* 1627. *coram Reuerendiſſ. Vigellen.
deciſ. 49. par. 5. recent.*

Et ita vtraque parte Informante fuit reſolutum non con-
ſtare de duabus conformibus exequendis, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Hiſpalen. Decimarum de Almonte.

Die Veneris 5. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Inter actionem negatoriam, & confeſſoriam an adſit differentia. Parochus quando probauerit, quod decimæ alicuius loci ad eum ſpectent, & non ad Dominum loci vti decimæ temporales. Decimæ de quibus fructibus debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Actiones confeſſoriæ, & negatoriæ ſunt inter ſe diuerſæ, & nu. 2.*

3 *Actionum, & perſonarum diuerſitate ſtante, non poteſt argui de vna ad aliam.*

4 *Actiones confeſſoriæ, & negatoriæ nihil commune in ſe habent, etiamſi in eodem libello cumulentur, & in ſententia enunciatæ ſint.*

5 *Itaut ex inualiditate vnius ſententia remaneat inualida.*

6 *In cauſa citari illi debent, de quorum intereſſe principaliter agitur.*

7 *in Actionis negatoriæ proſecutione, quæ requirantur.*

8 *Teſtes quando concludenter probent, quod aliquis locus exiſtat intra fines alicuius Parochiæ.*

Confines probantur etiam ſolis coniecturis. nu. 8.

9 *Epiſcopus ſi habeat curam vniuerſalem omnium Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, ei omnes debentur decimæ.*

11 *Parocho, quod debeantur decimæ, controuerti non poteſt, quod multo magis procedit, quando non agitur de maioribus, ſed de minutis.*

12 *Decimæ nedum de omnibus fructibus integræ debentur, & de omni re fructuum reddente.*

13 *Sed etiam de quacumque alia re, ſcilicet piſcatione, venatione, aucupio, lapidicinis, opificio, negociatione, ac mercede,*

14 *Vnde excipientibus de conſuetudine, & tollerantia, incumbit onus probandi, & quidem legitimè præſcriptam.*

15 *Eccleſia Parochialis non poteſt prætendere illas decimas ad ſe ſpectare, quæ ſunt redditus merè prophani, & ſpectantes ad aliquem maioricatum.*

16 *Eccleſia Parochialis non habet ſuper illis decimis ius, ſi ſpectent ad aliquem laicum ratione conſuetudinis immemorabilis, & priuilegij conceſſi per Summos Pontifices ante Concil. Lateranen. & nu. 22.*

17 *Decimarum appellatione non veniunt redditus prophani, ſed benè ſecundum iuris interpretationem, & verbi proprietatem veniunt decimæ ſpirituales, & num. 18.*

19 *Laicus nullum ius, nullamq. actionem habere poteſt ſuper decimis, poſt Concil. Lateranen.*

20 *Laicus decimarum temporalium eſt capax, & ideo in earum exactione impediri non poteſt.*

23 *Actori ſufficit fundaſſe actionem ſuam, ex quo reſultet non ius rei.*

24 *in Actione negatoria præcipuum eſt excludere non ius rei.*

25 *de Decimarum materia quando controuertitur, multum vtile eſt ſcire, qua actione agitetur.*

26 *Decimarum exactionem Dominus loci Parocho impedire non poteſt, exceptione propriarum decimarum temporalium.*

27 *Decimæ ante omnia ſoluendæ ſunt Rectoribus.*

28 *Decimas ſpirituales, ſi Dominus loci percoperit, ad earum reſtitutionem tenetur, limita nu. 29.*

30 *Confeſſio à ſua qualitate ſeparari poteſt, ad aliquid ſubſtinendum.*

31 *Confeſſio qualificata ſeparari poteſt, quando contra qualitatem militat iuris præſumptio.*

32 *Pater ſi fuerit condemnatus ad aliquid reſtituendum, eo mortuo ad id filius non tenetur, quando non probatur, quod ſit eius hæres, limita n. 33.*

34 *Verba, quæ non ſint apta, ad declarandum aliquem eſſe hæredem.*

35 *Succeſſor quod ſit filius in domo, ſtatu, & maioricatu aliud eſt, & aliud, ſi ſit filius, & ſucceſſor in hæreditate.*

DECISIO CLXXX.

ITERATA diſputatione dixerunt Domini ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

Non enim dubitarunt de validitate ſententiæ propter
omiſſam Incolarum condemnationem quoad onus præſtan-
di, & ſoluendi decimas Capitulo de fructibus controuerſis,
quaſi non prius, quàm diſcuſſo eorum iure Dominus Dux
iudicialiter conueniri potuerit ad reſtitutionem percepta-
rum decimarum, & inhiberi, ne audeat impedimenta præ-
ſtare Capitulo in exactione decimæ ad ipſum ſpectantis, ac
declarari nullum ius, nullamq. actionem Domino Duci
competere ſuper huiuſmodi iure decimandi; quoniam ex
lectura petitionis Capituli colligitur, propoſitas fuiſſe duas
actiones; Primam contra Ducem Alphonſum ſuper non
iure decimandi, & per conſequens non impediendi Capi-
tulum in exactione ſuarum decimarum ſpiritualium, &
eo caſu ad reſtitutionem exactarum; Secundam vero con-
tra incolas, & oppidanos, poſſeſſoreſq. fundorum decima-
lium ſuper iure Capituli decimandi, & decimas ſpirituales
percipiendi ex eorum fundis ob Sacramentorum admini-
ſtrationem: quæ actiones, prout ſunt negatoriæ, & confeſſo-
riæ, dum aſſeritur in prima, nullum ius reo competere in
meo iure decimandi, in ſecunda vero ius mihi competere de-
cimandi in fundis Incolarum, † cum ſint inter ſe diuerſę *l. 2.* 1

in

in princ. ff. ſi ſeru. vend. cap. bonæ, il ſecondo, & ibi Innoc.
num. 5. de poſtul. Prælat. gloſ. in cap. cum Eccleſia Sutrina,
in verbo quicquid iuris de cauſ. poſſ. & propriet. cap. exami-
nata, vbi gloſ. in verbo poſſidebat, verſ. & confeſſoria de
iud. Seraph. deciſ. 1436. num. 4. Iaſ. in §. æque, num. 54.
& ſeqq. & ibid. Angel. num. 3. & Faber. inſtit. de act.
a & in terminis decimarum † practicari tanquam diuerſas
dixerunt Abb. in cap. tua, num. 11. de decimis, Rebuff.
eod. tit. quæſt. 9. num. 11. & ſeqq. Roffred. de libell. par. 4.
ſub rubr. de action. confeſſ. & negat Monet. de decimis qu.
8. num. 38. meritò attenta hac diuerſitate actionum, &
3 perſonarum de vna † ad aliam inferri non poteſt ad paran-
dam proceſſus nullitatem, cum nil commune inter ſe ha-
beant, vt propterea quamuis in eodem libello, & peti-
tione cumulatæ fuerint prædictæ actiones, & in ſenten-
4 tia Rotali enunciatæ, † & quoad incolas, & oppidanos
5 deficiant validæ citationes, † non tamen ſententia rema-
neat inualida quoad D. Ducem, qui in reſcriptis commiſ-
ſionum fuit comprehenſus, & ſemper legitimè citatus,
& contra eum ſolum potuit dirigi condemnatoria omiſſis
6 oppidanis, contra quos in actione diuerſa † Capitulum
non tenebatur proſequi iudicium per l. de vnoquoque, cum
gloſ. in verbo quas cauſa, ff. de re iudicat. Dec. conſ. 364.
num. 8. verſ. licet, & conſ. 700. in fin. Salycet. lib. 1.
num. 4. C. ſi adu. rem iud. Oſaſch. deciſ. 157. num. 3.
Surd. conſ. 103. num. 3.

Nec pariter de iuſtitia eiuſdem ſententiæ fuit hæſita-
7 tum, quia ex parte Capituli omnia requiſita, quæ in †
proſequutione actionis negatoriæ deſiderantur, & quæ
ponuntur per Rebuff. ead. quæſt. 9. num. 12. de decim.
probata remanent, nempe prædia decimatoria eſſe intra
fines Parochiæ, agentemque ad decimas eſſe Curatum:
nam primo, & ſecundo requiſito fuit ſatisfactum in deci-
8 ſionibus cauſæ; quoniam exiſtentiam † intra fines con-
cludenter probant teſtes dati deponentes de certis limitibus,
& alijs coniecturis, quæ ſola ſufficerent, cap. cum cau-
ſam de probat. cap. cum olim de cenſib. Dec. conſ. 164. num.
114. Seraph. deciſ. 441. num. 3. Hier. à Monte de fin. cap.
50. num. 7. Rot. deciſ. 434. num. 4. coram Papa Greg. XV.
Agentes vero habere iura parochialia benè iuſtificatur ex
9 eo, quod in Diœc. Hiſpalenſi non reperiuntur † diſtinctæ
Parochiæ, ſed cura animarum omnium Eccleſiarum exer-
cetur ab Archiepiſcopo, ſiue illius nomine per Vicarios
ab eodem pro tempore deputatos; cui proculdubio vti vni-
10 uerſali Parocho decimæ † omnium prædiorum debentur
cap. fin. de Paroch. Rot. deciſ. 371. num. 1 677. num. 2. par.
153. num 2. 214. num. 1. par. 2. recent. & de hac Diœceſi
in ſpecie fuit firmatum in Hiſpalen. iuris nominandi 29.
Aprilis 1613. coram D. Card. Pamphilio, cuius Archie-
piſcopi, & Parochi vniuerſali iure hodie vtuntur. Deca-
nus, & Capitulum tanquam generales, & perpetui ad-
miniſtratores reddit.uum, & omnium decimarum. Ar-
chiepiſcopatus, prout in deciſionibus cauſæ latè fuit fir-
matum, nec ſuper hac probatione apud Dominos remanet
difficultas.

Pertinentia autem decimarum controuerſarum euitari
non poteſt ex qualitate earumdem, dum dicitur non agi
11 de maioribus, ſed de minutis † nempe olei, oliuarum,
ficuum aridarum, & laterum, quas colentes agros
poſſunt retinere, & per conſuetudinem in libertate
tueri, Rebuff. de decim. quæſt. 13. num. 51. Couar. var.
lib. 1. cap. 17. num. 8. Monet. de decimis quæſt. 1. cap. 5.
num. 93.

Quoniam regulare eſt, & in deciſionibus fuit latè reſ-
12 ponſum, decimam, † nedum de omnibus fructibus inte-
gram deberi, & de omni re fructum reddente, cap. 1. §. has
vero decimas, 16. quæſt. 17. cap. quoniam, de decim. Re-
buff. quæſt. 8. in princ. Monet. eod. tit. cap. 4 quæſt. 1. Rot. in
Mediolanen. decimarum S. Iuliani 18. Martij 1613. coram
13 D. Card. Pamphilio, ſed, & de † quacumque alia re, ve-
natione, piſcatione, aucupio, lapidicinijs, opificio, nego-
tiatione, ac mercede, idem Rebuff. d. quæſt. 8. num 23.
Monet. d. cap 4. quæſt. 1. & cum alijs in prioribus deciſio-
14 nibus allegatis. Vnde † excipientibus de conſuetudine, &
tollerantia, incumbit onus probandi, & quidem legitimè
præſcriptam, cap. fin. de conſuet. cap. cum Eccleſia Sutrina
de cauſ. poſſ. & propr. quæ hucuſque pro parte Ducum non
fuit probata.

Non obſtant exceptiones Ducis oppoſitæ petitioni Ca-
pituli, ſuper qua tria determinantur in ſententia Rotali;
Primò, ſcilicet ius decimandi, & percipiendi integras deci-
mas olei, oliuarum, ficuum aridarum, & laterum in Op-
pidis, & Terris enunciatis ſpectare, & pertinere ad Cano-
nicos, Decanum, & Capitulum generales, & perpetuos
Adminiſtratores reddituum, & omnium decimarum Ciui-
tatis, & Diœceſis Hiſpalen: Secundò, nullum ius, nul-
lamque actionem in & ſuper huiuſmodi decimis, earum-
que iuribus eidem Duci, vel pro tempore ſucceſſoribus
competijſſe, minuſque competere: Tertiò, eundem Du-
cem teneri ad reſtitutionem omnium, & quarumcumque
decimarum olei, oliuarum, ficuum aridarum, & late-
rum, tàm per ipſum Ducem modernum, quam per eius
prædeceſſores exactarum, & perceptarum in exequutione
ſententiæ liquidandarum.

Quoad primam, & ſecundam partem exceptiones D.
Ducis, quæ dantur, dicunt, quod decimæ, quas prætendit
pars aduerſa fuerunt, & ſunt redditus † merè prophani, & 15
ſpectantes ad maioricatum Comitatus de Niebla, & caſu
quo ſint decimę, ſpectant ſimiliter Duci ratione conſuetu-
dinis † immemorabilis, & priuilegij Ducibus conceſſi per 16
Summos Pontifices, ante Concilium Lateranenſe. Prima
exceptio, quæ reſpicit non ius Capituli, eſt omnino irrele-
uans, quoniam decimæ, quæ petuntur per Capitulum, &
in quibus Dux nullum ius, nullamque actionem † habet 17
ſunt verè decimæ, non autem redditus prophani nedum iu-
ris præſumptione, & verbi proprietate, Alciat. conſ. 32.
num. 2. lib. 1. Bald. conſ. 419. verſ. item, & decimæ, lib. 1.
Rot. deciſ 485. num. 1. par. 1. recent. Bertaz. conſ. ciuil.
17. num. 15. & ſeqq. & in Albiganen. decimarum 25. Iunij
1627. coram bon. mem. Card. Virili, ſed etiam quia tales
per Capitulum probantur, à quo vendicantur † ex iure 18
vniuerſali Eccleſiarum Parochialium Ciuitatis, & Diœ-
ceſis Hiſpalen. & ita vigore Canonis, cap. cum contingat,
de decim. cap. ad decimas de reſtit. ſpoliat. cap. fin. de Paro-
ch. non autem tanquam redditus conuentionales, aut re-
gales. Secunda vero exceptio concernens ius proprium ip-
ſius Ducis ratione conſuetudinis immemorabilis, & priui-
legij Apoſtolici, cum deficiat in probatione vt in deciſioni-
bus cauſæ fuit firmatum, non ſuffragatur, quia ſemper
conuincitur, cum nullum ius, nullamque actionem ha-
beret propter laici † incapacitatem poſt Concilium Late- 19
ranenſe obtinendi ius decimandi ex Ioann. Andr. Felin.
& alijs allegatis in Toletana decimarum de Capilla 4. Decemb.
coram bon mem. Andrea, & latius in deciſionibus cauſæ
comprobatis.

Non obſtat, quod D. Dux non prætendat decimas, quę
verè ſunt ſpirituales, aut tales dici poſſint, ſed tempora-
les ratione dominij, & ſuperioritatis, † quę à Canone non 20
prohibentur, ſed expreſſè admittuntur in cap. cum non ſit in
homine de decim. & quarum laicus eſt capax, Bald. eod.
conſ. 419. vol. 1. Rot. deciſ. 303. num. 3. & 313. num. 3.
par. 1. recent. cum alijs adductis per Adden. ad deciſ. 404. co-
ram Papa Greg. XV. vt propterea impediri † non poſſit in 21
exactione earumdem.

Quia aliud eſt, quod Dux excipiat de non iure Capituli,
vt decimę, quę petuntur, non ſint verę decimę, ſed reddi-
tus prophani ſpectantes ad maioricatum, & vlterius, qua-
tenus ſint decimę ſpirituales adhuc ad eum ſpectent † ra- 22
tione conſuetudinis immemorabilis, & priuilegij Apoſtoli-
ci; aliud vero quod ipſe habeat decimas temporales ex
contractu, vel ſuperioritate Principum prouenientes, nam
de controuerſis in primo caſu eſt iudicium per Capitulum
motum ciuili actione negatoria, in cuius proſecutione Ca-
pitulum fundauit intentionem ſuam ſuper iure parochiali,
& exiſtentia prędiorum intra limites, vt inde reportet de-
clarationem non iuris ipſius Ducis, ac remotionem impedi-
menti in exactione decimarum. De ſecundo vero caſu non
eſt lis, nec controuerſia, nec prętenſio, nec impedimentum
ex parte Capituli, quin D. Dux ſuas decimas, ſiue conuen-
tionales, ſiue regales percipiat ab incolis, & ex prædijs eo-
rum, ſi quas habet, & ſufficit † Capitulo fundaſſe intentio- 23
nem ſuam, ex qua reſultat non ius Ducis in decimis ſpiri-
tualibus, quod eſt pręcipuum in actione negatoria, vt ad- 24
uertit idem Rebuff. quæſt. 9. num. 11. dicens multum vtile
eſſe ſcire, qua actione experiatur, † quamuis Canoniſtę 25
non multum curent de his formulis, & quod non obſtante
exceptione proprię decimę temporalis non poſſit impediri
Parochus vniuerſalis † decimator in exactione decimę ſpi- 26
ritualis fuit reſolutum in Sabinen. decimarum coram Gypſio
12. Maij 1597. propter priuilegium decimarum, † quę ante 27
omnia ſoluuntur Rectoribus per ſupradictum cap. cum non
ſit in homine de decim.

Supereſt

Digitized by Google

Supcieſt tertia pats reſpiciens condemnationem om-
nium, & quatumcunque decimarum olei, oliuarum *, fi-
euumaridatum, & laterum tàm per ipſum Ducem moder-
num, quam per eius antecesſores exactarum, & percepta-
28 rum, † quę proculdubio accedere debet ſundatę intentioni
Capituli, vt eaſdem remedio rei vendicationis vendicare
poſſit, *cap. reuertimini, verſ. quia mihi non reddidiſtis* 16.
qu. 1. Rebuff. *de decim. qu.* 9. *num.*6. Monet. *eod. tit. c.*8. *q.*2.
*num.*33. Azor. *inſtit. moral. par.*1. *lib.*7. *cap.*23. *quæſt.*9. *verſ. ſe-
cunda opinio*.

Non obſtat qoateous probetur exacta hęc decima per
29 Duces, cum pętendant † illam exigi taoquam tempora-
lem, adhuc nihil venire reſtituen͂ Capitulo.

Quia, cum nunquam fuerit quęſtio inter Capitulum, &
Docem ſuper tributis, vel aiijs temporalibus decimis, ſed
ſuper decimis prædiorum, de quibus agitur, & Dux aſſerat
percepiſſe vt ſuas, negando dominium Capiruli, meritò iu-
30 ſtificata pertinentia ex parte Capituli conteſſio † à ſua qua-
litate poteſt ſeparari ad ſuſtinendam condemnationem,
Bart. *in l. Aurelius.* §. *idem quæſiuit. num.* 2. *ff. de liber. leg.*
Crauet. *conſ.* 150. *num.* 5. Gaill. *obſerua.* 106. *lib.*2. Burſatt.
conſ. 53. *num.* 19. Rot. *deciſ.* 802. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.*
Sutd. *prædictos allegat deciſ.* 258. *num.* 12. confirmans con-
31 cluſionem, quando viget contraria † præſumptio aduerſus
qualitatem, & multo magis quando, vt in præſenti, ve-
ritas concludenter probata fuit, decimas ſuptadictas ſpecta-
re ad Capirulum.

Denique non obſtat, quod ſaltem condemnatio ſuſtineri
32 non poſſit contra modernum Ducem, † qui non probatur
hæres mediatus, neque immediatus Ducis Alphonſi patris,
cum quo lis fuit inchoata, quamuis ipſe ſit filius, & ſucceſ-
ſor in Ducatu, & maioricatu.

Quia quoad modernum Ducem, & pro tempore, quo
33 ſucceſſit in maioricatu, condemnatio ſemper ſuſtinetur †
cum fuerit citatus, & procurarores conſtituerit, qui manda-
tum acceptauor, & cauſam defenderunt.

Quo verò ad Ducem Alphonſum, & pro tempore, qoo
ille decimas percepit, dixerunt Domioi modernum Du-
cem, non teneri non probato adhoc, quod hæreditatem pa-
tris adierit, & in hac parte ſententiam Rotalem eſſe refor-
mandam, qoia verba mandati dati pro defenſione cauſæ
per eumdem modernum Ducem, & ex quibus deſumitur
34 aditio hæreditatis, † non ſunt apta illum declarandi hære-
dem quamuis fateatur Capitulum velle contra ſe, tanquam
filium Ducis Alphonſi, & illius ſucceſſorem io domo, ſta-
tu, & maioricatu agere pro decimis controuerſis, cum
35 aliud ſit ſucceſſor in domo; † ſtatu, & maioricatu, &
aliud ſit filius, & ſucceſſor in hæreditate, Molina *de
primogen. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 15. *&* *cap.* 10. *num.* 29. *& c.*
14. *num.* 13.

Et ita fuit concluſum vtraque parte informante.

¶ *In eadem cauſa in ſequenti volumine habetur alia deciſio ſub
die 20 Iunij 1639. coram eod. R.P.D. Pirouano.*

R. P. D. PIROVANO.

Romana Cenſus.

Die Mercurij 10. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Vxor, licet habeat omnia bona viri obliga-
ta pro reſtitutione dotis, & præferatur al-
teris, tamen id ceſſat, quando alij credi-
tores ſunt anteriores, & habent expreſſam
hypotecam. Poſſidens aliquid iure pigno-
ris, non impedit eius executionem.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet obligata omnia bona ſui viri, pro conſequutio-
ne ſuæ dotis, & ideo ſi ea poſſideat, non poteſt contra
eam, vti tertiam, agi via executiua.*
2 *Creditum dotale, quando eſt poſterior alteri credito, non
habet priuilegium prælationis, ſuper bonis viri aduer-
ſus creditores habentes expreſſam hypotecam.*
3 *Statutum Vrbis continuat poſſeſſionem bonorum patris
in filios hæredes in inſtanti etiam temporis mo-
mento.*
4 *Poſſidens iure pignoris non poteſt impedire executionem
mandatorum ſubhaſtationemque ac venditionem, &
adiudicationem ad effectum perfectæ exequutionis,
& num. 5.*
5 *Clauſulæ, conſtituti, effectus ceſſat mortuo conſtituente,
dum ab alio poſſeſſio fuit occupata, & conſtitutarij non
curarunt apprehendere naturalem, quo caſu videntur
vtramque amiſiſſe.*
6 *Sed vt hoc ceſſet, ſufficit, quod conſtitutarij ignoraue-
rint occupationem tertij, vt non dicantur renunciaſſe
iuri ſuo.*
7 *Ignorantia in dubio ſemper præſumitur.*
8 *in Voluntate alicuius, ea quæ ſolum dependent, penitus
tertio ſunt incognita.*
9 *Statutum Vrb. de continuanda poſſeſſione in filios, deſide-
rat in eis qualitatem hæreditariam.*
10 *Filij cenſeatur adiuiſſe hæreditatem patris, ſi eius ma-
ter tutorio nomine filiorum locauit domos, apothecas,
&c. patris.*
11 *Filij, quod adiuerint hæreditatem patris, ſufficit hoc pro-
bari ex aſſertione matris tutricis.*
12 *Creditoribus non eſt probibitum, ad excludendam poſ-
ſeſſionem alicuius probare, quod de eo tempore alius
erat in poſſeſſione.*

DECISIO CLXXXI.

CAVSA repropoſita, & Domina Comitiſſa infor-
mante reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis 4. Iulij
præteriti * ſcilicet mandata exequutiua per A.C. relaxa-
ta contra bona hæreditaria Com. Iulij Cæſaris eſſe exe-
quenda, quia de credito Darij conſtat ex inſtrumentis pro-
ductis, & ceſſio Ferrantis ab eodem Dario obtenta pariter
ex inſtrumentis exhibitis iuſtificatur, quorum exequutio
impediri non poteſt, ex perſona d. Comitiſſæ vigore iurium
ſuarum dotalium, & ſe poſſidere † prætendentis omnia bo- 1
na ſui viri pro conſequotione ſuæ dotis, & vti tertiam non
poſſe via exequutiua moleſtari; quia prædictis fuit plenè
reſponſum in deciſione quæ teuidetur, ex quo creditum,
pro quo nunc agitur, anteriùs eſt credito dotali non haben-
te priuilegium prælationis † ſuper bonis viri aduerſus cre- 2
ditores habentes expreſſam hypotecam, & poſſeſſionem
d. Comitiſſæ non iuſtificari ſiue illa deducatur ex conſtitu-
to, propter anterius conſtitutum in contractu cenſus ap-
poſitum, ſiue noua allegetur poſt mortem viri iuris præ-
ſumptione mutata de cauſa familiaritatis in cauſam poſſeſ-
ſionis ratione ſuæ dotis obſtante ſtatuto Vrbis continuante
† poſſeſſionem in filios hæredes in inſtanti circumſcripto 3
etiam temporis momento, per quod omnis actus nedum
poſitiuus, ſed etiam voluntatis excluſus remanet.

Et hodie additur cum non allegetur poſſeſſio iure domi-
nij, ſed tantum iure pignoris † non poſſe impedire exequu- 4
tionem mandatorum, ſubhaſtationemque, ac venditio-
nem & adiudicationem ad effectum perfectæ exequotionis
per *l. à Diuo Pio.* §. *quod ſi res fuerit, ff. de re iud. l. quam-
uis in princ. de pignor. acti. Auth. hoc ita. C. de pignor. &
hypot. & idem comprobant* Bart. *in d. l. à Diuo Pio.* §.
ſed & illud vbi etiam Iaſ. & Alex. Grat. *diſcept.* 941.
num. 3. *&* 4.

Ex quibus paret nil referre, quod D. Comitiſſa faciat
ſe tertium poſſidentem, cum teneatur pati exequotio-
nem contra bona hæreditaria ſui viri, dum † poſſidet non 5
iure dominij, ſed pignoris, & nihilominus iuuari non
poteſt aſſerta ſua poſſeſſione ad euitandum effectum
exequotionis, vt in deciſione cauſæ fuit plenæ com-
probatum.

Non obſtat, quod reſpectu anterioris conſtituti illius
ceſſauerit mortuo conſtituente dum ab alio poſſeſſio fuit
occupata, & nec Darius, nec Ferrantes curauerint ap-
prehendere naturalem, quo caſo videatur vtramque
amiſiſſe, Rot. *deciſ.* 694. *num.* 8. *par.* 1. *recent. & in
Camerinen. donationis* 17. *Aprilis* 1631. *coram Epiſcopo
Vrgellen.* quia ſufficit † conſtitutario ignoraſſe occupa- 6
tionem à tertio, vt iuri ſuo non dicatur renunciaſſe Ti-
raq. *de conſtit. poſſ. par.* 3. *limit.* 21. *num.* 12. & quæ † 7
ignorantia in dubio præſumitur, & magis indubitanter in
pręſenti vbi deſumitur ex legis præſumptione poſita in vo-
luntate poſſidentis ex alia cauſa nempe familiaritatis, quæ
ſemper pendet à † declaratione vxoris penitus creditoribus 8
incognita.

Demum non obſtat nouam poſſeſſionem mortuo viro
per

Digitized by Google

per D. Comitiſſam iuris præſumptione ſuperueniente titu-
9 lo dotis apprehenſam benè ſubſiſtere, non obſtante † ſtatu-
to deſiderante qualitatem hæreditariam in filijs, de qua
non docetur, & vlterius non licere tertio creditori excipere
contra hæredem eſſe *ſaiſitum*, & ſeu à lege factum imme
diatum poſſeſſorem, ſed quidem hoc ſolum poſſe allegare
ipſum hæredem contra turbantes illius poſſeſſionem, Ti-
raqu. *in tractatu le mort ſaiſit part. 7. declarat. 1. nu-
mer. 1.*

Quia de qualitate hæreditaria filiorum Com. Iulij Cę-
10 ſaris ſufficienter conſtat † ex locationibus domorum, &
apothecarum factis per eandem Comitiſſam tutorio nomi-
ne filiorum, & hęredum Com. Iulij Cæſaris, quæ dantur,
& ſic paternam hęreditatem fuiſſe aditam ea aſſertione
11 † eiuſdem matris, quod ſufficit Maranta *in l. is poteſt nu.
75. & ſeqq. de acquir. poſſeſſione*, Crau. *conſ. 837. num.
7.* Rot. *deciſ. 7. coram Gregorio XV.* & de facultate exci-
piendi filios eſſe hæredes, & poſſeſſores immediatos ad ex-
cluſionem poſſeſſionis matris non videtur poſſe dubitari
cum non contendatur contra filium, aut filios vt inuiti
ſint hæredes patris, ſed ea eorum additione inſertue ad ex-
12 cluſionem prætendentium † poſſeſſionem, quod credito-
ribus non eſt prohibitum ex mente einſdem Tiraq. *par. 7.
decl. 2. num. 6. & 7.*

Et ita &c.

* *Vide hanc deciſionem infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito. Aliæ vero deciſiones in hac cauſa eruut in ſequenti parte.*

R. P. D. V E R O S P I O.

Toletana Decimarum de Gapilla.

Die Lunæ 15. Decembris 1636.

A R G V M E N T V M.

Laicus aliquis ſi plenè, & concludenter probauerit, quod ad ipſum ſpectant decimæ, ſcilicet per teſtes deponentes tàm de fama priuilegij Apoſtolici, quàm de eius immemorabili perceptione, ſi pars aduerſa dictam probationem conquaſſare vult, quid debeat docere, & quæ ad hoc non ſufficiant.

S V M M A R I V M.

1 *Actor, poſtquam fundauit concludenter intentionem ſuam, ſi reus excipiat contra eam; fit actor in ſua exceptione, quàm plenè, & concludenter probare tenetur, vt poſſit dici ſublata, vel in parte eliſa contraria probatio.*

2 *Teſtes benè probant immemorabilem, ſi deponant iuxta requiſita gloſ. in cap. 1. de præſcript. in 6.*

3 *Probatio, quando eſt perfecta, & abſoluta, non poteſt tolli, niſi ex eadem, vel pari probatione.*

4 *Immemorabilis præſcriptio, vt excludatur, ſatis eſt, vt oſtendatur extare contrariam hominum memoriam.*

5 *Spirituale, quod eſt, cum ſit diſtinctum à dominio temporali, in eius conceſſione non venit.*

6 *Ius decimandi poteſt concedi ex priuilegio Apoſtolico independenter à dominio loci, cui competit tale ius.*

7 *Decimarum conceſſio eſt poſita in libero arbitrio Papæ, qui illas donare poteſt, non ſolum Regibus ſed etiam alijs perſonis.*

8 *Poſſeſſio immemorabilis, ſi fuerit concludenter probata, vt per alteram partem excludatur, debet etiam afferri concludens probatio.*

9 *Voluntas à poteſtate metienda eſt.*

10 *Decimæ ſpirituales inter Laicos non poſſunt permutari, aut vendi.*

11 *Decimæ, de quibus fit mentio in contractibus Laicorum, non aliter ſunt interpretandæ, quàm de decimis temporalibus.*

12 *Dictio illa, & alijs & ſignificat ea, quæ non ſunt diſſimilia ab illis rebus, quæ ſunt ſpecificata.*

13 *Decimarum nomine ex vſu Hiſpaniæ nihil aliud ſignificatur, quam emolumenta debita Principi pro parte decima precij omnium contractuum.*

14 *Decimæ, quæ ſoluuntur pro mercibus adductis in portubus maritimis, numerantur inter regalia Principis.*

15 *Decimæ maris, & vectigalium ſunt ſæculares.*

16 *Tertiæ Eccleſiaſticæ ſolitæ erant concedi Regibus Caſtellæ à Sede Apoſtolica occaſione bellorum, quæ ſuſtinebant contra Mauros. vide numer. 17. & 18.*

19 *Productione ſcripturarum, quis iuuari poteſt omni meliori modo.*

20 *Titulorum plurium concurſus admitti poteſt ad aliquid probandum.*

21 *Titulorum plurium concurſus, tunc facilius admittitur ad aliquid docendum, quando tituli ſunt inter ſe compatibiles, ſi vnus dicatur venire in confirmatione alterius.*

22 *Productio facta in vna cauſa, non poteſt nocere in diuerſa.*

23 *Succedens ex propria perſona, & non tamquam hæres, ei non coſtant, quæ per ſuum anteceſſorem fuerant facta.*

24 *Laicus, vt ſit capax decimarum præter probationem immemorabilis probari debet fama priuilegij Apoſtolici.*

25 *Teſtes non probant famam, ſi de ea dubitatiuè, & per verbum credo, deponant.*

26 *Teſtes, vt probent famam, concludere debent, quod aliter eſſe non poſſet, quia ipſi id ſcirent.*

27 *Teſtes non poſſunt probare aliquid ante tempus motæ litis, ſi in eis deficiat ætas.*

28 *Famæ probatio de tempore poſt motam litem non releuat.*

29 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, ſunt præferendi illis, qui ſuper negatiua deponunt.*

30 *Teſtes numero plures ſunt præferendi paucioribus, & maximè ſi illi plures deponant ſuper affirmatiua.*

31 *Teſtium inhabilitates ſupplentur ex numero.*

32 *Teſtium depoſitiones, ſi ſint fundatæ ſuper aliqua falſa ratione, non ſunt attendendæ.*

33 *Scripturæ publicæ teſtium depoſitionibus præualere debeat.*

34 *Teſtes, vt probent, omnes debent reddere vnam rationem.*

35 *Laici vt dicantur capaces decimarum præter immemorabilem, ſat eſt ſola probatio priuilegij in genere, nec opus eſt, vt appareat etiam de cauſa propter quam idem priuilegium dicatur conceſſum, & ſic DD. in hac materia loquuntur, & num. 36.*

37 *Teſtes, ſi deponant, quod aliquis in aliquo actu interuenit, ex hoc non dicitur probata negatiua, quod alij non interuenerunt.*

38 *Teſtes, qui magis ſpecificè deponunt, ſunt præferendi illis, qui in confuſo teſtificantur.*

39 *Teſtes in facto antiquiſſimo non poſſunt reddere congruam rationem.*

D E C I S I O C L X X X I I.

CVM hæc cauſa penderet coram bonæ mem. Cardin. Pamphilio, declaratum fuit ſub die 20. Martij anni 1600. quod conſtabat de immemorabili poſſeſſione Ducum de Beane ſuper iure percipiendi decimas in ditione de Capilla: poſtea de anno 1616. fuit firmatum coram bon. mem. Andrea, quod conſtabat de fama priuilegij Apoſtolici conceſſi eiſdem Ducibus ſuper dictis decimis, vt patet ea illius deciſione inter recentiores 702. par. 1., & ab eo demum lata fuit ſententia declaratoria huius iuris decimandi: Cum autem ea ſententia diceretur feciſſe tranſitum in rem iudicatam ob non proſequutam appellationem, dubitatum fuit coram me, An conſtaret de tali re iudicata; & ſub die 2. Decembris anni 1630. reſolutum fuit illam probari reſeruato tamen particulari dubio, in quo videretur, An eſſet procedendum ad eiuſdem ſententiæ exequutionem; vnde Agentes Sereniſſimi Cardinalis Infantis Archiepiſcopi Toletani nouas probationes fecerunt, quibus productis diſputatum fuit, An conſtaret de illarum releuantia, itaut procedi non poſſet ad exequutionem eiuſdem ſententiæ, & rei

Digitized by Google

rei iudicatæ: Quod dubium, cum pluries propoſitum fuiſ-
ſet, & nunquam reſolutum, tandem hodie per DD. de-
ciſum fuit, & in eo reſponſum probationes Cardinalis non
releuare.

Etenim conſiderabant, quod Dux, qui hodie proſeque-
batur hanc cauſam, ſuſtinebat in hoc iudicio partes Acto-
ris, & ità cum ille probaſſet ſuam poſſeſſionem ab imme-
morabili tempore in perceptione earumdem decimarum
vnà cum fama priuilegij Apoſtolici ex atteſtationibus cen-
tum & viginti ſex teſtium, dum poſtea Sereniſſimus Cardi-
1 nalis † excipiebat contra probationem Ducis, fiebat actor
in ſua exceptione, quam plenè, & concludenter probare te-
nebatur, vt poſſet dici ſublata, vel in parte eliſa contraria
probatio Ducis, vt eſt *text. in l. 1. ff. de except. & in l. 1. C. de
probat. & in l. in exceptionibus, ff. eodem tit.* Neque pote-
rat Cardinali ſatis eſſe probatio ſemiplena propter eamdem
probationem Ducis, quia cum teſtes ab eo adducti depone-
rent tàm de fama priuilegij Apoſtolici ſuper conceſſione ea-
2 rum Decimarum, quàm de illarum † perceptione ab im-
memorabili tempore iuxta formam traditam per *gloſ. in
cap. 1. de præſcript. lib. 6.* eadem probatio cenſeri debebat
3 perfecta, & abſoluta, † quæ non poterat tolli niſi ex eadem
ſiue pari probatione iuxta doctrinam Bartoli *in l. admonendi
num. 50. ff. de iur. iur.* quod etiam tenuerunt Iaſon. *in l. non
hoc, num. 53. C. vnde legitimi in 10. limit* Dec. *in cap. in præ-
ſentia num 48. de probat.* Alex *in conſ. 134. num. 1. lib. 2.* Rot.
deciſ. 628. num. 5. par. 1. diuerſ.

Et quidem non viſum fuit ex probationibus adductis
pro parte Cardinalis tolli immemorabilem poſſeſſionem,
quæ vnà cum fama priuilegij erat fundamentum Ducis:
Nam quod attinet ad ipſam poſſeſſionem objiciebant,
quod ex duabus ſcripturis, quæ nouiſſimè exhibitæ fue-
runt, appareret de vitio acquiſitionis harum decimarum,
quia Oppidum de Capilla vſque ab anno 1408. ab Era Cæ-
ſaris, quod eſt 5370. à partu Virginis donatum fuerat ab
Henrico Secundo Rege Caſtellæ Ioanni Nunez cum omni-
bus illius redditibus, portorijs, tributis, decimis, atque alijs
prouentibus, & poſt duodecim annos, hoc eſt anno 1420. ab
Era Cæſaris, & humanæ ſalutis, 1382. venditum fuerat
idem Oppidum à Ioanne Nunez Didaco Lopez de Zuniga,
à quo deſcendit Excellentiſſ. Dux de Bexar, qui cauſam
hodie proſequitur. Hinc verò dicebatur excludi fundamen-
4 tum eius poſſeſſionis, † cum ad hunc effectum ſatis eſſet, vt
oſtenderetur extare contrariam hominum memoriam, vt
tenuit Rot. coram Put. *deciſ. 426. lib. 2.* & probat *text. in l. 2.
§. item labeo, ff. de aqu. pluuia arcen., & in l. hoc iure, §. ductus
aquæ, ff. de aqu. quotid. & æſtiua*, & tradit Aym. *de antiq.
temp. par. 4 §. abſolutis num. 60.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap.
7. num. 64. in fin.*

Verùm huic objectioni duobus modis reſponſum fuit, &
primò conſideratum fuit, quod aliud erat initium acquiſi-
tionis ipſius Oppidi, ſiue illius iuriſdictionis temporalis, &
aliud principium Iuris decimandi cum hoc tanquam ſpiri-
5 tuale, † ac proindè diſtinctum à dominio temporali non po-
tuiſſet venire ſub ea conceſſione Regis, vt eſt *text. in cap.
tua & in cap. dudum de decimis, & notant ibi DD. in §. cæ-
terum, & in cap. 1. de religioſis domibus gloſ. in Clem. ne Ro-
mani, in §. ſanè, in verb. diæceſim de elect.* Vndè ex ac-
quiſitione eiuſdem Oppidi, quam ſimul cum omnibus il-
lius Iuribus fecerunt maiores Ducis, nihil deduci poterat,
quod probare videretur, vt eodem tempore conſequuti fue-
6 rint, etiam hoc ius decimandi, præſertim cum † illud po-
tuiſſet concedi ex priuilegio Apoſtolico independenter à
dominio eiuſdem Oppidi, vt aduertit *gloſ. in extrauag. 2.*
Ioannis XXII. *in tit. de elect. poteſt. in verb. decimæ*, An-
ton. de Butrio *in cap. à nobis de decimis, num. 5.* vbi, quod
7 conceſſio decimarum eſt poſita † in libero arbitrio Papæ,
qui illas concedere poteſt, non ſolùm Regibus, ſed etiam
alijs perſonis, & ſcribit Belluga *in ſpeculo Principum, §.
tractemus rubr. 53. num. 34.* Et ex hac ſola poſſibilitate ex-
cludebatur neceſſitas probationis Eccleſiæ, cum ad effe-
ctum, vt poſſit ex ea dici ſublata poſſeſſio immemorabilis,
8 † quæ fuit probata ex parte Ducis, neceſſè eſſet, vt illa id
plenè concluderet iuxta regulam *l. neque natales, C. de pro-
bat. & l. ad probationem, C. eod. tit.* & expreſsè receptum eſt
in materia decimarum, vt trad. Molin. *de primog. lib. 2. cap.
6. num. 63. & tenuit* Rota *deciſ. 313. num. 3. par. 1. recent.
& in Caualliccn. feudi 26. Aprilis 1613. coram R. P. D. meo
Pirouano.*

Neque huic reſponſioni obſtare poterat, quod ex eiſdem
ſcripturis, in quibus continebatur venditio facta Didaco de
Zuniga, continerentur etiam decimæ inter alia Iura, quæ
fuerunt ceſſa in venditione eius Oppidi. Nam illæ intelli-
gi debebant de decimis, ſeu reſponſionibus † temporalibus 9
metiendo voluntatem à poteſtate contrahentium, cum
inter eos tanquam laicos non potuiſſent hæ decimæ † ſpiri- 10
tuales permutari aut vendi, iuxta notata *in cap. cum Apo-
ſtolica de his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli, &
ibi gloſ. in verb. monendus, & per* Bald. *in conſ. 419. lib. 1.*
& in his terminis adeſt plena conſultatio Bero. *in conſ. 84.
num. 43. lib. 5.* vbi quod non aliter interpretandæ ſunt † de- 11
cimæ, quarum mentio habita ſit à contractibus factis in-
ter laicos. Et quod ſuadebatur, tum ex dictione illa,
& alijs prouentibus, quæ ſequebatur poſt factam mentio-
nem earumdem decimarum, cum ex ea ſignificari videre-
tur † ſpecies decimarum non diſſimilis ab ea, quæ conti- 12
nebatur ſub dictione illa vniuerſali, vt probat *text. in l. ſi
fugitiuis, C. de ſeru. fugitiu. & in l. quidam relegatus, ff.
de reb. dub.* & notat ibi Bart. *& in l. ſed, & ſi quis, §.
quæſitum, num 2. ff. ſi quis cautionibus*: Tum ex vſu,
& conſuetudine Hiſpaniæ in qua frequens eſt mentio ha-
rum decimarum, & earum nomine nihil aliud ſignifica-
tur † quam reſponſiones, aut emolumenta debita Prin- 13
cipi pro parte decima pretij omnium contractuum, vt te-
ſtatur Parlador. *lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 7.* Guttier. *de
gabell. quæſt. 1. num. 13.* Et colligebatur id etiam ex legi-
bus Hiſpaniæ ſub tit. 28. & 29. nouæ recopil. in quibus
agebatur de decimis, quæ ſoluuntur pro mercibus addu-
ctis in portubus maritimis, † quæ etiam onmerantur in- 14
ter regalia Principis, vt tradit Iſern. *in cap. 5. in tit. quæ
ſint regalia, in verbo portus*, Capic. *in Inueſtitura feu-
dali, in tit. feudorum genera, col. 35. verſic. feudum de-
cimarum*. Et demum hoc idem ſentiebant teſtes Cardina-
lis, ex quibus primus ſuper tertio, & ſextus ſuper quar-
to articulo expreſsè deponebant, quod hæ decimæ, quas
dicebatur Rex conceſſiſſe, non erant Eccleſiaſticæ, ſed
ſæculares, quales ſunt † decimæ maris, aut decimæ ve- 15
ctigalium. Neque ſub nomine earum decimarum intelli-
gi poterant tertiæ Eccleſiaſticæ, quæ erant ſpecies, ſiue
portiones decimarum, & ſolitæ erant concedi Regibus
Caſtellæ à Sede Apoſtolica † occaſione, & in ſumptus 16
bellorum, quæ ſubſtinebant contra Mauros; quia præ-
ter rationes ſuperius adductas viſa fuit etiam obſtare quali-
tas earumdem decimarum, vt non poſſent dici ceſſæ ſi-
mul cum donatione huius Oppidi de Capilia, quæ facta
fuit ab Henrico Secundo Rege Caſtellæ ad fauorem Ioan-
nis Nunez, cum ante † tempora Alexandri Sexti non
ſolitę eſſent eædem decimæ concedi niſi ad tempus, &
prout cauſa, aut neceſſitas eorum bellorum ita ſuadebat,
vt conſtat ex diplomate Martini Quinti octauo Idus Octo-
bris anni 1421. in quo occaſione conceſſionis earumdem
decimarum factæ ad fauorem Ioannis Regis Caſtellæ Se-
cundi, ac poſtremi huius nominis, narratur illas non
ſolitas fuiſſe alio modo à ſuperioribus Pontificibus con-
cedi, quàm ad certum tempus, & eidem Regi conceſſæ
fuerunt durantibus † bellis, quæ tunc vigebant, & 18
ſub ea lege, ac conditione expreſſa, vt occaſione eius
conceſſionis non cenſeretur aliquod ius illi acquiſitum,
ſiue eius ſucceſſoribus ſuper proprietate earumdem deci-
marum.

Secundò reſponſum fuit, quod ea productio non pote-
rat nocere Duci, qui cauſam hodie proſequitur, cum ti-
tulus acquiſitionis eiuſdem Oppidi non fuiſſet ab eo pro-
ductus: Vnde ille iuuari poterat non † ſolum omni alio 19
meliori titulo, quem ei præbere videbatur poſſeſſio im-
memorabilis ex adductis per *gloſ. in cap. ſuper quibuſdam,
in §. præterea de verb. ſignif.* per Felin. *in cap. cauſam, quæ
de præſcript. num. 7.* Gabriel. *concluſ. 1. eod. tit.* ſed etiam
priuilegio Apoſtolico, cuius famam expreſſe probauerat
per teſtes, cum poſſet admitti concurſus † plurium titu- 20
lorum in caſu quo illi non obſtaret ea productio particularis
tituli iuxta notata Caſſador. *deciſ. vltima de procurat. ſub
num. 7. & in deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat. num. 11. & fuit di-
ctum in Cæſarauguſtana Parochialis de Maell. 8. Nouembris
1599. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Ia-
nuen. Abbatiæ 13. Iunij 1633. coram R. P. D. Pironano,
& in Corduben. decimarum de Lucena 25. Iunij 1635. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Quod quidem facilius
admitti ſolet, quando (prout hoc caſu contigit) plures
tituli ſunt inter ſe compatibiles † cum vnus dicatur veni- 21
re ad confirmationem alterius, vt poſt alios declarat Abb.
in cap. Abbate num. 52. de verb. ſignificat. Dec. *conſ. 271. nu.
5. & 8.*

5. & 8 & tenuit Rota *in Mutinen. Plebis 27. Iunij 1615. coram*
Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in dicta Ianuen. Abbatiæ 13.
Iunij 1633. Et licet in caſu propoſito productæ fuiſſent eæ-
dem ſcripturæ à patre Ducis, qui hodie eſt in cauſa, in alio
iudicio, tamen ea productio non poterat ei nocere tanquam
22 facta in † cauſa diuerſa ex not. per DD. *in l. 2. C. de eden. vbi*
Bald. *n. 25.* Dec. *nu. 64.* Achill. *deciſ. 2. nu. 2. de confeſſ.* &
fuit reſolutum in *Valentina decimarum de Gandia 19. Martij*
1604. coram Cardinali Pamphilio, & in Pampilonen. decima-
rum de Gongora 14. Maij 1610. coram Gregor. inter impreſſ.
deciſ. 467. nu. 7. Et poterat ſatis eſſe Duci, quod ille peteret
hodie has decimas ex propria perſona, & ratione maiora-
23 tus, non autem tanquam † hæres ſui patris, à quo facta
fuit ea productio ex not. *in l. ſæpè, ff. de reiudic. & per* Alex.
ibi nu. 125. & fuit dictum in Hiſpalen. decimarum de Ayamon-
te 19. Ianuarij 1605. coram Gregor. inter impreſſ. dec. 205. &
in Miranden. vnionis 27. Iunij 1629. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano.

Probata fuit præterea à Duce fama priuilegij Apoſtolici,
quæ neceſſaria erat præter probationem immemorabilis
24 † propter prohibitionem inductam à Concilio Lateranẽ,
vt reſolutum fuit in hac eadem cauſa *coram bo. me. Andrea*
ſub die 4. Decembris 1615. & in Corduben. decimarum de Lu-
cena 15. Iunij 1635. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, &
not. DD. in c. cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Prælatis ſine
conſenſu Capituli, Couar. *var. reſolut. lib. 1. cap. 17. num. 6.*
Rebuff. *de decim. q. 13. nu. 67.* Hæc verò probatio duplici
ratione impugnabatur, primò ex contraria fama, quam
dicebantur concludere teſtes Eccleſiæ: Secundò quia non
ſubſiſteret ratio, qua mouebantur teſtes Ducis: Verum
non viſi fuerunt teſtes Eccleſiæ aliquid afferre, quod euer-
teret probationem adductam à teſtibus Ducis; quia non ſo-
25 lum deponebant de ea fama dubitatiuè † & per verbum cre-
do, ex quo non poterat dici firmata negatiua, quæ require-
26 batur, vt probatio ab ijs adducta concluderet, itaut † ali-
ter eſſe non poſſet, quin ipſi id ſcirent ex not. per *gloſ. in l. 1.*
in fin. ff. de itinere actuq. priuato, & in authen. de hæred. &
falcid. §. hinc nobis, vbi Angel. *nu. 37.* Bald. *in l. 1 nu. 7 C.*
de bon. poſſeſſ. ſecund. tabul. ſed neque percutiebant tempus
27 ante litem motam, cum vel deficeret in ijs ætas, † quam
habere debuiſſent habita ratione temporis, quo eadem lis
incepit, vel etiam deponerent de tempore poſt introductam
28 eandem litem ex quo etiam † elidebatur probatio famæ,
quam dicebantur iidem teſtes firmare, vt eſt *text. in c. licet*
ex quadam de teſtibus, vt not. ibi Abbas *nu. 3.* Dec. *conſ. 82.*
nu. 1. Rota coram Verall. *deciſ. 9. par. 2. & coram* Card.
Seraph. *deciſ. 469. & deciſ. 1450. nu. 2.* Et tollebatur eadem
probatio ex contraria probatione firmata per teſtes Ducis,
29 quia, cum deponerent ſuper affirmatiua, † eorum depoſi-
tio præferenda erat teſtibus Eccleſiæ, qui ſuper negatiua
deponebant iuxt. not. per *gloſ. in l. diem proferre, ff. de recept.*
arbitr. & in §. ſi plures, in fin. Bald. *in l. data opera nu. 44. ff.*
de his qui accuſare non poſſunt. cum alijs relatis per Gabriel.
de teſtibus concluſ. 4. nu. 4. præſertim cum eſſent numero
30 † plures, vt tradit idem Gabriel. *concl. 6. nu. 1. eod. tit. gloſ.*
in l. ob carmen, ff. de teſtib. in §. ſi teſtes, & in c. in noſtra, eod.
tit. & not. ibi D. & in c. licet cauſam, §. ex præmiſſis de pro-
bat. Neque obſtare poterat teſtibus Ducis, quod dicebatur,
vt eſſent eius Vaſalli, quia aderant plures, in quibus non
31 concurrebat hæc qualitas, † qui poterant ſupplere hanc
aliorum inhabilitatem, vt voluit Gabr. *ead. concluſ. 6. &*
concluſ. 5. nu. 1. & fuit reſolutum in hac cauſa *coram bo. me.*
Andrea ſub die 4. Decembris anni 1615. inter illius deciſio-
nes impreſſ. deciſ. 45. nu. 8. & coram Card. Seraph. dec. 241.
num. 2.

Secundò impugnabatur ratio, qua mouebantur teſtes
Ducis, vt cauſa conceſſionis † eius priuilegij fuerit pro-
32 pter præclarè, & fortiter geſta maiorum eiuſdem Du-
cis in expeditione belli ſuſcepti contra Mauros, & illo-
rum expulſione ab Oppido de Capilla, quæ ratio di-
cebatur oſtendi falſa, vel ex teſtibus Card. vel ex publicis
ſcripturis, † quæ teſtium depoſitionibus præualere debe-
33 bant: Nam, aut cauſa conceſſionis earum decimarum
fuit ereptio è manibus Maurorum, & non poterat id aliqua
ratione ſubſiſtere; cum ex ſcripturis ſuperius adductis oſten-
ſum fuerit, quod illud non ante poſſeſſum fuit à maioribus
Ducis, quàm de anno 1382. quo à Ioanne Nunez venditum
fuit Didaco de Zuniga, de quo tempore effluxerunt anni
ſupra centum & quinquaginta, quo ab eo fuerunt expulſi
Mauri: Aut verò conceſſæ fuerunt illis eædem decimæ in-
dependenter à dominio eius Oppidi, cum ſemper illud poſ-
ſeſſum fuerit à Regibus Caſtellæ ab anno 1227. quo Mauri
debellati fuerunt ſub Rege Ferdinando Tertio eius nominis
& nono Rege Caſtellæ vſque ad annum 1370. quo ab Hen-
rico Secundo eius nominis donatum fuit Ioanni Nunez; Et
id etiam negabatur ſubſiſtere, cum in Hiſtoria huius belli
non fieret mentio alicuius perſonæ huius familiæ, quæ in
eo præliata fuerit; imò fœlix illius exitus totus aſcriberetur
virtuti Regis Ferdinandi qui non ſolum in illo præſens fuit,
ſed fortiter etiam in eo ſe geſſit, & hoc etiam aſſerebant
plures teſtes inducti pro parte Eccleſiæ: qui præterea aliam
rationem reddebant: vt id eſſe non poſſet, cum hæc fami-
lia Ducum Beſarenſium originem ſuam ducat à Regno Na-
uarræ, à quo non ante migrauit in Regnum Caſtellæ, quàm
anno 1316. hoc eſt poſt annos octuaginta nouem ab expu-
gnatione eius Oppidi.

Verum non viſa fuit ex hac ratione deſtrui fama ipſius
priuilegij, quæ fuit probata ex parte Ducis, cum non vte-
rentur ea ratione omnes teſtes, ſed ſolùm quatuordecim ex
duobus, & ſexaginta † à quibus illa probabatur; Vndè ſa- 34
tis dici poterat conſtare de probatione eiuſdem famæ ex alijs,
qui ſupererant vſque ad numerum quadraginta & octo,
prout illos ſolùm apparebat conſideratos fuiſſe in deciſione
facta *coram bo. me. Andrea ſub die 11. Ianuarij 1616. inter*
recent. deciſ. 702. par. 1. nu. 7. Neque dubitari poterat quin
ex ijs teſtibus probata eſſet fama, quamuis illi nulla ratio-
ne ad eam vterentur cum ſatis eſſet ſola probatio famæ ip-
ſius priuilegij in genere, † neque opus eſſet, vt appareret 35
etiam de cauſa, propter quam idem priuilegium diceretur
conceſſum, ita enim † loquuntur *Doct.* in hac materia, dum 36
volunt requiri probationem ipſius famæ præter probatio-
nem immemorabilis, vt patet ex relatis per Felin. *in c. cau-*
ſam, nu. 3. de præſcript. & in c. cum contingat, num. 4. de for.
compet. & in ſpecie neceſſitatem talis cauſæ reiecit Rot. *in*
Pampilonen. decimarum de Gongora 29. Maij 1603. coram Card.
Pamphilio, & in eadem cauſa 8. Martij 1613. coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano.

Præterea viſa fuit probari hæc cauſa auctoritate aliorum
Hiſtoricorum, atque etiam ex depoſitione teſtium ipſius
Cardinalis, ex quibus habebatur Iacobum de Zuniga ſtre-
nuè pugnaſſe in bello Toloſano ſub Rege Alphonſo Nono
huius nominis, ita vt maxima pars victoriæ eius belli illius
virtuti adſcripta fuerit, cum primus irrupiſſet in Caſtra
Maurorum, & confregiſſet catenas quibus illorum valla
cingebantur, vnde ad huius rei memoriam addidit ſtemma-
ti gentilitio octo anulos catenæ, quibus proceres huius fa-
miliæ ſemper deinde vſi fuerunt; Cum verò id bellum actum
fuiſſet anno 1212. ſatis veriſimile eſſe viſum fuit eumdem
Iacobum interfuiſſe etiam expulſioni Maurorum ex Oppi-
do de Capilla, quam ex teſtimonio eorumdem Hiſtorico-
rum, ac depoſitione teſtium conſtat ſucceſſiſſe poſt quinde-
cim annos, hoc eſt anno humanæ ſalutis 1227. Et licet ijdem
Authores dicant confectum fuiſſe id bellum præſentia, ac
virtute Regis Ferdinandi, qui Regi Alphonſo ſucceſſit, 37
non tamen dici poteſt probata negatiua, quod alij in eo bel-
lo non interfuerint, vnde probatio, quæ ex ijs deſumeba-
tur non poterat tollere fidem probationi Ducis, quæ magis
expreſsè, † & in ſpecie continebat geſta, & præclara facino- 38
rum ſuorum maiorum, ex tradit. per Innoc. *in c. auditis de*
præſcript. ſub nu. 4. & per Iaſ. *in l. 1. nu. 3. ff. ſolut. matrim.*
ſicut neque dici poterat probata à teſtibus negatiua ſuper
diſceſſu huius familiæ à Regno Nauarræ ante annum 1316.
tum quia agebatur de facto antiquiſſimo, in † quo non po-
terat ab ijs afferri congrua ratio propter latitudinem tempo- 39
ris, quod illa comprehendere debebat ex notat. per *gloſ. in l.*
actor. C. de probat. & voluit ibi, Bald. *nu. 13. & in c. cum Ec-*
cleſia Sutrina nu. 8. de cauſ. poſſ. & propr. Rota *coram Greg.*
deciſ. 325. nu. 9. Tum quia id quod illi dicebant ſuper ad-
uentu eiuſdem familiæ in Regnum Caſtellæ, intelligi de-
bebat de mutatione loci originis, quam illi fecerunt animo
illuc nunquam reuertendi, quod non concludit, vt alias
ipſi non fuerint in eodem, aut alijs Regnis Hiſpaniæ occa-
ſione bellorum, quæ in ijs geſta fuerunt, in quibus ſuam
operam præſtiterint, quæ potuit eſſe cauſa conceſſionis
eiuſdem priuilegij.

Et ita vtraque &c.

R.P.D.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Romana Societaris Lignorum.

Die Veneris 17. Decembris 1636.

ARGVME.NTVM.

Socius, ſi aliquid conducat, cenſetur contrahere nomine proprio, & non ſociorum, ſed id fallit ſtantibus adminiculis, & præſumptionibus in contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Socius, ſi aliquid conducat, cenſetur nomine proprio conduxiſſe, etiam ſi pecunijs ſocietatis negotiatus ſit.*

2 *Perſona extrinſeca in contractu non cenſetur comprehenſa.*

3 *Socius, quod aliquid contraxerit nomine proprio, & ſociorum, id ex coniecturis, & præſumptionibus elicitur.*

4 *Socius, quando non cenſeatur acquiſiuiſſe nomine proprio, ſed etiam ſociorum, itaut ceſſet præſumptio, quod perſona extrinſeca in contractu non ſit comprehenſa.*

5 *in Contractu ſocietatis, quando perſona ſubintellecta non reddat contractum nullum.*

6 *Socius cenſetur contraxiſſe aliquid etiam nomine ſociorum, ſi id in libris ſocialibus fuerit annotatum, & num. 7.*

8 *Frater, ſi acquirat multa bona cum pecunijs communibus hæreditarijs cum alio fratre, quando cenſeantur quæſita communi nomine.*

9 *Illatio ad diuerſa non ſit.*

DECISIO CLXXXIII.

MARCVS Menicuccius vnus ex ſocijs primę ſocietatis adhuc illa durante 15. Iulij conduxit tenutam Puteoli nomine proprio, & illius aſſictus incipiebat in die S. Angeli de menſe Septembris ſequentis, & ſic biduu poſtquam erat finita dicta prima ſocietas, quare dubitaui die 28. Aprilis huius anni, An dictos aſſictus ſpectaret ad dictam primam ſocietatem, & difficultatem faciebat, quia
1 Menicuccius dictam tenutam conduxit † nomine proprio,
prout etiam in dubio præſumeretur etiam quod cum pecunijs ſocietatis negotiatus fuiſſet, Bald. *in l. ſi patruus ſub num. 5. C. commun. vtriuſque iudic. per text. in l. & magis. ff. de ſolution. & in l. Titium, & Meuium. §. profectus, & ibi* Bart. *ff. de adminiſtrat. tutor.* Felicius *de ſociet. cap. 3. num 43. & ſeqq.* Franc Antun. Coſta *conſ. 34. num. 35.*
2 & hoc ea ratione † ne extrinſeca perſona in contractu comprehenſa dicatur *l. ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus. ff. de verb. oblig.*

Cæterum contrarium fuit reſolutum in caſu, de quo
3 agitur, quia ex coniecturis, † & præſumptionibus de facili elicitur, quod communi nomine actum fuerit Bald. *in d. l. ſi patruus num. 5. C. commun. vtriuſq. iudic. & ibi etiam* Bart Felicius, *d. cap. 3. num. 45.* d. Franc. Anton. Coſta *loco allegato num. 37.* Coniecturæ autem, & præſumptiones euidentiſſimè hic adſunt; nam etiam quod aſſictus inciperet poſt biduum à ſocietate finita, attamen eſt aduertendum, quod remanebant effectus ſocietatis, videlicet ligna ſciſſa, quæ debebant vehi ad naues, & ad hunc effectum neceſſaria erant animalia, quibus concederentur paſcula, vt excomputarentur in vecturis, vt conſtat ex libro ſociali, vt in ſumm. num. 3. Ex hoc enim ceſſat ra-
4 tio, quod quis † cenſetur acquiſiuiſſe nomine proprio, videlicet ne extrinſeca perſona in contractu comprehenſa dicatur *d. l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verb. obligat.* Bart. *in d. l. patruus, & in d. l. Titium, & Meuium, § altero.* Alex. *conſ. 132. num. 8. & conſ. 134. in fin. lib. 5.* Petrus de Vbald. *de ſociet. par 1. num. 3.* Menoch. *præſumpt. 46. num. 5. lib. 3.* Felicius *de ſociet. d. cap 3. num. 4.* Franc. Anton. Coſta *d. conſ. 34 num. 36.* in hoc enim caſu non dicitur extrinſeca perſona comprehenſa in contractu, immò ipſimet ſocij, qui durabant tales
5 quoad effectus ſocietatis etiam ea finita, vnde † ceſſat ratiu ſupradicta cum perſona ſubintellecta non reddat hunc contractum nullum, Bald. *in l. ſi patruus. num. 5.* Felicius *loco allegato num. 45. in fin. & num. 46.*

Secuoda eſt euidens coniectura, quia iſte † aſſictus fuit 6
annotatus in libris ſocialibus in eodem computo paſculi creatu ab initio coutractæ ſocietatis, & continuatu vſque ad confirmationem effectuum pendentium in quo annotati ſunt aſſictus herbarum conſimiles, & ipſemet Menicuccius in eo annotari fecit retractum dictæ tenutæ, vt in ſummar. num. 1. & 2. quare elicitur † euidens coniectu- 7
ra, quod conductiu illius ſociali nomine fuerit facta Bart. *in d. l ſi patruus*, vbi in quæſtione de facto ſibi obuenta de quodam fratre maiore, qui acquiſiuerat multa bona cum pecunijs hæreditarijs communibus cum fratre pupillu ad cognoſcendum, An fuiſſent † acquiſita propriu, vel com- 8
muni nomioe, refert feciſſe ſibi oſtendi librum rationum, & quia io eo dicebatur, hic eſt liber Mercantiæ mei talis, & mei fratris, determinaſſe dicit, ex hoc apparere bona fuiſſe quæſita communi numine *argum. leg. Neſennius ff. de negoc. geſt.* & hanc Bartuli determinationem approbant etiam ibidem Bald. *& cæteri* Alex. *conſ. 132. ſub num 9. & num. 12. lib. 1.* Menoch. *de præſumpt. 46. num. 7. lib. 3.* Felicius *loco ſupra allegatò num. 46. verſ. & ita tenet cum ſeqq.*

Nec obſtat, quod Rota reſoluit non eſſe computaſi in ſocietate tres ſiluas emptas poſt diuiſiunem, quia quoad dictas ſiluas non concurrebant coniecturæ, quæ concurrunt in caſu iſtu; ſunt enim negocia noua; quæ nullam habent dependentiam a priſtina ſocietate, & propterea à prædictis † ſiluis ad tenutam, de qua agitur, non eſt infe- 9
rendum, *l. Papinianus. ff. de minor.*

Ex quibus vtraque parte audita Domini perſtiterunt in reſolutis.

R.P.D. VEROSPIO.

Bononieñ Bonorum.

Die Veneris 19. Deeembris 1636.

ARGVMENTVM.

Actorum tranſportatio in ſecunda inſtantia, quando non ſit neceſſaria, & quando ſecus. Clauſulæ, quam, & quas, & ſimiles, vt ſuos operentur effectus, quid ſit probandum, identitas bonorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Actorum tranſportatio non eſt neceſſaria, quando quis poteſt agitare cauſam tanquam in prima inſtantia.*

2 *Actorum neceſſitas tranſportandi ſolum exiſtimatur neceſſaria in cauſis appellationis, ad effectum, vt poſſit cognoſci de illius iuſtitia.*

3 *ſuper Sententia tanquam ſuper materia apta fundatur appellatio.*

4 *Clauſulæ, quam, & quas, effectus non poteſt conſiderari in ordine ad tranſportatione actorum probata exiſtentia decreti.*

5 *Clauſulæ, quam, & quas, & ſimiles, tunc ſolum operantur, quando oſtendatur diuerſitas vtriuſque cauſæ, nempe illius, à qua fuit appellatum, & alterius, quam pars velit ſubſtinere tanquam in prima.*

6 *ex Actis debet probari diuerſitas cauſæ, vt tunc ſuccedere poſſit effectus clauſularum quam, & quas, & ſimilium, vt liceat in cauſa procedere tanquam in prima inſtantia.*

7 *Actorum tranſportatio ſemper eſt neceſſaria in caſu, in quo reperitur commiſſa cauſa appellationis, vt ſcilicet ex ijs ſit probanda iuſtitia d. appellationis.*

8 *Actorum tranſportatio etiam requiritur, quando cauſa auocata fuit ab alio Iudice.*

9 *Identitas bonorum ex quibus ſatis doceatur.*

10 *Identitas bonorum poteſt etiam probari ex ſola expreſſione loci generalis, & vnius confinis.*

11 *ex Quantitatis diuerſitate non poteſt inferri ad diuerſitatem rei, ſeu corporis bonorum.*

12 Alex. *in conſ. 8. ſub num. 2. lib. 4. quo caſu loquatur.*

13 Quan-

Digitized by Google

13 *Quantitas non poteſt dici diuerſa, ſi prius de ea non fuit facta mentio.*
14 *de Actionum identitate, quando non ſit dubitandum, ſicuti nec etiam de identitate cauſarum.*

DECISIO CLXXXIV.

CVM hæc cauſa mihi commiſſa fuiſſet ad inſtantiam
Co. Neapolionis Maluaſiæ tanquam in gradu appel-
lationis à ſententia ſiue decreto diffinitiuo, quod diceba-
tur fuiſſe Auditorem Generalem Card. Legati in Ciuita-
te Bononiæ, dubitaui ad inſtantiam Adminiſtratorum hæ-
reditatis Sigiſmundi, qui fuit frater Neapolionis, An ip-
ſe proſequendo hanc cauſam, teneretur ante omnia tranſ-
portare acta, quæ facta fuerunt in prima inſtantia coram
eodem Auditore, & propoſito dubio ſub die 27. Iunij hu-
ius anni emanauit deciſio ad fauorem Neapolionis, quod
ipſe non teneretur ad tranſportationem aliquorum acto-
1 rum † dum poterat agitare eam cauſam tamquam in pri-
ma inſtantia, cuius quidem deciſionis ea fuit ratio, quia
non oſtendebatur tale decretum Auditoris Card. Legati,
vnde ſicut non exiſtente ea ſententia aut decreto, non
aderat cauſa grauaminis, à quo potuiſſet appellari, ita ne-
que poterat conſiderari hæc neceſſitas tranſportationis, †
2 quæ ſolum exiſtimatur neceſſaria in cauſis appellationis ad
effectum, vt poſſit ex ijs cognoſci de illius iuſtitia iuxta no-
tata per Doct. *in l. hi qui ad ciuilia. C. de appell. & in cap.
Romana. §. ſi vero, & in §. quod ſi obijcimur: eod. tit. lib.
6.* notat Abbas *in cap. interpoſita, ſupra eod. tit.* Gabr. *de
appell. concl. 5. num 15.* Sed propoſito iterum eodem du-
bio, contrarium Domini reſponderunt, cum pro parte
Adminiſtratorum hæreditatis Sigiſmundi probatum fuiſ-
ſet non deficere tale decretum, ſuper quo tanquam ſuper
3 materia † apta fundaretur appellatio Comitis. Vnde ex
diuerſitate huius facti diuerſa etiam prodire debebat deciſio
iuxta notata per *gloſ. in l. ſi ex plagis §. in cliuo Capitolino.
ff. ad l. Aquil. & in l. vt reſponſum. C. de tranſact.* & notat
ibi Alciat. *ſub num. 10.* Ægid. *conſ. 48. num. 15.* Neque po-
terant hoc caſu Comiti ſuffragari clauſulæ, quam & quas,
aut aliæ, quæ poſitæ erant in ea commiſſione ad effectum,
4 vt poſſit ſuſtineri tanquam in prima, quia non † poterat
conſiderari aliquis effectus earum clauſularum in ordine ad
hanc tranſportationem probata exiſtentia eius decreti; nam
cum illæ ſolum vim ſuam operari poſſent in caſu, quo
oſtenderetur diuerſitas vtriuſque cauſæ nempe illius, à qua
5 appellatum fuit, & alterius, quam pars vellet ſuſtinere †
tanquam in prima non poterat de hac diuerſitate apparere
ante d. tranſportationem actorum, itaut probata ex ipſis
6 actis ea diuerſitate, tunc demum † ſuccedere poſſit effe-
ctus dd. clauſularum, vt liceat in cauſa commiſſa procede-
re ac ſi illa eſſet in prima inſtantia, vt Rota declarauit *in
Valentina Parochialis de Campanar, 23. Ianuarij 1580. coram
Card. Blanchetto, & in Placentina vſurarum 15. Iunij 1582.
coram Bubalo, & in Fauentina fideicommiſſi 5. Iunij 1589. co-
ram Litta.*

Quod igitur attinet ad exiſtentiam eius decreti, oſtenſum
illud fuit in hoc dubio pro parte Adminiſtratorum, quia
data fuit copia cuius decreti facti ab Auditore Card. Lega-
ti, in quo apparebat ſuſpenſam ab eo fuiſſe immiſſionem,
quam antea conceſſerat ad fauorem Neapolionis ſuper ali-
quibus bonis emphyteuticis, quæ ille aſſerebat ad ſe deuo-
luta per mortem Sigiſmondi ſui fratris ſine filijs, cuius ſuſ-
penſionis occaſione reuocata etiam fuerunt in eo decreto
omnia ſequeſtra, quæ ad eiuſdem Neapolionis inſtantiam
exequuta fuerunt ſuper ijs bonis, ſuper quibus ipſe immiſ-
ſionem obtinuerat, & hanc dicebant Adminiſtratores hæ-
reditatis Sigiſmundi eſſe cauſam, quæ hodie pendet per
appellationem, quam interpoſuit Neapolio ab eodem de-
creto, vt illi proſequenti eandem cauſam obſtare defectus
tranſportationis dd. actorum cum illa ſit ſemper neceſſaria
7 in caſu, quo repetitur cauſa † commiſſa per viam appel-
lationis ex ratione ſuperius conſiderata, quod ſcilicet pro-
banda ex ijs ſit iuſtitia ipſius appellationis, & declarauit
Rota *in Romana vineæ 5. Iunij 1610. coram Card. Caualer.
inter impreſſ. deciſ. 119.* & notant *Addentes deciſ. Gregor.
320. ſub num. 4.* ſicut propterea eadem ratione requiritur †
8 eadem tranſportatio in caſu, quo fuerit cauſa auocata ab
alio Iudice, vt dixit Rota *in vna Anconitana pecunia-
ria 13. Februarij 1609. coram Card. Sacrato, & in Bo-
nonien. Capellaniæ 24. Ianuarij 1611. coram R.P. D. meo
Pirouano, & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano in vna
Roman. fideicommiſſi 27. Iunij 1608. in impreſſ. deciſ.
424.*

Neque obſtare viſa ſunt in hoc dubio, quæ conſiderata
fuerunt in prædicta deciſione, & hodie etiam deduceban-
tur pro parte Neapolionis ad effectum probandi diuerſita-
tem tum bonorum, ſuper quibus ipſe immiſſionem obti-
nuerat ante d. decretum, tum actionis ab eo motæ in parti-
bus cum bonis, & actione, quam ſuper illis hodie propo-
nit. Quia vtrumque hoc fundamentum viſum fuit tolli
etiam ex facto; & primo excludebatur diuerſitas bonorum
ex collatione confinium, quos apparebant habere bona
petita in libello, qui fuit datus coram Auditore Legati,
cum confinibus bonorum, quæ legebantur habere bona in
inſtrumento inueſtituræ, cuius vigore petitur à Neapolio-
ne immiſſio in hoc iudicio: In eo enim libello petebat Nea-
polio ſibi concedi immiſſionem ſuper parte terreni ſiti in
communi Creualcorij Bononienſis Comitatus in loco nun-
cupato li Ronchi, iuxta viam Ronchorum, iuxta Panna-
rolum, & iuxta bona DD de Caprarijs, aut alios confi-
nes; bona verò conceſſa in inſtrumento inueſtituræ poſita
erant in territorio Comitatus Bononiæ, in quarterio Ar-
boris, & ea ab vno latere habebant bona Vincentij & Ni-
colai Caprarij; ab alijs lateribus viam Ronchorum ſeu
Pannaroli, viam publicam, & bona Conſtantij patris
Neapolionis, cui hæc bona concedebantur in d. inſtrumen-
to inueſtituræ, ex quibus apparet quod conueniebant in-
ter ſe tres confines in deſcriptione facta in libello, & inſtru-
mento conceſſionis, nempe bona Caprariorum, viam
Ronchorum, & Pannarolum, † qui ſatis eſſe poterant ad 9
oſtendendam eorum bonorum identitatem, iuxta doctri-
nam Bart. *in l. demonſtratio falſa, num. 14. ff. de cond. &
demonſtr. & per gloſ. in l. forma. ff. de cenſib.* vbi etiam no-
tant DD. & tenuit Rot. *in deciſ. 710. num. 2. par. 1. diuerſ.
& coram Card. Seraph. deciſ. 1209. num. 3. & in Montisfa-
liſci fideicommiſſi 21. Iunij 1630. coram R. P. D. meo Pirouа-
no, & in Peruſina fideicommiſſi de Meniconibus 13. Febr.
1632. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* imò ſatis eſſe potuiſſet
ſola expreſſio loci † generalis, & vnius confinis, vt etiam
dixit Rota *in d. deciſ. 710. num. 3. par. 1. diuerſ. & in Ci- 10
uitatis Caſtelli bonorum 27. Martij 1596. coram Card. Pam-
philio, & in Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 3. Martij 1607
coram Card. Lancellotto, & coram Card. Caualer. deciſ.
146. num. 2* Neque viſa fuit probari diuerſitas horum bo-
norum ex diuerſitate quantitatis terreni, quam diceban-
tur habere, quia ex diuerſitate † quantitatis non poterat 11
inferri ad diuerſitatem rei, ſeu corporis eorumdem bono-
rum, vt latè probat Oldrad. *conſ. 197. num. 3.* quem ſe-
quutus fuit Ioann. Andr. *in add. ad ſpecul. in tit. de empt. &
vendit. in §. ſciendum in fin.* Abb. *in cap. per tuas num. 9. de
donat.* & ibi etiam Imol. *num. 10.* Dec. *conſ. 500. num. 3.*
Neque contrarium firmatum fuit in deciſione, cum talis
diuerſitas ſolum addita fuerit pro coniectura, cum præſup-
poſito quod aliter de ea identitate non appareret, prout in
his terminis loquebatur † Alex. *relatus in ead. deciſ. in 12
conſ. 8. ſub num. 2. lib. 4.* ſed tollebatur hæc coniectura etiam
ex facto cum non poſſet dici probata talis diuerſitas, eo quia
non fuerit expreſſa in libello aliqua quantitas bonorum,
quæ dici deberet diuerſa ab ea, quæ fuit narrata in inſtru-
mento reſpectu bonorum, quæ in eo conceſſa fuerant ab
Eccleſia.

Hac eadem ratione viſa fuit oſtendi poſſe identitas actio-
nis nempe facta comparatione † eiuſdem libelli, quem de- 13
dit Neapolio coram Auditore Card. Legati cum tenore
commiſſionis, cuius vigore proceditur, quia narratum
fuit per Neapolionem in eo libello, quod per mortem Si-
giſmundi ſui fratris purificata fuerat conditio fideicommiſ-
ſi, quod Conſtantius pater fecerat ad ſui ipſius fauorem,
atque etiam quod venerat caſus vocationis ad bona emphy-
teotica acquiſita per eundem Conſtantium pro ſe, & filijs
ab Eccleſia Nonantulæ, quæ omnia legebantur narrata
etiam fuiſſe in commiſſione, quia in ea expoſitum fuit no-
mine Neapolionis, quod ab Auditore Card. Legati lata
fuerat ſententia ſiue decretum diffinitiuum, in quo decla-
rabatur hæreditatem Comitis Sigiſmundi ſpectare ad Ad-
miniſtratores eiuſdem hæreditatis, donec naſceretur filius
maſculus ex vno ex duobus filijs ipſius Neapolionis, non
obſtante fideicommiſſo Conſtantij, & inueſtituris factis
per Abbates Nonantulæ, quorum vigore ipſe aſſerebat
debitam ſibi eſſe ſucceſſionem ſuper eiſdem bonis. Vnde
apparebat tam de identitate originis, ex qua vtraque hæc
actio naſcebatur, quàm iuris & cauſæ earundem actio-
num,

Digitized by Google

14 num, ex quibus ſeqoebatur † etiam identitas harum cauſarum, vt probat textus *in l. cum quæritur, cum duabus ſeqq. de ff. except. rei iudic. & in l. ſi mater 11. § item Iulianus, & in §. eandem cauſam. ff. eod. tit.* & dixit Rota in termiois *in Bononien. boaorum de Capacellis 18. Maij 1616. coram bo. me. Andrea in deciſ. 434. nu. 2. par. 2. recent.* Neqoe opus erat videre, an actio intentata in partibus fuiſſet realis, ſiue potius perſonalis, aut mixta, dum hæc eadem actio continebatur etiam in commiſſione.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Fideicommiſſi de Cardellis.

Die Veneris 19. Decembris 1636.

ARGVMENTVM.

Poſiti in conditione cenſentur vocati vigore Statut. Vrb lib. 1. cap. 142. Conſil. Oldrad. 21. quando non ſit locus. Teſtator, quando appareat deſideraſſe agnationis conſeruationem.

SVMMARIVM.

1 *Filij poſiti in conditione cenſentur vocati ex diſpoſitione Statut. Vrb. lib. 1. cap. 142.*

2 *Et perinde eſt, ac ſi Teſtator verbis diſpoſitiuis vſus ſubſtituiſſet dictos poſitos in conditione.*

3 *Vocati ſucceſſiuè, quando plures ſunt, licet aliquis cadacetur gradus, adbuc tamen poſtea vocati admittuntur.*

4 *Teſtator, ſi hæredem inſtituerit ſub conditione, quod ſi filios non habuerit, teneatur reſtituere hæreditatem alteri, & ſic etiam diſpoſuit de alteris ſubſtitutis, tunc vno decedente cum filijs, expirat ſubſtitutio.*

5 *Teſtator, quando apparet, quod voluit abſolutum fideicommiſſum, tunc receditur à conſ. Oldrad. 21.*

6 *Conſequens, qui vult, cenſetur velle etiam antecedens neceſſarium.*

7 *Dictiones ſemper, & in perpetuum interpretantur ſine aliqua præfixione temporis.*

8 *Alienationis prohibitio, quando non fuit facta per modum principalis, ac ſeparatæ diſpoſitionis, ſed conſequtiuè, tunc reſtringenda venit iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis.*

9 *Fideicommiſſum abſolutum reſultat ex dictionibus ſemper & in perpetuum.*

10 *Teſtator apparet enixè deſideraſſe perpetuam ſuæ agnationis ac familiæ conſeruationem ex eo, quod vocauit maſculos excluſis fœminis, quas competenter dotari voluit.*

11 *Item ſi in defectum agnatorum vocauit alios, cum onere aſſumendi nomen, & inſignia ſuæ domus, & nu. 12. & 13.*

14 *Teſtatoris verba, quando habent tractum ſucceſſiuum, tunc receditur à conſil. Oldrad. 21.*

15 *ad Voluntatem teſtatoris indagandam tota teſtamenti ſeries, & coniecturæ inde reſultantes coniungendæ, & perpendendæ ſunt.*

DECISIO CLXXXV.

IVLIVS Cardellius hæredem inſtituit Fabritium filium naturalem legitimarum, qui ſemper, & quandn moreretur ſine filijs legitimis, & naturalibus, ſeu deſcendentibus illorum, & in defectum legitimorum, & naturalium, ſine naturalibus tantum maſculis excluſis fœminis, quas mandauit competenter dotari, ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum Alexandrum de Vrſinis eius ex filia nepotem, cum onere aſſumendi cognomen, & inſignia familiæ teſtatoris; & caſu quod Alexander nollet prædicta adimplere ſeu ſi decederet ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum filium maſculum natu maiorem Sulpitiæ, & Iouiæ filiarum d. teſtatoris, cum conditione, quod debeat ſe cognominare de domo, & familia de Cardellis, eiuſq. Inſignijs vti.

Item prohibuit expreſsè dicto hæredi inſtituto, & ſubſtituto, & ſucceſſoribus eorum quamcumque alienationem largiſſimo ſumpto vocabulo quorumcumque bonorum ſtabilium; cum intentio teſtatoris eſſet, quod ſua bona remanerent ſemper, & in perpetuum in domo, & familia patris.

Defuncto ſupradicto teſtatore obijt Fabritius hæres inſtitutus ſuperſtite tamen Iulio filio, cui ſine filijs decedenti prædeceſſit d. Alexander relictis Scipione, & Mario filijs, qui hodie prætendunt fideicommiſſum eſſe ad ipſorum fauorem purificatum. Vnde dedi dubium; An de tali fideicommiſſo conſtaret, eoq. propoſito, Domini affirmatiuè reſponderunt. Nam quamuis Scipio, & Marius expreſsè ſubſtituti non legantur, nihilominus cum tanquam filij legitimi, & naturales maſculi d. Alexandri fuerint in † conditione 1
poſiti ex diſpoſitione *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 142.* cenſentur tacitè vocati, Rota *deciſ. 424. nu. 1. par. 2. & dec. 355. nu. 11. par. 5. recent.* Greg. *deciſ. 575. nu. 1.* Itaut perinde ſit, ac ſi teſtator verbis diſpoſitiuis vſus, ſubſtituiſſet Alexandrum, & ſi ipſe tempore mortis filios haberet, expreſsè ſubſtituiſſet eius filios, † ſi verò non haberet, ſed ſine aliqui- 2
bus filijs legitimis, & naturalibus maſculis decederet, ſubſtituiſſet filium maſculum natu maiorem dictarum Sulpitiæ, & Iouiæ vt ſupra, vt dicit Gabr. *in conſ. 115. n. 11. lib. 1.* Rota *coram Greg. XV. dec. 315. nu. 10.* Vnde quamuis d. Alexander eorum pater prædeceſſerit, & fideicommittentis bona conſequutus non fuerit, ſed ſubſtitutio quoad ipſum fuerit caducata, † adhuc tamen illius filij tanquam ſucceſ- 3
ſiuè vocati admittendi veniunt *ad text. in l. 1. §. pro ſecundo. C. de caduc. toll.* Bart. *in l. quamdiu inſtitutus. ff. de acquir. hæredit.* Caſtr. *conſ. 152. nu. 1. lib. 1.* Soccin. *conſ. 52. nu. 15. lib. 1.* Curt. iun. *conſ. 83. nu. 4.* Iaſ. *conſ. 148. num. 15. lib. 1.* & in terminis Gabr. *d. conſ. 115. n. 3. lib. 1. &* Rota *dec. 332. nu. 6. par. 2. rec.*

Nec viſum fuit obſtare, quod Fabritius hæres vt ſupra inſtitutus deceſſerit cum filijs, & conſequenter ſubſtitutio ad dicti Alexandri, & aliorum ſucceſſiuè vocatorum fauorem omnino † expiraſſe videatur, iuxta vulg. *conſ. Oldr. 21.* 4
commoniter receptum, & in Rota pluries canonizatum, *vt in deciſ. 486 nu. 1. & dec. 519. nu. 2. & 7. par. 1. recent & dec. 454. nu. 1. & 4. & dec. 577. nu. 1 & dec. 647. nu. 2 coram Card. Caualerio.* Quoniam à conſilio prædicto & regula in eo firmata paſſim receditur, † quando extant coniecturæ 5
ſuadentes teſtatorem abſolutum fideicommiſſum omni caſu inducere voluiſſe, Dec. *conſ. 477. nu 4. & conſ 480. nu. 5.* Curt. iun. *conſ. 121. n. 15.* Gabr. *de fideic. concl. 7. nu. 4.* Rot. *dec. 580. nu. 3. par. 4. recent. & dec. 1373. num. 1. coram Card. Seraph. & dec. 463. nu 6. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Romana fideicommiſſi de Cæſareis 21. Aprilis 1636. coram R. P. D. meo Mormanno.*

In propoſito verò teſtator expreſsè prohibuit hæredi inſtituto, & ſubſtituto, & ſucceſſoribus eorum, quamcumque alienationem etiam largiſſimo ſumpto vocabulo quorumcumque eius bonorum ſtabilium ex eo, quia eius intentio erat, quod illa remanerent ſemper, & in perpetuum in eius domo, & familia, ex qua prohibitione non quidem nuda, ac ſimplici, ſed veſtita ex ratione prædicta cenſuerunt Domini reſultare abſolutum fideicommiſſum omni caſu ad fauorem illorum de agnatione, & ac familia, cum enim ipſe motus fuerit ad alienationem prohibendam, vt bona ſemper, & in perpetuum in domo, & familia remanerent, & hoc fieri non poſſit niſi mediante abſoluto fideicommiſſo de vno in alium, neceſſariò dicendum eſt illud conſtituere voluiſſe iuxta regulam, quod † qui vult conſequens cenſetur 6
etiam velle omne neceſſarium antecedens, Aym. *conſ. 130. nu. 10.* Curt. Iun. *conſ. 145. nu 6 & 7.* Rot. *diuerſ. dec. 121. num. 2. & ſeq. par. 2. & d. deciſ. 1373. nu. 2. & 3. coram Card. Seraph. & deciſ. 167. nu. 1. & 481. nu. 4. coram Card. Caualerio, & deciſ. 44. nu. 2. par. 1. & deciſ. 580. nu. 5. par. 4. recent. & fuit dictum in Peruſina de Bigazzinis 14. Nouembris 1605. coram Litta, & in Bononien. fideicommiſſi de Seccadenarijs 11. Decembris 1623. in Bononien. fideicommiſſi de Deſiderijs 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Præſertim ſtantibus dictionibus illis ſemper, & in perpetuum, † quæ ſine aliqua temporis præfixione interpretantur, 7
l. iuriſperitus. ff. de excuſ. tut. Iaſ. *in l. videamus. §. deferre. ff. de in lit. iur. nu. 8. & 9. cum alijs per* Rot. *d. deciſ. 121. nu. 4 par. 2. diuerſ. & deciſ. 10. num. 5. par. 1. & dec. 93. num. 23. & ſeq. par. 5. recent. cum alijs congeſt per* Fuiat. *in quæſt. 688. num. 17. & nu. 21. ad fin. verſ. non eris igitur.*

Nec quicquam facit, quod prohibitio, quando non

fuit

Digitized by Google

fuit facta per modum principalis, ac ſeparatæ diſpoſitio-
8 nis, † ſed conſequutiuè, reſtringenda, ac intelligenda ve-
niat ſecundum terminos præcedentis ſubſtitutionis factæ
ſub illa conditione, ſi ſine liberis, iuxta *conſil.* Dec. 636.
Quoniam verba dictam alienationis prohibitionem conti-
nentia viſa fuerunt poſita non quidem conſequutiuè, ſed
principaliter de per ſe, & per orationem ſeparatam, ac di-
9 ſtinctam, proindeque ex illa ſtante generali † ratione cum
dictis dictionibus ſemper, & in perpetuum, reſultare ab-
ſolutum fideicommiſſum, Rota *d. deciſ. 481. num. 6. coram
Card. Caualer. & in d. Bononien. fideicomm. de Deſiderijs 26. Iu-
nij 1626. coram R. P. D. meo Merlino, & in d. Romana fidei-
comm. de Cæſareis 21. Aprilis 1636. coram R. P. D. meo Mot-
manno*, cum alijs ſupra allegatis.

Et præmiſſa tanto magis Domini procedere cenſuerunt.
Quia apparet teſtatorem admodum enixè deſideraſſe perpe-
tuam ſuæ agnationis, ac familiæ conſeruationem; tum
10 ex eo, quod vocauit maſculos excluſis † fœminis, quas
competenter dotari voluit, Io. Andr. *in addit. ad Specul. in
rubric. de teſt.* Alex. *in l. venia num. 6. Cod. de in ius voc.* Soccin.
conſ. 73. num. 11. lib. 4. Soccin. iun. *conſ. 119. num. 35.* Ruin.
*conſ. 101. num. 15. & conſ. 146. num. 4. lib. 2. & conſ. 139. num.
17. lib. 3.* Natt. *conſ. 128. num. 2.* Menoch. *conſ. 432. ſub num. 5.*
Greg. *deciſ. 464. num. 16.* Rot. *deciſ. 390. num. 4. part. 3. recent.*
tum etiam ex vocatione d. Alexandri ex filia nepotis cum
onere aſſumendi nomen, & inſignia ſuæ domus, & fami-
liæ de Cardellis, & manendi in domo habitationis ipſius
teſtatoris, & ex ſimili ſucceſſiua vocatione filij maſculi na-
11 tu † maioris dictarum Sulpitiæ, & Iouiæ eius filiarum,
cum ſimili conditione, quod debeat ſe cognominare de do-
12 mo, & familia de Cardellis, & † vti armis, & Inſignijs
ipſius teſtatoris, Rip. *in l. 1. num. 10. C. de pact. & in l. centurio
num. 164. ff. de vulg.* Alciat. *conſ. 482. num. 4. & conſ. 573. num. 7.*
Pariſ. *conſ. 18. num. 42. & conſ. 19. num. 32. & ſeq. lib. 2.* Me-
noch. *conſ. 117. num. 23.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 6. cap.
15. num. 15.*

Qua enixa voluntate ſtante multo magis eſt dicendum
per dictam alienandi prohibitionem, & rationem illi adie-
ctam perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum omni ca-
ſu inducere voluiſſe iuxta ſuperius deducta, vltra quod
concurrunt etiam aliæ generales coniecturæ, quas Doctores
13 in hac materia ponderare conſueuerunt, nempe proceſſus †
ad plures ſubſtitutionum gradus, Soccin. *conſ. 250. num. 4.
lib. 2.* Aym. *conſ. 98. num. 3.* Grat. *conſ. 5. num. 18. lib. 2.* Menoch.
d. conſ. 117. n. 9. & 10. Rot. *d. dec. 580. n. 3. par. 4. recent.* & verba
14 tractum † ſucceſſiuum habentia, Ruin. *conſ. 92. n. 8. & conſ.
159. n. 22. lib. 2.* Aym. *conſ. 22. n. 7.* Rot. *dec. 579. n. 10. par. 1. di-
uer. et dec. 580. n. 4. par. 4. rec.* Quæ etiam ſi de per ſe non ſuffi-
cerent ad effectum recedendi à dicto *conſ.* Oldr. iunctæ ta-
men cum dicta alienationis prohibitione, & ratione per te-
ſtatorem expreſſa, non parum operantur, cum ad hunc
15 effectum tota teſtamenti † ſeries, & coniecturæ inde reſul-
tantes ſint coniungendę, & inſimul conſiderandæ ad certius
indagandam teſtatoris mentem, Rot. *deciſ. 266. num. 19. &
dec. 320. num. 16. par. 1. & deciſ. 355. num. 10. par. 5. recent.* Se-
raph. *dec. 1329. num. 13.*

R. P. D. PIROVANO.

Regien. Prædij.

Die Veneris 9. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

In Iudicio poſſeſſorio ſpolij, vt obtineatur, quid ſufficiat probari, & alia circa nullitatem alienationis bonorum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *in Spolij iudicio, probanda eſt poſſeſſio antiqua, & anterior ſpoliati, & nouiſſima rei conuenti.*

2 *Spoliati poſſeſſio anterior probari poteſt ex inſtrumento conceſſionis in emphyteuſis.*

3 *Et comprobari etiam poteſt per teſtes, qui fuerunt coloni.*

4 *Poſſeſſio rei conuenti nouiſſima in iudicio ſpolij ſatis docetur ex ſubſtentatione litis, iunctis adminiculis.*

5 *Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valeat, requiritur beneplacitum Apoſtolicum, & cauſa neceſſitatis, aut vtilitatis.*

6 *Beneplaciti Apoſtolici in alienatione bonorum Eccleſię negatiua bene probatur ex reuolutione actorum.*

7 *Eccleſiæ non poteſt dici vtilis contractus, quando maiorem vtilitatem percipere potuiſſet.*

8 *Facultas conceſſa in vno caſu non extenditur ad alium.*

9 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ, ſi deficiat cauſa, non ſuppletur per beneplacitum Apoſtolicum.*

10 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruantia præſumitur interueniſſe, & num. 11.*

12 *Reintegrandæ remedium non competit ei, qui ex voluntario contractu cecidit à poſſeſſione.*

13 *Sed hoc non procedit, ſi nomine Eccleſiæ fuerit actum, quia ſemper agi poteſt remedio reintegrandæ, non obſtante contractu Prælati alienantis, & maximè à Prælato ſucceſſore, & num. 14.*

DECISIO CLXXXVI.

DVÆ emanarunt ſententiæ ad fauorem Patruum San-
cti Auguſtini ſuper reintegratione ad poſſeſſionem præ-
dij, de quo agitur, & nunc in tertia inſtantia idem quæri-
tur: An ſcilicet Monaſterium ſit reintegrandum, quod
affirmatiuè per Dominos fuit reſolutum.

Probantur enim requiſita in actione ſpolij intentata nem-
pè antiqua, & anterior Patruum † poſſeſſio, & nouiſſima 1
Pauli Emilij rei conuenti, quæ ſunt neceſſaria huius iudi-
cij poſſeſſorij, *cap. ad ſedem de reſtit. ſpoliat.* Dec. *in c. bonæ.
n. 23. in fin. de appell.* Menoch. *in prælud. recuper. n. 21.* Afflict.
dec. 327. nu. 2. Seraph. *dec. 31. in princ. & 1055. nu. 2.*

Poſſeſſio Monaſterij anterior † concludenter probatur ex 2
ipſo inſtrumento conceſſionis in emphyteuſi factæ cum fra-
tribus poſſeſſoribus prædij controuerſi, *l. quædam mulier.*
vbi Bald. *per illum text. ff. de rei vend.* Felin. *in cap. inter di-
lectos num. 20. de fid. inſtrumen.* Gabr. *de loc. concluſ. 4. num. 14.*
Rot. *deciſ. 1. de fid. inſtrum. in antiq. 116. num. 3. coram Papa
Greg. XV. & 314. nu. 1. par. 1. diuerſ.* quæ etiam magis com-
probatur per teſtes, qui fuerunt coloni Monaſterij † conclu- 3
dentes de tempore 14. annorum antequam Viani intrarent
in poſſeſſionem dicti prædij.

Nouiſſima autem, & ſeu recens poſſeſſio Viani ex ſola † 4
litis ſubſtentatione probatur Verall. *dec. 369. par. 2. 362. num.
3. & 485. num. 1. coram Papa Greg. XV.*

Non obſtat titulus conceſſionis in emphyteuſim, lon-
gæua poſſeſſio ſupra triginta annos, ab anno 1593. quo
ſtipulata fuit conceſſio, & voluntaria Patrum huius præ-
dij poſſeſſionis in Vianos translatio contraria iudicio re-
integrationis.

Quoniam tituli ſupradicti nullitas eſt patens deficiente
beneplacito Apoſtolico, † & cauſa neceſſitatis, aut vtili- 5
tatis, quæ inſimul concurrere debent pro validitate aliena-
tionis, *cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienan. in 6. clemen. 1. eod. tit.*
Couarr. *var. lib. 2. cap. 17. num. 2.* Garz. *de beneſ. par. 12. cap. 3.
num. 4.* Rot. *deciſ. 160. num. 1. et 170. num. 1. part. 2. diuerſ. 119.
num. 12. par. 1. recent. et 354. num. 18. coram Papa Gregorio
XV.* quę beneplaciti negatiua, † ex reuolutione actorum 6
bene probatur, & ipſa cauſa neceſſitatis in ſupplicatione
narrata non etiam probatur, ſcilicet quod prædium indige-
bat meliori cultura quam Monaſterium facere non poterat,
& quod fiebat pro ſoluendis debitis, & familiæ ſuſtentatio-
ne, quinimò ex teſtibus datis in Summar. num. 3. totum
contrarium probatur, ſcilicet non indigere maiori cultura,
ex quo non ſolum pro ſcutis quinquaginta poſſet locari,
ſed pro ſcutis 200. quorum atteſtationes manifeſtant dam-
num Eccleſiæ, & cauſæ narratæ errorem, quoniam con-
tractus † vtilis Eccleſiæ dici non poteſt, vbi maiorem vti- 7
litatem monaſterium percipere potuiſſet, Abb. *in cap. ad
aures, num. 4. de reb. Eccleſ. non alienan.* Cæſ. de Graſſ. *de-
ciſ. 4. num. 7. eodem tit. et 360. num. 5. par. 1. diuerſ.* Seraph. *deciſ.
413. num. 2.*

Nec Viani contractum ſuſtinere poſſunt ex eo, quod
concurrat licentia alienandi conceſſa à Vicario Gene-
rali Religionis, cui licebat ex indulto Gregor. XIII.
tribuente facultatem eidem Vicario conſentiendi ſimili-
bus alienationibus.

Quia vltra quod conſtitutio prædicta non concedit fa-
cultatem † dandi bona in emphyteuſim perpetuam, prout 8
contingit in præſenti, ſed tantummodo ad ſecundam
generationem, quæ ab anno 1593. prætenditur extincta

quoad nominatos in inueſtitura, non etiam ſufficeret au-
9 thoritas Vicarij, & licentia, & † deficiente cauſa, vt
ſupra dictum eſt, quæ per ſolemnitatem ſuppleri non
poteſt.

Poſſeſſio autem ſupra triginta annos cum obſeruantia ex
10 qua ſolet † præſumi beneplacitum Apoſtolicum, Gabr.
conſ.82. num.30. lib.2. Seraph. *deciſ.1042. num.2. cum alleg. per
addentes ad deciſ.343. num.5. coram Papa Gregorio XV.* cla-
rè, & apertè deficit à die inueſtituræ, quæ contigit de an-
no 1593. vſque ad annum 1614. quo lis mota fuit nomine
11 monaſterij contra Viarios, † nec vltra, & poſt litem mo-
tam deficiente obſeruantia computari poteſt, Seraph. *deciſ.
381. num. 14. 594. num. 5. par.1. recent.52. num 2. coram Papa
Gregorio XV.*

12 Demum, & ſi vera ſit concluſio, quod ei non † compe-
tat remedium reintegrandæ, qui ex voluntario contractu
cecidit à poſſeſſione, Socc. *in l.1 emque nobis, num.8. ff. de ac-
quir. poſſeſſ.* Afflict. *deciſ.392. num.27.* cum allegat. per Surd.
conſ.49. num.3. & idem tenuit Rota *in Albinganen. Capellæ
15. Maij 1592. coram Card. Arigonio, & in Beneuentana ſpo-
lij 10. Martij, & 16. Iunij 1614. coram D. Card. Veroſpio,* at-
tamen quando, vt in præſenti, fuit actum nomine mona-
13 ſterij, † & Eccleſiæ, ſemper agi poteſt remedio reintegrandæ,
non obſtante contractu Prælati alienantis, Rot. *deciſ.116.
num.1. & 5. coram Papa Gregor. XV.* maximè à Prælato †
14 ſucceſſore *vt in Nicien. nullitatis contractus 1. Iulij 1613. co-
ram D. meo Decano*, & latiùs comprobatum etiam ab eo-
dem Prælato alienante *in Colimbrien. præſtimoniorum 10. De-
cembris 1631. coram D. meo Dunozetto.*

Et ita monaſterio ſolum informante fuit reſolutum.

R. P. D. PANZIROLO.

Ferrarien. Bonorum.

Die Veneris 16. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Ægidiana non intrat ſtante iniuſtitia notoria. Sententia lata in ſpolio contra poſſidentes auctore Prætore, quando ſit notoriè iniuſta. Iudex, quod iniuſtè, & nulliter proceſſerit, qualiter probandum ſit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana non intrat, quando iniuſtitia eſt notoria.*

2 *Sententia lata in ſpolio contra poſſidentes auctoritate Prætoris abſque eo, quod doceatur, Iudicem proceſſiſſe nulliter, & iniuſtè, eſt notoriè iniuſta.*

3 *Iudex, quod nulliter, & iniuſtè proceſſerit, id adeo clarè demonſtrari debet, vt nullo velamine occultari poſſit.*

4 *de Debiti quantitate dicitur clarè conſtare ex apoca manu ipſius debitoris ſubſcripta.*

5 *Subſcribens fatetur expreſſè omnia in apoca contenta eſſe vera.*

6 *Actio ſpolij, quando non poſſit intentari.*

7 *Spolij actio propter læſionem paſſam in venditione non competit, ſed remedium l. fin. C. de reſcind. vendit.*

8 *Læſio omnis præſumpta excluditur ex ſententia abſolutoria, quæ in iudicatum tranſiuit.*

9 *Spolio agens tenetur plenè, & concludenter probare ſuam poſſeſſionem.*

10 *ex Bonorum aliquorum ſpecificatione non infertur ad non ſpecificata.*

11 *Identitas bonorum probanda eſt ab eo, qui ſe fundat in inſtrumento ipſorum.*

12 *Poſſeſſione bonorum, quis mediante adiudicatione vlteri facta, priuatur.*

13 *Contractus, & ſcripturæ confectæ Ferrariæ non facta denunciatione Gabellarijs, nullius roboris ſunt, neque ex eis competit ius agendi, ſiue excipiendi.*

14 *Bona ſtabilia, vt Ferrariæ acquiri poſſint, quid in hoc diſponunt Statut. d. Ciuitatis lib. 2. cap. 98. & num. 15. & 16.*

17 *in Spolijs non fit condemnatio ad fructus, niſi à die motæ litis conteſtatæ præter quam in ſpolio violento, & attentato.*

18 *ad Fructum acquiſitionem titulus non requiritur, modo abſit mala fides.*

19 *Appellatio datur in poſſeſſorio ſtante mixtura.*

DECISIO CLXXXVII.

FIRMARVNT Domini non eſſe locum Ægidianæ,
quia ſententia lata ad fauorem Comitis Valerij Rupe-
relli contra Laurentium, & fratres de Conſumatis apparet
notoriè iniuſta, quo caſu † Ægidianam non intrare tradit. 1
Put. *deciſ.4. de Ægid.* Gregor. *deciſ.491. num.5.* Seraph. *dec.
603. in princ.* Rota *apud Reuerendiſſ. D. meum Coccinum Deca-
num deciſ.446. num.4. & in recent. deciſ.102. nu.4. & deciſ.221.
num. 7. par. 4.*

Iniuſtitia vero ſententiæ viſa eſt conſtare, quia lata eſt
in ſpolio contra dictos fratres † Iudicis authoritate poſſi- 2
dentes, abſque eo quod Comes Valerius docuerit, quod
Iudex nulliter, aut iniuſtè proceſſerit, cum tamen de hoc
apparere deberet † adeò clarè, vt nullo velamine offuſca- 3
ri poſſet ſecundum opinionem, quam ſequitur Rota,
vt in recent. deciſ.668 num.1. par.3. Caualer. *deciſ.337. num.1.
& ſeqq* cum alijs adductis per Gratian. *diſcept. 912. num. 53.
& ſeq.*

Quod autem in adiudicando bona, de quibus agitur, Iu-
dex ritè, & rectè proceſſerit viſum eſt probari, quia Lau-
rentius, & fratres egerunt coram Eminentiſſimo tunc Fer-
rariæ Legato pro conſecutione duarum partitarum, cuius
ſcilicet librarum 2489. 17. & 8. & alterius librarum 2649.
occaſione mercium fundacalium venditarum Comiti Ioan-
ni Ruparello, & ſer: ſer: obtinuerunt mandatum, quod
fuit executum ſuper bonis ſtabilibus, quæ præuia ſubha-
ſtatione dictis fratribus, vti maioribus oblatoribus fuerunt
adiudicata pro concurrenti quantitate eorum crediti, *vt in
Summ. num.2.* cuius adiudicationis vigore de anno 1607. ade-
pti fuerunt poſſeſſionem, & in ea pacificè permanſerunt,
vſque ad annum 1621. quo inſurrexit dictus Comes Vale-
rius, vti eiſdem Comitis Ioannis donatarius eo ſub prætex-
tu, quod Laurentius, & fratres non eſſent in tanta ſumma
creditores, & bona adiudicata eſſent maioris valoris, in quo
iudicio dicti fratres ſententiam abſolutoriam reportarunt,
cum de quantitate debiti † clarè appareret ex apocis manu 4
ipſiuſmet Comitis Ioannis ſubſcriptis. *L. inſtrumenta domeſti-
ca cum ibi not de probat.* ſubſcribens enim fatetur expreſſè † 5
omnia in apoca contenta eſſe vera *l. emptor, §. Lucius*, vbi
Bart *num.2. ff. de pact.* Caſtren. *conſ.209. nu.1. lib.1.* Tib. De-
cian. *conſ.29. n.30.* & firmauit Rota *in Florentina Pecuniaria
30. Decembr. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quapropter cum Comes Valerius ab hac ſententia non
appellaſſet, perperam de anno 1625. iudicium ſpolij contra
dictos fratres intentauit † ac reintegrationem ad dictorum 6
bonorum poſſeſſionem obtinuit, ex quo illi actio ſpo-
lij propter læſionem nullo modo † competere poterat, 7
ſed tantum *remed. l. fin. C. de reſcind. vendit.* prout tradit
Pinell. *tit. eod. par. 2. cap. 2. num. 25.* vbi reſtatur de veriori,
& recept. Rebuff. *ad conſtit.* Regias *tom. 2. tract. de reſcind.
contract. gloſ. 15. num. 38.* qui etiam teſtatur de communi;
Præſertim cum dicti fratres haberent ſententiam abſoluto-
riam ad eorum fauorem, quæ tranſitum fecerat in iudica-
tum, † ob non interpoſitam appellationem, vt ſupra di- 8
ctum eſt, ex qua videbatur excludi omnis præſumpta læ-
ſio, vt ponderat Caualer. *deciſ.516. ſub num.1. verſ. hæc au-
tem tanto magis.*

Secundò de iniuſtitia huius ſententiæ non fuit dubita-
tum, quia Comes Valerius agens † ſpolio, tenebatur ple- 9
nè, & concludenter probare ſuam poſſeſſionem, cum
tamen illam non probauerit. Rot. *diuerſ. deciſ. 165. num. 5.
& deciſ.337. in princ. & in fin. par 1. 2. & deciſ. 543. num. 3. lib. 3.
part. 3.* Et quatenus ab ipſo prætendatur probata ex clauſu-
la Conſtituti contenta in donatione ſibi facta, id tamen vi-
ſum eſt non ſubſiſtere; Tum quia licet in ea † legantur ſpe- 10
cificata multa alia bona, non poteſt ex illis fieri illatio ad
bona, de quibus agitur, quæ in donatione non leguntur,
l. fin. ff. de calumn. l. Papinianus exuli. ff. de minor. & identi-
tas bonorum probanda eſt ab eo, † qui ſe fundat in inſtru- 11
mento conceſſionis ipſorum. Surd. *conſ. 139. num. 51.* Sera-
phin. *deciſ.1137. ſub num.1. & 2.* Tum quia quatenus etiam
Comes Ioannes hæc bona poſſedisſet de anno 1617. illis ta-
men † mediante adiudicatione priuatus fuiſſet ante do- 12
nationem, quæ emanauit de anno 1610. Angel. *in l.
qui vniuerſitas, §. item cum Prætor. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.*
Imol. *in l. clam. poſſidere, §. qui ad Nundinas. verſ.
ſi an.*

Digitized by Google

ſi autem iuridicè, ff. eod. tit. Mohed. *deciſ.* 4. *ſub num.*
4. *de reſtit. ſpoliat.* Rota *diuerſ. deciſ.* 62. *num.* 3. *&* 4.
part. 2.
Tertiò de iniuſtitia viſum eſt euidenter conſtare, ex quo
in ſententia dicitur Comitem Valerium, vti donatarium
Comitis Ioannis, vt in inſtrumento in actis exhibito, eſſe
reintegrandum, cum tamen donatio appareat euidenter nul-
la, tàm ex eo, quod non fuit denunciata Gabellarijs iuxta
diſpoſitionem Statutorum Gabellarum Ferrariæ rubr. 4. &
13 18. vbi quod non facta denunciatione, † contractus, & ſcri-
pturæ ſunt inefficaces nulliuſque valoris, neque ex eis com-
petit ius agendi, vel excipiendi, prout in terminis dicti ſta-
tuti conſuluerunt. Laderch. *conſ.* 8. *nu.* 8. *in fin. & ſeqq. per*
tot. Rimin. iun. *conſ.* 72. *ante nu.* 1. *& nu.* 1. *&* 20. *per tot.* vbi
loquitur in Ferrarieñ, qui extra territorium donauit bona
in territorio exiſtentia, vt in caſu præſenti, quàm etiam ex
eo, quod Comes Valerius eſt originarius Ciuitatis, vel Diœ-
14 ceſis Cæſenaten. vbi facta eſt donatio, & ideò non † potuit
acquirere bona ſtabilia, neque eorum poſſeſſionem in diſtri-
ctu Ciuitatis Ferrariæ, cum huic acquiſitioni reſiſtat dictæ
Ciuitatis Statutum lib. 2. cap. 98. per quod foreſes reddun-
tur incapaces etiam reſpectu poſſeſſionis, licet eſſent nati ex
ciuibus originarijs, niſi de tempore acquiſitionis, vel poſtea
ſaltem per quinquennium in dicta Ciuitate, vel diſtrictu
habitauerint, & onera realia, & perſonalia ſubſtinuerint,
15 & † agens poſſeſſorio non auditur, niſi huiuſmodi qualitates
probet, prout in terminis dictus Rim. Iun. *conſ.* 352. *nu.* 21.
cum pluribus ſeqq. & ſignanter nu. 28. *&* 30. *& nu.* 32. *cum ſeq.*
Laderch. *conſ.* 133. *n.* 11. *& duobus ſeqq. & nu.* 20. *verſ. ſed*
quando ſtatutum, & ſub nu. 21. *verſ. & in terminis.* Et quod
hæc eadem donatio Comitis Ioannis ad fauorem Comitis
16 Valerij † ob reſiſtentiam dictorum Statutorum nulla ſit ad
effectum excludendi ſpolium prætenſum latè firmauit. Ro-
ta *in Ferrarien ſpolij* 25. *Iunij* 1635. *coram R. P. D. meo Mer-*
lino.
Quartò. Nec minus probatur iniuſtitia ſententiæ, dum
fratres prædicti condemnati fuerunt ad fructus perceptos à
die adiudicationum factarum de anno 1607. & ad eos impu-
tandos in ſortem eorum crediti, cum tamen iudicium ſpolij
cœptum fuerit ſolummodò de anno 1625. & receptior ſit
17 opinio, ac à Rota ſemper approbata, vt † in ſpolijs non fiat
condemnatio fructuum, niſi à die litis conteſtatæ præter
quam in ſpolio violento, & attentato, *vt in deciſ.* 439 *nu.* 1.
coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, & latè in alleg.
Ferrarien. ſpolij 25. *Iunij* 1625. *coram R. P. D. meo Merlino.*
18 Ea nimirum ratione, quia ad acquiſitionem fructuum † ti-
tulus non requiritur modo abſit mala fides. *l. quæſitum, ff.*
de acquir. rer. domin. Bald. *conſil.* 11. *in fin. lib.* 1. *& conſil.* 118.
in fin. lib. 2. Curt. Sen. *conſ.* 72. *col.* 3 *verſ. ſecunda concluſio.*
Menoch. *conſ.* 1173. *& de recuper. remed.* 14. *nu.* 593. cum
alijs latè cumulatis *coram R. P. D. Pirouano in Auximana*
ſpolij, quæ eſt deciſ. 320. *ſub num.* 1. *&* 2. *part.* 2. *re-*
cent.
Denique non eſſe locum Ægidianæ putarunt Domini,
quia eo ipſo quod ſententia concedit reintegrationem Comi-
ti Valerio, vti donatario Comitis Ioannis in vim donationis
ab eo productæ in actis, manifeſtè continet mixturam, quia
Iudex ſic pronunciando, videtur approbare titulum, qui
reſpicit petitorium. † Et propterea ſtante mixtura ſenten-
19 tiæ, ab ea datur appellatio. Bald. *conſ.* 141. *ſub nu.* 6. *verſ.*
ſed hoc tantum dico, & num 7. *cum ſeqq. lib.* 1. Quam opi-
nionem in terminis Ægidianæ ſecuta eſt Rota apud Put.
deciſ. 700. *tit. de Ægid. & apud diuerſ. deciſ.* 263. *par.* 1. *&*
in recent. deciſ. 221. *nu.* 3. *par.* 4.
Et ita ſolis fratribus de Conſummatis informanti-
bus poſt plures dilationes Comiti Valerio datas deci-
ſum fuit, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Viterbieñ Hæreditatis.

Die Veneris 16. *Ianuarij* 1637.

ARGVMENTVM.

Manutentio data cum clauſula ſine præiudicio habentium iura meliora, & potiora, an ſit vera manutentio. Poſſeſſio vnius rei non ſuffragatur quoad aliam.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis, ſi de alterius poſ-*
ſeſſione non conſtet.
2 *in Mandato de manutenendo, ſi adſint clauſulæ, ſine præ-*
iudicio habentium iura meliora, & potiora, & ſimiles,
non ſuſpendunt immiſſionis effectum, ſed adhuc is, qui
poſſeſſionem cœpit, verè poſſidere dicitur, & manute-
nendus eſt.
3 *Hæreditatis aditio acquiſitionem poſſeſſionis non operatur*
niſi illa effectualiter capta fuerit.
4 *Poſſeſſio capta ſuper vno corpore particulari, non ſuffra-*
gatur quoad reliqua, quorum poſſeſſio effectualiter non
fuerit capta.
5 *Neptis eſt in æquali gradu, cum alijs patruis in ſucceſſione*
alterius patrui, & nu. 6.
7 *Statutum non comprehendit bona ſita extra territorium*
ſtatuentium.
8 *Statutum iuris communis correctorium debet ſtrictè inter-*
pretari, vt quanto minus poteſt, illud corrigat.
9 *Exceptiones, quando ſunt turbidæ, ac dubiæ, & altio-*
rem indaginem requirunt, non poſſunt retardare ma-
nutentionem.
10 *ad Manutentionis effectum ſufficit ſola poſſeſſio de facto,*
ſiue ſola detentatio.
11 *in Manutentionis iudicio non habentur in conſideratione*
ea, quæ ſunt diſcutienda in petitorio.
12 *Proteſtatio aliqua ſi parti non fuerit intimata, ei nocere*
non debet.

DECISIO CLXXXVIII

RESOLVTVM fuit D. Hieronymæ dandum eſſe
mandatum de manutenendo in poſſeſſione bonorum
q. Poggij, de quibus in Inſtrumento captæ poſſeſſionis, vt
in eius Summ. nu. 1. pro tertia parte, exceptis tamen no-
uem corporibus, de quibus in ſumm. DD. Laurentij, &
Franciſci n. 6.
Quoniam ex Inſtrumento prædicto clarè conſtat de ipſa
poſſeſſione per eam capta mediante perſona procuratoris ad
id ſpeciale mandatum habentis, † quæ poſſeſſio licet inſtru- 1
mentalis, ſufficit ad effectum obtinendi manutentionem,
cum non appareat alium de eo tempore poſſediſſe, *l. non id-*
circo. C. de fid. inſtrum. Rota *deciſ.* 116. *nu.* 4. *par.* 1. *& dec.*
496. *nu.* 1. *par.* 4. *recent. & deciſ.* 185. *num.* 4. *&* 5. *coram*
Card. Caualer. *& deciſ.* 325. *nu.* 3. *coram Reuerendiſſ. D.*
meo Decano.
Neque obſtat, quod in mandato de immittendo, in vim
cuius poſſeſſio capta fuit, adſit clauſula ſine præiudicio ha-
bentium meliora, & potiora iura, & dummodo bona ſint
vacantia. Quia huiuſmodi clauſulæ operantur quidem
quoad dicta nouem corpora, quorum poſſeſſio pro parte dd.
DD. Laurentij, & Franciſci ſub die 19. Auguſti, & ſic per
diem ante capta fuerat; proindeq. vacua non erat, non au-
tem quoad reliqua corpora, quorum ipſius poſſeſſionem non
cœperant, dictæ enim clauſulæ, quando de alterius poſſeſ-
ſione non docetur, Immiſſionis † effectum non ſuſpendunt, 2
ſed adhuc is, qui poſſeſſionem cœpit, verè poſſidere dicitur,
& manutenendus venit, vt ſenſit Bald. *in l. fin. ſub num.* 41.
verſ. tamen Iudex. C. de edict. Diu. Adr. toll. Honded. *conſ.*
86. *nu.* 51. *& ſeq. lib.* 2. Peregr. *de fideic. art.* 48. *nu.* 18. *verſ.*
& iterum. Seraphin. *deciſ.* 877. *nu.* 2. Rota *deciſ.* 513. *nu.* 3.
par. 1. *& deciſ.* 232. *nu.* 3. *par.* 4. *recent. & fuit dictum in Ma-*
ceraten. hæreditatis 27. *Nouemb.* 1589. *&* 4. *Iunij* 1590. *coram*
bo. me. Card. Pamphilio ſeniore, & in Sabinen. Caſtri Mompei
7. *Februar.* 1618. *coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio, & in*
Peruſina fideicommiſſi 12. *Decembris* 1625. *coram R. P. D.*
meo Pirouano, & in Tudertina prædij coram Ortembergo
impreſſ. penès Modern. Peruſ. poſt tract. de manute. dec.
119. *n.* 6. *& ſeqq.*
Neque obſtat, quod dicti DD. Laurentius, & Franciſ-
cus ante captam pro parte d. D. Hieronymæ poſſeſſionem,
hæreditatem adiuerint, & dictorum nouem corporum
poſſeſſionem cœperint; † quoniam aditio acquiſitionem poſ- 3
ſeſſionis non operatur, niſi illa effectualiter capta fuerit,
l. cum hæredes 23. *in princ. ff. de acq. poſſeſſ.* Anchar. *conſ.*
318. *ſub nu.* 2. Afflict. *deciſ.* 167. *nu.* 3. Et quidem cuiuſcum-
que corporis particularis, adeout poſſeſſio quoad aliqua nul-
lo modo ſuffragetur † quoad reliqua, quorum poſſeſſio effe- 4
ctualiter capta non fuerit, *l.* 1. *§. veteres, & ibi gloſſ. ff.*

de acquir.poſſeſſ.l.3.& ibi Iaſ.num.30.ff.eod. Pariſ. conſ.37.nu.
17.lib.3. Rota deciſ.33.num.29.par.5.recent. & in Mac e aten.
hæreditatis 11. Maij 1587. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio
ſeniore.

Nec viſum fuit obſtare, quod prætenderetur D. Hiero-
nymam eſſe excluſam ex diſpoſitione Statuti Viterbien.ſub
rubr. 81. Quia certum eſt, ipſam vti neptem, & in æquali
gradu cum ad. Laurentio, & Franciſco exiſtentem habere
5 intentionem fundatam † in iuris communis diſpoſitione,
vt cum illis debeat æqualiter ad ſucceſſionem admitti, §. ſi
plures inſtit.de legit.agnat.ſucceſſ. §. ſi autem plurium in Auth.
de hær.ab inteſt. Honded. conſ.7. num.9. lib.2. Non obſtante,
6 † quod ſit fœmina. l.maximum vitium.C.de liber.præt. Craſſ.
in §.ſucceſſio ab inteſtato quæſt.30 num.1. Rota deciſ. 196. num.
1.& ſeq. par 4 recent. Statutum vero prædictum bona ſita
7 extra territorium Viterbieñ, & ſic ſtatuentibus † non ſub-
iecta, minimè comprehendit, Bart. in l.cunctos populos num.
33 & 41.C.de ſumm. Trinit. & fid.Cathol.cum alijs, quos ſe-
quuta eſt Rot. in Balneoregien. bonorum 7. Iunij 1591. & 11.
Februar. 1594. coram Pamphilio ſeniore, & in deciſ.255. num.
1. coram Greg. XV. & in Narnien. ſucceſſionis 22. Maij 1628.
coram R. P. D. meo Merlino. Quo vero ad reliqua eſt ſaltem
ſatis dubitale, An illud locum habeat, cum de hæreditate
patrui, de qua nunc agitur, non loquatur, & tanquam iu-
8 ris communis correctorium † debeat ſtrictè interpretari, vt
quanto minus poteſt, illud corrigat, cap. cum dilectus iun-
cta gloſ. in verb nec iuri de conſuet. & ibi Abb. num 21. l.2. vbi
Bart. C.de nox.act. Rot. deciſ. 359. num.5. par.4 & deciſ. 247.
num.12.par.5. recent.

Vnde exceptio in eo fundata cum ſit ſatis turbida, ac du-
9 bia, & altiorem requirat indaginem, † & petitorium reſ-
piciat manutentionem per dictam Hieronymam petitam,
illam retardare non poteſt, Caputaq. deciſ.321.par.1. Rota
deciſ.349. num.6. coram Greg. XV. & deciſ.389 num. 5. coram
10 Card. Caual. Ad hunc enim effectum † ſufficit ſola poſſeſ-
ſio, & detentatio de facto Caſtr. in l. Aquilius ſub nu. 5.de do-
nat. Neuizz.conſ.80. num. 13. Seraph. deciſ. 582. num.5. Rota
deciſ.50. num 29. & deciſ. 64. num.2. par 2.diuerſ. & deciſ.93.
num.4. par.4 recent.

Et ex eadem ratione, nec etiam viſa fuerunt obſtare, quę
dicebantur de prætenſo fideicommiſſo Lucretiæ, quia illud
quoque plures patitur difficultates, quæ poſtea erunt diſcu-
11 tiendæ, ideo non † ſunt admittendæ, nec habendæ in con-
ſideratione in hoc ſummariſſimo manutentionis iudicio,
Rota deciſ.408. num. 5.par.4 recent.

Proteſtatio verò per procuratorem matris eorumdem
DD. Laurentij, & Franciſci facta ante mortem Poggij mi-
12 nus viſa fuit releuare; quia cum tunc lis non eſſet mota, †
nec D. Hieronymæ proteſtatio fuerit intimata ei nocere non
potuit, l.ſed & ſocius. §. 1.ff.pro ſocio, & tenuit Rota in cau-
ſa Romana ſocietatis officij 20. Octobris 1580. coram Cardin.
Blanchetto.

Et ita vtraque parte informante reſolutum, &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen Fideicommiſſi.

Die Lunæ 19. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Ad fructuum reſtitutionem, quis poſt motam li-
tem teneatur reſtituere. Legatario, & fidei-
commiſſario, quando debeantur fructus etiam
ante motam litem, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 Fructus percepti à die motæ litis ſunt reſtituendi.
2 Litis conteſtatio adimit bonam fidem.
in Fructuum acquiſitione requiritur bona fides. nu. 2.
3 Fori declinatoria non parit litem.
4 Actor, quando coram Iudice ſuam petitionem dedit, &
reus ſe appoſuit, ſatis dicitur lis conteſtata, etiam
parte abſente.
5 Dominium rei legatæ ſtatim acquiritur legatario, etiam
ante illius acceptationem. & num. 21.
Legatario etiam ignoranti acquiritur dominium rei le-
gatæ. num. 5.
6 Legatario ſtatim poſt mortem teſtatoris debentur fructus
rei legatæ, cum dominium ſequantur.
7 Fideicommiſſario regulariter debentur fructus, etiam
ante motam litem, quando fideicommiſſum relictum
eſt in certam diem fauore fideicommiſſarij, & non
hæredis.
8 Legatum factum alicui, qui nondum eſt natus, ſequuta
natiuitate à dicto tempore debentur fructus legati, non
autem à die litis conteſtatæ, cum tali caſu non obſtet bo-
na fides grauati.
9 Titulus, quando eſt redactus ad non titulum, ſta-
tim omnia iura adimuntur ab eo, qui illum titulum
habebat.
10 Titulus, quando eſt extinctus, non poteſt cauſare amplius
bonam fidem ad acquiſitionem fructuum.
11 Hæres grauatus reſtituere in diem certam, ſi venerit, &
non reſtituat, interim non acquirit fructus.
12 Infanti non poteſt aliqua negligentia imputari.
Infans non habet, nec velle, nec nolle. num. 12.
Infans, quicquid vidit, ignorat. num. 12.
13 Ignorans non negligit.
14 Fideicommiſſario, ſeu legatario acquiritur fideicommiſ-
ſum, ſeu legatum etiam ignorantibus, ſed hoc procedit
in fideicommiſſo, ſeu legato expreſſo.
15 Non autem in tacito, & reſultante ex interpreta-
ta voluntate teſtatoris, & vltra ſignificationem
verborum.
16 Expreſſa non poſſunt dici ea, quæ ex mente, & coniectu-
ris deducuntur.
17 in Teſtamento non niſi tacitè ea continentur, quæ o-
culis corporeis legi non poſſunt, ſed intellectu per-
cipiuntur.
18 Hæres habet iuſtam cauſam ignorandi ea, quæ ſcripta non
ſunt in teſtamento.
19 Legatum relictum filio maſculo, qui natus eſſet tempore
mortis teſtatoris, debetur etiam ſi filius naſcatur poſt
mortem dicti teſtatoris.
20 Legatum an debeatur alicui, quando eſt dubium,
fructus dicti legati ab hærede non ſunt reſtituendi,
niſi à die declarationis, qua fuit interpretata voluntas
teſtatoris.
21 Legatum, quando eſt purum ipſo iure tranſit in legata-
rium, ſeu fideicommiſſarium, cum acquiſitione fru-
ctuum à die tranſitus.
22 Sed iſta regula non procedit, quando dominium rei lega-
tæ in eos ipſo iure non tranſit, ſed opus eſt traditione,
ſeu conſtitutione hæredis.
23 Hæres grauatus donec non tranſmittat, ſeu reſtituat
fideicommiſſum fructus, ex eo prouenientes, in fi-
deicommiſſarium non tranſeunt, ſed hoc non pro-
cedit, quando fideicommiſſum tranſit in fideicommiſſa-
rium ipſo iure.
24 Legatum, quando non eſt expreſſum, ſed tacitum, non po-
teſt dici propriè legatum, ſed fideicommiſſum.
25 in Legato eſt ſpeciale, quod dominium rei legatæ tran-
ſeat in legatarium ipſo iure, quod non procedit in fidei-
commiſſo.
26 Fideicommiſſaria diſpoſitio, quando non fit per verba
expreſſa, ſed ſolum prouenit ex tacita voluntate, tunc
ipſa diſpoſitio non dicitur legatum.
27 Legatum non inducitur ex tacita voluntate, ſed fi-
deicommiſſum.
28 ad Fructuum acquiſitionem ſufficit titulus etiam in-
iuſtus.
29 ad Fructuum acquiſitionem bona fides multum operatur.

DECISIO CLXXXIX.

SVB die vigeſimaoctaua Nouembris præteriti * fuit du-
bitatum, An D. Diana teneretur ad reſtitutionem fru-
ctuum à die natiuitatis D. Doniolci, vel potius à die litis
conteſtatæ: Et de illorum reſtitutione poſt litem conteſta-
tam omnes Domini fuerunt concordes, ſed de alijs fuit di-
ctum non liquere: Vnde cum hodie cauſam propoſuerim ſu-
per vtroque articulo, Domini ſteterunt in deciſis † quo- 1
ad fructus à die motæ litis iuxt.text.in l.1 §.ex die.ff.de vi, &
vi armat. l. quæſitum. §. hoc interdicto de procur. l. 3. vbi Gloſ.
Bart. & alij, ff. de iterd. nam litis † conteſtatio adimit 2
bonam fidem, quæ requiritur in acquiſitione fructuum,
l.1 & 2 in fin. & l.fin.Cod.de vſur & fruct. leg. cum alijs in de-
ciſione allegatis.

Quibus viſum eſt non obſtare, quod in caſu præſenti lis
non fuerit conteſtata, ex quo ſolum in partibus D. Diana
forum

Digitized by Google

3 forum declinauit, † quæ declinatoria non parit litem, vt
bene firmauit Mantic. *deciſ. 204. ſub nu. 8 & ſeqq.* Quia
D. Diana non declinauit propriè forum, ſed petijt iudicium
Eminentiſſ. D. Cardinalis Legati, coram quo cum partes
conueniſſent, fuit in iudicem deputatus R. P. D. Vaius
eius Auditor, cui poſtea placuit exquirere votum Domino-
4 rum. Vnde cum actor † coram Iudice ſuam petitio-
nem dederit, & reus ſe oppoſuerit, ſatis lis dicitur con-
teſtata, etiam parte abſente, ſecundum opinionem Rotæ,
de qua Abb. *in cap. 1. nu. 7. verſ. ſed contra vtrumque de
lit. conteſt.*

Tota igitur difficultas fuit reſtricta ad reſtitutionem fru-
ctuum ante litem motam; quos aliqui ex Dominis allega-
bant deberi.

Primò, quia dominium rei legatæ ſtatim acquiritur lega-
5 tario, † etiam ante illius acceptationem; imò etiam ipſi
legatario ignoranti, *l. cum pater. §. ſurdo. ff de leg. 2.* Ca-
ſtrenſ. *conſ. 171. nu. 1. & ſeqq lib. 1.* Surd. *deciſ. 25. nu. 19.
verſ. de particulari legato*, ergo ſtatim legatario fructus de-
6 bentur, † cum dominium ſequantur Bart. *in l. in fideicom-
miſſariam, vbi* Rip. *nu. 14. ff. ad Trebellian.* Cæph. *conſ. 215.
nu. 49. & ſeqq.* Peregr. *de fideic. art. 49. nu. 88. & ſeqq.* Man-
tic. *de coniect. lib. 7. tit. 10. num. 30. & ſeqq.* Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt. 626. nu. 39.* Gratian. *diſcept. 250. nu. 10.*

Secundò, quia regulariter fructus debentur fideicommiſ-
7 ſario † etiam ante motam litem, quando fideicommiſſum
relictum eſt in certam diem fauore fideicommiſſarij ſiue le-
gatarij, non hæredis, vt diſtinguit *tex. in l. ſi ita relictum. §.
Pegaſus. ff. de leg. 2.* Ergo cum legatum fuerit factum Do-
8 minico ſequuta ipſius natiuitate, † videtur quod à dicto tem-
pore illi debeantur fructus, non autem à die litis conteſtatæ,
cum bona fides grauati tali caſu non obſtet, *l. in fideicommiſſi
§. Polidius. ff. de vſur.*

Tertiò, dicebatur legatum deberi Dominico, non ab hæ-
rede grauato, ſed à legatario, cuius titulus cum redactus
9 † fuerit ad non titulum, ſtante purificatione conditionis,
ſcilicet natiuitatis Dominici, idcirco legatum ſtatim ab ea
die cenſetur ademptum *l. ſicut adimi, & l. 2. ff. de adim. leg.*
Quia prior titulus non poteſt amplius inducere bonam fi-
10 dem † quo ad fructuum acquiſitionem, vt per plura iura pro-
bat Rom. *conſ. 454. nu. 27.* Natt. *conſ. 535. nu. 1.* Rim. iun.
conſ. 333. num. 21. lib. 3. Gratian *diſcept. 824. num. 57.* Oſaſc.
deciſ. 160. nu. 2. Surd. *deciſ. 25. nu. 22.*

Quartò, quia D. Diana grauata reſtituere legatum, hoc
medio tempore non acquiſiuit fructus iudicio teſtatoris,
11 † ſed tantum negligentia non petentis, vt dicit *tex. in l. mu-
lier. §. ſi hæres, vbi* Caſtrenſis *ff. ad Trebell.* Aym. *conſ. 316.
nu. 2.* Mantic. *de coniect. lib. 7. tit. 10. nu. 27.* ex quo Domini-
12 cus fuit infans, & non potuit illi aliqua † negligentia impu-
tari, debet conſequi fructus etiam ante motam litem, cum
13 infans non habeat neque velle, neque nolle, & † quic-
quid videt, ignoret: Ignorans autem non negligit, *l. ma-
ter decedens. ff. de teſtam.* Mantic. *vbi ſupra nu. 27. verſ.
pro pupillis.* Bardellon. *conſ. 25. ſub. nu. 48.* Surd. *deciſ.
25. nu. 30.*

His tamen non obſtantibus pro maiori parte Dominorum
negatiuè reſolutum fuit, quia licet verum ſit, quod lega-
14 tum acquiratur legatario, † etiam ignoranti, id tamen in-
telligitur procedere in fideicommiſſo ſeu legato expreſſo,
15 non † autem in tacito, & reſultante ex interpretata volun-
tate teſtatoris, præter & vltra ſignificationem verborum,
vt tenet Bart. *in l. ſeruum filijs, §. fin. nu. 2. ff. de leg. 1. vbi*
Iaſ. *nu. 20. et ſeqq. et præſertim nu. 25.* vbi de communi Tor-
niell. *in repet. l. 1. nu. 100. et ſeqq. ff. eod. et in l. de ſtatore nu.
37. ff. de condit. et demonſtr.* Mantic. *de coniect. lib. 5. tit. 4. n.
7. late* Tiraquell. *de legib. connub. gloſſ. 7. nu. 54.* Duen. 207.
limit. 1. Quæ enim ex mente & coniecturis deducuntur,
16 † non propriè expreſſa dici poſſunt, ſed impropriè, vt Bar-
tholi & aliorum auctoritate, docet Tiraquell. *de leg. connub.
gloſſ. 7. num. 174.* & ideo non niſi tacitè continentur in teſta-
17 mento, † quia oculis corporeis legi non poſſunt, ſed intel-
lectu percipiuntur, *l. 1. in princ. verſ. legi autem. ff. de his
quæ in teſtam. delen.* Aſin. *poſt* Iaſ. *et alios de execut. §. 6. cap.
71. nu. 12. et ſeq.* ceſſat igitur mala fides ex parte D. Dianæ,
18 † quæ habuit iuſtam cauſam errandi ex ijs, quę ſcripta erant
in teſtamento, *l. de ætate. §. ex cauſa. ff. de interrogat. act.*
Bald. *conſ. 110. col. 2. circa fin. verſ. præterea nulli dubium eſt,
lib. 1.*

Quod autem in caſu preſenti relictum non ſit expreſſum,
ſed tacitum, viſum eſt clarè probari, quia verba teſtamen-
19 ti videntur † reſtricta ad filium maſculum, qui natus
eſſet tempore mortis teſtatoris, & tamen Rota cenſuit Do-
minicum fuiſſe vocatum ad fideicommiſſum, etiam qui
ſit natus poſt ipſius teſtatoris obitum, Aretin. *in l. conſeruu
alias Africanus, alias apud Iulianum 39. alias 40. §. ſi Titius,
col. 2 verſ. quod quando in iſto legato, ff. de leg. 1.* Torniell.
in repet. d. l. 1. nu. 100. verſ. prouatur. ff. eod Vbi dicit hanc
opinionem abſque dubio eſſe veram & indubitatam contra
Aretin. Ruin. Alex. & alios tenentes contrarium, & ſub
nu. 102. reſpondet omnibus eorum fundamentis, ex qui-
bus patet, quod cum reductio tituli D. Dianæ ad non
titulum, † ſolum fieri potuerit, ex interpretatione vo- 20
luntatis teſtatoris, non autem ipſo iure ex verbis legati; Id-
circo fructus ab ea tantum die debeantur, in qua voluntas
teſtatoris interpretata fuit, & ſic à die motæ litis, *tex. in l. ſi
quis ſolationi in princ. ff. de vſur. & l. qui ſine dolo 64. vbi gloſſ.
ff. de reg. iur.*

Secundò. Dicebatur, quod dato & non conceſſo, quod
verſaremur in legato ſeu fideicommiſſo particulari, quod re-
gulariter, quando † eſt purum, ſolet ipſo iure tranſire in 21
legatarium ſeu fideicommiſſarium, cum acquiſitione fru-
ctuum à die tranſitus: adhuc illa regula ceſſat, quando do-
minium rei legatæ non tranſit ipſo iure in † legatarium ſeu 22
fideicommiſſarium, ſed traditione aut conſtitutione hære-
dis opus eſt, ita Bart. *in d. lib. 1. ff. de legat. 1.* Vbi Soccin. di-
cens eſſe communem, Rip. *nu. 33.* Bolog. *nu. 207. circa fin.*
ibiq. Iaſ. *nu. 85. & ſeqq.* eleganter Torniell. *in repet. d. l. 2.
nu. 101. & ſeqq.* Viu. *commun. lib. 1. verb. legatum, & inter
commun. opin.* Viu. *tom. 2. verb. de legatis tit. 26. nu. 7.* Craſſ.
de ſucceſſ. §. legatum. quæſt. 69. nu. 2. Petr. Duen. *de reg. iur.
reg. 210. limit. 1.* Mantic. *de coniect. lib. 4. tit. 4. n. 7.* Soccin.
conſ. 41. nu. 25. lib. 4. In præſenti vero caſu clarè patet, quod
D. Diana tenetur reſtituere fideicommiſſum Dominico, &
donec † ipſa non reſtituat, ſeu dimittat, fructus ex eo proue- 23
nientes in ipſum tranſire non poſſunt, vt ſunt *text. in l.* Im-
perator. *in princ. ff. de leg. 2. & in l. ſi legatarius. ff. de leg. 3.*
Bart. *quem ſequuntur Doct. in d. lib. 1. nu. 8. ff. de leg. 1. & ibi*
Iaſ. *nu. 86.* cum alijs relatis per Petr. Duen. *de reg. iur. d. reg.
210. limit. 7.*

Tertiò deducebatur, quod quando legatum non eſt ex-
preſſum, † ſed tacitum, non poteſt propriè dici legatum, ſed 24
fideicommiſſum, & propterea dominium non poteſt tranſi-
re ipſo iure in fideicommiſſarium, quia † hoc eſt ſpeciale in 25
legato ita Torniell. *in d. l. 1. nu. 101.* vbi aſſerit, quod licet
tex. in l. 2. C. commun. de legat. dicat, quod eadem verba ſi-
gnificant legatum, & fideicommiſſum, non tamen ſequitur,
quod vbi diſpoſitio fideicommiſſaria, non fit per verba ex-
preſſa, † ſed ſolum prouenit ex tacita voluntate, præter & 26
vltra ſignificationem verborum intelligatur ipſa diſpoſitio
legatum, quia hoc non dicitur in illa lege ſecunda, & ex ta-
cita voluntate non † inducitur legatum, ſed fideicommiſſū. 27

Quartò ponderabatur, regulam illam, quod minori non
petenti fructus nulla poteſt negligentia imputari, non ap-
plicari vllo modo huic caſui, in quo D. Diana non fecit fru-
ctus ſuos, occaſione morte ipſius minoris in petendo, ſed ex
titulo putatiuo, quod legatum eſſet caducatum, qui titu-
lus † licet iniuſtus ſufficit pro acquiſitione fructuum, Bald. 28
conſ. 218 in fin. lib. 2. Curt. ſen. *conſ. 72. col. 3. verſ. ſecunda
concluſio.* Crot. *conſ. 62. nu. 20. lib. 1.* Menoch. *conſ. 1173. n. 4.
& de recup. remed. 15. n. 593.* Gutb. *deciſ. 89. nu. 16.* in hac
enim † materia bona fides multum operatur, Curt. iun. *conſ.* 29
28. nu. 6. Bero. *conſ. 60. nu. 53. lib. 2. late* Becc. *conſ. 95. n. 15.*
Menoch. *d. conſ. 1173. nu. 9 verſ. tertio reſpondeo.* Couar.
var. reſol. lib. 1. cap. 3. nu. 8. Rot. *deciſ. 320. nu. 1. & ſeqq.
par. 2. recent.*

Et ſic parte vtraque informante ad fauorem D. Dia-
næ reſponſum fuit quoad reſtitutionem fructuum ante
motam litem &c.

*Vide hanc deciſionem infra in Additione prout in Indice
in eius fine poſito.*

R. P. D. PANZIROLO.

Fauentina Legatorum.

Die Veneris 23. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi reliquerit facultatem hæredi mi-
nuendi, moderandi, adimendi in totum vel
in partem, cum cauſa, & ſine cauſa legata ab

eo alicui facta, donec dictus hæres viuet naturaliter, qualiter iſta facultas intelligatur conceſſa, latè declaratur.

S V M M A R I V M.

1 *Legata minuendi, & adimendi facultas conceſſa hæredi; intelligitur reſtricta ad caſum diſpoſitionis inter viuos, non autem vltimæ voluntatis.*

2 *Sed ab iſta regula receditur, ſtantibus coniecturis in contrarium.*

3 *Teſtator, ſi eiſdem verbis, quibus vſus fuit in inſtitutione hæredis, relinquat etiam d. hæredi facultatem adimendi legata, tunc hæres etiam in vltima voluntate poteſt illa adimere. amplia num. 4.*

5 *Verba generaliſſima non poſſunt plus reſtringi ad vnum caſum, quàm ad alium.*

6 *Dictio, ideo, de ſui natura eſt reſtrictiua, & limitatiua.*

7 *Verba, quantumuis, ampla, & vniuerſalia reſtringi debent ad ſpeciem adiectam.*

8 *Verbum diſponere denotat vltimam voluntatem. & n. 9.*

10 *Diſponendi facultas, quando alicui datur de aliqua re inter viuos, intelligitur per actus inter viuos. amplia n. 11. 12. & 13.*

14 *Clauſula, ſempre mai, quid operetur.*

15 *Copula, &, quando denotet diuerſitatem, & requirat concurſum copulatorum.*

16 *ex Conditione mortis, vel vitæ, non infertur ad conditionem viduitatis cum vna ſit ab altera valde diſſimilis.*

17 *de Tempore loqui, & de perſona loqui iſta ſunt multum inter ſe diuerſa.*

18 *Rationis diuerſitate concurrente de vna re ad aliam non licet arguere.*

19 *Legata adimendi facultas, eſt materia odioſa, & propterea ſtrictè venit interpretanda.*

20 *Dictio, alio, intelligenda eſt de modo ſimili expreſſo, & num. 21.*

22 *Relatiuum (quale) reſtringit diſpoſitionem, tàm in ſubſtantia, quàm in qualitate.*

23 *Clauſula, & omni meliori modo, non poteſt referri ad ſpeciem diuerſam, quando non fuit ſeruata forma præſcripta.*

24 *Verba, ſia che viuerà, important conditionem.*

25 *Forma non ſeruata, actus nullo modo ſubſtinetur.*

26 *Legata adimendi facultas conceſſa hæredi, intelligitur dummodo bona fide, & non malo animo fiat. & num. 30.*

27 *Concordia inienda cum aliquo, ſi prohibeatur à teſtatore, hoc præceptum eſt de per ſe malum, & contra bonos mores.*

28 *Odium præſumitur, quod quis habeat in alium, ex minis ab eo in illum factis.*

29 Surd. *in conſ. 50. num. 50. quo caſu loquatur.*

31 Ploc. *in conſ. 54. in quibus terminis procedat.*

32 *Legatum cenſetur ademptum per teſtatorem ipſum, quando ſuperuenit inimicitia ipſa viuente, etiamſi ab ipſo præceſſerit, quia præſumitur ipſum pœnituiſſe.*

33 *Legata adimendi facultas data alteri, non intelligitur data etiam ex cauſa odij grauis prouenientε ab eo, qui talem facultatem habet.*

D E C I S I O C X C.

DVBITAVI an ſit recedendum à deciſis ſub die 29. Februarij anni proximi præteriti, * & negatiuè reſponſum fuit, quia facultas data à Cæſare Nonio Bartholomeæ vxori minuendi, moderandi, adimendi, in totum, vel in partem, cum cauſa, & ſine cauſa legata ab eo facta Ludouico Nonio, eius ex fratre patruele nepoti, ac illius deſcendentibus intelligitur reſtricta ad caſum diſpoſitionis
1 inter viuos, † non autem vltimæ voluntatis, per illa verba, *ſia tanto però ch'eſſa viuerà naturalmente*, vt eſt Text. apertus *in l. pater filium 36. §. fundum Titianum, ff. de legat. tertio*, & eſt celebre *conſilium* Bartoli *76 nu 7. verſ. me tamen ratio mouet. lib.* 1. Rom. *conſ 476 per tot.* Dec. *conſ. 30. num. 3.* Socc. ſen. *conſ. 126 num. 8. verſ. nec obſtat. lib. 3.* præter alios quamplurimos in deciſione relatos.

Veritas autem huius concluſionis non controuertebatur ab informantibus pro Societatibus Verecundorum, & Mortis; ſed ſolùm allegabatur, ab † hac regula eſſe rece- a
dendum ſtantibus coniecturis in contrarium, vt tradit Petrus Pecchius *de teſtamentis coniug. cap. 15. in fin.* Prætendebant autem, coniecturas poſſe deſumi ex eo, quod teſtator inſtituit hæredem Bartholomæam vxorem per hæc verba, *durante la ſua vita naturale fin tanto, ch'eſſa viuerà, o conſeruerà le conditioni vedouili.* In facultate verò adimendi legata dixit, *fin tanto però ch'eſſa viuerà naturalmente, & ſeruerà le conditioni vedouili, come di ſopra.* Et propterea cum teſtator eiſdem verbis vſus fuerit in inſtitutione, & in facultate adimendi legata, ſicut Bartholomæa ex inſtitutione poterat vti ſuis rebus relictis, donec vixerit, & vitam vidualem ſeruauerit, ita dicta facultas adimendi lega-
ta intelligenda ſit, vt illi † competat donec vixerit, & vi- 3
tam vidualem ſeruauerit, nulla facta diſtinctione, An id fiat in vita, vel in vltima voluntate, vt aduertit Iaſon. *in conſ. 130. ſub num. 5. verſ. ſed præmiſſ. non obſtante. lib. 4.* Crauett. *conſ. 227. num. 13. & ſeqq.* Surd. *concluſ. 10. num. 11. & ſeqq & num. 28. & ſeqq.* Gabr. *de fideicomm. concluſ. 9. num. 14. & conſ. 10. num. 6.* Ror. *deciſ. 10. num 6. par. 1. recent.* Stante
præſertim ampliſſima † verborum generalitate, qua teſta- 4
tor vſus eſt videlicet (*piena, ampla, & ſuprema auttorità, facoltà, ſopraintendenza, padronanza, come à lei più parerà, & piacerà*) ſæpius repetita, quæ de ſui natura important facultatem, & licentiam liberam & valde coixam te-
ſtatoris voluntatem, quæ † propterea nullo modo reſtringi 5
poſſe videbatur ad caſum contractus inter viuos, non autem vltimæ voluntatis, vt poſt Soccin. ſen. *in conſ. 133. num. 2. in fin. lib. 3.* tradit Menoch. *lib. 4. præſumpt. 188. num. 8.* Surd. *d. conſ. 10. num. 51. & ſeqq.*

Fuit enim reſponſum in præſenti caſu, quamcumque † 6
ampliſſimam verborum prægnantiam debere limitari ad actos inter viuos, ſtante illa clauſula (*ſia tanto però, ch'ella viuerà naturalmente*) præſertim ponderando dictionem (*pe-
rò*) quæ ſui natura, † eſt reſtrictiua, & limitatiua, Ruin. 7
conſ. 1. num. 12. lib. 4. Rota apud Seraph. *deciſ. 447. num. 3. & in recent. deciſ. 140. ſub num. 4. par. 3.* Verba enim quantumuis
ampla, & vniuerſalia, † reſtringi debent ad ſpeciem adie- 8
ctam, Surd. *conſ. 151. num 33.* & in terminis noſtris, ponderat Bart. *in d. conſ. 76.* qui loquitur in caſo, in quo aderant verba, pro libito ſuæ voluntatis, Natt. *conſ. 118. num 2. ad finem*, vbi dicebatur, ea viuente poſſet diſponere ad libitum, *& ſub num. 5. in fin. cum ſeq.* vult, hoc procedere non
obſtante, quod verbum † diſponere denotet vltimam volun- 9
tatem, quia quando datur alicui facultas diſponendi. † eo 10
viuente, intelligitur per actus inter viuos, Cagnol. *in l. fin. num. 246. poſt med. C. de pact.* vbi etiam ſi dicat, in vita poſſet
diſponere, † & quicquid ſibi placuerit facere, Alb. *conſ.* 11
559. vbi dictum erat, poſſet pro arbitrio ſuæ voluntatis diſponere de bonis, Crauett. *conſ. 426. in princ iuncto num. 4 &
ſeqq.* vbi teſtator dixerat, † quod vxor poſſet liberè diſpo- 12
nere prout ſibi placuerit, quoad vixerit, *& num. 14. verſ. non obſtan.* inquit, poteſtatem liberè diſponendi, cenſeri
reſtrictam, & limitatam ad tempus vitæ, & ſic ad † actum 13
inter viuos, & ob id non poſſe illud verbum liberè operari contra reſtrictionem expreſſam teſtatoris, *& num. 24.* Giouagn. *conſ. 38. num. 18. in fin. lib. 1.* vbi dictum erat poſſet in vita liberè facere velle ſuum in totum, vel in parte, Bertazz. *conſ. crim. 113. num. 4. ad med.* vbi reſeruata erat facultas diſponendi, dum vixerit ſuo arbitrio; idq; viſum eſt procedere, non obſtan., quod in facultate adſit clauſula, *tante volte, quante à lei più piacerà*, & clauſula (*ſempre mai*) cum hęc
verba rectè adaptentur † contractibus, in quibus non minus 14
facultas moderandi, ac minuendi; verum etiam in totum legata reuocandi, ſemper, & toties, quoties poteſt exerceri, quando reuocans ſibi talem poteſtatem reſeruat, vt tradunt Pariſ. *conſ. 90. num. 5. & ſeq. lib. 3.* Anton. Monach. *dec. Bononien. 1. ſub num 97. & ſeqq.*

Nec placuit, quod illa verba (*ſia tanto però che viuerà naturalmente*) referri debeant ſolum ad viduitatem, quia potius viſum eſt, teſtatorem voluiſſe vtrumque copulatiuè concurrere, nempe, quod diſponeret per actum inter viuos, & quod ſeruaret viduitatem, dum dixit (*ſia tanto però, ch'ella viuerà, et ſeruerà le conditioni vedouili*) in hoc enim ca-
ſu copula (&) † videtur denotare diuerſitatem, & requi- 15
rere concurſum copulatorum ſecundum Pariſ. *conſ. 95. num. 6. et 7. lib. 1.* Soce. iun. *conſ. 79. num. 13. in fine lib. 2.* Gabr. *conſ. 90 num. 31. lib. 1.* Surd. *deciſ. 228. num. 3* Ror. *diuerſ. deciſ. 115.
num. 8. par. 1.* & in ſpecie quod ex conditione mortis, † 16
vel vitæ, non inferatur ad conditionem viduitatis, cum vna
ſit

Digitized by Google

ſit multum ab altera diſſimilis, aduertit Socc. ſen. *conſ. 5. ſub n. 4. verſ. iſta concluſio lib.* 3. imò Crauett. *in d. conſ.* 426.
n 6. loquitur in huiuſmodi conditione, quoad vixerit, adie-
cta vſuſfructuatiæ, & tamen firmat reſtringere facultatem
diſponendi ad actus inter viuos: Et ratio differentiæ videtur
clara, quia verba illa (*ſin tanto che viuerà naturalmente*)
denotant tempus limitationis ipſius facultatis, alia vero
(*& ſerverà le conditioni vedouili*) ſolum denotant onus per-
ſonæ adiectum, & ideo non poteſt ab vno ad aliud inferri,
17 †cum diuerſa omnino ſint loqui de tempore, & loqui de per-
ſona; nec viſum eſt releuare, quod in alijs partibus teſta-
menti ſola conditio viduitatis fuerit conſiderata, quoniam
ex illis caſibus longe diuerſis, ac diuerſas qualitates haben-
tibus, non licet inferri ad iſtum, in quo teſtator dedit facul
18 tatem vxori minuendi, † & adimendi legata in parte, vel
in totum præſertim concurrente diuerſitate rationis, vt per
Menoch. *conſ.* 220. *nu.* 88. Honded. *conſ.* 48. *n.* 49. *&* 50. *lib.* 2.
cum alijs adductis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 11. *n.* 3. *& ſeqq.*
Hic autem caſus minuendi, & adimendi legata non ſolum
in qualitate ac ratione apparet diuerſus ab alijs caſibus in
teſtamento contentis, ſed vlterius fuit ponderatum, quod
19 facultas prædicta adimendi legata † eſt admodum odioſa,
& propterea ſtrictè venit interpretanda ex Peregr. *de fidei-
com. art.* 18. *nu.* 29. *verſ. & quia in hac materia* Vincent. de
Franch. *deciſ.* 169 *nu.* 15.

Nec obſtat, quod cum Bartholomæa in teſtamento vſa
fuerit clauſula (& omni alio meliori modo;) ademptio le-
gati, ſi non valuit in vim teſtamenti, ſubſtinenda veniat
eo modo, quo ſubſtineri debuit, fuit enim reſponſum, illam
20 dictionem † (alio) intelligendam eſſe de modo ſimili ex-
preſſo, & ſic de diſpoſitione in vltima voluntate, vt bene per
Pedroch. *conſ.* 24. *nu.* 1. *&* 2. Surd. *conſ.* 77. *nu.* 27. Atque hic
ſenſus redditur indubitabilis, tum ex eo quod Bartholomęa
manifeſtè credidit, ademptionem valere in vltima volunta-
te, & ſic clauſula (omni meliori modo) ſecundum ipſam
non poteſt verificari de alio actu, quam vltimæ voluntatis,
dum ipſa etiam poſt teſtamentum, in quo dicta clauſula
21 continebatur, † fecit aliam ademptionem per viam codi-
cillorum, & non per actus inter viuos, Surd. *deciſ.* 7. *n.* 27.
& 28. Menoch. *conſ.* 415. *nu.* 22. Tum quia in teſtamento,
non appoſuit ſimpliciter, & abſolutè clauſulam (omni
alio meliori modo) ſed dixit (*e queſta dice eſſer la ſua vlti-
ma volontà la qual vuole, che vaglia per raggione di codicillo,
dichiaratione, & in ogn'altro miglior modo*) & ſic voluit di-
ctam vltimam voluntatem valere omni alio meliori modo,
22 non autem per diſpoſitionem inter viuos; † nam illud rela-
tiuum *(quale)* reſtringit diſpoſitionem, tàm in ſubſtantia,
quàm in qualitate, Morot. *conſ.* 5. *nu.* 5. 6. *&* 7. Cæph. *conſ.*
636. *nu.* 5. *& ſeqq.* Menoch. *conſ.* 177. *num.* 22. *ad fin.* Vltra
quod fuit etiam conſideratum clauſulam, (& omni meliori
23 modo) non poſſe referri † ad ſpeciem diuerſam, quando
non fuit ſeruata forma præſcripta, Gemin. *in c.* 1. *nu.* 3. *de
poſtulat. Prælat. in* 6. Grat. *conſ.* 70. *nu.* 19. *lib.* 1. Eugen.
conſ. 92. *nu.* 25. *lib.* 2. Bertazz. *conſ. ciuil.* 65. *nu.* 15. Seraph.
de priu. iuram. priuil. 98. *nu.* 4. Io. Gtiuell. *dec. Dolan.* 126.
nu. 26. *ad finem*, & ideo cum Bartholomæa haberet limita-
tam facultatem diſponendi in contractibus, non autem in
vltima voluntate, vt ſupra dictum eſt, ex quo verba illa
24 † (*ſin che viuerà*) important conditionem, Bertazzoll.
conſ. ciu. 113. *n.* 6. *& ſeqq.* Cauagn. *conſ.* 25. *nu.* 1. *lib.* 1. &
25 conditio regulariter † formam inducat ex cumulatis à Pere-
gr. *de fideic. art.* 16. *nu.* 120. *& ſeq.* Propterea forma non ſer-
uata actus nullo modo ſubſtinetur.

Secundò, principaliter viſum eſt ſubſiſtere aliud fuoda-
mentum deciſionis, quod ſcilicet facultas adimendi legata
26 verbis quantumq; ampliſſimis † conceſſa intelligatur dum-
modo bona fide, & non malo animo fiat iuxta *conſil. Rom.*
476 *nu.* 4 *verſic. cæterum, vbi data erat ampliſſima & libera
facultas.* Pariſ. *conſ.* 95. *nu.* 73. *& ſeqq. lib.* 2. Corn. *conſ.*
140. *nu.* 8. *& ſeqq. lib.* 2. Menoch. *conſ.* 226. *nu.* 29. cum alijs
in deciſione relatis.

In caſu autem præſenti odium Bartholomææ viſum eſt
euidenter patere, tàm ex prohibitione concordiæ ineundæ
27 cum Ludouico, quod eſt † præceptum per ſe malum, &
contra bonos mores, Socc. iun. *conſ.* 32. *n.* 13 *lib.* 3. Quàm etiam
ex præcepto non locandi domum prædicto, eiuſq; filijs,
etiam ſi offerrent maiorem penſionem, quàm alij, ex qui-
bus actibus mala voluntas Bartholomææ clarè detegitur;
præſertim cum ex prædicta prohibitione damnum manife-
ſtum locis pijs reſultaret, vt in deciſione ponderabatur, de
quo etiam Bartholomææ odio aduerſus Ludouicum, & fi-

lios, non minus viſum eſt conſtare ex teſtibus, † qui depo- 28
nunt de minis præcedentibus, Gabr. *conſ.* 81. *nu.* 11. *lib.* 2.
Menoch. *conſ.* 226. *nu.* 95. *& ſeq.* Non obſtante, quod op-
poneretur, teſtes prædictos non percutere tempus ante te-
ſtamentum, cum ex eorum depoſitione præſertim iunctis
articulis conſtet de contrario, & ſignanter dum deponunt
de dicto odio ante matrimonium, quod celebratum fuit per
aliquos menſes, priuſquam Bartholomæa conderet teſta-
mentum.

Nec prædictis viſum eſt contrariari auctoritas, Surd. *in
conſ.* 10. *ſub nu.* 50. quia non loquitur in terminis noſtris,
† ſed de grauato reſtituere quicquid ſupererit tempore ſuæ 29
mortis, & Surd. ibi dicit eidem reſeruari quartam pro fidei-
commiſſario, quod quidem nihil habet commune cum fa-
cultate adimendi legata, † quæ tacitam habet conditionem, 30
dummodo bona fide fiat. Minus autem videtur vigere au-
thoritas Ploti *conſ.* 54. quia clarè † loquitur in legatario, qui 31
intulit iniuriam vxori teſtatoris legantis, quæ iniuria nul-
latenus à Ludouico illata fuit Bartholomææ, nec de ea nul-
lo modo docetur. Nec releuat Card. Mantic. *in tit. de
coniect. lib.* 12 *tit.* 5 *nu* 10. Ibi enim dicit cenſeri adem-
ptum legatum per teſtatorem ipſum, quando ſuperue-
nit inimicitia † ipſo viuente, etiamſi ab ipſo præceſſerit, 32
quia præſumitur eum pęnituiſſe, ſed non dicit, quod fa-
cultas data alteri adimendi legata intelligatur data etiam 33
ex cauſa odij † grauis proueniente ab eo, cui talis facultas
conceſſa fuit, vt ſucceſſit in caſu noſtro.

Et ſic parte vtraque &c.

* *Eſt deciſio 104. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Colonien̄ Occupationis bonorum.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

in Spolio antiquo, qualiter ſufficiat, vt probe-
tur primum extremum. Bona alicuius Ec-
cleſiæ, licet incorporentur in eius Capitulum,
nihilominus requiruntur ſolemnitates neceſ-
ſariæ in eorum alienatione, &c.

SVMMARIVM.

1 *Spoliato eſt concedenda reintegratio, conſtito de eius an-
tiqua poſſeſſione, & de recenti ſpoliantis.*
2 *Prælatus non ſolum nomine proprio poteſt intentare iudi-
cium ſpolij contra occupantes Eccleſiæ bona, ſed etiam
nomine ipſius Eccleſiæ.*
3 *in Spolio antiquo primum extremum ſufficit, vt probetur
per leuiores probationes.*
4 *in Spolio antiquo primum extremum probari poteſt per
probationem præſumptiuam, vt nu. 5. & 7.*
6 *Capellam, ſi teſtator mandauit conſtrui ab hærede
ſi poſtea conſtructa reperiatur, nec apparet à quo,
præſumitur conſtructa ab hærede in executionem vo-
luntatis teſtatoris.*
8 *Confeſſio qualificata, quando pro parte poteſt acce-
ptari.*
9 *in Spolio, ſecundum extremum probari poteſt, tàm ex
confeſſione partis, quàm ex litis ſubſtentatione iunctis
adminiculis.*
10 *Bonorum Eccleſiæ incorporatio facta Capitulo d. Eccle-
ſiæ, non ſubſtinetur ſi non appareat factam eſſe cum de-
bitis ſolemnitatibus.*
11 *Bona Eccleſiæ, ſi alienentur fauore alterius Eccleſiæ, ni-
hilominus requiruntur ſolemnitates neceſſariæ in alie-
natione dd. bonorum.*
12 *Eccleſiæ bona, licet alienentur inter perſonas eiuſdem Ec-
cleſiæ, nihilominus ſunt ſeruandę debitæ ſolemnitates,
ne detur occaſio diſcooperiendi vnum Altare, pro al-
tero cooperiendo in diminutionem cultus Diuini.*
13 *Spolij iudicium non eſt retardandum per ea, quę requirunt
altiorem indaginem.*
14 *in Alienationibus rerum Eccleſiæ, & curſu tempo-
ris non præſumitur titulus, vnà cum ſolemnitati-
bus requiſitis.*
*Præſumptionum plurium curſus non eſt inducendus.
num.* 14.

Digitized by Google

15 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ, requiritur ad eius realitatem, & titulus, & ſolemnitates.*
16 *Præſcriptio non poteſt induci ſublato titulo, & bona fide, etiamſi 1000. anni intercesſerint.*
17 *Iudicium ſpolij ſtante ſpatio triginta annorum impeditur.*
18 *Præſcriptio interrumpitur, ſi commiſſio fuerit obtenta, licet non fuerit reproducta.*
19 *Præſcriptio, vt interrumpatur, ſufficiunt etiam extraiudiciales moleſtationes.*

D E C I S I O CXCI.

DOMINI reſponderunt, eſſe concedendam reintegrationem Vicariæ ad bona, de quibus agitur, quia
1 conſtat de † antiqua illius poſſeſſione & de recenti Eccleſiæ
S. Andreæ, ac ipſius Capituli, contra quod agitur Abb. *in c. cum ad ſedem. num. 17. de reſtit. ſpol.* Bald. *in l. 3. num. 15. verſ. & nota. C. ſi non compet. iud.* Afflict. *deciſ. 327. num. 2.* Rot. *deciſ. 21. num. 1. de reſtitut. ſpoliat. in nou.* Præſertim dum Ge-
2 rardus, non ſolum nomine proprio; verum † etiam nomine eiuſdem Vicariæ, contra Capitulum Iudicium intentauit, Rip. *in c. ſæpè. num. 14. de reſtitut. ſpoliat.* Caputaqu. *deciſ. 170. num. 1. deciſ. 181. par. 3.* Rot. *deciſ. 473. num. 2. part. 2. recent.* & fuit latè firmatum *in Colimbrien. præſtimoniorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram Reu. P. D. meo Dunozetto, & in eadem 27 Iunij 1633. & 28. Aprilis 1634. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Meſſanen. ſeu nullius territorij 28. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Quamuis autem in caſu præſenti, ad probandam poſſeſſionem reſpectu Vicariæ ſufficerent leuiores probationes, †
3 ex quo agitur de re ſatis antiqua, Alex. *conſ. 24. num. 32. lib. 2.* Seraph. *deciſ. 763. nu. 8.* Greg. *deciſ. 239. nu. 4.* & in terminis Put. *deciſ. 74. lib. 1. in correct.* Itaut ad probationem primi †
4 extremi videatur ſatis eſſe præſumptiua probatio, Put. *deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. & deciſ. 74. lib. 3.* Rota *deciſ. 394. num. 2. par. 1. diuerſ.* Attamen plura concurrunt, ex quibus viſum eſt reſultare plenam, & concludentem probationem: Apparet enim primò, quòd in inſtrumento fundationis huius beneficij, accedente conſenſu Archiepiſcopi, bona † de
5 quibus agitur, aſſignata fuerunt pro dote illius; vnde cum poſtea appareat erectum in Vicariam, & quod dotem habuerit, præſumitur, quod poſtea eadem bona in dotem aſſignata verè poſſederit, vt in ſimili dicitur de teſtatore, †
6 qui mandauit ab hærede conſtrui Capellam, nam ſi poſtea illa conſtructa reperiatur, nec appareat à quo, præſumitur conſtructa ab hærede in executionem voluntatis teſtatoris, Bart. *in l. nomina. nu. 3 in fin. C. arbitr. tut.* Bald. *in l. vnic. C. de alim. pup. præſt.* Alex. *in l. eum ſeruus. num. 4. verſ. ex quo infertur,* & ibi Iaſ. *num. 5. verſ. vade infertur. ff. de verb. obligat.* Abb. *conſ. 34 in 2. dub. vol 1.*

Secundo fuit ponderatum, quod in fundatione bona prędicta fuerunt aſſignata ipſi Vicariæ cum reſeruatione vſusfructus ad fauorem fundatoris, donec vixerit; ex qua qui-
7 dem temporali commoditate fructuum lotis † viſum eſt, quod poſſeſſio bonorum verè in dicti beneficij fundationem, ſeu erectionem tranſlata fuerit, Gloſ. *in l. 3. verb. animo. ff. de acquir. poſſeſſ.* Caſtren. *conſ. 171. num. 1. lib. 2.* Alex. *conſ. 117. num. 5. lib. 2.* Corn. *conſ. 113. in princip. & conſ. 117. num. 1. lib. 3.*

Tertiò concurrit reſponſio Capituli ad vndecimam poſitionem, in qua fatetur bona huiuſmodi ſpectaſſe ad Vicariam, & licet poſtea ſubdat ea fuiſſe incorporata Capitulo,
8 † poteſt tamen acceptari confeſſio reſpectu aſſignationis bonorum, relicta qualitate illi addita: ita Bart. *in l. Aurelius. §. idem. ff. de lib. & poſthum.* Greg. *dec. 458. nu. 4. & 5.*

Reſpectu vero ſecundi extremi, poſſeſſio viſa eſt probari
9 tàm ex dictæ partis † confeſſione, quàm ex litis ſuſtentatione, iunctis adminiculis iuxta *dec.* Caputaq. 369. *num. 1. par. 2.* Greg. *dec. 15. num. 1. & deciſ. 209 num. 1.*

Non obſtat, quod prætenduntur bona fuiſſe incorporata Capitulo ab ipſo Vicario pro tempore exiſtente; quia vltra quod talis incorporatio non exhibetur; in omnem caſum e-
10 tiam exhibita nihil releuaret, niſi facta † appareret cum ſolemnitatibus, quæ requiruntur à iure in alienatione bo-
11 norum Eccleſiæ, cum ſolemnitates prædictæ non ſolum † requirantur in alienatione facta ad fauorem alterius Eccleſiæ, Rot. *deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non alien. in nou. & fuit dictum in Neapolitana ſpolij 3. Iunij 1601. coram bon. memor. Lancellotto impreſſ. per* Marcheſ. *de commiſſ. par. 1. fol. 103. & in Treuiren. bonorum 13. Martij 1621. coram bon. mem. Dunozetto.* Verum etiam in conceſſione, ſeu alienatione, † 12
quæ fit inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ, ne detur occaſio diſcooperiendi vnum Altare, pro altero cooperiendo in diminutionem diuini cultus, Abb. *in cap. ſicut noſtri. num. 4. de iure iur.* Rodoan. *de reb. Eccleſ. non alien. quæſt. 71. cap. 18. num 19. verſ. contrariam,* & firmauit Rota *in Elnen. diſtributionum 4. Decembris 1634. coram Reu. P. D. meo Buccabella.*

Eoque magis hæc exceptio viſa eſt non admittenda, quo reſpicit petitorium, itaut † tanquam requirens altiorem in- 13
daginem, non ſit apta retardare iudicium ſpolij, Mohed. *deciſ. 10. in fin. de reſtitut. ſpoliat.* Rot. *deciſ. 724. nu. 5. par. 2. recent.*

Nec releuat prætenſa præſcriptio cum allegatione tituli perpetuæ locationis, & emphyteuſis: quoniam titulus emphyteoticus non exhibetur, & ex † curſu temporis non 14
præſumitur vnà cum ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, ne inducatur concurſus plurium præſumptionum actus, ſcilicet, geſti, & ſolemnitatum, † 15
quæ requirebantur ad realitatem eiuſdem, Abb. *in cap. peruenit. num. 3. in fin. de cenſib.* plenè Ruin. *conſ. 75. num. 8. lib. 1. & conſ. 29. lib. 4.* Natt. *conſ. 162. num. 24.* Honded. *conſ. 82. num. 26. lib. 1.* Seraphin. *deciſ. 1042. num. 4* & dixit Rota in allegata *Meſſanen. ſeu nullius feudi 22. Iunij 1635. coram R. P. D. meo Veroſpio.* Sublato autem titulo, & bona fide, † 16
non potuit induci præſcriptio, etiamſi ſpatium annorum mille interceſſiſſet, Butr. *in cap. peruenit. de cenſib.* Pariſ. *conſ. 27. num. 119. lib. 1.*

Minus obſtat, quod à tempore prætenſæ conceſſionis in emphyteuſim, de anno 1562. vſque ad diem moti iudicij effluxerint pluſquam triginta anni, † cuius temporis ſpa- 17
tium impedit iudicium ſpolij, Crauett. *conſ. 124. n. 14.* Bald. *de præſcript. 4. par. 4. part. princ. q. 24.* tum quia talis conceſſio non exhibetur, vt ſupra dictum eſt: tum etiam, quia apparet, quod ante lapſum 30. annorum obtenta † fuit com- 18
miſſio contra Capitulum, quæ licet non appareat reproducta, attamen fuit apta impedire curſum præſcriptionis, prę-ſertim cum inter Vicarium, & Capitulum lites interceſſerint, & ad † impediendam præſcriptionem ſufficiant etiam 19
extraiudiciales moleſtationes: Butr. *in c. in grauis. in fin. de reſtit. ſpoliat.* Abb. *in cap. vt debitas. num. 11. de appellat.* Dec. *conſ. 272. ſub num. 11.* Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano deciſ. 362. nu. 2. & deciſ. 172. num. 6.* Put. *deciſ. 385. ſub num. 1. per tot. lib. 3.* & latè firmauit Rota *in d. Meſſanen. feudi coram R. P. D. meo Veroſpio, quæ poſtea fuit confirmata 15. Febr. 1636. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum, &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Tarraconen. Primitiarum.

Die Lunæ 26. Ianuarij 1637.

A R G V M E N T V M.

Decimæ, & primitię debentur Monaſterio habenti curam animarum, & non Rectori exercenti dictam curam à dicto Monaſterio deputato. Cura animarum ex quibus probetur, quod reſideat penes Monaſterium, & non penes Rectorem.

S V M M A R I V M.

1 *Primitiæ prout decimæ debentur Eccleſiæ Parochiali.*
2 *Parochus in primitijs habet intentionem fundatam.*
3 *Primitiæ debentur Monaſterio curam animarum habenti proprietate, non autem Rectori actu habenti curam.*
4 *Verba vniuerſalia negatiua non patiuntur aliquam reſtrictionem.*
5 *Dominij, & poſſeſſionis tranſlatio in aliquem qualiter probetur.*
6 *Cura animarum, quando probetur, quod reſideat penes Monaſterium, & non penes Parochum exercentem curam. & num. 10. 12.*
7 *de Poſſeſſione præſenti, quando arguitur in præteritum.*
8 *Titulo antiquo ſtante, & nouiſſima poſſeſſione, facit, vt ille, qui eſt Dominus, fuerit etiam poſſeſſor.*

9 *Poſſeſ-*

9 *Poſſeſſio quadragenaria eſt apta de per ſe probare primordialem effectuationem poſſeſſionis.*
11 *Rector Parochialis deputatus à Monaſterio ad exercendam curam animarum vltra congruam nihil petere poteſt.*
13 *Indulta Apoſtolica, ſi habeant datam vltra 100. annos, non egent recognitione.*
14 *Iudicis compulſoris authoritas ſcripturæ extractæ præbet fidem.*
15 *Archiuium priuatum Monaſterij non ſolet dare robur ſcripturis in præiudicium non ſubditorum Monaſterio.*
16 *Scripturæ propriæ poſſunt authoritate Iudicis compulſari, quando ex longinquis partibus ſunt extrahendæ propter periculum amiſſionis.*
17 *Archiuij fomento, nec ſubiacent ſolemnitati iuris in extractione illarum ſcripturarum, quæ habent formam publicam, & legalem, & ſunt extractæ à Notario rogato, vel eius ſucceſſore.*
18 *Scripturæ, quæ habent datam ſupra centum annos non egent recognitione, aut alio adminiculo.*
19 *Scripturas, quas quis produxit, non poteſt impugnare.*
20 *Laicus non habet dominium ſuper primitijs, aut decimis.*
21 *Priuilegia odioſa, & Eccleſiæ præiudicialia non ſunt multiplicanda.*
22 *Inuentario confecto de tempore non ſuſpecto, plurimum eſt deferendum, ad aliquid probandum.*
23 *de Inuentarij forma probanti quando multum dubitari poſſit.*
24 *Denunciationes in cataſtratione bonorum cuiuſcumque Ciuitatis nihil probant contra tertium non citatum.*
25 *Eccleſia, vt contra Eccleſiam præſcribat, requiritur quadragenaria poſſeſſio.*
26 *Teſtes recuſantes reſpondere interrogatorijs, gradum probationis non faciunt.*

DECISIO CXCII.

AGENTE Rectore Vimbodini contra Monaſterium S. Mariæ Populeti pro vindicatione omnium Primitiarum Eccleſiæ Parochiali debitarum, eo tantummodo informante, & præuia deciſione emanauit ſententia Rotalis ad fauorem Rectoris, de cuius validitate, & iuſtitia cum agatur in iudicio reſtitutionis in integrum, & hodie quæratur, an conſtet de cauſis, affirmatiuè fuit reſponſum.

1 Nametſi de iure primitiæ, † prout & decimæ debeantur Eccleſiæ Parochiali, *cap. cum contingat. cap. tua. de*
2 *decim.* & in hoc Rector fundet † intentionem ſuam, vt in deciſione cauſæ firmatur Put. *deciſ.* 169. *num* 1. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 449. *num.* 1. *coram Papa Greg. XV.* & 321. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* Rebuff. *de decim quæſt.* 7. *num.* 3.

Attamen, quia Eccleſia huiuſmodi de Vimbodino eſt de menſa Monaſterij ſupradicti, inde ceſſat præſumptio pertinentiæ primitiarum pro Rectore allegata, ex quo deben-
3 tur † Monaſterio curam habenti in proprietate, non autem Rectori actu curam exercenti, Innoc. *in cap. Paſtoralis, num.* 1. *de priuileg.* vbi etiam Abb. *num.* 7. Petrus de Vbaldis *de vnio. cap.* 2. *num.* 1. & 22. Garz. *de benefic. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 23. Rot. *deciſ.* 758. *num.* 4. & 799. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.*

Probari autem de menſa Monaſterij de Populeto, & in proprietate ſpectare ad Abbatem, & Monachos viſum fuit; quoniam vſque de anno 1095. Petro Hiſpaniarum Regi, & ſucceſſoribus in infinitum ab Vrbano II. indultum fuit, vt Eccleſias quas in Sarracenorum terris belli iure acquiſiuerint, vel in proprijs hæreditatibus fundauerint, liceret eis cum primitijs, & decimis earundem, quorumlibet Monaſteriorum ditioni ſubdere: de anno autem 1172. & 1183 Idelphonſus Rex ſucceſſor donauit Monaſterio, & S. Mariæ de Populeto hanc Villam de Vimbodino nuncupatam cum omni iure Regi competenti nullo iure reſerua-
4 to, quæ verba † tanquam vniuerſalia negatiua, ſicuti non patiuntur aliquam reſtrictionem, Bart. *in l. is, qui ducenta. §. vltimo. ff. de reb. dub.* Tiraq. *in l. ſi vnquam in verbo reuertatur, num.* 95. *C. de reuoc. donat.* Rot. *deciſ.* 121. *num.* 4. *par.* 5. *diuerſ.* & apta ſunt comprehendere abdicationem iurium, & actionum percipiendi primitias, & decimas ex indulto Apoſtolico acquiſitas, eodem modo probant earumdem dominij, † & poſſeſſionis translatio- 5
nem in Monaſterium ex donatione Regia prouenientem, *gloſ.* & Abb *in cap. de Monacis. verſ. ſi vero. ex donat. de præbend. idem* Abb. *in cap. cum te. num.* 10. *de ætate, & qualitate.* Felin. *in cap. ex parte, num.* 1. *de reſcript.* & per conſequens dominium Eccleſiæ Vimbodini eſſe de menſa Monaſterij, † & curam habitu reſidere penes Mo- 6
naſterium, non autem pertinere ad Rectorem Vicarium, Card. *in clem.* 1. *num.* 10. *quæſt.* 9. *de offic. Vicarij. gloſ. in clem. frequens. in verbo ad menſam,* & *ibi* Vital. *num.* 83. *de exceſſ.* Prælat. Creſc. *deciſ.* 2. *num.* 2. *de decim.* Mohed. *eod. tit. deciſ. vltima,* & 102. *num.* 3. & 5. *par.* 1. *recent.* Nec dubitari poſſe videbatur de effectuatione Regiæ donationis, quoniam dantur quatuor teſtes pro Monaſterio affirmantes de poſſeſſione Monaſterij percipiendi decimas, & primitias ab incolis, & particularibus Vimbodini ſupra 40. annos, & ex teſtibus Rectoris dantur alij quinque teſtes idem deponentes per 40. annos, & vltra, quorum dicta iuncto titulo Regiæ donationis, & indulti Vrbani II. ad alienandum decimas, & primitias probant vſque ab initio donationem ſuum habuiſſe effectum in iure percipiendi primitias, ex quo benè arguitur de præſenti † poſſeſſione 7
in præteritum, quod Monaſterium poſſederit concurrente ratione, qua arguere poſſimus, quod etiam olim poſſederit Monaſterium, vt dicit Salic. *in l. ex perſona. C. de probat.* quæ ratio deſumitur ex antiquo titulo dominij, & nouiſſima poſſeſſione, † vt ſcilicet ille, qui eſt Domi- 8
nus, fuerit etiam poſſeſſor Alciat. *de præſ. Reg.* 2. *præſ.* 21. *num.* 9. Menoch. *eod. tit. præſ.* 65. *lib.* 6. maximè quia non arguitur ex momentanea, ſed longæua poſſeſſione quadraginta annorum, quæ † de per ſe apta eſt proba- 9
re primordialem effectuationem in percipiendo primitias, & decimas, *gloſ. in cap. cum Eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſ. & propr.* & *cap. final. de conſuet.* Becc. *conſ.* 101. *num.* 49. Menoch. *conſ.* 276. *num.* 10. Honded. *conſ.* 92. *num.* 27. *lib.* 1.

Prædictis omnibus accedit, quod ab anno 1172. emanatæ Regiæ donationis vſque ad annum 1226. quo Capella S. Saluatoris erecta fuit in Parochialem ab Archiepiſcopo Tarraconenſi cum conſenſu Capituli cum reparatione, & diuiſione primitiarum, nempè Abbati, & Conuentui Populeti medietas ſpectaret: Deodato Capellano altera medietas iure Parochialitatis pertineret, non probatur ſtatus Parochialitatis ex parte Rectoris, interim autem prout de iure proprietas, & habitus † curæ remanſit penes Col- 10
legium, & Conuentum exercenda per deputatum ab Abbate, & Conuentu tanquam de menſa Monaſterij, Put. *deciſ.* 290. *lib.* 1. Caſſad. *deciſ.* 11. *num.* 3. *de præb.* Lap. *alleg.* 5. *num.* 7. Oldrad. *conſ.* 67. *num.* 1. Calder. *conſ.* 18. *verſ non obſtat, ſi dicatur.* Vital. *in clem.* 7. *de offic. Vicarij.* Rot. *deciſ.* 153. *num.* 4. & 204. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* & ille, qui habet † exercitium curæ, vltra con- 11
gruam nihil petere poteſt, Mohed. *deciſ* 5 *de decim.* Creſc. *deciſ.* 2. *num.* 3. *eod. tit.* Verall. *deciſ.* 139. *par.* 3. & 174. *num.* 3. *coram Papa Greg. XV.*

Quod ſi attendatur ſtatus huius Eccleſiæ ab erectione in Parochialem à dicto anno 1226. citra, & quæ datur Summ. Abbatis num. 12. eo magis proprietatem curæ eſſe penes Monaſterium probatur, quia conſentire aſſignationi medietati primitiarum, vt in ipſo actu 1226. & concedere libellos, & terras Rectori, vt in concordia anni 1292. quæ datur Summ. num. 13. cum referenda ſit ad congruam limitandam Rectori † curam exercenti, benè iuſtificant 12
proprietatem curæ eſſe penes Monaſterium, *gloſ. in clem. vnica in verb. ad menſam vbi* Imo. *num.* 16. Vital. *num.* 82. *de exceſſ. Prælat. latè* Rebuff. *de congr. num.* 114. Rot. *deciſ.* 153. *num* 5. & 204. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

Non obſtat, quod indultum Vrbani II. ſub anno 1095. datum, Regiæ donationes 1172. & 1183. erectio Parochialis 1226. & aſſignatio dotis 1297. ſuper quibus Monaſterium fundat intentionem ſuam ratione proprietatis curæ non ſint in forma probanti.

Quia cum extractæ fuerint ex Archiuio vigore litterarum compulſorialium Rotæ, & vnaquæque habeat formam publicæ, & legalis ſcripturæ, nec egeant recognitione, cum ſint datæ † ſupra centum annos, de quo tempo- 13
re non inueniuntur teſtes, qui illas recognoſcant, ac donationes fuerint productæ etiam ab ipſo Rectore, ceſſare totaliter obiectum viſum fuit, nam Iudicis † compulſoris 14
authoritas ſcripturæ extractæ præbet fidem Rot. *deciſ.* 43.
de pro-

Digitized by Google

de probat. in antiq. Seraph. *deciſ.* 1028. *in princ.* & 18 *num.* 2. & 679. *num.* 4. *par.* 2. *recent.* nec fides illa inioui poteſt ex eo, quod Archiuium vnde ſcripturæ fuerunt deſumptæ, non ſit publicum, ſed priuatum ipſius Monaſterij,
15 quod † non ſoleat dare robur iu præiudicium non ſubditorum Monaſterio, quia etiam propriæ ſcripturæ poſſunt authoritate Iudicis compulſari, quando vt hic, ex loco
16 gioquis † partibus ſunt extrahendæ propter periculum amiſſionis per doctrinam Bart. *in l. prætor ait.* §. *quod ſi inſtrumentum. C. de edendo*, quam Rota io hac materia compulſiationis ſequuta eſt *in Toletana ſeu aullius iuriſdictionis* 20. *Decembr.* 1621. *coram me*, & de qua meminit Add *ad deciſ.* 292. *Papæ Gregor. XV. num.* 5. & nihilominus
17 ſcripturæ † quæ habeat formam publicam, & legalem prout ſupradictæ, & à Notario rogato, vel eius ſucceſſore extractæ non egent fomento Archiuij, nec ſubiacent ſolemnitati iuris in ipſa extractione, Felin. *in cap. cum P. Tabellio, aum.* 3. *de fid. inſtrum.* Couar. *pract. qq. cap.* 19. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 1. *de fid. inſtrum.* Caputaq. *deciſ.* 170. *par.* 1. & latè fuit firmatum *in Tarracoaen. Capellarum* 18. *Febr. præteriti* 1636. *coram me.* Neque egent re-
18 cognitione, † aut alio adminiculo ad eundem effectum, cum habeant datam ſupra centum annos, Put. *deciſ.* 12. *de fid. inſtrum.* & *deciſ.* 613. *num.* 3. *par.* 2. *recent. Mediolanen. iuriſpatronatus* 13. *Februar.* 1615. & *Mediolanen. decimarum de Variſio* 26. *Ianuarij* 1617. quæ allegantur per Add *ad deciſ.* 3. *num.* 5. *coram Papa Gregor. XV.* ac demum ſufficit, quod Rector produxerit Regias donationes,
19 vt illas impugnare † non poſſit propter approbationem ex ipſa productione reſultantem, *l. cum precum. C. de lib. cauſ. cap. cum olim de cenſ. cap. cum venerabilis. de except.* Surd. *conſ.* 151. *num.* 16. Honded *conſ.* 79. *num.* 80. *lib.* 1. Veſtr. *in praxi lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 4. & 5.

Neque hæſitandum videbatur ſuper donatione Regia
20 tanquam à laico emanata, dominium non † habente iuper primitijs, aut decimis, *cap dudum, de decim.* Rot *deciſ.* 702. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* quæ dicebatur iuuari non poſſe ex indulto Vrbani II. Petro Regi Hiſpaniarum: non autem Ildephonſo Regi Aragonum conceſſo, à quo donatio-
21 nes huiuſmodi emanarunt, † ne multiplicetur priuilegia odioſa, & Eccleſiæ præiudicialia contra text. *in cap. priuilegia, diſt.* 3. Dec. *in rubr. de reſcrip. num* 4. Surd. *deciſ.* 255. *nu* 3. & 274. *num.* 8.

Quoniam ex Geneologia dictorum Regum, quam paſſim Hiſtorici Hiſpani referunt, ſufficienter probatur Ildephonſus donator, Petri Regis Hiſpaniarum ſucceſſor, & in donatione comprehenſus in verbis ibi, Petro Hiſpaniarum Regi, eiuſque ſucceſſoribus in perpetuum.

Et eo minus iura integra primitiæ per Rectorem prætenſæ defendi poſſunt ex productione inuentarij de anno 1475. vigore conſtitutionum Concilij Prouincialis Tarraconen. editarum contra Rectores, & Curatos, tunc de bonis, & iuribus earumdem Eccleſiarum conficiendi, tanquam
22 quod illi † plurimum ſit deferendum, quia in tempore non ſuſpecto conditum fuit, Genua *de ſcript. priuata lib.* 5. *de libr. Prælatorum, num.* 1. Rot. *deciſ.* 673. *num.* 7. *par.* 2. *recent.* quod quidem inuentarium continet primitias controuerſas tanquam de iuribus Eccleſiæ Parochialis Vimbodini.
23 Quia de forma probanti iſtius inuentarij † multum dubitari poteſt non conſtito ex illius inſpectione de ſignis, & coniecturis legalis, & authenticæ ſcripturæ, prout ſupra dictum fuit de iuribus per Monaſterium productis, quæ nec etiam iuuatur præſentia Iudicis compulſoris, nec à Cancellario actorum Cancellariæ fuit extracta, & nihilominus maior probatio haberi non poteſt in præiudicium Monaſterij non citati, quàm quæ ſoleat inferre denuncia-
24 tiones † in eataſtratione bonorum eiuſcumque Ciuitatis, quæ nihil probant contra tertium non citatum, Affict. *deciſ.* 303. *in aduot. num.* 5. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 110. *num.* 26. Burſatt. *conſ.* 36. *aum.* 17. *vol* 1. & denique cauſa narrata recipiendi primitias in toto territorio loci de Vimbodino, nempe quia Eccleſia conſueuit recipere primitiam per totum territorium, non eſt releuans, cum
25 non enuncietur longæua ſupra 40. annos, † quæ ſola ſufficit, vt Eccleſia contra aliam Eccleſiam præſcribat, *cap. de quarta, de præſcript. cum allegat.* per informantes.

Non obſtat, quod Inuentarium iuuetur probatione teſtium, per Rectores examinatorum concludentium, quaſi poſſeſſioni Rectorum exigendi primitias controuerſas intra fines territorij Vimbodini.

Quia vltra quod de nullitate, ob defectum citationis ad videndum iurare teſtes, quicquid dicant relatiuè ad articulum, ad interrogatoria tamen integræ primitiæ concludenter non reſpondent, quinimò ponderatis depoſitionibus ſingulorum teſtium, nullus eſt, qui concludat de perceptione integræ primitiæ, quorum dictum ſolet magis ex interrogatorijs iuſtificari, quàm ex conceſſione contentorum in articulis, vt † propterea recuſans reſpondere Interrogatorijs, gradum probationis non facit, Seraph. *deciſ.* 836. *num.* 2. 700. *num.* 32. *par.* 2. *recent.* & 503. *num.* 10. *coram Papa Greg. XV.* & cum prædicti teſtes in parte conuenient erectioni Parochialis (de qua agitur) continentis diuiſionem primitiarum, viſum fuit inhærendum dicto eorumdem in hac medietate, & ad fauorem Rectoris Vicarij. 26

Cæterum quia ſupererat altera quæſtio ſuper confinibus Vimbodini, & comprehenſione Villarum intra eiuſdem limites in articulis Rectorum expreſſarum, placuit Dominis ad aliam diem reſeruare hanc diſputationem.

Et ita, &c.

R.^{mo} P. D. COCCINO DECANO.

Cordubeñ Decimarum de Lucena.

Die Veneris 30. *Ianuarij* 1637.

ARGVMENTVM.

Agitur, an priuilegia ampliſſima conceſſa Ieſuitis circa exemptionem ſolutionis decimarum ſuffragentur aduerſus poſſeſſionem immemorabilem cum fama priuilegij eas percipiendi ad fauorem Excellentiſſ. D. Ducis de Cardona.

SVMMARIVM.

1 *Patribus Societatis IESV ſunt conceſſa ampliſſima priuilegia, & exemptiones.*
2 *Dictio, quibuſuis, habet vim amplificandi etiam vltra naturam rei, cui adijcitur, & ſemper auget vim verborum, & aliquid plus operatur.*
3 *Dictio, etiam, ſint extenſiuè, augumentatiuè, & ampliatiuè.*
4 *Dictio, etiam, eſt ampliatiua, & exprimit caſum magis dubitabilem.*
5 *Cap. nuper. de decim. quid diſponat.*
6 *Conſtitut. cap. nuper de decim. cum ſit Concilij generalis, eget particulari derogatione.*
8 *Papa præſumitur habere notitiam de illis, ad quos ius decimandi ſpectat de iure communi, non autem de illis, ad quos tale ius ſpectat ex priuilegio.*
9 *à Decimarum ſolutione, ſi Papa aliquem eximat, hoc priuilegium præiudicat illis, ad quos ius decimandi ſpectat de iure communi, non autem quibus competit ex priuilegio, & quare.*
10 *Papa, ſi eximit aliquem à ſolutione decimarum, ſi verſemur in decimis antiquis, non eſt facienda mentio in priuilegio exemptionis, quod ad alium ſpectat ei decimæ, ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpeciali, ſcilicet ex priuilegio donationis, aut præſcriptionis.*
11 *Priuilegium de non ſoluenda quarta Canonica ſuffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris, vel poſſeſſionis Capituli.*
12 *Religioni S. Ioannis Hieroſolymitani priuilegium conceſſum de non ſoluendo decimas ex terris d. Religionis, non dicitur ſubreptitium, licet Papæ non fuerit facta mentio, quod Milites S. Iacobi de Spata ab immemorabili erant in poſſeſſione exigendi.*
13 *Exemptionum priuilegia ſuffragantur etiam, quod præiudicent alicui qui habebat ius etiam ſpecialiter, & non de iure communi, cum id Papa poſſit cogitare, & huius opinionis fuit fel. recor. Clemens VIII.*
14 *Clemens VIII. non minus doctrina, quàm ſanctitate fuit conſpicuus.*
15 *Laico, ad effectum percipiendi decimas, non ſufficit ſola immemorabilis, & num.* 14.
16 *Sed cum ea debet interuenire, vel fama priuilegij, vel recognitio feudalis, vel aliud æquipollens.*

17 *Laicus*

Digitized by Google

17 *Laicus ad effectum percipiendi decimas, allegando immemorabilem cum fama priuilegij, non dicitur allegare meliorem titulum de mundo.*

18 *Laici ſunt incapaces decimarum cum ſint ſpirituales.*

19 *Laici tàm ante, quàm poſt Concil. Lateranenſe fuerunt incapaces decimarum.*

20 *Laici non poſſunt retinere, nec præſcribere decimas, niſi doceant in feudum, vel legitimam conceſſionem ab Eccleſia recepiſſe.*

21 *Incapax, quando quis eſt alicuius rei, illam per immemorabilem non poteſt acquirere.*

22 *Laici ante Concil. Lateranenſe erant capaces decimarum, ſed contraria opinio eſt verior.*

23 *Epiſcopi, & alij Prælati inferiores ante Concil. Lateranenſe poterant concedere decimas laicis.*

25 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter reſpectiuè priuilegiatum, & cum oppoſitione mutua in ordine ad actum eiuſdem priuilegij.*

26 *Vt ſi vnus habet priuilegium ad exigendum, & alius ad non ſoluendum.*

27 *Vel ſi vnus habet priuilegium, vt propter delictum incarcerari, vel torqueri non poſſit, & alias habeat priuilegium, vt quilibet contra ſe delinquens carceretur, & torqueatur.*

28 *Priuilegiorum oppoſitiones, ſeu conquaſſationes non intrant, quando conſtat de voluntate Principis concedentis, vt non habeant locum.*

DECISIO CXCIII.

FELICIS recordationis Paulus Tertius ampliſſima priuilegia, & exemptiones conceſſit Patribus Societatis IESV, quæ Pius IV. confirmauit addita clauſula,
1 Et nihilominus pro potiori cautela perpetuò liberamus, † & eximimus vniuerſam Societatem, & omnia & ſingula illius Domos Probationis, & Collegia vbilibet exiſtentia, præſentia, & futura, eorumque perſonas, fructus, redditus, prouentus etiam bonorum Eccleſiaſticorum ſæcularium, & regularium quorumcumque illis pro tempore vnitorum, aliaſque res, & bona quæcumque à quibuſuis decimis, etiam Papalibus, quartis, medietatibus, & alijs fructuum partibus, ſubſidijs charitatiuis, & alijs ordinarijs oneribus, etiam pro expeditione contra infideles, defenſione patriæ, & aliàs quomodolibet etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum inſtantiam pro tempore impoſitis, etiam ſi in illorum impoſitione caueatur, quod nulla prorſus exemptio cuiquam aduerſus illa ſuffragetur, ita quod Societas, eiuſque domus, Collegia, fructus, res, & bona præfata ſemper ab illis abſque declaratione deſuper facienda excepta ſint, & eſſe cenſeantur.

Et ſic ex dicto contextu verborum apparet, quod exemit Societatem à quibuſuis decimis prædialibus, perſonalibus, &c. & ſic cuiuſuis naturæ illæ ſint, cum illa dictio,
2 † quibuſuis, habeat vim amplificandi etiam vltra naturam rei, cui adijcitur, & ſemper auget vim verborum, & aliquid amplius operatur *l. 1. cum gloſ. fin. & l. quicumque. C. de ſeruis fugit.* Alterius *de cenſur. tom. 1. diſput. 15. lib. 3. c. 1. littera E.* & diſponit etiam quod decimæ eſſent Papales,
3 quæ † dictio (etiam) ſtat extenſiuè, augumentatiuè, & ampliatiuè, vt in *l. 2. C. de teſtib.* Archidiac. *in cap. in illis, de præb. in 6.* Gemin. *conſ. 125. num. 10. & conſ. 131. in princ.*
4 & eſt dictio ampliatiua, † & exprimit caſum magis dubitabilem, *l. etiam. ff. de verb. ſignific. l. conuenticula. C. de Epiſcop. & Cleric. l. etiam. C. de tutor. & curator.* Surd. *conſ. 445. num 28.* Seraph. *deciſ. 530.*

Et tandem ſanct. mem. Gregorius XIII. eadem priuilegia confirmauit cum derogatione Concilij generalis, de quo
5 in *cap. nuper de decimis* in quo diſponitur, † quod Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij, & alij Religioſi, qui gaudent ſimilibus priuilegijs de fructibus poſſeſſionum, quas acquiſiuerunt poſt d. Concilium generale decimas ſoluere teneantur, ſi de illis poſſeſſionibus prius decimæ ſol-
6 uebantur, quæ quidem conſtitutio † cum ſit Concilij generalis egebat expreſſa derogatione, quoad vtramque illius partem, Rebuff. *de decimis quæſt. 14. num. 56.* Rota *deciſ. 122. & 123. par. 1. & fuit reſolutum in cauſa Oriolen. decimarum 30. Maij, & 9. Iunij 1586. coram Orano, & in cauſa Valentina decimarum 9. Iunij 1597. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio.*

Stante hac ſerie facti, dubitaui 27. Februarij ſuperioris anni, an priuilegia prædicta exemptionum ſuffragarentur
† aduerſus poſſeſſionem immemorabilem cum fama priui- 7
legij Apoſtolici ad fauorem Excellentiſſimi D. Ducis de Cardona, de qua conſtare cenſuit *Rota coram me 14. Iunij 1635.* & Domini affirmatiuè reſponderunt, & hodie repropoſita cauſa ſuper eiſdem eadem ſententia placuit Dominis. Nam & ſi aliàs Rota dixerit, quod ſimilia priuilegia ſolum præiudicant illis, ad quos ius decimandi ſpectat
de iure communi, † cuius Papa præſumitur habere ſcien- 8
tiam, Caſſador. *deciſ. 1. de priuileg. num. 2.* Non autem illis, quibus tale ius competit ex priuilegio, vel alio titulo particulari, quia huic iuri nunquam cenſetur derogatum per ſecundum priuilegium, niſi facta illius ſpeciali
mentione † propter præſumptam ignorantiam Papæ, *l.* 9
Decurionibus. C. de ſilentiar. lib. 12. DD. *in cap. 1. de reſcrip.* Iaſon. *in l. poſtquam liti, num. 15. & ſeqq. C. de pactis.* Put. *deciſ. 93. num. 4. lib. 3.* Rodericus Suarez *alleg. 28. num. 9. cum ſeqq. & fuit reſolutum in cauſa Toletana annatarum 23. Iunij 1589. coram Orano, in cauſa Valentina decimarum 9. Iunij 1597. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio.*

Tamen re poſtea melius conſiderata reſoluit contrarium in deciſionibus ſtatim allegandis, & meritò quidem, quia
cum † verſemur in decimis antiquis, non eſt facienda 10
mentio in priuilegio exemptionis, quod ad aliquem ſpectarent, ſiue de iure communi ſiue ex priuilegio donationis, aut præſcriptionis, Caſſador. *deciſ. 1. de priuileg.*
vbi quod priuilegium de non ſoluenda quarta Canonica † 11
ſuffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris, vel poſſeſſionis Capituli, & mouetur ex eo, quod Papa ſciebat, vel cogitabat, quod illa ab aliquo percipiebatur, & ſic quod præiudicabat his, quibus de iure communi, vel alias eſſet debita, Verall. *deciſ. 263. lib. 1. in manuſcript.* vbi quod priuilegium conceſſum per Clementem VII. Re-
ligioni S. Ioannis Hieroſolymitani † de non ſoluendo deci- 12
mas ex terris d. Religionis, non eſt ſubreptitium, licet non fecerit mentionem, quod Milites S. Iacobi de Spata fuerint ab immemorabili tempore in quaſi poſſeſſione exigendi, & inter alias rationes de per ſe conſideratas eam affert, quod Papa ſciebat, vel cogitabat, quod decimæ ab aliquibus percipiebantur, & allegat Caſſador. *in d. deciſ. 1. num. 2. de priuileg.* & nouiſſimè hanc ſententiam ſequitur Rota recedendo à deciſionibus contrarijs in *cauſa Valentina decimarum de Cotalua 10. Decembris 1605. coram bon. mem. Litta, quæ eſt deciſio 48. par. 1. recent. & in cauſa Gerunden. decimarum 5. Iulij 1621. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo,* & conſenſit *coram me in cauſa Florea. Canonicatus 15. Decembr. 1614.* & corroboratur hæc ſententia, quia idem ſeruatur genera-
liter in priuilegijs exemptionis, † quæ ſuffragantur etiam 13
quod præiudicent alicui, qui habebat ius etiam ſpecialiter, & non de iure communi, cum id poſſit Princeps cogitare, & ſanctæ mem. Clemens VIII. non minus doctrina, quam
† ſanctitate conſpicuus fuit huius ſententiæ, & eam te- 14
nent Doctor. *in cap. dudum, de priuileg. vbi* Abb. *num. 1. verſ. ſecus dicit, &* Innoc. *num. 4. verſ. ſed de proprietate.* Hoſtien. *num. 6. verſ. nec obſtat.* Ioann. Andr. *nu. 5. verſ. alij tamen dicunt.* Anchar. *num 3. verſ. ideo enim.* Cardinal. *col. 1. verſ. vbi quæro, quæ eſt ratio diuerſitatis.* Butrius *num. 6. verſ. aliqui dicunt.*

Et iſta procedunt etiam quod D. Dux habeat immemorabilem pro ſe cum fama priuilegij Apoſtolici, quia cum
in hoc caſu ſola † immemorabilis non ſufficiat laico, Co- 15
uar. *var. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 6. verſ. 4. ab eadem radice.* Curt. *in cap. fin. de conſuetud. ſect. 4. numer. 33.* Arnulphus Ruzzeus *in tract. iur. regaliæ 4. parte præfat. num. 7.* Rebuff. *de decimis quæſt. 13. num. 67. & 68.* & de magis communi Rota *deciſ. 215. num. 2. & 3. par. 2.*
diuerſ. ſed cum ea debet concurrere, vel fama † priuile- 16
gij, vel recognitio feudalis, vel aliud æquipollens debet probari, Ioann. Andr. *& alij in cap. cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. cauſam, num. 3. de præſcript. & in cap. cum contingat. num. 4. verſ. ſi tamen de form. compet.* Rebuff. *de decimis d. quæſt. 131. num. 69. & ſeqq.* vbi declarat Balbus *de præſcript. par. 1. quintæ partis principalis quæſt. 7. num. 19. verſ. 1. cum ſeqq.* Guidobon. *deciſ. 61. & 62. & fuit dictum in cauſa Toletana iuris decimandi 27. Aprilis, & 7. Nouembris 1584. coram bon. mem. Card. Blanchetto, & coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio in cauſa Calagu-*

laguritana oblationum 21. Octobr. 1588. & in alia Comen. decimarum 20. April. 1595. coram Orano, & in cauſa Burgon. decimarum 5. Iun. 1591. coram eodem. Ideo D. Dux allegando immemorabilem cum fama priuilegij non dici
17 tur allegare meliorem titulum de † mundo, ſed titulum
ex priuilegio, de quo extat fama, & cui ſatis fuit derogatum, cum Papa ſciret has decimas antiquas de Iure communi, vel ſpeciali ad aliquem ſpectare, vt ſupra dictum fuit.

Et meritò quidem non ſufficit ſola immemorabilis, quia
18 cum laici ſint incapaces † decimarum cum ſint ſpirituales,
cap. 1. & 2. de decimis, cap. cauſam quæ, vbi Abbas, Felin. *& alij de præſcript.* Rebuff. *de decimis quæſt. 1. & 2. & d. quæſt. 13. num. 64. & 65. & 78.* Balbus *de præſcript. d. quæſt. 7. num. 14. & ſeqq.* S. Thomas *2. 2. quæſt. 87. art. 3.* Guidob. *d. deciſ.* 61. vbi quod omni tempore tàm ante
19 † quàm poſt Concilium Lateranenſe laici fuerunt incapaces decimarum, & propterea nullo tempore poſſunt eas
20 retinere, neque præſcribere, niſi doceant † in feudum vel
legitimam conceſſionem ab Eccleſia recepiſſe, & fuit pluries reſolutum; Ideo cum laici ſint incapaces iuris deci-
21 mandi; illud † per immemorabilem non potuerunt acquirere, quod eſt regulare in omni incapace, *gloſ. in cap. nobis. verbo iuriſdictione de iurepatronatus*. Abb. & Curt. *in d. cap. fin. de conſuetud. ſect. 4. num. 32. & 33. latè* Couar. *d. lib. 1. var. cap. 17. num. 10. Anaſtaſius* Germon. *de ſacr. immun. lib. 3. cap. 19. num. 6. et ſeqq.* Peregr. *de iure fiſci. lib. 6. tit. 8. num. 18. et ſeqq.* Henriquez *in ſumma lib. 7. cap. 17. numer. 2.* & latiſſimè *Anguianus de legib. lib. 1. controuerſ. 26. cap. 20. num. 5. et ſeqq.*

Non obſtat, quod ante Concilium Lateranen. laici non
22 erant † incapaces decimarum, quia contrarium eſt verius
23 ex ſupra deductis. Poterat bene Epiſcopus, † & alij Prælati Inferiores illis decimas concedere, *cap. cum Apoſtolica de his quæ ſunt à Prælato*, ſed cum hodie non conſtet de recognitione feudali, vel aliquo æquipollente, vnde inferatur infeudatio facta ante Concilium Lateranenſe, † &
24 ſola immemorabilis non ſufficiat, vt ſupra dictum fuit, & tenet Ripa *in cap. 2. num. 75. verſ. & ex his bene infertur de iudicijs vbi quod requiritur ſaltim ſama infeudationis*, fruſtra allegatur, quod priuilegia Societatis non tollant infeudationes ex Ioann. Andr. & alijs allegatis in dicta Valentina, quia de infeudatione nullibi conſtat, nec ea probatur

Nec denique obſtat, quod priuilegiatus non vtitur priui-
25 legio † contra pariter reſpectiuè priuilegiatum, & cum op-
26 poſitione mutua in ordine ad actum eiuſdem priuilegij, † vt ſi vnus habet priuilegium ad exigendum, & alius ad non ſoluendum, vel ſi vnus habet priuilegium, vt propter de-
27 lictum incarcerari, † aut torqueri non poſſit, & alius habeat priuilegium, vt quilibet contra ſe delinquens carceretur, & torqueatur, Suarez *de ll. lib. 8. cap. 13. num. 2. iuncto num. 5.* Nam fuit reſponſum quod huiuſmodi oppoſitio
28 non militat in caſu iſto, cum conſtet de † voluntate Summorum Pontificum eximendi Societatem à decimis etiam quod de Iure ſpeciali debeantur alicui, & ſic etiam quod debeantur priuilegiato, vt per Couar. *in regul. poſſeſſor. par. 2. §. 2. num. 4. verſ. non quidem ex eo de præſcript.*

Et ita concluſum vtraque parte informante.

¶ *Plures deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſionem 41.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Alimentorum.

Die Veneris 30. Ianuarij 1637.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione firmatur, quod patruus nepotem, & è conuerſo nepos patruum alere tenetur, & demonſtratur quod hoc ſancitum non ſolum eſt de iure Cæſareo, ſed etiam Pontificio, quinimo iure etiam Diuino. Grauiter, & doctiſſimè materia iſta hic declaratur à tàm celeberrimo, & clariſſimo Auditore, Iuris fonte vberrimo.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta præſtandi onus in linea collaterali non excedit primum gradum.*

2 *Patruus nepotem, et è contra nepos patruum alere non tenetur, et hoc ea ratione, quia id nullo iure cauetur num. 3. contrarium vide num. 44.*

4 *Patruus nepotem, et è conuerſo nepos patruum egentem alere tenetur.*

5 *Et iſta opinio eſt iuri, & æquitati conſentanea, & eſt verior, & æquior, immò æquiſſima, vt num. 6. et 7. et ita varia ſuprema Tribunalia tenuerunt, vt num. 8. 9. 10. 11. 12. et 13. atque pluribus teſtibus fulcitur num. 14.*

15 *in L. ſi quis à liberis ff. de liber. agnoſcend. verbum illud (parentes) omnino referri videtur ad patruum, et vide num. 25.*

16 *Verbum (cæteroſq.) alias perſonas præter expreſſas includit.*

17 *Abauus, vel atauus, atque abnepos vel atnepos, impoſſibile videtur quod ſuperuiuant.*

18 *Pronepos proauo viuente naſci, ſeu concipi non ſolet.*

19 *Patruo nomen illud parentis optimè adaptatur.*

20 *Nepos parricidium dicitur perpetraſſe, pœnaque parricidij punitur, ſi patruum occidat.*

21 *Parentis nomen tripliciter ſumitur, primò ſtrictiſſimè, et ſub eo veniunt tantum aſcendentes, vſque ad tritauum, ſecundò ſtrictè, et comprehendit agnatos.*
Tertiò largè, et veniunt agnatos, et cognatos.

22 *Parentis nomen in collateralibus conſanguineis verificatur.*

23 *Parentis nomen etiam ad conſanguineos, et cæteros coniunctos refertur.*

24 *in Alimentis præſtandis Iudex perpendere debet vota ſingulorum, in quibus æquitas, et charitas concurrit.*

26 *Ratio legis, quando eſt generalior dicto, illud ſemper extendit, & ampliat.*

27 *Ampliatio ex generalitate rationis admittitur etiam in odioſis, & exorbitantibus.*

28 *Alimentorum materia fauorabilis eſt, & ideo in ea eſt admittenda ampliatio.*

29 *in Alimentorum materia potius eſt admittenda ſuperfluitas, quàm quod quis debitis priuetur alimentis, etiam quod interpretatio contra ius fuerit.*

30 *Alimentorum legatum relictum alicui, quoad cum aliquo moratus fuerit, debetur etiam mortuo eo, cum quo legatarius morari tenebatur.*

31 *Alimenta à nepote eius patruo, & è conuerſo debentur ex diſpoſitione iuris Canonici.*

32 *Clericorum bona pauperum eſſe dicuntur.*

33 *Clericus alimenta præſtare tenetur ſuæ amitæ pauperi, non quidem ex eo, quod bona clericorum ſint pauperum, ſed ratione propinquitatis, & ſanguinis coniunctionis.*

34 *Coniuncti ad vitæ ſubſidia inter ſe præſtanda tenentur.*

35 *Proximi ſanguinis proprij non ſunt deſpiciendi ſi egere cognoſcatur.*

36 *Coniunctis melius eſt, vt quis ſubueniat, quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitatis.*

37 *Nepos patruo alimenta etiam in foro conſcientiæ præſtare tenetur.*

38 *in Alimentorum materia etiam in foro ciuili, & in terris Imperij Ius Canonicum ſeruandum eſt.*
Egeno cuilibet eſt ſubueniendum, num. 38.

39 *ex Familia ſua nato qui non ſubuenit, fidem negat, ac infideli deterior efficitur.*

40 *Patruus, eſt perſona valde coniuncta.*

41 *Patruus in ſacris litteris ſæpiſſimè ſub nomine fratris nuncupatur, & num. 43.*

42 *Soror etiam dicitur, quæ eſt filia fratris.*

45 *Lex, ſi in aliquo caſu non proſpexiſſet, tunc ratio naturalis, ipſaq; rei æquitas vim legis habet, ac pro lege allegari poteſt.*

46 *in Iudicando magis æqua eſt tenenda ſententia, quamuis contraria ſit magis communis.*

47 *Rota ex inueterato ſtylo in opinionum conflictu æquiorem ſolet amplecti ſententiam.*

48 Nepos,

48 *Nepos, à quo alimenta petuntur, ſi ſit Comes, vel Marchio, tunc enim ne patruus in Comitatus, ſeu Marchionatus opprobrium mendicare cogatur, alimenta ſunt omnino concernenda, & num. 61.*
49 *Perſonis legitimatis iura minus fauent, quam legitimis.*
50 *in Succeſſionis materia legitimus naturali præfertur.*
in Alimentorum materia illegitimus non differt à legitimo, num. 50.
51 *Patruo etiam naturali debentur alimenta, & hoc præcipuè, quando procedit ex nobili proſapia, num. 52.*
53 *Patruus non tenetur dotare neptem, ſed iſta opinio eſt admodum controuerſa.*
54 *Alimentorum materia eſt magis priuilegiata, & vrgentior, quàm cauſa dotis.*
55 *Dos cui non debeatur, multæ ſunt perſonæ, & tamen debeatur alimenta.*
56 *Filius non tenetur dotare matrem.*
57 *Filius matri tenetur præſtare alimenta.*
58 *Dotare tenetur, ergo tenetur alere, hoc argumentum ſic affirmatiuè ſumptum validum eſt, ſed ſecus, ſi negatiuè concipiatur, veluti non tenetur dotare, ergo nec tenetur alere.*
59 *Opinio eorum Doctorum contra quos ſtat verior, æquior, & receptior ſententia, non eſt attendenda.*
60 *Doctores, qui aſſerunt, quod patruus alimenta nepoti præſtare non tenetur, & è conuerſo, reijciuntur.*
62 *Alimenta nepoti, quod non debeantur à patruo, fuit deciſum Bononiæ.*
63 Siluan. *in conſil. 33. reijcitur.*
64 *Exemplis non eſt iudicandum.*
65 *Alendi onus tranſit ad hæredem, & quemcumque poſſeſſorem bonorum.*
66 *ob Alimentorum ſpecialem fauorem ſola triennalis præſtatio obligat ad eadem alimenta in futurum præſtanda.*
67 *Alimenta, quando quis alicui tenetur præſtare, non eſt curandum vnde bona prouenerunt.*
68 *Alimenta, quando ſunt præſtanda non attenditur, an quis aliquo exercitio poſſit ſibi victum quærere, & hoc propter fragilitatem humanæ potentiæ.*
Sed videndum eſt, an habeat tot in bonis, ex quibus decenter viuere poſſit, num. 68.
69 *Alere, quando quis aliquem tenetur, Iudex poteſt illum condemnare ad aſſignanda bona, ex quorum redditibus alimenta ille percipiat.*
70 *in Alimentorum quantitate taxanda, quid ſit conſiderandum.*

DECISIO CXCIV.

CVM aliàs Dominus Marcus Bonellus egiſſet coram A. C. contra Dominum Antoninum Pium Marchionem Caſſani prædefunctum eius germanum fratrem pro alimentorum præſtatione, obtinuit ea decerni ad menſtrua ſcuta duodecim, ſed in gradu appellationis ſententiam Rotalem reportauit, qua Dominus Marchio fuit condemnatus ad præſtandum ſibi dicta alimenta ad rationem ſcutorum viginti menſtruorum, quæ ſententia vti in iudicatum tranſacta, fuit etiam coram me exequutioni demandata pro alimentis decurſis vſque ad obitum eiuſdem Marchionis.

Cumque Dominus Marcus inſtaret ſibi aſſignari aliquod corpus pro dictorum alimentorum conſequutione, verſaque vice modernus Marchio filius, & hæres dicti q. Marchionis Antonini prædictæ aſſignationi ſe opponeret, quinimò contenderet ſe ad præſtationem dictorum alimentorum non teneri, dubitani, an, & ad quam ſummam eſſet faciendum dictum aſſignamentum.

Et quoad primam inſpectionem attinet, Domini præmittebant dictum modernum Marchionem teneri præſtare alimenta di. in Marco eius patruo; nam licet iuxta quorundam Doctorum ſententiam onus præſtandi alimenta in
1 † linea collaterali prætendatur non excedere primum gra-
2 dum, ſicque patruus nepotem, & è conuerſo † nepos patruum alere non teneatur prout tenuerunt Odofred. *in l. 2. num. 2. poſt med. verſic. ſed inter collaterales. C. de alen. liber.* Cordub. *in l. ſi quis à liberis. §. idem reſcripſit. num. 108. & ſeqq.* vbi de patruo erga filios fratris prædefuncti, *& num. 125. verſ. ex ſuperiori, & num. 126.* vbi de filijs fratris erga patruum, *ff. de liber. agnoſc.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. num. 67. in ducto verſic. ſed quamuis* Emanuel à Coſta *ſelect. interpr. lib. 2. cap. 25. num. 2.* Garz. *de expenſ. & melior. cap. 3. num. 35. verſic. ſed verius.* Barboſ. *in l. 1. quæſt. 4. num. 142. verſ. quinimo, ff. ſol. matrim.* Siluan. *conſ. 33. num. 12. verſ. quidquid tamen ſit.* Riminald. Iun. *conſ. 777 num. 15. verſ. prædictis tamen non obſtantibus, vol. 7.* Vincent. de Franch. *deciſ. 178. à num. 2. vſque in finem.* Marilian. *deciſ. 99. num. 2. & 3* Maſtrill. *deciſ. 85. num. 29. & 30.* Io. Bapt. Larre *deciſ. Granaten. diſput. 47. num. 15. & ſeq.* qui omnes eo præcipuo mouentur fundamento, † quod nulla lege cau- 3
tum reperiatur, quòd patruus nepotem, & è conuerſo nepos patruum alere cogatur, eamque ſequuta fuiſſe videtur Rota in *Romana domus 20. Nouemb. 1630. coram R. P. D. meo Ghiſilerio, quæ eſt deciſio 408. num. 12. verſ. quia contrarium par. 5. recentior.*

Contrariam tamen ſententiam, egregiè defenſam à Domino Aduocato Euſebio de Euſebijs vnanimiter à Dominis commendato, vti veriorem, æquiorem, ac magis receptam, nimirum, quod patruus † nepotem, & è conuer- 4
ſo nepos patruum egentem alere teneatur, Domini abſque difficultate amplexi fuerunt, quam communiter ſequuntur Crot. *in l. filiusfamilias. §. Diui num. 30. in fin. ff. de legat. 1.* Rip. *ibid. num. 4.* Ferdinandus Loaz. *ibidem num. 96.* Bolognett. *in lib. 1. num. 134. in fin. ff. ſol. matr.* Honded. *conſ. 79 num. 25.* vbi etiam veriorem teſtatur, *& num. 27. lib. 2.* Marcambr. *conſ. 110. num. 62.* Pontan. *de aliment. cap. 10. num. 2. in fin. verſ. eademque de cauſa.* Coler. *eod. tract. de alim. lib. 1. cap. 9. num. 28. & ſeq.* vbi ſex efficacibus comprobat rationibus, & *num. 30.* iuri, † & æqui- 5
tati conſentaneam ſententiam appellat. Surd. *pariter de alim. tit. 1. quæſt. 18. num. 1. & 6. propè fin.* veriorem teſtatur. *& num. ſeqq. vſque ad finem quæſtionis.* Roderic. Aluarad. *de coniect. ment. defunct. lib. 2. cap. 2. §. 1. ſub num. 73. verſ. moueor etiam, idemq. ſenſit lib. 3. cap. 1. num. 2.* vbi etiam in foro animæ, ipſum teneri comprobans. Fachine. *contron. iur lib. 12. cap. 61. à verſic. contrariam ſententiam,* vbi etiam hanc † æquiſſimam appellat ſen- 6
tentiam, ad obiectaque contrariæ opinionis reſpondet. Io. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed. 66. num. 4. in fin. à verſ. qui verè loquitur.* Afflict. *ſuper 3. libr. feud. rubr. 28. de natura ſucceſſ. feud ſub num. 40. circa med. ſub verſ. item ſi iure Francorum, & ſub verſ. nec obſtat, quod dictum eſt ſupra.* Odd. *de fideicomm & prohibit. alienat. qu. 39. num. 23.* Caſtill. *quotid. controuerſ. lib. 4. par. 4. de coniect. vlt. vol. cap. 61. num. 52. & 53. vſque ad verſ. quoad quartum verò,* vbi latiſſimè comprobat, & ad obiecta partia aduerſæ reſpondet, ac veriorem, † & æquiorem 7
affirmat Mart. *de iuriſd. 4. par. caſu 23. num. 22. & ſeq.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Lucen. 62. num. 36. par. 1.* Martin. Monter à Cueua *deciſ. Aragon. 16. à num. 6. verſ. ſecundo pro hac ſententia, & plurib. num. ſeqq. & ferè per tot. deciſ.* Giurb. *deciſ. 5. num. 14. & ſeqq.* vbi pluribus rationibus, & auctoritatibus confirmat, ac veriorem teſtatur, idemque ſentiunt Aloyſ. Ricc. *in Addit. ad* Vincent. de Franch. *d. deciſ. 178. ante verſ. ex ſupradictis igitur in verb. & nota quod non tantum, & in fine additionis.* Angel. *in auth. res quæ ſub num. 2. verſ. & ideo non miꝛum, C. comm. de legat.*

Et pro hac ſententia pluries iudicatum † fuiſſe in varijs 8
Tribunalibus, vt in ſupremo Caſtellæ conuentu teſtatur Monter. à Cueua. *d. deciſ. 16. num. 11. in fine, & num. 12.* Giurb. *d. deciſ. 5. num. 14* Molin. *de primog. Hiſpan. d. lib. 2. cap. 15. num. 72.*

In alio ſupremo Caſtellæ Senatu † iudicatum affir- 9
mat Caſtill. *de coniect. vltim. volunt. d. cap. 61. ſub num. 53.*

In Regia Aragoneñ Audientia † teſtantur Monter. à 10
Cueu. *d. deciſ. 16. num. 11 & 12. &* Caſtill. *de coniect. d. c. 61. ſub num. 53. à verſ. quæ Senatus illius.*

In ſupremo Conciſtorio Regni Siciliæ † omnium vo- 11
to deciſum teſtatur Giurb. *d. deciſ. 5. num. 14. & in fine deciſ.*

In Sacro Conſilio Neapolitano † deciſum ex reſcripto 12
Cæſareæ Maieſtatis affirmat Mart. *de iuriſd. 4. part. caſu 23. num. 22. & ſeqq.*

Et

13 Et hanc ſententiam fuit amplexum hoc Sacrum † Tri-
bunal, & ſignanter *in Romana alimentorum* 13. *Iunij* 1613.
*coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & nouiſſimè in
Romana dotis* 14. *Martij* 1635. *coram R. P. D. meo Mer-
lino*.

14 Quæ ſententia pluribusque fulcitur † textibus tàm
Iuris ciuilis, quàm Canonici Iuris ſiquidem ciuilis, *in l. ſi
quis à liberis. ſub verſ. vtrum autem. ff. de liber. agnoſc.* ibi,
cæteroſq. virilis ſexus parentes alere cogatur, quod ver-
15 bum, *parentes*, ad patruum † omnino referri viſum fuit,
quandoquidem Domini aduertebant, Imperatorem de pa-
tre, auo, vel proauo ibi non intellexiſſe, ex quo illos no-
minatim expreſſerat; vltra quod verbum illud, cæteroſq.,
16 † alias perſonas præter expreſſas includit, ad abauum ve-
rò, & atauum referri minimè poſſe, quia impoſſibilis vi-
17 detur caſus, quòd abauus, † vel atauus, atque abne-
pos, vel atnepos eodem tempore ſuperuiuant, vt in mi-
nus fortioribus terminis, quod nec quidem pronepos pro-
18 auo viuente † naſci, ſeu concipi ſoleat, benè conſiderat
Soccin. ſen. *conſ.* 10. *ſub num.* 10. & 11. *vol.* 3.

Vnde pernecesse ad patruum referri debet, præſertim
19 cum patruo † illud nomen parentis optimè adaptetur, vt
eſt textus clarus *in l. ſororis proaeptem, quæ eſt* 39. *ff. de rit.
nuptiar. & de amita. eſt textus in §. item amitam. inſtit. de
nupt.*

20 Hinc videmus, quod nepos parricidium † dicitur per-
petraſſe, pœnaque parricidij punitur ſi patruum occidit
lib. 1. *ff. ad l. Pompe. de parricid.* Menoch. *conſ.* 820. *num.*
1. & faciunt tradita per Alex. Trentacinq. *conſ.* 72. *vol.* 2.
21 vbi tripliciter nomen parentis intelligi ait, † primo ſub co-
ſtrictiſſimè venire ſolos aſcendentes vſque ad tritauum, ſe-
cundo ſtrictè comprehendi agnatos, tertiò largè venire ag-
natos, & cognatos, & nomen parentis quandoque etiam
22 † in collateralibus conſanguineis verificari; & quod no-
men parentis etiam ad conſanguineos, & cæteros coniun-
23 ctos † referatur tradunt Aym *conſ.* 80. *num.* 12. Iaſ. *in lib.*
2. *§. prætor ait, num.* 1. *ff. de in ius voc* Angel. *in §. eco-
nomus. verſus finem verſ. vltimo. noto.* Auth *de alien. &
emphyt.* Rota *deciſ.* 492. *num.* 1. *verſus finem. par.* 3. *in re-
cent.*

Qui intellectus fortius comprobatur ex alijs ſequentibus
verbis eiuſdem text. *in d. l. ſi quis à liberis*, ibi, *& cum ex
æquitate hæc res deſcendat, charitateq. ſanguinis ſingulo-
rum deſideria perpendere Iudicem oportet*; vnde cum Iudex
24 in præſtandis † alimentis perpendere debeat deſiderium ſin-
gulorum, in quibus æquitas, & charitas ſanguinis con-
currit, vtique patruo tàm coniuncto erunt alimenta per
eum decernenda, & propterea quando etiam patruus præ-
25 cedenti verbo, † parentum, non eſſet comprehenſus, ni-
hilominus ſub hac ratione æquitatis, & charitatis ſangui-
nis ab Imperatore allata comprehendi deberet, nam quan-
26 do ratio legis eſt generalior † dicto, illud ſemper extendit,
& ampliat Surd. *conſ.* 67. *num.* 21. & *conſ.* 96. *num.* 20.
Tiraq. *in tract. ceſſan. cauſ. par* 1. *num* 154. *& ſeqq.* Ro-
ta *in Viterbien. Caſtrorum* 21. *Iunij* 1628. *coram Reueren-
diſſ. D. meo Decano*. Cumque ampliatio propter generali-
27 tatem † rationis admittatur etiam in odioſis, & exorbi-
tantibus, Surd. *conſ. ſub eodem num.* 21. Tiraquell. *ibidem
num.* 138. facilius in hac materia alimentorum, † quæ fa-
28 uorabilis eſt, admitti debet Decian. *conſ.* 48. *num.* 22. *lib.*
5. Peregrin. *de fideicomm. art.* 42. *ſub num.* 87. Cum in ea
29 potius ſit admittenda ſuperfluitas, † quàm quod quis de-
bitis priuetur alimentis, etiam quod interpretatio contra
Ius fieret, vt per optimum textum *in lib.* 1. *C. de legat.* tra-
dit Gratian *diſcept.* 104. *num.* 65. Rota *deciſ.* 263. *num.* 5.
par. 2. *diuerſ.* & facit textus *in l. Cuio Seia. §. Imperator. ff.
de alim. & cibar. legat.* Vbi legatum alimentorum † reli-
30 ctum alicui quoad cum aliquo moratus fuerit, Imperator
fuit interpretatus, deberi etiam mortuo eo, cum quo lega-
tarius morari tenebatur.

31 Ex diſpoſitione etiam Iuris Canonici hæc alimenta † à
nepote eius patruo, & è conuerſo deberi probat primo *text.
in cap.* 1. *verb amitum. de cohabit. cleric.* ibi, eis quæ ſunt
32 neceſſaria ſubminiſtrent, qui textus licet loquatur de †
clerico, cuius bona pauperum eſſe dicuntur, nihilominus
33 illum teneri præſtare alimenta ſuæ amitæ, non † quidem
ex eo, quod bona clericorum ſint bona pauperum, ſed ra-
tione propinquitatis, & ſanguinis coniunctionis, iura in
eodem *cap. & glaſ. allegata ſatis demonſtrant*, vt aduertit
Coler. *de alim. d. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 28. *ſub verſ. ſecundò
probatur*, vbi refellit Cordub. de Lara. *qui in d. l. ſi quis à li-
beris. §. idem reſcripſit num.* 207. *d. text. in cap.* 1. *eludere conatur*.

Secundò probat textus *in cap. cum quidam. §. final. de
iur. iuran. vbi* Bald. *num.* 3. & Felin. *num.* 9. *in fin.* aiunt
coniunctos † ad vitæ ſubſidia inter ſe præſtanda teneri, vt 34
per hunc etiam text. alimenta patruo deberi firmat Surd.
de alim. d. tit. 1. *quæſt.* 28. *num.* 3. Monter. Cueu. *d. deciſ.*
16 *num.* 10. *& ſeq.* Giurb. *d. deciſ.* 5. *num.* 17. *verſ. iure
autem Canonico, & dixit* Rota *in d. Romana alimento-
rum. verſ. quibus non obſtat. coram Patriarcha Manzanedo.*

Tertiò, & clariùs id probat text. *in cap. eſt probandu. di-
ſtinct.* 86. ibi, proximos, † feminia tui † non deſpicias, 35
ſi egere cognoſcas, melius eſt enim, vt ipſe ſubuenias tuis, 36
quibus † pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere, aut alicui 37
poſtulare ſubſidium neceſſitatis, per quem textum etiam
in foro conſcientiæ nepotem patruo alimenta præſtare de-
bere docet Roderic. Aluarad *de coniect. ment. defunct. d. lib.*
3. *cap.* 1. *num.*

Quod ius Canonicum in hac materia alimentorum † 38
ſeruandum eſſe etiam in foro ciuili, & terris Imperij fir-
mant in ſpecie, Giurb. *d. deciſ.* 5. *num.* 17. & 24. Monter.
à Cueu. *d. deciſ.* 16. *ſub num.* 14. *& in d. Romana alimento-
rum coram Patriarcha Manzanedo, & in d. Rom dotis coram
R. P. D. meo Merlino.*

His accedat auctoritas ſacrarum litterarum, quæ iu-
bent, vt cuilibet egeno ſubueniamus, vt *in Prouerb.* 5.
verſ. 16. *& Lucæ* 6. *verſ.* 38. necnon auctoritas Apoſtoli 1.
ad Thimot. 5. dum ait, eum, † qui ex ſua familia nato 39
non ſubuenit, fidem negare, ac infideli deteriorem effici,
prout per dictas auctoritates hanc ſententiam compro-
bat, idem Coler. *d. cap.* 9. *num.* 28. *verſ. quinta adduci
poteſt.*

Potiſſimè cum verſemur in perſona adeo coniuncta, qua-
lis † eſt patruus, qui in ipſis ſacris litteris ſæpiſſimè ſub 40
nomine fratris nuncupatur, vt ſignanter videmus *in Geneſ.
cap.* 13. *num.* 8. vbi cùm Abraham loqueretur cum Loth,
qui erat filius ſui prædefuncti fratris, vt patet ex *cap.* 12.
ſub verſ. Tulitque Sarai vxorem ſuam, ait ne quæſo ſit iur-
gium inter me & te, † & inter Paſtores meos, & Paſtores 41
tuos, fratres enim ſumus, *& in eadem Geneſi cap.* 29. *n.* 15.
Vbi cum Laban patruus loqueretur cum Iacob nepote, in-
quit, num quia frater meus es, gratis mihi ſeruies? Idem-
que probatur ex *cap. quæritur* 22. *quæſt* 2. ibi, ſoror enim
dicitur, quia filia fratris † erat: Vnde ſi iura ſunt clara, 42
quod fratrem pauperem quis alere tenetur, & ad ſuntrem
D. Marci firmauit, Rota *deciſ.* 92. *par.* 5. *diuerſ.* Cur non
idem dicendum de patruo, qui † etiam in ſacris litteris tan- 43
quam frater recognoſcitur, & nuncupatur?

Et hinc corruit præcipuum contrariæ opinionis funda-
mentum ex eo deſumptum, quod nulla † lege cautum ſit à 44
patruo nepoti, & è conuerſo hæc alimenta deberi, cum id,
nedum iure Cæſareo, ſed etiam Pontificio, quinimo iure
etiam Diuino appareat eſſe ſancitum.

Præterea & quando ius ſcriptum in huiuſmodi caſu in
ſpecie non proſpexiſſet, ipſa ratio † naturalis, ipſaque rei 45
æquitas vim legis haberet, ac pro lege allegari poſſet, vt in
puncto aduertunt Facchine. *controuerſ. d. lib.* 12. *cap.* 61. *ver-
ſus finem. verſ. ideo non obſtat.* Caſtill. *de coniect. vlt. vol. cap.*
61. *ſub num.* 53. *ſub verſ. & non obſtare quod lex, & ſub verſ.
cuius etiam rationem*. Surd. *de alim. d. tit.* 1. *quæſt.* 28.
num. 7. *& ſeqq.* Monter. à Cueu. *d. deciſ.* 16 *num.* 9. *&
ſub num.* 12. *& ſeqq.* Giurb. *d. deciſ.* 5. *num.* 26. *& num.*
23. *& alijs omiſſis* Rota *in d. Romana dotis coram D. meo
Merlino*.

Quapropter ab hac ſententia non minus iuribus fulcita,
quam rationibus à prædictis Doctoribus, ſignanter à Cole-
rio relatis, quamue Doctores communiter, & inter alios
Pontanus, Colerios, & Surdus, qui ea profeſſo hanc ma-
teriam alimentorum tractarunt, vti veriorem & æquiorem
ſequuntur, & iuxta quam tot ſuprema Tribunalia iudica-
runt, viſum fuit non eſſe recedendum, maximè † cum in 46
iudicando magis æqua ſit tenenda ſententia, quamuis con-
traria eſſet magis communis, Honded. *conſ.* 59. *n.* 67.
l. 1. Port. Imol. *conſ.* 42. *nu.* 3. Cæphal. *conſ.* 93. *nu.* 6.
lib. 1. & *conſ.* 766. *nu.* 17. *lib.* 2. Lancell. Gall. *conſ.*
122. *nu.* 10.

Tanto magis in hoc Sacro Rotæ Auditorio, quod ex
inueterato ſtylo in opinionum conflictu † æquiorem ſo- 47
let amplecti ſententiam, vt dixit Rota *in Arimin. legi-
timæ de Scurponibus* 5. *Maij* 1627. *coram Reuerendiſſ. Vr-
gellen.*

Additur

Digitized by Google

Additur ex abundanti, multo magis præfatam opinio-
nem recipiendam, quando vt in huiuſmodi caſu nepos a quo
alimenta petuntur, eſt Comes, vel Marchio, tunc enim
48 † ne patruus in Comitatus, ſeu Marchionatus opprobrium
mendicare cogatur, alimenta eſſe omnino decernenda ad-
mittunt, etiam contrariæ opinionis ſequaces, vt in ſpecie
declarat Caſtill. *de conieƈt. vlt. vol. d. cap. 61. ſub n. 53. verſ.
ſtatim tamen*, vbi idem ſenſiſſe teſtatur Cordub. de Lar. *in d.
l. ſi quis à liberis. §. ſi mater. nu. 53. de liber. agnoſc.* & idem
ex contrariæ partis ſequacibus Larre *d. deciſ. Granaten. 47.
ſub n. 23. poſt med. verſ. nec habeat adiunƈtam dignitatem, &
50. in fine, &* Maſtrill. *d. deciſ. 85. nu. 35. & ſeqq. lib. 1.* vbi
etiam quod Conciſtorium determinauit patruo naturali an-
nua ſcuta trecenta, & vlterius quod reſolutio ab vtraque par
te fuit approbata.

Et ſic non obſtat, quod verſemur in patruo naturali legi-
49 timato, cui † iura minus fauere ſolent, quàm legitimo,
quoniam omiſſo, quod iura, & Doƈtores ſupra allegati in
diſtinƈtè loquuntur, fuit reſponſum, id procedere in mate-
50 ria ſucceſſionis, in qua † legitimus naturali præfertur, ſe-
cus autem in materia alimentorum, in qua naturalis à le-
gitimo non differt, Lup. *de illeg. & natur. reſtit. liber. com-
ment. 2. §. 1. nu. 8. & ſub nu. 28.* Fontanell. *de paƈt. nupt.
clauſ. 5. gloſ. 8. par. 1. num. 77.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 25.
num. 31. ad finem, & tit. 7. quæſt. 9. num. 3.* Paleott. *de
noth. & ſpur. cap. 38. in fine*, Gratian. *diſcept. 567. num.
51 26. tom. 3.* & in ſpecie, quòd etiam patruo † naturali de-
beantur alimenta firmat Maſtrill. *d. deciſ. 85. num. 35. &
ſeq. lib. 1. & fuit reſolutum in d. Romana alimentorum 15. Iu-
nij 1613. coram Patriarcha Manzanedo*. Præcipuè quan-
52 do prout † hic patruus ex nobili proſapia deſcendit, vt pon-
derat idem Maſtrill. *d. deciſ. 85. num. 35. & ſeqq. vbi ſub nu.
79.* ait ideo procedere ex maxima æquitate.

Minus obſtant Doƈtores in contrarium allegati, nempe
Alex. *in lib. 1. num. 20. verſ. quid de patruo.* Rip. *ibidem
poſt* Angel. & Imol. *num. 86. ff. ſolut. matrim.* Afflict. *in
conſtit. Regni lib. 3. de ſucceſſ. nobil. rubr. 24. num. 39.* Bald.
Nouell. *de dot 6. part. princ. 16. ſpecial. num. 5. verſ. quid
autem in patruo.* Campeg. *de dot. par. 1. quæſt. 29.* Pariſ.
conſ. 16. num. 79. lib. 2. Quia prædiƈti non loquuntur in
caſu alimentorum, ſed in caſu dotis, ex quo aſſerunt,
53 quod patruus non tenetur dotare † neptem, quæ conclu-
ſio vltra quod eſt admodum controuerſa, cum non deſint
contrarium ſentientes, vt ſignanter Bolognett. *in d. l. nu.
134. in fine, ff. ſolut. matrim. & alij*, ac tanquam ta-
lis à Rota non admiſſa *in d. Romana dotis coram D. meo
Merlino, & in alia Romana dotis 16 Iunij 1635. coram D. meo
Pirouano*.

54 Ex ea malè infertur ad caſum alimentorum, quorum †
cauſa magis priuilegiata eſt, & vrgentior, quàm cauſa do-
tis, Peregrin. *de fideicomm. art. 42. num. 87.* Dec. *in l. ſi cer-
tis annis. num. 8. C. de paƈt.* Natt. *conſ. 410. num. 15.* Gra-
tian. *diſcept. 832. num. 33.* Giurb. *d. deciſ. 5. ſub num. 40.
verſ. ſed diuerſa.* Monter. à Cueu. *d. deciſ. 16. num. 16.*

Et argumentum de alimentis ad dotem, quo diƈti Do-
ƈtores contrariæ opinionis ſequaces vtuntur, multis con-
55 funditur exemplis, nec ſemper concludit, cum † multæ
ſint perſonæ, quibus non debetur dos, & tamen debentur
56 alimenta; filius enim non tenetur † dotare matrem, *lib.
1. §. præterea. ff. de tutel. & ration. diſtrah. l. tutor. ſecun-
dum. §. fin. de adminiſtr. tutor.* Iaſ. *in authen. res quæ. num.
9. C. comm. de legat.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 28. num. 9.
in fin. & num. 10.* Monter. à Cueu. *d. deciſ. 16. ſub num.
57 20.* Eam tamen † tenetur alere *d. l. ſi quis à liberis. ff. de
liber. agnoſc. l. tutor. §. fin. ff. de adminiſtr. & pericul. tu-
tor.* cum alijs ſimilibus caſibus, qui per diƈtum D. Aduo-
catum afferebantur.

Propterea licet valeat argumentum affirmatiuè ſum-
58 ptum, tenetur dotare, † ergo tenetur etiam alere, non
tamen valet negatiuè ſumptum, videlicet non tenetur
dotare, ergo nec alere, vt in terminis affirmant Facchi-
ne. *controuerſ. iur. lib. 12. cap. 61. in fin.* Surd. *de ali-
ment. tit. 1. quæſt. 28. ſub num. 9. à verſ. ſecundo reſ-
pondeo*. Ioann. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed. 66.
num. 5.* Monter. à Cueu. *d. deciſ. 16. num. 11. & 20.*
Giurb. *deciſ. 5. num. 42.*

Et ſic minus releuant cæteri prædiƈti Doƈtores; tum quia
59 contra ipſos ſtat verior, magis æqua, † & magis recepta
ſententia, vt ex prædiƈtis apparet; tum quia nituntur ea
non ſubſiſtenti ratione, quod non reperiatur iure cautum
patruo alimenta à nepote, & è conuerſo deberi, cuius con-
trarium liquet ex deduƈtis, vel mouentur auƈtoritate præ-
diƈtorum, qui in terminis dotis loquebantur, non autem
alimentorum, quæ vrgentiora ſunt, & magis priuilegiata;
tum demum cum illi communiter reijciantur, nam † Odo- 60
fredus vltra quod perfunƈtoriè loquitur, & ſolum tangit
Ius alendi, etiam inter Collaterales primi gradus procede-
re, nec aliud aſſerit, communiter reijcitur à Colerio, Surdo,
Fachineo, Giurba, Monterio ſupracitatis. Emanuel à Co-
ſta confutatur à Colerio *de alim. lib. 1. cap. 9. num. 27. &
à Giurba deciſ. 5. num 21.* Molina *de primogen. reijcitur à*
Roderico Aluarado *de conieƈtur. ment. defunƈt. lib. 2. cap. 2.
§. 1. ſub num. 73. à* Caſtillo *de conieƈt. vlt. volunt. cap. 61. ſub
num. 53. præſertim verſ. & ita tenendo, & à* Giurba, *& ab
alijs pluribus*. Præterea idem Molina in loco ſuperius ci-
tato ſub *verſ. his tamen non obſtantibus quoad alimenta ad fa-
uorem patrui in ſupremo Caſtellæ conuentu deciſum fatetur*.
Gorzia *reijcitur à* Colerio *de alim. d. cap. 9. num. 27. & à*
Giurba *deciſ. 5.* Vincentius de Franchis *confutatur à pluri-
bus, & ſignanter à* Monterio *d. deciſ. 16. num. 38. & à* Giur-
ba *præcit. deciſ. 5. et à* Caſtillo *d. cap. 61. ſub eodem num. 53.*
Corduba de Lara *reprobatur à* Giurba *d. deciſ. 5. num. 23. à*
Surdo *de alim. tit. 1. quæſt. 28. ſub num. 12. à* Colerio Caſtil-
lo, *et alijs in locis ſupracitatis*. Vltra quod Corduba contra
ipſum Dominum Marchionem retorquetur, nam iſte, vt
aduertit Caſtillus loco ſupracitato à ſua ſententia recedit,
quando, vt in hoc caſu nepos, qui alere † tenetur, eſt vel 61
Comes, vel Marchio, ne in opprobrium talis dignitatis pa-
truus mendicare cogatur.

Denique minus obſtat, quod alimenta nepoti non debe-
ri † deciſum Bononiæ dicat, Siluan. *conſ. 33.* quem refert 62
Rota *d. deciſ. 408. num. 17. par. 5. diuerſ.* nam Siluanus *d.
conſ. 33. vſque ad num. 12.* ex pluribus efficacibus rationi-
bus comprobat hæc alimenta deberi, & licèt *d. num. 12. ſub
verſ. quidquid tamen ſit aſſerat contrarium deciſum Bononiæ,
hoc non releuat*. Tum quia pro fundamento talis deciſionis
Siluanus duas deducit rationes, † videlicet quod non repe- 63
riatur iure cautum; illa deberi, & quod valeat argumen-
tum de dote ad alimenta, quarum vtraque corruit ex plu-
ribus ſuperius deduƈtis, tum etiam quia ſi eſſet iudicandum
exemplis, † licet Bononiæ fuerit ſemel deciſum alimenta 64
nepoti à patruo non deberi, contrarium poſtea pluries fuit
deciſum in Regno Aragoniæ, Siciliæ, & alijs ſupremis Tri-
bunalibus ſupra relatis, & etiam in hoc Sacro Rotæ Audi-
torio, vt in præfatis deciſionibus, ex quibus patet etiam reſ-
ponſio *ad diƈtam deciſionem 408 par. 5 diuerſ.*

Quæ ſententia, quod D. Marchio teneatur alere diƈtum
D. Marcum ſuum patruum, multo magis recipienda vi-
detur in huiuſmodi caſu, cum ille ſit etiam hæres tàm Mar-
chionis Hieronymi, quam Cardinalis Alexandrini, quàm
etiam Marchionis Antonini, qui tanquam pater patruus,
& frater reſpeƈtiuè D. Marcum alere tenebantur, & ſem-
per aluerunt, dum viuebant, vnde illis defunƈtis modernus
Marchio ad alimenta eidem præſtanda tenetur, cum † onus 65
alendi tranſeat ad hæredem, & quemcumque poſſeſſorem
bonorum, *lib. 2. et l. alimenta, & l. libertis quos teſtamento.
§. manumiſſis. ff. de alimen. & cibar. legat.* Alex. *conſ. 18. nu.
17. verſic. ſic videmus in alimentis lib. 5.* Neguſan. *reſpon. 490.
num. 7.* Scacc. *de iudic. lib. 2. cap. 9. num. 1105. verſ. declara
eam* Rota *in Bononien. alimentorum 18. Martij 1594. coram
bon. mem. Penia, & in Romana alimentorum 13. Iunij 1608. co-
ram Cardinali Pamphilio*.

Maximè cum D. Marcus apud diƈtum clar. me. Cardi-
nalem Alexandrinum fuerit nobiliter educatus, *vt in deciſ.
92. num. 15. par. 5. diuerſ.* & ob ſpecialem † alimentorum fa- 66
uorem ſola triennalis præſtatio obliget ad eadem alimenta
in futurum præſtanda, Bart. *in traƈt. de alimen. num. 3.* Al-
beric. *in l. non dubium, num 1. C. de teſtam.* Alex. *in l. ſi cer-
tis annis. num. 5. C. de paƈt.* Guidop. *quæſt. 576. num. 5.*
Gratian. *diſcept. 108. num. 13. tom 2.* Mattheſil. *ſingul. 122.
in fine*.

Eoque magis cum nec ſit curandum, vnde bona proue-
niant, † quando ea, vt in huiuſmodi caſu ratione ſanguinis 67
debentur, Mareſc. *var. reſolut. lib. 2. cap. 83. num. 4. verſic.
dicit quod cum frater.* Gratian. *diſcept. forenſ. 563. num. 21.
verſus finem. verſic vbi etiam non eſt quærendum, tom 3.* Mo-
lin. *de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 15. ſub num. 59.* Rota *de-
ciſ. 538. num. 4. & 5. par. 1. in recent.* & ad fauorem D. Marci
dixit Rota *d. deciſ. 92. num. 11. par. 5. diuerſ.*

Quibus ſtantibus non obſtat alterum obieƈtum; quòd D.
Marcus poſſit vel militare, vel alio ſimili exercitio ſibi vi-
ƈtum quærere; quoniam in hoc caſu non attenditur talis † 68
induſtria

Digitized by Google

induſtria propter fragilitatem humanæ potentiæ, ſed an quis habeat tot in bonis, ex quibus decenter viuere poſſit, vt alias firmauit Rota ad fauorem eiuſdem Marci *coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* & tradunt Aldobrand. *conſ.* 28. *num.* 26 *& ſeq. lib.* 1. Caball. *conſ. ciuil.* 154 *num.* 28. *& ſeq.* Aym. *conſ* 199. *num.* 5. *& ſeq. &* Ioann. Bapt. Lup. *in tract. de illegitim. & natur. reſtit. liber. comment.* 2. §. 1. *num.* 35. Vbi etiam deciſum teſtatur Mantuæ reiecto *conſ.* Curt. iun. contrarium ſentientis Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 83. *num.* 40. & dixit alias Rota *in Romana alimentorum* 17. *Iunij* 1608. *coram Card. Pamphilio, in Viterbien. alimentorum* 22. *Iunij* 1615. *coram Card. Veroſpio, & deciſ.* 628. *num.* 3. *par.* 4. *recent.*

Firmato igitur D. Marchionem teneri præſtare alimenta dicto Marco eius patruo, Domini reſoluerunt pro eiſdem alimentis eſſe faciendum aſſignamentum ſuper Palatio magno, quod poſſidetur à Domino Marchione hic in Vrbe in platea SS. Apoſtolorum, ad hoc vt dictus Marcus ex illius penſionibus quantitatem alimentorum ſibi deſignatam
69 liberè, ac pacificè percipere valeat; nam † vbi quis tenetur aliquem alere, Iudex poteſt illum condemnare ad aſſignandum bona, ex quorum redditibus alter alimenta percipiat, prout in hiſce caſibus fieri conſuetum teſtantur Bald. *in l.* 2. *ſub num.* 4. *verſ. ſed pone pater. C. ſi in fraud. patron.* Alex. *in l. Imperator. num.* 13. *ff. ad trebell.* Iaſ. *in l. ſi conſtante, num.* 199. *ff. ſolut. matrim.* Cagnol. *in l. fin. num.* 290. *C. de pact.* Paul. de Caſtr. *in d. l.* 2. *num.* 6. *C. ſi in fraud. patron.* Zaſi. *in l. at prætor, §. ſed & ſi quis, num* 2. *verſus fin. ff. de iur. iuran.* Peregrin. *de fideicom. art.* 36. *num* 16. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 83. *num.* 41. Surd *de aliment. tit.* 8. *priuileg.* 88. *num.* 3. Molin. *de primogen. d. lib* 2. *cap.* 15. *num* 72. *& dixit* Rota *in Romana alimentorum* 11. *Februarij* 1605. *coram bon. mem. Penia.*

Quo vero ad ſecundam inſpectionem attinet, quæ reſpicit quantitatem alimentorum, Domini cenſuerunt dictum aſſignamentum eſſe faciendum ad rationem ſcutorum duodecim pro quolibet menſe; hoc modo videlicet, quòd ſcuta quatuor præſtentur ſuper bonis hæreditariis Marchionis Antonini fratris dicti Marci, & ſcuta octo ſuper bonis primogenituræ inſtitutæ à bon. mem. Card. Alexandrino patruo eiuſdem Marci, quamuis enim dicta alimenta fuerint aliàs eidem D. Marco taxata ad rationem ſcutorum viginti menſtruorum. Nihilominus quia ex dicto Marchione prædefuncto, † cuius hæreditas prætenditur non leuiter dimi-
70 nuta, extant hodie quinque filij legitimi, nempe tres maſculi, inter quos adeſt dictus modernus Marchio, ac duæ fœminæ, ſtatus vero bonorum moderni Marchionis, qui poſſidet omnia bona tàm hæreditaria Marchionis Antonini, & Marchionis Hieronymi, quàm primogenituræ dictæ clar. mem. Card. Alexandrini adhuc hodie non liquet; Ideo Domini pro nunc arbitrati ſunt dictum aſſignamentum eſſe faciendum iuxta modum ſuperius expreſſum ad prædictam rationem ſcutorum duodecim menſtruorum.

Et ita reſolutum vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Auenionen. Vſusfructus.

Die Mercurij 4 Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio exemplaris, quando non ſubſtineatur. Teſtamentum impugnans, quando priuetur omni eius commodo. Fideicommiſſum, vt dicatur agnitum, quid ſufficiat. Vſusfructus & vendi, & alienari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio exemplaris eſt nulla ob præteritionem filiorum, & num.* 6.
2 *Donatarius repræſentat perſonam donantis.*
3 *ad Vitæ tempus, ſi quid alicui fuerit relictum, importat vſumfructum.*
4 *Diſpoſitio purificata, perinde ac de pura iudicanda eſt.*
5 *Teſtamentum impugnans, priuandus eſt omni commodo, ex d. teſtamento ei relicto, limita num.* 7.
8 *Pater faciendo ſubſtitutionem exemplarem filijs mente captis in ſuo teſtamento, reputantur duo teſtamenta, vnum patris, & alterum filiorum, & conſequenter dua patrimonia ſeparata.*
9 *Teſtamentum impugnans, cum clauſula, ſine præiudicio iurium ſibi in ea competen. quid operetur.*
10 *Fideicommiſſum tranſmitti non poteſt ſine agnitione.*
11 *Fideicommiſſi agnitio reſultat ex eius petitione iudiciali.*
12 *Voluntatis declaratio ſufficit ad agnitionem fideicommiſſi.*
13 *Vſusfructus poteſt vendi, alienari, & donari.*
14 *Vſusfructus an poſſit cedi extraneo, controuerſum eſt.*
15 *Vſusfructus, dum dicitur, quod non poteſt cedi, intelligi debet ad effectum, vt ius, ſiue commoditas reguletur à vita vſufructuarij.*
16 *Vſusfructus morte vſufructuarij extinguitur.*
17 *Teſtator, ſi aliquid alicui reliquerit, ſi filios maſculos non habuerit, ſi habeat, nepotem ex filia, an deficiat conditio.*
18 *de Vſusfructus ſubſtantia eſt dare, ſeu offerre cautionem, ſi quis illum prætendat.*
19 *Rem melius eſt habere, quam fideiuſſorem.*
20 *Teſtator, ſi alicui reliquerit vſumfructum, ſi non valet præſtare cautionem hæredi, conſulitur vtrique parti per dimiſſionem rei penes hæredem, qui præſtet vſumfructum.*

DECISIO CXCV.

De Anno 1624. ſub die 10. Iunij * fuit in hac cauſa reſolutum coram bon. mem. Buratto ſubſtitutionem exemplarem factam per q. Nicolaum de Tertulijs, Bartholomæo, & Antonio eius filijs maſculis mentecaptis ad fauorem Franciſci, & Hectoris eiuſdem Nicolai ex filiabus
nepotum eſſe † nullam ob præteritionem earumdem filia- 1
rum contra formam, *l. humanitatis. C. de impub. & ali. ſubſtit.* quæ deciſio deinde ſub die 29. Nouembr. 1627. * fuit confirmata coram Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo ſubrogato Buratti defuncti; & vlterius in hac deciſione fuit firmatum intrare ſubſtitutionem fideicommiſſariam ad fauorem eorumdem nepotum exemplariter ſubſtitutorum quoad bona, ſcilicet d. Nicolai teſtatoris: poſt quas reſolutiones Franciſcus & Catharina nepotes donatarij & hęredes Gabrieliæ vnius ex d. teſtatoris filiabus petierunt ab inteſtato immiſſionem in bonis dd. mentecaptorum, & per duas deciſiones primam ſub die 18 Nouembris 1635. * ſecundam ſub die 3. Martij 1636. * proponente R. P. D. meo Buccabella ſubrogato in locum Eminentiſſ. Card. Vbaldi fuit reſolutum ipſis dandam eſſe immiſſionem pro tertia parte bonorum in eorum mentecaptorum hæreditate repertorum, ſicuti ipſi Gabrie-
liæ † cuius perſonam repræſentant, dari debebat ex interdi- 2
cto quorum bonorum iuxta tradita per Menoch. *de adipiſc. rem.* 1. *num.* 33. *& rem.* 4. *n.* 236. cum alijs allegatis in deciſionibus, iuxta quarum tenorem D. meus Buccabella ſuam protulit ſententiam, quæ exequutioni fuit demandata: Sed quia vltra dd. bona comprehenſa in ſententia dd. donatarij prætendebant etiam vſumfructum bonorum fideicommiſſo Nicolai ſubiectorum, contigit dubitari, an dictus vſusfructus deberetur, & hodie propoſito à me ſupradicto dubio fuit reſolutum d. vſumfructum deberi.

Nam clara eſt Nicolai teſtatoris diſpoſitio, quòd in euentum, in quem aliqua ex ſuis filiabus nullum haberet filium maſculum, habeat ſua vita durante partem ſuorum bonorum, quam habuiſſent eius liberi maſculi ſi in rerum natura
extitiſſent, † quòd relictum ad tempus vitæ vſumfructum 3
importat ſecundum communem opinionem, à qua non recedendum eſſe teſtatur Menoch. *præſumpt.* 133. *n.* 12. *lib* 4. *& conſ.* 351. *n.* 17. Mantic. *de coniect. lib.* 9. *tit.* 2. *n.* 29. Caſtill. *de vſufr. cap.* 30. *n* 13. & fuit in hac cauſa *d. die* 19. *Iunij* 1617. *coram bo. mem. Buratto*; Vnde cum d. Gabrielia, à qua donatarij cauſam habent, nullos ſuſceperit filios maſculos, vt in confeſſo eſt apud partes, & firmatur in d. deciſ. Buratti, conſequenter eidem Gabrieliæ, ſeu eius hæredibus & donatarijs debetur vſusfructus tertiæ partis bonorum ipſius teſtatoris, ſicuti cum proprietate fuiſſet debitus filijs ipſius vigore ſubſtitutionis factæ ad illorum fauorem à Nicolao teſtatore, vt pariter firmatur in d. deciſ. Buratti, cum enim † conditio huic legato vſusfructus adiecta ſit purificata, idem eſt ac ſi diſpoſitio pura fuiſſet, *l. vbi pure, ff. ad Trebell. l. cum quidam, in ſeconda ff. de legat.* 1. *l. ſi dies in fin. ff. quand. dies legat. ced. & fuit dictum in altera Auenionen. fideic.* 5. *Decemb.* 1635. *coram R. P. D. meo Panzirolo.*

Non obſtat, quod Gabrielia in partibus petierit immiſſionem

nem totius hæreditatis vti hæres vniuerſalis Nicolai, & ſic
5 impugnauerit illius teſtamentum, propter quod † veuit pri-
uanda omni commodo ei ex d. teſtamento relicto, *l. Papinia-
nus, §. meminiſſe. ff. de inoff. teſtam. l. poſt legatum. ff. de his quib.
vt indig.* Barthol. *in Auth. ex cauſa, num. 19. C. de liber. præter.*
Quia fuit reſponſum, quod licet d. Gabrielia petierit dictam
immiſſionem ſub prætextu, quod careret filijs maſculis, &
6 quod ſubſtitutio exemplaris non potuerit fieri, † niſi de ſe
vti ſola ſuperſtite ex ſororibus mentecaptorum iuxta diſpo-
ſitionem *d. l. humanitatis*, non propterea impugnauit teſta-
7 mentum paternum, cum ipſa diuiſerit † patrimonia men-
tecaptorum & patris, vt fecit etiam Rota *in hac cauſa ſub
die 29. Nouembris coram Eminentiſſ. Card. Vbaldo*, in qua fir-
matur nullam fuiſſe ſubſtitutionem exemplarem, validam
8 vero ſubſtitutionem fideicommiſſariam, quia duo † repu-
tantur teſtamenta, nempe vnum patris, & alterum filij, &
conſequenter duo patrimonia diſtincta, & ſeparata ad tra-
dita per Caſtr. 222. *ſub num. 2. lib. 2.* cum alijs in deciſ. allegat.
Quapropter petitio & aditio hæreditatis facta per procura-
tores Gabrieliæ ad hoc ſpecialiter conſtitutos in partibus de
Anno 1614. fuit de ſucceſſione ſibi per ſubſtitutionem
9 exemplarem delata, † idq. citra præiudicium vſusfructus ſi-
bi competentis ex ſubſtitutione fideicommiſſaria, per quam
clauſulam cenſetur omnia iura ſibi competentia ex teſta-
mento paterno reſeruaſſe, *l. ſi debitor. §. 1. iuncta gloſſ. ff. quib.
mod. pign. vel hypot. ſolu.* Pariſ. *conſ. 23. & 142. lib. 1.* Caſtr. *conſ.
312. num. 2. lib. 1.*

Non obſtat, quod donatio Gabrieliæ ſit reſtricta ad iura
competentia ex ſubſtitutione exemplari de bonis & iuribus
mentecaptorum, & quod propterea non poſſit dici agnitum
10 fideicommiſſum paternum, † ſine qua agnitione non potuit
transferri ad donatarios, Peregr. *de fideic. art. 2. num. 63.* Fu-
ſar. *de ſubſt. q. 486. per tot.* Quia vltra quod ceſſat ex facto, ex
quo in donatione ſunt comprehenſa omnia, & quæcumque
iura competentia ſuper hæreditate Nicolai, reſpondetur
11 agnitionem probari † ex petitione iudiciali, in qua expreſ-
ſe Gabrielia ſibi reſeruauit ius conſequendi vſumfructum,
12 quæ declaratio † voluntatis ſufficit ad agnitionem fidei-
commiſſi, *argum. l. legatum. ff. de legat. 2.* Peregr. *de fideic. art. 2.
num. 63. & fuit dictum in Viterbien. Caſtrorum 2. Iunij 1623. co-
ram Reverendiſſ. D. meo Decano.*

Nec obſtat, quod in d. donatione non fuerit ceſſa commo-
ditas, ſed vſusfructus, qui non poteſt cedi, quia imò verior &
13 communior eſt ſententia poſſe † alienari, vendi, & donari,
vt per innumeros congeſtos per Caſtill. *de vſufr. q. 69. num. 6.*
14 *& ſeq.* & licet ſit controuerſum, an † poſſit cedi extraneo, vt
per eundem Caſtill. *d. c. 69. n. 20.* tamen hic agitur de donatio-
ne, quæ eſt permiſſa, & dum aliqui Doctores tradunt non
15 poſſe cedi † debent intelligi ad effectum, vt ius ſiue commo-
16 ditas reguletur à vita vſufructuarij, per cuius obitum †
vſusfructus finitur *l. ſi Socrus. ff. de iur. dot.* Bald. *in l. vſu-
fructu. verſ. ſecundo præmitto, &* Imol. *num. 1. 5. & 10. ff. ſo-
lut. matr.* Mantic. *de tacit. lib. 5. tit. 3. num. 11 & 19.* Caſtill. *de
vſufr. d. cap. 69. num. 13.*

Non obſtat, quod legatum d. vſusfructus non fuerit pu-
rum, ſed conditionale, nempe in euentum quod aliqua ex
dd. filiabus nullum haberet maſculum; quæ conditio non
17 debet dici purificata, † ex quo Gabriella habuit ex Franciſ-
ca filia Henricum nepotem, quia fuit reſponſum teſtatorem
intellexiſſe de maſculis primi gradus non autem de nepoti-
bus ad text. *in l. in fin. & l. immunitates. ff. de iur. immun. cum
alijs per Fuſarium cumulatis qu. 404. num. 1. & ſeqq.*

18 Non obſtat, quod Gabrielia nunquam dederit, neque †
obtulerit cautionem, quæ eſt de ſubſtantia vſusfructus,
Ruin. *conſ. 91. n. 30. & conſ. 202. n. 7. lib. 2.* Fulgoſ. 92. *ad fin.*
Surd. *dec. 57. num. 12.* Quia d. cautio non fuit oblata propter
litem, quæ diu fuit agitata ſuper validitate, vel inualiditate
teſtamenti, nec illa erat neceſſaria, ex quo hæredes ſemper
habuerunt proprietatem, & vſumfructum in manibus, plus
19 † enim eſt rem habere, quàm fideiuſſorem; vnde fit quod
quando cautio haberi non valet, conſulitur vtrique parti
per dimiſſionem rei penes hæredem, qui præſtet vſumfru-
20 ctum, vt poſt Bellon. & alios Surd. *dec. 141. num. 14.* Siluan.
conſ. 37. num. 8.

* *Eſt deciſio 802. inter eius impreſſ.*

* *Eſt deciſio 112. par. 5. recent.*

* *Sunt deciſiones 74. & 105. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. BVCCABELLA.

Feretrana Vnionis.

Die Veneris 13. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

De validitate vnionis beneficiorum, quando non poſſit dubitari. Gratia quando egeat iuſtificatione, & quando non. Vnio beneficiorum quando dicatur vnica, & non plures. Vnio beneficij facta ſine præiudicio poſſidentis, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Vnio beneficij, quando non fuit facta Præbendis diſtributiuè, ſed menſæ capitulari, ſuſtineri non poteſt.*

2 *Sed hoc procedit, quando vnio fuit facta per Ordinarium ſine auctoritate Papæ, quia tunc corruit ex defectu poteſtatis.*

3 *de Papæ poteſtate circa vnionem beneficiorum non eſt dubitandam, ideo vnio qualitercumque fiat, ſuſtinetur, amplia num. 4.*

5 *Gratia, ſi non emanauerit motu proprio, ſed ad inſtantiam partis, indiget iuſtificatione.*

6 *Gratia non indiget iuſtificatione, licet fuerit facta ad inſtantiam partis, ſtante fluxu 30. annorum.*

7 *Quod intellige, quando adeſt etiam obſeruantia, & effectuatio concurrat.*

8 *Vnio beneficiorum, ſi quo ad vnam partem habuerit effectum, ſufficit ad præſumendam effectuationem etiam quoad aliam partem.*

9 *Vnio beneficiorum, quando ſunt plures, & diſtinctæ, tunc per effectuationem vnius non infertur ad effectuationem alterius.*

10 *Vnio beneficiorum tantum vnica dicitur, & non plures, ſi appareat diſpoſitionem vnica oratione, ac verborum ſtructura factam fuiſſe.*

11 *Vnio beneficiorum dicitur vnica, & non plures, ſi valor eorum in vnam tantum ſummam fuit coaceruatus.*

12 *Vnio beneficij facta ſine præiudicio poſſidentis illud, non habet effectum, niſi illud per ceſſum, vel deceſſum &c. illius vacauerit.*

13 *Vnio beneficij facta cum clauſula ſine præiudicio poſſidentis, non ſuſpendit vnionis perfectionem, ſed illius tantum executionem protrahit in tempus obitus beneficiati, & ipſius beneficij vacationis.*

DECISIO CXCVI.

QVÆ pro parte D. Hieronymi objjciebantur contra
deciſionem, coram me in hac cauſa factam ſub die 14.
Nouembris præt. * Domini cenſuerunt non ob-
ſtare, proindeq. à deciſis recedendum non eſſe.

Non enim obſtat, quod vnio facta non fuerit Præbendis
diſtributiuè, † ſed menſæ capitulari, & conſequenter ſuſti- 1
neri non videatur, vt per Gonzal. *ſupra regul. 8. gloſ. 37. num.
25. &* Rot. *deciſ. 565. par. 2. recent.* Nam placuit reſponſio,
quod hoc procedit, quando † vnio facta fuit per Ordinarium 2
ſine authoritate Papæ, quia tunc corruit ex defectu poteſta-
tis, iuxta *gloſ. in clem. fin. in verb. menſ. de reb. Eccl. non alien.
cum alijs in d. deciſ. 565. adduct.* Secus verò quando † Papæ 3
authoritas interuenit, tunc enim cum de poteſtate dubitari
non poſſit vnio ipſa ſine dubio ſuſtinetur, vt probat *gloſ.
in ead. clem. 2. in verb. menſæ in fin. de reb. Eccl. non alien. vbi*
Abb. *num. 6. &* Zabarell. *num. 5.* Oldr. *conſ. 262. nu. 3.* Gabriel.
conſ. 188. ſub num. 7. lib. 2. Garz. *de benefic. par. 12. cap. 2. §. 2. nu.
168. verſ. & ideo.*

In propoſito verò vt patet ex litteris Clem. VIII. *de
quibus in ſumm. capit. num. 1.* præuia narratione vnio-
nis † ex iuſtis, ac rationalibus cauſis etiam inhæren- 4
do decretis Sacr. Concil. Trident. per Epiſcopum fa-
ctæ Papa Apoſtolica authoritate perpetuò vniuit, &
incorporauit.

Nec etiam fuit viſum obſtare, quod cum litteræ prædictæ
non emanauerint † motu proprio, ſed ad partis inſtantiam 5
indigeant verificatione, iuxta *deciſ.* Seraph. 877. *num. 2.*
Quoniam fuit reſponſum, quod cum à data dd. littera-

6 rum effluxerint anni 33. omnia in illis expreſſa † veri-
ficata præſumuntur, nec hodie alia iuſtificatio requiritur, Garz. *de beneſic. par. 5. cap. 5. nu. 478.* Greg. *deciſ. 57. vbi add. nu. 6.* Rot. *deciſ. 7. nu. 1. & 287 nu. 16. par. 5. recen.*

Nec quicquam facit, quod ad effectum vt intret huiuſ-
7 modi iuſtificationis † præſumptio non ſufficiat ſolus lapſus temporis, niſi etiam obſeruantia, & affectuatio concurrat.
8 Quia cum de effectuatione, quoad alia † beneficia dubitari non poſſit, ſufficit ad effectum vt vnio ipſa etiam quoad beneficium de quo agitur effectuata dicatur Cau. *deciſ. 408. nu. 6.* Add. *ad deciſ.* Greg. *557. nu. 9. cum alijs alleg. in præd. deciſ. in hac cauſa.*

Nec ſubſiſtit quod facta non fuerit vnica vnio omnium beneficiorum, ſed plures ac diſtinctè, & conſequenter per
9 † effectuationem vnius inferri non poſſit ad effectuationem alterius, vt per Gonzal. *ſup. reg. 8. gloſ. 5. §. 9. nu. 59.* Quia ex lectura dd. litterarum clarè conſtat vnicam tantum vnionem non autem plures contineri, cum appareat diſpoſitionem vnica oratione, ac verborum ſtructura pendentem ab
10 eodem verbo † vnimus, annectimus, & incorporamus in fine ipſius orationis appoſitum factam fuiſſe, ad tradit. *per* Bald. *in l. liber homo 59. §. Titius nu. 2 poſt med. verſ. item nota quod diuerſitas ff. de hær. inſtit. & in conſ. 151. n. 1. lib. 5.* Rot. *deciſ. 308. nu. 1. in fin. par. 2. rec.* Quod apertius etiam confirmatur ex eo, quia valor ipſorum beneficiorum non fuit diſtinctè, ac ſeparatim expreſſus, ſed inſimul, & in con-
11 fuſo in vnam ſummam coacetuatus, † quod clarè probat vnicam tantum vnionem non tamen plures, ac diſtinctas factas fuiſſe prout alias conſiderauit Rot. *coram Caual. d. deciſ. 408. n. 6. verſ. tamen, & dec. 449. n. 7. & deciſ. 500. n. 5.*

Nec refragatur, quod in litteris prædictis quoad beneficium de quo agitur, tunc poſſeſſum à Ioanne Andrea fuerit adiecta clauſula ſine præiudicio d. Io. Andreæ, ita ut præſens vnio quoad Eccleſiam, ſeu Capellam B. MARIÆ de Cella prædictam non ſit, neque cenſeatur ſortita effectum,
12 † niſi poſt quam illa per ceſſum vel deceſſum, aut alias ex perſona d. Io. Andreæ vacauerit, & conſequenter quoad effectuatio ſuffragari poſſe non videatur. Quia fuit reſponſum clauſulam prædictam non ſuſpendere vnionis perfectio-
13 nem, ſed illius † tantum executionem protrahere in tempus obitus beneficiati, & ipſius beneficij vacationis, iuxt. *tradit. per* Oldr. *conſ. 223. nu. 8. & conſ. 257. num. 15. & 19.* Modern. *de re benef. lib. 1. quæſt. 29. nu. 36.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

* *Eſt deciſio 174 ſupra in hac eadem.*

R.mo P. D. PIROVANO DECANO

Anconitana Prædij.

Die Veneris 13. Februarij 1637.

A R G V M E N T V M.

Emens aliquam rem pro alio, licet nomine proprio contractum perficiat, nihilominus ei ad reſtitutionem tenetur. Teſtes, quando ſunt varij, & contrarij, quando multo minus attendantur, & alia &c.

S V M M A R I V M.

1 *Dominium nobis per alium acquiri poteſt.*

2 *Res pro alio empta, etiam ſi emptio ſit facta nomine proprio, nihilominus eam rem emens tenetur reſtituere, pro quo emit.*

3 *Teſtes, quando ſunt varij, & contrarij, nulla fides certe eſt adhibenda eis, & hoc maximè ad reſoluendum aliquid de quo conſtat per publicum inſtrumentum.*

4 *Teſtes, ſiue ſint tres, vel duo in quocumque negotio pro plena, ſeu ſufficienti probatione ſufficiunt.*

5 *Teſtes duo, vel tres contra quoſcumque magnos Principes etiam ſufficiunt.*

6 *Teſtes, quando ſunt ſingulares loco, & tempore ſingularitate obſtatiua, non probant, & n. 8.*

7 *in Teſtes, vt contrarietas euitetur, debet capi omnis interpretatio.*

9 *Prandendi tempus vnum omnibus non eſt, vt Dominus Noſter iuſſit turbam illuc diſcumbere.*

10 *Teſtes ſi ſint ſingulares loco, temporeq. non probant confeſſionem.*

11 *Confeſſio extraiudicialis facta abſente parte, ſemiplenè probat.*

12 *Probationes minus perfectæ coniungi poſſunt ad conſtituendam veram probationem.*

13 *Procurator, ſi mandatum ſuſceperit ad aliquid pro alio emendum, cogi poteſt ad declarandum ſe pro alio emiſſe, & rem reſtituere.*

D E C I S I O CXCVII.

DICTVM fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia eius validitas non controuertitur, & iuſtitia probatur ex ſerie facti per teſtes de ſubhaſtatione prædij concludentes, de mandato Franciſci cui dominium ex perſo-
na Ianuarij oblatoris fuit quæſitum, † & potuit quæri per 1
ea, quæ dicit Bald. *in l. multum intereſt. nu. 3. C. ſi quis alteri vel ſibi.* Dec. *conſ. 143. nu. 18.* Rot. *deciſ. 806. nu. 3. par. 1. diuerſ. cum alleg. in deciſ. cauſæ,* & attenta ſuſceptione manda-
ti ad licitandum tenetur, † rem etiam proprio nomine em- 2
ptam conſtituenti reſtituere, *l. ſi procuratorem. §. final. ff. mandati.* Surd. *dec. 304. n. 11.*

Non obſtat, quod cum huiuſmodi mandatum ex parte Gaſparis prætendatur probari ex teſtibus vltimo loco examinatis nullatenus cōtractum videatur, ſiue tractatum, ſiue exequutionem tractatus, ſiue Ianuarij confeſſionem ſubſequentem attendamus, ex quo teſtes omnes ſingulares ſingu-
laritate obſtatiua, varij, † & contrarij, quibus fides adhibe- 3
ri nullo modo poteſt ad reſoluendum dominium per Ianuarium acquiſitum in iudicio huius prædij ſubhaſtationis, de quo per inſtrumentum concludens probatio datur *gloſ. in l. final. verſ. manifeſtum. C. de reb. cred.* Surd. *conſ. 192. nu. 13. & conſ. 321 nu. 1. coram Papa Greg. XV.*

Quia de mandato ſuſcepto, & de præcedenti tractatu per Ianuarium ad offerendum, & licitandum pro Franciſco deponunt ſecundus, & quintus teſtis ſuper tertio conteſtes, & de conſignatione pecuniæ in ſacculo eidem Ianuario per Franciſcum facta deponunt tertius, & quartus teſtis ſuper tertio, ac demum de effectuatione ſubhaſtationis, & deliberationis prædij pro Franciſco ex ore Ianuarij deponunt ſecundus teſtis de certa ſcientia, quartus, & quintus de audi-
tu, qui reſpectiuè teſtes, ſiue † duo, ſiue tres in quocumque 4
negotio pro plena, & concludenti probatione ſufficiunt, *l. vbi numerus. ff. de teſtib. cap. omni negotio. cap. licet eod. tit.* Dec. *conſ. 342. in princ. &* Surd. *conſ. 12. num. 32.* di-
cens etiam ſufficere contra † quoſcumq; magnos Principes. 5

Non obſtat, quod ſecundus, & quintus ea quorum depoſitionibus Ianuarius conuincitur mandatum acceptaſſe ad offerendum in ſubhaſtatione prædii controuerſi pro Franciſ-
co, ſint ſingulares loco, & tempore ſingularitate † obſtatiua, 6
dum aſſeritur ſecundum dixiſſe tractatum ſupradictum concluſum fuiſſe in apotheca Petrobelli, quintum vero in apotheca Ianuarij, neminem probare propter contrarietatem, & repugnantiam, *l. teſtium. C. de teſtib.* Anchar. *conſ. 147. num. 2.* Cran. *de antiq. tempor. par. 4. verſ. ſed cum. num. 2.* Rot. *deciſ. 390. num. 4. coram Papa Greg. XV.*

Quia pro reſponſione aduerterunt Domini ad vtramque tàm ſecundi quàm quinti teſtis depoſitionem, quæ nullam continent contrarietatem, aut diuerſitatem, ſecundus enim iuxta 13. iria dicit, primo fuiſſe requiſitum à Franciſco Petrobello, vt offerret prædio equitis Bartholomæi Fanelli, quod tunc ſubhaſtabatur ſubdens, *e me lo vi ſiete in bottega ſua*, ſecundo quod ipſe teſtis recuſauit. Tertio ob recuſationem ſtatim vocaſſe Ianuarium, requirens eum in præſentia iſtius teſtis quatenus vellet offerre pro emendo dicto prædio, qui Ianuarius accedere ad offerendum promiſit, & acceſſit, hucuſque de concluſione tractatus, aut mandati magis in vna apotheca quam in altera nullum verbum, ſed tantummodo de loco recuſationis mandati in apotheca Petrobelli. Quintus vero teſtis ſuper tertio concludit tractatum, & ſuſceptionem mandati ex parte Ianuarij, ſecundo dicit eumdem Ianuarium, *ſi parti di Bottega dicendo al fratello, che voleua andare à far detta offerta*, qui diſceſſit ex apotheca propria, neque reſponſio ad interrogatorium in cauſa ſcientiæ, ſcilicet prædicta ſcire per ea, quæ ſupra depoſuit, & quia præſens fuit, audiuit à d. Franciſco, & dicto Ianuario & de loco in apotheca dicti Ianuarij Zanolæ, vllam prorſus continent contrarietatem cum depoſitione

ſecun-

Digitized by Google

ſecundi teſtis, qui de loco in quo Ianuarius fuit à Franciſco
requiſitus nullum verbum, ſed tantummodo de loco, in quo
ipſe teſtis ad offerendum fuit requiſitus, ibi, *me lo richieſe in
Bottega ſua*, & cum hæc ſint inter ſe diuerſa, requirere te-
ſtem, vel requirere Ianuarium ad concludendum, contra-
7 rietatem, non poteſt de vno ad alterum inferri, ſed † ad il-
lum excludendum ſumenda eſt omnis interpretatio, Cæſ. de
Graſſ. *deciſ. 4. num 3. de teſtib.* Caputaq. *deciſ. 270. num. 7. par.
3. & 309. num. 2. coram Papa Greg XV.*
Neque ſupradictæ diſtinctioni repugnare videntur dicta
eiuſdem ſecundi teſtis, dum iuxta 16. reſpondit, ibi, *e
fu in queſta Bottega di Pietrobelli*, quia Interrogatorium,
& reſponſio ſecundi teſtis reſpiciunt diuerſum actum ab ip-
ſa concluſione tractatus, & mandati ſuſcepti per Ianua-
rium, nempe in quo loco Franciſcus poſt relationem ac-
quiſitionis prædij per oblationem Ianuarij conſignauerit pe-
cuniam cum ſacculo pro ſoluendo integro pretio ipſios præ-
dij, vt non mirum ſi concluſio tractatus facta fuerit in apo-
theca Zanoli, & conſignatio pecuniæ ex interuallo in apo-
theca Petrobelli.
Quo vero ad exequutionem tractatus, & mandati de qua
deponunt idem ſecundus teſtis iuxta 16. & quartos teſtis no-
minatus *il Paron Giorgio*; & datus in conteſtem per Franciſ-
cum Mariam Mancinum ſecundum teſtem affirmantes Ia-
nuarium ex ore ipſius obtuliſſe, & redijſſe ad Franciſcum,
qui illi conſignarer pecuniam pro pretio ſoluendo. Similiter
8 non obſtat, quod ſint ſingulares † obſtatiua ſingularitate
reſpectu temporis, dum ſecundus dicit conſignationem con-
tigiſſe de mane, quartus vero teſtis dicat poſt prandium.
Quia deciſio cauſæ tollit obiectum, quod cum non ſit
9 omnibus habitantibus in Ciuitate Anconæ † prandendi
tempus præſcriptum, & prout in deſerto Dominus noſter
iuſſit turbam illuc diſcumbere, facile vnus hora ſexta erit
ieiunus, & alter hora nona refectus.
Et prædicta eo magis veroſimiliora redduntur, & com-
probantur ex confeſſione ipſius Iannarij, de qua deponunt
octauus, & nonus teſtes primi examinis. Primus, tertius,
quintus, ſextus, ſeptimus, octauus, & nonus ſecundi exami-
nis dicentes audiuiſſe ab eodem Ianuario ipſum emiſſe præ-
dium pro Franciſco, & ſcuta 600. recepiſſe, qui teſtes, & ſi
10 ſint † ſingulares loco, & tempore in referendo confeſſionem
Ianuarij, attamen quia illorum ſingularitas non eſt obſtati-
ua, dum non repugnat, quod quis ſæpius faſſus fuerit debi-
tum, vel mandati exequutionem in diuerſis locis, & diuerſo
tempore, neque diuerſificatiua, ex quo depoſitio de diuerſis
confeſſionibus non infert plura debita, aut mandata ad lici-
tandum pro acquiſitione prædij, ſed verè ſit ſingularitas ac-
cumulatiua, & tunc non prohibentur coniungi iſtæ proba-
15 tiones, & plenè probent, † nempe hæc ſemiplena de confeſ-
ſione extraiudiciali abſente parte, *l. certum, ſi quis abſente,
ff. de confeſſ.* Iaſ. *in l. admonendi num.* 158. *ff. de iur. iuran.*
Gabr. *de confeſſ. concl. 1. num. 32* Menoch *præſ. 41. num 2. lib.
1.* Surd. *conſ. 60. num. 10.* & prima de veritate tractatus, & il-
lius exequutione quatenus de per ſe perfecta dici non poſ-
12 ſet, † quam tamen Domini ſufficere exiſtimarunt, vt ex-
inde plenam conſtituant probationem ſecundum verio-
rem, de qua in his terminis per Crau. *eod. tract. de antiq. tem-
por par 4. verſ. ſed enim, num. 9. & ſeqq.*
Quibus maximè conuenit declaratio eiuſdem Ianuarij,
de qua deponunt teſtes ſecundi nominis, primus ab eodem
Ianuario audiuiſſe, quod debebat declarationem facere ſe
pro Franciſco emiſſe prædium, & duodecimus ipſum non
negaſſe facere declarationem, ſed prius inter eos ineunda eſ-
ſe computa, ex qua videbatur ſatis aperta rei veritas, & ſe-
13 ries facti correſpectiua † ad mandatum ſuſceptum per Ia-
nuarium bene probata, per quod de iure cogi poteſt ad de-
clarandum ſe emiſſe pro Franciſco, & prædium reſtituere
per *d. l. ſi procuratorem. § final. ff. mandati.*
Et his ſtantibus non eſt neceſſarium quærere de veritate
dominij illius prædij acquiſiri per Ianuarium per inſtrumen-
tum deliberationis, & deſcriptionis ad extimum ſolutionis
mercedis Notarij rogati, & poſſeſſionis, & locationis, cum
omnia tendant ad firmandum dominium prædij contra pro-
miſſionem, & mandatum ſuſceptum, quod non impugnat
factum, ſed excipitur nihilominus teneri ad reſtitutionem
prædij.
Et quæ dicebantur de ſatisfactione crediti Franciſci per
aſſignationem fructuum eiuſdem prædij ſatisfacit deciſio
cauſæ, cum qua Domini tranſierunt.
Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Pecuniaria.

Die Lunæ 16. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

Hæredi grauato, niſi offeratur ab hærede fi-
deicommiſſario ſatiſdatio ſuorum credito-
rum, non poteſt cogi ad hæreditatem re-
ſtituendam. Hæres grauatus ſoluendo de-
bita teſtatoris, quibus remedijs vti poſſit ad
conſequendam ſatisfactionem. Legitima fi-
lio ex quibus bonis debeatur, & in quo ei
ſit aſſignanda.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, ſi fuerit bonæ fidei poſſeſſor, non ante cogi poteſt
reſtituere hæreditatem, quàm ſibi offeratur ab hærede
fideicommiſſario ſatiſdatio ſuorum creditorum.*
2 *Et ita ſubueniendum eſt hæredi ad effectum, vt ipſe ſit tu-
tus ab omni damno.*
3 *Hæres grauatus adeundo hæreditatem poteſt ſibi ap-
plicare certam illius portionem, ex qua conſequi
deinde poſſit ſatisfactionem ſui crediti, limita hoc
num. 4. & 5.*
6 *in Hæreditate cenſetur extare illud minus, quod cedere
debet in extinctionem crediti hæredis, dum adeundo
hæreditatem applicauit ſibi certam portionem, vt ſol-
ueret debita teſtatoris, & quando hoc habeat locum,
vide n. 7. & quare id fiat. n. 8.*
9 *Inducta in fauorem alicuius non debent in eius odium re-
torqueri.*
10 *Hæres grauatus dum ſoluit debita teſtatoris, poteſt vti
detractionis ſui crediti remedio, vel retinere totam
hæreditatem, antequam conſequatur ſatisfactionem ab
hærede fideicommiſſario.*
11 *ad Iudicis officium ſpectat partem condemnare, vel abſol-
uere ab expenſis.*
12 *Iudex reſeruando aliquid in ſententia, videtur partem
grauaſſe.*
13 *Iudex in ſententia poteſt reſeruare liquidationem expen-
ſarum*
14 *Iudex, quando reſeruat liquidationem expenſarum cui de
iure, illa cenſetur remiſſa Iudici appellationis ad quem
ſimul cum negotio principali.*
15 *in Fideicommiſſi reſtitutione non veniunt ea, quæ hæres
grauatus retinet titulo emptionis.*
16 *Legitima, licet debeatur ex ſingulis corporibus hæredita-
rijs, cum ſit portio bonorum, quæ quis habiturus eſt ab
inteſtato, & num. 21.*
17 *Tamen ne contingat ſcindi ſubſtantiam vniuerſi patrimo-
nij, poteſt illa aſſignari etiam in vno, vel pluribus corpo-
ribus hæreditarijs.*
18 *Legitima, quando aſſignatur filio non debent eligi viliora
corpora hæreditaria, ſed poteſt filius, vel quæcumque
alia perſona, cui illa debita ſit, etiam vnum ex meliori-
bus corporibus hæreditarijs, dummodo aliud ſimile in
hæreditate remaneat.*
19 *Legitimæ aſſignatio non debet fieri auctoritate Iudicis, &
eo maximè, quando ille, cui ea debebatur, illam vendidit
bona fide, ſuſtineri debet alienatio, nec poteſt à fidei-
commiſſario retractari.*
20 *Legitimæ quantitas an ſit minuenda habita ratione æris
alieni.*

DECISIO CXCVIII.

IN ſententia A. C. plura declarata fuerunt ad fauorem Commendatoris Hieronymi Bolognini hæredis grauati in teſtamento Ioannis Ludouici. Primò enim in ea firmatum fuit creditum Hieronymi aduerſus eandem hæreditatem in libris ſexagies mille atque vna, & ſexaginta, & bononenis decem. Secundò dictum fuit, quod occaſione eius crediti competebat illi retentio omnium bonorum dictæ hæreditatis, quouſque ſatisfactum eſſet de eodem credito. Tertiò reſeruata fuerunt eadem iura ſuper liquidatione aliorum creditorum, quæ habebat aduerſus eandem hæreditatem, tàm occaſione melioramentorum, quæ dicebat

à ſe facta lo bonis hæreditarijs, quam occaſione expenſarum,
quæ etiam ab eo factæ fuerunt, vel in litibus pro defenſione
eorumdem bonorum, vel occaſione funeris teſtatoris, quæ
credita ex proceſſu compulſoriali facto in hac ſecunda in-
ſtantia coram me comperta fuerunt aſcendere ad libras qua-
tuor mille, & ſeptingentas ac viginti duas. Quartò demum
dictum fuit, quod ſpectabat ad Hieronymum tertia pars
Molendini, quòd repertum fuerat in eadem hæreditate, ita
vt ſuper eo nullum ius competeret hæredibus fideicommiſ-
ſarijs Ioaonis Ludouici, de iuſtitia huius ſententiæ quæſitum
fuit in dubio coram me propoſito; & cum inter partes non
controuerteretur quantitas librarum, in qua firmatum fuit
In p. illius capite conſiſtere creditum Hieronymi, viſa fuit
probari iuſtitia eiuſdem ſententiæ etiam in alijs capitibus,
& ideo DD. reſponderuot illam eſſe confirmandam cum
eius validitas non controuerteretur à partibus.

Et primò viſa fuit probari iuſtitia eiuſdem ſententiæ in
ſecundo illius capite, in quo concedebat Hieronymo reten-
tionem bonorum hæreditatis Ioannis Ludouici, quia ille
1 tanquam bonæ † fidei poſſeſſor non ante cogi poterat reſti-
tuere eandem hæreditatem, quàm ſibi offerretur ab hærede
fideicom. ſatisfactio ſuorum creditorum, vt probat text. *in
l. quominus. C. ſi antiquior creditor*, & in terminis petitionis
hæreditatis *in l. vlt. §. ſin autem ex contractibus. C. de petitio-
ne hæreditatis, & in l. quid ſi poſſeſſor. ff. eod. tit.* vbi quod
2 ita ſubuenien. eſt hæredi ad effectum, vt † ille ſit tutus ab
omni damno, & notauit Gloſſ. *ſuper eadem lege in verb. ſen-
tentiam* Bart. & Caſtr. *ſub nu.* 1. Romar. *conſ.* 276. *nu.* 2. Boer.
deciſ. 44. *nu.* 14.

Neque obſtare viſum fuit, quod Hieronymus adeundo
3 hæreditatem Ioannis Ludouici potuiſſet ſibi applicare † cer-
tam illius portionem, ex qua conſequi deinde potuerit ſa-
tisfactionem ſui crediti, vt probat text. *in l. creditores. ff. de
diſtract. pignor. & in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad S.C. Tre-
bell.* & voluit *in l.* 1. *§. in comput. C. de iur. delib. num.* 4. *&
in l. debitori tuo. num.* 4. *Cod. de pact.* Quia non habebat
Hieronymus de tempore, quo illi delata fuit hæreditas
Ioannis Ludouici aliquod creditum † cuius cauſa potuiſſet
4 detrahere portionem, cum ſolum effectus fuiſſet illius credi-
tor occaſione aliquarum ſolutionum, quas fecit creditori-
bus hæreditarijs poſt aditam eandem hæreditatem, vnde
deficiebat cauſa æris alieni propter quam potuiſſet fieri de-
tractio eius portionis, neque dici poterat ortam fuiſſe
eandem cauſam cum factæ fuerunt ſolutiones, quaſi vide-
5 retur Hieronymus voluiſſe † tunc emere tot bona vſque ad
valorem earumdem ſolutionum, cum potuiſſet illa vende-
re, vt ſatisfaceret eiſdem creditoribus, quibus de ſuo ære
ſoluit ex notat. *in l. poſtulante. ff. ad S. C. Trebell. & in l. filius
famil. §. Diui ff. de legat.* 1. & voluit Menoch. *in conſ.* 183. *num.*
36 Peregrin. *de fideicomm. artic.* 35. *num.* 12. Etenim hoc pri-
uilegium erat ſolius aditionis, cum in ea ſolum habere poſ-
ſet locum ratio, propter quam cenſetur à l. conceſſa ea ſo-
lutio, nempe vt euiteretur confuſio actionum, quæ videtur
inducta in ipſa aditione itaut ex præſumptione iuris ſtatim
6 cenſeatur facta ea ſolutio, & in hæreditate dicatur † extа-
re illud minus, quod cedere debet in extinctionem crediti
hæredis, & probat text. *in l. debitori C. de pact. & in l. ſi ei cui
§.* 1. *ff. de euict.* & notat ibi Bart. *& in lege ſicbum. §. aditio.
ff. de ſolut.* & ita declarauit Rota in terminis crediti, quòd
hæredi ſuperuenerit poſt aditam hæreditatem *in vna Bono-
nien. fideicom. de S. Petro coram Card. Blanchetto ſub die* 29.
7 *Aprilis, & 27. Nouembr. anni* 1587. quòd ſcilicet † ea præ-
ſumptio non habeat locum in hoc caſu, ſed ſolum in eo, qui
ſuo debitori hæres extiterit, & velit ſuum creditum deduce-
re ante aditionem hæreditatis, & eandem opinionem ſe-
quuta fuit *coram Card. Caualerio in Bononien. fideicom. de
Bonfigaoribus* 26 *Nouembris* 1615. in qua reuocata fuit deci-
ſio contraria facta in eadem cauſa *ſub die* 15. *Decembris*
8 *anni* 1610. Præterea præſumptio † eius ſolutionis erat indu-
cta ad fauorem hæredis grauati ad effectum, vt ille non te-
neretur ad reſtitutionem fructuum, quos percepit pendente
conditione fideicomm. quaſi illi viderentur ab eo percepti ex
ſe propria, vt voluit Gloſſ. *in l. mulier. §. cum proponeretur.
ff. ad S. C. Trebell.* & notat ibi Bart. *num.* 4. Alex. *num.* 52.
9 vnde non poterat ea præſumptio † conuerti in illius præiu-
dicium, prout illa conuerteretur, ſi ipſe hæres cogeretur
inuitus capere tot bona hæreditaria, neque poſſet conſequi
ſatisfactionem ſui crediti in pecunia, & ita eſſe declarauit
Rota *in vna Romana fideicom. de Incoronatis coram Clemente
VIII. inter impreſſ. in* 5. *par. diuerſ. deciſ.* 608. *& in S. Seue-
rini dotis* 4. *Maij* 1620. *coram bo. mem. Vbaldo*, & tra-
dit Bart. *in l. ſi hæres* 21. *§. cum fideiuſſor. ff. de fideiuſſori-
bus, & in l. ſi ſocer. num.* 2. *ff. ſolut. matrim.* Et quod
hæres vtroque † remedio vti poſſet, vel detractione ſui 10
crediti, vel retinere totam hæreditatem antequam con-
ſequatur ſatisfactionem ab hærede fideicom. voluit Ro-
man. *in conſ.* 276 *num.* 2. vbi hoc plurium iurium au-
ctoritate confirmat, & quod retentionis commodo vti poſ-
ſit, voluit Gloſſ. *in d. l. ſicbum. ff. de ſolut. in §. aditio in
verb. retinet, & in l. poſtulante. ff. ad S.C. Trebell. in verb.
petere* Bart. & Caſtr. *in l. quid ſi poſſeſſor. ff. de petit. hære-
ditatis.*

In tertio capite ſententiæ reſeruatæ fuerunt expenſæ,
quas dicebatur feciſſe Hieronymus pro defenſione bonorum
hæreditariorum, aut funeris teſtatoris, quæ viſa fuit etiam
in hac parte iuſta. Quamuis enim † ad officium iudicantis 11
ſpectare debuiſſet partem condemnare, aut abſoluere
ab eis expenſis vt notant *DD. in l. terminato. C. de fru-
ctibus, & litium expenſis, & in l.* 4. *C. depoſiti*. Adeo vt † re- 12
ſeruando aliquid in ſententia videatur partem grauaſſe, vt
voluit Bald. *in conſ.* 153. *num.* 2. *lib.* 1. *arg. text. in l. non di-
ſtinguemus. §. de officio. ff. de arbitris*, tamen non deficiebat
ea condemnatio, quinimò illius occaſione conceſſa fuit Hie-
ronymo retentio bonorum hæreditariorum, ſed ſolũ reſer-
uata fuit in ſententia liquidatio earum impenſarum, quod † 13
rectè facere potuit Iudex, vt tradit Gloſ. *ſuper eadem l. ter-
minato in verb. competere*, & notarunt ibidem Cinus *num.*
3. Bald. *num.* 2. *& in Authen. generaliter num.* 13. *C. de Epiſc.
& Cleric.* præſertim † cum ipſe Iudex non ſolum ſibi reſer- 14
uaſſet eam liquidationem, ſed cui de iure, vnde illa cen-
ſebatur remiſſa Iudici appellationis ad quem, ſimul cum neg.
principali deducta fuit cognitio quantitatis earumdem im-
penſarum, quod etiam notauit Gloſſ *in d. l. terminato in
verb. præſtetur.* Bart. *num.* 8. *in l. ab executione, num.* 12 *ff. de
appellat.* Iaſ. *in l.* 1. *num.* 1. Alex. *n.* 7. *C. de iudic. & tenuit* Rota
in deciſ. 4. *de reſtit. ſpoliat. in nouis.*

Viſa fuit etiam iuſta ſententia in poſtrema illius parte, in
qua dictum fuit, quòd ad Hieronymum ſpectabat tertia
pars Molendini hæreditarij, itaut ſuper eo nullum ius com-
peteret hæredibus fideicommiſſarijs Ioannis Ludouici. Hæc
enim portio aſſignata fuerat Victoriæ matri eiuſdem Ioan-
nis Ludouici pro ſua legitima, in qua ab eo hæres inſtituta
fuerat ſimul cum Hieronymo, cum vero portio eius Mo-
lendini deinde vendita fuiſſet a Victoria Hieronymo, non
poterat dici comprehenſa in hæreditate Ioannis Ludouici,
aut quod inde ſequitur ſubiecta reſtitutioni, cum Hierony-
mus illam retineret ex † eo titulo venditionis, & potuiſſet 15
alienari à Victoria in cauſam ſuæ legitimæ ex notat. per
DD. *in l. Marcellus. §. res quæ ff. ad S.C. Trebell.* & tradit ibi
Bart. *n.* 2. Ripa *in l. quarta, n.* 120. *ff. ad l. Falcid.* Craſſ. *in §. legi-
tima q.* 17. *num.* 4.

Neque viſæ ſunt obſtare duæ exceptiones, quæ adduce-
bantur contra eam aſſignationem. Et prima in qua diceba-
tur, vt non potuiſſet ea legitima conſtitui ſuper hoc Molen-
dino, quod erat ex melioribus corporibus hæreditatis, quia
licet † legitima debeatur ex ſingulis corporibus hæredita- 16
rijs, cum ſit portio bonorum, quæ quis habiturus eſſet ab
inteſtato, vt probat *text. in l. Papinianus. § quoniam quar-
ta, ff. de inoff. teſtam. & in l. parentibus. C. eod. tit.* & no-
tant DD. *in l. filium, ff. famil. erciſ.* Craſſ. *in §. legitima qu.*
16. *num.* 1. contingat † ſcindi ſubſtantiam vniuerſi patrimo- 17
nij, poteſt illa aſſignari etiam in vno, vel pluribus corpo-
ribus hæreditarijs, vt tradit Bald. *in d. l. filium, num.* 28. Salicet.
num 11. & tenuit Rota *coram Puteo deciſ.* 29. *num.* 6. *lib.* 2. *&
in Romana legitimæ* 18. *Martij* 1616. *coram Eminentiſſ. D. meo
Card. Verospio*, & ad hunc effectum non debent eligi vilio-
ra † corpora hæreditatis, ſed poteſt filius, ſiue quæcum- 18
que alia perſona, cui illa debita ſit, eligere etiam vnum
ex melioribus corporibus, dummodo aliud ſimile in hæ-
reditate maneat, *vt reſolutum fuit in eadem Romana legiti-
mæ*, & tradit Ripa *in d. l. quartam, num.* 128. *ff. ad l. Falcid.*
Alex. *num.* 13 Rim. ſen. *conſ.* 160. *num.* 11. Gabr. *de legitim.
concl.* 4. *num.* 16. Peregr. *de fideic. art.* 39. *num.* 11. Neque ad
hunc effectum requirebatur, quod ea aſſignatio facta fuiſſet
auctoritate Iudicis, † quia cum vendita fuiſſet a Victoria 19
pars eius Molendini bona fide, ſuſtineri debet alienatio tan-
quam facta in cauſa eiuſdem legitimæ, neque poterit à fi-
deicom. retractari, vt tradit Caſtr. *in d. l. Marcellus. §. res quæ.
ff. ad Trebell. num.* 3. Bald. *in l. iubemus, num.* 3. *ff. eod. tit.* &
voluit Honded. *in conſ.* 58. *num.* 64. Gabr. *de legitim. concl.*
3. *num.* 9. quamuis neque dici poterat deeſſe hoc caſu auctori-
tas Iudicis, quia Victoria primum immiſſa fuerat in poſſeſ-
ſionem

Digitized by Google

ſionem tertiæ partis omnium bonorum hæreditatis Ioannis Lodouici, & deinde obtinuerat manutentionem in poſſeſſionem eiuſdem partis, citatis fideicommiſſarijs, qui hodie hanc aſſignationem impugnant.

Secundò non viſa fuit obſtare alia exceptio, vt aſſignatio facta Victoriæ eſſet exceſſiua, deducebatur enim hic exceſſus eo quia io ea aſſignatione non fuiſſet habita ratio æris
20 alieni, quo grauata † eſſet hæreditas Ioanois Ludouici, ex quo minui potoiſſet quantitas eiuſdem legitimæ ex notatis per DD. *in l. ex facto*, *& in l. quoties. ff. de hæred. inſtit.* & probatur *in l. Papinianus. §. 4. ff. de inoff. teſtam.* ſed non viſus fuit probari hic exceſſus, qoia portio eius Molendiol non fuit electa à Victoria pro ſatisfactione totios legitimæ, ſed ſolum ranquam tertia pars, quæ ſibi erat debita ſuper eo corpore tàm vigore ſententiæ, quàm ex diſpoſitione iuris; vode noo ſolum videbatur excludi hic exceſſus, dum
21 Victoriæ debebatur legitima etiam † ſuper alijs corporibus, io qnibus haberi poterit ratio eius æris alieni hæreditatis, ſed cum neque doceretur à fideicommiſſarijs, vt valor eius tertiæ partis excederet quantitatem, cuius illa erat creditrix occaſione ſuæ legitimæ, quod illi probare debuiſſent ex liquidatione valoris, ac ſtatus totius hæreditatis.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Lauretana Prædij.

Die Lunæ 16. Februarij 1637.

ARGVMENTVM.

Poſſidenti authoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis debetur manutentio; & quando malè proceſſit, vt non manuteneatur, quid requiratur. Et alia circa fructuum acquiſitionem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor, ſi appareat, quod poſſideat authoritate Prætoris, manutenendus venit.*
2 *Iudex ritè, & rectè procedendo priuat poſſeſſorem tàm ciuili, quàm naturali poſſeſſione.*
3 *Iudex, quod ritè, & rectè proceſſerit, bene colligitur ex reuolutione actorum.*
4 *Emptor fundi, ſi promiſit extinguere cenſus ſuper eo impoſitos, ſtante vrgentia habentium cenſus, & præuia ceſſione iurium cogi poteſt extinguere cenſus de proprijs pecunijs.*
5 *Dominij reſeruatio, quid operetur.*
7 *Liquidatio fructuum, & expenſarum, quando adſunt plures creditores, ſi non fiat omnibus citatis, non valet.*
8 *Fructus perceptos poſt motam litem quis tenetur reſtituere.*
9 *Poſſeſſor, dum non fuit in mala fide, fecit fructus ſuos.*
10 *ad Fructuum acquiſitionem titulus non requiritur, dummodo abſit mala fides.*
11 *ad Fructuum acquiſitionem bona fides cauſari poteſt ex iuſtis, & temerarijs titulis.*
12 *aduerſus Poſſidentem authoritate Iudicis, vt competat manutentio, iniuſtitia debet eſſe adeo clara, vt nullo velamine offuſcari poſſit.*

DECISIO CXCIX.

CVM Flauius Barbarubeus obtinuiſſet mandatum de Aſſociando, illudq. executioni iam demandaſſet contra prædiom Aneti, cœpit prætendere Marcolinus d. prædij poſſeſſor, quod contra ipſum nulliter, & iniuſtè fuerit proceſſum; Et propterea in gradu recurſus coram me quæſitum fuit, cuinam eſſet concedenda manutentio, & Dominis
1 viſum eſt, quod ſit manutenendus † Flauius cum ipſe appareat prædium ſupradictum authoritate Iudicis poſſidere, *c. in præſentia de renunciat. l. iuſtè poſſidet. ff. de acqu. poſſ.* Greg. *dec. 203. in princ. & num 1. & dec. 336. num 14. & deciſ. 382. num. 1. & 2.* Rota *in rec dec. 173. num. 1. par. 1.* & paſſim
2 alibi, Iudex enim ritè, & rectè † procedendo Marcolinum tàm ciuili, quàm naturali poſſeſſione priuauit Angel. *in l. clam poſſidere §. qui ad nundinas. num 2. in fin.* Romao. *nu. 3.* Alex. *num. 2. ff. de acqu. poſſ.* Rota *dec. 141. num. 2. & dec. 802. num. 6 part. 1. diuerſ.* Seraph. *dec. 1325. num. 1.* Greg. *dec. 382. num. 4 & 5. vbi adden. num. 8.* Rota *in recent. dec. 173. num. 2. par. 1.*

Quod autem Iudex ritè, & rectè proceſſerit, dicebatur clarè † conſtare ex reuolutione actorum, iuxta *deciſ.* Capu- 3
taq. 160. *par. 2.*

Et de iuſtitia viſum eſt manifeſtè apparere, quia Achilles Barbarubeos Flauij ſupradicti pater de anno 1626. compermutauit cum Iulio Cæſare de Angelis quoddam prædium in Contrata Caſanouæ, pro qoo Achilles ei tradidit alia duo prædia à ſe poſſeſſa, vnum videlicet in Contrata Fontis Spini Grugnaleri, & Morrulæ, alterum vero in Contrata d. Aneti, & quia d. prædium Iulij Cæſaris erat maioris valoris, d. Achilles pro adæqoatione, ſeu vt in inſtrumento dicitor per giunta, & ricompenſa, promiſit ſoluere ſcuta 1248. in hunc modum, ſtatim ſcilicet ſcuta centum in manibus ipſius Iulij Cæſaris, alia ſcuta quingenta illius creditoribus pro fructibus decurſis, & non ſolutis, reliqua vero ſcuta 648. in die Sanctiſſ. Natiuitatis ann 1627. Et caſu quo idem Achilles prædictam quantitatem promptam non haberet, promiſit in ſe accollare tot cenſus anteriores, illoſq. in termino trium annorum extinguere cum facultate, quod Iulius Cæſar d. duo prædia ab Achille io compermutationem accepta vendere poſſet, pacto appoſito, quod pretiom ex illis detrahendum deponi deberet penes idoneam perſonam ad effectum, vt io termino decem dierum poſt ſecutam venditionem extinguerentur tot debita anteriora ipſius Iulij Cæſaris, ſub pœna nullitatis venditionis, quatenus aliter fieret, cum expreſſa demum reſeruatione dominij io euentum in quem aliquis eorum ſuper dictis poſſeſſionibus permutatis moleſtaretur; Quare cum Achilles poſtquam omnia in inſtrumento contenta adimpleuiſſet, moleſtias paſſus fuerit ab Honorio Galeotto creditore d. Iulij Cæſaris pro annuo cenſu contracto de anno 1611. à Capitoſto pro alio cenſu vendito de anno 1613. & denique pro altero cenſu impoſito ad fauorem quorundam de Compagnonibus, qui poſtea creditum ceſſerunt Giardinis, iuſtè petijt aſſociari ad poſſeſſionem d. prædij Aneti, in qua antea exiſtebat, tàm pro rata fructuum ſolutorum, quam etiam pro ſorte principali cenſus illorum de Compagnonibus, qui cum inſtarent pro renouatione fideiuſſoris, ad hoc euitandum † præuia reportatione ceſſionis iurium coactus fuit cenſum extinguere de proprijs pecunijs, Bald. *in l. creditores. num. 18. & ſeq. C. de pignor.* Menoch. *de adipiſc. remed. 5 num. 77* & *fuit reſolutum in Bononien. de Zaualijs 13. Iunij 1611. & 4. Iulij 1612. coram bon. mem. Vbaldo*; Quod remedium pariter Achilli competebat in vim † reſeruationis dominij in 5
eodem permutationis inſtrumento contentæ iuxta tradita per Bald *in l. Titius in princ. & in addit. ff. de ſeru. æſpart.* Faber *in §. venditæ inſtit. de rerum diuiſ.* Neguſan. *de pignor. par. 5. memb. 2. num. 18. verſ. & etiam facit*, Gratian. *diſcept. 730. num. 7. 17. 18.*

Nec viſum eſt obſtare, quod Marcolinus habuerit dictum prædium ab Auguſtino de Angelis, qui illud io ſolutum accepit ab ipſo Iulio Cæſare pro ſcutis 370. quia creditum Auguſtini viſum eſt pati multas difficultates, & pro reſolutione huios obiecti ſciendum eſt in facto, quod Iulius Cæſar prędictus, ac Petrus Antonius eius frater de aono 1599. per apocam priuatam, quę poſtea de anno 1602. mediante inſtrumento io publicam formam redacta fuit, ceſſerunt quaſdam eorum terras Nicolao de Angelis, & Alexandro, ac Franciſco eius filijs, ac dictorum eius filiorum filijs ipſis rantum ſpecificè nomioatis nulla alia perſona; neque etiam illorum hęredibus expreſſis, cum pacto inter cętera, quod dd. Iulius Cęſar, & Petrus Antonius poſſent ſuccedere in eiſdem terris, per hęc verba, *quando della predetta terza generatione mancaſſe la linea maſculina del detto Miſer Nicola, & non altrimente.* Vnde cum de anno 1609. Nicolaus prędictus ac Alexander, & Franciſcus in d. inſtrumento nominati obijſſent ſine filijs, credentes Iulius Cęſar, ac Petrus Antonius, quod eſſet factus locus ſupradicto pacto ad eorum fauorem, dictarum terrarum poſſeſſionem cœperunt, & in ea pacificè permanſerunt vſque ad annum 1629. de menſe Auguſti, de quo tempore Iulius Cęſar conuentus fuit in Curia Maceraten̄ ab Auguſtino de Angelis dicti Nicolai ceſſionarij filio pro reſtitutione fructuum perceptorum ſpatio annorum 19. eo quia licet ipſe Auguſtinus non eſſet expreſsè nominatus in apoca ceſſionis, ex quo nondum erat natus, nihilominus ſatis eſſet, quod compre-

benderetur in inueſtitura facta ad fauorem Alexandri aui vſque ad tertiam generationem. Vltra quod etiam prætendebat ſe in apoca fuiſſe comprehenſum ex quo dum in ea contrahentes paciſcuntur, quod durante ceſſione tenerentur ceſſionarij tradere Iulio Cæſari, ac Petro Antonio quolibet anno vnam ſalmam frumenti, approbant ſucceſſionem ad fauorem omnium vocatorum in inueſtitura facta prædicto Alexandro auo, ibi, *da ſeguitarſi di anno in anno, fin tanto che durerà la terza Generatione, come nell' Inſtrumento, e ſcritture fatto dal detto Aleſſandro auo &c.* cuius Alexandri cum non dubitaretur, quod ipſe Auguſtinus eſſet nepos, Iulius Cæſar non expectata terminatione litis, ſed liquidatis fructibus ab ipſis medio tempore perceptis in ſcutis 342. illiſq. additis alijs ſcutis 28. pro expenſis ab Auguſtino in lite factis, pro dicta quantitate prædium controuerſum ei tradidit inſolutum, quod poſtea idem Auguſtinus pro eodem pretio vendidit Ludouico Marcolino, qui hodie ex iure Auguſtini venditoris prætendit Barbarubeum non poſſe agere contra ipſum ratione moleſtiarum ei illatarum occaſione trium ſupradictorum cenſuum; Ea præcipuè ratione, quia cum Achilles in contractu permutationis ſe obligaſſet pro rata ſcutorum 648. extinguere tot credita anteriora, non poterat in præiudicium Auguſtini, qui vigore apocæ erat creditor de anno 1601. extinguere debita contracta à Iulio Cæſare de anno 1608. & 1609.

Verum pro parte Flauij fuit replicatum obiectum prædictum nihil releuare, quia licet prætenſum creditum Auguſtini originem ſumat ab apoca confecta de anno 1599. & in publ. inſtrumentum redacta de anno 1601. attamen cum dicti fructus percepti à Iulio Cæſare non fuerint liquidati, niſi de anno 1629. vtique Achilles validè extinxit cenſus, quos ante liquidationem in ſe accollauerat, & cum iuramento, & Camerali obligatione nominatim extinguere promiſerat, & de quorum certitudine de tempore extinctionis dubitari non poterat ad text. *in l. nomen debitoris, cum ibi not. C. quæ res pign. oblig. poſſunt.* Bart. *in l. fin. §. ſi præfatam, vbi Caſtren num. 4. C. de iure delib.* Greg. *deciſ. 312 num. 17. & ſeqq.*

Addebat etiam Flauius, quod iſta liquidatio fructuum & expenſarum in ſcutis 370. non potuit fieri à Iulio Cæſare †
7 in præiudicium aliorum creditorum ipſis non citatis, *l. nam ita Diuus. ff. de adopt. c. cum ex litteris de in integr. reſtit. c. Paſtoralis, de re iud.* Aſin. *in praxi. §. 1. n. 26.*

Præterea dicebat, quod in omni caſu liquidatio apparebat manifeſtè erronea, dum Iulius Cæſar voluit teneri ad fructuum reſtitutionem ab anno 1609. quo cœpit prædium
8 poſſidere, cum tamen ſolum teneretur † illos reſtituere à die motæ litis, & ſic ab anno 1629. iuxta text. *in l. 1. §. ex die. ff. de vi, & vi armata. l. quæſitum. §. hac interdicto de procurat.* Dum enim Iulius Cæſar poſſedit dictas terras, quia per mortem Nicolai, & ipſius filiorum ſine filijs putauit eſſe factum locum pacto ad eius fauorem † non fuit malæ fidei
9 poſſeſſor, & potuit facere fructus ſuos, *l. 4. §. fin. ff. fin. regund.*
10 cum ad acquiſitionem fructuum titulus † non requiratur, modo abſit mala fides, *l. quæſitum ff. de acqu. rer. domin.* Bald. *conſ. 11. in fine lib. 1. & conſ. 118. in fine lib. 2.* Curt. ſen. *conſ. 72. col. 3. verſ. ſecunda concluſio.* Menoch. *conſ. 1173. de recuper. remed. 14 num. 593. latè* Rota *in recent. par. 2. deciſ. 320 ſub nu. 1. & 2.* vbi dicit, quod quamuis adſit titulus inualidus, & putatiuus modo à iure non reprobatus, vt puta rei furtiuæ, vel inuaſæ, ſed cauſatos ab errore iuris, vel facti, non oberit
11 poſſeſſori ad cauſandam bonam fidem, quæ † poteſt cauſari ex iuſtis & temerarijs titulis per *text. in l. ſed & ſi lege. §. ſiue. ff. de petit. hæred. & fuit reſolutum coram me in Auenionen. fideicommiſſi 12. Ianuarij currentis anni.*

Ex quibus & alijs, quæ pro eiuſdem Flauij parte dicebantur, viſum fuit dictum prætenſum creditum Auguſtini reddi adeo incertum, vt ex eo nullo modo poſſet apparere
12 de iniuſtitia mandati de aſſociando, cum illa, † vt aduerſus Iudicis authoritate poſſidentem competat manutentio, debeat eſſe adeo patens, & notoria, vt nullo velamine poſſit offuſcari, Felin. *in c. Eccleſia S. Mariæ, num. 23. vbi* DD. *de conſtitut.* Mantic. *dec. 44. ſub num. vlt.* Cauai. *dec. 337. n. 1. & 2.* Rota *dec. 95. num. 19. & ſeq. & dec. 96. n. 4. & 9. poſt* Modern. *de ſubhaſt.*

Et ſic parte vtraque informante pro manutentione Flauij deciſum fuit &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. ſupplementi legitimæ.

Die Lunæ 2. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Filius naturalis ſi ſit ampliſſimè diſpenſatus, nihilominus ſi adſit conditio in legitimatione, quod ipſe poſſit ſuccedere ex diſpoſitione paterna, ſi pater ei nihil reliquerit, ipſe nihil poterit prætendere, & quid ſi pater moriatur ab inteſtato.

SVMMARIVM.

1 *à Papa, verbum legitimamus, prolatum abſtergit omnem maculam natalium in legitimato.*

2 *Filius naturalis, ſi ſit legitimatus cum conditione quod ipſe poſſit ſuccedere ex diſpoſitione paterna, tunc nec ipſe, nec eius hæredes nihil prætendere poſſunt præter relictum ab eo.*

3 *Legitimatio plena dari poteſt, quæ tamen habeat effectum ſucceſſionis limitatum.*

4 *in Legitimatione eſt ſpeciale, vt declaretur à verbis eiuſdem petitionis, adeo vt ſolum haberi poſſit ratio formæ, amplia num. 5.*

6 *Succeſſio ab inteſtato non continetur ſub teſtamentis, codicillis, ſubſtitutionibus, legatis, donationibus &c.*

7 *Succedens ab inteſtato non dicitur habere titulum à defuncto, ſed à lege.*

8 *Succedens ab inteſtato titulum ei delatum à lege fundatur in præſumpta voluntate defuncti, quam lex videtur interpretari in vocatione agnatorum.*

9 *Succedens ab inteſtato alicui, dicitur permiſſiuè admiſſus, non autem per veram diſpoſitionem.*

10 *in Voluntate permiſſiua ſolum conſtat de cauſa efficienti, in voluntate vero diſpoſitiua vltra cauſam efficientem, apparet etiam cauſa formalis, & materialis.*

11 *Legitimatio, ſi conceſſa fuerit ad effectum, vt filius ſuccedere poſſit ex voluntate patris, non competit illi querela inofficioſi, ſeu ius petendi ſupplementum legitimæ, & num. 13.*

12 *Legitima eſt portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato.*

13 *Dictio, alijs, ſolum referri debet ad res ſimiles expreſſis, & indicat cæteros modos expreſſæ diſpoſitionis.*

15 *Dictio, alijs, etiamſi ſit coniuncta cum dictione quibuſcumque, aut alia vniuerſali, nihilominus ad res tantum ſimiles expreſſis referri, & non vltra poteſt.*

16 *Dictiones, alijs, & quibuſcumque, &c. declarantur ex alijs, quæ poſtea ſequuntur, & num. 17.*

18 *Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, poſita in legitimatione, ſi ſimpliciter conſideretur, eſt nullius efficaciæ in caſu, in quo non fuerunt inſtituti venientes ab inteſtato, limita num. 19.*

20 *Clauſula, ad effectum præmiſſum, de ſui natura, habet vim reſtrictiuam.*

DECISIO CC.

QVÆSITVM fuit in dubio, quod hodie propoſui, An deberetur ſupplementum legitimæ heredibus Antonij Mariæ, qui fuit filius alterius Antonij Mariæ eidem natus ex fœmina ſoluta poſtquam reperiebatur conſtitutus in ſacris Ordinibus, vt narratur in gratia illi conceſſa ſuper facultate teſtandi ex indulto Gregorij X V. cuius dubij deciſio viſa fuit pendere ex declaratione eiuſdem induiti. Quia in gratia conceſſa Antonio Mariæ patri ſuper facultate diſponendi de ſuis bonis, quæ illi acquiſita eſſent ex redditibus bonorum Eccleſiaſticorum, ſiue ex alia quacumque cauſa, ob quam ad Cameram Apoſtolicam deuolui debuiſſent, hoc etiam illi indulgebatur, vt poſſet de ijs bonis diſponere etiam ad fauorem perſonarum, quæ eſſent ſuæ ſucceſſionis ex iuris diſpoſitione incapaces, & in ſpecie ad fauorem ſui filij, ad quem effectum fuit idem filius in d. indulto habilitatus ad ſucceſſionem patris cum iuribus plenæ legitimationis, & reſpõderunt DD. non deberi hoc ſupplemẽtũ, quia licet gratia legitimationis conceſſa Antonio Mariæ filio

ſtio eſſet ampliſſimè concepta in ordine ad abſtergendam
omnem maculam natalium, & illa talis etiam dici debe-
1 ret inſpecta poteſtate Papæ concedentis. Cum † vel vnum
verbum, legitimamus, ab eo prolatum poſſit hunc effectum
operari vt notant DD. *in cap. per venerabilem*, *qui filij ſint*
legitimi, vbi Butrius *num. 10. in 4. col* Io. Andr. *num. 30.* Are-
tin. *in l. Gallus §. & quid ſi tantum num. 24. ff. de lib. & poſt-*
hum. Couar. *de ſponſ. in lib. 2. par. cap. 8 §. 8. num. 1.* Tamen il-
la erat limitata ad effectum vt potuiſſet ipſe Antonius Ma-
2 ria ſuccedere ex diſpoſitione paterna. Vnde † non poterat
vel ipſe vel ex eius perſona illius hæredes aliquid conſequi
præter voluntatem patris, & vltra quam illi relictum fuiſ-
ſet in eiuſdem teſtamento, vt voluit Soccin. *in d. l. Gal-*
lus. § & quid ſi tantum, num. 20. in 4. limit. ff. de lib. & poſt-
hum. Iaſ. *in rubr. eiuſdem tit. num. 16.* Alex. *in conſ. 30. num.*
4. lib. 4. Dec. *in conſ. 264. num. 3. in 2. col.* Rip. *in conſ. 19. de*
ſubſtit. ſub num. 17. in 2. par. qui omnes præterea notant da-
3 ri † plenam legitimationem, quæ tamen habeat effectum
ſucceſſionis limitatum, quod etiam voluit idem Dec. *in d.*
conſ. 264. & in can. 258. num. 10. in fin. Ruin. *conſ. 75. nu.*
11. lib. 3. & tenuit Rota apud Cæſ. de Graſſ. *in deciſ. 2 qui*
filij ſint legitimi, *& coram Gregorio deciſ. 201. num. 7. &*
in Romana de Banellis 24. Ianuarij 1635. coram R. P. D. meo
Ghiſileria.

Quod vero in hoc caſu legitimatio conceſſa Antonio
Mariæ filio non comprehenderet aliam ſpeciem ſucceſſio-
nis quam eam, quæ proueniret ex teſtamento ſiue alia pa-
tris diſpoſitione expreſſa, viſum fuit probari manifeſtiſſi-
mè conſiderato toto tenore eius indulti; etenim in procœ-
mio referuntur preces Antonij Mariæ patris pro obtinenda
ea facultate teſtandi, & in ijs narratur ea ſola cauſa conceſ-
ſionis eiuſdem facultatis, quod ipſe diem extremum ſuæ
peregrinationis teſtamentaria diſpoſitione præuenire cu-
piebat, vt ſunt expreſſa verba eiuſdem indulti. Vnde ad
preces eas referri debebat tum facultas, quæ poſtea legitur
in eodem Breui fuiſſe illi conceſſa, tum iura legitimationis
4 conceſſa illius filio, quinimò † erat hoc ſpeciale in legitima-
tione, vt declararetur à verbis eiuſdem petitionis, adeout
ſolum haberi poſſit ratio formæ, quæ in ea continebatur
5 etiam in caſu, † quo ipſa legitimatio fuiſſet conceſſa purè,
ac liberè in parte diſpoſitiua Inſtrumenti, vt in terminis tra-
dit idem Dec. *in conſ. 698. num. 1.* Pariſ. *in conſ. 6. & conſ. 9 nu.*
42. lib. 2. quem ſequuti fuerunt Cæphal. *conſ. 117. n. 1.* Dec.
conſ. 19. n. 46. lib. 1. & conſ. 40 n. 4. lib. 3. & probat *text. in l. 1. C.*
de diuerſ. reſcript. & cap. inter dilectas de fid. inſtrum.

Hoc idem continebatur in parte diſpoſitiua ipſius Breuis,
quia in gratia in eo conceſſa facultatis diſponendi ſolum ex-
primebantur ſpecies expreſſæ diſpoſitionis, vt ſunt teſta-
6 menta, † codicilli, ſubſtitutiones, fideicommiſſa, legata, &
donationes, ſub quibus non poterat contineri ſucceſſio ab
7 inteſtato, cum ita ſuccedens non dicatur habere titulum † a
defuncto, ſed à lege, vt probat *tex. in l. obuenire. ff. de ver-*
bor. ſignific. & in l. conficiuntur. ff. de iur. codicillorum; gloſ.
in l. ſi quis cum nullum, ff. eod. tit. Neque poterat idem titu-
lus ſuffragari, eo quia licet à lege delatus tamen fundaretur
8 in præſumpta voluntate † defuncti, quam lex videtur in-
terpretari in vocatione agnatorum, vt notant DD. *in d.*
l. conficiuntur, quorum auctoritates referuntur à Menoch.
lib. 4. præſumpt. præſumpt. 27. quia ea voluntas ſolum pote-
9 rat dici permiſſiua, † non autem quod contineret veram
diſpoſitionem, qualis requiſita fuit in conceſſione eiuſdem
facultatis, vt voluit Cuman. *in repetit. eiuſ. legis in fine.* Bald.
in l. ſi emancipati, num. 15. de collat. vbi conſiderat diſcrimen
vtriuſque huius voluntatis, & in voluntate permiſſiua
10 ſolum † conſtet de cauſa efficienti; in voluntate vero diſ-
poſitiua vltra cauſam efficientem apparet etiam cauſa for-
malis, & materialis, vt in terminis legitimationis tenuit
Iaſ. *in rub. ff. de lib. & poſthum. ſub num* 18. vbi dicit, quod ſi
legitimatio conceſſa fuerit ad effectum, vt filius ſuccedere
11 poſſit ex voluntate patris, non competit † illi quærela inof-
ficioſi, ſiue ius petendi ſupplementum legitimæ, quia cum
12 illa ſit portio ſucceſſionis debita ab inteſtato, non poteſt †
competere aliqua actio eius occaſione ad fauorem eiuſdem
filij, ſi ille ea tenore, aut forma legitimationis non repe-
riatur legitimatus, niſi ad ſolam ſucceſſionem ex teſtamen-
to, & voluit Dec. *in adducta conſ. 264. num. 3 in fin. penult. co-*
lum. vbi amplius dicit non eſſe hoc caſu quærendum, an
13 idem filius dici debet legitimatus ſiue potius diſpenſatus,
cum ſatis ſit vt reſtrictus fuerit effectus ipſius legitimatio-
nis, itaut non poſſit illius vigore ſuccedi ab inteſtato, & Dec.
ſequutus fuit in hoc articul. Gabr. *in conſ. 24. num. 11. lib. 2.*

Peregr. *conſ. 18. num. 2. lib. 4. & in tract. de fideicom. art.*
36. num. 8.

Neque contrarium ſignificare poterant ea verba, & alijs
quibuſcumque modis, & titulis, quæ poſt enumeratas ſpe-
cies plurium diſpoſitionum legebantur in indulto. Quia di-
ctio illa, † alijs, ſolum referri poterat ad titulos ſimiles ſu- 14
perioribus, atque ita indicare cæteros modos expreſſæ diſ-
poſitionis, vt declarat Bart. *in l. quidam relegatus in princ.*
ff. de rebus dub. Dec. *in l. quicumque in 2. lectura C. qui*
admitti num. 15. etiam † quod illa coniuncta eſſet cum di- 15
ctione quibuſcumque, aut alia vniuerſali, & voluit idem
Decius *in d. l. quicumque*, & ibi etiam Iaſ. *ſub num. 3.* Bald.
in l. ſi fugitiui, num. 6. C. de ſer. fugit. Oldrad. *conſ. 297.*
num. 5. & conſ. 8 num. 2. Præſertim cum vtraque hæc di-
ctio declaretur etiam † ex alijs, quæ poſtea ſequebantur, in 16
quibus generalitatem eorum verborum apparebat extendi
ad alias diſpoſitiones, quæ fieri contingerent ab eod. Anto-
nio Maria, ſolo verbo ſiue cum ſcriptura minus ſolemni, aut
imperfecta; Vnde neque ea generalitas remanere diceba-
tur ſine effectu propter extenſionem, quam recipiebat ad
alias diſpoſitiones, quæ licet facta ab ipſo Antonio Maria
potuiſſent tamen non valere ex defectu ſolemnitatum, quæ
ad earum validitatem requirerentur. Et † hæc interpreta- 17
tio etiam admitti poteſt pro declaratione eorumdem ver-
borum, vt tradit idem Bart. *in l. generali. §. vxori. ff. ad Se-*
nat. Conſul. Trebel. poſt gloſ. ibi in §. ſi de teſtamento in verba
verba fideicommiſſi, *& tenuit* Rota *in deciſ. 533. num. 3. in*
fin. par. 1. diuerſ. confirmari poterat eadem interpretatio
ex alia clauſula ſine tamen præiudicio venientium ab inte-
ſtato, aut alia valida diſpoſitione, ſub qua apparebat con-
ceſſam fuiſſe Antonio Mariæ eam facultatem diſponendi
ad fauorem ſui filij, quia licet clauſula † ſine præiudicio 18
venientium ab inteſtato ſimpliciter conſiderata videretur
dici poſſe nullius efficaciæ in caſu in quo non fuerunt inſtitu-
ti ij, qui alias ab inteſtato ſucceſſiſſent, vt cenſuit Rota
apud Cæſar. de Graſſ. *in dec. 2 & 3. qui filij ſint legitimi*, &
tradit Socc. ſen. *in l. Gallus §. & quid ſi tantum, num. 2. in fin. ff.*
de lib. & poſthum. Gabr. *in tit. de legit. concluſ. 8. num 6.* tamen
contrarium oſtendebatur ex clauſula ſequenti, aut alia va-
lida diſpoſitione, per quam apparebat legitimationem hu-
ius † filij reſtrictam fuiſſe ad ſolam diſpoſitionem patris, vt 19
conſiderauit Rota coram eodem Cæſar. de Graſſ. *in deciſ. 4.*
eod. tit. qui filij ſint legitimi ſub num. 16. & plenè declarat Ca-
ſtill. *de coniect. vlt. volunt. lib. 4. cap 22. num. 158.* Quod cla-
rius etiam probabatur ex alia clauſula ad † effectum præ- 20
miſſum poſitum in conceſſione ipſius legitimationis, cum
illa non ſolum haberet hanc vim ex ſui natura reſtringendi
eandem conceſſionem quatenus per eam cenſebantur relati
ſolum ij modi, aut tituli, qui fuerunt ſuperius expreſſis, vt
probat text. *in l. qui liberi. ff. de vulg. & in l. ſi pluribus, ff. de*
verbor. obligat. & notat ibi Angel. *in princ.* Bart. *in l. 1. §. hoc*
edicto, ff. de poſtul. ſed appareret expreſſe poſita ad eum ſo-
lum effectum, vt ex illa declararetur eadem conceſſio.

Et ita, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Rauennaten. Emphyteuſis.

Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica finita, ſi Eccleſia eam pro ſe retinere nolit, tunc in noua inueſtitura proximiores defuncti ſunt præferendi extraneis, & quando conſtet Eccleſiam nolle pro ſe eam retinere. Et alia plura circa conceſſionem emphyteuſis cum conditione, vt poſſit reuocari ad beneplacitum, & libitum concedentis.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſi Eccleſiaſtica finita, ſi Prælatus inueſtiat extraneum, oritur declaratio ſufficiens ipſum noluiſſe retinere pro Eccleſia.*

2 *Proprietarius finita emphyteuſi debet conſanguineos, & hæredes vltimi poſſeſſoris in inueſtitura præferre agnatis.*

Digitized by Google

3 *Pacta irreleuantia non ſunt attendenda.*

4 *Pactum in inueſtitura poſitum, quod ea poſſit reſolui ad libitum concedentis, non poteſt poni in voluntate reſolutiua vnius, & n. 28. declara n. 29.*

5 *Contractus eſſentia, ſicuti non poteſt poni in alterius voluntate contrahentis, ita nec eſſentia diſtractus, vel reſolutionis propter identitatem rationis.*

6 *Eccleſia, ſi ſtatim finita emphyteuſi declarat nolle pro ſe retinere inueſtiendo extraneum, ſtatim acquiritur ius prælationis proximioribus, & n. 26.*

7 *Itant dicatur eis debita inueſtitura cum eiſdem pactis contentis in antiqua inueſtitura, & iuxta illius formam, & n. 31. & 32.*

8 *Pactum in contractu appoſitum in præiudicium tertij non ſubſiſtit.*

9 *Proprietarius, quod voluerit emphyteutam perpetuo inueſtire de bonis ei datis in emphyteuſim, ex quibus appareat, & n. 11. & n. 37. & 39*

10 *in Contractu pactum in præiudicio tertij appoſitum pro non appoſito habetur.*

12 *Pacta inſolita appoſita in contractibus arguunt fraudem.*

13 *Pactum in contractu emphyteuſis appoſitum, quod poſſit reuocari ad libitum concedentis, debet intelligi, ſi iuſta & legitima cauſa ſuperuenerit.*

14 *Sumptum de ſumpto regulariter non probat.*

15 *Eccleſia, finita emphyteuſi, poteſt illam pro ſe retinere, vel illam præcario, vel alio pacto reuerſiuo alicui concedere ad beneplacitum, & ſic quandocumque illam ita conceſſam pro ſe reuocare poteſt.*

16 *Conuentio, quæ voluntatem concedentis reſpicit, ex ipſa ſola poteſt reuocari.*

17 *Eccleſia, ſi velit pro ſe retinere emphyteuſim finitam, non tenetur proximiores inueſtire, & n. 20.*

18 *Emphyteuſis conceſſio facta cum eiſdem pactis appoſitis in antiqua inueſtitura, non dicitur noua conceſſio, ſed renouatio prioris inueſtituræ*

19 *Emphyteuſis renouatio, ſi prouenerit ex mera liberalitate concedentis pro nouo titulo habetur, licet ſit facta cum eiſdem pactis.*

21 *Emphyteutici contractus à conuentione partium recipiunt formam, cum à iure nulla eis præſcripta forma ſit, itaut quæcumque pacta etiam inſolita poſſunt apponi in eis.*

22 *Feudum, & emphyteuſis poſſunt concedi ad tempus concedenti bene viſo. Et hoc pactum non aduerſatur regulis iuris, n. 23.*

24 *Feuda antiquitus concedebantur cum pacto, vt eſſent ad beneplacitum reuocabilia.*

25 *Feuda hodie vaſallis auferri poſſunt ad beneplacitum Dominorum, niſi adſit tale pactum.*

27 *Eccleſia, tunc finita emphyteuſi inueſtiendo extraneum, dicitur declarare nolle pro ſe retinere, quando ſumus in conceſſione pura, & ſimplici, ſed ſecus in præcario conceſſa.*

29 *Contractus emphyteutici nullam habent à iure præſcriptam formam.*

30 *ex Conſenſus defectu vtile per inutile vitiatur.*

32 *Emphyteuſi finita, ſi Eccleſia extraneum inueſtiat, ſi agnati illius, ob cuius mortem fuit finita emphyteuſis, prætendant, ſe eſſe inueſtiendos, tunc iuxta pacta illius extranei inueſtiti, non autem iuxta tenorem antiquæ inueſtituræ eſt eis concedenda emphyteuſis.*

33 *Eccleſiæ conditio non eſt deterior efficienda.*

34 *Prælatus conditionem Eccleſiæ meliorem facere debet.*

35 *Conceſſio aliqua ſi ſit reuocata, dicuntur reuocati quoque omnes effectus ab ea prouenientes, perinde ac ſi facta non fuiſſet.*

36 *Eccleſia, emphyteuſi finita, poteſt à principio totaliter proximioribus præiudicare, retinendo eam pro ſe.*

38 *in Scriptura eadem non datur prius, vel poſterius.*

40 *Actus ſubſecutus, qualitatem voluntatis primordialis demonſtrat.*

41 *Voluntas declarata in concurſu eſt potius attendenda, quàm præſumpta ad excludendam ſimulationem.*

42 *Simulationis ſuſpicio, vt excludatur ex pacto inſolito, ſatis eſt, vt ſit permiſſum à iure.*

43 *Prælatis imperatur, vt vtilitatem Eccleſiæ perquirant.*

44 *Prælatus celebrans contractum pro Eccleſia, tunc ex pactis inſolitis in illo appoſitis ceſſat omnis ſuſpicio ſimulationis, ſi ea vtilitatem Eccleſiæ reſpiciant, & conueniant iuris diſpoſitioni.*

45 *Prælatus præſumendum eſt vtilitati Eccleſiæ voluiſſe proſpicere.*

46 *Conceſſio, quando fuit facta præcario, poteſt reuocari abſque cauſa, amplia n. 47.*

48 Menoch. *conſ. 804 n. 42 & alij declarantur.*

49 *Feudorum conceſſiones ex conuentionibus partium declarantur, ſeu legem accipiunt.*

50 *Feudum conceſſum ad beneplacitum poteſt ſine cauſa reuocari, amplia n. 53.*

51 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*

52 *Beneficia, & officia conceſſa à Principe, ſine iuſta cauſa non poſſunt reuocari.*

54 *Feudi conceſſio facta pro libito voluntatis, vt reuocetur, ſufficit ſimplex animi motus.*

55 *Clauſula, pro libito voluntatis latius patet, quàm clauſula ad beneplacitum.*
Clauſula, pro libito voluntatis, importat liberum, & abſolutum arbitrium nulla iuris regula limitatum, n. um. 55.

56 *in Contractibus, nec etiam ſillaba debet eſſe fruſtratoria.*

57 *Emphyteuſis, tunc multo magis poteſt reuocari, ſi ſit conceſſa pro libito voluntatis, quando adeſt iuſta cauſa.*

58 *Inſtrumenti ſumptum, quando fuit extractum ab Archiuio, & ab illius Præfecto, dicitur in forma probanti.*

DECISIO CCI.

CVM per obitum Comitis Franciſci Mariæ Manzoli abſque filijs maſculis deuolutum eſſet Caſtrum Tuderani cum illius Territorio, & Villis annexis eidem Comiti in Emphyteuſim ad tertiam generationem maſculinam a menſa Archiepiſcopali Rauennateñ conceſſum, Eminentiſſimus Cardinalis Capponius eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopus infra annum de dicto Caſtro, & Territorio Marchionem Philippum Capponium eius fratrem inueſtiuit, in corpore cuius inueſtituræ declarauit, ac pacto expreſſo conuenit ſub his verbis. Volens experimento cognoſcere vtrum melius regantur populi per huiuſmodi infeudationem, aut melius à ſe per ſuos Miniſtros immediatè gubernentur, pacto expreſſo conuenit, & declarauit, quod præſens conceſſio, aut infeudatio ſit, atque intelligatur reuocabilis ad beneplacitum ſuæ dominationis Eminentiſſimæ; itaut ſi pro bono ipſius Archiepiſcopatus, vel Vaſſallorum ſibi videbitur dictum Caſtrum, & Villas, ac alia ſupra conceſſa ad ſuam Rauennateñ Eccleſiam reuocare, & incorporare ipſum Caſtrum, Villas, &c. poſſit liberè, & ex ſui animi diſpoſitione reuocare, applicare, & incorporare prędictæ ſuæ Rauennateñ Eccleſia, &c. abſque aliqua contradictione, & ſine aliqua obligatione reddendi cauſam huiuſmodi reuocationis, & applicationis, Volens liberè, & ſine aliquo impedimento ſibi hoc facere licitum eſſe de facto, declarans tamen huiuſmodi facultatem durare ad ipſius vitam tantum, & non aliàs, aliter, nec alio modo.

A qua quidem inueſtitura D. Duciſſa, & ſorores filiæ antedicti D. Comitis Franciſci reclamarunt, & infra legitima tempora ab eodem Eminentiſſimo Archiepiſcopo renouationem tanquam proximioribus ſibi de iure debitam petierunt, & deinde ab illius denegatione appellarunt. Interim Eminentiſſimus prædictus experiendo facultatem ſibi in prædicta inueſtitura reſeruatam, declarauit Caſtrum prædictum cum ſuis pertinentijs velle pro ſe, & eius Eccleſia retinere, illudq. Menſæ Archiepiſcopali vniuit, & incorporauit poſſeſſione ſubſequuta.

Hinc propterea introducta cauſa iactationis in Rota mihi commiſſa. Propoſui dubium, An dd Sorores de Manzolis eſſent Inueſtiendæ.

Pro cuius affirmatiua reſolutione informantes pro ſororibus in eo principaliter inſiſtebant quod cum Eminentiſſimus Archiepiſcopus Caſtrum prædictum Marchioni Capponio fratri conceſſerit cum poſſeſſione ſubſequuta, ex quo † oritur declarat inſufficiens ipſum noluiſſe retinere pro 5
Eccleſia, Rip. *in l. 1. num. 10. in fin ff. de priuil. credit.* Mareſcot. *var. reſol. lib. 1. cap. 3 num. 11. in fin.* Mantic. *deciſ. 10. ſub num.* 9. tenebatur D. Duciſſam, & Sorores vti filias, & hære-

Digitized by Google

a hæredes † vltimi poſſeſſoris de æquitate prædicto Marchio-
ni Capponio præferre, iuxta doctrinam Bart. *in l.* 1. *§. per-
mittitur. ff. de acqu. quotid. & æſtiu.*

Nec obſtare aſſerebant, quod dicta Inueſtitura fuerat
conceſſa cum pacto reſolutiuo ad beneplacitum conceden-
3 tis. Quia pactum prædictum tanquam irreleuans † ijdem
informantes dicebant non eſſe attendendum.

Pro irreleuantia plura allegabantur. Primò, quia tale
pactum videtur contra ſubſtantiam, & eſſentiam infeuda-
tionis, quæ licet contineat obligationem reciprocam ex
4 parte † inueſtitorum, non tamen poni poteſt in voluntate
reſolutiua vnius, ſecundum Bald. *in l. tenendentis .num.* 10.
verſ. præterea. C. de contrab. empt. Salicet. *ibid. num.* 2. *poſt
med. verſ. præterea.* Vbi quod ſicuti eſſentia, vel ineſſen-
5 tia contractus † non poteſt poni in alterius voluntate; ita
nec eſſentia diſtractus, vel reſolutionis propter identitatem
rationis, idque confirmat Surd. *conſ.* 136. *num.* 22. *in fin. verſ.
vtique cum ſeq. lib.* 1.

Secundò, quia ſtatim atque Eccleſia declarat nolle pro
6 ſe retinere inueſtiendo † extraneum, ſtatim acquiritur
ius prælationis proximioribus, Abb. *in cap. bonæ. il* 2. *nu.*
28. *de poteſt. prælat.* Caputaq. *deciſ.* 303. *par.* 1. Mantic *de-
ciſ.* 10. *num.* 6. *in fin.*

7 Adeo vt dicatur eis debita inueſtitura † cum eiſdem pa-
ctis contentis in antiqua inueſtitura, & iuxta illius formam.
& non alio modo, Calder. *de renou. emphyt. lib.* 1. *quæſt.* 3. *nu.*
7. Mareſcott. *variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 6. Rot. *deciſ.* 176.
num. 29. *par.* 5. *recent.*

Aliàs ſi Prælatus vigore dicti pacti poſſet ad ſui libitum
inueſtituram reuocare, eſſet in poteſtate illius tollere ius
8 conſequendi reuocationem proximioribus, † in quorum
præiudicium pactum prædictum ſubſiſtere non debet ad tex.
in l. id quod noſtrum. ff. de reg. iur. Tiraquel. *de retract. conuent.
§.* 1. *gloſ.* 7. *num.* 20. Bald. *in l. ſi conſtante* 19. *num.* 3. *in fin. & num.*
4 *C. de donat. ant. nupt.*

Tertiò pariter allegabatur, quod in corpore dictæ inue-
ſtituræ apparet conceſſionem fuiſſe perpetuam ad tertiam
generationem vt colligitur ex verbis ibi, *Volens Caſtrum
prædictum, & emphyteuſim concedere, hinc eſt, &c. ſpon-
tè, &c. in feudum, & emphyteuſim, & titulo feudi, &
perpetuæ emphyteuſis, &c. dedit, &c. D. Philippo Cap-
ponio, &c. de Primogenito in Primogenitum vſque ad ter-
tiam ipſius Aloyſij generationem maſculinam incluſiuè finitam,
& completam, &c.* quæ verba videntur demonſtrare ani-
9 mum † Eminentiſſimi fuiſſe concedere inueſtituram perpe-
tuam, pactumque reſolutiuum addidiſſe ſolum ad exclu-
dendos proximiores, in caſu quo huic inueſtituræ contradi-
xiſſent, & renouationem, ac prælationem petijſſent, qua-
10 propter † pactum prædictum in præiudicium dd. Soro-
rum pro non appoſito haberi debet, vt in ſimilibus,
Anchar. *conſ.* 160. *ſub num* 4. *poſt med. verſ. contrarium ſentio.*
Afflict. *de iur. poſth. §* 4. *ſub num.* 15. Corn. *conſ.* 29. *num.* 23. *lib.*
3. Capic. *deciſ* 38 *in fin.* Carp *ad Statut. Mediolan. par.* 1. *cap.*
417. *num.* 884. *& ſeq.*

Prædictamque voluntatem concedendi inueſtituram
11 perpetuam, non autem reſolutiuam † ad beneplacitum
comprobant coniecturæ deſumptæ, tum ex cauſa im-
pulſiua benemerentiæ conſiderata in perſona DD. Phi-
lippi, & Aloyſij de Capponibus, ac narrata in Chiro-
grapho obtento à Sanctiſſimo, vigore cuius emanauit
conceſſio. Tum etiam ex erectione prædicti Caſtri in
titulum Marchionatus ad fauorem einſdem Capponij.
Tum denique ex notabili impenſa facta pro obtinendo
dictum titulum.

Conſiderato præſertim, quod pactum prædictum tan-
quam inſolitum prætendebatur inducere præſumptionem,
12 † quod fuerit appoſitum ad præiudicandum dd. Sororibus,
Bald. *conſ.* 75. *num.* 5. *lib.* 2. Curt. iun. *conſ.* 178. *num.* 12. Me-
noch. *conſ.* 260. *num.* 40. *& ſeq* Rot. *in recent. deciſ.* 452. *num.* 7.
par. 3. *& deciſ.* 2. *num.* 8. *par.* 5.

Quartò allegabatur, quod data etiam validitate pa-
cti reſolutiui, non ideo potuit Eminentiſſimus pacto
13 prædicto vti, ſuumque beneplacitum reuocare † abſque
iuſta, & legitima cauſa, de qua dicebatur non conſta-
re, vt in terminis dicti beneplaciti tenent Menoch.
conſ. 804. *in* 4. *dub. ſub numer.* 62. *& ſeq. vol.* 2. poſt
Iſern. Capic. Bolognet.

Pro quinto, & vltimo fundamento dicebatur pactum præ-
14 dictum non iuſtificari, quia ſcriptura vnde ſumitur † eſt in-
formis, cum ſit ſumptum de ſumpto, quod regulariter non
probat *l.* 3. *cum ibi notat. C. de diuerſ. reſcript.* Dec. *in Auth. ſi
quis in aliquo. num.* 30. *C. de eden.* Alex. *conſ.* 138. *num.* 4 *lib.* 1.
Greg. XV. *deciſ.* 432. *num.* 1.

Prædictis tamen minimè obſtañ contrarium DD. reſol-
uerunt, prædictas ſcilicet ſorores non eſſe inueſtiendas. Et
ratio reſolutionis fuit, quia cum Eccleſia, & pro ea Emi-
nentiſſimus Archiepiſcopus ante † conceſſam dictam inue- 15
ſtituram potuerit Caſtrum pro ſe retinere, vel illud præca-
rio, vel alio pacto reuerſiuo ad beneplacitum concedere,
ſequitur ipſum ſemper, & quandocumque illam ita conceſ-
ſam reuocare potuiſſe, iuxta doctrin. Bald. *in l. qui ſe patris
num.* 33. *verſ. & ſcias. C. vnd. liber. arg. l. Lucius. ff. de do-
nat.* Intrigl. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 24. *&* 25. Ludou.
de Caſanat. *conſ.* 43. *num.* 54 *lib.* 1. & tacit etiam quod con-
uentio, quæ † voluntatem concedentis reſpicit, ex ea ſola 16
poſſit reuocari, *l.* 1. *cum ſimil. ff. de præcar.* Adeout per re-
uocationem cum incorporatione, & poſſeſſione ſubſequu-
tis dicitur vtile cum directo dominio irreuocabiliter conſoli-
datum. Taliter quod Eccleſia, ſeu Prælatus non tenetur
amplius vnquam inueſtituram concedere ex communi
Doct. opinione iuxta † quam Eccleſia ſi velit pro ſe retine- 17
re, non tenetur proximiores inueſtire, vt in terminis fir-
mant Valaſc. *de iur. emphyt. quæſt.* 2. *num.* 7. Add. ad Rom.
conſ. 22. *ſub littera K. verſ. quintò limita.* vbi de magis com-
muni latiſſimè Mareſcot. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 3. Gratian.
diſcept. for. cap. 477. *num.* 17. *& cap.* 813. *nu.* 35. Afflict. *de-
ciſ* 238 *num.* 3. *verſ. fuit ergo concluſum.* Benintend. *dec.* 19.
per tot. & hanc opinionem ſequuta fuit Rot. *coram Capu-
taqu. deciſ.* 303. *&* 304. *num.* 1. *par.* 1. & in puncto de Ec-
cleſia Rauennateñ adeſt Magiſtralis deciſio *in Rauennaten.
bonorum coram Mantic. inter impreſſ. deciſ.* 10. *per to-
tum.*

Quod autem Eccleſia concedendo inueſtituram ex-
traneo, potuerit illam præcario, & cum pacto reſolu-
tiuo ad beneplacitum concedere, pariter viſum fuit DD.
de iure ſubſiſtere.

Nam quidquid ſit, ſi iſta conceſſio proueniſſet ex aliqua
cauſa impulſiua, vel neceſſaria, quo caſu non aliter fieri
potuiſſet quam iuxta tenorem, & cum ijſdem pactis appo-
ſitis in antiqua inueſtitura ea ratione, quia † non fuiſſet no- 18
ua conceſſio, vel nouus titulus, ſed renouatio, ſiue conti-
nuatio prioris inueſtituræ, Valaſch. *de iur. emphyt. quæſt.*
11 *num.* 15. *verſ. ſeptimus caſus, iuncto verſ. nec etiam reno-
uatio.* Caldas. *de renou. emphyt. quæſt.* 3. *num.* 1. *vſque ad* 6.
lib. 1. Gratian. *diſcept. for. cap.* 913. *nu.* 21.

Verumtamen cum illa non prouenerit ex aliqua cauſa
neceſſaria, ſed ex mera liberalitate † concedentis pro nouo 19
titulo, & noua conceſſione habetur, Menoch. *conſ.* 439.
num. 18. cum pluribus, quos refert & ſequitur Gratian *di-
ſcept. for. cap.* 724. *num.* 3. *&* 4. *& ſeq. cap.* 913. *num.* 20.

Eaque propterea potuit præcario concedi, vel quodcum-
que pactum concedenti bene viſum in illa apponi. Quoniam
ſi Eccleſia potuit à principio pro ſe retinere, & ſic totaliter
† præiudicare proximioribus, multo magis potuit Inueſti- 20
turam extraneis concedere, & præcarium, vel pactum
adijcere de reuocando quandocumque, & poſtea reuocare,
nec tale pactum, ſeu præcarium naturæ contractus reſiſtit,
cum nulla in iſto contractu reperiatur à iure præſcripta for-
ma ſed illam † à conuentione partium recipiat, taliter 21
quod poſſunt quæcumque pacta etiam inſolita, & à com-
muni natura ſimilium conceſſionum exorbitantia apponi,
cap 1. *de feud. non habent. propr. natur. feud.* Menoch. *conſ.* 1.
nu. 347. Rolan. à Vall. *conſ.* 16. *nu.* 8. *lib* 3. Mantic. *de tacit.
lib.* 23. *tit* 22. *n.* 8. *vſque ad* 19. Gratian. *diſcept. for. cap.* 719.
nu. 29. Surd. *deciſ.* 95. *nu.* 16. *&* 17. Valaſch. *de iur. emphyt.
quæſt.* 11. *nu.* 16. *in princ. & circa fin. verſ. vnde ſequitur.*
& quod feudum, & emphyteuſis † poſſint concedi ad tem- 22
pus concedenti bene viſum tenent, Bald. *in tit. de feud. guard.
§.* 1. *nu.* 5. Iacob. de Ardez. *ſuper vſib. feud. in Sum. cap.* 34.
verſ. item poteſt ad certum tempus. argum. l. 2. *C. de donat.
quæ ſub mod.* Andr. Iſern. *tit. de feud. ſucceſſ. nu.* 9. *verſ. feu-
dum etiam datur ad diem firmat de Amic. in repet. cap. de his.
C. quod feud. dar. poſſ. nu.* 3. *fol. mihi* 83. Feder. Scanchen. *in
repet. cap.* 1. *de feud guard. nu.* 2. *& in cap.* 1. *de feud pignor.
dat. §* 2. *nu.* 1. & in indiuiduo tale pactum non † aduerſare 23
regulis iuris communis, & ob id validiſſimum eſſe dixerunt.
Zaz. *in Epithom. de feud. par.* 2. *nu* 23. Card. Mantic. *de ta-
cit. lib.* 23. *tit.* 22. *nu.* 31. Quinimò conuenit in antiquis ipſis
feudorum legibus, cum nonniſi cum hoc ipſo facto (vt eſ-
ſent ad beneplacitum reuocabilia) † concedi conſueuiſſent, 24
vt eſt text *in cap.* 1. *§ & quia vidimus de his quæ feud. dar.
poſſ.* vbi propterea Bald. *nu.* 2. *verſ. nota*, poſtquam dixit,
quod

Digitized by Google

quod hodie non eſt in poteſtate Dominorum reuocare ſeuda,
25 & Vaſallis auferre, † prout olim fiebat, ſingulariter ſub-
dit, niſi feudum fuiſſet conceſſum ad beneplacitum, quem
ibi ſequuntur Add. *in litern B. & Modern.* Neap. *tract. de
clauſ. par. 2. clauſ. 1. nu. 1 & nu. 8.*

Nec obſtare cenſuerunt DD. præcipuum fundamentum
in contrarium allegatum, quod ſcilicet Eccleſia ſtatim
26 atque declarat † nolle pro ſe retinere inueſtiendo ex-
traneum, quæratur ius prælationis proximioribus, iuxta
doctr. Bart. ab omnibus approbatam *in l. 1. §. permittitur, ff.
de neq quotid. æſtiu.*

Quia concluſio bene procedit in conceſſione pura, & ſim-
27 plici, ſecus in præcario conceſſa, quæ ſemper, & † quan-
documque poteſt à concedente reuocari, vt præter ſuperius
allegatos in terminis ſeudi reuocabiliter conceſſi tenent
Bald. *in l. qui ſe Patris. nu. 33. verſ. & ſcias. C. vnd. liber.
& conſ. 345. nu. 6. verſ. ſed ſine vlla lib. 1.* Alexan. *conſ. 16.
nu. 5. lib. 2.* Ruin. *conſ. 1. nu. 12. lib. 1.* vbi ait hoc caſu non
procedere doctr. Bald. *in d. l. permittitur.*

Pariter nec viſa fuerunt obſtare allegata contra dictum
præcarium, ſeu pactum reuerſiuum, quod non poſſit fieri
conceſſio reſolutiua ad voluntatem alterius, cum ſit contra
28 ſubſtantiam † conceſſionis, quæ debet eſſe reciproca, iuxta
opinionem Bald. Salic. Sord. *& aliorum.* Quia prædicta poſ-
ſunt procedere in contractibus emptionis, & venditio-
nis, & alijs mere, vltrocitroque obligatorijs; Secus vero
29 in conceſſionibus gratuitis, & in contractibus † emphy-
teuticis qui nullam habent à Iure præſcriptam formam,
ſed ex mera voluntate concedentis dependet, vt ſupra fir-
matum fuit.

Quamuis admiſſa etiam nullitate, nihil releuaret, quia
cum conceſſio emanauerit ſub illius correſpectiuitate. Ideo
totus contractus annullaretur, quoniam in hac materia
30 † vtile per inutile vitiatur ex defectu conſenſus, iuxta alle-
gatur Lap. 80. *per tot.* Couar *var. reſol. lib. 2. cap. 16. nu. 5.
verſ. tandem* Afflict. *deciſ. 107.* Rota *in Reunenaten. emphy-
teuſis eorum Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 126. nu. 44. par.
5. recent.*

Prout non releuat ſecundum, quod per inueſtituram con-
31 ceſſam extraneo ſtatim quæratur ius † proximioribus peten-
di renouationem cum iiſdem pactis, & conuentionibus com-
prehenſis in antiqua inueſtitura. Quia obiectum poteſt ſibi
locum vendicare in conceſſione neceſſaria, nempe in reno-
uatione antiquæ inueſtituræ, quando ſcilicet Eccleſia non
potuiſſet pro ſe retinere; Secus verò in noua conceſſione,
quando prout hic, Eccleſia potuit pro ſe retinere, & conceſ-
ſionem non facere, tunc enim etiamſi proximioribus debi-
32 ta eſſet inueſtitura, † ea tamen concedi deberet iuxta teno-
rem inueſtituræ, & cum eodem pacto reſolutiuo, quo fuit
conceſſa Capponio, non autem iuxta tenorem antiquæ in-
ueſtituræ, vt in terminis firmant Rip. *in l. 1. col. 3. poſt princ.
nu. 13. verſ. quinto intellige. ff. de priuil. credit.* Gabr. *de iur.
emphyt. concl. 1. nu. 28.* Surd. *conſ. 181. num 9.* Alex. *conſ. 9.
nu. 2. lib. 3.* Mareſc. *var. reſol. lib. 1. cap. 3. nu. 24.* Gratian.
*diſcept. for. cap 88. nu. 36. cap. 358. nu. 18. cap. 813. nu. 36. &
cap. 913. nu. 8.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4 nu. 1. & per tot. de reb.
Eccleſ. non alien.* Serap. *deciſ. 610. nu. 11. & deciſ 630. nu. 4.*
33 Ne aliàs deterior † fiat conditio Eccleſiæ, vt poſt alios opti-
mè concludit Hooded. *conſ. 51. nu. 59. lib. 1.* & in feudo Ec-
cleſiæ iterum concedendo non debet Prælatus attendere for-
34 mam antiquæ conceſſionis, † ſed meliorem facere Eccleſiæ
conditionem, ſecundum text. *in extrauag. ambitioſæ. de reb.
Eccleſ. non alien. & in cap ex parte. de feud* & latè tradit
Rot. *dec. 360 per tot. par. 1. nouiſſ & deciſ. 193. nu. 9. verſ.
deinde dictum* Clar. *par. 2. rec.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non
alien. quæſt. 51. cap. 6. nu. 16 & 22.* & ideo ne ex vſu huiuſ-
modi inutilis reddatur inueſtitura exaduerſo petita, videtur
illa ad circuitos vitandos deneganda.

Præterquam quod renouatio cum pactis initis cum Cap-
ponio, tunc demum concedi debuiſſet; ſi Eminentiſſimus
adhuc non declaraſſet velle pro ſe retinere. Cæterum cum
per dictam declarationem res deuenerit ad caſum, à quo in-
cipere non poteſt, & Eccleſia pro ſe retineat, non eſt am-
35 plius locus nouæ conceſſioni, quia reuocata, † vel reſoluta
conceſſione, dicuntur quoque reuocari, & reſoluti omnes
effectus ab ipſa conceſſione reuocata prouenientes, perinde
ac ſi facta non fuiſſet, Aldouin. *conſ. 4. nu. 28.* Franc. Aret.
Coſt *conſ. 66. nu. 75.* Dec. *conſ. 108. per tot.* Giurb. *deciſ. 24.
num. 11. & deciſ. 55. num. 19.* Albigan. *deciſ. Marcb.
33. nu. 63.*

Nec afficit, quod ſi Eccleſia poſſet conceſſionem reuoca-
re, eſſet in poteſtate illius tollere Ius conſequendi reno-
uationem proximioribus. Quia † cum Eccleſia potuerit 36
à principio totaliter proximioribus præiudicare, retinen-
do Caſtrum pro ſe, non videtur per conceſſionem fa-
ctam reuocabiliter, & per ſubſequutam renouationem
maius præiudicium intuliſſe, quam ſi à principio Caſtrum
pro ſe retinuiſſet.

Ad tertium obiectum, quod ex lectura inueſtituræ appa-
reat illam fuiſſe primò conceſſam ad tertiam generationem
completam, † & deinde additum pactum reſolutiuum, 37
fuit reſponſum non inde ſequi, quod conceſſio poſſit per ſe
ſolam ſine dicto pacto ſubſiſtere; Quia immò pactum præ-
dictum totam conceſſionem qualificat, etiam quod non à
principio, ſed in fine conceſſionis ſit appoſitum. Sat enim
eſt, quod omnia ſint comprehenſa in eodem inſtrumento,
† vel ſcriptura, in qua non datur prius, vel poſterius, *l. 2.* 38
§. per ius cum ibi notat. ff. de vulg & pupill. Iaſ. *in l. fin. poſt
n. 3. ff. quod quiſque iur.* Socc. iun. *conſ. 78. n. 38. lib. 3.* Gratian.
diſcept. for. cap. 646. n. 18. lib. 4.

Ad id autem quod dicebatur Eminentiſſimum Archie-
piſcopum habuiſſe animum concedendi † inueſtituram per- 39
petuam, non autem reſolubilem, fuit reſponſum hoc nul-
libi iuſtificari; immò contrarium manifeſtè apparere ex ve-
ritate cauſæ in inſtromento expreſſa, ſcilicet maioris Eccle-
ſiæ vtilitatis. Iuncta præſertim reuocatione ſubſequuta,
quæ demonſtrat Eminentiſſimum eamdem voluntatem
habuiſſe vſque à principio; actus enim † ſubſequutus quali- 40
tatem voluntatis primordialis demonſtrat, Menoch. *præ-
ſumpt 35. n. 20. & ſeqq. lib. 6.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 1. tit.
17. n. 40. & dec. 313. n. 7.*

Nec releuant coniecturæ ponderatæ ad demonſtrandum
dictum pactum ſimulatè fuiſſe appoſitum. Quia nec repu-
gnant conceſſioni reſolubili ad tempus, nec concludunt ſi-
mulationem, & † in concurſu potius attendi debet voluntas 41
expreſſè declarata, quàm præſumpta, vt ad excludendam
ſimulationem latè Becc. *conſ. 52. nu. 1. & pluribus ſeqq.* Bar-
dellon. *conſ. 34. nu. 21. lib. 1.*

Prout nec aliqua ſuſpicio ſimulationis oriri poteſt ex eo,
quod pactum reſolutiuum ſit inſolitum. Quia ſat eſt,
† quod ſit permiſſum à iure, vt ſuſpicio excludatur *l. qui* 42
autem in princ. ff. de his, quæ in fraud. credit. Gregor. XV.
deciſ. 195. nu. 10. cum ſeq. & deciſ. 459. nu. 9. & aliàs ſæpè
& à iure non ſolum eſt licitum, ſed etiam imperatur Præla-
to † perquirere vtilitatem Eccleſiæ iuxta *d. extrauag. ambi-* 43
tioſæ. Vnde ceſſat omnis ſuſpicio ſimulationis, cum pactum
ſit ad vtilitatem † Eccleſiæ appoſitum, & conueniat iuris 44
diſpoſitioni.

Et ceſſare videbatur omnis ſuſpicio ex qualitate tanti
Præſulis, qui dum inueſtituram cum dicto pacto reſolutiuo
conceſſit, non aliam à principio habuiſſe voluntatem præ-
ſumendum eſt, † quàm ſuæ Eccleſiæ vtilitati proſpicere, 45
quod exitus comprobauit, dum comperto quod Eccleſiæ ex-
pediret Caſtrum, & alia annexa pro Eccleſia retinere, illud
à proprio fratre adhuc viuente auocauit, menſæque Archie-
piſcopali vniuit, & incorporauit.

Neque ſubſiſtere putarunt DD. quod dictus Eminentiſ-
ſimus non potuerit dictam conceſſionem, ſuumq. benepla-
citum reuocare ſine legitima cauſa, iuxta doctr. Menoch.
conſ. 804 nu. 74. Quia † contrarium eſt verius, quando con- 46
ceſſio fuit facta præcario, tunc enim abſque cauſa reuocari
poteſt, vt in terminis tenent Bald. *in l. qui ſe patris. nu. 33.
verſ. & ſcias. C. vnd. lib.* quem ſequitur Intrigl. *de feud. cent.
1. q. 18. nu. 24. & 25.* Ludouic. Caſanat. *conſ 24. nu. 54. lib. 1.
& alij ſupra citati.* Præſertim quando † intercedit aliquod 47
temporis interuallum, iuxta Molin. *de contract. diſp. 298.
n. 3.* Valaich. *de iur. emphyt. quæſt. 34. nu. 1.*

Nec obſtat Menoch. *d. conſ. 804. nu. 72.* cum ibi allegatis,
nempè Iſern. Capic. & Bolognet. † quia dd. Doct. non lo- 48
quuntur in contractibus, ſed in conceſſione officiorum Iſern.
enim loquitur de iuriſdictione ad vniuerſitatem cauſarum
Capic. loquitur de officio præceptoris in Aprutio. Bolognet.
loquitur de cohorte 60. militum conceſſa ad beneplacitum
Regiæ Maieſtatis, & propterea non applicatur contracti-
bus, qui, vt hic, ex conuentione legem accipiunt, vt in
terminis † de conceſſione feudi facta ad beneplacitum eſt 50
conſ. Bald. 345. *nu. 6. verſ. ſed ſine vlla cauſa lib. 1.* vbi
quod ſine cauſa feudum conceſſum ad beneplacitum poteſt
reuocari. Et ratio differentiæ eſt inter contractus, & bene-
ficia conceſſa à Principe, quia † contractus, vt dixi, ex con- 51
uentione legem accipiunt, officia autem, & ſimilia beneficia 52
non poſſunt † reuocari ſine iuſta cauſa, vt conſiderat Bald.

in

Digitized by Google

in l. iuriſperitos. ff. de excuſat. tutor. & in cap. 1. qui ſucceſſ. teneant.

Et quando in facultate reuocandi conceſſionem feudalem
53 adeſt clauſula non tantum pro beneplacito; † ſed etiam pro
libito voluntatis, vt in hoc caſu, ceſſant tradita per Menoch. & alios, quia nulla requiritur cauſa, ſed ſimplex mo-
54 tus † animi ſuſficit, vt in termiois tradit Modern. Neap. *de clauſul. d. par. 2. clauſ. 5. nu. 12.* Cum clauſula pro libito voluntatis latius pateat, quam clauſula ad beneplacitum, &
55 importet liberum, & abſolutum arbitrium † nulla iuris regula limitatum, Gabr. *conſ. 14. nu. 10. lib. 1.* Surd. *deciſ. 272. nu. 15.* Modern. Luſitan. *de clauſ. clauſ. 6. nu. 5. & clauſ. 3. nu 8.*

Vltra quod in propoſito ceſſare viſum fuit obiectum. Tum quia in prædicta inueſtitura legitur reſeruata facultas reuocandi conceſſionem, abſque aliqua obligatione reddendi cauſam reuocationis, quæ verba eſſent penitus fruſtratoria, ſi Eminentiſſimus aliquam cauſam deducere debuiſſet,
56 quod † non eſt dicendum, cum in contractibus etiam ſillabæ debeant aliquid operari, Alex. *conſ. 36. n. 5. lib. 2.* Dec. *conſ. 48. n. 4.* Pariſ. *conſ. 21. n. 58 lib. 4.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 2. tit. 52. n. 5. & 2.* Tum etiam quia in præſenti
57 caſu concurrit legitima cauſa, † quæ eſt vtilitas Eccleſiæ, cum experimento compertum fuerit, quod plures, ac maiores redditus percipiuntur ex Caſtro immediatè poſſeſſo, quam ex Canone.

Quintum denique & vltimum obiectum, quod ſcriptura
58 continens dictum pactum non ſit in forma probanti, † tollitur ex eo, quod ſumptum fuit extractum ex Archiuio, & ab illius Præfecto, Iaſ. *in l. admonendi in 2. lect. nu. 355. verſ. intellige tamen ff. de iur. iur & fuit deciſum in Romana iuriſpatronatus 6. Nouembris 1598. coram Orano.* Et ita vtraque, &c.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Regien. Prædij.

Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum quando ſubſtineri non poſſit.

SVMMARIVM.

1 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur & ſolemnitas, & cauſa, & nu. 4.*
2 *Iudicium, quando agitur contra infantem citandus eſt eius tutor, coniuncti, & affines.*
3 *Reintegratio dari poteſt tanquam in prima, ſi in reſcripto appellationis adſit clauſula, quam, & quas.*
5 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ſpatio 30. annorum præſumitur interueniſſe.*
6 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ materia vtile per inutile vitiatur.*
7 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ex lapſu 30. annorum tunc præſumitur, quando adfuit obſeruantia, ſecus vero ſi ceſſauit.*
8 *Quæ obſeruantia deficit, ſi intra tempus 30. annorum fuerit reclamatum, & ad hoc ſufficit quælibet contradictio, et reclamatio etiam extraiudicialis. nu. 9.*
10 *Bona Eccleſiaſtica, quando ſunt alienata ſine ſolemnitatibus, non eſt opus videre, an cauſa ſubſiſtat propter neceſſitatem ſimultanei concurſus, et nu. 16.*
11 *Emptores bonorum Eccleſiaſticorum poſſunt iuuari præſumptione iuſtæ cauſæ poſt obtentum beneplacitum, et executorum ſententiam ſuper euidenti vtilitate.*
12 *Itaut excipienti contra beneplacitum, & rem iudicatam incumbit onus probandi contrarium.*
13 *Venditio bonorum Eccleſiaſticorum annullari poteſt per Eccleſiam, niſi emptores probent requiſita ſolemnitatis, & cauſæ interueniſſe.*
14 *Vtilitatis, & neceſſitatis enunciatiuæ poſitæ in inſtrumento conceſſionis emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, ſolent apponi ad obtinendum beneplacitum Apoſtolicum, non autem ad illud iuſtificandum, ſuper qua iuſtificatione probationes ſunt faciendæ.*
15 *Et hoc caſu non ſtatur aſſertioni alienantis, qui non poteſt fungi officio executoris in approbando contractum.*

DECISIO CCII.

CENSVERVNT Domini ſtandum eſſe in deciſis 9. Ianuarij currentis anni 1637. * quia requiſita in actione ſpolij intentati concludenter probantur, & nullitas tituli emptionis prædij per Vianos exhibiti eſt patens deficiente
ſolemnitate, & cauſa, quę regulariter † deſiderantur in alie- 1
natione bonorum Eccleſiæ ex Conſtit. Pauli II. *de reb. Eccl. non alien. Clem. 1. eod. tit.* Seraph. *deciſ. 508. nu. 1.* cum alijs alleg. in deciſ. quæ reuidetur.

Neque dubitari poteſt de validitate ſententiarum ex eo, quod proceſſus, ſuper quo emanarunt ſententiæ de partibus nulliter peractus fuerit contra infantem citatum ad
comparendum deputato curatore, † non autem tutore, 2
citatis tantum vicinis, & omiſſis coniunctis, & affinibus illius prout de iure requirebatur, Maranta *in praxi par. 4. diſt. 16. nu. 56.* Afflict. *deciſ. 262. nu. 2.* Neuiz. *conſ. 17. num. 21.*

Quia Iudicium per patres inchoatum de anno 1614. & proſequutum de anno 1628. vnicum eſt iudicium, & non duo Iudicia, quod patet quia in proſequutione iudicij de dicto anno 1628. non fuit datus nouus libellus, ſed repetitus cum alijs actis contra Paulum Emilium Vianum filium Chriſantis, filij alterius Pauli Emilij, vnius ex primis acquirentibus, vt in ſumm. Pauli Emilij nu. 7. Vnde cum in primo iudicio fuerit citatus Alexander Vianus ex primis acquirentibus inſolidum pro ſe, & pro Paulo Emilio Viano eius fratre, qui fuit pater Chriſantis, & iſte pater Pauli Emilij nunc poſſeſſoris conuenti fruſtra contenditur de validitate iudicij, quod ſuſtinet contra Alexandrum primum acquirentem inſolidum cum eius fratre Paulo Emilio, & contra poſſeſſores continuatum, & nihilominus cum hodie non agatur de confirmatione ſententiarum, ſed de reinte-
gratione, quæ dari poteſt etiam tanquam † in prima prop- 3
ter clauſulam, quam, & quas, in reſcripto appellationis contentam Seraph. *deciſ. 1241. nu. 2. & 546. nu. 1. & 781. n. 5. part. 2. recent.* viſum fuit non eſſe immorandum ſuper diſcuſſione nullitatis oppoſitæ, ſed agendum de validitate tituli conceſſionis in emphyteuſim, qui dicebatur in prima deciſ. inualidus deficiente probatione beneplaciti Apoſtoli-
ci, & ſic ſolemnitatis, † & etiam cauſa vtilitatis, aut ne- 4
ceſſitatis copulatiuè requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ.

Non obſtant igitur, quæ replicantur ad probandum ſolemnitatem in huiuſmodi contractu interueniſſe tàm vigore conſenſus, & approbationis Vicarij Generalis Ordinis vigore Bullæ Greg. XIII. 9. in Bullario antiquo authoritatem in-
dulgentis, quàm † ex beneplacito Apoſtolico ex decurſu 30. 5
annorum, & vltra præſumpto.

Quia quoad indultum impertiendi licentiam Monaſterijs ſuæ Religionis cum in §. 2. legatur limitatam ad duas generationes, vel nominationes, conceſſio vero facta fuerit Alexandro, & Paulo Emilio fratribus Vianis pro ipſis, & eorum filijs maſculis, & legitimis, & deſcendentibus, ac ſucceſſoribus in perpetuum ſatis patet non intrare approbationem perpetuam defectu poteſtatis, & eo minus ſuſtineri licentiam intra duas generationes permiſſas in indulto, quia
in hac † materia vtile per inutile vitiatur ſecundum opinio- 6
nem, quam ſeruat Rota quicquid alij tenuerint, vt in Brixien. *locationis 5. Decemb. 1590 quæſt. 30. par. 1. recent. & in Comen. locationis 20. Martij 1600. coram Card. Hieronymo Pamph. in Terracinen. affictus 27. Iunij s627. coram me, & comprobant* Garz. *de benef. par. 2. cap. 1. nu. 55.* Grat. *diſcept. 905. num. 10.*

De pręſumpto autem beneplacito Apoſtolico ex ſolo tem-
poris decurſo 30. annorum † conſtare non videtur niſi con- 7
currat inſimul obſeruantia. Seraph. 381. *num. 14. 694. nu. 5. par. 1. recent. 52. n. 2. coram Papa Greg. XV.* quæ obſeruantia defecit ex quo intra tempus 30. annorum, nempe
† à die alienationis, quæ contigit de anno 1593. de 8
anno 1614. patres litem conteſtati ſunt contra Vianos, & de inualida, & læſiua prædij alienatione reclamarunt.

Neque obſtant quæ deducuntur contra validam litis conteſtationem, & quod eadem ſiluerit vſq. ad annum 1628. quia hodie non eſt neceſſaria ſcrupuloſa indagatio ſuper validita.

Digitized by Google

9 liditate conteſtationis litis cum ſufficiat † quælibet contra-
dictio, aut reclamatio, etiam extraiudicialis ad tollendam
obſeruantiam, & acquieſcentiam, ex qua oritur præſum-
ptio beneplaciti, vt plenè fuit firmatum in deciſionibus
Meſſanen. *tenimenti, ſeu feudi primò coram D. meo Veroſ-
pio 22. Iunij 1635. & deinde coram D. meo Merlino 15. Febr.
1636.*
Et prędictis attentis quamuis neceſſarium non ſit ingredi
ſecundam diſputationem ſuper iuſtitia cauſæ alienationis
10 deficiente probatione ſolemnitatis propter † neceſſitatem
ſimultanei concurſus, vt ſupra dictum fuit, attamen viſum
etiam fuit ceſſare probationem cauſæ vtilitatis, aut neceſſi-
tatis alienationis prædij controuerſi.
Nam & ſi emptores iuuari poſſint præſumptione iuſtæ
11 cauſæ poſt obtentum beneplacitum, † & executorum ſen-
tentiam ſuper euidenti vtilitate, Seraph. *deciſ. 671. num. 1.*
Mantic. *deciſ. 101. num. 2. 694. num. 5. par. 1. 684. num. 1. par. 2.*
12 *recent.* ita ut excipienti contra beneplacitum, † & rem iu-
dicatam executorum incumbat onus probandi contrarium
circumſcripto tamen beneplacito, & re iudicata ſufficit Ec-
cleſiæ ſe fundare in Conſtitutione Pauli Secundi annullan-
13 te ſimiles † venditiones, niſi requiſita ſolemnitatis, & cau-
ſæ per emptores probentur, quæ probatio ex parte Viani
concludi non poteſt ex ſola patruum aſſertione, & Vicarij
Generalis conſenſu, & auctoritate deſumptis ex ipſo in-
14 ſtrumento emphyt. niſi in actis iuſtificentur, ex quo † nun-
ciatiuæ vtilitatis, & neceſſitatis ſolent apponi ad obtinen-
dum beneplacitum, non autem ad illud iuſtificandum, ſu-
per qua iuſtificatione probationes ſunt faciendæ, vt benè
reſpondit Rota *deciſ. 65. num. 16. & 160. num. 7. par. 2. diuerſ.
& 215 num. 4. coram bon. mem. Card. Caual.* nec ſtatur aſſer-
15 tioni alienantis, qui non poteſt fungi officio † executoris
in approbando contractum Redoan. *de reb. Eccleſ. non alie-
nan. q. 23. num. 13.* & teſtes pro patribus examinati qui dati
fuerunt totaliter contradicunt aſſertioni prædictæ; & læ-
ſionem, ac damnum Eccleſiæ concludunt, quamuis ſuffi-
16 ciat Monaſterio, Vianos deficere in † probatione be-
neplaciti, & in probatione cauſæ abſque eo quod ſe
fundet in propria probatione læſionis, & modicitate pre-
tij locationis.
Et ita &c.

* *Eſt deciſio 186. ſupra in hac eadem parte.*

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Sancti Angeli Lambardorum Iuriſdictionis.

Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Monaſterium aliquod ex quibus probetur, quod ſit extra Diœceſim alicuius Epiſcopatus, & habeat ſtatum nullius Diœceſis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario ad effectum exercendi iuriſdictionem, canones vltra fines non aſſiſtunt.*
2 *Confines deſcribendi modus qualis dicatur indubitatus.*
3 *Teſti vaſſallo, & amico non eſt multum credendum.*
4 *ad Confines probandos, teſtes debent reddere ſufficientem rationem.*
5 *Confines licet oculis ſubijciantur tamen illorum diſtinctio non per ſenſum viſus, ſed per actum intellectus haberi debet, & ideo teſtes ſuper eis deponentibus debent reddere rationem.*
6 *ad Confines probandos ſola teſtium ſcientia non ſufficit, niſi rationem ſcientiæ concludant.*
7 *Eccleſiarum finium diſtinctio, ſi eſſet poſita in ſola ſcientia teſtium, fruſtra ageretur de diuiſione facta per Dionyſium Papam.*
9 *Enunciatiuæ dum contigit dubitari ſuper enunciato, nec plenam, nec ſemiplenam probationem faciunt.*
10 *Abbas Generalis ſuæ Eccleſiæ, & Ordini ſiue ignoranter, ſiue ſcienter non poteſt præiudicare.*
12 *Præſumptiones tolluntur ex contrarijs probationibus.*
12 *Probationes validiores in concurſu ſemper præferuntur alijs debilioribus.*
13 *Territorium, quod ſit ſeparatum à iuriſdictione Epiſcopi, ex quo doceatur.*
14 *Licentia audiendi confeſſiones ab aliquo Monaſterio petita Ordinario, & acceſſio ad publicas ſupplicationes citra ius, & nomen ſubiectionis contingere non poſſunt.*
15 *Teſtibus vilibus, iunctis alijs exceptionibus multo minus eſt credendum.*
16 *Teſtes non probant id, quod deponunt ſi poſt eorum atteſtationem, referant ſe ad alium teſtem, qui abſolutè id negat.*
17 *Prælati confeſſio expreſſa ſi non præiudicat Eccleſię, multo magis præiudicabit tacita.*
18 *Monaſteria etiam exempta, ſi parum diſtent à Ciuitate, poſſunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas ſupplicationes.*
19 *Sententiæ reſpicientes ſtatum, ſi tranſierit in iudicatum facit ius quo ad omnes.*
20 *Subiectio, & ſuperioritas iudicatur ex ſolutione Canonis.*
21 *Teſtis, qui deponit ſe aliquid feciſſe, & aſſerat ſe neſcire, quare id fecerit, non releuat.*
22 *Teſtes ſingulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teſte reputentur.*
23 *Teſtes redduntur ſingulares ex diuerſitate loci, & temporis.*
24 *Iudicium cœptum, ſi remanſerit indefinitum, non eſt habendum in conſideratione.*

DECISIO CCIII.

OMISSA diſcuſſione actuum iuriſdictionalium in ſummariſſimo retinendæ, quippe qui pendeant, vel à ſtatu nullius Diœceſis huius Abbatiæ S. Guilielmi, vel à ſtatu exempto; nam primo caſu ſemper ceſſat totalis iuriſdictio Ordinarij in Monachos, & Monaſteria exiſtentia extra illius limites. Secundo caſu in multis Ordinarij habent iuriſdictionem in exemptos; propterea ſequendo mentem Dominorum ex integro dubium propoſui, an Abbatia S. Guilielmi ſit nullius Diœceſis, & Domini cauſa maturè diſcuſſa cenſuerunt, Abbatiam eſſe nullius.

Nam quicquid ſit de fundamentis, & rationibus deciſionis 14. Martij 1635. in qua dictum fuit Monaſterium prędictum eſſe intra fines Diœceſis Sancti Angeli, & dandum eſſe mandatum de manutenendo D. Epiſcopo in quaſi poſſeſſione approbandi confeſſarios, hodie ex nouo proceſſu remiſſoriali, & alijs deductis pro Monaſterio, clarè patet Abbatiam eſſe extra fines Diœceſis S. Angeli, & ab omni ſubiectione liberam probari.

Dantur enim quinque teſtes formiter examinati vigore litterarum remiſſorialium Rotæ, & duo in Curia recepti, & poſtremi ſuper ſexto deponunt de ſituatione Monaſterij inter Diœceſim S. Angeli, & Diœceſim Nuſcanam & primus ilicrum eſt Vicarius Epiſcopi Nuſcani, & cum prędictis concordant teſtes de partibus in ſituatione, primus, & ſecundus, qui eſt Boccutus Vicarius Epiſcopi S. Angeli, ac tertius, & omnes inſimul concludunt Caſale, & Monaſterium S. Guilielmi nunquam fuiſſe ſuppoſitum iuriſdictioni S. Angeli, nec de pręſenti eſſe, Ordinariumque nunquam viſitaſſe Monaſterium nec Parochos in concernentibus curam animarum, nec aliquam iuriſdictionem exercuiſſe in Parochianos, Monachos autem nunquam acceſſiſſe ad Epiſcopum S. Angeli pro licentia audiendi confeſſiones, nec ad proceſſiones, & Synodum per Epiſcopos celebratas, & è conuerſo Abbatem Generalem Montis Virginis eſſe Diœceſanum Monaſterij S. Guilielmi, omnimodamque iuriſdictionem in Monaſterium, & Parochianos exercuiſſe, Viſitationes feciſſe, licentias audiendi confeſſiones Monacis conceſſiſſe, Synodum tenuiſſe, iura quaſi Epiſcopalia habere, & in omnibus locis Congregationi ſubiectis omnimodam iuriſdictionem priuatiuè quoad Ordinarios pro tempore S. Angeli exercuiſſe.

Quoad ſituationem, & ſeparationem dicta eorumdem teſtium benè comprobantur ex inuentario antiquiſſimo continente ſcripturas Ordinarij Montis Virginis conſeruatas in Archiuio Sanctiſſimæ Annunciatæ Neapolis, in quo ſunt diſtincti confines Monaſterij S. Guilielmi à Territorio, & Diœceſi S. Angeli, & aliorum Epiſcopatuum, & concordat Martyrologium Romanum, in quo dicitur Monaſterium S. Guilielmi habere terri-

torium

Digitized by Google

toriūm ſeparatum, & declaratio Caroli Secundi, & Ro-
berti eius primogeniti Monaſterium S. Guilielmi non
eſſe de iuriſdictione S. Angeli, ſed immediatè ſuppoſi-
tum Sedi Apoſtolicæ.

Similiter quo ad Viſitationes bene iuſtificantur dicta
teſtium, quoniam dantur plures ſactæ per Abbatem Ge-
neralem ab anno 1588. vſque in præſens, & Synodi ce-
lebratæ per Abbatem Generalem dantur vſque de an-
no 1593. ex quibus veritas depoſitionum vndique con-
uincitur, & infertur.

Primò ex ſituatione intra fines non probata per E-
piſcopum, & extra limites eiuſdem probata per Mo-
1 nachos deficere fundamentum iuriſdictionis Epiſcopi, †
cui vltra confines non aſſiſtunt Canones, *cap. omnes Ba-
ſilicæ 16. quæſt. 7. cap. conquærente de off. Ordinarij.* Abb. *in
cap. cum olim num. 2. de cenſ.* Anchar. *conſ. 310. num 5.* Capu-
taq. *decif. 306. par. 1. 145. num. 6. par. 2. diuerſ. & 491. nu. 2. par.
1. recent.* Seraph. *decif. 1278. & 5449. num. 1. & coram Papa
Gregorio XV. 312. num. 4.*

Non obſtant tres teſtes pro D. Epiſcopo examinati ſuper
ſituatione, & comprehenſione Monaſterij S. Guilielmi in-
tra fines Sancti Angeli, quorum ſecundus, & tertius aſſi-
gnant certos, & diſtinctos confines diœceſi prædictæ, nem-
pè ab oriente attingere diœceſes Biſcicianen. & Laudonien. à
meridie ſe extendere vltra flumen Olſantem, ab occaſu
pertingere diœceſim Nuſcanam, & ab Aquilone adhærere
alijs diœceſibus ſcilicet Montemarano, & Treuico, qui
2 modus deſcribendi † confines dicebarut indubitatus ad pro-
bandum exiſtentiam inter eoſdem *cap. cum olim.* vbi Innoc.
in princ. de cenſ. Dec. *in cap. cum cauſam quæ. num 7. & 8. cir-
ca finem de probat.*

Quia vltra exceptiones, quæ dantur contra perſonas di-
ctorum teſtium, & ex propria illorum confeſſione deſu-
3 muntur; Primus eſt vaſſallus, † & amicus Domini Epi-
ſcopi, ſecundus eſt villicus, & operarius, tertius ad opus
Teſtrinum intentus. Rurſus ſuper interrogatorijs reſpon-
dent multa neſcire, quæ pertinent ad confinium diſtinctio-
nem, & nihilominus circa confines ab eiſdem allegatos in
4 cauſa ſcientiæ † nihil concludunt, dum ſufficientem ratio-
nem non aſſignant prout requiritur ad probandum limites,
qui & ſi oculis ſubijciantur, cum tamen illorum diſtinctio
5 † non per ſenſum viſus, ſed per actum intellectus haberi de-
bet, ſuffragari non poſſunt abſque redditione concludentis
rationis, Bald. *conſ. 286. num. 3. lib. 2.* Dec. *conſ. 220. num. 15.*
Crau. *conſ. 61. n. 5.* & in his terminis idem fuit dictum *in A-
prutina iuriſdictionis 10. Martij 1624. coram bon. mem. Seleu-
cien.* cui ſatisfacere non poſſunt verba teſtium vno, & eo-
dem ſermone deponentium, (*e queſto lo sò per la longa prat-
tica, che hò hauuta, & hò di quel paeſe, & per la publica
6 voce, e fama,*) quoniam in hac † materia ſola teſtium ſcien-
tia non ſufficit, niſi rationes ſcientiæ illam concludant,
prout in ſupradicta Aprutina iuriſdictionis teſtes conclude-
bant, ſcilicet Epiſcopum peragraſſe totam prouinciam, &
finitima loca viſitaſſe, iuriſdictionem exercuiſſe; alias ſi
7 in ſola ſcientia teſtium poſita eſſet † diſtinctio finium Eccle-
ſiarum, fruſtra eſſet agendum de diuiſione facta per Dio-
nyſium Papam, de qua *in cap. 1. par. 1. & gloſ. in cap. 1. ver-
bo ante Chriſti aduentum in fin. verſ. ſed diœceſes 99. diſtinct.* &
8 tamen in curſu ferè † quingentorum annorum non dantur
actus, qui per ſcripturam poſſint dici indubitati ad hanc
probationem ſubſtinendam.

Neque dicta eorumdem teſtium ratione carentium admi-
niculari, aut ſuppleri poſſunt ex littera Abbatis Generalis
directa Epiſcopo, aut ex Breue Sanctiſſimi Domini Noſtri,
& enunciatiuis, quæ dantur.

Quoniam enunciatiua in Breue tranſportationis Reli-
quiarum de anno 1628. & aliæ ex litteris Leonis X. & de-
mum ex hiſtoria vitæ S. Guilielmi cum incidenter, & pro-
9 pter aliud fuerint emiſſæ, & abſentibus Monacis, & † con-
tingat ſuper enunciato diſputari, neque plenam, neque ſe-
miplenam probationem faciunt ſecundum veriorem, de
qua per Crau. *de antiq. tempor. par. 5. ſectione propoſitum no-
ſtrum principale num. 24. & ſeqq.* Seraph. *decif. 1278. num. 2.*
Rota *decif. 31. de probat in antiq. & 380. num. 26. par. 5. diuerſ.*
10 Altera vero enunciatiua litteræ Abbatis Generalis † prouē-
nit ab eo, qui ſuæ Eccleſiæ, & Ordini ſiue ignoranter, ſi-
ue ſcienter præiudicare non poteſt, Calder. *conſ 5. num. 1. de
confeſſ.* Caſtr. *conſ. 338. num. 3. lib 1.* Rot. *decif. 480. num. 4. par.
5. recent.* & ſimili litteræ Abbatis reſpondet Seraph. *d. de-
cif. 1278. num 3.* & quatenus ex prędictis oriretur aliqua
11 prēſumptio, illa benè tollitur ex contrarijs † probationibus
Monachorum in maiori numero teſtium, qui magis quali-
ficati ſunt reſpectu perſonarum Boccuti, & Auliſæ, qui
reſpectiuè officio Vicarij fungebantur in Diœceſi S. Angeli,
& Nuſcana, & concurrentibus adminiculis inuentarij,
Martyrologij, ac declarationis Caroli II. & Roberti
eius primogeniti ſupra ponderatis, † ſemper præualere 12
debent in concurſu Crau. *eod. tract. & ſect. num. 34.* Rot.
*decif. 34. num. 9 par. 4. recent. & in Adrien. ſeu nullius iu-
riſdict. 28. Maij 1612. & 27. Martij 1613. coram bon. mem.
Franciſco Vbaldo.*

Secundò principaliter infertur ex eadem teſtium depoſi-
tione, Abbatem Generalem Montis Virginis eſſe diœceſa-
num Monaſterij S. Guilielmi viſitare, licentias confeſſio-
nes audiendi concedere, Synodum congregare, beneficia
conferre, iura quaſi Epiſcopalia habere, & prędicta in locis
Congregationi ſupradictis exercere, † quæ omnia conclu- 13
dunt territorium S. Guilielmi eſſe ſeparatum, & perinde
haberi extra diœceſim Epiſcopi in omnibus, & per omnia
gloſ. in clem. 1. §. volumus verbo Diœceſanis, vbi Cardin. Abb.
Viualin. & Imol. *de foro compet.* Feder. de Senis *conſ. 14. nu.
4* Rot. *decif. 207. in fin. par. 2. diuerſ.* Seraph. *d. decif. 1278. nu.
4. & in Squillacen. iuriſdictionis coram Andrea, quæ eſt 54. in
eius impreſſ. in Adrien. ſeu nullius iuriſdictionis 28. Maij 1612.
& 15. Nouembris 1613. coram bon. mem. Vbaldo, & in nul-
lius ſeu Fanen. iuriſdictionis 27. Octobris 1617. coram D. meo
Decano, Marſicen. iuriſdictionis 11. Ianuar. 1621. coram bon.
mem. Buratto, & in Pampilonen. iuriſdictionis 15. Decembr.
1623 coram D. meo Merlino.*

Neque in quolibet actu ſupra per teſtes enunciato defi-
ciunt ſcripturæ, & documenta publica comprobantia veri-
tatem depoſitionum; nam ſummario Monachorum num.
8. dantur viſitationes, & quidem plures factæ in Monaſte-
rio S. Guilielmi per Abbatem Generalem, & Viſitatores
ab eo deputatos continuatæ ab anno 1588. citra. Similiter
ſub num. 9. dantur Synodi celebratæ in Monaſterio Mon-
tis Virginis, in quibus interuenerunt omnes Parochi, &
Rectores Eccleſiarum Parochialium tàm ſæcularium,
quàm Regularium, & ſignanter Abbas S. Guilielmi, qui
ibi curam animarum exercet, & num. 8. Summ. ſupra-
dicti dantur collatio beneficij per Abbatem Generalem, vt
Ordinarium, & Diœceſanum S. Guilielmi de anno 1608.
& de licentijs audiendi confeſſiones ſufficit, quod duo Vi-
carij Nuſcanus, & S. Angeli, concludant affirmatiuam.
Demum de iuribus quaſi Epiſcopalibus dantur Summorum
Pontificum priuilegia ſupra enunciata.

Neque obſtant depoſitiones ſupradictorum teſtium pro
D. Epiſcopo aſſerentium, Abbatem pro tempore recogno-
uiſſe Epiſcopum, & illius ſuperioritatem † petendo licen- 14
tias audiendi confeſſiones, & accedendo ad publicas ſuppli-
cationes, quæ citra ius, & nomen ſubiectionis contingere
non poterant.

Quia de licentia audiendi confeſſiones non dantur docu-
menta publica, ſed ex tribus teſtibus datis, † duo ſunt vi- 15
les perſonæ, quæ non verſabantur in palatio Epiſcopali,
aut in illius Cancellaria, vnde ſolent ſimilia decreta ema-
nare, quibus parum differendum eſt, & eo minus cum ſe
referant ad Vicarium † Boccutum, qui abſolutè negat hanc 16
ſubiectionem. Et de acceſſu ad publicas ſupplicationes ni-
hil refert ad fundamentum ſubiectionis, quia ſicuti † ex- 17
preſſa confeſſio Prælati non præiudicat ſuæ Eccleſiæ, Cal-
der. *conſ. 5. n. 1. de Confeſſ.* Seraph. *d. decif. 1278 n. 3. cum alijs
ſupra alleg.* multo minus tacita, quæ reſultat ex præ-
dicto acceſſu maximè in actu merè voluntario, vt in
præſenti, in quo non † etiam ſubiecti abſque controuerſia 18
ob loci diſtantiam medij milliaris ab ipſa Ciuitate poſſunt
compelli, vt ſæpius *Sacra Congreg. Concilij declarauit 5. Ma-
ij 1592. & 9. Martij 1597.*

Tertiò denique principaliter infertur ex depoſitionibus
teſtium Monachorum, Abbatem Generalem Ordinis
Montis Virginis exercere omnimodam iuriſdictionem in o-
mnibus locis Congregationi ſubiectis priuatiuè quoad Epi-
ſcopum S. Angeli, quorum depoſitiones bene iuſtificantur
ex obſeruantia à die, quo emanarunt Bullæ, & in priuile-
gia Cœleſtini, Alexandri, Vrbani, & Clementis ſupra-
citata, in quibus iura quaſi Epiſcopalia dicto Abbati Gene-
rali conceduntur, & contra Epiſcopum Auellinum eadem
priuilegia fuerunt canonizata, in cuius Diœceſi erat ſitum
Monaſterium Montis Virginis, dum per tres ſententias
pronunciatum fuit, eſſe nullius, & territorium ſeparatum,
quæ ſententiæ tanquàm facientes rem iudicatam, & ſi in-
ter alios, faciunt † tamen ius quoad Monaſteria ſubiecta, 19
cum

minis Proſpero, & Ioanni Petro, & demum præſuppoſita poſſeſſione Caſalium de quibus agitur, per dictum Bernardinum inſimul cum Ioanne Petro dum vixit, & ſucceſſiuè per ipſos diuidentes, eorumq. hæredes, & ſucceſſores reſpectiuè abinde citrà vſque in præſens retenta, dedi dubium, An dictis Dominis de Mellinis, & Mutis eſſet danda immiſſio, eoq. propoſito. Domini affirmatiuè reſponderunt. Quia conſtat de omnibus ad illam obtinendam requiſitis. Creditum enim cum hypotheca probatur ex publico Inſtrumento donationis Camerali obligatione munito, & cum ſpeciali, & indiuidua obligatione dictorum Caſalium Ardeæ, ex quibus ſunt detrahenda dicta ſcuta 4. mil. iuxta diſpoſitionem donantis, & generali etiam omnium bonorum prædictæ donationis obſeruantia, poſſeſſio vero dicti Bernardini donantis, & Marchionis non controuertitur, ſed præ-
1 ſupponitur vt † ſupra, quibus concurrentibus immiſſio in vim Saluiani non eſt deneganda. *l. 1. & ibi gloſ. C. de* Prec. *&* Salu. *interd.* Gabr. *conſ. 141. nu. 7. & conſ. 46. nu. 2. lib. 1.* Menoch. *de adipiſc. remed. 3. nu. 17.* Put. *dec. 201. n. 2. lib. 1. in correct. & in terminis donationis.* Rot. *dec. 539. n. 1. & ſeqq. p. 4. & deciſ. 308. nu. 2. p. 5. recent.*

Neque obſtare viſum fuit, quod iam Caſale, de quo agitur, per diuiſionem factam inter Maximilianum deſcendentem Bernardini, & Io. Petrum obuenerit in portionem ipſius Io. Petri, videatur remanſiſſe liberum, & exemptum
2 ab omni hypotheca per dictum † Bernardinum contracta, ſine qua Saluianuo non datur *l. ſi ex duobus §. ſed hæc Marcellus ff. de in diem addict. l. lex vectigalis ff. de Pignor.* Seraph. *dec. 693. nu. 5.* Quia placuit reſponſio, quod quando hypotheca fuit ſemel orta ſuper fundo, quem quis cum alte-
3 ro † pro indiuiſo poſſidebat; per diuiſionem, quæ poſtea ſubſequitur nullo modo extinguitur, ſed adhuc fundus remanet pro indiuiſo hypothecatus prout ante diuiſionem *l. ſi quis putans, §. ſi fundus, & ibi gloſ. in verb. creditori manebit.* Bart. *nu. 1. & 4. ff. comm. diuid. l. 3. §. fin. vbi* Bart. *num. 1. ff. qui pot. in pig. hab. l. is qui fundum ff. de vſufruct. leg. l. ſi conſenſit, §. fin. & ibi Doct. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu.* Soccin. *conſ. 75. n. 1. lib. 1.* Neguſ. *de pign. 3. membr. 2. part. quæſt. 5. nu. 37. & 43. cum alijs alleg. in Ariminen. Saluiani 18. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Motmanno, & in Romana Officij Notariatus 20. Nouembris 1634. coram R. P. D. meo Dunozet.*

Nec releuat, quod dicta diuiſio facta fuerit authoritate
4 Iudicis; quia non † propterea præiudicat hypothecæ. Quemadmodum enim diuidentes Creditoribus præſertim, qui non habebant cauſam ab ipſis, per ſe non poterant huiuſmodi
5 † præiudicium inferre, vt fuit dictum in *Bononien. de Lucio 1. Martij, & 9. Nouemb. 1619. coram bo. me. Card. Sacrato,* & ſenſit Bart. & alij in locis ſupra allegatis. Ita nec Iudex
6 potuit, nam † illius factum reputatur factum partis, & illos, ad quorum fauorem fuerat prædictum Caſale pro indiuiſo hypothecatum, cum diuiſioni non interuenerint, nec citati
7 † vllo modo fuerint, afficere, aut eis quoquomodo præiudicare non poteſt, *iuxta doctr.* Bart. *in l. qui Romæ §. duo fratres nu. 20. in fin. & nu. 23. ff. de verb. oblig.* & fuit dictum in *Romana Cenſus 18. mill. 5. Maij 1603. coram bo. me. Card. Millino, & in alleg. Ariminen. Saluiani 14. Iunij 1631. coram R. P. D. meo Motmanno.*

Nec quicquam facit, quod in legatis conditionalibus certæ
8 quantitatis purificata conditione hypotheca † non retrotrahatur ad diem conditi teſtamenti vel mortis Teſtatoris iuxta opinionem Caſtr. *conſ. 446. nu. 1. lib. 2.* & conſequenter diuiſio intermedio tempore facta benè videatur potuiſſe præiudicare, cum conditio adiecta adhuc penderet, & nondum
9 purificata fuiſſet, quoniam ommiſſo, quod † contra Caſtr. tenuerunt plures alij alleg. *in Bononien. legati ſeu Palatij 17. Iunij 1633. coram R. P. D. meo Ghisleria,* quicquid ſit de hoc, viſum fuit nos eſſe extra hanc difficultatem, cum non agatur de legato, ſed de credito acquiſito per donationem irreuocabilem inter viuos, ideò expreſſa hypotheca ipſius donationis † inſtrumento adiecta, illius effectus purificata conditione prædicta ob lineæ Marij defectum retrotrahitur
10 ad tempus celebrationis contractus, *l. ſub conditione, ff. de ſol. l. potior, & l. qui Balneum, ff. qui pot. in pig. hab. l. filius familias, in princ. vbi* Bart. *& alij, ff. de verb.* Crauett. *conſ. 493. nu. 7. vol. 3.* Pariſ. *conſ. 11. nu. 62. & ſeqq. lib. 1.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 14. tit. 46. n. 1. 2. & 5.* Coſt. *de retrotract. cap. 8. caſ. 31. nu. 9. & 10.* Neguſ. *de pignor. par. 3. memb. 1. n. 12.* Rot. *dec. 760. nu. 6. in fin. par. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Arimineſi Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 23. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, quando hæreditas venit reſtituenda, non tranſit in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem grauatum, & quare. Limita tamen ſi conſtet de voluntate teſtatoris, vt illud in fideicommiſſarium transferatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum patris eſt nullum ob præteritionem filiorum.*
2 *Teſtamentum patris tunc eſt nullum ob præteritionem filiorum, quando filij dederant de nullitate.*
3 *Sed iſta eſt opinio gloſ. quæ non eſt recepta, ſed eſt communiter reprobata.*
4 *Teſtamentum, quando eſt nullum, ſi habeat clauſulam codicillarem, licet non ſuſtineatur iure directo, tamen hæres ab inteſtato per viam fideicommiſſi hæreditatem tenetur reſtituere hæredi ſcripto. & nu. 17.*
5 *Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium, & nu. 14.*
6 *Hæreditate reſtituta, iura ſepulchrorum apud hæredem remanent.*
7 *Hæres, ſi quis fuit, & hæreditas ablata ſit ei, quaſi indiguo, penes eum iura ſepulchrorum manent.*
8 *Iuſpatronatus liberorum remanet penes hæredem grauatum, & non tranſit ad fideicommiſſarium.*
9 *In Fideicommiſſarium tranſeunt ea tantum, quæ commodum pecuniarum continent. vide n. 25.*
10 *Iuſpatronatus eſt quid religioſum, & commodum pecuniarum non reſpicit, ſicut ius ſepulchrorum.*
Iuſpatronatus non eſt de corpore hæreditatis n. 10.
11 *Hæres grauatus reſtituere hæreditatem fideicommiſſario, non propriè hæreditatem reſtituit, ſed bona per hæreditatem accepta.*
12 *Hæres grauatus non facit hæredem fideicommiſſarium.*
13 *Subſtitutus ab inteſtato ex clauſula codicillari plus conſequi non poteſt, quàm fuiſſet conſecutus, ſi alio hærede inſtituto ad ſui fauorem fuiſſet factum fideicomiſſum. vide num. 24.*
15 *Fideicommiſſum tranſit in fideicommiſſarium, quando conſtat de voluntate teſtatoris.*
16 *In Hæreditate ſuccedens conſequitur iuſpatronatus hæreditarium, ſiue ſit conſanguineus, ſiue extraneus.*
18 *Voluntas durare præſumitur, niſi contrarium probetur, & iſta eſt regula, & nu. 19. & 26.*
19 *Voluntas nulla à principio propter aliquem defectum, illo ceſſante conualeſcit aliquando, quia voluntas præſumitur.*
20 *Sponſalia contracta inter infantes licet ſint nulla, tamen ſi non diſſentiunt effecti maiores ſeptennio, conualeſcunt, quia præſumitur durare voluntas.*
21 *Teſtator, quando aliquem hæredem inſtituit, voluit etiam, vt in eum tranſeat iuſpatronatus. amplia vt hic.*
22 *Clauſula codicillaris in teſtamento cenſetur appoſita de voluntate teſtatoris, & iſta eſt verior, & communior opinio.*
23 *Voluntas ex actu nullo declaratur.*
26 *Teſtatoris voluntas non præſumitur mutata.*
27 *Iuſpatronatus, quando transfertur cum vniuerſitate bonorum, conſenſus Epiſcopi non eſt neceſſarius.*
28 *Iuſpatronatus, quando transfertur in compatronum, non requiritur conſenſus Epiſcopi.*

DECISIO CCVI.

HOC Iuſpatronatus peruenit ad Ludouicum, & Franciſcũ Mariam Marcheſellos; Ludouicus obijt inſtituto hærede dicto Franciſco Maria fratre, prætericis duabus

filiabus

Digitized by Google

filiabus fœminis, deceſſit etiam prædictus Franciſcus Maria
inſtitutis hæredibus tribus filijs maſculis. Adueniente va-
catione dicti Iuriſpatronatus, prædicti filij maſculi Franci-
ſci Mariæ præſentarunt Franciſcum Caſtaneam, dictæ au-
tem filiæ fœminæ Ludouici Marcum Antonium Cecium,
qui obtinuit gratiam Apoſtolicam cum derogatione medie-
tatis Iuriſpatronatus, & cum fuerint latæ duæ ſententiæ
Rotales, in quibus fuit pronunciatum, dictam gratiam non
ſuffragari prædicto Marco Antonio; Dubitaui, An dictæ
ſententiæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ.

Et pro infirmatione dicebatur, duo eſſe præſupponenda;
1 Primum, quod teſtamentum † Ludouici erat nullum ob
præteritionem filiarum. *l. fin ff. de liber. & poſthum. §. aliud*
quoq. Capitulum Auth. vt cum de appell. cognoſc. & licet gloſ.
in l. filio præterito in verb. tuebitur ff. de inuſto rupt. teſtam.
2 teneat hoc demum procedere, ſi filius dederit † de nullitate,
& hanc eſſe communem opinionem dicit Iaſ. *in l. poſthumo*
nu. 23. C. de bonor. poſſeſſ. contra tabul. tamen gloſ. commu-
niter reprobari dicit Gomez *variar. tom. 1. cap. 12. verſ. pri-*
mu eſt, & opinionem contra gloſam communem eſſe pariter
dicit Alex. *in l. poſthumo nu. 16. in fin. &* Dec *ibidem num. 9.*
3 teſtatur de veriori, eamque † veram, & communem opi-
nionem dicit Angel. *in d. l. filio præterito nu. 5. verſ. primu*
eſt, & dixit Rota *in cauſa Romana de Mareſcottis 14. Decem-*
bris 1615. coram bo. me. Card. Sacruto, quæ eſt deciſ. 770. n. 2.
par. 2. recentior.

Secundum præſupponendum erat, quod cum teſtamen-
4 tum eſſet nullum, quamuis haberet † clauſulam codicilla-
rem; nihilominus non ſuſtinebatur iure directo, ſed hæres
ab inteſtato per viam fideicommiſſi tenebatur reſtituere hæ-
redi ſcripto, Bart. & alij communiter in Auth. *ex cauſa C. de*
liber. præter. Bald. *conſ. 36. proponitur quod, num. 3.*
verſ. modò quæritur lib. 3. Alexand. *conſ. 26. nu. 5. lib. 1.*
vbi Apoſtilla dat concordantes, Roland. *conſ. 71. nu. 57.*
& ſeqq. lib. 2. vbi de communi, & idem dicit Gabr. *de*
clauſ. lib. 6. concluſ. 8. n. 9. cum alijs quampluribus, qui poſ-
ſent allegari.

Hinc inferebatur, quod cum Franciſcus Maria habuerit
hæreditatem non iure directo, ſed per fideicommiſſum,
5 † Iuſpatronatus non tranſiuerit in ipſum, cum illud non
tranſeat in fideicommiſſarium, vt deſumitur ex *l. quia perin-*
de §. reſtitutu ff. ad Trebell. vbi reſtituta hæreditate, iura ſe-
6 pulchrorum † apud hæredem remanent, & ex *l. ſi quis fuit*
hæres ff. de Religioſ. & ſumpt. funer. vbi ſi quis fuit hæres,
& hæreditas ablata ſit ei, quaſi indigno, penes eum iura
7 † ſepulchrorum manent; ergo idem dicendum eſt de Iurepa-
tronatus *l. ſi Patroni filius ff. ad Trebell.* vbi Iuſpatronatus li-
8 berorum remanet penes † hæredem grauatum, & non tran-
ſit ad fideicommiſſarium, quod ampliatur ex eo, quod in
fideicommiſſarium tranſeunt ea tantum, quæ commodum
9 † pecuniarum continent, ſed Iuſpatronatus eſt quid reli-
gioſum, & commodum pecuniarum non reſpicit, ſicuti ius
10 ſepulchrorum, nec eſt de † corpore hæreditatis, Rocch. *de*
Iurepatronatus in ver. ipſe, vel is nu. 20. & 21. vbi poſt Imol.
reſpondet contrarijs, Bero *in rubr. de Iurepatr. nu. 5.* quia hæ-
11 res grauatus † reſtituere hæreditatem fideicommiſſario, non
propriè hæreditatem reſtituit, ſed bona per hæreditatem ac-
12 cepta, non enim fideicommiſſarium † hæredem facit, ita no-
uiſſimè arguit Ferdinand. à Caſtro Palao *de Relig. par. 2. tract.*
13. diſput. 2. punct. 4. num. 5. & propterea dictus Franciſcus
Maria ab inteſtato ſubſtitutus ex clauſula codicillari plus
13 conſequi non poterat, † quàm fuiſſet conſecutus, ſi alio hæ-
rede inſtituto, ad ſui fauorem fuiſſet factum fideicommiſ-
ſum Bald. *conſ. 570. nu. 10. lib. 5.* Dec. *in l. precibus nu. 18. C.*
de impuber. alijs & ſubſtitut.

14 Et iſta ſententia eſt communis, eamq. † tenuerunt quam-
plures DD. allegati in deciſione in hac cauſa facta 16. No-
uembris 1635. * coram R. P. D. meo Pirouano, quibus addo
Gulielm. de Benedictis *in c. Rainutius de teſtam. par. 2. in*
tract. compendioſ ſubſtitut. nu. 24. fol. mihi 56. Anton. Go-
mez *variar. tom. 1. cap. 5. n. 29.* Didacus Perez *in Ordinat.*
Regni lib. 1. tit. 6. lib. 1. pag. 139. col. 2. verſ. eſt, & alia quæſtio.
Facchin. *controuerſ. iur. lib. 10. q. 94. verſ. mihi verior, vbi de*
veriori Ceuall. *in ſpecul. commun. opin. quæſt. 717. nu. 4.* Fer-
dinand. à Caſtro Palao *loco ſupra citato nu. 4.* vbi de commu-
ni Auguſtin. Barboſ. *de poteſt. Epiſcop par. 3. alleg. 71. n. 9.*

Cæterum in hac facti ſpecie contrarium, Domini cenſue-
runt, ſcilicet Iuſpatronatus tranſiiſſe in dictum Franciſ-
cum Mariam. Et ratio DD. fuit, quia Iuſpatronatus tran-
15 ſit etiam in fideicommiſſarium, † quando conſtat de volun-
tate teſtatoris, prout conſtat in caſu iſto, Emanuel Coſta
in c. ſi pater ver. Trebellianica nu. 6. par. 2. verſ. vltimo ſubin-
fertur de teſtam. Couar. *variar. lib. 2. cap. 18. nu. 6.* Garz. *de*
benef. par. 5. cap. 9. nu. 19. Lambert. *de iurepatr. lib. 1. par. 2.*
art. 35 ad finem. Modern. *de re benef. quæſt. 11. nu 37. lib. 2.*
Rota *apud Viuian. de iurepatr. deciſ. 24 & fuit dictum in hac*
cauſa 27. Iunij ſuperioris anni * *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quod autem in hoc caſu conſtet de voluntate teſtatoris,
quod iuſpatronatus tranſeat in fratrem fideicommiſſarium,
ſatis patet, quia dictus frater fuit inſtitutus hæres, quare
certum eſt, quod ſi teſtamentum potuiſſet ſuſtineri, quod
iuſpatronatus tranſibat cum hæreditate, qui † enim ſucce- 16
dit in hæreditate, conſequitur etiam iuſpatronatus hæredi-
tarium, ſiue ſit conſanguineus, ſiue extraneus, quia iuſ-
patronatus tranſit cum hæreditate, *c. cum ſæculum de iure-*
patr. clemen. plures eod. tit. Abb. *in c. 1. pariter eod. tit.* Azor.
inſtit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 20. quæſt. 19. in medio Ferdinand.
de Caſtro Palao *loco ſupra allegato nu. 2.* & propterea, licet
teſtamentum non ſuſtineatur ex præteritione filiarum, vt
dictum eſt, & dictæ filiæ ex clauſula codicillari † per fidei- 17
commiſſum teneantur reſtituere hæredi ſcripto, non præſu-
mitur tamen mutata voluntas teſtatoris, vt fideicommiſſa-
rius, qui capit per obliquum habeat iuſpatronatus, quod ha-
buiſſet, ſi cœpiſſet iure directo, vt dixi, voluntas † enim du- 18
rare præſumitur, niſi contrarium probetur Signorol. *conſ.*
20. nu. 7. vbi dicit hanc eſſe regulam, & allegat *tex. in l. cum*
qui. ff. de probat. Decia. *conſ. 61. nu. 31. lib 2.* qui loquitur in
teſtatore, & ſtatuentibus, *& conſ. 15 nu. 8. lib. 3.* & bene fa-
ciunt Federic. de Sen. *conſ. 194. in princ. iuncto verſ. item cum*
vt dictum eſt. Calder. *conſ. 1. de ſponſal.* vbi quod voluntas à
principio nulla propter aliquem defectum, † illo ceſſante, 19
conualeſcit aliquando, quia præſumitur durare, & dat exem-
plum in ſponſalibus contractis inter infantes, quæ licet † ſint 20
nulla, tamen ſi non diſſentiunt contrahentes effecti maiores
ſeptennio, conualeſcunt, quia cenſetur durare voluntas,
quod bene facit ad propoſitum noſtrum; nam teſtator inſti-
tuendo fratrem hæredem, voluit etiam in illum tranſire
iuſpatronatus, & quamuis iſta † voluntas fuerit nulla iure 21
directo, ex quo præterijt filias, tamen durauit per obliquum
ex clauſula codicillari, † quæ cenſetur adiecta ex voluntate 22
teſtatoris, Theſar. *deciſ. 141. num. 2.* vbi de communi Card.
Mantic. *de coniect. vltim. volunt. tit. 10. num. 2.* vbi alios alle-
gat, & de magis communi teſtatur Honded. *conſ. 74. nu. 43.*
lib. 1. vbi de veriori, & magis communi Turret. *de clauſ. co-*
dicillari. quæſt. 4. n. 3. & 4. vbi de magis communi, vltra quod
etiam ex actu † nullo declaratur voluntas, vt notum eſt. 23

Non obſtat igitur, quod ſubſtitutus ex clauſula codicilla-
ri non poteſt plus conſequi, quàm conſequeretur, ſi fideicom-
miſſum ex teſtamento fuiſſet relictum, quia hoc regulariter
† eſt verum, ſed in caſu iſto conſtat, teſtatorem voluiſſe iuſ- 24
patronatus tranſire in hæredem à ſe inſtitutum, licet iſte ca-
piat per fideicommiſſum, vt ſupra probatum eſt, & ſic ceſ-
ſat obiectum.

Et hac reſponſione tolluntur etiam alia fundamenta, vi-
delicet, quod iuſpatronatus ex eo non tranſit in fideicommiſ-
ſarium, quia in eum tranſeunt tantum ea, quæ concernunt
commodum pecuniarium, & quod hæres grauatus reſtituere
hæreditatem, non cenſeatur grauatus reſtituere ipſam hæ-
reditatem, ſed bona, quæ ſunt in hæreditate, † quia iſta ſunt 25
vera, ceſſante voluntate teſtatoris; in hoc autem caſu con-
ſtat de voluntate illius, quod, ſcilicet reſtituatur etiam iuſ-
patronatus, quia quantum in ſe fuit, vſque ab initio, inſti-
tuendo fratrem, illi iuſpatronatus etiam reliquit, & quam-
uis inſtitutio iure directo non valuerit ob præteritionem fi-
liarum, † nihilominus voluntas teſtatoris mutata non præ- 26
ſumitur, vt deduxi.

Neque obſtat, quòd in huiuſmodi relicto non interuene-
rit conſenſus Epiſcopi, quia † cum fuerit tranſlatum iuſpa- 27
tronatus vna cum vniuerſitate bonorum, conſenſus Epiſco-
pi non fuit neceſſarius, vt colligitur *ex c. ex litteris, & c. cum*
ſæculum de iurepatr. Lambert. *de iurepatr. lib. 1 par. 2. quæſt.*
1. art. 2. Abb. *in d. c. ex litteris.* Sanchez *conſ. moral. tom. 1.*
lib. 2. c. 3 dub. 76. nu. 2. vltra quod † cum fuerit relictum com- 28
patrono, conſenſus Epiſcopi non erat neceſſarius, vt per Rot.
apud Viuia. *deciſ. 110. nu. 14.* cum ibi allegatis.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

* *Eſt deciſio 72. ſuper in hac eadem parte.*

* *Eſt deciſio 170. pariter ſupra.*

R. P. D. MOTMANNO.

Goaneſi Caſtrorum.

Die Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Ad ſcripturæ exhibitionem, vt quis cogi poſſit, quid requiratur, & ex quibus præſumatur, quod aliqua ſcriptura ſit penes aliquem, & ex quo contrarium arguatur.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio in poſſeſſione Caſtrorum non eſt concedenda, ſi non conſtet de inueſtitura, & ſimplex copia priuilegij abſque originali non ſufficit.*

2 *Inueſtituræ litteræ, licet non appareant originales, adminiculis tamen concurrentibus ſuffragantur.*

3 *Scripturæ non originali, ſtantibus pluribus adminiculis, an ſit adhibenda fides in odium nolentis producere ſcripturam originalem.*

4 *Scripturæ data concurrentibus adminiculis probat antiquitatem.*

5 *Teſtis, licet ſit examinatus ad perpetuam rei memoriam, ſi tamen deponat de facto proprio, magnum veritatis præbet adminiculum.*

6 *Fama in antiquis, & obſcuris vrgentem producit coniecturam.*

7 *Scriptura exemplata ſumit adminiculum, ſi contineat nomen Principis, annum eius, diem, & locum.*

8 *Confeſſio extraiudicialis probat de æquitate Canonica.*

9 *Scripturæ, quæ familiæ decorem concernunt, præſumuntur exiſtere penes primogenitum.*

10 *Scriptura præſumitur exiſtere penes eum, cui intereſt, ne ea reperiatur.*

11 *Scriptura exemplata ſumit adminiculum, ſtante nobilitate producentis.*

12 *ad Scripturæ exhibitionem, vt quis condemnetur, debet probari penes eum exiſtentia illius.*

13 *Confeſſio dubia, & incerta non præiudicat, nec vllum producit effectum.*

14 *Confeſſio extraiudicialis non probatur per teſtes ſingulares.*

15 *Teſtis depoſitio, ſi non percutiat id, quod quæritur, non releuat.*

16 *Teſtis, ſi dicat, quod id, de quo quæritur, non auderet aſſerere, ne alterutri ex colligantibus afferret præiudicium non probat.*

17 *Priuilegiorum ſcripturæ præſumendum eſt, quod peruenerint ad hæredem vnà cum hæreditate.*

18 *Teſtis, qui nihil concludere voluit, non eſt attendendus.*

19 *Præſumptio ſolu exiſtentiæ ſcripturæ penes aliquem tollitur ſolo iuramento negantis, ſe amplius eam non habere, nec dolo deſiiſſe poſſidere.*

20 *Data ſcripturæ, ſublatis adminiculis, non probat antiquitatem, cum ſit poſſibile nouam ſcripturam confectam eſſe ſub data temporis antiquioris loci, anni, & Imperatoris quantumuis antiqui.*

21 *Teſtes non probant, ſi nullam dicti ſui reddant rationem ſcientiæ.*

22 *Teſtes conteſtes debent præferri alijs teſtibus ſingularibus.*

23 *ad Scripturæ exhibitionem, vt quis cogi poſſit, debet probari exiſtentia de tempore motæ litis.*

DECISIO CCVII.

CVM pro parte D. Petri Otterij peteretur immiſſio in
poſſeſſionem Caſtrorom, de quibus agitur, vigore
priuilegij ſeu inueſtituræ conceſſæ ex pacto, & prouiden-
tia Othonis Imperatoris, Rota cenſuit non eſſe ea ra-
1 tione concedendam, quia non conſtabat † de allegata
inueſtitura, & ſimplex copia priuilegij abſque origina-
li non ſufficiebat, vt in *deciſione 14. Iunij 1628.* * *emanata*
coram Eminentiſſ. D. Card. Vbaldo tunc Rotæ Auditore, &
huius cauſæ Iudice.

Deinde coram me in dicti Domini Cardinalis locum ſob-
rogato ſuſcepta diſputatione ſuper dubio an medietas Ca-
ſtrorum huiuſmodi D. Petro deberetur, die 14. Martij
1634. * capta fuit reſolutio affirmatiua eo ſub fundamen-
to, quod ex pluribus tunc deductis præſumerentur feuda-
lia ex pacto, & prouidentia concedentis pro primo acquiren-
te, & eius filijs maſculis in infinitum. Quam præſumptio-
nem augerent litteræ Othonis Primi Imperatoris, † quæ 2
licet non apparerent originaliter, alijs tamen concurrenti-
bus ſuffragarentur.

Verum quia fuit poſtremo loco dubitatum, an exemplo
dicti priuilegij, ſeu inueſtituræ Othonis Imperatoris tam-
quam pluribus adminiculis ſuffultæ eſſet fides adhibenda in
odium D. Bartholomæi † fratris non exhibentis ſcripturam 3
originalem, quæ penès eum vti natu maiorem dicitur exi-
ſtere. Iterum propoſui cauſam ſuper dubio, an eſſet rece-
dendum à deciſis coram Eminentiſſimo D. Cardinale Vbal-
do, & Dominis placuit, vt particulariter videretur, an
ex depoſitionibus trium teſtium examinatorum pro parte
D. Petri, & ex alijs in hac cauſa allegatis conſtet de tali e-
xiſtentia ſcripturæ, de qua quæritur, penès dictum D. Bar-
tholomæum, vt teneatur ad illius exhibitionem, & con-
ſequenter recedi poſſit à ſupradicta deciſione.

Plura enim videbantur ſuadere huiuſmodi exiſtentiam
penès D. Bartholomæum. Primò data ſcripturæ ſub anno
Dominicæ Incarnationis 962. & ſic ante ſeptingentos an-
nos, † quæ data concurrentibus adminiculis probat anti- 4
quitatem, Put *deciſ. 9. de fid. inſtrum.* Rota *deciſ. 18. circa*
fin. par. 2. recent.

Secundò, depoſitio vnius teſtis ad perpetuam rei memo-
riam examinati, qui cum atteſtetur ſe ad effectum confi-
ciendi librum Genealogiæ habuiſſe ſcripturam originalem,
† quæ conueniebat cum exemplo, magnum veritatis præ- 5
bet adminiculum, Aret. *conſ. 13. num. 9.* Cauputaq. *deciſ.*
208. num. 10. par. 1. præſertim iunctis alijs teſtibus deponenti-
bus de publica voce, & fama conceſſionis Caſtrorum in
feudum ab Imperatore, † fama enim in obſcuris, & anti- 6
quis vrgentem quoque producit coniecturam, *cap. illud. §.*
verum de præſumpt. gloſ. in l. atqui natura. §. cum me abſente.
ff. de neg. geſt. & in terminis qualitatis feudalis Bald. *in cap.*
1. §. vaſſallus. num. 9. ſi de feud. fuer. controuerſ. in vſib. feud.
Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſ. 3.* cum alijs cumulatis per
Duen. *reg. 299. num. 3.*

Tertiò loco, ex eo dicta ſcriptura exemplata ſumit admi-
niculum, quod † continet nomen Imperatoris, annum 7
Imperij, diem, & locum iuxta *gloſ. in l. generali, in verbo*
ſeruituti in fine. C. de Tabular. lib. 10.

Quartò, ex eo adminiculum deducitur; quod teſtes de-
ponant de exiſtentia penes D. Bartholomæum ex eius con-
feſſione, † quæ licet ſit extraiudicialis, tamen de æquita- 8
te canonica operatur, *gloſ. in cap. quoties, il primo, q. 7.* Felin.
in c. ſi cautio. nu. 27. de fid. inſtrum.

Quintò, quod penès eundem D. Bartholomęum fratrem
primogenitum præſumitur exiſtere † ſcripturam origina- 9
lem, quæ familiæ decorem concernit, *gloſ. in c. ſi Epiſco-*
pum 16. q. 6. Menoch. *de præſ. lib. 6. præſ. 61. num. 11.* Gra-
tian. *diſcept. 736. num. 16.*

Sexto loco, ſuccedit præſumptio, quod dicti D. Bartholo-
mæi innitentis primogenituræ intereſt, ne reperiatur ſcrip-
tura originalis inueſtituræ, † quæ fauet D. Petro eius fra- 10
tri, & hoc iudicium expendit, Bart. *in l. vltim. ſub num. 5.*
ff. de quæſt. Maſcard. *de probat. concl. 831. nu. 12.* Giurb. *de-*
ciſ. 29. num. 10. Rota *dec. 418. nu. 5. par. 2. recent.*

Septimo, & vltimo loco adminiculatur nobilitas D.
Petri, qui produxit † exemplum, quam in his ter- 11
minis pro adminiculo probationis admiſit Rota *coram*
Puteo deciſ. 349. num. 5. lib. 2. & poſt 2. vol. conſ. Fa-
rin. *deciſ. 120. num. 4.*

His tamen non obſtantibus viſum fuit Dominis non con-
ſtare de exiſtentia præfatę ſcripturę penès D. Bartholomęum
ad effectum, vt eam exhibere teneatur. Quia tres teſtes
inducti ad id probandum ex confeſſione extraiudiciali ipſius
D. Bartholomæi non affirmant, ſe vidiſſe ſcripturam ori-
ginalem, ſiquidem primus deponit per hæc verba, *Hò inteſo*
dire dal Signore Bartolomeo, che in vna carta grande fuſſe
vna Bolla, ò Inueſtitura d'Ottone Imperatore, ſed non ad-
dit eam eſſe penès D. Bartholomæum, quod eſt † ma- 12
ximè probandum ad hoc, vt ad illius exhibitionem condem-
netur, *l. 3. §. ſciendum, & ibi gloſ. in verb. ſummatim in fi-*
ne. ff. ad exhib. alias confeſſio tanquam † dubia, & incerta 13
non præiudicat, nec vllum producit effectum, *l. certum de*
confeſſ. Rota *dec. 685. nu. 3. par. 1. diuer.* Alter etiam teſtis
quam-

Digitized by Google

quamuis magis explicitè deponat de prædicta confeſſione
D. Bartholomæi ſub his verbis: *Mi diſſe, è vero, che hò vna*
pateate, ò priuilegio dell'Imperatore Ottone della conceſſione
de' Caſtelli nominati di ſopra, ma diſſe, che non ſeruiua per non
hauer ſigillo, nullam tamen facit probationem, tum quia
14 de confeſſione, quod D. Bartholomæus † haberet priuile-
gium eſt ſingularis, *cap. licet vniuerſis, cum gloſ. de teſtib.* tum
15 etiam qnia eius depoſitio non percurit priuilegium † au-
thenticum, de quo eſt controuerſia, & cui non poſſunt
conuenire illa verba, *Che non ſeruiua per non hauer ſi-*
gillo.

Similiter tertius teſtis, qui fuit antea ad perpetuam rei
memoriam examinatus, nullum facit gradum probationis,
quia repetitus deponit ſe ex ſcripturis ſolis traditis compo-
ſuiſſe librum Genealogiæ illorum de Otterijs, nunquam
tamen vidiſſe originalia, ſed ſimplices copias eorundem,
quarũ fruſtratoria eſſet exhibitio, & in priori examine ſcri-
pturam ſibi traditam appellaſſe originalem reſpectu libri
16 Genealogiæ, † non audere tamen talem aſſerere, ne alteru-
tri fratrum collitigantium præiudicium afferat, vel ſuffra-
getur, & præterea concindit exiſtentiam illius penès Pe-
trum his verbis: *l'vltima volta, che io reſtituij detto priuile-*
gio, lo reſtituij inſieme co'l libro della Genealogia, e chi hà
hauute il libro, hà hauute anco il priuilegio, quod confirma-
uit ipſe D. Petrus, dum Rotæ oſtendit librum, vnde atten-
ta huius depoſitione ſequitur, quod ſcriptura priuilegij re-
periatur penès ipſum D. Petrum, qui librum oſtendit, vel
quod copia, quam produxit, ſit eadem, quam teſtis depo-
nit ſe vna cum libro reddidiſſe, idemq. magis confirmat ipſe
teſtis, dum de libro deponit ſuper 5. art. ſub alijs verbis vide-
licet. *Et vltimamente mi ricordo d'hauerlo veduto in caſa*
della Signora Panta dell'Atti madre di qneſti Signori. Quia
cum hæreditas materna peruenerit ad D. Petrum ſolum,
non verò ad alterum fratrem, inde inſurgit præſumptio,
† qood ſcriptura priuilegij peruenerit ad eundem cum hære-
17 dirate, vt per Menoch. *d. præſumpt. 6t. n. 6. lib. 6. cum alijs*
allegatis per Adden. *ad* Greg. *dec. 129. n. 7.*

Et quamuis idem teſtis ſuper d. 5 art. antequam protuliſ-
ſet verba vltimo loco ponderata dixerit: *il libro io lo diedi al*
Sig. Bartholomeo, & deinde iuxta ſeptimum interrogatorium
in fine addidit eum habuiſſe priuilegium, qui habuit, & li-
brum ab ipſo teſte Genealogiſta vtrumqoe reſtituenre, inde
tamen inferri non poteſt, quod D. Bartholomæus habuerit
ſcripturam priuilegij, quoniam perlecta tota depoſitione ſu-
per 5. art. alius longè diuerſus ſenſus elicitur, ſiquidem poſt-
quam depoſuit ſe dediſſe librum D. Bartholomæo, ſubdit
ſequentia: *dopoi mi fu reſo, che vi aggiunſi alcune coſe,*
& queſto è ſtato più volte, vltimamente mi ricordo hauer lo vi-
ſto in caſa della Signora Panta dell'Atti madre di queſti Signo-
ri, doue anco erano preſenti il Sig. Bartholomeo, & il Signor
Pietro, de' quali chi l'hebbe io non mi ricordo, quæ depoſitio
tantum abeſt, vt probet vltimam exiſtentiam penès D. Bar-
18 tholomæum, † quin potiùs inde euincitur teſtem nihil ſuper
hoc voluiſſe firmare.

Non obſtat præſumptio, quod ſcriptura peruenerit potius
ad D. Bartholomæum vti maiorem natu, quia ex depoſi-
tione eiuſdem vltimi teſtis deprehenditur alios habuiſſe pe-
nes ſe priuilegium præter ipſum D. Bartholomæum, dum
iuxta dictum ſeptimum interrogatorium reſpondit: *Il me-*
deſimo mi è ſtato dato più volte in mano da perſone della caſa di
queſti Signori, & in particolare per le mani del Sig. Tancredo
Petrucci altre volte da Reſo Ceſi, e da ſeruitori di caſa &c.
Vnde conſtat de promiſcua detentione priuilegij excluſiua
continnationis penès D. Barrholomæum, cuius præſum-
ptionem poſſe tolli † ſolo iuramento negantis ſe amplius ha-
19 bere, neque dolo deſijſſe habere cenſuit Rota *coram me in Ro-*
mana legati 26. Iunij 1634. in qua ea ratione à prioribus deci-
ſionibus fuit receſſum, quod præſumptio continuationis in
illis ponderata ceſſaret ex probarionibus de promiſcua re-
tentione iocalium penès virum, & relictam vxorem; dictus
itaque vltimus teſtis Genealogiſta inſuper deſtruit admini-
cula, vt ſupra deſumpta ex antiquitate datæ, & contentis
in ſcriptura, & ex teſtibus de publica voce, & fama feuda-
20 litatis, & alijs, data enim priuilegij † ſublatis adminiculis,
non probat antiquitatem, cum ſit poſſibile nouam ſcriptu-
ram confectam eſſe ſub data temporis antiqnioris loci, &
anni, & Imperatoris quantumuis antiqui, Put. *deciſ.* 186.
nu. 2. lib. 3.

Neque ad effectum probandi exiſtentiam ſuffragantur te-
ſtes deponentes de publica voce & fama, quod Caſtra, de
quibus in ſcriptura ſint feudalia ex conceſſione Impeciali;

† dum nullam reddunt cauſam ſcientiæ, vt requiritur iuxta 21
Afflict. *deciſ. 277. nu. 4. & 361. etiam n. 4.* & etiam conquaſ-
ſantur ex teſtibus pro parte D. Bartholomæi examinatis de-
ponentibus de allodialitate, & conſequenter de non feudali-
tare, qui cum deponant de actibus ſpecialibus inferentibus
qualitatem allodialitatis, † & ſint conteſtes, debent præferri 22
alijs teſtibus examinatis pro parte D. Petri, Rota *dec. 24. n. 14.*
& dec. 245. n. 5. ante fin. par. 1. recent.

Nullus præterea dictorum teſtium probat exiſtentiam
Priuilegij originalis † de tempore motæ huius litis, vt etiam 23
requiritur *iuxta tex. in l. tigni, §. fin. ff. ad exhib.* cum non in-
cidenter, ſed principaliter agatur ad effectum fundandi in-
tentionem ſuper feudalitare Caſtrorum, quam D. Perrus
intendit deducere ex Priuilegio Othonis, quod ea de
cauſa petit exhiberi, quia in Iudicio principali peti-
tæ immiſſionis vigore dicti Priuilegij per ipſum inten-
tato † ideo non obtinuit, quod copia illius non facerer pro- 24
bationem, vt in dicta deciſione Eminentiſſimi D. Cardina-
lis Vbaldi.

Demùm adminiculo deducto ex nobilitate D. Petri
producentis, † & grauati onere probandi huiuſmodi exi- 25
ſtentiam, obijcitnr par nobilitas D. Bartholomæi eius fra-
tris, qoi negat.

Et ita vtraqne parte informante &c.

* *Eſt deciſio 187. par. 5. recent.*

* *Habetur iſta deciſio infra in Additione, prout in In-*
dice in eius fine poſito.

R.^mo P. D. PIROVANO DECANO.

Fauentina Iuriſpatronatus.

Die Veneris 27. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Ad Iuſpatronatus mixtum non ſunt admitten-
di ad præſentandum illi, qui ſunt de diuerſa
familia, & quando iuſpatronatus dicatur
mixtum. Iuſpatronatus quando non ſit in
eſſe deductum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus quando eſt mixtum nempe gentilitium cum qualitate hæreditaria, tunc illi, in quibus deficit qualitas gentilitia, non admittuntur ad præſentandum.*
2 *Familia, quod fuerit vocata ad præſentandum, ex quo inferatnr.*
3 *Præſentatio ad iuſpatronatus, ſi ſit facienda ab vno de familia, non conuenit ei, qui eſt de diuerſa familia.*
4 *Scriptura referens, maiora, quàm in ſcriptura relata continere non poteſt.*
5 *Iuſpatronatus non dicitur in eſſe deductum, ſi non adſit conſenſus Ordinarij, & erectio.*
6 *Verba, iuxta diſpoſitionem, propriè pertinent ad vltimam voluntatem.*
7 *Copula, &, de ſui natura ſolet copulare diſpoſitiones.*
8 *Copulæ, &, natnra eſt potius ampliare, quam reſtringere diſpoſitiones.*

DECISIO CCVIII.

VACANTE Capella, de qua agitur, Lucretia tam-
quam de familia de Scardauis præſentauit Iacobum
Caſſanum; Smeralda autem de dioerſa familia, nempe de
Venturinis præſentauit Io. Paulum Caſtellinum, qui obti-
nuit gratiam Apoſtolicam ſuper prælatione, cum derogatio-
ne medietatis Iuriſpatronatus, qoam non eſſe iuſtificatam,
Iacobo tantummodo informante, fuit reſolutum 23. Ianua-
rij 1636. * & conſequenter dictum Iacobo adiudicandum
beneficium; Cauſa iterum diſcuſſa, vtraque parte infor-
mante; Domioi ſub die 16. Maij præteriti * receſſerunt à de-
ciſis, exiſtimantes Patronatum eſſe hæreditarium, & Sme-
raldæ pro medietate ius præſentandi cum Lucretia vti he-
redis Andreæ vltimi Maſculi de familia de Scardauis
ſpectare: Cæterum articulo ſuper qnalitate Iuriſpatronatus
iterum examinato, & maturè diſcuſſo placuit Domi-

T a nis,

Digitized by Google

nis, recedendo ab vltima deciſione, firmare, patronatum
eſſe mixtum, nempè gentilitium cum qualitate hæredita-
1 ria, in quo Smeralda tamquam † de familia de Venturinis
concurrere non poteſt ad præſentandum deficiente in ea qua-
litate gentilitia. *l. ſi hæredi plures. ff. de condit. Inſtit.* Card.
conſ. 48. *num.* 9. *& ſeqq. lib.* 4. Gabr. *conſ.* 195. *num.* 3. *lib.* 1. An-
char. *cap.* 1. *num.* 3. & Franc. *num.* 4. *de Iurepatr.* Couar. *var.*
lib. 2. *cap.* 18. *num.* 7. & idem fuit dictum *in Mediolanen. Iuriſ-*
patronatus 247. *num.* 5. *part.* 3. *recent.*

Et de mixtura ſcilicet qualitatis gentilitiæ cum qualitate
hæreditaria, viſum fuit non poſſe dubitari, quoniam in te-
ſtamento Martini ſub die 23. Februarij 1529 legitur; ipſum
teſtatorem mandaſſe ſuis hæredibus, quod Capella S. Mar-
tini, quam de ſuis bonis patrimonialibus dotauit per in-
ſtrumentum rogatum manu ſer Nicolai Viarana poſt mor-
tem ipſius erigatur in Beneficium intentione conſequendi
Iuſpatronatus, in ea eligendo ex tunc, prout ex nunc Bar-
tholomæum ipſius Teſtatoris Nepotem, præſentandum
per hæredem Antiquiorem de domo ſua, & deinceps ad hæ-
redes ſuos infraſcriptos ſpectet, & quod antiquior de domo
ſemper habeat eligere, & præſentare ſine contradictione a-
2 liorum cohæredum, ex † hac enim prælatione antiquioris
de domo, ſatis infertur familiam de Scardauis fuiſſe voca-
tam ad præſentandum. Bart. *in l. pronunciatio. § familiæ. ff.*
de verb. ſignif. Peregr. *de fideic art.* 22. *num.* 27. Mantic. *de co-*
niect. lib. 8. *tit.* 12. *num.* 12. Surd. *conſ.* 279. *num.* 17. nec conue-
3 nire Smeraldæ, † quæ eſt de familia de Venturinis diuerſa
ab agnatione, & domo de Scardauis. Bald. *in l. quoties. nu.*
6. *C. de ſuis, & leg.* Curt. Iun. *conſ.* 49. *num.* 7. Rot. *dec.* 293.
num. 19. *coram Papa Gregorio XV.*

Neque obſtat reſponſio data in deciſione, quæ reuidetur,
ſcilicet non eſſe attendendam ſcripturam ſupradicti teſta-
menti in determinanda qualitate illius patronatus, ſed ha-
bendam eſſe ſolummodo rationem ſcripturæ dotationis il-
lius Capellæ, quæ contigit de Anno 1525. die 10. Maij, &
erectionis factæ à Vicario Fauentino 6. Octobris 1529. in
qua dotatione Iuſpatronatus reſeruatur pro deſcendentibus
maſculis, per lineam maſculinam deſcendentibus, & eo-
rum maiori natu, erectionemque eſſe relatiuam ad eam-
dem dotationem manu ſer Nicolai ſtipulatam, quę maio-
4 ra, quàm in ſcriptura relata continere non poteſt, † qui-
bus maſculis deficientibus, prout verè defecerunt, vocatio-
nem non poſſe ſuſtineri pro omnibus de familia. Surd. *conſ.*
448. *n.* 23. *& in Ianuen. Iuriſpatronatus* 23. *Ianuarij* 1612. *co-*
ram D. Card. Pamphilio.

Quia ſcriptura dotationis non eſt perfecta dotatio, ſed
promiſſio de dotando, & ornando Capellam petitam, qua-
tenus à Canonicis aſſignetur, & dummodo dos eidem Ca-
pellæ per præfatum Martinum in eius vltima voluntate,
vel poſt eius mortem conſtituatur, quæ promiſſa fuerunt
per Martinum tempore ſuæ mortis eidem Capellæ relin-
quere, ſeu per hæredes ſuos aſſignari facere pro dote ipſius
Capellæ, & altaris; ſuperueniente autem teſtamento e-
iuſdem Martini, in quo dotem confirmauit, & erigi face-
re mandauit Capellam in Beneficium, & tempore quo ad-
huc Iuſpatronatus abſque conſenſu Ordinarij, & erectione,
5 dici non poterat † in eſſe deductum. Lambert. *de Iurepatr.*
5. *art.* 2. *quæſt. princ.* 1. *part. primi lib. in princ.* Roch. *eod. tract.*
verbo pro eo, quod de Diœceſani conſenſu num. 1 *&* 2. Cald.
conſ. 4. *eod. tit.* Garz *de Benef. par* 5. *cap* 9. *num* 68. *& deciſ.* 29.
num. 8. *par.* 4 *recent.* cum dubium qui teſtator, & ſeu fun-
dator potuerit declarare, & mutare pertinentiam Iuriſpa-
tronatus reſeruandi in erectione.

Scriptura autem erectionis tantum abeſt, quod excludat
diſpoſitionem teſtamentariam, quin potius illi inhæreat,
ponderando narratiuam in petitione hæredem Martini fa-
ctam coram Vicario pro erectione Capellæ in beneficium,
& diſpoſitionem Vicarij in erectione factam.

Narrauerunt enim Vicario contenta in prima ſcriptura
dotationis, & diſpoſita in ſcriptura teſtamenti, deinde ſu-
biecerunt volentes mortuo Martino exequi & exequutioni
demandare piam voluntatem eiuſdem Martini, & promiſ-
ſa per eum in prima ſcriptura Præpoſito, & Canonicis ob-
ſeruare, petierunt Capellam erigi in beneficium, & Ius
præſentandi Rectorem ſibi reſeruari iuxta diſpoſitionem q.
Martini, & iuxta tenorem, & formam inſtrumenti ſer Ni-
colai, ex quibus patet per diſcretiuam locutionem eoſdem
6 hæredes noluiſſe ſeparare teſtamentariam † diſpoſitionem ab
ipſo inſtrumento dotationis, & prout indicant illa verba
iuxta diſpoſitionem, quæ propriè pertinet ad vltimam
voluntatem, Rum. *conſ.* 214 *num.* 14. *lib.* 1. Gabr. *conſ.*
193. *num.* 17. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 79. *num* 1. *par.* 4. *diuerſ.* &
copula, Et, quæ de ſui natura copulat † vtramque 7
diſpoſitionem, tàm in vltima voluntate, quàm inter vi-
uos. *l. ea tamen adiectio. ff. de legat.* 2. Anch. *conſ.* 154. *nu.*
4. Rot *dec.* 33. *nu.* 6. *par.* 1. *recent.*

Vicarius denique in erigendo Capellam in beneficium,
& reſeruando Iuſpatronatus ad vtramque ſcripturam, tàm
donationis, quàm teſtamenti, rationem habuit, dum di-
xit audita, & intellecta dicta diſpoſitione, & ſibi conſtito
de contentis in inſtrumento ſer Nicolai, Capellaniam ac al-
tare ſub vocabulo S. Martini in beneficium ſine cura erexit,
& ſucceſſiuè præfatis de Scardauis, & eorum hæredibus per
rectam lineam maſculinam deſcendentibus, maiori natu eo-
rum, & ſanæ mentis Iuſpatronatus, & præſentandi reſer-
uauit, quæ familia in † duabus illis ſcripturis dotationis 8
ſcilicet, & teſtamenti fuerunt contemplata vnà cum eorum
deſcendentia, cum qualitate maſculinitatis demonſtrata,
& ex eis maiori natu, quæ propriè continent, & familiam,
& hæredes ad mixturam pertinentia, vt ſupra dictum eſt,
nec verba in fine ſcripturæ erectionis, ibi, & iuxta tenorem,
& formam inſtrumenti dicti ſer Nicolai limitant, aut re-
ſtringunt reſeruationem pro familia de Scardauis, ſed am-
pliant, & coniungunt vtramque ſcripturam per copulam, 9
&, † cuius naturam eſſe magis ampliare, quàm reſtringere
diſpoſitionem, ſupra dictum eſt.

Et ita, &c.

* *Eſt deciſio* 87 *ſupra in hac eadem parte.*

* *Videatur iſta deciſio infra in Additione, prout in In-*
dice poſito in eius fine.

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Romana Hæreditatis de Zaccaria.

Die Veneris 27. *Martij* 1637.

A R G V M E N T V M.

Immiſſionem petens fatetur aduerſarium poſſi-
dere. Sententia ſuper immiſſione in poſſeſſio-
nem, quando non ſit attendenda. Teſtator,
quando dicatur voluiſſe vocare prolem pro-
priam, & non illam hæredis.

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſionem petens contra aliquem, fatetur ſe non poſſi-*
dere, ſed poſſeſſionem eſſe penes eum, contra quem
petit immiſſionem.

2 *Sententia ſuper immiſſione in poſſeſſionem, ſi non*
conſtet, quod fuerit executioni demandata, dici
non poteſt, quod per illam ſit acquiſita poſſeſſio.
amplia num. 3.

4 *Filia venit appellatione prolis.*

5 *Fideicommiſſi conditio non poteſt dici purificata ad*
fauorem alicuius, ſi etiam adſunt ex vocatis an-
te eum.

6 *Teſtator, quando ſubſtituit prolem, ex quo colliga-*
tur, quod voluerit ſubſtituere prolem ſuam, non
autem hæredis.

7 *Singularis numerus ad illum, qui eſt vnus, referri*
debet.

8 *Teſtator, quando vocauit prolem, ſi ſimus in dubio*
præſumitur potius intellexiſſe de prole propria,
quàm grauati.

9 *Sororem non præſumitur teſtator voluiſſe anteponere*
propriæ filiæ.

D E C I S I O CCIX.

DOMINI dixerunt Magdalenæ non eſſe dandum
mandatum de manutenendo. Quia tantum abeſt,
quod de eius poſſeſſione conſtet, vt potius ex ipſiuſmet
confeſſione appareat de contrario, cùm enim petierit
contra Catharinam immiſſionem, † faſſa fuit ſe non 1
poſſidere, ſed poſſeſſionem eſſe penes Catharinam. In-
noc. *in cap. cum veniſſent, nu.* 2. & ibi Imol. *nu.* 21. *de reſtit.*
in integr. Greg. *dec.* 46. *num.* 3. *& dec.* 200. *num.* 3. Rot. *dec.*
361. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

Neque obſtat ſententia ſuper immiſſione poſtea lata ad I-
pſius Magdalenæ fauorem, quia cùm non conſtet fuiſſe exe-

cutio-

2 cutioni demandatam, dici non poteſt, † quòd per illam fuerit ipſi Magdalenæ acquiſita poſſeſſio. Caſſad. *dec. 7. n. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Greg. *dec. 546. nu. 9.*

Et Domini petitam manutentionem eo facilius denegan-
3 dam eſſe cenſuerunt, quia clarè conſtat de dictæ † ſententię iniuſtitia, & non de iure ipſius Magdalenæ, cum Franciſcus, qui tanquam Ioannis Baptiſtæ filius, & hæres bona, de quibus agitur, poſſidebat, ſine filijs deceſſerit, ſuperſtite Catharina eius ſorore germana, quam etiam in teſtamento vniuerſalem hæredem inſtituit, & quæ propterea habet ſine dubio intentionem fundatam, quod ad ipſam fuerit delata ſucceſſio, itaut ſibi, non autem Magdalenæ dari debuiſſet immiſſio, ſi per eam antea non fuiſſet capta poſſeſſio.

Neque viſ. . .uit obſtare, quod teſtator inſtitutis hæredibus dicto Franciſco filio, & poſthumo, ſeu poſthumis ex ventre prægnante naſcituris ſi maſculi eſſent, ſin verò fœminæ, mandauerit illas dotari, & deficientibus dictis Franciſco, & poſthumo, ſeu poſthumis ſine filijs legitimis, & naturalibus, ſubſtituerit Magdalenam ſororem, & conſequenter cum Franciſcus obierit ſine filijs, & ex ventre ſit, orta dicta Catharina fœmina, videatur factus locus fideicommiſſo ad ipſius Magdalenæ fauorem. Quia placuit reſponſio, quod teſtator non ſimpliciter vocauit Magdalenam ſororem in defectum filiorum maſculorum tantum, ſed in defectum prolis ipſius, vt patet ex illis verbis Teſtamenti: (*omnibus verò morientibus ſine filijs, itaut nulla proles legitima, & naturalis in eius hæreditate, & ſucceſſione, ac domo, & familia ipſius minimè reperiatur, tunc & eo caſu teſtator prædictus ſubſtituit, ac ſuccedere voluit in tota, & integra eius hæreditate, & ſucceſſione, ac domo, & familia, Magdalenam eius germanam ſororem, ac eius filios, tàm fœminas, quam maſculos*) vnde cum hodie extet, ac reperiatur Catha-
4 rina ipſius teſtatoris filia, quæ † venit prolis appellatione, Bald. *conſ. 221. nu. 1. lib. 1. ex text. in auth. ex licet in princip. Cod. de natural. lib.* Dec. *conſ. 495. nu. 6.* Boer. *deciſ. 356.* Peregr. *de fideic. art. 22. nu. 22.* Caual. *deciſ. 125. nu. 2.* non
5 poteſt dici † purificata conditio, ſub qua fuit vocata Magdalena.

Neq. dici poteſt teſtatorem intellexiſſe de prole Franciſci eius filij, & hæredis, non autem ipſius; quoniam ex teſtamenti lectura, ac contexto manifeſtè probatur oppoſitum. Teſtator enim non inſtituit hæredem Franciſcum tantum, ſed etiam poſthumum, ſeu poſthumos, & vlte-
6 rius eorum filios † ſubſtituit, ac proinde ſi de hæredum prole intellexiſſet, vtique dixiſſet ipſorum in plurali, cum plures eſſent illi, qui fuerunt inſtituti, & ſubſtituti, non autem vſus fuiſſet illa dictione ipſius, quæ tan-
7 quam † ſingularis numeri ad alium, quàm ad ipſummet teſtatorem referri nequit, Bart. *in l. fin. nu. 2. ff. ad Trebell.* Greg. *deciſ. 453. nu. 7.*

Præterea etiamſi verba eſſent dubia, adhoc tamen po-
8 tius referri deberent ad † teſtatorem, quàm ad grauatum, *gloſ. in l. ex facto, in verbo ſua, &* Rip. *num. 1. & 7. ff. ad Treb.* Bart. *in l. peto 71. §. fratre. n. 1. ff. de leg. 2.* Ruin. *conſ. 103. nu. 15. lib. 2.* Menoch. *conſ. 281. nu. 25. & ſeqq. lib 3.* Seraph. *deciſ. 553. nu. 6. & ſeqq.* Præſertim, quia ſi aliter dice-
9 retur, eſſet antepoſita † ſoror propriæ filiæ, quod non eſt præſumendum, Seraph. *dec. 939. n. 11. & dec. 1438. n. 9.*

Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Tiburtina Pratorum.

Die Veneris 24. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Ex confeſſione aduerſarij bene probatur poſſeſſio alterius partis ad effectum manutentionis. Saluiani fundamentum eſt creditum. Copiæ ſimplici non creditur. Sententia lata ſine probationibus eſt nulla.

SVMMARIVM.

1 *Pars ſi appellat aduerſarium detentorem, occupatorem &c. ex hac eius confeſſione ſatis probatur illius poſſeſſio ad effectum manutentionis.*

2 *Iudex iniuſtè procedens non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, ſed adhuc ipſe non obſtante aduerſarij immiſſione eſt manutenendus.*

3 *Saluiani fundamentum eſt creditum, ideo ad effectum in eo obtinendi, de eo eſt docendum, aliàs iniuſtè proceditur.*

4 *Copia ſimplex probationem non facit.*

5 *Sententia lata ſine probationibus eſt verè notoriè iniuſta.*

6 *Fœminæ ſtantibus maſculis non ſuccedunt ſtante Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145.*

7 *Hæres non poteſt agere, niſi pro ea parte, pro qua eſt hæres.*

8 *Exceſſus ſententiam ipſam, & illius executionem in totum vitiat, & inualidam reddit.*

DECISIO CCX.

RESOLVTVM fuit mandatum de manutenendo dandum eſſe Dominis de Leoninis; de ipſorum enim poſſeſſione de tempore motæ litis conſtat tàm ex teſtium depoſitionibus, quàm etiam ex ipſiuſmet D. Victoriæ confeſſione facta in monitorio, in quo ipſos de Leoninis detentores & occupatores appellauit, & deinde ſententiam ſuper
immiſſione ipſis à poſſeſſione amotis obtinuit; † quæ con- 1
feſſio hoc modo emiſſa poſſeſſionem ipſam ad manutentionis effectum ſufficienter probat, Rot. *deciſ. 561. nu. 2. par. 1. recent. & dec. 402. n. 1. & dec. 458. nu. 2. coram Greg. XV. & dec. 106. n. 1. coram Card. Caualer. & in Firmana prædij 27. Iunij 1636. coram me.*

Neque obſtat, quod Victoria in vim dictæ ſententiæ A. C. in poſſeſſionem immiſſa fuerit. Quia cum Iudex iniuſtè
proceſſerit, non priuauit dictos de Leoninis † eorum poſ- 2
ſeſſione, ſed ipſi adhuc in ea manutenendi veniunt tali immiſſione, non obſtante, vt per DD. *in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas ff. de acquiren. poſſeſſ.* Rot. *deciſ. 539. nu. 5. par. 3. recent. & deciſ. 233. nu. 2. & dec. 366. nu. 1. & 2. dec. 417. num. 2. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Iniuſtitia autem viſa eſt ſatis clara, ac notoria. Quia fuit actum in iudicium Saluiani, & nihilominus de pretenſo cre-
dito occaſione fructuum cenſus, † quod eſt fundamentum 3
Saluiani doctum non fuit, prout doceri debebat, *l. 1. C. de præc. & ſalui.* Rot. *dec. 123. num. 1. & deciſ. 743. num. 9. par. 3. recent. & dec. 609. num. 1. par. 4. & dec. 308. nu. 1. par. 5. recent.* cum alijs alleg. per Statill. Pacific. de Saluia. *inſpect. 1. cap. 5. nu. 1. & ſeqq.* Siquidem prætenſi cenſus inſtrumentum productum non fuit, ſed facta dumtaxat repetitio illius, quod aliàs productum dicebatur ſub die 15. Ianuarij contra Sogliardos, quod tamen non eſt inſtrumentum, ſed ſimplex
† copia etiam abſque nomine Notarij, quæ probationem 4
non facit. Auth. *ſi quis in aliquo. C. de edend. v. 1.* & ibi Gloſ. *in fin. de fid. inſtrum.* Rot. *deciſ. 90. num. 6. par. 4. & deciſ. 77. nu. 13. & deciſ. 187. num. 2. & 3. par. 5. recent. & deciſ. 85. nu. 6. co-*
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano. Adeout ſententia lata † ap- 5
pareat ſine probationibus, & ſic verè fuerit notoriè iniuſta, Pariſ. *conſ. 54. nu. 2. lib. 4.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 13. de ſent. & re iudic.* Rot. *dec. 689. nu. 2. par. 1. & dec. 173 nu. 2. par. 3. rec. & d. dec. 417. nu. 7. coram Reu. D. meo Decano.*

Præterea cum ex dictæ copiæ lectura appareat cenſum, de quo in ea fit mentio, fuiſſe emptum ab Adriano pro ſe, & Violante eius vxore, illeque vltra ipſam Victoriam eius filiam reliquerit etiam tres filios maſculos, Tiberium ſcilicet, Andream, & Vincentium, qui illius hæreditatem adiuerunt, & hodie etiam bona hæreditaria poſſident, vt probatur ex teſtium depoſitionibus; vel ipſa Victoria prop-
ter illorum exiſtentiam in totum † excluſa remanſit ab ip- 6
ſius Adriani patris ſucceſſione ex diſpoſitione *Statuti Vrbis*
cap. 145. lib. 1. vel in omnem caſum fuit dumtaxat hæres † 7
pro quarta parte, & pro ea tantum agere potuit, iuxta text. *in l. 2. ff. ſi pars hær. pet.* Theſ. *dec. 4. nu. 8.* Sord. *conſ. 415. num. 19.* Canal. *dec. 346 num. 7.* Vnde cum egerit in ſolidum, & ſententiam ſuper immiſſione pro omnibus præ-
dicti cenſus fructibus reportauerit, manifeſtè conſtat † de 8
exceſſu; qui ſententiam ipſam & illius exequutionem in totum vitiat, & inualidam reddit, Bart. *& alij in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de condit. indebit.* Rot. *dec. 135. nu. 9. & 10. & dec. 359. in fin. par. 1. & dec. 630. nu. 2. & 3. dec. 690. nu. 4. par. 2. & 411. nu. 4. par. 5. recent.*

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Gerundeñ Iuriſdictionis.

Die Veneris 24. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Præceptum, quando non eſt poſitiuum, ſed negatiuum, vt ei dicatur ſufficienter paritum, quid ſufficiat. Appellatio datur ab exceſſiua taxatione expenſarum. Et quando à tertia ſententia appellatur, cenſetur appellatum ab exceſſiua taxatione expenſarum, & non à dicta ſententia, cum id fieri non poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Præcepto negatiuo quis dicitur ſufficienter paruiſſe, præſtando patientiam.*
2 *Præceptis Iudicis, ſi quis parendo, reſeruet ſibi ius &c. ex hoc non dicitur impugnare obedientiam.*
3 *Ius ſuum ſponte deſerere nemo cogitur.*
4 *ab Expenſarum exceſſiua taxatione regulariter licitum eſt appellare.*
5 *Sententia per appellationem dicitur ſuſpenſa, & quodammodo tunc extinctum iudicatum, itaut paritionem ſiue exequutionem non merentur.*
6 *Contumacia, vbi non eſt concludenter probata, non eſt locus cenſuris.*
7 *à Sententia tertia non eſt licitum appellare.*
8 *Condemnatio ad expenſas eſt pars ſententiæ.*
9 *Clauſula, omni meliori modo operatur, vt actus ſubſtineatur eo modo, quo validius ſubſtineri poteſt.*
10 *Appellatio in vim clauſulæ, omni meliori modo, eſt interpretanda eo modo, quo magis, & melius appellanti expedit.*
Voluntas à poteſtate eſt metienda. num. 10.
11 *à Sententia tertia ſuper negotio principali non eſt permiſſum appellare, ideo ſi ſit appellatum, cenſendum eſt ab exceſſiua taxatione expenſarum fuiſſe appellatum.*
12 *Appellatio interpoſita ab omnibus grauaminibus, ſub eis, & liquidatio expenſarum comprehendi poteſt.*
13 *Appellationis ſpecificæ vim habet forma commiſſionis obtentæ à Principe.*
14 *Clauſula reſtitutionis in integrum aduerſus quæcumque præiudicialia appoſita in commiſſione quid operetur.*
15 *à non Paritione ſententiæ ob ſuſpenſum iudicatum quis excuſatur, & num. 16.*
17 *Fructus, vt quis faciat ſuos, non requiritur bona fides, ſed ſat eſt, quod abſit mala.*

DECISIO CCXI.

CENSVERVNT Domini conſtare de ſufficienti
paritione; quoniam ſententiæ Rotales & litteræ exe-
quutoriales contra Beneficiatos Eccleſiæ S. Fœlicis relaxa-
tæ duo capita continebant.
Primum non licere Beneficiatis ſe congregare, neque
ius ſtatuendi illis competere, ſed priuatiuè ad Capitulum
1 ſpectare, & cum hoc ſit præceptum † negatiuum, non au-
tem poſitiuum, præſtando patientiam, nullaſque Capitu-
lo turbationes, aut moleſtias inferendo, Beneficiati ſuffi-
cienter paruiſſe dicuntur, iuxta diſtinctionem deſumptam
ex Mohed. *deciſ. 9. de re iudic. & in recent. deciſ. 319. num. 1.*
par. 2. latè comprobatam *in Leodien. Canonicatus S. Pauli 8.*
Aprilis 1622. coram me, & in hac eadem cauſa *ſub die 22.*
Iunij 1633. itidem coram me, ac ſæpè in alijs, & nuper *in*
Cæſaraugustana diſtributionum 28. Ianuarij 1636. coram Re-
uerendiſſ. Domino meo Decano. Quamuis etiam in verbali
2 paritionis oblatione Beneficiati ſibi ius reſeruauerint † tam
in poſſeſſorio, quàm in petitorio, per quam cautelam non
impugnari obedientiam mandatis Rotalibus debitam, cum
3 nemo cogatur † ius proprium ſponte deſerere, cenſuit Ro-
ta *in Cæſaraugustana Canonicatus 15. Martij 1610. coram R.*
P. D. meo Pirouano, & in recent. deciſ. 319. num. 1. ad fin.
par. 2. atque in Vicen. Canonicatus 10. Nouembris 1623.
coram me.

Alterum vero caput erat, eoſdem Beneficiatos teneri ad
refectionem expenſarum, & licet hoc ſit præceptum verè
poſitiuum, actus poſitiuos ad ſui implementum requirens,
tamen cum ab exceſſiua † expenſarum taxatione fuerit ap- 4
pellatum, prout regulariter fieri poteſt Clem. *appellanti.*
de appellat. Rot. *deciſ. 636. ſub num. 5. par. 2. recent.* vtique
ſuſpenſa dicitur ſententia, & quodammodo † tunc extin- 5
ctum iudicatum; adeo vt paritionem, ſiue exequutionem
non mereatur, *l. 1. §. fin.* vbi Bart. *num. 1. ff. ad Turpillian. cap.*
paſtoralis. §. præterea. de offic. delegat. Lancellott. *de attent.*
in præfat. num. 108. Rot. *deciſ. 23. num. 2. de re iudic. in nou. &*
deciſ. 65. ad med. verſ. ſed vt ponitur. de appellat. in nou. &
conſequenter ceſſat contumacia, † quæ vbi non eſt conclu- 6
denter probata, non eſt locus cenſuris, *cap. nemo Epiſcopo-*
rum. cap. certum 11. quæſt. 3 Couar. *in cap. alma mater par. 1.*
§. 9. nu. 1. Auila *de cenſur. par. 2. cap. 5. diſput. 1. dub. 8.* Caſſad.
deciſ. 12. ſub num. 2. de reſcript. cum alijs.
Neque obſtare viſum fuit, quòd ſolum fuerit appellatum
à tertia ſententia Rotali, † contra diſpoſitionem totius tit. 7
C. ne liceat tertio prouocare, non autem fuerit expreſsè ap-
pellatum ab exceſſiua taxatione expenſarum.
Quoniam cum in eadem ſententia contineatur condem-
natio ad expenſas, & ſic hæc † ſit pars ſententiæ, vtique 8
ad hanc partem referri debet appellatio in vim clauſulæ om-
ni meliori modo, † quæ operatur vt actus ſuſtineatur eo 9
modo, quo validius ſuſtineri poteſt, Felin *in c. cum ſuper.*
num. 11. de offic. delegat. Dec. *conſ. 11. num. 20.* Rot. *deciſ. 229.*
num. 9. & deciſ. 342. num. 13. par. 5. recent. & in terminis appel-
lationis quod in vim dictæ clauſulæ ſit interpretanda † eo 10
modo, quo magis, & melius appellanti expedit, ſcripſit
Neguſ. iun. *reſponſ. 135. num. 106.* metiendo etiam volun-
tatem à poteſtate, cum enim à tertia ſententia ſuper nego-
tio principali non eſſet permiſſum appellare, † ſolum ab ex- 11
ceſſiua taxatione expenſarum Beneficiatos prouocare vo-
luiſſe cenſendum eſt, *argum. gloſ. in l. peto. in princ. ff. de leg.*
2. Crauett. *conſ. 76. num. 4.* cum alijs per Sord. *conſ. 431. num.*
41. & ſeqq. Præſertim attenta generalitate verborum, qua
fuit appellatum, nempè ab omnibus grauaminibus, ſub
quibus, † & liquidatio expenſarum rectè comprehendi po- 12
tuit, ex trad. per Crauett. *conſ. 308. num. 6.* Surd. *dec. 265. nu.*
30. Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 6. nu. 30.* Et ipſa commiſſio expedi-
ta ſuper hac taxatione expenſarum, atque recurſus ad Prin-
cipem habitus † in hoc caſu vicem ſpecificæ appellationis 13
ſubſtinere videtur, Bald. *in cap. ſancimus ſub num. 3. tit. quo*
tempor. mil. inueſtit petit. deb. Scacc. *de appellat. quæſt. 17. re-*
med. 3. num. 30. & 33. & fuit dictum in Senen Canonicatus 15.
Martij 1624. coram bo. me. Vbaldo. Atque in omnem caſum
ſuffragatur clauſula reſtitutionis in integrum aduerſus quæ-
cumque præiudicialia appoſita in dicta commiſſione, quæ
† eam vim habet, vt commiſſio ſuſtineatur, & inhibitio 14
afficiat, donec cognoſcatur de iuſtitia ſententiæ, *l. vnica. C.*
de in integr. reſtit. poſtul. Lancellott. *de attent. reſtit. in integr.*
pend. ampl. 2. num. 22. Rot. apud Caſſ. de Graſſ. *deciſ. 1. num.*
3. de reſtit. in integr.
Minus obſtat, quod deinde ſignatura reſcripſerit pro mo-
deratione inhibitionis in vim dictæ appellationis obtentæ.
Quia ſat eſt de tempore intimatæ declaratoriæ Beneficia-
tis, appellationem, atque inhibitionem quoad taxatio-
nem expenſarum in ſuo robore permanſiſſe, † itaut à pa- 15
ritione ob ſuſpenſum iudicatum excuſarentur, quia prop-
ter inhibitionem erat ab exequutione abſtinendum, iuxta
tradita per Lancellot. *de attent. poſt inhibit. ampl. 6. num. 2.*
Rot. *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 435. num. 6.* Vnde
tunc non poterat conſiderari contumacia, ſeu non paritio-
nis defectus; & ſaltem non poteſt negari † quin ipſi Benefi- 16
ciati habuerint aliquam cauſam coloratæ excuſationis non
parendi, dum exequutorialia erat ſuſpenſa per commiſſio-
nem, & inhibitionem ſubſequutam, maximè ad effectum
faciendi fructus ſuos, † pro quibus non requiritur bona fi- 17
des, ſed ſat eſt abeſſe malam.
Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

Plures Deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſionem 32. ¶

R. mo P.

R.^mo P. D. PIROVANO DECANO.

Tarraconeñ Primitiarum.

Die Lunæ 27. Aprilis. 1637.

ARGVMENTVM.

Quæritur, an donatio Villæ Vimbodini facta Monaſterio S. Mariæ de Populeto ab Alphonſo Rege &c. valida fuerit, itaut ei debeantur primitiæ &c.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterio habenti curam animarum primitiæ debentur, non autem Rectori curam actu exercenti, vti Vicario.*
2 *Priuilegia vltra expreſſa, ſtante reſtrictiua verba conceſſionum non ſuffragantur.*
3 *Dominij translatio, quibus iunctis ſumatur.*
4 *in Eccleſiam dominium rei donatæ tranſit ipſo iure.*
5 *Indulti verba ſunt inſpicienda.*
6 *Priuilegia Principum latiſſimè ſunt extendenda.*
7 *Priuilegij cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſum priuilegium.*
8 *Hiſtorijs in antiquis ſolet fides adhiberi.*
9 *Tempus longiſſimum eſt potens probare titulum cum ſuis qualitatibus.*
10 *Alienatio rerum Eccleſiæ ex curſu temporis 30. annorum, habet in ſe præſumptionem beneplaciti Apoſtolici cum qualitate validitatis, & vtilitatis.*
11 *in Donatione Villæ non comprehenduntur iura ſpiritualia, quæ non ſunt de iuribus, aut pertinentibus Villæ.*
12 *Limita hoc ſtantibus ampliſſimis verbis donationis, & poteſtate de eis diſponere.*

DECISIO CCXII.

CENSVERVNT Domini ſtandum eſſe in deciſis 26.
Ianuarij præteriti, *quia Eccleſia de Vimbodino ex
Regia donatione Idelphonſi, de anno 1172. & 1183. Sede
Apoſtolica permittente, ex indultis *Alex. II. Greg. VII.*
1 *& Vrbani II.* probatur de menſa Monaſterij † Sanctæ Ma-
riæ de Populeto, cui primitiæ controuerſæ debentur vti cu-
ram habenti io proprietate, noo autem Rectori, curam
actu exercenti, vti Vicario, Innoc. *in c. Paſtoralis, il primo
de priuil. vbi etiam* Abb. *n.7.* Petrus de Vhald. *de vnio. cap. 2.
nu. 1. & 22.* Garz. *de benef. par. 12. a. 23.* Rot. *deciſ. 758. n. 4.
& 799. n. 1. par. 1. diuerſ.*

Non obſtat, quod prædicta Indulta legantur conceſſa
Sanctio Regi, per Alex. II. Greg. VII. de anno 1073. & poſt-
modum Petro Regi illius filio de anno 1095. pro Regno ſuo,
& quo ad Eccleſias, quas in Sarracenorum terris iure belli
acquiſiuiſſet, & eas, quas in Regno ſuo ædificare feciſſet,
vel in proprijs hæreditatibus fundaſſet, io quem voluiſſet
diſtribuere liceret, qui Reges, cum de tempore indulti non
eſſent Domini Comitatus Barchinoneñ neque Principatus
Cathaloniæ, intra cuius limites reperitur Villa Vimbodi-
ni, & Parochialis, de qua agitur, inde dicebatur ad vali-
dam huius Eccleſiæ translationem in Monaſterium S. Ma-
2 riæ Populeti ſuffragari non poſſe propter verba † reſtrictiua
conceſſionum, quo ad Regnum, & proprias hæreditates,
Socc. *conſ. 55. nu. 1. lib. 1.* Natt. *conſ. 388. n. 1.* Rot. *deciſ. 271.
nu. 1. par. 4. recent.*

Quoniam, quidquid ſit genealogia Comitum Barchino-
neñ, & Principatus Cathaloniæ, ad effectum tamen de quo
agitur, ſufficit quod tempore donationis factæ Monaſterio
de Populeto Idelphonſus donator eſſet tunc ſucceſſor San-
ctij, aut Petri Regum Aragoniæ, ad quorum inſtantiam,
prædicta indulta conceſſa fuere, nedum ipſis, ſed ſucceſſori-
bus eorumdem in perpetuum, de qua Idelphonſi ſucceſſio-
ne ante donationem non dubitatur. Siquidem Raymundus
Bereogarius huius nominis IIII. Comes Barchinoneñ vſque
de anno 1173. contraxit matrimonium cum Petronilla filia
Ramiri Regis Aragonum, quæ ſucceſſit in Regno patris,
& hic Ramirus fuit filius Idelphonſi fratris Petri, in indul-
to Vrbani nominati, & ille filius Sanctij in indulto Grego-
rij enunciati; ex Petronilla autem & Raymundo prodijt
alter Idelphoosus cui (tunc annorum 13. de anno 1136.)
Petronilla mater Regnum, & omnia iura Regalia, & ſibi
competentia iure belli renunciauit, prout prædicta apud
nationales hiſtoricos indubitata ſunt, & ſignanter ponun-
tur per Zuritam, & recenſentur in initio conſtitutionum
Regni Cathaloniæ, & exaduerſo in hac parte non impu-
gnantur, vnde cum hic Idelphonſus regnauerit vſque ad
annum 1196. vt teſtantur ſupradicti, & donatio emanaue-
rit ab eodem Idelphonſo de anno 1172. & confirmata fuerit
de anno 1183. dubitari non poteſt, quia à Rege regnante, &
Domino Villæ Vimbodini, donatio validè facta fuerit reſ-
pectiuè ad dominium ex paterna Raymundi patris ſucceſ-
ſione acquiſitum, intra cuius limites ſituata reperitur Vil-
la Vimbodini, ad Regnum per matrimonium cum Petro-
nilla, & Raymundo patre, & renunciatione matris incor-
poratum, cui eſt annexa facultas diſtribuendi decimas, &
primitias, ex Vrbani indulto; quibus iunctis inde ſumitur
dominij † translatio, concludenter probari tanquam ab eo 3
proueniens, qui ante erat Dominus Villæ, & primitiarum,
Specul. *de emphyteuſi. §. nunc aliqua. num. 71. verſ. certi ſunt
modi dominium probandi,* Bart. *in l. cum res. nu. 5. C. de pro-
bat.* Afflict. *deciſ. 23. nu. 4. & 40. nu. 3.* Crauett. *ad veſtr. lib. 5.
cap. 14. in fine,* quod eo facilius ſuſtinetur fauore Eccleſiæ,
† in qoam domioium rei donatæ traoſit ipſo iure, Bart. *in 4
l. 1. in 6. quæſt. quintæ quæſt. princ. C de ſacroſ. Eccleſ.* Tiraq.
de priuil. piæ cauſæ priuil. 39. Menoch. *de arbitr. iudic. caſu
256. nu. 28.* Burſatt. *conſ. 55. nu. 30.*

Neque vt dicebatur, neceſſaria eſt diſcuſſio Genealogiæ
Raymundi Berengarij huius nominis IV. ad oſtenden-
dum, quod tempore indulti Vrbani II. de anno 1095. an-
teceſſores illius tanquam Comites Barchinoneñ, & Prouin-
ciæ Cathaloniæ poſſidebant Villam Vimbodioi, non au-
tem tanquam Reges Aragoniæ, quæ Regna non prius tran-
ſierunt in Berengarios Comites Barchinoneñ, & Prouinciæ
Cathaloniæ, quam de anno 1163. per renunciationem Pe-
tronillæ.

Quia in hoc non diſſentit Monaſterium, ſed ſuſti-
net, & probat Idelphonſum dicti Raymundi filium
ex Petronilla Regina de tempore donationis Villæ Vim-
bodini, quæ contigit de anno 1172. & 1183. fuiſſe, &
Comitem Barchinoneñ, & Regem Aragoniæ, vigore
renunciationis Petronillæ matris ſequutæ de anno 1163.

Quod ſi replicetur indultum Vrbani II. emanaſſe, pro
Regno & Eccleſijs, quæ intra limites Regni Aragonum ſi-
tuatæ reperiebantur; non autem pro Eccleſijs alterius do-
minij, Raymuodi ſcilicet Comitis Barchiooneñ, ad euitan-
dam extenſionem Eccleſiæ præiudicialem quo ad dominia
Regnorum in futurum acquirenda.

Adhuc reſpondetur, attendenda eſſe † verba indulti, quę 5
continent facultatem diſtribuendi decimas & primitias Re-
gi ſupplicanti, & ſucceſſoribus ritè ſubſtituendis in perpe-
tuum, de Eccleſijs Villarum, quæ in Sarracenorum terris
capere potuerint, vel eis quæ in proprijs hæreditatibus fun-
dauerint, nedum proprijs Capellis, ſed & Monaſterijs qui-
bus diſtribuere voluerint; vnde cum tempore donationis
Idelphonſus eſſet ſucceſſor ritè ſubſtitutus, & Monaſterium
de Populeto eſſet intra fines hæreditatum Regis ſupplican-
tis propter ſucceſſionem in Comitatu Barchiooneñ Raymũ-
di patris, nulla verborum poteſt conſiderari exteoſio, ſed
proprietas; loquendo de Monaſterijs beneuiſis indefinitè
prolatis quæ non debent reſtringi ad tempus emanati indul-
ti, † ſed latiſſimè interpretanda tanqoam Principis priuile- 6
gium, *l. beneficium. ff. de Conſ. Princ. c. cum dilecti. de donat.*
Silu. *conſ. 65. nu. 23.* Ruin. *conſ. 161. nu. 8. lib. 5.* Natta *conſ.
159. nu. 9. & 10. & 464. nu. 12.*

Neque obſtat, quod ſaltem debent probari qualitates in-
dulti requirentis, quod Eccleſiæ quibus decimæ & primi-
tiæ debentur, & de quibus data eſt facultas diſtribuendi,
† ſint recuperatæ de tyrannide Maurorum, vel in proprijs 7
hæreditatibus fundatæ, Socc. *conſ 55. nu. 1. lib. 1.* Natta
conſ. 388. n. 1. Rot. *dec. 271. nu. 1. par. 4. recent.* quas non pro-
bari aſſerebatur, ſed potius contrarium ex hiſtorijs, quibus
† in antiquis fides ſolet adhiberi, Caputaq. *dec. 190. par. 2. 8
cum alleg.*

Quoniam huiuſmodi rigoroſa probatio ſuppletur ex ob-
ſeruantia effectuatæ regiæ donationis, ſupra quadringentos
annos, quæ potens † eſt probare titulum cum ſuis qoalitati- 9
bus, prout dicitur de alienatione rerum Eccleſiæ, quæ ex de-
curſu temporis 30. annorum habet in ſe præſumptionem
† beneplaciti Apoſtolici cum qualitate validitatis, & 10
vtilitatis. Mantic. *dec. 101.* Seraph. *deciſ. 1125. num. 3. &
1307. nu. 7.* Rota *dec. 52 nu. 3. & 343. num. 4. coram Papa
Greg. XV.*

Quæ obſeruantia, eo magis probatur ex diuiſione primitiarum cum Capellano, dum Capella S. Saluatoris, hodie Parochialis, vſque de anno 1226. erecta fuit in Curatam, remanente proprietate penes Monaſterium, vt in prima deciſione fuit firmatum.

Demum non etiam releuat, quod in † donatione Villæ Vimbodini, non compræhendantur iura ſpiritualia, quæ non ſunt de iuribus, aut pertinentijs Villæ. Innoc. *in C. ex litteris*, & ibi Butr. & Card. *de Iurepatr.* Rot. *deciſ. 399. num. 1. par. 2. recent.*

Quia huic objecto, fuit plene ſatisfactum in prima
14 deciſione, ex ampliſſimis verbis donationis, † nihil penitus pro ſe retento, quæ ſunt apta compræhendere ſpiritualia, de quibus Idelphonſus vigore indulti Vrbani II. poterat diſponere.

Et ita deciſum eſt.

* *Eſt deciſio 192. ſupra in hac eadem parte.*

¶ *In eadem cauſa habes alias deciſiones ſub diebus 11. Maij 1637. & 2. Decembris eiuſdem anni coram R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana fructuum Cenſus.

Die Lunæ 27. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſor, ad hoc vt faciat fructus ſuos, quid ſufficiat, ita vt ad eorum reſtitutionem non teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor iniuſtus, quando quis eſt, deſtituitur omni iure, & titulo, qui potuiſſet illi præbere legitimam cauſam ad acquiſitionem fructuum.*
2 *Poſſeſſor non tenetur ad fructuum reſtitutionem, ſi in eo non poteſt conſiderari mala fides.*
ex Litis conteſtatione, quis conſtituitur in mala fide. num. 2.
3 *Poſſeſſor, ſi habeat iuſtiſſimam cauſam poſſeſſionis, non tenetur ad fructuum reſtitutionem.*
4 *Fructus, vt quis faciat ſuos non requiritur aliquis titulus, qui ſit coniunctus cum poſſeſſione, ſed ſat eſt ſola bona fides.*
5 *Titulus ad dominij cauſam ſpectat.*
6 *ad Fructuum acquiſitionem non requiritur, quod conſtet poſitiuè de bona fide, ſed ſat eſt, quod deſit mala.*
7 *ad Fructuum acquiſitionem ſat eſt id medium, quod conſtituitur inter bonam, & malam fidem.*
8 *Errantes in facto alieno, habent iuſtiſſimam cauſam erroris.*
9 *Errantes etiam in facto proprio, habent iuſtam cauſam erroris, dummodo error emanauerit ad perſuaſionem partis.*
10 *Iudicis auctoritas præbet iuſtam cauſam erroris.*
11 *Iuris error non poteſt excuſare à mala fide, ſi titulus, cuius cauſa aliquis eſt in poſſeſſione, eſt nullus, & à iure reprobatus.*
12 *Sed iſta ſunt intelligenda, ſi ius illi expreſſè reſiſtat, non autem, ſi ei ſolum non aſſiſtat.*
13 *Alienationi rerum minorum factæ ſine debitis ſolemnitatibus ius non aſſiſtit.*
14 *Poſſidens rem prohibitam alienari, tunc ſolum cenſetur excluſus ab acquiſitione fructuum, ſi illius alienatio prohibita erat propter vitium, quod inerat in ipſa re.*
15 *Sed ſecus ſi alienatio diceretur nulla propter defectum certarum ſolemnitatum.*
16 *cum Iuris errore ſi allegetur error facti, excuſat à mala fide.*
17 *cum Minore contrahens deceptus tutoris falſa authoritate, non dicitur in mala fide, ſi non ſit id, quod dicit tutor.*

DECISIO CCXIII.

POSTQVAM declarata fuit nullitas huius cenſus
tanquam impoſiti ex falſa cauſa per Virginiam tutricem
ſuorum filiorum, & hæredum quondam Tiberij de Citara,
Dubitatum fuit, an illis deberentur fructus, quos perceperant
Capitulum, & Canonici Eccleſiæ S. Marci emptores
eiuſdem cenſus, & à quo tempore: Quo dubio hodie
per me propoſito DD. reſponderunt Canonicos teneri ad reſtitutionem
eorumdem fructuum à die motæ litis, cum ab
eo tempore conſtituti fuiſſent in mala fide, & ideo tanquam
iniuſti † poſſeſſores deſtituti fuerunt omni iure, ac titulo 1
qui potuiſſent illis præbere legitimam cauſam ſuper acquiſitione
eorumdem fructuum, vt habetur in *l. ſed & ſi lege §.
ſcire ff. de petit. hæredit. & in l. certum C. de rei vendic.* & notant
ibi DD. & in *§. ſi quis à non domino. Inſtit. de rerum diuiſ.*
Gloſ. *in cap. grauis de reſtit. ſpoliat.* & ibi Abbas *num. 7.* Rota
deciſ. 4. eodem tit. in nouis.

Non idem dici poterat de tempore ante litem motam, quo
Canonici perceperunt fructus eiuſdem cenſus, qui fuerunt
illis ſoluti à Virginia, aut à filijs Tiberij, cum pro eo † 2
tempore non poſſet in ijs conſiderari ea mala fides, quæ poſtea
inducta fuit ex litis conteſtatione, vnde rectè illis ſoluti
fuerunt ijdem fructus ex contraria ratione, quia ſcilicet † 3
poſſeſſio, quam habebant, erat iuſtiſſima cauſa illos acquirendi,
vt notant DD. *in d. § ſi quis à non domino. Inſtit. de rerum
diuiſ.* & probat *text. in l. bonæ fidei, ff. de acquiren. rer.
domino.* Neque ad hunc effectum requirebatur aliquis titulus,
† qui eſſet coniunctus cum eadem poſſeſſione, ſed 4
ſatis erat ſola bona fides, vt declarat Bart. *in d. l. ſed, & ſi
lege §. ſcire ſub num. 2. ff. de petit. hæred.* quaſi idem titulus
potius † ad dominij cauſam ſpectare videretur, & notauit 5
etiam Gloſ. *in d. l. bonæ fidei, ff. de acquirendo rerum dominio,
in verbo poſſideat.* Bald. *in l. irritam num. 2. Cod. de vſucapione
pro donato.* Imò neque requirebatur, quod conſtaret
poſitiuè de bona fide, † ſed ſatis erat, vt deeſſet mala, cum 6
ad hunc effectum acquiſitionis fructuum poſſet ſatis eſſe id
medium, quod † conſtituitur inter vtramque; nempè 7
bonam, & malam fidem, vt voluit idem Bart. *in d. §. ſcire
num. 4* quem ſequuti fuerunt Berous *in cap. grauis de reſtit.
ſpoliat. num. 21.* Felin. *in cap. de quarta num. 31. in fine de
præſcript.* Oſalcus *deciſ. 160. num. 8.* & tenuit Rota *in addit.
deciſ. 320 num. 1. par. 2. recent. & coram Card. Seraphino deciſ.
1006. num 2.* Caſſad. *deciſ. 6. de præbendis num 9.* Quod verò
non poſſet in Canonicis conſiderari aliqua mala fides pro
tempore, quo perceperunt fructus, antequam fuiſſet contra
eos mota lis, viſum fuit eſſe extra omnem controuerſiam,
quia nullitas huius cenſus deducebatur ex falſitate
cauſæ, quæ ſuppoſita fuit à tutrice, nempè vt æs alienum,
pro quo diſſoluendo hic cenſus impoſitus fuit, eſſet debitum
pupillorum, quod poſtea compertum fuit ad alios ſpectare,
Inde enim ſequebatur, † quod illi errauerint in facto alieno, 8
quod iuſtiſſimam cauſam erroris præbere putauit Gloſſ. *in l.
error C. de iuris, & facti ignorantia.* Bart. *in l. non fatetur
num. 6. ff. de confeſſis. poſt gloſſ. ibi in verbo, quiererat, & in
l. Celſus nu. 4 ff de vſucapionibus;* Imò idem † eſſet, ſi ille error 9
fuiſſet in facto proprio, dummodo tamen emanauerit ad
perſuaſionem partis, vt tradit idem Bart. *in d. l. non fatetur,
& in d. l. Celſus.* Caſtren. *in l. error C. de Iuris, & facti ignorantia.*
Et in caſu propoſito accedebat authoritas † Iudicis, 10
qui eam cauſam æris alieni tamquam veram ſuo decreto
confirmauit, quod etiam ex ſe poterat præſtare iuſtam cauſam
erroris, vt colligitur ex ſingulari doctrina Gloſſ *in l. Titio
fundus ff. de condit. & demonſtrat.* quam ſequutus fuit
Bald. *in l. inditia num. 5. C. de rei vendic.* Angel. *in l. 1. ff. de eo
per quem factum erit,* & ibi etiam Iaſon *nu. 18.* Aymon *conſ.
377. nu. 1. & conſ. 319. nu. 14.*

Præterea deberentur etiam fructus poſſeſſori ſi allegaretur
error iuris, quia licet idem error † excuſare non poſſit à 11
mala fide, ſi titulus, cuius cauſa aliquis eſt in poſſeſſione,
ſit nullus, aut à lege reprobatus, vt probat *tex. in l.
quemadmodum C. de agricolis, & cenſitis lib. 11. & in cap. qui
contra de reg. Iuris lib. 6.* Tamen intelligenda hæc ſunt, ſi
Ius † illi expreſsè reſiſtat, non autem ſi ei ſolum non aſſiſtat, 12
vt fuit ſententia Bart. *ſuper eadem l. ſed & ſi lege §. ſcire
ff. de petit. hæredit.* quem ſequuti fuerunt Felin. *in cap. de
quarta num. 31. de præſcript. & in cap. cum cauſa num 27 de
re iudicata,* Berous *in cap. grauis de reſtitut. ſpoliat. num. 21.*
Surdus qui pluribus hanc illius declarationem comprobat
in conſ. 115. nu. 21. & alij relati per Couar. *var. iur. reſolut. lib.
1. cap. 3. nu. 8.* Et contrarium † in alienatione rerum minoris 13
tenuit expreſsè Rota *in add. deciſ. 320. par. 2. recent.* ſequun-

Digitized by Google

quendo declarationem eiuſdem Bartoli, & voluit *gloſ. in*
1 *l. 2. C. ſi quis ignorans rem minoris eſſe*, quæ tamen aliam
rationem huius rei conſiderauit, quia ſcilicet poſſidens
14 rem alienari † prohibitam, tunc ſolum cenſetur exclu-
ſus ab acquiſitione fructuum, ſi illius alienatio prohibita
erat propter vitium, quod ineſſet in ipſa re, ſecus ſi ea
15 alienari diceretur nulla † propter defectum certarum ſo-
lemnitatum, & eam gloſam ſequutus fuit ibi Bald. qui
illam appellat ſingularem; *& in cap. quoniam frequenter*
§ in alijs num. 6. vt lite non conteſtata, Iaſon *in l. 1. § ſi vir*
uxori num. 22. ff. de acquirenda poſſeſſione. Ioann. de Pla-
tea *in l. 1. C. de prædijs decurionum num. 2. lib. 10.* Et vi-
16 ſa fuit hoc caſu ceſſare omnis difficultas; dum ſimul †
cum errore iuris allegabatur error facti, vt voluit Felin. *in*
d. cap. cum cauſa num. 7. de re iudicata, *& in cap. de quar-*
ta num. 25. de præſcriptione, cuius rei exemplum ibi po-
17 nit in eo, qui contraxit † cum minore deceptus falſa tu-
toris authoritate, & voluit Angel. *in l quicunque ff. de*
publiciana in rem actione, & tradit *gloſ. ſuper eadem lege*.
Curt. ſen. *conſ. 71. num. 14. in fine*. Olaſch. *deciſ.* 160.
num. 9.

Et ita &c.

R. P. D. CARRILLO.

Leodieñ Caſtri de Monbech.

Die Mercurij 29. Aprilis 1637.

ARGVMENTVM.

Manutentio, vt concedatur, quid ſufficiat. Litis inſtantia iam incepta tranſit ad hæredes. Clauſula, ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij, poſita in Commiſſione, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *ad Manutentionis conceſſionis effectum, ſicuti ſi aduerſarius inſteterit, vt altera pars remoueatur à poſſeſſione, & mandatum obtinuit.*

2 *Poſſeſſio regulariter non tranſit in ſucceſſores ſine apprehenſione.*

3 *Sed hoc non procedit, quando aliqua lis antea fuit conteſtata, & inſtantia continuata fuit per ſucceſſores.*

4 *Clauſula, ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij, poſita in Commiſſione, quid operetur.*

5 *Clauſula, ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij, poſita in Commiſſione non impedit, quo minus iudex ad quem poſſit manutentionem concedere detecta nullitate, & iniuſtitia ſententiæ, amplia n. 6.*

7 *Fœminæ etiam admittuntur in Feudis Leodieñ ex conſuetudine loci.*

8 *Fœminæ tunc multo magis poſſunt admitti ad feuda, ſi in eis nullum ſeruitium perſonale requiratur, aut tale, quod per fœminas poſſit minimè præſtari, amplia num. 9.*

10 *ad Manutentionem impediendam non admittitur exceptio de iure tertij.*

11 *in Manutentionis iudicio non admittuntur exceptiones turbidæ, aut requirentes altiorem indaginem.*

12 *Actorum tranſportatio, quod non fuerit integra, alleganti incumbit onus probandi.*

13 *Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quo cauſa reperitur, non poteſt impedire cauſæ expeditionem.*

14 *Inueſtituræ inſtrumentum ſi quis habeat eius vigore non ſolum poteſt petere manutentionem, ſed etiam immiſſionem pro confirmanda eius poſſeſſione.*

15 *Mater de iure communi ſuccedit filio decedenti ab inteſtato.*

16 *Poſſeſſor ſuperueniente nouo titulo, præſumitur mutaſſe cauſam poſſeſſionis abſque alia declaratione.*

17 *Poſſeſſio titulata in concurſu eſt præferenda, & manutenenda.*

18 *Conſuetudo allegata non releuat, ſi non probetur.*

19 *Conſuetudo de vno loco ad alium non ſuffragatur.*

20 *Conſuetudo debet iuſtificari in eodem loco, & in ſpecie caſus controuerſi.*

DECISIO CCXIV.

EXPEDITO mandato de manutenendo ad fauorem D. Franciſcæ hæredis Cæciliæ in poſſeſſione Caſtri & bonorum, de quibus agitur, die 1. Decembris anni præteriti coram R. P. D. meo Buccabella, ac reuocata per eundem ſententia de partibus contra dictam Cæciliam lata, fuit pro parte Godefridi, & litis conſortium interpoſita appellatio, cauſaque mihi commiſſa cum facultate manutenendi quem de iure, dubitaui, Cui ſit dandum mandatum de manutenendo; Et Domini pro D. Franciſca hærede Cæciliæ reſponderunt.

Poſſeſſio enim d. Cæciliæ plenè probatur, tam ex confeſſione expreſſa Godefridi facta in libello, & poſitionibus, in quibus petit dictam Cæciliam debere cogi ad euacuandam poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, quàm ex mandato de euacuando in executionem eiuſdem petitio-
nis, † & libelli obtento; quæ duo etiam ſeparatim ſuf- 1
ficiunt ad effectum manutentionis. Rot. *deciſ.* 802. *num. 1. par. 1. diuerſ.* Caual. *deciſ.* 432. *num.* 1. Gregor. *deciſ.* 200. *num.* 2. & fuit dictum in hac eadem cauſa *coram R. P. D. Buccabella ſub die 9. Maij anni præteriti.*

Qua quidem poſſeſſione Cæciliæ ſtante, quæ litem introduxit in Rota ſuper petitorio, & poſſeſſorio mediante commiſſione cum facultate manutenendi, poſſunt eius hæredes, & ſucceſſores ſine apprehenſione, petere ma-
nutentionem; nam † licet regulariter poſſeſſio non 2
tranſeat in ſucceſſores ſine apprehenſione ex *l. cum hæredes*
ff. de acquir. poſſ. hoc tamen non procedit, quando pro-
ut hic, per litem antea introductam, † inſtantia con- 3
tinuata fuit. Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 62. Rot. *deciſ.* 315. *par. 4. diuerſ.* & apud Pacific. *deciſ.* 141. *nu. 3. ac in recent. deciſ.* 411. *num. 17. par. 5. & in Recanaten. prædij 14. Maij 1635. coram me*, & benè firmatur in d. deciſione R. P. D. mei Buccabellæ, quæ
optimè etiam reſpondet obiectioni deductæ ex clauſula † 4
ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij appoſita in commiſſione huius cauſæ per Nuntium Coloniæ, quia quamuis prædicta clauſula operetur, quod Iudex à quo poſſit pro-
cedere ad executionem ſuæ ſententiæ, non † tamen 5
impedit quominus Iudex ad quem poſſit manutentionem concedere detecta nullitate, vel iniuſtitia ſententiæ; ma-
ximè † ſuperueniente particulari commiſſione Signaturæ 6
Iuſtitiæ cum facultate manutenendi. Rot. *deciſ.* 91. *num. 11. coram Gregor. XV. & ibidem Adden. num. 13. ad fin.* & fuit etiam dictum in *Romana Vineæ 13. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Merlino.*

Nec prædicta manutentio impediri poteſt ex perſona D. Epiſcopi & Principis Leodieñ ex bene ponderatis in d. deciſione R. P. D. mei Buccabellæ. Quoniam in feudis Leo-
dieñ † admittuntur etiam fœminæ ex conſuetudine loci, 7
de qua & in ſpecie Caſtri, de quo agitur, teſtantur pares Curiæ feudalis eiuſdem Principis Summ. num. 10. & fuit quoque à Rota canonizatum coram Caual. *deciſ.* 172. *num. 2. & 3. & deciſ. 362. num. 2. part. 2. recent.*
Præſertim † cum in huiuſmodi feudis nullum requiratur 8
ſeruitium perſonale, aut tale, quod per fœminas præſtari non poſſit. Ruin. *conſ.* 18. *num.* 17. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 4. *num.* 18. *lib.* 1. Corn. *conſ.* 18. *num.* 9. *lib.* 1. Et
tollitur difficultas ſtante inueſtitura conceſſa † D. Franci- 9
ſcæ ab eodem Principe Epiſcopo Leodieñ, ſeu eius Curia feudali Summ. num. 9. quæ quo ad Godefridum operatur,
vt minus poſſit admitti exceptio de † iure tertij ad impe- 10
diendam manutentionem. Surd. *conſ.* 557. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 131. *num.* 10. *part.* 2. *diuerſ.* Tanto magis cum
in hoc iudicio ſummariiſſimo manutentionis † non ad- 11
mittantur exceptiones turbidæ, & altiorem indaginem requirentes. Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 349. *nu.* 2. *par.* 3. *recent.*

Ex quibus reſponderunt Domini pro manutentione D. Franciſcæ hæredis Cæciliæ non obſtantibus exceptionibus oppoſitis in memoriali dato pro parte Epiſcopi, & Godefridi ad obtinendam dilationem, ſcilicet de non integra tranſportatione actorum, & de intereſſe eiuſdem Princi-
pis. Etenim prima ceſſat ex † quo non probatur deficien- 12
tia actorum. Secunda verò de intereſſe eiuſdem Princi-
pis Epiſcopi non poteſt retardare expeditionem, † cum 13
ipſe

ipſe Princeps fuerit ad cauſam admiſſus in ſtatu & termi-
nis, nouamque inueſtituram eidem D. Franciſcæ hæredi
conceſſit, vt in inſtrumento quod datur in d. eius Summ.
num. 9. cuius vigore bene poteſt petere non modo manu-
14 tentionem, † ſed etiam immiſſionem pro confirmanda
eius poſſeſſione, ex doctrina Bald. *in cap. 1. §. inſuper,*
num. 3. de prohib. feud. alienat. Bart. *in l. vti frui. §.*
vtrum. ff. ſi vſusfruct. petat. Menoch. *de adipiſc. poſſ.*
remed. 4. num. 349. Tiraq. *in retract. le mort. par. 6. decla-*
rat. 1. num. 2. 8. & 9.

Præſertim cum vt firmatur in eadem huius cauſæ deci-
ſione coram R. P. D. meo Buccabella; non ſit dubium,
quod ipſa Cæcilia à qua cauſam habet D. Franciſca præter
vſumfructum, quem habebat, etiam deinde ſucceſſerit
15 filijs præmortuis ab inteſtato † in proprietate vtilis domi-
nij ex diſpoſitione iuris communis de qua in Auth. *defun-*
cto. C. ad Tertull. & in §. ſi igitur defunctus, in Authen.
de hæred. ab inteſt. Atque proinde ex hoc etiam ſuperue-
16 nienti nouo titulo mutaſſe cenſeatur eius † poſſeſſionem
reſpectu pariter iſtius vtilis dominij etiam abſque alia decla-
ratione. Dec *conſ. 400. num. 5. cum alijs adductis per*
Rotam *deciſ. 97. num. 4. cum ſeqq. & deciſ.* 108. *num. 2.*
part. 5. recent. Ita vt hæc poſſeſſio iudicari ſimiliter de-
17 beat titulata † tàm reſpectu vſusfructus quàm acquiſi-
tionis proprietatis, ſeu vtilis dominij, ſicque multò ma-
gis etiam in concurſu manutenenda, & præferenda. Me-
noch. *poſt alios de retin. d. remed. 3. num. 374.* Rota *deciſ.*
412. num. 2. coram Greg. XV. & poſt Modern. Peruſinu. *in*
tract. mandat. de manutenend. deciſ. 164. num. 17.

Neque contrarium prætendi poteſt ex aſſerta conſuetu-
dine Comitatus Loſſenſis diſponere prætendentis filios in
ætate pupillari morientes non tranſmittere hæreditatem,
18 ſeu bona ad eorum hæredes ab inteſtato; quia adhuc † il-
la probata non reperitur, & probata non releuaret, cum
Caſtrum de quo agitur, ſitum ſit ſub diuerſo Comitatu
19 ſcilicet de Corthelem, in quo talis † non viget conſuetu-
do, quæ non ſuffragatur de vno loco ad alium, ſed iu-
20 ſtificari debeat in eodem loco, ac in † ſpecie caſus
controuerſi, ex relatis per Rotam *d. deciſ. 172. num.*
5. & deciſ 205. num. 8. coram Cauall. quæ eſt etiam in rec.
deciſ. 422. ſub num. 13. par. 1.

Et ita deciſum D. Franciſca hærede tantum infor-
mante, altera parte pluries citata, & informare re-
cuſante.

* *Eſt deciſio 132. ſupra in hac parte.*

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Tarraconen. Primitiarum.

Die Lunæ 11. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Terminorum, ſeu confinium probatio ex qui-
bus ſatis, ſuperque remaneat iuſtificata &
maximè ſi verſemur in re antiqua.

SVMMARIVM.

1 *Confines concludenter probantur ex ſcripturis produ-*
ctis, & maximè ſi concurrant etiam depoſitiones
teſtium.

2 *Confinium probatio, quæ fit per inſtrumenta continen-*
tia confinium expreſſionem, eſt ad hoc vera, & ſuf-
ficiens probatio.

3 *Et hoc maximè procedit, quando confines ſunt ſpecificati*
in inſtrumentis conceſſionum Principum, quorum erat
abſoluta poteſtas.

4 *Confines ſi ſemel probatum fuerit, quod fuerunt diſtincti,*
præſumuntur poſtea etiam in eodem ſtatu durare, niſi
aliud ex aduerſo doceatur.

5 *ad Confines probandos conuenit etiam obſeruantia.*

6 *Teſtium examen, quando eſt nullum, & inualidum, non eſt*
attendendum.

7 *Teſtes non probant confines, ſi nullam ſui dicti rationem*
afferant, & eam reddere debeat etiam non inter-
rogati, cum ſimus in his, quæ ſolo corporis ſenſu non
percipiuntur.

8 *Probatio per documenta publica, quando ſumus in anti-*
quis, ſemper præualet depoſitionibus teſtium.

9 *pro Termino ſeu confine, quod datur, non comprehen-*
ditur intra fines, ſed adiacet finibus rei, ſeu fundi
demonſtrati.

10 *Articuli quando ſunt impertinentes ad cauſam, de qua*
agitur, non eſt habenda ratio.

DECISIO CCXV.

RESOLVTO ſub die 26. Ianuarij, * & 27. Apri-
lis præteriti, * Eccleſiam de Vimbodino eſſe de
Menſa Monaſterij de Populeto, hodie quæritur de parte
ſeſeruata, qui ſint confines dicti Oppidi de Vimbodino, &
eius Eccleſiæ; & eſſe in præſenti, fuit dictum, eoſdem-
met, qui fuerunt de anno 1172. & 1183. iuxta deſcriptio-
nem in regijs donationibus de dictis annis factam; nempe
ab Oriente in termino de Eſpulga ſicut deſcendit per Ser-
ram de Ximenelis, vſque ad riuum de Milanis, & vſque
ad terminum veſtrum intelligendo de Monaſterio, & per-
tinentijs Populeti, & ſicut vadit per ipſam Parelladam,
quæ vocatur de Eſcoba, per Vallem fontis de Cudos, à
Meridie in termino veſtro intelligendo, vt ſupra, ab Oc-
cidente in termino de Vinaxa, à Circio, & ſeu Aquilone
in Quadras Subiranas, quomodo aqua vergit vſque in
terminum de Terres, qui confines cum ſpecificentur in ſu-
pradictis regijs donationibus, & in petitione Rectoris de
anno 1277. & etiam conueniant cum enunciatis in ſcriptu-
ra modernis temporibus per Rectorem producta, ac etiam
verificentur ex depoſitione teſtium Monaſterij; † abſque 1
dubio concludenter videntur probati. *C. cum cauſam*, vbi
etiam Felin. *num. 1. cum ſeqq. de probat.* Bald. *conſ.* 286.
num. 2. vol. 2. dicens veram, & ſufficientem eſſe proba-
tionem, † quę fit per inſtrumenta continentia confinium 2
expreſſionem, quam concluſionem plenè comprobant re-
lati per Modern. *de probat. concl. 401.* maximè quando
confines ſunt ſpecificati in inſtrumentis † conceſſionum 3
Principum, quorum erat abſoluta poteſtas, vt in pręſen-
ti, diſtinguendi confines, & in re propria reſtringendi,
vel ampliandi. Hieronym. de Monte *de finibus Regund.*
cap. 21. num. 3. Curt. ſen. *conſ. 56. num. 13.* Parii. *conſ.*
27. num. 1. & 3. lib. 1. Seraph. *deciſ. 437. num. 2. &*
434. num. 7 coram Papa Gregorio XV. & hinc bene in-
ferri poteſt iuris etiam pręſumptione, eamdem confinium
† diſtinctionem vſque in hunc diem continuaſſe niſi ex ad- 4
uerſo contrarium probatum fuerit. Felin. *in cap. cum*
cauſam num. 12. de probat. Ruin. *conſ. 50. num. 15. lib. 1.*
Decian. *conſ. 44. num. 20. vol. 1.* Menoch. *præſumpt. 46.*
num. 1. lib. 6. Et eo maximè quia in deciſionibus cauſę fir-
matum fuit, donationes regias vſque ab initio effectum
habuiſſe, & de illarum forma probanti conſtare, quę ob-
ſeruantia † ęque conuenit confinibus prout conuenit ſub- 5
ſtantię donationis, quarum reſpectu ſeparatur ſiue à par-
te, prout partes per incluſionem intra fines ſe declarant,
ſiue à totalitate aliorum bonorum. Bald. *in rubr. quæſt.*
22. num. 43. C. de contr. empt. Decius *conſ. 347. n. 1.* Crauet.
conſ. 105. num. 1.

Non obſtant igitur contrarię probationes, quę afferuntur
pro parte Rectoris ſuper primo, & ſecundo articulis datis, ex
quibus alterantur ab omni parte confines.

Quoniam quoad primum articulum, & teſtes ſuper eo
examinatos, vltra † quod examen nullum eſt, & inuali- 6
dum, & teſtes in diſtinctione confinium, nullam eorum
dicti reddunt rationem, prout neceſſarium eſt, etiam † 7
non interrogati in his, quę ſolo corporis ſenſu diſtingui non
poſſunt. Bald. *conſ. 286. num. 3. vol. 2.* Alex. *conſ.*
57. num. 7. lib. 7. & dum verſamur in antiquis † ſem- 8
per pręualet probatio per documenta publica teſtibus no-
uiſſimè examinatis. Bald. *in d. cap. cum cauſam num. 3 de*
Probat. vbi etiam Felin. *num. 5.* Decian. *conſ. 146. num.*
14. Alba. *conſ. 244. nu. 19* ibi, & idem fuit firmatum,
& coram me in *Cauallicen. feudi 17. Decembris 1612.*
cum omnes ſe referant ad articulum, deponendo articu-
lum eſſe verum, & in eo noui confines ſpecificati non
excludant exiſtentiam antiquorum, neque expreſsè, ne-
que tacitè per incompatibilitatem, nihil prohibet quin
de antiquis ſit habenda ratio, propterea non obſtat, quod
in donationibus Regijs detur à meridie pro confine Mona-
ſterium, & ſeu pertinentię Populeti, & in articulo po-
natur à meridie iuxta Heremitoria Populeti vel illorum
terminum, qui ſecundum antiquam traditionem eſt
Grangia Mediana, vel S. Georgij, quia dum prędicta
ſunt de pertinentibus ad Monaſterium Populeti, & de-
mon-

Digitized by Google

monſtrationes ſupradictæ non includantur intra fines Vim-
bodini, neque Heremitorium, neque Grangia Media-
na, neque Eccleſia S. Georgij, quandoquidem quod da-
9 tur pro termino aut confine, non comprehenditur † intra
fines, ſed adiacet finibus rei aut ſundi demonſtrati, Sil-
uan. *conſ. 57. num. 12. lib. 1.* Rim. Iun. *conſ. 421. num. 67. 448.
num. 75. lib. 4. & 619. num. 118. lib. 6.* benè conueniunt fines in-
ter ſe, non autem probantur diuerſi, cum tendant ad pro-
bandum adiacentiam Monaſterij, vel locorum Populeti,
quamuis per diuerſas demonſtrationes.

De ſecundo autem articulo, & teſtibus ſuper eo exami-
10 natis, non eſt habenda ratio † tanquam de impertinente
ad probationem confinium Vimbodini, de quibus eſt diſ-
putatio, non de terris & partitis intra fines Vimbodini ſi-
tuatis; & tunc erit agendum, quando de intereſſe alio-
rum Rectorum tractabitur in concurſu ſuper pertinentia
Parochianorum, reſpectiuè ad eoſdem Rectores pertinen-
tium.

Et ita deciſum eſt.

* *Sunt Deciſiones 192. & 212. ſupra in hac eadem parte.*
Et infra in eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die 2. Decembris
1637. coram R. P. D. Carrillo.

R. P. D. CARRILLO.

Venuſina Archipresbyteratus.

Die Lunæ 18. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Eccleſia aliqua, quando non dicatur Collegiata, licet plurima ſigna concurrant ad probandam eius Collegialitatem.

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio eſt plenè, & concludenter probanda, quando agitur contra prouiſum ab Ordinario.*
2 *Collegiatas in aliqua Eccleſia arguitur, ſi in ea adſint diſtributiones quotidianæ, maſſa communis, miſſæ conuentuales, diuina officia in choro recitata, Archiuium, Sigillum &c.*
3 *Eccleſia non dicitur Collegiata, licet habeat aliqua ſigna Collegialitatis, ſi non ſit numerata, ſed receptitia, ita ut quilibet Clericus ad illius ſeruitium admittatur.*
4 *Collegialitatis ſigna æquiuoca non inferant Eccleſiam eſſe Collegiatam*
5 *Sigillum dicitur priuatum Eccleſiæ, non autem Collegiatæ, ſi contineat tantum Imaginem Sancti, vel Sanctæ, Eccleſiæ.*
6 *Probationes æquiuocæ, & illæ, quæ conquaſſantur à contrarijs probationibus, non attenduntur.*
7 *Cura animarum non poteſt dici, quod ſit tantum penes Curatum, ſi indiſtinctè ab omnibus Eccleſiæ dignitatibus exerceatur abſque eius licentia, & num. 8. 9.*
10 *Cura animarum dicitur adeſſe tantum penes Archipresbyteratum, licet adſint alij presbyterij, qui de eius ordine eum adiuuent.*
11 *Archipresbyter abſque alia ſpeciali approbatione, & licentia habet facultatem adminiſtrandi Sacramenta.*
12 *Cura animarum dicitur ſpectare ad Archipresbyterum, ſi ipſe ſolus faciat id, quod ſpectat ad illarum curam.*
13 *Canonicatus poſſeſſio, vt valeat, debet accipi capitulariter.*
14 *de Parochiali ſimplici prouiſus, conſequenter tanquam de tali, debet poſſeſſionem accipere.*

DECISIO CCXVI.

DOMINI ſteterunt in deciſis coram me ſub die 6 Iu-
nij anni preteriti, * quia reſeruatio huius Archipres-
1 byteratus non fuit plenè, † & concludenter probata,
prout probari debet, quando agitur contra prouiſum
ab Ordinario, & conſtat de ſtatu parochialitatis præſcripto
per ſpatium 70. annorum vt latius in ipſa deciſione, quæ re-
uidetur *§. quia, & §. concurrunt.*

Non obſtant, quæ de nouo inculcantur ad probandam
2 Collegialitatem, videlicet quod in hac Eccleſia † adſunt
diſtributiones quotidianæ, maſſa communis, miſſæ con-
uentuales, diuina officia in communi choro recitata, Ar-
chiuium, & ſigillum, quæ ſunt ſigna influentia ad Colle-
gialitatem; quia ex illis neceſſariò non infertur ad Colle-
gialitatem cum ex teſtibus, qui dantur, probetur † Eccle- 3
ſiam iſtam non eſſe numeratam, ſed receptitiam, & quem-
libet Clericum ad illius ſeruitium admitti, & ob id Archi-
presbyteratum pro tempore vacantem fuiſſe ab Ordinario
collatum, vt in Summario aliàs dato num. 10. Ideoq. præ-
dicta ſigna redduntur æquiuoca, poſſunt † enim conuenire 4
ſimplici Confraternitati & Congregationi, vt ſatis fuit pon-
deratum in *d. deciſione coram me §. non obſtant, & §. ſecundo*
vbi plenè prædicta obiecta tolluntur; Archiuium vero tan-
quam de recenti erectum admittit eandem reſponſionem,
& ſigillum cenſetur † priuatum ipſius Eccleſiæ, non autem 5
Collegiatæ, cum ſolum contineat Imaginem Sancti Petri,
& ſic cum ſimiliter ſint æquiuoca, & de recenti non † pro- 6
bant, vel conquaſſantur ex alijs probationibus Nuntij, Ca-
ual. *deciſ. 266. num. 4. & 5.* Greg. *deciſ. 387. num. 14.* Rota *in*
Nolana Primiceriatus 21. Maij 1614. coram Eminentiſſ. D. Ve-
roſpio.

Non etiam obſtat nouum obiectum, quod animarum
cura exerceatur indiſtinctè ab omnibus Eccleſiæ dignitati-
bus abſque licentia Archipresbyteri, & ideo † non poſſit di- 7
ci ipſe ſolus Curatus, dum cura exiſtit penes plures *arg.*
text. in cap. ſtatutum de elect. in 6. Oldrad. *conſ. 67.* Gonzal.
gloſ. 6. num. 158. nam teſtes pro parte Gaſparini in eius
Summ. num. 3. non probant, quod exercitium curæ ſit ita
commune omnibus alijs Presbyteris, vt non habeant ali-
quam dependentiam † ab Archipresbytero prout neceſſe 8
eſt, ad effectum vt dici poſſit etiam penes ipſos reſidere cu-
ram animarum, quo caſu haberent locum doctrinæ nuper
allegatæ, ſed potius actus illi adminiſtrationis Sacramen-
torum relati per dd. teſtes, potuerunt ab ipſis Presbyteris
exerceri de ordine eiuſdem † Archipresbyteri ac tanquam 9
ab eo deputatis vt in caſu *text. cap. cum ob Eccleſiarum de*
offic. ord. Rot. *deciſ. 52. num. 26. par 2. diuerſ. & latius*
in Camerinea parochialis ſeu prioratus 27. Martij præteriti
coram me.

Quod autem d. actus poſſint dici facti ab ipſis Presbyteris
tanquam dependentibus, & deputatis ab eodem Archi-
presbytero, conſtat ex datis in ſummario Nuntij num. 4. &
6. vbi apparet collationem baptiſmi factam fuiſſe de ordine
ipſius Archipresbyteri, & recenſentur nomina mortuo-
rum, quibus adminiſtrata fuerunt Sacramenta Confeſſio-
nis, & Sanctiſſ. Euchariſtiæ à diuerſis Presbyteris huius
Eccleſiæ † tanquam Coadiutoribus Archipresbyteri; nec- 10
non adſunt plures licentiæ datæ ab Epiſcopo audiendi con-
feſſiones in quarum conceſſione Epiſcopus facultatem illis
tribuit, vt Sacramenta adminiſtrare poſſint de licentia ta-
men Archipresbyteri; vnde eo magis infertur ad excluden-
dam reſidentiam curæ penes dictos Presbyteros vti Colle-
gium, & quod ab eis exerceatur nomine proprio; ſiquidem
ſi ipſi eſſent Curati, non indigerent particulari approbatio-
ne ad audien. confeſſiones, ſed requireretur inſtitutio au-
torizabilis Ordinarij pro eorum adminiſtratione in iſta Ec-
cleſia, & eo ipſo haberent facultatem adminiſtrandi Sa-
cramenta prout habet Archipresbyter † abſque alia ſpecia-
li approbatione & licentia, tam attenta diſpoſitione iuris 11
communis, vt per Socc. *in cap. cum, & plantare num. 8. & 23.*
de priuil. quam etiam ex diſpoſitione Sac. Concil. Trid. ſeſſ. 23. c.
15. de reformat. Suar. *de Sacram. pænit. diſp. 28. ſect. 4. num. 21.*
cum alijs adductis per Modern. *in collect. ad Trid. num. 18.*

Quibus accedit, quod ſolus Archipresbyter tempore Paſ-
chatis diſtribuit, & colligit bullettinos impreſſos cum ſuo
nomine, contrahit matrimonia, deſcribit baptizatorum, &
mortuorum nomina; quæ omnia probant ad illum non ad 12
Presbyteros animarum curam ſpectare, *gloſ. in clem. dudum,*
verb. impediant de ſepultur. Abb. *in c. dudum il 2. n. 7. de elect.*
Rot. *deciſ. 32. n. 10. par. 2 diu.*

Minus releuat, quod Molfeſius anteceſſor, & Nuntius
modernus Archipresbyteri poſſeſſionem acceperint huius
Archipresbyteratus per ſtallum in choro cum alijs Presby-
teris, etenim nullibi conſtat quod prædicta † poſſeſſio fuerit 13
capta capitulariter, & tanquam de prima dignitate in Col-
legiata prout erat neceſſarium, immò apparet prædictos
fuiſſe prouiſos tanquam de ſimplici parochiali, † & ſic con- 14
ſequenter tanquam de tali poſſeſſionem accepiſſe, Greg.
deciſ. 92. nu. 5.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

* *Eſt deciſio 143. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D.

R. P. D. GHISILERIO.

Gadiceñ Decimarum.

Die Lunæ 25. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſi probatio fieri poſſit per ſcripturas, vel ſi petatur contra deciſiones, & ſententias Rotales in iudicatum tranſactas, vel ſi adſit irreleuantia articulorum &c.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur ad probandum id cuius contrarium conſtat per ſcripturas.*
2 *Remiſſoria non datur contra deciſiones, & ſententias Rotales in iudicatum tranſactas.*
3 *Remiſſoria non datur ſtante irreleuantia articulorum, quæ reſultat ex impoſſibilitate probandi contenta in articulis.*
4 *Sententiæ, & litteræ executoriales obſtant omnibus, qui habent ius æquale in cauſa, & n. 5.*
6 *Decreto irritanti, & clauſula ſublata ſi adſit in aliqua conſtitutione, non poteſt dari de non vſu illius.*
7 *Remiſſoria non datur ad probandam conſuetudinem contrariam contra priuilegia per ſententias in iudicatum tranſactas.*
8 *Remiſſoria ad probandum non vſum denegatur, ſi detur ſufficiens fumus de tali vſu.*
9 *Remiſſoria ſine dubio denegatur non ſolum ſi materia ſit irreleuans ſed multò magis ſi ſit impoſſibilis.*

DECISIO CCXVII.

PRÆTENDENTE Capitulo Eccleſiæ Gadiceñ
remiſſoriam ad probandum immemorabilem circa non
vſum priuilegiorum Apoſtolicorum vniuerſo Ordini Car-
thuſiano conceſſorum de non ſoluendis decimis, quando per
Monaſterium, & Monachos Oppidi de Xerez de la Fron-
tera d. Ordinis Prouinciæ Hiſpaleñ locantur prædia, non
autem illa proprijs manibus excoluntur, examinatis arti-
culis in Rota productis, negatiuè fuit reſolutum, eo quod
1 remiſſoria † non datur ad probandum id, cuius contrarium
conſtat per ſcripturas, Ægid. *deciſ. 9. nu. 2.* Seraph. *deciſ.*
1460 *num. 3.* nec datur contra deciſiones, & ſententias Ro-
2 tales † tranſactas in rem iudicatam, Rot. *deciſ. 39. num.*
11. part. 2. diuerſ. in recent. deciſ. 136. part. 2. & deciſ.
3 246. *num. 1. part. 2.* maximè concurrente † irreleuantia
articulorum, quæ reſultat ex impoſſibilitate probandi con-
tenta in articulis.

Nec dubitarunt Domini, quin ſupradictæ regulæ con-
currant in iſto caſu ſtantibus priuilegijs conceſſis à Clemen-
te IV. Honorio IV. Ioanne XXII. Innocentio VI. Marti-
no V. Pio II. Sixto IV. Gregorio XIV. & Sixto V. plu-
ries per Rotam canonizatis ſignanter in Granateñ decima-
rum coram bon. mem. Bubalo inter Conuentum Carthu-
ſianorum. Ciuitatis Granateñ, & Abbatem, & Rectorem
Eccleſiæ Matricis de Alcala per ſententiam, quæ tranſitum
fecit in iudicatum terminata, vt ex copia ſententiæ, & lit-
4 terarum executorialium, † quæ obſtat alijs æquale ius ha-
bentibus, Mantic. *deciſ. 350.* Rot. *deciſ. 312. num. 9. part. 1.*
recent. & in iſtis terminis fuit reſolutum *in Ciuitatis Caſtelli*
decimarum 25 Iunij 1629. coram me, vbi ſtantibus priuile-
gijs conceſſis Societati IESV, ſæpius per deciſiones, ſenten-
tias Rotales, ac res iudicatas confirmatis in iudicio contra-
dictorio fuit reſolutum, non eſſe dandam manutentionem
Rectoribus Parochialium Eccleſiarum Ciuitatis Caſtelli
in quaſi poſſeſſione percipiendi † decimas ex omnibus bonis
5 exiſtentibus intra fines ſuarum Eccleſiarum Parochialium
à quibuſcumque perſonis, *in Adrien. decimarum 14. De-*
cembris 1627. coram bon. mem. Manzanedo, in qua fuit di-
6 ctum, † ſtante decreto irritanti, & clauſula ſublata apppoſi-
ta in dd. priuilegijs Carthuſianorum non poſſe dari de non
vſu, Abb. *in cap. vlt. num. 4. verſ. vnde ibi de tregua, &*
pace, Felin. *in cap. 2. num 6. verſ. lex noua eod. tit.* & ita
pluries tenuit Rota, atque ita cum ex ſupradicta ſententia
Rotali, & *deciſione bon. mem. Manzanedi* probentur priui-
legia Carthuſianorum per Rotam canonizata, & impetra-
ta, non datur remiſſoria † ad probandum conſuetudinem 7
contrariam ex allegatis *in Valentin. iuris ſedendi 15. Decem-*
bris 1634. & 16. Martij 1636 coram me, & deinde *in Meie-*
uitana antianitatis 16. Nouembr. 1635. coram Illuſtriſſ. D.nco
Decano.

Et talis non vſus excluditur ex teſtibus deponentibus de
poſſeſſione Carthuſianorum in perceptione decimarum à
colonis, qui prædia Monaſterij conducebant, qui licet non
ſint formiter examinati, dant tamen † ſufficientem fu- 8
mum pro denegatione remiſſoriæ, Rot. *deciſ. 491. num.*
5. part. 2. recent. dictorumque teſtium depoſitiones ad-
miniculantur ex inſtrumentis locationum, in quibus præ-
ter alias reſponſiones, quas ijdem conductores ſoluere de-
beant Monaſterio, apparet expreſsè conuentum fuiſſe
etiam ſuper his decimis, quibus omnibus ſimul iunctis,
clarè patet, probationem faciẽ per Capitulum per teſtes,
† non ſolum irreleuantem, ſed etiam impoſſibilem, cum 9
ex probationibus adductis pro Monaſterio conſtet de con-
trario illius, quod probare deberent teſtes examinandi pro
parte Capituli. Vnde cum materia articulata ſit contra-
ria reſolutionibus, & ſententiæ Rotali, remiſſoriam eſſe
denegandam reſoluerunt Domini.

R. P. D. GHISILERIO

Legioneñ Decimarum.

Die Veneris 29. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Pacta, & tranſactiones initæ cum perſonis Eccleſiaſticis ſuper decimis pro bono pacis validæ ſunt, & veniunt obſeruandæ etiam per ſucceſſores, licet non ſint roboratæ à Sede Apoſtolica. Beneplacitum Apoſtolicum petitum ſuper contractu inito ab Eccleſia aliqua, quando antea quam obtineatur, licitum eſt recedere à dicto contractu, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio eſt exceptio litis finitæ, quæ impedit litis ingreſſum, & regreſſum ad eam.*
2 *de Tranſactionis natura eſt, vt lis totaliter finiatur. Tranſactionem ſi quis inierit, eam obſeruare tenetur, num. 2.*
3 *ſuper Decimis inter perſonas Eccleſiaſticas licet paciſci pro bono pacis, etiam ſine beneplacito Apoſtolico.*
4 *Pacta, & conuentiones celebratæ cum Abbatibus, Rectoribus, & Parochis ſuper rebus ad Parochialitatem ſpectantibus ſubſiſtunt, & ligant ſucceſſores, quantumuis huiuſmodi pactiones, neque à Superioribus, neque à Sede Apoſtolica ſint roboratæ.*
5 *Sed hoc intellige in pactis, & pactionibus initis cum perſonis Eccleſiaſticis, ſecus ſi fierent cum laicis ſuper alijs iuribus.*
7 *Papæ gratia ſolo verbo dicitur perfecta.*
8 *Supplicatio ſola ſuffragatur, etiamſi non exhibeantur litteræ expeditæ, ſi non agatur de canonizando aliquid.*
9 *Obſeruantia poſitiua probatur per teſtes.*
10 *Obſeruantia bene declarat, quod aliquis contractus non ſit perſonalis, ſed tranſitorius ad hæredes.*
11 *Tranſactiones ſuper decimis, tunc multò magis veniunt attendendæ, ſi ſint vtiles, & validæ.*
12 *Res, adhuc integra, quis poteſt pœnitere, & à contractu recedere.*
13 *Beneplacitum Apoſtolicum, antequam obtineatur ſuper contractu inito ſuper bonis Eccleſiaſticis, quando liceat ab eo contractu recedere, ita ut res dicatur integra, & num. 15.*
14 *Beneplacitum Apoſtolicum, ſi ſuper aliquo contractu inito per Eccleſiam ex abundanti requiratur, tunc ab eo contractu non licet recedere, licet adhuc dictum beneplacitum non fuerit habitum, vel expeditum.*
16 *Obſeruantia longa probat conſenſum.*
17 *Mandatum ſpeciale requiritur ad declarandam mentem mandantis, & ad proteſtandum.*

18 Nuncij

18 *Nuncij atteſtationi ſtatur, ſi conſiſtat in relatione, ſe citaſſe aliquem hoc modo, vel alio, non autem an ſcriptura intimata ſit ſcripta, vel ſubſcripta ab aliqua.*
19 *Atteſtationi eius, circa aliquod factum, quod ei non fuit commiſſum, non ſtatur.*
20 *Nuncij, vel Notarij atteſtatio de actu præterito non attenditur.*
25 *Proteſtatio non poteſt deſeruire pro reuocatione mandati, ſi procuratori non fuerit intimata dicta reuocatio.*
22 *Mandati reuocatio, ſi non conſtet, quod valide fuerit facta, non obſtat.*
23 *Concordiæ tot ſunt, quot ſunt perſonæ, quæ vti ſingulæ tranſigunt.*
24 *Conſortes plures litis, ſi conſentiant, poſſunt vnico libello agere.*
25 *Tranſactio inita contra rem iudicatam non tenet, nec ſuſtinetur.*
Res iudicata in aliqua cauſa non poteſt dici, quod ſit, ſi lis adhuc pendeat, num. 25.
26 *Res iudicata, ad hoc vt concordia dicatur nulla ſi ſit inita contra eam, debet eſſe clara, & indubitata.*

DECISIO CCXVIII.

LITE pendente inter Abbatem S. Facundi, & Rectores octo Parrochiarum loci de Sahagun Prouinciæ Compoſtellan ſuper iure decimandi de anno 1572. deputatis quatuor perſonis ad taxandum congruam neceſſariam ſingulis Rectoribus, fuit inita concordia, in qua ſub beneplacito Apoſtolico ab Abbate etiam nomine Rectorum intra biennium expediendo fuit conuentum, quod pro congrua Rectorum Sancti Laurentij, & Sancti Tirſi darentur ducati 50. in pecunia, vnà cum decimis minoribus, & oblationibus taxatis ad alios ducatos 50. pro congrua Rectoris Eccleſiæ Sanctæ Trinitatis darentur ducati 100. In euentum quod Rector nollet percipere decimas minores, & oblationes pro congrua Rectorum Sancti Martini, Sancti Petri, & Sanctæ Mariæ Nouæ daretur portio ducat. 30. in pecunia vnà cum decimis minoribus, & oblationibus ad ſummam ducator. 50. taxatis; Rectoribus verò Eccleſiarum S. Iacobi, & Sanctæ Crucis daretur portio 45. ducatorum in pecunia vnà cum decimis minoribus, & oblationibus taxatis in ſumma ducat. 25. pro qualibet Eccleſia, quæ deinde auctoritate Apoſtolica fuit confirmata ad preces Abbatis Conuentus, & Rectorum, prout in litteris Apoſtolicis in forma gratioſa, ſub dat. Kal. Maij Pontificatus Greg. XIII. anno ſecundo. Et quia Rectoribus reaſſumpta antiqua controuerſia pro parte Abbatis, fuit oppoſitum de ſupradicta concordia, placuit Dominis de ea particulariter videre, & cauſa pluries propoſita fuit reſolutum dictam concordiam obſtare, quia illa cum ſit
1 valida, † eſt exceptio litis finitæ, quæ impedit litis ingreſſum, & regreſſum ad eam, *lib. 1. ff. de tranſact. l. ſi profando, l. fratris, & l. cauſas. C. eod* Corn. *conſ. 167. num 15. lib. 2.* Roland. *conſ. 28. num. 16. lib. 4.* Cum igi-
2 tur † de natura tranſactionis ſit, quod lis totaliter finiatur, ſequitur quod tranſactioni ſtare debeant Rectores, & quod eam obſeruare teneantur.

Quod autem ſit valida, ſatis patet, cum ſit facta ſuper
3 decimis in iudicium deductis, ſuper quibus inter † perſonas Eccleſiaſticas licet paciſci pro bono pacis; etiam ſine beneplacito Apoſtolico *ad text. in cap. 1. & cap. fin. de pact. in 6. vbi DD. communiter cap. ex multiplici de decimis cap. 2. de tranſact.* quia eſt ſpeciale, quod pacta, & conuentiones celebratæ cum præfatis Abbatibus, Rectori-
4 bus, † & Parochis ſuper rebus ad Parochialitatem pertinentibus ſubſiſtant, & afficiant ſucceſſores quantumuis huiuſmodi pactiones, neque à Superioribus, neque à Sede Apoſtolica ſint roboratæ, vt benè per Anchar. *in d. cap. fin. de pact. in 6. num. 1 & per tot. & in fine dicti num. 1. verſ. tertiò nota*, Franch. *ibidem, & ſignanter num.*
5 *2.* vbi concludit *d. text.* procedere in pactis, † & conuentionibus factis cum perſonis Eccleſiaſticis, ſecus verò ſi fierent cum laicis ſuper alijs iuribus argumentando à contrarijs iuribus illius textus, & multò magis dicta concor-
6 dia ligat ſucceſſores, cum ſit confirmata † authoritate Apoſtolica, cuius vigore conuentio merè perſonalis efficitur realis, & per eam ſucceſſores remanent obligati *cap. veniens, verſ. aſt præfati Monaci, & ibi gloſ. in verbo confirmatum*, vbi Butr. *num. 15.* Hoſt. *num. 3. & 4. de tranſaction.* Abb. *in cap. 2. num. 1. poſt med. eod. tit.* Gemin. *conſ. 87. num 1.* Ruin. *conſ. 63. lib. 1.* & ad docendum de
confirmatione ſufficit ſola ſupplicatio, † quia ſolo verbo 7
Papæ gratia eſt perfecta, *cap. quidem, & ibi* Butr. *num. 10.* Imol. *num. 8. de renunciat.* Caſſad. *deciſ. 1. eod. tit. num. 6. verſ. ſi prius*. Caputaq. *deciſ. 80. par. 3.* Put. *deciſ. 54. num. 2. lib. 2.* Sarnen. *in reg. de infirm. quæſt. 18.* præſertim cum non agatur de obtinenda canonizatione, ſed deducatur ſupplicatio per viam exceptionis ad impediendum vlteriorem progreſſum in lite, quo † caſu ſola ſupplicatio ſuf- 8
fragatur, etiam quod non exhibeantur litteræ expeditæ, Caſſad. *deciſ. 8. num. 14. de reſtit. ſpoliat.* Mohed. *deciſ. 2. in fin. de priuileg.* & ſupradicta eo facilius procedunt, quia concurrit effectuatio, & obſeruantia cum lapſu tanti
temporis à die initæ concordiæ vſque ad præſens, † quæ 9
obſeruantia poſitiua probatur per teſtes Rot. *in Caſent. præcedentiæ 6. Iunij 1610. coram bon. mem. Seleucien.* iſta enim
obſeruantia benè declaratur, & concordiam † non eſſe 10
perſonalem, ſed tranſitoriam ad ſucceſſores, Honded. *conſ. 92. num. 27. vol. 1.* Rot. *diuerſ. deciſ. 256. in fin. par. 2.* hoc enim ſuffragatur, vt facilius veniat attendenda
tanquam vtilis, † & valida Mantic. *deciſ. 101.* Se- 11
raph. *deciſ. 1123. num. 3. & 1307. num. 7.* Rot. *in recent. deciſ. 689. num. 1. par. 2.*

Non obſtat, quod dicta concordia fuerit reuocata à tribus Rectoribus ante confirmationem Apoſtolicam per reuocationem conſenſus, & diſſenſum Rectorum Abbati
intimatum, quo caſu cum res † eſſet adhuc integra, Re- 12
ctores potuerunt pœnitere, & à tranſactione recedere iuxta opinionem, quam Rota perperuò approbauit, quia procedit obiectum, & poteſt recedi ante beneplacitum
Apoſtolicum, quando † pro forma requiritur, & ſub 13
conditione non aliàs, aliter, nec alio modo, & ſunt factæ diligentiæ pro obtinen. beneplacito, nec potuit obtineri, vt declarauit Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 374. num. 5. & in recent. deciſ. 585. num. 3. par. 1.* Non autem in caſu, in quo non adeſt talis clauſula, quia tunc cenſetur requiſitum, quatenus opus ſit, in quo
caſu ante obtentum beneplacitum recedi non poteſt, † 14
dum illud ex ſuperabundanti fuit requiſitum, & de iure non requiritur prout in iſto caſu, Gabr. *conſ. 97. num. 7.* Put. *deciſ. 42. lib. 2.* Seraph. *deciſ. 1027. num. 7.* Rot. *diuerſ. 519. num. 3. par. 1.* & adhuc durabant diligentiæ pro obtinen. beneplacito, prout ſtatim fuit obtentum, &
allegata in contrarium procedunt, † quando de iure be- 15
neplacitum Apoſtolicum requiritur, vel adeſt expreſſa conuentio partium cum clauſula non aliàs. Vltra quod eo ipſo quod omnes tàm Abbas, quàm Rectores ſunt poſiti pro oratoribus in ſupplicatione, à dicta proteſtatione cenſetur receſſum, & ſupplicatio ſignata ad inſtantiam
omnium iuncta obſeruantia † tanti temporis probat con- 16
ſenſum, indeq. ſequitur fieri poſſe fundamentum in dicta confirmatione illamque dediſſe robur concordiæ, dum ante beneplacitum Apoſtolicum non potuit reuocari.

Sed ex eo cenſuerunt Domini remoueri omnem difficultatem, quod actus reuocationis fuit factus à Roderico Lopez procuratore, de cuius mandato non conſtat, cum ta-
men ſpeciale requiratur † ad declarandam mentem man- 17
dantis, & ad proteſtandum, *ad trad. per* Pariſ. *conſ. 108. num. 48. lib. 4.* Surd. *deciſ. 181. num. 16.* Rota *in recent. deciſ. 68. num 1. part. 2. & deciſ. 188. num. 10. & 312. num. 12. par. 5.* & licet dicta ſcriptura reuocationis appareat ſubſcripta à tribus Rectoribus, nihil tamen operatur, quia atteſtatio Nuncij in relatione, quod proteſtatio, & declaratio prædicta fuerit ſubſcripta à tribus Rectoribus,
non probat, † cum non ſit de concernentibus ad officium 18
Nuncij, cuius officium conſiſtit in referendo ſe citaſſe hoc modo, vel alio, non autem, An ſcriptura intimata ſit ſcripta, vel ſubſcripta ab hoc, vel ab illo, quia id non dependet ab eius poteſtate, & voluntate, ſed à facto ter-
tij, quod factum † non fuit illi commiſſum, ideoque 19
dicta fides Nuncij probat ſcripturam fuiſſe intimatam Abbati, ſed non probat, quod ſcriptura fuerit ſubſcripta à Rectoribus met, quia ad hunc effectum requireretur, quod Notarius ſe rogaſſet de ſubſcriptione Rectorum, & hinc eſt, quod cum non agatur de re ſpectante ad officium Nun-
cij, & agatur † de actu præterito, nec Nuncio, nec 20
procuratori creditur Ægid. *deciſ. 61.* Rot. *deciſ. 285. par. 2. diuerſ. & coram* Seraph. *deciſ. 1430 num. 4.* Nec dicta proteſtatio potuit deſeruire pro reuocatione mandati, cum

† non

21 † non fuerit intimata procuratori in Curia conſtituto ad
obtineu. dictam confirmationem Caſt. *in l. ſi procuratores. ff. de procur* Salic. *in lib 1. num. 3. C. de ſatiſd. cum alijs pee*
Rotam *deciſ. 410. par. 1. diuerſ.*

Non obſtant, quæ dicuntur de ſubreptione ſub prætex-
tu, quod confirmatio Apoſtolica emanauerit ſub narrati-
ua conſenſus omnium Rectorum, cum iam tres reclamaſ-
22 ſent, quia non conſtat † de valida reuocatione ex defectu
mandati illius, qui reuocationem intimauit, nec omnes
Rectores reuocarunt, quod ſufficit, vt ſubſiſtat confirma-
tio, quæ nullam habet difficultatem quoad alios quinque,
qui nunquam recuſarunt obſeruare concordiam, nec ali-
quem actum fecerunt in contrarium, & propterea, cum
materia ſit diuidua, ex quo iſti Rectores non faciunt Col-
legium, nec vnum corpus, & veniunt penitus ex iure ſe-
parato; nec vlatenus connexa, & taxatio fuit facta di-
23 uerſimodè reſpectu vniuſcuiuſque, tot † ſunt concordiæ,
quot ſunt perſonæ, ex quo tranſigerunt, vt ſinguli iuxta
Theoricam Abb. *in cap. dilecta in fin. de exceſſ. Prælat.* ad
omne peius ſubſiſteret, quoad alios qui perſeuerauerunt in
contractu, quia Rectores in ſimul conſenſiſſe præſumun-
tur, ne tot expedirentur confirmationes, quot erant perſo-
24 næ intereſſatæ † ad inſtar plurium conſortium litis, qui ſi
conſentiant, poſſunt vnico libello agere.

Neque facit, quod non agatur de decimis, & quod ma-
teria decimarum expreſsè excipiatur à concordia, quia fue-
runt exceptuatæ tantum decimæ maiores, & concordia
legitur reſtricta ad decimas minores, & ſimiles oblationes,
25 vnde ſequitur non ſubſiſtere, quod tranſactio † eſſet con-
tra rem iudicatam, quia non adeſt alias res iudicata, ex
quo cauſa adhuc pendebat in Rota, & ſolum erat datum
mandatum per modum prouiſionis, & tamen res iudicata
26 ad effectum, † vt concordia ſit nulla debet eſſe clata, &
indubitata iuxta *deciſ. 396 & 491 coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Ex quibus omnibus concordiam obſtare vtraque parte
informante reſoluerunt Domini &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Penſionis.

Die Veneris 29. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Confirmatio quid operetur. Tractatur quis poſſit imponere penſiones ſuper Prioratibus, Commendis &c. Religionis Hieroſolymitanæ.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio confirmat rem ſecundum eius naturam.*

2 *in Papa non admittitur quæſtio poteſtatis, ſed benè defectus voluntatis, & num. 6.*

3 *Statuta à Papa confirmata remanent ſecundum eorum naturam.*

4 *Religionis Hieroſolymitanæ Capitulum generale poteſt condere ſtatuta, & ordinationes, vigore ſtatutorum à Papa confirmatorum.*

5 *Statuta facta auctoritate Apoſtolica, non egent confirmatione.*

7 *Perſonæ dicuntur nominatim expreſſæ, dum reddantur certæ per dignitatem & qualitatem.*

8 *Facultas conceſſa vigore alicuius ſtatuti dicitur ſatis conceſſa ſpecialiter, & nominatim, quamuis fuerit conceſſa generi.*

9 *Nominatim id ſit, quod verbis generalibus ſit, quibus omnia comprehenduntur.*

10 *ad Cautelam maiorem multa ſiunt, quæ tamen non ſunt neceſſaria.*

DECISIO CCXIX.

OCCASIONE reſolutionis coram me factæ 9. Iu-
nij 1636. in qua fuit dictum penſionem de conſenſu
Prioris Cathaloniæ tunc exiſtentis reſeruatam per eius pro-
curatorem ad fauorem Equ. Raphaelis Cotoner eſſe nul-
lam à principio ex defectu poteſtatis, & non potuiſſe con-
ualidari à Magno Magiſtro ex eo, quod Priores non ha-
beant facultatem imponendi penſiones, ſed ſolus Magnus
Magiſter. Placuit Dominis ſuper hoc particolariter audi-
re Religionem in iuribus ſuis, & diſcuſſo articulo, rece-
dendo à ſupradicta deciſione, fuit reſolutum penſionem,
de qua agitur, potuiſſe reſeruari, reiecta ad alteram diſpu-
tationem inſpectione conſenſus titularis, & incapacitatis d.
Equitis Raphaelis Cotoner.

Ratio reſolutionis fuit, quia conſtat de auctoritate Ma-
gni Magiſtri ex priuilegio Apoſtolico, de quo in Conſtitu-
tione nona fel. rec. Pij IV. ædita anno 1560. & ex Statuto
49 de Commendis, in quo diſponitur, quod ſolus Magnus
Magiſter poſſit penſiones reſeruare, & illi, quibus nomi-
natim, & ſpecialiter conceſſa fuit facultas huiuſmodi per
Capitulum generale, quod ſtatutum fuit deinde confirma-
tum, nedum per Sixtum V. ſed etiam per Paulum V. in
confirmatione Capituli generalis anni 1603. ex certa ſcien-
tia facta.

Pariter conſtat de poteſtate Priorum imponendi penſio-
nes ſuper ſuis Prioratibus ex ordinatione 13. de Commen-
dis ædita in comitijs generalibus anni 1612. in qua vt com-
modius indigentijs Equitum poſſet ſubueniri, fuit Priori-
bus, Baiuliuis, & Commendatarijs reſtituta authoritas
& facultas imponendi penſiones ſuper eorum Prioratibus,
Baiuliuatibus, & Commendis ad fauorem quorumcum-
que capacium; nec poteſt dubitari de validitate d. ordina-
tionis, cum fuerit facta à Capitulo generali mediantibus
ſexdecim Capitularibus repræſentantibus Capitulum ge-
nerale, ex quo omnes linguæ in eoſdem 16. Capitulares
compromittunt, vt in ſtabilimento 1. & 13. de Capitulo.
Vnde ſequitur conſtare de valida reſeruatione penſionis, de
qua agitur, per Priorem Cathaloniæ facta.

Non obſtat, quod cum d. ordinatio 13. ſit contraria ſta-
bilimentis, & interpretationi eiuſdem Capituli generalis,
nec ſit confirmata à Papa, non poſſit tollere antecedentem
ordinationem 10. de Commendis, in qua de anno 1603.
fuit reuocata facultas antea data Prioribus reſeruandi ſimi-
les penſiones, quam ad relationem Cardinalium Platti,
Blanchetti, Arigonij, Tuſci, & Pamphilij auctoritate
Apoſtolica confirmauit ſan. mem. Paulus V. quia cum iſtę
ordinationes de ſui natura non ſint perpetuæ, ſed tempora-
les vſque ad ſequens Capitulum generale, nec trahantur
vltra, niſi rurſus in nouis comitijs confirmentur, confir-
matio Apoſtolica non facit illas perpetuas, nec illas im-
mutat, † ſed illis dat robur ſecundum naturam ſuam, *l.* 1
Aurelius. §. 1. ff. de libee. legat. Surd. *poſt alios conſ. 330.*
num. 18. vol. 3. non ex defectu poteſtatis Papæ, † ſed 2
ex defectu voluntatis, Peregr. *conſ. 63. num. 6. lib. 1.* Crot.
conſ. 65. num 17. Rot. *deciſ. 429. num. 1. & 555. num. 2.*
part. 2. recent. coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 267.
num. 1. & ibi adden. & deciſ. 175. num. 7. & 8. part. 5.
recent. & propterea d. ordinatio ſic confirmata remanſit
in eodem ſtatu, † quo erat antea, & ſic reuocabilis 3
iuxta ſuam naturam, & alia ſtatuta confirmata à Se-
de Apoſtolica; & dum ex ſtatutis confirmatis à Papa
Capitulum generale poteſt † condere ſtatuta, & ordina- 4
tiones, *vt inc. de Capitulo ordinat.* 13. debet † cenſeri facta 5
auctoritate Apoſtolica, & ſic non egere tali confirmatione.

Vltra quod d. ordinatio 10. præcedentis Capituli genera-
lis nihil facit, ſtante clauſula donec per alia futura Capi-
tula generalia immutatæ, reformatæ, ſeu abrogatæ non
fuerint iuxta diſpoſitionem ſtatuturum eiuſdem Hoſpita-
lis; &c. quæ operatur, vt conſtitutio temporalis vſque in
noua comitia generalia non tranſeat in perpetuum vigore
dictæ confirmationis, ſed adhuc duret temporalis iuxta
naturam ſimilium ordinationum propter prædictam præ-
ſeruatiuam in confirmatione conſtitutam, ex quibus in-
fertur, quod cum in ordinatione anni 1612. fuerit hæc fa-
cultas imponendi penſiones reſtituta Prioribus, Baiuliuis,
& Commendatarijs pro Equitibus capacibus, iſte dicatur
caſus limitationis compræhenſæ in ſtabilimento 49. de
Commendis, in quo non tantum datur facultas Magno
Magiſtro reſeruandi penſiones, ſed etiam illis, quibus
nominatim, & ſpecialiter conceſſum fuerit per Capitulum
generale, & propterea dum Capitulum generale de anno
1612. conceſſit hanc facultatem Prioribus, nihil fecit con-
trarium ſtatutis, ſed potius in executionem auctoritatis
ſibi per ſtatuta conceſſæ, quorum confirmatio non ſu-
ſtulit hanc facultatem, ex quo Papa confirmando non fecit
ordinationem anni 1603. perpetuam non ex defectu † po- 6
teſtatis, ſed voluntatis, vt fuit dictum ſupra, & ex his
apparet ordinationem 31. anni 1612 non eſſe contrariam
ſtatuto 49. cum in eo diſponatur poſſe reſeruari penſiones

ab

Digitized by Google

ab illis, quibus à Capitulo generali ſpecialiter, & nominatim fuerit conceſſum, nec ordinationi æditæ anno 1603. quia non durabat amplius.

Nec cenſuerunt Domini ſubſiſtere quod concedere, ſeu reſtituere hanc facultatem reſeruandi penſiones omnibus Prioribus, Baiuliuis, & Commendatarijs, non ſit dare facultatem Prioribus nominatim, & ſpecialiter ad formam d. ſtatuti 49. de Commendis, ſed ſit eam dare generaliter & vniuerſaliter contra d. ſtatutum, quod Sixtus V. & Paulus V. voluerunt inuiolabiliter obſeruari debere, decernentes ſtatuta Religionis firma, & in ſuo robore ſemper, & perpetuo eſſe, & permanere debere, quia placuit reſponſio, quod d. verba nominatim, & ſpecialiter non ſunt intelligenda de perſona ſpecifica particulariter, & in indiuiduo expreſſa, ſed ſufficit quod ordinatio conceſſerit fa-
7 cultatem Prioribus; quia in iſto caſu † dicitur conceſſa facultas nominatim, cum ſatis dicantur nominatæ perſonæ, dum redduntur certæ per dignitatem, & qualitatem expreſſam, *l. ſi cognatis*, *vbi* Batt. *in fin.* *&* Socc. *num.* 7. *ff. de reb. dub.* Pariſ. *conſ. vlt.* *in fin.* *vol.* 3. *cum alijs per* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 4 & cum verſe-
8 mur in caſu ſtatuti, ſatis † dicitur conceſſa ſpecialiter, & nominatim, quamuis fuerit conceſſa generi, Gloſ. *in l. hæres ſeruum in verb. nominatim*, *ff. de euict.* *&* *in cap. conſtitutioni in verb. nominatim de ſenteat. excommunicat. in* 6. Menoch. *conſ.* 3. *num.* 27. vbi admittit id nominatim fie-
9 ri, † quod fit verbis generalibus, quibus omnia comprehenduntur.

Nec obſtant, quæ latè deducuntur ad probandum, quod ſtatuta confirmata à Papa non poſſunt reuocari, quia non applicantur, ex quo omnia geruntur auctoritate Apoſtolica, & vigore auctoritatis conceſſæ à Sede Apoſtolica, quod benè comprobatur ex obſeruantia ſubſecuta, dum vigore d. ordinationis 19. de Commendis ſemper fuerunt reſeruatæ penſiones; vnde dicendum eſt, quod confirmationes ſimilium penſionum à Sede Apoſtolica emanatæ fuerint
10 petitæ † ad maiorem cautelam, cum non ſit nouum, quod multoties etiam ſi confirmatio Apoſtolica non ſit neceſſaria, illa petatur.

Et ita pro validitate penſionis ex capite poteſtatis Prioris reſeruantis fuit reſolutum &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ

Die Veneris 5. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De voluntate Papæ aliquid concedentis, non eſt controuertendum, quando verba ſunt clara, de poteſtate vero nefas eſt dubitare. Condemnatoriæ ſententiæ qualiter ſint intelligendæ.

SVMMARIVM.

1 *de Sententiæ validitate conſtare dicitur ex reuolutione actorum.*

2 *Verba, quando ſunt clara, de defectu intentionis, & voluntatis diſponentis dari non poteſt.*

3 *de Papæ poteſtate dubitare nefas, & ſacrilegum eſt.*

4 *Filijs debetur legitima in bonis matris.*

5 *Fideicommiſſario non eſt deneganda immiſſio in bonis fideicommiſſarijs propter exceptionem ſupplementi legitimæ, ſi hoc ſit omninò incertum, & illiquidum.*

6 *Fideicommiſſario, ſi ſit conceſſa immiſſio etiam ſuper bonis mobilibus fideicommittentis, intelligitur quatenus bona extent, ſecus vero ſi non extent.*

7 *ad Fructuum reſtitutionem condemnatio debet intelligi prout de iure.*

8 *ad Fructuum reſtitutionem ſi quis condemnetur à die motæ litis, debet intelligi à die motæ litis ab eo, ad cuius fauorem ſententia lata emanauit, non autem ab initio litis motæ ab alio.*

DECISIO CCXX.

FVIT reſolutum, cauſa per omnes Dominos viſa, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, de illius enim
1 validitate † conſtat ex actorum reuolutione iuxta *deciſ.* Caputaq. 260. *par.* 2. de iuſtitia vero ex deciſionibus coram R. P. D. meo Pirouano in hac cauſa factis, & quoad habilitatem perſonæ ad effectum ſuccedendi ſecundum Angelæ fideicommittentis diſpoſitionem vltra reſponſiones aliàs datas in deciſione facta ſub die 10. Decembris 1625. difficultas penitus ceſſare viſa fuit ex ampliſſima diſpoſitione Sanctiſſimi, de qua in Summ. num. 5. † cuius verba ſunt adeo 2
clara, vt de voluntatis, & intentionis defectu dari non poſſit, † de poteſtate vero nefas, ac ſacrilegum eſt dubitare, 3
lib. 2. *C. de crimen. ſacrileg. cap. ſi quis ſuadente. §. qui autem*, 17. *quæſt.* 4. Lambert. *de iur. patron. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 8. *artic.* 4. *num.* 1. Gonz. *ad* 8. *regul. gloſ.* 9. §. 1. *num.* 70.

Nec viſum fuit obſtare exceptionem retentionis, quam ſibi competere prætendebat D. Iulius occaſione legitimæ debitæ Beatrici dictæ Angelæ filiæ, à qua ipſe fuit in teſtamento vniuerſalis hæres inſtitutus, ac etiam legitimæ Iulij ſenioris; nam quoad prætenſam legitimam Iulij Dominis placuerunt reſponſiones datæ in dictis deciſionibus in hac cauſa ſub die 23. Ianuarij, * & 17. Maij 1630. * & 13. Iunij 1631. Quo vero ad prætenſam legitimam Beatricis vltra firmata in deciſione coram R. P. D. Pirouano die 30. Aprilis 1632. * & alia, quæ deducebant informantes pro Reuerendiſſ. D. Franciſco circa illius excluſionem propter dotem ex diſpoſitione *ſtat. Ciuitatis Caſtelli lib.* 2. *cap.* 46. ac deciſa coram Cardinale Lancellotto ſub die 18. Aprilis 1611. & ſententiam bon. mem. Patriarchæ Manzanedi latam de anno 1620. & die 3. menſis Iulij ad fauorem D. Lutij citato D. Iulio.

Placuit Dominis ineuitabile fundamentum, quod licet dictæ Beatrici, & illius hæredibus, & ſucceſſoribus, & ſic ipſi D. Iulio † debita fuiſſet legitima in bonis Angelæ ma- 4
tris adhuc ſubſiſteret alia reſponſio data in dicta deciſione in hac cauſa ſub die 30. Aprilis 1632. quod ſcilicet non probatur Beatricem bona hæreditaria Angelæ matris vnquam poſſediſſe, & quod conſtat tàm ipſum D. Iulium, quàm etiam Clementem eius patruum plura ex bonis dictæ Angelæ conſequutos fuiſſe, vt latè deducebant informantes pro Reuerendiſſimo D. Franciſco etiam vſque ad conſumptionem vtriuſque legitimæ, itaut hodie nullo modo agi poſſit de integra legitima, ſed ad ſummum de illius ſupplemento, quod eſt omninò incertum, † & illiquidum, & 5
conſequenter ſub illius prætextu immiſſio Reuerendiſſimo D. Franciſco fideicommiſſario retardari non poteſt, Bart. *in lib.* 2. *num* 4. *C. quando*, *& quibus quarta pars lib.* 10. Gratian. *diſcept.* 198. *num* 20. Rota *deciſ.* 184. *num.* 1. a. *& ſeqq. par.* 4. *diuerſ.* *& deciſ.* 11. *poſt* Merlin. *de legitim.* *& in Peruſina fideicommiſſi de Cineijs* 19. *Aprilis* 1630. *coram R. P. D. meo Dunozetto*, *& in Romana de Guidis* 13. *Ianuarij* 1631. *coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Neque poteſt primæ ſententiæ Rotalis iniuſtitia deduci ex eo, quod dat immiſſionem etiam in bonis mobilibus dictæ Angelæ fideicommittentis, & condemnat ad reſtitutionem fructuum quartæ partis bonorum hæreditariorum eiuſdem Angelæ à die motæ litis, quia cum abſolutè non condemnet D. Iulium ad ipſorum bonorum mobilium reſtitutionem, vel reddendam de illis rationem, non eſt vllo modo contraria reſolutioni in hac cauſa factæ 11. Maij 1618. coram bon. mem. Manzanedo, † 6
& immiſſio erit concedenda quatenus mobilia extent, quatenus vero non extent, ſententia in hac parte remanebit ſine effectu; condemnatio autem † ad reſtitutionem fru- 7
ctuum eſt intelligenda prout de Iure *Gregor.* 176. *num.* 3. *&* 4. & ſic à die motæ litis ab ipſo Reuerendiſſimo D. Franciſco, ad cuius fauorem ſententia lata fuit, non autem ab initio † litis motæ ab alio, vt in ſpecie fuit dictum *in* 8
Romana nullitatis obligationis 6. *Iunij* 1618. *coram bon. mem. Remboldo*, *& in Cluſina Poſtæ* 18. *eiuſdem menſis*, *& anni coram bo. me. Buratto.*

Et ita deciſum vtraque parte &c.

* *Sunt deciſiones* 340. *&* 376. *in prima parte*, *&* 47. *&* 121. *in præcedenti parte*

Et in ſequenti parte in eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die 23. *Martij* 1640. *coram R. P. D. Merlino.*

R. P. D. PANZIROLO.

Foroliuieñ Iuriſpatronatus.

Die Lunæ 5. Iunij 1637.

A R G V M E N T V M.

Beneficium, quod ſit de Iurepatronatus Laicorum, ex quo probari poſſit, Beneficium de Iurepatronatus impetrans cum narratiua, quod patroni intra quadrimeſtre non præſentarunt, quid probare debeat. Patronis currit tempus præſentandi à die ſcientiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Iuſpatronatus benè probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, & maximè ſi fuerit geminata.*

2 *Iuriſpatronatus confeſſiones, quando non agitur de canonizatione iuriſpatronatus contra libertatem Eccleſiæ, bene probant ipſius exiſtentiam in præiudicium confitentis.*

3 *Iuriſpatronatus aſſiſtentia ex quibus bene doceatur.*

4 *de Præſentationum effectuatione quando non liceat dubitari.*

5 *Beneficium præſumitur de iurepatronatus, ſi fuerit præſtitus conſenſus à patronis pro tempore, in reſignatione illius beneficij.*

6 *Beneficium quando de vltimo ſtatu dicatur de iurepatronatus.*

7 *Beneficium de iurepatronatus, quod pertineat ad aliquos, ex quo dicatur benè probatum.*

8 *Patroni, ſi non præſentent intra tempus quadrimeſtre, expirat eorum auctoritas.*

9 *Patronis tempus quadrimeſtre ad præſentandum incipit currere à die habitæ notitiæ.*

10 *Beneficium de iurepatronatus, ſi quis impetret ſub prætextu, quod patroni intra quadrimeſtre non præſentarant, debet plenè probare, quod habuerunt ſcientiam vacationis.*

11 *Beneficij iuriſpatronatus poſſeſſor ſi non in loco beneficij, ſed in longinquis partibus deceſſerit, tunc facilius præſumitur ignorantia in patronis, quàm negligentia ad præſentandum.*

12 *Iura extracta à Notario actuario, non eſt opus aliqua partis citatione ad hoc, vt dicantur validè extracta.*

13 *Iura, quæ nondum ſunt effecta de actis Notarij actuarij, tunc in illorum extractione requiruntur ſolemnitates neceſſariæ.*

14 *Iura poſtquam ſunt in actis producta, dicuntur effecta propria illius Notarij, & ſic ab eo extrahi poſſunt abſque alia ſolemnitate, ſicut omnia alia inſtrumenta ſuorum anteceſſorum.*

15 *ad Iuſpatronatus præſentatus non requiritur, quod ſit Sacerdos; ſi ea qualitas in fundatione non legatur.*

16 *Præſentatus ad iuſpatronatus, quando non requiratur, quod ſit actu Sacerdos.*

D E C I S I O C C X X I.

DEFVNCTO Thoma ab Aſtis vltimo poſſeſſore perpetui ſimplicis beneficij ſub inuocatione S. Bartholomæi in Eccleſia S. Mercurialis Foroliuij de Iurepatronatus eorumdemmet ab Aſtis; Hieronymus Vandinus narrans Sanctiſſimo huiuſmodi Collationem fuiſſe ad Sedem Apoſtolicam deuolutam, propter lapſum temporis ad præſentandum dictum Beneficium impetrauit, & litteris expeditis, ac Foroliuij Vicario præſentatis, in ipſius poſſeſſionem fuit immiſſus. Verum ad Patronorum notitiam obitu dicti Thomæ perueneto, ſtatim coram Abbate S. Mercurialis dicti beneficij inſtitutores, & confirmatores Hieronymum Fachineum præſentarunt, qui ab eodem Abbate in poſſeſſionem dicti beneficij admitti obtinuit, quibus per Vandinum auditis, commiſſione iactationis impetrando, cauſa fuit mihi commiſſa, & hodie reſolutum fuit, beneficium non eſſe adiudicandum Vandino, cum tam de exiſtentia iuriſpatronatus, quàm de illius pertinentia ad præſentantes Fachineum non dubitetur.

Exiſtentia enim viſa eſt clarè deduci, Primò ex gemina-
ta † confeſſione ipſius Vandini, altera emanata in commiſ- 1
ſione. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 502. nn. 5. & dixit* Rota
cor. Greg. dec. 555. nu. 9. & in Anconitana cenſuum 22. Iunij
1629. *coram Durano inter impreſſ. in ordine* 212. *nn.* 25. altera
in litteris Apoſtolicis, cum in vtraque ſcriptum legatur, beneficium
eſſe de Iurepatronatus laicorum ab Aſtis, quæ qui-
dem confeſſiones, cum † non agatur de canonizatione Iuriſ- 2
patronatus contra libertatem Eccleſiæ, benè probant ipſius
exiſtentiam in præiudicium Vandini confitentis. Mantic.
dec. 318. *num* 3. Rot. *in recent. deciſ.* 697. *nu. 2. par. 1.
& deciſ. 274. nu. 1. & deciſ. 738. nu. 2. par. 2. & deciſ. 172.
nu. 1. par. 3. & coram S. mem.* Greg. *deciſ. 452. num. 2. & ibi
adden. nu. 22.*

Secundò probatur euidenter, ex teſtamento q. Ioannis
Baptiſtæ ab Aſtis anni 1431. qui fundauit, ac dotauit bene-
ficium, de quo agitur de proprijs bonis, & Mutium ab Aſtis,
ac eius hæredes in Patronos nominauit, illiq. ac ſuis hæredi-
bus ius præſentandi reſeruauit; † qui modus benè probat aſ- 3
ſiſtentiam iuriſpatronatus iuxta diſpoſitionem S. Concilij
Trident. *ſeſſ. 25. cap. 9. de reform. gloſ. in cap. Pigmentis 16.
q. 7.* Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 18. nu. 32.* Seraph. *deciſ. 1238. n. 1.
& ſeq. & poſt* Modern. *de Iurepatronatus deciſ. 13. num. 1. &
deciſ. 17. nu. 1.* Rot. *in recent deciſ. 613 nu. 2. par. 1. & dec.
176. num. 1. par. 4. & coram Durano deciſ. 100. nn. 2. & dec.
179. nu. 1.*

Tertiò concurrunt præſentationes factæ à deſcendentibus
† fundatoris, & ſignanter de anno 1517. 1569. & 1621. de 4
quarum effectuatione non dubitatur. Rot. *in recent. deciſ.
312. nu. 7. & deciſ. 224. n. 7. & 8. p. 1 & coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano deciſ. 386 nu. 1.*

Quartò adeſt conſenſus præſtitus à patronis † pro tempo- 5
re in reſignatione illius beneficij. Rot. *deciſ. 792. nu. 8. p. 1.
diuerſ. & poſt d.* Modern. *in praxi de Iurepatronatus deciſ. 84.
nu. 1.* & denique concurrit vltimus ſtatus vti de iurepatrona-
tus, cum vacauerit per mortem Thomæ ab Aſtis, † qui fuit 6
vltimo loco præſentatus à ſupradictis patronis *ad trad. per*
Oldrad. *conſ. 229. nu. 2. & ſeq.*

Nec fuit dubitatum de pertinentia iſtius beneficij ad illos,
qui Fachineum præſentarunt; cum † probent eorum deſcen- 7
dentiam ab ipſo fundatore, cum titulo hæreditario. Rot.
dec. 146. nu. 2. par. 2. & dec. 152. n. n. 4. par. 5 recent.

Non obſtat, quod d. Patroni non præſentauerint infra † 8
tempus quatuor menſium, & propterea ipſorum auctori-
tas expirauerit. *cap. 1. de Iurepatron in 6.* Campanil. *diuerſ.
Iur. Canon. dub. 11. cap. 13. num. 392.* Mandel. Alb. *conſ. 790.
num. 11.* Caualer. *deciſ. 489. num. 1.* Rot. *deciſ. 15. num. 2. par. 5.
recent.* Quia computatio quatuor menſium in præiudicium
† patronorum attenditur à die habitæ notitiæ per patronos *c.* 9
*licet de ſupplen. neglig. prælat. cap quia diuerſitatem de conceſſ.
præben.* Rebuff. *in prax. rubr. de deuolut. num. 10.* Rocch. *de
Iurepatron. in verb. honorificum num. 85.* Garz. *de benefic. par.
10. cap. 2. n. 15.* Lap. *alleg. 78. nu. 12.* Gabr. *conſ 185. nu. 6. & ſeq.
lib. 2.* Verall. *dec. 248. p. 3.* Mantic. *dec. 260. n. 3.* Rot. *dec. 421.
p. 1. diuerſ.* Vnde pro Vandini impetrantis beneficium tan-
quam deuolutum, † probanda erat vera ſcientia patronorũ 10
intra quadrimeſtre tamquam fundamentum ſuæ gratiæ.
Garz. *de benefic. cap. 3. n. 37. & ſeq.* Caſſad. *dec. 5. n. 3. de
præben.* Mohed. *dec. 17. de præbend.* Mantic. *dec 260. nu. 1.*

Quinimò cum Thomas vltimus poſſeſſor beneficij in lon-
ginquis partibus obierit, & non in loco beneficij facilius præ-
ſumitur ignorantia † in patronis, quàm negligentia, & id-
eò impetrans tenetur probare ſcientiam certam, ac indubi- 11
tatam *ad text. in clem. cauſam, verſ. plena, & certa de elect.*
Lap. *d. alleg. 78. nn. 12.* Caual. *dec. 489. num. 2. in fin.*

Non obſtat, quòd iura ex quibus Fachineus iuſtificauit,
tàm exiſtentiam iuriſpatronatus, quàm pertinentiam ad
patronos, à quibus fuit præſentatus, fuerint extracta par-
te non citata, quia cum fuerint † extracta; à Notario 12
actuario, non erat opus aliqua partis citatione. Dec *in
auth. ſi quis in aliquo nu. 26 C. de eden* Rot. *dec. 1. de fid. inſtr.
in non & dec. 4. poſt princ. in antiquis eod. tit.* Verall. *dec. 170.
p. 1.* Rot. *dec. 50. nn. 1. p. 2. & dec. 230. nu. 4. p. 5.* & ſic non ap-
plicatur deciſio in *Foroliuien. beneficij 30. Octobris 1592. co-
ram bo. mem. Pena*, quia in ea † agebatur de extractione iu- 13
rium nondum effecta de actis Notarij actuarij, & ſic pro il-
lorum extractione opus erat citatione, in illo autem caſu
cum iura fuerunt † in actis producta, dicuntur effecta pro- 14
pria illius Notarij, & ſic ab eo extrahi potuerunt, ſicut o-
mnia alia inſtrumenta ſuorum anteceſſorum ſine aliqua ſo-
lemnitate. Greg. *deciſ. 38. nu. 2.*

Demum

Digitized by Google

Demum non obſtat, quod Fachineus non fuerit actu Sacerdos de tempore præſentationis, quia cum in fundatione
5 non legatur, quod præſentatus debeat per ſe † ipſum celebrare, ſed potius adſit expreſſa facultas, vt Miſſæ, quæ in Cappella fundatoris celebrari debent, poſſint ab alijs ce-
6 lebrari, viſum eſt non requiri, † quod præſentatus fuiſſet actu Sacerdos. Lap. *alleg. 35. nu. 2. & ſeq.* quem paſſim Rota ſequitur Gratian. *diſcept. 133 num. 10.* Rot. *deciſ. 719. nu. 2. par. 2. rec. & fuit reſolutum in Bonon. Iuriſpatronatus 9. Decembr. 1630. coram R. P. D. meo Ghiſlerio.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MERLINO.

Neapolitana Pœnitentiariæ.

Die Veneris 4. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

In hac magiſtrali deciſione concluditur, quod erectio Pœnitentiariæ facta in Eccleſia Metropolitana Neapolitana ab Eminent. Card. Boncompagno valida fuit, & ſeruari debet ex rationibus, & cauſis in deciſione adductis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario ſpectat deputare viros idoneos pro fidelium confeſſionibus excipiendis, & iniungendis pœnitentijs, quibus peccata ſalubriter curentur.*

2 *Ordinarijs per Concil. Tridentin. iuncta eſt cura deputandi Sacerdotes, apud quos Chriſtifideles dolenter confitentes, conſcientiæ diſcuſſionem faciant, & ſalutarem medelam pro quibuſcumque culpis exquirant.*

3 *Pœnitentiariæ ſacrum officium ab ipſis primitiuæ Eccleſiæ temporibus regebatur à viris integritate vitæ, & ſcientia conſpicuis, non ſine magna auctoritate, & veneratione.*

4 *Pœnitentiariæ ſacrum officium Romæ tempore Marcelli I. per quindecim Cardinales exercebatur.*

5 *Pœnitentiæ ſacramentum inter ſancta diuinæ bonitatis præſidia, ordinata ad obtinendam Dei indulgentiam maximè neceſſarium eſt.*

6 *per Pœnitentiæ ſacramentum ſpes vitæ reparatur æternæ, & violatum regenerationis donum reſarcitur.*

7 *Sacerdotes plurimos extare multum intereſt, à quibus expiatio omnium culparum etiam reſeruatarum excipiatur, & pœnitentes ſalubri ſatisfactione purgentur.*

8 *Miniſtrorum Eccleſiæ numerus debet ſtatui ſecundum multitudinem perſonarum.*

9 *Eccleſia, quæ magis frequentatur à populo ad diuina audienda, decet maiori miniſtrorum, & operariorum numero repleri.*

10 *Confirmatio Apoſtolica ſupplet omnem defectum, ſi quis adſit.*

11 *in Pœnitentiariæ erectione, ſi conſenſus Capituli neceſſarius fuiſſet, is defectus dicitur ablatus per confirmationem Apoſtolicam.*

12 *Confirmatio, ſi emanauerit in forma ſpecifica, perinde eſt, ac ſi res fuiſſet à Principe facta, & de nouo conceſſa. & num. 13.*

14 *in Eccleſia Cathedrali debet adeſſe vnus Pœnitentiarius.*

15 *Ciuitas Neapolitana eſt inter celebriores Italiæ, ac populo frequentiores, ideo non eſt incongruum, vt in ea adſint plures Pœnitentiarij.*

16 *Fidelibus multum intereſt, non ab vno tantum, ſed à pluribus Pœnitentiarijs facilè, & expeditè pro eorum culpis veniam conſequi poſſe.*

17 *Pœnitentiarius electus iuxta formam Concil Trident. non habet ex ſola vi ſui officij facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, niſi fuerit ſibi ſpecialiter commiſſa.*

18 *Doleri quis non debet de eo, quod abſque aliquo eius incommodo, vel onere eſt factum.*

19 *Pietas, & munificentia alicuius zelantis Paſtoris omninò fouenda videtur.*

20 *Regulares indecorum eſt, quod ſe immiſceant cum presbyteris ſecularibus, & in eadem Eccleſia miniſtrent.*

21 *Homines diſparis conditionis, ac profeſſionis non decet, vt in eodem officio aſſocientur.*

22 *Exemplum principalium Eccleſiarum Vrbis ſequi non debet dedignari quælibet alia Eccleſia.*

23 *Subreptio non intrat ex taciturnitate eius, quod Papam non reddiſſet difficiliorem ad gratiam concedendam.*

24 *Idoneitas perſonarum in magna Ciuitate regulariter præſumitur.*

25 *pro Subreptione euitanda ſufficit, quod id, quod non fuit expreſſum, Papam potuiſſe in genere cogitare.*

26 *Clauſula, ſine præiudicio, debet intelligi de alio præiudicio, quàm expreſſo.*

27 *Contradictio, ne incontinenti ſequatur, facienda eſt interpretatio.*

Actus non debet remanere inutiles. num. 27.

28 *Clauſulæ præſeruatiuæ nihil de nouo concedunt.*

29 *Epiſcoporum ordinationes, ſtatuta, &c. ſtante auctoritate, & confirmatione Apoſtolica, fiunt perpetuæ, & afficiunt etiam ſucceſſores, licet ſint in eorum præiudicium.*

DECISIO CCXXII.

EMINENTISS. D. Cardinalis Boncompagnus Archiepiſcopus Neapolitanus, pro ſua, & auita pietate, ac pro paſtorali ſuo munere ſollicitus circa curam animarum, & diuini cultus augmentum, in Cathedrali Eccleſia Metropolitana Pœnitentiariã erexit pro abſolutione impertienda à culpis, ſeu caſibus Ordinario ſpecialiter reſeruatis, illiuſque miniſterium PP. Barnabitis Clericis Regularibus Congregationis S. Pauli commiſit, eamque muniri confirmatione Apoſtolica obtinuit, ſuper quo orta controuerſia inter DD. Canonicos Cathedralis, & ipſos PP. Barnabitas, & ad Rotam delata, hodie me proponente reſolutum fuit, dictam Pœnitentiariæ erectionem ſuſtineri.

Poteſtas enim concurrit, & iuſta cauſa, in quibus validitas erectionis conſiſtit. Nam ex debito officij Ordinatiorum nedum Archiepiſcopus potuit, † ſed & præcipuum il- 1
lius munus fuit, deputare viros idoneos pro fidelium confeſſionibus excipiendis, & iniungendis pœnitentijs, quibus peccata ſalubriter curentur, prout cautum eſt in *c. inter cætera §. vnde præcipimus de offic. ordin.* & notant Summiſtæ, vt Silueſter *in verbo Epiſcopus num. 11.* & Tabien. *eodem verbo Epiſcopus num. 17.* Et Sacroſancta Synodus Tridentina curam hanc deputandi Sacerdotes, apud quos Chri-
ſtifideles dolenter † confitentes, conſcientiæ diſcuſſionem 2
faciant, & ſalutarem medelam pro quibuſcumque culpis exquirant, diſtrictè iniunxit Epiſcopis, *ſeſſ. 23. c. 15.* quàm in *ſeſſ. 24. c. 6. & c. 8.* Imò & vſque ab ipſis primitiuæ Ec-
cleſiæ temporibus conſtat, † in hoc Sanctorum Antiſtitum 3
poteſtatem, & curam multum vigilaſſe, vt ſacrum Pœnitentiariæ officium regeretur à viris integritate vitæ, ac ſcientia conſpicuis, non ſine magna authoritate, ac veneratione, vt teſtatum reliquit poſt Sozom. Socr. & Caſſiodur. Gomeſ. *qui Romanæ Pœnitentiariæ fuit Regens in proœm. ad reg. Cancellar. nu. 14. & 15.* vbi etiam obſeruat, tempo-
re Marcelli Papæ I. hic Romæ † quindecim Cardinales ſa- 4
crum hoc officium exercuiſſe.

Iuſtior autem, & vrgentior eſſe non potuit cauſa pro erectione d. Pœnitentiariæ, quam quæ exprimitur in litteris erectionis, nimirum zelus ſalutis animarum & incrementi
cultus diuini, cum inter ſancta † diuinæ bonitatis præſidia 5
ordinata pro obtinenda Dei indulgentia, maximè neceſſarium ſit Sacramentum Pœnitentiæ, per quam ſpes vitæ re-
paratur æternæ, & † violatum regenerationis donum reſar- 6
citur; vt habetur in *c. multiplex de pœnit. diſt. 1.* Plurimumq;
expedit multos extare Sacerdotes, à quibus † expiatio om- 7
nium culparum etiam reſeruatarum recipiatur, & pœnitentes ſalubri ſatisfactione purgentur, iuxta tradita per Vitalin. *in Clem. dudum §. extra ciuitates nu. 9. & ſeqq. de ſepult.* vbi
quod numerus miniſtrorum debet ſtatui † ſecundum multi- 8
tudinem perſonarum; Et Eccleſias inſigniores, qualis eſt Cathedralis Neapolitana, in quibus ad diuina audienda fre-
quentius congregantur fideles, vtique † decet maiori mini- 9
ſtrorum, & operariorum numero repleri ad tradita per Archidiac. *in c. clericis n. 4. 21. q. 1.* Innoc. *in c. fin. nu. 1. poſt med. de cler. non reſident.* Gonzal. *ad reg. 8 gloſſ. 37. nu. 45* Vnde & ex iuſtitia cauſæ, & ex poteſtate Ordinarij benè validitas dictæ erectionis Pœnitentiariæ iuſtificatur.

Sed & in controuerſiam dictam erectionem reuocari mi-
nimè poſſe viſum fuit Dominis, cum † Apoſtolica fuerit 10
auctoritate roborata, per quam ſublatus fuit, ſi quis aderat

defectus ad tex. in cap. primo & 2. de confirmat. vtil. vel inutil.
Abb. conſ. 62. num. 4. verſ. 2. principaliter lib. primo. Gabr.
conſ. 183. num. 12. lib. 2. Card. Seraph. deciſ. 1080. nu. 6. &
in rec. deciſ. 606. nu. 2. par. 3. & deciſ. 292. nu. 3. par. 5. Et
ſignanter ſuppletus fuit defectus conſenſus Capituli,
11 quatenus in dictæ † Pœnitentiariæ erectione fuiſſet ne-
ceſſarius, vt per Capic. deciſ. 16. num. 5. in fin. & ſeq. Rota
apud Card. Seraphin. deciſ. 1025 num. 8. & apud bon. memor.
Andr. deciſ. 54. num. 17. & in Vicen. Capellæ 24. Martij 1634.
coram R. P. D. meo Pirouano. Attenta præſertim clauſula,
12 ſupplentes, &c. & quod confirmatio † emanauit in forma
ſpecifica, dum totus litterarum erectionis tenor in ipſa con-
firmatione fuit inſertus iuxta Gloſ. in cap. paſtoralis §. præ-
terea, verbo ex certa ſcientia de offic. deleg. Roman. conſ.
327. num. 7. in fin. Gabr. conſ. 183. num. 13. lib. 2. Rot. deciſ. 192.
num. 3. par. 1. & deciſ. 166. num. 3. par. 5. recent. ita vt perinde
13 ſit, ac ſi à Papa facta † fuiſſet erectio, ac de nouo conceſſa
cap. ſi Apoſtolicæ de præben. in 6. Curt. iun. conſ. 342. num. 20.
Gozadin. conſ. 62. num. 15. Gratian. diſcept. forenſ. c. 992. n. 10.
Rota in recent. dec. 192. nu. 1. p. 1.
14 Non obſtat, quod in eadem Cathedrali Eccleſia † extet
iam Pœnitentiarius iuxta præſcriptum S. Conc. Trid. ſeſſ. 24.
cap. 8. de reform. deputatus, & ſic minus neceſſaria videa-
tur noua Pœnitentiariæ erectio.
15 Quoniam pro Ciuitate Neapolitana, quæ † eſt inter ce-
lebriores Italiæ, ac populo frequentiores, non eſt incon-
gruum, vt plures adſint, qui Pœnitentiarij munus exer-
ceant; cum præſertim aduenæ plurimi, ac peregrini terra-
que, marique, ad eam Vrbem confluant; quorum inter-
16 eſt, non ab vno tantum, ſed à pluribus † Pœnitentiarijs fa-
cilè, & expeditè pro eorum culpis veniam conſequi poſſe.
17 Imò opportuna omninò fuit Pœnitentiariæ erectio, quia †
Pœnitentiarius ad formam Concilij electus non habet ex ſo-
la vi ſui officij facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, ni-
ſi ſibi fuerit ſpecialiter commiſſa, vt conſuluit Nauar. conſ.
50. de pœnit. & poſt alios Barboſ. de Canon. & dignit. c. 26. n. 12.
Pœnitentiarij autem illi per Eminentiſs. D. Card. Archie-
piſcopum deputati ſignanter habent iuriſdictionem abſol-
uendi à caſibus reſeruatis. Neque poteſt conqueri Reueren-
18 dus Canonicus Pœnitentiarius, & Capitulum † de huiuſ-
modi Pœnitentiariæ erectione, dum non indè grauatur vl-
lo onere Eccleſia, & Ordinarius prouidet de proprio, & in
adiutorium DD. Canonicorum ſine commodi participatio-
ne PP. Barnabitas deputauit, vt in his terminis monuit
19 Ricc. dec. Neapol. 115. in fin. p. 4. vndè † pietas, & munifi-
centia zelantis Præſulis omninò fouenda videtur.
Minus aduerſatur, quod indecorum ſit, Regulares ſe
20 immiſceri cum † Presbyteris ſæcularibus, & in eadem Ec-
cleſia miniſtrare ad tex. in cap. cum cauſam poſt med. vbi gloſ.
verbo aſino de elect. quoniam id procedit, vbi ad vniuerſale
regimen totius Eccleſiæ ſæcularis Præſes deputaretur regu-
laris, vnà cum ſæculari, cum non deceat homines diſparis
21 ordinis, ac profeſſionis † in eodem officio ſociari, vt habe-
tur in d. c. cum cauſam, & ita attenta diſpoſitione S. Conci-
lij Trident. explicat Sanchez ſuper decal. lib. 7. cap. 29. nu. 71.
72. & 73. in fin. In caſu autem præſenti per Pœnitentiariæ
erectionem nulla regularibus in DD. Canonicos ſæculares
datur prælatio, nullaue dignitas, titulus, aut participa-
tio iuriſdictionis tribuitur in Capitulum, ſed in partem one-
ris, & miniſterij pœnitentiæ largiendæ tantummodo fuerunt
aſſumpti, & hic Romæ in Vaticana Baſilica S. Petri, at-
que in Lateranenſi, ac S. Mariæ Maioris, in quibus de-
gunt Canonici ſæculares, compertum eſt regulares Pœni-
22 tentiariæ præeſſe, ita † vt exemplum hoc ſequi quælibet a-
lia Eccleſia non debeat dedignari, prout in ſimili fuit ponde-
ratum in Valentina iuris ſedendi 12. Iunij 1634. coram me.
Nec ſubſiſtit obreptio deſumpta ex eo, quod Papæ non
fuit narratum in Ciuitate Neapolitana extare Sacerdotes
ſæculares Theologos, qui munus hoc Pœnitentiariæ æquè
benè potuiſſent obire. Quoniam non inde Pontifex diffici-
23 lior fuiſſet in concedenda † Pœnitentiaria regularibus; cum
& in Vrbe non deſint Sacerdotes ſæculares huic muneri ap-
ti, & tamen miniſterium hoc ſolis regularibus aſſignatur,
vnde ceſſat obreptio cap. cum in litteris vbi Felin. num. 8. de
reſcript. Caſſad. deciſ. 12. num. 14. de præbend. Rot. de-
ciſ. 418. num. 1. par. 1. recent. cum alijs. Potuitque Papa
24 de hoc facillimè cogitare; nam perſonarum † idoneitas in
magna Ciuitate regulariter præſumitur Menoc. de præſump.
lib. 6. præſumpt. 91. num. 9. Et lucubrationes, ac opera in
Theologia, ac omni diſciplina à Canonicis Neapolitanis
ſcientia præclaris in lucem edita, & S. D. N. apprimè nota
id ipſum abundè teſtantur, ſufficitque † Papam de hoc po- 25
tuiſſe cogitare in genere pro ſubreptione euitanda Felin. in
cap. nonnulli num. 18 de reſcript. Put. deciſ. 38. num. 3. & dec.
210. num. 5. par. 1. recent. & in Mantuana penſionis 4. Decem-
bris 1626. coram me.
Nec releuat clauſula ſine alicuius præiudicio &c. in Con-
firmatione Apoſtolica inſerta &c. quia † debet intelligi de 26
alio præiudicio quàm de expreſſo deputationis regularium
pro Pœnitentiaria adminiſtranda, ne incontinenti detur
contradictio, † & actus Confirmationis remaneat inuti- 27
lis, vt ſcripſit Port. Imol. conſ. 33. num. 57. verſ. reſpondeo.
Card. Seraph. deciſ. 1445. num. 4. Gratian. diſcept. forenſ. cap.
992. num. 8. & fuit dictum in Vicen. Capellæ 24. Martij 1634.
coram R. P. D. meo Pirouano, & cum, vt ſupra fuit oſten-
ſum Capitulum, nullum ius circa dictam Pœnitentiariæ
erectionem habeat, † non poteſt in vim clauſulæ præſerua- 28
tiuæ quidquam prætendere Becc. conſ. 74. num. 16. & 34. & in
d. Vicen. Capellæ coram R. P. D. meo Pirouano.
Demum nec aduerſatur, quod huiuſmodi Pœniten-
tiaria non videatur ſuſtineri poſſe in præiudicium ſuc-
ceſſorum in Archiepiſcopatu, quoniam † auctoritas, & 29
confirmatio Apoſtolica facit illam perpetuam, & quod
ſucceſſores etiam afficiat cap. veniens, vbi gloſ. & DD.
de tranſact. Ferrett. conſ. 230. num. 2. & fuit dictum in Al-
garen diſmembrationis 14. Nouembris 1616. coram bon.
mem. Remboldo.
Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Vineæ.

Die Veneris 5. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Sententia contra ſententiam lata eſt nulla, contraria non reuocata. Impugnari non poteſt id, quod ſemel fuit approbatum. Contra immiſſum vigore Saluiani, licet competat actio ſpolij, ſi percipiat fructus plus de ſuo credito, tamen quando id non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia contra ſententiam vt valeat, debet in poſteriori prima reuocari.*
2 *Et hoc præſertim, ſi eadem prima ſententia in iudicatum tranſiuerit.*
3 *Sententiæ nullitas producit eandem exceptionem, etiam in vltima, per quam illa confirmatur.*
4 *Nullitates tunc multo magis ſunt tollendæ, quando pars de eis opponit.*
5 *Spolij actio non poteſt intentari contra eum, qui authore Prætore poſſidet.*
6 *Poſſeſſio capta nullo præcedente intimatione eſt inualida, cum ſit neceſſaria ante executionem decreti.*
7 *Notarij relationi, quod ad aliquem actum præceſſerit intimatio, non ſtatur.*
8 *pro Actus validitate præſumendum eſt, ſtante lapſu longiſſimi temporis, etiam quod ſeruatæ non fuiſſent omnes ſolemnitates neceſſariæ.*
9 *Approbatum quando aliquid eſt, tanquam ritè factum, poſtea non poteſt impugnari.*
10 *Spolij actio intrat etiam contra immiſſum in poſſeſſionem ex Saluiano, ſi vltra quantitatem ſui crediti fructus percipiat.*
11 *Venditio non præſumitur habuiſſe effectum, ſi poſtea vendens continuauerit in illius poſſeſſionem.*
12 *Fructus percepti propter expenſas factas in melioramentis, dicitur quis eos percipere ex re propria.*
13 *Melioramentorum fructus non debentur melioranti, ſi ea mala fide fecerit.*
14 *Tempus, quando eſt fundamentum intentionis alicuius, eſt præcisè ab eo probandum.*
15 *Melioramenta facta, dum non ſunt ſolum vtilia, ſed etiam neceſſaria, ſemper ſunt reficienda, non obſtante an ſit facta mala fide.*
16 *Sententiam, quando quis impugnare non poſſit.*
17 *in Contractibus ſimulatis deficit conſenſus vtriuſque partis.*

18 Con-

18 *Confeſſionis acceptatio etiam facta in alio iudicio, obſtat etiam in diuerſo, ita vt dicta acceptatio amplius reuocari non poſſit.*
19 *in Inſtrumento aliquo quis non poteſt ſe fundare, ſi illud impugnauerit, & in ſua impugnatione obtinuit.*

D E C I S I O CCXXIII.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quo hodie propoſui, deciſiones factas in hac cauſa corã R. P. D. Merlino ſub die 14. Iunij anni 1628. * & 25. Iunij anni 1629. *
In ijs enim firmatum fuit, quod reuocandæ erant ſententię, in quibus concedebatur Paulo reintegratio ad poſſeſſionem vineæ propter nullitatem, & iniuſtitiam earumdem
ſententiarum, quæ nullitas viſa fuit etiam ſubſiſtere in hoc
dubio, cum non tolleretur ex datis pro parte Pauli, prout
neque ab eo excludebatur caput iniuſtitiæ.
Primò viſa fuit obſtare nullitas reintegrationis, quæ in
ea ſententia conceſſa fuit Paulo, quia cum in penultima
ſententia non facta fuiſſet mentio alterius ſententiæ latæ
ad fauorem Partemiæ matris Margaritæ, à qua poſſidebatur
hæc vinea, non poterat euitari contrarietas duarum harum
1 ſententiarum cuius occaſione neceſſarium fuiſſet, † quod in
poſteriori prima reuocaretur, vt notatur in *cap. inter Monaſterium de ſent. & re iudicat.* & notat ibi Abb. *ſub num. 16. poſt
gloſ. in verbo confirmantes.* Caſſad. *deciſ. 1. nu. 4. de ſequeſtrat.
poſſeſſ. & fruct.* præſertim cum eadem ſententia tranſitum
2 † feciſſet in iudicatum, vt habetur *in l. 1. C. quand. prouoc. non
eſt neceſſ.* & notant ibi etiam Doct. & nullitas eius ſenten-
3 tiæ † producebat eandem exceptionem etiam in vltima,
per quam illa confirmabatur, vt not. Bart. *in l. ſi vt proponis num. 6. in fin. C. quomod. & quand. Iudex & in l. cum quærebatur 62. nu. 4. ff. de re Iud.* Bald. *in l. tale pactum §. qui prouocauit num. 25. ff. de pactis,* maximè ſtante oppoſitione alterius
4 partis, † quæ ante vltimam ſententiam proteſtata fuit de
hac nullitate, vt conſiderauit idem Bart. *in d. l. ſi vt proponis
num. 6. in fin.* Alex. *conſ. 111. num. 4. lib. 4.* & tenuit Rota apud
Cæſar de Graſſ. *deciſ. 11. num. 3. de ſent. & re iudic. & deciſ. 9.
nu. 8. de cauſ. poſſ. & propriet.*
Viſa fuit ſecundo loco obſtare iniuſtitia, quia cum Parte-
5 mia obtinuiſſet hanc vineam authoritate iudicis, † non poterat contra Margaritam illius hæredem intentari ea actio
ſpolij iuxta notata in *l. iuſte poſſidet ff. de acq. poſſ. & in l. qui
vniuerſas §. item cum Prætor. ff. eodem tit.* Mohed. *deciſ. 4. de
reſtit. ſpoliat.* Neque viſum fuit ſaltem dici poſſe vitioſam
poſſeſſionem Margaritæ, eo quia ab illa capta fuiſſet nulla
6 præcedente intimatione, † quæ neceſſaria erat ante executionem decreti etiam ex forma in eo data, vt fuit reſolutum
coram Puteo deciſ. 168. lib. 1. & deciſ. 725. num. 8. par. 2. recent.
7 adeout in hac parte non poſſet ſtari relationi Notarij † qui
in mãdato aſſerebat præceſſiſſe eam intimationem ex notat.
in *authent. ſi qui in aliquo Cod. de eden.* & tenuit Rota *in deciſ.
55. n. 1. par. 1. diuerſ. & in Anconitana cenſuum 24. Maij 1613.
coram bo. me. Vbaldo.* Etenim ad hanc obiectionem reſponſum fuit, quod cum à die immiſſionis conceſſæ Partemiæ
8 lapſi fuiſſent quadraginta anni, † præſumi poterat pro validitate eius actus, etiam quod ſeruatæ non fuiſſent omnes
ſolemnitates neceſſariæ ex not. *in l. ſi filius fam. C. de petit. hęred.* & per Bald. *in l. ſciendum num. 1. ff. de verb. obligat.* & in
terminis ſententiæ tradit Aym. *de antiq. temp. par. 2. num. 52.*
Secundò reſponſum fuit, quod ipſemet Paulus approbaue-
9 rat hanc immiſſionem tanquam † ritè conceſſam; cum in
iudicio ab eo moto de anno 1604. contra Partemiam repetijſſet inter alia iura mandatum de immittendo conceſſum
Partemiæ ad effectum probandi illius ſatisfactionem, eo
quia dictam immiſſionem obtinuiſſet vſque ad anno 1595.
ex remedio, & interdicto poſſeſſorio Saluiani.
Non etiam obſtare viſum fuit, quod idem titulus Saluiani extinctus fuiſſet propter fructus, quos dicebatur eandem Partemiam percipiſſe ex hac vinea vltra quantitatem
10 ſui crediti, ex quo etiam capite † intrare potuiſſet hæc actio
ſpolij, vt in terminis huius interdicti tenuit Rota *coram
Gregorio dec. 254. num. 2. & in Romana vineæ de Brunis 4. Decembris 1594. coram Cardinali Blanchetto, & in Romana domorum 4. Martij 1616. coram bon. me. Buratto.* Deducebatur
enim hæc ſatisfactio ex Inſtrumento venditionis, quam illa fecerat huius vineę, cum loco pretij, quod fuit ſcutorum
350. promiſſi illi fuiſſent fructus recompenſatiui, quos etiam
dicebatur percepiſſe; ſed reſponſum fuit vel non probari,
11 quod ea venditio non † habuiſſet effectum, cum poſtea Partemia continuauerit in poſſeſſione eiuſdem vineæ, vel quod
obſtare non poterat quando etiam illa probaretur, cum ij
fructus debiti fuiſſent Partemiæ ratione melioramentorum,
quæ fecerat in hac vinea, quia cum illi percepti fuiſſent pro-
pter expenſas † eorumdem melioramentorum, dicebantur 12
percepti ex re propria, & tanquam tales poterat eos lucrari
Partemia, à qua fuerunt factæ expenſę dictorum melioramentorum, vt Rota *firmauit coram Puteo deciſ. 275. lib. 3. &
in dec. 435. nu. 15. par. 1. recent. authorit. text. in l. cæterum §. improbe ff. de rei vendic.* & præter relatos in deciſione præterita voluit Afflict. *dec. 87. num. 6.* Vincent. de Franch. *dec. 191.
n. 11.* Neque huic reſponſioni viſa fuit obſtare replicatio facta à Paulo, quod non poſſent dici debiti Partemiæ fructus
eorum † melioramentorum, eo quia facta ab ea fuiſſent ma- 13
la fide ex notat. *in l. domum C. de rei vendic.* & per Menoch. *de
recup. poſſ. rem 15. n. 540.* Non enim viſa fuit probari hęc mala
fides, nam illa deducebatur ex tempore litis, quo dicebantur
facta fuiſſe ea melioramenta, & nunquam probata fuit qua-
litas huius † temporis, quæ tamen neceſſariò probanda erat, 14
dum in ea conſiſtebat fundamentum huius exceptionis, præterea non poterat obſtare ea mala fides, dum dicta meliora-
menta erant † non ſolum vtilia, ſed etiam neceſſaria, quæ 15
ſemper reſtitui debent poſſeſſori, vt tradit Menoch. *eod. remed. 15. n. 537.* Bart. *in l. in fundo n. 11. ff. de rei vendic. & in d. l.
domum C. eod. tit. n. 1.* & tenuit Rota *coram Card. Seraph. deciſ. 898. nu. 3. & in Romana melioramentorum 5. Iulij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Imò hæc exceptio neque videbatur allegari poſſe à Paulo, cum enim ea melioramenta
expreſsè reſeruata fuiſſent Margaritæ in poſteriori ſententia
lata ad fauorem ipſius Pauli, cuius vigore recuperauit poſ-
ſeſſionem huius vineę, non poterat † hodie ampliuseam 16
ſententiam impugnare *arg. text. in l. Pomponius ff. de neg. geſt.
& in cap. quod ſemel de reg. iur. lib. 6.*
Deducebatur etiam ſatiſfactio Partemiæ ex alio capite,
cum poſt immiſſionem, quam obtinuit ſuper hac vinea, diceretur tranſegiſſe cum Paulo eiuſdem vineæ Domino, qui
ſe conſtituit illius debitorem vnius annui cenſus ſcutorum
200. quem ſuper eadem vinea impoſuit, ex quo etiam potuit ſatisfieri Partemiæ de ſuo credito, ſed non viſus fuit poſ-
ſe obſtare hic titulus, cum ex declaratione ipſiuſmet Pauli
probaretur contractum eius cenſus fuiſſe ſimulatum, qui
propterea non potuit producere eum effectum ſatiſfactionis
† cum deficere in eo videretur conſenſus vtriuſq; contrahen- 17
tis *arg. text. in l. emptione C. plus valere quod agitur & l. ab Anaſtaſio C. mandati, & notat ibi* Bald. *n. 3.* Bart. *in l. nemo poteſt
n. 11. ff. de leg. 1.* & fuit latè comprobatum *in Auenionen. ſimulationis 29. Iunij 1635. coram R. P. D. meo Panzirolo.* Neq;
viſum fuit obſtare quod ea confeſſio emanauerit in alio iudicio, quod Margarita intentauit pro conſecutione fructuũ
eiuſdem cenſus, quia non ſolum ea confeſſio † acceptata fuit 18
à Margarita, quę acceptatio obſtare videbatur Paulo, ne illę hodie poſſet ampliuseam reuocare *arg. text. in l. ſicut C. de
action. & obligat. & in l. contract. C. de fid. inſtrum.* notat Alex.
in l. quicquid adſtringen. nu. 10. ff. de verb. oblig. & ibi etiam Iaſ.
nu. 11. & in l. errore nu. 3. C. de Iur. & fact. ignor. ſed indicatum
fuerat pro ea confeſſione, cum declaratum fuiſſet nullum
Inſtrumentum eiuſdem cenſus, quæ quidem ratio efficere
poterat, vt non poſſet hodie Paulus in eo Inſtrumento ſe fun-
dare † poſtquam conatus fuit illud impugnare, & in ſua im- 19
pugnatione obtinuit *ex reg. tex. in l. Papinian. §. ſi ex cauſa ff.
de inoffic. teſtam.* & notant ibi Doct. *& in cap. Capitulum de reſcrip.* Gabr. *de reg. Iur. concl. 1. n. 44.* & tenuit Rota *cor. Card.
Seraph. dec. 260. nu. 5. & deciſ. 974. nu. 6.*
Et ita vtraque parte informante &c.

* *Sunt deciſiones 188. & 312. ſupra in prima parte.*

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Valentina Iuris ſedendi.

Die Veneris 5. Iunij 1637.

A R G V M E N T V M.

In Eccleſia Collegiata, quando adeſt Conſtitutio Capitularis, quod in ſedibus primi Chori admittantur dignitates, & Canonici, ſi ibi ſint erecti Præpoſiti cum eiſdem prærogatiuis Canonicorum, poterunt occupare ſedes vacuas Canonicorum non intereſſentium dicti Præpoſiti.

S V M M A R I V M.

1 *Æquiparatio quid operetur.*

2 *Præpoſiti, qui habent eaſdem prærogatiuas, quibus gaudent Canonici, ſi habeant ius ſedendi immediatè in Choro poſt eos, illis licet occupare ſedes vacantes Canonicorum choro non interuenientium. & nu. 6.*

3 *Præpoſitis, ſi licent ſedere ratione ſeſſionis immediatè poſt perſonas Canonicorum, hoc illis non contingeret, ſi non poſſent occupare ſedes vacuas Canonicorum non interuenientium.*

4 *Sedes dignitatum abſentium non poſſunt ab alijs occupari tanquam propriæ, & diſtinctæ.*

5 *Sed hoc intellige in concurſu cum dignitatibus, ſecus vero, quando dignitates non extant.*

7 *Sedes Canonicorum, quando non conſiderentur tamquam ſedes dignitatum, ſed tanquam ſedes Canonicales.*

8 *Perſonæ plures ſi habeant eaſdem prærogatiuas, diuerſo iure cenſeri non debent.*

9 *Exceptio bene firmat regulam in caſibus exceptuatis.*

10 *Teſtes nulliter examinati ſine iuriſdictione, & citatione ad viden. iurare teſtes, non probant.*

11 *Teſtes non concludunt negatiuam, ſi illam non coarctent.*

12 *Conſenſus alicuius non requiritur, quando res aliqua de per ſe venit in conſequentiam.*

D E C I S I O CCXXIV.

CVM vigore particularis commiſſionis dubitaretur, An liceret Præpoſitis Eccleſiæ Valentinæ ſedere ſuper ſedibus vacuis dignitatum, propoſito per me dubio in Rota ad fauorem Præpoſitorum fuit reſolutum, quia cum Canonici poſſint ſedere in ſedibus vacuis dignitatum ex Conſtitutione Capitulari Apoſtolica auctoritate confirmata, in qua ſtatuitur, quod ſuper ſedibus primi Chori admittantur dignitates & Canonici, inde ſequitur hoc etiam eſſe permiſſum Præpoſitis, quibus in litteris Apoſtolicis erectionis Præpoſituram fel. record. Sixti V. conceduntur omnes præheminentiæ, prærogatiuæ, & priuilegia Canonicorum exceptis tamen Capitularibus, ſiue competant de iure communi, ſiue ex Conſtitutionibus Eccleſiæ, vt in deciſionibus in prima inſtantia factis coram R.P.D. meo Merlino 16. Decembris 1633 * & 12. Iunij 1634. * & in ſecunda inſtantia coram me 5. Decembris 1634. & 16. Martij 1635. * & 27. Iunij eiuſdem anni, * & ita per ſententias Rotales fuit pronunciatum
1 talis æquiparatio † operatur perinde, ac ſi in ſpecie hoc ius ſedendi in ſedibus vacuis competens Canonicis eſſet conceſſum Præpoſitis. Pariſ. *conſ.* 22. *num.* 5. *lib* 4. Natta *conſ* 432. *num.* 9. *lib.* 1. Creſcent. *deciſ* 9. *nu.* 5. *par.* 2. *Secundò quia de priuileg.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 8 *n.* 5 *par.* 2. ſuppoſitis igitur ſententijs Rotalibus, in quibus fuit pronunciatum Præpoſitos
2 habere ius † ſedendi in Choro immediatè poſt perſonas Canonicorum Choro aſſiſtentium, eiſque licere occupare ſedes vacuas Canonicorum Choro non interuenientium iuxta ſupradictas deciſiones Præpoſiti poſſunt occupare ſedes vacuas dignitatum, vt ſit illis immediata ſeſſio, vt vnum, & idem ſit corpus continuatiuè ex eo, quod dum Canonici poſſunt ſedere ſuper ſedibus vacuis dignitatum, ita etiam Præpoſitis licet ſedere ratione ſeſſionis immediatæ quam ipſi habent poſt perſonas Canonicorum, † quod illis non contingeret,
3 ſi occupare non poſſent ſedes vacuas dignitatum, quia de facili daretur caſus, vt inter Canonicos, & Præpoſitos interponeretur de medio ſedes vacua alicuius dignitatis non occupata à Canonicis, qui ſuper illam ſederent.

Non obſtat, quod ſedes dignitatum † abſentium non
4 poſſint ab alijs occupari tamquam propriæ, & diſtinctæ, vt in ſupradictis deciſionibus coram D. meo Merlino, & coram me, quia id verum eſt in concurſu cum dignitatibus,
5 † ſecus verò quando dignitates non extant, & ſi Canonici ſedent in iſtis ſedibus, ita etiam poſſunt ſedere Præpoſiti,
6 qui gaudere debent omnibus † prærogatiuis, & præheminentijs competentibus Canonicis, quo caſu dictæ ſedes iuxta trad. per Io. Andr. *in c. cum in illis. §. fin. in fine de præbend.*
7 *in 6.* non conſiderantur † tamquam ſedes dignitatum, ſed tamquam ſedes Canonicales. Vndè non poſſunt dici ſemper ſedes fixæ, ſed ſtrictæ ad tempus, dum Choro interſunt dignitates, & propterea cum illis abſentibus conſueuerint occupari per Canonicos, nequeunt diuerſo iure cenſeri
8 quoad Præpoſitos † habentes æqualem cum Canonicis, & immediatam poſt eorum perſonas in ſedendo prærogatiuam, vt latè in ſupradictis deciſionibus. Neque verum eſt, quod æquiparatio ſit facta in aliquibus tantum, quia ex iam dictis apparet facta in omnibus præheminentijs exceptis tamen actibus capitularibus, † itaut exceptio benè firmet 9
regulam in caſibus exceptuatis.

Neque cenſuerunt DD. obſtare teſtes examinatos ad perpetuam rei memoriam, ad probandum quod Præpoſiti numquam ſederunt ſuper ſedibus vacuis dignitatum. Quia vltra quod ſunt nulliter † examinati ſine iuriſdictio- 10
ne, & citatione ad videndum iurare teſtes, quo caſu non probant. Creſcent. *deciſ.* 1. *de teſtib.* Rota *in recent. deciſ.* 521. *num.* 2. *par.* 1. non concludunt † negatiuam cum il- 11
lam non coarctent. Alex. *conſ.* 65. *num.* 3. *in fine lib.* 5. Rota *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 41. *nu.* 5. & 510. *num.* 1. *coram eodem, & deciſ.* 163. *num.* 9. *par.* 1. *diuerſ.* Nec etiam conſtat de obſeruantia in contrarium, quinimo datur ſtatutum in fauorem Præpoſitorum, vbi conceditur Canonicis facultas ſedendi in ſedibus dignitatum, vt dum in dicto ſtatuto firmatur, quod nullus admittatur ad ſedendum ſuper ſedibus primi Chori, niſi de conſenſu Capituli, non requiritur conſenſus dignitatum, niſi quatenus ſint de Capitulo, quo caſu conſenſus eorum requiritur tamquam de Capitulo, † & conſenſus huiuſmodi non requiritur, quia 12
eo ipſo quod Canonici ſedent in conſequentiam Præpoſitis habentibus ſeſſionem immediatam ſuper illis ſedere licet, & dum dignitates abſunt, non agitur de aliquo illarum præiudicio, quod ſedes vacuæ occupentur ab alijs.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

* *Sunt deciſiones* 252. & 288. & 319. *in præcedenti parte, aliæ vero ſunt deciſiones* 31. & 66. *ſupra in hac eadem parte.*

In eadem cauſa infra in ſequenti parte adſunt aliæ deciſiones ſcilicet ſub diebus 15. *Martij* 1638. *coram R. P. D. Panzirolo, &* 22. *Iunij* 1640. & 19. *Nouemb. eiuſdem anni coram bo. mem. Reuerendiſs. Coccino Decano.*

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Valentina Decanatus, & Canonicatus.

Die Veneris 5. Iunij 1637.

A R G V M E N T V M.

Gratia, quando eſt conceſſa motu proprio, non eſt, quid iuſtificetur, ſed habet ex ſe paratam executionem. Beneficia ſubcollectorum dicuntur affecta. Prouiſus ab Ordinario quando dicatur legitimus contradictor contra ſubrogatum gratiosè, & quando non.

S V M M A R I V M.

1 *Gratiæ quando non ſunt contrariæ, quis poteſt vtraque vti.*

2 *Gratia motu proprio emanata non eget iuſtificatione, quia nititur ſolo verbo Papæ.*

3 *Gratia motu proprio facta habet executionem paratam.*

4 *Motus proprij robur non ceſſat, etiamſi aliquando in gratia dicatur, vt accepimus.*

5 *Gratia, licet ſit facta motu proprio, tamen poteſt dari de defectu intentionis Papæ.*

6 *Beneficia vacantia per obitum ſubcollectorum ſunt reſeruata, & ad hoc vt intret reſeruatio, debet eſſe vnicus, ſed declara vt nu. 7.*

8 *Papa, dum prouidet de beneficio, cum clauſula. Dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, operatur, vt Papa non intelligatur voluiſſe prouidere, niſi beneficium ſit reſeruatum.*

9 *Subcollectorum quod quis fuerit, non poteſt dubitari, ſi de illius deputatione facta per Papam conſtet ex litteris patentibus, & ex depoſitionibus teſtium.*

10 *Beneficia ſubcollectorum, vt dicantur reſeruata, an ſit neceſſaria acceptatio d. officij ſubcollectoriæ.*

12 *Papa vbi manus appoſuit, alius non poteſt in eo ſe intromittere.*

13 Sub-

Digitized by Google

13 *Subcollectorum beneficia, vt dicantur reſeruata, ſufficit, quod illa obtinuerit, vel durante officio, vel ante officium, licet de tempore obitus defunctus non eſſet ſubcollector.*

14 *Beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum.*

15 *Subcollectorem non fuiſſe vnicum, incumbit onus probandi dicenti contrarium.*

16 *Subrogato gratioſæ, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio, & num. 17.*

18 *ab Ordinario prouiſus, ſi ſit in poſſeſſione, tanquam legitimus contradictor poteſt impedire proceſſum executiuum.*

19 *Beneficium, quando non eſt reſeruatum, vel aliàs affectum, vel litigioſum, ſi prouiſus ab Ordinario poſſideat cum titulo, regulariter eſt legitimus contradictor ad impediendum proceſſum executiuum.*

20 *Ordinarij ceſſantibus reſeruationibus habent parem poteſtatem cum Papa conferendi, & Papa prouiſos ab eis agnoſcit pro legitimis contradictoribus.*

21 *Sed hoc intelligendum eſt, ſi prouiſus exhibeat titulum talem, ex quo ſi non eſſet poſſeſſor ex dicto titulo in concurſu cum prouiſo à Papa, ei daretur immiſſio. aliàs ſecus num. 22.*

23 *Immiſſio ſubrogato gratioſè non eſt retardanda, ſi clarè conſtet de reſeruatione.*

24 *Immiſſionem gratioſam, ſi quis iam obtinuerit, non attenditur ſi poſtea contradictor exhibeat titulum, amplia num. 25.*

DECISIO CCXXV.

VACANTE Decanatu, & Canonicatu Eccleſiæ Metropolitanæ Valentinæ, S. D. N. de illis prouidit R. P. D. meum Roiam, qui etiam expediuit ſubrogationem gratioſam; vnde dubitaui, an ei eſſet danda immiſſio, & Domini affirmatiuè reſponderunt ex vtraque gratia, quibus poteſt vti, non obſtante diſpoſitione, *c. vt quis duar. de*
1 *elect. in 6.* quia dictæ gratiæ ſunt diuerſæ, † non autem contrariæ, vt in iſtis terminis dixit Rota *coram me in cauſa Cæſarauguſtana de Maella 27. Iunij* 1621. & quidem reſpectu
2 gratiæ principalis, cum illa ſit facta motu proprio, † iuſtificatione non indiget, quia innititur ſolo verbo Papæ, Achil. *dec. 10. de prob.* Put. *dec. 101. lib. 3. in correct.* & propter-
3 ea habet † executionem paratam, Seraph. *deciſ.* 1484. *num.* 10. *& deciſ.* 1498. *num.* 1. & fuit latè deductum *in cauſa Caſalen. Beneficiorum* 10. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Merlino, quæ eſt deciſio* 119. *par. 5 recent.* nec dicti motus proprij
4 robur † ceſſat, etiam quod aliquando in gratia dicatur, vt accepimus, Achil. *d. dec. 10. num. 1. de prob.* Put. *d. dec.* 101. *& fuit dictum in cauſa Meten. Monaſterij* 11. *Februarij* 1600. *coram bon. mem. Litta apud Marcheſ. par. 2. fol. 517. repetita in dec. 24. p. 2. rec. & in Giennen. beneficij de Anduxar.* 21. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano nunc Epiſcopo Vrgellea. quæ eſt deciſio* 196. *part. 5. rec.*

5 Neque obſtat, quod licet gratia ſit motu proprio, † tamen poteſt dari de defectu intentionis Papæ, Caſſad. *dec.* 4. *verſ. non tamen de penſion.* Bellam. *deciſ.* 392. cum alijs pluribus cumulatis in dicta cauſa *Caſalen. beneficiorum coram R. P. D. meo Merlino num.* 3. in hoc autem caſu datur de defectu intentionis, quia Papa prouidit tanquam de re-
6 ſeruato per obitum Gaſparis Viues † ſubcollectoris, & tamen ad effectum, vt intret reſeruatio debuit eſſe vnicus, quia verba regulæ hodie quintæ loquuntur de vnicis ſubcol-
7 lectoribus, ad quos refertur verbum illud *vnicorum*, † nam poſt verbum, Collectorum, debet fieri punctus, vt conſiderat Alphonſus Soto gloſſator antiquus ſuper eadem regula, quæ tunc erat quarta in principio, Rota *deciſ.* 12. *de præben. in nou. & deciſ. 11. eodem tit. in antiq.* Bellencinus *de charit. ſubſid. quæſt.* 124. Ioann. à Kocchier *ſuper hac regula nu.* 14. At Gaſpar Viues non fuit vnicus ſubcollector, cum alius fuerit deputatus, & dictus intentionis defectus eo
8 magis augetur, quod Papa appoſuit clauſulam: † dummodo collatio ad vos hac vice pertineat, quæ operatur, vt Papa non intelligatur voluiſſe prouidere niſi beneficium ſit reſeruatum, Panninus *de poteſt. & off. Capituli ſede vacante in ſeptimo præludio ſub num.* 19. Simonet. *de reſeruat. quæſt. 61. num. 3. & fuit dictum in cauſa Taurinen. Cantoriæ 24. Octobris* 1569. *coram Oradino, & in cauſa Romana Clericatus S. Petri 27. Nouembr.* 1602. *coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio.*

Huic enim fundamento fuit reſponſum, non poſſe dubitari, quin Gaſpar Viues fuerit ſubcollector, cum de illius
deputatione † facta per Papam, conſtet ex litteris patenti- 9
bus, & ex depoſitionibus teſtium, qui ſunt modi probandi talem deputationem ex adductis per Ioan. à Kocchier *ſuper hac regula nu.* 6. Ferdin. à Caſtro Palao *in ſuo opere morali p. 2. tract. 13. diſput. 2. dub. 20. num.* 6. nec eſt in hac facti ſpecie di-
ſputandum, † an requiratur acceptatio, cum illa adſit, 10
& non ſit neceſſaria, quicquid dixerit Ferdin. à Caſtro Palao *loco citato num.* 5. Rot. *dec. 11. de præb. in nou.* Mandoſ. *ſuper hac regula q.* 4. Garz. *de beneſic. par. 5. cap. 1. n.* 347. Barboſ. *alleg. 57. nu.* 216. Simonet. *de reſeruat. quæſt.* 33. *n.* 8. Caputaq. *deciſ. 76. num. 4. par.* 3. Neque etiam ex dicta appoſitione clauſulæ, dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, dicendum eſt, Papam dubitaſſe, an beneficia vnicorum ſubcollectorum ſint reſeruata, quia non cenſetur appoſita reſpectu iſtius reſeruationis expreſsè, ſed reſpectu clauſulæ generalis, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacet, i-
taut † non poſſit ex illa clauſula generali capi vacatio, niſi 11
collatio ſpectet ad Papam ex illa vacatione, quæ deſumitur ex clauſulis generalibus, Hieron. Paul. *in praxi Cancellariæ in notis ſuper vacantibus reſeruatis clauſula, dummodo eius diſpoſitio &c. fol. mihi* 453. ſecundum magnam impreſſionem cum praxi Rebuffi, Seraph. *dec. 755. nu.* 4.

Remanet igitur ſolum reſpondendum, quod non conſtet de defectu intentionis Papæ ex eo, quod probatur alium ſubcollectorum fuiſſe deputatum, & multipliciter fuit reſponſum. Primò, quod ipſemet Papa deputauit prædictum Gaſparem Viues in vnicum ſubcollectorem, & ideo non potuit inferior alium ſubcollectorem deputare, cum
poteſtas inferioris dependeat ab ipſomet Papa, nec † infe- 12
rior poſſit ſe ingerere, vbi Papa manus appoſuit, *cap. cum inferior de maior. & obed. cap. 2. de off. legat.* Sbroz *de off. Vicar. quæſt. 39. num. 2. lib.* 2. Fuſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 20. num.* 2. Monet. *de commut. vltim. vol. cap. 8. num.* 486. Alex. *per illum text. in l. 2. §. ſublata. num. 1. ff. ad Trebell.* idem Alex. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 21. verſ. ſecundo limita. ff. de liber. & poſthum.* Afflict. *deciſ. 361. num.* 18. Secundò fuit reſponſum quod ad effectum vt beneficia ſubcol-
lectorum ſint reſeruata, † ſufficit quod illa obtinuerint, 13
vel ante officium, vel durante officio, licet de tempore obitus defunctus non eſſet ſubcollector, Simonet. *de reſeru. dicta quæſt. 33. num.* 17. Garz. *de beneſic. part. 5. cap. 1. num.* 365. Barboſ. *de off. & poteſt. Epiſcopi d. allegat. 57. num.* 123.
Rot. *deciſ. 255. num. 6. par. 5. recent.* quia † beneficium ſemel 14
affectum ſemper durat affectum, Rot. *deciſ. 10. & 12. circa princ. de præben. in nou. & deciſ. 13. & 14. eod. tit. in antiq.* Felin. *in cap. in veſtra. num 20. in 21. corollario.* Eneas de Falcon. *de reſeruat. quæſt. 3. num. 16. ad fin. verſic. ſubdit.* Gaſpar de Peruſio *de reſeruat. §. quare autem. num. 13. verſ. veniunt etiam.* In hoc autem caſu clarè probatur, quod d. Gaſpar Viues obtinuit Decanatum, & Canonicatum, dum erat ſubcollector.

Tertiò fuit reſponſum, quod non ſufficit probare, alium ſubcollectorem fuiſſe deputatum, niſi etiam probaretur, quod de tempore, quo Gaſpar Viues obtinuit dicta benefi-
cia non erat vnicus ſubcollector, † onus enim probandi, 15
ſubcollectorem non fuiſſe vnicum, incumbit dicenti contrarium, Mandoſ. *ſuper hac regula quæſt. 1. num.* 3. vbi refert ita fuiſſe reſolutum in *cauſa Calaguritana de Logrogno 31. Maij* 1546. *coram Antonio Auguſtino, & fuit dictum in cauſa Salamantina penſionis 25. Iunij* 1582. *coram bon. memor. Card. Blanchetto.*

Reſpectu etiam ſecundæ gratiæ, ſcilicet ſubrogationis
gratioſæ debetur immiſſio, quia ſufficit docere † de reſer- 16
uatione, prout clarè docetur ex prædictis. De clericatu, prout docetur ex litteris patentibus iuxta *deciſ.* 68. ſan. me. Gregorij, & de obitu dicti Gaſparis Viues in poſſeſſione, qui bene probatur ex teſtibus in cauſa examinatis ſuper pri-
mo articulo, † & hiſce tribus probatis immiſſio non poteſt 17
denegari gratioſè ſubrogato, vt in cauſa *Mirandea. Parochialis 17. Maij* 1600. *coram bo. mem. Franciſco Pena*, quæ habetur apud Garz. *par. 6. cap. 4. num.* 32. Cauaſer. *deciſ. 450. num. 5. & deciſ. 559. num.* 8. Rot. *deciſ. 570. num. 1. par. 2. recent.* & fuit nuper dictum *in Pampilonen. beneficij 4. Aprilis ſuperioris anni coram me.*

Neque obſtat, quod D. Franciſcus de Borgia tam-
quam prouiſus ab Ordinario eſt in poſſeſſione, † & 18
propterea tanquam legitimus contradictor poſſit impedire proceſſum executiuum.
Quia fuit reſponſum, quod licet quando beneficium † non 19
eſt reſeruatum, vel aliàs affectum, vel litigioſum, prouiſus

ſus ab Ordinatio, ſi poſſideat cum titulo regulariter eſt le-
gitimus contradictor ad impediendum proceſſum executi-
uum, Put. *deciſ. 120 lib. 2. in correct.* per doctr. Bart. *in l. fin.*
num. 21. verſ. aut comparet aliquis. Cod. de edict. Diu. Adr. *toll.*
20 & ratio eſt, quia ceſſantibus reſeruationibus Ordinarij †
habent parem poteſtatem conferendi, & Papa prouiſos ab
Ordinarijs agnoſcit pro legitimis contradictoribus, *cap. ſi à*
ſede de preben. in 6. Put. *deciſ. 4. eod. tit.* Sarnen. *deciſ. 32. in-*
cipiente ſi à ſede, & fuit reſolutum in cauſa Eluen. beneficij
S. Saluatoris 16. Decembris 1602. coram bon. mem. Penia, in
qua deciſione in hac parte fuit receſſum ab alia deciſione fa-
cta in eadem cauſa 16. Nouembris eiuſdem anni. Hoc ta-
men eſt intelligendum, ſi prouiſus exhibeat titulum talem,
21 † ex quo ſi non eſſet poſſeſſor ex dicto titulo in concurſu
cum prouiſo à Papa, ei deberetur immiſſio, Zuccard. *in l.*
fin. num. 346. Cod. de edict. Diu. Adr. *tollen.* vbi declarat ma-
teriam, & allegando Zuccardum ita reſoluit Rota in no-
ſtris terminis apud Verall. *in deciſ. 346. num. 4. lib. 2. & eſt de-*
ciſio in cauſa Eluen. praeceptoriae 10. Iunij 1611. coram bo. me.
Cardin. Marcomontio. Aliàs ſufficit, quod audiatur poſſeſ-
ſor, & diſcutiatur eius titulus in iudicio executiuo, qui ſi
non erit talis, vt ex eo poſſit in concurſu tituli Papæ obti-
22 nere immiſſionem, † non erit ſub prætextu appellationis
deneganda immiſſio prouiſo Apoſtolico, prout fuit ſerua-
tum in dicta cauſa *Eluen. beneficij S. Saluatoris 16. Decembris*
1602. & 17. Nouembris 1603. coram Penia.

Ex quibus cum D. Franciſcus, dato etiam quod ſit poſ-
ſeſſor, nullum exhibeat titulum, & ſi exhiberet, non po-
23 teſt eſſe talis, vt impediret † immiſſionem R. P. D. Roias,
quia claré conſtat de reſeruatione, immiſsio prædicta non
24 eſt retardanda. † Accedat ex abundanti, quod nec ſuffi-
ceret, ſi poſt immiſsionem dictus D. Franciſcus exhiberet
titulum, Bart. *in d. l. fin. num. 21. C. de edict.* Diu. Adr. *toll.* &
in iſtis terminis *fuit dictum in cauſa Tientina beneficij 18. Apr.*
1587. coram bo. me. Card. Seraph. quæ eſt deciſio impreſſa 357.
& in d. cauſa Eluen. beneficij 16. Decembr. 1602. coram Pe-
nia, quod procedit in hoc caſu de plano; nam ſtante clara
25 reſeruatione, etiam † ſi hodie exhiberetur titulus, nullate-
nus poſſet ſuffragari.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

In eadem cauſa infra in ſequenti parte habentur aliæ deciſiones ſub diebus 28. Ianuarij 1639. & 23. Februar. eiuſdem anni coram R. P. D. Carrillo.

R. P. D. GHISILERIO.

Comeſi Iuris conferendi.

Die Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Ius eligendi Canonicos in Eccleſijs Collegiatis regulariter ſpectat ad Capitulum, & Canonicos, & non ad Epiſcopum, & ſi ipſe contrarium prætendat, quid probare debeat & quæ probationes ad hunc effectum nequaquam ſufficiant.

SVMMARIVM.

1 *ad Capitulum, & Canonicos ſpectat ius eligendi Canonicos in Collegiatis.*

2 *ad Epiſcopum ſpectat ius inſtituendi Canonicos.*

3 *ad Epiſcopum ſpectat ius eligendi Canonicos in Collegiata, ſi ipſe in limine fundationis dederit dotem de bonis ſuis.*

4 *Epiſcopus ſi aſſerat, ſe dediſſe dotem de bonis proprijs pro erectione Canonicatuum, id debet pleně, & concludenter probari.*

5 *Canonicatuum dotatio præſumitur facta de bonis Eccleſiæ, non autem Epiſcopi.*

6 *Beneficia præſumuntur dotata de bonis ipſius Eccleſiæ.*

7 *Epiſcopus habet poteſtatem in præordinatione, & protectione Eccleſiarum ſuæ Diœceſis.*

8 *Atteſtationibus de recenti ſtandum non eſt.*

9 *ex Decimatione vnius loci non bene infertur ad decimationem alterius loci ſeparati.*

10 *Præſumptiones non poſſunt elidere probationem fundatam in aſſiſtentia iuris communis.*

11 *Beneficia Eccleſiæ Collegiatæ præſumuntur dotata ex bonis ipſius Eccleſiæ.*

12 *Rector de iure fundat intentionem ad decimas exiſtentes intra ſuos limites etiam contra Epiſcopum, ad quem non ſpectant niſi illæ decimæ, quæ ſunt in Diœceſi, nec ſunt intra limites alicuius Parochiæ.*

Epiſcopus habet intentionem fundatam in quarta decimarum ei tangen. nu. 12.

13 *Eccleſia, quod ſit plebana, bene probatur ex eius erectione.*

14 *Priuilegij tenor eſt attendendus, & maximè ſi priuilegium ſit confirmatum à Papa, cum decreto irritanti.*

15 *Papæ poteſtas ſemper intelligitur præſeruata.*

16 *Diſpoſitio quantumuis generalis ad vnum tantum etiam referri poteſt, ſi alijs conuenire non poſſit.*

17 *Apoſtilla inſtrumenti, quando eſt de manu Notarij, non eſt neceſſe illius approbatio.*

18 *Scripturam, quando quis allegat pro fundamento ſuæ intentionis abſque declaratione, vel proteſtatione, cenſetur illam in totum approbare, prout reperitur.*

19 *Papæ aſſerenti, ſe vidiſſe aliquam ſcripturam authenticam, credendum eſt.*

20 *Papa, ſi in confirmatione narret tenorem actus confirmati, probat actum confirmatum, abſque eo, quod exhibeatur actus confirmatus.*

Siue confirmatio ſit facta motu proprio, ſiue ad partis inſtantiam. nu. 20.

21 *Papa, ſi narret in confirmatione actum confirmatum, præſumitur de eo informatus.*

22 *Confirmatio ex certa ſcientia facta à Papa, ſi in ea fuit expreſſa ſubſtantia, probat abſque eo, quod doceatur de confirmato.*

23 *Papæ confirmatio non releuat, ſi nullam habeat ſubſcriptionem, & careat anno Domini, & Pontificatus Papæ concedentis.*

24 *Confirmatio Papæ ſi emanauerit ad inſtantiam partis, nil plus tribuit, quàm actus confirmatus.*

25 *in Litteris Apoſtolicis ſubſcriptio non requiritur, ſi ſint plumbatæ.*

26 *in Bullarum plica non eſt neceſſarium, quod adſit annus.*

27 *pro Gratiæ Apoſtolicæ validitate ſufficit, quod adſit nomen Pontificis, & dies.*

28 *Conſtitutiones plures diuerſorum Summorum Pontificum in Bullario legantur ſine anno, & Pontificatu, de quarum fide nefas eſt dubitare.*

29 *Obſeruantia antiquiſſima eſt ſufficiens interpretari verba ſtatutorum dubia.*

30 *Ius eligendi acquiri poteſt ex præſcriptione.*

31 *Iura etiam informia probant data obſeruantia.*

32 *Actus, qui ſunt nulli, & infecti non releuant*

33 *Præſcriptio in iuribus incorporalibus, & negatiuis non incipit currere niſi à die prohibitionis, & acquieſcentiæ. amplia nu. 34.*

35 *Enunciatiuæ ſimplices, dum contigit dubitari de enunciato, non attenduntur.*

36 *Vicarius de iure non habet facultatem conferendi beneficia.*

37 *Præſcriptio in iuribus negatiuis non currit, niſi adſint debita requiſita.*

38 *Inualidum quod eſt, nullum poteſt præſtare impedimentum.*

39 *Collatio Canonicatus facta per Epiſcopum, quod habuerit effectum, aliud eſt, & aliud, quod dicta collatio præiudicet Capitulo ad effectum, vt Epiſcopus præſcribat.*

40 *Beneficij collatio non poteſt dici, quod fuerit effectuata, ſi ſuper ea litigetur.*

41 *Liber priuatus licet eſſe recognitus, non probat.*

Liber priuatus contra tertium non probat. nu. 41.

42 *Præſcriptio, quando eſt interrupta, eſt denuo inchoanda.*

43 *Præſcriptio interrupta non poteſt continuari.*

44 *Collatio beneficij ſi inualidè fuerit facta, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta.*

45 *Iuris conferendi quaſi poſſeſſionem, vt quis acquirat, inter alia requiritur, quod ipſe credat vti iure ſuo.*

46 *Epiſcopi collatio facta de beneficio, cum clauſula, dummodo collatio ad eum ſpectet, ex ea apparet, voluiſſe conſeruare ius aliorum, ad quos ſpectat.*

47 Præ-

Digitized by Google

47 *Præſcriptio vt interrumpatur, ſufficit actus extraiudi-
cialis.*
48 *Præſcriptionis tota vis conſiſtit in vltimo momento.*
49 *Tempus de momento ad momentum admittitur in rebus
odioſis, & præiudicialibus.*
Præſcriptio eſt res odioſa, & præiudicialis. n. 49.
50 *pro Iurium conſeruatione ſumenda eſt interpretatio.*
51 *Actus quilibet, aut contrarius, aut permiſſus etiam mi-
nimus eſt ſufficiens ad impediendam præſcriptionem, &
ad euitandam negligentiam.*
52 *ex Negligentia deſumitur præſcriptio.*

DECISIO CCXXVI.

IN hac tertia inſtantia fuit reſolutum confirmandas eſſe
ſententias Rotales, in quibus fuit definitiuè declaratum
ius eligendi Canonicos in Collegiata Eccleſiæ S. Euphemiæ
de Inſula Comeñ Diœceſis ſpectare ad Capitulum d. Colle-
giatæ, & propterea in futuris vacationibus Canonicatuum
d. Collegiatæ Canonicos fore, & eſſe eligendos per d. Capi-
tulum, cum intentio Capituli nitatur in diſpoſitione iuris
communis, & in ſtatuto fundamentali cum præſcriptione
iuris eligendi per multiplicatas electiones, de quibus latè
in deciſionibus in cauſa factis coram R. P. D. meo Piroua-
no, * & R. P. D. meo Macchiauelin, * in quibus optimè
firmatur d. ius eligendi non ſpectare ad Epiſcopum, ſed ad
Capitulum.
1 Nam de iure commuoi ius eligendi † Canonicos in Colle-
2 giatis ſpectat ad Capitnium, & Canonicos: ius verò † in-
ſtituendi ſpectat ad Epiſcopum *c. 1. de elect. c. & noſcitur de
his quæ fiunt à Prælatis. ita tenuit* Ioannes de Lignano *in cap.
cum Eccleſia Vulterrana de elect. vbi* Abb. *num. 8. & alij rela-
ti per* Garz. *de benef. par. 5. cap. 4. nu. 64.* Caſſad. *deciſ. 22.
de præbend. nu. 3.* dicens hanc eſſe opinionem communem,
& vt talem eam ſequutam eſſe Rotam *vt in Gerunden. Iuris
conferen. 24. Nouemb. 1631. coram D. Queippo coram* Seraph.
*deciſ. 5021. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.
283. nu. 5.*
Et quamuis diſpoſitio iuris communis recipiat limitatio-
3 nem, quando Epiſcopus in limine † fundationis dedit do-
tem de bonis ſuis, videlicet menſæ Epiſcopalis; attamen
in præſenti caſu non poteſt Epiſcopus allegare talem dona-
tionem, quæ tollat aſſiſtentiam iuris communis, in qua in-
tentio Capituli, & Canonicorum eſt fundata; quia limi-
tatio procedit quotieſcumque Epiſcopus dotauit de bonis
4 menſæ propriæ, ipſiq. allegantí hoc tale feciſſe † ea bonis
proprijs, incumbit onus probandi plenè, & concludenter,
vt benè firmatum eſt in dd. deciſionibus in prima, & ſecun-
da inſtantia factis. In iſto autem caſu non probatur, quod
decimæ, ea quibus fuerunt dotati Canonicatus, ſpectarent
ad Epiſcopum; quinimo cum decimæ, ex quibus fuerunt
dotati Canonicatus, ſpectarent ad Eccleſiam Parochialem
5 iam dotatam, † dotatio præſumitur facta ea bonis Eccleſię
non autem Epiſcopi ad tex. *in cap. cum contingat, cap. cum
in tua de decimis.* Rot. *coram bo. me. Card. Caual. deciſ. 203.
num. 5. & in Placentina decimarum 10. Maij 1628. co-
6 ram Reuerendiſſ. D. Decano*, eo quia beneficia † præſu-
muntur dotata de bonis proprijs eiuſdem Eccleſiæ Abb. *in
d. cap. cum Eccleſia Vulterrana. num. 8. de elect. cum
alijs alleg.*
Nec Epiſcopos affirmaoit in fundatione decimas ſpectare
ad ipſum, & dotaſſe de bonis proprijs; quia verba illa, de-
cimam vobis in integrum concedo &c. non probant, quod
decima eſſet propria Epiſcopi, vel quod ſpectaret ad ipſum:
ideo ſunt potius referen. ad poteſtatem Epiſcopi in præordi-
7 natione, & † protectione Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, de qua
in *cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7.* quæ protectio, & præor-
dinatio reſpicit officium proprium. Et licet dentur atteſta-
tiones, quibus probatur Epiſcopum percipere decimas intra
limites aliarum Collegiatarum ad effectum præſumendi de
præſenti in præteritum; attamen cum ſint atteſtationes
8 † de recenti, obiectum non procedit in ijs, quæ tempore
poſſunt mutari: quoniam poteſt eſſe, quod Epiſcopi ſucceſ-
ſores poſtea acquiſiuerint, quo caſu dictam concluſionem
non habere locum dixit Rota *coram Mantic. deciſ. 169. nu. 3.*
nec ex decimatione vnius loci rectè infertur ad decimatio-
9 nem † alterius ſeparati: ideo ſtandum eſt præſumptioni iu-
ris, quod decimæ ſpectent ad Eccleſiam, & quod dotatio
10 fuerit facta de bonis Eccleſiæ, quia præſumptiones † non
poſſunt elidere probationem fundatam in aſſiſtentia iuris
cummunis. Ægid. *de. 563.* Seraph. *deciſ. 332. num. 2.* Rota *in
Cæſaraugustana Camerariæ 9. Maij 1633. coram R. P. D meo
Pirouano*, vbi quod beneficia Eccleſiæ † Collegiatæ præſu- 11
muntur dotata de bonis proprijs ipſius Eccleſiæ, ex Abb. *in
cap. cum Eccleſia. num. 8. de elect. & alijs alleg.* Vnde cen-
ſuerunt DD. decimas illius Eccleſiæ Plebanæ, quæ fue-
runt applicatæ pro dote non ſpectare ad Epiſcopum, ſed ad
Rectorem illius Eccleſiæ, qui de iure fundat intentionem
ad decimas intra † limites ſuæ Parochiæ etiam contra Epi- 12
ſcopum, ad quem non ſpectant niſi decimæ illæ, quæ ſunt
in Diœceſi, nec ſunt intra limites alicuius Parochiæ; ex-
cepta quarta decimarum, in qua ſola Epiſcopus habet fun-
datam intentionem, *vt firmauit Rota in illis Nouarien. deci-
marum 7. Maij, & 17. Decembris 1627. 12. Ianuar. 19. Fe-
bruarij, & 5. Decembris 1629. & 11. Martij 1630. coram
R. P. D. meo Pirouano.* Et ea ipſamet erectione iuſtifica-
tur, † quod iſta Eccleſia erat Plebana, & quia commoran- 13
tes ſub d. Plebe non ſoluebant decimas, ibi, quod ibidem
eſſent homines diabolica ſuaſione decepti, nulli vnquam
decimam dantes &c. & inferius, decimam, quam modo
comperij diabolica fraude teneri, vobis in integrum conce-
do, & non tantum ipſam, ſed etiam de cæteris omnibus
hominibus de ipſa plebe decimam non dantibus vobis plena
beneuolentia do, & trado &c. & infra ibi, quapropter ſu-
pradictam decimam, quam modo inuenimus Epiſcopus aſ-
ſignauit ius decimandi Canonicis. Ex quibus apparet ceſ-
ſare fundamentum, quod Canonicatus fuerint dotati de bo-
nis menſe Epiſcopalis.
Subſiſtit etiam aliud fundamentum deductum ex diſpo-
ſitione ſtatuti conditi in limine erectionis Collegiatæ, de
qua agitur vbi diſponitur, quod nemo poſſit intrare in Ca-
nonicam abſque electione fratrum: quod cum fuerit poſt-
modum confirmatum ab Alex. III. cum decreto irritanti,
† eius tenor venit attenden. *cap. porro de priuileg.* Peregrin. 14
conſ. 33. num. 12. vol. 1. cum alij per Rotam *in recent. deciſ. 155.
num. 1. par. 1.* & ſtante confirmatione Apoſtolica iux. tex. *in
cap. veniens cum ibi notatis de tranſ. Epiſc. ſucceſſorib.* au-
fertur facultas eligendi firma remanente poteſtate confir-
man. *iuxt. trad. in cap. 1. de elect.* illa enim verba, nullus
ingrediatur in Canonicam ſine electione fratrum, intelli-
guntur priuatiuè reſpectu Epiſcopi, cum nequeant intelli-
gi priuatiuè ad Papam, cuius † auctoritas ſemper cenſetur 15
præſeruata, & cum nullus alius poſſet prætendere ius con-
ferendi in Diœceſi Comeñ præter Epiſcopum, diſpoſitio
quantumuis generalis non poteſt † intelligi niſi de ipſo, & 16
perinde eſt, ac ſi de Epiſcopo fuiſſet expreſſum, Surd. *conſ.
73. num. 8. & conſ. 277. num. 28.* Gabr. *de verb. ſignific. con-
cluſ. 9. num. 7.* Rimin. iun. *conſ. 507. nu. 33.* Menoch. *conſ. a. n.
78. & præſumpt. 44. num. 26.*
Non obſtat, quod prohibitio ne quis intrare præſumat in
hanc Canonicam abſque fratrum electione, fuerit appoſi-
ta in margine abſque approbatione Notarij. Tum quia a-
poſtilla † eſt eius manus, qualis eſt ipſa ſcriptura fundatio- 17
nis: quo caſu non requiritur approbatio Notarij, Rota *co-
ram Card. Caual. deciſ. 122. nu. 26.* tum quia ſtante aſſiſten-
tia communis pro Canonicis, & Capitulo ſuper iure eli-
gendi, Epiſcopus dum nititur hac ſcriptura fundationis, † 18
eam allegando pro fundamento ſuæ intentionis abſque de-
claratione, vel proteſtatione, tenetur illam in totum ap-
probare prout reperitur; tanto magis concorrente ſupradi-
cta confirmatione Apoſtolica Alex. III. in qua narratur te-
nor fundationis etiam in ſpecie illius partis, in qua dicitur
quod nullus intret in Canonicam ſine electione fratrum;
hęc ſola confirmatio de per ſe ſufficeret ad probandum fun-
dationem cum dicta aſſignatione, & prohibitione. Tum
quia Papæ aſſerenti † vidiſſe authenticum fundationis, ſtan- 19
dum eſt iuxta text. *in clem. 1. de probat.* vbi aſſerenti de facto
proprio, Rota *deciſ. 405. num. 1. par. 1. recent. & deciſ. 224.
par. 3. in Palentina Abbatiæ de Beneuiuere 14. Decembris
1618. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Tum quia confir-
matio, in qua Papa narrat tenorem † actus confirmati 20
quotieſcumque in confirmante ſubſtantia confirmati plena
narratur, probat actum confirmatum abſque eo, quod ex-
hibeatur actus confirmatus, ſiue confirmatio ſit facta motu
proprio ſiue ad partis inſtantiam, quia † ſemper præſumitur 21
Princeps informatus iux. *conſ.* Bellam. *35. ſub nu. 7. verſ. hoc
non puto verum.* Eſt enim regulare, quod confirmatio ex
certa ſcientia qualis eſt iſta, vbi fuit expreſſa ſubſtantia, † 22
probat abſque eo, quod doceatur de confirmato latè Rota
*diuerſ. deciſ. 36. num. 1. & ſeq. par. 2. & in recent. deciſ. 92. num.
3. par. 1. & 399. num. 4. par. 2.*
Nec releuat, quod † iſta confirmatio nullam habeat 23

ſubſcriptionem, careat anno Domini, & Pontificatus Pa-
pæ concedentis: quæ propterea cum eo emanauerit ad poſtula-
24 tionem partis, nil † plus tribuit, quàm actus confirmatur.
Tum quia quoad datam, in ea adeſt ibi, Datum Romæ apud
S. Petrum 10. Kal. Maij: & quoad ſubſcriptionem, illa non
25 requiritur, cum ſufficiat, quod litteræ † Apoſtolicæ ſint
plumbatæ, prout ſunt litteræ confirmationis, de qua agitur:
quæ licet careant anno, hoc tamen non adimit fidem, quia
26 non eſt neceſſarium, † quod in plica bullarum adſit annus,
Felin. *in cap. 2. num. 18. de reſcript.* Iaſ. *in l. ſi qua beneficia. num 3. C. de diu. reſcript.* Rom. *conſ.* 340. *num.* 1. *&* 2. &
27 pro validitate † gratiæ ſufficit nomen Pontificis, & dies iux-
ta tex. *in l. ſi qua beneficia. C. de diuerſ. reſcript.* & ex lectura
Bullarum, & conſtitutionum diuerſorum Summorum Pon-
28 tificum collectarum † per Laertium Cherubinum in boltæ
leguntur ſine anno, & Pontificatu, de quarum fide nefas
eſſet dubitare.

Supradictis duobus fundamentis accedit obſeruantia ſub-
ſequuta centum annorum, & vltra, quæ non ſolum poſſet
29 ſuffragari pro interpretatione dicti ſtatuti † fundamentalis,
etiamſi verba eſſent dubia, Rot. *diuerſ. deciſ.* 256. *in fine par.* 2. ſed etiam ex ea eſſet inducta præſcriptio ex qua etiam
30 acquiritur † ius eligendi, Io. Andr. Butr. Hoſtien. Abb. An-
char. Ripa, *& alij communiter in cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Balb. *de præſcript. par.* 1. 5. *part. principalis in* 8. *quæſt. ſub num.* 1 & benè firmatur in deciſio-
31 nibus in hac cauſa factis: quo caſu † etiam iura informia
probant, Bald. *conſ.* 400. *nu.* 5. *lib.* 4. Aym. *conſ.* 10. *nu* 4. *& conſ.* 158. *nu.* 1. Molin. *de primog.* Hiſpan. *lib.* 3. *cap.* 13. *num* 43.

Nec præſcriptio ad fauorem Capituli tollitur ex duplici
præſcriptione Epiſcopi in contrarium iuris liberè conferen-
di, nempè ab anno 1453. vſque ad annum 1536. & ab anno
1564. citra. Nam reſpectu primæ præſcriptionis ab anno
1453. vſque ad annum 1538. illa non iuſtificatur ex collatio-
nibus pro parte Epiſcopi deductis, quia non probatur quod
ſint factæ ſine electione Capituli & nonnullæ fuerunt factæ
in menſibus reſeruatis, & ita tanquam nullæ, & infectæ
32 † propter decretum irritans non releuant. Aliæ verò ſunt
factæ ſine ſcientia, & patientia Capituli, & non proban-
tur effectuatæ ſciente, & contradicente, & deinde acquie-
33 ſcente Capitulo, vt in iuribus † incorporalibus, & negati-
uis requiritur iuxta *deciſ. Guidopap.* 631. *num.* 2. præſcriptio
enim in iuribus incorporalibus, & negatiuis non currit niſi
à die prohibitionis, & acquieſcentiæ, *l. quoties, vbi* Bart. *ff. de ſeruit. gloſ. in l. qui luminibus. ff. de ſeruit. Vrb. præd. l. ſequitur. § ſi viam. ff. de vſucap.* Rota *deciſ.* 536. *par.* 2. *recent. & deciſ.* 265. *nu* 36 *par.* 5. quibus nondum probata prohibitio-
34 ne, & acquieſcentia, † cenſetur præſeruatum ius Canoni-
corum, ita vt nec in minimo illis fuerit præiudicatum, Rot. *deciſ.* 396. *&* 713. *nu.* 6. *par* 1. *diuerſ. cum alijs in deciſ.* 213. *num.* 4. *par.* 4. *recent.* Aliæ verò ſunt ſimplices enunciati-
35 uæ, † quæ non probant vbi principaliter agitur de enuncia-
to, *auth. ſi quis in aliq. C. de eden.* Rimin. ſen. *conſ.* 480 *num.* 12. *lib.* 3. Ceph. *conſ.* 540. *num.* 34. Gabr. *conſ.* 40. *nu.* 20. *lib.* 1.
36 Aliæ emanarunt à Vicario, † qui de iure non habet facul-
tatem conferendi, *cap. vlt. de offic. Vicar. in* 6. Rota *coram bon. me. Card. Caual. deciſ* 28. *num.* 5 *& in Cæſarauguſtana Camerariæ* 26. *Nouemb.* 1632. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec poteſt iuuari Epiſcopus alia præſcriptione cœpta ab
anno 1564. citra. Tum quia nec quoad hanc præſcriptio-
37 nem † concurrunt ſupradicta requiſita in præſcriptione iu-
ris negatiui. Tum quia conſtat de pluribus interruptioni-
bus, vt latè firmatur in deciſionibus DD. meorum Piroua-
ni, & Macchiauelli, & præſertim in deciſione R. P. D. mei
Pirouani, vbi firmatur electio Capituli facta de Pompeo
Campatio non obſtante præcedenti collatione Epiſcopi, quę
38 contigit de anno 1581. quę non poteſt dici inualida, & † quod
propterea nullum præſtet impedimentum, cum non fuerit
facta à maiori parte Capituli; quia ſubſiſtit reſponſio data
in deciſione D. mei Pirouani *in §. quia ex actu*, vbi ex man-
datis tollitur prætenſa inualiditas electionis Campatij factæ
à Capitulo, & benè iuſtificatur ex copia electionis data in
ſummario.

Nec facit quicquam declaratio facta per dictum Campa-
tium in viſitatione facta per Epiſcopum de anno 1593. quod
habuerit Canonicatum ab Epiſcopo, cum aliud ſit quod
39 † collatio facta per Epiſcopum habuerit effectum: aliud
quod præiudicet Capitulo ad effectum, vt Epiſcopus præ-
ſcripſerit, quia ſufficit ſola contradictio facta per Capitu-
lum, & quod non adſit illius patientia, quæ requiritur ad
præſcribendum, vt fuit dictum ſupra. Nec ex lite mo-
ta per Campatium ſuper immiſſione in poſſeſſionem domus
Canonicalis, poteſt inferri, quod ante electionem Capitu-
li collatio Epiſcopi ad fauorem ipſius fuerit effectuata: quia
† ex tali lite ſequitur collationem Epiſcopi non habuiſſe ef- 40
fectum, ex quo hac de cauſa litigabatur, cum prætenderet
ius vigore prouiſionis Epiſcopi, quæ deducebatur in contro-
uerſiam. Quibus non obſtat liber antiquus patrui dicti
Campatij, in quo ipſe notauit explicitè, quod cœpit poſ-
ſeſſionem Canonicatus 26. Iunij 1581. & ſic ante electio-
nem de ipſo factam à Capitulo; quia talis liber † non 41
eſt recognitus pro libro domus Campatij, & ſi eſſet re-
cognitus, nihil probaret, quia liber priuati non probat con-
tra tertium.

Interrupta autem præſcriptione, ea de nouo † eſſet in- 42
choanda, & ita excluditur præſcriptio inchoata ab an-
no 1586. quia de anno 1612. Capitulum contulit, &
ſic de nouo fuit interrupta præſcriptio, † nec potuit 43
continuari: & collatio facta de anno 1593. ab Epiſ-
copo habet clauſulam, dummodo collatio ad ipſum
ſpectaret. & ideo cum collatio non ſpectaret liberè ad
Epiſcopum, ſed electio ſpectaret ad Capitulum, vt
fuit dictum ſupra, & firmatur in alijs deciſionibus, ha-
betur † perinde, ac ſi non eſſet facta, Aym. *conſ.* 150. 44
num. 8. Rol. *conſ.* 58. *vol.* 3. Card. *conſ.* 157. *nu.* 8. *& ſeqq.*
& tamen ad effectum acquirendi iſtam quaſi poſſeſſio-
nem conferendi, † inter alia requiſita per Gonzal. *ſuper regul.* 8. *num.* 34 *&* 35. neceſſe eſt, quod prouiden- 45
tes, eligentes, ſeu præſentantes credant vel iure ſuo,
& iure proprio faciant Gloſ. *in verb. vocem. verſ. hoc enim non ſufficit. in cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſ. & propriet.* Calder. *in conſ. vlt. eod. tit.* Lambert. *de iurepatronatus lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 10. *nu.* 6. *&* 7. In hoc
autem caſu, ſtante expreſſa proteſtatione, quòd Epiſco-
pus conferebat, dummodo ad ipſum ſpectaret collatio, † 46
apparet ipſum noluiſſe conferre ſine electione Capituli, &
voluiſſe conſeruare ius Capituli, vt declarauit Rot. *deciſ.* 391. *par.* 1. *diuerſ.* & præſcriptio ſi deſumatur ab anno
1593. non ſolum remanet interrupta per electionem factam
à Capitulo, cum † ad ipſum effectum ſufficiat actus ex- 47
traiudicialis, ſed etiam per litem motam de anno 1631. Abb. *in cap. illud. num.* 4. *de præſcript.* Dec. *conſ.* 212. *num.* 11. Put. *deciſ.* 383. *num.* 1. *lib.* 3. Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 362. *num.* 2. & ita cum detrahendum ſit
tempus motæ litis, Bart. *in l. Celſus Hugo num.* 27. vbi Bald. *ff. de vſucap.* Anchar. *in cap. licet cauſa. num.* 14. *de probat.* non remanet quadragenaria, & tamen tota † vis præ- 48
ſcriptionis perficitur in vltimo temporis momento, Iaſ. *in l.* 3. *§. habeo. num.* 15. *ff. de acqu. poſſeſſ.* ex quo in præiudi-
cialibus, & odioſis, qualis eſt præſcriptio, † computatio tem- 49
poris etiam de momento ad momentum admittitur, vt be-
nè Alciat. *in l. anniculus. ff. de verb. ſignific.* Cuiac. *in l.* 3. *§. minorem. ff. de minorib. & l. qua ætate. ff. qui teſtamentum facere poſſunt.*

Supradicta autem facilius cenſuerunt DD. applicari huic
caſui, cum non † agatur de acquirendo iure conferen. 50
ſed de iam quæſito Capitulo conſeruan. Quo caſu ſuf-
ficit quilibet actus, † aut contrarius, vel permiſſus e- 51
tiam minimus, ad impedien. curſum 40. annorum, &
euitan. negligentiam Capituli, ex qua † deſumitur præ- 52
ſcriptio, ex allegatis *in d. deciſ. R. P. D. mei Pirouani in §. quia omiſſa.*

Ex quibus DD. vtraque parte informante, cum non
dubitaretur de validitate ſententiarum Rotalium, &
iuſtitia benè probetur, pro illarum confirmatione re-
ſoluerunt, &c.

* *Ideſt ſub diebus* 19. *Decembris* 1635. *&* 9. *Maij* 1636. *ſunt deciſiones* 71. *&* 133. *ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. MERLINO. DECISIO CCXXVII.

Romana ſeu Spoletana nullitatis donationis.

Die Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Iudici ſi ſit commiſſa ſuper iactationibus, & moleſtationibus cauſa, an validè pronunciet in petitorio. Contumax, quando habeat priuilegium appellandi intra decem dies à die habitæ notitiæ, & quando non. Donatio non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutorum non tenet.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in iudicatum, ſi in tempore à iure præſcripto non appelletur.*

2 *Sententia poſtquam tranſiuit in iudicatum, eſt omninò executioni demandanda.*

3 *Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi cauſa fuerit commiſſa in poſſeſſorio, & poſtea reperiatur pronunciatum in petitorio.*

4 *Iudex poteſt pronunciare ſuper annexis, & connexis iudicij introducti.*

5 *in Diffamationis iudicio quis ſemper poteſt obtinere declarari ius ſuum, & non ius diffamatis, illique ſilentium imponi.*

6 *Verbum, moleſtare, eſt aptum comprehendere tàm petitorium, quàm poſſeſſorium.*

7 *Cauſarum diuerſitas ceſſat, dum i.l, de quo quæritur, eſt ſequela iudicij inter eaſdem perſonas.*

8 *Donatio, quando declaratur inualida, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta.*

9 *Sententia, quando eſt lata per contradictas, tunc, is, contra quem eſt lata, permiſſum eſt appellare intra decem dies à die habitæ notitiæ.*

10 *Contumax verus, & realis quis dicitur, ſi à principio fuit perſonaliter citatus.*

11 *Contumaci ficto, & præſumpto indultum eſt, vel vbi ſolum procurator eſt verus contumax, indultum eſt ex quadam æquitate poſſit appellare intra decem dies à die habitæ notitiæ.*

12 *Donatio facta non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutorum loci eſt nulla.*

13 *Statut. Nurſiæ lib. 3. rub. 70. exigit in donationibus interuentum duorum Notariorum, quorum alter inſtrumenti rogitum excipiat, alter vero confectum inſtrumentum ſubſcribat.*

14 *Inſtrumenti ſubſcriptio facta per Sacerdotem, non ſupplet defectum ſubſcriptionis Notarij rogati.*

15 *Sacerdotibus inhibitum eſt officium Tabellionis.*

16 *Scriptura à Sacerdote facta, vti priuata fides non facit fidem.*

17 *Stylus, quando eſt contra ius, vt ſuffragetur, debet probari conſuetudo ſpatio 40. annorum legitimè præſcripta.*

18 *Sacerdotibus, ſi conſuetudo aliqua tribueret facultatem exercendi officium Tabellionatus, non releuaret, & tanquam contra honeſtatem Eccleſiæ eſſet nulla.*

19 *Inſtrumentorum reualidatio rogatorum per Notarium ſuſpenſum ab officio, vt ſit valida, quid requiratur.*

20 *Notarius ad effectum reualidatoriæ inſtrumentorum ab eo rogatorum, debet probare ſe eſſe creatum à perſonis habentibus poteſtatem eum admittendi.*

21 *Statutorum confirmatio, ſi ſint contra ius, requiritur, quod fiat mentio de hoc ſpecialiter à Principe.*

22 *Statutum, ſi habeat fomentum rationis, & publicæ vtilitatis, vt ſcilicet fraudibus obuietur, eſt ſeruandum licet contra, vel præter ius ſit, ſtante confirmatione Principis licet in forma communis.*

23 *Donationum materia ſuſpecta eſt, & deceptionibus multum obnoxia.*

24 *Statuta laicalia non poſſunt diſponere ſuper iuramento, vide num. 25.*

SENTENTIA Rotali pronunciatum fuit, donationem factam per D. Robertum Pauonium Dionyſio, eſſe nullam, & irritam; ideoque reuocandam, à qua cum intra legitima tempora appellatum non fuerit, commiſſa mihi fuit executio rei iudicatæ, & cum hodie dubitauerim, An conſtet de re iudicata, quæ ſit exequenda, poſt tertiam diſputationem fuit affirmatiuè reſponſum.

Validitas enim ſententiæ Rotalis ex reuolutione actorũ,
iuſtitia autem ex deciſionibus ſatis apparere viſa fuit, &
conſtat ſententiam latam fuiſſe ſub die 4. Februarij, appel-
lationem verò interpoſitam ſub die 24. eiuſdem menſis, &
ſic longè poſt decennium ad appellandum à iure præſcrip-
tum; vnde † abſque dubio tranſiuit in iudicatum, *auth.* 1
hodie C. de appellat. cap. quoad conſultationem de ſent. & re
iudic. Rota *deciſ. 5. de ſenten. excommun. in nou. & coram*
ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 492. num. 2 & in Ferrarien. ſpo-
lij 4. Iulij 1631. coram me, eſtque † omninò executioni de- 2
mandanda, *l. ſi non obtulit. §. ſi ex conuentione. ff. de re iudic.*
l. 2. C. de execut. rei iudic.

Non obſtat defectus iuriſdictionis contra ſententiam Ro-
talem obiectus ex eo, quod R. P. D. meo Roias commiſſa † 3
fuerit cauſa ſuper iactationibus, & moleſtationibus in poſſeſ-
ſorio, & tamen ſuper nullitate donationis in petitorio fuerit
pronunciatum.

Quoniam placuit reſponſio, quod cum moleſtationum,
quas patiebatur D. Robertus, potiſſima cauſa eſſet donatio,
qua nixus Dionyſius bona ad ſe ſpectare, non autem ad D.
Robertum contendebat, conſequenter pro remouendis mo-
leſtijs iactatis à Dionyſio, & pro conſouendo Roberto in ſua
poſſeſſione, neceſſe fuit ſuper huiuſmodi donationis inuali-
ditate † pronunciare, tanquam ſuper connexis, & conſe- 4
quentibus iudicij introducti *ex l. diffamari. C. de ingen. &*
manumiſſ. In quo diffamatus ſemper poteſt obtinere decla-
rari ius † ſuum, & non ius diffamantis, illique ſilentium 5
imponi, vt tradunt Soccin. *in cap. propoſuiſti num. 26. poſt*
med. verſ. & aduerte de foro compet. Ferret. *conſ. 39. num.*
2. & ſeqq. lib. 1. cum alijs, & de eius natura eſſe videtur,
vt poſſit etiam proferri ſententia ſuper petitorio, cum ver-
bum † moleſtare aptum ſit comprehendere tàm petitorium, 6
quàm poſſeſſorium, vt in terminis animaduertit Marche-
ſan. *de commiſ. part. 3. cap. 1. §. 1. num 17. & 18.* Ceſſat-
que motiuum diuerſitatis † cauſarum, dum cauſa ſuper 7
validitate donationis erat ſequela iudicij ſuper iactationibus
inter eaſdem perſonas, ſuper ijſdem bonis coram Iudice
introduci, firmato enim, & canonizato donationem † 8
fuiſſe inualidam illicò ceſſabant prætenſiones iactatæ à Dio-
nyſio, & Robertus in ſua poſſeſſione muniebatur.

Minus obſtat, quod Dionyſio permiſſum fuerit appel-
lare infra decem dies à die habitæ notitiæ, † dum lata fuit 9
ſententia per contradictas iuxta Rot. *deciſ. 22. in fin. de appel-*
lat. in nou. indeq. excludatur res iudicata.

Quia dum Dionyſius fuit à principio perſonaliter cita- 10
tus, & ſic realiter, & cum effectu eſt verus contumax iu-
xta doctrinam Alex. *in l. properandum. §. ſin autem num.*
10. C. de iudic. Marant. *in ſpecul. part. 6. verſ. & quan-*
doque appellatur, num. 285. Scacc. *de appellat. quæſt. 17.*
limit. 5. num. 3. Vtique non licuit illi appellare poſt decem
dies à die habitæ notitiæ ſententiæ; quod ſolum ex æqui-
tate † quadam indultum eſt ficto, & præſumpto contu- 11
maci, vel vbi ſolum procurator eſt verus contumax, ſed
debebat appellare intra decem dies à die latæ ſententiæ, *ex*
trad. per Rot. *deciſ. 16. de dol. & contum. in nou.* Felin.
in cap. 1. ſub num. 7. verſ. vnum etiam ſcias, vt lit. non
conteſt. Millt. *in repertorio verbo appellare non poteſt,*
Caputaq. *dec. 114. incipien. verus contumax in manuſcrip.*
lib. 1. Scacc. *de appellat. quæſt. 17. limit. 3. num. 1. & 12.* &
ita procedit *d. deciſ. 22. de appellat. in nou.*

Quo verò ad iuſtitiam ſententiæ ſuper nullitate donatio-
nis latæ, ſubſiſtere illam viſum fuit, irrita enim fuit do-
natio, dum † non fuerunt adhibitæ ſolemnitates à *Sta-* 12
tuto Nurſiæ lib. 3. rub. 70. exigitæ, nempe interuentus
duorum Notariorum, quorum alter inſtrumenti † rogi- 13
tum excipiat, alter verò confectum inſtrumentum ſubſ-
cribat, vt per Rot. apud Card. Seraph. *deciſ. 113. num. 1.* &
hic vtrumque requiſitum deducit.

Non obſtat reſpectu ſubſcriptionis, quod inſtrumentum
fuerit ſubſcriptum per Rutilium Sacerdotem, quem Nota-
rij vicem ſubſtinuiſſe prætenditur ex ſtylo Nurſiæ deducto
ex pluribus inſtrumentorum ſubſcriptionibus ab eodem

Rutilio

Digitized by Google

Rutilio factis, vt in ſummario Dionyſij num. 7. Quia imò
14 † Sacerdotis ſubſcriptionem non ſupplere defectum No-
tarij rogati ad validitatem inſtrumenti requiſiti in terminis
ſimilis *Statuti Veronen. conſuluit* Cepol. *conſ. ciu.* 64. *num.*
15 35. *vſque ad fin. lib.* 2. Inhibitum eſt enim † à iure Sacer-
dotibus Tabellionatus officium *cap. vt officium.* §. *ad
conſcribendas de hæretic. in* 6. *cap. ſicut extra ne cleric. vel*
16 *Monac.* & ſcriptura à Sacerdote facta † vti priuata fides,
non facit fidem, Capr. *conſ.* 57. *num.* 3. Couar. *pract.
quæſtionum cap.* 19. *num.* 8. *ſub verſ. quod ſi Sacerdos in fin.*
Honded. *conſ.* 26. *num.* 8. *lib.* 2. Nec allegatus ſtylus ſuf-
17 fragatur, quia cum ſit contra ius, opus † eſſet probare
conſuetudinem per ſpatium 40. annorum legitimæ præſcri-
ptam iuxta opinionem, quam ſeruat Rot. & tradunt
Abb. *in cap. fin. num.* 11. *verſ. aut conſuetudo de conſue-
tud.* Alex. *conſ.* 123. *num.* 1. *lib.* 5. Rota *coram bon. mem.*
Card. Caual. *deciſ.* 419. *num.* 5. *& deciſ.* 649. *num.* 4 Quæ
probatio hic deficit, & datur contraria atteſtatio Curia-
lium Nurſiæ ſuper obſeruantia ſtatuti in ſumm. d. Roberti
num. 6. imò neque huiuſmodi conſuetudinem tribuentem
18 † Sacerdoti facultatem exercendi officium Tabellionatus
releuare, & tanquam contra honeſtatem Eccleſiæ eſſe
nullam, opinatus eſt Abb. *in cap. ſicut. numer.* 18. *ne
Cleric. vel Monac.* & ſequutus eſt Carolus de Graſſ. *effect.
Cleric. effect.* 8 *num.* 24. Grileſon. *conſ.* 170. *ſub num.* 1.

Reſpectu vero Notarij requiſiti ab eodem ſtatuto Nur-
ſiæ pro excipiendo inſtrumento, non obſtat, quod Fran-
ciſcus qui rogitum inſtrumenti donationis excepit, quam-
uis de illo eſſet priuatus, & ſuſpenſus exercitio officij
Tabellionatus, ex Conſtitutione Sanctiſſimi D. N. ob
non initum examen ab eadem præſcriptum, tamen fue-
rit deinde reintegratus à Præfecto Archiuij, ſiue ab
Eminentiſſimo Camerario, & reualidata inſtrumenta per
19 eum facta. Quoniam reualidatio † prædicta ſuffragare-
tur, ſi Franciſcus creatus fuiſſet Notarius per Guberna to-
rem, vel Præſidem Prouinciæ, ſecus verò dum per
alium priuatum, ad quem non ſe extendit facultas conceſ-
ſa Præfecto Archiuij reſtricta ad Notarios dumtaxat crea-
tos per Præſidem vel Gubernatorem, vt colligitur ex
20 prohemio † dictæ reualidatoriæ, vnde Franciſcus tene-
tur probare ſe ab illis creatum, vt per Alex. *conſ.* 95. *num.*
3. *ad fin. &* 4. *lib.* 1.

Neque aduerſatur quod prædictum ſtatutum, tam-
21 quam contra ius, ſine ſpeciali † confirmatione Principis
non ſubſiſtat; quia vltra quod poſſet fortaſſe dici ſtatutum
huiuſmodi eſſe ſolummodo præter ius, cum nullibi cau-
tum reperiatur duos Notarios pro inſtrumentis excipiendis
non poſſe adhiberi; hoc ſtatutum habet fomentum ratio-
22 nis, † & publicæ vtilitatis, vt ſcilicet fraudibus obuie-
tur, & publica documenta eo ſint tutiora, & maiori fide
digna, materia enim donationum ſuſpecta eſt, † & de-
23 ceptionibus multum obnoxia, vnde illud ſtatutum tan-
quam rationabile, & honeſtum, cum ſit munitum con-
firmatione fel. recor. Pauli V. in forma communi, ſu-
ſtinetur omninò, & eſt ſeruandum iuxta Roc. *deciſ.*
510. *num.* 9. *part.* 4. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 51. *num.*
10. *verſ. quæ confirmatio pars.* 1. *& in Bonon. ſucceſſio-
nis* 1. *Decembr.* 1632. *coram bon. mem. Vbaldo*, atque
in Vrbeuetana hæred. 25. *Maij* 1622. *coram Reuerendiſſ.
Vrgellen.*

Demum non officit, quod idem ſtatutum tanquam lai-
cale non comprehendat inſtrumenta iurata, † quoniam
24 dum non diſponit ſuper iuramento, ſed fidem tantummo-
do adimit ſcripturæ, ſicque probationem ipſam reſpicit ex
motiuo publicæ vtilitatis pro euitandis fraudibus, vtique
locum ſibi vindicat etiam in contractibus, † & inſtrumen-
25 tis iuratis, quia iuramentum illud non probatur, nec ideo
tangitur à ſtatuto, ſed ſola probatio, ita Caſtr. *in conſ.* 61.
num. 2. *lib.* 2. quem ſequuntur Rol. *conſ.* 43. *num.* 2. *in fin. &*
3. *lib.* 3. qui loquitur de ſimili ſtatuto interuentum duorum
Notariorum exigente, & alij per Giouagn. *conſ.* 83. *num.*
31. *lib.* 1. Sanch. *ſuper decalog. lib* 3. *cap.* 22 *num* 10. Bar-
boſ. *in l.* 1. *num.* 75. *verſ. quod ſi lex. ff. ſol. matr.* Cabal. *conſ.*
180. *num.* 38. *& ſeqq. lib.* 1. & amplexa fuit Rota *in deciſ.*
104. *num.* 2. *part* 2. *diuerſ. & in Romana ſeu Florentina do-
nationis* 3. *Iulij* 1628. *coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Tranſactionis.

Die Lunæ 8. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Alienatio rerum litigioſarum cum ſit prohibita à iure, ideo ſi fiat, non tenet, ſed hoc non procedit, quando quis generaliter omnia ſua bona alicui donauit, quia tunc ſub ea donatione veniunt etiam dicta bona. Donatio, quando dicitur vniuerſalis. Singularis eſt deciſio tanquam extenſa à tàm celeberrimo Auditore maximi quidem nominis, & fœlicis, fœcundique ingenij nato.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rerum lite pendente ad fauorem perſonarum potentium, eſt prohibita.*
2 *Licentia obtenta ad maiorem cautelam non poteſt inualidare actum aliàs ex ſui natura validum.*
3 *Bonorum translatio impeditur ex aliqua eorum vitio reali.*
4 *Donationis cauſa, quando eſt vniuerſalis, tunc ſub ea vniuerſalitate veniunt etiam bona litigioſa.*
5 *Donatio rectè poteſt vocari vniuerſalis, ſi contineat omnia bona donantis.*
6 *Donatio, vt dicatur vniuerſalis, ſatis non eſt ſola generalitas verborum, ſed requiritur corpus aliquod vniuerſale.*
7 *Dictiones quantumuis vniuerſales effici non poſſunt, quin ſingulæ ſpecies certarum rerum diſtinctè conſiderentur in ſuas ſingularitates.*
8 *Deciſ. in cauſa Lucana iuriſpatronatus 9. Iunij 1598. coram Litta, qualiter ſit intelligenda.*
9 *Donatio non poteſt dici vniuerſalis, ſi ſit reſtricta ad aliquem locum.*
10 *Expreſſio vnius rei excludit ea, quæ ſub dicta re non circumſcribuntur.*
11 *In Donatione omnium bonorum, nomen bonorum ſtante deſignatione certi loci eſt aptum comprehendere, ſeu de ſui natura ſignificare vniuerſitatem.*
12 *Innocent. dictum in cap. ex litteris de iurep. non recipitur.*
13 *Iuſpatronatus, cum ſit ſpirituale, ideo prohibitum eſt regulariter alienari, & hac de cauſa cedi non poteſt principaliter, ſed ſolum cum vno ex ijs corporibus quibus eſt annexum.*
14 *Alienatio rei litigioſæ ſolum eſt prohibita à lege, vt occurratur fraudibus, aut machinationibus litigantium.*
15 *Alienationis rei litigioſæ prohibitia non afficit rem ipſam, ſed perſonas collitigantium.*
16 *Alienatio bonorum litigioſorum ſi fiat à tertio, qui non eſt in lite, valet.*
17 *Alienatio bonorum litigioſorum facta lite pendente valet, ſi illa fueriat ceſſa in donatione omnium bonorum.*
18 *Collitigans nemo præſumitur ita demens, vt donet omnia ſua bona alicui, ad hoc vt noceat alteri collitiganti.*
19 *Bonorum litigioſorum alienatio eſt prohibita ſtante dolo, & fraude alienantis.*
20 *Iuſpatronatus tranſit ſub venditione omnium bonorum.*
21 *Creditum aliquod, quando non poſſit dici modici valoris.*
22 *Alienatio bonorum litigioſorum non poteſt dici, quod ſit facta in perſonam potentiorem, ſi is non habeat aliquod officium, cuius occaſione dici poſſit illi ſubdita perſona collitigantis.*
23 *Ceſſio bonorum litigioſorum facta in Eccleſiam, non poteſt dici, quod ſit facta in potentiorem, ſi illa non habeat poteſtatem in collitigantem.*
24 *Licentiam ad aliquid alienandum, ſi quis obtinuerit, dicitur conſumpta in actu alienationis.*
25 *Actus, non poteſt dici conſummatus, ſi adhuc non ſit perfectus.*
26 *Donandi licentiam aliquid certæ perſonæ ſi quis obtinuerit, non poteſt mutare perſonam, declara pro- at num. 37.*
28 *Alienatio bonorum feudalium facta ſine conſenſu Domini directi non tenet.*
29 *Alienatio bonorum ſi ſit prohibita ob aliquam cauſam, ceſ-*

ſante

Digitized by Google

ſante dicta cauſa alienatio poteſt in quamcumque perſonam fieri.

30 *Ratio alicuius rei ceſſat ſtante diuerſitate perſonarum.*

31 *Alienatio rei feudalis factæ perſonæ non nominatæ tenet, ſi conſenſus præſtitus à Domino, non reſpiciebat perſonam, cui debebat fieri alienatio, & vide num. 32. & 33.*

DECISIO CCXXVIII.

DVBITATVM fuit in hac cauſa, an eſſet valida donatio, quam Marchio Facchenettus obtinuit à Laurentio Sala ſuper bonis, quæ idem Laurentius antea renunciauerat Hieronymo, & Philippo de Ballattinis poſtquam ille iudicialiter impugnare cœpit eandem donationem à ſe factam, cum autem duæ exceptiones proponerentur contra validitatem donationis factæ ad fauorem Marchionis; actum fuit de prima exceptione ſub die 26. Nouembris anni 1633.* & concluſum illam non obſtare, eo quia non concurreret in Marchione qualitas potentioris, ob quam dicebatur eam donationem valere non poſſe tum
1 ex diſpoſitione iuris, † quæ prohibebat fieri alienationem lite pendente ad fauorem ſimilium perſonarum, quæ prohibitio habetur *in l. 1. & tot. tit. C. ne liceat potent. & in l. 1. & 2. ff. de alienat. iud. mut. fact.* tum ex licentia Cardinalis Legati, quæ impetrata fuit à Laurentio ante ipſam donationem, cum conceſſa illi fuiſſet ſub hac conditione expreſſa dummodo non fieret in potentiorem. Actum deinde fuit de altera exceptione ſub die 14. Nouembris anni præteriti,* & cum illa contineret, quod non potuiſſet Marchioni ſuffragari licentia conceſſa Laurentio, dum ille eadem bona donauit Pompeio Bonacurſio, qui poſtea ea ceſſit Marchioni, reſponſum fuit non obſtare tàm hanc, quàm etiam primam exceptionem eo quia non fuiſſet ea licentia neceſſaria, cum potuiſſent à Laurentio valide donari eadem bona non obſtante lite, vnde ea licentia vide-
2 batur ſolum obtenta pro † maiori cautela donatoris, quæ non potuiſſet efficere, vt donatio non ſubſiſteret, dum illa erat ex ſui natura valida, & hoc fundamentum comprobatum fuit in deciſione tunc facta. Primò ex qualitate actionis deducta in iudicio, quod motum fuit à Laurentio, quia cum illa eſſet merè perſonalis, non poterat afficere
3 bona renunciata † aliquo vitio reali ex quo impediretur illorum translatio *ex doctr.* Bart. *in l. 1. §. ſi inter. ff. de litig. & in l. 1. C. eod. tit. quam etiam tenuit* Cyn. *in auth. litigioſa, num. 4.* Bald. *num. 2. C. eod. tit. & alij relati per* Couarr. *pract. quæſt. cap. 15. num. 6.* Secundò ex qualitate ipſius donationis eo quia illa fuiſſet vniuerſalis ſub qua in conſequen-
4 tia venire potuiſſent, † etiam bona litigioſa, vt tradit *in gloſ. d. auth. litigioſa. §. 1. in verb. diuiſio authoritate eius text. & in l. in modicis. ff. de contrah. empt.*

Verum ad tollendam vim huius fundamenti impugnabatur à Ballattinis poſterior hæc ratio ſuper generalitate ipſius donationis, eo quia non haberet Laurentius, quando eam donationem fecit alia bona præter bona donata, & ideo petita fuit ab illis remiſſoria; in qua probarent, quod omnia bona poſſeſſa à Laurentio reſtringebantur ad bona, quæ erant ſub lite, & ab eo donata fuerunt Marchioni, ſed cum proponeretur dubium ſuper conceſſione eius remiſſoriæ, placuit DD. in diſputatione habita ſub die 15. Maij præteriti, vt iterum diſputaretur dubium ſuper deciſione vltimo loco facta. Quo dubio hodie propoſito DD. confirmarunt eandem deciſionem, tum ex eo fundamento, tum etiam ex alio, quod approbatum fuerat in prima deciſione, vt potuiſſent donari Marchioni ea bona etiam in caſu quo illorum alienationi obſtaret lis mota per Laurentium.

Et ſuper primo fundamento, de quo actum fuit in vltima deciſione, conſiderarunt DD. habuiſſe Laurentium hanc facultatem liberè transferendi ea bona præcipuè ex
5 qualitate ipſius donationis, † cum illa verè fuiſſet vniuerſalis, ad quem effectum extimarunt ſatis eſſe generalitatem ipſius donationis, & quod illa contineret omnia bona donatoris *arg. text. in l. bonorum 208. ff. de verb. ſignif. & in l. quoties. §. vniuerſorum. ff. de vſufr. & quemadm. quis vtatur tradit* Bart. *in l. ſi quis ſeruum. §. ſi cui certam, num. 2. ff. de leg. 2.* Dec. *conſ. 237 num. 4.*

Neque obſtare viſum fuit, quod contra hanc qualitatem eiuſdem donationis opponebatur, vt non poſſet ad eam ſatis eſſe ſola generalitas verborum, ſed requireretur
6 † corpus aliquod vniuerſale, ſub quo bona donata continerentur, cum propter quaſcumque dictiones licet vniuerſales effici non videretur quin † ſingulæ ſpecies eorumdem 7
bonorum non poſſent diſtinctè conſiderari, ſiue ea generalitas reſolui, vt dicitur, in ſuas ſingularitates *arg. text. in l. ſi chorus. ff. de leg. 3. & notant* DD. *in terminis iurispatronatus in cap. ex litteris eod. tit. vbi hoc tenuit* Innoc. *quem ſequuti fuerunt* Ioann. Andr. *num. 3.* Hoſtienſ. *num. 5.* Butr. *num. 6. & alij relati per* Couarr. *var. reſol. lib. 2. cap. 55. num. 10. & tenuit* Rota *in Lucana iurispatronatus 6. Iunij 1598. coram Litta.* Ea enim deciſio † 8
intelligenda erat in caſu, quo donarentur bona, aut iura reſtricta ad aliquem certum locum prout in his terminis loquebatur etiam Innoc. & Ioann. Andr. *in d. cap. ex litteris*, quia propter commemorationem eiuſdem loci non poterat † eo caſu donatio dici vniuerſalis, vt declarat 9
Crot. *in d. cap. ex litteris, num. 31. & 32.* Bero. *num. 60.* Lambertin. *de iurepatr. lib. 1. part. 2. quæſt. 5. art. 14. in 6. conſiderat. ſub num. 7. & 10.* ſicut etiam propter expreſſionem factam eiuſdem loci non poterant † in ea con- 10
tineri iura, & actiones, quæ loco non circumſcribuntur, *arg. text. in l. Caius, ff. de legat. 2. & in l. ſi fideicommiſſum. §. tractatum. ff. de iudic. & tenuit* Bald. *in l. 5. num. 4. ff. de ſtat. homin.* Iaſ. *in l. cunctos populos in 2. lectura, num. 92. cap. de ſumm. Trinit. & fid.* Cathol. *& in §. item ſeruiana num. 42. inſtit. de action.* Verum in generali donatione omnium bonorum contrarium verius erat cum ſecluſa ea reſtri-
ctione ex deſignatione † certi loci ipſum nomen bonorum 11
aptum eſſet ſui natura ſignificare eam vniuerſitatem, vt probat *text. in l. bonorum 208. ff. de verb. ſignif.* & hanc opinionem in iiſdem terminis iurispatronatus tenuit Abb. *in d. cap. ex litteris. num. 12. & in quæſt. 5. cuius initium eſt augerio, & ante eum.* Rofred. *in libell. iur. patron. quem refert* Ioann. Andr. *adductus pro contraria opinione ſub num. 3.* Dec. *conſ. 127. num. 3.* vbi illam dicit communem Ferret. *conſ. 179. num. 2.* Rocch. *de iur. patr. in verb. ipſe, vel ipſe à quo in 23. quæſt.* Lambertin. *eod. art. 14. quæſt. 5. num. 10.* & hanc opinionem amplexa fuit Rota coram Puteo *decis. 241. lib. 2. & coram* Card. Seraph. *decis. 725.* re-
iecta † contraria opinione Innocentij, quam etiam dicit 12
communiter reprobari, *& in Pampilonen. beneficij 10. Maij 1595. coram Iuſto.*

Præterea in alienatione, aut donatione iurispatronatus poterat etiam conſiderari ratio aliqua particularis ad effectum, vt transferri non poſſet, niſi ſub ea forma, quæ ratio non videbatur conuenire alienationi bonorum litigioſorum, quia illud † tanquam ſpirituale, ac propterea pro- 13
hibitum alienari, non poterat principaliter cedi, ſed ſolum cum vno ex iis corporibus, quibus eſſet annexum, hoc verò non poterat dici de alienatione bonorum litigioſorum, cum prohibitio, vt eadem bona alienari non poſſint, non ſit generalis, aut perpetua, ſed ſolum à iure inducta ad certum effectum, vt occurratur † occultis frau- 14
dibus, aut machinationibus collitigantium, vt ſunt expreſſa verba *text. in l. cenſemus C. de litig. & notauit* Coiac. *ſuper eod. tit.* Bart. *in l. qui petitorio num. 3. ff. de rei vendic.* & hinc eſt quod eadem prohibitio non † cenſetur 15
afficere rem ipſam, ſed ſolum perſonas collitigantium, & ideo valet alienatio bonorum † litigioſorum, ſi illa facta 16
fuerit à tertio, qui non ſit in lite, vt probat *text. in l. 1. ff. de litig. in 2. reſponſ. & notat ibi gloſ. in verbo non poterat* Angel. *in auth. de litig. num. 3.* & plures etiam ſunt caſus, in quibus cenſetur à iure permiſſa alienatio eorumdem bonorum, qui referuntur in *d. l. cenſemus*, & in ſpecie, † 17
quod valeat alienatio bonorum facta lite pendente, ſi illa ceſſa fuerint in donatione vniuerſali, vt voluit Ant. Fab. *in ſuo Cod. lib. 8. tit. 5. definit. 9.* quaſi videatur hoc caſu ceſſare omnis ſuſpicio fraudis, aut doli, cum reperiri non poſſit perſona ita demens, † quæ donet omnia bona ſua ſolum, 18
vt noceat collitiganti, & idem etiam voluit Cephal. *in conſ. 64. num. 17. & num. 22.* quem ſequutus fuit Menoch. *conſ. 516. num. 14.* Lancell. *de attent. lit. pend. limit. 7. num. 4. & tenuit* Rota *in Camerinen. donationis 19. Decembris 1605. coram Card. Marquemontio.*

Neque generalitas eius donationis poterat excludi, eo quia Laurentius non haberet alia bona præter ea quæ erant in lite, quod erat præcipuum fundamentum illorum de Ballattinis; vnde titulus ille vniuerſalis dicebatur conſiſtere in ſola generalitate verborum, ex quo non potuiſſet tolli † ſuſ- 19
picio fraudis, aut doli, propter quam prohibita erat à iure alienatio eorumdem bonorum, & tradunt DD. in terminis propoſiti exempli iurispatronatus *in d. cap. ex litteris, & ibi* Butr. *num. 6. in fin.* Ioann. Andr. *num. 3.* Rocch. *de iurepatr. in*

verbo

verbo ipſo vel is à quo ead. quæſt. 23. *num.* 42. vbi ita limitat
opiuionem, quam ibi ſequutus fuit, vt poſſit iuſpatrona-
20 tus† traoſire ſub venditione omnium bonorum, etenim
hæc exceptio tollebatur ex facto, qoia probatum fuit ha-
buiſſe Laurentium alia bona præter bona donata, & primo
oſlenium fuit, ad eum ſpectare aliqua loca montium, quæ
illi ceſſa fueruut à Marchione occaſione permutationis,
quam cum eo fecit aliorum bonorum, quæ ipſe Laureotius
antea poſſidebat; Secundò probatum fuit ad eum ſpectaſ-
ſe creditum librarum quatuor mille, & tercentum occaſio-
ne venditionis voius domus factæ Hieronymo Suigo, à quo
poſtea Marchio illam redemit; Tertiò habuiſſe aliud cre-
ditum librarum quinque millium occaſione ſucceſſionis illi
debitæ io hæreditate Lucretiæ amitæ ex diſpoſitione ſtaruti
Bononieñ, neque hæc duo poſteriora credita dici poterant
21 eſſe modicæ, † ſiue etiam nullius extimationis: quia
vtrumque apparebat comprehenſum fuiſſe ſub ea donatio-
ne, & primum excomputatum fuiſe Suigo in redemptione
eiosdomus, quam fecit Marchio, vti donatarius Lau-
rentij, alterum vero ſolutom fuit ab hæredibus Lucretiæ
poſt illius mortem Pompeio Bonacurſio, cui primò facta
fuit ea donatio.

Et hæc DD. conſiderarunt ſuper ſecundo fundamento
vltimæ deciſiones, vt propter vniuerſalitatem ipſius dona-
tionis rectè tranſlata fuerint in Marchionem ea bona, quæ
ceſſa illi fuerunt à Laurentio non obſtante lite, quæ dice-
batur ſoper ijs introducta, verum viſum fuit ſobſiſtere
etiam aliud fundamentum, quod conſideratum fuit io pri-
ma deciſione, vt eidem Marchioni non obſtaret qualitas
potentioris, quæ excepta fuit io licentia Cardinalis Lega-
ti, & ſuper qua etiam fundabatur prohibitio legis; etenim
ea donatio non ſolum apparebat facta à Laurentio bona fide,
ſed neque poterat io perſona Marchionis conſiderari ea qua-
22 litas, † dum non aderat in eo aliquod officium, cuius oc-
caſione dici poſſet illi ſubdita perſona Ballattini, vt in ter-
minis huius edicti, ac prohibitionis à lege inductæ ſuper
alienatione bonorum litigioſorum tenuit Rota *in Ariminen.
bonorum 28. Aprilis* 1589. *coram Plato*, & tradit Socc. *in
l.* 1. *C. ne liceat potentioribus*. Specul *tit. de ceſſ. act.* §. 1.
Roman. conſ. 318. vbi dixit hoc procedere etiam in ceſſione
23 facta † ad fauorem Eccleſiæ, dummodo illa non habeat
poteſtatem in colitigantem, & communem opinionem
eſſe teſtatur Sarnen. *ad regul. de ſubrog. collitig. quæſt.* 1.
num. 2.

Neque huic fundamento viſom fuit obſtare, quod licen-
tia conceſſa Laurentio habuiſſet ſuum effectum ex donatio-
ne; quam ille fecit ad fauorem Pompeij, vnde dicebatur
opus fuiſſe noua licentia pro donatione, quam Pompeius
fecit ad fauorem Marchionis eorumdem bonorum, quæ il-
24 li donata fuerunt à Laurentio, cum ius† eius licentiæ
conſumpta fuiſſet io actu primæ donatioois, *arg. text. in
l. cum pater certam, ff. de leg.* 2. *& in l. boues. §. hoc ſermo-
ne. ff. de verb. ſignif.* & io terminis licentiæ obtentæ ſuper
re prohibita alienari teouit Rota *in deciſ.* 465. *num.* 5. *par.*
2. *recent.* Hæc enim exceptio viſa fuit tolli ex facto, quia
donatio, qoam Marchio obtinuit à Pompeio, non fuit
noua donatio, ſed declaratio primæ donationis, quam
ipſe Pompeius receperat à Laurentio, quod ille facere po-
25 tuit vigore primæ licentiæ, † cum actus eios primæ dona-
tionis non fuiſſet perfectus, vt probatur *ex text. in l. hæc
conditio* 10. *ff. de condit. & demonſtr. & l.* 1. *§. hæc au-
tem. ff. quod quiſque iur. & tradit* Tiraqu. *d. l. boues.
limit.* 6. vbi ita limitat regul. eius legis Felin. *in cap.* 2. *num.*
5. *in* 5. *limit. de treg. & pac.* Iaſ. *in l. ſi quis ex argentarijs.
§. prætor ait num.* 10. *ff. de eden.* Neque huic reſponſioni ob-
ſtare poterat noua exceptio, vt non potuiſſet mutari per-
26 ſona, cui eadem donatio † fieret, cum à Laurentio ob-
tenta fuiſſet licentia nominatim, vt donaret Pompeio, vt
io terminis eiuſdem licentiæ conceſſæ ſuper facultate alie-
nandi tenuit *gloſ. in cap. Imperialem de probib. feud. alienat.
per* Federic. & notauit Camerarius *fol.* 44. *col.* 1. *in* 2. *concluſ.*
Iſern. *num.* 4. *& voluit* Dec. *in conſ.* 395 *num.* 2. Roſental *de
feud. cap.* 9. 1. *membr. concl.* 33. Nam hæc exceptio viſa fuit
procedere poſſe in terminis, in quibus loquebantur DD. re-
27 lati, nempe quotieſcumque ſubeſſe poteſt † alterius præ-
iudicium io mutatione nouæ perſonæ, vt contingit in alie-
natione bonorum feudalium propter ſeruitium, quod ra-
28 tione eorumdem † bonorum eſt debitum Domino directo à
vaſſallo, cuius ratione non valent alienari ſine illius con-
ſenſu, *vt in d. cap. Imperialem*, ſed in caſu, quo prohi-
bitio alienationis eorumdem bonorum eſt fundata ſuper ali-
qua cauſa particulari; ſatis eſt ſi ea cauſa deficiat, † ne que 29
videtur illa reſtringi poſſe ad certam perſonam, vt conſide-
rauit Tiraqo. *ſuper ead. l. boues in* 10. *limit.* Bald. *in l. fidei-
commiſſa* 10. *§. ſi quis alicui. ff. de leg.* 3. & hanc differen-
tiam inter alienationem bonorum feudalium & aliorum,
in quibus non † poſſit conſiderari hæc ratio ex diuerſitate 30
perſonæ, benè explicauit Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 5. *num.*
32. quem ſequutus fuit alter Molin. *in tract. de iuſt. & iur.
tract.* 2. *diſputat.* 652. *num.* 3. *auth. text. in l. cum ſeruo, ff. de
contrab. empt.* iuxta declarationem allatam ibi per gloſ. in
verbo quod iuſſerit, imò etiam in terminis rei feudalis va-
let alienatio facta perſonæ diuerſæ ab ea, pro qua impetra-
tus fuit conſenſus à Domino, ſi idem conſenſus † non reſ- 31
piciat perſonam, cui debet fieri alienatio, ſed vel obliga-
tionem, vel actum ipſius donationis, vt tradit Camer.
in d. cap. Imperialem fol. 44. *ead.* 2. *concluſ. ſub lit. S.* ita vt ſi
expreſſum ſit nomen vnius perſonæ † non cenſeatur ad- 32
ditum, vt reſtringatur conceſſio, ſed ſolum gratia fre-
quentioris vſus, & idem voluit *fol.* 52. *col.* 3. *verſ. hinc quo-
que videmus, & notauit* Liparul. *in addit. ad* Iſero. *in d. cap.
Imperialem, col.* 6. *verſ. Sempronio*, & in caſu, quo † alie- 33
natio ſit facta perſonæ ſimilis qualitatis expreſſæ io con-
ſenſu, idem tenuit Scrader. *in tract. de feud. par.* 8. *cap.* 4.
num. 21.

Et ita &c.

* *Habetur infra hæc deciſio in Additione prout in Indice poſi-
to in eius fine.*

* *Eſt deciſio* 173. *ſupra in hac eadem parte.*

*In eadem cauſa in ſequenti parte adſunt aliæ deciſiones, id eſt
ſub diebus* 28. *Aprilis* 1638. *coram eodem R. P. D. Veroſ-
pio, &* 25. *Februarij* 1639. *&* 13. *Maij eiuſdem anni co-
ram R. P. D. Merlino.*

R. P. D. GHISILERIO.

Hortana Spolij.

Die Mercurij 10. *Iunij* 1637.

ARGVMENTVM.

Spolium quibus probatis intret, & qualiter benè probetur primum extremum. Iudex procedens iuris ordine non ſeruato, dicitur ſpoliare. De obligando aliquem, quando agitur, requiritur, quod ipſe id certò ſciat, & alia circa nullitatem deliberationis.

SVMMARIVM.

1 *in Spolio primum extremum benè probatur ex mandato, ſubhaſtatione, & deliberatione contra ſpoliatum facta.*

2 *ad Poſſeſſionem probandam, nulla melior probatio dari poteſt, quàm propria confeſſio aduerſarij.*

3 *Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, ſed etiam contra habentes cauſam ab eo.*

4 *in Spolio ſecundum extremum probatur ex litis ſubhaſtatione iunctis adminiculis.*

5 *in Spolio ſecundum extremum probatur leuioribus probationibus.*

6 *Iudex ritè, & rectè procedens, priuat poſſeſſorem omni, & quacumque poſſeſſione.*

7 *Iudex, quando nulliter, & iniuſtè procedit, aut aliàs non ſeruato iuris ordine, intrat ſpolium.*

8 *Debitum proueniens ex falſa cauſa non ſuſtinetur.*

9 *Obligatio mulieris, ſi ſit ex falſa cauſa in parte, redditur nulla in totum propter decreti Iudicis indiuiduitatem.*

10 *Creditor, quando accipit pecunias ſub vſuris ex eo, quod debitor ei ſuum creditum non ſoluit, requiritur citatio perſonalis, nec ſufficit citatio dimiſſa copia domi.*

11 *Cum requiratur, quod debitor certò ſciat, ſe grauari vſuris, ad effectum vt deliberet, quid velit facere.*

12 *de Obligando aliquem, quando agitur, tractatur de re valde præiudiciali.*

13 *Mandatum relaxatum, & executum plus debito, executio eſt nulla, & per conſequens deliberatio illius vigore facta,*

Digitized by Google

re facta, tanquam procedens ex radice infecta pariter nulla eſt.

14 *Reintegrationi vt ſit locus, ſufficit exceſſus etiam in minimo.*

15 *Iudex non poteſt relaxare mandatum contra non obligatum.*

16 *Pignoris diſtructio magni valoris non debet fieri, quando adſint alia minoris, in quibus bene creditum ſolui poteſt.*

17 *Executio, quando fit ſuper melioramentis factis ſub bonis emphyteoticis, non poteſt de facto occupari etiam vtile dominium, & ius emphyteoticum.*

18 *in Subhaſtatione, & deliberatione nomine melioramentorum, intelligitur etiam ius emphyteoticum, limita num. 20.*

19 *Verba vniuerſalia, ob eorum vniuerſalitatem omnia comprehendunt, & nihil penitus excludunt.*

21 *in Subhaſtatione nomine melioramentorum comprehenduntur ſola melioramenta, ſi pretium oblatum correſpondeat.*

22 *ex Pretij qualitate dignoſcitur, quid veniat in venditione.*

23 *Emphyteuſis à melioratione differt.*

24 *Emphyteuta alijs ſuas meliorationes, vel ius emphyteoticum poteſt transferre.*

25 *Dictio, vel, ponitur inter diuerſa.*

26 *Emphyteoticum ius poteſt ſtare ſine melioramentis.*

27 *Melioramenta, quæ fiunt in re emphyteotica, ex pacto poſſunt remanere penes emphyteotam, vel eius hæredes, finita conceſſione.*

DECISIO CCXXIX.

COMMISSA mihi vti Prælato, & extra Rotam, cauſa appellationis interpoſitæ à Diamante de Rubeis à ſententia lata ad fauorem Capituli, & Canonicorum Hortañ, reuocatoria duarum latarum in ſpolio ad fauorem d. Diamantis; conſului Dominos, An conſtaret de ſpolio commiſſo occaſione mandati exequutiui relaxati à Prætore Hortano contra Michaelem & Diamantem coniuges. In quo dubio affirmatiuè fuit reſolutum, quia neceſſaria extrema in hoc iudicio concludenter probantur.

Nam primum extremum anterioris poſſeſſionis Dia-
1 mantis & Michaelis, † probatur primò ex mandato, ſubhaſtatione, & deliberatione contra ipſos coniuges facta, ex firmatis in *Bononien. Portonis 29. Februarij 1608. coram bon. mem. Card. Marquemontio, in Peruſina ſocietatis 31. Iunij 1624. coram bo. me. Vbaldo, Rota coram ſan. me. Greg. XV. deciſ. 362. in princ. & deciſ.* 402. & ex inſtrumento conceſſionis terreni, de quo agitur, factæ à Capitulo ad fauorem illorum de Baſtianellis, vbi legitur conceſſum fuiſſe prædium, quod
2 olim poſſidebant dd. Diamantes & Michael coniuges: † qua confeſſione nulla melior probatio, vt in puncto poſſeſſionis ſic narratæ tenuit Rota *in Colonien. præcedentiæ 9. Iunij 1627. coram Eminentiſſ. Card. Vbaldo:* Illaque plenè probat poſſeſſionem illorum nedum contra Capitulum concedentem
3 ſub hac confeſſione, † ſed etiam contra Baſtianellos & litis conſortes recipientes prædium cum tali aſſertione, ad trad. per Caſtr. *in l. cum falſa, num. 4. C. de iur. vel fact. ignor. cum alijs alleg.*

Secundum autem extremum, videlicet iunior, & moderna poſſeſſio illorum de Baſtianellis, vltra quod non con-
4 trouertitur, ex ſola † litis ſuſtentatione iunctis adminiculis, de quibus in facto, plenè probatur Caputaq. *deciſ. 369. par. 2.*
5 Rot. *deciſ. 119. par. 1. recent.* Licet † ſufficiant leuiores probationes, Rot. *deciſ. 8. de reſtit. ſpol. in nou. & in Romana ſiluæ 3. Iunij 1626. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Non obſtat titulus deductus ex emptione, præuia adiudi-
6 catione & mandato Iudicis, † qui ritè & rectè procedendo, priuauit omni, & quacumque poſſeſſione, *l. iuſtè poſſidet. ff. de acq. poſſ.* Ang. *in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas num. 2. ff. eod. ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 362. num. 4. & 5.* Quia cum
7 Iudex nulliter & iniuſtè, † aut aliàs non ſeruato iuris ordine proceſſerit, non ideo minus intrat ſpolium, *l. meminerit. C. vnde vi.* Abb. *in cap. cum cauſa in 4. not. de offic. deleg.* Caputaqu. *deciſ. 186. par. 3.* Cæſ. de Graſſ *deciſ. 1. num. 4. de confiſt.*

Quòd autem Iudex nulliter & iniuſtè proceſſerit, patet ex eo, quòd data etiam validitate obligationis Diamantis pro ſcutis centum, pro alijs reſultantibus ex intereſſe ſocietatis officij, vti non erat obligatus Michael ipſius vir, ita non tenebatur obligare ſe mulier pro illorum ſolutione: & ſic iſtud debitum, † vt proueniens ex falſa cauſa, non ſuſtine- 8
tur, cum deficiat conſenſus mulieris ſe obligantis: illius enim obligatio, tanquam ex falſa cauſa in parte, † redditur nulla in totum propter decreti Iudicis indiuiduitatem, 9
vt in puncto obligationis mulierum fuit reſolutum *in Romana cenſus 13. Februarij 1632. coram R. P. D. meo Merlino,* & benè applicantur allegata per Gratian. *diſcept. 691. num. 32. & ſeqq.*

Nec facit, quòd pro ſoluendis dictis ſcutis centum, fideiuſſores Michaelis acceperint ad ſocietatem ſcuta centum auri iul. 11. pro ſcuto, deindeque † pro ſoluenda hac ſocieta- 10
te acceperint ſcuta centum auri iul. 12. quia dicti fideiuſſores non poterant accipere pecunias ſub vſuris, niſi præuia citatione perſonali, cum pro hoc non ſufficiat citatio domi dimiſſa copia: ſed requiratur, † quòd debitor certò ſciat ſe 11
grauari vſuris, ad effectum vt deliberet, an velit ſe ab ipſis eximere, & certò ſciat, ſub cuius periculo vitæ ſocietas contracta fuerit, † cum agatur de materia valde præiudiciali, vt 12
reſoluit Rota *coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio in Romana fructuum, & intereſſe 10. Decembris 1619. impreſſa per* Zacch. *de ſocier. deciſ. 7.* plura congerit Gratian. *diſcept. 829. per tot. & 987. num. 8. cum ſeqq.* Ex quibus omnibus apparet, Michaelem non fuiſſe debitorem niſi ſcutorum centum, neque potuiſſe compelli ad fructus ſocietatis. Quapropter cum mandatum contra Diamantem fuiſſet relaxatum, & exequutum † pro plus debito, executio eſt nulla, & per conſe- 13
quens deliberatio illius vigore facta, tanquam procedens à radice infecta; qui exceſſus etiam in minimo † attenditur, 14
vt locus ſit reintegrationi, Iaſ. *in l. ſi non ſortem. §. ſi centum, num. 2. ff. de cond. indeb.* Afflict. *deciſ. 358. num. 7. cum alijs alleg.* Rot. *in Romana ſpolij domorum 21. Februarij 1600. coram Iuſto, penes* Marchel. *de commiſſ. part. 3. fol. 45. & deciſ. 630. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Accedit quod Iudex relaxauit etiam mandatum contra Michaelem, cum tamen Michael in concordia non † ſe obli- 15
gaſſet, ſed ſolum ipſius mulier, ideoque non poterat condemnari à Iudice.

Vlterius exequutio apparet facta ſuper melioramentis, canapa, & alijs fructibus in prædio exiſtentibus, & ſuper omnibus alijs iuribus ad d. Michaelem & Diamantem pertinentibus: ſubhaſtatio verò, & deliberatio fuit reſtricta ad melioramenta pro ſcutis 193. monetæ, nulla facta mentione canaparum & aliorum iurium: quæ ſcuta 193. cum ſufficerent pro credito, † non debebat fieri diſtractio pignoris, 16
nimirum prædij, quod erat magni valoris, *l. magis puto. §. ne paſſim. ff. de reb. eor.* cum alijs per Rot. *coram bon. me. Card. Caual. deciſ. 58.* & inde ſequitur eſſe locum ſpolio, cum † 17
non potuerit de facto occupari etiam vtile dominium, & ius emphyteoticum, vt tenuit Rota *in Ariminen. ſpolij 1. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & deciſ. 105. num. 2. par. 4. diuerſ.* & antea *in Romana ſpolij bonorum 21. Februarij 1600. coram Iuſto,* Venditis autem ſolum melioramentis, poſſeſſio prædij remanſit penes Michaelem, & Diamantem coniuges debitores.

Non obſtat, quod in ſubhaſtatione & deliberatione, † 18
nomine melioramentorum intelligatur ius emphyteoticum, præſertim ponderando vim illorum verborum in inſtrumento executionis, *vna cum ſuis iuribus, membris, & pertinentijs vniuerſis ad dictos Michaelem & Diamantem ſpectantibus:* quæ ob ſui vniuerſalitatem † omnia iura comprehendunt, 19
& nihil penitus excludunt, *l. Iulianus, & l. teſtatorem in princ. ff. de legat. 3. l. hoc articulo ff. de hæred. inſtit.* quia hoc non procedit in iſto caſu, † in quo melioramenta fuerunt 20
dumtaxat deliberata pro ſcut. 193. & ex inſtrumento conceſſionis prædij per Capitulum factæ Baſtianellis poſt ſubhaſtationem, conſtat ſola melioramenta ſeparata à iure emphyteotico fuiſſe illis vendita pro ſcutis 250. Vnde neceſſariò dicendum, † in ſubhaſtatione nomine melioramen- 21
torum comprehendi ſola melioramenta, quibus pretium oblatum correſpondet: quia ex pretij qualitate † dignoſci- 22
tur illud quod venditur *gloſ. in l. 1. vbi* Bart. *num. 43. ff. de ſuperfic.*

Differre autem emphyteuſim † à melioratione, patet *ex* 23
cap. vlt. de locato, & l. fin. C. de iur. emphyt. vbi diſponitur poſſe emphyteotam alijs ſuas meliorationes, † vel ius em- 24
phyteoticum transferre: quia dictio, vel, ponitur † inter di- 25
uerſa, Bald. *in l. fin. num. 5. C. fam. herciſc.* Menoch. *conſ. 416. num. 17.* Poteſt enim ius emphyteoticum ſtare ſine melioramentis, † quæ poſſunt etiam ex pacto remanere apud em- 26
phyteotam, vel eius † hæredes, finita conceſſione, vt tradunt 27
Bald. Ang. & Alex. *in l. Senatus. §. Marcellus, in fin. ff. de legat.*

s. Ruin.

1. Ruin. *conſ. 135. num. 16. cum alijs per* Menoch. *conſ. 689. num. 12. lib. 7.*

Ex quibus vtraque parte informante fuit reſolutum conſtare de ſpolio.

R. P. D. MOTMANNO.

Fauentina Bonorum.

Die Lunæ 15. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſi mandauerit, quod hæres non adiret hæreditatem, niſi certum opus ab eo deſtinatum perficeret in totum, ſi mortuo teſtatore conſtet de mente hæredis voluntatem teſtatoris adimplendi, quamuis id non ſit perfectum, nihilominus poteſt adire hæreditatem & percipere fructus.

SVMMARIVM.

1 *de Hæredis mente, quando conſtet ad effectum adimplendi mentem teſtatoris.*
2 *Factum quod non eſt, poteſt ad perfectionem perduci, dum ceſſat mora.*
3 *ſine Mora non committitur pœna.*
4 *Decretum ad aliquid perficiendum, ſi emanauerit abſente parte, non conſtituit eam in mora, niſi probetur, quod ad eius notitiam peruenerit.*
5 *Caducitati non eſt locus, ſi teſtator in caſu moræ, non appareat alios vocaſſe.*
6 *Voluntati teſtatoris non dicitur quis contrauenire, ſi actu illam adimpleat.*
7 *Deuolutio non incurritur ſine dolo.*
8 *Deuolutio cenſetur appoſita in pœnam contrauentionis.*
9 *Pœna ſine dolo non incurritur.*

DECISIO CCXXX.

INSTITVTIS à Bernardo Fecho hæredibus Presbyteris Regularibus Boni Ieſus Ciuitatis Rauennatenſi, idem teſtator illis iniunxit onus ædificandi Eccleſiam cum Conuentu in domo ſuæ ſolitæ habitationis loci Mutilianæ Fauentiñ diœceſis ibique tenendi quatuor Sacerdotes cum alijs ſibi beneuiſis.

Vbi verò dicti hæredes nollent, vel non poſſent ibidem habitare, vel Eccleſiam cum Conuentu nollent ædificare, tunc & eo caſu, teſtator prædictus voluit de bonis ſuis ita diſponi, vt ex ijs erigeretur Canonica Presbyterorum eiuſdem loci Mutilianæ, qui tenerentur præmiſſa adimplere, ſed quia teſtator in codicillis prohibuit ne dicti Regulares adirent hæreditatem illiuſque fructibus gauderent, niſi perfecta prius in totum Eccleſia. Dubitaui an ex eo, quod defuncto ipſo teſtatore dicti Presbyteri cœperunt poſſeſſionem bonorum huiuſmodi hæreditatis conſtet de tali contrauentione, quæ illis obſtet ad effectum, vt ſit locus deuolutioni, de qua ſupra, & Dominis viſum fuit de ea non conſtare.

Quoniam prædicti hæredes habitarunt, & habitant in
loco per teſtatorem deſignato ibidemque fundarunt Eccle-
1 ſiam, & conſequenter conſtat de † mente ipſorum hære-
dum adimplendi voluntatem teſtatoris. Et quamuis non-
dum perfecta Eccleſia adiuerint hæreditatem, illiuſque
fructus perceperint, non tamen adeo contrauenerunt præ-
cepto teſtatoris, vt poſſit dici eueniſſe caſum deuolutionis.
Nullibi enim ipſe teſtator determinauit tempus perficiendi
2 fabricam Eccleſiæ. Vnde quod factum non eſt † poteſt
ad perfectionem perduci dum ceſſat mora, ſine qua pœna
3 non † committitur, vt à contrario ſenſu probat *text. in
l. magnam cum ibi not. per* Doct. *C. de contrah. & commit. ſtipul. & dixit* Cephal. *in conſ. 497. num. 6. cum ſeqq.*

Nec nocent verba decreti facti in viſitatione, quibus
Epiſcopus mandauit adhiberi diligentiam in Eccleſiæ con-
ſtructione, quia cum decretum † emanauerit abſentibus
4 Patribus regularibus dicta verba non poſſunt importare in-
terpellationem, quæ conſtituat in mora eos ad quorum
notitiam non probatur illud perueniſſe *reg. text. & gl. cum ibi not. in l. item veniunt. §. ponamus. ff. de petit. hæred.*

Neque ex teſtamento vel ex codicillis appatet † de voca- 5
tione aliorum Presbyterorum in caſu defectus perfectionis
fabricæ, fructus verò percepti fuerunt à Presbytero regu-
lari executore teſtamentario, quem ex depoſitionibus te-
ſtium conſtat ſummam non exiguam de proprio impendiſſe
in huiuſmodi fabricam, & ſoluiſſe legata relicta ab ipſo te-
ſtatore, ac etiam debita hæreditaria, & præterea duos ex
Presbyteris regularibus in Eccleſia inchoata fuiſſe reten-
tos, † vt miſſas ibi celebrarent ijſque alimenta præſtari
debuerunt, quæ omnia potuerunt retardare Eccleſiæ per- 6
fectionem, dum ipſi executori licuit ſibi de bonis hæredi-
tarijs ſatisfacere.

Inſuper Domini conſiderabant in hoc caſu † abeſſe do-
lum, ſine quo non incurritur deuolutio *gl. in l. ſi ſeruum* 7
prætor. in verb. non videri. ff. de acquir. hæredit. Abb *conſ.
97. num. 35.* Decian. *conſ. 9. num. 27. volum. 2.* Rota *in
Maceraten. hæreditatis 3. Iunij 1619 coram bon. mem. Fran-
ciſco Vbaldo*, quia deuolutio cenſetur † appoſita in pœ- 8
nam contrauentionis, *l. vnic. C. de his qua pœn. nomini*
Ang. Aretin. *in l. 4. §. Cato num. 22. ff. de verb. oblig.* Se-
raph. *deciſ. 794. num. 23.* & pœnam ſine dolo † non incur-
ri eſt *textus in l. ſancimus. C. de pœn. l. aliud fraus ff. de verb.* 9
ſignif. & l. non ſolum. §. 1. de alienat. iudic. mutand. cauſ. fact. cum alijs allegatis in d. Maceraten. caducitatis coram bon. me. Vbaldo.

Et ita informantibus ſolum Patribus Regularibus Boni Ieſus fuit reſolutum.

R. P. D. MERLINO.

Fauentina Legatorum.

Die Lunæ 15. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſi dederit facultatem hæredi circa ademptionem legatorum, quoad naturaliter vixerit, qualiter intelligatur data iſta facultas declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Verba generaliſſima coarctantur ex verbis ſpecialibus infra poſita.*
2 *Legata adimendi facultas, ſi ſit relicta hæredi, quoad naturaliter vixerit, intelligitur data facultas, ſi diſponat inter viuos, ſecus ſi in vltima voluntate.*
3 *Vendere, donare, vel pignorari fundum, ſi hæres fuerit prohibitus, quoad viueret, iſta prohibitio operatur, vt in vita non poſſit diſponere, ſed ſecus in vltima voluntate.*
4 *Dictio, però, eſt taxatiua, demonſtratiua, limitatiua, & aduerſatiua caſui ſupra expreſſo.*
Dictio, però, inducit conditionem, & formam, num. 4.
5 *Verba in diſpoſitionibus non debent remanere abſque aliqua virtute, & effectu.*
6 *Verba prohibitiua ad inſtar negatiuæ diſpoſitionis, magis, & potentius operantur, quàm verba affirmatiua.*
7 *Facultas diſponendi in vita, ſeu quoad vixerit, intelligitur tantum de actu facto inter viuos, non autem porrigitur ad vltimam voluntatem.*
8 *Textum in aliquo caſu ſi habeamus, pro omnibus Doctoribus idem affirmantibus, ſufficit, quod ille allegetur.*
9 *Conditiones debent aliquid plus operari, quàm ſi diſpoſitio eſſet facta ſimpliciter, & num. 10. & 11.*
11 Iaſ. *in conſ. 130 num. 5. lib. 4. reprobatur.*
12 *Teſtamentum non recipit robur, nec ſortitur effectum, niſi poſt mortem teſtatoris.*
Diſpoſitiones recipiunt robur de tempore perfectionis, num. 12.
Interpretatio textuum deſtructiua non eſt recipienda, num. 12.
13 *Mortuus non poteſt diſponere, nec in contractu, nec in vltima voluntate.*
14 *Teſtamenti vna pars declaratur ab altera.*

15 *Verbum*

Digitized by Google

15 *Verbam vnum, & idem in eadem diſpoſitione diuerſimodè non debet recipi.*
16 *Hæredi, ſi teſtator dederit facultatem adimendi legata, qualiter intelligatur data.*
17 *Ira, & odio, quod quis aliquid fecerit, ex quo colligatur.*
18 *Voluntariè non dicitur, quis aliquid feciſſe, ſi ex neceſſitate id fecerit.*

DECISIO CCXXXI.

VERBA Teſtamenti Cæſaris Noolj (*Eſſa Signora Bartolomea, ſin tanto però che viuerà naturalmente, e ſeruarà le conditioni viduali, habbia piena, ampla, e ſuprema auttorità, facoltà, e ſopraintendenza, cioè di diminuire, moderare, e leuare in tutto, o in parte ad ogni, e qualunque*
1 *perſona, e luogo pio*) licèt ſint † generaliſſima, tamen coarctantur ab illis verbis (*ſin tanto però ch' eſſa viuerà naturalmente, e ſeruarà le conditioni viduali*) & ſic cenſetur da-
2 ta facultas, ſi diſponat inter viuos, † non autem in vltima voluotate, vt eſt textus *in l. pater filium. 36. §. fundum Titianum. ff. de leg. 3.* Vbi quis fundum Titianum, quoad viueret, vetuit veoundari, donari, pignorari, &
3 I C. declarauit illa verba, † *quoad viueret* operari, vt io vita non poſſet diſponere, poſſet autem in vltima voluntate. Et optimè inter ſe ad vnguem reſpondent hæc verba (*ſin tanto che eſſa viuerà naturalmente*) & verba textus *quoad viueret*; Immò vrgentiora videntur verba teſtamenti, de quo agitur, ſi ponderetur primò illa dictio (*però*) quæ ſignificat quandam animaduerſionem teſtatoris admonentis, tunc demom voluiſſe valere diſpoſitionem, ſi fiat in
4 vita, importat † enim taxatiuam reſtrictionem, & limitationem, eſtque aduerſatiua caſui ſupra expreſſo, ac conditionem, & formam inducit ad *l. pro hærede. §. quod ſi tamen. ff. de acquir. hæred.* Bald. *conſ. 195. num. 51. & 12. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 38. num. 75. lib. 3.* Iaſ. *in l. poſſideri. §. ex contrario, n. 4. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rimin. iun. *conſ. 240. n. 14. & ſeqq.* Surd. *conſ. 475. n. 39.* Barz. *deciſ. 97. n. 4* Oſaich. *deciſ. 528. num. 16.* Aldobrand. *conſ. 89. num. 4. lib. 1.*

Secundò, quòd in teſtamento, de quo agitur, adeſt etiam illud verbum (*naturalmente,*) quod deficit io *d. §.*
5 *fundum Titianum. ff. de leg. 3.* & hoc verbum † non debet eſſe ſine aliqua virtute, & effectu iuxta regulam, *l. 1. §. hæc verba, & ibi* Bart. *ff. quod quiſque iuris. cap. ſi Ciuitas. de ſent. excommunic. in 6.* Rota *deciſ. 242. num. 9. par. 5. recent.*

Tertiò demum, quòd nos verſamur in diſpoſitione affirmatiua, ibi, (*habbia piena auttorità, come le piacerà di ſminuire*) *&c.* verba autem *§. fundum Titianum*, ſunt prohibitiua, ibi, *quoad viueret vetuit venundare, &c.* &
6 tamen certum eſt, † verba prohibitiua ad inſtar negatiuæ diſpoſitionis magis, & potentius operari, quàm verba affirmatiua, *l. hoc genus. ff. de condit. & demonſtr.* Dec. *in lib. 1. num. 13. C. de pact. & conſ. 490. num. 6.* Crauett. *conſ. 294. num. 5.* Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 10. n. 21.* vnde ſi prohibitio *d. §. fundum Titianum* temperatur, vt non intelligatur prohibita diſpoſitio, & alienatio in vltima voluntate propter illa verba *quoad viueret*, multò magis facultas à Cæſare data Bartholomeæ alterandi, & communicandi legata, reſtringenda eſt ad actus inter viuos, ſtantibus illis verbis (*ſin tanto però che viuerà naturalmente.*) Et in hoc receptiſſima eſt opinio, Bart. *conſ. 76. num. 4. verſ. me*
7 *mouet ratio lib. 1.* quod † facultas diſponendi *in vita*, ſeu *quoad vixerit*, intelligitur ſolum de actu inter viuos, non autem porrigitur ad vltimam volnotatem, & Bartholum ſequuntur innumeri ferè Doctores diligenter congeſti in vtraque deciſione * R. P. D. mei Panziroli, quorum multi loquuntur in his terminis, *quoad vixerit, &c.* qoibus addi poſſunt Stracc. ad Crauett. *conſ. 222. num. 10. poſt med.* Phanue. *in tract. de moment. tempor. cap. 5. num. 26. ad med. verſ. hinc etiam.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 539. num. 9.* qui dicit hanc eſſe communem Doctorom opinionem Marcell. Marcian. *conſ. 52. num. 3.* qui pariter de communi teſtatur; ſed pro omnibus ſufficit *text.* † *in d.*
8 *§. fundum Titianum*, & ratio etiam euidens, quæ ſtat pro opinione Bartholi, quia ſi facultas diſponendi *in vita* traheretur ad diſpoſitionem per vltimam voluntatem, il-
9 la † verba (*ſin tanto però che viuerà*) nihil penitus operarentur, & ſatisfuiſſet concedere ſimpliciter facultatem diſponendi.

Nec ſubſiſtit reſponſio, Iaſ. *conſ. 530. ſub num. 5. verſ. nec obſtat fundamentum lib. 4.* quod ſcilicet dicta verba *quoad vixerit*, ſeu *in vita ſua* operarentur, ſi habens huiuſmodi facultatem deceſſiſſet ab inteſtato, quoniam hic in caſu inteſtati legata relicta à Cæſare ſubſiſtiſſent non ex vi verborum (*ſin tanto però, che viuerà*) ſed quia eatenus legata facta à Cæſare ſubſiſtebantur, † quatenus contraria diſ- 10
poſitio, vel ademptio nõ emanaſſet à Bartholomæa, & ſic effectus validitatis legatorum referendus fuiſſet ad non vſum facultatis diſponendi Bartholomeæ, non autem ad limitationem, & reſtrictionem reſultantem ex illis verbis (*ſin tanto però, che viuerà naturalmente,*) † quæ propterea 11
ſemper remanerent ſine effectu, & Iaſ. *d. conſ. 530. lib. 4* ſignanter reprobatus per Crauett. *conſ. 426. num. 6.* Monteſperell. *conſ. 119. num. 3. ad med. & ſeqq.* Petr. Pech. *de teſtam. coniug. lib. 1. cap. 15. ſub num. 6. verſ. ego ſanè.* Peregr. *de fideicom. art. 40. num. 62.* Gratiao. *diſcept. forenſ. cap. 539. num. 7.* vbi etiam animaduertit Iaſ. *ſibi eſſe contrarium.* Giouagnon. *conſ. 38. num. 18 in fin. & num. 21. lib. 5.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 549. num. 10.*

Non obſtat, quod Bartholomæa per multos aonos vixerit poſt teſtamentum, & ſic dicatur ademiſſe legata io vita, & dum verè naturaliter viuebat; quoniam cum teſtamentum † non recipiat robur, oec ſortiatur effectum, 12
niſi poſt mortem teſtatoris, de illo tempore tantum dicitur facta diſpoſitio, quo recipit perfectionem, non autem in vita diſponentis, ſi quealiter intelligeremus, deſtrueretur concluſio deſumpta ex *d. §. fundum Titianum, & theorica* Bartholi *conſ. 76. lib. 1.* Et ſemper remanerent ſine efficacia verba illa (*ſin tanto però che viuerà naturalmente poſſa diſporre,*) quia certum eſt, † quod mortuus 13
non poteſt diſponere, nec io contractu, nec in vltima voluntate.

Quæ & eo facilius procedere videntur ponderando, quod in eodem teſtameoto Cæſar vſus fuit ijſdem verbis reſtrictiuis, dum inſtituit hæredem Bartholomæam vxorem in vſufructu, prout vſus fuit in facultate data eidem Bartholomeæ de mutandis, & adimendis legatis, vnde quemadmodum verba inſtitutionis coarctant ius vxoris, vt ſolum in vita poſſet percipere vſumfructum, & nihil ad hæredes tranſmittere, ita † pari ratione eadem verba 14
appoſita in facultate adimendi legata eandem recipere debeot interpretationem, vt ſcilicet Bartholomæa poſſet adimere in vita, id eſt per actum, qui in vita eiuſdem Bartholomeæ eſſet perfectus, & abſolutus, non autem per diſpoſitionem vltimæ voluntatis, quæ ſuum capit effectum poſt mortem, cum vnum, & idem † verbum in 15
eadem diſpoſitione poſitum diuerſimodè non ſit accipiendum iuxta tradita per Ruin. *conſ. 168. num. 15. lib. 3.* Surd. *conſ. 53. num. 12. & conſ. 152. num. 39.* Rota *deciſ. 247. num. 20. par. 5. recent.*

Ad generalitatem verborum, & ad clauſulam (*omni meliori modo,*) *&c.* optimè reſpondebat D. Aduocatus Runconius, & amplexa etiam fuit Rota in duabus deciſionibus coram R. P. D. meo Panzirolo emanatis, quæ hodie pariter Dominis placuerunt.

Quibus etiam placuit motioom, quod ademptio facta à Bartholomæa non erat attendenda, quia & ex teſtibus, & ex toto diſpoſitionis contextu apparet, non bona fide, ſed malo animo, & ex odio, quo Bartholomæa contra Ludouicum, & eius filios legatarios exardebat proceſſiſſe dictam ademptionem, facultatem autem datam à Cæſare marito Bartholomeæ vxori ſemper † intelligendam eſſe, 16
dummodo fiat ex bona fide, & non ex odio, vt aduerterunt Roman. *conſ. 476. num. 4. verſ. cæterum aduertendum.* Menoch. *conſ. 226. num. 29.* Bertazzol. *conſ. ciu. 68. num. 9. cum alijs.* Prohibuit enim Bartholomæa concordiam inter loca pia, & dictum Ludouicum, atque vt diſſidia perpetua eſſent, io caſo concordiæ vocauit alia loca pia, noluitque vt eidem Ludouico, eiuſque deſcendentibus locaretur domus etiam ſi maior penſio ab eis offerretur, & tamen teſtator iuſſerat ipſum præferri minori, etiam cum penſione, quæ omnia iunctis depoſitionibus teſtium benè † inferunt mulierem illam ira, & odio agita- 17
tam fuiſſe, dum hæc legata ademit Ludouico ex fratre patruele nepoti dicti teſtatoris, qui & ab inteſtato erat ſucceſſurus.

Nec excuſari poſſe videtur hæc mulier ab odio, eo quod vocauerit piam cauſam; quia electio huiuſmodi piæ † cauſæ non emanauit à voluntate eiuſdem mu- 18
lieris, ſed à iuſſu teſtatoris, intulitque potius præiudicium piæ cauſæ, dum concordiam vetuit, & locationem domus,

Digitized by Google

domus, etiam pro maiori penſione eidem Ludouico, & filijs fieri prohibuit, vt appoſitè conſideratur in vtraque deciſione R.P.D. mei Panziroli.

Ex quibus Domini dixerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

* *Prima eſt ſub die 12. Februarij 1635. altera vero eſt ſub die 29. Februarij 1636. & ſunt deciſiones 18. & 104. ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. C A R R I L L O.

Rheginen. Communiæ.

Die Lunæ 22. Iunij 1637.

A R G V M E N T V M.

Beneficij fundator poteſt imponere eam legem, vt illud conferatur certo generi perſonarum veluti oriundis illius loci &c. & ea lex eſt ſeruanda.

S V M M A R I V M.

1 *Citationis defectus non aduerſatur ſententiæ, ſi non fuerint citati illi, qui non erant in cauſa.*

2 *Iudex ſi poteſt audire aliquos extraiudicialiter, non eſt neceſſaria citatio.*

3 *Conſuetudo poteſt vigere, quod quis antequam admittatur ad cauſam, teneatur probare ſe eſſe originarium loci, quæ probatio fieri poteſt abſque citatione.*

4 *Conſuetudo immemorabilis qualiter probetur.*

5 *Conſuetudini ſtandum eſt, ſi verſemur in caſu, in quo ius non reſiſtit.*

6 *Beneficij fundator poteſt apponere eam legem, vt beneficium conferatur certo generi perſonarum, vel oriundis ex certo loco, Regno, Communitate &c. & non alienigenis &c.*

7 *Et hoc tàm de iure Diuino, quàm iure Canonico, nu. 8. & de iure Ciuili. n. 9.*

10 *Concil. Trident. mandat ſeruari in collatione beneficiorum qualitates, conditiones, vel conſuetudines, quæ ſecundum aliquas conſtitutiones requiruntur.*

Et hoc adeo verum eſt, vt Pontifex intendat vnicuique in ſua patria prouidere, & quod prouiſio facta extero, non facta mentione originis ſit irrita, & ſubreptitia.

11 *Statuta, ſeu conſuetudines, quod ad beneficia admittantur tantum illi, qui ſunt illius loci, optima ratione ſunt fundata, & bono Reipublicæ regimine.*

Quia extranei communiter non reſident corruptis alienæ Prouinciæ moribus, vel parum aptis naturales inficiunt.

Et Parochiani non ita affecti admittent eorum doctrinam, num. 11.

12 *Beneficij fundatoris voluntas defraudaretur, ſi bona de ſuo patrimonio aſſignata ſuis oriundis, & naturalibus ad extraneos tranſmitteretur.*

13 *in Beneficij collatione ſemper ſunt præferendi hi, ex quorum bonis ſunt fundata beneficia.*

14 *Eccleſijs, Sacerdotijs, ac diuino cultui ſanctius, & diligentius exhiberetur miniſterium, ſi ad beneficia admitterentur tantum oriundi, & naturales, vbi dicta beneficia ſita ſunt.*

15 *Conſuetudo irrationabilis nunquam præſcribitur.*

16 *Conſuetudo, quod ad beneficia tantum admittantur oriundi, & naturales loci, eſt rationabilis, iuſta, & ſancta, & tanquam talis eſt admittenda.*

17 *in Beneficiorum collatione attendenda eſt conſuetudo.*

18 *Alteri per alterum non debet fieri iniqua conditio.*

D E C I S I O C C X X X I I.

FRANCISCVM Firmianum eſſe admittendum in Cappellanum, & ad percipiendos fructus, ſeu diſtributiones quotidianas Eccleſiæ tituli Immaculatæ Conceptionis nuncupatæ Communiæ Terræ Fluminis Murum Rheginen. Diœceſ. & in hoc ſententiam Ordinarij eſſe confirmandam tanquam validam, & iuſtam cenſuerunt Domini.

Validitas reſultat ex reuiſione actorum, cui non ad-
uerſatur defectus citationis † ad ſententiam contra Archi- 1
presbyterum, & alios Presbyteros, *l. de vnoquoque. ff. de re iudic. clem. paſtoralis eod. tit.* Gabr. *de citat. concl. 1.* Marant. *in prax. par. 6. verb. citatio.* Quia licet in decreto manutentionis Firmiano conceſſæ per Vicarium Epiſcopi aſſeratur in hac cauſa audiuiſſe Archipresbyterum, tamen in ſummario nullibi conſtat, quod Archipresbyter, & alij
Presbyteri fuerint in cauſa, & ideo cum † potuerit illos 2
audire extraiudicialiter, non erat neceſſaria citatio, nam poterat vigere conſuetudo, quod antequam Firmianus ad-
mitteretur, † teneretur probare ſe eſſe originarium Ter- 3
ræ Fluminis, quæ probatio poſſet fieri coram Ordinario abſque aliqua citatione *adnot. in c. quoniam frequenter. §. ſunt, & alij*, vbi Abb. *vt lite non conteſtat.* Craſſ. *commun. tom. 1. lib. 4. tit. 10. num. 305.*

Iuſtitia verò probatur ex immemorabili conſuetudine Vniuerſitatis, quæ requirit duo copulatiuè ad hoc, vt quis admittatur in Cappellanum, & ad participationem fructuum eiuſdem Eccleſiæ. Primum quod ſit oriundus ex Terra Fluminis Morum, & alterum quod parentes ipſius ſuſtinuerint onera realia, & patrimonialia eiuſdem Vniuerſitatis, quæ immemorabilis conſuetudo probatur per teſtes remiſſoriales, vt in *ſumm. num. 1. cum ſeqq.* deponentes de viſu, & certa ſcientia per 40. annos ante motam litem, & de auditu à maioribus referentes plures fuiſſe ex-
cluſos, & incluſos in contradictorio iudicio vigore, & iuxta
formam d. † conſuetudinis, & ita ſemper obſeruatam, 4
concurrentibus alijs requiſitis per *gloſ. in verb. memoriæ cap. 1. de præſcript. in 6.* Mulin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 6. num. 39. & ibi addẽ. & nouiſſimè* Caſtill. *de tertijs Reg. Hiſpan. cap. 26. & 27. per tot.* Rota *in Cauallicen. feudi 16. Decembr. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Cui quidem conſuetudini ſtandum eſt, cum verſemur in
his, quibus † ius non reſiſtit; quinimò permiſſum eſt fun- 5
datoribus poſſe in fundatione hanc legem apponere, vt be-
neficia † conferantur certo generi perſonarum, vel oriun- 6
dis ex certo Regno, loco, Communitate, ſeu Republica, &
non alienigenis, tàm de iure diuino † Deuteron. *cap. 17.* 7
*ibi non poteris alterius gentis hominem facere Regem, & in
cap. 18. ibi Prophetam de gente tua*, quàm de † iure Cano- 8
nico, *cap. bonæ il 2. de poſtulat. Prælat. §. quia verò ibi non poteramus ſalua conſcientia eidem Eccleſiæ de perſona alterius Regni prouidere cap. nec pro defectu de elect. cap. nec è meritis, cap. nullus 61. diſtinct. cap. fin. de cleric. peregrinant.
cap. Alphonſus 98. diſt. cap. neminem 70. diſt.* † de iure Ciui- 9
li, *l. in Eccleſia ibi in vico natus. C. de Epiſc. & Cleric. l. vna C. non licere habit. lib. 11. facr. Concil. Trid. ſeſſ. 25 cap. 5. de reform.* vbi iubetur ſeruari qualitates, conditiones, vel
conſuetudines, quæ ſecundum aliquas † conſtitutiones re- 10
quiruntur in conferendis beneficijs, quod adeo verum eſt, vt Pontifex intendat vnicuique in ſua patria prouidere, & quod prouiſio facta extero, non facta mentione originis ſit irrita, & ſubreptitia ex iuribus adductis, vt optimè ducet Rebuff. *in prax. benefic. tit. de reſcript. mixt. reg. 20. gloſ. de pacif. poſſeſſ. num. 217.* Perez *lib. 1. ordinament. tit. 3. lib. 18. verſ. quæ ningun.* Gregor. Lopez *in l. 23. tit. 15. verſ. de achel.* Sela *de beneſic. 3. par. qu. 26.* Spin. *de teſtam gloſ. 3. num. 34.*

Quæ ſtatuta, ſeu conſuetudines fundantur etiam optima ratione, & bono Reipublicæ regimine; quia extranei communiter non reſident, corruptis alienæ Prouinciæ mo-
ribus, † vel parum aptis naturales inficiunt, & Paro- 11
chiani non ita affecti admittent eorum doctrinam, & quia cum beneficia ſint fundata ex redditibus illius Regni, Reipublicæ, Ciuitatis, ſeu loci, fraudarentur etiam funda-
tores eorum vltima voluntate, ſi bona illa de proprio † 12
patrimonio aſſignata oriundis, & naturalibus, Gonzal. *in reg. 8. gloſ. 9. §. 1. num. 8.* ad extraneos transferrentur.
Maximè quia ſemper hi præferendi † ſunt, ex quorum 13
bonis ſunt fundata beneficia, & ſic huiuſmodi conſuetudinem, ſeu ſtatutum tanquam laudabilem admittunt vltra ſupra relati, Innoc. *in cap. quia diuerſitatem de conceſſ. præben.* Panormit. *in cap. ad decorem de inſtit.* Dec. *conſ. 541. num. 14. 695. num. 23.* Parci. *conſ. 38. num. 13. & 14. lib. 4.* Couar. *in pract. cap. 35. num. 5.* Azebed. *lib. 1. nou. recopil. tit. 3. lib. 14.* optimè & latiſſimè Mandoſ. *in regul. 16. Cancell. quæſt. 39. Duennas regul. 202. in fin.* Guttier. *lib. 2. Canon. cap. 11. num. 29.* Gonzal. *in reg. 8. gloſ. 9. §. 1. per tot. ex theolog.* Diu. Tho. *2. 2. quæſt. 63. art. 2. ad 4.* vbi dicit
quod vtinam vbique locorum fieret, † quia Eccleſijs, Sa- 14
cerdotijs, ac diuino cultui ſanctius, & diligentius exhibe-

retur

Digitized by Google

retur miniſterium, Sot. *de iuſt. & iur. lib. 3. quæſt. 6. art. 2. Salon. 2. 2. quæſt 63. art. controu. 3. cum alijs.*

Vnde non obſtat, quod dicebatur de prædicta conſuetu-
15 dine, ſcilicet quod eſſet irrationabilis, quæ † nunquam præſcribitur *ex cap. fin. de conſuetud.* Quia ex ſupra ponderatis, ſatis ſuperque conſtat conſuetudinem eſſe rationabi-
16 lem, imò iuſtam, & ſanctum, ac † vti talem eſſe admittendam, vt per Sanch. *moral. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 8. num 1. & 2.*

Nec releuat Bulla Leonis X. de qua fit mentio in ſententia Vicarij Rheginenſi, quam exhibere Domini mandarunt, quoniam ex eius lectura ceſſauit dubitatio, in ea enim nihil ſtatuitur ſuper dicta Eccleſia in ordine ad conſuetudinem, de qua agitur, ſed ſolum continet vnionem alterius Eccleſiæ ruralis S. Prophonoiæ factam huic Eccleſiæ Immaculatæ Conceptionis, quæ cum aſſeratur eſſe de iurepatronatus laicorum, Pontifex diſponit, quod nemo poſſit admitti ad Archipresbyteratum, niſi ſit originarius illius loci, quo verò ad alios Presbyteros, nihil diſponit, quia eorum receptio ad Communiam, non pendet à nominatio-
17 ne Patronorum, ſed à conſuetudine, † quæ potuit facere legem, vt nemo recipiatur ad participationem emolumentorum, niſi habeat vtramque qualitatem originis ſcilicet, & quod parentes ſoluerint onera.

Nec obſtat, quod Firmianus non habeat ambo requiſita iuxta conſuetudinem prædictam, cum de præſenti non doceatur eius parentes ſuſtinere onera Vniuerſitatis, quia ſufficit, quod ſoluerint aliquo tempore, dum morati ſunt in d. Terra Fluminis Morum, & in hoc caſu dixerunt Domini ſtatutum eſſe temperandum. Nam ſi poſtea ob diſceſſum parentum onera prædicta ſoluta non fuerunt, hoc non poteſt præiudicium inferre Firmiano, qui cum ſit verè originarius, debet ad Communiam admitti, licet in præſenti non habeat parentes, qui dicta onera ſuſtineant, † per
18 ipſum enim non ſtetit, quin ſolutio facta fuerit *adnot. in reg. iur. ex l. non debet 7. de regul. iur. l. tranſactione matris 16. de tranſactioa.*

Et ita deciſum vna tantum &c.

¶ *Habetur in eadem cauſa infra in ſequenti parte alia deciſio ſub die 10. Maij coram eodem R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. CARRILLO.

Tiburtina Hæreditatis.

Die Lunæ 22. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

De re iudicata, quæ veniat exequenda, quando dicatur conſtare. Teſtamentum, ſi quis tanquam nullum velit impugnare, quia teſtator non erat mentis compos, quid probare debeat, & quæ probationes ad hoc non ſufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Appellans, ſi intra terminum iuris non rediit pro Apoſtolis, nec cauſa reperitur commiſſa infra d. terminum, ſententia tranſit in iudicatum.*
2 *Appellationis cauſa, quando infra annum, & ex cauſa infra biennium non fuerit proſecuta, ſententia tranſit in iudicatum.*
3 *Fatalia omnia, quin ſint lapſa, & cauſa deſerta remanſerit, quando non poſſit dubitari.*
4 *Reſtitutionis in integrum cauſa peti, & terminari debet intra quadriennium à tempore quo lapſus fuit annus, vel biennium datum ad proſequendam appellationem.*
5 *Appellationis cauſa, quando non fuit proſecuta, tunc res iudicata venit omninò exequenda, non ſecus ac ſi à principio non fuiſſet appellatum.*
6 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
7 *Procurator conſtitutus ad aliquam litem, quando reuocatur, debet intimari reuocatio parti, & procuratori conſtituto, alias ſi tanquam talis citetur, ſubſtinetur citatio in præiudicium conſtituentis. n. 8.*
9 *Citatio facta ad primam diem cadit ſub prima die iuridica.*
10 *Citatio facta ad hodie per totam, tenet ſtante citatione perſonali.*
11 *Sententia, ſi ſit lata eadem die, qua fuit præſentata Iudici inhibitio, vt actus ſubſtineatur, præſumendum eſt inhibitionem ſententiæ fuiſſe ſubſecutam.*
12 *Termini ... debent confundi, ſed ſingula ſingulis referri.*
13 *Commiſſio ſi ſit directa alicui cum præciſo reſcripto, vt quandam certam perſonam ſubſtituat, tunc pro eius deputatione non requiritur aliqua citatio.*
14 *Procurator, quod acceptauerit mandatum, quando dubitari non poſſit, amplia n. 15.*
16 *in Commiſſione, quando adeſt clauſula, quam, & quas, tunc pronunciatio optimè ſubſtinetur prout in prima.*
17 *Cauſæ merita non ſunt amplius controuertenda ſtante ſententia, & re iudicata.*
18 *Mentis ſanæ quilibet præſumitur ex præſumptione iuris.*
Mentis compotem quemcumque cenſeri, naturale eſt. num. 18.
19 *Teſtator præſumitur ſanæ mentis, niſi contrarium probetur, & allegantifauorem de tempore teſtamenti vel alterius actus, incumbit onus probandi, & quidem concludentiſſimè.*
20 *contra Præſumptionem iuris naturalis requiritur exactiſſima probatio.*
21 *Teſtes examinati in iudicio criminali, non probant in ciuili.*
22 *Teſtes examinati in iudicio criminali, vt probent in ciuili, debent in eo repeti cum interrogatorijs.*
23 *Ingenium imbecille vt quis habeat, vel imaginationem læſam, aut actus faciat non omninò conuenientes homini ſanæ mentis, & nihilominus quod non ſit in ſtatu dementiæ, iſta ſimul ſtare poſſunt. vide rationem num. 24.*
24 *Homines ſanæ mentis, etiamſi ex accidenti faciant aliqua leuia, non reputantur dementes.*
25 *Teſtatoris dementia non releuat, niſi fuerit probata de tempore teſtamenti, & quidem concludenter.*
26 *Teſtes qui deponunt ſuper furore teſtatoris debent interrogari, quæ ſigna, quos motus, vel actus fecerit teſtator, vt ex illis percipi poſſit furor teſtatoris.*
27 *Teſtator an fuerit furioſus, id percipi non poteſt ex momento temporis, ſed ex quodam diſcurſu, & multitudine actuum.*
28 *Teſtibus deponentibus de dementia alicuius non creditur, niſi aſſignent rationem, licet non fuerint interrogati.*
29 *Teſtator præſumendum eſt, quod fuerit ſanæ mentis, ſi fecerit teſtamentum prudenter, & bene ordinatum.*
30 *Et hoc ſufficit ad eius validitatem, etiamſi fuiſſet factum ab eo, qui aliquando habuit dilucida interualla.*
31 *Teſtator, quod fuerit mentis ſanæ nulla maior coniectura dari poteſt, quam ea, quæ deſumitur ex qualitate teſtamentariæ diſpoſitionis.*
32 *Notario aſſerenti teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis, ſtandum eſt, quando ſigna, & actus ſani iudicij præceſſerint.*
33 *Teſtamentum, quando eſt validum, cum omnibus ſolemnitatibus iuris conditum, conſequenter hæredem in eo inſtitutum dicitur fuiſſe validè, & ritè inſtitutum.*

DECISIO CCXXXIII.

POSTQVAM Ioan. Baptiſta Zacconius ſub die 5. Aprilis 1610. ſuum vltimum condiderat teſtamentum, in quo hæredem vniuerſalem inſtituerat Petrum Paulum de Angelis, Franciſcus Crucius, & alij venientes ab inteſtato præuia porrectione querelæ coram A. C. obtinuerunt condemnari Notarium tanquam culpabilem, & de iure puniblem, teſtamentumque ab eo ſtipulatum eſſe falſum, ac vt tali nullam fidem in iudicio, nec extra eſſe adhibendam, ſed interpoſita appellatione ab iſta ſententia per dictum D. Paulum hæredem inſtitutum, fuit cauſa commiſſa D. Cardinali Vicario, & Vicemgerens ab eo deputatus Notarium abſoluit à crimine falſi, ac teſtamentum validum declarauit, vt in ſententia ab eo prolata ſumm. num. 4. A qua licet fuerit pro parte Crucij, & aliorum appellatum, & per Iudicem fuerit terminus iuris aſſignatus, tamen nihil fuit poſtea in cauſa actum niſi de anno 1634. de quo tempore fuit cauſa commiſſa in Rota ſuper intereſſe ciuili dumtaxat. Quare cum pro parte Petri Pauli fuerit obtenta alia commiſſio mihi directa ſuper præfixione termini ad docen-

Digitized by Google

dom de appellatione, eiuſque legitima proſequutione propo-
ſui dubium. An conſtaret de re iudicata, quæ veniret exe-
quenda, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

Ratio reſolutionis fuit; tum quia fuit appellatum à ſen-
tentia lata ſuper validitate teſtamenti, & appellantes intra
1 terminum aſſignatum, † ſcilicet 30. dierum non redierunt
pro Apoſtolis, nec cauſam appellationis committi curarunt,
*cap. ab eo in princip. vbi gloſ. de appell. in 6. clem. quamuis. §. ſi-
militer. eod. tit.* Rot. *deciſ. 57. num. 4. de appell. in nou.
verſ. moueor.* Mantic. *deciſ. 92. num. 1.* Creſcent. *deciſ. 2. num. 1.
de appellat.*

Tum etiam quia cauſam appellationis non fuerunt pro-
2 ſequuti intra † legitima tempora, hoc eſt intra annum, &
ex cauſa intra biennium. Nam 10 Iulij 1611. appellarunt, &
de anno 1634 commiſerunt cauſam in Rota quoad intereſ-
ſe ciuile, ita ut per 20. circiter annos ſiluerint. Vnde non
3 poteſt dubitari, † quin ſint lapſa omnia fatalia, & cauſa
deſerta remanſerit, Auth. *ei qui. C. de tempore & reparat.
appell. cap. perſonas. cap. cum ſit Romana. de appellat. Clem.
ſicut. eod. tit.* Alexand. *conſ. 164. num. 2. lib. 2.* Surd. *conſ. 139.*
Veſte *de ſtil. Cur. lib. 7. cap. fin. num. 8.* Mantic. *deciſ. 276. num. 2.*
Immò quòd fuerit lapſum omne tempus reſtitutionis in
integrum aduerſus lapſum terminum ad proſequendam
4 appellationem, † quia reſtitutio peti, & terminari de-
bet intra quadriennium à tempore, quo lapſus fuit an-
nus, vel biennium, *l. fin. C. de temp. in integr. reſtit. Clem.
1. de reſtit. in integr. gloſ. in cap. 1. verb. quadriennij. eod. tit. in
6.* Morl. *de integr. reſtit. in prælud. num. 15. & 16. cum
ſeqq.* Olaſch. *conſ. 30. num. 62.* Rota *deciſ. 13. num. 2 par.
2. recent.*

5 Ex quibus res iudicata venit † omninò exequenda, non
ſecus, ac ſi ab initio prouocatum non fuiſſet, *ex d. cap. cum ſit
Romana. l. 1. poſt rem iudicatam. ff. de re iudic. l. 2. C. de
execut. rei iudic.* Parlador. *lib. 2 rer. quotid. cap. fin. par. 1.
§. 1. num. 6* Mauſon. *de execut. lib. 1. ampliat. 35. per tot.* Boer.
deciſ. 295. num. 8. in fin. maximè cum proueniat ex ſententia
valida & iuſta.

6 Validitas detegitur ex reuolutione actorum, † in quibus
apparet concurrere omnia, quæ ad hunc effectum requirit,
Rot. apud Caputaqu. *vulg. deciſ. 260. par. 2. & deciſ.
204. par. 1. recent.* non obſtantibus nullitatibus ex aduer-
ſo oppoſitis.

Non obſtat prima nullitas deducta ex eo, quod fuerit ci-
tatus Barattanus, quem prætendebatur nunquam accepraſ-
ſe mandatum procuræ, immò quod fuiſſet reuocatum, quia
acceptatio mandati procuræ clarè apparet in comparitione
facta in actis cauſæ per ipſum Barattanum procuratorem
conſtitutum, vt ex fide publica Notarij data in reſponſio-
7 nibus pro Petro Paulo, cui non † officit reuocatio, cum
non fuerit ſibi, nec procuratori conſtituto intimata, prout
requirebatur, *cap. inſinuatione. 3. C. mandae. 13. de procur.*
Gonzal. *in reg. 8 gloſ. 63. num. 51.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.
58. num. 37.* Ximen. Toletan. *in concordan. vtriuſq. iur. par. 1.
& 2. in tit. de procur.* Vant. *de nullit. tit. ex defect. mandat.* &
8 citatio † in præiudicium conſtituentium ſuſtinetur. Felin. *in
cap. ex parte Decani. num. 24. de reſcript.*

Nec obſtat ſecunda principalis nullitas deſumpta ex cita-
tione ad ſententiam exequuta ad hodie per totam ſub prima
Iulij cum expreſſione ad p. d. & nihilominus ſententia fue-
rit prolata ſub eadem die 1. Iulij. Quia ex lectura ipſius cita-
tionis data in ſummario Crucij num. 3. tollitur obiectum.
Etenim curſor in pede eiuſdem citationis retulit illam
fuiſſe exequutam contra fiſcum ſub die 28. Iunij ad p. d. & ſic
9 ad oculum patet, quod illa cadebat ſub † die prima Iulij,
quæ fuit prima dies iuridica ob feſta SS. Apoſtolorum Petri
& Pauli, & Commemorationis S. Pauli præcedentia. Vn-
de contra eum vel in cauſa principalem non poteſt dubitari,
quin ſententia fuerit ritè, & rectè prolata; reſpectu verò
fiſco adhærentium curſor retulit citationem fuiſſe exequu-
10 tam ſub eadem die prima Iulij per tot. † ſicut fieri potuit,
ſtante executione perſonali, Seraph. *deciſ. 1115.* in qua
deciſione licet dubitaretur de validitate ſententiæ ex alio
11 capite, ſcilicet quia fuerat lata eadem die, † qua Iudici
erat præſentata inhibitio, & Rota reſoluit pro ſuſtinendo
actu præſumendum eſſe inhibitionem fuiſſe ſententiæ ſub-
ſequutam, tamen neque negari poteſt, quin in caſu d.
deciſionis ſententia fuiſſet lata vigore citationis exequutæ
ad hodie per totam, & Rota pro eius validitate reſpondit,
vt ibi ſub num. 2. verſ. maximè cum citatio. ideo prædicti
12 † termini citationum non debent confundi, ſed ſingulis
ſingula referri, *gloſ. in l. ſi negotium. verb. geſtorum. C. de
negot. geſt.* Surd. *conſ. 376. num. 20.* Rot. *deciſ. 750. num. 1.
par. 1. diuerſ.*

Minus releuat tertia nullitas ex defectu citationis pro de-
putatione Vicemgerentis, ex quo inferri prætenditur non
adfuiſſe iuriſdictionem, quia cum commiſſio † fuiſſet di- 13
recta D. Cardinali Vicario cum præciſo reſcripto, vt Vi-
cemgerentem deputaret, nulla alia requirebatur citatio,
Vicarius enim fuit in hoc merus exequutor, Rot. *deciſ. 191.
num. 7. par. 2. recent.* & in omnem euentum prædicti defectus
tollerentur per ſeruationem terminorum ſubſtantialium
poſtea factam citatis alijs procuratoribus à Crucijs, & litis
conſortibus conſtitutis, † de quorum acceptatione non 14
dubitatur ex traditis per Rot. *in Toletana penſionis* 10. *No-
uembr. 1628. coram R. P. D. meo Dunozeto,* maximè cum non
fuerint producta iura de † nouo, Rot. *coram Reuerendiſſ. 15
D. meo Decano deciſ. 319. num. 8. & in Brachar eu. de Gaſ. 27.
Nouembr. 1600. coram Sacrato.*

Prout etiam potuit Vicemgerens pronunciare ſuper vali-
ditate teſtamenti, eiuſque executione, tum quia ſenten-
tia lata in prima declarauit teſtamento nullam fidem eſſe
adhibendam, tum etiam quia in commiſſione aderat † clau- 16
ſula quam, & quas, quo caſu optimè ſuſtinetur pronun-
ciatio, prout in prima, Rot. *deciſ. 23. de reſcript. in nou.*
Mart. *de clauſ. par. 1. clauſ. 120. num. 2.* Marcheſ. *de commiſſ.
par. 2. & par. 1. pag. 200. num. 59 pag. 62.* vbi deciſiones Rota-
les refert Seraph. *deciſ. 1241. num. 2. & 3.* Achill. *deciſ. 14. nu.
5. & ſeqq. de reſcript.* & ex his dixerunt DD. nullitates præ-
dictas non obſtare.

Iuſtitia verò conſtat ex teſtamento nuncupatiuo facto à
publico Notario rogato coram Vicario, & ſeptem teſtibus,
& alijs ſolemnitatibus iuris, cuius validitas non poteſt am-
plius controuerti ſtante † dicta ſententia, & re iudicata 17
non obſtante prætenſa dementia teſtatoris, quia de ea non
conſtat, & regula ſtat in contrarium, vt quilibet † præ- 18
ſumatur ſanæ mentis ex præſumptione iuris, ſiquidem
naturale eſt vnumquemque cenſeri mentis compotem, *l. nec
codicillos. C. de codicill.* Dec. *in l. furioſam. num. 30. C. qui te-
ſtam. fac. poſſ.* Honded. *conſ. 78. num. 53. lib. 2.* Menoch. *præ-
ſumpt. 181. num. 7. lib. 1.* Caual. *deciſ. 366 num. 3. & fuit dictum
in Meliten. teſtamenti 17. Februarij 1612. coram bon. mem.
Manzanedo,* vbi Rota firmat pro indubitato teſtatorem ſa-
næ mentis præſumi, † niſi contrarium probetur, & al- 19
leganti furorem de tempore teſtamenti, vel alterius actus,
incumbit onus probandi, & quidem concludentiſſimè.
Nam contra præſumptionem iuris † naturalis requiritur 20
exactiſſima probatio, *l. fin. C. de teſtam. d. l. nec codicillos.
C. de codicill. gloſ. in cap. cum dilectus de ſucceſſ. ab inteſtat.*
Bald. *in l. furioſum. C. qui teſtam. fac. poſſ.* Spin. *de teſtam. gloſ.
10. in rubr. num. 9. 10. & 11.* Anton. Gomez. *in l. 3. tauri
num. 7. & 8* Rot. *deciſ. 525. num. 1. par. 4. recent. &
coram Reuerendiſſimo D. meo Decano deciſ. 178. num. 8. in
fin. & num. 9.*

Nec releuant teſtes in iudicio criminali examinati, quia
vltra † quod tanquam examinati in iudicio criminali non 21
probant in ciuili, Bald. *in l. 2. num 23.* Alex. *num 26. C. de
eden.* Felin. *in cap. cauſam quæ. il 1. num. 4. de teſtib.* nec ſub-
ſiſtit in facto, quod fuerint ritè, & rectè examinati, ſed
potius ſaluis exceptionibus contra eorum dicta, & perſona
adducendis, † animo eos repetendi cum interrogatorijs, 22
prout de iure debebat, Caual. *in proxim. d. dec. 366 n. 5.* euacuatur
eorum fides, ex quo benè poſſunt ſtare ſimul, vt quis ha-
beat † ingenium imbecille, vel imaginationem læſam, aut 23
actus faciat non omninò conuenientes homini ſanæ mentis,
& nihilominus quod non ſit in ſtatu dementiæ, vt ex au-
ctoritate Galeni *lib. 3. de loc. affect.* firmat Menoch. *conſ. 683.
num 14. ad fin.* & ratio eſt, quia prædicta omnia non exclu-
dunt vſum rationis, † ſeu intellectum, nec mentis alienatio- 24
nem inducunt, quandoque viri ſanæ mentis, etiamſi ex acci-
denti faciant aliqua leuia, non reputantur dementes, Rot.
*d. deciſ. 525. num. 5. par. 4. recent. & deciſ. 178. num. 18. 19. & 21.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Et vlterius probatio dementiæ non releuat, † niſi probata 25
concludenter de tempore teſtamenti, vt ſuperius dixi, nec
ſuffragatur aliqua probatio percutiens tempus antea, vel
poſt teſtamentum, quoniam teſtis deponens ſuper furore de-
bet interrogari quid vidit, † quæ ſigna, quos motus, vel actus 26
fecerit teſtator, vt ex illis percipi poſſit furor, & dementia
teſtantis, nam hæc accidentia non poſſunt percipi ex mo-
mento † temporis, ſed ex quodam diſcurſu, & multitudi- 27
ne actuum, Bald. *in cap. cauſamque. de teſtib.* Aretin. *in
l. 1. ſi cert. pet. col. 3.* Immò teſtibus de dementia deponenti-
bus

Digitized by Google

28 bus noo creditur, † niſi aſſignent rationem eorum di-
cti, licet nou fuerint interrogati, Rot. *deciſ.* 107. *num.*
4. *par.* 2. *diuerſ.* vbi plures DD. refert, & *d. deciſ.* 325. *nu.*
3 *par.* 4 *recent.* & *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano d. deciſ.*
178. *num.* 10.

Vnde cum ex qualitate teſtamenti reſultent ſigna, &
actus ſanæ mentis, ex quo teſtator reliquit plura legata lo-
cis, & cauſis pijs, omues oepotes venientes ab inteſtato in-
ſtitutionibus particularibus, & legatis honorauerit dictum-
que D. Petrum Paulum hæredem ioſtitutum de ſua familia
de Zacconibus vocari mandauerit, abſque dubio præſu-
19 meodum eſt teſtatorem ſuiſſe ſanæ † mentis cum fecerit te-
ſtamentum prudenter, & rectè ordinatum, vt patet ex eius
lectura ſumm. Petri Pauli num. 1. quod ſufficit ad eius vali-
30 ditatem, etiamſi ſuiſſet factum ab eo, † qui aliquando ha-
buiſſet dilucida iuterualla, quia nulla maior ſanæ mentis
coniectura datur, quàm illa quæ deſumitur ex qualitate
31 teſtamentariæ † diſpoſitionis, *l. patronus. §. fin. ff. de legat.*
3. Bart. *in l.* 2. *de bonor. poſſeſſ. furioſ.* & *infant. delat.* Bald.
in l. furioſum. C. qui teſtam. fac. poſſ. Ant. Gom. *in d. lib.* 3.
tauri num. 8. *degum. text. in l. Titia. in fin. ff. de legat.* 3.
Rota coram Caual. *d. deciſ.* 366. *num.* 7. & *d. deciſ.* 325. *nu.*
7. *par.* 4. & *recent.* & in termiois *in Romana hæreditatis*
de Gracchis 5. *Decembr.* 1618. *coram bon. mem. Rembol-*
32 *do*. Maximè quia Tabellioni aſſereoti teſtatorem † fuiſ-
ſe ſanæ mentis, prout hic, ſtandum eſt, cum prædicta
ſigna, & actus ſani iudicij præceſſeriot, Spin. *de teſtam. in*
d. gloſ. 10. *in rubr. nu.* 11.

Ex quibus vtraque parte informante reſponderunt DD.
pro re iudicata quoad partem ſententiæ, quæ fuit in Rota
commiſſa ſuper oegocio ciuili, quia teſtamentum eſt va-
33 lidum † cum omnibus ſolemoitatibus iuris conditum, &
conſequenter hæredem in eo inſtitutum fuiſſe ritè, & rectè
inſtitutum.

¶ *Aliæ deciſiones in eadem cauſa habentur in ſequenti parte, id-*
eſt ſub diebus 15. *Martij* 1639. & 16. *Maij eiuſdem anni coram*
eodem R. P. D. Carrillo.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Domus.

Die Lunæ 22. *Iunij* 1637.

ARGVMENTVM.

De dominio domus alicuius quando dicatur
conſtare ad effectum, vt ille ſua inſignia ſu-
per dicta domo apponere queat. Præſump-
tiones, & coniecturæ quando dicantur veræ
probationes.

SVMMARIVM.

1 *Dominium bonorum emphyteoticorum, quando ſumus in antiquiſſimis, nedum probatur per inſtrumenta locationum, & perpetuæ emphyteuſis.*
2 *Sed etiam per coniecturas, & præſumptiones.*
Coniecturæ & præſumptiones dicuntur veræ probationes, quando à iure ſuut approbatæ. n 2.
3 *Canonum ſolutiones ſolæ ſufficiunt, ſi ſint ſupra* 30. *annos ad probandum directũ dominium in vim preſcriptionis.*
4 *Libris per Miniſtros legales tentis, & in Archiuijs conſeruatis ſtandum eſt.*
5 *Laudemij ſolutio confert ad probandum directum dominium eius, cui ſoluitur.*
6 *Confeſſio emanata à poſſeſſore probat nedum contra confitentem, ſed etiam contra habentem cauſam ab eo.*
7 *Teſtis vnicus deſeruire poteſt pro adminiculo, ſicuti & alia imperfecta probatio, quando admittuntur coniecturæ, & præſumptiones.*
8 *ex Signi appoſitione an oriatur concludens probatio dominij, & n.* 10.
9 *ad Deuolutionis, & rei vindicationis effectum probatio concludens requiritur.*
10 *ex Signi probatione non oritur concludens probatio ad effectum deuolutionis, & rei vindicationis.*
11 *Signa appouuntur pro coniectura ad probandam identitatem domus.*
12 *Signa in rebus ſolent apponi ad effectum recognoſcendi rem propriam, nou autem probandi.*

13 *Probatio preſumptiua ad quemcumque etiam effectum admittitur, quando coniecturæ ſunt à iure approbatæ.*
14 *Identitatis probatio eſt neceſſaria ad effectum tàm recognitionis, quàm vindicationis.*
15 *Identitas domus ſatis probatur ex ſituatione eiuſdem domus inter alias, quas conſtat eſſe emphyteoticas eiuſdem Domini, & ex ſolutione laudemij &c.*
16 *Domus ſi in eodem ſitu conſtructæ, & eleuatæ fuerint, non poſſunt diuerſo iure cenſeri.*
17 *in Confinium probationis materia multum ſolet deferri congruentiæ, & vereſimilitudini.*

DECISIO CCXXXIV.

QVÆSITVM fuit, An conſtet de dominio Eccleſiæ S.
Iacobi Hiſpanorum reſpectu domus controuerſæ ad
effectum apponendi inſigoia eiuſdem Eccleſiæ, &
affirmatiuè fuit reſponſum.

Quia cum huiuſmodi Canon prætenſus per Eccleſiam S.
Iacobi deſumatur ex acquiſitione facta per Petrum de Men-
gibar vſque de anno 1515. ab Alexio de Creſceotijs, qui
dicto Petro vendidit proprietatem & dominium directum
cuiuſdam Horti ſiti in Regione Campi Martij, quem ille
prius conceſſerat in locationem, & emphyteuſim perpe-
tuam ſeptem perſouis reſpondeotibus annuatim ducatos
25. de carolenis, & exinde idem Petros de anno 1527. aſſe-
rens in dicto ſitu ſabricatas fuiſſe quaſdam domos dictam
proprietatem, & reſponſionem reliquerit iu teſtaoiento,
cum quo deceſſit, eidem Eccleſiæ S. Iacobi, indubitatum eſt
nos verſari io tempore antiquiſſimo ſupra centum annos, in
quo nedum † admittuutor probationes domioij per inſtru- 1
meota locationum, & perpetuæ emphyteuſis ſed etiam
per coniecturas, † & præſumptiones, cum & illæ dicantur 2
veræ probationes, quando ſuot à iure approbatæ *l. licet*
Imperator. ff. de leg. 3. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præ-*
ſumpt. 36. *num.* 3. & *de arbitr. caſ.* 42. *num.* 5. & io his termi-
nis ſemper ſuerunt admiſſæ, *vt in deciſ.* 81. *num.* 12. & 262.
num. 9. *par* 5. *diuerſ.* & *in Romana deuolutionis domus* 28 *Maij*
1625. *coram me.*

Primò igitur accedunt dictæ acquiſitioni, & teſtamenta-
riæ diſpoſitioni ſolutiones Canooum ab anno 1529. vſque ad
annum 1611. factæ à poſſeſſoribus domorum, † quæ ſolæ 3
ſufficerent etiam ſupra 30. annos ad probandum directum
domioium in vim præſcriptionis, Alex. *conſ.* 4. *num.* 2. *vol.* 2.
& *conſ.* 8. *num.* 2 *vol.* 7. Seraph. *deciſ.* 869. *num.* 3. 290. *num.* 4. *par.*
1. 315. *num.* 3. *par.* 3. *recent. cum alleg. in ſupradicta Romana de-*
uolutionis domus verſ. tertia accedit, & quamuis pro dictis ſo-
lutionibus uon dentur quietautiæ originales, attamen ſuf-
ficienter iuſtificaotur ad hunc effectum † ex libris eiuſdem 4
Eccleſiæ S Iacobi per miniſtros legales bene tentis, & io Ar-
chiuijs conſeruatis, Felin. *in cap. ad audientiam num.* 16. *de*
præſcript. Romao. *conſ.* 127. *num.* 1. Dec. *conſ.* 146. *nu.* 14 Crau.
conſ. 146. *num.* 4. & 434 *num.* 14. Rot. *ead. deciſ.* 290. *num.* 5. *par.*
1. & 325. *num.* 3. *par* 3. *recent.*

Secuudò concurrit ſolutio laudemij facta per Alexan-
drum Peanum mandatarium Gubernatoris Vrbis, qui hanc
domum emit ab Aotonio Pace ſutore de conſeuſu eiuſdem
Eccleſiæ S. Iacobi vſque de anno 1529. quæ bene † con- 5
fert ad probaodum directum dominium eius, cui ſolui-
tur Bart. *in l. final. num.* 2. *C. de præd. decur. lib.* 11. Mantic.
de contract. lib. 22. *tit.* 3. *num.* 16. *deciſ.* 400. *num.* 8. & 420. *num.* 3.
par. recent.

Tertiò dantur reuelationes Fraociſci de Peaois filij & hæ-
redis Alexandri factæ penes Secretarium fabricæ S. Petri in
executionem Motus proprij Pij Quinti, qoi fatetur domom
per ipſum poſſeſſam eſſe ſubiectam ratione directi dominij
Eccleſiæ Sancti Iacobi Hiſpanorum, & ſoluere iulios ſexde-
cim & baiochos quatuor cum dimidio, quæ confeſſio † tan- 6
quam à poſſeſſore facta probat nedum contra confitentem,
ſed etiam contra habentem cauſam ab eo, Ruin. *conſ.* 50. *num.*
11. *vol.* 1. Rota *deciſ.* 776. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* 246. *num.* 4. & *d.*
deciſ. 290. *num.* 2. *par.* 1. *recent.*

Quartò adeſt vnius teſtis depoſitio de auditu à Virginia
poſſeditrice huius domus, quæ à ſupradicto Franciſco de
Peanis, & deiode ſuffragium ab ipſa cauſam habet, quod
ſemper dicta domus fuit tenta, & habita de proprietate
Eccleſiæ S. Iacobi Hiſpanorum, qui licet † vnicus, at- 7
tamen pro adminiculo deſeruire poteſt, ſicuti & alia im-
perfecta probatio ad hunc effectum ſolet admitti, Bart. *in*
l. 2. *num.* 3. *ff. de appellat. recep.* Caputaqu. *deciſ.* 206 *n.* 6. &
ſeqq. part. 2.

Non obſtat, quod prædicta ſit præſumptiua, non autem
8 vera probatio pro appoſitione † ſigni neceſſaria, ex quo oritur concludens probatio dominij, Afflict. *deciſ.* 23. *num.* 4. &
9 ſufficeret ad effectum deuolutionis, & rei vindicationis † pro qua concludens probatio requiritur, Rot. *deciſ.* 181. *num.* 1. *par.* 4. *recent. cum allegat.*

Quoniam etſi vera ſit concluſio ad effectum caducitatis,
10 & vindicationis requiri concludentem † probationem dominij, non tamen ex probatione ſigni oriri hanc probatio-
11 nem concludit Afflict. *in alleg. deciſ.* 23. *num.* 4. ſed ponitur † pro coniectura ad probandam identitatem domus, quinimò ſigna huiuſmodi ſolere apponi ad effectum recognoſcendi
12 rem propriam † non autem probandi reſpondit Rota *deciſ.* 69. *num.* 8. *par.* 5. *diuerſ.* & 279. *num.* 1. *par.* 4. *recent.* & nihilominus præſumptiua probatio ad quemcumque etiam effectum
13 admittitur vt ſupra firmatum fuit, quando † coniecturæ, vt in præſenti, ſunt à iure approbatæ, & plenè comprobatur in *alleg. deciſ.* 81. *num.* 12. *par.* 5. *diuerſ.*

Demum non obſtat defectus probationis identitatis do-
14 mus ſignandæ omninò † neceſſariæ ad effectum tàm recognitionis quàm vindicationis.

Quia ſufficienter probatur ex ſituatione eiuſdem domus
15 inter alias, quas conſtat † eſſe emphyteoticas eiuſdem Eccleſiæ, ex conſenſu in earum alienationibus præſtito cum receptione laudemij, & recognitionibus poſſeſſorum, & appoſitione lapidum, quæ cum in eodem ſitu conſtructæ, &
16 eleuatæ fuerint † non poſſunt diuerſo iure cenſeri. Menoch. *præſumpt* 101. *num.* 11. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 262. *num.* 8. *par.* 5. *recent.*
17 & in hac materia probationis confinium multum † ſolet deferri congruentiæ, & vereſimilitudini, Decian. *conſ.* 20. *num.* 17. *lib.* 3. Rot. *deciſ.* 334 *num* 2. *par.* 2. *recent.* Grat. *diſcept.* 883. *num.* 6. quæ eo magis certificatur ex quo Franciſcus ex quo cauſam Virginia, & ſuffragium habuerunt, faſſus fuit eſſe eandem domum Canoni ſubiectam Eccleſię S. Iacobi Hiſpanorum.

Et ita vtraque &c.

¶ *In ſequenti parte in hac cauſa adſunt aliæ deciſiones, ideſt ſub diebus* 10. *Maij* 1638. & 12. *Nouembris eiuſdem anni*, & 8. *Aprilis* 1639. *coram R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. MOTMANNO.

Narneñ Bonorum.

Die Veneris 26. *Iunij* 1637.

ARGVMENTVM.

Cenſus an conſtituat tertiam ſpeciem bonorum diſtinctam à bonis mobilibus, vel immobilibus declaratur, & concluſio eſt negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus eſt quoddam ius percipiendi annuam reſponſionem ex rebus immobilibus.*

2 *Cenſus non ſunt res immobiles, neque mobiles, ſed quamdam tertiam ſpeciem bonorum à mobilibus, vel immobilibus diſtinctam conſtituen. vide n.* 3.

4 *Cenſus connumerantur inter bona immobilia, & veniunt ſub appellatione immobilium.*

5 *Cenſus numquam conſtituunt tertiam ſpeciem bonorum, ſed habentur pro immobilibus.*

6 *Præſtationes, quæ renaſcuntur, & pullulant, ſunt in fructu.*

7 *in Fructu omne id, quod eſt, poſſidetur, vel quaſi poſſidetur.*

8 *Cenſus eſſentia non conſiſtit in ſolo, & in ſimplici iure exigendi reſponſionem, ſed verius in emptione rei fructiferæ pro libitu venditoris.*

Cenſus conſiſtit in fructu ſingulis annis redeunte. n. 8.

9 *Ius ex quo naſcitur, & renaſcitur fructus, eſt quid diuerſum ab actione, qua exigitur annua pecunia.*

Cenſus eſt quaſi ſeruitus, & ipſius rei, in qua eſt impoſitus, pars inſeparabilis. n. 9.

10 *Cenſus ſtatim euaneſcit, perempta, vel deſtructa re ſeu domo, cui cohæret, & neque ſubſtinetur, ſi domus, vel prædium reædificetur.*

11 *Cenſus ſi ſit impoſitus ſuper aliquo molendino, ſi illud deſtruatur, non ſubſtinetur ſuper molendino reædificato.*

12 *Quia molendinum de nouo ſtructum, cum ſit aliud ab antiquo, non poteſt eſſe obnoxium oneri ſolutionis impoſito ſuper alio diuerſo ædificio.*

DECISIO CCXXXV.

POST captam reſolutionem quòd in generali donatione Talphinię comprehendantur bona hęreditaria Nicolai Arcę eius fratris, cum adhuc quęreretur, An eadem donatio comprehenderet cenſus ab ipſa poſt factam huiuſmodi donationem acquiſitos, denuò propoſui cauſam ſuper iiſdem, & Domini cenſuerunt quoad cenſus, vt ſupra, acquiſitos recedendum eſſe à poſteriori huius cauſę deciſione ſub die 7. Martij pręteriti emanatę.*

Nam licet poſt donationem bonorum immobilium vbique locorum exiſtentium addita ſit in eodem inſtrumento donatio bonorum mobilium, ac iurium, & actionum pertinentium, & competentium in futurum, eaque ratione cenſus poſtea acquiſiti inter iura in futurum competentia
viderentur debere connumerari, eo quod cenſus † eſt quod- 1
dam ius percipiendi annuam reſponſionem ex rebus immobilibus, vt definit Cenc. *in tract. de cenſ. par.* 1. *cap.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 2. *in princ.* & attenta huiuſmodi definitione, ac verbi
proprietate cenſus non ſunt res immobiles, † neque mobiles, 2
ſed quandam tertiam ſpeciem bonorum à mobilibus, & immobilibus diſtinctam conſtituerẽ, vt per Bart. *in l. mouentiam. ff. de verb. ſign.* Abb. *in cap. nulli num.* 9. & 10. *de reb. Eccleſ. non alienan.* & *in cap. relatum il* 2. *de teſtam.* Bald. *in l. iubemus. num.* 4. *C. de ſacroſanct. Eccleſ. Roman. in l. nam quod.* §. & *ſi quis num.* 2. *ff. ad* Trebell. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 6. *num.* 3. & *fuit dictum in deciſionibus* Rota 3. 81. & 82. *apud* Cenc. *in d. tract. de cenſ. per textus, quos allegant prædicti* Doctores *in l. quam Tuberonis.* §. *in penult. ff. de pecul. l. à Diu. Pio.* §. *venditione ff. de re iud.* & *in l. vlt. in fine. C. de præſcrip. long. temp.* quod tum demum
procedere, † quando iura huiuſmodi per ſe poſſunt conſiſte- 3
re declarant Bald. *in conſ.* 232. *num.* 2. *circa fin. vol.* 2. Alex. *in d. l. à Diuo Pio.* §. *in venditione num.* 2 *verſ. addo quod conſueuit. ff. de re iud.* & *in conſ* 125. *num.* 4. *vol.* 1. Guidopap. *conſ.* 32. *num.* 1. *verſ. vbi vero non ſubeſt talis neceſſitas.* Nat. *in conſ.* 146. *num.* 13. & addunt ita debere intelligi dictum Bart. *in l.* 1. *C. ſi aduerſus tranſact. in d. l. mouentium. ff de verb. ſignif.* ac aliorum Doctorum, qui ad hoc ſolent allegari.

Nihilominus quia cenſus, de quibus agitur, alio modo conſiſtere non poſſunt, quàm ſuper re immobili, & conſequenter neceſſe eſt, vt rei immobili cohæreat ideo indiſtinctè
connumerantur, † inter immobilia, & veniunt ſub dona- 4
tione immobilium, ita Abb. *in d. cap. nulli num.* 10. *verſ. ſed tamen diſtingue de rebus Eccleſ. non alienan.* Tiraqu *de retract. lignag.* §. 32. *gloſ. vnico num.* 84. *verſ. ex quib.* Gabr. *conſ.* 141. *num.* 17. *vol.* 2. qui per dictam rationem cohærentiæ ibi
firmat huiuſmodi cenſus nunquam conſtituere ſpeciem, † 5
ſed haberi pro rebus immobilibus, idem dixit Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 224. *num.* 4. & *tenent* Iaſon. *in l ſciendam. num.* 22. *ff. qui ſatiſdare cogantur.* Pariſ. *conſ.* 86. *num.* 6. *vol* 3. Ruin. *conſ* 82. *num.* 5. *vol.* 2. & *alij Doctores cumulati per* Surd. *deciſ.* 204. *num.* 1. Cenc. *in d. tract. de cenſ. par.* 1. *cap.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 2 *nu* 6. & Valaſc *de iur. emphyt. quæſt.* 2. *num.* 5. *per Clementinam exiui.* §. *cumq. annui redditus de verb. ſignif.* & *text. cum gloſ in l. iubemus nulli vbi* Bald. *num.* 2. *C. de ſacroſ. Eccleſ. l. fin. C. de vend. rebus Ciuitat. lib.* 11. Authen. *de non alienan.* §. *ſed hæc ergo vbi* Aretinus *num.* 3. & *in Authen. vt ij, qui oblig. hab.* §. *ſi vero habeat redditus. idem* Bald. *in l. etiam. num.* 8. *C. de execut. rei iud.* vbi pro ratione huius concluſionis tradit, quod pręſta-
tiones, quæ † renaſcuntur, & pullulant, ſunt in fructu, & 6
omne id quod eſt in fructu, poſſidetur, vel quaſi poſſidetur. Niſi ſint cenſus eius generis, qui ſola actione perſonali debentur, cum tamen alij cenſus quales ſunt ij, de quibus agi-
tur rei † cohęrentes actione reali, vel mixta debeantur, vt in 7
conſ. præalleg. diſtinguit, & comprobat Gabr. *num.* 19. & ſequitur Gratian. *diſcept.* 29. *num.* 1. quam differentiam interpoſitam fecit etiam Bart. *in l. fin. ff. quorum bonorum*, vt obſeruauit Ruin. *conſ.* 82. *num.* 5. *vol.* 2.

Alia etiam ratione probatur cenſus eſſentiam non conſi-
ſtere in ſolo & ſimplici iure exigendi reſponſionem, † ſed 8
verius in emptione partis rei fructiferæ redimibilis pro libito venditoris, quia cenſus conſiſtit in fructu ſingulis annis
redeunte, & ius ex quo naſcitur † & renaſcitur fructus, eſt 9
quid diuerſum ab actione, qua exigitur annua pecunia, vt inquit idem Gabr. *conſ.* 148. *in vol.* 3. immò eſt quaſi ſeruitus, & ipſius rei pars inſeparabilis, adeout perempta, vel deſtru-
cta re, † ſeu domo, cui inhæret, ſtatim cenſus ipſe euane- 10
ſcat, neque ſuſtineatur etiamſi domus vel prædium reædificetur,

Digitized by Google

cetur, vt de cenſu conſtituto ſuper molendino poſt impoſi-
11 tionem deſtructo, quod non ſuſtineatur ſuper molendino †
reædificato ex Nauar. *de vſur. quæſt. 25. num. 118.* *dixit* Rota
coram Card. Seraph. deciſ. 1418. *num.* 4. quia molendinum de
12 nouo ſtructum, cum ſit aliud ab antiquo, non † poteſt eſ-
ſe obnoxium oneri ſolutionis impoſito ſuper alio diuerſo
ædificio, vt plurium recentiorum auctoritatibus compro-
bat Cenc. *in d. tract. de cenſ. par. 3. cap. 1. quæſt. 1. art. 3. nu.
6. per text. in l. quid tamen. §. 1. ff. quib. mod. vſufr. vel res
amitt. & in l. ſi ita legatur. §. fin. ff. de legat. 1.* quas leges addu-
cunt in his terminis, Azor. *inſtit. moral. par. 3. lib. 10. cap. 16
ſub littera D, &* Ludou. Auedan. *in tract. de cenſ. Hiſpanorum
cap 60. num. 14.*

Quod autem cenſus, de quibus agitur, non compre-
hendantur ſub dicta donatione, ex eo etiam maximè con-
ſtat, quod Taiphinia ſuam in tres partes ad inuicem di-
ſtinctas diuiſit diſpoſitionem. Primò enim donauit quæ-
cumque bona immobilia. Secundò mobilia, tertio etiam
loco iura & actiones, & ſic tertiam conſtituit ſpeciem bo-
norum diſtinctam à mobilibus, & immobilibus, & de-
nique in iſtis bonis immobilibus dum ſe reſtrinxit ad bona
præſentia, non cenſetur voluiſſe comprehendere bona fu-
tura, & conſequenter cenſus, vt ſupra poſt donationem
acquiſitos.

Et ita vtraque &c.

* *Habetur iſta deciſio infra in Additione, prout in Indice in
eius fine poſito.*

R. P. D. VEROSPIO.

Arianen. Archidiaconatus.

Die Veneris 26. Iunij 1637.

ARGVMENTVM.

Ordinarius, ſi conferat dignitatem maiorem poſt Pontificalem vacantem in Eccleſia Metropolitana, aut Cathedrali, vel in alijs Collegiatis, nulliter confert, cum ea ſint reſeruata per regul. 4. Cancell. Item quando ad effectum d. reſeruationis requiratur redditus decem florenorum annuorum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates vacantes in Eccleſijs Metropolitanis, aut Collegiatis, ſi ſint maiores poſt Pontificalem dignitatem, ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ in vim regul. 4.*
Regul. Cancell. 4. vt habeat locum, non ſolum requiritur qualitas dignitatis, ſed etiam vt illius redditus excedat annuum valorem 10. florenorum, nu. 1. & 14.
2 *Obitus beneficiati in poſſeſſione beneficij non poteſt dubitari, ſi ambo litigantes veniant ex eadem vacatione.*
3 *Beneficij valor quando non poſſit dici mutatus.*
4 *Ordinarius ſolet prouidere Eccleſiæ non autem perſonæ.*
5 *Negatiua exceſſus, ſi ſit fundamentum gratiæ, eſt concludenter probanda.*
6 *Beneficij valor vt iuſtificetur, ſufficit quæcumque probatio, etiamſi ſit minor quàm ſemiplena.*
7 *Ordinarius præſumitur habere notitiam beneficiorum ſuæ Diœceſis.*
8 *Prouiſiones quando dicantur effectum ſortitæ.*
9 *Dignitas aliqua, quod ſit ſolita conferri cum Canonicatu, probari poteſt ex conſuetudine inducta per diuturnam poſſeſſionem.*
10 *Prothonotariatus qualitas probari poteſt ex litteris, vel inſtrumento collationis.*
11 *Doctoratus qualitas probari poteſt ex inſtrumento doctoratus.*
12 *ad Beneficium aliquod quod quis ſit idoneus, probari poteſt ex atteſtatione eius, cui fuit commiſſa executio litterarum.*
13 *Ordinarij collationis nullitas probatur, ſi beneficium collatum ſit reſeruatum Sedi Apoſtolicæ.*
15 *Valoris qualitas ad hoc, vt ſit locus regul. 4. Cancell. eſt neceſſaria in dignitatibus vacantibus in Eccleſijs Collegiatis, non autem in Metropolitanis, & num. 16. & 19.*
17 *Dictionis, ac, natura eſt coniungere, & copulare.*
18 *Qualitas in fine narrata debet referri ad rem, quæ vltimo loco eſt narrata.*
19 *Cancellaria in dignitatibus vacantibus in Eccleſijs Cathedralibus, aut Metropolitanis, nunquam requirit expreſſionem valoris, ſed ſecus in Collegiatis, vide rationem num. 20.*

DECISIO CCXXXVI.

RESPONDERVNT DD. in hoc dubio, quod erat
iuſtificata gratia Iacobi, cum viſa fuiſſent probari ſin-
gula, quæ ab eo narrata fuerunt, Primò enim narratum fuit,
quod dignitas Archidiaconatus, qui in eadem gratia pere-
batur, erat maior poſt Pontificalem, quod illa vacabat per
mortem Leandri, & quod illius fructus non excedebant an-
nuum valorem vigintiquatuor ducatorum auri de Camera,
quæ omnia narrata fuerunt in conceſſione eiuſdem dignita-
tis facta alteri parti ab Ordinario Arianenſi, quia apparebat
illam factam fuiſſe cum eodem ſuppoſito, quod hæc digni-
tas vacaret per obitum eiuſdem Leandri, & fundamentum
eius collationis erat, quod eadem dignitas non haberet ali-
quos fructus, ſeu redditus, itaut licet illa eſſet maior in Ec-
cleſia poſt Pontificalem dignitatem, atque ita videretur re-
ſeruata diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ in vim regulæ † quar- 1
tæ, non tamen poſſet habere locum eadem reſeruatio, dum
ex diſpoſitione ipſius regulæ, non ſatis erat ſola qualitas,
quam hæc dignitas habebat, vt eſſet prima in Eccleſia poſt
dignitatem Pontificalem, ſed præterea requirebatur, vt il-
lius redditus excederēt annuum valorem decem florenorum
neque videtur dubitandum, quin ex ea dici poſſet iuſtifica-
ta gratia Iacobi reſpectu † obitus vltimi poſſeſſoris, dum 2
tàm ipſe Iacobus, quàm prouiſus ab Ordinario veniebant
ex eadem vacatione iuxta notat per Egid. *in deciſ.* 590. *&
fuit reſolutum in Pacen. Canonicatus* 10. *Febr.* 1612. *coram
Penia, &* 11. *Decembris* 1613. *coram R. P. D. meo Piro-
uano*, & in alijs pluribus relatis per Garz. *de benef. par.* 10.
cap. 1. *num.* 74. Prout etiam in confeſſione contenta in ea-
dem gratia dici poterat probata ea negatiua, quod fructus
huius dignitatis non excederent annuum valorem viginti-
quatuor ducatorum, cum inter collationem factam ab
Ordinario, & gratiam Iacobi non intercedebat ſpatium
duorum menſium, quia prouiſio Ordinarij apparebat facta
vltima die menſis Decembris anni 1633. gratia vero Iacobi
habebat datam ſub nonis Kalen. Martij anni 1633. quæ erat
dies 21. Februarij ſequentis anni 1634. à Natiuitate; vn-
de ab eo tempore prouiſionis Ordinarij non poteſt dici † mu- 3
tatus valor huius dignitatis, vt conſiderant DD. ad effe-
ctum probationis eiuſdem valoris, & in terminis valoris
narrati à parte conſideratum fuit in *deciſ.* Veral. 330. *par.*
3. & declarauit Rota *in Iſpalen. benef.* 1. *Maij* 1590. *coram
Bubalo*, relata per eumdem Garz. *par.* 5. *cap.* 3. *num.* 304.
& in Tiraſonen. Cappellaniæ 28. *Nouembris* 1605. *coram
Card. Pamphilio*. Neque huic probationi obſtare poterat,
quod ea gratia conceſſa fuiſſet ab Ordinario, † qui ſolet 4
prouidere Eccleſiæ, non autem perſonæ, quia cum pro-
uiſus ab Ordinario velit excludere reſeruationem, eo
quia beneficium non excedat annuum valorem decem flo-
renorum, qualis dicebatur requiſitus ex diſpoſitione eiuſ-
dem regulæ quartæ. Negatiua † eius exceſſus dicebatur 5
eſſe fundamentum gratiæ, quam idem obtinuit ab Ordi-
nario, vnde cenſebatur fateri omnia contenta in eadem
gratia, vt fuit reſolutum coram eodem Veralio *in deciſ.
186. inter manuſcript. par.* 1. & tradit Garz. *de benef. d. par.
5. cap. 3. num.* 203.

Secundò, narratus fuit valor aliorum beneficiorum,
quæ Iacobus obtinebat, cum verò pro iuſtificatione valoris
eorumdem beneficiorum ſatis eſſe poſſet † quæcumque 6
probatio etiam quod illa eſſet minor ſemiplena iuxta notat.
per Egid. *in deciſ.* 683. *& coram Card. Seraph. deciſ.* 1199.
num. 2. & tradit idem Garz. *part.* 6 *cap.* 2. *num.* 266. data fuit
probatio ſuper valore vnius beneficij in Eccleſia Parochiali
S. Stephani Ciuitatis Ariani ex inuentario bonorum, &
redditu um Cappellæ, in qua ſitum erat id beneficium,
quod inuentarium apparebat factum occaſione viſitationis
habitæ ab Ordinario ſuper hac Cappella cuius atteſtationi
plurimum deferendum † erat propter notitiam, quam 7
cenſebatur habere beneficiorum ſuæ Diœceſis iuxta notata

per DD. *in clemcat. 2 d. officio Ordin. vbi* Card. *num. 1*. Fe-
lin. *in cap. ad aures, num. 15. de reſcript.* Reſpectu vero Ca-
nonicatus, quem etiam ipſe Iacobus obtinebat in eadem
Eccleſia Ariaoi, quod ille non excederet 24. ducatos auri
de Camera, ſicut de eo narratum fuit, viſum fuit probari
ex pluribus prouiſionibus factis, tum de hoc Canonicatu,
tum de alijs Canonicatibus huius Eccleſiæ, cum hac narra-
tiua, & expreſſione eiuſdem valoris. Et ex ijs prouiſioni-
bus etiam apparebat, quod cum dd. Canonicatibus erat
compatibilis dignitas Archidiaconatus, quæ fuit altera
qualitas narrata in gratia cum eæ prouiſiones inciperent ab
8 anno 1582. & † omnes fuiſſent hoc modo conceptæ, atque
etiam probarentur effectum ſortitæ ex ſucceſſione vnius in
hac dignitate per obitum alterius, ex quibus rectè dici pote-
9 rat probata ea qualitas, † cum ad hunc effectum potuiſſet
ſatis eſſe conſuetudo inducta ex diuturna poſſeſſione, vt no-
taut DD. *in cap. 1. de conſuetud. lib. 6. poſt gloſ. ibi in verb. vni-
cum, & in cap. eam te. de reſcript.* Put. *deciſ. 189. lib. 3.* Garz. *de
benef. par. 11. cap. 3. num. 246.*

Narrata fuit tertiò in gratia qualitas perſonæ Iacobi,
quod ſcilicet erat Doctor, & Prothonotarius Apoſtolicus,
& demum idoneus ad obtinendam dignitatem huius Archi-
diaconatus, de quibus non viſum fuit poſſe dubitari, cum
10 † qualitas Doctoratus, ac Prothonotariatus probaretur ex
litteris vel inſtrumento collationis eidem factæ vtriuſque
11 huius dignitatis, vt de inſtrum. Doctoratus notant DD. *in
l. ſi ſolemnibus C. de fid. inſtrum.* & ibi Bald. *num. 1.* Salycet. *n.
2.* Alex. *conſ. 107. cum 2. vol. 7.* & de litteris collationis tradit
Abb. *in cap. noſtri. num 4 & in cap. qualiter, num. 1. de elect.* Pa-
riſ. *de reſignat. benef. lib. 8. quæſt. 2. num. 7* de illius verò habilita-
te conſtaret ea atteſtatione Epiſcopi Auellini, cui commiſ-
12 ſa fuit † executio litterarum, quæ etiam admitti ſolet ad
earum iuſtificationem, vt tenuit Rota coram Put. *deciſ.
356. num. 4. lib. 1. & deciſ. 140. num. 2. lib 2. & in Conuerſanea.
Cappellæ 14. Decembr. 1592. coram* Mantic. *inter impreſſ. dec.
208 num 4.* & voluit Abb *in conſ. 41. num. 21. lib. 2.* Io. Andr. *in
cap. ſicut, num. 11. de re iudic.*

Quartò demum narratum fuit, quod hæc dignitas nulli-
ter collata fuiſſet per Epiſcopum Arianen. & in hac parte
etiam remanebat iuſtificata gratia, cum nullitas collatio-
13 nis factæ ab Ordinario probaretur † ex reſeruatione eiuſ-
dem dignitatis inducta ex regula quarta Cancellariæ, in
qua diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruantur omnes digni-
tates quæ ſint in Eccleſiis Cathedralibus, & Metropolita-
14 nis † maiores poſt Pontificales, aut principales in Colle-
giatis, & valorem decem florenorum auri communi æſti-
matione excedant. Neque excludebatur reſeruatio eo, quia
non probarentur fructus huius dignitatis excedere valorem
decem florenorum, cum imò nulli eſſent illius redditus, vt
conſtat ex tribus prouiſionibus factis huius dignitatis ante
vltimam illius vacationem. Quia hæc qualitas valoris ſo-
15 lum erat neceſſaria in dignitatibus vacantibus † in Eccleſijs
Collegiatis, non autem in Cathedralibus, aut Metropoli-
tanis. Et hoc quidem viſum fuit probari ex verbis eiuſdem
regulæ, quia apparebat factam fuiſſe in ea hanc diſtinctio-
nem inter has duas Eccleſias vt in Metropolitanis & Cathe-
dralibus, quæ primo loco nominatæ fuerunt, ſatis eſſet ſo-
16 la qualitas maioris dignitatis poſt Pontificalem, in † Col-
legiatis verò præter qualitatem primæ dignitatis neceſſaria
eſſet etiam alia qualitas valoris, prout hoc oſtendebat clau-
ſula, ſub qua nominatæ fuerunt dignitates, quæ vacarent
in hoc vltimo genere Eccleſiarum, *necnon valorem 10. flore-
norum auri communi æſtimatione excedentes principales in
Collegiatis.* Quæ clauſula videbatur ita concepta ad tollen-
dam habitationem, quæ ſuper ea eſſe poterat ſecundum
verba regulæ antiquæ à tempore Iulij III. cum in illa lege-
retur poſita hæc qualitas valoris poſt expreſſionem factam
17 omnium, Eccleſ. quæ etiam nominabantur cum † dictione
ac, cuius natura eſt coniungere, & copulare, vt probat
text. in *l. 2. §. & cum placuiſſet. ff. de origin. iuris*, & notant ibi
DD. *& in l. 2. ff. de ſtat. homin.* Ioano. Andr. *in cap. cum acceſ-
ſiſſent. num. de conſtit.* Quamuis in ea etiam videretur con-
18 trarium dicendum eo, quia qualitas illa valoris ſolum †
referri poſſit ad Eccleſias Collegiatas, quæ vltimo loco no-
minatæ fuerunt, vt tenet Felin. *in cap. ex parte num 38. cir-
ca fin. de reſcript. ſequen. deciſ.* Faſtol. 36. quos refert Man-
doſ. *ſuper hac regul. 3. quæſt. 6. num. 3.* & licet idem Mandoſ.
contrariam ſententiam ſequatur ſecundum verba regulæ
antiquæ, tamen priorem opinionem tenet *Alphonſus
antiquus gloſſator ſuper eadem regula*, & eam etiam ſeruat
Cancellaria, quæ in dignitatibus exiſtentibus in Eccleſijs
Cathedralibus, aut Metropolitanis † nunquam requirit 19
hanc expreſſionem valoris, vt conſtabat ex atteſtatione plu-
rium expeditorum, quorum fidem ſequuta fuit Rota *in
vna Salernitana Monaſterij 19. Iunij 1598. coram Card. Lan-
cellotto*, & videbatur hoc etiam ſuaderi ex ratione diffe-
rentiæ, quæ poterat aſſignari inter eaſdem Eccleſias prop-
ter † maiorem præeminentiam, quam habent dignitates 20
Eccleſiæ Cathedralis, vt tradit Staph. *de litteris gratiæ,
de modo, & forma impetrandi in tit. quando dignitates inclu-
dantur in litteris beneficialibus ſub num. 6.* & notat Andr. *in c.
de liberatione, num. 1. de offic. legat. lib. 6.*

Et ita &c.

Infra in eadem cauſa habetur alia deciſio ſub die 4. Decembr. 1637. coram R. P. D. Motmanno. ¶

R. P. D. M O T M A N N O.

Gerunden. Coadiutoriæ.

Die Veneris 26. Iunij 1637.

A R G V M E N T V M.

Affectio ex appoſitione manus Papæ, dum
conceſſit aliquam coadiutoriam, ſi in ſub-
rogatione habeat vim collationis, cum ſit
fundamentum gratiæ ad effectum obtinendi
immiſſionem, ideo eſt concludenter pro-
banda.

S V M M A R I V M.

1 *in Subrogatione gratioſa habente vim collationis tertium requiſitum probandum ad effectum obtinendi immiſſionem, eſt affectio ex appoſitione manus Papæ.*
2 *Affectio ſuper beneficio ex appoſitione manus Papæ, pendet à validitate gratiæ, & à iuſtificatione cauſæ, qua Papa motus fuit ad concedendum quatenus conſtat de veritate narratorum.*
3 *Papa non eſt præſumendum, quod voluerit præiudicare Collatoribus Ordinarijs, nec illos præuenire circa collationem beneficiorum, nec inficere prouiſionem ex futura vacatione.*
4 *Beneficium non afficit decretum latum ex falſa cauſa.*
5 *Gratiæ cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa gratia.*
6 *Coadiutoriam ſi quis impetrauerit ſub narratiua, quod aliquis Canonicus non poteſt amplius in choro propter aduerſam valetudinem inſeruire, id concludenter debet probare.*
7 *Teſtes reddentes optimam cauſam ſui dicti, benè probant eorum teſtificationes.*
8 *Infirmitas ad effectum Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, debet præſtare perpetuum impedimentum.*
9 *Narrata in gratia ad effectum, vt gratia non ſubſtineatur, ſufficit, quod per aduerſarium probetur, quod res ita non ſeſe habet.*
10 *Teſtes conciliantur, ſi alij deponant, quod aliquid eſt factum, alij vero dicunt, quod id debuit fieri.*

D E C I S I O CCXXXVII.

VACANTIBVS de menſe Iunij anni 1623. Canonica-
tu, & Præbenda, ac Beneficio Sanctæ Anaſtaſiæ, cum
Præpoſitura Eleemoſynæ panis Eccleſiæ Gerunden. per obi-
tum q. Franciſci Ballæ, Epiſcopus, & Capitulum, ac Sacriſta
maior dictæ Eccleſiæ eorumdem Canonicatus, & Præben-
dæ, ac Beneficij & Præpoſituræ ordinarij Collatores reſpe-
ctiuè Ioanni Canonicatum, & præbendam, Hieronymo verò
Beneficium cum dicta Præpoſitura ſimiliter contulerunt.

Verum quia Ioſephus Balla de menſe Martij præcedentis
obtinuerat ſe in dicti Franciſci Coadiutorem cum futura
ſucceſſione quoad Canonicatum, & Præbendam ac Præpo-
ſituram auctoritate Apoſtolica deputari, ac ad ius, & poſſeſ-
ſionem Coadiuti gratioſè ſubrogari, cuius ſubrogationis vi-
gore petebat ſe in illorum poſſeſſionem immitti. Dubitaui,
an dicto Ioſepho eſſet danda immiſſio, & Domini eam dene-
gandam eſſe cenſuerunt.

Nam licet de Clericatu ſubrogati, ac de obitu Coadiuti
in poſſeſſione nulla ſit inter partes controuerſia, non tamen
probata eſt affectio ex appoſitione manus Papæ, dum
coadiutoriam conceſſit, quod in ſubrogatione † haben- 1
te vim collationis, vt hic eſt tertium requiſitum, immo
funda-

fundamentum gratiæ ad effectum obtinendi immiſſionem, & idcirco concludenter probari debet, vt dicit Rota *in Burgen. de Pancoruo 28. Nouembris 1588. coram Gypſio.*

Cum enim à validitate gratiæ, & à iuſtificatione cauſæ,
2 qua Pontifex motus fuit ad concedendum, † pendeat affe-
ctio eatenus cenſetur Papa appoſuiſſe manum, quatenus
conſtat de veritate narratorum, ſine qua ipſe non prætendit
3 † Collatoribus ordinarijs præiudicare, nec illos præuenire
Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 52. num. 45. cum ſeqq.* neque inficere pro-
4 uiſionem ex alia futura vacatione, vt de † decreto lato ex
falſa cauſa, quod non afficiat Beneficium reſpondit Roman.
conſ. 335. num. 11. not. Prob. ad Monach. *in cap. ſibi qui. num.
20. de reſcript. & dixit* Rota *deciſ. 12. de conceſſ. præb. in
antiq. & in Elueu. Canonicatus 6. Iunij 1631. coram R. P. D.
5 meo Ghiſilerio*, vti exornatur concluſio, quod ceſſante † cau-
ſa gratiæ, ceſſat & gratia, vt per Tiraq. *in tract. ceſſante
cauſ. num. 116.*

In hoc autem caſu narratum fuit, quod Franciſcus ad-
6 uerſa valetudine teneretur, quodque ſubinde, † & præſer-
tim poſt quamcumque corporis exercitationem ſanguinem
expueret, ac inſuper Choro, officijsque diurnis, & nocturnis
intereſſe, atque eleemoſynis, quæ ex officio Præpoſito in-
cumbunt, adminiſtrare non poſſet. Et nihilominus ex teſti-
bus conſtat prædictum Franciſcum de menſibus Ianuarij,
Februarij, Martij, & Aprilis, ac etiam ante, & poſt vſ-
que ad feſtum S. Barnabæ d. anni, & ſic de tempore datæ
gratiæ comparuiſſe in Choro, & Horis Canonicis diurnis,
pariter ac nocturnis interfuiſſe, miſſaſque in eadem Eccle-
7 ſia celebraſſe. Qui teſtes † optimam ſcientiæ cauſam red-
dunt, quia ipſimet viderunt, & de dicto tempore ſuam
ibidem reſidentiam fecerunt; immò is, qui fuit deputatus
officialis ad notandum nomina celebrantis, refert ipſum
Franciſcum de dicto menſe Ianuarij ter, & vigeſies celebraſ-
ſe, de menſe verò Februarij quotidie, de menſe Martij ſe-
mel, & vigeſies, ac de menſe Aprilis vigeſies octies, adeo vt
controuerti nequeat, quin excludant veritatem cauſæ, vt
ſupra narratæ, quod ſcilicet Franciſcus, adeo infirmæ eſſet
valetudinis, vt Choro, & Diuinis officijs intereſſe non poſ-
8 ſet, talis † enim infirmitas ad effectum Coadiutoriæ cum fu-
tura ſucceſſione perpetuum debet præſtare impedimentum,
Caputaqu. *deciſ. 140. num. 2. par. 1.* Gonz. *ad reg. 8. gloſ. 5. §. 9. n.
89.* Rota *in Giennen. Theſaurariæ 24. Nouembr. 1634. coram R.
P. D. meo Veroſpio.*

Et quamuis replicetur Franciſcum ſupradicta ſaltem fe-
ciſſe non ſine detrimento valetudinis, attamen ſufficit ad
9 excluſionem cauſæ, quod ſimpliciter † fuerit expreſſum
non poſſe officijs diurnis intereſſe, & non fuerit additum ſi-
ne periculo ſanitatis, de quo periculo deponunt Medici vti
teſtes examinati pro parte dicti Coadiutoris, ſed non conclu-
dunt, quod propterea Franciſcus omitteret reſidere, & alia
non poſſet facere, vt Papæ fuit narratum.

Verumtamen teſtes prædicti optimè conciliantur, dum
10 alij deponunt de eo, † quod eſt factum, alij verò de eo,
quod Franciſcus iuxta Medicorum conſilium facere non
debuiſſet.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Vſusfructus.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtatoris mens ex illius verbis eſt colligenda. Hæres, quando non dicatur impugnaſſe mentem teſtatoris ad hoc, vt illius commodo priuetur. Vſusfructus ſi alicui ſit relictus, vt faciat fructus ſuos, debet offerre cautionem de bene vtendo.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Teſtatoris mens ex illius verbis potiſſimum eſt colligenda.*
3 *Teſtator ſi diſpoſuerit, quod quis aliqua re gaudeat eius vita durante, iſta verba nihil aliud importare videntur niſi vſumfructum.*
4 *Mentecaptis quis veniat ſubſtituendus.*
5 *ad Sorores etiam extenditur l. humanitatis. C. de impub. & alijs ſubſtit.*

6 *Hæres nullum commodum ſentire debet ex teſtatoris voluntate, ſi eam impugnauit, limita num. 9.*
7 *Subſtitutio exemplaris facta à patre filijs mentecaptis non reputatur teſtamentum patris, ſed filiorum.*
8 *Subſtitutio exemplaris euaneſcit, ceſſante filiorum dementia.*
10 *Vſusfructus ſi alicui fuerit relictus, debet dare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, aliàs ſi eam non obtulerit, non facit fructus ſuos, limita hoc ſi res remanſit ſemper penes hæredem.*
11 *Rem plus eſt habere, quàm fideiuſſorem.*
12 *Vſumfructum, quis bene poteſt donare pro tẽpore ſuæ vitæ.*
13 *Fructus poſſunt locari ad vitam vſufructuarij.*

DECISIO CCXXXVIII.

CENSVERVNT Domini ſententiam R. P. D.
Dunozetti eſſe confirmandam, vti iuſtam, & vali-
dam, validitas enim † illius apparet ex reuolutione pro- 1
ceſſus, in quo omnia neceſſaria interuenerunt Caputaqu.
deciſ. 260. par. 2.

Iuſtitia verò clarè detegitur ex deciſione emanata ſuper
hac eadem cauſa 4. Febr. præteriti, in qua fuit firmatum
DD. Franciſco, & Catherinæ de Granolliacs competere
vſumfructum tertiæ partis bonorum fideicommiſſo Nico-
lai de Tertullijs ſubiectorum, vti Donatarijs Gabrielliæ
ipſius Nicolai filiæ ea ratione, quia Nicolaus in ſua diſpoſi-
tione ſub qua deceſſit, hæredes vniuerſales inſtituit DD.
Antonium, & Bartholomæum eius filios mentecaptos; illoſ-
que reciprocè ſubſtituit eiſdemque ſine filijs legitimis de-
cedentibus, ſubſtituit vulgariter, exemplariter, & per fi-
deicommiſſum primos liberos maſculos Gilettæ, Ludouicæ,
& Gabrielliæ ipſius teſtatoris filiarum, & caſu, quo aliqua
ex dictis filiabus nullum haberet maſculum, diſpoſuit,
quod d. filia tunc gauderet eius vita durante illa par-
te, & portione bonorum, quam eius liberi maſculi conſecuti
fuiſſent, ſi in rerum natura extitiſſent: Quare mortuis
Antonio, & Bartholomæo, ſuperſtitibus ex Giletta He-
ctore, & ex Ludouica Franciſco; viſum fuit non poſſe
dubitari, quin factus fuerit locus vſufructui d. tertiæ partis
bonorum Nicolai, ad fauorem Gabrielliæ, quæ nunquam
filios maſculos ſuſcepit, † prout non controuertitur ſtante 2
clara mente teſtatoris, quæ ex illius verbis potiſſimum eli-
genda eſt, *l. labeo. §. idem Tubero. ff. de ſuppellect. leg.* Fu-
ſar. *de ſubſtit. quæſt. 257. num. 21.* Rot. *deciſ. 130. num 3. par. 1.
recent.* quæ verba nihil aliud videntur importare niſi vſum-
fructum, † dum dicitur, quod filia gaudeat eius vita duran- 3
te illa portione bonorum, quam eius filij maſculi, ſi tales
ipſa habuiſſet conſecuti fuiſſent, vt per Cæph. *conſ. 158. nu.
5.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 29.*
& fuit firmatum *in hac cauſa die 19. Iunij 1617. coram bo. me.
Buratto*, & repetitum 4. *Febr. prædicti coram R. P. D. meo Du-
nozetto.**

Nec poteſt dici, quod Gabriellia contrauenerit paterno
teſtamento, dum impugnauit ſubſtitutionem exempla-
rem, quam teſtator Bartholomæo, & Antonio filijs men-
tecaptis fecerat ad fauorem Franciſci, & Hectoris eius ne-
potum ſub prætextu, † quod ipſa vti ſoror mentecapto- 4
rum debuerit ſubſtitui iuxta diſpoſit. *l. humanitatis C. de im-
pub. & alijs ſubſtit.* quæ extenditur etiam † ad ſorores. Ripa 5
in l. ex facto num. 9. ff. de pupill. & exempl. & latè compro-
bat Fuſar. *de ſubſtit quæſt. 189. num. 2.* & ſic nullum potuiſ-
ſe ſentire commodum † ex paterna voluntate, quam im- 6
pugnauit Roman. *conſ. 116. num. 11.* Nam fuit ponderatum
Gabrielliam non impugnaſſe paternum teſtamentum in ea
parte, in qua ea ſubſtitutio continebatur, ſed potius fra-
ternum, † quia ſubſtitutio exemplaris facta per patrem 7
filijs mentecaptis, reputatur filiorum teſtamentum, Rip.
in l. ex facto num. 5. ff. de vulg. & pupill. & ceſſante demen-
tia, ceſſat etiam † exemplaris ſubſtitutio, vt latè per Fu- 8
ſar. *de ſubſtit. quæſt. 199. num 5.* Vnde cum Nicolaus
duplicem fecerit ſubſtitutionem, vnam exemplarem, al-
teram fideicommiſſariam, duo reputatur feciſſe teſtamen-
ta, vnum pro filijs, alterum pro ſe, & conſequenter duo
patrimonia diſtinxiſſe, & ideo cum Gabriellia diuiſerit in
ſua petitione vtramque hæreditatem, & illam ſuorum fra-
trum petierit vigore exemplaris, illam vero patris in vim
fideicommiſſariæ ſubſtitutionis † videtur approbaſſe pater- 9
num teſtamentum, & ſic non debuit priuari vſufructu il-
lius vigore ſibi delato, vt latè fuit ponderatum in hac cauſa
4. *Febr. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Nec viſum fuit obſtare, quod cum Gabriellia nunquam
10 dederit, neque obtinuerit cautionem † de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, non potuerit facere fructus ſuos, ex Fulgoſ. *conſ. 52. ad finem, & Ruin. conſ. 91 num. 10. & conſ. 202. num. 7. lib. 2.* Dec. *conſ. 607. num. 3. & conſ. 608. num. 2.* Ruin. *ſibi contrarius conſ. 88. num. 9 lib. 5.* & poſt eos Gabr. *de vſufruct. concl. 1. num. 40. verſ. contrarium, & num 49.* Carocc. *de locat. & conduct. in verbo vſusfructus. quæſt. 10 fol. 83.* Surd. *deciſ. 57.* Nam Dominis placuit reſponſio data coram R. P. D. meo Dunozetto, quod cum dicta bona fuerint ſemper penes Hectorem, & Franciſcum, d. cautio non erat ne-
11 ceſſaria, cum plus ſit † habere rem quàm fideiuſſorem, & propterea benè potuit Gabriellia donare dictum vſumfructum DD. Franciſco, & Catharinæ eius nepotibus pro tempore, quo vixit *l. non vtitur, & ibi gloſſ. in verb. donatus. ff. de vſufruct.* Caſtill. *de vſufruct. quæſt. 69. num. 6. & ſeqq.* vt in
12 ſimili, quod fructus † poſſint locari ad vitam vſusfructuarij dixit Borgnin. *deciſ. 25. num. 8. verſ. cum igitur lib. 2.* Mantic. *de tacit. lib. 5. tit. 3. num. 11.*

Et ſic vna tantum parte &c.

* *Eſt deciſio 195. ſupra in hac parte, & infra in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 11. Decembris 1637. coram R. P. D. Ghiſilerio, & in ſequenti parte habetur alia ſub die 18. Martij 1639. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononieñ Legati.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſi mandauerit, vt ſolueretur vxori omnis ea ſumma pecuniarum, cuius ipſa aſſereret, ſe eſſe illius creditricem, iubens vt in hoc ſtaretur ſoli illius declarationi, qualiter ſit intelligendum hoc legatum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor poteſt ſequi fidem eius debitoris circa declarationem ab eo factam de ſuo credito.*

2 *Teſtator mandare poteſt, vt ſtetur declarationi ſui creditoris circa id, quod ei debet.*

3 *Pecuniæ nomen de ſui natura aptum eſt comprehendere omnem ſpeciem debiti.*

4 *Legatum quando venit interpretandum, attendi debet communis vſus loquendi.*

5 *Pecuniæ appellatione ſecundum communem vſum loquendi venit tantum pecunia numerata.*

6 *in Legatis ſemper ſumenda eſt ea interpretatio, quæ ſit contra legatarios, & minus noceat hæredi.*

7 *Facultas conceſſa ſub verbis ampliſſimis, & generaliſſimis, non debet reſtringi ad vnam tantum ſpeciem rei.*

8 *Verba, quomodolibet, vel quomodocumque non recipiunt aliquam reſtrictionem.*

9 *in Interpretatione vltimarum voluntatum particularis vſus, ſeu conſuetudo teſtatoris præferendus venit communi vſui, ſeu conſuetudini.*

10 *Legatum non ſtrictè interpretandum ſtante coniunctione, quæ intercedit inter legatarium, & teſtatorem.*

11 *Legatum eſt latè interpretandum ſtantibus pluribus argumentis beneuolentiæ, quæ teſtator legatario oſtendit in teſtamento.*
Maritus, ſi relinquat aliquod legatum vxori, non eſt ſtrictè interpretandum, num. 11.

12 *Maritus ſi leget aliquid vxori, non habet locum illa regula, quod interpretatio legati ſit facienda in dubio ad fauorem hæredis contra legatarios.*

13 *Creditor, ſi vigore facultatis à teſtatore ei conceſſæ poteſt declarare quantitatem ſui crediti, tunc illius cauſa debet conſtare ex alijs probationibus, limita num. 15. & 16.*

14 *Statuto ſi caueatur, vt ſtetur iuramento damnum paſſi, circa d. damnum paſſum, debet prius probari damnum fuiſſe datum, & poſtea eſt admittendus ad iurandum ſuper æſtimatione damni paſſi.*

17 *Creditor dicitur amiſiſſe facultatem ei relictam à teſtatore circa declarationem ſui crediti, ſi doloſè dictam declarationem fecerit.*

18 *Conuentio facta inter contrahentes de ſtando iuramento, ſiue ſimplici declarationi alterius partis, ceſſat ſupradicta conuentio: ſtante dolo iurantis, ſiue declarantis.*

19 *in Arbitrij cuiuſuis conceſſione, quamuis liberi, & pleni ſemper cenſetur exceptus dolus illius, cui dicitur dictum arbitrium conceſſum.*

20 *Procuratoris dolus non debet imputari principali.*

21 *Procuratoris doloſa declaratio non poteſt dici facta à principali, præſertim vt illi aſcribi debeat aliquis dolus.*

22 *Crediti generalis petitio facta cum proteſtatione detrahendi quamcumque ſummam antea ſolutam, remouet omnem ſuſpicionem doli, cum eius effectus ſit, vt non intelligatur facta ea petitio, niſi pro vero credito.*

23 *Error eſt excuſabilis, ſi conſiſtat in facto alieno.*

DECISIO CCXXXIX.

EX Teſtamento Hieronymi relicta fuerunt Helenæ ſuæ vxori duo legata, in primo mandauit teſtator, vt illi ſolueretur omnis ea ſumma pecuniarum, cuius ipſa aſſereret ſe eſſe illius creditricem, iubens vt in hoc ſtaretur ſoli illius declarationi addita ratione, quia notam habebat illius integritatem in ſecundo legato, quod tamen relictum fuit in codicillis, voluit idem teſtator, vt ipſi Helenæ ſoluerentur lib. 1200. ſub ea tamen conditionem, quod traderet ſuo hæredi partem vnius domus, quam illa de ſuo ære emerat, & quædam bona mobilia, quæ reperiebantur in domo ſui ipſius, & pertinebant ad hæreditatem Benedicti fratris eiuſdem ſuæ vxoris. Has ſummas cum Helena conſequi vellet, declarauit ſe eſſe creditricem occaſione primi legati in certa pecuniarum quantitate, & obtinuit condemnari hæredem ad illius ſolutionem vigore duarum ſententiarum, ex quibus vltima moderata fuit condemnationem factam in prima, cum ante eam præceſſiſſet noua illius declaratio, in qua confeſſa fuit ſuum creditum aſcendere ad ſolam, eam quantitatem, quæ poſtea ei conceſſa fuit vigore vltimæ ſententiæ, vnde dubitatum fuit coram me, an deberetur Helenæ legatum pro ſumma contenta in eadem ſententia. Et DD. propoſito hodie dubio reſponderunt deberi.

Et verò non controuertebatur, an valere poſſet ea declaratio Helenæ, dum illa eam fecit vigore licentiæ, quæ fuit eidem conceſſa † à Hieronymo ſuo debitore, qui potuit, 1
in hoc ſequi illius fidem, notant DD. *in l. Theopompus. ff. de dote præallegata, & in l. vlt. ff. de prætorijs ſtipulat.* Speculator. *in tit. de probat. §. videa. num. 7.* & in terminis legati facti à debitore in teſtamento † in quo idem mandauerit, 2
quod ſtari deberet declarationi creditoris voluit Alex. *in conſ. 54. lib. 2. arguendo de contract. ad vltimas voluntates.* Io. Crotus *in repetitione l. nemo poteſt. num 6. ff. de leg. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 33. num. 59.* & latè diſcuſſo articulo tenuit Rota *in vna Romana legati coram bon. mem. Andrea ſub die 22. Iunij, & 15. Decembris anni 1616.* ſolum dubitatum fuit de ea declaratione propter aliquas exceptiones, quæ contra illam opponebantur, ex quibus fieri videbatur, vel quod ea facultas non fuiſſet Helenæ ita liberè conceſſa, vel ſaltem, quod ipſa amiſiſſet eam poteſtatem. Et prima exceptio conſiſtebat in declaratione eius facultatis, quæ dicebatur complecti ſolam ſpeciem pecuniæ numeratæ, cuius verè debitor fuiſſet Hieronymus; & hæc exceptio dicebatur probari ex eiuſdem teſtamento, quia cum legata fuiſſet Helenæ omnis ſumma pecuniarum, cuius illa declaraſſet ſe eſſe creditricem, negabatur potuiſſe illam vti eadem facultate etiam reſpectu aliorum credituum, quæ habebat aduerſus teſtatorem petendo, vt fecit, tum plura bona mobilia, quæ ab eodem teſtatore alienata fuerant, & ad ſe ſpectabant ex hæreditate Benedicti ſui fratris, tum quædam bona immobilia pertinentia ad eamdem hæreditatem, ac demum fructus, quos dicebatur teſtator percepiſſe ex eiſdem bonis. Et verò licèt nomen † pecuniæ ſui natura aptum 3
ſit comprehendere omnem ſpeciem debiti, vt probat *text. in l. pecuniæ appellatione. ff. de verb. ſignificat. & in l. pecun. verbum. ff. eod. tit.* notant DD. *in l. 1. §. creditum. ff. ſi cert. petat. & poſt gloſ. ibi in verbo pecunia.* Tamen dicebatur non poſſe illam hoc caſu complecti eas ſpecies, quia cum ageretur de † interpretatione legati, attendi debebat com- 4
munis vſus loquendi, ſecundum quem nomine ipſius † pe- 5
cuniæ

Digitized by Google

cuniæ intelligebatur ſola pecunia numerata, vt tradit Bart.
in l. talis ſcriptura num. 2. ff. de leg. 2. & ibi etiam Iaſ. *num.* 22.
Rebuff. *in d. l. pecuniæ appellatione* 4. *ff. de verb. ſignificat.*
Franciſcus Curt. *in tract. de ſequeſtro quæſt.* 1. *num.* 2. Et hoc
etiam ſuaderi videbatur, eo quia contraria interpretatio re-
6 dundare poterat in præiudicium hæredis, † vnde eſt, quod
in legatis ſemper ſumitur ea loterpretatio, quæ ſit contra
legatarios, & minus noceat hæredi, vt probat *tex. in l. ſi ita
ſit ſcriptum* 14. *ff. de leg.* 2. *&* *in l. numis ff. de leg.* 3. tradit Dec. *in
l. ſemper in obſcuris. num.* 2. *ff. de reg. iur.* *&* *in conſ.* 46. *num.* 2.
Mant. *de coniect. vlt. volun. lib.* 6. *tit.* 1. *nu.* 30.

Verum hæc exceptio viſa fuit caſſare conſideratis verbis
eiuſdem legati propter plures dictiones vniuerſales, ex qui-
bus apparebat teſtatorem voluiſſe ſolui vxori ſuæ omnem
ſummam pecuniarum, cuius illa declaraſſet ſe eſſe *quomo-
dolibet*, *aut quomodocumque* creditricem, quia natura ha-
rum dictionum non patiebatur, vt facultas ei conceſſa re-
7 ſtringi deberet † intra terminos ſolius pecuniæ numeratæ,
ſed complectebatur omnem ſpeciem debiti, quæ conſiſte-
ret in pondere, numem, aut menſura, vt notant DD. *in
l. talis ſcriptura. ff. de leg.* 1. & ibi Bart. *num.* 1. *&* *in l. generali.
§. vxori. ff. de vſufruct. legato* vbi idem Bart. *num.* 4. & voluit
Ang. *conſ.* 331. *num.* 1. Rolan. *conſ.* 87 *num.* 9. *vol.* 2. Natta
8 *conſ.* 160. *num.* 29. & eas dictiones quomodolibet, † aut
quomodocumque in his terminis ponderauit Ang. *d. conſ.*
331. Alex. *conſ.* 155. *num.* 3. *lib.* 2. Rota *coram Card. Se-
raphin. deciſ.* 317. *num.* 3. *&* *deciſ.* 350. *num.* 2. *gloſ. in l.
Baliſta. ff. ad Trebellianum*, & probatur auctoritate eius
textus. Neque huic interpretationi dici poterat obſtare
communis vſus loquendi, quia præterquam ille probatus
9 non fuit, præterea ei præferri debebat particularis † vſus
ſiue conſuetudo teſtatoris, ex qua apparebat eum ſolitum
fuiſſe redigere ſua credita, quæ conſiſterent in certa ſpecie
ad æſtimationem pecuniæ, & probatur id etiam expreſsè
ex *text. in l. ſi ſeruus plurium* 53. *§. ſi munerus. ff. de leg.* 1.
& *in l. numis. ff. de leg.* 3. notant DD. *in l. hæredes palam.
ff. de teſtam.* & ibi Caſtrenſ. *in §.* 1. *num* 5. Aretin. *num.* 9.
Rom. *num.* 7. Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 3.
tit. 9. *num.* 1. *&* *lib.* 6. *tit.* 12. *num.* 2. Præterea ſuadetur
hæc interpretatio ex qualitate perſonæ, cui idem legatum
factum fuit, quia poterat in eo recipi hæc extenſio tàm pro-
10 pter coniunctionem, quæ intercedebat † inter eam, &
teſtatorem, quàm etiam propter plura argumenta beneuo-
11 lentiæ, quæ ille eidem † oſtendit in teſtamento, vt in
terminis declarationis legati facti ad fauorem vxoris tenuit
Rota *coram Card. Seraph. deciſ.* 240. *num* 5. & voluit Surd. *in
conſ.* 446. *num.* 27. Theſaur. *deciſ.* 168. *num.* 7. Alciat. *conſ.* 121.
12 *nu.* 10. *lib.* 9 vbi dicit hoc caſu non habere † regulam con-
trariam, vt Interpretatio legati facienda ſit in dubio ad fa-
uorem hæredis ac contra legatarios.

Secunda exceptio reſpiciebat etiam interpretationem e-
iuſdem facultatis, quia negabatur illam intelligi debere de
declaratione, quam Helena facere potuiſſet ſuper ſubſtan-
tia ſui crediti, ſed ſolum reſpectu quantitatis, itaut in pro-
13 batione cauſæ eiuſdem crediti requireretur, † quod de eo
conſtaret ex alijs probationibus, & declarationi Helenæ
ſolum commiſſa fuerit quantitas, cuius (probato ipſo cre-
dito) illa aſſereret ſe eſſe creditricem, vt voluit Bart. *in l.
diuus. ff. de militari teſtamento num.* 2. *&* *in l. ſi quando num.*
4. *Cod. vnde vi*, vbi quod ſi ex diſpoſitione ſtatuti conceſ-
14 ſum ſit, vt ſtetur † iuramento damnum paſſi, debeat
prius probari datum fuiſſe damnum, & poſtea admitti il-
lius iuramentum ſuper æſtimatione eiuſdem damni, & i-
dem tradit Cynus *in d. l. ſi quando num.* 4. & ibi etiam Bald.
Dec. *conſ* 83. *num.* 3. Sed hæc exceptio viſa fuit tolli ex
verbis eiuſdem teſtamenti cum ex ijs appareret voluiſſe te-
ſtatorem, vt ad vxorem ſuam pertinere deberet declaratio
15 eius crediti, † tàm reſpectu quantitatis, quàm reſpectu
ſubſtantiæ ſiue cauſæ illius, & hoc viſæ ſunt ſignificare eæ-
dem dictiones *quomodolibet, &* *quomodocumq;* quibus dictum
fuit habere debere locum declarationem ab ea faciendam,
cum illæ non poſſent intelligi de ſola quantitate crediti,
quod illa haberet contra hæreditatem teſtatoris. Et viſa
fuit hæc exceptio tolli poſſe etiam ex facto, quia datæ fue-
16 runt ſingulæ cauſæ, † ex quibus deſcendebat id creditum
Helenæ, & reſpectu bonorum immobilium, quæ poſſeſ-
ſa fuerunt à teſtatore ex hæreditate Benedicti, ac reſpectu
fructuum, quos ille percepit ex illius bonis datæ fuerunt
primò probationes ex inſtrumentis acquiſitionum omnium
eorumdem bonorum, ſecundò ex teſtibus, qui depone-
bant de fructibus perceptis à Hieronymo, tertiò demum ex
inuentario hæreditatis Benedicti, quod ille confecerat
tanquam procurator ſuæ vxoris in quo deſcripta erant
tàm ſingula corpora eorum bonorum, quàm etiam plu-
tium bonorum mobilium pertinentium ad eamdem hæ-
reditatem.

Adducebatur etiam tertia exceptio, & in ea dicebatur
amiſiſſe Helenam eam facultatem, quæ illi conceſſa fue-
rat à teſtatore. Hæc vero exceptio conſiſtebat in dolo, qui
videbatur conſiderari poſſe ſuper prima declaratione ab ea
facta, quia cum in illa petita fuiſſent plura bona, quorum
ipſa non erat creditrix, & probaretur † ex eiuſdem con- 17
feſſione in ſecunda declaratione non poterat amplius recipi
ea declaratio, vt in terminis tradit Crotus *in d. l. nemo po-
teſt. ff. de legat.* 1. *num.* 61. & in terminis conuentionis fa-
ctæ † inter contrahentes de ſtando iuramenm, ſiue ſim- 18
plici declarationi alterius partis voluit Angel. *in l. vlt. ff. de
prætorijs ſtipulat. num.* 3. & ibi etiam Imol *num.* 3. *in fine*,
Cumanus *num.* 2. Iaſon *in l. iuſiurandum, quod ex conuen-
tione. num* 2. *ff. de iureiurando in* 2. *limitat.* Plotus *de in li-
tem iurando. §.* 48. *num.* 4. cuius rei ea videbatur eſſe ratio,
quia in conceſſione cuiuſcumque arbitrij quamuis † pleni, 19
& liberi ſemper cenſetur exceptus dolus illius, cui dicitur
idem arbitrium conceſſum fuiſſe, vt notant DD. *in l. credi-
tur. §. Lucius. ff. mandati*, & ibi Bart. *num.* 2. Bald. *num.*
1. Albericus *num.* 5. Bart. *in d. l. vltima. num.* 3. *in fine. ff.
de prætorijs ſtipulat. &* *in l. fideicommiſſum. num.* 3. *ff. de le-
gat.* 3.

Verum huic exceptioni reſponſum fuit etiam ex facto.
Nam ex duobus dicebatur probari hic dolus primum ex pe-
titione pretij bonorum mobilium, quæ dicebantur poſſide-
ri ab eadem Helena; ſecundo ex petitione fructuum prædij
nuncupati *de Boſchi* per ſpatium duorum annorum, quos
illa confeſſa fuit in ſecunda declaratione fuiſſe à ſe percep-
tos. Sed non viſus fuit probari aliquis dolus reſpectu peti-
tionis † bonorum mobilium, cum in prima declaratione 20
non petita fuiſſent omnia bona mobilia, ſed ſolum ea defi-
ciebant ex hæreditate Benedicti, vt conſtabat ex eadem de-
claratione, in qua apparebat Helenam ſe reſtrinxiſſe ad ſo-
lum valorem eorum bonorum, quæ a Hieronymo alienata
fuerunt: quod verò attinet ad fructus bonorum mobilium
viſus fuit hic dolus ex pluribus excuſari poſſe, quia ea peti-
tio facta fuit ab illius procuratore, & quidem cum expreſſa
proteſtatione detrahendi quamcumque ſummam, quę an-
tea ſoluta fuiſſet ſuæ principali; vnde non ſolum ea decla-
ratio non poterat dici facta ab Helena, † pręſertim ad effe- 21
ctum, vt illi adſcribi deberet hic dolus, ſed per eam clau-
ſulam, quæ fuit addita in declaratione facta ab eodem pro-
curatore † remouebatur omnis ſuſpicio doli, cum eius effe- 22
ctus eſſet, vt non intelligeretur facta ea petitio, niſi pro
vero debito, vt voluit *gloſſ. in §. ſed hæc quidem inſtitut. de a-
ctionib.* & notauit ibi Iaſon *num.* 3. *&* *in §. ſi agens. num.* 2. *in-
ſtitut. eod. tit.* Speculat. *in tit. de libell. concept. §. nunc oſtenda-
mus. num.* 12. Præterea dicti fructus non percepti fuerunt ab
Helena, ſed à conductore eius prædij, vnde † ex hoc e- 23
tiam capite poterat excuſari error commiſſus in eorum
quantitate tanquam conſiſtens in facto alieno, ex notatis
per Gloſſ. *in l. error. Cod. de iuris, &* *facti ignorantia, &*
in l. vl. ff. pro ſoc. not. Bart. *in d. l. error. &* *in l. non fatetur.
num.* 6. *ff. de confeſſis*, & in terminis tenuit Rota *coram Gre-
gor. dec.* 439. *num.* 11.

Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Pictauen. Commendæ.

Die Mercurij 1. *Iulij* 1637.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in concurſu, cui ſit concedendum. Ob recurſum habitum ad Iudices laicos, quando quis non dicatur inci- diſſe in excommunicationem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis, alio non exiſtente in poſſeſſione, eſt manutenibilis.*
2 *Poſſeſſio comprobari poteſt ex locatione rei.*

3 *Poſ-*

3 *Poſſeſſio tanto eſt iuſtior, quanto eſt à proprietate cauſata.*
4 *Collatio alicuius rei facta olicui tribuit ius.*
5 *Titulus non requiritur in iudicio manutentionis.*
6 *Poſſeſſio antiquior eſt manutenenda, non autem recentior, cum præſumatur iniuſta.*
7 *Sententia tranſit iudicatum ob non interpoſitam appellationem.*
8 *Beneficia Ordinis Hieroſolymitani non dantur, niſi verè profeſſis in eadem religione.*
9 *Rota non attendit ſententias de partibus, niſi quatenus ſint iuſtæ.*
10 *Titulus oppoſitus vigore ſententiæ, de qua pendet cauſa appellationis, & reſtitutionis in integrum aduerſus eam, redditur valde turbidus.*
11 *Reſtitutionis in integrum iudicio pendente, non poteſt denegari manutentio anteriori poſſeſſori.*
12 *Sententia, quæ non fuit effectuata, non attenditur.*
13 *Sententiæ, quando plura obſtant, non eſt executioni demandanda.*
14 *Recurſus ad Iudices laicos ad effectum, vt quis dicatur incidiſſe in excommunicationem ſunt probandi.*
15 *Recurſus ad Iudices laicos, non dicitur habitus ab eo, qui coactus fuit comparere coram Iudice laico ad hoc, vt deſiſteret à cognitione cauſæ pendentis in Rota.*
Bulla in Cœna Domini probibens recurſum ad Iudices laicos, & cap. quoniam de Immun. Eccleſ. in 6. ſunt reſtricta ad illos, qui impediunt iuriſdictionem Eccleſiaſticam. num. 15.
16 *Inhabilitatem ad aliquid obtinendum, vel continuandum, ſi quis alicui opponat, vt eum faciat inhabilem ad id conſequendum, vel continuandum in ſua poſſeſſione debet eius inhabilitas per tres ſententias declarari.*

DECISIO CCXL.

PRÆTENDENTIBVS tàm Commendatario Petro de Vounes de Fontenay, quàm Equite Franciſco le Petit de la Haquiniere manuteneri in poſſeſſione Commendæ de Mouiins, & Loudum intra limites Prioratus Aquitaniæ Ordinis Hieroſolymitani, fuit dubitatum in Rota, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo, quod concedendum eſſe Equiti Franciſco le Petit fuit reſolutum, quia de illius anteriori poſſeſſione conſtat ex publi-
1 co Inſtrumento adeptæ poſſeſſionis Commendæ, de qua † agitur, quæ poſſeſſio alio non poſſidente eſt manutenibilis, *l. prædia*, vbi Bart. *ff. de acquiren. poſſeſſ. l. non idcirco*, vbi Bald. *C. de fid. inſtrum.* Rota *dec. 102. num. 3. par. 1. diuerſ. & dec. 92. num. 1. par. 1. recent.*
2 Et illa comprobatur ex locatione bonorum † Commendæ Gabr. *concluſ. 4. num. 2. de locat.* Menoch. *de retinend. remed. 3. num. 572.* & in his terminis Modern. *Roman. de ſaluian. inſpect. 1. cap. 6. num. 11.* Rota *coram bo. mem. Gregor. XV. dec. 18. num. 2.* Idque eo magis cum ex abundanti conſtet de titulo ex litteris antianitatis cum collatione facta ex nunc prout ex tunc, ac iure quæſito ad Commendam vaca-
3 turam, † quo caſu tanto iuſtior eſt poſſeſſio, quanto eſt à proprietate cauſata, vt pro manutentione ponderat Rota *coram bon. mem. Greg. XV. dec. 323.* vbi Add. *num. 7.* quæ colla-
4 tio † ius tribuit, vt tenuit Rota *in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiſcopo Dunozetto*, quæ
5 ſunt ex abundanti, cum in iudicio manutentionis † non requiratur titulus, Rota *diuerſ. dec. 595. num. 8. par. 1. & coram ſan. mem. Greg. XV. dec. 307. num. 2.*

Non obſtat prætenſa poſſeſſio Commendatoris Petri de Vounes, quia fuit poſterior, cum Eques Franciſcus adeptus fuerit poſſeſſionem die 24. Martij 1626. Petrus autem
6 die 28. Auguſti 1627. vnde poſſeſſio Equitis Franciſci † vti antiquior eſt manutenenda, non autem poſſeſſio Commendatoris Petri recentior, quæ ideo præſumitur iniuſta, *cap. licet cauſam*, vbi Bald. *de probat.* Bart. *in l. ſi duo ſub num. 4. ff. vti poſſidetis*, Rota *in Lunen. Sarzanen. beneficij 13. Iunij 1625. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.*

Neque obſtat, quod cum Eques Franciſcus inſteterit & obtinuerit per diffinitiuam ſententiam, quæ fecit tranſi-
7 tum in iudicatum † ob non interpoſitam appellationem declarari nullam & inualidam profeſſionem ab eo factam, illumque ſæcularem haberi, fuerit effectus incapax ad aſſequendum, & retinendum Commendam, tàm ex diſpoſitione iuris communis, quàm Statuti 63. de Commendis ex-
plicitè † prohibentis, quod beneficia huiuſmodi Religionis 8
non dentur niſi verè profeſſis in eadem Religione: quia cum
Rota non † attendat ſententias de partibus, niſi quatenus 9
ſint iuſtæ, Guidop. *deciſ. 215. num. 9. & 362. num. 1.* Pur. *deciſ. 407. num. 1.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 10. num. 12. & ſeqq.* de re iudicata, & alibi ſæpius, & pendeat cauſa appella-
tionis & reſtitutionis in integrum † aduerſus dictam ſenten- 10
tiam ex reſcripto Sanctiſſimi, redditur turbida exceptio inualiditatis tituli oppoſita per Commendatorem, & per conſequens pendente iudicio reſtitutionis in integrum, non po-
teſt denegari † manutentio anteriori poſſeſſori iuxta opi- 11
nionem, qua ſeruat Rota *coram Cæſ. de Graſ. dec. 4. in fin. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. deciſ. 38. par. 1. diuerſ. deciſ. 144.* inter impreſſas penes Cinc. *de cenſib. deciſ. 111. num. 8. par. 1. recent.* & in alijs allegatis *coram ſan. mem. Gregor. XV. dec. 458. num. 8.* tanto magis, quia dicta ſententia non fuit in aliquo effe-
ctuata, † cum Eques Franciſcus ſemper habitus, & tra- 12
ctatus fuerit vti Eques Religionis tum in Aſſembleis, tum in Conuentu Melitæ, tum per litteras à Magnis Magiſtris ſcriptas, & propterea ſi hodie illi denegaretur manutentio,
nihil aliud eſſet, quàm executioni † demandare ſen- 13
tentiam alterius Tribunalis, contra quam ſupra deducta obſtant.

Pariter cenſuerunt Domini manutentionem non poſſe
impediri prætextu recurſuum ad Iudices † laicos, quia non 14
probantur tales recurſus, propter quos ſit incurſa excommunicatio, & ex expreſſa proteſtatione pendentię litis in Rota nullus poteſt conſiderari recurſus prohibitus in Bulla Cœnæ Domini, *cap. quoniam de Immunitate Eccleſiæ in 6.* quorum diſpoſitio cum ſit reſtricta ad illos, qui impediunt iu-
riſdictionem Eccleſiaſticam, † non procedit in iſtis termi- 15
nis, in quibus Eques Franciſcus fuit coactus comparere coram Iudice laico, ad hoc, vt deſiſteret à cognitione cauſæ pendentis in Rota, & ſic potius vrget contra Commendatorem Petrum, quàm contra Equitem Franciſcum, qui commiſit cauſam appellationis in Rota, & propterea cum E-
ques le Petit ſit reus, & poſſeſſor, & ſolum † veniat exci- 16
piendo contra Commendatarium venientem pro conſequenda poſſeſſione, non poteſt ex recurſibus iudicari inhabilis ad continuandam poſſeſſionem Commendę, niſi prius per tres ſententias ipſius inhabilitas declaretur.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Dotis.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Dotis promiſſio facta per mulierem valet, & ſubſtinetur, etiam in eius obligatione non interuenerint ſolemnitates ſtatutariæ, quod procedit, ſiue mulier dotare teneatur, ſiue non, quæ concluſio ſolum limitatur, quando mulier eſt minor &c.

SVMMARIVM.

1 *Mulieris obligatio facta de ſoluendo dotem alicui, valet, & tenet, licet non ſint ſeruatæ ſolemnitates ſtatutariæ.*
2 *Dotis promiſſioni factæ à muliere ſine ſolemnitatibus lex fauet, ne ſcilicet mulier indotata, & ſine viro remaneat.*
3 *Dotis augmentum, quando eſt promiſſum à muliere poſt matrimonium iam contractum, tunc in eius obligatione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ.*
4 *Contractus promiſſionis dotis perficitur conſenſu, & pro eo non requiritur ſcriptura, niſi ad maiorem probationem.*
5 *Contractus ineſt in alio ſtante relatione vnius ad alium.*
6 *Mulieris confeſſio, ſi ſit adminiculata ex multis ſcripturis,*

Digitized by Google

pturis, & inſtrumentis, ei præiudicat etiam ſine ſolemnitatibus.

7 *Mulier extranea, quando promittit dotem alicui, tunc in eius obligatione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, ſed Rota ſemper reiecit iſtam opinionem. num. 8.*

9 *Dos reperitur ſpecialiter priuilegiata, vt mulier poſſit ſe pro dote obligare. & num. 16.*

10 *Mulieres omnes abſque alia diſtinctione, ſi promittant dotem, omninò compellendæ ſunt ad obſeruandam promiſſionem.*

11 *Mulier, quando eſt minor, tunc in promiſſione dotis tenetur obſeruare ſolemnitates ſtatutarias, ſi obligatio dotis ſit voluntaria. & num. 14.*

12 *Mulier promittendo dotem, ſi ſit maior, obligatur indiſtinctè, ſiue ex voluntate, ſiue ex neceſſitate promittat.*

13 *Mulier, dum ſe obligat, ex cauſa neceſſaria, tunc ſolemnitates ſtatutariæ non requiruntur.*

15 *Mulier, dum voluntariè ſe obligat, requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ in obligatione, ſecus verò ſi neceſſariè.*

17 *Mulier minor non reperitur ſpecialiter priuilegiata, circa promiſſionem dotis, ideò in eius promiſſione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ.*

18 *Clauſula, facultatiua, procedendi ad vlteriorem exequutionem, intelligi debet ex eiſdem actis, non autem de nouo deducendis.*

19 *Sed iſta concluſio non procedit, quando reus deducit aliquid noui coram Iudice appellationis, quo caſu licitum eſt etiam actori noua deducere ad elidendum ea, quæ nouiter à reo excipiuntur.*

20 *Obligatio mulieris, non tenet, ſi vnus ex duobus proximioribus requiſitis à ſtatuto, in eius contractu interuenit, & nullo conſanguinitatis, vel affinitatis gradu erat coniunctus.*

21 *Mulier, quando obligatur, proximiores, qui interueniunt ex forma ſtatuti in eius contractu, in eo non debent habere intereſſe.*

22 *Teſtes, ſi deponant de actu facto certa die poſt decennium, niſi reddant aliquam ſpecificam rationem, non concludunt in dicto.*

23 *Teſtes, ſi deponant inuerisſimilia, non ſunt habendi in conſideratione.*

24 *Teſtes, vt excludant conſanguinitatem alicuius cum alio, vt probent, qualiter deponere debeant.*

25 *Mulieris obligatio non inualidatur ex eo, quod proximiores, qui ex forma ſtatutorum in eius contractu interuenerunt, habebant in eo intereſſe, ſi illud non primarium, ſed ſecundarium erat.*

26 *Subſcriptio ex Statut. Vrb. lib. 1. cap. 149. requiritur etiam in donatione, quæ fit contemplatione matrimonij contrahendi, quando non proceſſit ex cauſa neceſſaria, vel non contineat aliquod commodum donantis.*

27 *Donatio, quando non eſt mera, & ſimplex, ſed impropria donatio, tunc non ſubiacet diſpoſitioni ſtatutorum requirentium certas ſolemnitates in ea. amplia. num 28.*

29 *Teſtator, ſi erat debitor alicuius, & mandet hæredi, quod ſoluat debitum, tunc eius voluntas ſeruanda eſt non in vim legati, vel teſtamentariæ diſpoſitionis, ſed in vim præcedentis obligationis, quam dum voluit ſeruari, reipſa cenſetur adempta facultas dandi de illius nullitate.*

30 *Et hæres ſic adeundo hæreditatem, dicitur ſe obligaſſe ad dictam præceptum.*

31 *Teſtator, ſi mandet hæredi, vt ſoluat aliquod debitum, ſi conſtet de eius promiſſione, cenſendum eſt, quod voluit id obſeruari, & adimpleri, quoquomodo ſe obligauerit.*

Cum validitas, vel inualiditas pendeat ab eius voluntate, & potuit ſic præcipere.

32 *Scripturarum productio poteſt fieri, etiam poſt relaxationem mandati pro eo conualidando, & executione ſubſtinenda.*

33 *Poſt Mandati relaxationem tunc multo magis poteſt fieri ſcripturarum productio, ſi fiat per viam replicationis ad tollendas exceptiones.*

34 *Pro Legatis conſequendis non competit via executiua.*

35 *Legatum, nullo modo poteſt appellari præceptum teſtatoris tendens ad implendam obligationem iam ab eo contractam.*

DECISIO CCXLI.

IN Deciſione in hac cauſa facta 27. Iunij ſuperioris anni
coram me * reſolutum fuit attenta clauſula reſcripti
appellationis procedendum eſſe ad vlteriorem executionem
mandati ab A. C. relaxati ad fauorem Excellentiſſimi Du-
cis Martinæ contra bona hæreditaria bon. mem. Flauioiæ
Columnæ Principiſſæ Bozzoli tàm ex capite validitatis,
quàm ex capite iuſtitiæ d. mandati, quæ deducebatur ex
eo, quod Principiſſa in apoca matrimoniali redacta poſtea
in publicum Inſtrumentum ſe obligauerat ſoluere ſcuta
10000. pro reſiduo dotis D. Margaritæ eius neptis promiſſæ
eidem D. Duci, quam obligationem dictum fuit eſſe vali-
dam, cum ad eam deuentum fuerit cum Iudicis decreto, &
alijs ſolemnitatibus requiſitis ex *Statuto Vrbis cap. 151.*
Quæ ſolemnitates ſtatutariæ, quando non fuiſſent ſerua-
tæ, nihiluminus † dictum fuit ſubſtineri eam obligatio- 1
nem tanquam factam ex cauſa dotis iuxta *text. in l. promit-
tendo. ff. de iur. dot. & in l. fin. C. ad Velleianum.* Hodie ve-
rò informantes pro Excellentiſſimis DD. Sabellis hæredi-
bus D. Principiſſæ inſtant potiſſimum ſuper nullitate obli-
gationis ad effectum retardandi exequutionem mandati,
quia talis obligatio legitur facta poſtquam matrimonium
fuerat iam contractum per menſem antea per verba præſen-
ti, & pro augumento dotis D. Margaritæ, quæ erat dota-
ta in ſcutis 45000. vltra dicta ſcuta 10000. à D. Principiſſa
promiſſa, vnde ceſſabat cauſa, propter quam fauetur pro-
miſſioni dotis, † ne ſcilicet mulier indotata & ſine viro re- 2
maneat, qui ſunt proprij termini *l. fin. C. de Velleia.* Et ideo
eo cum promiſſio facta fuerit pro dotis augumento poſt ma-
trimonium iam contractum præſumitur † in fraudem ſta- 3
tuti, & in ea ſeruandæ ſunt ſolemnitates requiſitæ à ſtatu-
to iuxta *conſ.* 10. Gabr. *lib.* 1. quem ſequuta fuit Rota *de-
ciſ.* 443. *num.* 3. & 479. *num.* 1. 4. & *ſeqq. coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano, & in cauſa Romana augumentis dotis* 13. *No-
uembris* 1619. *coram bon. mem. Baratto.* His tamen non ob-
ſtantibus cauſa pluries propoſita, & ab omnibus Dominis
diſcuſſa iterum fuit dictum conſtare de validitate, & iuſti-
tia mandati relaxati ab A. C. & eſſe procedendum ad vlte-
riorem exequutionem.

Conſiderando primò ſeriem totius negotij, quia ſicut
contractus perficitur conſenſu, † & pro eo non requiritur 4
ſcriptura, niſi ad maiorem probationem, ita recurrendum
eſt ad totam huius facti ſeriem, ex qua apparet, quod præ-
ceſſit primò apoca Capitulorum matrimonialium inter D.
Ducem Martinæ, & D. Margaritam, in quibus in conſti-
tutione dotis, & iuribus dotalium aſſignantur Duci ſcuta
10000. promiſſa per apocam à D. Principiſſa, quæ promiſ-
ſio legitur expreſſa etiam in mandato procuræ facto in per-
ſonam R. P. D. Caraccioli ad contrahendum matrimo-
nium, in quo clarè dicitur quod intendit contrahere cum
hac expreſſa conditione cum relatione ad Capitula, & de-
mum tertiò in inſtrumento contractus matrimonij apparet
repetita; vnde licet inſtrumentum promiſſionis fuerit ſole-
mniter poſtea factum à Principiſſa Bozzoli de tempore con-
tracti matrimonij, tamen cenſetur factum in exequutio-
nem præcedentis conuentionis, † & reputari debet ac ſi ab 5
initio factum fuiſſet ante celebrationem matrimonij, in
quo apparet realiter facta d. promiſſio, vt fuit dictum *in Ro-
mana quarti dotalis* 15. *Martij* 1624. *coram bon. mem. Barat-
to, & in Bononien. dotis* 3. *Iulij* 1624. *coram eodem.* Nec fa-
cit, quod dicitur, vt hæ ſcripturæ, & confeſſiones Princi-
piſſæ non ſint attendendæ tanquam factæ ſine ſolemnitati-
bus, quæ requiruntur, quia cum hæc confeſſio & narrati-
ua inſtrumenti vltimi, in quo dicitur promiſſionem factam
fuiſſe ante celebrationem matrimonij, † ſit adminiculata 6
ex tot ſcripturis, & inſtrumentis, præiudicat mulieri etiam
ſine ſolemnitatibus, vt per Achill. *dec.* 1. *de confeſſ.* Sera-
phin. *dec.* 1134. *num.* 3. & 1443. *num.* 1.

Non obſtat replicatio, quæ fit per DD. de Sabellis, quod
quando etiam iſta promiſſio dotis facta fuiſſet ante contra-
ctum matrimonium, nihilominus neceſſariæ fuiſſent ſole-
mnitates ſtatuti, ex quo Principiſſa erat extranea † D. 7
Margaritæ, eamque non tenebatur dotare, quo caſu ne-
ceſſarias eſſe huiuſmodi ſolemnitates dixit Rota *deciſ.* 22.
num. 7. poſt Pic. *ad Statut. Vrbis*, quia hæc diſtinctio inter
cauſam voluntariam & cauſam neceſſariam † in conſtitu- 8
tione

tione dotis fuit ſemper reiecta à Rota in muliere maiori ob-
9 ligante ſe pro dote ea ratione, quia ſcilicet in iſto † caſu
dos reperitur ſpecialiter priuilegiata, vt mulier poſſit ſe pro
dote obligare *d. l. fin. C. ad Velleian.* ibi, *vel ſpoponderit pro
qualibet muliere, cum qua matrimonium licitum eſt, omninò
compellatur ſuam confeſſionem adimplere &c.* Quæ verba non
ſunt reſtricta ad eas tantum mulieres quæ neceſſariò dotan-
10 tur, ſed omnes † generaliter comprehenduntur, & in his
terminis tenuit Rota *in Romana dotis 29. Maij 1602. coram
Ortembergo penes* Pacific. de Sauian. *in poſtrema editione de-
ciſ. 103. num. 4. & 5.* vbi firmatur, quod cauſa voluntaria
11 diſtinguatur à neceſſaria in muliere minore, † quæ volun-
tariam obligationem dotalem non facit ſine ſolemnitatibus,
quæ ratio non militat in muliere maiori, quæ indiſtinctè o-
12 bligatur † ſiue ex voluntate ſiue ex neceſſitate, ita etiam
diſtinxit Rota *in Bononien. cenſus 20. Februarij 1609. coram
Marquemontio deciſ. 177. num. 11. par. 1. recent.* ea ratione,
quia in hoc non eſſet magis priuilegiata cauſa dotis, quàm
13 ſit quælibet alia cauſa neceſſaria, † quæ per ſe non indiget
ſolemnitatibus in ſua obligatione, cum tamen dos ſit priui-
14 legiata, & pro ea ſe obligare † poſſit ſine vlla diſtinctione
maior vigintiquinque annis ſiue maſculus, ſiue fœmina,
dotem pollicitus pro qualibet muliere, vt ſunt præciſa ver-
ba *d. tex. in l. fin. C. ad Velleian.*

Neque cenſuerunt Domini obſtare, quod Rota vltimò
in *Romana liberationis 17. Iunij 1635. coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano*, probauerit opinionem pro ſolemnitatibus in
15 voluntaria obligatione, & in ſola neceſſaria † cenſuerit
eam ſuſtineri ſine ſolemnitatibus, quia dicta deciſio proce-
dit in muliere prohibita contrahere, & ſic non poteſt intel-
16 ligi de muliere maiori, in qua contrarium † fuit expreſsè
firmatum in dicto *text. l. fin. C. ad Velleian.* ideo refertur ad
mulierem minorem, quæ cum non ſit ſpecialiter priuilegia-
17 ta etiam in dotalibus prohibetur contrahere † ſine ſolemni-
tatibus Statutarijs, cum qua diſtinctione conciliantur omnia,
quæ in contrarium poſſent adduci.

Et in omnem caſum extat ſecunda obligatio Principiſſæ
cum ſolemnitatibus ſtatutarij ſtipulata 27. Maij 1627. nem-
pè cum præſentia duorum propinquorum, decreto Iudicis,
& narrata cauſa dotis ad formam ſtatuti; contra quam non
obſtat primò quod non ſit in actis, & de actis, quo poſito
non poſſit de nouo in actis poni, & fieri de actis, quoniam
18 † clauſula facultatiua procedendi ad vlteriorem exequutio-
nem intelligi debet ex eiſdem actis, non autem ex de nouo
deducendis, vt ſæpè firmauit Rota *in Tudertina officij Can-
cellariæ 19. Ianuar. 1598. coram Lancellotto quæ eſt 53. in pri-
ma editione.* Statil. de Saluian. *& deciſ. 173. num. 1. coram
bon. memor. Card. Caualer.* Quia dicta concluſio non proce-
19 dit, quando reus deducit † aliquid noui coram Iudice appel-
lationis, quo caſu licitum eſt etiam actori noua deducere
ad elidendum ea, quæ nouiter à reo excipiuntur, vt fuit
dictum in *Anconitana bonorum 21. Maij 1603. coram bon. me.
Iuſto, & in Romana pretij fundaci 1. Iunij 1607. coram bo. me.
Patriarcha Mantzanedo*, faciunt tradita *in deciſ.* Cæſar. de
Graſſ. *2. num. 7. de iudic.* vnde cum in hoc iudicio executi-
uo DD. de Sabellis fecerint nouas probationes in Rota e-
xaminando pluries teſtes, potuit etiam D. Dux Marti-
næ producere ſecundum inſtrumentum obligationis ad
tollendam exceptionem de nouo deductam contra exe-
quutionem.

Non obſtat, quod mandatum A. C. non poſſit ſuſtineri
20 in vim ſecundæ obligationis, cum pro vno † ex duobus proxi-
mioribus requiſitis à ſtatuto interuenerit Marchio à Balneo,
nullo conſanguinitatis, vel affinitatis gradu coniunctus,
vt ex teſtibus in Rota examinatis pro DD. de Sabellis, pro
21 alio verò D. Camillus Columna, cui ſummè † intererat,
quod dicta Principiſſa validè ſe obligaſſet, ne ipſe vti cor-
reus obligatus inſolidum per dd. ſcut. 10000. in apoca matri-
moniali remaneret ſine ſpe releuationis, ſi cogeretur ſolue-
re, nam reſpectu Marchionis à Balneo, licet teſtes exami-
nati deponant tota die 27. Maij 1627. ſub qua ſtipulatum
fuit ſecundum inſtrumentum, extitiſſe in Vrbe Eminen-
tiſſimum Cardinalem Sabellum, & bon. mem. Principem
Paulum, necnon Excellentiſſimum Principem Bernardi-
num filium Pauli proximiores d. Principiſſæ, eoſque com-
modè illius ſtipulationi potuiſſe interuenire, ſi fuiſſent vo-
22 cati, cum deponant † de actu facto certa die poſt decenniũ,
niſi reddant aliquam ſpecificam rationem, non concludunt
in dicto, & potius dicuntur deponere inueriſimilia; teſtis
23 autem deponens inueriſimilia, † non habetur in conſidera-
tione, & in omnem caſum non probant concludenter,
quod Marchio à Balneo non ſit conſanguineus, cum
non excludant illius parentelam, & proximioritatem
† per gradus diſtinctos prout neceſſariò requiritur, 24
cum agatur de fundamento intentionis DD. de Sa-
bellis.

Quod verò D. Camillus pro altero proximiori adhibitus
non potuerit validè hoc præſtare, ex quo habebat intereſſe,
ceſſat, cum illius intereſſe, vt fuit dictum in deciſione,
quæ reuidetur, † ſit ſecundarium, non autem principale, 25
quia licet tàm ipſe, quàm Principiſſa ſe obligauerint vti
principales principaliter, & inſolidum, tamen quoad ip-
ſos DD. Camillum, & Principiſſam, D. Camillus dicitur
fideiuſſor, quia Principiſſa declarauit ſcuta 10000. eſſe ſol-
uenda de ſuis proprijs pecunijs, & agnoſcens obligationem
D. Camilli eſſe fideiuſſoriam, ſtipulata eſt reuerſionem dd.
ſcutorum 10000. in caſu obitus Margaritæ ſine filijs ad ſui
fauorem eiuſque hæredum, vnde negari non poteſt quin i-
ſtud negotium re, & veritate pertineret ad ſolam Principiſ-
ſam, & quin D. Camillus eſſet merus fideiuſſor, & conſe-
quenter agatur de eius intereſſe ſecundariò ex allegatis in
alia deciſione.

Non obſtat, quod deficiat ſubſcriptio † requiſita *ex Sta- 26
tut. Vrb. lib. 1. cap. 149.* etiam in donatione, quæ fit con-
templatione matrimonij contrahendi, quando non proceſ-
ſit ex cauſa neceſſaria, vel non continet aliquod commo-
dum donantis, quia cum ille contractus habeat ſuam corre-
ſpectiuitatem, & cauſam, nempe dotis, & fuerit appoſi-
tum onus pacti reuerſiui in caſum in quem Margarita dece-
deret ſine filijs, † non poteſt conſiderari vti mera, & ſim- 27
plex, ſed impropria donatio, quæ non ſubiacet diſpoſitio-
ni Statuti Vrbis certas ſolemnitates requirentis, vt in pun-
cto poſt Bart. probat Ruin. *conſ. 126. num. 19. lib. 3.* cum a-
lijs latè deductis per Rotam *in Romana viridarij 19. Februa-
bruarij 1590. coram Orano, & in Camerinen. bonorum de O-
ctonibus 17. Februarij 1623. coram bon. mem. Remboldo*, e-
tiam ſi onus huiuſmodi concernat † commodum ſolius do- 28
natarij vt per Natt. *conſ. 609. nu. 29.*

Supradictis accedit teſtamentum eiuſdem Principiſſæ
Flaminiæ, in quo enunciata propria obligatione ſoluendi
ſcut. 10000. mandauit ſuis hæredibus, vt ſoluerent eandem
ſummam, ſeu totum id, quod per ipſam teſtatricem non
fuiſſet ſolutum vſque ad diem ſui obitus, † quæ voluntas 29
ſeruanda eſt non in vim legati, vel teſtamentariæ diſpoſi-
tionis, ſed in vim præcedentium promiſſionum, quas dum
voluit ſeruari re ipſa cenſetur hæredibus ademiſſe faculta-
tem dandi de earum nullitate, & adeundo hæreditatem,
dicuntur † ſe obligaſſe ad obſeruationem d. præcepti, quod 30
non poteſt ceſſare ex eo, quod Principiſſa ignorauerit nulli-
tatem obligationis, quia verè aderat eius promiſſio, quam
voluit † per hæredes obſeruari, & adimpleri quoquomo- 31
do ſe obligauerit, vt per Alb. *conſ. 109. num. 2. & ſeqq.* &
cum validitas, vel inualiditas penderet ab eius voluntate,
potuit ſic præcipere Alb. *d. conſ. 109. nu. 23.* Surd. *deciſ. 269.
num. 14.* Nec facit, quod poſt cauſam commiſſam in Rota
fuerit quoque productum teſtamentum, cum talis produ-
ctio † potuerit fieri etiam poſt relaxationem mandati pro 32
eo conualidando, & executione ſubſtinenda Seraph. *deciſ.
701. num. 3.* Caputaq. *deciſ. 114. & 332. par. 3.* vbi quod ita
ſeruatur in Rota, præſertim cum ſit facta productio † per 34
viam replicationis ad tollendas exceptiones, quo caſu po-
teſt productio quandocumque fieri, etiam pro ſuſtinenda
exequutione, vt tenuit Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano deciſ. 56. num. 5.*

Non obſtat, quod pro Legatis non competat via † exe- 34
quutiua, quia non agitur de legato, nec prætenditur à Du-
ce Martinæ vigore legati; legatum enim diceretur, ſi teſta-
trix reliquiſſet ſcuta 10000. D. Margaritæ, & iſtud debuiſ-
ſet compenſari cum dote promiſſa, ſed forma & circumſtan-
tiæ facti demonſtrant præceptum † teſtatricis tendens ad ad- 35
implendam obligationem iam contractam nullo modo poſſe
appellari legatum, & ſic non applicari quod pro legatis non
competat via exequutiua.

Et ex his partibus auditis pro confirmatione ſupradictæ
deciſionis fuit reſolutum, &c.

* *Eſt deciſio 168. ſupra in hac parte.*

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Bonorum.

Die Mercurij 5. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Clauſula, conſtituti, cum contineat fictum modum traditionis, ideo eam pro ſe habens, rectè poteſt petere, vt actualis poſſeſſio tradatur. In iudicijs executiuis, aut poſſeſſorijs, quando concedatur, vel denegetur remiſſoria.

SVMMARIVM.

1 *in Ceſſione, quando adeſt clauſula, conſtituti, recte agi poteſt ad traditionem ipſius actualis poſſeſſionis.*

2 *Clauſula, conſtituti, dicitur continere fictum modum traditionis.*

3 *Inueſtituræ inſtrumentum habet executionem paratam ad formam l. fin. Cod. de edict.* Diu. Adr. *tollen.*

4 *Ceſſio, ſtante ſtipulatione ei adiecta dicitur habere naturam contractus nominati.*

5 *in Contractibus nominatis altero deficiente in promiſſione cogi poteſt ab alio ad eandem promiſſionem implendam, antequam contractus reſcindatur.*

6 *Inueſtituræ inſtrumentum cum habeat paratam executionem, non impeditur eius effectus, niſi per exceptionem probatam, vel in continenti probandam.*

7 *in Iudicijs executiuis, aut poſſeſſorijs, quare remiſſoria non concedatur.*

8 *Remiſſoria conceditur etiam in iudicijs executiuis ad fundandam replicationem rei contra exceptionem actoris.*

9 *in Iudicijs executiuis non datur remiſſoria ad fundandam intentionem rei, quæ conſiſtit in exceptione, quam ille facit contra petitionem actoris.*

10 *Remiſſoria in iudicijs poſſeſſorijs non aliter datur, niſi cum clauſula ſine præiudicio retardationis, & c. etiam in caſu, quo conſtet de releuantia articulorum.*

DECISIO CCXLII.

ACTVM fuit in hoc dubio de confirmatione deciſionis factæ in hac cauſa ſub die 10. Martij proximè præteriti, * cum verò in ea conceſſa fuiſſet immiſſio Co. Neapulioni ſuper bonis emphyteoticis, quæ eidem ceſſa fuerunt à Bologninis cum conſenſu Sigiſmundi ſui fratris, adminiſtratores hæreditatis Sigiſmundi petebant remiſſoriam, in qua probare volebant non habuiſſe effectum ea duo inſtrumenta facta ad fauorem Neapulionis nempè ceſſionis, quam ille obtinuit à Bologninis, & conſenſus, quem ſuper ea ceſſione dicebatur præſtitiſſe Sigiſmundus, ſed non viſum fuit Dominis propter hanc exceptionem impediri poſſe immiſſionem conceſſam Neapulioni, & ideo reſponderunt in hoc dubio confirmandam eſſe deciſionem præteritam, ſed quia viſa fuit eſſe poſſe in aliqua parte releuans probatio facienda per adminiſtratores dict. hæreditatis, dixerunt illis concedendam eſſe remiſſoriam ſine retardatione eiuſdem immiſſionis, & proceſſus exequutiui ſuper ea faciendi.

Et ratio primæ partis huius deciſionis viſa fuit eſſe eadem quæ conſiderata fuit in deciſione præterita, quod cum in
1 eo inſtrumento ceſſionis adeſſet clauſula, † conſtituti, recte ex ea agere poterat Neapulio ad traditionem ipſius poſſeſſionis actualis, quæ non fuerat in eum translata ex vi
2 iuſdem clauſulæ propter fictum † modum traditionis, quem illa dicitur continere, vt notatur *in l. quod meo. ff. de acquir. poſſeſſ.* & tradit ibi Bart. *num.* 10. *& in l. interdum. ff. eod. tit.* & in terminis eius clauſulæ tradit Alex *in conſ.* 28. *num.* 7. *lib.* 2. Corn. *conſ.* 344. *num.* 2. *lib.* 5. Menoch. *de adipiſcen. poſſeſſ. remed.* 5. *nu.* 36. Tiraquell. *de iur. conſt. poſſeſſ. par.* 1. *num.* 10. & hoc præcipuè viſum fuit dici poſſe, dum Eccleſia, ſub cuius dominio erant ea bona, quæ ceſſa fuerunt, non ſolum non ſe opponebat huic immiſſioni, ſed nouam inueſtituram conceſſerat Neapulioni, cuius occaſione poterat ille etiam immiſſionem obtinere ſuper
eiſdem bonis, dum † & ipſum inſtrumentum inueſtituræ 3
habebat exequutionem paratam ad formam, *l. vlt. Cod. de edict.* Diu. Adr. *tollen.* tenuit Bald. *in cap.* 1. *§. inſuper. de probib. feud. alien.* per Federic. *ſub num.* 3. & ibi etiam Iſern. *num.* 60. Aluarot *num.* 4. Roſental. *de feud. cap.* 7. *quæſt.* 20.

Neque obſtare viſa ſunt ea quæ obijciebantur ab adminiſtratoribus hæreditatis Sigiſmundi, quod non habuiſſent effectum hæc duo inſtrumenta, eo quia non fuiſſet à Neapulione impletum pactum quod dicebatur inter partes ſolo conſenſu ſtipulatum fuiſſe, vt ipſe Co. Neapulio promittere deberet euictionem nonnullorum bonorum, quæ Sigiſmundus vendere ſtatuerat, quod quidem ex pluribus obſtare non poterat. Nam non ſolum contrarium oſtendebatur à Neapulione ex conceſſione, quæ illi poſtea facta fuit ab Eccleſia cum conſenſu Sigiſmundi, & ex ſolutionibus Canonum plurium annorum, quos etiam oſtendebat à ſe factas, ſed neque propter hanc exceptionem non adimplementi potuiſſet impediri effectus eius ceſſionis, quia cum
propter ſtipulationem † in ea adiectam videretur illam ha- 4
bere naturam contractus nominati, non potuiſſet ab ea recedi, niſi mutuo ſui, & fratris conſenſu, adeout eorum
altero deficiente in ſua promiſſione † cogi poſſet ab alio ad 5
eandem promiſſionem implendam antequam contractus reſcinderetur, vt not. *in l. inciuile. C. de re vindic. & in l. fiscus. C. de act. & oblig* & notat ibi Bart. *& in l.* 2. *num.* 7. *C. de cond. ob cauſam.* Card. Mantic. *de tac. & ambig. conuent. lib.* 5. *tit.* 8. *num.* 12. & obſtare poterat etiam adminiſtratoribus, quod ea exceptio probata non fuiſſet, quia propter exequu-
tionem, † quæ debita erat ijs inſtrumentis, non potuiſſet 6
illa impediri, niſi ex ea exceptione, quæ vel probata fuiſſet, vel poſſet in continenti probari, vt notant Doct. *ſuper eadem l. vltima. C. de edict.* Diu. Adr. *toll.* & ibi Bart. *num.* 2. Bald. *num.* 16. Menoch. *de adipiſc. poſſeſſ. remed.* 4. *nu.* 8. & in terminis immiſſionis debitæ occaſione inueſtituræ, tradit Iſern. *in d. §. inſuper ſub num.* 60. Oſaſch *dec. Pedem* 26.
num. 15. & ideo cautum eſt, vt non † detur remiſſoria in 7
his iudicijs poſſeſſorijs, aut alijs in quibus exequutiuè proceditur, vt fuit reſolutum coram *Verallo deciſ.* 262. *par.* 1. *& coram Card. Seraph. deciſ.* 294. *num.* 1. *& deciſ.* 1364. *num.*
1. & licet remiſſoria concedatur etiam in iudicijs † exe- 8
quutiuis ad fundandam replicationem rei contra exceptionem actoris, vt fuit dictum in *Bonon. fideicommiſſi de Maluezzis* 2. *Iunij anni* 1628. *coram Card. Virili.* Non tamen il-
la admittitur ad probandam intentionem rei, † quæ prop- 9
terea conſiſtit in exceptione, quam ille facit contra petitionem actoris iuxta notat. in *l.* 2. *§. illud. ff. de except. & in l. non except. C. eod. tit.*

Et ex his DD. dixerunt dandam eſſe immiſſionem Neapulioni, & ſine illius retardatione remiſſoriam adminiſtra-
toribus cum non alia ratione illa † concedatur in iudicijs 10
poſſeſſorijs etiam in caſu, quo conſtet de releuantia articulorum, vt dixit Rota *coram Card. Seraph. in adducta deciſ.* 294. *& in Hiſpalen. dimidiæ portionis* 14. *Ianuarij* 1636. *coram Reuerendiſſ. D. Decano.*

Et ita, &c.

* *Eſt deciſio* 204. *ſupra in hac parte.*

R. P. D. MERLINO.

Gerunden. Scribaniæ.

Die Mercurij 1. Iulij 1637.

ARGVMENTVM.

Bona Eccleſiaſtica, vt alicui poſſint concedi ex cauſa meritorum, quid requiratur, bona Eccleſiaſtica vt alienari poſſint ſine ſolemnitate, & beneplacito Apoſtolico, quia ſunt ſolita alienari, quid debeat interuenire.

SVMMARIVM.

1 *Bona Eccleſiaſtica alienari ſolita poſſunt abſque ſolemnitate, & beneplacito Apoſtolico concedi.*

2 *Remiſſoriæ probatio indulgenda non eſt, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas, & inſtrumenta.*

3 *Meri-*

Digitized by Google

3 *Meritorum motiuum ſolet eſſe cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, vt inuitentur homines ad beneſaciendum Eccleſijs.*

4 *Patroni cauſarum præſumuntur ſatisfacti pro operis ab eis nauatis in præteritum, ſtante curſu longi temporis.*

5 *Vtilitas in alienatione bonorum Eccleſiæ debet eſſe certa, & euidens non autem turbida, itaut conditio Eccleſiæ patenter melior fiat & locupletior.*

6 *Merita gratis impenſa, & beneficia in Eccleſiam collata, quatenus ſint cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ.*

7 *Aduerte tamen, quod non ſufficit, quod ſint colorata, & in occaſionem ſumpta, ſed debent eſſe vrgentia, & inſignia.*

8 *Beneficia ſi non præſtent ius aliquid agendi, & beneficiatum nedum ex antidorali obligatione, ſed & ciuili, vel ſaltem officio Iudicis compellant ad remunerandum, ſi ei fiat aliqua donatio dicitur liberalis, & gratuita, non autem propriè remuneratoria.*

9 *in Conceſſione bonorum Eccleſiæ ſemper requiritur euidens vtilitas.*

10 *Prælatus, quod ob benemerita poſſit concedere, vel alterare conceſſiones bonorum Eccleſiaſticorum, in puncto iuris iſta opinio valde periculoſa eſt.*

11 *Remiſſoria non eſt danda, quando materia articulata apparet irreleuans.*
Remiſſoria non eſt danda ad probandum id, quod probatum non releuat, & potius diſpendium, quàm commodum adfert litigantibus. num. 11.

12 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ non ſuffragatur cauſa tantum, ſed & ſolemnitas, hoc eſt beneplacitum Apoſtolicum copulatiuè requiritur.*

13 *In Locatione bonorum Eccleſiæ non requiritur beneplacitum Apoſtolicum, quando ea ſunt ſolita locari.*

14 *Sed hoc non procedit, quando ſolitum alteratur, quoniam alteratio eſt noua alienatio.*

15 *in Conceſſione rei Eccleſiaſticæ ſolitæ alienari debet eſſe euidens vtilitas Eccleſiæ etiam inſpecto tempore præſenti, quo fit renouatio, non autem tempore, quo res cœpit alienari, ſeu in emphyteuſim concedi primo loco.*

16 *Quæ vtilitas deficit, vbi ſolitum alteratur in præiudicium Eccleſiæ, & res conceditur vni pro minor precio & cum deterioribus conditionibus, quàm antea fuit conceſſa, vel tunc poſſit concedi alteri.*

17 *Bona Eccleſiaſtica, vt poſſint concedi ſine ſolemnitatibus, quia ſint ſolita alienari, requiritur, vt duret eadem cauſa primæ conceſſionis, & res perſeueret in ſtatu primo, neque ſit mutata, ſecus verò ſi ceſſauerit, & fuerit mutata.*

18 *Bona Eccleſiaſtica ſolita alienari, ſi fuerint applicata, & incorporata menſæ Prælati, tunc ſine ſolemnitate amplius concedi non poſſunt.*

DECISIO CCXLIII.

INSIGNI Iuriſconſulto D. Ioaoni Petro Fontanellæ,
per Abbatem Sancti Perri Biſulduni Ordinis S. Benedi-
cti de anno 1614. conceſſa fuit in emphyteuſim Scribania,
de qoa agitur pro annua penſione librarum 70. quam con-
ceſſionem cum impugnaret modernus Abbas, pro iuſtifi-
canda illius validitate ab eodem Fontanella petita fuit re-
miſſoria, & DD. hodie denegandam cenſuerunt huiuſmo-
di remiſſoriam.

Quo enim ad articulos, in quibus aſſeritut Scribaniam
Iſtam ab annis 40. & vltra ſolitam fuiſſe locari pro libris an-
1 nuis 70. indeque tanquam rem ſolitam † alienari, po-
tuiſſe abſque ſolemnitate, & beneplacito Apoſtolico con-
cedi, Cæſ. Graſſ. *deciſ. 3. num. 14. & dec 4 num. 8. de reb.
Eccleſ. non alien. cum alijs.* Viſum fuit DD. non eſſe dan-
dam remiſſoriam, quia ſolitum huioſmodi poteſt probari
2 per ſcripturas, & inſtrumenta † conceſſionum, vnde non
eſt indulgenda probatio remiſſoriæ per teſtes, Rota apud
Card. Seraphin. *deciſ. 1466. num. 2. & in recent. deciſ. 314.
num. 1 par. 1.* & apud Card. Cauaier *deciſ. 87. num. 1.* & in
terminis ſoliti, ſeu conſuetudinis ſimilis *fuit dictum in Leo-
dien. vſusfructus 28. Ianuarij 1628 coram Renerendiſſ. Vr-
gellen. & in Romana ſeu Spoletana ſucceſſionis 30. Maij 1631.
coram me.*

Quo verò ad alios articulos, in quibus explicantur meri-
ta laboris impenſi, & patrocioij præſtiti per ipſum Fonta-
nellam io cauſis Eccleſiæ, necnon obligatio eiuſdem Fon-
tanellæ, & ſucceſſorum ſedulam naoandi operam in futu-
rum, pro tuendis iuribus in cauſis Eccleſiæ ſine vlla merce-
dis ſpe, † quorum meritorum motiuum eſſe ſolet cauſa 3
ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, vt inui-
tentur homines ad benefaciendum Eccleſijs, Alex. *conſ.
55. num. 6. lib. 1.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non. alien. quæſt. 22.
num. 23. & 24.*

Exiſtimarunt DD. merita expreſſa oon eſſe æqoioalen-
tia, & coæqualia conceſſioni inueſtituræ, & damno inde
reſultanti ipſi Eccleſiæ, cum Scribania aliàs ante hanc con-
ceſſionem fuerit locata pro libris annuis 150. & Fontanella
eam receperit ſolum pro annua penſione librarum 70 & ſic
cum damno Eccleſiæ vltra dimidiam antiquæ penſionis,
labor autem, & aduocatio impenſa in cauſis eiuſdem Ec-
cleſiæ patrocinandis non tanti facienda videntur, vt dictam
iacturam reſarcire valeant, eum præſertim pro operis in
præteritum nauatis † patronus præſumi poſſit ſatisfactus, 4
ſtante curſu quindecim annorum, per quod tempus præſti-
tum fuerat pattocinium, vt aſſeritur io inueſtitura facta D.
Fontanellæ de anno 1614.

Quo verò ad patrocinium pollicitum pro cauſis in futu-
rum, cum fieri poſſit Eccleſiam impoſterum nullas paſſu-
ram eſſe forenſes controuerſias, & ſic aduocatione promiſ-
ſa non egere, ſeqoitur omninò incertam, & euentualem
eſſe huiuſmodi vtilitatem, † quæ tamen, vt ſuffragetur 5
pro alienatione bonorum Eccleſiæ debet eſſe clara, & eui-
dens, non autem turbida, itaut conditio Eccleſiæ paten-
ter melior fiat, & locupletior, vt per Abb. *in cap. ad aures
num 4. de reb. Eccleſ. non alienan.* Rot. apud Cæſ. Graſſ. *deciſ.
4. num. 7. de reb. Eccleſ. non alien. & diuerſ. deciſ. 65 num 4. 20.
& 23. & deciſ. 367. num. 5. & 7. par. 5. recent.* Merita au-
tem gratis impenſa, & beneficia in Eccleſiam collata, ea-
tenus ſunt cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccle-
ſiæ, quatenus † ſunt ad eam commenſurata, & corre- 6
ſpondentia, illorumque reſpectu adhuc Eccleſia, non ob-
ſtante tali conceſſione, ſeu alienatione remaneat cum lu-
cro, & vtilitate euidenti iuxta tradita per Oldrad. *conſ. 126.
num. 8.* Ioan. Lop. *in repet. rub. de donat. int vir. & vxor. §. 50
num. 28.* & benè explicat Molin. *de iuſt. & iur. diſput. 145.
verſ. de remuneratorijs, & verſ. de moderatis.* Nec enim
ſufficit, ſi beneficia ſint colorata, † & in occaſionem ſum- 7
pta, ſed debeot eſſe vrgentia, & inſignia, vt monuit Ioan.
Andr. *in addit. ad ſpeculat. in rub. de reb. Eccleſ. non alien.* Ol-
drad. *d. conſ. 126. num. 6.* Ioan. Lop. *d. § 50. num. 31.* Monach.
conſ. 112. num. 11. verſ. & iſta. Sanch. *de matrim. lib. 6. diſp.
6. num. 5.* Adeout aliqui auctores exiſtimauerint, ſi benefi-
cia non præſtent ius aliquod agendi, & beneficiatum ne-
dum ex aotidorali obligatione, ſed & ciuili, † vel ſaltem 8
officio Iudicis, compellant ad remunerandum, conceſſio-
nem remanere liberalem, & gratuitam donationem, non
autem propriè remuneratoriam, ita Pinel. *in l. 1. par. 3. num.
60. verſ. mihi ſemper placuit. C. de bon matern.* Ceual. *com.
cont. com. quæſt. 237. num. 22.* Coſt. *de portio. rat. quæſt. 52. num.
8.* Giurb. *ad conſuet ad. Meſſan. par. 1. cap. 10. nu. 12.* Quæ
opinio, vbi agitur de conceſſione facta per Eccleſiam, in † 9
qua ſemper requiritur euidens vtilitas, videtur multum ra-
tionabilis, & benè ſcripſit Natt. *conſ. 295. ſub num. 4.* quod
tunc Prælatus remunerare poreſt, ſi habeat rantumdem,
prudeoterque etiam monuit Roſental. *de feud. cap. 4. concl.
39. num. 4.* concloſionem illam, † vt Prælatus ob beneme- 10
rita poſſit concedere, vel alterare, in puncto iuris pericu-
loſum eſſe. Quæ magnitudo & qualitas meritorum, &
proportio cum alteratione penſioois à libris 150. ad 70. in ca-
ſu præſenti oullo modo conſiderari poreſt ex ſupradictis, ſed
Inde appàret euidens damnum ipſius Eccleſiæ vltra dimi-
dium. Et propterea materia articulata apparet irreleuans,
& ſic non eſt danda remiſſoria, † ad probandum id, quod 11
probatum non confert ad cauſam, & diſpendium potius,
quàm commodum adfert litigaotibus Menoch. *deciſ. 5. num.
6. de probat.* Caſſad. *deciſ. 2. num. 1. de dilatio.* Capuraq.
*deciſ. 54. num. 3. & deciſ. 66. num. 3. & fuit dictum in Ro-
mana, ſeu Spoletana ſucceſſionis 30. Maij 1631. coram
me.*

Præſertim, quia data, ſine veri præiodicio, etiam me-
ritorum vrgentia, adhuc illa ſola non ſuffragatur, cum non
cauſa tantum, ſed † & ſolemnitas, hoc eſt beneplacitum 12
Apoſtolicum copulatiuè exigatur in alienationibus bono-
rum Eccleſiæ, Rot. apud Card. Seraph. *deciſ. 508. num. 1.*

& in

& in recent. deciſ. 430. *num.* 4. *par.* 2 *& deciſ.* 367.
num. 1. *par.* 5. quæ ſolemnitas hic deficit, vt ſupra fuit
deductum.

Neque dicatur, quod vbi probatum fuerit Scribaniam
eſſe ſolitam locari, tunc non ſit neceſſaria ſolemnitas be-
neplaciti Apoſtolici. Quoniam omiſſo, quod pro facien-
13 da hac probatione, remiſſoria non eſt opus, † cum per in-
ſtrumenta fieri poſſit, vt ſupra dictum eſt, quatenus etiam
id legitimè probaretur, non releuaret, tum quia vbi ſoli-
tum alteratur, prout factum fuit in caſu præſenti à libris
14 annuis 150. ad 70. non poteſt adhuc res in emphyteuſim
concedi ſine beneplacito Apoſtolico iuxta doctrinam Dec. *in
authen. qui rem. num.* 22. & ibidem Cagnol. *num.* 58. *Cod. de
ſacroſ. Eccleſ.* Curt. iun. *de feud. par.* 2. *quæſt.* 6. & ſequuta
fuit Rota *in Rauenaten. emphyteuſis* 22. *Maij* 1628. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano, quæ eſt deciſ.* 176. *nu.* 42. *& ſeq.
par.* 5. *recent.* Alteratio quippe eſt noua alienatio; vt poſt
alios aduertit Ferdin. à Caſtro Palao *de religio. tom.* 2. *tract.*
51. §. 4. *num.* 4. & in conceſſione rei ſolitæ alienari debet ad-
eſſe euidens vtilitas Eccleſiæ etiam inſpecto tempore præ-
15 ſenti, quo fit renouatio, † non autem tempore, quo res
cœpit alienari, ſeu in emphyteuſim concedi primo loco per
text. *in extrauag. ambitioſæ*, ibi, *tunc Eccleſiarum euidenti
vtilitate de reb. Eccleſ. non alien.* & tradunt Honded. *conſ.* 51.
num. 60 *&* 61. *lib.* 1. Borgnin. *dec.* 30. *num.* 15. *&* 79. *par.* 2. Mo-
lin. *de iuſt. & iur. diſput.* 468 *num.* 17. Gratian. *diſcept. forenſ.
cap.* 813. *num.* 37. *&* 41. Ferdinan. à Caſtro Palao *d.* § 4. *num.*
4. *verſ. ſecunda conditio.* Rot. apud Cæſ. Graſſ. *deciſ.* 3. *num.*
16. *& deciſ.* 4. *per tot. de reb. Eccleſ. non alienan. & deciſ.* 582.
ante num. 1 *& deciſ.* 607. *num.* 1 *par.* 1. *diuerſ. & in Romana do-
mus* 29. *Nouemb.* 1587. *coram Blanchetto, & in Vlixbonen.
prædij* 14. *Ianuarij* 1603. *coram Ortembergo, & nuper in Æ-
ſina bonorum* 27. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Bucca-
16 bella*, quæ vtilitas deficit, vbi ſolitum alteratur † in præ-
iudicium Eccleſiæ, & res conceditur vni pro minori pretio,
& cum deterioribus conditionibus, quàm antea fuit conceſ-
ſa, vel tunc poſſit concedi alteri, vt per Gabr. *de iur. em-
phyt. concl.* 1. *num.* 28. Honded. *d. conſ.* 51. *num.* 59. *lib.* 1. Tren-
tacinq. *var. reſol. lib.* 3. *tit.* 1. *reſol.* 5. *num* 8. Mareſcot. *var. reſol.
lib.* 1 *cap.* 3. *num.* 24. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 88. *num.* 36. *&*
37. Roſental. *de feud. par.* 7. *concluſ.* 24 *num.* 19. *vbi addea. litt.*
X. Ferdin. à Caſtro Palao *d.* §. 4 *ſub num.* 4. Rot. *deciſ.* 193. *nu.*
9. *par.* 2. *diuerſ.*

Tum etiam quia ad hoc vt res ſolita alienari poſſit ſine
17 ſolemnitate concedi, requiritur, vt duret † eadem cauſa
primæ conceſſionis, & res perſeueret in ſtatu primo, ne-
que ſit mutata, ſecus autem ſi ceſſauerit, & fuerit muta-
ta, vt per Abb. *in cap. vt ſuper num.* 11. *verſ. ego crederem de
reb. Eccleſ. non alien.* Rebuff. *eod. tract. num.* 33. Borgnin. *dec.*
30. *num.* 8 *&* 10. *num.* 48 *&* 53. *& num.* 85 *& deciſ.* 31. *num.* 113.
& ſeq. Schrader. *de feud. par.* 4 *cap* 2. *n.* 20. Rot. apud Cæſ. de
Graſſ. *deciſ.* 4. *num.* 17. *de reb. Eccleſ. non alien. & coram Card.
Seraph. deciſ.* 1490. *num.* 7. *& in Mediolanen. bonorum* 23. *Ia-
nuarij* 1593. *coram Orano*, quod requiſitum neque fuit arti-
culatum in caſu præſenti.

18 Et demum quia quando res ſolita † concedi fuit appli-
cata, & incorporata menſæ Prælati, tunc ſine ſolemnita-
te amplius concedi non poteſt iuxta Guidopap. *deciſ.* 54.
Clar. *in* §. *feudum quæſt.* 13. *verſ. bene verum.* Schrad. *de feud.
par.* 4. *cap.* 2. *num.* 24. Roſental. *de feud. cap.* 8. *concluſ.* 33. *per
tot.* Ferdinan. à Caſtro Palao *d.* §. 4. *num.* 3. *& ſub num.* 4.
verſ. tertia conditio.

Ex quibus vtraque parte informante reſolutum fuit de-
negandam eſſe remiſſoriam.

¶ *Infra in hac parte habetur alia deciſio in hac cauſa ſub die* 27.
Nouembris 1637. *Et in ſequenti parte adſunt duæ aliæ,
& quidem ſingulares, & magiſtrales ſub diebus* 26 *Februa-
rij* 1638. *&* 21. *Maij eiuſdem anni coram eodem R. P. D.
meo Merlino.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Fideicommiſſi.

Die Mercurij 1. *Iulij* 1637.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſi exiſtentia illius purificatione,
& identitate bonorum probata, non po-
teſt denegari immiſſio fideicommiſſario, &
quando dicta immiſſio non impediatur pro-
pter debita teſtatoris ſoluta ab hærede gra-
uato;

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſario, quibus probatis non poſſit denegar
immiſſio ſaltem in vim Saluiani, etiam quod agatur de
fideicommiſſo particulari.*

2 *Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio ex eo, quod
grauatus prætendat bona retinere ob credita hæredi-
taria ab eo ſoluta cum ceſſione iurium.*
*Quando iſta debita erant in modica quantitate, ſi po-
tuerint compenſari cum fructibus ab eo perceptis ex bo-
nis fideicommiſſarijs.*

3 *Dotis creditum, mulier grauata reſtituere bona hæredi-
taria, non poteſt prætendere illud ex dd. bonis extra-
here, ſi cum fructibus ab ea perceptis de dd. bonis, po-
tuerit compenſari.*

4 *Hæres grauatus reſtituere, ſi ſoluat debita hæredi-
taria, & reportet iurium ceſſionem, iſta ceſſio iurium
nihil operatur, ſed tantum habet vim liberationis, &
quietationis.*

5 *Funeris impenſæ ſunt compenſandæ cum rebus, quæ pro-
bantur remanſiſſe penès hæredem grauatum de tempore
obitus teſtatoris.*

6 *Authorizare ad ſui fauorem aliquod factum nemo va-
let.*

7 *Filius non tenetur pro debito patris, & ideo non
contra eum eſt dirigenda actio, ſed contra patrem
debitorem.*

D E C I S I O CCXLIV.

PROSEQVENTES diſputationem ſuper reſerua-
tis in deciſione emanata ſub die 11. Maij proximi præ-
teriti. *Hodie Domini reſponderunt dandam eſſe immiſſio-
nem D. Dominico de Caſtellana in bonis q. Gaſpardi de Bran-
caſſio poſſeſſis à D. Diana de Gerardis, reſeruato tamen ei-
dem D. Dianæ certo corpus pro ſc. 1000. & ratio reſolutionis
fuit, quia cum iam per tres deciſiones reſolutum fuit de e-
xiſtentia fideicommiſſi, illiuſque purificatione ad fauorem
D. Dominici, ac demum † de identitate bonorum, non 1
poteſt ei denegari immiſſio ſaltem in vim Saluiani, etiam
quod agatur de fideicommiſſo particulari, Gabr. *conſ.* 44.
num. 2. *&* 3. *lib.* 2. latè Surd. *deciſ.* 76. *num.* 6. Seraph. *de-
ciſ.* 828. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 368. *num.* 1. *par.* 5. *recent.* & poſt
Peregr. *de fideicomm. art.* 45. *num.* 49. tradit Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt.* 611. *num.* 2.

Nec viſum eſt obſtare, quod D. Dianæ competat reten-
tio ſaltem ob credita hæreditaria per ipſam ſoluta cum ceſ-
ſione iurium, † quia cum iſta conſiſtant in modica quan- 2
titate, reſponſum fuit eſſe compenſanda cum fructibus ab
ea perceptis in multa maiori quantitate ex bonis fideicom-
miſſo ſubiectis, † vt in fortiori de credito dotis probat tex. 3
in l. mulier, la prima. §. *cum proponeretur, verſ. quod ſi tan-
tos fructus. ff. ad Trebell.* Caſtr. Alex. & alij *in l. quod de bo-
nis.* §. *quod auus. ff. ad l. Falcid.* Rip. *in l. in fideicommiſſa-
riam. num.* 19 *ff. ad Trebell.* Pariſ. *conſ.* 25. *num.* 65. *lib.* 2.
Socc. iun. *conſ.* 57. *num.* 13. *lib.* 3. Natt. *conſ.* 321. *num.* 4. &
ſic ceſſio † iurium nihil operatur, ſed tantum habet vim 4
liberationis ſeu quietationis, Peregr. *de fideic. art.* 52. *num.*
34. Rot. *in rec. deciſ.* 426. *num.* 3. *par.* 2.

Nec releuant impenſæ funeris, quia etiam iſtæ viſæ ſunt
compenſandæ † cum animalibus, alijſque fructibus, qui 5
in magna quantitate remanſerunt penes D. Dianam de
tempore obitus teſtatoris, Peregr. *conſ.* 38. *nu.* 17. *verſ. pro-
poſitio eſt veriſſima poſt med. lib.* 4. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 670.
num. 3. & faciunt tradit per Rot. *in deciſ.* 399. *num.* 18. *par.*
5. *recent.* ſed tollitur omnis difficultas, dum cautius pro-
uidendo indemnitati ipſius D. Dianæ pro omnibus ſupradi-
ctis creditis, ac expenſis, relinquitur ei certum corpus ſcut.
1000. vt ſupra dictum fuit.

Minus releuant ſcut. 3000. ſoluta Io. Iacobo ſub prætex-
tu, quod ei hanc ſummam oretenus reliquerit D. Trial
Auctor d. q. Gaſpardi, quia de tali legato, ſeu mente te-
ſtatoris aliunde non conſtat, quàm ex propria declaratione
recipientis, quod † non valet authorizare factum ad 6
ſui commodum ad Text. *in l. omnibus. C. de teſt.* Alex.
conſ. 90. *ſub num.* 13. *lib.* 6. Seraph. *deciſ.* 289. *num.* 4. Ludo-
uic. *deciſ.* 42. *num.* 2.

Demum

Digitized by Google

Demum non obſtant ſcut. 700. quæ dicunt ſoluta à D. Diana ipſi D. d'Ampus, quia iſta nihil habent commune cum D. Dominico fideicommiſſario, † qui oon tenetur pro debito ſui patris, ſed eſt dirigenda actio contra ipſum D. d'Ampus, *vt tot. tit. Cod. ne filius pro patre.*

Et ſic D. Dominico tantum informante reſolutum fuit.

* *Habetur hæc deciſio infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

¶ *Et in eadem cauſa adſunt ſupra aliæ deciſiones, id eſt ſub diebus 5. Decembris 1635. & 10. Maij 1636. & 6. Iunij 1636. & 19. Ianuarij 1637. ſunt deciſiones 77. 134. 142. & 189. & infra pariter in hac parte habetur alia deciſio ſub die 16. Decembris 1637. coram eodem R. P. D. Panzirolo.*

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Die Veneris 6. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Patruus, ſi de nepte multum confidens, plura bona ſub eius nomine emerit, ſi ea agnoſcens bona fidem erga patruum, & pro exoneratione conſcientiæ declarauerit cum debitis ſolemnitatibus, quod dicta bona non ſpectant ad eam, ſed ad patruum, an ſubſtineatur d. declaratio, & ei præiudicet. In confeſſione mulieris quando non requirantur ſolemnitates ſtatutariæ.

SVMMARIVM.

1 *in Confeſſione etiam habet locum Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151.*
2 *Probatio per viam confeſſionis eſt efficacior alijs.*
3 *in Inſtrumento ſi quis exprimat, aliquid nomine alicuius emiſſe, & ille nominatus fateatur, quod in veritate alius fuit emptor, & ipſe ſolum de nudo nomine deſeruiuit, hoc caſu ſtatur eius aſſertioni, & non inſtrumento.*
4 *Confeſſio confitenti præiudicat.*
5 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. requirit perſonam patris in contractu celebrando per filium, non ſolum ad authorizandum eius perſonam, ſed etiam pro intereſſe ipſius, ſi agatur de bonis, in quibus pater habet vſumfructum.*
Filij contractus celebratus ſine præſentia patris à Statuto Vrb. lib 1. cap. 151. requiſita, non annullatur, ſi filius expreſſit, ſe non bene conuenire cum patre nu. 5. & pater id etiam declarauit. num. 7.
6 *pro Decreto Iudicis præſumitur.*
8 *Iudicis authoritas ſupplet præſentiam patris requiſitam in contractu filij, quando d. filius non bene ſe habet cum patre, prout ſupplet, quando pater eſt abſens.*
9 *in Confeſſione mulieris, quando eſt ſimplex, tunc requiruntur ſolemnitates Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151.*
10 *in Confeſſione mulieris tunc non requiruntur ſolemnitates Statut. lib. 1. c. 151. quando eſt adminiculata, vel ſi habeat aliquas præſumptiones pro ſe.*
11 *in Confeſſione mulieris requiruntur ſolemnitates Statut. Vrb lib. 1. cap. 151. quando ipſi ſtatuto poteſt fieri fraus.*
Fraudis ſuſpicio tollitur ex contrarijs præſumptionibus. num. 11.
12 *Mariti confeſſio de receptione dotis probat concurrentibus adminiculis.*
13 *Procuratoris confeſſio probat concurrentibus adminiculis, quæ tamen aliàs non probat.*
14 *Procurator non poteſt voluntariè confiteri.*
15 *Procurator aliquid confitendo non poteſt efficere, vt Dominus in pœnas incidat.*
16 *Fraudare quis non præſumitur voluiſſe eam, quem vnicè diligebat.*
17 *Mulier, ſi ſit pauper, & non ſit induſtrioſa, non eſt veriſimile, quod ipſa acquiſiuerit notabilem ſummam pecuniarum.*
18 *in Probationibus Iudex debet amplecti veriſimilitudinem.*
19 *Veriſimilitudo dicitur cognata naturæ.*
20 *à Veriſimilitudine argumentum valet tanquam à ratione naturali.*
21 *Bona aliqua ſi quis ex proprijs pecunijs emiſſet, non eſt veriſimile, quod ipſe ſemper tacuiſſet, ſi alius fructus illorum percepiſſet.*
22 *Veriſimilitudo iuncta cum alijs adminiculis facit plenam probationem.*
23 *Veriſimili vno applicato pluribus veriſimilibus facit plenam probationem.*
24 *Confeſſio quando fuit facta ad exonerandam conſcientiam, aſſimilatur, & æquiparatur diſpoſitioni ad fauorem animæ, & piæ cauſæ.*
25 *Confeſſio mulieris facta ad piam cauſam, tunc in ea non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ.*
26 *Mulier non iuuatur Velleiano, ſi promiſit ſoluere debita viri præmortui pro exoneranda illius conſcientia.*
27 *Legatum factum à muliere ſecundo viro, vt pro eius anima illud diſtribuat, validum eſt, & non debet iudicari in fraudem.*
28 *in Legato pio facto à muliere ceſſat omnis ſuſpicio fraudis.*
29 *Legatum annuum à marito vxori factum diſtribuendum pro exoneratione illius conſcientiæ, validum eſt abſq; fraudis ſuſpicione.*
30 *Pia cauſa in generali prohibitione non continetur.*

DECISIO CCXLV.

MARCVS ANTONIVS Incaſatus Imperiam filiam Coſmi fratris ſui, qui ſe abdicauerat omnia bona, aluit penes ſe, & matrimonio collocauit Iulio primo viro cum dote ſcut. 4000. multumque illi confidens, plura bona emit ſob nomine d. Imperiæ, quæ de anno 1615. exiſtens vidua, agnouit bonam fidem erga patruum, & pro exoneratione ſuæ conſcientiæ declarauit mediante publico, & ſolemni, ac iurato inſtrumento cum decreto Iudicis, & auctoritate ſpecialis curatoris ad hoc deputati in defectum proximiorum iuxta formam Statuti Vrbis dictas acquiſitiones ſuo nomine factas, tàm viuente dicto Iulio primo viro, quàm tempore viduitatis ſpectare ad prædictum Marcum Antonium patruum, quia de illius proprijs pecunijs fuerunt factæ, ipſamque habuiſſe in eis tantum nudum nomen. Iterum poſtea nupſit dicta Imperia D. Fabio cum dote ſcutorum 10. millium tradita ab eodem Marco Antonio, qui demum obijt de anno 1629. relicto hærede Lelio filio dictæ Imperiæ ex primo viro, qui obtinuit in Rota committi cauſas iactationis, & iactationum *ſuper hæreditate d. Marci Antonij contra Imperiam, quæ citata oppoſuit de pendentia litis in Foro Capitolino; in quo cum ſolum penderet iudicium particulare ſuper certo corpore, de quo non agitur in Rota.* Hodie dubitaui, an dicta declaratio ſuffragetur Lelio hæredi prædicti Marci Antonij.

Et Domini affirmatiuè reſponderunt, quia cum iſta de-
claratio fuerit ab Imperia facta cum ſolemnitatibus Statuti
Vrbis c. 151. lib. 1. quod † regulariter habet locum etiam 1
in confeſſione, Creſcen. *deciſ. 2. de confeſſ.* Put. *dec. 7. &*
55. lib. 3. ſuffragatur Lelio, nam iſta eſt probatio † effica- 2
cior alijs, *l. cum te, C. de tranſact.* vbi latè Iaſ. Alex. *conſ 13.*
in princ. lib. 1. vbi apoſtilla in verbo confeſſio, & in puncto,
quod ſi quis exprimat † in inſtrumento emiſſe nomine alicu- 3
ius, & ille nominatus fateatur, quod in veritate alius fuit
emptor, & ipſe ſolum de nudo nomine inſeruiuit, ſtetur
tali confeſſioni, & non inſtrumento dicit Soccin. iun. *conſ.*
228. in cauſa Gabrielis lib. 2. quia † confeſſio confitenti præ- 4
iudicat, *l. cum præſum. C. de liber. cauſ.*

Neque obſtat, quod in hac confeſſione Imperiæ non in-
teruenit præſentia patris, quæ vltra proximiores requiri-
tur à ſtatuto, & quæ videtur requiri, † nedum ad inte- 5
grandam perſonam filiæ, ſed etiam pro intereſſe patris, ſi
agatur de bonis, in quibus pater habet vſumfructum ex ad-
ductis per Picum ad iſtud Statut. gloſ. 18 Nam fuit reſpon-
ſum, quod Imperia expreſſit, ſe non bene conuenire cum pa-
tre,

Digitized by Google

6 tre, & ſuper hoc Iudex præſumitur ſe informaſſe, † cum
præſumitur pro decreto Iudicis, Caſtrenſ. *conſ.* 432. *num.* 2.
lib. 1. Alex. *conſ.* 80. *num.* 1. *vol.* 5. *ſanct. mem.* Greg. *deciſ.* 406.
num. 7. *verſ. præſumitur*. Rota *deciſ.* 316. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.*
& in recent. deciſ. 545. *ſub num.* 4. *ead.* Rota apud Picum *de-
ciſ.* 11. *num.* 11. quod maximè procedit, quia Coſmus pater
declarauit, quod de dicto anno 1615. quo fuit facta dicta
7 confeſſio, non benè ſe habebat cum filia, † hæc enim de-
claratio multum facit, vt innuit Rota *d. deciſ.* 11 *num.* 11.
in fine. verſ. maximè cum in hoc iudicio, quare dicendum eſt,
8 quod auctoritas Iudicis ſuppleuit præſentiam † patris, pro-
ut ſupplet, quando pater eſt abſens, Carpan. *ad Statut.
Mediolan. par.* 1. *cap* 416. *num.* 126.

Et ceſſat difficultas, quia licet, vt ſupra dictum fuit,
regulariter in confeſſione mulieris requirantur ſolemnitates
9 dicti Statuti cap. 151. lib. 1. Hæc † tamen regula procedit
in ſimplici confeſſione, & ita ſunt intelligendæ *deciſiones*
Putei 7. *&* 55. *lib.* 3. ſupra allegatæ, ſecus autem in confeſ-
10 ſione adminiculata, vel quæ habet aliquas † præſumptio-
nes pro ſe, prout eſt in caſu noſtro, ſicuti infra dicemus,
& ita declarauit Rota apud Acchil. *deciſ.* 1. *de confeſſ.* quam
Rota pluries ſequuta fuit Seraph. *deciſ.* 617. *num.* 11. *& deciſ.*
1134. *num.* 3. *& deciſ.* 1443. *num.* 1. *& coram bon. mem. Epiſcopo.
Attrebaten. in cauſa Romana ſocietatis* 9. *Februar.* 1607 apud
Zacchiam *de ſociet. offic. deciſ.* 24 *num.* 5. Rot. *diuerſ. dec.* 177.
num. 6 *par.* 2. *coram ſanct. me. Clem. VIII. & in recen. deciſ.* 771.
num. 4. *verſ. ceſſare*, & alias deciſiones allegant Addentes *ad
deciſ.* 188. *ſanct. mem.* Greg. *num.* 11. *verſ. tamen*, & tanent
Gabr. *conſ.* 51. *num.* 15. *vol.* 2. Boccac. *ad conſtit.* Piceni *gloſ.* 8.
num. 24. *verſ. quas deciſiones*, vbi etiam quod Rota *in d. de-
ciſ.* apud Acchillem, ita intellexit deciſiones Putei, Pic.
ad d. Statut. gloſ. 7. *n* 42. & verè iuxta *deciſ* Acchill. eſt quo-
que intelligenda *deciſ.* Creſc. 1. *de confeſſ.* vbi dicit ſtatu-
11 tum habere † locum etiam in confeſſione, quando ipſi ſta-
tuto poteſt fieri fraus, hoc enim ceſſat, dum in contrarium
adſunt præſumptiones, quæ tollunt ſuſpicionem fraudis,
cap. litteras de reſtit. ſpoliat. l. Diuus. ff. de reſtit. in integr. Hinc
12 videmos in ſimili, quod confeſſio mariti † de receptione do-
tis probat concurrentibus coniecturis, Gabr. *de iure dot. con-
cluſ.* 4. *num.* 4. Mohed. *deciſ.* 2. *de confeſſ.* & idem in confeſſio-
13 ne procuratoris, † quæ probat concurrentibus adminicu-
lis, Put. *deciſ.* 416. *lib.* 3. quæ tamen alias non probaret, quia
14 † procurator non poteſt voluntariè confiteri. Doctores *in c.*
1. *vt lite non conteſt.* neque efficere confitendo, vt Dominus
15 † incidat in pœnas, Alex. *conſ.* 73. *num.* 8. *lib.* 6. Roland. *conſ.*
71. *in fin. lib.* 2. ita Boccacius loco citato, vbi quod ſic vidit
ſeruari per Dominos.

Adminicula in hoc caſu ſunt clariſſima, quia conſidera-
ta perſona Marci Antonij patrui, nulla adeſſe videtur cau-
ſa, cur voluerit, extorquendo ſimilem confeſſionem à ne-
pte, illam fraudare, dum ipſe non habebat filios, neque
filias, ſed iſtam neptem vnicè diligebat, cum illam in pro-
16 pria domo receperit, aluerit, ac dotauerit, † vnde reddi-
tur inueriſimile, quod illam fraudare voluerit, & ſic non
credendum, Aym. *conſ.* 40 *num.* 3. vbi latè Rim. iun. *conſ.*
362. *num.* 15. *&* 16. *lib.* 4.

Secundum adminiculum eſt ex qualitate ipſius Imperiæ,
quæ pauper erat, dum Coſmus illius pater omnia bona di-
ſtraxerat, & reſeruauerit ſolùm ſibi ſcuta 22. menſtrua,
17 quare eſt † inueriſimile, quod mulier pauper, nec taliter
induſtrioſa poſſet acquirere tot pecunias, vt dicta bona eme-
18 ret. Iudex enim in † probationibus debet veriſimilitudinem
amplecti, Aretin. *conſ.* 9. *vol.* 2. Aym. *conſ.* 61. *num* 9. *& conſ.*
32. *num.* 5. *& conſ.* 75. *num.* 4. *& conſ.* 135. *nu.* 33. quia veriſimi-
19 litudo dicitur † cognata naturæ, Aym. *d. conſ.* 61. *num.* 9 O-
laſch. *dec.* 170. *num.* 8. *& ſeqq.* & valet argumentum à veriſi-
20 militudine tanquam † à ratione naturali, Riminal. iun. *d.
conſ.* 362. *nu* 18. *lib.* 4. Olaſch. *loco allegato*.

Tertium adminiculum eſt, quod ab anno 1615. quo fuit
facta declaratio vſque ad annum 1629. quo obijt Marcus
Antonius, Imperia ſemper tacuit, & Marcus Antonius
percepit fructus dd. bonorum, non enim veriſimile eſt,
21 quod † ſi dicta bona fuiſſent empta ex proprijs imperiæ pe-
cunijs, ipſa tacuiſſet, maximè quod habebat virum D. Fa-
bium I. C. vigilantiſſimum, & hæc tertia inueriſimilitudo
22 iuncta, † cum alijs facit plenam probationem, vt per Dec.
conſ. 596. *num* 9. Marſil. *ſingular.* 396. Aym. *conſ.* 258. vbi lo-
23 quitur de vno † veriſimili applicatio pluribus veriſimilibus
quod faciat plenam probationem.

Et prædicta adminicula, & coniecturæ eo magis caſu
noſtro operantur, vt d. confeſſio etiam ſine ſolemnitatibus
ſtatutarijs probet, † quod fuit facta ad exonerandam con- 24
ſcientiam, & ſic aſſimilatur, & æquiparatur diſpoſitioni
factæ ad fauorem animæ, & cauſæ piæ, in † qua ſolemni- 25
tates non ſunt neceſſariæ, vt in ſpecie concludit Francus
dec. 237. *num.* 2. *&* 4. & notat Tiraquel. *de pia cauſ. in præfat.
col.* 3. *in princ. verſ. item relictum poſt gloſ. in l. ſi quis. Titio. ff. de
legat.* 2. Bart. *in l. Lucius. ff. de alim. & cibar.* legat Corneus
conſ. 322. *num.* 6. *col.* 3. *verſ. & maximè lib.* 3. Bald. *in Authent.
ſimiliter. num.* 2. vbi Roman. *num.* 2. *col.* 1. *C. ad l. Falcid.* Gra-
tian. *diſcept.* 831. *num.* 1. *& diſceptat.* 878. *num.* 21. *&* 22. *& di-
xit* Rota *in cauſa Romana molendini* 4. *Martij*, *&* 27. *Iunij*
1633. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & hinc eſt, quod mulier
non iuuatur Velleiano, ſi † promiſit ſoluere debita viri 26
præmortui pro exoneranda illius conſcientia, Franc. *d. de-
ciſ.* 237. *num.* 2. *& ſeqq.* Caball. *conſ. ciuili* 2. *per tot. vol.* 1.
Paſchal. *de virib. patriæ poteſt. par.* 3. *c.* 5 *num.* 18. *verſ multo
magis*, & alij relati per Thor. *in compend. deciſ. Neapol. par.*
1. *verſ. mulier vidua fol* 344. & hinc eſt etiam, quod lega-
tum † factum à muliere ſecundo viro, vt pro eius anima di- 27
ſtribuat illud validum eſt, & non iudicari in fraudem, *l.
hac æditali*, *C. de ſecund. nupt.* quia eſt legatum pium, † 28
& in ipſa cauſa omnis fraudis ſuſpicio ceſſat Io. Baptiſta Ho-
dierna *in repetit. d. l. hac æditali quæſt.* 37. *num.* 1. *&* 2. & le-
gatum annuum à marito vxori factum diſtribuendum pro
exoneratione illius conſcientiæ † validum eſt abſque frau- 29
dis ſuſpicione, cum pia cauſa in generali prohibitione † non 30
contineatur *gloſ. in c.* 2. *de reb. Eccleſ. non alien.* Tiraquell. *de
priuil. piæ cauſæ in præfat. circa finem.* Caball. *reſol. crimin.
caſu* 232. *num.* 34. & alia exempla adducit Hodierna *loc. cit.
num.* 5. *cum plurib. ſeqq.*

Et ita concluſum articulo maturè diſcuſſo, licèt ſolus
Lelius informauerit &c.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cæſaraugoſtana Diſtributionum.

Die Veneris 6. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Ratificatio licet æquiparetur mandato, tamen quando non retrotrahatur. Supplicatio ſola quando non attendatur, & quando probet.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor poteſt petere manutentionem à ſuo anteceſſore petitam.*
2 *Ratificatio mandato æquiparatur.*
3 *Ratificatio non retrotrahitur, ſi agatur de præiudicio tertij.*
4 *Coadiutoria dicitur effectuata, ſi coadiutor poſſideat.*
5 *Iudicandum non eſt iuxta formam ſupplicationis.*
Et hoc intellige verum ad commodum ſupplicantis.
6 *Supplicatio probat, quando tantum agitur ad probandam impetrationem, & præcedentem vacationem.*

DECISIO CCXLVI.

FVERAT reſolutum ſub die 7. Nouembris ſuperioris
anni * ſex Portionarios, de quibus agitur eſſe manute-
nendos in poſſeſſione exigendi tria regalia; Cum autem du-
bitaretur à qua die inciperet huiuſmodi manutentio, Do-
mini cenſuerunt, quod reſpectu Ludouici, Hieronymi,
Thomæ, & Hiacynthi ſit dandum dictum mandatum à
die prouiſionis, & qua cœperunt inſeruire, quia conſtat il-
los eſſe ſucceſſores quatuor ex illis vigintinouem, à quibus
ab initio litis fuit petitum mandatum de manutenen-
do, & cum Portionatus ſit, qui poſſidet, Portionarius
† ſucceſſor in illo poteſt petere manutentionem, vt a- 1
bundè fuit dictum in deciſione facta 13. Iunij 1636. *
quæ concluſio non fuit impugnata in deciſione facta
7 Nouembris ſuperioris anni, quæ reuidetur, nec po-
teſt impugnari. Quo verò ad alios duos nempè Michae-
lem Portionarium, & Ioannem Beneficiatum, de quorum
ſucceſſione non benè conſtat, cenſuerunt Domini dandum
eſſe mandatum a die ratificationis litis, ratificatio † enim 2
æquiparatur mandato, non tamen in hoc caſu trahitur
retro, cum agatur † de præiudicio Capituli, Pariſ. *conſ.* 3

14. *in princ. num. 3. lib. 1.* Dec. *conſ. 247. num. 5. verſ. ſexto, & vltimo*, Rim. lun *conſ. 203. num. 55. & ſeqq.*

De ſucceſſione verò Ludouici conſtat, quia ipſe fuit prouiſus per obitum Ioannis Hurtado, qui fuit coadiutor cum futura ſucceſſione Antonij Iuſte, qui eſt nominatus inter illos viginti nouem Portionarios, qui ab initio petierunt manutentionem.

Et de ſucceſſione Hieronymi conſtat, quia fuit coadiutor Auguſtini Lopez nominati in dicta prima petitione
4 mandati de manutenendo, quæ coadiutoria † præſumitur
effectuata ex quo d. Hieronymus poſſidet iuxta *conſ.* Oldradi 229.

Succeſſio Thomæ probatur, quia ipſi reſignauit Nicolaus Perez, qui habuit coadiutoriam Ioannis Martialis nominati in prima petitione ſupradicta.

Et tandem de ſucceſſione Hiacynthi conſtat, quia ipſe permutauit cum Andrea Alonſo, qui ſucceſſerat Martino Caſtellon vni ex nominatis vt ſupra.

Neque obſtat, quòd iſta ſucceſſio probetur ſolum per ſup-
5 plicationes † ſignatas, & ideo refragetur regula de non iu-
dicando iuxta formam ſupplicationis, quia hoc eſt verum ad commodum impetrantis, ſed cum hodie agatur ſolum
6 † ad probandam impetrationem, & præcedentem vacatio-
nem, ſupplicatio probat, & attenditur, Vuameſius *conſ. 522. num. 5. vol. 1. & conſ. 340. num 11. vol. 2.* qui mouetur auctoritate Rotæ *deciſione 27. de reſcript. in nou.* & hoc dictum ſequitur Cochier. *ſuper regul. de non iudicando num. 33. verſ. ſeptimo ſtabitur ſignaturæ, & dicto num. 33. per tot.* ponit alias limitationes, quarum aliquæ benè poſſunt applicari ad hunc caſum Caſſador *deciſ. 8. de reſtit. ſpoliat.* Seraph. *deciſ. 538. ſan. mem* Greg. *deciſ. 540. nu. 6.*

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Habentur iſtæ deciſiones infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito. Alias deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſionem 20. quibus adde aliam deciſionem ſub die 3. Decembris 1640. coram R. P. D. Panzirolo.*

R. P. D. CARRILLO.

Elboreñ Iuris conferendi.

Die Veneris 13. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Præſentandi quaſi poſſeſſionem ad certa beneficia alicuius Diœceſis, ſi quis prætendat habere, id quidem concludenter probare tenetur, cum Ordinarij habeant intentionem fundatam in iure, circa collationem omnium beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius habet intentionem fundatam de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis. & num 6.*
2 *Itant alleganti contrarium, incumbit onus plenè, & quidem concludenter probandi, & hoc maximè, ſi repugnet vltimus ſtatus.*
3 *Iuriſpatronatus donatio, vt ſuffragetur, quid ſit probandum.*
4 *Iuriſpatronatus, quando eſt ſuſpectum de vſurpatione, ad illud probandum, requiritur immemorabilis ante Concil.*
5 *Poſt vero Concilium immemorabilis cum præſentationibus continuatis ſpatio 50. annorum.*
6 *Donatio alicuius rei, ſi ſit facta ſub illis verbis, quod iura ſibi competentia ſine præiudicio iuris alterius donat, ex hoc conuincitur, quod alius in ea re habet intereſſe.*
7 *Obſeruantia deſeruit pro interpretatione diſpoſitionum.*
8 *Eccleſia donata ex diſpoſitione iuris non veniunt beneficia in ea exiſtentia.*
9 *Eccleſia aliud eſt, & aliud beneficium in Eccleſia.*
10 *Epiſcopus non poteſt ſubijcere beneficia libera ad iuriſpatronatus, nec etiam cum conſenſu Capituli.*
11 *Succeſſori quis per donationem non poteſt præiudicare.*
12 *Præſentandi ius ex priuilegio ſublatum eſt vigore Concil. Tridentin.*
13 *Præſentationes, ſi non appareant continuatæ, nec effectum ſortitæ, non ſuffragantur.*
14 *Sententia non præiudicat iuribus non citati.*
15 *ex Sententijs nullis non probatur aliqua poſſeſſio.*
16 *Præſentandi quaſi poſſeſſionem, vt quis acquirat, quid requiratur.*
17 *in Beneficijs ſemper vltimus ſtatus attenditur, dum non conſtat de vltimo ſtatu antecedenti.*
18 *Teſtes, qui ſimpliciter deponunt de audita, non releuant.*
19 *Teſtes, qui coadiuuantur ex præſumptione iuris, ſunt alijs præferendi.*

DECISIO CCXLVII.

PRÆTENDEBAT Religio de Aulſantiquitus fuiſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ad beneficia exiſtentia in Eccleſijs Sanctæ Mariæ de Beia, & Sancti Ioannis de Coruche Elboreñ Diœc. vigore donationum de prædictis Eccleſijs factarum ipſius Religionis Magiſtro, & ſucceſſoribus ab Alphonſo Portugalliæ Rege ſub diebus 2. Nouembr. 1286. & 20. Maij 1308. & ideo de anno 1571. iudicium ſuper ſpolio intentauit coram Religionis Conſeruatore contra Archiepiſcopum Elboreñ ſententiamque reintegratoriam reportauit, quæ in gradu appellationis fuit per Franciſcum Rabello confirmata: vnde introducta cauſa in Rota variæ emanarunt deciſiones circa nullitates dd. ſententiarum coram R. P. D. Corduba, & Patriarcha Manzanedo, in cuius locum ſubrogatus dubitaui, an ſententiæ de partibus eſſent iuſtæ, & Domini poſt quartam dubij propoſitionem eas eſſe iniuſtas reſponderunt.

Ea maxime præcipuè ratione, quia ſententiæ latæ fuerunt
contra Ordinarium, qui habet † intentionem fundatam de 1
iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis, *c. regenda 10. q. 1. c. omnes Baſilicæ 16. q. 7. cap. ex frequentibus de inſtit.* Gonz. *in regul. 8. §. 1. in proœm. n. 51. & gloſ. 11. n. 38.* Rot *dec. 416. n. 1 par. 2 recent. etiam ſi beneficia exiſterent in Eccleſia Regulari c. Abbat.* vbi Abb. *n 3. de verb ſignif.* Vital. *in clem. vnic. n. 16. de ſupplen. neglig. Prælatorum* Gonz. *ſup. regul 8 gloſſ. 23. nu. 22.* Rot. *in Vrbeuetana beneficij 15. Decembris 1625. & 9. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* alleganti autem contrarium in-
cumbit † onus plenè, & quidem concludenter probandi ma- 2
ximè quando repugnat vltimus ſtatus, de quo infra Seraph. *deciſ. 1120. num. 1.*

Quæ concludens probatio in præſenti deſumi minimè poteſt ex dd. donationibus Regis Alphonſi datis in ſumm.
Religionis num. 5. & 32. quia ex illis non † probatur iuſ- 3
patronatus competijſſe Regi donanti, prout probari debet ad effectum vt donatio ſuffragetur, *l. quod in venditione, & l. quod ſic ff. de hær. vel act. vendit* ſpeculat *in tit. de emphyteutico. § nunc aliqua. verſ. 58* Bart. *in l. ſi fiė. §. 1. vltim. quæſt. ff. de legat. 1. cum alijs allegat.* ibi per Alex. Natt.
conſ. 10 num. 7. & requiritur, prout in caſu præſumpto † 4
vſurpationis probatio per immemorabilem ante Conc. Achil. *deciſ. 4. de iure patron.* & poſt Conc. per immemorabi-
lem cum præſentationibus † continuatis ſpatio 50. annorum 5
vt in terminis Imperatoris eſt *deciſ.* Put. *369. num. 1. lib. 2. & in terminis donationis Regiæ* Mohedan. *dec. 10. nu. 2. de iurepatron. ac in terminis donationum Regum Portugalliæ.* Rot. *in Bracharen iuriſpatronatus de Ganſei 5. Iunij 1606. coram Sacrato, & in Bracharen Parochialis 30. Ianuarij præt. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et in omnem euentum cum in dd. donationibus nulla fiat mentio de huiuſmodi beneficijs, Immò potius quodam modo excipiantur, vt ex verbis donationis Eccleſiæ S. Mariæ de Beia *ibi ſe donare iura ſibi competentia ſine præiudicio iuris alieni, &c.* Ex quibus apertè conuincitur, quod alius in dicta Eccleſia haberet ius, quod non poteſt conſiderari, ni-
ſi reſpectu Archiepiſcopi, † qui habet ius conferendi bene- 6
ficia intra ſuam Diœc. donationes intelligendæ ſunt de Prioratibus, & Præceptorijs dd. Eccleſiarum prout obſeruantia
docuit, quæ bene deſeruit pro interpretatione, † vt com- 7
prehendantur beneficia exiſtentia in Eccleſia donata, Corn. *conſ. 188. nu. 10. lib. 4.* Becc. *conſ. 101. nu. 49.* Honded. *conſ. 93. nu. 27. vol. 1.* Rot. *deciſ. 256. in fin. p. 2. diuerſ.* & eo ma-
gis, quia ex diſpoſitione iuris † donata Eccleſia non veniunt 8
beneficia in ea exiſtentia, ſiquidem aliud eſt Eccleſia, & † 9
aliud beneficium in Eccleſia Card *in c. final. de iurepatronatus*, vbi Abb. *nu. 1. verb. in cœpta* Calder. *conſ. 18. in princ. eod. tit.* Caſſad. *deciſ. 21. de præben.*

Nec

Digitized by Google

Nec prædictum iuſpatronatus iuuari poteſt ex concordijs,
ſeu potius donationibus Religinni factis de annis 1293. &
& 1318. vt in ſumm. uum. 6. & 43. In quibus Epiſcopi di-
cti temporis vltra iuſpatronatus Religioni donatum per
Regem Alphonſum donaruut etiam ipſi ius præſentandi ad
beneficia ſimplicia, de quibus agitur, quoniam prædictæ
donationes Religioni ſuffragari non poſſunt, tum quia de-
10 ficiebat poteſtas in Epiſcupir, † qui non potueruut ſubijce-
re iuripatronatus beneficia libera, nec etiam cum Capitu-
lo, Abb. *in conſ.* 106. *lib.* 2. Bero. *conſ.* 44. *num.* 33. *lib.* 1.
Garz. *de benef. par.* 5 *cap.* 9. *num.* 128. *& ſeqq.* Calder. *conſ.
vlt. de iurepatr.* Rot. *dec.* 318. *num.* 7. *par.* 5. tum quia hu-
11 iuſmodi donationes uon egrediuntur † ſuos Auctores, & i-
ta non potuerunt præiudicare ſucceſſoribus *cap. veniens. de
tranſact.* Abb. *in cap. cum olim. num.* 4. *de priuileg.* Caldetin.
conſ. 12. *de reb. Eccleſ. non alien.* Dec. *conſ.* 152. Rot. *dec.* 715.
12 *par.* 4 *diuerſ.* tum & etiam quia tale ius præſentandi † ex
priuilegio fuit ſublatum ex diſpoſitione Sacr. Conc. Trid. *in
cap.* 6. *ſeſſ.* 25. *de reform.* Rot. *dec.* 658. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Se-
raph. *dec.* 1395. *num.* 4.

Neque poteſt prædicta Religio fouere ſuum ius ex præ-
ſentationibus factis à Priore, & Beneficiatis ad iſta benefi-
13 cia, quia † cum non appareant continuatæ, nec effectum
ſortitæ, non ſuffragantur Oldrad. *conſ.* 229. *num.* 2. Roch. de
Curte *de iurepatron. verb. competens. num.* 37. Ioan. de Selua
de benef. 2 *par. quæſt.* 7. *num.* 7. Gonzal. *ſup. regul.* 8. *gloſſ.* 45.
§. 2. *num.* 37. Calderin. *conſ.* 12. *de iurepatron.* Put. *dec.* 136.
num. 3. *lib.* 3. uam quoad Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Beia
dautur duæ ſententiæ latæ de auno 1453. & 1492. ad fauo-
rem aliquorum, qui dicuntur prouiſi à Priore & Beneficia-
tis, ſed cum nou fuerint latæ inter eos, quorum vnus præ-
tenderet habere beneficium vti liberum, & alter vti de iu-
14 repatron. † non poſſint præiudicare iuribus Archiepiſcopi,
qui non fuit citatus ad tradit. per Mohed. *decif.* 8. *in fine de
ſent. & re iud. præſertim cum appareant latæ à Iudice inferio-
ri, & non ab ordinario* Rot. *deciſ.* 172. *num.* 2. *par.* 3. *recent.*
15 & Ideo ex his nou probatur aliqua poſſeſſio † ſeu effectua-
tio, Alex. *conſ.* 4. *num.* 4. *vol.* 5. Rot. *deciſ.* 3. *num.* 6. *&* 7.
*de reſtit. ſpoliat. in nou. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano
deciſ.* 185. *num.* 2. prout nec etiam releuant litteræ patentes
Archiepiſcopi permutationis de anno 1459. cum non appa-
reat de præſeutatione ſeu conſenſu partis, ac de effectuatio-
16 ne † prout requiritur ad effectum acquirendi poſſeſſionem,
Gomez. *in regul. de annal. quæſt.* 47 *& in regul. trien. quæſt.* 60.
Calderin. *conſ.* 6. *de cauſ. poſſeſſ.* Caputaq. *dec.* 337. 338. 339.
& 418. *par.* 2.

Quo verò ad Eccleſiam de Coruche licet dentur prouiſio-
nes beneficiorum in ea exiſteutium factæ ab Archiepiſcopis
vti de deuolutis, & plures confirmationes, in quibus enun-
ciatur, quod fiebant de præſentatis à Priore & beneficiatis,
tamen cum uulla ex dd. prouiſionibus oſtendatur ſuum ha-
buiſſe effectum præter inſtitutionem Baptiſtæ Cottæ, qui
poſtea beneficium reſignauit vti liberum. Viſum fuit Do-
minis non releuare ex ſupracitatis maximè contra Ordina-
rium, pro cuius parte datur vltimus ſtatus iſtorum benefi-
ciorum vti de libera collatione, quod probatur etiam ex ſeu-
tentijs reintegratorijs ad poſſeſſionem præſentandi ad fauo-
rem Religionis obtentis, & omnes collationes Archiepiſco-
pi ſuum ſuut effectum ſortitæ, quod nec à parte negatur,
17 & ſic intrat concluſio, quod dum non conſtat † de valido
ſtatu antecedeuti ſemper in beneficijs vltimus ſtatus atten-
datur Calderin. *conſ.* 23. *ſub num.* 1. *ad fin. verſ. & hæc vi-
dentur de præben.* Simonet. *de reſeruat. quæſt.* 170. Lotter.
de re benef. quæſt. 34. *nu.* 26 *& ſeqq. cum alijs cumulat per ad-
den. ad* Greg. XV. *deciſ.* 77. *num* 12. *& benè diſtinguit* Rot.
deciſ. 229. *par.* 1. *recent.*

Non obſtant teſtes examinati pro parte Religionis, ete-
18 nim vltra alias exceptiones ſunt de ſimplici auditu, † &
non deponunt à quibus id audiuerint de tempore reſtricto
ante motam litem prout requiritur Anchar. *in cap. licet cau-
ſam. num* 14 *de probat.* Put. *dec.* 348 *num.* 1. *lib.* 2. & pro parte
Archiepiſcopi dantur alij teſtes, qui deponunt Archiepiſco-
pum fuiſſe, & eſſe in pacifica poſſeſſione liberè conferendi
omnia beneficia pro tempore vacautia iu ſuis menſibus exi-
ſtentia in dd. Eccleſijs ſcientibus, & patientibus Prioribus,
& Beneficiatis, qui tradiderunt poſſeſſionem, quæ depo-
19 ſitio teſtium coadiuuatur ex præſumptione iuris † quam
habet Archiepiſcopus ſuper iure conferendi in dd. Eccleſijs,
& ideo attendenda & præferenda eſt ad tradit. *per text. in l.*
3. *ff. de teſtib. & benè gloſ. ſingular. in cap.* 1. *de præſcript. lib.*
6. Abb. *in cap. licet cauſam de probat. num.* 9. *& in cap. audi-
tis. de præſcript. n.* 15. Felin. & Imol. *in cap. in noſtra de te-
ſtib.* Bald. *in l. ob carmen. ff. de teſtib.* Pariſ. *conſ.* 88. *vol.* 3.
Aretin. *conſ.* 44. Gabr. *concl.* 4. *lib.* 1. *de teſtib. nu.* 23. Greg.
deciſ. 325. *num.* 16. *&* 17. *&c.*

Ex quibus dixeruut Domini ſententias eſſe iniuſtas, ſi-
ue illæ fuerint latæ ſuper ſpolio, ſiue ſuper proprietate.

Vtraque parte informaute &c.

In hac cauſa in ſequenti parte aderunt aliæ deciſiones, ſcilicet ſub diebus 1. *Martij* 1638. *&* 1. *Iunij* 1640. *&* 4. *Iulij pariter* 1640. *coram eodem R. P. D. Carrillo, & ſub die* 5. *Decembris etiam* 1640. *coram R. P. D. Panzirolo.* ¶

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Iucoronatis.

Die Veneris 13. *Nouembris* 1637.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione poſiti, vigore Statuti Vrb. lib. 1. cap. 142. cenſentur vocati, quod ſtatutum habet locum non tantum in deſcendentibus, ſed etiam in tranſuerſalibus. Oldrad. conſil. 21. quando ſit inhærendum, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione poſiti habent expreſſam vocationem ex Statuto Vrbis lib.* 1. *cap.* 142.

2 *Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 142. *non ſolum habet locum in deſcendentibus, ſed etiam in tranſuerſalibus.*

3 *Nepotes, & pronepotes alicuius, ſi in infinitum ſint vocati ex mente, & verbis teſtatoris, pariter grauati ſunt reſtituere poſt obitum eorum alijs à teſtatore vocatis.*

4 *in Conditione poſiti, ſicuti non differunt in vocatione ab eis, qui directè ſunt nominati, ita in referente omnes comprehenduntur, ſi ſupradicti ſint certi, & ſub dictione vniuerſali.*

5 *Verbum, ſupradicti, aut ſupranominati ad quid ſit referendum.*

6 *Fideicommiſſum ex quibus coniecturis ad infinitum, & in perpetuum præſumatur à teſtatore præordinatum. num.* 7.

8 *Conditio, ſi omnes deceſſerint ſine filijs, deficit, ſi vnus moriatur cum filijs.*

9 Oldrad. *conſ.* 21. *tunc inhærendum eſt, quando teſtator iniunxit grauamen tantummodo filijs ad inuicem, vel reſpectiuè ad alios.*

10 *Secus vero, quando idem grauamen iniunctum eſt filijs filiorum in infinitum vel expreſsè, vel per coniecturas. & vide num.* 11. *vſque ad finem.*

DECISIO CCXLVIII.

MARCELLVS de Incoronatis vſque de anno 1563. teſtamentum condidit, cum quo deceſſit inſtitutis heredibus, Cæſare, Io. Baptiſta, Coronato, Camillo, & Franciſco eius filijs, quos ad inuicem ſubſtituit, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum quandocumque deceſſerint ſine filijs nepotibus, vel pronepotibus, & ex eiſdem deſcendentibus in infinitum, legitimis, & naturalibus maſculis, fœminis omninò excluſis.

Et caſu quo omnes ſupradicti decederent ſine filijs, vel nepotibus, aut pronepotibus ex eiſdem deſcendentibus in infinitum legitimis, & naturalibus maſculis, vltimo morienti ſubſtituit Paulum de Incoronatis eiuſdem teſtatoris nepotem, ſi ſuperuixerit, ſin autem eiuſdem filios, ſiue uepotes maſculos legitimos, & naturales ex eiſdem deſcendentes maſculos, vt ſupra in infinitum.

Deceſſerunt omnes filij teſtatoris ſuperextantibus ex Franciſco duobus maſculis iam profeſſis in Dominicana religione, & ſimiliter ex Paulo vocato, & multis abhinc annis defuncto ſuperextat D. Angelus, qui habuit in patrem Marcum Antonium progenitum à Paulo, nominatim per Marcellum primo loco ſubſtituto; vnde cum prætenderetur lineam Marcelli fuiſſe extinctam, & locum

factum lineæ Pauli, quæſitum fuit, an conſtet de fideicom-
miſſo, quod ſuffragetur D. Angelo, & Domini affirmati-
uè reſponderunt.

Quoniam nedum filij Marcelli ſunt vocati, & inuicem
ſubſtituti, ſed & eius nepotes, & pronepotes in infinitum,
tanquam in conditione poſiti, habent expreſſam vocatio-
1 nem † ex Statuto Vrb. 142. lib. 1. itaut in actiua, & ſucceſſi-
ua vocatione inter ſe non differant diſpoſitiuè nominati ab
alijs in conditione poſitis, Gabr. *conſ.* 115. *nu.* 11. *lib.* 1. Peregr.
art. 28. *n.* 2. *&* 25. Bellon. iun. *conſ.* 86 *n.* 30. Peregr. *conſ.* 55. *n.*
1 *lib.* 4. Rot. *dec.* 403 *n.* 3 424. *n.* 1. *par* 2. *recen. &* 575. *n.* 2. *coram*
2 *Papa Greg. XV.* & hanc ex ſtatuto † vocationem, non ſo-
lum habere locum in deſcendentibus, ſed etiam in tranſuer-
ſalibus reſolutum fuit *in Albanen. fideicommiſſi* 13. *Ianuarij*
1606. *in Romana domus ad Peregrinum* 11. *Martij* 1629. *coram*
D. meo Decano, & in Romana fideicommiſſi de Surdis 27. *Febr.*
1617. *coram bo. me. Franciſco Vbaldo.*

Quod ſi nepotes, & pronepotes Marcelli in infinitum
3 ſunt vocati, † ex mente, & verbis eiuſdem teſtatoris, pa-
riter grauati ſunt reſtituere poſt obitum profeſſorum de-
ſcendentibus ex linea Pauli.

Ex verbis namque colligitur vltimum morientem, gra-
uatum eſſe reſtituere lineæ Pauli, ibi & caſu, quo ſupra-
dicti omnes decederent ſine filijs, nepotibus, aut pronepoti-
bus ex eiſdem deſcendentibus in infinitum legitimis, & na-
turalibus maſculis vltimo morienti ſubſtituit Paulum, ſi
ſupra vixerit, ſin autem eiuſdem filios, ſiue nepotes maſcu-
los in infinitum, illa enim verba, & caſu quo ſupradicti o-
mnes, ſicuti poſiti in conditione, non differunt in vocatio-
ne ab eis, qui directè ſunt nominati, ita in referente omnes
4 comprehenduntur, † quia ſupradicti ſunt certi, & ſub di-
ctione vniuerſali ex proprietate ſermonis comprehenſi, pro-
ut Rota ſimilia verba ponderando reſoluit *in dec.* 315 *num.* 11.
coram Papa Gregorio XV. & in Spoletana fideicommiſſi, quæ
eſt 269 *num.* 6. *par.* 5. *diuerſ.* poſtea confirmata 14. *Februarij*
1633. *coram D. meo Ghiſilerio*, & idem reſpondit declarando
ſimilia verba Menoch. *conſ* 334. *nu.* 8. Grat. *conſ.* 5. *n.* 59. Cor-
neus *conſ.* 146. *nu.* 13. *vol.* 2. Decian. *reſponſo* 84 *num.* 13. *vol.* 3.
5 & in ſpecie, quod † verbum ſupradicti, aut ſupranomina-
ti ſit referendum ad filios in conditione poſitos, latè compro-
bat Ciriac. *controu.* 96 *nu* 48.

Senſuinque ad mentem teſtatoris proximum maximè e-
6 tiam ſuadent coniecturæ, † & præſumptiones ex eodem
teſtamento deſumptæ, & per informantes pro D. Angelo
ponderatæ, & ſignanter digreſſio ad plures gradus ſubſtitu-
tionum, qualitas maſculinitatis, iuncta temporis perpetui-
tate, ex verbis in infinitum, & fœminarum excluſione, ac
formula eadem ſuccedendi inter deſcendentes Pauli, quæ
indicant teſtatorem cogitaſſe, nedum deficientem filiorum
hæredum, qui poterant breui tempore deficere, ſed & alio-
rum deſcendentium ad commodum lineæ Pauli, per quam
fideicommiſſum ad remotiſſimum tempus erat protrahen-
dum, quod videtur ex toto contexto teſtatoris præcipuum
propoſitum, vt ad infinitum fideicommiſſi ſubordinatio de-
ſeruiret, & hanc perpetuitatis præſumptionem, & ad re-
7 motiſſimum tempus directam, † ſemper Domini in pluri-
bus cauſis magni fecerunt, vt *in dec.* 231. *n.* 4. *par.* 2. *dec.* 6. *n.* 16.
21. *n.* 3. 180. *n.* 8. 216. *n.* 13. *par.* 5. *diuerſ. & in Bononien. fideicom.*
de Scadinarijs 11. *Decembris* 1623. *coram D. meo Merlino, &*
in Viterbien. Caſtrorum coram D. meo Decano, quæ eſt 194. *nu.*
9. *eadem par.* 5. *diuerſ.*

Neque obſtat, quod cum defecerit conditio, ſi om-
nes deceſſerint ſine filijs, ſub qua vtraque linea fuit
vocata, ex quo Franciſcus alter ex filijs Marcelli in-
8 ſtitutis deceſſit relictis duobus filijs maſculis, † ſemper
intret conſilium Oldradi ac paſſim receptum ad fidei-
commiſſi excluſionem, Couar. *in c. Raynaldus nu.* 3. *verſ.*
ſed & illud. de teſtam. Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 6. *num.*
8. Surd. *conſ.* 446. *num.* 11. Rot. *dec.* 486. *num.* 1 *par.* 1. *&*
125. *nu.* 1. *par* 3. *recent.*

Quia tunc inhærendum eſt rationibus Oldradi, quando
9 teſtator † iniunxit grauamen tantummodo filijs ad inui-
cem, vel reſpectiuè ad alios, ſecus autem quando idem gra-
uamen iniunctum eſt filijs filiorum in infinitum, vel ex-
preſsè per illa verba, & caſu quo omnes ſupradicti, vel per
10 coniecturas † mentem declarantes, vt in præſenti per ſupra-
dicta, quia tunc fideicommiſſum inducitur, & ab opinione
Oldradi receditur Grat. *conſ.* 5. *nu.* 58. *&* 85. Pariſ *conſ.* 7.
num. 37. *lib.* 3. Decian. *conſ.* 84. *nu.* 26. *lib* 3. Peregr. *de fideic. art.*
29 *num* 41. Menoch. *conſ.* 334. *nu.* 18. & cum hac declaratio-
ne tranſiuit Rota *coram Mantica dec.* 375. *num* 7. *& in Spole-*
tana fideicommiſſi 269. *num.* 2. *par.* 5. *diuerſ.*

Nec mouit Dominos, quod verba illa caſu quo omnes ſu-
pradicti decederent ſine filijs, † ſint referenda ad teſtatoris 11
filios, non autem ad alios in conditione poſitos, Ruin. *conſ.*
96. *num.* 11. *lib.* 2 Cæphal. *conſ.* 17. *num.* 15. *&* 30. Bellon.
iun. *conſ.* 43. *num.* 14. qui omnes videntur loqui † in termi- 12
nis clauſulæ, ſi omnes, & idem dicebatur firmatum in *de-*
ciſ. 486. *num.* 4. *par.* 1. *recent.*

Quia retenta opinione, quod deſcendentes in infini-
tum, ab illis quinque filijs Marcelli teſtatoris, ſint ex-
preſsè vocati, prout alij nominatim ſubſtituti, aucto-
ritates prædictæ bene ſe ipſas declarant, dum præſup-
ponunt in conditione poſitos non eſſe vocatos, & tunc
illorum opinio rectè procederet, † quia relatio ad non vo- 13
catos fieri non poteſt.

Et quæ replicantur, quod filij vltimi decedentis non ſint
in conditione poſiti, & per conſequens, neque vocati, &
grauati, ſed ſoli illi præcedentium bene euitatur ex verbis
expreſſis teſtamenti, ibi quos ad inuicem ſubſtituit quando-
cumq; deceſſerint ſine filijs, nepotibus, aut pronepotibus.
Vnde patet omnes † deſcendentes, ſub conditione eſſe com- 14
prehenſos, grauamen verò ad fauorem lineæ Pauli, eſſe
iniunctum tantummodo vltimo morienti.

Et ita &c.

In ſequenti parte in hac cauſa aderunt aliæ deciſiones, idest ſub diebus 13. Maij 1639. & 5. Nouembris eiuſdem anni, & 5. Martij 1640. coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Pirouano Decano.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO

Bononien. Fideicommiſſi.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Fœminæ, quando, & ex quibus verbis colligi poteſt, quod etiam à teſtatore ſint vocatæ ad primogenituram.

SVMMARIVM.

1 *Fœminæ in primogenitura, quando etiam intelligantur comprehenſæ.*

2 *in Primogenitura, quod fœminæ ſint vocatæ facienda eſt interpretatio, niſi aliud in eius inſtitutione ſit cautum.*

3 *Progeniei appellatione comprehenduntur fœminæ ceſſante ratione conſeruandæ agnationis.*

4 *Proximior vltimo poſſeſſori decedenti præferendus eſt in primogenituræ ſucceſſione.*

5 *in Primogenitura remotiores excludantur, dum in linea, in qua manet primogenitura adſint capaces.*

6 *de Voluntate eius, qui primogenituram inſtituit, ſi conſtet, quod voluerit excludere fœminas, ſuac maſculi alterius lineæ remotiores excludant fœminas, & quando dicatur de ea voluntate conſtare. num. 7. & 8.*

9 *Teſtatoris verba adiectiuè prolata, directe ad caſum ab eo non præuiſum deſeruire non poſſunt.*

10 *Extenſio contra grauatum non fit de caſu ad caſum, de perſona ad perſonam, de tempore ad tempus.*

11 *Extenſio de linea ad lineam certè non fit contra grauatum, quando lineam vocati eſt ingreſſum fideicommiſſum, & de linea extant deſcendentes.*

12 *Verba contra vocatum, quando conſtituant regulam. & num. 13.*

14 *Verba aliqua, ſi habuerunt ſuam effectum, non ſunt vlterius trahenda ad totam diſpoſitionem.*

15 *Argumentum à perpetuitate deſumptum quando euitetur.*

16 *Teſtatoris verba (intendendo ſempre) qualificant totam diſpoſitionem, quando in principio, vel ſine teſtamenti independenter, & de per ſe principaliter ponuntur.*

17 *Verba, quæ poſſunt habere ſuum effectum, non ſunt vlterius extendenda.*

18 *Argumentum ab euitanda ſuperfluitate validum eſt.*

19 *Dictio (ſempre) perpetuitatem indicat, & infere ad omne tempus, & ad omnes caſus diſpoſitio eſt intelligenda.*

20 *Ar-*

Digitized by Google

20 *Argumentum ab euitanda ſuperfluitate eſt valde leue.*
21 *Superfluitas ſaluatur, ſi aliquid fuerit prolatum ad maiorem ipſius diſpoſitionis declarationem.*
22 *Teſtator non præſumitur voluiſſe ordinem à lege determinatum in ſuccedendo primogenituræ alterare, ſcilicet donec de eadem linea extant deſcendentes ad aliam non fiat tranſitus.*

DECISIO CCXLIX.

CAVSA de nouo propoſita, & ſæpius examinata, hodieque ab omnibus Dominis maturè diſcuſſa, concluſum fuit recedendum eſſe à deciſis 20. Iunij 1636. & ita de fideicommiſſo conſtare ad fauorem fœminarum lineæ Ioannis Pauli, filij primogeniti Cæſaris, filij Iſabellæ.

Fœminæ enim deſcendentes ex primogenito Iſabellæ, qui fuit Cęſar, proculdubio vocatæ dicuntur poſt maſculos eiuſdem lineæ, & gradus ex illis verbis, *& morendo la detta mia figliuola* (loquendo de Iſabella) *voglio che la mia facoltà vada al primogenito di detta mia figliuola, e coſi di progenie, in progenie, alli primogeniti de figliuoli, nepoti, e pronepoti in infini-*
1 *to di detta mia figliuola*, quorum natura, & proprietas † eſt, quamuis latinè prolata compræhendere fœminas, Bald. *in l. multis n. 1. ff. de ſtatu hom. & conſ. 275. n. 6. cum ſeqq. lib. 2.* Cou. *var. reſol. lib. 3. cap. 5. nu. 5. verſic. rurſus ſeptimo dicens*. quamuis Tiraq. *de primog. q. 10. nu. 13.* de hac opinione Baldi du-
2 bitauerit; attamen pro fęmina inhærendum, † niſi aliud cautum expreſsè fuerit in prima primogeniorum inſtitutione, Lup. *in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 69. n. 26.* Molina *de primogeniis. lib. 3. c. 4. nu. 4.* & maximè in occurrenti caſu,
3 per expreſſionem † de progenie in progeniem, quæ comprehendit fœminas, ceſſante ratione conſeruandæ agnationis, vt in præſenti Craſſ. *in §. fideicommiſſum qu. 15. num. 5.* & concluſionem latiſſimè comprobat Menoch. *conſ. 926. nu. 24.* Parlador. *de ſubſtit. poſt* Sexquicent. *q. 5. num. 5.* Fuſar. *q. 385. nu. 12.* & dum ſupereſt ex Paulo primogenito Cæſaris Comitiſſa Iulia, ſemper eſt præferenda Comiti Lucretio
4 filio alterius Comitis Lucretij ſecundogeniti Cęſaris, † vti proximior vltimo poſſeſſori decedenti; in cuius Pauli lineam, ſicuti primo ingreſſa eſt ſucceſſio, ita cæteri remo-
5 tiores excluduntur, donec † capaces in eadem reperiuntur, Molin. *de primog. lib. 3. cap. 6. num. 29.* Guttier. *canon. qq. lib. 2. cap. 14.* Peregr. *de fideicomm. art. 27 num. 14.* Fuſar. *quæſt. 387. nu 55.* cum alijs plenè deductis per Gluthbam *de ſucceſſ. feud. § 2. gloſ. 10. num. 21. & ſeqq.*

Non obſtat, ſi dicatur quando conſtat de contraria voluntate excludendi fęminas eius, qui primogenituram inſtituit,
6 † tunc maſculi alterius lineæ remotiores excludunt fœminas, Rim. iun. *conſ. 544. n. 97.* Pariſ. *conſ. 72. n. 95. lib 4.* Burſat. *conſ. 229. n. 112.* Menoch *conſ. 1006. n. 8.* Grat. *diſcept. 621. n. 4. & ſeqq.* & de voluntate teſtatoris excludendi fœminas, dicebatur ſufficienter conſtare ex verbis eiuſdem teſtamenti, ibi, *e mancando lei* (loquendo de Iſabella) *ſenza figliuoli, intendendo ſempre de maſchi, voglio che ſucceda la ſecondagenita*, cuius dictionis ſenſus, & virtus tendit ad excluſionem fęmi-
7 narum, † in quocumque tempore, & caſuum diuerſitate, & in omnibus æqualem reddit teſtatoris diſpoſitionem, *l. 1. in verbo ſemper, vbi gl.* & Bart. *ff. ſol. matr.* Pancir. *conſ. 91. nu. 2.* Peregr. *de fideic. art. 27. n. 2.* Dec. *conſ. 1. n. 258.* dicens, teſtatorem per illa verba, *intendendo ſempre de maſchi*, conſideraſ-
8 ſe perpetuum quoddam † tempus, per quod voluit fideicommiſſum durare, & idem declarando ſequitur Grat. *diſcept. 621. nu. 18.* & Caſanat. *conſ. 47. n. 122.* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. n. 62.* Fuſar. *q. 403. nu. 37.*

Quoniam aduerterunt Domini, caſum à teſtatore præordinatum non eueniſſe, dum Iſabella decedens reliquit Cęſarem maſculum, & ab eo Cæſare progeniti fuerunt Paulus primogenitus, & Lucretius ſecundogenitus, qui Paulus pater eſt Comitiſſæ Iuliæ, Lucretius verò alterius Lucretij genitor, vt propterea verba illa, *intendendo ſempre de maſchi*, tanquam adiectiuè prolata, ad caſum deficientię Iſabellæ ſi-
9 ne maſculis, directæ ad caſum à teſtatore non præuiſum † deſeruire non poſſunt, ſcilicet quando Iſabella maſculos ſuſcepiſſet, & deinde maſculus progenitus fœminam tantum reliquiſſet, extenſiuè autem omnes Regulæ iuris contradicunt, dum non fuit habita ratio conſeruandę agnationis, nec
10 aliæ coniecturæ vrgent, † nam de caſu ad caſum, de perſona ad perſonam, de tempore ad tempus non fit extenſio contra grauatum, Oldr. *conſ. 21.* Surd. *conſ. 55 n. 24 & 96. nu 8. lib. 1.* Mant. *de coniect. lib. 3. tit. 19. nu. 8.* Pereg. *de fideic. art. 1. nu. 36.* Fuſar. *latiſſ. q. 460. nu. 1. & ſeqq.* & eo minus in tranſitu de linea ad lineam, quando lineam vocati † eſt ingreſſum fidei- 11
commiſſum, & de linea extant deſcendentes, Molin. *de primog. lib. 3. cap. 6. nu. 29. & ſeqq.* Peregr. *de fideic. art. 27. num. 14.* Fuſar. *q. 387. num. 55.* cum alijs ſupra adductis.

Nec dicatur, quod eadem verba, *intendendo ſempre*, prolata fuerint à teſtatore per modum regulæ, & declarationis ad vniuerſam diſpoſitionem excludendo fœminas in quocumque caſu, & gradu, aut linea, maſculis exiſtentibus, & concurrentibus.

Quia tàm allegati in prima deciſione pro maſculis, quam adducti pro Comitiſſa Iulia conueniunt in ſupradicta concluſione, quando per modum regulæ teſtator ſe declarat ad excluſionem fœminarum, ſed in applicatione diſcordant, † quando ſcilicet talia verba regulam conſtituant con- 12
tra fœminas, & tunc regulam conſtituere voluerunt, Caſanat. *conſil. 47. 50. & 53.* Caſtil. *lib. 2. controu. cap. 71. & 72.* Ramon. *conſ. vlt. num. 73. 494. & 50. addens. ad* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. nu. 50. & ſeqq.* quando † talia verba 13
leguntur in initio diſpoſitionis, vel in fine independenter apponuntur, non autem quando adiectiuè, & acceſſoriè, & in medio orationis ad caſum præordinatum ſub conditione ſi ſine filijs, quoniam tunc cum habeant ſuum effectum in diſtinguendo prælationem maſculorum ab ipſis fœminis, & qualificando conditionem, cui adijcitur, † abſque eo 14
quod trahatur ad totam diſpoſitionem vlterius non ſunt extendenda, Bart. *in l. fin. verſic. ſi enim illa clauſula. ff. de reb. dub.* Bald. *conſ. 412. nu. 4. lib. 3.* Rot. *dec. 257. nu. 2. par. 5. diuerſ.* & ſecundum hanc diſtinctionem ponderatis auctoritatibus in deciſione, quæ reuidetur allatis, & in hac eadem poſitione additis, † benè euitatur argumentum à perpetuitate 15
deſumptum.

Nam omnes nempè Pancir. *conſ. 91. n. 20.* Peregr. *art. 27. n. 2.* Menoch. *conſ. 836. in fin.* Decian. *conſ. 1. n. 258. vol. 1.* Caſanat. *conſ. 47. n. 122.* Grat. *diſcept. 621. nu. 18. & 19.* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. n. 62* Parlad. *q. 1. ex addicendis* Sexquicent. *n. 5.* Becc. *conſ. 123. n. 9.* Fuſar. *q. 403. n. 37.* Muta *dec. 57. n. 4.* omnes, inquam, in caſibus ab eis propoſitis determinant verba illa qualificare † totam diſpoſitionem, quando in 16
principio, vel fine teſtamenti independenter, & de per ſe principaliter ponuntur: de clauſula autem in medio orationis poſita, & adiecta conditioni, & declarationi deſeruiens, non fuit de illorum intentione quæſtionem definire, quæ propterea † cum poſſit habere ſuum effectum, vt dictum 17
fuit, non ſunt vlterius extendenda.

Nec mouit Dominos argumentum ab euitanda ſuperfluitate, dum † ſufficiebat dicere *intendendo de maſchi*, abſque 18
eo, quod adderetur dictio, *ſempre*, perpetuitatem indicans, & inferens † ad omne tempus, & ad omnes caſus di- 19
ſpoſitionem eſſe intelligendam.

Quoniam vltra quod argumentum ab euitanda ſuperfluitate, † eſt admodum leue, vt dicunt Alc. *in l. 3 n. 3. ff. de lega. 3.* 20
Mant. *de coniect. lib. 3. tit. 6. n. 8.* Pereg. *de fideic. art. 14. n. 21.* Surd. *conſ. 325. n. 14.* attamen viſum fuit non carere ſua cauſa, & effectu, dum teſtator expreſsè voluit primogenituram incipere à maſculo, non autem à fœmina; propterea ſi Iſabella non reliquiſſet maſculos, & à proprijs fœminis incipere non poterat propter ſubſequentem ſubſtitutionem de ſorore ſecundogenita, & eius filijs maſculis, meritò poterat dubitari abſque dictione, ſemper, quod à fœminis prouenientibus ex ſorore ſecundogenita, incipere poſſit primogenitura in præiudicium maſculorum ſororis tertiogenitæ, dum eſſet prouiſum tantummodo in caſum, in quem Iſabella deceſſiſſet ſine filijs maſculis, & addi poteſt, quod teſtator, in pluribus partibus teſtamenti, repetijt eadem verba, *intendendo ſempre*, quæ prolata cernuntur ad maiorem ipſius diſpoſitionis declarationem † cum qua declaratione 21
ſaluatur ſuperfluitas, Alex. *conſ. 33. n. 5. lib. 1.* cum alijs plenè adductis per Surd. *conſ. 325. n. 14.*

Cæterum vbi primogenitura cępit habere ſuum effectum, intrando lineam Cæſaris maſculi, filij Iſabellæ, vt in præſenti non voluit, neque cogitauit teſtator, ordinem primogenituræ † in ſuccedendo, à lege determinatum alterare; 22
ſcilicet donec de eadem linea extant deſcendentes, ad aliam non fiat tranſitus, vt ſupra firmatum fuit.

Et ita &c.

In eadem cauſa in ſequenti parte habentur aliæ deciſiones coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Pirouano Decano ſub die 18. Iunij 1638. & coram R. P. D. Roias ſub diebus 27. Iunij 1638. & 30. Ianuar. 1640.

Digitized by Google

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Virduneſi Monaſterij.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

A R G V M E N T V M.

Arbitrium pro cumulatione petitorij cum poſſeſſorio, quando intret. Papa quando dicatur prouidere de beneficio tanquam reſeruato, & quando non, & plura circa naturam clauſularum poſitarum in beneficiorum prouiſionibus.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrium intelligitur datum prout de iure.*
2 *Arbitrinm valde minuit de vigore iuris, & operatur, vt relicto vtroque extremo rigoroſo, ſeruetur æquitas.*
3 *Poſſeſſorij cumulatio cum petitorio de æquitate intrat, qnando poſſeſſorium pendet à petitorio.*
4 *Reſeruationes, ſeu affectiones Apoſtolicæ inficiunt titulum, & poſſeſſionem.*
5 *Regulæ ſecundæ Cancellariæ excluſio quando intret, & quando ceſſet num. 6.*
7 *Priuilegiornm derogatio contenta in regula octaua non trahitur ad regulas antecedentes.*
8 *in Beneficij prouiſione facta à Papa tanquam de reſeruato ſolet apponi clauſula, dummodo collatio ad nos &c.*
9 *Clauſula, dudum &c. ſolet apponi in prouiſione beneficij, quando Papa prouidet ratione vacationis in menſe reſeruato, & regulariter ſolet apponi in alijs reſeruationibus, & nu. 10.*
11 *Clauſula, dummodo de tempore datæ præſentium, beneficium non ſit prouiſum æquipollet clanſulæ, dummodo de tempore datæ præſentium non ſit ulterius ius quæſitum.*
12 *Clauſula, dummodo de tempore datæ præſentium non ſit ulterius quæſitum, ſolet apponi in prouiſione beneficij facta à Papa, quando concurrit cum Ordinario in beneficio non reſeruato.*
13 *Papa, quando præſumitnr voluiſſe conferre beneficium, etiamſi non fuiſſet reſeruatum.*
14 *Beneficium per appoſitionem manus Papæ, adeo remanet affectum, vt de illo, niſi ipſe Papa poteſt diſponere. amplia num. 15.*
15 *Papa, quando dat adminiſtratorem, vel Commendatarium alicui Prælaturæ, ſi poſtea Capitulum eligat Prælatum, non tenet electio.*
16 *Papa dando adminiſtratorem alicui Eccleſiæ, prouiſionem ſibi reſeruare videtur, itaut quicquid ab alio fiat, irritum eſt.*
17 *Monaſterium, quando reperitur taxatum in libris Cameræ vltra florenos 200. auri intrat reſeruatio 2. regul. etiam quod agatnr de Monaſterio habente Conuentum, ſi ſit ſolitum commendari. & nu. 18.*
19 *Monaſteria, quæ ſunt ſolita commendari, cum æquiparentur Epiſcopatibus prouidentur in Conciſtorio.*
20 *Menſis Februarij eſt reſeruatus.*
21 *Matrimonij contractus inducit vacationem beneficiorum, etiam quod nulliter fuerit contractum, præterquam ex defectu conſenſus.*
Matrimonium, qui contrahit contra Canones, non debet eſſe melioris conditionis, quam qui ſecundum Canones contrahit. nu 21.
22 *Reſeruatio regulæ octauæ habet etiam locum in ceſſatione Commendæ in menſe reſeruato.*
23 *Regul. 8. Cancell. nedum tollit omnia priuilegia, quantumuis ampliſſima, ſed etiam habet decretum irritans.*
24 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem. & num. 33.*
25 *Reſeruatio, quando eſt notoria, tunc ſi aliquis ab alio, quàm à Papa prouidetur de beneficio reſeruato, eius titulus, & poſſeſſio eſt infecta, licet in reſeruatione in corpore iuris clauſa, non adſit decretum irritans, vel aliàs ſuper certo corpore beneficij.*
26 *Decretum irritans, quando non eſt iuſtificatum, non tollit inſiſtentiam facti. limita nu. 27.*
28 *ſub Concordatis Germaniæ non comprehenditnr Ciuitas Virdunen.*
29 *Concordata Germaniæ à Leone X. non ſimpliciter fuit extenſa ad Ciuitatem Virdunen. ſed fauore Capituli, quoad alternatiuam menſium tantum.*
30 *Extenſio limitata, vltra eam nihil operatur.*
31 *Regul. 15. Cancell. reuocat facultates conferendi beneficia reſeruata, ſeu affecta, & num 34.*
32 *Regul. 15. Cancell. licet non legatnr inter regulas Innocentij VIII attamen à cæteris ab eo Pontificibus ad noſtra vſque tempora approbata, & inter regulas ſemper inſerta reperitur.*
35 *in Confirmationibus non veniunt ea, quæ ſunt inſolita, neque ea quæ de facili concedi non conſueuerunt.*
36 *Confirmatio dicitur continere inſolita, & ea, quæ de facili concedi non ſoleat, ſi agatur de maximo præiudicio Sedis Apoſtolicæ.*
37 *Clauſnla, in omnibus, & per omnia, quando non reducat omnia ad æqualitatem, & num. 38.*
39 *in Collatione beneficij reſeruati, licet à Papa non fuerit appoſita clauſula, dummodo collatio ad nos hac vice pertinet, non tamen ſequitur, quod Papa noluerit.*
40 *Clauſula, dummodo collatio &c. non ſolet apponi in gratia conceſſionis beneficij facta motuproprio.*
41 *in Beneficij prouiſione facta à Papa motuproprio, tanquam de reſeruato, veluti ex capite Protbonotariatus, tunc prouiſus Apoſtolicus, etiam concurrente ulterius partis iuſtificatione, quoad gratiam propriam non tenetur iuſtificare Protbonotariatum, à quo reſultat reſeruatio, ſed alia pars tenetur probare contrarium. nu. 42.*
43 *Clauſula, dummodo &c. ponitur quando Papa prouidet ſimpliciter de reſeruato, vel ratione menſis, vel ex alia reſeruatione particulari, ſecus autem, quando prouidet principaliter de affecto.*
44 *Clauſula, dummodo de tempore datæ præſentium &c. in gratijs ſubintelligitur, ſi non adſit.*
45 *Et quando iſta clauſula ponitur in reſeruatis non operatnr, quod Papa noluerit prouidere tanquam de non reſeruatis, & nu. 46.*
47 *Clauſulæ præſeruatiuæ iuris tertij poſitæ in gratijs Papæ, ſunt intelligendæ quod præſeruent, quatenus illud, quod præſeruatur, ſit canonicum, & validum, non autem inualidum.*
48 *Poſſeſſio ſolo animo amittitnr.*

D E C I S I O CCL.

SANCTISSIMVS D. N. reſcripſit in hac cauſa, vt in petitorio, & poſſeſſorio, etiam ſummariſſimo ſimul & ſemel procedatur arbitrio Rotæ, & quamuis † arbitrium intelligatur, prout de iure, nihilominus valde mi- 1
nuit de rigore iuris, & † operatur, vt relicto vtroque extremo rigoroſo, ſeruetur æquitas, Bald. *conſ.* 177. *num.* 4. 2
lib 1. prout DD. & deciſionibus Rotalibus fusè relatis firmat Ludouicus Poſtius *in ſuo tract. mandati de manuten. obſern.* 7. *nu* 66. *& ſeqq.* Greg. *dec.* 326. *n.* 30. ideo indubitatum erat apud partes, quod attenta æquitate, † intrat prodi- 3
cta cumulatione arbitrium, quando poſſeſſorium pendet à petitorio iuxta Caſtrenſ *in conſ.* 43. *incipiens, videtur dicendum, in princ. & num.* 2. *verſ. ſed in caſu noſtro lib.* 1. vel quando poſſeſſio eſt turbida Lancell. *de atten. par.* 3. *cap.* 29. *quæſt.* 19. *num.* 4. *& ſeqq* Verall. *dec.* 200. *part.* 2. Rot. *dec.* 265 *num* 11. *& deciſ.* 476. *num.* 7. *& dec.* 557. *num.* 3 *par.* 1. *recent. quæ eſt apud* Caualer. *dec.* 284 *nu* 1. *&* 4. prout etiam *dec.* 507. *num.* 3. *apud eundem cum alijs allegatis in dec* 542. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

Quantum attinet ad primum, vt excluderetur dependentia poſſeſſorij, plura deducebantur ad excludendas quoque reſeruationes, † ſeu affectiones Apoſtolicas, in qui- 4
bus velut inficientibus titulum, & poſſeſſionem tota conſiſtebat difficultas.

Primò enim dicebatur, quod cum Capitulum iſtius Monaſterij elegerit, prout expreſsè declarauit in actu electionis, Abbatem vigore concordatorum Germaniæ, in quibus diſponitur in hæc verba. Item placet nobis, quod in Metropolitanis, & Cathedralibus, etiam non immediatè ſubiectis Sedi Apoſtolicæ fiant electiones canonicæ, quæ ad dictum Sedem pro obtinenda confirmatione deferantur intra tempus conſtitutum per Conſtitutionem Nicolai Tertij, &c. † intrabat excluſio regulæ ſecundæ Cancellariæ, 5

Cocchier.

Cocchler. *ſuper d. regul. aum. 16.* Lotter. *de re beneſic. lib. 2.*
quæſt. 34. aum. 17. Cum huiuſmodi concordata per Leonem
Decimum Pontificem ſuerint extenſa ad Ciuitatem Virdu-
nen. Put. *deciſ. 45. in princ. lib. 1. correct. & fuit dictum in*
cauſa Virdunea. electionis Epiſcopatus 15. Nouembris 1593.
& 23. Maij 1594. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphi-
lio, & 23. Martij 1595. coram Litta, & in alia Virdunen.
Canonicatus 13. Februarij 1617. coram Andrea, quæ in il-
lius impreſſis eſt deciſ. 100. Lotterius *vbi ſupra lib. 2. quæſt.*
28. aum. 63.

Secundo deducebantur litteræ Paſchalis Secundi, in qui-
bus decreuit, vt Religioſi iſtius Monaſterij à nemine mole-
ſtari debeant in electione Abbatis, prout addebatur etiam
confirmatio Eugenij Tertij, qui diſpoſuit, vt obeunte Ab-
bate huius Monaſterij pro tempore, nullus ibi qualibet ſub-
reptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fra-
tres communi conſenſu, aut pars Capituli ſanioris, ſecun-
dum Dei timorem, & Diui Benedicti Regulam prouiderint
eligendum. Et denique afferebatur etiam conceſſio ſanct.
mem. Clem. VIII. facta Congregationi in illis partibus
erectæ, & ſub qua prætenditur eſſe Monaſterium, de quo
agitur, qui quidem Summus Pontifex prædictę Congrega-
tioni communicauit omnia, & ſingula, priuilegia, gratias,
indulgentias, immunitates, exemptiones, libertates, fa-
uores, & indulta Monaſterio Caſſinenſi, ſeu S. Iuſtinæ de
Padua, illiuſque ſingulis Monaſterijs per quoſcumque Ro-
manos Pontifices, & Sedem Apoſtolicam, aut aliàs quo-
modolibet conceſſa, & in futurum concedenda, quam com-
municationem confirmauit etiam ſan. me. Paulus V. Vn-
de inferebatur, quod cum Congregatio Caſſinenſis habeat
priuilegia Eugenij Quarti, vt quotieſcumque Monaſteria
vacauerint etiam apud Sedem, & qualitercumque vacare
contigerit, etiamſi ſpeciales, vel generales reſeruationes
adſint, electio ſpectet ad Capitulum, ſi tunc celebrabitur,
vel ad Præſidentem; ideo ſtantibus dictis priuilegijs, Mo-
6 naſterium iſtud † non comprehẽditur ſub dicta regula ſecun-
da, Garz. *de benef. par. 5. cap. 1. nu. 219.* eaq; eſt ratio, quia
7 derogatio priuilegiorum contẽta in regula octaua † non tra-
hitur ad regulas antecedentes, Rota *dec. 767. n. 3. & 4. par.*
2. recen. & fuit dictum in cauſa Vrgellen. optionis 10. Ianuar.
1622. coram Remboldo.

Tertiò, ac tandem ponderabatur etiam, quod in gratia,
de qua agitur, conceſſa Eminentiſſimo, & Reuerendiſſi-
mo D. Cardinali Bichio, videtur Sanctiſſ. D. N. habuiſſe
ſenſum prouidendi de non reſeruato, vt poteſt colligi ex plu-
ribus, & primò dum non appoſuit in dicta prouiſione clau
8 ſulam, † dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, quæ
ſolet apponi, quando Papa prouidet de reſeruato, Panorm.
de offic. & poteſt. Capituli ſede vacant. in 7. prælud. ſub aum.
19. Simonet. *de reſeruat. quæſt. 61. nam. 3. & fuit dictum in*
cauſa Taurinea. Cantoriæ 14. Octobris 1569. coram Oradino,
& in cauſa Romana Clericatus S. Petri 27. Nouembris 1601.
coram bon. mem. Hieron. Card. Pamphilio. Secundo, dum
pariter omiſit clauſulam, dudum &c. quæ ſimiliter apponi-
9 tur † quando Papa prouidet ratione vacationis in menſe re-
ſeruato, vt fuit dictum in cauſa *Romana Cappellaniæ 9. De-*
cembris 1602. coram bon. mem. Card. Millino, prout etiam
10 regulariter poni conſueuit † in alijs reſeruationibus, vt no-
tat Hieronymus Paulus *in praxi Cancellariæ in notabilibus*
ſuper vacantibus reſeruatis poſt practicam Rebuff. *nouiter*
impreſſam fol. mihi 454. verſicul. nota quando vacat dignitas
principalis. Tertiò denique, quod Sanctiſſimus D. N. ha-
buerit dictum ſenſum prouidendi de non reſeruato, ſed
ſimpliciter concurrendi, videtur ſatis deprehendi ex eo,
quod appoſuit in hac eadem prouiſione clauſula, dummo-
do de tempore datæ præſentium eidem Monaſterio de Ab-
bate prouiſum, aut illud alteri commendatum canonicè
11 non exiſtat, † quæ clauſula videtur æquipollere clauſulæ,
dummodo de tempore datæ præſentium non ſit alterius ius
quæſitum, apponi ſolitæ, quando Papa concurrit cum
12 † Ordinario in beneficio non reſeruato, Sarnen. *ſuper*
reg. de iure quæſit. non tollen. quæſt 1. in princ. cum allegatis
in Padebornen. Canonicatus 29. Martij 1620. coram me, &
notat etiam Hieronymus Paulus *loco præcit. poſt princ. fol.*
mihi 458.

Verum iſtis minimè obſtãtibus Domini vnanimiter cen-
ſuerunt intrare arbitrium pro cumulatione poſſeſſorij cum
petitorio, & moti ſunt, quia cum Sanctiſſ. D. N. præuia
narratiua, quod Commenda per dimiſſionem factam in
manibus Sanctitatis Suæ à Nicolao Franciſco, vel per con-
tractum ab ipſo Matrimonium de menſe Februarij, ceſſa-
bat in iſto Monaſterio, ſubdens verum, & vltimum vaca-
tionis modum per verba, † & ſi ex illo quæuis generalis re- 13
ſeruatio, & in corpore iuris clauſa reſultet, &c. pro ex-
preſſo habentes, &c. motu proprio præfato Eminentiſſ. &
Reuerendiſſ. D. Card. Bichio dictum Monaſterium cõmen-
dauerit, per ſupradicta verba idem Sanctiſſ. declarauit,
non ſolum prouidere ex affectione propter Commendam,
ſed ex quacumque alia reſeruatione. Et primò quantum
attinet ad affectionem, certum eſt, quod huiuſmodi Mo-
naſterium ceſſante in eo Commenda per contractum matri-
monij, † per appoſitionem manus Papæ adeo affectum re- 14
manebat, vt de eo nullus alius præter S. D. N. diſponere
poſſet, quouſque aliquis de illo in titulum prouideretur,
Roman. *conſ. 350. num. 11. & ibi Addentes in littera M,*
qui allegant concordantes Mohed. *deciſ. 9. aum. 4. de præben.*
Creſcent. *deciſ. 2. de Paroch.* & alios cumulat Gonzal. *ad*
reg. 8. gloſſ. 12. in quo caſu non erat neceſſaria † alia inhi- 15
bitio, nec decretum, Gaſpar. de Peruſ. *de reſeruat. quæſt.*
10. per tot. Gabr. *conſ. 166. num. 6. lib. 1.* Gonzal. *vbi ſu-*
pra gloſ. 52 num. 6. & 7. vbi docet quibus iuribus nitatur af-
fectio, & in terminis electionis, Roman. *d. conſ. 350. num.*
12. ſubiungens, quod quando Papa dat adminiſtratorem,
vel Commendatarium † alicui Prælaturæ, ſi poſtea Ca- 16
pitulum eligat Prælatum, non tenet electio, quia Papa
Adminiſtratorem, ſeu Commendatarium dando, illius
Eccleſiæ prouiſionem † ſibi reſeruaſſe videtur, itaut quic- 17
quid per Capitulum agitur circa electionem, ſit irritum,
Compoſtell. *in cap. cum nobis. aum. 12. de elect.* nec dici po-
teſt, quod in Commenda conceſſa præfato Nicolao Fran-
ciſco nunc Duci Papa diſpoſuerit, quod illo cedente,
vel decedente, non amplius fieret Commenda, ſed proui-
deretur tanquam de Regulari, quia decretum iſtud
non refertur ad Monaſterium, de quo agitur, ſed ad
alia beneficia, quæ inſimul prædicto Nicolao Franci-
ſco fuerant commendata, vt clarè patet ex lectura di-
ctæ prouiſionis.

Secundò, cum Monaſterium iſtud reperiatur taxarum
in libris Cameræ, † vltra florenos 200. auri, intrat reſerua- 18
tio regulæ ſecundæ, etiam quod agatur de Monaſterio ha-
bente Conuentum, cum ſit ſolitum commendari, Sarnen.
de ſubrogam. collitig. qu. 15. in fin. Mandoſ. *ſuper hac reg. qu.*
3. nam. 3. Anaſtaſ. Germon. *de indult. Cardin. §. regularia*
aum. 7. & nouiſſimè Ioannes Cochier *ſuper hac reg. num. 20.*
& fuit dictum in cauſa Aſtoricea. Prioratus 14. Iunij 1599. co-
ram bon. mem. Card. Millino, Seraph. *deciſ. 1303. num. 6. &*
deciſ. 1498. pariter num. 6 huiuſmodi enim Monaſteria † 19
cum equiparentur Epiſcopatibus, prouidentur in Conſiſto-
rio, Lap. *alleg. 84. nu. 11. verſ. & de illis.*

Tertiò, conſiderarunt etiam Domini, quod ceſſauit
Commenda in menſe Februarij, qui eſt reſeruatus, † quando 20
non eſt locus alternatiuę, per contractum matrimonij, quod
inducit vacationem beneficiorum, & ceſſationem Cõmen-
dæ etiam quod nulliter fuerit contractum, præterquam † 21
ex defectu conſenſus, ne ſit melioris conditionis ille, qui
contra Canones, quàm qui ſecundum Canones contrahit,
cap. cum qui de præb. in 6. Abb. *in cap. 1. nu. 7. de Cleric. co-*
niug. latiſſimè Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 15. in princ. num. 4. in*
4. modo vacandi, & gloſ. 57. nu. 44. & 46. & ſic intrat reſer-
uatio regulæ octauæ, quæ habet locum etiam in ceſſatione
† Commendæ in menſe reſeruato, vt bis diſcuſſo articulo, 22
fuit reſolutum in Compſana Iuriſpatronatus 12. Nouembris
1607. & 20. Iunij 1609. coram bon. mem. Franciſco Penia Ro-
tæ Decano, quæ deciſiones habentur impreſſæ in recent. par.
1. dec. 141. & 194. quæ quidem regula 8. nedum tollit om-
nia priuilegia † quantumuis ampliſſima, ſed vt videre eſt 23
ex illius inſpectione, & ex deductis latè per Gonzal. *gloſ.*
35. per tot. gloſ. 40. & gloſ. 67. habet decretum irritans, † 24
quod inficit titulum, & poſſeſſionem, vt per Gonzal. *d.*
gloſ. 67. Rot. *dec. 3. de reſt. ſpoliat. in nou. & dec. 2. eodem*
tit. in antiq. Caſſad. *dec. 1. eod. tit.* Mohed. *dec. 15. de cauſ.*
poſſeſſ. & propr. quod procedit, etiam quod decretum non
ſit poſitum in reſeruatione in corpore iuris clauſa, vel a-
liàs ſuper certo † corpore beneficij, eadem enim militat ra- 25
tio, vbi reſeruatio eſt notoria, Put. *dec. 190. num. 5. lib. 3.*
in antiqu. & dec. 196. eod. lib. 3. in correct. Simonett. *de re-*
ſeruat. q. 40. & fuit reſolutum coram me in cauſa Beneuenta-
na beneficij 14. Decembr. 1601.

Nec dicatur hoc eſſe verum, quando decretum eſt iuſti-
ficatum, † quia aliàs non tollit inſiſtentiam facti ex deciſio- 26
nibus allegatis in cauſa *Militen. Parochialis 1604. 17 Iunij*
coram me, quia in hoc caſu eſt iuſtificatum, vt patet ex præ-

27 dictis, & hoc procedit quamuis reſeruatio † requirat ali-
quam diſcuſſionem, ſi de facili poteſt iuſtificari, Put. *d. de-*
ciſ. 190. *num.* 5. *lib.* 3. *in antiq.*
Hisergo firmatis non officiunt in contrarium deducta;
non primò quidem concordata Germaniæ, quia quicquid
dicendum eſſet in terminis dictorum concordatorum, de
28 quo articulo non eſt diſputandum, Ciuitas † Virdunen͠ ſub
illis non comprehenditur, vt ſunt plures deciſiones anti-
quæ, & fuit dictum in præfata *Virdunen. electionis Epiſco-*
patus coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in a-
lia Virdunen. Canonicatus 3. *Martij* 1600. *coram bo. mem. Iu-*
ſto. Et quamuis Leo Decimus extenderit huiuſmodi con-
29 cordata ad Ciuitatem † Virdunen͠ iſta tamen extenſio non
fuit ſimpliciter facta, ſed fauore Capituli, quoad alterna-
tiuam menſium tantùm Ioan. Paul. *deciſ.* 85. *quæ eſt dec.* 840.
par. 3. *lib.* 2. *diuerſ. & eſt eadem cum deciſ.* Putei 45. *lib.* 1. *in*
cor. Anton. Auguſtin. *in tit. de indult. num.* 22. *& fuit di-*
ctum in Virdunen. Canonicatus 10. *Aprilis* 1581. *coram bon.*
mem Card. Seraphino in illius impreſſis deciſ. 510. *& in præ-*
citatis Virdunen͠ electionis Epiſcopatus, & Virdunen. Cano-
nicatus. Ac proinde cum in caſu iſto non agatur de alterna-
30 tiua conceſſa Capitulo, Leonis Decimi † extenſio ad præ-
dictam alternatiuam limitata nihil operatur, *l. in agris. ff. de*
acquir. rer. domin. l. cancellauerat. ff. de his quæ in teſtam. delen-
tur. l. cum ſeruus. in princ. vbi Bald. *ff. de contrahen. empt.* laté
Tiraq. *in tract. ceſſan. cauſa par.* 1 *num.* 142.
Secundò, non officiunt priuilegia, nam quantum atti-
net ad priuilegium Paſchalis Secundi, & Eugenij Tertij,
quatenus illa ſint in forma probanti, quod tamen pro parte
d. Eminentiſſimi D. Cardinalis negatur, in omnem euen-
tum cenſerentur reuocata per regulam decimamquintam,
31 ea qua † reuocantur facultates conferendi beneficia reſerua-
ta, ſeu affecta, prout eſt illud Monaſterium ex ſupra de-
ductis, quæ quidem regula, licet non legatur inter regulas
32 Innocentij † Octaui, attamen à cæteris ab eo Pontificibus,
ad noſtra vſque tempora approbata, & inter regulas ſem-
per inſerta reperitur, vt dicit Cochier *ſuper ead. reg. in prin-*
cip. & habet pariter decretum irritans, quod inficit, vt di-
33 ctum eſt † titulum, & poſſeſſionem. Quo verò ad priuile-
gium Eugenij Quarti conceſſum Congregationi Caſſinenſi
reſponſum fuit, dictum priuilegium non loqui quando Mo-
naſterium eſt ſuitum, prout in caſu iſto commendari, &
quatenus etiam loqueretur de Monaſterijs ſolitis commen-
34 dari, cenſeretur † reuocatum per dictam regul. 15. & in o-
mnem caſum communicatio dictorum priuilegiorum per
Clementem Octauum conceſſa, & Paulum V. confirmata
non ſuffragatur, quia in ea non veniunt inſolita, neque ea,
35 quæ de facili † concedi non conſueuerunt, niſi illorum fit
facta mentio ſpecialis, Butr. *conſ.* 19. *num.* 6. Rot. *deciſ.* 55.
num. 14. *par.* 2. *diuerſ. & fuit reſolutum in Valentina decima-*
rum 28 *Nouembris* 1603. *& in Carthaginea. decimarum* 29.
Martij 1604. *coram bon. mem. Penia*, contenta in priuilegio
Eugenij Quarti contineant inſolita, & ea, quæ de facili
36 concedi non ſolent, patet † ad ſenſum, cum agatur de ma-
ximo præiudicio Sedis Apoſtolicæ. Nec ſuffragatur clauſu-
37 la in communicatione poſita † ibi, in omnibus, & per om-
nia, quæ licet ea omnia inter ſe reducat ad æqualitatem,
iſta tamen æqualitas, ſiue adæquatio non porrigitur ad ea,
38 † quæ de facili Princeps non ſolet concedere, prout nec ad
inſolita, Iaſ. *in l.* 1. *num.* 21. *delegat.* 1. Butr. *in d. conſ.* 19. *num.*
10. Rimin. iun. *conſ.* 46. *num.* 100. *vol.* 1. Natt. *conſ.* 4. *num.*
6. *vol.* 1. & ad alia obiecta, quæ fieri poſſent, reſpondent
appoſitè prædictæ deciſiones.
Tertiò, ac denique non officit Papam videri ſenſiſſe pro-
uidere tanquam de non reſeruato, nam quantum attinet
ad clauſulam, dummodo collatio ad nos hac vice pertineat,
licet omiſſa fuerit, non propterea ſequitur, † quod Papa
39 noluerit prouidere tanquam de affecto, & reſeruato, vt in
puncto dixit Rota *in Romana Clericatus S. Petri* 21. *Maij*
1603. *coram bo. me. Card. Pamphilio*, nec in gratia, qualis
eſt iſta, facta motu proprio tanquam de reſeruato, ſolet ap-
40 poni huiuſmodi clauſula, † dummodo collatio, &c. pro-
ut nec reperitur appoſita in gratia Commendæ motu proprio
facta in *Fauentina Monaſterij coram Seraphino, quæ eſt d. de-*
ciſ. 1484. *num.* 12. *&* 14. *in illius impreſſis*, prout nec etiam
reperitur in alia ſimili gratia motu proprio facta de Præpo-
ſitura Comen͠, vt conſtat ex *deciſ. in cauſa Comen. Præpo-*
ſituræ 21. *Iunij* 1611. *coram R. P. D. meo Pirouano*, in qua
fuit propterea conſideratum, quod cum gratia eſſet fa-
41 cta motu proprio, tanquam † de reſeruato ex capite
Prothonotariatus, prouiſus Apoſtolicus etiam concurrente
alterius partis iuſtificatione, quoad gratiam † propriam 42
non tenebatur iuſtificare Prothonotariatum, à quo reſulta-
bat reſeruatio, ſed alia pars tenebatur probare contrarium
iuxta Gloſ. *in clem.* 1. *in verb. fuiſſe narratum de probat.* Ac-
chil. *dec.* 1. *eod. tit.* Quo verò ad clauſulam, dudum &c. licet
fuerit miſſa, non inde reſultat, quod Papa voluerit proui-
dere de non reſeruato, quia animaduertendum eſt, † quod 43
huiuſmodi clauſula apponitur, quando Papa prouidet ſim-
pliciter de reſeruato, vel ratione menſis, vel ex alia reſer-
uatione particulari, ſecus autem quando prouidet princi-
paliter de affecto, Rebuff. *in prax. in forma declar. nouæ pro-*
uiſionis num. 10. Tandem quantum attinet ad clauſulam,
dummodo de tempore datæ præſentium eidem Monaſterio
de Abbate prouiſum, vel alteri commendatum canonicè
non exiſtat, licet Papa illam in iſta prouiſione appoſuerit,
non ideo tamen inferri poteſt, quod Papa voluerit prouide-
re tanquam de reſeruatu; nam primò conſiderarunt Domi-
ni, quod huiuſmodi clauſula, † etiam ſi expreſſa non foret, 44
adhuc tamen intelligeretur, non ſolum vi regulę de non tol-
len. iur. quæſit. ſed etiam vigore diſpoſitionis iuris commu-
nis, Felin. *in cap. capitulum. num.* 16 *verſ. adducitur ratio de*
reſcript. Sarnen. *in d. reg. de iure quæſit. non toll. quæſt.* 1. *num.*
1. & ibi Mandoſ. *quæſt.* 2. *num.* 5 & dixit Rota *in cauſa Cala-*
garitana beneficij de Fuemazor 21. *Maij* 1614. *coram bon. me-*
mor. Buratto, quæ eſt deciſ. 579. *num.* 1. *par.* 3. *recent.* &
propterea hæc clauſula quando apponitur in reſeruatis,
non operatur, quod Papa noluerit prouidere, † tanquam 45
de reſeruatis, maximè ponderando etiam quod clauſula,
dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, non ponitur
reſpectu reſeruationis expreſſæ, quam Papa non ignorat,
ſed reſpectu clauſulæ, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis mo-
do, itaut pars non poſſit ex clauſulis generalibus capere va-
cationem, niſi beneficium ſit reſeruatum, immò † non 46
apponitur, quando Papa prouidet ſimpliciter de reſeruato
abſque clauſula ſiue præmiſſo, &c. Hieronym. Paul. *in*
prax. Cancellariæ in notabilibus ſuper vacantibus reſeruatis,
clauſula dummodo, fol. mihi 453. *ſecundum nouam impreſſ.*
poſt praxim Rebuff. Seraphin. *deciſ.* 755. *num.* 4. *& allegan-*
do d. deciſionem Comen. benè declarat. Lotter. *de re benef. lib.*
2. *quæſt.* 51. *num.* 5. *& ſeqq.* Secundò fuit etiam reſpon-
ſum, quod licet per huiuſmodi clauſulam ius Monacho-
rum fuerit præſeruatum, id tamen venit intelligendum,
quatenus dictum ius fuiſſet canonicum, & validum, † non 47
autem inualidum, prout in caſu iſto, vt patet ex prædictis,
ita in terminis huius clauſulæ poſitæ in gratia ſimilis Com-
mendæ dixit Rota *in præcitata Fauentina Monaſterij coram*
bon. mem. Cardin. Seraphino, quæ eſt d. deciſ. 1484. *num.* 12.
& 14. & rurſus in eadem cauſa 17. *Maij* 1604. *pariter im-*
preſſa 1498. *num.* 4. Ac proinde cum Papa intellexerit de
iure canonico, & valido excludente reſeruationes, non po-
teſt inferri, quod voluerit potius concurrere, quam proui-
dere de reſeruato.
Quantum denique attinet ad ſecundum caput principa-
le, quod cumulatio poſſeſſorij cum petitorio intret ex poſ-
ſeſſione turbida, id non poteſt controuerti, cum ex dedu-
ctis poſſeſſio prætenſi electi in Abbatem reddatur nedum
turbida, ſed immò nulla, prout eandem nullitatem agno-
uit ipſemet electus in ſuo mandato procuræ, in quo ſatis de-
clarauit, ſe ipſum habuiſſe pro ſpoliato † cum poſſeſſio ſo- 48
lo animo amittatur, Butr. *in c. cum ad ſedem. nu.* 23. *de re-*
ſtit. ſpol. cum vulgar.
Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

In hac cauſa infra in ſequenti parte habetur alia deciſio ſub die ¶
28. Februarij 1638. coram eodem bo. me. Coccino.

R. P. D. MOTMANNO.

Calaritana Primatus.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Calaritana Eccleſia eſt prima Metropolis, & an-
tiquior Sardiniæ, quod probatur ex pluribus
monumentis veterum Scriptorum, & Conci-
liorum, reiecta intentione Archiepiſcopi Tur-
ritan͠, & Arboren͠.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Probationes, quæ ad propoſiti articuli deciſionem non faciant, ſuat reijciendæ.*

2 *S. Clemeas Papa ante adeptum Pontificatum fuit primus Epiſcopus Sardiniæ, & in Ciuitate Calaritana primam ſedem Epiſcopalem fixit.*

3 *in Calaritana Eccleſia à tempore cuius initij memoria non extat, dies S. Clementi Papæ, & martyri feſtus quotannis ſolemni ritu celebratur.*

4 *Tenendum eſt indubitanter, quod omnes opinantar.*

5 *S. Clemens Epiſcopus Sardiniæ &c. in ordine diſcipulorum Domini eſt quinquageſimus ſecundus.*

6 *S. Petrus poſt ſtabilitam Romæ ſedem diſcipulos, quos ſibi adſciuerat, ad diſſeminandum Chriſti Euangelium ad cæteras Orbis Orientalis partes ablegauit, & num. 7.*

8 *Sardinia ponitar inter Inſulas maris Mediterraaei, quod ad occaſum vergit.*

9 *S. Petrus Aſiam, & cæteras Orieatis regiones peregit, & popalos, qui ex circumciſione erant, Euangelicæ prædicationis legibus imbuit.*

10 *S. Clemeus comitatus fuit S. Petrum progredientem ad ſedem primam Romæ ſtabiliendam.*

11 *SS. Clemens, Ignatius, & Papias faerunt S. Petri Apoſtoli diſcipuli.*

12 *Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus ſectator fuit eius diſcipuli, qui ſupra pectas Domini ia cœaa recubuit.*

13 *S. Clemeas Principis Apoſtolorum familiaris extitit.*

14 *Apoſtolorum conſuetudo erat, vnicuique Ciuitati, eum creandi in Epiſcopum, quem illic ad prædicandum mittebant.*

15 *Eccleſiarum traditiones ſunt ſeruandæ, & cuſtodieadæ, ac in rebus, ac factis vetuſtiſſimis communi maiorum opinione receptis, ſtandum eſt fidiſſimæ antiquitati.*

16 *Eccleſiaſticæ traditiones ita obſeruandæ, vt à maioribus traditæ ſunt ac veluti leges Apoſtolicæ, ob reuerentiam eorum, qui illis ab initio præfuerunt, ac ſucceſſorum qui inualerunt.*

17 *pro Eccleſiæ Calaritanæ antiquitate firmanda, quid plurimi faciat.*

18 *Concil. Nicænum primum fuit celebratum anao Domini 325. cum interaentu 318. Epiſcoporum.*

19 *Ciuitas Sardicen. quateaus iatelligatur de Ciaitate Sardis, aon eſt Prouinciæ Daciæ, ſed Lydiæ in Aſia miaori.*

20 *Coacilium Sardicen. vbi fuit eelebratum, Ciuitas illa non in Dacia, aeque in Lydia, ſed in Thracia, ſea in Illyrico manet.*

21 *Protogenes, quod fuerit Epiſcopus Calaritanus, ex quo deducatar.*

22 *Turritana Ciuitas præclara eſt, & fuit aatiqaiſſima Romanorum colonia.*

23 *Turritana Ciuitas babuit SS. Prothum Prebyterum, & Ianuarium Diaconum Fidei Chriſtianæ Prædicatores à S. Caio Papa miſſos, anno ſalutis 290.*

24 *S. Clemens Papa duceatorum ferè annorum ſpatio S. Caium Papam præceſſit.*

25 *Antiquius dicitur, quod tempore præcedit.*

26 *Iura antiquiora, & monumeata facientia mentionem de vna re & poſteriora facientia meatioaem de altera, expendi poſſunt ad probaadum qualis res ſit antiquior.*

27 *Ius Metropolis reſpicit babere ſaffraganeos.*

28 *Epiſcopo Calaritano, æquè ac Turritano faerunt aſſigaati plures ſuffraganei. & n. 29.*

30 *ex Epiſcopatus ſuffragaaei antiquitate, vt poſſit argui ad antiquitatem Epiſcopatas Metropolitani, quid requiratur.*

31 *Eaunciatiuæ, quæ inuicem ſe conquaſſantar, non ſunt babendæ in conſideratione.*

D E C I S I O CCLI.

FVIT aliàs commiſſa bon. mem. Horatio Cardinali Lancellotto tunc Rotæ Auditori cauſa, quæ vertitur ſuper primatu Inſulæ, & Regni Sardiniæ inter Calaritan, Turritan, & Arboren eiuſdem Regni Archiepiſcopos: Et hodie coram me in dicti Cardinalis Lancellotti locum poſt
Eminentiſſimum D. Cardinalem Veroſpium ſuffecto, dubitaui, An ſedes Calaritana ſit prima Metropolis, & antiquior Sardiniæ? Quo dubio propoſito, ac pluribus ex veterum ſcriptorum, & Conciliorum monumentis vtrinque prolatis appellationibus, nuncupationibus, ſubſcriptionibus, & enunciatiuis, ijſque partim admiſſis, & partim reiectis, vt æquiuocis, aut parum, aut nihil ad
huius articuli † deciſionem facientibus; viſum fuit Do- 1
minis probari, quod ſedes Calaritana ſit antiquior, reſeruato, vt de reliquis ad Iuris Metropolitici cognitionem ſpectantibus particulariter videatur.

Nam ſedis Calaritanæ antiquitatem primo loco demon-
ſtrat illius Eccleſiæ celebris traditio, quod Beatus † Cle- 2
mens ante adeptum Summum Pontificatum fuerit primus Epiſcopus Sardiniæ, & in Ciuitate Calaritana primam ſedem Epiſcopalem fixerit; vnde Capitulum eiuſdem Eccleſiæ, & Clerus tàm Ciuitatis, quàm Diœceſis à tempore, cuius initij hominum memoria non extat, diem
Sancto Clementi Papæ, & Martyri feſtum † quotannis 3
ſolemni ritu cum proceſſione, miſſa, cantu, & concione celebrare conſueuerunt.

Dictæ traditioni, & conſuetudini teſtimonium medio iuramento perhibuerunt viri Eccleſiaſtici Calaritani affirmantes inſuper Altare maius dictæ Eccleſiæ dicatum eſſe Beato Clementi, ac Beato Saturnino etiam Martyri Calaritano. Qui teſtes, cum deponant de communi reputatione ſine contraditione à tempore immemorabili plenè
probant, quia † indubitanter eſt tenendum, quod om-
nes opinantur, Innoc. & alij Can. *in cap. veniens. num.* 4
6. verſ. indubitanter de verb. ſignific. Dec. *in cap. cum cauſam. num* 10. *de probat. & DD. communiter in l. ſi arbiter. ff. eod. tit.*

Cui traditioni conſenſit Hiſtoria Eccleſiaſtica de Diſcipulis à Beato Petro Apoſtolo miſſis ad diuerſas Eccleſias inſtituendas, quos ordinauerat Epiſcopos, & inter illos fuiſſe Sanctum Clementem confirmant omnes tàm antiqui, quàm recentiores qui Diſcipulorum Domini cathalogum ediderunt; Præſertim vero primus Cabillonenſis Epiſcopus in cathalogo edito poſt Topographiam Sanctorum Martyrum, quæ extat in Martyrologio Franciſci Maurobyci Abbatis Meſſanenſis, & Petrus Subertus Epiſcopus Sancti Papuli Prouinciæ Tholoſanæ *in tract. de cultu Vineæ Domini par. 7. cap. 3.* vbi ponit Clementem Epiſ-
copum † Sardiniæ quinquageſimum ſecundum in ordine 5
Diſcipulorum, & Ioannes Chappius, tàm in epiſtola dicti libri dedicatoria ad Franciſcum Rothomagenſem Archiepiſcopum, quàm in calce operis profitetur ſe exemplar eius cenſuræ, & limæ ſuppoſitum quàm diligentiſſimè reuoluiſſe, in quo nulla ademiſſe, aliqua verò addidiſſe affirmat. Quorum auctorum hic nimirum Subertus obijt anno 1405. Alter verò nempe Epiſcopus Cabillonenſis ſcripſit anno 1450. cuius dictum debet intelligi de Beato Clemente Epiſcopo non Sardis, vt in eius cathalogo legitur, quæ Ciuitas eſt Lydiæ in Aſia minori, ſed Sardiniæ, quemadmodum ſcripſit Petrus Subertus, & intellexit illius operis euulgator accuratiſſimus Ioannes Chappins in cathalogo Diſcipulorum Chriſti edito in quarta parte Theſauri Sacerdotalis fol. 6. & annotauit Franciſcus Samarinus Eccleſiæ Lateranenſis Beneficiatus, vt conueniat cum Hiſtoria Eccleſiaſtica Cardinalis Baron. annal. tom. 1. pag. 343. editionis Vaticanæ, in qua habetur quod anno à
Chriſti natiuitate 46. Sanctus † Petrus poſt ſtabilitam Ro- 6
mæ Sedem Diſcipulos, quos ſibi adſciuerat ad diſſeminandum Chriſti Euangelium ad cæteras orbis Occidentalis partes ablegauit, ideſt vt dicitur *in cap. quis neſciat 11. di-*
ſtinct. ad omnem Italiam, & Galliam, Hiſpaniam, † 7
& Africam, Inſulaſque interiacentes, & ſic Sardiniam, quæ à *Pompon. Mela de ſit. Orb. lib. 2. cap. vlt.* ponitur
inter Inſulas Maris † Mediterranei, quod ad occaſum 8
vergit vt idem *Auctor ſcribit lib. 1. cap. 5.* cum antea ex *S. Leone Papa ſermone 1. natal. SS. Apoſtolorum tradit Baron. Annal. d. tom. 1. anno 44. fol. 309.* Idem S. Petrus Aſiam, & cæteras Orientis Regiones peragraſſet & popu-
los † qui ex circumciſione erant, Euangelicæ prædicatio- 9
nis legibus imbuiſſet; Et ex ijs Presbyteris qui eum ſequebantur ſingulis Ciuitatibus, quas pertranſibat, dediſſet Epiſcopos, & quod Clemens eundem Beatum Apoſtolum vlterius progredientem ad Sedem primam Romæ ſtabilien-
dam † comitatus fuerit, non obſcurè indicat *Niceph. hi-* 10
ſtor. Eccleſ. lib. 3. cap. 18. vbi quod SS. Clemens, Igna-
tius, & Papias † fuerunt Beati Petri Apoſtoli diſcipuli: 11
Poly-

Polycarpus verò Smyrnæ Epiſcopus , quæ Ciuitas Aſiæ
12 minoris eſt , ſectator fuit † eius Diſcipuli , qui ſupra pe-
ctus Domini in Cœna recubuit , ſubdens paulò inferius ,
13 quod idem Clemens † Principis Apoſtolorum familiaris
extiterit.

Vnde cum in Cathalogis Archiepiſcoporum Turritano-
rum , & Arborenſium non reperiatur inter illarum Eccle-
ſiarum Præſules adſcriptus Sanctus Clemens , magis con-
firmatur antiqua , & conſtans traditio , quod ipſe fuerit
primus, qui in Sardinia præfuit Eccleſiæ Calaritanæ iuxta
14 Apoſtolorum conſuetudinem vnicuique Ciuitati † eum
præficiendi in Epiſcopum , quem ad prædicandum mit-
tebant , vt ex Tertull. Irenæo , & alijs rerum Eccleſia-
ſticarum auctoribus obſeruauit Rota *in Cæſarauguſtana Cathedralitatis coram Reuerendiſſ. D. meo Decano , quæ eſt deciſio* 353. *inter impreſſas par. 5. recent.* Eccleſiarum au-
tem traditiones eſſe ſeruandas , & cuſtodiendas , ac in re-
15 bus & factis vetuſtiſſimis communi maiorum opinione †
receptis retinendum eſſe morem fideliſſimæ antiquitatis ad
effectum firmandi primæuum Cathedralis Eccleſiæ ſta-
tum , probauit Rota in eadem Cæſarauguſtana Cathe-
dralitatis primò coram Reuerendiſſimo D. meo Decano in
deciſione impreſſa vt ſupra , & deinde coram me vti vlte-
rioris inſtantiæ Iudice ſub die 14. Ianuarij 1637. *per text. in cap. ridiculum* , *& cap. illam* 12. *diſtinct. & in l. teſtamenta. C. de teſtam.* Bart. *& alijque* Doct. *in l. more. ff. de iuriſd. omn. iudic.* Ita idem Card. Baron. *d. tom. 1. annal. ſub anno* 57. *pag.* 474. *&* 493. *ex S. Hieronymi epiſtola* 28. *ad Lucin.*
16 ſcribit traditiones Eccleſiarum , † ita obſeruandas vt à ma-
ioribus traditæ ſunt , ac veluti leges Apoſtolicas ob reue-
rentiam eorum illis ab initio præfuerunt ac ſucceſſorum qui
inualuerunt , vt ex Nicephor. *hiſtor. meminit Petr. Tholoſ. de Repub. lib. 12. cap 9. in fin.*

Maximum verò fundamentum pro firmanda antiquitate
17 ſedis Calaritanæ fecerunt Domini † in ſubſcriptionibus
Epiſcoporum , qui anno Domini 314. Concilio Arelatenſi
primo interſuerunt , in quo conſtat . Quintium aliàs
Quintianum , vt rerum Sardiniæ ſcriptores promiſcuè
nuncupant , ſub his verbis ſubſcripſiſſe videlicet. Ex pro-
uincia Sardiniæ ciuitate Calari Quintius Epiſcopus cum
ante hæc tempora nulla adferatur ſimilis probatio ex parte
Turritañ , & Arboreñ Archiepiſcoporum.

Aliud præterea antiquitatis Eccleſiæ Calaritanæ argu-
mentum , ſeu veſtigium educitur ex Concilio generali Ni-
18 cæno † primo anno Domini 325. celebrato cum interuen-
tu 318. Epiſcoporum inter quos ſubſcripſit Protogenes tan-
quam Sardiniæ Epiſcopus , vt ex Illeſca in vita Iulij Pa-
pæ Primi recolit Ioannes Franciſcus Fara *de reb. Sardin. lib. 1. pag.* 79. vbi corrigit ſubſcriptionem in eo , quod loco
Sardiniæ apponitur Sardiceñ Prouinciæ Daciæ , quia Ec-
19 cleſia Sardiceñ † quatenus intelligatur de Ciuitate Sardis ,
non eſt Prouinciæ Daciæ , ſed Lydiæ in Aſiæ minori cuius
Epiſcopus tunc Artemidorus eodem Concilio ſubſcripſit
primus in ordine Epiſcoporum Prouinciæ Lydiæ his verbis:
Artemidorus Sardeñ . Quatenus verò dicta denominatio
20 deriuetur à Sardica , vbi Concilium † Sardiceñ fuit cele-
bratum , Ciuitas illa non in Dacia , neque in Lydia , ſed
in Thracia , ſiue in Illyrico , vt in relatione dicti Concilij
inquit Niceph. *hiſt. Eccleſ. lib 9. cap.* 12. Vnde licet ſuſpi-
cati errorem Codicis in dicta ſubſcriptione , vt animaduer-
tit idem Ioannes Franciſcus Fara de rebus Sardin. in loco
21 præallegato . Dictum verò Protogenem † fuiſſe Epiſcopum
Calaritanum ex eo deducitur , quod quemadmodum Bea-
tus Clemens ab antiquis ſcriptoribus fuit denominatus Epi-
ſcopus Sardiniæ, ita Protogenes non abs re in prædicto Con-
cilio antonomaſticè nuncupauerit ſe talem.

His itaque vt ſupra firmatis non obſtat , quod Ciuitas
22 Turritañ præclara † itidem , & antiquiſſima Romanorum
colonia habuit SS. Prothum Presbyterum , & Ianuarium
23 Diaconum fidei Chriſtianæ † Prædicatores à B Caio Sum-
mo Pontifice miſſos anno ſalutis 290. vt ex hiſtoria Magi-
ſtri Gribaldi recolit Fara *d. lib. 1. de reb. Sardin. pag. 75.* Quia
dictorum Sanctorum miſſio non excludit ſedis Calaritanæ
24 initium à B. Clemente deductum , † qui ducentorum ferè
annorum ſpatio B. Caium anteceſſit . Id verò antiquius di-
25 citur , quod tempore † præcedit , quo argumento in cauſa
præcedentiæ inter Canonicos Regulares S. Auguſtini Con-
gregationis Lateraneñ , & Monachos D. Benedicti Con-
gregationis S. Iuſtinæ de Padua vſi fuerunt Profeſſores Col-
legiorum Bononieñ , Paduañ , & Ferrarieñ . necnon Io.
26 Baptiſta Caccialupo expendentes † antiquiora iura , &
monumenta facientia mentionem de vna Religione , &
poſteriora facientia mentionem de altera , quorum Do-
ctorum Concilia extant impreſſa poſt vol. conſ. Card. Za-
barelli.

Neque viſum fuit quicquam dettahi poſſe antiquitati ſe-
dis Calaritanæ ex eo , quod careat ſuffraganeis , cum † id 27
ius Metropolis reſpiciat , cuius articuli cognitio ad aliam
diſputationem reiecta eſt , vltra quod videtur poſſe ſolui
obiectum ex Prouinciali poſt *pract. Cancell. Apoſt. Hieronymi Pauli & prax. beneſic.* Rebuff. *edito* , ac ex notitia Epi-
ſcopatuum totius orbis Chriſtiani per Aubertum Miræum
Antuerpieñ Eccleſiæ Canonicum collecta , in quibus legi-
tur Calaritano , † æquè ac Turritano aſſignatos eſſe plu- 28
res Suffraganeos , & non diſſentit Abb. Ioachim *ſuper Iſaiam Prophet.* in deſcriptione Sardiniæ , dum ſub Arbo-
re inſcripta Sardinia collocat † Calaritanum cum tribus 29
alijs Epiſcopatibus , deinde ſub Turritano Ampurienſem,
& reliquos.

Minus dictæ antiquitati dettahere poſſe viſum fuit , quod
in hiſtoria S. Simplicij Epiſcopi Pauſaniæ Ciuitatis Sardi-
niæ , de qua in Martyrologio Romano ſub die 15. Maij le-
gatur eum fuiſſe paſſum martyrium anno ſalutis 300. ſub
Diocletiano Imperatore , & ſic antequam Concilium Are-
lateñ primum ſub Conſtantino celebraretur . Vnde Do-
minus Modernus Archiepiſcopus Turritañ infert , quod
cum Epiſcopatus Pauſaniæ , vel Ampurieñ vnitus , re-
cenſeatur inter Eccleſias Metropolis Turritanæ ſuffraga-
neas , conſequenter ſedes Turritañ ſit antiquior Cala-
ritana , cuius mentio in d. Concilio Arelatenſi primo
facta ſub anno Domini 314. eſt poſterior præfato mar-
tyrio.

Quoniam quicquid ſit de antiquitate Epiſcopatus Pauſa-
niæ , ab eo non poteſt rectè inferri antiquitas ſedis Turri-
tañ ex Iure Metropolico , † niſi ſimul doceatur , quod 30
huiuſmodi ius eidem Eccleſiæ Turritanæ fuerit conceſ-
ſum , quo tempore Sanctus Simplicius Epiſcopus coro-
nam martyrij accepit , & nihilominus ex Baronio *in annotatione ad Martyrolog. ſub die* 30. *Maij litt. B.* conſtat ve-
tera Eccleſiæ Turritañ monumenta in Codice antiquo Sar-
dico idiomate deſcripta teſtari , quod anno Domini 517. die
4. Maij , & ſic longè poſt martyrium S. Simplicij facta
fuit Dedicatio illius Eccleſiæ , cuius dedicationis ſub eo-
dem anno , & die etiam meminit Io. Arca *de Sanctis Sardiniæ lib. 2. fol. 27.*

Reliquas verò denominationes , & enunciatiuas pro
parte Domini Archiepiſcopi Turritani deductas, cum non
ſint antiquiores & collatæ † cum alijs enunciatiuis Calari- 31
tani inuicem conquaſſentur , viſum fuit ad hunc effectum
non eſſe habendas in conſideratione.

Et ita vtraque &c.

In hac cauſa in ſequenti parte habentur aliæ deciſiones coram R. P. D. Ghiſilerio, id eſt ſub diebus 14 Iunij 1638. & 10. Decembris eiuſdem anni, & 27. Aprilis 1640. ¶

R. P. D. MERLINO.

Gerundeñ Scribaolæ.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Probatio per inſtrumenta quando fieri poteſt, teſtes non ſunt admittendi , & ſic denegatur remiſſoria , & vide plura ad hoc , vt conceſſio bonorum Eccleſiæ in emphyteuſim valeat , quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes id, quod per ſcripturas doceri poteſt.*
2 *Probatio per inſtrumenta cum ſit ſincerior, expeditior, & magis tuta, fruſtra recurritur ad teſtes , qui vel obliuione, vel alio defectu labi poſſunt.*
3 *Inſtrumentis lux veritatis aſſiſtit.*
4 *Teſtes non admittuntur, & ſic denegatur remiſſoria, vbi articulus non reſpicit factum , quod ſubiaceat oculis , ſeu notitiæ teſtium.*
5 *Articulus , quando eſt iuris , & pendet à iudicio , tunc Iudex*

Digitized by Google

dex ex ſua peritia, & ex diſpoſitione iuris depromit expeditionem cauſæ non ex teſtium opinione, vel credulitate.

6 *Remiſſoria non datur, quando materia articulata eſt irreleuans, conteritur enim tempus, & litigantes vexantur tedio, & expenſis, dum ad inanes probationes conuertuntur.*

7 *Emphyteuſis requirit ſcripturam, nec aliter probari poteſt ſecundam communem ſententiam.*

8 *Inueſtituræ, & publica inſtrumenta ex conſuetudine generali vbique locorum receptum eſt, vt fiant ſuper emphyteuticis conceſſionibus, & præſertim in his, quæ ab Eccleſia recipiuntur.*

9 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ duo copulatiuè requiruntur, & ſolemnitas nempè beneplacitum Apoſtolicum, & cauſa, ſeu vtilitas euidens, & indubitata.*

10 *Beneplacitum Apoſtolicum non requiritur in locatione bonorum Eccleſiæ, quotieſcumque docetur de vna locatione ſolemni ac legitimè facta nempè cum beneplacito Apoſtolico.*
Vel de duabus non ſolemnibus, per quadraginta annos effectam ſortitis.

11 *Beneplacitum Apoſtolicum requiritur in locatione bonorum Eccleſiæ, etiamſi ipſa res materialis ſit ſolita aliàs concedi, ſi in conditione, vel alio modo fuerit alteratum, tunc enim dicitur noua conceſſio, & num. 12.*

13 *in Conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ dicitur ſolitum alteratum ex facultate nominandi conceſſa vltimo inueſtito, quæ in antiquis conceſſionibus non legebatur.*

14 *Deciſ. 622. lib. 3. par. 3. diuerſ. & ſimiles declarantur.*

15 *Conductor non præſumitur voluiſſe iacturam facere ſuper re conducta, etiamſi locatio ſit ad breue tempus.*

16 *Vtilitas in conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ conſideratur de tempore vltimæ conceſſionis.*

17 *Vtilitas etiam requiritur in conceſſione rei Eccleſiæ ſolitæ concedi in emphyteuſim.*

18 *Satisfactionis præſumptio quando intret.*

19 *in Conceſſione bonorum Eccleſiæ color quæſitus ad hoc, vt appareat vtilis, non attenditur.*

20 *Sanguinis coniunctio parit oſcitantiam in ſcrutanda Eccleſiæ vtilitate, & ſolet inducere ſuſpicionem circa conceſſionem.*

21 *Bonorum Eccleſiæ ad hoc vt dicatur vtilis, non ſtatur aſſertioni contrahentium.*

22 *Incertitudo tollit vtilitatem requiſitam in alienationibus bonorum Eccleſiæ.*

23 *Vtilitas in alienatione bonorum Eccleſiæ de tempore contractus debet eſſe euidens & certa, itaut non ſufficiat Eccleſiam remanere ſine damno.*
Sed opus eſt ipſam fieri locupletiorem, & lucrum conſequi à conceſſione.

DECISIO CCLII.

DOMINI ſteterunt in deciſis * ſcilicet denegandam eſſe remiſſoriam, & præmittebant tres concluſiones in iure veriſſimas, & paſſim à Rota receptas.

Prima eſt concluſio, quod non datur remiſſoria ad pro-
1 bandum per teſtes, † quod poteſt probari per ſcripturas Bellamer. *deciſ. 9.* vbi teſtatur de ſtylo Palatij, & Romanæ Curiæ. Felin. *in cap. 1. num. 4. de appellat.* Rot. *deciſ. 271. num. 2. par. 3. recent. & apud ſan. mem Greg. XV. deciſ. 253. num. 2. & coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ. 131. num. 13.* præter allegatos in alia deciſione huius cauſæ, cum enim probatio per inſtrumenta ſit ſincerior, expedi-
2 tior, & magis tuta, fruſtra recurrimus † ad teſtes, qui vel obliuione, vel alio defectu labi poſſunt, & ideo incertior redditur eorum depoſitio, & minus ſecura probatio, vt per Bellam. *d. dec. 9. &* Bald. *conſ. 109. in princ. lib. 4.* vbi
3 quod † inſtrumentis lux veritatis aſſiſtit, Crauet. *conſ. 54. num. 15. cum alijs.*

Secundam præmittebant concluſionum, quod non ad-
4 mittuntur teſtes, & ſic denegatur remiſſoria, † vbi articulus non reſpicit factum, quod ſubiaceat oculis, ſeu notitiæ teſtium, ſi enim ſit articulus iuris, & pendeat à iudicio, tunc Iudex ex ſua peritia, & ex diſpoſitione iuris depromit determinationem cauſæ, non autem ex teſtium † opinione, vel credulitate, vt fuit dictum *in Corduben. redecimarum 26. Martij 1607. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, in Toletana Canonicatus 13. Nouembr. 1609. coram Card. Lancellotto, in Viterbien bonorum 10. Decembris 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, in Hiſpalen. præeminentiarum 15. Nouembr. 1617. coram bon. mem. Andrea, quæ eſt deciſ. 593. num. 1. & 8 par. 4. recent. & in Valentina iuris ſedendi 15. Decembr. 1634. & 16. Martij 1635. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* 5

Tertia concluſio eſt, quòd non datur remiſſoria, quando materia articulata eſt irreleuans, conteritur enim tempus, & litigantes vexantur tædio, & expenſis, dum ad † inanes probationes conuertuntur, Rot. *deciſ. 126. num. 2. & deciſ. 503. num. 2. par. 2. ac deciſ. 230. num. 1. & deciſ. 129. num. 1. par. 5. recent. & in d. Valentina iuris ſedendi coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* 6

Ex his poſtea Domini inferebant, non eſſe dandam in caſu præſenti remiſſoriam, quia ſi reſpicimus primos articulos, illi continent, quod res ſolita fuit locari, & quod de hac Scribania factæ fuerunt plures conceſſiones, pro annua penſione librarum 70. ex quibus deducunt informantes pro D. Fontanella potuiſſe etiam illi concedi pro eadem penſione abſque alia ſolemnitate. Verum cum emphyteuſis † de ſui natura requirat ſcripturam, nec aliter probari 7 poſſit, ſecundum communiorem ſententiam, de qua teſtatur Soccin. ſen. *conſ. 120. num. 24. lib. 4.* Roian. *conſ. 87. num. 9. & 10.* Surd. *deciſ. 10. num 1.* Valaſch. *de iur. emphyt. quæſt. 7. num. 2. & 7.* Molin. *de contract. diſput. 447. num. 4. & ſeq.* Gratian. *diſcept. foren. cap. 188. num. 1. & 2. dixit* Rot. apud Card. Seraph. *deciſ. 627. num. 1. & in recent. deciſ. 400. num. 10. & deciſ. 630. num. 6. par. 1.* & conſuetudine vniuerſali vbique locorum receptum eſt, vt fiant inueſtituræ, & publica documenta † ſuper em- 8 phyteoticis conceſſionibus, præſertim in his, quæ ab Eccleſia recipiuntur, propterea ſi de articulatis per D. Fontanellam conceſſionibus extant ſcripturæ, debent illæ in actis exhiberi, ad effectum probandi ſolitum, non autem ſuper hoc teſtes induci.

Quo verò ad articulos, qui concernunt valorem meritorum patrocinij præſtiti à D. Fontanella, & periculum, quod ſubire poterit monaſterium in futuris litibus, quas defendere promiſit idem Fontanella, indeque etiam an requiratur beneplacitum Apoſtolicum, & an adſit vtilitas, benè intrat ſecunda concluſio vt Rota hæc omnia debeat diffinire ex iuris principijs, & iuxta Doctorum axiomata, non autem deprom ere reſolutiones ex iudicio, & opinionibus teſtium.

Circa alios autem articulos intrat tertia concluſio de irreleuantia, quæ eſt patens ex eo, † quod in alienationi- 9 bus bonorum Eccleſiaſticorum requiruntur duo copulatiuè, & ſolemnitas nempè beneplacitum Apoſtolicum, & cauſa nempè neceſſitas, ſeu vtilitas euidens, ac indubitata, vt colligitur *ex cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. ex clem. 1. necnon ex extrauag. ambitioſæ eod. tit.* Dec. *conſ. 142. num. 4.* Surd. *conſ. 181. num. 14.* Rot. *deciſ. 160. num. 1. & deciſ. 178. num. 1. & 10. par. 2. diuerſ. & in recent. deciſ. 430. num. 1. & 4. par. 2. & deciſ. 367. num. 1. par. 5.* & fuit firmatum in 1. deciſ. & præter ibi allegatos ex recentior. comprobant Donat. Anton. Marin. *quotid. reſol. cap. 6. per tot.* Ferdinan. à Caſtro Palao *tract. 11. diſput. vni. §. 2. num. 1. & ſeq.*

Hic autem deficit vtrumque, ſolemnitas quidem deficit quia licet ea non requiratur in re ſolita locari; † quo- 10 tieſcumque docetur de vna locatione ſolemni, ac legitimè facta, nempe cum beneplacito Apoſtolico, vel de duabus non ſolemnibus per 40. annis effectum ſortitis, iuxta doctrinam Alex. *in conſ. 9. num. 6. lib. 3. & conſ. 189 num. 19. lib. 2.* Rota apud Card. Seraph. *deciſ. 434. num. 5. & in recent. deciſ. 367. num. 18. & 19. par. 5. & in Nucerina prædij 24. Maij 1624 coram me*, & in præſenti caſu duæ quidem exhibeantur conceſſiones, prima de anno 1570. & altera de anno 1590. vſque ad 1614.

Tamen huiuſmodi ſolitum non ſuffragatur, † quia di- 11 ctæ inueſtituræ antecedentes non ſunt conformes huic poſtremæ inueſtituræ receptæ de anno 1614. per D. Fontanellam, vna enim ex dictis antiquis conceſſionibus facta fuit ad vitam vnius tantum perſonæ, altera verò eſt facta ad vitam vnius, & illius dumtaxat ſucceſſoris, poſtrema autem hæc inueſtitura D. Fontanellæ eſt ad tertiam generationem, cum facultate nominandi attributa tàm ipſi D. Fontanellæ, quàm eius filio, ſeu nominando, vt in

pro-

Digitized by Google

proceſſu compulſoriali fol. 23. Et ſic non leuis adeſt altera-
12 tio, ac proinde intrat concluſio, † quod expediendum
erat beneplacitum Apoſtolicum, etiamſi res ipſa materia-
lis ſolita fuerit aliàs concedi, ſi in conditionibus, vel alio
modo fuerit alteratum, tunc enim dicitur noua conceſſio,
& noua alienatio, Dec. *in authen. qui rem. num. 122. C. de
ſacroſ. Eccleſ.* Clar. in §. *emphyteuſis. quæſt. 6. verſ. ſcias ta-
men benè*, Vrſil. ad Afflict. *deciſ. 305. num. 8. verſ. primo
quod iſta, & num. 9. verſ. & ſecundo* Cauagnol. ad Meno-
ch. *conſ. 79. num. 2. & 3.* & fuit firmatum in alia deciſ.
atque etiam *in Imolen. bonorum 21. Maij 1593. coram bo. me.
Card. Pamphilio*, & in terminis alterationis huiuſmodi re-
13 ſultantis ea † facultate nominandi conceſſa vltimo inueſti-
to, quæ in antiquis conceſſionibus non legebatur, eſt Card.
Seraph. *deciſ. 1490. num. 7. &* Rot. *deciſ. 367. num. 20. par.
5. recent.*

Neque applicantur *deciſ. 622. lib. 3. par. 3. diuerſ. & in
Cæſaraugustam officij notariatus 27. Nouembr. 1620.* atque
*in Turritana Scribaniæ 1. Iulij 1633. coram Reuerendiſſ. D.
14 meo Decano*. Quia illæ † deciſiones emanaruot in caſu quo
conceſſiones factæ fuerant ad vitam vnius tantum, hæc
vero D. Fontanellæ eſt in tertiam generationem, & in de-
fectum generationum ipſe poterat tàm in contractu, quàm
in vltima voluntate, etiam in articulo mortis nominare,
& primo nominatus poterat eodem modo quandocumque
alium nominare, vnde non poteſt negari, quin hic agatur
de maiori præiudicio Eccleſiæ, quæ diuturniori tempore
erit priuata vtili dominio ſcribaniæ, quod non cadebat in
caſu dd. deciſſ.

Vtilitas etiam deficit, immò euidens eſt damnum Ec-
cleſiæ, conceſſa enim fuit hæc Scribania D. Fontanellæ pro
libris annuis 70. vt in proceſſu compulſoriali fol. 22. & ſeq.
& tamen anno antecedenti locata fuerat pro annuis libris
150. dict. proceſſu fol. 21. Quæ locatio licet eſſet ad trien-
15 nium, tamen nec in huiuſmodi locatione † ad breue tem-
pus præſumitur, quod conductor voluerit iacturam face-
re, & concurrit etiam, quod D. Fontanella ſtatim ſublo-
cauit per duo triennia, immò continuauit ab anno 1615.
vſque ad annum 1628. ſemper pro annuis libris 150. vt in
proceſſu compulſoriali fol. 32. fac. 1. & fol. 34. fac. 2. & fol.
36. fac. 2. & fol 66. fac. 2. & fol. 79. fac. 1. ex quibus locatio-
nibus excluditur vtilitas, immò probatur damnum Eccle-
ſiæ, quia ſi & ipſam locaſſet temporaliter, non autem in
emphyteuſim conceſſiſſet; longè duplo plus percepiſſet,
quàm perceperit ex hac conceſſione emphyteotica, & vti-
26 litas ad hunc effectum debet conſiderari † de tempore reno-
uationis, ſiue vltimæ conceſſionis factæ D. Fontanellæ,
vt in verbis diſpoſitum eſt *in extrauag. ambitioſæ de reb. Ec-
cleſ. non alien.* ibi *tunc Eccleſiarum euidenti vtilitate*. Rot.
apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. per tot. eod. tit.* Gratian. *diſ-
cept. forenſ. cap. 379. num. 22. & 23.* & fuit in alia deciſ. fir-
matum necnon etiam *in Bononien. deuolutionis 15. Decembr.
1621. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & huiuſmodi vti-
27 litas requiritur † etiam in conceſſione rei ſolitæ in emphy-
teuſim concedi, vt poſt alios aduertit Honded. *conſ. 51. num.
62. lib. 1. & conſ. 37. num. 12. lib. 2.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.
415. num. 5. & 6.*

Nec dicatur patrocinium D. Fontanellæ æquipollere an-
nuæ illi præſtationi libr. 150. & ſic excludi damnum, & læ-
ſionem Eccleſiæ. Quoniam ſi pro tempore præterito conſi-
deratur patrocinium poteſt intrare præſumptio ſatisfactio-
18 nis, non eſt enim veriſimile, quod D. Fontanella per †
ſpatium quindecim annorum poſt tot impenſos labores, vt
aſſeritur in inueſtitura, & obtentas in cauſis monaſterij fa-
uorabiles ſententias, nuſquam ſalarium exegerit, & hic
19 potius videtur color † quæſitus pro cohoneſtanda conceſſio-
ne emphyteotica facta à patruo, qualis erat ille Abbas mo-
naſterij in fauorem D. Fontanellæ nepotis ipſius Abbatis,
20 quæ ſanguinis coniunctio oſcitantiam † in ſcrutanda Eccle-
ſiæ vtilitate ſolet inducere, & ſuſpicionem conceſſionis, vt
notant Doctores *in authen. quibuſcumq. C. de ſacroſ. Eccleſ.*
Alciat. *de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 29. num. 1. & ſeq.* Rot.
*deciſ. 181. num. 1. & deciſ. 360. num. 16. par. 1. & deciſ. 18. nu.
5. & deciſ. 65. num. 18 par. 2. diuerſ. & poſt* Cinc. *de cenſ. de-
21 ciſ. 8. num. 9. & deciſ. 36 num. 11.* Nec aſſertio † contrahen-
tium in hoc attenditur, vt benè in his terminis per Iaſon.
conſ. 73. per tot. lib 3. Federic. de Sen. *conſ. 143. &* Roland. *conſ.
25. num. 19. lib. 1.* Rot. *deciſ. 27. num 4. & deciſ. 28. num. 1. ne dec.
36. num 9. & deciſ. 37. num. 6. & 7. poſt* Cinc. *de cenſ. & deciſ.
160. num. 4. par. 2. diuerſ.*

Pro futuro autem tempore patrocinium erat omninò in-
certum, & an D. Fontanella eſſet ſuperuicturus, & an mo-
naſterium paſſurum eſſet vexationes forenſes, ita ut opus
fuerit pollicito patrocinio, quæ † incertitudo tollit vtilita- 22
tem requiſitam pro alienationibus bonorum Eccleſiæ, quæ
vtilitas de tempore contractus debet eſſe certa, & euidens,
adeout non ſufficiat Eccleſiam remanere ſine damno, ſed
opus ſit † ipſam fieri euidenter locupletiorem, & lucrum 23
conſequi à conceſſione ex traditis per Archidiacon. *in cap.
ſine exceptione. num. 15.* Bellam. *num. 6. & 12. quæſt. 2* Rot.
deciſ. 65. num. 4. par. 2. diuerſ. Card. Seraph. *deciſ. 433. num. 2.
& deciſ. 508. num. 12. & in d. Bononien. deuolutionis 15. No-
uembr. 1621. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*. Semperq.
obſtat defectus ſolemnitatis, nempè beneplaciti Apoſtoli-
ci, quod vt ſupra fuit oſtenſum, requirebatur propter alte-
rationem; Et demum quatenus concurreret vtilitas, hoc
pendet à iudicio Rotæ proferendo, ſecundum iuris conclu-
ſiones, non autem ab aſſertionibus teſtium.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit ſtandum
eſſe in deciſis.

* *Ideſt ſub die 1. Iulij 1637. & deciſio 253. ſupra in hac
parte.*

*Et in ſequenti parte aderunt aliæ, videlicet ſub die 26. Fe-
bruarij 1638. & 21. Maij eiuſdem anni coram eodem R. P. D.
Merlino.*

R. P. D. MATTHEIO

VIARVM PRÆSIDE.

Romana Eleuationis Muri.

Die Veneris 27. Nouembris 1637.

ARGVMENTVM.

Murum proprium quis ad quamcumque ma-
gnitudinem poteſt eleuare. Et plura addu-
cuntur ad probandum, quod proprietas ali-
cuius muri ad aliquem ſpectet, & ad hoc
etiam perpenduntur nonnulla ſigna, & ad-
minicula, ex quibus poteſt indagari, quod
murus licet poſitus inter duo Curtilia non
ſit communis, ſed ad aliquem iure domi-
nij ſpectet. Et aliqua habentur circa inter-
pretationem Statuti Vrb. lib. 1. cap. 107.

SVMMARIVM.

1 *Murus proprius quis extollere poteſt vſque ad cælum.*
2 *Opus præſumitur eius, cuius expenſis fuit factum.*
3 *Factum aliquod ſi requirat impenſam, is feciſſe præſumi-
tur, qui ad id tenebatur.*
4 *Seruitus non præſumitur.*
5 *Impenſæ præſumptio ceſſat, ceſſante neceſſitate.*
6 *Iactatio rerum ſuarum non eſt præſumenda.*
7 *Damnum infectum peti poteſt propter iuſtum metum rui-
næ.*
8 *Neceſſitas cauſatiua ſufficit, vt quis dicatur cogi, licet non
inferatur præciſa neceſſitas.*
9 *Ratio duplex, ſeu vinculum fortius ſtringit.*
10 *Murus dicitur deſtinatus ad altius tollendum, ſi ſint in eo
relictæ morſæ ad colligandum murum altius tollen.*
11 *Morſæ relictæ in muro, apto vocabulo dicuntur dentes.*
12 *Muri diuiſorij communia ſigna quæ ſint.*
13 *Expenſam aliquam non præſumitur quis feciſſe in re ſibi
præiudiciali.*
14 *Error in factis hominum non eſt accommodandus.*
15 *Murus præſumitur conſtructus ab eo, qui reliquos etiam
parietes vniformes conſtruxit. & n. 16.*
17 *Coniectura eſt ſumenda ex veriſimili, & non ex diſſimi-
li.*
18 *Murus aliquis an ſit de recenti conſtructus, ex quibus per-
pendatur.*
19 *Muri proprietas ex quibus ſignis dignoſcatur.*
20 *Signa poſita in muro eodem tempore quo fuit conſtructus,
non poſſunt dici clam poſita.*
21 *Stillicidij quanta ſit vis, ad præſumendam proprietatem
muri.*
22 *Dubia non poteſt dici res, quæ conſtat ex pluribus acti-
bus,*

Digitized by Google

bus, veriſimilibus coniecturis, & ſignis.

23 *Dominium eſt difficilis probationis.*

24 *Singula, quæ non proſunt iuncta iuuant.*

25 *Confeſſio emanatu, quia pars noluit reſpondere potius, quando dicatur certu, & indubitata.*

26 *Iudex non poteſt tollere ius quæſitum parti.*

27 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 68. concernit formam actus, & reſpicit iuris rigorem.*

28 *Appellatio datur à repoſitione decreti facti, quod poſitiones haberentur pro confeſſatis.*

29 *Appellatio datur à pronuncia, de habendo poſitiones pro confeſſatis.*

30 *Murus præſumitur communis, ſi ſit poſitus inter duo curtilia. & num. 31.*

31 *Murus tunc præſumitur communis, ſi ſit poſitus inter duo curtilia, quando ſumus in dubio, aliud in contrarium non upparens.*

32 *Præſumptio procedit ſolum in caſu dubio, ideo ceſſat reperta veritate.*

33 *Murus præſumitur eius, cuius domus non poteſt ſtare ſine dicto muro, & tota in eo recumbit. & n. 47.*

34 *Murus præſumitur eius, cuius tecto eſt coopertus. & vide n. 35. & 36.*

37 *Murus præſumitur eius cuius parietes eum colligant, cum talis colligatio arguat proprietatem.*

38 *Factum præſumitur ab eo geſtum, de cuius vtilitate agitur.*

39 *Signa proprietatis muri, quæ præualere debeant.*

40 *Murus uliquis ſi totus ſpectet ad aliquem, ad eundem etiam ſpectabit murus illi coniunctus, ſi ſit in eudem magnitudine, quæ graſſities appellatur.*

41 *Muri dominium unterius, ſi quis probauerit, omnia ſignu ex aduerſo in eo probatu inferentia communionem, præſumuntur extare in pariete iure ſeruitutis, vel liberalis conceſſionis.*

42 *Donatio iu dubio non præſumitur.*

43 *Seruitus interdum potius eſt præſumenda, quàm donatio.*

44 *Murus ſi ſit indagandum, an ſit communis, vel proprius ex ſolis ſignis, inclinandum eſt pro eo, qui plura, & vrgentiora ſigna inducit. amplia n. 45.*

46 *Præſumptio fortior præualet, & confundit aliam.*

48 *Puteus non urguit dominium, nec communionem muri, quia poteſt fodi prope fundum vicini etiam nullo ſpatio relicto, quod tamen intellige, ſi vicinus damnum non patiatur. n. 49.*

50 *Muri communio non probatur per ſigna æquiuocu, & poſſibilia tantum, cum non veniant attendenda.*

51 *Teſtis ratio non probut, quando eſt æquiuocu.*

52 *Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contigit abeſſe.*

53 *Probatio debet concludere per neceſſe.*

54 *Teſtis depouens per verbum, videtur, non probut.*

55 *Murus, ſi fuerit probatum, quod ad aliquem iure dominij ſpectat, ſi vicinus aliquid faciat in eo, quod urguat communionem, præſumitur id factum iure familiaritatis, vel per factum illicitum n. 56.*
Interpretutio omnis eſt facienda, vt excludatur donutio. n. 55.

57 *Murus, quod fuerit factus in ſolo alicuius, ex quo bene dignoſcatur.*

58 *Murum proprium, quis poteſt eleuare, quamuis diu ſteterit ud illum eleuandum cum hoc ſit meræ facultatis.*
Actus facultatiui nec etiam per mille annos præſcribuntur. n. 58.

59 *in Seruitutibus negatiuis non incipit currere præſcriptio, niſi à die prohibitionis.*

60 *Domus plures, ſi à diuerſis poſſideantur communiter, quando deuenitur ad earum diuiſionem, cenſetur conſtituta ſeruitus luminibus non officiendi.*

61 *contra Seruitutem ne luminibus officiatur, quando quis non dicatur veniſſe.*

62 *Muri eleuatio ſi fiat ud æmulationem, prohibenda eſt, etiamſi fiat in muro proprio, & ex quo cognoſcatur, quod fiat ad æmulationem.*

63 *Æmulatio non eſt præſumenda in viro nobili.*

64 *Æmulatio in ædificando non intrat ex eo, quod damnum inferatur vicino.*

65 *Libertus eſt res inæſtimabilis.*

66 *Domum ſuam, vt quis ſecuram reddut, ſi ædificet, non dicitur ædificure ad æmulationem.*

67 *Murus præſumitur in dubio communis pro diuiſo.*

68 *Murum communem ſocius eleuare poteſt pro ſua medietate.*

69 *Socius poteſt eleuare murum communem etiam inuito ſocio ad vſum deſtinatum.*

70 *Quod procedit etiamſi prohibenti noceret in diminutione luminum.*

71 *Et ratio eſt, quia in pariete ordinato ad eleuandum non conſideratur offenſio prohibentis, ſed tantum vtilitas facientis.*

72 *Luminum offenſio conſideranda eſt tantum in muro diuiſorio.*

73 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 107. concedit eleuationem muri communis, & referuntur verba.*

74 *Statuti determinatio, quando eſt claru, non eſt vlterius inueſtigandum.*

75 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 107. declaratur, & n. 84.*

76 *Statutum ſi ſimpliciter, & indiſtinctè loquatur, intelligendum eſt ſimpliciter, & indiſtinctè.*

77 *Muri eleuatio, ſi poteſt fieri ad plures, & diuerſos vſus, non eſt reſtringendu ad vnum tantum, & n. 78.*

79 *Conſtitutio aliqua ſi loquatur per ſeparatas diſpoſitiones, hoc caſu vltima diſpoſitio dicitur pendere à prima, nec repetere qualitates primæ, & n. 80.*

81 *Statuta non ſunt ita interpretanda, vt ſint ſuperflua, & nihil operentur.*

82 *Conſtitutio de iure congrui concedit pro ampliandis ædificijs, nedum vſum muri communis, ſed etiam alieni.*

83 *in Superfluitatem ne incidamus, omnis intellectus capi debet, etiam in materiu ſtricta & odioſa.*

85 Bero. Burſat. *& alij in quibus terminis loquantur.*

DECISIO CCLIII.

MVRVS, de quo agitur, totus ſpectat iure dominij
ad D. Chriſtophorum, proinde poteſt eleuari, ne † 1
dum ad altitudinem ſeptem palmorum, verum etiam ad
vlteriorem, *l. altius cum ibi not. C. de ſeruit. & acqu. nouiſſ.*
Rota *in Gerunden. altius non tollen. 24. Nouembris 1636. coram D. Decano.*

Fundamentum eſt, quia totus apparet conſtructus per
illius Auctores, & eorum expenſis; ſiuè attendatur
dicti Muri neceſſaria natura; ſiuè qualitas eiuſdem; ſiue
etiam attendantur ſigna, & coniecturæ, vno † enim ex 2
his modis probatur cuius expenſis factum ſit opus controuerſum,
iuxt. theor. Bald. *in l. fin. §. in computatione. num. 2. C. de iur. de lib.* multo igitur magis ſi omnes concurrant,
vt in præſenti caſu.

Et primò quidem ſi attenditur neceſſaria natura parietis,
cum iſte paries ſuſtentet onus terreni curtilis D. Chriſtophori,
præſumitur factum ab eius anteceſſoribus, ad quos ſpectabat
dicti oneris ſuſtentatio, † quia vbi factum requirit
impenſam, is feciſſe præſumitur, qui ad id tenebatur. 3
Bart. *in l. fin. C. de alim. pupill. præſtan. in l. cum ſeruus. ff.
de verb. oblig.* Bald. *in l. 1. verſ. penult. C. de fruct. & lit.
expenſ.* Surd. *conſ. 181. num. 45.* qui alios refert Menoch.
præſumpt. 11. lib. 6. Coſt. *de fact. ſcient. & ignoran. inſpect.
35.* Rot. *apud Greg. XV. deciſ. 250. num. 7.* & in terminis
Muri, Cæpol. *de ſeruit. Vrb. præd. cap. 40. num. 50.* & inter
conſilia Giullia *conſ. 53. num. 12. lib. 1.*

Et licet eſſet vtilis etiam domui D. Seraphini dicti terreni
ſuſtentatio, tamen non aderat ex eius parte neceſſitas,
nec ad illam cogi poterant eius auctores citra ius ſeruitutis
oneris ferendi, † quæ non præſumitur, *l. ſi in ædibus. C. de* 4
ſeruit. & aqua. qua neceſſitate † ceſſante, ceſſat omnis præ- 5
ſumptio impenſæ, aliàs † daretur iactatio rerum ſuarum 6
contra text. *l. cum de indebit. ff. de probat.*

Quemadmodum cogi poterant anteceſſores D. Chriſtophori
ſaltem cauſatiuè petita ab eis cautione de damno infecto,
† quæ ſine dubio peti poterat propter iuſtum metum 7
ruinæ dicti terreni *l. hoc amplius. verſ. integra autem ro. ff. de
damn. infect. l. in hac ſtipulatione. ff. eod.* & neceſſitas cauſatiua
ſufficit, vt † quis dicatur cogi, licet non inferatur ne- 8
ceſſitas præciſa, Bald. *in l. ſi quis inſtituatur. §. ſed ſi bonorum.
num. 2. ff. de hæred. inſtitut.*

Quod fortius admittendum videtur, quia curtile D. Chriſtophori
abſque valio dicti parietis non poterat manuteneri
in altitudine quatuordecim palmorum ſupra curtile D. Seraphini
ſine graui, & quotidiano diſpendio propter continuum
terræ delapſum, & ita duplici inſtante neceſſitate vehementior
vrget præſumptio, quod fuerit conſtructus ab
eius

9 eius anteceſſoribus argumento eorum, † quæ dicuntur de
duplici ratione, & vinculo *cap. 1. de treg. & pac. l. penult. §. ſi
verò. C. de adoption.*

Si verò ſpectatur qualitas parietis, ex quo dictus paries
10 eſt deſtinatus ad altius eleuandum, † vt indicant morſæ re-
lictæ ad eum colligandum in caſu maioris eleuationis, Hon-
ded. *conſ. 80. num. 25. & 30.* Surd. *conſ. 126 num. 25.* vbi tales
11 morſas † apto vocabulo vocat dentes. Altitudo, groſſi-
ties, apta & conſiſtens materia eiuſdem Muri abſque mer-
12 lis, corona, tecto, & ſuperficie ad dorſum aſini, † quæ
ſunt ſigna communia parietis diuiſorij tantum, vt per The-
ſaur. *deciſ. 41. num. 24.* Menoch. *conſ. 1237. num. 27. 43. & 44.*
Stante inquam tali deſtinatione nullo modo veriſimile eſt
13 auctores D. Seraphini aliquid † expendiſſe in opere ipſis
præiudiciali, nam pro ſola clauſura minor altitudo, &
minor groſſities ſufficiebat, vt eſt in arte notiſſimum, &
14 nimis fatuè egiſſent expendendo † in eo, in quo nemo ſa-
næ mentis expendiſſet, vnde iſte error accommodari non
poteſt actibus hominum, vt inquit Bald. *in l. quoties. num.
2. ff. de hæred. inſtitut.*

Præterea dictus paries eſt vniformis alijs parietibus curti-
lis D. Chriſtophori eiuſdem ſtructuræ, vetuſtatis, & groſ-
ſitiei, & vnà cum ipſis integrat, & in quadrum conſtituit
dictum curtile, vt cognitum fuit ex loci inſpectione, pro-
inde valde veriſimile eſt fuiſſe conſtructum ab eius auctori-
15 bus, † qui reliquos etiam parietes vniformes conſtrui fe-
cerunt, Theſaur. *deciſ. 219. num. 3.* Nec releuat dicere
dictum murum conſtituere etiam curtile dicti D. Seraphi-
ni; quia non conſtituit illud in eam formam, nec cum ea
16 vniformi, & ſimili concurrentia † parietum, quæ res
oculis ſubiecta apertè teſtificatur ad fauorem D. Chriſto
phori, *argum. l. lex, quæ tutores. §. ſed ſi parens. verſ. te-
ſtificatione operis. C. de adminiſtrat. tutor. l. ſi irruptione.
§. fin. verſ. oculiſque ſuis ſubiectis locis. ff. fin. regund.* co-
17 niectura † enim ſumitur ex ſimilibus, non ex diſſimili-
bus, Bald. *in l. pactum eius. num. 8. ff. de hæred. inſti-
tut.*

Accedit pro maiori euidentia huius rei, quod curtile D.
Seraphini fuit in eſſe conſtitutum poſt conſtructionem dicti
parietis, nam murus in quo adeſt fons, & qui claudit
aream, eſt recentior muro controuerſo, & muro portæ
curtilis D. Chriſtophori, cum quo connectitur id, quod
18 facies loci clarè oſtendit, quæ eſt † ſufficiens probatio in
hac materia ad cognoſcendum, an aliquod opus ſit de re-
centi factum, vt poſt Bald. Afflict. & Natt. voluit Surd.
deciſ. 300. num. 13. & generaliter de viſione oculari, ponit Bur-
ſat. *conſ. 111. num. 12.* vbi inquit ſuperare quamcumque aliam
probationem.

Denique ſi attendantur coniecturæ, & ſigna ex parte D.
Chriſtophori extant plura ſigna longa ſerie congeſta in folio
ad partes, quorum aliqua ſunt contemporanea ipſi parieti,
& taliter in pariete poſita, vt nullo modo poni potuerint eo
modo quo extant, niſi ab ipſis fabris murarijs in ipſo actu
19 ædificationis, † eiuſdmodi ſunt canale in fundo ſcalæ re-
cipiens aquas pluuias, & illas tranſmittens in curtile D.
Seraphini, murelli, vt dicitur, à caſſetta, ferè per totam
longitudinem parietis, & inter eos quædam vaſchetta de-
ſeruiens pro tranſportandis aquis in ciſternam, ſex anuli
ferrei pro ſuſtinendis vitibus, & alijs oneribus, quæ om-
nia, vt conſtat ex aſpectu, ſunt infixa in præfato muro
abſque ruptura, ſeu vt dicitur ſquarcio, abſque gypſo, vel
alio ſimili glutino, & ita ceſſat ratio clandeſtinatis exad-
uerſo adducta, nam ſi prædicta ſigna fuerunt poſita eodem
20 tempore † cum ipſo muro, non potuerunt clam poni à D.
Chriſtophoro, ſeu à ſuis auctoribus, ita argumentantur
Surd. *d. conſ. 126. n. 25.*

Licet ad demonſtrandum ſupradictam proprietatem ſuf-
ficeret D. Chriſtophoro ſolum ſtillicidium ſui tecti caſſitans
21 ſupra murum controuerſum, † cuius ſtillicidij quanta ſit
vis, & efficacia ad hunc effectum ponunt Florian. *in l. ſer-
uitutes. §. Lucius Titius. ff. de ſeruit. vrb. præd.* Franc. Marc.
dec. 499. par. 1. Surd. *conſ. 74. n. 8.*

Ex his omnibus ſimul iunctis ſufficienter probatur mu-
rum, de quo agitur, eſſe proprium D. Chriſtophori; id
quod etiam plures periti extra iudicium aſſumpti firmiter
22 atteſtati ſunt, neque enim dici poteſt res dubia, † quæ con-
ſtat per tot actus veriſimiles, coniecturas, & ſigna, *l.
vbi eſt verborum, & ibi* Soccin. *in 3. notab. ff. de rebus du-
23 bijs.* Aymon. *conſ. 269. num 4.* maximè in re difficilis †
probationis ſicut eſt dominium, Surd. qui plures congerit
deciſ. 10. num. 5. ad cuius probationem habet locum illa re-
gula, quæ non proſunt ſingula, † vnita iuuant, Canaler. 24
deciſ. 42. num. 10. & deciſ. 202. num. 1. & multò magis in
re antiquiſſima, prout eſt murus in hoc caſu, Bald. *in l.
cum ſuper. num. 2. C. de rei vendic.* Caſſad. *deciſ. 2. num 3. de
probat.*

Quod ſi addatur etiam confeſſio D. Seraphini in poſitio-
nibus habitis pro confeſſatis, res redditur omninò certa, &
indubitata ſtante ſtatuto Vrbis cap. 68. cuius † forma ad 25
vnguem fuit obſeruata, & proinde debet attendi eius diſ-
poſitio. Rota *in Romana quarti dotalis 27. Iunij 1625. coram
Buratto, quæ eſt deciſio 882. in ordine, inter impreſſas ſub
num. 5.* & licet D. Aſſeſſor repoſuerit à dicta pronũcia,
non eſt habenda ratio dictæ repoſitionis, † quia non po- 26
tuit tollere ius parti quæſitum ex ſtatuto, Innocent. *in
cap. quod ſuper his de voto,* Abb. *in cap. ex parte il 3. in 2.
notab. de decim.* Felin. *in cap. Capitulum colum. 17. de reſ-
criptis,* præſertim cum ſtatutum † concernat formam 27
actus, & reſpiciat iuris rigorem, Ofaſch. *deciſ. 81 num 6.*
& ideo ab eiuſmodi repoſitionibus regulariter † datur ap- 28
pellatio, Scacc. *de appellat. quæſt. 17. limit. 47. membr. 1.
num. 64.* qui alios referens teſtatur de communi, nouiſſimè
Fenzon. *in annot. ad ſtatutum. cap. 68. num. 107.* ſicuti da-
tur † etiam à pronuncia de habendo poſitiones pro confeſ- 29
ſatis, Bald. *in l. 1. C. quorum appellat. non recip.* Franc. *in
cap. fin. ad finem de confeſſ. in 6.* quos citat Lucas Pet. *in ſua
prax. lib. 2. num. 16.*

Quibus ita firmatis.

Non obſtat, quod paries præſumi debeat † communis, 30
& conſequenter non eleuandus inuiſo D. Seraphino, *vulg.
l. Sabinus. ff. de com. diuid.* ex quo eſt poſitus † inter duo 31
curtilia ad Bart. *in l. inter quos. ff. de damn. infect.* quia hoc
procedit in dubio alijs in contrarium non apparentibus,
Soccin. ſen. *conſ. 44. col. 2. verſ. poſtremo etiam lib. 6* Meno-
ch. *præſumpt. 73. num. 22. lib 6. & d. conſ. 1237. num. 5.*
præſumptio enim † procedit ſolum in caſu dubio, *gloſ. in l.* 32
vnica. § accedit. verb. præſumatur. C. de rei vindicat. ideo
ceſſat reperta veritate, *l. fin. quod met. cauſ. l. nuptura. in fin. ff.
de iur. dot.* Surd. *conſ. 181. n. 2.*

Minus obſtat, quod dictus paries coniungatur muro mor-
ſarum, qui propter tubam camini excedentem dimidiam,
lodiam illi inhærentem, & loculum ſtatuæ, vt vulgo di-
citur la nicchia prætenditur communis. Quia immò murus
morſarum eſt proprius D. Chriſtophori, & ita retorquetur
obiectum, tum quia eſt pars integralis † eius domus, quæ 33
non poteſt ſtare ſine dicto pariete, & tota in eo recumbit,
vt patet ad oculum, Corn. *conſ. 227. num. 1. verſ. & nun-
quam pars ſuæ domus,* Theſaur. *deciſ. cit. 219 num. 3.* tum
quia eſt coopertus † tecto D. Chriſtophori, Bero. *conſ. 132.* 34
num. 1. verſ. ſuper illo pariete. lib. 3. Aldobran. *poſt Cor-
neum ab eo citatum conſ. 77. num. 20. lib. 2.* tum etiam quia
eſt altior, † & antiquior lodiæ, & domus D. Seraphini, 35
idem Corn. *vbi ſupra,* quem refert, & ſequitur Aldobran.
conſ. cit. num. 17. lib. 2. Præterea extat in eo † caminus longè 36
antiquior alio D. Seraphini, & in parte inferiori latrina,
Grammat. *conſ. 164. num. 4. poſt* Cæpol. *cap. 40. num. 21.*
eſt colligatus cum duobus parietibus † proprijs eiuſdem D. 37
Chriſtophori, quæ colligatio arguit proprietatem, Gratian.
diſcept. 263 num. 6. & 7. Demum adſunt morſæ, quæ
præſumuntur relictæ ab auctoribus d. D. Chriſtophori, qui-
bus vtilis erat futura dicti muri intermedij eleuatio cum di-
ctis ſignis colligandi, † factum enim præſumitur ab eo, de 38
cuius vtilitate agitur, *l. 2. § idem labeo. ff. ne quid in loco pu-
blico.* Coſt. *de fact. ſcient. & ignor. inſpect. 34.* quæ ſigna
præualere debent in concuſſu, † vt infra proximè demon- 39
ſtrabitur, præſertim quia caminus D. Seraphini, in quo ſit
magna vis eſt recentiſſimus, vt viſio ſufficienter probat ex
Surd. *vbi ſupra,* ex quo igitur paries morſatum totus,
& integer ſpectat ad D. Chriſtophorum, totus etiam pa-
ries controuerſus ad eundem ſpectabit, cum ſit illi coniun-
ctus † in eadem magnitudine, quam groſſitiem appellant, 40
vt concludit Crot. *conſ. citat. num. 17. & 18. lib. 2.* Menoch.
præſumpt. cit. 73. n. 18. verſ. 12. eſt ſignum. lib 6. Gratian. *d. diſ-
cept. 263. n. 6.*

Similiter non videntur obſtare ſigna oppoſita ex parte D.
Seraphini, ſcilicet lodiola, foramina, puteus, & reten-
tio vaſorum, quæ ſaltem arguunt communionem, vt di-
cebatur. Nam in primis reſpondetur, ex quo conſtat de
dominio, & anteriori poſſeſſione D. Chriſtophori vſque ab
initio, omnia ſigna exaduerſo tanquam † poſteriora præ- 41
ſumi extare in pariete iure ſeruitutis, vel liberalis conceſ-
ſionis, ita declarant Cæpol. *de ſeruit. vrb. præd. cap. 40.
n. 30.*

Digitized by Google

n.30. Roin.*conſ 55.n.5.& 6.lib.4.* Corn. *d conſ.227.n.2.verſ.*
non obſtat. Grammat. *d.conſ. 164. num.4.& ſeq.* Maſcard. *de*
probat.concl. 1144. num. 6. verſ. quando prius. vnus eſſet in
poſſeſſione totius parietis. Honded. *d. conſ.* 80. *num.30.* Surd.
d.conſ.126.num.30.verſ. quando non conſtat, quod à principio
paries fuit vicini, & comprobatur hoc ea ratione, quia ſi
42 præſumeretur communio, eſſet † donatio dimidiæ, quæ in
dubio non præſumitur, ita Cæpol. & Grammat. *loc cit.* &
confert ad hoc doctrina Bald. *in conſ. 223. in fin. volum.* 1.
43 vbi vult interdum † magis præſumi debere ſeruitutem,
quàm donationem, quando ſic præſumendo minus vertitur
præiudicium partium, vt in propoſito caſu.

Deinde reſpondetur licet poſſet eſſe aliquod dubium, an
murus ſit proprius, vel communis, & indaganda eſſet ex
44 ſolis ſignis facti † veritas, adhuc inclinandum eſſet pro D.
Chriſtophoro, qui plura, & vrgentiora ſigna allegat, Crot.
d. conſ. 153. num.23. Cagnol. *in l. vbi repugnantia. num. 5. ff.*
de regul. iur. Theſaur. *deciſ.cit.219.num 4.* Menoch. *d.conſ.*
1237. num 12.& ſeq. & d. præſumpt.73.num.19. Aldobrand.
conſ. cit.77. num.17. Burſat. *conſ.111. num. 19.* & hanc eandem
opinionem ampiexa eſt, Rota *in Romana feneſtrarum*
45 *30. Octobris 1617. coram Vbaldo*, præſertim cum † non
appareat fuiſſe ſolutum pretium correſpondens communioni
totius parietis, vt poſt Cæpol. & alios firmat Rot. *prox.*
46 *cit.* & ratio eſt, quia † fortior præſumptio præualet, &
confudit aliam, ita in terminis, Ruin *conſ. 55. num.6.* &
plures, ac vrgentiores coniecturæ ſemper vincunt, l. Diuus.
ff. de reſt. in integr. Dec. *conſ.470. num. 10.* Rot. *deciſ. 64.*
par. 1. & deciſ. 258. num.20. par.5. diuerſ. in poſthum. deciſ.
41. num.16.

Et hæc reſponſio certior euadit, quia ſigna D. Seraphini
nullius, vel leuis momenti ſunt, vt patet diſcutiendo ſingula.

Nam in primis lodiola, vltra quod eſt recentior, vt in
viſione iudiciali notatum eſt, non incumbit parieti, nec
47 ſuper eo † requieſcit, cum habeat ſuſtentaculum per ſe ipſam,
Bald. *in l. fiſtulam. ff. de ſeruit. vrb. præd.* puteus nul-
48 lum arguit † dominium, nec communionem, quia poteſt
fodi propè fundum vicini, etiam nullo ſpatio relicto, vt
tradit Cæpol. *cap.45.num.8. & cap.47. num.12.* Vbi teſtatur
49 de obſeruantia, dummodo † vicinus damnum non patiatur,
prout non patitur in caſu noſtro, attento quod ſuperficies
aquæ eſt infra fundamentum parietis, vt pariter in viſione
iudiciali animaduerſum fuit.

50 Foramina, quæ deſeruire poſſunt pro trabibus pontium †
ſunt ſigna æquiuoca, & poſſibilia tantum proinde non attendenda,
Rot. *deciſ.268.num fin. par.5. diuerſ.* ſicuti dicitur
51 de teſte, cuius ratio † non probat, quando eſt æquiuoca,
Bald. *in l. hæredes palam. num. 3. ff. de teſtam* potuerunt
enim fieri ab vtraque parte, & in his terminis intrat regula,
52 non probat † hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, de qua
per Bald. *d conſ.223.* Cæpol. *conſ.35. num.16. verſ. nam ad*
53 *hoc reſpondetur,* & probatio † debet neceſſariò concludere,
vt in ſpecie communionis muri dicit Corn. *conſ.227.num.2.*
Honded. *conſ.80. num.37. lib.1.*

Retentio vaſorum per totam longitudinem muri non
54 probatur concludenter, quia primus teſtis deponit † per verbum
videtur, *l. teſtium. C. de teſt.* & quatenus eſſet probata,
non releuat, quia per modicum tempus, & de recenti longè
poſt conſtructionem parietis, vnde præſumi debent dicta va-
55 ſa retenta, vel iure familiaritatis, † vel ex tolerantia ad excludendam
quantum fieri poteſt donationem, vt per Cæpol.
56 & Grammat. *locis citatis*, ſeu etiam † illicitum factum, quod
admittit, Ruin. *d. conſil.55.*

Neque etiam aduerſatur, quod murus ſit fundatus in ſolo
inferiori D. Seraphini. Quia immò fundatus eſt in ſolo D.
Chriſtophori, nam ſi ducatur recta linea, prout à perito fuit
57 ducta in ſecunda loci inſpectione iudicialiter facta † ab extremitate
muri portæ ſpectantis ad D. Chriſtophorum, remanet
paries iſte etiam cum ſcarpa intra dictam lineam &
conſequenter in ſolo D. Chriſtophori, vt in puncto dicit
Bero. *conſ. 132. num.1. lib.3.* quod tanto magis comprobatur,
quia intra eandem lineam relinquitur etiam murus
morſarum, cui coniungitur ad filum paries, de quo eſt
contentio.

Minus reſiſtit, quod hic murus diu ſteterit, & per mul-
58 tos annos in ea forma, quia nihilominus poteſt eleuari, † cum
illud ſit meræ facultatis, cui non præſcribitur, quamuis per
mille annos non fuerit eleuatus, niſi præcedente prohibitione,
& legitima acquieſcentia, ita in terminis eleuationis
muri Theſaur. *d deciſ.24.num 4.* Honded. *conſ.80.num.35.* &
regulare eſt † in ſeruitutibus negatiuis, vt non acquirantur, 59
niſi præcedente prohibitione, Gloſ. celebris, & communiter
recepta *in l. qui luminibus. ff. de ſeruit. vrb. præd.* Rip. *in cap.*
cum Eccleſia Sutrina num 50. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Rot.
deciſ.265.num.36. par.5. diuerſ.

Minus iuuat dicere domum D. Seraphini, & aliam D.
Chriſtophori fuiſſe olim communes inter DD. de Cincijs,
& in earum diuiſione † cenſeri conſtitutam ſeruitutem lu- 60
minibus non officiendi, vt per Burſat. *conſ. 57. num.11. & ſeq.*
Quia non probatur iſta communio domorum, cum ſint plures
familiæ de Cincijs, & quælibet in domo ſua habitauerit,
ita in ſpecie ad ſimile obiectum reſpondet Honded. *cit. conſ.*
80. num.38. ſed poſito etiam quod eſſet conſtituta ſeruitus,
ne luminibus officiatur, adhuc non obſtaret prætenſæ eleuationi,
quia nihilominus videretur tanta pars Cæli in quacumque
parte plani nobilis poſt eleuationem ſeptem palmorum,
quanta de præſenti conſpicitur, vt in demonſtratione
ad partes data, quod ſufficit, vt † non dicatur fieri contra im- 61
poſitam ſeruitutem, ne luminibus officiatur, vt benè explicat
Cæpol. *cap.36. num.2. verſ. ſed tunc ſecundo quæritur.* Ioannes
Coppen. *obſeruat. 78. num.11.*

Denique non ſubſiſtit, quod prætenſa eleuatio fiat ad
æmulationem, ex quo valdè nocet luminibus D. Seraphini,
& nihil, vel parum prodeſt D. Chriſtophoro, † quo ca- 62
ſu prohibenda eſt etiam in proprio pariete, *l. opus nouum. ff. de*
operibus public. quia vltra quod in viro nobili † ceſſat om- 63
nis æmulationis præſumptio ad ea, quæ tradit Grauet. *conſ.*
244. num.6. Maſcard. *de probat. concl. 1046. num. 1. & 2.* non
verificatur, quod dicitur de graui damno D. Seraphini propter
offuſcationem luminum, immò ei nullum, vel leue
damnum affertur, quia eleuatio ſeptem palmorum non
impedit ſolem, neque aeris benignitatem, neque flatum
ventorum, vt benè dignoſcitur ex planta, & profilo, deinde
admiſſo etiam, quod aliquod damnum inferretur reſpectu
luminum, non tamen intraret † æmulatio concurrente 64
etiam vtilitate D. Chriſtophori, vt plenè fuit deciſum in d.
Gerunden. *altius non tollendi*, præſertim quia vtilitas D.
Chriſtophori eſt multum conſiderabilis, & non parua, † 65
cum intendat in ſuo curtili conſequi libertatem, quæ eſt res
inæſtimabilis, *l. libertas. ff. de reg. iur.* & ſecuram † reddere 66
ſuam, & vicini domum ſublata facultate deſcenſus è lodiola
in curtile, & è contra, quam vtilitatem conſiderat Cæpol.
conſ. cit. 35. num 9.

Verum ex abundanti, & ad tollendam penitus omnem
difficultatem dato etiam quod murus eſſet communis, adhuc
poſſet attolli, aut enim eſt communis † pro diuiſo, vt 67
in dubio præſumitur ſecundum Corn. & alios relatos per
Menoch. *præſumpt. cit. 73. num.26.* & certum eſt D. Chriſto-
phoro non poſſe prohiberi † eleuationem pro ſua medietate, 68
Dec. *conſ.388.* vbi ampliat etiam ſi murus eſſet pro clauſura
deſtinatus, Socc. *d. conſ.44. col.1. lib.4.* dicens communem,
Theſaur. *d. deciſ.41. num.21.* Menoch *d. conſ.1237. num.17.* aut
eſt communis pro indiuiſo, & idem eſt dicendum, tàm attento
iure communi, quàm ſtatuto Vrb. cap.107. nam de iu-
re † ſocius poteſt inuito ſocio eleuare parietem ad hunc vſum 69
deſtinatum, vt latè tradendo regulam firmat Theſaur. *d. de-*
ciſ. 41 num. 1. ſequitur Menoch. *d. conſ. 1237. num.18.* quæ re-
gula procedit, etiam † ſi prohibenti noceret in diminutione 70
luminum, ita in terminis Iaſ. *conſ.99. col.1. lib.1.* cum alijs
adductis per Theſaur. *vbi ſupra num.2.* & ratio eſt, quia in
pariete † ordinato ad eleuandum non conſideratur offenſio 71
prohibentis, ſed tantum vtilitas facientis, vt inquit idem
Theſaur. *d. deciſ.24. num.5.* vbi vult † offenſionem luminum 72
conſiderandam eſſe in muro diuiſorio tantum; atqui paries,
de quo in cauſa, eſt deſtinatus ad altius tollendam, vt ſupra
dictum eſt.

Statutum verò Vrbis cap. 107. † expreſsè concedit eleua- 73
tionem muri communis per hæc verba, ſi aliquis paries ſit
inter aliquos communis, liceat vnicuique trabem, ſeu lignum
in eo immittere, & ex eo vtilitatem capere, & (etiam
ſi luminibus vicini officiatur) altius tollere, vnde cum † ha- 74
beamus claram ſtatuti determinationem, non eſt vlterius
inueſtigandum ſecundum Bald. *in l. Gallus. §. ſi eius ff. de li-*
ber. & poſthum. Neque poteſt dici ſtatutum † reſtringi ad 75
vſum fabricæ propter mentionem factam in principio de
immiſſione trabium; quia multipliciter reſpondetur, primum
quod trabes, & ligna poſſunt immitti extra vſum fa-
bricæ, vt de ſe patet; ſecundò ſtatutum ſimpliciter, † & in- 76
diſtinctè loquitur de eleuatione, proinde ſimpliciter, & in-
diſtinctè debet intelligi, *l.1. § generaliter. ff. de legat. præſtand.*
& eleuatio, quæ poteſt fieri † ad plures, & diuerſos vſus non 77
eſt

eſt reſtringenda ad vnum tantum ex adductis per Honded.
conſ. 4. num 69 & aliquando maior eſt vtilitas in eleuatione
78 † ad alios fines, quam in ordine ad fabricam.

Tertiò. Pro reſponſione conſiderandum eſt, quod ſtato-
tum non loquitur conſequutiuè, ſed per expreſſas, & ſepa-
79 ratas diſpoſitiones, vt patet ex contextu verborum, † quo
caſu vltima diſpoſitio non dicitur pendere à prima, nec re-
petere qualitates primæ, Pariſ. *conſ.40. num.27. vol.2.* Gabr.
*conſ.*111.*num.*21.*lib.*1. Rot.*deciſ.*80 *num.*11.*par.*5. *diuerſ.* &
ideo eleuatio conceſſa in vltima diſpoſitione non eſt intelli-
80 genda cum immiſſione † trabium ad vſum fabricæ, nec ad
illum vſum reſtringenda, vt in propoſito euitandæ reſtrictio-
nis dixit Rot.*deciſ.75.num.7.par.5.diuerſ.* Denique ſi admit-
81 teretur talis reſtrictio ſtatotum eſſet ſuperfluum, † & nihil
operaretur, tum quia de iure communi permittitur eleua-
tio, etiam cum præiudicio luminum, vt dictum eſt, tum
82 quia † conſtitutio de iure congrui paulo ante ſtatutum edi-
ta concedit pro ampliandis ædificijs, oedum vſum muri
83 communis, ſed etiam alieni, & tamen † omnis intelle-
ctus capi debet, ne incidamus in ſuperfluitatem, etiam
in materia ſtricta, & odioſa, Surd. *conſ.*127. *num.*9. & *deciſ.*
195.*num* 2.

84 Sufficit ergo ſtatuto, quod † murus altius tollendus, ſit
deſtinatus, & aptus ad id, & non factus tantum ad clauden-
dum prout eſt murus de quo eſt quæſtio, altitudinis triginta-
quinque palmorum, latitudinis duorum, aptæ, & conſiſten-
tis materiæ, non coronatus, neque vllo alio modo termina-
tus, & ſciſſuræ, quæ videntur non procedunt ab intrinſeco
85 extenuitate, vel debilitate, & ità ceſſant adducta per Bero.†
Burſat. *& alios in locis ex aduerſo allegatis*, quia procedunt
in terminis muri diuiſorij tantum, nec deſtinati, nec ap-
ti ad altius eleuandum ob tenuitatem, & parum aptam ma-
teriam.

Quare ſublatis omnibus in contrarium deductis, & re in tanta luce conſtituta conſtanter pronunciandum eſt pro eleuatione, vt pronunciatum fuit ad fauorem D. Chriſtophori.

R. P. D. CARRILLO.

Tarraconen Primitiarum.

Die Mercurij 2. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Donatio alicuius loci facta Eccleſiæ per verba vniuerſalia, nullum ius donanti præſeruant, & ſic proculdubio comprehendit etiam iura ſpiritualia, & ſic ius percipiendi primitias, & decimas, ſi donans de eis ad libitum poterat diſponere. Cura animarum quando dicatur habitu remanſiſſe penes Monaſterium.

SVMMARIVM.

1 *Donationis verba, quando ſunt vniuerſalia negatiua, nullam reſtrictionem patiuntur.*

2 *Donatio vniuerſalis rei comprehendit dominium cum poſſeſſione.*

3 *Monaſterium, ſi habeat curam animarum, ea habitu reſidet penes Monaſterium, non autem pertinet ad Rectorem Vicarium.*

4 *Rector quando non poſſit prætendere ius ſuper primitijs, & decimis.*

5 *Primitiæ, & decimæ debentur Monaſterio, ſi curam animarum habeat in proprietate, non autem Rectori actu curam exercenti, vti Vicario.*

6 *Obſeruantia ſubſecuta eſt de per ſe ſola ſufficiens ad præſumendam effectuationem eius vſque ab initio.*

7 *Curæ animarum habitus, quando dicatur remanſiſſe penes Monaſterium, exercitium verò penes Rectorem deputatum ab Abbate, vti de menſa Monaſterij.*

8 *Rectori quando à Monaſterio fuit aſſignata congrua pro exercitio curæ, id ſignificat, quod proprietas d. curæ pertinet ad Monaſterium.*

9 *Iudicis compulſorialis auctoritas fidem præbet ſcripturis extractis.*

10 *Scripturæ propriæ, etiam compulſari poſſunt authoritate Iudicis, quando ex longinquis partibus ſunt extrahendæ, propter periculum amiſſionis. n.11.*

12 *Archiuij fomento non egent ſcripturæ, ſi habeant publicam formam, & legalem, & ſint extractæ à Notario rogato, vel eius ſucceſſore*

13 *Scripturæ non egent recognitione, aut alio adminiculo adiuuari, ſi ſint antiquiſſimæ.*

14 *in Donatione alicuius loci facta à Laico, non comprehenditur acquiſitio primitiarum, & decimarum.*

15 *in Donatione alicuius villæ non veniunt primitiæ, & decimæ, cum eæ non ſint de iuribus, & pertinentijs ipſius Villæ.*

16 *Donationis verba, quando ſunt vniuerſalia, nullum ius donantis præſeruant, & ſic ſine dubio ſunt apta comprehendere iura ſpiritualia, ſi donans de eis poterat diſponere ad libitum.*

17 *Inuentarium non probat contra tertium, ſi eo non citato fuerit confectum.*

18 *Denunciatio facta in æſtimo bonorum cuiuſuis Ciuitatis non præiudicat tertio non citato.*

19 *contra Eccleſiam, vt præſcribatur, quid requiratur.*

20 *Teſtes ſunt nulliter examinati ex defectu citationis ad videndum eos iurare.*

21 *Indultum conceſſum alicui, vt poſſit aliquid ad libitum donare &c. non debet extendi extrà limites rei conceſſæ.*

22 *Dominium diſtribuendi aliquid in illum tranſit, qui prouenit ab eo, qui antea Dominus erat.*

23 *Eccleſiæ dominium rei donatæ acquiritur ipſo iure.*

24 *Priuilegij verba latiſſimè veniunt interpretanda, quando dictum priuilegium prouenit à Principe.*

25 *Obſeruantia longiſſima eſt apta probare ritulum cum ſuis qualitatibus.*

26 *Alienatio rei Eccleſiæ ex decurſu 30. annorum includit in ſe beneplacitum Apoſtolicum cum qualitatibus validitatis, & vtilitatis.*

27 *Confines concludenter probari poſſunt per teſtes.*

28 *Confinium probatio benè corroboratur ex expreſſionibus factis in inſtrumentis conceſſionis Principum, quorum abſoluta erat poteſtas confines diſtinguendi, reſtringendi, & ampliandi.*

29 *Confines ſemel probati, præſumuntur continuati, niſi contrarium appareat.*

30 *Obſeruantia aliqua, ſi conueniat ſubſtantiæ rei principalis, ita etiam conuenire poteſt eius acceſſorijs.*

31 *Teſtes deponentes circa confinium diſtinctionem, etiam non interrogati debent reddere rationem.*

32 *Teſtes, qui patiuntur plures defectus non ſunt præferendi probationi reſultanti ex publicis inſtrumentis, maximè ſi verſemur in facto antiquo.*

DECISIO CCLIV.

Reſponderunt Domini pro confirmatione ſententiæ rotalis, qua pronunciatum fuit Eccleſiam parrochialem villæ de Vimbodino eſſe de menſa Abbatis, & Monaſterij S. Mariæ de Populeto, eidemque Abbati, & Monaſterio propterea deberi primitias omnium fructuum, qui in dictæ villæ diſtrictu colliguntur, ſalua medietate Rectori aſſignata pro curæ exercitio, attenta eius validitate, & iuſtitia.

Validitas ſententiæ ea reuolutione actorum, iuſtitia verò ex tribus deciſionibus * longa ſerie, & eruditè per R. P. D. meo Pirouanum extenſis ſatis apparere viſa fuit; ſiquidem conſtat Vrbanum Secundum conceſſiſſe Petro Hiſpaniarum Regi, illiuſque in regno ſucceſſoribus facultatem (ſunt verba Indulti) vt poſſint *Eccleſias, quas in Saracenorum terris belli iure acquiſierint, vel in proprijs hæreditatibus fundauerint, ſibi ſuiſque hæredibus cum primitijs, & decimis propriarum, vel quarumlibet aliarum Eccleſiarum quorumlibet Monaſteriorum ditioni ſubdere vt in ſumm. antiq. Monaſterij num.* 3. Et huius indulti vigore ſimiliter conſtat, Ildephonſum Regem Petri ſucceſſorem donaſſe territorium, ſeu diſtrictum villæ de Vimbodino prædicto Monaſterio de Populeto cum tranſlatione omnium iurium competentium, & competiturorum nihil penitus ſibi reſeruato, *vt in eod. ſum. num.* 4.

Vnde ſequitor, quod ſicut verba † donationis ſunt adeò 1
vniuerſalia negatiua, vt nullam patiantur reſtrictionem.
Tiraq. *in l. ſi vnquam verb. reuertatur num* 95. *C. de reuocan.
donat.* Rot. *deciſ.* 121. *num.* 4 *par.* 5. *diuerſ*, ita benè probent in
donatione ipſa eſſe comprehenſa omnia iura, & actiones
perci-

Digitized by Google

percipiendi primitias, & decimas ex indulto Apoſtolico ac-
2 quiſitas eodem modo, quo ipſe Rex donator habebat, †
earumque dominium cum poſſeſſione fuiſſe translatum in
Monaſterium *gloſ. & Abb. in cap. de* Monachis *verſ. ſi verò
de præben.* Felin. *in cap. ex parte num. 1. de reſcript.*, &
conſequenter dominium Eccleſiæ de Vimbodino eſſe de
3 menſa ipſius Monaſterij donatarij, † penes quod reſidet ha-
bitu cura animarum, non autem pertinere ad Rectorem Vi-
carium *cap. extirpandæ §. qui verò, vbi* Abb. *verſ. non ibi
congruentem de præben.* Creſcen. *deciſ. 2. de decim.* Rot. *deciſ.*
4 102. *num. 3. & 5. par. 1. recent.* & ſic ceſſat præſumptio † iuris,
quam Rector habet ſuper primitijs, & decimis *ex cap. cum
conting. & cap. cum tua de decim.* cum in præſenti debean-
5 tur Monaſterio tamquam curam habenti in proprietate, †
non autem Rectori actu curam exercenti vti Vicario Innoc.
in cap. paſtoralis num. 1. de priuileg. vbi Abb. *num. 7.* Garz. *de
benefic. par. 12. cap. 2 num. 23.* Rot. *deciſ. 758 num. 4. & 799. num.
5. par. 1. diuerſ.*

Maximè ſtante effectuatione prædictæ regiæ donationis,
de qua deponunt teſtes ab vtraque parte examinati, proban-
tes monaſterium percepiſſe decimas, & primitias dictæ vil-
læ de Vimbodino per ſpatium 40. annorum, & vltra, quæ
depoſitiones iuncto titulo regiæ donationis, & indulti
Apoſtolici benè concludunt donationem ipſam ab initio
ſuum habuiſſe effectum, arguendo non à momentanea,
6 ſed à longæua poſſeſſione 40. annorum, & vltra, quæ †
obſeruantia ſubſequuta de per ſe ſola ſufficeret ad inducen-
dam effectuationem ab initio in percipiendis decimis, &
primitijs ad tradit per Honded. *conſ. 92. num. 27 l. 1.* Menoch.
conſ. 276. num. 10.

Quod clarius patet ex eo, quod ab anno 1172. tempore
donationis vſque ad annum 1226. quo cappella S. Saluato-
tis fuit in parrochialem erecta, nullus parrochialitatis ſta-
tus pro parte Rectoris fuit oſtenſus, & ſic cum erectio præ-
dicta facta fuerit cum conſenſu Abbatis, & Capituli, cum
aſſignatione medietatis primitiarum, & conceſſione li-
7 uellorum, † ac terrarum pro congrua Rectoris, manifeſtè
denotat habitum curæ remanſiſſe penes collegium, & con-
uentum, exercitium verò penes deputatum ab Abbate vti
de menſa Monaſterij Vitalin. *in clem. 1. num. 7. de offic.* Vi-
car. Calderin. *conſ. 18. verſ. non obſtat.* Oldrad *conſ. 67.
num. 1.* Rot. *deciſ. 153. num. 4 & dec. 204. num. 1. par. 2. recent.*
Prædicta enim aſſignatio medietatis primitiarum cum con-
8 ceſſione liuellorum, & terrarum pro conſtituenda † con-
grua Rectori pro exercitio curæ pariter verificat proprieta-
tem ad Monaſterium pertinere *cap. de Monachis, cap. auari-
tiæ de præben. latè* Rebuff. *de congrua num. 114.* Rot. *d. deciſ.
53. num. 5. & 204. num. 2. par. 2 recent.*

Quibus non aduerſatur obiectum, quod ſcripturæ mona-
ſterij non ſint in forma probanti; quia contrarium viſum
fuit apparere, ex quo indultum Vrbani Secundi datum de
anno 1095. Regiæ donatione 1172. & 1183. Erectio parro-
chialis, & aſſignatio dotis 1297. ſuper quibus Monaſte-
rium fundat ſuam intentionem, fuerunt omnia extracta
ex archiuio vigore compulſorialium totaliter ſeruatis de
9 Iure ſeruandis, † Iudicis autem compulſoris auctoritas fi-
dem præbet ſcripturis extractis ad not. *in cap. cum P. tabellio
de fid. inſtrum.* Rot. *deciſ. 43. de probat. in antiq.* Seraph.
deciſ. 1028. in princip. Quæ fides illis diminui minimè po-
teſt ex eo quod Archiuium non ſit publicum, ſed priuatum
10 ipſius Monaſterij, quoniam auctoritate Iudicis etiam †
ſcripturæ propriæ compulſari poſſunt, quando (prout hic)
11 ex longinquis partibus ſunt extrahendæ † propter periculum
amiſſionis ex doctr. Bart. quam paſſim ſequitur Rot. in hac
materia, vt in *deciſ. 292. num. 5. coram Papa Greg. XV. ibique
adden.* Et vlterius prædictæ ſcripturæ, quia habent formam
12 publicam, & legalem, & ſunt extractæ à Notario † rogato,
vel eius ſucceſſore, non egent fomento Archiuij. Couarr. *in
pract. cap. 19. num. 3.* Rot. *deciſ. 1. de fid. inſtrum. in nou.* nec de-
13 bent recognitione, aut alio † adminiculo coadiuuari, cum
ſint antiquæ, & ſupra centum annos. Rot. *deciſ. 12. de fid. in-
ſtrum. Adden. ad* Greg. *XV. deciſ. 3. num. 5.* & latius *in prima de-
ciſ. huius cauſæ, §. quia cum.*

Pro vt nec releuat, quod in donatione regia tamquam à
14 laico facta comprehendi nequeat † acquiſitio primitiarum,
& decimarum, *ex cap. dudum de decim.* Rot. *deciſ. 702. num.
1. par. 1. recent.* & donata villa de Vimbodino non intelli-
15 gantur donatæ primitiæ, & decimæ, cum † eæ non ſint de
Iuribus, & pertinentijs ipſius villæ. Rota *deciſ. 399. par 2.
recent.* Quia ceſſat obiectum ex verbis indulti Vrbani Se-
cundi, ibi, *Petro Hiſpaniarum Regi, eiuſque ſucceſſoribus
in perpetuum*, & ex verbis generalibus, *Ildephonſi donantis
nihil ſibi penitus reſeruato*; Vnde cum Ildephonſu Rex do-
nator ſit legitimus ſucceſſor Petri Regis ſupplicantis, &
verba ipſius donationis ſint vniuerſalia nullum ius † donan- 16
ti præſeruantia, & proculdubio ſint apta ad comprehenden-
dum etiam iura ſpiritualia, benè potuit de illis vigore indul-
ti ad libitum diſponere.

Minus nocet inuentarium pro Rectore datum continens
primitias de quibus agitur, tamquam de iuribus parrochia-
libus Eccleſiæ de Vimbodino, nam vltra quod dubitatum
fuit de eius forma probanti, in omnem euentum nullum † 17
gradum probationis faceret contra Monaſterium non cita-
tum, cum reputetur tamquam denunciatio facta in æſti-
mo † bonorum cuiuſuis Ciuitatis, quæ non præiudicat ter- 18
tio non citato Afflict. *deciſ. 303. in ad not. num. 5.* Menoch. *de
arbitrar. lib. 2. caſ. 110. num. 26.* conſuetudo autem recipiendi
primitias in toto diſtrictu Villæ Vimbodini non ſuffraga-
tur, cum non † appareat longæua ſupra 40. annos, vt re- 19
quiritur in *cap. de quarta de præſcript.* quæ conſuetudo
haud iuuari poteſt ex teſtibus pro Rectore examinatis ſuper
quaſi poſſeſſione exigendi primitias intra fines territorij
Vimbodini, apparent enim nulliter † examinati ex defe- 20
ctu citationis ad videndum iurare teſtes, & nullus eorum
reſpondet concludenter interrogatorijs ſuper integra perce-
ptione primitiarum, & ideo eorum dicta conſideratum fuit
poſſe verificari in medietate primitiarum aſſignata Rectori
in erectione Cappellæ S. Saluatoris in parrochialem pro cu-
ra exercenda.

Nec obſtat, quod indulta conceſſa Sanctiu Regi per Ale-
xandrum Secundum, & Gregorium Septimum de anno
1073. & poſtea Petro Regi Sanctij filio per Vrbanum Se-
cundum de anno 1095. vt poſſint Eccleſias, quas ædifica-
uerint proprijs hæreditatibus, vel acquiſierint ex Saraceno-
rum terris iure belli, donare, & diſtribuere ad libitum, † 21
debeant intelligi tantùm quoad Eccleſias, & Villas ſuorum
Regnorum, non autem quoad Comitatum Barchinoneñ,
& Principatum Cathaloniç intra cuius limites reperitur vil-
la de Vimbodino.

Quia quicquid ſit de genealogia Comitum Barchinoneñ,
& Principatus Cathaloniæ, de qua latè Zurita, Mariañ,
& alij relati per *R. P. D. meum Pirouanum in 2. deciſ. 6. quo-
niam*, ad effectum, de quo agitur ſufficit, quod de tem-
pore donationis Ildephonſus donator eſſet ſucceſſor Sanctij,
aut Petri Aragoniæ Regum, quibus, & eorum ſucceſſori-
bus in perpetuum priuilegia, ſeu indulta prædicta conceſſa
fuerunt. Quod autem dictus Ildephonſus fuerit eorumdem
ſucceſſor patet; Etenim Raymundus Berengarius huius
nominis Quartus, Barchinoneñ Comes, contraxit matri-
monium de anno 1137. cum Petronilla filia Ramiri Regis
Aragonum, quæ ſucceſſit in Regno patris, iſte autem Rami-
tus fuit filius Ildephonſi fratris Petri in indulto Vrbani no-
minati, & Petrus fuit filius Sanctij in indulto Gregorij enun-
ciati; Ex prædicto matrimonio contracto inter Petronillam,
& Raymundum natus fuit alter Ildephonſus, cui Petronilla
mater Regnum, iura omnia Regalia, ſibique competentia
iure belli renunciauit, prout recenſetur in initio Conſtitu-
tionum Regni Cathaloniæ, & inter partes non controuerti-
tur.

Ex quo infertur, quod cum Ildephonſus regnauerit vſque
ad annum 1196 & donatio emanauerit ab eodem de an. 1172.
& confirmata de anno 1183. dubitari non poſſit quin à Rege
regnante, & Domino villæ Vimbodini facta fuerit, & quod
in ea comprçhendatur dominium ex paterna Raymundi Pa-
tris ſucceſſione acquiſitum intra cuius limites ſita eſt villa
Vimbodini, & conſequenter ratione indulti Vrbani Secun-
di fuiſſe translatum in ipſum dominium † diſtribuendi deci- 22
mas, & primitias tamquam proueniens ab eo, qui antea erat
Dominus villæ, & primitiarum. *Bart. in l. eam res, num. 5. C. de
probat.* Afflict. *deciſ. 23. num. 4. & deciſ. 40. n. 3*

Quod facilius ſuſtinetur fauore Eccleſiæ monaſterij cui
dominium rei † donatæ ipſo iure acquiritur. Tiraq. *de priui- 23
leg. piæ cauſæ priuileg. 39.* Menoch. *de arbitrar. caſ. 256. num.
28.* & licèt indultum Vrbani Secundi dicatur emanaſſe pro
Regno, & Eccleſijs ſitis intrà limites regni Aragoniæ non
autem pro Eccleſijs alterius dominij prouenientis ex
Raymundo Comite Barchinoneñ, adhuc tamen conſide-
rata facultate diſtribuendi decimas, & primitias Regi ſup-
plicanti, & ſucceſſoribus in perpetuum conceſſa de Eccleſijs,
quæ in Saracenorum terris recuperauerint, vel quas in
proprijs hæreditatibus fundauerint, ex proprietate ver-
borum compræhenderetur prædictum Monaſterium S. Ma-

rlæ de Populeto tamquam ſitum intra fines hæreditatum Regis ſupplicantis propter ſucceſſionem in comitatu Bat-
24 chinonen. ea perſona Raymundi patris; Verba enim † indulti non debent reſtringi ad tempus conceſſionis, ſed latiſſimè tamquam priuilegia Principum ſunt interpretanda *ex l. beneficium ff. de conſtit. Princip. cap. cum dilecti de donat.* Ruin. *conſ. 161. num. 8. lib. 3. cum alijs*. ſtante præſertim obſer-
25 uantia † effectuatæ regiæ donationis ſupra 400. annos, quæ ſufficiens eſt ad probandum titulum cum ſuis qualitatibus,
26 prout dicitur de alienatione † rerum Eccleſiæ, quæ ex decurſu 30. annorum includit in ſe beneplacitum Apoſtolicum cum qualitatibus validitatis, & vtilitatis *gloſ. in cap. peruenit, vbi* Imol. *num. 10. de empt. & vendit.* Mantic. *deciſ. 101.* Rot. *coram Greg. deciſ. 52. num 3 & 343. num. 4.* Denique non obſtat, quod opponebatur circa identitatem confinium d. villæ de Vimbodino; quia vt in tertia deciſione probatur, confines ſunt ijdemmet, qui fuerunt ſpecificati de annis 1172. & 1183. in donationibus regijs, cum igitur illi conueniant cum enunciatis in petitione Rectoris facta de anno 1277. ac cum enunciatis in alia ſcriptura de recenti per Rectorem producta, & ea abundanti fuerint verificati per te-
27 ſtes pro monaſterio examinatos, dubitari † non poteſt, quin appareant concludenter probati *cap. cum cauſam vbi* Felin. *num. 1.* Bald. *conſ. 286 num. 2. vol 2.* quod corroboratur ex eorum expreſſione facta in inſtrumentis conceſſionum
28 Principum, † quorum abſoluta erat poteſtas confines diſtinguendi, reſtringendi, & ampliandi. Hier. *de monte fin. regua. cap. 21. num. 3.* Parif. *conſ. 27. num. 1. & 3. lib. 1.* Curt. ſen. *conſ. 56. num. 33.* Seraph. *deciſ. 437. num. 1. &*
29 434. *num. 1. coram Greg. XV* & ſic de iure præſumuntur † continuati vſque in præſentem diem, dummodo contrarium non appareat Menoch. *præſumpt. 46. num. 1. lib. 6.* Accedente præcipuè effectuatione dd. donationum Regum, quę
30 obſeruantia † ſicut conuenit ſubſtantiæ donationis, ità etiam conuenit confinibus ea doctrina Bald. *quæſt. 22. num. 43. C. de contrab. empt.*

Teſtes verò Rectoris licèt alterent confines prædictos in
31 primo & 2. articulis, tamen † vltra quod ſunt nulliter examinati, nullamque reddant rationem eorum dicti circa diſtinctionem confinium, vt debebant etiam non interrogati
32 Bald. *conſ. 286. num. 3. vol. 3.* non ſunt præferendi † probationi reſultanti ex publicis documentis dum verſamur in facto antiquo Bald. *in d. cap. cum cauſam num 3. de probat. vbi* Felin. *num. 5.* Dec. *conſ. 146. num. 14.* Alban. *conſ. 244. num. 16.* Rot. *in Cazallicen. feudi 17. Decembris 1612. coram R. P. D. m. Pirouano.*

Et ita deciſum vna tantum parte informante, altera pluries citata, & nunquam comparente &c.

* *Deciſ ſub diebus 26. Ianuarij 1637. & 27. Aprilis, etiam 1637. & 11. Maij eiuſdem anni, & ſunt deciſ. 192. 212. & 215 ſupra in hac eadem parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Canonicatus, & Sacriſtiæ.

Die Veneris 4. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Conſenſus ſuper aliqua re præſumitur præſtitus ſtante antiquitate temporis. Et plura circa iuſtificationem narratorum in gratia.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas aliqua, ſi ſit narrata in gratia, eſt neceſſaria illius iuſtificatio ad effectum validitatis dictæ gratiæ.*

2 *Conſenſus circa aliquam rem præſumitur præſtitus ex antiquitate temporis, & n. 3.*
Solemnitates extrinſecæ omnes præſumuntur interueniſſe ad validitatem actus geſti, n. 2.

4 *Viſitatores, ſi deſcripſerint in ſuis libris, quod cura animarum ſpectabat ad aliquem, ex hoc oritur præſumptio, vt d. Viſitatores vidiſſent qualitatem tituli, cuius occaſione cura gerita, & n. 5.*

6 *Qualitas aliqua ſi de facto narrata ſit, ſufficit etiam, vt ſic iuſtificetur.*

7 *Qualitas aliqua ſufficit, quod de facto iuſtificetur, ſi gratia principaliter non fundetur ſuper ea.*

8 *Coadiutoriæ cauſa conceſſionis, requiritur vt ſubſiſtat, & ſit probata, ad effectum vt inducta ſit affectio, cuius occaſione erepta ſit Ordinario poteſtas conferendi, declara n. 9.*

10 *in Gratia quacumque illud debet plenè, & concludenter probari, in quo ipſa gratia fundatur, reliqua verò, quæ dicuntur pars gratiæ, ſufficit, quod ſemiplenè probetur, etiam ex fama, n. 11.*

12 *Cauſa probata, cenſetur etiam adeſſe eius effectus.*

13 *Vacationis vna ſpecies, ſi fuerit narrata Papæ, ſi ea non ſubſiſtat, an liberæ remaneant manus Ordinarij circa collationem, & quid ſi plures ſint narratæ cauſæ, num. 14.*

15 *de Beneficio alicui indigno ſi fuerit mandatum, vt prouideretur, poterunt inferiores collatores, ad quos ſpectat collatio, de eodem beneficio prouidere, ſicut ſi mandatum fuiſſet prouideri ſub certa conditione, quæ deficeret.*
Secus verò ſi mandata fuiſſet prouiſio pro perſona, cui non poteſt ſine diſpenſatione prouideri, vide rationem n. 16 & n. 17.

18 *Papa, ſi mandet beneficium ſimpliciter conferri, non facta alicuius mentione, videtur potius habuiſſe rationem neceſſitatis Eccleſiæ, quàm eius perſonæ, cui poſtea fuit facta collatio.*

19 *in Coadiutoriæ gratia potius tractatur de neceſſitate Eccleſiæ, quàm de vtilitate prouiſi.*

20 *in Coadiutoriæ gratia quid potiſſimum attendatur.*

21 *Coadiutoriæ effectus non tollitur ex ſola inhabilitate perſonæ, cui commiſſa fuit cura, & adminiſtratio Eccleſiæ propter inhabilitatem Coadiuti.*

DECISIO CCLV.

CONTRA gratiam conceſſam Ioanni Auguſtino tria opponebantur in hoc dubio. Primò, quòd non eſſet probata infirmitas Petri vltimi poſſeſſoris, cuius occaſione deputatus fuerat illi coadiutor in eadem gratia. Secundò, quod deficeret probatio curæ annexæ huic Sacriſtiæ, quæ dicebatur ſecunda, ſeu media, & à Petro poſſidebatur ſimul cum Canonicatu. Tertiò, quòd non eſſet probatus valor eiuſdem Canonicatus, & aliorum beneficiorum, quæ obtinebat Ioannes Auguſtinus de tempore gratiæ, quæ omnia ſimul cum qualitate curæ narrata ab eo fuerunt in eadem gratia. Sed non viſæ fuerunt DD. obſtare eæ exceptiones, & reſponderunt pro confirmatione deciſ. factæ *ſub die 18 Maij proximè præteriti*, * in qua reſolutum fuit ad fauorem eiuſdem Ioannis Auguſtini, quod iuſtificata erat gratia ab eo obtenta, & quod illa obſtabat prouiſioni conceſſæ Ioſepho ab Ordinario ſuper eodem Canonicatu, & Sacriſtia; & primò viſa fuit probari infirmitas, de qua deponebant plures teſtes, & inter eos quatuor quorum depoſitiones præcipuæ conſideratæ fuerunt in præteritis deciſione propter notitiam, quam poterant habere eius valetudinis Petri Coadiuti, quia vnus erat illius frater qui in eadem domo cum eo morabatur, alter Aromatarius, qui ad eum continuò accedebat occaſione medicamentorum, quæ illi parabat ex ſua officina, reliqui duo nempè Medicus, & Chirurgus illum ſemper curauerant in ea valetudine, & deponebant de illius qualitate, & cauſis, atque etiam de eiuſdem progreſſu vſque ad obitum; ex eorum verò depoſitionibus conſtabat, quod erat ea valetudo diſtillatio cerebri in ventriculum, & alias corporis partes ex qua ſuccedebant plura, & diuerſa ſinthomata & morbi etiam grauiores, quia excepta ſuperiori ventriculo præter difficilem concoctionem cibi cauſabat illi propter connexionem, quàm habet idem ventriculus cum cerebro magnas vertigines, & alienationem à ſenſibus, deſcendens verò ad pectus, & interiora thoracis eum penè ad tabem redegerat, cuius rei indicia erant expuitiones, & excrementa ex ore peſſimi odoris, ac mixta ſanguine, quæ oſtendebant exulcerationem pulmonum, à qua deinde ſuccedunt excreationes purulentæ, ac liquor & tabes in toto corpore.

Neque obſtare viſum fuit quod ij teſtes in ſua depoſitione non aſſererent, vt ea valetudo Petri fuiſſet continua, quæ qualitas † dicebatur etiam neceſſaria ad validitatem gratiæ, 5
dum fuit in illa narrata iuxt. *ant. per* Æged. *in deciſ. 116. & deciſ. 76.* & in terminis ſimilis gratiæ tenuit Rota *apud Verall. deciſ. 128. 129. & 130. par 1. & coram* Puteo *deciſ. 63. lib. 2.* Quia contrarium colligebatur ex eorum depoſitionibus cum omnes ferè in hoc conuenirent, quòd cœpit hic morbus ingraueſcere de menſe Martij anni 1630. hoc eſt

per

Digitized by Google

per ſex menſes ante impetrationem gratiæ, & quod ille
terminauit cum morte Coadiuti, & licet decimus ſextus te-
ſtis, qui eſt medicus ſuper quarto articulo diceret, quod ceſ-
ſauit ea diſtillatio, cum fuiſſet Petro adhibitum cauterium
in brachio ſiniſtro, tamen ſubdit, quod facta fuit maior irru-
ptio humorum, qui in epiplexiam, ac deinde in apoplexiam
terminarunt, ex qua tandem ille occubuit.

Secundò impugnabatur qualitas curæ animarum, quæ
narrata fuit tanquam annexa huic Sacriſtiæ, cum verò ad
probationem huius qualitatis adductum fuiſſet in deciſione
præterita inſtrumentum confectum anno 1338. in quo ap-
parebat reſtitutam fuiſſe eidem Sacriſtiæ curam animarum
ſublato officio Vicariatus, cui ante illa commiſſa fuerat op-
ponebat Ioſeph, quòd non conſtabat ex eo inſtrumento de
hac qualitate, dum non probabatur conſenſus Sacriſtæ ma-
ioris, qui eſt patronus huius mediæ Sacriſtiæ. Sed non viſa
fuit obſtare hæc exceptio, quia idem conſenſus præſumi po-
2 terat ex antiquitate † temporis, prout aliæ omnes ſolemni-
tates extrinſecæ, quæ requiſitæ fuiſſent ad validitatem eius
actus *argum. text. in l. qui in alienā. ff. de acquir. hæredit. &*
in l. ſi filius familias. C. de petit hæredit. & notant ibi DD. *&*
in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. Felin. *in cap. ſicut. num.* 29.
de ſent. & re iudic. etenim conſtabat ex depoſitionibus plu-
rium teſtium, atque etiam ex libris viſitationum, quod ea
cura ſemper poſtea adminiſtrata fuit à ſecundo Sacriſta, vn-
3 de rectè † poterat ex curſu tantis eius temporis, quod inter-
ceſſit à ſuppreſſione Vicariatus præſumi conſenſus Sacriſtæ
maioris, vt tradit idem Felin. *in terminis de eo, qui diu te-*
nuit aliquam Eccleſiam tanquam Rector in dicto cap. ſicut de
ſent. & re iudic. eod. num. 29. & in cap. illud. num. 5. in fine de
præſumpt. & voluit ibi etiam Abb. *num.* 7. Ancharan. *in cap.*
1. *num.* 10. *de reg. iur. lib.* 6. & hunc effectum præcipuè ope-
4 rari poterat probatio, quæ colligebatur ex libris † viſitatio-
num circa adminiſtrationem eius curæ, apud ſecundum Sa-
criſtam, cum oriretur ex ijs præſumptio, vt Viſitatores vi-
diſſent qualitatem tituli, cuius occaſione eadem cura rege-
batur, vt tradit ibidem Abb. *num.* 8. docens contrarium obſer-
5 uari debere, quando † aut propter negligentiam Superio-
rum, aut ex alia cauſa conſtaret non fuiſſe Eccleſiam, aut
Beneficium viſitatum, & idem voluit Felin. *ſequen.* Abb.
in d. cap. ſicut de re iud. num. 31. & in cap. illud. num. 8. de præ-
6 *ſumpt.* & ſatis præterea erat eam qualitatem † de facto pro-
baſſe, tum quia illa ita fuit narrata iuxt. *notat. per* Ægid. *in*
adducta deciſ. 116. in fine, & in deciſ. 9. num. 10. par. 2. diuerſ.
& fuit dictum in Tullen. reformationis 30. *Maij* 1629. *coram*
R. P. D. meo Dunozetto, & in Lucana Abbatiæ 18. *Maij* 1612.
coram Card. Caual. inter impreſſ. deciſ. 202. *num.* 3. tum
7 quia gratia non fundabatur † principaliter ſuper qualitate
eius curæ, vt fuit dictum *in eadem cauſa Tullen.* & tradit
Garz. *de benef. par. 6. cap. 2. num.* 206. Gonzal. *ad reg. 8. gloſ.* 15.
§. 1. num. 50.

Super probatione valoris, quæ erat vltima exceptio Io-
ſephi DD. reſponderunt, quòd non poterat illius omiſſio
nocere Ioanni Auguſtino, cum non poſſet ex ea effici, vt
eſſet nulla gratia coadiutoriæ, in qua ipſe fundabat tàm va-
liditatem ſuæ gratiæ reſpectu ſucceſſionis in hoc beneficio,
quam nullitatem prouiſionis Ioſephi, quamuis enim requi-
8 reretur, vt eſſet probata, † & ſubſiſteret cauſa conceſſionis
coadiutoriæ ad hoc, vt ex ea inducta eſſet affectio cuius oc-
caſione erepta fuerit Ordinario poteſtas conferendi, vt fuit
ſententia Romani *in conſ. 335 num. 11. &* Rot. *antiquæ in de-*
ciſ. 15. de conceſſ. præben. quam refert Probus *in addit. ad*
Monac. *in cap. ſibi de reſcript. lib. 6. num. 19. in fine*, & latè diſ-
cuſſo articulo decidit Rot. *coram bon. mem. Buratto in Oxo-*
men. Archidiaconatus 19. *Nouembr.* 1614. reuocata deciſione
facta in eadem cauſa *ſub die* 10. *Martij eiuſdem anni*, in qua
contrarium reſolutum fuerat, tamen intelligenda hæc erant
de ijs quæ poterant eſſe cauſa immediata conceſſionis eiuſ-
9 dem coadiutoriæ, qualis erat infirmitas Coadiuti, † aut ne-
ceſſitas, ſiuè vtilitas Eccleſiæ, non autem ſi alia fuiſſent nar-
rata in gratia, quæ non pertinerent ad validitatem eiuſdem
conceſſionis, prout in his terminis loquitur Roman. *in d. conſ.*
335. & declarauit Rot. *in vna Toletana Cappellaniæ* 1. *De-*
cembr. 1606. *coram Card. Sacrato inter recent. deciſ.* 387. *par.* 2.
Æneas de Falcon. *in tract. de reſeruat. par. 4. principali in* 19.
effecta reſeruat. num. 1. & in ſpecie de omiſſione probationis
reſpectu valoris tradit Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 52. num* 48. &
10 & eſt generale in quacumque gratia, † vt debeant probari
plenè, & concludenter ea, ſuper quibus gratia fundatur, vt
ſunt reſeruatio ratione menſis pertinentia collationis ex
qualitate beneficij, & alia quæ vera ſunt cauſa conceſſionis;

reliqua verò quæ dicuntur pars gratiæ, eo quia in ea narrata
† ſunt, ſufficiat probaſſe ſemiplenè, & ex fama, vt fuit reſo- 11
lutum coram Puteo *in deciſ. 265. lib. 3. & in deciſ. 46. par. 2. &*
deciſ. 268. par. 1. diuerſ. & ea videtur afferri poſſe ratio reſpe-
ctu huius gratiæ, quæ colligitur ex eiuſdem qualitate, quia
illa tanquam ſui natura præuentiua non videtur indigere
alia probatione, quam ea quæ reſpiciat cauſam conceſſionis
ipſius coadiutoriæ, † vt probata eadem cauſa poſſit etiam 12
eſſe locus futuræ ſucceſſioni, quæ eſt illius effectus, *argum.*
text. in leg. ſi pater. ff. de hæred. inſtituen. & in leg. adigere. §.
quamuis. ff. de iure patr. & in terminis tradiderunt Gemin. *in*
cap. ſi tibi abſenti. num. 18. de præbend. lib. 6. Franc. *num.* 14. &
hinc eſt quod licet in caſu quo fuerit narrata ſpecies † vna 13
vacationis liberæ ſint manus Ordinarij, ea non exiſtente in
caſu quo noua vacatio ſucceſſerit, tamen contrarium pro-
cedit, quotieſcumque gratia conceſſa non eſt fundata † in ea 14
ſola cauſa, aut etiam ſi vacatio narrata eſt neceſſariò exti-
tura, *vt notauit idem* Franc. Gemin. *ſuper eodem cap. & in*
conſ. 135. num. 11. & probatur ex text. in cap. inter dilectos de
exceſſ. Prælat. cum ijs, quæ notant ibi DD. *& inter cæteros*
Hoſtien *num.* 14. Ioann. Andr. *num.* 16. vbi quod ſi mandatum
fuerit, vt prouideretur de beneficio alicui indigno, poterunt
inferiores collatores, ad quos ſpectat ex iuris diſpoſitione
collatio de eodem beneficio prouidere, † ſicut ſi mandatum 15
fuiſſet prouideri ſub certa conditione, quæ deficeret, ſecus
verò ſi mandata fuiſſet prouiſio pro perſona, cui non poſſet
ſine diſpenſatione prouideri, & ratio diuerſitatis aſſignatur
per Hoſtien. *quia in primo caſu*, videtur gratia conceſſa, ſub
certa conditione, cuius defectus debet † illam reddere nul- 16
lam, contra quam contingat; in ſecundo caſu cum conceſſa
gratia principali videatur etiam conceſſa altera gratia, vt
poſſit cum perſona nominata diſpenſari, & notauit ibidem
Ioann. Adr. *d. num.* 16. Butr. *num.* 18. & ita etiam tradunt in
collatione facta, quæ valere non potuerit ſiue propter indi-
gnitatem perſonæ, ſiue propter ſubreptionem, quæ fortè erat
in litteris, quia licet in caſu quo mandatum fuerit, vt con-
ferretur beneficium certæ perſonæ † redire debeat ad Ordi- 17
narium poteſtas conferendi ſi gratia ſuum effectum habere
non potuerit ob aliquam ex rationibus ſupradictis, tamen
contrarium eſt, ſi commiſſa fuit collatio beneficij non facta
mentione alicuius perſonæ, cui illud conferri deberet, *vt not.*
Abb. *ſuper eod. cap. inter dilect. num.* 10. *Compoſtellan. in cap.*
Capitulum num. 57. de reſcript. Anchar. *in cap. ſi beneficio. de*
præben. lib. 6. ante num. 1. in primo notabili, & in conſ. 58. co-
lum. 2. Felin. *in cap. illud. num. 40. de præſumpt.* & ratio de-
ciſ. ſecundæ huius partis ea videtur eſſe, quam ponit An-
char. *d. conſ.* 58. quia Papa mandando † ſimpliciter benefi- 18
cium conferri, & non facta alicuius mentione videtur po-
tius habuiſſe rationem neceſſitatis Eccleſiæ, quam eius
perſonæ, cui poſtea facta fuit collatio, vnde dici non poteſt
quòd propter illius inhabilitatem defecerit etiam vacatio
beneficij, quæ benè videntur conuenire terminis huius gra-
tiæ coadiutoriæ, cum in † ea agatur potius de neceſſitate 19
Eccleſiæ, quàm de vtilitate prouiſi, itaut ex quacumque il-
lius inhabilitate nunquam dici poſſit quòd Papa ipſi Eccle-
ſiæ de coadiutore non prouidiſſet, † quamuis fortè non con- 20
ceſſiſſet tali perſonæ curam eiuſdem Eccleſiæ, ſiue ipſi con-
ceſſiſſet gratiam coadiutoriæ, vt conſideratum fuit in addu-
cta *deciſ. Toletana Cappellaniæ coram Card. Sacrato, & in*
prima deciſ. facta in cauſa Oxomen. Archidiaconatus coram
bon. mem. Buratto ſub die 10. *Martij anni* 1614. quæ deciſio
non fuit in hac parte reuocata ex ſecunda facta 19. *Nouem-*
bris eiuſdem anni, cum in ea deficeret penitus cauſa proui-
dendi Eccleſiæ, eo quia non probaretur illius neceſſitas ob
quam Papa motus fuit ad eam gratiam concedendam immò
admittitur in eadem deciſione, vt non poſſit tolli effectus † 21
huius gratiæ ex ſola inhabilitate perſonæ cui commiſſa fuit
cura, & adminiſtratio Eccleſiæ propter inhabilitatem coa-
diuti.

Et ita vtraque parte &c.

* *Habetur iſta deciſio infra in Additione prout in Indice in eius*
fine poſito.
In eadem cauſa infra in ſequenti parte habetur alia deciſio ſub
die 15. *Martij* 1638. *coram R. P. D. Merlino.*

R. P. D. MOTMANNO.

Arianeñ Archidiaconatus.

Die Veneris 4. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Clauſulæ poſitæ in commiſſione, ſi reſpiciant fauorem partis, impediunt, eis non iuſtificatis, ne procedatur ad vlteriora, intellige ſi pars opponat, ſecus è contra. Clauſula ex integro, poſita in commiſſione quid operetur, alia vide in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſio, ſi emanauerit cum clauſula refectis expenſis, ſi pars fecerit quietationem generalem, ex hoc reſultat, quod noluit vti dicta clauſula, quo caſu poteſt procedi in negocio principali.*
Clauſula in commiſſione ſi reſpiciat vtilitatem partis, impedit parte opponente, ſecus è contra, n. 1.

2 *Commiſſio, quando emanauit cum clauſula, ex integra, importat nouam inſtantiam, & qualiter id debeat intelligi.*

3 *Iura producta, ſi quis repetierit cum partis citatione, dicuntur effecta de actis nouæ inſtantiæ.*

4 *Iura per repetitionem æquè fiunt de actis, ac per productionem.*

5 *pro Examine alteri commiſſo ſuper idoneitate ad obtinendam dignitatem, vel beneficia non eſt opus aliqua citatione.*

6 *Canonicatus obtineri poteſt cum Archidiaconatu abſque diſpenſatione, ſtante ſic conſuetudine.*

7 *Conſuetudo induci poteſt obtinendi præbendam cum dignitate abſque diſpenſatione.*

8 *Narratiua, quod dignitas ſimul cum Canonicatu conſueuit obtineri abſque diſpenſatione Apoſtolica iuſtificari poteſt ex pluribus prouiſionibus.*

9 *Regul. Cancell. 4. requirit, quod dignitas non modo ſit maior poſt Pontificalem, ſed etiam quod excedat valorem 10. florenorum.*

10 *Dictio, necnon, reſoluitur in copulatiuam.*

11 *Regul. 4. Cancell. facit diſtinctionem inter dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & dignitates principales in Collegiatis, & vnde ſumatur iſta diſtinctio vide hic.*

12 *Dictio, omnis, eſt latiſſima.*

13 *Dignitas Cathedralis maior poſt Pontificalem etiam ſine fructibus magis æſtimatur, quàm principalis Collegiatæ 10. florenorum auri valorem non excedens reſpectu maioris præeminentiæ.*

14 *Ætas maior requiritur ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali, quam in Collegiata.*

15 *Canonicis Cathedralibus, & non alijs committuntur cauſæ per litteras Apoſtolicas aut legatorum.*

16 *Prouiſiones dignitatum Eccleſiarum Cathedralium in Cancellaria Apoſtolica expediuntur ſine expreſſione valoris, ſecus verò in prouiſionibus de olijs.*

17 *Rotæ auctoritas, & ratio ſine qua nihil deiudicare ſolet, præualet auctoritatibus Doctorum aliter ſentientium.*

18 *Determinatio vna eſt inconueniens, quod aliqua inæqualiter determinet, ſtante eorum diuerſa natura, & ratione.*

DECISIO CCLVI.

RESPONSVM fuit pro confirmatione ſententiæ latæ per R. P. D. meum Veroſpium, qua fuit declaratum litteras Apoſtolicas prouiſionis Archidiaconatus Eccleſiæ Arianeñ ad fauorem Iacobi expeditas eſſe iuſtificatas, eidemque prouiſo conferendum eſſe Archidiaconatum, & concedendam immiſſionem in illius poſſeſſionem. Quia ex reuolutione actorum apparet interueniſſe omnia ad ſententiæ validitatem requiſita, & iuſtitia ſatis comprobata fuit per deciſionem * R. P. D. mei Veroſpij.

Non obſtat validitati, quod dicta ſententia lata fuerit vigore commiſſionis cum reſcripto, quòd procederet prout in prima, refectis expenſis, cui reſcripto antequam ſententia proferretur, non fuerit integrè ſatisfactum quoad expenſas ſaltem in ſumma ſcutor. 24. quia ex quietantia, de qua Notarius ſe rogauit, conſtat de ſolutione facta procuratori alterius partis pro expenſis liquidatis, & quibuſuis alijs, iuxta formam dicti reſcripti reficiendis: Vnde reſultat, quod pars poſt quietationem generalem noluit amplius † vti dicta clauſula, quo caſu potuit procedi in negocio principali 1, ad not. per Paul. *de Caſtr. & latè per* Iaſon. *in l. vniuerſa vbi commendat gl. vlt. C. de precib. Imp. offeren. quia dicta clauſula cum reſpiciat vtilitatem partis, impedit parte opponente, ſecus ſi non oppoſuerit* Achil. *deciſ. 12. num. 3. de reſcript. Reuerendiſſimus D. meus Decanus deciſ. 47. num. 13 inter impr.* Mart. *de clauſ. par. 1. in hac clauſ. num. 3.*

Nec obſtat, quod attenta forma in eodem reſcripto tradita quod iudex procederet *ex integra*, ſententia minus valide lata fuerit ſuper probationibus antea factis. Nam clauſula *ex integro* † importat quidem nouam inſtantiam, ſed 2 tamen debet eo modo intelligi, quo intellexit *gl. in l. ſi expreſſim. ff. de appell. vbi verbum ab initio*, explicat ideſt quaſi re integra ab initio quoad ſententiam ex eiſdem actis, vt per aliam *gloſ. in l. ſi vt proponis la prima in verb. denuo. C. quomodo, & quand. iud. tradit* Franciſc. Curt. *in repet. l. ſi diuerſa num. 14. C. de tranſact. & in his terminis reſpondit* Rot. *in Segobien. penſionis 24. Aprilis 1606. coram Iuſto.*

Dictio autem reſcripto per actorum prioris inſtantiæ repetitionem fuiſſe abundè ſatisfactum ex eo patet, quod prouiſus renunciauit immiſſioni ei conceſſæ per exequutorem abſque alterius partis poſſidentis citatione, ac ſequeſtro tanquam attentatis, iura verò producta repetijt cum partis citatione † per quam fuerunt effecta de actis nouæ inſtantiæ 3 iuxta cautelam traditam per Feder. de Sen. *conſ. 160. num. 2. & per* Marſil. *in ſingul. 170. num. 1.* & iura per † repetitionem 4 æquè fieri de actis, ac per productionem dixit Rot. *coram Greg. XV. deciſ. 508. num. 4 & 6.*

Et ſimiliter ceſſat alia oppoſitio, quod ſcilicet inter cætera iura fuerit repetita atteſtatio de idoneitate perſonæ dicti Iacobi prouiſi facta ab eodem exequutore ſine citatione partis, quia pro examine alteri commiſſo ſuper idoneitate ad obtinendam † dignitatem, vel beneficia, non eſt opus aliqua 5 citatione, vt ex auctoritate Innoc & aliorum probat Tiraq. *in tract. res inter al. act. num 34 &* Roman. *in ſingul 369. verſ. quar talimita.*

Quæ verò concernunt iuſtitiam, etiam ſubſiſtunt ex deductis *in ead. deciſione R. P. D. mei Veroſpij* circa iuſtificationem narratiuæ, quod Archidiaconatus per vnum ex eiuſdem Eccleſiæ Canonicis, qualis eſt *dictus Iacobus* abſque diſpenſatione Apoſtolica obtineri conſueuit, non obſtante quod diſpenſatio potuerit obtineri, & adhuc ignorari, quod fuerit obtenta. Quoniam obiectum procederet, ſi probaretur eſſe neceſſarium illam obtinere, & nihilominus ex quatuor anteceſſorum prouiſionibus de huiuſmodi dignitate ſucceſſiuè factis, ac effectum ſortitis, conſtat eos, qui ſub ſimili narratiua obtinuerunt Archidiaconatum, noluiſſe expedire, ſeu obtinere diſpenſationem, quia ſi eam obtinuiſſent, non fuiſſet opus narrare, quod abſque diſpenſatione Apoſtolica dicta dignitas per vnum ex Canonicis obtineri conſueuit, & ſi indiguiſſent diſpenſatione, executores litterarum non canonizaſſent prouiſiones, quemadmodum è contra non indigentibus diſpenſatione, non fuit opus probare negatiuam diſpenſationis, ſed ſatisfecit Eccleſiæ conſuetudo à SS. Canonibus approbata, vt de † Canonicatu 6 obtento cum Archidiaconatu eſt textus expreſſus in *cap. eam te. de reſcript. & conſuetudine* obtinendi præbendam † 7 cum dignitate abſque diſpenſatione probat *gl in cap. gratia in verb. iure tenetur de reſcript. in 6. & gl. in cap. ſuper eo in verb. diſpenſatio de præb. eod. lib. 6.* cui conſuetudini per decretum *Concilij Trid. cap 17. ſeſſ. 24. de reform.* non fuiſſe derogatum; cenſuit Cong. DD. Card. eiuſdem Concilij interpretum 13. Ianuarij 1594. & narratiuam, † 8 quod dignitas ſimul cum Canonicatu conſueuit obtineri abſque diſpenſatione Apoſtolica iuſtificari ex pluribus prouiſionibus inquit Modern. *de re benef. lib. 3. q. 8. n. 111. & dixit* Rota *in Taurinen. Theſaurariæ 25. Iunij 1621. coram bon. mem. Buratto.*

Non obſtat, quod Archidiaconatus prædictus careat redditibus, & ea ratione non ſubſiſtat deciſio R. P. D. mei Veroſpij, dum firmat illius reſeruationem regulæ quartæ † Cancellariæ, quæ ad hunc effectum requirit, quod dignitas non 9 modo ſit maior poſt Pontificalem, ſed etiam quod excedat valorem 10. florenorum auri, vt intellexerunt Sarn. *in tract.*

in tract. de expectat. num. 45. verſ. ſed iſtud, & Staphil. *in ſimil. tract. in ſecundu forma*, *num* 10. quos ſequitur Mandoſ. *ſuper hac reg. quæſt. 6.* & idem ſentit Gonzal. *ſuper reg. 8. gl. 51. num. 55.* quorum ſententiam videtur ſuadere ſtructura orationis, quæ ſub vnico verbo, *reſeruauit*, appoſitu in principiu regulæ, comprehendit dignitates maiores poſt Pontificales in Cathed. ac principales in Collegiatis & inter vtraſque interponit illa verba, necnon valurem 10.
10 florenorum auri excedentes, † quæ dictio, *necnon*, reſoluitur in cupulatiuam, iuxta *gloſ. in Clement. 1. de off. iud. deleg.* & Rota *deciſ. 791. num. 2. par. 1. diu.*

Quoniam tàm verba, quàm ratio regulæ probant debere diſtingui; quoad verba, patet ex eo, quod reſeruantur
11 omnes dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathed. †
& deinde veniens Papa ſimiliter reſeruare dignitates principal. in Collegiatis, non vtitur verbo vniuerſali, *omnes*, ſed addit ſolummodo qualitatem exceſſus 10. florenorum, nam ſi aliàs voluiſſet eam qualitatem requiri etiam in dignitatibus ſuperius expreſſis, non fuiſſet opus in reſer-
12 uatione illarum addere, † *omnes*, quæ dictio eſt latiſſima.

Quo verò ad rationem non eſt dubium, quin dignitas Cathed. maior poſt Pontificalem etiam ſine fructibus ma-
13 gis † æſtimetur, quàm principalis Collegiatæ 10. florenorum auri valorem non excedens reſpectu maioris præeminentiæ, quæ differentia iure comprobatur, quia maior
14 ætas requiritur † ad obtinen. Canonicatum in Cathed. quàm in Collegiata, & Canonicis Cathed. & non alijs
15 committuntur cauſæ per litteras Apoſtolicas, † aut legatorum, vt habetur in *cap. ſtatutum §. 1. de reſcript.* Et ceſſat difficultas ex obſeruantia Cancell. Apoſtolicæ in
16 qua prouiſiones † de dignitatibus Eccleſiarum Cathed. expediuntur ſine expreſſione valoris, ſecus verò in prouiſionibus de alijs, vt atteſtantur eiuſdem Cancell. expeditores, deponentes de communi curſu huiuſmodi expeditionum, vt de ſimili obſeruantia pluries dixit Rota *in deciſionib. allegatis per* Mart. Andr. *deciſ. vlt. num. 6. in*
17 *quo num. 24.* addit Rotæ † auctoritatem, & rationem, ſine qua nihil deiudicare ſolet, præualere auctoritatibus Doctorum aliter ſentientium, ſiquidem auctores ſuperius allegati ſupponunt nullam ſubeſſe rationem, quare magis ad vnum Capitulum orationis quam ad aliud referatur dicta clauſula interpoſita, quod motiuum ceſſat ex ſupradictis.

Et quamuis verbum reſeruauit poſitum in principio, determinet vtrumque, ea tamen determinatio reſpicit
18 quodlibet determinatum cum ſua qualitate † non enim eſt inconueniens, quod illa inæqualiter determinet propter diuerſam vtriuſque naturam, vel diuerſam rationem, ita Aret. *in §. hinc nobis num. 37. in fin. Auth. de hæred. & Falcid.* Pariſ. *conſ. vlt. num. 15. vol. 3.* & *fuit dictum in Interamnen. hæreditatis de Paradiſis 6. Martij 1606. coram Eminentiſſ. D. Card. Pamph.* Denique quod dicta dignitas ſit maior poſt Pontificalem in Eccleſia Arianen., quodque narratiua valoris per non exceſſum 24. ducatorum verificetur etiamſi nullos fructus habeat, nullus remanſit dubitationi locus, quin hæc omnia, prout & valor beneficiorum obtentorum fuerint iuſtificata, ex deductis in dicta deciſione R. P. D. mei Veroſpij.

Et ita vtraque &c.

* *Ideſt ſub die 26. Iunij 1637. eſt deciſio 236. ſupra in hac parte.*

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Fideicommiſſi.

Die Mercurij 9. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Maritus, ex quibus præſumatur, quod voluit, vt eius vxor dotem ſuam prætendere non poſſet, ſi ei reliquerit aliquod legatum, itaut eius mens fuerit, vt intraret compenſatio. Quæ materia egregiè declaratur, prout eſt ſolemne tàm præſtantiſſimi Auditoris profundiſſimæ ſcientiæ, & eminentiſſimi ingenij.

SVMMARIVM.

1 *Verba vniuerſalia omnia comprehendunt.*

2 *Teſtes, licet non probent confeſſionem, ſi non ſint conteſtes de loco, & tempore, faciunt tamen adminiculum ad faciendam plenam probationem.*

3 *Hæreditatis appellatione omnia credita actiuè, & paſſiuè comprehenduntur.*

4 *Æs alienum licet non ſit in bonis teſtatoris, eſt tamen in illius hæreditate.*

5 *Compenſandi voluntas in teſtatore ex quibus verbis arguatur.*

6 *Teſtator, ſi purè, & ſimpliciter prohibuerit legatario, ne aliud præter legatum petere poſſit, ſi aliquid petat, non auditur.*

7 *de Teſtatoris noua diſpoſitione probanda, quando agitur, neceſſaria eſt depoſitio ſeptem, vel ſaltem quinque teſtium conteſtium.*

8 *de Teſtatoris voluntate declaranda quando agitur, quatenus verba ſint dubia ſufficiunt teſtes ſingulares, num. 9. & ſufficiunt duo teſtes conteſtes etiam mulieres, & aliàs minus idonei, n. 10.*

11 *Teſtes deponentes de facto proprio pluſquam ſemiplenè probant.*

12 *Teſtes deponentes de facto proprio iunctis adminiculis plenè probant.*

13 *Valor alicuius rei ex quo plenè remaneat probatus.*

14 *Fideicommiſſum, quando eſt ſub conditione, poteſt euenire, & non euenire.*

15 *Fructus percepti ab hæreditate viri ſolent cum dote compenſari ab vxore.*

DECISIO CCLVII.

CVM D. Diana oppoſuiſſet ſe immiſſioni petitæ à D. Dominico de Caſtellana in bonis q. Gaſpardi de Brancaſſio prætendens, quod ante omnia ex hæreditate ipſius eſſet detrahenda dos ſibi debita vnà cum nonnullis alijs creditis, placuit DD. ſub die 10. Maij præteriti * firmare exceptionem dotis immiſſioni non obſtare, reſeruato quod de alijs videretur, cum autem ſub die 13. Nouembris dubitauerint, an eſſet ſtandum in deciſis, fuit dilata reſolutio, & ordinatum, vt ſtrictè informaretur ſuper voluntate teſtatoris deſumenda ex teſtibus, & ſuper quantitate legati in euentum fideicommiſſi, hodie autem repropoſita cauſa DD. ſteterunt in deciſis: Quia quando etiam coniecturæ in deciſione deductæ de per ſe non inducerent perneceſſe compenſationem cum dote, prout ſcribentes pro D. Diana probare conabantur, attamen viſa eſt tolli omnis difficultas tàm ex teſtibus, quàm ex quantitate reiicta D. 1
Dianæ: Primus enim teſtis deponit ſe audiuiſſe teſtatorem dicentem, quod remuneratus fuerat eius vxorem mediante legato, quod ei reliquerat, quod erant vaſa argentea, anuli, argentum ſignatum, & non ſignatum, & propterea volebat, quod eſſet contenta, & nihil aliud prætendere poſſet: vnde cum hæc verba ſint vniuerſalia, † viſa ſunt comprehendere 1
omnem debiti ſpeciem, ac etiam debitum dotis, vt reſpondent Ruin. *conſ. 60. num. 6.* & *conſ. 79. num. 8.* & *conſ. 81. num. 7. lib. 2.* Aym. *conſ. 149. num. 3.* Abb. *conſ. 81. num. 2. in fin. par. 1.* Menoch. *conſ. 56. num. 36. verſ. 10.* Afflict. *deciſ. 44. ſub num. 16. verſ. enim ſi ergo verba generalia*. Hic autem primus teſtis vocat in conteſtem Dominum de Maſſarquis, qui pariter deponit ſe audiuiſſe tribus diuerſis vicibus à teſtatore loquente de legato, quod fecerat vxori, quod conſiſtebat in vaſis argenteis, auro, & argento ſignato, & non ſignato, lapidibus pretioſis, anulis, iocalibus, & indumentis, quod volebat ipſam eſſe contentam, & ſatisfactam remanere dicto legato, & quod non poſſet prætendere rem vllam ſuper ſuis bonis, & hæreditate pro quauis cauſa, & occaſione: his etiam accedit depoſitio tertij, & quarti teſtis, qui licet non ſint conteſtes de loco, & tempore, attamen deponunt ipſos hunc eundem ſermonem audiuiſſe à teſtatore, † & ſic negari non poteſt, quin ſaltem eorum di- 2
ctum deſeruiat pro adminiculo ad faciendam plenam probationem Caſtr. *conſ. 281. num. 10. ad fin. verſ. item non obſtat lib. 1.* Aym. *conſ. 35. num. 15.* & *conſ. 73. num. 35.* & *conſ. 178. num. 8.* Cæphal. *conſ. 14. num. 12.* Surd. *conſ. 94. nu. 66* Cacheran. *dec. Pedemont 99. num. 29.* Greg. *deciſ. 374. num. 22* Accedente præſertim dictu alterius teſtis, qui deponit de auditu ab alijs, quàm à teſtatore.

Præterea DD. ponderabant, quod ſecundus, tertius, &

quartus teſtis deponunt, quod teſtator vltra legatum nole-
bat vxorem debere conſequi aliquid de ipſius hæreditate,
per quæ verba videtur magis probari animus compenſandi
3 cum credito dotali, quia † appellatione hæreditatis om-
nia credita actiua, & paſſiua comprehenduntur, vt fir-
mat Bart. *in l. liberti libertæq. ſub num. 24. verſ. autem dixit
relinquo centum C. de oper. libert.* Mantic. *de coniect. lib. 10.
tit. 2. num. 23. verſ. ſed rurſus eſt adaertendum.* Seraph. *de-
ciſ. 451. num. 30.* Rot. *deciſ. 527. num. 4. par. 1. diuerſ.* li-
4 cet enim æs alienum non ſit † in bonis teſtatoris, eſt tamen
in illius hæreditate, *l. pro hæreditarijs. C. de hæreditar. act. l.
hæreditas. ff. de reg. iur.* & quintus teſtis deponit teſtatorem
illi pluries dixiſſe voluntatem ſuam eſſe, quod reliquiæ ſuo-
rum bonorum illius fideicommiſſarijs integrè redderentur,
5 † ex quibus verbis clarè etiam colligitur voluntas compen-
ſandi ad *text. in l. nomen debitoris. §. fin. ff. de leg. 3. l. 1 §. cum
dicitur ff. ſi cui plus quam per legem Falcid.* Peregr. *de fideicom.
art. 3. num 90.* & ſic ſumus omninò extra caſum, in quo te-
6 ſtator purè, † & ſimpliciter dixit ſe nolle D. Dianam aliquid
petere de bonis ſuis, itaut petendo dotem, videatur petere
id, quod eſt extra bona viri per ea, quæ tradit idem Bald.
vbi ſupra ſub num. 34 Surd. *conſ. 112 ſub nu 81 & ſeq.* Seraph.
deciſ. 451. ſub num 1. & 2. quia verſamur in terminis longè di-
uerſis, vt ſupra dictum eſt.

Nec Dominis viſum eſt, quod pro parte Dominici agatur
7 de probanda noua diſpoſitione teſtatoris, † quo caſu neceſ-
ſaria eſſet depoſitio ſeptem, vel ſaltem quinque teſtium,
qui eſſent inter ſe conteſtes, *l. hæredes palam. § ſi quid poſt,
vbi* DD. *ff. de teſtam.* Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 16. num. 10.
in fin.* Natta *conſ. 366. num. 16. & 19. verſ. opus eſt igitur*, Sera-
ph. *deciſ. 1302. num. 5.* quia fuit conſideratum hic non agi de
probanda noua diſpoſitione, ſeu de ademptione legati, ſed
8 ſolum de declaranda voluntate † teſtatoris, quatenus verba
teſtamenti remaneant dubia, vt benè declarat Afflict. *d. de-
ciſ. 44. num. 27. verſ. teſtator dixit, & num. 29. verſ. ex quo pro-
batur,* Mantic. *de coniect. lib. 3. tit. 1. num. 2.* Rot. *deciſ. 761. num.
9 13. par. 3. recent.* ad quem effectum ſufficiunt † teſtes etiam
ſingulares Caſtr. *conſ. 395 num. 1. verſ. iſti quidem teſtes, poſt
med. lib. 2.* Aym. *conſ. 73 num. 33. & conſ. 714. num. 16.* Soccin.
iun. *conſ. 178 num. 6. & ſeq. lib. 2* Rot. *deciſ. 765. num. 7 par. 2.
recent.* Seraph. *d. deciſ. 1302. num. 1.* & quod ſufficiant duo te-
10 ſtes † conteſtes etiam mulieres, & aliàs minus idonei,
tradit Signorol *conſ. 188. num. 15.* Mandell. *conſ. 529 num.
2. vbi de communi,* Surd. *conſ. 129. num. 28. in fin. & conſ. 356.
num. 12.* Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 16. ſub num. 2. & ſeq.* Ca-
ual *deciſ. 381. num. 6. & ſeq.*

Præterea quod hæc fuerit voluntas teſtatoris, viſum eſt
coadiuuari ex ipſa quantitate legati, quod aſcendere ad
ſcuta 30. mill. probant ſemper teſtes, quorum primus depo-
11 nit de facto proprio, † quia ſcilicet fuit appretiator, ſeu æſti-
mator bonorum & ſic plusquàm ſemiplenè probat Rot. *co-
ram Seraph. deciſ. 889. num. 3. & in recent. deciſ. 252. num. 2.
par. 2. & deciſ. 113. num. 11 par. 5.* & accedentibus adminicu-
12 lis † plenè probare tradit Rot. *apud Reuerendiſſ. D. Coccin.
Decan. deciſ. 19 num. 2. & deciſ 95. num. 1. & deciſ. 473. num. 1.
& ſeq.* pro adminiculis autem optimè viſi ſunt deſeruire alij
ſeptem teſtes deponentes de auditu à teſtatore, & commu-
13 niter ab alijs, † ex quibus valor remanet plenè probatus,
Pincll. *in l. 2. par. 3. cap. fin. num. 17. C. de reſcind. vendit.*
Natta *conſ. 331. num. 2. cum alijs per* Rot. *in recent. deciſ. 481.
num. 4. par. 3.*

Sed vltra hanc quantitatem fuit etiam conſideratum,
quod D. Diana vigore Capitulorum Matrimonialium debet
conſequi ſcuta duo millia auri, & præter hæc vigore teſta-
menti alia ſcuta 200. auri ipſius vita durante.

Vlterius viſa eſt magna conſideratione digna euentuali-
14 tas fideicommiſſi, quod cum eſſet ſub conditione, † quæ po-
terat non euenire, D. Diana omnia bona conſequebatur, vt
in propoſito caſu conſiderat Decius *in auth. præterea num.
12. in 3. limit. C. vnde vir, & vxor,* & Tiraquell. *in l. ſi vn-
quam in verb. ſuſceperit liberos num. 173. ad med. C. de reuoc.
donat* Menoch. *præſumpt. 109. num. 35 verſ. cæterum ſolet am-
bigi lib. 4.* Honded. *conſ. 50. num. 35. lib. 2.*

Accedit inſuper quod D. Diana percepit fructus bonorum
fideicommiſſo ſubiectorum per annos tredecim, qui dicun-
15 tur aſcendere circiter ad alia ſcuta 30. mill † quos fructus
ſolere cum dote compenſari dicit *text. in l. mulier in prima. §.
cum proponeretur, verſ. quod ſi tantos fructus. ff. ad Trebell.*
DD. *in l. quod de bonis is, §. quod nuus. ff. ad l. Falcid.* Rip. *in l. fi-
deicommiſſariam. num. 19 ff. ad Trebell.* Pariſ. *conſ. 25. num. 65.
lib. 2.* Natta *conſ. 321 ſub num. 4.*

Et ſic parte vtraque informante viſum eſt iterum eſſe de-
cidendum, exceptionem dotis non obſtare.

* *Vide hanc deciſionem infra in Additione prout in Indice in
eius fine poſito. Plures alias deciſiones in hac cauſa annotaui ſu-
pra ad deciſionem 77.*

R. P. D. CARRILLO.

Meleuitana Erectionis Collegiatæ.

Die Mercurij 9. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Litteræ Apoſtolicæ, circa conceſſionem peti-
tam, vt aliqua Eccleſia erigeretur in Col-
legiatam, ex quibus benè dicantur iuſtifi-
catæ, itaut veniant exequendæ. Papa ex
quibus moueri præſumitur, vt Eccleſia ali-
qua erigatur in Collegiatam.

SVMMARIVM.

1 *Gratia, quando fuit iuſtificata, conſequenter eſt executioni demandanda.*
2 *Sententia, quando tranſiuit in iudicatum, ſuper cauſa nulla remanet controuerſia.*
3 *Populi frequentia eſt apta inducere Papam ad concedendum, vt aliqua Eccleſia in Collegiatam erigatur.*
4 *Populi frequentia facit locum, & Eccleſiam inſigniorem per augumentum cultus diuini.*
5 *Teſtes duo regulariter in omni materia concludenter probant.*
6 *Doctores, Clerici, Equites, Milites, Scholares, Notarij, & Diuites non connumerantur inter plebeios.*
7 *Eccleſia aliqua, & locus ex quibus reddatur inſignis.*
8 *Narratiua, quod aliqua Eccleſia ſit inſignis, ex quibus benè dicatur iuſtificata.*
9 *Populi frequentia, & certa aſſignatio dotis, hæc ſunt ſufficientes ad inducendum Papam, ad concedendum, vt Eccleſia aliqua erigatur in Collegiatam.*
10 *in Gratia narrata omnia non egent iuſtificatione, ſed tantum ea, quæ in iure ſunt expreſſa, & quæ poſſunt mouere Papam ad gratiam concedendam, n. 11.*
12 *Teſtes, qui non ſunt informati de re, ſuper qua deponunt, non releuant.*
13 *Teſtes, ſi non reddant rationem, nec concludunt negatiuam coarctatam, non veniunt attendendi.*
14 *Teſtes numero plures ſunt præferendi paucioribus.*
15 *Teſtes, qui magis diſtinctè deponunt, ſunt præferendi illis, qui in confuſo deponunt.*
16 *Teſtes vniuerſitatis pro ea probant, ſi ex eorum depoſitionibus non reſultet aliquod intereſſe ipſis, vel ſingulis.*
17 *Gratiam alicui factam, quis non poteſt impugnare, ſi ceſſet eius præiudicium.*
18 *in Gratia non ſunt narranda, niſi ea quæ de iure veniunt exprimenda, nec eſt curandum, an Papa ſi ſciuiſſet, difficilius conceſſiſſet.*
19 *Cappas in Collegiata, ſi petatur deferri, non eſt in iure cautum, quod narretur Papæ, quod illæ non deferuntur in Cathedrali.*
20 *Narrata in gratia, quando iuſtificata ſunt, non eſt curandum de eis qualitatibus, quæ non erant de iure exprimendæ, ſi non fuerint expreſſæ, ſed gratia eſt executioni demandanda.*
21 *per Solutionem componendæ quaſi contrahitur inter impetrantem, & Papam.*
22 *Dictio, vt infra, repetit omnes qualitates inferius expreſſas, ac ſi eſſent ſpecialiter ibi expreſſæ.*
23 *Cultus diuini augumentum magis præponderat, quàm ratio præiudicij, quod aliquibus poteſt deferri circa diminutionem honoris, ſeu decoris.*
24 *Papa ſolet voluntati fundatorum rerum ſpectantium ad cultum Diuinum adhærere, vt alij quoque inuitentur, & ita dictus cultus Diuinus augeatur.*
25 *Gratia eſt indiuidua.*
26 *Papa, non eſt præſumendum, quod voluerit concedere alicui Oppido exemptionem ab Ordinario, cum hæc ſit valde ei præiudicialis, & Cathedrali Eccleſiæ onerosa.*

27 *Et*

27 *Et hoc maximè, ſi ſit parua diſtantia inter Oppidum, & Ciuitatem, quod eſſet cauſa, vt quotidie orirentur plurima diſſidia inter Ordinarium, & exemptos.*

28 *Papa, per exemptionem non præſumitur voluiſſe præiudicare Ordinario.*

29 *Exemptionem realem, & perſonalem ab iuriſdictione Ordinarij Papa petentibus ſolet concedere, conſtito de eius ſæuitia atroci in ſubditos, aut vexationibus iniuſtis, aut de aliqua tyrannia, &c.*

DECISIO CCLVIII.

SENTENTIAM Rotalem, qua pronunciatum fuit litteras Apoſtolicas non eſſe iuſtificatas, nec exequendas quoad delationem capparum, & exemptionem, hodie dixerunt Domini eſſe reformandam quoad delationem capparum, in alijs verò confirmandam, attentis nouis probationibus, quibus clariùs conſtat narratiuam gratiæ de aſſignatione dotis annui redditus, de numero focularìorum, 500. circiter, de frequentia populi, de Doctorum, ingenuo-
1 rum, & diuitum copia, agrorumque fertilitate † eſſe iuſtificatam, & conſequenter executioni mandandam *cap. ſi capitulo, vbi gloſ. verb. exequatur de conceſſ. præben. in 6.* Rot. *deciſ. 306. n. 1. par. 1. recent.*

Etenim aſſignatio dotis annui redditus narrata pro erigenda Parochiali in Collegiatam, & pro Præpoſitura, Canonicatibus, & Præbendis ad diuini cultus augumentum fundatis ſatis comprobatur ex eius aſſignatione facta tutè, securè, validè, & perpetuò ex latè deductis tàm in prima, * quam in ſecunda * deciſione R. P. D. Pirouani, lata deſuper ſententia tanquam in prima inſtantia, quæ
2 tranſiuit † in iudicatum, & ideo ſuper hoc hodie nulla remanet controuerſia.

Frequentia verò populi ex numero 500. foculariorum cir-
3 citer, † quæ in materia erectionis Collegiatæ apta eſt indu-
4 cere Pontificem ad concedendum, cum faciat locum, & † Eccleſiam inſignem per augmentum cultus diuini Vital. *in clem. grauis de ſent. excomm. n. 56. in puncto,* Rot. *deciſ. 29. n. 8. & 11. par. 2. diuerſ.* probatur tàm ex libro Parochiali ſtatus animarum Oppidi ſumm. Philippi num. 6. quàm ex quatuor teſtibus coram executore, & duobus in Curia ſumm. addit. num. 1. & quinque nouiter examinatis ſumm. num. 9. & 10. vigore remiſſoriæ Rotalis, qui ſunt natiui, & oriundi ex eo-
5 dem loco, & benè informati, & † concludenter probant etiam ſi fuerint numero pauciores ad not. *in cap. in omni negotia cap. licet de teſtibus cum vulgat.*

Narratiua Doctorum, opulentorum, ingenuorum, incolarum, & fertilitatis agrorum pariter etiam iuſtificatur ex d. nota ſtatus Parochiæ, in qua deſcripti ſunt 10. Doctores, inter quos ſeptem iuris ciuilis, & tres Theologi, 19. Presbyteri, 32. Clerici, 56 Scholares, duo Notarij, 9. Officiales vniuerſitatis loci, 43. Milites ſtipendiati, 88. Agricolæ diuites ſoluentes decimas, & primitias eodem ſumm. num. 6. quod etiam comprobatur ex teſtibus nouiter examinatis deponentibus de nomine, & cognomine prædictorum in narratiua enunciatorum d. ſumm. num. 9. & 10. referentibus etiam territorium eſſe fertile, & plures originarios de Bircarcara eſſe condecoratos habitu Militiæ Hieroſolymitanæ ſumm. num. 11. & quod omnes incolæ tàm viri, quàm mulieres ſunt 2500. quorum 1959. ſunt capaces Sacramentorum, & licèt de incolis prædictis aliqui ſint plebei, attamen omnes ſunt ingenui, non autem ſeruilis conditionis d. ſumm.
6 num. 7. & Doctores, † Clerici, Equites, Milites, Scholares, Notarij, diuites non connumerantur inter plebeos, Tiraq. *de nobil. cap. 8. n. 1. cap. 9. n. 1. cap. 32. n. 2.* & ſic locus cenſetur numeroſior.

Qualitas autem inſignitatis loci iuſtificatur ex antiquitate, & ex quo huic Oppido ſubiecta ſunt alia quinque ſcilicet Artardi, Alliæ, Bordi, Almari, & Balzani d. ſumm. num. 22. quæ loca, præter Balzani, quamuis fuerint poſtea diſmembrata de iuriſdictione loci Bircarcaræ quoad ſpiritualia, remanent tamen adhuc ſubiecta iuriſdictioni militari Capitanei, & Officialium eiuſdem Bircarcaræ in d. ſumm. num. 14. & vlterius teſtes deponunt dictum Oppidum eſſe ornatum pluribus turribus lapideis, necnon Eccleſijs, & quod continuò ad illud accedit multitudo populi, & confluentia ex Oppidis vicinis d. ſumm. num. 13. & quod in eo reſidet Capitaneus Armorum, & Officiales, tàm ſuper regimine populi quàm ſuper re militari d. ſumm. num. 6. & 14.

Quibus accedit inſignitas Eccleſiæ, cum ſit matrix duarum Parochialium Arrardi, & Alliæ, & aliarum 35. Eccleſiarum, ſatis capax, & ampla in ſuis ſtructuris, & ædificijs; commoda, & organo, alijſque neceſſarijs ad diuinum cultum in ea celebrandum ornata, ob cuius antiquitatem præcedit omnes alias Parochiales, excepta Cathedrali ſumm. num. 6. & 7. quæ omnia, † & maximè frequentia populi faciunt lo- 7
cum, & Eccleſiam inſignem; DD. *in cap. ſtatutum num. 23. de reſcript. in 6.* Card. *in clem. 1. num. 28. vbi* Vitalin. *num. 2. de foro compet.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 15 num. 5.* & in terminis Collegiatæ conſiderauit Rota *deciſ. 29. num. 4. & 5. par. 2. diuerſ.* vnde ex his, & alijs deductis in ſummario Philippi conſtat, quod Bircarcara ſit Clericis, Equitibus, Militibus, Doctoribus, Scholaribus, Agricolis, Diuitibus, & alijs Incolis inſignita, Eccleſijs, ſeu Templis decorata, platea, & vicis, hortis, campis, ac ædificijs vrbanis, & ruſticis, culta, frugibus, ſegetibus, arboribus, vineiſque abundans, mercatorum commercijs, & mecanicis artibus numero ſufficienti repleta, ambitu, & ſitu magna, caput aliorum locorum, & conſequenter ſatis † remanet iu- 8
ſtificata prædicta narratiua tàm ex teſtibus, & libro Parochiali ſtatus animarum, quàm *ex hiſtoria Religionis Hieroſolymitanæ de anno 1590. par. 3. lib. 8. d. ſumm. num. 12.* quæ probat Caputaq. *deciſ. 160. par. 2.* Immo etſi non fuiſſent iuſtificata omnia in gratia narrata, ſed ſolum frequentia populi, & certa aſſignatio † dotis, quæ ſufficien- 9
tes ſunt mouere Papam ad concedendum, adhuc erectio ſuſtineretur, & gratia in totum eſſet executioni demandanda. Omnia † enim in gratia narrata iuſtificatione non 10
indigent, vt docet Rot. *coram Seraph. deciſ. 330.* ſed tantum ea, quæ in iure expreſſa † ſunt, & quæ Papam mouere 11
poſſunt ad conceſſionem.

Non obſtat depoſitio quatuor Equitum Ordinis Hieroſolymitani nationis Florentinæ aſſerentium prædictum locum eſſe ruſticum, & ſilueſtrem, quia, vltra quod ſunt exteri, & non ſunt verè informati de qualitate loci, & perſonarum, cum deponant eos † tranſiuiſſe ſemel, aut bis 12
per illum locum ſumm. num. 18. & ita non probant Rot. *dec. 256. n. 4. poſt 2. vol* Farinac. & patiuntur alias exceptiones, de quibus in facto non reddunt rationem, † nec concludunt ne- 13
gatiuam coarctatam, & ſic eorum depoſitio infringitur, Grauett. *conſ. 2. num. 4.* Rot. *deciſ. 380. num. 18. par. 5. recent.* ex quo præferendi ſunt teſtes examinati pro inſignitate Eccleſiæ, & loci, quia ſunt † numero plures, *cap. licet* 14
cauſam de probat. & deponunt de affirmatiua, Gabriel. *concl. 4. num. 1. & 5. de teſtibus,* Rot. *deciſ. 56. num. 8. coram Andrea* & quia ſunt magis verſati in loco, & melius informati, & deponunt magis † diſtinctè tam circa habita- 15
tiones, quàm circa perſonas, & earum veſtimenta, & qualitates ex nuper adduct. etiam ſi ſint de vniuerſitate eiuſdem loci Bircarcaræ, cum † ex eorum depoſitionibus non 16
reſultet aliquod commodum ipſis vti ſingulis, *cap. inſuper de teſtib.* Curt. *in tract. de teſt. concl. 3. num. 1.* Couar. *practic. cap. 18. num. 4* Rot. *deciſ. 136. num. 2. par. 1. & deciſ. 330. num. 3. & 4. par. 2. recent.*

Nec etiam obſtat conſideratio facta in 3. deciſione huius cauſæ ſuper inueriſimilitudine mentis Pontificis circa conceſſionem ad deferendum cappas ex eo, quia cum Cathedralis Meleuitana non haberet talem prærogatiuam, non ſit præſumendum, quod Papa illam voluerit concedere Collegiatæ: quoniam vltra quod ceſſat obiectum, ex quo etiam ipſa Cathedralis vtitur ſimili indulto non ſolum cappis, & roccherto, ſed etiam mozzetta violacea, vt in ſumm. num. 19. & ſumm. nouo num. 1. & 2. & ſic † cum maiori 17
prærogatiua, vnde ceſſat eius præiudicium, Card. Mantic. *deciſ. 331 in fin.* Reſpondetur etiam quod gratia non poteſt dici ſubreptitia, vel obreptitia ob non factam expreſſionem, quod Canonici Cathedralis non vtebantur cappis, quia † in gratia non ſunt narranda, niſi ea quæ de iure ve- 18
niunt exprimenda, nec eſt curandum, an Papa ſi ſciuiſſet, difficilius conceſſiſſet, Calderin. *conſ. 6. ante fin. verſ. per prædicta de præben.* Felin. *in cap. poſtulaſti. num. 1. col. 4. in fin. verſ. declara etiam notabiliter de reſcript.* Rot. *deciſ. 100. num. 23 par. 5. recent.* & in iure non eſt cautum, vt requiratur ad effectum deferendi cappas † in Collegiata, 19
narrare, quod non deferuntur in Cathedrali, & ita non poteſt corruere narratiua ex hoc capite, cum remaneant † iuſtificatæ cæteræ qualitates narratæ, Rot. *d. deciſ. 29.* 20
num. 8. par. 2. diuerſ. maximè quia pro obtinenda iſta gratia ſoluti fuerunt à fundatore pro componenda 420. ducati in ſumm. num. 5. hincque præſumitur facilius conceſſa eodem modo, quo fuit perita, cum per ſolutionem † com- 21
ponendæ quaſi contrahatur inter impetrantem, & Papam,

Caſſad. *deciſ.1.de pact.* Gonzal. *in reg 8 gloſ.28.num.27.& 28. cum ſeqq.*

Præterea indultum deferendi cappas, ſuit conceſſum in eadem gratia erectionis ſecundum intentionem, & petitionem Philippi fundatoris, qui ita, & non aliàs voluit dotare Eccleſiam, eamque erigere in Collegiatam, vt patet ex
22 procemio gratiæ per illam dictionem (*vt infra*) † quæ repetit omnes qualitates inferius expreſſas, ac ſi eſſent ſpecialiter ibi expreſſæ ſecundum *text. in l. ſi teſtamentum 6. de inſtit. & ſubſtit.* & ideo præſumi debet, quod etiam ſi Papa ſciuiſſet Canonicos Cathedralis cappis non decorari, nihilominus illas conceſſiſſet Collegiatæ, ne Philippus retrahe-
23 retur ab erectione, cum magis præponderet ratio † augmenti cultus diuini, quod ſequitur per erectionem quàm ratio præiudicij, quod inferri poteſt Canonicis Cathedralis circa diminutionem honoris, ſeu decoris, vt per Seraph.
24 *dec 847.num.3.* nam Papa † ſolet voluntati ſundatorum adhærere, vt alij quoque inuitentur, & ita cultus diuinus augeatur, Lambert. *de iurepatr. lib 1. par. 1. q. 9. princ. num. 82. cum ſeqq.*

Quo verò ad exemptionem cenſuerunt Domini in hac parte ſententiam eſſe confirmandam, nec aduerſatur obie-
25 ctum, quod cum gratia † ſit indiuidua, cenſeatur etiam narratiua iuſtificata quoad exemptionem. Nam vltra quod negatur obiectum ex deciſionibus R. P. D. mei Pirouani, & ex duabus ſententijs diſiunctim, & ſeparatim ab eudem prolatis, ex quibus apparet gratiam eſſe diuiduam, di-
26 ctum fuit, quod ex veriſimili mente Pontificis apparet † noluiſſe concedere exemptionem tanquam valde præiudicialem Ordinario, & Cathedrali Eccleſiæ oneroſam. Federic. de Sen *conſ. 247. num. 2.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 24. num. 184.* attenta parua diſtantia inter Oppidum
27 & Ciuitatem, quod eſſet cauſa † vt quotidie orirentur plurima diſſidia, & contentiones inter Epiſcopum, & taliter exemptos, Bellam. *conſ. 20 in princ.* Quibus conſideratis certum eſt quod veriſimiliter Pontifex huiuſmodi exem-
28 ptionem non conceſſiſſet, † cum non præſumatur voluiſſe inferre tale præiudicium Ordinario, Bellam. *d. conſ. 20. num. 9.* Paril. *de reſignat. benef. lib. 3. quæſt. 11. num. 6.* Mandoſ. *in tract. de ſignat. grat. verb. exemptionem, & verb. erectiones. cap. mandato vbi gloſ. verb. non fuit de reſcript.* Rot. *deciſ. 21. num. 5. de præben. in nou.* maximè deficientibus cauſis ex parte Epiſcopi occaſione ſæuitiæ atrocis in ſubdi-
29 tos, aut vexationum iniuſtarum, † aut tyrannidis, quibus, ſeu alijs motus Pontifex potuiſſet præſumi concedere voluiſſe huiuſmodi exemptionem realem, & perſonalem, Roland. *conſ. 18. num. 8. lib. 3. & conſ. 40. num. 32. lib. 4.* Guidopap. *deciſ. 62. vbi adden. verb. atrociter* Lotter. *vbi ſupra d. quæſt. 24. à num. 30. vſque ad num. 112. cum ſeqq.* Caſſad. *deciſ. vlt. de priuil. num. 4.*

Et ita deciſum ter cauſa propoſita vtraque parte audita.

* *Ideſt ſub diebus 12. Decembris 1633. & 10. Februarij 1634. habentur iſtæ deciſiones infra in Additione prout in Indice in eius fine poſito.*

R. P. D. GHISILERIO.

Auenionen. Vſusfructus.

Die Veneris 11. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi alicui reliquerit vſumfructum alicuius rei, ille vſufructuarius non facit fructus ſuos, niſi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, nec dicto vſufructuario datur actio, vel petitio vſusfructus priuſquam ſatisdederit, & interim hæres lucratur fructus, nec eos tenetur reſtituere.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius rem poſſidens facit fructus ſuos etiam ante cautionem, tàm de reſtituenda re, quàm de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri.*
2 *Et iſta eſt communis opinio.*
3 *Vſufructuarius ſi poſſideat, proprietario cautionem non offerat, nec proprietarium interpellet, fructus ſuos non facit, cum non poſſideat, nec adimpleat.*
4 *Itaut hoc caſu vſufructuarius non poteſt petere fructus, nec proprietarius tenetur illos reſtituere, & hæc eſt receptiſſima & tenenda concluſio.*
5 *Fructus percepti per hæredem, antequam vſufructuarius præſtet cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, vſufructuario non debentur.*
6 *Quia hæres non tenetur ante cautionem ſibi præſtitam vſufructuario dimittere res, quarum vſusfructus eſt relictus, nec fructus ex eis perceptos.*
7 *Et hæredi imputari non potuit, ſi dictam cautionem non petijt, quia illam vſufructuarius, etiam non petitam debuit offerre aliàs non potuit hæres in mala fide conſtitui.*
8 *Vſufructuarius, ſi non ſatisdet etiam hærede non petente non facit fructus ſuos, ſed interim hæres eos lucratur, nec tenetur eos reſtituere, & 21.*
9 *Et ratio eſt, quia fructus non acquiruntur vſufructuario, niſi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, vel à ſolo ſeparentur, & n. 20.*
10 *Nec vſufructuario datur actio, vel petitio vſusfructus antequam ſatisdederit ſe arbitrio boni viri fruiturum, vſurum, &c. & n. 11.*
12 *de Vſusfructus ſubſtantia licet cautio de vtendo arbitrio boni viri non ſit, cum ſæpè ſine ea detur vſusfructus.*
13 *Eſt tamen de ſubſtantia illum petendi, itaut ante hanc oblationem vſufructuario fructus minimè debeantur.*
14 *Hæres non dicitur conſtitutus in mora, nec in mala fide, ſi ille cui debetur vſusfructus, illum non petijt, nec præſtitit cautionem, & n. 15. & 24.*
16 Text. *in l. ſi vſusfructus C. comm. de leg. & alij in quo caſu loquuntur.*
17 *Hæres non tenetur reſtituere fructus ab eo perceptos vſufructuario ante cautionem præſtitam.*
18 *Intercedente verò mora ipſius hæredis in eo punitur, quod condemnatur ad fructus perceptos à die motæ litis, quamuis non præſtiterit cautionem.*
19 *Rem habere plus eſt, quàm fideiuſſorem.*
22 *Vſufructuarius inopia laborans, ratione impotentiæ, lex ſibi dimiſſionem præſtandi cautionem indulget, ſecus verò inopia ceſſante.*
Et in primo caſu bona debent remanere penes hæredem, vel alium extraneum, qui tenetur aliquid annuum ei præſtare
23 *Vſufructuarius ſi propter inopiam non poteſt inuenire fideiuſſorem de bene vtendo &c. debet petere vſumfructum, & vlterius probare inopiam, vel allegare & iurare non poſſe inuenire fideiuſſorem.*
25 *ex Litibus diuerſis, quæ nihil habent inter ſe commune, non debet inferri de vna ad aliam.*
26 *Hæres, vt conſtituatur in mora, ad tradendam vſumfructum vſufructuario, copulatiuè requiritur & petitio, & oblatio fideiuſſoris, & an quis excuſetur ex dubietate, n. 27.*
28 *Iuris ignorantia præſumitur in muliere ob ſexus fragilitatem, & vide n. 29.*
30 *Vſufructuarius vt acquirat fructus, poſſeſſio legitima ſufficit etiam ante cautionem proprietario præſtitam, poſt verò petitam cautionem non ſufficit poſſeſſio, cum iam vitioſa eſſe incipiat.*

DECISIO CCLIX.

CVM in gradu appellationis coram me Iudice deputato per Eminentiſſ. Cardinalem Legatum, Domini dubitauerint de iuſtitia duarum ſententiarum, in quibus fuit pronunciatum Dominis Franciſco, & Catherinæ de Granollias nepotibus donatarijs, & hæredibus Gabrielliæ vnius ex filiabus Nicolai de Tertullijs teſtatoris deberi vſumfructum tertiæ partis bonorum ipſius teſtatoris fideicommiſſo ſubiectorum, hac die illas cenſuerunt reuocandas.

Quia licet regula ſit, vſufructuarium † rem poſſiden- 1
tem facere fructus ſuos etiam ante cautionem tàm de reſtituenda re, quàm de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri ſecundum Azonem, quem ſequuntur Bart. & Fulgoſ. *in l. ſi cuius. ff. de vſufruct.* Bart. Alberic. *in l. 4. C. de vſufr.* Bald. *in l. 1. n. 15. &* Salic. *n. 6. Cod. eodem* Bart. *in l ſi homo. n. 3. ff. de vſucapion.* Imol. *in cap. fin. n. 19. de pign. & ibi* Panorm. *ad fin.* Ang. Aret. *in princ. n. 4. inſtit. de vſufruct.*

fruct. Socc. *conſ.* 131. *ad fin. lib.* 1. Corn. *conſ.* 137. *num.* 8.
lib. 3. Caſſan. *conſuetud. Burgundiæ rubr.* 4. §. 6. Gloſ. &
Seratencie *num.* 3 *fol.* 613. *col.* 1. Beltran. *conſ.* 40. *nu.* 6. *lib.*
2. Soccin. iun. *conſ.* 72. *num* 8. *lib.* 2. vbi latè Ang. Aret. *de*
teſt. gloſſ. 93 *num.* 2. Alex. *conſ.* 120. *num.* 5. *lib.* 6. tradit om-
nes ita tenere Io. Sicard. *in d. l.* 4. *Cod. de vſufr. num.* 7. Dec.
conſ. 607. *num.* 3. Ruin. *conſ.* 60. *num.* 2. *vol.* 2. cum alijs in-
numeris relatis per Caſtill. *in tract. de vſufruct. cap.* 16. *num.*
9. & per Pinel. 2 *par. l.* 1. *Cod. de bon. mat. num.* 77. *& ſeqq.*
2 vbi concludit hanc eſſe magis communem † opinionem, &
cauendum à gloſ. in multis locis, magiſque ab ijs, qui con-
tradicunt putantes hoc receptum non eſſe; attamen ſtante
3 limitatione dictæ regulæ, quod ſi vſufructuarius † poſſi-
dente proprietario cautionem non offerat, nec proprieta-
rium interpellet, fructus ſuos non faciat, cum non poſſi-
deat, nec prædicta adimpleat, inde ſequitur in iſto caſu,
in quo non controuertitur vſumfructum nunquam fuiſſe à
Gabriellia vſufructuaria, nec à Franciſco, & Catherina
eius ceſſionarijs petitum, nullamque fuiſſe vnquam eius
nomine præſtitam, vel oblatam cautionem de vtendo, &
fruendo arbitrio boni viri, ſed Hectorem, & Franciſcum
de Tertullijs hæredes proprietarios, qui ſemper à die obitus
Antonij vltimò defuncti vnius ex filijs dicti Nicolai, hære-
dibus inſtitutis bona poſſiderunt ad reſtitutionem tertię par-
tis fructuum condemnari non potuiſſe cum in tali caſu rece-
4 ptiſſimum ſit, † fructus ab vſufructuario peti non poſſe,
nec proprietarios teneri illos reſtituere, Odofred. *in l.* 1. *in*
fin. verſ. ſed in quæſt. C. de vſufr. benè diſtinguit Bart. *in l.*
vxori ſub num. 1. *ff. de vſufr. leg.* vbi in fine dicit teneri men-
ti. & ſic de facto conſuluiſſe pluries Bald. *in d. l.* 1. *num.* 15.
verſ. ſed ſi nlius. C. de vſufr. & conſ. 163. *lib.* 1. Ruin. *conſ.*
50. *num.* 11. vbi concludit ſecundum Bart. *in d. l. vxori*, fru-
5 ctus perceptos per hæredem, antequam † vſufructuarius
præſtet cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri,
vſufructuario deberi, idem concludit *conſ.* 202. *num.* 5. *in*
fin. lib. 2. quia hæres non tenetur ante cautionem ſibi præ-
6 ſtitam vſufructuario dimittere res, quarum vſusfructus †
eſt relictus, nec fructus ex eis perceptos ex regula, de qua
in l. Iulianus. §. offerri de act. empt. per quem textum paret,
quod hęredi imputari non potuit, ſi dictam cautionem non
7 petijt, quia illam etiam debuit non petitam offerre, aliàs
non potuit hæres in mala fide conſtitui Pinel. *in d. l.* 1. *C. de*
bon. mat. par. 2. *ſub d. num.* 77. *verſ. nec obſtat*, *& verſ. ſed*
hæc regula, vbi de communi. Ad hoc faciunt tradita per
Caual. *cun. de vſufr. mulier. relict. num.* 13. *&* 9. vbi quod ſi
8 vſufructarius non ſatiſdet, † etiam hærede non petente,
facit fructus ſuos, ſed interim hæres eos lucratur, nec te-
netur reſtituere, Surd. *d. decif.* 57. *num.* 12. & hanc opinio-
nem tenuit Rota *coram Mantic decif.* 43. *num.* 4. Ratio au-
9 tem, qua mouentur Doctores eſt, quia fructus † non ac-
quiruntur vſufructuario, niſi ab eo, vel ab alio eius nomi-
ne percipiantur, vel à ſolo ſeparentur ad tex. *in l. ſi fur. vbi*
gloſ. in verb. percipiantur. ff. de vſufr. & l. ſi vſufructuarius
verſ. Iulianus ait. ff. quib. mod. vſufruct. amitt. nec vſufru-
10 ctuario datur † prius actio, vel petitio vſusfructus, quàm
ſatiſdederit, *l. ſi vſusfructus. ff. de vſufruct. in princ.* ibi ſi
vſusfructus legatus ſit, non prius dandam actionem vſufru-
11 ctuario, quam ſatiſdederit, ſe boni † viri arbitrio vſu-
rum, fruiturum, &c. Quia licet cautio iſta de vtendo ar-
12 bitrio boni viri non dicatur de ſubſtantia vſusfructus, †
cum ſæpè ſine ea detur vſusfructus, vt eſt Gloſ. *communiter*
approbata inſtit. de vſufr. in verb. ſalua rerum ſubſtantia, vbi
Io. de Platea, Aretin. & alij ſcribentes, & alia Gloſ. *in l. ſi*
vſusfructus. §. planè in verb. hanc cautionem. ff. de vſufruct.
13 *quemad. cau.* eſt tamen de ſubſtantia petendi, † ita quod
ante hanc oblationem vſufructuario fructus minimè de-
beantur, Bald *conſ.* 163. *num.* 1. *verſ. & ita videtur mihi*
lib. 1. *& conſ.* 454. *per tot. lib* 5. Ruin. *conſ.* 91. *num.* 10. *&*
conſ. 202 *num.* 7. *lib.* 2 Caſtill. *d. tract. de vſufruct. cap.* 8.
num 17. *&* 18. atque ita cum Hector & Franciſcus proprie-
tarij perceperint fructus, & non fuerint interpellati per Ga-
briellíam, ſiue per Franciſcum, & Catherinam ceſſiona-
14 rios petendo vſumfructum, & præſtando cautionem, †
non poſſunt dici conſtituti in mora, nec in mala fide itaut
teneantur reſtituere fructus.

Non obſtat, quod ex declaratione in actis facta in Tribu-
nali Auenioneñ per procuratores Gabrielliæ ab ea conſtitu-
tos vſque de anno 1614. ad adeundam hæreditatem Anto-
nij, & Bartholomæi de Tertullijs probetur petitum fuiſſe
vſumfructum conſiſtentem in ſubſtitutione fideicommiſſa-
ria Nicolai, dum declararunt nomine Gabrielliæ velle adi-
re hæreditatem delatam vigore exemplaris ſubſtitutionis,
vel alio quouis titulo citrà præiudicium vſusfructus eidem
exponenti competentis, inſtando tolli inhibitiones per Ter-
tullios hæredes proprietarios obtentas, ex quibus præten-
dunt informantes negari non poſſe, quin fuerint in mora,
cum vſque ab eo tempore litem ſuſtinuerint, & recuſaue-
rint ſoluere vſufructum. Quia Domini cenſuerunt, non
ſubſiſtere in facto, quod hæredes proprietarij negauerint v-
ſumfructum Gabrielliæ, ſed ſolum inualiditatem exem-
plaris, cum voluerint ſuſtinere validitatem fideicommiſſa-
rię, quod ſatis patet, cum acceptauerint teſtamentum,
& ſe obligauerint ad ſolutionem legatorum in eodem teſta-
mento contentorum, & inhibitiones fuerunt vigore illius
ne de facto moleſtarentur vigore exemplaris. Vnde cum
inhibitiones non fuerint ad effectum euitandi præſtationem
legati vſusfructus, ſed ad ſe, eorumque poſſeſſionem hæ-
reditario nomine retentam tuendum, & conſeruandum,
nullo pacto dici poſſunt † conſtituti in mora, itaut occa- 15
ſione moræ poſſint condemnari ad fructus perceptos. Nec
textus in l. ſi vſusfructus mihi in biennium, & tradita per Bald.
qui dicit ita ſe conſuluiſſe in l. 2. *num.* 11. *C. comm. deleg. & in*
l. 1. *num.* 23. *ff. de vſufr. & fruct. &c.* nec Angel. *in conſ.*
356. *num.* 7. & alij in contrarium allegari applicantur huic
caſui, cum † procedant data mora ipſius hæredis. Vnde 16
nulla intercedente mora hæredis, vt in iſto caſu ex ſupra de-
ductis, iuxta magis communem fructus ante † præſtitam 17
cautionem ab eo percepti non debent vſufructuario reſtitui
iuxta ſupradictam doctrin Bart. *in l. vxori* cum alijs ſupra
allegatis, intercedente enim mora ipſius hæredis, † in eo 18
punitur, quod condemnatur ad fructus perceptos à die mo-
tæ litis, quamuis vſufructuarius nullam præſtiterit cautio-
nem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, iuxta *text. in*
d. l. 1. *ff. de vſufr. quæmad. cau.*

Et ex his cenſuerunt Domini corruere reſponſionem da-
tam in deciſionibus *Dominorum meorum Dunozetti* 4. *Februa-*
rij 1637. * *& Panziroli* 1. *Iulij eiuſdem anni*, * quod dicta
citatio non eſſet neceſſaria in hoc caſu, cum bona ſemper
fuerint detenta penès Hectorem, & Franciſcum de Tertul-
lijs hæredes, & proprietarios, ex regula quod plus † ſit ha- 19
bere rem, quàm fideiuſſorem. Quoniam in his terminis
quando proprietarij poſſident, & percipiunt fructus ante
oblatam cautionem, intrat communis ſententia ſupra re-
lata, vt non reſtituantur fructus vſufructuario, qui debeat
ad effectum conſequendi bona relicta offerre cautionem li-
cet non petitam, quia ex iuribus, & auctoritatibus ſupra
allegatis, fructus † non aliter fiunt vſufructuarij, quàm 20
ſi ab eo, vel alio eius nomine percipiantur, nec vſufructua-
rio datur actio, vel petitio vſusfructus priuſquam ſatiſde-
derit. Vnde infertur, vt explicat Ruin. *d. conſ.* 50. *lib.* 2.
qui alios conſonantes refert, illumque ſequitur Mantic. *d.*
decif. 43. etiam hæredes non eſſe in mora, & interim † fru- 21
ctus bona fide percipere, nec proinde debere reſtitui, nec
Surd. *decif.* 141. *num.* 14. & Siluan. *conſ.* 37. *num.* 8. relati in
deciſionibus DD. meorum tollunt reſponſionem, quia pro-
cedunt ſolum in caſu, quo † vſufructuarius inopia labo- 22
rat, ita quod ratione impotentiæ lex ſibi dimiſſionem præ-
dictam indulgeat, ſecus verò inopia ceſſante, quia in primo
caſu bona remanere debent penès hæredem, vel alium ex-
traneum, qui tenetur præſtare aliquid annuum pro vſufru-
ctu, ideoque illorum dicta non applicantur in hoc caſu in
quo hæc via non fuit electa, † cum debuiſſet peti vſusfru- 23
ctus, & vlterius probari inopia, vel allegari & iurare non
poſſe inuenire fideiuſſorem, Surd. *decif.* 141. *num.* 2. 10. *&*
11. cum alijs per Gratian. *diſceptat.* 901. *num.* 12. *&* 13. &
ita cum nulla petitio vſusfructus interuenerit, nullaque
cautionis oblatio, probatio paupertatis, vel alia, certum
eſt nos verſari in terminis iuris communis, ſecundum quod
fructus iure proprio percepti ab hæredibus non inter-
pellatis, † nec conſtitutis in mora, non ſunt reſti- 24
tuendi vſufructuario, qui non petijt, neque cautionem
præſtitit.

Minus cenſuerunt Domini obſtare, quod Gabriellia ex
cuius perſona agunt Franciſcus, & Catherina ceſſionarij
excuſari debeat à prædicta oblatione, & præſtatione cau-
tionis propter litem, quæ diu fuit agitata, ſuper validita-
te, vel inualiditate teſtamenti, vt dicitur in dicta deciſio-
ne Domini mei Dunozetti, quia cum lis nunquam fuerit a-
gitata ante primam ſententiam ſuper vſufructu, ſed ſuper
exemplari, ſuper qua Hector, & Franciſcus iam acquieue-
rant, & ſuper fideicommiſſaria, ſuper qua Gabriellia ſuc-
cubuit, † lites iſtæ diuerſæ nihil habentes commune cum 25
vſu-

vſufructu, non poſſunt conſtituere Franciſcum, & Catherinam ceſſionarios Gabrielliæ in ſtatu melioris conditionis *ad l. non ſolet. ff. de reg. iur.* Debebat enim Gabriellia vſufructuaria petere vſumfructum cum oblatione cautionis, nulla habita ratione reſeruationis ſactæ in aditione hæreditatis per ſuos procuratores, quia reſeruatio, de qua in aditione non eſt petitio, nec eſt oblatio cau
26 tionis, quæ copulatiuè requiruntur contra proprietarium poſſidentem, vt conſtituatur in mora reſtituendi fructus ante præſtitam cautionem perceptos ex ſupra allegatis.

Demum non obſtat, quod Gabriellia iuris ignara non potuerit certò ſcire, an verè ſibi debitus eſſet vſusfructus, cum ab initio venerit ad cauſam Henricus nepos ex filia præ-
27 tendens excludere Gabrielliam † auiam tanquam primus filius maſculus, ideoque iſta dubietas ſufficiat ad excuſandam mulierem à non præſtita cautione, in qua propter ſe-
28 xus fragilitatem † præſumitur ignorantia, *l. regula in princip. ibi quod, & fœminis. ff. de iur. & fact. ignor. facit tex. in l. cum indebito. §. 1. ff de probat.* Cyn *in l. 3. verſ. tertiò quæro. C. de vſufruct.* Salyc. *in l. 1. ſub num. 6. vol 2. C. eod.* Alberic. *in d. l. 3. in fine*, cum alijs cumulatis per Simon. de Præt. *de interpret. vlt. vol. lib 4. dubit. 10. ſub num. 80. verſ. hoc præcipuè.* Quia omnes in contrarium allegati expreſsè loquuntur, quando mulier ante præſtitam cautionem percepit fructus, & fuit in poſſeſſione, nam aliàs
29 ſine poſſeſſione, † etiam quod ſit mulier, non excuſatur ex allegatis per Surd. *deciſ. 281. num. 5.* Ita diſtinguunt Soccin. iun *conſ. 72. num. 23. & 24.* idem Surd. vbi ſupra Caſtr. *conſ. 357. in fin vol. 2.* Bero. *conſ. 60. num 31. & ſeqq. vol. 2.* idemque ex alijs obſeruat, & optimè comprobat Pinell. *d. 2. par. l. 1. C. de bon. mat. num. 79.* Caſtill. *in d. tract. de vſufruct. d. cap. 16. num. 13.* data tamen adeptione poſſeſſionis ſine vitio, & cum in iſto caſu Tertullij non Gabriellia poſſederint bona ſubiecta fideicommiſſo, clarè patet iura, & auctoritates in contrarium allegatas non applicari & quam-
30 uis poſſeſſio † legitima ad lucrandos fructus ſufficiat etiam ante cautionem, poſt petitam tamen cautionem non ſufficiat poſſeſſio, quia jam vitioſa eſſe incipit ſic poſt Gloſ. Bart. Fulgoſ. Imol. Panorm Alex. Soccin. Bald & Salic. reſoluit Pinell. *d l. 1. par. 2. C. de bon. matern. d. num. 77 in fin.* & idem probarunt Io. Sicard. *in d. l. 4. C. de vſufr. num. 7.* Florian. *expreſſim in l. ſi cuius nu. 6 in verſ. aut fuit petita, & non præſtita. ff de vſufr.* Paril *conſ. 61. num. 5. vol. 3.* Crauet. *conſ. 300. num. 2.*

Ex quibus omiſſis ijs, quæ deducebantur ex capite inualiditatis dictarum ſententiarum, ſententias pro Franciſco, & Catherina ceſſionarijs latas, Domini cenſuerunt eſſe reuocandas.

* *Prima eſt deciſio 195. altera vero eſt deciſio 238. ſupra in hac parte. Et in ſequenti parte coram eodem R. P. D. Ghiſlerio in hac eadem cauſa habetur alia deciſio ſub die 18. Martij 1639.*

R.mo P. D. PIROVANO DECANO

Oſcen. Iuriſdictionis.

Die Veneris 11. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Ordinarij, cum habeant intentionem fundatam in iure ſuper exercitio iuriſdictionis in ſua Diœceſi, quouſque eis non ſit inhibendum. Ordinarij non habent iuriſdictionem contra Regulares &c.

SVMMARIVM.

1 *contra Ordinarios, cum habeant intentionem fundatam in iure ſuper exercitio iuriſdictionis in ſua Diœceſi non eſt inhibendum, donec cognoſcatur de iuribus prætendentium exemptionem, aut præſcriptionem, num. 2.*
3 *in Viſitationis, & executionis piarum voluntatum materia, plura in iure ſancita ſunt.*
4 *Regulis non ſemper, & indiſtinctè inhærendum eſt.*
5 *Ordinarijs circa iuriſdictionem non aſſiſtit ius contra Regulares, quod procedit etiam ſi Ordinarij ſint Sedis Apoſtolicæ delegati. num. 6.*
6 *Regulares ſuperiorum vigilantiæ relinquuntur.*
7 *Titulus vigore priuilegij allegari poteſt.*
8 *in Poſſeſſione ſua, quis turbari non debet, dum cognoſcitur de eius releuantia.*
9 *Concilio Tridentino cenſetur derogatum, licet de Tridentino non ſit facta mentio, ſtante derogatione Conciliorum.*
10 *Ordinarius, quando dicatur proceſſiſſe vti piæ operis executor in caſibus à iure conceſſis.*
11 *Ordinarij tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus à iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum, tàm in vltima voluntate, quàm inter viuos ſunt executores.*
12 *Ordinarius ceſſante negligentia non poteſt priuare exequutores teſtamentarios ſuis facultatibus.*
13 *Appellatio de iure ſemper datur ad vtrumque effectum, ſcilicet deuolutiuum & ſuſpenſiuum.*
14 *Iudex pro ſua iuriſdictione tuenda, & partium ſecuritate, debet inhibere partibus inſtantibus.*

DECISIO CCLX.

PATRES Societatis prætendentes ſe eſſe grauatos ex proceſſu, & ſententia Ordinarij Oſcen, appellarunt, & cauſa ad Rotam delata cum facultate inhibendi cauſa cognita hodie fuit dubitatum, an eſſet inhibendum, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Nam etſi vera ſit concluſio, & per Rotam ſæpè recepta
contra Ordinarios † nedum de iure communi habentes 1
fundatam intentionem in exercitio eorum iuriſdictionis, *c. conquærente de Off. Ordinarij, c. cum perſonæ. de priuil. in 6. c. cum venerabilis, c. cum de Xenodochijs de relig. domibus*, ſed etiam ex decretorum Tridentini diſpoſitione *cap. 8. ſeſſ. 21. cap. 8. ſeſſ. 22. cap. 20. ſeſſ. 25.* non eſſe inhibendum, do-
nec † cognoſcatur de iuribus prætendentium exemptio- 2
nem, aut præſcriptionem, Caputaq. *deciſ. 201. par. 2. Toletana iuriſdictionis, quæ eſt 396. par. 1. & in eadem 493. par. 2. recent. & Theatina iuriſdictionis 301. ead. par. 2. & 525. par. 3. recent.*

Attamen quia tàm in materia viſitationis, quàm † e- 3
xecutionis piarum voluntatum, vtroque iure plura ſancita fuerunt, *c. tua nobis. de teſtam. clem. 1. & vnica eod tit. clem. 2. de relig. domib. & cap. 8. ſeſſ. 21. cap. 8. ſeſſ. 22.* non
ſemper, & indiſtinctè regulæ † inhærendum eſt, ſed vi- 4
dendum quo iure Ordinarius proceſſit contra Rectorem, & alios executores, vel tanquam piæ operis exequutor, vel tanquam Viſitator.

Si de hac poſtrema parte materiam viſitationis tangente ageretur, & qui non eſt caſus, nec Ordinarius, & ſeu eius Vicarius ex tenore monitorij tranſmiſſi intendit viſitare Collegium Patrum, quoad regimen & regularem diſciplinam, aut bonorum Eccleſiaſticorum conſeruationem, tunc
indiſtinctè eſſet inhibendum, quoniam ius † non aſſiſtit 5
Ordinarijs contra Regulares quinimò in decretis ſupradictis excipiuntur propter regularem obſeruantiam, quæ in eo-
rum Monaſterijs viget, quorum † Superiorum vigilantię 6
relinquitur, & de iure competit etiam quod Ordinarij ſint Sedis Apoſtolicæ delegati, Clem. 2. vbi Gloſ. *in verbo alia.* & ibi Vitalin. *in §. hoc igitur. num. 4. & ſeq. de ſtatu Monac.* & in Clem. *quia contigit. num. 73. de relig domib.* quæ iuris aſſiſtentia cominus Ordinarijs deſeruire poſſet contra Patres Societatis, habentes priuilegia Pauli Tertij, Pij Quarti, & Gregorij Decimitertij, cum clauſulis ampliſſimis exemptionis ab omni ſuperioritate, exemptione, & viſitatione quorumcumque Ordinariorum, cum ſuſceptione ſub
protectione Sedis Apoſtolicæ cum † quibus poſſunt allegare 7
titulum, & à die datæ illorum obſeruantiam, & dum co-
gnoſcitur de releuantia in eorum libertatis, † & exemptio- 8
nis poſſeſſione turbari non poſſunt, *cap. cum perſonæ, in fine de priuil. in 6.* & comprobant Ancharan. *ibid. nu. 12.* Gemin. *num. 3. & 4.* Franc. *num. 2.* Hancque declarationem ſequuta eſt Rota *deciſ. 491. num. 4. & 5. 685. num. 2. par. 1. 382. num 5 par. 2. recent.* Seraphin. *deciſ. 595. num 3. & 1279. in fine*, & idem fuit firmatum *in Lauretana iuriſdictionis 12. Maij 1631. coram Epiſcopo Vigellen.* & ſeruari debet, cum priuilegia Patrum poſt Concilium Tridentinum
ſuperuenerint cum derogationibus † Conciliorum, quæ 9
ſufficiunt etiam quod de Tridentino in indiuiduo mentio facta non fuerit, vt in cauſa *Sancti Angeli penſionis 16 Decembris 1594. coram Card. Hieronymo Pamphilio 179. num 6. par.*

2. re-

2. *recent. & in Alerien. penſionis 20. Martij 1626. coram D. meo Decano.*

Rectius igitur exiſtimarunt Domini Inſpecto tenore mo-
10 nitorij dici poſſe Ordinarium † proceſſiſſe vti piæ operis e-
xequturem in caſibus à iure conceſſis, *cap. tua nobis, de te-
ſtam. clem. vnica, eod. tit. cap. quia contigit de relig. domib.*
ad quæ iura Concilium Tridentinum ſe remiſit *in cap. 8. ſeſſ.*
22. ibi Epiſcopi etiam, tanquam Sedis Apoſtolicæ delega-
11 ti in caſibus à iure conceſſis † omnium piarum diſpoſitio-
num tàm in vltima voluntate, quàm inter viuos ſint exe-
quutores.

Cæterum quia iura prædicta prouident in caſum negli-
gentiæ abuſus diſſipationis, & dilapidationis bonorum quic-
quid ſit, an etiam in hoc ſecundu caſu intrent priuilegia So-
cietatis; attamen de negligentia Rectoris Collegij adhuc
non conſtat, & eo minus aliorum exequutorum, qui no-
12 minati fuerunt in teſtamento Ludouici, quos † Ordinarius
ſuis facultatibus priuare non poteſt, Bald. *conſ. 39. num. 2 lib.
5.* Caſtr. *conſ. 456 num 1. lib. 2.* Alen. *conſ. 106. num. 6. lib. 6.* me-
ritò ceſſante cauſa, & culpa aliorum exequutorum ius in
hac parte non aſſiſtit Ordinarijs, ad ſuſtinendum inordina-
tum proceſſum, & grauamen diſſimulari non poteſt prop-
13 ter, quod de iure ſemper datur appellatio † ad vtrumque
effectum deuolutiuum, & ſuſpenſiuum, *cap. non ſolum,
cap. Romana. §. ſi autem de appellat. in 6 l. appellatione, C.
eod. tit.* & Iudex pro ſua iuriſdictione tuenda, & partium
14 ſecuritate † ne aliquid innouetur poteſt, & debet inhibere
partibus inſtantibus, Lancellott. *de attent. cap. 4. ampl.
20. num. 2. & cap. 20. num. 7. & ſeqq.* Menoch. *conſ. 35.
num. 14. lib. 1.*

Et ita concluſum fuit.

R. P. D. GHISILERIO.

Bononien Fideicommiſſi de Ramundinis.

Die Lunæ 14. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Bona, quod ſint fideicommiſſaria, ex quibus doceri poſſit, Fideicommiſſi derogatio, quando dicatur nulliter obtenta. Aſſignatio, quando fuit conditionalis, deficiente conditione, reſoluitur dicta aſſignatio.

SVMMARIVM.

1 *Bona, quod ſint fideicommiſſaria, doceri poteſt ex inſtrumento diuiſionis factæ inter cohæredes, vbi aſſeritur, quod bona erant fideicommiſſaria. & num. 4.*
2 *Dominium non probatur ex ſolo titulo.*
3 *Dominium probatur ex confeſſione.*
5 *Fideicommiſſi ſubſtantia ſi fuerit probata per confeſſionem, ipſa etiam bona probari poſſunt per confeſſionem, quod ſint fideicommiſſaria.*
6 *Inuentarium plenè probat contra conficientem.*
7 *Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, ſed etiam contra habentes cauſam ab eo, vt ipſi non poſſint illam impugnari, nec illi contrauenire.*
8 *Forma, & conditione data ſuper aliquo actu, ſi non adimpleatur actus habetur pro non facto.*
9 *Gratia, quando laborat vitio ſubreptionis, vel obreptionis, non poteſt ſuſtineri.*
10 *Principali deficiente corruit acceſſorium.*
11 *Antecedenti deſtructo, corruit id, quod ex eo ſequitur.*
12 *Breue quando eſt commiſſarium, qualiter ſit procedendum.*
13 *Fideicommiſſi derogatio nulliter executa, & ſubreptitiè obtenta non impedit immiſſionem.*
14 *Identitas vt probetur ſufficit, quod verificentur duo confines.*
15 *Clauſula, conſtituti, operatur translationem poſſeſſionis naturalis, & ciuilis.*
16 *Aſſignatio, quando fuit temporalis, deficiente cauſa propter quam fuit facta, reſoluitur d. aſſignatio.*
Clauſula, conſtituti importat translationem dominij, & dationem inſolutum.
17 *Datio inſolutum, quando non dicatur facta, ſed potius pignoris conſtitutio.*
18 *Bona, ſi fuiſſent data inſolutum, non fuiſſet conuentum, vt illa reſtituerentur.*
19 *Datio inſolutum eſt ſui natura perpetua, & translatiua dominij.*
20 *Clauſula, conſtituti, debet intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*
21 *Teſtatoris prohibitio non poteſt impedire ius creditorum.*
22 *Bona hypothecata, & obligata tranſeunt cum ſuo onere.*
23 *Bona omnia deſcripta in inuentario ex quibus præſumatur, quod ſint vltimi defuncti.*
24 *Hæres, ſi quis ſit relictus ad certum tempus, non poteſt alienare proprietatem bonorum.*
Vxori vigore iurium dotalium competit tantum ius pignoris, & hypothecæ in bonis mariti defuncti. num. 24.
25 *ad Errorem confeſſionis probandum requiruntur probationes exactiſſimæ, & indubitatæ.*
26 *Error ex quibus excludatur.*

DECISIO CCLXI.

COMMISSA mihi cauſa appellationis interpoſitæ à
ſententia Rotali lata ad fauorem Ioannis Baptiſtæ Ra-
mundini, aliàs Antonij Mariæ Belioſſi ſuper immiſſione in
poſſeſſionem prædij Cadriani poſſeſſi à DD. de Lucatellis, &
admiſſio ad cauſam Comite Franciſco de Pepulis vti neceſ-
ſario defenſore Comitis Hieronymi Ranuccij, dedi dubium,
An dicta ſententia eſſe confirmanda, quod fuit affirmatiuè
reſolutum, quia de validitate non eſt ambigendum, cum ſit
lata ſeruatis ſeruandis, & iuſtitia eſt clara, & patens *ex de-
ciſionibus in hac cauſa factis coram R. P. D. meo Dunozetto 15.
Februarij, * & 9. Maij 1636.* *

Fundamentum reſolutionis fuit, quia Dominis viſum
fuit *ex* benè deductis in dictis deciſionibus probari prædium,
de quo agitur, fuiſſe in hæreditate Ioannis Baptiſtæ Ra-
mundini fideicommittentis de tempore obitus. Primò ex
inſtrumento diuiſionis factæ inter ipſum fideicommitten-
tem, & Melchiorem † eius ex fratre nepotem, in qua prę- 1
dium Cadriani, de quo agitur, pro ſua portione fuit aſſi-
gnatum fideicommittenti Fuſar. *de ſubſtit. q. 618. nu. 17.* Ma-
ſcard. *de prob. concl. 778. num. 21.* & licet ex ſuo † titulo non 2
probetur dominium, *l. cum res. C. de prob.* probatur tamen
† ex confeſſione, de qua in inſtrumento diuiſionis, vt no- 3
tatur *in l. cum te. C. de tranſact. & in l. cum precibus. C. de pro-
bat.* Tiber. Decian. *reſp. 76. num. 9. lib. 3.* quia cum bona fue-
rint diuiſa tanquam communia, & propria, vterque tàm
Ioannes Baptiſta fideicommittens, † quam Melchior faſſi 4
ſunt dicta bona eſſe eorum, Ruin. *conſ. 40. num 3. lib. 4.* & ſi-
cut ſubſtantia ipſius fideicommiſſi probatur per inſtrumen-
ta diuiſionum, *in* quibus fit mentio fideicommiſſi, ita quo-
que & ipſa bona quod † ſint fideicommiſſo ſubiecta, proba- 5
tur per confeſſiones auctorum, *l. non intelligitur. §. tacitè iun-
cta gloſ. in verb. probationibus. ff. de iur. fiſc.* vbi etiam Bart.
Soccin. iun. *conſ. 181. num. 34. lib. 2.* Secundò ex inuentario fa-
cto per Ludouicam hæredem grauatam, in quo apparet de-
ſcriptum huiuſmodi prędium tanquam hęreditarium Ioan-
nis Baptiſtæ † fideicommittentis, quod pariter plenè pro- 6
bat *l. fin. C. arbitr. tut. l. fin. C. de iur. delib.* Rota *diuerſ. dec. 800.
num. 23. par. 1. & deciſ. 407. num. 2. par. 2. & coram ſanct. mem.
Greg. XV. deciſ. 575. nu. 3. vbi addeat.* Quæ omnia benè com-
probantur ex lectura duorum Breuium Clementis Octaui,
& Pauli Quinti, in quibus hæres grauatus pro eximendo
prædium, de quo agitur, ab onere fideicommiſſi, fatetur
illud fuiſſe ſubiectum fideicommiſſo per dictum Ioannem
Baptiſtam teſtatorem facto, quam confeſſionem Lucatelli
† habentes cauſam ab eo non poſſunt impugnare, neque il- 7
li contrauenire, vt in ſpecie tradit Soccin. *iun. conſ. 181.* &
probat text. *in l. cum à matre. C. de rei vindic.* prout nec e-
tiam iuuari poſſunt derogationibus obtentis à ſupradictis
Summis Pontificibus, cum reſpectu Breuis Clementis O-
ctaui non fuerit ſeruata forma in dicto Breui præſcripta, vn-
de ſequitur, quod conditione, † & forma non impleta, 8
derogatio *ex*ecutoris deputati habeatur pro non facta. Re-
ſpectu verò Breuis Pauli Quinti, nec illud quicquam facit,
cum ſit manifeſtè ſubreptitium, & † obreptitium, ex quo fuit 9
narratum vigore Breuis Clementis non inueniri emptorem,
dum inueſtimentum fieri debebat in locis Montium in Vr-
be, & tamen fuerat antea facta venditio vigore Breuis Cle-
mentis Octaui, & ita deficiente fundamento ſecundi Bre-
uis, & † ſecundæ derogationis, corruit etiam ipſum Bre- 10
ue, &

Digitized by Google

ue, & derogatio in eo contenta, *cap. cum Paulus 1. q. 1. l. flu-*
minum. §. vitium. verſ. idem ſeruius. ff. de damn. infect. quia
11 antecedenti deſtructo † corruit etiam id, quod ex eo ſequi-
tur *l. apud antiquos*, & ibi Bald. *C. de furt. l. ſi ſponſus. §. 1.*
ff. de donat. int. vir. & vxor. Vltra quod dictum Breue nun-
quam fuit præſentatum executori, vt ex deductis *in deci-*
ſione R. P. D. mei Dunozetti 9. Maij 1636. in hac cauſa, pro-
ut neceſſariò requirebatur, quia Papa non derogauit fidei-
commiſſo, ſed conceſſit gratiam pro derogatione in forma
Commiſſaria, ideoque cum Breue eſſet Commiſſarium,
12 & eſſet concedenda † licentia per executorem, debebat
præcedere ſententia illius, & ſeruari forma Breuis, *c. dile-*
ctis de reſcript. Abb. *conſ. 41. par. 1.* Rota *in rec. dec. 614. nu. 2.*
par. 1. & 676. num. 5 par. 2. in Romana domus 10. Aprilis 1630.
coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & in Meſſanen. ſeu nullitas feudi
15. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Merlino. Vnde cum
13 derogatio † fideicommiſſi nulliter executa, & ſubrep-
titiè obtenta non impediat immiſſionem, vt tenuit Rota
in *Romana Caſalis Palazzetti 10. Iun. 1615. coram bon. mem.*
Patriarcha Manzanedo inter recent. deciſ. 718. num. 6. ad med.
par. 2. meritò fuit reſolutum *in d. deciſ. R. P. D. mei Duno-*
zetti non obſtare Breuia Clementis Octaui, & Pauli Quin-
ti obtenta à dicto Franciſco Aloyſio vltimo hærede grauato
pro derogatione fideicommiſſi.

Et ex inſtrumento diuiſionis, inuentario, & derogatio-
nibus fideicommiſſi remanet probata identitas, quia eadem
confinia enunciata in petitione conueniunt cum dicto in-
ſtrumento diuiſionis, inuentario, & derogatione fideicom-
miſſi, tàm circa denominationem, quàm circa loci quali-
tatem, & quoad confinia, & numerum tornaturarum, li-
14 cet † ad iſtum effectum ſufficiat, quod verificentur duo
confines iuxta doctrinam Bart. *in l. demonſtratio falſa, num.*
20. ff. de condit. & demonſtrat. Aym. *conſ. 57. num. 7.* Menoch.
conſ. 21. num. 33. Rota *in recent. dec. 131. num. 5. & ſeqq. par. 1.*
& in Bononien. fideicommiſſi de Deſiderijs 14. Iunij 1627. co-
ram R. P. D. meo Merlino.

Supradictis non obſtat, quod Ioannes Baptiſta fidei-
committens de anno 1564. aſſignauerit omnia bona ſua
ſuis creditoribus, & in ſpecie prædium Cadriani, de
quo agitur, cum clauſula conſtituti, vt apparet ex in-
15 ſtrumento aſſignationis, quæ clauſula operatur † trans-
lationem poſſeſſionis naturalis, & ciuilis, *l. quod meo.*
vbi Bart. *num. 3. ff. de acquir. poſſeſſ.* cum alijs adductis per
Tiraquell. *de verb. conſtitut. in princ. num. 1.* quia cum hæc
aſſignatio fuerit temporalis. donec ſcilicet ipſi creditores
fuiſſent de credito ſatisfacti, ſequuta ſatisfactione, aſſi-
16 gnatio fuit † reſoluta cum reuerſione bonorum ad ipſum
fideicommittentem, & ideo clauſula conſtituti importans
tranſlationem dominij, & dationem inſolutum, non ap-
plicatur huic caſui, in quo ex ipſo inſtrumento apparet bo-
na non fuiſſe data inſolutum, ſed ad vtendum, & fruen-
dum, donec impleretur ſatisfactio, obligatis creditoribus
de cuſtodiendo, & conſeruando bona aſſignata, fidele com-
putum reddendo, & retrocedendo omnia prædicta bona
ſtabilia, & credita Montium, &c. Ex quibus verbis appa-
17 ret dictam aſſignationem † non fuiſſe dationem inſolu-
tum, ſed conſtitutionem pignoris, vt in terminis Surd.
conſ. 243. l. 2. num. 2. & ſeqq. quia ſi bona fuiſſent data in-
18 ſolutum, non † fuiſſet conuentum de illis reſtituendis,
vt benè conſiderat *d. conſ. num. 5. in fine*, & in omnem ca-
ſum quatenus etiam aſſignatio prædicta non fuiſſet conſti-
tutio pignoris, ſed datio inſolutum ſui natura perpetua, &
19 tranſlatiua † dominij, adhuc ceſſat difficultas, dum ex
pacto conſtat illam fuiſſe reſolubilem, atque ita conſulen-
dum eſt, vt tenuit Menoch. *conſ. 201. nu. 41. l. 3.* hanc cen-
ſeri inſolutum dationem reſolubilem tamen ſequuta ſatiſ-
20 factione creditorum, & ſic clauſula † conſtituti, & alia, quæ
important tranſlationem dominij, ac dationem inſolutum
ita debere intelligi, vt cum ſubiecta materia conueniant, ſci-
licet ad ſatisfaciendum creditoribus, & poſt ſatisfactio-
nem recuperandi bona ad eum finem aſſignata, ne ſe-
quatur repugnantia, vel abſonus intellectus, & dum diui-
ſio inter fideicommittentem, & nepotem, annotatio in in-
uentario, & confeſſio facta in precibus porrectis pro aliena-
tione prædij cum derogatione fideicommiſſi ſunt poſte-
riora aſſignatione prædicta, euentus probauit prædium
fuiſſe aſſignanti reſtitutum, & ſic intrat præſumptio
ſecutæ ſatiſfactionis, aliàs creditores non acquieuiſſent
alienationi factæ per hæredem, niſi ipſi fuiſſent antea ſatiſ-
facti de eorum credito.

Nec obſtat, quod fideicommiſſum non comprehendat
bona ab ipſomet teſtatore obligata cum prohibitio † teſta- 21
toris non poſſit impedire ius creditoris, quia hæc obligatio
teſtatoris non tollit quin prædium, de quo agitur, non re-
manſerit in eius bonis non ſequuta aliter alienatione, & bo-
na interim † hypotecata, vel obligata remanent, & tran- 22
ſeunt cum ſuo onere, Caſtren. & alij *in l. Iulianus. §. idem*
Celſus. ff. de act. empt. Rota *in Ariminen. ſalaiani 18. Iunij*
1631. coram R. P. D. meo Motmanno, in Romana domus 20.
Februarij 1636. coram R. P. D. meo Veroſpio, & in Romana
ſaluiani de Caſſarellis 13. Martij præteriti coram R. P. D. meo
Buccabella, & vigore dictæ obligationis prædium fuit eidem
fideicommittenti in ſua portione in inſtrumento diuiſionis
aſſignatum.

Minus obſtat, quod inuentarium non probet iſtud præ-
dium fuiſſe in hæreditate Ioannis Baptiſtæ fideicommitten-
tis tanquam factum per Ludouicam vxorem teſtatoris, hæ-
redem inſtitutam, addita proteſtatione, quod non inten-
debat fateri aliqua bona eſſe in hæreditate Ioannis Baptiſtæ,
quia etiam ſi dictum inuentarium non ſit factum à Franci-
ſco Aloyſio, ſed à Ludouica, attamen ex eo apparet, quod
Ludouica ſucceſſit in hoc prædio vti poſſeſſo per teſtatorem,
& ſic intrat præſumptio, † quod omnia bona in inuentario 23
deſcripta ſint vltimi defuncti, Aym. *conſ. 127. num. 7.* Dec.
conſ. 74. num. 16. Surd. *conſ. 310. num. 15.* & dicta clauſula
præſeruatiua non operatur niſi caſum, in quem aliunde
conſtaret, quod bona non eſſent hæreditaria.

Nec quidquam facit, quod eadem Ludouica hæres, ea-
dem bona inuentariata renunciauerit, quia talis renuncia-
tio non importat dominij tranſlationem, non ſolum, quia
in teſtamento fuit tantum relicta † hæres ad certum tem- 24
pus, & propterea non potuit alienare proprietatem, ſed e-
tiam quia vigore iurium dotalium ipſi competebat tantum
ius pignoris, & hypotecæ, ad tradita per Rotam *in S. Se-*
uerini dotis 16. Decembris 1616. & 1. Iulij 1620. coram bon.
mem. Vbaldo, & dum poſt obitum Ludouicæ, iuxta for-
mam diſpoſitionis fideicommittentis poſſeſſio fuit reſtituta
Franciſco Aloyſio fideicommiſſario, inde ſequitur ceſſio-
nem ſuorum iurium, ſuper bonis hæreditatis Ioannis Ba-
ptiſtæ factam per prædictam Ludouicam ad fauorem
Pompei de Florauantibus non præiudicaſſe vocatis ad
fideicommiſſum.

Quæ dicuntur de errore confeſſionis Franciſci Aloyſij in
precibus porrectis Clementi Octauo, & Paulo Quinto,
Dominis viſa fuerunt non releuare, cum ad probandum er-
rorem requirantur probationes † exactiſſimæ, & indubita- 25
tæ, maximè cum agatur de hærede informato, qui millies
faſſus fuit prædium, de quo agitur, ad ſe ſpectare vigore
fideicommiſſi q. Ioannis Baptiſtæ Ramundini, in precibus
porrectis Clementi Octauo, in iuſtificatione gratiæ coram
Vicario Curiæ Archiepiſcopalis Bononiæ, in inſtrumento
venditionis in vim prædictæ derogationis factæ Capitaneo
Proteſilao de Sauignanis, † in quo pro reintegratione fi- 26
deicommiſſi iuxta formam Breuis ſe obligauit facere rein-
ueſtimentum ad commodum vocatorum, in nouis precibus
porrectis Paulo Quinto, ad effectum deueniendi ad nouam
alienationem, in inſtrumento alienationis factæ per eun-
dem Comiti Franciſco Ranuccio, in quo pro validitate a-
ctus, & ad docendum quod non obſtante fideicommiſſo poſ-
ſet deuenire ad venditionem dicti prædij, præinſertum fuit
Breue derogationis Clementis Octaui, ſententia Vica-
rij Bononien, & Breue Pauli Quinti, & demum di-
ctus emptor ſe obligauit ad reinueſtimentum ad fauo-
rem fideicommiſſariorum, ex quibus penitus excludi-
tur error.

Quare ex ſupradictis Domini pro confirmatione ſenten-
tiæ Rotalis reſoluerunt.

* *Sunt Deciſiones 93. & 191. ſupra in hac parte.*

Et in ſequenti parte adſunt aliæ deciſiones in hac cauſa,
ideſt ſub diebus 15. Martij 1638. coram eodem R. P.
D. Ghiſilerio, & 19. Nouembris eiuſdem anni coram R.
P. D Veroſpio.

R. P. D.

R. P. D. MERLINO.

Interamneñ Succeſſionis.

Die Lunæ 14. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

Inter partes contrahentes de fideicommiſſo conuentionali, ſi fuerit conuentum, vt ſi quis eorum decederet ſine filijs, &c. deberet eligere vnum de eorum domo, ſeu familia, ſi ille non fecerit dictam electionem, ad quem dicatur deuoluta facultas illa eligendi.

SVMMARIVM.

1 *ex Declaratione inſurgit confeſſio, qua nulla maior eſt probatio.*

2 *in Arbitrio alicuius id, quod potius non eſt, adimplendum venit.*

3 *Fideicommiſſi conuentionalis vigore, in quo adeſt hypotheca, competit fideicommiſſario particulari ſaluianum.*

4 *Electio de familia alicuius, ſi facienda ſit ab aliquo vigore pacti ad hoc, vt electus ſuccedat in bonis, ſi ille nunquam elegerit, apertum eſt ius illis de familia, perinde ac ſi electio facta fuiſſet.*

5 *Electio vnius de familia, ſi ad hæredem ſpectet, ſi ipſe non elegerit, electio tranſit ad hæredem eiuſdem.*

6 *Sed melius in hoc diſtingue. Aut emolumentum proueniens ex electione ſpectat ad hæredem, & tunc ipſa etiam electio ſpectabit ad eius hæredem.*

Quando vero electionis facultas non venit in conſequentiam iuris præambuli, & emolumenti tranſmiſſibilis, nec iure proprio, competentis ad hæredem, tunc nec eidem hæredi competit electio. num. 8.

7 *L. ſi ita ſtipulatus. ff. de verb. obligat. loquitur vbi res eligenda tranſmiſſibilis eſt ad hæredem.*

9 *Electio facienda vnius de familia per hæredem, quando facta non eſt, tunc omnibus eiuſdem familiæ ius competit, & actio datur nulla habita ratione proximitatis gradus.*

10 *Electio facienda per hæredem de vno de familia, ſi non fiat, tunc non omnes de familia, ſed proximior tantum, vel pares in gradu veniunt.*

11 *Illegitimi, ſeu naturales non ſunt de agnatione, nec de familia, & hoc procedit de rigore iuris. numer. 16.*

12 *Ius non petentis tertius allegare non poteſt.*

13 *Electio vnius de familia, ſi per aliquem erat facienda, quando non fuit facta, Iudex poteſt comparenti omnia bona ſpectantia ad eligendum aſſignare, communicaturus poſtea cæteris eorum ratam, ſi & poſtquam prodierint in iudicium.*

14 *Et ſi non prodierint, quod extent alij proximiores excipientibus, & non actori incumbit onus probandi.*

15 *Et nec Iudex tenetur inquirere an alij adeſſent.*

17 *de Contractus interpretatione, quando agitur, magis ſtandum eſt opinioni partium, & quid ipſi ſenſeriat, quam quid generaliter in abſtracto, & de rigore iuris ſit ſtatuendum.*

18 *Spurius vt non poſſit dici de domo, ſeu familia, quando iſte rigor poſſit relaxari, & qualiter poſſit probari, quod ſit de domo. num. 19.*

20 *Solutio præſumitur facta de pecunijs eius proprijs ad quem vigore præambuli contractus ſpectabat debitum.*

21 *Anteceſſores, ſi expreſsè non poſſunt præiudicare ſucceſſoribus, id nec etiam poterunt facere per pactum iuratum cum ſtipulatione Notarij vallatum.*

22 *Taciti vis, & poteſtas non debet eſſe maior, quàm expreſſi.*

23 *Indirectè non eſt faciendum id, quod directè fieri non poteſt.*

24 *in Tranſactionis fine, ſi partes ſpeciali remedio ſibi prouiderunt, vt non poſſit recedi ab ipſa tranſactione, & nolens poſſit cogi ad obſeruantiam, tunc data inobſeruantia, alijs tranſigentibus ſolum remanet ius agendi ad adimplementum.*

Non autem agendi ad reſolutionem contractus. nu. 24.

DECISIO CCLXII.

CONVENTVM fuit in tranſactione, *Che degl' altri due terzi, morendo M. Fabio ſenza figli legitimi, e naturali, vna parte ne venga à M. Galeazzo, & l'altra parte ad vno di Caſa di Nucula ad elettione di detto M. Fabio, & l'altra parte à Liuia, & Dionora, &c.*

Obijt Fabius ſine filijs inſtitutis hæredibus RR. Canonicis Cathedralis Eccleſiæ Interamneñ, nulla facta electione, cui ex familia Nucula illa tertia pars deferenda eſſet; Et cum in d. tranſactionis inſtrumento adeſſet obligatio, & ampliſſima hypoteca omnium bonorum pro obſeruantia, coram Aud. C. intentauit Ioannes Nucula ſaluianum pro hac tertia parte, & ſententiam immiſſionis in ſaluiano obtinuit; quam hodie Domini dixerunt eſſe confirmandam; validitas enim illius benè deſumitur ex lectura proceſſus, iuſtitia autem ex eo, quòd omnia requiſita ſaluiani ſunt iuſtificata.

Poſſeſſio antiqua Fabij ex pluribus, & ſignanter ex Inſtrumento apprehenſionis poſſeſſionis ipſorum Canonicorum poſt mortem Fabij, qui declararunt dicta bona à Fabio
eorum auctore fuiſſe poſſeſſa; Ex qua † declaratione in- 1
ſurgit confeſſio, qua nulla maior eſt probatio.

Poſſeſſio verò recens reorum conuentorum, nedum ex litis ſuſtentatione, ſed etiam optimè iuſtificatur ex eodem inſtrumento apprehenſionis.

Creditum cum hypoteca apparet ex ipſa concordia, quæ
continet fideicommiſſum conuentionale ad fauorem vnius
de familia, etiam ſi Fabius non elegerit, † in illius enim 2
arbitrio poſitum non erat, an omninò velit reſtituere, ſed
potius, cui reſtituat, *l. vtrum* 8. §. *cum quidam. ff. de reb.
dub.* Peregr. *de fideicomm. art.* 33. *num* 17. Fuſar. *de ſub-
ſtit. quæſt.* 503. *num.* 94. & vigore talis fideicommiſſi con-
uentionalis, in quo adeſt hypotheca † competit fideicom- 3
miſſario particulari ſaluianum, Gabr. *conſ.* 44. *num.* 1.
lib. 2. Rota apud Seraph. *deciſ.* 828. *num.* 3. & *apud bon.
mem. Buratt. deciſ.* 693. *num.* 1. & quamuis electio vnius
de familia Nucula facienda eſſet ab ipſo Fabio, ibi, *Ad
elettione di eſſo Fabio*, attamen cum ipſe † nunquam ele- 4
gerit, apertum eſt ius illis de familia perinde, ac ſi ele-
ctio facta fuiſſet, *l. vnum ex familia, in princ. l. cum pater.
§. hæreditatem. ff. de legat.* 2. *l. fideicommiſſaria. §. fin. ff. de fi-
deicomm. libert.* cum alijs.

Neque obſtat, quòd electio iſtius de familia † tranſiue- 5
rit ad hæredes eiuſdem Fabij ad *l. ſi ita ſtipulatus fuerim* 76.
ff. de verb. oblig. Aub. *conſil.* 80. *num.* 1. *lib.* 2. Theſ. *qu.
forenſ. cap.* 49. *par.* 1. Quoniam DD. placuit diſtinctio,
quod aut emolumentum proueniens † ex electione, ſpe- 6
ctat ad hæredem, & tunc ipſa etiam electio ad hæredem,
vt ſpectet, neceſſe eſt, vt eidem hæredi detur actio ne-
ceſſaria pro conſecutione ſibi debiti emolumenti, & in his
terminis loquitur † *d. l. ſi ſtipulatus fuerim*, quia ibi res 7
eligenda erat tranſmiſſibilis ad hæredem, & in his etiam
terminis debent intelligi quotquot ab Informantibus pro
Canonicis allegabantur, quoties vero electionis facultas
non venit in conſequentiam iuris præambuli, & emolu-
menti tranſmiſſibilis, nec iure proprio † competentis ad 8
hæredem, tunc nec eidem hæredi competit electio, ita
egregiè, Caſtren. *in d. l. ſi ſtipulatus fuerim. ff. de verb.
oblig. num.* 1. *in fin* Molin. *de primogenit. Hiſpan. lib.* 2.
cap. 4. *num.* 62. Gomez. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 41.
verſ. quod iterum. Caſtill. *quotidian. controuerſ. lib.* 5. *cap.*
87. *num.* 25. *verſ. tertium quod competat.* & *facit* Gamma
deciſ. 18. *num.* 1. *in fin.* verſamur autem in hoc ſecundo ca-
ſu, quia tertia hæc pars reſeruata in concordia pro vno
de familia Nucula non ſpectabat, nec iure proprio
erat tranſmiſſibilis ad hæredes Fabij, ſed ad familiam
Nuculam.

Non obſtat dilemma propoſitum ab informantibus, pro
iiſdem Canonicis, quod aut amplectimur ſententiam il-
lorum, qui dixerunt non † facta electione vnius de fami- 9
lia omnibus eiuſdem familiæ ius competere, & actionem
dari nulla habita ratione proximitatis gradus, quam te-
nuerunt poſt alios Alex. *conſ.* 13. *num* 3. *lib.* 4. Molin. *de
primogen. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 41. Surd. *conſ.* 168. *num* 6.
& *conſ.* 268. *num.* 32. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 505. *num.* 1.
& *ſeqq.* Peralta *in d. l. vnum ex familia. §. rogo. num.* 14. 15.
16. & *ſeqq.* Seſſa *deciſ.* 436. *in fin.* Fontanell *de pact.
nuptial. clauſ.* 7. *gloſ.* 1. *par.* 3. *num.* 39. Et retenta hac
opinione iniuſta eſſet ſententia pro Ioanne tantum lata,
cum ſolùm pro eius rata danda ei eſſet immiſſio, &
cæte-

Digitized by Google

cæteris conſortibus eiuſdem familiæ itidem debita fuiſſet
eorum rata.
Aut verò retinemus ſententiam, quod non omnes de
10 familia, ſed proximior tantùm, † vel pares in gradu ve-
niant non facta electione per Fabium, quam amplexi
ſunt, *gloſ. in d. l. vnum ex familia*, *§. ſi falcidia. in verb.
neceſſaria. verſ. quia ſi non eligat.* Imol. *ibidem num.* 10.
Padill. *num.* 6. *verſ.* *& gloſ. ibidem.* vbi teſtatur de com-
muni Simon. de Præt. *de interpr. vltim. vol. fol.* 329 *num.*
74. Gabr. *conſ.* 132. *quæſt.* 11 *num.* 1. *lib.* 1. *& alij*. Et
huic etiam ſententiæ fauere videntur *text. in l. peto Laci.
§. fratre hærede. l. cum ita. §. in fideicommiſſa. ff. de leg.*
2. *l. fin. C. de verb ſignific.* & tunc etiam iniuſta appareat
d. ſententia pro Ioanne lata, tum quia cum ipſe Fabius
11 eſſet naturalis † non erat de agnatione, & conſequenter
nec habebat proximiorem, *l.* 4. *ff. vnd cognat §. filium.
auth quib. mod. nat. effic. ſui.* Ruin. *conſ.* 9. *num.* 12. 4. *&
ſeqq. lib.* 4. Et ita nec Ioannes erat illius agnatus, & mul-
to minus dici poteſt proximior, tum etiam quia ſi pro-
ximiori ſolùm deuoluebatur hæc electio, cum plures
perſonæ extent in hac familia Nucula, erat per gra-
dus indaganda proximitas, quod fuit omiſſum à Iu-
dice.
Quoniam neutra opinio obſtaret & dilemma benè eui-
tatur, ſi retinemus primam opinionem, quod omnes ad-
12 mittantur, hoc non ſuffragatur Canonicis, qui † non
poſſunt allegare ius non petentium, & cum alij non com-
paruerint, Iudex comparenti Ioanni potuit totam ter-
13 tiam partem aſſignare communicaturus † poſtea cæteris
eorum ratam, ſi & poſtquam prodierint in iudicium, in
puncto eſt Gloſ. *in d. l. vnam ex familia. §. rogo. in verb. ſed o-
mnes. ff. de legat.* 2. & faciunt tradita per Surd. *conſ.* 141.
num. 26. Peregr. *de fideicomm. art.* 43. *num.* 60. Rot. *deciſ.* 693.
num. 2 *par.* 2. *& deciſ.* 134. *num.* 2. *par.* 5. *recent. in Romana fidei-
commiſſi de Guidis* 25. *Iunij* 1629 *&* 28. *Iunij* 1630. *coram R.
14 P. D. meo Veraſpia.* Et quod extent alij proximiores † in-
cumbebat excipientibus Canonicis, non autem Ioan-
ni actori, Rota apud Cardin. Seraphin. *deciſ.* 1219.
num. 1.
Si verò retinemus aliam opinionem, quod ſolum admit-
tatur proximior, ſat eſt pro iuſtificatione ſententiæ, quod
15 nemo † comparuerit præter Ioannem, nec Iudex teneba-
tur inquirere, an alij adeſſent, tuncque ſolùm facienda
fuiſſet computatio, & diſtinctio graduum, ſi cauſa fuiſſet
acta in concurſu plurium de familia.
Ad id autem, quod dicebatur Fabium, tanquam illegi-
16 timum † non fuiſſe de agnatione, nec familia Nucula,
reſponſum fuit procedere de iuris rigore, ſed cum tranſigen-
tes eum habuerint pro agnato, & agatur de interpretatione
17 eiuſdem tranſactionis, † magis ſtandum eſt opinioni par-
tium, & quid ipſi ſenſerint, quàm quid generaliter in ab-
ſtracto, & de rigore Iuris ſit ſtatuendum, *l. vlt. ff. quæ res
pignor. oblig. poſſ. l. in conuentionibus. ff. de verb. ſignificat.*
Alex. *in l. ſi tibi. num.* 3. *ff. ſi cert. pet.* cum alijs per Card.
Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 2. *tit.* 7. *nu.* 3. *& ſeqq.*
& in omnem caſum, ſi proximitas reſpectu Fabij tanquam
illegitimi non poſſet conſiderari, ſufficeret Ioanni eſſe agna-
tum reſpectu cæterorum eiuſdem familię Nuculæ, qui ſunt
legitimi, neque hic ratio vrget aliqua, quæ illegitimos ex- 18
cludat; vnde † relaxari poteſt rigor ille, vt ſpurius non
poſſit dici de domo Nucula ex notat. per Cardin. Paleott. *de
ſpurijs cap.* 60. *num.* 3. *&* 4. *& ſeqq.*
Nec obſtat, quod Ioannes non probet ſe eſſe de domo Nu-
cula, quia nedum hoc probatur ex tractatu eiuſdem Fabij
vltra epiſtolas, † quæ ſolæ non ſufficerent, *l. non epiſtolis* 19
13. *l. nudis* 14. *Cod. de probat.* ſed etiam ex teſtibus probauit,
& ex teſtamento, & alijs inſtrumentis.
Tandem non obſtat, quod tranſactio non fuerit adim-
pleta, immò fuerit impugnata ab anteceſſoribus de familia
Nucula, quoniam hoc non adimplementum vſque adhuc
non fuit probatum, & Fabius retinuit hæc bona in vim
tranſactionis, & ſolutiones factæ de ſcutis 705. ad fauorem
R. C. A. præſumuntur factæ † de pecunijs proprijs Galea- 20
tij, ad quem vigore præambuli contractus tranſactionis ſpe-
ctabat hoc debitum; ex traditis per Bart. *in l. triticum. ff. de
verb. obligat.* Crauett. *conſ.* 91. *num.* 3. *& conſ.* 198 *num.* 13.
Corn. *conſ.* 22. *num.* 5. *circa med. lib.* 1 *ſanct. mem.* Gregor.
XV. *deciſ.* 468. *num.* 5. *& deciſ.* 511. *num.* 2. & benè hanc
difficultatem tollit D. Saxus in reſponſione facti, quæ e-
tiam tolli videtur, quia ſi anteceſſores iſtius familiæ expreſ-
sè non potuerunt præiudicare ſucceſſoribus in eadem fami-
lia, quominus ipſi admitterentur ad hanc tertiam partem,
† nec pactum iuratum cum ſtipulatione Notarij vallarum 21
reuocare, Bart. *in l qui Romæ. §. Flauius, ff. de verb. oblig.*
& ibi Alex. *num.* 9. Iaſ. *num.* 19. *&* 20. Couar. *var. reſol.
lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 10. *&* 11. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 13.
tit. 48 *num.* 12. *&* 13. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 575.
num. 13. *verſ. additur*, *&* 14. multò minus potuerunt non
adimplendo, vel contraueniendo, vel alio modo indicto
auferre ius illud iam quæſitum per inſtrumentum, & ſti-
pulationem, † aliàs maior vis, & poteſtas eſſet taciti, 22
quàm expreſſi, vt in ſimili arguebat Surd. *conſ.* 301. *num.*
57. & indirectè feciſſent, quod directè facere † non potue- 23
runt, quod eſt iuri abſonum, & cum partes in fine tranſa-
ctionis ſpeciali remedio ſibi prouiderint, vt non poſſet rece-
di ab ipſa tranſactione, & nolens poſſet ſemper cogi ad ob-
ſeruantiam, hodie ſolùm remaneret † ius tranſigentibus 24
agendi pro adimplemento, non autem agendi ad reſo-
lutionem contractus, Bero. *conſ.* 53. *num.* 5. *& ſeqq. lib.* 3.
Honded. *conſ.* 34 *nu.* 8. *in fin. lib.* 2. Cyriac. *controuerſ.* 129.
num. 28.
Et eadem reſponſione tollitur, quod Fabius declarauerit
in quadam ſchedula non teneri reſtituere vni ex familia,
quia hoc non erat in eius arbitrio, nec potuit vocatis præ-
iudicare.
Et ita vtraque parte informante &c.

Sequuntur nonnullæ Deciſiones Sacræ Rotæ Romanę nondum impreſſæ, quæ in ſuprà relatis Deciſionibus allegantur, in eiſdem cauſis factæ.

R. P. D. VBALDO.

Cremonen. Penſionis.

Die Veneris 23. *Iunij* 1623.

A R G V M E N T V M.

Valor beneficij ad affectum regreſſus qualiter benè probetur. Fructuum liquidationis materia eſt probatio difficilis, & ideo leuioribus contentatur probationibus.

S V M M A R I V M.

1 *Probatio maior non datur, quàm propria confeſſio.*
Confeſſio præualet etiam probationi inſtrumentariæ.
2 *Confeſſioni tunc multo magis eſt ſtandum, quando valde verisſimilis redditur.*
3 *Pater præſumitur capere bonum conſilium pro filio.*
4 *Locationes, licet non probent verum valorem rei, tamen probant, quòd tantum ex fructibus d. rei percipiebatur.*
5 *Pro Affictu nemo præſumitur velle ſoluere eam ſummam, niſi illam, quam ex fructibus percepturus eſt.*
6 *Veriſimilitudo multum attenditur in probationum materia.*
7 *Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, & non alijs debet imputare.*
8 *Confeſſio adminiculata fortius probat.*
9 *Confeſſio partis, præſertim iurata, præualet quibuſcumque teſtibus.*
10 *Confeſſio minoris in quibus caſibus attendi ſoleat.*
11 *Teſtes, vt probent negatiuum, debent eam coarctare.*

12 *Teſtes*

Digitized by Google

12 *Teſtes de auditu, & de proprio iudicio non probant.*

13 *Fructuum liquidatio reputatur materia difficilis, & ideo probatur leuioribus probationibus. declara vt num. 14. & 15.*

Allegatur iſta deciſio infra in deciſione 266. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 23. Maij 1625. coram eodem bon. mem. Vbaldo.

DECISIO CCLXIII.

RESERVATA penſione ſcutorum 2100. auri in auro ſuper fructibus Prioratus, de quo agitur ad fauorem D. Epiſcopi reſignantis, cum narratiua, quod fructus aſcenderent ad ſummam annuam ſcutorum 2200. auri in auro, fuit ad inſtantiam D. Hieronymi reſignatarij commiſſa cauſa reductionis dictæ penſionis A C. qui etiam pro reductione penſionis ad valorem fructuum pronunciauit, & in gradu appellationis cum clauſula, ſine retardatione ſolutionis penſionis, & ſolutis pluribus terminis penſionis ad ſummam expreſſam. Dubitaui, ad quam ſummam aſcendat valor Prioratus, in caſu, & ad effectum, de quo agitur; & cum effectus prætendatur duplex, ſi declaretur, fructus non aſcendere ad tantam ſummam, alter ad euitandum regreſſum reſignanti reſeruatum in caſibus expreſſis in litteris Apoſtolicis; alter ad repetendum, quod ſolutum prætenditur D. Epiſcopo vltra fructus, Domini, re maturè diſcuſſa, cenſuerunt, ad effectum regreſſus, fructus Prioratus aſcendere ad valorem narratum, ad effectum verò reſtitutionis coadiuuandum eſſe probationes pro D. Hieronymo, mouebantur ex confeſſione ipſius D. Hieronymi in litteris Apoſtolicis reſignationis ad fauorem ſuum, & reſeruationis penſionis ad fauorẽ Epiſcopi, quod valor Prioratus aſcendebat ad ſummam ſcut. 2200. de quo D. Hieronymus ſe eſſe benè informatum, & pleniſſimam notitiam habere aſſeruit; quæ confeſſio fuit ratificata per eundem D. Hieronymum, cum in publico inſtrumento promiſit eandem penſionem ſoluere in eadem ſumma, in ſupplicatione, & litteris expreſſa, cum eiſdem clauſulis, & decretis, & modo, & forma in eadem ſupplicatione, & reſeruatione contentis, cum iuramento & obligatione Camerali, & cum fideiuſſione, & præſentia Excellentiſſ. D. Comeſtabilis patris ſui, ideo ad effectum regreſſus cuius de-
1 cretum habetur in eiſdem litteris, huic confeſſioni † videtur ſtandum, cum non detur maior probatio, *l. cum te. C. de tranſact.* cum alijs plenè per Surd. *conſ. 60 num. 1. & fere per tot. lib. 1.* Rota *in Siracuſana fideicommiſſi coram me, quæ eſt deciſ. 436. num. 2. par. 1. recent.* & præualet probationi etiam inſtrumentariæ Aym. *conſ. 61. num. 3.* cum alijs per Rot *deciſ. 98. nu. 1. & 2. par. 2. diuerſ.* & tanto magis huic
2 confeſſioni † videtur ſtandum. Quia valdè veriſimilis redditur, tum ex acceſſione facta per Excellentiſſ. D. Philippum patrem D. Hieronymi, qui pro ſoluenda tanta penſione fideiuſſit, cum non ſit veriſimile, voluiſſe fideiubere pro ſolutione dictæ penſionis, niſi verè ſciuiſſet, valorem narratum eſſe verum, nec aliter paſſus fuiſſet filium obliga-
3 ri, cum pater † præſumatur bonum capere conſilium pro filio, *l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* cum alijs per Surd. *conſ. 451. num. 29. lib. 3.* tum ex duabus locationibus bonorum Prioratus factis ad nouennium tempore non ſuſpecto pro dicta ſumma ſcutorum 2200. auri, altera de anno 1603. altera de anno 1615. ante factam, vel tra-
4 ctatam reſignationem. Quæ locationes † licet non probent valorem rei, tamen probant, quod tantum ex fructibus Prioratus percipiebatur, Rota *deciſ. 65. num. 24. & ſeq. par. 2 diuerſ.* quam ſecuta eſt Rota *in Nouarien. bonorum coram Penia, quæ eſt deciſ. 725. num. 2. par. 4. diuerſ.* cum non ſit
5 veriſimile, quemquam † voluiſſe tantam ſummam ſoluere pro affictu, niſi eam eſſet ex fructibus percepturus, quæ
6 veriſimilitudo † multum attenditur in materia probationum Rota *coram Sanctiſſ. dec. 245. n. 3 & deciſ. 273. nu. 6. & ſeqq.* & in terminis locationis fuit dictum *in Mediolanen. penſionis 23. Maij 1607. coram Illuſtriſſ. Sacrata, & alias referunt Addentes ad deciſ. 101. num. 5. coram Sanctiſſ.* vnde cum potuerit D. Hieronymus continuare in vltima locatione,
7 quæ durabat vſque ad annum 1624. ſibi debet imputare, † ſi minores fructus ex Prioratu percepit, *l. ſi hæredis in fin. ff. de leg. 1. gloſſ. in l. penult. in verbo non nocet. ff. ſi quis aliq. teſt. probib. c. damnum. de reg. iur. in 6.* cum alijs per Surd. *deciſ. 94. nu. 6.* Vnde Domini ex ſupradictis concludebant ad effectum regreſſus, de quo in decreto Papæ ſupra expreſſo fructus aſcendere ad valorem narratum, & confeſſatum
per partes, quæ confeſſio † adminiculata vt ſupra, effi- 8
cit, vt eo fortior, & durior in contrarium probatio a titulari exigatur, vt in his terminis fuit dictum *in Penaen. penſionis 20. Decembris 1613. coram me, quæ eſt deciſ. 550. num. 2. in fin. par. 1. recent.*

Non obſtant igitur teſtes examinati pro D. Hieronymo, qui deponunt de quantitate fructuum Prioratus, quod non aſcendat ad ſummam articulatam ſcutorum 1890. de quibus la. in ſummario. Quia omiſſo, An dicti teſtes ſint validè examinati, quod tamen controuertitur pro parte Epiſcopi, reſpondebatur in primis præualere confeſſionem par-
tis, † præſertim iuratam, quibuſcumque teſtibus, Bald. 9
conſ. 192. ſub num. 8 lib. 2 Aym. *d. conſ. 61. ſub num. 3.* adeo ut nec reduci poſſint ad concordiam Doct. *in l. 2. §. creditum,* vbi Dec. *ſub num. 6. ff. ſi cert. pet.* Aym. *conſ. 171. num. 10.* Caputaq. *deciſ. 283. num. 7. par. 3.*

Neque facit, quod ſit confeſſio minoris, quia hunc de-
fectum ſupplet iuramentum, præſentia patris, & † ad- 10
minicula locationum, & veriſimilitudo, de quibus ſupra dictum eſt, quibus caſibus confeſſio etiam minoris ſolet attendi ad *deciſ.* Acchill. *primam de confeſſ. ſæpè canonizatam.*

Præterea reſpondebatur, dictos teſtes deponentes de quantitate terrarum Prioratus, non tamen bene coarctare negatiuam, quod ſcilicet eſſe non poſſit, vt Eccleſia ha-
beat alia † bona, iura & redditus, quin ipſi ſcirent, pro- 11
ut requiritur ad iſtum effectum, Gabr. *de teſtib. concl. 4. nu. 6. & ſeqq.* cum alijs per Farinacc. *eod. tract. quæſt. 65. num. 228. vbi de communi,* Rota *deciſ. 325. num. 5. & 6.* vbi reſpondetur ad id, quod teſtes ſint veriſimiliter informati, *& deciſ. 510. num. 1 coram Sanctiſſ. & deciſ. 550. num. 3. circa fin. par. 1. recent. in Salamantina Parochialis 21. Iunij 1595. coram Orano, & in Lunen. Sarzanea. Parochialis 3. Iunij 1605. coram Littu, quæ fuerant datæ.*

Et addebatur, quod iidem teſtes ſuper quantitate
fructuum deponunt † plerique de auditu, & de pro- 12
prio iudicio, & ideo non probant, Rota *d. deciſ. 550. num. 3. in fin.* & conuincuntur ex locationibus & alijs ſupra adductis.

Non obſtat, quod materia liquidationis fructuum repu-
tetur difficilis probationis, & ideo ſufficiant leuiores † pro- 13
bationes ex deciſ. 245. coram Sanctiſſ. cum alijs allegatis.
Quia non procedit, ſtantibus tot præſumptionibus, † & 14
propria confeſſione in contrarium, quo caſu requiritur plenior, & exactior probatio, vt *d. deciſ. 550. par. 1. recent.* & fuit ſupra deductum. Et ita etiam reſpondetur ad propalationes factas per colonos, & maſſarios; vltra quod continent tantum quantitatem fructuum, non autem valorem. Et addebat vnus ex Dominis, quod à propalationibus licet
quidem ſumere argumentum affirmatiuè, quod tantum † 15
fuerit recollectum, quantum fuit propalatum, *vt in alia Cremonen. penſionis coram R. P. D. Caualerio* ex aduerſo allegata, ſed non negatiuè, vt non fuerit plus collectum, prout in præſenti intenditur probari.

Concluſerunt ergo Domini, coadiuuandum probationes, ſi D. Hieronymus prætendit ſe plus ſoluiſſe, quam reuera collegerit ex fructibus Prioratus ad effectum repetendi, licet ad effectum regreſſus cenſuerint, fructus aſcendere ad valorem narratum ex ſupra deductis.

Et ita fuit deciſum.

Supra in hac parte in eadem cauſa habetur alia deciſio ſatis magiſtralis ſub die 4. Maij 1635. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Coccino quæ eſt in ordine deciſio 41. & infra plures aliæ adſunt, id eſt ſub diebus 23. Maij 1625. coram eodem bo. me. Vbaldo, & 15. Maij 1626. & 27. Ianuarij, & 18. Iunij, & 19 Nouembris 1627. & 29. Maij 1628. & 14. Ian. 1630. coram eodem Coccino. Sunt in ordine dec. 266. 267. 268. 269. 270. 272. & 277. ¶

R. P. D.

R. P. D. V B A L D O.

Barbaſtreñ Decimarum.

Die Veneris 10. Nouembris 1623.

A R G V M E N T V M.

Arbitrium, an intret ad reuocandam executionem rei iudicatæ iam conſumatam, vel inceptam. Executio ſententiæ, quando dicatur facta, vel cœpta.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *In executione ſententiæ, & rei iudicatæ non ſuperſedetur, poſtquam eſt conſumata, vel ſaltem incœpta.*
3 *Reſtitutio in integrum non datur poſt executionem incœptam vigore rei iudicatæ.*
4 *Immò, & ſufficit, quod ſolum ſit petita executio, ſecundum ſtylum Rotæ.*
5 *De executione ſententiæ, quando non poſſit dubitari.*
6 *Sententiæ dicitur quis acquieuiſſe non appellando, ſaltem intra tempus.*
7 *Sententiæ dicitur quis acquieuiſſe, ſi paſſus ſit illius executionem.*
8 *Sententiæ executio, vt reuocetur, non eſt agendum per viam arbitrij.*
9 *Arbitrium datur ad executionem ſuperſedendam, non autem ad retractandam iam factam.*
10 *Clauſula, arbitrio, remittit aliquid de rigore iuris.*
11 *Tranſumpto Iudex fidem adhibere poteſt, ſi pars hoc non opponat.*
12 *Via executiua ſpatio 30. annorum præſcribitur.*
13 *In præſtationibus annuis tot præſcriptiones requiruntur, quot ſunt anni.*
14 *In iudicio iactationum, eſt probanda poſſeſſio.*
15 *Deciſ. 801. num. 1. par. 1. diuerſ. declaratur.*
16 *Sententiæ tenor in parte diſpoſitiua, & principali attenditur.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 21. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 2. Martij 1635. coram bo. mem. Reuerendiſſimo Coccino Decano, & iuxta in deciſione ſub die 14. Iunij 1624. coram eodem bon. me. Vbaldo, quæ eſt ſequens.

D E C I S I O CCLXIV.

LATA ſententia per Auditorem Cameræ pro execu-
tione litterarum Apoſtolicarum fel. record. Pauli Ter-
tij, quæ emanarunt vſque de anno 1544. ſuper erectione
Eccleſiæ Parochialis S. Petri Oppidi de Boltania tunc O-
ſceñ, & nunc Barbaſtreñ Diœceſis in Collegiatam, cum
tranſlatione curæ Animarum, & creatione vnius Prioris,
& octo Portionariorum, quibus applicauit omnes fructus,
redditus, prouentus, iura, & emolumenta certarum Ec-
cleſiarum ibi expreſſarum, quæ ſententia dicitur tranſitum
feciſſe in iudicatum ob non interpoſitam appellationem ſal-
tem in tempore, Signatura commiſit cauſam in Rota cum
clauſula, parito litteris, arbitrio Rotæ, ideo propoſito de
more dubio ſuper arbitrio, illud non intrare, Domini cen-
1 ſuerunt; arbitrium † enim regulatur à iure, Cæſar. de
Graſſ. *deciſ. 7. num 6. & 7. & deciſ. 8. in princ. de ſent. &
re iud.* Rota *deciſ. 365. num. 1. par. 1. recent. & deciſ. 698.
num. 1. par. 2.* & ſæpiſſimè in alijs, de iure autem eſt, vt
2 non ſuperſedeatur in vlteriori executione ſententiæ, † &
rei iudicatæ, poſtquam eſt conſummata, vel ſaltem incœp-
ta, Rota *dec. 64. nu. 1. & deciſ. 201. nu. 1. par. 2. recent. fuit
dictum in Matinen. Canonicatus 23. Maij 1612. coram me,*
quæ deciſio loquitur de executione iam cœpta, non retar-
3 dañ vigore clauſulæ, arbitrio, ſicut etiam † reſtitutio non
datur poſt executionem incœptam vigore rei iudicatæ, Put.
dec. 285. lib. 2. Rota apud Cæſ. de Graſſ. *dec. 1. n. 14 de reſt. in
integr. quæ eſt dec. 346. n 6 par. 1. diuer. & in dicta Mutinen.* im-
4 mò ſufficeret ſolum eſſe petitam † executionem ſecundum
ſtylum Rotæ, Alex. *conſ. 223. n. 6. lib. 6.* Ripa *in l. 4. §. conde-
mnatum. n. 30. in fi. ff. de re iud.* Put. *dec. 10. de reſtit. in in-
tegr.* Rotæ *d. deciſ. 346. nu. 6. par. 1. diuerſ.*

Quod autem facta, vel cœpta fuerit executio, ſententię
A. C. apparet, quia ſicuti monitorium A. C. ſuper execu-
tione litterarum Apoſtolicarum necnon ſolutione omnium
fructuum, & emolumentorum facienda Priori, & Portio-
narijs, fuit ad eorum inſtantiam executum, tàm contra
homines in conſilio congregatos dicti Oppidi de Boltania,
quàm contra Decanum Barbaſtreñ, vt in ſummar. num. 6.
in ſententia eiuſdem A. C. ſuper dicta executione, & con-
ſignatione dictorum emolumentorum, cum impoſitione
perpetui ſilentij ipſi Decano, fuit intimata dictis homini-
bus, qui ſe obtulerunt paratos ſoluere omnes fructus, &
præſertim decimas iuxta tenorem dictæ ſententiæ, obligañ
ſe in forma Cameræ, prout etiam fuit ſecuta & realis, &
actualis ſolutio, vt in dicto ſummario num. 9. & 10. vnde
quoad illos non poteſt dubitari † de executione ſententiæ, vt 5
in fortioribus terminis tradit Rota *in Burgen. præeminentia-
tiarum coram Reuerendiſſ. Patriarcha, quæ eſt deciſ. 138. nu.
3. par. 2. rec.*

Quo verò ad Decanum Barbaſtreñ non ſolum videtur ac-
quieuiſſe † ſententiæ non appellan. ſaltem intra tempus 6
iuxta *l. fin.* vbi Gloſſ. & Doct. *Cod. de ſent. quæ ſin. cert.
quant.* ſed etiam paſſus † eſt executionem ſoluen. impen- 7
ſas, ad quas fuit per d. ſententiam condemnatus, ad tradi-
ta per Alexan. *conſ. 136. in cauſa, & lite num. 2. lib. 2.* ad
quem ſe remittit Felin. *in cap. cum inter num. 2. in fin. de ſent.
& re iud.*

Nec obſtare videntur, quæ objiciuntur circa nullitatem,
& iniuſtitiam d. ſententiæ, quia aut deducuntur ad reuocan.
† executionem iam factam, & hoc fieri non poteſt per viam 8
arbitrij, ſed alia via eſſet agendum, vt per Rot. *d. deciſ. 64.
& d. deciſ. 201. par. 2. recent.* Vbi quod arbitrium datur ad e-
xecutionem † ſuſpendendam, non autem ad retractan. 9
iam factam, & idem fuit dictum *in Aquilana beneficiorum
19. Decembris 1608. coram Reuerendiſſ. Patriarcha, & in Tu-
dea. Parochialis 3. Decembris 1601. coram bon. mem. Cardin. Sa-
crato apud Modern. de commiſſion. ſol. 433. & 437. par. 1.* aut ad
effectum, vt ſuperſedeatur in vlteriori executione, præ-
ſertim ſtan. clauſula, arbitrio, † quæ remittit aliquid de 10
rigore iuris, iuxta *deciſ.* Crescent. *quartam de teſtibus*,
& reſpondebatur, dictas nullitates, & iniuſtitiam poſ-
ſe vitari.

Prima enim nullitas allegatur ex productione tantum
tranſumpti litterarum Apoſtolicarum coram A. C. non ex-
hibitis litteris originalibus, ſed fuit reſponſum, fuiſſe pro-
ductum † tranſumptum, cui, parte præſertim non oppo- 11
nen. potuit Iudex adhibere fidem, Felin. *in cap quoniam
contra num. 13. de probat.* Put. *deciſ. 245. num. 3. lib.
3. in noa.*

Secunda nullitas ex eo deducebatur, quod fuit actum de
executione litterarum Apoſtolicarum, quæ emanarunt de
anno 1544. quæ ſi eo tēpore fuerunt, executæ expirauit offi-
cium executoris, ſi non fuerunt executæ, fuit præſcripta
via executiua ſpatio pluſquam ſexaginta annorum cum ta-
men † triginta ſufficerent, Sarnen. *in compend. vtr. ſignat. cir- 12
ca fin. verſic. pręterea eſt aduertea.* Rota poſt allegatos *in Cal-
lien. fructuum 12. Nouembris 1615. coram bon. me. Andrea, quæ
eſt deciſ 689. num. 5. par. 1. recent.* Sed fuit reſponſum, quod
in dictis litteris datur facultas A. C. vbi, & quando expe-
dierit, & pro parte Iuratorum, & Conſiliariorum, ac V-
niuerſitatis, necnon Prioris dictæ erectæ Eccleſiæ pro tem-
pore exiſten. & Capituli, ſeu alicuius eorum fuerit requiſi-
tus, faciat dictas litteras, & in eis contenta firmiter obſer-
uari, & dicto Priori, & Capitulo de applicatis Vicariarum
fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, & obuen-
tionibus vniuerſis integrè reſpondeti, contradictores per
cenſuras compeſcen. Ex quibus apparet, facultatem exe-
cutori conceſſam fuiſſe ſucceſſiuam quoad effectum compe-
ſcendi ſe opponentes diſpoſitioni dictarum litterarum, &
remouendi impedimenta, vnde cum litteræ continerent,
vt reſponderetur Priori, & Capitolo de fructibus annuatim
poterat quotannis peti executio, & remotio moleſtiarum,
non obſtan. præſcriptione, cum in † annuis præſtationi- 13
bus, tot præſcriptiones requirantur, quot ſunt anni *l. cum
acutiſſimi. § in ijs etiam* vbi Gloſſ. & Doct. *C. de præſcr.
30. vel 40. ann.* Myſing. *de communi cent. tertia obſeru. 13.*
Guidopap. *dec. 406. in fin.* Gaill. *lib. 2. obſeru. 73. num. 1. &
ſeqq. cum alijs adductis in Vormatica. cenſus 23. Iunij 1614.
coram me, quæ eſt dec. 304. poſt tract. de cenſibus.*

Similiter nec alia nullitas viſa fuit releuans, quod † 14
actum

Digitized by Google

actum fuerit iudicio iactationum non probata poſſeſſione Capituli, iuxta deciſ. Rot. 801. part. 1. diuerſ. quia immò ſufficit docere de iure, ſeu intereſſe, Aret. conſ. 68.
15 num. 6. verſ. item non eſt dubium, & ita loquitur dicta † deciſ. 801. num. 1. & Gabr. de action. concluſ. 6. num 37. in fin. pront Capitulum docuit ex dictis litteris Apoſtolicis erectionis Collegiatæ, cum aſſignatione omnium fructuum, quæ etiam fuerunt effectum ſortitæ vt probatur ex collatione Prioratus ſecuta de ann. 1555. & ſic ante erectionem Eccleſiæ Cathedralis Barbaſtreñ, vt in ſumm. num. 2.

Alia verò nullitas ex eo, quod fuerit actum in iudicio iactationum, non ſuper executione litterarum, ſed ſuper bonis, & ideo via ordinaria eſſet agendum in partibus ex allegatis per informantes, vel quatenus fuiſſet expedien. In Curia, debuerint ſeruari termini ſubſtantiales, ceſſare videbatur ex ipſo facto, ex quo monitorium A. C. emanauit cum inſertione litterarum Apoſtolicarum, & in eo concluditur, vt Decanus Barbaſtreñ, & alij in executione nominandi debeant ſupradictas litteras Apoſtolicas, & contenta in eis quæcumque inuiolabiliter obſeruare, & adimpleuiſſe, & debitæ executioni demandaſſe; & ſententia pariter expreſsè in diſpoſitiua loquitur de fructibus conſignan. & traden. Priori, & Portionarijs iuxta formam & tenorem dictarum litterarum, neque obſtat, quod ſententia declaret, moleſtationes per Decanum illatas Priori, & Portionarijs fuiſſe illicitas, cum impoſitione perpetui ſilentij, tamen illæ ſunt clauſulæ acceſſoriæ, & ſolitæ
16 apponi, & tamen certum eſt, attendi † tenorem ſententiæ in parte diſpoſitiua, & principali ad conſilium Dec. 28. num. 38. Rota deciſ. 263. num. 1. par. 1. diuerſ. cum alijs allegatis in Romana melioramentorum 24. Nouembris 1617. coram me.

Quæ tanto magis videbantur amplecten. ſtan. iuſtitia dictæ ſententiæ circa fructus, quos mandauit tradi, & conſignari Priori, & Portionarijs cum Decanus Barbaſtren. nihil aliud prætendere poſſe videatur, quàm partem, quam in Oppido de Boltania habebat Decanus Oſceñ, quæ conſiſtebat in pecunia, & aſcendebat ad ſcuta centum quinquaginta, vt in ſumm. num. 3. itaut nihil aliud in dictis fructibus, ſiue iuribus, & alijs obuentionibus dictæ Collegiatæ applicatis habere poſſit Decanus Barbaſtreñ, in quem ſunt tranſlata iura Decani Oſceñ poſt erectionem Cathedralis Barbaſtreñ factæ à ſanctæ memoriæ Pio Quinto, de anno 1571. Vnde iure optimo fuit pronunciatum, moleſtias à Decano Barbaſtreñ ſuper dictis fructibus illatas, fuiſſe illicitas, vt ſupra dictum eſt.

Et ita fuit deciſum.

¶ *Infra in ſequenti parte in eadem cauſa habetur alia deciſio ſub die 25. Iunij 1640 coram R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. V B A L D O

Barbaſtreñ Decimarum.

Die Veneris 14. Iunij 1624.

A R G V M E N T V M.

Tranſumpto Litterarum Apoſtolicarum quibus concurrentibus Iudex, ſeu executor fidem habere poſſit, itaut ſit certus de ſua iuriſdictione. Executor poſtquam functus eſt officio ſuo, non poteſt amplius in noua executione ſe intromittere, & quando id non procedat.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrium non intrat poſt executionem factam.*
2 *Arbitrium operari poteſt, vt ſuperſedeatur in vlteriori executione, quando Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſit.*
3 *Iudex debet eſſe certus de ſua iuriſdictione.*
4 *Tranſumptum non poteſt dici mera copia, ſi habeat ſubſcriptionem, & ſignum Notarij.*
5 *Iudex parte non opponente poteſt adhibere fidem ſcripturæ etiam informi.*
6 *Litterarum Apoſtolicarum ſumpto authentico extracto ex Palatio Apoſtolico omninò eſt fides adhibenda.*

7 *Litterarum Apoſtolicarum defectus originalis quando opponatur, ſufficit producere ſumptum authenticum extractum ex Palatio Apoſtolico*
8 *Copia impreſſa litterarum Apoſtolicarum, ſufficit ad firmandam iuriſdictionem.*
9 Put. *deciſ. 245. n. 3. lib. 3. &* Acchill. *deciſ. 2. n. 6. & 7. de offic. delegat. declaratur.*
10 *Penſionis tranſlatio eſt nulla ob non productas litteras originales facultatis, transferendi coram executore, ſed tantum exemplum, ſed declara vt hic.*
11 *Opinio illa eſt æquior, quæ eſt pro validitate actus.*
12 *Executor poſtquam functus eſt ſuo officio, ceſſat eius iuriſdictio.*
13 *Iudex poſtquam plenè functus eſt officio ſuo, ſi interueniat noua turbatio, non poteſt ſe intromittere, tanquam functus officio ſuo.*
14 *Executor, ex quibus appareat, quod non ſit deputatus tantum quoad primam executionem, ſed etiam ad vlteriores, ſi moleſtiæ ſuperueniant.*
15 *Executio non dicitur perfecta, ſi executor functus non ſit officio ſuo.*
16 *Clauſula, inducentes, & inductum defendentes, non facit, quin poſtquam executor induxit in poſſeſſionem expiret eius iuriſdictio, cum non duret poſt annum. n. 17.*
18 *Executor ſaltem ex æquitate poteſt iterum defendere, & manutenere, ſi moleſtiæ proueniant ex cauſa antiqua.*
19 *Executori, quando dicatur data ſucceſſiua, & non terminata facultas exequendi.*
20 *in Fructibus quæ annuatim debentur, vt præſcribantur, tot requiruntur præſcriptiones, quot ſunt anni.*
21 *Animarum cura exercentibus ius commune aſſiſtit ſuper perceptione decimarum.*
22 *Sententiæ ſunt ſtricti iuris.*
23 *Iura extracta lite pendente, & ſine citatione partis non probant.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 21. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 2. Martij 1635. coram bon. mem. Reuerendiſs. Coccino.

D E C I S I O CCLXV.

DOMINI ſteterunt in deciſis in hac cauſa 10. Nouembris præteriti, ᵃ arbitrium enim non † intrat poſt executionem factam, vt per Rot. *deciſ. 64. num 1. par. 2. in recent. cum alijs in deciſione allegatis.* Et licet operetur, vt ſuper- 1
ſedeatur † in vlteriori executione, quando Iudex nulliter, 2
& iniuſtè proceſſit, vt in *Celſonen. Præceptoriæ coram R. P. D. meo Decano, quæ eſt deciſ. 177. num. 2. in eius impreſſ.* Tamen in hoc caſu Domini cenſebant, non adeſſe nullitatem vel iniuſtitiam ſententiæ A. C. qui conceſſit executionem litteris Apoſtolicis, & poſtea fuit commiſſa cauſa in Rota, cum clauſula. Parito litteris arbitrio Rotæ, & quantum pertinet ad nullitates, ad eas fuit ſatisfactum in deciſione. Primò enim opponebatur, quod coram A. C. non fuerit productum originale litterarum Apoſtolicarum, † ſed tranſum- 3
ptum, quod non videtur ſufficere, cum Iudex debeat eſſe certus de ſua iuriſdictione, Rota *deciſ. 21. de conceſſ. præb. in nou.* Ferett. *conſ. 85. num 4.* Put. *deciſ. 245. lib. 3. in nou. quæ eſt eadem deciſ. cum deciſ. 2.* Acchill. *de offic. deleg. & latè* Rota *deciſ. 143. par. 2. in recent.* Sed fuit reſponſum in primis, illud tranſumptum non fuiſſe † meram copiam, cum ha- 4
beat ſubſcriptionem, & ſignum Notarij, ad notata in *in cap. 1. de fid. inſtrum.*

Præterea placuit etiam reſponſio deciſionis, quod Iudex parte non opponen. poteſt † adhibere fidem ſcripturæ etiam 5
informi, & ſufficit, quod hodie exhibeatur tranſumptum authenticum extractum ex Palatio Apoſtolico, prout extractum, † & productum fuit, cui omninò eſt fides adhibenda, Rota *deciſ. 28. de probat. in antiq. cum alijs per* Rot. *in cauſa Burgen. Abbatiæ 14. Martij 1612. coram me.* Et quod ſuffi-
ciat † producere tranſumptum authenticum, quando pars 7
opponit tradit Put. *d. deciſ. 245. num. 3. &* Acchill. *d. deciſ. 2. n. 6. & 7. de offic. deleg.* & quod ſufficiat † copia impreſſa etiam 8
ad firman. iuriſdictionem, Rota *deciſ. 689. in fin. par. 4. diuerſ. allegan* Put. *in d. deciſ. 245. & fuit firmatum in cauſa Bononien. penſionis 1. Iunij 1616. coram R. P. D. meo Pamphilio, vbi etiam allegatur alia Bononien. tranſlationis penſionis 20. Iunij 1601. coram Illuſtriſſ. Card. Millino, & fuit reſolutum in cauſa Neapolitana tranſlationis 22. Maij 1623. coram R. P. D. meo Caualerio.*

Digitized by Google

Nec ſubſiſtit, quod in caſu Put. & Acchill. Rota fuerit
mota ex auctoritate proceſſus fulminati, in quo fuit inſer-
tum tranſumptum litteratum, pro quo proceſſu ſtat præ-
9 ſumptio, † quia Put. ibidem num. 4. dicit, & tanto ma-
gis quia non eramus in nudo exemplo propter proceſſum
fulminatum, vnde hoc ibi dicitur augumentatiuè, non au-
tem reſtrictiuè & ſtat præſumptio pro proceſſu fulminato,
hic maior riget præſumptio pro tranſumpto authentico, de-
ſumpto ex Palatio, poſtquam fuit appoſitum.

Non obſtant deciſiones, quæ in contrarium poſſunt alle-
gari, quæ emanarunt pro nullitate translationis penſionis
10 ob non productas litteras origināles facultatis † transferen-
di, ſed tantum exemplum, quia apparet, Rotam non
fuiſſe motam ex hoc ſolo motiuo, ſed etiam ex alijs, *vt in
d. deciſ. 143. p. 2. recent. in Florentina penſionis* 17. *Maij* 1617.
coram me, & in alijs, & in omnem euentum alia Rotæ opi-
11 nio † iuxta deciſiones Put. & alias ſupra relatas, eſt æquior
pro validitate actus, *l. quoties ff. de re dub.*

Secunda erat principalis nullitas, etiam in alia cauſæ
propoſitione oppoſita, quod fuerit actum de executione lit-
terarum Apoſtolicarum, quæ emanarunt de anno 1544. quo
12 † caſu aut expirauit iuriſdictio executoris, ſi eas tunc exe-
cutus eſt, aut eſt præſcripta ſpatio 30. annorum ex allega-
tis in deciſione, & nunc per informantes. Sed fuit reſpon-
13 ſum quoad primum quod licet aliàs quando Iudex † plenè
executus fuit, ſi interueniat noua turbatio, non poteſt ſe
intromittere, tanquam functus officio ſuo, vt per Innoc.
in c. pro illorum. num. 3. verſ. in alijs autem. de præb. Tamen
in propoſito eſt aduertendum, quod in litteris datur facul-
tas A. C. vbi & quando expedierit, & pro parte Iuratorum,
& Conſiliariorum, necnon Prioris de nouo erectæ Eccleſiæ
pro tempore exiſten. & Capituli, ſeu alicuius eorum fuerit
requiſitus faciendi dictas litteras, & in eis contenta firmiter
obſeruari, contradictores per cenſuras compeſcen. vnde ap-
paret, quod A. C. fuit datus executor, † nedum quoad pri-
14 mam executionem litterarum Apoſtolicarum; ſed etiam ſi
poſtea superuenirent moleſtiæ, & ſic ex prima executione
A. C. non dicitur functus officio ſuo, quia † executio non
15 fuit perfecta, Anchar. *conſ. 92. num. 3. vſque ad fin.* benè Bart.
conſ. 139. *circa fin. lib.* 1. Bero. *conſ.* 14. *num.* 3. *lib.* 1. Rota *deciſ.*
201 *num.* 3 *par.* 2. *recent.*

Nec obſtat, quod clauſula, inducentes, & inductum de-
fendentes, † non faciat, quin poſtquam executor induxit in
16 poſſeſſionem, expiret eius iuriſdictio, cum † non duret poſt
17 annum, Abb. *in d. c. pro illorum. num.* 11. *de præb.* Felin. *in c.
quærenti, in fin. vbi de communi de offic. deleg. prout etiam te-
ſtatur* Card. *conſ.* 10. *num.* 4. Put. *deciſ.* 20 *lib.* 2. *in nou.* quia
reſpondetur, vltra quod ſi moleſtiæ proueniant ex cauſa an-
tiqua, tenet Card. eod. num. 4. quod † executor ſaltem ex
18 æquitate poſſit defendere, & manutenere, in hoc caſu ceſſa-
re difficultatem ex facultate conceſſa A. C. quam apparet,
† fuiſſe datam ſucceſſiuam, & non terminatam, & cum
19 non deficiat poteſtas, & voluntas Papæ concedentis, con-
ſtat in executore non deficere iuriſdictionem ex ſupra-
dictis.

Quo verò ad ſecundum de præſcriptione, placuit reſpon-
ſio data in deciſione, quod cum litteræ contineant, vt Prio-
ri, & Capitulo de fructibus annuatim reſpondeatur, pote-
rat quotannis peti executio, † & tot ſunt neceſſariæ præ-
20 ſcriptiones, quot ſunt anni, vnde non poteſt dici præſcri-
pta executio ex allegatis in deciſione, & tanto magis cum
cauſa agatur inter Vltramontanos, Put. *deciſ.* 253. *num.* 1.
lib. 1. *in nou.*

Circa alias nullitates, cum non multum inſiſterent in-
formantes, Dominis placuerunt reſponſiones datæ in deci-
ſione, ex qua etiam ſatis putarunt conſtare de iuſtitia ſen-
tentiæ, cum Decanus Barbaſtreñ. nihil aliud prætendere
poſſit, quàm portionem ſcutorum annuorum 150. quam in
Oppido de Boltania percipiebat Decanus Oſceñ. & fuit à
ſanct. mem. Pio V. aſſignata à dicto Decano Barbaſtreñ. in
erectione illius Eccleſiæ in Cathedralem, vnde cum Deca-
nus nihil poſſit prætendere ſuper decimis, † remanet clara
21 aſſiſtentia iuris pro Priore, & Portionarijs Eccleſiæ de Bol-
tania exercentibus curam animarum, *c. cum in tua. c. cum
contingat. de decim. cap. fin. de Paroch. cum alijs per* Rot. *de-
ciſ.* 16 *num.* 1. *& deciſ.* 55. *num.* 8 *coram R. P.* . *Decano in eius
impreſſ.* & ſæpiſſimè aliàs, & conſequenter ſententia, quæ
illis mandat conſignari decimas, & alios fructus dicto Priori,
& Portionarijs iuxta tenorem litterarum Apoſtolicarum, de
quibus ſupra remanet iuſta.

Nec placuit, quod illa aſſignatio pecuniarum in Bulla
erectionis Pij Quinti ſtet demonſtratiuè, quia ibi nulla ſit
æſtimatio decimarum, ſed ſolum applicantur Decano Bar-
baſtreñ. ſcut. 150. quæ ſolebat percipere Decanus Oſceñ. in
Oppido de Boltania. Nec ſubſiſtit, quod in ſententia tol-
latur Decano iſtud ius, quia in ſententia de hoc planè nul-
lum verbum, & ideò cenſeri debet Decano eſſe quoad hoc,
ſaluum ſuum ius, † cum ſententia ſit ſtricti iuris, *l. ſi quis 22
à liberis. §. ſi vel parem. verſ. meminiſſe. ff. de liber. ag-
noſc. cum alijs per* Rot. *in Illerden. viſitationis* 26. *No-
uembr.* 1612. *coram me, quæ eſt deciſ.* 440. *num.* 5. *par.* 1.
recent.

Nec demum obſtat, quod Decanos dicatur locaſſe, &
ipſum Capitulum conduxiſſe aliquando iſtas decimas, quia
reſpondebatur iſtas locationes † fuiſſe extractas lite penden- 23
te, & ſine citatione partis, ideo non releuant.

Ex quibus Domini, vtraque parte informante perman-
ſerunt in deciſis.

* *Eſt deciſio præcedens. Et infra in ſequenti parte aderit alia
deciſio ſub die 25. Iunij 1640. coram R. P. D. Carrillo.*

R. P. D. VBALDO.

Cremoneñ. Penſionis.

Die Veneris 23. Maij 1625.

ARGVMENTVM.

Teſtes, quando dicantur conformes ad pro-
bandam aliquam ſummam. Seminis im-
penſa licet de iure ſpectet ad colonum par-
tiarium, tamen quando id ceſſet &c.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes aliqui ſi deponant de maiori ſumma, & alij de mi-
nori, in illa minori dicuntur omnes concordes.
Cum in ſumma maiori inſit minor.*
2 *Seminis impenſa ſpectat ad Maſſarium, & Colonum par-
tiarium.*
3 *Seminis impenſa licet de iure ſpectet ad Colonum,
tamen ex pacto, vel conſuetudine ſpectare poteſt ad
Dominum.*
4 *Conſuetudinem quando teſtes probent.*
5 *Impenſa, quæ fit pro factore ad cuſtodiam, & recollectio-
nem fructuum, & qui curet, vt agri diligenter colan-
tur, non ſpectat ad Colonum.*
6 *Quia contra ipſum factor inuigilat, ne iura Domini vſur-
pentur, vel negligantur, & ideo talis impenſa ſpectat
ad Dominum.*
7 *Colonus non tenetur ad culturam eorum, quæ ſunt ſerua-
ta Domino.*
8 *in Fructibus calculandis debent deduci onera, &
expenſæ.*

Allegatur iſta deciſio infra in deciſione 267. quæ eſt in
eadem cauſa ſub die 15. Maij 1626. coram bon.
mem. Reuerendiſſ. Coccino, & in deciſione 268. ſub
die 27. Ianuarij 1627. coram eodem, & in deciſione
269. ſub die 18. eiuſdem anni, & in deciſione 272.
ſub die 29. Maij 1628. coram eodem.

DECISIO CCLXVI.

IN hac cauſa fuit reſolutum die 23. Iunij 1623. * Valo-
rem fructuum Prioratus, de quo agitur, aſcendere
ad quantitatem narratam ad effectum regreſſus reſignan-
ti reſeruari in caſibus expreſſis in litteris Apoſtolicis.
Ad effectum verò repetendi quantitatem penſionis, quam
Illuſtriſſimus Reſignatarius prætendit ſoluiſſe vltra fru-
ctus, coadiuuandas eſſe pro ipſo probationes, vt in deciſione
tunc extenſa: quare expedita remiſſoria, & ad Curiam re-
miſſa, Dubitaui, an eſſet à dicta deciſione recedendum; quo
dubio ſæpè propoſito, Domini die 21. Ianuarij 1624. manda-
runt informari ſtrictè ſuper valore, circumſcripto effectu, &
die 13. Ianuarij præteriti voluerunt videri ſtrictè de oneri-
bus circa quæ cauſa ſemel, & iterum propoſita; Tandem
hodie reſoluerunt probari onera iuxta modum in deciſio-
ne exprimen. cum reſeruatione, vt de reliquis videatur,
& quidem quoad onera, teſtes aliàs dati die 3. Martij
præteriti in ſummario D. Hieronymi num. 2. conueniunt
in expen-

in expenſa ſeminandi ſalmas 50. de linoſa, & in expenſa
1 trium ducatorum pro qualibet ſalma, & licet † alij deponant de maiori ſumma, tamen informantes capiunt ſummam minorem, in qua omnes concordant, videlicet. in ducatonis 150. *iuxta decis.* Afflict. 240. *num.* 3. *verſ* 2. *dubitatur, & num. ſeq.* Seraph. *deciſ.* 111. *ſub num.* 2. Rot. *deciſ.* 551. *num.* 1. *in fin. par.* 1. *recent. & deciſ.* 558 *num.* 2. *coram fel. record Greg. XV. & ibi Adden. num.* 9. Farin. *de oppoſ. contra teſtes q.* 64. *nu.* 233. *vbi de communi.*

2 Neque obſtat, quod iſta impenſa ſeminis † pertineat ad Maſſarium, & Colonum partiarium, *l. ex conducto. §. ſed & ſi talis ibi nè vltra damnum ſeminis amiſſi. ff. locat.* Surd. *deciſ.*
3 201. *num.* 3. *& ſeq.* quia quicquid ſit de iure † certum eſt ex conſuetudine, vel conuentione poſſe contrarium obtinere, Abb. *in cap. tua nobis, num.* 3. *in fin. de decim.* Cotta *in ſuis memorialibus in verb. colonus. in fin verſ. niſi tamen conſuetudo poſt*
4 Soccin. *conſ* 99 *col.* 3. *lib.* 1. de qua † conſuetudine ſatis deponunt dicti teſtes, & in ſpecie quintus ſuper ſeptimo, ibi *ſecondo l'vſanza del luogo è toccato, e tocca pro rata al Padrone &c.* Et de conuentione apparet ex capitulis firmatis inter locatorem huius Prioratus, & Maſſarios, vbi inter cætera adeſt pactum, vt omnes fructus dempto lino, diuidantur pro medietate inter Dominum, & Colonum; ex lino autem duæ partes ſpectent ad Dominum, vna ad Colonum, dum tamen Dominus det tertiam partem linoſæ pro ſemine, vt in ſummario Epiſcopi nunc dato num. 3. Item conueniunt teſtes, quod pro extirpando lino fit expenſa ſcutorum 350. vt in d. ſumm. D. Hieronymi num. 3. Item conueniunt, quod pro ducenda aqua Dominus facit expenſam in ducatis 120. Necnon pro vaſe ad conducendam iſtam aquam expenduntur ducatoni 38 vt in dicto ſumm. num. 4. & 5. Et licet reſpondeatur, iſtam impenſam pro parte pertinere ad Maſſatium; tamen ſumma prædicta eſt de parte, quæ pertinet ad Dominum, vt patet ex lectura depoſitionis teſtium, qui computata parte Maſſariorum deponunt de maiori ſumma, vt in ſumm. num. 4. Item teſtes probant, quod pro factore ad cuſtodiam, & recollectionem fructuum, & qui curet, vt bona Prioratus rectè, & diligenter colantur, expenduntur quo-
5 tannis ducatoni 60. vt in ſumm. nu. 6. & † hæc impenſa vti-
6 que non pertinet ad Colonum, † quia contra ipſum factor inuigilat, ne iura Domini vſurpentur vel negligantur, *l.* 2. *verſ. ſub aſpectu. C. quando, & quibus quarta pars deb. lib.* 10. Alex. *in l. diuortio. §. fin. ſub num.* 5. *verſ. iuxta hoc. ff. ſol. matr.* Cotta in *ſuis memorial. in verb. fructus verſ. vlterius.*

Præterea teſtes conueniunt, quoad onus reparationis domorum Prioratus in ducatonis annuis 15. aſſumendo ſummam minorem, licet nonnulli teſtes deponant de ducatonis 20. ex ſupra allegatis, & hoc onus reprobationis certum eſt pertinere ad Dominum; non autem ad Colonum, ſicuti etiam onera, quæ narrantur circa culturam pratorum, nempè pro excauandis foueis & bulla pro accommodandis pratis, in quibus expenduntur quotannis ducatoni 35. vt teſtes deponunt d. ſumm. num. 8. & 9. quæ non pertinent ad Colo-
7 num, cum prata, & † eorum fructus reſeruentur ipſi Domino; & adduntur ducatoni 11. pro inciſione ſtipulatum dicto ſumm. num. 10.

Demum additur impenſa, quæ fit quotannis in paramentis Eccleſiæ in annuis ducatonis decem, necnon pro taxis ſoluendum in Ciuitate Cremonæ in ſumma minori, quæ eſt ducati annuorum 18. vt in ſumm. num. 11. & 12. Quæ omnia onera, omiſſis alijs, de quibus pars Domini Hieronymi non curat, aſcendunt ad ſummam ducatorum 807. quæ ſecundum communes regulas eſſent deducenda in calculandis
8 fructibus Prioratus, qui non intelliguntur, † niſi deductis oneribus, & expenſis, Felin. *in cap. ad aures. n.* 13. *de reſcript.* Caſſad. *deciſ.* 19. *ſub num.* 2. *de præb.* Rota *deciſ.* 189. *n.* 2. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 736. *num.* 3 *par.* 2. *recent. fuit dictum in Feretrana penſionis* 4. *Decembr.* 1623. *coram me, & alios ſæpe.*

Cæterum de quantitate bonorum, & fructuum Prioratus, Domini voluerunt, vt particulariter videretur.

Et ita fuit deciſum.

* *Eſt deciſio* 263. *ſupra in hac parte. Vide etiam in eadem cauſa, deciſione* 41. *ſub die* 4. *Maij* 1635. *coram bon. mem. Reuerendiſſ. Coccino, &* 277. *ſub* 14 *Ianuar.* 1630. *coram eodem.*

R.^mo P. D. COCCINO DECANO.

Cremoneſi Penſionis.

Die Veneris 15. *Maij* 1626.

ARGVMENTVM.

Beneficium aliquod, quod non poſſideat niſi certa bona, ex quibus teſtibus dicatur bene probata iſta negatiua. Teſtes in dubio qui magis ſint attendendi.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, quando bene coarctent negatiuam, quod quis non poſſideat, niſi certa bona.*
2 *Domus, quæ inſeruit pro habitatione Rectoris beneficij, non debet imputari in fructibus eiuſdem beneficij, & nu.* 3. *&* 4.
5 *Teſtibus qui ſunt bene informati de re, de qua deponunt, in dubio ſtandum eſt, & n* 8.
6 *Summa maior ineſt minori.*
7 *Teſtibus numero pluribus credendum eſt.*
8 *in Valore beneficij firmando incerta regulariter non imputantur.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 41. ſub die 4. Maij 1635. coram eodem bo. me. Reuerendiſſ. Coccino, quæ eſt in eadem cauſa.

DECISIO CCLXVII.

CVM in deciſione facta 23. Maij ſuperioris anni coram bon. mem. Vbaldo * fuerit reſeruatum, vt videretur de quantitate bonorum, & fructuum, ideo ſuper iſta reſeruatione hodie conſului Dominos, qui vtraq. parte informante quoad primam partem dubij cenſuerunt, quantitatem bonorum eſſe illam, de qua deponunt teſtes vltimo loco examinati pro parte Illuſt. D. Hieron. Columnæ, qui benè deponunt, & coarctant negatiuam, † cum fuerint Coloni, & ſint 1
verſati in loco & ſubdant quod ſtante prædicta particulari practica, & cognitione eſſe non poteſt, quod ſi Prioratus haberet alia bona, ipſi hoc non ſcirent Pinell. *in l.* 2. *C. de reſcind. vend par.* 3 *e* 4. *n.* 11. *verſ. ſic etiam.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *n.* 4. *de teſtib. & latè fuit deductum in cauſa Aquen. penſionis* 19. *Decembr.* 1608. *coram bo. me. Horatio Card. Lancellotto.*

Neque obſtat, quod videntur adeſſe alia bona vltra ſpecificata per dictos teſtes, videlicet domum cum viridario ſaliceta, & quatuor prædia terræ in territorio caſtri leonis, vt patet ex inſtrumento adeptionis poſſeſſionis præfati Domini Hieronymi, quia † quoad domum non negatur, ſed 2
cum inſeruiat pro Cappellano, vt in eodem inſtrumento dicitur, non debet computari in fructibus, vt illorum valor augeatur, & non negatur etiam adeſſe alias domos pro Colonis, ſed nec illæ ſunt computandæ in fructibus ad illorum valorem augendum, † cum inſeruiant pro laborantibus, 3
& Maſſarijs, & teſtes etiam de iſtis domibus ſatis ad hunc effectum deponunt, dum dicunt *Santa Marta grande hà ſei Maſſarie habitate, & coltiuate* à talibus & talibus Maſſarijs *& S. Marta piccola non hà habitatione alcuna.* Quo verò ad dicta prædia etiam non negatur adeſſe, ſed de illis deponunt implicitè teſtes cum iſta bona † ſoleant locari cum petio ma- 4
gno, vt in eodem inſtrumento dicitur, & teſtes deponunt. *Il Priorato hà vn corpo di poſſeſſione, quale conſiſte in diuerſi pezzi di terra, che tutti hoggi ſono vniti, ſe bene altre volte era diuiſo in diuerſi pezzi.*

Quantum attinet ad 2 partem dubij circa quantitatem fructuum in ſequentibus partitis teſtes vtriuſque partis conueniunt, videlicet quoad ſormentatam, vt dicunt & filiginem in ſalmis 210

Millium.	200
Legumina.	12
Fœnum in Curribus.	50

Conueniunt etiam teſtes, quod bona ex quibus pecuniæ percipiuntur videlicet quoad.

Guzza ſame pertiche 12 ad rationem lib 8. pro pertica ducatones in circa 10.

Valles pertiche 9 ad rationem lib. 14 pro pertica habent in redditibus duc. 9

Campazzo pertiche 50 ad rationem lib. 2.

Pro pertica habet in redditibus ducatones. 8

Difficultas eſt circa alios ſtuctus, nam quoad triticum ſiue frumeutum teſtes Illoſt. D. Hieronymi deponunt de ſalmis 70. videlicet ſeptimus, & octauus ſuper tertio articulo, com quibus videtur concordare etiam tertius teſtis, qoi deponit de ſrumento, frumeutata, & ſiligine in ſalmis 280. Vnde ſi quoad frumentatam, & ſiliginem demantur ſalm. 210. de quibus ſupra dictum eſt, vt concordet cum alijs teſtibus eius depoſitio circa ſrumentum remanebit in ſal. 70. ſed difficultas eſt, quia quintus teſtis Illuſt. D. Hier. deponit ſuper tertio de ſalmis centum, frumenti 2. teſtis ſuper eodem 3. articulo de ſalmis centum, & quartus ſuper nono pariter de ſal. 100. in iſta diſcrepantia teſtium, cum teſtes allegati pro parte Illuſt. D. Hier. ſiot bené informati, cum fuerint ſpatio 16. annorum Maſſarij videretur in dubio ſtaodum eorum depoſitionibus, ſed cum dictus quintus teſtis,
5 † qui eſt etiam ipſe bene informatus deponat de ſalm. 100. cum quo alij duo teſtes concordant, de hoc habebitur ratio, cum agetur de valore fructuum.

Quoad vinum primus teſtis ſuper tertio deponit de ſtarijs 130. vini, cum quo concordat quartus cum deponat de ſta-
6 rijs 150. Io ſumma † enim maiori ineſt minor; cæterum cum tertius, quintus, ſeptimus, & octauus teſtes ſuper eodem tertio deponant de ſtarijs 50. vini, viſum fuit
7 Dominis ſtandum eſſe iſtis teſtibus, † tum quia ſunt numero plures, tum etiam quia ſunt melius informati.

Quoad linum teſtes ſequeotes D. Hier. deponunt de quantitate terrarum, quæ ad linum colontur, videlicet de perticis 350. nempe ſeptimus ſuper tertio, & ibidem etiam octauus ac etiam tertius, qui omnes ſuper hoc bene deponunt, ſed quintus teſtis eiuſdem D. Hieron. deponit alio modo videlicet *depeſi ſettecento de lina in Balze*, & alij teſtes: vltra hanc ſummam deponuot etiam de linoſa, ex qua oleum conficitur, ſed dixerunt Domini, quod de hoc erit agendum; cum de valore tractabitur, & tunc erit conſiderandum ao ſit habenda ratio quantum perticæ locantur, vel ſit habenda ratio fructuum, & in hoc articulo cum teſtes D. Hieron. deponant de perti-
8 cis 350. alij veró teſtes de perticis 360. † viſum fuit attendendam eſſe depoſitionem teſtium D. Hieron. qoia videntur melius informati.

Quantum attinet ad paſcua ſeptimus, & octauus teſtes D. Hieron. deponunt de perticis 120 tertius teſtis deponit de perticis 130. aut 140. quintus veró teſtis eiuſdem deponit de perticis 250. habebitur ratio de his, quando agetur de valore fructuum.

Quoad bona S. Martæ paruæ, quæ conſiſtont io perticis 59. non controuertitur adeſſe iſta bona, de qoibus explicité deponuot aliqui teſtes, ſed reſpondetor, & bené, quod etiam alij deponunt de iſtis bonis, & propterea dum deponunt circa quantitatem fructuum, quæ ex dictis bonis percipitur, vtique comprehendunt io neceſſariam conſequentiam etiam fructus dictorum bonorum, quare circa hoc non eſt inſiſtendum.

Quoad regalia, quæ ſoluuntur per colonos, vnicus tantum teſtis deponit, quod Coloni ſoliti ſint ſoluere quolibet anno quinque paria capponum, oua quinquaginta, duo pondera caſei, voum ſuem, & nonnulla opera ruſticalia,
9 ſed cum iſta ſint, † qoodammodo incerta, quæ regulariter non computantur in firmando valore, Rebuff. *de Congr. port. quæſt.* 11. *num.*88. Perez *de anni verſ. lib.*2 *cap.*1. *& fuit dictum in cauſa Romana penſionis* 2. *Nouembr.*1618. *&* 6. *Nouembr* 1619. *coram R. P. D. meo Buratto*. Ideó habita ratione ad qualitatem probationis, & ad naturam rei, an ſint computanda, habebitur ratio, dum de fructuum valore agetur.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 266. quæ eſt præcedens, & vide etiam deciſionem 263. quæ eſt in eadem cauſa.*

Infra in eadem cauſa habentur aliæ deciſiones, ideſt ſub diebus 27. Ianuarij, 18 Iunij, 19. Nouembr. 1627. & 29. Maij 1628. & 18. Ianuarij 1630. coram eodem bo. me. Reuerendiſſ. Coccino Decano, ſunt in ordine deciſ. 268. 269 270. 272. & 277.

REV.^mo P. D. COCCINO DECANO.

Cremoneñ Penſionis.

Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

In computando valore fructuum beneficij, de quo non ſit habenda ratio. Teſtes, quando non probent quantitatem fructuum perceptorum, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *in Valore beneficij computando, non eſt habenda ratio eorum, ex quibus Rector non percipit fructus, & num 4. amplia num. 6.*

2 *Rectoris beneficij frater ſi inhabitet in domo d. Rectoris cenſetur inhabitare non vti conductor, ſed vti frater Rectoris commoditatis gratia.*

3 *Intentio, & actus debent attendi.*

5 *Interpretatio omnis eſt facienda ad ſaluanda dicta teſtium.*

7 *Teſtes non probant quantitatem fructuum ſolitorum percipiendorum, ſi non deponant de pluribus annis ante, & poſt, & ſic de toto decennio.*

8 *Teſtes non probant, ſi deponant de poſſibilitate, non autem de effectu.*

9 *Teſtes, qui ſunt melius informati, ſunt præferendi alijs.*

10 *ex Teſtis inductione cenſetur approbata perſona non dictum.*

11 *Exceptiones friuolæ ſi opponantur teſtibus, non ſunt habendæ in conſideratione.*

Allegator iſta deciſio ſupra in deciſione 41. In eadem cauſa ſub die 4. Maij 1635. coram eodem bo. me. Reuerendiſs. Coccino.

DECISIO CCLXVIII.

CONTRA deciſionem in hac cauſa factam 15. Maij ſuperioris anni * pro parte R. D. Reſignantis tria opponebantur. Primum quod in calculo bonorum approbato in deciſione non fuit appoſita domus cum viridario, & ſaliceta. Secundum quod in eodem calculo bonorum fuerunt prætermiſſa quatuor petia terrarum nempé Ferrabo, la Luna, la Maringa, & la Breda, ſic nuncupata. Tertium quoad calculum fructuum fuit impugnata quantitas vini in eo, quod fuerit taxata ad ſextaria 50. prout fuerat probatum ex teſtibus datis pro Illuſt. D. Reſignatario, & tamen extant teſtes deponentes de ſextarijs 130. & 150.

His tamen noo obſtantibus Domini perſtiterunt in reſolutis, quia quoad domum & viridarium, & ſaliceta cum illa non locentur, nec aliquos fructus † ex illis percipiat Rector, 1
ſed inſeruiant pro Cappellanis, & alijs Miniſtris non erant calculanda in ponenda quantitate fructuum, ſoper qua teſtes fuerunt inducti: & quamuis aliquando Marchio Montorius inhabitauerit dictam domum, certé cum eſſet frater R. D.
Reſignantis, & † in ijs partibus reperiretur, non eſt mirum, ſi 2
illic inhabitauerit, cum cenſeatur inhabitaſſe non tanquam conductor, ſed vti frater Rectoris commoditatis gratia,
quæ intentio, † & actus debent attendi, *l. non omnis. ff. ſi cert. pet.* 3

Non obſtat, quod teſtes non videantur bene informati, cum nihil deponant de dicta domo, viridario, & ſalicetia, quia cum præfati teſtes fuerint inducti ad probandum quan-
titatem fructuum † & dicta domus, & alia non afferant fru- 4
ctum ex ratione prædicta, propterea dicendum eſt teſtes de
illis non depoſuiſſe, cum ſit facienda omnis interpretatio † 5
ad ſaluanda dicta teſtium ex adductis per Verall. *deciſ.* 3 *nu.*
2. & 3. *par.* 2. & quod plus eſt, hæc domus quotannis eget im- 6
penſa † ſcutorum quindecim pro illius reparatione, vt fuit firmatum in deciſione facta 23. Maij 1625. *coram bon. mem. Vbaldo.*

Quantum attinet ad ſecundum, quod io calculo fuerint omiſſa quatuor prædia, ſatis fuit in deciſione reſponſum, quod illa coniunguntur, & locantur cum poſſeſſionibus Sanctæ Martæ vt dicitur *grande, e piccola*, & teſtes in totum deponunt de perticis 3076. Coarctantes negatiuam, & dicunt quod ſunt diuerſa petia terræ, quæ difficillimé poſſunt

ſunt

Digitized by Google

ſunt recenſeri ; ceſſat demum omnis difficultas , quia ex
inſtrumento inito inter Reſignantem , & Reſignatarium
expreſſa habetur mentio harum terrarum , & dicitur ,
quod licet nunc appareant iacere vltra aquam , tamen ex
aſpectu loci apparet antea citra aquam fuiſſe , & annexa
cum petijs terræ magnæ & ſubditur , quod cum illo prædio
ſolent locari.

Circa tertium quoad quantitatem vini , illis duobus te-
ſtibus deponentibus de ſextarijs 130. & 150. non eſt ſtan-
7 dum † cum non deponant de pluribus annis ante , & poſt,
ſed deponunt de præteritis annis non autem de toto decen-
nio . Primus enim de eo anno , ibi *nel detto anno del mio*
affitto . Quartus dicit *poſſono eſſere ſtara* 150. & ſic de poſ-
8 ſibilitate non † autem de effectu . Vltra quod vt fuit con-
ſideratum in deciſione , alij teſtes deponentes de dictis ſex-
9 tarijs 50. ſunt melius † informati, & fuit conſideratum in
alia deciſione . Nec eſt facienda vis , quod teſtes fuerint
10 inducti ab Illuſt. D. Reſignatario, † quia vulgaris eſt con-
cluſio quod ex inductione cenſetur approbata perſona non
11 dictum , & exceptiones datæ etiam contra † alios teſtes
tanquam ſatis friuolæ non fuerunt habitæ in conſideratio-
ne.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio præcedens , & infra in eadem cauſa adſunt aliæ deciſiones ſub diebus 18. Iunij , & 19. Nouembr. 1627. & 29. Maij 1628. & 14. Ianuarij 1630. coram eodem Reuerendiſſ. Coccino, ſunt in ordine deciſiones 269. 270. 272.*

* *Eſt deciſio 226. pariter ſupra in hac parte.*

R.^mo P. D. COCCINO DECANO.

Cremonen. Penſionis.

Die Veneris 18. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Teſtes , quando dicantur concordes , in probando valore . Depoſitiones teſtium in dubio quæ ſint magis attendendæ . Teſtes inducens cenſetur approbare eius perſonam , non autem eius dictum , & iſta eſt obſeruantia Rotæ.

SVMMARIVM.

1 *in Valore probando teſtes rectè deponunt, ſi per decem , & vltra annos teſtificent.*

2 *Teſtes, dum idem concludunt , licet per diuerſa media, dicuntur conteſtes.*

3 *Teſtis nihil probat, ſi eius depoſitio ſit imaginaria.*

4 *Teſtis parum informatus de re , ſupra qua deponit , & multo magis ſi deponat de auditu , nullatenus eſt attendendus.*

5 *Teſtis ſi concludat per verba includentia poſſibilitatem , certam probationem excludunt.*

6 *Teſtes vt probent valorem ſecundum ſtylum Rotæ, debet deponere de decennio.*

7 *Teſtes qui ſunt potioris numeri , ſunt præferendi paucioribus.*

8 *Teſtes in probando valore, illi ſunt præferendi alijs, qui deponunt de minori ſumma.*

9 *Teſtes aliqui ſi deponant de maiori ſumma , & alij de minori, in iſta minori omnes dicuntur conteſtes.*

10 *Teſtem producens cenſetur approbare perſonam , & non dictum.*

11 *Solitum, quando concurrit cum dicto teſtis , probat aliquid ſaltem in genere.*

12 *Probationes clariores , & magis diſtinctæ in omnem caſum ſunt præferendæ.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 41. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4. Maij 1635. coram eodem bon. me. Reuerendiſſ. Coccino.

DECISIO CCLXIX.

HOC dubium, ad quam ſummam aſcendat valor Prioratus fuit propoſitum die 13 Ianuarij 1635. coram bo. mem. Vbaldo, & tunc non reſolutum ſed ordinatum , quod
videretur ſuper oneribus, quæ aſcendere ad ducatonos 807.
fuit firmatum 23. Maij eiuſdem anni coram eodem ,
* reſeruato vt videretur, ad quam ſummam aſcendat quan-
titas bonorum , & fructuum . Et cum per obitum eiuſdem
Vbaldi ego in cauſa eſſem ſuffectus , die 15 Maij ſuperioris
anni, propoſui prædictum dubium reſeruatum , ad quam
ſummam aſcenderet quantitas bonorum , & fructuum, &
fuit firmatum , prout in dicta deciſione, quod circa quanti-
tatem certorum fructuum, de quibus ſtatim dicetur, videre-
tur in diſputatione dubij ſuper valore, quæ deciſio fuit con-
firmata 27. Ianuarij præteriti . * Hodie verò reaſſumpſi pri-
mum dubium hoc eſt , ad quam ſummam aſcendat valor
Prioratus , cuius dubij reſolutio pendet ex duobus . Primò
circa quantitatem fructuum in dicta deciſione facta 15. Maij
reſeruatorum, quæ conſiſtit in frumento , & paſcuis, ac in
regalijs Colonorum . Secundò circa valorem omnium fru-
ctuum Prioratus ſimul coaceruatorum .

Et quod ad primum viſum fuit , non eſſe recedendum à
depoſitionibus teſtium Illuſt. D. Hieronymi, videlicet ſepti-
mi , & octaui, qui deponunt de ſalm. 70. per ſpatium decem,
& vltra annorum , † ideoq. in materia valoris benè probant 1
Garz. *de benefic. par. 5 cap. 7. num.* 220. Cum quibus concordat
etiam tertius teſtis, qui deponit de frumento, fromentata, &
ſiligine in ſalmis 280. Vnde ſi quoad frumentatam, & ſiligi-
nem demantur ſalmæ 220. in quibus omnes teſtes concor-
dant, vt reducantur ad concordiam cum alijs, depoſitio illius
remanebit in ſalmis 70. & ſic omnes † erunt ſimul conteſtes 2
cum per diuerſa media idem concludant, Caccialup. *in l. ad-*
monendi num. 91. ff. de iur. iur. Pert. *de fideicom. quæſt. 12. num.*
488. in fin. & ſeqq. Ludouic. *deciſ. Peruſ. 9. num. 14.* Ideoq. fuit
concluſum quantitatem frumenti taxandam eſſe ad dictas
ſalmas 70. non obſtantibus depoſitionibus aliorum teſtium
nempè ſecundi, quarti , & quinti de ſalmis centum , quia ſe-
cundus ſuper quinto dixit . *Hò fatta conſideratione ad anno*
per anno , che coſa può , & hà potuto rendere ; ma non quella ,
che hà reſa, perche non ſono andato à vederla, & ſic nihil con-
cludit , † cum illius depoſitio ſit imaginaria , & vt ipſe fate- 3
tur non dependens à facto , ſed à propria opinione ; quartus
verò ſuper quinto dicit . *Non sò render conto d'anno in anno*
perche non ſono ſtato in fatto à maneggiare le dette entrate, ma
sò bene per l' Informatione , che hò hauuta dalli fittaroli , & hò
inteſo dalli Maſſari &c. Et ideo tanquam † parum informa- 4
tus, & deponens de auditu, non probat *l. teſtium. C. de teſtib.*
Rota apud Caputaq. *in terminis valoris deciſ. 264. num. 6. cum*
ſeq. par. 3. deponit inſuper per verba *puol vendere*, quæ tan-
quam includentia † poſſibilitatem, probationem certam ex- 5
cludunt, Bald. *in l. ad probat. num. 1. verſ. ex quo noto C. de*
probat. Gabr. *conſ. 168. num. 10. lib. 2.* & in terminis eiuſdem
valoris conſiderauit Rota *in Bonon. de Panolinis 29. Aprilis*
1613. *coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Hieroſolymit.*
Quintus denique præterquam quod deponit ſolummodo de
quinque annis † citra , non autem de decennio, prout opus 6
eſt ſecundum ſtylum Rotæ , de quo Sarnen. *in regul. de val.*
quæſt. vltim. quem refert Garz. *de benefic. par. 5. cap. 3. nu.* 200.
dum dicit quod primo , & quarto anno fuerunt recollectæ
ſalmæ 70. potius coadiuuat teſtes Illuſt. D. Hieronymi ,
qui in omnem caſum ſunt † præferendi in concurſu cum il- 7
lorum ratione potioris numeri , *l. ob carmen. §. ſi teſtes , &*
ibi gloſ. ff. de teſtib. Gabr. *eod. tit. concl. 4. nu. 30.* tum etiam
† quia de minori ſumma deponunt , Farinac. *qui teſtatur* 8
de communi de teſtib. quæſt. 64. num. 33. Seraph. *deciſ. 511.*
ſub num. 2. Rota *deciſ. 531. num. 1. par. 1 in recent.* in qua † di- 9
cuntur omnes conteſtes bene Add. *ad deciſ. 558. num. 9. ſanct.*
mem. Greg. XV.

Quo verò ad paſcua hodie non controuertebatur , quod
eſſent perticæ 120. & ideo Domini circa hoc putarunt non
eſſe inſiſten.

Quo verò ad regalias Colonorum nihil fuit dictum pro
parte Reu. D. Montorij, ſed pro parte Illuſt. D. Hieronymi
dicebatur, quod de illis non conſtabat niſi per depoſitionem
vnius teſtis, qui licet ab eo fuerit inductus, non ideo ta-
men probat contra ipſum prout voluerunt aliqui Domini,
quia Rota ſeruat contrarium , † cum ex productione 10
cenſeatur approbata perſona non dictum , Bald. *in cap. cum*
in noſtra num. 4. de teſtibus , & in l. bonæ fidei num. 27. C. de
reb. credit. Alex. *conſ. 66. col. 2. verſ. item non obſtat lib. 2.*
Pariſ. *conſ. 88. num. 85. lib. 3. latè* Honded. *conſ. 84. num. 49.*
vol. 2. Rot. *deciſ. 594. num. 2. par. 3. diuerſ. & fuit dictum in*
cauſa Vercellen. Canonicatus 31. Maij 1600. coram bon. me.
Iuſto , & tunc nemini cum eſſem ex iunioribus in Rota ,
ſeniores dixiſſe, quod Rota ſemper tenuit hanc ſententiam.
Hoc quamuis regulariter ſit verum , Domini tamen cen-

fuerunt de iſtis regalijs habendam eſſe aliquam rationem, ex quo certum eſt in Lombardia ſolitum eſſe ſolui iſtas re-
11 galias, † quod ſolitum cum concurrat cum dicto prædicti teſtis, ſaltem probat in genere, quod regaliæ ſoluuntur Joann. Andr. *in cap. finul. col. 1. ad fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. num 6. de probat. ſanct. mem.* Greg. *deciſ. 247. num. 6.* & ideo cum habenda ſit ratio iſtarum regaliarum in genere ad quam ſummam debeant computari, videbitur, dum agetur circa effectum valoris.

Quantum attinet ad ſecundum circa valorem omnium fructuum pro parte R. D. Montorij non controuertebatur valor nonnullorum fructuum, circa quos pro parte Illuſt. D. Hieronymi fuerunt dati teſtes in ſumm. num. 7. qui infraſcripta deponebant frumentum eſſe valoris duc. 4. pro ſalma.

Frumentatam, & ſegalam eſſe valoris ducat. 3. pro ſalma.
Millium eſſe valoris ducat. 2. pro ſalma.
Legumina eſſe valoris ducat. 3. pro ſalma.
Vinum eſſe dimidij ducat. pro ſtario.
Paſcua locari ad rationem vnius ducat. pro pertica.
Fœnum æſtimari pro ducat. tribus pro quolibet curru.
Bona Guzza ſame habere in redditibus duc. 10.
Bona della Valle ducat. nouem.
Bona del Campazzo ducat. octo.

Difficultas igitur conſiſtit in valore lini, & quoniam partes concordant in quantitate terrarum, quæ ad linum coluntur in perticis 350. vt fuit etiam firmatum in dicta deciſione ſub 26. Maij coram me, viſum fuit DD. de illo habendam eſſe rationem ad ducatonos quatuor pro qualibet pertica prout communiter ſolent locari *i terreni à Cotica*, vt deponit primus teſtis Illuſt. D. Hieronymi, cui accedunt quatuor teſtes R. D. Montorij qui vniformiter aſſerunt, *che il Padrone affittando i terreni nudi à Cotica, ne caua effettiuamente 40. lire in circa per pertica franche, e libere da ogni ſpeſa*, Ideoque Domini dixerunt, quod cum hic habeatur ratio redditus ſecundum caſum in quo dd. terræ locarentur à cotica in ſtatuenda quantitate fructuum de quibus agitur, non eſt conſiderandus redditus millij, quod poſt recollectionem lini ex iiſdem terris percipitur, nec minus habendæ ſunt in conſideratione impenſæ, quæ fiunt pro dictis terris colendis, quoniam vtrumque pertinet ad conductorem, cui terræ locantur à cotica, licet ſecus eſſet in caſu, in quo Dominus proprijs, vt dicitur manibus eaſdem terras coleret, quia tunc habenda eſſet ratio tàm fructuum omnium, & ſic etiam millij, quàm expenſarum, vt benè deponunt teſtes eiuſ-
12 dem R. D. Montorij, quorum depoſitionibus tanquam † clarioribus, & magis diſtinctis, ac ideo in omnem caſum præferendis, maximè ſuper redditu, qui colligitur ex locatione terrarum à cotica, de quo alij teſtes confusè, & ſingulariter deponunt, viſum fuit DD. omninò eſſe adhærendum.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

* *Eſt deciſio 263. ſupra in hac parte.*

* *Eſt deciſio præcedens. Et infra adſunt aliæ deciſiones in eadem cauſa, hoc eſt ſub diebus 19. Nouembr. 1627. & 29. Maij 1628. & 18. Ianuar. 1630. coram eodem bon. mem. Reuerendiſſ. Coccino.*

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cremonen. Penſionis

Die Veneris 19. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Teſtes deponentes ſuper valore fructuum aliquorum prædiorum vt probent, qualiter deponere debeant. Item teſtes teſtificantes ſuper hanc materiam, vtrum ſint præferendi qui deponunt de minori, vel maiori quantitate.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes deponentes ex certa, & perfecta ſcientia fundata in optimis rationibus, dubitandum non eſt quia reſultet ex eis pleniſſima probatio, n. 2.*
3 *Cognitionem radicatam in intellectu ſupponit viua vox.*
4 *Teſtis dictum non valet, niſi deponat viua voce.*
5 *Teſtis deponens à veriſimilitudine, quando non benè inferat ad veritatis cognitionem.*
6 *Teſtis depoſitio, ſi non pendeat à vera, ſed poſſibili probatione, non probet.*
7 *Teſtis de auditu non probat.*
8 *Ex teſtis depoſitione teſtificantis per verbum poteſt, non poteſt deduci certa probatio*
9 *Teſtes minimè probantes non poſſunt concurrere cum alijs teſtibus plenè, & concludenter deponentibus.*
10 *Teſtes deponentes de minori quantitate dicantur etiam cum illis, qui deponunt de maiori, concordes, & num. 19.*
11 Bald. *in cap. 1. de teſtam. qualiter ſit intelligendus.*
12 *Teſtes deponentes ſimpliciter de minori quantitate, non contradicunt, neque negant maiorem ſummam.*
13 *Teſtibus deponentibus de minori quantitate ſtatur, & confunditur probatio facta de maiori quantitate, & minor quantitas attenditur.*
14 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, ſunt præferendi teſtibus deponentibus ſuper negatiua, fallit. nu. 16.*
15 *Negatiua coarctata habet vim affirmatiuæ.*
17 *Teſtes probant negatiuam, quando illam coarctant cum cauſa ſcientiæ.*
18 *Teſtes in concurſu, quando inuicem ſe conquaſſuntur, neutri eſt credendum. Sed intellige, quando ita ſunt contrarij, vt non poſſint concordari.*
20 *Teſtes ſi deponant ſuper ætate, dicuntur concordes, & compatibiles, licet aliqui deponant de ætate maiori, cum minor inſit in maiori.*
21 *Teſtes ſi ſint concordes, non eſt locus conquaſſationi.*
22 *Teſtium depoſitiones, vt coadiuuentur, & reducantur ad concordiam, ne deſtruantur, facienda eſt omnis poſſibilis interpretatio.*
23 *Teſtes deponentes de maiori quantitate pro reo, ſunt præferendi, licet in aliquo ſint inferiores teſtibus actoris.*
24 *Teſtes in materia probationis valoris ſemper attenduntur illi, qui deponunt de minori ſumma.*
25 Dec. *in conſ. 448. num. 16. &* Burſat. *conſ. 7. num. 9. in quo caſu loquantur.*
26 *Probatio imperfecta, abſurdum eſſet, quod tolleret, & deſtrueret probationem perfectam.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 41. quæ eſt in eadem cauſa ſub 4. Maij 1635. coram eodem bo. me. Reuerendiſſ. Coccino.

DECISIO CCLXX.

IN vltima deciſione in hac cauſa facta ſub die 18. Iunij preteriti * de duobus actum fuit, primò de quantitate fructuum reſeruatorum in alia deciſione facta coram me ſub die 15. Maij anni præteriti, * videlicet de frumento, paſcuis, & regalijs Coloorum ſecundò actum fuit de valore omnium fructuum, & circa primum firmarunt Domini frumentum eſſe taxandum ad ſalm. 70. paſcua ad perticas 120. & de regalijs Colonorum habendam eſſe aliquam rationem, quando agetur circa effectum valoris, circa verò ſecundum firmarunt valorem fructuum ad hanc ſummam videlicet.

Frumentum eſſe valoris	duc. 4.	pro ſalma.
Frumentatam, & ſegalam	duc. 3.	
Millium	duc. 3.	
Legumina	duc. 3.	

Vinum eſſe valoris dimidij ducatoni pro ſtario.
Paſcua locari ad rationem vnius ducatoni pro pertica.
Fœnum æſtimari ad ducatonos tres pro quolibet curru.
Bona Guzza ſame habere in redditibus ducatonos. 10
Bona della Valle ducatonos 9
Bona del Campazzo ducatonos 8
Linum perticæ 350. quatuor ducatonos pro qualibet pertica.

Et cauſa hodie ſuper firmatis, quibus hinc inde partes non acquieſcebant, repropoſita, reſeruato, vt particulariter videretur de valore frumentatæ, & lini, ad quæ reducebatur partium diſcordia circa ſecundam partem deciſionis; quoad reliqua Domini perſtiterunt in reſolutis.

Et ideo circa primam partem deciſionis videlicet circa quantitatem fructuum reſeruatorum in dicta deciſione ſub die 15. Maij, quia paſcua non controuertebantur aſcendere ad perticas 120. tota difficultas reſtringebatur ad frumentum, & regalia Colonorum.

Quo

Digitized by Google

Quo igitur ad frumentum viſum fuit nullatenus poſſe re-
cedi à depoſitionibus tertij, ſeptimi, & octaui teſtium de ſal-
1 mis ſeptuaginta, deponunt enim ex certa perfectaq. † ſcien-
tia fundata in optimis cauſis per ſpatium decem, & amplius
annorum, computato anno fertili, cum ſterili, & quoad di-
ctas ſalmas 70. coarctant concludenter negatiuam. Cum
cauſa ſcientiæ, & vlterius deponunt de publica voce, & fa-
2 ma, ex † quibus dubitari non poteſt, quin reſultet in hoc ca-
ſu pleniſſima probatio.

Nec obſtant ſecundus, quartus, & quintus teſtes, qui de-
ponunt de ſalmis centum; nam quoad ſecundum ex tenore
depoſitionis ipſius, euidenter conſtat, illum non eſſe verè, &
ſufficienter informatum de redditu, & fructibus huiuſmodi
Prioratus, cum ipſe fateatur, ſe de illis fuiſſe inſtructum &
informatum ab alijs ibi: *& Giouanni Cantoni come buon
prattico me hà agiutato ad aggiuſtare il raccolto*, & ſic à ſe ip-
ſo addicat fundamentum ſcientiæ, cuius defectus in ipſo
tanto magis deprehenditur, ex quo deponit per ſcripturam,
3 & non per verbum, vt viuam vocem, † quæ ſupponit cogni-
tionem radicatam in intellectu, vnde nulla fides ipſi eſt ad-
hibenda, Gemin. *conſ. 142. num. 3. verſ. vltimo quia* Roman.
conſ. 204. num. 6. vbi firmant quod dictum teſtis, vt valeat,
4 oportet † cum viua voce loqui, vt eſt caſus in *l. 3. §. item diuus.
ff. de teſtib.* 2. fatetur. Se non interfuiſſe recollectioni fru-
ctuum, & illorum quantitatem per ſingulos annos ignorare
ibi: *Io non ſono ſtato preſente à detti raccolti nè ſo la quantità
de frutti raccolti d'anno in anno ſe non per ſimilitudine*, quæ
5 ſimilitudo non † bene infert ad veritatis cognitionem habi-
to reſpectu ad quantitatem terrarum ibi, *delle quali pertiche
2826. tauol.* 13. *ne vanno ſeminate la metà parte à frumento,
parte à formentate, e parte à ſegala à ragione di mine num.* 4. *e
mezzo di mina alla pertica, talche riſulta ſome 600.* ÷ *del qua-
le ne ſaria à frumento ſome num.* 500. & ibi, *Hò fatto il conto
vn'anno compreſo con l'altro fatto ſopra à vſanza di buon fitta-
6 bile, che ſi ſiano potuti raccogliere*, & ſic illius † depoſitio non
pendet à vera, & ſubſequuta ſed à poſſibili recollectione, vt
ſupra dictum eſt.

Quartus verò eaſdem patitur exceptiones, deponit enim
7 † non ſolum de auditu, & fatetur ſe non interfuiſſe recolle-
8 ctioni fructuum, ſed etiam deponit per verbum † poteſt, vn-
de ex illius pariter depoſitione certa probatio deduci non po-
teſt ex ponderatis in deciſione præcedenti.

Quintus denique deponit de quinque ſolis annis, in quo-
rum duobus nempè primò & quarto concordat cum alijs in
ſalm. 70. Ex quibus euidenter conſtat nullum poſſe fieri in
illis fundamentum, ita ut ratione alicuius paritatis poſſint
9 nedum non præualere, ſed nec minus † concurrere cum di-
ctis tribus teſtibus plenè, & concludenter deponentibus de
ſolis ſal. 70. quibus nihil releuans fuit oppoſitum.

Sed Domini vt magis ex ſolita benignitate ſatisfacerent
ijs, quæ in contrarium deducebantur à tertius ins, pondera-
runt, quod ſuppoſito etiam citra veri præiudicium, quod
huiuſmodi teſtes tàm numero, quàm releuantia depoſitio-
nis, & cæteris omnibus eſſent pares, adhuc tamen eſſent in
10 concurſu præferendi teſtes deponentes † de minori quanti-
tate, in qua deponentes etiam de maiore dicuntur concor-
des, Cuman. *conſ.* 17. *num.* 1. *verſ. nam verum eſt.* Butr. *conſ.* 52.
num 2. *verſ.* 2. *modo* Ang. *conſ.* 35. *num.* 4. Alex. *latè conſ.* 64. *num.*
12. *verſ. non obſtat lib.* 2. vbi dicit ita loqui, & eſſe intelligen-
11 dum, † Bald. *in cap. 1. de teſtam & conſ. 54. num. 6. & 7. lib. 5. &
conſ.* 183 *num.* 14. *lib.* 6 quem ſequitur Rota *apud ſan. me. Greg.
decis. 558. num. 2. & ibi latè Addent. num.* 9. qui alias deciſiones
allegant, teſtes enim deponentes de maiori maximè in caſu
noſtro, licet coarctent negatiuam per non exceſſum, non ta-
men coarctant ſiue firmant affirmatiuam per aſcenſum,
12 ideoq. quamuis † deponentes ſimpliciter de minori, non con-
tradicant, neque negent maiorem ſummam, de qua depo-
nunt alij teſtes per *text. in l. cum furti. ff. de in lit. iur.* depo-
nentibus tamen de minori † ſtatur, & confunditur probatio
13 facta de maiori quantitate, & minor quantitas attenditur
per *tex. in l. Sempronius procalo. ff. de leg. 2. & in l. ſcripturæ.
C. de fid. inſtrum. & in l. ob carmen. in fin. ff. de teſtib. & ita vo-
luit.* Salycet. *in l. 2. num. 24. verſ. ego puto. C. de reſc. in. vend.* Et
quamuis hæc opinio habeat contradictores in caſu, quo te-
ſtes de minori deponunt ſimpliciter, ex quo † teſtes de ma-
14 iori tanquam deponentes ſuper affirmatiua videantur præ-
ferendi teſtibus de minori tanquam de negatiua deponenti-
bus ad regulam, quam firmat Accurſ. *in l. diem proferre. §. ſi
plures in vltimo conſenſerunt. ff. de recept. arbitr.* tamen ceſſat
omnis difficultas, quando teſtes deponentes de minori de-
15 ponunt taxatiuè, & coarctant negatiuam, quia † tunc illa
negatiua coarctata habebat vim affirmatiuæ, nec habet lo-
cum † regula prædicta, ſed teſtes de minori præferuntur 16
Bart. *& alij in d. l. diem proferre. §. ſi plures. ff. de recept. arb.*
DD. *in cap. cum Eccleſia. de cauſ. poſſ. & propriet.* Aret. *in l.
ex facto. §. item quæro. ff. de vulg. & pupill.* Alex. *d. conſ.* 64.
num. 10 *verſ. & hoc quando teſtes. lib.* 2. Socc. *de reg. iur.
reg.* 36. *in* 1. *limit. latiſſimè* Farinacc. *de teſtib. quæſt.* 65.
num. 222.

Quam negatiuam in caſu † iſto teſtes coarctant conclu- 17
denter cum cauſa ſcientiæ, prout requiritur Dec. *conſ.* 101.
num. 1. *verſ. & ad confirmationem, vbi refert* Bald. *in l. ſi actor.
col.* 3. *C. de prob. &* Angel. *in l.* 1. *ff. de his, qui ſunt ſui. vel
alien. iur.* Alex. *conſ.* 136. *num.* 10. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 2. *num* 3.
verſ. quinimò. Tertius enim dicit, *e non v'è altra entrata fuo-
ri che quella, che hò detto, e ſe ve ne fuſſe io lo ſaprei*, quod re-
petit inferius ibi: *E ſe la detta poſſeſſione haueſſe altre entrate,
io lo ſaprei, & haurei inteſo dire come informato de beni, & en-
trate di detto Priorato per le ragioni dette di ſopra e per la
prattica, & eſperienza che hò hauuta, & hò d'eſſo per le me-
deme raggioni*, cum quo alij duo nempè ſeptimus, & octauus
ijſdem ferè verbis concordant.

Non obſtat igitur quod in concurſu inuicem teſtes con-
quaſſentur, ita ut neutri credendum ſit, quia quicquid ſit, 18
quia quando ita ſunt contrarij, vt non poſſint concordari,
certum eſt quod ex ſupradictis huiuſmodi teſtes non dicun-
tur contrarij, † ſed concordes in dicta minori quantitate, cui 19
ſtandum eſt latè Farin. *de teſtibus quæſt.* 64. *num.* 233. & in
puncto quod teſtes contrarij dicantur concordes in minori 20
ætate, & compatibiles, ideoq. in ea attendendi, firmat Rota
apud ſanct. mem. Greg. deciſ. 230. *num.* 3. *& in ſimili in deciſ.*
351. *num.* 22 *& deciſ.* 578. *num.* 4. ſi igitur ſunt concordes † 21
non eſt locus conquaſſationi, maximè cum vulgatum ſit fa-
ciendam eſſe omnem poſſibilem interpretationem, vt dicta
teſtium † coadiuuentur, & reducantur ad concordiam, ne 22
deſtruantur Cuman. *conſ.* 77. *num.* 4. *verſ. ad quartum.* Butr.
conſ. 52. *num* 2. Anchar. *conſ.* 385. *in princ & Rot. apud ſanct.
mem Greg. d. deciſ.* 230. *vbi Addent.*

Nec dicatur, quod teſtes de maiori tanquam † deponentes 23
pro reo ſint præferendi, licet ſint in aliquo inferiores teſtibus
actoris ad tradita per Dec. *conſ.* 448. *num.* 16. *& ſeqq. quem
refert & ſequitur* Burſatt. *conſ.* 7. *num.* 9. quia quicquid ſit
de alijs, certum eſt, quod in materia valoris DD. ſupradicti
loquuntur indiſtinctè, † vt ſemper attendantur deponentes 24
de minori ſumma, in qua dicuntur concordes, & ita loqui-
tur Rota in deciſionibus præcitatis, & apud Caputaq. *deciſ.*
161. *par.* 2. 299. *par.* 3. in quibus locis non reperitur facta hu-
iuſmodi diſtinctio † Dec. verò & Burſ. locis ſupracitatis
præterquam quod non loquuntur in materia proban. valo-
ris, licet ſupponant probationem magis perfectam ex par-
te actoris; ſupponunt tamen etiam perfectam ex parte rei
(quod non eſt in caſu noſtro, vt conſtat ex ſupra deductis)
alioquin ſequeretur abſurdum † quod imperfecta pro- 25
batio rei tolleret, & deſtrueret perfectam probationem
actoris.

Minus ſuffragatur quod teſtes de maiori recipiant fomen-
tum ab expreſſione facta in litteris reſeruationis penſionis,
ideoq. videantur præferendi, quia vltra quam quod dicta ex-
preſſio prætenditur erronea, hoc motiuum poſſet forſan ſuf-
fragari ſi expreſsè in dictis litteris fuiſſet ſpecificata quanti-
tas frumenti, quæ hodie controuertitur, ſed cum ſit facta ex-
preſſio omnium ſimul fructuum tamquam vniuerſi † cor- 26
poris, illa non poteſt ſuffragari quoad particularia, quæ non
fuerunt expreſſa in indiuiduo.

Quo verò ad regalia Colonorum viſum fuit Dominis in
hoc plurimum relinqui poſſe arbitrio Iudicis, ac ideo cum
ſolitum tanto magis adminiculetur à conuentionibus noui-
ter datis, tranſierunt cum firmatis in deciſione præcedenti.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 269. ſupra in hac parte.*

* *Eſt deciſio 267. pariter ſupra. Et infra adſunt duæ aliæ de-
ciſiones ſub diebus 29. Maij 1628. & 19. Ianuarij 1630. coram eo-
dem bon. mem. Reuerendiſſ. Coccino.*

EMIN.mo ET REV.mo D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Lunæ 10. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

in Contractu cenſus recognoſcens bonam fidem cum obligatione Camerali, bene contra eum poteſt relaxari mandatum executiuum, & quid ſtante nullitate cenſus reſpectu imponentis fauore ſpeciali, ſi d. recognoſcens bonam fidem ampliſſimè ſe obligauit etiam in caſu nullitatis.

SVMMARIVM.

1 *Contractum ratificans ab aliquo celebratum, & obligans ſe in forma Cameræ, rectè contra eum poteſt procedi executiuè, & relaxari mandatum, perinde ac ſi ab initio ſe obligaſſet.*

2 *Communitates Status Eccleſiaſtici non poſſunt bona ſua obligare ſtante Bulla Sixti V.*

3 *Obligans ſe pro alio principaliter, non dicitur fideiuſſor, qui ſequitur naturam principalis obligationis, & ſine ea ſtare non poteſt.*

4 *Sed conſideratur vti principalis, & eius obligatio ſtat de per ſe, & non acceſſoriè.*

5 *Nullitas cenſus ſi ſit reſpectu principalis fauore ſpeciali, ea non ſuffragabitur reſpectu recipientis pecunias, & recognoſcentis bonam fidem.*

6 *in Cenſu recognoſcens bonam fidem & obligans ſe ad damna, & intereſſe, tunc non obſtante cenſus nullitate, tenetur tàm ad ſortem, quàm ad fructus. n.7.*

8 *Cenſus ad obligandum impoſitorem cenſus etiam ſuper re aliena imponi poteſt.*

9 *Pretij non numeratio in cenſu, quando opponi minimè poſſit.*

10 *Obligatur ſe etiam in caſu nullitatis, & inualiditatis contractus, tunc ceſſant oppoſitiones, & n. 11.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 46. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 21. Maij 1633. coram R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCLXXI.

DVBITAVI hodie, An occaſione cenſus, de quo agitur, eſſet relaxandum mandatum contra Excellentiſſ. D. Ducem Sfortiam; & Domini affirmatiuè reſponderunt; quia licèt in impoſitione cenſus Dux non interuenerit; ſed Communitas; attamen cum die ſequenti poſt impoſitionem ipſe recognouerit bonam fidem, & declarauerit, cenſum fuiſſe ſui contemplatione impoſitum, & onus illius in ſe ſuſceperit, & ſe obligauerit in forma Ca-
1 meræ cum clauſula, † quorum intereſt, non eſt dubium,
quod contra ipſum poteſt executiuè procedi, & ſic relaxari mandatum, perindè ac ſi ab initio contraxiſſet, Rota *in Romana pretij vineæ 1. Iulij 1611. coram bon. mem. Lugdunen. deciſ. 81. num. 1. & ſeq. apud Modern. de oblig. Camer. deciſ. 132. n. 23. par. 2. diuerſ.*

Non obſtat, quòd cenſus fuit nulliter impoſitus per Com-
2 munitatem Proceni, † quæ non poterat nec ſe, nec bona
ſua obligare ſtante Bulla Sixti V. quia ſuppoſita etiam hac nullitate reſpectu Communitatis, adhuc tamen remanet obligatus D. Dux, quia cum, vt dixi, recognouerit
3 bonam fidem, † & principaliter ſe obligauerit, non dicitur
fideiuſſor, qui ſequitur naturam principalis obligationis, & ſine ea ſtare non poteſt, Surd. *conſ. 201. num. 9. & ſeqq.*
4 ſed conſideratur † vti principalis, & eius obligatio ſtat
de per ſe, & non acceſſoriè, Gabr. *de fideiuſſ. concl. 2. num. 1.* Mantic. *de tacit. lib. 16. tit. 1. num. 10. & ſeq.* Seraph. *deciſ. 1324. num. 4.* Modern. *diſcept. forenſ. cap. 122. num. 21. & 701. num. 5.* Mohed *deciſ. 2. fideiuſſ. ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 321. num. 7. vbi latè addea. num. 13. & deciſ. 560. num. 1. 2. & 3. & deciſ. 564. num. 2.* Rota *diuerſ. deciſ. 299. num. 4. par. 1. recent.* Mareſcott. *var. reſolut. lib. 2. cap. 65. num. 7.* Idque præſertim cum nullitas reſpectu Communitatis reſultet ex quodam iure ſpe-
5 ciali fauore † eiuſdem Communitatis, qui fauor non militat in Duce recipiente pecunias, & recognoſcente bonam fidem, Seraphin. *d. deciſ. 1324. ſanct. mem.* Gregor. XV. *d. deciſ. 321. num. 6.* Rota *diuerſ. deciſ. 133. num. 1. & ſeq. par. 2.* & ceſſat difficultas, quia vigore ſupradictæ
obligationis † D. Dux ſaltem ratione damnorum, & in- 6
tereſſe tenetur tàm ad ſortem, quàm ad fructus, vt in
puncto cenſus nulliter creati, pro quo ſe alius † principa- 7
liter, & inſolidum obligauit, fuit reſolutum *in dd. deciſionibus 560. num. 1. & 2. & in deciſ. 564. per tot coram fel. recor. Gregor. XV. & in Rom. cenſus S. Celſi 28. Iun. 1602. coram bon. mem. Iuſto, quæ eſt deciſ. 229. apud Cene.* & in noſtris terminis fuit reſolutum *in vna Rom. pecuniaria 6. Martij 1598. coram Litta apud eundem* Peruſ. *de cenſib. deciſ. 284.* cum qua deciſ. tollitur & alterum obiectum, quod cenſus fuerit impoſitus ſuper bonis ad Communitatem ſpectantibus: Nam etiam in caſu dictæ deciſionis id fuerat factum; & tamen Rota reſpectu Baronis, qui recognouerat bonam fidem, agnouit cenſum pro valido, &
non mirum, † quia cenſus ad effectum obligandi impoſi- 8
torem cenſus etiam ſuper re aliena imponi poteſt, *l. rem alienam. ff. de contrah. empt.* Felin. *de cenſ. cap. 10. num. 19. lib. 1. & fuit reſolutum in Aſſiſien. cenſus 9. Iulij 1604. coram Reuerendiſſ. D. meo Pamphilio, quæ eſt deciſ. 17. num. 2. & 3. apud eundem* Peruſ. *de cenſib.*

Non obſtant, quæ dicuntur de † non numeratione 9
pretij, quia vltra quod ex inſtrumento videtur conſtare
de contrario, tollitur obiectum, quia D. Dux † ſe 10
obligauit etiam in caſu nullitatis, & inualiditatis cenſus: Vnde ex quocumque capite fuerit nullus cenſus,
factus fuit locus obligationi damnorum, † & inte- 11
reſſe, vt in his terminis ad exceptionem non numeratæ pecuniæ reſpondit Rota *apud ſanct. mem. Gregor. XV. d. deciſ. 564. num. 4.* vbi aliæ deciſiones allegantur.

Et ita vtraque parte &c.

Adeſt infra in eadem cauſa alia deciſio ſub die 11. Maij 1629. coram eodem Eminentiſſ. Vbaldo. Et in ſequenti parte habetur altera ſub die 28. Maij 1638. coram R. P. D. Ghiſilerio. ¶

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cremonen. Penſionis.

Die Lunæ 29. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Tractatur de probatione valoris fructuum prædiorum qualiter ſcilicet concludenter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes optimè probant valorem fructuum prædiorum, ſi deponant ex certa ſcientia fundata in optimis rationibus per ſpatium 10. annorum, computato anno fertili cum ſterili, & n. 6.*

2 *Ac etiam deponentes ex publica voce, & fama concludentes inſuper negatiuam.*

3 *Teſti vnico non creditur, maximè ſi non ſit informatus de re, ſuper qua deponit.*

4 *Teſtes non probant valorem fructuum alicuius prædij, ſi deponant, quod perceptio maioris, vel minoris quantitatis pendeat à qualitate terreni.*

5 *Teſtis deponens de ſolo auditu nihil probat.*

7 *Probatio in ſpecie præfertur probationis in genere.*

8 *Conſuetudo loci particularis præualet generali totius territorij.*

9 *ad Decimarum effectum ſolutionis, vbi concurrit generalis conſuetudo Diœceſis, & particularis Parochiæ, attendenda eſt particularis.*

10 *Negligens in re ſua nemo præſumitur.*
Suum iactare nemo præſumitur, n. 10.

11 *Teſtes numero inferiores poſtponuntur alijs numero potioribus.*

12 *Teſtes deponentes ſuper quantitate fructuum prædiorum, illi præferuntur, qui deponunt de maiori ſumma.*

Allega-

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 41. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4. Maij 1635. coram eodem bo. me. Reuerendiſs. Coccino.

DECISIO CCLXXII.

SVB die 18. Iunij præteriti * in firmando valore fructuum Prioratus, Domini conſuerunt habendam eſſe rationem valoris frumentatæ ad ducatonos tres per ſalma, lini vero ad ducatonos quatuor pro qualibet pertica. Vnde iuxta ordinem datum ſub die 19. Nouembris præteriti. * Cauſa hodie ſuper hoc iterum propoſita, quoad frumentatam perſtiterunt in reſolutis, quo verò ad linum dixerunt illius valorem reducendum eſſe ad ducatonos tres pro qualibet pertica, & in hac parte recedendum eſſe à deciſis.

Quantum enim attinet ad linum, non controuertebatur, quin habita ratione arrendamenti, quod percipitur quatenus terræ colantur cura, & expenſis Domini illius valor debeat taxari ad ſummam trium ducatorum, quam ſommam in eorum dictis ſufficienter concludunt ſeptem teſtes quatuor ſecundæ remiſſoriæ nempè ſecundus ſuper ſexto, tertius iuxta nonum, quintus ſuper tertio, & ſeptimus iuxta nonum & tres primæ remiſſoriæ, videlicet primus ſuper ſexto, ſecundus, & ſextus ſuper eodem de-
1 ponentes † ex certa ſcientia fundata in optimis cauſis per ſpatium decem, & amplius annorum, computato anno fertili cum ſterili, ac de publica voce, & fama coarctantes
2 inſuper negatiuam, itaut dubitari non poſſit, † quin ad effectum firmandi valores, ſufficienter probent adnotata *in l. pretia rerum. §. nonnullam & ibi* Doct. *ff. ad l. Falcid. Cæſ.* de Grais. *deciſ.* 10. *num.* 4 *de teſtib.* Rot. *deciſ.* 479. *nu.* 1 *par.* 2. *recent.* & in puncto reſolotum fuit *in cauſa Cremonen. penſionis* 22. *Iunij* 1615. *coram Caualer.* Quibus non obſtat teſtis ſecundæ remiſſoriæ, qui deponit de quatuor ducatonis, quia vel in effectu concordat, ex quo imputat millium non
3 detractis expenſis, vel in omnem euentum cum ipſe † ſit vnicus, & deponat de vnico anno ſui affictus, præferuntur ſeptem ipſi teſtes de integro decennio, & vltra deponentes.

Sed quia difficultas in hoc conſiſtebat, an eſſet habenda ratio arrendamenti quatuor ducatonorum pro pertica, quod quatuor teſtes Reuerendiſſimi D. Montorij aſſerunt percipi in territorio Cremonenſi quando terræ locantur, vt vulgò dicitur, à cotica, itaut valor iſte poſſibilis debeat attendi in hoc articolo, quicquid ſit an in caſu iſto ſufficiat poſſibilitas contra factum in quo Illuſtriſſimus D. Cardinalis habet fundatam intentionem, viſum fuit Dominis ceſſare omnem difficultatem, quia cum vt ijdem teſtes deponunt perceptio maioris, vel minoris quantitatis pendeat a
4 qualitate terreni, † & ipſi fateantur expreſsè nullam ſe habere cognitionem qualitatis terrarum huius Prioratus illorum dictum nihil concludit, *l. penult. ff. de reb. cor. l. ſi fundum in princ. ff. de leg.* 1. cum alijs benè ad propoſitum allegatis per Alex. *conſ.* 54. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 6. quem in his terminis paſſim ſequitur Rota *vt videre eſt apud* Seraph. *deciſ.* 1377. *num.* 4. *& deciſ.* 1462. *pariter num.* 4.

Nec obſtat, quod ijdem teſtes dicant bona iſtius Prioratus non eſſe conditione inferiora conuicinis, & ideo cum aſſerant dictas terras conuicinas eſſe bonæ qualitatis, & locari pro ducatonis quatuor, idem quoque concludant quoad bona Prioratus. Quia vt ipſimet fatentur, de terris
5 Prioratus nullam habent cognitionem, & hoc † deponunt ſolum de auditu, vnde nihil probant, quia ſenſus auditus non accommodatur principali facto ſuper quo ædificatur, ſed tertij, vt concludunt Doct. *in l. teſtium. C. de teſt. & in c. licet ex quadam de teſtib.* Soccin. *conſ.* 118. *num.* 7. *verſ. ſecundo confirmatur vol.* 1.

Vnde viſum fuit non eſſe recedendum à certa, determinata, ac ſpecialis valoris probatione, de qua alijs te-
6 ſtes ex certa ſcientia cum fundamento veræ, † & realis perceptionis reddituum per ſpatium tanti temporis concludenter deponunt; quæ ſpecialis probatio circa bona iſta particularia eſſet etiam præferenda, qua-
7 tenus ageretur de concurſu, cum generali † probatione quoad totum territorium ex allegatis per Rot. *apud ſanct. mem. Gregor. deciſion.* 472. *numero* 7. vt in ſimili,
8 quod conſuetudo loci particularis † præualeat generalis totius territorij, Bart. *in l.* 2. *num.* 41. *C. quæ ſit longa conſuetud.* Pariſ. *conſ.* 25. *numer.* 42. *vbi alios refert. libro* 4 & ad effectum ſolutionis decimarum vbi
9 concurrit generalis conſuetudo Diœceſis, † & particularis Parochiæ, attendenda ſit particularis, fuit reſolutum in cauſa *Calaguritana decimarum* 19. *Martij, &* 7. *Iunij* 1610. *coram Illuſtriſſimo Canalerio, quæ ſunt in recent. deciſ.* 279. *&* 289. *par.* 2. & nuper *coram me in Placentina decimarum* 10. *huius menſis*. Maximè cum generalis iſta probatio aſſertæ poſſibilitatis non ſolum videatur poſſe diminui ex fide duorum Canonicorum Cremonæ, qui cum optimis cauſis ſcientiæ teſtantur de ſolis tribus ducatonis, ſed etiam reſpectu bonorum huius Prioratus reddatur admodum inuerſimilis, ex quo non eſt credendum, quod ſi illa bona potuiſſent, vel conſueuiſſent locari à cotica cum redditu quatuor ducatonorum, non fuiſſent ab ipſomet D. Epiſcopo, & alijs tanto tempore culta proprijs impenſis cum redditu trium ſolummodo ducatonorum, cum nemo † præſumatur in re 10
ſua negligens, & quod ſuum iactare velit, vt in ſimili ad effectum liquidationis fructuum arguit Rot. *apud Seraph. deciſ.* 1397. *num.* 4.

Quantum verò attinet ad frumentatam quinque teſtes duo nempè ſecundæ, & tres primæ remiſſoriæ, qui habent requiſita ſuperius ponderata concludunt valorem frumentatæ non exceſſiſſe ſummam ducatonorum trium. Quibus non obſtant alij teſtes, qui deponunt de libris 34. & ſic de tribus ducatonis cum vno quarto. Tum quia ſunt numero † inferiores *cap. licet cauſam de probat.* Cæſ. de 11
Graſſ. *deciſ.* 13. *num.* 7. *de re iudic.* Gabr. *de teſtibus concluſ.* 4. *num.* 30. tum quia in concurſo † præferuntur teſtes 12
deponentes de minori quantitate, in qua teſtes etiam de maiori dicuntur eſſe concordes, maximè ſi deponentes de minori coarctent negatiuam, vt abundè fuit firmatum in *præteritis deciſionibus coram me* 18. *Iunij*, *&* 29. *Nouemb. præteriti*.

Atque ex his tollitur confeſſio Illuſtriſſimi D. Cardinalis, emanata in narratiua reſeruationis penſionis, & in alijs actibus, cum euidenter appareat erronea, & conſequenter non attendenda, quamuis iurata, & geminata, ac parte præſente facta ex reſponſionibus his omnibus particulariter datis per Informantes pro eodem Illuſtriſſimo Cardinali, quæ Dominis placuerunt.

Vnde ſtantibus his, & alijs, quæ fuerunt firmata in præteritis deciſionibus, valor fructuum iſtius Prioratus remanet firmatus ad hanc ſummam.

Frumentum	ſalm. 70	duc 4	280
Frumentata, & ſegala	ſalm. 210	duc. 3. pro ſalma	630
Millium	ſalm. 200	duc. 2	400
Legumina	ſalm. 12	duc. 3	36

Vinum	ſtaria	50	duc. mez.	pro ſtar.	25
Paſcua	pertic.	120.	duc. 1	pro pertic.	120
Fœnum	curr.	50	duc 3	pro curru	150
Linum	pertic.	350	duc. 3.	pro pertic.	1050
Bona guzza fame.					10
Bona della Valle					9
Bona del Campazzo					8
Regalia reſeruata arb. Dominorum ſub die 18. Iunij præteriti, in totum					2733

Ex quibus detractis oneribus, & impenſis firmatis ſub die 23. Maij 1625. coram bon. mem. Vbaldo * ad ſummam 827

Remanet in totum firmatus valor Prioratus ad ſummam ſcut. 1926

Et ita concluſum vtraque parte Informante.

** *Sunt deciſiones* 269. 270. *&* 263. *ſupra in hac eadem parte. Et infra habes aliam deciſionem ſub die* 14. *Ianuarij* 1630. *eſt deciſio* 277.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Cenſus.

Die Veneris 11. *Maij* 1629.

ARGVMENTVM.

Bonam fidem recognoſcens in contractu cenſus ad quid, & quando dicatur ſe obligaſſe, & quid ſi contractus reperiatur nullus reſpectu eius, qui iam impoſuit cenſum. Obligatio Cameralis ad quos ſe extendat &c. Pecuniæ vera numeratio ex quibus verbis deprehendatur.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *in Cenſu recognoſceas bonam fidem, perinde eſt ac ſi ab initio cenſum impoſuiſſet, & cum eius creditore contraxiſſet.*

2 *Obligatio Cameralis extenditur etiam ad enunciatiuè nominatos in inſtrumento.*

3 *Obligatio Cameralis vt ad aliquem extendatur, non requiritur, vt ipſe interueniat in contractu, ſed ſufficit ſtipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, & intererit.*

4 *Communitates Status Eccleſiaſtici non poſſunt obligare bona ſua, ſtante Bulla Sixti V.*

5 *Obligans ſe etiam in caſu nullitatis contractus cenſus, data eius nullitate, tenetur ratione ſaltem damnorum, & intereſſe tam ad fructus, quàm ad ſortem. & nu. 6. 7. & 8.*

9 *Verba, habuerunt, & receperunt, & ad ſe traxerunt coram me Notario, & teſtibus, important veram, & realem ſolutionem.*

10 *in Cenſus contracta ſufficit, quod in ipſo actu impoſitionis ab initio interueniat pecunia, quamuis poſtea illius loco extinguatur debitum, vel aliud fiat de illa pecunia de conſenſu partium.*

11 *In Cenſus contracta, quæ fiant ex poſt facto non tollunt, nec inualidant contractum impoſitionis cenſus ritè factum pecunia verè, & realiter interueniente.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 46 quæ eſt in eadem cauſa ſub die 21. Maij 1635. coram R. P. D. Dunozetto.

D E C I S I O CCLXXIII.

CONFIRMARVNT hodie Domini deciſionem in
hac cauſa factam, * quod ſit relaxandum mandatum
contra D. Ducem Sfortiam; quia licet in primo in-
ſtrumento impoſitionis cenſus inter Communitatem, &
Maidalchinum D Dux non interuenerit, ſufficit tamen
quòd ipſa die ſequenti recognouerit bonam fidem, decla-
rando cenſum fuiſſe impoſitum ſui contemplatione, &
promittendo ſolutionem fructuum, necnon Communita-
1 tem, & fideiuſſores indemnes conſeruare. Nam † per ta-
lem recognitionem, & declarationem perinde eſt ac ſi ipſe
ab initio cenſum impoſuiſſet, & cum Maidalchino contra-
xiſſet iuxta *deciſ. 81. num. 1. apud* Moder. *de oblig. Camer.
& deciſ. 132. num. 23. par. 2. diuerſ.* & firmatur in deciſione,
de qua agitur.

Non obſtat, quòd Maidalchinus non ſit nominatus in
inſtrumento recognitionis bonæ fidei, quia contrarium ap-
paret ex lectura; dum enunciatur, fuiſſe impoſitum cen-
ſum per Communitatem ad fauorem D. Maidalchini, ad
2 quem † propterea quamuis enunciatiuè nominatum ex-
tenditur obligatio Cameralis D. Ducis Rota *deciſ. 5. num.
10. & deciſ. 69. num. 4. & deciſ. 85. num. 1. & 2. poſt d. tract.
de oblig. Camer.*

Et ex his ceſſat obiectum, quòd Maidalchinus non in-
teruenit in d. inſtrumento recognitionis bonæ fidei, quia
3 ſufficit obligatio Cameralis D. Ducis † iuncta ſtipulatio-
ne Notarij pro omnibus, quorum intereſt, & intererit, Rot.
*deciſ. 97. num. 1. poſt d. tract. de Camer. oblig. & deciſ. 69. ſub
num. 1. p. 4. diuerſ.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 204. n. 42. lib. 2.*

Et hoc maximè procedit ſtante promiſſione D. Ducis de
ſoluendo fructus, quæ promiſſio reſpiciebat ſolùm perſo-
nam Maidalchini, cui fructus erant ſoluendi, † & aliàs
4 fruſtratoria eſſet talis promiſſio, niſi intelligatur facta ad il-
lius fauorem, Mantic. *de tacit. lib. 14. tit. 14. num.* 30.

Non obſtat exceptio nullitatis cenſus, quia quicquid ſit
5 reſpectu Communitatis, ad cuius † fauorem loqui viden-
tur conſtitutiones Pontificiæ reſpectu D. Ducis, qui ſe
principaliter obligauit, & bonam fidem recognouit, ceſſat
prætenſa nullitas, vt latè fuit firmatum in deciſione cau-
ſæ, in qua pariter fuit oſtenſum, quod D. Dux etiam ſtan-
6 te nullitate cenſu, † vigore ſupradictæ ſuæ obligationis
tenetur ſaltem ratione damnorum, & intereſſe tàm ad ſor-
tem quam ad fructus, vt firmauit Rot. *in deciſ. ſanct. mem.
Greg. 560. n. 1. & 2. & dec. 564. per tot.* & in terminis Com-
munitatis † obligatæ pro intereſſe Domini, qui bonam fi-
7 dem recognouit, fuit tantum *in deciſ. 284. apud Modern.*
Peruſ. *de cenſ.*

Idq; præſertim cum ſe obligauerit etiam † in caſu, quod 8
cenſus eſſet inualidus reſpectu Communitatis, vt in *deciſ.*
5. Greg. *num. 8. & deciſ. 564. n. 4.*

Obiectum quòd cenſus fuerit impoſitus ſine pecunia ceſ-
ſat ex inſtrumento, ſtantibus illis verbis, habuerunt, &
receperunt, & ad ſe traxerunt coram me Notario, & te-
ſtibus, † quæ verba important veram, & realem ſolutio- 9
nem ad tradita per Bald. *in l. ſi ex cautione n. 14. C. de non nu-
mer. pecun.* Bart. *in l. ſi ita ſtipulatus. §. Cryſogonus num. 3. vbi*
Alex. *n. 14. ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ. 170. 67. lib. 2.* Surd. *dec.
284. n. 7.* Rot. *deciſ. 132. nu. 5. par. 2. poſt lib. conſ.* Far. *& dec.
404. num. 1. p. 2. diuerſ. in recent. & dixit* Rot. *in Interamnen.
cenſus 2. Iunij 1621. coram bo. me. D. meo Vbaldo*, & ſufficit,
quod ab initio interuenerit pecunia † ipſo actu impoſitio- 10
nis cenſus, quamuis poſtea illius loco extinguatur debitum,
& aliquid aliud fiat de illa pecunia ex conſenſu partium,
prout dicitur eueniſſe in caſu noſtro, dum D. Dux voluit
emere cum pecunia d. cenſus granum à Communitate pro
indigentia ſuæ domus: quæ enim fiunt † ex poſt facto in 11
hac materia non tollunt, nec inualidant contractum im-
poſitionis cenſus ritè factum pecunia verè, & realiter in-
teruenienté, vt ſupra, & in his terminis fuit dictum *in Be-
neuentana cenſus 18. Martij 1613. coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano quæ eſt deciſ. 468. nu. 4. & 5. par. 1. in recent. & in Ro-
mana, ſeu Nepeſina cenſus 13. Maij 1624. coram bo. me. Rem-
boldo, & in eadem 6. Maij 1626. coram eodem*, & nouiſſimè
coram me in Senogallien. cenſus 31. Martij 1628.

Et ita vtraque parte informante &c.

* *Ideſt ſub die 10. Maij 1628. coram eodem Eminentiſſ. Vbaldo. Et infra in ſequenti parte habetur in eadem cauſa alia deciſio ſub die 28. Maij 1638. coram R. P. D. Ghiſlerio.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Peruſina Fideicommiſſi de Cincijs.

Die Veneris 9. Iunij 1629.

A R G V M E N T V M.

Confeſſio teſtatoris etiam incidenter facta probat etiam contra hæredem hæredis. Iocalia, & bona mobilia præſumuntur adeſſe iuxta qualitatem perſonæ, & patrimonij.

S V M M A R I V M.

1 *Confeſſio teſtatoris non ſolum probat contra hæredem, ſed etiam contra hæredem hæredis.*

2 *Et amplia hoc etiamſi dicta confeſſio ſit facta incidenter.*

3 *Iocalia magni valoris præſumitur vxor habuiſſe, attenta qualitate perſonarum.*

4 *Vxor grauata reſtituere præſumitur ſatisfacta de reſiduo dotis, ex bonis mobilibus, ſi erant notabilis ſummæ.*

Bona mobilia ex qualitate perſonæ, & patrimonij arbitrantur. num. 4.

5 *Facta non præſumuntur, niſi probeatur.*

6 *Teſtator, ſi mandauerit hæredibus, vt eius vxori reſtituant dotem, omni exceptione remota, quid hoc importet.*

7 *Æs alienum, quando ex bonis fideicomiſſo ſubiectis ſit ſoluendum.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 8. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 19. Ianuar. 1635. coram R. P. D. Dunozetto.

D E C I S I O CCLXXIV.

DOMINI ſteterunt in deciſis coram me ſub die 8. Iunij 1628. * ex deductis in deciſione.

Non obſtat, quod Olimpia hæres grauata ſoluerit ſcuta 1100. pro reſtitutione dotis Iſabellæ vxoris fideicommittentis, hoc modo nempè ſcuta 600. mediante accollatione cenſus debiti per hæredem Iſabellæ, necnon ſcuta 300. in contanti, pro quibus habendis impoſuerit cenſum ſcuta 250. & tandem ſoluerit ſcuta 219. pro fructibus prædictorum cenſuum, & ideo ſit danda retentio, vel facienda reſtitutio, quia cũ Olimpia, & Iſabella occaſione retrouenditionis cenſuum hæreditariorum Petri Hieronymi receperint

rint ſcut. 732. baioc. 50. vtique iſta ſcut. 732. baioc. 50. ſuot imputanda in ſatisfactionem crediti ſupradictæ dotis.

Vlterius cum adeſſeot iocalia valoris ſcut. 216. baioc. 75. Iſta etiam ſumma debet imputari io dimioutionem ſupradicti crediti dotis.

Non obſtat, quod inuentarium fuerit factum à Monaldo hærede Iſabellæ, quia cum iſta iocalia fuerint reperta penes Iſabellam vxorem Petri Hieronymi, vtique inuentarium erat faciendum à Monaldo hærede Iſabellæ, & ve-
1 ritas iocalium comprobatur ex aſſertione † ipſius Petri Hieronymi in eius teſtamento, quod aderant iocalia, quæ aſſertio nedum probat contra hæredem, ſed etiam contra
2 hæredem hæredis † etiam quod ſit facta incidenter Natt. *conſ.* 235. *num.* 11. *in fin. & ſeq. & conſ.* 400. *nu.* 5. Cephal. *conſ.* 386. *num.* 29. Decian. *conſ.* 76. *num.* 16. *verſ.* 2. *lib.* 3. Pereg. *conſ.* 48. *num.* 5. *lib.* 1. *& de fideic. art.* 44. *num.* 20. *verſ. item aſſertio.*
3 Barz. *deciſ. Banon.* 2. *num.* 11. & eſt veriſimile quod † adeſſent, iocalia valoris ſcut. 216. baioc. 75. attenta qualitate perſonarum.
4 Ex mobilibus quoque quę ex qualitate perſonæ, † & patrimonij arbitraotur potuit ſolui reſiduum dotis *l. Marcellus. §. res quæ ff. ad trebell.* Peregr. *de fideicom. art.* 35. *num.* 22. & ſi fuit facta ſolutio fructuum cenſus, fuerunt verſa vice percepti fructus bonorum fideicommiſſi.
5 Non obſtat quod prætendatur reinueſtimentum † ſcut. 732. in alijs cenſibus, quia hoc non probatur.

Motiuum quod Olimpia, & Virginia tenerentur de ſuo reſtituere dotem Iſabellæ, non placuit Dominis, licet
6 enim teſtator mandarit hæredes inſtitutas, vel aliquam ipſarum ſuperuiuentem, ſin autem hæredes ſubſtituendos teneri reſtituere dotem Iſabellæ omni exceptione remota, tamen non expreſſit, quod ſoluerent de proprio, vnde æs
7 † alienum ſoluendum eſt ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, *l. Papinianus. §. quarta. ff. de in inoff. teſt.* Greg. *deciſ.* 266. *n.* 2. *& deciſ.* 421. *num.* 2.

Et ita vtraque parte &c.

☞ * *Eſt deciſio 184. ſupra in prima parte, vbi etiam habes aliam deciſionem in hac cauſa ſub die 19. Aprilis 1630. coram R. P. D. Dunozetto, & eſt deciſio 368. & infra adeſt altera deciſio 59. Aprilis 1630. coram eodem eſt in ordine deciſio 376.*

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Piſcien. Beneficij.

Die Mercurij 7. Nouembris 1629.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus ex quibus præſumatur, & probetur, quod ſit hæreditarum, & non gentilitium, ita-ut præſentatus à maiori parte patronorum neceſſariò veniat inſtituendus.

S V M M A R I V M.

1 *Præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus.*
2 *Preſentatus à medietate patronorum, quando ſit inſtituendus.*
3 *Iuſpatronatus quando eſt hæreditarium, & non gentilitium, in eo deſcendentes admittuntur in ſtirpes, & non in capita.*
4 *Iuſpatronatus, quod ſit hæreditarium, & non gentilitium in dubio hoc ius præſumit.*
5 *Iuſpatronatus dicitur hæreditarium ſi teſtator vocauerit hæredes ad illud nulla facta mentione agnationis.*
6 *Iuſpatronatus non dicitur gentilitium ex eo, quod vocauerit filios & deſcendentes ſtipitum per lineam maſculinã Quia hoc ſolum concludit fuerit contemplata qualitas deſcendentiæ maſculinæ, quæ fuit expreſſa.*
7 *Iuſpatronatus præſumitur hæreditarium, ſi ſuper hoc adſit obſeruantia.*
8 *in Iuſpatronatus materia obſeruantia multum venit attendenda, & maximè ſi ſit proxima fundationi.*
9 *Effectum ea, quæ non habuerant, non veniunt attendenda.*
10 *Iuriſpatronatus ſtatus non poteſt firmari ex actibus æquiuocis.*
11 *Iuſpatronatus an ſit hæreditarium vel gentilitium, iſta dubietas benè poteſt declarari ex ſubſecutis præſentationibus effectum ſortitis.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſionibus 2. & 14. quę ſunt in eadem cauſa ſub diebus 29 Ianuarij 1635. & 31. eiuſdem menſis, & anni coram Reuerendiſs. P. D. Pirouano Decano.

D E C I S I O   C C L X X V.

VACANTE Capella, de qua agitur, per mortem Antonij Bartolomæi da Pagnis de iurepatr. quinque patronorum à q. Georgio Nicolai de Piſcia in ſuo teſtamento relictorum deſcendentes à tribus ex quinque patronis præſentarunt Tiberium; deſcendentes vero ab alijs duobus præſentarunt Hieronymum, quæritur modo quis ſit inſtituendus, & Domioi dixerunt eſſe ioſtituendum Tiberium taoquã præſentatũ † à maiori parte *iux. not. in clem.* 1
plures de iurepatr. Rot. *deciſ.* 202. *num.* 1. *par.* 2. *recent.*

Non obſtat, quod inter dd. deſcendentes à tribus patronis adſit fœmioa deſcendens ab altero illorum, quia, vltra quod etiam fœmina deſcendens videbatur vocata io teſtamento, ceſſat difficultas quia quando non eſſet vocata, adhuc Tiberius remaneret † præſentatus à medietate pa- 2
tronorum, quod ei ſufficit ad obtinendam ioſtitutionem ſtaote eius gratia Apoſtolica cum derogatione alterius medietatis.

Non obſtat, quod deſcendentes à dictis duobus patronis, qui preſeotauerunt Hieronymum ſint numero plures, quam ſiot deſcendentes ab alijs tribus, qui preſentarunt Tiberium, quia cum iſtud Iuſpatronatus ſit hæreditarium, & † noo gentilitium, in eo deſcendentes admittuntur io ſtirpes, & non in capita *Clem. plures de iurepatr.* 3
Rot. *deciſ.* 251. *n.* 1. *par.* 2. *recent.*

Quod autem ſit hæreditarium, & non gentilitium, ſuadetur primo † ex iuris præſumptione, *iux. trad. per* Abb.
in c. 1. *de iurepatr.* Couar. *lib. var. cap.* 18. *num.* 7. Rot. *deciſ.* 4
482. *num* 7. *par.* 1. *recent.* ſecundò quia dum teſtator vocauit ſupradictos quinque patronos, nullam fecit mentionem agnationis † quinimmò illam excluſit, cum vltra filium
vocauerit alios patronus de diuerſis familijs per Rim. iun. 5
conſ. 244. *num.* 203. *ſan. mem.* Greg. *deciſ.* 464. *num.* 19. nec aliquid facit, quod teſtator vocauerit filios, & deſcendentes ſtipitum per lineam maſculinam, quia hoc ſolum concludit, † quod ſit contemplata qualitas deſcendentiæ ma-
ſculioæ, quæ fuit expreſſa Surd. *conſ* 448. *ſub num.* 23. & 6
in his termiois quod, & vocatione deſcendeotiæ maſculinæ nõ ſit gentilitium tenuit Rot. *in Trident. fideicommiſſi de Corrodis 23. Aprilis 1587. coram Giptio, & in Ianuen. Iuriſpatronatus 23. Ianuarij coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio.*

Tertiò denique pro hac † qualitate hæreditaria concurrit
obſeruantia ſubſequuta tam in præſentatione 1478. proxi- 7
ma fundationi, quæ fuit facta cum expreſſa qualitate hæreditaria, quam ex alia de anno 1533. in qua patrooi deſcendentes à ſuo particulari ſtipite præſentarunt non autem vti ſinguli, necnon vltima præſentatio facta in perſona ipſius Hieronymi non in capita, ſed expreſsè quod erant
deſcendentes duorum ſtipitum, quæ obſeruantia † maxi- 8
mè venit attendenda in iſta materia præſertim cum ex dicta præſentatione de aono 1478. deſumatur obſeruaotia, vt dixi proxima fundationi Rot. *in Burgen. quindenniorum 5. Decemb. 1601. coram Seraphino, quæ eſt dec.* 1410. *num.* 7. *ſan. me.* Greg. *dec.* 325. *num.* 1.

Non obſtant aliæ pręſentationes de anno 1562. & 1564.
quia prima non conſtat, † quod fuerit effectuata, & alte- 9
ra tanquam æquiuoca attendi non debet, cum io ea non
exprimatur, an † conſenſus fuerit præſtitus à patrooìs 10
tanquam ſingulis, vel taoquam voluerſis, & io dubio † in-
trat præſumptio hæreditaria, vt ſupra, & poteſt dubie- 11
tas etiam ex illis præſentationibus claris declarari.

Et ita deciſum reſeruato, vt particulariter videatur, an io Tiberio requiratur qualitas ſacerdotij.

In eadem cauſa in ſequenti parte adſunt duæ aliæ deciſiones ſub diebus 14. Decembris 1635. & 15. Aprilis 1636. coram R. P. D. Rojas. ¶

RE-

Digitized by Google

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cremoneñ Penſionis.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Poſitiones ad quid ſint inuentæ. Et an ſemper ſit eis reſpondendum, & quid de ſtylo Rotæ ſeruetur. Teſtium publicationes de ſtylo Curie quando fiant, & quid eis æquipolleat.

SVMMARIVM.

1 *Poſitiones inuentæ ſunt, vt pars releuetur ab onere probandi per confeſſionem partis.*

2 *Poſitiones, quando dicantur exhibitæ, prout de iure requiritur.*

3 *ad Lites abbreuiandas Rota de ſtylo ſeruat, quod ſemper ſit reſpondendum poſitionibus pertinentibus, & impertinentibus.*

4 *Teſtium ſolemni publicationi æquipollet viſio partis.*

5 *Teſtium publicatio formalis non ſolet in Curia fieri, niſi in tertia inſtantia.*

6 *Teſtium nomina nunquam panduntur, quando datur ſummarium eorum atteſtationum.*

7 *Teſtium publicatio, quando eſt facta, amplius non ſunt admittendi articuli de directo contrarij, prout nec ſuper eiſdem admittuntur.*

Allegator iſta deciſio ſupra in deciſione 41, quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4. Maij 1637. coram eodem Reuerendiſs. Coccino.

DECISIO CCLXXVI.

FVIT per Dominos reſolutum R. D. Montorium teneri reſpondere poſitionibus, cum fuerint inuentæ, vt
1 pars † releuetur ab onere probandi per confeſſionem aduerſarij, *c. 1. vbi gloſ. in præambulo. verſ. pro intellectu ibi, & fuerunt inuentæ, & in verb. ſtatuimus verſ. ſunt autem poſitiones de confeſſis in 6. l. eum qui. ff. de iur. iuran. l. 2. § quod obſeruari. C. de iuramento calumn.* Iaſ. *in l. qui iuraſſe. §. ſi pater. num. 7. de iur. iuran.* Surd. *dec. 22 num 4.* fuerunt enim
2 exhibitæ in Rota prout de iure requiritur † ad effectum, vt videatur, an ſint impertinentes, impoſſibiles, captioſæ, & negatiuæ *gloſ. 1. in d. cap. 1. de confeſſ. in 6. verſ. & ſunt in ſcriptis.* Licet de ſtylo Rota ſeruet ad abbreuian-
3 dum lites, † quod ſemper ſit reſpondendum poſitionibus pertinentibus, & impertinentibus Rot. *deciſ. 24. de teſtibus antiquis*

In propoſitum autem poſitiones nullam continent ex prædictis qualitatibus, ex quibus ſint reijciendæ. Ponitur enim quod R. D. Montorius habuit examen teſtium apertum itaut potuerit videre nomina, & cognomina te-
4 ſtium † quare cum iſta viſio æquipolleat ſolemni publicationis, vt per Vitalin. *in clement. final. num. 114. vſque ad num. 118. de teſtibus obſtat admiſſioni articulorum contrariorum, quam prætendit idem D. Montorius. C. fraternitatis de teſtibus.*

5 Non obſtant quod in Curia non ſoleat † fieri publicatio formalis niſi in tertia inſtantia; quia licet hoc ſit verum; verum eſt etiam, quod nunquam panduntur nomi-
6 na teſtium, † ſed ſolum datur ſummarium, & iſta ſeruantur de ſtylo Veſtr. *in prax. lib. 7. c. 1. num. 4.* & ideo cum fuerit alteratus iſte ſtylus, & viſa integra depoſitio, cum
7 nominibus teſtium, & † ex ſupradictis viſio habeat vim publicationis, non ſunt admittendi articuli de directo contrarij prout nec ſuper eiſdem admittuntur, Seraph. *dec. 688. ſan. me.* Greg. *deciſ. 496.*

An autem procuratores Domini Montorij teneantur reſpondere poſitionibus, ſi opus erit videbitur.

¶ *Plures deciſiones in hac cauſa vide ſupra in deciſione 273.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana fideicommiſſi de Cincijs.

Die Veneris 19. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Bona ab hæredibus acquiſita, quando dicantur acquiſita, ſeu empta nomine potius proprio, quàm hæreditario. Præſumptio ſubtractionis bonorum hæreditariorum, quando intret in hærede.

SVMMARIVM.

1 *Bona empta per hæredem, quando dicantur hæreditaria effecta.*

2 *Bona empta ab hærede pro ſe ipſis, & eorum hæredibus cum clauſula, ad habendum, cenſetur empta nomine proprio, non autem nomine hæreditatis.*

3 *ex Inuentario probatur an bona aliqua aderant in hæreditate.*

4 *Confeſſio teſtatoris non ſolum probat contra hæredem, ſed etiam contra hæredem hæredis.*

5 *Præſumptio ſubtractionis ſemper intrat in hærede, donec non reddit rationem de bonis hæreditatis.*

6 *Bona mobilia præſumuntur eſſe in notabili quantitate, & qualitate ſtante nobilitate, & diuitijs teſtatoris.*

Allegator præſens deciſio ſupra in deciſione 8. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 19. Ianuarij 1635. coram eodem R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCLXXVII.

PER binas reſolutiones * emanatas coram Illuſtriſſimo D. meo Card. Virili firmatum fuit D. Ludouico Cincio vocato ad fideicommiſſum Petri Hieronymi dandam eſſe immiſſionem in poſſeſſionem domorum, & cenſuum, de quibus agitur, non obſtante quod pro parte hæredum Olimpiæ, (quæ fuit hæres grauata d. Petri Hieronymi) prætenderetur retentio, vel reſtitutio ſcut. 1100. per eandem Olimpiam ſolutorum pro ære alieno antedicti Petri Hieronymi fideicommitentis: quia cum ipſa occaſione retrouenditionis cenſuum hæreditariorum dicti Petri Hieronymi receperit ſcut. 732. baioc. 50 ac de eius manus peruenerint iocalia, & mobilia eiuſdem Petri Hieronymi, quæ ſimul excedunt prædictam quantitem ſcut. 1100. præſumitur ex ijs integraliter ſatisfacta.

Verum quia pro parte dd. hæredum nouiſſimè allegabatur dicta ſcut. 732. baioc. 50. fuiſſe ab eadem Olimpia reinueſtita ad commodum hæreditatis d. Petri Hieronymi, itaut propterea dici non poſſet, quod ipſa ex dictis pecunijs fuerit ſatisfacta, placuit Dominis pro tertia vice dictis hæredibus audientiam concedere. Vnde reproposito à me dubio, an eſſet ſtandum, in his reſolutis, Domini affirmatiuè reſponderunt.

Nam licet hodie pro parte dictorum hæredum dentur plura inſtrumenta cenſuum in totum ſcut. 712. in ſorte, qui prætenduntur acquiſiti ex pretio aliorum cenſuum per Olimpiam alienatorum, non propterea ſequitur, quod ſint hæreditarij Petri Hieronymi, quia non † con- 1
ſtat fuiſſe acquiſitos, etiam nomine dictę hæreditatis prout neceſſariò requiritur Pereg. *conſ. 31. num. 18. lib. 4.* Rot. *in Anconitana cenſuum coram bo. me. Buratto relat. poſt tract. de cenſ. deciſ 98.*

Non obſtat, quod dicta inſtrumenta cantent ad fauorem hæredum Petri Hieronymi, quia aduerterunt DD. ex dictis cenſibus duos ſolum vnum ſcut. 100. venditum à Capitaneo Baltaſſarre Chriſpolto 2. Iunij 1612. alterum vero ſcutorum 100. venditum à Fantaiuto 18. Ionij 1616. fuiſſe acquiſitos nomine hæreditatis, & pro omnibus quorum intereſt, cæteri vero fuerunt acquiſiti ab hæredibus d. Petri Hieronymi pro ſe ipſis, & eorum hæredibus † cum clau- 2
ſula (ad habendum) vnde cenſentur acquiſiti nomine proprio non autem hæreditatis, Pereg. *de fideic. art. 44. n. 28. in primo & d. conſ. 31. num. 11. verſ. ſecundus caſus. & num. 16. infra. lib. 4.* Menoch. *conſ. 213 num. 23.* Rot. *in prædicta Anconitana cenſuum coram bo. me. Baratto.*

Cir-

Digitized by Google

Circa ea, quæ replicabantur de non exiſtentia iocalium,
& mobilium placuit DD. reſponſio data in deciſ. quæ reui-
3 dentur, illam ſcilicet probari † ex inuentario facto à Mo-
naldo iuncta aſſertione facta Petro Hieronymo fideicom-
4 mittente in ſuo teſtamento, † quæ nedum probat contra
Olimpiam hæredem, verumetiam contra illius hæredet,
Cephal. *conſ. 386. num 29.* Decia. *conſ. 76. num. 16. verſ. 2. lib. 3. cum alijs in dd. deciſ. citat.* & licet conſt. ſolum de pretio
retracto ex iocalibus ſcut. 216. baioc. 75. & non de pretio
mobilium, tamen donec de dictis mobilibus reddatur ra-
5 tio ſemper militat † præſumptio ſubtractionis in maio-
ri quantitate, quam importet reſiduum dd. ſcut. 1100. ve
fuit ſæpius dictum in *Maceraten. legitimæ 14. Aprilis 1627.*
6 *coram R. P. D. meo Vbaldo*, inſpecta † præcipuè qualita-
te, & ſtatu Petri Hieronymi diuitis, & nobilis, ex qui-
bus aliàs Rota quantitatem mobilium fuit arbitrata *in Peruſin. de Alphanis 20. Decemb. 1621. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Et ita vtraque, &c.

¶ *Ideſt ſub diebus 8. Iunij 1628. & 9. Iunij 1629. prima eſt deciſio 184. ſupra par. 1. altera verò eſt deciſio 274. in hac parte. & in d. par. 1. habetur alia deciſio in eadem ſua cauſa ſub die 19. April. 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto eſt in ordine deciſio 368.*

R. P. D. MERLINO.

Cæſenaten. Succeſſionis.

Die Veneris 27. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Tranſactio, quando non ſubſtineatur, l. ſi diuerſa C. de tranſact. quando non procedat.

SVMMARIVM.

1 *à Iudicij limine, quis eſt omninò repellendus, ſi per tranſactionem negotium fuit omninò definitum.*
2 *Tranſactio eſt nulla, ſi nulla adfuit cauſa tranſigendi, nec lis, nec timor litis.*
3 *Tranſactio ſuper teſtamento non valet, ſi illud nec exbibitum, nec viſum fuit.*
4 *Clauſula ſi fuerit commiſſa cum clauſula quam, & quas &c. cum omnibus annexis, connexis, & dependentibus, cenſetur omne ius competens in iudicio deductum.*
5 *L. ſi diuerſa C. de tranſact. non habet locum, quando quis non impugnat tranſactionem, ſed prætendit, quod aliquid non fuerit comprehenſum in d. tranſactione. & num. 6.*
7 *L. ſi diuerſa C. de tranſact. non procedit, quando tranſactio eſt nulla.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 61. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 22. Iunij 1635. coram eodem R. P. D. Merlino.

DECISIO CCLXXVIII.

CVM informantes pro D. Blanca inſtarent diſputari
dubium iam ſubſcriptum, an eidem Blanchæ danda
eſſet immiſſio in bonis repertis in hæreditate Vincentij, in-
formantes pro D. Laurentio obiecerunt tranſactionem, ex
1 qua pretendebatur Blancam actricem † à limine iudicij
repellendam eſſe, eo quod per dictam tranſactionem nego-
tium omninò definitum fuerit, vnde antequam dubium
prædictum proponerem, volui conſulere Dominos, an
obſtaret tranſactio, & Domini negatiuè reſponderunt.

Quia cum agatur ſuper hæreditate Vincentij, nihil fa-
cit tranſactio, in qua ne verbum quidem habetur de hac
hæreditate, ſed tota emanauit ſuper teſtamento Andreæ,
cuius teſtamenti validitas in dubium reuocabatur ob alle-
gatam dementiam eiuſdem Andreæ, & ſic nihil commu-
ne habet cum Vincentio, de cuius viuida mente non con-
trouertitur, & dicta tranſactio nunquam meminit de ipſo
Vincentio, & quatenus citra veri præiudicium, tranſa-
ctio de hæreditate Vincentij loqueretur, non eſt attenden-
2 da, † quia nulla aderat cauſa tranſigendi, nec lis, nec ti-
mor litis, nec exhibitum fuit, vel viſum teſtamentum
† eiuſdem Vincentij, & ideo tranſigi ſuper illo non poterat 3
ad l. de his. ff. de tranſact.

Non obſtat in Rota non fuiſſe commiſſam cauſam niſi
ſuper hæreditate Andræ, quoniam cum per viam appella-
tionis à decreto A. C. cauſa deuenerit ad Rotam, & coram
A. C. fuerit in actis productum teſtamentum Vincentij, &
multa ibi deducta, quæ cauſam ſuper hæreditate eiuſdem
Vincentij attingunt, vtique hæc cauſa ſuper dicta hæredi-
tate videtur etiam in Rota cõmiſſa ſtante clauſula † quam 4
& quas &c. cum omnibus annexis, connexis, & depen-
dentibus, ex qua clauſula cenſetur omne ius competens in
iudicium deductum, & in commiſſione comprehenſum,
Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. nu. 2. de iudic.* Menoc. *conſ. 366. num 8. in fin.* Rot. *deciſ. 360. num. 3. par. 1. recent. & aliàs ſæpius.*

Non obſtat diſpoſitio *l. ſi diuerſa* † *C. de tranſact.* quia 5
Blanca non impugnat tranſactionem, ſed ſolum præten-
dit quoad hæreditatem Vincentij nihil fuiſſe diſpoſitum in
tranſactione, vt verè non fuit diſpoſitum, & ideo non eſt
locus † reſtitutioni acceptorum iuxta terminos *d. l. ſi di-* 6
uerſa C. de tranſact. præſertim quia non agitur modo ad exe-
cutionem ſuper nullitate tranſactionis, ſed vt detegatur
ipſa nullitas, quatenus poſſet dici tranſactionem compre-
hendere hæreditatem Vincentij, & ſic non eſt neceſſe ac-
cepta antea reſtituere, fietq. hæc reſtitutio, ſi poſtquam
nullitas fuerit † detecta ex integro, tunc petetur tota hæ- 7
reditas etiam comprehenſis bonis Vincentij perinde ac
ſi nulla tranſactio eſſet facta ad tradita per Menoch.
conſ. 644. num. 14. Rot. *in Mediolan. legati 15. Decemb. 1593. coram Gipſio, & apud ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 271. num. 16. & notant ibi Adden. num. 8. & fuit dictum in Toletana iuriſpatronatus 11. Febr. 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit tranſa-
ctionem non obſtare.

R. P. D. MERLINO.

Gerunden. Adminiſtrationis.

Die Veneris 30. Aprilis 1932.

ARGVMENTVM.

Ius adminiſtrandi bona, redditus, & prouentus &c. alicuius Eccleſiæ Collegiatæ, quando ex pluribus capitibus ſpectet ſimul, & ſimultaneè ad Canonicos, & Capitulum. Subrogatio in locum alicuius quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex quibus colligatur.*
2 *Adminiſtratio bonorum, & reddituum Eccleſiæ ſpectat ad omnes Canonicos ſimul, & Capitulum.*
3 *Et hoc procedit tam vbi agitur de Eccleſijs Regularibus, quàm de Collegijs ſecularibus, & num. 4.*
5 *Subrogato in locum alicuius competunt omnia iura tàm actiua, quàm paſſiua eius, in cuius locum eſt ſubrogatus, niſi expreſsè tollantur, & num. 7.*
6 *Capitulo competit tunc multo magis adminiſtratio bonorum Eccleſiæ, ſi concurrat obſeruantia.*
8 *Verbum remanere quid importet.*
9 *Papa non præſumitur voluiſſe decidere id, quod neſciuit.*
10 *Papa, quando indulget Epiſcopis collationem beneficiorum etiam in menſibus reſeruatis, ſi collatio Epiſcopi ſit ſimultanea cum Capitulo, indultum huiuſmodi etiam ſuffragatur Capitulo connexo.*
11 *Capitulum quando veniat appellatione Epiſcopi.*
12 *in Actibus negatiuis non poteſt vlla acquiri præſcriptio ſine reclamatione, & contradictione aduerſarij.*
13 *Preſcriptio aliqua non poteſt prætendi, ſi non appareat de lapſu temporis neceſſarij.*
14 *Præſcriptio impeditur per clauſulam ſublata, & decretum irritans.*

Deciſio iſta allegatur ſupra in deciſione 32. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 16. Martij 1635. coram R. P. D. Veroſpio.

DECISIO CCLXXIX.

SENTENTIAS Rotales in quibus pronunciatum fuit ius adminiſtrandi, & reſpectiuè exercendi bona, redditus,

Digitized by Google

ditus, & prouentus, aliaquæ Iura quæcumque etiam iuriſdictionalia Eccleſiæ Beatæ MARIÆ Villæ Bertrandi, eiuſque Menſæ Capitularis ſpectare, & pertinere ſimul, & coniunctim ad Canonicos, & Capitulum, vnà cum Archipresbytero dictæ Eccleſiæ, nullumq. ius ſoli Archipreſbytero ſine illis competere, ſaluis tamen eidem Archipreſbytero iuribus ſuper fructibus Piattariæ, & Camerariæ, illi ſoli in Bulla erectionis dictæ Eccleſiæ in Collegiatam particulariter aſſignatis, circa quæ nec quidquam præten dit Capitulum, hodie Domini vti validas, & iuſtas confirmandas eſſe cenſuerunt.

Qum enim ad validitatem ex reuolutione actorum apparet de commiſſione cauſæ, mandatis procuræ, citationi-
1 bus, & † alijs neceſſarijs pro ſententiarum validitate, de quibus per Caputaq. *deciſ. 260. p. 2.*

Quo verò ad iuſtitiam, illa bene deducitur, & ex iuris communis diſpoſitione, & ex particulari præſcripto fundationis, ſeu erectionis dictæ Eccleſiæ Collegiatæ, iuncta etiam conformi ſubſequuta obſeruantia.

2 De iure enim communi adminiſtratio bonorum, † & reddituum Eccleſiæ ſpectat ad omnes Canonicos ſimul, &
3 Capitulum, nedum vbi agitur de Collegijs † Regularibus, quale ab initio fuit Eccleſia Sanctæ MARIÆ, *cap. nouit. cap. c. quanto. cap. ea noſcitur de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Capit.* ſed, & in † Collegijs ſecularibus quale eſt
4 ad præſens Capitulum dictæ Eccleſiæ, *cap. relatum de teſtam. gloſ. in c. penult. verb. Aſſiſios. de Cleric. non reſiden. cum alijs deductis in deciſionibus in hac cauſa emanatis ſub die 16. Febr. 1629.* * *& 13. Maij 1630.* * *coram R.P.D. meo Veroſpio.*

Ex tenore autem fundationis dictæ Eccleſiæ, de qua in ſumm. num. 3. clarius hoc deducitur; dum ibi decernitur, vt bona omnia acquiſita, & acquirenda communiter ab omnibus poſſideantur, & proprietaris bonorum vſurpatio ſingulis Canonicis diſtrictè interdicitur, cui fundationis legi inhæſit etiam ſanctæ memoriæ Clemens Octauus in Bulla Seculariżationis, & erectionis in Collegiatam huius Eccleſiæ, data in ſumm. num. 6. in qua conceditur ſimultanea fructuum exactio, & adminiſtratio ipſis Canonicis, vna cum Archipresbytero, quæ ſimultanea adminiſtratio, quatenus etiam diſertis verbis in Bulla Seculariżationis non eſſet conceſſa; adhuc tamen intelligeretur reſeruata, ſtante quod ius huiuſmodi ſimultaneę adminiſtrationis dicta Eccleſia retinebat in ſtatu regularitatis, per ſeculariżationem autem ſolum cenſentur mutata, & ſublata priuilegia, & iura concernentia Regularitatem, in cæteris
5 † verò iura omnia tàm actiua, quam paſſiua integra remanent, & illæſa ipſi Eccleſię, & Capitulo ſeculari ſubrogato, niſi expreſsè tollantur. Innoc. *in cap. Abbate, in fin.* & ibi Butr. *num. 22.* Abb. *num. 16. de verb. ſignif.* Oldrad. *conſ. 267. num. 1. & ſeqq.* Gemin. *conſ. 125. num. 12.* Rip. *conſ. 3. num. 16. de elect. & fuit dictum in Tarraconen. Sacriſtiæ 19. Martij 1601. coram Iuſto.*

Fauet demum Capitulo circa dictam adminiſtrationem
6 † ſubſequuta obſeruantia, dantur ſiquidem in ſumm. nu. 5. plures conceſſiones bonorum, & alij actus iuriſdictionales coniunctim, & ſimultaneè geſti per Abbatem, & Conuentum ſeu Canonicos, quæ obſeruantia licet obtenta in ſtatu Regularitatis, videtur etiam ſuffragari poſt ſeculariżationem, per quam Archipresbyter, & Capitulum in lo-
7 cum Abbatis, & Canonicorum † cum iurium translatione ſubrogati fuerunt ad tradita per Rip. *d. reſponſ. 3. num. 22. de elect.* cum alijs ſupra deductis, & ſanctæ memoriæ Clemens in daclaratione Bullæ Seculariżationis pluries adhi-
8 buit, ac repetijt verbum † *remanere*, per quod infertur reſeruatum fuiſſe Archipresbytero, & Capitulo omne ius, quod habebant Abbas, & conuentus in primo ſtatu Regularitatis *ad gloſ. in l. cum autem, §. finali. verb remanſiſſent ff. de edilit. edicto.* Bero. *conſ. 204. nu. 46. lib. 1.* Menoc. *conſ. 238. num. 34.*

Non obſtat, quod idem Clemens Octauus declarauerit ſuæ intentionis non fuiſſe applicare iuriſdictionem dignitatibus Celſoneñ, quibus applicata fuerat menſa Abbatialis Sanctæ MARIÆ, ſed vt iuriſdictio remaneret penes Archipresbyterum, indeq. deducatur quoad iuriſdictionalia Capitulum non habere ius ſimultaneum cum Archipreſbytero, quoniam placuit reſponſio, quod cum declaratio prædicta emanauerit ad dirimendas controuerſias circa iuriſdictionem vertentes inter Eccleſiam, ſeu dignitates Celſoneñ, atque Eccleſiam Collegiatam Beatæ MARIÆ, non autem inter Archipresbyterum, & Capitulum dictæ Eccleſię, quorum diſſidia non intellecta, neque tunc fortaſſe exiſtentia inter † eos, dici non poteſt quod Pontifex
voluerit decidere, hinc ſequitur quod dum Papa voluit iu- 9
riſdictionem ſpectare ad Archipresbyterum, comprehenſiuè etiam Capitulo connexo, & Archipresbytero tanquam ſuo capiti adiacenti pertinere intellexit, excludendo à iuriſdictione dumtaxat Eccleſiam Celſoneñ intendentem ad ſe ſpectare vigore applicationis ſibi factæ, & includendo Capitulum repræſentatum per Archipresbyterum tanquam primam dignitatem, quemadmodum vbi Papa † in-
dulget Epiſcopis collationem beneficiorum etiam in men- 10
ſibus reſeruatis, ſi collatio Epiſcopi ſit ſimultanea cum Capitulo, indultum huiuſmodi ſuffragatur etiam Capi-
tulo connexo, † quod venit tunc appellatione Epiſcopi, vt 11
pluries reſoluit Rota, & ſignanter ad caſum præſentem applicando, & alijs doctrinis roborando luculenter reſpondit in hac cauſa, in deciſione emanata ſub die 11. Decembris 1630. * coram Reuerendiſs. D. meo Decano.

Non obſtant actus contrarij per Archipresbyterum facti quoniam vel per eos fuerunt conſeruata iura Capituli conſortis tanquam à ſuo capite geſtos, præſertim non conſtito de animo contrario eiuſdem Archipresbyteri, vel non docto de ſcientia, & patientia Capituli, ſed immò de reclamationibus, & contradictione ipſi Archipresbytero non
potuerunt † vllam acquirere præſcriptionem, maximè 12
quia non apparet de lapſu temporis ad inducendam † præ- 13
ſcriptionem neceſſarij, quæ per † clauſulam *ſublata*, & 14
decretum irritans appoſita in Bulla erectionis fuiſſet etiam impedita, vt plenè deductum fuit in deciſionibus R. P. D. Veroſpij, & Reuerendiſs D. mei Decani, cum quibus etiam hodie Domini tranſiuerunt &c.

Et ita Capitulo tantum informante reſolutum fuit, &c.

* *Sunt deciſiones 252. & 373. ſupra par. 1.*

* *Eſt deciſio 414. ſupra eadem parte.*

Et in præcedenti parte adſunt plures aliæ deciſiones in eadem cauſa, ideſt ſub die 24. Nouemb. 1632. & 24. Nouemb. 1634. coram R. P. D. Veroſpio, & 12. Decem. 1622. & 28. Martij 1631. ſunt deciſiones 321. & 32. coram bo. me. Reuerendiſſ. Coccino, & ſupra in hac parte habentur duæ aliæ deciſiones ſub. die 3. Decemb. 1635. & 24. Aprilis 1637. coram eodem R.P.D. Merlino, prima eſt deciſio 76. alia eſt deciſio 211. quas omnes deciſiones Rota confirmauit ſub die 10. Martij 1638. coram R.P.D. Ghiſlerio, quæ deciſio erit in ſequenti parte.

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Piſcieñ Beneficij.

Die Mercurij 27. Aprilis 1633.

A R G V M E N T V M.

Ex præſentatis quis veniat inſtituendus. Iuſpatronatus in dubio non gentilitium, ſed hæreditarium præſumitur, & ex quibus colligi poteſt, quod teſtator excluſerit iſtam qualitatem gentilitij, itaut non reſpexerit ad agnationem.

S V M M A R I V M.

1 *Præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus, & num. 16.*

2 *Iuſpatronatus quando à principio eſt relictum quinque perſonis, ſi nominatus ſit præſentatus à deſcendentibus à tribus ex dd. quinque perſonis, venit inſtituendus.*

3 *Inſtitutio eſt debita præſentatio à maiori parte patronorum.*

4 *Iuſpatronatus, quando eſt gentilitium, tunc patroni ſunt admittendi in capita, & non in ſtirpes.*

5 *Iuſpatronatus ex iuris præſumptione non gentilitium, ſed hæreditarium præſumitur.*

6 *Iuſpatronatus non præſumitur gentilitium, ſi fundator nunquam fecerit mentionem agnationis.*

Iuſpatronatus non præſumitur gentilitium, ſi fundator excluſit agnatos, vocando diuerſas familias abſque onere aſſumendi nomen, aut inſignia ſuæ familiæ n. 6.

7 Fæ-

7 *Fœmina de agnatione eſt, nec illam conſeruare dicitur.*
8 *ad Iuſpatronatus deſcendenſes quando ſunt vocati cum qualitate maſculinitatis ſunt admittendi abſque hæredis qualitate.*
9 *ad Agnationis conſeruationem non cenſetur reſpexiſſe teſtator, ex ſola vocatione qualitatis deſcendentiæ maſculinæ.*
10 *Deſcendentium appellatione comprehenditur etiam fœmina.*
11 *ad Iuſpatronatus cenſentur vocati in capita, quando ſunt vocati vti vnum corpus, declara vt n. 12.*
13 *Patronorum duæ partes concordes ex tribus poſſunt præſentare. vide num. 14. & 15.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 2. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 29. Ianuarij 1635. coram Reuerendiſſ. P. D. Pirouano Decano.

DECISIO CCLXXX.

DECISIO in hac cauſa facta ſub die 7. Nouemb. 1629.
* firmat Tiberium eſſe inſtituendum in Capellania,
1 de qua † agitur, tanquam præſentatum à maiori parte
patronorum, *iuxta not. in clem. plures de iurepatr.* ſed cum
altera pars deciſioni non acquieſceret, iterum propoſui dubium
ſuper eiſdem, & Domini ſupradictam deciſionem
confirmarunt, quia verum eſt fundamentum in ea factum,
2 quod iuſpatronatus † à principio fuit relictum quinque
perſonis, & quod Tiberius fuit præſentatus à deſcendentibus
à tribus ex dd. quinque perſonis, & ſic à maiori parte
3 patronorum, cui † propterea debita eſt inſtitutio, *vt in d. clem. plures.*

Nec obſtare dixerunt oppoſitionem aliàs deductam quod
4 iuſpatronatus ſit gentilitium, † & ideo patroni ſint admittendi
in capita, & non in ſtirpes, quo caſu Tiberius non remaneat
præſentatus à maiori parte, cum deſcendentes ab
alijs duobus ſint plures quàm deſcendentes à tribus, qui
Tiberium præſentarunt; illud enim obiectum ſatis remanet
ſublatum in eadem deciſione in qua ſufficienter oſten-
5 ditur iuſpatronatus eſſe hæreditarium, non gentilitium †
non ſolum ex iuris præſumptione de qua *in d. clem. plures ex trad.* Abb. *in c. 1. de iurepatr.* & Rot. *deciſ. 422. par. 1. rec.*
ſed etiam ex eo, quod fundator nunquam fecit mentionem
6 agnationis, quinimò † illam excluſit vocando quinque familias
diuerſas abſque aliquo onere aſſumendi nomen, aut
inſignia ſuæ familiæ, & *not. per* Rim. iun. *conſ. 244. nu. 303.* & *coram ſanct. mem. Greg. deciſ 464 num. 19.*

Nec minus dici poteſt, quod fuerit conſiderata agnatio
reſpectu deſcẽ eorundem vocatorum, dum in linea Franciſci
de Piſchis, & Atti de Pagnis conſiderauit deſcenden-
7 tes ex Eliſabetta, & Margherita, qui † nec de agnatione
ſunt nec illam conſeruare dicuntur. Rot. *dec. 463. num. 5. par. 1. in rec. ſan. me.* Greg. *dec. 293. num. 19.* & *ibi add. nu. 24.*

Non obſtat, quod quando deſcendentes ſunt vocati cum
8 qualitate † maſculinitatis, ſunt admittendi abſque hæredis
qualitate, quia vt bene reſpondetur in deciſione ex vocatione
deſcendentium per lineam maſculinam, iuſpatronatus
non dicitur gentilitium, nec ſola qualitas deſcenden-
9 tiæ maſculinæ arguit † agnationis conſeruationem; vt per
Surd. *in conſ. 448. ſub nu. 2.* & *tenuit* Rot. *in Ianuen. iuriſpatronatus 23. Ianuar. 1612. coram Eminentiſſ. Card. Pamph.*

Et hoc tanto magis dum non fuerunt ſimpliciter vocati
10 maſculi deſcendentes, † ſed fuerunt vocati deſcendentes,
vt ſupra per lineam maſculinam, quarum appellatione
comprehenditur fœmina, à qua etiam eſt præſentatus Tiberius,
& ſic à maiori parte patronorum *ſan. mem.* Greg *dec. 383. num. 3.* & *ibi add.* & *dec. 364. per tot.*

Nec dicatur deſcendentes fuiſſe vocatos in capita ex eo,
11 quod fuerint vocati † vti vnum corpus, quia Domini contrarium
dixerunt cum ab initio fuerint vocati plures de per
ſe, qui propterea particulares acquiſitiones fecerunt, &
plures ab initio ſtipites conſtituti fuerunt iuxta numerum
12 perſonarum vocatarum, itaut † deficientibus deſcendentibus
ab aliquo ſtipite iuſpatronatus tranſeat ad hæredes
vel alios ſucceſſores etiam non deſcendentes Bart. *in l. ſi mihi* & *Titio num. 4.* & *ibi* Iaſ. *num. 10.* & *communiter DD. ff. de verb. obl.* Caſtr. *in conſ. 262. nu. 1. par. 2.*

13 Non obſtat, quod duæ partes † patronorum concordes
ex tribus poſſint præſentare, quia cum non poſſit hoc verificari,
quando præſentant quinque, iſta diſpoſitio debet ad
caſum, qui poſſit euenire, adaptari, nempe vel in caſu abſentiæ,
† vel mortis alicuius ſtipitis, & deſcendentiæ vel 14
in caſu, quod in qualibet deſcendentia quantumuis numeroſa
duæ partes ex tribus concordes in quolibet ſtipite vniuſcuiuſque
patroni præſentare poſſint; quapropter cum Tiberius
concorditer à tribus ſtipitibus ſit præſentatus connumerata
fœmina deſcendens ab vno † ſtipite, & ſi ea dema- 15
tur adhuc remaneat præſentatus à duobus ſtipitibus, & ſic
indubitanter à medietate patronorum, pro alia verò medietate
obtinuit derogationem à Sanctiſſ. † meritò igitur 16
venit inſtituendus iuxta bene firmata in prima deciſione.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 275. ſupra in hac parte, & adeſt etiam altera deciſio in hac cauſa ſub die 31. Ianuarij 1635. coram Reuerendiſſ. P. D. Pirouano Decano, eſt ſupra deciſio 31. Et infra in ſequenti parte habentur duæ aliæ ſub diebus 14. Decembris, 1635. & 11. Aprilis 1636. coram R. P. D. Rojas.*

R. P. D. MERLINO.

Mediolanen. Penſionis.

Die Lunæ 6. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Fructus licèt non debeantur, niſi à die motæ litis, & hoc propter malam fidem, in qua conſtituitur poſſeſſor propter dictam motionem, hoc tamen non procedit, quando fructus non petuntur vti acceſſorij, ſed vti ſors principalis, quia tunc integri, & vſque à principio debentur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus non debentur, niſi à die motæ litis.*
2 *per Litis conteſtationem poſſeſſor conſtituitur in mala fide.*
3 *Fides mala eſt cauſa obligationis ad fructus reſtituendos.*
4 *Fructus quando petuntur non vti acceſſorij, & appendices, ſed tanquam ſors principalis fit etiam condemnatio ante motam litem.*
5 *Fructus legati annui, præſtationis annuæ penſionis & c. non petuntur vti fructus, ſed vti ſors.*
6 *Fructus, qui petuntur vti ſors, in eis non conſideratur mala fides orta ex lite, ſed obligatio antecedens.*
7 *Fructus quando petuntur vti ſors principalis, ſi toti non ſoluerentur, per conſequens non ſolueretur tota ſors principalis, quod eſſet abſurdum.*
8 *Fructus, vt quis faciat ſuos ſufficit bona fides proueniens etiam ex titulo inualido, & nullo.*
9 Ruin. *in conſ. 91. nu. 4. lib. 4. & alij declarantur.*
10 *Fides mala per litis conteſtationem inducta requiritur, vt quis poſſit condemnari ad fructus, ſi petantur vti acceſſorij.*
11 *Conceſſum ad tempus, poſt illud tempus dicitur prohibitum, & nu. 23.*
12 *Fructus percipiens poſt tempus ſibi permiſſum, dicitur eſſe in mala fide.*
13 *Conceſſio ſi habeat in ventre aliquam prohibitionem, & ea vtitur non poteſt allegare ignorantiam d. prohibitionis.*
14 *Diſpoſitioni, & voluntati concedentis ſi quis contrauenit, dicitur conſtitutus in mala fide, & num. 24.*
15 *Præſcriptio formari non poteſt ſtante mala fide.*
16 *Præſcriptio impeditur, & interrumpitur per actus etiam extraiudiciales.*
17 *ad Fructus ſoluendos vt quis cogi poſſit, requiritur ad hoc vt eorum condemnatio ſit facta in ſententia.*
18 *Fructus, quando debentur iure actionis, & principaliter tunc poſſunt peti, etiamſi Iudex in ſententia condemnare omiſerit reum ad illos reſtituendum.*
19 *de Tranſactionibus non habenda ratio ſi ſuper illarum nullitate fuerit pronunciatum.*
20 *Validitatis implicitus ſtatus poteſt excuſare poſſeſſorem à fructuum reſtitutione.*
21 *Fructus, quando petuntur vti ſors, & principaliter à reſtitutione eorum quis non excuſatur propter implicitum ſtatum validitatis.*
22 *Tranſactiones declaratæ nullæ non poſſunt tribuere aliquem titulum validum.*

Alle-

Allegat ut iſta deciſio ſupra in deciſione 3. quæ eſt in eadem cauſa ſub die *19.* Ianuatij 1635. coram eodem R. P. D. Merlioo.

D E C I S I O CCLXXXI.

POSTQVAM per duas ſententias Rotales Beneficiatis Metropolitanæ Mediolaneſi conceſſa fuir immiſſio in quaſi poſſeſſione exigendi anooam penſionem ſcutorum mille, quam Ven. mem. Sanctus Carolus Cardinalis Borromæus diſmembrauerat à menſa diſtributionum eorumdem Beneficiatorum, *ad quiaquennium applicauerat fabricę domorum Canonicaliam dictæ Eccleſiæ*, & io dictis ſententijs demandata etiam fuit reſtiturio penſionum, & fructuom per Capitulum, & Canonicos perceptorum a die motæ litis. Hodie cauſa mihi commiſſa ijdem Beneficiati inſteterunt pro reſtitutione penſionum exactarum *per Canonicos, & Capitalum etiam ante motam litem, & à die quo finitum fuit tempus, intra quod per ſanctum Carolum reſtricta faerat applicatio penſionis in fauorem eiuſdem Capitali, & Canonicorum*, & Domiol diaeruot dictas penſiones ante motam litem eſſe reſtituendas.

1 Quamuis enim verum ſit, quod regulariter † fructus
2 non debentur niſi à die motæ litis, † quia tunc poſſeſſor con-
3 ſtituitur in mala fide, quæ mala fides radix eſt † obligationis ad fructus reſtituendos, *l.3. vbi* DD. *ff. de interdict. l. fructus. ff. de vſur.* Rota *deciſ.4. de reſtit. ſpol in nou. Caputaq. deciſ. 27. par. 2. & apud Card. Seraph. deciſ.* 835. *num. 1. & 2. & coram ſan. mem Greg. XV. deciſ. 24. ia princip. & fuit dictum ia Bononien. fideicom. de Turri* 28. *Ianuarij* 1628. *coram me, & aliàs paſſim.* Attamen quando, vt in caſu præſen-
4 ti fructus non petentur vti acceſſorij, † & appendices rei io iudicium deductæ, ſed tanquam ſors principalis, &
5 principaliter debita, vt in † legato annuo, præſtatione anoua, & in penſione, io iſtis enim fit condemnatio etiam
6 motam litem, quia pro iſtis vindieandis † non mala fides ex lite proficiſcens, ſed alia antecedens obligatio ex contractu vel quaſi, vel alio ioris legitimo fonte manans tribuit actionem. Ita bene diſtinait Rota *coram Paleot. deciſ.* 689. *lib. 3. par. 3. diuerſ. & apud Card Seraph. deciſ.* 1168. *nu* 3. *& in Mediolanea. fructuum* 26. *Maij* 1589. *coram bon. mem. Card. Platto, & in Cæſarauguſtana penſionis* 1586. *coram Gipſio, & in deciſ* 317. *num. 3 par. 1. recen* alioquin enim ſi fructus huioſmodi reſtituerentur ſolum à die motæ litis, noo
7 ſolueretor tota ſors † principalis, & integra penſio in dictis fructibus conſiſtens, quæ non diſtinguitur à ſubiecto, ex quo percipitur prout diſtinguontur re vera fructus acceſſorij.

Quibus tolluntur, quæ dicebantur de bona fide, qua
8 concurrente † poſſidens etiam ex titolo inualido, & oullo facit fructus ſuos, Roin. *conſ. 95. nu. 4. lib. 5.* Oſaſch. *deciſ.* 160. *num. 3.* Peregr. *de fideicom. art. 49. num* 110. quia Docto-
9 res prædicti ioquontur † in caſu vbi fructus petuntur vti
10 acceſſorij rei principaliter in iodicium deductæ, qoi † vt debeantur, requiritur mala fides per litis conteſtationem ioducta.

Sed, & io propoſita facti ſpecies non deeſt etiam mala fides, quia cum applicatio facta per Sanctom Carolum Capitulo, cuius vigore exigebatur penſio ceſſet ad certum tem-
11 pus reſtricta, nempè ad quinquennium poſt † illud tempus dicebatur expreſsè denegata *l. ſi vnus §. 1. ff. de pact.* Tiraquell. *de retract. conuent. §. 1. gloſ. 2 num* 46. Surd. *conſ.* 57. *num. 9. & deciſ.* 189 *num 9.* & ſic in mala fide erant Canoni-
12 ci exigendo penſionem cuius perceptio † per iapſum temporis erat illis prohibita, cumq. applicatio, & conceſſio, cuius vigore Capitulom exigebar, haberet in ventre ex-
13 preſſionem temporis limitati † non poterat prætēdere ignorantiam dictæ limitationis, prout in ſimili animaduertit Rota *deciſ. 300. num 4. & 5. apud Cardinal Mant.* & faciunt tradita ia *Placentina decimarum* 12. *Maij* 1630. *coram R.P.D. meo Durano*, & eatremus ille dies quinquennij ad quod erat reſtricta applicatio qoodammodo interpellabat Canonicos vt reſtituerant, qoi dum continuabant io perceptio-
14 ne dictæ penſionis, contrauenieban voluntatis, † & diſpoſitioni Sancti Caroli, qui intra quinque aonos dumtaxat reſtioxit illam præſtationem annoam ſcutorum mille.

Hincq. etiam rollitur obiectum preſcriptionis per Ca-
15 pitulum, quæ præſcriptio † formari non potuit ſtante mala fide, *Cap. dudum de decim.* Surd. *conſ. 276. num. 18. & 21.* Honded. *conſ. 82. num. 39. & ſeqq. lib. 1. cum alijs*, & eo
16 magis fuit impedita, & interrupta prætenſa † preſcriptio ex petitione penſionum decurſarum etiam ante motam litem, & proteſtationibus ſuper hoc per Beneficiatos factis, quibus quidē Beneficiatis in ſentētia R.P.D. mei Duraoi in ſumm. num 8. expreſsè reſeruatum fuit ius agendi pro penſionibus exactis aote motam litem.

Non obſtat, quod vt deberentur iſti fructus, ſeu penſiones ante moram † litem facieoda eſſet condemnatio in ſen-
tentijs latis in negotio principali. Quoniam quando fru- 17
ctus † debentur iure actionis, & principaliter non acceſſo-
riè, vt in caſu præſenti, tunc poſſunt peti etiam ſi Iudea 18
ſeum, & poſſeſſorem ad illorum reſtitutionem omiſerit condemnare, Abb. *in cap. grauis, n. 20. de reſtit. ſpoliat.* Bald. *ia l. 1. num. 17. ff. ſolut. matrim. plenè* Surd. *conſ. 293. num. 23.* Giurb. *deciſ. 65. num. 14.* Rota *deciſ. 807. num. 4. & ſeqq. part. 1. diuerſ.*

Minus obſtant tranſactiones factæ per Beneficiatos, & Capitulum, † quia ſuper illarum oullitare fuit reſolutum
deciſione emanata in hac cauſa in negocio principali *ſub* 19
die 1. Iulij 1615. coram bo. mem. Vbaldo quæ eſt deciſ. 755. par. 2. recent.

Nec implicitus ſtatus validitatis † earumdem tranſa-
ctionum excuſare poreſt Capitulum à reſtitutione fru- 20
ctuum, quoniam ſi ageretur de fructibus acceſſoriè petitis ſuffragaretur obiectum, ſed dom fructus principaliter petuntur, † tanquam ſors principalis implicitus ſtatus vali-
ditatis non excuxat à reſtitutione rei oulliter poſſeſſæ ſecu- 21
ta oullitatis declaratione quemadmodum dictas traoſactiones tanquam nō tribuentes titolom validum Capitulo non † impedire immiſſionem Beneficiatis, in quaſi poſſeſſio-
ne percipiendi iſtas peoſiones reſpondit Rota *in d. deciſ.* 755. 22
num. 5. & deciſ. 651. part. 2. & in deciſ. 196. par. 1. recent. quæ deciſiones io hac cauſa emanaront, & ſunt præſupponendæ, & io illis plenè reſpondetur obiectis, quæ hodie iterum per Informantes pro Capitulo deducebantur. Et ſemper viget motiuum, quod Sanctus Carolus voluit fructus quinque aonorum ſolum applicare Canonicos, qui-
bus † elapſis decreuit vt reuerterentur ad Beneficiatos, vn- 23
de ſi Canonici iſtos fructus non reſtituerent, propagaſſent hanc penſionem quinquennalem vltra mentem S. Caroli diſponentis io præiudicium † Beneficiatorum à quibus
S. Carolus ad certum, & limitatum tempus duotaxat ab- 24
dicauit dictum emolumentum.

Et ita vtraque parte Informante reſolotom fuit.

R. P. D. V E R O S P I O.

Bononieſi Traoſactionis.

Sabbati 26. Nouembris 1633.

In Rota Martiniana.

A R G V M E N T V M.

Alienatio omnis Interdicta eſt, quæ fieri contingit lite pendente, & maximè ſi ſit facta in potentiorem perſonam, vt terror incutiatur in aduerſarium, & plura adducuntur ad demonſtrandum, qualis hoc caſu dicatur perſona potentior, & qualis non.

S V M M A R I V M.

1 *Alienatio omnis, quæ fit lite pendente eſt interdicta.*

2 *Alienatio rei litigioſæ ia ſpecie probibitum eſt ne fiat in perſonam potentiorem.*

3 *Alienatio cur rei litigioſæ non poſſit fieri in potentiorem, plures ſunt cauſæ.*

4 *Alienatio rei litigioſæ in potentiorem prohibita eſt propter præiudicium, quod fit parti in mutaado iudicio, & nu. 17.*

5 *Et vt eidem præiudicio occurratur, quid ſatis exiſtimetur.*

6 *Alienatio rei litigioſæ in potentiorem damnata eſt, propter patrocinium potentiorum in oppreſſionem tenuiorum hominum.*

7 *Et talis alienatio prohibita eſt ſub pœna amiſſionis cauſæ cedenti actionem, & pœnæ arbitrio Iudicis imponendæ ei, ia quem talis actio eſt translata.*

8 *Alienatio rei litigioſæ vtdicatar facta ia potentiorem, quando potentia illius, in quem eſt facta traaslatio eſt talis, ex qua ſequi poſſit effectus timoris, qai aduerſarium turbari valeat.*

9 *L. 1. & 2.*

9 *L.1.& 2.C.ne lic.potent.patron.&c.vt habeat locum, quæ potentia non ſufficiat,& num.10.11.& 19.*
12 *Doctor magnus Bononiæ poteſt dici perſona potentior ad effectum l.1.& 2.C.ne lic.potent. patroc. litig. &c.*
13 *Clericus ratione ſolius Clericatus an ſit potentior Laico.*
14 *Tutor dicitur potentior pupillo, ne poſſit ceſſionem actionis recipere contra eumdem pupillum.*
15 *Potentia, in terminis l.1.& 2. C.ne lic. potent. patro. &c. requiritur, vt non ſolum ſit ratione officij, ſed etiam vt ex cauſa eiuſdem officij poſſit eſſe terrori ſuo Aduerſario.*
16 *Diſpoſitio l.1 & 2.C.ne lic.potent.patro.&c.eſt pœnalis & odioſa.*
18 *Mutatio fori requiritur,vt non valeat alienatio rei litigioſæ in potentiorem.*
20 *Diſpoſitio l.1.& 2.C.ne lic.potent. potr. &c.ceſſat, ſi alienatio ſit facta in perſonam æquè potentiorem.*
21 *Potentia ceſſante,ceſſat ratio l.1.& 2.C.ne lic.potent.patro.litig.&c.*
22 *extra Beneficij locum ſi potentia ſit non poteſt haberi aliqua ratio, vt iuſpatronatus dicatur ex vſurpatione.*
23 *Meliten.Iuriſpatronatus 10.Maij 1608.coram Caual. declaratur.*
24 *Iuſpatronatus præſumitur etiam ex vſurpatione, licet potentia ſit extra locum beneficij, ſi tamen ea influat in d. locum.*
25 *Potentia alicuius Ciuis non poteſt conſiderari in ea Ciuitate,in qua adeſt ſuperintendens, qui nemini denegat iuſtitiam.*
26 *Senatoris officium in Ciuitate Bononienſ. eſt magnum per ſe,& præcipuum.*
27 *Senator,ſi recognoſcat ſuperiorem vel Principem,non poteſt conſiderari ea potentia, quæ requiritur in terminis l.1.& 2.C.ne lic.pot.patro.&c.*
28 *Statut.Bonon ſub titul.45.lib.3.quid diſponat,& declaratur,n.29.30.& 31.*
32 *Alienatio rei litigioſæ dicitur facta in potentiorem, ſi fiat in Senatum, ſeu aliam Vniuerſitatem, aut Collegium.*
33 *Potentioris nomen quibus perſonis conuenire poſſit.*
34 *in Alienationibus rei litigioſæ de ſtylo Cancellariæ, & Datariæ,quæ clauſulæ ſoleant apponi.*
35 *Simulatio non poteſt opponi, quando conſtat de veritate actus.*
36 *Simulatio illa non eſt damnata, quæ eſt in perſonis,ſi veritas ſit acta.*
Quod intellige dummodo in perſona, cuius nomen tacitum fuit, non currat aliqua qualitas propter quam eidem prohibitum ſit contrahere.
37 *Potentia ſola ſat non eſt in terminis edicti ne liceat potent. &c. niſi etiam concurrat dolus, & probetur, quod ceſſio ſit facta malitioſè, & animo opprimendi aduerſarium.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſionibus 175. & 228. quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 14. Nouembr. 1636. & 8. Iunij 1637.coram eodem R.P.D. Verospio.

DECISIO CCXXXII.

CVM in dubio, quòd primò diſputatum fuit in hac cauſa, dum illa pendebat coram R.P.D. Queippo de duobus actum fuiſſet, de validitate tranſactionis quæ ſequuta fuerat inter Laurentium Salam, ac Hieronymum, & Philippum de Ballactiuis, & de validitate donationis, quam fecerat idem Laurentius ad fauorem Marchionis Fachenetti dd. bonorum, quæ in dicta tranſactione à ſe renunciata fuerunt, Domini reſeruato articulo tranſactionis ad aliam diſputationem mandarunt, vt de ipſa donatione primo loco videretur, ſuper qua cum pluries ſuſcepta fuiſſet diſputatio, hodie tandem coram me fuit terminata, declarata validitate eiuſdem donationis.

Et quia duæ erant præcipuæ obiectiones, ex quibus ſemper impugnata fuit hæc donatio, quod ſcilicet fuiſſet ſimulata, eoquod tacito nomine Marchionis Fachenetti concepta fuiſſet in perſona Pompei Bonaccurſi, qui eadem die, & antequam fieret ſibi eadem donatio, declarauit quod illam recipiebat nomine Marchionis, & quod obſtare ei donationi videretur vitium litigioſi, cum pendente iudicio ſuper nullitate tranſactionis, & lite iam conteſtata, ad eamdem donationem deuentum fuerit, eaſdem obiectiones etiam Domini conſiderarunt in diſputatione hodie habita, cum ex illarum ſolutione viſa fuerit ſequi etiam reſolutio huius articuli.

Et quantum attinet ad vitium litigioſi, in quo maior vis ineſſe credebatur: cum illud nominatim & in ſpecie ſublatum fuiſſet ex licentia, quam Laurentius donator impetrauerat a Cardinali Legato vt hanc ipſam donationem facere poſſet, difficultas in hac parte reſtringebatur ad vnicam conditionem, ſub qua fuit eadem licentia conceſſa, quatenus ſcilicet ipſa donatio non fieret in potentiorem, cum huius qualitatis derogatione etiam opus fuiſſet, propter
duplicem prohibitionem legis à qua non ſolum interdicta 1
eſt omnis alienatio quæ fieri contingat lite pendente, *vt in l.vlt.C. de litigioſ. & in auth. nunc ſi hæres C.eod.tit.* Verum in ſpecie prohibitum eſt eaſdem alienationes fieri in perſo-
nas † potentiores ex edicto D. Claudij *relato in lib.4. C.ſub* 2
tit. ne liceat potentior.patroc. litigant. præſt.vel action. in ſe transfer. & ex reſponſo Caij, de quo *in lib.4.ff. ſub tit. de alien. iudic. mutan.cauſ. fact. cui ſimilis eſt tit.in decretal. tit 42.lib.1.*

Sed antequam de hac qualitate videatur, an illa ſcilicet conuenire poſſet perſonæ Marchionis Fachenetti, cui verè facta fuit hæc donatio, conſiderarunt Domini diuerſitatem cauſæ, ex qua damnantur huiuſmodi alienationes,
aut conceſſiones factæ, in potentiores, quæ cauſa ſicut † 3
non vna eſt in iure, ita neque idem eſſe poterat illius effectus, dum enim ſub titulo digeſtorum & Decretalium pro-
hibetur alienatio † cauſa mutandi iudicij, conſideratur ſo- 4
lum præiudicium collitigantis, & ne per eam alienationem efficiatur deterioris conditionis is, cum quo cedens litem habebat & hinc vt eidem præiudicio occurratur, ſatis exiſti-
matur † quæcumque auctoritas, aut qualitas per quam 5
eadem auctoritas oſtendi videatur in perſona cui facta ſit alienatio, vt declarat *gloſ. in l.2. in verb. actiones. C.ne liceat potent. quam ſequuntur* Alberic. & Salic. *num.2.* Bart. *num.3. in noua lectur.* Iaſ. *in l.1. in fin.C. eod. tit.* Ant. de Butr. *in cap.2.de alien.iudic. mut. cauſ. fact.* Pariſ. *conſ. 96. num.16. lib.4.* Iacob. de Arena *de ceſſione actionis rubr. 3. num. 50.* Contrarium verò accidit in terminis alterius edicti relati in *C. ſub tit.ne lic. potent.* In quo cum damnentur
patrocinia, † & interceſſiones potentiorum in oppreſſio- 6
nem tenuiorum hominum etiam ſub pœna amiſſionis cau-
ſæ cedenti actionem, † & pœnæ arbitrio Iudicis impo- 7
nendæ ei, in quem eadem actio tranſlata fuerit, † vt expreſsè cautum reperitur tàm in *l.1.quam l.2.eod.tit.* Ideò ad hunc effectum potentia illius, qui talem ceſſionem recepe-
rit, debet eſſe talis, ex qua ſequi poſſit † effectus huius 8
timoris, qui aduerſarium turbare valeat. Vnde eſt quod in terminis eiuſdem edicti non ſatis eſſe exiſtimatur po-
tentia, quæ † proueniat ex diuitijs ſiue ex quacumque 9
alia cauſa per quam aliquis conſtituatur inter primates Ciuitatis, vt admittunt omnes ſcribentes. Immò neque idem
officium ſatis ad id reputatur, † niſi etiam reſideat in per- 10
ſona, quæ talem timorem poſſit incutere, vt poſt *gloſ. in l. 1. in verb. potentiorum C. ne lic. potentior declarat* Bald. *in l.2. num.2. C. eod. tit. & in conſ. 151. verſ. t.* Salicet. *ſuper eadem l.2. num.3.* Abb. *in c.ex parte de alienat.iud.mut. cauſ.fact. num.1.& 9* Hoſtien. *num.9.* Innocent. *num.5.* & hinc etiam eſt,
quod hanc potentiam modo admittant, † modo negant 11
Doct. ex diuerſitate ſubiecti, aut perſonarum, in quibus illa conſiderari debeat, & ad hunc effectum negauit Caſtr. *in l.1.*
num. 3. magnum † Doctorem Bononiæ dici poſſe poten- 12
tiorem; & quod Clericus ratione ſolius † Clericatus eſſet 13
potentior laico, à quo ceſſionem accepit, negauit Abb. *in cap.2. num.2.* Hoſtien. *num.9. de alienat. Iud. mut. cauſ. fact.* Bal. *in l. per diuerſas. num.3. C. mandat.* Pariſ. *conſ. 96. num. 16. lib. 4.* vbi auctores contrarium aſſerentes declarauit intelligendos eſſe in terminis alterius edicti Sarnen. *in reg. de ſubrogan. collitig. quæſt. 1. num. 2.* ita etiam declarans contrarium ſtylum Cancellariæ, Rot. *deciſ. 1.de alien.*
Iud.mut.cauſ.fact.in nou. & è contra quod tutor ſit pupillo † 14
potentior, ne poſſit ceſſionem actionis recipere contra eumdem pupillum in terminis huius edicti voluerunt Butr. *in d. cap. 2. de alien. Iud mut. cauſ.fact.* Azor. *in ſumma C. ne lic. potentior num. 3.* Salicet. *in l 2.eod.tit.num.3. ſpeculat. in tit.de ceſſ.action. §. ſciendum num. 1.* in ſumma illud requirunt Doctor. vt hæc potentia non ſolum ſit ratione officij,
† ſed vt ex cauſa eiuſdem officij poſſit quis terrori eſſe 15
ſuo aduerſario, qualis communiter reputatur habens officium cum mero & mixto imperio, vt declarat Bart. *ſuper d.l.1.num.3.* Bald. *num.1.* Angel. *num.1* Iaſ. *num.2.* & notant

Digitized by Google

Canoniſtæ. communiter *in cap. 2. de alienat. Iud.* *vbi* Innoc.
num. 5. Anchar. *&* Imol. *num.* 3. Henric. Boich. *num.* 4.
Luc. de Penna *in l. 2. C. ne ruſtic. ad vllum obſequium deuoc.*
16 *lib.* 11. *num.* 2. cum diſpoſitio † eius legis ſit pœnalis, &
odioſa, vt ibidem conſiderauit Iaſ. *num.* 1. Caſtr. *num.* 3.
Aret. *num.* 1. & pluribus comprobat Oſaſch. *deciſ.* 144. *num.*
53. Hipp. Rimin. *conſ.* 14. *num.* 10.

His ita conſtitutis ſuper declaratione huius qualitatis &
potentiæ quæ nominatim excepta fuit in ea licentia Cardi-
nalis Legati, duæ ſupererant inſpectiones. Qua ratione
eſſet ea potentia accipienda in caſu huius deciſionis, & an
illa conſiderari poſſet in perſona Marchionis Fachenetti oc-
caſione dictæ donationis. Et incipiendo à prima eum ea-
dem donatio quam habuit ipſe Marchio à Laurentio Sala
mediante perſona Pompei Bonaccurſij facta fuiſſet, poſt-
quam lis eſſet conteſtata inter eundem Laurentium, ac Hie-
ronymum, & Philippum de Ballattiois, non viſum fuit,
quod poſſent hoc caſu applicari termini edicti de alienatione
17 facta cauſa mutandi iudicij, † non ſolum quia hæc erat
vna ex differentijs, ex quibus diſtinguitur hoc ab altero edi-
cto, cuius mentio habetur *in Cod. ſub tit. ne lic. potent.* vt
ſcilicet iſtud reſpiciat iudicium, quod cœptum ſit illud ve-
rò ſolum iudicium futurum, vt habetur in *l. ex hoc edicto.*
§. ait prætor. ff. quod vi aut clam. not. gloſ. in cap. 1. eod. tit.
in verb. vertitur, & in ver. mutationem fecerint. Salicet.
in l. 1. C. ne lic. potent. num. 3. *ſpecul. in tit. de ceſſ. act. §.*
ſciendum num. 12. Verum etiam quia neque aliqua muta-
tio eiuſdem iudicij ſucceſſit, cum ex cauſa eius ceſſioois
non fuerint coacti Ballattini proſequi coram alio Iudice cau-
ſam, quam ſuper reſciſſione tranſactionis mouerat Lau-
rentius, ſicuti neque detrectare potuit Marchio Fachenet-
tus iudicium huius Tribunalis, in quo commiſſa hodie re-
peritur hæc cauſa ad inſtantiam illorum de Ballattinis, cum
18 hæc etiam † mutatio fori requiratur, vt locus eſſe poſſit ei-
dem edicto, vt notauit *gloſ. in c. ex parte de alien. iudic. mut.*
cauſ. fact. in verb. Eccleſiaſticum forum. Rot. *deciſ.* 1.
eod. tit. in nou. quæ ideo dixit ceſſare rationem, &
diſpoſitionem eiuſdem edicti, ſi aliqua ratione euitari
poſſit ea mutatio.

In ſecunda dubitatione circa qualitatem perſonæ Mar-
chionis, neque ex ijs qualitatibus, quas in eo conſiderabant
Ballattini, viſum fuit Dominis, quod ſequi poſſet effectus
eius potentiæ, quam DD. conſiderant in propoſito & in ter-
minis eiuſdem edicti ne lic. potent. Et eum ad hunc effe-
19 ctum & in caſu de quo agitur † non poſſent ſatis eſſe di-
uitiæ, neque quæcumque alia potentia, quæ ſit cauſata,
vel ex dignitate propriæ familiæ, vel ex coniunctione alia-
rum familiarum nobilium Ciuitatis, non ſolum ex ratione
ſuperius dicta, quod ſcilicet eidem potentiæ debeat eſſe co-
niuncta iuriſdictio, ſed quia hæ qualitates concurrebant
etiam in perſona illorum de Ballattinis, vnde & illud notant
Doct. in hac materia, vt non ſit locus eidem edicto, ſi ceſſio
20 facta ſit in perſonam æquè potentem, & contra † quam ce-
dens priùs habebat actionem, vt in ſpetie voluerunt Alex.
in l. 2. num. 3 *& in l. 1. num.* 1. Bald. *ſuper eadem l. 1 num.* 2. Iaſ.
num. 3. Caſtr. *num.* 2. Butrig. *in* 3. *notab. & fuit reſolutum co-*
ram Verall. *deciſ.* 158. *lib.* 1. *in manuſcr.* ex duabus quali-
tatibus videbatur deduci poſſe eadem potentia, nempè ex
tit. Marchionatus, & ex dignitate, ſeu officio Senatoris,
quod idem Donatarius gerebat in ſua patria & Ciuitate Bo-
nonieſi. Cum autem titulus Marchionatus non eſſet in Re-
gione Bonanieſi, vbi degebant Ballattini, & ſita erant bo-
na, ſuper quibus erat controuerſia, ſicut nihil erat quod
21 ex cauſa eiuſdem Marchionatus ipſi Ballattini † timere
poſſent, ita neque poterat ex eo oſtendi hæc potentia quaſi
ceſſante ratione illius edicti, vt in ſpecie arguere viſus eſt,
Butrig. *in* 6. *l.* 1. *num* 2. *in* 2. *lim.* Bald. *in l. 2. num* 2. Iaſ. *in l.*
1. *num.* 2. & in ſimilibus terminis ſi potentia † ſit extra lo-
22 cum beneficij quod non poſſit haberi aliqua illius ratio, vt
iuſpatronatus dicatur ex vſurpatione, reſolutum fuit *in*
Meliten Iuriſpatronatus 10. *Maij* 1608. *coram Card. Ca-*
23 *ualer.* & licet eandem deciſionem † declarauit Rota *in*
Ferrarien. Archipresbyteratus 16. *Iunij* 1628. *coram R. D.*
meo Decano, vt non procedat quando potentia eſt talis,
24 quæ inſinuat etiam in locum beneficij, † non tamen pote-
rat effectus eius auctoritatis, qua forte pollebat Donata-
rius in ſuo Marchionatu conſiderari in aliena ditione, &
25 in ea præſertim Ciuitate, † in qua reſidebat Legatus, &
nemo iuſtitiam ab eo ſperare non poterat, vt nominatim
de Ciuitate Bononien. conſideratum fuit *in Bononien. ſe-*
parationis thori 9. *Decembris* 1613. *coram R. Seleucien.* &
notant Doct. *in* 2. *cap. de alienat. iudic. mut. cauſ. fact. vbi*
Card. & Innoc. *num.* 5. Hoſtien. *num.* 9. Ant. de Butr.
num. 16. *& prob. text. in l. non eſt veriſimile. ff. de eo,*
quod met. cauſ. & in l. 1. & 2. C. de ijs qui per met. iudic. non
appellauerunt.

Altera qualitas per quam videbatur, quod poſſet dubita-
ri de potentia Donatarij, erat officium Senatoris, quod idem
gerebat in ſua patria, & Ciuitate Bononien. ſed licet † il- 26
lud per ſe magnum ſit, & præcipuum in ea Ciuitate, non
tamen exiſtimarunt Domini, quod ex cauſa eiuſdem offi-
cij potuerit ipſe Donatarius timori eſſe ſuo Aduerſario, ete-
nim non ſolum vigebat eadem omninò ratio, quòd idem of-
ficium exerceretur in Ciuitate alterius iuriſdictioni ſubie-
cta, ſed neque aliquam iuriſdictionem habebat Marchio Fa-
chenettus ex propria perſona, & tanquam vnus ex ſingulis
Senatoribus, cum omnis iuriſdictio quæ eidem competebat
ex cauſa huius officij, communis eſſet toti ei magiſtratui &
ab alijs omnibus Senatoribus ſimul exerceretur, vt in ſpecie
† de perſona Senatoris, qui ſuperiorem recognoſcat vel Prin- 27
cipem, vel Senatum, conſiderauit Oſaſch. *deciſ.* 144. *num.* 22.
ſola ad conſtit. Sabaud. tit. de formis, & ſolemnit. ſeruan. pro
confirmat. contract. gloſ. 2. num. 36. & probat. text. in *l. ad inui-*
diam. C. de his quæ vi, metuſue cauſa fiunt, & nominatim de
Senatore Bononien. loquitur deciſio *Bononien. ſeparationis*
thori coram Reuerendiſſ. Seleucien.

Nec viſum fuit contrarium diſponi ex Statuto † Bono- 28
nien. dum ſub tit. 45. lib. 3. decernit nullas & irritas eas ceſ-
ſiones, quæ fierent à Ciue, aut ruſtico occaſione delicti pa-
trati vel committendi in virum magnatem, aut potentem,
licet enim ſub eo nomine † magnatum exiſtimauerit gloſa- 29
tor intelligi debere quinquaginta eos viros, quibus commiſſa
eſt adminiſtratio rerum publicarum Ciuitatis, è quorum
numero eſt hodie ipſe Marchio Fachenettus, non tamen po-
terat † diſpoſitio eiuſdem Statuti trahi ad hunc caſum, quo 30
ceſſio non facta fuit occaſione alicuius delicti atque ita in
fraudem fiſci, ſed ſponte ac bona fide, & ipſe Laurentius ce-
dens abdicauit à ſe ius omne, quod ſuper dd. bonis habebat.
Non autem permanſit in poſſeſſione eorundem bonorum
poſt ceſſionem à ſe factam, vt hanc continuationem
poſſeſſionis in cedente conſiderauit idem Statutum ad ef- 31
fectum arguendæ ſimulationis & nullitatis contractus.

Hinc etiam dixerunt Domini, quod vis fieri non pote-
rat ſuper eo reſcripto Cardinalis Legati quaſi id colligi vi-
deretur ex eodem reſcripto, vt etiam in Ciuitate ſubiecta
dari poſſet hæc potentia, ſine qua non fuiſſet opus addere
eam limitationem, & prohibitionem, ne bona, quorum
alienatio concedi petebatur, deuenirent in potentiorem
pluribus enim modis viſum fuit, quod poſſet huic obiecto
reſponderi, ſicut plures erant caſus, ex quibus verificari
poterat ea limitatio poſita in dicto reſcripto: Nempe ſi
facta fuiſſet eadem alienatio in ipſum Senatum, ſiue † 32
quamcumque aliam Vniuerſitatem, aut Collegium,
aut etiam in alias perſonas particulares, quarum iuriſdi-
ctio cum eſſet extra dictionem Eccleſiaſticam, illarum
potentia non ſubijciebatur iuriſdictionis Card. Legati, &
generaliter in omnibus ijs, † quibus conuenire poterat hęc 33
qualitas, & nomen potentioris, de quibus *gloſ. in cap.*
potuit de locat. & in terminis huius edicti, Aym. *in conſ.*
205. *num.* 44. Ioann. de Platea *in l. vlt. in fin. C. de iur. Rei-*
pub. lib. 11. Præterquam hæc, & ſimiles clauſulæ refe-
rebantur potius ad ſtylum Cancellariæ, & Datariæ,
quæ ſicut reſtatur Sarnen. *in reg. de ſubrogan. quæſt.* 5.
ita ſemper † reſcribere conſueuerunt in alienationibus fa- 34
ctis lite pendente, etiam quod illæ fiant ad fauorem pri-
uatæ perſonæ ad effectum concurrendi fraudibus, & impe-
diendi ſimulatas ceſſiones.

Et hæc Domini conſiderarunt ſuper prima exceptione,
& obiectione contra hanc donationem, qua ſublata credide-
runt etiam tolli aliud vitium ſimulationis eiuſdem donatio-
ni oppoſitum: quia cum de veritate † actus non dubitetur, 35
neque controuertatur factum ipſius donationis, ſimula-
tio verſabatur circa ſolam perſonam Bonaccurſij, qui ean-
dem donationem recepit pro Marchione Fachenetto, † quę 36
ſimulatio non eſt à iure damnata, dummodo in perſo-
na, cuius nomen tacitum fuit, non concurrat aliqua qua-
litas, propter quam eidem prohibitum ſit contrahere, vt
declarat Bald. *in l. cum precibus in fin. C. de probat. & in l.*
multum. C. ſi quis alt. vel ſib. Bero. *conſ.* 166. *num.* 2. *lib.* 1.
Menoch. *de præſ. lib.* 3 *præſumpt.* 125. Card. Seraphin. *deciſ.*
660. *num.* 4. *& deciſ.* 1210. *num.* 6. Immò etiam in terminis edi-
cti *ne lic. potentior.* neque ſatis cenſetur eſſe ſola potentia
illius

Digitized by Google

illius, cui facta dicitur ceſſio, ant donatio niſi ſimul concur-
37 rat dolus, & eadem ceſſio † probetur malitioſè facta, & animo opprimendi aduerſarium, vt notant Doct. ſub vtroque tit. & inter cæteros Bald. *in l.1.num.2.* Butrig. *in fin. in 4. notab. C. ne lic. potentior.* Abb. *in c.2. de alien. iud. mut. cauſ. fact. num.4.* Specul. *tit. de ceſſione actionis. §.1. num.5.* Sarnen. *ad reg. de ſubrogan. in adduct. q.1. num.3. & fuit reſolutum coram* Verall. *deciſ.150. lib.1.*

Et ita &c.

¶ *In hac cauſa in ſequenti parte tres aliæ deciſiones habeatur, prima ſub die 28. Aprilis 1628. coram eodem R.P.D. Veroſpio, aliæ vero ſub dieb. 25. April. 1639. & 13. Maij eiuſdem anni coram R.P.D. Merlino.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 258. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 9. Decembr. 1637. coram R. P. D. Carrillo. Allegatur etiam infra in ſequenti deciſione.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Meleuitana erectionis Collegiatæ.

Die Lunæ 12. Decembris 1633.

ARGVMENTVM.

Litteræ Apoſtolicæ circa erectionem alicuius Eccleſiæ Parochialis in Collegiatam ex quibus bene dicantur iuſtificatæ, & præſertim quando dicatur ſufficiens, & perpetua dos aſſignata ad hunc effectum, & quid ſi ſit conſtituta in cenſibus.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ ſemper ſolent executioni demandari.*

2 *Teſtes, quando dicantur deponere de certa ſcientia, & num.5.*

3 *Teſtes duo ſufficiunt in qualibet materia pro plena probatione.*

4 *Teſtes examinati ſine citatione partis coram Iudice, ſemper pro adminiculo deſeruiunt pro pleniori probatione.*

6 *ad Valoris beneficij narrati iuſtificationem ſufficiunt teſtes deponentes de publica voce, & fama, amplia num.7.*

8 *Inſtrumenta acquiſitionis bonorum probant dominium, quando ſunt adminiculata.*

9 *de Dominio quando agitur incidenter, probatur ex ſola poſſeſſione.*

10 *pro, & contra Poſſeſſorem ſemper vrget conſequentia, ſi poſſidet, ergo fructus percepit.*

11 *Fructus, quod præſumatur quis percepiſſe, ſufficit probare, quod poſſederit.*

12 *Verba, non aliter, ſolent remouere ſenſum ab actu.*

13 *Cenſus imputantur inter bona immobilia.*

14 *Beneficiorum dotes poſſunt conſtitui ſuper cenſibus.*

15 *Et hoc multo magis procedit, quando partim eſt ſuper bonis immobilibus, & partim ſuper cenſibus.*

16 *Dominij præſumptio quando intret.*

17 *Euictionis promiſſio in omnibus contractibus admittitur, & ſeruari ſolet pro aſſecuratione.*

18 *Ratificatio contractus non eſt neceſſe, vt fiat, ſi in præſentia eius ſit celebratus.*

19 *Emptionis, & venditionis contractus de ſui natura ſunt perpetui.*

20 *Cenſus ſunt redimibiles ex parte venditorum.*

21 *Beneficij dos, quando eſt ſuper cenſibus dato, quod illi redimantur, pretium eorum eſt inueſtiendum in alijs cenſibus, vel in ſtabilibus, ad hoc vt ipſa dos perpetuetur.*

22 *Dotem, qui dat pro emenda dote Eccleſiæ, & ipſam Eccleſiam dotare videtur.*

23 *Cenſus ſecundum Bullam Nicolai, & Martini non poſſunt conſtitui vltra ſummam decem pro centenario.*

24 *poſt Dominij translationem incrementa, & decrementa ſpectant ad Dominos, & non ad transferentes.*

25 *Gratia ſufficit, vt iuſtificetur ſecundum tempus datæ, & valorem de illo tempore, non autem de futuro probare.*

DECISIO CCLXXXIII.

CENSVERVNT Domini litteras Apoſtolicas Inquiſitori Meleuitano directas mandantes Eccleſiam Parochialem de Bircarcara erigi Collegiatam eſſe exequendas.

In eiſdem enim litteris multa narrantur, quæ viſa fuerunt ſufficienter ad eundem effectum iuſtificata, &
iuſtificatæ † ſemper ſolent exequutioni demandari, *c.* 1
ſi capitulo cum gloſſ. in verb. exequatur de conceſſ. præben. in 6. Rot. *deciſ. 48. & 506. num. 1. par. 1. recent.*

Frequentia namque populi, quæ in litteris promittitur quingentarum ſcilicet familiarum, Doctorum, & aliorum ingenuorum virorum, & opulentorum copia, agrorumque fertilitas concludenter probatur ex teſtibus coram exequutore examinatis, & alijs duobus
in Curia parte citata receptis de certa † ſcientia de- 2
ponentibus, quia diu habitauerint in dicto Oppido de Bircarcara, & de præſenti habitant, & alij nati in eodem loco ſunt, & educati, quibus in Curia validè
examinatis, ſi eiſdem ſimpliciter adhærendum ſit, † 3
ſufficit pro plena probatione cum ſint duo, *cap. in omni negocio. cap. licet de teſtibus. l. vbi numerus. ff. eod. tit. de teſtibus. gloſſ. in cap. præſul. 2. quæſt. 4.* quam pro ſingulari notat Abb. *in cap. quoties in princip. de teſtibus.* Surd. *conſ. 12. num. 33. lib. 1.* quod ſi adden-
tur alij teſtes coram exequutore examinati † etiam ſi- 4
ne citatione partis, de cuius intereſſe agitur, ſemper pro adminiculo deſeruiunt pro pleniori probatione, Caputaq. *deciſ. 208. num. 10. par. 1.* Seraph. *deciſ. 525. num. 1.* Rot. *deciſ. 18. num. 3. & 661. num. 1. par. 2. recent.*

Capacitas eiuſdem Eccleſiæ ſucceſſiuè narratur in ſui ſtructura ampla & commoda, ac paramento & organo, alijſque ad diuinum cultum in ea peragendum neceſſarijs competenter inſtructa, quæ omnes qualitates ex eiſdem teſtibus tàm coram exequutore, quàm in Curia examinatis quorum dicta dantur ſumm. num. 2.
& 3. ſimiliter probantur cum ratione ſcientiæ, † quia 5
habitent, & habitauerint in dicto Oppido, vbi ſita eſt Parochialis in Collegiatam erigenda, qui ſuper primo etiam reſpondent ſupplicantem eſſe iuriſconſultum, & Prothonotarium, & Parochum ipſius Eccleſiæ, prout ipſe in litteris ſe talem eſſe Sanctiſſ. inſinuauit.

Valor etiam Parochialis huiuſmodi narratus per aſcenſum ad centum ducatos de Camera ex eiſdem teſtibus qui dantur ſumm. num. 6. concludenter probatur cum ratione eorum dicti, quia viderunt notulas recollectionis fructuum, & primitiarum, & quod au-
dierunt à Beneficiatis illius Eccleſiæ, & † de publica 6
voce & fama quod ſufficit ad iuſtificationem narrati valoris beneficij, Put. *deciſ. 29. lib. 1.* Rota *deciſ. 143. num. 2. coram Papa Greg. XV.* etiam admittens hanc
probationem, † cum vnico teſte, & fama. 7

Denique narratiua aſſignationis dotis Collegiatæ ex nunc ſcutorum monetæ Meleuitanæ 420. & poſt obitum oratoris ſcutorum 300. ſimilium probatur ex publicis inſtrumentis acquiſitionis ſtabilium & cenſuum
in actis productis, † quæ inſtrumenta quando vt in 8
præſenti ſunt adminiculata probant dominium, Ang. *in l. officium. num. 2. ff. de rei vend.* Soccin. ſen. *conſ. 89. num. 9. & 11. lib. 1. & 187. num. 2. lib. 2.* Rot. *deciſ. 290. num. 1. par. 2. recent.*

Adminicula autem plura concurrunt, nempe poſſeſſio bonorum iuxta tenorem inſtrumentorum, fructuum perceptio, ac fama, de quibus deponunt teſtes dati ſumm. num. 8. & ſecundum ſufficere † ſolam poſſeſ-
ſionem firmauit Bart. *in l. quidam in ſuo ff. de cond. & 9
inſtitut.* Seraph. *deciſ. 832. num. 1.* Vaſchez. *illuſtr. controuerſ. lib. 2. cap. 70. num. 19.* ſemper enim vrget con-
ſequentia pro & contra poſſeſſorem, ſi poſſidet, † er- 10
go fructus percipit *l. Iulianus. §. ex vendito. ff. de act. empt.* Rot. *in nouis deciſ. 5. de præben.* Seraph. *deciſ.*
1245. num. 7. vt ideo ſufficiat † probare aliquem poſ- 11
ſediſſe, cum ſemper præſumatur fructus percepiſſe.

Non obſtat, quod huiuſmodi gratia emanauerit ſub condi-

Digitized by Google

tione ibi(mandamus quatenus ſi & poſtquam dictus Philip-
pus redditum annuum huiuſmodi pro dote tutè & ſecurè, ac
validè, & perpetuò aſſignauerit non antea, nec aliàs dictam
Parochialem Eccleſiam erigas,) quæ conditio cum purifica-
ta fuerit ex inſtrumentis productis quoad ſecuritatem reddi-
tus, neque quoad perpetuitatem dicebatur ſemper deficere
12 Papę voluntatem propter formam † verborum(& non aliàs)
quæ ſolent remouere ſenſum concedentis ab actu, Gloſſ. &
Bald. *in l. ſi quidam. C. de except.* Seraph. *deciſ.* 838. *num.* 7. *cum
alijs allegatis.*

Quia quoad validitatem bonorum aſſignatorum Domini
non dubitarunt ſiue conſiſtant in ſtabilibus, ſiue in cenſibus,
13 quia & ipſi cenſus † inter immobilia computantur, & vali-
dè dotes beneficiorum poſſunt ſuper eis conſtitui, *Clem. exiui
14 de Paradiſo. §. cumque annui redditus de verb. ſignif.* Surd.
deciſ. 204. *per tot* Seraph. *deciſ.* 224. *num.* 4. Mantic. *deciſ.*
14. *num.* 1. *&* *deciſ.* 84. *num.* 23. *&* 85. *num.* 7. *penes* Cenc. *de cenſ.*
15 & eo facilius ſuſtinetur † aſſignatio dotis, quando conſiſtit
partim in ſtabilibus, & partim in cenſibus, vt infra dicetur
Lambertin. *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 5. *art.* 2. *num.* 3.

Quo verò ad ſecuritatem reſpectu eorum, à quibus ſtabi-
lia, & cenſus fuerunt empta vltra inſtrumenta requiſitio-
16 num, quæ fuerunt in actis exhibita, concurrit prætetea †
præſumptio dominij eorundem ex rationibus ſupradictis, ac
demum promiſſio particularis, & ſpecialis ipſius fundatoris
17 de euictione, quæ ſufficere debet, & in omnibus † contracti-
bus admittitur, & ſeruari ſolet pro ſſecuratione.

Neque verum eſt, quod aliqui ex illis cenſibus ſint vendi-
ti à marito, & vxore cum promiſſione de rato, quæ ſecuta
non eſt, quia conditiones de ratificando non leguntur in in-
18 ſtrumentis exhibitis, & quatenus reperiretur † contractus
fuerunt in præſentia vxorum celebrati, quæ validè contra-
ctus prædictos approbarunt.

Demum quod dotis aſſignatio perpetuò durare habeat, ſi
perpetuitas referatur ad naturam contractus emptionis, &
venditionis ex ſtabilibus, quæ dantur pro annuo reddit u ſcu-
torum 375. dubitari non poteſt quin aſſignatio futura ſit
19 perpetua, cum & † ipſi contractus tàm ex pacto, quàm de
ſui natura ſint perpetui, Couar. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 5.
verſ. quarto quoties, & idem fuit dictum in Romana cenſus 9.
Decembr. 1619. *coram D. meo Cardinali Veroſpio.*

Si verò eadem aſſignatio referenda ſit ad cenſus qui ſecun-
20 dum Bullam Pij V. † perpetui non ſunt ſed redimibiles ex
parte venditorum, & tunc ſufficit, quod ex pretio redigendo
21 poſſint emi alij cenſus, vel ſtabilia ad hoc vt † ipſa dos per-
petuetur & ſuſtineatur, Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 1 *qu.*
5. *art.* 2. *num.* 3. *verſ. non negarem tamen*, & rationem aſſignat
22 Roch. *eod. tit. in verbo, & dotauit qu.* 18. *num.* 28. quia qui dat †
pretium pro emenda dote, & ipſam Eccleſiam dotare videa-
tur.

Quod ſi replicetur ex pretio redigendo poſſe emi alios cen-
ſus, vel ſtabilia, ſed non in eadem quantitate redditus, ex
quo cenſus aſſignati, & ſecundum inſtrumenta in actis ex-
hibita fuerunt conſtituti ſuper bonis alienantium ad ratio-
nem octo, nouem, & decem pro centenario, & ad rationem
dicti redditus fortè non reperiretur inueſtimentum.

Vltra conſuetudinem illarum partium, in quibus cenſus
conſtituuntur ad rationem nouem, & decem pro centenario,
inhærendo Conſtitutionibus Nicolai, & Martini prohiben-
23 tibus impoſitiones cenſuum tantummodo † vltra ſummam
decem pro centenario: aduerterunt Domini quod pro ſtabi-
libus ſcutorum 375. de perpetuitate non eſt dubitandum, &
pro poſſibili diminutione redditutum reſpectu cenſuum pro
complenda dote promiſſa in ſumma ſcutorum 720. in totum
loco cenſuum aſſignandorum pro adæquanda ſumma ſcuto-
rum 720. præter ſcuta 375 in ſtabilibus fuerunt aſſignata ſcu-
ta 420. atque ita ſcuta 75. vltra ſummam promiſſam ſcuto-
rum 720. pro dote quæ ſufficiunt pro euitanda caſuali dimi-
nutione ex cenſibus proueniendа, & vlterius idem fundator
obligauit ſe, & omnia bona ſua in caſum prædictæ diminu-
tionis ad manutenendum annuum redditum aſſignatum,
24 quod nec etiam de iure tenebatur, ex quo incrementa, † &
decrementa poſt dominij tranſlationem ſpectant ad Domi-
nos, non autem ad transferentes *l.* 1. *&* 2. *C. de peric. & com-
mod. rei vend* Natr. *conſ.* 353 *num* 4. Menoch *conſ.* 26. *num.* 16.
Peregr. *de fideicom. art.* 10. *num.* 11. *& ſeq.* & dotantes tenean-
25 tur tantummodo † iuſtificare gratiam ſecundum tempus
datæ, & valorem de illo tempore, non autem de futuro pro-
bare, Felin. *in c. eam te num.* 3. *de reſcript.* Caputaq. *deciſ.* 330.
par. 3.

Et ita, &c.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Meſcultana erectionis Collegiatæ.

Die Veneris 10. *Februarij* 1634.

ARGVMENTVM.

Tractatur de iuſtificatione narratiuæ in litteris Apoſtolicis. Iura extracta lite pendente, & ſine citatione partis, quando dicantur in forma probanti, licet non ſint extracta à Notario de eis rogato, & plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua ſufficit iuſtificari quoad nudum factum.*
2 *Illatio non ſit ad diuerſa.*
3 *ad Dominij rei emptæ acquiſitionem requiritur, vt venditor ſit ſatisfactus de pretio.*
4 *Acquiſitio rei emptæ, quando non ſit certa, & ſecura.*
5 *Inſtrumenta extracta lite pendente, & parte non citata, non probant, quod multo magis procedit ſi ſit extractum à Notario de illis non rogato, ampl ia num.* 6.
7 *Notarij rogati de inſtrumentis, poſſunt illa extrahere etiam lite pendente, & parte non citata.*
8 *Iura extracta per Notarios de eis rogatos habentur loco originalium.*
9 *Iura extracta per Notarios de eis non rogatos, non probant.*
10 *Notarius quando exemplat inſtrumenta Notarij demortui, & id facit auctoritate Iudicis, Statuti, vel Principis, valet talis extractio etiam parte non citata.*
11 *Notarius, quod ſit ſucceſſor in officio Notarij demortui, ſtandum eſt eius aſſertioni.*
12 *Inſtrumenta Notarij demortui non conſeruantur apud ſucceſſorem vti hæredem.*
13 *Notarius an ſit legalis, necnon iſtud dubium tollitur, ſi adſint litteræ legalitatis in inſtrumento de quo quæritur.*
14 *Notario non creditur aſſerenti ſe de tali inſtrumento rogatum, niſi exemplatum exhibeatur.*
15 *Notario creditur danti fidem de ſcripturis in actis ſuis exiſtentibus.*
16 *Notarij quod dent fidem de actis ab ipſis rogatis quotidie practicatur.*
17 *Notarij aſſertio de aliquo inſtrumento quando eſt certa per expreſſionem diei, menſis, & anni, & eſt etiam adminiculata per alia inſtrumenta, Rota dictæ aſſertioni multum deferre ſolet.*
19 *Clericus in actu diſpoſitiuo inter viuos æquiparatur vſufructuario habenti facultatem de iure beneficium liberè diſponendi in vita, & n* 19

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 258. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 9. Decembr. 1637. coram R. P. D. Carrillo.

DECISIO CCLXXXIV.

DVM hæc cauſa ſuper eiſdem eſſet propoſita reſponſum fuit, ſtandum in iam reſolutis 12. Decembris 1633. * quia narratiuæ litterarum erectionis ſunt iuſtificatæ quoad omnia, & ſignanter quoad ſecuritatem & perpetuitatem dotis Eccleſiæ erigendæ aſſignatam.

Non obſtant quæ ſecundum ordinem narratorum in litteris contra iuſtificationem replicantur. Et primò quod teſtes inducti non probent capacitatem Canonicalium ædium pro Præpoſito, & duodecim Canonicis prout in diſpoſitiua litterarum continetur.

Quia teſtes dati, & in prima deciſione ponderati bene probant narratiuam exiſtentiæ Eccleſiæ in ſua ſtructura, & ædificijs capacis amplæ & commodæ. Cæterum quod in diſpoſitiua Canonici, & Præpoſitus teneantur apud illam perſonaliter reſidere, & in eiuſdem Canonica in ſimul

cohabita-

Digitized by Google

cohabitare, & teſtes de ſtructura cannnicæ nihil deponunt,
non pertinent ad iuſtificationem narratiuæ, neque ad con-
ditionem, quod ante nec aliàs non conſtructis ædibus cano-
nicalibus Parochialis erigatur in Collegiatam, ſed ab obliga-
tione Canonicorum poſtquam ſnerit erecta: propterea de
1 narratiua quæ † ſufficit iuſtificari quoad nudum factum,
Ægid. *deciſ.* 116. *in fin.* Rot. *deciſ.* 410. *num.* 4. *par.* 1. *&* 99. *num.*
3. *par.* 2. *recent.* ad obligationem per Papam poſitam in litte-
2 ris non bene † tanquam ex diuerſis inferri poteſt.

Neque pariter releuant, quæ contra ſecuritatem, & per-
petuitatem dotis aſſignatæ denuo opponuntur nempe in in-
ſtrumentis acquiſitionis bonorum, quæ pro dote dantur Ec-
cleſiæ erigendæ 1608. 1613. 1616. 1617. 1623. 1628. 1630. 1632.
probari quidem venditores de pretio ſuiſſe ſatisfactos, prout
3 ad † acquiſitionem dominij neceſſarium eſt §. *venditæ in-*
ſtit. de rer. diuiſ. l. quod vendidi ff. de contrahen. empt. Surd.
conſ. 38. *num* 27. *lib.* 1. ſed adhuc debita venditorum in prædi-
ctis inſtrumentis per Philippum accollata non probari ex-
4 tincta, & ideo non ſint certæ & ſecuræ acquiſitionis, † donec
per creditores ratione illarum anterioris hypotecæ poſſunt
vendicari, & euinci, *gloſ. in l. ſi mandato. §. ſui ff. mand.* Bald. *in*
l. 1. *C. ſi aduerſus vend.*

Quia ex facto demptis nonnullis modicæ ſummæ tollitur
obiectum. Nam in pede eorundem inſtrumentorum dantur
extinctiones partitarum accollatarum in proceſſu à fol. 45.
cum ſeqq. In primo namq. 1608. dantur omnes extinctiones,
in ſecundo 1613. idem legitur. In tertio 1616. eſt aduerten.
quod ſoluuntur vnciæ 61. in contanti, nec conſtat de aliqua
accollatione prout ponitur in ſumm. Capituli. In quarto
1617. verum eſt quod non conſtat de extinctione obligatio-
nis vnciarum 14. In quinto 1623. etiam verum eſt quod non
conſtat de extinctione vnciarum 37. ſexta vero acquiſitio de
anno 1628. facta pretio vnciarum 95. non eſt aſſignata in do-
tem Collegiatæ, ſed adhuc remanet in patrimonio Philippi,
ſeptima 1630. verum eſt etiam vnciæ decem accollatæ non
fuerunt ſolutæ. Ac demum 8. 1632. fatetur etiam non fuiſſe
ſolutas vncias ſex, quæ in totum non ſolutæ aſcendunt ad
ſummam vnciarum 63.

Cætera vero ſeptem inſtrumenta acquiſitionum, quæ
dantur in ſumm. Capituli num. 3. nempe prima Maij, & 3.
Nouembr. 1608. 6. Febr. & 28. Nouembr. 1613. 5. Nouembr.
1622. 10. Decembr. 1626. & 19. Nouembr. 1627. quamuis con-
tineant in corpore accollationes ſoluendi creditoribus ven-
ditorum maiorem partem pretij, attamen in pede earun-
dem dantur notæ ab eodem Notario firmatæ de extinctio-
nibus iuxta formam obligationum inſtrumentorum prin-
cipalium.

Non obſtat, quod tàm inſtrumenta prædicta, quàm alia
5 fuerunt † extracta lite pendente, & parte non citata, & ex
illis duo quæ dantur in ſumm. num. 3. & alia decem in eo-
dem ſumm. num. 6 fuerunt extracta, nedum lite pendente,
6 & parte non citata, ſed etiam à Notario † de eiſdem non ro-
gato, & abſque ſpecificatione auctoritatis illa exemplandi,
& tradendi, quibus nulla ſolet dari fides.

Quia quoad Notarios viuentes de inſtrumentis rogatos
7 etiam lite pendente, † & parte non citata non poſſunt
dubitare Felin. *in cap. cum P. tabellio num.* 3. *de fid. in-*
ſtrum. Bald. *in l. fin. ad fin. C. de eden.* Rot. *deciſ.* 1. *de*
fid. inſtr. in nou. Caputaq. *deciſ.* 170. *par.* 1. Rot. *deciſ.*
38. *num.* 1. *&* 59. *num.* 4 *coram Papa Greg. XV. &*
8 454 *num.* 1. *in eiuſdem impreſſis*, vbi firmatur † eſſe lo-
co originalium.

Quo verò ad extracta per Notarium non rogatum vera
9 eſt concluſio, † quod illa non probant, Rot. *deciſ.* 1. *de*
fid. inſtr. in nou. ſed etiam eadem declaratur, quando auctori-
10 tate Iudicis, Statuti, vel Principis habent auctoritatem †
exemplandi inſtrumenta Notarij demortui, vt poſſint edere
parte non citata, Iaſ. *in l. cogentur num.* 14. *ff. de eden.* Carpan.
ad ſtat. Mediolan ſtat. 377. *num.* 3. *&* 13. Card. Zabarel. *conſ.* 72.
in fin Couar. *pract. quæſt. cap.* 19. *num.* 3. Caputaq. *deciſ.* 351.
par. 2. *& in Mediolan. decimarum S. Donati* 23. *Ian.* 1612. *co-*
ram me, vbi aliæ deciſiones Rotales referuntur admittendo
11 quod † de ſucceſſore in officio ſtari debeat aſſertioni extra-
hentis. Quod etiam fuit firmatum *in deciſ.* 3. *num.* 1. *coram*
Papa Greg. XV.

Non poteſt in dubium reuocari auctoritas Notariorum,
qui huiuſmodi inſtrumenta exemplarunt ex eo, quod non
dicant in eorum ſubſcriptione ſe eſſe à Iudice deputatos, vel
ſucceſſores in officio Notarij demortui vel demortuorum,
ſed dicatur. Extracta per me Notarium infraſcriptum di-
12 ctorum actorum Conſeruatorem quaſi apud eos † poſſint
inſtrumenta conſeruari tanquam hæredes, Iaſ. *ead. l. cogen-*
tur. num 13. *ff. de eden.* Guidopap. *deciſ.* 118. *num.* 1. quia
tollitur æquiuocatio ex quo hodie non probatur ille Nota-
rius extrahens, quod fuerit hæres, neque eſt veriſimile quod
ſuccederet vniuerſis Notarijs morientibus, ex quo enun-
ciatio quod ſit Conſeruator non ad vnius ſolius Notarij acta
poteſt referri, ſed ad acta aliorum demortuorum, quorum
inſtrumenta à Conſeruatore fuerunt exemplata. Et vlte-
rius litteræ legalitatis Magni Magiſtri remouent omnem
difficultatem, † ex quo approbant auctoritatem Notarij 13
quoad ſcripturas, quas ſubſcripſit, itaut ſemper perſona
extrahentis dicatur Principis auctoritate inſtrumentum
exemplaſſe ſecundum opinionem, quam de Iudicis aucto-
ritate tenet Iaſ. *in d. l. cogentur n.* 14. *ff. de eden.*

Quod ſi replicetur admiſſa etiam valida extractione,
non tamen notas inſtrumentorum, quæ aut in margine
dictorum inſtrumentorum, aut in pede earundem poſitæ
ſunt poſſe dici in forma probanti, cum non credatur † 14
Notario aſſerenti ſe de tali inſtrumẽto rogatum, niſi exem-
platum exhibeatur, Ang. *in l. ſi donatio. ff. de donat.* Afflict.
deciſ. 48. *n.* 2. *&* 273. *in fin.* Becc. *conſ.* 5. *nu.* 5. Honded. *conſ.* 31.
num. 23. *vol.* 2.

Quia multum intereſt. An credatur Notario enuncian-
ti, & dicenti in alio inſtrumento conſtare de tali inſtru-
mento à ſemet rogato, & aliud eſt, An credatur Nota-
rio danti fidem † de ſcripturis in actis ſuis exiſtentibus. 15
Primo caſu vera eſt concluſio firmata, ſed nos verſamur in
illo. Secundò caſu creditur Mil. *in ſuo repert. verſ. notarius*
ſi iuratus, Rota *deciſ.* 368. *num.* 5. *coram Papa Greg. XV.*
Modern. *de probat. concluſ.* 1096. *num.* 10. *alios allegant*, &
quotidie practicatur, quod † Notarij dant fidem de actis 16
ab ipſis rogatis. Et nos verſati in hoc ſecundo caſu proba-
tur, quia dantur notæ inſtrumentorum extinctionis ſepara-
tim, & poſt clauſulam actũ per verba formalia proceſſu fol.
47. die 29. Nouemb. indict. 11. 1613. in actis mei Notarij Si-
monis extat recuperatio &c. & ita cantant cęterę extinctio-
nes, obligatio non accollatarum, ſed præterea quando
aſſertio † Notarij de aliquo inſtrumento eſt certa per ex- 17
preſſionem diei, menſis, & anni, ac etiam eſt adminiculata
ex concurſu tot aliorum inſtrumẽtorum, quæ ad inuicem ſe
coadiuuant, vt in præſenti Rota ſolet multum deferre in
hac materia probandi, vt in *Veliterna Caſalis* 7. *Iunij* 1574.
coram Card. Scipione Lancellotto, & 275. *nu* 5. *coram ſan. me.*
Papa Greg. XV.

Reſtant alia ſeptem inſtrumenta acquiſitionum cen-
ſuum, quæ leguntur ſtipulata ſub ratificatione, certarum
perſonarum in ipſis expreſſarum, & quæ dantur ſumm.
Capituli num. 5. qua non ſecuta, aut adhuc non probata,
dicebatur dotem, neque ſecuram, neque perpetuam dici
poſſe prout litteræ deſiderant.

Verum quia ſummæ omnes contentæ in ſupradictis ſe-
ptem inſtrumentis vna cum vncijs 63. non ſolutis, vt ſupra
accollatis non excedunt in ſorte, neque in redditu ſummam
ſcutorum 75. per Philippum aſſignatam vltra ſcuta 720.
pro dote narrata in litteris, ad quæ 75. non tenebatur, &
vlterius quia ſe obligauit pro euictione, & etiam in caſum
diminutionis redditus cenſuum, & venditores cenſuum
ſub ratificatione nihilominus obligati remanent. Viſum
fuit perpetuitatem, & ſecuritatem dotis aſſignatæ ſufficien-
ter probatam remanere.

Quæ dos etiamſi probaretur conſtituta de redditibus be-
neficiorum, non deficit in Philippo facultas diſponendi,
cum verſemur in actu diſpoſitiuo inter † viuos, in quo cle- 18
ricus æquiparatur vſufructuario habenti facultatem † de 19
iure beneficium liberè diſponendi in vita, *cap. fin. de pecul.*
Cleric. Iaſ. *conſ.* 75. *n.* 4. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 594. *nu.* 7.

Et ita &c.

* *Eſt deciſio præcedens.*

R. P. D. MOTMANNO.

Soaneñ Caſtrorum.

Die Lunæ 14. *Martij* 1634.

A R G V M E N T V M.

Caſtri conceſſio, qualiter intelligatur facta, de-
claratur tàm quando ſumus in Caſtro Eccleſia-
ſtico, quàm in Laicali.

S V M M A R I V M.

1 Iuriſdictio inferioris præſumitur feudalis.
2 Feudi conceſſio præſumitur in dubio facta conformis diſpoſitionis legis.
3 Caſtra, quamuis iuriſdictionalia, ſi ſint ſita extra ſtatum Eccleſiæ, præſumuntur conceſſa titulo potius donationis, quam in feudum, declara vt n. 4. & 5.
6 Iuriſdictionis conceſſio in ſtatu Eccleſiæ in dubio præſumitur Feudalis, non autem facta titulo donationis.
7 Eccleſia non præſumitur donare bona ſua contra diſpoſitionem, text. in c. non liceat Papæ 12. q. 2.
8 Minimum, quod eſt in dubio eſt ſequendum.
9 Conceſſio in feudum non eſt adeo magni præiudicij, ſicuti eſt donatio.
Per donationem perditur dominium directum, cum ſit ſpecies alienationis, n. 9.
10 Actus æquiuocus non concludit ad obſeruantiam.
11 Exemplum exempli non poteſt dici in forma probanti eſſe.
12 Exemplum exempli concurrentibus adminiculis ſuffragatur.
13 Probationes præſumptiuæ præſertim ad obtinendum feudum, non ſufficiunt.
14 Status vltimus quando non attendatur.

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 207 quæ eſt in eadem cauſa ſub die 27. Martij 1637. coram eodem bon. mem. Motmanno.

D E C I S I O CCLXXXV.

NOBILIS qu. Sinulphus Otterius in ſuo ſub quo deceſſit teſtamento diſpoſuit, quod in Caſtris Otterij, & S. Ioannis ſuccederet ille, quem vel ipſe vel eo defuncto Magnus Dux Hetruriæ nominauerit ex filijs quos numero ſex reliquerat ſuperſtites; In alijs vero Caſtris, videlicet. Montorij & Supani reliquos quinque filios hæredes æqualiter inſtituit, ac tam filios, vt ſupra nominando, quam alijs quinque prædictis, filios eorum primogenitos ſubſtituit, & præterea, deficiente linea dicti hæredis, vt ſupra nominandi, pariter ſubſtituit quemcumque maſculum ex prædictis alijs quinque filijs ſuperſtitem. Nominatus autem aſſeritur Flaminius, cui ſucceſſit Sinulphus iunior, & is poſtquam d. Caſtra Otterij, & S. Ioannis eidem Magno Duci vendidiſſet deceſſit ſine liberis, Attilius verò vltimus ex præfatis quinque filijs, ſuperſtites reliquit Bartholomæum, & Petrum, inter quos orta eſt controuerſia ſuper ſucceſſione, tàm ad pretium dd. Caſtrorum Otterij S. Ioannis, quàm ad medietatem aliorum Caſtrorum Montorij ſcilicet, & Supani. Et propoſito deſuper dubio Domini cenſuerunt D. Petro deberi medietatem dicti pretij, reſeruato vt de alijs particulariter videretur.

Ratio autem dictæ reſolutionis fuit, quia prædictus teſtator Caſtra, de quibus agitur nuncupauit iuriſdictionalia ſub his verbis, cum omnimoda iuriſdictione ac mero & mixto
1 Imperio, iuriſdictio † autem inferioris præſumitur feudalis, Bald. *in cap. 1. num. 3. de nat. feud.* Ruin *conſ. 22. num. 7. vol. 1. cum alijs alleg. per* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 5. num. 23.* & quidem ex pacto & prouidentia concedentis pro primò acquirente, & eius filijs maſculis in infinitum, dum enim aliud non apparet, feudum vti rectum & proprium
2 habetur ex veriſimili mente ipſius concedentis, quæ † in dubio conformis diſpoſitioni legis eſſe præſumitur, Bald. *in c. 1. num. 3.* apud quem *cont. in feud. termin.* id eſt vt perpetuò & æqualiter tranſeat ad filios maſculos, *c. 1. §. & quia de his qui feud. dar. poſſ. c. vnic. de ſucceſſ. feud.* & hanc ſententiam vti veriorem præter Doctores quos copioſè allegat Oſaſch. *deciſ. Pedem. 161. num. 8. probauit* Rot. *coram Greg. XV. deciſ. 418. num. 13. vbi add. num. 14.*

3 Cui præſumptioni non obſtat quod Caſtra quamuis † iuriſdictionalia cum ſint ſita extra Statum Eccleſiæ præſumantur conceſſa potius titulo donationis, quæ Principi laico magis conuenit, quàm in feudum. Quia præſumptio donationis in conceſſione Imperatoris vel alterius Principis
4 laici † procedit, vel in caſu conceſſionis in qua cum ſignis denotantibus feudum concurrat verbum donamus, vt in caſu conceſſionis Principatus Albaniæ factæ per verba damus donamus, de qua per Oldrad. *conſ. 159.* cui ſimilis eſt conceſſio Regis Aragoniç facta de ſeptem Caſtris Montis Lirineoſi, his verbis, dono, laudo, & in perpetuum concedo ſuper qua conſulit Iaſ. *in conſ. 45. vol. 1.* & ſimilia verba habentur in alijs conceſſionibus, de quibus per Dec. *conſ. 32. & conſ. 468. per* Alciat. *in conſ. 199. &* Menoch. *conſ. 191.* vel
vbi † præualent & magis vrgent media de donatione, quàm 5
verba deſignantia feudum, vt conſiderauit Rota *coram me in Meleuitana feudi 4. Decembr.* 1630. vel etiam præſumptio donationis procedit, quando cum qualitate Principis donantis concurrit qualitas donatarij, vt in dicto caſu Oldradi in quo Rex pater donauit Principi Tarentino eius filio, & in caſu Iaſonis in quo alius Rex conceſſerat ſeptem Caſtra Deo,
Beatæ Virgini ac Monaſterio. Quod verò conceſſio † iuriſ- 6
dictionis in Statu Eccleſiæ in dubio cenſeatur feudalis non autem facta titulo donationis iuxta doctrinam Bald. *in c. ad audientiam. num. 5. de præſcript.* id ea ratione procedit, quia
Eccleſia † non præſumitur donare bona ſua contra diſpoſi- 7
tionem textus *in c. non liceat Papæ 12. q. 2.* & in dubio † ſe- 8
quendum eſt quod minimum; Conceſſio enim in feudum
non eſt † adeo magni præiudicij ſicuti eſt donatio, per quam 9
perditur dominium directum, cum ſit ſpecies alienationis *l. non ſolum. C. de præd. & alijs reb. min. c. nulli, & ibi gloſ. de reb. ſucceſſ. alien.* vel non & ita reſpondit Abb. *conſ. 82. num. 6. & 7.*

Neque dictam præſumptionem conceſſionis ex pacto & prouidentia illidunt quæ obijciuntur de inſtitutione primogenituræ & illius obſeruantia: Quia Sinulphus ſenior in d. cius teſtamento filios ſuos nulla addita qualitate primogenituræ inſtituit, & quamuis illis decedentibus ſubſtituerit primogenitus attamen cum poſt d. Sinulphi obitum Flaminio eius filio ſucceſſerit Sinulphus iunior, qui deceſſit ſine liberis, nulla inde ſumi poteſt coniectura, quod magis vigore primogenituræ ex teſtamento quàm ex pacto, & prouidentia
anteceſſorum poſſederit Caſtra, † is enim actus cum ſit æqui- 10
uocus non concludit ad obſeruantiam *c. in præſentia de probat.* Abb. *in c. 2. in fin. eod. tit.* Rot. *deciſ. 294. n. 6. par. 2. diuerſ.*

Quinimò eandem præſumptionem augent litteræ Othonis Primi Imperatoris continentes inueſtituram, ac inſuper teſtes deponentes de exercitio iuriſdictionis, & ſic de qualitate ipſius inueſtituræ, quæ litteræ quamuis vti exemplum
† exempli à Rota *deciſ. 14. Iunij 1628. coram Eminentiſſ. Domi-*
no Cardinale Vbaldo tunc Auditore non fuerint admiſſæ ad 11
effectum, vt poſſint dici in forma probanti. Attamen con-
currentibus alijs præmiſſis ſuffragantur, vt per Caputaq. *de-* 12
ciſ. 234. par. 1. Put. *deciſ. 205. lib. 2.* & fuit dictum in *Regien. Iuriſpatronatus 10. Maij 1623. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Accedit quod cum D. Bartholomæus Caſtra de quibus agitur non poſſideat, ſed contendat impedire, ne Petrus frater gaudeat ſucceſſione clara, & ſibi coequali ad effectum, vt ea integraliter obtineat, ſuam intentionem plenius & magis concludenter probare debet, quàm per præſumptionem qualitatis hæreditariæ ductam ab inſtitutione primogenituræ,
& actibus inde ſubſecutis, quia præſumptiuæ † probationes 13
præſertim ad effectum obtinendi feudum non ſufficiunt; vt dixit Rota *in Sabinea. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,* & etiam per Cameram Apoſtolicam fuit deciſum in *Balneoregien. Caſtrorum, quæ eſt dec. 127. par. 1. recent.*

Minus poteſt conſiderari vltimus Status cum qualitate
hæreditaria, † attento quod conſtat de forma antiqua in di- 14
ctis litteris Othonis primi contenta, quæ per dictum Sinulphum ſeniorem non potuit immutari Bald. *in c. 1. §. fin. num. 2. de feud. guard. &* Caſtald. *& in l. 1. num. 39. quan. non petit. part.* Card. Zabar. *conſ. 92. num. 1.* Rot. *in Paduana feudi 20. Decembr. 1627. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ità fuit deciſum vtraque parte informante &c.

In eadem cauſa habetur ſupra par. 1. alia deciſio ſub die 14. Iunij 1628. coram Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. Card. Vbaldo, eſt in ordine deciſio 187.

R.MO P. D. P I R O V A N O.

Romana, ſeu Ceſenaten. Hæreditatis.

Veneris 31. Martij 1634.

A R G V M E N T V M.

De validitate tranſactionis, quando non ſit hæſitandum. Hæreditatis ceſſio, ſeu renunciatio ſi nullis ſit coarctata terminis, quid comprehendat.

S V M-

S V M M A R I V M.

1 *de Tranſactionis validitate non eſt dubitandum, quando eſt facta à maioribus, & de re dubia.*
2 *Ceſſio hæreditatis quando dicatur facta cum verbis ampliſſimis.*
3 *Dominium, & poſſeſſio tam naturalis, quàm ciuilis dicitur translata in ceſſionarium ſtante generalitate verborum, & clauſularum.*
4 *Renunciatio generalis nullis coarctata terminis refertur ad omnia.*
5 *Immiſſio cohæredi pro ſua portione denegari non poteſt, vel ex remedio quorum bonorum, vel ex l. fin. C. de edict.* D. Adr. *toll.*
6 *Ceſſionario competit eadem via ad agendum, quæ competebat cedenti.*
7 *Hæreditas eſt materia, quæ eſt ceſſibilis, & tranſmiſſibilis ad hæredes.*

Allegatur iſta deciſio ſopra in deciſione 48. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4. Iunij 1635. coram eodem Reuerendiſſ. Pirouano Decano.

D E C I S I O CCLXXXVI.

HODIE non hæſitatur de ſucceſſione debita Fratribus de Naldis in bonis, & hæreditate Michaelis, quia iam per tres deciſiones fuit reſolutum illam deberi, & pro duabus partibus ex quatuor.

Cæterum quia exinde fuit tranſactum inter Co. Georgium Cacciaguerram, & Capitaneum Carolum Naldum ſuper iuribus hæreditatis dicti Michaelis communis dictarum partium patrui; & reſpectiuè emanauerint ceſſiones, nempè ex parte Co. Georgij ad fauorem Capitanei Caroli, pro domo in Vrbe ſita, & tomaturis tribus terræ in loco Rouerſani, ex parte verò Capitanei Caroli ad fauorem Co. Georgij pro reſiduo hæreditatis dicti Michaelis, nunc contigit dubitari; An Dominis Honufrio, & fratribus de Naldis, qui veniunt ex perſona Capitanei Caroli obſtet tranſactio ſupradicta, itaut ſit debita immiſſio in poſſeſſionem totius ſupradictæ domus, & non obſtare ipſis tantummodo fratribus informantibus fuit reſolutum.

Quia de validitate tranſactionis non poteſt dubitari cum
1 fuerit à maioribus, † & lite iam introducta ſuper pertinentia hæreditatis Michaelis ſtipulata *l. 2. C. de tranſact. l. cum hi, §. ſi cum lis ff. eodem titulo.* Natt. *conſil. 543. num. 34.* Grauett. *conſ. 175. num. 4.* Mantic. *de contract. lib. 26. tit. 1. num. 13.* & eo minus hæſitari de pertinentia duarum partium ex quatuor dictæ hæreditatis ſtatibus reſolutionibus in cauſa factis. Vnde cum Comes Georgius in eadem tranſactione Carolo dederit, ceſſerit, conceſſerit, & tranſtulerit omnia iura, actiones, & prætenſiones, quæ, & quas habere poſſet, tam tunc acquiſitas, quàm in futurum acquirendas ſuper domo con-
2 trouerſa, † cum clauſulis ad habendum, cum omnibus iuribus, & poſitione in ſui locum, & ſtatum, inde ſequitur propter generalitatem verborum, & clauſularum tranſlatum fuiſſe, & dominium ſuarum portionum, & poſſeſſionem
3 tam Ciuilem, † quàm Naturalem *l. pluribus ff. de acceptil. l. emptor §. Lucius cum gloſ. ff. de pact.* Bald. *in l. tres fratres in 4. not. eod. tit. & conſ. 184. refutato ad finem lib. 4.* dicens genera-
4 lem renunciationem † nullis coarctatam terminis referri ad omnia, & latè comprobat Tiraq. *in l. ſi vnquam num. 15. & ſeq. de reuoc. donat.* Gabr. *de retr.* Spol. *concluſ. 1. num. 57.* Honded. *conſ. 23. num. 1. lib. 1.*

Atque ita ſicuti pro dimidia non eſſet deneganda immiſ-
5 ſio ex remedio quorum bonorum, vel *l. fin. de edict.* diu. Adr. *toll.* & ſentit Menoch. *de adip. remed. 1. num. 35. ex ſententia*
6 Salye. *& aliorum* eodem modo hæredes † Caroli ſuccurrendi erunt reſpectu portionum acquiſitarum per ceſſionem, & iurium tranſlationem Bald. *conſ. 186. quia allegationes col. 3. verſ. & qualibet dictio lib. 1.* & latiſſimè comprobat Menoch. *de adipiſc. remed. 4. n. 249* propter materiam, quæ eſt ceſſibilis, & tranſmiſſibilis ad hæredes.

Et ita, &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana Pecuniaria, ſeu Iuſtificationis creditorum.

Die Veneris 31. Martij 1634.

A R G V M E N T V M.

Cenſus, quando à principio contractus ſunt validè conſtituti, nullo modo redditur nullus ex pacto inualido, quod poſtea fuit adiectum. Fines mandati quando non dicantur exceſſi. Et reliqua circa iuſtificationem creditorum.

S V M M A R I V M.

1 *in Cenſu non poſſunt apponi aliqua pacta, ex quibus pretium à venditione inuito peti poſſit.*
2 *Cenſus creatio, quando validè eſt facta non poteſt reddi nulla ex pacto inualido.*
3 *Proteſtatio poſita in ipſo contractu ſatis eſt ad conſeruandum ius proteſtantis.*
4 *Dominium ab aliquo quando non dicatur abdicatum.*
5 *Dominium, vt vni acquiratur, neceſſe eſt, vt ab alio amittatur.*
6 *Dominij legitima ſigna, in aliquo quando poſſint argui.*
7 *Creditor principalis, non ſolum tenetur conſeruare indemnem fideiuſſorem pro ſumma, pro qua fideiuſſit, ſed etiam quo ad omnia damna, & intereſſe, quæ paſſus eſt occaſione dictæ fideiuſſionis.*
8 *Mandati fines non ſunt excedendi.*
9 *Dictio, ſeu, ſecundum eius naturam ſtat ampliatiuè.*
10 *Mandatum debet explicari ſecundum veriſimilem mentem mandantis.*
11 *in Mandato an adſit exceſſus, debet conſiderari cauſa, cuius occaſione fuit datum.*
12 *Mandati finis non dicuntur exceſſi, ſi aliquid fuit factum, vt facilius adimpleretur, & n. 13.*
14 *Mandati exceſſus tollitur ex amplitudine verborum eiuſdem mandati, & n. 15.*
16 *Partitæ contrapoſitio quid importet.*
17 *Veritas facti dum probatur, tunc non attenduntur fides contrarium atteſtantes.*
18 *Mercatori integerrimæ fidei plurimum eſt deferendum.*
19 *Verba (per ſaldo) quid importent.*
20 *Cambiorum iuſtitia, & realitas aliundè quàm ex aſſertione partis debet probari.*
21 *in Partium poteſtate eſſe non debet facere licitum id, quod eſt à iure vetitum.*
22 *Confeſſioni partis circa damnum paſſum ſtandum non eſt.*
23 *Obligatio non debet extendi ad id, quod eſt exceptum, & num. 24*
25 *pro Inſtrumento ſtat præſumptio.*
26 *Indebiti ſolutio eſt probanda per eum, cuius intereſt.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 52. & 55. quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 13. & 15. Iunij 1635. coram Reuerendiſs. P. D. Pirouano Decano.

D E C I S I O CCLXXXVII.

ACTVM fuit in hoc dubio ſuper iuſtificatione creditorum, quam fratres de Baccellis promiſerant vſque ad ſummam ſcut. 44. mill. cum à Carolo, & Petro de Nappis hæredibus cum beneſ. leg. & inuent. Alexandri fratris, acceperunt tot bona in ſolutum pertinentia ad hæreditatem eiuſdem Alexandri. Et quia plura erant ea credita, & proueniebant ex pluribus, ac diuerſis cauſis, quarum quælibet diuerſam, ac diſtinctam verificationem expoſcebat; ſingulas eorumdem creditorum cauſas, & rationes conſiderare voluerunt Domini: Sed ex omnibus ijs partitis, quæ conſtituebant dictam ſummam ſcut. 44. mill. & propoſitæ fuerunt in hoc dubio, octo dixerunt eſſe iuſtificatas, & ſummam ex illis prouenientem, quæ erat ſcutor. 32610. 73. monetæ, & ſcut. 40. auri ſtamparum. Super reliquis voluerunt, vt melior iuſtificatio daretur.

Prima partita, quæ viſa fuit iuſtificari, continebat ſummam ſcut. 8230. 56. quorum apparebat eſſe debitricem hæreditatem Alexandri occaſione fructuum cenſus, qui ab

eodem Alexandro dùm viueret, impoſitus fuerat, & venditus pro pretio ſcut. 15. mill. Roberto Primo: & pro iuſtificatione huius partitæ, datum fuit inſtrumentum dictæ venditionis, & ceſſio eiuſdem cenſus deindè facta à Roberto ad fauorem Thomæ de Baccellis, per quam tranſiuit in eumdem Thomam dominium eiuſdem cenſus, illiq. cæperunt eſſe debiti dicti fructus, qui à die impoſitionis vſque ad diem dationis in ſolutum aſcendebant ad ſummam ſcutorum 1365o.

Neque viſa ſunt obeſſe ea, quæ dicebantur contra validitatem eiuſdem cenſus ex pacto extinctionis, & liberationis, ad quam ipſe Alexander ſe obligauerat intrà terminum quinque annorum ad fauorem Thomæ de Baccellis, quem in inſtrumento venditionis promiſerat acceſſurum ad fauorem Roberti emptoris, quaſi in ceſſione poſteà facta eiuſdem cenſus à Roberto, & declaratione, quæ in eadem ceſſione continebatur, quod d. cenſum emiſſet intuitu, & contemplatione ipſius Thomæ, idem pactum dici poſſet factum cum creditore eiuſdem cenſus, quod non ſolum erat contra prohibitionem factam in Conſtitutione Pij V. de non apponendis pactis, ex quibus pretium à venditore inuito peti poſſet.
1 † Verùm etiam contra naturam huius contractus, vt poſt Sot *de iuſt. & iur. lib. 6. quæſt. 5. art. 3 concl. 1.* Couar. *var. reſol. lib. 3 cap. 8. num. 7.* & aliàs declarauit Rota *in vna Meleuitan. cenſus 16. Martij 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & antea *coram Card. Seraph. deciſ. 269. num. 2. & deciſ.* 1006. *nu. 1. & cor. Card. Blanchetto in vna Romana cenſus 13. Iunij* 1594.

Pluribus enim modis viſum fuit remoueri poſſe hanc obiectionem, quia idem pactum non ſolum non legebatur in eodem inſtrumento impoſitionis, & venditionis, ſed in alio ſeparato; quò circa † creatio cenſus valida non potuit reddi
2 nulla ex pacto inualido, quod poſtea adiectum fuit iuxta theoricam Bart. *in l. pluribus § & ſi placeat num. 2. ff. de verb. oblig. & in l. vbi ita donat or ff. de donat. cauſ. mort. num. 5. in fin.* Beto. *in rubr. de appellat. num. 17.* Verùm in ipſo inſtrumento impoſitionis expreſsè excepta fuerant omnia, & quæcumque pacta, quæ eſſent contraria eidem Conſtitutioni. Cùm eadem proteſtatio † tanquam poſita in ipſo contractu ad li-
3 mitandam illius obligationem ſatis fuerit ad conſeruandum ius proteſtantis, vt notat idem Bart. *in l. non ſolum § morte nu. 23. ff. de oper. nou. nunciat.* Alex. *num. 13.* & alij communiter, & in terminis proteſtationis factæ in inſtrumento impoſitionis cenſus tenuit Gabr. *conſ. 47 num. 7. lib. 2.* cuius auctoritatem ſequuta fuit Rota *in Foroiulien. cenſus 13. Nouembr. 1583. coram Orano, & in Beneuentana cenſus 24. Martij 1593. coram Card. Pamphilio, & in Romana cenſus 14 Ianuarij 1602. coram Card. Sacrato.* Et omnis difficultas ceſſabat, quia verè probabatur, quod idem cenſus fuerit in ſui impoſitione acquiſitus Roberto, tàm ex ipſo inſtrumento impoſitionis, in quo apparebat d. venditionem factam fuiſſe eidem Roberto, quàm ex ceſſione poſtea ſequuta ad fauorem Baccelli, cum feciſſet Robertus eam ceſſionem non ſolum cum expreſſa reſeruatione, vt dicti cenſus pretium ſibi reſtitueretur, verùm voluerit, quod neque illi poſſet acquiri dominium eiuſdem cenſus, niſi ſolidatis computis, & omnibus partitis, quarum ſibi debitor erat Baccellus, ex quibus patet, quod etiam poſt ceſſionem pertinuit idem cenſus ad Robertum cedentem, quia cum à futuro euentu pendere deberet, vt dominium dicti cenſus acquireretur Baccellis, dum dari poterat caſus, quod ijdem nunquam ſoluiſſent, vel illius pretium, vel alia debita, quæ habebant cum Roberto,
4 † nunquam ab ipſo abdicatum fuit idem dominium ex ratione, quam ponit Bart. *in l. ſi ego hac mente num. 3 ff. de negot. geſt. & in l. ſi ſponſus § ſi vxor num. 2. ff. de donat. inter vir. &*
5 *vxor.* quia ſcilicet, neceſſe ſit, vt vni acquiratur † dominium ad effectum, vt ab alio amittatur, & declarat Imol. *in l. communis § Procurator ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *conſ. 232. num. 5. lib. 6.* Et licet in d. inſtrumento ceſſionis conuentum fuiſſet, vt pendente ea conditione fructus exigerentur à Baccellis, eam tamen facultatem exigendi voluit Robertus cedens
6 ſemper poſſe reuocare, dum eadem conditio pendebat, † ex quo etiam videntur argui poſſe in Roberto ſigna eiuſdem dominij, *argum. l. fructus, & l. ex diuerſo ff. de rei vendic.*

Secunda partita continebat ſummam ſcut. 6194.44. quorum 525o. erant pro fructibus, quos Baccelli ſoluerant occaſione alterius cenſus, in quo ipſi fideiuſſerant pro Alexandro, & quem ab eodem Alexandro emerat idem Robertus pro pretio ſcut. 10. mill. & ab illius hæredibus fuit poſtea aſſignatus Ariolis & Brignolis mercatoribus Ianuenſibus, & creditoribus eiuſdem Roberti: Reliqua verò ſcuta 944.44. erant ex cauſa damnorum, quæ ijdem Baccelli paſſi fuerant propter aſſignationem à ſe factam eiſdem Ariolis, & Brignolis ratæ partis alterius cenſus ſcut. 15. mill. pro fructibus, qui etiam decurrerunt d. cenſus ſcut. 10. mill. Et quidem viſa fuit iuſtificari hæc partita reſpectu prioris eius ſummæ ſcut. 525o. dum ipſi Baccelli tanquam fideiuſſores in d. cenſu eodem modo obligati erant ad ſolutionem dd. fructuum faciendi Ariolis, & Brignolis, quibus ceſſus fuit idem cenſus, ſicut ad eandem ſolutionem cogi potuiſſent à Roberto, cui ſe obligauerant ſimul cum Alexandro. Altera verò ſumma ſcut. 944.44. etiam viſa fuit iuſtificari, quia, cum loco fructuum, quorum debitores erant, aſſignaſſent Baccelli ex cenſu ſcut. 15 mill. quem poſſidebant, partem eius cenſus pro dicta ſumma ſcut. 525o. priuati fuerunt fructibus d. cenſus vſque ad eam ſummam, pro quibus etiam debent conſeruari indemnes ab Alexandro cuius fauore ſe obligarunt, cum in obligatione principalis creditoris erga † ſuum fideiuſſo- 7
tem, non ſolum contineatur ea ſumma, pro qua quis fideiuſſit, verum etiam omnia damna, & intereſſe, quæ paſſus eſt occaſione eiuſdem fideiuſſionis iuxtà reſponſum Pauli in *l. ſi mandato meo § ſi fideiuſſor ff. mandati & notant Doct. communiter in cap. peruenit de fideiuſſ. vbi* Abb. *num. 2.* Butr. *num. 6.* Hoſtien. *num. 4.* Bertazol. *de claaſ. Inſtrum. claaſ. 43. num. 1.*

Contra hoc creditum, ſiue validitatem huius cenſus plura opponebantur, quæ tamen non viſa fuerunt Dominis obſtare. Et primò non dixerunt probari, quod Petrus Baccellus Procurator Alexandri † exceſſerit fines ſui mandati, 8
dando in fideiuſſores Thomam, & Fortunatum de Baccellis ſuos fratres, licèt enim in mandato, quod habuit Petrus Procurator Alexandri ad hunc cenſum imponendum, data fuerit illi facultas, vt poſſet promittere, quod obligationi d. cenſus acceſſuri eſſent Hieronymus Triumphus ſiue alij fideiuſſores; ex quo diſcretiuo modo loquendi negabant Nappij, quod fuiſſet data poteſtas obligandi etiam Baccellos præter ipſum Triumphum; Non tamen viſum fuit, quod ex hac obligatione plurium fideiuſſorum argui poſſet aliquis exceſſus; tùm quia poterat illa dictio, † ſeu, ſtare ampliatiuè, vt hanc etiam eſſe naturam eius dictionis tradit Bart. *in* 9
l. ſi quis ita legauerit ff. de aur. & arg. leg. Dec. *in l. petens num. 11. C. de pact. & in conſ. 69. num. 3.* Bald. *in l. cum quidam num. 4. de verb. ſignif.* Tùm quia idem mandatum explicari debebat ſecundum † veriſimilem mentem mandantis, qua inſpecta 10
non poterat vis fieri in obligatione fideiuſſorum, ſed ſolum in reperiendo eo inueſtimento, cuius cauſa datum fuit † d. 11
mandatum *l. Creditor § ſi inter maritum ff. mandati cap. petitio veſtra de procurat. & ibi gloſ. in verb. intentio.* Put. *dec. 25. nu. 3 lib. 3.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuen. lib. 7. tit. 15. nu. 25.* Et ità cum faciliùs redderetur idem inueſtimentum ex acceſſione, & obligatione plurium fideiuſſorum † ex hac ſo- 12
la facilitate videtur, quod iuſtificari poſſit idem mandatum, vt fuit in fortioribus terminis reſolutum coram me in *Romana collectæ 25. Februarij* 1633. cum ſcilicet poteſtate data ab vniuerſitate ſuper inueſtimento faciendo in cenſibus, viſi fuiſſent ij, quibus dicta facultas conceſſa fuit in inueniendo, † qui darent pecunias ſub diuerſo contractu ſocietarum of- 13
ficiorum, quin hoc eſſe, & venire ex natura ipſius mandati obſeruauit Roman. *conſ. 64 num. 9.*

Alter exceſſus notatus fuit in eodem mandato, eo quod pecuniæ, quæ erant pretium eiuſdem cenſus, non fuerint depoſitatæ in bancho filiorum de Baccellis, vt in d. mandato etiam præcipiebatur, ſed relictæ in bancho Roberti, qui dedit eaſdem pecunias ad cenſum, donec in d. cenſu non acceſſerunt Baccelli. Sed & hic exceſſus viſus fuit facillimè cultari poſſe tam ex amplitudine † verborum eiuſdem manda- 14
ti, in quibus conditiones, & cautelæ ad fauorem emptoris omnes remittebantur arbitrio Procuratoris ad not. per Bart. *& alios in l. ſi Procurator C. de procurat. & in l. procurator, cui generaliter, vbi idem* Bart. *num. 2. ff. eod. tit.* Card. Mantic. *de tac. & ambig. conuen. lib. 7. tit. 16 num. 24.* vt propterea hoc etiam potuerit facere ea facultate ſibi conceſſa, & pro cautione emptoris, † vt non amouerentur pecuniæ ex eiuſdem 15
bancho ante acceſſionem Baccelli, quàm quia ex omiſſione eius depoſiti, neque aliquod damnum euenit Nappis, cum antequam ipſe Baccellus accederet, non paſſi fuerunt aliquod intereſſe, aut cœperint eſſe debitores fructuum d. cenſus ad fauorem emptoris ex conuentione ſuper hoc facta ab eodem Procuratore.

Tertiò contra hunc cenſum opponebatur, quod ille non habuerit effectum; cum pecuniæ nunquam amotæ fuiſſent ex bancho Roberti, & eidem probarentur poſtea reſtitutæ in proprijs illius libris, in quibus ipſe idem Robertus, qui conſtitutus fuit debitor totius eius ſummæ ſcut. 10. mill. legebatur creatus creditor eiuſdem ſummæ ex contrapoſitione fa-

cta

16 cta ſimilis partitæ ad partitam debiti, quæ † contrapoſitio
importare videbatur, vel reſtitutionem eiuſdem cenſus, vel
ſaltem abolitionem prioris partitæ, in qua apparebat Rober-
tus debitor d. ſummæ ſecundum fidem plurium mercato-
rum ſuper hoc datam.

Verùm ea, quæ dicebantur ſuper effectu non ſecuto huius
cenſus, viſa fuerunt ex pluribus redargui poſſe, cum contra-
rium probaretur ex ſolutione earum pecuniarum facta Bac-
cellis creditoribus Alexandri, vt continebatur in mandato
dato ab ipſo Alexandro, ex declaratione facta à Baccellis in
proprijs libris, in quibus apparet eidem Alexander deſcri-
ptus creditor eius ſummæ ex aſſignatione eiuſdem cenſus
facta ab hæredibus Roberti, Ariolis, & Brignolis Et demum
ex emptione eiuſdem cenſus, quam vltimo loco, & de anno
1632. fecit ipſe Thomas Baccellus ab eiſdem Ariolis, & Bri-
gnolis. Ex his verò ceſſare viſa ſunt ea, quæ dicebantur de
abolitione eius partitæ, in qua continebatur hoc creditum
Alexandri in ſumma ſcut. 10. mill. eidem ſoluta pro pretio
dicti cenſus propter mutationem, quæ videbatur facta eiuſ-
dem partitæ in perſona Roberti ex contrapoſitione ſimilis
17 ſummæ. Quia nihil iuuare poterat fides mercatorum, † dum
probabatur, quod aliter ſe habebat veritas totius huius fa-
cti. Et ad alium effectum oſtendebatur præterea facta mu-
tatio dictæ partitæ, vt declarauit medio iuramento D. Ioſe-
phus Bonannus, qui erat tunc temporis Capſerius Ruberti,
& à quo ea nominum mutatio facta fuit in libro inſcripto
18 *quaderno di Caſſa*, cuius atteſtationi † plurimum Domini
detulerunt, cum idem ſit hodie mercator in Vrbe, & reputa-
tus integerrimæ fidei.

Contra tertiam partitam nihil opponebatur, & illa viſa
fuit etiam iuſtificari ex inſtrumento locationis domus, quam
Alexander inhabitauit Ferrariæ; cum ſumma ſcut. 750.
quam eadem partita continebat, proueniret ex penſionibus
eiuſdem domus, ad quas ipſe Alexander ſe obligauit in dicto
inſtrumento ad fauorem Thomæ Baccelli.

Quarta partita proueniebat ex fructibus alterius cenſus,
quem ſub fideiuſſione eiuſdem Thomę impoſuerat Alexan-
der, & vendiderat ad fauorem Vincentij Cei pro pretio ſcut.
duorum millium. Pro iuſtificatione huius partitæ datum
fuit inſtrumentum eiuſdem cenſus & ſolutionis factæ per
Baccellos vſque ad ſummam ſcut. 960. quæ continebantur
dicta partita. Quod verò eædem ſolutiones hodie negaren-
tur à Petro de Nappijs hærede Alexandri, non ideò viſum
fuit dubitari poſſe de veritate eius partitæ, quia veritas ea-
rundem ſolutionum probabatur ex declaratione facta ab
vno ex Tutoribus hæredum dicti Vincentij, quod fructus di-
cti cenſus ſoluti fuerunt vſque ad eam ſummam ipſi Vin-
centio dum viueret cum quietantia in calce eiuſdem decla-
rationis pro dicta ſumma. Et præterea ex libris ipſius Tho-
mæ Baccelli, qui cum eſſet Procurator dictorum hæredum,
& ſibimet ſoluiſſet eos fructus ad creditum eorumdem hæ-
redum, non poterat dici, quod fides eius ſolutionis adduce-
retur potius in fauorem ipſius Thomæ, cuius erant dicti li-
bri, quàm in fauorem hæreditatis Alexandri, quæ ex ea con-
feſſione, quàm ijdem libri continebant, liberationem conſe-
quebatur reſpectu hæredum Cei quibus vti Dominis d. cen-
ſus debiti erant ijdem fructus. Et reddebantur eæ ſolutiones
etiam veriſimiles tùm ex veritate eius cenſus probata in d.
inſtrumento, cum non doceret Petrus, quod huic credito,
quod ex eodem cenſu proueniebat, vnquam ſatiſfactum
fuiſſet ab Alexandro, tùm ex quo idem Petrus neque oſten-
debat, quod aliquæ moleſtiæ vnquam ſibi datæ fuerint oc-
caſione eiuſdem crediti, quod pariter videbatur oſtendere
veritatem earundem ſolutionum.

Quinta partita continebat ſummam ſcut. 13. mill. &
hanc dixerunt Domini eſſe iuſtificatam pro ſumma ſcutor.
6254. quia cum tota hæc ſumma conſtitueretur ex pluribus
partitis, quas inter ſe ſolidarunt Baccelli, & Alexander
Nappius, apparebat in inſtrumento facto ſuper ea ſolidatio-
ne, quod ipſe Alexander ſolum ſibi reſeruauerat hanc iuſti-
ficationem reſpectu ſummæ ſcutor. 6746. quæ erant reſi-
duum dictorum ſcut. 13. mill. Reliquæ verò partitæ non ſo-
lum acceptatæ fuerunt ab Aleaandro, id, quod importare
19 videbantur verba † illa (*per ſaldo*) itaut ipſum ſaldum habi-
tum fuerit à partibus pro cauſa ſufficienti ad conſtitutionem
huius noui debiti, & crediti reſpectiuè vt notat Salic. *l. vnic.
C. de confeſſ. n. 6. poſt gloſ. in l. ſi ex pluribus in verb. reliqua ff. de
ſolut.* Alex *conſ. 83. n. 5. & 8. lib. 1. & conſ. 141. n. 4. lib 6.* verum
legebatur in eodem inſtrumento promiſſio facta ab Alexan-
dro, quod ipſe ex cauſa, aut reſpectu earumdem partitarum
non erat requiſiturus à Baccellis aliam iuſtificationem, aut
melIorem liquidationem.

Neque ad hunc effectum dixerunt Domini obſtare poſſe,
quod ſolidatio, de qua in d. inſtrumento, facta fuiſſet ſuper
cambijs, quorum ipſe Alexander ſecutus fidem Baccelli ſe
conſtituit, & declarauit debitorem quaſi iuſtitia, † & realitas 20
dictorum cambiorum aliunde probari deberet, quam ex aſ-
ſertione partium, nè dici poſſit, quod fuerit † in earumdem 21
partium poteſtate licitum facere quòd à iure vetitum erat ex
not. per Bart. *in l. ſi fortè nu. 4. & 5. ff. de caſtr. pecul.* Iaſ. *in l. ſi do-
nat. n. 4. ff. de collat.* & in his terminis confeſſionis factæ ſuper
cambijs, aut intereſſe, quod † vna ex partibus paſſa fuerit, 22
Bald *in l. rogaſti §. ſi tibi. n. 7. ff. ſi cert. pet.* Rot. *dec. 54. n. 5. p. 1. &
dec. 559. n. 5. p. 2. rec.* Etenim pro ſatiſfactione huius obiectio-
nis conſiderarunt Domini, quod hæc iuſtificatio petebatur
hodie ex Baccellis vigore inſtrumenti dationis inſolutum, in
quo totum hoc creditum ſcut. 13. mill. pro quo obligatam ha-
bebant hæreditatem Aleaandri enunciatum fuit tanquam
proueniens ab alio inſtrumento, quod per aliquot annos ante
celebratum fuerat Ferrariæ cum eodem Alexandro. Vnde
ea omnia, quæ opponi potuiſſent contra hoc primum inſtru-
mentum, & ſuper veritate partitarum, quæ fuerunt in eodē
inſtrumento acceptatæ, & approbatæ à partibus, non pote-
rant pertinere ad iuſtificationem promiſſam in alio inſtru-
mento, cuius vigore hodie agunt Nappij, non ſolum quia par-
titæ enunciatæ in primo illo inſtrumento non fuerunt ex-
preſſæ in hoc poſteriori, vt propterea obligatio quam ex eo-
dem inſtrumento Baccelli habent † iuſtificandi non poſſit ex- 23
tendi ad actionem, quam Nappij mouere non poſſunt, niſi
virtute primi contra regulam, *l. quicquid adſtringendæ. ff. de
verb. oblig.* verum etiam quia neq; alia iuſtificatione videba-
tur opus eſſe, dum illud etiam probabatur ex eo priori inſtru-
mento † quod hęc iuſtificatio data tunc fuit, cum ex pluribus 24
partitis, & ſummis creatum fuit hoc debitum ſcut. 13. mill.
itaut ipſi Nappij neceſſe habeant probare contrarium, quod
ſcilicet, non fuerit ea iuſtificatio ſufficiens propter præſum-
ptionem, quæ oriri † videbatur ex eodem inſtrumento, *l. cum* 25
precibus vbi Bald *not. C. de probat. gl. in §. vlt. inſtit. de fideiuſſ.
gloſ. in c. bonæ 23 in verb. per rerum naturam de election.*

Supererant tres partitæ ex ijs, quæ viſæ fuerunt Dominis
in hoc dubio verificari, nempè octaua, decima, & duodecima,
& quidem octaua non impugnabatur à Nappijs, & propte-
rea probabatur ex epiſtola Alexandri, in qua inter cætera,
quæ in eadem epiſtola continebantur approbabat ipſe Ale-
xander Tractam, quā Paluncij mercatores Anconitani fece-
rant Thomę Baccello ſuper perſona, & nomine ipſius Alexā-
dri de ſumm. quę petebatur in hac partita, nēpè ſc. 269. 19. 11.

Decimam partitam dixerūt Domini eſſe iuſtificatam pro
ſola ſumma ſcut. 40. auri ſtamparum, quamuis id, quod in ea-
dem partita petebatur, aſcenderet ad ſcut. 64. 6. monetæ, quia
pro ea ſum. apparebat recepiſſe Baccellos mandatum ab Ale-
xandro, vt etiam in eadem ſumma probabatur deinde facta
ab eiſdem Baccellis ſolutio in executionem eiuſdem manda-
ti. Reliqua verò ſumma, quę deficiebat ad perficienda d. ſcut.
64 tanquam proueniens ex intereſſe, & cambijs eius pecunię
prima vice ſolutæ, dixerunt quòd peti hodie non poterat,
dum non probabatur veritas eorumdem cambiorum.

Demum pro iuſtificatione duodecimæ partitæ, in qua pe-
tebantur ſcut. 9951. 73. Dixerunt Domini ſatis eſſe, quod hu-
ius partitę & ſummę non eſſent creditores Baccelli, ſed quod
illius onus in ſe ſuſceperint ita mandantibus ipſis fratribus
de Nappijs in dicto inſtrumento dationis inſolutum, & ita
cum ad probandam veritatem huius partitę idem Baccellus
oſtendiſſet mandatum ſibi datum in dicto inſtrumento, &
ſolutiones deinde factas totius ſummæ Philippo Mannello,
qui erat creditor eiuſdem partitæ, & quantitatis in ea con-
tentæ, nihil præterea viſum fuit requiri ad illius iuſtificatio-
nem, quia cauſa, ob quam ipſe Mannellus erat creditor eo-
rumdem fratrum de Nappijs, non poterat cadere ſub iuſtifi-
catione, quę fuit in dicto inſtrumento promiſſa reſpectu cre-
ditorum, quę ipſe Baccellus habebat contra hæreditatē Ale-
xandri tàm ex voluntate partium declarata in eodem inſtru-
mento, quam quia cōtraria probatio, quod ſcilicet ea ſumma
fuiſſet Mannello indebitè ſoluta ſolum poterat pertinere ad
Nappios, † qui creditum eiuſdem Mannelli impugnabant 26
ſecundum regulam firmatam *in l. cum de indebito. ff. de prob.*

Et ita DD. reſponderunt ſuper iuſtificatione harum par-
titarum informante vtraque parte.

Infra adeſt alia deciſio in eadem cauſa ſub die 19. *Iun.* 1634. *cor.* ¶
*eodem R. P. D. Veroſpio, & in ſequenti parte habentur aliæ de-
ciſiones ſub diebus* 20. *Iun. & Iulij* 1639. *cor. Reuerend. P. D. Pi-
rouano Decano, &* 26. *Mart. &* 18. *Iun.* 1640. *cor. R. P. D. Cerro.*

R. P. D.

R. P. D. GHISILERIO.

Mediolanẽ deuolutionis bonorum.

Die Veneris 2. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Agens ad deuolutionem bonorum emphyteuticorum quid plenè probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum emphyteuticorum deuolutio intrat, ſi per plures annos fuerit ceſſatum in ſolutione canonis.*
2 *Dominium plenè probari debet, ſi agatur rei vindicatione.*
3 *Bonorum emphyteuticorum identitas probanda eſt per agentem rei vindicatione.*
4 *ad Deuolutionem rei emphyteuticæ procedi non poteſt, ſi dominium, nec identitas fuerit probata.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 117. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 24. Aprilis 1636. coram eodem R.P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCLXXXVIII.

COMMISSA mihi cauſa appellationis interpoſitæ à duabus ſententijs conformibus, altera Vicarij Mediolaneñ, altera verò Iudicis Synodalis Delegati Apoſtolici, latis ſuper deuolutione bonorum ſtabilium, ſola Ordinarij auctoritate in emphyteuſim conceſſorum Hieronymo, & fratribus de Soroldonis per Paulinum Soroldonum tunc temporis Beneficiatum in Eccleſia S. Ioannis Decollati de Monte Veggia, ex quo non ſoluerunt Canones iuxta conceſſionem de anno 1507. eaq. deſerta ob non prorogationem fatalium, & obtenta commiſſione exequutoriali pro parte Ioannis Mariæ Vercelloni moderni Beneficiati, cum dubitaſſem, An conſtaret de re iudicata, quæ ſit exequenda, vel potius de cauſis reſtitutionis in integrum, contra informantem reſolutum fuit, quia licet ex dicto inſtrumento
1 conceſſionis in emphyteuſim conſtet de pacto expreſſo, † quod bona deuoluantur in caſum non ſolutionis Canonum per biennium, & probetur, quod fuerit ceſſatum à ſolutione Canonis per plures annos, indeq. intret deuolutio vt ſunt textus aperti *in l. 2. C. de iure. emph. & in auth. qui rem. C. de ſacroſanct. Eccleſ. in pot ait extra de locat.* attamen cum
2 Ioannes Maria agat rei vindicatione, † neceſſe eſt vt plenè probet dominium, *l. officium de rei vindic. l. in rem actio C. eod.* Speculat. *in tit. de locat. §. nunc aliqua n. 72.* Caputaq. *deciſ.*
3 *280 par. 1. nu. 1.* necnon identitatem bonorum † emphyteuſi ſubiectorum, vt firmauit Rota *in Romana relocationis domus 28. Maij 1635. coram R.P.D. meo Pirouano, & alias ſæpiſſimè.*
4 Et quia ex hactenus deductis † non fuit probatum dominium Eccleſiæ, nec identitas bonorum controuerſorum ideo non potuiſſe procedi ad deuolutionem fuit reſolutum &c.

R.P.D. GHISILERIO.

Maloticeñ Iuriſdictionis.

Die Veneris 2. Iunij 1634

ARGVMENTVM.

Epiſcopus, vt ab initio ſolus procedere poſſit ad ſummariam informationem, & detentionem Canonici accuſati de publico concubinatu, & de alijs atrocioribus delictis depoſitionem, aut degradationem requirentibus, quid ſeruare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus in criminibus ex incontinentia prouenientibus, & in atrocioribus, vbi de fuga timetur, & opus eſt perſonali detentione, poteſt ab initio ſolus ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem deuenire.*
2 *Delicta, quæ, & qualia ſint atrocia, arbitrio Iudicis relinquitur.*
3 *Arbitrium regulari debet à iure.*
4 *Iudex pro informatione Curiæ teſtes ſibi bene viſos poteſt capere.*
5 *Teſtium numerus non eſt effrenatus, ſi ſit intra 40.*
6 *ad Fauorem alicuius inducta, non debent in eius odium retorqueri.*
7 *Epiſcopus, ad hoc, vt ſolus poſſit ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem procedere in aliquo caſu, duo requiruntur.*
8 *Primo, vt agatur de delictis atrocioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus.*
9 *Secundo, quod timeatur de fuga.*
10 *Epiſcopus ſtante ſuſpicione fugæ Clerici accuſati de atrocioribus delictis, poteſt procedere de facto abſque adiunctis, & quando non dicatur procedere de facto. num. 11.*
12 *Rei abſentia, & fuga ex quo præſupponatur, & n. 13.*
13 *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. in contexta loquitur cauſatiuè, vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, non autem conditionaliter, ſi de fuga timetur.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 4. & 106. quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 12. Ianuarij 1635. & 3. Martij 1636. coram eodem R.P.D. Ghiſilerio.

DECISIO CCLXXXIX.

CVM ad quærelam Fiſcalis Curiæ Epiſcopalis contra Thomam Dezbach Canonicum dictæ Eccleſiæ de publico concubinatu, & de alijs atrocioribus delictis in quærela expreſſis Epiſcopus, ſeu eius Vicarius generalis, examinatis ſpatio nouem dierum pluribus teſtibus, non obſtante quod fuit requiſitus à Capitulo ad procedendum contra dictum Thomam cum adiunctis, iuxta formam Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 6. de reformat.* relaxauit mandatum de capiendo, & tandem, eo non reperto, relaxauerit contra illum monitorium ad perſonaliter comparendum ſub pœna excommunicationis maioris, & ducatorum mille; idemq, Canonicus habita notitia de ſupradicto monitorio, præuia proteſtatione nullitatis ex defectu iuriſdictionis, timore cenſurarum, comparuerit, ac in carceribus ſe conſtituerit; dubitabatur: An Epiſcopus proceſſerit iuxta formam Concilij Tridentini, & affirmatiuè fuit reſolutum, cum ex verbis Concilij in *d. cap. 6.* Epiſcopus † in criminibus ex incõtinentia prouenientibus, & in atrocioribus depo- 1
ſitionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, & opus ſit perſonali detentione, poſſit initio ſolus ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem procedere, ex ratione per text. *in d. cap. 6. allegat.* ibi *ne iudicium eludatur.*

Quod autem agatur de delictis atrocioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus, patet; quia incontinentia cum qualitate proueniente ex concubinatu cum certa muliere probatur ex teſtibus, & tale delictum eſt de comprehenſis in Concilio; cætera vero delicta de quibus in quærela ſunt atrociſſima, cum tendant ad homicidia; ad aſſecurandum banditos, & homines diffidatos, &c. &
† quę, qualiaq. ſint delicta atrocia relinquitur arbitrio Iudicis, *ex alleg. per* Bernardin. Diaz. *in prax. crim. cap. 135. nu. 2. & 3.* Rota *in puncto in Conchen. iuriſdictionis 3. Martij 1617. coram bon. mem. Card. Sacrato, in Calciaten. iuriſdictionis 21. Iunij 1621. & 6. Iunij 1622. coram bon. mem. Remboldo;* quamuis † arbitrium huiuſmodi regulari debeat à iure. 2

Non obſtat, quòd concilium loquatur de ſummaria informatione recipienda per Epiſcopum, tum quia facultas capiendi ſummariam informationem non legitur reſtricta ad aliquem certum numerum teſtium, ſed poteſt † Iudex 3
capere pro informatione Curię teſtes ſibi bene viſos, ne aliàs 4
Fiſco pereant probationes: Tum etiam quia non eſt effrenatus † numerus teſtium infra 40. *cap. cum cauſa, vbi gloſ. in verb. effrenatum de teſtib. cap. latores de cler. excomm. & l. 1. fin. de teſtib.* Rota *in Corduben. portionis 11. Febr. 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Vrgellen.* & dum facere ſummarias probationes reſpicit fauorem Epiſcopi, † ſi voluit facere plenas pinguius adimplendo, hoc non eſt retorquendum contra ipſum. 5 6

Verum, cum ad hoc vt intret limitatio Concilij in eo, quod † Epiſcopus initio ſolus poſſit ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem procedere, † duo copu- 7

copulatiuè requirantur, nimirum, quod agatur de crimi-
nibus ex incontinentia prouenientibus; ſeu de delictis atro-
cioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus,
9 & † alterum, quod timeatur de fuga: ſupereſt videre, an
hoc ſecundum requiſitum probetur in caſu de quo agitur,
10 quia ſtante ſuſpicione fugæ, † Epiſcopus poterat procede-
re de facto ſine Adiunctis, ſed cum non proceſſerit de fa-
11 cto, † dando ordinem miniſtris vt caperent Canonicum in-
quiſitum ſtante ſuſpicione fugæ, ſed de iure procedendo
per viam monitorij cum comminatione cenſurarum poſt fa-
ctam perquiſitionem domi, affigendo banna in terminis,
12 quæ ex ſe præſupponunt † abſentiam, & fugam rei, &
hic modus procedendi non pertineat ad periculum fugæ, ſed
13 præſupponat iam fugam, † & abſentiam rei, in hoc ſtat
maxima difficultas: An Epiſcopus proceſſerit contra for-
mam Concilij in relaxando dictum monitorium contra ab-
ſentem, cum tantum abſit, quod Epiſcopus ex hoc euita-
ret fugam, qui eſt caſus exceptus in Concilio, vt potius
pręſupponeret iam fugam, & indicaret abſenti, quid con-
tra ipſum fiebat, eiq. dabatur notitia proceſſus facti, ſeu
faciendi contra ipſum, ita vt criminis reus potius inuitetur
ad fugiendum, quam euitetur fuga: ſupradictis fuit reſ-
14 ponſum, † Concilium in contextu dicti capituli loqui cau-
ſatiuè, vbi de fuga timetur, nè iudicium eludatur, non au-
tem conditionaliter, ſi de fuga timetur. Vlterius etiam fuit
dictum, ſupradictum monitorium vitiari, non vitiare; &
ideo licet Domini admitterent monitorium vna cum omni-
bus inde ſequutis abſq; interuentu Adiunctorum fuiſſe
nullum, tamen, & ob id informatio ſummaria fuit nulla.

Sed cum monitorium relaxatum contra Canonicum vi-
tietur, & ſit nullum, vt dixerunt Domini, & poſſit dubi-
tari, an informationes captæ à ſolo Epiſcopo ad effectum
relaxandi monitorium ſint habendæ in conſideratione ad
alios effectus; nimirum ad effectum condemnandi dictum
Canonicum, vel an debeant ex integro recipi coram Adiun-
ctis, maximè quia poſt carcerationem Epiſcopus intima-
uit Coniudicibus per eum geſta, & eos conuocauit ad pro-
cedendum ad vlteriora: cauſa ſuper eiſdem erit denuo pro-
ponenda, quia Capitulum exemptum, vt conſtat ex datis
per ipſum, & ſupponitur in dubio non intendit proſequi
ad defenſionem Canonici, ſed Capituli, ne Epiſcopus poſ-
ſit ſolus procedere niſi in caſibus permiſſis à Concilio, &
interuenientibus debitis requiſitis. Et ita, &c.

¶ *Infra in eadem cauſa, vide aliam deciſionem ſub die 28. Iu-
nij 1634. coram eodem R.P.D. Ghiſilerio, eſt deciſio 297.*

R. P. D. D V N O Z E T T O.

Brixineñ Parochialium.

Die Lunæ 12. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Mandati de manutenendo petitio quando reijcia-
tur. Poſſeſſio nequaquam acquiritur per actum
attentatum, nec per ea, quæ fiunt per modum
prouiſionis.

S V M M A R I V M.

1 *Manutentio non datur ſine poſſeſſione.*
2 *in Poſſeſſorio iudicio non releuant ea, quæ reſpiciunt
poſſeſſorium.*
3 *ex Attentatione colligi non poteſt aliqua poſſeſſio.*
4 *Iuriſdictionem quis exercere non poteſt in non ſuos.*
5 *Actus per modum prouiſionis facti non tribuunt aliquem
ſtatum manutenibilem, & num. 6.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 5. quæ eſt in eadem
cauſa ſub die 15. Ianuarij 1635. coram eodem R. P. D.
Dunozetto.

D E C I S I O C C X C.

PRÆTENDENTE Abbate Monaſterij Monti San-
cti Georgij Brixineñ Diœceſis mandatum de manute-
nendo in quaſi poſſeſſione deputandi Rectores tã ſæculares
quã Regulares in Eccleſijs Parochialibus, de quibus agitur,
propoſui dubium, an ei demandatum eſſet dandum, & DD.
quoad deputationem regularium negatiuè reſponderunt.

Quicquid enim ſit de poſſeſſione deputandi Rectores ſæ-
culares, quam informantes pro Illuſtriſſimo Principe, &
Ordinario Brixineñ non impugnabant, de poſſeſſione ta-
men quoad deputationem regularium nullibi conſtare vi-
ſum fuit, ſine † qua manutentio non datur *§. retinendæ in-* 1
ſtit. de interd. Rota *deciſ. 4. num. 11. par. 2. diu. & deciſ. 63. &
605. num. 1. par. 1. rec. cum vulgar.*

Non obſtant quædam conceſſiones dd. Parochialium fa-
ctæ Abbati d. Monaſterij ab Ordinarijs Brixineñ pro tem-
pore, & à Sede Apoſtolica confirmatæ de quibus *in ſumm.
Abbat a n. 1. vſque ad* 6. Quia † illæ viſæ ſunt reſpicere pe- 2
titorium, nec diſcutiendæ in hoc ſummariſſimo iudicio.

Non obſtat prætenſa confeſſio d. Illuſtriſſimi Ordinarij
deſumpta ex eius litteris *in ſumm. num.* 3. Nam prima ſub da-
tum 18. Iunij 1632. continet, quod habita notitia per mi-
niſtros Conciſtoriales, quod Abbas d. Monaſterij erga Preſ-
byteros à ſe pręſentatos varia mandata, & præcepta ſine
aliqua iuriſdictione † attentabat, eoſdemq. omnimodè 3
ſibi ſubijcere præſumebat, iniungitur eidem Abbati, vt
imposterum à ſimilibus à ſe abſtineat, ex qua narratiua
Ordinarius non fatetur poſſeſſionem Abbatis quoad depu-
tationem regularium, quinimò apparet, non fuiſſe locu-
tum de regularibus, qui Abbati ſunt omni iure ſubiecti,
ſed potius de ſæcularibus, in quos iuriſdictionem † non 4
habet, & tamen illam in eoſdem exercere præſumebat.

Altera verò ſub datum 3. Decembris eiuſdem anni 1632.
continet, quod habita notitia per eoſdem miniſtros Con-
ciſtoriales, quod quidam frater Iacobus conuentualis ad
vnam ex dd. Parochijs deſtinatus, Dominicis dumtaxat
diebus diuina officia peragebat, & quod incolæ nimis de
hoc conquerebantur mandatur d. Abbati vt d. Conuentualis
debeat in ea reſidere, vſque ad vlteriorem ordinationem d.
Conciſtorij, de cuius licentia ipſe in d. Parochia permane-
bat † per modum prouiſionis, & donec reperiretur ſæcu- 5
laris ad curam idoneus, qui actus non meretur attendi ad
effectum obtinendi manutentionem petitam, cum huiuſ-
modi actus per modum prouiſionis facti † non tribuant 6
ſtatum manutenibilem, Abb. *in c. cum vos num. 1. de Offic.
Ordin.* Rebuff. *de ſent. prouiſ. in præfat. num.* 37. *& fuit di-
ctum in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram Reueren-
diſſimo D. meo Vrgellen.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. M E R L I N O.

Anconitana Prædij.

Die Lunæ 19. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Vſusfructus mortuo vſufructuario ipſo iure con-
ſolidatur cum proprietate, etiamſi proprieta-
rius Ignoraret mortem vſufructuarij. Filio
quando nullum ius competat in legitima.

S V M M A R I V M.

1 *Vſusfructus vti ius perſonale cohærens perſonæ morte
Fructuarij finitur, & cum proprietate conſolidatur.*
2 *Vſufructuario ſtatim mortuo illico ius, & poſſeſſio ciui-
lis proprietarij ipſo iure trahit ad ſe poſſeſſionem natu-
ralem, quæ erat penes fructuarium, etiamſi proprie-
tarius ignoraret obitum fructuarij.*
3 *per Vſufructuarij mortem ius vſusfructus nec in hæredem
etiam vniuerſalem ipſius vſufructuarij tranſire po-
teſt.*
4 *Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio.*
5 *Filio nullum ius competit in legitima, ſi pater ipſi reliquit
vſumfructum alicuius prædij, cum expreſſa prohibi-
tione detractionis legitimæ, & in caſu contrauentio-
nis ei reliquit debitam ſummam pro legitima ſua, &
d. filius ſupradictam diſpoſitionem acceptauit.*
6 *Legatum vſusfructus, an imputetur in legitimam.*
7 *Legitimæ ſupplementum quando petitur, pro eo non da-
tur retentio ſed competit actio perſonalis contra hæ-
redes à quibus petendum eſt.*
8 *Mater, ſi donet filio omnia ſua bona, & quidem ver-
bis ampliſſimis, in iſta donatione cenſetur etiam com-
prehenſa legitima, debita matri donanti ob mortem
filij prædefuncti.*

Alle-

Allegatur præſens deciſio ſupra io deciſione 9. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 24. Aprilis 1635. coram eodem R.P.D. Merlino.

D E C I S I O CCXCI.

CVM ſub die 5. Maij præteriti in hac cauſa diſputaretur, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo in poſſeſſione prædij Poluetiſij, de quo agitur; An ſcilicet Stracchis, vel Creſcijs, mandarunt DD. vt videretur de bono iure eorundem, vnde propoſito hodie dubio, de cuius bono iure conſtet, fuit reſolutum conſtare de bono iure illorum de Creſcijs.

Benuenutus enim in ſuo teſtamento inſtituit hæredes proprietarios iſtius prædij ipſos Creſcios, hæredem verò vſufructuariam eiuſdem prædij reliquit Fiordaliſam matrem, à qua cauſam habent Stracchi dum ab ea fuerunt hæredes inſtituti, vnde cum ipſa Fiordaliſa vſufructuariam
1 iam obierit, intrat cõcluſio,† quod vſusfructus vti ius perſonale cohærens perſonæ, morte fructuarij finitur, & cum proprietate conſolidatur, *§. finitur inſtit. de vſufruct. l. corruptionem. C. eodem* Decian. *conſ.42. num.33. lib.5. plenè* Menoch. *conſ.201. num. 26.* Caſtill. *de vſufruct. cap. 61. num. 3.*
2 adeo, vt illicò ius, & poſſeſſio ciuilis proprietarij † ipſo iure trahat ad ſe poſſeſſionem naturalem quæ erat penes fructuarium, etiamſi proprietarius ignoraret obitum fructuarij, Bart. *in l. ſi arrogator. num. 12. ff. de adopt.* Natt. *conſ.419. num.3.* Menoch. *conſ. 139. nu. 16. & 21.* Gabr. *conſ.*
3 *124. num.4 & 5. lib.2.* nec in hæredem etiam † vniuerſalem ipſius vſufructuariæ, & ſic neque in Stracchos tranſire poteſt ius vſusfructus, *l. non ſolum. §. tale ff. de liberat. legat. l. vſus aquæ. ff. de vſu. & habit. l. pecoris. ff. de ſeruit. ruſtici per d.* Decian. *conſ. 42. num. 33. lib. 5. cum alijs per* Caſtill. *de vſufruct. d. cap. 61. num. 13.*

Non obſtat prætenſa per Stracchos ex perſona Fiordaliſæ retentio iſtius prædij ex triplici cauſa, & iure primo ratione ſcut. 1000. quæ Fiordaliſa ſibi reſeruauit ſuper hoc prædio, dum illud donauit Benuenuto ſecundò, ex cauſa dotis eiuſdem Fiordaliſæ; tertiò, ex cauſa legitimæ debitæ Fiordaliſæ matri in bonis Benuenuti filij, & Ioannis Michaelis alterius filij prædefuncti.

Quoniam quoad ſcut. 1000. apparet in hanc cauſam relicta fuiſſe per Benuenutum matri bona mobilia, & animalia, vt in ſumm. num. 10. quæ poſt mortem Benuenuti probatur perueniſſe ad manus eiuſdem Fiordaliſæ, & ea fuiſſe acceptata pro iuribus ſuis, vt in d. ſumm. num. 4 adeo vt
4 hac † ſolutione fuerit ſublata omnis obligatio Benuenuti, & extinctum ius crediti ſcut. 1000. Fiordaliſæ, *§. 1. inſtit. quibus modis toll. oblig.* Bart. *in l. ſi quis alienum. num. 3. ff. de ſolut.* Surd. *deciſ. 113. num. 2.* & Stracchi poſt mortem Fiordaliſæ perceperunt fructus iſtius prædij per 8. annos, qui abundè ſuppetunt pro dicti crediti ſatisfactione.

Quoad dotem conſtat pro hac fuiſſe aſſignatum Fiordaliſæ, & expreſsè receptum ab ea in hanc cauſam prædium Poſatoris, in quo dos ipſa conſiſtebat, vt in ſumm. nu. 9.

Quo verò ad legitimam Benuenuti ius nullum videtur competere Fiordaliſæ, quia Benuenutus reliquit vſumfru-
5 ctum prędij Fiordaliſæ cum † expreſſa prohibitione detractionis legitimæ, & in caſu contrauentionis ei reliquit ſcut. 300. pro legitima, vnde cum Fiordaliſa legatum acceptauerit cenſetur, ſibi præcluſiſſe viam agendi pro legitima, *iux. cautel.* Soccin. Iun. *conſ.122. num. 8. lib. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 36. num. 62.* Madern. Foroliuien. *de legit. lib. 3. c. 2. q. 7. num. 6.* Rota *deciſ. 653. num. 13. par. 1. recent & fuit dictum in Anconitana legitimæ 15. Ianuarij 1629. & 18 Iannar 1630. coram R.P.D. meo Dunozetto*, vel in omnem caſum vſuſ-
6 fructus † prædij per Fiordaliſam retentus per ſexennium eſt in ipſius legitimam imputandus, iuxta tradit. *per* Surd. *d. conſ. 388 num 24.* Mareſcott. *var. reſol. lib. 2. cap 86. num. 21.* Rota *apud Seraph. deciſ. 1365. cum alijs per adden. ad ſan. me. Greg. XV. deciſ. 186. num. 6.*

Adeo vt quatenus vſusfructus non ſufficeret, poſſet præ-
7 tendi dumtaxat ſupplementum legitimæ, pro † quo non datur retentio, ſed competit actio perſonalis contra hæredes à quibus eſt petendum, vt per Mareſc. *var. reſ. c. 121. n. 72. & 73. lib. 2.* Grat *diſcept. forenſ. c 198 nu. 18. & 20.* Rota *deciſ. 184. num. 11. & 12. par. 4. diuerſ. & poſt Madern. Foroliuien. de legit. deciſ. 11. num. 4. & 5.*

Reſpectu verò legitimæ Io. Michaelis præmortui Ben-
8 uenuto, dum Fiordaliſa donauit † ipſi Benuenuto omnia ſua bona, & quidem verbis ampliſſimis, cenſetur etiam in donatione comprehenſa iſta legitima tunc debita matri donanti ob mortem filij prædefuncti, Soccin. ſen. *conſ. 50. nu. 1. & ſeqq. lib. 2.* Menoch. *conſ. 71. num. 5. & ſeqq.* Peregr. *de fideicom. art. 36. num. 78.* Madern. Foroliuien. *de legit. lib. 3. tit. 20. q. 26. num. 15. & ſeqq.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana Pecuniaria, ſeu Iuſtificationis creditorum.

Die Lunæ 19 Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

In hac deciſione plura adducuntur circa probationem, & iuſtificationem creditorum, & aliqua habentur circa realitatem cambiorum. Ab inſtrumento, quando remoueatur omnis ſuſpicio doli, & fraudis.

S V M M A R I V M.

1 *Cenſus extinguitur per compenſationem.*
2 *Contractus quando fuit celebratus, vt validè alteretur, requiritur conſenſus vtriuſque partis.*
3 *de facti veritate quando conſtat, non eſt curandum de aliorum atteſtationibus.*
4 *Cambiorum realitas, & iuſtitia dependere non debet à ſola confeſſione, & declaratione partium.*
5 *Inſtrumento, quando aliqua fides non ſit adhibenda.*
6 *Inſtrumentum quando eſt celebratum coram Superiore, tunc ceſſat omnis ſuſpicio doli, & fraudis.*
7 *Pecuniæ valor augetur, ac etiam minuitur ratione diuerſitatis locorum, in quibus ſit æſtimatio eiuſdem pecuniæ.*
8 *Procurator ſi ſoluat debitum aliquod iuſſu ſui principalis, ſi reperiatur quod ſit indebitum, hoc debet aſcribi principali, non autem procuratori.*
9 *Confeſſio facta ſub aſſertione aliena non præiudicat confitenti, ſi res aliter ſit, cum dicatur eſſe in iuſto errore.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 52. & 55. quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 13. & 15. Iunij 1634. coram Reuerendiſs. P.D. Pirouano Decano.

D E C I S I O CCXCII.

CONFIRMARVNT Domini in dubio, quod hodie propoſui deciſionem factam coram me ſub die 31. Martij pręteriti, * in qua occaſione iuſtificationis promiſſæ per Baccelos creditorum, ex quibus ipſi obligatam habebant hæreditatem Alexandri de Nappijs actum fuit de veritate eorumdem creditorum. Cum autem in ea deciſione firmata fuiſſet quantitas ſcut. 32610. monetæ cum ſcut. 40. auri ſtampatum ex ſcutis 44000. ſuper quibus hæc iuſtificatio petebatur, non fuit in hoc dubio controuerſa niſi ſola quantitas ſcutorum 30630. quæ tamen iterum viſa fuit iuſtificari non obſtantibus exceptionibus, quæ adductæ fuerunt in propoſitione huius dubij per fratres Alexandri, quibus eadem iuſtificatio promiſſa fuit.

Et ſequendo ordinem eiuſdem deciſ. non viſa fuerunt reuocari poſſe in dubium primæ duæ partitæ, quæ fuerunt in ea approbatæ, quod enim attinet ad exceptionem nullitatis cenſus, ex qua prior impugnabatur, vt eodem cenſu ſublato non poſſent videri debiti fructus ſcutorum 8230. qui illius occaſione petebantur in hac partita; cum ex pluribus fundamentis firmata fuiſſet validitas eius cenſus, quæ non viſa fuerunt opus hic repetere. Verum præcipuè conſiderarunt DD. in hoc dubio, quod colligi videbatur ex ipſo inſtrumento ceſſionis, quam fecit Robertus huius cenſus ad fauorem Thomæ, & in qua dicebatur contineri hæc declaratio, quod idem cenſus fuiſſet acquiſitus ad commodum eiuſdem Thomæ, cum id commodum ex forma, & lege data in eo inſtrumento non ſolum non deberet antea ad ipſum Thomam pertinere, quàm ille ſatisfeciſſet Roberto cedenti de tota, & integra ſumma ſcut. 15000. quæ fuerũt erogata in emptione dicti cenſus ſed ea declaratio, quod idẽ cenſus fuiſſet impoſitus ad commodum Thomæ nominatim facta fuiſſet pro tempore, quo ſequuta fuiſſet ſatisfactio eiuſdem Roberti, vt propterea nullo modo dici poſſet, quod

à prin-

Digitized by Google

à principio conuentum fuiſſet contrarium, quod ſcilicet idem cenſus eſſet ipſius Thomæ ſimulato nomine Roberti, quibus accedebat probatio, quæ ſequi videbatur ex inſtrumento emptionis, cum eiuſdem cenſus acquiſitionis ſtipulatus fuiſſet Robertus non ſolum ſibi, ſed etiam ſuis hæredibus ſicut etiam quod Thomas datus fuerat in fideiuſſorem ab Alexandro pro maiori cautione Roberti emptoris, ex quo viſum fuit ceſſare omnem dubitationem, cum ſi ipſe fuiſſet à principio Dominus huius cenſus, non opus fuiſſet, quod ipſe ſe obligaſſet ad fauorem Roberti.

Contra ſecundam partitam, quæ continebat ſummam ſcut. 6794. occaſione fructuum alterius cenſus plures exceptiones datæ fuerunt in ſuperiori deciſione, ſed omiſſis alijs vnam proſecuti fuerunt Nappij in hac diſputatione, quæ erat, vt idem cenſus fuiſſet extinctus, & hinc etiam inferebatur, quod aliqui fructus decurrere non potuerint occaſione dicti cenſus. Hæc autem extinctio deducebatur ex eo, quia cum ſumma ſcut. 1000. quæ fuerant pretium, quo emptus fuerat hic cenſus depoſitata fuiſſet in banco Roberti, apparebat in libris eius rationis bancariæ, quod eiuſdem ſummæ debitor conſtitutus fuerat Robertus ab ipſa die venditionis, quæ fuit 24. Iulij anni 1617. vſque ad diem 2. Ianuarij 1629. Ab hac vero die dicebatur oppoſita fuiſſe debito Roberti hæc ſcut. 1000. quæ erant ad creditum Alexandri, & ſub eodem die in computum eiuſdem Alexandri, & è conſpectu illius crediti fuiſſe notatam in partita debiti hanc contrapoſitionem, & hinc deſumebatur extinctio dicti cenſus, ſiue ea nominum mutatio importaret veram ſo-
1 lutionem ſiue etiam † compenſationem per extonationem, vt dicitur factam de ijſdem partitis, vt fuit reſolutum in his terminis *in Prænestina cenſus 4. Martij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & de conſuetudine recepta inter mercatores teſtatur Soccin. ſen. *conſ. 65 num. 5. col. 2. lib. 4* Rot. *Ianuen. d. 16. num. 8.* quorum auctoritatem ſequuta fuit Rot. *coram Card. Caual. deciſ. 163. n. 1.* Greg. *deciſ. 366. num. 3.*

Sed quod idem cenſus non fuerit extinctus ex pluribus comprobatum fuit in deciſione, de cuius confirmatione agitur. Hodie Domini vnum addiderunt, quod ſcilicet nunc ipſum cenſum vigere viſus eſt confeſſus fuiſſe ipſemet Alexander, dum poſt eam mutationem, quæ ſupponitur facta dd. partitarum ceſſit eidem Baccello hanc ſummam ſcut. 1000. & cum ea extinxit creditum, quem ille ſecum habebat pro ſumma ſcut. 13000. hinc enim apertè colligebatur, quod non poterat dici, vt fuerit hic cenſus extinctus, ſiue quod illius pretium reſtitutum fuerit Roberto, prout videtur ſupponi ex ea mutatione partitarum, dum illa non obſtante diſpoſuit Alexander de pretio dicti cenſus, neque ad hunc effectum viſum fuit referre poſſe, quod in inſtrumento celebrato Ferrariæ, in quo Alexander fecit Baccello eam ceſſionem, fuerit ab eodem Alexandro impugnata validitas dicti cenſus, cum expreſſa proteſtatione quod nolebat eumdem cenſum acceptare vti validè, & legitimè factum, quia præterquam huic proteſtationi contradixit Baccellus ſcilicet, qui propterea non poteſt, quod eidem proteſtationi conſenſerit, propterea ad effectum, de quo agitur, nihil facere poterat ea proteſtatio, quia ad ea, quæ reſpiciebant nullitatem dicti cenſus, ex cuius nullitatis cauſa potuit emanaſſe eadem proteſtatio, latè reſponſum fuerat in præterita deciſione, & hodie agebatur de ſola exiſtentia eiuſdem cenſus ad quam probandam ſatis erat oſtendiſſe, quod Alexander diſpoſuerit de pecunijs, quæ dicebantur fuiſſe reſtituta Roberto, & his etiam accedebat, quod neque probabatur fuiſſe factam aliquam reuocationem dd. partitarum, †
2 non ſolum quia opus fuiſſet ad hunc effectum conſenſum vtriuſque partis, nec potuiſſet eam mutationem facere propria auctoritate, *vt fuit reſolutum in Romana prætenſæ participationis 15. Decembris 1614. coram bon. me. Buratto*, & latè firmat Menoch. *conſ. 296. num. 10.* ſed quia neque hanc mutationem continebat adnotatio facta à Capſerio, cum ſicut conſideratum fuit in ſuperiori deciſione, & conſtat ex atteſtatione eiuſdem Capſerij ad alium effectum facta fuerit ea declaratio, nempe claudendi computa, quæ ipſe Capſerius habebat cum Roberto, quamquam non poterant videri hæc neceſſaria, † dum aliunde probabatur veritas hu-
3 ius facti, vt ſcilicet eæ pecuniæ non fuerint reſtitutæ Roberto ad notata per Bart. *in l. non fatetur. ff. de confeſſis.* Bald. *in l. vlt. n. 4. C. probat. & voluit* Rota *in his terminis in adducta Romana participationis coram bon. mem. Buratto.*

Contra quintam partitam repetitę fuerunt hodie eædem exceptiones, quæ contra illam deductæ fuerant in præterita diſputatione, quod ſcilicet non ſatis eſſe poſſet pro illius iuſtificatione inſtrumentum, quod anno 1619. celebratum fuerit Ferrariæ inter Alexandrum, & Thomam Baccellum, quia cum ex eodem inſtrumento appareret, quod ſumma ſcut. 13000. cuius Alexander ſe conſtituit debitorem, haberet originem à cambijs, quæ inter has partes decurrerant occaſione diuerſarum negociationum, illud verò inſtrumentum nihil præterea contineret, quàm confeſſionem earumdem partium ſuper quantitate dd. cambiorum non poterat idem inſtrumentum maiorem probationem facere, ea quam in effectu continebat, & ita ſicuti non poterant dici probata ſufficienter cambia, † quæ in eo inſtru- 4
mento firmata fuerunt, ac liquidata inter partes, dum ea liquidatio non poterat pendere ex ſola confeſſione, aut declaratione earumdem partium, ita neque poterat ipſum
† d. inſtrumentum aliquam fidem facere, dum adducebatur pro verificatione promiſſa in alio inſtrumento dationis inſolutum confecto inter eaſdem partes de anno 1627. cuius promiſſionis occaſione ſuſcepta erat hæc diſputatio. 5

Sed pluribus modis viſum fuit DD. tolli poſſe hoc fundamentum, & primò negarunt quod tota, & integra ea ſumma ſcut. 13000 cuius ſe declarauit debitorem Alexander in inſtrumento Ferrariæ contineret materiam cambiorum ſuper qua non potuiſſet ſtari dicto, aut confeſſione ſiue Thomæ creditoris, ſiue etiam ipſius Alexandri debitoris, etenim omiſſa ea declaratione ac diuiſione, quam fecerunt hæ partes totius eius ſummæ ſcut. 13000. quam diuiſionem retinere etiam voluit Rota in deciſione præterita quod ſcilicet pro ſumma ſcut. 6254. non poſſet exigi alia iuſtificatio, ſed ſolum pro reſiduo, quod erat ſcut. 6746. quæ ſumma fortè continere poterat materiam cambiorum. Quod tota ſumma ſcut. 13000. cuius Alexander ſe conſtituit debitorem habuerit originem ex alijs cauſis, probabatur ea ipſo inſtrumento in quo apparebat fuiſſe narratam non eam ſolam cauſam ſed plures, cum eam ſummam confeſſus fuerit Alexander ſe acceptaſſe poſtquam vidiſſet omnes cauſas, & negocia, ex quibus dependebat, & cauſatum fuerat hoc ſuum debitum, & ſicut ſunt præciſa verba eius inſtrumenti declarauit in eo Alexander conſiderata à ſe fuiſſe *tutte le partite, conti, reſtretti, e bilanci de negotij, maneggi, traffighi, raggiri, cambij, & altri affari di qualunque ſorte*, quæ interceſſerant inter ipſum, & Baccellos, ſiue illius rationem, vſque ad eam diem, & conſtat præterea, quod non ſolum in eo inſtrumento aderant aliquę partitæ quarum ipſe Baccellus erat creditor ex alia cauſa, quam ex iam dicta cambiorum, vt expreſsè confeſſus fuit ipſemet Alexander de ſumma ſcut. 13000. quam Baccellus ex ordine ſibi dato ab eo Alexandro ſoluerat, vti ibi dicitur pluribus vicibus cuidam illius amico, ſed quod in ſolidatione in eo facta non fuit habita ratio pecuniæ quæ debitę erant Baccellis pro cambijs, quia cum debitum Alexandri ex cauſa eorum omnium negociorum eſſet in ſumma ſcut. 15420. fuerunt ex illis detracta ſcut. 2410. quę tanquam prouenientia ex cambijs, noluit ipſe Alexader acceptare, & ad hunc effectum. Conſiderarunt præterea Domini qualitates, & circumſtantias omnes eiuſdem inſtrumenti, quia conſtat ad illud deuentum fuiſſe poſt longam diſcuſſionem, & conſiderationem habitam ſuper dictis partitis, quinimò poſt plures difficultates, & controuerſias, quę ortę fuerant occaſione dictæ ſolidationis, & poſtea compoſitæ ope cõmunium amicorum, cum ex his omnibus, & in ſpecie ex dictis tractationibus, quæ præceſſerunt ante eiuſdẽ inſtrumenti celebrationem nõ poſſit dici, quod in ſola partium confeſſione fundata ſit probatio, quę ex eodem inſtrumento. Colligebatur, & cũ his etiam concurrebat auctoritas Cardinalis Legati, in
cuius pręſentia † celebratum fuit hoc inſtrumentum, ex 6
qua viſum fuit ceſſare omnem ſuſpicionem doli, aut fraudis, præſertim cum illius opera dicantur fuiſſe terminatę eę differentię, quę ortę fuerant inter has partes ante celebrationem d. inſtrumenti ad notat per *gloſ. in l. Titio fundus in verb. actiones. ff. de coad. & dem. & per* Alex. *in conſ. 75. num. 11. lib. 5.* Soccin. *conſ. 11. num. 9. lib. 3.* & demum, quod ea ipſa cambia, quę dicebantur contineri in ijs partitis, quę fuerunt comprehenſę in hac ſolidatione, neque erant ex eo genere cambiorum, ſuper quibus prohibitum erat ſtare confeſſioni partium cum ſolum contineret litteras cambij, quas cum recepiſſet Baccellus ab Alexandro ſiue ab alijs ad illius computum, ipſe poſtea ex ordine eiuſdem tranſmiſerat Placentiam, vt ſibi ſatisfaceret de pecunia, cuius ſoluendę mandatum acceperat in d. litteris, ex quibus viſum fuit tolli omnem difficultatem, quia non agebatur

Digitized by Google

batur de aliqoo augumento, aut lucro, quod feciſſent pecuniæ cambiatæ ex circuitu nouorum cambiorum, in quibus expoſitæ fuiſſent propter moram debitoris, ad quem effectum opus fuiſſet probare veritatem eorundem cambiorum per tranſmiſſionem litterarum, ſed de reſtitutione, & repetitione pecuniæ ſolutæ per Bacellum, cuius reſpectu non poterat conſiderari ea ſuſpicio, quæ conſiderari ſolet in materia cambiorum, quia ſi quid amplius ſolutom fuit ratione pecuniæ cuius cambiandę mandatum datum fuerat in d. litteris, id non dicitur datum vltra ſortem, ſed ſolum 7 plus eo, quod ſolutum fuit pro eadem pecunia, cuius † valor augetur, aut etiam minuitur ratione diuerſitatis locorum in quibus fit æſtimatio eiuſdem pecuniæ, vt pluribus concludit Bald. *in conſ. 348. n. 6. lib. 1. & in rub. C. de conſt. Pec.* Alex. *conſ. 61. n. 13. lib. 2. & fuit dictum coram Card. Seraph. deciſ. 562. num.* 1. & hinc quia aliquas pecunias coactus fuerat Bacellus ponere ſub cambijs, ex quo non fuerunt acceptatæ litteræ, quas ipſe tranſmiſerat Placentiam, illas ab eodem Alexandro recuperare non potuit, & ſunt eæ pecuniæ, quas ſupra dictum fuit detractas fuiſſe ex ſumma ſcut. 15420. in quibus probatum fuerat conſiſtere creditum Baccelli.

Vltima partita, quæ reuocata fuit hodie in dubium per hæredes Alexandri erat ea, quam etiam conſiderauit vltimo loco deciſio, & inter partitas aſſignatas in inſtrumento dationis inſolutum erat in ordine 12. Cum verò ſuper hac partita nulla alia iuſtificatio daretur quam inſtrumentum ſolutionis ſcut. 9950. quam Baccelli fecerunt Philippo Mannello creditori d. ſummæ negabant Nappij, quod poſſet dici ſufficiens hæc iuſtificatio non probata cauſa ex qua Mannellus eſſet creditor d. ſummæ.

Sed huic obiectioni ſatisfactum fuit in eadem deciſione, quod non poterat hæc iuſtificatio pertinere ad Baccellos, quia cum illi ſecuti ordinem datum à Nappijs, extinxerint hoc debitum, ſatis videbatur fuiſſe ſuæ promiſſioni 8 oſtenſa liberatione Mannelli. Ita ut ipſi Nappijs † non autem Baccellis adſcribendum ſit, ſi indebitum erat id, quod ſolutum fuit ab eiſdem Baccellis *ad not. in l. ſi procurator* 8. *§. final. & l. dolus 44. ff. mand.*

Nec viſa ſunt ſubſiſtere, quæ hodie replicabantur. Contra hanc reſponſionem quod cum ordo, ac mandatum ſoluendi, quod dederunt Nappij fundaretur in aſſertione, quam fecerunt Baccelli ſuper exiſtentia talis crediti non potuerit eiſdem Nappijs præiudicare confeſſio d. debiti, quaſi potuerint ijdem Nappij ignorare veritatem huius debiti, & ea 9 † confeſſio facta videretur ſub aſſertione partis, vt tradit Bart. *in l. Celſus num 4. ff. de vſucap.* dicens hunc errorem eſſe iuſtum Card. Alciat. *conſ. 59. num. 1. lib 6.* Hypp Rimin. *conſ.* 338. *num* 69. etenim non viſum fuit, quod poſſet id colligi ex eo Inſtrumento, in quo d. ſolutio demandata fuit vt ſcilicet ipſi Baccelli confeſſi fuerint, quod Mannellus eſſet creditor eius ſummæ, dum hoc creditum narratum fuit per verba imperſonalia, vt aſſeritur, quæ nulla ratio ſuadebat, vt magis referrentur ad eoſdem Baccellos quam ad Nappios, cum poſſent vtriſque conuenire, & quod huius debiti hæreditarij notitiam ipſi Nappij habuerint probatum ex eodem Inſtrumento cum fuiſſent in eo narratæ moleſtiæ, quas Baccelli vti fideiuſſores Alexandri illis inferebant ex cauſa huius crediti, à quibus moleſtijs ſe ijdem Nappij liberarent, commiſerunt Baccellis onus ſolutionis huius debiti, qui propterea bene ſe poſſunt hodie nominare creditores hæredis Alexandri poſtquam probarunt extinctionem eiuſdem debiti.

* *Eſt deciſio 287. ſupra in hac parte.*

In ſequenti parte aderunt aliæ deciſiones in eadem cauſa ſub diebus 29. Iunij 1639. & 1. Iulij eiuſdem anni coram Reuerendiſſ. P. D. Pirouano Decano, & 26. Mart. & 18. Maij 1640. coram R. P. D. Cerro.

R. P. D. MERLINO.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Veneris 23. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones à Papa confirmatæ non poſſunt per alium inferiorem infirmari. Hieroſolymitanus miles, quibus concurrentibus poſſit prætendere aliquam Commendam, & ſi plures Milites concurrant ad eam prætendendam, quis eorum præferatur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quis conſequi non poteſt ratione incompatibilitatis.*

2 *Inferiores non poſſunt immutare ea, quæ facta ſunt à Superioribus.*

3 *Papa, quod confirmat, nemo infirmat.*

4 *Clauſula ſublata, & decretum irritans vitiant, & inficiunt quamcumque aliam diſpoſitionem.*

5 *Hieroſolymitanus Miles, ſi per aliquod tempus præfixum manere debeat in aliqua Commenda, donec durat illud tempus, aliam prætendere non poteſt.*

Et hoc idem procedit, quando non coſtant de melioramentis faciendis in Commenda, n. 6.

7 *de Meliorationis negatiua dicitur conſtare, dum poſitiuè non probatur affirmatiua realis meliorationis.*

8 *Ex defectu iuriſdictionis, & poteſtatis corruunt omnia geſta.*

9 *Confirmata ea, quæ ſunt à Sede Apoſtolica, non poſſunt ab alio tolli.*

11 *Hieroſolymitanus Miles, quando omninò reddatur inhabilis ad conſequendam aliquam Commendam.*

Item etiam, quando dicatur habilis, num. 12. & n. 4.

13 *Reus, & poſſeſſor an poſſit excipere de iure tertij.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 26. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 5. Martij 1635. coram R. P. D. Dunozetto.

DECISIO CCXCIII.

DIXERVNT Domini Commendam de Mazzara non eſſe adiudicandam Eq. Fr. M. Lucio Grimaldo, ſed Eq. Fr. Renato Cacciæ, quia illi obſtat incapacitas, huic fauet habilitas, & concurſus omnium qualitatum, quæ à Statutis Religionis Hieroſolymitanæ pro aſſequendis Commendis exiguntur.

Incapacitas Eq. Fratris Grimaldi ex tribus deſumitur. Primò ex capite incompatibilitatis, quia ipſe de tempore ſmutitionis factæ pro hac Commenda poſſidebat Baiuliuatum de Papia, & Commendam de Cremona, vt conſtat ex ſententia Conſilij ordinarij in ſummario D. Renati nu. 1. & 2. & proinde ratione incompatibilitatis non poterat conſequi tertiam Commendam † obſtante ſtatuto, ſeu 1 ſtabilimento religionis *cap. 2. in tit. de Commendis*, necnon, & diſpoſitione iuris communis in *c. dudum il 2. de elect. c. ordinarij. §. in conferendo de offic ordinar. & tradit* Federic. de Sen. *conſ. 132. n. 3.*

Non obſtat, quod Baiuliuatus de Papia fuerit ſuppreſſus à 16. Capitulantibus, vt in d. ſummario num. 3. & ſic ceſſet in Eq. Grimaldo incompatibilitas duplicis Baiuliuatus, quoniam cum Baiuliuatus Papien. erectus fuiſſet, & confirmatus auctoritate *fel. record. Clem. VIII. vt in ſumm. nu.* 4. non potuit † per inferiores mutari, aut infirmari, quod 2 enim Papa † confirmat, nemo infirmat, vt inquit Bald. 3 *in l. reſcripta nu. 4. C. de precibus Imper. offerend.* Dec. *in c. cum acceſſiſſent, nu. 43. de conſtit.* Card. *conſ. 16 nu. 4.* Gemin. *conſ. 30. nu. 6. & 7.* præſertim quia † in dicta erectione Baiuliuatus Papien. adſunt clauſulæ ſublata &c. & decreti irri- 4 tantis, quæ vitiant, & inficiunt quamcumque contrariam diſpoſitionem Rota *coram R. D. meo Decano deciſ. 51. num. 2. & ſeqq. & in recent. deciſ. 142. nu 4 par. 2. cum alijs.* Immò data etiam validitate dictæ ſuppreſſionis, adhuc ſubſiſtit incompatibilitas, quia Eq. Grimaldos poſſidebat Baiuliuatum Cremonæ, cuius loco ſibi remanebat Commenda de Papia in titulum de melioramento, † & ideo durante 5 adhuc quinquennio illius adminiſtrationis, alteram de Mazzara ſub eodem titulo, nedum conſequi, ſed nec etiam permutare poterat, quamuis dimitteret prædictam de Papia ex ſtatutis Religionis *c. 36. in tit. de commend.*

Secundò incapacitas Eq. Grimaldi deducitur ex eo, quod non conſtat ipſum feciſſe † melioramenta in Commenda 6 Baiuliuatus Papiæ, prout ad illa tenebatur, & de illis ſignanter docere, vt diſponitur in ſtatutis Religionis *cap. 16. tit. de commend.* adeo vt de negatiua meliorationis non factæ † dicatur conſtare, dum poſitiuè non probatur affirmati- 7 ua, & realis melioratio, vt cenſuit Rota *in Aquitanien. Prioratus 19. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*, &

pro-

proinde redditus eſt in capax ad aliam Commendam, vt expreſsè diſponitur *in d.cap.16. tit. de commend.*

Neque eidem Eq. Grimaldo ſuffragatur habilitatio, & remiſſio obligationis faciendi melioramenta facta per dd. ſexdecim capitulaotes in ſumm. nu.2. Iuiuncto onere ſoluendi ſcuta 50. dumtaxat. Quoniam ex defectu poteſtatis,
8 † & iuriſdictionis non ſubſiſtit dicta habilitatio, illi enim Capitulares habent iuriſdictionem reſtrictam ad correctionem, & reformationem morum, vt in *cap.5. tit. de Capitulo*, nec videntur potuiſſe abrogare, aut diſpenſare circa diſpoſitionem *d.cap.16. tit. de commend.* præſcribentis facienda eſſe melioramenta, præſertim cum illud, & alia ſtatuta Religionis Hieroſolymitanæ ſint auctoritate Apo-
9 ſtolica confirmata, † & huiuſmodi habilitatio ſit præiudicialis communi vtilitatis Religioois, cuius habilitationis Irrelevantiam, & nollitatem videntur etiam agnouiſſe Procuratores liguæ, dum recuſarunt recipere d. ſcuta 50. vt in ſumma. num.7. & inde fuit in ſmutitione facta de hac Commenda reprobatus ipſe Eq. Grimaldus vt in d. Summ. num.1.

Tertiò incapacitas Eq. Grimaldi reſultat ex eo, quod apparet ipſum eſſe debitorem ærarij in ſcutis 284. fol.84. ex cauſa adminiſtrationis Commendæ Cremonæ, & in ſcutis 582. fol. 123. ea cauſa adminiſtrationis Commendæ Inureæ, vt ex deſcriptione, & liſta Receptoris ærarij in ſumm. n.2.
10 cui plena † fides adhibetur ex diſpoſitione ſtatuti *52. tit. de ærario*, & debitum dicitur ſufficienter probatum eo ipſo quod non docetur de ſolutione, ad quam teuebatur vigore *ſtatut. cap. 2. & 20. tit. de ærario* vt in his terminis cenſuit Rota *in d. Aquitanien. Prioratus 19 Aprilis 1624 coram R.P.D. meo Pirouano.* & quidem de tempore factæ ſmutitionis pro hac Commenda vigebat debitum Eq. Grimaldi cum reperiatur deſcriptus debitor de menſe Aprilis 1630. 5635. pro annis antecedentibus 1629. & 1630. vt in d. ſumm. num.10. Smutitio autem fuit facta ſub die 14. Iunij 1631. & de menſe Iulij 1632. volens Eq. Grimaldus diſcedere à Conuentu, coactus fuit præſtare fideiuſſorem de ſoluendo debitum, vt in ſumm. nu.10. vnde poſito hoc debito, Eq. Gri-
55 maldus omninò incapax, † & inhabilis factus fuit ad obtinendam Commendam iuxta diſpoſitionem ſtatutorum Relig Hieroſolymit *cap.24. & 26. tit. de ærario, & c 43. tit. de commend.* ſecundum quæ ſæpius iudicauit Rota, *vt in præallegata Aquitanien. Prioratus coram R.P.D. meo Pirouano, & in Meleuitana Prioratus Nauarræ 58. Februarij, & 14. Iunij 1628. coram bo.mem. Cardin. Virile.*

52 Capacitas autem, & habilitas Eq. † Cacciæ pro hac obtinenda commenda ſatis deducitur ex eo, quod expreſsè profeſſus eſt, vt in Summar. num. 53. fecit decem carauanas nauales, vnum ſuccurſum, & quinque nauigationes voluntarias, & reſidentiam continuam per 13. & vltra annos in conuentu, vt in Summ. num.15. Se oppoſuit in concurſu, petijt admitti, appellauit à ſententia in fauorem Eq. Grimaldi, & appellationem proſequutus eſt, vt in Summ. num.1.11. & 12. & ſic ſeruata fuerunt omnia requiſita per ſtatuta *in cap.7. & 8. 43. & 63. tit. de commendis* ad effectum obtinendi Commendas, & ipſe Eq. Caccia maioris eſt benemerentiæ, quam Eq. Grimaldus, dum fecit decem carauanas, alter verò tres tantùm, vt in Summ. num. 57. ideoq. merito eſt præferendus, vt diſponit ſtatutum *cap. 1. tit. de commend.*

Non obſtat, quod in ſmutitione iſtius Commendæ ſe oppoſuerint quatuor alij Equites magis antiani, & benemeriti, quàm Eq. Caccia, nempè Petrus Paulus Cotta, Petrus Saracenus, Petrus Medices, & Franciſcus Lolius,
13 de quorum † iure poteſt excipere Eq. Grimaldus, dum eſt reus, & poſſeſſor *iux. trad. per* Rota *coram S.M. Greg. XV. deciſ.417.n.4. vbi add.nu.6.*

Quoniam ceſſat motiuum, ex eo, quod tres primi Equites iam aliàs aſſequuti ſunt commendas cum hac incompatibiles, vt in Summ. num.19.20. & 21. & ſic eorum ius ceſſauit, ſuitq. extinctum perinde, ac ſi ſe non oppoſuerint, nec ipſi cauſam appellationis ſunt proſequuti. Alter verò nempè Fr Franciſcus Lollus ius ſuum ceſſit, & renunciauit Eq. Cacciæ d. Summario num.23. vnde ab Equite Grimaldo allegari non poteſt, ſed data incapacitate Eq. Gri-
14 maldi, & capacitate Eq. Cacciæ † huic omninò eſt adiudicanda commenda iuxta deducta *in Aquitanien. Prioratus 21. Februarij 1625. coram bo.mem. Seleucien.*

Prout hodie adiudicandam eſſe in titulum ſui cabimenti Domini reſponderunt. Ipſo tantum informante Domino Caccia.

Habetur infra in hac parte alia deciſio ſub die 15. Iunij 1635. coram bo.mem. Motmanno, eſt deciſio 304. Et in ſequenti parte adſunt aliæ ſub diebus 20. & 23. Iunij 1636. & 5. Iulij eiuſdem anni. & 24. Aprilis 1637. coram eodem Motmanno, & 9. Decembris 1639. & 13. Aprilis 1640. coram Reuerendiſs. P.D. Pirouano Decano.

R. P. D. VEROSPIO

Meſſanen. Tenimenti.

Die Mercurij 28. Iunij 1634.

ARGVMENTVM.

Primum, & ſecundum extremum in ſpolio qualiter, & quommodo veniant probanda ad hoc, vt in eo iudicio obtineatur, & præſertim circa probationem primi extremi, quod exactiorem requirit probationem. Inſtrumenta extracta à Notario de eis non rogato, quando probent, licet non ſint adhibitæ ſolemnitates neceſſariæ.

SVMMARIVM.

1 *in Spolij iudicio vt obtineatur, probanda eſt poſſeſſio anterior ſpoliati, & poſterior ſpoliantis.*
2 *Prælatus poteſt agere nomine Eccleſiæ ſpolij actione, licet ipſe facto proprio ceciderit à poſſeſſione.*
3 *in Iudicio ſpolij ſecundum extremum probatur per leuiores probationes, & ſufficit ſola litis ſubſtentatio cum adminiculis.*
4 *Confeſſio propria vincit omnes alias probationes.*
5 *in Spolij iudicio primum extremum iuxta ſtylum Rotæ requirit exactiorem probationem.*
6 *Verbum, ſpectare, eſt potens, comprehendens tam petitorium, quàm poſſeſſorium.*
7 *Ius, & poſſeſſio alicuius, quando apertè per partem dicatur confeſſata.*
8 *Poſſeſſio ciuilis remanet penes concedentem rem in emphyteuſim, & ſola poſſeſſio naturalis transfertur in emphyteutam.*
9 *Bona Eccleſiæ alienari non poſſunt.*
10 *Confeſſio licet ſit indiuidua, tamen ea diuiti poteſt, quando contra aliquam partem militat præſumptio iuris.*
11 *Ratificatio tacita confeſſionis, ex quibus oriatur.*
12 *Mandatum præſumitur ſtante difficultate aliquid obtinendi.*
13 *Mandatum præſumitur propter impenſam.*
14 *ex Inſtrumentis locationum effectum ſortitis probatur poſſeſſio locantis etiam in præiudicium tertij, & hoc maximè ſi d. inſtrumenta ſint adminiculata, & nu. 15. & 16.*
17 *Confeſſio geminata habet vim confeſſionis iudicialis.*
18 *Actus iuriſdictionis regulariter non ſolent fieri, niſi à Dominis, & poſſeſſoribus rerum ſuarum.*
19 *Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam licet non probent, deſeruire tamen poſſunt pro adminiculo.*
20 *Confeſſio auctoris nocet etiam ſucceſſori.*
21 *Quod multo magis procedit, quando ſucceſſor vſus eſt ea, quia tunc propriam ſibi fecit.*
22 *Iura extracta lite pendente ſine citatione parti non probant.*
23 *Iura extracta à ſucceſſore in officio eius Notarij, qui de eis rogatus fuerat probant abſque alia ſolemnitate.*
24 *Et ea fides eſt adhibenda, ac ſi extracta eſſent ab ipſo Notario rogato.*
25 *Inſtrumenta extracta à Notario, qui præpoſitus eſt eorum cuſtodiæ, cum dicatur ſubrogatus in locum Notarij demortui, probant abſque alia ſolemnitate.*
26 *Notarij præſumuntur tales, quales ſe ſubſcripſerunt.*
27 *ex Literis legalitatis, tam de Iure, quàm de ſtylo Curiæ probari notariatus.*
28 *Remedium recuperandæ ceſſat, quando adeſt præſcriptio.*
29 *Tempus vitæ Prælati, alienantis bona Eccleſiæ deduci debet, vt præſcribatur remedium recuperandæ quando dicta bona male fuerunt alienata.*
30 *Tempus litis demi debet in præſcriptionibus.*
31 *in Commiſſione impetrante, vt inducatur bona fides, ſufficit,*

Digitized by Google

ſicit, quod fuerit obtenta citatio, licet non fuerit reproducta.

32 *Litis initium ex quibus ſatis dicatur probata.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 16. & 57. quæ ſunt io eadem cauſa ſub diebus 7. Februarij 1635. & aa Iunij eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Veroſpio. Allegatur etiam in deciſiooe 94. quæ eſt pariter in eadem cauſa, & quidem præclara, & magiſtralis ſub die 15. Februarij 1636. coram R.P.D. Merlino.

D E C I S I O CCXCIV.

RESOLVTVM fuit in dubin, quod hodie propoſui,
vt Eccleſia S. Saluatoris Meſſaneñ reſtituenda eſſet
ad poſſeſſionem tenimenti, quod hodie detinebatur per D.
Ferdinandum Iouenium, cum probaretur vtrumque ex-
1 tremum requiſitum in hoc iudicio ipſa videlicet † poſſeſ-
ſio Eccleſiæ anterior, & noua eiuſdem Ferdinaodi, vt no-
tatur *in cap. conquerente, & in cap cum ad ſedem, & in cap.
ſæpe de reſtit. ſpoliat.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. a eod. tit.* neque ei-
2 dem Eccleſiæ nocere poſſet, quod ab † ea poſſeſſione ceci-
diſſet facto ſui Prælati, dum poterat hæc actio ſpolij inten-
tari nomine eiuſdem Eccleſiæ, vt etiam notatur per Doct.
in d. cap ſæpe vbi Rip. *num.* 14. Abb. *in cap accedens il primo
num. 19. eod tit. de reſtit. ſpoliat.* Verall. *deciſ. 170. n. 1. & deciſ.
181. par. 3.* Rot. *deciſ. 473. nu. 2. par. 2. rec. & fuit dictum in Co-
lumbrien. præſtimonioram 28. Aprilis præteriti coram Reue-
rendiſſ. Domino meo Decano.*

Et quantom attinet ad probationem ſecundi extremi,
3 † pro quo ſatis eſſe ſolent leuiores probationes, & ſola litis
ſuſtentatio cum adminiculis Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. nu. 2. eod.
tit. de reſt. ſpol.* Veral. *deciſ 369. num. 1. par. 2.* viſom fuit illud
non poſſe controuerti poſtquam ipſe Ferdinandus in com-
miſſione cauſæ ſe nominauit eiuſdem tenimenti poſſeſſo-
4 rem, cum † eius proprij oris confeſſio vinceret omnes alias
probationes, *cap. per tuas de probat. l. cum precum, C. de libe-
ral. cauſ.* & in terminis probationis huius extremi, *tenuit*
Rot. *coram Greg deciſ. 116. num. 1. & coram Cardinali Caua-
lerio deciſ. 524. n. 2.*

5 Primum verò extremum, quod exactiorem † probatio-
nem requirere ſolet, iuxta ſtylum huius Tribunalis, de
quo atteſtatur Sarneñ *in reg. de infirm. reſign. & dictum fuit
coram* Verall. *deciſ. 370. num. 5. par. 2. & in nouiſſimis diuerſ.
337. & deciſ. 165. num. 1. par. 2. & deciſ. 543. num. 3. par. 3.* vi-
ſum fuit, & ipſom probari ex pluribus, & primò ex eiuſ-
dem D. Ferdinandi confeſſione, in ea ipſa commiſſione, in
qua ſe nominauit poſſeſſorem huius tenimenti, quia non
ſolum in ea aſſeruit, id tenimentum olim ſpectaſſe ad ipſam
6 Eccleſiam, quod verbum, † tanquam latè parens poterat
comprehendere tam petitorium, quàm poſſeſſorium, *vt in
cap. licet cauſam de probat. & notant ibi* Innoc. & Hoſtien.
num. 1. Abb. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num 53. ad fin* Rip.
num. 132. de cauſ. poſſ. & propr. Rota *deciſ. 881. num. 1. par. 4.
diu. Oſaſch. deciſ. Pedem. 4. num. 2.* Sed ius, & poſſeſſionem
ſuam io eadem commiſſione deducebat ex titulo conceſſio-
nis emphiteuticæ, de qua primus acquirens, & ſuus prin-
7 cipalis inueſtitus fuerat, ex cuius tituli qualitate † hoc mo-
do narrata videri poterat probata ex confeſſione partis
poſſeſſio Eccleſiæ etiam de preſenti, quia cum inde ſeque-
retus, quod ſaltem poſſeſſio ciuilis ſemper fuerit penes ean-
8 dem Eccleſiam, † dum ſola poſſeſſio naturalis acquiſita
foit emphiteutæ ex ea conceſſione ſecundum *gloſ. in l. 3. §. ex
contrario ff. de acquir. poſſeſſ & notat ibi* Bart. *num.* 12. Iaſ. *in
l. naturaliter num. 15. ff. eod. tit.* Menoch. *de recuper. poſſ. re-
med. 1. num. 68.* & è contra eidem confeſſioni obſtare videba-
9 tur præſumptio iuris, quæ erat, vt bona † Eccleſiæ alie-
oari non poſſint propter prohibitionem *c. 2. de reb. Eccleſ. non
alienan. extrauag. ambitioſè eod. tit.* præſertim ſi iuriſdictio-
nem habeant annexam, vt habebat id tenimentum pote-
10 sat diuidi ea confeſſio, & acceptari in ea † parte, in qua
ſupponebatur poſſeſſio Eccleſiæ, reiecta alia parte eiuſdem
confeſſionis in qua continebatur alienatio facta ab eadem
Eccleſia iuxta docts. Bart. *in l. Aurelius § idem quæſiuit de
libero legat.* ſæpius in hoc Tribunali receptam, nec viſum
fuit poſſe impugnari eandem confeſſionem, ex quo noo
conſtabat de mandato illius, qui dictam confeſſionem ob-
tinuit, quia cum illius vigore pendeat cauſa ad inſtantiam
ipſius Ferdinandi, eaq. idem hodie vtatur, non poteſt ne-
11 gari quin per hunc caſum ſaltem inducta fuerit tacita † ra-
tificatio eius confeſſionis, quæ in d. commiſſione cootine-
tur *cap. cum olim de cenſ.* Rot. *deciſ. 39. de procur. in nou* Put.
deciſ. 336. num. 1. lib. 2. quamquam poterat etiam præſumi
mandatum vſque ab initio, tum propter difficultatem in
obtinenda eadem commiſſione † cum expedita fuerit in Si- 12
gnatura Gratiæ, tum propter impenſam, qoæ † facta fuit 13
in illius impetratione, vt poſt Oldrad. *in conſ. 136. declarat*
Sarnen. *in reg. de trienn. q. 38.* Caſſad. *deciſ. 1. & deciſ. 3. nu.
4. de procur.*

Secundò viſum fuit probari anteriorem poſſeſſionem
Eccleſiæ, ex quatuor inſtrumentis locationum, ex quibus
duo, quæ oſtendebantur effectum † ſortita mediaote ſolu- 14
tione penſionis, & affictus ſacta ad fauorem Eccleſiæ pote-
rant probare eiuſdem Eccleſiæ poſſeſſionem etiam in præ-
iudicium tertij, vt ootatur io *cap. cum veniſſent de reſt. ſpo-
liat. vt per gloſ. in c. qui vniuerſas. §. quod per colonum, ff.
de acquir. poſſ.* Bart. *ibidem num. 1. & in l. quamuis §. ſi conduc-
ctor. num. 2. ff. eod. tit. cum alijs, quos refert* Gabr. *concluſ. 4.
num. 3. de locat.* Menoch. *de retin. remed. 3. num. 572 & in ter-
minis ſpolij firmauit* Rota *coram Greg. deciſ. 116. num 3. &
deciſ. 500. num. 2.* Alia duo inſtrumenta ſuper quibus non
dabatur alia recognitio propter confeſſionem conductoris
factam in ipſo inſtrumento locationis poterant deſeruire lo-
co † adminiculi propter quæ ea duo inſtrumenta tunc ma- 15
gis probabant, vt per eundem Gabr. *d. concluſ. 4. num* 16.
& notat Bart. *in l. ad probationem C. locati* Felyn. *in cap. inter
dilectos, num. 4. de fid. inſtrum* Soccin. ſen. *conſ.* 187. *lib. 2.
num.* 17. vbi io ſpecie ponderat hoc adminiculum, † quod 16
deſumitur ex concurſu plurium inſtrumentorum, Rota
deciſ. 275. num. 3. par. 3. diuer. præſertim cum eſſent facta
cum eodem conductore quo † caſu propter vim geminatæ 17
coofeſſionis videbantur habere vim confeſſionis iudicia-
lis ad notata per Bart. *in l. cum ſcimus, C. de agric. &
cenſit lib. 11. &* Felyn. *in cap. ſi cautio num. 39. de fid. inſtrum.
& pluribus explicat* Surd. *conſ. 188. num.* 11. Iaſ. *in l. admo-
nendi, num. 158. ff. de iur. iur.* & his accedebant alia plura
adminicula, quæ eo magis confirmabaot probationem hu-
ius primi extremi, quia data fuerunt pro parte Reuerendiſ-
ſimi Archimandritæ, qui hodie proſequitur hoc ius Eccle-
ſiæ plures actus iuriſdictionales facti à ſuis anteceſſoribus
ante alienationem huius tenimenti, ex quibus videbatur
colligi poſſe probationem poſſeſſionis Eccleſiæ cum † hij 18
actus regulariter fieri non ſoleant oiſi à Dominis, & poſſeſ-
ſoribus rerum ſuarum ad ootata per Doct. *in l. 2. de acquir.
poſſ. & per* Innoc. *in cap. licet cauſam num. 7. de probat.*
quem refert, & ſequitur Roman. *conſ. 70. num.* 13. Ruin.
conſ. 173. num. 9. vol 4 Natt. *conſ 572. num. 19 vol. 3.* cum
alijs relatis per Maſchard. *de probat. concluſ 187. num. 2.*
& cum illis concurrebaot teſtes deponentes de publica vo-
ce, & ſama, quod hoc ipſum tenimentum, quod hodie de-
tioetur per Dominum Iouenium, fuerit poſſeſſum ab Ec-
cleſia S. Saluatoris, qui teſtes licet examinati ad perpetuam
rei memoriam † bene poterant deſeruire pro adminiculo, & 19
demũ aderat alia confeſſio Gaſparis Iouenij authoris ipſius
D Ferdinaodi in alia commiſſione, quod hoc tenimentum
ante dictam confeſſionem ſpectaret ad Monaſterium, ſiue
Eccleſiam S. Saluatoris, quæ non ſolum illi præiudicare †
videbatur, vt ſolet regulariter omnis confeſſio authoris ſe- 20
cundum *reg. l. cum à matre, C. de rei vendic.* ſed quia ean-
dem confeſſionem ipſe etiam viſus erat acceptaſſe, ac pro-
priam feciſſe † dum vſus fuit ea commiſſione, in qua dicta 21
confeſſio continebatur illam inſerendo in commiſſione,
quam ipſe obtinuit, & cuius vigore cauſa fuit mihi com-
miſſa.

Nec viſa fuerunt obſtare, quæ obijciebantur contra fi-
dem, & formam probantem eorum inſtrumentorum, in
quibus hæ probationes continebantur, eo quod extracta †
fuiſſent pendante lite, ac ſine citatione partis, quod enim 22
attinet ad iura, ex quibus probantur actus iuriſdictionis,
quos Archimandritæ exercuerant diuerſis temporibus ſu-
per hoc tenimento † cum illi extracti fuiſſent à ſucceſſore
in officio eius Notarij, qui rogatus fuerat ſuper dictis acti- 23
bus, noo fuit opus aliqua citatione partis in illorum extra-
ctione eodem modo, quo neque illa fuiſſet neceſſaria † ſi
dati fuiſſent ijdem actus à Notario rogato ſecundum notata 24
per Bar. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. cogentur num. 3. ff. de
eden.* Dec. *in auth. ſi quis in aliquo num.* 26 Iaſ. *num. 5. in 2.
fallen. C. de eden. & per* Rot. *deciſ. 649. nu. 7. & deciſ. 706. nu.
6. par. 2. recent. & coram Gregor. deciſ 3. num.* 1. alia verò
iura in quibus continebantur inſtrumenta earum quatuor
locationum, viſa fuerunt, & ipſa eſſe io forma probanti,
quia cum extracta fuiſſent à Notario, † qui præpoſitus
erat 25

Digitized by Google

erat illorum cuſtodiæ, ipſæ etiam dicebatur ſubrogatus in locum Notarij defuncti, vt fuit nuper reſolutum in *Meleuitana erectionis Collegiatæ 1. Februarij præteriti coram R.P.D. meo Pirouano, & antea coram eodem in Mediolanea. Decimarum S. Donati 23. Ianuarij 1612.* vbi aliæ deciſiones referuntur, & tradunt *Doctores in d. auth. ſi quis in aliquo, & ibi* Alex. *num. 5. in fin.* & in hoc credebatur eorundem Notariorum atteſtationibus, quod ſcilicet eſſent tales, quales
26 † ſubſcripſerunt in exemplatione eorum actorum, aut inſtrumentorum ſecundum ſtylum huius Tribunalis de quo Verall. *deciſ. 245. & deciſ. 266. par. 2. relat. in d. deciſ. Mediolanen. Decimarum.* Rota *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 88. *nu.* 3. præſertim cum de vtriuſque notariatu, & deputatione fidem fecerunt litteræ teſtimoniales Senatus Meſſanæ, vulgò appellatæ litteræ legalitatis, ex quibus
27 † tàm de iure, quam de ſtylo Curiæ, ſolet idem notariatus etiam probari, vt notat idem Aufrer. *in addit. ad Capell. Toloſ. deciſ.* 330. referendo dictum Specul. *in tit. de inſtrum. ædit. §. vltimo in verſ. quid ergo.* Bald. *in l. computationes, nu. 25. C. de fid. inſtrum.* Felin. *in cap. 1. nu. 18. in fin. eod. tit. & dictum fuit in* Farſen. *territorij 12. Iunij* 1606. *coram Penia, & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano d. deciſ.* 88. *num. 1. & coram Gregorio deciſ. 14. num. 1. & deciſ.* 38. *num.* 4.

Demum non viſa fuit obſtare exceptio præſcriptionis, quæ etiam in hoc dubio opponebatur per ſcribentes pro D.
28 Ferdinando, ne poſſet habere locum hoc † remedium recuperandæ, quia exceptio hæc tollebatur ex facto, cum non probaretur elapſum fuiſſe ſpatium tanti temporis, quantum requirebatur ad effectum præſcribendi contra Eccleſiam de-
29 ducto † tempore, quo vixit Archimandrita, qui hoc tenimentum alienauit, & deducto tempore litis motæ vigore
30 primæ commiſſionis † vſque ab anno 1580. per Gaſparem Iuuenium authorem Ferdinandi, prout vtrumque tempus deduci debet, & de primo eſt *tex. in cap. ſi Sacerdotes 16. q. 3. & not.* Bald. *in l. 1. num. 1. in fin. C. de bon. matr.* Guidop. *deciſ.* 150. Rot. *deciſ. 445. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano n. 8. & de ſecundo notant DD. in cap. illud poſt gloſſ. ibi in verb. interruptio de præſcript. & in cap. cum notiſſimi, §. imò C. de præſcr. 30. ann.* Rot. *deciſ.* 208. *nu. 4. par. 1. recent.* neque ad hunc effectum refragari poterat, quod non fuiſſet reproducta citatio obtenta vigore eius primæ commiſſionis, quia
31 ad effectum, vt inducta fuerit † mala fides in impetrante, & inde interruptus curſus præſcriptionis, ſatis erat, quod eadem citatio fuiſſet obtenta licet non executa Caſſad. *dec. 6. nu. 5. ſuper reg.* Rot. *deciſ. 4. num. 2. vt lit. pend. in antiq.* Put. *deciſ.* 385. *nu. 3. lib. 3.* & tollitur etiam difficultas, quia cum ea prima commiſſione fuerit vſus D. Ferdinandus obtinendo illius vigore commiſſionem ſubrogatoriam in locum bo. me. Card. Lancell. cui fuit directa prima commiſſio, ſatis dicitur probatum initium ipſius litis, vt eſt in propoſito *deciſ.* Verall. 165. *par.* 2.

Et ita &c.

¶ *Supra in hac parte habetur alia deciſio in eadem cauſa ſub die 5. Maij 1636. coram R. P. D. Merlino, & eſt deciſio 129*

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Maioricen. Iuriſdictionis.

Die Mercurij 28. Iunij 1634.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopo qualiter, & quomodo ſit conceſſum agere contra Capitulares accuſatos de criminibus atrocioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus, ſine adiunctis, latè, & doctè dilucidatur.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus in criminibus atrocioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus vbi de fuga timetur, quid agere debeat.*
2 *Ad informationis ſummariæ effectum, ſufficit qualis qualis informatio.*
3 *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6 de reform. prohibere videtur, ne in illis caſibus Epiſcopus capiat plenam probationem dum in principio dicit, quod procedat cum adiunctis, & ſolum limitat, quo ad ſummariam informationem.*
4 *Et iſta facultas Epiſcopi non eſt ad certum numerum reſtricta.*
5 *Epiſcopus vigore Concilij Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. non habet facultatem procedendi ſolus, niſi vbi de fuga timetur excepto caſu illius ſummariæ informationis, & detentionis perſonæ.*
6 *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de reformat. quid diſponat.*
7 *Proceſſus nomine intelligitur prima citatio.*
8 *Citatio eſt primus actus, & proceſſus.*
9 *Epiſcopus ſtante Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. ſine adiunctis prohibitus eſt etiam monere, ex quo exercitium iuriſdictionis, ſic communicatur adiuncto, vt vnus ſine altero procedere prohibeantur.*
10 *Iudex, ſi habeat adiunctum, nec citatio, nec comparitio, niſi ab vtroque, & coram vtroque fieri debet.*
11 *Iudex habens adiunctum, ſi ſine eo procedat, nulliter procedit.*
12 *Citatio eſt de proceſſu.*
13 *Citatio eſt fundamentum ordinis iudiciarij.*
14 *Actionum omnium inſtituendarum principium ab illa parte edicti proficiſcitur, qua Prætor edicit de ius vocando.*
15 *per Citationem iuriſdictio perpetuatur.*
16 *Epiſcopus prohibetur Capitulares citare, & monere ſine adiunctis.*
17 *Libelli vim habet monitorium.*
18 *Monitorium conceſſum in cauſa ciuili, per comparitionem reſoluitur in ſimplicem citationem. ob clauſulam, ſi quis ſenſerit ſe grauatum, in eo apponi ſolitam.*
19 *Monitorium de comparendo in criminalibus arctat omninò ad comparendum.*
20 *Monitorium in criminalibus ſi ſit intimatum, reus contumax poteſt condemnari.*
21 *Iudex ſi ad capturam procedere poteſt, poteſt etiam in ordine ad illam relaxare monitorium.*
22 *Iuriſdictio cui eſt data, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt.*
23 *Iudex delegatus an ante litis conteſtationem citare poſſit re, & verbo.*
24 *Iudex delegatus à Principe poteſt procedere ad capturam perſonæ ſuſpectæ de fuga, cum aliàs ſit prohibitum.*
25 *Citatio realis dicitur, quæ fit per capturam perſonæ.*
26 *Iudex delegatus poteſt citare re, & verbo.*
27 *Carcerare qui poteſt ſuſpectum de fuga, ſine dubio poteſt etiam eundem verbo citare.*
28 *Iudex delegatus quilibet, etiam ante litem conteſtatam poteſt verbalem citationem facere*
29 *Arbiter etiam habet poteſtatem citandi verbo.*
30 *Carcerandi ſuſpectum de fuga, qui facultatem habet, poteſt etiam verbo citare in ordine ad primum.*
31 *Epiſcopo in caſu, de quo in Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap 6. de reform. eſt permiſſa citatio perſonalis, ſeu detentio perſonæ, dum ſubeſt timor fugæ, ſed citatio verbalis illi eſt prohibita.*
per Citationem verbalem inchoatur iudicium. numer. 31.
32 *Iuriſdictio abſque coerctione ex cauſa dari poteſt, & nu. 33.*
34 *Iuriſdictio ſine coerctione, & coerctio ſine iuriſdictione præſcribi poteſt.*
35 *per Præſcriptionem id quod acquiri poteſt, haberi etiam poteſt ex Conſtitutione ſupremi Principis.*
36 *Præſcriptio æquiparatur conceſſioni Principis.*
37 *ex Iuriſdictionis defectu ea, quæ ſunt nulla, non poſſunt reintegrari, ſeu confirmari.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 4 & 106 quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 12. Ianuarij 1635. & 3. Martij 1636. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

D E C I S I O CCXCV.

Re propoſita * cauſa ſuper dubio: an Epiſcopus Maioricen. proceſſerit iuxta formam Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 6. de reformat.* contra Thomam Dezbach Canonicum dictæ Eccleſiæ ob varia delicta inquiſitū, DD.

Digitized by Google

reſoluerunt, reſolutionem coram me factam ſecunda cur-
rentis menſis ita eſſe intelligendam; videlicet diſpoſitionem
Sacri Concilij fuiſſe ſeruatam vſque ad relaxationem moni-
torij excluſiuè, abinde autem non fuiſſe ſeruatam, ſed
Epiſcopum proceſſiſſe à monitorio infrà contra formam
d. cap. 6. Sacri Concilij.

Ratio autem primæ partis huiuſce reſolutionis fundatur
1 in verbis Concilij, quibus attentis, † Epiſcopus in crimi-
nibus ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto
de concubinarijs, & in atrocioribus delictis depoſitionem,
aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur ini-
tio ſolus ad ſummariam informationem deuenire, & ad ne-
ceſſariam detentionem procedere poteſt, ne iudicium elu-
datur; & cum in hoc caſu Thomas fuerit quærelatus de
pluribus delictis, vt in quærela, Epiſcopus potuit inquire-
re ſuper omnibus delictis ſummariè; itaut non obſtet, quod
dicatur Epiſcopum non feciſſe ſummariam informationem,
ſed plenariam, attento numero teſtium examinatorum, &
2 † quod ad effectum ſummariæ informationis ſufficiat qua-
lis qualis informatio, & Concilium videatur prohibere,
3 quod Epiſcopus ſolus † capiat plenam probationem, dum
in principio diſponit, quod procedat cum adiunctis, & ſo-
lum limitat quoad ſummariam informationem in atrocibus
delictis, vt fuit dictum ſupra, quia ſi conſideretur vnum-
quodque delictum de per ſe, & probationes factæ ſu-
per delictis, de quibus fuit accuſatus, clarè apparebit,
quod informatio fuit ſummaria, & non plenaria, vltra
4 quod † facultas Epiſcopi non eſt ad certum numerum te-
ſtium reſtricta.

Quantum verò attinet ad monitorium, & ad geſta poſt
illius relaxationem, cum non emanauerint in ordine ad
ſuſpicionem fugæ, ſed in ordine ad punitionem, & Epiſ-
5 copus non habeat iuriſdictionem procedendi ſolus, † niſi vbi
de fuga timetur, excepto caſu illius ſummariæ informatio-
nis, & neceſſariæ detentionis perſonæ, non potuiſſe proce-
dere niſi cum adiunctis iuxta Concilium fuit reſolutum; &
in hac parte placuerunt deducta in prima deciſione.

6 Quia cum Concilium vbi ſupra diſponat, vt † Capitu-
lum initio cuiuslibet anni eligat ex capitulo duos de quo-
rum conſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel eius Vicarius, tam
in formando proceſſu, quàm in cæteris omnibus actibus vſ-
que ad finem cauſæ incluſiuè procedere teneatur, & in pro-
poſito caſu conſtet poſt ſummariam informationem Epiſco-
pum miſiſſe, vt apprehenderet Canonicum eumque non
fuiſſe repertum; ideò dum poſtea idem Epiſcopus voluit
procedere contra ipſum, ac illum monere ad comparendum
intra 24. horas, prout fecit, debuit in huiuſmodi monitorio
decernendo conſenſum adiunctorum adhibere; quia ſi Epiſ-
7 copus prohibetur procedere, & nomine † proceſſus intelli-
gitur prima citatio, *§. omnium autem actionum inſtituendarum
inſtit. de pœn. temer. litigant. Clemens. 1. vbi gloſ. in verb. cita-*
8 *tiones in fine de iudic.* & ipſa citatio ſit † primus actus, & pro-
ceſſus; *ita tenet* Angel. & Bart. *in l. 1. ff. de in ius vocan.* Lan-
franc. *in repet. cap. quoniam contra de probat. § citationes
num. 54.* Ludouic. à Sauoia *in tract. de iuriſd. adiunctorum
coadiuuantium Epiſcopum quæſt. 16. num. 7. & ſeqq.* Ergo
9 Epiſcopus † ſine adiunctis prohibitus eſt, etiam monere, ex
quo exercitium iuriſdictionis ſic communicatur adiuncto,
10 vt vnus ſine altero procedere prohibeatur, nec † citatio, ne-
que comparitio, niſi ab vtroque, & coram vtroque fieri
debeat, *cap. cauſam matrimonij cap. cum cauſam de offic. de-
leg. l. duo ex tribus, ff. de re iudic. ita declarat* Ruin. *conſ.
3. col. 4. vol. 3. quem ſequitur* Mandoſ. *de ſign. iuſt. com-
miſſion. 8. §. Adiunctum, verſ. Adiunctus autem:* & quod
11 prior Iudex † ſine adiuncto nulliter procedat, concludit
Gemin. *conſ. 24. verſ ſuper 6. dub. num. 11. in fin.* Præter au-
12 tem ſupradicta † quod citatio ſit de proceſſu, *tenet gloſ. in
cap. prudentiam in verb. ſi quis citra formam, & in cap. Pa-
ſtoralis, § Item de offic. & poteſt. Iud deleg. & in cap. quo-
niam contra falſam de probat. & alij quos citat* Carpan.
ad ſtat. Mediol. cap. 1. verb. citationes num. 8. Lancell. *de
attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 32. & ſeq.*
13 vbi citationem † firmat eſſe fundamentum ordinis iudicia-
rij. Specul. *in tit. de citat. in princ.* ea ratione, quia princi-
14 pium omnium actionum inſtituendarum † ab ea parte edi-
cti proficiſcitur, quæ Prætor edicit de in ius vocando *d. §.
omnium inſtit. de pœn. temer. & litig. & not.* Bart. *&*
15 *alij in rubr. ff. de in ius vocan.* & per citationem † iu-
riſdictio perpetuatur, *c. gratum, c. relatum de offic. & po-
teſt. Iud. deleg. & cap. plures, vbi gloſ. in verb. inchoante
eod. tit. in 6.*

Vnde ſi Epiſcopus prohibetur Capitulares citare, & † 16
monere ſine adiunctis iuxta Concilium in dicto cap. 6. Epi-
ſcopus Maioricen. non potuit tranſmittere monitorium,
quod vim † habet libelli; Iaſ. *in l. ex quacunque ff. ſi quis* 17
in Ius num. 13. Adden. ad Bart. *in extrauag. ad reprimen.
in verb. in figura num. 19.* Et licet monitorium conceſſum in
cauſa ciuili, per † comparitionem reſoluatur in ſimpli- 18
cem citationem, ob clauſulam, ſi quis ſenſerit ſe graua-
tum, in eo apponi ſolitam. Pariſ. *conſ. 113. num. 1. lib. 4.*
Alex. *conſ. 143. num 6 lib. 7.* Innoc. *in cap. fin. n. 8. de cohabit.
cleric. & mulier.* Bart. *in l. 1. num. 3. C. de execut. rei iudic. vbi
communiter Doct.* Mandoſ. *de monit. quæſt 17. num. 4.* Rota *in
recent. deciſ. 320. num. 10. par. 2.* Tamen monitorium de com-
parendo † perſonaliter in criminalibus arctat omninò ad 19
comparendum. Mandoſ. *vbi ſupra num 4.* & ideò non po-
teſt negari, quin ſit de proceſſu, cum † ex ſola illius inti- 20
matione reus contumax condemnari poſſit; latè Caball.
reſol. crimin. caſ. 181. per tot.

Non obſtat, quod ſi Epiſcopus in caſibus in decreto Con-
cilij exceptis poteſt procedere † ad capturam, poſſit etiam 21
in ordine ad illam relaxare monitorium. Roman. *in l. 2. n.
1 & 2 ff. de Iuriſd omn. Iud.* quia non applicatur, nam cum
in text. *in d. l 2.* dicatur, quod cui eſt data iuriſdictio ea quo- 22
que conceſſa eſſe videantur, ſine quibus iuriſdictio expli-
cari non potuit, quæret ibi *gloſ. in verb. non potuit*, an de-
legatus † ante litis conteſtationem citare poſſit re, & ver- 23
bo, & tenet, quod ſic, & cum ea DD. *communiter*, Roman.
autem ibi num. 1. ſuper eadem gloſ. & dicta eius proſequendo
dicit; delegatum † à principe poſſe procedere ad capturam 24
perſonæ ſuſpectæ de fuga, cum aliàs ſit prohibitus, *vt in
auth. de defenſ. Ciuitatum, §. ſi vero ignoti, & in auth. de
exhib. reis, §. ſi vero*, quia citatio † realis dicitur, quæ fit 25
per capturam perſonæ, *l conſentaneum C. quomod & quan-
do Iudex l. plerique de in ius vocand.* Caſtren. *d. l. 2. num 3.* de-
inde vero quia *gloſ. in d. verb. non potuit*, dicit, quod talis
delegatus † poteſt citare re, & verbo, expeditus quoad ci- 26
tationem realem, in qua conſiſtebat tota difficultas, quæ-
rit de citatione verbali, & cum gloſa dicit quod poteſt cita-
re verbo, ſed non dubitat, quod qui poteſt carcerare † ſuſ- 27
pectum de fuga, non poſſit etiam verbo illum citare, quia
de hoc non eſt difficultas, vt ibidem dicit Caſtr. *num. 4.* vbi
quod quilibet † delegatus, etiam ante litem conteſtatam, 28
poteſt verbalem citationem facere, Iacobin. de S. Georg. *in
d. l. 2. nu. 8.* vbi quod in hoc omnes concordant, † quia etiam 29
arbiter habet poteſtatem citandi verbo *l. ſed interpellatus,
§. 1. de arbitr.* ſed quia gloſ. vtrumque firmauerat, ideo Ro-
man. etiam probat quod talis poteſt verbo citare, ſed non
propterea dicit, quod cui conceſſa eſt facultas † carceran- 30
di ſuſpectum de fuga, poſſit etiam verbo citare in ordine ad
primum, ſed quia ipſe habet vtramque poteſtatem.

Ceſſare autem difficultatem in hoc caſu dixerunt Do-
mini, quia Epiſcopo eſt permiſſa † citatio realis, ſeu deten- 31
tio perſonæ, dum ſubeſt timor fugæ, & è conuerſo, illi eſt
prohibita citatio verbalis, per quam, vt fuit dictum ſupra,
inchoatur proceſſus, & ideo ex † cauſa datur iuriſdictio 32
abſque coërctione contra dictum text. *vt in cap. cum contin-
gat de for. compet* vbi DD communiter notant dari † etiam 33
iuriſdictionem ſine coërctione, & ſine mulcta, & ſequutus
eſt, Alex. *in d. l. 2. de iuriſd. omn. iud. num. 4. & fuit dictum in
Burgen. iuris præſidendi 19. Decemb. 1633. coram R. P. D. meo
Merlino.* igitur ſicut datur iuriſdictio abſque coërctione, † 34
& vnum etiam poteſt præſcribi ſine altero, vt per Abb *in
d. c. cum contingat. num. 15. & per* Io. de Imol. *ibi num. 2. &
per* Rot. *in d. Burgen.* ita Concilium potuit concedere iuriſ-
dictionem Epiſcopo deueniendi ad detentionem, & ſic quod
Epiſcopus poſſit citare reum re, & prohibere citationem
verbalem quia † quod poteſt acquiri per præſcriptionem, 35
poteſt etiam haberi ex conſtitutione Supremi Principis,
cum † præſcriptio æquiparetur conceſſioni Principis, Surd. 36
conſ. 556. n 6. Menoch. *conſ. 90. n. 79.*

Quare cum ex verbis Concilij Epiſcopus de Adiuncto-
rum conſilio, & aſſenſu monitionem facere teneatur, in-
de ſequitur monitorium cum omnibus inde ſequutis, † tan- 37
quam nullum ex defectu iuriſdictionis eius, à quo emana-
uit, non poſſe reintegrari, ſeu confirmari, Anchar. *conſ.
297. nu. 3. verſ. tertio dicitur nullum.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum &c.

* *Propoſita fuit hæc cauſa ſub die 2. Iunij 1634. eſt ſupra
in hac parte deciſio 289.*

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Landi.

Die Lunæ 3. Iulij 1634.

ARGVMENTVM.

Actio perſonalis contra cohæredes quouſque
detur. De cenſus impoſitione quando apertè
dicatur conſtare. De laudo quando non
ſit habenda ratio.

SVMMARIVM.

1 *Actio perſonalis datur contra hæredes pro portionibus hæreditarijs.*
2 *de Cenſus impoſitione non eſt dubitandum, quando ea conſtat per inſtrumentum publicum.*
· *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam, ac manifeſtam, n. 2. & 3.*
4 *Hæredes, quod ſucceſſerint in hæreditate æquis portionibus, ex quo appareat.*
5 *Laudum initum inter partes non obſtat quando per tres ſententias fuit ſublatum.*

Allegatur hæc deciſio ſupra in deciſione 23. quæ eſt in eadem
cauſa ſub die 2. Martij 1635. coram eodem bon. mem.
Motmaono

DECISIO CCXCVI.

DICTVM fuit contra Io. Aotonium hæredem Marcel-
li impoſitoris cenſus relaxandum eſſe maodatum exe-
cutiuum pro reſtitutione medietatis fructuum eiuſdem cen-
ſus, quos Ioſephus cohæres integrè ſolnit Collegio Oradino
1 creditori reportata iurium ceſſione; quia contra hæredes †
actio perſonalis datur pro portionibus hæreditarijs, *l. pro hæ-
reditarijs C. de hæred. action. cum alijs in deciſione huius cauſæ
11. Ianuarij 1627. allegatis coram Reuerendiſſ. D. meo Vrgellen.*
Præterea de impoſitione cenſus facta per Marcellum te-
ſtatorem dubitari non poteſt, qnia probatur per publicum in-
2 ſtrumentum, † quod facit probationem probatam, ac mani-
feſtam, *c. cum dilecti vbi* Abb. *num. 2 de donat* Bald. *in l. inter-
eſt etiam. nu. 2. C. de ſolut.* Rot. *in Rom pecuniaria 5. Nouembris
1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*
Similiter de integra ſolutione dd. fructoum facta per Io-
3 ſephum cum reportatione ceſſionis iurium conſtat † ex alijs
inſtrumentis datis in eius ſummario num. 7.
Quòd verò in hæreditate Marcelli debitoris pro ſua quiſ-
4 qne medietate vel æquis portionibus † ſucceſſerint Ioſephus
& Io. Antooius, ex eo apparet, quod prædictus Marcellus
hæredes ſuos cum fideicommiſſo reciproco inſtituit Ludoui-
cum, Io. Baptiſtam, & Io. Antonium, defuncto autem Ludo-
uico ſine filijs Ioſeph ſucceſſit Io. Baptiſtæ eius patri.
Non obſtat exceptio laudi aliàs pro parte Io. Antonij op-
5 poſita, qui iam fuit ſublata † per tres ſententias Rotales con-
formes propter illius nullitatem firmatam ex pluribus latè
in deciſionibus ſub titulo Peruſioa laudi coram R R. Domi-
nis meis Decano, * & Vrgellen. * & deniqne coram me *
deductis.
Et ita vna tantum &c.

* *Ideſt ſub diebus 13. Martij 1628 & 11. Maij 1629. & 22. Aprilis 1630. & 13. Nouembr. 1632 ſunt ſupra in par. 1. deciſiones 155. 282. & 369. vltima verò eſt 159. in par. 2. Et infra habetur alia deciſio in eadem cauſa ſub die 27. Aprilis 1635. coram eodem bo. me. Motmanno eſt deciſio 302.*

R. P. D. MOTMANNO.

Leodieñ Caſtrorom.

Die Veneris 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Commiſſio ſanatoria nullitatum arbitrio Rotæ,
quando habeat locum. Mandatum quando
morte conſtituentis extinguatur, & quando
ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Donatione indignus eſt, qui alicui per vim, & metum reuocare fecit teſtamentum ad effectum, vt ei ille donaret bona ſua.*
2 *Clauſulæ (conſtito de bono iure) poſitæ in commiſſione ſanatoria nullitatum dicitur ſatisfactum, ſi in aliqua parte negotij principalis conſtet de bono iure obtinentis talem commiſſionem.*
3 *Acta facta contra procuratorem, cuius mandatum morte conſtituentis expirauerat, non ſubſiſtentur.*
4 *Mandatum morte conſtituentis re integra extinguitur.*
5 *Mandatum morte non extinguitur, ſi conſtituens obligauit ſe de iudicatum ſoluendo, & pro eo fideiuſſit.*
6 *Mandatum re non integra, morte conſtituentis non extinguitur, num 12.*
7 *Mandatum per mortem conſtituentis reuocatur ex coniectura, quod mors omnia ſoluit, n. 8.*
9 *Mandatum, ideo re integra morte reuocatur, quia non intereſt Domini, nec procuratoris.*
10 *Damnoſum, ſi quid eſt alicui, non præſumitur id voluiſſe.*
Damnoſam viam, nemo præſumitur voluiſſe eligere, nu. 10.
11 *Procurator conſtitutus, cum clauſula releuationis, concepta his verbis, de quibus hic, & cum fideiuſſione, iſta clauſula, quid operetur.*
13 *Mandatum in inhabilem non tranſit.*
14 *Procuratorem conſtituere poteſt maior 14. annorum.*
15 *Clauſula (arbitrio Rotæ) operatur relaxationem rigoris iuris ciuilis.*
16 *Æquitas maxima, quando ſuperabundat, tunc multo magis intrat commiſſio ſanatoria.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſionibus 115. &
172. quæ ſunt in eadem cauſa ſub diebus 7. Aprilis
1636. coram eodem boo. mem. Motmanno, & 10.
Nouembr. eiuſdem anoi coram bon. mem. Reueren-
diſſ. Coccino.

DECISIO CCXCVII.

POSTQVAM iteratò conceſſis, & expeditis remiſ-
ſorialibus fuerunt examinati teſtes ſuper vi, & metu
Mariæ vxori illatis per Comitem eius virum, compertnm
eſt eos depoſuiſſe partim ante, partim verò poſt allegatum
in iudicio obitum Comitis Ludouici dicti viri hæredis, ac
colitigantis; Vnde pro parte Comitis Franciſci ipſius Lu-
douici fratris, ac ſucceſſoris opponebatur de onllitate exa-
minis facti citato Procuratore eiuſdem Ludouici iam de
functi; Verùm vt mnltiplicatio expenſarum, & inutiles
circuitus euitarentur, ex aduerſo præſentata mihi fuit
commiſſio ſanatoria nullitatum, quatenus adeſſent cnm
reſcripto, vt illis non obſtantibus conſtito de bono iure D.
Pauli ad vlteriora procederem in negocio principali arbitrio
Rotæ.
Et propoſito dubio, An intraret arbitrium, Domioi af-
firmatiuè reſpónderunt, qnia conſtat de teſtamento, io
quo Maria prædicta inſtituit Paulum, eius ex vxore nepo-
tem, quam diſpoſitionem perimere non poſſunt poſteriores
diſpoſitiones Mariæ factæ ad fanorem d. q. Comitis ſui viri,
cum ipſamet illas nedum voce, ſed etiam ſcripto propter
vim à d. marito illatam reuocauerit, quæ omnia confir-
mant teſtes etiam deponentes de huiuſmodi declaratione,
† per quam Comes prædictus cenſetur indignns donatione, 1
ita notant Bart. *in l. final. quæſt. antepen. ff. ſi quis aliq. teſt.
probib.* Bald. *in l. 1. num. 15. cum* Salic. *in fin. C. eod. tit.*
Pariſ. *conſ. 67. num. 119. vol. 3.* Card. Mantic. *de coniect.
vltim. volunt. lib. 2. tit. 7. num. 5.* ex qnibus ſatisfactum eſt
dictæ clauſulæ appoſitæ io commiſſione ſanatoria, quæ
requirit qnod in aliqua parte negocij principalis conſtet de
† bono iure obtinentis commiſſionem ad effectum, vt non 2
attendantur nnllitates, Veſtr. *in prax. lib. 8. cap. 3. num 9*
& faciunt quæ dixit Rota poſt Zacch. ad Galleſ. *de oblig. Camer. deciſ. 51. num. 5.*
Nullitas autem examinis ex eo deducitur, quòd poſt obi-
tum Comitis Ludouici colitigantis, & eiuſdem obitus iudi-
cialem allegationem, ac illius ſucceſſoris indicationem mi-
nimè ſubſiſtant actus proceſſus remiſſoriæ contra d. D. Co-
mitem Ludouicum defunctum, neq. ſuſtineantur † contra 3
Procuratorem, cuius mandatũ morte d. Comitis cõſtituentis

expirauerat, vt per Paul. de Caſtr. *in l. ſi deceſſerit num. 5 ff.*
qui ſatiſd. cog. Verùm hoc obiectum in præſenti caſu ceſſat,
quia citationes, & alij actus prædicti concepti fuerunt in per-
ſonam non modo d. Comitis, ſed etiam Procuratoris ad lites
omnes ampliſſimè ab ipſo conſtituti cum clauſula releuatio-
nis ab onere ſatiſdationis de iudicio ſiſti, & iudicatum ſol-
4 uendo: concluſio enim quòd † per mortem Domini man-
dantis re integra euaneſcit mandatum, *de qua in §. item ſi ad*
hoc. inſtit. de mand. & l. mandatum. C. eod. tit. cum alijs ad-
ductis per Gabr. *de procur. concluſ. 2. num. 1. &* Card. Mantic.
de ambig. contract. lib. 7 tit. 23. in princ. recipit limitationem in
5 caſu procuratoris † pro quo ipſe Dominus conſtituens ſati-
ſdedit *iuxta tex. expreſſ. in l. ſi defunctus, cum gloſ. in verb. com-*
pellendus. ff. de procur. quia obligatio Domini de iudicatum
6 ſoluendo, † & fideiuſſio operantur, quod res non dicatur in-
tegra, & propterea morte promittentis non extinguatur
Bald. *in d. l. ſi defunctus, num. 3 ff. de procur.* Bald. *in d. l. ſi man-*
datum. num. 4. C. mandat. Dec. *in c. relatum. num. 2. verſ. notan-*
dum de offic. deleg. Caputaq. *deciſ. 188. num 1. par. 2.* quoniam
7 † reuocatio mandati per mortem inducta eſt ex coniectura,
8 quod mors † omnia ſoluit; & vbi mors contingit re integra,
ideo mandatum cenſetur tacitè reuocatum, quia non inter-
9 eſt † Domini neque procuratoris; quæ tamen coniectura ca-
pi non poteſt quotieſcumque ſciente procuratore Dominus
pro eo iudicatum ſoluere promiſit. Quia tunc inter Domi-
num & procuratorem, ea ratione res integra non dicitur,
quod per admiſſionem reuocationis committeretur ſtipula-
tio iudicatum ſolui contra hæredes Domini conſtituentis,
ac fideiuſſores, quod non eſt dicendum neque veriſimile eſt
10 Dominum † voluiſſe id, quod ſibi damno eſſet, cùm nemo
præſumatur velle eligere viam ſibi damnoſam, Odofred. *in*
d. l. ſi defunctus. num. 2. & Alber. *num. 3. ff. de procur.* & ita cen-
ſuit Rota *in Reatina Caſtri Poſtæ 15. Nouembr. 1586. coram*
bo. me. Orano quam deciſionem ſequuta eſt *in Romana cenſus*
ſeu hæreditatis vlt. Ianuarij 1597. coram Litta.
11 Dicta autem clauſula releuationis † his verbis concepta
eſt, *Et volens d. Conſtituens releuare Procuratorem ſuum, &*
per eum ſubſtituendos ab onere ſatiſdationis, cauit de rato ha-
bendo iudicio ſiſtendo, & iudicatum ſoluendo, & inde, & per
omnia fideiuſſit &c. quæ clauſula licet procurator fuerit ab-
ſens, quo tempore cautio fuit præſtita: operatur quod eo
conſentiente conſtitutioni, vel patiente ita fieri, aut non
contradicente compelli poſſit ad præſtandam defenſionem,
12 quodq. vt ſupra probatum eſt, † per mortem ipſius conſti-
tuentis non ceſſet mandatum, quæ duo ſingulariter notant
Paul. de Caſtr. *in d. l. ſi defunctus. num. 3. & ibid.* Bellapert. *num.*
1. & num. 2. Odofred. *num. 1. &* Fulgoſ. *num. 5. ff. de procur.*
Mantic. *de ambig. d. lib. 7. tit. 23. num. 33.*
Ceſſat quoque difficultas excitata contra prædictam li-
mitationem, quod ſcilicet non procedat in præſenti caſu, at-
tenta minori ætate, in qua de tempore obitus q. Comitis
Ludouici erat conſtitutus Comes Franciſcus illius ſucceſſor
13 in quem † tanquam inhabilem non potuerit tranſire man-
datum iuxta Creſcen. *deciſ. 1 r. de ſent. & re iudic.* quia con-
ſtat d. ſucceſſorem tunc fuiſſe maiorem octodecim annorum,
14 cum tamen † ad conſtituendum procuratorem ſufficiat hæ-
redem eſſe maiorem annis 14 *c. vlt. de iudic in 6.* cuius textus
diſpoſitionem æquitas ſuadet, vt amplectamur ſtante clau-
15 ſula arbitrio Rotæ, quæ † operatur relaxationem rigoris iu-
ris ciuilis.
Cum itaque citato procuratore, cuius mandatum non erat
reuocatum, teſtes fuerint examinati ſuper interrogatorijs da-
tis pro parte ſui principalis in locis à Iudice remiſſoriali iu-
xta facultatem ei traditam deputatis, necnon aſſiſtentibus
Notario, & Interprete pro parte eiuſdem Principalis nomi-
natis, ac adhibitis omnibus diligentijs in ſimilibus adhiberi
16 conſuetis, maxima † æquitas ſuperabundat pro commiſſio-
ne ſanatoria, quam agentes pro D. Paolo de Berlo cumula-
runt, vt allegatis pluribus deciſionibus Rotæ antiquæ, &
modernæ fuit dictum in *Nullius iuriſdictionis 11. Decembr.*
1617. coram R. P. D. meo Pirouano.
Neque validitati d. examinis obſtat allegata omiſſio in-
terrogatoriorum ſpecialium, quoniam ex proceſſu apparet
fuiſſe exhibita ad effectum vt ſuper illis interrogarentur duo
tantum teſtes, quos ex eorum depoſitionibus patet ſuper
contentis in huiuſmodi ſpecialibus interrogatorijs fuiſſe di-
ligenter examinatos.
Et ita vtraque parte informante fuit concluſum.

¶ *Supra in prima parte adeſt in hac cauſa altera deciſio ſub die 4.*
Iulij 1629. coram eodem bon. mem. Motmanno, eſt deciſio 315.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Leodien. Caſtri de Mombech.

Die Veneris 15. Decembris 1634.

ARGVMENTVM.

Contractum, ſi quis tanquam nullum impu-
gnare intendat ex eo, quod dicat, quod
ſit factus ab aliquo, qui erat demens, fa-
tuus, &c. vt obtineat, quid probare de-
beat.

SVMMARIVM.

1 *Mulierum contractus, quando ſubſtineantur.*
2 *Contractus dementium, & fatuorum nullius ſunt roboris.*
3 *Contractus, vt annulletur ex eo, quod quis dicatur eſſe à*
mente alienus, hoc debet plenè, & concludēter probari.
4 *Dementiam de tempore contractus, quis debet probare, &*
non de alio tempore, ſi intendat annullare contractum
ex d. cauſa dementiæ.
5 *Simplicitas, Innocentia, Fatuitas, & Stupiditas, cum dif-*
ferant à furioſo, & mentecapto, quandoquidem in pri-
ma ſpecie non carent intellectu, licet integrum animi vi-
gorem non habeant, in ſecunda vero ſpecie vſum ratio-
nis non habeat. n. 6.
7 *Simplicitas, Innocentia &c. non ſunt ſufficientes ad annul-*
landum renunciationem, nec alium quemcumque actum,
etiam matrimonij, aut profeſſionis, aut donationis, aut
teſtamenti.
8 *Contractus celebratus ab eo, in quo concurrunt diuerſa ſi-*
gna dementiæ, ſed non caret totali vſu rationis, & in-
tellectus, pro valido reputatur, & n. 19.
9 *Animi qualitas, aliter quam per actus exteriores probari*
non poteſt.
ex Actibus exterioribus declarantur interiores. n. 9.
10 *Probatio, ſi reddatur æquiuoca, imperfecta, vel irreleuans,*
non attenditur.
11 *Dementia, vt probetur ſoleat conſiderari multa ſigna.*
12 *Fatuus matrimonium contrahere nequit.*
13 *Actus, vt ſubſtineatur, quis præſumitur ſanæ mentis.*
14 *Dementiæ allegatæ præſumptio, tunc multo magis ceſſat,*
quando quis facit actus, qui perſonæ prudentis potius,
quàm mente capto conueniri poſſunt.
15 *Dementia non probetur ex eo, quod quis capillos aliquando*
ſuos delacerauit, & alapis, & pugnis ſeipſum percuſ-
ſit.
16 *ad Dementiæ ſigna non inferunt ea, quæ poſſunt prouenire*
ab atra bili & malancolia.
17 *Dementiæ, & carentiæ intellectus præſumptio oritur ex*
datione curatoris, limita n. 19.

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 132. quæ eſt in
eadem cauſa ſub die 9. Maij 1636. coram bon. mem. Buc-
cabella.

DECISIO CCXCVIII.

VISVM fuit Dominis eſſe recedendum à deciſis in hac
cauſa 21. Aprilis 1632. quia renunciatio facta per A-
drianam de vſufructu Caſtri controuerſi de anno 1570. ad fa-
uorem Vualteri, & Cæciliæ eius coniugis, & prolis ſuſcipien-
dæ, valida eſt, tanquam facta cum cauſa ſcilicet matrimonij
contemplatione, & Mamburno loco curatoris, & Iudicis de-
creto, quibus † concurrentibus ſimiles contractus ſemper
ſuſtinentur, Tiraq. *de leg. connub. gloſ. 8. n. 91.* Lamberteng. *de* 1
contract. mulier. gloſ. 3. n. 23. & 87. quod etiam fuit firmatum
nouiſſimè in Romana pecuniaria 11. Decembris coram me,
& in prima deciſione admittitur.
Neque obſtat principale fundamentum eiuſdem deciſio-
nis Adrianam de tempore tranſlationis vſusfructus, & ſeu
renunciationis fuiſſe dementem, & fatuam, atque † ita ob 2
carentiam ſenſus, & rationis contractum nullum, & inuali-
dum remanſiſſe, *§. mutum. verſ. furioſus inſtit. de inutil. ſtipul.*
Mantic. *de contract. lib. 1. tit. 12. n. 5. & lib. 3. tit. 10. nu. 6.* Surd.
conſ. 89. n. 26. & 30.
Quia, etſi ad eamdem dementiam probandam detur in-
ſtrumentum diuiſionis celebratæ inter Gulielmum, &
Vualte-

Vualterum , & Agnetem filios alterius Gulielmi de anno
1565. in qua Adriana ceſſit vſufructum Caſtri controuerſi ,
ſibi quæſitum per obitum Gulielmi ſui mariti , ad fauorem
filiorum ſuorum, & in ea prætendatur contineri particulam
datam ſcilicet (quo verò ad noſtram matrem Adrianam im-
potem mentis , obligamus nos illam manutenere commu-
nibus expenſis) ac etiam formiter ſint examinati plures te-
ſtes ſuper eadem dementia deponentes , ac demum paulò
poſt inſtrumentum renunciationis , de anno 1570. menſe
Iulij ſtipulatum eidem Adrianæ vti dementi curatores
fuerint deputati ſub die 4. Septembris eiuſdem anni 1570.
Non tamen viſum fuit prædicta in ſua ſpecie taliter eſſe
probata , vt ſufficiant ad anoullandum actum renuncia-
tionis fauore prolis Cæciliæ , & Vualteri ſuſpiciendæ ſe-
quutum.

Non enim in ipſa confeſſione Gulielmi , & Vualteri fra-
trum diuidentium poteſt conſtitui fundamentum , quia da-
tur inſtrumentum diuiſionis per exteuſum , in quo talis
obligatio fratrum de alimentanda matre impote mentis non
legitur , & quatenus adeſſet de tali defectu eſſet intelligen-
dum ; qui non impediret Adrianam ad ſe obligandum , ex
quo in tali diuiſione non fuerunt adhibitæ ſolemnitates pro
ſtultis requiſitæ .

Neque teſtes dati in eorum ratione concludunt talem
mentis alienationem in Adriana , quæ ſufficiat pro annulla-
3 tione actus † renunciationis , quæ tamen probatio ad eun-
dem effectum deberet eſſe plena & concludens , Honded.
conſ.78.num.70.lib.2. Menoch.*præſumpt.18.num.7.lib.1.* Rota
deciſ.577.num.7.par.1.diuerſ.& 384.num.2.par.1.recent. nec
4 ſufficit probatio de aliquo tempore , † ſed de continuo , &
de tempore contractus debent teſtes concludere *l.2. & l. qui
teſtamento. §. quæcumque . ff. de teſtam.* Boer. *deciſ. 23. nu.
78.* Hond. *conſ. 78. num. 71. vol. 2. & deciſ. 364. num. 3 par.
1. recent.*

Deponunt enim omnes , qui ſunt ſex , non de dementia &
ſtultitia Adrianæ , ſed quod erat ſimplex innocens , & de-
bilis ſuorum ſenſuum , & vocabatur fatua domicella abſ-
que expreſſione ſignorum ſtultitiæ , & dementiæ , & quod
5 nunquam habuit dilucida interualla ; quæ ſimplicitas , †
innocentia , fatuitas , & ſtupiditas , cum differant à furio-
ſo , & mente capto , quandoquidem in prima ſpecie non
careant intellectu , licet integrum animi vigorem non ha-
6 beant , in ſecunda vero † ſpecie vſum rationis non habeant
Caſtrenſ. *in l. ſi frater. in princ. C. qui teſtam. fac. poſſ.* Dec.
conſ.112.num.2. Pariſ.*conſ.88.num. 37. & ſeq.* Menoch. *præ-
ſumpt.45.num.66 & 68.lib.6.* Rota *dec.107.num.29. & 129.nu.
15.par.2.diuerſ.* ideo ſufficiens non eſt ad annullandum re-
7 nunciationem , prout nec alium † quemcumque actum
etiam matrimonij , aut profeſſionis , aut donationis , aut te-
ſtamenti , Rota *d. deciſ. 107. num. 26. ſequendo* Soccin. ſen.
conſ.47.num.9.lib.3.& Gallíaula *in l.1.num.62.ff.de verb.oblig.
& deciſ.366.num.4.coram bon.mem.Card.Caualerio* , & in for-
tiori caſu de teſtamento Rutilij Gracchi non obſtante , quod
8 in eo concurrerent diuerſa ſigna dementiæ , † ſed non careret
totali vſu rationis , & intellectus pro valido fuit reſponſum
15. Decembris 1618.coram bo.me.Remboldo.

Præterea ijdem teſtes eorum dicti rationem non afferunt ,
quare Adriana ſit demens , & ſtulta , aut ita ſtupida vt careat
in totum vſu rationis , prout neceſſarium eſt , quando agi-
tur , vt in præſenti de probanda qualitate animi , quæ aliter
9 † quam per actus exteriores probari non poteſt , ex quibus
interiora inducantur ſecundum Gloſ. *in l.is qui.§. dius in
verb.ſermonibus , quam ibidem ſequuntur* Bart. & Bald. *de
tutor. & curator. datis ab his* Soccin.ſen. *conſ.42. num. 6. lib.
2.* Alex.*conſ.147.num.16.lib.7.* ſed tantummodo dicant fa-
tuam , ſimplicem , ſtupidam , quæ qualitas vt dicebatur
10 non aufert totalem vſum † intellectus , & rationis , ideo
probatio remanet imperfecta , & æquiuoca , & irreleuans
pro annullatione renunciationis , maximè quia ad conclu-
dendam veram dementiam , furorem , & inſaniam , ac ca-
11 rentiam intellectus , † ſolent ponderari multa ſigna , & præ-
ſumptiones per Doctores , quæ cumulantur per Menoch.
præſumpt.45.num.22.& ſeq. lib.6. & de illis per teſtes nulla
mentio habetur .

Quinimò pro eadem Adriana multa concurrunt ad pro-
bandum , quod non careret intellectu , nam teſtes deponunt
de fatuitate & ſimplicitate Adrianæ , etiam dum eſſet puel-
la , & tamen matrimonium contraxit , cum viro ſuo ha-
12 bitauit abſque alia dementiæ † quærela , quod aliàs con-
trahere non potuiſſet *cap. dilectus de ſponſal.* Dec.*conſ.* 112.
in princ. Præterea filijs ſuis diuidentibus bona paterna poſt

obitum patris interuenit cum ſuo mamburno , ſeu tutore de
anno 1565. renunciando proprio iuri vſufructus , & à Ma-
giſtratu fuit admiſſa , & idem contigit in renunciatione ,
quam fecit de anno 1570. in qua fuit à Magiſtratu pariter
admiſſa , quo caſu præſumitur fuiſſe † ſanæ mentis ad eun- 13
dem actum ſuſtinendum , Dec. *conſ.448.num.14.* Pariſ.*conſ.
88. num.34.lib.3.* Boer. *quæſt.23.num.80.* Menoch. *eadem præ-
ſumpt.45.num.21.verſ.ita etiam* quando à Magiſtratu , & fa-
cilius id admittens quando † actus ille perſonæ prudenti 14
conuenit ſequendo Dec. *d.conſ.448. num. 15. & Rota de-
ciſ.377. num.4. par.1. diuerſ. & idem admittitur in allega-
ta deciſ. 366. num. 8. coram bon. mem. Card. Caualerio* , &
de huiuſmodi actu renunciationis facto per Adrianam con-
templatione matrimonij Vualteri eius filij cum Cæcilia , ac
prolis ab eis ſuſpiciendæ dubitari non poteſt , quin conue-
niat perſonæ ſanæ mentis , cum tendat ad propagationem
ſuæ deſcendentiæ , & conſeruationem , ac etiam fuerit fa-
ctum in executionem præcedentis diuiſionis de anno 1565.
ratificata , in quibus omnia prudenter , & cautè geſta per
Adrianam leguntur.

Non obſtat , quod ſextus teſtis deponat Adrianam capil-
los , † aliquando ſuos delaceraſſe , & alaphis , & pugnis ſe 15
ipſam percuſſiſſe ; quia vltra quòd ſingularis eſt , non vide-
tur probabile dementiæ ſignum , cum potuerit ab atrabili , 16
& malanconia proueniſſe , † quæ non infert ad ſignum de-
mentiæ indubitatum , vt latè diſſerit , & probat idem Me-
noch. *d.præſumpt.45.num.58.lib.6.*

Demum non releuat , quod eidem Adrianæ poſt duos
menſes à die renunciationis factæ deputati fuerint ei cura-
tores , vti dementi , quod inter † ſigna ad probandam de- 17
mentiam , & carentiam intellectus ſolet ponderari per Ang.
& Salic.*in l.cum.Te C.de probat.* & alios per eundem Menoch.
allegatos in d.præſumpt.45.num.44.

Quia ex lectura eiuſdem deputationis tollitur obiectum ,
in qua non declaratur Adrianam † inſanam , & ſtultam , 18
ſed ad aſſertionem parentum exponitur , propter impoten-
tiam mentis non eſſe idoneam ad ſe , ſuaſque res gerendas ,
quæ † mentis impotentia poteſt intelligi de tali etiam , quæ 19
non inferat ad carentiam totalis intellectus vt ſupra fuit di-
ſtinctum.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante &c.

*In eadem cauſa ſupra in hac parte habetur alia ſub die 29.
Aprilis 1637.coram R.P.D. Carrille , & eſt deciſio 214. & in-
fra aderit altera ſub die 22. Martij 1638.coram eodem R.P.D.
Carrillo.* ¶

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cæſaraugustana Diſtributionum.

Die Lunæ 15 Ianuarij 1635.

ARGVMENTVM.

Ad declaratoriæ relaxationem , quando deue-
niatur , & quibus ſeruatis procedatur ad ag-
grauatoriam .

SVMMARIVM.

1 *Mandatum Rotale poſtquam parti eſt præſentatum , ſi ne-
gligat illud obedire , contra eam relaxatur declarato-
ria.*

2 *Declaratoria poſtquam ritè , & rectè eſt intimata , & pars
fuit expectata per decem dies , & accedentibus terminis
ad videndum ſe grauari , tunc bene proceditur ad ag-
grauatoriam.*

3 *Cenſuras , quando quis ſubſtinet , rectè deuenitur ad aggra-
uatoriam.*

4 *Obedire labijs non ſufficit , ſi operibus poſtea contradicatur*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 20. quæ eſt in
eadem cauſa ſub die 12. Februarij 1635. coram eodem
Reuerendiſſ. Coccino.

DECISIO CCXCIX.

CAPITVLVM ſtatuit , quod ſingulis diebus darentur
Portionarijs regalia tria pro diſtributionibus , quod
ſtatum per plures annos fuit obſeruatum , donec Capitu-
lum cœpit prætendere , fructus eſſe diminutos , cuius

contrarium prænijs pluribus relationibus Peritorum, vt in
deciſionibus in hac cauſa factis, plenè conſtitit Rotæ. Qua-
re ab ea fuit conceſſum mandatum de manutenendo dictis
Portionarijs cum comminatione cenſurarum, illudque fuit
1 legitimè intimatum † dicto capitulo, quod cum neglexerit
obedire, fuit contra illud relaxata declaratoria, qua ritè,
& rectè intimata, & affixa in locis ſolitis, cum à die inti-
mationis Capitulum fuerit expectatum, nedum per de-
cem dies, prout requiritur, ſed etiam per plures menſes,
2 accedentibus terminis ad videndum ſe aggrauari, qui † ſin-
guli debent ſeruari ad primam diem, vel etiam per totam,
cum interuallo decem dierum inter vnum, & alium à ſin-
gulorum publicatione, vt habetur in formulario Rotali *nu.*
5. & 8. Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. fin. num.* 19. Marcheſ. *de*
commiſſ. par. 1. cap. 5. num. 21a. fol. 215. ſupereſt, vt de-
3 tur aggrauatoria, quam Domini reſoluerunt eſſe † dan-
dam, quia Capitulum non patet, ſed cenſuras ſuſtinet,
Abb. *in cap. 2. in princip. & num. 9. de cler. excomm. adminiſtr.*
Specul. *tit. de accuſat. §. ſequitur porrò num. 2.* Soccin. *in cap.*
perpendimus num. 248. & 252 de ſent. excomm. Veſtr. *in praxi*
lib. 5. cap. 54. num 4. & melius dicto lib. 8. cap. fin. num. 19. & 20.
Adden. *ad deciſ. 2. num. 53. & fuit dictum in cauſa Valliſoleta-*
na penſionis 29. Nouembris 1624. coram R.P.D. meo Merlino,
& in cauſa Legionen. Canonicatus 14. Martij 1625. coram bon.
mem. Manzanedo.

Exceptuarunt tamen ab iſta aggrauatoria Decanum
Theſaurarium, Archipresbyterum de Belchite, & Canoni-
cum Petrum Moles, qui tanquam obedientiæ filij ab initio
promptam obedientiam obtulerunt, non autem aliàs dig-
4 nitates, quæ † etſi labijs hoc idem profeſſæ ſint, operibus ta-
men contradixerunt.

Plures deciſiones in hac cauſa habentur ſupra ad deciſionem 12. quibus adde aliam ſub die 3. Decembris 1640. coram R.P.D. Panzirola.

R. P. D. PANZIROLO.

Romana ſcutorum 24. mil.

Die Veneris 20. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Pura realia ex fideicommiſſo competentia quibus hypotecis præualeant. Iura perſonalia licet non poſſint cedi tamen, quando id ceſſet, & quando non dicantur perſonalia. De euictione emptor, quando nequaquam agere poſſit. Exceptiones omnes, quæ competebant venditori, competunt etiam emptori, quod procedit etiam ſi non doceatur de ceſſione iurium.

SVMMARIVM.

1 *Iura realia ex fideicommiſſo competentia præualere debent quibuſcumque hypotecis ab alijs, quàm à fideicommittente poſt ipſius fideicommittentis obitum.*
2 *Contrahentium mens colligitur ex proemio.*
3 *Creditor qui conſentit debitori alienanti, ius pignoris remittit.*
4 *Limitatio eſt exceptio, quæ modificat actum.*
5 *Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis, & reputatur eadem perſona.*
6 *Iura perſonalia cedi non poſſunt.*
7 *Iura mixta ſunt apta tranſire in quemcumque ſucceſſorem tam actiuè, quàm paſſiuè.*
8 *Fideiuſſoribus etiam competunt exceptiones rei cohærentes, licet ſit perſonalia.*
9 *Iura non dicuntur perſonalia, ſi verba perſonalia appoſita in contractu, ſint appoſita ad deſignandas perſonas contrahentium.*
10 *Iura perſonalia rei cohærentia competunt cuicumque ſingulari ſucceſſori.*
11 *Emptor poteſt ſe defendere iuribus, & exceptionibus competentibus venditori.*
12 *Ceſſione etiam non facta emptor poteſt ſe defendere iuribus competentibus venditori.*
13 *de Euictione agere non poteſt emptor, ſi ſcienter emit bona litigioſa.*
14 *de Euictione promittens in certis bonis, non tenetur in alijs.*
15 *Euictionis caſus, quando non euenit, nulla oritur actio contra promittentem de ea.*
16 *Bona litigioſa quando emuntur, valde veriſimile eſt, quod ſint empta viliori pretio, vt communiter accidit.*
17 *Emens rem litigioſam viliori pretio, ſi illa ei euincatur, ſibi imputet.*
18 *in Deciſionibus, à quibus Rota poſtea receſſit, non eſt faciendum fundamentum.*
19 *Bona hæredis non poſſunt dici ipſius propria, ſi reperiantur ſuppoſita antiquiori fideicommiſſo.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 55. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 16. Iunij 1636. coram eodem R. P. D. Panzirolo.

DECISIO CCC.

DVM Comites de Corbaria tenutam Salicis, & Caſtrum Fabri, tamquàm fideicommiſſariam q. Petri eorum maioris à Iulia Cæſarina, & ſucceſſiuè à Liuia Capranica illius hærede, auocare tentabant; Placuit bon. me. Cardinali Alexandrino, obtenta derogatione vitij litigioſi, emere partem dictæ tenutæ precio ſcutorum 57. mill. cum promiſſione Liuiæ venditricis de euictione generali in ſolis hæreditarijs Iuliæ, & in proprijs bonis quatenus ea ſequuta fuiſſet ex facto, & dato ſuo tantùm.

Verùm cum Dominus Marchio Bonellus dicti Cardinalis hæres, euictionem tenutæ de proximo ſecuturam timeret, ex quo Comites per plures deciſiones Rotales obtinuerant canonizari fideicommiſſum eiuſdem tenutæ, bonorum identitatem, & cætera incumbentia, præſertim cum cauſa reperiretur commiſſa appellatione remota, itaut ſola ſupereſſet ſententia ferenda egit de acquirendis iuribus dictorum Comitum, prout tandem mediante ſolutione ſcutorum 24. mill. tenutæ liberationem conſequutus eſt, cum expreſſa proteſtatione repetendi dictam quantitatem à Liuia, & ab alijs quibuſcumque quomodolibet obligatis etiam vigore ceſſionum, & obligationum factarum à creditoribus, & Legatarijs Iuliæ Cæſarinæ ad fauorem dicti Cardinalis, non tamen contrà Comites de Corbaria, qui Comites viceuerſa in eodem inſtrumento declararunt ad talem concordiam deueniſſe cum reſeruatione ſingulorum iurium, & actionum ipſis competentium, tam vigore fideicommiſſi q. Petri, quàm deciſionum Rotalium iam tunc emanatarum, & aliàs quomodolibet competentium ſuper omnibus, & ſingulis bonis poſſeſſis per Liuiam intra dictam tenutam Salicis, & alibi exiſtentibus pro illorum recuperatione.

Eodem tempore animaduertens Liuia, etiam ſibi euictionem imminere, tàm in dicto Caſtro Fabri, quàm in alia parte tenutæ Salicis à ſe poſſeſſæ, ex quo euictio totius pendebat ab vno, eodemq. fideicommiſſo, emit pariter iura dictis Comitibus, vt ſuprà reſeruata, precio ſcutorum 6. mill. pro ſe ipſa, non vti hærede Iuliæ Cæſarinæ, ſed nomine proprio, ac veluti priuata perſona, & pro eius hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque.

Poſt hæc autem cum Marchio pro recuperandis dictis ſcutis 24. mill. obtinuiſſet ſententiam fauorabilem, ac etiam relaxari mandatum contrà bona hæreditaria Iuliæ, cœpit prætendere inter hæc etiam comprehendi debere, & Caſtrum, & partem illam tenutæ, quam Liuia, vt ſuprà præuia iurium ceſſione ſibi facta à Comitibus liberauerat; vndècum dubitaſſem, An ſententia R.P.D. mei Veroſpij eſſet confirmanda, vel infirmanda, Domini ordinarunt, vt prius videretur ſuper intellectu prædicti pacti, & poſt plures cauſæ propoſitiones, tandem re maturè diſcuſſa, fuit hodie reſolutum Domini Marchioni obſtare pactum, cum illud non alia ratione videatur in tranſactione appoſitum, niſi quia Comites ad propriam ipſorum, non autem ad Marchionis vtilitatem, voluerunt poſſe quandocumque auocare à Liuia reliquum tenutæ, & alia bona per eam poſſeſſa, ac eidem fideicommiſſo ſubiecta. Et ſic manifeſtè repugnat quod hæc eadem bona poſt tranſactionem, ſubiecta remanſerint euictionibus Marchionis. Etenim reſeruatio ab ipſo facta repetendi dictam quantitatem à Liuia, ſeu ab alijs, debet reſtringi ad bona, quæ fuerint verè hæreditaria Iuliæ, non autem extendi ad comprehenſa ſub fideicommiſſo Comitum, cum hæc tamquam non propria Iuliæ, non ſolum
excluderentur vigore pacti, ſed etiam quia † iura realia ex 5
huiuſmo-

Digitized by Google

huiuſmodi fideicommiſſo Comitibus competentia præuale-
re debuerunt quibuſcumque hypothecis acquiſitis ab aliis ,
quàm à fideicommittente poſt ipſius fideicommittentis obi-
tum, *l. fin. §. ſin autem, C. com. de legat.* Rota *deciſ. 110. num. 34.*
verſ. alienatio verò, par. 2. diuerſ.

Idque manifeſtius viſum eſt apparere, etiam ex eo, quia
licet Marchio in tranſactione proteſtatus eſſet de ſe releuan-
do à Liuia , & aliis obligatis abſque vlla limitatione, itaut
a nec etiam Comites cenſerentur excluſi , nihilominus † ex
prohemio colligitur Liuiam recuſaſſe contrahere cum his
reſeruationibus generalibus, & ideò in diſpoſitiua dum
Marchio repetijt ſuorum iurium præſeruatiuam , conſen-
ſit etiam pacto limitatiuo de illis non vtendis contra Comi-
tes quoad bona in dicta tenuta Salicis poſſeſſa per Liuiam ,
& alia eidem fideicommiſſo ſubiecta ; quare Marchio
3 conſentiendo pacto prædicto , † cenſetur ſolum ceſſio-
nem iurium ſibi factam limitaſſe quoad tenutam ſibi ven-
ditam , reſpectu verò reſidui poſſeſſi à Liuia omninò re-
miſiſſe ; *l. 2. & fin. C. de remiſſ. pign. l. ſi debitor. §. 1. &*
l. ſicut §. ſi voluntate ff. quib. mod. pign. vel hypothec. ſol.
Negul. *de pign. 3. membr. 6. par. num. 12. poſt princ. verſ.*
neque ergo . Et propterea ſicut ſi Comites auocaſſent à Li-
uia tenutam , & alia bona non potuiſſet Marchio contra
4 illam ſe releuare ſtante pacto prædicto, cum † limitatio ſit
exceptio , quæ modificat actum , Surd. *deciſ. 163. num.*
5 *17. verſ. & lus* ; ità huiuſmodi reſeruatio † ſuffragatur Li-
uiæ ratione ceſſionis iurium ab eiſdem Comitibus acquiſi-
tæ , *l. emptori, C. de hæred. vel act. vend.* Surd. *conſ. 22. num.*
26. & ſeqq. Vndè attenta ſerie totius facti, viſum eſt Do-
minis intentionem contrahentium aliam non fuiſſe, quàm
ſingulorum indemnitati conſulere in quantum fieri poſ-
ſet ; Marchioni quidem dum precio ſcutorum 24. mill. ac-
quiſiuit plenam liberationem tenutæ à ſe poſſeſſæ , quæ
cum fuiſſet empta pro ſcutis 57. mill. euitauit damnum de
proximo euenturum , ſaltem in ſcutis 33. mill. Comiti-
bus, quia vltrà receptionem ſcutorum 24. mill. præſerua-
runt ſibi iura vendicandi reſiduum fideicommiſſi , quod
poſſidebatur à Liuia , vel conſequendi æſtimationem eo-
dem modo, quo factum fuerat cum Marchione ; Et deni-
que Liuiæ , quia iura Comitum emendo acquiſiuit hoc
bonorum reſiduum , cuius pariter ſibi euictio imminebat ,
quòd certè nullatenus emiſſet, ſi aliàs dictis euictionibus
affectum remanſiſſet . Et ſic à primo ad vltimum iura in-
ter prædictos viſa ſunt fuiſſe hinc indè præſeruata , non
vt vnus alterum moleſtaret , ſicut Marchio intentat ,
ſed veriùs, vt vnuſquiſque illis vti poſſet ad proprium com-
modum ; Marchio pro tuendis emptis, Liuia pro reſiduo
acquirendo, & Comites, vt ab vtroque pro rata tutè pretium
conſequerentur.

6 Nec obſtat quod iura Comitum † vti perſonalia cedi
non potuerint . Quia licet iſta iura perſonam tangant ,
7 rei tamen cohærent , & ideò dicuntur † mixta perſonæ
competentia ratione bonorum , & ſunt apta tranſire in
quemcumque ſingularem ſucceſſorem actiuè , & paſſiuè ,
Imol. *in l. ex perſona ff. de fideiuſſ.* vbi quod ſimiles exce-
8 ptiones rei cohærentes , † competunt etiam fideiuſſori-
bus , licet ſint perſonales . Vegius *conſ. 56 num. 21. &*
ſeqq. Quinimò ex lectura pacti viſum eſt potius colligi ,
verba illa (ipſis competentia) fuiſſe appoſita ad deſignan.
9 perſonas illorum , † cum quibus fuit facta conuentio ,
non vt pactum perſonale conſtitueretur , ſecundum ad-
uertentiam Bart. *in l. qui in futurum , §. ſi ex altera ,*
num. 1. verſ. certè regula , & in l. Iuriſgentium , §. pa-
ctorum , ff. de pactis . Mantic. *de tacit. lib. 1. tit. 7. num.*
3. verſ. ſed id non tam ex verbis . Et ceſſat difficultas ,
quia ſolùm hic agitur de repellendo Marchione agente de
10 euictione , † quo caſu etiam perſonalia rei cohærentia
competunt cuicumque ſingulari ſucceſſori , Roman. *conſ.*
311. in princip. & regulare eſt , quod emptor poſſit ſe de-
11 fendere iuribus , † & exceptionibus competentibus vendi-
tori , *l. emptori , C. de euict.* Pariſ. *conſ. 104. num. 56.*
lib. 1. Aymon. *conſ. 148. num. 1.* Rota *deciſ. 97. num. 1.*
12 *par. 2. in recent.* Etiam † non facta ceſſione iurium , *l.*
qui à debitore , ff. qui pot. in pig. hab. Surd. *conſ. 283. nu.*
18. Rot. *coram* Mantic. *deciſ. 69. num. 3. coram Reue-*
rendiſſ. D. meo Coccino Decano deciſ. 359. num. 2. & in
cauſa Spoletana Saluiani 2. Aprilis 1607. coram Eminen-
tiſſ. D. Cardinali Pamphilio . Ergo multò magis ſtante am-
pliſſima ceſſione.

Nec dicatur, quod quatenus etiam iſta bona fuerint effe-
cta propria ipſius Liuiæ , nihilominus poteſt Marchio
contra ea experiri vigore promiſſionis factæ Cardinali in in-
ſtrumento venditionis ; quia cum † Cardinalis ſciuerit , 13
bona eſſe litigioſa, Marchio, vt illius hæres non valet age-
re contrà bona propria Liuiæ per text. *in l. ſi fundum , C. de*
euict. Tiraq. *de retract. lib. 1. §. 12. gloſ. 1. num. 14.* Pe-
regr. *de fideic. art. 52. num. 58. verſ. tertius quando emptor,*
Fuſar. *poſt alios de ſubſtit. quæſt. 599. num. 17.* Put. *deciſ.*
250. lib. 2. in correctis . Et tollitur difficultas, quia Liuia
in venditione promiſit de euictione generali in ſolis hæredi-
tarijs Iuliæ . Vnde cum iſta bona non ſpectarent ad Iuliæ
hæreditatem , ſed Comitem, vt ipſe Marchio † agnouit 14
magnificando concordiam à ſe factam , non potuerunt à
Liuia hypothecari , ad text. *in l. 1. §. 1. ff. de pign. l. rem*
alienam , ff. de pign. act. Et dum Liuia ſe obligauit de pro-
prijs, id fecit non generaliter, ſed quatenus euictio ſeque-
retur ex dato , & facto ſuo tantum, qui caſus, † cum non 15
euenerit, nulla oritur actio contra ipſam, vt ponderat Ca-
ſtrenſ. *in l. emptorem , ff. fin. num. 1. poſt med. verſ. ſecundus*
caſus , ff. de act. emptor. Natta *conſ. 181. num. 7.* vltra
quod vnus ex Dominis addebat , nil mirum , ſi Liuia vo-
luerit ſe obligare de dato , & facto ſuo tantum , quia cum
iſta bona de tempore emptionis eſſent litigioſa , † valdè ve- 16
riſimile eſt fuiſſe empta viliori precio, vt communiter con-
tingit, itaut Marchio non † poſſit conqueri, iuxta trad. 17
per Rot. *deciſ. 648. num. 2. par. 1. in recent. & coram Greg.*
XV. deciſ. 553. num. 12. & ſeqq.

Minus viſum eſt releuare , fuiſſe iam deciſum coram Do-
minis meis Quæippo, & Motmanno, quod ſolutis ſcut. 16.
mil. D. Franciſco Capizucco hæredi Liuiæ , fideicommiſ-
ſarij Iuliæ Cæſarinæ , eſſent immittendi in poſſeſſionem bo-
norum , ſuper quibus Liuia concordauerat , & ideò Mar-
chionem poſſe agere de euictione contra eadem bona , tam-
quam hæreditaria eiuſdem Iuliæ ; Quia hodie † Domini 18
à dictis deciſionibus receſſerunt proponente cauſam eodem
Domino meo Motmanno, ex eò præcipuè, quòd dicta bo-
na nullo modo poterant dici hæreditaria Iuliæ , cum ex ſu-
pra deductis † reperirentur ſuppoſita antiquiori fideicom. 19
miſſo Corbariorum, firmato per tot deciſiones Rotales, &
à Marchione in ſua tranſactione approbato, & ex aliis ratio-
nibus latè in dicta deciſione ponderatis.

Admiſſa ergò hac pacti intelligentia , Domini cenſue-
runt, Marchionem experiri quidem poſſe contra bona hæ-
reditaria Iuliæ, non autem contra iſta huic pacto ſubiecta ,
ac proindè ſententiam R. P. D. mei Veroſpij in hunc ſen-
ſum eſſe confirmandam .

Et ità deciſum parte vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Peruſina Laudi.

Die Veneris 26. Aprilis 1635.

ARGVMENTVM.

Bona aliqua , quod peruenerint ad hæredes , ex quibus dicatur conſtare . In diuiſione facienda inter cohæredes de bonis hæreditarijs quando procedatur per viam permutationis. Teſtes examinati per viam exceptionis , quando non probent , ſi agatur per viam actionis.

SVMMARIVM.

1 *Negatiua qualitatis , & quantitatis ab opponente debet probari.*
2 *in Bonis fratris, ſoror non poteſt prætendere aliquam legitimam .*
3 *in Diuiſione facienda, quando inter diuidentes ſit agendum per modum permutationis, & n. 4.*
5 *de Liquido ad non liquidum non datur compenſatio.*
6 *Laudum ; quando eſt per ſententiam declaratum nullum, non eſt amplius habendum in conſideratione.*
7 *Teſtibus examinatis in alio iudicio per viam exceptionis , deinde agendo per viam actionis, quis non poteſt vti .*
8 Put. *deciſ. 64. lib. 1. declaratur, & n. 10.*
9 *Teſtes per viam exceptionis examinati non probant pro inducente , quando inſtituens nouum iudicium illis vult vti per viam actionis.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 23. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 2. Martij 1635. coram eodem bon. mem. Motmanno.

D E C I S I O CCCI.

CVM hæredes Io. Antonij ſe opponentes relaxationi mandati executiui pro reſtitutione medietatis fructuum, quos Ioſephus iunior Ioannis Baptiſtæ cohæredis filios integrè perſoluit Collegio creditori ratione cenſus hæreditatis Marcelli non acquieſcerent deciſionibus in hac cauſa factis 3. Iulij ſuperioris anni, * & 2. Martij præteriti, * denuò propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini perſtiterunt in deciſis.

Quia ex teſtibus pro parte eiuſdem Ioannis Antonij examinatis, ac ex inuentario illius hæreditatis, quod prædicti hæredes confecerunt, conſtat duo prædia de hæreditate Marcelli fuiſſe eidem Io. Antonio in executionem præcedentis concordiæ conſignata per D. Ioſephum, qui ad reſtitutionem medietatis bonorum huiuſmodi hæreditatis in ea fuerat condemnatus, & ideò rectè petit ſibi reſtitui pro medietate fructus cenſus, quos integrè perſoluit Collegio creditori hæreditatis dicti Marcelli debitoris.

Cui reſolutioni non obſtat, quod neque dicta conſignatio prædiorum, de qua ſimpliciter deponunt teſtes, neque eorum deſcriptio facta in inuentario ſine confinibus probent ea eſſe medietatem bonorum, quæ Marcellus reliquit in ſua hæreditate, vel excludant alios cenſus propter æquationem ſupradictæ hæreditatis Marcelli faciendam pro integra medietate, eo quod in laudo poſt dictam concordiam lato Io. Antonius fuit etiam conſtitutus creditor d. Ioſephi iunioris ratione legitimæ debitæ Vincentiæ eius ſorori defunctæ in bonis Ioſephi ſenioris communis Patris, Quoniam eo ipſo, quod ex tenore concordiæ conſtat Ioſephum teneri Ioanni Antonio conſignare integram bonorum Marcelli medietatem, & de actu conſignationis non dubitatur, onus probandi, quod prædia conſignata non æquent medietatem, incumbit dictis Ioannis Antonij hæredibus, qui poſſident bona conſignata vigore eiuſdem concordiæ, & inficiantur eo-
1 rum quantitatem iuxtà concluſionem, quod negatiua †
qualitatis, & quantitatis ab opponente debeat probari de qua *per gloſ. in l. 2. verſ. negatiuæ qualitatis ff. de probat. & in c. bonæ il 1. in verb. per rerum naturam de elect.* quam concluſionem comprobat Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 50. num. 16.* & concurſus aliarum cauſarum deductus ex credito legitimæ, vt ſupra debitæ cum ratione illius inita fuerit ſpecialis conuentio de conſignandis Ioanni Antonio bonis paternis non impedit, neque dubiam reddit probationem conſignationis d. medietatis bonorum Marcelli ex cauſa præcedentis concordiæ, ad quam ea etiam ratione referri debet huiuſmodi conſignatio prædiorum, quod in bonis ipſius
2 Marcelli, cum † ipſe non eſſet Pater, nulla Ioanni Antonio, neque eius ſorori competebat legitima.

Neque ex eo quod integrum Miraldoli prædium, non autem pro medietate traditum Ioanni Antonio fuerit, excluditur cauſa dictæ æquationis faciendæ habita ratione ad
3 quantitatem bonorum, eorumque diuiſionem † inter ipſos peragendam per modum permutationis, cui ſimilis eſt deciſio *l. 1. cum gloſ. & Bald. C. comm. vtr. iud.* ita enim facienda erat diuiſio, vt pars vnius prædij communis, quod in totum
4 concederetur † vni permutaretur cum parte alterius, quod in totum concederetur alteri, quemadmodum explicat Corn. *in conſ. 108. num. 1. vol. 3.*

Neque obſtat, quod attento credito d. legitimæ, & illius fructuum in ſumma ſcutorum 1960. videatur locum eſſe compenſationi cum credito fructuum cenſus, de quibus agitur. Quia cum de huiuſmodi credito legitimæ aliunde non
5 conſtet, quàm ex laudo, † quod vel nullum à Rota iam declaratum, aliquem effectum producere non poteſt, creditum ibi firmatum remanet illiquidum, & de illo ad creditum fru-
6 ctuum cenſus, † quod eſt liquidum compenſatio fieri non poteſt *l. vlt. in. C. de compenſat.*

Neque obſtat, quod teſtes fuerint examinati in alio iudicio ad inſtantiam d. Ioannis Antonij per viam exceptionis,
7 † quibus propterea Ioſephus nunc agendo nomine Collegij, vti non poſſit *iuxt.* Put. *deciſ. 64. lib. 1.* Quia ex actis patet eos fuiſſe examinatos ad inſtantiam ipſius Io. Antonij agentis
8 pro executione d. laudi, & deciſio † Poteſ ſolummodo dicit, quod teſtes per viam exceptionis examinati non pro-
9 bant pro inducente, † quando inſtituens nouum iudicium
10 illis vult vti per viam actionis, neque dicta † deciſio vllo modo concludit, quod teſtes ità inducti minimè probent in quocumque iudicio contra ipſum inducentem.

Et ita vtraque parte, &c.

* *Sunt deciſiones 296. & 23 ſupra in hac parte.*

Et in prima par. habentur nonnullæ deciſiones in hac cauſa, ideſt ſub diebus 13. Martij 1628. & 11. Maij 1629. coram Reuerendiſſimo Vrgellen. & 22. Aprilis 1630. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Coccino, ſunt deciſiones 155. 282. & 369. & in par. 2. adeſt alia ſub die 13. Nouembris 1632. coram eodem Coccino eſt deciſio 159.

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Comeſi Beneficij.

Die Veneris 25. Maij 1635.

A R G V M E N T V M.

Beneficij vacatio, exiſtentia Iuriſpatronatus, habilitas ad obtinendum d. beneficium, & præſentatio facta à patronis intra legitima tempora, quando hæc omnia ſunt probata, inſtitutio non eſt deneganda præſentato. Iuſpatronatus ſi ſpectet ad vniuerſitatem, quando requiratur exacta probatio ob timorem vſurpationis, & quando non.

S V M M A R I V M.

1 *Præſentato quando non poſſit denegari inſtitutio.*
2 *Beneficium non poteſt dubitari an ſit vacans, ſi vtraque pars venit ex eadem vacatione.*
3 *Iuriſpatronatus exiſtentia, & effectuatio, quando dicatur plenè probata.*
4 *Præſentati habilitas ex quo iuſtificetur.*
5 *Inſtrumenta faciunt plenam probationem.*
6 *de Iurepatronatus Vniuerſitatis quando agitur, hoc caſu ob timorem vſurpationis præter effectuationem præſentationum ſpatia 50. annorum requiritur immemorabilis.*
7 *Immemorabilis probatio requiritur, quando vniuerſitas prætendit ad ſe ſpectare iuſpatronatus, quod procedit etiam ſi vniuerſitas ſit parua.*
8 *Iuriſpatronatus lis quando ſolum eſt inter præſentatos & Ordinarius non eſt in cauſa, tunc licet ſimus in perſonis, in quibus cadit præſumptio vſurpationis non requiritur tam exacta probatio.*
9 *Ordinarius, quando non dubitat de iurepatronatus, leuiores probationes admittuntur.*
10 *Vniuerſitas, quando præſentat communiter vt vnum corpus, ea præſentatio eſt attendenda, & non illa facta ſeorſim à perſonis particularibus*
11 *Præſentatio facta longè poſt tempus ad præſentandum in Edicto præfixum non attenditur.*
12 *per Vniuerſitatem quando aliquid peragendum eſt, ſi legitimè fuerit congregata, & aliqui non venerint, tunc illi perinde habendi ſunt, ac ſi de vniuerſitate non eſſent, neque in numero.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 82. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 11. Ianuarij 1636. coram eodem R. P. D. Panzirolo.

D E C I S I O CCCII.

PRO maiori parte Communitatis loci Comani, & Io. Baptiſta Zambello ſolum informantibus Domini reſponderunt; Zambellum eſſe inſtituendum in Eccleſia Parochiali S. Mariæ eiuſdem loci, quia in eo concurrunt omnia requiſita. Videlicet vacatio beneficij, † exiſtentia 1
iuriſpatronatus, habilitas ad obtinen. d. Eccleſiam, & præſentatio à patronis infra quatuor menſes facta coram Ordin. *cap. cum Bertoldus* vbi Abb. *num. 12. de Iurepat.* Rot. *deciſ. 337. num. 1. par. 2. recent. & in Neocaſtren. Capp. 10. Iunij 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccina Decano, & in Burgi S. Sepulcri beneficij 25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod beneficium eſſet vacans, † non controuertitur in- 2
ter

ter partes, cum omnes veniant ex eadem vacatione Put.
deciſ.171 nu.2. lib.3. Ægid. *deciſ.* 268. Rot. *deciſ. 544. num.4.*
par.1. rec. prout neque du bitatur de iurepatronatu ad fauo-
rem Communitatis Comani, & Porzæ, quia à præfatis de
anno 1515. fuit præſentatus Sebaſtianus Moreſinus, & per
illius obitum de anno 1559. Dominicus Tarillus, & per obi-
tum huius de anno 1593. Georgius Domengonus, qui cœ-
pit poſſeſſionem beneficij, & quod aliæ præſentationes ſor-
3 titæ fuerint effectum, ideo cum † vnus præſentatus, &
prouiſus fuerit per obitum alterius; exiſtentia iuriſpatro-
natus, & effectuatio dicitur plenè probata, iuxta vulga-
tum Oldra. *conſ. 229. num. 2. quod ſequitur* Rota vt *in deciſ.*
254. num.4. par.2. recen. & deciſ. 295. ſub. num.2. par.3. fuit di-
ctum *in allegata Burgi Sancti Sepulchri beneficij 25. Maij*
1626. coram R.P.D. meo Merlino.

4 Habilitas verò Zambelli præſentati † probatur ex litte-
ris presbyteratus datis à Cancellario Epiſcopatus rogato, vt
in *Summ. num.9. ad tex. in cap.2. vbi* Abb. *in primo notabili de*
Cler. pereg. Rota *deciſ.725. nu.3. in fin. p.1. recen. & deciſ 455.*
num 7. par. 2. recen.

Et quod denique præſentatio Zambelli infra quatuor
menſes coram Ordinario emanauerit. Probatur, ex quo
obitus vltimi poſſeſſoris fuit de menſe Martij 1630. & præ-
ſentatio Zambelli coram Ordinario fuit die 11. Aprilis
5 eiuſdem anni, vt ex † præſentationum inſtrumentis ap-
paret, quæ plenam faciunt probationem Alciat. *de præ-*
ſumpt. reg.13. præſ.3. num.8. Olaſc. *Pedem deciſ.72. n.4.* Rot.
deciſ.634. n.2. par.1. rec.

Non obſtat quod agatur de Iurepatronatus vniuerſitatis
6 in qua ob timorem † vſurpationis præter effectuationem
præſentationum ſpatio 50. annorum requiratur immemo-
rabilis ex diſpoſitione S. Conc. Trid. *cap.9. de reſor. ver.13.* de
qua immemorabili non conſtat cum tamen ea requiratur,
7 etiam † quod iuſpatronatus ſpectaret ad paucam vniuerſi-
tatem, prout dixit Rota *apud Reuerendiſſ. D. meum Cocci-*
8 *num Decanum deciſ. 25. per tot.* Quia cum lis † ſit ſolum
inter præſentatos, & Ordinarius non diſſentiat, non requi-
ritur tam exacta probatio, vt in iurepatronatus vniuerſita-
tis conſiderat Franc. Zipa *in analyt. lib.3. de iurep. nu.5. & 6.*
9 *Lotter. de re benef. lib.2. quæſt.13. num* 528. quando enim †
Epiſcopus non dubitat de patronatu, leuiores probationes
admittuntur Caſſad. *deciſ.5. num 7. de probat.* Mantic *deciſ.*
244. num.5. Greg. *deciſ.452. nu. 5.* Rota *in d. Burgi S. Sepulchri*
beneficij 25. Maij 1626. coram R.P.D. meo Merlino.

Pariter neque obſtare dixerunt, quod etiam Maſſalius
ipſius Zambelli aduerſarius fuerit præſentatus ab Vniuer-
ſitate Porzæ Compatrona, quia in vltima deciſione huius
cauſæ coram me ſub die 26. Iunij ſuperioris anni, latè tolli-
tur obiectum; Tum quia homines Comani, & Porzæ
10 præſentabant communiter, vt vnum † corpus, & ideo præ-
ſentatio ſeorſim facta à dictis hominibus Porzæ non iuuat.
Tùm quia facta fuerat lite pendente inter Maſſalium, &
Zambellum, & vti attentata nullius erat momenti. Tùm
11 etiam quia dicta præſentatio † emanauit longe poſt tem-
pus ad præſentandum in Edicto præfixum, vt latæ in d. de-
ciſione dicitur, ex qua etiam tollitur, quod Maſſalus fue-
rit etiam præſentatus ab aliquibus hominibus Comani;
quia cum talis præſentatio non fuerit facta à ſupradictis in
loco ſolito ad ſonum campanæ, vel tubæ congregatis, ideo
12 † nullum poteſt fieri fundamentum, quia tales non ve-
nientes habentur, ac ſi de Vniuerſitate non eſſent, neque
in numero computantur Innoc. *in c. 1. de maior. & obed. &*
in c.2. de oper. nou. nunc. Abb. *in c. in cauſis, nu.9. de elect. fra-*
ter Sigiſmund. *de elect. dub.13. nu.5.* Franc. *deciſ.783. num.1.*
& ſeqq. par.1. Goffred. *in ſum. de elect. num 19.* Rot. *in March.*
Gerund. Canonic. 22. Iunij 1633. coram R.P. D. meo Merlino.
Et ita vnica &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Meleuitana Commendæ de Mazzara.

Die Veneris 15. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

Equites Hieroſolymitani vt validè impetrent Commendas, quidnam ſit neceſſarium, & declarantur nonnulla ſtatuta Religionis Hieroſolymitanæ. Debita debent liquidè probari, & maximè ſi agatur, vt eorum cauſa quis incurrat in aliquam pœnam.

SVMMARIVM.

1 *de Sententiæ validitate dicitur conſtare ex reuolutione actorum.*

2 *Clauſula, quam (& quas) ſi adſit in commiſſione, remanet iuriſdictio Iudicis, vt etiam deſerta appellatione validè feratur ſententia, tanquam in prima.*

3 *Beneficia ſunt incompatibilia, quando requirunt perſonalem reſidentiam.*

4 *Commendam Equites Hieroſolymitani vt poſſint obtinere, quid requiratur, & nu.5.*

6 *Debita quando non ſunt liquida, non debent cenſeri debita, præſertim ad inducendam pœnam.*

7 *Debitum cum credito compenſatur ipſo iure, ad euitandam pœnam.*

8 *Miles, ſi redeundo ex prælio, reſtituat eius armaturam, ceſſat obligatio ſoluendi pretium.*

9 *Debita contracta ratione mutui, non comprehenduntur in Statut. 20. de verb. ſignif. Relig. Hieroſolym. & nu. 10. 12. & 18.*

11 *Statut. Relig. Hieroſolym. 24. tit. de verb. ſignif. de commu. ærar. declaratur.*

13 *Statuta in vno, eodemq. volumine compilata vnum ab alio debet recipere interpretationem.*

14 *Commendæ Equitibus Hieroſolymitanis non dantur ſine petitione.*

15 *Actus præſumitur factus iuxta formam ſtatutorum, de eo loquente.*

16 *Antianitatis ſola prærogatiua Equiti Hieroſolymitano non eſt ſufficiens ad effectum ſmutitionis, ſed etiam oppoſitio cum petitione requiritur.*

17 *Oppoſitionem cum petitione, ſi Eques Hieroſolymitanus neglexerit facere, perdit ius, quod ei competebat ratione Antianitatis ad conſequendam Commendam.*

19 *Atteſtationes, quando non ſint attendendæ.*

20 *Statut. Relig. Hieroſolymit. 8. de verb. ſignif. tit. de comm. ærar quid diſponat.*

21 *Eques Hieroſolymitanus non poteſt obtinere plures Commendas, ſi ſint incompatibiles.*

22 *Facultatem habens circa aliquod negotium, ea non poteſt extendi ad diuerſum, & nu.25.*

23 *Religio Hieroſolymitana repreſentatur per Capitulum generale, & non per 16. Equites, Capitulantes.*

24 *Statutorum derogatio Religionis Hieroſolymitanæ reſeruata eſt tantum Capitulo generali, & num.26.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 116. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 11. Aprilis 1636. coram eodem bo. me. Motmanno.

DECISIO CCCIII.

VACANTE Commenda Beatæ MARIÆ de Mazzara Ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, illam in lingua Italiæ petierunt Dominus Eques Frater Marcus Lucius Grimaldus, & Dominus Eques Frater Petrus Paulus Cotta, ipſo verò Cotta deſiſtente à petitione ſua, eadem lingua conſenſit, vt in illius locum iuxta cuiuſque Antianitatis turnum ſubintrarent alij quatuor Equites, quorum vltimus Dominus Eques Frater Renatus Caccia, cæteris ſubrogatis à petitione deſiſtentibus, mouit litem Domino Equiti Grimaldo, & per binas ſententias conformes latas in hoc Tribunali Commendam huiuſmodi ſibi tanquam capaci adiudicari obtinuit, quas Domini hodie in tertia inſtantia coram me dixerunt eſſe confirmandas,
vti validas, & iuſtas. Quoniam de omnibus † ad validita- 1
tem requiſitis ſufficienter conſtat ex reuolutione actorum iuxta Caputaq. *deciſ.260. par.2.*

Non obſtant, quæ iterum aduerſus illam opponuntur, quod ſcilicet prior dictarum ſententiarum fuerit lata in ſecunda inſtantia ſine vlla prorogatione fatalium appellationis per ipſum Equitem Renatum interpoſitæ à decreto prouiſionis Commendæ facto in partibus ad fauorem Equitis Grimaldi. Altera verò fuerit prolata ſub citatione reproducta poſt effluxum ferè dimidium menſis à die illius executionis, quia primæ nullitatis ſatisfacit deciſio R.P.D. mei Dunozetti, * quod ſtante clauſula (quam, & quas) appoſita

Digitized by Google

2 ſita in commiſſione, † remanſit iuriſdictio Auditoris, vt
etiam deſerta appellatione, validè tulerit ſententiam, tan-
quam in prima Rot *coram Put. deciſ. 353. lib. 3. & in Elbo-
ren. iuris conferendi 8. Februarij 1600. coram Corduba penes*
Marchel. *de commiſſ. num. 6. tom. 3. pag.* 393. Et altera etiam
nullitas ceſſat ex eo, quod dies reproductionis citationis
fuit prima iuridica poſt diem illius executionis, & feſta Pa-
ſchalia, quæ interceſſerunt.

Iuſtitiam autem earumdem ſententiarum ex incapaci-
tate D. Equitis Grimaldi, & capacitate D. Equites
Renati Cacciæ latè comprobant deciſiones in hac ea-
dem cauſa emanatæ coram R. P. D. meo Merlino,
* & coram R. P. D. meo Dunozetto, quod ſcilicet conſtat,
Equitem Renatum eſſe profeſſum, ſatisfeciſſe Carauanis
num. decem, ſuccurſui vni, voluntarijs nauigationibus
quinque, reſidentiæ in Conuento 13. annorum, & vltra,
ac præterea ſe oppoſuiſſe in concurſu ad Commendam, pe-
tijſſe admitti, appellaſſe à ſententia ad Equitis Grimaldi
fauorem prolata, commiſiſſe cauſam, eamq. proſequu-
tum fuiſſe, atque ratione benemerentiæ ſuperare D. Equi-
tem Grimaldum, qui tres ſolum Carauanas ſe perfeciſſe
docuit, & quo tempore fecit ſmutitionem huius Commen-
dæ, poſſidebat Bauliuatum Papiæ, & Commendam Cre-
3 monæ, quæ ſunt † incompatibiles cum alia Commenda
requirente reſidentiam perſonalem Conc. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 4.*
4 *& ſeſſ. 24. cap. 17. de reformat.* ac non modo † melioramen-
ta in eodem Baiuliuatu, & illius viſitationem, quo tem-
5 pore eum poſſedit iuxta *Statut. 9. de viſitat.* ſed præterea †
quinquenalem reſidentiam *d. ſtatut. 14. de commend.* requiſi-
tam facere omiſit.

Et D. Equitis Renati Cacciæ capacitatem non adimunt
debita in pluribus partitis conſtituentia ſummam ſcut. 44.
per ipſum contracta, ac communi ærario Religionis per-
ſoluenda. Quia, vt in dicta deciſione R. P. D. Duno-
6 zetti fuit deductum, partim erant litigioſa, & ſic non
liquida, quæ propterea non debent cenſeri debita, †
præſertim ad inducendam pœnam incapacitatis, & in-
habilitatis in ſtabilimento 21. *de verb. ſignific.* ex-
preſſam *l. igitur ff. deliber. cauſ.* Dec. *in l. quod te. num. 5. ff.
ſi cert. pet.* & in terminis ſtabilimentorum eiuſdem Militiæ
7 Hieroſolymitanæ, Put. *deciſ.* 393. *lib.* 2. partim verò ipſe
compenſauit † cum ſuis creditis, & compenſationis bene-
ficio ipſo iure pœnam euitari probant Text. *in l. ſi ambo. §.
quotiens. ff. de compenſat. gloſ. in l. ſi conſtat in verb. ipſo iure.
C. eod. tit.* Abb. *in cap. fin. num. 11. de depoſit.* partim denique
contracta fuerunt poſt tempus ſmutitionis Commendæ, &
hæc minimè potuerunt reuocare capacitatē antecedentem.

Neque obſtant aliæ partitæ debitorum vlterius ad exclu-
ſionem capacitatis dicti Equitis Renati coram me oppoſitæ
vna ſcilicet ſcut. 16. pro pretio armaturæ eidem ad prælium
eunti traditæ, & altera pecuniarum, quas ipſe mutuo ac-
cepit: quia quoad primam probatur, quod eamdem arma-
8 turam reſtituit, & eo † ipſo quòd conſtat à Milite redeun-
te ex prælio fuiſſe reſtitutam, ceſſat obligatio ſoluendi pre-
tium, *l. in commodato. § fin. ff. commodat.* ad alia vero debi-
ta contracta ratione mutui *Stat. 26. de comm. ærar.* in quo
9 huius generis debita † iuxta *Statut. 20. de verb. ſignif.* mini-
mè ſunt expreſſa extendi non debet, quod autem non ſint
comprehenſa, probatur, quia verba dicti Statuti de comm.
ærario ſunt hæc (*il fratello, che ſarà debitore de i dritti del
noſtro commun Theſoro*) & per verbum (*Dritti*) hoc eſt iura
communis ærarij, *d. Statut. 20. de verb. ſign.* diſponitur, in-
telligenda eſſe de ſpolijs, mortuarijs, vacantibus, reſpon-
ſionibus, impoſitionibus, penſionibus, paſſagijs, & arre-
10 ragijs, in quibus † nulla prorſus habetur mentio de debitis
ex cauſa mutui contractis, quæ propterea dicto Equiti Re-
nato non præiudicant.

Neque dictæ diſtinctioni obſtat *Stat. 24. eod. tit. de comm.
11 ærar.* indiſtinctè diſponens, † quod nullus debitor ærarij
Commendas, & beneficia Religionis aſſequi valeat, atque
ita debitores ex alia quauis cauſa, quam iurium commu-
nis ærarij comprehendat, quia paulo poſt ſub eodem tit. ſe-
quitur dictū Statutum 26. de arcendis à ſmutitione debito-
ribus, cum qualitate huiuſmodi iurium, & ad effectum
priuationis etiam ſpei conſequendi Commendas, addita
12 fuerunt † *Statut. 20. & 21. de verb. ſignific.* quæ vt ſupra
fuit demonſtratum, non modo reſtringant huiuſmodi iura
ad debita ibi expreſſa, verum etiam tàm à priuatione, quàm
ab incapacitate excipiant debita alterius generis, vbi præ-
terea habetur declaratio, quod debitores iurium abſque
monitione, & ſententia cenſeantur incapaces, ſecus verò
alij debitores, & ab iſtis ſtatutis dictum *Statut. 24. de comm.
ærar.* cum † ſint in vno, eodemq. volumine compilata, 13
debet recipere interpretationem iuxta doctrinam Bald. *in
cap. 1. ſub num. 1. de præſcript.*

Minus obſtat, quod in actu ſmutitionis legatur, Equi-
tem Grimaldum, & Equitem Cottam, non verò alios pe-
tijſſe Commendam, † quę ſine petitione non debetur *iuxta* 14
Statut. 43. de commend. quia ex eodem actu conſtat de ad-
miſſione aliorum, & etiam Equitis Renati, qui propte-
rea in locum Equitis Cottæ, vbi à petitione deſtitiſſet, fue-
runt ſubrogati, quod minimè contigiſſet, niſi dicti Equi-
tes quoque petijſſent † iuxta formam ſtatuti, cuius diſpo- 15
ſitioni actum fuiſſe conformem præſumitur Rot. *deciſ. 309.
in fin. par. 1. diuerſ.*

Demùm non obſtat, quod trecenti ferè Equites ſint ma-
gis Antiani, quam dictus Eques Renatus Caccia, ad quos
in ordine antianitatis reſpectiuè pertineret Commenda, de
qua agitur; Quia ſola prærogatiua antianitatis ad effectum
† ſmutitionis non eſt ſufficiens, ſed requiritur oppoſitio 16
cum petitione, quibus deficientibus, dicti omnes Equites
perinde habentur, ac ſi non eſſent, † eo quod cenſentur 17
neglexiſſe ius, quod ipſis ratione antianitatis competebat
ad Commendam, & ad illam incapaces reputantur *ex di-
cto Statut. 43. de commend.*

E contra verò incapacitatem Equitis Grimaldi ex eo,
quod de tempore ſmutitionis non reperiretur debitor com-
munis ærarij deſcriptus in libris eiuſdem ærarij, nec in liſta
receptoris, quæ tunc temporis, nondum ad Conuentum
eſſet tranſmiſſa; non remouet atteſtatio Magni Magiſtri,
& Concilij, in qua habetur, quod non ſufficiat ad effectum
incapacitatis, quem eſſe in partibus debitorem iurium com-
munis ærarij, ſi ex libris Cameræ computorum in Con-
uento appareat non eſſe talem, etiamſi poſt factam ſmuti-
tionem ex liſta Receptoris ad conuentum, deinde tranſ-
miſſa comperiatur, quod in partibus de tempore ſmutitio-
nis celebratæ, erat deſcriptus debitor ærarij. Si quidem †
Statuto 2. & 20. de comm. ærar. iuncta ordinatione Capitula- 18
ri 23. eodem tit. diſponitur quod reſponſiones, & iura hu-
iuſmodi ſingulo quoque anno ſolui debeant Receptoribus
in Capitulo Prouinciali, & à prima die menſis Maij, vſ-
que ad feſtum Sancti Ioannis Baptiſtæ alia etiam *ordinatio-
ne Capitulari 16. ſub tit. de Capit.* cauetur, ſufficere ad effe-
ctum incapacitatis, quod eo tempore dumtaxat non appa-
reat ſolutio, & prædictum *Statut. 21. de verb. ſignific.* lo-
quens de incapacitate ob eiuſmodi iura non ſoluta eſt intel-
ligendum de ſolutione non facta termino in præcedentibus
ſtatutis aſſignato. Dicta autem ſtatuta, & ordinationes
continent contrarium eius, † quod prædicta atteſtatio, 19
quæ propterea in concurſu non eſt attendenda ad *tex. in cap.
licet cauſam de probat. cum alijs allegat. coram bon. mem. Li-
ta in Taurinen. Cappellæ S. Lazzari 22. Martij* 1596. & liſta
continet debitum Equitis Grimaldi ex cauſa adminiſtra-
tionis Commendæ de Cremona in ſumma ſcutorum 284.
ſol. 82. contractum 16. Aprilis anni 1631. quod iuxta *Sta-
tutum Religionis 26. de comm. ærar.* de tempore ſmutitionis
debebat apparere ſolutum, & quamuis idem Eq. Grimal-
dus 14. Iunij ſubſequentis, quo die proceſſit ad actum ſmu-
titionis, fecerit depoſitum ſcut. 80. pro toto eo, in quo ap-
parere poſſet, ipſum eſſe ærarij debitorem, nihilominus
cum ſub pretextu, quod ſe talem eſſet minimè appareret,
paulò poſt ſibi depoſitum reddi obtinuerit, nullo iure eui-
tari poteſt incapacitas incurſa ob non factam ſolutionem.

Neque alterum ex cauſa adminiſtrationis Commendæ
de Iourca, ſimiliter incurſam incapacitatem ob non fa-
ctam ſolutionem ſcut. 182. ſol. 123. excuſare poteſt lis or-
ta inter ipſum, & Membriſtam eiuſdem Commendæ, quia
conſtat, eumdem Equitem Grimaldum, non obſtante
controuerſia, fuiſſe à Receptore deſcriptum debitorem,
idq. iure ipſum potuiſſe facere probatur *Statut. 20. ſub tit.
de comm. ærar.* † in quo Receptoribus datur electio exi-
gendi à quouis eorum, id eſt ab eo, qui obtinet membrum, 20
vel à Priore, Baiuliuo, & Commendatario Commendæ,
à qua membrum dependet. Neque ex ſubſecuta condem-
natione Membriſtæ in ſumma ſcut. 160. vllum inferri po-
tuit præiudicium iuri antea D. Equiti Renato quæſito, vl-
tra quod nihilominus ex eadem condemnatione conſtat,
ipſum Equitem Grimaldum adhuc remanſiſſe debitorem
in reſiduo.

Deniq. ſubſiſtunt reliqua duo capita incapacitatis Equi-
tis Grimaldi ex deductis in deciſione R. P. D. Merlini, quod
ſcilicet de tempore ſmutitionis obtineret Baiuliuatum de
Papia,

Digitized by Google

21 Papia † cum Commenda de Cremona, quæ ſunt incom-
patibiles cum tertia, quodq. in Commenda dicti Baiuliua-
tus omiſerit facere melioramenta.

Quibus non obſtat, quod per ſuppreſſionem Baiuliua-
tus, illiuſq translationem ad Commendam de Cremona
factam per 16. Equites Capitulantes remotum fuerit obſta-
culum imcompatibilitatis, ac prætera per eoſdem Capitu-
laotes ſuper defectu melioramentorum cum eo accepta pe-
cunia fuerit diſpenſatum. Quia facultas Dictorum 16. Ca-
pitulantium reſtricta ad mores reformandos, legeſq. inſti-
tuendas, ac ad deliberandum de cæteris ordinationibus,
alijſq. negotijs ſtatum publicum concernentibus, *vt in Stat.*
22 *1. de capit. circa fin.* non † debet atendi ad facultatem ha-
bilitandi incapaces, ſupprimendi, & transferendi digni-
tates Religionis à Sede Apoſtolica inſtitutas ipſis nullibi
tributam, neq; ad priuilegia de vnien, & diſmembrañ be-
neficia Religionis per Pium Papam Quartum aliuſq. Sum-
23 mos Pontifices conceſſa eidem Religioni, † quæ per Ca-
pitulum generale, non verò per 16. Equites Capitulantes
repræſentatur, minuſq. ad facultatem diſpenſandi ſuper
defectu melioramentorum cum derogatione ſtatutorum,
24 quæ eidem Capitulo † generali eſt reſeruata, vt habetur
in *ſtabilimenta 3. ſub tit. de verb. ſignific.*

Neque dictæ reſponſioni poteſt opponi decretum Magni
Magiſtri Garzes, per quod prohibetur ipſis ſexdecim Capi-
tulantibus, ne de aliquo negocio gratiam concernente tra-
ctent abſque ſpeciali reſcripto Capituli generalis. Quia
quicquid ſit de huiuſmodi decreto, quod non ampliat fa-
cultatem eiſdem Capitulaotibus traditam *in præallegat.*
25 *Statuto 1. de Capit.* remanet ſemper verum, † quod neque
per priuilegia Apoſtolica, neque per ſtabilimenta Religio-
nis, minuſq. per dictum decretum vlla ipſis tributa ſit fa-
cultas diſpenſandi, vel gratias concedendi cum derogatio-
26 ne ſtatutorum, quæ vt ſupra † pertinet ad vniuerſum Ca-
pitulum Generale.

Et ita vtraque &c.

* *Ideſt ſub die 5. Martij 1635. eſt deciſio 26. ſupra in hac parte.*

* *Ideſt ſub die 23. Iunij 1634. eſt deciſio 295. ſupra in hac parte.*

Et infra in ſequenti parte ad ſunt aliæ deciſiones in eadem cauſa ſub diebus 20. & 23. Iunij 1636. & 1. Iulij eiuſdem anni, & 24. Aprilis 1637. coram eodem bo. me. Motmano, & 9. Decembris 1639. & 13. Aprilis 1640. coram Reuerendiſſ. P.D. Pirouano Decano.

ILLVSTRISS. D. MACHIAVELLO. PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO.

Anguſtana Decimarum.

Die Lunæ 18. Iunij 1635.

A R G V M E N T V M.

Cura animarum ſi ſit penes aliquam Eccleſiam Regularem, & reperiatur deputatus ſimpliciter Vicarius pro Sacramentorum adminiſtratione, tunc d. Vicario ius non aſſiſtit pro obtinenda manutentione ſuper perceptione decimarum, cum ipſe non ſit verus Rector cum cura principaliter reſideat penes Monaſterium.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſionem ſuam quis probare nequit, ſi iam probatum exiſtat, quod ea penes alium manet.*

2 *Eccleſia Parochialis ſi ſit vnita Eccleſiæ Regulari, tunc cura animarum principaliter reſidet in Monaſterio, & non penes Vicarum, & n. 13.*

3 *Decimæ tanquam patrimonium Rectoris de iure ei debentur.*

4 *ad Cauſam quis cenſetur admiſſus in ſtatu, & terminis, in quo reperitur.*

5 *Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quo reperitur, ei obſtat ſententia lata, ac ſi contra ipſum indiuidualiter promulgata eſſet.*

6 *Vicarius in decimis ſibi aſſignatis pro congrua habet intentionem fundatam.*

7 *Manutentio dari non poteſt, ſi non conſtet de poſſeſſione.*

8 *Vicario Parochiali licet debeatur congrua portio, non tamen poteſt pro ea illorum bonorum manutentionem prætendere, quæ non fuerunt ei ad hunc effectum aſſignata.*

9 *Tranſactiones ſi per ſententiam fuerunt declaratæ nullæ, & inualidæ non obſtant.*

10 *Beneplacitum Apoſtolicum non præſumitur in alienationibus rerum Eccleſiæ etiam ſtante lapſu 30. annorum ſi non appareat de obſeruantia.*

11 *de Obſeruantia in alienationibus rerum Eccleſiæ debet certitudinaliter conſtare, vt ex lapſu 30. annorum præſumatur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum.*

12 *Teſtes non probant poſſeſſionem alicuius, ſi deficiat in eis ſufficiens cauſa ſcientiæ.*

14 *Teſtes quantum fieri poteſt reducendi ſunt ad concordiam.*

15 *in Confeſſione ea interpretatio ſumenda eſt, quæ cum veritate facti magis concordat, & minus quam fieri poteſt, præiudicat confitenti.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 75. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 19. Nouemb. 1635. coram eodem Illuſtriſs. Patriarca.

D E C I S I O CCCIV.

LATA per Reuerendiſſimum D. meum Decanum ſententia Rotali, in qua pronunciatum fuit contra Communitatem, & Homines loci Fieſſen, Monaſterio Beati Magni vigore antiquæ vnionis deberi omnes decimas, quæ intra limites Eccleſiæ Parochialis eiuſdem loci, etiam ex nouaIibus colligebantur. Accidit quòd modernus huiuſmodi Eccleſiæ Vicarius prætendens tales decimas ad ſe pertinere, commiſſionem impetrauit, cum qua pro ſuo iure, & intereſſe obtinuit ad cauſam admitti, petijtq. manuteneri in illarum exactione, quod cum ei nullo iure competeret, fuit per Dominos vnanimiter denegatum.

Nam conſideratum fuit, quod vel petebatur mandatum
de manutenendo in quaſi poſſeſſione percipiendi integras
decimas dictæ Parochialis, & hoc concedi nequaquam po-
terat, quia Vicarius non ſolum † non probabat poſſeſſio- 1
nem, quæ penes Monaſterium extare colligebatur ex te-
ſtibus, verum etiam deficiebat ei iuris aſſiſtentia, quoniam
ipſe non eſt verus Rector, ſed ſimpliciter Vicarius pro Sa-
cramentorum adminiſtratione deputatus, vnde cura prin-
cipaliter reſidet † in Monaſterio, cui talis Eccleſia ab Au- 2
guſtano Epiſcopo iam fuit vnita, ideoq; huiuſmodi deci-
mæ tanquam patrimonium Rectoriæ, † non ipſi Vicario, 3
ſed dicto Monaſterio tanquam Parocho de iure debentur
Cardin. *in Clem. 1. de offic. Vicar. num. 10.* Caputaq. *deciſ. 339.*
num. 2. lib. 3. Mohed. *deciſ. 3. de decimis* Rot. *deciſ. 710. num.*
3. par. 2. recent. Accedente præſertim quod Vicarius fuit ad
hanc cauſam † admiſſus in ſtatu, & terminis, in quibus 4
illa reperiebatur iuxta *text. in c. vt lit. pend. in 6.* & ita non
poterat exactionem decimarum prætendere, quæ per ſen-
tentiam Rotalem fuerat iam Monaſterio conceſſa, † ob- 5
ſtabat enim ei talis ſententia ac ſi contra ipſum indiuiduali-
ter promulgata fuiſſet Innoc. *in c. cum ſuper de re iudic. nu.*
6. in fin. Put. *deciſ. 71. num. 1. lib. 3. in correct.* Mohed. *deciſ. 3.*
de iudic. Rot. *deciſ. 431. num. 5. par. 1. recent. & coram Greg.*
XV. deciſ. 259. & 303. num. 1. & in Nouarien. decimarum 29.
Aprilis 1633. coram R. P. D. meo Veroſpio.

Vel potius petebatur manutentio in poſſeſſione quo-
rumdam bonorum, & in quaſi poſſeſſione exigendi certam
ratam pecuniarum, quæ eidem Vicario pro congrua ſu-
ſtentatione loco decimarum aſſignata fuiſſe dicebantur, &
neque hoc viſum fuit poſſe concedi, quamuis enim non † 6
ſolum Parochus, ſed etiam Vicarius in decimis aſſignatis
pro congrua habeat fundatam intentionem Gonzal. *ſuper*
regul. 8. gloſ. 5. d. 3. num 26. tamen in noſtro caſu de ſimili aſ-
ſignatione per Monaſterium facta nullibi apparet, nec de
actuali ipſius Vicarij poſſeſione quod hanc partem ſufficien-
ter doceтur, ideoque † manutentio dari non poterat *vul- 7*
gat. §. retinenda inſtit. de interd. licèt enim Vicario debeatur
congrua portio, † non tamen poteſt pro ea illorum bono- 8
rum manutentionem prætendere, quæ non fuerunt ei ad
hunc finem aſſignata.

Neque obſtant allegatæ tranſactiones, quoniam tan-
quam

9 qoam nullæ, & inualidæ iam † à Rota coram Eminentiſſ.
D. meo Cardinale Vbaldo ſub die 28. Martij 1631. penitus
reiectæ fuerunt, deficit enim in ipſis conſen.us Monaſterij,
10 † ac beneplacitum Apoſtolicum quod ex lapſu 30. anoo-
rum non poteſt in hoc caſu præſumi, cum non appareat de
obſeruantia, Rota *inter rec. dec. 694. num. 5. par. 1. & coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ.* 301. *num.* 3. *& deciſ.* 362. *n.*
5. cum concordantibus adductis per Adden. *ad Greg. XV dec.*
11 354 *num.* 18. *ante med.* de qua quidem † obſeruantia deberet
etiam conſtare certitudinaliter, non autem præſumptioè
Mareſcot. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 13. *nu.* 13. *&* 14. Add. *ad Greg.
XV. d. deciſ.* 354. *num.* 18. *& Reuerendiſſ. D. meus Decanus d.
deciſ.* 301. *num.* 4. hic autem de ea nullo modo conſtat, vnde
nullum fieri poteſt io tempore fundamentom.

12 Non oaſtant teſtes ad probandum † Vicarij poſſeſſio-
nem adducti, quia vel nihil probant deficiente in eis ſuffi-
cienti cauſa ſcientiæ, vel ſub poſſeſſione Vicarij intelli-
gendi ſunt de poſſeſſione Monaſterij, à quo ipſe dependet,
13 & in † quo reſidet Parochialitas ex iam dictis, vt ſic tol-
latur omois contrarietas per opportunam conciliationem,
cum teſtibus Monaſterij deponentibus de poſſeſſione Ab-
14 batis, ſunt enim teſtes quam † maximè fieri poteſt redu-
cendi ad corcordiam Greg. XV. *deciſ.* 351. *num.* 38. Neque
repugnant verba Abbatis in articulis, dum aſſeruit Mona-
ſterium pendere quotannis tantum ex decimis pro alimen-
tatione Vicarij, quia hoc potius argoit decimas colligi ab
Abbate, & Vicarium recipere congruam de manu ipſios,
15 illa enim in confeſſionibus † amplectenda eſt ioterpreta-
tio, quæ cum veritate ſacti magis concordat, & minus
quam fieri poteſt præiudicat confitenti, Natt. *conſ.* 245. *nu.*
3. Surd. *conſ.* 5. *n.* 45. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 121. *n.* 18. *par.* 1. *diuerſ.*
Et ita vtraque &c.

¶ *Infra in ſequenti parte aderit alia deciſio in eadem cauſa ſub
die* 27. *Iunij* 1639. *coram R. P. D. Bichio.*

R. P. D. B V C C A B E L L A.

Romana, ſeu locorum Montium.

Die Mercurij 15. *Decembris* 1635.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ nullitas quando ſit ineuitabilis. Iudicium, licet debeat agitari vbi res eſt ſita, tamen hoc fallit in actione perſonali. Monitorij publicatio, vt dicatur validè facta, quid requiratur.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex, quando non priuet quem ſua poſſeſſione.*
2 *in Executiuis licita eſt variatio.*
3 *Sententiæ nullitas eſt ineuitabilis, ſi Iudex ſit incompetens.*
4 *Iudicium debet agitari, vbi res ſita eſt.*
5 *Iudicium, ſi agatur vigore actionis perſonalis, tunc non eſt adeundus Iudex loci ſitæ rei, ſed forus illius qui conuenitur.*
6 *per Edictum proceſſus vt valeat, debet prius probari non tutus loci acceſſus.*
7 *Teſtes in diuerſa cauſa examinati in alia non faciunt fidem, niſi in ea fuerint repetiti.*
8 *Iudex ſi habeat facultatem informandi ſe extraiudicialiter, ei talis facultas non ſuffragatur, ſi appareat eam velle iudicialiter procedere, n.* 9.
10 *Monitorij ſola publicatio non eſt ſatis in valuis Eccleſiæ, ſi non legatur eam fuiſſe factam in valuis Eccleſiæ, & n.* 13.
11 *Et ea eſt ratio, vt citatio deuenire poſſit ad notitiam citati.*
12 *Aduerte etiam, quod originale ipſius citationis debet affigi, & perſiſtere per aliquas horas in valuis Eccleſiæ.*
14 *Dictio, penitus, idem importat quam ex toto, in totum, & omninò.*
15 *Rerum retentione loco aſſecurationis, quando quis non poſſit priuari.*
16 *Sententiæ nullitas, aut iniuſtitia ex nouiter deductis poteſt probari, quando ſententia fuit lata minus legitimè non citata parte..*

Supra ad deciſionem 70 quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4.
Iulij 1635. coram eodem bo. me. Buccabella.

D E C I S I O CCCV.

PERSISTENTES Domini in deciſis ſub die 4. Iulij
præteriti * denuò reſoluerunt D. Simoni dandum eſ-
ſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione locorum
Montium, de qoibus agitor, quia conſtat de eius † poſſeſ- 1
ſione de tempore motę litis, qua non fuit per ſententiam
A.C. priuatus, cum ille oullirer, & iniuſtè proceſſerit,
ipſeq. ſe non habuerit pro ſpoliato ex adductis in deci-
ſione.

Nec viſum fuit obſtare, quod pro parte D. Angeli dice-
batur ſibi licuiſſe delerere iodicium Ianuæ cœptum, & no-
oum ioſtituere, tum quia illius inſtantia fuerat perempta
tum † etiam quia io executiuis licita eſt variatio ſecun- 2
dum Iaſ. *conſ.* 9. *num.* 43. *& conſ.* 28. *n.* 8. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.*
50. *nu.* 5. *par.* 1. *& fuit dictum in Romana dotis* 10. *Septem-
bris* 1632. *coram R. P. D. meo Pirouano.* Quia dato etiam
quod hoc ſit verum, adhuc tamen in iſto iudicio oullitas
ſententiæ prædictæ eſt ineuitabilis, quoniam A.C. non
erat Iudex competens, † neque ratione perſonæ, quæ ei 3
minimè ſubiecta erat, nec etiam ratione rei, cum regula
l. fin. C. vbi in rem act. & cap. fin. de for. compet. quod † reſ- 4
peti poſſit in loco vbi ſita eſt non procedat, ſi peratur actio-
ne perſonali, quia in hoc caſu non eſt † ioſpiciendus lo- 5
cus rei ſitæ, ſed forus illius, qui conuenitur iuxta *gloſ. in
l. forma. §. ſi vero quis verb. leuari. verſ. in perſonali. ff. de
cenſ.* Bart. *in d. l. fin. C. vbi in rem act.* Abb. *in d. cap. fin. n.* 43.
verſ. ſecus ſi agitur. Surd. *conſ.* 168. *num.* 53.

Præterea etiam ſi A.C. fuiſſet Iudex competens, adhuc
tamen intraret ſecunda nullitas in deciſ. deducta, ex eo
quod ipſe proceſſit per † ę dictum non probato prius noo 6.
tuto acceſſu ad locum Ciuitatis Ianuæ, vbi d. Simon com-
morabatur *iuxta Praxim relatam in formulario terminarum,
quam repetunt* Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 127. *&*
Veſtr. *lib.* 4. *c.* 2. *nu.* 3. *verſ. & tunc.*

Neque enim ad hoc ſufficiuot teſtes dati in ſummario
Angeli num. 15. qoia non fuerunt examinati, vel repeti-
ti in hac cauſa, ideo † in ea probationem aliquam non fa- 7
ciunt *cap. inter dilectos. verſ. nec atteſtationes de fid. in-
ſtrum. l.* 1. *& tot. tit. res int. alios act. &* DD. *in l.* 2. *C. de eden.*
Mantic. *deciſ.* 105. *nu.* 8. Caoal. *deciſ.* 233. *n.* 5.

Nec quidqoam facit qood A.C. poſſit ſuper hoc ſe etiam
extraiudicialiter informare.

Quia dato, quod hoc ſit verum, nihilominus ex quo in
caſu propoſito † apparet eum voluiſſe ſequi cognitionem 8
reſultantem ex actis huius cauſæ, vt conſtat ex verbis illis
monitorij (cooſtituto prius nobis per teſtes fide dignos de
mandato noſtro examioatos ad dictum Simonem moneo-
dum io dicta Ciuitate tutum non patere acceſſum) ſuf-
fragari non poteſt talis facultas ſe etiam † extraiudiciali- 9
ter informandi qua apparet vſum non fuiſſe ex regula,
quod potuit noluit, &c. *cap. cum ſuper Abbatia de offic.
de leg. l. multum intereſt. C. ſi quis alteri vel ſibi* Vant. *de nul-
litat. ex defect. iuriſdict. ordin. num.* 170 Caſſad. *dec.* 7. *de ap-
pellat. n.* 7.

Et demum benè etiam ſubſiſtit tertia nullitas pariter in
deciſione ponderata, † ex eo quod ſola publicatio monito- 10
rij in valuis Eccleſiæ non fuerit ſatis, cum non legatur eam
fuiſſe factam, dum multitudo populi iotrabat, & exibat,
iuxta *deciſ.* Creſcent. 5 *de dol. & contum.* Rot. *deciſ.* 1057.
lib. 3. *p.* 3. *diuerſ.* Marcheſ. *de commiſ. appellat. in cur. cap.*
5. *num.* 280. *fol.* 222. idq. ea ratione, † vt ſcilicet citatio de- 11
uenire poſſit ad notitiam citati, propter quam *in deciſione
Iannen. ſeparationis thori coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
no ſub die* 16. *Febr.* 1632. dictum fuit originale ipſius cita-
tionis, † debere affigi, ac perſiſtere per aliquot horas in 12
valuis Eccl. Maioris, & Caſſad. *deciſ.* 4. *num* 2. *de dol. &
contum. & deciſ.* 1. *de appellat.* reqoirit vt etiam publicè
legi † debeat tenor ipſius citationis. 13

Quod verò attinet in ioiuſtitiam eiuſdem ſenteotiæ ſub-
ſiſtunt ea, quę Domini in deciſione ponderarunt, quod
ſcilicet ex cõuentione dictus Simon retinebat loca mõtium
donec remaneret quietatus, liberatus, & pænitus abſolutus
à promiſſionibus, & obligationibus per eum factis pro di-
cto Angelo de euictione, & legitima defenſione palatij,
& viridarij venditi, vnde cum infra tempus 15. annorum
ſuperueneriot moleſtiæ, & non doceatur illas fuiſſe om-
ninò ſublatas, ita vt dictus Simon à dicta eius obligatione
tota-

Digitized by Google

totaliter liberatus remanſerit iuxtà propriam ſignificatio-
14 ne, † & importantiam illius dictionis, penitus, idem ſignificantis, quod ex toto in totum, & omninò Surd. *conſ. 167. num. 16. cum alijs congeſtis per Grat. dict. 157. n. 1. & Bar-*
15 bos. *dict. 249. num. 3 & 4.* Non potuit † interim dictorum locorum retentione priuari.

Non obſtat, quod de prædictis nullitatibus, & iniuſtitia conſtat ex nouiter deductis. Nam placuit reſponſio, quod
16 ſententia prædicta fuit lata ipſo † Simone non legitimè citato, qui propterea ante illam iura ſua deducere minimè potuit, &c.

Et ita vtraque parte informante &c.

* *Eſt deciſio 70. ſupra in hac parte, & in ſequenti parte aderit alia ſub die 15. Iunij 1638. coram Reuerendiſſ. P. D. Pirouano.*

R. P. D. GHISILERIO.

Auximana Cenſus.

Die Lunæ 10. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſionem capiens authore Prætore, vt iuſte poſſidere dicatur, quid ſufficiat. Iudex loci, in quo ſita ſunt bona, eſt competens non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs exemptionis perſonæ rei conceſſis: & plura habentur, quando quis comparet coram Iudice ſibi non competenti, an dicatur conſenſiſſe in iuriſdictionem. Dotis exactio eſt probanda ad hoc, vt maritus poſſit conueniri ad illam reſtituendam.

SVMMARIVM.

1. *Poſſeſſionem capiens authore Prætore iuſtè poſſidere cenſetur, niſi de nullitate, & iniuſtitia ita clarè doceatur, vt nulla tergiuerſatione defendi poſſit.*
2. *Sententiam iuſtam, & validam habens contra ſe, non poteſt prætendere manutentionem, etiam ſi conſtaret de eius poſſeſſione.*
3. *Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſidentem poſſeſſione per immiſſionem, etiam abſque expulſione poſſeſſoris.*
4. *Ciues Lauretani non poſſunt alibi conueniri, quam in Ciuitate Laureti tamquam exemptâ iuriſdictione Gubernatoris Marchiæ.*
5. *Actio, quando eſt merè realis, poſtulat, vt dirigatur contra bona.*
6. *Iudex loci in quo ſita ſunt bona, eſt Iudex competens, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs perſonæ rei conceſſis.*
7. *Mons Philatranus eſt ſubiectus iuriſdictioni Gubernatoris Marchiæ, non autem Gubernatoris Laureti.*
8. *coram Iudice ſibi non competenti comparens ſimpliciter, dicitur conſentire in illius iuriſdictionem, ita vt amplius non poteſt allegare defectum iuriſdictionis.*
9. *Conſenſus tacitus ſufficit, vt quis conſentiat in iuriſdictionem.*
10. *Fori declinatoriæ oppoſitio non releuat, ſi ab ea fuerit receſſum per ſequentes comparitiones ſine proteſtatione factas.*
11. *Proteſtationes iudiciales debent repeti in quolibet acta, alias cenſetur ab eis receſſum.*
12. *Iuriſdictia iudicis prorogari non poteſt in præiudicium eius, cui conceſſa eſt ad effectum impediendi, vt is quandocumque cauſam ante latam ſententiam auocare non poſſit.*
   Sed ſecus eſt in præiudicium partis conſentientis.
13. *Iuriſdictio in proprium præiudicium comparentis prorogari poteſt.*
14. *de Iuriſdictionis defectu dari non poteſt, poſt quam quis conſenſit in Iudicem, & maxime poſt ſententiam.*
15. *Exempti poſſunt prorogare iuriſdictionem eorum, quibus circumſcripta exemptione erant ſubiecti.*
16. *Immiſſio vigore Saluiani ſi ſit exceſſiua, redditur nulla in totum.*
17. *Fructus vt dicantur percepti per poſſeſſorem, non ſufficit ſola poſſeſſio inſtrumentalis.*
18. *Mandatum de aſſociando non dicitur habuiſſe effectum, ſi bona ab alijs poſſideantur. & n. 23.*
19. *Compenſatio non admittitur à credito vnius ad creditum alterius.*
20. *Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam non probant. amplia nu. 21.*
22. *Teſtium primæ depoſitioni ſtandum eſt, & maximè ſi ſit admiaicalata.*
24. *ad Poſſeſſionem capiendam requiritur mandatum procuræ.*
25. *ad Manutentionem impediendam ſi allegetur exceſſus, debet plenè probari.*
26. *Exceſſus ab allegante eſt concludenter probandus.*
27. *Exceſſus regulariter non præſumitur.*
28. *Saluianum interdictum non competit contra creditorem habentem hypotecam anteriorem.*
29. *Retentio cui detur.*
30. *Creditori hypotecario anteriori non poteſt impediri immiſſio per creditum dotale poſterius.*
31. *de Iure tertij opponi non poteſt.*
32. *de Iure tertij opponi poteſt, quando eſt excluſiuum iuris agentis.*
33. *in Hæredem actiuè, & paſſiuè tranſeunt omnes actiones.*
34. *Sententia, quando non poteſt dici iniuſta ex eiuſdem actis, ſequitur quod Iudex iuſtè proceſſerit.*
35. *Iudex tunc ſpoliare dicitur, quando notoriè conſtat de nullitate, & iniuſtitia ſententiæ.*
36. *Sententia an ſit iuſta, nec ne, hoc venit diſcutiendum ex eiſdem actis, non autem ex nouiter deductis.*
37. *in Executiuis non attenditur poſſibilitas iuris deducendi, ſed quod eſt deductum, vel probatum.*
38. *Iura poſt ſententiam producta non ſuffragantur.*
39. *pro Dotis repetitione nulla competit actio vxori, niſi dotis conſignatio probetur.*
40. *Dotis exactio niſi probetur, nec maritus, nec eius hæredes tenentur aliquid reſtituere.*
41. *Dos vt dicatur tradita, quid neceſſariò veniat probandū.*
42. *Confeſſioni mariti de receptione dotis non creditur, etiam ſi præceſſerit dotis ſolutio.*
43. *Confeſſioni mariti de receptione dotis tunc multo minus eſt ſtandum, ſi ſit facta in præiudicium creditorum.*
44. *Inſtrumentum non dicitur in forma probanti, ſi careat die, anno, teſtibus, & ſubſcriptione Notarij.*
45. *de Credito claro, & liquido conſtare debet ad hoc, vt poſſit impediri manutentio per illud.*
46. *Creditum dicitur liquidum, quando interuenit vel confeſſio partis, vel res iudicata.*
47. *Mandatum executiuum relaxatum per contradictas nemine contradicente, creditoribus non poteſt præiudicare habentibus anteriorem hypotecam.*
48. *Contractus minorum ſunt nulli, non ſeruatis ſolemnitatibus requiſitis à conſtitutione Marchiæ, quæ ſunt neceſſariæ etiam in contractibus forenſium.*
49. *Contractus celebratus cum minore abſque ſolemnitatibus ſtatuarijs eſt nullus minore volente, ac ipſo volente eſt validus, & tenet.*
   Et ratio eſt, quia ſolemnitates ſunt inductæ fauore minorum.
50. *Nullitatis contractus ab illo tantum poteſt allegari, cuius fauore ſpecialiter eſt nullus.*
51. *Fides baptiſmatis non probat, ſi non ſit extracta à Parocho, ſeu ab alio de eius mandato.*
52. *Fides baptiſmatis extracta ab eo, ad cuius officium non ſpectat baptizare, non attenditur.*
53. *Minor cenſetur ratificaſſe contractum ab eo celebratum ſine ſolemnitatibus, ſi maior factus illum obſeruauerit per lapſum quinquennij cum ſolutione fructuum.*
54. *Contractus ignorantiam quis non poteſt allegare ſi ipſe illum celebrauerit.*
55. *Ignorantia non præſumitur, nec attenditur.*
56. *Vrbeuetana cenſus, & Tudertina nullitatis obligationis declaratur.*

Allegatur preſens deciſio ſupra in deciſione 165. quæ in eadē cauſa ſub die 23. Iunij 1636. cor. eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCVI.

DOMINVS Camillus Rinuccinus creditor Simonis Gentiloni ratione fructuum decurſorum cenſus ad

ſui

ſui fauorem impoſiti in ſorte ſcutorum 4200. ſuper tenuta
di Monte Poleico, probatis extremis neceſſarijs in Saluia-
no, obtinuit à Locumtenente Gubernatoris Marchiæ con-
tra Capitaneum Philippum, & Hieronymum eius Filium
de Riccardis detentores ſupradictæ tenutæ immiti in poſ-
ſeſſionem, donec fuerit ſatisfactus de fructibus eiuſdem
cenſus decurſis, & in futurum decurrendis, & deuoluta
cauſa per appellationem in Curia coram A. C. Dictis de
Riccardis fuit conceſſum mandatum de manutenendo, à
quo interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa in Rota,
propoſitoq. dubio, cui eſſet dandum mandatum de manu-
tenendo, ad fauorem D. Rinuccini fuit reſolutum.

Ratio ſolutionis fuit, quia ex inſtrumento publico con-
ſtat de illius poſſeſſione adepta vigore dictæ ſententiæ in
Saluiano latæ; & cum ipſe authore Prætore cæperit poſſeſ-
1 ſionem, † iuſtè poſſidere cenſetur, niſi de nullitate, &
iniuſtitia ſententiæ ità clarè doceatur, vt nulla tergiuerſa-
tione defendi poſſit. Abb. in c. cum cauſam num. 4. verſ. ſe-
cus ſi de offi. deleg. Aymon. conſ. 5. n. 8. & conſ. 302. n. 2. in princ.
Rota coram Card. Seraphin. deciſ. 616. num. 8. & 9. in Roma-
na de Bombellis 31. Maij 1613. coram bo. me. Card. Sacrato, in
Romana melioramentorum 9. Decembris 1616. coram bo. me.
Vbaldo, in Romana vineæ 7. Februarij 1620. coram bo. me.
Archiepiſcopo Dunozetto, & in Rauennaten. Saluiani 26. Maij
1634. coram me. Vndè Riccardi contra quos fuit lata ſen-
2 tentia iuſta, & valida, † non poſſunt prætendere manu-
tentionem, licet conſtaret de illorum poſſeſſione, quia
Iudex ritè procedens, priuat poſſeſſionem per immiſ-
3 ſionem etiam ſine † expulſione poſſeſſoris. Angel. in l.
qui vniuerſas §. item cum prætor de acquir. poſſeſſ. vbi Imol.
num. 5. & cæteri Doctores. Alex. num. 3. & Iaſ. num. 20. Abb.
in cap. cum quibus num. 10. de ſenten. & re iudic.

Obiecta autem, quæ per Riccardos adducebantur con-
tra validitatem, & iuſtitiam ſententiæ Dominis non ſunt
viſa releuare.

Non primum ex defectu iuriſdictionis ſub prætextu,
quod Riccardi rei conuenti Ciues Lauretani non poſſent
alibi conueniri, quam in Ciuitate Laureti tamquam exem-
4 pti † à iuriſdictione Gubernatoris Marchiæ, vigore Mo-
tus proprij ſel. rec. Pauli V. ſub dat. Tuſculi 4. Idus Sep-
tembris anni 1620. de quo in Lauretana iuriſdictionis 2.
Iunij 1631 coram Illuſtriſſimo Vrgellen. quia tollitur ex
5 natura actionis, † quæ cum ſit merè realis, poſtulat, vt di-
6 rigatur contra bona, vnde intrat concluſio, † quod Iudex
loci, in quo ſita ſunt bona ſit Iudex competens, non ob-
ſtantibus quibuſcumq. priuilegijs perſonæ Rei conceſſis,
ad text. in cap. 1. de priuil. in 6. & in puncto Caſtren. in l. fin.
C. vbi in rem actio. Barboſ. in l. hæres abſens, §. proindè
num. 3. ff. de iudic. in articulo fori ratione rei, Soccin. in
cap. ſanè num. 14. de foro competen. & ſic cum bona ſuper
quibus fuit facta exequutio ſint in territorio Montis Phi-
7 latranis ſubiecto iuriſdictioni Gubernatoris † Marchiæ,
non autem Gubernatoris Laureti, certum eſt, quod Ric-
cardi quantumuis priuilegiati tenebantur reſpondere coram
iudice rei ſitæ. Vlterius Riccardi ſimpliciter comparendo
coram Gubernatore Marchiæ conſenſerunt in illius iuriſ-
8 dictionem † ita ut amplius non poſſint excipere de defe-
ctu iuriſdictionis, vt per Feliu. in cap. cum omnes nu. 8. de
conſtit. Iaſ. in l. ſi vnus §. pactus ne peteret n. 9. de pactis, quia
9 ſufficit † conſenſus tacitus. Nec facit oppoſitio † decli-
10 natoriæ Sanctæ me. Greg. XV. deciſ. 43. num. 3. Afflict. ſuper
Conſtit. Neapol. lib. 1. rubr. 37 num. 38. quia ab ea fuit receſ-
11 ſum per ſequentes comparitiones ſine † proteſtatione fa-
ctas, ſed vt operaretur, debebat repeti in ſingulis actibus
præiudicialibus, vt fuit dictum in Romana nullitatis ſubbaſta-
tionis 15. Nouembris 1577. coram Brauo, & coram Sanctæ
mem. Greg. XV deciſ. 44. num. 7. & 8. Mohed. deciſ. 2. de
12 iudic. Et licet † iuriſdictio prorogari non poſſit in præiudi-
cium eius, cui conceſſa eſt ad effectum impediendi, vt is
quandocumque cauſam ante latam ſententiam auocare
13 non poſſit. Attamen † ſecus eſt in præiudicium ipſius par-
tis conſentientis, quia poteſt per eam iuriſdictio in pro-
prium præiudicium prorogari. Neque poſt prorogationem
14 maximè verò † poſt ſententiam poteſt is, qui conſenſit
dare de defectu iuriſdictionis, vt in terminis declarat Natt.
conſ. 636. num. 62. & benè diſtinguit Surd. conſ. 47. nu. 36. poſt
med. verſ. & ita dicit ſe intelligere. Et quod exempti poſ-
15 ſint prorogare iuriſdictionem † eorum, quibus circum-
ſcripta exemptione erant ſubiecti, tradunt Doctores in cap.
ſi diligenti de foro compet. Gemin. conſ. 83. num. 9. Corn. conſ.
214. n. 8. l. 2. Ferret. conſ. 102. num. 18. Rot. coram ſanctæ mem.
Greg. XV. deciſ. 325. n. 23. & coram Seraphin. deciſ. 595. n. 7.

Non ſecundum ratione exceſſus, quia fuerunt in ſenten-
tia comprehenſa ſcuta 326. pro quibus idem D. Rinuccinus
de menſe Ianuarij 1626. aſſociatus fuerat ad poſſeſſionem
fundi cenſuati, ex qua poſſeſſione non docto de aliquo le-
gitimo impedimento, † fructus præſumuntur percepti, 16
& per conſequens prædicta immiſſio vigore Saluiani tan-
quàm exceſſiua redditur nulla in totum, Rota in recent.
deciſ. 90. num. 3. in fine, & 282. num. 1. par. 3. quia debiti
quantitas fuit diminuta mediante dictorum fructuum per-
ceptione. Nam huic obiecto fuit reſponſum, non probari
effectuationem dictæ aſſociationis, ſed ſolam poſſeſſionem
Inſtrumentalem, quæ ad effectum, † vt fructus præſu- 17
mantur percepti, non ſuffragatur, ſed probanda eſt realis,
& actualis poſſeſſio, bo. me. Cardinalis Cauallerius dec. 138.
per totam, quia licet conſtet de inſtrumentali poſſeſſione,
non tamen ſequitur, quod poſſeſſor fructus perceperit, ſed
pro parte D. Rinuccini abundè iuſtificatur mandatum de aſ-
ſociando non † habuiſſe effectum, ex quo bona ab alijs 18
poſſidebantur. Siquidem reſpectu medietatis prædij illa
poſſidebatur per Franciſcam relictam Simonis Gentiloni
debitoris ratione ſuæ dotis, & ex eo quòd eadem Franciſca
ſtatim ſequuta morte Simonis, de anno 1624 fuit adepta
poſſeſſionem fundi cenſuati, in eaque continuauit vſque
ad obitum de anno 1630. de hac medietate non fuit capta
poſſeſſio in vim dicti mandati de aſſociando, vt ex con-
feſſione Franciſcæ, de qua in litteris datis in Summario
n. 6. ibi, Hora eſſendo comparſi detti sbirri, di lancio ſono an-
dati in detta Palombara del Raſcanti, & hanno preſo tenuta
di quella, e terre anneſſe, e dell'altra parte, che ſempre hò
godato pacificamente di detta poſſeſſione, che ſi dice la Pa-
lombara nuoua con ſome 30. di terre in circa, detti sbirri non ſi
ſono appreſſati, anzi hauendo io mandato l'inhibitione ma ne
i confini delle Terre ſudette, che godeua detto Sig. Simone, che
al preſente godo io à cõto della mia dote, &c. & inferius & ha-
uemo preſo relatione del balio non ſolo della preſentata di detta
inhibitione, ma ancò fede authentica di detto balio, che alla
parte della poſſeſſione, che poſſedeua detto Sig. Simone, e che
io poſſedo come ſopra, la detta Corte non s'è appreſſata, nè hà
fatta eſſecutione alcuna, &c. Reſpectu verò alterius me-
dietatis dicti prædij, illa poſſidebatur ante aſſociationem
ab Aurelio Raſcante titulo emptionis; & quia in aſſocia-
tione per D. Rinuccinum obtenta non fuerat citatus Raſ-
cantes, ipſe obtinuit ab A. C. de eodem anno 1626. manu-
teneri in ſua poſſeſſione, † quibus ſtantibus D. Rinuccino 19
creditori remanent ſalua primeua iura l. ſtychum, §. ſi credi-
tor debitoris vbi Bart. ff. de ſolut. Rota deciſ. 634. n. 9. par. 1.
recentior. & in Romana cenſuum 7. Maij 1629. coram me.

Nec facit, quòd ad probandam perceptionem fructuum
fuerint examinati teſtes per Riccardos, tùm † quia fuerunt 20
examinati ad perpetuam rei memoriam, & Petrus Thomę
Mancini fuit examinatus 5. Martij 1635. & Io: Franciſcus
Ioannis Antonij Stacciotti 7. Martij eiuſdem anni, & † ſic 21
lite pendente abſque iuriſdictione, & partis citatione non
ſolum non probant, ſed nec etiam faciunt adminiculum,
tum etiam quia primus teſtis in alio præcedenti examine
ſub die 7. Nouembris 1634. contrarium expreſsè depoſuit
dicens, Qualmente prima di Luglio dell'anno 1633. l'Illuſtriſs.
Sig. Camillo Rinuccino di Firenze, nè altri per lui hanno mai
hauuti, nè preſi frutti di ſorte alcuna dalla poſſeſſione di ſome
33. in circa &c. Et proptereà ſtandum † eſt primæ depoſi- 22
tioni, maximè cum ſit adminiculata ex Inhibitione dotali
ad fauorem Franciſcæ, quæ poſſidebat fundum cenſuatum
ratione ſuæ dotis, & impediuit exequutionem mandati de
aſſociando, & pariter adminiculatur ex inſtrumento poſ-
ſeſſionis per eam de nouo adeptæ 2. Nouembris 1628. & in
inſtrumento dotali celebrato 18. Iulij 1629. cum Philippo
Riccardo, cui in ſpecie aſſignauit in dotem fundum cen-
ſuatum, reſpectu alterius medietatis fundi cenſuati, nec
habuit † effectum mandatum de aſſociando, quia Raſcan- 23
tes nunquam dimiſit ſuam poſſeſſionem, & vt fuit dictum
ſupra, obtinuit manuteneri contra D. Rinuccinum de mē-
ſe Iunij, & ſic ante tempus recollectionis fructuum, dein-
deque 10. Octobris 1627. ſuam medietatem vendidit Reue-
rendiſs. Archiepiſcopo Firmano, vt ex inſtrumento vendi-
tionis. Vltra quod obiectum penitus tollitur ex eo, quod
poſſeſſio fuit capta per Florellum, qui † non habebat man- 24
datum procuræ ad capien. poſſeſſionem, vt benè iuſtificatur
ex mandato dato in Summario illorum de Riccardis nu. 55.
ex cuius lectura apparet dictum Florellum 30. Martij 1628.
& ſic per duos annos poſt fuiſſe conſtitutum Procuratorem

ab

ab Archiepiſcopo Firmano ad exigendum proprium credi-
tum ex cauſa cenſus ab hæredibus Simonis Gentiloni, &
propterea patet, non fuiſſe captam poſſeſſionem per Flo-
rellum nomine D. Rinuccini, ſed nomine Archiepiſcopi
25 Firmani, quibus omnibus ſimul iunctis ſatis patet, † præ-
tenſum exceſſum non iuſtificari ad effectum impediendi
manutentionem D. Rinuccini poſſidentis auctoritate iudi-
cia, *vt tenuit* Rota *in allegata Rauennatenſi Saluiani*, 26.
26 *Maij* 1634. *coram me*, & tamen exceſſus ab allegante eſt †
concludenter probandus, *l.2. de probation.* Aym. *conſ.* 211.
num. 29. Caputaq. *deciſ.* 301. *par.* 2. quia regulariter exceſ-
27 ſus † non præſumitur, Rota *deciſ.* 44. *de appellat. in nou.*
Seraphin. *deciſ.* 1189. *num.* 1. *&* 2. Rota *in Narnien. dotium*
28. *Maij* 1631. *coram me*.

Tertium obiectum anterioritatis crediti dotalis Franci-
ſcæ, & Septimæ pro quo Riccardi prætendebant retentio-
28 nem, ex quo Saluianum † interdictum non competit con-
tra creditorem habentem hypothecam anteriorem, pari-
ter non ſubſiſtit, quia ſi Riccardi deducunt eorum credi-
tum ex dote Franciſcæ, non dicitur anterius, ex quo Fran-
ciſca iam deceſſerat, & ſic illius dos ſoluto matrimonio iam
redierat ad filios primi matrimonij, qui fuerant hæredes
Simonis debitoris ſine beneficio legis, & inuentarij, ſic-
que deficiebat huiuſmodi creditum in Philippo, vt in
marito dictæ Franciſcæ, qui propterea non poterat præ-
29 tendere retentionem, † quæ non datur niſi creditori, qui
lis non erat Philippus iam effectus debitor dotis, quam re-
ſtituere tenebatur hæredibus dictæ Franciſcæ, ſi verò de-
ducant anterioritatem crediti ex dote Septimiæ, illud eſt
poſterius, quia cenſus fuit impoſitus à Simone anno 1614.
quo tempore Septimia non ſolùm non habebat creditum
dotale, ſed nec etiam erat nata, & Septimia nupſit Hiero-
nymo de anno 1629 & ſic eius creditum dotale longè poſte-
30 rius † non poteſt impedire immiſſionem petitam per credi-
torem hypothecarium anteriorem, Mantic. *deciſ.* 42. *num.*
3. *&* 69 *nu.* 1. & alias plures.

31 Neque dicatur poſſe in hoc caſu Riccardos dare † de iu-
re tertij nempè filiorum, & hæredum Franciſcæ, quibus
competebat retentio dictorum bonorum ratione crediti
materni anterioris impoſitioni cenſus ad fauorem D. Ri-
32 nuccini, cum hæc exceptio † ſit excluſiua iuris agentis;
Nam Dominis placuit reſponſio quod cum filij, & hæredes
Franciſcæ ſint etiam hæredes Simonis debitoris cenſus, &
adiuerint hæreditatem ipſius Simonis ſimpliciter, nullo
33 confecto inuentario in illos tranſierunt † omnes actiones
actiuæ, & paſſiuæ, itaut tamquam debitores D. Rinuc-
cini non potuerint impedire illius immiſſionem.

Secundò, reſpondebant Domini, quod in actis iudicis
de partibus, qui tulit ſententiam de tempore latæ ſenten-
tiæ non conſtabat de anterioritate ex inſtrumento dotali, &
quod in illis non fuerat probatum matrimonium. Vndè
34 cum dicta ſententia † non poſſit dici iniuſta ex eiſdem actis
ſequitur, quòd iudex iuſtè proceſſerit, & quod poſſeſſio tra-
dita D. Rinuccino non ſit ſpoliatiua, quia tunc iudex di-
35 citur † ſpoliaſſe, quando notoriè conſtat de nullitate, &
iniuſtitia ſententiæ, Felin. *in cap. dilectus de reſcript.* Cra-
36 uett. *conſ.* 202. & notorietas diſcutienda ſit ex eiſdem † actis,
non autem ex nouiter deductis, Io. Monach. *in c. venerabili-
bus nu.* 2. *ibi ſed ex quibus ex nouis non. de ſent. excomm. in* 6.
Corn. *conſ.* 10. *num.* 3. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 479. *num.* 2. *par.* 4 *di-
uerſ.* quia in executiuis non attenditur poſſibilitas iuris de-
37 ducendi, † ſed quod eſt deductum, & probatum, *vt te-*
38 *nuit* Rota *in terminis*, quod iura † poſt ſententiam produ-
cta non ſuffragentur, *in Romana additionis hæreditatis* 23.
Februarij 1613. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano*.

Demum non obſtat, quòd tam inſpecto tempore pro-
miſſionis dotis Franciſcæ, de menſe Maij 1614. quam in-
ſpecto tempore contracti matrimonij ſub die 22. Iulij eiuſ-
dem anni per Franciſcam per verba de præſenti cum Simo-
ne Gentilono in Eccleſia Lauretana conſtet de anteriorita-
te crediti dotalis ante impoſitionem cenſus ad fauorem
D. Rinuccini 29. Octobris eiuſdem anni 1614. & quicquid
ſit de quæſtione inter Doctores. An tacita hypotecha pro
dote oriatur à die promiſſionis in chirographo ſponſalium.
An verò à die contracti matrimonij, remouetur quæuis
difficultas per Riccardos ſtante matrimonio contracto per
verba de præſenti inter Simonem, & Franciſcam per tri-
meſtre ante impoſitionem cenſus D. Rinuccini. Quia cum
non conſtet de actuali ſolutione dotis, quoad loca mon-
tium promiſſa, imò plura eorum alienata reperiantur per
Lucam Pheum dotis promiſſorem. Ideò Franciſcæ nulla
competit actio pro repetitione dotis in pecunia, † niſi di- 39
ctorum locorum conſignationem probet, vel ea non repe-
riri culpa mariti; Alias illi competit ſolummodo actio ad
loca montium promiſſa, *l. ita conſtante*, *l. ſequenti*, *& l.
res quæ*, *ff. de iur. dot. l. etiam*, *vbi* Bald. *ff. de fund. dot.* Nec
pro reſiduo dotis probatur exactio creditorum aſſignato-
rum, & propterea † nec maritus nec illius hæredes tenen- 40
tur reſtituere pecuniam, *l. Mæuia*, *ff. ſolut. matrim.* Rota
in Romana dotis 15. *Iunij* 1612. *coram Eminentiſſ. Cardina-
li Pamphilio*. Et difficultas non poteſt tolli ex eo, quòd di-
cta credita fuerint data æſtimata, quia † neceſſariò requi- 41
ritur expreſſa traditio in ſolutum poſt promiſſionem quan-
titatis præcedentis, vt declarat Vinc. de Franc. *deciſ.* 108.
num. 7. *& ſequentibus*. Nullamq. poſſe fieri vim in iuri-
bus productis per Riccardos ad probandam exactionem, in-
dubitatum eſt, † quia non creditur confeſſioni de recepto 42
ſcutorum 900. factæ à Simone, etiam ſi præceſſerit dotis
promiſſio, Menoc. *lib.* 3. *præſumpt.* 13. *num.* 24. Surd. *deciſ.*
516. *num.* 9. *ad fin. & ſequentib.* cum ipſe Simon ære alieno
grauatus confeſſus fuerit in præiudicium creditorum, & di-
ctum inſtrumentum confeſſionis ſit relatiuum ad aliud in-
ſtrumentum, de quo non conſtat, † quare in præiudicium 43
creditorum non probat, niſi expoſito in actis inſtrumento
relato, *Authen. ſi quis in aliquo*, *vbi Doctores*, *C. de eden.*
Aliud inſtrumentum concordiæ cùm hæredibus primi viri
non releuat cum non ſit in forma † probanti, ex quo caret 44
die, anno, teſtibus, & ſubſciptione Notarij, *Authen. vt
præpon. nomen Imper. verſ. vnde ſancimus* Couar. *practicab.
quæſt. c.* 20. *num.* 2. *&* 5. Felin. *poſt alios in c.* 1. *col.* 4. *de fid. in-
ſtrum.* Rota *deciſ.* 16. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 195. *num.* 1. *par.*
4. *diuerſ.* Sed ceſſat difficultas, quoniam conſtat, Franci-
ſcam poſſediſſe plura corpora bonorum defuncti mariti,
quorum fructus debent minuere ſortem crediti dotalis, &
ex illorum perceptione idem creditum effectum fuit illiqui-
dum, & niſi iterum liquidetur non poteſt dici de credito li-
quido, † & claro conſtare ad effectum impediendi manu- 45
tentionem D. Rinuccini, *bo. me. Cardinalis Caualerius de-
ciſ.* 539. *num.* 5. *&* 6. *vbi dicitur* non poſſe dici conſtare † de 46
credito liquido, niſi interuenerit, vel confeſſio partis, vel
res iudicata, Rota *in recentior. deciſ.* 537. *par.* 1. *&* 741. *par.*
2. *& coram Seraphino deciſ.* 73. *num.* 1. *&* 983. *num.* 7. *in Bono-
nien. cenſus* 23. *Nouembris* 1627. *coram Reuerendiſſ. Epiſco-
po Vrgellen.*

Adducebatur etiam per Riccardos, Franciſcam obti-
nuiſſe ab A. C. mandatum executiuum contra bona hære-
ditaria primi viri pro ſcutis 3127. ſine præiudicio reſidui,
quod nihil concludit. Quia cum fuerit relaxatum per con-
tradictas nemine † contradicente, non potuit præiudica- 47
re creditoribus habētibus hypothecam de tempore manda-
ti, *ad text. in l. ſi ſuperatus*, *ff. de pignor. & in l. ſi mater*,
§ fin. ff. de exception. rei iudic. Bald. *conſ.* 122. *nu.* 5. *lib.* 3. Surd.
deciſ. 256. *nu.* 5. *in fine*, *& nu.* 6.

Neque obſtat quartum obiectum deductum ex nullitate
contractus impoſitionis cenſus impoſiti à Procuratore ad
illum imponendum conſtituto à Simone minore 25. annis,
† non ſeruatis ſolemnitatibus requiſitis à Conſtitutione 48
Marchiæ, quas etiam requiri in contractibus Forenſium
reſoluit Rota *in Romana*, *ſeu Tadertina nullitatis obliga-
tionis* 4. *Iunij* 1614. *coram bo. me. Buratto*, *& in Vrbeuetana
cenſus* 24. *Ianuarij*, *&* 23. *Iunij* 1634. *coram R.P. D. meo Mot-
manno*. Quia obiectum tollitur pluribus reſponſionibus.
Primò, quia contractus celebratus cum minore abſque
† ſolemnitatibus ſtatuarijs eſt nullus minore volente, at
ipſo nolente eſt validus, & tenet, cum ſolemnitates 49
ſint inductæ ad fauorem minorum. Nec iſta exceptio po-
teſt opponi per Riccardos non hæredes Simonis impoſito-
ris, † quibus tantum hoc eſt ſpecialiter reſeruatum, Surd.
deciſ. 508. *num.* 3. *Seraphin. deciſ.* 256. *num.* 7. *&* 339. *num.* 50
6. Rota *deciſ.* 206. *nu.* 7. *penes Cinc. de cenſib. & in Bononien.
de Glauarinis* 23. *Ianuarij* 1636. *coram me*. Secundò,
non conſtat de dicta minoritate de tempore latæ ſententiæ,
† quia fides baptiſmatis non fuit extracta à Parocho, nec
ab alio de mandato Parochi, nec ex libro exiſtente in Ec- 51
cleſia parochiali, † ſed eſt fides Cancellarij ad cuius of-
ficium non ſpectat baptizare; ideoq. non probat Seraphin. 52
deciſ. 5182. *num.* 1. Tertiò, reſpondetur ex lapſu quinquen-
nij † cum ſolutione fructuum per Simonem factum maio-
rem induci ratificationem contractus, *l. fin. C. ſi maior fact.* 53
Menoch. *de recuper. remed.* 15. *num.* 178. *& conſ.* 242. *num.*
32. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 20. *num.* 35. *vol.* 2. & cum verſemur †
in contractu facto ab ipſo minore, non poteſt allegari illius 54
igno-

Digitized by Google

55 ignorantia, quæ poſt † maiorem ætatem non præſumitur,
neque attenditur, *l. 2. l. cum quis, & l. penult. C. de iur. &*
56 *facti ignor.* Quartò fuit dictum ſupradictas † reſolutiones
in Vrbeuetana cenſus coram R. P. D. meo Motmanno, & in Ro-
mana, ſeu Tudertina nullitatis obligationis coram bo. me. Ba-
ratto, non applicari, quia in iſto caſu concurrunt diuerſæ
qualitates, quæ non interuenerant in caſibus dictarum de-
ciſionum, vt colligitur ex illarum lectura.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum ad fauo-
rem D. Rinuccini.

R.mo P. D. PIROVANO DECANO.

Fauentina Iurispatronatus.

Die Veneris 16. Maij 1636.

ARGVMENTVM.

Præſentatio quibus probatis inſtitutio denegari nequeat. Iuſpatronatus quando dicatur gentilitium, & quando hæreditarium. Ad præſentandum in iurepatronatu gentilitio quis admittatur, & quis excludatur.

SVMMARIVM.

1 *pro Iuriſpatronatus adiudicatione, quæ ſint præcipua requiſita.*
2 *Præſentatus, quando non veniat inſtituendus, & numer 5.*
3 *Iuſpatronatus quando dicatur hæreditarium.*
4 *Iuriſpatronatus qualitas gentilitia, quando tranſeat in hæreditariam.*
6 *in Iurepatronatu gentilitio præſentare debet antiquior de domo.*
7 *ad Præſentandum in iurepatronatu gentilitio non eſt admittendus, qui non eſt de agnatione.*
8 *Iuſpatronatus quando eſt gentilitium non tranſit ad extraneos, ſi ſuperſit aliquis de familia, numer. 9. & 12.*
10 *Hæres extraneus eſt capax iuriſpatronatus.*
11 *Iuriſpatronatus qualitas an ſit gentilitia, quid ſit attendendum.*
13 *Scriptura relata tota cenſetur ineſſe in referente.*
14 *ad Iuſpatronatus ſufficit, quod quis præſentatus ſit ab eo, qui ex publicis documentis probatur patronus.*
15 *Præſentatus ad iuſpatronatus ſi in ſupplicatione narrauerit, quod fuit præſentatus à medietate patronorum in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentium, an teneatur docere de iſta quaſi poſſeſſione.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 208. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 27. Martij 1637. coram eodem Reuerendiſs. P. D. Pirouano Decano.

DECISIO CCCVII.

IACOBO tantummodo informante dictum fuerat ei-
dem adiudicandum eſſe beneficium, de quo agitur,
quia probabat vacationem, exiſtentiam iuriſpatronatus
familiæ de Scardutis, pertinentiam ad eos, qui illum præ-
ſentarunt, & præſentationem intra legitima tempora, de-
1 mumque ſui ipſius habilitatem, quę ſunt † præcipua requi-
ſita pro obtinenda adiudicatione, *cap. Monaſterium 16.*
quæſt. 7. cap. cum. Bertoldus vbi Abb *num. 12. de re iud.* Rota
deciſ. 337. num. 1. par. 2. recent. & idem fuit firmatum *in Pi-*
ſtorien. Beneficij coram me, quæ eſt deciſ. 232. num. 1 par. 5. di-
uerſ. & ad præſentationem Caſtellini aduerſarij, illiuſque
gratiam Apoſtolicam reſpondebatur non probari fuiſſe præ-
2 ſentatum à medietate † patronorum, & exiſtentiam in
quaſi poſſeſſione præſentandi, prout narratiua litterarum
continebat.

Cauſa hodie vtraque parte informante repropoſita cen-
ſuerunt DD. recedendum eſſe à deciſis.

Quia Caſtellinus probat, & ipſe patronatum, illumq.
3 eſſe † hæreditarium, nam Martinus de Scarducis funda-
tor moriens de anno 1529. menſe Februarij inſtituit ſuos hę-
redes Andream, & Bartolomæum. Alter verò Andræas
vltimus maſculus ſuperſtes de linea de Scarducis, & ipſe
de anno 1607. in vltima voluntate inſtituit hæredes Lu-
cretiam filiam Io. Euangeliſtæ fratris ſui, & Smeraldam
ſororem germanam, quæ Smeralda habuit in filium Bar-
tholomæum de Venturinis, cui ab inteſtato decedenti ſuc-
ceſſit Smeralda filia, quæ Caſtellinum præſentauit. Vn-
de quicquid ſit de ſtatu gentilitio, aut mixto cum hæredita-
rio anteriori de tempore vitę Andreæ propter qualitatem in
fundatione huius beneficij per eundem Martinum fundato-
rem appoſitam de anno 1625. menſe Maij, ibi hac tamen
lege, vt Patronatus reſeruetur ipſo Martino fratri, & ne-
potibus ſuis maſculis ex ipſo eius fratre prædefuncto Ser
Franceſco nuncupato, & eorum deſcendentibus maſculis
per rectam lineam eorum maſculinam ordine tamen ſerua-
to. Attamen maſculis deficientibus de eodem linea de
Scarducijs, prout defecerunt cum perſona Andreæ exindè
† tranſiuit in hæreditarium, & ad perſonas Lucretiæ, & 4
Smeraldæ eiuſdem Andreæ hæredes Calder. *conſ. 4. de Iure-*
patr. Fert. *conſ.* 131. *num.* 12. & 13. Anchar. *conſ.* 81. Couar.
var. lib. 2. cap 18. *num. 6.* Rota *eodem tit. in antiq & x. in*
nou. Seraphin. *deciſ.* 364. *numer.* 3. & 378. *numer.* 3. &
ſeq & idem fuit comprobatum *in Piſtorien. Iurepatrona-*
tus 3. *Martij 1628. coram D. meo Merlino.* & hoc ſtante du-
bitari non poteſt quin Caſtellinus præſentatus fuerit à me-
dietate Patronorum, & narratiuam ſuæ gratiæ, iuſtifica-
uerit, per quam venit præferendus Iacobo ab hæredibus Lu-
cretia preſentato, qui † cum ſola medietate vocum inſti- 5
tutionem obtinere non poteſt, *cap. 3 de Iurepatr. clem plu-*
res eod. tit. Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſ. 43. num. 61.* Caſtad.
deciſ. 2. nu. 2. de iurepatr Roch. *eod. tit. in verb. ipſe n. 6 & 7.*

Neque obſtat, quod verſemur in Patronatu gentilitio,
aut ſaltem mixto cum hæreditario pro hæredibus de fami-
lia de Scarducijs, in quo † præſentare habeat antiquior de 6
Domo, quæ duæ qualitates agnationis, & hæredis cum
concurrant in Lucretia, quæ præſentauit Iacobum, & de-
ficiant in Smeralda de extranea agnatione probatur nempè
de Venturinis dicebatur † ad præſentandum non poſſe 7
concurrere per *text. in l. ſi hæredi plures, ff. de cond. inſtit.*
Card. *conſ. 48. per tot.* Parif. *conſ. 48. num. 9. & ſeqq par. 4.*
Gabr. *conſ. 195. lib. 1. nu. 3.* & donec ſuperſit aliquis de † fa- 8
milia iuſpatronatus non tranſire ad extraneos Anchar. *in*
cap. 1 num. 3. in 2. not. verſ. ego credo, & Franc. *nu. 44. de Iure-*
patr. in 6. Couar. *var. lib. 2. cap. 18 num. 1. cum allegatis.*

Quia dantur tres ſcripturæ pertinentes ad erectionem
huius Patronatus. Prima de menſe Maij 1525 quæ eſt con-
uentio cum Capitulo Fauentino ſuper conceſſione Cappel-
læ in Eccleſia Cathedrali facta Martino, & per ipſum do-
tandæ cum reſeruatione Iuriſpatronatus pro deſcendenti-
bus maſculis per rectam lineam maſculinam eius nepotum,
Secunda eſt, teſtamentum eiuſdem Martini menſe Febru-
arij 1529. in quo mandat, quod Cappella S. Martini in Ec-
cleſia Fauentina, quam ipſe teſtator ex bonis ſuis patrimo-
nialibus dotauit animo conſequendi Iuſpatronatus pro ſe,
hæredibus ſuis, & hæredibus hæredum in infinitum, &
dixit apparere de huiuſmodi dotatione inſtrumentum roga-
tum per Nicolaum de Viarano poſt eius mortem erigatur
in beneficium intentione prædicta conſequendi iuſpatrona-
tus in ea, & quod antiquior de domo ſemper habeat præſen-
tare. Tertia ſcriptura eſt ipſa erectio facta per Vicarium
Epiſcopi Fauentini, qui erigit Cappellam in beneficium,
& Scarducijs, eorumque hæredibus per rectam lineam ma-
ſculinam deſcendentibus maiori natu eorum iuſpatronatus
reſeruauit, terraſque, & bona relictas, & relicta per di-
ctum Martinum in ſuo teſtamento eidem altari pro ſua do-
te perpetuò appropriauit omni meliori modo, quibus poſitis.

Reſponſum fuit, iuſpatronatus non fuiſſe † reſeruatum 9
familiæ, ſed ad fauorem maſculorum de Scarducijs, qui-
bus deficientibus vocatio non ſuſtinetur pro omnibus de fa-
milia Surd. *conſ. 448. num. 23. & in his terminis tenuit* Rota
in Ianuen. Iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1612. coram D. Card.
Pamphilio, & in Piſcien. beneficij 7. Nouembris 1629. co-
ram Card. Vbaldo, propterea ex maſculis lineæ ſuperſtite
tantummodo Andrea iuriſpatronatus remanſit hæredita-
rium, & cum ea qualitate tranſiuit ad fœminas ſaltem
Lucretiam, & Smeraldam hæredes ab eodem Andrea in-
ſtitutas, † & capaces quantumuis extraneas ſecundum 10
Anchar. *d. conſ. 81. & alios ſupra allegatos.*

Neque dicatur ad cognoſcendam qualitatem gentilitij
non eſſe † attendendam conuentionem factam cum Capi- 11
tulo, quæ eſt prima ſcriptura, ſed tertiam ipſam, quæ eſt ere-
ctio, & quid Vicarius determinauerit, prout reſolutum fuit
in *Camerinen Penſionis coram D. meo Veroſpio 16. Ianuarij*
præteriti. Vicariumq. Scarducijs, eorumque hæredibus
per

per rectam lineam maſculinam deſcendentibus maiori natu reſeruaſſe iuſpatronatus, quæ verba conueniunt Lucretiæ,
12 quæ præſentauit Iacobum cum ſit agnata de familia † de Scarducijs, & hæres, ad quam donec ſuperſtes eſt pertinet iuſpatronatus, nec ad extraneos tranſire poteſt Anch. & Franc. *in cap. 1. de iurep. cum alijs ſupra allegatis.*

Quoniam tertia ſcriptura nempe erectio habet duas partes; in prima hæredes Martini petierunt tertiam Cappellam per Capitulum Martino aſſignatam, & conceſſam per præfatum Vicarium in beneficium erigi ſub titulo S. Martini. In ſecunda voluerunt tunc, & in futurum maioribus natu exiſtentibus de linea maſculina prædicta ſeruari iuſpatronatus præſentandi Rectorem, iuxta formam & tenorem inſtrumenti offerentes ſe parato aſſignare bona, & omnia facere, ad quæ de iure tenentur Vicarius verò vtrique parti ſatisfaciendu creauit, & reſeruauit iuxta formam, & tenorem dicti inſtrumenti Ser Nicolæ, quod eſt tertia ſcriptura, atque ita cum hæredes ſe reſtrinxerint ad inſtrumentum conceſſionis in eorum petitione, & Vicarius reſeruauerit, & approbauerit, iuxta tenorem dicti inſtrumenti nec in hac parte diſcordaut. Nulla eſt habenda ratio ſecundæ ſcripturæ nempè verborum teſtamenti eiuſdem Martini, ſed tantummodo ipſius creationis ſequendu & terminos deciſionis prædictæ
13 Camerinen. penſionis, quoniam illa prima ſcriptura † relata tota eſt in erectione illam referente, *l. aſſe toto. ff. de hæred. inſtit.* Surd. *deciſ. 212. num. 14. & 291. num. 18. cum alijs ab eodem relatis.*

Denique non obſtat quod Caſtellinus non iuſtificauerit alteram narratiuam litterarum, quod fuerit præſentatus à medietate patronorum in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentium.

Quia omiſſa diſputatione an potius ſit ſtandum ſupplicationi Caſtellini, in qua non legitur talis narratiua vel potius litteris illam continentibus, viſum fuit ſufficere præſenta-
14 tum fuiſſe ab eo qui † ex publicis documentis probatur patronus, qui non indiget poſſeſſione ad ſuſtinendam præſen-
15 tationem, vt propterea omiſſio iſtius † qualitatis non vitiet gratiam, vt in his terminis fuit reſponſum in *Maceraten. iurispatronatus 6. Nouembris 1628. coram Card. Vbaldo.*

Reliqua verò concernentia iuſtificationem gratiæ Caſtellini difficultate carebant, & Domini tranſierunt cum reſponſionibus datis per informantes.

Et ita &c.

In eadem cauſa ſupra in hac parte habetur alia deciſio ſub die 23. Ianuarij 1636. coram eodem Reuerendiſſ. Pirouano Decano. Eſt deciſio 87.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cæſaraugustana Diſtributionum.

Die Veneris 13. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Beneficiati licet lite pendente renunciauerint beneficio non propterea cenſentur renunciaſſe inſtantiæ, & ratæ diſtributionum ſibi debitæ pro tempore, quo iam interfuerunt in Choro, & ideo poſſunt illas petere per viam manutentionis, quæ eis deneganda non eſt, conſtito de poſſeſſione.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda eſt ſine difficultate ſi conſtet de poſſeſſione.*
2 *Beneficiati licet renunciauerint beneficium, non propterea cenſentur renunciaſſe ratæ diſtributionum ſibi debitæ pro tempore, qao interfuerunt in Choro.*
3 *Beneficiatus renuncians beneficio, non amouetur ab eo poſſeſſio diſtributionum præteritarum, & ſolum illa non ſuffragatur quoad futuras.*
4 *Beneficiati ſi ſint in quaſi poſſeſſione percipiendi diſtributiones quotidianas, poſſunt illas petere per viam manutentionis, non obſtante quod reſignauerint portiones, & num. 5.*
6 *in Beneficialibus poſſeſſio acquiritur Eccleſiæ, ſeu ipſis beneficijs, & ſic ſucceſſores poſſunt petere manutentionem nomine ipſorum beneficiorum.*
7 *Beneficiati non faciunt Collegium.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 246. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 6. Nouembr. 1637. coram eodem bon. me. Reuerendiſſ. Coccino.

DECISIO CCCVIII.

POST reſolutiones factas matureq. diſcuſſas, quod portionarijs erat debitum mandatum de manutenendo in poſſeſſione exigendi tria regalia quolibet die pro horis diurnis, vt in deciſionibus factis die 24. Nouembris 1632. * & 28. Ianuarij 1633. quas præceſſerant, aliæ duæ deciſiones ſub diebus 30. Aprilis, & 21. Iunij 1621. ſuper eadem manutentione, & aliæ plures, quibus firmatum fuit non eſſe diminutos redditus in iſta Eccleſia, in expeditione dicti mandati de manutenendo fuit compertum, quod procurator exiſtens in Curia non habeat mandatum niſi pro decem portionarijs, cum alij per ceſſum, vel deceſſum fuiſſent mutati, & alij poſt receſſum primi procuratoris, ſecundo procuratori non dederant mandatum, ideo fuit tunc pro illis decem expeditum mandatum prædictum, reſeruatio, vt pro alijs videretur. Et hodie dubitaui An portionarijs in primo mandaro de manutenendu reſeruatis idem mandatum eſſet concedendum, & Domini affirmatiuè reſponderunt, quia de poſſeſſione portionariorum conſtat in genere, ſcilicet vel ipſos, vel anteceſſores percepiſſe dicta tria regalia, vt fuit firmatum in hac cauſa, quare Martino Sanchez, & Hieronymo Clua, qui interfuerunt in principio litis, vt conſtat ex libello dato in ſumm. num. 14. abſque † difficultate eſt danda manutentio, 1
cum conſtet de eorum poſſeſſione, *§. hodie inſtit. de interdict. cum vulgar.*

Idem mandatum eſt dandum quatuor alijs, qui lite pendente reſignarunt ſuas portiones, † quia non propterea cen- 2
ſentur renunciaſſe inſtantiæ, & ratæ diſtributionum ſibi debitæ pro tempore, quo interfuerunt in Choro; non enim per renunciationem portionis fuit amota poſſeſſio † quoad di- 3
ſtributiones præteritas, ſed ſolum illa non ſuffragatur quoad futuras, vnde cum iſti portionarij eſſent in poſſeſſione percipiendi † dictas diſtributiones, poſſunt illas hodie petere per 4
viam manutentionis, non obſtante quòd reſignauerint portiones, nam, vt dictum eſt, non renunciarunt, † itaut per 5
viam manutentionis non poſſint petere diſtributiones ſibi debitas, dum retinebantur præſtimonia.

Et idem dicendum eſt pro alijs, qui ſucceſſerunt in portionibus per obitum, vel per reſignationem, nam certam eſt in iure, quod poſſeſſio acquiritur † Eccleſiæ, & in caſu no- 6
ſtro ipſis beneficijs, & portionibus: vnde ſucceſſores poſſunt petere manutentionem nomine ipſarum portionum, Innoc. *in cap. cum ſuper. num. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Natt. *conſ. 562. num. 10. in fin. verſ. ſecundo præſuppono.* Pariſ. *conſ. 24. nu. 7. vol. 1.* Caſſad. *deciſ. 7. num. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rota *deciſ. 1. de reſtit. ſpoliat. in nou. & fuit reſolutum in cauſa Colimbrien. præſtimoniorum 10. Decembr. 1631. & 18. Iunij 1632. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in eadem 27. Iunij 1633. & 28. Aprilis 1634. coram me, & vltimo loco coram R. P. D. meo Ghiſlerio in cauſa Bononien. diſmembrationis 14. Iunij 1634.* & in fortioribus terminis de Cappellanis manualibus dixit Rota *in cauſa Salamantina ſtipendiorum 16. Ianuar. 1606. coram bon. mem. Horatio Card. Lancellotto.*

Non obſtat, † quod portionarij non conſtituant Colle- 7
gium, quia non petunt manutentionem ratione Collegij, ſed aut ratione propriæ perſonæ vel nomine ſuæ portionis: vnde ex prædictis nihil ad rem, quod non faciant Collegium.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

* *Eſt deciſio 156. ſupra in præcedenti parte.*

Et plures Deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra in hac parte ad deciſionem 20. quæ eſt in eadem cauſa coram eodem Coccino.

R.mo P. D. COCCINO DECANO.

Cæſaraugustana Diſtributionum.

Die Veneris 7. Nouembris 1636.

ARGVMENTVM.

Recurſus ad Iudices laicos in materia fori Eccleſiaſtici, ſufficit vt probetur qualibet leui probatione, ſi agatur, vt denegetur audien-

tia, ſed ſi tractetur de amiſſione iuris quæſiti tunc concludenter eſt probandus. Beneficiatus ſi ſit excommunicatus an lucretur diſtributiones, & quid ſi interueniat in Choro. Excommunicatum ſe eſſe, an quis fateatur, petendo abſolutionem.

S V M M A R I V M.

1 *ad Iudices laicos non poteſt recurri in materia fori Eccleſiaſtici.*
2 *Probatio quælibet quantumuis leuis probat recurſum ad Iudices laicos ad effectum denegandi audientiam, niſi obtineatur abſolutio.*
3 *Recurſus ad Iudices laicos in dubio præſumitur factus ad inſtantiam eius de cuius intereſſe agitur.*
4 *Excommunicatus non ſolum non facit fructus ſuos beneficij, ſed nec etiam lucratur diſtributiones, declara vt num. 5. & 6.*
7 *Cenſuræ incurruntur ipſo iure.*
8 *Diſtributionum priuatio eſt ſequela excommunicationis.*
9 *Recurſus ad Iudices laicos debent concludenter probari, quando tractatur, vt pars aliquid amittat.*
10 *Excommunicationis ſcientia quando agitur de priuatione, non ſufficit, vt ea probetur præſumptiuè.*
11 *Recurſus ad Iudices laicos, quando agitur de priuatione non probatur ex mandato de comparendo coram Iudicibus laicis, cum illud intelligatur in cauſis licitis.*
12 *Sed hoc non procedit, quando concurrunt præſumptiones vehementes, & vrgentes.*
13 *Coniecturæ, præſumptiones tales eſſe debent, vt probent.*
14 *de Amiſſione iuris quærendi, quando agitur, ſufficit probatio præſumpta.*
15 *de Diſtributionibus iam lucratis, vt quis amittat, ſi hoc agatur, non poteſt dici, quod tractetur de iure quærendo, ſed bene de iure quæſito.*
16 *Diſtributiones debentur ratione laboris, & operis impenſi in vinea Domini, nimirum in Eccleſia.*
17 *Diſtributiones dantur tanquam merces.*
18 *Abſolutionem ab excommunicatione ſi quis petat, cenſetur incurriſſe in eam.*
19 *in Excommunicationem incurſio neceſſariò non infertur ex abſolutione petita cum poſſit peti ad cautelam.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 246. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 6. Nouembr. 1637. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Coccino.

D E C I S I O CCCIX.

POST mandatum de manutenendo conceſſum decem portionarijs in poſſeſſione exigendi tria regalia pro diſtributionibus quotidianis diurnis, fuerat reſolutum eſſe etiam dandam manutentionem cæteris Portionarijs, & Beneficiatis, & ad hunc effectum ſufficere quod anteceſſores fuerint in hac poſſeſſione, quia ſucceſſores ratione ſuorum beneficiorum poterant petere dictam manutentionem, vt pluries fuit firmatum: Sed quia in expeditione dicti mandati fuerunt excepti ſex portionarij, & beneficiati, ex quo ap-
1 parebar eorum nomine fuiſſe † habitos recurſus ad Iudices laicos in materia fori Eccleſiaſtici, *cap. grauem. de ſent. excomm. cap. qualiter, & quando de iudic. & habetur in Bulla Cœnæ Domini §. 16.* Certumq. ſit quod quælibet probatio quan-
2 tumuis † leuis probat recurſum ad effectum denegandi audientiam niſi prius obtineatur abſolutio, Felin. *in cap. prudentiam §. ſexto num. 16. alias 4. verſ. iſtis tamen non obſtantib. de off. & poteſt. iud. deleg.* Dec. *in cap. dilecti il 1. num. 12. de ap-*
3 *pell.* Seraph. *deciſ.* 1094. vbi quod recurſus † in dubio præſumitur factus ad inſtantiam partis intereſſe habentis, vt fuit etiam reſolutum *in cauſa Aſtoricen. Prioratus 13. Maij 1598. coram Litta, & in cauſa Placentina Cappellaniæ 19. Februarij 1601. coram bon. mem. Card. Millino.* Ideò Domini mandarunt, vt ab eis peteretur abſolutio, & hodie quod dicti portionarij paruerunt mandato Rotæ, & obtinuerunt abſolutionem, dubitatur An, & pro quo tempore eis ſit danda manutentio.

Pro parte Capituli dicebatur nullam eis eſſe debitam ma-
nutentionem, cum excommunicatus † non ſolùm non fa- 4
ciat ſuos fructus beneficij, ſed nec etiam lucretur diſtributiones *ex cumulatis per* Monet. *de diſtrib. par. 2. quæſt. 15. num. 18.* Seraph. *deciſ.* 1164. *num. 2.* Huic fundamento reſpondebatur, quod haberet locum, ſi portionarij † non interfuiſſent in 5
Choro, Petr. Nauar. *lib. 2. de reſtit. cap. 2. in noua editione diſſicilo prima num. 243. fol. mihi 206.* Henriquez *in ſumma lib. 13. de excomm. cap. 3. num. 3. & cap. 14. num. 3. in fin. & cap. 52. num. 3. in comment. litera X.* & probabilem opinionem putat Sanchez *de matrim. lib. 3. diſput. 51. nu. 12.* Garz. *de benefic. par. 7. cap. 13. num. 91.*

Cæterum hæc reſponſio non placuit Dominis, quia quic-
quid dicendum ſit de prædicta opinione, † illa procedit in 6
foro conſcientiæ, non autem in foro fori, vt expreſſè loquuntur DD. prædicti, & illam etiam impugnat Monet. *de diſtrib. loco citato num. 25.* vbi ſe remittit ad concordantes allegatos per Sanchez *vbi ſupra num. 10.* nec in hoc caſu, cum agatur de excommunicatione, eſt diſtinguendum, an re-
quiratur prius declaratoria, quia † cenſuræ incurruntur ip- 7
ſo iure, & priuatio diſtributionum † eſt ſequela excommu- 8
nicationis, vt ſentiunt omnes DD. prædicti, Ferdinand. de Caſtro Palao *de relig. tom. 1. tract. 3. diſput. 2. punct. 2. num. 1.*

Secundò dicebatur quod agebatur in hoc puncto, non de
recurſibus ad effectum denegandi audientiam, † ſed ad effe- 9
ctum, vt diſtributiones cenſerentur amiſſæ, quo caſu recur-
ſus debet concludenter probari, prout etiam ſcientia † ex- 10
communicationis quando agitur de priuatione, nec ſufficit probare recurſum, vel ſcientiam excommunicationis præſumptiuè, Mohed. *deciſ. 4. de probat.* Put. *deciſ. 6. eod. tit. & 24. num. 4. lib. 1. in correct. & fuit dictum in cauſa Tuden. penſionis 25. Octobr. 1593. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in cauſa Tuden. beneficij 25 Iunij 1604. coram piæ mem. Franciſco Penia, quæ eſt deciſio 212. num. 3. poſt 2. vol. conſ.* Farin. in qua aliæ deciſiones recenſentur Rota *deciſ. 602. num. 3. par. 1. recent.* in qua dicitur, quòd etiam ſtante mandato de comparendo coram Iudicibus laicis, ad effectum pœnæ non proba-
tur † recurſus ad inſtantiam illius, qui dedit mandatum, cum 11
illud intelligatur in cauſis licitis, & hæc reſponſio placuit Dominis.

Neque obſtat, quod prædicta non procedant quando con-
currunt præſumptiones † vehementes, & vrgentes, *vt in cau-* 12
ſa Mediolanen. matrimonij 22. Martij 1574. coram Cotta, & in Oſcen. Archidiaconatus 10. Iunij 1602. coram bon. mem. Horatio Card. Lancellotto, quia hic non concurrunt prædictæ coniecturæ, & præſumptiones vehementes, ex quibus oriatur
probatio concludens, tales † enim debent eſſe coniecturæ, & 13
præſumptiones, vt probent Aymon. *conſ. 73. num. 19. & conſ. 178. num. 1. & fuit dictum in allegata cauſa Oſcen. & in Caſalen. Præpoſituræ 21. Aprilis 1597. coram bon. mem. Gypſio.*

Minus etiam facit, quod quando agitur † de amiſſione iu- 14
ris quærendi, ſufficiat probatio præſumpta, Put. *d. deciſ. 6. in fin. de prob.* Mohed. *d. deciſ. 4. eod. tit. in fin.* quas deciſiones ſequuta fuit Rot. *in cauſa Burgen. Abbatiæ 7. Febr. 1586. coram Epiſcopo Laureti no,* in qua allegatur *gloſ. in clem. 1. de conceſſ. præbend. & ibi* Anchar. *num. 26. & latè in d. Tuden. bene-*
ficij. Quia in hoc caſu † non agitur de iure quærendo, ſed 15
de iure quæſito admittendo, ſcilicet de perdendis diſtributionibus, quas portionarij lucrati fuerunt ex ſeruitio præſti-
to Eccleſiæ, diſtributiones † enim debentur ratione laboris, 16
& operis impenſi in vinea Domini, † nimirum in Eccleſia, 17
& tanquam merces dantur Paril. *conſ. 33. num. 3. vol. 4.* Gig. *poſt alios conſ. 144. num. 6. & 13.* Gonzal. *§. 7. probem. num. 162. & 163.*

Denique non obſtat quod portionarij petendo † abſolu- 18
tionem videantur fateri ſe incurriſſe in excommunicatio-
nem. Quia reſpondetur hoc neceſſariò non inferri † ex di- 19
cta abſolutione petita, cum potuerit etiam peti ad cautelam, Rota *deciſ. 334. num. 9. par. 1. recent.*

Ex quibus cum non probentur recurſus ad effectum, vt portionarij amittant diſtributiones, dixerunt Domini eis manutentionem deberi pro tempore quo inſeruierunt.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

Deciſiones plures in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſionem 20.

R. P. D.

R. P. D. P A N Z I R O L O.

Auenioneñ Fideicommiſſi.

Die Veneris 28. Nouembris 1636.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſor quando teneatur ad fructuum reſtitutionem. Fideicommiſſarius quando teneatur ad ſubeunda onera ei per teſtatorem impoſita. Onus impoſitum fideicommiſſario per teſtatorem, quando dicatur iniunctum in vim modi, & non conditionis.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſor tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum poſt litem motam.*
2 *Fides bona ceſſat in poſſeſſore per interpellationem.*
3 *Fructus ſuos nemo poteſt facere ſine bona fide.*
4 *Fructus hæreditatis non ſpectant ad fideicommiſſarium ſi voluntatem teſtatoris non adimpleuit.*
5 *Fideicommiſſarius non teneatur ad onera ei impoſita, à teſtatore, ſi poſſeſſionem fideicommiſſi nondum adimpleuit.*
6 *Teſtator quando imponit onus fideicommiſſario, vt eius nomen, & arma aſſumat, cenſetur iniunctum tale onus, in vim modi, non autem conditionis.*
7 *Per Modum ea, quæ diſponuntur per teſtatorem, quis non tenetur adimplere, niſi poſt adeptum lucrum.*
8 *Fideicommiſſo, quando dicatur factus locus.*
9 *Clauſula, dummodo, cum ſit modalis, ſupponit emolumentum iam quæſitum.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 189. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 19. Ianuarij 1637. coram eodem R. P. D. Panzirolo.

D E C I S I O CCCX.

FIRMATA per tres deciſiones vocatione D. Dominici ad fideicommiſſum q. Gaſpardi etiam quod fuerit
natus poſt d. Gaſpardi obitum fuit cæpta diſputatio, An D.
Dominico ſolum debeantur fructus à die litis conteſtatæ
vel potius à die natiuitatis ipſius, & quidem reſpectu fru-
1 ctuum decurſorum poſt litem † motam omnes Domini di-
xerunt regulam eſſe pro Dominico, *iuxt. tex. in l. 3. vbi gloſ.*
Bart. *& alij communiter. ff. de interdict. l. 1. §. ex die de vi, &*
vi armata l. quæſitam. §. hoc interdicto de præcar. Seraph. *de-*
ciſ. 383. num. 1. Caual. *deciſ. 409. num. 1.* per interpellationem
2 enim † ceſſat bona fides, ſine qua nemo poteſt facere † fru-
ctus ſuos, vt latè Surd. *deciſ. 23. num. 1. & ſeqq.*
3 Neque viſum eſt obſtare quod dicti fructus nec etiam Do-
4 minico debeantur poſt litem motam, ex quo non † aſſum-
pſit nomen, & arma teſtatoris iuxta ipſius præceptum fuit
5 enim reſponſum Dominicum ad hoc onus † non teneri an-
tequam poſſeſſionem fideicommiſſi apprehenderet, vt per
Molin. *de primog. lib. 2. cap. 12. num. 11. & cap. 14. num.*
12. qui teſtatur de magis communi opinione Rot. *deciſ. 39.*
6 *per tot. & num. 5. par. 1. diuerſ.* & ratio eſt † quia ſimilia
grauamina cenſentur iniuncta in vim modi non autem con-
ditionis Bart. *in l. cum mota num. 2. C. de tranſact.* Molin.
7 *vbi ſupra num. 9.* & ideo non eſt neceſſe † adimplere, niſi
poſt adeptum lucrum, vt tradit Bart. *& alij communiter in*
l. quibus diebus. §. Tonnus num. 1. verſ. die 9. de condit. &
demonſtr. Caſtr. *conſ. 292. in princ. lib. 2.* Aym. *conſ. 39.*
num. 1. Peregr. *de fideicom. art. 11. num. 23.* Rot. *d. deciſ.*
39. per tot. par. 1. diu. & fuit reſolutum in Romana Caſa-
lis Anguzzani 29. Martij 1632. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.
& in ead. 1. Decembr. 1634. coram R. P. D. Carrillo.

Minus releuat, quod fideicommiſſum non poſſit dici purificatum ad fauorem Dominici, donec ipſe à D. Diana non declararetur capax ad ſuccedendum ſecundum voluntatem teſtatoris, quia ſequuta morte illius, ac ipſius Dominici natiuitate viſum eſt DD. quod ſtatim fideicommiſſum fuerit purificatum abſque alia D. Dianæ declaratione circa Dominici capacitatem vel incapacitatem, cum incapacitas in ipſo ſolum ex poſt oriri poſſit, vel ratione delicti vel religionis ingreſſus, vel ſimilium, & propterea ad

acquiren. hoc fideicommiſſum † non erat expectandum 8
aliud tempus, quàm natiuitas ipſius, & mortis teſtatoris,
vt dictum eſt, quod clarè demonſtrant verba ſuæ vocatio-
nis cum clauſula dummodo ſit capax, quæ clauſula, † cum 9
ſit modalis, ſupponit emolumentum iam quæſitum, vt ſupra fuit ponderatum, & ſic DD. non dubitarunt Dominico deberi fructus à die motæ litis.

Verum circa illorum reſtitutionem ante motam litem dictum fuit non liquere.

Et ſic vtraque parte &c.

* *Ideſt ſub diebus 6. Decembris 1635. & 10. Maij 1636. & 8. Iunij eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Panzirolo, ſunt ſupra in hac parte deciſiones 77. 134. & 142. In eadem cauſa pariter ſupra habeatur aliæ deciſiones ſub diebus 1. Iulij 1637. & 9. Decembr. 1637. coram eodem ſunt deciſiones 244. & 257. & infra adeſt altera ſub die 11. Decembr. 1637. eſt deciſio 312.*

R. P. D. M O T M A N N O.

Narnieñ Bonorum.

Die Veneris 7. Martij 1637.

A R G V M E N T V M.

Iura, & actiones an veniant in donatione generali omnium bonorum. Donationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt Capitula. Cenſus inter quas ſpecies bonorum comprehendantur, & quando veniant appellatione ſtabilium, vel mobilium.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio, quando eſt omnium bonorum in quouis loco exiſtentium, non includit iura, & actiones.*
2 *Iura, & actiones vti incorporalia loco non circumſcribuntur.*
3 Surd. *in conſ. 450. num. 53. quo caſu loquatur, & num. 4.*
5 *Donationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula in d. donatione.*
6 *Stipulationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt res, vel ſummæ in ſtipulationem deductæ.*
7 *Præſentationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt actus præſentationis.*
8 *Sententiæ tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula ſententiæ.*
9 *Donatio, ſi ſit vniuerſalis nihil penitus excepto, vel reſeruato, omne ius comprehendit.*
10 *Ius de futuro, ideſt ius quod ſpe competit, pacto cedi, & tolli poteſt.*
11 *Contrahentes præſumendum eſt id voluiſſe, quod expreſſerunt.*
12 *Donans omnia bona præſentia, & futura, ſi illi superueniant bona feudalia, maioratus, vel alia ſubiecta fideicommiſſo, tunc fructus illorum veniunt in donatione.*
13 *Donatio generalis refertur ad commoditates, quarum alienatio prohibita eſt.*
14 *Sub Iurium futurorum nomine, venit ius acquiſitum ex fideicommiſſo.*
15 *Cenſus inter iura connumerantur licet fundo cohæreant.*
16 *Cenſus dicuntur conſiſtere in eodem loco, in quo res cenſuatæ ſunt ſitæ.*
17 *Cenſus ſunt quid ſeparatum, & diſtinctum ab ipſa re.*
18 *Cenſus aliud eſt, & aliud res cenſuata.*
19 *Cenſus perinde eſt, ac aliæ res incorporales, quæ nec tangi, nec circumſcribi poſſunt.*
20 *Iura tunc veniunt appellatione bonorum ſtabilium, vel mobilium, ſi conſtet de mente diſponentis, & num. 21. & 22.*
23 *Donatio cauſa mortis non tranſmittitur ad hæredes, præmoriente donatario.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 235. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 26. Iunij 1637. coram eodem bon. me. Motmanno.

D E C I S I O CCCXI.

NICOLAVS in vltimo, ſub quo deceſſit teſtamento, Talphiolæ ſorori, ac hæredi ſubſtituit Victoriam, &

Dd a Poſthu-

Poſthumiam his verbis: *E morendo detta Signora Talſinia ſoſtituiſco in detta heredità, e beni le Signore Vittoria, e Poſtumia Nipote mie, e figlie della detta Signora Talfinia: e morendo le dette Signore Vittoria, e Poſtumia ſenza figli, ò figliuole legitime, e naturale, vna ſucceda all' altra in detta heredità inſieramente.* Verùm turbato ordine à teſtatore præſcripto, Victoria, & Poſthumia prædeceſſerunt Talphiniæ; & proinde cum earum ſubſtitutio fuerit caducata, Rota dubitauit, An in donatione, quam dicta Talphinia, & Sulpitia eius ſoror fecerunt omnium bonorum ſuorum, iurium, & actionum ad fauorem ipſarum Victoriæ, & Poſthumiæ tunc viuentium, comprehendantur bona vt ſupra à Nicolao relicta, itaut poſterior diſpoſitio teſtamentaria eiuſdem Talphiniæ, facta ad fauorem filiorum Victoriæ, non capiat portionem bonorum ex dicta donatione debitam Poſthumiæ, & deinde Catharinæ filiæ, & poſt illius obitum Dionyſio eiuſdem Catharinæ patri ſuperſtiti: & propoſito à me dubio, An ſententiæ Rotales eſſent confirmandæ, quibus pronunciatum fuit, medietatem bonorum hæreditatis q. Nicolaj ſpectaſſe, & ſpectare ad dictum Dionyſium: Domini ſub die 27. Iunij præteriti reſponderunt. Bona dicti q. Nicolai in huiuſmodi donatione comprehendi, cui reſolutioni cum altera pars non acquieſceret, iterum propoſui cauſam ſuper eiſdem: & Rota hodie in deciſis periſtendum eſſe cenſuit.

Nam verba donationis ſunt hæc, *Donauerunt domos, vineas, prædia, terras, ſyluas & omnia alia quæcumque ipſarum bona immobilia, ſeu ſtabilia, quomodocumque nuncupata, tàm Narniæ, quàm in alio quocumque loco exiſtentia, etiam ſi talia forent, quæ ſub generali verborum locutione non venirent, & magis explicitam requirerent mentionem, ac bona mobilia, credita, debitorumque nomina quæcumque, necnon omnia iura, & actiones ad eaſdem donatrices, quomodocumque, & qualitercumque ſpectantia, pertinentia, & competentia in futurum, etiam reales, & perſonales, vtiles, directas, tacitas, expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, anomalas, & alias quaſcumque quomodolibet nuncupatas, eiſdem quomodolibet competentes, & competituras, nihil penitus excepto, & reſeruato, niſi infra dicendis &c. Ad habendum &c.* Ambæ verò donatrices vſumfructum bonorum, vt ſupra donatorum, ſibi reſeruarunt, & præterea Talphinia ſibi reſeruauit facultatem teſtandi, ſeu diſponendi de ſcutis trecentis.

Vnde patet prædictas mulieres donaſſe primo loco domos, vineas, prædia, & ſimilia: deinde bona mobilia, & ſucceſſiuè credita, & nomina debitorum poſtremò iura, & actiones, quomodocumque ſpectantia, & competentia in futurum, & ſic iura futura; quorum appellatione non
1 comprehenduntur alia in ſuperiore enumerata, eo quod † donatio præcedens eſt omnium bonorum in quouis loco exi-
2 ſtentium, & ſic non includit iura, & actiones, quæ † vel incorporalia loco non circumſcribuntur, *l. Caius*, vbi not. Imol. *ff. de leg. 2.* Bald. *in l. 1. ſub num. 4. ff. de ſtat. hom.* Iaſ. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. in fin. ff. de verb. oblig. & in §. item Seruiana. num. 42. inſtit. de action.* & alios congerit Surd. *conſ. 450. num. 53. qui num.* 47. allegat Bertrand. *in conſ. 320. num. 8. & 9. vol. 4.* dicentem, quòd in ſuo themate, oratio denotans futura bona, referenda erat ad iura, & actiones, vltimo loco poſitas in donatione, non autem ad bona mobilia, & immobilia, de quibus donator primo loco mentionem fecerat, & dictum Bertrand. ſequitur idem
3 † Surd. in ſuo caſu, qui erat donationis omnium bonorum mobilium, & immobilium, ac animalium ſe mouentium, quibus verbis donator nihil appoſuerat, quòd futurum reſpiceret, ſed continuato ſermone ſubdiderat, ac iura, & actiones reales, perſonales, quæ, & quas reperientur in eius bo-
4 nis, tempore mortis, † deberent referri ad iura, & actiones, non autem mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia.
5 Inde etiam ſequitur tot eſſe donationes, quot † in dicta donatione ſunt capitula, vel res in ea contentæ, quemad-
6 modum dicimus tot † eſſe ſtipulationes, quot ſunt res, vel ſummæ in ſtipulationem deductæ, *l. ſcire debemus. & l. quod*
7 *dicimus ff. de verb. oblig.* ac tot † eſſe præſentationes, quot ſunt actus præſentationis, Lap. *allegat. 8. num. 4. &* Dec. *conſ.*
8 *543. num. 6.* & ſimiliter tot eſſe † ſententias, quot ſunt capitula ſententiæ, *l. etiam. §. ex cauſa, vbi gloſ. ff. de minor.* Dec. *conſ. 349. num. 3.* Surd. *d. conſ. 450. num. 59. in fin. & nu. 59.* Rot. *in Bononien fideicommiſſi de Manzolis 16. Februar. 1629. Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Cum itaque Talphinia haberet ius, quatenus fideicommiſſum Nicolai efficeretur caducum, & omne ius ſibi quomodolibet competens, & competiturum, vt ſupra donauerit, nihil penitus † excepto, & reſeruato; conſequens 9
eſt, vt in huiuſmodi donatione comprehenderit etiam iſtud ius ſibi competens, quatenus caducum efficeretur fideicommiſſum, ius enim † de futuro, id eſt ius, quod ſpe 10
competit, pacto cedi, & tolli poteſt, *l. & hæredi. §. filiisfamilias. ff. de pact. gloſ. in l. 1. C. eod. tit. vbi* Cin. *num. 5.* Bar. *nu. 4. in 2. membr. ſuæ diſtinctionis*, cum alijs relatis per Surd. *in conſ. 498. num. 5.* & huic intellectui non contradicit, quod Talphinia, in capitulis matrimonialibus Poſthumiæ, reſeruauerit ſucceſſionem bonorum, de quibus agitur cum relatione ad teſtamentum Nicolai fideicommittentis; quoniam ſtant ſimul, quòd quatenus Poſthumia præmoreretur, Talphinia ceſſerit iura ſua quatenus verò ſuperuiueret, bona ſubiecta fideicommiſſo promitteret ſuo tempore eidem reſtituere.

Præterea viſum fuit non poſſe dici, quòd non ſit veriſimile Talphiniam in actu donationis cogitaſſe de huiuſmodi iure, illudq. ceſſiſſe, quia potius † præſumendum 11
eſt eam voluiſſe id, quod expreſſit, vt in eo qui donat bona præſentia, & futura, ſi illi ſuperueniant † bona feudalia, 12
Maioricatus, vel alia ſubiecta fideicommiſſo, tradunt Doct. quod fructus percepti ex huiuſmodi bonis, veniunt in donatione, † quia donatio generalis refertur ad commo- 13
ditates, quarum alienatio non eſt prohibita, *§. 1. inſtit. de vſu & habit. l. neceſſario. §. vlt. ff. de peric. & commod. rei vend. & l. arborib. §. vſufructuarius. ff. de vſufr.* Bald. *in l. res quar. 18. num. 2. C. de iur. dot.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 1. cap. 20. num. 12.* Barboſ. *in l. vſufructu. num. 3. & 5. ff. ſolut. matr.* Couar. *var. lib. 1. cap. 8. num. 7. verſ. quod ſi patre*, Anton. Gomeſ. *etiam var. reſol. tom. 2. cap. 15. n. 17. verſ. 2. limita.* Alter Molin. Tholog. *de iuſt. & iur. tom. 1. diſput. 7. num. 22.* Valaſc. *conſult. 66. num. 26* Fuſar *de ſubſtit. quæſt. 706. num 9.* vbi allegat Rot. *deciſ. 480. num. 1. par 1. diuerſ.*

Et quamuis in præſenti caſu, Talphinia bonorum donatorum vſumfructum ſibi reſeruauerit; attameo ad remouendum obiectum inueriſimilitudinis, quòd donando non cogitauerit de iure ſibi in futurum competituro, procedit argumentatio, quòd ſicuti ſub donatione bonorum præſentium, & futurorum veniunt etiam commoditates percipiendæ ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, vel feudalibus, quæ ſuperuenerunt poſt donationem nulla per Doctores difficultate mota, quòd de huiuſmodi bonis donator non cogitauerit, ita † ſub nomine iurium futurorum venit ius acquiſi- 14
tum ex fideicommiſſo.

Quo verò ad cenſus poſt donationem acquiſitos Talphiniæ, Domini eadem ratione dixerunt comprehendi ſub donatione iurium, in futurum competentium; quia cenſus 15
† inter iura connumerantur, licet enim fundo cohæreant, & propterea, ſecundum aliquorum Doct. opinionem di- 16
cantur conſiſtere in eod. loco, in quo † res cenſuatæ ſunt ſitæ, & ideo cenſeri inter immobilia, *Clem. exiui. §. cumq. cenſus. de verb. ſignif.* Cenc. *de cenſib. par. 1. cap. 3. lib. 1. art. 2. num. 4.* attamen, iuxta diffinitionem, & verbi proprie- 17
tem † ſunt quid ſeparatum, & diſtinctum à re, vt intellexit Rot. *deciſ. 41. & 82. inter impreſſas poſt dict. Cenc. tract. de cenſib. & in Romana fructuum cenſus* 27. *Nouembris* 1623. 18
coram bon. mem. Vbaldo, vbi quod aliud eſt † cenſus, & aliud res cenſuatæ: quam ſententiam comprobat Roderic. *de annu. reddit. lib. 1. quæſt. 3. num. 9.* quia cenſus perinde 19
ac res aliæ incorporales, † neque tangi, neque loco circumſcribi poſſunt Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 6. nu.* 20
3. niſi tamen ex mente legis, aut teſtatoris, † vel contrahentium neceſſariò recenſeri debeant inter bona ſtabilia, vel mobilia, iuxta doctrinam Abb. *in cap. nulli num. 9. & 10. de reb. Eccleſ.* vbi exemplificant in diſpoſitione bono- 21
rum mobilium, & immobilium eius, † qui diſponendo voluit comprehendere totum patrimonium tenet, quod ex mente ita diſponentis neceſſariò iura, & actiones tanquam tertias ſpecies alterum extremorum debeat aſſumere, vt in diſpoſitione comprehendantur, & Abb. ſecuti ſunt Greg. Lopez. *par. tid. 2. tit. 17. in ſumm.* Foller. *in praxi de cenſib. verbo huiuſmodi cenſus, num. 24. cum ſequent.* ac pleriq. alij allegati per Tiraq. & Roderic. *vbi ſupra*, idemq. ſenſit Rot. *in Auenionen. Collectarum coram Cardinali Lancellotto, inter impreſſas poſt dictum tract. de cenſib. deciſ. 3. in 6. concluſione.*

In hoc autem caſu non eſt neceſſaria ad alterutrum genus bonorum applicatio, cùm dictæ mulieres diſcretiuè donauerint bona ſtabilia, ibi *Domos, Vineas &c.* deinde mobilia, &

Digitized by Google

22 bilia, & poſtremò iura, & actiones, per quem † diſcre-
tiuum loquendi modum, conſtituerunt terriam ſpeciem do-
natorum, diſtinctam à bonis mobilibus, & immobilibus
vt facit text *in l. à diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic.* &
in l. quam Tuberonis, §. in periculo ff. de peeul. & per vtrum-
que text. Bart. *in l. Centurio. num. 28. ff. de vulg.* quas le-
ges ad hunc effectum attendi debere, reſpondit Oldrad.
conſil. 219.

Nec obſtat, quòd donatio facta primò, & principaliter
Victoriæ, & Poſthumiæ, debuiſſet ſaltem in eorum per-
ſonis poſſe ſortiri effectum, vt ſtipulatio dicatur facta pro
eorum hæredibus, quòd tamen eſt hodie impoſſibile, &
conſequenter, tàm ratione earumdem, quàm etiam ra-
tione hæredum, ab ipſis cauſam habentium, inualida ſit
donatio, quia placuit reſponſio, quòd conſtat de donatio-
ne facta expreſsè, non modo ad fauorem mulierum, ſed
etiam ad fauorem filiorum, & filiarum, dum moriente
aliqua earum ſine filijs, Talphinia donatrix voluit vt vna
alteri, vel illarum filij in eiſdem bonis, ac iuribus integra-
liter ſuccederent: vnde patet donationis effectum non ad
Victoriam, & Poſthumiam tantum limitari, ſed etiam ad
ſucceſſores poſt mortem ipſarum donatariarum eſſe colla-
23 tum: † obiectum verò procedit in donatione cauſa mortis,
quæ præmoriente donatario ad illius hæredes non tranſmit-
titur, *l. non omnis. in princ.* vbi Dec. *num. 7. & 8 ff. ſi
cert. pet. §. 1. inſtit. de donat.* & ita etiam reſpondit Rot. *in
Anconitana prædij 24. Ianuarij 1635. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. PANZIROLO.

Auenionen. Fideicommiſſi.

Die Lunæ 11. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Legatum in dubio licèt non cenſeatur factum animo compenſandi cum debito, tamen quando, & ex quibus coniecturis dignoſcatur, quod teſtatoris mens fuerit, vt intraret compenſatio.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio in Saluiano competit fideicommiſſario conſtito de fideicommiſſo, & de identitate bonorum.*
2 *Identitas bonorum fideicommiſſariorum, ex quibus bene remaneat probata.*
3 *in Identitate bonorum probanda leuiores probationes ſufficiunt.*
4 *Legatum in dubio non cenſetur relictum animo compenſandi debitum, ab iſta tamen regula receditur ex coniecturis, n. 5.*
6 *Teſtator preſumitur voluiſſe compenſare dotem cum legato eius vxori, ſi fideicommiſſum ab ipſo factum notabiliter remaneret extinctum.*
7 *Bona mobilia vſu conſumuntur.*
8 *Dos cum legato preſumitur teſtator voluiſſe compenſare, ſi fecit fideicommiſſum, & opus eſſet diſtrahere bona immobilia pro ſoluendo debito dotis, amplia n. 9.*
10 *Teſtator præſumitur voluiſſe vt legatum compenſaretur cum debito, ſi expreſſerit certa bona cum quibus nolebat, vt intraret compenſatio.*
11 *à Tituli principio poſterior formatur euentus.*
12 *Compenſatio debiti cum legato eſt, facienda, ſi teſtator iuſſerit, vt legatarius præter legatum quidpiam aliud petere, vel prætendere poſſit.*
13 *Quod procedit etiamſi, minus ſit in legato quàm in debito.*
14 *Voluntatis declaratio probari poteſt ex duobus teſtibus.*
15 *Compenſandi animus ex quibus verbis non tollatur.*
16 *Acceptatio cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus.*

Allegatur iſta deciſio ſupra in deciſione 257. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 1. Iulij 1637. coram eodem R. P. D. Panzirolo.

DECISIO CCCXII.

DOMINO Dominico de Caſtellana petenti immiſſionem in bonis fideicommiſſarijs qu. Gaſpardi de

Brancaſſio, oppoſuit ſe D. Diana de Gerardis ſub prætex-
tu, quod ex d. fideicommiſſo ſit priùs detrahenda dos ipſius,
quæ eſt 15. mill. aureorum, augumentum dotale, legatum
ſibi factum à fideicommittente impenſæ funeris, ac non-
nulla alia, quæ à ſcribentibus pro ea recenſentur, ſed Do-
mini reſponderunt exceptionem dotis immiſſioni non obita-
re, reſeruato, quod de alijs videretur. Nam cum ex tri-
bus deciſionibus * de purificatione fideicommiſſi ad fauo-
rem D. Dominici clarè conſtet, & appareat de identitate
bonorum, competit illi immiſſio in ſaluiano, † cum aga- 1
tur de fideicommiſſo particulari, Gabr. *conſ. 45. num. 11.
lib. 1. & conſ. 44. num. 2. lib. 2.* Peregr. *de fideicom. art. 45. num. 49.*
Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 611. num 2.* Surd. *deciſ. 76. nu. 6.* Seraph.
deciſ. 828. num. 1. Rot. *in recent. deciſ. 180. num. 1. 2. &
3. & deciſ. 368. num. 1. par. 5. & fuit reſolutum in Par-
men. Status 14. Nouembr. 1629. coram Reuerendiſſ. D. meo
Coccino Decano.*

Identitas verò bonorum viſa eſt plenè probari, † tum ex 2
teſtibus optimè deponentibus, tum etiam, quia plura ex-
preſsè in teſtamento exprimuntur, & hoc benè probat iden-
titatem contra D. Dianam habentem cauſam à teſtatore.
Bald. *conſ. 89 num. 3. lib. 5.* Cæph. *conſ. 386. num. 29.* Peregr. *de
fideic. art. 44. num. 3.* & quod in hac materia † ſufficiant leuio- 3
res probationes tradunt Seraphin. *deciſ. 1209. num. 3. & deciſ.
1344. num. 1.* Rot. *in recent. deciſ. 119. num. 4. & deciſ. 407. &
deciſ. 459 num. 3. par. 1.*

Nec obſtat exceptio retentionis dotis, ac iurium dotalium
quia licet legatum regulariter, † non præſumatur relictum 4
animo compenſandi debitum, vt eſt text. *in l. vnica. §. pri-
mum verſ. ſciendum, vbi* Bart. Bald. *& alij. C. de rei. vxor.
act.* Cæph. *conſ. 184. per tot.* Pariſ. *conſ. 95. nu. 10. lib. 2.* Rolaod.
conſ. 65. num. 18. & ſeqq. lib. 2. cum alijs latè relatis per Surd.
in conſ. 112. num 43 & ſeqq. lib. 1.

Ab hac tamen regula recedi † ex coniecturis teſtantur 5
Bald. *in l. quoniam nouella. num. 9. C. de inoff. teſt.* Caſtren.
conſ. 193. num. 2. verſ. tamen non obſtan. lib. 1. Aymon.
conſ. 149. num. 3. Honded. *conſ. 50. num. 11. lib. 2.* Me-
noch. *conſ. 56. num. 19.* Gabr. *conſ. 106. num. 8. lib. 1.*
Mantic. *de coniect. lib. 10. tit. 2. num. 16. idem* Menoch. *præ-
ſumpt. 110. num. 22. lib. 4.* Gratian. *diſcept 284 num. 1.* Afflict.
deciſ. 44. num 20. & ſeqq.

Quod autem in caſu præſenti plures, & quidem vrgen-
tiſſimæ coniecturæ concurrant pro inducenda compenſatio-
ne deducebatur, primò quia teſtator fuit maximè ſollici-
tus, quod huiuſmodi fideicommiſſum perueniret ad pri-
mum filium maſculum Dominorum de Ampus, & Ma-
ria, cum onere aſſumendi nomen, & inſignia familiæ, &
tamen † ſi non induceretur compenſatio, fideicommiſſum 6
remaneret notabiliter extinctum, quo caſu ſemper indu-
citur compenſatio, *l. 2. ff. de Milit. teſtam.* Aymo. *conſ. 686. nu.
7. verſ. poſtremo.* Mantic. *de coniect. lib. 4. tit. 1. num. 25.* Meno-
ch. *præſumpt. 110. num. 49 verſ. vel eſſet valde exhauſta. lib. 4.*
Afflict. *d. deciſ. 44. num. 21. 25. 27.* ferè enim fideicommiſſum
reduceretur ad ſola † mobilia, quæ vſu conſumuntur, 7
Pariſ. *conſ. 55. in fine lib. 2.* Peregr. *de fideic. art. 10. num 40* Me-
noch. *d. præſumpt. 110. num. 25.* vbi dicit † ex eo ſolo oriri 8
coniecturam compenſationis, vbi ſi aliter diceremus, opus
eſſet diſtrahere bona immobilia pro ſoluendo debito dotis,
Greg. *deciſ. 285. num. 3 in fin.* Rot. *in recent. deciſ. 254. num. 4.
par. 5.*

Secundò deducebatur, quia multa ex bonis legatis, quæ
remanent penes D. Dianam, & ſunt grauata † onere fidei- 9
commiſſi, conueniunt cum credito dotali, & iuribus illius
Caſtren. *in l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſol. matr.* Ruin. *conſ.
223. num. 2. lib. 5.* Aymon. *conſ. 149. num 5. & conſ. 301. in fine.*
Menoch. *conſ. 56. num. 25. & conſ. 688. num. 6. & d. lib. 4. præ-
ſumpt. 110. num. 32. & ſeq.*

Tertiò, quia teſtator declarauit, quæ bona non voluerit
compenſari, videlicet ea, quæ antea eidem vxori donaue-
rat, † ex qua declaratione elicitur coniectura, quod ſi & in 10
legato noluiſſet creditum dotale compenſari, hoc quoque
expreſſiſſet, Soccin. ſen. *conſ. 10. num. 25. & ſeq. lib 1.* Pariſ.
conſ. 69 num. 31. lib. 1. Aym. *d. conſ. 149. num. 4.* Menoch. *d. præ-
ſumpt. 110. num. 34. & 40.*

Quartò, quia teſtator ferè omnia ſua bona libera legauit
D. Dianæ, reſtituenda tamen dicto primo filio maſculo
Dominorum d'Ampus, & Mariæ, qui filius ſi natus non
fuiſſet, compenſatio inducebatur cum dicto ampliſſimo le-
gato, ex quo penes hæredem vniuerſalem, nihil ferè re-
manebat cum quo dos ſolui poſſet, vnde videtur teſtato-
rem ſic legando habuiſſe animum compenſandi, à † quo 11

 prin-

principio tituli poſterior formatur euentus, *l. regula. §. licet. ff. de iur. & fact. ignor.* Surd. *conſ.* 202. *num.* 6. Gratian. *diſcept.* 648. *num.* 13.

Quintò demum, quia ex quinque teſtibus probatur teſtatorem bona libera reliquiſſe D. Dianæ † ad hoc, vt con-
12 tenta remaneret, nec aliquid quidpiam petere, vel prætendere poſſet ſuper alijs bonis, Bald. *in l. liberti libertæq. num.* 28. *C. de oper. libert.* Ruin. *conſ.* 136. *num.* 7. *lib.* 2. Mantic.
13 *de coniect. lib.* 10 *tit.* 2. *ſub num.* 17. † vbi quod concluſio procedit, etiam ſi minus ſit in legato, quàm in debito,
14 quando teſtator voluit, † quod legatarius nihil amplius petere poſſet, quæ declaratio voluntatis ſufficeret, ſi ex duobus tantum teſtibus probaretur, Bart. *in l.* 2. *in princ. num.* 39. *ff. de vulg. & pupill.* Bald. *in l. precibus, num.* 12. *C. de impub. & alijs ſubſtit.* Mantic. *de coniect. lib.* 5. *tit.* 14. *num.* 12.

Non obſtat, quod teſtator dixerit ſe feciſſe tàm am-
15 plum legatum D. Dianæ propter obſequia † ab illa recepta, & ob benemerita, quia hoc non excludit animum compenſandi, & ſatisfaciendi debito dotis, ac iurium dotalium, Aymon. *d. conſ.* 149. *num.* 17. Menoch. *d. præſumpt.* 110. *num.* 37. Afflict. *deciſ.* 44. *num.* 10. & viſum eſt Dominis ſatis eſſe, quod aſſertio teſtatoris verificari potuerit in legato vniuerſali, quod totum D. Dianæ debebatur, ſi filius maſculus ex Dominis de Ampus, & Maria non naſcebatur, ſicut etiam verificari potuit in fructibus percipiendis antedictam natiuitatem, & in perceptis vſque ad diem motæ litis, quapropter cum teſtator voluerit compenſare, & D. Diana acceptauerit, iura dotalia fue-
16 runt extincta, cum † acceptatio cenſeatur facta cum omnibus ſuis qualitatibus, Alex. *conſ.* 132. *num.* 2. *lib.* 2. Soccin. *conſ.* 225. *num.* 1. *lib.* 2. Surd. *cauſ.* 60. *nu.* 27. & *conſ.* 130. *num.* 20. Menoch *præſumpt.* 109. *num.* 45.

Et ita ſuper exceptione dotis, ac iurium dotalium parte vtraque informante deciſum fuit reſeruato, vt ſuper alijs exceptionibus per eandem D. Dianam deductis particulariter dubitetur.

Fleſt ſub diebus 6. Decembr. 1635. & 10. Maij 1636. & 6. Iunij eiuſdem anni coram eodem R. P. D. Panzirolo, ſunt ſupra in hac parte deciſiones 77. 134. & 142. Alias deciſiones in hac cauſa annotaui ſupra ad deciſiones 244. & 310.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerundeſi Canonicatus, & Sacriſtiæ.

Die Lunæ 18. Maij 1637.

ARGVMENTVM.

Papa per conceſſionem Coadiutoriæ dicitur apponere manus ſuper beneficio, ita vt remaneat affectum. Coadiutoria data cum futura ſucceſſione, vt Coadiutor ea gratia frui poſſit, debet iuſtificare ea, quæ ab illo ſunt narrata ad effectum, vt illam impetraret.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per appoſitionem manus Papæ remanet affectum, & per illam affectionem impedita remanet facultas illud conferendi, & n.* 23.
2 *Papa, ſi ex qualitate aliqua ei narrata, fuerit motus ad concedendam gratiam, illa qualitas eſt plenè iuſtificanda.*
3 *Liber Baptiſmatis ex communi conſuetudine probat ætatem, & n.* 4.
5 *Teſtis probat ætatem, ſi deponat ex iudicio ſuo, & per aſpectum.*
6 *Teſtis ætatem probat, ſi dicat, aliquem habere certam ætatem, quia ita ab ipſo audiuit.*
7 *Frater ſi deponat ſuper ætatem ſui fratris, illius dicto eſt plena fides adhibenda.*
8 *Teſtes probant infirmitatem alicuius, ſi ſint plenè de ea informati, vel ratione diuturnæ conſuetudinis, vel ratione eorum peritiæ, n.* 9.
10 *Infirmitas coadiuti bene dicitur comprobata, ſi poſt non multum tempus à die conceſſionis gratiæ, dictus coadiutus obijt.*
11 *Poſſeſſio beneficij ſemel probata præſumitur continuata, vſque ad obitum, amplia n.* 12.
13 *Coadiutoriæ gratia ſolet concedi etiam in beneficijs non habentibus curam animarum.*
Qualitas narrata Papæ non eſt iuſtificanda, ſi ſolitum ſit etiam concedere gratiam petitam abſque d. qualitate narrata n. 13.
14 *Inſtrumentis antiquiſſimis plurima eſt adhibenda fides*
15 *Libri ſi continent ea, quæ ad alicuius officium ſpectant, eis credendum videtur.*
16 *ad Curam animarum ſpectat, excipere confeſſiones, Populo Sacramenta adminiſtrare, eique publicas ferias, ac ieiunia indicere, defunctorum corpora tumulare, &c.*
17 *Teſtium defectus tolluntur ex eorum numero.*
18 *Teſtium dicta recipiunt magnam auctoritatem, ex approbatione aduerſarij, dum illa non impugnat.*
19 *Excludi quis poteſt ab aliqua ſua prætenſione, ex illius non iure.*
20 *Papa concedendo coadiutorias. Primò proſpicit Eccleſiæ occurrendo tunc præſenti illius neceſſitati propter infirmitatem coadiuti, iam futuræ eius vacationi.*
21 *Secundò videtur voluiſſe prouidere coadiutori de beneficio præueniendo tempus vacationis, quæ eſt ſucceſſura per obitum coadiuti.*
22 *Coadiutor, ſi velit ſuccedere in beneficio in locum coadiuti, tenetur iuſtificare omnia narrata, cum ex iis omnibus cenſetur Papa motus ad eam gratiam concedendam.*
23 *Papa concedendo aliquam coadiutoriam cenſetur motus ſolum ad eam concedendam propter neceſſitatem, & vtilitatem Eccleſiæ, & n.* 24.
25 *Coadiutoriæ gratia, etiam ſi ſit nulla propter exceptionem contingentem in perſonam coadiutoris, tamen gratia ſortiri debet effectum ſuum reſpectu Eccleſiæ, cum non poſſit propter eam exceptionem dici, quod Papa eidem Eccleſiæ non prouidiſſet, ita vt non ceſſet affectio.*
26 *Coadiutoriæ litteræ, ſi tempore vacationis non fuerint expeditæ, poſt mortem coadiuti non poſſunt expediri.*
27 *ad Coadiutoriæ validitatem eſt neceſſarius conſenſus coadiuti.*
28 *in Coadiutorijs cum concedantur duæ gratiæ, tamen ſi vna deficiat, non tamen expirat altera.*
29 *Coadiutoriæ gratia reſpectu futuræ ſucceſſionis, quando non dicatur decadere à gratia, per quam prouidetur neceſſitati Eccleſiæ, & coadiuti.*
30 *Regul. de non iudican. iuxt. form. ſupplic. quando ceſſet, & qualiter ſit intelligenda ibid. n.* 32.
31 *Supplicationis ſola ſignatura ſufficit, quando non agitur ſuper canonizatione gratiæ, ſed ſuper abſolutoria, quam quis petit, tamquam poſſeſſor.*

Allegatur præſens deciſio ſupra in deciſione 255. quæ eſt in eadem cauſa ſub die 4. Decembr. 1637. coram eodem R. P. D. Ghiſilerio.

DECISIO CCCXIII.

CVM in dubio propoſito ageretur de confirmatione deciſionis factæ in hac cauſa ſub die 16. Iunij præteriti, * in qua declarata fuerat validitas collationis factæ ab Ordinario ad fauorem Ioſephi non impugnabantur à Ioanne Auguſtino ea, quæ fuerunt fundamentum eiuſdem deciſionis, nempè pertinentia eius collationis ad Ordinarium, & habilitas Ioſephi; ſed cum præbendam, & officium huius ſecundæ Sacriſtiæ illi annexum, quam Ioſephus obtinuerat, ſibi conferri per mortem Petri vltimi illius poſſeſſoris obtinuiſſet Ioannes Auguſtinus ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ viuente eodem Petro, cui deputatus fuit coadiutor, cum ſpe futuræ ſucceſſionis dicebat ſuam gratiam obſtare prouiſioni Ioſephi; cum propter † appoſitionem ma- 1
nus Papæ inductu fuiſſet affectio, & ea ea impedita Ordinario facultas conferendi iuxta notata *in cap.* 1. & *cap.* 2. *de confirmat. vtil. vel inutil.* & *in cap. vt noſtrum, de appellat.* vbi notat Innoc. & Abb. *num.* 1. Mandoſ. *in prohem. regul. Concell.* §. 5. *num.* 1. Vndè in noua diſputatione huius dubij ſolum actum fuit de iuſtificatione gratiæ coadiutoriæ conceſſæ Ioanni Auguſtino, & an probata eſſent ea, quæ ab illo narrata fuerunt in impetratione eiuſdem gratiæ, cum non aliter potuiſſet induci ea affectio, † dùm ex iis cenſe- 2
batur Papa motus, vt dictam gratiam illi concederet, vt fuit

reſolutum

reſolutum *in Oxomen. Canonicatus* 19. *Nouembris* 1614. *co-
ram bon. mem. Buratto* , *& in Leodien. Canonicatus S.
Dionyſij* 25. *Maij* 1636. *coram R. P. D. meo Pirouano*, *&
in Elnen. Canonicatus* 16. *Iunij* 1631. *coram R. P. D. meo
Ghiſilerio*.

Et reſponderunt Domini iuſtificatam eſſe gratiam Ioan-
nis Auguſtini, & perinde illam obſtare prouiſioni Ioſephi,
& primò viſa fuit probari ætas annorum quinquaginta qua-
tuor, quæ fuit in illa narrata de perſona Petri, ea enim
3 probabatur † ex libro Baptiſmatis, & ex partita extracta
ex eodem libro, in qua notatur illum natum fuiſſe die octa-
4 ua. Martij 1577. qui liber ex communi † conſuetudine ſo-
let ætatem probare, vt tradit Mandoſ. *ſup. regul. 8. quæſt.* 10.
num. 3. *in fine* , & tenuit Rota *coram Verallo deciſ.* 314 *par.*
1. *& coram Card. Seraphino deciſ.* 1138. *num* 2. Præterea
ſuper eadem ætate Petri deponebant plures teſtes , ex qui-
5 bus . Tertius iuxtà duodecimum illam concludebat † ex
iudicio ſuo , & per aſpectum iuxta Theoricam Bart. *in
l. de ætate* , *ff. de minor.* quam Rota ſequuta fuit *coram eo-
dem Verall. deciſ.* 131. *num.* 2. *par.* 1. *& in Maceraten. le-
gitimæ* 14. *Martij* 1627 *coram Eminentiſſ. Cardinali Vbal-
do* . Quintus verò viderat partitam eiuſdem libri Baptiſ-
6 matis, & idem † audiuerat ab ipſo Petro , quam atteſtatio-
nem admiſit. Rota *in dicta Elnen. Canonicatus coram R. P. D.
meo Ghiſilerio*, & erat hic teſtis frater Petri , quod plurimum
7 etiam conferre poterat ad effectum , † vt illius dicto eſſet in
hoc plena adhibenda fides, vt tradit Bart. *in d. l. de ætate*, *ſub
num* 7 *ff. de minor.*

Secundò viſa fuit probari infirmitas Petri cum fuerit nar-
ratum in gratia , quod ille pluribus infirmitatibus vexare-
tur, & præcipuè diſtillatione, quæ à cerebro in ſtomachum
defluebat ; hanc illius infirmitatem probabant quatuor te-
ſtes è pluribus, qui fuerunt examinati, è quibus vnus erat
Medicus , alter Chirurgus , quorum opera Petrus vſus
fuerat in ſua valetudine, tertius Aromatarius, qui medi-
camenta compoſuerat occaſione eiuſdem valetudinis, quar-
tus demum intimus illius amicus, vnde omnes poterant de
8 ea fidem facere † tamquam plenè informati , vel ratione
diuturnæ conſuetudinis ex notat. *in cap. venienti. de teſt.
& in l. conſenſu. C. de repud.* & tradit Bart. *in l. ſi quando
num.* 4. *C. vnde vi.* Felin. *in cap. in litteris num.* 6. *de teſtib.*
9 vel ratione † eorum peritiæ adnotata in *l. ſeptimo menſe . ff.
de ſtat. homin. & in l.* 1. *ff. de ventr. inſpic.* & in terminis
ſimilis gratiæ coadiutoriæ tenuit Rota *in d. Elnen. Cano-
nicatus* 6. *Iunij* 1631. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio* , *& in
Giennen. Theſaurariæ* 22. *Maij* 1614. *coram bon. mem. Bu-
ratto* . Et hanc illius valetudinem comprobauit præterea
10 euentus , cum Petrus obijſſet elapſis duobus † menſibus à
die conceſſionis gratiæ, quod etiam Rota conſiderauit *in d.
deciſ. Elnen.*

Narratum fuit tertio loco ſeruitium , quod Petrus Ec-
cleſiæ præſtiterat ſpatio decem , & nouem annorum , &
illud viſum fuit probari ex inſtrumento poſſeſſionis quo
oſtendebatur eum cæpiſſe officium huius Sacriſtiæ , quia
11 cum præſumi † deberet ea poſſeſſio continuata vſque ad
obitum iuxta præſumptionem . Gloſ. *in l. ſiue poſſidet . C.
de probat.* ex illa probatum erat, etiam ſeruitium Eccle-
12 ſiæ pro † toto tempore, cum præſumi deberet Petrum non
ſolum retinuiſſe poſſeſſionem huius Præbendæ , & officij
Sacriſtiæ , quin etiam Eccleſiæ debitum obſequium im-
penderit , *arg. text. in cap.* 1. *de ſcutr. in ord. facien. vbi
gloſa. id not. in verb. ſtimare* , *& in cap. cum in iuuentute .
§. quis præterea* , *de præſumpt. & in l. cum Pater. §. rogo*,
ff. de legat. 2.

Quartò demum narratum fuit , quod huic Sacriſtiæ an-
nexa eſſet cura animarum ; verum licet hæc qualitas non
indigeret iuſtificatione , cum etiam in alijs beneficijs, quæ
13 non habent hanc curam † ſoleant concedi ſimiles gratiæ
coadiutoriæ , vt propterea dici non poſſet , quòd ea qua-
litas retraxiſſet Papam à conceſſione eiuſdem gratiæ, iux-
tà not. per Ægid. *deciſ.* 4. *de reſcript.* Felin. *in cap. ſuper
litteris num.* 5. *eod. tit.* Caſſad. *deciſ.* 12. *num* 15. *de præ-
ben.* tamen illa remanebat, etiam in hac parte iuſtificata ,
quia oſtenſum fuit in duobus inſtrumentis, quod Epiſcopus
Gerundæ primum erexerat officium Vicarij perpetui, cui
commiſit curam animarum , quæ antea annexa erat ſe-
cundæ Sacriſtiæ; Secundò, quòd idem officium Vicarij
perpetui extinctum fuerat, & reſtituta eidem Sacriſtiæ cu-
ra animarum, è quibus inſtrumentis, primum apparebat
factum anno 1329. alterum anno 1338. & vtrumque eo-
14 rum plurimam fidem † merebatur propter eius antiquita-
tem , iuxt. notat. *per gloſam in cap. cum cauſam de probat
& ibi* Abb. *num.* 3. Butr. *num.* 2. Speculat. *eod. tit. §. videndum.
num.* 12. Aymon. *de antiq. temp. lib.* 1. *§.* 8 *num.* 8. Præterea pro-
bata fuit qualitas huius curæ ex libris viſitationum, quæ fa-
ctæ fuerunt in hac Eccleſia ab Ordinarijs anno 1404. & 1417.
in quibus libris plurimum , etiam momenti viſum fuit in-
eſſe , cum præter † eorum antiquitatem continerent ea , 15
quæ pertinebant ad officium viſitatoris ex notat. per DD.
in clemen. 2. *de offic. ordinar. & per* Bart. *in l. quædam* , *§.
nummularios* , *num.* 3. *ff. de eden.* quem alij ibi ſequuntur, &
in his terminis tenuit Rota *coram Verallo deciſ* 158. *par.* 2.
& in vna Lucana Iuriſpatronatus 11. *Ianuarij* 1616. *coram
bon. mem. Vbaldo* , *& coram Card. Seraphino deciſ.* 78. *num.*
2. Ex ijs verò libris apparebat plura ſolita fuiſſe exerceri per
Sacriſtam , quæ expectare ſolent ad habentem curam ani-
marum , nempè † excipere confeſſiones , Populo Sacra- 16
menta adminiſtrare , eique publicas ferias , ac ieiunia in-
dicere , defunctorum cadauera tumulare . *iuxt. not. in
clement. dudum* , *de ſepult.* & tradit Barboſ. *de offic. & poteſt.
Parochi lib.* 1. *cap.* 16. *& lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 10. Et demùm ſu-
per hac qualitate deponebant quinque teſtes examinati pro
parte Ioannis Auguſtini , ac tres alij examinati ad inſtan-
tiam Ioſephi , ex quibus illa etiam probari viſa fuit non ob-
ſtantibus exceptionibus , quæ contra eoſdem teſtes propo-
nebantur, cum illæ † tollerentur , vel ex numero ipſorum 17
teſtium, iuxt. notat. *per gloſam in l.* 3 *in verb. vbi numerus. ff.
de teſtib. & per* DD. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. cogentur* , *ff. de
eden. & ibi* Alex *num.* 2. Iaſ. *nu.* 6. Dec. *in cap. licet cauſam*, *num.
80. de prob.* vel ex eorum qualitate propter auctoritatem ,
quam recipiebant ex † approbatione ipſiuſmet Ioſephi , qui 18
hodie illos impugnat iuxt. not. *in l. ſi quis teſtibus*, *C. de teſtib.
& per* Abb. *in cap. præteritum num* 6. *eod. tit.* & ibi etiam Fe-
lin. *num.* 7. Iaſ. *in rubr. ff. de iureiuran.*

Et hæc Domini dixerunt eſſe neceſſaria pro iuſtificatio-
ne huius gratiæ , quæ fuit conceſſa Ioanni Auguſtino, quia
reliqua , quæ fuerunt narrata in litteris, nempè valor Præ-
bendæ , & Sacriſtiæ ſecundæ illi annexæ , & valor benefi-
ciorum , quæ ille obtinebat , licet aliàs neceſſaria , tamen
non viſa fuerunt pertinere poſſe ad deciſionem huius dubij ,
cum in eo non ageretur de probando aliquo iure ipſius Ioan-
nis Auguſtini , ex quo ille iam obtinuiſſet immiſſionem ,
& hodie reperiretur in poſſeſſione eiuſdem Præbendæ , &
Sacriſtiæ ; ſatis illi erat nullitas collationis factæ ab Ordi-
nario in perſona Ioſephi , † quem ſatis erat eidem Ioanni 19
Auguſtino excludere ex illius non iure ex notat. per DD.
in l. qui accuſare C. de eden & ibi Dec. *num.* 14. Felin. *in
cap. olim. num.* 10. *de reſcript.* Caſſad. *deciſ.* 3. *eod. tit. &
deciſ.* 2. *de except.* ea verò duo facere cenſetur Papa in
conceſſione ſimilium gratiarum ; primò proſpicere † Ec- 20
cleſiæ , occurrendo tum præſenti illius neceſſitati propter
infirmitatem coadiuti , tum futuræ eiuſdem vacationi. Se-
cundò videtur voluiſſe prouidere coadiutori † de beneficio 21
præueniendo tempus vacationis , quæ eſt ſucceſſura per obi-
tum eiuſdem coadiuti , inter vtramque verò prouiſionem
ea videtur eſſe differentia , quia vt poſterior locum habere
poſſit , † tenetur coadiutus iuſtificare omnia narrata , dum 22
ex ijs omnibus Papa cenſetur motus ad eam gratiam il-
li concedendum , vt notant DD. *in cap. vlt. de præſum-
pt. & in cap.* 1. *de lit. conteſt. lib.* 6. *& ibi* Ioann. Andr.
num. 2. Gemin. *num.* 5. Felin. *in cap. conſtitutus. num.* 1. *de
reſcript.* Innoc. *in cap. ſuper litteris . num.* 19. *eod. tit.*
Sed non poterat idem dici de prima prouiſione , quia vt
cenſeatur inducta affectio, ob quam † adempta fuit Or- 23
dinario poteſtas conferendi, ſatis eſt, vt vera ſint ea quæ
fuerunt cauſa appoſitionis manus Papæ , nempè neceſſitas,
aut vtilitas Eccleſiæ , † ex quibus ſolum Papa cenſetur 24
motus , vt ipſi Eccleſiæ prouideret de coadiutore , vt re-
ſolutum fuit *in Oxomen. Archidiaconatus* 19. *Nouembris
1614. coram bon. mem. Baratto* , in qua declarata fuit
deciſio facta in eadem cauſa ſub die 10. Martij eiuſdem
anni , *& in Elnen. Canonicatus* 6. *Iunij* 1631. *coram R. P.
D. meo Ghiſilerio* , in qua Rota ſequuta fuit vltimam de-
ciſionem *in dicta cauſa Oxomen.* & ita gratia etiam ſi nulla
propter exceptionem , † quæ contingat in perſonam 25
coadiutoris , tamen gratia debet ſortiri effectum ſuum
reſpectu Eccleſiæ , cum non poſſit propter eam exceptio-
nem dici , quod Papa eidem Eccleſiæ non prouidiſſet , vt
conſideratum fuit *in dicta Oxomen. Archidiaconatus* , *& in
Toletan. Cappellaniæ prima Decembris* 1606. *coram Cardin.
Sacrato inter recent. deciſ.* 587. *par.* 2. & notauit Gonzal.
ad regul. 8. *gloſ.* 32. *num* 48.

Ex hac ratione tollebatur etiam altera exceptio, quæ op-
ponebatur contra gratiam conceſſam Ioanni Auguſtino,
26 quod cum tempore vacationis non fuiſſent † expeditæ lit-
teræ ſuper coadiutoria non potuiſſent illæ expediri poſt
mortem coadiuti, quaſi defeciſſe videretur illius conſenſus,
27 qui erat neceſſarius ad validitatem † eiuſdem gratiæ iuxt.
notat. *in cap. 1. de Cler. ægrot lib. 6. & per* Rota *in Tullen. ſeu
nullius Monaſterij 29. Martij 1610. coram Card. Sacrato, &
in Argentina coadiutoriæ 21. Februarij, & 2. Maij 1631. co-
ram R. P. D. meo Ghiſilerio*. Nam contrarium verius eſſe
probatur ex diſtinctione earum duarum gratiarum, quæ
28 continentur in gratia coadiutoriæ, ex quibus fiebat, † vt
licet vna videretur defeciſſe, non tamen dici poterat expi-
raſſe altera, vt tenuit Rota coram Puteo *deciſ. 98. lib. 2.* quem
refert Gonzal. *ad regul. 8. gloſ. 5. §. 9. num. 53.* & hoc præcipuè
ſuaderi videbatur ex pluribus clauſulis, quæ erant in gratia
Ioannis Auguſtini, cum in ijs diceretur, vt eſſe deberet lo-
cus futuræ ſucceſſioni ad illius fauorem, etiamſi beneficium
vacaſſet de tempore datæ, aut ſi ipſe de tempore vacationis,
coadiutoris officium exercere non cœpiſſet, cum clauſula
ex nunc prout ex tunc, & è contra, quæ omnia oſtendere po-
terant, † quod gratia futuræ ſucceſſionis, non dependebat à 29
gratia, in qua prouidebatur neceſſitati Eccleſiæ, aut coa-
diuti, & ea conſiderauit Gonzal. *ſuper eadem gloſa dicto §. 9.
num. 51.* Neque viſa fuit obſtare regula de non iudicando iu-
xta formam ſupplicationis, † quia cum non ageretur, vt 30
adiudicaretur beneficium Ioanni Auguſtino, ſiue ſuper ca-
nonizatione gratiæ, ſed ſuper ſola abſolutoria, quam idem
petebat tanquam poſſeſſor, † ſatis erat ſola Signatura ſup- 31
plicationis, vt tenuit Rota coram Mohed. *deciſ. 34. aliàs 2. de
priuileg. & coram Caſſador. deciſ. 8. de reſtit. ſpoliat. & deciſ.
2. de ſent. & re iudic.* & tradit Sarnen. *ad regul. de non iudi-
cand. iux. form. ſuppl cap. 1. num. 7.* vbi ita declarat † intelli- 32
gendam eſſe eam regulam. Gabr. *conſ. 190. num. 13. lib. 1.*

Et ita vtraque &c.

* *Eſt deciſio 152. ſupra in hac eadem parte.*

Et in ſequenti parte aderit alia deciſio in eadem cauſa ſub die 15. Martij 1638. coram R. P. D. Merlino.

FINIS PARTIS SEPTIMÆ.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM,
Quæ in hac VII. Parte Deciſionum Recentiorum continentur.

A

ABAVVS.

ABAVVS, vel atauus, atque abnepos vel atnepos, quod ſuperuiuant impoſſibile videtur, deciſ. 194. num. 17

ABBAS.

Abbas generalis ſuæ Eccleſiæ, & Ordini ſine ignorantes, ſiue ſcienter non poteſt præiudicare, deciſ. 203. n. 10.

ABSENS.

pro Abſentibus Iudex quilibet poteſt ſtipulari, deciſ. 37. n. 7.

Abſenti, ſi ſiat donatio, ſtipulatio Notarij ſubintelligitur in donatione, quando adeſt verbum promiſit, licet non ſit ſcriptum, fuiſſe promiſſum ſibi ſtipulanti pro abſente, deciſ. 36. num. 8.

Abſenti donatio tacitè facta, ſubſtinetur etiam nemine acceptante, deciſ. 69. n. 79.

Abſenti, ſi ſit facta donatio, & iuramento firmetur, redditur irreuocabilis quoad ipſum donantem, deciſ. 27. n. 10.

Abſenti, ſi ſit facta donatio, & conſtet de iuramento, donans poteſt cogi ad obſeruationem erga abſentem, deciſ. 27. num. 11.

Abſente parte ſi ſit facta confeſſio ſemiplenè probat, deciſ. 197. num. 11.

Abſenti ſi ſit facta donatio ſubſtinetur etiam ſine interuentu nuncij & epiſtolæ, ſi conſtet de acceptatione donatarij, deciſ. 69. num. 76.

Abſens donatarius, dum ſcit donationem ſibi factam, ex quo agitur de eius lucro, cenſetur eam acceptaſſe, ibid. num. 77.

Abſens, cui fuit facta donatio, ſi ſit perſona; arctiori ſanguinis neceſſitudine coniuncta, dum per aliquam perſonam præſentem, quamuis extranea fuerit acceptata, tunc non requiritur ratificatio abſentis, ibid. n. 78.

Abſens non poteſt acceptare, & ratificare donationem ei factam poſt mortem donantis, deciſ. 69. n. 11.

Abſenti donatio facta, vt valeat quid requiratur, deciſ. 69. num. 11.

ABSOLVTIO.

per Abſolutionem, & reintegrationem tantumdem reſtituitur, quantum per delictum, & condemnationem fuerat ablatum, & pœna omnis perimitur, & causa ad ſuam cauſam reducitur, & quicquid antea fuit peractum penitus retractatur, deciſ. 23. num. 9. & 10.

Abſolutionem ab excommunicatione ſi quis petat cenſetur incurriſſe in eam, deciſ. 309. num. 18.

ex Abſolutione petita neceſſariò non infertur incurſio in excommunicationem cum ea poſſit peti ad cautelam, deciſ. 309. n. 19.

Abſolutus à cenſuris non inde recuperat beneficia, cum ſint pœnæ diuerſæ priuatio beneficij, & excommunicatio, deciſ. 83. num. 11.

per Abſolutionem plenariam delictum cenſetur abſterſum, atque abolitum, deciſ. 83. n. 2.

ABSVRDVM.

Abſurdum, vt euitetur receditur etiam à propria nedum impropria verborum ſignificatione, deciſ. 60. n. 16.

Abſurdum eſſet, ſi remotior excluderet proximiorem, deciſ. 41. num. 7.

Abſurdum ne contineat ſententia, debet fieri interpretatio, deciſ. 65. n. 10.

ACCEPTATIO.

Acceptatio confeſſionis etiam facta in alio iudicio obſtat etiam in diuerſo, itaut dicta acceptatio amplius reuocari non poſſit, deciſ. 223. n. 12.

Acceptationis donationis præſumptio excluditur in abſente, ſi donatio non ſit ſimpliciter lucroſa, ſed mixta, ſi inſit poſſibilitas damni, deciſ. 27. n. 1. & hoc caſu non approbare, eſt improbare, ibid. n. 3.

Vide infra in verbo Donatio.

Acceptatio non præſumitur, ſi aliquid fuerit factum metu cenſurarum, deciſ. 91. n. 5.

Acceptatio cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 312. n. 16.

Acceſſus non tuti probatio eſt neceſſarium fundamentum proceſſuum per edictum, deciſ. 70. n. 8.

ad Acquiſitionem, & reſtitutionem fructuum ſingula momenta temporis conſiderantur, deciſ. 3. n. 24.

Acceſſus non tutus, ſi non fuerit probatus, proceſſus factus per edictum nullatenus tenet, deciſ. 70. n. 7.

Acquiſitio rei emptæ, quando non ſit certa, & ſecura, deciſ. 284. n. 4.

ACTA.

ex Actis eiſdem, ſi ſententia appareat notoriè iniuſta, numquam tranſit in iudicatum, deciſ. 232. n. 10.

ex Actis eiſdem, non autem ex nouis deducendis intelligi debet clauſula facultatiua, procedendi ad vlteriorem executionem, deciſ. 241. n. 18.

Actorum tranſportatio, quod non fuerit integra, allegantì incumbit onus probandi, deciſ. 214. n. 12.

ex Actorum reuolutione dicitur ſatis conſtare de validitate ſententiæ, deciſ. 220. n. 1.

Acta facta contra anteceſſorem nocent etiam ſucceſſori, licet veniat ea iure proprio, ſi iſte conſtituit procuratorem ad litem defendendam, deciſ. 128. n. 16.

Actorum aliquorum defectus tranſportationis negatiua eſt plenè probanda, deciſ. 204. n. 13.

Actorum tranſportatio ſemper eſt neceſſaria in caſu, in quo reperitur commiſſa cauſa appellationis, vt ſcilicet ex ijs ſit probanda iuſtitia d. appellationis, deciſ. 124. n. 7.

ex Actorum reuolutione colligitur ſententiæ validitas, deciſ. 233. n. 6.

Actorum tranſportatio non eſt neceſſaria, ſtante diuerſitate cauſæ, & hoc tàm ſecundum ius commune, quàm ſecundum Concil. Trid. deciſ. 7. n. 3.

de Actis, quando non conſtat, omnia præſumuntur ſolemniter acta, ſed hoc intellige in materia antiqua, quæ excedat ſpatium 30. annorum, deciſ. 18. n. 26.

Actorum amiſſio non præſumitur, & ideo eſt iuſtificanda, deciſ. 18. n. 22.

Acta facta per colligitantem ſuffragantur etiam alteri parti, deciſ. 7. n. 12.

ſine Actis etiam præſumendum eſt pro ſententia antiqua, & hoc tàm quoad iuſtitiam, quam quoad validitatem, deciſ. 1. n. 2.

ex Actorum reuolutione colligitur validitas ſententiæ, deciſ. 51. n. 1.

Actio ſpolij non poteſt intentari contra eum, qui auctore Prætore poſſidet, deciſ. 223. n. 5.

de Actis Notarij actuarij ſi non ſint effecta iura, tunc in eorum extractione requiruntur ſolemnitates neceſſariæ, deciſ. 221. num. 13.

Actorum tranſportatio etiam requiritur quando cauſa auocata fuit ab alio Iudice, deciſ. 184. n. 8.

ex Actis debet probari diuerſitas cauſæ, vt tunc ſuccedere poſſit effectus clauſularum, quam, & quas, & ſimilium, vt liceat in cauſa procedere tanquam in prima inſtantia, deciſ. 184. num. 6

Actorum tranſportatio non eſt neceſſaria, quando quis poteſt agitare cauſam tanquam in prima inſtantia, deciſ. 184. n. 1.

Actorum neceſſitas tranſportandi ſolum exiſtimatur neceſſaria in cauſa appellationis ad effectum, vt poſſit cognoſci de illius iuſtitia, deciſ. 184. n. 2.

Acta, quæ non ſunt facta inter eaſdem perſonas non ſunt tranſportanda, deciſ. 204. n. 17.

Acta, quæ ad cauſa non ſuffragantur, non ſunt tranſportanda, deciſ. 204. n. 18.

Acta, ſi non ſint facta coram Iudice inſtantiæ, ſed coram diuerſo, vt coram Iudice criminali, non ſunt tranſportanda, deciſ. 204. n. 16.

Actorum tranſportatio præſumitur integrè facta, deciſ. 204. num. 14.

Acta facta contra procuratorem, cuius mandatum morte conſtituentis expirauerat, non ſubſtinentur, dec. 297. n. 3.

Actis niſi tranſportatis, non poteſt dari de nullitate actus iudicialis, deciſ. 79. n. 4.

ex Actis ſi non ſit iuſtificata ſententia, & ſi non appareat lata cum neceſſarijs probationibus eſt nulla, deciſ. 94. n. 43.

ACTIO.

Actionem ſuam poſtquam actor concludenter fundauit, non ſufficit reo illam reddere turbidam, deciſ. 25. n. 3.

Actionem formatam quis non dicitur habere, ſi agere non poteſt, deciſ. 21. n. 13.

Actio

Actio niſi præcedat non poteſt dari de præſcriptione cum ſit exceptio, deciſ. 21. num. 12.

Actionis iure, ſi fructus debeantur, & tanquam ſors principalis nouo iudicio, & de per ſe peti poſſunt, deciſ. 3. nu. 67.

Actio eaempto noo competit, niſi ſoluto pretio, deciſ. 48. numer. 9.

Actio perſonalis competit, quando legitimè ſopplementum petitur, & ſic non eſt locus retentioni, deciſ. 9. nom. 42.

Actio realis, principaliter reſpicit rem ipſam, & quodammodo ipſi rei videtur cohærere, deciſ. 165. num. 8.

Actio ſpolij, quando non poſſit intentari, deciſ. 157. num. 6.

Actionem, & titulum tribuit reſeruatio penſionis ad fauorem alicuius, ad eam exigendam, deciſ. 3. n. 62.

Actio vtilis naſcitur in ipſo actu alicuius ceſſionis, quæ natiua appellatur, deciſ. 173. n 20.

Actio realis, & in rem ſcriptam quoad forum æquiparantur, deciſ. 165. num. 24.

Actio ſpolij intrat etiam contra immiſſum in poſſeſſionem ex ſaluiano, ſi vltra quantitatem ſui debiti fructus percipiat, deciſ. 223. num. 10.

in Actione perſonæ, res nunquam efficitur litigioſa, & iſta eſt communis opinio, quam etiam ſequitur Rota, num. 10. deciſ. 173. num. 9.

in Actione negatoria præcipuum eſt eacludere non ius rei, deciſ. 180. num. 24.

Actio perſonalis, quando dicatur contraxiſſe vitium litigioſum, etiamſi bona remaneant libera ab hoc vitio, deciſ. 173. numer. 15.

in Actione intentata, quomodo cognoſcatur, an fuerit actum de dominio ipſius rei, deciſ. 173. num. 13.

in Actione hypotecaria, confeſſaria, & negatoria, bona ſortiuntur vitium, litigioſi ex actione reali, ſi in ea noo agatur de eorum dominio, deciſ. 173. num. 14.

Actio perſonalis efficit etiam bona litigioſa, ſi principalis controuerſia eſt ſuper bonis, ſed contraria opinio eſt verior, num. 8. deciſ. 173 num. 7.

Actio perſonalis regulariter non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, deciſ. 62. num. 6.

Actione ſpolij poteſt creditor immiſſus in poſſeſſionem vigore ſaluiani, ſi poſtquam fuit ſatisfactus, rem retineat, deciſ. 130. num 15.

Actio ſubſidiaria ad dotandas filias contra matrem, ceſſat per conſtitutionem dotis factam eiſdem à patre, deciſ. 141. num. 4.

Actio in factum, & officium, quæ actioni præſtantur ſpatio 30. annorum legitimè præſcribuntur. Et hoc eſt dictum Innocent. notata dignum, deciſ. 21. num. 6. & 7.

Actio pro intereſſe in obligationibus facti ſuccedit loco adimplementi, deciſ 64. num. 11.

Actionem contra debitorem acquirit, ſi creditori quis ſoluat, deciſ. 55. num. 1.

Actionem negociorum geſtorum contra debitorem acquirit ſi quis creditori ſoluat, deciſ. 55. num. 1.

Actio contraria mandati acquiritur ſoluenti debitum pro alio, deciſ. 55. num. 2.

Actio, quando eſt merè realis poſtulat vt dirigatur contra bona, deciſ. 306. num. 5.

Actio perſonalis datur contra hæredes pro portionibus hæreditarijs, deciſ. 206. num. 1.

Actio non datur pro recuperatione melioramentorum, ſed retentio ad ea recuperanda, & ideo exceptio melioramentorum ſolet impedire immiſſionem, deciſ. 48. num. 13.

Actio bene fundata in probatione ſpolij tolli non poteſt niſi per exceptionem claram, cui nihil obijci poſſit in iudicio petitorio, deciſ. 57. num. 9.

Actionem perſonalem, non competit retentio, deciſ. 64. num. 6.

ACTIONES.

Actiones humanas ad æternam felicitatem, & ſalutem dirigere, hoc eſt præcipuus finis legis, aut conſtitutionis Eccleſiaſticæ, deciſ. 107. num. 16.

Actiones inter cohæredes diuiduntur pro ea parte, qua quis eſt hæres, deciſ. 223. num. 2. & 5.

Actiones inter hæredes ipſo iure ſcinduntur, deciſ. 23. num. 1.

in Actionum negatoriarum proſecutione, quæ requirantur, deciſ. 180. num. 7.

Actiones confeſſoriæ, & negatoriæ nihil commune in ſe habent, etiamſi in eodem libello cumulentur, & in ſententia enunciatæ ſint, deciſ. 180. num. 4.

Iſta vt ex inualiditate vnius, ſententia remaneat inualida, deciſ. 180. num. 5.

Actiones pro debito patris ſunt dirigendæ contra eum, & non contra filium, cum ipſe pro debito patris non teneatur, deciſ. 244. num. 7.

de Actionum identitate, quando non ſit dubitandum, ſicuti nec etiam de identitate cauſarum, dec. 184. num. 14.

Actionum, & perſonarum diuerſitate ſtante, non poteſt argui de vna ad aliam, deciſ. 180. num. 3.

Actiones confeſſoriæ, & negatoriæ ſunt inter ſe diuerſæ, deciſ. 180. num. 1. & 2.

Actiones, & iura vel incorporalia loco noo deſcribuntur, deciſ. 311. num. 2.

Actionum omnium inſtituendarum principium, ab illa parte edicti proficiſcitur, qua Prætor edicit de ius vocando, deciſ. 295. num. 14.

ACTOR.

Actor poſtquam fundauit intentionem ſuam concludenter, non ſufficit reo illam reddere dubiam, deciſ. 25 num. 2.

Actor, poſtquam fundauit intentionem ſuam, tunc reus in probanda ſua exceptione fit actor, deciſ. 25. num. 1.

Actor, quando quis eſt reus, releuatur ab onere durioris probationis, deciſ. 69. num. 66.

Actor, poſtquam fundauit concludenter intentionem ſuam, ſi reus excipiat contra eam, fit actor in ſua exceptione, quam plenè, & concludenter probare tenetur, vt poſſit dici ſublata, vel in parte eliſa contraria probatio, deciſ. 182. num. 1.

Actor, quando coram Iudice ſuam petitionem dedit, & reus ſe oppoſuit, ſatis dicitur lis conteſtata, etiam parte abſente, deciſ. 189. num. 4.

Actori ſufficit fundaſſe actionem ſuam, ex quo reſultet non ius rei, deciſ. 180. num. 23.

Actor transferendo lite pendente actionem non videtur facere deteriorem conditionem rei, ſicuti reus reddere poteſt conditionem actoris, transferendo cum actione poſſeſſionem bonorum, & num. 18. deciſ. 173. num. 10.

Actor eſt reus in ſua exceptione, deciſ. 128. num. 14.

ACTVS.

Actum nullum confirmans cenſetur facere nouam conceſſionem, & ampliationem, deciſ. 145. n. 5.

in Actu geminato non requiritur inſinuatio, deciſ. 126. nu. 14.

Actus, qui effectum non habuerunt, an interrumpant præſcriptionem, deciſ. 133. num. 24.

Actus iuriſdictionis eſt recipere iuramentum, dec. 18. num. 17.

ad Actum aliquem an procurator habeat mandatum non eſt diſputandum, quando ille actus pluries à principali fuerit ratificatus, deciſ. 16. num. 11.

Actus ſubſecutus qualitatem voluntatis primordialis demonſtrat, deciſ. 201. num 40.

in Actibus poſſeſſorijs probatur titulus ex antiquiſſima quaſi poſſeſſione, deciſ. 29. num. 51.

Actus, non poteſt dici conſummatus ſi adhuc non ſit perfectus, deciſ. 258. num. 25.

Actus, vt ſubſtineatur capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 108. num. 24.

Actus geſtus per tutores incapaces tutelæ, & per capaces, per iſtos capaces ſubſtinetur, deciſ. 60. num. 4.

Actus interpretatio nulla certior haberi poteſt, quam ab obſeruantia, deciſ 560. num. 27.

ex Actu affrancationis, quando non rectè inferatur ad dominium, & num. 10. deciſ. 125. num. 9. & 10.

pro Actus validitate tunc capienda eſt interpretatio, quando ſumus in dubio, ſecus ſi verſemur in claris, deciſ. 335. num. 9.

Actus, etiam geſti coram Iudice incompetente declarant voluntatem, & animum agentium, deciſ. 95. num. 37.

Actus contrarius factus ante centum annos non obſtat immemorabili, deciſ. 56. num. 19.

in Actibus omnibus in quibus minores, vel mulieres lædi poſſunt, ſunt adhibendæ ſolemnitates conſtitutionis Marchiæ, deciſ. 100. num 2.

Actus meticuloſi nullius ſunt momenti, deciſ. 115. nu. 16. & 17.

de Actu facto certa die poſt decennium ſi teſtes deponant, non concludunt in dicto, niſi reddant aliquam ſpecificam rationem, deciſ. 241. num. 25.

Actus præſumuntur geſti vigore tituli, ſeu tractatus præambuli, deciſ. 53. num. 8.

Actum aliquem faciendi ſi facultatem non habeat, ſi illum faciat non præiudicat, deciſ 55. num. 9.

ad Actum aliquem quod præceſſerit inimatio, ſi hoc atteſtetur Notarius, non creditur, deciſ. 223. nom. 7.

in Actu vnionis beneficij, dicuntur ad fauorem eius, cui eſt facta vnio, omnes fructus beneficij vniti, deciſ 86. num. 8.

Actus præſumitur factus à Miniſtro ad id ſpecialiter deputato, deciſ. 154. num. 13.

Actus inſtitutionis eſt valde conueniens, & proportionabilis filijs, & iuncta nominatione plenè probat filiationem, deciſ. 10. num. 5.

Actum licet in parte executioni fuerit demandatum per executores, non dicuntur functi officio, donec plenè executionem perfecerint, & quando hoc procedat, deciſ. 1. num. 21.

Actus Sacerdos, quando non requiratur, quod ſit præſentatus ad iuſpatronatus, deciſ. 221. num. 16.

Actus ne reddatur caducus, vt euitetur, quælibet interpretatio capi debet, deciſ. 142. num. 11.

Actus inualidus non interrumpit præſcriptionem, deciſ. 135. numer. 22.

ex Actu nullo, & non effectuato ſicuti non interrumpitur præſcriptio, ita pariter non interrumpitur obſeruantia, & diuturna quaſi poſſeſſio, deciſ. 29. num. 26.

ad Actus validitatem ſubſtinendam, ex curſu temporis præſumuntur omnia neceſſaria interueniſſe, deciſ. 16. num. 2.

Actus, vt dicatur factus vigore cauſæ, ſeu præcedentis obligationis, neceſſe eſt, vt ſecundum illius actus formam, & naturam ſit factus, non autem ſi præter vel contra, deciſ 29. num. 59.

in Actu infirmitas ex vitio ſubreptionis catenus datur, quatenus vitium ingreditur actum, & ſic vires infirmitatis in actu commenſuratur quantitati vitij, & catenus infirmat, quatenus intrinſecatur in actu, deciſ. 169 num. 9. & 10.

Actus, vt præſumatur validus ex curſu temporis detrahi debet tempus moræ litis, deciſ 16. num 9.

per Actus plures ſi fuerit conſenſum in iuriſdictionem Iudicis, non poteſt allegari ſuſpectus, ſine expreſſione cauſæ ſuprauenientis poſt illos actus, deciſ. 7. num. 6.

Actus, qui non ſint capaces inſinuationis, deciſ. 63. num. 25.

Actus duo, vel tres ſufficiunt in inducendo obſeruantia interpretatiua, & non eſt opus præſcriptione, deciſ. 14. num. 5.

Actus non debent remanere inutiles, deciſ 222. num. 27.

in Actu ſolutionis ſummæ conſiderabilis, veriſimiliter eſt, quod quis adhibuiſſet teſtes, ſi verè dictam ſolutionem feciſſet, deciſ. 11. num. 10.

Actus iudiciarij, qui differant à ſummaria informatione, deciſ. 4. num. 4.

Actus prodigalitatis ſi ſint cauſa, vt oriatur neceſſitas, priuant hæredem facultate alienandi ſibi à teſtatore conceſſa in caſu magnæ neceſſitatis, deciſ. 24 num. 25.

Actus facultatiui nec etiam per mille annos præſcribuntur, deciſ. 254. num. 58.

Actus fit irreuocabilis, quando adeſt iuramentum, deciſ. 9. num. 23.

Actus, quando eſt ex ſui natura validus non poteſt inualidari ex re ad maiorem cautelam obtenta, deciſ. 228. num. 2.

Actus, qui dederunt cauſam liti, non attenduntur, deciſ. 13. num. 7.

ex Actuum multitudine percipi debet an teſtator erat furioſus, & non ex momento temporis, deciſ. 233. num. 27.

Actus voluntarij in executione pij operis extimari debent poſt longam obſeruantiam neceſſarij temporis, deciſ. 107. num. 16.

Actus nullus ex defectu ſolemnitatum, validè ratificari poteſt, dummodo expreſſa in ſpecie fiat ratificatio, deciſ. 60. num. 13.

de Actu præterito ſi atteſtetur Notarius, ei non creditur, deciſ. 218. num. 20.

Actus non dicitur factus voluntariè ſi quis illum gerat in executionem alicuius ſtatuti, deciſ. 107. num. 25.

Actus æquiuoci non releuantur, deciſ. 118. num. 13.

Actus aliquis cenſetur geſtus eo modo, quo efficacius expediri poteſt, deciſ. 146. num. 5.

pro Actus validitate capienda eſt interpretatio, & quando iſta concluſio procedat, deciſ 135. num. 2. & 9.

Actus ne remaneat penitus inutile, & ſine effectu capienda eſt interpretatio, deciſ. 134. num. 3.

pro Actus validitate præſumendum eſt, ſtante lapſu longiſſimi temporis, etiam quod ſeruatæ non fuiſſent omnes ſolemnitates neceſſariæ, deciſ. 223. num. 8.

Actus, qui ſunt nulli, & infecti non releuant, deciſ. 226. num. 32.

Actus quilibet, aut contrarius, aut permiſſus etiam minimus eſt ſufficiens ad impediendam præſcriptionem, & ad euitandam negligentiam, deciſ. 216. num. 51.

Actus non excuſatur à fraude ex eo, quod fuerit factus principaliter ad fauorem tertij, deciſ. 104. num. 21.

Actus æquiuocus non concludit ad obſeruantiam, deciſ. 225. num. 10.

ex Actibus exterioribus declarantur interiores, deciſ. 298. nu. 9.

Actus præſumitur factus iuxta formam ſtatutorum, de eo loquente, deciſ. 303. num. 15.

Actus, vt ſubſtineatur, quis præſumitur ſanæ mentis, deciſ. 298. num. 13.

Actus alicuius, quando tempus eſt de eius ſubſtantia, tunc præciſè eſt probandum, deciſ. 99. num. 10.

ex Actibus præcedentibus colligitur cauſa, ex quibus aliquis fuit motus ad aliquid diſponendum, deciſ. 104. num. 17.

pro Actus validitate verba in dubio ſunt interpretanda, deciſ. 99. num. 12.

Actus communicatis nullo pacto attendi debet, ſi ſit factus in loco, vbi non eſt ſolita congregari, nec ad ſonum campanæ, ſed tubæ, deciſ. 32. num. 3.

Actus præſentationis quot ſunt, tot dicuntur eſſe præſentationes, deciſ. 311. num. 7.

de Actus iudicialis nullitate opponens de ea dari non poteſt, niſi tranſportatis actis illius cauſæ, deciſ. 79. num. 4.

Actus contrarius à centum annis citra ſi probetur, præſcriptio immemorabilis interrumpitur, ſecus verò ſi probetur vltra centum annos, vel ducentum annos citra id actum eſſe, deciſ. 56. num. 20. & 21.

de Actu latente in animo ſi deponant teſtes, probant etiamſi deponant de credulitate, deciſ 69 num. 48.

Actus eſſentialis iuriſdictionis eſt lex, ſtatutum, vel conſuetudo, deciſ. 76. num 3.

de Actus tempore debet concurrere qualitas à ſtatuto requiſita, deciſ. 98. num. 8.

in Actibus negatiuis non poteſt vlla acquiri præſcriptio ſine reclamatione, & contradictione aduerſarij, deciſ. 279. num. 12.

ex Actu nullo ſi Eccleſia amittat poſſeſſionem, adhuc datur reintegratio, deciſ. 94. num. 5.

Actus iuriſdictionis regulariter non ſolent fieri, niſi à Dominis, & poſſeſſoribus rerum ſuarum, deciſ. 294. num. 12.

Actus per modum prouiſionis facti non tribuunt aliquem ſtatum manutenibilem, deciſ. 290. num. 5. & 6.

ex Actibus pluribus veriſimilibus, ſi aliquid conſtet, non poteſt dici, quod id ſit dubium, deciſ 254. num. 22.

ADIMPLEMENTVM.

de non Adimplemento excipiens, debet illud concludenter probare, deciſ. 85. num. 10.

de non Adimplemento dari non poteſt quando contractus in re minima non fuit adimpletus, deciſ. 35. num. 11. & amplia num 12.

non Adimplementi exceptione quis non poteſt iuuari, dum ipſe prius adimplere debebat, & defecit, deciſ. 109. num. 3.

Adimplementi loco ſuccedit actio pro intereſſe in obligationibus facti, deciſ. 64. num. 11.

ADITIO.

de Aditione hæreditatis ſufficienter dicitur conſtare, ex conſtitutione procuratoris ad adeundum, & num. 2. & 15. deciſ. 106. num. 5.

Aditio hæreditatis cenſetur inducta ex actu conſtitutionis procuratoris ad eam adeundam, non expectata aditione, vel alio actu à procuratore faciendo, deciſ. 106. num. 15.

Vide infra in verbis Hæreditas, & Hæres.

Aditio hæreditatis probatur ex verbis etiam enunciatiuis, deciſ 74. num. 6.

Adire hæreditatem hæres cenſetur, ſi illam donet, vel cedat, vel ius ſibi ſuper hæreditate det, deciſ. 74. num. 8.

ADMINICVLVM.

pro Adminiculo poteſt deſeruire vnicus teſtis, ſicuti alia imperfecta probatio, quando admittuntur præſumptiones, deciſ. 234. num. 7.

pro Adminiculo negari non poteſt, quin deſeruiant teſtes de auditu, deciſ. 21. num. 8.

Adminicula, & præſumptiones coniugi poſſunt ad plenam probationem facienda filiationis, deciſ. 10. num. 6.

ADMINISTRATIO.

in Adminiſtrationis libro ſi reperiantur aliquæ partitæ non deſcriptæ ſuis loco, diebus, menſibus, & annis, ſed adſint in calce libri vno eodemque tempore deſcriptæ, an faciant fidem, deciſ. 111. num. 5.

in Adminiſtrationis libro, ſi reperiantur aliquæ partitæ duplicatæ inueriſimiles, vel erroneæ, intrat dubietas veritatis quoad alios, deciſ. 111. num. 6.

in Adminiſtratore diligenti omnia adnotare non eſt præſumendus error, tanto minus circa prætermiſſionem aliquarum partitarum, quanto maior eſt ſumma, quæ ex prætermiſſis partitis prætermiſſis conflatur, deciſ. 111. num. 10.

Adminiſtratio bonorum, & redituum Eccleſiæ ſpectat ad omnes Canonicos ſimul, & Capitulum, deciſ. 179. num. 2.

Et hoc procedit tam vbi agitur de Eccleſijs Regularibus, quam de Collegijs ſecularibus, ibid. num. 3. & 4.

Admiſſio ad hæreditatem, & excluſio ab eadem, ſunt adeò inter ſe contraria, vt vna poſita alterum tollere neceſſe eſt, deciſ. 175. num. 19.

Admittens alium ad ſecum aliquid faciendum, non poteſt illi obijcere, quod id facere non poterat, deciſ. 105. num. 7.

ADVERBIVM.

Aduerbium (*olim*) denotat tempus præteritum, & remouet qualitatem de præſenti, dec. 99. num. 14.

Aduerbium (*tunc*) quando ſtet demonſtratiuè, deciſ. 142. nu. 25.

Aduerbium (*tunc*) non ſtringit, niſi adſit taxatiua, deciſ. 142. num. 24.

Aduerbium (*tunc*) non ſtat taxatiuè, ſed potius declaratiuè, quando in contrarium adeſt veriſimilis mens diſponentis, deciſ. 142. num. 25 & 26.

Aduerbium (*tunc*) non excindit caſus ſimiles, ſi mens diſponentis non repugnet, deciſ. 142. num. 27.

Aduerbium (*tunc*) in vocatione poſitum non operatur quominus diſpoſitio extendi debeat ad perſonas ſimiles, ad quas teſtator habuit parem affectionem, deciſ. 134. num. 1.

ADVERSARIVS.

Aduerſario non licet, poſtquam didicit a ſunt teſtificata, reprobare dicta teſtium partis, deciſ. 41. num. 26.

Et licèt aliqui contrarium ſentiant, ſed hoc procedit, quando

ante

Digitized by Google

ante publicationem pars ſe opponit conteſtando velle opponere contra perſonas, & dicta reſtium, deciſ. 41. num. 27.
ub Aduerſario ſi ſit facta productio iurium, alteri parti nocere non poteſt, deciſ. 59. num. 22.
Aduocati præſumuntur ſatiſfacti pro operis ab eo nauaris in præteritum ſtante curſu longi temporis, deciſ. 243. num. 4.

ÆQVITAS.

Æquitas canonica, qua duricies iuris ciuilis circa denegationem alimentorum filijs ſpurijs emollitur, pietaſque à natura inſita erga liberos imbuitur, ſeruanda eſt etiam, vbi tantum vigent leges ciuiles, & etiam in Terris, in iuriſdictione Imperij, deciſ. 30. num. 34.
Æquitas quando concurrit cum alia opinione, ea tenenda eſt, quamuis contraria ſit magis communis, deciſ. 194. num. 46.
Æquitati naturali congruit, ne quis cum aliena iactura locupletetur, deciſ. 81. num. 15.
Æquitas vim legis habet, & pro lege allegari poteſt, ſi lex in aliquo caſu non proſpexerit, deciſ. 194. num. 45.
Æquitas maxima, quando ſuperabundat, tunc multo magis intrat commiſſio ſanatoria, deciſ. 297. num. 16.
Æquiparatio, quid operetur, deciſ. 224. num. 1.
Æs alienum licet non ſit in bonis teſtatoris, eſt tamen in illius hæreditate, deciſ. 257. num. 4.
Æs alienum, quando ex bonis fideicommiſſo ſubiectis ſit ſoluendum, deciſ. 274. num 7.
Æſtimatio facit emptionem, limita vt hic, deciſ. 116. num. 9. 11. 12. & 13.
Ægidiana non intrat, quando iniuſtitia eſt notoria, dec. 187. nu. 1.
Æmulatio non præſumitur in viro nobili, deciſ. 251. num. 64.
Æmulatio in ædificando non intrat ex eo, quod damnum inferatur vicino, deciſ. 253. num. 64.

ÆTAS.

Ætas maior requiritur ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali, quàm in Collegiata, deciſ. 256 num. 14.
Ætas quatuordecim annorum eſt ſufficiens, vt teſtis rectè poſſit deponere de viſu, deciſ. 56. num. 4.
Ætatis legitimæ debent eſſe teſtes, vt probent, deciſ. 56. num. 5.

AFFECTIO.

Affectio ſuper beneficio ex appoſitione manus Papæ, pendet à validitate gratiæ, & à iuſtificatione cauſæ, qua Papa motus fuit ad concedendum, quatenus conſtat de veritate narratorum, deciſ. 237. num. 2.
Affectio in aliquo beneficio, vt inducatur, quid ſufficiat, deciſ. 51. num. 3.
Affectio in beneficijs manualibus nunquam intrat abſque Pontificis ſcientia, deciſ. 80. num. 15.
Affectionem ad illos tantum præſumitur habuiſſe teſtator, qui eo viuente ſunt nati, deciſ. 77. num. 7.
Affectio teſtatoris magis cadit in natis tempore ipſius mortis, vti ab eo cognitis quam in natis poſt obitum, vel non cognitis, deciſ. 79. num. 10.
Affictus, & fructus ciuiles &c. quare dicantur fructus induſtriales, deciſ. 3. num. 60.
pro Affictu nemo præſumitur velle ſoluere eam ſummam, niſi illam, quam ex fructibus percepturus eſt, deciſ. 263. num. 5.

AGENS.

Agens tanquam talis probare debet ſe talem, quamuis de hoc pars non opponat, deciſ. 15. num. 30.
Agenti ad id, quod ſua non intereſt, denegatur audientia, deciſ. 176. num. 9.
Agere, vt quis poſſit, ſatis eſt docere de eius intereſſe, ſtante clauſula, pro omnibus quorum intereſt, deciſ. 168. num. 12.
Agere non valens, non dicitur negligens, deciſ. 21. num. 18.

AGNATIO.

Agnatio ſolum deriuat à coniunctione paterna, deciſ. 53. nu. 7
Agnationis conſeruandæ ratio conſiderari etiam poteſt ex perſona hæredis inſtituti, deciſ. 15. num. 21.
ad Agnationis effectum coniunctio materna non conſideratur, deciſ. 53. num. 2.
Agnatio, & deſcendentia ab vno ſtipite, quamuis remotiſſimo, ſufficit ad probandam identitatem familiæ, & ad hoc nequaquam ſufficit identitas cognominis, deciſ. 13 num. 12.
Agnationis fauor non eſt adeo efficax, vt poſſit ampliare ſtatutorum diſpoſitionem, deciſ. 175. num. 27.
Agnationis conſeruandæ votum eniXum ex quibus probetur, quod habuerit teſtator, deciſ. 120. num. 9.
Vide infra in verbo Teſtator.
ad Agnatos proximiores defertur hæreditas, quando deficiunt deſcendentes, vel aſcendentes, deciſ. 53. num. 2.
Agnati, quando ſunt principaliter, & indefinitè vocati, tunc familiæ appellatione debet capi familia contentina, deciſ. 15. num. 20.
ad Agnationis conſeruationem non cenſetur reſpexiſſe teſtator, ex ſola vocatione qualitatis deſcendentiæ maſculinæ, deciſ. 230. num. 9.

AGNITIO.

Agnitio fideicommiſſi reſultat ex eius petitione iudiciali, deciſ. 195. num. 10.
ſine Agnitione non poteſt tranſmitti fideicommiſſum, deciſ. 195. numer. 10.
ad Agnitionem fideicommiſſi ſufficit ſola declaratio voluntatis, deciſ. 195. num. 12.
cum *Agno* cœleſti, quando filia illegitima vult caſtas inire nuptias, in ea abſtergitur omnis impuritatis macula à patre hauſta, deciſ. 30. num. 41.

ALIENATIO RERVM ECCLESIASTICARVM.

in Alienationibus rerum Eccleſiarum Apoſtolica confirmatio nihil operatur, ſi alienatio non ſubſiſtat, deciſ. 129. num. 14.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ materia vtile per inutile vitiatur, deciſ. 202. num. 6.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ, ſtante curſu longiſſimi temporis, præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum, atque aliæ ſolemnitates, & vtilitas contractus in fauorem Eccleſiæ, deciſ. 94. num. 9.
Ita vt qui retinet rem Eccleſiæ, releuatur ab onere probandi vtilitatem, & Eccleſia allegans nullitatem alienationis plenè, & concludenter id tenetur probare, deciſ. 94. num. 10.
Alienatio rerum Eccleſiæ ſine debitis ſolemnitatibus, quouſque Eccleſia non opponit de nullitate, alienatio remanet in implicito ſtatu validitatis, deciſ. 119. num. 26.
in Alienatione rerum Eccleſiæ maior, & intollerabilior eſt defectus circa vtilitatem, quam circa ſolemnitates, deciſ. 94. num. 74.
Alienationis rerum Eccleſiæ tota validitas conſiſtit in vtilitate, deciſ. 94. num. 75.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ non poteſt dici, quod fuerint ſeruatæ debitæ ſolemnitates, ſi deficiat cauſæ cognitio, deciſ. 94 num. 71.
Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valeat, copulatiuè requiritur ſolemnitas neceſſaria, & euidens vtilitas, deciſ. 36. num. 5.
in Alienatione rerum Eccleſiæ conſenſus patroni non tollit, quin non ſit neceſſarium beneplacitum Apoſtolicum requiſitum in d. alienatione, deciſ. 129. num. 16.
in Alienatione rei Eccleſiæ ſupplentur omnes ſolemnitates neceſſariæ ex auctoritate Papæ, deciſ. 57. num. 13.
in Alienatione rerum Eccleſiæ præſumptio confirmationis Apoſtolicæ oriens ex curſu temporis, tamquam fundata in taciturnitate partis cenſetur interrupta ex lite, deciſ. 57. num. 24. & 25.
in Alienatione rerum Eccleſiæ præſumptio confirmationis Apoſtolicæ, vtpote ſolemnitatis extrinſecæ locum habere non poteſt deficiente titulo, deciſ. 57. num. 15. & quare num. 16. & 17.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ fauore publico requiruntur ſolemnitates, ne ſcilicet Eccleſiæ depauperentur, deciſ. 08. num. 2.
Alienationis rerum Eccleſiæ contractus, quando Prælato ratificatur, ſunt neceſſariæ omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in ipſa alienatione, deciſ. 94. num. 30.
in Alienatione rerum Eccleſiæ Pontifices nihil aliud exigunt, quàm vtilitatem, deciſ 94. num. 75.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur, & ſolemnitas, & cauſa, deciſ. 202. nu. 1.
Alienatio rerum Eccleſiæ ex curſu temporis 30. annorum, habet in ſe preſumptionem beneplaciti Apoſtolici, cum *qualitate* validitatis, & vtilitatis, deciſ. 212. nu. 10.
Alienationis tempus præcisè tangere debet vtilitas requiſita in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum, deciſ. 129. nu. 18.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ non ſuffragatur cauſa tantum, ſed, & ſolemnitas, hoc eſt beneplacitum Apoſtolicum copulatiuè requiritur, deciſ. 243. nu. 12.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ, & curſu temporis non præſumitur titulus, vnà cum ſolemnitatibus requiſitis, deciſ. 191. nu. 14
in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur ad eius realitatem, & titulus, & ſolemnitates, deciſ. 191. nu. 15.
in Alienatione rerum Eccleſiæ requiritur, & ſolemnitas, & iuſta cauſa, deciſ. 68. nu. 2.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ ex obſeruantia præſumitur beneplacitum Apoſtolicum, dec. 121. nu. 10.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ ſemper requiritur euidens vtilitas, deciſ. 243. nu. 9.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ illæ ſolemnitates, quæ requiruntur, ſunt etiam neceſſariæ in diſmembratione beneficij, deciſ. 6. n. 2.
Alienari poſſunt bona Eccleſiaſtica ſine ſolemnitate, & beneplacito Apoſtolico, quando ſunt ſolita alienari, deciſ. 243. num. 1.
Alienatio cum dicatur diſmembratio beneficij, ideo in ea copulatiuè requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, deciſ. 6. nu. 1.
Alienari vt poſſint bona Eccleſiaſtica ſine ſolemnitatibus, eo quia ſint ſolita alienari, quid requiratur, deciſ. 243. nu. 17.
Alienatio rei Eccleſiæ ex decurſu 30. annorum includit in ſe beneplacitum Apoſtolicum, cum qualitatibus validitatis, & vtilitatis, d. 254. nu. 26.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ duo copulatiuè requiruntur, & ſolemnitas nempè beneplacitum Apoſtolicum, & cauſa, ſeu

Digitized by Google

ſeu vtilitas euidens, & indubitata, deciſ.252.nu.9.
Alienari regulariter prohibitum eſt iuſpatronatus, eum ſit ſpirituale, deciſ.228.nu.13.
in Alienatione rerum Eccleſiæ ſolemnitas, & iuſta cauſa requiruntur, nec vous ſine alio ſufficit, deciſ.6.nu.3.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ vtilitas metienda non eſt ex ſtatu rei in tempore calamitoſo, ſed requiritur cauſa perpetua, deciſ.129.nu.10.
in Alienatione rerum Eccleſiæ beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ſpatio 10. annorum ſtante obſeruantia, deciſ.5.nu.6.
Alienantium aſſertioni non ſtatur, quod res Eccleſiaſticæ ſint ſolitæ concedi in emphyteuſim, ſed aliunde conſtare debet, deciſ.36.nu.9.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ, dum non fuit reſeruata forma litterarum Apoſtolicarum ſi in euidentem d. alienatio nulla eſt, deciſ.94.nu.42.
Alienari non poteſt principaliter iuſpatronatus, ſed bene incidenter ſcilicet cum vniuerſitate bonorum, deciſ. 228. nu. 15.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ Papa concedendo beneplacitum, tota voluntas conſiſtit in euidenti vtilitate Eccleſiæ, deciſ 129.nu.8.
Alienari ſi ſint ſolita bona Eccleſiaſtica, ſi ſint applicata, & incorporata menſæ Prælati, tunc ſine ſolemnitatibus amplius concedi non poſſunt, deciſ.248.nu.18.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ ſi deficiat cauſa, non ſuppletur per beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 186.nu.9.
in Alienatione rerum Eccleſiæ, dum falſa eſt cauſa, ſic etiam titulus eſt omninò iniuſtus, adeout non ſuffragetur ad excludendum remed. can. reintegranda, deciſ.95.nu.40.
Alienatio bonorum Eccleſiæ vt valeat, requiritur beneplacitum Apoſtolicum, & cauſa neceſſitatis, aut vtilitatis, deciſ.186. num.5.
Alienationis ſpecies eſt diſmembratio, deciſ. 68.nu.1.
in Alienatione bonorum Eccleſiæ, vt præſumatur beneplacitum Apoſtolicum, quid requiratur, deciſ. 94.nu.17.
Vide infra in verbo Beneplacitum Apoſtolicum.

ALIENATIO IN PROPHANIS.

Alienare ſicuti non poteſt emphyteuta rem emphyteuticam, nec melioramenta in ea facta ſine conſenſu Domini directi, ita poſt ſubemphyteuticationem non poteſt dare licentiam alienandi, quam ipſe pro ſe non habebat, priuando Dominum directum laudemio, deciſ.40.nu.14.
Alienationis prohibitio, quando non ſtat principaliter, & de per ſe, ſed continuatiuè ad præcedentem ſubſtitutionem, non poteſt ex ea reſultare fideicommiſſum in caſu mortis, deciſ. 8.num.5.
Quodq. multo magis procedit, quando adeſt in caſu mortis particulare fideicommiſſum præcedens, deciſ.8.nu.6.
Alienandi prohibitio inducta per l.fin. de iur. emphy. non eſt reſtricta ad fundum emphyteoticum primo loco conceſſum, ſed complectitur omnes, & quaſcumque meliorationes, quæ ratio militat etiam in ſubemphyteuticatione, quæ fit per emphyteutam, deciſ.40.nu.17.
Alienationis prohibitio, quando eſt generalis, tunc illa inducit fideicommiſſum, ſeu extendit illud etiam vltra vocatos in præcedenti ſubſtitutione, deciſ.15.nu 12.
Quod intellige, vbi prohibitio alienationis ſtat de per ſe independentes per viam principalis diſpoſitionis in ſeparata oratione, deciſ.15.nu.13.
Sed ſecus ſi acceſſoriè, & conſequutiuè ſubnectitur, ac deſeruit præcedenti vocationi, tunc tam prohibitio quam ratio prohibitionis non egreditur perſonas nominatas, deciſ.15. num.14.
Alienatio bonorum ſi ſit prohibita ob aliquam cauſam, ceſſante dicta cauſa alienatio poteſt in quamcumque perſonam fieri, deciſ.228.nu.29.
Alienationis prohibitio dicitur perſonalis, ſi ſit adiecta ſolum hæredibus vocatis, pro maiori robore vocationis, deciſ.15. num.11.
Alienationis prohibitio, quando non fuit facta per modum principalis, ac ſeparatæ diſpoſitionis, ſed conſequutiuè, tunc reſtringenda venit iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis, deciſ 185.nu.8.
Alienationis prohibitio, quando fuit poſita continuatiuè per viam qualificationis præcedentis ſubſtitutionis, debet intelligi retento eodem themate. deciſ.5. nu. 12.
Alienationis prohibitio facta inter vocatos, inducit fideicommiſſum, deciſ.97 nu.3.
ex Alienationis prohibitione fideicommiſſi multiplicatio, quam non inducatur, deciſ.15.nu.17.
ex Alienationis prohibitione, nullum videtur reſultare fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum in caſu mortis, deciſ. 15. num.1.
ex Alienationis prohibitione quando cenſeatur inductum fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum ad fauorem ſubſtitutorum, d.15.nu.4. & 12.
Alienandi bona ſi teſtator licentiam dederit in caſu maximæ neceſſitatis, intelligitur de neceſſitate fatali, vel naturali, non autem de voluntaria, deciſ. 24.nu.23.
Alienationis prohibitio emphyteuſis ſine conſenſu Domini directi venit ex l fin.C. de iur. emph. deciſ.40 nu.28.
Alienationis prohibitio nullum videtur inducere ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, niſi in caſu contrauentionis, deciſ 15.nu.3.
in Alienationis prohibitione, dum exprimitur familia, debet intelligi de familia effectiua, deciſ.15.nu.6.
Alienationis prohibitio facta abſque cauſa eſt nulla, tanquam nudum præceptum, d.15.nu.2.
Alienatio rei feudalis facta perſonæ non nominatæ tenet, ſi conſenſus præſtitus à Domino, non reſpiciebat perſonam, cui debebat fieri alienatio, & vide, deciſ.228.nu.31.32. & 33.
Alienationis rei litigioſæ prohibitio non afficit rem ipſam, ſed perſonas collitigantium, deciſ. 228.nu.15.
Alienatio rei litigioſæ in potentiorem eſt prohibita, deciſ 228. num.1.
Alienatio rei litigioſæ in potentiorem damnata eſt, propter patrocinium potentiorum in oppreſſionem tenuiorum hominum, deciſ.282.nu.6.
Et talis alienatio prohibita eſt ſub pœna ammiſſionis cauſæ cedenti actionem, & pœnæ arbitrio Iudicis imponendæ ei, in quem talis actio eſt translata, deciſ.282.nu.7.
Alienatio rei litigioſæ in potentiorem prohibita eſt, propter præiudicium, quod fit parti in mutando iudicio, deciſ. 282.nu. 4. & 17.
Et vt eidem præiudicio occurratur, quid ſatis exiſtimetur, ibidem num.5.
Alienatio rei litigioſæ, vt dicatur facta in potentiorem, quando potentia illius in quem eſt facta translatio, eſt talis ex qua ſequi poſſit effectus timoris qui aduerſarium turbari valeat, d.282.n.8.
Alienatio rei litigioſæ in ſpecie prohibitum eſt, ne fiat in perſonam potentiorem, deciſ.282 nu.2.
Alienatio cur rei litigioſæ non poſſit fieri in potentiorem, plures ſunt cauſæ, d.282.nu.3.
in Alienationibus rei litigioſæ de ſtylo Cancellariæ, & Datariæ, quæ clauſulæ ſoleant apponi, deciſ.282.nu.34.
Alienatio rei litigioſæ dicitur facta in potentiorem, ſi fiat in Senatum, ſeu aliam Vniuerſitatem, aut Collegium, deciſ. 282.nu.32.
Alienatio omnis, quæ fit lite pendente eſt interdicta, deciſ.282. num.1.
Alienatio bonorum litigioſorum ſi fiat à tertio, qui non eſt in lite, valet, deciſ.228.num.16.
Alienatio bonorum litigioſorum facta lite pendente valet, ſi illa fuerint ceſſa in donatione omnium bonorum, deciſ. 228. num.17.
Alienatio rerum minorum factæ ſine debitis ſolemnitatibus ius non aſſiſtit, deciſ 213.nu.13.
Alienandi licentia à Principe conceſſa intelligitur ſemper ſeruatis ſolemnitatibus de iure requiſitis, deciſ.113.nu.24.
Alienare non præſumitur voluiſſe collitigans omnia ſua bona ad hoc, vt alteri collitiganti noceret, deciſ.228. num.18.
Alienatio bonorum litigioſorum eſt prohibita ſtante dolo, & mala fide, deciſ.228. num 19.
Alienatio bonorum litigioſorum non poteſt dici, quod ſit facta in perſonam potentiorem, ſi is non habeat aliquod officium, cuius occaſione dici poſſit illi ſubdita perſona collitigantis, deciſ.228. num.22.
Alienatio bonorum feudalium facta ſine conſenſu Domini directi non tenet, deciſ.228. num.28.
Alienationis contractus nullitate, aut iniuſtitia ſtante, ſicuti quia non amittit poſſeſſionem rei. Ita validè poteſt agere ſpolio pro reintegratione rei alienatæ, deciſ.178. num.6.
Alienaus lite pendente, attentat, deciſ. 79. num.8.
Alienatio rei litigioſæ ſolum eſt prohibita à lege, vt occurratur fraudibus, aut machinationibus litigantium, deciſ. 228. num. 14.
Alienari dum dicitur, quod non poteſt vſusfructus, qualiter id intelligatur, deciſ 195. num.15.
Alienare, & vendere, ſi iſta verba ſimul ponantur, ſicut vendere ſignificat actum inter viuos, ita pariter alienare de eodem actu intelligendum eſt, & non de vltima voluntate, deciſ.8. num.3. & 4.
Alienandi licentia ſi ſit data in conceſſione emphyteuſis, intelligitur prius requiſitu Domini conſenſu, deciſ. 40. num 27.
ad Alienandum aliquid, ſi quis obtinuerit licentiam, dicitur illa conſumpta in actu alienationis, dec.228. num. 24.
Alienatio noua dicitur alteratio, deciſ.243. num.14.
Alienationis prohibitio non ampliat, aut extendit fideicommiſſum, ſed intelligi debet iuxta terminos fideicommiſſi præcedentis, cui annectitur, deciſ.13. num. 5.
Alienari, donari, & vendi poteſt vſusfructus, deciſ.195. num.13.
Alienari rectè poſſunt bona fideicommiſſaria pro reſtitutione dotis vxori fideicommittentis, deciſ.92. num.2.
Alternatiua vſum perdit Epiſcopus, ſi ſit abſens à ſua Diœceſi,
quam-

quamuis abſit ea cauſa trium menſium ſibi à Concilio conceſſorum, deciſ.98. num.8. *& vide rationem*, num.10.

A L E R E.

Alere, quando quis aliquem tenetur Iudex poteſt illum condemnare ad aſſignanda bona, ex quorum redditibus alimenta ille percipiat, deciſ. 194. num.69.

Alendi onus tranſit ad hæredem, & quemcumque poſſeſſorem bonorum, deciſ.194. num.65.

Alteri per alterum non debet fieri iniqua conditio, deciſ.232. num.18.

A L I M E N T A.

Alimentorum nomine veniunt omnia, quæ ſunt neceſſaria ad vitam conſeruandam, deciſ.10. num.32.

Alimenta, & ſumptus litis colitiganti ad hoc vt ſubminiſtrentur, vltra paupertatem, requiritur ſaltem præſumptio boni iuris, & quidem non leuis, decil.19. num.4.

Alimenta, quando ſunt decernenda filio naturali, id totum ab æqui Iudicis pendet arbitrio, qui neque rigidam, & ſolam naturæ indigentiam, nec etiam lautos, & nimis ſplendidos ſæculi mores reſpicere debet, deciſ.10 num.21. & 24.

Alimenta denegabant leges 12. tabular. filijs illegitimis, contra naturalem omnium animalium inſtitutum, deciſ.30. num 29.

Alimenta, dum præſtantur miſerationis cauſa, ex æquitate Canonica, non iuxta neceſſitatem victus tantum, ſed ſecundum ſtatus, dignitatem, & decentiam ſunt decernenda, deciſ.10. num.28.

Alimenta, annuæ præſtationes, & cæteri fructus, qui conſiderantur de per ſe, & principaliter, & ipſi conſtant ſortem, tunc etiam decurſi ante petitionem, & poſtulationem debentur, deciſ.1. num.11. rationem habes num.12.

Alimenta vxori ſi maritus præſtet, ea hoc inducitur coniectura ſolutionis dotis, deciſ.24. num.11.

Alimenta non tenetur maritus præſtare vxori, quæ dotem non ſoluit, deciſ.24. num.12.

in Alimentis decernendis mos, & conſuetudo potiſſimum penſari debet, deciſ.10. num.25.

Alimenta etiam in foro conſcientiæ præſtare tenetur nepos patruo egeno, deciſ. 194. num.37.

ab Alimentis ad dotem ſumpto argumento, patruus in ſubſidium tenetur dotare fratris filiam, deciſ.30. num.8.

Alimenta ſi petantur à patruo egeno nepoti Comiti, vel Marchioni, omninò ſunt ei decernenda, ne in opprobrium Comitatus, vel Marchionatus mendicare cogatur, deciſ.194. num.48.

ad Alimentorum menſuram regulari non debet dos conſtituenda filiæ naturali, ſi dignitas natalium conditio mulieris, & mos patriæ aliud epoſcant, deciſ.30. num 20.

Alimentorum legatum relictum alicui, quoad cum aliquo moratus fuerit, debetur etiam mortuo eo, cùm quo legatarius morari tenebatur, deciſ. 194. num.10.

ad Alimentorum menſuram, regulari debet dos quando conſtituenda eſt filiæ naturali, deciſ.10. num.19.

Alimenta, quando ſunt præſtanda, non attenditur, an quis aliquo exercitio poſſit ſibi victum quærere, & hoc propter fragilitatem humanæ potentiæ, deciſ.194. num.68.

Sed videndum eſt, an habeat tot in bonis, ex quibus decenter viuere poſſit, deciſ. 194. num.68.

Alimenta nepoti, quod non debeantur à patruo fuit deciſum Bononiæ, deciſ. 194 num.62.

Alimenta præſtare tenetur patruus nepoti egenti, & è contra, deciſ.194. num.4.

Vide infra in verbo Patruus.

in Alimentis præſtandis Iudex perpendere debet vota ſingulorum, in quibus æquitas, & charitas concurrit, deciſ.194. nu.84.

Alimenta a Nepote eius Patruo, & è conuerſo debentur ex diſpoſitione Iuris Canonici, deciſ. 194. num 31.

in Alimentorum materia illegitimus non differt à legitimò, deciſ.194. num.50.

Alimentorum materia eſt magis priuilegiata, & vrgentior, quàm cauſa dotis, deciſ. 194. num.54.

Alimenta præſtandi onus in linea collaterali non excedit primum gradum, deciſ.194. num. 1.

Alimentorum materia fauorabilis eſt, & ideo in ea eſt admittenda ampliatio, deciſ. 194. num.28.

in Alimentorum materia potius eſt admittenda ſuperfluitas, quàm quod quis debitis priuetur alimentis, etiam quod interpretatio contra ius fieret, deciſ. 194. num.49.

in Alimentorum quantitate taxanda, quid ſit conſiderandum, deciſ.194. num.70.

ob Alimentorum ſpecialem fauorem ſola triennalis præſtatio obligat ad eadem alimenta in futurum præſtanda, deciſ. 194. num.66.

Alimenta, quando quis alicui tenetur præſtare, non eſt curandum vnde bona prouenerunt, deciſ.194. num.67.

in Alimentorum materia etiam in foro ciuili, & in terris Imperij, Ius Canonicum ſeruandum eſt, deciſ.194. num 58.

Alimentorum loco ſuccedit dos, maximè in filijs naturalibus, deciſ. 30. num.6.

Alimenta præſtare tenetur clericus amitæ pauperi, non quidem ex eo, quod bona clericorum ſint pauperum, ſed ratione propinquitatis, & ſanguinis coniunctionis, deciſ. 194. num.33.

A M I C V S.

Amicus, qui eſt, non mutuat, ſed donat, deciſ. 69. num.33

Amiſſio non probatur ex diligentijs facta, niſi probetur, quod ſit facta in omnibus locis, in quibus illud poterat reperiri, deciſ.18. num.23.

Amiſſio Actorum eſt probanda cum non præſumatur, deciſ.18. num. 22.

de Amiſſione iuris quærendi, quando agitur, ſufficit probatio præſumpta, deciſ.309. num.14.

Ampliatio ea generalitate rationis admittitur etiam in odioſis, & exorbitantibus, deciſ.194 num.27.

Ampliationem, & conceſſionem nouam cenſetur facere confirmans actum nullum, deciſ.145. num.5.

A N I M A.

Animarum cura non poteſt dici, quod ſit tantum penes Curatum ſi indiſtinctè ab omnibus Eccleſiæ dignitatibus exerceatur abſque eius licentia, deciſ.219. num.7. 8. & 9.

Animarum cura exerceri debet per Vicarios perpetuos per Ordinarium deputandos, quando ea eſt annexa alicui Monaſterio, vel Dignitati, deciſ. 5. num.3. & vide num.4. & 8.

Animarum cura dicitur ſpectare ad Archipresbyterum, ſi ipſe ſolus faciat id, quod ſpectat ad illarum curam, deciſ.219. num.12.

Animarum cura vniuerſalis in Diœceſi Iſpaleñ ſpectat ad Archiepiſcopum cum parochiæ non ſint diſtinctæ, deciſ.128. num. 5.

Animæ ea opinio, quæ fauet, & eſt benignior, & obligationes ſubſtinet, præferenda eſt alijs, deciſ. 119. num.22.

Animarum cura, dicitur adeſſe tantum penes Archipresbyterum, licet adſint plures presbyteri, qui de eius ordine eum adiuuent, dec.219 num.10.

Animarum cura, ſi ſit diſmembranda ab aliqua Eccleſia Parochiali vocandi ſunt omnes Patroni, & Parochiani pro eorum conſenſu, alijs non ſubſtinetur, deciſ. 6. num.4.

Animarum cura reſidet quoad habitum penes monaſterium cui eſt facta vnio, & exercitium dicitur tantum translatum in Vicarium, deciſ.145. num.15.

Animarum curam exercentibus ius commune aſſiſtit ſuper perceptione decimarum, deciſ. 265. num.8.

Animarum cura, quando eſt diſmembranda ab Eccleſia curata, vt validè procedatur, requiritur conſenſus omnium Patronorum, & vocandi ſunt Parochiam, deciſ.67. num.4.

Animarum cura, vt diſmembretur ab Eccleſia curata, ob impedimentum accedendi ad dictam Eccleſiam, vel quid ſimile, debet eſſe perpetuum, deciſ.68. num. 8.

in Animæ iudicio debitum naturale, æquè, ac debitum naturale, & ciuile vires obtinet, deciſ. 62. num.3.

Anima teſtatoris, ſi defraudaretur aliqua ex parte ſpirituali auxilio enim expetito charitas plurimum lederetur, dec. 59. n. 11.

de Animæ ſalute moriens cenſetur magis cogitare, quàm viuens, deciſ. 81. num.6.

in Animæ ſuffragium, purgatorias pœnas patientis plurimum prodeſt, clericorum adſtantia, & frequentior *aſſiſtentia*, *deciſ.*59. num.32. & quare ibidem.

Animarum curam ſi habeat Monaſterium, ei tamquam Parocho debetur ius decimandi, deciſ. 75. num.2.

A N I M V S.

Animus contrahentium arguitur ex ſolito, & obſeruantia, licet id non expreſſerint, deciſ. 28. num.18.

Animus donatarij ex quibus reddatur dubius ad acceptandam donationem, deciſ.27. num.5.

Animus repetendi ſumma maiorem arguitur in eo, ſi repetijt minorem, deciſ.69. num.9.

Vide infra in verbo Donatio.

Animo nemo cenſetur amiſiſſe ciuilem poſſeſſionem, licet amiſerit actualem, deciſ.130. num.5.

Animus committentis cauſam ſuper iactationibus fluctuat circa titulum, quo poſſidet cum æſtimatione mentis, quod non ſit iuſtus, qui quidem timor vulnerat illius conſcientiam, & excitat ad perquirendum ſuper iuſtitia contractus antecedentis, deciſ. 94. num.19. & 20.

ex Animo malo, & odio præſumitur teſtator motus contra aliquem, vt ei non locaretur aliqua domus, etiam pro maiori penſione, eius, de qua reperitur, deciſ.104. num.22.

ab Animo poſſidentis iudex potens eſt euellere poſſeſſionem ciuilem, & naturali eum priuare, deciſ.78. num.3. & deciſ.79. num.1.

Animo non retinetur amplius poſſeſſio ciuilis per ſilentium decennale, deciſ. 72. num.1.

Animus repetendi pecunias datas alicui ex quibus arguatur, deciſ.69. num.9.

Animi qualitas, aliter quam per actus exteriores probari non poteſt, deciſ.298. num.9.

Animus relinquentis colligitur, ex quantitate rei relictæ, deciſ.59. num.8.

ANNI-

ANNIVERSARIA.

Anniuerſaria ex peculiari quadam ratione, habent maius priuilegium, & annexionem cum Choro, quàm diſtributiones quotidianæ, deciſ.59. num.6. & 41.
ſuper Anniuerſariorum diuiſione Capitulum poteſt noua ſtatuta conficere, dummodo d. ſtatuta non ſint contraria obſeruantiæ Eccleſiæ, aut voluntati defunctorum, deciſ. 32. num. 11.
Anniuerſaria debent pro rata diſtribui Clericis intereſſentibus, deciſ.59. num.43.
Anniuerſariorum ſtipendia, continentur appellatione diſtributionum, & eodem iure regulantur, & terminantur, deciſ.59. num.4.
in Anniuerſariorum diſtributione Canonici maiorem portionem obtinere debent, quàm beneficiati, deciſ. 32. num. 14.
Anniuerſariorum ſtipendia ratione perſonalis operæ, & miniſterij in celebrandis diuinis, officij præſtiti conferuntur, prout etiam quotidianæ diſtributiones, deciſ.59. num.5.
in Anniuerſariorum diuiſione facienda inter Canonicos, & Beneficiatos, ſeu alios Clericos, qui interſunt diuinis officijs, ſeruanda eſt conſuetudo Eccleſiæ, deciſ.32. num.6.
Anniuerſarijs, quando à teſtatore nulla conditio præſcripta ſuit, tunc recurrendum eſt ad conſuetudinem, deciſ.32. num.13.
Anniuerſariorum ſtipendia propriè non veniunt nomine diſtributionum quotidianarum, deciſ.59 num.3.
pro Anniuerſarijs celebrandis, ſi defunctus reliquerit certam portionem aliquibus Canonicis, aut Beneficiatis, cenſetur fuiſſe cuique illorum particulariter legata portio, ita vt neque inter eos ſit dare ius accreſcendi propter deficientiam aliorum, deciſ 32. num.12.
ad Anniuerſaria celebranda Beneficiati regulariter admittuntur cum Canonicis, deciſ. 59. num.1.
Anniuerſariorum adminiſtratores ſunt Canonici priuatiuè quo ad Beneficiatos, deciſ.59. num.39.
in Anniuerſariorum materia plurimum attenditur conſuetudo, deciſ.59. num.29.
Anniuerſaria non percipiet diſpenſatus à Papa, vt abſens poſſit exigere diſtributiones quotidianas, cum illa propriè debita his tantum ſint, qui pro redemptione animarum fuſis precibus diuinam opem implorant, deciſ.59 num.7.

ANNVS.

poſt Annos decem non datur continuatio ciuilis poſſeſſionis, ſed requiritur actualis poſſeſſio, deciſ.12. num.11.
Anno regulariter remanet eneruata virtus executorialium, deciſ.1 num.18.
Annos nonaginta, ſi inſtrumentum excedat, videtur antiquum, cum non multum diſtet à termino annorum centum, deciſ.10. num. 10. 11. & 12.
intra Annum poteſt produci quandocunque citatio prima emanata vigore commiſſionis, deciſ.7. num.2.
ad Annos decem ſi ſit facta locatio, dicitur facta ad longum, & magnum tempus, deciſ.125. num.1.
vltra Annos centum quia non præſumitur viuere, deciſ.128. num.11.
Anni triginta requiruntur ad præſcribendum ea, quæ ſunt magni præiudicij, deciſ.131. num.12.
Annui reddirus Eccleſiaſtici, quando diſtrahuntur, requiritur beneplacitum Apoſtolicum, deciſ 3. num.30.
Antecedente deſtructo, corruit id, quod ex eo ſequitur, deciſ.265. num.11.

ANTECESSOR.

contra Anteceſſorem probationes, & alia acta iudiciaria, facta probant etiam contra ſucceſſorem, deciſ.12. num.4.
cum Anteceſſore geſta, non nocent ſucceſſori in re, quando ſuccedit ex propria perſona, deciſ.125. num.10.
Anteceſſores, ſi expreſſè non poſſunt præiudicare ſucceſſoribus, id nec etiam poterunt facere per pactum iuratum cum ſtipulatione Notarij vallatum, deciſ.262. num.21.
Anteceſſoris pacifica poſſeſſio triennalis, quando iuuet etiam ſucceſſorem, dec.51. num 13.
Anteceſſoris poſſeſſio ſuffragatur ſucceſſori in dignitate ad effectum manutentionis, deciſ.49. num.8.

ANTIANITAS.

Antianitas in Religione Hieroſolymitana quando incipiat currere, deciſ.25. num.1.
Antianitas Equiti Hieroſolymitano currit à die ſolutionis paſſagij, & quando à d. die non currat, vide num.11. deciſ.25. num.7.
Antianitas numeranda eſt, & currit in Religione Hieroſolymitana, à die ſolutionis, & non à tempore factarum probationum, deciſ.19. num.4.
Antianitas de Iure communi regulariter currit à die antiquioris ingreſſus, deciſ.19. num.12.
Antianitas in Religione Hieroſolymitana incipit currere à die ſolutionis paſſagij, etiamſi ante factas probationes fuerit illud ſolutum, & num.4. & 5. deciſ.73. num.1. 4. & 5.
Antianitas in Religione Hieroſolymitana incipit currere à die ſolutionis paſſagij, etiamſi quis admittatur ex nouis probationibus, deciſ.73. num.12.
Antianitas in Religione Hieroſolymitana incipit currere à die ſoluti paſſagij, deciſ.167. num.7.
Antianitas currere incipit à die quo quis admitti debuiſſet, atque per eum minimè ſtetit, quin admitteretur, deciſ. 19. num. 9.
Antianitas currit Hieroſolymitano à die ſolutionis pecuniarum communi Theſauro, deciſ.19. num.1.
Antianitatis ſola prærogatiua Equiti Hieroſolymitano non eſt ſufficiens ad effectum ſmutitionis, ſed etiam oppoſitio cum petitione requiritur, deciſ.103. num.16.

ANTIQVITAS.

Antiquitate ſtante, probant enunciatiuè, deciſ.32, num.16.
Antiquius dicitur, quod tempore præcedit, deciſ.25. num.25.
Antiqua dicitur ſententia, ſi ſit lata ante triginta annos, deciſ.1. num.1.
Antiquum quando videatur inſtrumentum, licet non attingat metam centum annorum, deciſ.10. num.11.
Antiquum videtur inſtrumentum ſi attingat metam centum annorum, cum non multum diſtet à termino centum annorum, deciſ 10. num.10. 11. & 12.
Antiquum ab omnibus reputatur tempus centum annorum in materia probationis orientis ex publicis inſtrumentis, deciſ.10. num 4.
Apoca priuata, ſi non ſit trino teſte munita, videtur militare contra eum ſuſpitio antidatæ, fallit num.7. deciſ 24. num.6.
Apoſtolorum conſuetudo erat, vnicuique Ciuitati eum creandi in Epiſcopum, quem illic ad prædicandum mittebant, dec.251. num. 14.

APPELLATIO.

Appellationem ſemel concedit in quocunque poſſeſſorio ſtatutum Bononienſ ſub rub. de appellat. §. præterea, deciſ. 84. numer. 3.
Appellationi deferens ſtatutum, an ſit Ordinatorium, deciſ.84. numer. 13.
Appellationis cauſa ſi ſit commiſſa cum clauſula ſine præiudicio legitimæ executionis &c. licet operetur, quod Iudex à quo ad executionem ſuæ ſententiæ procedere poſſit, deciſ. 132. numer. 2.
Non tamen impedit quin Iudex ad quem, poſtea detecta iniuſtitia, & nullitate ſententiæ, ad illius executionis reuocationem deuenire valeat, etiam per viam manutentionis, Ibidem num 9.
Appellatio nec de Iure Ciuili datur in Iudicio ſummariſſimo manutentionis, deciſ 84. num.1.
Appellatio interpoſita contra ſententiam ſi non appareat propoſita coram Iudice, & nec petita, vel admiſſa in tempore, tunc non ſuſpenditur effectus d. ſententiæ, & tranſit in iudicatum, deciſ.86. num.1.
Appellari debet a decreto, aliàs tranſit in rem iudicatam, deciſ.12. num.6.
Appellatio ſi non interponatur a ſententia, pars cenſetur illi acquieſcere, deciſ.24 num 13.
Appellationis cauſa, quando infra annum, & ex cauſa infra biennium non fuerit proſecuta, ſententia, tranſit in iudicatum, deciſ.233. num.2.
Appellans, ſi intra terminum iuris non redijt pro Apoſtolis, nec cauſa reperitur commiſſa infra d. terminum, ſententia tranſit in iudicatum, deciſ.233. num.1.
Appellatio in vim clauſulæ, omni meliori modo, eſt interpretanda eo modo, quo magis, & melius appellanti expedit, deciſ.211. num.10.
Appellationis ſpecificæ vim habet forma Commiſſionis obtentæ a Principe, deciſ 211. num 13.
Appellatio interpoſita ab omnibus grauaminibus, ſub eis & liquidatio expenſarum comprehendi poteſt, deciſ.211. num.12.
Appellationis cauſa, quando non fuit proſecuta, tunc res iudicata venit omninò exequenda, non ſecus, ac ſi à principio non fuiſſet appellatum, deciſ. 233. num.5.
Appellatio de Iure ſemper datur ad vtrumque effectum, ſcilicet deuolutiuum, & ſuſpenſiuum, deciſ.260. num.13.
Appellatio datur à pronuntia de habendo poſitiones pro confeſſatis, deciſ.251. num.29.
Appellatio datur à repoſitione decreti facti, quod poſitiones haberentur pro confeſſatis, deciſ.251. num.28.
Appellatio datur in poſſeſſorio ſtante miatuta. deciſ. 187. nu.19.
Appellatio in mero poſſeſſorio denegatur, & executio illius vigore retardanda non venit, deciſ.78. num.14.
Appellari debet ab vlteriori proceſſu, quando Iudex allegatur ſuſpectus, deciſ.7. num.5.
ob Appellationem non interpoſitam ſententia tranſit in iudicatum, deciſ.240. num.7.
Appellatione, *conſanguineorum*, ex parte patris, veniunt tantum agnati, deciſ. 102. num.5.
Appellatio, *conſanguineorum*, ex parte patris, magis latè patet, quàm ea linea patris contrarium, deciſ.102. num.8. & 9.
Appellatione *conſanguineorum* veniunt omnes cognati, deciſ.102, num. 2.
Appellatione *conſanguineorum* in ſtatutis attento communi vſu

loquen-

loquendi, veniunt etiam cognati, quod non procedit, quando non ſimpliciter eſt prolatum, ſed cum qualitate ea parte patris, deciſ.102. num.3. & 4.
Appellatione, *conſanguineorum* ea parte patris, quod veniant cognati, hoc eſt impoſſibile, deciſ.102 num.7.
Appellatione, *decimarum*, regulariter veniunt ſpirituales, & non temporales, deciſ.128 num.8.
Appellatione, *Fratrum e iuuius religionis*, comprehenduntur omnes, qui in dicta religione profeſſionem emittunt, decil.12 num.6
Appellatione, *illorum de domo, & familia*, intelliguntur de maſculis, deciſ.33.num.7.
Appellatione *linea* veniunt omnes deſcendentes. deciſ.97. num 8.
Appellatione, *pecunia*, ſecundum communem vſum loquendi, venit tantum pecunia numerata, deciſ.239. num.5.
Appellatio, *presbyteri*, pernecesse non infert ad qualitatem ſacerdotalem, deciſ.14. num.1.
Appellatione, *presbyteri*, veniunt de proprietate ſermonis ſeniores, non autem ſacerdotes. deciſ.14. num.3.
Appellatione, *proximiorum*, veniunt fœminæ, & ſi in deficientibus maſculis admittantur ad fideicommiſſum, deciſ.126. num.2. ſed intellige, vt num.3.
Appellatione Sacerdotum, qui non veniant, deciſ.50. num.22.
Appellatione ſucceſſorum in materia tranſitoria ad quoſcumque hæredes veniunt etiam hæredes extranei, deciſ.72. num.2.
Appellatio inſtrumenti quando eſt de manu eiuſdem Notarij, non eſt neceſſe illius approbatio, decil.260. num.17.

A P P R O B A T I O.

Approbatio, & confeſſio contra confitentem, & approbantem plenè probat, decil.36. num.4.
Approbatio, nec acceptatio præſumitur, ſi aliquid fuit factum metu cenſurarum, deciſ.91. num 5.
Approbatio eius non poteſt dari, ſi id nunquam fuit, decil.25. num.10.
Approbationis præſumptio oritur ex præſtatione diuturna, & vniformiter facta, deciſ.57. num.1. amplia num.2. & 2.
Approbare poteſt minor, maior factus contractum à ſe nulliter celebratum, deciſ.82 num.2.
Approbatione, vel reprobatione contractus ſunt indiuidui, deciſ.60. num.14.
Approbatum, quando aliquid eſt, tamquam ritè factum, poſtea non poteſt impugnari, deciſ.223. num.9.
Approbata, quando eſt ſemel perſona non poteſt amplius improbari, deciſ.43. num.2. quod procedit non ſolum, quoad approbantem, ſed etiam, quo ad habentem cauſa ab eo, ibid. num.3.

A R B I T R I V M.

Arbitrium pro ſanandis nullitatibus non intrat, quando ſunt claræ, & indubitatæ, deciſ.12. num 20.
Arbitrium eſt ſubſidiarium, quando Iudex indiget iudicio peritorum, deciſ.52. num.5.
Arbitrium, quando in reſcriptis datur, debent intelligi ſecundum ius, deciſ.32. num.8.
Arbitrium intrare ſolet ad effectum retardandi vlteriorem executionem, ſub prætextu nullitatis dictæ executionis, deciſ. 21. num.1.
Arbitrium Iudicis, vt aliquantulum informetur ſufficit, quando timetur de fuga, deciſ.4 num.8.
Arbitrium pro ſanatione examinis conceſſum nunquam intrat ceſſantibus interrogatorijs, deciſ.18. num.9.
Arbitrium, quando adhibeat Ruta ad ſanandum examen teſtium nullum, deciſ.12. num.6.
In Arbitrij cuiuſuis conceſſione, quamuis liberi, & pleni ſemper cenſetur exceptus dolus illius, cui dicitur dictum arbitrium conceſſum, deciſ.239. num. 19.
Arbitrium pro ſanatione examinis teſtium nullo modo intrare poteſt, quando deficiunt omnia ſubſtantialia, deciſ. 12. numer. 4
Arbitrium intelligitur datum prout de Iure, deciſ. 250. num.1.
Arbitrium valde minuit de rigore iuris, & operatur, vt relicto vtroque extremo rigoroſo ſeruetur æquitas, deciſ. 250. nu.2.
Arbitrium, vt amplectatur multum venit attendendum, ne gratia Papæ ſit omninò ſuperflua, & ad nihilum deſeruiat, deciſ.167. num.11.
in Arbitrio alicuius id, quod potius non eſt adimplendum venit, deciſ.262. num.2.
Arbitrio emphyteutæ eſſe non debet præiudicare Domino directo, deciſ.40. num.16.
Arbiter etiam habet poteſtatem citandi verbo, deciſ.295 nu.29.
Arbitrium operari poteſt, vt ſuperſedeatur in vlteriori executione, quando Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſit, decil.283. numer.2.
Arbitrium regulari debet à Iure, deciſ. 289. num.3.
Arbitrium datur ad executionem ſuperſedendam, non ad retractandam iam factam, deciſ.264. num.9.
Arbitrium non intrat poſt executionem factam, deciſ. 265. num.1.
Arbitrium regulatur à Iure, deciſ.264. num.1.

A R C H I V I V M.

In Archiuijs ſi ſint conſeruati libri, & teneri per miniſtros legales, eis ſtandum eſt, deciſ.234. num 5.
Archiuij fomento non egent ſcripturæ, ſi habeant publicam formam, & legalem, & ſint extractæ à Notario rogato, vel eius ſucceſſore, deciſ. 234. num.12.
in Archiuio ſuo, ſi quis habeat ſcripturas contrarias earum rerum, quas poſſidet, præſumitur in ea mala fides, deciſ.3. numer. 27.
Archiuij fomento, nec ſubiacent ſolemnitati iuris in extractione illarum ſcripturarum, quæ habent formam publicam, & legalem, & ſunt extractæ à Notario rogato, vel eius ſucceſſore, deciſ. 192 num.17.
Archiuium priuatum Monaſterij non ſolet dare robur ſcripturis in præiudicium non ſubditorum Monaſterio, deciſ.192. nu.15.

A R C H I P R E S B Y T E R.

Archipresbyter abſque alia ſpeciali approbatione, & licentia habet facultatem adminiſtrandi Sacramenta, deciſ. 216. numer. 11.
ad Archipresbyterum dicitur ſpectare cura animarum, ſi ipſe ſolus faciat id, quod ſpectat ad illarum curam, deciſ 219. numer. 12.
Archipresbyteratus poteſt eſſe ruralis, & ſine Collegio, deciſ.143 num.13.

A R G V M E N T V M.

Argumentum non tenet à feudo ad emphyteuſim, deciſ.40. numer. 22.
Argumentum valet à re litteraria ad militiam, deciſ. 69. nu.94.
Argumentum ab euitanda ſuperfluitate eſt valde leue, deciſ.249. numer. 10.
Argumentum à ratione legis ceſſante ductum, fieri poteſt, deciſ.142. num.21.
Argumentum à communiter accidentibus eſt in iure validum, deciſ.142. numer.7.
Argumentum à perpetuitate deſumptum, quando euitetur, deciſ.249. num 13.
Argumentum ab euitanda ſuperfluitate validum eſt, deciſ.249. numer. 48.
Argumentum præcipuum dilectionis eſt donatio, deciſ. 69. numer. 32.
pro Arguenda donatione multum influit conſuetudo, & mos alicuius largiendi, ac ſumptuosè erogandi, deciſ. 29. numer. 29.
Argui poteſt à labore ad mercedem, deciſ 59. num.42.
Argui poteſt ab oppoſitis, deciſ.102. num 6.

A R T I C V L V S.

Articuli in iudicio ſummario deſeruire poſſunt loco monitorij, & petitioni, deciſ.78. num.7.
Articuli non ſolent dari, niſi cum magna, & matura conſideratione, deciſ.115. num.2.
Articulorum releuantia etiam data non conceditur remiſſoria in iudicijs poſſeſſorijs. niſi cum clauſula, ſine præiudicio retardationis, &c. deciſ.242. num40
Articuli qui poſt dedicita teſtificata non admittantur, deciſ.41. numer. 18.
Articuli ſunt reijciendi, quando ſunt impertinentes, *ſiue irreleuantes*, deciſ.176. num.8.
Articulus, quando eſt iuris, & pendet à iudicio, tunc Iudex ex ſua peritia, & ex diſpoſitione, iuris depromit expeditionem cauſæ non ex teſtium opinione, vel credulitate, deciſ.252. num.5.
Articuli quando ſunt releuantes ex ſola præſumptione calumniæ non denegatur remiſſoria, deciſ.41. num.39.
Sed hoc intellige, quando cum ipſa releuantia, datur etiam aliquis fumus, deciſ.41. num.40.
Articuli quando ſunt impertinentes ad cauſam, de qua agitur, non eſt habenda ratio, deciſ.215. num.10.
Articuli quando non ſunt releuantes remiſſoria denegatur, deciſ.31. num.1.
ſuper Articulis eiſdem vel contrario directis non datur remiſſoria poſt dedicita teſtificata, deciſ.41. num.1. 2. 3. 10. & 25.

A S C E N D E N S.

Aſcendentibus, & deſcendentibus deficientibus hæreditas defuncti ab inteſtato ad proximiores agnatos deſertur, deciſ.58. numer. 2.
Aſcendentium hæreditas etiam non adita tranſmittitur, deciſ.106. num 3.

A S S E C V R A T I O.

pro Aſſecuratione rei præmium, quod ſoluitur nunquam augetur, aut diminuitur, ſi res aſſecurata creſcat, vel decreſcat, deciſ. 47. num.5.
Aſſecurationis contractus materia eſt ſolum illud, quod à principio in riſico ponitur, deciſ.47. num. 6.
Aſſecurationis ſubſtantiale requiſitum, quidnam ſit, deciſ. 47. numer. 1.
in Aſſecurationum materia plurimum attendi debent diſpoſitiones mercatorum, deciſ.47. num.2.
Aſſecuratio dotis facta à marito, cum clauſula, ex nunc prout
ex

ex tunc, operatur tranſlationem poſſeſſionis vſque de d. tempore tranſlationis, dec. 114 nu 5.

in Aſſecurationum materia tempus contractus attenditur, dec. 47. num. 2.

A S S E R T I O.

Aſſertiones Ordinariorum factæ in viſitationibus, plurimi ſunt momenti, dec 50. num. 6.

Aſſertio enonciatina Papæ probat qualitatem Iuriſpatronatus, ſtante effectuatione, & longiſſimi temporis obſeruantia, dec. 29. num. 19.

Aſſertioni alienantium non ſtatur, quod res Eccleſiaſticæ ſint ſolitæ alienari, dec. 36. num. 9.

Aſſertioni teſtatoris hæres grauatus tenetur ſtare, & num. 5. deciſ. 164. num. 4.

Aſſertioni Vicarij non ſtatur, ſi agatur de præiudicio tertij, deciſ. 68. num. 6.

Aſſertioni partium non ſtatur, neque executorum circa vtilitatem requiſitam in alienationibus bonorum Eccleſiæ, dec. 94. num. 44.

Vide infra in verbo Vtilitas.

per Aſſertionem mandatarij non probatur mandatum, ſed aliunde debet probari, dec. 69. nu. 12.

Aſſignatio, quando fuit temporalis, deficiente cauſa propter quam fuit facta, reſoluitur dicta aſſignatio, dec. 261. nu. 10

Aſſociatio, vt obſcuret non ſufficiunt leuiores probationes, dec. 165. num 37.

ſuper *Attentatis* fruſtra contenditur, dum non adeſt lis, dec. 79 num. 10.

Attentata non poſſunt dici geſta in executionem ſententiæ, ſi ab ea prohibita erat appellatio, dec. 84. nu. 2.

Attentare dicitur, qui lite pendente alienat, dec 79. nu. 5.

ex Attentione colligi non poteſt aliqua poſſeſſio, deciſ. 290. num. 8.

A T T E S T A T I O.

Atteſtationibus de recenti ſtandum non eſt, dec. 226. nu. 8.

Atteſtationi eius, circa aliquod factum, quod ei non fuit commiſſum, non ſtatur, dec 218. nu. 19.

Atteſtationum publicatio non ſufficit, niſi etiam didicita ſint teſtificata, & deſcriptio atteſtationum parti facta fuerit, deciſ. 41 num. 9.

Atteſtationi Notarij de actu præterito non creditur, deciſ. 218. num. 20.

ex Atteſtatione eius, cui fuit commiſſa executio litterarum probari poteſt idoneitas alicuius ad aliquod beneficium, dec. 236. num. 12.

Atteſtationi noncij quando ſtetur, & quando non, dec. 218 nu. 18.

Atteſtationi primæ alicuius ſtatur maximè ſi ſit iuramento firmata, dec. 87. num. 11.

Atteſtationibus factis à parte aduerſaria ſtandum non eſt, dec. 82. num. 15.

Atteſtatione aliqua, ſi quis vſus fuerit contra eum probat, dec. 42. num. 8.

Atteſtationes quando non ſint attendendæ, dec. 303. nu. 19.

Atteſtatio magis veriſimilis eſt attendenda, dec. 89. nu. 12.

Atteſtationi Epiſcopi in ſui præiudicium creditur, deciſ. 152. num. 6.

A V C T O R I T A S.

Auctoritas patronorum ad præſentandum expirat, ſi intra quadrimeſtre non præſentauerint, deciſ 221. nu. 5.

Auctoritate ad ſui fauorem aliquod factum nemo valet, deciſ. 244. num. 6.

Audientia, vt non denegetur, ſufficit ſola poſſibilitas intereſſe etiam apparenter, dec. 176. nu. 10.

Auditor Cameræ eſt executor litterarum Apoſtolicarum, dec. 166. num 1.

ex *Auaritia*, & odij cauſa ſolent reprobari ſtatuta, ſi pœnæ contrauenientium cedere debeot in commodum ſtatuentium, deciſ. 107. num. 14.

A V G V M E N T V M.

Augmentum dotis factum Eccleſiæ, non eſt dotatio, qui enim anget dotem dicitur benefactor, & non dotator, deciſ. 29. num. 30.

Augmentum dotis, quando eſt promiſſum à muliere poſt matrimonium iam contractum, tunc in eius obligatione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, dec. 241 num. 3.

Augmentum cultus diuini magis præponderat, quàm ratio præiudicij, quod aliquibus poteſt deferri circa diminutionem honoris, ſeu decoris, dec. 258. num. 23.

Auxilium etiam præſtare dicitur mutuans, dec. 69. nu. 44.

A V V S.

Auo ex obligatione iuris incumbit onus aſſignandi dotem deſcendenti nepti etiam ſpuriæ, dec. 30. nu. 9.

Quod procedit tàm in auo paterno, quàm materno. Et tàm ſi matrimonium in ſæculo contrahere velit, quàm ſi per ingreſſum Monaſterij ſpiritualiter nubat, num. 11. Atque cum iſta obligatione eius bona ad quoſcumque tranſeunt, deciſ. 30. num. 10.

Auus maternus, ſi velit penes eum educare neptes, & habitat cum filia, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, & vitricus per obitum d. puellarum ex perſona vxoris conſequuturus eſt legitimam, & ideo non ceſſat ſuſpicio captandæ mortis illarum, deciſ. 95. num. 2.

Auus maternus habet de iure intentionem fundatam ſuper educatione neptum etiamſi illarum mater ad ſecunda vota tranſiuerit, dec. 95. nu. 1.

B

B A P T I S M V S.

Baptiſmatis ſacro fonte, ſi filius alicuius viri nobilis, & diuitis ſit ablutus ſine pompa, & ſolemnitate, non præſumitur eius filius legitimus, dec. 58. nu. 25.

B A S I L I C A.

Baſilicam S. MARIÆ Maioris de Vrbe ſanctiſſima Deipara ſibi cælitus delegit, & niuis ambitu æſtiuos ardores delineauit, deciſ. 59. num. 35.

B E N E F I C I A T V S.

Beneficiati obitus in poſſeſſione beneficij non poteſt dubitari, ſi ambo litigantes veniant ex eadem vacatione, deciſ 236 n 2.

Beneficiatis iura commune reſiſtit, ne habeant iuriſdictionem in condendis ſtatutis &c ſuper rebus Eccleſiæ, & in hoc fauet Capitulo, ne biceps corpus, & ſic monſtrum gignatur, dec. 76. num. 20.

Beneficiati, cum non faciant Collegium, non poſſunt ſe collegialiter congregare, deciſ. 112. nu. 1. & 10.

Beneficiati, & Clerici non ſunt de Capitulo, nec ſub Capituli appellatione comprehenduntur, deciſ. 76. nu. 4.

Beneficiaria, ſine licentia ſuperioris non eſt permiſſum facere congregationes, deciſ. 76. nu. 23.

Beneficiati, cum ſint ſerui Eccleſiæ penes ipſos obſequendi potiùs neceſſitas, quàm imperandi manet auctoritas, & poteſtas iuriſdictionis, dec. 76. num. 9.

Beneficiati, ſi conſiderantur vti ſinguli, Collegium non conſtituunt, ſed ſubſunt Capitulo, dec. 76. num. 22.

Beneficiati reputantur tanquam ipſius Eccleſiæ ſerui, dec. 76. n 8.

Beneficiati, vt poſſint ſe congregare, quidnam ſit neceſſe, dec. 112. num. 5.

Beneficiati, ſi ſe congregant, præuia tamen licentia Ordinarij, id debent facere, cum aſſiſtentia alicuius perſonæ a d. Ordinario deputandæ, vt ipſe ſcire poſſit quid tractent, ne contingat ipſos diſponere, vel tractare de his, quæ ad ipſos non pertinent, deciſ. 112. nu. 8.

Beneficiati, cum nullatenus faciant Collegium, non poſſunt ſe congregare ſine licentia Ordinarij, dec. 112. nu. 7.

Beneficiati non faciunt, neque Vniuerſitatem, neque Collegium, dec. 112. num 12.

Beneficiati ſubſunt Capitulo, dec. 312. num 13.

Beneficiatus renuncians beneficio non amouetur ab eo poſſeſſio diſtributionum præteritarum, & ſolùm illa non ſuffragatur quoad futuras, dec. 308 nu. 3.

Beneficiatorum menſa nunquam deficit, & eam repræſentant beneficiati qui ſucceſſiuè adſunt, dec. 3. nu. 66.

Beneficiatus clericus eſt prohibitus donare filio illegitimo ſtante Conſtitut. Pij V. contra illegitimos, dec. 114. nu. 12.

Beneficiati licet renunciauerint beneficium, non propterea cenſentur renunciaſſe ratæ diſtributionum ſibi debitæ pro tempore, quo interfuerunt in Choro, dec. 308. num. 2.

Beneficiati non faciunt Collegium, dec. 308. nu. 7

Beneficiatis non cenſetur etiam relictum, ſi aliquid legatum ſit Capitulo, cum eius appellatione non veniant beneficiati, deciſ. 59. no. 37. & 38.

Beneficiati ſi ſint in quaſi poſſeſſione percipiendi diſtributiones quotidianas, poſſunt illas petere per viam manutentionis, non obſtante quod reſignauerint portiones, dec 308. nu. 4.

Beneficiati regulariter admittuntur cum Canonicis ad anniuerſaria, dec. 59. num. 1.

Beneficiatorum Ordo S. MARIÆ Maioris de Vrbe, inſtitutus fuit cum priuilegijs ad inſtar beneficiatorum Baſilicæ Lateranenſis, deciſ. 59. num. 29.

Beneficiati proportionabiliter participant de quotidianis diſtributionibus, quę Choro intereſſētibus diuidūtur, dec. 59. n 2

Beneficiati clerici, licet adſint plures in eadem Eccleſia, non tamen per hoc dicuntur conſtituere Collegium, ſeu facere Capitulum, dec. 112. num. 2.

In Beneficialibus attenditur ſtatus nouus, & non antiquus, deciſ. 5. num. 10.

in Beneficiali materia datur multiplicatio titulorum, dec. 29. num. 31.

in Beneficialibus poſſeſſio acquiritur Eccleſiæ, ſeu ipſis beneficijs, & ſic ſucceſſores poſſunt petere manutentionem nomine ipſorum beneficiorum, dec. 308. num. 6.

B E N E F I C I V M.

Beneficij affectio ex appoſitione manus Papæ, validitas ex qua pendeat, dec. 237. num. 2.

Beneficij affectio ex appoſitione manus Papæ in ſubrogatione gratioſa habente vim collationis qualiter ſit probanda, dec. 237. num. 1.

Beneficium per appoſitionem manus Papæ remanet affectum, & per iſtam affectionem impedita remanet facultas illud conferendi, deciſ. 311. num. 1. & 25.
Beneficium ſemel affectum, ſemper remanet affectum, deciſ. 225. num. 14.
Beneficium per appoſitionem manus Papæ, adeò remanet affectum, vt de illo, niſi ipſe Papa poteſt diſponere, amplia n. 15. deciſ. 250. num. 14. & 15.
Beneficium affectum, ſi erat manuale per mortem prouiſi, redit ad ſuum primæuum ſtatum manualitatis, vide deciſ. 51. num. 15 & 16.
in Beneficio aliquo affectio, vt inducatur, ſola appoſitio manus Papæ ſufficiens eſt, deciſ. 51. num. 8.
Beneficij collatio facta excommunicato eſt nulla, & quamuis is ſit abſolutus, noua indiget collatione, & titulo: vel ſaltem diſpenſatione, quippe cum non intrauerit per oſtium in ouile, & ſic tanquam fur, deciſ. 83. num. 16. & 17.
Beneficij collatio facta auctoritate Papæ in vim præcedentis reſeruationis non ſubſiſtetur, ſi in litteris non fuerit facta mentio vnionis, quæ adhuc pendebat de tempore quo fuit facta collatio, deciſ. 86. num. 9. & 10.
Beneficium nemo poteſt ſibi conferre, deciſ. 29. num. 21.
Beneficij collatio, non poteſt dici, quod fuerit effectuata, ſi ſuper ea litigetur. deciſ. 226. num. 40.
in Beneficij collatione ſemper ſunt præferendi hi, ex quorum bonis ſunt fundata beneficia, deciſ. 212. num. 15.
in Beneficiorum collatione attendenda eſt conſuetudo, dec. 232. num. 17.
circa Beneficiorum collationem non eſt præſumendum, quod Papa voluerit præiudicare collatoribus Ordinarijs, deciſ. 237. num. 8.
in Beneficiorum collatione obſeruantia plurimum attenditur, deciſ. 71. num. 12.
Beneficiorum collationes quæ non fuerunt effectuatæ, non faciunt aliquod ius, dec 71. num. 18.
in Beneficij conferendi quaſi poſſeſſione, vt quis dicatur conſtitutus, requiritur vt is, cui eſt facta collatio beneficij illius poſſeſſionem adipiſcatur, dec. 86. num. 6.
de Beneficio alicui indigno, ſi fuerit mandatum, vt prouideretur, poterunt inferiores collatores, ad quos ſpectat collatio de eodem beneficio prouidere, ſicut ſi mandatum fuiſſet, prouideri ſub certa conditione, quæ deficeret, deciſ. 255. nu. 15.
Secus verò ſi mandata fuiſſet prouiſio pro perſona, cui non poteſt ſine diſpenſatione prouideri, deciſ. 255. num. 16. & 17.
Beneficium, vt dicatur impletum ex perſona eius, cui fuit facta collatio, dum tractatur de ſolo illius fine, tunc ille actus collationis cenſetur eſſe abſolutus neque ad ſui perfectionem requirit traditionem poſſeſſionis, deciſ. 86. nu 7.
Beneficium de iure non præſumitur curatum, & ſic quod cura careat, deciſ. 99. num. 20.
in Beneficij diſmembratione requiruntur omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in alienationibus rerum Eccleſiæ, deciſ. 6. num. 2.
in Beneficij diſmembratione, quando dicatur concurrere defectus cauſæ, & ſolemnitatum, dec. 3. nu. 6.
in Beneficij diſmembratione copulatiuè requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, cum ea dicatur alienatio, deciſ. 6. num. 1.
Beneficiorum diuerſitas præſumitur ex diuerſitate poſſeſſorum, decis. 50. num. 5.
Beneficij dos, quando eſt ſuper cenſibus, data, quod illi redimantur, precium eorum eſt inueſtiendum in alijs cenſibus vel inſtabilibus, ad hoc vt ipſa dos perpetuetur, deciſ. 285. num. 21.
Beneficia Eccleſiæ Collegiatæ præſumuntur dotata ex bonis ipſius Eccleſiæ, dec. 226. num. 11.
Beneficia præſumuntur dotata de bonis ipſius Eccleſiæ, deciſ. 226. num 6.
Beneficiorum dotes poſſunt conſtitui ſuper cenſibus, dec. 283. num. 14.
Et hoc multo magis procedit, quando partim eſt ſuper bonis immobilibus, & partim ſuper cenſibus, ibid. nu. 15.
Beneficium poſtquam fuit obtentum ſi in excommunicationem incurrerit, ſublato impedimento excommunicationis reuiuiſcit titulus beneficij per excommunicationem ligatus, non extinctus, ac mediante abſolutione in integrum reſtituitur, quaſi poſtliminio reuerſus, & ipſo iure recuperatur, dec. 83. num. 20. & 21.
Beneficium ſi ſit obtentum poſt incurſam excommunicationem, hoc caſu, ſi obtinens fuerit abſolutus ab excommunicatione, non cenſetur abſolutus à priuatione beneficij, deciſ. 83. num. 15.
Beneficijs obtentis excommunicatus regulariter non priuatur, deciſ. 83. num. 3.
Beneficij extinctio operatur nedum quoad ſubſtantiam, & eſſentiam beneficij, ſed etiam quoad formam, & titulum, deciſ. 140. num. 5.
Beneficij fundatoris voluntas defraudaretur ſi bona de ſuo patrimonio aſſignata ſuis oriundis, & naturalibus ad extraneos tranſmitterentur, deciſ 232. num. 12.
Beneficij fundator poteſt apponere eam legem, vt beneficium conferatur certo generi perſonarum, vel oriundis ex certo loco, Regno, Communitate &c. & non alienigenis, deciſ. 232. num. 6.
Et hoc tàm de iure Diuino, quàm iure Canonico, num. 8. & de iure Ciuili, num. 9. dec. 232. num. 7. & 9.
in Beneficij fundatione, ſi quis aſſerat, quod d. beneficium non ſubſit poteſtati Papæ tanquam impoſſibilis, turpis, & contra ius conditio reijcienda eſt declata vt nu. 10. & 11. dec. 157 9. num. 10. & 11.
Beneficium, ſi attenta fundatione eſt ſacerdotale, ſi conferatur alicui, qui adhuc non ſit ſacerdos ipſo iure nulla, & inualida eſt collatio, dec. 157. num 12.
ex Beneficij proprij fructibus clericus debet viuere, deciſ. 50. num. 17.
Beneficij iuriſpatronatus poſſeſſor ſi non in loco beneficij, ſed in longinquis partibus deceſſerit, tunc facilius præſumitur ignorantia in patronis, quàm negligentia ad præſentandum deciſ. 223. num. 11.
Beneficium de iurepatronatus, ſi quis impetret ſub prætextu, quod patroni intra quadrimeſtre non præſentarunt, debet plenè probare, quod habuerunt ſcientiam vacationis, deciſ. 221. num. 10
Beneficium de iurepatronatus, quod pertineat ad aliquos, ex quo dicatur bene probatum, dec. 221. num. 7.
de Beneficij iuriſpatronatus vacatione non poteſt dubitari, ſi præſentati veniunt ex eadem vacatione, deciſ. 87. num. 2.
Beneficium præſumitur de iurepatronatus ſi fuerit præſtitus conſenſus à patronis pro tempore, in reſignatione illius beneficij, dec. 221. num. 5.
Beneficium, quando de vltimo ſtatu dicatur de iurepatronatus, deciſ. 221. num. 6.
ad Beneficium aliquod, quod quis ſit idoneus, probari poteſt ex atteſtatione eius, cui fuit commiſſa executio litterarum, deciſ. 236. num. 12.
Beneficium, quis conſequi non poteſt ratione incompatibilitatis, deciſ. 298 num. 1.
Beneficium, vt dicatur litigioſum ad effectum ſubrogationis, ſufficit, ſi duo ſint præſentati ad idem beneficium, & vterque inſtat coram Ordinario ſuper inſtitutione obtinenda, & latæ fuerunt ſententiæ deſuper, deciſ. 7. num. 10.
pro Beneficij libertate titularis habet intentionem pro ſe, vt beneficia ſine diminutione conferantur, deciſ. 3. num. 22.
Beneficiorum ſuæ Diœceſis notitiam præſumitur habere Ordinarius, deciſ. 216. num. 7.
Beneficia Ordinis Hieroſolymitani non dantur, niſi verè profeſſis in eadem religione, deciſ. 240. num. 8.
Beneficium vtrum requirat ordinem pro eius cognitione ſemper recurritur ad conſuetudinem, dec. 14. num. 6.
de Beneficio Parrochiali ſimplici prouiſus conſequenter tanquam de tali debet accipere poſſeſſionem, dec. 219. nu. 14.
Beneficij priuatio non incurritur ob irregularitatem ipſo iure, quæcumque illa ſit, niſi per Iudicis ſententiam ſecundum qualitatem irregularitatis priuetur irregularis, deciſ. 88. num. 25.
Beneficijs, vt quis priuetur ob recurſus ad Iudices laicos, qualiter dictus recurſus ſit probandus, deciſ. 88. num 4.
Vide infra in Verbo Recurſus.
Beneficij prouiſio eſt nulla, & ſubreptitia, ſi conferatur non ſacerdoti contra formam fundationis, dec. 157. nu. 13.
in Beneficij prouiſione facta à Papa tamquam de reſeruato ſolet apponi clauſula, dummodo collatio ad nos &c. deciſ. 250. num. 8.
in Beneficij prouiſione facta à Papa motu proprio, tamquam de reſeruato, veluti ex capite Prothonotariatus, tunc prouiſus Apoſtolicus, etiam concurrente alterius partis iuſtificatione, quoad gratiam propriam non tenetur iuſtificare Prothonotariatum, à quo reſultat reſeruatio, ſed alia pars tenetur probare contrarium, dec. 250 nu. 41. & 42.
Beneficium, ſi ſit impetratum vti reſeruatum, ſi detur fumus contra reſeruationem ſuperſedendum eſt in executione, dec. 174. num. 8.
Beneficium, quando non eſt reſeruatum, vel aliàs affectum, vel litigioſum, ſi prouiſus ab Ordinario poſſideat cum titulo, regulariter eſt legitimus contradictor ad impediendum proceſſum executiuum, deciſ. 225. nu. 19.
Beneficium ſi requirat reſidentiam, & id non fuerit expreſſum, gratia poteſt argui de ſubreptione, dec 80. nu. 18.
Beneficia ſunt incompatibilia, quæ requirunt perſonalem reſidentiam, dec. 303. nu 3.
Beneficia ſubcollectorum, vt dicantur reſeruata, an ſit neceſſaria acceptatio d. Officij ſubcollectoriæ, dec. 225 nu. 10.
in Beneficio ſubrogatio non datur, ſi lis non ſit ſuper titulo beneficij, dec. 7. num. 9.
in Beneficio, vt detur ſubrogatio requiruntur illa tria, nempe Clericatus, lis, & obitus in poſſeſſione, dec. 7. nu. 8.

Bene-

Digitized by Google

Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine reſidentiam non requirunt, deciſ. 20. num. 19.

ad Beneficij ſtatum firmandum ſatis ſolet eſſe tempus 40. annorum, deciſ. 50. num. 7. & 2.

in Beneficijs ſemper vltimus ſtatus attenditur, dum non conſtat de vltimo ſtatu antecedenti, deciſ. 247. num. 17

contra Beneficij ſucceſſores manutenendus eſt penſionarius, deciſ. 62. num. 27.

Beneficia poſtquam ſunt ſuppreſſa, non poſſunt amplius conſiderari, vt eadem beneficia, niſi materialiter, deciſ. 140. numer. 10.

Beneficiorum tituli ſi ſint ſuppreſſi, & extincti ſub reſeruatione amplius cadere non poſſunt, deciſ. 140. num. 11.

Beneficia vacantia per obitum ſub collectorum ſunt reſeruata, & ad hoc vt intret reſeruatio, debet eſſe vnicus, deciſ. 225. numer. 6. & 7.

Beneficij vacatio per omnimodam aſſecutionem tituli futuræ ſucceſſionis debet remanere conſumpta, deciſ. 20. num. 2.

Beneficium non poteſt dubitari an ſit vacans, ſi vtraque pars veniat ex eadem vacatione, deciſ. 302. num. 2.

Beneficij vacatio, quando dicatur conſumpta, deciſ. 51. num 3.

Beneficia vacantia in Eccleſijs Metropolitanis, aut Collegiaris, ſi ſint maiores poſt Pontificalem dignitatem, ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata, in vim regul. 4. deciſ. 236. num. 1.

Beneficij valor, quando non poſſit dici mutatus, deciſ. 236. numer. 3.

Beneficij valor, vt iuſtificetur, ſufficit quæcumque probatio, etiamſi ſit minor, quam ſemiplena, deciſ. 236. num. 6.

Vide infra in verbo Valor.

Beneficiorum vnio præſumitur, quando vnus ſolus ea poſſidet: & vide num. 9. & 10. deciſ. 50. num. 4.

Beneficia plura ex quibus conſtet, quod ſemper fuerint adminiſtrata, & poſſeſſa per vnum, tamquam vnita, deciſ. 50. nu. 9.

Beneficiorum vnio probari poteſt ex enunciatiuis, alijſque iuribus, deciſ. 50. num. 12.

Beneficium præſumitur vnitum alio, ſi nominetur illius membrum, ſeu de pertinentijs, deciſ. 50. num. 11.

Beneficiorum vnio, vt dicatur ſortita effectum, ſufficit habuiſſe effectum in aliquibus, deciſ. 174. num. 10.

Beneficij vnio facta cum clauſula ſine præiudicio poſſidentis, non ſuſpendit vnionis perfectionem, ſed illius tantum executionem protrahit in tempus obitus beneficiati, & ipſius beneficij vacationis, deciſ. 196. num. 13.

Beneficium, quando eſt vnitum, cum non vacat, ſequitur apertè, quod non ſit reſeruatum, nec vti tale poteſt impetrari, deciſ. 174 num. 4.

Beneficiorum vnio quando ſunt plures, & diſtinctæ, tunc per effectuationem vnius non infertur ad effectuationem alterius, deciſ. 196. num. 9.

Beneficij vnio facta ſine præiudicio poſſidentis illud, non habet effectum, niſi illud per ceſſum, vel deceſſum &c. illius vacauerit, deciſ. 196. num. 12.

Beneficia aliqua ſi ſint vnita alicui Eccleſiæ, conſiderantur vti membra d. Eccleſiæ, & non remanent vti erant prius, deciſ. 140. num. 16.

Beneficij vnio quando non fuit facta præbendis diſtributiuè, ſed menſæ capitulari, ſuſtineri non poteſt, deciſ. 196. num. 1.

Sed hoc procedit, quando vnio fuit facta per Ordinarium ſine auctoritate Papæ, quia tunc corruit ex defectu poteſtatis, ibidem. num. 2.

Beneficiorum vnio dicitur vnica, & non plures, ſi valor eorum in vnam tantum ſummam fuit coaceruatus, deciſ. 196. numer. 11.

Beneficiorum vnio tantum vnica dicitur, & non plures, ſi appareat diſpoſitionem vnica oratione, ac verborum ſtructura factam fuiſſe, deciſ. 196. num. 10

Beneficiorum vnio quando incidenter eſt probanda, ſufficiunt leuiores probationes, deciſ. 50. num. 15.

Beneficiorum vnio ſi quo ad vnam partem habuerit effectum, ſufficit ad præſumendam effectuationem etiam quoad aliam partem, deciſ. 196. num. 5.

extra Beneficij locum ſi potentia ſit, non poteſt haberi aliqua ratio, vt iuſpatronatus dicatur ex vſurpatione, deciſ. 252. nu. 22.

Beneficium non afficit decretum latum ex falſa cauſa, deciſ. 237. num. 4.

Beneficia, ſi non præſtent ius aliquid agendi, & beneficiatum nedum ex antidorali obligatione, ſed & ciuili, vel ſaltem officio Iudicis compellant ad remunerandum, ſi ei fiat aliqua donatio dicitur liberalis, & gratuita, non autem proprie remuneratoria, deciſ. 243. num. 2.

Beneficia, & officia conceſſa à Principe, ſine iuſta cauſa, non poſſunt reuocari, deciſ. 201. num. 52.

Beneficia, & merita gratis impenſa in Eccleſiam, quatenus ſint cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, vt tamen rectè dicatur facta, quid requiratur, deciſ. 243. numer. 6. & 7.

Beneficio vniuerſalis hæredis non poteſt vti legatarius, deciſ. 8. num. 7.

BENEPLACITVM.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ex lapſu 30. annorum tunc præſumitur, quando adfuit obſeruantia, ſecus verò ſi ceſſauit, deciſ. 202. num. 7.

Quæ obſeruantia deficit, ſi intra tempus 30. annorum fuerit reclamatum, & ad hoc ſufficit quælibet contradictio, & reclamatio etiam extraiudicialis, deciſ. 202. num. 8. & 9.

Beneplacitum Apoſtolicum, ſi ſuper aliquo contractu inito per Eccleſiam ex abundanti requiratur, tunc ab eo contractu non licet recedere, licet adhuc dictum beneplacitum non fuerit habitum, vel expeditum, deciſ. 218. num. 14.

Beneplacitum Apoſtolicum, antequam obtineatur ſuper contractu inito ſuper bonis Eccleſiaſticis, quando liceat ab eo contractu recedere, ita ut res dicatur integra, deciſ 218. numer. 13. & 15.

Beneplacitum Apoſtolicum non requiritur in locatione bonorum Eccleſiæ, quotieſcumque doceatur de vna locatione ſolemni, ac legitime facta nempe cum beneplacito Apoſtolico, deciſ. 252. num. 10.

Vel de duabus non ſolemnibus per quadraginta annos effectum ſortitis, deciſ. 252. num. 10.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rerum Eccleſiæ, ſtante obſeruantia præſumitur ſpatio 30. annorum, deciſ. 5. nu. 6.

Beneplacitum Apoſtolicum requiritur in locatione bonorum Eccleſiæ, etiamſi ipſa res materialis ſit ſolita alias concedi, ſi in conditione, vel alio modo fuerit alteratum; tunc enim dicitur noua conceſſio, deciſ. 252. num. 11. & 12.

Beneplaciti Apoſtolici in alienatione bonorum Eccleſiæ negatiua bene ex reuolutione actorum probatur, deciſ. 126. num. 6.

Beneplacitum Apoſtolicum requiritur, quando diſtrahuntur redditus annui Eccleſiaſtici, deciſ. 3 num. 30.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ſpatio 30. annorum præſumitur interueniſſe, deciſ. 202. nu. 5.

Beneplacitum Apoſtolicum vitiatur ex obreptione, & ſurreptione, deciſ. 94. num. 60.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruantia præſumitur interueniſſe, deciſ. 186. num. 10. & 11.

ſine Beneplacito Apoſtolico valet tranſactio ſuper decimis inita inter perſonas Eccleſiaſticas pro bono pacis, deciſ. 220. numer. 4.

Beneplacitum Apoſtolicum requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, etiamſi alienatio fiat inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ, deciſ. 5. num. 31.

Beneplacitum Apoſtolicum non præſumitur in alienationibus rerum Eccleſiæ, etiam ſtante lapſu 30. annorum ſi non appareat de obſeruantia, deciſ 304. num. 10.

Beneplacitum Apoſtolicum interuenire debet in concordia rerum Eccleſiæ, deciſ. 3. num. 5.

Beneplacitum Apoſtolicum ſolet regulariter requiri ad validitatem alienationis factæ de bonis Eccleſiæ, deciſ. 173. numer. 3.

Beneplacitum Apoſtolicum, & ſolemnitates in conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, quando non ſit neceſſarium, deciſ. 36. num. 6.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rerum Eccleſiæ, vt præſumatur, requiritur ſpatium 30. annorum, deciſ. 94. num. 17.

Beneuolentia pluribus ſignis ſtantibus legatum late interpretandum eſt, quæ beneuolentia ex quo colligi poſſit, deciſ. 239. num. 11.

BONA ECCLESIASTICA.

Bonorum Eccleſiæ alienatio, vt validè fiat quid requiratur, deciſ. 36 num. 5.

in Bonorum Eccleſiaſticorum alienationibus perpetuis, conceſſionibuſque in emphyteuſim detrahitur ſexta pars valoris fructuum, quæ non deducitur in alienationibus temporalibus, deciſ. 94. num. 66.

Bona Eccleſiæ male alienata, peti poteſt ad ea reintegratio nomine Eccleſiæ, vel ex conditione legis, vel ex can. reintegrand. vel ex officio Iudicis, deciſ. 94. num. 6.

in bonorum Eccleſiæ conceſſione, ſemper requiritur euidens vtilitas, deciſ. 243. num. 9.

Bonorum Eccleſiæ alienatio ad hoc, vt dicatur vtilis, non ſtatur aſſertioni contrahentium, deciſ. 252. num. 21.

Bonorum omnium venditione venit iuſpatronatus, deciſ. 228. num. 19.

Bona clericorum pauperum eſſe dicuntur, deciſ. 194. num. 32.

Bona ab Eccleſia recepta, tamquam Chriſti peculium auferenda ſunt ab illegitimis, quos habere ſucceſſores ſcandalum, & noxium videtur Ordini Clericali, deciſ. 30. num. 38.

Bona Eccleſiaſtica alienari ſolita poſſunt abſque ſolemnitate, & beneplacito Apoſtolico concedi, deciſ. 243. num. 1.

Bona Eccleſiæ, ſi alienentur fauore alterius Eccleſiæ, nihilominus requiruntur ſolemnitates neceſſariæ in alienatione dd. bonorum deciſ. 191. num. 11.

Bonorum Eccleſiæ incorporatio facta Capitulo d. Eccleſiæ;

Digitized by Google

non ſubſtinetur ſi non appareat factam eſſe cum debitis ſolemnitatibus, deciſ.191. num 10
Bona eccleſiaſtica, vt poſſint concedi ſine ſolemnitatibus, quia ſint ſolita alienari, requiritur, vt duret eadem cauſa primæ conceſſionis, & res perſeueret in ſtatu primo, neque ſit mutata, ſecus vero ſi ceſſauerit, & fuerit mutata, deciſ.243. num.17.
Bona eccleſiaſtica, quando ſunt alienata ſine ſolemnitatibus, non eſt opus videre, an cauſa ſubſiſtat, propter neceſſitatem ſimultanei concorſus, deciſ.202. num.10. & 16.
Bona eccleſiaſtica ſolita alienari, ſi fuerint applicata, & incorporata menſæ Prælati, tunc ſine ſolemnitate amplius concedi non poſſunt, deciſ.243. num.18.
Bona Eccleſiæ alienari non poſſunt, deciſ 294. num 9.
in Bonis inſeparabilibus clericorum, hoc eſt, quæ ſunt penes venditores venalia, vt puta panem, carnem, &c. ſi ſuper iſtis imponatur gabella, Clerici ad eam ſoluendam non tenentur, deciſ. 159. num. 2.
Et iſta eſt communis, & vera ſententia, licet alij contrarium ſenſerint, deciſ 159 num 9.
Bona Clericorum ſeparabilia ideſt quæ ſtant penes ipſos Clericos, ſunt exempta à quibuſuis gabellis, deciſ.159 num.1.
Ita vt exigentes tales gabellas incurrant ſententiam excommunicationis Cœnæ Domini, deciſ.159. num.2.
Bona eccleſiaſtica, licet alienentur inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ, nihilominus requiritur beneplacitum Apoſtolicum, deciſ.3. num.31.
in Bonorum Eccleſiæ alienatione vtilitas debet eſſe clara, & euidens non autem turbida, ita vt conditio Eccleſiæ patenter melior, & locupletior fiat, deciſ.243. num 5.
Bona eccleſiaſtica præſumuntur validè alienata, ſi Iudices Delegati ad id cognoſcendum, pronunciauerint conſtare de vtilitate, deciſ.94. num.11.
pro Bonorum Eccleſiæ conceſſione motiuum meritorum ſolet eſſe ſufficiens, vt homines inuitentur ad benefaciendum Eccleſijs, dec.241 num. 3.
Bona eccleſiaſtica, vt dicantur ſolita concedi in emphyteuſim, requiritur, vt vel vna conceſſio valida, & ſolemnis, vel duæ minus ſolemnes cum curſu 40. annorum adſint, deciſ.36. nu.7.

BONA IN PROPHANIS.

in Bonis aduentitijs filiorum non ſolum pater habet vſumfructum, ſed etiam commodum, & quaſi vſumfructum in pecunijs aduentitijs eorumdem, deciſ. 33. nu. 5. & 6.
in Bonis Laicorum non habet locum Bulla Pij V. contra illegitimos, ſi nullam habeant mixturam cum bonis eccleſiaſticis, deciſ.30. num 19.
Bona alienandi ſi teſtator licentiam dederit in caſu maximæ neceſſitatis, de qua neceſſitate ſit intelligendum, deciſ. 24. num. 25.
Bonorum appellatione veniunt bona vbicumque exiſtentia, deciſ.163 numm.22.
Bona allodialia æſtimantur in reddItu quinque pro centenario, deciſ.94. num.56. 57.
Bona ſi ſint ceſſa, vt non reddantur inutilia, debent cedi etiam eorum actiones, deciſ 173. num.19.
in Bonis, & iuribus ceſſis, nullum ius cedenti competit, deciſ.151. num 31.
Bonorum deſcriptio in inuentario probat poſſeſſionem defuncti, contra ipſos inuentarium conficientes, deciſ.21. num.7.
Bonorum diuiſioni facta inter ſocios auctoritate Iudicis, ſi non interuenerint creditores, & nec fuerunt citati, ea diuiſio eis nullum damnum facit, nec præiudicat, deciſ 205. num.7.
Bona donata, ſi longè excedant onus impoſitum, in exceſſu donatio dicitur lucroſa, deciſ 27. num.2.
Bonorum emphyteuticorum dominium quando ſumus in antiquiſſimis, nedum probatur per inſtrumenta locationum, & perpetuæ emphyteuſis, ſed etiam per coniecturas, & præſumptiones, deciſ.234. num.1.
Bonorum emphyteuticorum deuolutio intrat ſi per plures annos fuerit ceſſatum in ſolutione canonis, deciſ.288. num.1.
Bonorum emphyteuticorum identitas probanda eſt per agentem rei vindicatione, deciſ.288. num. 3.
Bona empta per hæredem, quando dicantur hæreditaria effecta, deciſ 276. num.1.
in Bonis feudalibus fœminæ non ſuccedunt, deciſ. 132. nu. 12.
Bonorum feudalium alienatio facta ſine conſenſu Domini directi non tenet, deciſ. 228. num.25.
Bona, quod ſint fideicommiſſaria, doceri poteſt ex inſtrumento diuiſionis factæ inter cohæredes, vbi aſſeritur, quod bona erant fideicommiſſaria, deciſ.261. num.1. & 4.
Bona probantur adeſſe in hæreditate fideicommittentis ex inſtrumento diuiſionis factæ inter cohæredes, deciſ. 131. num 2.
Item etiam ex inſtrumento bonorum hæreditatis, facto per hæredem grauatum, deciſ.131. num.3.
Bona fideicommiſſo ſubiecta, rectè poſſunt alienari, pro reſtitutione dotis vxori fideicommittentis, deciſ.92. num.1.
in Bonis fideicommiſſarijs non eſt deneganda immiſſio fideicommiſſario propter exceptionem ſupplementi legitimæ, ſi hoc ſit omninò incertum, & illiquidum, deciſ. 220. numer. 5.
Bona etiam arctiſſimo fideicommiſſo ſubiecta, poſſunt diſtrahi ad effectum conſtituendi dotem pro ſpiritualibus nuptijs, deciſ.30. num. 14.
Quod etiam intellige pro ſpuria, in quam cauſam rectè bona fideicommiſſaria alienantur, deciſ 30. num. 13.
Quamuis fideicommittens expreſsè id prohibuiſſet, deciſ.30. num.16.
Bona aliqua, quod fuerint fideicommittentis probatur, ſi id conſtet ex Teſtamento, & Codicillis ipſius, deciſ. 28. num.11.
Item probatur ex diuiſione facta inter fratres de hæreditate paterna, ibidem num.12.
Bonorum fideicommiſſorum emptor ſi ſoluerit debitum dotale fideicommittentis, in reliquo poteſt à fideicommiſſario pulſari, & pro illa rata non denegatur immiſſio, deciſ.92. numer.3.
Bona, & iura quæ alio iure perueniunt ad hæredem grauatum, quàm fideicommiſſario, non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ.72. num.17.
in Bonis fratris ſoror non poteſt prætendere aliquam legitimam, deciſ.301. num.2.
Bona, vt dicantur hæreditaria, probatio ad hoc, vt releuet, debet percutere tempus mortis teſtatoris, ſeu facti inuentarij, deciſ.127. num 7.
Bona hæreditaria nunquam dicuntur vacantia, ſtante ſtatuto de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem, deciſ.158. num.8.
Bona empta ab hærede pro ſe ipſis, & eorum hæredibus cum clauſula ad habendum, cenſentur empta nomine proprio, non autem nomine hæreditatis, deciſ.276. num. 2.
Bona hæredis non poſſunt dici ipſius propria, ſi reperiantur ſuppoſita antiquiori fideicommiſſo, deciſ. 300. num. 19.
Bona hypotecata, & obligata tranſeunt cum ſuo onere, deciſ.261. num.22.
inter Bona immobilia connumerantur cenſus, & eorum appellatione veniunt, deciſ.235. num.4.
Bona omnia deſcripta in inuentario ex quibus præſumatur, quod ſint vltimi defuncti, deciſ 261. num. 23.
Bona iuriſdictionalia æſtimantur ad rationem duorum cum dimidio circiter pro centenario, deciſ.94. num.57.
Bonorum teſtatoris identitas concludenter probatur ex diuiſione dictorum bonorum facta inter fratres, deciſ. 96. num.6.
Vide infra in Verbo Identitas.
Bona exiſtentia inter eoſdem confines idem de his, quàm de alijs eſt iudicandum, deciſ.40. num.31.
Bona aliqua, ſi tanquam libera fuerunt ceſſa, ſi poſtea reperiatur, quod non erant libera, ſi impedimentum ſubmoueatur perinde eſt, ac ſi à principio fuiſſent liberè tradita, & illis poſſeſſio capta tunc ſuffragatur, deciſ.204. num.1.
Bona litigioſa quando emuntur valde veriſimile eſt, quod *ſint* empta viliori pretio, vt communiter accidit, deciſ. 300. num.16.
Bonorum litigioſorum alienatio eſt prohibita ſtante dolo, & fraude alienantis, deciſ.228. num.19.
Bonorum litigioſorum alienatio, ſi fiat à tertio, qui non eſt in lite, valet, deciſ.228 num. 19.
Bona non poſſunt dici litigioſa, ſi in eis nulla lis fuit mota, deciſ 173. num.21.
Bonorum litigioſorum alienatio prohibita eſt ſtante dolo, & fraude alienantis, deciſ.228. num.19.
in Bonis maternis debetur filijs legitima, deciſ 220. num. 4.
Bonorum medietas debetur ſocio, in quibus fuit ſocietas, deciſ.28 num.1.
Bona mobilia, vel immobilia non ſunt cenſus, ſed *conſtituunt* tertiam ſpeciem bonorum à mobilibus, vel *immobilibus*, deciſ.255. num.2. & 3. contra num.5.
Bona mobilia ex qualitate, perſonæ, & patrimonij arbitrantur, deciſ.274. num.4.
Bona mobilia præſumuntur eſſe in notabili quantitate, & qualitate ſtante nobilitate, & diuitijs teſtatoris, deciſ.276. num.6.
Bona mobilia vſu conſumuntur, deciſ.312. num.7.
contra Bona obligati creditor debet ire, & non contra tertium, deciſ.3. num.61.
Bona obnoxia pro reſtitutione dotis non poſſunt exequutioni demandari in præiudicium ipſius vxoris, deciſ. 24. num.21.
Bona, ſi fuiſſent data in ſolutum, non fuiſſet conuentum, vt illa reſtituerentur, deciſ.261. num.18.
Bonis paternis, & maternis, ſi filia renunciet, in ea renunciatione non comprehenditur portio bonorum ipſi filiæ acquiſitæ, non tanquam hæredi, ſed vti quid ſuum, vel ex alia cauſa ſibi debitum, deciſ.45. num.24.
ex Bonorum aliquorum ſpecificatione non infertur ad *non ſpecificata*, deciſ.187. num.10.
Bona ſtabilia, vt Ferrariæ acquiri poſſint, quid in hoc diſponat Sta-

Digitized by Google

Statut. d. Ciuitatis lib. 2. cap 98. deciſ. 137. num. 14. 15. & 16.
Bona ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſariorum perinde eſt, ac ſi fuiſſent ab initio relicta io *hæreditate* fideicommittentis, deciſ. 164. num. 15.
Bonorum Teſtatoria non exiſtentia præſumitur, ſi in inuentario d. bona deſcripta non ſint, quæ ſi exſtitiſſent veriſimiliter non fuiſſent omiſſa, deciſ. 127. num. 15.
Bonorum translatio impeditur ex aliqoo eorum vitio reali, deciſ. 228. num. 3.
Bona non eſt curandum qoærere vnde prouenerunt, quando alimenta alicui quis tenetur præſtare, deciſ. 194. num. 67.
Bona aliqua, ſi quis ea proprijs pecunijs emiſſet, non eſt veriſimile, quod ipſe ſemper tacuiſſet, ſi alius fructus illorum percipiſſet, deciſ 245. num. 21.
Bononiæ iuvenes vocantur potius ad differentiam ſexus, qoàm ætatis, deciſ. 93. num. 9.

B R E V E.

Breue, quando eſt commiſſarium, qualiter ſit procedendum, deciſ. 201. num. 12.
Breue, ac litteræ Apoſtolicæ, qoando ſunt iuſtificatæ ſunt exequendæ, deciſ. 174. num. 1.

B V L L A.

Bulla in Cœna Domini prohibens recurſum ad Iudices laicos, & cap. quoniam de immun. Eccleſ. in. 6. ſunt reſtricta ad illoa, qui impediunt iuriſdictionem eccleſiaſticam, num. 13. deciſ. 240. num. 15.
in Bullarum plica non eſt neceſſarium, quod adſit annus, deciſ. 226. num. 26.
Bullaa, Collectas, & Penſiones ſoluendi onus ſpectat ad Prælatum, & non ad Eccleſiam, deciſ. 94. num 64.

C

C A D V C I T A S.

in CAducitatis pœnam non incurrit emphyteuta, qoi alienauit ſine conſenſu Domini, ſi ante illius declarationem, & ius quæſitum ſucceſſori in emphyteuſi, obtinuerit reſcindi venditionem, deciſ. 45. num. 13.
caducitati non eſt locus, ſi teſtator in caſu moræ, non appareat alios vocaſſe, deciſ. 230. num. 5.
ad Caducitatis pœnam ioducendam, debitum litigioſum, non eſt debitum, deciſ. 26. num. 7.
in *Calaritana* Eccleſia à tempore, cuius initij memoria non exſtat, dies S. Clementi Papæ, & Martyri feſtus quotannis ſolemni ritu celebratur, deciſ. 251. num. 3.

C A L C V L V S.

de Calculi errore dati non poteſt, ſtantibus ampliſſimis renonciationibus, deciſ. 52. num. 37.
Calculis auctoritate Magiſtratus factis fides eſt adhibenda, deciſ. 52. num. 36.
Calculatoribus relationi ſtandum eſt, deciſ. 47. num. 7.

C A L V M N I A.

abſque Calumnia apertiſſima non poteſt deduci in litem ius percipiendi penſiones, ſi reſeruatio ſit clara, deciſ 3. num. 16.
in Calumnia iudicanda plurimum pollet religio iudicantis, qui ex varija cauſis, & perſonis ſolet calumnia concipere, & non concipere, deciſ. 73. num. 10.
Calumnia, quando dicatur vehemens in petitione remiſſoriæ; hoc indicare pendet ab arbitrio Iudicis, qui ex varijs cauſis ſolet calumniam concipere, & non concipere, deciſ. 41. num. 34.
Calumniæ præſumptio impedit, ne concedatur noua remiſſoria, deciſ. 41. num. 37.

C A M B I A.

Cambiorum iuſtitia, & realitas dependere non debet à ſola confeſſione & declaratione partium, deciſ. 292. num. 4.
Cambia non ſemper ſunt vniformia, dum pro libito Mercatorum non ſequitur valutatio auri, vt dicunt de Marco, deciſ. 52. num. 25.
ſuper Cambijs iteratis concordiæ emanatæ, non ſuffitiunt pro iuſtificatione quantitatis debitæ, cum non ſit in eorum facultate facere licitum, quod eſt per Canones prohibitum, deciſ. 52. num. 28.
vt propterea ad veritatem detegendam, & confuſionem euitandam eligendi ſint periti, deciſ. 52. num. 29.
Cambia iterata oriri ſolent, vel ex mandato de accipiendo ad cambium ſummam contractam, & illam recambiando ad effectualem vſque ſatisfactionem. Vel ex mora in non ſoluendo ſecuta interpellatione, & nu. 32. deciſ. 52. num. 31. & 32.
Cambia ſi ſint probanda per teſtes litteras, inſtrumenta, aut per libros, cognitio huiuſmodi ad Mercatores peritos certè non erit referenda, ſed ad Iudices iuriſperitos, deciſ. 52. num. 15.
qui ſecundum earumdem legum determinationem iudicare debent ſuper concludentia, & validitate probationum, deciſ. 52. num. 16.
in Cambijs, ſi pretium, ſeu valutatio excederet pretium declaratum per Magiſtratum in nundinis, per iſtam inæqualitatem & ſic iniuſtitiam cambium eſſet reprobatum, & ſiccum, deciſ 52. num. 27.
Cambiorum reiteratorum cognitio, ex quocumque capite prouenrant, ſpectat non ad Mercatorem, ſed ad Iudicem, qui cuncta rimari debet per occularem inſpectionem, dec. 52. n. 33.
ad Cambium poteſt pecunia dari, & taxari certum lucrum ab initio, deciſ. 52. num. 21.
Cambia iuſtificantur ex tranſmiſſione litterarum, & litteris redditus, deciſ. 171. num. 1.
de Cambiorum qualitate, & quantitate quando agitur, eorum iuſtificatio abſque peritorum iudicio haberi non poteſt, deciſ. 52. num. 1.
Cambium, an poſſit contrahi pactione adiecta, vt dans ad cambium pro nundinis futuris, poſſit pro debitore loco nundinarum ſoluere, deciſ. 52. num. 19.
Cambiorum contractus determinare, an magis ſpectet ad Canoniſtas, vel ad legiſtas, deciſ. 52. num 13.
in Cambiorum materia periti ſaltem ſunt eligendi ſuper calculatione ſummarum ea illis prouenientium, deciſ. 52. num. 34.
in Cambiorum materia determinatio iuſtitiæ pretij pertinet ad iuriſperitos, non autem ad ſtylum Mercatorum, io quorum facultate non eſt valutandi propriam pecuniam acceptam, vel ad cambium datam, deciſ. 52. num. 23.
ſed tenentur ſequi pretium per magiſtratum impoſitum in locis, in quibus nundinæ ipſæ celebrantur, deciſ. 52. num. 24.
Cambia modo minus, modo plus & quando damnum afferunt, deciſ. 52. num. 26.
ad Cambium dans mandatum accipiendi pecuniam, ſi io tempore non ſit, ſolutum debitum, in mora conſtituitur, deciſ. 52. num. 22.
Cambiorum contractuum cauſæ propriæ pertinent ad Canoniſtaa, & Legiſtas non autem ad Mercatores ſacrorum Canonum, & Legum ignaros, deciſ. 52. num. 12.
Cambiorum quæſtiones incidentes in Rota deciduntur ſecundum Canonicas ſanctiones, non autem de voto Mercatorum, deciſ. 52. num. 13.
Cambiorum iuſtitia, & realitas aliundè, quàm ex aſſertione partis debet probari, deciſ. 287. num. 20
ad Cambium habens facultatem accipiendi pecuniam, poteſt de voluntate debitoris accipere à ſe ipſo, deciſ. 52. num 20.
Cambiorum ſubſtantia conſiſtit in conſenſu recipientium, & dantium ad cambium, deciſ. 52. num. 14.
in Cambiorum contractibus determinandis Iudex non egit iudicio Mercatorum peritorum, deciſ. 52. num. 11.
Cancellaria in dignitatibus vacantibus in Eccleſijs Cathedralibus, aut Metropolitanis, nunquam requirit expreſſionem valoris, ſed ſecus in Collegiatis videra tionem, dec. 236. nu. 20. & 19.
ad *Canoniſtas*, & Legiſtas propriè pertinet cognitio contractuum cambiorum non autem ad Mercatores ſacrorum Canonum, & legum ignaros, deciſ. 52. num. 12.
Canonum ſolutiones ſolæ ſufficiunt ſi ſint ſupra 30. annos ad probandum directum dominium in vim præſcriptionis, dec. 234. nu. 3.

C A N O N I C A T V S.

Canonicatus poſſeſſio, vt valeat, debet accipi capitulariter, deciſ. 216. num. 13.
cum Canonicatu, quod ſit ſolitum conſerri aliqua dignitas, id probari poteſt ex conſuetudine inducta per diuturnam poſſeſſionem, deciſ. 236. num. 1.
Canonicatum dotatio præſumitur facta de bonis Eccleſiæ, non autem Epiſcopi, deciſ. 226. num. 5.
ad Canonicatum, ſi quis fuerit a proprio Epiſcopo promotus, conſequens eſt, quod anteà rite, & recte ad Clericatum fuerit admiſſus, deciſ. 162. num. 3.
Canonicatus obtineri poteſt cum Archidiaconatu abſque diſpenſatione ſtante ſic conſuetudine, deciſ. 256. num. 6.

C A N O N I C V S.

Canonici, ſi aliquid egerunt, quod poſtea veniat reſtituendum, licet dd. Canonici defuncti ſint, quia quando agitur contra eos, non agitur contra perſonas vel ſingulas, ſed contra Capitulum, vel Collegium, quod cum nunquam moriatur, ideo tenentur ad reſtitutionem illi Canonici, qui adſunt tempore quo conueniuntur, deciſ. 3. num. 64.
Canonici non tenentur in Capitulo admittere, ſi nolint Epiſcopum, vel Vicarium, deciſ 112. num. 9.
Canonicis ſolis legatum relictum, vel ſoli Epiſcopo cenſetur adhuc relictum vniuerſo Clero, vel Eccleſiæ, deciſ. 59. nu. 40.
Canonicis Cathedralibus, & non alijs committuntur cauſæ per literas Apoſtolicas aut legatorum, deciſ. 256. num. 15.
Canonicorum electio, quod poſſit pertinere ad Capitulum, id acquiri poteſt ex præſcriptione longi temporis, per plures continuatas electiones, deciſ. 71. num. 11.
contra Canonicum exemptum abſque Capitulo Epiſcopus ſolus regulariter non procedit, deciſ. 4. num. 17.
Canonicorum aliquorum negligentia non poteſt nocere Capitulo deciſ. 67. num. 3.
Canonici habent ius ſe congregandi, deciſ. 112. num. 10.
Canonicorum electio in Eccleſijs Collegiatis ſpectat ad Capitulum, deciſ. 71. num. 2.

Digitized by Google

Canonicorum electio ad Capitulum ſpectare poteſt ex ſtatutis fundamentalibus, & ex præſcriptione longi temporis, deciſ. 71. num. 4

Canonicorum electio ſpectat ad ſolum Epiſcopum, quando conſtat Canonicatus de bonis Epiſcopi fuiſſe fundatos, deciſ 71. num. 3.

Canonici ſunt adminiſtratores anniuerſariorum priuatinè, quoad beneficiatos, deciſ. 19 num. 39.

Canonici maiorem portionem obtinere debent, quàm beneficiati, in diſtributione anniuerſariorum, deciſ. 32. num. 14.

Capellam, ſi teſtator mandauit conſtrui ab hærede, ſi poſtea conſtructa reperiatur, nec appatet a quo, præſumitur conſtructa ab hærede in executionem voluntatis teſtatoris, deciſ. 191. num. 6.

Canonici quando ſe congregant in Choro, tunc illis poteſt intimari declaratoria, deciſ. 67. num. 4.

ad *Capacitatis*, vel incapacitatis effectus, quod tempus attendatur, deciſ. 26. num 12

vtì *Capitale*, quando petuntur fructus, tunc veniunt omnes, etiam percepti ante motam litem, deciſ. 3. num. 6. & quare habes num 7.

C A P I T V L V M.

Capitulum, quamuis iure proprio non habeat iuriſdictionem in locis Diœceſis, poteſt tamen illam habere ex conceſſione adminiſtrationis ſibi demandatæ ab Archiepiſcopo, deciſ. 22. num. 7.

Capitulo legatum ſi ſit relictum, non cenſetur etiam relictum beneficiatis, cum appellatione Capituli non veniant beneficiati, deciſ. 59. num. 37. & 38.

Capitulum quando veniat appellatione Epiſcopi, deciſ 279. num. 11.

Capitulo competit tunc multo magis adminiſtratio bonorum Eccleſiæ, ſi concurrat obſeruantia, deciſ. 279 num 6.

Capitulum, ſi recipiat fomentum ab Epiſcopo, habet intentionem fundatam in perceptione decimarum, deciſ. 22. num. 6.

ad Capitulum, & Canonicos ſpectat ius eligendi Canonicos in Collegiatis, deciſ. 226. num. 1.

Capitulum Religionis Hieroſolymitanæ an poſſit condere ſtatuta, & ordinationes, deciſ. 219 num. 4.

Capituli loci valuæ habentur pro habitatione ipſius Capituli, deciſ 67. num. 6.

abſque Capitulo Epiſcopus ſolus non poteſt procedere contra Canonicum exemptum, deciſ. 4 num. 17.

penes Capitulum reſidet poteſtas ferendi leges, ſeu ſtatuta condendi ſuper rebus, & negotijs ad Eccleſiam ſpectantibus, & pro ipſius tranquillo regimine, & num. 19 deciſ. 76. num 1.

contra Capitulum, quando fertur interdictum, an ſit ſpeciale, deciſ. 20. num. 19.

Capitulo tanquam corpori miſtico Pontifices contulerunt iuriſdictionem condendi leges, & ſtatuta pro negocijs ad Eccleſiam ſpectantibus, deciſ. 76. num. 2.

Capitulum vigore præſcriptionis poteſt ius, quod habet Epiſcopus eligendi Canonicos acquirere, deciſ 71. num. 16.

Capitula, ſi omninò recuſant ſe viſitari, vel corrigi ab Ordinario, non poſſunt ſe tueri concordijs, ſtatutis &c. niſi interuenerit confirmatio ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, deciſ. 105. num. 21.

Capituli ſtatuta recipiunt robur ab auctoritate Epiſcopi, deciſ. 107. num. 8.

Capitulum ex ſe poteſt per nouam conſtitutionem ſtatuere in Eccleſia id, quod iure communi cautum eſt, deciſ. 32 num. 9.

Itaut ex eadem conſtitutione reſtituenda ſit diſpoſitio iuris communis, quæ ab alia conſuetudine fuit abrogata, deciſ. 32. num. 10.

Capitulum, ſi doceat de ſua quaſi poſſeſſione, quod Epiſcopus in cauſis capitularibus non poſſit ſine Adiunctis procedere, in ea ſunt manutenendi, deciſ 105. num 52. & 26.

Capitulo ſi ſit intimanda declaratoria, ſi illud præſtat impedimentum, ne capitulariter poſſit intimari, tunc parti qualiter ſuccurratur, deciſ. 67. num. 5.

Capitulum poteſt noua ſtatuta conficere ſuper diuiſione anniuerſariorum, dummodo ea ſtatuta non ſint contraria obſeruatoriæ Eccleſiæ, aut voluntati defunctorum, deciſ 32. num. 11.

Capitulum ex quo probetur, quod habeat legitimam adminiſtrationem bonorum Epiſcopi, deciſ. 22. num. 7.

Capituli conſenſus an ſit neceſſarius in erectione officij ſacræ Pœnitentiariæ, deciſ. 222. num. 11.

Capitulorum aliquorum declarationem vide in calce Indicis.

Capitulariter debet accipi poſſeſſio Canonicatus, vt valeat, deciſ. 219 num. 13.

Cappas in Collegiata, ſi petatur deferri, non eſt in iure cautum, quod narretur Papæ, quod illæ non deferuntur in Cathedrali, deciſ. 258. num. 19.

ad *Capſerij* officium ſolum ſpectat aperire gruppos, & creditores facere tranſmittentes, deciſ. 154. num 11.

ad Capſerii officium pertinet recipere pecunias ad Banchum tranſmiſſas, deciſ. 154. num. 12.

C A R C E R.

Carcerandi ſuſpectum de fuga, qui facultatem habet, poteſt etiam verbo citare in ordine ad primum, deciſ. 295. num. 30.

Carcerare qui poteſt ſuſpectum de fuga, ſine dubio poteſt etiam eumdem verbo citare, deciſ. 295. num. 27.

ad Carcerationis effectum, non dicitur relaxatum monitorium contra latitantem, ſi in eo comminentur non ſolum pœnæ, ſed etiam proceſſus ad ulteriora, prout iuſtitia exegerit, deciſ. 4. nu. 27. cum tunc magis concitatur ad fugam. ibid. n. 29.

C A R D I N A L I S.

Cardinales collatores non comprehenduntur ſub regula 8. hodie nona Cancellariæ, deciſ. 115 num. 2.

per Cardinales quindecim Romæ tempore Marcelli Primi exercebatur ſacrum officium Pœnitentiariæ, deciſ. 222. nu. 4.

Vide infra in Verbo Pœnitentiaria.

Caſtratum, ſic lex 12. tabul. coluit, vt pietatem omnem abiecerit, deciſ. 20. nu. 50.

Caſtra, quamuis iuriſdictionalia, ſi ſint ſita extra ſtatum Eccleſiæ, præſumuntur conceſſa titulo potius donationis, quàm in feudum, deciſ. 255. num. 3. *declara*, *vt* num. 4. & 5.

C A S V S.

Caſus ſubſtitutionis, quando euanuit, illa omninò deficit, deciſ. 149. num. 1.

Caſus à ſtatuto omiſſus remanet ſub diſpoſitione Iuris communis, deciſ. 110. num. 25.

in Caſu vno, ſi ſit conceſſa facultas, cenſetur adempta in alijs caſibus, deciſ. 4. nu. 14.

Caſus priuilegiatus, & contra diſpoſitionem Iuris, eſt ſtrictè interpretandus, deciſ. 4. num. 16.

C A V S A.

in Cauſam duriorem præſumitur facta compenſatio, deciſ. 26. num. 17

ex Cauſa neceſſaria, quando mulier ſe obligat, tunc ſolemnitates ſtatutariæ non requiruntur, deciſ. 241. num 13.

ex Cauſa falſa ſi ſit latum decretum, non afficit beneficium, deciſ 237. num. 2

Cauſam proximiorem, & immediatam dictio, ex, importat, deciſ. 26. num. 21.

Cauſa, & ratio in ſpecie reſtringit dictum in genere, deciſ. 15. num. 28.

Ceſſante cauſa, ceſſat effectus, & obſtaculo ſublato, res reuertitur ad ſuum ſtatum, & quando iſtæ regulæ procedant, vide num. 16. & quando non, deciſ 45. num. 15. & 17.

Cauſam optimam ſui dicti ſi teſtes reddant bene probant, deciſ. 237. num. 7.

Cauſæ duæ, quando concurrunt, vna quæ nocet, & altera, quæ prodeſt, attenditur cauſa, quæ nocet tamquam præpotens, deciſ. 51. num. 7.

ad Cauſam quis cenſetur admiſſus in ſtatu, & terminis, in quo repetitur, deciſ. 104. num. 4.

Cauſa non dicitur introducta ante exequutionem citationis emanatæ vigore commiſſionis impetratæ, deciſ. 57. num. 39.

Cauſa, ſi fuerit commiſſa cum clauſula quam, & quas &c. *cum* omnibus annexis, connexis, & dependentibus, cenſetur omne ius competens in iudicio deductum, deciſ 278. num. 4.

Cauſarum continentiæ non ſunt diuidendæ, deciſ. 179. num. 7.

Cauſæ merita non ſunt amplius controuertenda ſtante ſententia, & re iudicata, deciſ. 233. num. 17.

ex Cauſa qualibet colorata tollitur pœna inhabilitatis, deciſ. 26. num. 8.

in Cauſa citari illi debent, de quorum intereſſe principaliter agitur, deciſ 180. num. 6.

ad Cauſam, ſi quis ſit admiſſus ex particolari reſcripto, & cum clauſula conſtito de intereſſe, ſi ea conditio non verificetur, non aperit iuriſdictionem, deciſ. 48. num. 6.

ad Cauſam tertius veniens, dum cognoſcitur an habeat intereſſe, interim non poteſt impedire progreſſum, & expeditionem cauſæ, quo ad alium petentem immiſſionem, deciſ. 48. num. 7.

Cauſæ diuerſitate ſtante non eſt neceſſaria tranſportatio actorum, & hoc tàm ſecundum ius commune, quam ſecundum Concil. Trident. deciſ. 7. num. 3.

in Cauſa aliqua ſi adhuc pendeat lis non poteſt elici, quod in ea adſit res iudicata, deciſ. 218. num 25.

Cauſa, quando ſine dubio non poſſit dubitari, quin tranſiuerit in iudicatum, & ſic quod ſint lapſa omnia fatalia, deciſ. 233. num. 2.

in Cauſis habentibus cauſam ſucceſſiuam quando verſamur, non euaneſcit virtus executorialium anno, quia licet ſemel ſit executa ſententia ſemel, ſi iterum ex interuallo res reincidat, poterit denuo peti executio, deciſ. 1. num. 22.

Cauſam committens ſuper iactationibus factis indicat ſe dubitare de viribus ſuæ poſſeſſionis, & eius animus fluctuat circa titulum quo poſſet, deciſ. 94. num 19.

Vide infra in Verbo Iactatio.

Cauſarum diuerſitas ceſſat, dum id, de quo quæritur eſt ſequela iudicij inter eaſdem perſonas, deciſ. 227. num. 7.

Cauſæ, & actiones ſuper rebus agitatæ dicuntur, quodammodo

modo

mndo inhærere ipſi tei, deciſ. 165. nu. 23.
Cauſarum continentiæ non ſunt diuidendæ, deciſ. 70. nom. 7.
Cauſa probata, cenſetur etiam adeſſe eius effectus, dec. 255. num. 12.
Cauſa ſimulationis, vt in aliquo contractu inſit, quid requiratur, dec. 11. nu. 4.
Cauſa ſimulationis requiritur ad probandum ſimulationem, deciſ 11. nu. 2.
Cauſa ſimulationis non probatur, ſi aliquid geſtum ſit inter perſonas non prohibitas id fieri, deciſ. 11. nu. 15.
Cauſa ſimulationis ſufficit de ea veriſimiliter apparere, etiamſi aliter non iuſtificetur, deciſ. 11. nu. 5.
Cauſam poſſeſſionis quis mutare poteſt ex titulo bono ſopraueniente, deciſ. 29. nu. 24.
Cauſa diſmembrationis beneficij debet eſſe, vel neceſſitas, vel euidens vtilitas, dec. 69. nu. 7.
Cauſa alia, quando deſumi poteſt, immo coniectura qualis qualia, & leuis occaſio, ſemper excludenda venit donatio, deciſ. 69. nu. 2.
Cauſa ex qua, quis moueror ad aliquid diſponendum colligitur ex præcedentibus actis, deciſ. 104. nu. 17.
Cauſa reſtitutionis in integrum intra quem terminum peti, & terminari debeat, deciſ. 233. n. 4.
Cauſa appellationis quando infra annum, & ex cauſa infra biennium non fuerit proſecuta, ſententia tranſit in iudicatum, deciſ. 233. n. 2.

C A V T E L A.

Cautela abundans non nocet, deciſ. 516. num. 15.
Cautela Bartholi pro conductore contra ſingularem ſucceſſorem, deciſ. 64. nu. 15.
Non habet locum in iudicio ſummariſſimo manutentionis, & quare, ibidem. nu. 18. & 19.
ad Cautelam ea, quæ fiunt, non tribuunt aliquod ius, deciſ. 525. num. 7.
ad Cautelam maiorem multa fiunt, quæ tamen non ſunt neceſſaria, deciſ. 219. nu. 9.
Cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, debet dare is, cui fuit relictus vſusfructus, alias ſi eam non obtulerit non facit fructus ſuos, deciſ. 232. nu. 10.

C E N S V R Æ.

Cenſurarum metu paritio facta minimè nocet, deciſ 91. nu. 6.
Cenſurarum metus eſt iuſtus propter plurima incommoda, quæ accidunt excommunicatis, deciſ. 91. nu. 6.
Cenſuras, quando quis ſuſtinet, rectè deuenitur ad aggrauatoriam, deciſ. 299. nu. 3.
Cenſoræ incurruntor ipſo iure, deciſ. 309. nu. 7.

C E N S V S.

Cenſus diſtinguitur à fructibus cenſus, deciſ. 3. nu. 14.
Cenſus creatio, quando validè eſt facta, non poteſt reddi nulla ex pacto inualido, deciſ. 287. num 2.
in Cenſu non poſſunt apponi aliqua pacta, ex quibus pretium à venditore inuito peti poſſit, deciſ. 287. nu. 1.
Cenſus perinde eſt, ac aliæ res incorporales, quæ nec tangi, nec circumſcribi poſſunt, deciſ. 311. nu. 19.
Cenſus extinguitor per compenſationem, deciſ. 292. num. 1.
Cenſum, ſi quis creauerit, ſi alius recognouerit bonam fidem, ac cenſum ſui contemplatione impoſitum fuiſſe, illiuſque pretium recepiſſe declarauerit, & ſe obligauerit in forma Cameræ ad omnia &c ex hoc efficitur principalis debitor, perindè ac ſi eum impoſuiſſet, deciſ 46. nu. 3.
ex Cenſu nulliter impoſito nulli fructus debentur, dec. 46. nu. 3.
Cenſus conſtitutio ſi nunquam fuerit inualida, ex ea rectè fructus exigi poſſunt, tanquam de iure debiti, deciſ. 119. nu. 28.
per Cenſus impoſitionem non dicitur tranſlata poſſeſſio domus cenſuatæ, ſi conſtitutum non reſpiciat d. domum, ſed cenſum, deciſ. 114. num. 20.
Cenſus, quando eſt impoſitus ſuper fundo expreſsè alienari prohibito, vt debeantur damna, & intereſſe loco fructuum, ſufficit, quod cenſus ſit impoſitus ſuper fundo certo, & fructifero, etiamſi d. fundus ſit prohibitus alienari, deciſ 46. num. 10.
Cenſus impoſitio ſuper re expreſsè alienari prohibita ſciente creditore eſt ab initio nulla, & ex illo non debentur fructus, nec etiam loco damnorum, & intereſſe, deciſ. 46. nu. 11.
Sed hoc intellige, quando Dominus rei non conſentit impoſitioni, ac reclamat, ſecus verò ſi id fiat ipſo ſciente, & conſentiente, ibidem num. 12
Cenſus nulliter impoſitus, ſi quis vti principalis ratificauerit, bene ſubſtinetur ad hoc, vt ipſe teneatur ad fructus loco damnorum, & intereſſe, deciſ. 46. num. 4.
Cenſus contractus, quamuis nullus ſubſtinetur in foro conſcientiæ ad fauorem cenſuariorum ratione quaſi poſſeſſionis exigendi, in qua per plores annos exiſtunt, deciſ. 62. nu. 23.
Cenſus ceſſionarius in omnibus repræſentat perſonam Domini cedentis, deciſ. 100. num. 1.
Cenſus remanet ſolum ſub obligatione perſonali, ſi ſit impoſita ſuper fundo alienari prohibito, deciſ. 46. nu. 9.
Cenſus connumerantur inter bona immobilia, & veniunt ſub appellatione immobilium, deciſ. 235. num. 4.
Cenſus ſtatim euaneſcit, perempta, vel deſtructa re, ſeu domo, cui cohæret, & neque ſubſtinetur, ſi domus, vel prædium reædificetur, deciſ. 235. num. 10.
Cenſus ſi ſit impoſitus ſuper aliquo molendino, ſi illud deſtruatur, non ſubſtinetur ſuper molendino reædificato, ibidem num. 11.
Quia molendinum de nouo ſtructum cum ſit aliud ab antiquo, non poteſt eſſe obnoxium oneri ſolutionis impoſito ſuper alio diuerſo ædificio, ibid. num. 12.
Cenſus, eſt quoddam ius percipiendi annuam reſponſionem ex rebus immobilibus, deciſ. 135. num. 1.
in Cenſu recognoſcens bonam fidem, & obligans ſe ad damna, & intereſſe tunc non obſtante cenſus nullitate, tenetur tam ad ſortem, quàm ad fructus, deciſ. 271. num. 6. & 7.
in Cenſus contractu, quæ fiunt ex poſt facto, non tollunt, nec inualidant contractum impoſitionis cenſus ritè factum pecunia vere, & realiter interueniente, deciſ. 273. num. 11.
Cenſus numquam conſtituunt tertiam ſpeciem bonorum, ſed habentur pro immobilibus, deciſ. 235. num. 5.
Cenſus eſt quaſi ſeruitus, & ipſius rei, in qua eſt impoſitus, pars inſeparabilis, deciſ. 235. num. 9.
Cenſus conſiſtit in fructu ſingulis annis redeunte, deciſ. 235. nu. 8.
Cenſus eſſentia non conſiſtit in ſolo, & ſimplici iure exigendi reſponſionem, ſed verius in emptione rei fructiferæ pro libitu venditoris, deciſ 235. num. 8.
de Cenſus impoſitione non eſt dubitandum, quando ea conſtat per inſtrumentum publicum, deciſ. 296. num. 2.
Cenſus inter iura connumerantur, licet fundo cohæreant, deciſ. 311. num. 55.
Cenſus aliud eſt, & aliud res cenſuata, deciſ. 311. num. 12.
Cenſus ſunt, quid ſeparatum, & diſtinctum ab ipſa re, deciſ. 311. num. 17.
Cenſus dicuntur conſiſtere in eodem loco, in quo res cenſuatæ ſunt ſitæ, deciſ. 311 num. 16.
in Cenſus contractu ſufficit, quòd in ipſo actu impoſitionis ab initio interueniat pecunia, quamuis poſtea illius loco extinguatur debitum, vel aliud fiat de illa pecunia de conſenſu partium, deciſ. 273. num. 10.
Cenſus ſunt redimibiles ex parte venditorum, deciſ. 283. nu. 20.
Cenſus ad obligandum impoſitorem cenſus etiam ſuper re aliena imponi poteſt, deciſ. 271. num. 8.
in Cenſu recognoſcens bonam fidem, perinde eſt, ac ſi ab initio cenſum impoſuiſſet, & cum eius creditore contraxiſſet, deciſ. 273. num. 1.
Cenſus non ſunt res immobiles, neque mobiles, ſed quamdam tertiam ſpeciem bonorum à mobilibus, vel immobilibus diſtinctam conſtituen. deciſ. 235. num. 2. & 3.
Cenſus ſecundum Bullam Nicolai, & Martini non poſſunt conſtitui vltra ſummam decem pro centenario, deciſ. 283. numer. 23.
Cenſus imputantur inter bona immobilia, deciſ. 283. num. 13.

C E S S I O.

in Ceſſione, quando adeſt clauſula, conſtituti, rectè agi poteſt ad traditionem ipſius actualis poſſeſſionis, deciſ. 242. nu. 2.
Ceſſione etiam non facta emptor poteſt ſe defendere iuribus competentibus venditori, deciſ. 300. num. 12.
Ceſſio hæreditatis quando dicatur facta cum verbis ampliſſimis, deciſ. 286. num. 2.
Ceſſio bonorum litigioſorum facta in Eccleſiam, non poteſt dici, quod ſit facta in potentiorem, ſi illa non habeat poteſtatem in colliticantem, deciſ. 228. num. 23.
Ceſſio, ſtante ſtipulatione ei adiecta dicitur habere naturam contractus nominati, deciſ. 242 num. 4.

C E S S I O N A R I V S.

Ceſſionarius iura cedentis tenetur plenè iuſtificare, deciſ. 114. num. 14.
Ceſſionario competit eadem via ad agendum, quæ competebat cedenti, deciſ. 286 num. 6.
Ceſſionario hæredis competit etiam remedium quorum bonorum, deciſ. 48. num. 1.
Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis, & reputatur eadem perſona, deciſ. 300. num. 5.
Ceſſionario competit via executiua, ſi cedenti competebat, deciſ. 23. num 3.
Ceſſionario competit id, quod competebat cedenti, deciſ. 74. num. 3.
Ceſſionarius repræſentat cedentem, & poteſt repellere agentes cum iiſdem iuribus, & actionibus, ſicut poterat cedens, deciſ. 155. num. 3.
Ceſſionarius non poteſt agere vti talis, niſi producto inſtromento ceſſionis, deciſ. 147. num. 6.
Ceſſionarius vigore ceſſionis poteſt agere ſicut ipſe cedens, alioquin nihil operaretur, deciſ. 126. num 26.
Charitas læderetur plurimum, ſi teſtatoris anima aliqua ex parte ſpirituali auxilio enixè expetito fraudaretur, deciſ. 60. num 31.
Circuitus inutiles ſunt euitandi, deciſ. 167. num. 8.

Digitized by Google

C I T A T I O.

Citatio ex quibus præſumatur exequura, deciſ. 57. à nom. 40. vſque ad 45. & num. 51. 52. & 53.
Citatio dicitur fundamentum ordiois iudiciarij, deciſ. 4. nu. 25.
Citationis defectus ad videndum iurare teſtes, & ſi noo apparest per teſtes fuiſſe præſtitum iuramentum, iſti defectus ſunt inſanabiles, deciſ. 18. num 11.
Citatio prima emanata vigore commiſſionis, de iure poteſt quandocumque reproduci intra annum, deciſ. 7. num. 2.
Citatioois, & libelli vim habet mooitorium, deciſ. 4. ou. 24.
Citatio, ſeo monitorium in criminalibus omnioò arctat ad comparendum, deciſ. 4. num 26.
Citatio ad videndum iurare teſtes eſt neceſſaria ad hoc, vt examen ſubſtineatur, deciſ. 129. num. 2.
Citatio aliqua non requiritur, quando commiſſio fuit directa alicui cum præciſo reſcripto, vt certam perſonam nominet, deciſ. 211. num. 13.
Citatio contra plures hæredes non tenet, ſi citatio ſit facta generaliter contra intereſſe putantea abſque alia expreſſione, deciſ. 168. num. 12.
Sed ſecus eſt, ſi aliqui ſint expreſſi, & poſtea exprimatur reliquorum cognomen, maxime ſtante identitate familiæ, deciſ. 128. num. 13.
per Citationem iuriſdictio perpetuatur, deciſ. 295. num. 15.
Citatio eſt fundamentum ordiois iudiciarij, deciſ. 295. num 13.
Citationis defectus ad videndum iurare teſtes, an ſit inſanabiles, deciſ. 18. num. 1.
Citatioois decretum ex ſtylo Rotæ non officit parti, quæ citata non fuit, ſed in præiudicium eius, qui citationem impetrauit, cauſa dicitur introducta, licet non conſtet de relatione exequutionis, etiam ad effectum præſcriptionis, deciſ. 57 num 40. & 42.
Citatio facta ad hodie per totam, tenet ſtante citatione perſonali, deciſ. 233 oum. 10.
Citatio facta ad primam diem cadit ſub prima die iuridica, deciſ. 231. num. 9.
Citatio realis, dicitur, quæ fit per capturam perſonæ, deciſ. 295. num 25.
Citationis defectus non aduerſatur ſententiæ, ſi non fueriot citati illi, qui non erant in cauſa, deciſ. 232. num. 1.
Citatio eſt de proceſſu, deciſ. 295. oum. 12
per Citationem verbalem inchoatur iudicium, deciſ. 295. nu. 31.
Citatio eſt primus actus, & proceſſus, deciſ. 295 num. 2.
Citati, vel vocati illi debent, ſi de eorum intereſſe agatur, deciſ. 91. num. 15.
Citatum fuiſſe quem non ſtatur aſſertioni Notarij, oec Iudicis id affirmantis, deciſ. 129. oum. 4.

C I V I S.

Cives Lauretani non poſſunt alibi conueoiri, quàm in Ciuitate Laureti tanquam exempti à iuriſdictione Gubernatoris Marchiæ, deciſ. 106. oum. 4.
Ciuitas alicoius loci, ſuperiore non contradicente, poſſunt in eorum præiudiciom prorogare iuriſdictionem eorum, quibus circumſcripta exemptione erant ſubiecti, deciſ. 125. num 28.

C I V I T A S.

Ciuitas Neapolitana eſt inter celebriores Italiæ, ac Populo frequentiores, ideo non eſt incongruum, vt in ea adſiot plures Pœnitentiarij, deciſ. 222. num. 15.
Ciuitas Sardicēn quatenus intelligatur de Ciuitate Sardis, non eſt Prouinciæ Daciæ, ſed Lydiæ in Aſia minori, deciſ. 251. num. 19.
in Ciuitate magna regulariter præſomitur idoneitas perſonarum, deciſ. 222. oum. 24.
contra Cioitatem, quando fertur interdictum eſt generale, deciſ. 22. num 7.

C L A V S V L A.

Clauſulæ acceſſoriæ, & conſequutiuæ ſublata principali diſpoſitione, nihil operantur, deciſ. 113. oum. 25.
Clauſula codicillaris in teſtamento cenſetur appoſita de voluntate teſtatoris, & iſta eſt verior, & communior opinio, deciſ. 206. num. 22.
Clauſula codicillaria deſeruire poteſt pro firmanda vocatione filiorum in conditione poſitorum, deciſ. 61. num. 11.
Clauſula codicillaris operator, vt ſubſtitotus cenſeatur vocatus etiam in caſu non natiuitatis filiorum, deciſ. 149. oum. 8.
Clauſula derogatoria, intelligitor ſemper quatenus ea, quibus derogatur, contrarientur diſpoſitis, deciſ. 125. num. 13
Clauſula facultatiua, procedendi ad vlteriorem exequutionem, intelligi debet ex eiſdem actis, non autem de nouo deducendis, deciſ. 241. nom. 12.
Sed iſta concluſio non procedit, quando reus deducit aliquid noui coram Iudice appellationis, quo caſu licitum eſt etiam actori noua deducere ad elidendum ea, quæ oouiter à reo excipiuntur, ibid. num. 19.
Clauſulæ omoes in ſcriptura poſitæ euaneſcunt, ſi contractus declaratur ſimulatus, deciſ. 11. num. 18.
Clauſulæ præſeruatiuæ iuris tertij poſitæ in gratijs Papæ, ſunt intelligendæ, quod præſeruent, quatenus illud, quod præſeruatur ſit canonicum, & validum noo autem inualidum, deciſ. 250. num 47.
Clauſulæ præſeruatiuæ nihil de nouo concedunt, deciſ. 222. oum. 28
Clauſula in commiſſione ſi reſpiciat vtilitatem partis, impedit parte opponente, ſecus è contra, deciſ. 250. num. 1.
Clauſula, *ad effectum præmiſſum*, de ſui natura habet vim reſtrictiuam, deciſ. 200. num. 20.
Clauſulæ, *ad habendum, & conſtituti*, ſi ſiot poſitæ in donatione, faciunt eam inter viuos, deciſ. 9. num. 21.
Clauſula, *appellat. one remota*, appoſita in reſcripto commiſſionis operatur, vt ſententia celeri exequutioni demandetur, deciſ. 151. num. 10.
cum Clauſula, *quod appellari, ſemel poſſit*, ſi cauſa ſit commiſſa tunc non executiuè, ſed ordinariè eſt procedendum, deciſ. 117. num. 18.
Clauſula, *arbitrio*, remittit aliquid de rigore iuris, deciſ. 264. num. 10.
Clauſula *arbitrio Rotæ*, operatur relaxationem rigoris iuris ciuilis, deciſ. 297. num. 15.
Clauſula, *caſu quo al quid plus valeret &c.* poſita in tranſactione non facit, quod d. tranſactio in donationem tranſmutator, deciſ. 121. num 8.
Clauſula, *caſu quod aliquid plus valeret &c.* in omnibus contractibus etiam emptionis, & venditionis apponi ſolet, deciſ. 21. num 7.
Clauſula, *conſcientiam ſuam oneramus*, poſita commiſſione, quid operetur, deciſ. 94. num 48. & 49.
Vide infra in verbo Iudex
Clauſula, *conſtito de ſtibus ſententiis*, intelligitur de ſententijs validis, & iuſtis, deciſ. 38. oom. 1.
Clauſulæ *conſtito de bono iure* poſitæ in commiſſione ſanatoria nullitatum dicitur ſatisfactum, ſi in aliqua parte negocij principalis conſtet de bono iure obtinentis talem commiſſionem, deciſ. 297. num. 2.
cum Clauſula, *conſtito de intereſſe*, ſi quis ex particulari reſcripto admittitur ad cauſam, ſi ea conditio non verificetor, oon aperit iuriſdictionem, deciſ. 48. oum. 6.
Clauſulæ, *conſtitut, & ad haben.* declarant donationem factam fuiſſe inter viuos, non autem cauſa mortis, aliàs ineptæ eſſent, deciſ. 9. num. 21.
Clauſula, *conſtituti*, non operatur, qoando concurrit cum altero conſtituto anteriori, deciſ. 150 num 2.
Clauſula, *conſtituti*, plenè probat poſſeſſionem contra conſtitutarium, deciſ. 100. num 2.
Clauſula, *conſtituti*, extenſa ſecundum formam traditam à Statut. Bonon. ibi, ſuffragatur pro omni interdicto poſſeſſorio, deciſ. 204. num. 5.
Clauſula, *conſtituti*, importat traoſlationem dominij, & dationem inſolutum, deciſ. 261. oum. 16.
Clauſula, *conſtituto*, debet intelligi ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 261. num. 20.
Clauſula, *conſtituti*, operatur tranſlationem poſſeſſionis naturalis, & ciuilis, deciſ. 261. num. 15.
Clauſulæ, *conſtituti*, & ad habendum ſi ſint poſitæ in donatione neceſſe eſt dicere, vt ſit donatio inter viuos, cum aliàs eſſent ineptæ, deciſ 9. oum. 21.
Clauſula, *conſtituti*, dicitor continere fictum modum traditionis, deciſ. 242. num. 2.
Clauſula, *conſtituti*, quando adeſt in ceſſiooe rectè agi poteſt ad traditionem ipſius actualis poſſeſſionis, deciſ 242. num. 1.
Clauſulæ, *conſtituti*, effectus ceſſat mortuo conſtituente, dum ab alio poſſeſſio fuit occopata, & conſtitutarij non curarunt apprehendere naturalem, quo caſu videntur vtramqoe amiſiſſe, deciſ. 18. num. 1.
Sed vt hoc ceſſet, ſufficit quod conſtiturarij ignorauerint occupationem tertij, vt ooa dicantur renunctaſſe iori ſuo, deciſ. 121. num. 6.
Clauſula, *de plenitudine poteſtatis*, operatur vt omnia narrata in gratia ſufficienter dicantor probata abſque alia iuſtificatione, deciſ. 140. num 8.
Clauſula, *dudum &c.* ponitor quando Papa prouidet ſimpliciter de reſeruato, vel ratione menſis, vel ex alia reſeruatione particulari, ſecus autem, quando prouidet principaliter de affecto, deciſ. 250. num. 41.
Clauſula, *dudum &c.* ſolet apponi in prouiſiooe beneficij, quando Papa prouidet ratione vacationis in menſe reſeruato, & regulariter ſolet apponi in alijs reſeruationibus, deciſ. 250. num. 9. & 10.
Clauſula, *dummodo de tempore datæ præſentium non ſit alteri ius quæſitum*, ſolet apponi in prouiſione beneficij facta à Papa, quando concurrit cum Ordinario in beneficio noo reſeruato, deciſ. 250. num. 12.
Clauſula, *dummodo de tempore datæ præſentium*, beneficiom non ſit prouiſum, æquipollet clauſulæ, dummodo de tempore datæ præſentium non ſit alterius ius quæſitum, deciſ. 250. oum. 11.
Clauſula, *dummodo* cum ſit modalis ſupponit emolumen-

tum

Digitized by Google

tum iam quæſitum, deciſ. 310. numer. 2.
Clauſula, *dummodo de tempore datæ præſentium*, in gratijs ſubintelligitur ſi non adſit, deciſ. 250. num. 44.
Et quando iſta clauſula ponitur in reſeruatis non operatur, quod Papa noluerit prouidere tanquam de non reſeruatis, dec. 250. num. 45. & 46.
Vide infra in Verbo Reſeruatio.
Clauſula *dummodo collatio &c.* non ſolet apponi in gratia conceſſionis beneficij facta motu proprio, deciſ. 250 num. 40.
Clauſula, *& omni meliori modo*, implicat etiam alios modos diuerſos ab expreſſis, deciſ. 100. num. 11.
Clauſula, *& omni meliori modo*, cum dictione copulatiua, implicat etiam alios modos extra expreſſos, deciſ. 74. num. 7.
Clauſula, *& omni meliori modo*, non poteſt referri ad ſpeciem diuerſam; quando non fuit ſeruata forma præſcripta, deciſ. 190. num. 23.
Clauſula, *ex quibus dederis*, poſita in conceſſione emphyteuſis, quid operetur, deciſ. 163. num 37.
Clauſula, *ex certa ſcientia*, operatur, vt omnia narrata in gratia ſufficienter dicantur probata, abſque alia iuſtificatione, deciſ. 190. num. 8.
Clauſula, *inducentes, & inductum defendentes*, non facit, quin poſtquam executor induxit in poſſeſſionem expiret eius iuriſdictio, cum non duret poſt annum, deciſ. 265. num. 16. & 17.
Clauſula, *in omnibus, & per omnia*, quando non reducat omnia ad æqualitatem, deciſ. 250. num 37. & 38.
per Clauſulas, *Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis*, omnia narrata in gratia ſufficienter dicuntur probata abſque alia iuſtificatione, deciſ. 140. num. 8.
Clauſula, *Motu proprio*, poſita in gratia releuat ab onere iuſtificandi, deciſ 99. num. 4.
Clauſula, *non ſolum prædicto, ſed & omni alio meliori modo*, deſignat enixam voluntatem diſponentis, & comprehendit quoſuis modos proportionabiles, & aptos, vt diſpoſitio conſequatur ſuum effectum, deciſ. 164. num. 22.
Clauſula, *omni meliori modo*, poſita in teſtamento, operatur, vt veniant omnes alij modi ſimiles illorum, qui ſunt expreſſi, & ſic diſpoſitionem vltimæ voluntatis, non autem inter viuos, deciſ. 104. num. 11.
Clauſula, *omni meliori modo*, operatur, vt veniant omnes alij modi etiam non expreſſi, deciſ. 104. num. 10.
Clauſula, *omni meliori modo*, operatur, vt actus ſubſtineatur eo modo, quo validius ſubſtineri poteſt, deciſ. 211. num. 9.
Clauſula *omni meliori modo*, & clauſula codicillaris deſeruire poſſunt pro firmanda vocatione poſitorum in conditione, deciſ 61. num. 11.
Clauſula, *omni alio meliori modo*, addita dictione copulatiua, & vna cum dictione, alio, implicat alios modos diuerſos ab expreſſis, deciſ. 108. num. 26.
ſub Clauſula, *parito iudicato*, non comprehenduntur expenſæ litis, deciſ. 166. num. 4.
Clauſulæ, *purè, merè, liberè, & omni meliori modo*, ſi ſint poſitæ in donatione cauſa mortis, operantur vt d donatio tranſeat in donationem inter viuos, deciſ. 9 num. 22.
Clauſula, *prout ex tunc*, operatur, vt vnum tempus alteri inſit, deciſ. 86. num. 18.
Clauſula, *pro expreſſis*, quid operetur, deciſ. 80. num. 17.
Clauſula, *pro libito voluntatis*, importat liberum, & abſolutum arbitrium, nulla iuris regula limitatum, deciſ. 201. num. 56.
Clauſula, *pro libito voluntatis*, latius patet, quàm clauſula, ad beneplacitum, deciſ. 201. num. 55.
Clauſula, *quam, & quas*, quando adeſt in commiſſione, tunc pronunciatio optimè ſubſtinetur prout in prima, deciſ. 213. num. 16.
Clauſula, *quam & quas* ſi adſit in commiſſione ſubſtinetur ſententia lata contra ſententiam, prima non reuocata, deciſ. 26. num. 3.
Clauſulæ, *quam & quas*, effectus non poteſt conſiderari in ordine ad tranſportationem actorum probata exiſtentia decreti, deciſ. 184. num. 4.
Clauſulæ, *quam, & quas*, & ſimiles, tunc ſolum operantur, quando oſtenditur diuerſitas vtriuſque cauſæ, nempe illius à qua fuit appellatum, & alterius, quam pars velit ſubſtinere tanquam in prima, deciſ. 184. num. 5.
Clauſula, *quam & quas*, ſi adſit in commiſſione Iudex poteſt pronunciare ſicut in prima, deciſ. 26. num 3.
Clauſula, *quam & quas*, & clauſula cum omnibus incidentibus emergen. adiectæ in commiſſione operantur, vt cenſeatur deductum petitorium, & quodcumque aliud iudicium præter expreſſum, deciſ. 17. num. 13.
Clauſula, *quam & quas*, ſi adſit in commiſſione, remanet iuriſdictio Iudicis, vt etiam deſerta appellatione validè feratur ſententia tanquam in prima, deciſ. 303. num. 2.
Clauſula, *quorum intereſt, aut intereſſe poterit*, continetur ſub obligatione Camerali, deciſ. 46. num. 7.
Clauſula, *quorum intereſt*, quando non extendatur vltra perſonam expreſſam, deciſ. 46. num 8.
Clauſula, *releuans*, poſita in mandato operatur ſatisdationem iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui, deciſ. 172. num. 18.
Clauſula, *releuans*, poſita in mandato operatur, vt nedum mandatum actoris non expiret poſt primam ſententiam, ſed nec etiam mandatum procuratoris rei, deciſ. 172. num. 17.
Clauſula, *releuans*, importat ſatiſdationem, deciſ 172. numer. 15.
Clauſula, *reſtitutionis in integrum aduerſus quæcumque præiudicialia*, appoſita in commiſſione, quid operetur, deciſ. 211. num. 14.
Clauſula, *reuocatoria*, alicuius legis, vel ſtatuti, eatenus legem vel ſtatutum reuocare videtur, quatenus cum ipſa lege reuocante repugnantiam continet, & non in plus, deciſ. 165. num. 14.
Clauſula, *ſempre mai*, quid operetur, deciſ 190. num. 14.
Clauſula, *ſeruatis ſeruandis*, æquipollet clauſulæ vocatis vocandis, & vide num. 51. deciſ. 91. num. 49.
Clauſula, *ſeu alio quouis modo, & iuris, aut hominis diſpoſitione &c.* includit ius prouenienſ etiam ex perſona loquentis fauore ipſius, deciſ. 164. num. 21.
Clauſula, *ſi vobis conſtiterit*, quid importet, deciſ. 94. num. 50.
Clauſula, *ſicque per quoſcumque Iudices*, iuncta cum clauſula *ſublata*, operatur vt cenſeatur os clauſum, ut nihil contra conceſſum poſſit opponi, deciſ. 103. num. 1.
cum Clauſula *ſine præiudicium iurium ſibi competen.* ſi quis impugnet teſtamentum, quid operetur dicta clauſula, deciſ. 195. num. 9.
Clauſula, *ſine præiudicio*, intelligitur, præterquam in expreſſis, deciſ. 155. num. 2.
Clauſula. *ſine præiudicio*, debet intelligi de alio præiudicio, quàm expreſſo, deciſ. 212. num. 26.
Clauſula, *ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij*, poſita in commiſſione quid operetur, deciſ. 214. num. 4.
Clauſula, *ſine præiudicio iudicij poſſeſſorij*, poſita in commiſſione non impedit, quominus Iudex ad quem poſſit manutentionem concedere detecta nullitate, & iniuſtitia ſententiæ, amplia. deciſ. 214. num. 1. & 6.
cum Clauſula, *ſine præiudicio legitimæ executionis* ſi appellationis cauſa fuerit commiſſa, quid operetur, deciſ. 132. num. 8.
Clauſula, *ſine præiudicio litis &c.* non tollit expreſſum in gratia, deciſ. 51. num. 17.
cum Clauſula *ſine præiudicio retardationis &c.* ſolum datur remiſſoria in iudicijs executiuis, etiam data releuantia articulorum, deciſ. 242. num. 10.
Clauſula, *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* poſita in legitimatione ſi ſimpliciter conſideretur, eſt nullius efficaciæ in caſu, in quo non fuerunt inſtituti venientes ab inteſtato, deciſ. 200. num. 18. & 19.
Clauſula, *ſublata & decretum irritans*, quamuis inficiant titulum, & poſſeſſionem, non tamen tollunt detentationem, & inſiſtentiam facti, ſufficientem ad obtinen. reintegrationem in ſpolio ſeu manutentionem, deciſ. 113. num. 26.
Clauſulæ, *ſublata, & decretum irritans*, tollunt contrarium factum, & obſeruantiam, deciſ. 66. num. 13.
Clauſula, *ſublata, & decretum irritans*, & ſimiles inficiunt titulum, & poſſeſſionem, deciſ. 113. num. 2.
Clauſula, *ſublata & decretum irritans*, non præiudicare poſſunt poſſeſſioni iam adeptæ, deciſ. 113. num. 21.
Clauſula, *ſublata & decretum irritans*, ſi adſint in aliqua conſtitutione, tollunt omnem obſeruantiam in contrarium, deciſ. 3. num 2.
Clauſula, *ſublata & decretum irritans*, vitiant, & inficiunt quamcumque aliam diſpoſitionem, deciſ. 293. num. 4.
Clauſula, *volumus in primis, & ante omnia*, importat conditionem, deciſ 131. num. 6.
Clauſula, *vt ſupra*, repetit qualitatem, deciſ 144. num. 10.

S. CLEMENS.

S. Clemens Papa ante adeptum Pontificatum fuit primus Epiſcopus Sardiniæ, & in Ciuitate Calaritana primam ſedem Epiſcopalem fixit, deciſ. 251. num. 2.
S. Clemens Epiſcopus Sardiniæ &c. in ordine diſcipulorum Domini eſt quinquageſimus ſecundus, deciſ. 251. num. 5.
S. Clemens comitatus fuit S. Petrum progredientem ad ſedem primam Romæ ſtabiliendam, deciſ. 251. num. 10.
SS. Clemens, Ignatius, & Papias fuerunt S. Petri Apoſtoli diſcipuli, deciſ. 251. num. 11.
S. Clemens Principis Apoſtolorum familiaris extitit, deciſ. 251. num. 13.
S. Clemens Papa ducentorum ferè annorum ſpatio S. Caium Papam præceſſit, deciſ. 251. num. 24.
Clemens VII. Pont. fuit ſciſmaticus aduerſus Vrbanum VI. deciſ. 145. num. 3.
Clemens VIII. non minus doctrina, quàm ſanctitate fuit conſpicuus, deciſ. 191. num. 14

CLERICATVS.

ad Clericatum à ſuo minimè Epiſcopo ſi quis fuerit promotus, vt id ſubſtineatur, ſufficit ſimplex licentia, vel conſenſus ſui Epiſcopi, deciſ. 162. nu. 10.
ad Clericatum præſumitur quis ritè, & rectè promotus, etiam, quando fuit ordinatus à non ſuo Epiſcopo, ſi concur-

Digitized by Google

concurrat communis fama, & reputatio, deciſ.162.num.9.
Clericatus alicuius bene probatur ex confeſſione partis aduerſæ, deciſ.162.num 1.
ad Clericatum à non ſuo Ordinario, quia non debet promoueri abſque literis dimiſſorialibus ſui Ordinarij, deciſ.162.numer. 4. & 7.
Clericatus probatur iuramento, deciſ.159. num.11.

C L E R I C V S.

Clericorum aſtantium frequentior aſſiſtentia in ſuffragium animæ purgatorias pœnas patientis plurimum prodeſt.
Cum ex concorſu intereſſentium oblationi ſacrificij reſultet quaſi vnum morale offerens cum maiori deuotione, reuerentia, & dignitate, nec non etiam fructu pro anima defoncti, deciſ.59. num 32.
Clericus vnuſquiſque viuere debet ex fructibus proprij beneficij, deciſ.50 num.17.
ex Clericorum conuentu præcationes adhibentium in anniuerſarijs fieri conſueto, defunctorum animæ releuantur, & beneficia releuant, deciſ.59. num.33.
Clericus non poteſt renunciare priuilegijs fori, deciſ.44. nu.12.
Clericus ratione ſolius Clericatus, an ſit potentior Laico, deciſ.282. num.13.
Clericus quicumque venit appellatione ſacerdotis, deciſ.59. num. 24.
pro Clerico, ſi quis fuerit habitus, & reputatus per plures annos, atque ſic communiter tentus, præſumitur fuiſſe verè clericus, & ritè, ac legitimè promotus, deciſ. 162. num.2.
cum Clericorum paruo numero ſi ſit celebrata aliqua Miſſa, illa ſolemnis non poteſt dici, deciſ.59. num 9.
Clericus alimenta præſtare tenetur ſuæ amitæ pauperi, non quidem ex eo, quod bona clericorum ſunt pauperum, ſed ratione propinquitatis, & ſanguinis coniunctionis, deciſ. 194. num. 35.
Clerici iuramento ſtatur, an bona ſeparabilia ſint ipſius Clerici propria, & non cauſa negotiationis ad effectum, vt ſint immunia a gabellis, deciſ.159. num.10.
Clericis conuenire poteſt etiam nomen presbyteri, deciſ.14. num. 2.
Clerici Beneficiati, licet ſint plures in eadem Eccleſia, non tamen per hoc dicuntur conſtituere Collegium, ſeu facere Capitulum, deciſ 112. num.2.
Vide ſupra in verbo Beneficiatus.
Clericus Beneficiatus eſt prohibitus donare filio illegitimo ſtante Conſtitut. Pij V. contra illegitimos, deciſ.114. num.12.
Clericus in actu diſpoſitiuo inter viuos æquiparatur vſufructuario habenti facultatem de Iure beneficium liberè diſponendi in vita, & num.19. deciſ.284. num.18.
Clericorum bona dicuntur peculium quaſi caſtrenſe, & non aduentitium, deciſ.125.num.5.
Clericis intereſſentibus pro rata debent diſtribui anniuerſariorum emolumenta, deciſ.59. num.43.
Vide ſupra in verbo Anniuerſario.
Clericorum bona pauperum eſſe dicuntur, dec. 194. num.32.
in Clericorum bonis Inſeparabilibus, hoc eſt quæ ſunt penes venditores venalia, vt puta panem, carnem, &c. ſi ſuper illis imponatur gabella, Clerici ad eam ſoluendam non tenentur, deciſ 159. num.8. & iſta eſt communis, & vera ſententia, ibid. num.9. & vide num.13.
Clericorum bona ſeparabilia, ideſt quæ ſtant penes ipſos Clericos, ſunt exempta à quibuſuis gabellis, itaut exigentes tales gabellas damnabiliter incurrant ſententiam excommunicationis Bullæ in Cœna Domini, deciſ.159 num.1. & 2.
Vide infra in verbo Gabella.
de Clericorum bonis Laici non poſſunt exigere gabellam, etiamſi adſit conſuetudo longiſſimi temporis in contrarium, ibidem num 6.

C L E R V S.

Clerus licet per ſe non faciat Collegium, poteſt tamen conſtituere vniuerſitatem, & ex iuſta cauſa in vnum conuenire, deciſ.148. num 1.
Et hoc procedit etiam ſine licentia Epiſcopi, quando de eius intereſſe agitur, cum ad eum non pertineat huiuſmodi licentiæ denegatio, deciſ.148. num.2.
Clerus occaſione litis poteſt coadunari, vt ea omnia per modum conſilij ab ipſo ordinentur, deciſ.148. num.4.
Clerus ſi velit in vnum conuenire occaſione litis, ceſſat omnis ſuſpicio conſpirationis, & machinationis, deciſ.148. numer. 5.
Clerus, quando litigat, cum non habeat burſam communem, poteſt collectas imponere pro exigendis pecunijs neceſſarijs ad proſecutionem litis, inſcio etiam ſuperiore, deciſ.148. numer. 6.
Coactio qualia fieri nequit, niſi mediante proceſſu iudiciali, deciſ.4. num.6.

C O A D I V T O R I A.

Coadiutoriæ gratia, etiamſi ſit nulla propter exceptionem contingentem in perſonam coadiutoris, tamen gratia ſortiri debet effectum ſuum reſpectu Eccleſiæ, cum non poſſit propter eam exceptionem dici, quod Papa eidem Eccleſiæ non prouidiſſet, ita vt non ceſſat affectio, deciſ.315. num.25.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione, vt rectè impetretur, infirmitas debet præſtare perpetuum impedimentum, dec. 237. num.8.
Coadiutoriæ effectus non tollitur ex ſola inhabilitate perſonæ, cui commiſſa fuit cura, & adminiſtratio Eccleſiæ propter inhabilitatem Coadiuti, deciſ.255. num.21.
ad Coadiutoriæ validitatem, eſt neceſſarius conſenſus coadiuti, dec.315. num.27.
in Coadiutoriæ gratia potius tractatur de neceſſitate Eccleſiæ, quam de vtilitate prouiſi, deciſ.255. num.19.
in Coadiutoriæ gratia, quid potiſſimum attendatur, deciſ.255. num.20.
Coadiutoriæ cauſa conceſſionis requiritur, vt ſubſiſtat, & ſit probata, ad effectum vt inducta ſit affectio, cuius occaſione erepta ſit Ordinario poteſtas conferendi, deciſ. 255. num.8. & 9.
Coadiutoria dicitur effectuata, ſi coadiutor poſſideat, deciſ.246. num 4.
Coadiutoriam, ſi quis impetrauerit ſub narratiua, quod aliquis Canonicus non poteſt amplius in choro, propter aduerſam valitudinem, inſeruire, id concludenter debet probare, deciſ.237. num.6.
Coadiutoriæ litteræ, ſi tempore vacationis non fuerunt expeditæ, poſt mortem coadiuti non poſſunt expediri, deciſ.318. num.26.
In Coadiutorijs cum concedantur duæ gratiæ, tamen ſi vna deficiat, non tamen expirat altera, deciſ. 313. num.28.
Coadiutoriæ gratia reſpectu futuræ ſucceſſionis, quando non dicatur dependere à gratia, per quam prouidetur neceſſitati Eccleſiæ, & Coadiuti, deciſ. 313. num.29.
Coadiutoriæ gratia ſolet concedi, etiam in beneficijs non habentibus curam animarum, deciſ. 313. num. 13.
Coadiutor, ſi velit ſuccedere in beneficio in locum coadiuti, tenetur iuſtificare omnia narrata, cum ex ijs omnibus cenſetur Papa motus ad eam gratiam concedendam, deciſ.313. num.22.

C O G N I T I O.

Cognitio quorumdam caſuum certè non pertinet ad Iudicem Iuriſperitum, prout ſi agatur de fœtu concepto, de partu læthali, de percuſſione læthali, de ædificijs, de pariete communi, & ſimilia, deciſ. 52. num. 10.
Cognitionem radicatam in intellectu ſupponit viua vox, deciſ.270. num.3.
Cognominis identitas non ſufficit ad probandam identitatem agnationis, & deſcendentiam ab vno ſtipite, deciſ.15. numer 32.
Collateralibus legitima non debetur, deciſ.88. num. 21.

C O L L A T I O.

Collatio beneficij facta excommunicato non tenet, deciſ.83. num. 16.
Vide ſupra in verbo Beneficium, & infra in verbo Excommunicatus.
Collatio beneficij, ſi inualidè fuerit facta, perinde eſt, ac ſi non eſſet facta, deciſ.226. num.44.
Collatio Canonicatus facta per Epiſcopum, quod habuerit effectum, aliud eſt, & aliud, quod dicta Collatio præiudicet Capitulo ad effectum, vt Epiſcopus præſcribat, deciſ.226. num.19.
Vide ſupra in verbo Canonicatus.
in Collatione beneficij reſeruati, licet à Papa non fuerit appoſita clauſula. Dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, non tamen ſequitur, quod Papa noluerit, deciſ. 250. nu. 39.
Collatio alicuius rei facta alicui tribuit ius, deciſ. 240. num.4.
Vide ſupra in verbo Beneficij collatio.

C O L L E G I A L I T A S.

Collegialitatis præexiſtens ſtatus regulariter non mutatur per ſimplicem ſecularizationem, deciſ. 99. num.6.
Collegialitatis ſigna æquiuoca non inferunt Eccleſiam eſſe collegiatam, dec 216. num.4.
Collegialitas in aliqua Eccleſia arguitur, ſi in ea adſint diſtributiones quotidianæ, maſſa communis, miſſæ conuentuales, diuina Officia in choro recitata, Archiuium, Sigillum, &c. deciſ.210. num 2.
Collegialitas in aliqua Eccleſia ex quibus ceſſet, deciſ.216. nu.3.
Collegialitatis ſtatus antiquus non deſtruitur propter ſuperuenientem ſtatum ſecularitatis ſuperuenientem, tamquam nobiliorem, deciſ.140. num.13.
Collegiata vt dicatur aliqua Eccleſia, debent probari eius requiſita, deciſ.143. num.8.
Collegialitas poſtquam fuit ſoppreſſa, illi, qui erant Canonici, in vnum conuenire, vt vniuerſi non poſſunt, ſed potius vti ſinguli, & tanquam homines priuati.
Qui ſimul habitando non potuerunt de nouo conſtituere Collegium de medio ſubtractum, deciſ. 99. num.8.
Collegialitas, etiam poſt ſecularizationem, quando non dicatur deſtructa, deciſ.99. num. 5.

Colle-

Digitized by Google

Collegialitas non probatur ex illis ſignis, quæ ſpectare poſſunt ad omnes vti ſingulos, non autem vti vniuerſos, deciſ. 141. num. 16. & 17.
Collegialitas amplius non durat, poſt illius deſtructionem, ſeu ſuppreſſionem, & Canonici non poſſunt appellari Canonici Collegij, deciſ. 99 num. 7.
in Collegiatum vt erigatur aliqua Eccleſia, hoc ſolum competit Papæ, deciſ. 99. num. 9.

C O L L E G I V M.

Collegium ſuppreſſum ob demerita Regularium in eo exiſtentium, cum tranſeat terminos ſimplicis ſecularizationis, ſine dubio dicitur mutatus ſtatus Eccleſiæ, deciſ. 140. num. 2.
Collegium ſemper cenſetur illud, & idem, deciſ. 1. num. 65.
Collegia omnia regulariter ſunt interdicta, quia homines non debent facere iſtas conuenticulas, ſeu congregationes, cum ex eis timeatur conſpiratio in Principem, vel in Rempublicam, deciſ 212. num. 3. & 4.
Collegia, & eorum Rectores ſubſunt Maioribus, & Ordinarijs Poteſtatibus, & ad eorum dictum deſtrui poſſunt, & prohiberi, deciſ. 212. num. 6.
Collegij erectio cauſa ſtudij eſt diſpoſitio pia, deciſ. 122. numer. 4.
Collegij ſimplex ſecularizatio mutat quidem ſtatum, non autem ſubſtantiam, ſeu ſubiectionem beneficij, deciſ. 140. numer. 6.
contra Collegium quotieſcumque fertur interdictum eſt generale, deciſ 20. num. 7.
Collegia, ſi ſupprimantur propter demerita Regularium, Eccleſiæ, tunc de Collegiatis redduntur non Collegiatæ, & Collegia Regularium penitus diſſoluuntur, deciſ 140. num. 3.
Et his caſibus Collegialitas dicitur in totum mori, & in cineres reduci, ibidem num 4.

C O L L I T I G A N S.

Colligitans nemo præſumitur ita demens, vt donet omnia ſua bona alteri, ad hoc vt noceat alteri colligitanti, deciſ. 228. num. 18.
Colligitanti, ad hoc, vt ſubminiſtrentur alimenta, & ſumptus litis, vltra paupertatem, requiritur ſaltem præſumptio boni iuris, & quidem non leuis, deciſ. 39. num. 4.
Colligitantium fraudibus, & machinationibus, vt occurratur, ideo prohibita eſt alienatio bonorum litigioſorum, deciſ 228. num. 15.
Colluſio quando excludatur, deciſ. 156. num. 11.
Colluſio non præſumitur, ſi non probetur, deciſ. 156. num. 10.

C O L O N V S.

ea Coloni perſona, vt hæredi acquiratur poſſeſſio, duo copulatiuè requiruntur, deciſ. 158. num. 4.
Primò, quod Colonus recognoſcat hæredem in dominum gerendo actus eius nomine, deciſ 158. num. 4.
Secundò, quod de iſtis actibus à Colono factis hæres ſcientiam habeat, deciſ. 158. num. 4.
Colonus non tenetur ad culturam eorum, quæ ſunt reſeruata Domino, deciſ. 266. num. 7.

C O M M E N D A.

Commendæ noſtri temporis ſunt veri tituli beneficiales, in quibus procedunt regulæ, & Conſtitutiones Apoſtolicæ, deciſ. 51. num. 14.
de Commendando mandatum, eſt contrarium prouiſioni in titulum, deciſ. 51. num. 4.
Commenda per appoſitionem manus Papæ, remanet Sedi Apoſtolicæ affecta, vt nemini inferiori liceat illa conferre, donec a Papa fuerit de ea aliquis prouiſus in titulum, deciſ. 51. numer. 1.
Commendam equites Hieroſolymitani, vt poſſint obtinere, quid requiratur, deciſ 303. num. 4. & 5.
Commendæ equitibus Hieroſolymitanis non dantur ſine petitione, deciſ. 303. num. 14.
Commendæ gratia eſt adeo incompatibilis cum titulo futuræ ſucceſſionis, vt ex electione vnius, clara alterius renunciatio appareat, deciſ. 80. num. 3.

C O M M I S S I O.

Commiſſio ſuper moleſtationibus porrecta, vt non contineat petitorium reſtringi debet ad moleſtationes ſuper ſola poſſeſſione concludendo, quod impetrans à nemine moleſtari debeat, deciſ. 57. num 34.
Commiſſio ſuper Iactationibus, & ex remedio *l. diffamari C. de ing. & manum.* non inducit litem ad effectum inducendi præſcriptionem, iuxt. opinionem Fel. ſed ipſe hoc non dicit, & quatenus hoc diceret, reprobatur, deciſ. 94. num. 27.
Commiſſionis impetratæ pœnitentia ex quibus deducatur, deciſ. 57. num 13. & 19.
Commiſſio quando emanauit cum clauſula, ex integro, importat nouam inſtantiam, & qualiter id debeat intelligi, deciſ. 256. num. 2.
Commiſſio, ſi ſit directa alicui cum præciſo reſcripto, vt quandam certam perſonam ſubſtituat, tunc pro eius deputatione non requiritur aliqua citatio, deciſ. 233. num. 13.
in Commiſſione, quando adeſt clauſula, quam, & quas, tunc pronunciatio optimè ſubſtinetur pro vt in prima, deciſ. 233. num. 16.
in Commiſſione impetrante, vt inducatur bona fides, ſufficit, quod fuerit obtenta citatio, licet non fuerit reproducta, deciſ 294. num. 31.
Commiſſio, ſi habeat clauſulam, quam, & quas, iudex poteſt pronunciare pro vt in prima, deciſ. 26. num. 3.
Commiſſio, ſi emanauerit cum clauſula refectis expenſis, ſi pars fecerit quietationem generalem, ex hoc reſultat, quod noluit vti dicta clauſula, quo caſu poteſt procedi in negotio principali, deciſ. 256. num. 1.
Commiſſio, ſeu facultas Commiſſarij ſi ſit in actis producta citata parte, non eſt opus eam inſerere in prima citatione, deciſ. 122. num. 5.
Commiſſionis vigore prima citatio emanata poteſt produci quandocumque intra annum, deciſ 7. num. 2.
in Commiſſione ſanatoria nullitatum non ſunt narrandæ illæ, quæ non ſunt probatæ, deciſ. 18. num 20.
Commiſſionis vſus ſuccedit loco conteſtationis litis, deciſ. 57. num. 21.
Commiſſa quando eſt cauſa cum clauſula, quod ſemel tantum liceat appellare, non eſt procedendum executiuè, ſed via ordinaria, deciſ. 117. num. 13.
Committens cauſam ſuper iactationibus, dici non poteſt, quod tranquillè poſſideat, & quod ſit in bona fide, deciſ. 94. numer. 21.

C O M M O D V M.

Commodum, quis non debet ſentire cum alienis expenſis, deciſ. 148. num. 8.
Commodum aliquod non poteſt ſentire ex eo, quod quis impugnat, deciſ. 238. num. 6. & 9.

C O M M V N I O.

Communio inter aliquos ſemel probata præſumitur continuata vſque ad mortem, niſi de contrario doceatur, deciſ. 28. numer. 2.
Communio inter fratres facilè præſumitur, deciſ. 28. num. 10.
Communio muri non probatur per ſigna æquiuoca, & poſſibilia tantum, cum non veniant attendenda, deciſ. 253. nu. 50.
Vide infra in verbo Murus.

C O M M V N I T A S.

Communitates Status Eccleſiaſtici non poſſunt bona ſua obligare ſtante Bulla Sixti V. deciſ. 271. num. 2. & deciſ. 273. numer. 4.
Communitatis actus, nullo pacto attendi debet, ſi ſit factus in loco, vbi non ſunt ſoliti congregari, nec ad ſonum Campanæ, vel Tubæ, deciſ. 82. num. 3.
Communitas, quod præſentare debeat ad iuſpatronatus, vti vnum corpus, id colligitur, ex circumſtantijs facti, & modo dandi vocem, deciſ 82. num. 5.
Communitates, non poſſunt alienare, vel obligare eorum bona abſque licentia Papæ, vel Cameræ Apoſtolicæ, deciſ. 46. numer. 2.
ad Comparendum omninò arctat citatio, vel monitorium in criminalibus, deciſ. 4. num. 26.

C O M P E N S A T I O.

Compenſatio debiti cum legato ex facienda ſi teſtator inſſerit, vt legatarius præter legatum quidpiam aliud petere, vel prætendere poſſit, deciſ. 312. num. 12.
Quod procedit etiamſi minus eſt in legato, quàm in debito, deciſ. 312. num. 13.
Compenſatio ad euitandam pœnam fit ipſo iure, deciſ. 26. num 14.
Compenſatio regulariter præſumitur facta in cauſam duriorem, deciſ 26. num. 17.
Compenſatio eſt facienda, cum illo debito, cum quo poteſt eſſe cauſa inhabilitatis, deciſ. 26. num. 13.
Compenſatio regulariter non fit ipſo iure potius in vnam cauſam, quàm in aliam, ſed fit debitore opponente, ſeu allegante, deciſ. 26. num. 18.
Compenſatio cenſetur inducta cum debitis antiquioribus, deciſ. 26. num. 15.
Compenſatio non admittitur à credito vnius ad creditum alterius, deciſ. 306. num. 19.
Compenſandi animus ex quibus verbis non tollatur, dec. 312 num. 15.
Compenſandi voluntas in teſtatore ex quibus verbis arguatur, deciſ. 257. num. 5.
Compenſare poteſt ipſe creditor ſuum creditum cum debito ſibi benè viſo, etiam cum debito minus antiquo, dec. 26. nu. 19.
Computa quomodo in redditione rationum ſeruanda, quando libri haberi non poſſunt, vel defecerunt, deciſ. 55. num. 6.

C O N C E S S I O.

Conceſſionem nouam facit confirmans actum nullum, deciſ. 145. num 5.
in Conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, ſolitorum dari in emphyteuſim, ſi fiat aliqua alteratio, iudicatur noua, ac diuerſa conceſſio, quæ ideò nouam requirit ſolemnitatem, deciſ. 36. num. 10. & 11.

in Con-

in Conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ dicitur ſolitum alteratum ex facultate nominandi conceſſa vltimo inueſtito, quæ in antiquis conceſſionibus non legebatur, deciſ. 253. num. 13.

in Conceſſione rei eccleſiaſticæ ſolitæ alienari debet eſſe euidens vtilitas Eccleſiæ, etiam inſpecto tempore præſenti, quo fit tenouario, non autem tempore, quo res cœpit alienari, ſeu in emphyteuſim concedi primo loco, deciſ. 243. num. 15.

Quæ vtilitas deficit vbi ſolitum alteratur in præiudicium Eccleſiæ, & res conceditur vni pro minori pretio, & cum deterioribus conditionibus, quàm antea fuit conceſſa, vel tunc poſſit concedi alteri, ibid. num. 16.

In Conceſſione bonorum Eccleſiæ color quæſitus ad hoc, vt appareat vtilis, non attenditur, deciſ. 252. num. 19.

Conceſſio in feudum non eſt adeò magni præiudicij, ſicuti eſt donatio, deciſ 283. num 9.

Conceſſio, ſiue feudalis, ſiue emphyteutica, vel ad meliorandum probanda eſt ex ipſo inſtrumentu conceſſionis, iuxta veriorem, & communiorem ſententiam, deciſ. 16. num 4.

Conceſſio aliqua ſi ſit reuocata, dicuntur reuocati quoque omnes effectus ab ea prouenientes, perinde ac ſi facta non fuiſſent, deciſ. 201. num. 35.

in Conceſſione cuiuſuis arbitrij, quamuis pleni, & liberi, ſemper cenſetur exceptus dolus illius, cui fuit commiſſum dictum arbitrium, deciſ. 219. num. 19.

Conceſſio cenſetur facta ſecundum illius naturam, deciſ. 40. num. 29.

Conceſſio noua dici poteſt, quando confirmatio emanauit in forma ſpecifica, deciſ. 222. num. 12. & 13.

Conceſſio ſi habeat in ventre aliquam prohibitionem, & ea vtatur, non poteſt allegare ignorantiam d. prohibitionis, deciſ 281. num 13.

Conceſſio, quando fuit facta precario, poteſt reuocari abſque cauſa, deciſ. 201. num. 46. & 47.

in Conceſſione bonorum Eccleſiæ, ſemper requiritur euidens vtilitas, deciſ. 243 num. 9.

Concedi aliquod nouum numquam intelligitur, ſi concedatur illud idem, quod erat conceſſum de iure communi, deciſ. 163 num. 17.

Conceſſum ad tempus, poſt illud tempus dicitur prohibitum, deciſ. 281. num. 21. & 23.

C O N C I L I V M.

Concil. Nicœnum primum fuit celebratum anno Domini 325. cum interuentu 318. Epiſcoporum, deciſ. 252. num 18.

Concilium Sardicẽ vbi fuit celebratum, Ciuitas illa non in Dacia, neque in Lydia, ſed in Thracia, ſeu in Illyrico manet, deciſ. 212. num 20.

Concilio Tridentino cenſetur derogatum, licet de Tridentino non ſit facta mentio, ſtante derogatione Conciliorum, deciſ. 260 num. 9.

Circa declarationem nonnullorum Conciliorum vide in Calce Indicis.

C O N C O R D A T A.

ſub Concordatis Germaniæ non comprehenditur Ciuitas Virduneñ, deciſ. 210. num 28.

Concordata Germaniæ à Leone X. non ſimpliciter fuerunt extenſa ad Ciuitatem Virduneñ, ſed fauore Capituli quo ad alternatiuam menſium tantum; deciſ. 210. num. 29.

C O N C O R D I A.

per Concordiam ſi ſit ſublata res iudicata, non poteſt amplius allegari, deciſ. 91. num. 3.

Concordia inienda cum aliquo ſi prohibeatur à teſtatore, hoc præceptum eſt de per ſe malum, & contra bonos mores, deciſ. 190 num 27.

Concordiæ tot ſunt, quot ſunt perſonæ, quæ vti ſingulæ tranſigunt, deciſ. 218. num. 23.

in Concordia rerum Eccleſiæ interuenire debet Beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 5. num. 5

Concordia, ſeu tranſactio facta cum Ordinario, ſi ſit à Papa confirmata, ſeruanda eſt, & ligat Ordinarios ſucceſſores in eadem Eccleſia, deciſ. 87. num. 15.

per Concordiam ipſo iure extinguntur omnes actiones, probationes iudiciales, ac totus proceſſus, deciſ. 91. num. 4.

Concordia eſt quædam remiſſio, deciſ 91 num. 1.

Concordiæ, conuentiones, & pacta minimè exigunt rerum dubietates, deciſ. 34 num. 6.

Concordia ad hoc vt dicatur nulla, eo quia inita ſit ſuper re iudicata, quid ad hoc requiratur, deciſ. 218. num. 26.

ad Concordiam teſtes omni modo ſunt reducendi, deciſ. 28. num. 6.

de Concordando nunquam præceptum factum à teſtatore, cum ſit per ſe malum, & contra bonos mores, eſt minimè ſeruandum, deciſ. 164. num. 18.

Concubinatus ex communi reputatione probari poteſt, deciſ. 58. num. 17.

C O N C V R S V S.

in Concurſu Litterarum Apoſtolicarum quæ ſint præferendæ, deciſ. 115. num. 9

in Concurſu prouiſionum Parochialium, quando non ſumus, tunc ſufficit eligere dignum omiſſo digniore, deciſ. 93. nu. 11.

Condemnatio ad expenſas eſt pars ſententiæ, deciſ. 211. num. 5.

Condemnatus, ſi quis non eſt aliquid præſtandum, vt dicatur paruiſſe, ſufficit, quod præſtet ſimplicem patientiam, deciſ. 166. num. 2.

C O N D I T I O.

Conditiones, & pacta contenta in concordia facta in limine vnionum Parochialium veniunt ſeruanda, deciſ. 5. num. 1.

Conditio primo gradui adiecta ſi deficiat, conſequenter etiam ſecundus ſubſtitutionis gradus tamquam primo ſubordinatus euaneſcit, deciſ. 149. num. 9 & 10.

ſub Conditione, ſi ſit facta aliqua confirmatio, ſi conditio non verificetur, confirmatio non ſubſiſtit, deciſ. 1. num. 9.

Conditio aliqua, quando eſt propriè adimplenda, ei non ſatisfit per tacitam diſpoſitionem, deciſ. 163. num. 22. & 30.

Conditio dependens à libera voluntate alicuius, debet in forma ſpecifica adimpleri, deciſ. 161. num. 10.

Conditiones, debent aliquid plus operari, quàm ſi diſpoſitio eſſet facta ſimpliciter, deciſ. 231. num. 9. 10. & 11.

in Conditione poſiti, ſicuti non differunt in vocatione ab *eis*, qui directè ſunt nominati, ita in referente omnes comprehenduntur, ſi ſupradicti ſint certi, & ſub dictione vniuerſali, deciſ. 148. num. 4.

ex Conditione mortis, vel vitæ, non infertur ad conditionem viduitatis cum vna ſit ab altera valde diſſimilis, deciſ. 190. num. 16.

Conditio obligationis non mutatur ex mutatione perſonæ, deciſ. 62. num. 25.

Conditiones tacitè non poſſunt adimpleri, quando ille, qui appoſuit d. conditiones expreſſam diſpoſitionem requiſiuit, deciſ. 163. num 23.

Conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, non poteſt conuerti in pupillari ſubſtitutioni, deciſ. 220. num. 19. & 20.

Conditiones inutiles reddi non debent, deciſ. 163. num. 35.

Conditio, ſi omnes deceſſerint ſine filijs, deficit, ſi vnus moriatur cum filijs, deciſ. 248. num. 8.

C O N D V C T O R.

Conductores tenentur ſtare concordiæ initæ, quouſque eorum conductio eſt duratura, deciſ. 161. num. 2.

Conductor reſpectu poſſeſſionis ciuilis quam retinet locator non ſibi, ſed Domino poſſidere dicitur, deciſ 64. num. 7.

Conductori retentio, quando detur, deciſ. 64. num. 14.

Conductor in re conducta non habet ius reale, & propriè non dicitur poſſidere, ſed eſſe in poſſeſſione, deciſ. 64. num. 2. & 20.

Conductores ſimplices non poſſunt impedire immiſſionem prætextu detractionum, deciſ. 88. num. 19.

Conductor non præſumitur voluiſſe iacturam facere ſuper re conducta, etiamſi locatio ſit ad breue tempus, deciſ. 252. num. 15.

Conductor aduerſus locatorem actionem perſonalem habet, deciſ. 64. num. 4.

C O N F E S S I O.

Confeſſio facta abſente parte non obeſt, deciſ. 165. num. 44.

Confeſſionis acceptatio etiam facta in alio iudicio, obſtat etiam in diuerſo, itaut d. acceptatio amplius reuocari non poſſit, deciſ. 223. num. 18.

Confeſſio adminiculata fortius probat, deciſ. 263. num. 8.

Confeſſioni alicuius cenſetur quis acquieuiſſe, non appellando, deciſ 133. num. 20.

Confeſſio facta ſub aſſertione aliena non præiudicat confitenti, ſi res aliter ſit, cum dicatur eſſe in iuſto errore, deciſ. 292. num. 9.

Confeſſio auctoris nocet etiam ſucceſſori, deciſ 294. num. 20.

Quod multo magis procedit, quando ſucceſſor vſus eſt ea, quia tunc propriam ſibi fecit, deciſ. 294. num. 21.

Confeſſio facta in commiſſione plenè probat contra confitentem, deciſ. 94. num. 24.

Confeſſio facta in commiſſione probat, & eſt irreuocabilis, deciſ. 17. num 28. & 44.

Confeſſio confitenti præiudicat, deciſ. 245. num. 4.

Confeſſio curatoris, patris, Prælati, & ſimilium concurrentibus adminiculis probat, deciſ. 39. num. 2.

Confeſſio in contractu inualido probat contra confitentem, deciſ. 60. num 9.

Confeſſio dotis facta à marito præſumitur vera, ſi pater vxoris, qui eam promiſerat erat diues, & filia erat vnica, dec. 160. num 7. & vide num. 8.

Confeſſio dotis facta à marito non præſumitur ſimulata, quando non fuit tempore ſuſpecto, ibid. num. 11.

Confeſſio dotis facta à marito præſumitur vera, ſi adſint verba in continenti, ſiue incontinenti, deciſ. 160. num. 10.

Confeſſio dotis receptæ, quando præſumatur vera, deciſ. 24. num. 15.

Confeſſio dubia, & incerta non præiudicat, nec vllum producit effectum, deciſ. 203. num. 13.

Confeſſio emanata, quia pars noluit reſpondere potius, quando di-

Digitized by Google

do dicatur certa & indubitata, deciſ. 253. num. 25.
Confeſſio emanata à poſſeſſore probat nedum contrà confitentem, ſed etiam contra habentem cauſam ab eo, deciſ. 234. num. 6.
ex Confeſſione erronea, & ex falſa cauſa prolata non poteſt amitti, neque transferri poſſeſſio, deciſ. 60. nu. 11.
Confeſſio extraiudicialis facta abſente parte, ſemiplenè probat, deciſ. 197. num. 13.
Confeſſio extraiudicialis non probatur per teſtes ſingulares, deciſ. 208. num 14.
Confeſſio extraiudicialis probat de æquitate canonica, deciſ. 208. num. 8.
Confeſſio geminata etiam extraiudicialis contra confitentem probat, deciſ. 39. num. 6.
Confeſſio geminata etiam extraiudicialis plenè probat, deciſ. 89. num 4.
Confeſſio geminata habet vim confeſſionis iudicialis, deciſ. 294. num 17.
Confeſſio contra confitentem ſine dubio probat, & maximè quando eſt geminata, deciſ. 151. num. 4. & 5.
Confeſſio iurata dotis receptæ probat veram numerationem, deciſ. 24. num. 8.
Confeſſio licet ſit indiuidua, tamen ea diuidi poteſt, quando contra aliquam partem militat præſumptio iuris, deciſ. 294. num. 10.
in Confeſſione ea interpretatio ſumenda eſt, quæ cum veritate facti magis concordat, & minus quam fieri poteſt præiudicat confitenti, deciſ. 304. num. 15.
Confeſſiones partium circa Iuſpatronatus, quando probent, deciſ. 221. num. 2.
Confeſſione partis bene poteſt probari iuſpatronatus, & maximè ſi ſit geminata, dec. 221. num. 1.
Confeſſio quando fuit facta ad exonerandam conſcientiam, aſſimilatur, & æquiparatur diſpoſitioni ad favorem animæ, & piæ cauſæ, dec. 245. num. 24.
Confeſſioni mariti de receptione dotis tunc multo minus eſt ſtandum, ſi ſit facta in præiudicium creditorum, dec. 306. num. 42.
Confeſſioni mariti de receptione dotis non creditur, etiamſi præceſſerit dotis ſolutio, deciſ. 306. num 42.
Confeſſio minoris, in quibus caſibus attendi ſoleat, deciſ. 263. num. 10.
Confeſſio minoris, non obſtante diſpoſitione ſtatuti, ſi ſit facta in actu voluntario, & concurrant adminicula, atque habeat concomitantiam veritatis ei nocet, deciſ 60. num. 10.
Confeſſio mulieris ſi ſit adminiculata ex multis ſcripturis, & inſtrumentis ei præiudicat, etiam ſi ſit facta ſine ſolemnitatibus, deciſ. 241. num. 4.
in Confeſſione mulieris requiruntur ſolemnitates Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. quando ipſi ſtatuto poteſt fieri fraus, deciſ. 245. num. 11.
Confeſſio mulieris facta ad piam cauſam, tunc in ea non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 245. num. 25.
in Confeſſione mulieris, tunc non requiruntur ſolemnitates Statut. lib. 1. c. 151. quando eſt adminiculata, vel ſi habeat aliquas præſumptiones pro ſe, deciſ. 245. num. 10.
in Confeſſione mulieris, quando eſt ſimplex, tunc requiruntur ſolemnitates Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. deciſ. 245. num. 9.
Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, ſed etiam contra habentem cauſam ab eo, deciſ 229. num. 3.
Confeſſioni partis circa damnum paſſum ſtandum non eſt, dec. 287. num, 22.
Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, ſed etiam contra habentes cauſam ab eo, deciſ. 231. num. 4.
Confeſſionem non probant, ſi ſint ſingulares loco, & tempore, deciſ. 197. num. 10.
Confeſſio prævalet etiam probationi inſtrumentariæ, dec. 263. num. 1.
Confeſſio partis, præſertim iurata prævalet quibuſcumque teſtibus, deciſ. 261 num. 9.
Confeſſio partis aduerſæ ſufficit ad effectum manutentionis, dec. 232. num. 4.
Confeſſio contra confitentem plenè probat, dec. 182. num. 3.
Confeſſio, & approbatio contra confitentem, & approbantem, plenè probat, dec. 36. num. 4.
Confeſſio non ſolum probat contra confitentem, ſed etiam contra habentes cauſam ab eo, vt ipſi non poſſint illam impugnare, nec illi contrauenire, deciſ. 261. num. 7.
Confeſſio contra confitentem plenè probat, deciſ. 100. num. 4.
Confeſſio facta in precibus probat contra confitentem, deciſ. 50. num. 3.
Confeſſio eſt efficacior probatio alijs, deciſ. 245. num. 2.
Confeſſio contra confitentem plenè probat, deciſ. 70. num. 12.
Confeſſio in præiudicium confitentis attenditur, deciſ. 69. num. 50.
Confeſſiones coniungi poſſunt ad conſtituendam plenam probationem, deciſ. 12. num. 13.
Confeſſio emanata in poſitionibus probat, deciſ. 127. num. 5.
Confeſſio dum emanauit à procuratore non informato, liber eſt, & in poteſtate principalis eamdem confeſſionem reuocare, dec. 26. num. 12.
Confeſſio facta à Procuratore poteſt quandocumque reuocari a principali, deciſ. 57. num. 46.
Niſi principalis illa vſus fuerit. Ibid. num. 47.
Vel à parte fuerit acceptata. Ibidem num. 48.
Confeſſio propria vincit omnes alias probationes, deciſ. 204. num. 4.
Confeſſione propria, nulla eſt maior probatio, deciſ. 49. num 4.
Confeſſio propria eſt probatio melior & concludentior, quam dari poteſt, deciſ. 55. num. 5.
Confeſſio propria, quando adeſt, & eſt adminiculata teſtibus, tunc remiſſoriæ petitio reijcitur, tamquam calumnioſè petita, deciſ. 54. num. 10.
Confeſſio propria contra confitentem eſt omnium probationum optima, deciſ. 199. num. 18.
in Confeſſione propria, de Iure Canonico, non inſpicitur, niſi mens proferentis, & non attenditur vtrum confeſſio ſit iudicialis, aut extra iudicium prolata, dec. 2. num. 14.
Et hanc opinionem ſemper ſecuta eſt Rota, deciſ. 12. num 15.
Confeſſio propria prævalet depoſitionibus teſtium, & omnibus alijs probationibus per confitentem facientibus, dec. 54. num. 8.
Confeſſione propria nulla eſt maior probatio, deciſ. 24. num. 14.
contra Confeſſionem propriam, maximè quando eſt adminiculata teſtibus, non admittitur probatio in contrarium, deciſ 54. num. 9.
Confeſſio qualificata diuidi poteſt ſtante contraria præſumptione, deciſ. 130 num. 2.
Confeſſio qualificata, quando pro parte poteſt acceptari, dec. 191. num. 8.
Confeſſio qualificata ſeparari poteſt, quando contra qualitatem militat Iuris præſumptio, deciſ. 180. num. 31.
Confeſſio à ſua qualitate ſeparari poteſt, ad aliquid ſubſtinendum, deciſ. 180. num. 10.
Confeſſio reſultans ex productione ſcripturarum, eſt irreuocabilis, deciſ. 94. num. 25.
Confeſſionis reuocatio fieri non poteſt, poſtquam tranſiuit in contractum ſolemniter celebratum, & iuratum, dec. 89. num. 6.
Confeſſio reſultans ex productione eſt ficta, & præſumpta, dec. 29. num. 37.
Confeſſio, ſi habeat relationem ad aliquod inſtrumentum, eo non exhibito, non creditur referenti in præiudicium tertii, deciſ. 165. num. 43.
Confeſſio ſolutionis non probat veritatem ſolutionis, & non præiudicat, deciſ. 57. num. 5.
Confeſſio teſtatoris non ſolum probat contra hæredem, ſed etiam contra hæredem hæredis, deciſ. 274. num. 1.
Et amplia hoc etiamſi dicta confeſſio ſit facta incidenter. Ibid. num. 2.
Confeſſio teſtatoris non ſolum probat contra hæredem, ſed etiam contra hæredem hæredis, dec. 276. num. 4.
Confeſſio tutoris adminiculata benè probat contra popillum, deciſ. 28. num. 8.
Confeſſio tutoris quibus concurrentibus probet contra pupillum, deciſ. 39. num. 1.
Confeſſioni tunc multo magis eſt ſtandum, quando valde veriſimilis redditur, deciſ. 263 num. 2.
in Confeſſione etiam habet locum Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. deciſ. 245. num. 1.
pro Confeſſionibus fidelium excipiendis, & iniungendis pœnitentijs, quibus peccata ſalubriter curentur, Ordinario ſpectat deputare viros idoneos, deciſ. 222. num. 1.

C O N F I N I S.

Confinia ex curſu temporis præſumuntur mutata, & ſufficit verificatio loci, vbi poſita ſunt bona, & vnicus tantum confinis, deciſ. 88. num. 16.
ad Confines probandos, teſtes debent reddere ſufficientem rationem, deciſ. 203. num. 4.
Confines concludenter probari poſſunt per teſtes, deciſ. 254. num. 27.
Confines deſcribendi modus, qualis dicatur indubitatus, dec. 203. num. 2.
Confinium probatio benè corroboratur ex expreſſionibus factis in inſtrumentis conceſſionis Principum, quorum abſoluta erat poteſtas confines diſtinguendi, reſtringendi, & ampliandi, deciſ. 254. num. 28.

Confi-

Confines licet oculis ſubijciantur tamen illorum diſtinctio, non per ſenſum viſus, ſed per actum intellectus haberi debet, & ideo teſtes ſuper eis deponentibus debent reddere rationem, deciſ.203. num.5.
ad Confines probandos ſola teſtium ſcientia non ſufficit, niſi rationem ſcientiæ concludant, deciſ.203. num.6.
Confines probantur etiam ſolis coniecturis, deciſ.180. num.8.
ad Confines probandos conuenit etiam obſeruantia, deciſ.215. num.5.
Confinium probatio, quæ fit per inſtrumenta continentia confinium expreſſionem, eſt ad hoc vera, & ſufficiens probatio, deciſ.215. num.2.
Et hoc maximè procedit, quando confines ſunt ſpecificati in inſtrumentis conceſſorum Principum, quorum erat abſoluta poteſtas, deciſ. 215. num.13.
Confines ſi ſemel probatum fuerit, quod fuerunt diſtincti, præſumuntur poſtea etiam in eodem ſtatu durare, niſi aliud ex aduerſo doceatur, deciſ.215. num.4.
Confines concludenter probantur ex ſcripturis productis, & maximè ſi concurrant etiam depoſitiones teſtium, deciſ. 215. num. 1.
Confines ſemel probati, præſumuntur continuati, niſi contrarium appareat, deciſ.254. num.29.
in Confinium probationis materia multum ſolet deferri congruentiæ, & veriſimilitudini, deciſ.234 num.17.
C O N F I R M A T I O.
ex Confirmatione Apoſtolica præſumitur obſeruantia, & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi, deciſ.91. numer. 11.
Confirmatio Apoſtolica ſupplet omnem defectum, ſi quis adſit, deciſ.222. num.10.
Confirmatio ex certa ſcientia facta à Papa, ſi in ea fuit expreſſa ſubſtantia, probat abſque eo, quod doceatur de confirmato, deciſ.226. num.22.
Confirmatio confirmat rem ſecundum eius naturam, deciſ.219. num. 1.
Confirmatio, ſi emanauerit in forma ſpecifica, per inde eſt, ac ſi res fuiſſet à Principe facta, & de nouo conceſſa, deciſ. 222. num.12. & 13.
Confirmatio Papæ ſi emanauerit ad inſtantiam partis, nil plus tribuit, quàm actus confirmatus, deciſ.226. num.24.
Confirmatio facta ſub conditione, ſi conditio non verificetur, confirmatio non ſubſiſtit, deciſ.5. num 9.
Confirmans actum nullum, facit nouam conceſſionem, & ampliationem, deciſ.145. num.5.
Confirmatio Apoſtolica in alienationibus rerum Eccleſiæ nihil operatur, ſi alienatio non ſubſiſtat, deciſ.129. num.14.
Confirmatio dicitur continere inſolita, & ea, quæ de facili concedi non ſolent, ſi agatur de maximo præiudicio Sedis Apoſtolicæ, deciſ.250. num.16.
in Confirmationibus non veniunt ea, quæ ſunt inſolita, neque ea quæ de facili concedi non conſueuerunt, deciſ. 250 nu.35.
Confirmatio Statutorum facta à Sede Apoſtolica in forma communi, ſi ſit ius contra ius commune, nihil, aut parum operatur, deciſ.84. num.8.
Confirmatio non validat, quod eſt in ſe nullum, deciſ. 84. num. 10.
Confirmatio Statutorum facta à Papa remanet ſecundum eorum naturam, deciſ.219. num.3.
Confirmatio habet vim nouæ conceſſionis, quando confirmatur id, quod inualidum eſt, deciſ.145. num.4.
Confirmatio euaneſcit, ſi diſpoſitio ſuper qua eſt innixa, corruat, deciſ.129. num 13.
Confirmatione non egent ſtatuta condita auctoritate Papæ, deciſ.219. num.5.
Confirmata ea, quæ ſunt à Sede Apoſtolica, non poſſunt ab alio tolli, deciſ.293. num.9.
C O N I E C T V R A.
Coniecturæ, quando à iure ſunt approbatæ, admittitur probatio præſumptiua ad quemcumque effectum, deciſ. 234. num.13.
Coniecturæ, & præſumptiones tales eſſe debent, vt probent, deciſ. 309. num.13.
Coniecturæ, & præſumptiones dicuntur veræ probationes, quando a iure ſunt approbatæ, deciſ 233. num.2.
Coniecturæ, & teſtium depoſitiones coniunctim ſimul, & coaceruatim ſunt accipiendæ, ita vt ex vniuerſo earum cumulo Iudex animum ſuum informet, deciſ.69. num. 62.
Coniectura eſt ſumenda ex veriſimili, & non ex diſſimili, deciſ.253. num 17.
Coniecturæ, & præſumptiones præualere non debent inſtrumento publico, deciſ.125. num.3.
per Coniecturas, & præſumptiones probatur dominium bonorum emphyteoticorum, quando ſumus in antiquiſſimis, deciſ.234. num.1. & 2.
ad Coniecturas recurri ſolet quando materia eſt dubia, dec.154. num.16.
Coniux ſuperſtes, ſi tranſeat ad ſecunda vota, infert iniuriam præmortuæ coniugi, & ex ea ſuperuenientibus filijs, deciſ.45. num.6.
Vide infra in verbo Mulier, & in verbo Vxor.
C O N I V N C T I O.
Coniunctio ſanguinis facit ceſſare omnem fraudis ſuſpicionem, deciſ.39. num.3.
Coniunctio ſola naturalis, non eſt ſufficiens ad inducendum ius accreſcendi, niſi etiam concurrat coniunctiua vocatio, deciſ.138. num.8.
à Coniunctione paterna tantum deriuat agnatio, deciſ.53. num.7.
Coniunctio materna non conſideratur ad effectum agnationis, deciſ 53. num.8.
ex Coniunctione non vxoria, quoties filius natus eſt, ſecundum Canones illegitimus eſt, deciſ.58. num. 2.
Coniunctis melius eſt, vt quis ſubueniat, quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitatis, deciſ.194. num.36.
Coniuncti ad vitæ ſubſidia inter ſe præſtanda tenentur, deciſ.194 num.34.
C O N S A N G V I N E V S.
in Conſanguineo quocumque loquitur text. in l. virum fin. C. vbi pupill. educar. deb. deciſ.95. num.4.
cum Conſanguineis Prælati contractus facti de bonis Eccleſiæ ſunt ſuſpecti, deciſ.94. num.16.
Conſanguineorum appellatione veniunt etiam cognati, deciſ.102. num.2.
Conſanguinitas non ſufficiens eſt pro præſumenda donatione, deciſ.69. num.21. & 22.
Vide infra in Verbo Donatio.
Conſanguineorum appellatione ex parte patris, an magis latè pateat, quam ex linea patris, deciſ. 102 num.8.
Conſanguinitatem alicuius cum alio teſtes, vt excludant, qualiter deponere debeant, deciſ.241. num. 24.
Conſanguineorum ex parte patris appellatione, quod veniant cognati eſt impoſſibile, deciſ 102. num.7.
Conſanguinitas parit oſcitantiam in perſcrutanda vtilitate Eccleſiæ, & ſolet inducere ſuſpicionem conceſſionis, deciſ.252. num. 20.
ex Conſcientia ſolicitudine inſurgit mala fides in poſſeſſore, committendo cauſam ſuper iactationibus, cum tunc non poſſit dici, quod tranquillè poſſideat, deciſ. 94. num. 22.
Conſenſus probatur ex ſola obſeruantia, deciſ. 218. num. 16.
Conſenſu ſtante plures conſortes litis poſſunt agere vnico libello, deciſ.218 num.24.
Conſenſus vtriuſque partis deficit in contractibus ſimulatis, deciſ.223. num.17.
Conſenſus cum abſit in contractu ſimulato, iuramentum non obligat, deciſ.11. num. 19.
Conſenſus in matrimonio acceptus loco formæ, magis videtur conuenire ipſi matrimonio, tanquam ſacramento, dec.124. numer.3.
ad Conſenſum exprimendum in matrimonio, non eſt tradita certa verborum formula, deciſ.124. num.6.
Et ſatis eſt, quod verba prolata de ſui natura *ſignificare poſſent* tunc dari conſenſum, vel inſpecto *ſono*, vel *ſignificatione* verborum, deciſ.124. num.7.
Conſenſus in matrimonio ſatis dicitur exprimi de præſenti, ſi contrahentes dicant, habeo, vel teneo te in vxorem, vel in maritum, deciſ. 124 num.8.
Conſenſus in matrimonio requiritur, vt exprimatur aliquo ſigno exteriori, deciſ.124. num.4.
Conſenſus præſtitus quo ad vnam rem, non ſuffragatur, quo ad aliam diuerſam, deciſ.86. num.23.
Conſenſum ſuum, quis in præiudicium tertij non poteſt præſtare, deciſ.16. num. 8.
Conſenſus poteſt reuocari non obſtante quocumque iuramento, ſi fuerit præſtitus ſuper eo, quod non valet à *principio* ſine confirmatione Principis, deciſ.86. num.22.
ſine Conſenſu Domini directi ſi ſit facta alienatio bonorum feudalium, non tenet, deciſ.228. num.28.
Conſenſus emphyteutæ cur ſit requirendus in ſub emphyteuticatione non videtur, quæ ſit ratio, cum in eo ceſſet qualitas dominij, deciſ.40. num.12. & 13.
ex Conſenſus defectu, vtile per inutile vitiatur, deciſ.201. num.30.
Conſenſus præſtiti occaſione debetur laudemium domino directo, deciſ. 40. num.10
Conſenſus circa aliquam rem præſumitur præſtitus ex antiquitate temporis, deciſ.255. num.2. & 3.
Conſenſum præſtare in ſubemphyteuticatione ſpectat ad Dominum directum, & ſubemphyteutam inueſtire, illumque in poſſeſſionem inducere, deciſ.40 num.8.
Conſenſus ſimultaneus non requiritur in præſentatione, quando iuſpatronatus eſt acquiſitum pluribus perſonis vti ſingulis, cum tunc quilibet poteſt ſeparatim præſentare de per ſe, deciſ.2. num.3.
Vide infra in verbo Iuſpatronatus.

Con-

Digitized by Google

Conſenſus alicuius non requiritur, quando res aliqua de per ſe venit in conſequentiam, deciſ. 224. num. 12.
Conſenſus deficit in his, quæ fiunt per vim, & metum, deciſ. 172. num. 7.
Conſenſus Domini directi non eſt requirendus, ſi ſecundus, emphyteuta vendat, deciſ. 40. num. 1.
Conſenſus vtriuſque contrahentis requiritur, vt datio inſolutum teneat, deciſ. 99. num. 7.
Conſenſus tacitus ſufficit, vt quis conſentiat in iuriſdictionem, deciſ. 306. num. 9.
Conſenſus Domini directi in ſubemphyteoticatione, ſi non requireretur, vltra amiſſionem laudemij innumera præiudicia ei orirentur, de quibus hic, deciſ. 40. num. 19.
Conſenſus donatarij requiritur pro validitate donationis, deciſ. 27. num. 16.
Vide infra in Verbo Donatio.
Conſenſus non adeſt in errante, deciſ. 60. num. 12.
Conſequutiue debent regulari ſecundum præcedentia, deciſ. 153. num. 18.
Conſequens, qui vult, cenſetur etiam voluiſſe antecedens, deciſ. 19. num. 6. & deciſ. 185. num. 8.

CONSERVATOR.

Conſeruatorem ſibi eligendi poteſtatem habet vniuerſitas Pariſieñ & Salamantiñ, deciſ. 49. num. 11.
Conſeruatorem in quibus terminis ſolus Papa poſſit deputare, deciſ. 49. num. 10.
Conſeruatoria, valde differt ab executoria, deciſ. 49 num. 14.
in Conſeruatorijs quibus loquatur conſtitutio Greg. XV. ſuper reuocatione conſeruat, deciſ. 14. num. 15.
Conſortes plures litis, ſi conſentiant, poſſunt vnico libello agere, deciſ. 218. num. 24.

CONSTITVTIO.

Conſtitutiones Marchiæ ad omnia loca Status Eccleſiaſtici ſunt extenſa, deciſ. 119. num. 1.
Conſtitutionis Marchiæ ſolemnitates requiruntur in omnibus contractibus in quibus mulieres, vel minores lædi poſſunt. deciſ. 99. num. 8.
Conſtitutio noua non eſt retrotrahenda in præiudicium gratiæ per Papam prius alicui factæ, cui per eam iam fuerat ius quæſitum, deciſ. 140. num. 15.
Conſtitutio irritans contractus ſine certa ſolemnitate celebratos, etiam in foro conſcientiæ ratio ſalutis æternæ, & fauoris animæ ſuadet, quod ſtante dubio, ne intret, quod d. contractus non cenſeatur irritare, deciſ. 81 num. 10. & 11.
Conſtitutio aliqua, ſi habeat clauſolam ſublata, & decretum irritans, tollit omnem obſeruantiam in contrarium, deciſ. 31. num. 2.
Conſtitutio aliqua ſi loquatur per ſeparatas diſpoſitiones, hoc caſu vltima diſpoſitio dicitur pendere à prima, nec repetere qualitates primæ, deciſ. 258. num. 79. & 80.
Conſtitutiones plures diuerſorum Summorum Pontificum in Bullario leguntur ſine anno, & Pontificatu, de quarum fide nefas eſt dubitare, deciſ. 226. num. 28.
Conſtitutio, & confirmatio Apoſtolica probare poteſt directè, & in ſua ſubſtantia ſtatum Eccleſiæ Collegiatæ, deciſ. 138. numer. 6.
Conſtitutiones omnes, & ſtatuta à quo emanant, deciſ. 76. numer. 10. & 14.
Conſtitutionis Eccleſiaſticæ præcipuus finis eſſe debet actiones humanas ad æternam felicitatem, & ſalutem dirigere, deciſ. 107. num. 16.
circa Declarationem aliquarum conſtitutionum, vide in calce Indicis.

CONSVETVDO.

Conſuetudo allegata non releuat, ſi non probetur, deciſ. 214. num. 18.
Conſuetudo probari poteſt ex pluribus inſtrumentis, deciſ. 32. num. 15.
Conſuetudo plurimum attenditur in materia Anniuerſariorum, & diſtributionum, deciſ. 59 num. 28.
Conſuetudo efficere poteſt, vt valeat ſtatutum, ſi illud non poſſit ſuſtineri ex defectu publicæ auctoritatis, dec. 107. nu. 10.
Conſuetudo eſt inſpicienda, quando dubitatur an aliquod beneficium requirat ordinem, deciſ. 14. num. 6.
Conſuetudo, ſi ſit de his, quæ reſpiciunt ſolemnitatem actuum attendi debet, & eſt valida deciſ. 113. num. 4
Conſuetudo notoria Tabellionum circa confectiones teſtamentorum eſt attendenda, deciſ. 115. num. 1.
Conſuetudo contra Ius eſt plene, & concludenter probanda, deciſ. 82. num. 12.
Conſuetudo induci poteſt, obtinendi præbendam cum dignitate abſque diſpenſatione, deciſ. 256. num. 7.
Conſuetudo de vno loco ad alium non ſuffragatur, deciſ. 214. num. 19.
Conſuetudo poteſt probari per teſtes, deciſ. 52. num. 6.
Conſuetudo debet iuſtificari in eodem loco, & in ſpecie caſus controuerſi, deciſ. 214. num. 20.
Conſuetudo irrationabilis nunquam præſcribitur, deciſ. 232. num. 15.
Conſuetudo poteſt vigere, quod antequam quis admittatur ad cauſam, teneatur probare ſe eſſe originarium loci, quæ probatio fieri poteſt abſque citatione, deciſ. 232. num. 8.
Conſuetudo immemorabilis qualiter probetur, deciſ. 232. numer. 4.
Conſuetudini ſtandum eſt, ſi verſemur in caſu, in quo ius non reſiſtit, deciſ. 232 num. 5.
Conſuetudo, quod ad beneficia tantum admittantur oriundi, & naturales loci, eſt rationabilis, iuſta, & ſancta, & tanquam talis eſt admittenda, deciſ. 212. num. 16.
Conſuetudo æquiparatur ſtatuto, deciſ. 16. num. 6.
Conſuetudo loci particularis præualet generali totius territorij, deciſ. 272. num. 8.
Conſuetudinem, quando teſtes probent, deciſ. 266. num. 4.
Conſuetudo, & ſtylus plurimum attenditur inter Mercatores, deciſ. 47. num. 4.
Conſuetudo, & mos patriæ potiſſimum attendi debet in decernendis alimentis, deciſ. 10 num. 26.
Conſumptionis, & detractionis præſumptio per hæredem grauatum non conficientem inuentarium, ceſſat per diſtinctionem inter fideicommiſſum vniuerſale, & particulare, & qualiter hoc intelligatur, deciſ. 164. num. 8. & 9.
Vide infra in verbo Hæres, & in verb. Inuentarium.

CONTINVATIO.

in Continuationis poſſeſſionis materia non valet illatio à tempore præterito ad præſens vltra terminum 10. annorum deciſ. 12. num. 10.
Continuatio ciuilis poſſeſſionis non datur poſt decem annos, ſed requiritur actualis poſſeſſio, deciſ. 12. num. 11.
Continuatio graduum nulla datur ſublato medio, vel intercedente gradu inhabili, deciſ. 53. num. 4.

CONTRACTVS.

Contractus, quando in re minima non fuit adimpletus, non poteſt dari de non adimplemento, deciſ. 85 nu. 11. & 12.
Contractus, vt annulletur ex eo, quod quis dicatur eſſe à mente alienus, hoc debet plenè, & concludenter probari, deciſ. 298. num. 8.
Contractus approbatione, vel reprobatione ſunt indiuidui, deciſ. 60. num. 14.
Contractus quando fuit celebratus, vt validè alteretur, requiritur conſenſus vtriuſque partis, deciſ. 292. num. 2.
Contractus vt valeant, ſecundum limites iuris naturalis, vel gentium, ſolus conſenſus eſt ſufficiens, deciſ. 62. num. 11.
Contractus ex conuentione legem accipiunt, deciſ. 201. num. 51.
Contractus celebratus ab eo, in quo concurrunt diuerſa ſigna dementiæ, ſed non caret totali vſu rationis, & intellectus pro valido reputatur, & num. 19. deciſ 298. num. 8.
Contractus dementium, & fatuorum nullius ſunt roboris, deciſ. 298. num. 2.
Contractus initus ſuper bonis Eccleſiaſticis dicitur integer, ſeu res integra donec non fuerit obtentum in beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 218. num. 13. & 15. limita num. 14.
Contractuum Eccleſiæ validitas potiſſimum conſiſtit circa euidentem vtilitatem, itaut non ſufficiat, ſi d. vtilitas ſit dubia, deciſ. 94. num. 32.
Contractus emphyteutici, nullam habent à iure præſcriptam formam, deciſ 201. num. 29.
Contractus eſſentia, ſicuti non poteſt poni in alterius voluntate contrahentis, ita nec eſſentia diſtractus, vel reſolutionis propter identitatem rationis, deciſ. 201. num. 3.
Contractus corruunt ſtante mala fide, deciſ. 122. num. 23.
Contractus celebratus à filio ſine præſentia patris à Statuto Vrb. lib. 1. cap. 151. requiſita non annullatur, ſi filius expreſſerit ſe non conuenire cum patre, & pater id etiam declarauit, deciſ. 245. num. 5. & 7.
in Contractu inualido confeſſio emanata probat, contra confitentem, deciſ. 60. num. 4.
Contractus inualiditas impedit translationem poſſeſſionis, deciſ. 60. num. 6.
de Contractus interpretatione quando agitur, magis ſtandum eſt opinioni partium, & quid ipſi ſenſerint, quam quid generaliter in abſtracto, & de rigore iuris ſit ſtatuendum, deciſ. 262. num. 17.
à Contractu priori cenſetur receſſum ſtante incompatibilitate ſecundi, deciſ. 155. num. 1.
Contractus ignorantiam quis non poteſt allegare, ſi ipſe illum celebrauerit, deciſ 306. num. 14.
Contractus naturam ſequitur iuramentum, deciſ. 11. num. 21.
in Contractibus minorum ſolemnitates ſunt inuentæ ad eorum vtilitatem, deciſ. 165. num. 58.
Contractus minorum ſine debitis ſolemnitatibus celebrati, quando ex eis nulla penitus oriatur obligatio, dec. 119. nu. 21.
Contractus minorum, ſunt nulli, non adhibitis ſolemnitatibus requiſitis per conſtitut. March. lib. 5. cap. 25. de contr. minor, deciſ. 62. num. 1.
Contractibus minorum, ſine requiſitis ſolemnitatibus celebratis licet Ægidiana auferat validitatem, non tamen adimit fidem, deciſ. 119. num. 30.

Con-

Contractus celebratus cum minore ſine ſolemnitatibus non tenet, ipſo ſic volente, ſed ſecus è contra. deciſ. 165. num. 57.
Contractus celebratus cum minore abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs eſt nullus minore volente, ac ipſo volente eſt validus, & tenet, deciſ. 302. num. 49.
Et ratio eſt quia ſolemnitates ſunt inductæ fauore minorum, ibidem.
Contractus minorum ſunt nulli, non ſeruatis ſolemnitatibus requiſitis à conſtitutione Marchiæ, quæ ſunt neceſſariæ etiam in contractibus ſorcuſium, deciſ. 306. num. 48
Contractus fauore minoris claudicat, deciſ. 119. num. 24.
Contractus mulierum celebrati ſine ſolemnitatibus requiſitis à conſtit. Marchiæ, & ſtatuti loci, redditur manifeſtè nullus, deciſ. 172. num. 7.
in Contractibus nominatis altero deficiente in promiſſione cogi poteſt ab alio ad eandem promiſſionem implendam, antequam contractus reſcindatur, deciſ. 242. num. 5.
Contractus nominati naturam dicitur habere ceſſio ſtante ſtipulatione ei adiecta, deciſ. 242. num. 4.
Contractus ſi ſit nullus ex defectu cauſæ, habetur pro nullo, ſi is velit, qui nullum dicere poteſt, deciſ. 82. num. 9.
ex Contractu etiam nullo transfertur poſſeſſio, deciſ. 60. numer. 1
Contractus aliquis an ſit perſonalis, vel realis, hoc benè declarat obſeruantia ſubſecuta, deciſ. 218 num. 10.
Contractus promiſſionis dotis perficitur conſenſu, & pro eo non requiritur ſcriptura, niſi ad majorem probationem, deciſ. 221. num. 4.
Contractus vnus ineſt in alio ſtante relatione vnius ad alium, deciſ. 241. num. 5.
à Contractu recedere, quis licitè poteſt, ſi res adhuc ſit integra, deciſ. 218. num. 12.
per Contractus reſolutionem, & pretii reſtitutionem ceſſat remedium l. 2. C. de reſcind., deciſ. 92. num. 5.
Contractus ibi debet cenſeri celebratus, vbi eſt facta illius ratificatio, deciſ. 62 num. 12.
Contractum ratificans ab alio celebratum, & obligans ſe in forma Cameræ, rectè contra eum poteſt procedi executiuè relaxati mandatum, perinde hac ſi ab initio ſe obligaſſet, deciſ 271. num. 1.
in Contractibus attenditur magis veritas, quàm quod ſimulatò concipitur, deciſ. 39 num. 10.
Contractus ſimulatus dicitur fictus, deciſ. 11. num. 20.
In Contractibus ſimulatis deficit conſenſus vtriuſque partis, deciſ. 223. num 17.
Contractus ſi declaretur ſimulatus, nullus erit effectus, deciſ. 130. num. 13.
in Contractu ſocietatis, quando perſona ſubintellecta non reddat contractum nullum, deciſ. 123. num. 5
Contractus in foro conſcientiæ non ligat, in quo prætermiſſæ ſunt ſolemnitates iuris poſitiui, quod limitatur, deciſ. 62. num. 9.
Contractus nullos ex defectu ſolemnitatum ille ſolus poteſt annullare, ad cuius fauorem introductæ ſunt ſolemnitates, deciſ. 62. num. 20
Contractus celebratus, ſine debitis ſolemnitatibus, ſaltem in foro animæ ratione conſenſus eſt obligatoriua, deciſ. 119. numer. 19.
Contractus poſſunt celebrari in teſtamento, deciſ. 104. num 9.
in Contractibus omnibus ſufficiunt duo teſtes, deciſ. 9. num. 15.
Contractus rei, vel delicti ratione quis efficitur de iuriſdictione Iudicis illius loci, quantumuis contrahens, vel delinquens ſit exemptus, licet non dicatur, vel efficiatur ſubditus, deciſ. 165. num 2.
Contractus, & ſcripturæ confectæ Ferrariæ non facta denunciatione Gabellarijs, nullius roboris ſunt, neque ex eis competit ius agendi, ſiue excipiendi, deciſ. 187. num. 13.
Contractus aliquis, ſi fuerit celebratus per procuratorem cum conditione, vt ille à principali ratificetur, tunc contractus perfectionem recipit à ſubſecuta ratificatione, deciſ. 119 nu. 13.
in Contractibus, nec etiam ſyllaba debet eſſe fruſtratoria, deciſ. 201. num. 52.
Contractus initium, & natura ſpectanda eſt, deciſ. 116. num. 6.
in Contractu emphyteuſis debet inſpici conceſſionis tenor, deciſ. 163. num. 34.
per *Contradictas* meritò proceditur, quando quis eſt citatus perſonaliter, & non comparet per ſe, vel per procuratorem, deciſ. 7 num. 1.
Contradictio, ne incontinenti ſequatur facienda eſt interpretatio, deciſ. 222. num. 27.

C O N T R A H E N T E S.

Contrahentium mens colligitur ex proœmio, deciſ. 300. num 2.
Contrahentes præſumendum eſt id voluiſſe quod expreſſerunt, deciſ. 51. num. 51.
Contrahentium voluntas metiri debet ab eorum poteſtate, deciſ. 52. num. 10.
Contrahentis mens, potius quam verba attendi debet, deciſ. 69. num. 46.
Contrahentium animus arguitur ex ſolito, & obſeruantia, deciſ. 28 num. 13.
Contrahens cum alio tenetur inueſtigare eius conditionem, & qualitates rei, & eas ſcire, deciſ. 122. num. 20.
Contrahens ſine ſolemnitatibus, dicitur in mala fide, & tenetur ad omnes fructus, deciſ. 3. num. 33.
Contrahendum eſt cum Domino, & non cum detentore rei, deciſ. 122. num. 21.
Contraria inter ſe duo valde, quis non præſumitur voluiſſe vno, eodemque tempore, deciſ. 175. num. 12.
Contraria inter ſe, qualiter cognoſcantur, deciſ. 133. nu. 29.
Contumacia, vbi non eſt concludenter probata, non eſt locus cenſuris, deciſ. 211. num. 6.

C O N T V M A X.

Contumax verus, & realis quis dicitur, ſi a principio fuit perſonaliter citatus, deciſ. 227. num. 10.
Contumaci ficto, & præſumpto, vel vbi ſolum procurator eſt verus contumax, indultum eſt ex quadam æquitate vt poſſit appellare intra decem dies à die habitæ notitiæ, deciſ. 227. num. 11.

C O N V E N T I O.

Conuentiones, & pacta celebrata cum Abbatibus, Rectoribus, & Parochis ſuper rebus ad parochialitatem ſpectantibus ſubſiſtunt, & ligant ſucceſſores, & quare, & quando ſecus, deciſ. 212 num. 4. 5 & 6.
Conuentio, quæ voluntatem concedentis reſpicit, ex ipſa ſola poteſt reuocari, deciſ. 201. num. 12.
Conuentio facta inter contrahentes de ſtando iuramento, ſiue ſimplici declarationi alterius partis, ceſſat ſupradicta conuentio, ſtante dolo iurantis, ſiue declarantis, deciſ. 239. num. 18.

C O P I A.

Copia ſimplex probationem non facit, deciſ. 207. num. 4.
Copia impreſſa litterarum Apoſtolicarum ſufficit ad firmandam iuriſdictionem, deciſ. 265. num. 2.

C O P V L A.

Copula, &, quando eſt poſita inter genus, & ſpeciem, ſtat declaratiuè, deciſ. 173. num 35.
Copulæ, &, natura eſt potius ampliare, quam reſtringere diſpoſitiones, deciſ. 209. num 8.
Copula, &, de ſui natura ſolet copulare diſpoſitiones, deciſ. 209. num. 7.
Copulæ, &, natura non tam eſt inſpicienda, quàm vis, & qualitas materiæ ſubiectæ, deciſ. 132. num. 52.
Copula, &, quando denotet diuerſitatem, & requirat concurſum copulatorum, deciſ. 190. num. 15.
Vide ſupra in verbo Dictio, &c.
Copulatiua dictio operatur nedum vnitatem orationis, ſed vt qualitas in vno ex copulatis repetita in alio præſumatur, deciſ 33. num. 9.
Copulatiuæ vna pars, alteram declarat, deciſ. 33. num 2.
Copulare, & coniungere natura eſt dictionis, (*ac*), deciſ. 236. num 17.
Correctio in continenti in eadem diſpoſitione, nullo pacto eſt *præſumenda*, deciſ. 31. num. 3.
Correxiſſe quis ſe incontinenti non eſt præſumendum, deciſ. 140 num. 12.

C R E D I T O R

Creditor licet poſterior ex iure proprio alteri præfertur, ſi ceſſionem habeat ab anteriori, deciſ. 141. num. 3.
Creditor poteſt compenſari ſuum creditum cum debito ſibi bene viſo, deciſ. 22. num. 19.
Creditori ſi ſit facta ſolutio, nihil refert, quod debitor ſoluerit, vel alius pro eo, deciſ. 55. num. 3.
Creditor defuncti ſi ſit hæres non debet bona immobilia inſolutum recipere ſi adſint mobilia, deciſ. 127. num 13. & 14.
Creditorum quietantiæ, ſiue illorum manu ſint ſcriptæ, ſiue aliena manu, ſed ab eis ſubſcriptæ ſemper probant, dec. 55. nu. 7.
Creditor principalis non ſolum tenetur conſeruare indemnem fideiuſſorem pro ſumma, pro qua fideiuſſit, ſed etiam quo ad omnia damna, & intereſſe, quæ paſſus eſt occaſione fideiuſſionis, deciſ 227. num. 7.
Creditori hypotecario anteriori non poteſt impediri immiſſio per creditum dotale poſterius, deciſ 306. num. 30.
Creditor qui conſenſit debitori alienanti, ius pignoris remittit, deciſ. 300 num. 3.
erga Creditorem pupilli, tutor poteſt agnoſcere bonam fidem, aliquid iuſtè euincere volentis, deciſ. 151. num. 2.
Creditor, quando accipit pecunias ſub vſuris ex eo, quod debitor ei ſuum creditum non ſoluit, requiritur citatio perſonalis, nec ſufficit citatio dimiſſa copia domi, deciſ 229. num. 10.
Cum requiratur, quod debitor certo ſciat ſe grauari vſuris, ad effectum vt deliberet, quid velit facere, ibid num. 21.
Creditor, ſi vigore facultatis à teſtatore ei conceſſæ, poteſt declarare quantitatem ſui crediti, tunc illius cauſa debet conſtare ex alijs probationibus, deciſ. 239. nu. 13. limita 15. & 16
Creditor dicitur amiſiſſe facultatem ei relictam à teſtatore, circa declarationem ſui crediti, ſi doloſè dictam declarationem fecerit, deciſ. 239. num. 17.

Creditor poteſt ſequi fidem eius debituris circa declaratiuuem ab eo factam de ſuo credito, deciſ.239. num. 1.
Creditoribus non eſt prohibitum, ad excludendam poſſeſſionem alicuius probare, quod de eo tempore alius erat in poſſeſſione, deciſ.181.num.12.
Creditor poſterior, qui adminiſtrauit bona debitoris, ſi in redditione rationis remanſerit debitor, non poteſt opponere compenſationem in præiudicium creditorum anteriorum, deciſ 177. num.8.
Creditores anteriores ſi conſenſerunt, vt creditor poſterior eis præferatur, hoc non præiudicat alijs creditoribus magis anterioribus, qui non conſenſerunt, deciſ.177. num.7.
Creditor vigore ſaluiani interdicti, quid tantum poſſit prætendere in bonis debitoris, deciſ.179 num. 14.
Creditur, qui ſaſſus eſt, ſe credi torum eſſe in certa ſumma, abſque aliqua dirione taxatiua, non videtur fateri ſibi plus non deberi, deciſ.45. num.22.
Creditor immiſſos vigore ſaluiani, ſed pro debitore dicitur poſſidere, deciſ.179.num.10. & 11.
Creditor immiſſus in poſſeſſionem vigore ſaluiani, ſi poſtquam eſt ſatisfactus, rem retineat, poteſt conueniri actione ſpolij, deciſ.130. num.15.
Creditor alicuius ſi quis ſit contra illius bona ire debet, & non contra tertium, deciſ.3. num.61.

C R E D I T V M.

Creditum dotis, mulier grauata reſtituere bona hæreditaria, quando non poſſit prætendere illud extrahere ex dictis bonis, deciſ.244. num.3.
Creditum dotis, licet conſiſtat in pecunia tamen fauore ipſius matrimonij debentur fructus, non ſecus ac ſi creditum conſiſteret in prædijs, deciſ.168. num.15,
Creditum dotale, quando eſt poſterior alteri credito, non habet priuilegium prælationis, ſuper bonis viri aduerſus creditores habentes expreſſam hypotecam, deciſ.181. num. 2.
Creditum dotale, quando eſt poſterius in tempore, non habet priuilegium prælationis ſuper bonis viri, aduerſus creditores habentes expreſſam hypotecam, deciſ.150. num.3.
Crediti generalis petitio facta cum proteſtatione detrahendi quamcumque ſummam antea ſolutam, remouet omnem ſuſpicionem doli, cum eius effectus ſit, vt non intelligatur facta ea petitio, niſi pro vero credito, deciſ. 239. num.22.
Creditum aliquod, quando non poſſit dici modici valoris, deciſ.228. num.21.
Creditum acquiſitum per contractum irreuocabilem inter viuos, cum expreſſa hypoteca, data illius effectuatione per purificationem conditionis ob aliquem defectum, hypoteca retrotrahitur ad tempus celebrati contractus, deciſ. 205. numer.10.
Creditum liquidum, & certum, præſumitur compenſatum, cum debito pariter liquido, & certo, deciſ.26. num.16.
Credita liquida, & certa ſunt quæ efficaciter ab inuitis extorqueri poſſunt, deciſ.26.num.6.
Creditum dicitur liquidum, quando interuenit vel confeſſio partis, vel res iudicatas, deciſ.106. num. 46.
de Credito claro, & liquido conſtare debet ad hoc, vt poſſit impediri manutentio per illud, deciſ.306. num.45.
in *Criminalibus* citatio, ſeu monitorium omninò arctat ad comparendum, deciſ.4. num. 26.

C V L P A.

ex Culpa aliena, quis non debet grauari, deciſ 167. num.10.
in Culpa quis non dicitur eſſe, ſi ignorans aliquid fecerit, deciſ.167. num 9.
Culpa, & negligentia mariti non exigentis dotem, non poteſt præiudicare mulieri, deciſ.35.num.8.
Culpam, aut negligentiam allegans, tenetur probare, quod ea ceſſante actus potuiſſet perfici, deciſ.35.num.9
Cultus diuini augmentum magis præponderat, quàm ratio præiudicij, quod aliquibus poteſt deferri circa diminutionem honoris, ſeu decoris, deciſ.258.num.23.

C V R A.

Cura animarum quoad habitum reſidet penes Monaſterium, cui eſt facta vnio, & exercitium dicitur tantum translatum in Vicarium, deciſ 145. num. 11.
Cura animarum poteſt eſſe penes Eccleſiam Regularem, vel Monaſterium, vel Collegium, deciſ.137. num.1.
Cura deputandi Sacerdotes apud quos Chriſti fideles dolenter confitentes conſcientiæ diſcuſſionem faciant, & ſalutarem medelam pro quibuſcumque culpis exquirant, Ordinarijs per Concil. Trident. iniuncta eſt, deciſ. 222. nu.2.
Curæ animarum habitum, quando dicatur remanſiſſe penes Monaſterium, exercitium verò penes Rectorem deputatum ab Abbate, vti de menſa Monaſterij, deciſ. 254. num 7.
Cura animarum ſi ſit diſmembranda ab aliqua Eccleſia Parochiali. vocandi ſunt omnes Patroni, & Parochiani pro eorum conſenſu, aliàs non ſubſtinetur, deciſ.6. num.4.
Cura animarum quando probetur, quod reſideat penes Monaſterium, & non penes Parochum exercentem curam, deciſ.192. num.6. 10. & 12.
Cura animarum dicitur adeſſe tantum penes Archipresbyteratum, licet adſint alij Presbyteri, qui de eius ordine eum adiuuent, deciſ.216. num.10
Cura animarum dicitur ſpectare ad Archipresbyterum, ſi ipſe ſolus faciat id, quod ſpectat ad illarum curam, deciſ.216. numer.12.
Cura animarum non poteſt dici, quod ſit tantum penes Curatum, ſi indiſtincte ab omnibus Eccleſiæ dignitatibus exerceatur, abſque eius licentia, deciſ.216.num.7. 8. & 9.
ad Curam animarum ſpectat, excipere confeſſiones, Populo Sacramenta adminiſtrare, eique publicas ferias, ac ieiunia indicere, defunctorum corpora tumulare, &c. deciſ.313. num.16.
Vide ſupra in verbo Animarum cura.
Curator datus ad lites minori, eſt nulliter datus, curatore vniuerſali nec interueniente, deciſ.114. num.9.

D

D A M N V M.

Damnum, quod quis ſua culpa ſentit ſibi, & non alijs debet imputare, deciſ.263. num.7.
de Damno quando conſtat, tunc conceſſio bonorum Eccleſiæ nullatenus tenet, deciſ. 36. num.14.
Damnum infectum peti poteſt propter iuſtum metum ruinæ, deciſ.253. num 7.
Damnum quis debet ſibi imputare, ſi culpa ſua non poteſt recuperare poſſeſſionem, deciſ.94. num.2.
circa Damnum datum, ſi ſtatuto caueatur, quod ſtetur iuramento dicti damni paſſi, vt habeat locum, quid requiratur, deciſ 239. num.14.
Damnum quodcumque reſarciendum, ſi ſit facta obligatio, intelligenda eſt de damno in ordine ad lucrum, deciſ. 47. numer.11.
ſine Damno alterius poteſt quis rem ſibi proficuam facere, & ſibi mutare cauſam poſſeſſionis, deciſ.154. num 13.
Damni, id quod ſibi eſt, nemo præſumitur voluiſſe ſibi eligere, deciſ.172. num. 22.
Damnoſam viam, nemo præſumitur voluiſſe eligere, deciſ. 297. numer.10.
Damnoſum, ſi quid eſt alicui, non præſumitur id voluiſſe, deciſ 297. num 10.
Data ſcripturæ, ſublatis adminiculis, non probat antiquitatem, cum ſit poſſibile nouam ſcripturam confectam eſſe ſub data temporis antiquioris loci, anni, & Imperatoris quantumuis longe antiqui, deciſ. 208. num.20.
Dataria in materia prouiſionum Apoſtolicarum ad ſupplicationem partis, ſolet adhibere diligentias, ne aliquid relaxetur in præiudicium libertatis Eccleſiaſticæ, deciſ.29. num.18.

D A T I O I N S O L V T V M.

Datio inſolutum vt valeat, requiritur conſenſus vtriuſque contrahentis, deciſ.100. num.7.
Datio inſolutum probat veram numerationem, perinde ac ſi res ipſa debita ſolueretur, deciſ. 114. num.15.
Datio inſolutum quando non dicatur facta, ſed potius pignoris conſtitutio, deciſ.261. num 17.
Datio inſolutum eſt de ſui natura perpetua & tranſlatiua dominij, deciſ.261. num.19.

D E B I T O R.

Debitoris fidem creditor poteſt ſequi circa declarationem de eo factam de ſuo credito, deciſ.239. num.1.
Debitor alicuius ſi erat teſtator, & mandet hæredi, quod ſoluat d. debitum, tunc eius voluntas ſeruanda eſt non in vim legati, ſed in vim præcedentis obligationis, quam dum voluit ſeruari, re ipſa cenſetur adempta facultas dandi de illius nullitate, deciſ 241. num.29. & 30.
Vide infra in verbo Teſtator.

D E B I T V M.

Debitum bona fide præſcriptum, ſalua conſcientia retineri poteſt, deciſ.21. num. 8.
de Debiti quantitate dicitur clarè conſtare ex apoca manu ipſius debitoris ſubſcripta, deciſ 187. num.4.
Debita hæreditaria ſoluta ab hærede, quando non valeant impedire immiſſionem petitam à fideicommiſſario, deciſ.244. numer.2.
Debitum litigioſum non eſt debitum, maximè ad inducendam pœnam caducitatis, deciſ.26. num.7.
Debita quando non ſunt liquida, non debent cenſeri debita, præſertim ad inducendam pœnam, deciſ.303. num.6.
Debita contracta ratione mutui non comprehenduntur in ſtatut. 20. de verb.ſignif. Relig. Hieroſolym. dec.303. n.9. 10.12. & 18.
Debitum cum credito compenſatur ipſo iure ad euitandam pœnam, deciſ.303. num.7.
Debitum ſoluenti pro alio acquiritur actio contraria mandati, deciſ.55. num.2.
Debitum proueniens ex falſa cauſa non ſubſtinetur, deciſ. 229 numer.8.

Digitized by Google

Debitum eſt ſoluendum in pecunia, & non in fructibus, deciſ.153. num.14.
pro Debito patris filius non tenetur, & ideo non contra eum ſunt dirigenda acta, ſed contra patrem debitorem, dec. 244. numer. 7.
Debitum naturale æquè, ac debitum naturale, & ciuile vires obtinet in iudicio animæ, deciſ.62. num.3.
Debiti omnem ſpeciem aptum eſt comprehendere nomen pecuniæ, deciſ. 239. num.2.
Debita ſua, ſi quis inter viuos mandet ſolui, ceſſat ratio cogitationis de conſcientia exoneranda, deciſ. 81. num.5.
cum Debitis antiquioribus cenſetur inducta compenſatio, deciſ 26. num.15.
ex Debiti ſolutione præſupponitur illius exiſtentia, deciſ. 98. num 8.
pro Debito pecuniario interdictum an poſſit relaxari, deciſ.20 numer.1.
Debita, & legata præſumuntur ſoluta ex pecunijs hæreditarijs, non autem proprijs hæredis grauati, deciſ.164. num. 5.

D E C I M Æ.

Decimæ præſumuntur eſſe illius Eccleſiæ Plebanæ, inter cuius fines reperiuntur, deciſ.113. num.3
Decimarum exactio denotat dominium Eccleſiæ eſſe penes eum, qui eas percipit, deciſ.137. num. 2.
Decimæ tamquam patrimonium Rectoris de Iure ei debentur, deciſ 304. num. 3.
Decimarum exemptio conceſſa cum derogatione Iuris communis; aut alias &c. ex hoc cenſetur derogatum habenti ius ſpeciale ſuper exactione decimarum, deciſ 103. numer. 6.
Decimarum ſunt ſpirituales, & dependentia ſunt fructus decimarum, deciſ.103. num 20.
ſuper Decimis concordia facta non tollitur ex priuilegio Papæ, deciſ.103. num. 17.
Decimarum appellatione non veniunt redditus prophani, ſed bene ſecundum Iuris interpretationem, & verbi proprietatem, veniunt decimæ ſpirituales, deciſ.180. num. 17. & 18.
Decimarum nomine ex vſu Hiſpaniæ nihil aliud ſignificatur, quàm emolumenta debita Principi pro parte decima pretij omnium contractuum, deciſ.182. num. 13.
Decimarum exactionem Dominus loci Parocho impedire non poteſt, exceptione propriarum decimarum temporalium, deciſ.180. num. 26.
de Decimarum materia, quando controuertitur, multum vtile eſt ſcire, qua actione agitetur, deciſ. 180. num. 25.
Decimas ſpirituales ſi Dominus loci perceperit, ad earum reſtitutionem tenetur, deciſ. 180. num 28. limita 29.
à Decimarum ſolutione, ſi Papa aliquem eximat, hoc priuilegium præiudicat illis, ad quos ius decimandi ſpectat de Iure communi, non autem quibus competit ex priuilegio, & quare, deciſ 193. num.9.
ſuper Decimis, inter perſonas Eccleſiaſticas licet paciſci pro bono pacis, etiam ſine beneplacito Apoſtolico, deciſ. 218. numer. 3.
Decimæ, nedum de omnibus fructibus integræ debentur, & de omni re fructum reddente, deciſ.180. num. 12.
Sed etiam de quacumque alia re, ſcilicet piſcatione, venatione, aucupio, lapidicinis, opificio, negociatione, ac mercede, ibidem num. 13.
Vnde eximentibus de conſuetudine, & tolerantia incumbit onus probandi, & quidem legitimè præſcriptam, ibidem num. 14.
Decimæ ante omnia ſoluendæ ſunt Rectoribus, deciſ. 180. numer. 27.
Decimæ, quæ ſoluuntur pro mercibus adductis in portubus maritimis, numerantur inter regalia Principis, deciſ.182. numer. 14.
à Decimarum ſolutione, quando conceditur exemptio, eſt in ſpecie derogandum c. nuper de decim. cum contineat Conciliarem Conſtitutionem, deciſ.103. num.2.
Decimarum appellatione regulariter veniunt ſpirituales, & non temporales, deciſ.128. num. 8.
Decimæ prædiales cenſentur reſeruatæ Eccleſiæ matrici vſque ab initio, deciſ. 12 num 16
ſuper Decimis licita eſt compoſitio, deciſ.161. ſub num.1.
Decimarum conceſſio eſt poſita in libero arbitrio Papæ, qui illas donare poteſt, non ſolum Regibus, ſed etiam alijs perſonis, deciſ.182. num.7.
à Decimarum ſolutione priuilegia eximentia non ſuffragantur, niſi ſit derogatum cap. nuper, de decimis, deciſ.42. num.9.
Decimæ, illæ propriè non dicuntur, quæ in quota non exiguntur, deciſ.128. num.7.
Decimæ ſpirituales propriè ſoluuntur ex fructibus, deciſ.22. numer. 18.
Decimæ non dicuntur temporales eo, quia debeantur ex aliquo opificio, aut negotiatione, ibid. num.19.
in Decimas percipiendi iure turbato competit interdictum retinendæ, deciſ.12. num.1.
Decimarum temporalitas ex quibus deducatur. dec.22 nu.17.
ad Decimarum effectum ſolutionis vbi concurrit generalis conſuetudo Diœceſis, & particularis Parochiæ, attendenda eſt particularis, deciſ.272. num 9
Decimæ vniuerſaliter debentur ab omnibus prædijs Archiepiſcopo vel vniuerſali Parocho ratione vniuerſalis curæ, quam gerit in ſua Diœceſi, in qua Parochiæ non ſunt diſtinctæ, deciſ.22. num.1.
Decimas percipiendi actualis poſſeſſio ex quibus probetur, deciſ.22. num.9. & 10.
Decimæ maris, & vectigalium ſunt ſæculares, deciſ.182. nu.15.
ſuper Decimis tranſactiones tunc multò magis veniunt attendendæ, ſi ſint vtiles, & validæ, deciſ.218. num.11.
Decimæ non conſiſtunt in ſolis fructibus, ſed etiam in omni opificio, & negociatione, deciſ.22. num.18.
Decimas Eccleſiaſticas, vt Laicus poſſit prætendere ad ſe ſpectare, quid requiratur, deciſ.56. num.1.
Decimas Eccleſiaſticas difficillimè Summi Pontifices concedunt perſonis Laicis, deciſ.129. num.11.
Decimas habens Laicus ex priuilegio Apoſtolico, vel in feodum datas ante Concil. Lateranenſe, pari paſſu ambulant, deciſ.103. num.21. & 22.
Decimæ ſpirituales inter Laicos non poſſunt permutari, aut vendi, deciſ 182. num.10.
Decimæ, de quibus fit mentio in contractibus Laicorum, non aliter ſunt interpretandæ, quam de decimis temporalibus, deciſ.182. num. 11.
Decimæ in Hiſpanijs ad multos Laicos ſpectant de iure ſpeciali, deciſ. 102. num.24.
Decimæ ſi Laicis concedantur, in ſpecie derogandum eſt Concil. Lateran. deciſ. 129. num.12.
Decimæ vt debeantur Laico, neceſſarius eſt titulus priuilegij, vel probatio immemorabilis cum fama priuilegij, deciſ.22. numer.14.
Decimæ vt debeantur Laico in recognitionem dominij, ſiue ex cauſa tributi ius commune non reſiſtit, & quare, deciſ.22. numer. 16.
in Decimis ſimpliciter donatis, Iudex Laicus eſt Iudex competens, deciſ.103. num. 16.
Decimarum incapaces ante Concilium Lateranenſe erant Laici omninò incapaces, deciſ.103. num.8.
Vide infra in Verbo Laicus.
ex Decimatione vnius loci, non bene infertur ad decimationem alterius loci ſeparati, deciſ.226. num.9.

D E C I S I O.

Deciſionibus Rotæ pluribus ſtantibus ſuper aliqua euictione, tunc euictio dicitur ineuitabilis, deciſ.151. num.5.
Deciſiones Rotæ oſtendunt bonum ius, deciſ.34 num.3.
Deciſiones Rotales non releuant, dum non continent principaliter diſcuſſionem articuli, ſed incidenter, deciſ.17. num.9.
in Deciſionibus à quibus Rota poſtea receſſit, non eſt faciendum fundamentum, deciſ.302. num.18.
ex Deciſionibus pluribus Rotalibus ſi conſtet de fideicommiſſo, dicitur illud clarum, & indubitatum, deciſ.151. num.8.

D E C L A R A T I O.

Declarationem ſui creditoris, ſi creditor doloſè fecerit, dicitur amiſiſſe facultatem ei relictam à teſtatore circa dictam declarationem, deciſ.239. num.13.
Declarationi aliquid facientis potius eſt ſtandum, quàm præſumptionibus, deciſ 29. num.14.
Declarationi alterius partis, ſi inter contrahentes conuentum ſit, quod ſtetur, ceſſat talis conuentio, ſtante dolo declarantis, deciſ.219. num.18.
Declaratio facta ex certa ſcientia, quod cum quis ſit proximior alicui, non intendit ei ſuccedere, non poteſt impugnari à tertio, qui non poteſt dare de nullitate, deciſ.18. num.7.
Declaratio, nihil de nouo tribuit, deciſ.86. num.25.
Declaratio alicuius rei per retrotractionem dicitur *ineſſe actui* vſque à tempore principalis diſpoſitionis, deciſ. 140. numer.14.
Declarationi ſui creditoris teſtator mandare poteſt, vt ſtetur circa id, quod ei debet, deciſ.239. num.2.
Declaratio procuratoris doloſa non poteſt dici facta à principali, præſertim ſi illi aſcribi debeat aliquis dolus, dec.239. numer.21.
ex Declaratione inſurgit confeſſio, qua nulla maior eſt probatio, deciſ 262. num.1.
ad Declarandam mentem mandantis requiritur ſpeciale mandatum, deciſ.218. num. 7.

D E C L A R A T O R I A.

Declaratoria non ſolet dari, niſi prius facta liquidatione, deciſ.90. num.10.
Quod intellige, quando pars ſe opponit, & petit liquidationem, aliàs ſecus, ibid. num. 11.
Vel, quando pars non confecit libros, prout tenebatur facere, ibid. num. 12.
Declaratoria poſtquam ritè, & rectè eſt intimata, & pars fuit expectata per decem dies, & accedentibus terminis ad viden-

Digitized by Google

videndum ſe grauari, tunc bene proceditur ad aggrauatoriam, deciſ. 299. num. 2.
Declaratoria ceſſat, ſi ſit danda contra Capitulum, & intimatio capitulariter non fuerit facta, deciſ. 67. num. 2.
Declaratoria ſi ſit intimanda Capitulo, & illud præſtet impedimentum ne intimetur, parti qualiter ſuccurratur, deciſ. 67. numer. 5.
Declaratoria poteſt intimari Canonicis, quando ſe congregant in Choro, deciſ. 67. num. 4.
Ex declaratoriæ forma, non ſufficit ſcientia, ſed eſt neceſſaria intimatio, deciſ. 67. num. 8.

D E C R E T V M.

Decretum latum ex falſa cauſa non afficit beneficium, dec. 237. numer. 4.
à Decreto, ſi non appelletur, tranſit in rem iudicatam, deciſ. 12. num 6.
Decretum latum contra Rectorem Eccleſię afficit etiam ſucceſſores, cum eorum ius non ſit diſtinctum a iure d. Rectoris, cuius ſunt ſucceſſores, deciſ 12. num 8
pro Decreto Iudicis præſumitur, deciſ. 245. num. 6.
Decretum citationis non officit parti, quæ citata non fuit, ſed in præiudicium eius, qui citationem impetrauit, deciſ. 57. num. 41.
Decretum ad aliquid perficiendum, ſi emanauerit abſente parte, non conſtituit eam in mora, niſi probetur, quod ad eius notitiam peruenerit, deciſ. 230. num. 4.
in Decretis manutentionis, non fit mentio niſi de eo, quod de ſui natura venit in d. iudicio, deciſ. 90. num. 7.
à Decreto manutentionis datur appellatio ſtante mixtura cum petitorio, dec. 90. num. 8.
Decretum annullatiuum appoſitum in gratia perneceſsè euaneſcit, ac penitus extincta remanet, deciſ. 80 num. 4.
per Decretum irritans, & clauſulam ſublata, abſque alia aperitione tollitur facultas aliter iudicandi, deciſ. 174. num. 13.
Decretum irritans inficit poſſeſſionem Iuris, non autem facti, deciſ. 105. num. 23.
Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, ad effectum, vt denegetur actio ſpolij, deciſ. 118. num. 3.
Decretum irritans, inficit titulum, & poſſeſſionem, deciſ. 250. num. 24. & 33.
Decretum irritans quando non eſt iuſtificatum, non tollit inſiſtentiam facti, deciſ. 250. num. 26. & 27.
Decretum irritans, & clauſula ſublata ſi adſit in aliqua conſtitutione, non poteſt dari de non vſu illius, deciſ. 217. numer. 6.
Decretum irritans, antequam non iuſtificetur, non tollit inſiſtentiam facti, deciſ. 44. num. 8.
Decretum irritans nihil operatur, dum dubitatur, an intret diſpoſitio generalis, deciſ. 105. num. 27.
Decretum irritans, inficit nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionem, deciſ. 105. num. 22.
Decretum irritans locum non habet, quando conſtat, quod non eſt locus diſpoſitioni principali, in qua eſt appoſitum, deciſ. 105. num. 28.

D E F E C T V S.

ex Defectu iuriſdictionis, & poteſtatis corruunt omnia geſta, deciſ. 293. num. 8.
Defectus citationis ad viden. iurare teſtes, & defectus decreti commiſſionis iuramenti teſtium, an ſint nullitates, quæ ſanari poſſint, deciſ. 18. num. 1.
Defectus citationis ad videndum iurare teſtes, & ſi non appareat per teſtes fuiſſe præſtitum iuramentum, iſti defectus ſunt inſanabiles, deciſ 18. num. 12.
Defectus omnes ſupplentur per confirmationem Apoſtolicam, deciſ. 222. num. 10.
Defectus voluntatis, & non poteſtatis admittitur in Papa, deciſ. 219. num. 2.
Defectus cauſæ, & ſolemnitatum, quando dicatur concurrere in diſmembratione beneficij, deciſ. 6. num. 5.
Delegatus à Papa ſententiam ſuam exequi poteſt vſque ad annum, quo expirato ceſſat facultas, deciſ. 21. num. 2.
Deliberatio rerum ſtabilium eſt nulla, ſi emanauit ſub decreto, niſi ad primam, deciſ. 113. num 15.
Quod per Iudicem fieri non potuit, niſi cum decreto infra menſem, ibidem num 16.

D E L I C T V M.

Delicta, quæ, & qualia ſint atrocia, arbitrio Iudicis relinquitur, deciſ. 289. num. 2.
Delictum, & priuatio propter illud, vtrumque propter abſolutionem, & reſtitutionem plenariam abſterſum, & aboliſum cenſetur, deciſ. 83. num. 8.

D E M E N S.

Demens non eſt ita præſumendus colligitans, vt donet omnia bona ſua, adhoc vt noceat colligitanti, deciſ. 228. num. 18.
Dementibus ſi Pater faciat ſubſtitutionem exemplarem, illa non reputatur teſtamentum patris, ſed filiorum, deciſ. 238. numer 7.
Demens non eſt præſumendus teſtator, ſi prudenter fecerit teſtamentum, deciſ. 283. numer. 29.
Dementes non reputantur homines ſanæ mentis, etiamſi ex accidenti faciant aliqua leuia, deciſ. 233. num. 24.
Dementibus quis veniat ſubſtituendus, deciſ. 238. num. 4.

D E M E N T I A.

Dementiæ allegatæ præſumptio tunc multo magis ceſſat, quando quis facit actus, qui perſonæ prudenti potius quàm mente capto conuenire poſſunt, deciſ. 298. num. 14.
in Dementiæ ſtatu, quod quis non ſit, & quod habeat ingenium imbecille, vel imaginationem læſam, aut actus faciat non omninò conuenientes homini ſanæ mentis, iſta ſimul ſtare poſſunt, deciſ. 213. num. 23. & 24.
Dementia teſtatoris non releuat, niſi fuerit probata de tempore teſtamenti, & quidem concludenter, deciſ. 213. num. 25.
Dementia filiorum ceſſante, ſubſtitutio exemplaris euaneſcit, deciſ. 238. num. 5.
Dementiam teſtatoris allegans, debet eam concludenter probare de tempore conditi teſtamenti, deciſ 213. num. 19.
Dementiam de tempore contractus quis debet probare, & non de alio tempore, ſi intendat annullare contractum ex d. cauſa dementiæ, deciſ 298. num. 4.
Dementia an probetur ex eo, quod quis capillos aliquando ſuos delacerauit, & alaphis, & pugnis ſe ipſum percuſſit, deciſ. 298. num. 15.
ad Dementiæ ſigna non inſeruntea, quæ poſſunt prouenire ab aera billi, & malanconia, deciſ. 298. num. 16.
Dementiæ, & carentiæ intellectus præſumptio oritur ex donatione curatoris, limita num. 19. deciſ. 298 num 17
Dementia, vt probetur, ſolent conſiderari multa ſigna, deciſ. 298. num. 11.
Demonſtrationes, duæ ſufficiunt ad probandam identitatem, deciſ. 97. num. 13.
Vide infra in verbo identitas.
Dentes dicuntur morſæ relictæ in muro ad illum altius tollen. deciſ. 253. num. 11.

D E N V N C I A T I O.

Denunciationes in cataſtratione bonorum cuiuſcumque Ciuitatis nihil probant contra tertium non citatum, deciſ. 192. num 24.
Denunciatio facta in æſtimo bonorum cuiuſuis Ciuitatis non præiudicat tertio non citato, deciſ. 251. num. 18.

D E P O S I T I O.

Depoſitio viri Religioſi admodum grauis plurimùm attendenda eſt, deciſ. 11. num. 9.
Depoſitioni teſtis à patre inducti admodum eſt deferendum, deciſ. 75. num. 6.
Vide infra in verbo Teſtium depoſitiones.

D E R O G A T I O.

Derogatio primi actus oritur ex coniecturata agentium voluntate, qui cum faciant actum primo contrarium, videntur à primo velle diſcedere, deciſ. 172. num. 2.
Sed quando ſecundus actus non deſcendit à voluntate agentium, ceſſat coniecturata voluntas, ibid num. 3.
Derogatio fideicommiſſi, quando ſit inualida, deciſ. 131. nu. 7.
Derogatio non operatur, vt ex tunc, ſed ex nunc, nec habet in hoc locum retrotractio, deciſ. 113. num. 22.
Derogatio ſpecifica eſt facienda in terminis in cap. nuper. de decim. cum ſit conſtitutio Conciliaris, deciſ. 42. num. 10.

D E S C E N D E N S.

Deſcendentes ſuos, vel alicuius tertij ſi quis vocauerit, ſemper vocatio eſt reſtricta ad tales deſcendentes, & ſic ad familiam effectiuam, deciſ. 15. num. 22.
Deſcendentium appellatione comprehenditur etiam fœmina, deciſ. 280. num. 10.
Deſcendentes, quando ſunt poſiti ſub conditione legitimitatis, cenſentur vocati, deciſ. 61. num. 7.
Deſcendentia, & conſanguinitas qualiter ſufficienter remaneat probata, deciſ 88. num. 3.
Deſcendentia cuiuſcumque gradus probari poteſt vel per teſtes, vel per inſtrumenta, deciſ. 10. num. 1.
Deſcendentia ab vno ſtipite, qualiter ſit probanda, deciſ. 15. num. 32.

D E T E N T A T I O.

Detentatione auocata vigore Saluiani, emptor quid agere poſſit contra venditorem, deciſ. 179. num. 21.
Detentatio poſſeſſionem reddit plenam, aut ſaltem ſemiplenam, deciſ. 64. num. 8.
Detentator dicitur eſſe in poſſeſſione, & reſpectu talis poſſeſſionis illi competit mandatum de manutenendo ad remouendas moleſtias ſibi in huiuſmodi poſſeſſione illatas, deciſ. 64. num. 1. & 9
Detentori ſat non eſt allegare melioramenta, niſi oſtendat ſe, vel illos, quibus ſucceſſit, feciſſe, deciſ. 116. num. 25.
Determinatio non eſt inconueniens, quod aliqua inæqualiter determinet, ſtante eorum diuerſa natura, & ratione, deciſ 256. num. 18.
Detractiones præſumuntur factæ, ſi hæres grauatus Inuentarium non confecerit, deciſ. 88. num. 23.

Detractiones per hæredem grauatum non præſumuntur factæ, quia ſunt quid facti, & debent ab allegante probari, deciſ. 164. num. 2.
Vide infra in verbo Hæres.

DEVOLVTIO.

ad Deuolutionis, & rei vindicationis effectum, dominium plenè, & concludenter eſt probandum, deciſ. 36. num. 2.
ad Deuolutionis effectum probatio, quæ oritur ex appoſitione ſigni non eſt concludens, deciſ. 234. num. 10.
ad Deuolutionis, & rei vindicationis effectum probatio concludens requiritur, deciſ. 234. num. 9.
Deuolutio non incurritur ſine dolo, deciſ. 230. num. 7.
Deuolutio cenſetur appoſita in pœnam contrauentionis, deciſ. 230. num. 8.
ad Deuolutionem rei emphyteuticæ procedi non poteſt, ſi dominium, nec identitas fuerit probata, deciſ. 235. num. 4.

DEVS.

DEVS eſt vbique præſens, deciſ. 27. num. 12.
DEVS non curat quærere promiſſionis adimplementum, ſi in eum promiſſionis obligatio non fuit principaliter directa, deciſ. 27. num. 13.
DEVM quis facilius, & celerius ſibi propitium reddit, flectitque ad lenitatem interceſſoribus multiplicatis, & ſupplicationibus, deciſ. 19. num. 34.
ad DEI indulgentiam obtinendam maximè neceſſarium eſt ſacramentum pœnitentiæ, deciſ. 222. num. 5.
DEI ordinatione, & Canonicis ſanctionibus conſtituta, eſt immunitas Eccleſiaſtica, deciſ. 159. num. 4.
DEIPARA Sanctiſſima ſibi cælitus delegit, & niuis ambitu inter æſtiuos calores delineauit Baſilicam S. Mariæ Maioris de Vrbe, deciſ. 59. num. 34.

DICTIO.

Dictionis, *ac*, naturæ eſt coniungere, & copulare, deciſ. 236. numer. 17.
Dictio, *alio*, intelligenda eſt de modo ſimili expreſſo, & numer. 21. deciſ. 190. num. 20.
Dictiones, *aliis*, & quibuſcumque, declarantur ex alijs, quæ poſtea ſequuntur, deciſ. 200. num. 16. & 17.
Dictio, *alijs*, ſolum referri debet ad res ſimiles expreſſis, & indicat cæteros modos expreſſæ diſpoſitionis, deciſ. 200. num. 14.
Dictio, *alijs*, etiamſi ſit coniuncta cum dictione quibuſcumque, aut alia vniuerſali, nihilominus ad res tantum ſimiles expreſſis referri, & non vltra poteſt, deciſ. 200. num. 15.
Dictio, *alteri*, includit diuerſa ab expreſſis, deciſ. 35. num. 4.
Dictio, *de*, quando eſt coniuncta materiæ, denotat cauſam materialem immediatam, deciſ. 26. num. 26.
Dictio, *de*, eſt ſimilis dictioni, &, deciſ. 26. num. 24.
Dictio, *de*, idem importat, quàm propter, deciſ. 26. numer. 26.
Dictio, *&*, ſtat limitatiuè dum eſt poſita inter genus præcedens, & ſpeciem ſubſequentem, deciſ. 19. num. 13.
Dictio, *&*, ſecundum variorum factorum contingentias, diuerſas habet vires, & proprietates, deciſ. 59. num. 20.
Dictio, *&*, ſecundum ſuam proprietatem ſtat augumentatiuè, & ampliatiuè, deciſ. 59. num. 21.
Dictio, *&*, quando eſt interpretanda, ſunt ponderandæ circumſtantiæ, & natura negotij, deciſ. 59. num. 19.
Vide ſupra in verbo Copula, &.
Dictio, *etiam*, eſt ampliatiua, & exprimit caſum magis dubitabilem, deciſ. 191. num. 4.
Dictio, *etiam*, ſtat extenſiuè, augumentatiuè, & ampliatiuè, deciſ. 193. num. 3.
Dictio, *ex*, importat cauſam proximam & immediatam, deciſ. 26. num. 25.
Dictio, *ideo*, de ſui naturæ eſt reſtrictiua, & limitatiua, deciſ. 190. num. 6.
Dictio, *illa*, & alijs &c. ſignificat ea, quæ non ſunt diſſimilia ab illis rebus, quæ ſunt ſpecificata, deciſ. 132 num. 12.
Dictio, *immediatè*, quid importet, deciſ. 66. num. 2.
Dictio, *infinitum*, intelligitur iuxta ſubiectam materiam, deciſ. 77. num. 15.
Dictio, *in circa*, ſi addita ſint verba, *& non più*, illa operantur vt dictio, *in circa*, æqualitatem denotet, vel adeo modicum, vt nihil reputetur, deciſ. 41. num. 13 & 17.
Dictio, *in circa*, poſita in venditione 20. iugerum, vel circa, nihil importat, deciſ. 41. num. 14.
Qui illa dictio alternatiua, *vel*, non poteſt inducere, niſi vel æqualitatem vt nihil importet, vel adeo modicum, vt nihil reputetur, deciſ. 41. num. 15.
Dictio, *nec non*, reſoluitur in copulatiuam, deciſ. 256. nu. 10.
Dictionis, *nec non*, natura eſt repetere omnes qualitates præcedentes, deciſ. 38. num. 11.
Dictio, *omnis*, eſt vniuerſalis, deciſ. 23. num. 5.
Dictio, *omnis*, eſt latiſſima, deciſ. 256. num. 12.
Dictio, *omnia*, comprehendit etiam ea, quæ aliàs in diſpoſitione non comprehenderentur, cum nihil excipiat, dec. 62. numer. 7.
Dictio, *penitus*, idem importat quàm ex toto, in totum, & omninò, deciſ. 305. numer. 14.
Dictio, *però*, inducit conditionem, & formam, deciſ. 231. num. 4.
Dictio, *però*, eſt taxatiua, demonſtratiua, limitatiua, & aduerſatiua caſus ſupra expreſſo, deciſ. 231. num. 4.
Dictio, *prædictis*, refertur ad nominatos, non autem ad innominatos, deciſ. 110. num. 23.
Dictio, *prædictis*, eſt reſtrictiua, deciſ. 110. num. 22.
Dictio. *perpetuò*, adiecta in prohibitione alienationis extra familiam, ex ea deſumitur coniectura, quod vocata fuerit familia contentiua, non autem effectiua, deciſ. 15. numer. 15.
Dictiones, *quantumuis*, vniuerſales effici non poſſunt, quin ſingulæ ſpecies certarum rerum diſtinctè conſiderentur in ſuas ſingularitates, deciſ. 223. num. 7.
Dictio, *quibuſuis*, habet vim amplificandi etiam vltra naturam rei cui adijcitur, & ſemper auget vim verborum, & aliquid plus operatur, deciſ. 192. num. 2.
Dictionis aduerſatiuæ, *ſed*, ea eſt natura, vt retentis iiſdem terminis & qualitatibus, prohibitio dicatur facta perſonis eiuſdem generis cum præcedentibus, deciſ. 15. num. 10.
Dictiones, *ſemper*, & in perpetuum, interpretantur ſine aliqua præfinitione temporis, deciſ. 185. num. 7.
Dictio, *ſemper*, perpetuitatem indicat, & infert ad omne tempus, & ad omnes caſus diſpoſitio eſt intelligenda, deciſ. 249. num. 19.
Dictio, *ſeu*, ſecundum eius naturam ſtat ampliatiuè, dec. 287. numer. 9
Dictio, *ſi*, importat conditionem, deciſ. 77. num. 3.
Dictiones, *ſuum*, & ſimiles, quando non excludant pupillarem ſubſtitutionem, deciſ. 130. num. 12. vide rationem 13. & 16.
Dictiones, *tam*, *& quàm*, tribuunt actum æqualiter, dec. 109. numer. 9.
Dictio, *tunc*, vt ſtet reſtrictiuè, requiritur taxatiua, aliàs non ſtringit, deciſ. 77. num. 39
Dictio, *tunc*, quando ſtet demonſtratiuè, non autem reſtrictiuè, deciſ. 77. num. 38.
Dictio, *tunc*, quando non impediat extenſionem ad alium caſum, deciſ. 149. num. 13.
Dictio, *tunc*, reſtringit diſpoſitionem, deciſ. 77. num. 4.
Dictio, *vel*, ponitur inter diuerſa, deciſ. 229 num. 25.
Dictio, *videlicet*, eſt declaratiua præcedentium, deciſ. 126. num. 13
Dictio, *vt infra*, repetit omnes qualitates inferius expreſſas, ac ſi eſſent ſpecialiter ibi expreſſæ, deciſ. 253. num. 22.

DIFFAMATVS.

Diffamatus in materia l. diffamari c. de ingen. & manumiſſ. licet ſit actor in probandis iactationibus, tamen re vera eſt reus, deciſ. 94. num. 29.
in Diffamationis iudicio, quis ſemper poteſt obtinere declarari ius ſuum, & non ius diffamantis, illique ſilentium imponi, deciſ. 227. num. 5.
Vide infra in verbo Iactatio.
Difficultas omnis ceſſat, quando verba ſunt clara, deciſ. 121. numer. 19.

DIGNITAS.

in Dignitatibus vacantibus in Eccleſijs Cathedralibus, aut Metropolitanis, Cancellaria numquam requirit expreſſionem valoris, ſed ſecus in Collegiatis, deciſ. 236. num. 19.
per Dignitatem, & qualitatem ſi perſona aliqua ſit nominata, dicitur ſatis expreſſa nominatim, deciſ. 219. num. 7.
Dignitates, quod erigantur in Eccleſia, quæ non ſit Collegiata, non eſt nouum, deciſ. 143. num. 15.
Dignitates vacantes in Eccleſijs metropolitanis, aut Collegiatis, ſi ſint maiores poſt Pontificalem dignitatem, ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ in vim regul. 4. deciſ. 236. num. 1.
Dignitas aliqua, quod ſit ſolita conferri cum Canonicatu, probari poteſt ex conſuetudine inducta per diuturnam poſſeſſionem, deciſ. 216. num. 9.
Dignitas Cathedralis maior poſt Pontificalem, etiam ſine fructibus magis æſtimatur, quam principalis Collegiatæ 10. florenorum auri valorem non excedens reſpectu maioris præeminentiæ, deciſ. 256. num. 13.
Dignum ſufficit eligere omiſſo digniori, quando ſumus extra caſum de concurſu ad Parochialem, deciſ. 93. num. 12.

DILATIO.

Dilatio fruſtra conceditur, cuius expectatio, & finis potius diſpendium, quàm commodum affert, deciſ. 31. num 9.
Dilatio non datur ad probandum id, quod probatum non releuat, deciſ. 73. num. 16.
Dilatio doloſè dicitur extorta, ſi fuerit conceſſa ſub citatione ad dicendum contra iura, deciſ. 170. num. 1.
Deliberatio ſecundum ius commune debet fieri maiori oblatori, deciſ. 123. num. 12.
Deliberatio eſt nulliter facta non præcedentibus ad minus tribus licitatoribus, deciſ. 113. num. 14.

DILI-

DILIGENTIA.

Diligentiæ ad effectum probandi negatiuam alicuius ſcripturæ, vt ſuffragentur, debent fieri in omnibus ſcripturis, officijs, & locis, vbi expeditio fieri potuit, maximè ſi multis modis potuerit expediri, deciſ.29. num.67.

per Diligentias factas vt probetur negatiua, quid requiratur, deciſ.29. num 64. 65 & 66

Diligentiæ, ad effectum aliquid reperiendi, amiſſionem non iuſtificant, niſi ſit facta in omnibus locis in quibus reperiri poterat, deciſ.18. num.88.

ſine *Diminutione* beneficia ſunt conferenda, deciſ. 3. num.22.

in *Diœceſi* Iſpalen. Parrochiæ non ſunt diſtinctæ, ſed cura animarum vniuerſalis ſpectat ad Archiepiſcopum, deciſ. 128. numer.3.

DISMEMBRATIO.

in Diſmembratione beneficij quando dicatur concurrere defectus cauſæ, & ſolemnitatum, deciſ.6. num.5.

in Diſmembratione beneficij requiruntur omnes ſolemnitates quæ requiruntur in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ.6. numer.2.

in Diſmembratione beneficij copulatiuè requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, cum ea dicatur alienatio, deciſ.6. num.1.

Diſmembrationis beneficij cauſa debet eſſe vel neceſſitas, vel euidens vtilitas, deciſ.68. num.7.

Diſmembratio eſt quædam ſpecies alienationis, deciſ.68. numer.1.

Diſponens aliquid non cenſetur in ſermonis generalitate, quod contra ſe ipſum voluerit diſponere, deciſ. 71. num.7.

DISPOSITIO

Diſpoſitio ne remaneat penitus inutilis & ſine effectu, capienda eſt omnis interpretatio, deciſ.134. num.2.

Diſpoſitio purificata, perinde ac de pura iudicanda eſt, deciſ.191 num.4.

Diſpoſitionis cuiuslibet optima interpres eſt obſeruantia, deciſ.14. num.4.

ſub Diſpoſitione generali venit emphyteuſis generalis, dec.64. numer. 18.

Diſpoſitio corruit conditione deficiente, deciſ.8. num.11.

Diſpoſitiones plures quando concurrunt eiuſdem perſonæ ad fauorem duorum &c. ceſſat remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. & eſt agendum via ordinaria, deciſ.115. num.19.

Diſpoſitio limitata ad certas perſonas, ad alias extendi non debet, deciſ.43. num.8

ſub Diſpoſitione fructuum induſtrialium venire non poſſunt fructus ciuiles, deciſ. 3. num.60.

in Diſpoſitione eadem nullo modo eſt præſumenda correctio incontinenti, deciſ.31. num.3.

Diſpoſitioni ſtatuti cenſetur Teſtator noluiſſe ſtare, ſi diſponat contra d. ſtatuti prouiſionem, deciſ.60. num.82.

Diſpoſitio generaliter, ac indefinitè facta ſi non poteſt intelligi niſi de vno, perinde eſt, ac ſi de illo ſpecialis mentio facta fuiſſet, deciſ.71. num.10.

Diſpoſitio vnica non eſt diuidenda in plures caſus diuerſo modo terminandos, deciſ.33. num.11.

Diſpoſitioni, & voluntati concedenti ſi quis controueniat dicitur conſtitutus in mala fide, deciſ. 881. num.14.

Diſpoſitiones recipiunt robur de tempore perfectionis, deciſ.231. num.12.

in Diſpoſitionibus nihil debet eſſe ſuperfluum, deciſ.59 nu.12.

Diſpoſitio ſuper qua confirmatio fuit interpoſita, ſi non teneat, nec etiam valebit ex d. confirmatione, dec. 129. num.18.

Et quid ſi confirmetur actus nullus, deciſ.145. num.5.

Diſpoſitiones illæ, quæ non habent reſiſtentiam iuris, debent ſuum conſequi effectum, deciſ.170. num.11.

Diſpoſitio tacita ceſſat, dum adeſt expreſſa, deciſ. 163. nu.34.

Diſpoſitio teſtatoris vbi eſt clara, non eſt dubitandum de eius voluntate, deciſ.170 num. 7.

Diſponendi facultas, quando alicui datur de aliqua re inter viuos, intelligitur per actus inter viuos, deciſ. 190. numer.10, 11. 12. 13.

Diſpoſitio, quantumuis generalis, ad vnum tantum etiam referri poteſt, ſi alijs conuenire non poſſit, dec. 225. num. 16.

Diſpenſatus à Papa, vt etiam abſens poſſit quotidianas diſtributiones percipere, non tamen iſte percipiet anniuerſaria, propriè debita ijs tantum, qui pro redemptione animarum fuſis precibus, diuinam opem implorant, deciſ.59. num. 7.

DISTRIBVTIONES.

Diſtributionum quotidianarum appellatione ſi comprehendantur portiones funerales, quæ anniuerſaria dicuntur, & diuidi ſolent inter Beneficiatos, qui interſunt exequijs, & cæteris diuinis officijs, quibus ſolet mortuis Chriſtiano ritu parentari, deciſ.32. num 4. & 5.

Diſtributionum quotidianarum nomine licet non veniant illæ portiones, quæ diuiduntur occaſione exequiarum gaudent tamen eodem iure, & priuilegio, deciſ.32. num.7.

Diſtributiones quotidianæ, ſi abſens ex diſpenſatione Apoſtolica percipiat, non tamen iſte percipiet anniuerſaria propriè debita his tantum qui pro redemptione animarum fuſis precibus diuinam opem implorant, deciſ.59. num.7.

Diſtributionum quotidianarum nomine ſtipendia anniuerſariorum regulariter non veniunt, deciſ.39. num.2.

Diſtributionum priuatio eſt ſequela excommunicationis, deciſ.309 num. 8.

de Diſtributionibus iam lucratis, vt quis amittat, ſi hoc agatur, non poteſt dici, quod tractetur de Iure quærendo, ſed bene de Iure quæſito, deciſ.309. num.15.

Diſtributiones debentur ratione laboris, & operis impenſa in Vinea Domini, nimirum in Eccleſia, deciſ. 309. num. 16.

Diſtributiones dantur tanquam merces, deciſ.309. num.17.

DIVERSITAS.

Diuerſitatem rationis non eſt dare, ſi ſemper reſultet idem effectus, deciſ.77. num.29.

ad Diuerſa non fit illatio, deciſ.140. num.17.

Diuidua ea, quæ ſunt, vitiato vno, tunc alterum non vitiatur, deciſ.167. num.18.

DIVISIO.

Diuiſio inter partes ſatis probatur per notulas ſimplices partium iunctis adminiculis, deciſ.127. num.18.

Diuiſio probatur coniecturis, & præſumptionibus, deciſ. 127. num.17.

ad Diuiſionem legitimam præſumendam ſufficit lapſus decennij, cum poſſeſſione pro indiuiſo inter præſentes, deciſ.127. numer. 10.

Diuiſio inter partes ſatis probatur per notulas ſimplices partium iunctis adminiculis, deciſ.127. num.18.

Diuidentes bona, non poſſunt præiudicare creditoribus, & maximè, ſi habeant cauſam ab eis, deciſ.105. num. 5.

Doctores legibus, & milites armis vitas hominum defendere dicuntur, deciſ.69. num 95.

Doctores, Clerici, Equites, Milites, Scolares, Notarij, & Diuites non connumerantur inter plebeios, deciſ. 258. num.6.

Doctis hominibus Reipublicæ intereſt non minus impleri, quàm liberis, deciſ.69. num. 93.

Doctores, qui aſſerunt, quod patruus alimenta nepoti præſtare non tenetur, & è conuerſo reijciuntur, deciſ. 194. num.60.

ex Doctorum numero non tam mouetur Rota in diuerſitate opinionum, quàm ex rationibus, deciſ.17. num.4.

Doctoris dictum ſi quis ſequatur, non poteſt dici in mala fide, deciſ.62. num. 15.

Doctor magnus Bononiæ poteſt dici perſona potentior ad effectum l.1. & 2 C. ne lic. potent. patroc. litig. dec. 282. num.12.

Doctores intelligendi ſunt ſecundum leges ab eis allegatas, deciſ.81. num.4.

Doctorum illa opinio non attenditur, quando multo plures alij magis communem & veriorem contrariam aſſerunt, deciſ.72. num.9.

Doctoratus qualitas probari poteſt ex inſtrumento doctoratus, deciſ.236. num. 11.

ad Doctorum numerum Rota non ſolet reſpicere, quando adeſt aliqua anceps quæſtio, deciſ. 163. num.7.

Dolere, quis non debet de eo, quod abſque aliquo eius incommodo, vel onere eſt factum, deciſ.222. num. 18.

DOLVS.

Dolus Prælati circa alienationem bonorum Eccleſiæ quando poſſit conſiderari, deciſ.94. num.62.

Vide infra in verbo Prælatus,

Dolo dicitur facta venditio, ſi fiat de re aliena, deciſ.48. nu.11.

Dolum ſolet arguere læſio, & bonam fidem adſtruit, deciſ.3. num. 29.

Dolo, & fraude alienantis ſtante, eſt prohibita alienatio bonorum litigioſorum, deciſ. 228. num.19.

ſine Dolo non incurritur deuolutio, deciſ.230. num. 7.

Dolo ſtante, ceſſat conuentio inter contrahentes facta, de ſtando iuramento ſiue ſimplici declarationi alterius partis, deciſ.239. num.18.

Dolus procuratoris non debet imputari principali, deciſ.239. num.20.

Dolus ſemper cenſetur exceptus in conceſſione cuiuſuis arbitrij, quàmuis pleni, & liberi, deciſ. 239. num.19.

DOMINVS.

ad Dominum directum quæ ſpectent, deciſ. 40. num.11.

Dominus directus ratione dominij directi ſolum habet ius impugnandi translationem eius poſſeſſionis, deciſ. 204. numer. 2.

Domino directo ſemper debetur laudemium, deciſ. 40. num.5.

Domino directo prodeſt vſufructuarij poſſeſſio, deciſ.179. num.12.

Dominus vtilis, vti recognoſcens alium ſuperiorem non propriè, ſed abuſiuè dicitur Dominus, deciſ.40. num.6.

Dominus directus eſt maior, quàm vtilis, deciſ. 40. num.7.

ad Dominum directum reuertitur emphyteuſis finita linea, deciſ.16. num. 1.

vti Dominus quis poteſt poſſidere vnam rem, & alter poteſt poſſidere eamdem rem vigore hypotecæ, deciſ. 48. numer.17.

Domino procurator præiudicarè non poteſt, deciſ. 106. oum 14.

D O M I N I V M.

Dominium quando deducitur in iudiciu non principaliter, ſed incidenter, non requirit plenam, & concludentem probationem, ſed poteſt ſola poſſeſſione probari, deciſ. 105. oum. 4.
Dominij tranſlatio, quibus iunctis præſumatur, deciſ. 212. num. 3.
Dominium nobis per alium acquiri poteſt, deciſ. 197. num. 1.
Dominij & poſſeſſionis tranſlatio in aliquem, qualiter probetur, deciſ. 192. num. 5.
Dominium rei legatæ ſtatim acquiritur legatario, etiam ante illius acceptationem, deciſ 189. nom. 5.
Domini reſeruatio quid operetur, deciſ. 199. oum. 5.
Dominium ad effectum deuolutionis probari poteſt ex publico inſtrumento inueſtituræ, concurrentibus adminiculis, decil 36. num. 8.
Dominio probato. & identitate bonorum, ac caducitate, intrat deuolutio, decil. 117. num. 6.
Dominium bonorum emphyteuticorum in vim præſcriptionis probari poteſt per ſolutiones canonum ſi fiot ſupra 30. annos, decil. 214. num 3.
ad Dominium probandum confert ſolutio laudemij, deciſ. 234. num. 5.
Dominium, & poſſeſſio in præiudicium tertij non probatur ex locationibus, deciſ. 22. uum. 11.
Dominij probatio concludens an oriatur ex ſigni appoſitione, decil. 214. num. 8. & 10.
Dominium eſt plenè, & concludenter probandum ad rei vindicationis effectum, deciſ. 56. num 2.
Dominium, vt vni acquiratur, neceſſe eſt, vt ab alio amittatur, deciſ. 287. num. 5.
de Dominio quando agitur, incidenter, probatur ex ſola poſſeſſione, decil. 283 oum 9.
ad Dominij rei emptæ acquiſitionem requiritur vt venditor ſit ſatisfactus de pretio, deciſ. 254 oum. 3.
Dominij præſumptio quando intret, deciſ 283. oum. 16.
poſt Dominij translationem incrementa, & decrementa ſpectant ad Dominos, & non ad transferentes, deciſ. 283. nu. 24.
Dominium, & poſſeſſio tàm naturalis, quàm ciuilis dicitur tranſlata in ceſſionarium ſtante generalitate verborum, & clauſularum, deciſ. 286. num. 3.
Dominium plenè probari debet, ſi agatur rei vindicatione. deciſ. 185. num. 2
de Dominio Eccleſiæ, quando principaliter non agitur, ſed incidenter ad effectum percipiendi decimas, leuioribus contentatur probationibus, deciſ. 117. num. 4.
Dominium, quod quis habeat ſuper aliqua re, quando non dubitatur, deciſ. 156. num. 7.
Dominij probatio in iudicio reintegrationis non eſt abſolutè neceſſaria, deciſ. 165. num. 2.
Dominium bonorum emphyteuticorum, quando ſumus in antiquiſſimis, nedum probatur per inſtrumenta locationum, & perpetuæ emphyteuſis, decil. 234. num. 1.
Sed etiam per coniecturas, & præſumptiones, ibid. num. 2.
Dominium diſtribuendi aliquid in illum tranſit, qui prouenit ab eo, qui antea Dominus erat, deciſ. 254. oum. 22.
Dominium eſt difficilis probationis, deciſ. 253. num. 23.
Dominium non probatur ex ſolo titulo, deciſ 261. nom. 2.
Dominium probatur ex confeſſione, decil. 261. num. 3.
Dominium ab aliquo, quando non dicatur abdicatum, deciſ. 287. oom. 4.
Dominij legitima ſigna in aliquo quando poſſint argui, deciſ. 287. uum. 6.
Dominium probatur ex inſtrumento conceſſionis iunctis adminiculis, deciſ. 156. num. 8.

D O M V S.

Domus plures, ſi à diuerſis poſſideantur communiter, quando deuenitur ad earum diuiſionem, cenſetur conſtituta ſeruitus luminibus non officiendi, deciſ. 253. num. 60.
Domum ſuam, vt quis ſecuram reddat, ſi ædificet, non dicitur ædificare ad æmulationem, decil. 253. num 66.
Domus ſi in eodem ſitu conſtructæ, & eleuatæ fuerint, non poſſunt diuerſo iure cenſeri, decil. 254. num. 16.
Domus, quæ inſeruit pro habitatione Rectoris beneficij, non debet imputari in fructibus eiuſdem beneficij, deciſ. 267. numer. 2. 3. & 4.
Domus in qua eſt conſtitutus cenſus, ſi perimatur, vel deſtruatur, dato, quod illa reædificetur, cenſus amplius non reuiuiſcit, deciſ. 215. num. 10.
Domum paternam tutor non poteſt vendere, ſi adſint alia bona, deciſ. 178. oum. 13.

D O N A N S.

Donantis mens benè arguitur fuiſſe faciendi donationem inter viuos, ſi adſit ſtipulatio pro hæredibus & ſucceſſoribus, deciſ. 9. uum. 5.
Donans, ſi donet cauſa mortis, in eius poteſtate eſt reuocare, & diſponere prout vult, deciſ. 9. num. 20.
Donans ſi inſtrumento pluries appellauit donationem inter viuos irreuocabilem, ex hoc enixa eius voluntas oſtenditur, faciendi donationem inter viuos, non obſtante, ſi aliquando fuerit facta mentio mortis, amplia nu. 5. deciſ. 9. num. 4.
Donans præſumitur voluiſſe donare inter viuos, & non cauſa mortis ſi in donatione non quinque, ſed duos teſtes adhibuit, deciſ. 9. oum. 17.
Vide infra in verbo Donatio inter viuos.
Donans, vel vendens, ſi remaneat in poſſeſſione rei donatæ vel venditæ, ex hac retentione arguitur ſimulatio, decil. 11. oum. 6.
Donans omnia bona præſentia, & futura, ſi illi ſuperueniant bona feudalia maioratus, vel alia ſubiecta fideicommiſſo, tunc fructus illorum veniunt in donatione, deciſ. 311. nu. 12.
Donans, vel cedens hæreditatem, cenſetur illam adire, decil. 74. num. 8.
ad Donandum mandatum, quando procurator non dicatur habere, deciſ. 161. num. 9.
Donare quis bene poteſt vſumfructum pro tempore vitæ ſuæ, deciſ. 238. num. 12.
Donare procurator non poteſt ſine ſpeciali mandato, deciſ. 161. num. 6.
Donati videtur, quod nullo iure cogente, datur, deciſ. 69. num. 69.

D O N A T A R I V S.

Donatarij animus, ſi reddatur indifferens ad acceptandam donationem, quæ poteſt eſſe damnoſa, oritur præſumptio tacitæ voluntatis non acceptandi, deciſ. 27. num. 5
Donatarij conſenſus pro validitate donationis eſt requiſitus, deciſ. 27. num. 18.
de Donatarij conſenſu, nec etiam poteſt donans recedere à donatione in præiudicium ſubſtituti, quando adeſt ſtipulatio Notarij, vel alterius habentis facultatem ſtipulandi pro ſubſtituto, deciſ. 37. num. 6.
contra Donatarium poteſt procedi via executiua, ſi donans erat obligatus in forma Cameræ, decil. 97. num. 10.
Donatarius abſens, dum ſcit donationem ſibi factam eſſe, ex quo agitur de eius lucro, cenſetur eam acceptaſſe, dec. 61. num. 75.
Donatarius omnium bonorum tenetur ſeruare factum donantis, & è contra, deciſ. 135 num. 10.
Donatarius repræſentat perſonam donantis, deciſ. 195. nu. 2.

D O N A T I O.

Donat amicus, qui eſt non mutuat, ſed donat, deciſ 69. nu. 11.
Donatio tacita facta abſenti ſubſtinetur, etiam nemine acceptante, deciſ. 69 num. 77 78. & 79.
Donatio facta abſenti, vt valeat quid requiratur, deciſ 69. nu. 11.
Donatio facta abſenti ſubſtinetur etiam ſine interuentu Nuncij, & epiſtolæ, ſi conſtet de acceptatione donatarij, decil 69. num. 74.
Donatio facta abſenti, ſi ſit firmata iuramento, redditur irreuocabilis quoad eum, qui donat, deciſ. 27. num 10.
Donationis acceptatio non præſumitur facta ab abſente ex eo, quod adſit lucrum quatenus recipere poteſt damnum, ſeu præiudicium, quo caſu non approbare eſt improbare, deciſ. 27. uum. 3. & 4.
Donationis acceptationis præſumptio excluditur in abſente, ſi donatio non ſit ſimpliciter lucroſa, ſed mixta, *cum* inſit poſſibilitas damni, decil. 27. num. 1.
Donatio ſi ſit perfecta non poteſt alterari, aut tolli ex noua donatione ſuperuenienti in præiudicium eorum, quibus iam fuerat ius quæſitum, deciſ. 38. num. 13.
pro Donatione arguenda multum influit mos, & conſuetudo alterius largiendi, ac ſumptuoſè erogandi, deciſ. 69. nu. 19.
in Donatione omnium bonorum ſi ſit facta alienatio bonorum litigioſorum, tunc tenet dicta alienatio, deciſ. 228. num. 17.
Donatio, quando eſt omnium bonorum in quouis loco exiſtentium non includit iura, & actiones, deciſ 311. oum. 1.
Donationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula in d. donatione, deciſ. 311. oum. 5.
pro Donatione præſumenda non eſt ſufficiens conſanguinitas, deciſ. 69 num. 21. fallit oum. 22.
Donatio ſemper excluditur, quando cauſa alia deſumi poteſt, immò coniectura qualis qualis, & leuis occaſio ſufficit, deciſ. 69. num. 2.
Donatio facta à muliere ob cauſam non eget ſolemnitatibus ſtatutarijs, decil. 168. oum. 6.
Donatio tunc in dubio multo magis excludenda venit, quando ſumma data eſt valde notabilis, deciſ. 69. num. 5. & 6.
Donatio generalis refertur ad commoditates, quarum alienatio prohibita eſt, deciſ. 311. num. 11.
in Donationibus, ſi ſit facta mentio hæredum, intelligenda eſt ſecundum ſubiectam materiam, ideſt ſi donatio locum habuerit in perſona donatarij debeat ex eius perſona tranſire ad hæredes, non autem, vt ab ipſis hæredibus incipiat, deciſ. 9. nom. 36.
Donatio, tunc non tranſmittitur ad hæredes, quando eſt facta cum conditione expreſſa in perſona donatarij, donec ille ſuperſtes ſit, & ad illum ſolum præcisè reſtricta, dec 9. nu. 39.

de Do-

Digitized by Google

de Donatione ſacta aotea à teſtatore hæredi, ſi in teſtamento d. teſtator nulla ſacta mentione, hæredem inſtituerit donatarium, ea boc videtur d. donatio confirmata, deciſ. 27. numer. 8. & 9.
Donatio, quando ſit ob cauſam, quæ reſpiciat commodum donantis, inſinuatione non eget, deciſ. 69. num 24. & 36
Donatio iuriſpatronatus ſacta loco pio vel Eccleſiæ, ſubſtinetur etiam ſine conſenſu Ordinarij, deciſ. 37. num. 10. limita num. 11.
Donatio iuriſpatronatus eſt nulla ex defectu conſenſus Ordinarij, deciſ. 101. num. 2.
Vide in verbo Iuſpatronatus.
in Donatione iuriſpatronatus præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum iuncta obſeruantia, deciſ. 101. num. 6.
Donatio dicitur lucroſa, licet ſit impoſitum onus, ſi bona donata longe excedant dictum onus, deciſ. 27. num. 2.
Donatio cauſa mortis non tranſmittitur ad hæredes, præmoriente donatario, deciſ. 313. num. 23.
Donatio, quando eſt indubitatum, quod eſt cauſa mortis, tunc ex ſtipulatione pro hæredibus non inducitur tranſmiſſio, deciſ 9 num. 37.
Donatio ſacta alicui occaſione certi, & determinati matrimonij poſtea contracti, vti paramatrimonij, non ſolum fuit acquiſita coniugibus, cum reſpiciat vtriuſque commoditatem, dec. 114 num. 1.
Sed etiam acquiſita fuit filijs ea prædicto matrimonio natis, deciſ. 114. num. 2.
Donatio deducitur eſſe cauſa mortis, ſi ſubſtantia donationis conſeratur poſt mortem donantis, deciſ 9. nom. 24 declara & 25.
Donatio cauſa mortis caducatur, ſi donatarius prædecedat donanti, deciſ 9. num. 1.
Donatio cauſa mortis eſt reuocabilis, deciſ. 9. num 11.
in Donatione cauſa mortis, ſi ſit ſacta mentio hæredum, vel donationem transfundit inter viuos, vel importat ius tranſmittendi ad hæredes, deciſ. 9. num. 40.
in Donationibus cauſa mortis exiguntur quinque teſtes, deciſ. 9. num. 16.
Donatio, vt dicatur cauſa mortis, non ſufficit fieri mortis mentionem, ſed opus eſt, vt donator declaret verbis ipſis ſe donare ob ſuſpicionem, & cogitationem mortis, deciſ. 9. num. 29.
Donationi cauſa mortis repugnat ſi ſit conuentum, vt numquam poſſit reuocari, ſed omninò ſit irreuocabilis, deciſ. 9. num. 10.
Item ſi fuerit renonciatum diſpoſitioni l. ſi vnquam C. de reuoc. donat. ibidem. num. 10.
Donatio perſonalis cum donatione extinguitur, deciſ. 9 nu. 32.
Donatio dicitur perſonalis, ſi verba donationis ſunt directa in donatarium, & expreſſa cauſa beneuolentiæ donantis, quæ ſoli donatario conueniunt, deciſ. 9. num. 31.
Donatio ſacta poſt teſtamentum ſi ſit ſacta per vim, & metum, illud non cenſetur reuocatum ex defectu conſenſus, deciſ. 172. num. 1.
Donatione eſt indignus, qui alicui per vim, & metum renocare fecit teſtamentum ad effectum, vt ei ille donaret bona ſua, deciſ. 297. num. 1.
Donationem iam factam, ſi quis confirmare intendat, ita interpretanda eſt, vt ſe cum illa prima compatiatur, dec. 32. nu. 14.
Donatio ſacta intuitu certi matrimonij, inſinuatione non eget, deciſ. 114. num. 11.
in Donatione omnium bonorum, nomen bonorum ſtante deſignatione certi loci eſt aptum comprehendere, ſeu de ſui natura ſignificare vniuerſitatem, deciſ. 223. nom. 11.
Donatio cauſa mortis transfunditur in donationem inter viuos ſi adſunt pacta, quæ conueniant donationi inter viuos, deciſ. 9. nom. 12.
Donatio inter viuos eſt realis, deciſ. 9. num. 34.
Donatio dum non fuit reuocata per donantes, nec id poſſunt facere eius hæredes, dec. 69. num. 20.
Donatio quando non dicatur remuneratoria, licet dicatur facta ob benemerita, deciſ. 248. num. 8.
Donare inter viuos, quando mulier non præſumitur, dec. 9. num. 18.
Donationi inter viuos convenit promiſſio, perpetuam, ratam, & firmam habendi donationem, & contra numquam veniendi, deciſ. 9 num. 9.
Et operatur, vt talis ſit cenſenda non obſtante, quod ſit facta mentio mortis, ibid. num. 9.
Donatio inter viuos tranſmittitur ad hæredes, etiam præmoriente donatario, deciſ. 9. num. 7.
Donatio præſumitur inter viuos, & non cauſa mortis, ſi in ea adſint clauſulæ, conſtituti, & ad babendum, aliàs eſſent ineptæ, deciſ. 9. num. 21.
in Donationibus inter viuos ſufficiunt duo teſtes, deciſ. 9. n. 15.
Donatio talis eſt cenſenda, qualis verba demonſtrant, deciſ. 9. num. 2.
Et ſic eſt donatio inter viuos, dicitur inter viuos, licet ſit facta mentio mortis, ibid. num. 2.
Donatio inter viuos transformatur in donationem cauſa mortis, ſi adſunt pacta reuocatoria donationis, deciſ. 9. numer. 13.
Donatio, quæ inter viuos à donante pluries fuit pronunciata, vti talis eſt permanenda, ſi adſunt pacta ei conuenientia, num. 30. deciſ. 9. num. 14.
in Donatione inter viuos, quare apponatur pactum, quod donatio valeat poſt mortem donantis, deciſ. 9 num. 26.
Donatio inter viuos reijcit arctam interpretationem perſonalitatis, & operatur tranſmiſſionem ad hæredes, deciſ. 9. numer. 33.
in Donationis inſtrumento, quando dicitur, quod res donata, titulo donationis inter viuos donatur, ſemper verba ſubſequentia, quibus de morte ſit mentio, cenſentur appoſita pro dilatione temporis effectuationis, deciſ. 9 num. 27.
Itaut mentio mortis ſit deſignatio temporis, à quo rei donatæ fruitio incipiat effectum ſortiri, deciſ. 9. num. 22.
Donatio, quando clarum eſt, quod eſt inter viuos, & adſunt pacta, & conditiones pro ea, de ea amplius non eſt dubitandum, deciſ. 9. num 41.
Donatio inter viuos eſt irreuocabilis, deciſ. 9 num. 11.
in Donatione inter viuos, ſi adſunt verba poſt mortem dicuntur adiecta cauſa demonſtrationis, non per modum cauſæ finalis, deciſ 9. num. 3.
Donationis cauſa, quando eſt vniuerſalis, tunc ſub ea vniuerſalitate veniunt etiam bona litigioſa, deciſ. 222. num. 4.
Donationis verba, quando ſunt vniuerſalia negatiua, nullam reſtrictionem patiuntur, deciſ. 254. num. 1.
Donatio dicitur vniuerſalis, & omnia, etiam non ſpecificata comprehendit, ſi donans ſolum ſibi aliquid reſeruauit cauſa teſtandi, deciſ. 173. num. 27.
Donatio, ſi ſit vniuerſalis nihil penitus excepto, vel reſeruato, omne ius comprehendit, deciſ. 311. num 9.
Donatio vniuerſalis ſacta alicui effici poteſt, vt bona donata validè transferantur in eum, etiamſi illa eſſent litigioſa, deciſ. 173. num. 52.
Donatio, quod ſit vniuerſalis non poteſt dubitari, ſi legatur ſacta de omnibus bonis, iuribus, & actionibus, tam præſentibus, quàm futuris, deciſ. 173. num. 25.
in Donatione Villæ, non comprehenduntur iura ſpiritualia, quæ non ſunt de iuribus, aut pertinentijs Villæ, deciſ. 222. num. 11.
Limita hoc ſtantibus ampliſſimis verbis donationis, & poteſtate de eis diſponere, ibid. num. 12.
Donatio alicuius rei, ſi ſit facta ſub illis verbis, quod iura ſibi competentia, ſine præiudicio iuris alterius donat. ea boc conuincitur, quod alius in ea re babet intereſſe, deciſ. 247. num. 6.
Donatio non poteſt dici vniuerſalis, ſi ſit reſtricta ad aliquem locum, deciſ. 228. num. 9.
Donatio, vt dicatur vniuerſalis ſatis non eſt ſola generalitas verborum, ſed requiritur corpus aliquod vniuerſale, deciſ. 222. num. 6.
Donatio vniuerſalis rei comprehendit dominium cum poſſeſſione, deciſ. 254. num. 2.
Donatio rectè poteſt vocari vniuerſalis, ſi contineat omnia bona donantis, deciſ. 223. num. 5.
pro Donatione vniuerſali conſtituenda, quando nihil amplius poſſit deſiderari, deciſ. 173. num. 26.
Donationis verba, quando ſunt vniuerſalia, nullum ius Donanti præſeruant, & ſic ſine dubio ſunt apta comprehendere iura ſpiritualia, ſi donans de eis poterat diſponere ad libitum, deciſ. 254. num. 16.
Donatio ſacta perſonæ arctiori ſanguinis neceſſitudine coniunctæ abſenti ſubſtinetur, dum per aliquam perſonam preſentem, quamvis extraneam ſit acceptata, ita vt non requiratur ratificatio abſentis, deciſ. 69. num. 76.
Donatio in dubio non præſumitur, ſed ſecus eſt, quando pro donatione concurrunt coniecturæ, adminicula, & teſtium depoſitiones, deciſ. 69. num. 64.
in Donatione tam expreſſa, quàm tacita requiritur inſinuatio, deciſ. 69. num. 14.
pro Donatione coniectura deſumi poteſt eximia charitate, & amore donatoris erga donatarium, deciſ. 69. num. 31.
Donationis materia noſtris hiſce temporibus adeò receſſit à praxi, vt ferè eius memoria deleta videtur, deciſ. 69. num. 3.
Donatio in dubio non præſumitur, deciſ. 253. num 42.
Donatio arguitur ea nobilitate, deciſ 69. num 27.
Donationis præſumptio tunc multo magis reijcienda venit, quando dans in liberalitatem non eſt multum propenſus, deciſ. 69. num. 7.
Donatio in dubio non præſumitur, deciſ. 69. num. 1.
pro Donatione præſumenda ſatis eſt ſola ſanguinis neceſſitudo, deciſ. 69. num. 23.
Donationis præſumptio vehemens depromitur ex arcta conſanguinitate contrahentium, deciſ. 69. num. 20.

dere ad beneplacitum, & ſic quandocumque illà ita conceſſam pro ſe reuocare poteſt, dec. 201. nu. 15.
Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ fauore licita eſt extenſio, deciſ. 116. num. 11.
Eccleſiæ, & loci pij ſauor in dubio attendendus eſt, deciſ. 97. num. 12.
Eccleſiæ liber, quando ſoleat plenam probationem facere, deciſ. 152. num. 8.
Eccleſiarum finium diſtinctio, ſi eſſet poſita in ſola ſcientia teſtium fruſtra ageretur de diuiſione facta per Dionyſium Papam, deciſ. 201. nu. 7.
Eccleſiam fundans ad eum ſpectat collatio, niſi ei renunciauerit, deciſ. 71. num. 8.
Eccleſia dicitur parochialis, ſi vti talis fuerit appellata in Synodis celebratis ab Epiſcopo pro tempore, & in viſitationibus factis, dec. 141. nu 5.
Eccleſia parochialis dicitur de menſa Monaſterij, ſi Monaſterium præſentet Vicarios amouibiles, dec. 117. num. 8.
Eccleſia parochialis non poteſt prætendere illas decimas ad ſe ſpectare, quæ ſunt redditus merè prophani, & ſpectantes ad aliquem maioricatum, dec. 180. num. 15.
Eccleſia in dubio præſumitur parochialis, dec. 141. nu. 6.
Eccleſia parochialis non habent ſuper illis decimis ius, ſi ſpectent ad aliquem laicum ratione conſuetudinis immemorabilis, & priuilegij conſuetudinis immemorabilis, & priuilegij conceſſi per Summos Pontifices ante Concil. Lateranen. deciſ. 180. num. 16. & 22.
de Eccleſia parochiali, quando agitur, in eius adiudicatione ante concurſum non eſt locus gratificationi, deciſ. 72 num. 23.
Eccleſia parochialis ſi ſit vnita Eccleſiæ Regulari, tunc cura animarum particulariter reſidet in Monaſterio, & non penes Vicarium, dec. 304. num. 2. & 13.
ab Eccleſia parochiali vt diſmembretur cura, impedimentum accedendi ad d. Eccleſiam, vel quid ſimile, debet eſſe perpetuum, dec. 68. nu. 8.
Eccleſia, quod ſit plebana bene probatur ex eius erectione, deciſ. 226. num. 13.
Eccleſia, & minores, quibus eſt interdicta alienatio bonorum niſi præceſſerit cauſa legitima, cum non poſſint nec animo ſuam dimittere poſſeſſionem, ſequitur, quod ex contractu iniuſto, & nulliter inito, Eccleſia, & minores nec etiam cadant à ſua poſſeſſione, & illam non transferant in contrahentem, dec. 94. num. 5.
Eccleſia, ſi cadat a poſſeſſione facto ſuo, & ex contractu proprio, non intrat remedium Can. reintegrandæ 3. quæſt. 1. deciſ. 91. num. 1.
contra Eccleſiam, vt præſcribatur, quid requiratur, deciſ. 214. num. 19.
Eccleſia, vt contra Eccleſiam præſcribat, requiritur quadragenaria poſſeſſio, dec. 192. nu. 25.
Eccleſiæ, & non perſonæ Ordinarius ſolet prouidere, dec. 236. num. 4.
Eccleſia, vt manuteneatur in ſua antiqua poſſeſſione, Rector eiuſdem Eccleſiæ benè poteſt petere, dec. 12. nu 2.
Eccleſiæ matrici, vſque ab initio cenſentur reſeruatæ Decimæ prædiales, dec. 12. nu. 16.
Eccleſiæ miniſtrorum numerus debet ſtatui ſecundum multitudinem perſonarum, deciſ. 222. nu. 8.
contra Eccleſiæ Rectorem ſententia lata afficit etiam ſucceſſorem, deciſ. 12 num. 3.
Eccleſiæ ex facto Rectoris male alienantis non præiudicatur, cum poſſeſſio remaneat penes eam, dec 94 nu. 7.
Eccleſiæ omnes Regulares ſunt Collegiatæ, deciſ. 140. num. 9.
in Eccleſia Regulari vt acquiratur iuſpatronatus, quid requiratur, dec. 29. num. 9. 16. 28. & 29.
Eccleſiæ ſignum dicitur priuatum, non autem Collegiatæ, ſi contineat tantum Imaginem Sancti, vel Sanctæ Eccleſiæ, deciſ 219. num. 5.
Eccleſia eſt ſpeculum pudicitiæ, dec. 30. nu 32.
Eccleſiæ anterior ſtatutua per quadragenariam præſcriptionem, mutatur, dec. 133. num. 16.
contra Eccleſiam, vt præſumatur titulus requiritur ſpatium 30. annorum, dec. 16. num. 8.
Eccleſiarum traditiones ſunt ſeruandæ, & cuſtodiendæ, ac in rebus, ac factis vetuſtiſſimis communi maiorum opinione receptis, ſtandum eſt fidiſſimæ antiquitati, deciſ. 251. num. 15.
Eccleſiaſticæ traditiones, ita obſeruandæ, vt à maioribus traditæ ſunt, ac veluti leges Apoſtolicæ ob reuerentiam eorum, qui illis ab initio præfuerunt, ac ſucceſſorum, qui inualuerunt, deciſ. 251. num. 16.
Eccleſiæ vtilitate ceſſante in alienatione ſuarum rerum, contractus eſt ipſo iure nullus, deciſ. 94. nu. 73.
Eccleſiæ non poteſt dici vtilis contractus, quando maiorem vtilitatem percipere potuiſſet, dec. 136 nu. 7.
Eccleſiaſticis ſoluentibus gabellam de bonis ipſorum inſeparabilibus, in aliquibus locis receptum eſt, vt intra annum ad exitum, & finem anni reficiatur damnum pecuniaria compenſatione, & vt hoc habeat locum, quid requiratur, dec. 159. num. 15.
Atque dato, quod ſuper iſto defalco oriretur controuerſia terminatur iuramento Eccleſiaſticorum, ibid. num. 14.
Eccleſiaſticorum bonorum vna conceſſio in emphyteuſim, ad hoc vt dicatur ſolemnis, requiritur, quod verè, & realiter interuenerit Beneplacitum Apoſtolicum, ita vt non ſufficiat præſumpta confirmatio ex obſeruantia, & lapſu etiam longiſſimi temporis, deciſ. 56. num. 8.

E D I C T V M.

Edictum, vt dicatur validè publicatum, quid requiratur, deciſ. 70. num 9.
per Edictum proceſſus vt valeat, debet prius probari non tutus loci acceſſus, deciſ. 305. num. 6.
per Edictum proceſſus factus nullatenus tenet, nulla probatione facta non tuti acceſſus, deciſ. 70. num. 7.

E D V C A T I O.

ſuper Educatione nepotum auus maternus habet intentionem fundatam de Iure, etiam ſi mater dd. nepotum ad ſecunda vota tranſiuerit, deciſ. 95. num 3.
Educare neptes penes ſe auus maternus ſi habitet cum filia, quæ tranſiuit ad ſecunda vota, & vitricus per obitum dd. puellarum ex perſona vxoris conſecuturus eſt legitimam, cum non ceſſet ſuſpicio captandæ mortis illarum, ibid. num. 2.
Educari debet pupillus minimè penes eum, qui eidem eſt in ſucceſſione ſubſtitutus ob malignam ſuſpicionem, ibid. num. 4.
Educari non debet pupillus penes ei ſubſtitutum, etiam ſi in hoc concurrat voluntas patris, deciſ. 95. num. 5.
Educari pupillum ſi pater iubeat penes ei ſubſtitutum, Iudex in hoc poteſt recedere à iudicio paterno, ibid. num. 6.

E F F E C T V S.

Effectus cauſæ præſumitur adeſſe probata cauſa, deciſ. 255. num. 12.
Effectum ea, quæ non habuerunt non veniunt attendenda, deciſ 275. num. 9.
de Effectuatione collationis beneficiorum quando dicatur conſtare, deciſ 118. num. 15.
ex Effectuatione vera, & reali gratiæ intrat præſumptio iuſtificationis litterarum, deciſ. 51. num. 2.
in non Effectuatione ſe fundans debet illam concludenter probare, deciſ. 99. num. 21.
Egeno cuilibet eſt ſubueniendum, deciſ. 194. num. 38.

E L E C T I O.

Electio de familia alicuius, ſi facienda ſit ab aliquo vigore pacti ad hoc vt electus ſuccedat in bonis, ſi ille nunquam elegerit, apertum eſt ius illis de familia, perinde ac ſi electio facta fuiſſet, deciſ. 262. num. 4.
Electio vnius de familia, ſi ad hæredem ſpectet, ſi ipſe non elegerit, electio tranſit ad hæredem eiuſdem, deciſ. 262. num. 5.
Sed melius in hoc diſtingue. Aut emolumentum proueniens ex electione ſpectat ad hæredem, & tunc ipſa etiam electio ſpectabit ad eius hæredem, ibid. num. 6
Quando verò electionis facultas non venit in conſequentiam iuris præambuli, & emolumenti tranſmiſſibilis, nec iure proprio competentis ad hæredem, tunc nec eidem *hæredi* competit electio, Ibidem num. 5.
Electio facienda vnius de familia, per hæredem, quando facta non eſt, tunc omnibus eiuſdem familiæ ius competit, & actio datur nulla habita ratione proximitatis gradus, deciſ 262. num. 8.
Electio vnius de familia, ſi per aliquem erat facienda, quando non fuit facta. Iudex poteſt comparenti omnia bona ſpectantia ad eligendum aſſignare, communicaturus poſtea ceteris eorum ratam, ſi & poſtquam prodierint in iudicium, deciſ 262. num. 13.
Et ſi non prodierint, quod catent alij proximiores excipientibus, & non actori incumbit onus probandi, Ibidem nu. 14.
Et nec Iudex tenetur inquirere an alij adeſſent, Ibidem num. 15.
Electio facta à maiori parte, ſi oriatur diffidentia ſuper validitate electionis, electa adminiſtrat, deciſ. 130. num. 2.
in Electionis materia ſufficit quilibet actus, quamuis minimus ad conſeruandum ius quæſitum, deciſ. 193 num. 18 & 21.
Electio facienda per hæredem de vno de familia, ſi non fiat, tunc non omnes de familia, ſed proximior tantum, vel pares in gradu veniunt, deciſ. 262. num 10.
per Electionem vnius ex contrarijs, aliud dicitur ſublatum, deciſ. 51. num. 5.
Electio Canonicorum in Eccleſijs Collegiatis ſpectat ad Capitulum, deciſ. 71. num. 2.
Electio Canonicorum in Eccleſijs Collegiatis quando ſolum ſpectet ad Epiſcopum, Ibidem num. 3.
Electio de digno omiſſo digniore non valet, quando ſumus in prouiſione Parochialium, deciſ. 93. num 10.
Electi poſſeſſio, tunc multo magis eſt attendenda, quando fuit capta cum conſenſu totius Conuentus, deciſ. 138. num. 1.

Elige-

Eligere nemine citato poteſt executor, ſi habeat facultatem extraiudicialiter ſe informare, deciſ. 93. num. 16.

E M E N S.

Emens rem litigioſam viliori pretio, ſi illa ei euincatur, ſibi imputet, dec. 300. nu. 17.

ex Emolumenti quantitate relicti alicui Eccleſiæ pro celebrandis anniuerſarijs, arguitur animus relinquentis, deciſ. 59. num. 2.

EMPHYTEVSIS ECCLESIASTICA.

in Emphyteuſim accipiens bona Eccleſiæ, tenetur docere de vera, & euidenti vtilitate Eccleſiæ, dec. 36. nu. 13.

Emphyteuſis conceſſio de bonis Eccleſiaſticis, nulla tenus tenet, ſi conſtet de euidenti damno, & læſione, dec. 36. nu. 14.

in Emphyteuſis conceſſione facta per Eccleſiam, appellatione filiorum non veniunt nepotes, dec. 221. nu. 17.

in Emphyteuſis conceſſione bonorum Eccleſiæ, ſolitum dari in emphyteuſim vt dicatur conceſſione, quid requiratur, dec. 36. num. 8.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica finita, ſi Prælatus inueſtiat extraneum, oritur declaratio ſufficiens ipſum noluiſſe retinere pro Eccleſia, deciſ. 201. nu. 1.

Emphyteuſi finita, ſi Eccleſia extraneum inueſtiat, ſi agnati illius, ob cuius mortem fuit finita emphyteuſis prætendant, ſe eſſe inueſtiendos, tunc iuxta pacta illius extranei inueſtiti, non autem iuxta tenorem antiquæ inueſtituræ, eſt eis concedenda emphyteuſis, dec. 201. nu. 32.

in Emphyteuſi Eccleſiaſtica ſi ſit appoſitum pactum, quod bona deuoluantur in caſum non ſolutionis Canonum per biennium, eſt conforme iuri communi, dec. 117. nu. 7.

EMPHYTEVSIS IN PROPHANIS.

Emphyteuſis quando peruenit ad filios primi acquirentis, & filius decedit cum filijs, illi debent admitti excluſis patruis exiſtentibus etiam in proximiori gradu cum primo acquirente, dec. 121 num. 4. 5. & 6.

in Emphyteuſi dari poteſt caſus, vt plures in eodem grado reperirentur, cui debita eſſe emphyteuſis eodem modo, dec. 136. num. 25.

in Emphyteuſi priuata, vt bona deuoluantur ob non ſolutum canonem, requiritur ceſſatio per triennium, dec. 117. num. 2.

Emphyteuſis conceſſio facta cum eiſdem pactis appoſitis in antiqua inueſtitura, non dicitur noua conceſſio, ſed renouatio prioris inueſtituræ, dec. 201. nu. 12.

Emphyteuſis conceſſio facta durante tempore primæ conceſſionis non eſt attendenda, cum ſit facta in præiudicium compreheoſurum in prima inueſtitura, dec 121. nu. 16.

Emphyteutici contractus à conuentione partium recipiunt formam, cum à Iure nulla eis præſcripta forma ſit, itaut quæcumque pacta etiam inſolita poſſunt apponi in eis, dec. 201. num. 21.

in Emphyteuſis contractus inſpici debet tenor conceſſionis, deciſ. 163. num. 21.

Emphyteuſis dominium, quando ſumus in antiquiſſimis: nedum probatur per inſtrumenta Locationum, & perpetuæ emphyteuſis, ſed etiam per coniecturas, & præſumptiones, deciſ 234. nu. 1. & 2.

ab Emphyteuſi, quis non poteſt dici excluſus, ſi in defectum aliorum fuerit vocatus, dec. 121. nu. 7.

Emphyteuſis hæreditaria venit ſub generali diſpoſitione, & in reſtitutione fideicommiſſi, dec. 164. nu. 18.

Emphyteuſis finita linea, reuertitur ad Dominum directum, dec. 36. nu. 1.

Emphyteuſis à melioratione differt, dec. 229. nu 23.

in Emphyteuſi ex pacto, & prouidentia attenditur proximitas primi acquirentis, non vltimi poſſeſſoris, deciſ. 121. num 6.

Emphyteuſis priuatæ ea eſt natura, vt cenſeatur facta in perpetuum, dec. 57. nu. 11.

Emphyteuſis tam ex lapſu temporis, quam ex obitu perſonarum comprehenſarum intra illud ad proprietarium reuertitur, deciſ. 121. num. 18

Emphyteuſis renouatio, ſi prouenerit ex mera liberalitate concedentis pro nouo titulo habetur, licet ſit facta cum eiſdem pactis, deciſ 201. num. 19.

Emphyteuſis, tunc multo magis poteſt reuocari, ſi ſit conceſſa pro libito voluntatis, quando adeſt iuſta cauſa, deciſ. 201. num 57.

Emphyteuſis requirit ſcripturam, nec aliter probari poteſt, ſecundum communem ſententiam, deciſ. 252. num. 7.

Emphyteuticus contractus reputari debet ſtricti iuris, cum non reperiatur inter contractus bonæ fidei, deciſ. 163. numer. 20.

Emphyteuticum ius poteſt ſtare ſine melioramentis, deciſ. 229. num. 26.

E M P H Y T E V T A.

Emphyteuta, qui alienauit, non incurrit in pœnam caducitatis, ſi ante illius declarationem, & ius ſucceſſoribus in emphyteuſi acquiſitum, obtinuerit reſcindi venditionē, dec. 45. n. 11.

Emphyteuta ſi in totum alienauerit, nihil ſibi reſeruando, & ſic nouum emphyteutam in locum ſuum conſtituendo, deſinit eſſe emphyteuta, dec. 40. nu. 3.

Emphyteuta, ſi non poteſt alienare rem emphyteuticam, nec melioramenta in ea facta, ſine conſenſu Domini directi, ita poſt ſubemphyteuticationem, non poteſt date licentiam alienandi, quam ipſe pro ſe non habebat, priuando Dominum directum laudemio &c. dec. 40. nu. 14.

Emphyteuta, nullo modo poteſt alienare, vel ſubemphyteutam conſtituere ſine conſenſu Domini directi, deciſ. 40. num. 21.

in Emphyteutæ arbitrio, & facultate eſſe non debet, præiudicare directo Domino, dec 40 nu. 16.

Emphyteuſis inueſtitura ſuffragatur inueſtito non ſolum reſpectu acquiſitionis dominij, ſed etiam reſpectu poſſeſſionis, deciſ. 204. num. 6.

Emphyteuta non videtur eſſe ratio, ob quam ſit inquirendus, & recipere laudemium debeat, in ſubemphyteuticatione, cum ceſſet in eo qualitas domininij, deciſ. 40. num. 12.

Quippe qui directum numquam habuit, & vtile tranſtulit in ſubemphyteutam, nec poſſidet ciuiliter, nec naturaliter, deciſ 40. num. 13.

Emphyteuta alijs ſuas meliorationes, vel ius emphyteoticum poteſt transferre, dec. 229. nu. 24.

Emphyteuta probare poteſt conceſſionem emphyteuſis ex ſolutionibus factis per eum proprietario, dec. 16. nu. 6.

Emphyteuta ſecundus ſi vendat, requirendus eſt conſenſus Domini directi, & non primi emphyteutæ, deciſ. 40. nu. 1.

E M P T I O.

Emptionis contractus conſumitur traditione, quamquam illius ſubſtantia perficiatur ſolo conſenſu partium, deciſ. 26. num. 5.

Emptionis contractus reſolutus per euictionem perinde reputari debet ac ſi numquam fuerit celebratus, deciſ. 92. num 7.

Emptionis contractus præſumptio, ex æſtimatione, & mentione pretij ceſſat, quando de contraria mente contrahentium conſtat, deciſ. 116. num 10.

Emptionis, & venditionis contractus de ſui natura ſunt perpetui, dec. 223. num. 19.

in Emptione rei fructiferæ pro libito venditoris conſiſtit eſſentia cenſus, & non in ſolo, & ſimplici iure exigendi reſponſionem, deciſ. 235. nu. 8.

Emiſſe aliquid pro alio, & ſuis ſucceſſoribus, & ſimulatè pro ſe, quando quis doceat, dec. 153. nu. 3.

E M P T O R.

Emptores bonorum Eccleſiaſticorum poſſunt iuuari præſumptione iuſtæ cauſæ poſt obtentum beneplacitum, & executorum ſententiam ſuper euidenti vtilitate, dec. 202. nu. 11.

Itaut excipienti contra beneplacitum, & rem iudicatam, incumbit onus probandi contrarium, dec. 202. nu. 12.

Emptor dicitur conſtitutus in mala fide, ſi ante contractum denuncietur ei, quod res non erat vendentis, deciſ. 122. num. 15.

Emptor fundi, ſi promiſit extinguere cenſus ſuper eo impoſitos, ſtante vrgentia habentium cenſus &c. præuia ceſſione iurium cogi poteſt extinguere cenſus de proprijs pecunijs, dec. 199. num 4.

Emptor bonorum hæreditariorum ſi ſoluerit debitum dotale fideicommittentis, in reliquo poteſt à fideicommiſſario pulſari, & pro illa rata ei non denegatur immiſſio, dec. 92. num. 3.

Emptor emens bona mulierum grauatur probare inſinuationem interueniſſe, iuxt. Conſtitut. Marchiæ &c. dec. 178. num. 2.

Emptor poteſt ſe defendere iuribus, & exceptionibus competentibus venditori, dec. 300. nu. 11.

E N V N C I A T I V A.

Enunciatiua aſſertio Papæ probat qualitatem iurisp atronatus, ſtante effectuatione, & longiſſimi temporis obſeruantia, dec. 29. num. 19.

Enunciatiuæ antiquæ fidem facere poſſunt ad probandam filiationem, dec. 10. nu. 3.

Enunciatiuæ, quæ inuicem ſe conquaſſantur, non ſunt habendæ in conſideratione, deciſ. 251. nu. 31.

Enunciatiuæ dum contigit dubitari ſuper enunciato, nec plenam, nec ſemiplenam probationem faciunt, dec. 203. num. 9.

Enunciatiuæ ſimplices, dum contigit dubitari de enunciato non attenduntur, deciſ. 226. nu. 35.

Enunciatiuæ inuериſimiles, & de recenti non attenduntur, dec. 143. num. 14.

Enunciatiuæ probant, dum continent idem, quod diſponitur in inſtrumentis in quibus enunciantur, dec 32. nu. 17.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ habent vim famæ, deciſ. 71. num. 14.

Enunciatiuæ, ſtante antiquitate probant, deciſ 32. nu. 16.

EPIS-

EPISCOPVS.

Epiſcopus abſens à ſua Diœceſi perdit vſum alternatiuæ conceſſæ Epiſcopis præſentibus, licet abſit ex cauſa trium menſium, ſibi a Concilio conceſſorum. Et ratio eſt, quia requiritur vera, & realis, ac perſonalis præſentia, deciſ. 98. num. 9.

Epiſcopus, ſi in aliquo loco exerceat nonnullos actus iuriſdictionis, ex illis infertur ad poſſeſſionem cæterorum actuum, deciſ. 22. num. 4.

Epiſcopi collatio facta de beneficio, cum clauſula dummodo collatio ad eum ſpectet, ex ea apparet, voluiſſe conſeruare ius aliorum, ad quos ſpectar, deciſ. 226. num. 46.

Epiſcopi præſcriptio circa collationem Canonicatuum interrumpitur per collationem Capituli effectuatam, deciſ. 71. nom. 20

Epiſcopus ſi reperiatur in quaſi poſſeſſione conferendi aliquod beneficium, ſi aliàs aſſerat, ad eum ſpectare talem collationem, ei incumbit onus probandi, dec. 115. nu. 7.

Epiſcopus conferens beneficium, cum clauſula, quatenus pro vice, ad nos pertineat collatio, non videtur conſtare de eius animo certo, & determinato ad præſcribendum, & priuandum illum ad quem ſpectat d. collatio, deciſ. 111. num. 26.

Epiſcopus habet intentionem fundatam, & iuris aſſiſtentiam quoad collationem beneficiorum in ſua Diœceſi exiſten. deciſ 118. num. 10.

Epiſcopus non poteſt ſubijcere beneficia libera ad iuſpatronatus, nec etiam cum conſenſu Capituli, deciſ. 247. num. 10.

Epiſcopus præſumitur informatus de qualitate beneficiorum ſuæ Diœceſis, dec. 152. nu. 5.

Epiſcopus cenſetur habere notitiam non ſolum beneficiorum, ſed etiam perſonarum ſuæ Diœceſis, deciſ. 152. num. 12.

Epiſcopus prohibetur Capitulares citare, & monere ſine adiunctis, deciſ 295. nu 16.

Epiſcopo ſolum permiſſum eſt, vt nouam conſuetudinem poſſit iudicare in Eccleſia, de conſenſu tamen ſui Capituli, & quando illa ſit bona, & laudabilis, dec. 32. nu 8.

Epiſcopo ius commune aſſiſtere dicitur, vt in omnibus locis ſuæ Diœceſis gerat curam vniuerſalem, dec. 22. nu. 5. & 6.

Epiſcopus, ſi habeat curam vniuerſalem omnium Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, ei omnes debentur decimæ, deciſ. 180. num. 9.

Epiſcopus in criminibus atrocioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus vbi de fuga timetur, quid agere debeat, dec 295. nu. 1.

Epiſcopus in criminibus ex incontinentia prouenientibus, & in atrocioribus, vbi de fuga timetur, & opus eſt perſonali detentione, poteſt ab initio ſolus ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem deuenire, deciſ. 289. num. 1.

Epiſcopo in caſu, de quo in Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de reform. eſt permiſſa citatio perſonalis, ſeu detentio perſonæ, dum ſubeſt timor fugæ, ſed citatio verbalis illi eſt prohibita, deciſ. 295. nu 21.

Epiſcopus ad hoc, vt ſolus contra Canonicos poſſit ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem procedere in aliquo caſu, duo requiruntur, dec. 239. nu. 7

Primò, vt agatur de delictis atrocioribus depoſitionem, aut degradationem requirentibus, ibid. nu. 8.

Secundò, quod timeatur de fuga, ibid. nu. 9.

Epiſcopus vigore Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. non habet facultatem procedendi ſolus, niſi vbi de fuga timetur excepto caſu illius ſummariæ informationis, & detentionis perſonæ, dec 295. nu. 5.

Epiſcopus ſtante ſuſpicione fugæ clerici accuſati de atrocioribus delictis poteſt procedere de facto abſque adiunctis & quando non dicatur procedere de facto, num. 18. dec. 259. num. 10. & 11.

Epiſcopus quando habeat facultatem procedendi ad ſummariam informationem contra capitulares ſine adiunctis vigore Conc. Trid. ſeſſ. 2. c. 6. de reformat. dec. 4 nu. 1.

Epiſcopus ſolus regulariter non procedit contra Canonicum exemptum abſque Capitulo, dec. 4. nu. 17.

Epiſcopus ſtante Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. ſine adiunctis prohibitus eſt etiam mouere, ex quo exercitium iuriſdictionis, ſic communicatur adiuncto, vt vnus ſine altero procedere prohibeantur, dec. 295. nu. 9.

Epiſcopi, & alij Prælati Inferiores ante Concil Lateran. poterant concedere decimas laicis, dec. 191. nu. 21.

Epiſcopus ſi aſſerat ſe dediſſe dotem de bonis proprijs pro erectione Canonicatuum, id debet plenè & concludenter probari, deciſ. 226. nu. 4.

Epiſcopus habet intentionem fundatam in quarta decimarum eitangen. dec. 226. nu. 12.

Epiſcopus poteſt ſuam iuriſdictionem in omnibus partibus ſuæ Diœceſis exercere, deciſ. 22. num. 5.

Epiſcopus ſi exerceat ſuam iuriſdictionem in aliquibus locis præſumuntur eſſe intra fines ſuæ Diœceſis, deciſ. 22. num 3.

ad Epiſcopum ſpectat ius eligendi Canonicos in Collegiata, ſi ipſe in limine fundationis dederit dotem ex bonis ſuis, dec. 226. num. 3.

ad Epiſcopum ſpectat ius inſtituendi Canonicos, deciſ. 226. num. 2.

Epiſcopo ſolum legatum relictum, adhuc relictum cenſetur Eccleſiæ, dec. 59. nu. 40.

Epiſcoporum ordinationes, ſtatuta &c. ſtante auctoritate, & confirmatione Apoſtolica, fiunt perpetuæ, & afficiunt etiam ſucceſſores, licet ſint in eorum præiudicium, deciſ. 222. num. 29.

Epiſcopi obligati ſunt ad denunciandum eos, qui in cenſuras Eccleſiaſticas incurrunt, ex quo gabellas exegerunt de bonis Clericorum, deciſ. 159. nu. 3.

Epiſcopus quando eſt Parochus vniuerſalis, ei debentur decimæ, deciſ. 22. nu. 1.

Epiſcopus habet poteſtatem priuandi Beneficiatos, aut alios Clericos Eccleſiæ diſtributionibus, ſi ea pœna priuationis tendere poſſit in augmentum cultus diuini, deciſ. 107. num. 12.

Epiſcopus habet poteſtatem in præordinatione, & protectione Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, dec. 226. nu. 7.

pro Eccleſiæ Calaritanæ antiquitate firmanda, quid plurimi faciat, deciſ. 251. nu. 17.

Epiſcopo Calaritano, æquè ac Turritano fuerunt aſſignati plures ſuffraganei, dec. 251. nu. 28 & 29.

ex Epiſcopatus ſuffraganei antiquitate, vt poſſit argui ad antiquitatem Epiſcopatus Metropolitani, quid requiratur, deciſ. 251. nu. 30.

EPISTOLA.

per Epiſtolam ſimplicem non eſt immutandum id, quod cum maximis laboribus, & vigilijs fuit optima ratione firmatum, deciſ. 90. nu. 14.

Epiſtola ſubſcripta probat contra ſubſcribentem, perinde ac ſi tota per eum fuiſſet ſcripta, dec. 154. no. 1.

Epiſtola ſcripta in corpore ab aliquo contra eum non probat, quando ab altero ſubſcribitur, ibid. nu. 3.

Sed ſecus eſt de conſuetudine, & ſtylo mercatorum, ibidem num. 5. & 6.

EQVES.

Equiti Hieroſolymitano, quando incipiat currere antianitas, deciſ. 19. nu. 1. & 4.

Vide ſupra in verbo Antianitas.

Eques Hieroſolymitanus non poteſt obtinere plures Commendas, ſi ſint incompatibiles, dec. 103. nu. 21.

Equiti Hieroſolymitano non poteſt reſeruari penſio, ſi ſit abſens à conuentu, dec. 136. nu. 7.

Eques Hieroſolymitanus, ſi ſit debitor communis Theſauri non poteſt reſeruare penſionem, dec. 98. nu. 1.

Equites Hieroſolymitani, qui ſunt debitores communis Ærarij, omninò priuantur Commendis, & adminiſtrationibus, dec. 136. num 8.

Equites Hieroſolymitani, quando ſunt debitores Communis Ærarij, ſunt incapaces ad reſeruandum penſiones, &c. dec. 136. num. 2.

Eques Hieroſolymitanus eſt incapax Commendæ, ſi ſit debitor communis ærarij, tempore quo ſmutiuit Commendam, deciſ. 116. nu. 2. & 14.

Eques Hieroſolymitanus non poteſt obtinere Commendam, ſi in actu ſmutitionis illam non petijt, deciſ. 116. nu. 3. & 16.

Equites Hieroſolymitani non poſſunt obtinere Commendas, ſi ſint debitores communis Ærarij, dec. 26. nu 4.

Equiti Hieroſolymitano numquid ſuffragetur priuilegium non ſoluendi decimas ad hoc, vt illarum poſſeſſor lite pendente non manuteneatur, dec. 42. nu. 12.

Errantes in facto alieno, habent iuſtiſſimam cauſam erroris, deciſ. 213. nu. 8.

Errantis nullus eſt conſenſus, dec. 60. nu. 12.

Errantes etiam in facto proprio, habent iuſtam cauſam erroris, dummodo error emanauerit ad perſuaſionem partis, dec. 218. num. 9.

ERROR.

Error in ſene facile cadere poteſt ex obliuione, deciſ. 160. num. 14.

Errore in facto proprio, ſi quis alleget, ſiue conſiſtat in iure, ſiue in facto, non eſt tolerandus, dec. 3. nu. 25.

Error in factis hominum non eſt accommodandus, deciſ 254. num. 14.

Error eſt excuſabilis ſi conſiſtat in facto alieno, deciſ. 219. num. 23.

ad Errorem confeſſionis probandum requiruntur probationes exactiſſimæ, & indubitatæ, dec. 261. nu. 25.

Error non eſt præſumendus in Adminiſtratore diligenti omnia

adno-

adnotare ſolito, dec. 151. num. 10. quod ampliatur.
Error in tempore dum conſtat de identitate cauſæ perſonarum, & contractus, non poteſt vitiare veritatem actus, deciſ. 260. num. 13.
de Errore calculi dari non poteſt, ſtantibus ampliſſimis renunciationibus, dec 52 num. 37.
Error potius, & fatuitas cenſenda eſt, quàm donatio, dec. 65. num. 4.
Error, ex quibus excludatur, deciſ. 261. nu. 26.
Error iuris etiam ſuffragatur ad lucrandum fructus ante motam litem, deciſ. 1. num. 5.
Error iuris reſiſtentis non excuſat à mala fide ad effectum reſtitutionis fructuum, dec. 8. nu. 12.

E V I C T I O.

Euictionis periculo, quando emptor ſcit, quod res ſubiacet, tunc venditor non tenetur de euictione, deciſ. 155. num. 3.
Euictione ſecuta ex facto alterius, venditor tenetur ad pretij reſtitutionem, licet ſolum promiſerit de facto ſuo tantum, & hoc fit ne cum aliena iactura locupletur, dec. 155. num. 9
Euictio, quando immineat in limine, dec. 151. nu. 4.
Euictioni non eſt locus, quando non eſt auocata poſſeſſio, ſed ſolum detentio vigore Saluiani interdicti, deciſ. 279. num. 9.
Euictionis caſus, quando non euenit, nulla oritur actio contra promittentem de ea, dec. 300. nu. 15.
Euictioni, vt ſit locus ob auocatam detentionem vigore Saluiani debet id exprimi in inſtrumento, deciſ. 179. num. 19.
ante Euictionem non poteſt agi ad pretij reſtitutionem, ibid. num. 20.
Euictio, quando eſt promiſſa verbis generalibus, tunc ei ſit locus etiam per ſolam auocationem detentionis vigore Saluiani deciſ. 179. nu. 16. 17. & 18.
Euictionis promiſſio in omnibus contractibus admittitur, & ſeruari ſolet pro aſſecuratione, dec. 281. nu. 17.
per Euictionem ſi ſit reſolutus contractus emptionis reputari debet, perinde ac ſi nunquam fuerit celebratus, dec. 92. num. 7.
de Euictione agere non poteſt emptor, ſi ſcienter emit bona litigioſa, deciſ. 300. num. 13
de Euictione promittens in certis bonis, non tenetur in alijs, deciſ. 100. nu. 14.
de Euictione, ſi venditor emptori promiſerit, & pro ea ſpecialiter aliquas res hypotecauerit, ſecuta euictione tales res emptor pro ſuæ indemnitatis, reuelatione retinere poterit, deciſ. 92. nu. 6.
Euictio dicitur ineuitabilis, ſtantibus ſuper hoc pluribus deciſionibus Rotæ, dec. 151. nu. 5.
de Euincentis iure conſtare per rem iudicatam, aut per publicum inſtrumentum paria ſunt, ad effectum, vt quis non teneatur expectare euentum realis euictionis, dec. 151. num. 6. amplia nu. 7.
Euincentis fidem bonam agnoſcendo quis poteſt ei dimittere bona, ne videretur in præiudicium ſuæ exiſtimationis calumniari, vel ſuperuacaneam litem ſubſtinere, dec. 151. num. 12.

E X A M E N.

Examen teſtium eſt nullum ex defectu citationis ad dicendum contra articulos, & decretum illorum admiſſionis, dec. 18. num. 3.
pro Examinis teſtium validitate, quando deficiunt omnia ſubſtantialia, tunc nullo modo intrare poteſt arbitrium pro illius validitate, dec 18. nu. 4.
Examen teſtium, quando non denegetur, deciſ. 41. nu. 29 30. 31. & 32.
Examen teſtium ſi careat rogitu, & ſubſcriptione Notarij eſt nullum, dec. 18 nu. 10.
pro Examine alteri commiſſo ſuper idoneitate ad obtinendam dignitatem, vel beneficia, non eſt opus aliqua citatione, deciſ. 256. num. 5.
ad Examen teſtium ſanandum, quando Rota arbitrium adhibeat, dec. 13. nu. 6.
Vide infra in Verbo Teſtium examen.

E X C E P T I O.

Exceptione omni maiores dicuntur teſtes, ſi ſint Religioſi, dec. 28. num. 3.
Exceptionem ſuam reus concludenter tenetur probare, aliàs ſuccumbit, dec. 25. nu. 2.
Exceptio, quando non fuit oppoſita à principio, ſed ad impediendam executionem cauſæ, an admittatur, dec. 41. num. 38.
Exceptio bene firmat regulam in caſibus exceptuatis, dec. 224. num. 9
Exceptio debet eſſe de regula, dec. 29. nu. 12.
Exceptio alterius fideicommiſſi incontinenti probata ſolet impedire immiſſionem ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. coll. deciſ. 151. num. 2.
Exceptio fideicommiſſi alterius incontinenti probata, quotieſcumque opponitur ſolet impedire immiſſionem ex remed. l. final. C. de edict. D. in Adr. coll. dec. 34. nu. 1.
Exceptio in materia Can. redintegranda non eſt admittenda, dum non eſt vndequaque patens, & clara, ita vt nihil opponi poſſit, dec. 94. num. 41.
Exceptio de iure tertij non admittitur ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario, dec. 38. nu. 6.
Exceptio de iure tertij non ſuffragatur ad impediendam immiſſionem, dec. 93. nu. 17.
Exceptio nulla poteſt proponi poſt rem iudicatam, deciſ. 91. num. 9.
Exceptiones, quando ſunt turbidæ, ac dubiæ, & altiorem indaginem requirunt, non poſſunt retardare manutentionem, deciſ. 128. nu. 9.
Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, deciſ. 4. num. 15.
Exceptiones friuolæ ſi opponantur teſtibus, non ſunt habendæ in conſideratione, dec. 268. nu. 11.
per Exceptionem incontinenti probatam poteſt impediri immiſſio petita per fideicommiſſarium, dec. 14. nu. 4
Exceptio illiquida, & requirens altiorem indaginem non poteſt retardare ſolutionem crediti liquidi, deciſ. 23. num. 9.
Exceptio melioramentorum, quare ſoleat impedire immiſſionem, dec. 48. num. 11.
Exceptio melioramentorum vt impediat immiſſionem, duo copulatiuè requiruntur, dec. 48. nu. 16.
Excipiens de non adimplemento, debet illud concludenter probare, dec. 35. nu. 10.

E X C E S S V S.

Exceſſus ab allegante eſt concludenter probandus, deciſ. 106. num. 26.
Exceſſus non præſumitur, & illum allegant incumbit onus probandi, dec. 96. nu. 1.
Exceſſus ſententiam ipſam, & illius executionem in totum vitiat, & inualidam reddit, dec. 207. nu 8.
Exceſſus regulariter non præſumitur, dec. 306. nu. 27.

E X C L V S I O.

Excluſio, ſeu inhabilitas medij fieri non poteſt, quin influat in extremum, dec. 58. nu. 5.
Excluſio ceſſat, ceſſante cauſa excluſionis, deciſ. 53. num. 9.
Excluſionis cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa excluſio, dec. 45. num. 5.
Excluſus ſi ſit proximior, cenſetur etiam excluſus remotior, deciſ. 33. num. 17.
Excludi quis poteſt ab aliqua ſua prætenſione, ex illius non iure deciſ. 21. nu. 19.

E X C O M M V N I C A T I O.

Excommunicationis ſcientia, quando agitur de priuatione, non ſufficit, vt ea probetur præſumptiuè, dec. 309. num. 10.
in Excommunicatione incurſio neceſſariò non infertur ex abſolutione petita, cum poſſit peti ad cautelam, deciſ. 309. nu. 19.
Excommunicato ſi ſit collatum beneficium, licet per abſolutionem ceſſauerit impedimentum excommunicationis, non tamen poteſt conualeſcere beneficij collatio, cum fuerit ab initio nulla, deciſ. 81 nu. 18.
Excommunicatus non ſolum non facit fructus ſuos beneficij, ſed nec etiam lucratur diſtributiones, deciſ. 309. nu. 45. & 6.
Excommunicatus eſt, qui in materia fori Eccleſiaſtici recurrit ad Iudices Laicos, dec. 81. nu. 1.
Vide infra in verbo Iudex, & in verbo Recurſus.
Excommunicatus, cum beneficij titulum non recipiat, ideò ſi ſit abſolutus ab excommunicatione, non poteſt retinere id, quod in excommunicatione non recepit, vel inefficaciter accepit, dec. 83. nu. 19.
Excommunicatus regulariter non eſt priuatus beneficijs obtentis, neque ad ea retinenda, eſt incapax, deciſ. 83. num. 3.
Sed ſi in excommunicatione perſeueret ob contumaciam, & ob contemptum clauium Eccleſiæ, tunc venit priuandus, deciſ. 83. num. 2.
Excommunicato ſi ſit facta collatio beneficij, eſt nullá, deciſ. 38. num. 16.
Vide ſupra in verbo Beneficium.
de Executione ſententiæ, quando non poſſit dubitari, deciſ. 264. num. 5.
Executioni debent demandari ſententiæ, quando ſunt validæ, & iuſtæ, dec. 18. nu. 1
Executioni non eſt demandanda ſententia, quando plura obſtant, deciſ. 240. nu. 13.
ad Executionem ſententię non poteſt procedi ſtante illius nullitate, & iniuſtitia, dec. 147. nu. 7.

Execu-

Executionem non merentur ſententiæ, quando non ſunt validę, nec iuſtæ, deciſ 38 nu. 2.

in Executione ſententiæ, & rei iudicatæ non ſuperſedetur, poſtquam eſt conſumata, vel ſaltem incæpta, dec. 264. num. 2.

ad Executionem rei iudicatæ, quando Iudex poſſit deuenire non obſtante concordia, & laudo, dec. 91. nu. 7.

Executio impeditur ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 147. num. 8.

Executio præſcribi poteſt ſpatio 30. annorum, deciſ. 21. num. 5.

Executio Cameralis habet executionem paratam, nec admittit exceptiones extrinſecas à contractu, deciſ. 35. num. 1.

Executioni, vt quanto citius demandetur, hæc eſt natura rei iudicatæ, dec. 148. num. 9.

Executionem paratam habet obligatio Cameralis, deciſ. 1. num. 1.

Executio vlterior vt retardetur, arbitrium intrare ſolet ſub prętextu nullitatis dictæ executionis, dec. 21. nu. 1.

pro Executione ſubſtinenda poteſt fieri productio ſcripturarum dec. 241. nu. 32.

Executionem paratam habet inſtrumentum inueſtituræ ad formam l. fin. C. de edict. D. Adr. tollend. deciſ. 241. num. 3

Executio non dicitur perfecta, ſi executor functus non ſit officio ſuo, dec. 265. nu. 15.

Executio non impeditur in mero poſſeſſorio per appellationem interpoſitam, dec. 78. nu. 14.

Executio, quando ſit ſuper melioramentis factis ſub bonis emphyteoticis, non poteſt de facto occupari, etiam vtile dominium, & ius emphyteoticum, dec 129. nu. 17.

Executioni poſſunt dari quandocumque executoriales, ſi habeant tractum ſucceſſiuum, dec. 1. num. 17.

Executio Litterarum Apoſtolicarum iuſtificatarum non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ. 174. num. 2.

Executionem paratam cum habeat inſtrumentum Inueſtituræ, non impeditur eius effectus, niſi per exceptionem probatam, vel incontinenti probandam, dec. 242. nu. 6.

Executionem paratam generaliter habet res iudicata, dec. 148. num. 10.

Executiua via non competit pro conſequendis legatis, dec. 148. nu. 8. & 241. nu. 34

In Executiuis libera eſt variatio, dec. 205. nu. 2.

In Executiuis iudicijs quare remiſſoria denegetur, deciſ. 241. num. 7.

Executiuè Iudex nulliter procedit, ſi obligatio Cameralis fuerit vulnerata, dec. 156. nu. 3.

In Executiuis non attenditur poſſibilitas Iuris deducendi, ſed quod eſt deductum, vel probatum, dec. 106. nu. 37.

Executor non debet executioni demandare litteras Apoſtolicas ſiue earum iuſtificatione, dec. 147. nu. 5.

Executori, ſi teſtator mandauit, vt ſua debita ſoluat, d executor tenetur ſoluere non modo ea debita, quæ ſolum ſunt ciuiliter, ſeu in foro externo, ſed etiam quæ in foro conſcientiæ ſunt debita, dec. 62. num. 8.

Executores ad aliquid ordinandum, & exequendum, licet in parte actum executioni demandauerint, non dicuntur, functi officio ſuo, donec plenè executionem perfecerint, deciſ. 1. num. 21.

Executor, ex quibus appareat, quod non ſit deputatus tantum quoad primam executionem, ſed etiam ad vlteriores, ſi moleſtiæ superueniant, dec 165. nu. 14.

Executor mixtus ſub pœna nullitatis omninò tenetur procedere Iuris ordine ſeruato, dec. 51 nu. 9.

Executor poſtquam functus eſt ſuo officio, ceſſat eius iuriſdictio, deciſ. 165. nu. 12.

Executor ſaltem ex æquitate poteſt iterum defendere, & manutenere, ſi moleſtiæ proueniant ex cauſa antiqua, dec. 265. num. 18.

Executor licet poſſit recipere iuramentum teſtium, & deinde demandare examen, non tamen poteſt iuramentum demandare, dec. 18. nu. 16.

Executor, ſi ſit deputatus in materia de ſui natura habente tractum ſucceſſiuum, hoc caſu, licèt ſemel executio facta ſit, ſi interueniat noua turbatio, poteſt iterum exequi, dec. 21. nu. 8. 9. & 10.

Executor conſtitutus, cum clauſula vocatis vocandis, debet aſſumere partes Iudicis, & cnoſcere publica documenta, ita vt non ſufficiat extraiudicialis informatio, dec. 94. nu 49.

Executor non tenetur citare eum, qui non eſt legitimus contradictor, veluti ſi non habeat nec titulum, nec poſſeſſionem, deciſ. 51. num. 10.

Executor debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, deciſ. 147. num. 3.

Executor ad aliquem eligendum ſi poteſt ſe extraiudicialiter informare, poteſt eligere etiam nemine citato, dec. 93. nu. 16.

Executori, quando dicatur data ſucceſſiua, & non terminata facultas exequendi, dec. 265. nu. 19

Executor datus in litteris, non poteſt exequi id, quod ei in litteris mandatur, niſi eas receperit, deciſ. 147. num. 4.

Executor de veritate narratorum poteſt extraiudicialiter ſe informare, deciſ. 51. nu. 11.

EXECVTORIALES.

Executorialium virtus non euaneſcit anno, quando exequutio eſt cœpta, & non dum perfecta, dec. 1. nu. 19.

Quia quando executio eſt cœpta, & non dum fuit perfecta, durat perpetuò, & debet finiri, ibid. nu. 20.

Executorialium virtus regulariter euaneſcit anno, dec. 1. nu. 18. ſed hoc intellige, vt nu. 19. & 22.

Executorialium virtus non euaneſcit anno, quando verſamur in cauſis habentibus tractum ſucceſſiuum. In quibus licèt ſemel ſit executa ſententia, ſi iterum ex interuallo res reincidat, poterit peti denuo executio, dec. 1. nu. 22.

Executorialium vires vt eneruentur, requiruntur 30. anni, deciſ. 1. nu. 12.

Executoriales vt non expirent per annum in materia habente tractum ſucceſſiuum, non tantum requiritur illa qualitas ſucceſſiua, dec. 1. nu. 25.

Sed etiam vt executoriales fuerint executæ, & quod poſtmodum in actu ſucceſſiuo interueniat turbatio. Ibidem num. 26.

Executoriales etiam Rotales Rota numquam exequitur poſt lapſum decennij, niſi guſtato de iuſtitia, deciſ. 1. num. 6.

Executoriales ſententię poſt 30. annos executioni mitti non poſſunt, dec. 1. nu. 3. & quare vide nu. 4.

Executoriales ſi habeant tractum ſucceſſiuum, poſſunt quandocumque exequi, dec. 1. nu. 17.

Executoriales ex quibus præſumatur, quod non fuerint executę, deciſ 1. nu. 27.

ex Executorialibus oritur præſumptio Iuſtitiæ ſententiæ, dec. 1. num. 15.

Executoriales vt dicantur extinctæ, quid copulatiuè requiratur, dec. 1 nu. 11.

Exequendi ius quid ſit, dec. 1. nu. 5

Exemplum principalium Eccleſiarum Vrbis ſequi non debet dedignari quælibet alia Eccleſia dec. 222. nu. 22.

Exemplis non eſt iudicandum, dec. 194 n. 64.

Exemplum exempli non poteſt dici in forma probanti eſſe, dec. 285. nu. 11.

Exemplum exempli concurrentibus adminiculis ſuffragatur, deciſ. 285. nu. 12.

EXEMPTIO.

Exemptionis priuilegia quantumuis ſint lata, non includunt exemptionem rei contractus, vel delicti, concernentia loca non exempta, dec. 165. nu. 3

Exemptionum priuilegia ſuffragantur etiam, quod præiudicent alicui, qui habebat ius etiam ſpecialiter, & non de Iure communi, cum id Papa poſſit cogitare, & huius opinionis fuit fel. rec. Clemens VIII. dec. 193. nu. 13.

Exemptio, quantumuis plena, numquam includit *tres caſus*, deciſ. 165. nu. 16.

Exemptionem realem, & perſonalem ab Iuriſdictione Ordinarij Papa petentibus ſolet concedere, conſtito de eius ſæuitia atroci in ſubditos, aut vexationibus iniuſtis, aut de aliqua tyrannia, &c. deciſ. 258. nu. 29.

Exempti poſſunt prorogare iuriſdictionem eorum, quibus circumſcripta exemptione erant ſubiecti, dec 206. nu. 15.

Exemptionem à ſolutione decimarum, quando Papa alicui concedit, certò ſcit illam eſſe præiudicialem illis, ad quos ſpectant illæ decimæ, dec. 103. nu. 3. & 28.

Vide ſupra in verbo decima.

Exemptionis plenæ priuilegium quantumuis latum, non includit locum non exemptum, dec. 165. nu. 4.

in Exemptione quacumque habet locum cap. 1. de priuil. in 6. & eſt intelligendum de priuilegio plenæ exemptionis, quantumuis lato, dec. 165. nu. 5.

Exemptio, quando non principaliter deducitur in iudicio ad effectum illam canonizandi, ſed incidenter probatur ex ſola quaſi poſſeſſione, dec. 105. nu. 1.

Exemptus quantumuis ſit aliquis, ſi tamen conueniatur ratione rei ſitæ extra locum exemptum, poteſt coram Iudice rei ſitæ conueniri, dec. 155. nu 1.

EXPENSA.

Expenſæ non iuſtificatæ, & inuerisimiles ſunt reijciendæ, dec. 177 nu. 6.

ſuper Expenſarum quantitate, poſtquam ſunt taxatæ, ille, qui eas fecit, explicitè tenetur ſuper illis iurare, deciſ. 177. num. 3.

Aliàs dictæ taxationes non interueniente iuramento ſunt ipſo iure nullæ, dec. 177. nu. 4.

Expenſæ litis non comprehenduntur in clauſula Parito, dec. 166. num 4.

Expen-

Expenſis alicuioa, ſi aliquid ſit factnm, eius præſumitur opus, decíſ. 254. num. 2.
ſuper Expenſarum litis taxationé de ſtylo Curiæ oon præſtatur apparenter iuramenrum, dec. 177. nu. 3.
ab Expenſarum exceſſiua taxatione regulariter licitum eſt appellare, decíſ. 211. nu. 4.
propter Expenſas factas in melioramentis ſi quis percipiat fructua, dicitur eos percipere ex re propria, decíſ. 223. num. 12.
Expenſam aliqnam non præſumitur qnis feciſſe in re ſibi præiudiciali, dec. 253. nu. 13.
cum Eapenſis alienis qnis commodum non poteſt ſentire, dec. 148. nu. 8.
Eapreſſa non poſſunt dici ea, quæ ex mente, & coniecturis deducnntur, dec. 189. nu. 16.
Expreſſio vnius rei exeludit ea, quæ ſub dicta re non circumſcribuntur, dec. 228. nu. 10.

E X T E N S I O.

Extenſio contra granatum non fit de caſu ad caſum, de perſona ad Perſonam, de rempore ad tempus, dec. 249. nu. 10.
Eatenſio de linea ad lineam certè non fit contra granatum, quando lineam vocati eſt ingreſſum fideicommiſſum, & de linea extant deſcendentes, dec. 249 nu. 11.
Extenſio limitata, vltra eam nibil operatur, decíſ. 250. num. 30.
Eatenſio licita eſt piæ cauſæ, & Ecleſiæ fauore, decíſ. 136, num. 11.
Extenſio in odioſis non fit, dec. 113. nu. 23.

E X T R E M A.

Extremum primnm in ſpolio, quod eſt prior poſſeſſio ſpoliati, debet plenè, & concludenter probari. Ibidem nu. 1.
Extremnm primum in ſpolio probatur ex inſtrumento immiſſionis iuncta poſſeſſione. Ibid. nu. 6.

F

F A B R I C A.

FAbricæ Sancti Petri Sacra Congregatio eſt exequutrix piarum volnntatum, quando negligetur eas demandari exequutioni, dec. 122. nu. 2.
Fabrica S. Petri poteſt, ſtante negligentia, ſe intromittere in omnibus pijs diſpoſitiooibus, dec. 122. nu. 2.
Faciens aliquid, quod aliter facere non poterar, id ooo eſt tribuendum eius bonæ menti, dec. 104. nu. 20.

F A C T V M.

Facta non præſumunrur, niſi probentur, decíſ. 274. num. 3.
in Factis homioum error non eſt accommodandus, dec. 254. num. 14.
Factum aliquod ſi reqnirat impenſam, is feciſſe præſumitnr, qni ad id tenebar ur, dec. 333. nu. 3.
Factum præſumitur ab eo geſtum, de cuius vtilitate agitur, Ibidem nu. 33.
in Facto alieno ſi conſiſtat error, eſt excuſabilis, decíſ. 239. num. 23.
Facti nuda detentatio eſt reuocabilis, dec. 155. nu. 5.
Facto proprio, ſi quis errorem alleget, ſiue conſiſtat in facto, ſiue in iure, noo eſt toilerandus, dec. 3. nu. 23.
Factum, qnod non eſt, poteſt ad perfectionem perduci, dum ceſſat mora, dec. 230. nu. 2.
de Facti veritare, quando conſtat, non eſt curandum de aliorum ſtrictitionibus, dec. 292. ou. 3.

F A C V L T A S.

Facultatem habens circa aliquod negotinm, ea oon poteſt extendi ad diuerſum, dec. 303. nu. 22. & 25.
in Facultate hæredum ſtare non debet defraudare, & eludere legatarios à ſuis legatis, dec 17. nu. 5.
Facultas conceſſa in vno caſu, cenſetur adempta in alijs caſibus, decíſ. 4. nu. 14.
Facultas data alicui coarctata ad caſum diſpoſitionis inter viuos, non poteſt illa extendi ad caſum diſpoſitionis non inter viuoa, & ab iſta opinione non eſt recedendum, dec. 104. nu. 1. & 2.
Facultatem dicitur amiſiſſe creditor ei relictam à teſtatore circa declarationem ſui crediti, ſi doloſè fecerit dictam declarationem, dec. 239. nu. 15.
Facultatem aliquid faciendi, ſi quis minimè habeat, ſi id faciat non præiudicat, dec. 25 nu. 8.
Facultas conceſſa vigore alicuius ſtatuti dicitur ſatis conceſſa ſpecialiter, & nominatim, quamuis fuerit concèſſa generi, decíſ. 219. nu. 3.
Facultas diſponendi in vita, ſeu quoad vixerit, intelligitur tantum de actu facto inter viuos, non autem porrigitur ad vltimam voluntatem, dec. 231. ou. 7.
Facultas conceſſa Titio aliquid adimendi, intelligitur dummodo diſpoſitio fiat arbitrio boni viri, & non malo animo, decíſ. 104 ou. 16.
Facultas conceſſa alicui, adimendi aliquid per verba ampliſſima, ac prægnantia, poteſt comprehendere etiam diſpoſitionem vltimæ voluntatis, dec. 104. nu. 3.
Facultas conceſſa in vno caſu, non extenditur ad alium, dec. 186. nu. 8.
Facultas adimendi legata, ſi alicui non in contractu inter viuos, ſed in teſtamento fuerit data, ipſe pariter cui eſt data d. facultas, poterit in vltima volnntate eam adimere, dec. 104. num. 18. & 13.
Facultatem habens à Sede Apoſtolica conferendi primam conſuram, & alios ordines, etiam ſine dimiſſorialibus, ideo ſi ſine eis cooferantur, validè conferuntur, decíſ. 162. num. 8.
Facultas conceſſa ſub verbis ampliſſimis, & generaliſſimis, non debet reſtringi ad vnam tantum ſpeciem rei, dec. 289. num. 7.
Facultas, ſeu licentia præſupponit prohibitionem, dec. 116. num. 20.
Facultas nominandi ad emphyteuſim qnando eſt conceſſa alicui ſi iſte nihil de ſua hæreditate diſponat, non videtur alium in re emphyteurica ſucceſſorem relinqnere præter eum, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, dec. 363. nu. 13.
Vide infra in verbo Nominatio.

F A L S I T A S.

Falſitatis omnem occaſionem poſſunt tollere adminicula, dec. 363. nu. 29.
de Falſo ſi conuincantur teſtes, nulla fides eſt adhibenda, dec. 52. nu. 13.
Vide infra in verbo. Teſtium falſitas.

F A M A.

Famæ probatio de tempore poſt motam litem, non releuat, dec. 182. nu. 8.
Fama in antiquis, & obſcuris vrgentem producit coniecturam, decíſ. 208. nu. 6.
ex Fama, & publica voce argui etiam poteſt ſimulatio, decíſ. 11. num. 32.
Famæ vim habent enunciatiuæ antiquiſſimæ, decíſ. 71. num. 14.

F A M I L I A.

Familiæ diuerſitas arguitur ex diſcrepantia inſignium ſtemmatis gentilitij etiam in coloribus, dec. 15. nu. 15.
Familiæ appellatio debet capi pro contentiua, quando agnati ſunt principaliter, & indefinitè vocati, decíſ. 15. num. 20.
Familiæ propriæ nomen ſi exprimatur, ex ſe non poteſt operari, extenſionem ad familiam contentiuam, dec. 13. nu. 25. 26. & 27.
Familiæ linea maſculina, quando vocatur ad fideicommiſſum, in eo fœminæ agnatæ non comprehenduntur, dec. 33. nu. 1. amplia nu. 2.
Familia effectiua, & deſcendentes alicuius quando fuerunt vocati, tunc appellatione familiæ, poſita in adiacenti prohibitione alienationis, venit familia effectiua tantum, & deſcendentes, de quibus in vocatione, decíſ. 15. num. 7.
Familia, qnod fuerit vocata ad præſentandum, ex quo inferatur, dec. 209 nu. 2.
Familia, quando exprimitur in prohibitione alienationis, debet intelligi de familia effectiua, dec. 13. nu. 5.
ex Familia ſua nato, qui non ſubuenit, fidem negat, ac infideli deterior efficitur, dec 194. nu. 39
ex Familiæ nuncupatione cenſetur habita ratio conſeruandæ agnationis, dec. 126. nu. 10.
Familia contentiua ad fideicommiſſum cenſetur vocata, ſi addatur nomen proprium familiæ, dec. 13. nu. 24.

F A V O R.

in Fauorem alicuius ea, quæ ſunt introducta, noo debent in eius odium retorqueri, dec. 169. nu. 36.
ad Fauorem ſui authoriſare nemo valet ſuum factum, dec. 244. nu 6.
ad Fauorem alicuius inducta non debent in eius odium retorqueri, dec. 239. nu. 6.
Fauori ſuo quilibet poteſt renuntiare, decíſ. 93. nu. 12.
Fatalia omnia, qnia ſint lapſa, & cauſa deſerta remanſerit, quando non poſſit dubitari, dec. 238. ou. 3.
Fatuus matrimonium contrahere nequit, dec. 298. ou. 12.
Vide ſupra in Verbo Demens.

F E V D V M.

Feuda, antiquitus concedebantur cum pacto, vt eſſent ad beneplacitum reuocabilia, dec. 201. nu. 24.
Feudi conceſſio facta pro libito voluntatis, vt reuocetur, ſufficit ſimplex animi motus, dec. 201. nu. 54.
Feudorum conceſſiones ex conuentionibus partium declarantur ſeu legem accipiunt. Ibidem nu. 49.
Feudi conceſſio præſumitur in dubio facta conformis diſpoſitioni legis, dec. 233. nu. 2.
Feudum conceſſum ad beneplacitum poteſt ſine cauſa reuocari, decíſ.

Digitized by Google

deciſ. 201. nu. 50. & 51.
à Feudo ad emphyteuſim noo tenet argumentum, dec. 40. nu. 22.
Feudum, & emphyteuſia poſſunt concedi ad tempus concedenti bene viſo. Et hoc pactum non aduerſatur regulis Iuris, dec. 201. nu. 22. & 23.
Feuda hodie vaſſallis auferri poſſunt. Ibid. nu. 25.
in Feudis Leodienſibus ex particulari conſuetudine admittuntur etiam fœminæ in defectu maſculorum, deciſ. 132. num. 13.
Et hoc præſertim procedit, ſi non agatur de feudo ſeruitium perſonale exquirente, aut tali, quod per fœminam præſtari non valeat. Ibidem nu. 14.
in Feudalibus, licet vaſſallo alium ſubuaſſallum ſine conceſſu domini ſibi conſtituere, dec. 40. nu. 10.
in Feudalibus bonis fœminæ noo ſuccedunt, deciſ. 132. num. 12.
Fideicommiſſaria diſpoſitio, quando non fit per verba expreſſa, ſed ſolum prouenit ex tacita voluntate, tunc ipſa diſpoſitio non dicitur legatum, dec. 189. nu. 26.
per Fideicommiſſariam ſubſtitutionem ſucceditur dumtaxat in bonis teſtatoris, dec. 120. nu. 15.

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſario, ſeu Legatario acquiritur fideicommiſſum, ſeu legatum etiam ignorantibus, ſed hoc procedit in fideicommiſſo, ſeu legato expreſſo, dec. 189. nu. 21.
Non autem in tacito, & reſultante ex interpretata voluntate teſtatoris; & vltra ſignificationem verborum, dec. 189. nu. 21.
in Fideicommiſſario capacitas requiritur de tempore, quo cadit dies fideicommiſſi, dec. 77. nu. 5.
Fideicommiſſario regulariter debentur fructus, etiam ante motam litem, quando fideicommiſſum relictum eſt in certam diem fauore fideicommiſſarij, & non hæredis, dec. 189. nu. 7.
in Fideicommiſſarium tranſeunt ea tantum, quæ commodum pecuniarum continent, dec. 206. nu. 9. & 21.
Fideicommiſſarius non tenetur ad onera ei impoſita à teſtatore, ſi poſſeſſionem fideicommiſſi nondum adimpleuit, dec. 210. num. 5.
Fideicommiſſarijs non eſt prohibitum à lege, relinquere iura directa, dec. 170. nu. 13.
Fideicommiſſarius vtens iure ſuo, poteſt agere ad vindicandam rem nulliter alienatam, nec ſtringitur obligatione ſui auctoris, dec. 235. nu. 11.
Fideicommiſſario, quando obſtent detractiones ad impediendam immiſſionem ei debitam, vel ex ſaluiano Interdicto, vel ex l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. dec. 126. nu. 1
Fideicommiſſario etiam competit remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. dec. 131 nu. 1.
Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio ex eo, quod grauatus prætendat bona retinere ob debita hæreditaria ab eo ſoluta cum ceſſione Iurium, dec. 244. nu. 2.
Quando iſta debita erant in modica quantitate, ſi potuerint compenſari cum fructibus ab eo perceptis ex bonis fideicommiſſarijs. Ibid. nu. 3.
Fideicommiſſarius pro aſſequenda poſſeſſione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum intentare poteſt vtile ſaluianum Interdictum, dec. 61. nu. 2.
Fideicommiſſario, quibus probatis, non poſſit denegari immiſſio ſaltem in vim Saluiani, etiam quod agatur de fideicommiſſo particulari, dec. 244. nu. 1.
Fideicommiſſario quibus concurrentibus non poteſt denegari immiſſio, dec. 151. nu. 1.
Fideicommiſſario non eſt deneganda immiſſio in bonis fideicommiſſarijs propter exceptionem ſupplementi legitimæ, ſi hoc ſit omninò incertum, & illiquidum deciſ. 220. num. 5.
Fideicommiſſario, ſi ſit conceſſa immiſſio etiam ſuper bonis mobilibus fideicommittentis, intelligitur, quatenus bona extent, ſecus verò ſi non extent, dec. 220. nu. 6.
Fideicommiſſario immiſſio denegari non poteſt, ſi ceſſet iuſta cauſa denegationis, dec. 92. nu. 4.
Fideicommiſſarius ſi petat immiſſionem, poteſt ea impediri per exceptionem incontinenti probatam, deciſ. 14. num. 4.
Fideicommiſſario competit ſaluianum, vel remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. etiam contra tertium poſſeſſorem, dec. 13. num. 2.
Fideicommiſſario datur immiſſio, vel ex ſaluiano Interdicto, vel ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. Ibidem num.
Fideicommiſſario competit remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ſi oſtendat teſtamentum, in quo eſt vocatus, non cancellatum, nec abolitum, neque in vlla ſuæ formæ parte vitiatum, & probata identitate perſonæ, & bonorum, dec. 61. num. 1.
Fideicommiſſario, vt impediatur immiſſio ad effectum ſoluendi debita Teſtatoris, debent iuſtificari, deciſ. 18. num. 20.
Fideicommiſſario immiſſio denegari non poteſt, ſi doceat de fideicommiſſo, de identitate bonorum, & de poſſeſſione fideicommittentis, dec. 2. nu. 1.
Fideicommiſſario. quibus concurrentibus eſt concedenda immiſſio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. etiam contra tertium poſſeſſorem, dec. 115. nu. 22.
Fideicommiſſarius ad ſucceſſionem venit per obliquum, dec. 170. nu. 4.
in Fideicommiſſarium tranſit vniuerſitas rerum, & iurium, dec. 72. nu. 11.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommiſſum abſolutum reſultat ex dictionibus ſemper, & in perpetuum, dec 181. nu. 9.
Fideicommiſſum poſtquam fuit acceptatum à fideicommiſſario, non poteſt illi renunciare, dec. 93. nu. 14.
Fideicommiſſi agnitio reſultat ex eius petitione Iudiciali, dec. 195. nu. 11.
ad Fideicommiſſum admittitur, qui probat ſe eſſe in caſu fideicommiſſi purificati, dec. 91. num. 1.
Fideicommiſſi caſus, quando venit, ceſſat illius effectus, dec. 1. num. 13.
Fideicommiſſi alterius exceptio incontinenti probati ſolet impedire immiſſionem ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 151. nu. 2.
Fideicommiſſa regulantur à cauſa inteſtati, deciſ. 77. numer. 8.
Fideicommiſſum clarum ad fauorem illorum de linea, dicitur inductum, ſi teſtator voluit, quod finita d. linea, bona reuertantur ad aliquam Eccleſiam, dec. 97. nu. 5. & 6.
in Fideicommiſſo, ſi quis dicat, ſe eſſe comprehenſum, omnia requiſita neceſſaria probare debet, dec. 15. nu. 29.
in Fideicommiſſis conditionalibus illi tantum cenſentur vocati, qui exiſtunt de tempore purificatæ conditionis, dec. 142. nu. 14.
Sed hoc bene eſt verum, niſi aliud mens teſtatoris ſuadeat, ibid. num. 15.
Fideicommiſſi conditio non poteſt dici purificata ad fauorem alicuius, ſi etiam adſunt ex vocatis ante eum, deciſ. 210. nu. 5.
Fideicommiſſum, quando eſt ſub conditione, poteſt euenire, & non euenire, dec. 257. nu. 14.
Fideicommiſſum, ſi ſit ſub conditione relata ad filium natum de tempore obitus teſtatoris, ſi de eo tempore filius non ſit natus, ſed poſt fideicommiſſum dicitur caducatum, dec. 77. nu. 1.
Fideicommiſſi conuentionalis vigore, in quo adeſt hypoteca, competit fideicommiſſario particulari ſaluianum, dec. 262. num. 3.
Fideicommiſſorum derogatio impedit fideicommiſſario immiſſionem, dec. 131. nu. 5.
Fideicommiſſi derogationis gratia remanet inualida ſi forma in ea data non adimpleatur, dec. 131. nu. 7.
Fideicommiſſi derogatio nulliter executa, & ſubreptitiè obtenta non impedit immiſſionem, dec. 261. nu. 13.
Fideicommiſſum etiam extenditur ad caſum non expreſſum, ſtante veriſimili voluntate teſtatoris, qui ſi de eo fuiſſet interrogatus. idem veriſimiliter diſpoſuiſſet, & num. 6. deciſ. 149. nu. 2.
Intellige ſi nulla probabilis differentiæ ratio afferri poſſit, ibid. nu. 2.
in Fideicommiſſo in caſu obitus, ſuccedunt omnes de familia etiam fœminæ, quando adſunt illa verba de domo, & familia, dec. 33. nu. 12.
in Fideicommiſſo relicto familiæ, ij tantum admittuntur, qui ſunt nati tempore mortis teſtatoris, dec. 77. nu. 6.
ad Fideicommiſſum cenſetur vocata familia contentiua, ſi additur nomen proprium familiæ, dec. 15. nu. 24.
Fideicommiſſum eſt cenſendum fauorabile, ſi ſit factum fauore piæ cauſæ, & in pios vſus pro ſalute animæ ipſius teſtatoris, deciſ. 149. nu. 16.
Fideicommiſſum tranſit in fideicommiſſarium, quando conſtat de voluntate teſtatoris, dec. 206. nu. 15.
Fideicommiſſum ex quibus coniecturis ad infinitum, & in perpetuum præſumatur à teſtatore præordinatum, dec. 248. nu. 6 & 7.
Fideicommiſſum dicitur indubitatum, & clarum, ſi de illo conſtet ex pluribus deciſionibus Rotalibus, dec. 154. n. 3.
Fideicommiſſo quando dicatur factus locus, deciſ. 310. num. 7.
Fideicommiſſum non cenſetur inductum in caſu mortis ex verbis conſequutiuis ad ſubſtitutionem, dec. 15. nu. 17.
Fideicommiſſum quando non eſt abſolutè odioſum, ſed fauorabile, non eſt adeo ſtrictè interpretandum, dec. 149. num. 15.
Fideicommiſſum inducitur ex prohibitione alienationis facta inter vocatos, dec. 97. nu. 3.

Fidei-

Digitized by Google

Fideicommiſſum in caſu mortis non poteſt reſultare ea prohibitione alienationis, quando non ſtat principaliter, & de per ſe, ſed continuatiuè ad præcedentem ſubſtitutionem, dec. 8. nu. 5. amplia nu. 6.

Fideicommiſſum reale æquè comprehendit vocatos, & poſitos in conditione, dec. 61. nu. 10.

in Fideicommiſſi reſtitutione non veniunt ea, quæ hæres grauatus retinet titulo emptionis, dec. 198. nu. 13.

in Fideicommiſſi reſtitutione veniunt bona in eorum loco ſubrogata, dec. 126. nu. 30.

Fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum nullum reſultare videtur in caſu mortis, ea prohibitione alienationis, dec. 15. num. 1.

Fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum ad fauorem ſubſtitutorum, ea prohibitione alienationis, pro conſeruatione bonorum in familia cenſetur inductum, dec. 15. nu. 4.

Fideicommiſſi ſubſtantia ſi fuerit probata per confeſſionem, ipſa etiam bona probari poſſunt per confeſſionem, quod ſint fideicommiſſaria, dec. 261. nu. 5.

Fideicommiſſum ſucceſſiuum, & perpetuum inter illos de linea cenſetur inductum, quando teſtator diſpoſuit, quod deficiente linea bona ad aliquam Eccleſiam tranſeant, dec. 97. nu. 6.

Fideicommiſſum tranſmitti non poteſt ſine agnitione, deciſ. 195. nu. 10.

Fideicommiſſum inducitur ex ſucceſſiua vocatione, dec. 142. num. 1. & 2.

ſub Fideicommiſſi prætextu, hæres non excuſatur à neceſſario onere dotandi deſcendentes teſtatoris, dec. 30. nu. 13.

Fideicommittens, quando nullos habuit deſcendentes, & ad fideicommiſſum vocauit alium, qui nullos legitimè poteſt habere deſcendentes, inde infertur, quod vocatio intelligitur de familia contentiua, dec. 15. nu. 19.

Fideiuſſio reſtricta ad annos 15. ſi illi ſint elapſi, & lites intra d. tempus 15. annorum fuerunt inceptæ, tunc non obſtante tali lapſu fideiuſſor poteſt conueniri, dec. 70. nu. 11.

FIDEIVSSOR.

Fideiuſſoribus etiam competunt exceptiones rei cohærentes, licet ſint perſonales, dec. 300. nu. 8.

Fideiuſſorem minus eſt habere, quàm rem, deciſ. 218. numer. 11.

Fideiuſſor ſimplex, quando quis non ſit, ſed etiam principalis, deciſ. 109. nu. 8.

Fideiuſſor ſi ſe obligauerit, ſi aliquid intra certum tempus fuerit adimpletum, tranſacto eo tempore amplius non tenetur, deciſ. 109. nu. 7.

Fidelibus multum intereſt, non ab vno tantum, ſed à pluribus Pœnitentiarijs facilè, & expeditè pro eorum culpis veniam conſequi poſſe, dec. 222. nu. 16.

FIDES.

Fides baptiſmatis non probat, ſi non ſit extracta à Parocho, ſeu ab alio de eius mandato, dec. 306. nu. 51.

Fides baptiſmatis extracta ab eo, ad cuius officium non ſpectat baptizare, non attenditur, dec. 306 nu. 31.

Fidem debitoris creditor poteſt ſequi circa declarationem de eo factam de ſuo credito, dec. 219. nu. 1.

Fides non adhibetur atteſtationi eius circa aliquod factum, quod ei non fuit commiſſum, dec. 218. nu. 19.

Fidem nullam merentur in iudicio iura, quæ non ſunt in forma probanti, dec. 18. nu. 8.

Fidei officialis in pertinentibus ad eius officium ſtandum eſt, & nu. 11. dec. 26. nu. 5.

Fides extracta lite pendente, & ſine citatione partis ac etiam ſine litteris compulſorialibus fidem non meretur, dec. 157. nu. 1.

Fidem facere poſſunt enunciatiuæ antiquæ ad filiationem probandam, dec. 10. nu. 3.

Fides extraiudiciales, & ſine iuramento non probant, dec. 118. num 17.

Fides non facit fidem, dec. 59 nu. 9.

Fides non facit fidem, & maximè ſi ſit facta lite pendente ſine iuramento, & partis, citatione, & nu. 15. dec. 82. num. 14.

Fides bona vt excludatur, ſufficit probabilis ſcientia rei alienæ, deciſ. 3. nu. 28.

Fidei bonæ nihil magis conuenit, quàm præſtare id, quod conuentum, aut promiſſum eſt, dec. 33. nu. 2.

Fides bona poſitiua ſufficit ad lucrandum fructus ante motam litem, dec. 3. nu. 4.

Fides bona, dum non adeſt, præſcriptio non perficitur, dec. 61. nu. 14.

Fides bona ceſſat in poſſeſſore per interpellationem, deciſ. 310. nu. 2.

Fides bona adſtruitur à læſione, dec. 3. nu. 29.

Fide mala licet ſint facta melioramenta, nihilominus ſunt reficienda, dum non ſunt ſolum vtilia, ſed etiam neceſſaria, dec. 223. num. 13.

mala Fides vt inducatur non eſt opus miniſterio iuris, & quare, deciſ. 57. num. 27.

Fides mala contrahitur ex inhibitionibus alicui factis, & notorio, dec. 122. nu. 24.

Fides mala poſitiua intrat data ſcientia rei alienæ, deciſ. 3. num. 26.

in Fide mala contrahens dicitur eſſe, ſi ſine ſolemnitatibus requiſitis contrahat, & ideo tenetur ad reſtitutionem omnium fructuum, dec. 8. nu. 31.

a Fide mala non excuſat error iuris reſiſtentis, dec. 3. nu. 32.

Fides mala quando adeſt, tunc fructus debentur etiam ante motam litem, dec. 3. nu. 23.

mala Fides inſurgit poſſeſſori ex ſollicitudine conſcientiæ, committendo nempe cauſam ſuper iactationibus, dec. 94. num. 22

Fides mala contrahitur ex inhibitionibus alicui factis & notorio, dec. 122. nu. 24.

Fides mala, vt purgetur, requiritur ſententia ſuper negotio principali, dec. 122. nu. 18.

Fides mala eſt cauſa obligationis ad fructus reſtituendos, dec. 281. nu. 3.

Vide infra in verbo fructus.

Fides mala per litis conteſtationem inducta requiritur, vt quis poſſit condemnari, ad fructus, ſi petantur vti acceſſorij, dec. 281. nu. 10.

Fides mala præſumitur in eo, qui in ſuo Archiuio habet ſcripturas contrarias earum rerum, quas poſſidet, deciſ. 3. num. 27.

FILIATIO.

Filiatio legitima ex quibus probetur, dec. 93. nu. 3.

Filiatio probatur, ſi quis vti filius hæres vniuerſalis fuerit inſtitutus, dec. 93. nu. 4.

ad Filiationem probandam enunciatiuæ antiquæ fidem facere poſſunt, dec. 10. nu. 3.

ad Filiationis plenam probationem faciendam coniungi poſſunt præſumptiones, & adminicula, dec. 10. nu. 6.

Filiatio non probatur ex ſola nominatione, ſi illa ad alium effectum emanauit, dec. 10. nu. 2.

Filiatio probatur ex actu inſtitutionis cum filijs iſte actus ſit valde proportionabilis, iuncta tamen nominatione, dec. 10. nu. 5.

Filiatio legitima probatur per teſtes, ſi deponant de nominatione, tractatu, ac publica reputatione, & fama, dec. 91. num. 2.

Filiationis titulus, & proprietas ex quibus probetur, dec. 10. nu. 9. & 13.

in Filiationis quaſi poſſeſſione quis dicitur conſtitutus, ex nominatione in filium iuncta inſtitutione in hæredem, dec. 10. nu. 7.

Filiationis quaſi poſſeſſio ſatis probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, dec. 10. nu. 8.

FILIA.

Filia venit appellatione prolis, dec. 210 nu. 4.

inter Filias legitimas, & illegitimas de iure conſtituta eſt differentia circa nuptiarum ſolemnitates, pompas, & apparatus, dec. 30. nu. 28.

Filiæ, quæ in corpus ſuum peccauit, poſtquam nupſerit, & cum marito honeſtè vixerit, & ſic poſt abſterſam maculam dos debetur, dec. 45 nu. 14.

Filia illegitima dum in miniſterio templi vult manere, caſtaſq. cum Agno cæleſti inire nuptias, abſtergit omnem a parente hauſtam impuritatis notam, dec. 30. nu. 41.

Filiam fratris patruus an teneatur in ſubſidium dotare, dec. 30. num. 1.

Filia, ſi non habuerit a patre, vel auo dotem, neque fratres ſunt parati eam dotare, ceſſat Statut. Vrb. lib. 1. c. 145. dec. 110. nu. 24.

Filia ſi ſit inſtituta hæres a patre, inde poteſt ſe dotare, dec. 59. num. 20.

Filiæ, ſi a patre fuerint promiſſæ de dote, ceſſat ratio ſubſidiaria, propter quam deſcendentibus ad ſe dotandum permiſſum eſt deſumere de bonis aſcendentium fideicommiſſo grauatis, dec. 141. nu. 6.

Filia dotata, iuxta ſtatutum Florentiæ, remanet excluſa tam ab hæreditate paterna, quam fraterna, dec. 125. nu. 14.

Filias dotandi onus, cum ſit reale & tranſitorium ad hæredes, poteſt per filias transferri in extraneos dotantes virtute ceſſionis, dec. 141. nu. 2.

Filia, ſi ſit hæres inſtituta in teſtamento patris, ex hoc inferri poteſt ad dotationem a ſtatuto requiſitam, dec. 110. num. 6.

Itaut debeat eſſe contenta de ea parte hæreditatis, quæ fuit illi relicta, dec. 110. nu 7.

Filiabus ſpurijs debentur dotes, tam ex bonis patrimonialibus, quam ex redditibus Eccleſiaſticis Clericorum, ac Laicorum non obſtante Conſtit. Pij V. contra illegitimos, dec. 30 nu. 37.

Filia, ſi ſit dotata ab vno, qui non reperitur nominatus in ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 145. non ex hoc habet locum

Digitized by Google

excluſio, deciſ. 175. num. 29.
Filia, ſi renunciet bonis paternis, & maternis, in ea renunciatione comprehendi non poteſt portio bonorum ipſi filiæ acquiſita, non tanquam hæredi, ſed uti quid ſuum, vel ex alia cauſa ſibi debitum, dec. 41. nu. 24.
Filiæ renunciatio bonorum paternorum &c. non extenditur ad lucra, quæ in pœnam ſecundatum nuptiarum ei debentur, deciſ. 45. nu. 26.
Filia excluſa propter maſculos illis deficientibus, & ſic ceſſante cauſa excluſionis admittitur ad ſucceſſionem, dec. 45. num. 12.
Filia, ſi vigore Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. non poſſit excludi ab hæreditate patris, neceſſariò ſequitur, quod eſſet etiam excluſa ab hæreditate matris, deciſ. 175. nu. 20. 21. & 22.

F I L I V S.

Filij poſſunt acquirere vnà cum patre, pro rata, deciſ. 125. num. 8.
Filijs actus inſtitutionis eſt valde conueniens, & proportionabilis, & iuncta nominatione plenè probat filiationem, dec. 11. num. 5.
Filijs illegitimis l. 12. tabul. contra naturalem omnium animantium inſtitutum alimenta denegabantur, deciſ. 30. num. 29
Filio naturali, quando ſunt decernenda alimenta, quid Iudex animaduertere debeat, dec. 30. nu. 23.
Filiorum appellatione in conditione poſitorum, veniunt etiam fœminæ, dec. 61. nu. 12.
Filij, quod adiuerint hæreditatem patris, ſufficit ad hoc probare ex aſſertione matris tutricis, dec. 181. nu. 11.
Filij cenſentur adiuiſſe hæreditatem patris, ſi eius mater tutorio nomine filiorum, locauit domos, apothecas &c. patris, dec. 181. nu. 10.
Filius, vel filia, ſiue agendo, ſiue excipiendo tenetur probare aditionem hæreditatis matris, quia in ea non datur ſuitas ſicuti in patre, dec. 165. nu. 49.
Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati, dec. 61. no. 3.
Filij in conditione poſiti habent expreſſam vocationem ex Stat. Vrb. lib. 1. cap. 142. dec. 248. nu. 1
Filij in conditione poſiti, dum ſunt ex deſcendentibus teſtatoris, vt dicantur vocati, admittuntur leuiores coniecturæ, & præſumptiones, dec. 61. nu. 3.
Filij poſiti in conditione cenſentur vocati ex diſpoſitione Statut. Vrb. lib. 1. cap. 142. dec. 135. nu. 1.
Et perinde eſt, ac ſi teſtator verbis diſpoſitiuis vſus ſubſtituiſſet dictos poſitos in conditione, Ibid. nu. 2.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando pro eorum vocatione plures, & vrgentes coniecturæ concurrunt, dec. 61. nu. 4.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, ſi fuerint ſubſtitutæ perſonæ minus dilectæ, ibid. nu. 6.
Filiorum appellatione in conditione poſitorum veniunt indiſtinctè tàm maſculi, quam fœminæ, dec. 144. nu. 2.
Filij in conditione poſiti, ſecundum Statut. Vrb lib. 1. cap. 142. cenſentur vocati, dec. 114 nu 3.
Filij contractus celebratus ſine præſentia patris à Statuto Vrb. lib. 1. c. 151 requiſita non annullatur, ſi filius expreſſit, ſe non bene conuenire cum patre, & pater id etiam declarauit, deciſ. 245. nu. 5. & 7.
Filius non tenetur pro debito patris, & ideo non contra eum eſt dirigenda actio, ſed contra patrem debitorem, dec. 244. nu. 7.
Filiorum dementia ceſſante, ceſſat ſubſtitutio exemplaris eis facta per patrem, dec. 238. nu. 8.
Filius non tenetur dotare matrem, dec. 194. nu. 56.
Filij, quando ſunt vocati, vti filij, hæredes, vt intrent, neceſſaria eſt vtraque qualitas, deciſ. 38. nu. 10.
Filij, ſi ad iuſpatronatus ſint admittendi vt ſucceſſores, illis viuente fundatore nullum ius acquiritur, & ideò illis irrequiſitis, poteſt in alium transferri, dec. 37. nu. 3.
Filius familias fundans iuſpatronatus ex bonis quaſi Caſtrenſibus poteſt de eo ad libitum diſponere, ita vt pater ratione patriæ poteſtatis in eo nihil poteſt prætendere, dec. 125. nu. 6.
Filijfamilias non concurrunt cum patre ad præſentandum in iurepatronatus hæreditario, dec. 82. nu 10.
Filio debetur legitima ex bonis paternis, & ea non poteſt fideicommiſſo grauari, dec. 120. nu. 2.
Filij legitima conſolidatur cum ſuis bonis, & efficitur vnum patrimonium, dec. 74. nu. 9.
Filius ſibi præiudicat in legitima, ſi acceptet legatum vſusfructus ſibi à patre loco legitimæ relicti, dec 9. nu. 43.
Filijs debetur legitima in bonis matris, dec. 220. nu. 4.
Filio nullum ius competit in legitima, ſi pater ipſi reliquit vſumfructum alicuius prædij, cum expreſſa prohibitione detractionis legitimæ, & in cauſa contrauentionis ei reliquit debitam ſummam pro legitima ſua, & d. filius ſupradictam diſpoſitionem acceptauit, dec. 291. nu. 5.
ad Filiorum legitimitatem probandam, vel improbandam plurimum conducit tractatus viri erga mulierem, dec. 58. n. 12.
Filius legitimus alienius viri nobilis, & diuitis quia non præſumitur, ſi ſine pompa, & ſolemnitate ſacro Baptiſmatis Fonte ablutus fuit, nec ad patris menſam vnquam admiſſus fuit, ibid. nu. 25.
Filij non poſſunt litem agere pro bonis parentum, eorum vita durante propter intereſſe ſperatæ ſucceſſionis, deciſ. 176. num. 7.
à Filij luctuoſa hæreditate, ne mater excludatur, intuitu pietatis ei deferenda eſt d. hæreditas, dec. 43. nu. 18.
Filius matri tenetur præſtare alimenta, dec. 194. nu. 57.
Filij viuente matre nullum ius habent in bonis maternis, deciſ. 176. num. 6.
Filijs mente captis ſi pater faciat ſubſtitutionem exemplarem, non reputatur teſtamentum patris, ſed filiorum, deciſ. 238. num. 7.
Filius ſi numquam admiſſus fuerit ad patris menſam, non præſumitur eius filius legitimus, dec. 58. nu. 25.
Filius quoties natus eſt ex coniunctione non vxoria, neque ex iuſtis nuptijs, ſecundum Canonicas ſanctiones illegitimus eſt, deciſ 18. nu. 2.
Filius naturalis, ſi ſit legitimatus eum conditione, quod ipſe poſſit ſuccedere ex diſpoſitione paterna, tunc, nec ipſe, nec eius hæredes nihil prætendere poſſunt, præter relictum ab eo, deciſ 200 nu. 2.
propter Filiorum numerum lex concedit priuilegium immunitatis, dec. 45. nu. 16.
ob Filiorum prætermiſſionem teſtamentum eſt nullum, dec. 170. nu. 1. & 9.
Filius, ſi deceſſerit in pupillari ætate, & ſic in tempore inhabili ad acquirendum, quicquid reliquit præſumitur paternum, niſi aliud doceatur, & hoc maximè ſi non fuit confectum inuentarium, dec. 102. nu. 10.
Filij, & filiæ æqualiter de iure communi ſuccedunt in bonis maternis, dec. 175. nu. 16.
Filios, ſi teſtator in teſtamento præterierit, eius teſtamentum non ſubſtinetur, dec 74. nu. 1.
Filiorum tutelam ſi mater ſuſcipiat, & hæreditatem adeat, ſi bona hæreditaria poſſideat, & non declaret verbo, aut facto eius animum d. apprehenſionem facere, ſine præiudicio inſiſtentiæ bonorum viri, & non curauit actualiter ſtatim poſſeſſionem ingredi, cenſetur illi renunciaſſe, dec. 130. nu. 9.
Et ideo tunc perdit ciuilem, quam animo retinebat, & alio iure illi non ſuccurritur, quàm actione de dote, ibid. num. 10.
Filios naſcituros idem eſt, quod teſtator vocauerit, vel quod d. vocatio ex coniectura colligatur, deciſ. 77. numer. 33.
Filij, ſi poſt mortem patris non exiſtentibus liberis deceſſerint, mater eis ex diſpoſitione iuris communis ab inteſtato ſuccedit, dec. 132 nu. 1.
Fiſcus non poteſt procedere ad ſubhaſtationem non ſeruatis ſolemnitatibus, dec. 113. nu. 20.

F OE M I N A.

in Fœminis non eſt conſiderari agnatio, dec. 144. nu. 8.
Fœmina nec de agnatione eſt, nec illam conſeruare dicitur, dec. 280. nu. 7.
Fœminæ non veniunt appellatione deſcendentium per lineam maſculinam, licet Menoch. & Mantic. contrarium ſentiant, ſed reijciuntur, dec. 33. nu. 14. & 15.
Fœminæ veniunt appellatione proximorum, & deficientibus maſculis admittuntur ad fideicommiſſum, dec. 126. num. 2.
Sed iſta concluſio non procedit, quando teſtator diſcretiuè locutus eſt de illis, vel quando habuit rationem conſeruandæ agnationis, ibid. nu. 3.
Fœminæ etiam veniunt appellatione filiorum in conditione poſitorum, dec. 61. nu. 12.
Fœminæ dotatæ excluduntur à Statuto Vrbis lib. 1. c. 145. etiam ab hæreditate matris, dec. 60. nu. 11.
Fœmina, ſi ſit excluſa à teſtatore, non poteſt impedire ſucceſſionem aliorum maſculorum proximiorum, dec. 126. num. 7.
Fœminæ vt dicantur excluſæ à ſucceſſione propter Statut. Vrb. lib. 1. cap. 141. duo copulatiuè requiruntur, deciſ. 275. nu. 13.
Primò, quod illæ ſint dotatæ ab aliquibus ex perſonis ibi nominatis, dec. 175. nu. 14
Secundò, vt non ſemper, ſed tùm demum excludantur, ſi adfuerint filij maſculi, vel deſcendentes ex filio maſculo, deciſ. 175. num. 15.
Fœminarum excluſio virtualis oritur ex vocatione maſculorum deciſ. 43. nu. 19.
Fœminæ in bonis feudalibus non ſuccedunt, dec. 132. nu. 12.
Fœminæ tunc multò magis poſſunt admitti ad feuda, ſi in eis nullum ſeruitium perſonale requiratur, aut tale, quod per fœminas poſſit minimè præſtari, ampliatur nu 9. dec. 214. nu. 5.

Fœminæ etiam admittuntur in feudis Leodienſ. ex conſuetudine loci, dec. 214. nu. 7.
Fœminæ, quando non cenſeantur admiſſæ ad fideicummiſſum; licet vocationes, & ſubſtitutiones fuerint factæ per verba, quantumuis collectiua, & apta comprehendere fęminas, & maſculos, dec. 126. nu. 4.
Fœmina eſt principium lineæ fęmininæ, dec. 33. nu. 4.
Fęminæ in primogenitura, quando etiam intelligantur comprehenſæ, dec. 249. nu. 1.
Fęminæ, non obſtante ſexu muliebri poſſunt retinere qualitatem ex latere paterno, præſertim in materia indifferenti, dec. 102. nu. 1.
Fęminæ ſtantibus maſculis non ſuccedunt ſtante Statut. Vrb. lib. 1. c. 145. dec. 207. nu. 6.

F O R E N S I S.

Forenſis præſumitur ſe informaſſe de ſtatuto eius loci, vbi contrahit, dec. 1.9. nu. 17.
Forenſis, in Vrbe exiſtens maior 20. annorum, ſi contrahat ſine ſolemnitatibus, non poteſt dici in mala fide, dec. 62. nu. 14.
Forenſis tenetur ſeruare ſtatuta loci contractus, deciſ. 81. num. 9.
Forenſis cenſetur ſtatuta loci ignorare, dec. 119. nu. 12.
inter Forenſes ſtatutum inhabilitans perſonas, non eſt ſeruandum, dec. 62. nu. 16.
Forenſes, quod præſumantur ignorare ſtatuta loci, iſta concluſio non procedit ſimpliciter, ſed cum limitatione, niſi ſint conuerſati in d. loco, dec. 119. nu. 16.

F O R M A.

Forma non ſeruata, actus nullo modo ſubſtinetur, deciſ. 190. num. 25.
Formam ſibi datam, quis tenetur adimplere, dec. 73. nu. 15.
Forma, & conditione data ſuper aliquo actu, ſi non adimpleatur, actus habetur pro non facto, dec. 261. nu. 8.

F O R V M.

Fori declinatoriæ oppoſitio non releuat, ſi ab ea fuerit receſſum per ſequentes comparationes ſine proteſtatione factas, dec. 306. nu. 10.
Fori declinatoria non patit litem, dec. 189. nu. 3.
inter Forum conſcientiæ, & forum externum nullum diſcrimen conſtituendum eſt in materia reſtitutionis fructuum, dec. 3. nu. 43.
Francandi facultas æſtimatur tamquam pars prætij, dec. 95. num. 59.

F R A T E R.

Frater, ſi acquirat multa bona cum pecunijs communibus hæreditarijs cum alio fratre, quando cenſeantur quæſita communi nomine, dec. 151. nu. 8.
inter Fratres facilè præſumitur ſocietas, ſeu communio, dec. 28. nu. 10.
Frater an teneatur dotare ſororem iuxt. Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. ſi habeat aliunde dotem ſibi conſtitutam, dec. 110. nu. 5.
Frater, ſi deponat ſuper ætate ſui fratris, illius dicto eſt plena fides adhibenda, dec. 213. nu. 7.
Frater nedum tenetur alere fratrem, etiam naturalem, imò ſpurium, ſed etiam filios fratris, qui ſubingrediuntur locum patris in commodo recipiendi alimenta, deciſ. 30. num. 4. & 5.
Fratrum alicuius Religionis appellatione, comprehenduntur omnes, qui profeſſionem in dicta Religione emiſerunt, dec. 23. nu. 6.

F R A V S.

Fraus præſumitur, quando quis facit id, quod ſibi non prodeſt, & alijs nocet, dec. 104. nu. 19.
Fraus non excolatur eo prætextu, quod actus principaliter factus ad vtilitatem alterius ſit, dec 104. nu. 21.
Fraudibus, & machinationibus litigantium, vt occurratur, ideò prohibita eſt alienatio bonorum litigioſorum, deciſ. 225. num. 15.
Fraudes, & deceptiones vt euitentur, ideò ſunt inuentæ ſolemnitates in contractibus minorum, dec. 62. nu. 10.
Fraudis ſuſpicio tollitur ex contrarijs præſumptionibus, deciſ. 245. nu. 11.
Fraudis omnis ſuſpicio ceſſat, ſtante coniunctione ſanguinis, deciſ. 39 nu. 3.
Fraudare, qui non præſumitur voluiſſe eum, quem vnicè diligebat, dec. 245. nu. 16.

F R V C T V S.

ad Fructuum acquiſitionem non requiritur, quòd conſtet poſitiuè de bona fide, ſed ſat eſt, quod deſit mala, deciſ. 213. nu. 6.
ad Fructuum acquiſitionem bona fides cauſari poteſt ex iuſtis, & temerarijs titulis, dec. 199. nu. 11.
ad Fructuum acquiſitionem ſat eſt id medium, quod conſtituitur inter bonam, & malam fidem, dec. 213. nu. 7.
in Fructuum acquiſitione requiritur bona fides, deciſ. 189. num 2.
ad Fructuum acquiſitionem titulus non requiritur, modo abſit mala fides, dec. 187. nu 18.
ad Fructuum acquiſitionem titulus non requiritur, dummodo abſit mala fides, deciſ. 199. nu. 10.
ad Fructuum acquiſitionem ſufficit titulus etiam iniuſtus; deciſ. 189. nu. 28.
ad Fructuum acquiſitionem bona fides multum operatur, dec. 189. nu. 28.
ad Fructuum acquiſitionem, & reſtitutionem ſingula temporis momenta conſiderantur, dec. 3. nu. 24.
in Fructibus calculandis debent deduci onera, & expenſæ, dec. 226. nu 8.
à Fructibus cenſus diſtinguitur cenſus, dec. 3. nu. 14.
Fructus nulli debentur ex cenſu nulliter impoſito, dec. 46. num. 3.
in Fructu ſingulis annis redeunte conſiſtit cenſus, deciſ. 235. num. 8.
Fructus ciuiles, veluti penſiones &c. in omnibus ſequuntur naturam fructuum naturalium, dec. 3. nu. 52.
Fructus ciuiles dicuntur induſtriales, quia ex prouiſione hominis, hoc eſt, ex præcedentibus aliorum obligationibus percipiuntur, & natura illos non creat, ſed iuris interpretatio illos gignit, dec. 3. nu. 55.
Fructus ciuiles impropriè appellantur induſtriales, ibidem num. 56.
Fructus ciuiles, neque naturales, neque induſtriales ſunt dicendi, ſed ſeparandi ſunt ab vtraque ſpecie, & potius dici poſſunt obuentiones, ibid. nu. 57.
Fructus ciuiles ſub diſpoſitione de fructibus induſtrialibus venire non poſſunt, ibid. nu. 58.
ad Fructus compenſatiuos ſoluendos ſi quis ſe obligauit ſoluere, euaneſcit eius obligatio, ſi contractus non habuit effectum, deciſ. 156. nu. 5.
Fructus decurſi in legatis annuis debentur nedum ante motam litem, ſed etiam ante apertas tabulas, & ante aditam hæreditatem ſtatim poſt mortem teſtatoris, deciſ. 3. num. 8.
Fructus omnes, qui conſiderantur de per ſe, & principaliter, vt alimenta, annuæ præſtationes, &c. & ipſi conſtant ſortem, tunc etiam decurſi ante petitionem, atque interpellationem debentur, dec. 3. nu. 11.
Quia tunc non tamquam vſura, ſed tamquam ſors conſiderantur, ibid. nu. 12.
Fructus dotis à marito exigi non poſſunt, ſi non ſubſtineat onera matrimonij, dec. 165. nu 39.
Fructus, & commoditas rei prohibitæ alienari, quando non poſſint alienari ad longum tempus, dec. 135. nu. 7.
Fructus, vt quis faciat ſuos ſufficit bona fides proueniens, etiam ex titulo inualido, & nullo, dec. 281. nu. 8
Fructus percepti a bonæ fidei poſſeſſore, etiam ante motam litem debent reſtitui, ſi non ſint conſumpti, ſed adhuc extent, vel ex eis poſſidens factus eſt locupletior, dec. 3. nu. 38. & n. 42. & 45. & iſta eſt receptior doctrina, ibid.
Fructus ſuos nemo poteſt facere ſine bona fide, deciſ. 310. num. 3.
Fructus percipiens poſt tempus ſibi permiſſum, dicitur eſſe in mala fide, dec. 281. nu. 12.
Fructus percepti per hæredem, antequam vſufructuarius præſtet cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, vſufructuario non debentur, deciſ. 259 nu. 5.
Quia hæres non tenetur ante cautionem ſibi præſtitam vſufructuario dimittere res, quarum vſusfructus eſt relictus, nec fructus ex eis perceptos, ibid. nu. 6.
Et hæredi imputari non potuit, ſi dictam cautionem non petijt, quia illam vſufructuarius etiam non petitam debuit offerre, alias non potuit hæres in mala fide, conſtitui, ibidem num 7.
Fructus percepti ab hæreditate viri ſolent cum dote compenſari ab vxore, dec. 157. nu. 15.
Fructus hæreditatis non ſpectant ad fideicommiſſarium; ſi voluntatem teſtatoris non adimpleuit, deciſ. 310. numer. 4.
inter Fructus induſtriales recenſentur penſiones domorum, & ſimilium, dec. 3. nu. 54.
Fructus induſtriales poſſeſſor bonæ fidei pro eorum ſpeciali cultura, & induſtria acquirit irreuocabiliter, etiam cum eius lucro, & vtilitate, quod ſecus eſt in fructibus naturalibus, deciſ. 3. nu. 50. & 51.
Fructus, quando debentur iure actionis, & principaliter tunc poſſunt peti, etiamſi Iudex in ſententia condemnare omiſerit reum ad illos reſtituendum, dec. 281. nu. 18.
Fructus, vt quis faciat ſuos, non requiritur bona fides, ſed ſat eſt, quod abſit mala, dec. 211. nu. 17.
Fructuum liquidatio reputatur materia difficilis, & ideò probatur leuioribus probationibus, dec. 263. nu. 13. declara vt nu. 14. & 15.
Fructus poſſunt locari ad vitam vſusfructuarij, deciſ. 238. num. 13.

Digitized by Google

Fructus percepti à die motæ litis ſunt reſtituendi, deciſ. 189. num. 5.
Fructus etiam debentur ante motam litem, quando adeſt mala fides, dec. 5. nu. 23.
Fructus non debentur, niſi à die motæ litis, dec. 231. nu. 1.
Fructus ſi iure actionis debentur, & tamquam ſors principalis, nouo iudicio, & de per ſe peti poſſunt, dec. 3. num. 67.
ad Fructus decurſos lucrandum ante litem conteſtatam non requiritur bona fides poſitiua, neque titulus verus, ſed ſufficit abeſſe malam fidem, & titulum putatiuum, vel etiam nullum adeſſe, deciſ. 3. nu. 4.
Ita vt nedum ignorantia facti, ſed etiam iuris error ad effectum acquiſitionis fructuum ſuffragatur, ibid. nu. 5.
Fructus veniunt à die moræ litis, dec 165. nu. 34.
Fructus à die litis conteſtatæ veniunt in interdictis, etiam quod non fuerint petiti, dec. 90. nu. 1.
Fructus, quando petuntur non vti acceſſorij, & appendices, ſed tamquam ſors principalis, fit etiam condemnatio ante motam litem, dec. 231. nu 4.
Fructus percepti propter expenſas factas in melioramentis, dicitur quis eos percipere ex re propria, deciſ. 223. numer. 15.
Fructus melioramentorum non debentur melioramenti, ſi ea mala fide fecerit, dec. 225. nu. 13.
Fructus præſumuntur percepti à verò, & corporali poſſeſſore, deciſ. 165. nu. 33.
Fructus vt dicantur percepti per poſſeſſorem non ſufficit ſola poſſeſſio inſtrumentalis, dec. 306. nu. 17.
Fructus ſuos licet faciat bonæ fidei poſſeſſor non tamen eos facit irreuocabiliter, dec. 3. nu 40.
Fructus, quod præſumatur quis percepiſſe, ſufficit probare, quod poſſederit, dec. 283. nu. 11.
Fructus legati annui, præſtationis annuæ, penſionis &c. non petuntur vti fructus, ſed vti ſors, dec. 281. nu. 5.
in Fructibus quæ annuatim debentur vt præſcribantur, tot requiruntur præſcriptiones, quot ſunt anni, deciſ. 265. num. 20.
ex Fructibus propriè ſoluuntur decimæ ſpirituales, dec. 22. num. 12.
Fructuum reſtitutionis materia vnde fundata ſit, deciſ. 3. num. 44.
ad Fructuum reſtitutionem condemnatio intelligi debet pro vt de iure, dec. 220. nu. 7.
in Fructuum reſtitutionis materia nullum diſcrimen conſtituendum eſt inter forum conſcientiæ, & forum externum, deciſ. 3. num. 45.
ad Fructuum reſtitutionem Rota non ſolet condemnare poſſeſſore, niſi à die motæ litis, dec. 3. nu. 1.
Et ita ſeruat Conſil. Neapolit. Rot. Bononien. ibid. nu. 3. Regia Audient. Cataloniæ, & alia Tribunalia, ibidem num. 2.
à Fructuum reſtitutione non excuſat error iuris reſiſtentis, dec. 5. nu. 12.
Fructus, quando petuntur vti ſors, & principaliter, à reſtitutione eorum quis non excuſatur propter implicitum ſtatum validitatis, dec. 231. nu. 21.
ad Fructuum reſtitutionem condemnatio debet intelligi pro vt de iure, dec. 327. nu. 7.
ad Fructuum reſtitutionem, ſi quis condemnetur à die motæ litis, debet intelligi à die motæ litis ab eo, ad cuius fauorem ſententia lata emanauit, non autem ab initio litis motæ ab alio, dec. 220. nu. 8.
ad Fructus omnes reſtituendos tenetur ille, qui contrahit cum Eccleſia ſine ſolemnitatibus, dec. 3. nu. 54.
Fructus perceptos poſt motam litem quis tenetur reſtituere, dec. 199. nu. 8.
Fructus non tenetur reſtituere bonæ fidei poſſeſſor, etiam ſi locupletior factus ſit, quando agitur in iudicio vniuerſali, ſed ſecus ſi in iudicio particulari, dec. 3. nu. 47.
ad Fructus omnes reſtituendos tenetur ille, qui non contrahit cum debitis ſolemnitatibus, dec. 3. nu. 33.
ad Fructuum reſtitutionem, vt quis non teneatur vſque ab initio, ignorantia iuris alieni debet eſſe inuincibilis, dec. 3. num. 36.
Fructus, vbi non vti fructus acceſſorij ad aliquod ſubiectum, & diſtinctum à Capitale petuntur, ſed tamquam ſors, & vti Capitale de per ſe, tunc debentur omnes vſque ab initio, ibid. nu. 6.
Quia tunc non tamquam fructus, ſed tamquam ſors petuntur, & idem dicendum eſt in redditibus penſionibus, &c. ibid. nu. 7. & 20.
Fructus, quando petuntur tamquam ſors principalis deducta in iudicio, veniunt vſque ab initio, dec. 90. nu 4.
ad Fructus ſoluendos vt quis cogi poſſit, requiritur ad hoc, vt eorum condemnatio ſit facta in ſententia, deciſ. 281. nu. 17.
Fructus, qui petuntur vti ſors, in eis non conſideratur mala fides orta ex lite, ſed obligatio antecedens, deciſ. 281. num. 6.
Fructus quando petuntur vti ſors principalis, ſi toti non ſoluerentur, per conſequens non ſolueretur tota ſors principalis, quod eſſet abſurdum, dec. 281. nu. 7.
Fructus, vt quis faciat ſuos non requiritur aliquis titulus, qui ſit coniunctus cum poſſeſſione, ſed, ſat eſt ſola bona fides, dec. 213. nu 4.
ex Fructibus proprij beneficij clericus debet viuere, dec. 50. num. 17.
in Fructu omne id, quod eſt, poſſidetur, vel quaſi poſſidetur, deciſ. 235. nu. 7.
in Fructu ſunt præſtationes, quæ renaſcuntur, & pullulant, deciſ. 235. nu. 6.

F V G A.

de Fuga, quando timetur, & periculum eſt in mora, hoc caſu de Iure ſufficit, vt iudici de fugæ ſuſpicione ſummariè conſtet, etiam non præcedentibus indicijs, dec. 4. nu. 9.
de Fuga vbi timetur, informatio ſummaria debet eſſe breuis, & valde ſecreta, & quantum ſufficit, vt arbitrium Iudicis aliquantulum regulari poſſit ex indicijs ſummariæ ſumptis, dec. 4. nu. 8.
de Fuga, vbi timetur, ſi Iudici permiſſa ſit informatio ſummaria debet eam capere ſecretò, & mediante proceſſu camerario, dec. 4 nu. 8.
propter Fugæ ſuſpicionem permittitur id, quod aliàs de Iure non permitteretur, dec. 4. nu. 10.
ad Fugam magis concitatur quis quando latitat, ſi relaxetur contra eum monitorium, in quo non ſolum comminantur pœnæ, ſed etiam proceſſu ad vlteriora, prout iuſtitia exegerit, deciſ. 4. nu. 27. & 29.

F V N D A T I O.

in Fundatione iuriſpatronatus ſi fuerit conuentum, vt illud pertineat ad perſonas Eccleſiaſticas, & illud exerceatur non tanquam Eccleſiaſticum, ſed Laicale, hoc ſtante de illo tanquam de Laicali etiam ad effectum excludendi reſeruationem iudicandum eſt, dec. 157. nu. 7.
Et hoc fit, ne Laici ab operibus pijs abſtrahantur, quod contingeret, contra eorum diſpoſitiones beneficia ab eis fundata ſubijci regulis reſeruatorijs, Ibidem nu 8.
in Fundatione beneficij ſi quis aſſerat, quod d. beneficium non ſubſit poteſtati Papæ, tanquam impoſſibilis, turpis, & contra ius conditio reijcienda eſt, dec 157. nu. 9. 10. & 11.
Fundatione attenta d. beneficium eſt Sacerdotale, ſi conferatur alicui, qui adhuc non ſit Sacerdos, ipſo iure nulla, & inualida eſt collatio, dec. 157. nu 12.

F V N D A M E N T V M.

Fundamentum iuriſdictionis, ſi ceſſet, ceſſat ipſa iuriſdictio, deciſ. 4. nu. 30.
Fundamentum alicuius quando eſt tempus, illud præciſè eſt probandum, dec 223. nu. 14.
Fundamentum intentionis ſuæ, quilibet tenetur concludenter probare, dec. 19. nu. 5.
Fundamentum aliquod in eo inſtrumento quis non poteſt facere, ſi illud impugnauerit, & in ſua impugnatione obtinuit, deciſ. 223. nu. 19.
Fundamentum intentionis alicuius vbi conſiſtit, id concludenter ab eo eſt probandum, dec. 116. nu. 5.
Fundamentum Ordinis iudiciarij eſt citatio, dec. 4. nu. 25.
Funeris impenſæ, ſunt compenſandæ cum rebus, quæ probantur remanſiſſe penes hæredem grauatum de tempore obitus teſtatoris, dec. 244. nu. 5.
ſuper Furore teſtatoris, quando teſtes deponunt, debent interrogari, quæ ſigna, quos motus, vel actus fecerit teſtator, vt ex illis percipi poſſit, an teſtator erat furioſus, deciſ. 233. num. 26.
Vide ſupra in verbo Demens, & Dementia.
ob Furtum commiſſum quis efficitur infamis, deciſ. 58. num. 14.

G

G A B E L L A.

Gabellis quibuſuis ſunt exempta bona Clericorum ſeparabilia, id eſt quæ ſtant penes ipſos Clericos, ita vt exigentes tales gabellas incurrunt ſententiam excommunicationis Bullæ in Cœna Domini, dec. 159. nu. 1. & 2.
Gabellæ de bonis Clericorum à Laicis exigi non poſſunt etiam ſi adſit conſuetudo longiſſimi temporis in contrarium, dec. 159 num. 6.
Licet Decian. & Farinac. aliud ſentiant, ibid. nu. 7.
Vide ſupra in Verbo Clericorum bona.
Gerundium, quando conuertatur in verbum futuri temporis, deciſ. 163. nu. 9.
Geſta appellatione pendente cum ſint attentata in primis, & ante omnia ſunt reuocanda, dec. 147 nu. 1.
Vide ſupra in verbo Attentatio, & infra in verbo Appellatio.

GRA-

Digitized by Google

G R A D V S.

In Gradu ſucceſſibili ſi quis eſt, & alius non concurrit, qui prætendat ſe proximiorem, habet intentionem fundatam, quod ſit proximior, dec. 93. nu. 6.

in Gradu ſucceſſibili, ſi quis ſit, præſumitur etiam proximior eo ipſo, quod nullus alius compareat, qui ſe proximiorem prætendat, dec. 88. nu. 4.

Graduum nulla datur continuatio ſublato medio, vel intercedente gradu inhabili, dec. 53. nu. 4.

G R A T I A.

Gratia eſt indiuidua, dec. 258. nu. 25.

Gratiam alicui factam quis non poteſt impugnare, ſi ceſſet eius præiudicium, ibid. nu. 17.

Gratiæ cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa gratia, dec. 237. nu. 5.

Gratiæ quando non ſunt contrariæ, quis poteſt vtraque vti, deciſ. 225. nu. 1.

pro Gratiæ Apoſtolicæ validitate ſufficit, quod adſit nomen Pontificis, & dies, dec. 226. nu. 27.

Gratia motu proprio facta habet executionem paratam, deciſ. 225. nu. 3.

Gratiæ effectuatio ex quibus indubitabilis reddatur, dec. 80. num. 1.

Gratia, licet ſit facta motu proprio, tamen poteſt dari de defectu intentionis Papæ, dec. 225. nu. 5.

Gratiæ Apoſtolicæ olim non omnes regiſtrabantur, nec in regiſtris ſupplicationum, nec in Regiſtris Bullarum, & Breuium, & multæ expediebantur cum derogatione Regulæ de non regiſtrandis, ac etiam de non expediendis, dec. 29. nu. 73.

de Gratia canonizanda quando non agitur, ſupplicatio ſola ſuffragatur etiam ſi non exhibeantur literæ expeditæ, dec. 218. num. 8.

Gratia, ſi non emanauerit motu proprio, ſed ad inſtantiam partis, indiget iuſtificatione, dec. 196. nu. 5.

Gratiæ iuſtificatio deſumitur ex ipſius ſubſecuta, & continuata effectuatione, dec. 80. nu. 8.

Gratia emanata cum clauſula, conſtito cum faciat gratiam conditionalem, eſt concludenter iuſtificanda, deciſ. 157. num. 3

Gratiæ iuſtificatio, quando amplius controuerti non poſſit, deciſ. 80. nu. 9.

Gratia remanet inanis, & ſine effectu ſi non ſit iuſtificata, dec. 87. nu. 17.

Gratiæ fundamentum ſi conſiſtat in negatiua, eſt concludenter probanda, dec. 236. nu. 5.

Gratia non indiget iuſtificatione, licet fuerit facta ad inſtantiam partis ſtante fluxu 30. annorum, dec. 196. nu. 6.

Quod intellige, quando adeſt etiam obſeruantia, & effectuatio concurrat, ibidem nu. 7.

Gratia motu proprio emanata non eget iuſtificatione, quia nititur ſolo verbo Papæ, dec. 225. nu. 2.

In Gratia quaecumque illud debet plenè, & concludenter probari, in quo ipſa gratia fundatur, reliqua verò, quæ dicuntur pars gratiæ ſufficit, quod ſemiplenè probetur etiam ex fama, dec. 255. nu. 10. & 11.

Gratia, quando fuit iuſtificata, conſequenter eſt executioni demandanda, dec. 258. nu. 1.

in Gratia narrata, omnia non egent iuſtificatione, ſed tantum ea, quæ in iure ſunt expreſſa, & quæ poſſunt mouere Papam ad gratiam concedendam, deciſ. 258. nu. 10. & 11.

Gratia ſufficit, vt iuſtificetur ſecundum tempus datæ, & valorem de illo tempore, non autem de futuro probare, dec. 233. num. 25.

Gratia Ordinarij non eget aliqua iuſtificatione, cum ſemper cenſeatur prouidere Motu proprio, dec. 152. nu. 2.

Gratiæ ſubſtantia, ſi ex aliqua omiſſa narratiua non fuiſſet ſuſpenſa, ſed ſolum illius executio, tunc non obſtat, ſi id non fuerit expreſſum, dec. 56. nu. 4.

Gratiæ narratiua ad effectum vt gratia non ſubſtineatur ſufficit, quod per aduerſarium probetur, quod res ita non ſe habet, deciſ. 237. nu. 9.

in Gratia non ſunt narranda, niſi ea, quæ de iure veniunt exprimenda, nec eſt curandum an Papa ſi ſciuiſſet difficilius conceſſiſſet, deciſ. 258. nu. 18.

Gratia Papæ ſolo eius verbo dicitur perfecta, dec. 218. nu. 7.

in Gratia obtinenda, ſi aliquid ſit tacitum, Iudex ex circumſtantijs per eum deligendis, atque eius arbitrio inquirere debet, an id retraxiſſet Principem, vel difficiliorem reddidiſſet ad gratiam concedendam, dec. 83. nu. 25.

in Gratia non eſt facienda mentio de ijs, quorum exitus non eſt omninò certus, eo quia poſſint eodem modo eſſe, prout non eſſe, deciſ. 86. nu. 16.

Gratiam impugnans vti ſubreptitiam ex defectu narratiuæ, tenetur d. ſubreptionem plenè probare, dec. 99. nu. 11.

Gratia redditur ſubreptitia, ſi non fuerit narratum id, quod adhuc pendet, & pro certo exiſtere debet, dec. 286. nu. 14.

Gratia obtenta, ſi laboret vitio obreptionis, & ſubreptionis, ac defectus intentionis Papæ, nullo modo ſubſtinetur, deciſ. 83. num. 24.

Gratia, quando laborat vitio ſubreptionis, vel obreptionis, non poteſt ſubſtineri, dec. 261. nu. 9.

Gratiæ ſubreptione data, non poteſt reddi valida ex conſenſu partis, dec. 86. nu. 19.

Gratia poſſet argui de ſubreptione, ſi beneficium requireret reſidentiam, & id non eſſet expreſſum, deciſ. 80. num. 18.

Grauari, quis non debet ex culpa aliena, dec. 167. nu. 10.

H

Habilitas prouiſi ad aliquod beneficium ex quibus probetur, dec. 152. nu. 11.

H Æ R E D I T A S.

Hæreditas complectitur vniuerſum ius quod defunctus habuit, deciſ. 164. num. 13.

Hęreditatis aditio, tanquam neceſſarium antecedens pręſupponi debet ex donatione, & ceſſione ab hærede alicui facta, dec. 106. num. 6.

Hæreditas non adita regulariter non tranſmittitur, dec. 74. num. 5.

Hæreditatis aditio probatur etiam ex verbis enunciatiuis, ibid. num. 6.

Hæreditatis aditio acquiſitionem poſſeſſionis non operatur, niſi illa effectualiter capta fuerit, dec. 188. nu. 3.

Hæreditas non adita tranſmitti non poteſt, dec. 106. nu. 2.

Hæreditatis appellatione omnia credita actiuè, & paſſiuè comprehenduntur, dec. 257. nu. 3.

Hæreditas poſtquam eſt adita, non dicitur amplius hæreditas, ſed proprium patrimonium adeuntis, dec. 141. nu. 5.

Hæreditas aſcendentium etiam non adita tranſmitti poteſt, dec. 106. nu. 3.

Hæreditas in codicillis nec dari, nec adimi directo poteſt, dec. 97. num. 8.

Sed quando præceſſit hæredis inſtitutio in teſtamento, ſecunda ſubſtitutio facta in codicillis ſubſtinetur in vim fideicommiſſi, ibid. nu. 10.

Adeo vt hæredes in teſtamento ſcripti cenſentur grauati communicare hæreditatem cum hærede dato in codicillis, ibid. nu. 10.

In Hæreditate cenſetur extare illud minus, quod cedere debet in extinctionem crediti hæredis, dum adeundo hæreditatem applicauit ſibi certam portionem, vt ſolueret debita teſtatoris, & quando hoc habeat locum, vide & quare id fiat, dec. 198. nu. 6. 7. & 8.

Hæreditas eſt materia, quæ eſt ceſſibilis, & tranſmiſſibilis ad hæredes, dec. 286. nu. 7.

Hæreditatis ceſſionario datur immiſſio, ſicuti danda erat cedenti, dec. 106. nu. 1.

Hęreditatem donans, vel cedens, vel ius ſibi ſuper hæreditate competens cenſetur illam adire, dec. 74. nu. 8.

ab Hæreditate ſi ſit proximior excluſus multo magis cenſetur excluſus remotior, dec. 53. nu. 6.

cum Hęreditate, quæ eſt quid vniuerſale, tranſit ius honorificum ad inſtar iuriſpatronatus, dec. 55. nu. 3.

in Hęreditate ſuccedens conſequitur iuſpatronatus hęreditarium ſiue ſit conſanguineus, ſiue extraneus, dec. 206. nu. 16.

in Hæreditate, ſi reperiatur aliquis numerus vocum ad iuſpatronatus, dubitari nequit, quod dictus numerus pertineat ad hęredes, dec. 125. nu. 11.

cum Hęreditatis poſſeſſore, tanquam hærede putatiuo, quis contrahere poteſt, dec. 122. nu. 8. & 9.

Sed hęc doctrina limitatur, quoties non conſtat de hęreditate, & qui ſit verus hęres, alias competit vero hæredi actio non ſolum contra hæredem putatiuum alienantem, ſed etiam contra poſſidentem, ibidem nu. 10. & 11.

Hæreditate reſtituta, iura ſepulchrorum apud hæredem remanent, dec. 204. nu. 6.

Hæreditatem ab inteſtato, quando dicatur, quod hæres validè non adiuerit, dec. 106. nu. 7.

Hæreditas ab inteſtato dum defertur, habilitas, vel inhabilitas attenditur de tempore delatæ ſucceſſionis, dec. 77. num. 9.

Hæreditas defuncti ab inteſtato deficientibus deſcendentibus, & aſcendentibus defertur proximioribus agnatis, deciſ. 53. num. 2.

in Hæreditate tranſuerſalium ante aditionem tranſmiſſio locum non habet, dec. 106. nu. 4.

H Æ R E S.

in Hęredem actiuè, & paſſiuè tranſeunt omnes actiones, dec. 306. nu. 33.

de Hæredis mente quando conſtet, ad effectum adimpiendi mentem teſtatoris, dec. 230. nu. 1.

Hæredem, quando quis ſe expreſsè enunciauit, ſine dubio hæreditatem adiuit, dec. 106. nu. 16.

Hæres, ſi quis ſit relictus ad certum tempus, non poteſt alienare

nare proprietarem bonorum, deciſ. 261. nu. 24.
Hæres non poteſt agere, niſi pro ea parte, pro qua eſt hæres, dec. 207. num. 7.
Hæres cum beneficio l. & inuentarij ſi ſit creditor defuncti, poteſt tot bona ſtabilia adiudicare, & inſolutum recipere, & id feciſſe præſumitur ad effectum lucrandi fructus eorumdem bonorum, dec. 127. nu. 10.
Atque dum in hærede non poteſt conſiderari dolus, & fraus, appropriando ſibi bona hæreditaria, hoc caſu factum iudicis non videtur neceſſarium, ibid. nu. 11.
Hæres cum beneficio l. & inuentarij liberè poteſt diſponere de rebus ſuis, cum d. l. & inuentarij vigore non remanent eiua bona hypothecata, ſed conſeruantur illæſa iura ante illi competentia, perinde ac ſi non adiuiſſet, & hæreditas eſſet iacens, deciſ. 126. nu. 22.
Hęres beneficiatus habet priuilegium ne actiones confundantur, ſed ſeparatæ præſeruentur, dec. 114. nu. 22.
Hæres nullum commodum ſentire debet ex teſtatoris voluntate, ſi eam impugnauit, limita, dec. 238. nu. 6. & 9.
Hæres, ſi ſit creditor defuncti, non debet bona immobilia inſolutum recipere, ſi adſint mobilia, dec. 127. nu. 13.
contra Hæredes plures citatio non tenet ſi ſit facta generaliter contra intereſſe putantes abſque alia expreſſione, deciſ. 128. nu. 18. quod limita vt ibi.
ad Hæredes an ſit tranſitoriua aliquis contractus, hoc benè declarat obſeruantia ſubſecuta, dec. 218. nu. 10.
Hæres ex actu conſtitutionis procuratoris ad adeundum hæreditatem, inducta cenſetur hæreditatis aditio, non expectata aditione, vel alio actu per procuratorem faciendo, dec. 106. num. 1.
Hæredum mentio ſi ſit facta in donatione, qualiter intelligatur facta, dec. 9 nu. 36.
ad Hæredes, quando non tranſmittatur donatio, ibid. nu. 39.
Hæredum mentio ſi ſit facta in donatione cauſa mortis, vel donationem transfundit inter viuos, vel importat ius tranſmittendi ad hæredes, ibid. nu. 40.
Hæres non excuſatur à neceſſario onere dotandi deſcendentes teſtatoris ſub prætextu fideicommiſſi, deciſ. 30. numer. 13.
Hæredum ætas non eſt conſiderabilis, quando à teſtatore maiori ſolemniter fuit conceſſum mandatum alicui, dec. 172. num 31.
per Hæredes extraneos teſtatori penitus incognitos, ſi excluderetur ſubſtitutus directos, & expreſsè vocatos, hoc abſurdum eſſet, dec. 149 num. 19.
contra Hæredem poteſt procedi via executiua propter obligationem teſtatoris in forma Cameræ, dec. 97. nu 17.
Hæredi, ſi teſtator dederit facultatem adimendi legata, qualiter intelligatur data, dec. 231. nu. 16.
Hæres tenetur ſeruare factum defuncti, dec. 165. nu. 38.
in Hæredum facultate ſtare non debet, priuare, & eludere legatarios à ſuis legatis, dec. 17. nu. 5.
Hæres non tenetur reſtituere fructus ab eo perceptos vſufructuario ante cautionem præſtitam, dec. 259. nu. 17.
Intercedente verò mora ipſius hæredis in eo punitur, quod condemnatur ad fructus perceptos à die moræ litis, quamuis non præſtiterit cautionem, ibid. nu. 18.
Hæres extraneus eſt capax Iuriſpatronatus, dec. 307. nu. 10.
per Hæredis inſtitutionem cenſetur facta nominatio ad emphyteuſim, dec 162. nu. 32.
Hæres à patre, ſi filia ſit inſtituta, inde poteſt ſe dotare, dec. 60. nu. 20.
Hæredis inſtitutio non admittit ſubſtitutionem fideicommiſſariam, dec. 142. nu. 17.
Hæres inſtitutus in re certa, & determinata, comprehenditur ſub reciproca in defectum hæredum vniuerſalium, deciſ. 8. num. 2.
Hęredi ſcripto in teſtamento non eſt deneganda immiſſio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ſi oſtendat teſtamentum non abolitum, non cancellatum &c. dec. 108. nu. 1.
Hæredi, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio, deciſ. 122. nu. 7.
Hæres habet iuſtam cauſam ignorandi ea, quæ ſcripta non ſunt in teſtamento, dec. 189. nu. 18.
Hæres, ſi omiſerit conficere inuentarium, intrat præſumptio ſubtractionis, & occultationis bonorum, & ſatisfactionis detractionum, dec. 126. nu. 28.
Hæres non poteſt improbare ea, quæ non poterat ipſe teſtator, deciſ. 48. nu. 4.
Hæres grauatus alienans bona fideicommiſſaria quando ex defectu ſcientiæ excuſetur, dec. 135. nu. 12. & 13.
Hæres grauatus ſi non confecit inuentarium, & aliqua bona alienauerit, præſumuntur adæquate detractiones, & dicenti contrarium incumbit onus probandi, deciſ. 126. nu. 29. & nu. 33.
Hæres grauatus, ſi voluntati teſtatoris contrauenerit, qui aliquid prohibuit cum expreſſa annullatione illius, tunc ſine dubio ſit locus purificationi fideicommiſſi, dec. 135. nu. 2.
Hæres grauatus fruſtra opponit contra fideicommiſſarium de ære alieno teſtatoris, ſi non doceat illud ſoluiſſe, dec. 122. num. 23.
Hæres grauatus, dum ſoluit debita teſtatoris poteſt vti detractionis ſui crediti remedio, vel retinere eotam hæreditatem, antequam conſequatur ſatisfactionem ab hærede fideicommiſſario, dec. 198. nu. 10
Hæres grauatus adeundo hæreditatem poteſt ſibi applicare certam illius portionem, ex qua conſequi deinde poſſit ſatisfactionem ſui crediti, limita hoc nu. 4. & 5. dec. 198. num 1. 4. & 5.
Hæres grauatus donec tranſmittat, ſeu reſtituat fideicommiſſum fructus ex eo prouenientes, in fideicommiſſarium non tranſeunt, ſed hoc non procedit, quando fideicommiſſarium ipſo iure, dec. 189. nu. 23.
Hæres grauatus reſtituere in diem certam, ſi venerit, & non reſtituat, interim non acquirit fructus, dec. 189. nu. 11.
Hæres grauatus non facit hæredem fideicommiſſarium, dec. 202. nu. 12.
Hæres grauatus vniuerſali fideicommiſſo, non tenetur ad confectionem inuentarij, niſi interpelletur à fideicommiſſario, neque hoc caſu requiritur ſolemne inuentarium, ſed ſufficit ſimplex deſcriptio, dec. 164. nu. 10.
Sed intellige hoc non procedere, quando adeſt præceptum teſtatoris de illo conficiendo, cui hæres tenetur parere, aliàs intrat præſumptio contra eum, ibid. nu. 11.
Hæres grauatus, ſi alienauerit plura bona hæreditaria, opus probandi, quod ea non ſufficiant pro detractionibus, ei incumbit onus probandi, dec. 88. nu. 25. & 26.
Hæres grauatus reſtituere, ſi ſoluat debita hæreditaria, & reportet iurium ceſſionem, iſta ceſſio iurium nihil operatur, ſed tantum habet vim liberationis, & quietationis, dec. 244. num. 4.
Hæres grauatus, ſi emittat profeſſionem in aliqua Religione capaci ſucceſſionis, quando d. Religio non poſſit prætendere ad ſe ſpectare bona fideicommiſſaria durante vita d. Monachi, & nu. 12. 17 19. & 20. dec. 133. nu. 15.
Hæres grauatus, ſi locauerit bona fideicommiſſo ſubiecta, ſtante ſuper hoc prohibitione teſtatoris, nulliter agit, & in conductorem non transfertur dominium, ibidem num. 14.
Hæres grauatus, ſi alienauerit aliqua bona hæreditaria, præſumitur in eis alienationibus fuiſſe conſumptas detractiones faciendas, donec aliud probetur, dec. 164 nu 6
Hæres grauatus reſtituere hæreditatem fideicommiſſario, non propriè hæreditatem reſtituit, ſed bona per hæreditatem accepta, dec 206 nu. 11.
Hæres non dicitur conſtitutus in mora, nec in mala fide, ſi ille cui debetur vſusfructus, illum non petijt, nec præſtitit cautionem, dec. 259. nu. 14. 15. & 24.
Hæres, vt conſtituatur in mora, ad tradendum vſumfructum vſufructuario, copulatiuè requiritur, & petitio, & oblatio fideiuſſoris, & ne quis excuſetur ex dubietate, deciſ. 259. nu. 26. & 27.
Hæres alicuius, quod quis numquam fuerit, conuinci poteſt ex obſeruantia, ſcilicet ſi numquam ſe geſſerit pro tali, deciſ. 125. nu. 15.
Hæredi proximiori ab inteſtato debetur immiſſio ex interdicto, quorum bonorum, quod competit contra poſſidentes pro hæredibus, vel poſſeſſoribus, & nu. 15. dec. 78. nu. 5. & 15.
Hæredes ſuos, ſi ſtatutum continuet poſſeſſionem non admittit concurſum, quia operatur in inſtanti, nec datur conſiderabile tempus intermedio nec momento quidem, dec. 150. nu. 6.
Et licet iſte articulus aliquando in Rota remanſerit indeciſus, an ſcilicet præualeat poſſeſſio medio tempore apprehenſa, tamen poſtea fuit deciſum d. ſtatutum in inſtanti operari, ibid. nu. 7.
Hæres, ſi fuerit bonæ fidei poſſeſſor, non ante cogi poteſt reſtituere hæreditatem, quàm ſibi offeratur ab hærede fideicommiſſario ſatisdatio ſuorum creditorum, dec. 192. nu 1.
Et ita ſubueniendum eſt hæredi ad effectum vt ipſe ſit tutus ab omni damno, dec 198. nu. 2.
Hæres poſſeſſionem bonorum defuncti ſolo miniſterio coloni perſeuerantis in cultura agrorum acquirere poteſt abſque alia apprehenſione, dec. 158. nu. 2.
Hæres renuncians hæreditatem, cenſetur renunciare ſolum ius hæreditarium, & quæ conſequi poterat tanquam hæres, non autem quæ illi competunt tanquam hæres, deciſ. 127. nu. 21.
Hæres vel fideicommiſſarios poſtquam hæreditatem acceptarint, non poſſunt amplius illi renunciare, dec. 93. nu. 4.
Hæres à placitis defuncti non poteſt recedere, dec. 48. nu. 5.
Hæredi competit retentio bonorum teſtatoris pro debitis, & pecunijs ſolutis creditoribus hæreditarijs, deciſ. 127. num. 1.
Quodque multo magis procedit, quando teſtator mandauit bona vendi pro ſoluendo ære alieno, ibidem nu. 2.

Hæredi

Hæredi ſi teſtator mandet, vt ſoluat aliquod debitum, ſi conſtet de eius promiſſione, cenſendum eſt, quod voluit id obſeruari, vel adimpleri, quoquomodo ſe obligauerit, dec. 241. nu. 31. vide rationem, ibid. nu. 51.
Hæredes plures, ſi ſint inſtituti cum clauſula pro æquali rata, & portione, ex hoc declaratur modus ſuccedendi ideſt pro virili, dec. 135. no. 1.
Hæredes, quod ſucceſſerint in hæreditate æquis portionibus, ex quo appareat, dec. 596. nu. 4.
Hæredes ab inteſtato, non poſſunt ſuccedere in ea emphyteuſi in qua data fuit inueſtito facultas nominandi, quia adeſſet præiudicium Domini directi, dec. 161. nu. 24.
Hæredi proximiori ab inteſtato, competit interdictum, quorum bonorum, dec. 74. nu. 2.
Hæres ſi quis fuit & hæreditas ablata ſit ei quaſi indigno, penes eum iura ſepulchrorum manent, dec. 206. nu. 7.
Hæres poſtquam tranſegit cum fideicommiſſarijs, non amplius vti hæres, ſed proprio nomine ſibi acquirit abſque vllo onere, dec. 34. nu. 8.
in Hæredum vniuerſalium defectu, comprehenditur ſub reciproca hæres inſtitutus in re certa, & determinata, dec. 8. num. 8.
Hæredis vniuerſalis beneficio non poteſt vti legatarius, dec. 8. num. 7.
Hæredes, & ſucceſſores ſi ſint conſiderati in aliquo actu, non poteſt dici, quod verba ſint reſtricta ad vnam tantum perſonam, dec. 9. nu. 15.

HIEROSOLYMITANVS MILES.

Hieroſolymitanus Miles, ſi per aliquod tempus præfixum manere debeat in aliqua commenda, donec durat illud tempus, aliam prætendere non poteſt, dec. 293. nu. 5.
Et hoc idem procedit, quando non conſtat de melioramentis faciendis in commenda, ibid. nu. 6.
Hieroſolymitanus Miles, quando omninò reddatur inhabilis ad conſequendam aliquam commendam, dec. 293. nu. 11.
Vide ſupra in Verbo Eques.
Hiſtorijs in antiquis ſolet fides adhiberi, dec. 212. nu. 8.

HOMO.

Homines non ſunt fatui in conducenda re pluris, quàm valeat, & ſine ſpe certi lucri dec. 95 nu. 54.
Homines vt inuitentur ad benefaciendum Eccleſijs, motiuum meritorum ſolet eſſe ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, dec. 241. no. 1.
Homini vndequaque probo ſtante eius integritate Rota aliquid ſolet deferre, dec. 67. nu. 10.
ab Hominibus integritate vitæ, & ſcientia conſpicuis regebatur ſacrum officium Pœnitentiariæ ab ipſis primitiuę Eccleſię temporibus, dec. 552. nu. 3.
Hominum vitas Milites armis, Doctores verò legibus defendere dicuntur, dec. 69 nu. 95.
Homines diſparis conditionis, ac profeſſionis non decet, vt in eodem officio aſſocientur, dec. 222. nu. 21.
Homines ſanæ mentis, etiam ſi ex accidenti faciant aliqua leuia, non reputantur dementes, dec. 211. nu. 2.
Vide ſupra in verbis Demens, & Dementia.

HYPOTHECA.

Hypothecæ vigore, quis poteſt poſſidere vnam rem, & alter eadem rem poteſt poſſidere vel Dominus, dec. 48. nu. 17.
Hypotheca, quod non debeatur in legatis conditionalibus vſque ab initio, nec poſſit fieri retrotractio, iſta opinio procedit, quoad ius acquirendi dominium legati, vel eius ſpem tranſmittendi ad hæredem, ſi ante euentum conditionis legatarius decedat, dec. 17. nu. 7.
Cum hoc non procedat reſpectu hypothecæ, cum nulla adſit implicantia, quominus hæc poſſit retrotrahi in præiudicium eorum, qui medio tempore acquiſiuerunt ius ab hęrede in bonis defuncti, ibid. nu. 8.
Hypotheca, ſi ſemel orta ſit ſuper fundo, quem quis cum alio pro indiuiſo poſſidet, per diuiſionem, quæ poſtea ſequitur, nullo modo extinguitur, ſed adhuc fundus remanet pro indiuiſo hypothecatus, prout ante diuiſionem, amplia, dec. 205. num 1. & 4.
Hypotheca datur pro legatis conditionalibus etiam in quantitate conſiſtentibus à die mortis teſtatoris ante euentum conditionis, dec. 17. nu. 3.
Hypotheca, quam habet conductor in re conducta non producit aliam obligationem aduerſus locatorem, quàm ad præſtandam patientiam in vſu rei locatæ, dec. 64. nu. 10.
Hypotheca limita ad tempus ſolutionis, non retrotrahitur ad tempus promiſſionis, ſed incipit à die traditionis, dec. 165. n. 45
Hypotheca in legatis ſpeciei conditionalibus purificata conditione ad diem obitus teſtatoris, & alienatio medio tempore facta reſoluitur ipſo iure, dec 17. nu. 2.
Hypotheca pro legatis conditionalibus in quantitate relictis non debet incipere à die mortis teſtatoris, ſed purificatæ conditionis, dec. 17. nu. 1. ſed declara vt nu. 7. & 8.
Hypotheca acceſſoria perſonali obligationi non auget illius vires, dec. 64. nu. 13.

I

IACTATIO.

IActatio rerum ſuarum non eſt præſumenda, deciſ. 253. num. 6.
ſuper Iactationibus committens cauſam, animus eius fluctuat circa titulum quo poſſidet, cum exiſtimatione mentis, quod non ſit iuſtus, dec. 94. nu. 19.
Qui quidem timor vulnerat illius conſcientiam, & excitat ad perquirendum ſuper iuſtitia contractus antecedentis, ibid. nu. 20.
Iactationis cauſam committens, de lite eſt certus, tanquam ſibimet ipſi mota, & non eſt amplius opus, vt ex alijs actibus amplius certioretur, dec. 94. nu. 31.
Iactationis commiſſionem impetrans videtur ſibi ipſi mouere litem, ſeque laceſſere ad proferendam in iudicio qualitatem ſui tituli, dec. 94. nu. 10.
ſuper iactationibus cauſam committens dici non poteſt, quod tranquillè poſſideat, & quod ſit in bona fide, dec. 94. nu. 21.
ſuper Iactationibus poſſeſſor committens cauſam, factis indicat ſe dubitare de iuribus ſuæ poſſeſſionis, dec. 94. nu. 19.

IDENTITAS.

Identitas domus ſatis probatur ex ſituatione einſdem domus inter alias, quas conſtat eſſe emphyteuticas eiuſdem Domini, & ex ſolutione Laudemij &c. dec. 234. nu. 15.
Identitas non probatur ex ſola quantitate, & denominatione, quę alijs etiam partibus conuenit, nec poteſt ab vna ad aliam inferri, dec. 96. nu 4. & 7.
Identitas probatur per duas demonſtrationes, licet aliæ non verificentur, dec. 88. nu. 14. & 15.
ad Identitatem domus probandam apponuntur ſigna, dec. 234. num. 11.
ad Identitatem probandam non ſufficiunt probationes generales, & æquiuocæ, ſed requiruntur ſpeciales, quæ alijs non poſſint conuenire, dec. 96. nu. 5.
Identitas vt probetur ſufficit, quod verificentur duo confines, dec. 561. nu. 14.
Identitas probatio eſt neceſſaria ad effectum tam recognitionis quàm vindicationis, dec. 234. nu. 14.
Identitas bonorum fideicommiſſariorum ex quibus bene remaneat probata, dec. 312. nu. 2.
Identitas bonorum ex quibus concludenter probetur, dec. 127. num. 4.
Identitas bonorum teſtatoris concludenter probatur ex diuiſione dd. bonorum facta inter fratres, dec. 96. nu. 6.
Identitas bonorum ex quibus ſatis doceatur, dec. 184. nu. 9.
Identitas bonorum probatur per duas demonſtrationes, deciſ. 78. num. 18.
Identitas bonorum probanda eſt ab eo, qui ſe fundat in inſtrumento ipſorum, dec. 157. nu. 11.
in Identitate bonorum probanda leuiores probationes ſufficiunt, dec. 512. nu. 3.
Identitas bonorum poteſt etiam probari ex ſola expreſſione loci generalis, & vnius confinis, dec. 184. nu. 10.
Idoneitas perſonarum in magna Ciuitate regulariter præſumitur, dec. 252. nu. 24.

IGNORANTIA.

Ignorantia in dubio ſemper præſumitur, dec. 181. nu. 7.
Ignorantia aliquorum teſtium non poteſt elidere probationem aliorum teſtium ſcientium aliquid certè, deciſ. 56. num. 17.
Ignorantia non præſumitur, nec attenditur, deciſ. 306. num. 55.
Ignorantia facti nedum ſufficit ad lucrandum fructus ante motam litem, ſed etiam error iuris, dec. 3. nu. 5.
Ignorantia iuris alieni debet eſſe inuincibilis ad hoc, vt non teneatur quis ad reſtitutionem fructuum, vſque ab initio, deciſ. 3. nu. 16.
Ignorantia nullo modo excuſat, quando ſumus in viris, qui nobilitate, ingenio & litteris valdè præcellunt, dec. 3. num. 15.
Ignorans non negligit, dec. 189. nu. 13.
Ignorans ſi aliquid fecerit, non dicitur in culpa, dec. 167. num. 8.
Illatio non ſit ad diuerſa, dec. 59. nu. 44.
Iocalia magni valoris præſumitur vxor habuiſſe, attentata qualitate perſonarum, dec. 374. nu. 1.

ILLEGITIMITAS.

Illegitimitatis omnis macula aboletur per ingreſſum Monaſterij, & profeſſionem in Religione, dec. 10. nu. 42.
Illegitimitatis coniecturæ plures iunctæ ſimul, ſufficienter illam probant, dec. 58. no 26.
Illegitimi ſolent eſſe exoſi legibus, vti excitantes memoriam impudicæ originis, & creduntur imitatores paternæ impuritatis, dec. 30. nu. 40.

Illegitimi, ſeu naturales non ſunt de agnatione, nec de familia, & hoc procedit de rigore iuris, dec. 262. nu. 11. & 16.
contra Illegitimos Conſtitutio Pij V. non derogauit cap. cum haberet ext. de eo, qui dux. in vx. eum ſit pietatis, æquitatis, & rationis plenum, dec. 30 nu. 36.
Vide infra in calce Indicis circa declarationem d. Conſtitutionis.

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis probatio requiritur, quando Vniuerſitas prætendit ad ſe ſpectare iuſpatronatus, quod procedit etiamſi vniuerſitas ſit parua, dec. 302. nu. 7.
Vide infra in verbo Iuſpatronatus.
Immemorabilis ceſſat, ſi conſtet de initio, dec. 56. nu. 11.
ſuper Immemorabili, quando teſtes deponunt, debent aſſerere, quod viderunt id de tempore pubertatis, dec. 22. num. 15.
Immemorabilis præſcriptio, vt excludatur, ſatis eſt, vt oſtendatur extare contrariam hominum memoriam, dec. 182. nu. 4.
Immemorabilis non ſuffragatur, quando conſtat de initio præſcriptionis, dec. 137. nu. 6.
Immemorabilis præſcriptionis ſubſtantia eſt, vt de initio non conſtet, dec. 56. nu. 12.
Immemorabilis probatio, quando ſit impoſſibilis, & nu. 13. decif. 22. num. 11.
Immemorabilem vt teſtes probent, debent eſſe annorum, 54. dec. 56. nu. 3.

IMMISSIO.

ad Immiſſionem impediendam non ſuffragatur exceptio de iure tertij, dec. 93 nu. 17.
Immiſſio non ita faciliter datur, ſicuti manutentio, dec. 84. num. 6.
Immiſſionem petens contra aliquem, fatetur ſe non poſſidere, ſed poſſeſſionem eſſe penes eum contra quem petit immiſſionem, dec. 210. nu 1.
Immiſſio in poſſeſſione Caſtrorum non eſt concedenda, ſi non conſtet de inueſtitura, & ſimplex copia priuilegij abſque originali non ſufficit, dec. 205. nu. 1.
Immiſſio cohæredi pro ſua portione denegari non poteſt, vel ex remedio quorum bonorum, vel ex l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. dec. 286. nu. 5.
Immiſſionem gratioſam, ſi quis iam obtinuerit, non attenditur, ſi poſtea contradictor exhibeat titulum, amplia, nu 25. decif. 225 num. 24.
Immiſſio ſi ſit conceſſa fideicommiſſario ſuper bonis fideicommittentis intelligitur quatenus extent dicta bona, dec. 322. nu 6
Immiſſio fideicommiſſario quibus probatis non poſſit denegari, dec. 244. nu. 1
Immiſſio fideicommiſſario non poteſt negari, ſi doceat de fideicommiſſo, de identitate bonorum, & de poſſeſſione fideicommittentis, dec. 3. nu. 3.
Immiſſio a fideicommiſſario petita poteſt impediri per exceptionem inconuenienti probatam, dec. 34. nu. 4.
Vide ſupra in verbo Fideicommiſſarius petens immiſſionem.
Immiſſio in poſſeſſione agrorum non releuat ſine expulſione Coloni, limita hoc ſi Colonus acceptauit præceptum Iudicis, dec. 152. nu. 5.
Immiſſio vigore Saluiani Interdicti quibus concurrentibus non poſſit denegari, dec. 100. nu. 6.
Immiſſio in Saluiano competit fideicommiſſario conſtito de fideicommiſſo, & de identitate bonorum, dec. 312. nu. 1
Immiſſio vigore Saluiani ſi ſit exceſſiua, redditur nulla in totum dec. 306. nu. 16.
Immiſſio in vim Saluiani, quibus concurrentibus non ſit deneganda, dec 205. nu. 1.
Immiſſio ſubrogato gratioſè non eſt retardanda, ſi elatè conſtet de reſeruatione, dec. 225 nu. 22.

IMMVNITAS.

Immunitatis priuilegium, quod lex concedit propter numerum filiorum anceſſet, ſi aliqui ex dictis filijs moriantur, decif. 45. nu 19.
Immunitas Eccleſiaſtica eſt de iure Diuino, dec. 159. nu. 5.
Immunitas Eccleſiaſtica Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus conſtituta eſt, dec. 119. nu. 4.
Vide ſupra in verbo Clericorum bona.

IMPEDIMENTVM.

Impedimentum perpetuum debet præſtare infirmitas ad hoc, vt validè impetretur cum futura ſucceſſione, decif. 237. num 2.
Impeditus tunc multò magis eſt excuſandus, quando impedimentum prouenit ab eo, qui partes aduerſarij ſuſtinebat, dec. 39. num. 10.

IMPENSA.

Impenſa, quæ fit pro factore ad cuſtodiam, & recollectionem fructuum, & qui curet, vt agri diligenter colantur, non ſpectat ad Colonum, dec. 266. nu. 5.
Quia contra ipſum factor inuigilat, ne iura Dominum vſurpentur, vel negligantur, & ideo talis impenſa ſpectat ad Dominum, ibidem num. 6.
Impenſæ præſumptio ceſſat, ceſſante neceſſitate, decif. 253. num. 5.
Impenſæ funeris ſunt compenſandæ cum rebus, quæ probantur remanſiſſe penes hæredem grauatum, de tempore mortis teſtatoris, dec. 244. nu. 5.
Impenſam, ſi opus aliquod requirat, is eam feciſſe præſumitur, qui ad id tenebatur, dec. 253. nu. 3

IMPOTENTIA.

Impotentia viri, quando eſt temporalis, vel dubia, vxor tenetur præſtare ſucceſſiuam patientiam per triennium, vt poſſit fieri experientia copulæ coniugalis, decif. 54. num 4.
Incapax, quando quis eſt alicuius rei, illam per immemorabilem non poteſt acquirere, dec. 193. nu. 21.
Incertitudo tollit vtilitatem requiſitam in alienationibus bonorum Eccleſiæ, dec. 252. nu. 21.
Impugnare, quis non dicitur aliquid, ſi dicat, quod id aliqua non comprehendat, dec. 166. nu. 7.
Indebiti ſolutio eſt probanda per eum, cuius intereſt, decif. 237. nu 26.
Indirectè non eſt faciendum id, quod directè fieri non poteſt, decif. 262. num 23.
Inducta in fauorem alicuius non debet in eius oculi retorqueri decif. 192. nu. 9.

INDVLTVM.

Indulti verba ſunt inſpicienda, dec. 212. nu. 5.
Indultum conceſſum alicui, vt poſſit aliquid ad libitum donare, &c. non debet extendi extra limites rei conceſſæ, dec. 254. nu. 21.
Indulta Apoſtolica ſi habeant datam vltra 100. annos, non egent recognitione, decif. 192. nu. 13.
Induſtria perſonæ, ſi fuerit electa per verba perſonaliſſima, ceſſat facultas id alteri concedendi, decif. 63. num. 5.
Infamis, quis efficitur ob commiſſum furtum, decil. 58. num. 14.

INFANS.

Infans non habet nec velle, nec nolle, dec. 189. nu. 12.
Infanti non poteſt aliqua negligentia imputari, decil. 119. num. 12.
Infans, quicquid videt, ignorat, ibid. nu. 12.

INFERIOR.

Inferior non poteſt diſponere contra ius, dec. 84. nu. 9.
Inferior non poteſt propria auctoritate facere ordinationes contrarias ordinationibus confirmatis à Papa, dec. 136. num. 5.
Inferiores non poſſunt immutare ea, quæ facta ſunt à ſuperioribus, dec. 293 nu. 2.

INFIRMITAS.

Infirmitas Coadiuti benè dicitur comprobata, ſi poſt non multum tempus à die conceſſionis gratiæ, dictos Coadiutus obijt, dec. 313. num. 10.
Infirmitas ad effectum Coadiutoriæ cum *futura* ſucceſſione, debet præſtare perpetuum impedimentum, decif. 237. numer. 2.

INFORMATIO.

Informatio ſummaria, vbi de fuga timetur, debet eſſe breuis, & valdè ſecreta, & quantum ſufficit, vt arbitrium Iudicis aliquantulum regulari poſſit ex indicijs ſummariæ ſumptis, decif. 4. num. 8.
Informatio ſummaria ſi Iudici ſit permiſſa, vbi timetur de fuga, debet eam capere ſecretè mediante proceſſu camerario, decif. 4. num. 3.
ad Informationis ſummariæ effectum, ſufficit qualis qualis informatio. decif. 295. num. 2.
ab Informatione ſummaria, qui actus iudiciarij differant, decif. 4. num. 4.
Informationi ſummariæ quæ repugnent, ibid num. 2.
Informatio ſummaria ſi Iudici ſit permiſſa iſta informatio ad quot numerum teſtium cenſetur reſtricta, ibid. num. 11.
Ingenium imbecille, ut quis habeat, vel imaginationem læſam, aut actus faciat non omninò conuenientes homini ſanæ mentis, & nihilominus quod non ſit in ſtatu dementiæ, iſta ſimul ſtare poſſunt, decif. 233. num. 23. & vide rationem, num. 24.

INHABILITAS.

Inhabilitatem ad aliquid obtinendum, vel continuandum ſi quis alicui opponat, vt eum faciat inhabilem ad id conſequendum, vel continuandum in ſua poſſeſſione debet eius inhabilitas, per tres ſententias declarari, dec. 240 nu. 16.
Inhabilitas medij fieri nequit, quin influat in extremum, dec. 53. nu. 5.
Inhabilitatis pœna tollitur ex qualibet cauſa colorata, decif. 26. nu 3.

INHIBITIO.

Inhibitio ſi fuerit præſentata Iudici eadem die, qua fuit lata ſenten-

Digitized by Google

ſententiæ, præſumitur ad hoc, vt ſubſtineatur actua, quod inhibitio ſententiæ ſubſecuta fuerit, deciſ. 224. num. 11.
In inhibitionibus emanatis à Curia non ſit diſtinctio, an ſint Canonicæ, nec ne, ſed è ſtylo Curiæ ſiue iuſtæ, ſiue iniuſtæ ſunt timendæ, deciſ. 179. num. 4.
Inhibitio nulla, & iniuſta non cauſat attentata, deciſ. 179. numer. 6.
Inhibitio, vt intret, ſufficit, vt ſententia lata in vna cauſa pariat præiudicium in altera, & quod inhibitio afficiat etiam in cauſa connexa, deciſ. 179. num. 8.

I N I V R I A.

Iniuria illata per maritum vxori prædefunctæ per tranſitum ad ſecunda vota, non ceſſat ſoluto illo ſecundo matrimonio, deciſ. 45. num. 2.
Iniuriæ illatæ ratio in parentibus tranſeuntibus ad ſecundas nuptias poſt acquiſitam filij prædefuncti hæreditatem eodem modo limitat, quo in alijs factis binubis, antequam filij hæreditas aperit delata. deciſ. 45. num 9. & 10.
Iniuſtitia poteſt impedire, ne ſententia tranſeat in iudicatum, deciſ. 56. num. 2.
Innocent. VIII. de anno 1485. reuocauit conceſſiones Iuriſpatronatus ad beneficia Eccleſiaſtica per Sedem Apoſtolicam eiuſque Officiales ab annis 25. citra factas, deciſ 29. num. 12
Item reuocauit ſimpliciter conceſſiones Iuriſpatronatus, quoad beneficia electiua, ibid. num 14. & 15.
Inſignium ſtemmatis gentilitij diſcrepantia, etiam in coloribus ſolet inferre familiæ diuerſitatem, deciſ. 15. num. 21.

I N S I N V A T I O.

Inſinuatio tam in donatione expreſſa, quàm in tacita requiritur, deciſ 69. num. 14.
de Inſinuatione tertius dare non poteſt, deciſ. 126. num. 15.
Inſinuatione non indiget donatio facta cauſa ſtudij, deciſ 69. numer. 92.
Inſinuatio in actu geminato an requiratur, deciſ. 126. num. 14.
Inſinuatione non indiget donatio, quando fit ob cauſam, quæ reſpiciat commodum donantis, deciſ. 69. num. 86.
Inſinuationis qui actus non ſint capaces, deciſ. 69. num. 85.
Vide ſupra in verbo Donatio.

I N S T A N T I A.

Inſtantia per Teſtatorem incepta tranſit ad hæredem, quæ mediante poteſt res petere manutentionem deciſ. 122. num. 5.
Inſtantia ad hæredes non tranſmittitur ceſſante lite, deciſ. 123. numer. 14.
Inſtantia, vt tranſmittatur ad hæredem, iudicium debet eſſe cœptum, deciſ. 122. num 8.

I N S T I T V T I O.

ad Inſtitutionem petendam ſufficit præſentatio vnius ex patronis, vbi alij non præſentat, deciſ. 22. num. 2.
Inſtitutio eſt debita præſentato à maiori parte patronorum, deciſ. 220. num. 3.
Inſtitutio quibus concurrentibus non poſſit denegari, deciſ. 87. numer. 1.
Vide ſupra in Verbo Iuſpatronatus.

I N S T R V M E N T V M.

Inſtrumentum attingens metam nonaginta annorum videtur tempus antiquum, cum non multum diſtet à termino annorum centum, deciſ. 10 num. 10. 11. & 12.
Inſtrumentum non dicitur in forma probanti, ſi careat die, anno, teſtibus, & ſubſcriptione Notarij, deciſ. 206. num. 44.
in Inſtrumento aliquo, quis non poteſt ſe fundare, ſi illud impugnauerit, & in ſua impugnatione obtinuit, deciſ. 221. numer. 19.
Inſtrumentum inueſtituræ in emphyteuſim &c. vt probetur ex lapſu temporis, vt oſtendatur obſeruantia per triginta annos neceſſe eſt, deciſ. 16. num. 7.
Inſtrumentum quando videatur antiquum, licet non attingat metam centum annorum, deciſ. 10. ſub num 10.
pro Inſtrumento ſtat præſumptio, deciſ. 227. num. 25.
Inſtrumentis lux veritatis aſſiſtit, deciſ. 252. num. 2.
Inſtrumentum inueſtituræ, tamquam neceſſarium antecedens præſumi debet ex curſu temporis iuncta poſſeſſione 30. annorum, aut ex alijs adminiculis, deciſ. 16. num 5.
Inſtrumentum inueſtituræ non gaudet minori priuilegio, quàm petitio hæreditatis vigore teſtamenti, deciſ. 204. numer. 9. 10. 11. & 12.
Inſtrumento ceſſionis niſi producto ceſſionarius non poteſt agere vi talis, deciſ 147. num 6.
Inſtrumenti ſumptum, quando fuit extractum ab Archiuio, & ab illius Præfecto, dicitur in forma probanti, deciſ. 201. numer. 58.
Inſtrumentum facit rem certam, & manifeſtam, deciſ. 144. numer. 1.
in Inſtrumento, ſi enuncientur aliquæ ſolemnitates, & ſolemnitas aliqua neceſſaria reperiatur omiſſa, ex hoc non ſolum eliditur præſumptio dictæ ſolemnitatis, ſed imò oritur contraria præſumptio, quod illa non præceſſerit, deciſ. 181. numer. 9. & 10.
Inſtrumentum ſi careat teſtibus, clauſula, Actum, loco, menſe, &c. nullam meretur fidem, deciſ. 146. num. 1.
ex Inſtrumento conceſſionis iunctis adminiculis, probatur dominium, deciſ. 156. num. 8.
Inſtrumentum, ſi ſit ſimulatum non eſt attendendum, dec. 89. num. 15.
ex Inſtrumentis pluribus conſuetudo probari poteſt, deciſ. 22. numer 15.
Inſtrumenta acquiſitionis bonorum probant dominium, quando ſunt adminiculata, deciſ 285. num. 8.
per Inſtrumenta, vel per teſtes probari poteſt deſcendentia cuiuslibet gradus, deciſ. 20. num. 1.
vt Inſtrumenta ipſa probant ſcripturæ, quando ſunt recognitæ, deciſ. 55. num. 10.
ex Inſtrumento inueſtituræ bonorum iunctis adminiculis probatur dominium Domini directi ad effectum rei vendicationis, deciſ. 117. num. 1.
Inſtrumenta non veniunt attendenda, ſi non conſtet de eorum effectuatione, deciſ. 221. num. 2.
Inſtrumentum publicum facit probationem probatam, ac manifeſtam, deciſ. 296 num. 2. & 3.
Inſtrumenta extracta lite pendente, & parte non citata, non probant, quod multo magis procedit ſi ſit extractum à Notario de illis non rogato, deciſ. 284. num. 5. & 6.
Inſtrumenta Notarij demortui non conſeruantur apud ſucceſſorem vti hæredem, ibid. num. 12.
Inſtrumenta faciunt plenam probationem, deciſ. 202. num 5.
ex Inſtrumentis locationum effectum ſortitis probatur poſſeſſio locantis etiam in præiudicium tertij, & hoc maximè ſi d. Inſtrumenta ſint adminiculata, deciſ. 294 num. 14. 15. & 16.
Inſtrumenta extracta à Notario, qui prapoſitus eſt eorum cuſtodiæ, cum dicatur ſubrogatus in locum Notarij demortui, probant abſque alia ſolemnitate, deciſ. 294. num. 25.
Inſtrumentum, quando eſt celebratum coram ſuperiore, tunc ceſſat omnis ſuſpicio doli, & fraudis, deciſ. 292. num. 6.
in Inſtrumento, ſi quis exprimat aliquid nomine alicuius emiſſe, & ille nominatus faterur, quod in veritate alius fuit emptor, & ipſe ſolum de nudo nomine deſeruiuit, hoc caſu ſtatur eius aſſertioni, & non inſtrumento, deciſ. 245. num. 2.
Inſtrumento, quando aliqua fides non ſit adhibenda, dec. 292. numer. 5.
Inſtrumentorum reualidatio rogatorum per Notarium ſuſpenſum ab officio, vt ſit valida, quid requiratur, deciſ. 227. numer. 19.
Inſtrumenti ſubſcriptio facta per ſacerdotem, non ſupplet defectum ſubſcriptionis Notarij rogati, deciſ. 227. num. 14.
per Inſtrumenti ratificationem cenſetur quis ſe obligaſſe ad omnia contenta in eo, deciſ. 46. num. 5.
Inſtrumentis antiquiſſimis plurima eſt adhibenda fides, deciſ. 215. num. 14.
Intellectus ille non eſt recipiendus, qui nullatenus conuenit ſubiectæ materiæ, deciſ. 69. num. 45.
Intellectus conſiſtens in aucupio vnius dictionis contra naturam, actus de quo agitur, & contra diſpoſitionem Iuris communis reijciendus eſt, deciſ. 59. num. 18.

I N T E N T I O.

Intentionis defectus dari non poteſt, quando verba ſunt clara, deciſ. 220. num. 2.
Intentio, & actus debet attendi, deciſ. 268. num. 3.
Intentionis fundamentum alicuius non ſufficit probare præſumptiuè, deciſ. 157. num. 4.
Interlocutiones, & præcepta contrario imperio Prætoris reuocantur, deciſ. 166. num. 6.
Intercesſoribus multiplicatis, & ſupplicationibus, Diuinum Numen faciliùs, ac celerius quis ſibi propitium reddit, flectitque ad lenitatem, deciſ. 59. num. 24.

I N T E R D I C T V M.

Interdictum particulare dicitur, quando vna Eccleſia, vel plures Eccleſiæ ſpecificè, & non ſub nomine Vniuerſitatis interdicuntur, deciſ 20. num. 2.
Interdictum quotieſcumque fertur contra Regnum, Prouinciam, Ciuitatem, Caſtrum, vel Villam, Vniuerſitatem, vel Collegium, dicitur generale, deciſ. 20. num. 7.
Interdictum cadere non poteſt in Vniuerſitate, tamquam res inanimata, deciſ. 20. num. 15.
Interdictum generale dicitur, quando Vniuerſitas vnius loci interdicitur, ſiue locus ſit paruus, ſiue ſit magnus, dec. 20. numer. 9.
Interdictum generale reſpicit aliquod corpus, ſeu Collegium hominum primò, & per ſe ſecundariò ſingulares perſonæ illius corporis, vt ſunt membra illius, & partes, deciſ. 20. numer. 11.
In Interdicto perſonali quid ſit neceſſarium, deciſ. 20. num. 12.
Interdictum ſpeciale eſt, quod in determinatam, aut determinatas perſonas fertur, deciſ. 20. num. 16.
Et hoc caſu nihil refert ſi ad vnam vel plures perſonas referatur, dummodo ad ſingulas de per ſe, vt dicitur, per modum plurium dirigatur, ibid. num. 17.
Interdictum ſpeciale dicitur, quando vna vel plures Eccleſiæ
eius

Digitized by Google

eiuſdem Ciuitatis interdicuntur, deciſ.50. num.11.
Interdicto ſpeciali an habeat locum Exerſuag. prouide de ſent. excomm. & concluſio eſt negatiua, quia requiritur, quod interdictum ſit generale, deciſ.20. num.2.3. & 4.
Interdictum contra Capitulum factum, an cenſeatur ſpeciale, deciſ.20. num.19.
Interdictum quorum bonorum competit hæredi proximiori, deciſ.73. num.2.
Interdictum retinendæ nominatim competit turbato in poſſeſſione, & iure percipiendi decimas, decil.12. num.1.
in Interdicto retinendæ plenario veniunt fructus vſque ab initio, deciſ.90. num.13.
Interdictum an poſſit relaxari pro debito pecuniario, dec. 50. num.1 & 6.

I N T E R E S S E.

Intereſſe taxatio poteſt ab initio fieri, dummodo per creditorem poſtea probetur, tanti ſua intereſſe, quantum ab initio fuit taxatum, deciſ.55. num. 8.
Intereſſe in contractu non debent habere proximiores mulieris, qui in eo debent interuenire ex forma ſtatuti, dec. 241. numer.21.
Intereſſe ſufficit ſemiplenè probari ad effectum admiſſionis ad cauſam, deciſ. 176. num.11.
Intereſſe in proſecutione Iudicij debet plenè, & concludenter probari, deciſ. 172. num.12.
contra Intereſſe proprium ſi teſtes de directo deponant, magis probant, deciſ. 154. num. 8.

I N T E R P R E T A T I O.

Interpretatio ea ſemper eſt ſumenda in legatis, quæ ſit contra legatarios, & minus noceat hæredi, deciſ. 239. num.6.
Interpretatio, vt actus ſubſtineatur, ea capienda eſt, dec.135. numer.8.
Interpretatio omnis eſt facienda ad ſaluanda dicta teſtium, deciſ.568. num.4.
Interpretatio textuum deſtructiua non eſt recipienda, dec. 231. numer. 12.
in Interpretatione vltimarum voluntatum particularis vſus, ſeu conſuetudo teſtatoris præferendus venit communi vſui, ſeu conſuetudini, deciſ.519. num.9.
Interpretatio, quæ eſt clara, germana, & vera, ſequenda eſt, deciſ.66 num.3.
Interpretatio facienda eſt, ne contradictio incontinenti ſequatur, deciſ.555. num.27.
Interpretatio legalis nunquam tollitur, licet ſtatutum mandet aliquid ſeueriſſimè obſeruari, deciſ.26 num. 10.
Interpretatio omnis eſt facienda, vt excludatur donatio, deciſ.553. num.55.
Interpretatio ſtricta fieri debet, quando ſumus in caſu priuilegiato, & contra diſpoſitionem iuris communis, deciſ.4. numer.16.
Interpretatio in legatis non eſt ſtrictè facienda ſtante coniunctione, quæ intercedit inter teſtatorem, & legatarium, deciſ 579. num. 10.
Interpretatio ea ſumenda eſt, per quam euitatur pœna, deciſ.26. num.8.
Interpretatio verborum dubiorum facienda eſt ſecundum ius commune, & ſtatuta locorum, deciſ.25. num.7.
Interpretatio legati, quando venit facienda, attendi debet communis vſus loquendi, deciſ.539. num. 9.
Interrogatorijs ceſſantibus, numquam intrat arbitrium pro ſanatione examinis conceſſum, deciſ.18. num.9.
Interrogatoria, quando producuntur, Notarij ſolent ſuper illis adnotare productionem, & receptionem, dec.18. num.7.
ab Inteſtato ſuccedentes, videntur ex iuris interpretatione ſuccedere in hæreditate defuncti ſecundum eiuſdem defuncti voluntatem, deciſ 163. num.12.

I N T I M A T I O.

Intimatio eſt neceſſaria ad hoc, vt poſſeſſio capta ſit valida, deciſ.223. num. 6.
Intimatio eſt neceſſaria, & non ſufficit ſcientia ex forma declaratoriæ, deciſ.67. num.8.
Intimatio in materia declaratoriæ, ſecundum terminos clem. cauſam, eſt neceſſaria, ſed ſecundum terminos clem. cum illuſio, de renunc. ſufficit ſcientia, deciſ. 67. num.9.
Intimatio ſi ſit facienda Capitulo, non debet fieri alicui vel ſingulis, ſed omnibus capitulariter, deciſ.27. num.7.
Inualidum, quod eſt, nullum poteſt præſtare impedimentum, deciſ.556. num.38.

I N V E N T A R I V M.

Inuentarium bonorum hæreditariorum non ſuppletur per tutelare, cum non tendant ad eoſdem effectus, & requirant diſtinctas ſolemnitates, deciſ.88. num.54.
Inuentarium conficiendum ab hærede grauato, non ſuppletur per inuentarium compilatum à Tutore, deciſ. 126. nu. 34. & amplia num.35.
in Inuentario præſumuntur deſcripta omnia bona hæreditaria, & aſſerenti contrarium, incumbit onus probandi, deciſ 89. numer
ad Inuentarij confectionem non tenetur hæres grauatus vniuerſali fideicommiſſo, & quid ſi ſit interpellatus à fideicommiſſario ad illud conficiendum, & quid ſi teſtator ordinauerit, vt illud conficeretur, deciſ. 124. nu. 10. & 11.
Inuentarium plenè probat identitatem bonorum non ſolum contra conficientem, deciſ 96 num.2.
Sed etiam contra habentes cauſam ab eo, ibid. num. 3.
Inuentarium tutelare confectum per Tutorem, quando non proſit hæredi grauato, ita vt ipſe aliud teneatur conficere, deciſ.164. num. 12.
Inuentarium non probat contra tertium, ſi eo non citato, fuerit confectum, deciſ.254. num. 17.
Inuentario confecto de tempore non ſuſpecto, plurimum eſt deferendum ad aliquid probandum, deciſ.195. num.23.
de Inuentarij forma probanti, quando multum dubitari poſſit, ibid. num 21.
Inuentarium plenè, & concludenter probat contra deſcribentem, & habentem cauſam ab eo, deciſ.127. num.6.
in Inuentario non præſumitur error, ſed certis, & euidentibus probationibus iuſtificari debet, deciſ. 157. num.8.
ex Inuentario probatur, an bona aliqua extarent in hæreditate, deciſ.272. num.3.
Inuentarium plenè probat contra conficientem, dec.261. num.6.
Inuerisimilia ſi teſtes deponant, non ſunt habendi in conſideratione, deciſ.241. num. 23.

I N V E S T I T V R A.

Inueſtituræ inſtrumentum, tamquam neceſſarium antecedens præſumi debet, ex curſu temporis iuncta poſſeſſione 30. annorum, aut ex alijs adminiculis, deciſ. 16. num.5.
Inueſtituræ inſtrumentum, ſi non habeat aliquod vitium viſibile, quid operetur, dec.504. num. 7.
Inueſtituræ, & publica inſtrumenta ex conſuetudine generali vbique locorum receptum eſt, vt fiant ſuper emphyteuticis conceſſionibus, & præſertim in his, quæ ab Eccleſia recipiuntur, deciſ.552. num. 8.
Inueſtituræ inſtrumentum habet executionem paratam ad formam l fin. C. de edict. D. Adr. tollen. dec 245. num.3.
Inueſtituræ inſtrumentum, vt probetur ex lapſu temporis, neceſſe quid ſit probare, deciſ. 12. num.7.
Inueſtituræ inſtrumentum adminiculatur, etiam ad effectum deuolutionis ex confeſſionibus, &c. & recognitionibus ſubſecutis, deciſ. 117. num.2.
Inueſtituræ inſtrumentum, ſi quis habeat, eius vigore non ſolum poteſt petere manutentionem, ſed etiam immiſſionem pro confirmanda eius poſſeſſione, deciſ.214. num.14.
Inueſtituræ inſtrumentum, cum habeat paratam executionem, non impeditur eius effectus, niſi per exceptionem probatam, vel incontinenti probandam, deciſ. 545. num. 5.
Inueſtituræ litteræ, licèt non appareant originales, adminiculis tamen concurrentibus ſuffragantur, deciſ. 208. nu. 2.
Inueſtitura accepta pro ſe, & deſcendentibus ex linea maſculina, non comprehendit fœmineam natam ex maſculo, & hoc eſt dictum Caſtren. communiter receptum, deciſ. 33. num. 3. & 5.
Inueſtitura obtenta ab aliquo eſt nullius momenti, ſi deficiat deuolutio, & adhuc duret prima conceſſio, deciſ.164. numer. 20.
Inueſtitura facta perſonæ de diuerſo genere à prius inueſtitis, non recipit interpretationem ab alijs, ſed eius tenor inſpicitur, deciſ. 121. num.11.
Inueſtituræ, quæ effectum habuerunt, ſunt præferendæ alijs, deciſ. 121. num.9.
Inuitus nemo cogitur ad litigandum, deciſ.148. num.7.
Inuitus nemo cogitur acceptare rem inſolutum, deciſ. 100. numer. 7.
Ira, & odio, quod quis aliquid fecerit, ex quo colligatur, deciſ. 231. num.17.

I V D E X.

Iudex habens Adiunctum, ſi ſine eo procedat, nulliter procedit deciſ.295. num.11.
Iudex ſi habeat Adiunctum, nec citatio nec comparitio, niſi ab vtroque, & coram vtroque fieri debet, deciſ. 295. num. 10.
Iudicis arbitrium ſufficit, vt aliquantulum informetur, quando timetur de fuga, deciſ. 4. num.8.
Iudex ex circumſtantijs per eum deligendis, atque eius arbitrio debet inquirere an, id quod ſuit tacitum in gratia retraxiſſet Principem, vel difficiliorem reddidiſſet ad gratiam concedendam, deciſ. 21. num.55.
Iudicis authoritas ſupplet præſentiam patris requiſitam in contractu filij, quando d. filius non bene ſe habet cum patre, prout ſupplet, quando pater eſt abſens, deciſ. 245. num. 8.
Iudicis auctoritas præbet iuſtam cauſam erroris, deciſ.213. numer.10.
Iudex ſi poteſt audire aliquos extraiudicialiter, non eſt neceſſaria citatio, deciſ.232. num. 2.
Iudex ſi ad capturam procedere poteſt, poteſt etiam in ordine ad illam relaxare monitorium, deciſ 295. num.21.
Iudices Commiſſarij, ſtante clauſola conſcientias veſtras oneramus,

Digitized by Google

mos, quandoque poſſunt ſe extraiudicialiter informare, deciſ.94. num.47.
Iudicis compulſoris authoritas ſcripturæ extractæ præbet fidem, deciſ.192. num 14.
Iudicis Compulſorialis auctoritas fidem præbet ſcriptoris extractis, deciſ.254. num.9.
Iudex ſi condemnet reum, ne amplius turbet actorem in ſua poſſeſſione aliquid exigendi, an poſſit cogi ad ſatiſdandum, deciſ.90. num.6. & 7.
Iudicis conſcientia, ſtante clauſula conſcientiam tuam oneramus, debet proficiſci non de eius capite, ſed ex vero legis, in ea figendo pedes, deciſ.94. num 48.
Iudex non poteſt declarare factum eſſe locum euictioni ex immiſſione vigore Saluiani, deciſ. 179. num. 14.
Iudex cum interponit decretum in contractibus minorum, prius præſumitur de veritate ſe informaſſe, & illam veram reperiſſe, deciſ. 89. num.3.
Iudices delegati debent eſſe certi de ſua iuriſdictione, & ante præſentationem Commiſſionis nulla eis competit iuriſdictio, deciſ.129 num 1.
Iudex delegatus ſine præſentatione commiſſionis, nullam habet iuriſdictionem, deciſ. 131. num.2.
Iudex delegatus quilibet, etiam ante litem conteſtatam poteſt verbalem citationem facere, deciſ 295. num. 28.
Iudex delegatus poteſt citare re, & verbo, deciſ. 295. num.26.
Iudex delegatus an ante litis conteſtationem citare poſſit re, & verbo, deciſ.295. num.23.
Iudex delegatus à Principe poteſt procedere ad capturam perſonæ ſuſpectæ de fuga, cum alias id ſit prohibitum, deciſ.295. numer. 24.
Iudex Eccleſiaſticus, & non procurator Cæſaris eſt adeundus, quando eſt locus præſtationi Iuramentum, deciſ.159. nu.12.
Iudicis factum reputatur factum partis, deciſ.205. num.6.
Iudici, ſi eſt data facultas ſummariè procedendi, iſta facultas cenſetur reſtricta ad examinandum illum numerum teſtium, qui ſummariæ informationi non repugnat, deciſ.4. nu. 11.
Iudex, ſi habeat facultatem informandi ſe extraiudicialiter, ci talis facultas non ſuffragatur, ſi appareat eum velle iudicialiter procedere, deciſ.305. num.8. & 9.
Iudici, quando ſummaria informatio eſt permiſſa, vbi de fuga timetur, debet eam capere ſecretè, aut mediante proceſſu camerario, deciſ.4. num.1.
Iudex pro informatione Curiæ, teſtes ſibi bene viſos poteſt capere, deciſ. 289. num.4.
Iudici, ſi ſit præſentata inhibitio eadem die, qua tulit ſententiam, vt actus ſubſtineatur, præſumendum eſt inhibitionem ſententiæ fuiſſe ſubſecutam, deciſ.233.num.11.
Iudex ſi inhibitus à Curia, procedat vigore commiſſionis ſibi factæ ab aliquo Superiore in partibus, dicitur attentare, deciſ.179. num.5.
Iudex quando indiget iudicio peritorum, arbitrium eſt ſubſidiatium, deciſ.52. num. 5.
Iudex non eget iudicio Mercatorum peritorum, ſi agatur de materia cambiorum, deciſ.52. num.41.
Iudex debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, deciſ.265. num.2.
coram Iudice ſibi non competenti, comparens ſimpliciter, dicitur conſentire in illius iuriſdictionem, ita vt amplius non poteſt allegare defectum iuriſdictionis, deciſ. 306. num.8.
Iudex pro ſua iuriſdictione tuenda, & partium ſecuritate debet inhibere, partibus inſtantibus, deciſ 260. num.14.
in Iudicis iuriſdictione, ſi fuerit conſenſum per plures actus, non poteſt allegari ſuſpectus ſine expreſſione cauſæ ſuperuenientis poſt illos actus, deciſ.7. num.6.
ad Iudicem iuriſperitum, cognitio quorumdam caſuum indubitatè non pertinet, pro vt ſi agatur de fœtu concepto, de partu vitali, de percuſſione læthali, de ædificijs, de pariete communi, & c ſimilium, deciſ.52. num.10.
Iudex non poteſt tollere ius quæſitum parti, deciſ. 253. nu 26.
Iudex Laicus an ſit competens ſuper cognitione fructuum decimarum, deciſ.103. num.22.
ad Iudices Laicos recurrens, amittit ipſo iure beneficia obtenta, deciſ.12. num.2.
ad Iudices Laicos recurſum dum prohibent Bulla in Cœna Domini, & cap. Quoniam de immunit. Eccleſiaſt. in 6. ſunt reſtricta ad illos, qui impediunt iuriſdictionem Eccleſiaſticam, deciſ.240. num.15.
ad Iudices Laicos recurrens eſt excommunicatus, deciſ. 81. numer.1.
ad Iudices Laicos non poteſt recurri in materia fori Eccleſiaſtici, deciſ.109 num.1.
ad Iudices Laicos recurſus, ad effectum vt quis dicatur incidiſſe in excommunicationem, ſunt probandi, deciſ. 240. nu.14.
ad Iudices Laicos recurſus non dicitur habitus ab eo, qui coactus fuit comparere coram Iudice Laico ad hoc, vt deſiſteret à cognitione cauſæ pendentis in Rota, deciſ. 240. num.15.
Iudex loci in quo ſita ſunt bona, eſt Iudex competens, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs perſonæ rei conceſſis, deciſ.306. num.6.
Iudex non poteſt relaxare mandatum contra non obligatum deciſ. 229. num.15.
ad Iudicis notitiam, ſi non deuenerit mors partis, tunc ſtante d. Ignorantia validè contra mortuum fert ſententiam, deciſ.38. num.6.
Iudex poſtquam plenè functus eſt officio ſuo, ſi interueniat noua turbatio, non poteſt ſe intromittere, tamquam functus officio ſuo, deciſ.265. num.15.
Iudex ex officio poteſt tertium peritum eligere in partium diſcordia, vel mora, deciſ.111. num.4.
ad Iudicis officium ſpectat partem condemnare, vel abſoluere ab expenſis, deciſ.198. num.11.
Iudex poſtquam functus eſt officio ſuo, non poteſt amplius ſe intromittere, deciſ.21. num.5.
Iudex parte non opponente poteſt adhibere fidem ſcripturæ etiam informi, deciſ.265. num.5.
Iudex in his, quæ iudicio ſuo diſtinguere non poteſt, tenetur peritos eligere, ne iudicium probationibus careat, deciſ.52. numer. 3.
Iudex in his, quæ iudicio, & ſcientia ſua poteſt terminare, non tenetur peritos eligere, deciſ.52. num.2. 9. & 31.
Iudex potens eſt naturali poſſeſſione priuare, & ciuili ab animo poſſidentis euellere, deciſ 79. num.1.
Iudex, quando non priuet quem ſua poſſeſſione, deciſ. 305. numer.1.
Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, non poteſt priuare poſſeſſorem ſua poſſeſſione, deciſ 79. num.3.
Iudex ritè, & rectè procedendo priuat poſſeſſorem tam ciuili, quam naturali poſſeſſione, deciſ.199 num.2.
Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſidentem poſſeſſione per immiſſionem, etiam abſque expulſione poſſeſſoris, deciſ.306. num.3.
Iudex iniuſtè procedens non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, ſed adhuc ipſe non obſtante aduerſarij immiſſione eſt manutenendus, deciſ.207. num. 2.
Iudex nulliter procedens non priuat quem ſua poſſeſſione, deciſ 139. num.2.
Iudex ritè, & rectè procedens priuat poſſeſſorem omni, & quacumque poſſeſſione, deciſ.229 num.6.
Iudex ritè, & rectè procedens poteſt poſſeſſores eorum anteriori poſſeſſione priuare, & illam in alios transferre, deciſ.78. numer.3. & 4.
Iudex nulliter, & iniuſtè procedens non priuat quem ſua poſſeſſione, ſine habeat ſe pro ſpoliato, & num.5. vbi de reintegratione locorum montium, deciſ. 70. num.4.
Iudex, quod ritè, & rectè proceſſerit benè colligitur ex reuolutione actorum, deciſ.199. num. 3.
Iudex, quando nulliter, & iniuſtè procedit, aut aliàs non ſeruato iuris ordine, intrat ſpolium, deciſ. 229 num.7.
Iudex ritè, & rectè procedendo poteſt priuare poſſeſſorem ſua poſſeſſione, deciſ.123. num 15.
Iudex, quod nulliter, & iniuſtè proceſſerit, id adeò clarè demonſtrari debet, vt nullo velamine occultari poſſit, deciſ.117. num.3.
Iudex nulliter procedit, procedendo caecutiuè vigore obligationis Cameralis vulneratæ, deciſ.156. num.3.
Iudex nulliter, & iniuſtè procedens dicitur ſpoliare, dec. 113. numer.9.
Iudex nulliter, & iniuſtè procedens non priuat poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione, deciſ.156. num. 2.
Iudex nulliter procedens, non priuat aliquem ſua poſſeſſione, deciſ.114. num.7.
Iudex præſumitur ritè, & rectè proceſſiſſe, deciſ.79. num.5.
Iudex poteſt pronunciare ſuper annexis, & connexis iudicij introducti, deciſ.227. num.4.
Iudicis prudentia, & pietas eſt commendanda, qui cum minori diſpendio debitoris, & abſque læſione creditoris iuſtitiam adminiſtrat, deciſ.35. num. 7.
Iudex, quando poſſit procedere ad executionem rei iudicatæ, non obſtante concordia, & laudo, deciſ. 91. num.7.
Iudex reſeruando aliquid in ſententia, videtur partem grauaſſe, deciſ.198. num.12.
Iudex in ſententia poteſt reſeruare liquidationem expenſarum, deciſ.198. num.13.
Iudex tunc ſpoliare dicitur, quando notoriè conſtat de nullitate, & iniuſtitia ſententiæ, dec.306. num. 35.
à Iudice ſpoliato competit reſtitutio, ſicut competit ſpoliato à quocumque priuato, deciſ.112. num.10.
Iudex quilibet ſtipulari poteſt pro abſentibus, deciſ. 37. numer.7.
Iudex, ſi fuerit allegatus ſuſpectus non ſufficit, niſi etiam fuerit appellatum ab vlteriori proceſſu, prout requiritur, deciſ.7. num.5.
Iudex poſtquam eſt allegatus ſuſpectus, ſi ſententiam ferat eſt nulla, deciſ.7. num.4.
Iudicandum non eſt iuxta formam ſupplicationis, deciſ. 246. numer.5.
Et hoc intellige verum ad commodũ ſupplicantis, dec.246. nu.5.

in Iudicando magis æqua eſt tenenda ſententia, quamuis contraria ſit magis communis, decif.194. num.46.
pro Iudicato habetur, qui aliquid fatetur, decif.12.num.12.

I V D I C I V M.

in Iudicio iactationum, eſt probanda poſſeſſio, decif.264. numer.14.
Vide ſupra in verbo Iactatio.
Iudicium ſi agatur vigore actionis perſonalis, tunc non eſt adeundus Iudex loci ſitæ rei, ſed forus illius, qui conuenitur, decif.305. num.5.
Iudicium debet agitari, vbi res ſita eſt, decif. 305. num.4.
Iudicium non alteratur per ſolam cedulam, nec ſententia, quæ aliàs non eſt appellabilis, fit appellabilis, decif. 54.nu.17.
in Iudicio ciuili non probant teſtes examinati in iudicio criminali abſque citatione, decif.28. num.11.
Iudicium cœptum, ſi remanſerit indefinitum, non eſt habendum in conſideratione, decif.203. num. 24.
in Iudicio criminali ſi ſint examinati teſtes, non probant in ciuili, decif.233. num.21.
Iudicium diuerſum, non poteſt extendi ad aliud finitum, & terminatum, decif.79. num 2.
à Iudicio debet expelli is, de cuius intereſſe non conſtat, decif.176. num 8.
in Iudicijs executiuis, aut poſſeſſorijs, quare remiſſoria non concedatur, decif.242. num.7.
in Iudicijs executiuis non datur remiſſoria ad fundandam intentionem rei, quæ conſiſtit in exceptione, quam ille facit contra petitionem actoris, decif.242. num.9.
Iudicium, quando agitur contra infantem citandus eſt eius tutor, coniuncti, & affines, decif.202. num.2.
à Iudicij limine, quis eſt omninò repellendus, ſi per tranſactionem negotium fuit omninò definitum, decif 275. num.1.
in Iudicio manutentionis titulus non ſequitur, decif. 240. numer.5.
Iudicij natura, & ſubſtantia attendi debet, non autem textura verborum, decif.84. num.18.
Iudicio nouo, & de per ſe peti poſſunt fructus, quando debentur iure actionis, & tamquam ſors principalis, decif.3 numer.87.
Iudiciarij ordinis fundamentum eſt citatio, decif. 4. num. 25.
in Iudicijs poſſeſſorijs quando concedatur remiſſoria, decif.242. numer.2.
in Iudicio ſpolij, duo extrema ſunt poſſeſſio antiqua, & recens ſpoliantis, decif.16. num.1.
in Iudicio ſpolij ſecundum extremum probatur per leuiores probationes, & ſufficit ſola litis ſubſtentatio, cum adminiculis, decif.294. num.1.
Iudicium ſpolij ſtante ſpatio 20. annorum impeditur, dec.191. numer.17.
in Iudicio ſummariſſimo manutentionis non admittuntur ea, quæ reſpiciunt altiorem indaginem, decif.49. num.12.
Iudicium ſummariſſimum poſſeſſorium eſt quaſi quædam retentio, decif.84. num 5.
Iudicium vbi eſt cœptum, ibi debet terminari, decif.70. nu.6.

I V R A.

Iura, quæ nondum ſunt effecta de actis Notarij actuarij, tunc in illorum extractione requiruntur ſolemnitates neceſſariæ, decif.221. num.13.
Iura poſtquam ſunt in actis producta, dicuntur effecta propria illius Notarij, & ſic ab eo extrahi poſſunt abſque alia ſolemnitate, ſicut omnia alia Inſtrumenta ſuorum anteceſſorum, decif 221. num.14.
Iura antiquiora, & monumenta facientia mentionem de vna re, & poſteriora facientia mentionem de altera, expendi poſſunt ad probandum, qualis res ſit antiquior, decif. 251. numer. 26.
Iura tunc veniunt appellatione bonorum ſtabilium, vel mobilium, ſi conſtet de mente diſponentis, decif. 311. numer. 20. 21. & 22.
pro Iurium conſeruatione ſumenda eſt interpretatio, decif.226. numer.50.
in Iuribus ceſſis cedens nullum ius habet, decif. 151. num.11.
Iura directa, & merè honorifica ſunt iurepatronatus, decif.72. numer.6.
Iura extracta lite pendente ſine citatione partis non probant, decif.294. num.22.
Iura extracta lite pendente, & ſine citatione partis non probant, decif.265. num.23.
Iura extracta per Notarios de eis non rogatos, non probant, decif.284. num.9.
Iura extracta per Notarios de eis rogatos habentur loco originalium, decif.284. num.8.
Iura extracta à Notario actuario non eſt opus aliqua partis citatione ad hoc, vt dicantur validè extracta, decif.221. numer. 12.
Iura ritè extracta ex libris capitularibus, contra ipſos Capitulares eſt plena adhibenda fides, decif.195. num.14.
Iura extracta à ſucceſſore in officio eius Notarij, qui de eis rogatus fuerat, probant abſque alia ſolemnitate, decif.294. numer. 23.
Et ea fides eſt adhibenda, ac ſi extracta eſſent ab ipſo Notario rogato, ibid. num.24.
Iura, quæ non ſunt in forma probanti, nullam fidem merentur in iudicio, decif.18. num 7.
ſub Iurium futurorum nomine, venit ius acquiſitum ex fideicommiſſo, decif.311. num. 14.
Iura, & actiones vti incorporalia loco non circumſcribuntur, decif.311. num.2.
Iura etiam informia probant data obſeruantia, decif. 226. numer.31.
Iura mixta ſunt apta tranſire in quemcumque ſucceſſorem tam actiuè, quàm paſſiuè, decif.300. num.7.
Iura non dicuntur perſonalia, ſi verba perſonalia appoſita in contractu, ſint appoſita ad deſignandas perſonas contrahentium, decif.300. num.9.
Iura perſonalia cedi non poſſunt, decif. 300. num.6.
Iura perſonalia rei cohærentia competunt cuicumque ſingulari ſucceſſori, decif 300. num.10.
Iura poſt ſententiam producta non ſuffragantur, decif. 306. numer.18.
Iura producta ſi quis repetierit cum partis citatione dicuntur effecta de actis nouæ inſtantiæ, decif.256. num.3.
Iura realia ex fideicommiſſo competentia præualere debent quibuſcumque hypothecis ab alijs, quàm à fideicommittente poſt ipſius fideicommittentis obitum, decif. 300. num.2.
Iura recognoſcenda ſunt, ad hoc vt probent, maximè ſtante oppoſitione partis, decif.130. num.16.
Iura per repetitionem æquè fiunt de actis, ac per productionem, decif.256. num.2.
Iura ſi ſint publica, & litteris legalitatis munita, minus obſtat, quod ſint recognita, decif. 105. num.55.
Iuribus ſuis cenſetur quis vti voluiſſe, prout vtilius ad expeditionem, & actus perfectionem expedit, decif. 146. num.4.

I V R A M E N T V M.

Iuramenti præſtatione, quando locus eſt, tunc adeundus Iudex Eccleſiaſticus, & non procurator Cæſaris, &c. decif. 159. num.12. & 15.
Iuramento appoſito in donatione, donans non præſumitur velle arctari, ſi donatarius non acceptauerit donationem, vel non adimpleuerit conditionem in ea poſitam, decif.27. num.15.
Iuramenti proprietas eſt ſequi naturam actus, cui apponitur, decif.27. num 16.
in Iuramentum conſiſtit tota ſubſtantia depoſitionis teſtium, decif.18. num 12.
Iuramentum habet virtutem faciendi actum irreuocabilem, decif. 9. num.23.
Iuramentum in contractu ſimulato non obligat, cum abſit conſenſus, decif.11. num.19.
Iuramento damnum paſſi, ſi ſtatuto caueatur, quod ſtetur, debet prius probari quod damnum fuerit datum, & poſtea eſt admittendus ad iurandum ſuper æſtimatione damni paſſi, decif.239. num.14.
Iuramenta ſequuntur naturam contractus, decif.11. nu.21.
per Iuramentum quis non obligatur, *niſi conſentiat, vel ratificet* ille ad cuius fauorem fuit iuratum, decif. 27 num. 14.
Iuramentum recipere eſt actus iuriſdictionis, decif.18. nu.17.
de Iuramento, ſi conſtet in donatione facta abſenti donans compellitur ad obſeruationem erga abſentem, decif. 27. numer.11.
in Iuramento conſiſtit tota ſubſtantia teſtimonij, decif. 120. numer.3.
Iuramento probatur clericatus, decif.159. num.15.

I V R I S D I C T I O.

Iuriſdictionis eſſentialis actus eſt lex, & ſtatutum, vel conſuetudo, decif. 76. num.3.
Iuriſdictionis actus eſt recipere iuramentum, decif. 18. nu. 17.
à Iuriſdictione, tamquam à cauſa efficiente, & *neceſſaria* emanant conſtitutiones omnes, & ſtatuta, decif 78. numer. 10. & 14.
de Iuriſdictionis defectu dari non poteſt, poſtquam quis conſenſit in Iudicem, & maximè poſt ſententiam, decif.106. nu.14.
Iuriſdictio Iudicis prorogari non poteſt in præiudicium eius, cui conceſſa eſt ad effectum impediendi, vt is quandocumque cauſam ante latam ſententiam auocare non poſſit, decif. 306. numer 12.
Sed ſecus eſt in præiudicium partis conſentientis, ibid. nu. 12.
ex Iuriſdictionis defectu ea, quæ ſunt nulla, non poſſunt reintegrari, ſeu confirmari, decif.295. num.87.
Iuriſdictio abſque coërtione ex cauſa dari poteſt, decif.295. num.32 & 33.
Iuriſdictionis defectus impedit executionem, decif. 147. nu.8.
Iuriſdictionem quis exercere non poteſt in non ſuos, decif. 290. numer. 4.
de Iuriſdictione ſua executor debet eſſe certus, decif. 547. numer.3.
Iuriſdictio in proprium præiudicium compacientis proroga-

ri po-

ri poteſt, deciſ. 106. numer.18.
in Iuriſdictionem Iudicis, ſi fuerit conſenſum per plures actus vt poſſit allegari ſuſpectus, quid requiratur, deciſ.7. numer. 6.
Iuriſdictio ſtatuendi ſuper rebus Eccleſiæ retinetur à Capitulo tamquam Eccleſiæ caput, deciſ. 76. num.11.
Iuriſdictionis conceſſio in ſtatu Eccleſiæ in dubio præſumitur feudalis, non autem facta titulo donationis, deciſ. 285. numer. 6.
Iuriſdictio inferioris præſumitur feudalis, deciſ.285. num.1.
Iuriſdictionis fundamentum ſi ceſſet, ceſſat etiam iuriſdictio, deciſ 4. numer.30.
Iuriſdictio cui eſt data, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt, deciſ.295. num.22.
Iuriſdictio ſine coërtione, & coërtio ſine iuriſdictione præſcribi poteſt, deciſ.295. num. 34.
Iuriſdictio Archiepiſcopi, & vſus Archiepiſcopalis auctoritatis tàm in ordine ad legem iuriſdictionis, quàm in ordine ad legem Diœceſanam in quibus conſiſtat, deciſ. 22. num.3.
I V S.
Ius accreſcendi, vt inducatur non eſt ſufficiens ſola coniunctio naturalis niſi etiam concurrat coniunctiua vocatio, dec. 128. numer.8.
Ius accreſcendi, vt ſit reſeruatum inter vocatos eſt ſufficiens coniunctiua vocatio, deciſ. 128. num.9.
Iuri actionis ſi fructus debeantur, & tamquam ſors principalis nouo iudicio, & de per ſe peti poſſunt, deciſ.3. num.67.
de Iure alterius vt detrahatur, hoc ſemper continet præſcriptio, deciſ.57. num 25.
in Ius alterius qui ſuccedit, eius iure vti dèbet, deciſ.164. num. 19.
Ius calumnioſum impoſſibile eſt dare in executorialibus, deciſ.1. num. 14.
Ius ciuile licèt ſit ſeruandum in Vrbe, hoc tamen non habet locum, quando ius ciuile eſt expreſsè correctum per ius Canonicum, deciſ.10. num.15.
Ius ciuile ſeruandum eſt in Vrbe, deciſ. 10. num.33.
Ius tribuit collatio alicuius rei, facta alicui, deciſ.250. nu.3.
Iuris conferendi quaſi poſſeſſionem, vt quis acquirat inter alia requiritur, quod ipſe credat vti iure ſuo, deciſ. 226. nu.45.
ad Ius ſuum conſeruandum agens, non autem ad aliquid acquirendum per patientiam alicuius, probatio conſenſus illius non eſt neceſſaria, deciſ.133. num.21.
Ius decimandi poteſt concedi ex priuilegio Apoſtolico independenter à dominio loci, cui competit tale ius, deciſ.182. numer.6.
de Iure Diuino eſt immunitas Eccleſiaſtica, deciſ.159. num.5.
contra Iuris diſpoſitionem, quando eſt aliquis caſus ſtrictè eſt interpretandus, deciſ.4. num.16.
Ius ſuum ſponte deſerere nemo cogitur, deciſ 211. num. 3.
Ius eligendi in Canonicos Capitulum ex præſcriptione habere, acquirere poteſt, deciſ.71. num.15.
Ius eligendi acquiri poteſt ex præſcriptione, deciſ 226. nu.30.
Ius eligendi in Eccleſijs Collegiatis ſpectat ad Canonicos, & Prælatum. Inſtitutio verò ad Epiſcopum num. 4. & hæc eſt verior opinio, & quæ in Rota præualet, deciſ.133. numer.3. & 4.
Iuris reſiſtentis error non excuſat à mala fide ad effectum reſtitutionis fructuum, deciſ.3. num.22.
cum Iuris errore, ſi allegetur error facti excuſat à mala fide, deciſ. 513 num.16.
Iuris error non poteſt excuſare à mala fide, ſi titulus, cuius cauſa aliquis eſt in poſſeſſione, eſt nullus, & à iure reprobatus, deciſ. 513. num.11.
Sed iſta ſunt intelligenda, ſi ius illi expreſsè reſiſtat, non autem, ſi ei ſolum non aſſiſtat, ibid. num. 12
in Iure, ſiue in facto ſi conſiſtat error in facto proprio non eſt tolerandus, deciſ.3. num.25.
Ius exequendi ſpatio 30. annorum legitimè ſine dubio remanet præſcriptum, deciſ.1. num.4.
Ius exequendi, quid ſit, ibid. num 4.
à Iure multa permittuntur ob fugæ ſuſpicionem, quod alias non permitteretur, deciſ.4. num.10.
Ius de futuro, ideſt ius quod ſpe competit pacto cedi, & tolli poteſt, deciſ 311. num. 0.
Ius honorificum tranſit cum vniuerſitate hæreditatis, ad inſtar iuriſpatronatus, deciſ. 53. num.3.
Iuris ignorantia præſumitur in muliere ob ſexus fragilitatem, deciſ.259. num.28. & 29.
Ius metiendum eſt ex parte actoris, deciſ.65. num.26.
Ius Metropolis reſpicit habere ſuffraganeos, deciſ.251. nu.27.
Iuris miniſterio non eſt opus, vt inducatur mala fides, dec 57. num. 57.
Ius ex quo naſcitur, & renaſcitur fructus, eſt quid diuerſum ab actione, qua exigitur annua pecunia, deciſ.235. num.4.
Ius percipiendi penſiones in litem deduci non poteſt abſque apertiſſima calumnia, ſi reſeruatio ſit clara, deciſ.3. num.16.
Ius, & poſſeſſio alicuius, quando apertè per partem dicatur confeſſata, deciſ 294. numer.7.
Ius contra aliquem, vt præſcribatur, requiritur eius patientia, deciſ.71. num.19.
Ius percipiendi annuam reſponſionem ex rebus immobilibus eſt cenſus, deciſ.235. num.1.
in Iure præſentandi non eſt habenda ratio minoris vocis, ſtante integritate vocis ex maiori voce conflata, deciſ. 72. nu.52.
Iurium recognitio de ſtylo Rotæ poteſt fieri, quandocumque, deciſ.106. num.16.
Ius regreſſus eſt merè fortuitum & incertum, cum plura accidere poſſint, quæ non debeant eſſe locus eidem, deciſ.86. numer.14.
Ius renunciantis, quando habet aliquam mixturam cum honore, & voluntate teſtatoris, tunc d. iuri renunciari non poteſt, deciſ.93. num.13.
Iuris rigor, quod relaxetur, & æquitas amplectatur, Papa poteſt hoc iubere, deciſ. 167. num.5.
Iuris rigor non dicitur remitti, ſi totaliter ab eius diſpoſitione recedatur, deciſ 18. num.5.
Iuris rigorem, tunc Papa poteſt maximè relaxare, quando de nullius præiudicio agitur, deciſ.167. num. 5.
Ius, quoad omnes facit ſententia lata in cauſa ſtatus, deciſ.44. num. 6. & 7.
Ius idem ſeruandum, vbi militat eadem ratio, deciſ.40. numer.18.
Ius non petentis tertius allegare non poteſt, deciſ. 262. nu.12.
de Iure tertij quis dare non poteſt, deciſ.8. num. 14.
de Iure tertij opponi poteſt, quando eſt excluſiuum iuris agentis, deciſ.106. num.32.
de Iure tertij opponi non poteſt, ibidem num.31.
à Iure ipſo vniuerſali exigendi penſiones, vti fructus diſtincti poſſunt conſiderari penſiones, deciſ.2. num. 13.
I V S P A T R O N A T V S.
Iuſpatronatus, quando eſt acquiſitum pluribus perſonis, vti ſingulis, tunc in præſentatione non eſt neceſſarius ſimultaneus, & collegialis conſenſus, ſed vnuſquiſque poteſt ſeparatim, & de per ſe præſentare, deciſ 5. num.3.
Iuſpatronatus acquiritur, ſi Eccleſia fuit redotata, ſtante quod eius prima dos fuit perempta, deciſ.59. num.54.
pro Iuriſpatronatus adiudicatione, quæ ſint præcipua requiſita, deciſ 307. num.1.
Iuriſpatronatus aſſiſtentia, ex quibus bene doceatur, dec. 221. numer.3.
Iuriſpatronatus canonizatoria non facile obtinetur ab Ordinario, cum agatur de eius intereſſe, deciſ. 87. num. 7.
de Iurepatronatus quando præſumatur beneficium, deciſ. 221. numer.5.
in Iurepatronatus, quando agitur de concurſu habentium particulares voces, parum refert videre, an intrent in ſtirpes, vel in capita, deciſ.5. num.8.
Iuriſpatronatus confeſſione, quando non agitur de canonizatione iuriſpatronatus contra libertatem Eccleſiæ, bene probant ipſius exiſtentiam in præiudicium confitentis, deciſ. 221. numer.2.
Iuſpatronatus non dicitur in eſſe deductum, ſi non adſit conſenſus Ordinarij, & erectio, deciſ.309. num.5.
ad Iuſpatronatus quando deſcendentes ſunt vocati cum qualitate maſculinitatis, ſunt admittendi abſque hæredis qualitate, deciſ.280. num.8.
in Iuriſpatronatus donatione præſumitur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum iuncta obſeruantia, deciſ.101 num.7.
Iuriſpatronatus donatio, vt ſuffragetur quid ſit probandum, deciſ.247. num.3.
Iuriſpatronatus donatio non valet, quando non interuenit conſenſus Ordinarij, deciſ. 37. num.9.
Iuriſpatronatus donatio facta loco pio, vel Eccleſiæ ſubſtinetur etiam ſine conſenſu Ordinarij, deciſ 37. num.10.
Quæ concluſio non habet locum, quando cum iurepatronatus donatur etiam ipſa Eccleſia, quo caſu requiritur conſenſus Ordinarij, ibid. num.11.
Iuriſpatronatus donatio eſt nulla ex defectu conſenſus Ordinarij, deciſ.101. num.3.
Iuriſpatronatus donatio non reualidatur ex conſenſu Ordinarij ſuperueniente in præiudicium compatronorum, quibus medio tempore fuit quæſitum ex præſcriptione, ibid. num. 4.
Iuſpatronatus, quando competit Eccleſiæ, ſeu perſonis Eccleſiaſticis ratione Eccleſiæ, cenſetur Eccleſiaſticum non obſtante, quod proueniat a laico, vel de bonis laici, deciſ.157. numer. 5.
Et conſequenter huiuſmodi beneficia cadunt ſub regula reſeruatoria, deciſ.157. num.6.
Iuſpatronatus in Eccleſia Regulari, vt acquiratur, requiritur priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, deciſ.59. num.9 16. 28. 29.
in Iuriſpatronatus erectione interuenire debet auctoritas Ordinarij, deciſ.87. num.9.
Iuriſpatronatus exiſtentia, & effectuatio, quando dicatur plenè pro-

Digitized by Google

nè probata, deciſ 302. num. 3.
ab Iuriſpatronatus erectione, ſi tranſiuerit tempus 100. annorum, inde ſufficiens titulus poteſt allegari, deciſ. 27. nu. 6.
Iuſpatronatus tamquam merè directum & honorificum non tranſit ad fideicommiſſarium, declarat vt numer. 3. & 6. deciſ. 70. numer 3.
Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium, deciſ. 206. numer. 5. & 14.
Iuſpatronatus non tranſit ad fideicommiſſarios, ſed remanet penes hæredem inſtitutum, dec. 72. num. 7. 14. 15. & 18.
Iuſpatronatus ſtante ſic voluntate teſtatoris ad fideicommiſſarium tranſit, deciſ 170. num. 6. & 2.
ad Iuſpatronatus, ſi filij ſint admittendi, vti ſucceſſores, illis viuente fundatore nullum ius acquiritur, & ideo illis irrequiſitis, poteſt in alium transferri, decil 37. num. 3
Iuſpatronatus fundans pro ſe, & ſuis deſcendentibus, poſt completam ſtipulationem cum conſenſu Ordinarij, non poteſt illis præiudicare, deciſ. 37. num. 2.
Iuſpatronatus, qui fundauit pro ſuis filijs, & deſcendentibus abſque qualitate hæreditaria, an poſſit illis præiudicare, deciſ. 37. num. 1.
Iuſpatronatus fundans præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, deciſ. 72. num. 4.
Iuſpatronatus fundans pro ſe, & tali familia, non cenſetur ex hoc abdicaſſe Iuſpatronatus à ſeipſo, & eius hæredibus ſaltem præmorientibus omnibus de familia vocata, deciſ. 37. numer. 12.
de Iuriſpatronatus fundatione dubitari non poteſt, quin ſit effectuata, ſi dentur vltimæ præſentationes, poſſeſſione ſubſequuta per obitum immediatè præſentati, deciſ. 87. num. 4.
Iuſpatronatus fundans, ſi illud reſeruet pro ſe (& poſt eius mortem) alijs nominatis, iſta reſeruatio præſumitur facta de præſenti, ac ſtatim ius quæſitum eſt illis, & ſolum executio poſt eius mortem differtur, deciſ. 37 num. 11.
Iuſpatronatus, quando quis fundauit pro ſe, & alijs ab eo nominatis, & in ipſo actu fundationis interuenit conſenſus Ordinarij, iſte conſenſus habetur pro approbatione translationis, & periode eſt ac ſi iuſpatronatus donaſſet, deciſ. 37. numer. 4.
Idque facilius procedit ſi concurrat ſtipulatio d. Ordinarij promittentis Cappellam eſſe Iuſpatronatus dotantis, & nominatorum ab ea, quo caſu ius irreuocabiliter acquiritur etiam ſubſtitutis, poſt mortem alterius vocati, ibid num. 5.
in Iuriſpatronatus fundatione, ſi fuerit conuentum, vt illud pertineat ad perſonas Eccleſiaſticas, & illud exerceatur non tamquam Eccleſiaſticum, ſed Laicale, hoc ſtante de illo tamquam de Laicali etiam ad effectum excludendi reſeruationem, iudicandum eſt, deciſ. 157. num. 7.
Et hoc fit, ne Laici ab operibus pijs abſtrahantur, quod contingeret, contra eorum diſpoſitiones beneficia ab eis fundata ſubijci regulis reſeruatorijs, deciſ. 157 num 2.
Iuriſpatronatus qualitas an ſit gentilitia, quid ſit attendendum, deciſ 307. num. 11.
Iuſpatronatus quando eſt gentilitium non tranſit ad extraneos, ſi ſuperſit aliquis de familia, deciſ. 307. num. 8. 9. & 12.
in Iurepatronatus gentilitio præſentare debet antiquior de domo, deciſ. 307. num. 6.
Iuriſpatronatus qualitas gentilitia, quando tranſeat in hæreditaria, deciſ 307. num. 4.
Iuſpatronatus non præſumitur gentilitium, ſi fundator numquam fecerit mentionem agnationis, deciſ. 280. num. 6.
Iuſpatronatus non dicitur gentilitium ex eo, quod vocauerit filios, & deſcendentes ſtipitum per lineam maſculinam, deciſ. 275. num. 6.
Quia hoc ſolum concludit, quod fuerit contemplata qualitas deſcendentiæ maſculinæ, quæ fuit expreſſa, ibid. num. 6.
Iuſpatronatus non præſumitur gentilitium, ſi fundator excluſit agnatos, vocando diuerſas familias abſque onere aſſumendi nomen, aut inſignia ſuæ familiæ, deciſ. 280. num. 6.
Iuſpatronatus, quando eſt gentilitium, tunc patroni ſunt admittendi in capita, & non in ſtirpes, ibid. num. 4.
Iuſpatronatus regulariter de ſui natura tranſit ad hæredes etiam extraneos, deciſ. 38. num. 2.
Iuſpatronatus, ſi tranſit etiam ad hæredes extraneos, poteſt etiam tranſire ad hæredes fideicommiſſarios, deciſ. 72. nu. 10.
Iuripatronatus naturæ non repugnat, quin poſſit tranſire ad ſecundum hæredem & vlteriorem, deciſ. 72. num. 12.
Iuſpatronatus quando dicatur hæreditarium, dec. 307. num 3.
Iuſpatronatus, quod ſit hæreditarium & non gentilitium, in dubio hoc ius præſumit, deciſ. 275. num. 4.
Iuſpatronatus quando eſt hæreditarium, & non gentilitium in eo deſcendentes admittuntur in ſtirpes, & non in capita, deciſ. 275. num. 3.
Iuſpatronatus præſumitur hæreditarium, ſi ſuper hoc adſit obſeruantia, deciſ. 275. num. 7.
Iuſpatronatus dicitur hæreditarium, ſi teſtator vocauerit hæredes ad illud nulla facta mentione agnationis, ibid. nu. 5.
Iuſpatronatus an ſit hæreditarium, vel gentilitium, iſta dubietas benè poteſt declarari ex ſubſecutis præſentationibus effectum ſortitis, ibid. num. 11.
Iuſpatronatus ex iuris præſumptione non gentilitium, ſed hæreditarium præſumitur, ibid. num. 5.
in Iurepatronatus hæreditario filiusfamilias non concurrit cum patre ad præſentandum, deciſ. 82. num. 10.
Iuſpatronatus de ſui natura eſt merè hæreditarium, deciſ. 72. numer. 1.
Iuſpatronatus non eſt de corpore hæreditatis, deciſ. 206 nu. 10.
Iuſpatronatus competit in ſtirpes, quando eſt hæreditarium, deciſ. 72. num. 21.
Iuſpatronatus eſt indiuiduum, & reſidet penes quemcumque Patronum inſolidum, deciſ. 22. num. 1.
Iuſpatronatus quando a principio eſt relictum quinque perſonis, ſi nominatus ſit præſentatus a deſcendentibus a tribus ex dd. quinque perſonis, venit inſtituendus, deciſ. 280. num. 2.
Iurapatronatus ſunt iura directa, & merè honorifica, deciſ. 72. numer. 6.
Iurapatronatus ſunt iura merè honorifica ſeparata à commodo, & vtilitate, deciſ 72. num. 2.
in Iuriſpatronatus materia attenditur vltimus ſtatus in præiudicium patronorum, qui alios ad compræſentandum admiſerunt, deciſ. 101. num. 8.
in Iuriſpatronatus materia, tempus 100. annorum habet vim immemorabilis, & inducit verum titulum, deciſ. 29. numer. 1. & 17.
Iuſpatronatus liberorum remanet penes hæredem grauatum, & non tranſit ad fideicommiſſarium, deciſ. 206. num. 8.
Iuriſpatronatus lis quando ſolum eſt inter præſentatos, & Ordinarius non eſt in cauſa, tunc licet ſimus in perſonis, in quibus cadat præſumptio vſurpationis non requiritur tam exacta probatio, deciſ. 302. num 8.
Iuſpatronatus, quando eſt mixtum, nempe gentilitium cum qualitate hæreditaria, tunc illi, in quibus deficit qualitas gentilitia, non admittuntur ad præſentandum, deciſ. 209. numer. 1.
in Iuriſpatronatus materia obſeruantia multum venit attendenda, & maximè, ſi ſit proxima fundationi, deciſ. 275. nu. 8.
in Iuriſpatronatus materia poſſeſſor centenarius poteſt allegare titulum fundationis, vel alium meliorem titulum de mundo, & ei magis proficuum, deciſ. 29. num. 62.
in Iurepatronatus priuatorum Conc. Trident. nihil innouauit, deciſ 29. num. 4.
Iuſpatronatus, ſi ſit ex priuilegio, non ſequitur ex hoc, non poſſe etiam eſſe ex fundatione, & dotatione, deciſ. 29 nu. 7.
Cum poſſit impetrari priuilegium tempore fundationis, & dotationis pro conſenſu Papæ, ibid. num. 7.
ad Iuſpatronatus an Communitas præſentare debeat vti vnum corpus, ex quo colligatur, deciſ 22. num. 5.
ad Iuſpatronatus præſentatus, quando non requiratur, quod ſit actu Sacerdos, deciſ. 221. num 6.
ad Iuſpatronatus ſufficit, quod quis præſentatus ſit ab eo, qui ex publicis documentis probatur Patronus, deciſ. 307. numer. 14.
ad Iuſpatronatus præſentatus non requiritur, quod ſit Sacerdos, ſi ea qualitas in fundatione non legatur, deciſ. 221. numer. 15.
Iuſpatronatus, ſi quis impetret ſub prætextu quod patronus intra quadrimeſtre non præſentauit, plenè probare debet, quod d. patronus habuerit ſcientiam vacationis beneficij, deciſ. 221. num. 10.
Iuſpatronatus, non eſt rigoroſè probandum, quando Ordinarius non eſt in cauſa, nec contenditur cum poſſeſſore tamquam de libero, decil 57. num. 8.
Iuriſpatronatus probatio qualiter ſit facienda per eos, in quibus cadit vſurpationis præſumptio, deciſ. 82. num. 12. ſed declara, vel limita, num. 19 & 20.
Iuſpatronatus ex quibus benè probetur, quod ad aliquem ſpectet, deciſ. 221. num 7.
Iuriſpatronatus probatio, per inſtrumentum dotationis, vel erectionis, in iure non poteſt dari melius, deciſ. 57. num. 3.
ad Iuſpatronatus concurrens, de eo non eſt habenda ratio, ſi non probet ad ſe ſpectare, neque de quaſi poſſeſſione præſentandi doceat, deciſ. 72. num. 18.
Iuſpatronatus benè probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, & maxime ſi fuerit geminata, deciſ. 221. num. 2.
ad Iuſpatronatus, quis non poteſt concurrere, ſi ei obſtet aliqua qualitas repugnans voluntati fundationis, deciſ. 72. numer. 5.
Iuriſpatronatus qualitas, ſcilicet an ſit hæreditarium, vel gentilitium, aut familiare, vt inde cognoſci poſſit, quomodo vocati intrare poſſint ad præſentandum, quando ſpectanda non ſit, deciſ. 2. num. 7.
Iuſpatronatus eſt quid religioſum, & commodum pecuniarum non reſpicit, ſicut ius ſepulchrorum, deciſ. 206. num. 10.
Iuriſpatronatus renunciatio non poteſt dici obſcura, & præſumpta, dum verba renunciationis ad aliud referri non poſſunt, deciſ. 131. num. 13.

Iuri-

Digitized by Google

Iuriſpatronatus renunciatio præſumpta, & obſcura non ſufficit, ſed requiritur expreſſa, ibid num. 11.
Iuſpatronatus relictum pluribus perſonis nominatim diſtinctis, vnicuique cenſetur acquiſitum iuſpatronatus pro virili, deciſ. 2. num. 1.
Iuſpatronatus, ſi ſit relictum pluribus nominatis, & cuiuslibet eorum deſcendentibus, cum iſti deſcendentes comprehenſi ſint ſub nomine collectiuo plurium gradoum, & non proprio, qualiter vocati cenſeantur, ibid. num. 2.
Iuſpatronatus ſi ſit relictum quinque perſonis nominatim, & eorum deſcendentibus, tunc illæ quinque voces non poſſunt multiplicari, etiamſi mille deſcendentes ex vno ex dictis quinque reperirentur, ibid. num. 9.
Qui quidem tantum ſunt conſiderandi ad integrandam illam vocem, vel in totum, vel in maiori parte, ad hoc vt præſentatus dicatur habere illam vocem, ibid. num. 10.
Iuſpatronatus, cum ſit ſpirituale, ideo prohibitum eſt regulariter alienari, & hac de cauſa cedi non poteſt principaliter, ſed ſolum cum vno ea ijs corporibus quibus eſt annexum, deciſ. 258. num. 12.
Iuriſpatronatus ſtatus non poteſt firmari ex actibus æquiuocis, deciſ. 275. num. 10.
Iuſpatronatus tranſit ſub titulo vniuerſali, quo ſtante poteſt etiam tranſire ad fideicommiſſarium, deciſ. 72. num. 12.
Iurapatronatus non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, quia non concernunt corpus hæreditarium, ibid. num. 14.
Iuſpatronatus, quando transfertur cum vniuerſitate bonorum, conſenſus Epiſcopi non eſt neceſſarium, deciſ. 206. nu. 27.
Iuſpatronatus quando transfertur in compatronum, non requiritur conſenſus Epiſcopi, ibid. num. 28.
Iuſpatronatus tranſit ſub venditione omnium bonorum, deciſ. 528. num. 20.
ad Iuſpatronatus, quando ſunt vocatæ plures perſonæ ſub verbis appellatiuis, & nominibus proprijs, ad illud tamquam in viriles cenſentur inuitatæ, deciſ. 155. num. 1.
ad Iuſpatronatus cenſentur vocati in capita, quando ſunt vocati vti vnum corpus, deciſ. 280. num. 11. & 12.
Iuſpatronatus ſi ſpectat ad Vniuerſitatem, non ſpectat hominibus ſingulis, ſed vti vniuerſis, deciſ. 82. num. 4.
Iuſpatronatus, ſi competat Vniuerſitati, & ſic non iure hæreditario filijfamilias poſſunt præſentare cum patre, deciſ. 82. num. 10. limita num. 11.
de Iurepatronatus Vniuerſitatis quando agitur, hoc caſu ob timorem vſurpationis præter affectuationem præſentationum ſpatio 50. annorum requiritur immemorabilis, deciſ. 302. numer. 6.
Iuſpatronatus, ſi competat alicui Vniuerſitati, Collegio, familiæ, &c. vti vniuerſos, tunc præſentatio fit in capita, & non in ſtirpes, deciſ. 82. num. 8.
Iuſpatronatus ſi ſpectet ad plures familias, Collegia, vel Vniuerſitates, & ſimul conueniunt ad præſentandum, non vti diuerſa corpora, ſed tantum vnum, tunc tale iuſpatronatus competit in ſtirpes, deciſ. 82. num. 9.
Iuſpatronatus præſumitur etiam ex vſurpatione, licèt potentia ſit extra locum beneficij, ſi tamen ea influat in d. locum, deciſ. 282. num. 24.
Iuſpatronatus, licèt tranſeat cum Vniuerſitate vendita, non poteſt tamen transferri in caſu, quo illud principaliter expreſſum fuerit in ipſa venditione Vniuerſitatis, deciſ. 173. num. 28. declara 29. 30. & 31.
Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis cadit etiam in Vniuerſitatibus paruis, deciſ. 82. num. 16.
Iuſpatronatus, quando prætenditur à perſonis potentibus, cum intret præſumptio vſurpationis, non ſufficit allegare titulum fundationis, & dotationis, ſed requiruntur præſentationes continuatæ ſpatio 50 annorum, & probari poſſeſſionem temporis immemorabilis, deciſ. 59. num. 5. & 6a.
Iuſpatronatus, quando eſt ſuſpectum de vſurpatione ad illud probandum requiritur immemorabilis ante Concil. dec. 547. numer. 4.
Poſt vero Concilium immemorabilis cum præſentationibus continuatis ſpatio 50. annorum, ibid. num. 5.
Iuſſio Signaturæ Iuſtitiæ, debet intelligi prout de iure, dec. 52. numer. 7.
Iuſte poſſidet, qui auctore Prætore poſſidet, deciſ. 123. num. 2.

IVSTIFICATIO.

Iuſtificationis litterarum Apoſtolicarum præſumptio intrat ex effectuatione vera & clara, deciſ. 50. num. 2.
Iuſtificationis præſumptio inducitur ex lapſu 30. annorum, deciſ. 174. num. 14.
Vide infra in Verbo Littera Apoſtolica.
Iuſtitia ſententiæ præſumptio oritur ex executorialibus, deciſ. 1. numer. 15.
Iuuenis, vel ſenex ad hoc vt quis dicatur, relinquitur arbitrio Iudicis ſecundum ſubiectam materiam, deciſ 93. num. 8.
Iuuenes vocantur in Ciuitate Bononiæ, potius reſpectu ſexus ad differentiam fœminarum, quam reſpectu ætatis, deciſ 93. num. 9.

L

LÆSIO.

Læſio omnis præſumpta excluditur ex ſententia abſolutoria, quæ in iudicatum tranſiuit, deciſ. 87. num. 8.
de Læſione, quando conſtat, tunc conceſſio bonorum Eccleſiæ nullatenus tenet, deciſ. 26. num. 14.
Vide ſupra in verbo Alienatio bonorum Eccleſiæ.
Læſio ſolet dolum arguere, & bonam fidem adſtruit, deciſ. 3. numer. 29.
Læſio eſt fundamentum reſtitutionis, deciſ. 50. num. 1.

LAICVS.

Laicus, vt ſine peccato poſſit retinere decimas, quid requiratur, deciſ. 103. num. 13.
Laici, vt dicantur capaces decimarum præter immemorabilem, ſat eſt ſola probatio priuilegij in genere; nec opus eſt, vt appareat etiam de cauſa, propter quam idem priuilegium dicatur conceſſum, & ſic DD. in hac materia loquuntur, deciſ. 182. num. 15. & 16.
Laicus, vt ſit capax decimarum, præter probationem immemorabilis probari debet fama priuilegij Apoſtolici, dec. 182. numer. 24.
Laici non poſſunt retinere, nec præſcribere decimas, niſi doceant in feudum, vel legitimam conceſſionem ab Eccleſia recipiſſe, deciſ. 193. num. 20.
Laicus bene poteſt poſſidere decimas, ſi ei debeantur in recognitionem dominij, ſiue ea cauſa Tributi, quarum reſpectu non poteſt conſiderari contra eum aliqua reſiſtentia iuris, cum non participent de aliquo iure ſpirituali, deciſ. 22. numer. 14.
Laici ante Concil. Lateranenſe erant capaces decimarum, ſed contraria opinio eſt verior, deciſ 193. num. 25.
Laici ſunt incapaces iuris decimandi, deciſ. 152. num. 2.
Laicus eſt incapax decimarum abſque probatione immemorabilis, & fama priuilegij, deciſ 128. num. 12.
Laicus poſſeſſor decimarum non iuuatur ea poſſeſſione, niſi probetur cum fama priuilegij Apoſtolici, dum verſamur in eo, qui non probat poſſeſſionem ante Concil. Lateranenſe, deciſ. 137. num. 7.
Laicus non habet dominium ſuper primitijs aut decimis, deciſ. 192. num. 19.
Laici ſunt incapaces decimarum, & ideo non poſſunt per ſolam immemorabilem capaces fieri, deciſ. 103. num. 10. & 11.
Laicus allegans titulum infeudationis decimarum ante Concil. Lateranenſe, non eſt ligatus priuilegijs illorum, qui habent exemptionem, de illis non ſoluendis, deciſ. 103. num. 9.
Laicus habens decimas ex titulo Apoſtolico, efficiuntur eæ de illius patrimonio, ibid. num. 15.
Laici non ex eo, quod ſi ſint effecti capaces decimarum, dict. decimæ ſunt execratæ, vt dicimus de iurepatronatus, ibid. numer. 18.
Laici ante Concilium Lateranenſe omninò non erant incapaces decimarum, ibid. num. 8.
Laici tàm ante, quam poſt Concil Lateranenſe fuerunt incapaces decimarum, deciſ. 193. num. 19.
Laicus non poteſt prætendere decimas eccleſiaſticas ad ſe pertinere, niſi probet tempus immemorabile, vna cum fama conceſſionis priuilegij Apoſtolici, deciſ. 56. num. 6.
Laicus, vt ſit capax decimarum, requiritur, vel priuilegium Apoſtolicum vel conceſſio feudalis ante Concil Lateranenſe, deciſ. 103. num. 12.
Laici non probant ius decimandi ad eos, pertinere docto de poſſeſſione, cum illa non releuet ad effectum dominij, niſi ſit immemorabilis, & cum fama priuilegij, deciſ. 128. numer. 3. 4. & 9.
Laicus, vt poſſit percipere decimas requiritur, vel titulus priuilegij, vel probatio immemorabilis cum fama eiuſdem priuilegij, deciſ. 22. num. 10.
Laicus nullum ius, nulſamque actionem habere poteſt ſuper decimis poſt Concil. Lateranenſ. deciſ. 180. num. 19.
Laicus ad effectum percipiendi decimas allegando immemorabilem cum fama priuilegij, non dicitur allegare meliorem titulum de mundo, deciſ. 193. num. 17.
Laico vt debeantur decimæ, quid ſit probandum, deciſ. 22. numer. 14.
Laicis ante Concilium Lateranenſe, Epiſcopi, & alij Prælati inferiores poterant eis decimas in feudum dare, deciſ. 103. numer. 2.
Laicus habens immemorabilem pro ſe, cum fama priuilegij ad effectum percipiendi decimas, poteſt allegare infeudationem ante Concil. Lateranenſe, ibid. num. 7.
Laico ad effectum percipiendi decimas, non ſufficit ſola immemorabilis, & num. 14. ibid. num. 15.
Sed cum ea debet interuenire, vel fama priuilegij, vel recognitio feudalis, vel aliud æquipollens, deciſ. 193. nu. 16.
Laici ſunt incapaces decimarum cum ſint ſpirituales, deciſ. 193. numer. 18.

Laicus

Digitized by Google

Laicus decimarum temporalium eſt capax, & ideo in earum executione impediri non poteſt, deciſ. 180. num. 20.
Largitio magna præſumitur facta ſanguine coniunctis, dum ſuppetunt diuitiæ, & concurrit nobilitas, deciſ. 68. num. 71.

L A V D E M I V M.

Laudemium debetur Domino directo occaſione conſenſus præſtiti, deciſ. 40. num. 10.
Laudemium cur recipere debeat emphyteuta in ſub emphyteuticatione, non videtur quæ ſit ratio, cum in eo ceſſet qualitas dominij, deciſ. 40. num. 12. & 13.
Laudemium ſemper debetur illi, qui eſt maior dominus, & ſic directo, deciſ. 40. num. 5.
Laudemij ſolutio confert ad probandum directum dominium eius, cui ſoluitur, deciſ. 284. num. 5.
Laudemiorum loco ſuccedunt quindennia, deciſ. 40. num. 20.

L A V D V M.

Laudum initum inter partes non obſtat, quando per tres ſententias fuit ſublatum, deciſ. 296. num. 5.
Laudum, quando eſt per ſententiam declaratum nullum, non eſt amplius habendum in conſideratione, deciſ. 801. num. 6.
contra Laudum ratificatum veniri non poteſt, deciſ. 65. num. 3.
Laudum interpretari debet ſecundum iuris diſpoſitionem, deciſ. 65. num. 6.
Laudum ita interpretari debet, ne contineat iniuſtitiam, vel abſurdum, deciſ. 65. num. 11.
Laudum à partibus emologatum habet vim ſententiæ, & rei iudicatæ, deciſ. 65. num. 1.
Lauda ſunt ad inſtar ſententiarum, deciſ. 65. num. 8.
Laudum ratificatum dicitur tranſactio, deciſ. 65. num. 2.
Laudum eſt ſtricti iuris, & ideò non poteſt extendi ad caſum non expreſſum, deciſ. 76. num. 12. & 14.

L E G A T A R I V S.

Legatarius conditionalis, dum agit de auocandis bonis à creditoribus, quibus medio tempore fuit ius quæſitum, tunc intrat quæſtio, an hypotheca retrotrahatur in illorum præiudicium, deciſ. 17. num. 11.
Sed ſecus eſt, ſi legatarius concurrat cum ipſis credituribus, & vel legatarius petat præferri in bonis defuncti, & creditores veniunt ex contractibus initis cum hærede, quo caſu, cum conditio ſit purificata, abſque vlla difficultate legatarius debet præferri, ibid. num. 12.
Legatarius non poteſt vti beneficio vniuerſalis hæredis, deciſ. 8. num. 7.
Legatario ſtatim poſt mortem teſtatoris debentur fructus rei legatæ, cum dominium ſequantur, deciſ. 189 num. 6
Legatarius petere poteſt ſeparationem bonorum teſtatoris à bonis hæredis, vt ex his prius ipſi, quàm creditoribus hæredis ſatisfiat, deciſ. 17. num 13.
Legatarios fraudare, & eludere à ſuis legatis in poteſtate hæredum ſtare non debet, ibid. num. 5.
Legatario etiam ignoranti acquiritur dominium rei legatæ, deciſ. 189. num. 5.

L E G A T V M.

Legatum cenſetur ademptum per teſtatorem ipſum, quando ſuperuenit inimicitia ipſo viuente, etiamſi ab ipſo præceſſerit, quia præſumitur ipſum pœnituiſſe, deciſ. 190. nu. 32.
in Legatis annuis fructus debentur decurſi, nedum ante motam litem, ſed etiam ante apertas tabulas, & ante aditam hæreditatem ſtatim poſt mortem teſtatoris, deciſ. 8. num. 8.
Quod procedit etiamſi ignotum fuerit tale legatum ipſi legatario deberi, nam adhuc termini decurſi ei debentur, ibidem numer. 9.
Legatum annuum à marito vxori factum diſtribuendum pro exoneratione illius conſcientiæ, validum eſt abſque fraudis ſuſpicione, deciſ. 245 num. 29.
Legatum, nullo modo poteſt appellari præceptum teſtatoris tendens ad implendam obligationem iam ab eo contractam, deciſ. 241. num. 35.
Legatum factum ſolis Canonicis, vel ſoli Epiſcopo, cenſetur adhuc relictum vniuerſo Clero, & Eccleſiæ, deciſ. 60. numer. 40.
Legato facto Ciuibus, ſeu Decurionibus Ciuitatis non cenſetur conſiderata perſona ipſorum, ſed Vniuerſitas, & totius Ciuium ambitus iure ſocietatis, deciſ. 76. num 15.
pro Legatis conditionalibus in quantitate relictis hypotheca non debet incipere à die mortis teſtatoris, ſed purificatæ conditionis, deciſ. 17. num. 1. contra num. 2. declara prout numer. 7. & 8.
in Legatis ſpeciei conditionalibus, purificata conditione, hypotheca retrotrahitur ad diem obitus teſtatoris, & alienatio medio tempore facta reſoluitur ipſo iure, deciſ. 17. nu. 2.
in Legatis conditionalibus certæ quantitatis, purificata conditione hypotheca non retrotrahitur à die conditi teſtamenti, vel mortis teſtatoris, deciſ. 205. num. 8.
pro Legatis conditionalibus, etiam in quantitate conſiſtentibus, datur hypotheca à die obitus teſtatoris ante euentum conditionis, deciſ. 17. num. 8.
in Legato eſt ſpeciale, quod dominium transeat rei legatæ in legatarium ipſo iure, quod non procedit in fideicommiſſo, deciſ. 189. num. 25.
Legata adimendi facultas, eſt materia odioſa, & propterea ſtrictè venit interpretanda, deciſ. 190. num. 19.
Legata minuendi, & adimendi facultas conceſſa hæredi, intelligitur reſtricta ad caſum diſpoſitionis inter viuos, non autem vltimæ voluntatis, deciſ. 190 num 1.
Sed ab iſta regula receditur, ſtantibus coniecturis in contrarium, ibid. num. 2.
Legata adimendi facultas conceſſa hæredi, intelligitur dummodo bona fide, & non malo animo fiat, ibid. num. 26. & 30.
Legata adimendi facultas data alteri, non intelligitur data etiam ea cauſa odij gratis prouenientc ab eo, qui talem facultatem habet, ibid. num. 33.
Legata adimendi facultas, qualiter data intelligatur, dec. 104. numer. 13.
Vide ſupra in verbo Facultas.
Legata adimendi facultas, ſi ſit relicta hæredi, quoad naturaliter vixerit, intelligitur data facultas, ſi diſponat inter viuos, ſecus ſi in vltima voluntate, deciſ. 231. num. 2.
Legatum non inducitur ex tacita voluntate, ſed fideicommiſſum, deciſ. 189. num. 27.
Legatum factum alicui, qui nondum eſt natus, ſequuta natiuitate, à dicto tempore debentur fructus legati, non autem à die litis conteſtatæ cum tali caſu non obſtet bona fides grauati, ibid num. 8.
Legatum an debeatur alicui, quando eſt dubium, fructus dicti legati ab hærede non ſunt reſtituendi, niſi à die declarationis, quo fuit interpretata voluntas teſtatoris, ibid nu. 20.
In Legatis ſemper ſumenda eſt ea interpretatio, quæ ſit contra legatarios, & minus noceat hæredi, deciſ. 239. num. 6.
Legati interpretatio non eſt facienda ad fauorem hæredis in dubio, ſed legatarij, quando maritus legat vxori, deciſ. 239. numer 12.
Legatum eſt latè interpretandum ſtantibus pluribus argumentis beneuolentiæ, quæ teſtator legatario oſtendit in teſtamento, deciſ. 239. numer. 12.
Legatum non ſtrictè interpretandum ſtante coniunctione, quæ intercedit inter legatarium, & teſtatorem, deciſ. 239. numer. 10.
Legatum quando venit interpretandum, attendi debet communis vſus loquendi, deciſ. 239. num. 4.
Legatum factum a muliere ſecundo viro, vt pro eius anima illud diſtribuat, validum eſt, & non debet iudicari in fraudem, deciſ. 245. num. 27.
Legatum quando mulier vult acceptare, an in mandato requirantur ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 9. num. 44.
In Legato pio facto a muliere ceſſat omnis ſuſpicio fraudis, deciſ. 245. num. 28.
Legatum quando eſt purum, ipſo iure tranſit in legatarium, ſeu fideicommiſſarium, cum acquiſitione fructuum à die tranſitus, deciſ. 189 num. 21.
Sed iſta regula non procedit, quando dominium rei legatæ in eos ipſo iure non tranſit, ſed opus eſt traditione, ſeu conſtitutione hæredis, ibid. num. 22.
Legatum in dubio non cenſetur relictum animo *compenſandi* debitum, ab iſta tamen regula receditur ex coniecturis, deciſ. 812. num 4. & 5.
Legatum relictum filio maſculo, qui natus eſſet tempore mortis teſtatoris, debetur etiam ſi filius naſcatur poſt mortem dicti teſtatoris, deciſ. 189. num. 19.
In Legatis relictis alicui loco, Eccleſiæ, &c. ſi perſonæ aliquæ in eis exprimantur, cenſentur ſtare demonſtratiuè, dec. 76. numer. 17.
Legatum relictum Ædituo Templi: ſeu Hierofilaci, non ipſius perſonæ, ſed templo, & ſacris ædibus, quarum ipſe cuſtodiam gerit, factum cenſetur, deciſ. 76. num. 16.
Legatum relictum Capitulo, non cenſetur, & relictum Beneficiatis, cum appellatione Capituli non veniant Beneficiati, deciſ 59. num. 87. & 88.
in Legatorum reuocatione regulariter non comprehenduntur legata conditionalia, & difformia, deciſ. 97. num. 11.
Legata, & debita præſumuntur ſoluta ex pecunijs hæreditarijs, non autem proprijs hæredis grauati, deciſ. 164. num. 5.
Legatum, quando non eſt expreſſum, ſed tacitum, non poteſt dici propriè legatum, ſed fideicommiſſum, deciſ. 189. numer. 24.
pro Legatis conſequendis non competit via executiua, dec. 241. numer. 34.
pro Legatis non competit via executiua, deciſ. 162. num. 8.
Legatum vſusfructus an imputetur in legitimam, deciſ. 291. numer. 6.

L E G I T I M A T I O.

Legitimatio plena dari poteſt, quæ tamen habeat effectum ſucceſſionis limitatum, deciſ. 200. num. 1.
in Legitimatione eſt ſpeciale, vt declaretur à verbis eiuſdem petitionis adeò vt ſolum haberi poſſit ratio formæ, deciſ. 200. num. 4. & 5.

Legi-

Legitimatio, ſi conceſſa fuerit ad effectum, vt filius ſuccedere poſſit ex voluntate patris, non competit illi querela inoffi-cioſi, ſeu ius petendi ſupplementum legitimæ, deciſ.200. num. 11. & 13.

L E G I T I M A.

Legitima, quando aſſignatur filio, non debent eligi viliora corpora hæreditaria, ſed poteſt filius, vel quæcumque alia perſona, cui illa debita ſit, eligere, etiam vnum ex melioribus corporibus hæreditarijs, dummodo aliud ſimile in hæreditate remaneat, deciſ. 198. num. 18.

Legitimæ aſſignatio non debet fieri auctoritate Iudicis, & eo maximè, quando ille cui ea debebatur, illam vendidit bona fide, ſuſtineri debet alienatio, nec poteſt à fideicommiſſario retractari, deciſ. 292. num. 19.

Legitima, licèt debeatur ex ſingulis corporibus hæreditarijs, cum ſit portio bonorum, quæ quis habiturus eſt ab inteſtato, deciſ. 198. num. 16. & 21.

Tamen ne contingat ſcindi ſubſtantiam vniuerſi patrimonij, poteſt illa aſſignari etiam in vno, vel pluribus corporibus hæreditarijs, ibid. num. 17.

Legitimæ quantitas an ſit minuenda habita ratione æris alieni, deciſ. 198. num. 20.

Legitima eſt portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, deciſ. 200. numer. 12.

Legitimæ ſupplementum quando petitur, pro eo non datur retentio, ſed competit actio perſonalis contra hæredes à quibus petendum eſt, deciſ. 291. num. 7.

Legitimæ loco ſuccedunt dotes filiarum, deciſ. 126. num. 36.

Legitima in bonis matris debetur filijs, deciſ. 220. num. 4.

Legitimæ ſupplementum, quando petitur, non competit retentio, ſed tantum actio perſonalis, deciſ. 9. num. 42.

in Legitima filius ſibi præiudicat, ſi acceptet legatum vſuſ-fructus ſibi à patre loco legitimæ relictum, deciſ. 9. numer. 43.

Legitima filij conſolidatur cum ſuis bonis, & efficitur vnum patrimonium, deciſ. 74. num. 6.

L E X.

Leges, vt non habeant locum in ſuo teſtamento, quis non poteſt ordinare, deciſ. 30. num. 17.

à Lege, ſi aliquid ſit præfinitum id ſequendum eſt, deciſ. 183. numer. 11.

Lex, ſi in aliquo caſu non proſpexiſſet, tunc ratio naturalis, ipſaque rei æquitas vim legis habet, ac pro lege allegari poteſt, deciſ. 194. num. 45.

Legis cauſa efficiens eſt poteſtas, deciſ. 107. num. 2.

Legis effectus eſt mouere efficaciter ad virtutem, deciſ. 107. numer. 9.

Lex diffamari duo habet iudicia, & quæ, deciſ. 57. nu. 12.

Leges Ciuiles in materia matrimoniali ſacras debent ſequi, & imitari regulas, deciſ. 58. num. 4.

Legibus ſolent eſſe exoſi illegitimi, vti excitantes memoriam impudicæ originis, & creduntur imitatores paternæ impuritatis, deciſ. 30. num. 40.

Leges moribus coaleſcunt, deciſ. 76. num. 6.

Lex pro communi omnium vtilitate ferenda eſt, deciſ. 107. numer. 12.

Legis præcipua virtus, & conditio eſt, vt ſit communis omnibus, deciſ. 107. num. 17.

Leges 12. tabul. ſic caſtitatem adamarunt, vt abiecerint omnem pietatem, deciſ. 30 num. 30.

Legis, aut Conſtitutionis Eccleſiaſticæ finis præcipuus, & particularis eſſe debet, humanas actiones ad æternam fœlicitatem, & ſalutem dirigere, deciſ. 107. num. 16.

Lex, ſi non reſiſtat voluntati teſtatoris, eſt executioni demandanda, deciſ. 77 num. 34.

Lex noua non poteſt trahi ad præterita, deciſ. 167. num. 17.

Lex eadem eſt ſeruanda vbi militat eadem ratio, deciſ. 136. numer. 10.

L I B E R.

Libris per Miniſtros Legaleatenſis, & in Archiuijs conſeruatis ſtandum eſt, deciſ. 284. num 4.

Liber priuatus contra tertium non probat, deciſ. 226 numer. 41.

Liber priuatus, licet eſſet recognitus, non probat, deciſ. 226. numer. 41.

ex Libris priuatis ſi ſit extracta partita, fidem non facit in præiudicium tertij, deciſ. 57. num 4.

Liber Baptiſmatis ex communi conſuetudine probat ætatem, deciſ. 215. num. 5.

Libro Ciuitatis an ſtandum ſit, ad cognoſcendum quo titulo nonnulla bona ad aliquem peruenerunt, deciſ. 125. nu. 13.

Liber Eccleſiæ, quando ſoleat plenam probationem facere, deciſ. 152. num. 2.

Libris Viſitationum eſt fides adhibenda, ſi contineant ea, quæ ad officium viſitantis ſpectant, deciſ. 152 numer. 9. & 10.

Liber ſi ſit antiquus, & quod in eo eſt notatum, ſi non contineat præiudicium tertij, ei creditur, deciſ. 152. num. 7.

Liber memorialis contra ſcribentem probat, deciſ. 127. nu. 9.

Libri ſcripti ab Officialibus ad hoc deputatis, probant, deciſ. 19. num. 3.

Liber erroneus in quibuſdam præſumitur, etiam erroneus in reliquis, deciſ. 111. num. 7.

Libri ſi continent ea, quæ ad alicuius officium ſpectant, eis credendum videtur, deciſ. 213. num. 15.

Liber tertij non probat contra tertium, deciſ. 116. num. 7.

Liberè ad aliquem, vt aliqua res dicatur tradita, quid requiratur, deciſ. 97. num. 2.

inter Liberos ſi ſit factum teſtamentum, vt valeat, quid ſufficiat, deciſ. 108. num. 2.

Vide infra in verbo Teſtamentum inter liberos.

Libertas eſt res inæſtimabilis, deciſ. 254. num. 65.

L I B E L L V M.

Libello vnico poſſunt agere plures conſortes litis, ſi ita conſentiant, deciſ. 218. num. 24.

Libelli, & citationis vim habet monitorium, deciſ. 4. nu. 24.

Libellus requiritur ad effectum introducendi litem, ſtante ſtylo Curiæ, deciſ. 123. num. 7.

Libelli vim habet monitorium, deciſ. 295. num. 17.

L I B E R A L I T A S.

Liberalitatis, ac munificentiæ præſumptio oritur ex nobilitate, deciſ. 68. num. 24. & 70.

Liberalitas, necnon munificentia ex quibus comprobetur, deciſ. 68. num. 38.

in Liberalitatem, quando quis non eſt propenſus, tunc multò magis reijcienda venit præſumptio donationis, deciſ. 69. numer. 7.

Liberalitas eſt propria, & peculiaris virtus nobilitatis, dec. 69 numer. 25.

L I C E N T I A.

Licentia audiendi confeſſiones ab aliquo Monaſterio petita Ordinario, & acceſſio ad publicas ſupplicationes, citra ius, & nomen ſubiectionis contingere non poſſunt, deciſ 208. numer. 14.

Licentiam ad aliquid alienandum, ſi quis obtinuerit, dicitur conſumpta in actu alienationis, deciſ. 228. num. 24.

Licentia obtenta ad maiorem cautelam non poteſt inualidare actum aliàs ex ſui natura validum, deciſ. 228. num. 2.

Licentia data à teſtatore alienandi bona in caſu maximè neceſſitatis, intelligitur de neceſſitate fatali, vel naturali, non autem de voluntaria, deciſ. 24. num. 23.

Licentia obtenta ad aliquid peragendum, ſi ea non erat neceſſaria, nocere non debet, deciſ. 173. num. 2.

Licitatores, poſtquam obtulerunt, non poſſunt oblationi renonciare, ſed remanent obligati, nec poſſunt ſe pœnitere, niſi reipublicæ expedierit, deciſ. 113. num. 13.

Vide infra in verbo Subhaſtatio.

L I N E A.

Lineæ fœmininæ principium eſt fœmina, deciſ. 33. num. 4.

Lineæ appellatione regulariter venit ſolum linea effectiua vocatorum, deciſ. 97. num 7.

Lineæ appellatione veniunt omnes deſcendentes, deciſ. 97. numer. 8.

Linea maſculina alicuius familiæ, quando vocatur ad fideicommiſſum, in eo fœminæ agnatæ non comprehenduntur, deciſ. 33. num. 1.

Quodque magis procedit, quando adſunt illa verba, familia maſculina, ex quibus apparet, quod non tantum fuit contemplata agnatio ſimpliciter, ſed agnatio maſculina, ibi. nu. 2.

L I M I T A T A.

Limitatio eſt exceptio, quæ modificat actum, deciſ. 300. nu. 4.

Vide ſupra in verbo Confines.

de *Limitibus* probandis inter Eccleſias, in antiquis, admittuntur leuiores probationes, deciſ. 63. num. 3.

Limitatio debet intelligi præterquam quo ad expreſſa, deciſ. 65. numer. 12.

L I Q V I D A T I O.

Liquidatio fructuum, & expenſarum quando adſunt plures creditores, ſi non fiat omnibus citatis non valet, dec. 199. nu. 7.

à Liquidatione ſemel datur appellatio, deciſ. 171. num. 4.

Et ideò, quando ab illa non appellatur, cenſetur pars illi acquieuiſſe, nec poteſt illam impugnare, ſi de nullo errore doceatur, deciſ. 171. num. 5.

Liquidatio niſi ſit facta, non datur declaratoria, deciſ. 90. nu. 10.

Vide ſupra in verbo Declaratoria.

de Liquido ad non liquidum non datur compenſatio, deciſ. 101. numer. 5.

L I S.

ex Litibus diuerſis, quæ nihil habent inter ſe commune, non debet inferri de vna ad aliam, deciſ. 259. num. 25.

Litis renonciatio ex quibus excludatur, deciſ. 57. num. 49.

ex Litis conteſtatione, quis conſtituitur in mala fide, dec. 213. nu. 2.

ad Lites abbreuiandas Rota de ſtylo ſeruat, quod ſemper ſit reſpondendum poſitionibus pertinentibus, & impertinentibus, deciſ. 277. num. 3.

per Litis conteſtationem poſſeſſor conſtituitur in mala fide, deciſ. 281. num. 2.

in Litibus expenſæ non ſolent fieri ſine mandato illius, cuius intereſt, deciſ. 78. num. 9.
Litis conteſtationis loco ſuccedit vſus commiſſionis, deciſ. 57. numer. 41.
Lis introducta coram Iudice incompetente rumpit præſcriptionem, non obſtante incompetentia, non quidem virtute rei iudicialis, ſed propter malam fidem, quæ exinde colligitur, deciſ. 94. num. 38.
Lis ſtante ſpatio 30. annorum præſcribitur, deciſ. 94. num. 35.
Litem, ſi quis ante ſuam mortem intentauerit, non eſt dubium quod in illius hæredes eadem lis, & inſtantia continuata dicitur, poſſunt illam proſequi & obtinere manutentionem, quam actor, ſi viueret obtinuiſſet, deciſ. 132. numer. 6. & 7.
Litis initium ex quibus ſatis dicatur probata, deciſ. 294. nu. 32.
Lis eſt vera, quæ intentatur ex l. diffamari C. de ingen. & manum. cum adſit actor & reus, & Iudex, deciſ. 94. num. 28.
Litis expenſæ ex ſola veriſimilitudine valde iuſtificantur, deciſ. 55. num. 10.
Lis dicitur inducta ad effectum interrumpendi præſcriptionem ex commiſſione impetrata vnà cum inhibitione, quicquid ſit reſpectu citandi, deciſ. 94. num. 18.
Lis qualis ſufficit, vt beneficium dicatur litigioſum ad effectum ſubrogationis, deciſ. 7. num. 11.
Lis dicitur deſerta ex parte negligentia procedere, deciſ. 57. numer. 40.
an Litem motam etiam debentur fructus, quando adeſt mala fides, deciſ. 3. numer. 23.
Litis finitæ exceptio eſt tranſactio, quæ impedit litis ingreſſum, & regreſſum ad eam, deciſ. 220. num. 1.
à Litis motæ die Rota condemnat poſſeſſores ad fructuum reſtitutionem, & ita ſeruant multa ſuprema Tribunalia, deciſ. 2. num. 1. 2. & 3.
Litem ſi moueat procurator ad hoc, vt ex lite præiudicet Domino, requiritur vt ad hoc habeat poteſtatem, deciſ. 16. numer. 10.
ad Litis derelictionem inducendam per taciturnitatem, cum lapſu temporis debet interuenire ius calumnioſum tacentis, deciſ. 1. num. 13.
Sed hoc eſt impoſſibile dare in executorialibus, & quare, ibidem num. 14.
Lis, ſi fuerit conteſtata per plures, & proſecuta, ſi poſtea aliqua acta fuerint facta ad inſtantiam vnius tantum patris, ſuffragantur etiam alteri colligitanti, deciſ. 7. num. 11.
Lis ſuper aliqua re, quando adeſt, negari non poteſt, ſi poſtea tranſigatur, quod d. tranſactio ſit facta ſuper re dubia, deciſ. 131. num. 4.
ante Litem motam penſiones decurſas qualiter penſionatius poſſit exigere, deciſ. 3. num. 68.
Litis conteſtatio adimit bonam fidem, deciſ. 159. num. 2.
ad Litem extinguendam, & eneruandas vires executorialium requiruntur triginta anni, deciſ. 1. num. 12.
Lites ſufficit eſſe diuerſas in ſpecie ad hoc, ne ex geſtis in vna reſultet præiudicium alteri, deciſ. 104. num. 14.
Lis, quando non dicatur legitimè introducta, deciſ. 148. numer. 9.
Litis pendentia, ex quibus excludatur, deciſ. 123. num. 11.
Lis vt dicatur introducta, non ſufficit intimatio monitorij, ſed requiritur etiam reproductio in actis, vt Iudex ſit certus de ſua iuriſdictione, num. 10. deciſ. 123. num. 9. & 10.
Lis ſi adhuc pendeat in aliqua cauſa, non poteſt dici, quod in ea adſit res iudicata, deciſ. 218. num. 23.
Lis, quando habeatur pro derelicta, deciſ. 1. num. 8.
ante Litem motam, vt debeantur penſiones, quid ſit obſeruandum, deciſ. 3. num. 17. 18. & 19.
Lite pendente ſi ſit facta alienatio rei litigioſæ in perſonam potentem eſt prohibita, deciſ. 228. num. 1.
Litem is qui mouet, poteſt tacitè ei renunciare, deciſ. 94. nu. 36.
Lis, vt totaliter extinguatur, id exigit tranſactio, deciſ. 220. numer. 2.
Litis plures conſortes, ſi conſentiant, poſſunt vnico libello agere, deciſ. 218. num. 24.
in Litigante, vt inducatur mala fides, ſufficiunt proteſtationes extraiudiciales, ex quibus ille poſſit reddi certus de iuſtitia petitionis, deciſ. 57. num. 26.
Litigioſa an dicantur bona, debet conſiderari natura actionis, quæ intentata fuit, deciſ. 173. num. 3.
Litigioſi vitij effectus eſt, vt res litigioſa donari non poſſit, ibidem num. 4.
Litigioſum vitium non naſcitur ſuper bonis, ſi actio perſonalis fuerit intentata, ibid. num. 6.

LITTERÆ APOSTOLICÆ.

in Litteris Apoſtolicis ſubſcriptio non requiritur, ſi ſint plumbatæ, deciſ. 226. num. 25.
Litteræ Apoſtolicæ quando ſunt iuſtificatæ ſemper ſolent executioni demandari, deciſ. 252. num. 1.
Litterarum Apoſtolicarum ſumpto authentico extracto ex Palatio Apoſtolico omninò eſt fides adhibenda, deciſ. 265. nu. 6.
Litteræ Apoſtolicæ expeditæ etiamſi non exhibeantur, ſufficit tamen ſola ſupplicatio ſi non agatur de canonizanda gratia, deciſ. 212. num. 2.
Litteras Apoſtolicas executor non debet executioni demandare abſque illarum iuſtificatione, deciſ. 147. num. 4.
Litteræ Apoſtolicæ in forma dignum &c. directæ alicui Epiſcopo, arguunt iuriſdictionem circa collationem beneficij eſſe Epiſcopi, deciſ. 118. num. 16.
Litteræ Apoſtolicæ habent executionem paratam, deciſ. 147. numer. 2.
Litterarum Apoſtolicarum defectus originalis, quando opponitur, ſufficit producere ſumptum authenticum extractum ex Palatio Apoſtolico, deciſ. 265. num. 7.
Litteræ contra ſcribentem, & habentes cauſam ab eo, ſufficienter probant, deciſ. 28. num. 7.
Litteræ probant contra ſcribentem, & illum obligant, deciſ. 55. num. 9.
ex Litteris legalitatis, tàm de iure, quàm de ſtylo Curiæ probatur notariatus, deciſ. 294. num. 27.

LOCATIO.

in Locatione bonorum Eccleſiæ, requiritur euidens vtilitas, etiamſi res ſit ſolita locari, deciſ. 16. num. 12.
in Locatione bonorum Eccleſiæ etiam ſolitorum alienari, debet eſſe euidens vtilitas Eccleſiæ etiam inſpecto tempore præſenti, quo fit renouatio, non autem tempore, quo res cœpit alienari, ſeu in emphyteuſim concedi primo loco, deciſ. 243. num. 15. & 18.
in Locatione bonorum Eccleſiæ non requiritur beneplacitum Apoſtolicum, quando ea ſunt ſolita locari, ibid. num. 12.
Sed hoc non procedit, quando ſolitum alteratur, quoniam alteratio eſt noua alienatio, ibid. num 14.
Locatio rei Eccleſiæ antea permittebatur vſque in tertiam generationem, hodie verò ex Conſtitutione Paulina reſtricta eſt ad triennium, deciſ. 57. num. 10.
Locationes, licet de per ſe regulariter non probent verum valorem rerum, tamen ad dignoſcendam vtilitatem, vel damnum contractuum Eccleſiæ, bene deſeruiunt, deciſ. 94. numer. 58.
Locationes licèt non probent verum valorem rei, tamen probant, quod tantum ex fructibus d. rei percipiebatur, deciſ. 263. num. 4.
Locationes regulariter non probant dominium, aut poſſeſſionem in præiudicium tertij, deciſ. 22. num. 8.
Locatio ſi ſit facta ad vitam locatoris, vel conductoris, dicitur facta ad longum tempus, deciſ. 135. num. 3. & 6.
Locatio facta ad decem annos, dicitur locatio facta ad longum, & magnum tempus, deciſ. 135. num. 1.
ex Locatione rei poſſeſſio poteſt comprobari, deciſ. 240. numer. 1.
Locationes regulariter non probant poſſeſſionem, & dominium in præiudicium tertij, deciſ. 22. num. 11.
Niſi concurrentibus adminiculis, ibid. nu. 12. & 13.
Locationes non conſtito de alterius poſſeſſione, ſufficienter probant poſſeſſionem, deciſ. 60. num. 1.
Locationes probant dominium concurrentibus pluribus adminiculis, deciſ. 22. num. 9.
Locatori ad longum tempus competit ius petendæ renouationis locationis, deciſ. 135. num. 4.
Locupletari, quis non debet cum aliena iactura, dec. 119. nu. 29.

LVCRVM.

Lucro dotali locus eſſe non poteſt, vbi matrimonium non adeſt, deciſ. 54. num. 2.
circa Lucrum dotale attenditur ſtatutum viri, non autem vxoris, deciſ. 165. num. 50. & 52.
Lucrum dotale iuxta Statut. Vrb. lib. 1. cap. 132. vt debeatur, matrimonium debet eſſe conſumatum, deciſ. 54. num. 1.
Luminum offenſio conſideranda eſt tantum in muro diuiſorio, deciſ. 233. num. 72.

M

MAIOR.

Maior 14. annis de per ſe poteſt defendere cauſam ſpiritualem, & hoc etiam habet locum in laico maiore 14. annis defendente decimas ex priuilegio Apoſtolico, & ante Concil. Lateranenſe infeudatas, deciſ. 103. num. 19.
Maior 20. annorum ſecundum Statut. Vrb. lib. 1. cap. 47. cenſetur eſſe maior 25. annorum, deciſ. 62. num. 12.
Maiores viginti annorum in Vrbe, quamuis forenſes validè contrahunt ſine ſolemnitatibus, deciſ. 19. num 14.
ad Maioricatum veniens iure proprio tanquam noua perſona, non nocent ea, quæ cum anteceſſore geſta ſunt, deciſ. 128. numer. 15.
in Maioricatu ſuccedens iure proprio non nocent ea, quæ geſſit eius anteceſſor, deciſ. 22. num. 19.
Maioritas, & minoritas inducunt contrarietatem, deciſ. 41. num. 12.

Digitized by Google

Mala fides vt inducatur in litigante ſufficiunt proteſtationes extraiudiciales, ex quibus ille reddi poſſit certus de iuſtitia petitionis, deciſ.57 num.26.
Vide ſupra in verbo Fides mala.
Mathildis Comitiſſa dixit aliquantulum terræ Eccleſiæ tradidiſſe, quamuis donaſſet 10. terræ milliaria, deciſ.69. num.71

M A N D A T V M.

Mandatum, quando non poſſit dubitari, quod procurator acceptauerit, deciſ.231. num. 14.
Mandatum ab Archiepiſcopo ſimpliciter datum non comprehendit adminiſtrationem decimarum, deciſ.22. num 8.
Mandatum de aſſociando non dicitur habuiſſe effectum, ſi bona ab alijs poſſideantur, deciſ 306. num 18.
Mandatum factum Capitulo cenſetur factum ſingulis, deciſ. 20. numer. 18.
Mandatum eſt liberè exequendum ſtante obligatione Camerali, deciſ.150. num.3.
Mandatum executiuum relaxatum per contradictas nemine contradicente creditoribus, non poteſt præiudicare habentibus anteriorem hypotecam, deciſ.306. num. 47.
Mandata executa non poſſunt dirigi contra tertium poſſeſſorem, deciſ 150. num.4.
Mandatum ne reddatur nullum, & exceſſiuum, illius verba poſſunt impropriari, deciſ 168. num.16.
in Mandato an adſit exceſſus, debet conſiderari cauſa, cuius occaſione fuit datum, deciſ 287. num.12.
Mandati exceſſus tollitur ex amplitudine verborum eiuſdem mandati, deciſ.287. num.14. & 15.
Mandatum re non integra, morte conſtituentis non extinguitur, deciſ 297. nu.6. & 12.
Mandatum debet explicari, ſecundum veriſimilem mentem mandantis, deciſ.287. num.10.
Mandatum in quo adeſt clauſula releuans, vt non expiret morte mandantis, opus eſt, quod procurator ſit præſens, deciſ. 172. num.23.
Sufficit tamen etiam ad hunc effectum, quod procurator conſentiat dicto mandato tacitè, vel expreſsè, ibid. num.24.
Mandatum de euacuando per ſe præſupponit poſſeſſionem, deciſ.132. num.5.
Mandati fines nemo præſumitur, quod voluerit excedere, deciſ.106 num.12.
Mandati ſinea non dicuntur exceſſi, ſi aliquid fuit factum, vt facilius adimpleretur, deciſ. 287. num.12. & 13.
Mandati ſinea non ſunt excedendi, ibid. num 2.
Mandatum in inhabilem non tranſit, deciſ 297 num.13.
Mandatum an habeat procurator ad conteſtandam litem, vel ad alium actum non eſt diſputandum, quando lis, vel alius actus pluries à principali fuit ratificatus, deciſ.16. num. 11.
Mandatum de manutenendo datur pro ſola detentatione, deciſ.105. num. 24.
Mandatum de manutenendo non purgat malam fidem, & hoc maximè ſi adſit clauſula, ſine præiudicio partium &c. deciſ.122. num.17.
Mandatum de manutenendo dandum eſt ei in concurſu, qui docet de ſua anteriori poſſeſſione, deciſ.158. num 1.
Mandatum de manutenendo dependens a negotio principali, tunc eſt diſcutiendum negotium principale, deciſ. 44. nu.10.
in Mandato de manutenendo, ſi adſint clauſulæ, ſine præiudicio habentium iura meliora, & potiora, & ſimiles non ſuſpendunt immiſſionis effectum, ſed adhuc is, qui poſſeſſionem cœpit verè poſſidere dicitur, & manutenendus eſt, deciſ.188. numer. 2.
Mandata de manutenendo faciunt adminiculum ad probandum, deciſ.149. num.5.
Vide infra in verbo Manutentio.
Mandatum morte conſtituentis re integra extinguitur, dec.297. num.4.
Mandatum per mortem principalis non expirat, quando ipſe promiſit iudicatum ſoluere pro procuratore ſciente, dec.172. numer. 20.
Mandatum morte non expirat, ſi Dominus ſciente procuratore ſatiſdedit, ibid. num.26.
Mandatum morte mandantis re integra extinguitur, ibidem numer.13.
Mandatum morte non extinguitur, ſi conſtituens obligauit ſe de iudicatum ſoluendo, & pro eo fideiuſſit, deciſ. 297. numer.5.
Mandatum præſumitur ſtante difficultate aliquid obtinendi, deciſ.294. num.12.
Mandatum præſumitur ex productione iurium, deciſ.122. nu.6.
Mandatum præſumitur ex iurium productione, proſequutione Iudicij &c. deciſ.168. num.14.
Mandatum non præſumitur, niſi de eo doceatur, deciſ.69. no.12.
Mandatum præſumitur propter impenſam, deciſ. 294. no.13.
Mandatum ex quibus certè præſumatur, deciſ 148. num 10.
Mandatum probari poteſt per teſtes, deciſ 69. num.81.
Mandatum aliunde probari debet, quam per aſſertionem mandatarij, ibid. num 82.
Mandatum etiam probatur coniecturis, & præſumptionibus, ibid. num.82.
Mandatum procuratoris litis Domini effecti expirat lata ſententia deciſ 172. num.16.
Mandatum procuræ præſumitur habuiſſe procurator ex pluribus, & notabilibus expenſis in cauſa factis, deciſ. 78. nu.8.
Expenſæ in litibus non ſolent fieri ſine mandato illius, cuius intereſt, ibid. num. 9.
de Mandati procuræ defectu amplius dari non poteſt, ſi quis eumdem procuratorem, vti talem citauerit, deciſ.78. nu 10.
poſt Mandati relaxationem etiam poteſt fieri productio ſcripturarum ad illud conualidandum, & executione ſuſtinenda, deciſ.241. num. 22.
poſt Mandati relaxationem tunc multo magis poteſt fieri ſcripturarum productio, ſi fiat per viam replicationis ad tollendas exceptiones, deciſ.241. num.23.
Mandatum relaxatum, & executum plus debito, executio eſt nulla, & per conſequens deliberatio illius vigore facta, tanquam procedens ex radice infecta pariter nulla eſt, deciſ.229. numer. 18.
Mandatum, ideo re integra morte reuocatur, quia non intereſt Domini, nec procuratoris, deciſ.297. num 9
Mandati reuocatio, ſi non conſtet, quod validè fuerit facta non obſtat, deciſ.218. num. 22.
Mandati reuocatio, quæ fit per mortem, prouenit ex eo, quia deficit conſenſus, quia mors omnia ſoluit, deciſ. 172. no.19
pro Mandati reuocatione non poteſt deſeruire proteſtatio, ſi illa procuratori non fuerit intimata, deciſ.218. num. 2.
Mandati reuocatio debent intimari procuratori, deciſ.233. numer.7. & 8.
Mandatum per mortem conſtituentis reuocatur ex coniecturâ, quod mors omnia ſoluit, deciſ.297. num. 7. & 8.
Mandatum Rotale poſtquam parti eſt præſentatum, ſi negligat illi obedire, contra eam relaxatur declaratoria, deciſ.299. numer. 1.
Mandatum ſpeciale requiritur ad declarandam mentem mandantis, & ad proteſtandum, deciſ.218. num.17.
Mandatum non habenti ſi ſit facta, ſolutio, non releuat, deciſ.57. num 7.
per Manuum porrectionem datur fides, deciſ. 124. num.14.

M A N V T E N T I O.

ad Manutentionis conceſſionis effectum, ſufficit ſi aduerſarius inſteterit, vt altera pars remoueatur à poſſeſſione, & mandatum obtinuit, deciſ.214. num. 1.
Manutentio lite pendente poſſeſſori non eſt deneganda, deciſ.13. num.8.
ad Manutentionem impediendam non admittitur exceptio de iure tertij, deciſ.214. num.10.
in Manutentionis iudicio non admittuntur exceptiones turbidæ, aut requirentes altiorem indaginem, deciſ. 214. numer. 11
Manutentio datur ei, de cuius poſſeſſione conſtat de tempore motæ litis, deciſ.123. num.1.
Manutentio danda eſt ei, qui probat ſuam poſſeſſionem de tempore motæ litis, deciſ.13. num. 1.
in Manutentionis iudicio ſolent adhiberi leuiores probationes, deciſ.12. num.5.
Manutentio non datur ſine poſſeſſione, deciſ.290. num.1.
ad Manutentionem obtinendam ſufficiunt leuiores probationes, deciſ.12. num.2.
Manutentio etiam datur ad ſtatum, deciſ.70. num. 12.
Manutentio poſſeſſori eſt concedenda, deciſ.49. nu.1. & 2.
Manutentio dari non poteſt, ſi non conſtet de poſſeſſione, deciſ.304 num. 7.
Manutentio non tradit poſſeſſionem, ſed traditam, vel habitam declarat, ſeu confirmat abſque alia executione, deciſ.165. num. 32
Manutentionem quis obtinere poteſt ex ſola ciuili poſſeſſione, deciſ.130. num.6.
Manutentio denegari non poteſt anteriori poſſeſſori etiam pendente iudicio reſtitutionis in integrum, deciſ.240. num.11.
Manutentio datur poſſeſſori de tempore motæ litis, dec 70. nu.1.
ad Manutentionis effectum ſufficit ſola poſſeſſio de facto, ſiue ſola detentatio, deciſ.188. num.10.
Manutentio regulariter anteriori poſſeſſori datur, deciſ.114 numer.6.
ad Manutentionis effectum ſuffragatur poſſeſſio anteceſſoris, ſucceſſori in dignitate, deciſ. 49 num.8.
in Manutentionis iudicio non habentur in conſiderationes quæ ſunt diſcutienda in petitorio, deciſ. 188. num.12.
Manutentio facilius datur, quàm immiſſio, deciſ 84. num.6.
Manutentio competit ei, qui nunquam deſijt poſſidere, deciſ.165. num.35.
in Manutentionis iudicio incidenter petita non requiritur libellus, vel monitorium, deciſ. 123. num.12.
Quod intellige procedere, quando lis fuit prius per monitorium, vel libellum introducta, & poſtea incidenter petitur manutentio, ibid, num. 13.

Vel quando Iudex ex officio illam concedit, ſecus verò ad inſtantiam partis, ibidem num. 12.
Manutentio danda eſt ſine difficultate, ſi conſtet de poſſeſſione, deciſ. 208. num. 1.
ad Manutentionem impediendam, ſi allegetur exceſſus, debet plenè probari, deciſ. 106. num. 25.
Manutentionis cauſa euaneſcit cum officio, quando reuocatur, deciſ. 49. num. 13.
Manutentio etiam datur in gradu reſtitutionis in integrum, deciſ. 112. num. 11.
ad Manutentionis effectum ſufficit vnica tantum exactio, deciſ. 70. num. 2.
Manutentio regulariter ſine quod doceatur de poſſeſſione, non conceditur, deciſ. 75. num. 1.
Manutentio danda eſt ei, de cuius poſſeſſione de tempore motæ litis non controuertitur, deciſ. 158. num. 2.
Manutentio non impeditur propter creditum illiquidum, deciſ. 165. num. 47.
Manutentionis denegatio ſubſtineri non poteſt probata poſſeſſione, deciſ. 75. num. 2.
Vide ſupra in verbo mandato de manutenendo,
Manutenenda eſt poſſeſſio antiquiſſima, etiamſi habeat contra ſe aliquam aſſiſtentiam iuris, deciſ. 49. num. 9.

M A R I T V S.

Mariti confeſſio, de dote recepta conſtante matrimonio, præſumitur facta in fraudem donationis prohibitæ inter virum, & vxorem, deciſ. 24. num. 2.
Sed iſta concluſio non procedit, quando plures concurrunt coniecturæ, & adminicula, ex quibus appareat dotem confeſſatam, verè ſolutam fuiſſe, deciſ. 24. num. 3.
Mariti confeſſio de receptione dotis probat concurrentibus adminiculis, deciſ. 245. num. 12.
Maritus ad inueſtiendum dotem non tenetur, deciſ. 24. numer. 17.
Mariti negligentia in exigendo dotem, non debet nocere vxori, cuius fauore dos fuit promiſſa, deciſ. 114. num. 16.
Maritus, ſi præſtet alimenta vxori inducit coniecturam ſolutionis dotis, deciſ. 24. num. 12.
Maritus, ſi relinquat aliquod legatum vxori, non eſt ſtrictè interpretandum, deciſ. 529. num. 12.
Maritus, ſi leget aliquid vxori, non habet locum illa regula, quod interpretatio legati ſit facienda in dubio ad fauorem hæredis contra legatarios, deciſ. 239. num. 12.
Mariti culpa, & negligentia non exigentis dotem, non poteſt præiudicare mulieri, deciſ. 25. num. 8.
Maritus non poteſt impugnare tranſactionem factam ab vxore de bonis extra dotalibus, cum in bis nullum habeat intereſſe, deciſ. 176. num. 4.
Et hoc maximè procedit vxore id prohibente, ibid. num. 5.
Maritus, ſi onera matrimonij ſubſtinuit, hoc præbet non leue adminiculum veritati ſolutionis dotis, deciſ. 160. num. 5.
Mariti impotentia, quando eſt temporalis vel dubia, vxor tenetur præſtare ſucceſſiuam patientiam per triennium, vt fieri poſſit experientia copulæ coniugalis, deciſ. 14. num. 4.
Maritus non tenetur præſtare alimenta vxori, ſi ei dotem non ſoluit, deciſ. 24. num. 12.
Maritus veriſimiliter per longam ſeriem annorum non præſtitiſſet alimenta vxori, ſi ei dos non fuiſſet ſoluta, dec. 160 nu. 4.

M A S C V L I.

Maſculi veniunt appellatione eorum de domo, & familia, deciſ. 12. num. 9.
propter Maſculos ſi fœmina excludatur, illis deficientibus, & ſic ceſſante cauſa excluſionis, ad ſucceſſionem admittitur, deciſ. 45. num. 12.
ex Maſculorum vocatione inſurgit, virtualis excluſio fœminarum, ibid. num. 19.
Maſculinitatis qualitas non præſumitur repetita, etiam poſita in eadem oratione, niſi ratio conſeruandæ agnationis fuerit expreſſa à teſtatore, deciſ. 144. num. 6.
Maſculinitatis qualitas non cenſetur à teſtatore repetita, ſi verba quæ importabant repetitionem, ad alias qualitates referri poſſunt, deciſ. 144. num. 13.
Maſculinum ſemper concepit fœmininum in teſtamentis, neque ab hoc receditur propter coniecturas, niſi ſint valde vrgentes, & euidentes, deciſ. 144. num. 2.

M A T E R.

contra Matrem actio ſubſidiaria ad dotandas filias, ceſſat per conſtitutionem dotis factam eiſdem a patre, deciſ. 141. nu. 4.
Mater, ſi ſuſcipiat tutelam filiorum, & hæreditatem adeat, ſi bona hæreditaria poſſideat, & non declaret verbo, aut facto eius animum d. apprehenſionem facere, ſine præiudicio inſiſtentiæ bonorum viri, & non curauit actualiter ſtatim poſſeſſionem ingredi, cenſetur illi renunciaſſe, deciſ. 150. nu. 9.
Et ideo tunc perdit eiuſdem, quam animo retinebat, & alio iure illi non ſuccurritur, quam actione de dote, ibid. nu. 10.
Mater poſt obitum viri, non habilitatur ad ſucceſſionem filij defuncti, cui adhuc impuberi tranſiens ad ſecundas nuptias, non petijt tutorem, deciſ. 45. num. 20.
Mater, ſi donet filio omnia ſua bona, & quidem verbis ampliſſimis, in iſta donatione cenſetur etiam comprehenſa legitima, debita matri donanti ob mortem filij prædefuncti, deciſ. 291. num. 8.
Mater ſuccedit filio ab inteſtato morienti, deciſ. 120. num. 1.
Matri, quando eſt relictus vſusfructus extantibus filijs, reſtringitur ad alimenta, ſecundum opinionem Bulgari communiter approbatam, deciſ. 180. num. 52.
Mater, vel pater ſi tranſeant ad ſecunda vota, & eorum coniux moriatur ſine filijs, an ceſſet diſpoſitio l. fœminæ, §. illud C. de ſecund. nupt. deciſ. 45. num. 4.
Mater, dum ſuſcepit tutelam filiorum, debet renunciare ſecundis nuptijs, deciſ. 29. num. 13.
Et ad hunc effectum ſufficit, quod mater promiſerit generaliter ea omnia facere, & obſeruare, ad quæ de iure tenetur, quæ clauſula operatur, ac ſi ſpecialiter ſecundis nuptijs renunciaſſet, ibid. num. 14.
Mater de iure communi ſuccedit filio decedenti ab inteſtato, deciſ. 214. num. 15.
Mater, ne à luctuoſa filij hæreditate excludatur intuitu pietatis, ei defendenda eſt ſucceſſio filiorum, in caſu à ſtatuto non expreſſo, deciſ. 41 num. 17.
Matri debetur legitima in bonis filijs, deciſ. 120. num. 1.

M E L I O R A M E N T A.

Melioramentorum exceptio ſolet impedire immiſſionem, eo quia poſſeſſori non detur actio, ſed retentio ad eorumdem recuperationem, deciſ. 48. num. 12.
Et hoc caſu debet expectari liquidatio ſecundum praxim, quam Rota ſeruat, ibid. num. 13.
de Meliorationis negatiua dicitur conſtare dum poſitiuè non probatur affirmatiua realis meliorationis, deciſ. 293. nu. 7.
ex Melioramentis factis ſi quis percipiat fructus propter expenſas in eis factas, dicitur eos percipere ex re propria, dec. 218. numer. 12.
Melioramentorum exceptio non retardat immiſſionem, quando eſt illiquida, tunc enim ſuccurritur poſſeſſori per cautionem de ſoluendis melioramentis, liquidatione facta, deciſ. 42. num. 16.
Melioramentorum fructus non debentur melioranti, ſi ea mala fide fecerit, deciſ. 223 num. 13.
Melioramenta in reſtitutione fideicommiſſi, vt hæres grauatus detrahat, debet probare, quod ipſe illa fecerit, deciſ. 126. numer. 31.
Melioramenta non ſunt detrahenda ab hærede grauato, quando mala fide facta ſunt, ob iudiciales proteſtationes eidem tranſmiſſa, ne ea faceret, deciſ. 126. num. 32.
Melioramentorum exceptio, vt impediat immiſſionem, duo copulatiuè requiruntur, nempe quod fuerit impenſum, & quod res ſit meliorata, deciſ. 47 num. 15.
Melioramenta, quæ fiunt in re emphyteotica ex pacto poſſunt remanere penes emphyteotam, vel eius hæredes ſi ita conceſſione, deciſ. 229. num. 27.
Melioramenta facta dum non ſunt ſolum vtilia, ſed etiam neceſſaria, ſemper ſunt reficienda, non obſtante an ſint facta mala fide, deciſ. 223. num. 15.
Melioramenta facta mala fide poſtquam *iudicium fuit motum* ſuper re, ratio aliqua de eis non eſt habenda, *deciſ.* 130. nu. 12.
Melioramentorum fructus ſpectant ad meliorantem, tanquam ex re propria percepti, ibid num. 17.
pro Melioramentorum iuſtificatione, quid conſtare debet, deciſ. 88. num. 22.
Melioramentorum exceptio, vt impediat immiſſionem fideicommiſſarij, debent probari, deciſ. 28. num. 27.
Mendacium etiam ethnicis fuit deteſtabile, deciſ. 69. num. 42.
Menſis Februarij eſt reſeruatus, deciſ. 250. num. 20.
Menſis Auguſti vigore regul. 8. Cancell. hodie 9. Epiſcopo non gaudente alternatiua, eſt expreſsè reſeruatus, deciſ. 118. numer. 6.

M E N T E C A P T V S.

Mentecaptis quis veniat ſubſtituendus, deciſ. 232. nu. 4.
Mentecaptus eſt omninò inteſtabilis, deciſ. 106. num. 9.
Vide ſupra in verbis Demens, & Dementia.
Mentis ſanæ quilibet præſumitur ea præſumptione, iuris, deciſ. 232. num. 18.
Mentis compotem quemcumque cenſeri naturale eſt, ibidem numer. 18.
Mens bonæ alicuius tribuendum non eſt, ſi faciat id, quod aliter facere non poterat, deciſ. 104. num. 20.

M E R C A T O R.

Mercatorum peritorum iudicio in materia aſſecurationum plurimum deferri debet, deciſ. 47 num. 8.
Mercatorum diſpoſitiones plurimum attendi debent in materia aſſecurationum, ibid. num. 1.
Mercatori integerrimæ fidei plurimum eſt deferendum, dec. 817. numer. 18.
Mercatores cum ſint ignari ſacrorum Canonum, & Legum, non poteſt ad eos pertinere cognitio contractuum cambiorum, deciſ. 52. num. 12.

Merca-

Mercatores ex ſtylo ſolent apponere in litteris apices nominum, & cognominum, deciſ. 271. num. 2.
in *Mercantili* materia, Rota non ſolet recedere à iudicio mercatorum, deciſ. 154. num. 13.

M A T R I M O N I V M.

in Matrimonij materia omnis controuerſia iuxta Pontificios canones, quocumque in loco eſt definienda, deciſ. 58. numer. 2.
Matrimonio ſoluto dos reddi debet, deciſ. 24. num. 1.
Matrimonia ſine dote regulariter non contrahuntur, ibid. numer. 4.
à Matrimonij coniugali fœdere ſeiunctum eſt clandeſtina, & furtiua cohabitatio, & arguit improbum concubitum, deciſ. 58. num. 19.
Matrimonium propter impotentiam perpetuam non ſubſiſtit, deciſ. 54. num. 2.
Matrimonium, quando incidenter eſt probandum ad effectum legitimationis prolis, & ſucceſſionis filiorum, probatur leuioribus probationibus, deciſ. 58. num. 5.
ad Matrimonium, & legitimitatem probandam, requiritur vberior, & exactior probatio, quando conſtat de malo, & infecto principio concubinatus deciſ. 58. num. 10.
ad Matrimonium probandum teſtes conſanguinei, an ſint admittendi, in hoc plurimum verſatur arbitrium Iudicis, qui penſatis omnibus circumſtantijs cautè perpendere debet, quanta fides ſit ei adhibenda, deciſ. 58. num. 8.
ad Matrimonium excludendum quæ coniecturæ admittantur, ibid. num. 16.
Matrimonium, vel concubinatus ex communi reputatione probari poteſt, ibid. num. 17.
Matrimonium regulariter probatur per duos teſtes maſculos, vel fœminas, qui præſentes fuerint matrimonio, ibid. nu. 6.
Matrimonium vbi non adeſt, ibi non poteſt eſſe locus lucro dotali, deciſ. 54. num. 3.
in Matrimonialibus contractibus pœna appoſita eſt prorſus irrita, nec violans fidem tenetur in vtroque foro eam ſoluere, deciſ. 11. num. 3.
Matrimonium, qui contrahit contra Canones, non debet eſſe melioris conditionis, quàm qui ſecundum Canones contrahit, deciſ. 250. num. 21.
Matrimonium, ſi in iudicio deducitur non principaliter, ſed incidenter per modum cauſæ ad effectum legitimationis, & ſucceſſionis, qualibet etiam præſumpta, & coniecturali probari poteſt, deciſ. 105. num. 1.
Matrimonij contractus inducit vacationem beneficiorum, etiam quod nulliter fuerit contractum, præterquam ex defectu conſenſus, deciſ. 250. num. 21.
Matrimonij validitas dependet à conſenſu, dum in eo conſiſtit non ſolum illius materia, ſed etiam forma, deciſ. 124. numer. 1.
Et hoc quocumque modo idem matrimonium conſideretur, ſiue vt contractus, ſiue vt Sacramentum, ibid. num. 2.
Matrimonij fauor operatur, vt detur etiam fides teſtibus conſanguineis, ibid num. 16.
Matrimonia ex ſolita, & generali conſuetudine ſine dote non contrahuntur, deciſ. 160. num 6.
in Matrimonio expreſſio conſenſus fieri poteſt, tum per verba, tum etiam per ſigna extrinſeca, dummodo ſint apta exprimere conſenſum de præſenti, deciſ. 124. num. 5.

M E R I T A.

Meritorum motiuum ſolet eſſe cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, vt inuitentur homines ad benefaciendum Eccleſijs, deciſ. 243. num. 3
Merita gratis impenſa, & beneficia in Eccleſiam collata, quatenus ſint cauſa ſufficiens pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, ibid. num. 6.
Et aduerte tamen, quod non ſufficit, quod ſint colorata, & in occaſionem ſumpta, ſed debent eſſe vrgentia, & inſignia, ibid. num. 7.
ob Meritorum motiuum quod Prælatus poſſit concedere, vel alterare conceſſiones bonorum Eccleſiæ, iſta opinio eſt valde periculoſa in puncto iuris, deciſ. 243. num. 10.

M E T V S.

Metus arguitur, ſi quis ſit ferocis & minacis ingenij, & ſit ſolitus minas per ſe ipſum, vel alios exequi, & cum his iuncta auctoritate, & potentia, deciſ. 115. num. 10. & 11.
Metus præſumitur & ſemper dicitur durare, ſi is cui fuit illatus, nunquam fuit in ſua plena libertate, deciſ. 115. num. 14.
Metus minor ſufficit in muliere, quàm in viro propter ſexus fragilitatem, deciſ. 115. num. 12.
Metus eſt difficilis probationis, deciſ. 115. num. 13.
de Metu illato mulieri, quando agitur, non propriè requiritur metus, qui poſſit cadere in conſtantem virum, deciſ. 172. numer. 10.
Et hoc præſertim, ſi mulier nunquam fuit in ſua plena libertate, ibid. num. 9. 10. 11. & 12.
Metus, quando eſt ſemel illatus, durante eadem cauſa metus, ſemper præſumitur durare, deciſ. 172. num 43.

Quod procedit etiamſi aliquis actus iucundo, & libero animo, & ex interuallo fuerit geſtus, ibid. num. 44.

M I L I T E S.

Milites in bellorum anguſtijs ſæpè egere ſolent, & pauperes dicuntur, deciſ. 69. num. 34.
Milites armis, Doctores verò legibus vitas hominum defendere dicuntur, ibid. num. 95.
Milites noſtri temporis gaudent omnibus priuilegijs militaribus, quæ conceſſa ſunt in recompenſationem laborum, ſi arti militari incumbant in expeditione, ibid. num. 97.
Miles ſi redeundo ex prælio reſtituat eius armaturam, ceſſat obligatio ſoluendi pretium, deciſ. 303. num. 8.
Militia cauſa eſt magis priuilegiata, quàm cauſa dotis, deciſ. 69. numer. 91.
Militiæ cauſa eſt magis priuilegiata, quàm cauſa ſtudij, ibid. numer. 96.
Militiæ fauore valet donatio inter patrem, & filium, inter virum, & vxorem, neque venit in collatione bonorum, ibi. nu. 89.
Minimum, quod eſt in dubio eſt ſequendum, deciſ. 285. num. 8.
Miniſtrorum Eccleſiæ numerus debet ſtatui ſecundum multitudinem perſonarum, deciſ. 222. num. 8.
Miniſtri abſque ſcientia Domini, non poſſunt illi præiudicare in ſua quaſi poſſeſſione, deciſ. 42. num. 7.

M I N O R.

Minor cenſetur ratificaſſe contractum ab eo celebratum ſine ſolemnitatibus, ſi maior factus illum obſeruauerit per lapſum quinquennij cum ſolutione fructuum, deciſ. 306. num. 53.
Minor poteſt approbare contractum nulliter a ſe celebratum, deciſ. 62. num. 21.
Minori dari non poteſt curator particularis, niſi ex cauſa, & amoto prius curatore vniuerſali, deciſ. 114. num. 8.
Minor, quando contrahit, etiam attendi debet ſtatutum loci contractus. Et Rota aliquando hanc opinionem amplexa eſt, & aliquando non, deciſ. 62. num. 11. 14. & 16.
in Minorum contractibus, etiam ſtante illorum inualiditate, ſi adeſt conſenſus ipſorum minorum dummodo ſint adulti, eſt ſufficiens, vt ab ipſis amittatur, & in alium transferatur poſſeſſio, deciſ. 60. num. 7.
Minoris confeſſio non obſtante diſpoſitione ſtatuti, ſi ſit facta in actu voluntario, & concurrant adminicula, atque habeat concomitantiam veritatis ei nocet, ibid. num. 10.
Minor poteſt renunciare facultati dicendi de nullitate contractus, deciſ. 62. num. 22.
Minor contrahens ſine ſolemnitatibus, nullo modo propter reſiſtentiam iuris obligatur in foro conſcientiæ, deciſ. 119. numer. 5.
Minor contractus ſine ſolemnitatibus Conſtit. Marchiæ, nec ciuiliter, nec naturaliter remanet obligatus, ibid. num. 6.
Sed iſta opinio procedit, attenta præſumptione fraudis, & doli, ſecus ſi ceſſet, ibid. num. 7.
Minor contrahens, quamuis forenſis tenetur ſeruare ſtatuta loci contractus, ibid. num. 9.
Minor, quando contrahit, ſunt neceſſariæ ſolemnitates à ſtatutis requiſitæ, deciſ. 90. num. 5.
Minoris contractus, quando eſt nullus ab illius electione pendet, num illi ſtare velit, vel dicere de nullitate, & ſi de oppoſitione non conſtet, interim dicitur ineſſe in implicito ſtatu validitatis, deciſ. 119. num. 25. & 27.
Minor validè dicitur conſtituiſſe procuratorem, ſi id fecerit cum interuentu conſanguineorum curatoris, & decreti Iudicis, deciſ. 78. num. 21.
cum Minore contrahens deceptus tutoris falſa auctoritate, non dicitur in mala fide, ſi non ſit id, quod dicit tutor, deciſ. 213. num 17.
Minori ſuccurritur remedio reintegrationis, quando cauſa in contractu expreſſa apparet ſimulata, deciſ. 178. num. 16.
Minoris bona an poſſint obligari ſine decreto Iudicis; vide diſtinctionem, deciſ. 172. num. 34. 35. 36. & 37.
Minor, ſi conſentiente teſtatore promittit de bonis ipſius teſtatoris, & tandem illi ſuccedat, valet illa promiſſio, quia non nititur ſolo contractu minoris, ſed fundatur in contractu maioris, deciſ. 172. num. 40.
Minoris contractus, ſi non recipiat principale robur à promiſſione ipſius, ſed à conſenſu maioris tenet, deciſ. 172. nu. 41.
Miſſa ſolemnis illa non poteſt dici, quæ cum paruo numero Clericorum peragitur, deciſ. 59. num 9.
ad Miſſæ ſolemnitatem requiritur maior numerus miniſtrorum, & pſallentium Clericorum, deciſ. 59. num. 10.
per *Modum* ea, quæ diſponuntur per teſtatorem, quis non tenetur adimplere niſi poſt adeptum lucrum, deciſ. 310. numer. 7.
Modis omnibus ſatisfaciendum eſt voluntati teſtatoris, deciſ 17. num. 6.
ſuper *Molendino* aliquo ſi ſit impoſitus cenſus, ſi illud deſtruatur, non ſubſtinetur ſuper molendino reædificato, deciſ. 235. numer. 11. & quare vide num 111.

M O N A S T E R I V M.

Monaſterium, ſi habeat curam animarum, et tanquam Pa-

Hh 3 rocho

Digitized by Google

rocho debetur ius decimandi, deciſ. 75. numer. 2.
Monaſterium aut alia dignitas poteſt de iure communi deputare Vicarium amouibilem in Eccleſia curata ſibi vnita, deciſ. 5. numer. 7.
Sed hoc intellige, quando cura principaliter, & in capite reſidet penes ipſum Monaſterium pleno iure, etiam quoad inſtitutionem authorizabilem, ibid. num. 1.
Monaſterio ſi ſit vnita, cura animarum Eccleſiæ ſæcularis, in ea debet deputari Vicarius perpetuus ſæcularis, deciſ. 5. numer. 2.
Monaſterium, quando reperitur taxatum in libris Cameræ vltra florenos 200 auri intrat reſeruatio ſecundæ regulæ etiam quod agatur de Monaſterio habente Conuentum, ſi ſit ſolitum commendari, deciſ. 250. num. 17.
Monaſterium, etiam capax bonorum, quando non ſuccedat in bonis fideicommiſſarijs Monachi, nec etiam eius vita durante, deciſ 135. num. 15.
Monaſterio, ſi ſit vnita cura animarum Eccleſiæ ſecularis, ea exerceri debet per Vicarios perpetuos ab Ordinario deputandos, deciſ 5. num. 1. limita hoc, vt num. 4.
Monaſteria, quæ ſunt ſolita commendari, cum æquiparentur Epiſcopatibus prouidentur in Conciſtorio, deciſ. 250. numer. 19.
Monaſterium, ſi habeat curam animarum, ea habitu reſidet penes Monaſterium, non autem pertinet ad Rectorem Vicarium, deciſ 254. num. 3.
per Monaſterij ingreſſum, & profeſſionem in Religione abolètur omnis macula illegitimitatis, deciſ. 10. num 42.
Monaſterio habenti curam animarum primitiæ debentur, non autem Rectori curam actu exercenti, vti Vicario, deciſ. 272. numer. 1.
Monaſteria etiam exempta, ſi parum diſtent à Ciuitate, poſſunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas ſupplicationes, deciſ 203. num. 18.
Monaſterium remanet penitus diſſolutum per ſuppreſſionem factam à ſuperiore ob demerita Monachorum, & etiam ipſa eſſentia beneficiorum remanet omninò ſublata, deciſ. 99. numer. 1.
in *Monialibus* non poteſt conſiderari aliqua ſucceſſio, deciſ. 126. numer. 26.
Monialibus quando dos conſtituitur, ſeruanda eſt moderata Monaſterij conſuetudo, & in minori quantitate, quam ſi nuberet in ſeculo, deciſ 10. num. 26.

M O N I T O R I V M.

Monitorium, ſeu citatio in criminalibus omninò arctat ad comparendum, deciſ. 4 num. 26.
Monitorij, & petitionis loco poſſunt deſeruire articuli in iudicio ſommario, deciſ. 78. num. 7.
Monitorium non dicitur relaxatum ad effectum carcerationis contra latitantem, vbi non ſolum comminantur cenſuræ, & pœnæ pecuniariæ, ſed etiam proceſſus ad vlteriora, pro vt iuſtitiæ ratio exegerit, deciſ. 4 num. 27.
Cum tunc potius delinquens conctatur ad fugam, ibid. nu 29.
Monitorium habet vim libelli, & citationis, deciſ. 4. num 24.
Monitorij ſola publicatio non eſt ſatis in valuis Eccleſiæ, ſi non legatur eam fuiſſe factam in valuis Eccleſiæ, deciſ. 305. num. 10. & 13.
Et ea eſt ratio, vt citatio deuenire poſſit ad notitiam citati, ibid. num. 11.
Aduerte etiam, quod originale ipſius citationis debet affigi, & perſiſtere per aliquas horas in Valuis Eccleſiæ, ibidem numer. 12.
Monitorium, conceſſum in cauſa ciuili, per comparitionem reſoluitur in ſimplicem citationem ob clauſulam, ſi quis ſenſerit ſe grauatum, in eo apponi ſolitam, deciſ 295. numer. 18.
Monitorium in criminalibus ſi ſit intimatum, reus contumax poteſt condemnari, deciſ. 295. num. 20.
Monitorium de comparendo in criminalibus arctat omninò ad comparendum, deciſ. 295. num. 19.
Monitorij defectus, ſuppletur ex eius certa notitia, deciſ. 78. numer. 6.
Monitorio iudicium introducitur de Iure communi, deciſ. 123. numer. 6.
Moriens cenſetur magis, quàm viuens de animæ ſalute cogitare, deciſ. 81. num. 6.
Et ideò ſi mandet ſolui debita, præſumitur velle, quod ſoluantur debita habentia naturalem obligationem, quæ ſalua conſcientia omitti non poſſunt, deciſ. 81 num. 7.
Moriens non præſumitur immemor ſalutis æternæ, deciſ. 172. numer 8.
Mons Philatranus eſt ſubiectus Iuriſdictioni Gubernatoris Marchiæ, non autem Gubernatoris Laureti, deciſ. 100. num. 7.
ſine *Mora* non committitur pœna, deciſ. 230. num. 3.

M O R S.

in Mortis articulo conſtitutus, ſi aliquid aſſerat, verum dixiſſe præſumitur, deciſ. 58. num. 20. 21. & 22.
Mortis cauſa, ſi quis donet, in eius poteſtate eſt reuocare, & diſponere pro vt volt, deciſ 9. numer. 19.
Vide ſupra in verbo Donatio cauſa mortis.
Mortis cauſa donatio caducatur, ſi donatarius præcedat donanti, deciſ. 9. num. 1.
poſt Mortem donantis ſi ſubſtantia donationis conferatur, ex hoc deducitur, quod ſit donatio cauſa mortis, deciſ. 9. nu. 24. & declara vt num 25.
Mors alicuius probatur ea particia extractia ex libris mortuorum, deciſ. 168. num. 11.
Morſa relictæ in muto apto vocabulo dicuntur dentes, deciſ. 253. numer. 11.
Motus proprij robur non ceſſat, etiam ſi aliquando in gratia dicatur vt accepimus, deciſ. 225. num. 4.

M V L I E R.

Mulier, ſi ſit pauper, & non ſit induſtrioſa, non eſt veriſimile, quod ipſa acquiſiuerit notabilem ſummam pecuniarum, deciſ. 245. num. 17.
Mulieris obligatio non inualidatur ex eo, quod proximiores, qui ex forma ſtatutorum in eius contractu interuenerunt, habebant in eo intereſſe, ſi illud non primarium, ſed ſecundarium erat, deciſ. 241. num. 25.
Mulier, dum ſe obligat ea cauſa neceſſaria, tunc ſolemnitates ſtatutariæ non requiruntur, deciſ. 241. num. 13.
in Mulierum contractibus ſi requiratur conſenſus eorum coniunctorum, quorum non intereſt, intelligitur de intereſſe primario, non autem de ſecundario, deciſ. 168. num. 3. 4. & 5.
Mulier quæ ſtipulata fuit, reddi ſibi partem dotis à marito, vt poſſit illam relinquere, cui voluerit, ipſa diſponendo de ea, cenſetur eam voluiſſe relinquere hæredibus ab inteſtato, deciſ. 162. num. 41.
Mulier forenſis contrahendo præſumitur per conſanguineos diligenter informata de ſtatuto loci, vbi aliquis eius contractus eſt perficiendus, deciſ. 119 num. 18.
Mulier in mandato de acceptando legatum, an debeat ſeruare ſolemnitates ſtatutorum, deciſ. 9. num. 44.
à Muliere quando eſt promiſſum augumentum dotis, poſt iam contractum matrimonium tunc in eius obligatione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 241. num. 3.
Mulieres omnes abſque alia diſtinctione, ſi promittant dotem, omninò compellendæ ſunt ad obſeruandam promiſſionem, ibid. num. 10.
Mulier, dum voluntariè ſe obligat, requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ in obligatione, ſecus verò ſi neceſſariè, ibid. no. 13.
Mulier promittendo dotem, ſi ſit maior, obligatur indiſtinctè, ſiue ea voluntate, ſiue ex neceſſitate promittat, ibidem numer. 12.
Mulier, quando eſt minor, tunc in promiſſione dotis tenetur obſeruare ſolemnitates ſtatutarias, ſi obligatio dotis ſit voluntaria, ibidem num. 11. & 14.
Mulier non iuuatur velleiano ſi promiſit ſoluere debita viri præmortui pro exoneranda illius conſcientia, deciſ. 245. numer. 20.
Mulier ſtatim mortuo viro cenſetur mutare cauſam *poſſeſſionis* dotis de iure familiaritatis in ius *proprium*, deciſ. 150. nu. 4.
Mulier non præſumitur vxor alicuius viri, ſtante *magna* diſparitate nobilitatis, & diuitiarum, & ſi illa, eo viuente cogitauit alias contrahere *nuptias*, deciſ. 18. num. 23.
Mulier ſi infra bimeſtre reclamauerit de impotentia viri, non tenetur vlteriorem patientiam præſtare, deciſ. 54. num. 5.
Mulier ex facto proprio, licet nullo, cadit a poſſeſſione, deciſ. 124. num. 18.
Mulieribus, ſiue à Iudice, ſiue à Teſtatore tutela dari non poteſt, deciſ. 59 num 3.
Mulier binuba non recuperat legatum à primo Viro ei relictum, quamdiù caſtè, ac honeſtè vixerit, deciſ. 45. num. 21.
Mulier non cenſetur vxor illius viri, quæ poſt eius *obitum*, nullo queſtu, nulloque luctu, nec lugubribus *veſtibus* proſequutus eſt, deciſ. 58. num. 24.
Mulieris ſola reclamatio, ſi ſufficeret, reduceretur ad nihilum diſpoſitio cap. laudabilem de frigid. & maleſ. deciſ. 54. nu. 7.
Mulier extranea, quando promittit dotem alicui, tunc in eius obligatione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, ſed Rota ſemper reiecit iſtam opinionem, deciſ. 41. num. 7. & 8.
Mulier minor non reperitur ſpecialiter priuilegiata, circa promiſſionem dotis, ideò in eius promiſſione ſunt ſeruandæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 241. num. 17.
Mulier donando, quando adhibuit ſolemnitates ſtatutarias, & alia, quæ in donationibus cauſa mortis non requiruntur, præſumitur donare inter viuos, deciſ. 9. num. 18. & 19.
Mulier, quod poſſit ſe pro dote obligare, in hoc dos eſt ſpecialiter obligata, deciſ 241. num. 9. & 17.
Mulieris confeſſio, ſi ſit adminiculata ex multis ſcripturis, & inſtrumentis ei præiudicat, etiam ſine ſolemnitatibus, ibidem num. 6.
Mulieris obligatio facta cauſa dotis ſubſtinetur, etiamſi non ſint ſeruatæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 168. num. 7.
Mulieris obligatio facta de ſoluendo dotem alicui, valet, & tenet,

Digitized by Google

tenet, licet non ſint ſeruatæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ.241. num. 1.
Mulieris obligatio non tenet, ſi vnus ex duobus proximioribus requiſitis interuenire in eius contractu non erat vllo conſanguinitatis, vel affinitatis gradu coniunctus, ibid. num. 20.
Mulier, quando obligatur, proximiores, qui interueniunt ex forma ſtatuti in eius contractu, in eo non debent habere intereſſe, ibid. num. 21.
Mulier, ſi donet ob cauſam, tunc non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ.168. num.6.
Mulier tunc ex facto proprio, licet nullo cadit à poſſeſſione, quando interuenit actus facti, & traditio poſſeſſionis, deciſ.114. num. 19.
Mulier dotis hypothecam remittere non poteſt, niſi interuenerit decretum Iudicis, & ſolemnitates ſtatutorum, deciſ.114. numer.17.
Mulierum contractus quando ſubſtineantur, deciſ. 298. nu 1.
Munificentia prudentis proprium eſt, vbi honorifica occaſio ſe præbet, ſumptibus non parcere, deciſ.69. num.72.
Munificentia, & pietas alicuius zelantis Paſtoris omninò fouenda videtur, deciſ. 222. num.19.

M V R V S.

Murus proprius quis extollere poteſt vſque ad Cœlum, deciſ.253 num. 1.
Murus dicitur deſtinatus ad altius tollendum, ſi ſint in eo relictæ morſæ, ad colligandum murum altius tollen. ibidem numer. 10.
Murus præſumitur conſtructus ab eo, qui reliquos etiam parietes vniformes conſtruxit, ibid. num. 15. & 16.
Muri communis diuiſurij communia ſigna, quæ ſint, ibidem numer. 14.
Muri proprietas ex quibus ſignis dignoſcatur, ibid. num. 19.
Murus aliquis an ſit de recenti conſtructus, ex quibus perpendatur, ibidem num.18.
Murus præſumitur communis, ſi ſit poſitus inter duo curtilia, ibidem num 31.
Murus tunc præſumitur communis, ſi ſit poſitus inter duo curtilia, quando ſumus in dubio, aliud in contrarium non apparens, ibid. num.31.
Murus præſumitur eius, cuius domus non poteſt ſtare ſine dicto muro, & tota in eo recumbit, ibid. num. 33. & 47.
Murus præſumitur eius, cuius tecto eſt coopertus, ibidem numer.34. 35. & 36.
ad Muri proprietatem perpendendam, quantum valeat ſtillicidium, ibid. num.21.
Murus aliquis ſi totus ſpectet ad aliquem, ad eumdem etiam ſpectabit murus illi coniunctus, ſi ſit in eadem magnitudine, quæ graſſities appellatur, ibid. num. 40.
Muri dominium alterius, ſi quis probauerit, omnia ſigna ex aduerſo in eo probata inferentia communionem, præſumuntur extare in pariete iure ſeruitutis, vel liberalis conceſſionis, ibid. num.41.
Murus ſi fuerit probatum, quod ad aliquem iure dominij ſpectat, ſi vicinus aliquid faciat in eo, quod arguat communionem, præſumitur id factum iure familiaritatis, vel per factum illicitum, ibidem num. 55. & 56.
Murus, ſi ſit indagandum, an ſit communis, vel proprius ex ſolis ſignis, inclinandum eſt pro eo, qui plura, & vrgentiora ſigna inducit, ibid. num.44.
Murus præſumitur eius, cuius parietes eum colligant, cum talis colligatio arguat proprietatem, ibid. num.37.
Muri communio non probatur per ſigna æquiuoca, & poſſibilia tantum, cum non veniant attendenda, ibidem num.50.
Murus, quod fuerit factus in ſolo alicuius, ex quo bene dignoſcatur, ibid. num.57.
Murum proprium, quis poteſt eleuare, quamuis diu ſteterit ad illum eleuandum, cum hoc ſit meræ facultatis, ibid. nu.55.
Muri eleuatio ſi fiat ad æmulationem, prohibenda eſt, etiamſi fiat in muro proprio, & ex quo cognoſcatur, quod fiat ad æmulationem, ibid. num.62.
Murus præſumitur in dubio communis pro diuiſo, ibidem numer.67.
Murum communem ſocius eleuare poteſt pro ſua medietate, ibid. num.65.
Muri eleuatio, ſi poteſt fieri ad plures, & diuerſos vſus, non eſt reſtringenda ad vnum tantum, ibidem num. 77. & 78.
Mutatione perſonæ non mutatur conditio obligationis, deciſ.62. numer.25.
Mutatio ſuri requiritur, vt non valeat alienatio rei litigioſæ in potentiorem, deciſ. 282. num.18.
Mutuans dicitur etiam præſtare auxilium, deciſ.69. num.44.
ex Mutuo, quis contra aliquem agens concludenter, & plenè debet illud probare, deciſ.69. num.67.
Mortuus non poteſt diſponere, nec in contractu, nec in vltima voluntate, deciſ 231. num.13.
contra Mortuum ſi feratur ſententia, eſt nulla, deciſ.38. num.5.
contra Mortuum ſententia lata tenet, quando illius mors non deuenit ad notitiam alterius partis, vel Iudicis, deciſ.38. nu.6.

N

N A R R A T A.

NArrata in gratia, quando iuſtificata ſunt, non eſt curandum de eis qualitatibus, quæ non erant de Iure exprimendæ, ſi non fuerint expreſſæ, ſed gratia eſt executioni demandanda, deciſ.258. num. 20.
Narrata in gratia, quando ſufficiat, vt ſemiplenè probentur, deciſ.51. num 18.
Narrata in gratia, ad effectum, vt gratia non ſubſtineatur, ſufficit, quod per aduerſarium probetur, quod res ita non ſe ſe habet, deciſ.237. num.9.
Narratiua alicuius facti, ſi ſit extenſa in litteris confirmatorijs, probat illius ſubſtantiam, etiamſi inſtrumentum dicti facti non producatur, deciſ. 38. num.7.
Narratiua ſufficit iuſtificari, quoad nudum factum, deciſ.284. numer.1.
Narratiua, quod dignitas ſimul cum canonicatu conſueuit obtineri abſque diſpenſatione Apoſtolica iuſtificari poteſt ex pluribus prouiſionibus, deciſ.256. num. 8.
Narratiua, quod aliqua Eccleſia ſit inſignis, ex quibus bene dicatur iuſtificata, deciſ. 258. num.8.
Natis quibuſcumque proſpectum lege Pontificia eſt, iuris diuini, & naturalis veſtigijs inſiſtente, vt neceſſaria vitæ ſuppeditentur, deciſ.30. num.31.
Natus, ſi quis tempore teſtamenti non ſit, non poteſt dici tamquam non cognitus Teſtatori, quod potuiſſet præ cæteris diligi, deciſ.142. num.5.
Naturalis ſanguinis ratio, & ciuilis militiæ, vbi concurrunt, faciunt menſuram largitatis ſuperfluentem, deciſ. 69. numer. 29.
Neapolitana Ciuitas eſt inter celebriores Ciuitates Italiæ, ac Populo frequentiores, deciſ. 222. num 15.

N E C E S S I T A S.

Neceſſitas voluntaria dicitur illa, in quam quis voluntariè ſe coniecit, deciſ. 24. num.24.
Neceſſitate ceſſante, ceſſat præſumptio impenſæ, deciſ. 213. numer. 5.
Neceſſitas non habet legem, deciſ.115. num.15.
Neceſſitas cauſatiua ſufficit, vt quis dicatur cogi, licet non inferatur præciſa neceſſitas, deciſ.254. num.8.
in Neceſſitate, quis non poteſt dici, ſi rem habeat pretio æſtimabilem, deciſ.24. num. 22.

N E G A T I V A.

Negatiua alicuius rei per diligentias factas in eo loco, vbi eſſe poteſt, probatur, & iſte modus probandi negatiuam per diligentias quotidie ſeruatur, deciſ. 29. num. 64. & 65.
Et huiuſmodi diligentijs factis, & nihil reperto, excluditur præſumptio prædictæ rei, ibid. num. 66.
Negatiuæ probatio non exiſtentiæ vt non concludat, ſufficit aliquid eſſe poſſibile, deciſ.29 num.70. & 71.
Negatiua alicuius ſcripturæ, vt probetur ex diligentijs factis ad aliam reperiendam, debet fieri in omnibus locis, & officijs, &c. vbi ea reperiri poteſt, deciſ. 29. num. 67.
Negatiua qualitatis, & quantitatis ab opponente debet probari, deciſ.301. num. 1.
Negatiua coarctata habet vim affirmatiuæ, deciſ. 270. nu.15.
Negatiua exceſſus, ſi ſit fundamentum gratiæ, eſt concludenter probanda, deciſ.236. num. 5.
Negatiua ſcripturarum quando non probetur ex diligentijs factis ad effectum illas reperiendi, deciſ.162. num.11.

N E G L I G E N S.

Negligens quis non dicitur ad effectum præſcriptionis, ſi non poteſt agere, deciſ.21. num 15.
Negligens in re ſua nemo præſumitur, deciſ. 272. num.10.
Negligentis odio partim eſt inducta præſcriptio, & partim fauore poſſidentis bona fide, deciſ.271. num.17.

N E G L I G E N T I A.

Negligentia, & culpa mariti non exigentis dotem, non debet præiudicare mulieri, deciſ. 33. num.8.
Negligentiam, aut culpam allegans, tenetur probare, quod ea ceſſante actus potuiſſet perfici, deciſ.33. num. 9.
Negligentia aliquorum Canonicorum non debet nocere Capitulo, deciſ 67. num. 3.
Negligentia vbi non datur, ceſſat præſcriptio, deciſ.21. nu.16.
ea Negligentia deſumitur præſcriptio, deciſ. 226. num. 52.
Negligere non dicitur, qui non valet agere, deciſ. 21. nu.18.

N E G O T I V M.

Negotium, quis ſibi proficuum, & nemini damnoſum faciens, poteſt ſibi acquirere, & mutare cauſam poſſeſſionis, deciſ 14. numer. 9.
in Negotio aliquo ea, quæ tendunt ad alium finem, non ſunt in illo iuſtificanda, deciſ.169. num 17.

N E P O S.

Nepos patruo alimenta etiam in foro conſcientiæ præſtare tenetur, deciſ 194. num.37.
Nepos à quo alimenta petuntur ſi ſit Comes, vel Marchio,

tunc enim ne patruus in Comitatus, ſeu Marchionatus opprobrium mendicare cogatur, alimenta ſunt omninò concedenda, deciſ.194. num. 48. & 61.
Nepos parricidium dicitur perpetraſſe, pœnaque parricidij punitur ſi patruum occidat, ibid. num.20.
Nepotes, & pronepotes alicuius, ſi in infinitum ſint vocati ex mente, & verbis teſtatoris, pariter grauati ſunt reſtituere poſt obitum eorum alijs à teſtatore vocatis, deciſ.248. numer.1.
inter Nepotes plurium fratrum, quando hæreditas veniat diuidenda in capita, & non in ſtirpes, decil.138. num.1.
Neptis eſt in æquali gradu, cum alijs patruis in ſucceſſione alterius patrui, deciſ.158. num.5. & 6.

N O B I L I T A S.

Nobilitatis propria, & peculiaris virtus eſt liberalitas, deciſ.69. num.25.
Nobilitas hanc ſibi legem quodammodo legem conſtituit, vt debere ſe, quod ſponte tribuit, exiſtimet, & niſi in beneficijs creuerit nihil ſe præſtitiſſe putet, ibid. num.26.
Nobilitas alicuius probatur, ſi ſui aſcendentes admiſſi fuerint ad munera, honores, & officia, ad quæ ſoli nobiles admittuntur, deciſ.167. num.3. & 4.
Nobilitas, tunc multo magis dicitur probata, dum magis antiqua probatur, ibid. num.14.
Nobilitatem alicuius teſtes, ſi deponant de publica voce & fama, ibid. num 2.
Nobilitas anteceſſorum influit, & communicatur in deſcendentes, decil 167. num.14.
ex Nobilitate oritur præſumptio liberalitatis, ac munificentiæ, deciſ. 69. num.24.
ex Nobilitate arguitur donatio, ibid. num.27.
Nocere non ſolent ea, quæ fiunt pro abundantiori cautela, deciſ.173. num.1.
Nominis, & armorum teſtatoris propagatio eſt actus non minus optabilis vno potius tempore, quàm alio, deciſ.142. numer. 6.
Nomen pecuniæ de ſui natura aptum eſt comprehendere omnem ſpeciem debiti, deciſ 239. num.3.
Nominandi facultas ad emphyteuſim conceſſa alicui, ſi iſte nihil de ſua hæreditate diſponat, non videtur velle alium ſucceſſorem in re emphyteotica relinquere præter eum, qui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, deciſ.163. num. 13.
Nominandi facultas habet in ſe tacitam conditionem, dummodo nominare debens nominet, deciſ. 63. num.8.

N O M I N A T I O.

ea Nominatione ſola non probatur filiatio ſi illa ad alium effectum emanauerit, deciſ.10. num.2.
ex Nominatione in filium iuncta inſtitutione, quis conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis, deciſ.10 num.7.
Nominationis vices non poteſt habere ſucceſſionem legitimam. Et hanc opinionem multi celebres DD. amplexi ſunt, dec.163. numer.5. & 6.
Nominationis facultatem habens ad emphyteuſim, debet intelligi de vera, ac propria nominatione, non autem de præſumptiua, ibid. num.18.
Nominatio ad emphyteuſim cenſetur facta per hæredis inſtitutionem, ibid. num.12.
Vide in verbo Nominandi facultas.
Nominatim id fit, quod verbis generalibus fit, quibus omnia comprehenduntur, deciſ.219. num 9.

N O T A R I V S.

Notarius ſi ſcribat aliquam ſcripturam, non probat, niſi ſit ab eodem authenticata, deciſ. 18. num.11.
Notarij ſolent, quando producuntur interrogatoria, ſuper illis adnotare productionem, & receptionem, ibid. num. 7.
à Notario ſi non ſit proceſſus authenticatus, & ſubſcriptus non eſt in forma probanti, ibid. num.2.
Notarij narratiua ſimplex, quod teſtes iurarunt non probat iuramentum teſtium, deciſ.129 num.1.
Notario atteſtanti de actu præterito, & non geſto coram ſe ipſo non creditur, ibid. num. 6.
Notario non creditur, niſi de ijs, de quibus fuit rogatus, deciſ.82 num.12.
Notarij atteſtationi, quod omnia acta in aliqua inſtantia facta fuerunt integrè tranſportata multum deferri ſolet, deciſ.204. num.13.
à Notario actuario ſi fiunt extracta iura, non eſt opus aliqua citatione partis ad hoc, vt dicantur validè extracta, deciſ.221. numer.12.
Notarij præſumuntur tales, quales ſe ſubſcripſerunt, dec. 294. numer.26.
Notarius, quod ſit ſucceſſor in officio Notarij demortui, ſtandum eſt eius aſſertioni, deciſ. 284. num.11.
Notarius an ſit legalis, nec non iſtud dubium tollitur, ſi adſint litteræ legalitatis in inſtrumento, de quo quæritur, ibid. numer.18.
Notarius quando exemplat inſtrumenta Notarij demortui, & id facit auctoritate Iudicis, Statuti, vel Principis, valet talis extractio etiam parte non citata, Ibid. num 10.
Notario non creditur aſſerenti ſe de tali inſtrumento rogatum, niſi exemplatum exhibeatur, ibid. num.14.
Notarij quod dent fidem de actis ab ipſis rogatis, quotidie practicatur, ibid. num.16.
Notario creditur danti fidem de ſcripturis in actis ſuis exiſtentibus, ibid. num.15.
Notarij rogati de inſtrumentis poſſunt illa extrahere etiam lite pendente, & parte non citata, deciſ.284. num.7.
Notario aſſerenti teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis, ſtandum eſt, quando ſigna, & actus ſani iudicij præceſſerint, deciſ. 232. numer.32.
Notarius ad effectum reualidationis inſtrumentorum ab eo rogatorum, debet probare ſe eſſe creatum à perſonis habentibus poteſtatem eum admittendi, deciſ. 227 num.20.
Notarij aſſertio de aliquo inſtrumento quando eſt certa per expreſſionem diei, menſis, & anni, & eſt etiam adminiculata per alia inſtrumenta Rota ſolet d. aſſertioni multum deferre, deciſ.284. num.17.
Notarij relationi, quod ad aliquem actum præceſſerit intimatio, non ſtatur, deciſ.221. num.7.
Notarius non probat teſtem iuraſſe, ſi in principio dicat, teſtis inductus, productus, monitus, iuratus &c. deciſ.18. numer.11.
Notario enunciantiteſtem iuraſſe non creditur, licet dicat talem teſtem iuratum ſuper Crucem ſui habitus, vel tactis &c. depoſuiſſe, deciſ.18. num.18.

N V L L I T A S.

Nullitas collationis Ordinarij probatur ſi beneficium, ſit reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, deciſ.236. num.13.
Nullitatis non probatæ, non ſunt narrandæ in commiſſione ſanatoria nullitatum, deciſ.18. num 20.
de Nullitate actus iudicialis opponens, de ea dari non poteſt, niſi tranſportatis actis illius cauſæ, deciſ.79. num 4.
de Nullitate actus intra annum ſi datum non fuerit, ſemper obſtat Statut. Vrb. lib.1. cap 19. deciſ.79. num 6.
de Nullitate etiamſi notoria agatur, nihilominus intrat Statut. Vrb. lib. 1. cap 19. ibid. num.7.
de Nullitate contractus, illi ſolum poſſunt dare, ad cuius fauorem eſt nullus, deciſ. 88. num.5.
Nullitates proceſſus non iuſtificantur eo ipſo, quod non docetur de integra actorum tranſportatione, & quid ſit pro illo neceſſe, præſumatur eſſe inter acta omiſſa, deciſ.18. num.20.
Nullitas cenſus ſi ſit reſpectu principalis fauore ſpeciali, ea non ſuffragabitur reſpectu recipientis pecunias, & recognoſcentis bonam fidem, deciſ 271. num.5.
Nullitates tunc multo magis ſunt tollendæ, quando pars de eis opponit, deciſ. 223. num.4.
de Nullitate non poteſt opponi poſt annum, ſtante Statut. Vrb. lib.1. cap.189. deciſ.130. num. 9.
Sed d ſtatutum non procedit, quando nullitas eſt mixta cum ſpolio, propter iniuſtitiam ſententiæ, deciſ. 130. num. 10
ſub Nullitatis pœna executor mixtus debet procedere iuris ordine ſeruato, deciſ.51. num.9.
Nullitatis, quando ſunt prorſus inſanabiles de iure, arbitrium non intrat, cum à iure reguletur, deciſ. 18. num.27.
Nullitates, quando ſunt claræ, & indubitatæ, tali *caſu* non intrat arbitrium pro illarum ſanatione, deciſ.18. num.21.
Nullitatis contractus ab illo tantum poteſt allegari, cuius fauore ſpecialiter eſt nullus deciſ. 306. num.50.
Nullum quod in ſe eſt, non validatur ex confirmatione, deciſ.84. num.10.
Nullum quod eſt, nullum producit effectum, deciſ. 172 no. 4.
Nuncij atteſtationi ſtatur, ſi conſiſtat in relatione, ſe citaſſe aliquem hoc modo, vel alio, non autem in ſcriptura intimata ſit ſcripta, vel ſubſcripta ab aliquo, deciſ.218 nu. 18.
Nuncij, vel Notarij atteſtatio de actu præterito non attenditur, deciſ.218. num.20.
Vide ſupra in verbo Notarius.
circa *Nuptiarum* ſolemnitates, pompas, & apparatus inter filias illegitimas, atque ipſas filias legitimas de iure eſt conſtituta differentia, deciſ.50. num 28.

O

O B E D I R E.

Obedire labijs non ſufficit, ſi operibus poſtea contradicatur, deciſ.299. num 4.
Obitus beneficiati in poſſeſſione beneficij non poteſt dubitari, ſi ambo litigantes veniant ex eadem vacatione, deciſ. 236. nu.2.

O B L A T I O.

Oblationi ſacrificij Miſſæ, quando plures concurrunt, reſultat quaſi vnum morale offerens cum maiori deuotione, reuerentia, & dignitate, necnon etiam fructu pro anima defuncti, deciſ 39. num.12.
Oblatio intereſſe loco adimplementi in obligationibus factis cui detur, deciſ.64. num. 21.

O B L I-

Digitized by Google

O B L I G A N S.

Obligans ſe aliquid iotra ceerum, & præciſum tempus adimplere cum pacto reſolutiuo, ſi intra d. cempus non adimpleuerit, omoia promiſſa ei propter id ceſſant, deciſ. 109. nu. 4.

Obligans ſe etiam in caſu nullitatis contractus cenſus, data eius nullitate, tenetur ratione ſaltem damnorum, & ioterеſſe tam ad fructus, quàm ad ſortem, deciſ. 273. oomee. 5. 6. 7. & 8.

Obligans ſe etiam in caſo oullieatia, & inualiditatis contractus, tunc ceſſant oppoſitiones, dec. 271. nu. 10. & 11.

Obligans ſe aliquid ſoluere alicui, ſi certa pacta adimpleuerit, conſtito de adimplemento videtur eſſe locus obligationi de ſoluendo, dec. 109. nu. 1.

Obligans ſe pro alio principaliter, non dicitur fideiuſſor, qui ſequitur naturam principalis obligationis, & ſine ea ſtare non poteſt, dec. 27. nu. 1.

Sed conſideratur vti principalis, & eius obligatio ſtat de per ſe, & non acceſſoriè, ibid. nu. 4.

O B L I G A T I O.

Obligatio Cameralis, quando eſt vulnerata ceſſat via executiua, & eſt ordinariè procedendum, dec. 156. nu. 4.

Obligatio Cameralis non impeditur ob exceptiones requirentes altiorem indaginem, dec. 23. nu. 10

Obligatio Cameralis facit rem certam, dec. 150. no. 2.

Obligatio Cameralis vbique locorum habet executionem paratam, dec. 168. nu. 1.

Obligatio Cameralis, quando fuit extenſa ioxta formam Cameræ habet executionem paratam, dec. 109. nu. 2.

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, deciſ. 11. num. 1.

Obligationis Cameralis beneficium ob ceſſionem, tranſit in ipſum ceſſionarium, dec. 23. nu. 4.

Obligationis Cameralis executio non eſt retardanda propter ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ. 65. num. 13.

Obligationi Camerali alicuius quando eſt factus locus, contra eum relaxatur mandatum, dec. 97. nu. 1.

Obligatio Cameralis continet obligationem pro omnibus quibus intereſt, dec. 177. nu. 9.

Obligatio Cameralis continet ſub clauſulam quorum intereſt, aut intereſſe poterit, dec. 46. nu. 7.

Obligatio Cameralis extenditur etiam ad enunciatiuè nominatos in inſtrumento, dec. 273. nu. 2.

Obligatio Cameralis vt ad aliquem extendatur, non requiritur, vt ipſe interueniat in contractu, ſed ſufficit ſtipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, & intererit, deciſ. 273. nu. 3.

Obligationis Cameralis vulneratæ vigore, ſi Iudex procedat executiuè, nulliter procedit, dec. 150. nu. 1.

Obligatio reſtricta ad certam perſonam taxatiuè, & conditionaliter hoc caſu clauſula, quorum intereſt non ſe extendit ad alias perſonas, dec. 46. nu. 8.

Obligatio facta de reſarciendo quodcumque damnum, intelligenda eſt de damno in ordine ad lucrum, deciſ. 47. num. 11.

in Obligationibus facti actio pro intereſſe ſuccedit loco adimplementi, dec. 24. nu. 11.

Obligatione naturali tenetur, eo ipſo quod quis cum aliena lactura locupletatur, dec. 51. nu. 16.

Obligationis conditio non mutatur ex mutatione perſonæ, deciſ. 62. no. 25.

Obligatio non debet extendi ad id, quod eſt exceptum, deciſ. 287. nu. 23. & 24.

Obligatio mulieris non tenet ſi vnus ex duobus proximioribus requiſitis à ſtatuto, in eius contractu interuenit, & nullo conſanguinitatis, vel affinitatis gradu erat coniunctus, dec. 241. nu. 20.

Obligatio mulieris facta de ſoluendo dotem alicui valet, & tenet, licet non ſint ſeruatæ ſolemnitates ſtatutariæ, deciſ. 241. nu. 1.

Obligatio mulieris quando procedit ex cauſa voluntaria, tunc requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ, ſed ſecus ſi procedat ex cauſa neceſſaria, dec. 241. nu. 15.

Obligatio mulieris, ſi fit ex falſa cauſa in parte, redditur nulla in totum, propter decreti Iudicis indiuiduitatem, deciſ. 229. nu. 9

per Obligationem de reſtituendo, quando res dicatur adhuc extare ſecuta euictione, dec. 155. nu. 10.

de Obligando aliquem, quando agitur, tractatur de re valde præiudiciali, dec. 299. nu. 12.

Obliuio præſumitur ſtante lapſu longi temporis, dec. 9. nu. 45.

Obliuioni ſolet eſſe obnoxia ſenectus, dec. 160. no. 14.

Obreptio, & ſubreptio vitiant beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 94. no. 60.

O B S E R V A N T I A.

Obſeruantia plurimum attenditur in collatione beneficiorum, deciſ. 71. nu. 12.

Obſeruantia non interrumpitur ex actu nullo, & non effectuato, dec. 29. nu. 26.

Obſeruantia remota non dicitur ſi ſit infrà 40. annos, dec. 105. nu 12.

Obſeruantia ſtante in alienatione bonorum Eccleſiæ præſumitur interueniſſe Beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 5. num. 6.

Obſeruantia controuerti non poteſt ſi fuit continuata per ſpatium pluſquam longiſſimi temporis, dec. 105. nu. 5.

Obſeruantia Interpretatiua debet eſſe proxima, non autem remota, deciſ. 105. nu. 10.

Obſeruantia, quando eſt remota, non eſt attendenda, deciſ. 105. nu. 9.

Obſeruantiæ tempus, dum detegitur proximum, debet ſuffragari, dec. 105. nu. 11.

Obſeruantia non concluditur ex poſſeſſione æquiuoca, & incerta, dec. 121. nu. 15.

Obſeruantia dat fidem ſcripturæ etiam informi, dec. 146. nu. 2.

Obſeruantia ad hoc vt releuet quid requiratur, dec. 146. nu. 8.

Obſeruantia litigioſa non releuat, dec. 66. nu. 10.

ex Obſeruantia, & ſolito arguitur animus contrahentium, quamuis id non expreſſerint, dec. 28. nu. 13.

Obſeruantia eſt optima cuiuslibet diſpoſitionis interpres, dec. 14. nu. 4.

in Obſeruantia interpretatiua præſcriptione opus non eſt, ſed ſufficit ita fuiſſe obſeruatum per duos, non vel tres actus, dec. 14. nu. 5.

Obſeruantia contraria in totum eliditur, ſtante in conſtitutione clauſula ſublata, & decreto irritanti, dec. 66. nu. 8.

Obſeruantia in contrarium omnis tollitur ſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti, dec. 31. nu. 2.

Obſeruantia, quæ dedit cauſam liti, non eſt attedenda, dec. 66. nu. 11.

Obſeruantia eſt malum efficax ad Ius ipſum ſtabiliendum, & iudicandum eſſe receptum, dec. 76. nu. 6.

Obſeruantia contraria Conſtitutionibus, & Indultis, non attenditur, dec. 66. nu. 12.

Obſeruantia comprobat iuriſdictionem ad aliquem ſpectare, quoad alios priuatiuè, dec. 76. nu. 7.

Obſeruantia præſumitur ex Confirmatione Apoſtolica, ita vt aſſerenti contrarium, incumbat onus probandi per actus concludentes, dec. 91. nu. 11.

Obſeruantia antiquiſſima eſt ſufficiens interpretari verba ſtatutorum dubia, dec. 226. no. 29.

Obſeruantia deſeruit pro interpretatione diſpoſitionum, dec. 247. nu. 7.

Obſeruantia longa probat conſenſum, dec. 218. nu. 16.

Obſeruantia benè declarat, quod aliquis contractus non ſit perſonalis, ſed tranſitorius ad hæredes, dec. 218. nu. 10.

Obſeruantia ſubſecuta eſt de per ſe ſola ſufficiens ad præſumendam effectuationem eius, vſque ab initio, dec. 251. nu. 6.

Obſeruantia longiſſima eſt apta probare titulum cum ſuis qualitatibus, dec. 254. no. 25.

Obſeruantia poſitiua probatur per teſtes, dec. 218. nu. 9.

Obſeruantia aliqua, ſi conueniat ſubſtantiæ rei principalis, ita etiam conuenire poteſt eius acceſſorija, dec. 254. nu. 30.

de Obſeruantia in alienationibus rerum Eccleſiæ debet certitudinaliter conſtare, vt ex lapſu 30. annorum præſumatur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum, dec. 304. nu. 13.

Obſeruantia ſtante creditur ſcripturæ minus ſolemni, deciſ. 100. num. 1.

Obſeruanda eſt tranſactio, ſi ſit inita, dec. 220. nu. 3.

Occaſio quælibet leuis ſufficit, vt excludatur donatio, deciſ. 69. nu. 2.

Occaſio, & opportunitas poteſt reddere aliquem efficaciorem ad aliquid operandum, dec. 69. nu. 35.

Occaſio honorifica, vbi ſe præbet, tunc ſumptibus non parcere, proprium eſt pendentis munificentiæ, dec. 69. nu. 72.

O D I V M.

Odio negligentis partim eſt inducta præſcriptio, & partim fauore poſſidentis bona fide, dec. 21. nu. 17.

ex Odij, & auaritiæ cauſa ſolent reprobari ſtatuta, ſi pœnæ contrauenientium cedere debeant in commodum ſtatuentium dec. 107. nu. 14.

ex Odio, & malo animo cenſetur motus teſtator contra aliquem, ſi prohibuerit, quod ei aliqua domus non locaretur, etiam ſi offerret maiorem penſionem aliorum, deciſ. 104. nu. 22.

Odium præſumitur, quod quis debeat in alium, ex minis ab eo in illum factis, dec. 190. nu. 28.

in Odioſis extenſio non fit, dec. 113. nu. 23.

Officialibus publicis de iure creditur in concernentibus eorum officium, dec. 98. nu 6. & 7.

O F F I C I V M.

Officio ſuo poſtquam Iudex eſt functus, non poteſt amplius in cauſa ſe intromittere, dec. 21. nu. 1.

Officium aliquod, quando fuit reuocatum, ſimul cum eo euaneſcit cauſa manutentionis, dec. 49. nu. 18.

in Offi-

in Officia eodem, quod aſſocientur homines diſparis conditionis, & profeſſionis non decet, dec. 222. nu. 21.
Officium Sacræ Pœniteutiariæ à quibus vſque de tempore primitiuæ Eccleſiæ regebatur, dec. 222. nu. 1.
ad Officium Capſerij ſolum ſpectat aperire gruppos, & creditores facere tranſmittentes, dec. 154. nu. 11.
ad Officium Capſerij ſpectat recipere pecunias ad Banchum tranſmiſſas, dec. 154. nu. 14.
Onere duplici non eſt præſumendum, quod Papa voluerit Eccleſiam grauare, dec. 169. nu. 4.

O P I N I O.

in Opinionum diuerſitate Rota non tam mouetur ex numero Doctorum, quàm ea rationibus, dec. 17. nu. 4.
Opinio illa videtur amplectanda, pro qua non ſolum concurrit æquitas, verum etiam firmiores rationes, dec. 57. num 10.
Opinio aliqua Mercatorum, in materia aſſecurationum, ſi detegatur erronea, non debet nocere aſſecuratis, decif. 47. num. 9.
in Opinionum concurſu, illa eſt præferenda, quæ eſt benignior, & fauet animæ, atque obligationem ſubſtinet, dec. 119 nu. 22
Opinio aliqua, vt dicatur probabilis, ſufficit, quod à Rota aliquando fuerit approbata, dec. 51 nu. 11.
Opinio eorum Doctorum contra quos ſtat verior, æquior, & receptior ſententia, non eſt attendenda, dec. 194 nu. 59.
in Opinionum conflictu Rota ex inueterato ſtylo æquiorem ſolet amplecti ſententiam, dec. 194. nu. 47.
Opinionem aliquam, ſi Rota aliquando approbauerit, ſufficit ad effectum præbendi iuſtam cauſam ita credendi, & conſequenter excludendi dolum, dec. 62. nu. 17.
Opinio illa eſt æquior, quæ eſt pro validitate actus, dec. 265. nu. 11.
Oppoſitione cum petitione, ſi Eques Hieroſolymitanus neglexerit facere, perdit ius, quod ei competebat ratione antianitatis ad conſequendam Commendam, dec. 303. nu. 17.
Optabile quocumque tempore id videtur, ex quo reſultat commodum, & honor, dec. 134. nu. 5.
Opus, magis eſt meritorium, & eſſentialis præmij, ſi ex feruenti proueniat charitate, & ſic eſt tunc magis ſatiafactorium pro peccatis, dec. 59. nu. 10.
Opus præſumitur eius, cuius expenſis fuit factum, dec. 253. num. 2.
Oratio vnica illa dicitur, quæ ab vnico verbo tota terminatur, decif. 13. nu. 6.
Oratio vnica perfecta, vna verborum ſtructura, debet tota capi, non autem in partes ſcindi, dec. 33. nu. 10.
Orationis particularis natura quæ ſit, dec. 171. nu. 14.

O R D I N A R I V S.

Ordinarij ceſſantibus reſeruationibus habent parem poteſtatem cum Papa conferendi, & Papa prouiſos ab eis agnoſcit pro legitimis contradictoribus, dec. 225. nu. 20.
Sed hoc intelligendum eſt, ſi prouiſus exhibeat titulum talem, ex quo ſi non eſſet poſſeſſor ex dicto titulo in concurſu cum prouiſo à Papa, ei daretur immiſſio, alias ſecus nu. 22. ibid. nu. 21.
Ordinarij gratia non eget aliqua iuſtificatione, cum ſemper cenſeatur prouidere Motu proprio, dec. 152. nu. 2.
Ordinarij præſumuntur inſtructi de qualitate beneficiorum exiſtentium in eorum Diœceſi, dec. 143. nu. 7.
Ordinarij conſenſus in donatione Iuriſpatronatus, quandocumque ſuperueniat, validat donationem etiam in præiudicium tertij, dec. 101. nu. 7.
Ordinarijs collatoribus non eſt præſumendum, quod Papa voluerit præiudicare, nec illos præuenire circa collationem beneficiorum, dec. 217. nu. 3.
Ordinarij ceſſante negligentia non poteſt priuare exequutores teſtamentarios ſuis facultatibus, dec. 260. nu. 12.
Ordinarius Ordinariorum eſt Papa, dec. 29. nu. 8.
Ordinarijs per Concil. Trider. iuncta eſt cura deputandi Sacerdotes, apud quos Chriſti fideles dolenter confitentes, conſcientiæ diſcuſſionem faciant, & ſalutarem medelam pro quibuſcumque culpis exquirant, dec. 222. nu. 2.
contra Ordinarios, cum habeat intentionem fundatam in iure ſuper exercitio Iuriſdictionis in ſua Diœceſi non inhibendum decif. 260. nu. 1.
Donec cognoſcatur de iuribus prætendentium exceptionem, aut præſcriptionem, ibid. nu. 2.
Ordinarijs circa iuriſdictionem non aſſiſtit Ius contra Regulares, quod procedit etiam ſi Ordinarij ſint Sedis Apoſtolicæ Delegati, dec. 260. nu. 5. & 6.
Ordinarius, quando non dubitat de Iurepatronatus, leniores probationes admittuntur, dec. 302. nu. 9.
Ordinarij, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos ſunt executores, dec. 260. nu. 11.
Ordinarius, quando dicatur proceſſiſſe vti piæ operis executor in caſibus à Iure conceſſis, dec. 260. no. 10.
Ordinarij collationis nullitas probatur, ſi beneficium collatum ſit reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, dec. 236. nu. 13.
Ordinarius præſumitur habere notitiam beneficiorum ſuæ Diœceſis, decif. 236. nu. 7.
Ordinarius habet intentionem fundatam de Iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis, dec 247. nu. 1. & 6.
Ita vt allegan ti contrarium incumbit onus plenè, & quidem concludenter probandi, & hoc maximè, ſi repugnet vltimus ſtatus, ibid. nu. 2.
Ordinario ſpectat deputare viros idoneos pro fidelium confeſſionibus excipiendis, & iniungendis pœnitentijs, quibus peccata ſalubriter curentur, dec. 222. nu. 1.
ab Ordinario prouiſus, ſi ſit in poſſeſſione, tamquam legitimus contradictor poteſt impedire proceſſum executiuum, dec. 225. nu. 18.
Ordinarius ſolet prouidere Eccleſiæ, non autem perſonæ, dec 236. num. 4.
Ordinario ad effectum exercendi iuriſdictionem, canones vltra fines non aſſiſtunt, dec. 203. nu. 1.
Vide ſupra in verbo Epiſcopus.
ad Ordinandum, & exequendum aliquid ſi executores ſint dati, licet in parte actum executioni demandauerint, non dicuntur functi officio ſuo donec plenè executionem perfecerint, decif. 1. num. 2.

O R D I N A T I O.

Ordinatio aliqua, ſi pendeat ab aliquorum facto, ac voluntate, ex contraria declaratione, & determinatione cenſetur ſublata, decif. 85. nu. 4.
Ordinatio Capitularis prima de Commendis Relig. Hieroſolymit. licet loquatur tantum de Magno Magiſtro, debet etiam comprehendere Priores tamquam inferiores, decif. 136. nu. 8. & 9.
Ordinatio Religionis Hieroſolymitanæ de Conſilio edita, &c. ſi non confirmetur poſtea in Capitulo Generali ſequenti, tamquam temporanea expirat. & nu. 16. dec. 167. num. 12.
Ordinatio tertio præiudicialis ſubſtineri non poteſt, decif. 85. nu. 2.

O R D O

Ordo quilibet eccleſiaſticus venit appellatione ſacerdotij, decif. 59. nu. 24.
Ordo ciſtercienſis habuit priuilegia plenæ exemptionis, & poſt conditum cap. 1. de priuil. in 6. impetrarunt ab Innocentio I V. ne d. cap. derogaret priuilegijs ſuæ exemptionis, dec. 165. nu. 15.
Ordinis Hieroſolymitani beneficia non dantur, niſi verè profeſſis in eadem religione, dec. 240 nu. 8.
Ordo Iudiciarius ſemper eſt ſeruandus iuxta ſtylum, & conſuetudinem fori, vbi cauſa ventilatur, dec. 84. nu. 12.
Ordinis iudiciarij fundamentum eſt citatio, dec. 4. nu. 25.
Ordo an requiratur in aliquo beneficio, quid ſit inſpiciendum, dec. 14. nu. 6.

P

P A C T V M.

in Contractu, pactum in præiudicio tertij appoſitum, pro non appoſito habetur, dec. 201. nu. 10.
Pacta, & conuentiones celebratæ cum Abbatibus, Rectoribus, & Parochis ſuper rebus ad Parochialitatem ſpectantibus ſubſiſtunt, & ligant ſucceſſores, quantumuis huiuſmodi pactiones, neque à Superioribus, neque à Sede Apoſtolica ſint roboratæ, dec. 218. nu. 4.
Sed hoc intellige in pactis, & pactionibus initis cum *perſonis* Eccleſiaſticis, ſecus ſi fierent cum Laicis ſuper alijs iuribus ibid. nu. 5.
Pacta irreuelantia non ſunt attendenda, dec. 201. nu. 3.
Pacta, & conditiones contentæ, in concordia facta in limine vnionum Parochialium, veniunt ſeruandæ, decif. 5. num. 1.
Pactum in contractu appoſitum in præiudicium tertij non ſubſiſtit, decif. 201. nu. 8.
Pacta quæ conueniunt donationi inter viuos ſi adſint in donatione cauſa mortis, transfunditur in donatione inter viuos, dec. 9 nu. 12.
Pacta reuocatoria donationis ſi in donatione inter viuos adſint, transformantur in donatione cauſa mortis, decif. 9 numer. 11.
Pactum in inueſtitura poſitum, quod ea poſſit reſolui ad libitum concedentis, non poteſt poni in voluntate reſolutiua vnius, declara nu 29. dec. 201. nu 4. & 28.
Pacta, & onera conſiderantur in venditionibus tamquam pars pretij, & valorem rei augent, & minuunt, dec. 94. num. 69.

Digitized by Google

Pacta inſolita appoſita in contractibus arguunt fraudem, dec. 201. nu. 12.

Pactum in contractu emphyteuſis appoſitum, quod poſſit reuocari ad libitum concedentis debet intelligi, ſi iuſta, & legitima cauſa ſuperuenerit, dec. 201. no. 11.

Pactum reſolutionis poſitum in aliquo contractu, operatur dumtaxat volente, & declarante eo ad cuius fauorem apponitur, dec. 109. nu. 6.

Pactum in conceſſione bonorum de reuocando de 29. annis, in 29. annos non tollit effectum perpetuitatis, cum dicatur adiectum ad probationem dominij, dec. 164. nu. 16.

Et iſta conceſſio eſt tranſitoria ad extraneos.

P A P A.

à Papa ſi ſint confirmata ſtatuta, remanent ſecundum eorum naturam, dec. 219. nu. 3.

Papæ mens in quacumque diſpoſitione potius attenditur, quàm verba, decif. 99. nu. 16.

Papa, ſi dicat in reſeruatione de iurepatronatus Regis ex priuilegio, cui non eſt hactenus in aliquo derogatum, ex hoc videtur innuere per reſeruationes ei non eſſe derogatum, decif. 29. nu. 11.

Papa dando adminiſtratorem alicui Eccleſiæ, prouiſionem ſibi reſeruare videtur, ita vt quicquid ab alio fiat, irritum eſt, decif. 250. nu. 16.

Papa, quando indulget Epiſcopis collationem beneficiorum, etiam in menſibus reſeruatis, ſi collatio Epiſcopi ſit ſimultanea cum Capitulo, Indultum huiuſmodi etiam ſuffragatur Capitulo connexo, dec. 279. no. 10.

Papa, ſi eximet aliquem à ſolutione decimarum ſi verſemur in decimis antiquis, non eſt facienda mentio in priuilegio exemptionis, quod ad alium ſpectarent decimæ, ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpeciali, ſcilicet ex priuilegio donationis, aut præſcriptionis, dec. 191. nu. 10.

Papa ſolet voluntati fundatorum rerum ſpectantium ad cultum Diuinum adhærere, vt alij quoque imitentur, & ita dictus cultus Diuinus augeatur, dec. 255. nu. 24.

Papa, ſi mandet beneficium ſimpliciter conferri, non facta alicuius mentione, videtur potius habuiſſe rationem neceſſitatis Eccleſiæ, quàm eius perſonæ, cui poſtea fuit facta collatio, decif. 255. nu. 28.

Papa, non eſt præſumendum, quod voluerit concedere alicui Oppido exemptionem ab Ordinario, cum hæc ſit valde ei præiudicialis, & Cathedrali Eccleſiæ oneroſa, decif. 252. nu. 26.

Et hoc maximè, ſi ſit parua diſtantia inter Oppidum, & Ciuitatem, quod eſſet cauſa, vt quotidie orirentur plurima diſſidia inter Ordinarium, & exemptos, ibid. nu. 27.

Papæ ſcientia poteſt ex narratis deſumi, dec. 80. nu 16.

in Papa non admittitur quæſtio poteſtatis, ſed bene defectus voluntatis, dec. 219. nu. 2. & 6.

de Papa poteſtate dubitare nefas, & ſacrilegium eſt, decif. 220. num. 3.

Papa, per exemptionem non præſumitur voluiſſe præiudicare Ordinario, dec. 252. nu. 22.

de Papa poteſtate circa vnionem beneficiorum non eſt dubitandum, ideò vnio qualitercumque fiat, ſubſtinetur, dec. 196. nu. 3. & 4.

Papæ poteſtas, ſemper intelligitur præſeruata, decif. 226. num. 15.

Papa, quando præſumatur voluiſſe conferre beneficium, etiamſi non fuiſſet reſeruatum, dec. 150. nu. 12.

Papa præſumitur habere notitiam de illis, ad quos ius decimandi ſpectat de iure communi, non autem de illis, ad quos tale ius ſpectat ex priuilegio, dec. 191. nu. 8.

Papa præiudicare non præſumitur voluiſſe alicui Epiſcopo, & illius iuribus, dec. 118. nu. 4.

Papa, ſi beneficia aliqua ſuppreſſit, & ea perpetuò ſibi reſeruauit, hoc ſtante non poteſt eſſe, quod illi, qui ante ſuppreſſionem ea conferebant, poſt etiam poſſint conferre, decif. 140. nu. 20.

Papæ confirmatio tollit omne vitium ſimoniæ, decif. 109. num. 13.

Papæ aſſerenti, ſe vidiſſe aliquam ſcripturam authenticam, credendum eſt, dec. 226. nu. 19.

à Papa, verbum, legitimamus, prolatum, abſtergit omnem maculam natalium in legitimato, dec. 200. nu 1.

Papa, ſi in confirmatione narret tenorem actus confirmati, probat actum confirmatum, abſque eo, quod exhibeatur actus confirmatus, dec. 226. nu. 20.

Siue confirmatio ſit facta motu proprio, ſiue ad partis inſtantiam, ibid. nu. 20

Papa, vbi manus appoſuit, alius non poteſt in eo ſe intromittere, dec. 225. nu. 12.

Papæ gratia ſolo verbo dicitur perfecta, dec. 218. nu. 7.

Papæ ſolus in quibus terminis ſoleat conſeruatorem deputare, decif. 49. nu 10.

Papa non præſumitur voluiſſe decidere id, quod neſciuit, dec. 279. nu. 9.

Papa concedendo coadiutorias. Primò proſpicit Eccleſiæ, occurrendo tum præſenti illius neceſſitati propter infirmitatem coadiuti, tum futuræ eius vacationi, decif. 218. num 20.

Secundò videtur voluiſſe prouidere coadiutori de beneficio præueniendo tempus vacationis, quæ eſt ſucceſſura per obitum coadiuti, ibid. nu. 21.

Papa concedendo aliquam coadiutoriam, cenſetur motus ſolum ad eam concedendam propter neceſſitatem, & vtilitatem Eccleſiæ, ibid. nu. 24.

Papa, ſi ex qualitate aliqua ei narrata, fuerit motus ad concedendam gratiam, illa qualitas eſt plenè iuſtificanda, ibid. nu. 2.

Papa non eſt præſumendum, quod voluerit Eccleſiam duplici onere grauare, dec. 169. no. 4.

Papa poteſt iubere, vt rigor iuris relaxetur, & æquitas amplectatur, dec. 167. nu. 5.

Papæ ſolummodo competit facultas erigendi Eccleſiam in Collegiatam, dec. 99. nu. 9.

Papa non eſt præſumendum, quod voluerit præiudicare Collatoribus Ordinarijs, nec illos præuenire circa collationem beneficiorum, nec inficere prouiſionem ex futura vacatione, dec. 237. nu. 2.

Papa eſt Ordinarius Ordinariorum, dec. 29. nu. 2

Papa, quando dat adminiſtratorem, vel Commendatarium alicui Prælaturæ, ſi poſtea Capitulum eligat Prælatum, non tenet electio, dec. 250 nu. 15.

Papa, dum prouidet de beneficio cum clauſula. Dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, operatur, vt Papa non intelligatur voluiſſe prouidere, niſi beneficium ſit reſeruatum, decif. 225. nu. 8.

Papa concedendo exemptionem a ſolutione decimarum alicui, certò ſcit illam eſſe præiudicialem illis, ad quos ſpectant decimæ, dec. 102. nu. 1. & 22.

Papæ ampliſſimam poteſtatem, reſtringere, aut diminuere nemo mortalium poteſt, dec. 71 nu. 9.

Papa, quod confirmat, nemo infirmat, dec. 298. nu. 5.

Papa, tunc maximè poteſt relaxare iuris rigorem, quando de nullius præiudicio agitur, dec. 167. nu. 6.

Papæ auctoritas ſupplet omnes ſolemnitates, quæ requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ, dec. 57. nu 12.

Papa ſufficit, quod aliquid potuerit cogitare in genere ad euitandam ſubreptionem, dec. 222. nu. 25.

Papæ confirmatio non releuat, ſi nullam habeat ſubſcriptionem, & careat anno Domini, & Pontificatus Papæ concedentis, decif. 226. nu. 22.

Papa, ſi narret in confirmatione actum confirmatum, præſumitur de eo informatus, ibid. nu. 21.

P A R E N S.

Parentis nomen tripliciter ſumitur. Primò ſtrictiſſimè, & ſub eo veniunt tantum aſcendentes, vſque ad tritauum. Secundò ſtrictè, & comprehendit agnatos, dec. 194. numer. 21.

Tertiò large, & veniunt agnatos, & cognatos, ibid.

Parentis nomen in collateralibus conſanguineis verificatur, decif. 194. no. 22.

Parentis nomen etiam ad conſanguineos, & cæteros coniunctos refertur, ibid. nu. 23.

Parentes tranſeuntes ad ſecunda vota, tenentur reſeruare quæſita ex filijs prædefunctis primi matrimonij, alijs filijs ſuperſtitibus natis è d. priori matrimonij, decif. 45. num. 1. & 2.

Paritio verbalis, quando ſufficiat, dec. 90. nu. 5.

a non Paritione ſententiæ, ob ſuſpenſum iudicatum, quia excuſatur, dec. 219. nu. 15. & 16.

P A R O C H I A L I S.

de Parochiali ſimplici prouiſus, conſequenter tamquam de tali, debet poſſeſſionem accipere, dec. 216. nu. 14.

Parochialibus ſecularibus vnitis alicui dignitati, aut Monaſterio deputari debent Vicarij perpetui ſeculares, dec. 5. nu. 2.

in Parochialibus ſecularibus vnitis alicui Monaſterio &c. cura animarum per Vicarios perpetuos ab Ordinario deputandos exerceri debet, dec. 5. nu. 3. & 4.

in Parochiali concurſu, ſi plures ſint admiſſi, & approbati, dum ſit electio digni, omiſſo digniori non ſubſtinetur, & hoc ex iure ſpeciali, dec. 93. nu. 10.

in Parochialium vnionum limine pacta, & conditiones appoſitæ ſeruandæ ſunt, dec. 5. nu. 1.

Parochialitatem vt Eccleſia præſcribat, ſufficit præſcriptio 30. vel 40. annorum, dec. 143. nu. 3.

de Parochialitatis ſtatu legitime præſcripto, quando conſter, dec. 143. nu. 4.

Parochiæ quando non ſunt diſtinctæ, tunc omnes decimæ vniuerſaliter debentur Epiſcopo, dec. 22. nu. 1.

Parochianorum conſenſus requiritur, quando agitur de diſmembranda cura animarum ab Eccleſia curata, decif. 68. num. 4.

PARO.

P A R O C H V S.

Parochus in primitijs habet intentionem fundatam, dec 192. num. 2.

Parochi præſentia in matrimonio non requiritur, niſi ad effectum, vt poſſit conſtare Eccleſiæ de eodem matrimonio, itaut non obſtet eius fuga poſt datum conſenſum à coniugibus, dec. 124. nu. 17.

Parocho, quod debeantur decimæ controuerti non poteſt, quod multo magis procedit, quando non agitur de maioribus, ſed de minoria, dec. 180. nu. 1.

à Parocho præcipuè exaudiri debet, & intelligi mutuus conſenſus contrahentium matrimonium, decil. 124. num 12.

Parochus habet intentionem fundatam de Iure communi ſuper iure decimandi omnes fructus per quotam decimalem, & illam etiam deducendi ex omni opificio, & negotiatione, dec. 128. nu. 15.

ad Parochum, & ad contrahentes matrimonium ſpectat declarare dubietatem verborum prolatorum in conſenſu dum illa poſſunt habere plures interpretationes, dec. 124. num. 11.

P A R S

Pars, ſi non didicit teſtificata, vtique non poteſt teſtes ſubornare, dec. 41. nu. 11.

Pars ſi appellat aduerſarium detentorem, occupatorem &c. ex hac eius confeſſione, ſatis probatur illius poſſeſſio ad effectum manutentionis, dec. 207. nu. 2.

Pars, quando opponit de nullitatibus, tunc multò magis ſunt tollendæ, dec. 222. nu 4.

Partis ad partem eadem eſt ratio, quæ totius ad totum, dec. 169. no. 6.

in Partium poteſtate eſſe non debet facere licitum, id quod eſt à iure vetitum, dec. 257. nu. 20.

in Partes non debet ſcindi oratio vnica verborum ſtructura concepta, ſed in totum recepi, dec. 23. nu. 10.

ex Partitarum duplicatione non reſcinditur tranſactio, quia non vitiant, ſed vitiantur, dec. 12 nu. 38.

Partita aliqua in libro adminiſtrationis, quando cenſenda ſit duplicata, dec. 111. nu. 8. & 9.

Partitæ contrapoſitio, quid importet, dec. 287. nu. 16.

Partitæ quando ſunt conſuetæ in calculis ſunt admittendæ, deciſ. 177. nu. 2.

Partitis extractis ex libris antiquiſſimis in publico Epiſcopatus Archiuio exiſtentibus, fides datur, dec. 112. no. 11.

Partitæ aliquæ in libro adminiſtrationis, ſi reperiantur duplicatæ, inuerisimiles, vel erroneæ, inrat dubietas veritatis quoad reliquas, dec. 111. nu. 6.

Partitæ in libro aliquo adminiſtrationis, ſi nonnullæ reperiantur minimè deſcriptæ in computo currenti, ſuis loco, diebus, menſibus, & annis, ſed reperiantur illæ omnes in calce libri vno eodemque tempore coacernatæ, nullam fidem merentur, ibid. nu. 5.

Partitæ fomiter extractæ ex libris Mortuorum, probant quem eſſe mortuum, dec. 22. nu. 17.

Partita extracta ex libris priuatis fidem non facit in præiudicium tertij, dec. 57 nu. 4

Partitæ extractæ ex libris Matrimoniorum, & Baptiſmatum à Parocho, concurrentibus adminiculis probant legitimam filiationem, dec. 91. nu. 2.

P A T E R.

Pater non eſt veriſimile, quod vni ex filiabus conſtituerit longè notabilem dotem, & alteri nihil dare voluerit, deciſ. 24. nu. 16.

Pater inſtituendo hæredes æqualiter filios maſculos, & fœminas, cenſetur eos omnes vno modo dilexiſſe, dec. 110. num. 8.

Patris perſonam requirit Statutum Vrb. lib. 2. cap. 151. in contractu celebrando per filium, non ſolum ad authorizandam eius perſonam, ſed etiam pro intereſſe ipſius, ſi agatur de bonis, in quibus habet vſumfructum, deciſ. 245. numer. 5.

Pater non ſolum habet vſumfructum in bonis aduentitijs filiorum, dec. 55. nu. 5.

Sed etiam commodum, & quaſi vſumfructum in pecunijs aduentitijs eorumdem, ibid. nu. 6

Pater ſi iubeat filium eius pupillum educari penes illum, qui ei ſuccedere debet, Iudex in hoc poteſt recedere à iudicio paterno, dec. 94. no. 6.

Pater eo ipſo, quod ſecundæ vxori ſe coniunxit, lex ipſa dominium rerum filij prædefuncti attribuit alijs filijs, deciſ. 49. nu. 11.

pro Patris debito filius non tenetur, & ideo non contra eum, ſed contra patrem debitorem ſunt dirigendæ actiones, dec. 244. nu. 7.

ad Patris menſam ſi filius numquam admiſſus fuerit non præſumitur eius filius legitimus, dec. 57. no. 25.

Pater faciendo ſubſtitutionem exemplarem filijs mente captis, in ſuo teſtamento, reputantur duo teſtamenta, vnum patris & alterum filiorum, & conſequenter duo patrimonia ſeparata, dec. 191. nu 8.

Patris authoritas poteſt facere rem pupilli alienabilem, etiam ſine decreto, dec. 172. nu. 18

Pater, quando inſtituit hæredem filiam, cenſetur receſſiſſe ab excluſione ſtatuti eam non admittentis, deciſ. 175. num. 17.

in Patre ſecundo nubente ex identitate rationis procedunt etiam l. fœminæ §. illud C. de ſecund. nupt. & §. hinc nos. §. illud C. de ſecund. nupt. deciſ. 45. nu. 2.

Pater, ſi faciendo filio infanti ſubſtitutionem pupillarem, diſponat, quod tota hæreditas ad aliquem perueniat ſi detraheretur legitima pro matre, non tota hæreditas ad illum perueniret, dec. 120. nu. 26. & 27.

Pater, ex quibus appareat, quod non obſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum, voluerit filias fœminas ad ſucceſſionem reintegrare, deciſ. 110. nu. 19.

Pater, quando hæredem inſtituit filiam, iſta inſtitutio extinguit, & confundit ius dotationis, dec. 175. nu. 7.

Pater, quando filias dotare non valet, onus eas dotandi transfertur in bona materna officio Iudicis nobili, deciſ. 14.. nu. 1.

Pater ſi fuerit condemnatus ad aliquid reſtituendum, eo mortuo ad id filius non tenetur, quando non probatur, quod ſit eius hæres, dec. 120. nu. 52. & 35.

pater præſumitur capere bonum conſilium pro filio, deciſ. 263. nu. 3.

Patientiæ præſtatio operatur obedientiam, & paritionem mandati Superioris, dec. 166. nu. 2.

P A T R O N V S.

à Patronorum maiori parte præſentatus eſt inſtituendus, dec. 2. num. 4.

in Patrono quando facilius præſumatur ignorantia vocationis beneficij ad excludendam negligentiam ad præſentandum, deciſ 221. nu. 11.

Patroni, & Parochiani ſunt vocandi pro eorum conſenſu in diſmembratione curæ animarum ab Eccleſia Parochiali, aliàs non ſubſtinetur, dec. 6 nu. 4.

Patronorum duæ partes concordes ex tribus poſſunt præſentare, dec. 280. nu. 15. vide 14. & 15.

Patroni, ſi non præſentent intra tempus quadrimeſtre, expirat eorum auctoritas, dec. 221 nu. 8.

Patronis tempus quadrimeſtre ad præſentandum incipit currere à die habitæ notitiæ, dec. 221. num. 9.

Patronorum conſenſus requiritur, quando agitur de diſmembranda cura animarum ab Eccleſia curata, deciſ. 68. numer. 4.

Patroni, vbi non intrant ad præſentandum, vt vniuerſi, vel collegialiter & tamquam vnum corpus, ſed tamquam diuerſi, & voces diſtinctæ ſunt, dec. 2. no. 5.

Tunc præſentatio non fit in capita habita ratione omnium deſcendentium, ſed in ſtirpes ab vnoquoque ex vocatis, ibid. nu. 6.

Patroni cauſarum præſumuntur ſatisfacti pro operis ab eis nauatis in præteritum, ſtante curſu longi temporis, dec. 241. num. 4.

Patroni conſenſus in alienatione rerum Eccleſiæ, non tollit, quin exigatur beneplacitum Apoſtolicum neceſſarium in dictis alienationibus, dec. 129. nu. 16.

Patronus duarum vocum abſurdum eſt cogitare, quod præſentando voluerit ſe reſtringere ad vnam tantum vocem, deciſ. 146. nu. 6.

Patronatus eſt illius, à quo dos conſtituitur, dec. 133. num. 10.

P A T R V V S.

Patruus, an teneatur dotare fratris filiam in ſubſidium, dum illa non habet ſe poſſit dotari, dec. 30. nu. 1.

In hac opinione negatiuam ſententiam multi Doctor. tenet, eo quia id nullo iure cautum reperitur, ibid. nu. 2.

Alij vero Doctor. affirmatiuam tenent, cum hoc caſu non deficiat quoddam naturale dictamen rationis, ibidem num. 3.

Patruus nepotem, & è contra nepos patruum alere non tenetur, & hoc ea ratione, quia id nullo iure cauetur nu. 3. contrarium vide nu. 44. dec. 194. nu. 2.

Patruus nepotem, & è conuerſo nepos patruum egentem alere tenetur, ibid. nu. 4.

Et iſta opinio eſt iuri, & æquitati conſentanea, & eſt verior, & æquior, immò æquiſſima, vt num. 6. & 7. & ita varia ſuprema Tribunalia tenuerunt, ibid. nu. 8. 9. 10. 11. 12. & 13.

Atque pluribus teſtibus fulcitur nu 14

Patruus eſt perſona valde coniuncta, dec. 194 nu 40.

Patruus excluditur de iure communi per ſororem defuncti, dec. 41. nu. 4.

Patruus in ſacris litteris ſæpiſſimè, ſub nomine fratris nuncupatur, dec. 194. nu. 41. & 43.

Patruus tunc multo magis eſt cogendus ad dotandam fratris filiam illegitimam ſi opibus affluit, & nullam habet legitimam ſobolem,

Digitized by Google

ſobolem, ita præſtatio dotis nullum poteſt afferre detrimentum filijs legitimis, dec. 30. nu. 48.

Patruo etiam naturali debentur alimenta, & hoc præcipuè, quando procedit ex nobili proſapia, deciſ. 194. nu. 51. & 52.

Patruus in ſubſidium tenetur dotare filiam fratris, ſumpto argumento ab alimentis ad dotem, dec. 30. nu. 8.

Patruus non tenetur dotare neptem, ſed iſta opinio, eſt admodum controuerſa, dec. 94. nu. 55.

Patruus, ſi ad fauorem nepotum fuerit examinatus, non eſt integer teſtis, dec. 89. nu. 10.

Patruo nomen illud parentis optimè adaptatur, deciſ. 194. num. 19.

Paupertas alicuius, ex quibus reddatur veriſimilis, dec. 89. num. 1.

Pauperum eſſe dicuntur Clericorum bona, deciſ. 194. numer. 32.

ſine Peccato, vt Laicus poſſit retinere decimas, quid requiratur, deciſ. 103. nu. 12.

Vide ſupra in verbo Decima, & in verbo Laicus.

P E C V N I A.

Pecunias aliquas, ſi quis Titio nihil flagitanti dederit, qualiter d. contractus ſit vocandus, & vbi Doctor. tractent iſtam quæſtionem, dec. 69. nu. 15. & 16.

Aliqui enim tenent, quod ſit depoſitum, alij quod ſit contractus innominatus, alij quod ſit donatio, ſed iſta quæſtio ex circumſtantijs, & coniecturis dirimenda eſt, ibid. nu. 17.

Pecuniæ valor augetur, ac etiam minuitur ratione diuerſitatis locorum, in quibus ſit æſtimatio eiuſdem pecuniæ, dec. 192. num. 7.

Pecunia recipit functionem in genere ſuo, dec. 69. nu. 61.

Pecunias dans alicui ad certum effectum, & cauſat eſt docere ſe in cauſam deſtinatam eas impendiſſe, quo conſtito ceſſat repetitio, ibid. nu. 63.

Pecunias voluiſſe repetere præſumitur quis, ſi eas non deſcripſerit ad effectum repetitionis, & præſertim ſtante eius ſolito deſcribendi, dec. 69. nu. 41. & 42.

Pecuniæ appellatione ſecundum communem vſum loquendi, venit tantum pecunia numerata, dec. 239. nu. 5.

Pecunia an ad aliquem peruenerit nil refert, dum non ſumus in perſonis, & contractibus, in quibus debet probari verſio, deciſ. 69. nu. 60.

Pecunias, ſi quis dederit alicui, & eas deſcripſerit in proprio Kalendario, ex hoc deprehenditur animus repetendi, deciſ. 69. nu. 10.

Pecunias, ſi quis dederit alicui, & poſtea numquam illas repetijt, & in teſtamento de eis nullam mentionem fecit ex iſta taciturnitate reſultat donationis præſumptio, quod amplia, deciſ. 69. nu. 36. & 37.

Pecuniæ nomen de ſui natura aptum eſt comprehendere omnem ſpeciem debiti, dec. 239. nu. 3.

in Pecunia, & non in fructibus debitum eſt ſoluendum, deciſ. 153. nu. 14.

P E N S I O.

Penſionis quantitas regulariter determinatur, & metitur à valore beneficij, dec. 169. nu. 7.

in Penſionis ſecundæ reſeruatione, ſi non fuerit facta mentio integraliter de prima penſione, ſed diminute fuit narrata, diminute etiam, & pro rata expreſſæ primæ penſionis ſubſtineri debet ſecunda penſio, dec. 169. nu. 5 & 10.

Penſio reſeruata eſt nulla, data incapacitate tàm reſeruantis, quàm eius, cui fuit reſeruata, dec. 116. nu. 2.

Penſio reſeruata ſuper beneficio, ſine conſenſu eius, qui in illo habet regreſſum non dicitur nulliter reſeruata, dum pendet illius conditio, ſed tunc redditur irrita quando ſit locus eidem regreſſui, dec. 86. nu. 17.

Penſio, quæ fuit reſeruata ſine conſenſu habentis regreſſum ſuper beneficio ex cuius fructibus eius penſio ſolui debeat, non dicitur ſubreptitia iſta gratia ſic obtenta, ſtante incertitudine futuri euentus, dec. 86. nu. 13.

Penſiones in omnibus ſequuntur naturam fructuum naturalium deciſ. 2. nu. 51.

in Penſionibus Eccleſiaſticis percipiendis non poteſt conſiderari aliqua induſtria, ſicut conſideratur in alijs fructibus ciuilibus, dec. 3. nu. 50.

Penſiones conſiderari poſſunt vti fructus diſtincti ab ipſo iure vniuerſali exigendi penſiones, & tunc dicitur commoditas, ibid. num. 12. declara n. 15.

Penſiones percipiendi ius, in litem deduci non poteſt abſque apertiſſima calumnia, ſi reſeruatio ſit clara, ibidem num. 16.

Penſionis reſeruatio ad fauorem alicuius tribuit ei titulum, & actionem ad eam exigendam, dec. 2. nu. 62.

Penſiones domorum, & ſimilium recenſentur inter fructus induſtriales, ibid. nu. 54.

Penſiones, vt debeantur ante motam litem, obſeruandum eſt, an ius percipiendi penſiones fuerit petitum, an verò fructus tantum, dec. 2. nu. 17. 18. & 19.

Penſiones decurſas ante motam litem, qualiter penſionarius poſſit illas recuperare, ibid nu. 62.

Penſionis nullitate ſuppoſita vſque à prima illius impoſitione, non poteſt conſtitui ius aliquod perfectum, & abſolutum, itaut ſi aliquid contra fiat, dicatur ei illatum præiudicium, deciſ. 86. num. 14.

Penſionis translatio eſt nulla ob non productas litteras originales facultatis transferendi coram executore, ſed tantum exemplum, ſed declara vt hic, dec. 265. nu. 10.

Penſiones ſunt diuiduæ, cum eatenus ſubſtinentur, quatenus vera eſt expreſſio facta onerum, & valoris beneficij, dec. 169. num. 2.

Penſio quando in obulo eſt nulla, in totum eſt nulla, ibidem num. 11. 12. & 13.

Penſionis reſeruatio ex voluntate Papæ perficitur, ibidem num. 15.

Penſionis reductioni locus eſt, quotieſcumque non fuit expreſſum onus extenuans verum valorem beneficij, ibid. num. 7.

Penſio ſecunda, vt ſubſtineatur ſufficit, quod ſit facta mentio de penſione antiqua valida, dec. 169. n. 14 & 19.

Penſionarij pro penſione exigenda nulla cultura, labore, aut opera deſudant, ibid. num. 53.

Penſionarius eſt manutenendus etiam aduerſus tertios poſſeſſores, & contra ſucceſſorem in beneficio, deciſ. 62. num. 27.

P E R I T V S.

Periti electi ad corrigendos aliquos errores puta 52. non propterea ea hoc prohibetur aliorum correctio, ſi aliqui appareant, deciſ. 65. num. 4.

Quod procedit, quando non eſt appoſita aliqua dictio taxatiua, ſecus vero è contra, ibid. num. 5.

Peritos Iudex tenetur eligere, quando aliquid iudicio ſuo non poteſt diſtinguere, dec. 52. nu. 2.

Perito electo ex officio ſtandum eſt, dec. 171. nu. 3.

Peritos non tenetur eligere Iudex, quando aliquid iudicio, & ſcientia ſua poteſt determinare, dec. 52. nu. 2. 9. & 35.

Periculum, quando eſt in mora, & de fuga timetur, quid ſit permiſſum Iudici, dec. 4. n. 9.

Permiſſio conditionalis ceſſante conditione, & ipſa ceſſat, deciſ. 4. nu. 13.

in Diuiſione facienda, quando inter diuidentes ſit agendum per modum permutationis, dec. 301. num. 3. & 4.

P E R S O N A.

Perſona extrinſeca in contractu non cenſetur comprehenſa, dec. 182. num 2.

Perſonæ induſtria, ſi fuerit electa per verba perſonaliſſima, ceſſat facultas id alteri committendi, dec. 62. nu. 5

Perſona loquentis in generali ſermone non cenſetur incluſa, dec. 133. num. 8.

Perſonarum idoneitas regulariter præſumitur in Ciuitate magna, dec. 222. n. 24.

Perſonis pluribus ſi ſit relictum iuſpatronatus nominatim, cenſetur vnicuique quæſitum pro virili, dec. 2. n. 2. vid. in verb. Iuriſpatronatus.

Perſonæ quot ſunt, quæ vel ſingulæ tranſigunt, tot ſunt tranſactiones, dec. 212. nu. 22.

in Perſonam potentiorem, quando non poſſit dici, quod ſit facta alienatio bonorum litigioſorum, dec. 222. nu. 32.

inter Perſonas eiuſdem Eccleſiæ, licet fiat alienatio bonorum dictæ Eccleſiæ, nihilominus requiritur beneplacitum Apoſtolicum, dec. 2. num. 31.

inter Perſonas eccleſiaſticas ſuper decimis licet paciſci pro bono pacis etiam ſine beneplacito Apoſtolico, deciſ. 220 num. 4.

Perſonæ dicuntur nominatim expreſſæ dum redduntur certæ per dignitatem & qualitatem, dec. 219. num. 7.

Perſonæ plures, ſi habeant eaſdem prærogatiuas, diuerſo iure cenſeri non debent, dec. 224. nu. 8.

inter Perſonas etiam non prohibitas inter ſe contrahere præſumi ſimulatio etiam poteſt, dec. 31. nu. 17.

ſecundum Perſonarum multitudinem debet ſtatui numerus miniſtrorum Eccleſiæ, dec. 222. nu. 8.

Perſona, quando ſemel fuit approbata, non poteſt amplius improbari, dec. 48. nu. 2.

Quod procedit non ſolùm, quoad approbantem, ſed etiam quoad habentes cauſam ab eo, dec. 48. nu. 3.

Perſonam propriam denotat verbum ſuum, dec. 25. n. 5.

Perſonis legitimatis iura minus fauent, quàm legitimis; dec. 194. num. 49.

Perſona non dicitur omninò incerta, dum illa eſt ſaltem certa in genere, dec. 162. nu. 28.

Perſona loquentis comprehenditur in generali ſermone, quando ex neceſſario conſequenti de propria ipſius loquentis intelligi debet, dec. 132. num. 9.

Perſonalis, quando dicatur donatio, dec. 9. nu. 21.

ad Perſonalis acceſſionis formam, quæ propriè accedant, dec. 173. num. 12.

Petitio

Digitized by Google

Petitio crediti facta generaliter, cum proteſtatione detrahendi quacumque ſummam antea ſolutam, remouet omnem ſuſpicionem doli, cum eius effectus ſit, vt non intelligatur facta ea petitio, niſi pro vero credito, dec. 293. num. 22.
Petitorium ea, quæ reſpiciunt, petitam manutentionem impedire nullatenus poſſunt, dec. 132. nu. 15.
Petitorium, & quodcumque aliud iudicium non expreſſum cenſetur deductum, ſi in commiſſione adſit clauſula quam, & quas, clauſula cum omnibus incidentibus &c. dec. 57. num. 33.
S. Petrus Aſiam, & cæteras Orientis regiones peregit, & populos, qui ea circumciſione erant, Euangelicæ prædicationis legibus imbuit, dec. 252. nu. 9.
S. Petrus poſt ſtabilitam Romæ ſedem diſcipulos, quos ſibi adſciuerat ad diſſeminandum Chriſti Euangelium ad cæteras Orbis Orientalis partes ablegauit, dec. 252. numer. 6. & 7.
Piaculum deteſtabile etiam fuit ethnicis, dec. 68. nu. 43.
Pia cauſa in generali prohibitione non continetur, dec. 245. num. 10.
Piæ cauſæ fauore licita eſt extenſio, dec. 136. nu. 11.
ad Pias cauſas ſi ſit factum teſtamentum, vt ſubſtineatur, quid ſufficiat, dec. 105. num. 2.
Vide infra in verbo Teſtamentum inter liberos.
Pietas, & munificentia alicuius zelantis Paſtoris omninò fouenda videtur, dec. 222 nu. 19.
Pignoris diſtractio magni valoris non debet fieri, quando adſunt alia minora, in quibus bene creditum ſolui poteſt, dec. 229. nu. 16.

P OE N A.

Pœna appoſita in matrimonialibus contractibus eſt prorſus irrita, nec violans fidem tenetur in vtroque foro illam ſoluere, deciſ. 11. nu. 3.
Pœnas in interdicto poſitas, quis euadit, ſi in tempore in eo præfixo ad parendum obtemperauit, dec. 67. nu. 2.
Pœna inhabilitatis tollitur ex cauſa qualibet colorata, dec. 26. num. 2.
ad Pœnam euitandam compenſatio fit ipſo iure, deciſ. 26. num. 14.
Pœna ſine dolo non incurritur, dec 230. nu. 9.
Pœna ſpirituali ſublata non cenſetur ſublata pœna temporalis, limita nu. 12. dec. 83. num. 12. & 13.

P OE N I T E N T I A.

Pœnitentia commiſſioni impetratæ ex quibus deducatur, dec. 57. num. 38.
per Pœnitentiæ Sacramentum ſpes vitæ reparatur æternæ, & violatum regenerationis donum reſarcitur, deciſ. 222. num. 6.
Pœnitentiarij plures non eſt incongruum, quod adſint in ea Ciuitate, quæ populo abundat, dec. 222. nu. 15.
Pœnitentiarius vnus debet eſſe in Eccleſia Cathedrali, ibidem num. 14.
Pœnitentiarius electus iuxta formam Concil. Trid. non habet ex ſola vi ſui officij facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, niſi fuerit ſibi ſpecialiter commiſſa, ibid. nu 17.
in Pœnitentiariæ erectione, ſi conſenſus Capituli neceſſarius fuiſſet, ibid. nu. 11.
Pœnitentiariæ ſacrum officium ab ipſis primitiuæ Eccleſiæ temporibus regebatur à viris integritate vitæ, & ſcientiis conſpicuis, non ſine magna auctoritate, & veneratione, ibid. num. 3.
Pœnitentiariæ ſacrum officium Romæ tempore Marcelli I. per quindecim Cardinales exercebatur, ibid. nu. 4.
Pœnitentiæ Sacramentum, inter ſancta diuinæ bonitatis præſidia ordinata ad obtinendam Dei Indulgentiam maximè neceſſarium eſt, ibid. num 5.
Pœnitentes, vt purgentur ſalubri ſatisfactione ab omnibus culpis, multum intereſt, vt extent plures Sacerdotes ad hoc deſtinati, ibid. num. 7.
Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus ſectator fuit eius diſcipuli, qui ſupra pectus Domini in cœna recubuit, dec. 252. num. 12.
Pontifices in alienatione rerum Eccleſiæ nihil aliud exigunt, quàm vtilitatem, dec. 95. nu. 75.

P O P V L V S.

Populi frequentia eſt apta inducere Papam ad concedendum, vt aliqua Eccleſia in Collegiatam erigatur, dec. 258. num. 3.
Populi frequentia facit locum, & Eccleſiam inſigniorem per augmentum cultus diuini, dec. 258. nu. 4.
Populi frequentia, & certa aſſignatio dotis, hæc ſunt ſufficientes ad inducendum Papam ad concedendum, vt Eccleſia aliqua erigatur in Collegiatam, dec. 258. nu. 9

P O S I T I O.

in Poſitionibus ſi ſit emanata confeſſio probat, deciſ. 157. num. 5.
Poſitiones inuentæ ſunt, vt pars releuetur ab onere probandi per confeſſionem partis, dec. 277. num. 1.
Poſitiones, quando dicantur exhibitæ, prout de iure requiritur, dec. 277. num. 2.

P O S S E S S I O.

Poſſeſſio antiquior eſt manutenenda non autem recentior, cum præſumatur iniuſta, dec. 240 nu. 6.
Poſſeſſio, quando eſt antiquiſſima, eſt manutenenda, etiam ſi contra ſe habeat aliquam aſſiſtentiam iuris, deciſ. 49. num 9.
Poſſeſſionem ſi Eccleſia amittat ex cauſa iniuſta, & actu nullo, adhuc datur reintegratio, vigore cap. reintegrandæ, ſed ſecus ſi cauſa ſit vera & actus validus, deciſ. 94. nu. 2.
Poſſeſſio ſolo animo amittitur, dec. 250. nu 48.
Poſſeſſio capta poſt appellationem à ſententia eſt attenta, dec. 139. num. 6.
Poſſeſſionem actualem, licet quis amiſerit, numquam tamen cenſetur animo dimiſiſſe ciuilem, dec. 130. nu. 5.
Poſſeſſio actualis percipiendi decimas ex quibus probetur, dec. 22. num. 9.
Poſſeſſio anteceſſoris ſuffragatur ſucceſſori in dignitate ad effectum manutentionis, dec. 49. num. 8.
Poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem eſt attentata, & nulla, dec. 139 nu 6.
Poſſeſſio ſemel ſtatim apprehenſa non poteſt iterum reuiuiſcere, dec. 80. nu. 5. & 6.
Poſſeſſione bonorum, quis mediante adiudicatione alteri facta, priuatur, dec. 187. nu. 12.
Poſſeſſio beneficij ſemel probata præſumitur continuata vſq. ad obitum, dec. 212. nu. 11. & 12.
Poſſeſſionis cauſam, quis mutare poteſt, ex titolo bono ſuperuenienti, dec. 29. num. 24.
Et in dubio abſque alia animi declaratione præſumitur mutata ibid. no. 25.
Poſſeſſionis cauſam ex ſuperuenienti titulo cenſetur quis mutaſſe etiam abſque alia declaratione, dec. 132. nu. 2.
Poſſeſſio capta auctore prætore non poteſt dici ſpoliatiua, dec. 130. num 12.
Poſſeſſio capta ſuper vno corpore particulari non ſuffragatur, quoad reliqua, quorum poſſeſſio effectualiter non fuerit capta, dec. 152. num. 4.
in Poſſeſſionis continuationis materia non valet illatio à præterito tempore ad præſens, vltra terminum 10. annorum dec. 12. num. 10.
Poſſeſſionis continuationis præſumptio tollitur ex contrarijs coniecturis, dec. 100 nu. 11.
in Poſſeſſione continuanda metimur ius ex parte poſſeſſoris, decis. 44. num. 2.
Poſſeſſionis ciuilis continuatio non datur poſt 10. annos, ſed requiritur poſſeſſio actualis, dec. 15 nu. 11.
Poſſeſſio ciuilis remanet penes concedentem in emphyteuſim, & ſola poſſeſſio naturalis transfertur in emphyteutam, dec. 294. num. 8.
Poſſeſſio ciuilis per ſilentium decennale amplius animo non retinetur, dec. 72. nu. 1. & 19.
Poſſeſſio corporalis veræ traditionis deficit in *poſſeſſione ceſſa* ex vi clauſulæ, conſtituti, dec. 504. nu. 3.
ad Poſſeſſionem capiendam requiritur mandatum procuræ, dec. 306. nu. 24.
Poſſeſſionem capiens authore Prætore iuſtè poſſidere cenſetur, niſi de nullitate, & iniuſtitia, ita clarè doceatur, vt nulla tergiuerſatione defendi poſſit, dec. 306. nu. 1.
Poſſeſſio à Iudice data ſine præiudicio alterius intereſſe habentis, nihil operatur, cum ſit conditionalis, ſtante præiudicio alterius, dec. 63. num. 6.
Poſſeſſio Canonicatus debet accipi Capitolariter, vt valeat, deciſ. 219 num. 13.
Poſſeſſio defuncti non tranſmittitur ad hæredes, deficiente ſtatuto continuante poſſeſſionem, dec. 121. nu. 2.
Poſſeſſionem quis non potuiſſet dimittere, ſi eam non habuiſſet, deciſ. 10. nu. 3.
in Poſſeſſionis materia, ſtatur etiam tacitæ declarationi poſſidentium, dec 125. nu 12.
Poſſeſſio non extenditur de re ad rem, dec. 165. nu. 46.
Poſſeſſio improba non eſt manutenenda, deciſ. 79. numer. 9.
Poſſeſſio immemorabilis, ſi fuerit concludenter probata, vt per alteram partem excludatur, debet etiam afferri concludens probatio, dec. 182. nu. 2.
Poſſeſſio inſtrumentalis non probat perceptionem fructuum, deciſ. 165. nu. 31.
Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis, ſi de alterius poſſeſſione non conſtet, dec. 188. nu. 1.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis, dec. 240. nu. 1.
Poſſeſſio inſtrumentalis, alio non exiſtente in poſſeſſione, probat quoad omnes iuris effectus, dec. 152. nu. 2.
à Poſſeſſione, ſi Iudex iubeat aliquem eijci, ex vi *neceſſarij*

antecedentis præſupponitur illum antea poſſidere, deciſ. 130. num. 1.

Poſſeſſionem, & dominium in præiudicium tertij non probatur ea locationibus, dec. 22. nu. 11.

Poſſeſſio comprobari poteſt ex locatione rei, deciſ. 240. num. 2.

Poſſeſſio de tempore motæ litis ad effectum manutentionis attenditur, dec. 42 nu. 2.

Poſſeſſio ſi habeat fomentum à iure, multò magis eſt manutenenda, dec. 129. num. 1.

in Poſſeſſione, quis non debet manuteneri, ſi pro derelicta illam habuerit, dec. 78. nu. 2.

Poſſeſſio capta nulla præcedente intimatione eſt inualida, cum ſit neceſſaria ante executionem decreti, dec. 221. nu. 6.

ex Poſſeſſione, nulla præſumptio reſultare poteſt, ſi ſit interrupta per obſeruantiam, & vſum in contrarium, dec 105. num. 12.

Poſſeſſio partis aduerſæ, ad effectum vt intret Saluianum, probatur ex litis ſubſtentatione iunctis adminiculis, dec. 100. num. 5.

Poſſeſſio ſemel probata, præſumitur continuata, vſque ad tempus motæ litis, dec. 42. nu. 3.

Poſſeſſio probatur per teſtes de viſu, & certa ſcientia deponentibus, dec. 49. nu 2.

Poſſeſſionem ſuam, quis probare nequit, ſi iam probatum extſtat, quod ea penes alium manet, dec. 304. nu. 1.

ad Poſſeſſionem probandam, nulla melior probatio dari poteſt, quàm confeſſio aduerſarij, dec. 229. nu. 2.

Poſſeſſio inſufficienter probatur ex locationibus non conſtito de alterius poſſeſſione, dec. 60. nu. 1.

Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata, dum contrarium non probetur, dec. 152. nu. 4.

Poſſeſſio probari poteſt ex confeſſione partis aduerſæ, nempe ſi agat iudicio ſpolij, cum ea hoc non negetur factum ipſius poſſeſſionis, quod ſufficit ad effectum manutentionis, dec. 110. nu. 1.

Poſſeſſioni iam adeptæ non poſſunt præiudicare clauſula ſublata, & decretum irritans, dec. 111. nu. 21.

in Poſſeſſionem, ſi quis petat ſe immitti, fatetur, ſe non poſſidere, dec. 80. nu. 7.

Poſſeſſio tanto eſt iuſtior, quanto eſt à proprietate cauſata, dec. 240. num. 3.

Poſſeſſio poſterior cum præſumatur clandeſtina, non eſt manutenibilis, dec. 159. nu. 5.

de Poſſeſſione præſenti, quando arguitur in præteritum, dec. 192. num. 7.

ex Poſſeſſione de præterito regulariter arguitur poſſeſſio de præſenti, dec. 100. nu. 9.

Poſſeſſio contra priuilegiatos non ſuffragatur, deciſ. 44. num. 4.

Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo, ſed iſta regula procedit in poſſeſſione de recenti, ſecus in centenaria, num. 57. Item procedit, quando poſſeſſio eſt vniformis titulo, deciſ. 29 nu. 56. & 58.

Poſſeſſio ſemel probata, præſumitur continuata vſque ad tempus motæ litis, niſi probetur interrupta, dec. 12. nu. 9.

Poſſeſſio quadragenaria eſt apta de per ſe probare primordialem effectuationem poſſeſſionis, dec. 192. num. 9.

Poſſeſſio, vt releuet, debet reſultare ex actu certo, & non æquiuoco, dec. 121. num. 18.

pro Poſſeſſione recuperanda, quis debet ſibi imputare damnum ea propria culpa proueniens, dec. 95. nu. 2.

Poſſeſſio rei conuenti nouiſſima in iudicio ſpolij, ſatis docetur ex ſubſtentatione litis, iunctis adminiculis, deciſ. 186. num. 4.

ex Poſſeſſione vnius rei non rectè infertur ad poſſeſſionem alterius, dec 158. nu. 2.

Poſſeſſio triennalis pacifica anteceſſoris, quando iuuet etiam ſucceſſorem, dec. 51. nu. 11.

in Poſſeſſione turbato, & iure percipiendi decimas nominatim competit interdictum retinendæ, dec. 12. num. 1.

Poſſeſſio etiam ea contractu nullo transfertur, dec. 60. nu. 8.

Poſſeſſionis translatio impeditur per inualiditatem contractus, ibid. num. 6.

Poſſeſſio titulata in concurſu eſt præferenda, & manutenenda, deciſ. 214. nu. 17.

Poſſeſſionis titulus ſi ſit perpetuus, non poteſt conſiderari aliquod ſpolium circa quantitatem temporis poſſeſſionis, dec. 110. num 20.

in poſſeſſione ſua, quis turbari non debet, dum cognoſcitur de eius releuantia, dec. 260. nu. 8.

Poſſeſſio regulariter non tranſit in ſucceſſores ſine apprehenſione, deciſ. 214. num. 2.

Sed hoc non procedit, quando aliqua lis antea fuit conteſtata, & inſtantia continuata fuit per ſucceſſores, ibid. num. 3.

Poſſeſſio pendet à voluntate, dec. 100. nu. 10.

Poſſeſſio vera alicuius recogniti in dominium probatur, ſi ei reſpondeatur de fructibus, deciſ. 211. num. 6.

Poſſeſſionem, quando quis validè cæpit, intrat retentio, & manutentio ipſius in poſſeſſionem, dec. 114. nu. 21.

Poſſeſſio quando eſt vacans, non requiritur aliqua expulſio, dec. 158. num. 7.

P O S S E S S O R.

pro & contra Poſſeſſorem ſemper viget conſequentia, poſſidet ergo fructus percepit, dec. 281. num. 10.

Poſſeſſor tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum poſt litem motam, dec 110. nu. 1.

Poſſeſſor pacificus ad effectum Regul. de Triennali, dicitur etiam is, cui inceptum iudicium, numquam ab alio fuit proſequutum, ita quod lis remanſerit extincta, deciſ. 80. num. 14.

à Poſſeſſore, quando producitur titulus, tunc ſtante propria productione illius poſſeſſio præſumitur ea d. titulo producto, ſed ſecus ſi iſta productio fiat à parte aduerſa, dec. 29 nu. 60. & 61.

a Poſſeſſore ſi emanauerit confeſſio nedum contra eum probat, ſed etiam contra habentem cauſam ab eo, dec. 234. num. 7.

Poſſeſſor bonæ fidei quare faciat ſuos fructus induſtriales, ſed ſecus ſi ſint naturales, dec. 2. nu. 50 & 51.

Poſſeſſor bonæ fidei ſi perceperit fructus etiam ante motam litem, debet eos reſtituere, ſi non ſint conſumpti, ſed adhuc extent, vel ſi ex eis ſit factus locupletior, dec. 3. n. 38. 42. & 45.

Poſſeſſor bonæ fidei etiam factus locupletior non tenetur reſtituere fructus, quando agitur in iudicio particulari, ſed ſecus in iudicio vniuerſali, dec. 8. nu. 47.

Poſſeſſor bonæ fidei debet compenſare melioramenta, cum fructibus perceptis a die motæ litis ex dictis bonis, dec. 126. num. 32.

Poſſeſſor bonæ fidei, licet faciat fructus ſuos, non tamen eos facit irreuocabiliter, dec. 2. nu. 40. & 41.

Poſſeſſor conueniri poteſt actione, deciſ. 165. nu. 27.

Poſſeſſor in iudicio legis diffamari quando incipiat reddi certus de iure aduerſarij, dec. 57. nu. 10.

Poſſeſſor pendente lite eſt manutenendus, deciſ. 42. numer. 11.

Poſſeſſor vt lucretur fructus ante motam litem, quid ſufficiat, deciſ. 3. num. 4.

Poſſeſſor, ſi appareat, quod poſſideat authoritate Prætoris manutenendus venit, dec. 199 num. 1.

Poſſeſſori licitum eſt adire Iudicem, vt ſibi actualem poſſeſſionem confirmet, & defendat, dec. 204. nu. 4.

Poſſeſſor, quod lite pendente ſit manutenendus, ita clamat totus titulus, vti poſſidetis, ita poſſideatis, dec. 139. num. 11.

Poſſeſſor per ſuperuenientiam noui tituli cenſetur mutaſſe cauſam poſſeſſionis, dec. 156. nu. 6.

Poſſeſſor, ſi habeat iuſtiſſimam cauſam poſſeſſionis non tenetur ad fructuum reſtitutionem, dec. 213. nu. 3.

Poſſeſſor iniuſtus, quando quis eſt, deſtituitur omni iure, & titulo, qui potuiſſet illi præbere legitimam cauſam ad acquiſitionem fructuum, ibid. nu. 1.

ex Poſſeſſorum diuerſitate præſumitur diuerſitas beneficiorum, deciſ 50. nu. 5.

Poſſeſſor non tenetur ad fructuum reſtitutionem, ſi in eo non poteſt conſiderari mala fides, dec. 213. nu. 2.

Poſſeſſor dum non fuit in mala fide, fecit fructus ſuos, dec. 199. num. 9.

Poſſeſſores non ſolet Rota condemnare ad fructuum reſtitutionem, niſi a die motæ litis, & ita ſeruant multa ſuprema Tribunalia, dec. 2. num. 1. 2. & 3.

Poſſeſſor ſuperueniente nouo titulo, præſumitur mutaſſe cauſam poſſeſſionis abſque alia declaratione, deciſ. 214. num. 16.

Poſſeſſor centenarius in materia Iuriſpatronatus, poteſt allegare titulum fundationis, dotationis, & alium meliorem de mundo, & ei magis bene viſum, dec. 29. nu. 61.

P O S S E S S O R I V M.

in Poſſeſſorijs iudicijs remiſſoria non aliter datur, niſi cum clauſula ſine præiudicio retardationis &c. etiam in caſu, quo conſtet de releuantia articulorum, dec. 242. nu. 10.

in Poſſeſſorijs iudicijs, quare remiſſoria denegetur, ibidem num. 7.

In Poſſeſſorio non diſcutiuntur ea quæ requirunt altiorem indaginem, dec. 139. nu. 10.

in Poſſeſſorio iudicio non releuant ea, quæ reſpiciunt poſſeſſorium, dec. 290. num. 2.

in Poſſeſſorio mero an ſit lata ſententia, attenditur eius tenor, deciſ. 78. nu. 16. & amplia nu. 17.

Poſſeſſorij cumulatio cum petitorio de æquitate intrat quando poſſeſſorium pendet à petitorio, dec. 250. nu. 3.

P O S S I D E N S.

Poſſidenti de tempore motæ litis datur manutentio, deciſ. 44. num. 1.

Poſſidens,

Poſſidens, acquieſcens prohibitioni ſibi factæ, de non amplius vtendo ſua poſſeſſione definit poſſidere, deciſ. 42. num. 6.
Poſſidens rem prohibitam alienari tunc ſolum cenſetur excluſus ab acquiſitione fructuum, ſi illius alienatio prohibita erat propter vitium, quod inerat in ipſa re, deciſ. 213. num. 14.
Sed ſecus ſi alienatio diceretur nulla propter defectum certarum ſolemnitatum, ibid num. 15.
Poſſidens iure pignoris non poteſt impedire executionem mandatorum ſubhaſtationemque, ac venditionem, adiudicationem ad effectum perfectæ exequutionis, deciſ. 151. num. 4. & 5.
aduerſus Poſſidentem auctoritate Iudicis, vt competat manutentio, iniuſtitia debet eſſe adeo clara, vt nullo velamine offuſcari poſſit, dec. 199. nu 12.
Poſſidens ius, melius in foro conſcientiæ habetur, idque procedit, etiam ſi agatur contra tertios poſſeſſores, deciſ. 62 num 23.
Poſſidere, quis poteſt vnam rem vigore hypothecæ, & alter eamdem rem poteſt poſſidere tamquam Dominus, deciſ. 48. num. 17.
Poſſidere, ſi quis aſſerat, non inde ſequitur pernecesse perceptio fructuum, nec realis inſiſtentia, deciſ. 165. num. 10.
Poſſidere, & eſſe in poſſeſſione differunt remiſſiuè, dec 64. num. 3.
Poſſidendi titulum, qui non habet iure proprio, cenſetur poſſidere iure familiaritatis, dec. 100. nu. 12.

P O T E N T I A.

Potentia in terminis l. 1. & 2. C. ne lic. potent. patro. &c. requiritur, vt non ſolum ſit ratione officij, ſed etiam vt ex cauſa eiuſdem officij poſſit eſſe terrori ſuo Aduerſario, dec. 282. num. 15.
Potentia ceſſante, ceſſat ratio l. 1. & 2. C. ne lic. potent. patrolitig. deciſ. 252 num. 21.
Potentia alicuius Ciuis non poteſt conſiderari in ea Ciuitate, in quâ adeſt ſuperintendens, qui nemini denegat iuſtitiam, Ibidem num. 25.
Potentia ſola ſat non eſt in terminis Edicti, ne liceat potent. niſi etiam concurrat dolus, & probetur, quod ceſſio ſit facta malitioſè, & animo opprimendi aduerſarium, ibid. num. 37.
Potentioris nomen quibus perſonis conuenire poſſit, ibidem num. 33.
Poteſtatis quæſtio in Papa non admittitur, ſed benè defectus voluntatis, dec 219. num. 2.
de poteſtate Papæ in beneficialibus non licet ambigere, deciſ. 169. num. 15.
Prandendi tempus vnum, omnibus non eſt, vt Dominus Noſter iuſſit turbam illos diſcumbere, deciſ. 197. numer. 9.
Præcepto negatiuo, quis dicitur ſufficienter paruiſſe, præſtando patientiam, dec. 211. nu. 1.
Præceptis Iudicis, ſi quis parendo, reſeruet ſibi Ius &c. ex hoc non dicitur impugnare obedientiam, ibid. nu. 2.
Prædo etiam eſt manutenendus in ſua poſſeſſione, deciſ. 122. num. 19.

P R Æ I V D I C I V M.

Præiudicium aliud quàm expreſſum præſeroat clauſola ſine præiudicio, dec. 282. num. 6.
Præiudicare non poſſunt miniſtri Domino abſque eius ſcientia, deciſ. 42. nu. 7.
Præiudicare, quis non poteſt alicui ſine eius ſcientia, deciſ. 153. num. 22.

P R Æ L A T V S.

Prælatus, quod ob benemerita poſſit concedere, vel alterare conceſſiones bonorum Eccleſiaſticorum, in puncto Iuris iſta opinio valde periculoſa eſt, dec. 243. nu. 10.
Prælatus malè, & iniuſtè alienans bona Eccleſiæ, eo viuente contra Eccleſiam non currit præſcriptio, quia quemadmodum ipſe fuit in culpa, & dolo, ſuſpicari poteſt, quod labi permiſerit tempus tuendo ſuum contractum, & potius ſubſtinuerit iacturam bonorum Chriſti, dec. 94. no. 13.
Et ideò tempus incomputandum eſt à die obitus Prælati irritè contrahentis, ibid. num. 14.
Prælati contractus de bonis Eccleſiæ cum conſanguineis ſunt ſuſpecti, dec. 94. nu. 16.
Prælato malè alienanti bona Eccleſiæ, competit interdictum retinendæ, tam eius nomine, quam nomine Eccleſiæ, dec. 94. num. 8.
Prælatus poteſt agere nomine Eccleſiæ ſpolij actione, licet ipſe facto proprio ceciderit à poſſeſſione, deciſ. 294. num. 2
In Prælato alienante bona Eccleſiaſtica non poteſt dolus denegari, dum prætermiſit contractum Eccleſiæ vtiliorem, & ſanguinis illecebris allectus, meliorem conditionem ab alio oblatam reſpuit, dec. 94. num. 62.
Prælati menſæ, ſi ſint applicata bona Eccleſiæ ſolita alienari, tunc ſine ſolemnitatibus amplius concedi non poſſunt, dec. 243. num. 18.
Prælati ratificatio contractus alienationis rerum Eccleſiæ, ſi fiat ſine ſolemnitatibus, quæ requiruntur in ipſa alienatione nullius eſt momenti, dec. 94. num. 80.
Prælati confeſſio expreſſa ſi non præiudicat Eccleſiæ, multò magis præiudicabit tacita, dec. 202. num. 17.
Prælatus conditionem Eccleſiæ meliorem facere debet, dec. 201. num. 34.
Prælatus celebrans contractum pro Eccleſiæ, tunc ex pactis inſolitis in illo appoſitis ceſſat omnis ſuſpicio ſimulationis, ſi ea vtilitatem Eccleſiæ reſpiciant, & conueniant Iuris diſpoſitioni, dec. 201. nu. 44.
Prælatis imperatur, vt vtilitatem Eccleſiæ perquirant, dec. 201. num. 43.
Prælatus gerit officium Tutoris circa res Eccleſiæ, dec. 94. num. 63.
Prælatus non ſolum nomine proprio poteſt intentare iudicium ſpolij contra occupantes Eccleſiæ bona, ſed etiam nomine ipſius Eccleſiæ, dec. 191. num. 2.
Prælatus ratificans alienationem bonorum Eccleſiæ, ſunt ſeruandæ eædem ſolemnitates, quæ requiruntur in ipſa alienatione, dec. 129. num. 15.
Præpoſiti, qui habent eaſdem prærogatiuas, quibus gaudent Canonici, ſi habeant ius ſedendi immediatè in Choro poſt eos, illis licet occupare ſedes vacantes Canonicorum choro non interuenientium, dec. 224. nu. 2. & 6.
Præpoſitis, ſi liceat ſedere ratione ſeſſionis immediatè poſt perſonas Canonicorum, hoc illis non contingeret, ſi non poſſent occupare Sedes vacuas Canonicorum non interuenientium, deciſ. 224. num. 3.

P R E S B Y T E R.

cum Presbyteris ſecularibus indecorum eſt, quod ſi immiſceant Regulares, & in eadem Eccleſia miniſtrent, deciſ. 214. num. 20.
Presbyteri nomen de proprietate ſermonis deſignat ſeniorem, non autem Sacerdotem, dec. 14. num. 1.
Presbyteri appellatio per neceſſe non infert ad qualitatem ſacerdotalem, dec. 14 nu. 1.
Presbyteri nomen poteſt etiam conuenire Clericis, deciſ. 14. num. 2.

P R Æ S C R I P T I O.

Præſcriptio non poteſt induci, ſublato titulo, & bona fide, etiamſi 100. anni interceſſerint, dec. 191. nu. 10.
Præſcriptio tunc difficilius completur, quando conſiſtit in actu negatiuo, dec. 133. num. 27.
Præſcriptio deſumitur ex negligentia, dec. 133. nu. 12.
Præſcriptio longi temporis non ſufficit in his, quæ ſunt grauis præiudicij, ſed requiruntur ſaltim 30. anni, dec. 131. num. 12.
in Præſcriptionibus tempus litis eſt demendum, deciſ. 131. num. 11.
Præſcriptio formari non poteſt ſtante mala fide, deciſ. 251. num. 15.
Præſcriptio in iuribus negatiuis non incipit currere, niſi poſt prohibitionem, & patientiam prohibiti, deciſ. 33. num. 25.
Præſcriptio impeditur, & interrumpitur per actus, etiam extraiudiciales, dec. 281. num. 16.
Præſcriptio non currit non volenti agere, ob aliquod legitimum impedimentum, deciſ. 133. nu. 25.
Præſcriptio, quando eſt interrupta, eſt denuò inchoanda, dec. 226. num. 42.
Præſcriptio in iuribus negatiuis non currit niſi adſint debita requiſita, dec. 226. nu. 37.
per Præſcriptionem id, quod acquiri poteſt, haberi etiam poteſt ex Conſtitutione ſupremi Principis, deciſ. 295. numer. 35.
in Præſcriptione contra Eccleſiam requiritur ſpatium 40. annorum, dec. 94 no. 12.
Præſcriptio impeditur per clauſulam, ſublata, & decretum irritans, dec. 279. num. 14.
Præſcriptio ſemper hoc continet, vt detrahatur de iure alterius, deciſ. 57. nu. 25.
Præſcriptio æquiparatur conceſſioni Principis, deciſ. 295. num. 36.
de Præſcriptione obijci poteſt, niſi doceatur de legitimo tempore, deciſ. 21. nu. 11.
Præſcriptio ad hoc vt ceſſet, ſufficit per minimum temporis ſpatium abeſſe bonam fidem, dec. 94. nu. 34.
in Præſcriptione, ſe fundans, illam debet probare, dec. 71. num. 17.
Præſcriptio interrumpitur de Iure Canonico, ex quocumque actu apto inducere malam fidem, dec. 94. nu. 23.
Præſcriptio an interrumpatur, lite introducta coram Iudice incompetenti, dec. 94. nu. 18.
in Præſcriptione de Iure Canonico requiritur bona fides, tam

ad eam

Digitized by Google

ad eam inchoandam, quàm ad continuandam, & perficiendam, dec. 94. nu. 23.
Præſcriptio non currit non valenti agere, dec. 21. nu. 14.
ad Præſcriptionem impediendam ſaltem de Iure Canonico, ſufficiunt extraiudiciales interpellationes, & moleſtiæ, deciſ. 94. num. 12.
Præſcriptio non perficitur, dum non adeſt bona fides, dec. 61. num 14.
Præſcriptio partim eſt inducta fauore poſſidentis bona fide, & partim odio negligentis, dec. 21. nu. 17.
Præſcriptio immemorabilis interrumpitur ſi probetur a centum annis citra contrarium actum fuiſſe, deciſ. 56. numer. 20.
Secus verò ſi probetur vltra centum annos, vel ducentum annos citra id eſſe actum num. 20. vide ſub nu. 25. dec. 56 num. 21.
in Præſcriptionis vim probatur directum dominium bonorum emphyteuticorum per ſolas ſolutiones canonum, ſi ſint vltra 30. annos, dec. 114. nu. 2.
Præſcriptio nulla currere incipit contra pupillum, durante pubertate, dec. 61. num. 13.
Præſcriptione non eſt opus in obſeruantia interpretatiua, & quid ſufficiat, deciſ. 14 nu. 5.
Præſcriptio aliqua non poteſt prætendi ſi non appareat de lapſu temporis neceſſarij, dec. 279. num. 13.
Præſcriptio non datur, niſi præcedat actio, dec. 21. nu. 12.
Præſcriptio non currit contra non negligentem, ibid. nu. 16.
Præſcriptionis tota vis conſiſtit in vltimo momento, dec. 226. num. 48.
Præſcriptio in iuribus incorporalibus, & negatiuis non incipit currere niſi à die prohibitionis, & acquieſcentiæ, dec. 226. num. 53. & 54.
Præſcriptio eſt res odioſa, & præiudicialis, dec. 226. nu. 49.
Præſcriptio vt interrumpatur, ſufficit actus extraiudicialis, dec. 226. nu. 47.
Præſcriptio interrupta non poteſt continuari, dec. 226. nu. 41.
Præſcriptio, vt interrumpatur ſufficiunt, etiam extraiudiciales moleſtationes, dec. 191. nu. 19.
Præſcriptio interrumpitur, ſi commiſſio fuerit obtenta, licet non fuerit reproducta, dec. 191. num. 18.
Præſcriptum remanet ius exequendi ſpatio triginta, & hoc ſine dubio, dec. 1. num. 4.

PRÆSENTARE.

Præſentare vnuſquiſque ſeparatim, & de per ſe poteſt, & non eſt neceſſarius ſimultaneus quando iuſpatronatus eſt relictum pluribus perſonis, vel ſingulis, dec. 2. nu. 3.
Præſentare nemo poteſt ſeipſum, dec. 29. nu. 20.
ad Præſentandum in iurepatronatus gentilitio non eſt admittendus, qui non eſt de agnatione, dec 307. nu. 7.
ex Præſentandi centenaria quaſi poſſeſſione, reſultat titulus habilis ad probandum iuſpatronatus ex dotatione, & fundatione, vbi non agitur de familia potenti, dec. 29. nu. 2.
Præſentandi ius ex priuilegio, ſubiatum eſt vigore Conc. Trid. deciſ. 247. nu. 12.
Præſentandi, quaſi poſſeſſionem, vt quis acquirat, quid requiratur, dec. 247. nu. 16.
Præſentandi quaſi poſſeſſio quæritur ex præſentatione effectuata, licet pars opponat, quod fuerit nulla, ſtante curſu 50. annorum, dec. 29. num. 51.
Præſentandi quaſi poſſeſſio centenaria, in materia Iuriſpatronatus habet vim immemorabilis, dec. 29. nu. 50.
Præſentandi quaſi poſſeſſio acquiritur etiam per vnicum actum, dec. 27. num. 12.
inter Præſentantem, & præſentatum debet eſſe differentia. Et hæc concluſio procedit, etiamſi agatur de beneficio ſimplici, deciſ. 59. num. 22. & 23.

PRÆSENTATIO.

Præſentationes factæ tutorio nomine, an pupillo ſuffragentur, deciſ. 72. num. 20.
Præſentatio coram Ordinario de Iure fieri debet, deciſ. 87. num. 13
Præſentationum effectuatio bene ſolet probari propter continuatam præſentatorum poſſeſſionem, ibid. num. 5.
Præſentatio quando non fiat in capita habita ratione omnium deſcendentium patronorum, ſed in ſtirpes ab vnoquoque ex vocatis, dec. 2. num. 6.
Præſentationes, ſi non appareant continuatæ, nec effectum ſortitæ non ſuffragantur, dec. 247. nu. 13.
Præſentatio facta longe poſt tempus ad præſentandum in Edicto præfixum non attenditur, dec. 302 nu. 11.
Præſentatio vnius ex patronis ſufficit ad petendam inſtitutionem vbi alij non præſentant, dec. 22. num. 2.
Præſentatio fieri debet coram eo, cui in limine fundationis, & erectionis fuit reſeruatum ius inſtituendi, dec. 87. num. 14.
de Præſentationum effectuatione, quando non liceat dubitari, deciſ. 221. nu. 4.
Præſentatio ad iuſpatronatus, ſi ſit facienda ab vno de familia, non conuenit ei, qui eſt de diuerſa familia, dec. 209. num. 3.
Præſentationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt actus præſentationis, dec. 311. nu. 7.
Præſentatio facta ſub nomine collectiuo hæredum, ex hoc ſequitur quod iuſpatronatus ſpectet ad vnumquemque eorum pro medietate, dec. 146. nu. 7.

PRÆSENTATVS.

Præſentatus ad iuſpatronatus, quando non requiratur, quod ſit actu Sacerdos, dec. 221. nu. 16.
Præſentatus, quando veniat inſtituendus, & num. 5. deciſ. 307. num. 2. & 5.
Præſentati habilitas ex quo iuſtificetur, dec. 302. nu. 4.
Præſentato, quando non poſſit denegari inſtitutio, deciſ. 302. num. 1.
Præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus, dec. 280. nu. 1. & 16.
Præſentatus, a maiori parte patronorum eſt inſtituendus, dec. 275. num. 1.
Præſentatus à medietate patronorum, quando ſit inſtituendus, deciſ. 275. num. 2.
Præſentatus ad iuſpatronatus ſi in ſupplicatione narrauerit, quod fuit præſentatus à medietate patronorum in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentium, an teneatur docere de iſta quaſi poſſeſſione, dec. 307. num. 15.
Præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus, dec. 2. num. 4.
Præſentatus præſumitur idoneus, ſi appareat, quod ſit Sacerdos, cum inde ſuper abundet probatio identitatis, ſi agatur de beneficio ſimplici, dec. 87. num. 16.

PRÆSTATIO.

ex Præſtationibus continuatis vt præſumatur titulus, quid requiratur, dec. 57. num. 8.
de Præſtationibus annuis, quando agitur hoc caſu tot cenſentur obligationes, quot ſunt anni, & ideo ſi currat aliqua præſcriptio, non currit niſi pro illo anno, quod habet poſt ſe tempus ſufficiens ad præſcribendum, dec. 21. num. 19.
in Præſtationibus annuis, tot præſcriptiones requiruntur, quot ſunt anni, dec. 264. num. 15.
Præſtatio diuturna, & vniformiter continuata producit nedum præſumptionem approbationis perſonæ præſtantis, ſed etiam præſumptionem iuſtitiæ tituli, cuius cauſa fiunt præſtationes & quare, dec. 57. num. 1. 2. & 3.
Præſtationes, quæ renaſcuntur, & pupulant ſunt in fructu, dec. 235. num. 6.
Præſtationes pro re Eccleſiæ tanquam emphyteutica factæ tempore vitæ Prælati, qui dicitur conceſſionem feciſſe, quamuis proſint ad inducendam præſumptionem confirmationis Apoſtolicæ non tamen præiudicant Eccleſiæ ad effectum, vt ex præſcriptione oriatur præſumptio tituli, deciſ. 57. num. 19. 20. 21. 22. 23. & 24.
ad Proteſtandum requiritur ſpeciale mandatum, deciſ. 212. num. 17.

PRÆSVMPTIO.

Præſumptionum plurium curſus non eſt inducendus, dec. 191. num. 14.
Præſumptio tituli reſultans ex centenaria quaſi poſſeſſione non tollitur per contrariam præſumptionem reſultantem vitius tituli inſufficientis, dec. 29. nu. 52.
Præſumptiones non poſſunt elidere probationem fundatam in aſſiſtentia iuris communis, dec. 226. nu. 10.
Præſumptiones vrgentiores, & fortiores elidunt leuiores, dec. 24. num. 20.
Præſumptio ſola exiſtentiæ ſcripturæ penes aliquem, tollitur ſolo iuramento negantis, ſe ampliua eam non habere, nec dolo deſiiſſe poſſidere, dec. 208. nu. 19.
Præſumptio ſubtractionis ſemper intrat in hærede, donec non reddit rationem de bonis hæreditatis, deciſ. 276. num. 5.
Præſumptio procedit ſolum in caſu dubio, ideo ceſſat reperta veritate, dec. 254. nu. 52.
contra Præſumptionem iuris naturalis requiritur exactiſſima probatio, dec. 232. nu. 20.
Præſumptio conceſſionis emphyteuticæ reſultans ex præſtatione diuturna, excluditur quoties ius commune reſiſtit, dec. 57. num 12.
Præſumptio iuſtitiæ ſententiæ oritur ex executorialibus, dec. 1. num. 15.
Præſumptio fortior præualet, & confundit aliam, dec. 254. n. 46.
Præſumptiones validiores elidunt leuiores, dec 160. nu. 17.
ex Præſumptione iuris quilibet præſumitur ſanæ mentis, dec. 213. num. 17.
Præſumptionibus non eſt ſtandum, ſtante declaratione aliquid facientis, dec. 29 nu 54.
Præſumptio confirmationis Apoſtolicæ requiſitæ in alienatione rerum Eccleſiæ oriens ex curſu temporis tanquam fundata in taciturnitate partium, cenſetur interrupta ex lite, deciſ. 57. nu. 14. nu. 25.

Præſumptio confirmationis Apoſtolicæ tempore ſolemnitatis extrinſecæ locum habere non poteſt deficiente titulo, & quare, decis 57. num. 15.
Præſumptio, quod executoriales fuerint executæ ex quibus oriatur, dec. 1. num. 27.
Præſumptiones, & adminicula coniunguntur ad implendam probationem filiationis, dec. 11. nu. 6.
Præſumptiones tolluntur ex contrarijs probationibus, dec. 203. num. 11.

P R E T I V M.

Pretij non numeratio in cenſu, quando opponi minime poſſit decis. 271. num. 9.
Pretio niſi ſoluto, actio ex empto non datur, dec. 42 nu 9.
ex Pretij qualitate dignoſcitur, quid veniat in venditione, dec. 229. num. 22.
Pretij mentio facta in contractu arguit mentem partium fuiſſe faciendi contractum emptionis, & venditionis, dec. 116. num. 5.
pro Pretio legitimo bonorum iuriſdictionalium calculando, non attenditur fructus ille pecuniarius ſolum, ſed conſideratur iuriſdictio, & præheminentia dominationis, dec. 95. num. 58.

P R I M I T I Æ.

Primitiæ prout decimæ debentur Eccleſiæ parochiali, dec. 192. num. 1.
Primitiæ & decimæ debentur Monaſterio, ſi curam animarum habeat in proprietate, non autem Rectori actu curam exercenti, vel Vicario, dec. 253 nu. 5.
Primitiæ debentur Monaſterio curam animarum habenti in proprietate, non autem Rectori actu habenti curam, dec. 192. num. 3.

P R I M O G E N I T V R A.

Primogenitura non cenſetur conſtituta ex ordinatione delationis cognominis, & armorum, ſi iſta ordinatio duret tantum viuente inſtituto, vel ſubſtituto, dec. 77. nu. 14.
in Primogenitura, quod fœminæ non vocatæ facienda eſt interpretatio, niſi aliud in eius inſtitutione ſit cautum, dec 249. num. 2.
Primogenitura verificata in vno ex filijs per eius mortem expirat, itaut non ſit extendenda ad alias perſonas, quod intellige, quando conſtat de clara mente teſtatoris, dec. 77. num. 26.
Sed ſecus eſt, ſi ex coniecturis appareat de contraria mente diſponentis, dec 77. nu. 37.
Primogenitura non dicitur facta, ſi quis non vocauit plures gradus, ſed vnam tantummodo perſonam, dec. 77. nu. 12.
Primogenitura conſtituitur ex ordinata vocatione primi, aut ſecundi, & ſucceſſiuè aliorum filiorum cum d. onere delationis, cognominis, & armorum, dec. 77. num. 24.
In Primogenitura remotiores excluduntur, dum in linea, in qua manet primogenitura, adſunt capaces, decis. 249. num. 3.
Princeps poteſt alicui auferre priuilegium ob publicam vtilitatem, dec 103. num 26.

P R I N C I P A L I S.

Principalis principaliter citatus per ſe, vel per eius procuratorem, ſi non compareat, meritò proceditur per contradictas, decis. 7. nu. 1.
Principalis in contractu quis dicitur, ad quem commodum illius ſpectat, dec. 109. nu. 10.
Principali deficiente corruit acceſſorium, dec. 261. nu. 10.
Principalis veriſimile exiſtimare poteſt, quod ſuus procurator deduxerit in iudicio ius, quod ſibi competebat, decis. 106. no. 17.
Prioris electio ſpectat ad totum Conuentum, dec. 139. nu. 9.
Priuatio præſupponit habitum, decis. 13. num. 3. & dec 98. num. 4.

P R I V I L E G I V M.

Priuilegium exequendi, quando eſt conceſſum alicui perſonæ, non extenditur extra illam perſonam, decis. 26. num. 25.
Priuilegium de non ſoluenda quarta Canonica ſuffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris, vel poſſeſſionis Capituli, decis. 193. nu. 11.
Priuilegium Apoſtolicum in acquiſitione iuriſpatronatus in Eccleſia Regulari, præſumitur interueniſſe in limine fundationis, ſtante antiquitate temporis, & obſeruantia præſentationum, dec. 29. nu. 10.
Priuilegia odioſa, & Eccleſiæ præiudicialia non ſunt multiplicanda, dec. 192. num. 21.
Priuilegium non ſoluendi decimas nunquid ſuffragetur Equiti Hieroſolymitano ad hoc, vt illarum poſſeſſor lite pendente non manuteneatur, dec. 42. nu. 12.
Priuilegium ſecundum non tollit primum data compatibilitate decis. 29. nu. 11
Priuilegia, quando reſpiciant petitorium, dec. 44. num. 5.
Priuilegij exceptio impedit manutentionem, dec. 44 nu. 9.
Priuilegia Principum latiſſimè ſunt extendenda, dec. 212. no. 6.
Priuilegij verba latiſſime veniunt interpretanda, quando dictum priuilegium prouenit a Principe, dec. 254 nu. 26.
Priuilegiorum derogatio contenta in regula octaua non trahitur ad regulas antecedentes, dec. 250. num. 7.
Priuilegij tenor eſt attendendus, & maximè, ſi illud ſit confirmatum a Papa, cum decreto irritanti, dec. 216. nu 14.
Priuilegia eximentia a ſolutione decimarum non ſuffragantur ſi non ſit derogatum cap. nuper. de decim. decis. 42. numer. 9.
Priuilegium conceſſum fauore aliquarum perſonarum, extra eas non extenditur, dec. 101. num. 3.
Priuilegiorum ſcriptura præſumendum eſt, quod peruenerint, ad hæredem vna cum hæreditate, dec. 208. num 17.
Priuilegium conceſſum, cum clauſula, ſicq. per quoſcumq; Iudices &c. tuncta cum clauſula ſublata operatur, vt cenſeatur in clauſum, vt nihil contra priuilegium deduci poſſit, decis. 103. nu. 1.
Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum conceſſa Patribus Ieſuitis fuerunt ob publicam vtilitatem, dec. 103. num. 25.
in Priuilegio, ſi adſit aliqua expreſſio, quæ ſubſiſtere non poteſt, præſumitur facta per errorem, & ex impetrantis ſuggeſtione emanaſſe, dec. 114 nu. 8.
Priuilegium de non ſoluenda quarta canonica, ſuffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris poſſeſſionis capituli, decis. 103. nu. 4.
Priuilegium non dicitur emanatum a Papa Motu proprio, ſed ad ſupplicationem partis ſi adſint illa verba, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, decis. 118. num 3.
Priuilegium immunitatis lex concedit propter numerum filiorum, decis. 45 nu. 16.
Priuilegium conceſſum a lege propter numerum filiorum non ceſſat, ſi aliqui dd. filiorum moriantur poſtea, ſed remanet priuilegium ea ratione, quod ſufficiat, cauſam adfuiſſe, quo tempore priuilegium fuit conceſſum, dec. 45. nu. 19.
Priuilegiorum oppoſitiones, ſeu conquaſſationes non intrant, quando conſtat de voluntate Principis concedentis, vt non habeant locum, dec. 191. num. 22.
Priuilegijs religionis ſuperior non poteſt præiudicare, decis. 44. num. 12.
Priuilegium immunitatis lex concedit propter numerum filiorum, dec. 45. num 16.
Priuilegijs fori clericus non poteſt renunciare, dec. 44. nu. 12.
Priuilegijs militum an gaudeant milites noſtri temporis, dec. 69 num. 97.
Priuilegij cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſum priuilegium, decis. 212. nu. 7.
Priuilegia vltra expreſſa, ſtante reſtrictiua verba conceſſionum non ſuffragantur, dec. 212. nu. 2
Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter reſpectiuè priuilegiatum, & cum oppoſitione mutua in ordine ad actum eiuſdem priuilegij, dec 191. nu. 25.
Vt ſi vnus habet priuilegium ad exigendum, & alius ad non ſoluendum, ibid. num. 26.
Vel ſi vnus habet priuilegium, vt propter delictum incarcerari, vel torqueri non poſſit, & alius habeat priuilegium, vt quilibet contra ſe delinquens carceretur, & torqueatur, ibid nu. 27.

P R O B A T I O

ad Probationem plenam conſtituendam confeſſiones coniungi poſſunt, dec. 12 num. 13.
Probationes primæ ſi non fuerint totaliter reprobatæ, ſecundæ poſtea, quæ factæ fuerunt, ex iuris interpretatione trahuntur ad tempus primarum probationum, cum illæ non dicantur nouæ, ſed in corroborationem primarum, dec. 19 nu. 7. & 8.
Probare aliquid plenè, quando quis tenetur, quæ deducitur ex probatione extremorum, dec. 99. nu. 12.
Probatio melior, & concludentior dari non poteſt, quam propria confeſſio, dec. 55. nu. 5.
de Probatione vltra centum annos quando agitur, iudicatur antiqua, quo caſu ſufficiunt leuiores probationes, dec. 117. nu. 5.
Probationes clariores, & magis diſtinctæ in omnem caſum ſunt præferendæ, dec. 269. nu. 12.
Probatio exactiſſima requiritur contra præſumptionem iuris naturalis, decis 233. nu. 19.
Probatio melior dari non poteſt aduerſus confitentem, quam propria confeſſio, dec 109. no. 8.
Probatio quælibet quantumuis leuis probat recurſum ad Iudices laicos ad effectum denegandi audientiam, niſi obtineatur abſolutio, dec. 109. nu. 2.
Probationes præſumptiuæ præſertim ad obtinendum feudum, non ſufficiunt, dec 235. nu. 13.
Probatio, quæ deducitur ex probatione extremorum, non eſt probatio, ſed præſumptio, dec. 99 nu. 13.
Probationes æquiuocæ, & illæ, quæ conquaſſantur a contrarijs probationibus non attenduntur, dec. 216. num. 6.
Probatio debet concludere perneceſſe, dec. 258. nu. 53.

Proba-

Digitized by Google

Probationes minus perfectæ coniungi poſſunt ad conſtituendam veram probationem, dec. 197. num. 12.
non probat hoc eſſe, quod ab hoc contigit abeſſe, deciſ. 252. num. 52.
Probatio plena excluditur per poſſibilitatem, deciſ. 99. numer. 17.
Probatio, ſi reddatur æquiuoca, imperfecta, vel irreleuans non attenditur, dec. 292. num. 10.
Probationis difficultas, quando adeſt, quædam permittuntur, quæ aliàs non ſubſiſterent, dec. 10. num. 12.
Probatio in ſpecie præfertur probationi in genere, dec. 272. n. 7.
Probatio directa, ſi fieri non poteſt, debent probari circumſtantiæ, & hac probatione facta, ſi Iudex vult, poteſt facere, quod eligantur periti, dec. 52. num. 4.
Probationes veræ dicuntur coniecturæ, & præſumptiones, quando à iure ſunt approbatæ, dec. 234. nu. 2.
in Probationis materia orientis ex publicis inſtrumentis, tempus centum annorum ab omnibus reputatur antiquum, deciſ. 10. num. 4.
Probationes leuiores ſolent adhiberi in iudicio manutentionis, deciſ. 12. nu. 5. & dec. 13. nu. 2.
Probationes, & alia acta iudiciaria facta contra anteceſſorem, probant pariter contra ſucceſſorem, dec. 12. nu. 4. & 7.
Probatio imperfecta poteſt admitti pro adminiculo, quando materia concludenter non eſt probanda, ſed per præſumptiones, & coniecturas, dec. 234. n. 7.
Probatio imperfecta, abſurdum eſſet, quod tolleret, & deſtrueret probationem perfectam, dec. 270. nu. 26.
Probatio, quando eſt perfecta, & abſoluta, non poteſt tolli, niſi ex eadem, vel pari probatione, dec. 182. nu. 3.
Probatio per viam confeſſionis eſt efficacior alijs, dec. 245. num. 2.
in Probationibus Iudex debet amplecti veriſimilitudinem, dec. 245. num. 12.
Probatio præſumptiua ad quemcumque etiam effectum admittitur, quando coniecturæ ſunt à iure approbatæ, dec. 234. num. 13.
Probatio maior non datur, quàm propria confeſſio, deciſ. 263. num. 1.
Probationes de iure non ſunt coanguſtiandæ, dec. 4. nu. 7.
Probatio per documenta publica, quando ſumus in antiquis, ſemper præualet depoſitionibus teſtium, deciſ. 215. num. 8.
Probatio non tuti acceſſus, eſt fundamentum proceſſuum per edictum, dec. 70. num. 8.
Probationes leuiores admittuntur in iudicio ſummariſſimo manutentionis, dec. 49. nu. 6.
Probatio identitatis eſt neceſſaria ad effectum tàm recognitionis, quàm vindicationis, dec. 248. nu. 14.
Probatio nulla eſt maior confeſſione propria, dec. 24. nu. 14.
Probatio per inſtrumenta cum ſit ſincerior, expeditior, & magis tuta, fruſtra recurritur ad teſtes, qui vel obliuione, vel alio defectu labi poſſunt, dec. 252. num. 2.
ex probationibus pluribus imperfectis reſultat plena probatio, deciſ. 141. num. 9.
Probationes, quæ ad propoſiti articuli deciſionem non faciunt, ſunt reijciendæ, dec. 251. nu. 1.
Probatio non debet conſiſtere in ſola poſſibilitate, dec. 103. num. 14.
Probationes, quæ ſunt valde æquiuocæ, & remotæ, non probant, dec. 143. num. 10
Probatio iuriſpatronatus priuati, Concil. Trid. reliquit in terminis iuris communis, dec. 29. nu. 6.
Probationes validiores in concurſu ſemper præferuntur alijs debilioribus, dec. 203. num. 12.
Probatio maioris valoris regulariter poſt didicita teſtificata admittitur, dec. 41. num. 19.
ad probandam euidentem vtilitatem Eccleſiæ in controuerſiam deductam, non ſufficiunt teſtes examinati in iudicio ſummario, deciſ. 94 nu 46.
Probatio remiſſoriæ indulgenda non eſt, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas, dec. 243. num. 2.
ad probandum primum extremum in ſpolio, ſufficit, quod probetur contra aliquem fuiſſe factam ſubhaſtationem, & deliberationem, dec. 118 num. 5.
ad Probandum id quod in iudicio incidenter, & ſecundario, & per modum cauſæ deducitur, quæuis probatio etiam leuis, & præſumpta dicitur ſufficiens, deciſ. 105. num. 2.
Probatis actibus denotantibus plenum vſum auctoritatis Archiepiſcopalis indiſtinctè infertur ad probationem poſſeſſionis reliquorum actuum, dec. 22. nu. 4.

PROCESSVS.

Proceſſu iudiciali niſi mediante, coactio qualis fieri nequit, deciſ. 4. num. 6.
Proceſſus per edictum non tenet, nulla facta probatione non tuti acceſſus, dec. 70. num 7.
Proceſſus nomine intelligitur prima citatio, dec. 295. nu. 7.
Proceſſus præſumitur integer, dec. 12. num. 24.
Proceſſu camerario mediante, & ſecretè Iudex debet capere informationem ſummariam, quando timetur de fuga, deciſ. 4 num. 3.
à Proceſſu vlteriori appellari debet, quando Iudex allegatur ſuſpectus, dec. 7. num. 5.
Proceſſus non eſt in forma probanti, ſi non ſit à Notario authenticatus, & ſubſcriptus, dec. 18. num. 2.
ex Proceſſus reuolutione ſententiarum validitas colligitur, dec. 18. num. 4.
Vide infra in verbo Sententia validitas.

PROCVRATOR.

Procurator conſtitutus ad aliquam litem quando reuocatur, debet intimari reuocatio parti, & procuratori conſtituto, aliàs ſi tanquam talis citetur, ſuſtinetur citatio in præiudicium conſtituentis, dec. 232. nu. 7 & 2.
Procuratoris confeſſio probat concurrentibus adminiculis, quæ tamen aliàs non probat, dec. 245. nu. 33.
Procurator conſtitui poteſt nedum pro minore, ſed etiam pro pupillo, dec. 172 num. 39.
Procurator, quod acceptauerit mandatum, quando dubitari non poſſit, amplia, dec. 233. nu. 14. & 15.
Procurator ſi ſoluat debitum aliquod iuſſu ſui principalis, ſi reperiatur quod ſit indebitum, hoc debet adſcribi principali, non autem procuratori, dec. 292. num 1.
Procuratoris poteſtas eſt neceſſaria ad hoc, vt ea lite, quam mouit, poſſit Domino præiudicare, dec. 16. nu. 10.
Procuratoris productio nocet principali, ſi ab eo fuit ratificata, deciſ. 29. nu. 35.
Procurator non poteſt voluntariè confiteri, dec. 245. nu. 14.
Procurator præſumitur habere mandatum, ſi iura producat, & litem ſuſtineat, dec. 78. nu. 8.
Procurator ad hoc vt declaret mentem mandantis, debet ad hoc habere mandatum ſpeciale, dec. 212. nu. 17.
Procuratorem conſtituere poteſt maior 14. annorum, deciſ. 297. num. 14.
Procurator, an habeat mandatum ad conteſtandam litem, vel ad alium actum non eſt diſputandum, quando lis, vel alius actus pluries à principali fuit ratificatus, dec. 16. nu. 11.
a Procuratore non informato, ſi emanauerit aliqua confeſſio, liber eſt, & in poteſtate principalis eandem confeſſionem reuocare, dec. 16. num. 12.
Procurator ſi mandatum ſuſceperit ad aliquid pro alio emendum, cogi poteſt ad declarandum ſe pro illo emiſſe, & rem reſtituere, deciſ. 197. num. 13.
Procuratorem, ſi maior conſtituat, ſi per naturam poſſibile eſſet, quod efficeretur minor, mandatum reuocaretur, dec. 372. num. 30.
Procurator ſi ante mortem Domini acceptauerit mandatum, illud non expirat per mortem Domini, ibid. nu. 27.
Procurator conſtitutus, cum clauſula releuationis, concepta his verbis, de quibus hic, & cum fideiuſſione, iſta clauſula quid operetur, dec. 297. nu. 11.
Procurator, quando dicatur etiam habere mandatum ad donandum, dec. 161. nu. 9.
Procuratores perſonam Dominorum repræſentant, deciſ. 165. num. 26.
Procurator ſine ſpeciali mandato donare non poteſt, dec. 161. num. 6.
Procurator, ſi ſit conſtitutus cum ſatiſdatione, & non contradixit, non expirat mandatum per mortem Domini, dec. 172. num. 22.
Procurator Domino præiudicare non poteſt, dec. 106. nu. 14.
Procurator, ſi validè produxit alia iura, & obtinuit prorogari fatalia, & alia fecerit quæ impenſam requirunt, ex his certè præſumitur mandatum, dec. 148. num. 10.
Procurator deputatus ad lites futuras minimè deputatus intelligitur ſolum ad præſentes, dec. 114. num. 10.
a Procuratore ſi ſit facta confeſſio, poteſt quandocumque renunciari a principali, niſi ſit ea vſus, vel a parte fuerit acceptata, dec. 57. num 49.
Procuratoris dolus non debet imputari principali, dec. 239. num. 20.
Procuratoria doloſa declaratio non poteſt dici facta a principali præſertim, vt illi adſcribi debeat aliquis dolus, deciſ. 239. nu. 21.
Procurator aliquid confitendo non poteſt efficere, vt Dominus in pœnas incidat, dec 245. nu. 15.
Prodigalitatis actus, ſi ſint cauſa, vt oriatur neceſſitas, priuant hæredem facultate alienandi, ſibi a teſtatore conceſſa in caſum maximè neceſſitatis, dec. 24 nu 25.

PRODVCTIO.

Productio vnius tituli non excludit exiſtentiam alterius, dec. 29 num. 44.
ex Productione vnius tituli inſufficientis, & iniuſti, ceſſat præſumptio alterius tituli ſufficientis, & iuſti, deciſ. 94. num. 39.

Productio facta ad vnum effectum, non nocet quoad diuerſum, deciſ. 56. num. 23.
Productio tunc operatur contra producentem, quando eſt facta in eodem iudicio non autem in diuerſo, deciſ. 29. num. 46.
Productione ſcripturarum, quis iuuari poteſt omni meliori modo, dec. 152. nu. 19.
Productio facta in vno iudicio non nocet in alio, etiam inter eaſdem perſonas, dec. 29. nu. 38.
Et hoc multo magis procedit in productione extraiudiciali, & inter diuerſas perſonas, ibid. num. 39. & 40.
ex Productione iurium confeſſio, quæ oritur, eſt ficta, & præſumpta, dec. 29. num. 37.
Productio facta ab aduerſario alteri parti nocere non poteſt, deciſ. 56. num. 22.
Productio ſcripturarum poteſt fieri etiam poſt relaxationem mandati pro eo conualidando, & executione ſuſtinenda, deciſ. 241. num. 32.
Productio, vt noceat producenti, illa facienda eſt parte petente, vel ſaltem tacitè acceptante per non contradictionem, deciſ. 29. num. 47.
Secus, ſi pars aduerſa illi contradixit, iſto enim caſu tales productiones non nocent producentibus, ibid. num. 48.
Productio, vt operetur contra producentem, quid requiratur, deciſ. 29. num. 45.
Productio, tunc nocet producenti, quando fuit facta ad eum finem, qui concludat intentionem partis, nam productio extra finem, ad quem intenditur non operatur, ibid nu. 49.
Productio facta in vna cauſa, non poteſt nocere in diuerſa, deciſ. 152. num. 22.

PROHIBITIO.

Prohibitio alienationis, quando dicatur perſonalis, dec. 15. num. 11.
Prohibitio alienationis rei litigioſæ non afficit rem ipſam, ſed perſonam collitigantium, dec. 228. nu. 15.
Prohibitio alienandi inducta per l. fin. C. de iur. emphyt. non eſt reſtricta ad rem, ſeu fundum emphyteoticum primo loco conceſſum, ſed complectitur omnes, & quaſcumque meliorationes, quæ ratio militat etiam in alienatione, quæ fit per ſubemphyteuſim, dec. 40. num. 12.
Prohibitio alienationis emphyteuſis ſine conſenſu Domini directi venit ex diſpoſitione l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. ibid. num. 28.
Prohibitioni ſibi factæ, ſi acquieſcat poſſeſſor, dicitur deſinere poſſidere, dec. 22. num 6.
Prohibitio alienationis, quando ponitur continuatiuè per viam qualificationis præcedentis ſubſtitutionis debet intelligi retento eodem themate, dec. 2. num. 12.
Prohibitio alienationis facta abſque cauſa eſt nulla tanquam nudum præceptum, dec 13 num. 2.
Prohibitio facta a teſtatore de nunquam concordando, eſt præceptum per ſe malum, & contra bonos mores, dec. 104. num. 12.
Progeniei appellatione comprehenduntur fœminæ ceſſante ratione conſeruandæ agnationis, dec. 249 nu. 3.

PROMISSIO.

Promiſſio facta ratione renunciationis matrimonij eſt inualida, & ſimoniaca, dec. 109. num. 11.
Sed hoc ceſſat, quando promiſſio fuit facta ratione damnorum & intereſſe, ibid num. 12.
ad Promiſſionem implendam quando ſumus in contractibus nominatis, quis cogi poteſt, antequam contractus reſcindatur, deciſ. 242. num. 5.
Promiſſionis dotis contractus perficitur conſenſu, & pro eo non requiritur aliqua ſcriptura, niſi ad maiorem probationem, deciſ. 241. num. 4.
Promiſſioni dotis factæ à muliere ſine ſolemnitatibus lex fauet, ne ſcilicet mulier indotata, & ſine viro remaneat, ibid. num 2.
Promiſſionis adimplementum, non curat quærere Deus ſi in eum promittentis obligatio non fuit principaliter directa, deciſ 27. num 13.
Promiſſio facta ad fauorem alicuius fauere non poteſt ei, qui in inſtrumento promiſſionis non interuenit, dec. 46 nu. 6.
Pronepos proauo viuente naſci, ſeu concipi non ſolet, dec. 194. num. 18.

PROPRIETAS.

Proprietas mori, quod pertineat ad aliquem ex quibus perpendatur, dec. 233. num. 19.
Proprietas, & titulus ſillationis ex quibus probetur, dec. 10. num. 9. & 12.
Proprietate quanto magis eſt cauſata poſſeſſio, tanto eſt iuſtior, deciſ. 240. num. 3.
Proprietarius, ſicuti ex ſolutione ſibi facta probare poteſt promiſſionem eiuſdem ſolutionis, ita eodem modo permiſſum eſſe debet emphyteutæ probare conceſſionem, ex eiſdem ſolutionibus, dec. 16. num. 6.
Proprietarius finita emphyteuſi debet conſanguineos, & hæredes vltimi poſſeſſoris in inueſtitura præferre agnatis, deciſ. 201. num 2.
Proprietarius, quod voluerit emphyteuſim perpetuo inueſtire de bonis ei datis in emphyteoſim, ex quibus appareat, ibid. num. 9. 12. 17. & 19.

PROTESTATIO.

Proteſtatio aliqua, ſi parti non fuerit intimata, ei nocere non debet, dec. 128. nu. 12.
Proteſtationes iudiciales debent repeti in quolibet actu, aliàs cenſetur ab eis receſſum, dec. 306. nu. 11.
Proteſtatio non poteſt deſeruire pro reuocatione mandati, ſi illa procuratori non fuerit intimata, dec. 218. num. 21.
Proteſtatio poſita in ipſo contractu ſatis eſt ad conſeruandum iura proteſtantis dec. 287. nu. 2.
Prothonotariatus qualitas probari poteſt ex litteris, vel inſtrumento collationis, dec. 236. num. 10.
Protogenes, quod fuerit Epiſcopus Calaritanus, ex quo deducatur, dec. 251. nu. 21.
contra Prouinciam, quando fertur interdictum eſt generale, dec. 20. num. 7.

PROVISIO.

Prouiſiones dignitatum Eccleſiarum Cathedralium in Cancellaria Apoſtolica expediuntur ſine expreſſione valoris, ſecus verò in prouiſionibus de alijs, dec. 236. num. 16.
Prouiſio beneficij eſt nulla, & ſubreptitia, ſi conferatur non Sacerdoti contra formam fundationis, deciſ. 157. num. 13
Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij, deciſ. 143. num. 11.
Limita niſi conſtet de contraria mente Papæ, tollendi antiquum ſtatum, & nouum inducendi, ibid. num. 112.
Prouiſiones, quando dicantur effectum ſortitæ, dec. 236. numer. 2.
Prouiſi ad aliquod beneficium habilitas ex quo probetur, dec. 152. num. 11.

PROXIMVS.

Proximi ſanguinis proprij non ſunt deſpiciendi, ſi egere cognoſcatur, dec. 194. nu. 35.
Proximior vltimo poſſeſſori decedenti præferendus eſt in *primogenituræ* ſucceſſione, dec. 249. nu. 4.
Proximiores, qui debent interuenire in contractibus minorum ex forma ſtatuti in dicto contractu non debent habere intereſſe, deciſ. 241. num. 21. Intellige vt num 25.
Proximior ſi ſit excluſus, an ex hoc cenſeatur etiam excluſus remotior, dec. 33. nu. 17.
Proximiores præſumuntur magis dilecti, quàm remotiores, deciſ. 33. num. 16.
Prudentia, & pietas Iudicis eſt commendanda, qui cum minori diſpendio debitoris, & abſque læſione creditoris iuſtitiam adminiſtrauit, dec. 35. num. 7.
Pudicitiæ ſpeculum eſt Eccleſia, dec. 30. nu 28.
Pupillus non debet educari penes eum, qui ei in ſucceſſione ſubſtitutus eſt ob malignam ſuſpicionem, dec 95. nu 1
contra Pupillum, quibus concurrentibus probet confeſſio tutoris, dec. 39. num. 1.
Pupillus non debet educari penes ei ſubſtitutum, *etiamſi in hoc* concurrat voluntas patris, dec. 95. nu. 1.
Pupillo an ſuffragentur præſentationes factæ tutorio nomine, deciſ. 72. num. 21.
Puteus non arguit dominium, nec communionem ſoli, quia poteſt fodi prope fundum vicini etiam nullo ſpatio relicto, quod tamen intellige, ſi vicinus damnum non patiatur, deciſ. 254. num. 48. & 49.

Q

QVALITAS

QValitas narrata Papæ non eſt iuſtificanda, ſi ſolitum ſit etiam concedere gratiam petitam abſque d. qualitate narrata, dec. 212. nu. 12.
Qualitas aliqua ſufficit, quod de facto iuſtificetur, ſi gratia principaliter non fundetur ſuper ea, dec. 255 nu. 7.
Qualitas aliqua ſi de facto narrata ſit, ſufficit etiam vt ſic iuſtificetur, ibid. num. 6.
Qualitas valoris ad hoc vt ſit locus regul. 4. Cancell. eſt neceſſaria in dignitatibus vacantibus in Eccleſijs Collegiatis, non autem in Metropolitanis, deciſ. 236. num. 15. 16. & 19.
Qualitas Prothonotariatus ex quibus probari poſſit, dec. 236. num. 10.
Qualitates omnes præcedentes repetit dictio, necnon, dec. 38. num. 11.
Qualitas ſimilis præſumitur aliquem impuliſſe ad aliquod faciendum, dec. 68. num. 28.
Qualitas Doctoratus probari poteſt ex inſtrumento Doctoratus deciſ. 236. nu. 11.

Digitized by Google

Qualitas in fine narrata, debet referri ad rem, quæ vltimo loco eſt narrata, ibid. num. 18.

Qualitas, quando requiritur ad certum effectum, non eſt curandum de modo, dummodo habeatur effectus, dec. 93. nu. 7.

Qualitas à ſtatuto requiſita debet concurrere de tempore actus, decii. 98 num. 8.

Qualitas iuriſpatronatus, an ſcilicet ſit hæreditarium, vel gentilitium, aut familiare, vt inde cognoſci poſſit, quomodo vocati iure ſuo poſſint ad preſentandum, quando ſpectanda non ſit, deciſ. 2. num. 7.

Qualitas aliqua, ſi ſit narrata in gratia, eſt neceſſaria illius iuſtificatio ad effectum validitatis dictæ gratiæ, dec. 255. n. 1.

Qualitas à ſtatuto requiſita dum non poteſt verificari, ceſſat eius diſpoſitio, dec. 110. num. 16.

per Qualitatem, & dignitatem, ſi perſona aliqua ſit nuncupata, dicitur ſatis expreſſa nominatim, dec 210. nu. 7.

Quantitas non poteſt dici diuerſa, ſi prius de ea non fuit facta mentio, dec. 184. num. 13.

ex Quantitatis diuerſitate non poteſt inferri ad diuerſitatem rei, ſeu corporis bonorum, dec. 184. num. 11.

in Quaſi poſſeſſione aliquid faciendi dicitur quis eſſe, ſi fuerit prohibitus ne illud amplius faceret dec. 42. nu. 5.

in Quaſi poſſeſſione aliquid exigendi ſi quis ſe eſſe non probet, ex hoc reſultat, quod aduerſarius ſit in quaſi poſſeſſione exemptionis, dec. 44. num. 1.

Quæſtio aliqua anceps quando adeſt, Rota non eſt ſolita reſpicere ad numerum Doctorum, dec. 163. num 7.

Quietantiæ creditorum, ſiue illorum manu ſint ſcriptæ, ſiue aliena manu, ſed ab eiſdem ſubſcriptæ, ſemper probant, decii 55 num. 7.

Quindemnia ſuccedunt loco laudemiorum, dec. 40. nu. 30.

Quod potui nolui, quod nolui adimplere nequiui, deciſ. 4. numer. 22.

R

RATIFICATIO:

Ratificatio tacita confeſſionis ex quibus oriatur, deciſ. 294. num. 11.

Ratificatio contractus non eſt neceſſe vt fiat, ſi in præſentia eius ſit celebratus, dec. 281. nu 18.

Ratificatio contractus nulli, quando non cenſeatur ratificatus prout ex tunc, neque prout ex nunc, dec. 119. num. 21.

Ratificatio non retrotrahitur, ſi agatur de præiudicio tertij, dec. 246. num. 3.

Ratificatio geſtorum per aliquem vti procuratorem, retrotrahitur, & mandato æquiparatur, dec. 75. num. 11.

Ratificatio mandato æquiparatur, dec. 246. num. 2.

per Ratificationem alicuius inſtrumenti cenſetur, quis ſe obligaſſe ad omnia contenta in eo, dec. 46. num. 5.

RATIO.

Rationis diuerſitatem non eſt dare, ſi ſemper reſultet idem effectus, dec. 77. num. 29.

Ratio duplex, ſeu vinculum fortius ſtringit, dec. 253. no. 9.

in Rationum redditione, quando libri haberi non poſſunt, vel defecerunt, quomodo computa ſint reddenda, dec. 11. num. 6.

Ratio, & cauſa in ſpecie reſtringit dictum in genere, deciſ. 15. num. 21.

Ratio eadem vbi militat, ſeruandum eſt idem ius, dec. 40. n. 18.

Ratio alicuis rei ceſſat ſtante diuerſitate perſonarum, dec. 228. num. 30.

Rationem reddere tenetur grauatus de bonis fideicommiſſarijs, dec. 85. num. 22.

Rationis diuerſitate concurrente de vna re ad aliam non licet arguere, dec. 190. num. 18.

Ratio legis, quando eſt generalior dicto, illud ſemper extendit, & ampliat, dec. 194. num. 26.

Ratio diuerſitatis potius in vno, quàm in alio caſu, quando aſſignari non poteſt in vtroque ſequi debet idem effectus, deciſ. 142. num. 4.

Receptio in ſolutum eſt vera ſolutio, dec. 165. nu. 41.

Recepiſſe aliquid quis præſumitur ſi appareat de ejus receptura, dec. 154. num. 13.

Recognitio ſcripturæ, quando eſt facta probat perinde ac ſi eſſet publicum documentum, dec. 55. num. 10.

RECTOR.

Rector Eccleſiæ benè poteſt petere, vt eadem Eccleſia in antiqua ſua poſſeſſione conſeruetur, dec. 12 num. 2.

Rector, quando non poſſit prætendere ius ſuper primitijs, & decimis, dec. 254. num. 4.

Rectoris beneficij frater ſi inhabitet in domo d. Rectoris, cenſetur inhabitare non vti conductor, ſed vti frater Rectoris, commoditatis gratia, dec. 265. num. 2.

Rectori, quando à Monaſterio fuit aſſignata congrua pro exercitio curæ, id ſignificat, quod proprietas d. curæ pertinet ad Monaſterium, deciſ. 254. num. 8.

contra Rectorem Eccleſiæ ſententia, ſeu decretum latum, afficit etiam ſucceſſores cum eorum ius non ſit diſtinctum à iure d. Rectoris cuius ſunt ſucceſſores, dec. 12. num. 8.

Rector de iure fundat intentionem ad decimas exiſtentes intra ſuos limites etiam contra Epiſcopum, ad quem non ſpectant niſi illæ decimæ, quæ ſunt in Diœceſi, nec ſunt intra limites alicuius Parochiæ, dec. 226. nu. 12.

Rector parochialis deputatus à Monaſterio ad exercendam curam animarum vltra congruam nihil petere poteſt, deciſ. 192. num. 11.

contra Rectorem Eccleſiæ ſententia lata afficit etiam ſucceſſorem, dec. 12. nu. 3.

poſt Recuſationem Iudicis ſuſpecti, ſi feratur ſententia eſt nullis, dec. 7. num. 4.

RECVRSVS.

Recurſus ad Iudices laicos in dubio præſumitur factus ad inſtantiam eius de cuius intereſſe agitur, deciſ. 309. numer. 2.

Recurſus ad Iudices laicos, quando agitur de priuatione, non probatur ex mandato de comparendo coram Iudicibus laicis, cum illud intelligatur in cauſis licitis, dec. 309. nu. 11.

Sed hoc non procedit, quando concurrunt præſumptiones vehementes, & vrgentes, ibid. nu. 12.

Recurſus ad Iudices laicos, non dicitur habitus ab eo, qui coactus fuit comparere coram Iudice laico ad hoc, vt deſiſteret à cognitione cauſæ pendentis in Rota, deciſ. 240. num. 15.

Recurſus ad Iudices ſæculares eſt concludenter probandus ad effectum priuationis beneficiorum quicquid ſit ad effectum denegandi audientiam, dec. 83. num. 4.

Recurſus ad Iudices laicos, ad effectum, vt quis dicatur incidiſſe in excommunicationem ſunt probandi, dec. 240. num. 14.

Recurſus ad Iudices laicos debent concludenter probari, quando tractatur, vt pars aliquid amittat, dec. 109. nu. 9.

ob Recurſus ad Iudices laicos ipſo iure incurritur in pœnam priuationis beneficiorum, dec. 81. num. 5.

Sed intellige dummodo præcedat ſententia, non condemnans quidem ad pœnam ipſo iure irrogatam, ſed declarans delictum (ſcilicet recurſum) cui dicta pœna eſt inflicta, ibid. nu. 6.

Et ideo ſine ea, quis non poteſt dici priuatus beneficijs, ibid. num. 7.

Redditus annui Eccleſiaſtici quando diſtrahuntur, requiritur beneplacitum Apoſtolicum, dec. 3. num. 28.

Referens, quando probet ſine relato, dec. 24. num. 10.

contra Regnum quando fertur interdictum eſt generale, dec. 20. num. 7.

REGVLA.

Regulis non ſemper, & indiſtinctè inhærendum eſt, deciſ. 260. num. 4.

Regula, ſi vnico vincentem te &c. procedit, vbi vterque virtus venit ex eadem cauſa, vel eodem iure, ſecus verò, quando veniunt ex diuerſa, dec. 43. nu. 10. & 15.

Regulæ natura, & officium, quæ ſit, dec. 32. nu. 1.

circa declarationes nonnullarum regularum Cancellariæ, vide in calce Indicis.

Regulares Superiorum vigilantiæ relinquuntur, dec. 260. nu. 6.

Regulares, indecorum eſt, quod ſe immiſceant cum Presbyteris ſæcularibus, & in eadem Eccleſiis miniſtrent, deciſ 222. num. 20.

REINTEGRATIO.

Reintegratio dari poteſt, tanquam in prima, ſi in reſcripto appellationis adſit clauſula quam, & quis, dec. 202. nu. 3.

in Reintegrationis iudicio eius extrema ſunt, anterior poſſeſſio actoris, & recens poſſeſſio rei, dec. 163. nu. 1.

Reintegratio non competit, quando quis cecidit à poſſeſſione facto proprio, dec. 178. nu. 1.

in Reintegrationis iudicio debet quis probare ſuam antiquiorem poſſeſſionem, necnon recentem aduerſarij, dec. 178. num. 2.

Reintegrationi, vt ſit locus, ſufficit exceſſus etiam in minimo, deciſ. 229. num. 14.

in Reintegrationis iudicio magis attenditur, an actor ſine iuſta cauſa à poſſeſſione ceciderit, quam ſi reus poſſideat cum vitio, vel ſine, dec. 178. num. 4.

Et ab iſta opinione non eſt recedendum in iudicando, vel conſulendo, ibid. num. 5.

Reintegrandæ remedium non competit ei, qui ex voluntario contractu cecidit a poſſeſſione, dec. 186. num. 12.

Sed hoc non procedit, ſi nomine Eccleſiæ fuerit actum, quia ſemper agi poteſt remedio reintegrandæ non obſtante contractu Prælati alienantis, & maximè a Prælato ſucceſſore, ibid. nu. 11. & 14.

Reipublicæ intereſt non minus impleri doctis hominibus, quam liberis, dec. 69. num. 93.

R E L A T I O.

Relatio debet fieri ad proxima, non autem ad remota, dec. 99. num. 15.

Relationi tertij periti ſtandum eſt, dec. 112. num. 2.

Etiamſi diſcordet ab alijs peritis, qui antea retulerunt, ibid. num. 8.

Et etiamſi alterutra pars negaret in electione talis periti ipſam conſenſiſſe, ibid. num. 3.

Relatio debet fieri ad id, quod eſt proximè dictum, deciſ. 286. num. 18.

Relationi calculatorum ſtandum eſt, dec. 47. nu. 7.

Relationi Notarij quod præceſſerit citatio non creditur, dec. 228. num. 7.

Relatio debet fieri ad proxima, & non ad remota, deciſ. 175. num. 12.

Relatiuum (quale) reſtringit diſpoſitionem, tàm in ſubſtantia, quàm in qualitate, dec. 190. num. 22.

Relatiuum, qui, iunctum verbo futuri temporis importat conditionem, dec. 77. num. 2.

Relatiuum, aliud, non poteſt importare modos diuerſæ naturæ, deciſ. 104. num. 12.

ex Relato ſi conſtet de errore referentis, illud eſt attendendum, non autem referens, deciſ. 100. nu. 12.

Relaxatio præſupponit vinculum, dec. 98. num. 5.

R E L I G I O.

Religionis Superior non poteſt præiudicare priuilegijs Religionis, dec. 44. num. 21.

Religioni Sancti Ioannis Hieroſolymitani priuilegium conceſſum de non ſoluendo decimas ex terris dictæ Religionis, non dicitur ſubreptitium, licet Papæ non fuerit facta mentio, quod Milites S. Iacobi de Spata ab immemmorabili erant in poſſeſſione exigendi, dec. 198. nu. 12.

Religionis Hieroſolymitanæ Capitulum generale poteſt condere ſtatuta, & ordinationes, vigore ſtatutorum a Papa confirmatorum, dec. 219. num. 4.

Religio Hieroſolymitana repræſentatur per Capitulum generale, & non per 16 Equites capitulantes, deciſ. 303. num. 28.

R E M E D I V M.

Remedium quorum bonorum, competit etiam ceſſionario hæredi, dec. 48. num. 1.

Remedium, recuperandæ, ceſſat quando adeſt præſcriptio, deciſ. 294. num. 28.

Remedium l. fin. C de edict. D. Adr. toll. non datur contra poſſidentes titulo ſingulari emptionis, cum iſti ſint legitimi contradictores ad impediendam immiſſionem, dec. 127. num. 3. & 4.

R E M I S S O R I A.

Remiſſoria ſemper denegatur, quando articuli ſunt irreleuantes, inueriſimiles, & impoſſibiles, dec. 122. num. 1.

Remiſſoria non datur ſuper his, in quibus non pendet lis, dec. 128. num. 6.

Remiſſoria an alicui ſit concedenda necne, pendet plurimum ab arbitrio Iudicis, qui bene attendere debet qualitatem facti, deciſ. 41. num. 41.

Remiſſoria conceditur etiam in iudicijs executiuis ad fundandam replicationem rei contra exceptionem actoris, dec. 242. num. 8.

Remiſſoriæ ſumptibus maximis, & laboribus parcendum eſt, ſi aliquid per aliam viam probari poteſt, dec. 71. nu. 14.

Remiſſoria non datur contra deciſiones, & ſententias Rotales in iudicatum tranſactas, dec. 217. nu. 2.

Remiſſoria ſine dubio denegatur non ſolum ſi materia ſit irreleuans, ſed multo magis ſi ſit impoſſibilis, deciſ. 217. num. 9.

Remiſſoria non datur ad probandum id, cuius contrarium conſtat per ſcripturas, ibid. num. 1.

Remiſſoria quare non concedatur in iudicijs executiuis, aut poſſeſſorijs, dec. 242. num. 7.

Remiſſoria, ſi fruſtra petatur, denegatur, dec. 41. nu. 20.

Remiſſoria non datur ad probandum id, quod probatum, non releuat, dec. 31. nu. 5.

Remiſſoria non datur ad eludendas deciſiones in cauſa factas, deciſ. 31. num. 7.

Remiſſoriæ petitio videtur calumnioſa, ſi poſt didicita teſtificata, & emanatas plures deciſiones, petatur, dec. 41. num. 36.

Remiſſoria, ſi petatur ad effectum differendi cauſæ expeditionem conceditur, dec. 81. num. 7.

Remiſſoria ad probandum non viſum denegatur ſi detur ſufficiens fumus de tali vſu, dec. 217. nu. 8.

Remiſſoriam, ſi pars petat in partibus, in quibus ipſe non adeſt, ceſſat timor ſubornationis, & ideo illa non eſt deneganda, dec. 41. num. 28.

Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes id, quod per ſcripturas doceri poteſt, dec. 253. nu. 1.

Remiſſoria non datur quando materia articulata eſt irreleuans, conteritur enim tempus, & litigantes vexantur tedio, & expenſis, dum ad inanes probationes conuertuntur, dec. 253. n. 6.

Remiſſoria non datur ad probandam conſuetudinem contrariam contra priuilegia per ſententias in iudicatum tranſactas, dec. 217. num. 7.

Remiſſoria non datur poſt publicatas atteſtationes, & didicita teſtificata ſuper eiſdem articulis, vel contrario directis, dec. 41. num. 1. 10 & 25.

Quæ concluſio procedit, nedum quando vna pars didicit teſtificata ſua, ſed etiam teſtificata alterius partis. Aut ab aduerſario, ibid. num. 2.

Et hæc eſt communis ſententia, quicquid aliqui ſenſerint, ibid. num. 8.

Remiſſoria non conceditur, tanquam calumnioſè petita, quando adeſt propria confeſſio, præſertim ſi ſit teſtibus adminiculata, dec. 54. nu. 10.

Remiſſoria denegatur ad probandum contrarium eius, quod iam per Rotam fuit interpretatum, deciſ. 31. nu. 4.

Remiſſoria denegatur ex vehementi calumnia, dec. 73. nu. 9.

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod probatum non releuat, dec. 31. num. 8.

Remiſſoria ad coadiuuandas probationes iam factas, etiam poſt didicita teſtificata conceditur, declara n. 22. dec. 41. nu. 21.

Remiſſoria paſſim denegatur propter vehementem calumniam, ibid. num. 11.

Remiſſoria non datur irreleuantia articulorum, quæ reſultat ex impoſſibilitate probandi contenta in articulis, dec. 217. num. 3.

Remiſſoria dicitur continere inueriſimilia, ſi materiæ articulatæ ſint imaginariæ, dec. 73. nu. 7.

Remiſſoria denegatur, quando articuli continent inueriſimilia, deciſ. 73. num. 7.

Remiſſoriæ petitio reijcitur, ſtante improbabilitate eius, quod prætenditur probari, dec. 31. nu. 6.

Remiſſoria non eſt danda ad probandum id, quod probatum non releuat, & potius diſpendium, quam commodum affert litigantibus, dec. 243. num. 11.

Remiſſoria in iudicijs poſſeſſorijs non aliter datur, niſi cum clauſula ſine præiudicio retardationis &c. etiam in caſu, quo conſtet de releuantia articulorum, dec. 242. num. 10.

Remiſſoriæ petitio videtur calumnioſa ſi fuerit petita poſt longam litem, dec. 41. num. 35.

Remiſſoriæ probatio indulgenda non eſt, quando aliquid probari poteſt per ſcripturas, & inſtrumenta, dec. 243. nu. 2.

Remiſſoria non eſt danda, quando materia articulata apparet irreleuans, dec. 243. nu. 11.

Remotior non admittitur ad ſucceſſionem, quando adeſt proximior, dec. 58. num. 5.

Remotior, ſi excluderet proximiorem abſurdum eſſet, dec. 48. num. 7.

R E N V N C I A T I O.

Renunciationes non debent extendi vltra caſum expreſſum, dec. 45. num. 25.

Renunciatio litis ex quibus excludatur, dec. 57 nu. 49.

Renunciatio generalis nullis coarctata terminis refertur ad omnia, dec. 286. num. 4.

Renunciatio bonorum paternorum, & maternorum facta à filia non extenditur ad lucra, quæ in pœnam ſecundarum nuptiarum debentur, dec. 45. nu. 26

Renunciatio in dubio non præſumitur, dec. 25. nu. 10.

Repetitio conſeruandæ agnationis, quando ceſſet, dec. 144. num. 1.

ad Repetitionem inducendam, non eſt ſufficiens vicinitas orationis, quando oratio diuerſas perſonas comprehendit, & in vnaquaque earum poteſt diuerſa ratio conſiderari, dec. 144. num. 4.

R E S.

Res in alios acta non præiudicat ei, qui in ea non interuenit, deciſ. 97. num. 14.

de Rebus ſuis vnuſquiſque præſumitur diſponere ſecundum diſpoſitionem iuris communis, dec. 128. nu. 4.

Rerum retentione loco aſſecurationis, quando quis non poſſit priuari, dec. 105. nu. 15.

Res, quæ nunquam fuit in rerum natura, non eſt verum dicere quod adiit, dec. 25. nu. 3.

Res, quæ nunquam fuit in rerum natura, dari non poteſt illius approbatio, dec. 25. nu. 9.

Rei, adhuc integræ quis poteſt pœnitere, & à contracto recedere, dec. 218. nu 12.

Rem habere plus eſt, quàm fideiuſſorem, dec. 259. nu. 19.

de Rebus, quæ ſpectant ad Dominum directum, tunc cenſentur inducere in poſſeſſionem, & laudemia recipere, quæ non pertinent ad emphyteutam, dec. 40 num. 12.

Rei alienæ ſcientia probabilis, ſufficit, vt excludatur bona fides, dec. 2. num. 28.

Res, quando alicui eſt tradita, & tota vtilitas, non eſt recipientis, ſed eſt communis Domino, qui dedit, tunc ceſſat regula, quod æſtimatio faciat emptionem, deciſ. 116. num. 11. 12. & 13.

de Re

Digitized by Google

de Re aliena, quia diſponere non poteſt ex defectu poteſtatis, deciſ. 107. num. 11.
Res non dicitur integra reſpectu procuratori actoria, quando ipſe fuit litem conteſtatus, dec. 172. num. 14.
Rea, quando adhuc dicitur extare per obligationem de reſtituendo in caſu euictionis ſecutæ, dec. 155. num. 10.
Rei ſuæ, vnuſquiſque eſt moderator, & arbiter, dec. 126. num. 21
Rea plures, quando ſub eadem oratione, & ſub vnica ſtructura verborum comprehenduntur, non poſſunt diuerſo iure cenſeri, deciſ. 154. nu. 14.
Res vbi eſt, poteſt quis conueniri actione reali non obſtante quocumque priuilegio generaliter conceſſo, quod non poſſit conueniri niſi ſub certo Iudice, dec. 165. num. 5.
Res pro alio empta, etiamſi emptio ſit facta nomine proprio, nihilominus eam rem ei tenetur reſtituere, pro quo emit, deciſ. 197. num. 2.
Rem melius eſt habere, quam fideiuſſorem, dec. 195. nu. 19.
Res non dicitur integra reſpectu procuratoris rei, quando in mandato adeſt clauſula releuans, dec 172. num. 15.
contra Rem iudicatam, ſi ſit inita tranſactio non tenet, dec. 218. num. 24.
Res iudicata in aliqua cauſa non poteſt dici, quod ſit, ſi lis adhuc pendeat, dec. 212. nu. 25.
Rei iudicatæ virtus ceſſat, ſi fuerit remiſſa, dec. 91. nu. 2.
contra Rem iudicatam veniri poteſt minimè, dec. 65. nu. 2.
Res iudicata ad hoc, vt concordia dicatur nulla, ſi ſit inita contra eam, debet eſſe clara, & indubitata, deciſ. 218. num. 26.
Res iudicata per concordiam de medio ſublata, non poteſt amplius allegari, dec. 91. num. 3.
Rei iudicatæ natura eſt, vt quantocitius executioni demandetur, dec. 162. num. 9.
Res iudicata omninò venit exequenda, quando appellationis cauſa non fuit proſecuta, perinde ac ſi numquam fuiſſet appellatum, dec. 233. num. 5.
per Rem iudicatam & per publicum inſtrumentum, vel per Deciſiones Rotæ aliquid conſtare paria ſunt, deciſ. 34. num. 2.
Res iudicata generaliter habet exécutionem paratam, deciſ. 168. num. 10.
poſt Rem iudicatam non poteſt opponi nulla exceptio, dec. 91. num. 9.
ad Rei vindicationis effectum probatio concludens requiritur, deciſ. 234. num. 9.
Realis eſt donatio inter viuos, dec. 9. nu. 34

R E S C R I P T V M.

Reſcriptum cum clauſula conſtito de tribus ſententijs, intelligitur de ſententijs validis, & iuſtis, dec. 38. nu. 1.
in Reſcriptis, quando datur arbitrium, intelligitur prout de iure deciſ. 52. num. 8.
Reſcriptum redditur ſubreptitium ex taciturnitate iuris tertij, deciſ. 24. num. 25.

R E S E R V A T I O.

Reſeruatio eſt plenè, & concludenter probanda, quando agitur contra prouiſum ab Ordinario, dec. 216. num. 1.
Reſeruationis penſionis, dum beneficium reſignatur, cauſa efficiens eſt auctoritas Papæ, dec. 86 nu. 21.
in Reſeruatione ſecundæ penſionis, ſi non fuerit facta mentio integraliter de prima penſione, ſed diminutè fuit narrata, diminutè etiam, & pro rata expreſſæ primæ penſionis ſuſtineri debet ſecunda penſio, dec. 169 nu. 5. & 20.
Reſeruatio, quando eſt notoria, tunc ſi aliquis ab alio, quàm à Papa prouidetur de beneficio reſeruato, eius titulus, & poſſeſſio eſt infecta, licet in reſeruatione in corpore iuris clauſa, non adſit decretum irritans, vel alias ſuper certo corpore beneficij, dec. 250. num. 25.
in Reſeruatione ſecundæ penſionis, ſi nulla eſt facta mentio primæ penſionis, non ſubſtinetur ſecunda, ſed in totum corruit, deciſ. 169 num. 1.
Et hoc quidem ipſo iure, non autem ope exceptionis, adeo vt non reuiniſcit, ſi prima penſio ceſſet, ibid. nu. 2.
Quodq. procedit, etiamſi penſio ſit reſeruata motu proprio, ibid. num. 3.
Reſeruatio penſionis ad fauorem alicuius tribuit ei titulum, & actionem ad eam exigendam, dec. 3. nu. 62.
Reſeruationes, ſeu affectiones Apoſtolicæ inficiunt titulum, & poſſeſſionem, dec. 250. nu. 4.
Reſeruatio non intrat, quando probatio eſt æquiuoca, dec. 143. num. 18.
Reſeruatio regulæ octauæ habet etiam locum in ceſſatione Commendæ in menſe reſeruato, dec. 250. nu. 22.
Reſeruatio plenè eſt probanda, dec. 143. nu 1.
Reſidentiam non requirunt beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine, dec. 80. num. 19.

R E S I G N A T I O.

per Reſignationem beneficij ad fauorem alterius non infertur præiudicium certum vnioni ſi illa de beneficio reſignato pendeat, ex quo poſſibile eſt reſignatarium præmori poſſe reſignanti, dec. 36. num. 12.
Reſignationis beneficiorum validitas pendere non poteſt à conſenſu partium, ſed tota pendere debet ab auctoritate Papæ, deciſ. 36. num. 20.
Reſignatio beneficij vniti non tenet non facta mentione eiuſdem vnionis, dec. 86. num. 11.
Reſignationis gratiam non eſt cenſendum quod Papa voluerit concedere in præiudicium eius, cui fuit facta vnio beneficij, ſtante quod id non fuerit narratum, dec. 86 nu. 2.
Reſponſio præſupponit interrogationem, dec. 116. nu. 19.

R E S T I T V T I O.

ad Reſtitutionem omnium fructuum tenetur, qui contrahit ſine ſolemnitatibus requiſitis, dec. 2. nu. 21.
Reſtitutio contra ſententiam, vt detur, ſufficit quæcumque iniuſtitia, quamuis non notoria, dec. 50. num. 2.
in Reſtitutionis fructuum materia nullum diſcrimen conſtituendum eſt inter forum conſcientiæ, & forum externum, deciſ 8. num. 43.
ad Reſtitutionem fructuum Rota non ſolet condemnare poſſeſſores niſi à die motæ litis, dec. 3. num. 1. & ita ſeruant multa ſuprema Tribunalia.
Reſtitutionis fructuum materia non eſt fundata in præſumptione, ſed in refectione damni illati, & illius, quod ab alio, vel iniuſtè acceptum eſt, vel iniuſtè retinetur, dec. 3. nu. 44.
ad Reſtitutionem fructuum ſi quis condemnetur à die motę litis, quatenus id debeat intelligi, dec. 220. num. 2.
Reſtitutionem fructuum, vt quis non teneatur vſque ab initio, ignorantia iuris alieni debet eſſe inuincibilis, dec. 3. nu. 36.
Reſtitutio competit ſpoliato à Iudice, ſicut competit ſpoliato a quocumque priuato, dec. 13. num. 10.
Reſtitutio non datur ſine leſione, dec. 63. num. 1.
Reſtitutioni, aut tranſlationi alicuius locus eſſe non poteſt, niſi probetur exiſtentia, dec. 70 num. 2.
ad Reſtitutionem, & acquiſitionem fructum ſingula momenta temporis attenduntur, dec. 2. num. 24.
Reſtitutionis fundamentum eſt læſio, dec. 50. nu. 1.
in Reſtitutione fideicommiſſi non veniunt bona, aut iura quæ alio iure ad grauatum pertinent, dec. 72. nu. 17.
in Reſtitutionis in integrum etiam gradu datur manutentio, deciſ. 132. num. 15.
Reſtitutio in integrum non datur poſt executionem inceptam vigore rei iudicatæ, dec. 264 nu. 3.
Immò, & ſufficit, quod ſolum ſit petita executio, ſecundum ſtylum Rotæ, ibid. nu. 4.
Reſtitutionis in integrum iudicio pendente, non poteſt denegari manutentio anteriori poſſeſſori, dec. 240. nu. 12.
Reſtitutionis in integrum cauſa peti, & terminari debet intra quadriennium a tempore quo lapſus fuit annus, vel biennium datum ad proſequendam appellationem, dec. 233. nu. 4.
Reſtrictio non recipitur a verbis ampliſſimis, dec 25. nu. 3.
Reſtrictio aliqua non recipitur, ſi anibus verbis quomodolibet, vel quomodocumque, dec. 239. nu. 8.
Reſtringere nemo præſumitur ſe voluiſſe ad ins, quod ei non poteſt competere, dec. 106 nu. 13 & 19.

R E T E N T I O.

Retentio conductori quando detur, dec. 64. num. 14.
Retentio non competit, quando petitur legitimæ ſupplementum, ſed tantum actio perſonalis, dec. 9. num. 42.
ex Retentione rei donatæ, vel venditæ arguitur ſimulatio in contractu, deciſ. 11. num. 6.
Retentio non competit habenti actionem perſonalem, dec. 64. num. 5.
Retentio cui detur, dec 106. num. 29.
Retinens apud ſe aliquam rem, donec ſit penitus liberatus aliqua promiſſione, Poteſt eam apud ſe retinere, donec cum effectu fuerit plene liberatus, dec. 70. nu. 10.
Retrotractio non habet locum in derogationibus, quia operantur ex nunc, non ex tunc, dec. 113. num. 25.
Reuocatio mandati debet intimari procuratori, dec. 223. num. 7.
Reuocatio mandati, ſi non conſtet quod valide fuerit facta, non tenet, dec. 215. num. 22.

R E V S.

Reus tenetur concludenter probare ſuam exceptionem, alias ſuccumbit, dec. 25. num. 2.
Reus, & poſſeſſor an poſſit excipere de iure tertij, deciſ. 293. num. 13.
Reus non poteſt excipere de eis, quæ ad eum minimè ſpectant, deciſ. 126. num. 24.
Reus in ſua exceptione eſt actor. dec. 123 num. 14.
Reus actionem realem defendere tenetur in loco, in quo ſita eſt, dec. 265. num. 9.
Et hoc habet locum etiamſi reus habeat priuilegium, ne teneatur reſpondere, niſi coram certo Iudice, ibid. nu. 10 & 11.
Reo, & poſſeſſori ad obtinendum ſufficit vincere per non ius actoris, dec. 116. num. 1.

Rei abſentia, & fugaex quo præſupponatur, deciſ. 259. num. 12. & 13.
pro Reuocatione mandati non poteſt deſeruire proteſtatio, ſi illa procuratori non fuerit intimata, dec. 215 nu. 21.
Rigor iuris non dicitur remitti, ſi totaliter ab eius diſpoſitione recedatur, deciſ. 18. nu. 5.
Romæ tempore Marcelli J. exercebatur officium ſacrum Pœnitentiariæ per quindecim Cardinales, dec. 222. nu 4.
Romana purpura, ſi quia inſignitus erat, indubitanter credi poteſt, quod propria virtute, ſuiſq. laboribus varias diuitias congeſſerit, dec. 125. nu. 4.

R O T A.

Rotæ auctoritas, & ratio ſine qua nihil deiudicare ſolet, prævalet auctoritatibus Doctorum aliter ſentientium, dec. 256. num. 17.
Rota ſolet adhibere arbitrium, ad effectum ſanandi examen teſtium, ex defectu citationis, quando fuerunt data interrogatoria à parte, & ſuper illis teſtes fuerunt examinatis, dec. 12. num. 6.
Rota non condemnat ad fructuum reſtitutionem poſſeſſores, niſi à die moræ litis, & ita ſeruant multa ſuprema Tribunalia, deciſ. 3. nu. 1. 2. & 3.
Rota de ſtylo nunquam exequitur exequutoriales, etiam Rotales poſt lapſum decennij, niſi guſtato de iuſtitia, dec. 4. nu. 5. & quare num 6.
Quia per lapſum decennij cum taciturnitate, ſi ex actis conſtet de non iure partis, lis & negotium habetur pro derelicto, ibid. num. 7.
Rota non ſolet in materia mercantili recedere à iudicio Mercatorum, dec 154 nu. 13.
Rota, ſi aliquando vnam opinionem approbauit, ſufficit ad effectum præbendi iuſtam cauſam ita credendi, & conſequenter excludendi dolum dec. 62. nu 17.
Rota aliquid ſolet deferri homini vndequaq; probo, ſtante eius integritate, dec. 67. num. 10.
Rota in diuerſitate opinionum non tàm mouetur ex numero Doctorum, quàm ex rationibus, dec. 17. num. 2.
Rotæ deciſiones oſtendunt bonum ius, dec. 24. nu. 5.
Rota non eſt ſolita reſpicere ad numerum Doctorum, quando adeſt aliquis anceps quæſtio, dec. 161. nu 7.
Rota ex inueterato ſtylo in opinionum conflictu æquiorem ſolet amplecti ſententiam, dec. 194. nu 47.
à Rota, ſi aliquando fuerit approbata aliqua opinio, ſufficit, vt dicatur probabilis, dec. 21. nu. 18.
Rota non attendit ſententias de partibus, niſi quatenus ſint iuſtę, deciſ. 240 num. 9.
Rota, quando ſubrogetur in cognitione nobilitatis ad effectum, vt quis recipiatur in Religionem Hieroſolymitanam, dec. 167. num. 12.
ob Ruinæ iuſtum metum peti poteſt damnum infectum, deciſ. 255. num. 7.

S

S A C E R D O S.

Sacerdotes deputandi cura apud quos Chriſti fideles confiteantur peccata ſpectat ad Ordinarium, deciſ. 222. num. 2.
Sacerdotes plurimos extare multum intereſt, à quibus expiatio omnium culparum etiam reſeruatorum excipiatur, & pœnitentes ſalubri ſatisfactione purgentur, deciſ. 222. num. 7.
Sacerdotibus inhibitum eſt officium Tabellionis, deciſ. 227. num. 15.
Sacerdotibus, ſi conſuetudo aliqua tribueret facultatem exercendi officium Tabellionatus, non releuaret, & tanquam contra honeſtatem Eccleſiæ eſſet nulla, ibid nu. 8.
Sacerdos non requiritur, quod ſit præſentatus ad beneficium iuriſpatronatus, ſi ea qualitas non legatur in fundatione, dec. 221. num. 15.
Sacerdotum nomen comprehendit quemcumque Clericum, deciſ. 59. num 24.
Sacerdotum appellatione, qui non veniant, ibid. nu. 22.
Sacerdotij appellatione, quilibet ordo Eccleſiaſticus, comprehenditur, ibid nu. 25.
pro Sacerdote ſemper accipitur verbum, Presbyter, ſi reperiatur prolatum in lingua latina, dec. 14. nu. 7.
Sacerdotum nomine, veniunt etiam Clerici inferioris Ordinis, deciſ. 59. num. 25.
Sacerdotibus, & Clericis poteſt conuenire verbum, Presbyter, deciſ. 14. nu 13.
Sacerdotum nomen latius patet, quàm nomen Canonicorum, deciſ. 59. num. 14.

S A C R A M E N T A.

Sacramenta adminiſtrandi facultatem habet Archipresbyter abſque alia ſpeciali approbatione, & licentia, dec. 219. nu. 11.
Sacramentum pœnitentiæ inter ſancta diuinæ bonitatis præſidia ordinata ad obtinendam Dei indulgentiam maximè neceſſarium eſt, dec. 222. num. 5.
per Sacramentum pœnitentiæ ſpes vitæ æternæ reparatur, & violatum regenerationis donum reſarcitur, deciſ. 222. numer 6.
Sacrilegium eſt dubitare de poteſtate Papæ, deciſ. 220. numer. 1.

S A L V I A N V M.

Saluianum non datur ſine hypotheca, dec. 205. num. 2.
Saluianum datur ſolum creditori ad auocandam pignoris poſſeſſionem retinendam, donec de ſuo credito ſit integrè ſatisfactus, deciſ. 179 nu. 13.
Saluiani fundamentum eſt creditum, ideo ad effectum in eo obtinendi de eo eſt docendum, aliàs iniuſte proceditur, dec. 207. num. 8.
Saluiani vigore, quando creditor eſt immiſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris, ſi poſtquam eſt ſatisfactus retineat rem, contra eum poteſt experiri actione ſpolij, deciſ. 130. num. 15.
ex Saluiano immiſſus in poſſeſſionem bonorum ſi fructus percipiat vltra quantitatem ſui crediti, contra eum competit actio ſpolij, dec. 222. nu. 10.
Saluianum interdictum non competit contra creditorem habentem hypotecam anteriorem, dec. 206. nu. 28.
Sanatoria ſimplex non ſuffragatur quando Papa in ſanatione de omnibus non fuerit factus certos, dec. 172. nu. 9.
Et hoc maximè ſi nullitas in iudicio antea fuerit deducta, ibid. num. 10.
Sanguinis coniunctio parit oſcitantiam in ſeruanda Eccleſiæ vtilitate, & ſolet inducere ſuſpicionem circa conceſſionem, deciſ. 252. num. 20.
Sardinia ponitur inter Inſulas maris Mediterranei, quod ad occaſum vergit, dec. 251. nu. 8.
Satiſdatio pro procuratore conſentiente tacite, vel expreſsè duo facit.
Primùm, quod procurator poſſit compelli.
Secundum, quod morte non finiatur, dec. 172. nu. 25.
Satisfactionis præſumptio, quando intret, dec. 252. nu. 18.

S C I E N T I A.

ex Scientia miniſtri, infertur ad ſcientiam ſocietatis, dec. 122. num. 22.
Scientia rei alienæ data intrat poſitiua mala fides, deciſ 8. num. 26.
Scientia probabilis rei alienæ ſufficit vt excludatur bona fides, ibid. num. 28.
Scientia præcedere debet conſenſum, dec. 116. nu. 19.
ex Scientia miniſtri, infertur ad ſcientiam ſocietatis, dec. 122 num. 22.

S C R I P T V R A.

Scripturam, quando quis allegat pro fundamento ſuæ intentionis abſque declaratione, vel proteſtatione, cenſetur illam in totum approbare, prout reperitur, dec. 226. num. 12.
Scripturas cenſetur quis approbaſſe, quando eas produxit, & poſtea illas non poteſt impugnare, dec. 91. nu. 8.
ex Scripturis multis, & inſtrumentis ſi ſit adminicularis mulieris confeſſio, ei præiudicat etiam ſi ſit facta ſine ſolemnitatibus, dec. 241. nu. 4.
Scriptura in contractu promiſſionis dotis non requiritur, niſi ad maiorem probationem, ibid. nu. 4.
Scripturæ confectæ in Vrbe ante annum 1527. propter Vrbis excidium, quod contigit de d. anno fuerunt deperditæ, & ideo diligentiæ ex poſt non poſſunt probare negatiuam, dec. 29 nu. 25.
Scripturas contrarias earum rerum quas poſſidet, ſi quis habeat in proprio Archiuio, præſumitur in eo mala fides, dec. 5. num. 27.
Scripturæ data concurrentibus adminiculis probat antiquitatem, dec. 208. nu. 4.
Scriptura exemplata ſumit adminiculum, ſtante nobilitate producentis, ibid num 31.
Scriptura exemplata ſumit adminiculum, ſi contineat nomen Principis, annum eius, diem, & locum, ibid. nu. 7.
ad Scripturæ exhibitionem, vt quis condemnetur, debet probari penes eum exiſtentia illius, dec. 202. nu. 12.
ad Scripturæ exhibitionem, vt quis cogi poſſit, dec. 202. numer. 21.
Scriptura præſumitur exiſtere penes eum, cui intereſt, ne ea reperiatur, ibid. nu. 10.
Scripturæ, quæ familiæ decorem concernunt, præſumuntur exiſtere penes primogenitum, ibid. nu. 9.
Scripturæ etiam informi datur fides ſtante obſeruantia, deciſ. 146. num. 2.
Scripturarum negatiua, quando non probetur ex diligentijs factis ad effectum illas reperiendi, deciſ. 122. numer. 11.
Scripturarum negatiua, vt probetur ex diligentijs factis ad
eas

Digitized by Google

eas reperiendas quid requiratur, deciſ. 29. numer. 64. 65. 66. & 67.
Scripturarum negatiua non probatur ex diligentijs factis in loco, vbi conſeruabantur, ſi deſit aliquis liber, vel aliqua folia, cum potuerint eſſe deſcriptæ in libro deperdito, vel in folijs ab altero libro abſtractis, deciſ 29. num. 69.
Scripturæ non originali, ſtantibus pluribus adminiculis, an ſit adhibenda fides in odium nolentis producere ſcripturam originalem, deciſ. 202. num 3.
Scripturæ etiam minus ſolemni fides eſt adhibenda, ſtante obſeruantia, deciſ. 201. num. 21.
in Scriptura eadem non datur prius, vel poſterius, deciſ. 201. numer 38.
Scriptura priuata iunctis adminiculis, & præſumptionibus plenam fidem facit, deciſ. 101. num. 2.
Scriptura, quando eſt priuata, & non eſt trino teſte ſubſcripta, videtur militare contra eam ſuſpicio antidatæ, deciſ. 24. numer. 6. limita num. 7.
Scripturæ propriæ poſſunt auctoritate Iudicis compulſari quando ex longinquis partibus ſunt extrahendæ propter periculum amiſſionis, deciſ 192. num. 16.
Scripturæ propriæ, etiam compulſari poſſunt auctoritate Iudicis, quando ex longinquis partibus ſunt extrahendæ, propter periculum amiſſionis, deciſ. 254. num. 10. & 11.
Scriptura, etiam manu Notarij ſcripta non probat, niſi ſit authenticata ab eodem, deciſ. 28. num. 11.
Scripturæ publicæ teſtium depoſitionibus præualere debent, deciſ 122. num. 33.
Scriptura poſterior, priorem abrogare videtur, deciſ. 154. numer. 12.
Scripturas quas quis produxit, non poteſt impugnare, deciſ. 192. num. 19.
Scripturarum productio poteſt fieri, etiam poſt relaxationem mandati pro eo conualidando, & executione ſubſtinenda, deciſ. 241. num. 32.
Scripturarum productio poſt mandati relaxationem tunc multo magis poteſt fieri, ſi per viam replicationis fiat ad tollendas exceptiones, ibid. num. 33.
Scripturæ non egent recognitione, aut alio adminiculo adiuuari ſi ſint antiquiſſimæ, deciſ. 254. num. 13.
Scripturæ, quando ſunt recognitæ, fidem faciunt, ſicut ipſa publica documenta, deciſ. 55. num. 10.
Scriptura relata tota cenſetur ineſſe in referente, deciſ. 307. numer. 13.
Scriptura referens maiora, quàm in ſcriptura relata continere non poteſt, deciſ. 209. num. 4.
Scriptura à Sacerdote facta, vti priuata fides non facit fidem, deciſ. 227. num 16.
Scriptura ſententiæ non eſt ſententia, ſed quædam præuia diſpoſitio ad ſententiam ferendam, deciſ. 105. num. 16.
Scriptura, in qua non adhibentur teſtes, ſufficit ſi recognoſcatur per teſtes habentes notam manum, & hoc de ſtylo Rotæ, deciſ. 39. num. 5.
Scriptura plenè probat contra ſcribentem, deciſ. 55. num 4.
Scriptura teſtamenti eius, qui iuſſit vocari teſtes, non eſt teſtamentum, deciſ. 108. num. 15.
Secularizatio ſimplex regulariter non eſt ſufficiens mutare ſtatum præexiſtentis Collegialitatis, deciſ. 99. num. 6.
Sedes dignitatum abſentium non poſſunt ab alijs occupari tanquam propriæ, & diſtinctæ, deciſ. 224. num. 4.
Sed hoc intellige in concurſu cum dignitatibus, ſecus verò, quando dignitates non extant, ibid. num. 5.
Sedes Canonicorum, quando non conſiderentur, tanquam ſedes dignitatum, ſed tanquam ſedes Canonicales, deciſ. 224. numer. 7.
Seminis impenſa licet de iure ſpectet ad colonum, tamen ex pacto, vel conſuetudine ſpectare poteſt ad Dominum, deciſ. 266. numer. 3.
Seminis impenſa ſpectat ad Maſſarium, & Colonum partiarium, ibid. num 2.
Senectus ſolet eſſe obnoxia obliuioni, deciſ. 160. num. 14.
Senex, vel iuuenis ad hoc, vt quis dicatur, relinquitur arbitrio Iudicis ſecundum ſubiectam materiam, deciſ 91. nu. 8.

S E N A T O R.

Senator ſi recognoſcat Superiorem, vel Principem, non poteſt conſiderari ea potentia, quæ requiritur in terminis l. 1. & a. C. ne ſic pot. patro. &c. deciſ. 282. num. 27.
Senatoris officium in Ciuitate Bononien. eſt magnum per ſe, & præcipuum, deciſ. 282. num. 26.

S E N T E N T I A.

Sententiam æquiorem in opinionum conflictu Rota ex inueterato ſtylo ſolet amplecti, deciſ. 194. num. 47.
Sententia, quando deducitur per viam exceptionis, probat etiam ſine actis, deciſ. 156. num. 9.
Sententia ex actis non iuſtificata, & ſine neceſſarijs probationibus prolata non eſt attendenda, deciſ. 94. num. 43.
Sententia recipit interpretationem ab actis, deciſ. 83. num. 22.
pro Sententia antiqua eſt præſumendum etiam ſine actis, & hoc tam quoad iuſtitiam. Quàm quoad validitatem, deciſ. 1. numer. 2.
Sententia dicitur antiqua ſi ſit lata ante triginta annos, deciſ. 1. numer. 1.
Sententia per appellationem dicitur ſuſpenſa, & quodammodo tunc extinctum iudicatum, ita ut paritionem ſiue exequutionem non mereatur, deciſ. 211 num. 5.
Sententiæ dicitur quis acquieuiſſe, ſi paſſus ſit illius executionem, deciſ. 264. num 7.
Sententiæ dicitur quis acquieuiſſe non appellando, ſaltem intra tempus, ibid. num. 6.
à Sententia, ſi quis non appellauit cenſetur illi acquieuiſſe, deciſ. 24. num. 12.
ſuper Sententia tanquam ſuper materia apta fundatur appellatio, deciſ. 184. nu 3.
à Sententia tertia non eſt licitum appellare, deciſ. 21. num. 7.
a Sententia ſuper negotio principali non eſt permiſſum appellare, ideo ſi ſit appellatum, cenſendum eſt ab exceſſiua taxatione expenſarum fuiſſe appellatum, ibid. num. 11.
Sententia, quando eſt lata per contradictas, tunc ei, contra quem eſt lata, permiſſum eſt appellare intra decem dies à die habitæ notitiæ, deciſ. 227. num 9.
Sententia non præiudicat iuribus non citati, deciſ. 247 nu. 14.
Sententiæ tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula ſententiæ, deciſ. 311. num 8.
Sententia non poteſt dici lata pendente dilatione, ſi d. dilatio tanquam nulliter extorta fuerit reuocata, deciſ. 176. nu. 2.
Sententia non ex eo dicitur diffinitiua, ſi Iudex dicat per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, ſi ſui natura eſt interlocutoria, deciſ. 84. num. 19.
Sententiæ executio, vt reuocetur, non eſt agendum per viam arbitrij, deciſ. 264. num. 8.
Sententia, & eius executoriales poſt triginta annos executioni mitti minimè poſſunt, deciſ. 1. num 3. & quare num. 4.
Sententiam ſuam delegatus à Papa exequi poteſt vſque ad annum, quo expirato ceſſat facultas, deciſ. 21. num. 2.
Sententiæ quando non ſunt validæ nec iuſtæ, executionem non merentur, ibid. num. 2.
ante Sententiæ executionem ſeruandi ſunt quatuor termini ſubſtantiales ad docendum de appellatione, deciſ. 78. num. 13.
in Sententiæ executionem geſta, non poſſunt dici attentata, ſi ab ea prohibita ſit appellatio, deciſ. 84. num. 2.
Sententiæ, quando plura obſtant, non eſt executioni demandandæ, deciſ. 240. num. 13.
Sententia debet executioni demandari à Iudice, qui eam tulit, ſi non conſtet de alia deputatione, deciſ. 110. num. 21.
Sententia quæ non fuit effectuata, non attenditur, deciſ. 240. numer. 12.
Sententiam quando pars aduerſa vult infirmare ex nouiter deductis, ita licet parti, qui eam obtinuit ex nouiter deductis eam defendere, deciſ. 165. num. 16.
Sententia, quando quis impugnare non poſſit, deciſ. 223. numer. 16.
Sententia ſuper immiſſione in poſſeſſionem, ſi non conſtet, quod fuerit executioni demandata, dici non poteſt, quod per illam ſit acquiſita poſſeſſio, deciſ. 210. num. 2. & 3.
Sententia interpretari debet ſecundum iuris diſpoſitionem, deciſ. 65. num. 7.
Sententia interpretatur ſecundum mentem proferentis, ibidem numer. 9.
Sententia interpretari debet ne contineat iniuſtitiam, vel abſurdum, deciſ. 65. num. 10.
Sententia poſtquam tranſiuit in iudicatum, eſt omninò executioni demandanda, deciſ. 227. num. 2.
Sententia tranſit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, deciſ. 240. num. 7.
Sententia tranſit in rem iudicatam, ſi ab ea non appelletur, deciſ. 145. num. 1.
Sententia, quando tranſiuit in iudicatum, ſuper cauſa nulla remanet controuerſia, deciſ. 258. num. 2.
Sententia, ſi ex eiſdem actis apparet notoriè iniuſta, nunquam tranſit in iudicatum, deciſ. 132. num. 10.
Sententia in iudicatum tranſacta non poteſt reuocari ex alia ſententia ei contraria, deciſ. 130. num. 7.
Sententia tranſit in iudicatum, ſi in tempore à iure præſcripto non appelletur, deciſ. 227. num. 1.
Sententiæ, quæ tranſitum fecerunt in iudicatum, omninò ſunt ſupponendæ, deciſ. 3. num. 17.
Sententiæ iuſtitiæ præſumptio oritur ex executorialibus, deciſ. 1. num. 15.
Sententia dicitur iuſta, ſi concurrant omnia requiſita ad hoc neceſſaria, deciſ. 122. num 1.
Sententiæ, quando apparent iuſtæ, & adeſt res iudicata ob lapſum fatalium, non poteſt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, deciſ. 117. num. 9.
Sententiam iuſtam, & validam habens contra ſe, non poteſt prætendere manutentionem, etiamſi conſtaret de eius poſſeſſione, deciſ 306. num. 2.

Senten-

Digitized by Google

Sententia, quando non poteſt dici iniuſta ex iiſdem actis, ſequitur quod Iudex iuſtè proceſſerit, deciſ. 306. nu. 34.
Sententia an ſit iuſta, necne, hoc venit diſcutiendum ex eiſdem actis, non autem ex nouiter deductis, deciſ. 306. nu. 16.
Sententia, ſi ſit lata eadem die, qua fuit præſentata Iudici ſuhibitio. vt actus ſubſtineatur præſumendum eſt inhibitionem ſententiæ fuiſſe ſubſecutam, deciſ. 231. num. 11.
Sententia, & re iudicata ſtante non ſunt amplius controuertenda merita cauſæ, deciſ. 231. num. 17.
Sententia lata contra mortuum eſt nulla, deciſ. 38. num. 5.
Sententia lata contra mortuum tenet, dummodo illius mors non deuenit ad notitiam alterius partis, vel Iudicis, deciſ. 38. numer. 6.
ex Sententijs nullis non probatur aliqua poſſeſſio, deciſ. 247. numer. 15.
Sententia eſt nulla ex defectu Iuriſdictionis, ſi cauſa fuerit commiſſa in poſſeſſorio, & poſtea reperiatur pronunciatum in petitorio, deciſ. 227. num. 3.
Sententiæ nullitas, aut iniuſtitia ex nouiter deductis poteſt probari, quando ſententia fuit lata minus legitimè non citata parte, deciſ. 305. num. 36.
Sententiæ nullitas, producit eandem exceptionem, etiam in vltima, per quam illa confirmatur, deciſ. 223. num. 8.
Sententia eſt nulla ex defectu citationis, deciſ. 139. num. 7.
Sententiæ nullitas eſt inconſtabilis, ſi Iudex ſit incompetens, deciſ. 305. num. 3.
Sententiarum nomen non merentur illæ, quæ non ſunt validæ, nec iuſtæ, deciſ. 38. num. 2.
Sententia lata in poſſeſſorio per cedulam eſt appellabilis, deciſ. 84. num. 15.
Quod intellige ad effectum deuolutiuum ſolum, non autem ſuſpenſiuum, ibid. num. 16.
Sententia an ſit lata in mero poſſeſſorio, attenditur eius tenor. amplia num. 17. deciſ. 78. num. 16.
Sententia lata in iudicio poſſeſſorio, vt non dicatur diffinitiua, ſufficit, vt ex verbis ſententiæ non colligatur fuiſſe diffinitiuè pronunciatum, deciſ. 84. num 20.
Sententia ſi non ſit lata ſuper toto eo, quod petitur, cenſetur nulla, deciſ. 76. num. 19.
Sententia lata ſine probationibus eſt verè notoriè iniuſta, deciſ. 207. num. 5.
Sententia prolata à Iudice inferiori, poſtquam ei eſt inhibitum à iudice ſuperiori, eſt nulla, deciſ. 179. num. 1.
Sententia non poteſt dici præcipitanter lata, ſi lis durauerit per menſem, & plus, deciſ. 7. num. 7.
contra Sententiam, vt detur reſtitutio, ſufficit qualibet iniuſtitia etiam non notoria, deciſ. 50. num. 2.
Sententia lata contra Rectorem Eccleſię afficere etiam ſolet contra ſucceſſorem, deciſ 12. num. 3.
Sententia lata poſt recuſationem Iudicis, cauſa ſuſpicionis eſt nulla, deciſ 7. num. 4.
Sententia ſi feratur contra ſententiam, ea non reuocata ſubſtinetur, ſi in commiſſione adeſt clauſula quam, & quas, deciſ. 26. num. 3.
Sententia contra ſententiam non tenet, niſi reuocata contraria, deciſ 26. num. 2.
Sententia contra ſententiam, vt valeat debet in poſteriori prima reuocari, deciſ 223. num. 1.
Et hoc præſertim, ſi eadem prima ſententia in iudicatum tranſiuerit, ibid. num. 2.
Sententia ex alia ſententia nulla non confirmatur, deciſ. 130. numer. 8.
Sententia lata contra ſententiam, vt valeat debet expreſsè reuocari ſententia contraria, ita ut non ſufficiat, ſi fiat tacitè, deciſ. 130. num. 11.
Sententiæ ſcriptura non eſt ſententia, ſed quædam præuia diſpoſitio ad ſententiam perferendam, deciſ. 108. num. 26.
Sententia lata in ſpolio contra poſſidentes auctoritate Prætoris abſque eo, quod doceatur Iudicem proceſſiſſe nulliter, & iniuſtè, eſt notoriè iniuſta, deciſ. 187. num. 2.
Sententia lata ſuper ſtatu in contradictorio iudicio facit ius, quoad omnes, deciſ. 44. num 6. & 7.
Sententiæ reſpicientes ſtatum, ſi tranſiuerint in iudicatum faciunt ius quoad omnes, deciſ. 203. num. 19.
Sententiæ ſunt ſtricti iuris, deciſ. 265. num. 22.
Sententiæ tenor in parte diſpoſitiua & principali attenditur, deciſ. 264. num. 16.
Sententia ſi ſit lata in materia terminorum, & eius vigore ſint appoſiti limites, ſi poſtea amouentur, poteſt peti iterum eiuſdem ſententiæ executio contra nouiter turbantes, deciſ. 2. num 23.
Sententiæ, & litteræ executoriales obſtant omnibus qui habent ius æquale in cauſa, & num. 5. deciſ. 217. num. 4.
Sententiæ, ſi ſint validæ & iuſtæ, executioni demandari poſſunt, deciſ 38. num. 3.
Sententiæ validitas ex quibus colligatur, deciſ. 279. num. 1.
Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum, deciſ. 26. num. 1. deciſ. 38. num. 4 deciſ. 58. num. 1. deciſ. 66. num. 1. deciſ. 111. num. 1. deciſ. 145. num. 2. deciſ. 178. num 1. deciſ. 220. num. 1. deciſ. 233. num. 6.
Sententiæ validitas probatur ex actis, deciſ. 152. num. 1.

S E R V I T V S.

Seruitus non præſumitur, deciſ. 253. num. 4.
in Seruitutibus negatiuis non incipit currere præſcriptio, niſi à die prohibitionis, ibid num. 59
Seruitus quidam eſt cenſus, & ipſius rei, in qua eſt impoſitus, pars inſeparabilis, deciſ. 215. num. 9.
Seruitus interdum potius eſt præſumenda, quàm donatio, deciſ. 251. num. 43.
contra Seruitutem ne luminibus officiatur quando quis non dicatur veniſſe, ibid. num. 61.
Sigillum dicitur priuatum Eccleſiæ non autem Collegiatæ, ſi contineat tantum imaginem Sancti, vel Sanctæ, Eccleſiæ, deciſ. 216. num. 5.
Signatura Iuſtitiæ iuſſio debet intelligi prout de iure, deciſ. 52. numer. 7.

S I G N V M.

Signa poſita in muro eodem tempore, quo fuit conſtructus, non poſſunt dici clam poſita, deciſ. 253. num 20.
ex Signis etiam poteſt declarari conſenſus in matrimonio, deciſ. 114. num. 3.
Signa proprietatis muri, quæ præualere debeant, deciſ. 253. num. 19.
Signa apponuntur pro coniectura ad probandam identitatem domus, deciſ. 214. num. 12.
Signa in rebus ſolent apponi ad effectum recognoſcendi rem propriam, non autem probandi, deciſ. 234. num 32.
Signa muri diuiſorij, quæ ſint, deciſ. 153. num. 12.
ex Signi probatione non oritur concludens probatio ad effectum deuolutionis, & rei vindicationis, deciſ. 234. num. 10.
ex Signi appoſitione an oriatur concludens probatio dominij, deciſ. 234. num 5. & 10.

S I M P L I C I T A S.

Simplicitas, innocentia, fatuitas, & ſtupiditas, cum differant à furioſo, & mentecapto, quandoquidem in prima ſpecie non carent intellectu, licet integrum animi vigorem non habeant, in ſecunda vero ſpecie vſum rationis non habent, deciſ. 295. num 5. & 6.
Simplicitas, innocentia &c. non ſunt ſufficientes ad annullandum renunciationem, nec alium quemcumque actum, etiam matrimonij, aut profeſſionis, aut donationis, aut teſtamenti, ibid. num. 7.

S I M O N I A.

Simoniæ omne vitium tollitur ex confirmatione Apoſtolica, deciſ. 109. num. 13.
Simoniaca, & inualida eſt promiſſio facta ratione renunciationis matrimonij, ibid. num. 11.
Sed hoc ceſſat quando promiſſio fuit facta ratione damnorum & intereſſe, ibid. num. 12.

S I M V L A T I O.

Simulatio non poteſt opponi, quando conſtat de veritate actus, deciſ 282. num. 35.
Simulatio illa non eſt damnata, quæ eſt *in perſonis, ſi veritas* ſit actu, deciſ. 282. num 36
Quod intellige dummodo in perſona, cuius nomen tacitum fuit, non currat aliqua qualitas, propter quam eidem prohibitum ſit contrahere, ibid. num. 36.
Simulatio arguitur ex retentione poſſeſſionis, deciſ. 11. nu. 6.
Simulationis cauſa facilius præſumitur, quando contractus reperitur celebratus inter perſonas à iure prohibitas, deciſ. 11. numer. 16.
Simulatio præſumi etiam poteſt in contractibus celebratis inter perſonas non prohibitas, deciſ 11. num 17.
Simulatio, quando adeſt in contractu, in eo deficit conſenſus vtriuſque partis, deciſ. 233. num. 17.
Simulatione probata, omnes clauſulæ in ſcriptura poſitæ ſunt inefficaces, ac etiam ipſæ ſimulatæ, deciſ. 11. num. 18.
Simulationis ſuſpicio, vt excludatur ex pacto inſolitu, ſatis eſt, vt ſit permiſſum à iure, deciſ 201. num. 42
ad Simulationem probandam etiam teſtes ſingulares admittuntur, deciſ 11. num. 13.
Simulationem, quando teſtes probent, ibid. num 14.
Simulatio argui poteſt ex publica voce, & fama, ibidem numer. 12.
Simulationis cauſa, vt in aliquo contractu inſit, non requiritur, vt vera probetur, ſed quod à partibus fuerit opinata, & poſſit tollere dubitationem, deciſ. 11. num. 4.
Simulandi cauſa non probatur, ſi aliquid geſtum eſt inter perſonas non prohibitas, id fieri, ibid. num. 15.
ad Simulationem probandam, requiritur cauſa ſimulationis, ibid num. 2.
Simulationis cauſa, ſufficit de ea veriſimiliter apparere, etiam ſi aliter non iuſtificetur, ibid. num 5.
Simulatio arguitur ſtante præcedenti tractatu, deciſ. 11 num. 7.
Simulatè id quod ſit, pro non facto habetur, deciſ. 130. numer, 14.

Simu-

Digitized by Google

Simulatè, quod ſit in contractibus non attenditur, ſed veritas, decil 19. num. 10.
Simulatus ſi declaretur contractus, nullius erit momenti, deciſ. 10. num. 15.
Simulatus quando eſt contractus, dicitur fictus, deciſ. 11. nu. 3.
Singula, quæ non proſunt, iuncta iuuant, deciſ. 253. num. 24.
Singulares perſonæ ſunt interdictæ, Vniuerſitate interdicta, deciſ. 20. num. 14.
Singularis numerus ad illum, qui eſt vnus referri debet, deciſ. 510. num. 7.

S O C I E T A S.

in Societatum materia probanda, admittuntur etiam teſtes ſingulares, & de diuerſis actibus deponentes, deciſ. 28. num. 4.
Societas, & communio facilius præſumitur inter fratres, deciſ. 28. num. 9.
Societas ſemel probata inter aliquos, præſumitur durata vſque ad mortem, niſi contrarium probetur, ibid. num. 2.

S O C I V S.

Socius poteſt eleuare murum commonem etiam inuito ſocio ad vſum deſtinatum, deciſ 253 num. 69.
Quod procedit etiamſi probibenti noceret in diminutione luminum, ibid. num. 70.
Et ratio eſt, quia in pariete ordinato ad eleuandum non conſideratur offenſio prohibentis, ſed tantum vtilitas facientis, ibid. num. 71.
Vide ſupra in verbo Murus.
Socius quando non cenſeatur acquiſiuiſſe nomine proprio, ſed etiam ſociorum, itaut eſſet præſumptio, quod perſona extranea in contractu non ſit comprebenſa, deciſ. 181. num. 4.
Socius quod aliquid contraxerit nomine proprio, & ſociorum, id ex coniecturis, & præſumptionibus elicitur, deciſ. 183. numer. 1.
Socio debetur medietas bonorum, in quibus adfuit ſocietas, deciſ. 28. num. 1.
Socius, ſi aliquid conducat, cenſetur nomine proprio conduxiſſe, etiamſi eum pecunijs ſocietatis, negotiatus ſit, deciſ. 181. num. 1.
Socius cenſetur contraxiſſe aliquid etiam nomine ſociorum, ſi id in libris ſocialibus fuerit annotatum, deciſ. 183. num. 6.
Socius ſi aliquid contrahat in rebus ſocialibus nomine proprio, qualiter hoc facere videatur, deciſ. 28. num. 1 c.

S O L E M N I T A S.

Solemnitates extrinſecæ omnes præſumuntur interueniſſe ad validitatem actus geſti, deciſ. 211. num. 2.
Solemnitatibus requiſitis interuenientibus tutor poteſt tranſigere, deciſ. 59. num. 11.
Solemnitates in contractibus minorum ſunt inuentæ ad hoc, vt euitentur deceptiones, & fraudes, deciſ. 62. nu. 10.
Solemnitatum rigor in contractibus minorum ceſſat, quando abeſt fraus, & dolus, & quando excindatur, deciſ. 119. numer. 10.
Solemnitates in contractibus minorum ſunt inuentæ ad eorum vtilitatem, deciſ. 163. num. 38.
ſine Solemnitatibus contrahens dicitur eſſe in mala fide, & tenetur ad omnes fructus, deciſ. 3. num. 11.
Solemnitates ſtatutariæ an mulier ſeruare debeat in mandato de acceptando legatum, deciſ. 9. num. 44.
Solemnitates ſtatutariæ requiſitæ in donationibus non requiruntur, quando donationes ſunt impropriæ, deciſ. 241. numer. 27.
Solemnitates ſtatutariæ non requiruntur in contractibus mulierum, quando ſe obligant ex cauſa neceſſaria, deciſ. 241. numer. 11.
Solemnitas, & iuſta cauſa requiritur in diſmembratione curæ ab aliqua Eccleſia, cum d. diſmembratio ſapiat alienationem, deciſ 69. num. 9.
Solemnitas, & iuſta cauſa copulatiuæ requiruntur in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ. 6. num. 3. itaut vnus ſine alio non ſufficiat, ibid.
Solemnitates omnes quæ requiruntur in alienatione bonorum Eccleſiæ ſunt neceſſariæ in diſmembratione beneficij, deciſ. 6. num. 2.
Solemnitates in alienationibus rerum Eccleſiæ præſcribuntur, tanquam media ad totentum vtilitatis finem aſſequendum, & ad euitandas damnoſas circumuentiones Eccleſiarum, dec. 94. numer. 76.
Solemnitates in alienationibus rerum Eccleſiæ requiruntur ſauore publico, ne Eccleſiæ depauperentur, deciſ. 69. nu. 3.
Solemnitates, & beneplacitum Apoſtolicum in conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, non eſt neceſſarium, ſi agatur de rebus ſolitis dari in emphyteuſim, deciſ. 16. num. 6.
Solemnitas materialis ex curſu temporis non præſumitur, deciſ. 16. num. 3.
Solemnitates aliquæ ſi enuncientur in inſtrumento, & ſolemnitas aliqua neceſſaria reperiatur omiſſa, quid inde ſequatur, deciſ 111. num. 9.
Solemnitas teſtamentaria eſt quid diuerſum à teſtamento, deciſ. 108. num. 5.

Solemnus pro Ordinario exponitur, deciſ. 59. num. 26.
Solitum, quando concurrit cum dicto teſtis, probat aliquid ſaltem in genere, deciſ. 269. num. 11.
Solitum inter perſonas eiuſdem qualitatis valde attendendum ad eruendam veritatem alicuius facti, deciſ. 69. num. 2.
Soluens pro alio eum liberat, & acquirit actionem contra debitorem vel negotiorum geſtorem, deciſ. 55. num. 1.
Soluenti debitum pro alio, actio contraria mandati acquiritur, deciſ 55. num. 2.

S O L V T I O.

Solutio non habenti mandatum facta non releuat, deciſ. 57. numer. 7.
Solutionis confeſſio non probat veritatem ſolutionis, & non præiudicat, deciſ 17. num. 3. & 6.
Solutio præſumitur facta de pecunijs eius proprijs, ad quem vigore præambuli contractus ſpectabat debitum, deciſ. 262. numer. 20.
Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio, deciſ. 291. num. 4.
Solutio dotis ſi probetur in parte vera, in totum vera præſumitur, deciſ. 24. num 9.
Solutionem, ſi quis feciſſet ſummæ conſiderabilis, in actu ſolutionis adhibuiſſet teſtes, deciſ. 11. num. 10. & 11.
Solutiones canonum ſolum ſufficiunt, ſi ſint vltra 30. annos ad probandum directum dominium in vim præſcriptionis, deciſ. 254. num. 5.
Solutio laudemij confert ad probandum directum dominium eius, cui ſoluitur, ibid. num. 6.
Solutionem in ſolutum mulier poteſt recipere abſque ſolemnitatibus, deciſ 163. num. 42.
Solutio ſi fuerit facta creditori, nihil refert, an ſit debitor, vel alius, qui ſoluat pro eo, deciſ. 15. num. 8.
per Solutionem componendæ quaſi contrahitur inter impetrantem, & Papam, deciſ. 258. num. 21.
Solutionis paſſagij tempus in Religione Hieroſolymitana ſolum conſideratur ad effectum antianitatis, deciſ 73. num. 1.

S O R O R.

Soror dotata ab auunculo, ex hoc non eſt excluſa à ſucceſſione in bonis patris, qui eam non dotauerat, deciſ. 175. numer. 10.
Soror ſi depoſuerit ad fauorem ſororis non eſt reijcienda, ſi illius depoſitio ſit conformis depoſitionibus aliorum teſtium, deciſ. 124. num. 15.
ad Sorores etiam extenditur l. humanitatis, C. de impub. & alijs ſubſtit. deciſ. 212. num. 1.
Sororem alicui probatur aliquam eſſe, ſi in teſtamento ſororem eam nominauit, & ei vti tale legatum reliquit, deciſ. 91. numer. 5.
Sororem non præſumitur teſtator voluiſſe anteponere propriæ filiæ, deciſ. 250. num. 9.
Soror fratri defuncto, ſi ſit conſanguinea, hoc eſt ex parte patris tantum coniuncta, cum matre ad ſucceſſionem eius filij concurrere non poteſt, deciſ. 43. num. 9.
Soror defuncti minimè concurrit cum matre ad hæreditatem fratris in terminis ſtatuti præferentis agnatos, deciſ. 41. numer. 1.
Soror defuncti de iure communi excludit patruum, deciſ. 43. numer. 4.
Soror etiam dicitur, quæ eſt filia fratris, deciſ. 194. num. 42.
Soror defuncti remouendo obſtaculum ſucceſſionis patrui, aperit matri viam ad ſucceſſionem filij, deciſ. 41. num. 8. & 12.
Sputatio nil aliud eſt, niſi ſimplex oris aperitio, deciſ. 516. numer. 17.
Specialia plura in eodem ſubiecto concurrere non poſſunt, deciſ. 163. num. 29.
Spirituale, quod eſt, cum ſit diſtinctum à dominio temporali, in eius conceſſione non venit, deciſ. 182. num. 5.

S P O L I A T V S.

Spoliati poſſeſſio anterior probari poteſt ex inſtrumento conceſſionis in emphyteuſis, deciſ. 136. num. 2.
Et comprobari etiam poteſt per teſtes qui fuerunt coloni, ibid. numer. 3.
Spoliato eſt concedenda reintegratio, conſtito de eius antiqua poſſeſſione, & de recenti ſpoliantis, deciſ. 191. num. 1.
Spoliato a Iudice competit reſtitutio, ſicuti competit ſpoliato à quocumque priuato, deciſ. 113. num. 10.
Vide ſupra in verbo Iudex.

S P O L I V M.

Spolij actio non poteſt intentari contra eum, qui auctore Prætore poſſidet, deciſ. 221 num. 5
Spolij actio propter læſionem paſſam in venditione non competit, ſed remedium l. fin. Cod. de reſcind. vend. deciſ. 183. numer. 7.
Spolij actionem intentatus, quid neceſſe probare debeat, deciſ 163. num. 1.
Spolij actio intrat etiam contra immiſſum in poſſeſſionem ex Saluiano ſi vltra quantitatem ſui crediti, fructus percipiat, deciſ. 223. num. 10.

in Spo-

Digitized by Google

in Spolio antiquo primum extremum ſufficit, vt probetur per leuiores probationes. deciſ.191. num.5.
in Spolio antiquo primum extremum probari poteſt per probationem præſumptiuam, deciſ.191. nu. 4. 5. & 7.
in Spolij iudicio primum extremum iuxta ſtylum Rotæ requirit exactiorem probationem, deciſ.294. num.3.
in Spolio primum extremum, bene probatur ex mandato, ſubhaſtatione, & deliberatione contra ſpoliatū facta, deciſ.220.nu.1.
in Spolio ſecundum extremum probatur ex litis ſubhaſtatione, iunctis adminiculis, ibid. num. 4.
in Spolio ſecundum extremum probatur leuioribus probationibus, immò ſola litis ſubſtentatio ſufficit cum adminiculis, deciſ. 113. num.7.
in Spolio ſecundum extremum probari poteſt, tam ex confeſſione partis, quam ex litis ſubſtentatione iunctis adminiculis, deciſ.191. num.9.
in Spolio ſecundum extremum probatur leuioribus probationibus, deciſ 229. num.5.
in Spolij iudicio probanda eſt poſſeſſio antiqua, & anterior ſpoliati, & nouiſſima rei conuenti, deciſ 186. num.2.
Spolij iudicium non eſt retardandum per ea, quæ requirunt altiorem indaginem, deciſ.191. num.13.
in Spolij iudicio vt obtineatur, probanda eſt poſſeſſio anterior ſpoliati, & poſterior ſpoliantis, deciſ 294. num 1.
in Spolij iudicio duo extrema ſunt probanda ſcilicet poſſeſſio antiqua, & recens ſpoliantis, deciſ. 18. num.1.
in Spolijs non fit condemnatio, ad fructus, niſi à die moræ litis conteſtatæ præterquam in ſpolio violento, & attentato, deciſ.187. num.17.
Spolio agens tenetur plenè, & concludenter probare ſuam poſſeſſionem, deciſ.187. num.9.
Spolium committi non poteſt, vbi non adeſt, vel acquiri non poteſt poſſeſſio, deciſ.113. num.4.
Spolij remedium competit Eccleſiæ, conſtito de damno in contractu, quamuis ſint ſeruatæ ſolemnitates, deciſ.94. nu 19.
In Spolio probatis duobus extremis, quis venit reintegrandus, deciſ.113. num.8.
Sponſalia contracta inter infantes, quæ licet ſint nulla, tamen ſi non diſſentiunt effecti maiores ſeptennio, conualeſcunt, quia præſumitur durare voluntas, deciſ. 206. num.20.
Spurius vt non poſſit dici de domo, ſeu familia, quando iſte rigor poſſit relaxari, & qualiter poſſit probari, quod ſit de domo, deciſ 262. num.18. & 19.

S T A T V S.

Status Eccleſiæ præſcribitur ſpatio 40. annorum maximè concurrente titulo, deciſ.131. num 15.
ad Statum beneficij firmandum ſatis ſolet eſſe tempus 40. annorum, deciſ.50. num.7. & 8.
Status vltimus attendendus eſt ad effectum iuſtificationis gratiæ in præiudicium patronorum, qui alios ad compræſentandum admiſerunt, deciſ.101. num. 8.
Status vltimus in beneficialibus attenditur, deciſ.143. num.2.
de Statu Eccleſiæ Collegialis dubitari non poteſt, quando adſunt ſigna arcæ communis, & ſigilli cum obſeruantia ſubſecuta, deciſ.131. num.1.
Status nouus, & non antiquus in beneficialibus eſt attendendus, deciſ.3. num. 10.
Status vltimus, quando non attendatur, deciſ.285. num.14.

S T A T V E N T E S.

Statuentes ſi aliquid voluiſſent, id ſciuiſſent diſponere, dec.175. numer 23.
Statuentes, quando omittunt diſponere in aliquo caſu, illum relinquunt in diſpoſitione iuris communis, deciſ.196. nu.11.
Statuendi poteſtas, nec ab vtilitate agentis, neque ab adminiſtratione pendet, ſed à iuriſdictione, deciſ. 72. num.12.
Statuendi poteſtas à quo pendeat ibid. num.12.

S T A T V T V M.

Statutum deferens appellationi in quocumque poſſeſſorio, non habet locum in remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. deciſ. 84. numer.4.
Statuto æquiparatur conſuetudo, deciſ.115. num 2.
Statuta, ſeu conſuetudines, quod ad beneficia admittantur tantum illi, qui ſunt illius loci, optima ratione ſunt fundata, & bono Reipublicæ regimine. Quia extranei communiter non reſident corruptis alienæ Prouinciæ motibus, vel parum aptis naturales inficiunt. Et Parochiani non ita affecti admittent eorum doctrinam, deciſ. 232. num. 11.
Statutum non comprehendit bona ſita extra territorium ſtatuentium, deciſ 188. num.7.
Statuta, & ordinationes an poſſit condere Capitulum generale Religionis Hieroſolymitanæ, deciſ.219. num.4.
Statuti caſus, quando ceſſat, ceſſare etiam debet ſtatuti diſpoſitio, deciſ.175. num.26.
Statuta intra ſuos caſus coercenda ſunt, & non amplianda, ibid. num.28.
Statuta, vltra caſus expreſſos non debet extendi, deciſ.20. nu.17.
à Statuto caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ.43. num.3. & num.11.
Statuta confirmata à Papa, dicuntur Papalia, deciſ.136. nu.6.
Statuta à Papa confirmata remanent ſecundum eorum naturam, deciſ.219. num.3.
Statutum confirmatum auctoritate Apoſtolica eſt omninò ſeruandum, deciſ.219. num.2.
Statuta, ſi ſint confirmata à Sede Apoſtolica, dicuntur Papalia, deciſ.98 num.2.
Statuta præſumuntur confirmata à Sede Apoſtolica, ſtante obſeruantia 30. annorum, deciſ.107. num.23.
Statutum quando ſit confirmandum, deciſ.107. num.1.
Statuta facta auctoritate Apoſtolica, non egent confirmatione, deciſ.219. num.5.
Statutorum confirmatio, ſi ſint contra ius requiritur, quod fiat mentio de hoc ſpecialiter à Principe, deciſ.227. num.21.
Statutum, ſi habeat fomentum rationis, & publicæ vtilitatis, vt ſcilicet fraudibus obuietur eſt ſeruandum licet contra, vel præter ius ſit, ſtante confirmatione Principis licet in forma communis, deciſ.227. num.22.
Statutum contra aliquem ſi ſit conditum, poteſt ille ab eo appellare, ſiue etiam petere eiuſdem ſtatuti reuocationem iure actionis infra annum, deciſ.107. num.22.
Statutum conditum in præiudicium aliquorum vt ſubſtineatur, ſolet eſſe ſatis quælibet rationabilis cauſa, ex qua veriſimiliter moti ſint ſtatuentes ad ſic ſtatuendum, deciſ.107. nu. 20.
in Statutis attento communi vſu loquendi appellatione conſanguineorum veniunt etiam cognati, deciſ 102. num. 3.
Quod non procedit, quando non ſimpliciter eſt prolatum, ſed cum qualitate, ſcilicet ex parte patris, ibid. num.4.
Statuta, ſeu ſtabilimenta, ſi ſint auctoritate Apoſtolica, & cum præcepto, quod inuiolabiliter obſeruentur, confirmata, illis eadem auctoritate non interueniente derogari non poteſt, deciſ. 85. num.5.
Statutorum derogatio Religionis Hieroſolymitanæ reſeruata eſt tantum Capitulo generali, deciſ.303. num 24. & 26.
Statuti determinatio, quando eſt clara non eſt vlterius inueſtigandum, deciſ.213. num.74.
Statutum diſponens, quod duæ ſententiæ conformes habeant vim trium, intelligendum eſt de ſententijs iuſtis & validis, deciſ.179. num. 1.
Statuta excluſiua fœminarum ab inteſtato non impediunt quominus ipſæ fœminæ poſſint inſtitui in teſtamento, deciſ.175. numer.3.
Statuta excluſiua fœminarum procedunt quotieſcumque pater ab inteſtato deceſſit. ſecus verò, quando pater eos ſcilicet maſculos, & fœminas æqualiter inſtituerit, deciſ.60. nu.10.
Statuta excluſiua fœminarum ita demum procedunt, ſi pater velit, deciſ. 110. num.9.
Statuta excluſiua fœminarum ceſſant, ſi quis non decedat inteſtatus, deciſ.110. num.2.
Statutum excluſiuum fœminarum non excludit eas, niſi ab hæreditate dotantis, deciſ.165. num 48.
Statuti verba excludentia lineam maternam à ſucceſſione, oſtendunt eam fuiſſe mentem ſtatuentium, vt excludatur genus maternum, non verò agnatos, & conſanguineos, qui de iure alioquin ſunt vocati, deciſ. 43. num.5. & 11.
Statuta excluſiua matris propter agnatos, eatenus *locum habent*, quatenus agnati ſuccedant, itaut ſi excludantur ab alio, vel alias non ſuccedant, tunc ceſſat diſpoſitio *ſtatutaria*, ibidem num 14.
Statuta excluſiua à ſucceſſione alicuius non habent *locum*, niſi in illis, qui oculis corporeis leguntur, deciſ.175.*nu*.26.
Statuti alicuius vigore ſi alicui ſit conceſſa *facultas*, dicitur ſatis conceſſa ſpecialiter, & nominatim, quamuis fuerit conceſſa generi, deciſ.219. num.8.
Statuta facta in limine fundationis beneficiorum ſunt omninò ſeruanda, deciſ.77. num.5.
Statutum emanatum ad fauorem aliquorum huiuſmodi fauor non debet ad alios caſus præter expreſſos extendi, dec 110.*nu*.15.
à Statuti fine, quando non poſſit diſtingui *forma eiuſdem ſtatuti*, deciſ.107. num.15.
Statutum, quod liget, vel non liget forenſes, hoc pendet à poteſtate ſtatuentium, deciſ. 119. num.25.
Statutum ex iuſta cauſa contra aliquem *factum*, tenet in eius præiudicium, deciſ 107. num.21.
Statutum, ſi mandet aliquid ſeueriſſimè obſeruari, ex *hoc* nunquam cenſetur ſublata interpretatio legalis, deciſ.26. nu.10.
Statuta in vno, eodemque volumine compilata vnum ab alio debet recipere interpretationem, deciſ. 303 num.13.
Statuta intelligenda ſunt prout de iure, deciſ.25. num. 23.
Statuta non ſunt ita interpretanda vt ſint ſuperflua, & nihil operentur, deciſ.253. num 82.
Statutum diſponens ab inteſtato, non habet locum condito teſtamento, deciſ.60 num 15.
Statuto ſi caueatur, vt ſtetur iuramento damnum paſſi, circa d. damnum paſſum debet prius probari damnum fuiſſe datum, & poſtea eſt admittendus ad iurandum ſuper extimatione damni paſſi, deciſ.239. num.14.
Statutum eſt irritum in quo cauetur, vt Canonici non *reſiden*-

tes

res priuentur eorum redditibus, ſed hoc intellige, quando d. ſtatutum eſt conditum a Capitulo ſine auctoritate Epiſcopi, ſecus ſi cum ea, deciſ. 107. num. 3. & 4.
Et hoc procedit generaliter in omnibus, quæ reſpiciunt ſtatum, aut vniuerſalem adminiſtrationem Eccleſiæ, ibid. num 5.
Statutum iuri communi contrarium, licet à Papa ſit confirmatum, nedum per Cardinalem Legatum declarari poteſt, dummodo tamen reducatur ad ius commune, ſed etiam reuocari, deciſ. 54. num. 11.
Statutum iuris communis correctorium debet ſtrictè interpretari, vt quanto minus poteſt, illud corrigat, deciſ. 188. nu. 8.
Statuti lenitas, & maxima moderatio, plurimum commendata repetitur à ſacris Canonibus, deciſ. 107. num. 13.
Statutum ſi ſimpliciter, & indiſtinctè loquatur, intelligendum eſt ſimpliciter, & indiſtinctè, deciſ. 253. num. 76.
Statutum laicale, nullo modo poteſt extendi ad perſonas eccleſiaſticas, nec ad cauſas illius fori, deciſ. 84. num. 7.
Statutum laicorum deferens appellationi, cum ſit ordinatorium, trahitur de foro ad forum, deciſ. 84. num. 13. & 14.
Statuta laicalia non procedunt in bonis emphyteoticis Eccleſiaſticis, deciſ. 158. num. 9.
Statuta laicalia non poſſunt diſponere ſuper iuramento vide num. 25. deciſ. 227. num 24.
Statutum loci illud debet ſpectari, in quo perfectus eſt contractus per ratificationem, non autem loci, in quo nomine ratificantis fuit geſtus, deciſ. 62. num. 19.
Statuta loci contractus forenſis tenetur ſeruare, deciſ. 81. num. 9.
ex Statutis nouis non eſt immutanda Eccleſiæ antiqua conſuetudo, deciſ. 32. num. 8.
Statuta noua ſuper diuiſione anniuerſariorum Capitulum poteſt conficere, & quid requiratur, deciſ. 32. num. 11.
Statuta tantum referuntur ad illos caſus, qui oculis corporeis poſſunt legi non autem ad alios, qui per verborum interpretationem poſſunt intelligi, deciſ. 110. num. 14
in Statutis, ſi pœnæ contrauenientium cedere debent in commodum ſtatuentium, hujuſmodi ſtatuta ſolent reprobari ex cauſa auaritiæ, vel odij, deciſ. 107. num. 14.
Statuta multo magis ſunt obſeruanda, quando à Papa ſunt confirmata cum decreto irritanti, deciſ. 71. num 6.
in Statutis id, quod non legitur pro omiſſo habetur, deciſ. 175. numer. 25.
Statuta pœnalia generaliter prohibita ſunt, deciſ. 107. nu. 6.
Statutum ſi dicat, defuncto ſuccedant maſculi ex linea paterna intra quartum gradum coniuncti, videtur excludere ſororem conſanguineam, vide num. 20. deciſ. 48. num. 18.
Statuto, ſicuti induci poteſt, quod valeat teſtamentum cum minori numero, quàm ſeptem teſtium, ita etiam poteſt induci conſuetudine, deciſ. 115. num. 5
Statuti verba, vbi non conueniunt, nec minus conuenire poteſt illius diſpoſitio, deciſ. 110 num. 3.
Statutorum verba dubia ab obſeruantia interpretationem recipiunt, deciſ. 71. num. 13.
Statutorum verba, quando ſunt clara, ceſſat omnis interpretatio, deciſ. 73. num. 8.
Statuti verba, quando ſunt clara, tunc non debent admitti teſtes in contrarium, ibid. num. 2.
Statuti verba in eo, quo deficiunt, eſt iuri conſentaneum, vt pariter ceſſet diſpoſitio d. ſtatuti, deciſ. 43. num 6.
Circa aliquorum ſtatutorum declarationem, vide in calce Indicis.
Stillicidij quanta ſit vis, ad præſumendam proprietatem muri, deciſ. 253. num. 21.

S T I P V L A T I O.

Stipulatio Notarij ſubintelligitur in donatione, quando adeſt verbum, promiſit, licet non ſit ſcriptum fuiſſe promiſſum ſibi ſtipulanti pro abſentibus, deciſ. 87. num. 8.
Stipulatio facta pro ſe, filijs, & deſcendentibus, intelligitur ordine ſucceſſiuo, deciſ. 151. num. 2 & 3.
Stipulationes tot eſſe dicuntur, quot ſunt res, vel ſummæ in ſtipulationem deductæ, deciſ. 311. num. 6.
Stipulationem ſignificat verbum promiſit, deciſ 37. num. 7.
Stipulatio cenſetur commiſſa ſuper reſtitutione dotis etiam ad fauorem hæredum vxoris, quamuis in ea ſtipulatione id non ſit deductum, deciſ. 162. num. 11.
Stipulatio concepta pro perſona nominanda, non ſecuta nominatione intelligitur facta pro hæredibus ſtipulatoris. declara num. 44. deciſ. 168. num. 43. & 44.
ex Stipulatione alterius nomine facta, illi etiam ignoranti, & non conſentienti acquiritur, deciſ. 27. num. 17.
Studij cauſa datum à quocumque extraneo, ſubſiſtit abſque inſinuatione, deciſ. 69. num. 92.
Stultis quis ſit ſubſtituendus, deciſ. 238. num. 4.
Vide ſupra in verbo Demens.

S T Y L V S.

Stylus, & conſuetudo poteſt probari per teſtes, deciſ. 55. nu. 6.
Stylus, & conſuetudo præcipuè attenditur inter mercatores, deciſ 47. num. 4.
Stylo in materia mercantili ſtandum eſt, deciſ. 154. num. 4.
Stylus inter mercatores, quando eſt præcisè, & indiuidualiter probatus tanquam lex ſeruandus eſt, deciſ. 154. num. 5.
Stylus reſpiciens deciſoria, non dicitur legitimè probatus, niſi doceatur obtentus in contradictorio iudicio, deciſ. 154. nu. 9.
Stylus extraiudicialis per actus extraiudiciales, quando eſt probandus, tunc non requiritur, quod ſit obtentus in contradictorio iudicio, ſiue ſimus in ſtylo ordinatorio, ſiue in deciſorio, ibid. num. 10.
Stylum ita eſſe probant teſtes, ſi deponant, ita obſeruaſſe, & ab alijs publicè, & palam obſeruari vidiſſe, deciſ. 154. nu 7.
Stylus, quando eſt contra ius, vt ſuffragetur, debet probari conſuetudo ſpatio 40. annorum legitimè præſcripta, dec. 227. numer. 17.

S V B H A S T A T I O.

ex Subhaſtationis defectu venditio facta Curiæ eſt nulla, deciſ. 113. num. 18.
in Subhaſtationibus rerum Eccleſiæ, vel minorum augeri quidem poteſt terminus, ex quo poteſt venire plus offerens, ſed non minui, ibid. num. 19.
in Subhaſtatione bonorum minorum requiritur ſaltem ſpatium 30. dierum, ibid. num. 17.
in Subhaſtatione, quando quis probetur quod offerat pro alio, deciſ. 158. num. 2.
in Subhaſtatione, & deliberatione nomine melioramentorum intelligitur etiam ius emphyteuticum, deciſ. 229. numer. 18. limita 20.
ad Subhaſtationem non poteſt procedere fiſcus non ſeruatis debitis ſolemnitatibus, deciſ. 113. num. 20.
in Subhaſtatione nomine melioramentorum comprehenduntur ſola melioramenta, ſi pretium oblatum correſpondeat, deciſ. 229 num. 21.

S V B C O L L E C T O R.

Subcollector quod quis fuerit, non poteſt dubitari, ſi de illius deputatione facta per Papam conſtet ex litteris patentibus, & ex depoſitionibus teſtium, deciſ. 225. num. 9.
Subcollectorem non fuiſſe vnicum, incumbit onus probandi dicenti contrarium, ibid. num. 15.
Subcollectorum beneficia, vt dicantur reſeruata ſufficit, quod illa obtinuerit, vel durante officio, vel ante officium, licet de tempore obitus defunctus non eſſet ſubcollector, ibi. nu. 13.

S V B E M P H Y T E V T A.

Subemphyteutam in poſſeſſionem immittere ſpectat ad Dominum directum, deciſ. 40. num. 8.
Subemphyteuta dicitur habere cauſam à Domino directo, non ab emphyteuta, ibid. num. 9.
Subemphyteutam inueſtire ſpectat ad Dominum directum, deciſ. 40. num 8.
in *ſubemphyteuticatione* conſenſum præſtare ſpectat ad Dominum directum, deciſ. 40. num. 8.
Subemphyteuticatio ſemper intelligenda eſt ſine præiudicio Domini directi, deciſ 40. num. 15.
in Subemphyteuticatione, ſi opus non eſſet requirere conſenſum Domini directi, vltra amiſſionem laudemiorum, & prælationis, innumera præiudicia ei orirentur, de quibus hic, ibid. num. 19.
in Subemphyteuticatione conſenſus Domini directi omninò neceſſarius dicitur cauſa proxima, & immediata, deciſ. 40. numer. 25. & 26.
in Emphyteuſis conceſſione, ſi ſit data licentia alienandi, intelligitur prius requiſito conſenſu Domini, ibid. num. 57.
Subiectio, & ſuperioritas iudicatur ex ſolutione canonis, deciſ. 208. num. 20.
Subiectum perſonæ, ſi deficiat, cui obligatio poſſit cohærere, ſequitur contra eam, nullam oriri obligationem, dec. 154. nu. 5.

S V B R E P T I O.

Subreptio inducitur, quando Principi non fuit narratum id, quod ſi ſciuiſſet, vel gratiam denegaſſet, vel difficilius conceſſiſſet, deciſ. 95. num. 61.
Subreptio, vt excludatur, attenditur tempus datæ gratiæ, deciſ. 99. num. 2.
Subreptio non intrat ex taciturnitate eius, quod Papam non reddidiſſet difficiliorem ad gratiam concedendam, deciſ. 222. numer 23.
pro Subreptione euitanda ſufficit id, quod non fuit expreſſum Papam potuiſſe in genere cogitare, deciſ. 22. num 2.
Subreptio non inducitur, niſi quoad ea, quæ extant de tempore datæ litterarum, deciſ. 140. num 1.
Subreptio ceſſat, ſi non narrentur ea, quæ ſi fuiſſent narrata, non retraxiſſent Papam à conceſſione gratiæ, deciſ. 140. nu 7.

S V B R O G A T I O.

ad Subrogationis effectum beneficium vt dicatur litigioſum, quid ſufficiat, deciſ. 7. num. 10
Subrogatio in beneficio debetur, ſi concurrant illa tria requiſita, nempe Clericatus, lis, & obitus in poſſeſſione, deciſ 7. numer. 2.
Subrogatio in beneficio, ſi lis non eſt ſuper titulo beneficij nullatenus conceditur, ibid. num. 9.
in Subrogatione gratioſa habente vim collationis tertium requiſitum probandum ad effectum obtinendi immiſſionem, eſt

Digitized by Google

eſt affectio ex appoſitione manus Papæ, deciſ.537.num.1.
Lis ſi non ſit ſuper beneficio, ſubrogatio in eo non datur, deciſ.7. num.9.

S V B R O G A T V S.

Subrogato in locum alicuius, competunt omnia iura tàm actiua, quàm paſſiua eius, in cuius locum eſt ſubrogatus, niſi expreſsè tollantur, deciſ 279. num.5. & 7.
Subrogato gratioſè, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio, deciſ.225. num. 16. & 17.
Subrogata bona ſi ſint in locum bonorum fideicommiſſariorum alienatorum veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ. 126. numer.30.
Subſcribens ſatetur expreſsè omnia in apoca contenta eſſe vera, deciſ.187. num.5.
Subſcriptio ex Statut. Vrb. lib.1.c.149. requiritur etiam in donatione, quæ fit contemplatione matrimonij contrahendi, quando non proceſſit ex cauſa neceſſaria, vel non contineat aliquod commodum donantis, deciſ.241. num.26.
Subſtitutus ab Inteſtato ex clauſula codicillari plus conſequi non poteſt, quàm fuiſſet conſecutus, ſi alio hærede inſtituto ad ſui fauorem fuiſſet factum fideicommiſſum, deciſ. 206. numer.13. & 24

S V B S T I T V T I O.

Subſtitutio, quando non ſit extendenda de vno proximiore ad alium, ſed poſtquam ad proximiorem deuenerit, extinguatur fideicommiſſum contrarium, deciſ.126. nu.18. 19. & 20.
Subſtitutio, quando intelligatur tantum de ijs, qui fuerunt proximiores de tempore purificati fideicommiſſi, deciſ.126. numer.17.
Subſtitutionis caſus, quando non euanuit, illa omninò deficit, deciſ 149 num.1.
Subſtitutio compendioſa non continet pupillarem, quando verba non ſunt directa, deciſ.120. num.10.
Subſtitutio compendioſa, ſi ſit facta per verba ciuilia directa, continet pupillarem etiam matre exiſtente in medio, dec.120. num.6. & 7.
Subſtitutio, quando dicatur compendioſa, licet non ſit adiecta, dictio, quandocumque, ibid num 5.
Subſtitutio compendioſa, & continet in ſe nedum fideicommiſſariam, ſed etiam vulgarem inter ipſos ſubſtitutos ſucceſſiuè vocatos, deciſ.149 num.3.
Subſtitutio compendioſa per aditionem primi hæredis inſtituti minimè capitat, ſed adhuc viget, vt ſecundo loco ſubſtitutus ſubintret in locum primi perempti, & caducati ob defectum non exiſtentiæ conditionis, deciſ.149 num.4. & 5.
Subſtitutio exemplaris facta contra formam præſcriptam in l. humanitatis, C. de impub. eſt omninò inualida & nulla, deciſ.106. num.10.
Subſtitutio exemplaris eſt nulla ob præteritionem filiorum, deciſ.195. num.1 & 6.
Subſtitutio exemplaris facta à patre filijs mente captis non reputatur teſtamentum patris, ſed filiorum, deciſ.238. nu.7.
Subſtitutio exemplaris euaneſcit, ceſſante filiorum dementia, deciſ.238. num. 2.
Subſtitutio pupillaris excludit matrem ſi ſit facta per verba directa ſiue ciuilia, ſiue non ciuilia, deciſ.120. num.2.
Subſtitutio pupillaris excludit matrem à legitima, deciſ 120. num.1.4. & 5.
Subſtitutionem pupillarem quando dubium eſt, an pater voluerit facere etiam matre in medio, recurrendum eſt ad coniecturas, ibid num. 21.
per Subſtitutionem pupillarem ſucceditur pupillo, non teſtatori, ibidem num 10.

S V C C E D E N S.

Succedens ab Inteſtato non dicitur habere titulum à defuncto, ſed à lege, deciſ.200. num 7.
Succedens defuncto videtur habere pro ſe iudicium illius, deciſ.163. num.4.
Succedens ab inteſtato titulum ei delatum à lege fundatur in præſumpta voluntate defuncti, quam lex videtur interpretari in vocatione agnatorum, deciſ.200. num.8.
Succedens ab inteſtato alicui dicitur permiſſiuè admiſſus, non autem per veram diſpoſitionem, deciſ.200. num.9.
Succedens ab inteſtato, quando dicatur ſuccedere ex voluntate defuncti, deciſ.163 num.17.
Succedens ab inteſtato, dicitur habere hæreditatem defuncti, quia ipſe illam non ademit, non quia illam ei reliquiſſe videatur, deciſ.163. num.16.
Succedens ex propria perſona, & non tanquam hæres, ei non obſtant, quæ per ſuum anteceſſorem fuerunt facta, deciſ.182. numer. 23.
in *Succeſſionis* materia legitimus naturali præfertur, deciſ 194. numer.50.
Succeſſio ab inteſtato non continetur ſub teſtamentis, codicillis, ſubſtitutionibus, legatis, donationibus &c. deciſ.200. numer.6.

S V C C E S S O R.

Succeſſoris nomen ſignificat hæredes vniuerſales, dec. 72. nu.3.
contra Succeſſorem probant acta iudiciaria facta contra anteceſſorem, deciſ.12. num.4.
Succeſſor, quod ſit filius in domo, ſtato, & maioricato aliud eſt, & aliud ſi ſit filius, & ſucceſſor in hæreditate, deciſ.180. numer.35.
Succeſſorum appellatione in materia tranſitoria ad quoſcumque hæredes, veniunt etiam hæredes extranei, deciſ.72. num.2.
Succeſſor poteſt petere manutentionem à ſuo anteceſſore petitam, deciſ. 246. num.1.
Succeſſor quis per donationem non poteſt præiudicare, dec.247. numer. 12.
contra Succeſſorem in beneficio manutenendus eſt penſionarius, deciſ.62. num.27.
Summa maior ineſt minori, deciſ.267. num 6.
Sumptibus maximis, & laboribus remiſſoriæ parcendum eſt, quando aliquid per aliam viam docetur, deciſ.73. num.14.
Sumptum de ſumpto regulariter non probat, deciſ.201. nu.14.

S V P E R F L V I T A S.

Superfluitas toleratur, ſi aliquid fuerit prolatum ad maiorem ipſius diſpoſitionis declarationem, deciſ.249. num.21.
Superfluitas potius eſt toleranda, quam filia vltimi grauari excludatur à ſucceſſione propter tranſuerſales, deciſ. 144. numer.12.
in Superfluitatem ne incidamus omnis intellectus capi debet etiam in materia ſtricta, & odioſa, deciſ 254. num.83.
Superfluum nihil debet eſſe in diſpoſitionibus, deciſ 59. nu.12.
Superior Religionis non poteſt renunciare priuilegijs Religionis, deciſ 44. num.11.
Supplementum legitimæ, quando petitur, non competit retentio, ſed ſolum actio perſonalis, deciſ.9. num. 42.

S V P P L I C A T I O.

Supplicationis ſola Signatura ſufficit, quando non agitur ſuper canonizatione gratiæ, ſed ſuper abſolutoria, quam quis petit, tanquam poſſeſſor, deciſ. 211 num.31.
Supplicatio probat, quando tantum agitur ad probandam impetrationem, & præcedentem vacationem, deciſ. 246. nu.6.
Supplicatio ſola ſuffragatur, etiamſi non exhibeantur literæ expeditæ, ſi non agatur de canonizando aliquid, *deciſ.218.* numer.8.
ob *Suſpicionem* fugæ permittitur id, quod alias de iure non permitteretur, deciſ.4. num.10.
Suum iactare nemo præſumitur, deciſ.272. num.10.

T

T A C I T A.

T*Acita* diſpoſitio ceſſat, dum adeſt expreſſa, deciſ.163. num.34.
Taciti vis, & poteſtas non debet eſſe maior, quàm expreſſi, deciſ. 202. num.22.

T A C I T V R N I T A S.

Taciturnitas iuris tertij vitiat reſcriptum, & illud ſubreptitium reddit, deciſ.24. num.26.
ex Taciturnitate eius, quod Papa non *reddidiſſet difficiliorem* ad gratiam concedendam, non cauſatur ſubreptio, *deciſ.222.* numer.23.
per Taciturnitatem, vt induceatur litis derelictio cum lapſu temporis debet interuenire ius caſum noxium tacentis, deciſ.1. numer.13.
Taxatio intereſſe an ab initio poſſit fieri, deciſ.55. num.8.
Taxationem expenſarum Iudex quando reſeruat cui de iure, illa cenſetur remiſſa Iudici appellationis ad quem ſimul cum negocio principali, deciſ.198. num 14.

T E M P V S.

Tempus vitæ Prælati iniuſtè alienantis bona Eccleſiaſtica, ſubducitur in præſcriptione, quia is non videtur Prælatus, & legitimus defenſor, quoad illam rem, & cum dereliquerit ſuam Eccleſiam cenſetur vacare toto illo tempore vitæ, deciſ 94. num.15.
Tempus vitæ Prælati alienantis bona Eccleſiæ deduci debet, vt præſcribatur remedium recuperandæ, quando dicta bona malè fuerunt alienata, deciſ.294. num.29.
Tempus centum annorum ab omnibus reputatur antiquum, in materia probationis orientis ex publicis inſtrumentis, deciſ.10. num.4.
Tempus 100. annorum, in materia iuriſpatronatus quid operetur, deciſ.29. num.1.
Temporis longiſſimi lapſus inducit mutationem perſonarum eiuſdem familiæ, & excuſat variationem, deciſ. 88. nu. 13.
Tempus longiſſimum eſt potens probare titulum, cum ſuis qualitatibus, deciſ.212 num.9.
Temporis longi curſu ſtante, præſumitur obliuio, deciſ. 9. num. 45.
Tempus litis eſt omninò detrahendum ad effectum, vt introducatur obſeruantia, deciſ.66 num.9.
vſque ad Tempus motæ litis cenſetur continuata poſſeſſio ſemel probata, niſi probetur interrupta, deciſ.12. num. 9.

Tem-

Tempus moræ litis detrahi debet, vt aliquid præſumatur validum ex curſu temporis, deciſ.16. num.9
Tempus litis demendum eſt in probanda immemorabili, deciſ.22. num 12.
Tempus litis demi debet in præſcriptionibus, deciſ.294. nu.10.
de Tempore legitimo niſi doceatur, objici non poteſt præſcriptio, deciſ. 21. num.11.
de Tempore loqui, & de perſona loqui, iſta ſunt multum inter ſe diuerſa, deciſ.190. num.17.
Tempus datæ gratiæ debet attendi ad effectum iuſtificationis cuiuslibet narratiuæ, deciſ.99. num.3.
a Tempore præterito ad præſens non valet illatio in materia continuationis poſſeſſionis vltra terminum 100 annorum, deciſ.12. num.10.
ea Temporis curſu præſumi debet omnia interueniſſe, quæ requiruntur ad validitatem actus, deciſ.16. num.2.
pro Tempore vitæ ſuæ, quis benè poteſt donare vſumfructum, deciſ.238. num.12.
Tempus de momento ad momentum admittitur in rebus odioſis, & præiudicialibus, deciſ.226. num. 49.
Tempus, quando eſt fundamentum intentionis alicuius, eſt præcisè ab eo probandum, deciſ.223. num.14.
Tempus, quando eſt de ſubſtantia alicuius actus, illud debet præcisè probari, deciſ.93. num.10.
Tempore quocumque eſt optabile id, ex quo reſultat commodum, & honor, deciſ. 134. num.5.
Tempus, quando eſt fundamentum intentionis alicuius, debet præcisè, & concludenter probari, deciſ.130. num. 19.
Temporibus priſcis dos 1500. aureorum notabilis erat, deciſ.30. numer.21.
Temporis ſingula momenta conſiderantur in acquiſitione, & reſtitutione fructuum, deciſ.3. num. 24.
ex Temporis ſolo curſu, iuſtitia tituli probari non poteſt, deciſ.16. num. 3.
Tempus quadrimeſtre ad præſentandum patronis incipit currere à die habitæ notitiæ, deciſ.221. num 9.
Tempus, quando eſt de ſubſtantia eius, quod eſt probandum, ſi teſtes ſuper eo præcise non deponunt, nihil probant, deciſ.127. num.20.
Tempus contractus attenditur in materia aſſecurationum, deciſ.47. num.2.
Tenendum eſt indubitanter, quod omnes opinantur, deciſ. 252. numer.4.

T E R M I N V S.

in Terminorum materia, ſi ſit lata ſententia, & eius vigore ſint appoſiti limites, ſi poſtea amoueantur, poteſt peti iterum eiuſdem ſententiæ executio contra nouiter turbantes, deciſ.1. num.23. & quare num.24.
pro Termino, ſeu confine, quod datur non comprehenditur intra fines, ſed adiacet finibus rei, ſeu fundi demonſtrari, deciſ.215. num.9.
Termini & limites locorum Diœceſis probantur ex depoſitionibus teſtium & adminiculis, deciſ.22. num.2.
Vide ſupra in verbo Confines.
Termini non debent confundi, ſed ſingula ſingulis referri, deciſ.233. num.12.
intra Terminum iuris ſi appellans non redijt pro Apoſtolis, nec cauſa reperitur commiſſa intra dictum terminum, ſententia tranſit in iudicatum, deciſ.233. num.1.
Terminari ibi debet iudicium, vbi eſt cœptum, deciſ.70. nu.6.
Territorium, quod ſit ſeparatum à iuriſdictione Epiſcopi ex quo doceatur, deciſ.203. num.13.
Tertia debentur tanquam ſors principalis, & capitale, non autem acceſſoriè ad aliud capitale, deciſ.1. num.10.
Tertiæ Eccleſiaſticæ ſolitæ erant concedi Regibus Caſtellæ a Sede Apoſtolica occaſione bellorum, quæ ſubſtinebant contra Mauros, deciſ.182. num 16. 17. & 18.

T E R T I V S.

Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quo cauſa reperitur, non poteſt impedire cauſæ expeditionem, deciſ.214. numer.13.
Tertius veniens ad cauſam, dum cognoſcitur an habeat intereſſe, interim non poteſt impedire progreſſum, & expeditionem cauſæ, quoad alium petentem immiſſionem, deciſ.48. num 7.
Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis in quo reperitur, ei obſtat ſententia lata, ac ſi contra ipſum indiuidualiter promulgata eſſet, deciſ.304. num. 4.
contra Tertios poſſeſſores beneficij manutenendus eſt penſionarius, deciſ.62. num.27.
contra Tertios poſſeſſores non poteſt procedi pro executione mandati contra alios relaxati via executiua, ſed agendum eſt via ordinaria, deciſ. 113. num 11.
Tertius verò eſt, quando frater, vel pater parati ſunt ſorores, vel filias non maritatas, nec dotatas cum effectu dotare, deciſ.110. num.1.
à Tertio ſi fiat alienatio bonorum litigioſorum, tenet talis alienatio, deciſ.228. num.16.
Tertius de proximitate dare non poteſt, inuito eo, de cuius proximitate agitur, deciſ.126. num. 16.
Tertij iuris taciturnitas vitiat reſcriptum, & illud ſubreptitium reddit, deciſ.24. num. 25.
Tertius non poteſt atteſtari de alterius animo, & voluntate, deciſ.100. num. 10.
Tertius poteſt pro alio rem aliquam emere, & ei acquirit, & non ſibi, licet nomine ſuo obtulerit, & inſtrumentum in propria perſona confecerit, deciſ.152. num.1.
Tertius non poteſt dare de inſinuatione, deciſ.126. num 15.
Tertij ius quis non poteſt allegare, deciſ. 8. num.14.

T E S T A M E N T V M.

Teſtamento condito ceſſant ſtatuta diſponentia ab inteſtato, deciſ.60 num.18.
Teſtamentum patris eſt nullum ob præteritionem filiorum, deciſ.208 num.1.
Teſtamentum patris, tunc eſt nullum ob præteritionem filiorum, quando filij dederint de nullitate, ibid. num. 2.
Teſtamentum patris non reputatur ſubſtitutio exemplaris facta per eum filijs mente captis, ſed bene teſtamentum filiorum, deciſ 238. num 7.
Teſtamentum inter liberos, ad pias cauſas ſubſtinetur etiamſi ſcriptura à Notario coram teſtibus non fuerit lecta, nec publicata.
Et hoc ea ratione, quia cum hæc reſpiciant ſolemnitatem, illorum defectus, illud non vitiant, deciſ.108. num 2. 3.
Teſtamentum inter liberos, ſiue ad pias cauſas, ſi redarguatur ex capite imperfectæ voluntatis etiamſi quacumque ſolemnitate ſit munitum quibuſcumque non obſtantibus, teſtamentum nequaquam ſubſiſtetur, deciſ.105. num. 4.
in Teſtamento condito fauore piæ cauſæ, non eſt neceſſaria illius ſtipulatio, ſeu publicatio ad illius validitatem, ſed ſolummodo ad probationem voluntatis, ibid. num. 12.
Teſtamentum, quando eſt conditum fauore piæ cauſæ, ſufficit, vt de eo conſtet per teſtatoris ſubſcriptionem, ibid. num.13.
Teſtamentum, quando quis condit non ſolum ſi ſit ſenex, ſed etiam ſi ſit floridæ ætatis, ſemper videtur cogitare de morte, deciſ 142. num.8.
Teſtamenti ſcriptura, antequam coram teſtibus ſit publicata, nihil actum eſt quod ſubſiſtat, ibid. num.17.
Teſtamentum, quando eſt nullum, ſi habeat clauſulam codicillarem, licet non ſubſtineatur iure directo, tamen hæres ab inteſtato per viam fideicommiſſi hæreditatem tenetur reſtituere hæredi ſcripto, deciſ. 206. num.4. & 17.
Teſtamenti vna pars declaratur ab altera, deciſ.233. num.14.
Teſtamenti reuocatio, vt probetur, quid requiratur, deciſ.108. numer.22.
Teſtamentum, quando eſt validum, cum omnibus ſolemnitatibus iuris conditum, conſequenter hæredem in eo inſtitutum dicitur fuiſſe validè, & ritè inſtitutum, deciſ.233. num.33.
in Teſtamento, in quo filius eſt præteritus, ſi adſit clauſula codicillaris, tunc ab inteſtato ſuccedens cenſetur grauatus reſtituere hæreditatem hæredi ſcripto abſque alia conditione, deciſ 170. nu.2. 10. & 13.
Teſtamentum eſt nullum ob præteritionem filiorum, deciſ. 176. num.1. & 9.
in Teſtamentorum interpretatione particularis vſus ſeu conſuetudo teſtatoris præferendus venit communi vſui, ſeu conſuetudini, deciſ.239. num. 9.
Teſtamentum ille qui facit, licet ſit viuens, attamen diſpoſitio in eo facta, non dicitur facta in vita, deciſ. 104. num 7.
in Teſtamento contractus poſſunt celebrari, ibid. num 9.
Teſtamentum ſuum non ſortitur effectum, niſi poſt mortem, ibid. num 8.
Teſtamenti vna pars expreſſa declarat alteram partem dubiam, deciſ 118 num. 5.
Teſtamentum non recipit robur, nec ſortitur effectum, niſi poſt mortem teſtatoris, deciſ. 231. num.12.
Teſtamentum de iure Canonico coram Parocho, & duobus teſtibus conditum ſubſtinetur, deciſ.115. num.7.
Teſtamentum ſi exhibeatur non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua ſui parte vitiatum, hæredi ſcripto debetur immiſſio, ibid. num.1.
in Teſtamento non niſi tacitè ea continentur, quæ oculis corporeis legi non poſſunt, ſed intellectu percipiuntur, deciſ.129. numer.17.
Teſtamentum impugnans, priuandus eſt omni commodo, ex d. teſtamento ei relicto, deciſ. 105. num 5. & 7.
in Teſtamentis ſola voluntas non eſt ſufficiens, ſed certæ ſolemnitates, à iure ciuili introductæ requiruntur, deciſ 81. nu.12.
Teſtamenti vna pars altam declarat, deciſ.77. num.31.
Teſtamentum impugnans, cum clauſula ſine præiudicio iurium ſibi in eo competen quid operetur, deciſ 195. num. 9.
in Teſtamentis ratio, quæ deſumitur ex veriſimili mente teſtatoris multum vrget, deciſ 149 num.18.
Teſtamentum, qui dicit eſſe reuocatum, concindenter d. reuocationem probare tenetur, deciſ. 108. num. 9.
Teſtamentum ſecundum non tollit primum, quando ſecundum

eſt

eſt nullum, & inualidum, deciſ. 172. num. 5.
Quod procedit etiam in ſecundo teſtamento ſi extet clauſula ceſſans, & annullans, ibid. num. 6.
Teſtamentum ſecundum tollit primum, deciſ. 172. num. 5.
Teſtati cauſa facit ceſſare cauſam inteſtati, deciſ. 122. num 12.

T E S T A T O R.

Teſtator ad illos tantum præſumitur habuiſſe affectionem, qui eo viuente ſunt nati, deciſ. 77. num. 7.
Teſtatoris affectio magis cadit in natis tempore ipſius mortis, vti ab eo cognitis, quam in natis poſt obitum, vti non cognitis, deciſ. 77. num. 10.
Teſtator, quando dicatur in vocatione proximiorum de Calata conſideraſſe ſolum agnationem deficiente deſcendentis ipſius teſtatoris, deciſ. 126. num. 11.
Teſtator non præſumitur habuiſſe rationem perpetuæ conſeruationis agnationis, ſi vocauit aliquem, & vltra per vulgarem tantum, deciſ. 77. num. 12.
Teſtator ex quibus probetur, quod habuerit rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 126. num. 8.
Teſtator apparet enixè deſideraſſe perpetuam ſuæ agnationis ac familiæ conſeruationem ex eo, quod vocauit maſculos excluſis fœminis, quas competenter dotari voluit, dec. 185. nu. 10.
Item ſi in defectum agnatorum vocauit alios, cum onere aſſumendi nomen, & inſignia ſuæ domus, ibid. num. 11. & 12.
Teſtatoris ſummus amor erga aliquem non operatur, vt eius teſtamentum aliter interpretari debeat, quàm coniecturæ vrgentiſſimæ ſuadent, deciſ. 142. num. 12.
Teſtatoris aſſertiones, quando probantur minori numero, quàm 7. teſtium, deciſ. 108. num. 6.
Teſtator veriſimiliter non iuſſiſſet bona ſtabilia vendi pro ſoluendo ære alieno, ſi adfuiſſent bona mobilia ſufficientia, deciſ. 127. num. 16.
Teſtator quando iuſſit bona vendi pro ſoluendo ære alieno, tunc enim cenſetur hæres breui manu emiſſe ab hæreditate, & debita hæreditaria pretio ſoluiſſe, deciſ. 127. num. 12.
Teſtator præſumitur voluiſſe compenſare dotem cum legato relicto eius vxori, ſi fideicommiſſum ab ipſo factum notabiliter remaneret extinctum, deciſ. 312. num. 6.
Teſtator præſumitur proſpexiſſe conſeruationi ſuæ familiæ, quod in perpetuum per hæredes deferatur nomen, & arma ipſius, ibid. num. 21.
Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione ſtatutaria, deciſ. 138. num. 10.
Teſtator videtur confirmare donationem factam alicui, ſi cum inſtituerit hæredem, deciſ. 27. num. 8. & 9.
Teſtator, ſi aliquid enixè deſiderauit, non eſt veriſimile, quod ſe voluerit reſtringere ad caſum valde euentualem, deciſ. 134. numer. 4.
Teſtatoris legatum nullo modo poteſt appellari eius præceptum, tendens ad implendam obligationem iam ab eo contractam, deciſ. 241. num. 35.
Teſtator præſumitur voluiſſe vt legatum compenſaretur cum debito, ſi expreſſerit certa bona cum quibus volebat, vt intraret compenſatio, deciſ. 1 t. num. 10
inter Teſtatorem, & legatarium quando adeſt coniunctio, tunc legata non veniunt strictè interpretanda, deciſ. 219. num. 10.
Teſtator, ſi in teſtamento mandauit, vt omnia eius debita ſoluantur, cenſetur etiam intellexiſſe de debitis, quæ obligationem ciuilem non habent, ſed ſolum naturalem, & in foro conſcientiæ, deciſ. 8 t. num 1.
Et huius dicti ratio eſt, quia eum tunc præſumitur memor ſalutis æternæ, ibid. nu. 2.
Teſtator, ſi mandet ſolui omnia eius debita, intelligitur voluiſſe, quod ſoluantur etiam ea debita, quæ carent obligatione ciuili, ſubſiſtente tamen naturali, deciſ. 110. num. 2.
Et hæc eſt verior, & magis communis opinio, ibid. num. 3.
Atque ea eſt ratio, quia d. debita cenſentur efficacia, quoad teſtantem volentem exonerare conſcientiam ſuam, ibid. nu. 4
Teſtator præſumitur, ſe conformaſſe, cum diſpoſitione iuris, deciſ. 76. num. 18.
Teſtator, ſi erat debitor alicuius, & mandet hæredi quod ſoluat debitum, tunc eius voluntas ſeruanda eſt non in vim legati, vel teſtamentariæ diſpoſitionis, ſed in vim præcedentis obligationis, quam voluit ſeruari, re ipſa cenſetur adempta facultas dandi de illius nullitate, deciſ 241. num 29.
Et hæres ſic adeundo hæreditatem dicitur ſe obligaſſe ad dictum præceptum, ibid. num. 30.
Teſtator, ſi mandet hæredi, vt ſoluat aliquod debitum, ſi conſtet de eius promiſſione, cenſendum eſt, quod voluit id obſeruari, & adimpleri, quoquomodo ſe obligauerit, deciſ. 241. num. 31.
Cum validitas, vel inualiditas pendeat ab eius voluntate, & potuit ſic præcipere, ibid num. 31.
Teſtator mandare poteſt, vt ſtetur declarationi ſui creditoris circa id, quod ei debet, deciſ. 219. num. 2.
Teſtatoris dementia non releuat, niſi fuerit probata de tempore teſtamenti, & quidem concludenter, deciſ. 213. num. 25.
Teſtator, ſi magnopere dilexit aliquem, non eſt veriſimile, quod voluerit ei præferre natos poſt mortem ipſius, quos non agnoſcit, deciſ. 77. num. 11.
Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod quis aliqua re gaudeat eius vita durante, iſta verba nihil aliud importare videntur niſi vſumfructum, deciſ. 233. num. 3
Teſtator, quando vocauit aliquos per tractum in futurum, & ſucceſſiuam diſpoſitionem per fideicommiſſariam, cenſetur vocaſſe etiam natum poſt ipſius mortem, deciſ 142. num 3.
Teſtator quando imponit onus fideicommiſſario, vt eius nomen, & arma aſſumat, cenſetur iniunctum tale onus in vim modi, non autem conditionis, deciſ. 310. num 6.
Teſtator ſi filios præterierit, eius teſtamentum non ſuſtinetur, deciſ. 74. num. 1.
Teſtator, ſi vocauerit filium, qui tunc erit viuens de tempore ſui obitus, per illud aduerbium tunc videtur limitari vocatio ad natos, non autem extendi ad naſcituros, deciſ. 142. numer. 22.
Teſtator, ſi filio naſcituro aliquem ſubſtituit, ſi non naſcatur filius, deficit ſubſtitutio num. 17. & quando id non procedat, deciſ. 149. nu. 11. 12. & 14.
Teſtator, ſi aliquid alicui reliquerit, ſi filios maſculos non habuerit, ſi habeat nepotem ex filia, an deficiat conditio, deciſ. 195. num. 17.
Teſtator, ſi vocauit filium eius, qui tempore teſtamenti nullos habebat filios, præſumitur intellexiſſe de filijs naſcituris, deciſ. 77. num. 20.
Teſtator non eſt veriſimile, quod voluerit excludere filium poſthumum ex hoc, quod non eſt natus tempore ſui obitus, ibid. num. 10.
Teſtator, ſi vocauit filios filiarum non adhuc nubilum, præſumitur intellexiſſe de filijs naſcituris poſt eius obitum, ibid. numer. 19.
Teſtator dicitur diſcretiuè locutus de fœminis, ſi vocauerit lineam maſculinam deſcendentium, & mandauit fœminas dotari, deciſ. 126. num. 5. & 6.
Teſtator, ſi fœminas deſcendentes ex fratre ſubſtituit, deſcendentibus ex filio poſitis ſub conditione, cenſetur iſtos vocaſſe, deciſ. 61. num. 9.
Teſtator, an fuerit furioſus, id percipi non poteſt ex momento temporis, ſed ex quodam diſcurſu, & multitudine actuum, deciſ. 231. num. 27.
Teſtatori præſumendum eſt, quod fuerit ſanæ mentis, ſi fecerit teſtamentum prudenter, & benè ordinatum, deciſ. 255. nu. 29.
Et hoc ſufficit ad eius validitatem, etiamſi fuiſſet factum ab eo, qui aliquando habuit dilucida interualla, ibid. num. 30.
Teſtatoris præceptum de ſoluendis omnibus debitis, reſtringenda eſt ad ea debita, quæ ſunt efficacia, & quæ nulla exceptione elidi poſſunt, deciſ. 81. num. 3.
Teſtator, quod fuerit mentis ſanæ nulla maior coniectura dari poteſt, quam ea, quæ deſumitur ex qualitate teſtamentariæ diſpoſitionis, deciſ. 233. num. 31.
Teſtator præſumitur ſanæ mentis, niſi contrarium probetur, & alleganti furorem de tempore teſtamenti, vel alterius actus, incumbit onus probandi, & quidem concludentiſſimè, ibid. numer. 19.
Teſtator, quando apparet, quod voluit abſolutum *fideicommiſſum*, tunc recedit a conſ. 21. Oldrad. deciſ. 125. *num. 5.*
Teſtator, ſi mandauerit hæredibus, vt eius vxori reſtituant dotem, omni exceptione remota, quid hoc importet, deciſ 274. num 6.
Teſtator, quando aliquem hæredem inſtituit, voluit etiam, vt in eum tranſeat iuſpatronatus, amplia vt hic, deciſ. 206. numer. 21.
Teſtatori licet diſponere de re ſui hæredis, deciſ. 72. num. 13.
Teſtator, ſi hæredem inſtituerit ſub conditione, quod ſi filios non habuerit, teneatur reſtituere hæreditatem alteri, & ſic etiam diſpoſuit de alterius ſubſtitutione, tunc vno decedente cum filijs expirat ſubſtitutio, deciſ. 185. num. 6.
Teſtator, ſi eiſdem verbis, quibus vſus fuit in inſtitutione hæredis, relinquat etiam d. hæredi facultatem adimendi legata, tunc hæres etiam in vltima voluntate poteſt illa adimere. amplia num. 4. deciſ. 190. num. 3. & 4.
Teſtator, quando hæredes ſibi inſtituit nepotes ex diuerſis *fratribus*, tunc illius hæreditas inter eos debet diuidi in capita, & non in ſtirpes, deciſ. 118. num. 1.
Et hanc opinionem tanquam melioribus rationibus fulciendam ſequitur Rota reiecta contraria opinione Accurſ. ibid nu. 2.
Teſtator, ſi iuſſerit hæredi grauato, vt inuentarium conficeret, ſi hæres illud nequaquam confecit, intrat indiſtinctè præſumptio ſubtractionis bonorum, & ſatisfactionis, deciſ. 164. num. 1
Teſtatori, ſi aliqui ſunt pariter incogniti, dicendum eſt quod æqualiter ſint dilecti, deciſ. 77. num. 25.
Teſtator inſtituens poſthumum, ſi ipſo viuo naſcetur, ſic intelligitur inſtituiſſe, ſi poſthumus naſcatur mortuo teſtatore, vel è contra, deciſ. 142 num. 16.
Teſtator, ſi purè, & ſimpliciter prohibuerit legatario *ne* aliud præter legatum petere poſſit, ſi aliquid petat, non audi-

auditur, deciſ. 257. numer. 6.
Teſtator, quando deficiente linea, vocauit Eccleſiam, ex hoc reſultat ſucceſſiuum, ac perpetuum fideicommiſſum inter illos de linea, deciſ. 97. num. 6.
Alioquin d. vocatio locum non habere non poſſet, niſi omnes de linea vocati eſſent, ibid. num. 6.
Teſtatoris mens neceſſitas vt adimpleatur, facit vt non attendatur proprietas verborum, deciſ. 142. num. 28.
Teſtatoris mens ex illius verbis potiſſimum eſt colligenda, deciſ. 218. num. 2.
Teſtatoris mens, cui lex non reſiſtit executioni demandanda eſt, deciſ. 77. num. 34.
Teſtatoris mentis adimplementum in vltimis voluntatibus debet eſſe vltimus finis, deciſ. 142. num. 13.
Teſtator, ſi morti proximus iubeat, vt omnia ſua debita ſoluantur, ita mandando, videtur diſponere pro exoneratione conſcientiæ, etiamſi hoc non exprimatur, dec. 82. num. 6.
Teſtator, ſi morti proximus, & de animæ ſalute cogitans diſponat, vt omnia ſua debita ſoluantur, cenſetur ita diſponendo voluiſſe, vt ſoluerentur debita, ad quæ naturali ratione, & conſcientia compellente, ſe eſſe obligatum intelligebat, deciſ. 62. num. 2.
de Teſtatoris noua diſpoſitione probanda, quando agitur neceſſaria eſt depoſitio ſeptem, vel ſaltem quinque teſtium conteſtium, deciſ. 257. num. 7.
Teſtator, ſi iubeat vocari quemdam Notarium pro ſtipulatione teſtamenti, & illo accedente, & redeunte ſi ſemper differat ad aliud tempus, non dicitur habere animum condendi teſtamentum, dec. 108. nu. 19. vide etiam nu. 20. & declara vt nu. 21.
Teſtator in dubio præſumitur vocaſſe nepotes plurium fratrum in capita, ſi eis fecerit prælegatum inter eos diuiden. in capita, & ita è contra, deciſ. 138. num. 8 & 7.
Teſtator præſumitur voluiſſe neptes, quando non habuit rationem conſeruandæ agnationis, ſed ſecus ſi contemplauit agnationem, deciſ. 144. num. 9.
Teſtator non præſumitur voluiſſe ordinem à lege determinatum in ſuccedendo primogenituræ, alteraſſe, ſcilicet donec de eadem linea extant deſcendentes, ad aliam non fiat tranſitus, deciſ. 249. num. 22.
Teſtator non poteſt ordinare, vt leges non habeant locum in ſua diſpoſitione, deciſ. 30. num. 17.
Teſtator, quando vocauit prolem, ſi ſimus in dubio præſumitur potius intellexiſſe de prole propria quàm grauati, deciſ. 210. num. 2.
Teſtator, ſi prohibuerit, quod aliqua domus non locaretur alicui, etiam pro maiori penſione, non videtur id potuiſſe facere ex alia cauſa, quā odij, & mali animi erga illū, deciſ. 104. nu. 22.
Teſtatoris prohibitio non poteſt impedire ius creditorum, deciſ. 261. num. 21.
Teſtatoris perſona per hæredem repræſentatur, deciſ. 172. nu. 29.
Teſtator, quando certum ſit, quod voluit facere pupillarem ſubſtitutionem, deciſ. 120. num. 17.
Teſtator, quando vocauit proximiores de Caſata non ſimpliciter, ſed cum aliqua declaratiua adiectione tunc per iſta vocationem fœminæ excluduntur à maſculis agnatis etiam a remotioribus, deciſ. 184. num. 1.
Teſtator, ſi in vno caſu expreſſit qualitatem maſculinitatis, & in alio verò non, ſi ratio probabilis differentiæ reddi non poteſt, cur magis in vno caſu, quam in alio expreſſerit dict. qualitatem, tunc mentio filiorum in alia parte non eſt reſtringenda ad maſculos, deciſ. 144. num. 7.
Teſtator, quando ſubſtituit prolem, ex quo colligatur, quod voluerit ſubſtituere prolem ſuam, non autem hæredis, deciſ. 210. num. 6.
Teſtator, quando digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, oritur præſumptio, quod primo loco poſiti ſub conditione cenſeantur vocati, deciſ. 61. num. 8.
Teſtator præſumitur filio infanti ſubſtituiſſe pupillariter, ſi non vxorem, ſed alterum ei ſubſtituit, deciſ. 120. nu. 22. & 25.
Teſtator, ſi dum condidit teſtamentum erat ſexagenarius, & inſtituit aliquem, qui nondum erat natus, videtur intellexiſſe etiam de eo, ſi naſceretur poſt ipſius obitum, & ſufficit ſpes de naſcituro, deciſ. 77 num. 17. & 18
Teſtator non dicitur reuocaſſe teſtamentum, ſi faciat aliquod additamentum, ſeu alterationem, quæ non deſtruat voluntatem præcedentem, deciſ. 108. num 10.
Teſtator non præſumitur voluiſſe teſtari, ſi poſtquam dixit, ſibi placere diſpoſitionem, & vocari teſtes, ſubdit velle differre in veſperum, ibid. num. 18.
Teſtatoris verba, quando habent tractum ſucceſſiuum, tunc receditur à conſ. Oldrad. 21 deciſ. 185. num. 14.
Teſtatoris verba adiectiuè prolata, directè ad caſum ab eo non præuiſum deſeruire non poſſunt, deciſ. 249. num 9.
Teſtatoris verba (intendendo ſempre) qualificant totam diſpoſitionem, quando in principio, vel fine teſtamenti independenter, & de per ſe principaliter ponuntur, deciſ. 249. nu. 18.
de Teſtatoris voluntate declaranda quando agitur quatenus verba ſint dubia ſufficiunt teſtes ſingulares, num. 9. & ſufficiunt duo teſtes conteſtes etiam mulieres, & aliàs minus idonei, deciſ. 257. num. 8 & 10.
Teſtatoris enixa voluntas debet verificari, deciſ. 135. nu. 18. & 21.
Teſtator, poſtquam ſemel habuit ſuam voluntatem pro perfecta, licet poſtea aliquid facere, vel addere, non tamen ex eo, quod non fecit, deſinit eſſe perfecta voluntas, deciſ. 108. nu. 14.
Teſtatoris voluntati omnibus modis ſatisfaciendum eſt, deciſ. 17. num. 6.
Teſtatoris enixa voluntas non debet reddi infructuoſa, vide num. 27. deciſ. 77. num. 26.
Teſtatoris voluntas eſt ſeruanda, deciſ. 60. num. 38.
Teſtatoris voluntas non præſumitur mutata, deciſ. 206. nu. 26.
Teſtatoris voluntatem ſi hæres impugnauerit, non poteſt ex ea ſentire aliquod commodum, deciſ. 238. num. 6. limita nu. 9.
Teſtatoris enixum votum conſeruandæ agnationis, in quibus ſolet conſiderari, deciſ. 128. num. 9.
Teſtator, ſi alicui reliquerit vſumfructum, ſi non valet præſtare cautionem hæredi, conſulitur vtrique parti, per dimiſſionem rei penes hæredem, qui præſtet vſumfructum, deciſ. 195. nu. 20.
Teſtator non eſt præſumendum quod plus dilexerit vnum, qui eo viuente non eſt natus, quam alium, qui pariter non erat natus, deciſ. 77. num. 25.
Teſtificata dicuntur didicita, ſi in facultate partis remanſerint depoſitiones teſtium, deciſ. 41. num. 8.
Teſtimonij ſubſtantia tota conſiſtit in iuramento, deciſ. 129. nu. 3.

T E S T I S.

Teſtes, ſi deponant, quod aliquis in aliquo actu interuenit, ex hoc non dicitur probata negatiua, quod alij non interuenerint, deciſ. 182. num. 17.
Teſtes, ſi deponant de actu facto certa die poſt decennium, niſi reddant aliquam ſpecificam rationem, non concludunt in dicto, deciſ. 241. num. 22.
Teſtes, qui deponunt de pluribus actibus, & diſtinctis, præferuntur illis qui deponunt de aliquo actu tantum & confuſè, deciſ. 63. num. 4.
Teſtes, qui deponunt de actibus, qui dederunt cauſam liti, vel alijs ſubſequutis poſt motam litem non attenduntur, ibi. nu. 5.
Teſtes nullum adminiculum faciunt deficiente iuriſdictione, iuramento, atque citatione, deciſ. 129. num. 17.
Teſtes non admittuntur, & ſic denegatur remiſſoria, vbi articulus non reſpicit factum, quod ſubiaceat oculis, ſeu notitiæ teſtium, deciſ. 253. num. 4.
Teſtes non poſſunt probare aliquid ante tempus motæ litis, ſi in eis deficiat ætas, deciſ. 182. num. 27.
Teſtes debent eſſe legitimæ ætatis, vt probent, deciſ. 56. nu. 5.
Teſtes ſi deponant ſuper ætate, dicuntur concordes, & compatibiles, licet aliqui deponant de ætate maiori, cum minor inſit in maiori, deciſ. 270. num. 20.
Teſtis ætatem probat, ſi dicat aliquem habere certam ætatem, quia ita ab ipſo audiuit, deciſ. 313. num. 6.
Teſtis probat ætatem, ſi deponat ex iudicio ſuo, & per aſpectum, ibid. num. 5.
Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur deponentibus ſuper negatiua, deciſ. 107. num. 30.
Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, ſunt præferendi illis, qui ſuper negatiua deponunt, deciſ. 182. num. 19.
Teſtes deponentes ſuper affirmatiua, præferuntur deponentibus ſuper negatiua, deciſ. 42. num. 5.
Teſtes deponentes ſuper affirmatiua ſunt præferendi teſtibus deponentibus ſuper negatiua, fallit num. 18 deciſ. 270. num. 14.
Teſtes aliqui, quod certum quid ſciant, & alij, quod id neſciant, ſimul ſtare poteſt, deciſ. 56. num. 16.
Teſtis deponens de ſolo auditu, nihil probat, deciſ. 270. nu. 5.
Teſtes de auditu, negari non poteſt, quin deſeruiant pro adminiculo, deciſ. 11. num. 8.
Teſtes, qui ſimpliciter deponunt de auditu, non releuant, deciſ. 247 num. 18.
Teſtes, ſi deponant de auditu, vel de credulitate, vel ſi dicant ſe parum informatos de re ſuper qua deponunt, nihil releuant, deciſ. 66. num. 7.
Teſtes, ſi de auditu deponant, non probant, deciſ. 15. nu. 33.
Teſtes de auditu, & de proprio iudicio nō probāt, dec. 283 nu. 12.
Teſtis de auditu non probat, deciſ. 270. num. 7.
Teſtes reddentes optimam cauſam ſui dicti, bene probant eorum teſtificationes, deciſ. 237. num. 7.
Teſtes, vt probent Collegialitatem non ſufficit, quod deponant ſolum de Collegialitate, & requiritur, vt deponant de ſignis ad illam ſpectantibus, deciſ. 143. num. 19.
Teſtes dum idem concludunt, licet per diuerſa media, dicuntur conteſtes, deciſ. 289. num. 2.
Teſtis, qui nihil concludere noluit, non eſt attendendus, deciſ. 208. num. 18.
Teſtes conciliantur ſi alij deponant, quod aliquid eſt factum, alij verò dicunt, quod id debuit fieri, deciſ. 237. num. 10.
Teſtes omnibus modis reduci debent ad concordiam, deciſ. 28. numer. 6.
Teſtes quantum fieri poteſt reducendi ſunt ad concordiam, deciſ. 304. num. 14.

Digitized by Google

Teſtes debent eſſe concordes de tempore, & loco ad hoc, vt probent confeſſionem extraiudicialem, deciſ.162. num.6.

Teſtes ſi ſint concordes, non eſt locus conquaſſationi, deciſ.270. num. 31.

Teſtes in concurſu, quando inuicem ſe conquaſſantur, neutri eſt credendum. Sed intellige, quando ita ſunt contrarij, vt non poſſint concordari, deciſ. 270 num.18.

Teſtes, licet non probent confeſſionem, ſi non ſint conteſtes de loco, & tempore, faciunt tamen adminiculum ad faciendam plenam probationem, deciſ. 257. num.2.

Teſtes deponentes circa confinium diſtinctionem etiam non interrogati debent reddere rationem, deciſ.254. num. 31.

Teſtes non probant confines, ſi nulla ſui dicti rationem afferant, & eam reddere debent etiam non interrogati, cum ſimus in his, quæ ſolo corporis ſenſu non percipiuntur, dec. 215. numer 7.

Teſtès conſanguinei non repelluntur à teſtimonio ferendo in cauſa matrimoniali, deciſ.58. num.7.

Teſtes conſanguinei ad matrimonium probandum non admittuntur, quando agitur de reparanda lactura publicæ opinionis amiſſæ virginitatis, & de reſarciendo familiæ honore labefactato ex impudicitia mulieris, deciſ. 58. num.11. & 12.

Teſtes conſanguinei, an ſint admittendi in materia matrimoniali, in hoc plurimum verſatur arbitrium Iudicis, qui penſatis omnibus circumſtantijs, cautè perpendere debet, quanta fides ſit ei adhibenda, ibid. num.8.

Teſtes conſanguinei, ſufficienter non probant matrimonium, quando conſtat de malo & infecto principio concubinatus, ſeu copulæ fornicariæ præcedentis, ibid. num.9.

Teſtes, vt excludant conſanguinitatem alicuius cum alio, vt probent, qualiter deponere debeant, deciſ.241. num 24

Teſtes, qui coadiuuantur ex præſumptione iuris, ſunt alijs præferendi, deciſ 247. num.19.

Teſtes, qui conquaſſantur ab alijs teſtibus, non attenduntur, deciſ 143. num.20.

Teſtes de iure præſumuntur conteſtes, niſi contrarium doceatur, deciſ.153. num.3.

Teſtes ſunt conteſtes, ſi vnus de alio mentionem faciat, dec. 153. numer.8.

Teſtes conteſtes debent præferri alij teſtibus ſingularibus, deciſ 205. num.52.

Teſtium contrarietates, ſi non ſint circa ſubſtantialia, non attenduntur, deciſ.28. num.5.

In Teſte, vt contrarietas euitetur, debet capi omnes interpretatio, deciſ.197. num. 7.

in Teſtibus, vt excludatur contrarietas, facienda eſt omnis poſſibilis interpretatio, deciſ 131. num 11.

Teſtes deponentes de credulitate admittuntur, ſi deponant de actu latente in animo, deciſ.69. num 48.

Teſtibus deponentibus de credulitate, tunc multo facilius ſtandum, quando in illa materia ſuper qua deponunt recurrendum eſt ad coniecturas, deciſ. 69 num. 49.

Teſtes de credulitate coniunguntur cum teſtibus de auditu ab ipſo principali in eius præiudicium ad hoc, vt inſurgat plena probatio, ibid num.50.

Teſtium defectus tolluntur ex eorum numero, deciſ. 311. nu.17.

Teſtes, qui patiuntur plures defectus, non ſunt præferendi probationi reſultanti ex publicis inſtrumentis maximè ſi verſemur in facto antiquo, deciſ.254. num.32.

Teſtibus deponentibus de dementia alicuius, non creditur, niſi aſſignent rationem, licet non fuerint interrogati, deciſ.233. num.28.

Teſtes, qui magis ſpecificè deponunt ſunt præferendi illis, qui in confuſo teſtificantur, deciſ.152. num 38.

Teſtes, ſi deponant de publica voce, & fama concurrentibus adminiculis, & maximè in antiquis probant dominium etiam ad effectum deuolutionis, & caducitatis, deciſ.117. nu.3.

Teſtium primæ depoſitioni ſtandum eſt, & maximè ſi ſit adminiculata, deciſ.306. num.22.

per Teſtes, vel per inſtrumenta probari poteſt deſcendentia cuiuslibet gradus, deciſ.10. num.1.

Teſtium dicta recipiunt magnam auctoritatem ex approbatione aduerſarij, dum illa non impugnat, deciſ. 313. num.18.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, nec rigidè examinanda, dum ex tota ſerie facti, & ex circumſtantijs deprehenditur veriſimilia deponere, ibid. num.55.

Teſtis dictum etiam à ſe inducti, quis poteſt impugnare, ſi inueniat eſſe veritati aduerſum, deciſ 75. num.8.

Teſtis dictum non valet, niſi deponat viua voce, deciſ. 270 nu.4.

Teſtes, qui magis diſtinctè deponunt, ſunt præferendi illis, qui in confuſo deponunt, deciſ 258. num.15.

Teſtium depoſitiones, ſi ſint fundatæ ſuper aliqua falſa ratione, non ſunt attendendæ, deciſ.182. num.32.

Teſtium depoſitiones, vt coadiuuentur, & reducantur ad concordiam, ne deſtruantur, facienda eſt omnis poſſibilis interpretatio, deciſ.270. num.22.

Teſtium depoſitiones, & coniecturæ fulciuntur ad inuicem, & mutuo ſe corroborant, deciſ.62. num.63.

Teſtium depoſitiones ad hoc vt dicantur publicatæ, nihil refert an principalis per ſe ipſum, vel per eius procuratores vel agentes eas didicerit, deciſ.41 num.4.

Quod idem etiam procedit, ſi id fecerit per eius Aduocatum, ibid. num 5

Quæ concluſio non procedit, ſi teſtificata fuerint didicita per aliquam extraneam perſonam, quia illa non præſumitur bene informata, ibid. num.6.

Teſtis vnius depoſitio non attenditur, ſi deponat de aliquo, de quo per teſtes optimè informatos nihil fuit dictum, deciſ. 75. numer.4.

Teſtis depoſitionis ſubſtantia conſiſtit in iuramento, deciſ.18. numer.13

Teſtis depoſitio, ſi non percutiat id, quod quæritur, non releuat, deciſ.205. num.15.

Teſtis depoſitio, ſi non pendeat à vera, ſed poſſibili probatione an probet, deciſ.270. num.6.

Teſtes deponentes de publica fama, & voce probant quaſi poſſeſſionem filiationis, deciſ.10. num.8.

Teſtis deponens a veriſimilitudine, quando non bene inferat ad veritatis cognitionem, deciſ. 270. num 5.

Teſtis, qui deponit, ſe aliquid feciſſe, & afferat ſe neſcire, quare id fecerit, non releuat, deciſ. 203. num.21.

Teſtes deponentes de facto proprio iunctis adminiculis plene probant, deciſ. 257. num.12.

Teſtes deponentes ex certa, & perfecta ſcientia fundata in optimis rationibus, dubitandum non eſt, quin reſultet ex eis pleniſſima probatio, deciſ.270. num. 1. & 2.

Teſtes deponentes de facto proprio, pluſquam ſemiplenè probant, deciſ.257. num.11.

Teſtis deponens per verbum videtur, non probat, deciſ.254. numer.54.

Teſtes, quando dicantur deponere de certa ſcientia, deciſ.283. num.2. & 5.

Teſtes, qui deponunt de directo contra proprium intereſſe magis probant, deciſ.154. num.8.

Teſtes, ſi deponant inueriſimilia, non ſunt habendi in conſideratione, deciſ.241. num.23.

Teſtes duo ſufficiunt in donatione inter viuos, deciſ. 9. nu. 15.

Teſtes quinque quando quis non adhibuit in donatione, ſed duo, præſumitur voluiſſe donare inter viuos, ibid. num.17.

Teſtes quinque requiruntur in donatione cauſa mortis, ibid. numer.16.

Teſtes duo ſufficiunt in qualibet materia pro plena probatione, deciſ.223 num.1.

Teſtes duo ſufficiunt in quolibet contractu, ibid. num. 15.

Teſtes duo vel tres contra quoſcumque magnos Principes etiam ſufficiunt, deciſ.197. num. 5.

Teſtes duo regulariter in omni materia concludenter probant, deciſ. 258. num.5.

Teſtis, ſi dicat quod id, de quo quæritur, non auderet aſſerere, ne alterutri ex colliticantibus afferret præiudicium, non probat, deciſ.208. num.16.

Teſtium examen ſi careat tempore, rogitu, & ſubſcriptione Notarij eſt nullum, deciſ 8. num.10.

Teſtium examen eſt nullum ex defectu citationis ad dicendum contra articulos, & decreti illorum admiſſionis, deciſ.18. num.3.

in Teſtium examine, ſi quis ſe fundat incumbit onus probandi omnia requiſita neceſſaria pro illius validitate, ibid. numer. 25.

ad Teſtium examen ſanandum, quando Rota adhibeat arbitrium, ibid. num. 6.

Teſtium examen quando eſt nullum, & inualidum, non eſt attendendum, deciſ.215. num.6.

Teſtium examen eſt nullum ex defectu citationis partis, deciſ 22. num. 16.

Teſtium examen illi non denegatur, qui nominatis teſtibus Iudici ſe abſentat ſecundum cautelam Bald. & aliorum DD. deciſ.41. num.29.

Sed multi alij, & quidem grauiſſimi DD contrarium tenent.

Et prima illa opinio meritò vſu recepta non eſt, ibidem numer.30.

Et hoc quidem meritò, cum aliàs ridiculum eſt dicere, quod ex abſentia partis ceſſet ſubornatio teſtium, cum vnuſquiſque poſſit conſiderare, quod pars poteſt ſubornare teſtes, antequam Iudici illos nominauerit, deciſ.41. num. 31.

Atque inſuper Viuius aſſerit, quod per 25 annos, quibus ipſe fuit Aduocatus, nunquam vidit d. cautelam in iudicijs recipi, ſed bene contrarium, ibid. num.31.

Et bo. me. Reuerendiſſ. Coccinus Rotæ Decanus ſpatio triginta ſex annorum, quibus fuit Rotæ Auditor, nunquam vidit hanc cautelam ſeruare, ibidem num.32.

Quæ tamen cautela poſſet adhiberi, ſi aliqua culpa poſſet iudici imputari, ibid. num.32.

Teſtes examinati ſine citatione partis coram Iudice ſemper adminiculo deſeruiunt pro pleniori probatione, deciſ.253. numer.4.

Digitized by Google

Teſtes, quando ſunt examinandi, citandus eſt ille de cuius principali intereſſe agitur, deciſ. 129. num. 7.
Teſtes examinati in iudicio criminali abſque partis citatione, non probant in iudicio ciuili, deciſ. 28. num. 10.
Teſtes examinati in iudicio criminali, non probant in ciuili, deciſ. 233. num. 21.
Teſtes examinati in iudicio criminali, vt probent in ciuili, debent in eo repeti cum interrogatorijs, ibid. num. 22.
Teſtis, licet ſit examinatus ad perpetuam rei memoriam, ſi tamen deponat de facto proprio, magnum veritatis præbet adminiculum, deciſ. 208. num. 5.
Teſtibus examinatis in alio iudicio per viam exceptionis, deinde agendo per viam actionis quis non poteſt vti, deciſ. 301. numer. 7.
Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam non probant, deciſ. 306. num. 20. amplia num. 22.
Teſtes per viam exceptionis examinati non probant pro inducente, quando inſtituens nouum iudicium, illis vult vti per viam actionis, deciſ. 301. num. 9.
Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam licet non probēt, deſeruire tamen poſſunt pro adminiculo, deciſ. 294 num. 19.
Teſtes, quando examinantur, ſi pars non citetur, vel aliàs non ſit præſens, depoſitiones non valent, deciſ. 18. num. 14.
Teſtes, in diuerſa cauſa examinati in alia non faciunt fidem, niſi in ea fuerint repetiti, deciſ. 205. num. 7.
Teſtes in facto antiquiſſimo non poſſunt reddere congruam rationem, deciſ. 182. num. 39
Teſtis, ſi conuincatur de falſo, nulla fides eſt ei adhibenda, deciſ. 58. num 13.
Teſtes, vt probent famam, concludere debent, quod aliter eſſe non poſſet, quia ipſi id ſcirent, deciſ. 182. num. 26.
Teſtes non probant famam, ſi de ea dubitatiuè, & per verbum credo, deponant, ibid. num. 23.
Teſtium fides augetur, ſi vſque ad mortem in ſua depoſitione permanſerint, deciſ. 69. num. 56.
Teſtes præſumuntur bonæ fidei, & conuerſationis, dum contrarium non probatur, ibid. num. 55.
Teſtes, qui deponunt ſuper furore teſtatoris debent interrogari, quæ ſigna, quos motus, vel actus fecerit teſtator, vt ex illis percipi poſſit furor teſtatoris, deciſ. 231. num. 26.
per Teſtes probatur gratia poſitiua, deciſ. 218 num. 9.
Teſtium aliquorum ignorantia non poteſt elidere probationem aliorum teſtium ſcientium aliquid certè, deciſ. 56. nu. 17.
ex Teſtis inductione cenſetur approbata perſona non dictum, deciſ. 268 num. 10.
Teſtem inducens cenſetur approbare perſonam, non autem dictum, deciſ. 75. num. 7.
Teſtes probant infirmitatem alicuius, ſi ſint plenè de ea informati, vel ratione diuturnæ conſuetudinis, vel ratione eorum peritiæ, deciſ. 313. num. 8.
Teſtes, qui ſunt magis informati, & ſunt conformes probationibus factis præferuntur alijs, deciſ. 107. num 31. & 32.
Teſtes qui ſunt meliùs informati, ſunt præferendi alijs, deciſ. 208. num. 9.
Teſtes bene informati ſuper qualitate alicuius rei, ſi res aliter eſſet, hoc ſcirent, vel audiuiſſent, deciſ. 41. num. 16.
Teſtibus qui ſunt bene informati de re, de qua deponunt, in dubio ſtandum eſt, deciſ. 267 num. 5. & 8.
Teſtis parum informatus de re ſupra qua deponit, & multo magis ſi deponant de auditu, nullatenus eſt attendendus, deciſ. 269. num. 4.
Teſtes, qui non ſunt informati de re, ſuper qua deponunt, non releuant, deciſ. 258. num. 12.
Teſtes, vt probent immemorabilem debent etiam deponere, quod maiores a quibus audiuerunt, id audiuerint ab alijs maioribus, ſed contra vide num. 10. & iſta eſt communis ſententia, deciſ. 56. num. 8.
Teſtes deponentes ſuper immemorabili de viſu per quadraginta annos, an ſufficiat, quod dicant citra, vel & citra, intellige, deciſ. 56. num. 11. 12. & 13
Teſtes, qui deponere debent ſuper immemorabili, cuius ætatis eſſe debeant, deciſ. 122. num. 10.
Teſtes deponentes ſuper immemorabili, quod laicus habeat priuilegium Apoſtolicum ſuper perceptione decimarum, qualiter ſufficiat, quod deponant, deciſ. 56 num. 14.
Et an requiratur, quod deponant de aliquo certo priuilegio Apoſtolico, ibid. num. 15.
Teſtes deponentes de immemorabili debent deponere de viſu in annis pubertatis, deciſ. 22 num. 15.
Teſtes bene probant immemorabilem, ſi deponant iuxta requiſita gloſ. in c. 1. de præſcript. in 6. deciſ. 182 num. 2.
Teſtes, quando dicantur bene depoſuiſſe ſuper immemorabili, deciſ. 36. num. 6. & 7.
Teſtes, vt probent immemorabilem debent eſſe ætatis quinquaginta quatuor, ibid. num. 3.
Teſtium inhabilitates ſupplentur ex numero, deciſ. 182. nu. 31.
Teſtes intereſſati nullum gradum probationis faciunt, deciſ. 107. numer. 27.
Teſtem iuraſſe non probat Notarius, ſi in principio dicat, teſtis inductus, productus, monitus, iuratus &c. deciſ. 18. numer. 15.
Teſtem iuraſſe non probat Notarius, ſi aſſerat, teſtes medio iuramento tactis &c. iuraſſe, ſi non exprimat, an in actu ipſius examinis, & coram quo fuerit d. iuramentum præſtitum, vel coram Iudice, vel coram eodem Notario de mandato Iudicis, deciſ. 18. num. 16.
Teſtes, quando probant limites inter aliquas Eccleſias eſſe ſeparatos, deciſ. 63. num. 2.
Teſtes, bene probant aliquem locum eſſe intra limites alicuius Parochiæ, ſi deponant de ſcientia, & fama publica & notoria, deciſ. 137. num 5.
ex Teſtium depoſitionibus, & alijs adminiculis probatur loca contineri intra fines alicuius Diœceſis, deciſ. 22. num. 2.
Teſtes, quando concludenter probent, quod aliquis locus exiſtat intra fines alicuius Parochiæ, deciſ. 180. num. 8.
Teſtes aliqui ſi deponant de maiori ſumma, & alij de minori, in illa minori dicuntur omnes concordes, deciſ. 266. num. 1.
Cum in ſumma maiori, inſit minor, ibid. num. 3.
Teſtes deponentes de maiori quantitate pro reo, ſunt præferendi, licet in aliquo ſint inferiores teſtibus actoris, deciſ. 270. numer. 21.
Teſtes aliqui ſi deponant de maiori ſumma, & alij de minori, in iſta minori omnes dicuntur conteſtes, deciſ. 269. num. 9.
Teſtes deponentes ſimpliciter de minori quantitate, non contradicunt, neque negant maiorem ſummam, deciſ. 270 nu. 12.
Teſtes deponentes de minori quantitate dicuntur etiam cum illis, qui deponunt de maiori, concordes, ibid. nu. 10. & 19.
Teſtibus deponentibus de minori quantitate, ſtatur & confunditur probatio facta de maiori quantitate, & minor quantitas attenditur, ibid. num. 13.
Teſtes, vt probent negatiuam, debent eam coarctare, deciſ. 263. numer. 11.
Teſtes, quando bene coarctent negatiuam, quod quis non poſſideat, niſi certa bona, deciſ. 267. num. 1.
Teſtes probant negatiuam, quando illam coarctant cum cauſa ſcientiæ, deciſ. 270. num. 17.
Teſtes non concludunt negatiuam, ſi illam non coarctent, deciſ. 224. num. 11.
Teſtes, vt probent negatiuam, debent illam coarctare, remouendo actum à ſenſu, deciſ. 162. num. 5.
Teſtes, vt probent negatiuam, quid requiratur, deciſ. 107. numer. 28. & 29.
Teſtes plenè probant nobilitatem alicuius, ſi deponant de communi reputatione, deciſ. 167. num. 1.
Teſtium nomina nunquam panduntur, quando datur ſummarium eorum atteſtationum, deciſ. 277. num. 6.
Teſtium numerus non eſt effrenatus, ſi ſit intra 40. deciſ. 289. numer. 5.
Teſtes numero plures, ſunt præferendi paucioribus, deciſ. 258. numer. 14.
Teſtes plures numero, & veriſimiliora deponentes in concurſu ſunt præferendi, deciſ. 42. num. 4.
Teſtes qui ſunt potioris numeri, ſunt præferendi, paucioribus, deciſ. 269. num. 7.
Teſtium numerus non dicitur effrenatus infra 40 deciſ. 4. nu. 7.
Teſtibus numero pluribus credendum eſt, deciſ 267. num. 7.
Teſtium numerus ſupplet defectum aliquorum teſtium, dec. 69. numer. 55.
Teſtes numero plures ſunt præferendi paucioribus, & maximè ſi illi plures deponant ſuper affirmatiua, deciſ. 182. nu. 30.
Teſtes numero inferiores poſtponuntur alijs numero potioribus, deciſ. 272. num. 13.
Teſtes nulliter examinati, vel in alio iudicio, deſeruiunt pro adminiculo, deciſ. 160. num. 9.
Teſtes nulliter examinati ſine iuriſdictione, & citatione ad viden. iurare teſtes, non probant, deciſ. 224. num. 10.
Teſtes ſunt nulliter examinati, ex defectu citationis ad videndum eos iurare, deciſ 254. num. 20.
Teſtes ſunt nulliter examinati, ſi examinentur in loco à parte declarato ſuſpecto, deciſ. 22. num. 17.
Teſtes, quando probent poſſeſſionem, licet non referant aliqua eius ſigna, ex quibus poſſeſſio iuſtificetur, deciſ. 130. numer. 4.
Teſtes non probant poſſeſſionem controuerſam, ſi de alia diuerſæ ſpeciei deponant, deciſ. 49. num 3.
Teſtes non probant poſſeſſionem alicuius, ſi deficiat in eis ſufficiens cauſa ſcientiæ, deciſ. 304. num. 12.
Teſtes in materia probationis valoris, ſemper attenduntur illi, qui deponunt de minori ſumma, deciſ. 270. num. 24.
Teſtes non probant id, quod deponunt ſi poſt eorum atteſtationem referant ſe ad alium teſtem, qui abſolutè id negat, deciſ. 203. num. 16.
Teſtes non probant, ſi nullam dicti ſui reddant rationem ſcientiæ, deciſ. 203. num. 21.
Teſtes, vt probent omnes debent reddere vnam rationem, deciſ. 182. num. 34.

Teſtes non probant, ſi deponant de poſſibilitate, non autem de effectu, deciſ.268 num.8.
Teſtes minimè probantes non poſſunt concurrere, cum alijs teſtibus plenè & concludenter deponentibus, deciſ. 270. nu.9.
Teſtis nihil probat, ſi eius depoſitio ſit imaginaria, deciſ. 269. numer.3.
Teſtem producens cenſetur approbare perſonam, & non dictum, deciſ.269. num.10.
Teſtium ſolemni publicationi æquipollet aſſio partis, deciſ.277. numer.4.
Teſtium publicatio, quando eſt facta, amplius non ſunt admittendi articuli de directo contrarij, prout nec ſuper eiſdem admittuntur, ibid. num.7.
Teſtium publicatio formalis non ſolet in Curia fieri, niſi in tertia inſtantia, ibid. num.5.
Teſtium publicatio ſolemnis non requiritur probare ad effectum vt dididita dicantur teſtificata, deciſ.41. num.7.
Teſtes non probant quantitatem fructuum ſolitorum percipiendorum, ſi non deponant de pluribus annis ante, & poſt, & ſic de toto decennio, deciſ.268. num.7.
Teſtes deponentes ſuper quantitate fructuum prædiorum illi præferuntur, qui deponunt de minori ſumma, deciſ. 272. numer.12.
Teſtis ratio non probat, quando eſt æquiuoca, deciſ.214. nu 51.
Teſtes, qui non reddunt congruam, & concludentem rationem ſui dicti, non attenduntur, deciſ. 66. num.6.
Teſtes, ſi non reddant rationem, nec concludunt negatiuam coarctatam, non veniunt attendendi, deciſ. 258. num.19.
Teſtes, ſi ſint religioſi, ſunt omni exceptione maiores, deciſ.28. num.3.
Teſtes recuſantes reſpondere interrogatorijs, gradum probationis non faciunt, deciſ.192. num.26.
per Teſtes non debet probari id, quod per ſcripturas doceri poteſt, deciſ.73. num.18.
Teſtes probant ſimulationem, ſi reddant veriſimilem cauſam, & alias circumſtantias facti dictæ ſimulationis, deciſ.11. numer.14.
Teſtes redduntur ſingulares ex diuerſitate loci, & temporis, deciſ.208. num.23.
Teſtes ſingulares, ſi ſint adminiculati pluribus coniecturis, plenè probant, deciſ.69. num.13.
Teſtes ſingulares probant ſocietatem, deciſ.28. num.4.
Teſtes ſingulares, ſi ſint adminiculati, admittuntur, deciſ 39. numer. 7.
Teſtes ſingulares etiam admittuntur, quando cum illis præſumptiones, & adminiculis concurrunt, deciſ.133. num.10.
Teſtes ſingulares etiam admittuntur ad probandam ſimulationem, deciſ.11. num.13.
Teſtes ſingulares admittuntur ad detegendam voluntatem, & ad probandum ea, quæ pendent ab animo, deciſ.69. numer. 52.
Teſtes ſingulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teſte reputentur, deciſ.203. num.22.
Teſtes, ſi ſint ſingulares loco, temporeque non probant confeſſionem, deciſ.197. num. 10.
Teſtes, quando ſunt ſingulares loco, & tempore, ſingularitate obſtatiua, non probant, deciſ.197. num.6. & 8.
Teſtes ſingulares non probant donationem, & debent eſſe omni exceptione maiores, deciſ.69. num.51.
Teſtes adhibuiſſet quia in actu ſolutionis ſummæ conſiderabilis, ſi verè dictam ſolutionem feciſſet, deciſ.1 num.10.
Teſtes probant ſtylum ita eſſe, ſi deponant ita obſeruaſſe, & ab alijs publicè, & palam obſeruari vidiſſe, deciſ.154. numer.7.
Teſtes, ſiue ſint tres, vel duo in quocumque negotio pro plena, ſeu ſufficienti probatione ſufficiunt, deciſ.197. num. 4.
Teſtes qui non percutiunt tempus ante motam litem, non probant, deciſ 66. num 5
Teſtes non probant vacationem in menſe reſeruato, ſi deponant de ſimplici auditu obitus in d. menſe, deciſ. 117. num 2.
Teſtes vt probent valorem, ſecundum ſtylum Rotæ, debent deponere de decennio, deciſ.269 num.6.
Teſtes non probant valorem fructuum alicuius predij, ſi deponant, quod perceptio maioris vel minoris quantitatis, pendeat à qualitate terreni, deciſ 272. num.4.
Teſtes in probando valore, illi ſunt præferendi alijs, qui deponunt de minori ſumma, deciſ.269. num 8.
Teſtes optimè probant valorem fructuum prædiorum, ſi deponant ea certa ſcientia fundata in optimis rationibus, per ſpatium 10. annorum computato anno fertili, cum ſterili, deciſ.272. num. 5. & 6.
Ac etiam deponentes ex publica voce, & fama, coarctantes inſuper negatiuam, ibid. num. 2.
Teſtes, quando ſunt varij, & contrarij, nulla fides certè eſt adhibenda eis, & hoc maximè ad reſoluendum aliquid, de quo conſtat per publicum inſtrumentum, deciſ. 197. n. 3.
Teſti vaſſallo, & amico non eſt multum credendum, deciſ.203. numer.3.
ex Teſtis depoſitione teſtificantis per verbum, poteſt, non poteſt deduci certa probatio, deciſ.270. num.8.
Teſtis ſi concludant per verba includentia poſſibilitatem, certam probationem excludunt, deciſ. 269. num.5.
Teſtibus vilibus, iunctis alijs exceptionibus multo minus eſt credendum, deciſ.201. num. 15.
Teſtis vnicus non probat, deciſ.108. num. 24.
Teſtis vnicus in iudicio manutentionis non admittitur, quando adſunt coniecturæ, & præſumptiones in contrarium, deciſ.75. num.5.
Teſtis vnicus deſeruire poteſt pro adminiculo, ſicuti & alia imperfecta probatio, quando admittuntur coniecturæ, & præſumptiones, deciſ.214. num. 7.
Teſtis vnicus, non facit gradum probationis, deciſ. 100. nu.12.
Teſti vnico non creditur, maximè ſi non ſit informatus de re, ſuper qua deponit, deciſ. 272 num.3.
Teſtis vniuerſitatis pro ea probant, ſi ex eorum depoſitionibus non reſultet aliquod intereſſe ipſis, vti ſingulis, deciſ.258. numer.16.
Tantum in aliquo caſu, ſi habeamus pro omnibus Doctoribus idem affirmantibus, ſufficit, quod ille allegetur, deciſ.282. numer.8.
Titularis habet intentionem pro ſe, pro libertate beneficij, vt beneficia ſine diminutione conferantur, deciſ.8 num.22.

T I T V L V S.

Titulus non requiritur in iudicio manutentionis, deciſ. 139. numer.4.
Titulus, & proprietas filiationis ex quibus probetur, deciſ. 10. num.9. & 13.
Titulus verus non requiritur, ſed ſufficit putatiuus, vel etiam nullus ad lucrandum fructus ante motam litem, deciſ.3. numer.4.
Titulus in actibus poſſeſſorijs probatur ex antiquiſſima quaſi poſſeſſione, deciſ.29. num.51.
Titulorum multiplicatio datur in materia beneficiali, deciſ.29. numer.81.
ex Tituli vnius inſufficientis, & iniuſti productione ceſſat præſumptio alterius tituli ſufficientia, & iuſti, deciſ. 94. nu.39.
à Tituli principio poſterior formatur euentus, deciſ.312. nu. 11.
Titulo inualido poſſidens, ſi ſuperueniat nouus titulus validus mutare ſibi poteſt cauſam poſſeſſionis, deciſ.135. num.4.
ex Titulo præambulo præſumitur poſſeſſio, deciſ 29. num. 56. ſed limita num. 57. & 58.
Titulus, quando producitur à poſſeſſore, tunc ſtante propria productione, illius poſſeſſio præſumitur ex dict. titulo producto, ſed ſecus, ſi iſta productio fiat à parte aduerſa, deciſ. 29. num.60. & 61.
Tituli præſumptio reſultans ex centenaria quaſi poſſeſſione, non tollitur per contrariam præſumptionem reſultantem ex productione vnius tituli inſufficientis, deciſ. 29. num.52.
Et prædicta præſumptio eſt iuris, & de iure, ibid. num. 52.
Titulus putatiuus, ſufficit in caſibus, in quibus eſt neceſſe tituli in præſcriptione, deciſ 50. num.14.
Tituli iuſtitia non poteſt probari ex ſolo curſu temporis, deciſ 16. num.9.
Tituli vnius productio non excludit exiſtentiam *alterius*, deciſ.29. num. 44.
Titulorum plurium concurſus, tunc facilius admittitur ad aliquid docendum, quando tituli ſunt inter ſe compatibiles ſi vnus dicatur venire in confirmatione alterius, deciſ. 182. numer. 21.
ex Tituli vnius productione facta per partem aduerſam, alia pars poteſt iuuari præſumptione alterius tituli, deciſ.29. num.32. & 42.
Titulus, quando eſt redactus ad non titulum, ſtatim omne ius adimitur ab eo, qui illum titulum habebat, deciſ.189. numer.9.
Titulus, quando eſt extinctus, non poteſt cauſare amplius bonam fidem ad acquiſitionem fructuum, deciſ. 189. num.10.
Titulorum plurium concurſus admitti poteſt ad aliquid probandum, deciſ 182. num 20.
Titulum aliquem producens, præſumitur alium meliorem non habere, deciſ.29. num. 36 & num. 41.
Titulus non requiritur in iudicio manutentionis, deciſ. 240. numer.5.
Titulus oppoſitus vigore ſententiæ, de qua pendet cauſa appellationis, & reſtitutionis in integrum aduerſus eam, redditur valde turbidus, deciſ.240. num.10.
Titulo antiquo ſtante, & nouiſſima poſſeſſione, facit, vt ille, qui eſt Dominus, fuerit etiam poſſeſſor, deciſ.292. num.8.
Titulus ad dominij cauſam ſpectat, deciſ.212. num.5.
Titulus ſufficiens ad præſcribendum etiam in his, quæ ſunt contra ius, oritur ex curſu longiſſimi temporis cum bona fide, deciſ.145. num.6.
cum Titulus etiam inualidus, & putatiuus ſufficiat ad hunc effectum, deciſ.145. num.5.
Et ſufficit, vt bona fides allegetur quia præſumitur, *ibid.* numer.8.

de Ti-

Digitized by Google

de Titulo præſumendo contra Eccleſiam, requiritur ſpatium 40. annorum, deciſ.18. num.8.
Titulus vt ex præſtationibus præſumatur, adducenda eſt continuatio præſtationum vniformiter facta per totam eam temporis ſeriem, quæ requiritur ad inducendam tituli præſumptionem, deciſ 57. num.8.
Titulus vigore priuilegij allegari poteſt, deciſ. 260. num.7.
Titulum, & actionem tribuit reſeruatio penſionis ad fauorem alicuius, deciſ.3. num. 62.
Tractatus viri erga mulierem ad legitimitatem, vel illegitimitatem matrimonij probandam plurimum conducit, deciſ 58. numer.18.
ex Tractatu præcedenti arguitur ſimulatio, deciſ.11. nu. 7.
Traditionis fictum modum dicitur continere clauſula conſtituti, deciſ.242. num.2.
Vide ſupra in verbo Clauſula conſtituti.

T R A N S A C T I O.

in Tranſactionibus ſi apponatur aliquid, quod in ea non poſſit cadere, ſubſtinetur in vim pacti, vel alterius contractus, deciſ.34. num.7.
Tranſactio, vt ſubſtineatur ſola lis, vel eius timor ſufficiens eſt, deciſ.161. num.5.
Tranſactiones tot eſſe dicuntur, quot ſunt perſonæ, quæ vti ſingulæ tranſigunt, deciſ.212. num.23.
Tranſactio non vitiatur, ex partitarum duplicatione, quia non vitiant, ſed vitiantur, deciſ.52. num.32.
Tranſactio ſuper decimis pro bono pacis inter perſonas Eccleſiaſticas, valet etiam ſine beneplacito Apoſtolico, deciſ.218. numer. 3.
Tranſactio ad rem ſuper qua fit, dubiam non autem liquidam, & claram præſupponit, deciſ. 34. num.5.
Tranſactiones ſuper decimis, tunc multo magis veniunt attendendæ, ſi ſint vtiles, & validæ, deciſ. 218. num.15.
de Tranſactionis natura eſt, vt lis totaliter finiatur, deciſ.218. numer.2.
Tranſactio inita contra rem iudicatam non tenet, deciſ 218. numer.25.
Tranſactio eſt exceptio litis finitæ, quæ impedit litis ingreſſum, & regreſſum ad eam, ibid. num.1.
Tranſactionem benè poteſt inire tutor adhibitis ſolemnitatibus, deciſ.19. num.11.
Tranſactio, vt dicatur nulla, eo quia inita ſit ſuper re iudicata, requiritur, quod dicta res iudicata ſit clara, & indubitata, deciſ.218. num 26.
in Tranſactione rerum minorum, debet adhiberi rerum cognitio, quod interueniſſe præſumitur, ſi decretum Iudicis interuenit, deciſ.89. num.7.
Tranſactionem, ſi quis inierit, eam obſeruare tenetur, deciſ.218. num.2.
de Tranſactionis validitate non eſt dubitandum, quando eſt facta à maioribus, & de re dubia, deciſ.286. num.1.
Tranſactiones ſi per ſententiam fuerint declaratæ nullæ, & inualidæ non obſtant, deciſ.104. num 9.
Tranſactiones declaratæ nullæ, non poſſunt tribuere aliquem titulum validum, deciſ.281.num. 22.
ex Tranſactione oritur exceptio litis finitæ, & nouæ litis ingreſſus impeditur, deciſ.181. num.1.
Tranſactionem, ſi quis poſt tempus conuentum ratificauerit, ſtante pacto, quod poſt illud non teneretur ratificare, cenſetur d. exceptioni renunciaſſe, & in eadem tranſactione perſeuerare, deciſ.109. num.5.
in Tranſactionis fine, ſi partes ſpeciali remedio ſibi prouiderunt, vt non poſſit recedi ab ipſa tranſactione, & nolens poſſit cogi ad obſeruantiam, tunc data inobſeruantia, alijs tranſigentibus ſolùm remanet ius agendi ad adimplementum, deciſ.262. num 24.
Non autem agendi ad reſolutionem contractus, ibid. num. 24.
Tranſactio eſt nulla, ſi nulla adfuit cauſa tranſigendi, nec lis, nec timor litis, deciſ.272. num.2.
Tranſactio ſuper teſtamento non valet, ſi illud nec exhibitum nec viſum fuit, ibid. num.3.
de Tranſactionibus non habenda ratio, ſi ſuper illarum nullitate fuerit pronunciatum, deciſ.251 num.19.
Tranſactio, ſi metu ſit facta, non poteſt dubitari de illius nullitate, deciſ 172. num.42.
Tranſlatio bonorum impeditur ex aliquo eorum vitio reali, deciſ.228. num.7.
Tranſumptum non poteſt dici mera copia, ſi babeat ſubſcriptionem, & ſignum Notarij, deciſ.265. num. 4.
Tranſumpto Iudex fidem adhibere poteſt, ſi pars hoc non opponat, deciſ.264 num.11.
in *Triennali* poſſeſſione beneficij pacifica, ſi quis erit, non licet amplius gratiæ validitas controuerti, nec de nullitate tituli opponi iux. alleg. Lap.89 deciſ.51. num.12.
Vide infra circa declarationes Regular. Cancellar. ad dictam Regul.
Turbatio requiritur, vt ea tutoriales habentes tractum ſucceſſiuum, poſſint iterum exequi, deciſ.1. num. 26
Turritana Ciuitas præclara eſt, & fuit antiquiſſima Romanorum colonia, deciſ. 251. numer. 22.
Turritana Ciuitas habuit SS Prothum Presbyterum & Ianuarium Diaconum Fidei Chriſtianæ prædicatores a S.Caio Papa miſſos, anno ſalutis 290. deciſ.251. num. 23.
Tutela mulieribus dari non poteſt, ſiue a teſtatore, ſiue à Iudice, deciſ.60. num.3.

T V T O R.

Tutor agnoſcere poteſt bonam fidem erga creditorem pupilli aliquid iuſtè euincere volentis, deciſ.131. num.8.
Tutoris aſſertio, ſi cum decreto Iudicis, & aliàs ſolemniter facta ſit, tanto magis probat contra pupillum, deciſ.89 nu. 2.
Tutoris confeſſio facta in publico inſtrumento, cum interuentu alicuius conſanguinei minoris, decreto Iudicis, ac aliàs ſolemniter facta, & pluribus concurrentibus adminiculis contra pupillum probat, deciſ.19 num.1.
Tutoris confeſſio adminiculata benè probat, contra pupillum, deciſ.28. num.8.
per Tutores incapaces tutelæ, & per capaces ſi aliquid geſtum ſit, per capaces ſubſtinetur actus, deciſ.60. num.4.
Tutor dicitur potentior pupillo, ne poſſit ceſſionem actionis recipere contra eumdem pupillum, deciſ.282. num. 14.
Tutoris officium gerit Prælatus circa res Eccleſiæ, deciſ. 94. numer.63.
Tutor in ſuſceptione tutelæ, tenetur inuentarium, & alia ſolemnia facere, deciſ.178. num.11.
Tutor, ſi omiſerit ſolemnia facere, non poteſt præiudicare pupillis, deciſ.178. num.13.
Tutor non poteſt vendere domum paternam pupilli, ſi extent alia bona, ibidem num.13.
Tutor, ſi conſtituat pupillo procuratorem, mortuo tutore, illud mandatum non expirat, deciſ.172. num.12.
de Tutore iura, quæ loquuntur, habent etiam locum in alijs, qui conſtituunt procuratorem, ibid num. 33.
Tutor ex quibus non præſumatur, quod aliquid geſſerit, aut faſſus fuerit contra rei veritatem in præiudicium pupilli, deciſ.28. num.8.
Tutor poteſt conſtituere in poſſeſſione pupillum, deciſ.59. nu.2.
Tutor benè poteſt adhibitis ſolemnitatibus tranſigere, deciſ.39. numer. 11.
Tutor, & emptor bonorum pupilli, quando ambo dicantur in culpa, & in dolo, deciſ.178. num. 14. & 15.

V

V A C A T I O.

VAcationis vna ſpecies ſi fuerit narrata Papæ, ſi ea non ſubſiſtat, an liberæ remaneant manus Ordinarij circa collationem, & quid ſi plures ſint narratæ cauſæ, deciſ. 255. num.13. & 14.
Vacationem in menſe reſeruato non probant teſtes, ſi deponant de ſimplici auditu obitus in dicto menſe, deciſ. 157. nu.2.
Vacatio beneficij quando dicatur conſumpta, deciſ.51. num. 3.

V A L I D I T A S.

pro Validitate actus præſumendum eſt ſtante curſu longiſſimi temporis etiam quod ſeruatæ non fuiſſent omnes ſolemnitates neceſſariæ, deciſ. 223. num.8.
Validitatis implicitus ſtatus poteſt excuſare poſſeſſorem à fructuum reſtitutione, deciſ.283. num.20.
ſuper Cambiorum contractus permiſſione, tàm in genere, quàm in ſpecie, iudicium ſpectat Canoniſtis, non autem Mercatoribus, cum agatur de interpretatione ſacrorum Canonum, & Pont. Summ. Bullarum, deciſ.32. num.17.

V A L O R.

Valor annuus 10. florenorum requiritur vltra qualitatem dignitatis ad hoc, vt habeat locum regul.4. Cancell. deciſ.236. numer.3. 14. 15. 18. & 19.
Valor alicuius rei, ex quo plenè remaneat probatus, deciſ. 257. numer.13.
à Valore beneficij regulariter determinatur, & metitur quantitas penſionis, deciſ.169. num.7.
ad Valoris beneficij narrati iuſtificationem ſufficiunt teſtes deponentes de publica voce, & fama ampla, deciſ.283. num. 6. & 7.
in Valore beneficij computando, non eſt habenda ratio eorum ex quibus Rector non percipit fructus, deciſ.268. nu.1.4. & 6.
in Valore beneficij firmando incerta regulariter non imputantur, deciſ.267. num.9.
Valor beneficij, vt iuſtificetur, ſufficit qualibet probatio, etiamſi ſit minor ſemiplena, deciſ. 236. num 8.
Valor beneficij, quando non poſſit dici mutatus, ibid. nu. 3.
Valoris modici, quando non poſſit dici, quod ſit aliquod creditum, deciſ.228. num.21.
in Valore probando teſtes rectè deponunt, ſi per decem, & vltra annos teſtificent, deciſ.269. num. 1.
Valoris qualitas ad hoc, vt ſit locus regul. 4. Cancell. eſt neceſſaria in dignitatibus vacantibus in Eccleſijs Collegiatis, non autem in Metropolitanis, deciſ. 232. num.15. 16. & 19.

Vendere non poteſt, qui eſt conſtitutus in mala ſide, deciſ. 122. numer. 14.

Vendere, donare, vel pignorari fundum ſi hæres fuerit prohibitus, quoad viueret, iſta prohibitio operatur, vt in vita non poſſit diſponere, ſed ſecus in vltima voluntate, deciſ. 231. numer. 3.

Vendere, & alienare ſi iſta verba ſimul ponantur, ſicut vendere ſignificat actum inter viuos, ita pariter alienare ſignificare debet eumdem actum, & non eſt intelligendum de actu vltimæ voluntatis, deciſ. 5. num. 3. amplia num. 4.

V E N D I T I O.

Venditio eſt doloſa, quæ fit de re aliena, deciſ. 48. num. 13.

Venditio facta lite pendente non tenet, deciſ. 122. num. 13.

ſub Venditione omnium bonorum venit iuſpatronatus, dec. 228. numer. 19.

Venditio non præſumitur habuiſſe effectum, ſi poſtea vendens continuauerit in illius poſſeſſionem, deciſ. 223. num. 11.

Venditio facta de re aliena, & in præiudicium veri Domini non tenet, deciſ. 48. num. 10.

Venditio bonorum Eccleſiaſticorum nonnullati poteſt per Eccleſiam, niſi emptores probent requiſita ſolemnitatis & cauſæ interueniſſe, deciſ. 202. num. 13.

Venditio loci ſacri, aut Religioſi accedere poteſt emptioni maioris partis bonorum, deciſ. 173. num. 23.

Venditio bonorum pupilli, ſi fuerit facta pro ſoluendo ære alieno, emptor debet eſſe ſollicitus de verſione in cauſam dictam, deciſ. 178. num. 17. & 18.

Quod multo magis procedit, quando ſolutio æris alieni, non ſolum fuit enunciatum per viam cauſæ, ſed vlterius in pactum deductum, ibid. num. 19.

V E N D I T O R.

Venditor, licet obligando ſe de euictione promittat tantum de facto ſuo, & dato, tamen ſi ſequatur euictio ex facto alterius, tamen d. venditor tenetur ad pretij reſtitutionem, deciſ. 155. num. 7.

Quæ opinio non procedit, quando emptor ſciuit rem eſſe litigioſam, & ſubiacere periculo euictionis. ibid num. 8.

Venditor, ſecuta euictione ex facto alterius, tenetur ad pretij reſtitutionem, licet ſolum promiſerit tam de facto ſuo tantum, & hoc ſit ne cum aliena iactura locupletetur, deciſ. 155. numer. 9.

Venditor, ſi de euictione emptori promiſerit, & pro ea ſpecialiter aliquas res hypotecauerit, ſecuta euictione tales res emptor pro ſuæ indemnitatis releuatione retinere poteſt, deciſ. 92. num. 8.

Venditor promittens de euictione, reſtringendo obligationem ad datum, & factum ſuum tantum ſi ſequatur euictio ex facto alterius, non dicitur commiſſa ſtipulatio, deciſ. 155. numer. 6.

V E R B V M.

ſub Verbis ampliſſimis, & generaliſſimis ſi ſit conceſſa facultas, debet reſtringi ad vnam tantum ſpeciem rei, deciſ. 219. numer 7.

Verba ampliſſima repellunt reſtrictionem, deciſ. 35. num. 8.

Verba, quæ non ſunt apta, ad declarandum aliquem eſſe hæredem, deciſ. 180 num. 34.

Verba quantumuis ampla, & vniuerſalia reſtringi debent ad ſpeciem adiectam, deciſ. 190 num. 7.

Verba generaliſſima coarctantur ex verbis ſpecialibus infra poſita, deciſ. 231. num. 1.

Verba generaliſſima non poſſunt plus reſtringi ad vnum caſum, quàm ad alium, deciſ. 190. num. 5.

Verba generalia, generaliter ſunt intelligenda, quatenus per alia verba non limitentur, deciſ. 104. num. 4.

Verba quantumuis generalia, reſtringuntur ad ſpeciem adiectam, deciſ 104 num. 6.

Verbis generalibus ſi aliquid fiat, dicitur tamen fieri ſpecialiter, ſi illa generalitas omnia comprehendat, deciſ. 219. numer. 9.

Verborum generalitas non operatur, quod donatio ſit vniuerſalis, ſed requiritur aliquod corpus vniuerſale, deciſ. 128. nu. 6.

Verba, quando ſunt clara, non eſt opus alia interpretatione, deciſ. 185 num. 5.

Verba, quando ſunt clara, & præciſa, non admittitur quæſtio voluntatis, deciſ 9. num. 6

Verba, quando ſunt clara, de defectu intentionis, & voluntatis diſponentis dari non poteſt, deciſ. 220. num. 2.

Verba, in dubio potius cenſentur ſtare demonſtratiuè, quàm taxatiuè, deciſ. 78. num. 25.

Verba, quando ſunt ambigua referri debent ad perſonam cui magis adaptantur, deciſ. 25. num 5

Verba, quando ſunt dubia, interpretanda ſunt ſecundum ius commune, & ſtatuta locorum, deciſ. 25. num. 2

Verba vniuerſalia omnia comprehendunt. deciſ. 257. num. 1.

Verba vniuerſalia negatiua non patiuntur aliquam reſtrictionem, deciſ. 102. num. 4.

Verba vniuerſalia, ob eorum vniuerſalitatem omnia comprehendunt, & nihil penitus excludunt, deciſ. 229. num. 19.

Verbum vnum, & idem in eadem diſpoſitione diuerſimode non debet recipi, deciſ. 251. num. 15.

Verba conſequutiua ad ſupra expreſſa reſtringitur, dec. 15. nu. 9.

Verba prohibitiua ad inſtar negatiuæ diſpoſitionis, magis, & potentius operantur, quam verba affirmatiua, deciſ. 231. numer. 6.

Verba aliqua, ſi habuerunt ſuum effectum, non ſunt vlterius trahenda ad totam diſpoſitionem, deciſ. 249. num. 14.

Verbis inſtrumenti ſtandum eſt, deciſ. 89. num. 8.

Verba contra vocatum, quando conſtituant regulam, deciſ. 249. num. 11. & 12.

Verba, quæ apponuntur gratia demonſtrationis, non reſtringunt diſpoſitionem, deciſ. 173. num. 53.

Verba non poſſunt dici reſtricta ad vnam tantum perſonam, ſi fuerunt conſiderati etiam eius hæredes, & ſucceſſores, deciſ. 9. num. 35.

Verba in contractibus ſunt propriè, ac ſtrictè intelligenda, deciſ. 163. num. 19.

Verba in conſenſu dando in matrimonio debent eſſe apta declarare conſenſum de præſenti, deciſ. 124 num. 10.

Verba, quando aliquam diſtinctionem non admittunt, non attenditur ſubiecta materia, deciſ 104 num. 14.

Verba præcedentia, declarantur ex ſubſequentibus, deciſ 120. numer. 14.

Verba directa ciuilia ſunt apta comprehendere pupillarem ſubſtitutionem, ibid. num. 18.

Verba in priuilegio ad ſuggeſtionem partis poſita, non faciunt probationem niſi verificentur, deciſ. 118. num. 11.

Verba in dubio ſunt interpretanda pro validitate actus, deciſ 99 num 15.

Verba demonſtrant an donatio ſit inter viuos, vel cauſa mortis. deciſ. 9. num. 2.

Verba debent operare ſuum effectum, deciſ. 104 num 5.

Verba teſtatoris, ſi habeant tractum in futurum, inducunt etiam ſucceſſiuam vocationem per fideicommiſſariam, amplia vt hic, deciſ. 77. num. 22.

Verba intentioni contrahentium præciſè inſeruire conuenit, deciſ. 168. num 47.

ex Verbis conſecutiuis ad ſubſtitutionem non cenſetur inductum fideicommiſſum in caſu mortis, deciſ. 8 num. 2.

Verbo ſolo Papæ gratia dicitur perfecta, deciſ 218 num. 7.

ex Verbis colligitur mens diſponentis, deciſ. 238. num 2.

Verba, quæ poſſunt habere ſuum effectum, non ſunt vlterius extendenda, deciſ 240. num. 17.

Verba in diſpoſitionibus non debent remanere abſque aliqua virtute, & effectu, deciſ. 251. num. 5.

Verba (*aut alias*) poſita poſt mentionem iuris communis, non in alio verificari, quàm in iure ſpeciali, deciſ. 107. num. 5.

Verbum, *conſentire*, præſupponit petitionem, deciſ. 116 nu. 18.

Verbum (*cæteroſque*) alias perſonas præter expreſſas includit, deciſ. 194. num. 10.

Verba, *dictis &c.* ſunt reſtrictiua, & relatiua perſonis, de quibus in præcedenti diſpoſitione, deciſ. 5. num. 8.

Verbum, *diſponere*, denotat vltimam voluntatem, deciſ 90 nu. 9.

Verba, *habeo, vel teneo &c.* apta ſunt ſignificare etiam tempus præteritum, deciſ. 124. num. 9.

Verba, *habuerunt, & receperunt, & ad ſe traxerunt coram me Notario, & teſtibus*, important veram, & realem ſolutionem, deciſ. 275. num. 9.

Verba, *hæredem ſuum inſtituit*, tanquam prolata à Notario in tertia perſona referuntur ad teſtatorem, non ad hæredem, deciſ. 140. num. 9 & 11.

Verbum, *ho aggiuſtato*, adaptari non poteſt voluntati imperfectæ, deciſ. 108. num. 8.

Verba, *in caſibus ſupradictis*, qualificant, & reſtringunt diſpoſitionem ad præcedentia, deciſ. 110. num. 13.

Verbum, *illorum*, ad quid referatur, deciſ. 126. num. 12.

Verba, *iuxta diſpoſitionem*, propriè pertinent ad vltimam voluntatem, deciſ. 209. num. 6.

Verbum, *moleſtare*, eſt aptum comprehendere tàm petitorium, quam poſſeſſorium, deciſ 227. num 11.

Verba, *non aliter*, ſolent remouere ſenſum ab actu, dec 282. nu. 12.

Verbum, *nu atenus*, eſt vniuerſale negatiuum. deciſ. 57. nu. 13.

Verba *per ſaldo*, quid importent, deciſ. 287. num. 19.

Verbum, *perpetuò*, ſecundum ſubiectam materiam debet interpretari, deciſ. 15. num. 15.

Verbum, *perpetuum*, habet tractum ſucceſſiuum abſque præfinitione temporis, deciſ 77 num 33.

Verbum, *Presbyter*, de proprietate ſermonis deſignat ſeniorem, non autem Sacerdotum, deciſ. 14. num. 3.

Verbum, *Presbyter*, ſi reperiatur prolatum in lingua latina, ſemper accipitur pro Sacerdote, deciſ. 14. num. 7.

Verbum, *Presbyter*, poteſt conuenire tam illis, qui ſunt Sacerdotes, quàm illis, qui ſunt Clerici, deciſ 14. num 13.

Verbum, *promiſit*, ſtipulationem ſignificat, deciſ 37. num. 7.

Verba, *quomodolibet, vel quomodocumque*, non recipiunt aliquam reſtrictionem, deciſ. 239. num. 8.

Verbum, *remanere*, quid importet, deciſ. 279 num. 1.

Digitized by Google

Verba, *ſin che viuerà*, important conditionem, dec. 190. n. 24.
Verbum, ſpectare, eſt patens, comprehendens tàm petitorium, quam poſſeſſorium, dec. 294. nu. 6.
Verbum, *ſpectare*, *ſupradictis*, *aut ſupranominati*, ad quid ſit referendum, dec. 242 nu. 5.
Verbum, *ſuum*, eſt perſonale, denotans propriam perſonam, deciſ. 25. num. 4.
Verba, *vendere*, *& alienare*, ſimul poſita faciunt, vt ſicut vendere ſignificat actum inter viuos, ita pariter alienare, de eodem actu intelligatur, non autem de vltima voluntate, dec. 2. num. 3
Et hoc procedit, ſiue verbum vendere, ſequatur, ſiue præcedat verbum alienare, ibid nu. 4.
Verba, *volumus*, & in primis, & ante omnia, important conditionem, dec. 181. nu. 6.

VERISIMILIA.

Veriſimilitudo dicitur cognata naturæ, dec. 245. nu. 19.
Veriſimilitudo multum attenditur in probationum materia, dec. 263. num. 6.
à Veriſimilitudine argumentum valet tanquam à ratione naturali, dec. 241. nu 20
Veriſimilitudo multum attenditur in conjecturanda mente teſtatoris, dec. 77. nu 23.
Veriſimilitudo iuncta cum alijs adminiculis facit plenam probationem, dec. 245. nu. 22.
Veriſimilitudini, & congruentiæ multum defertur in materia probationis conſilium, dec. 234. nu. 17.
Veriſimilitudo facit, vt multò magis credatur teſtibus, dec. 113. num. 6.
Veriſimili vno, applicato pluribus veriſimilibus facit plenam probationem, dec. 245. num. 23.

VERITAS.

ad Veritatem alicuius facti eruendam, ſolitum valde attenditur, dec. 69. num. 8.
Veritas, vbi prævalet de iure naturali, vel gentium ſolus conſenſus producit obligationem, deciſ. 119. num. 20.
Veritas poteſt colligi ex multis rebus ſimul iunctis, deciſ. 153. num. 7.
Via executiua ſpatio 30. annorum præſcribitur, dec. 264. nu. 12.

VICARIVS.

Vicarius de iure non habet facultatem conferendi beneficia, deciſ. 226. num. 36.
Vicarius abſque ſpeciali mandato Epiſcopi non poteſt reſeruare iuſpatronatus, dec. 27. nu. 10.
Sed ſtante decurſu 100. annorum cum obſeruantia, nedum præſumitur ſufficiens mandatum ad hoc, ſed etiam confirmatio, & ratificatio Epiſcopi. ibid. num. 11. & 12.
Vicarij aſſertioni non ſtatur, ſi agatur de præiudicio tertij, deciſ. 69. num. 6.
Vicarius in decimis ſibi aſſignatis pro congrua habet intentionem fundatam, dec. 304. nu. 6.
Vicarium amouibilem poteſt de iure communi deputare Monaſterium, vel alia dignitas in Eccleſia curata ſibi vnita, deciſ. 5. nu. 7. intellige vt nu. 2.
Vicarij perpetui ſæculares deputari debent in Parochialibus ſæcularibus, vnitis alicui dignitati, vel Monaſterio, dec. 5. num. 2.
Vicario Parochiali licet debeatur congrua portio, non tamen poteſt pro ea illorum bonorum manutentionem prætendere, quæ non fuerunt ei ad hunc effectum aſſignata, dec. 304 n. 8.
contra Villam, ſeu Caſtrum, quando fertur interdictum, eſt generale, deciſ. 20. nu. 7.
in Villa, licet adſit, niſi vna Eccleſia, tamen quia eſt apta habere plures Eccleſias, nihilominus continet in ſe vniuerſitatem, deciſ. 20. num 20.
duo Vincula fortius ligant, dec. 53. nu. 10.

VIR.

Vir, dum eſt in extremo vitæ ſpiritu, domq. memor ſalutis æternæ, ſupremumq. iudicium DEI timet, ſi aliquid dicit, verum dixiſſe præſumitur, dec. 52. nu 20.
Et confeſſiones tali tempore emanatæ ad probandam veritatem illegitimitatis multum habent ponderis, ibid. nu. 21. & 22.
Viri Religioſi admodum grauis depoſitio plurimum attendenda eſt, dec. 11. num. 9.
in Viris, qui nobilitate, ingenio, & litteris valde præcellunt, quando verſamur, Ignorantia nullo modo excuſat, deciſ 3. num. 31.
in Viſitationis, & executionis piarum voluntatum materia, piura in iure ſancita ſunt, dec. 260. nu. 3.
Viſitatores, ſi deſcripſerint in ſuis libris, quod cura animarum ſpectabat ad aliquem, ex hoc oritur præſumptio, vt Viſitatores vidiſſent qualitatem tituli, cuius occaſione cura geritur, dec. 251 nu. 4.
Viſitandi actus pertinet ad iuriſdictionem, dec. 128. nu 14.

VERITAS.

Veritas facti dum probatur, tunc non attenduntur fides contrarium atteſtantes, dec. 287. nu. 17.
Veritas in contractibus magis attenditur, quàm id, quod ſimulate geritur, dec. 39. nu 10.
de Veritate narratorum executor poteſt ſe extraiudicialiter informare, dec. 51. num. 13.
ad Virtutem efficaciter mouere eſt effectus legis, dec. 107. nu. 9.

VITA.

Vita durante, ſi teſtator diſpoſuerit, quod quis aliqua re gaudeat, iſta verba nihil aliud important, quàm vſumfructum, deciſ. 238. nu. 3.
Vitæ æternæ ſpes reparatur per Sacramentum pœnitentiæ, deciſ 222. num. 6.
ad Vitam vſusfructuarij fructus poſſunt locari, dec. 232. nu. 13.
ad Vitam conſeruandam omnia, quæ ſunt neceſſaria, veniunt appellatione alimentorum, dec. 230 nu. 32.
ad Vitæ tempus, ſi quid alicui fuerit relictum, importat vſumfructum, dec. 195. num. 3.
Viuere nemo præſumitur vltra 100 annos, dec. 128 nu. 15.
Viuere debet clericus de fructibus proprij beneficij, dec. 50. n. 17.
Vltima derogant prioribus, maximè in quibus fit mentio priorum, dec. 91. nu. 10.

VNIO.

Vnio beneficiorum bene probatur ex litteris Apoſtolicis, in quibus illa cum illius tenoris inſertione fuit confirmata, deciſ. 174. num. 5.
Vnio beneficij facta ſine præiudicio poſſidentis illud, non habet effectum, niſi illud per ceſſum, vel deceſſum &c. illius vacauerit, dec. 196. nu. 12.
Vnio beneficiorum dicitur vnica, & non plures, ſi valor eorum in vnam tantum ſummam fuit coaceruatus, dec. 196. nu. 11.
Vnio beneficiorum præſumitur, quando vnus ſolus ea poſſidet, deciſ. 50. num. 4.
Vnio beneficiorum, ſi quo ad vnam partem habuerit effectum, ſufficit ad præſumendam effectuationem etiam, quo ad aliam partem, dec. 196. num. 8.
Vnio beneficiorum tantum vnica dicitur, & non plures, ſi appareat diſpoſitionem vnica oratione, ac verborum ſtructuræ factam fuiſſe, deciſ. 196. nu. 10.
Vnio beneficiorum, quando ſunt plures, & diſtinctæ, tunc per effectuationem vnius, non infertur ad effectuationem alterius, dec. 196. num. 9.
Vnio beneficij, quando non fuit facta præbendis diſtributiuè, ſed menſæ Capitulari ſubſiſtere non poteſt, dec. 196. num. 1.
Sed hoc procedit, quando vnio fuit facta per Ordinarium ſine auctoritate Papæ, quia tunc corruit ex defectu poteſtatis, deciſ. 196. num. 2.
Vnio beneficij facta, cum clauſula ſine præiudicio poſſidentis, non ſuſpendit vnionis perfectionem, ſed illius tantum executionem protrahit in tempus obitus beneficiati, & ipſius beneficij vacationis, ibid. nu. 11.
Vnionis effectus, debet probari, ad hoc vt illa releuet, dec. 10. num. 11.
Vnio reuocata per regulas reuocatorias nullius eſt roboris, deciſ. 174. num. 6.
Vnionum regula reuocatoria non habet locum quando vnus ordo in totum ſupprimitur, & eius beneficia alteri vniuntur, deciſ. 99. nu. 21.
In Vnionum ſimine Parochialium pacta, & conditiones appoſitæ, veniunt ſeruandę, dec. 5. num. 1.
Vnio facta per Epiſcopum in executionem Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 5. non ſubiacet regulis reuocatorijs, dec. 174. nu. 7.
Vnionis effectuatio ex quibus dicatur conſtare, dec. 145. n. 9. & 10.
de Vnionis non iuſtificatione dari non poteſt, ſi in litteris Apoſtolicis vnionis adſit clauſula ſublata, & decreto irritanti, dec. 174. nu. 12.
Vnio, ſi non appareat iuſtificata, ſuffragari non videtur, ibid. num. 11.
Vnio facta ob tenuitatem Canonicatuum, & vt decentius Canonici gradum ſubſtineant, & Eccleſię ſeruitium pręſtare poſſint, non cadit ſub regulis reuocatorijs &c. dec. 171. nu. 2.
in Vnionibus non effectuatis, & in non ſortitis effectum habet tantum locum Regul. Cancell. reuocatoria vnionum, deciſ. 141. num. 22.
Vnio, quando iam habuit ſuum effectum, amplius non ſubiacet regulis reuocatorijs. dec. 174 nu. 9.

VNIVERSITAS.

Vniuerſitas, quando præſentat communiter vti vnum corpus, ea præſentatio eſt attendenda, & non illa facta ſeorſim à perſonis particularibus, dec. 302. no. 10.
Vniuerſitas vnius loci quando interdicitur, ſiue locus ſit paruus, ſiue magnus, interdictum eſt generale, dec. 20. nu. 9.
Vniuerſitas Pariſień, & Salamanticeń habet priuilegium eligendi ſibi Conſeruatorem, dec. 49. nu. 11.
Vniuerſitas, ſi ſit conuocata de mandato Conſulis, & confirmauit electionem factam ad iuſpatronatus, & deputauit homines ad præſentandum, ſatis ex hoc dicitur præſentare, tanquam vnum corpus, dec. 32. nu. 6. & 7.
ſub Vniuerſitate, quædam tranſeunt, quæ ex ſe venire non poſſent, dec. 171. num. 24.

contra Vniuerſitatem quotieſcumque fertur interdictum, eſt generale, dec. 20. num. 7.
ad Vniuerſitatem ſi ſpectet iuſpatronatus, non ſpectat hominibus vti ſingulis, ſed vti vniuerſis, dec. 82. nu 4.
per Vniuerſitatem quando aliquid peragendum eſt, ſi legitimè fuerit congregata, & aliqui non venerint, tunc illi periode habendi ſunt, ac ſi de vniuerſitate non eſſent, neque in numero, dec. 102. nu 12.
Vniuerſitate interdicta, ſingulares perſonæ ſunt interdictæ, deciſ. 20 num. 14.

VOCATIO.

Vocationi alicuius, quando eſt factus locus per adimplementum conditionis, ille venit admittendus, deciſ. 121. num. 1.
Vocatio coniunctiua eſt ſufficiens, vt inter vocatos ſit præſeruatum ius accreſcendi, dec. 138. num. 9.
Vocationis filij naſcituri natura quæ ſit, dec. 142. no. 9. & 10.
ex Vocatione ſucceſſiua perſonarum, quæ fere impoſſibile erat, vt natæ eſſent de tempore obitus teſtatoris, vt fuerint vocatæ etiamſi naſcantur poſt eius obitum, ex hoc ſatis demonſtratur, dec. 134. num. 2.
in Vocatione actiua, dum verſamur veniunt propriè filij, & cæteri deſcendentes, ſiue vocentur hæredes, ſiue vocentur hæredes, & ſucceſſores, dec. 15. nu. 28.
Vocatus ad ſucceſſionem, ſi declaret ſe nolle ſuccedere, hoc ſtante, alteri qui ſuccedere debet, non poteſt impedire immiſſio, ac ſi ille non adeſſet, dec. 88. nu. 18.
Vocati ſucceſſiuè, quando plures ſunt, licet aliquis cadaceretur gradus, adhuc tamen poſtea vocati admittuntur, deciſ. 185. num. 3.

VOLVNTAS.

in Voluntate permiſſiua ſolum conſtat de cauſa efficienti, in voluntate verò diſpoſitiua vltra cauſam efficientem, apparet etiam cauſa formalis, & materialis, dec. 200. nu. 10.
in Voluntate alicuius, ea quæ ſolum dependent, penitus tertio ſunt incognita, dec. 101. num. 8.
Voluntas diſpoſitiua requiritur ad effectum aliquid declarandi, deciſ. 163. num. 15.
Voluntatis declaratio probari poteſt ex duobus teſtibus, dec. 312. num. 14
Voluntas a poteſtate metienda eſt, dec. 185. no. 9.
Voluntas nulla a principio propter aliquem defectum, illa ceſſante conualeſcit aliquando, quia voluntas præſumitur durare, deciſ. 206. num. 19.
Voluntatis, & non poteſtatis quæſtio admitti poteſt in Papa, deciſ. 219. num 2.
Voluntas ex actu nullo declaratur. dec. 206. nu. 28.
à Voluntate pendet poſſeſſio, dec. 100. nu 10.
de Voluntate eius, qui primogenituram inſtituit, ſi conſtet, quod voluerit excludere fœminas, tunc maſculi alterius lineæ remotiores excludunt fœminas, & quando dicatur de ex voluntate conſtare, dec. 249. num. 6. 7. & 8.
Voluntatis quæſtio non eſt admittenda, quando verba ſunt clara, & præciſa, dec. 9. num 6.
Voluntaria neceſſitas dicitur illa in quam quis voluntariè ſe coniecit, deciſ 24. num. 24.
Voluntas à poteſtate eſt metienda, dec. 211. nu. 10.
Voluntas durare præſumitur, niſi contrarium probetur, & iſta eſt regula, dec. 206. nu. 18. 19 & 26.
Voluntariè non dicitur, quis aliquid feciſſe, ſi ex neceſſitate id fecerit, dec 221. nu. 18.
Voluntas in dubio perfecta præſumitur, dec. 108. nu. 5.
Voluntas declarata in concurſu eſt potius attendenda, quàm præſumpta ad excludendam ſimulationem, deciſ. 204. num. 41.
Voluntatis declaratio ſufficit ad agnitionem fideicommiſſi, deciſ. 195. num. 12.
Voluntas teſtatoris declarari poteſt per duo teſtes, dec. 77. num. 12.
in Voluntate teſtatoris declaranda principaliter attendi debent coniecturæ, ibid. num. 16.
ad Voluntatem teſtatoris indagandam tota teſtamenti ſeries, & coniecturæ inde reſultantes coniungendæ, & perpendendæ ſunt, dec. 185. nu. 15.
Voluntati teſtatoris omnibus modis eſt ſatisfaciendum, dec. 17. num. 6.
Voluntas defuncti, ex qua quis capit illius ſucceſſionem ab inteſtato an dicatur propria, vel ficta, vel legis præſumptiua, dec 163 num. 14.
Voluntatem teſtatoris, ſi hæres impugnauerit, ex ea non debet ſentire aliquod commodum, dec. 238. nu. 6. & 9.
Voluntati teſtatoris, non dicitur quis contrauenire, ſi acto illam adimpleat, dec. 230. num. 6.
in Vrbe adeſt ſtatutum, quod maior 20. annorum cenſeatur maior 25. annorum, dec. 119. nu. 8.
in Vrbe ſeruandum eſt ius ciuile, dec. 30. no. 13.
Vſus communis loquendi attendi debet, quando legatum aliquod venit interpretandum, dec. 239. nu. 4.
Vſus particularis, ſeu conſuetudo teſtatoris, quando tractatur de interpretanda eius voluntate, præferenda eſt communi vſui ſeu conſuetudini, dec. 219. num. 9.

VSVSFRVCTVS.

Vſusfructus poteſt vendi, alienari, & donari, deciſ. 195. num. 13.
de Vſusfructus ſubſtantia, eſt dare, ſeu offerre cautionem, ſi quis illum prætendat, dec. 195. nu. 18.
Vſusfructus morte vſufructuarij extinguitur, deciſ. 191. num. 16.
Vſusfructus an poſſit cedi extraneo, controuerſum eſt, dec. 195. num. 14.
Vſusfructus, dum dicitur, quod non poteſt cedi, intelligi debet ad effectum vt ius, ſiue commoditas regulètur a vita vſufructuarij, dec. 195. nu. 15.
Vſusfructus relictus vxori, ſub conditione viræ vidualis, per tranſitum ad ſecundas nuptias affectio mariei ergo eam ceſſat, deciſ 120. num. 24.
Vſusfructus, vti ius perſonale cohærens perſonæ morte fructuarij finitur, & cum proprietate conſolidatur, dec. 191. num. 1.
Vſusfructus legatum filio à patre relictum loco legitimæ ſi filius illud acceptet, ſibi præiudicat, dec. 9. nu. 43.
de Vſusfructus ſubſtantia licet cautio de vtendo arbitrio boni viri non ſit, cum ſæpè ſine ea detur vſusfructus, dec. 219. num. 12.
Eſt tamen de ſubſtantia illum petendi, itaut ante hanc oblationem vſufructuario fructus minimè debeantur, ibidem num. 11.
Vſumfructum tantum important illa verba, quod quis gaudeat aliqua re eius vita durante, dec. 238. num. 8.
Vſusfructus, ſi alicui fuerit relictus, debet dare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, alias ſi eam non obtulerit, non facit fructus ſuos, limita hoc ſi res remanſit ſemper penes hæredem, dec. 235. num. 10.
Vſumfructum, quis benè poteſt donare pro tempore ſuæ vitæ, ibid. nu. 12.

VSVFRVCTVARIVS.

ad Vſufructuarij vitam fructus poſſunt locari, ibid. nu 11.
Vſufructuario ſtatim mortuo illicò ius, & poſſeſſio ciuilis proprietarij ipſo iure trahit ad ſe poſſeſſionem naturalem, quæ erat penes fructuarium, etiamſi proprietarius ignoraret obitum fructuarij, dec. 291. nu 2.
Vſufructuarij poſſeſſio prodeſt Domino directo, deciſ. 179. num. 12.
per Vſufructuarij mortem ius vſusfructus nec in hæredem etiam vniuerſalem ipſius vſufructuarij tranſire poteſt, dec. 291. num. 3.
Vſufructuarius inopia laborans, ratione impotentiæ, lex ſibi dimiſſionem præſtandi cautionem indulget, ſecus verò inopia ceſſante, dec. 259. num. 22.
Et in primo caſu bona debent remanere penes hæredem, vel alium extraneum, qui tenetur aliquid annuum ei præſtare, ibid. nu. 22.
Vſufructuarius ſi propter inopiam non poteſt inuenire fideiuſſorem de bene vtendo &c. debet petere vſumfructum, & vlterius probare inopiam, vel allegari & iurare non poſſe inuenire fideiuſſorem, ibid. num. 23.
Vſufructuarius rem poſſidens facit fructus ſuos etiam ante cautionem, tam de reſtituenda re, quam de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, dec. 259 nu. 1.
Et iſta eſt communis opinio, ibid. nu. 2.
Vſufructuarius, ſi non ſatiſdet etiam hærede non petente, non facit fructus ſuos, ſed interim hæres eos lucratur, nec tenetur eos reſtituere, ibid. nu. 8.
Et ratio eſt, quia fructus non acquiruntur vſufructuario, niſi ab eo, vel ab alio eius nomine percipiantur, vel a ſuis ſeparentur, ibid. no. 9. & 10.
Nec vſufructuario datur actio, vel petitio vſusfructus, antequam ſatiſdederit, ſe arbitrio boni viri fruiturum, vſurum, ibid. nu. 10. & 11.
Vſufructuarius vt acquirat fructus, poſſeſſio legitima ſufficit etiam ante cautionem proprietario præſtitam poſt verò petitam cautionem non ſufficit poſſeſſio cum iam vitioſa eſſe incipiat, dec. 259. num. 10.
Vſufructuarius ſi poſſidente proprietario cautionem non offerat nec proprietarium interpellet, fructus ſuos non facit, cum non poſſideat, nec adimpleat, ibid. num. 30.
Ita vt hoc caſu vſufructuarius non poteſt petere fructus, nec proprietarius tenetur illos reſtituere, & hæc eſt receptiſſima, & menti tenenda concluſio, ibid. nu. 4.

VTILITAS.

Vtilitas euidens Eccleſiæ requiritur ſemper in alienatione eius bonorum, dec. 243. num. 9.
Vtilitatis, & neceſſitatis enunciatiuæ poſitæ in inſtrumento conceſſionis emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, ſolent apponi ad obtinendum beneplacitum Apoſtolicum, non autem ad illud iuſtificandum, ſuper qua iuſtificatione proba-

probationes ſunt faciendæ, deciſ. 202. num. 14.
Et hoc caſu non ſtatur aſſertioni alienantis, qui non poteſt fungi officio executoris in approbando contractum, ibidem numer. 15.
Vtilitas in alienatione bonorum Eccleſiæ debet eſſe certa, & euidens, non autem turbida, itaut conditio Eccleſiæ patenter melior fiat & locupletior, dec. 243. nu. 5.
Vtilitas in alienatione bonorum Eccleſię de tempore contractus debet eſſe euidens & certa, itaut non ſufficiat Eccleſiam remanere ſine damno, dec. 252. nu. 23.
Sed opus eſt ipſam fieri locupletiorem & lucrum conſequi à conceſſione, ibid. nu. 25.
Vtilitas etiam requiritur in conceſſione rei Eccleſiæ ſolitæ concedi in emphyteuſim, ibid. num. 17.
ſuper Vtilitate exigita in alienatione rerum Eccleſiæ, non ſtatur aſſertioni partium nec executorum, dum iudicialiter procedere tenebantur, dec. 94. num. 44.
Sed de ea conſtare debet per plenas, & legitimas probationes præuia cauſæ cognitione, & diſcuſſione iudiciaria, ibid. num. 45.
in Vtilitate tota validitas alienationis bonorum Eccleſiæ conſiſtit, ibid. num. 75.
Vtilitas euidens requiritur in locatione bonorum Eccleſię, etiam quando bona ſunt ſolita locari, dec. 56. nu. 12.
Vtilitas in conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ, conſideratur de tempore vltimæ conceſſionis, deciſ. 252. numer. 16.
Vtilitas euidens in alienationibus rerum Eccleſiæ præcisè debet tangere tempus alienationis, dec. 129. nu. 18.
ob Vtilitatem publicam Papa alicui auferre poteſt priuilegium, deciſ. 103. num. 26.

V X O R.

Vxor grauata reſtituere præſumitur ſatisfacta de reſiduo dotis ex bonis mobilibus, ſi erant notabilis ſummæ, dec. 274. num. 4.
Vxori vigore iurium dotalium competit tantum ius pignoris, & hypotecæ in bonis mariti defuncti, dec. 261. nu. 24.
Vxori prædefunctæ iniuria illata per maritum per tranſitum ad ſecunda vota, non ceſſat ſoluto illo ſecundo matrimonio, deciſ. 45. num. 3.
Vxori non debet præiudicare negligentia mariti in exigendo dotem, deciſ. 114. num. 16.
Vxori, ſi maritus reliquerit aliquod legatum, non eſt ſtrictè interpretandum, deciſ. 219. num. 11.
Vxori non debet præiudicare negligentia, & culpa mariti non exigentis dotem, dec. 35. num. 3.
Vxori, ſi maritus præſtet alimenta, oritur coniectura ſolutionis dotis, dec. 24. num. 11.
Vxoris acquiſitiones factæ e a proprijs pecunijs ad eius fauorem cedere debent, deciſ. 151. nu. 9.
Vxor habet obligata omnia bona ſui viri, pro conſequutione ſuæ dotis, & ideo, ſi ea poſſideat, non poteſt contra eam vti tertia agi via executiua, dec. 181. num. 1.
Vide ſupra in verbo Mulier.

INDEX DECLARATIONVM
DIVERSORVM CAPITVLORVM
VARIARVM CONSTITVTIONVM,

Regularum Cancellariæ; Legum, Statutorum, Deciſionum, & Doctorum, quæ in hac ſeptima Parte continentur.

C A P I T V L A.

CAP. accepiſti de frigid & malefic. declaratur, dec. 54. num. 6.
Cap. cum haberet extra de eo, q. dux. in vx. &c. non cenſetur derogatum per conſtitutionem Pij V. contra illegitimos, cum dictum cap. ſit pietatis, æquitatis, & rationis plenum, tribuens filijs quod pietatis, quod æquitatis, quod naturæ ius poſtulat hoc eſt alimenta, deciſ. 30. num. 16.
Cap. ex multiplici de decim. quando ceſſet, dec. 103. nu. 27.
Cap. laudabilem de frigid. & malefic. diſpoſitio ad nihilum reduceretur, ſi ſola mulieris reclamatio ſufficeret, dec. 54. num. 7.
Cap. nuper. de decim. ſi non ſit derogatum, non ſuffragatur priuilegium eximens à ſolutione decimarum, deciſ. 41. num. 9.
Cap. nuper de decim. cum ſit conciliale, ſi contra illud diſponatur, eſt facienda ſpecifica derogatio, dec. 42. nu. 10.
Cap. nuper. eat. de decim. quid diſponat, dec. 193. nu. 5.
Cap. nuper. de decim. cum contineat Conſtitutionem conciliarem. eſt in ſpecie derogandum, quando conceditur exemptio à ſolutione decimarum, dec. 103. num. 2.
Conſtitut. cap. nuper. de decim. cum ſit Concilij generalis, eget particulari derogatione, dec. 191. nu 6.
Cap quoniam. de immunit. Eccleſ. in 6 reſtringitur ad illos, qui impediunt Eccleſiaſticam iuriſdictionem, dec. 240. num. 16.
Extrauag. prouide de ſent. excomm. licet aliqui Doctores voluerint d. extrauag. habere locum etiam in interdicto ſpeciali, dec. 20. num. 2.
Tamen communior opinio eſt, quod debeat eſſe generale, & hoc eſt notandum ad intelligentiam d. extrauag. ibidem num. 1 & 4.
Extrauag. prouide. de ſent. excomm. non habet locum in interdicto particulari, quando adeſt conſuetudo in contrarium, deciſ. 20. num. 5.
Can. reintegranda, vt habeat locum perpendenda eſt iuſtitia deiectionis è poſſeſſione, non autem iuſtitia, aut vitium poſſeſſionis rei, dec. 94. num. 4. & 80.
Can reintegrandæ 3. quæſt. 1. remedium non competit Eccleſię, ſtante productione beneplaciti Apoſtolici, & ſententia Iudicum Commiſſariorum, & ſic interuentu ſolemnitatum, deciſ. 94. num. 70.
Can. reintegrandæ 3. quæſt 1. æquiſſimum remedium, quando ſemper intret, ibid. num. 77.
Cap. volentes 1. de priuileg. in 6. in Concilio generali Lugdunenſi fuit compilatum, dec. 165. nu. 2.
Cap volentes 1. priuileg. in 6. non intrat, quando exemptio eſt reſtricta ad certam ſpeciem iuriſdictionis, deciſ. 165. num. 19. 20 & 21.
Cap. volentes 1. de priuil. in 6. non procedit, quando exemptus non fuit repertus in loco rei ſitæ, itaut non poſſit ferri diffinitiua contra ipſum, quamuis fuerit citatus, ibid. nu. 25.

C O N S T I T V T I O N E S.

Conſtitutio Pij V. contra illegitimos non tollit ea, quorum filius eſt capax de iure communi, dec. 114. nu. 13.
Conſtitutio Pij V. contra illegitimos non derogauit cap. cum haberet ext. de eo, qui dum in vxor. cum ſit pietatis, æquitatis, & rationis plenum.
Filijs tribuens, quod pietatis, quod æquitatis, quod naturæ ius poſtulat, hoc eſt alimenta, dec. 30. nu. 36.
Bulla Pij V. contra illegitimos, non habet locum, quando ſumus in bonis laicorum, nullam habentibus mixturam cum Eccleſiaſticis, dec. 30. nu. 39.
Conſtitut. Gregor. XV. ſuper reuocatione Conſeruat. &c. in quibus conſeruatorijs loquatur, dec. 49. nu. 15.
Conſtitutio de iure congrui concedit pro ampliandis ædificijs, nedum vſum muri communis, ſed etiam alieni, dec. 253. num. 82.
Conſtitutio March. de minoribus, annullat ipſo iure contractus minorum celebratos ſine ſolemnitatibus requiſitis à d. conſtitutione, dec. 165. num. 56.
Conſtitutio March. de contract. minor. cap. 25. lib. 5. non adimit fidem in ſcripturis in contractibus minorum confectis, deciſ. 81. num. 14.

R E G V L Æ C A N C E L L A R I Æ.

Concil. Trid. ſeſſ. 2. cap. 6. de reform. quando concedat facultatem Epiſcopo procedendi ad ſummariam informationem contra Capitulares ſine adiunctis, deciſ. 4. num. 32. 39. 23. & 31.

Digitized by Google

Concil. Trid. ſeſſ. 6. cap. 4. & ſeſſ. 25. cap. 6. quando procedaot, decif. 105. num. 17. 18. & 19.

Concil. Trid ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. quid diſponat, decif. 295. num. 6.

Concil. Trid ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. limitatio vt intret, duo copulatiuè requirontur, dec. 4. nu. 19.

Concil Trident. ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. in contextu loquitur cauſatiuè, vbi de fuga timetur, ne iudicium eludaror non autem conditionaliter, ſi de fuga timetur, dec. 289. num. 13.

Concil. Trid ſeſſ. 25. cap. 6. de reform. prohibere videtur, ne illis caſibus Epiſcopus capiat plenam probationem, dum in principio dicit, quod procedat cum Adiunctis & ſolum limitat, quoad ſummariam informationem, dec. 295. num. 3.

Et iſta facultas Epiſcopi non eſt ad certum numerum reſtricta, ibid. oum. 4.

Concilium Tridentinum, circa probationem iuriſpatronatus potentum, nihil inoouanit circa patronos, ſed ſolum circa libertatem beneficij, dec. 82. num. 20.

Primò, quod agatur de criminibus ex incontinentia prouenientibus, ſeu de delictis atrocioribus, ibid. nu. 21.

Secundò, quòd timeatur de fuga, ibid. nu. 22.

Regul. ſecundæ Cancellariæ excluſio quando intret, & quando ceſſet, dec 250. nu. 5.

Regul. Cancell. 4 requirit, quod dignitas non modo ſit maior poſt Pontificalem, ſed etiam, quod excedat valorem 10. florenorum, deciſ. 256. num. 9.

Regul. 4. Cancell. facit diſtinctionem in Cathedralibus, & dignitates principales in Collegiatis, & vnde ſumatur iſta diſtinctio, ibid. nom. 11.

Regul. Cancell. vt habeat locum, noo ſolum requiritur qualitas dignitatis, ſed etiam vt illius redditus excedat annuum valorem 10. florenorum, deciſ. 236. numer. 1. & 14.

Regul. 8. Cancell. nedum tollit omnia priuilegia, quantumuis ampliſſima, ſed etiam habet decretum irritans, deciſ. 250. num. 23.

Regul. 15. Cancel reuocat facultates conferendi beneficia reſeruata, ſeu affecta, ibid. nu. 31. & 34.

Regul. 15 Cancell. licet non legatur inter regulas Innocentij VIII. attamen à cæteris ab eo Pontificibus ad noſtra vſque tempora approbata, & inter regulas ſemper inſerta reperitur, dec. 250. nu. 32.

Regul. de non iudican. iuxt. form. supplic. quando ceſſet, deciſ. 213. num. 30. & qualiter ſit intelligenda, ibidem num 32.

Regul. Cancell. reuocatoria vnion. habet tantum locum in vnionibus non effectuatis, non autem in ſortitis effectum, deciſ. 145. num. 12.

Regula reuocatoria vnionum, non habet locum, quando vous ordo in totum ſupprimitur, & eius beneficia alteri vniuntur, dec. 99. num. 22.

ad Regulæ d. Triennali effectum poſſeſſor pacificus etiam dicitur is, cui incœptum iudicium, numquam fuit proſecutum, itaut lis remanſerit extincta, dec. 80. nu. 14.

Regula de Triennali inducit ſolummodo præſumptionem validitatis in eo titulo, cuius vigore fuit per triennium continuata poſſeſſio, dec. 80. nu. 11.

Regula de Triennali non intrat, vbi quis non fuit pacificus poſſeſſor, dec. 80. num. 13

Regula de Triennali facit præſumere titulum validum, dec. 80 num. 10.

L E G E S.

Text. in l. commodiſſimi. C. de lib & poſth. ſolum procedit, quando inducitur diuerſitas perſonarum, non autem facta extenſione de vno tempore ad aliud manet eadem perſona vocata, dec. 142. nu. 18 & 19

Text. in l. commodiſſimi. C. de lib. & poſthum. loquitur, quando caſus omiſſus eſt omninò diſſimilis expreſſo, quoad mentem, rationem, & effectum à teſtatore conſideratum, deciſ. 142 num 20.

ex L. cum dubitaretur fin. C. de iur. emphy. venit prohibitio alienationis emphyteuſis ſine conſenſu Domini directi, dec. 240. num. 28.

L. cum dubitaretur fin. C. de iur. emphyteut. non eſt reſtrictum ad rem, ſeu fundum emphyteoticum primo loco conceſſum, ſed complectitur omnes, & quaſcumque meliorationes &c. deciſ. 40. num. 17.

L. cum ita §. in fideicommiſſo, & l. peto §. fratre. ff. de leg. 1. quando ceſſent, dec. 126. num. 19.

L. diffamari C. de ingen. & manumiſſ. remedium, an inducat litem ad effectum interrumpendi præſcriptionem, dec. 94. num. 26.

ex L. diffamari C. de ingenu. & manumiſſ. lis, quæ intentatur eſt vera lis, cum adſit actor, reus, & Iudex, ibid. num. 28.

L. diffamari de ingen. iudicium an ſuſpendat bonam fidem, vel interrumpat præſcriptionem iam cœptam, deciſ. 57. num. 29.

L. 1. & 2. C. de lic. potent. patron. &c. vt habeat locum, quæ potentia non ſufficiat, dec. 232. nu. 9. 10. 11. & 19.

L. 1. & 2. C ne lic. potent. patro. &c. eſt pœnalis, & odioſa, deciſ. 282 num. 16.

L. 1. & 2. C. ne lic potent. patron. &c. ceſſat ſi alienatio ſit facta in perſonam æquè potentiorem, dec. 282 nu. 20.

L. edicto fin. C. de edict. D. Adr. toll. non intrat, quando diſpoſitiones plures concurrunt eiuſdem perſonæ ad fauorem duorum, ſed eſt agendum via ordinaria, dec. 115. num. 19.

in L. edicto fin. C. de edict. D. Adr. toll. non habet locum ſtatutum deferens appellationi in quocumque poſſeſſorio, deciſ. 84. num 4.

L. fœminæ §. illud. C. de ſecund. nupt. & §. hinc nos. Auth. de nupt. procedunt etiam in patre ſecundo nubente ex identitate rationis, dec. 45. nu. 2.

L. fœminæ §. illud C. de ſecund. nupt. an ceſſet, ſi mater, vel pater tranſeant ad ſecunda vota, & eorum coniunx moriatur ſine filijs, dec. 45. nu. 4.

§. hinc nos. Auth. de nupt. & l. fœminæ. §. illud. C. de ſecund. nupt. procedunt etiam in patre ſecundo nubente ex identitate rationis, dec. 45. num. 2.

L. humanitatis. C. de impub. & alijs ſubſtit. ad ſorores etiam extenditur, dec. 218. nu. 5.

L. in poteſtate. ff. de ſolut. & alia iura hic allegata in quibus terminis loquantur, dec. 26. nu. 20.

L. peto. §. fratre. ff. de legat 1. quando ceſſet, deciſ. 126. num. 19.

L. poſt rem iudicatam. ff. de re iud. reputatur ſingularis, dec. 1. num. 6.

L. quia proinde, & l. ſi patroni. ff. ad Trebell. extenduntur etiam ad iurepatronatus, dec. 72. nu. 7.

L. rem maioris 2. C. de reſcindend. vendit. ceſſat per contractus reſolutionem, & pretij reſtitutionem, deciſ. 92. num. 5.

L. ſi defunctus 15. ff. de procurat. qualiter ſit intelligenda, dec. 172. num. 21.

L. ſi diuerſa. C. de tranſact. non habet locum, quando quis non impugnat tranſactionem, ſed prætendit, quod aliquid non fuerit comprehenſum in d. tranſactione, dec. 278. num. 5. & 6.

L. ſi diuerſa. C. de tranſact. non procedit, quando tranſactio eſt nulla, dec. 278. nu. 7.

L. ſi ita ſtipulatus. ff. de verb. obligat. loquitur vbi res eligenda tranſmiſſibilis eſt ad hæredem, dec. 262. nu. 7.

L. ſi mulier. C. de iur. dot. declaratur, dec. 163. nu. 42.

in L. ſi quis à liberis. ff. de liber. agnoſcend. verbum, illud (parentes) omninò referri videtur ad patruum, deciſ. 894. num 15.

L. ſi patroni, & l. quia proinde. ff ad Trebell. licet loquantur in patrono liberti, & in iuribus ſepulchrorum, extenduntur tamen etiam ad iurepatronatus, dec. 72 nu. 7.

L. ſi vſusfructus C. comm. de leg. & alij in quo caſu loquuntur, deciſ. 259. nu. 26.

L. verum fin. C vbi pupill educar. debet, habet locum in patruo, & quocumque alio conſanguineo, dec. 95. nu. 4.

S T A T V T A.

Statutum Bononien. ſub rubr. de appellat. §. præterea diſponit, quod in quocumque poſſeſſorio ſemel appelletur, deciſ. 84. num 3.

Statut. Bononien. lib. 2. declaratur, dec. 175 nu. 17.

Statut Bonon. ſub titul. 45. lib. 3. quid diſponat, & declaratur dec. 282. no. 28. 29. 30. & 32.

Statutum Lauretanum non defert lucrum dotale, dec. 165. n. 52. & 54.

Statutum Montis Filatrani defert lucrum dotale marito cum qualitate reſtitutionis dotis infra annum abſque litigio, dec. 265. num. 54.

Statut. Nortiæ lib. 3. rub. 70. exigit in donationibus interuentum duorum Notariorum, quorum alter inſtrumenti rogitum excipiat, alter verò confectum inſtrumentum ſubſcribat, dec. 227. num. 11.

Statut. Relig. Hieroſolym. 24. tit. de verb ſignif de comm. ærar. declaratur, dec. 303. nu. 11.

Statut. Relig. Hieroſolymit. 8. de verb. ſignif. tit de comm. ærar. quid diſponat, dec. 303. nu. 20.

Ordinat. 14. in tit de conſil. in ſtat. Religionis Hieroſolymitanę, quid diſponat, dec. 73. nu. 11.

Statut. Religionis Hieroſolym. declarant incapaces, & inhabiles Milites ad obtinendas Commendas, ſi ſint debitores communis ærarij, dec. 26. nu. 4.

Statut. Relig. Hieroſolymit. c. 27. & ordinat. 17. tit. de conſil. quid diſponant, dec 13. num. 4.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 19. intrat etiam ſi agatur de nullitate notoria, dec. 79. num. 7.

Statut. Vrbis lib. 1. cap. 19. ſemper obſtat, ſi de nullitate

actus

Digitized by Google

actus intra annum datum non fuerit, deciſ. 79. nu. 6.
Statut. Vrb. cap. 42 lib. 1. non habet locum, quando ius ciuile expreſsè reperitur correctum per ius ciuile, quod ſublatum fuit, etiam inter Vrbis incolas ſeruandum eſt ius Canonicum deciſ. 10. nu. 55.
Statutum Vrbis lib. 1. cap. 68. concernit formam actus, & reſpicit iuris rigorem, dec. 253. nu. 27.
Statum Vrbis lib. 1. cap. 107. concedit eleuationem muri communis, & referuntur verba, dec. 253. nu. 73.
Statutum Vrb. lib. 1. cap. 107. declaratur, dec. 253. nu. 75. & 84.
mata Statut. Vrb. lib. 1. cap. 132. vt debeatur lucrum dotale, quid requiratur, dec 54. nu 1.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 142. non ſolum habet locum in deſcendentibus, ſed etiam in tranſuerſalibus, dec. 248. nu. 2.
Statut. Vrb. lib. 1. cap 142. procedit tàm in vltima voluntate, quàm etiam in contractibus, dec. 114. nu. 4
Statut. Vrb. lib. 1 cap 145 de ſucceſſionibus ab inteſtato, licet habeat locum etiam facto teſtamento, in quo dos filiabus non fuit relicta, dec. 175. nu. 1.
Tamen id procedit, quando filia fœmina venit impugnando teſtamentum, ſecus verò, quando venit ex teſtamento, ibid. num. 2.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 154. poſtrema pars continet exclſionem fœminarum, etiam à ſucceſſione in bonis matris, & auiæ qualificatam &c. deciſ. 175. num. 9.
Quam exclusionem Reformatores neceſſariò addiderunt, quia alioquin filiæ fœminæ non cenſebantur excluſæ, niſi ab hæreditate dotantis, ibid. num. 10.
In Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. ponuntur tres caſus excluſionis, deciſ. 110. num. 1.
Primus eſt obitus patris, vel aui ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis, ibid. nu 1.
Secundus caſus eſt, quando pater vel auus in vltima voluntate relinquunt dotem eiſdem filiabus, ibid. nu. 1.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. excludit fœminas, quæ ſunt dotatę, etiam ab hæreditate matris, dec. 60. nu. 15.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. verba, ibi ab vna ex prædictis perſonis dotatæ, qualis ſit ſenſus, dec. 110. nu. 21.
Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. fauet agnationi, dec. 175. nu. 24.
Statuti Vrb. lib. 1. cap. 145. mens in eo reſidet, quod à patre, vel auo, aut à fratre, vel patruo filiabus fœminis detur dos, ad effectum eas excludendi à ſucceſſione, dec. 110. nu. 12.
In Statut. Vrb. lib. 1. cap 145. tres ponuntur caſus excluſionis, deciſ. 175. num. 4.
Primus eſt obitus patris, vel aui ab inteſtato ſuperſtitibus filiabus maritatis, & dotatis, ibid. nu. 5.
Secundus eſt, quando filiabus fuit conſtituta dos, à patre, vel auo in vltima voluntate, ibid. num. 6.
Tertius eſt caſus, quando frater, vel patruus cum effectu paratus eſt dotare fœminas, ibid. num. 8.
Statut. Vrbis lib. 1. cap. 145. excludens fœminas propter maſculos, vt intret, duo copulatiuè requiruntur, deciſ. 175. num. 13. 14. & 15.
Statutum Vrbis continuat poſſeſſionem bonorum patris in filios hæredes in inſtanti etiam temporis momento, dec. 18. nu. 3.
Statut. Vrb. de continuanda poſſeſſione in ſuos hæredes non admittit concurſum, quia operatur in inſtanti, nec datur conſiderabile tempus intermedio, nec momento quidem, deciſ. 150. num. 6.
Et licet iſte articulus aliquando in Rota remanſerit indeciſus, an ſcilicet præualeat poſſeſſio medio tempore apprehenſa, tamen poſtea fuit deciſum, d. ſtatutum in inſtanti operari, ibid. num. 7.
Statutum Vrb. de continuanda poſſeſſionem in filios, deſiderat in eis qualitatem hæreditariam, dec 181. nu. 9.
Statutum Vrbis lib. 1. cap. 151. habet locum etiam in confeſſione, dec. 245. num. 1.
Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. requirit perſonam patris in contractu celebrando per filium, non ſolum ad authoriaaudam eius perſonam, ſed etiam pro intereſſe ipſius, ſi agatur de bonis, in quibus pater habet vſumfructum, dec. 245. nu. 5.
Statut. Vrb. lib 1. cap. 189. prohibens ne de nullitate poſſit dari poſt annum, non procedit, quando nullitas eſt mixta cum ſpolio, propter iniuſtitiam ipſius ſententiæ, dec. 130. nu. 9. & 10.

DECISIONES.

¶ Deciſ. 400. nu. 1. par. 1. diuerſ. declaratur, dec 3. nu. 21.
Rot. dec. 576. par. 1. diuerſ. declaratur, dec. 165 nu. 33.
Deciſ. 801. nu. 1. par 1. diuerſ. declaratur, deciſ. 264. nu. 15.
Deciſ. 622. lib. 3. par. 3. diuerſ. & ſimiles declarantur, dec. 252. num. 14.
Deciſ. 86. nu. 7. par. 4. diuerſ. declaratur, dec. 3. nu. 21.
Rota deciſ. 33. num. 3. poſt Cenc. de cenſib. quo caſu loquatur, deciſ. 46. num. 8.
Rot. deciſ. 216. num. 2. par. 2. in recent. in quo caſu loquatur, dec. 14. num. 5.
Deciſ. 323. nu. 7 par 2. recent. declaratur, dec. 140. nu. 18. & 19.
¶ Achill. deciſ. 3. nu. 6. & 15. de teſtib. & aliæ, in quibus caſibus procedant, dec. 18. nu. 19.
Achill. deciſ. 1. de ſent. excomm. qualiter Rota ſemper intellexit, dec. 90. num. 13.
Caſſador dec. 5. vt lit. pend. declaratur, dec. 1. nu. 9.
Deciſ. 75. coram Reu. P. D. Coccino Decano, declaratur, deciſ. 40. num. 23.
Creſcent, deciſ. 17. nu. 3. de re iud. declaratur, dec. 172. nu. 77.
Ludouiſ. deciſ. 196. declaratur, dec. 56. num. 9.
Deciſ. Card. Mantic. 57. declaratur, dec. 57. nu. 58.
Deciſ. Card. Mantic. & Seraph. declarantur, dec. 105. nu 20.
Put. dec 64. lib. 1. declaratur, dec. 301. nu. 5. & 10.
Put. deciſ. 245. nu. 3. lib. 8. & Achill. dec. 2. nu. 6. & 7. de off. delegat. declaratur, dec. 265. nu. 9.
Card. Seraph. deciſ. 181. nu. 2. & Gabr, conſ. 127. nu. 31. quo caſu loquantur, dec. 27. nu 6.
Card. Seraph. deciſ 472. declaratur, dec. 27. nu. 20.
Card Seraph. deciſ. 1184. declaratur, dec. 27. num. 20.
¶ Alexandrina Decanatus 12. Iunij 1598. coram Orano, declaratur, dec. 14. num. 12.
Barchinonen Canonicatus 7. Iunij 1567. quo caſu loquatur, deciſ. 1. num. 10.
Bononien. dotis 22. Maij 1619. coram Buratto, declaratur, deciſ. 165. num. 55.
Geronden. beneficij 27. Maij 1596. coram Iuſto, declaratur, deciſ. 14. num 12.
Legionen. præſtimoniorum 27. Nouemb. 1592. coram bon. mem. Card Pamph. quo caſu loquatur, dec. 1. num. 15.
Lucana iuriſpatronatus 9. Iun. 1598. coram bon. mem. Litta, qualiter ſit intelligenda, dec. 225. num. 8.
Mediolanen. bonorum, & aliæ deciſiones, & Doctores in quibus terminis loquantur, dec. 41. num. 23. & 24.
Meliten. Iuriſpatronatus 10. Maij 1608. coram Caual. declaratur, dec. 252. num 23.
Rauuenaten. emphyteuſis 22. Maij 1655. coram bo. me. Reuerendiſſ. Coccino. declaratur, dec. 121. nu. 14. & 12
Romana aſſecurationis 23. Ianuarij 1634. coram eodem R. P. D. Panairolo. declaratur, dec. 47. nu. 10.
Romana fructuum portarum 20. Nouemb. 1585. coram bo. me. Gypſio. declaratur, dec. 3. nu. 46. 48. & 49.
Salernitana fructuum 6. Iunij 1516. coram bon. mem. Rembol. do. declaratur, dec. 50. nu. 16.
Squallicen. Abbatiæ 20. Nouemb. 1630. coram R. P. D. Merlino quo caſu loquatur, deciſ. 18. num. 19.
Vrbeuetana cenſus, & Todertina nullitatis obligationis, declaratur, dec. 306. num. 56.

DOCTORES.

A

Aretin. dictum in cap. eum non ab homine de iudic. quando ceſſet, dec. 4. num. 18.
Alex. in conſ. 8. ſub nu. 2. lib. 4. quo caſu loquatur, dec. 184. n. 12.

B

Barbat. in conſ. 33. nu. 9 lib. 2. declaratur, dec. 14. nu. 9.
Bart. in l. id quod pauperibus n 22 & l. 2. n. 4. C. de fideicomm. reijcitur, dec. 62. nu. 4.
Bart. doctr. in l. quæſitum. ff. de fund. inſtuct. admittenda eſt, niſi ſequatur abſurdum, dec. 60. nu. 15. & 17.
Bart. in l ſi alienam n. 3. ff. ſolut. matrim. declaratur, dec. 94. n. 78
Bart. in l. 2. nu. 4. C. de fideicomm. reijcitur, dec. 62. nu. 4.
Bald. in cap. 1. de teſtam. qualiter ſit intelligendus, dec. 270. n. 11.
Bald. in l. placet C. de ſac. ſanct. Eccl. nu. 15. quo caſu loquatur, deciſ. 85. num. 14.
Bald. in conſ. 114. lib. 1. intellectus, & alios DD. declaratos, deciſ. 163. num. 36. 39. & 40.
Bald. in conſ. 108. lib. 3 declaratur, dec. 9. nu. 40. & 41.
Bald in conſ. 591. lib. 3. declaratur, dec. 9. nu. 38.
Burſatt. conſ. 57. declaratur, dec. 254. num. 8.

C

Capyc. deciſ. 221. nu. 8. in quibus terminis loquatur, dec. 163. num. 38.
Caſtrenſ. in l ſi maritus num. 5. C. de procurat. aſſerens quod inueſtitura accepta pro ſe, & deſcendentibus ex linea maſculina non comprehendit fœminam natam ex maſculo &c. eſt communiter receptus, dec. 33. num. 3.
Caſtr. conſ. 159 lib. 1. in quo caſu loquatur, dec. 125. nu. 2.
Caſtr. opinio in conſ. 446. nu. 1. lib. 2. reijcitur, dec. 205. nu. 9.
Curt. Iun. in conſ. 4. num. 3. in quibus terminis loquatur, deciſ. 163. nu. 38.

C

Dec. in conſ. 448. num. 16. & Burſatt. conſ. 7. num. 9. in quo caſu loquantur, dec. 270. num. 25.

Felin.

Digitized by Google

Index Declarationum.

F

Felin. in cap. illud. num. 20. de præſcript. reprobatur, deciſ 94. num. 27.

Fuſar. quæſt. 265. nu. 7. cum alijs ab eo allegatis, in quo caſu loquantur, dec. 5. num. 9.

G

Gabr. in conſ. 91. num. 5. lib. 1. in quibus terminis loquatur, deciſ. 163. num. 38.

Gabr. in conſ. 127. nu. 31. vol. 1. quo caſu loquatur, dec. 27. n. 6.

Garz, de beneſ. par. 7. cap 1. nu. 58. declaratur, dec 14. nu. 11.

Gloſ. in l. fin C. de iur. emphy in verbis alijs vendere eſt intelligenda, quando emphyteuta, omne ius a ſe abdicauit, nihil ſibi reſeruando, ſed iſte intellectus non recipitur, dec. 40. n. 2.

Cum aliàs d. gloſ. ineptè loquuta fuiſſet, ſi intelligeretur, quando emphyteuta non ſubemphyteuticauit, ſed omne ius à ſe abdicauit, dec. 40. nu. 4.

Gratian. diſcept. forenſ cap. 723. num. 3. & 5. quo caſu loquatur, deciſ. 46. num. 8.

H

Honded. conſ. 87. nu. 21. vol. 1. declaratur, dec. 27. nu. 20.

I

Iaſ in conſ. 150. nu 5. lib. 4. reprobatur, dec. 231. nu. 11.

Imol. opinio in l. quod dicitur num. 8. ff. de verb. oblig. quæ recepta eſt à frequentiori calculo ſcribentium, quando ceſſet, & quando intret, deciſ. 38. num. 9. & 12.

Innocent. dictum in cap. ex litteris de iurep. non recipitur, deciſ. 228. num. 12.

Io. And. opinio in addit. ad ſpeculat. in tit. de emph. §. nunc aliqua. nu. 99. non eſt recepta, & declaratur, dec. 163. nu. 26.

L

Landerchy. in conſ. 25. declaratur, dec. 110 nu. 17.

M

Menoch. conſ 782. nu. 21. & Mant. de coniect. lib. 8. titul. 11. num. 9. reijciuntur, dum tenent, quod vocatis deſcendentibus per lineam maſculinam, veniant etiam fœminæ, deciſ. 33. num. 14.

Et de illis non eſt curandum, neque recedendum à contraria communi opinione maximè, quod Rota illam ſequatur, dec. 33. num. 15.

Menoch. conſ 804. nu. 42. & alij declarantur, dec. 201. nu. 48.

Menoch. in conſ. 922. num. 2. in quibus terminis loquatur, deciſ 163. num. 38.

Menoch. in conſ. 1058. num. 9. reijcitur, dum tenet. quod vocatis deſcendentibus per lineam maſculinam, veniant etiam fœminæ, deciſ. 33. num. 14.

Menoch de præſumpt. præſumpt. 27. num. 11. lib. 4. in quibus terminis loquatur, dec. 168. nu. 18.

Maluaſ. conſ. 116. num. 25. declaratur, dec. 68. nu. 54.

Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. titul. 13. num. 9. reijcitur dum ſentit, quod vocatis deſcendentibus per lineam maſculinam, veniant etiam fœminæ, dec. 33. nu. 14.

Monet. de commutat. vltim. volunt. cap. 10. nu. 55. in quibus terminis loquatur, deciſ. 14. num. 10.

N

Natt. in conſ. 216. num. 6. in quibus terminis loquatur, deciſ. 163. num. 16.

O

Oldrad. conſ. 21. tunc inhærendum eſt, quando teſtator iniunxit grauamen tantummodo filijs ad inuicem, vel reſpectiue ad alios, dec. 248. nu 9.

Secus verò, quando idem grauamen iniunctum eſt filijs filiorum in infinitum, vel expreſſe, vel per coniecturas, ibid. num. 10.

Oldrad. in conſ. 177. reprobatur, dec. 149. nu. 2.

P

Pariſ. conſ. 22. no. 2. lib. 8. & Rimin. ino. 482. nu. 41. in quibus terminis loquantur, dec. 15. nu. 16.

Plot. in conſ. 54. in quibus terminis procedat, dec. 190. nu. 28.

R

Riminald. in conſ. 482. nu. 41. declaratur, dec 15. no. 16.

Roland. conſ. 19. num. 25. vol. 5. Hond. conſ. 87. nu. 21. vol. 1. & alij declarantur, dec 27. nu. 20.

Ruin. in conſ. 91. nu. 4. lib. 4. & alij declarantur, dec. 231. nu. 9.

S

Siluan. in conſ 31. reijcitur, dec. 194. nu. 65.

Sarmient. ſelect. lib. 1. c. 4. nu. 8 reijcitur, dec. 45. nu. 7.

Socc. ſen. in conſ. 112. num. 12. lib. 1. reijcitur, tanquam ſibi contrarius, dec. 172. num. 29 30. & 31. Rota tamen eius opinionem nec reſpuit, nec affirmauit, ibid. ſub. nu. 8.

Surd. in conſ. 50. nu. 50. quo caſu loquatur, dec. 190. nu. 29.

Surd. conſ. 415. declaratur nu. 16. dec. 126. no. 10.

Surd. in conſ. 450. nu. 53. quo caſu loquatur, deciſ. 312. n. 3. & 4.

Surd. in conſ. 572. num. 21. in quibus terminis loquatur, deciſ. 163. num. 38.

V

Valaſc. opinio in quæſt. 13. tanquam nulla probabili ratione, vel auctoritate munita reijcitur, deciſ. 40. num. 24.

F I N I S.

Digitized by Google